Digitized by Google

A

EE.13.

Digitized by Google

Digitized by Google

SCRIPTORUM

ECCLESIASTICORUM

Hiſtoria Literaria.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Imprimatur

Hic Liber cui Titulus (*Scriptorum Eccleſi-aſticorum Hiſtoria.*)

Ex Ædibus Lamb-hithanis, Jan. 10. 1687.

Joannes Battely R^{mo}. in Chriſto Patri ac D^{no}. D^{no}. Wilhelmo Archiepiſcopo Cantuarienſi à Sacris Domeſticis.

Digitized by Google

SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

Hiſtoria Literaria

A CHRISTO Nato uſque ad SÆCULUM XIV.
Facili Methodo digeſta.

QUA

De Vita illorum ac Rebus geſtis, de Secta, Dogmatibus, Elogio, Stylo; de Scriptis genuinis, dubiis, ſuppoſititiis, ineditis, deperditis, Fragmentis; deque variis Operum Editionibus perſpicuè agitur.

ACCEDUNT

SCRIPTORES GENTILES,
Chriſtianæ Religionis Oppugnatores; & cujuſvis Sæculi BREVIARIUM.

Inſeruntur ſuis locis Veterum aliquot Opuſcula & Fragmenta, tum Græca, tum Latina hactenus inedita.

Præmiſſa denique PROLEGOMENA, quibus plurima ad Antiquitatis Eccleſiaſticæ ſtudium ſpectantia traduntur.

Opus Indicibus neceſſariis inſtructum.

AUTORE
GUILIELMO CAVE, SS. Theol. Profeſ.
Canonico Windeſorienſi.

Accedit ab Alia Manu
APPENDIX ab ineunte Sæculo XIV. ad Annum uſque MDXVII.

LONDINI,
Typis *T. H.* & Impenſis RICHARDI CHISWELL ad inſigne *Roſæ Coronatæ* in Cœmeterio D. *Pauli*. MDCLXXXVIII.

Digitized by Google

6.26.7.25

Digitized by Google

SANCTISSIMÆ CHARISSIMÆQUE

MATRI

ECCLESIÆ ANGLICANÆ,

Quod fœlix fauſtumque ſit.

OPUS, Mater, ſub tuis Auſpiciis natum, in Filiorum tuorum uſum præcipuè elaboratum, tuoque proinde Nomini jure merito nuncupandum, in publicum emitto. Te certè tanquam veræ pietatis Magiſtram, Catholicæ Doctrinæ Vindicem, pulcherrimum primævæ Antiquitatis Archetypum, colunt ac venerantur omnes, quotquot iniquo partium ſtudio non ducuntur. Fides tua eadem quæ Sanctis olim ſemel tradita; à te ſtant Patrum dogmata, Conciliorum Decreta; à te omnia Veteris Eccleſiæ Symbola, nullis quæſitis coloribus fucata, nullis novis Fidei Articulis aucta vel interpolata: In tuis ſcriniis divina ſervantur Oracula, non ἐν τοῖς ἀποκρύφοις recondita, non intra Clathros & Cancellos repoſita, non ſolis doctis & πολυγλώττοις cognita, ſed familiari ſermone expoſita, in templis, ædibus, officinis lecta, cuivis nota, ubivis obvia. *Utilis* ſiquidem *eſt omnis Scriptura divinitùs inſpirata, & hâc unâ ratione à Spiritu S. conſcripta,* (notante D. Baſilio Prooem. in Pſalm. p. 125.) ἵν' ὥσπερ ἐν κοινῷ τῶν ψυχῶν ἰατρείῳ, πάντες ἄνθρωποι τὸ ἴαμα τοῦ οἰκείου πάθους ἕκαστος ἐκλεγώμεθα; *ut ex eâ, haud ſecus atque è communi curandarum animarum officina, medelam ſuo quiſque morbo ſalutarem & accommodam queat ſeligere.* Penès te Sacramentis Dominicis ſua ſtat dignitas, reverentia, & integritas illibata; veneranda, inquam, Chriſtianæ Religionis myſteria, non numero ſeptenario tumida, non portentoſis dogmatibus gravida, non ludicris & ineptis ritibus onuſta, ſed pura, ſincera, ſimplicia, qualia à Domino olim inſtituta, ab Apoſtolis tradita. Templa tibi caſta, decora, venuſta; neque ſqualore ſordida,

neque

neque ad pompam theatricam extructa & ornata; non corraſis undique Reliquiarum thecis turgida, nec immenſo lampadum chryſtallinarum ſplendore rutilantia, non ſuperba elegantiſſimis, nullaque non arte pretioque limatis Sanctorum Imaginibus, quas non niſi *contra Scripturarum & Religionis noſtræ auctoritatem* in Eccleſia Chriſti retineri poſſe, diſertè olim affirmavit Epiphanius. Cultum tuum publicum verè primævum eſſe, catholicum, pium, Deoque dignum teſtantur ſingula tuæ Liturgiæ munera, ſolennes Precum formulæ, quique in ſacris uſurpantur Ritus & Ceremoniæ, numero paucæ, inſtitutione graves, obſervatione utiles. In te antiquum, & ab ipſis Apoſtolis acceptum regimen miramur pariter ac prædicamus, Epiſcoporum, Preſbyterorum, Diaconorum Ordines ſibimet invicem ſuccedentes: Poteſtatem tibi à Domino conceſſam intra proprios limites coerces; quæ *Cæſaris ſunt, Cæſari* in ſolidum *tribuis*, quæ *Dei Deo*: Apud te, ſi unquam aliàs, ſacro-ſancta Regum majeſtas intemerata conſervatur, ſuiſque nullo invidente, nullo convellente, gaudet privilegiis. Habent penès te honorem ſuum vetuſti Canones, quorum potiorem partem in Codicem tuum Synodicum tranſcripſiſti: ad hos, quantum hodierna ferent tempora, temet totum componis, optaſque enixè, ut priſtinæ diſciplinæ vigor in integrum reſtituatur. Paucis agam: In te renovatam intuemur ævi Cyprianici ſimplicitatem, Conſtantiniani zelum ac puritatem, Theodoſiani decus & εὐταξίαν, utinam addere liceret, & felicitatem. Vigeat apud te magis magiſque antiqua fides, virtus, ſimplicitas; ſint Laici tui moribus inculpati, in fide firmi forteſque; ſint Sacerdotes tui juſtitia amicti, doctrina ornati, & ſit in omne ævum, ut hactenus, *ſtupor mundi Clerus Britannus.* Propitios experiaris ſereniſſimum Regem, *omneſque in eminentiâ conſtitutos*, ut pro quorum ſalute indies ad Deum preces fundis, eorum præſidio muniaris, tuique omnes *vitam agant quietam ac tranquillam, cum omni pietate & gravitate*: Ita vovet, optat, & ex animo precatur

Dat. in Colleg.
Windeſor. IV.
Non. Octobr.
MDCLXXXVIII.

Filiorum tuorum minimus

GUILIELMUS CAVE.

Εἰς τὸν τιμαλφέστατον Θεολόγον Βίλελμον Κάβιον τὸν ἀληθῶς τετυχηκότα πάσης παιδείας, ϗ ἱερᾶς κριτικῆς τὰ πρῶτα.

ΧΑῖρ' ἄνερ τριπόθητε, φίλος μακάρεσσιν ἀκούεις,
Καὶ θνητοῖς φίλος εἶ, ϗ φίλος ἐσσὶ Θεῷ·
Πολλοὶ μὲν, κ' ἀγαθοί τε πάλαι πολυΐστορες ἄνδρες
Τῶν πατέρων πράξεις, ϗ καλὰ μαρτύρια,
Τάς τε γραφὰς, τίνες εἰσὶ νόθαι, ἢ γνήσιαί εἰσι
Λυγρὰ διέκριναν δόγματά τ' αἱρετικῶν,
Εὐσέβιος μάλα κλειτὸς Ἐπίσκοπος, εἶτα μετ' αὐτὸν
Στριδωνεὺς χολίου πρεσβύτερος στομάχου,
Γεννάδιος ϗ Μασσηλιεὺς βραχύ τι πλαγιάζων
Συγγραφέας ἐπέθη τοὺς ἀναλεγομένους.
Ταῦτα πέλει, ὅτε Δία Θέμις, ϗ δῖος Ἀπόλλων,
Καὶ χάριτες γνωταὶ πατράσιν αἰσίμοις·
Ὕστερον ἐς κλυδῶνα κακῶν ἄποσον κατέβαινε
Ναῦς ἱερὰ, τλήμων φρικαλέαν ταραχὴν,
Αἴθει μίσγετο πόντος, ἐν ὕδασι λύετο ἄστρα,
Βαρβαρότης ἐκράτει ἀντιθέου στόματος,
Ἑλλὰς κ' ἤμυε Ἑλλάδ' ἔλυ, ϗ πότνια Ῥώμη
Ἀρκτῴοις γίνεται λεία τερπνοφόροις,
Καὶ τότε Ἰσίδωρος, Ὀρόσιος, Ἰλδέφονσος,
(Ὡς τότε φοίνικας Θεολόγοι Σπάνιοι)
Σιγίβερτος ἐὼν μοναχὸς τῆς Γέμβλακος αἴης,
Τριθέμιος μαγικῆς, φασὶ, ἐπιστάμενος,
(Ὥσπερ πολλὰ μὲν ἐσθλὰ, μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ)
Λαμπρυνοῦσ' ὀλίγον τὸν σκοτόεντα χρόνον.
Συγγίνωσκέ μοι, ὄλβι' ἄνερ, μακάρεσσιν ἐναθεὶς
Φώτιε συμπάσης τὸ κλέος ἀντολίας,
Φώτιε Ῥωμαίων βεβόλησι κεραυνοβοληθεὶς,
Καὶ μᾶλλον τοίνυν ἑταίροισι φίλος,
Παντοδαπῆς τῆς παιδείας ἔτυχες σὺ ἀληθῶς,
Τῆς μὲν Ῥωμαϊκῆς, τῆς δὲ ϗ Ἑλλαδικῆς·
Ἀνθεσί σε στεφανῶν ὕμνων εἰς ταυτὸ συνῆλθε,
Καὶ καταφωτίζειν λυχνίον ἥλιον·
Ἀλλ' ἀνεγειρομένης, Μούσαις ἅμα, θεοσεβείας,
Οὐκ ὀλίγοι πατέρων ἱστορέουσι βίους·
Ξῖστος, Ποσσηβῖνος, Αὔβερτός τ' Μιραῖος,
Γεσνῆρος, Ῥίβετος, ϗ Κόκος ἡμεδαπὸς,
Βελλαρμῖνος ἀνελλήνιστος ἐὼν (μέγα Θαῦμα) δικάζων
Ἀλλότρι' Ἑλλήνων γράμματ' ὑπερκριτικῶς,
Λαββεῖος μετέπειτα κριτὴς δεινὸς, μάλα πικρὸς,
Ἑλλάδος ὁ ξεῖνος, τοῦ δὲ πρέποντος ἐών·
Ὕστατος Οὐδῖνος σφόδρα κλεπτικὸς, ὃ ἀπὸ βίβλων
Ἄλλων ὅσσον ἔχει, τόσσον ἄφελκε βίβλων,
Τυποθετῶν τίτλους, σημεῖά τ' βιβλιοπωλῶν,
Σφάλματα ϗ κηπεῦ, οὐδενὸς ἄλλα πέλει·
Αὐτὸς σὺ ἀεὶ κλυτὸς ἐπὶ γλώσσῃ τε βέβηκεν,
Οὐ ἀπό μὲν φρέατος ἄντλεε πλεῖστον ὕδωρ·
Αὐτὰρ σὺ τέλος ἦν Σπάρτην ἀνὰ, σεμνὲ, λελυφὼς
Χαρτοφύλαξ πότε, νῦν Οἰκονόμος γέγονας,
Κρυπτ' ἀποφαινόμενος κειμήλια βιβλιοθηκῶν,
Ὀρθοδιαγνωστῶν, ἄλλα ϗ αἱρετικῶν
Κύρια δόγματα, ἀρχαῖ' ἤθη, τέθμι' ἀνάκτων,
Γράμματ' ἐπισκοπικὰ, χρίσματα, ϗ συνόδους·
Κύδιμε χαῖρ' ἄνερ, βαθυγήρως ἄλκιμος εἴης,
Σοὶ θυμὸς ἄγναμπτος, ϗ μέλεα στιβαρά.
Μακρόβιος γήρασκε δίκην Πυλίου τριγέροντος,
Οὗ ῥέεν ἐκ γλώσσης τῆς μέλιτος γλυκίων.

Σὸς καδδυνάμιν,

AB. SELLERUS.

TABULA

TABELLA SÆCULORUM.

I. SÆculum APOSTOLICUM. Pag. 1.
Continet Scriptores Eccleſiaſt. XXV.
Gentilem I.

II. Sæculum GNOSTICUM. p. 25.
Scriptores Eccleſiaſt. LXVI.
Gentiles VII.

III. Sæculum NOVATIANUM. p. 63.
Scriptores Eccleſiaſt. XLII.
Gentiles II.

IV. Sæculum ARIANUM. p. 110.
Scriptores Eccleſiaſt. CXXIV.
Gentiles VIII.

V. Sæculum NESTORIANUM. p. 281.
Scriptores Eccleſiaſt. CCI.
Gentiles II.

VI. Sæculum EUTYCHIANUM. p. 381.
Scriptores Eccleſiaſt. CXX.
Gentiles II.

VII. Sæculum MONOTHELETICUM. p. 440.
Scriptores LXXXV.

VIII. Sæculum EICONOCLASTICUM. p. 471.
Scriptores XLVII.

IX. Sæculum PHOTIANUM. p. 503.
Scriptores CXXV.

X. Sæculum OBSCURUM. p. 571.
Scriptores XLV.

XI. Sæculum HILDEBRANDINUM. p. 595.
Scriptores XCII.

XII. Sæculum WALDENSE. p. 632.
Scriptores CLXIX.

XIII. Sæculum SCHOLASTICUM. p. 695.
Scriptores CXXII.

APPENDIX.

XIV. Sæculum WICKLEVIANUM. p. 1.
Scriptores CLXII.

XV. Sæculum SYNODALE. p. 75.
Scriptores CLXXXIX.

XVI. Sæculum REFORMATUM. p. 191
Scriptores XXXVII.

ELENCHUS

Digitized by Google

ELENCHUS Autorum, Scriptorumque recentiorum, una cum Editionibus, quibus in condendo hoc Opere uſi ſumus.

A.

ACTA *Eruditorum, Lipſiæ* ab anno 1682. 4°.
Melchior Adamus.
Vitæ Germanorum Theologorum, *Francof.* 1653. 8°.
Vitæ Germanorum Juriſconſultorum, *Heidelbergæ* 1620. 8°.
Vitæ Germanorum Philoſophorum, *Heidelbergæ* 1615. 8°.

Antonius Alegre.
Paradiſus Carmelitici decoris, *Lugd.* 1639. fol.

Leo Allatius.
De Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis perpetuâ conſenſione libri tres, *Colon.* reverà *Amſtelod.* 1648. 4°.
De libris Eccleſiaſticis Græcorum diſſertationes duæ, *Pariſ.* 1645 4°.
De Scriptis Symeonum Diatriba, *Pariſ.* 1664. 4°.
Euſtathii Antiocheni opera ab eo edita, *Lugd.* 1629. 4°.
Græciæ Orthodoxæ Tom. 2. *Rom.* 1652, 1659. 4°.
De Eccleſiæ Occident. & Orient. conſenſione in dogmate de Purgatorio, *Rom.* 1655. 8°.
H. Hottingerus fraudis & impoſturæ convictus, *Rom.* 1661. 8°.
De octavâ Synodo Photianâ liber, *Rom.* 1662. 8°.
De Pſellis, & eorum ſcriptis Diatriba, *Rom.* 1630. 4°.
Apes urbanæ, ſive de viris illuſtribus, &c. *Rom.* 1633. 8°.
Symmicta, ſive Opuſcula, &c. Gr. Lat. *Colon.* (i. e.) *Amſtelod.* 1653. 8°.

Edmundus Albertinus.
De Euchariſtiæ Sacramento libri tres, *Davent.* 1654. fol.
De Georgiis & eorum ſcriptis Diatriba, edita inter notas ad Georg. Acropolit. *Pariſ.* 1651. fol.
De Methodiorum ſcriptis Diatriba præfixa not. ad Methodii Convivium, *Rom.* 1656. 8°.

P. Allix.
Diſſertatio de Tertulliani vitâ & ſcriptis, *Pariſ.* 1679. 8°.
Antiquitates Univerſitatis Oxonienſis, *Oxon.* 1674. fol.

Petrus Arcudius.
Opuſcula Aurea Theologica, gr. lat. *Rom.* 1630. 4°.

Auctuarium Bibliothecæ Patrum gr. lat. 2 vol. *Pariſ.* 1624. fol.

Ambroſius de Altamura.
Bibliotheca Dominicana, *Rom.* 1677. fol.

Nicolaus Antonius.
Bibliotheca Hiſpana, ſive de Scriptoribus qui ab an. 1500. floruerunt, &c. 2 vol. *Rom.* 1672. fol.

Joannes Aventinus.
Annales Boiorum, *Ingolſtad.* 1554. fol.

Auguſtinus Juſtinianus.
Porchetum Salvaticum edidit, *Pariſ.* 1520. fol.

Auguſtinus Florentinus.
Hiſtoria Camaldulenſis, *Florent.* 1575. 4°.

Digitized by Google

B.

Stephanus Baluzius.
Nova collectio Conciliorum, *Par.* 1683. fol.
Miſcellanea, h. e. Collectio veterum monumentorum, &c. 4 Tom. *Pariſ.* 1679. & ſeqq. annis, 8°.
Edidit etiam, & notis illuſtravit Salvianum, Reginonem, Agobardum, Capitularia, &c.
Cæſar Baronius.
Annales Eccleſiaſtici XII. Tom. *Antv.* 1612. fol.
Martyrologium, *Antv.* 1589. fol.
L. de la Barre.
Hiſtoria Chriſtiana vet. Patrum, *Pariſ.* 1583. fol.
Gaſper Barthius.
Edidit Claudianum, Gallum, &c.
Joannes Baleus.
Illuſtrium Angliæ Scriptorum Catalogus, *Baſ.* 1559. f.
Balthaſar Bebelius.
Antiquitates Eccleſiaſticæ III. priorum Sæculorum, *Argentor.* 1669. 8°.
Pet. Bellonius.
Obſervationes rerum memorab. in Oriente, *Antverp.* 1589. 8°.
Gulielmus Beveregius.
Pandectæ Canonum gr. lat. 2 vol. *Oxon.* 1672. fol.
Theodorus Beza.
Edidit Theodorum de incarnatione Domini gr. lat. *Geneva* 1576. 4°.
Franciſcus Bivarus.
Dextri Chronicon cum notis edidit, *Lugd.* 1627. fol.
Bibliotheca Patrum editionis noviſſimæ, XXVII. vol. *Lugd.* 1677. f. N. B. nos hanc editionem ſecutos eſſe, tum quod cæteris copioſior ſit, tum quod optimas Scriptorum Occidentalium editiones notis illuſtratas ubiq; exhibet.
Bibliothecæ Thuanæ Catologus, *Pariſ.* 1679. 2 vol. 8°.
Bibliothecæ Lugduno-Batavæ Catalogus, *Lugd. Bat.* 1674. 4°.
Marg. Bigneus.
Appendix ad B. PP. quâ Poetæ Chriſtiani, tum Græci, tum Latini continentur, *Pariſ.* 1624. fol.
Bibliotheca Cluniacenſis, *Pariſ.* 1614. 4°.
Rob. Bellarminus.
De Scriptoribus Eccleſiaſticis, *Pariſ.* 1658. 8°.
Olaus Borrichius.
Diſſertationes Academicæ de Poetis, *Francof.* 1683. 4°.
Joannes Bona.
De rebus Liturgicis, *Pariſ.* 1676. 8°.
De divinâ Pſalmodiâ, *Pariſ.* 1663. 4°.
David Blondellus.
Pſeudo-Iſidorus, & Turrianus Vapulans, *Genevæ* 1628. 4°.
De Sybillis, Anglicè, *Lond.* 1656. fol.
Philippus Brietius Soc. Jeſu.
Annales mundi, ſive Chronicon univerſale, *Pariſ.* 1662. 3 vol. 12°.
Jacobus Bonfrerius.
Euſebius de locis Hebraicis, gr. lat. cum notis, *Pariſ.* 1659. fol.
Ægidius Bucherius.
De doctrinâ Temporum, *Antv.* 1634. fol.
Joan. à Boſco.
Bibliotheca Floriacenſis, *Lugd.* 1605. 8°.
Joannes Boiſardus.
Icones illuſtrium virorum IV. Tom. *Francof.* 1597, &c. 4°.
Janus Maria Braſichellanus.

Index

Digitized by Google

Index Romanus, *Rom.* 1607. 8o.

Ægidius Bucherius.

Commentarius in Victorii Canonem Paſchalem, *Antv.* 1634. fol.

Abrahamus Bzovius.

Annales Eccleſiaſt. 7 vol. fol. *Col.* 1621. & ſeqq.

C.

D*Avid Camerarius.*

De Scotorum fortitudine, &c. *Pariſ.* 1631. 4o.

Hen. Caniſius.

Antiquæ Lectiones Tom. VI. *Ingolſt.* 1601, &c. 4o.

Melchior Canus.

Locorum communium lib. XII. *Venet.* 1567. 8o.

Hen. Lud. Caſtaneus Rupipozeus.

Nomenclatura Cardinalium (ſed ſuppreſſo Auctoris nomine) *Pariſ.* 1615. 4o.

Guliel. Cambdenus, Anglus.

Britannia, *Amſtelod.* 1662. fol.

Joan. Chapeavillus.

Rerum Leodicenſium Hiſtoria, *Leod.* 1612.

Andreas du Cheſnius, ſive *Quercitanus.*

Rerum Francicarum Scriptores, Tom. v. *Pariſ.* 1636, 1649. fol.

Rerum Normannicar. Scriptores, *Pariſ.* 1619. f.

Claudius Couſſardus.

Edidit Reinerium de Catharis & Leoniſtis, *Pariſ.* 1548.

Iſaacus Caſaubonus.

Exercitationes ad Annales Baronii, *Lond.* 1614. f.

Joann. Jac. Chiffletius.

De Antiquitatibus Veſontinis, *Lugd.* 1619. 4o.

Georgius Caſſander.

Opera, *Pariſ.* 1616. f.

Laertius Cherubinus.

Bullarium Magnum, *Romæ* 1638. 3 vol. f.

P. Fr. Chiffletius.

Bedæ Hiſtoria Eccleſiaſtica, *Pariſ.* 1681. 4o.

Joan. Bapt. Catumſyritus.

Vera utriuſque Eccleſiæ Sacramentorum Concordia, *Ven.* 1632. 4o.

Ludov. Cellotius.

Hincmari Opuſcula aliquot, *Pariſ.* 1658. 4o.

Carolus Le Coint, Trecenſis, Scriptor accuratus, cujus calculos in rebus Gallicis præcipuè ſecutus ſum.

Annales Eccleſiaſtici Francorum ad an. *viz.* 845. 8 vol. fol. *Pariſ.* ab anno 1665, uſque ad annum 1683.

Franciſcus Combefis.

Bibliothecæ Patrum Græco-lat. Auctuarium novum, 2 vol. *Pariſ.* 1648. f.

Auctuarium noviſſimum Gr. Lat. *Pariſ.* 1672.

Originum CP. Manipulus Gr. Lat. *Pariſ.* 1664. 4o.

Edidit item Andream Cretenſem, Amphilochium, &c.

Concilia Maxima, Editionis noviſſimæ, per Labbeum & Coſſartium, XVIII. vol. *Pariſ.* 1672. f.

J. Bapt. Cotelerius.

Patres Apoſtolici Gr. Lat. cum notis, *Pariſ.* 1672. fol.

Eccleſiæ Græcæ monumenta, 3 vol. *Pariſ.* 1677, 1681, 1687. 4o.

Edidit etiam Chryſoſtomum in Pſalm. & Dan. *Pariſ.* 1661. 4o.

Martinus Crucius.

Turco-Græcia Gr. Lat. *Baſ.* 1584. f.

Jo. Croius.

Specimen conjecturarum & obſervationum in loca quædam, Origenis, Irenæi, Tertulliani, & Epiphanii, 1632. 8.

Digitized by Google

D.

D*Ermicius Thadæi*, Nitela Franciſcanæ Religionis, *Lugd.* 1627. 4o.
Dorotheus Metropolita Monembaziensis, Synopſis Hiſtoriarum ab orbe condito uſque ad captam Conſtantinopolim, Græcè vulgari idiomate, *Venet.* 1631. 4o.
Ludovicus Dattichius.
Flores Hiſtoriæ Cardinalium, *Pariſ.* 1660. III. Tom. fol.
Lucas Dacherius.
Veterum aliquot Spicilegium, vol. 13. *Pariſ.* 1665. & ſeqq. annis 4°.
Edidit item Lanfrancum, Guibertum, &c.
Joannes Conradus Danhawerus.
Chriſteis, ſeu de ſtatu Eccleſiæ triſæculari, *Argentor.* 1646. 4°.
Mart. Del-Rio.
Edidit Orentii Commonitorium, &c.
Henricus Dodwellus.
Diſſertationes Cyprianicæ, *Oxon.* 1684. 8°.
Diſſertatio de jure Laicorum ſacerdotali, *Lond.* 1685. 8°.
Diſſertatio ſingularis de Pontificum Rom. primævâ ſucceſſione, *Lond.* 1688. 4°.
Chronologia Novi Teſtamenti MS.
Theodorus Douza.
Edidit Georgium Acropolit. cum verſione & notis, *Lugd. Bat.* 1614. 8°.

E.

J*Oannes Eichelius.*
Procopii Hiſtoria Arcana Gr. Lat. cum Animadverſionibus, *Helmſtad.* 1654. 4°.
Deſiderius Eraſmus.
Epiſtolæ, *Londini* 1642. fol.
Ciceronianus, *Baſil.* 1529. 8°.

F.

G*Eorgius Fabricius.*
Poetas Chriſtianos veteres collegit, & edidit, *Baſil.* 1564. 4°.
Franciſcus Feuardentius.
Irenæum, Ildefonſum, &c. cum notis edidit.
Joannes Foxus, Anglus. Acta & Monumenta Eccleſiæ, *Lond.* 1641. f. Anglicè.
Joachimus Fellerus Profeſ. Lipſienſis.
Catalogus Codicum MSS. Bibliothecæ Lipſienſis, *Lipſiæ* 1686. 12°.
Marquardus Freherus.
Rerum Germannicarum Scriptores, 3 vol. *Francofurt.* 1600. fol.
Chronologia, Juri Græco-Romano præmiſſa.
Carolus du-Freſne, Conciliarius, & Quæſtor regius.
Edidit Cinnamum cum notis Hiſtoricis & Philologicis, notaſque addidit in Niceph. Briennium.
Hiſtoria, i. e. Familia Byzantina, &c. *Pariſ.* 1680. fol.
Joannes Forbeſius.
Inſtructiones Hiſtorico-Theologicæ, *Amſtel.* 1645. fol.
Valent. Forſterus.
Hiſtoria Juris Civilis, *Genev.* 1609. 8°.

G.

J*Acobus Gaddius.*
De Scriptoribus non-Eccleſiaſticis, 2 vol. f. *Florent.* 1648. & *Lugd.* 1649.
Joannes Garnerius.

Edidit

Edidit Theodoriti Tomum quintum, Marii Mercatoris opera, cum notis & diſſertationibus, Liberati Breviarium, &c.

Gilbertus Genebrardus.

Chrongraphiæ libri 4. *Lugd.* 1609. fol.

Conradus Geſnerus.

Edidit Antonium Meliſſam, Gr. Lat. *Tigur.* 1546. fol.

Girolamo Ghilini.

Theatro de Huomini literati, *Venet.* 1647. 4°.

Jacobus Goar Pariſinus.

Rituale Græcorum Gr. Lat. *Pariſ.* 1647. fol.

Jacobus Gretſerus.

De jure & more prohibendi, expurgandi, & abolendi libros hæreticos & noxios, lib. 2. *Ingolſtad.* 1603. 4°.

Supplementum, *ibid.* 1604. 4°.

Edidit III. Tomos de Cruce, *Ingolſtad.* 1616. fol.

Item Theodorum Abucaram, Simeonem, &c.

Franciſcus Godwinus Epiſc. Landavenſis.

Commentarius de Præſulibus Angliæ, *Lond.* 1616. 4°.

Jacobus Gothofredus.

Philoſtorgium Gr. Lat. cum diſſertationibus edidit, *Geneve* 1643. 4°.

Geographia Nubienſis, Pariſ. 1619. 4°.

Richardus Gibbonus.

Ailredi opera Theologica edidit, *Duac.* 1631.

Melchior Goldaſtus.

Monarchia S. imperii Romani, 3 vol. *Hanov.* 1612. fol.

Centuria *Epp.* Philologicarum, *Francof.* 1610. 8°.

Geſta Dei per Francos, ſive Orientalium Expeditionum Scriptores à Bongarſio collecti & editi, 2 vol. *Hanov.* 1611. f.

Hugo Grotius.

Hiſtoria Gothorum, &c. *Amſtel.* 1655. 8°.

Annotationes in S. Scripturam.

H.

Petrus Halloix.

Illuſtrium Eccleſiæ Orient. Scriptorum vitæ, 2 vol. *Duac.* 1633. f.

Martinus Hankius.

De Scriptoribus Byzantinis, *Lipſiæ* 1677. 4°.

Hebed-Jeſu.

Catalogus librorum Chaldæorum, cum notis Abr. Ecchellenſis, *Mogunt.* 1655. 8°.

Claudius Hemeræus, Doctor Sorbonicus.

De Academiâ Pariſienſi liber, *Pariſ.* 1637. 4°.

Thomas Hide.

Catalogus librorum Bibliothecæ Bodleianæ, *Oxon.* 1674. fol.

Jacobus Hommius.

Supplementum Patrum, ſeu varia Patrum opuſcula nunc primùm edita cum not. *Pariſ.* 1684. 8°.

Lucas Holſtenius.

Diſſertatio de vitâ & ſcriptis Porphyrii ad calcem Porph. de Abſtinentiâ.

Edidit item Codicem Regularum, &c.

David Hoeſchelius.

Edidit Græcè cum notis Photii Bibliothecam, Adriani Iſagogen, &c.

Joannes Hallervordus.

Spicilegium de Hiſtoricis Latinis, *Jenæ,* 1672. 8°.

Joan. Hen. Hottingerus.

Bibliotheca Orientalis, *Tigur.* 1660. 4°.

Hiſtoria Orientalis, *Tigur.* 1660. 4°.

Hiſtoria Eccleſiaſtica 9 vol. *Tigur.* 1651. & ſeqq. annis. 8°.

Petrus Daniel Huetius.

Digitized by Google

Origeniana, *Rothomag.* 1668. fol.
De origine Fabularum Romanenſium Diatriba.
De claris interpretibus liber.

I.

L*Udovicus Jacob à S. Carolo.*
Bibliotheca Pontificia, *Lugd.* 1643. 4°.
Chriſtophorus Juſtellus, Pater.
Photii Nomocanon, Gr. Lat. *Pariſ.* 1615. 4°.
Henricus Juſtellus fil. & *Gulielmus Voellius.*
Bibliotheca Juris Canonici veteris, Gr. Lat. 2 vol. *Pariſ.* 1661. fol.
Joannes Jonſius.
De Scriptoribus Hiſtoriæ Philoſophicæ, *Francof.* 1659. 4°.
Paulus Jovius Novocomenſis.
Elogia virorum doctorum, *Baſil.* 1571. 8°.
Thomas James.
Ecloga Oxonio-Cantabrigienſis, *Lond.* 1600. 4°.
Index generalis librorum prohibitorum à Pontificiis, *Oxoniæ* 1627. 12°.
De corruptione Scripturæ, Patrum, &c. *Lond.* 1612. 4°. Angl.
Vindiciæ Gregorianæ, *Genevæ* 1625. 4°.
M. Fl. Illyricus.
Catalogus Teſtium veritatis, *Argentin.* 1562. fol.
Joannes Imperialis.
Muſæum Hiſtoricum, *Venet.* 1640. 4°.

K.

P*Etrus Kirſtenius.*
Vita IV. Evangeliſtarum, *Breſl.* 1610. fol.
Albertus Krantzius, Decanus Hamburgenſis.
Metropolis, ſive Hiſtoria Eccleſiaſtica Saxoniæ, *Colon.* 1574. 8°.

L.

P*Hilippus Labbeus.*
Nova Bibliotheca MSS. librorum, 2 vol. *Pariſ.* 1657. fol.
Nova Bibliotheca MSS. librorum, ſive Specimen antiquarum Lectionum, *Pariſ.* 1653. 4°.
Conſpectus novæ Editionis *Opp.* Damaſceni, *Pariſ.* 1652. 4°.
Diſſertatio de Scriptoribus Eccleſiaſticis, 2 vol. *Pariſ.* 1660. 8°.
Petrus Lambecius.
Comment. de Bibliotheca Vindobonenſi, *Vien.* 1665, &c. fol.
Origines Hamburgenſes, 2 vol. *Hamburg.* 1652, &c. 4°.
Cornelius à Lapide.
Commentaria in S. Scripturam ſatis nota.
Matthæus Larroquanus.
Diſſertatio de Photino Hæretico, *Genev.* 1670. 8°.
Joannis Leuſdeni, Philologus Hebræo-Græcus, *Ultraject.* 1670. 4°.
Chriſtianus Lupus.
Epiſtolæ Patrum de Concilio Epheſino cum ſcholiis & notis, *Lovan.* 1682. 4°.
J. Ant. Vander Linden.
De ſcriptis Medicis, *Amſtel.* 1662. 8°.
Joannes Launoius.
Gymnaſii Navarrenſis Hiſtoria, 2 vol. *Pariſ.* 1677. 4°.
Juſtus Lipſius.
Politicorum libri, inter Lipſii opera.

Digitized by Google

M.

Joannes Mabillonius.
Analecta vetera 4 vol. *Pariſ.* 1675. & ſeqq. annis, 8°.
Iter & Muſæum Italicum, *Pariſ.* 1687. 4°.
Acta Benedictinorum per varia ſæcula, vol. 5. *Pariſ.* 1668. & ſeqq. annis. f.
Joannes Markius.
De Sybillinis Oraculis, *Franeker.* 1682. 8°.
Magdeburgenſes Centuriatores, Baſil. 1624. fol.
J. Bapt. Marus Canonicus Romanus edidit Victoris III. Pontificis dialogos, & Petrum Diaconum de viris illuſtribus Caſin. *Pariſ.* 1666. 8°.
Joannes Mariana.
Commentarii de rebus Hiſpanicis. Hiſpan. Illuſtr. Tom. 2°. & *Mogunt.* 1605. 4°.
Gilb. Mauguinus, in ſupremâ monetarum Curiâ præſes.
Veterum Auctorum, qui IX. ſæculo ſcripſerunt de Prædeſtinatione & Gratiâ, Opera, 2 vol. *Pariſ.* 1650. 4°.
Alphonſus Matamorus.
De eruditis Hiſpaniæ viris & Academiis, inter Scriptores Hiſpanicos ab Andreâ Schotto in *Hiſpaniâ illuſtratâ* editos.
Petrus Martyr.
Defenſio Euchariſtiæ adv. Gardinerum, *Tigur.* 1559. f.
Loci Communes, *Genevæ* 1624. fol.
Micropresbyticum veterum quorundam brevium Theologorum, *Baſ.* 1550. f.
Hugo Menardus.
S. Barnabæ Epiſtola cum notis, *Pariſ.* 1644. 4°.
Joannes Meurſius.
Edidit *Opp.* Conſtantini Porphyrogen. &c.
Aubertus Miræus.
Bibliotheca Eccleſiaſtica, ſive Hieronymus, Gennadius, Ildefonſus, &c. cum Notis & Auctuario, *Ant.* 1639. f.
Gerardus Maſtrichtius Prof. Duesburg.
Hiſtoria Juris Eccleſiaſtici & Pontificii, *Duesburg.* 1676. 8°.
Joannes Morinus.
De Pœnitentiâ, *Antv.* 1682. fol.
Alexander Morus.
Notæ in N. Teſtamentum unà cum Tena, &c. *Lond.* 1661. fol.
Henricus Meibomius.
Opuſcula Hiſtorica, *Helmſtad.* 1660. 4°.
Richardus Montacutius.
Edidit Photii *Epp.* Euſebium adv. Marcellum, &c. Gr. Lat. cum Notis.
Origines Eccleſiaſticæ, *Lond.* 1640. fol.
Arthurus du-Monſtier.
Neuſtria Pia, *Rothom.* 1663. fol.
Stephanus le Moyne.
Varia Sacra, 2 Vol. 4°. *Lugd. Bat.* 1685.

N.

Flaminius Nobilius.
Fragmenta veterum Interpret. Græc. Bibl. Walton. T. 6. & alibi.

O.

Orthodoxographa S. Patrum Monumenta, 2 vol. *Baſil.* 1569. f.
Caſimirus Oudin.
Supplementum ad Bellarminum de Script. Eccleſ. *Pariſ.* 1686. 8°.
J. Godfrid. Olearius.
Abacus Patrologicus ordine Alphabetico, *Jenæ* 1673. 8°.

P.

Henricus Pantaleon.
De viris illuſtribus Germaniæ, *Baſil.* 1565. f.

Joannes Pappus.
Libellus Synodicus Gr. Lat. cum notis, *Argentorat.* 1601. 4°.

Dionyſius Petavius.
Epiphanium, Syneſium, &c. Gr. Lat. cum notis edidit.

Paulus Petavius.
Syntagma de Nithardo, *Pariſ.* 1613. 8°.

Jacobus Petit.
Theodori Pœnitentiale cum notis & diſſertationibus, Tom. II. *Pariſ.* 1677. 4°.

Joannes Picardus.
Edidit Gulielmum Nubrigenſem cum notis, *Pariſ.* 1610. 8°.

Joannes Piſtorius.
Scriptores Germanicos edidit, *Francofurt.* 1583. f.

Petrus Pithæus.
Scriptores coætanei XII. *Francof.* 1594. 8°.

Antonius Poſſevinus.
Apparatus ſacer, 2 vol. *Colon.* 1608. fol.

Edvardus Pocockius.
Eutychii Annales Arab. & Lat. *Oxon.* 1659. 4°.

Joannes Pearſonus.
Vindiciæ Epiſtolarum S. Ignatii, *Cantab.* 1672. 4°.
Diſſertationes de ſucceſſione Romanorum Pontificum, ab *Henrico Dodwello* ſuppletæ & evulgatæ, *Londini* 1687. 4°.

Ludovicus à Paramo Boroxenſis.
De origine & progreſſu officii S. Inquiſitionis, *Matriti* 1598. fol.

Michael Pocciancius.
Catalogus Scriptorum Florentinorum, *Florent.* 1588. 4°.

Æmilius Portus.
Edidit Suidam Gr. Lat. 2 vol. *Geneve* 1619. fol.

Photii Bibliotheca Gr. Lat. *Rothom.* 1653. fol.

Joannes Pitſeus.
De illuſtribus Britanniæ Scriptoribus, *Pariſ.* 1619. 4°.

Vincentius Placcius.
De Scriptoribus Pſeudonymis, *Hamburg.* 1674. 4°.

Joſeph Pamphilus.
Chronica Fratrum Eremitarum S. Auguſtini, *Rom.* 1581. 4°.

Antonius Pagi.
Diſſertatio Hypatica, ſeu de Conſulibus Cæſareis, *Lugd.* 1682. 4°.

Q.

Joſephus Queſnellius.
Edidit Leonis M. *Opp.* cum notis & diſſertationibus, 2 vol. *Pariſ.* 1676. 4°.

R.

Theophilus Raynaudus.
Erotemata de bonis & malis libris, *Lugd.* 1653. 4°.
Indiculus Sanctorum Lugdunenſium, *Lugduni* 1629. 12°.
Anſelmi *Opp. Lugd.* 1630. f.

Matthæus Raderus.
Petri Siculi Hiſtoria de Manichæis, Gr. Lat. *Ingolſtad.* 1604. 4°.
Chronicon Alexandrinum Græcè Lat. *Monachii* 1615. 4°.

Antonius

Digitized by Google

Antonius Reiſerus.
Index librorum Manuſcriptorum Bibliothecæ Auguſtanæ, *Auguſtæ*, 1675. 4°.
Juſtus Reuberus.
Rerum Germannicarum Scriptores, *Francof.* 1584. f.
Hieronymus Rubeus.
Hiſtoria Ravennat. *Ven.* 1590. f.
Petrus Roverius.
Hiſtoria Reomenſis, *Pariſ.* 1637.
Herbertus Roſweydus.
Hiſtoria Eremetica, ſeu vitæ PP. *Antv.* 1628. fol.
Nicolaus Rigaltius.
Tertullianum, Cyprianum, &c. edidit.
Conradus Ritterhuſius.
Iſidori Peluſiotæ *Epp.* libri quatuor, Gr. Lat. cum notis, *Heidelb.* 1605. f.
Edidit Salvianum cum notis ampliſſimis, *Altorf.* 1611, 2 vol. 8°.
Nicolaus Reuſnerus.
Epp. Turcicæ, *Francof. ad Moenum*, 1598. 4°.
Andreas Rivetus, Criticus ſacer, *Genevæ* 1642. 8°.

S.

HEnricus Savilius.
Chryſoſtomi *Opp.* Græcè edidit 8 vol. *Eton.* 1611. f.
Chriſtophorus Sandius.
Notæ ad Voſſium de Hiſtoricis Latinis, *Amſtel.* 1677. 12°.
Tractatus de Veteribus Scriptoribus Eccleſiaſticis Hiſt. Eccl. præfix.
Jacob Salianus.
Annales Veteris Teſtamenti, *Colon.* 1620. fol.
Andreas Sauſſayus.
De myſticis Galliæ Scriptoribus, *Pariſ.* 1639. 4°.
Joſephus Scaliger.
De Emendatione temporum, *Lugd. Bat.* 1598.
Trihæreſews Elenchus, *Arnham.* 1619. 4°.
Andreas Schottus.
Iſid. Peluſ. *Epp.* lib. quintum, Gr. Lat. cum notis edidit, *Francof.* 1629. f.
Hiſpaniam illuſtratam edidit *Francofurt.* 1606. f.
Antonius Scipio.
Elogia Abbatum Caſſinenſium, *Neap.* 1643. f.
Joannes Seldenus.
De Synedriis, 3 vol. *Lond.* 1650. &c. 4°.
Joſias Simlerus.
Bibliotheca Geſneri contracta & aucta, *Tigur.* 1574. f.
Jacobus Sirmondus.
Veterum opuſcula dogmatica 5. *Pariſ.* 1630. 8°.
Anaſtaſii Collectanea, *Pariſ.* 1620. 8°.
Euſebii Pamph. Opuſcula XIV. *Pariſ.* 1643. 8°.
Theodulphi *Opp. Pariſ.* 1646. 8°.
Edidit item Sidonium, Alcim. Avitum, Facundum Hermian. Ennodium, Eugenium, Flodoardum, Hincmarum, &c.
Fr. Spanhemius Junior.
Introductio ad Hiſtoriam & Chronologiam ſacram, Tom. I. *Lugd. Bat.* 1683. Tom. II. 1687. 4°.
Hiſtoria Imaginum reſtituta, *Lugd. Bat.* 1686. 8°.
Henricus Spelmannus.
Vita Ælfridi, *Oxon.* 1678. f.
Petrus Steuartius.
Auctuarium ad Caniſii lectiones antiquas, *Ingolſt.* 1616. 4°.
Simon Schardius.

Digitized by Google

Rerum Germannicarum Scriptores, *Gieſſ.* 1673. f.
Scriptores de poteſtate imperiali & ſacerdotali, *Baſil.* 1566. f.

Scriptores de arte Cabaliſtica, Baſil. 1550. f.

Joannes Stella.
Commentarius de vitis ac moribus Pontificum Roman. Anno 1650. 12°. ſecundum exemplar Baſilienſe, 1505.

Stephanus de Urbibus cum Commentariis Thomæ de Pinedo, *Amſtelodam.* 1678. fol.

Laurentius Surius.
Vitæ Sanctorum ex probatis Authoribus 4 vol. *Colon.* 1617. fol.

Fr. Sweertius.
Athenæ Belgicæ, *Ant.* 1628. f.

Sixtus Senenſis.
Bibliotheca Sancta, *Col.* 1586. f.

Scriptores de Officiis & Myſteriis divinis per Melch. Hittorpium editi, *Pariſ.* 1610. f.

Fredericus Sylburgius.
Saracenica, Gr. Lat. *Heidelb.* 1594. 8°.

T.

JOannes Tilius.
Libri Carolini adv. ſecundam Synodum Nicænam, *Pariſ.* 1549. 8°. *Francof.* 1608. 8°.

Jacobus Thomaſius.
De Plagio literario, *Lipſiæ* 1673. 4°.

Joſ. Maria Thomaſius.
Codices Sacramentorum vetuſtiſſimi, *viz.* Gelaſianus, &c. *Rom.* 1680. 4°.

Cornelius Tollius.
Cinnamum Gr. Lat. cum notis edidit *Ultraject.* 1652. 4°.

J. Ph. Tomaſinus.
Illuſtrium virorum elogia, *Patav.* 1630. 4°.
Bibliothecæ Patavinæ MSS. publicæ & privatæ, *Utini* 1639. 4°.

Joannes Trithemius.
De Scriptoribus Eccleſiaſticis, *Pariſ.* 1512. 4°.

V.

HEnricus Valeſius.
Euſebii, Socratis, &c. Hiſtoriam Eccleſiaſticam, Gr. Lat. cum notis edidit.
Excerpta ex Collectaneis Conſtantini Porphyr. Gr. Lat. cum notis, *Pariſ.* 16 4. 4°.

Gottifredus Vendelinus.
Divinatio de Clementis Epiſtolis, Concil. Tom. 1.

Raphael Volaterranus.
Commentarii, *Geneve* 1563. f.

Sext. Aur. lius Victor.
De Cæſaribus Romanis, *Lugd. Bat.* 1670. 8°.

Chriſtianus Urſtiſius.
Rerum Germannicarum Scriptores, 2 vol. *Francof. ad Mœnum*, 1670. f.

Ger. Joan. Voſſius.
De Hiſtoricis Græcis, *Lugd. Bat.* 1651. 4°.
De Hiſtoricis Latinis, *Lugd. Bat.* 1651. 4°.
De Poetis Græcis & Latinis, *Amſtelodam.* 1654. 4°.

Iſaacus Voſſius.
Diſſertatio de LXX. Interpretibus, *Hagæ Com.* 1661. 4°.

Gerardus Voſſius Tengrenſ.
Gregorii Thaumaturgi *Opp.* Gr. Lat. cum notis edidit, *Mogunt.* 1604. 4°.

Carolus de Viſch.
Bibliotheca Scriptorum Ciſtercienſium, *Colon.* 1656. 4°.

Digitized by Google

Jacobus Uſſerius.
S. Ignatii *Epp.* Gr. Lat. cum notis, *Oxon.* 1644. 4°.
Syntagma de LXX. Interpretibus, *Lond.* 1665. 4°.
Appendix Ignatiana, *Lond.* 1647. 4°.
De Britannicarum Eccleſiarum Primordiis, *Dublin.* 1639. 4°.
Veterum *Epp.* Hibernicarum Sylloge, *Dublin.* 1632. 4°.
Hiſtoria Gotteſchalci, *Hannov.* 1662. 8°.
Bibliotheca Theologica, f. MS. penes Cl. V. Edv. Stillingfleetum, Decanum Londinenſem.

W.

Jacobus Waræus.
Comment. de Præſulibus Hiberniæ, *Dublin.* 1664. f.
Edidit etiam ſancti Patricii & Bedæ opuſcula, &c.
De Scriptoribus Hiberniæ, *Dublin.* 1639. 4°.
Jo. Rodolphus Wetſtenius.
Edidit Origenis Dialogos contra Marcionitas, Gr. Lat. *Baſil.* 1674. 4°.
Abrahamus Whelocus.
Bedæ Hiſtoriam Eccleſiaſticam Saxonicè & Latinè cum notis edidit, *Cantab.* 1643. f.
Arnoldus Wion.
Lignum Vitæ, *Ven.* 1595. 4°.
Joannes Wolphius.
Lectiones memorabiles, 2 vol. *Laving.* 1600. f.
Lucas Wadingus.
Annales Minorum, Tom. I, II, &c. *Lugd.* 1625. & ſeqq. annis, f.
Bibliotheca Scriptorum Ordinis Minorum, *Romæ* 1650. fol.

Plures fortaſſe Scriptores in hoc libro citatos reperiet Lector, quos feſtinantis Typographi manus notare non permiſit.

Cum in ſequenti opere Auctor ad libros à ſe patrio ſermone ſcriptos Lectorem ſæpius remiſerit, fas erit, ſalvâ verecundiâ, eos etiam in hunc locum referre.

Chriſtianiſmus Primitivus, ſeu de Religione veterum Chriſtianorum, &c. *Lond.* 1672. 8°. exinde quartâ vice editus.
Antiquitates Apoſtolicæ, ſeu *Vitæ SS. Apoſtolorum, Lond.* 1674. fol. Prodierunt auctiores quartâ vice, *ibid.* 1684. fol.
Apoſtolici, ſeu *Vitæ Patrum primitivorum trium priorum Sæculorum,* præmiſſâ diſſertatione de Chriſtianæ Religionis ſucceſſu ſub Paganiſmo, *Lond.* 1676, 1686. fol.
Vitæ Patrum Primitivorum IV. Sæculi; præmiſſo Apparatu de ſtatu Paganorum ſub Chriſtianis Imperatoribus, *Lond.* 1683. f.
Diſſertatio de regimine veteris Eccleſiæ per Epiſcopos, Metropolitas, & Patriarchas, & de iniquis Pontif. Romanorum uſurpationibus, Lond. 1683. 8°.
Chartophylax Eccleſiaſticus, ſeu de Scriptoribus Eccleſiaſticis, eorumque ſcriptis, *Lond.* 1685. 8°. Lat.
Tabulæ Eccleſiaſticæ, quibus Scriptores Eccleſiaſtici, eorumque patria, ordo, ætas & obitus breviter exhibentur; à Chr. N. ad Ann. uſque 1517. *Lond.* 1674. *Hamburg.* 1676. Lat.

Errata

Errata Typographica in Hiſtoria Literaria.

In Prolegomenis.

PAg. 8. lin. 21. lege *futuri*. p. 2. l. 6. leg. *eandem*. p. 7. l. 48. l. *ferales*. p. 12. l. 23. l. *abberrat*. p. 21. l. 36. l. *Jacobus*. p. 27. l. 2. l. *Rutiliis*. p. 27. l. 5. l. *Pariſ.* 1668. p. 32. l. 42. l. *tempora*. p. 35. l. 18. l. *requiſiverint*. p. 36. l. 13. l. *quarto*.

In ſequenti Hiſtoriâ

PAg. 8. l. 20. lege *quidam*. p. 11. l. 32. l. *pro pietate*. p. 16. l. 9. l. *memorant*. p. 22. l. 30. l. *excerpſit*. p. 26. l. 20. l. *Romam*. l. 40. pro *Rev.* l. *Rich.* l. 47. l. *germanam*. p. 31. l. 32. l. *promiſcuæ*. p. 33. l. 45. l. *Sibyllina*. p. 36. l. 53. l. *Lindiſium*. p. 39. l. 30. l. *exponit*. p. 49. l. 33. dele *ſed*. l. 47. l. *Chez Daniel Guillemot demeurant rue des Ordiers derriere les Jacobins*. p. 66. l. 12. l. *Origenem*. p. 72. l. 36. l. *Cus*. p. 75. l. 32. l. *etſi*. p. 76. l. 26. l. *ſuſcepiſſime*. p. 77. l. 47. l. *traditam*. p. 83. l. 23. l. *Latina*. p. 91. l. 33. in marg. l. 251. l. 36. l. *percepit*. p. 92. l. 4. pro *ei* l. *ſe*. p. 93. l. 1. l. *rebaptizari*. p. 98. l. 14. l. *fiat*. p. 99. l. 23. l. *pene-* p. 105. l. 42. l. *adulteratum*. p. 113. l. 42. l. *lapſu*. p. 115. l. penult. pro ὑδάτων l. φῶς τῶν. p. 133. l. 2. l. *extant*. p. 138. l. 11. poſt *Nos*, adde, *ex*. p. 150. l. 47. poſt *eſt*, del. punctum. p. 152. l. 4. poſt *aſſecutus*, adde *eſt*. p. 155. l. 52. poſt *qui*, adde, *Nicanum*. p. 162. l. 26. l. *Scenica*. p. 171. l. 17. l. *expertus*. p. 172. l. 9. l. *poſtpoſitâ*. p. 176. l. 38. l. *linquerentur*. p. 183. l. 32. l. *variis*. p. 206. l. 35. l. *Alexandrinus* p. 217. l. 89. l. 394. p. 233. l. 14. l. *favet*. p. 248. l. 9. l. *Diverſis*. p. 251. l. 23. vox *Spuria* ad Epiſtolas Bonifacii immediatè præcedentes referenda eſt. p. 254. l. 41. l. *exarandique*. ib. l. 54. poſt *loco*, fiat punctum. p. 256. l. 25. l. *poſtremam*. p. 258. l. 5. l. τῶν ἄλλων. ib. l. 21. l. *ſcriptus*. p. 261. l. 31. l. *editi*. p. 276. l. 57. l. *Georgiana*. p. 289. l. 9. del. *eſt*. p. 298. l. 56. pro ἱερὸν l. θεῖον. p. 325. l. 43. l. *meminit*. p. 327. l. 11. l. *Carmen*. p. 336. l. 26. l. *Liberius*. l. 27. l. *Acroſtichis*. p. 339. l. 40. l. *complexus*. p. 350. l. 3. l. *Sirmondi & Chiffletii Ducheſnius*. p. 352. l. 8. l. *Telanissi*. p. 354. l. 7, 38, 51. l. *Danſquius*. p. 367. l. 5. poſt *quam*, adde, *refert*. p. 387. l. 9. *Codicis*. p. 399. l. 18. d. *ipſum*. p. 402. l. 37. l. *Oratorium*. p. 412. l. *conſerunt*. p. 422. l. 11. l. *Imperatore*. p. 424. l. 31. l. *Gamitas*. p. 432. l. 2. l. *tribuendas*. p. 442. l. 5. l. *Reſurrectione*. p. 484. l. ult. l. *lectione Codicis*. p. 465. l. 16. l. *præſcripſ-* p. 467. l. 44. l. *Orthodoxum*. p. 471. l. 26. l. DCCXXVI. p. 498. l. 39. l. *revocari*. p. 545. l. 52. l. *ſcriptam*. p. 552. l. 11. l. *ſibi*. p. 597. l. 3. l. *anno*. p. 601. l. 1. l. *oppoſitam*. p. 608. l. 9. poſt junior, adde, *Theologus*. in marg. l. *Dietrich*. p. 616. l. 1. l. *pleroſq;*. p. 623. l. 27. l. *amanuenſis*. p. 663. l. 41. l. *qua*. p. 669. l. 5. l. 1670. p. 669. l. 25. l. *ipſum*. p. 676. l. 29. l. *admirandus*. p. 677. l. 34. l. *Ceſtrienſis*. p. 682. l. 40. pro *Magnum*, l. *Magiſtrum*. p. 686. l. ult. l. *quam*. p. 695. l. 12. l. ὑπὸ τοῦ πνεύματος. p. 703. l. 20. l. *habent*. p. 707. linea 20ma, & 21a. ab his verbis, *De hac Chronico*, &c. poſt duas lineas ad voc. *Tiſſerius* reponantur, quippe quæ loco non ſuo poſitæ ſunt. p. 721. l. 19. l. *Patavii*. ib. l. *in Virid-* p. 722. l. 2. l. *in Cænobio*. p. 735. l. 52. l. *Thomæ*. *Literarum quarundam defectus vel exceſſus, accentus, puncta*, &c. *quæ ſenſum minus lædunt*, *Lectoris humanitati lubens permitto*.

In Appendice.

PAg. 6. lin. 32. lege *ſcripta*. p. 8. l. 23. l. *Scriptor*. l. 42. l. *prodiiſſe*. lin. ult. l. *ſupremum*. p. 13. l. 19. pro *celebratur*, lege *celebraturi*. p. 14. l. 8. &c. tota periodus ſic legenda eſt; *quin & anno* 1318. *in Comitiis Ariminenſibus tertiâ, Tauriſinis anno* 1321. *quartâ, Monteſpeſſulanis anno* 1324. *quintâ vice, Generalis conſtitutus fuit*. p. 15. l. antepenult. l. *aſtivo* p. 20. l. 2. l. *evulgati*. p. 21. l. 14. poſt *dein*, adde *in*. p. 21. l. antepenult. l. *conſentanea*. p. 26. l. 18. l. *prodit*. p. 29. l. 35. pro *ad*. l. *ab*. p. 31. l. 8. l. *nonnulla*. p. 32. l. 25. l. *de Nullitate Proceſſuum*. l. 49. l. ὁσιοχερείς. l. 51. lege *Contarenum*. p. 37. l. 52. poſt *nondum*, adde *etiam*. p. 39. l. penult. lege *ſectam*. p. 43. l. 1. l. *rerum*. p. 41. l. 3. poſt *capitales*, adde *ei*. p. 42. l. 45. l. *dimo*. p. 47. l. 48. l. *exarrandis*. p. 49. l. 3. l. *Treviſa*. l. 13. pro *longè ante Wiclefum confecta*, l. *à Wicleviana longè diverſa*. p. 52. l. 20. l. *debeat*. l. 50. l. *expugnantem*. p. 53. l. 5. l. *craſſus*. p. 54. l. 52. l. *Collaſtrani*. p. 60. l. 44. verba iſta, *inter Brigitta Opp. Romæ* 1557. p. 10. in margine ponenda fuerant. p. 63. l. 47. l. *Remd*. p. 68. l. 11. l. *Aſſiſio*. p. 69. l. 2. l. *conterraneis*. l. 19. *Summam*. l. 45. *nexus*. l. antepenult. dele *a*. p. 76. l. 35. l. *agnitus*. p. 86. l. 4. l. *Reformationis*. l. 41. in marg. l. *delenda*. p. 87. l. ult. l. *Clericus*. p. 92. l. 6. l. *videtur*. l. 28. in marg. l. 1415. p. 95. l. 40. l. *univerſam*. p. 97. l. 4. l. *Aretinum*. p. 100. l. 32. poſt *Turcarum*, adde *Rege*. p. 114. l. 30. l. *oppugnat*. p. 128. l. 46. in marg. l. 1446. p. 129. l. 44. l. *literarum*. l. 51. l. *Cardinalatum*. p. 141. l. 41. l. *Retractationis*. p. 154. l. 41. l. *Ad*. p. 169. l. 12. l. *Heſſorum*. p. 174. l. 38. l. *ſermonis*. p. 175. l. 5. l. *Quinquageſima*. p. 190. l. 20. l. *Matthei*. p. 202. l. 22. l. *Repetitiones*. p. penult. l. *diripiendam*. p. 208. l. 38. notet Lector vocem *Orthodoxus* ſenſu proprio & grammatico, quaſi *rectè ſentiens* ſeu *conjiciens*, non vulgari & Eccleſiaſtico, quaſi *rectam fidem tenens*, uſurpari.

SÆCULUM

Digitized by Google

PROLEGOMENA.

PRodit jam tandem, ſat citò, ſi ſat benè, *Scriptorum Eccleſiaſticorum Hiſtoria Literaria.* De cujus ortu, progreſſu, materiâ, methodo, mediis & ſubſidiis, plurimiſq; ad Antiquitatis Eccleſiaſticæ notitiam ſpectantibus, tuâ forſan æquè ac meâ intererit, candide Lector, ut paucis hic in anteceſſum agam.

SECT. I.

De hujuſce Operis Ortu & Progreſſu.

IN quam immenſam molem parvâ ab origine res ſæpiùs creſcant, hoc ipſo opere ſatis ſupérq; didici. Decimus quartus jam agitur annus, ex quo *Scriptorum Eccleſiaſticorum Tabulas* typis mandavi; quæ Hamburgi deinde An. MDCLXXVI. me planè inſcio, recuſæ ſunt. Eo enim tempore de hâc re ulteriùs promovendâ, ἐκ' ὄναρ ἐς ὕπαρ, ne ſemel quidem ſubiit animum cogitatio. Poſt paucos verò annos enixè rogarûnt, & acriùs apud me inſtabant amicorum plurimi, Viri haud vulgares, ut de Scriptoribus Eccleſiaſticis accuratius adhuc aliquid commentarer, & ſuppletis quæ in aliorum hâc de re libris deeſſe videbantur, opus conderem, quod communi ſtudioſorum commodo inſerviret. Talia ſuadentibus ſurdas objeci aures, nec tam argumentis quam iteratis precibus victus, tandem manus dedi, & conquiſitis undiq;, quæ futuro operis ſubſidio, ſimul & ornamento fore videbantur; *hiſtoriæ* hujuſce *literariæ* fundamenta jeci. Verùm protinùs expertus ſum, duram me cepiſſe provinciam, nec tam gravi oneri pares ſubeſſe humeros, magnum eſſe negotium, laboris & periculi plenum, nec unius anni id opus fore. Non enim nobis, qui ſub ſole & pulvere indies laboramus, licet eſſe tam beatis, ut, cæteris ſoluti curis, unico negotio, operâ atque animo incumbamus. Aliò nos vocant quotidianæ vitæ curæ & ſollicitudines, & frigidæ plerunq; occupationes, quæ ſimul & avocant animum & comminuunt; aliò, quæ amicis preſtantur obſequia; aliò, diverſa quandoq; ſtudiorum Ratio; aliò deinq; ſacri noſtri muneris officia; quorum ſingula vel totum occuparent hominem. His tamen non obſtantibus, in Hiſtoriâ hâc concinnandâ penè ad finem Quarti Sæculi ante plures jam annos progreſſus eram, cum primò nutans rerum mearum ſtatus, mox pertinax & penè conclamata valetudo, & moles, quâ premor, cadaveroſa, opus incœptum è manibus excuſſerunt. Iterim ne nihil omninò egiſſe viderer, Ann. MDCLXXXV. *Chartophylacem Eccleſiaſticum*, quo propè 1500. ſcriptores, eorúmq; ſcripta recenſebantur, in lucem emiſi. Ex eo tempore duo Scriptores Galli idem argumentum ex parte tractârunt; *Viz. Lud. Ellies du Pin*, facultatis Sorbonicæ Theologus, qui Auctorum Eccleſiaſticorum novam bibliothecam

Digitized by Google

bliothecam Gallico ſermone edidit *Pariſ.* 1686. 8°. Vir (quantum ex iis quæ latinè edidit, perſpicere licet, Gallica enim haud ſatis capio) doctus & candidus, & antiquitatis eccleſiaſticæ cultor diligentiſſimus. Alter, *Caſimirus Oudin*, presbyter Præmonſtratenſis, qui eodem loco & tempore *ſupplementum ad Bellarminum de ſcriptoribus eccleſiaſticis* evulgavit. Quo in opere utinam eundem cum *Cl Du-Pin* diligentiam, par judicium adhibuiſſet: non tot fœdis erroribus ſe implicuiſſet, nec adeò magnam operis ſui partem ex Miræo, Labbeo, Voſſio, aliiſq; (ſæpè nè leviſſimâ quidem eorum, undè ſua deſumpſerit, mentione factâ) ad verbum tranſcripſiſſet: non levem alioqui candoris, & diligentiæ non inutilitèr poſitæ laudem reportaturus. Verùm ad *Chartophylacem* redeo. Cum opuſculum illud breve nimis & jejunum eſſe quam ut ſtudioſorum uſibus ſatisfaceret, amici undiq; conquererentur, mecum tum coràm tum per literas egerunt, ut opus quod ad blattas & tineas relegâram, ad incudem revocarem, adeóq; ad telam quam orſus eram, pertexendam, ſtimulos addiderunt. Feci igitur quod potui, & opus ad hanc, quam vides, formam molemque, non ſine immenſo (quod præfiſcinè dicam) labore tandem perduxi. De quo modò candidè judicent eruditi, ſat erit; quid cenſores, quid naſutuli, οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ.

Dicet fortaſſe aliquis, me actum agere, & in hoc inſtituto poſt Sixtum Senenſem, Poſſevinum, Bellarminum, Miræum, Labbeum, Geſnerum, Simlerum, Perkinſium, Scultetum, &c. verſari, nil aliud eſſe, quam poſt Homerum Iliadem ſcribere. Fateor quod res eſt, plures in hoc genere ſcriptores extare; quorum lucubrationes à me quam longiſſime abſit, ut è ſtudioſorum manibus excuti vellem. Habent aliorum libri ſuos uſus, habet forſan & meus ſuos. In eodem ſtadio decurrentibus non eadem omnibus currendi ratio, non eadem terenda ſemita, neq; eadem curſum fœliciter conficiendi adminicula; nec qui in amœno amploq; deambulunt horto, eoſdem ſemper decerpunt floſculos. Latiſſimè patet Scriptorum Eccleſiaſticorum campus in quo plures abſq; aliorum damno ſeſe exercere poſſunt. Quid alii qui de Scriptoribus agunt Eccleſiaſticis, quid vero ipſe in hoc opere præſtiterim, aliorum eſto judicium; mallem ego ex ipſius operis collatione, quam ex meâ de prædicatione, id Lectori innoteſcere. Sine jactantia ſpero dici poteſt, præter ea quæ mihi cum aliis communia ſunt, quam plurima hic reperiri, quæ fruſtra alibi quærantur. Utcunq; ſit, vulgatum illud S. Auguſtini huc etiam trahere licet: *Neq; enim omnia, quæ ab omnibus conſcribuntur, in omnium manus veniunt. Et fieri poteſt, ut nonnulli, qui etiam hæc noſtra intelligere valent, illos planiores non inveniant libros, & in iſtos ſaltem incidant. Ideóq; utile eſt plures à pluribus fieri diverſo ſtylo, non diverſa fide, etiam de quæſtionibus iiſdem, ut ad plurimos res ipſa perveniat, ad alios ſic, ad alios autem ſic.*

Aug. de Trin. lib. 1. cap. 3. Tom. 3. p. 211.

SECT.

Digitized by Google

SECT. II.

De Materiâ & Methodo hujus Operis.

RESTAT jam, ut paulò explicatiùs de ipſis quos hic exhibemus ſcriptoribus, de illorum ſcriptis, deq; operum editionibus, deinq; de Methodo & Ordine quo uſi ſumus, paucis agamus. Scriptores ipſi non ſunt unius generis. In quatuor claſſes commode diſpeſci poſſunt: Sunt enim vel Majores, vel Minores, vel Hæretici, vel Gentiles. Majores voco, non tantum qui ætate & auctoritate cæteris præſtant, quales ſunt Apoſtoli viriq; Apoſtolici, οἱ τὴν πρώτην τάξιν τῆς τῶν ἀποστόλων ἐπέχοντες διαδοχῆς (ut de iis Euſebius lib. 3. cap. 37.) ſed qui indefeſſo ſtudio & immenſis laboribus plura volumina in Eccleſiæ juxta ac Reipublicæ literariæ commodum elucubrârunt: Et in hoc genere nullum me prætermiſiſſe ſpero. Minorum gentium ſcriptores ſunt, qui non niſi paucos aliquot tractatulos ediderunt, vel ſingularem aliquam epiſtolam ad Poſteros tranſmiſerunt. Hos etiam undiq; conquiſivi & in cenſum retuli: Quod ut majore cum fructu facerem, non modo magna patrum volumina ſedulò excuſſi, verum ingentes Bibliothecæ Patrum, Conciliorum, Miſcellaneorum, & (quotquot ad manus meas pervenerunt) iſtiuſmodi Collectaneorum Tomos pervolvi, plurimoſq; inibi latentes ſcriptores in lucem protraxi: In hâc ſcriptorum Claſſe, primum locum tenent (non enim de iis jam loquor, qui juſta volumina condiderunt) Pontifices Romani propè omnes, quorum Acta, Epiſtolæ, Decreta, Diplomata, cum ad rei Eccleſiaſticæ notitiam ſint maximè neceſſaria, neſcio qua de cauſâ in Scriptorum Eccleſiaſticorum cenſum (quod tamen vulgò fieri non ſolet) non ſint reponendi. Quod Hæreticos inſeruerim id inde factum eſt, quia horum non minus quam aliorum notitia ad hiſtoriam eccleſiæ illuſtrandam apprimè confert. Cum enim haud minima eccleſiaſticæ Antiquitatis pars ſint, plurimumq; refert ſcire quinam fuerint, & unde orti; quænam illorum ſecta & placita, quoſve libros ad dogmata ſua vindicanda procuderint, quâve occaſione hæreſes ſuas diſſeminarint, neceſſe eſt, ut in hujuſcemodi opere eorum ratio habeatur. Quod tamen vel penitùs inſuper habent, vel negligentèr admodum curare ſolent, qui ſcriptores Eccleſiaſticos nobis exhibent. Eâdem de cauſâ etiam eorum rationem habui, quorum nulla hodiè ſuperſint opera, eò quod Antiquitatis ſtudioſo plurimum interſit, ut ad horum cognitionem deducatur. Hiſtoriæ Politicæ ſcriptores hinc inde, at parcè quidem, in Commentarios miſi: cui enim ignotum ſequioribus Eccleſiæ temporibus paucos admodum fuiſſe, qui res eccleſiaſticas ſeparatim tradiderunt; verùm unâ eâdemq; operâ civilia & eccleſiaſtica negotia literis mandare ſoliti ſint? Plures à me ſcriptores omiſſos nemo miretur. Quis enim vel Bernardo oculatior videt omnia? præterea multi ſunt Anonymi, quorum capita in cenſum non veniunt, & tamen hos quoq; inter veteres plerumq; notavimus. Multi incerti prorsùs temporis, quorum ætatem nullo vel veriſimilis conjecturæ hamo expiſcari poteram; multi ſatis quidem noti, ſed nullius nominis,

 quippe

Digitized by Google

quippe futiles ac proletarii, ac proindè aliis tantummodò cedere digni. Cum enim poſterioribus præſertim eccleſiæ ſæculis infinita ſit ſcriptorum meſſis, Scholaſticorum putà, Chronologorum, Biographorum, &c. delectus in his quandoq; habendus erat, quò præteritis obſcuris & nullius numeri ſcriptoribus, farſari foliis, celebrioribus & ſæculorum memoriâ dignis locus eſſet. Vereor tamen ne etiam mihi vitio vertatur, me plures quam par erat hujus farinæ ſcriptorculos reliquis immiſcuiſſe. In prioribus ſæculis ſummam quam potuimus, præſtitimus diligentiam: quo fine totum penè Euſebium, Hieronymum, Gennadium, Photium, Suidam, & ex veteribus alios, quantum ad inſtitutum noſtrum attinet, hauſimus. Sub ſingulis Scriptoribus, primò quidem res geſtas maxime memorabiles, præſertim ad Eccleſiæ & Reipublicæ literariæ ſtatum pertinentes, ex optimis quibuſq; ſcriptoribus, notavi. Id enim in aliis, qui nobis in hoc argumento præceſſerunt, maximè deeſſe ſæpius obſervaveram, quod parcè nimis de ſcriptoribus ſuis agant, nec hiſtoricam eorum notitiam ſatis amplam, junioribus maximè neceſſariam, propinare ſolent. Hâc tamen in re modum tenui, ità ut neq; nihil, neq; tamen omnia dicerem. Pauca tamen ſunt illuſtriora Antiquitatis Eccleſiaſticæ capita, quorum ſumma ex hoc vel illo loco peti non poteſt. Scriptoris vitam ſequitur Elogium & de ſtylo cenſura, hæc ex veteribus quam plurimum deprompſi, & ubi deficiunt veteres, ex recentioribus, ſed primi ſubſellii viris; Eraſmo, Scaligero, Caſaubono, &c. nec rarò meum etiam, quale quale id ſit, judicium interpoſui.

Ad finem cujuſvis ſæculi ſcriptores Gentiles addidi, qui fidem noſtram ſanctiſſimamq; Religionem ſuo tempore oppugnârunt. Tenuis fateor horum eſt, & exiguus quam pro tot ſæculorum ratione numerus. Verùm plurimorum etiam nomina unà cum ſcriptis perierunt. Siquidem primi Imperatores Chriſtiani præfervido quidem (num etiam laudando?) zelo Gentilium adverſus Chriſtianam fidem libros flammis adjudicârunt. De Porphyrio Conſtantinus M. Epiſtolà ad Epiſcopos & Plebem, apud Socrat. lib. 1. cap. 9. Πορφύριος ὁ τῆς θεοσεβείας ἐχθρὸς, συντάγματα παράνομα κατὰ θρησκείας συστησάμενος, ἄξιον εὕρετο μισθὸν, καὶ τοῦτον ὥστε ἐπονείδιστον μὲν αὐτὸν πρὸς τὸν ἑξῆς γενέσθαι χρόνον, καὶ πλείστης ἀναπλησθῆναι κακοδοξίας, ἀφανισθῆναι δὲ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγράμματα. *Porphyrius veræ pietatis inimicus, compoſitis adverſus Chriſtianam Religionem nefariis voluminibus, dignam mercedem retulit, ut & ipſe infamis ſit apud poſteros, multiſq; appetitus opprobriis, & impii ejus libri penitùs fuerint aboliti.* En etiam Theodoſii M. Legem Cod. *de Summ. Trinit.* Tit. 1. leg. 3. *Decere arbitramur noſtrum imperium, ſubditos noſtros de Religione commonefacere ——Sancimus igitur, ut omnia quæcunq;* Porphyrius *ſuâ pulſus inſaniâ, aut quivis alius contra Religioſum Chriſtianorum cultum conſcripſit, apud quemcunque inventa fuerint, igni mancipentur. Omnia enim provocantia Deum ad iracundiam ſcripta, & pias mentes offendentia, ne ad aures quidem hominum pervenire volumus.* Inde fit ut nè multorum quidem, qui adversùs Chriſtianos ſcripſerunt, nomina nobis nota ſint, nedum ipſorum libri integri ad nos pervenerint.

Scripta

Digitized by Google

Scripta quod ſpectat, ſingula ad proprias claſſes revocavi; omnium tum junctìm, tum ſeorsìm editorum indicem appoſui; ſub alienis nominibus latitantia ſuis autoribus reſtitui; deperditorum veſtigia ſcrutatus ſum, & quænam hodie ſuperſint fragmenta, & ubinam reperiantur, quaſi digito monſtravi; quæ dubiæ ſint fidei Lectorem monui, genuina à ſuppoſititiis ſedulò diſtinxi, & ubi opus erat, rationes addidi; breviter id quidem, & tribus quaſi verbis, niſi ubi pleniorem criſim res ipſa poſtularet. Non enim mihi par viſum eſt, longa argumentorum agmina in aciem proferre, ad ea opuſcula ſpuria demonſtranda, quæ à longè majore doctioriq; ipſorum Pontificiorum parte veluti ſuppoſititia rejiciuntur. Neq; ſane, cum hæc ſcriberem, neceſſe erat: nondum exortis apud nos novis cauſæ pontificiæ hyperaſpiſtis, qui cramben centiès coctam, centiès rejectam, nobis reponunt, Veterúmq; opuſcula ab omnibus fere hactenus pro ſpuriis habita tantâ temeritate, tam perfrictâ fronte nobis obtrudunt, quaſi nemo adhuc iis litem intentaverat. Conſtitutiones & Acta Synodalia non ſemper notavi. Mecum certè deſtinaveram, unicuiq; ſæculo concilia eorumq; Acta & literas appendere: Sed ab hâc ſententia diſceſſi, ne in majorem quàm par erat molem liber excreſceret. Utinam exurgat tandem, qui hâc ſimilive methodo nobis concilia tradat. Etſi verò de ſcriptis editis prima mihi ac præcipua cura fuit, ἀνέκδοτα tamen & quæ hactenus latent manuſcripta, omni, quâ potui, ſedulitate inveſtigavi: in quo nihilominùs vereor ut curioſo Lectori ſatisfecerim. Intereſſet ſanè Antiquitatis ſtudio, ut refractis Bibliothecarum clauſtris intima Archivorum penetralia reſerarentur, & plenus tot reconditorum Eccleſiæ monumentorum theſaurus nobis pateſceret. Verùm enimverò quis huic oneri ſufficeret Atlas? quis huic labori perferendo par Hercules inveniatur? Interim hujus temporis fœlicitati gratulor, quod tot Veterum monumenta è tenebris eruta, blattarum & tinearum imperio erepta videt: quod tot *Sirmondos, Valeſios, Holſtenios, Allatios, Labbeos, Cotelerios, Garnerios, Baluzios, Mabillonios, Dacherios, Huetios, Lambecios, Wetſtenios* (ut noſtrates hodiè florentes ſileam) noſtra hæc tulit ætas.

Scriptorum eccleſiaſticorum editiones, ſi non omnes, certè penè omnes, eaſq; longè præſtantiores appoſui; Opuſcula ſeorſim edita, & quæ in reliquis operibus deſiderantur, diligenter recenſui. Editionibus recentioribus vetuſtiores plerunq; adjunxi, quæ ob rationes infra memorandas ſuo pretio meritò æſtimantur. In plurimorum librorum, qui primis naſcentis typographiæ temporibus prodierunt, editionibus indagandis, optimos quos invenire potui duces ſecutus ſum. Nec melioris notæ catalogos neglexi, tum Bibliothecarum publicarum, *Oxonienſis, Leydenſis,* &c. tum privatarum, *Thuanæ, Heinſianæ, Arundellianæ,* &c. partim ut varias editiones inter ſe conferre, partim ut quæ non ubivis proſtant, faciliùs inveſtigare liceret. Verùm de S. Patrum editionibus ſuo loco fuſiùs agemus.

Ad ordinem tandem & methodum, quâ uſi ſumus, deveniamus. Et primo quidem loco cuivis ſæculo proprium titulum addidi, quò faciliùs à reliquis diſtinguatur, & legentis memoriæ firmiùs inhæreat.

Digitized by Google

reat. Deinde iſtius ſæculi Breviarium præmiſi,quo hiſtoriæ Eccleſiaſticæ & literariæ fontes aperiuntur;ſed in hâc re brevior quidem fui, cum res maximè memorabiles ſub ſingulis Scriptoribus recenſeantur. In digerendis ſcriptoribus, temporis ſeriem, utpotè naturæ magis congruentem, & quæ in lectione Patrum ordine maximè commodo nos manuducit, obſervavi: annum, quo quiſq; floruit, præſertim fatalem quo obiit, certiſſimum quippe ætatis indicium, notavimus; ubi certa ætas inveniri nequit, conjecturis uſi ſumus, ratione tamen non prorsùs deſtitutis. Dato hujus vel illius ſcriptoris mortis tempore, annum quo claruit decennio ante collocavimus, niſi ubi peculiaris quædam ratio aliter ſuaſit. In figendis Imperatorum, Epiſcoporum, Abbatumq; ætatibus, ab anno, quo ad munera & dignitates evecti ſunt, ubi haberi potuit, Epocham duximus. In Pontificum Romanorum ſucceſſione, temporiſq; notatione, à ſæculo quarto, catalogum quem non ita pridem edidit Papebrochius, ut, in rebus eorum geſtis recenſendis, auctores è quibus ſua deſumpſit Baronius, plerunq; ſecuti ſumus. Sæculum claudunt Gentiles, qui ſanctiſſimam Chriſti Religionem ſcriptis ſuis oppugnârunt: verùm hi in ſæculo ſexto deſinunt, totâ deinceps Philoſophorum eruditorumque Ethnicorum gente penè ubiq; deletâ.

SECT. III.

De mediis & ſubſidiis in condendo hoc opere adhibitis.

REctè olim C. Plinius, Præfat. ad Veſpaſianum hiſtoriæ naturali præmiſſâ: *Et benignum, ut arbitror, & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris: non ut pleriq; ex iis quos attigi, fecerunt. Scito enim conferentem autores me deprehendiſſe, à juratiſſimis & proximis veteres tranſcriptos ad verbum, neque nominatos.* ——*Obnoxii profectò animi, & infælicis ingenii eſt, deprehendi in furto malle, quam mutuum reddere, cum præſertim ſors fiat ex uſurâ.* Poſtquam igitur declaraverim, quid à me in hoc opere praſtitum ſit, æquum eſt, ut quibus ſubſidiis inſtructus, quâ amicorum ope ſuffultus, illud promoverim, proxime exponam. Et primò quidem præſidentiùs dicam, me ſuum cuiq; reddidiſſe: neminem læſi, nullius famam, nomen, ſcripta ſuppreſſi; nullius ſcrinia compilavi; ipſos, ubi licuit, fontes ſemper petii; quoties verò recentiores in ſubſidium vocandi eſſent, appoſito Auctoris & nomine & loco, candidè & fidelitèr recognovi. Libri quibus uſus ſum, ubivis extant, cuivis patent; quorum proindè Elenchum hiſce Prolegomenis præfixi. Nec pro parte ſuâ deerant Amici, ut mihi in hâc arenâ deſudanti manus auxiliatrices admoverent: quoſdam in ipſo operis curſu notavi, paucos huic loco reſervavi. Inter exteros primum locum tenet *L. Otto Menckenius*, in Academiâ Lipſienſi Prof. publ. & Collegii *Acta eruditorum* elucubrantis Præſes digniſſimus; cui non uno nomine obſtrictus ſum, à me verò hoc loco celebrandus, quod opuſcula quædam Græca è Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis codd. MSS.

in

Digitized by Google

in uſus meos deſcribenda curavit, quorum unum aut alterum huic operi inſerui. *Hen. Dodwellus* Dublinenſis, hiſtoriarum in Academiâ Oxonienſi profeſſor celeberrimus, operis mei fautor benignus, qui mihi huic oneri humeros non ſemel ſubtrahenti vires animumq; addidit, fluctuantem confirmavit, ſi quid mihi verò opus eſſet, tum de pectore, tum de ſcrinio lubens deprompſit. Quædam notavit *Ab. Sellerus* Devonienſis, vir meliori loco ſorteq; dignus. Sed cum in inſanam propè molem opus excreſcere viderem, parciùs iis quæ ab amicis accepi uſus ſum. Unicum adhuc eſt, de quo paulò diſertiùs agendum erit. Jacobus Uſſerius Archiepiſcopus Armachanus, ab ipſiis ſtudii Theologici incunabulis *Bibliothecam* quandam *Theologicam* (ita enim operis titulum ipſemet formaverat) meditatus eſt, publicis eruditorum votis diù multumq; expetitam. *Bibliothecam, tuam Theologicam*(inquit Cl.Spanhemius Epiſt.dedicat ad *Dub.Evangel.* part. 3. *Genevæ.* 1639.) *et veterum Scriptorum Eccleſiaſticorum criticum omnes antiquitatis genuinæ ſtudioſi à ſubactiſſimo judicio tuo ſummo cum deſiderio expectant.* Hunc in finem Patres per ſingula ſæcula decurrentes ſtudioſè legebat, & plurima in futuri operis materiam undiq; conquiſivit. Sed proh dolor! opus erat inſtitutum potiùs quam inchoatum, nec niſi *rudis indigeſtaq; moles.* Gravioribus enim negotiis occupatus, & belli civilis per plures annos apud nos graſſantis tempeſtate hinc inde jactatus, vix ultra confuſa quædam collectanea progreſſus eſt. Eruditiſſimi Præſulis autographum pro ſummâ, quâ pollet, humanitate mecum communicavit *Edvardus Stillingfleet*, Ædis Paulinæ apud Londinenſes Decanus, Gentis paritèr ac ſæculi noſtri ornamentum. Sed cum haud aliud præter ſchedas quaſdam laceras, & miſerè detritas, malè exaratas, nulloq; ordinè diſpoſitas contineret, ſpes quam conceperam præclara exinde in uſum meum depromendi, magnam partem fruſtrata eſt; paucula excerpſi, quæ, ſervatis, ut plurimum, ipſius Uſſerii veris, ſuis locis inſeruntur. Ne verò quæ tantâ diligentiâ collegerat Uſſerius, penitùs perirent, Ger.Langbaini Col. Reginalis Oxon.Præpoſiti curæ ea moriens commendavit. Nec Amici integerrimi votis defuit Langbainus; Collectanea Uſſeriana exſcribenda curavit,in Ordinem qualem potuit,redegit; lacunas ſupplevit,citationes in margine detritas reſtituit: ſed cum ſtudio, quam par erat,ardentiori in Bibliothecâ publicâ hieme inclementiori hoc opus perurgeret, ipſi immortuus eſt anno 1657. Apographum Langbainianum in Bibliothecæ Bodleianæ Archivis ſervatur; ubi illud olim me vidiſſe memini. Verùm (ut ad amicos, unde digreſſus ſum redeam) nec laude ſuâ fraudandus eſt Hen. Whartonus, Artium Magiſter, Vir optimi ingenii, & quavis ferè meliori literaturâ longè ſuprà ætatem eruditus, qui ut oculorum meorum imbecillitatem ſublevaret, in ſcrutandis Auctorum locis, editionibus conferendis, verſionibus conficiendis, colligendis plurimorum Pontificum Romanorum rebus geſtis per ſeptem vel octo menſes mecum fidelitèr laboravit. Et dum aliud poſtea agens variarum bibliothecarum forulas excuteret, non unum Scriptorem, non unum fragmentum mihi indicavit, ut ſuis locis notavi. Deniq; dum operi egomet nimium intentus ad ſæculi xiii. exitum properarem, ecce graviſſima

me

me afflixit valetudo, adeo ut de ſalute, penè de ipſâ vitâ deſperarem. Hunc igitur in partem vocavi, huic lampada tradidi, qui ab anno 1301. juxta Ordinem & fundamenta in *Chartophylace* poſita, cætera abſolvit: cujus proinde Appendix hujus Operis calci ſubnectitur. His jam de opere noſtro præmiſſis, ad alia Antiquitatis Eccleſiaſticæ notitiam propiùs ſpectantia, noſtroq; propoſito apprimè congrua deſcendamus.

SECT. IV.

Regulæ Criticæ ad diſcernenda genuina SS. Patrum opera neceſſariæ.

CUM in primariis fidei controverſiis ad Patrum Tribunal undiq; provocari ſolet, cumq; ex commentitiis fictæ antiquitatis Scriniis cauſam ſuam contra nos plerumq; agant Pontificii; quantum antiquitatis Eccleſiaſticæ Studioſis interſit, genuina SS. Patrum opera à Spuriis poſſe ſecernere, neminem, niſi in re Eccleſiaſtica planè cœcum, latere poteſt. Nullo non Sæculo fuerunt falſarii nebulones, qui non modò Patrum Scriptis violentas manus injecerunt, & partim addendo, partim detruncando fœde interpolarunt, ſed & integros libros à ſe confictos iis impudentèr ſuppoſuerunt. Hinc tot *Evangelia, Conſtitutiones, Traditiones, Revelationes, Itineraria* ſub ipſis Apoſtolorum nominibus olim venditata, *à neſcio quibus Sutoribus fabularum ſub Apoſtolorum nomine Scripta*, ut de
* Cont. Fauſt. Manich. l. 22. cap. 79. Manichæorum Apocryphis loquitur * Auguſtinus. Hinc Pauli & Theclæ Περίοδοι, putidis fabulis refertæ, à Presbytero quodam Aſiano Pauli σπουδαστῇ confictæ, qui fraudem D. Joanni Apoſtolo confeſſus eſt; ab eo idcirco Presbyterii gradu dejectus; quod ex Tertulli-
† De Script. c. 7. ano refert † Hieronymus. Et ſi nec ipſis Apoſtolis pepercerint, quid mirum ſi in illorum Succeſſores graſſata ſit effrænis hæc figendi licentia? Cui non nota quæ ſub Clementis Romani, Lini, Prochori, Martialis, Melitonis, Juſtini Martyris, Tertulliani, Cypriani, Dorothei, Athanaſii, Hieronymi, Auguſtini, Chryſoſtomi, &c. nominibus circumferuntur ſpuria? quæq; in Sequenti opere utramvis ferè faciunt paginam. Vetuſtiorum hac in parte fraudes & impoſturas imitati ſunt ſequiorum ſæculorum monachi: his tot Diplomata, Epiſtolas, Homilias, Sanctorum Vitas & Paſſiones, & id genus Sexcenta alia, ſplendidis antiquorum nominibus inſignita, debemus. Quod vel monuiſſe ſat eſt. Fateor me hoc hominum genus iniquo admodum animo ſemper tuliſſe, viros utiq; in Reipublicæ literariæ perniciem natos, & proinde loris ac piſtrinâ dignos; vel ut ore *Plautino* loquar, *Ad fuſtitudinas, ferricrepidinas inſulas* ablegandos, *ubi vivos homines mortui incurſant boves.* Ad Criſim igitur de his feliciùs inſtituendam, quò vera à falſis ſecernantur, varias nobis regulas & aphoriſmos tradiderunt celeberrimi è Reformatorum gente Theologi; Hyperius, *de ratione Stud. Theolog.* lib. 4. cap. 9. Obſervat. 3. p. 688. Scultetus, *Aphoriſmis de fructuoſâ lectione Patrum,*

Medullæ

Digitized by Google

Medullæ præmiſſis; Rivetus, Tract. *de Patrum Auctorit.* cap. 14. p. 88. Holdſworthus, SS. Theologiæ in Collegio Greſhamenſi olim profeſſor, Lect. 37. p. 328. Spanhemius in Academiâ Leidenſi Profeſſor Theologus hodie clarus, *Introduct. ad Hiſt. N. Teſtam.* p. 120. Horum ego Veſtigiis inſiſtens, paucos quoſdam Canones delineabo, notiſq; & exemplis illuſtratos in medium proferam.

I. *In quocunq; opere Rerum Perſonarumve, Scriptoris cujus nomen præ ſe fert liber, ætate recentiorum, occurrit mentio, certiſſimum eſt falſitatis indicium.* Perſonas quod attinet, paucis exemplis demonſtratum ibo. In Abdiæ Babylonii, unius è LXX. diſcipulis, *Hiſt. Apoſtol.* lib. 5. laudatur Hegeſippus; In *Quæſt. & Reſponſ. ad Orthodox.* ſub Juſtini M. nomine quæſt. cxv. Irenæus; Quæſt. lxxxii. lxxxvi. Origenes; quæſt. cxxvii. Manichæi; omnes Juſtino longe recentiores memorantur. Liber *de Trinitate*, Tertulliano diu tributus, *Sabellianorum* meminit, qui poſt Tertulliani demum tempora exorti ſunt. In Titi Boſtrenſis Commentariis *in Lucam* Gregorius Nazianzenus, Nyſſenus, Chryſoſtomus, Iſidorus Peleuſiotes; Cyrillus Alexandrinus non una vice citantur. In Athanaſii *Quæſtionibus ad Antiochum*, Nyſſeni, Chryſoſtomi aliorumq; recentiorum occurrunt nomina. Liber *de Spiritu & anima*, inter Auguſtini opera habetur, qui etſi opus ſit, notante Eraſmo, hominis variæ multæq; lectionis, & Philoſophiam Ariſtotelicam altius ingreſſi, Auguſtini tamen non eſſe, præter alia, vel hinc conſtat, quod cap. 37. citetur *Boethius*, Auguſtini morte pene integro Sæculo poſterior. *Rerum* nomine præcipuè intelligo ritus & ceremonias, controverſias, & hæreſes. In Canonibus & Conſtitutionibus Apoſtolicis, in Dionyſii Areopagiticis, & Epiſtolis Pſeudo-Decretalibus, nullibi non occurrunt ſexcenta de templis, altaribus, conſecrationibus, veſtimentis, feſtis publicis, jejuniis, de miſſis, baptiſmi tempore, &. adminiſtrandi modo, de exorciſmo, pœnitentia, monachatu loca, & infinita alia, ævo Apoſtolico nondum nata. Conſtitut. Apoſtol. lib. 6. c. 15. de Baptiſmo hæreticorum agitur, & controverſia accuratè definitur, cum quæſtio hâc de re non niſi tertio demum ſæculo exorta ſit. Extant Origenis nomine Commentariorum *in Job* libri tres, in quibus nihilominus *Manichæorum* fit mentio, & Arii hæreſis diſerte propugnatur. Et ita quidem Commentarii *in Pſalmos*, qui Arnobii Afri nomen gerunt, Photini, ejuſq hæreſis, pluribus poſt Arnobii annis adinventæ, meminerunt. Huc etiam pertinet quod in quibuſdam Cypriano aſcriptis opuſculis, non pauca Sacræ Scripturæ loca ex Hieronymi verſione citantur. Id quod forſan in aliis nonnullis notari poſſit.

II. *Vocabula nova, vel novatæ ſignificationis, & quæ manifeſtò ſunt ſequioris ætatis, libri, quo reperiuntur, νόθων liquidò oſtendunt.* Hoc indicio ubiq; ſe produnt Epiſtolæ, quas vocant, *Decretales*, in quibus nullo non loco, *Primatum*, *Patriarcharum*, *Metropolitanorum*, *Archiepiſcoporum*, *Apocriſiariorum*, *Patriciorum*, *Comitum*, *literarum formatarum*, &c. nomina, de quibus prima Eccleſiæ Chriſtianæ ſæcula ne per ſomnium quidem cogitabant, ſe nobis offerunt.

Hâc etiam regulâ Liturgiis & Conſtitutionibus Apoſtolicis detrahitur larva; in quibus *Pontifices*, *Patriarchæ*, *Archiepiſcopi*, *Monachi*, cum ſuis *Sub-diaconis*, *Lectoribus*, *Cantoribus*; *Thymiamata*, *Diptycha*, *Triſagium*, *Alleluia*, *Altaria*, &c. toties occurrunt, Sæculo Apoſtolico, æque ac novus orbis, penitùs incognita. S. Joannis Vitam Prochoro ejus diſcipulo longe eſſe recentiorem ſatis arguunt voces, ὁμουσίῳ, Τριάδος, ὑποστάσεως; non minus quam Nicodemi Evangelium, *Sacræ Trinitatis*, & *peccati originalis* vocabula, poſt non unum demum ſæculum in Eccleſiaſticum loquen uſum introducta.

III. *Fabulæ inanes, nugæq; ineptiſſimæ ab ævi Apoſtolici, vel ſcriptoris alicujus antiqui ingenio & gravitate abhorrentes, librum, quo continentur, cujuſcunq; tandem nomen gerat, ſuppoſititium eſſe clamant; ſaltem juſtam de eo dubitandi rationem exhibent.* Hoc nomine in nothorum cenſum jure merito veniunt ſeu *Periodi* illæ Pauli & Theclæ, quarum Tertullianus lib. de Baptiſmo, & Hieronymus de Script. cap. 7. meminerunt; ſeu *Acta* illa S. Teclæ Virginis, quæ hodie ſuperſunt, fabulis utiq; conſpurcatiſſima, de quibus vide Baronium prolixè diſputantem Not. ad *Martyrolog.* Septemb. xxiii. nec melioris ferè notæ ſunt, qui ſub *Lini* nomine habentur *De Paſſione Petri & Pauli* libri ii. quibus tot incerta, falſa, frivola narrantur. Ad ejuſdem farinæ cumulum relegandum eſt Jacobi *Proto-Evangelium*, nugis & commentis pluſquam Judaicis de Joachim & Anna, B. Virginis parentibus, de Mariæ Natalibus, educatione, nuptiis partu, &c. undiq; ſcatens, à Judaizante quodam nebulone, ſeu ex Gnoſticorum grege aliquo confictum, & ſub venerando & ſacroſancto Jacobi Apoſtoli nomine hominum credulitati ſine fronte impoſitum; adeoq; *apochryphis* iſtis *evangeliis* annumerandum, quæ Lucianus in Decreto Pſeudo-Gelaſiano falſaſſe dicitur: Ubi fortaſſe pro *Lucianus*, *Lucius*, ſeu *Leucius* (de quo mox agit Gelaſius) reponendus eſt. Unde & impoſturam ſuam luculenter prodit Commentarii *in Hexaemeron* ſub Euſtathii Antiocheni nomine compilator; qui totam fere hanc hiſtoriam, Euſtathii forſan ætate ignotam, ejus certe judicio indignam, in ſuum commentarium ſecurè transfudit, ut ſuo loco notavi. Ejuſdem planè furfuris eſt libellus *de Nativitate S. Mariæ*, inter Hieronymi opera repertus, à Gelaſio itidem damnatus, quem impoſtor Hieronymum ex Hebraico tranſtuliſſe fingit, librumq; ipſum (ſi diis placet) fuiſſe à S. Matthæo literis Hebraicis primò conſcriptum, dein diu ſecreto repoſitum, tandem à Seleuco quodam Manichæi diſcipulo in lucem editum. Hunc Seleucum eundem eſſe cum Leucio ſive Lucio (de quo Pſeudo-Gelaſius, quemq; *diſcipulum diaboli* vocat) apud omnes, arbitror, in confeſſo eſt. Nec ulli dubium eſſe poteſt, utrumq; opuſculum, tum *Pſeudo-Evangelium*, tum *de Nativitate* libellum ex eadem Gnoſticorum officina prodiiſſe, quippe qui teſte Epiphanio *, inter μυρία περ' αὐτῆς πεπλασμένα γραφεῖα, librum *de progenie Mariæ* inſcriptum, portentoſis fabulis plenum habuerunt. Has fabulas à Gnoſticis acceptas pleniùs excoluerunt Manichæi, & in his præcipuè Leucius, ſive Seleucus: unde Innocen-

* Hæreſ. xxvi. Num. 12.

Innocentius I. * ea quæ ſub Matthæi, [alii legunt *Matthiæ*] Jaco- * Epiſt. iii. ad
bi Minoris, Petri & Joannis nomine, *à quodam Leucio ſcripta ſunt*, Exup. c. 7.
non ſolum repudianda, ſed & damnanda eſſe definivit. Melitonis Sardenſis liber *de Tranſitu B. Mariæ*, Hiſtoria *de Paſſione Imaginis Chriſti in Beryto*, quæ inter S. Athanaſii opera locum habet, omnibus in propatulo ſunt, riſu potiùs quam fide digna, ut infinita alia jam mittam.

IV. *Stylus, totiuſq; orationis contextus, longe diverſus ab eo dicendi Charactere, quo in genuinis ſuis uſus eſt auctor, manifeſtum præbet ſuppoſitionis argumentum.* In hoc Criterio (ut de τῆς ἔξωθεν nil dicam) conſentiunt Critici Eccleſiaſtici, Euſebius, Hieronymus, Gennadius, Photius, & recentiores omnes. Ortâ olim de Cypriani ſententiâ circa baptiſmum hæreticorum controverſiâ, cum nonnulli epiſtolas ejus hac de re confictas eſſe clamitarent, eas Cypriani eſſe ex Sermonis textura dijudicavit Auguſtinus, * *eò quod Stylus ejus*, * Ad Vincent.
inquit, *habet quandam propriam faciem, quâ poſſit agnoſci.* Nec ferè Epiſt. 48.
aliter fieri ſolet: etſi enim peritus dicendi artifex alterius ſtylum Col. 184.
dextrè ſatis quandoq; imitari poſſit; rarò tamen reperitur, qui hoc præſtare poteſt, & vix, è millibus unus. Neq; poſt omnem, etiam ſedulò navatam, operam, efficiet, quin vel in verborum nitore, vel elocutionis forma, vel diſpoſitionis artificio, ingens diſſimilitudo attentè legenti apparebit: Id quod ſexcentis exemplis in Cypriani, Hilarii, Ambroſii, Hieronymi, Auguſtini, &c. operibus dudum demonſtravit Eraſmus Roterodamus, ſagaciſſimus, & extra controverſiam ſummus Latinitatis Eccleſiaſticæ cenſor: ut ſingulos ſcriptores hac in re notare neceſſe non ſit. Fateor cujuſvis non eſſe, de ſtylo aptè judicare: Sed fato quodam impoſtoribus accidit, ut non modò infra proprium ac nativum veri autoris dicendi genus ſubſidunt, ſed & plerumq; infantiam, balbutiem, & barbariem apertè prodant; ut ex ungue leonem, vel potius ex auribus aſinum facilè agnoſcas.

V. *Meritò* νοθείας *damnatur liber, quo reperiuntur dogmata, iis planè contraria, quæ in genuinis & indubitatis operibus verus Author tradidit.* Ab omni quippe veri ſimilitudinis ſpecie abhorret, ut unus idemq; Scriptor, prudens, gravis, eruditus, ſibimet ipſi contradiceret, & propoſitiones quandoq; ex Diametro pugnantes libris ſuis intertexeret. Quod enim quis opiniones à ſe olim venditatas, poſtea revocet & refingat, ut in *Retractationum* libris ſub vitæ finem ſcriptis fecit Auguſtinus, ſummæ prudentiæ & candoris eſt. Hæc non eo ſenſu accipi velim, quaſi unus idemq; ſcriptor nuſquam, præſertim in rebus levioris momenti, ſibi contradixerit (iſtiuſmodi enim, præcipue in ſcriptoribus πολυγράφοις, non unum exemplum dari poteſt, ſeu memoriæ vitio, ſeu diſputationis æſtu contigerit) ſed quod rarò id accidit, nec in iſtiuſmodi ἀσυστασίας, quæ in virum doctum & ſapientem ægrè cadere ſolent. Quis credat Origenem *Commentariis in Job* * Chriſtum tribus annis cum dimidio, à baptiſmo * Tom. 2. fol.
uſq; in paſſionem, prædicare docuiſſe, qui περὶ ἀρχῶν lib. 4. c. 1. † ipſum 28. C.
unico tantum ſupra aliquot menſes anno prædicaſſe disertè affirma- † Tom. 4. fol. 150. G.

 maverat.

‖ P. 281. maverat. Juſtinus M. *Dialogo cum* ‖ *Tryphone*, angelum cum Jacobo colloquentem increatum facit, & non modò θεὸν καλεῖσθαι, ſed & θεὸν εἶναι aſſerit. At in *Quæſtionibus ad orthodoxos* ipſi tributis, *Quæſt.* cxlii. ipſum ſolummodò propter commiſſum ſibi munus τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀρχιστρατηγείαν τοῦ Θεοῦ obtinuiſſe ſcribit, nec alio ſenſu quam quo homines *Dii* vocati ſunt: *quo munere obito deſinunt vocari Dii, qui propter functionem aliquam Dei nomen accepère.* Quis credat Homiliam *de Deipara*, quá B. Virginem invocandam eſſe docet, Athanaſii eſſe, qui toties in ſermonibus adverſus Arianos penitùs illicitum eſſe cuivis creaturæ creaturam adorare luculentèr affirmat, liquidò demonſtrat. Libri *Hypognoſticôn* Auguſtino meritò abjudicantur, ut in quibus Pelagiana dogmata diſertè traduntur. In operibus ſuis indubitatis nemo Cyrillo Alexandrino, Origenis dogmata fortiùs impugnavit, acriùs exagitavit; certiſſimo argumento, *Homilias in Leviticum* ejus non eſſe, in quibus tot de animarum præexiſtentia, de improborum, quin & Dæmonum ſuppliciis tandem aliquando finem habituris, aliiſq; id genus ſomniis Origenianis, teſtimonia habentur.

VI. *Si in aliquo opere, Autorem Græcum ſibi vendicante, occurrat Latinorum vocabulorum cenſura & explicatio, meritiſſimam falſitatis vel fraudis ſuſpicionem injicit.* Cum à Græcorum Patrum (ut rectè notat Holdſworthus noſtras) ſcribendi conſuetudine hoc maximè obhorreat. In variis Origenis Opuſculis exterminandis hæc Regula præcipuè locum habet. De Commentariis *in Job, in Cantica, in Pſalmos* 36. 37. 38. de Homiliis in *diverſos Matthæi locos*, aliiſq; poſt Eraſmum & Sixtum Senenſem, Cocus, Rivetus, aliiq; id obſervarunt; adeò ut aut hominis Latini opuſcula ſint, aut ab interprete inſignitèr interpolata. Idem de Heſychii Hieroſolymitani commentariis *in Leviticum* dici debet; in quibus, ut alia taceam, Hieronymi verſione utitur, eamq; *noſtram tranſlationem* vocat. Huic etiam claſſi accenſendi ſunt tractatus varii, qui etſi Græcos parentes mentiantur, Latinorum tamen fœtus eſſe penè certum eſt. Cujuſmodi farinæ ſunt Melitonis liber *de tranſitu B. Mariæ*, Origenis *Lamentum*, & Homiliæ plures; Athanaſii Epiſtolæ *ad Marcum, Liberium* & *Felicem*, &c. Nec minus impoſtori meritò larvam detrahit, ubi autor Græcus Latine ſcripſiſſe perhibetur. Hoc indicio dignitate ſua cadit Dorothei *Synopſis de Vita & morte Prophetarum, Apoſtolorum*, &c. quam Anonymus Græcus, à me jam primum in lucem prolatus, Dorotheum Latinè ſcripſiſſe fingit. Cui enim unquam perſuaſerit, Dorotheum hominem, gente ac lingua Syrum, ſaltem Græcum, Tyri inter Phœnices epiſcopum, monumenta ſua Latino ſermone conſignaſſe.

VII. *Quæcumq; opuſcula pro ſpuriis damnarunt Veteres ægrè admodùm, nec niſi clariſſimis & validiſſimis argumentis admitti debent; præſertìm ſi accedant eorum ſuffragia, quorum intereſt, ut pro genuinis haberentur.* Quodnam de variis quæ ſub veterum nomine circumferuntur ſcriptis judicium tulerint Euſebius, Epiphanius, Hieronymus, Gennadius, Photius, non eſt quod pluribus apud eruditos agam;

agam; cùm eorum libri omnium quotidiè manibus terantur. Gelaſii Pontificis *de libris Apochryphis & damnatis* decretum, etſi ſuo loco ſpurium eſſe probabimus, nihilominus apud Pontificios Autoritatem ſuam ſartam tectam tuetur; adeoq; quæcunq; Pſeudo-Gelaſius ad ſuppoſititiorum cenſum amandarit, ipſis pro adulterinis habenda ſunt. Vi quidem veritatis adacti non defuerunt etiam in medio papatu Cordatiores Pontificii, qui è Patrum γνησίων albo ſcripta plurima expunxerint, & vel ad dubia, vel ad apocrypha relegarint. In omnium ore manibuſq; ſunt Sixtus Senenſis, Poſſevinus, Bellarminus, Sirmondus, Petavius, Labbeus, Miræus, Valeſius, Fronto Ducæus, De Marca, Baluzius, Mabillonius, Du Pin, alii: unus ferè eſt Baronius, qui Scriptores futiles & fabuloſos omni quâ potuit diligentiâ tueri ſolet: & ubi nulla arte defendi poſſunt, ex iis tamen hiſtorica monumenta depromere non erubeſcit. *Ne quid*, ut ipſemet fatetur, * *ab avidis legentium animis ſubtraxiſſe videatur*. Hæc nos breviter; plura alii. Neque enim omnia, quæ hac de re dici poterant, congerere mihi in animo erat.

* Ad an. 52. n. 10.

SECT. V.

Regulæ Generales in ſeligendis SS. Patrum editionibus adhibendæ.

NIhil ferè eſt in toto rei literariæ circulo, in quod frequentius impingere ſolent juniores, & in ſtadio Theologico minus exercitati, quam in pravis minuſve commodis SS. Patrum editionibus in uſus ſuos comparandis; dum nullâ curâ, nullo habito delectu, arripiunt quicquid in proclivi eſt, quicquid primâ ſtatim fronte ſeſe iis offert. Quò fit, ut non ſine gravi ſumptus, temporis, & quod pretioſiùs adhuc, ipſius quandoq; veritatis diſpendio, editiones quotidie terant imperfectas, corruptas, vitiis & erroribus ſcatentes, quæq; legentibus fucum faciunt, & non raro à recto veritatis tramite abducunt. Mirari quidem ſubit, inter tot antiquitatis Eccleſiaſticæ cultores quos præſens aut ſuperior tulit ætas, neminem reperiri, qui aliquid ex profeſſo hac de re commentatus ſit. Plures pro re natâ editiones Patrum hinc inde deſignarunt; nemo quod ſciam, qui datâ operâ, vel levi aliqua diſſertatiunculâ huic rei lucem prætulerit. Donec igitur exurgat, qui hoc ſaxum diligentiùs volvat, in gratiam juventutis φιλαρχαίου fungar ego pauliſper hoc munere, & obſervationes nonnullas ad regulas & documenta generalia redactas hoc loco brevitèr tradam. Plura adjiciant alii, vel noſtris ſua etiam adjungere ne dedignentur.

I. *Editiones SS. Patrum quò ſunt vetuſtiores, eò ſunt ut plurimùm fideliores*; quod duplici de cauſa profectum eſt. 1. Quod editiones, quæ in primis rei typographicæ incunabulis prodierunt ex optimis quibuſvis MSS. expreſſæ ſint, adeo ut deſideratis jam pleriſq;

pleriſq; Codicibus MSS. editiones iſtæ non immeritò Manuſcriptorum vicem ſupplere poſſint. 2. Quia nondum natis de Eccleſiâ reformandâ controverſiis, nondum exorto Romanos inter & Reformatos de fidei articulis, & Eccleſiæ Romanæ corruptelis diſſidio, nulla ſatis idonea cauſa ſubeſſe poterat, cur in excudendis Patrum operibus fraude uterentur. Nullus adhuc Hannibal ad portas, nemo ferè qui adverſus eos caſtra moveret, quiq; frequentes Patrum turmas in aciem proferret. Hinc Scriptores Eccleſiaſticos ſine fraude & fuco, propria dogmata propriis verbis tradentes nobis exhibuerunt. Atq; utinam nunquam alitèr factum fuiſſet. Sed eheu! tot pudendis exemplis ſole clarius liquet, Patres fœdè corruptos fuiſſe, vetuſtiores editiones, quantum fieri poterat, ſuppreſſas; ſequentes truncatas, vel interpolatas; quin & eò uſq; inſaniæ proruperunt, ut ad incitas redacti, hanc vel illam editionem unquam extitiſſe negare non erubeſcant: id quod de Chriſtiani Druthmari Commentariis in Matthæum ſuo loco notavi, & plura forsàn id genus notari poſſunt. His addi poteſt, quod primi rei typographicæ curatores ſua quam emendatè in lucem emiſerunt; non ignaris, ineptis & è trivio petitis, quos vocant, *correctoribus* emendandi curam relinquentes. Quo circa editiones ab inventa typrographia, id eſt, ab anno circiter MCCCCXLII. vel potius MCCCCL. forſan MCCCCLX. quando ad paulo perfectiorem formam perduci cœpit, uſq; ad religionis reformationem à Luthero incœptam anno 1517. in publicum emiſſæ, auro contra non charæ æſtimari debent: quibus proximè accedunt, quæ ab eo tempore uſq; ad Concilium Tridentinum prodierunt. Dudum eſt, quod Viri eruditi veterum editionum raritatem deplorarunt; immenſâ eârum copiâ laborarunt primi religionis reformatæ Anteſignani, quas illorum Succeſſores, nitidioribus typis, & cumulatioribus acceſſionibus illecti, magno noſtro damno inſuper habuerunt: unde vel abolitæ vel ſuppreſſæ jam penè fruſtra quæruntur, nec apparent amplius, niſi raræ admodùm, quaſi poſt naufragium *nantes in gurgite vaſto*. Optandum ſane eſſet, ut quotquot hodiè ſuperſint, in Bibliothecas publicas reponerentur, ubi & tutior illis ſedes eſſet, & commodior cuivis inſpiciendi facultas. Quoad hoc fiat, utinam eſſet, qui hunc laborem in ſe ſuſciperet, ut perquiſitis undiq; editionibus, & excuſſis diligenter bibliothecarum forulis, accuratum earum catalogum nobis conficeret, & ubinam deliteſcant, indicaret. Præſtitit aliquid hàc in parte, vetereſq; editiones ab anno 1459. uſq; ad an. 1500. quæ in Bibliotheca Regia Pariſienſ. aſſervantur, recenſuit, de republica literaria non uno nomine meritus, Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* MS. *Supplem.* ix. p. 337. His prælo jam jam mandandis, incidi in Cornel. à Beughem *Incunabula Typographiæ*, ſive *Catalogum librorum, ſcriptorumq; proximis ab inventione Typographiæ annis uſq; ad Annum Chriſti* MD. *incluſivè*, *in quavis lingua editorum*. Amſtelod. 1688. 12°.

II. *Opera SS. Patrum, quæ ex Roberti Stephani officinâ Græcè prodierunt, cæteras editiones emendationis cura, & typorum nitore facilè vincunt.* Cum res literaria primùm refloreſcere cœpit, Græcæ linguæ ſtudium ſtrenuè promovebatur. Hinc tot Scriptores Græcos

omni

omni verſione deſtitutos procuderunt primorum typographέων curatores, de poſterorum inſcitia & ſocordia, in verſionibus Latinis ſolummodò evolvendis ne per ſomnium quidem cogitantes. In his extra omne dubium primas tenuit officina Stephanæa. De Henrico I. Stephano, Roberti Patre; De Henrico II. Roberti filio, nulli non eruditorum noto, aliiſq; gentis Stephanææ ſurculis, re typographicâ apprimè claris, impræſentiarum agere nec noſtri operis eſt, nec otii. Fecit id non ſine ſua laude Theodorus Janſſonius M. D. Diſſert. Epiſtol. *de Vitis Stephanorum*, Amſtel. 1683. 8°. Quæ Robertum noſtrum ſpectant, paucis expediemus. Vir erat literis Latinis, Græcis, Hebraicis admodum eruditus; non modo Galliæ ſuæ, ſed & exteras Academias atq; Bibliothecas ſtudioſè perluſtravit. Eruditionem teſtantur tot ex ejus officinâ editi, tot ab eo proprio marte ſcripti libri; imprimis inſignis ille *Latinæ Linguæ Theſaurus*; verè Theſaurus, qualem nullum vidit prior, nulla dabit poſtera ætas. Juvenis adhuc Typographiæ Simonis Colinæi vitrici ſui curam geſſit; deinde extructa ſibi officina rem ſuam impigrè curavit: tandem à Franciſco I. magno illo literarum Mecænate, Regius Typographus conſtitutus eſt. In hoc munere, quanta cura, quanta ſedulitate ſe geſſit, nos docet Henricus filius *præfat. ad Agell.* Patrem nempe Decemviratum quendam literarium domi habuiſſe, ex omnibus pene nationibus conflatum. Hos Decemviros variis rei literariæ promovendis partibus adhibuit, præcipui ex iis erant, qui correctorio munere fungebantur. Neq; tamen alienis oculis rem hanc integrè commiſſit; ſed omnia penè propriis oculis relegit, tanto quidem ſtudio, tam accuratâ diligentiâ, ut notante Cl. Janſſonio, fama erat, ipſum ſolitum eſſe, ſingula folia perlegenda, hic illic per plateas, locis certis affixiſſe, adjuncto pretio illi, qui vitia quædam, quorum etiam ſua erant, prout enormia eſſent, præmia, detexiſſet. His ſummam typorum pulchritudinem adjunxit, admirabilem planè elegantiam, adeò ut omnes in hunc uſq; diem Typographos longo poſt ſe intervallo reliquit, & ad invidiam provocavit. Teſtes ſunt, ut τὰς ἔξωθεν Scriptores mittam, Novum Teſtamentum, Juſtini Martyris, Euſebii Cæſarenſis opera, Socratis, Sozomeni, Theodoriti, Theodori, Euagrii Hiſtoria Eccleſiaſtica, &c. tam ſplendidè, nitidè, emendatè excuſa, ut vel ſolus typorum nitor nos ad eorum lectionem alliceret, & invitaret. Verùm en tandem virtutis, eruditionis & tot laborum in reipublicæ literariæ commoda exantlatorum, præmium. Annotationibus quibuſdam, quas ſub Vatabli nomine Bibliis Latinis à ſe editis adjunxerat, offenſi Theologi Sorbonici, hominem hæreſeos accuſarunt, perpetuamque moleſtiam per plures annos faceſſere non deſtiterunt; adeò ut poſt mortem Franciſci Regis vexationum & injuriarum pertæſus, ſolum vertere neceſſe habuit, quin & poſt ipſius diſceſſum effigies ejus publica carnificis manu exuſta eſt. Circa annum igitur 1551. Penates totamq; librariam officinam Genevam tranſtulit, ubi arti ſuæ gnaviter incumbens rebus humanis feliciter exceſſit vii. Idus Septembris anno 1559. Ætat. LVI. *Aldum Venetum, & Frobenium Baſilienſem*, inquit ampliſſ. Thuanus *, *longo ſpatio ſupergreſſus eſt, acri judicio, diligentiâ accuratâ, & artis ipſius elegantiâ; cui ob id non ſolum Gallia, ſed univerſus Chriſtianus orbis*

* Lib. 33. ad. an. 1559. p. 708.

bis plùs debet, quam cuiquam fortiſſimorum belli ducum ob propagatos fines patriæ unquam debuit; majuſq; ex ejus unius induſtria, quam ex tot præclarè bello & pace geſtis ad Franciſcum decus & nunquam interitura gloria redundavit. Geminum huic Theodori Bezæ elogium. *Quanto illi* (Aldus, Frobenius, alii) *cæteros antecelluerunt, tanto majorem tibi, Roberte Stephane, ſuperiores omnes longè lateq; ſupergreſſo gloriam tribuendam eſſe, vel ipſa fremens invidia confitetur. Nam ut alii tecum nonnulli de librorum quorundam excuſorum elegantia & venuſtate certent, nemo tamen vel in operoſiſſimis libris tecum in emendationis fide ac diligentia fuerit comparandus. Tibi linguam Hebræam magnopere illuſtratam, tibi Græcorum characterum ſummam elegantiam,* &c. *debemus.* Deniq; plures erant circa hæc tempora celebriores typographi, qui prælis ſuis Græcas literas tum ſacras tum prophanas inſigniter promoverunt; Venetiis Aldus Manutius, ejuſq; filius Paulus tum in officina paterna, tum poſtea Romæ; Pariſiis præter Stephanos, Hadrianus Turnebus, Linguarum & Philoſophiæ profeſſor & typographus Regius; neq; enim eo tempore munus typographicum dedignabantur celeberrimi Profeſſores. Teſtantur id adhuc Joannes Oporinus, & Fr. Raphelengius, hic linguæ Hebrææ in Lugduno-Batavâ, ille Græcæ in Academia Baſilienſi Profeſſor ſimul & Typographus. Genevæ primum, deinde Heidelbergæ Hieronymus Commelinus, vir gravis & doctus, qui non una Patrum Græcorum monumenta nobis emendatè dedit, morienſq; anno 1597. eandem curam filiis quaſi hæreditario jure demandavit: alios pene infinitos taceo, præcipuè recentiores, de quibus peculiari capite Bern. Malincrotius Diſſert. Hiſt. *de Arte Typographicâ cap.* 14. p. 91.

Icon. in R. Steph. Sub. lit. Y. ii.

III. *Patrum Latinorum editiones Frobenianæ jure meritò magni æſtimantur*, utpote quæ ſummâ fide, nec minori, pro eâ ætate, venuſtate prodierunt. De Typographeio Frobeniano hæc Eraſmus *, *Officinâ* Frobeniana *non eſt alia vel accuratior, vel unde plus bonorum exeat codicum, præſertim qui ad ſacras pertineant literas.* Nec aliter Nicolaus Beraldus † ad Eraſmum, *Utinam, ea omnia propediem pulcherrimis typis excuſa videre contingat, Frobenianis videlicet, quibus nihil fieri puto poſſe nitidius, elegantius, amænius.* Joannes Frobenius domo Hammelburgenſis, primus officinæ conditor, typographorum, ſi non omnium, ſaltem Germanorum, facile princeps, Baſileæ lares fixit; vir inſigni probitate, fide, eruditione, induſtria, & in rem literariam adjuvandam ſtudio planè incredibili: nullis vigiliis, nullis laboribus, nullis deniq; impendiis pepercit, ut eximios autores ornaret, nitide & fideliter ornatos in lucem emitteret. *Habuit domi*, inquit Eraſmus *, *Virum utriuſq; literaturæ doctiſſimum, pariq; fide præditum, quod ego ſanè non in poſtremis numero.* Deſignat, opinor, hominem muneri correctorio præfectum. Quo in loco habuit Lachnerum, ante paucos annos peſte ſublatum, ipſius Frobenii Socerum, officinæ Frobenianæ Principem, cujus mortem alibi deflet Eraſmus †. Habuit adhuc filios bonis literis innutritos, quiq; rem paternam pro virili ſtrenuè ſatagebant. Sed ſumma officinæ Frobenianæ gloria erat magnus ille Eraſmus, ſæculi ſui decus, quem ſemper patronum, ſæpius domi ſuæ per plures menſes hoſpitem habuit

* Ad Leon. X. lib. 2. Epiſt. 1.

† Ibid. lib. 11. Epiſt. 13.

* Lib. 19. Epiſt. 8.

† Lib. 3. Epiſt. 20.

Digitized by Google

Frobenius; cujus ſtupendâ planè curâ & indefeſſâ diligentiâ Irenæi, Cypriani, Hilarii, Hieronymi, Auguſtini, aliorumq; opera undiq; conquiſita, accuratè recognita, bonis avibus exierunt, iteratis editionibus non ſemel ibidem repetita. Quantas hac in re difficultates, ſudores, moleſtias ſubiret Eraſmus, vel ex unicâ Hieronymi editione diſcas; de quâ in Epiſtola ad Waramum Archiepiſcopum Cantuarienſem ait. *Unum illud, ut verè dicam & audacter, minoris arbitror Hieronymo ſuos conſtituiſſe libros conditos, quam nobis reſtitutos, & paucioribus vigiliis apud illum natos fuiſſe, quam apud nos renatos—Contemptis difficultatibus omnibus, Herculano quodam animo, laborioſiſſimam quidem ſed pulcherrimam adii provinciam, unus propemodum de tot mendarum portentis depugnaturus, nec enim tantundem laboris exantlatum arbitror in paucis edomandis monſtris, Herculi, quam mihi in tollendis tot mendarum millibus.* Obiit Joannes Frobenius repentinâ paralyſi correptus an. 1527. Amico integerrimo, & tot præclaris tantorum virorum monumentis de republica literaria optimè merito, Epitaphium poſuit Eraſmus, quod quidem hoc loco ſubjungere non pigebit:

Arida Joannis tegit hic lapis oſſa Frobeni,
Orbe viret toto, neſcia fama mori.
Moribus hanc niveis meruit ſtudiiſq; juvandis:
Quæ nunc mæſta jacent orba parente ſuo.
Retulit, ornavit veterum monumenta ſophorum,
Arte, manu, curis, ære, favore, fide.
Huic vitam in cælis date, numina juſta, perennem;
Per nos in terris fama perennis erit.

Aliorum potiùs commodo intentus quam ſuo, rem literariam magis auxit quam familiarem, ſuiſq; hæredibus plus honeſtæ famæ reliquit, quam pecuniæ. In defuncti officinam pariter ac thorum ſucceſſit Joannes Hervagius, vir bonæ fidei, nec indoctus, qui in provehendis ornandiſq; literis, boniſq; Authoribus reſtituendis, ſi non parem, ſupparem certè, cum Frobenio curam & diligentiam adhibuit; et Eraſmo præcipuè opem conſiliumq; impendente eoſdem patres ſedulò recenſitos, emendatiſſme excudit, alioſq; è tenebris in lucem revocavit. De editionibus Colonienſibus, Lovanienſibus, Lugdunenſibus, Antverpienſibus, Romanis, non eſt quod multis lectorem morarer, cum cuivis notum ſit eas fide ſaltem & emendatione infra Baſileenſes immenſa diſtantia ſubſidere. Scriptores eccleſiaſtici quos Rigaltius, Sirmondus, Garnerius, Baluzius, & noviſſimè, Monachi Benedictini, è prælis Pariſienſibus, emiſerunt, alias omnes recentiores editiones longiſſimè ſuperant.

IV. *SS. Patrum opera, quæ Græcè & Latinè Pariſienſes in lucem emiſerunt, aliis in ſuo genere palmam præripiunt.* Diu apud renaſcentis literaturæ inſtauratores imperium ſuum tenuiſſe linguæ Græcæ ſtudium, non leve inde ducitur argumentum, quod ſcriptores Græci tunc temporis Græcè ſolummodò ederentur: Et quamvis alitèr ſubindè fieri poterat, rarò tamen id contigit; nec niſi vergente ad exitum ſuperori ſæculo in uſu com-

muni eſſe cœpit, ut libri Græci addita è regione verſione Latinâ, utrâq; linguâ ederentur. Frigeſcere quippè jam cœperat facundiſſimæ & divinæ linguæ hujus cultura, neq; amplius ſine cortice natare norant ſtudioſi. Dedignati ſunt hanc ſocordiam viri eruditi, unde Joan. Meurſius Præfatione *ad Cecropiam ſuam*, rationem reddens, cur autorum Græcorum locis citatis neq; ex more ſuo, neq; ſponte verſionem addidiſſet, ſubdit, *Eſt enim*, inquit, *hoc ſæculi hujus vitium, an infortunium, ut cum pauci Græcæ Linguæ ſtudioſi habeantur, inter eos plures etiam inveniantur, qui ament, magis quam intelligant.* Hinc ſordebant penè ubiq; pulcherrimæ licet, editiones Græcæ verſione Latinâ deſtitutæ, quæ paucos emptores, pauciores verò lectores inveniebant. Pudendum hujuſce rei exemplum nobis ſuppeditat nobiliſſima illa Chryſoſtomi Editio Saviliana, quâ nihil pulchrius, nihil perfectius Sol vidit unquam: tam immenſo ſumptu procurata, tantâ fide ſtudioq; caſtigata, tantis acceſſionibus ex omni penè Europâ conquiſitis aucta, tam eruditis præfationibus, notis, cenſuris, illuſtrata, deniq; tam eleganti typorum venuſtate, chartæq; puritate undiq; ornata, ut ad ſummum perfectionis apicem aſpirare videatur. Quod verò Græcè tantummodo excuſa eſſet, paucorum manibus teritur, ad blattas & tineas amandata; Græco-Latinâ interea Pariſienſi in omnibus ferè Bibliothecis tam publicis, quam privatis locum occupante. Cum igitur animaverterent viri docti neceſſe eſſe, ut ſtudentium ignaviæ, dicam an inſcitiæ? hac in parte ſubveniretur; ſedulam huic rei navabant operam. Præclarè quidem in hoc munere ſe geſſit Hieronymus Commelinus, qui plures ex patribus Græcis nitori ſuo reſtitutos, Græcè & Latinè quam correctiſſimè nobis dedit. Verum omnem induſtriam, ſumptumq; in Græcorum Patrum operibus utroq; ſermone excudendis, tum characterum Pulchritudine, tum editionis perfectione longè vicit Typographorum Pariſienſium cura & diligentia. In his familiam ducit gens *Morelliana*, quæ Carolum, Claudium, Dionyſium & forſan alios peperit. Quin & ante integrum fermè ſæculum hac in re inclareſcere cœperant: quippe Gulielmus Morellius Caletenſis, referente Thuano *, accuratâ linguæ Græcæ peritiâ inſignis, circa an. 1555. Hadriano Turnebo in Typographiæ Regiæ Græcæ curâ ſucceſſit, quam cum per integrum novennium ſummâ fide ac diligentiâ adornaſſet, diem clauſit ultimum xi. Kal. Martii 1564. Morelliis proximè accedunt *Sohnnii*, *Cramoiſii*, *Vitrii*, *Petiti* &c. His tot debemus patres Græcos Græcè pariter ac Latinè loquentes, qui ſub auſpiciis Morellii, Frontonis Ducæi, Petavii, Valeſii, Cotelerii aliorumq; præſtantium virorum elegantiſſimè prodierunt. Id ſolum monendus Lector, poſteriores editiones Pariſienſes prioribus typorum ſaltem chartæque nitore plurimum cedere. Id quod in operibus Juſtini Martyris, Baſilii, Nazianzeni, Nyſſeni, Chryſoſtomi, &c. primo ſtatim intuitu videre eſt.

* Hiſt. lib. 36. p. 288.

V. *In diſcernendis SS. Patrum editionibus plurimum refert ſcire, quis editionis curam in ſe ſuſceperit*; cum ex editoris fide, peritiâ, diligentiâ ipſius editionis pretium integrè dependeat. Non quidem omnes qui libris alienis in lucem edendis obſtetricantur, ſunt Eraſmi,

Eraſmi, Rhenani, Sylburgii, Elmenhorſtii, Scaligeri, Caſauboni, Goldaſti, Sirmondi, Rigaltii, Ducæi, Huetii, Garnerii, &c. Viri extra omnem controverſiam doctrinâ, & integritate venerandi. Immò nec omnes typographi Manutiis, Frobeniis, Amerbachiis, Stephanis, Vaſcoſanis, Oporinis, Commelinis, Morelliis accedunt, & preſſo pede ſequuntur. In his reperiuntur haud pauci, qui lucro ſolum ac quæſtui inhiantes, non rarò ſcriptores Eccleſiaſticos nullâ curâ recenſitos, nullâ collatione ad Codices MSS. nedum ad priores editiones recognitos, quin & propriis (ſi Diis placet) oculis relectos & reviſos in orbem literarium protrudunt, ipſimet bardi ac ſtipites, & qui equum ab aſino vix diſcernere norunt. Alii ſunt qui typographiæ quidem ſuæ curatores, ac Correctores admovent, viroſq; alunt libris prælo parandis invigilaturos, ſed vili pretio conductos, ignaros nempè & ignavos Monachos, qui, levi, quod aiunt, digito, rem ſuam oſcitantèr agunt, & pro uno vitio ſublato, immenſo mendarum cumulo libros augere ſolent: ut de prælis Lugdunenſibus, aliiſq; nonnullis, non infimæ notæ viros graviſſimè conquerentes non ſemel audivi. Sed miſſis typographis, ad alios deveniamus. Non defuerunt quovis tempore viri quidem eruditiſſimi, qui SS. Patrum operibus in lucem proferendis ſtrenuè addixerunt animum; ſed pravo fidei Pontificiæ vindicandæ zelo ducti, & immodico in hæreticos quos vocant, odio animati, Patres à ſe editos, obtorto licet collo, in partes ſuas pertrahere conabantur, & vel addendo, vel detrahendo ſententiam pro ſe dicere cogebant. Exemplo uno aut altero res fiet clarior. Extat ſub Chryſoſtomi nomine, Scriptoris certè cujuſdam non ineruditi, *Opus imperfectum in Matthæum:* Homilia quadrageſimâ nonâ agit Autor de unica Sacræ Scripturæ adverſus traditiones, hæreſes, ſchiſmata, copia & Autoritate, *Nullum aliud eſſe Chriſtianorum fidei veritatem cognoſcere volentium refugium, nullam aliam poſſe eſſe veræ Chriſtianitatis probationem, nullam aliam in tantâ rerum confuſione veræ Chriſti Eccleſiæ notam*; *ideoq; mandaſſe Dominum, ut Chriſtiani volentes firmitatem accipere fidei veræ ad nullam rem fugiant niſi ad ſcripturas*; pluribus hæc, iiſq; ſanè quam diſertiſſimis verbis perſequitur, & firmiſſimè aſtruit. Integrum hunc locum benè longum in Editione ſua quam adornavit Editor Pariſienſis, excuſam *apud Audoenum Parvum Pariſ.* 1557. 8°. (ut de Antwerpienſi ann. 1545. aliiſque nonnullis nil jam dicam) penitùs omiſit; non diffitente ipſomet Bellarmino *, *totum hunc locum tanquam ab Arianis inſertum è quibuſdam Codicibus ſuper* [lege, nuper] *emendatis ſublatum eſſe.* Quin & in ipſo ſtatim operis Veſtibulo monet editor, *diligentèr ab Arianorum fæcibus purgatum eſſe*; & in Præfatione, *nullum non lapidem motum eſſe, quò ſincerius hoc, ac Sordibus omnibus purgatum (ſi fieri poſſet) nitidius opus in poſterum proſtaret.* An verò, quod toties objectant, hic de quo agimus locus, impietatem Arianam totus olet, legant primùm, dein judicent æqui rerum æſtimatores. Vide etiam quæ hac de re notavimus in *Chryſoſtomo* ſeq. operis p. 268. Homilia xi. de vaſis ſanctificatis agens, inquit, *in quibus non eſt verum corpus Chriſti, ſed Myſterium corporis ejus continetur:* quæ verba in hac editione fruſtra quæruntur. Homilia verò xix.

* De Verb. Dei lib. 4. c. 11. p. 199.

quod Autor habet, *ſacrificium panis & vini offerentem*, in hæc mutatur verba, *ſacrificium corporis & ſanguinis Chriſti offerentem.* Quoties Pamelio Antwerpienſi, & Romanis Cypriani editoribus objecerint noſtri, decantatiſſimum illum Cypriani locum ex libro *de Unitate Eccleſiæ* cap. 3. fœdiſſimè ab iis corruptum eſſe; atq; hæc verba, *Chriſtum unam Cathedram conſtituiſſe*; *primatum Petro datum, Eccleſiæ renititur & reſiſtit, qui Cathedram Petri ſuper quam fundata eſt Eccleſia, deſerit,* contra omnium pene codicum MSS. ominum vetuſtiſſimarum editionum fidem, in ipſum Cypriani textum intruſa eſſe. Sexcenta hujuſmodi exempla, ut Polemicos taceam, nobis dabunt, Cocus, Perkinſius, Rivetus, Hottingerus, Dallæus, & præ omnibus aliis Thomas Jameſius Noſtras, Tractatu *de SS. Scripturæ, Patrum, & Conciliorum Corruptione*, quem patrio Sermone evulgavit. Verum de his mox plura.

VI. *Præcipuè cavendæ ſunt Editiones SS. Patrum, quæ iis in locis prodeunt, in quibus S. Inquiſitionis viget Officium.* In promptu ratio eſt, quod iſtiuſmodi editiones ad *Indicum Expurgatoriorum* regulas adamuſſim recognoſcantur: neque enim in recentiorum ſcripta involare contenti, in ipſos venerandos Patres imperium dicam an tyrannidem exercent. Candidè hoc faſſus eſt, & miris ob id laudibus Pium V. effert * Sixtus Senenſis. *Primùm toto Chriſtianorum orbe conquiri nefariæ doctrinæ libros, & publicè exuri juſſiſti. Deinde expurgari, & emaculari curaſti omnia Catholicorum Scriptorum, ac præcipuè veterum patrum ſcripta, hæreticorum ætatis noſtræ fæcibus contaminata, & venenis infecta. Poſtremò Catalogum vel Indicem edi mandaſti Autorum, ac librorum omnium hæretici nominis, qui eſſent ab Eccleſiaſticâ Bibliothecâ arcendi, & ab omnibus Chriſtianis lectoribus abjiciendi.* Quod ut paulo clarius conſtet, rem forſan cuivis haud ſatis notam paucis expediam. Vix caput extulerat cœpta à Luthero Religionis reformatio, cum Leo X. gravi pœna vetuit, *ne quis librum aliquem imprimeret, niſi prius per S. Palatii Magiſtrum, vel diœceſis Epiſcopum, vel hæreticæ pravitatis Inquiſitorem diligentèr examinaretur.* Hujus exemplum ſecuti Epiſcopi & Inquiſitores, varios librorum peſtilentium & damnandorum Indices pro ratione temporis emiſerunt. Et ut quod factum erat tueretur, Scripſit Gabriel Putherbæus *Theotinum*, ſeu *de tollendis & expungendis malis libris*, libros iii. editos *Pariſ.* 1549. 8°. Verum creſcente indies ſcriptorum hæreticorum numero, & depromptis undiq; ex Antiquitatis Eccleſiaſticæ armamentario telis, ſynodus Tridentina ex omnibus ferè nationibus inſignes aliquot Prælatos, & lectiſſimos quoſdam Theologos ad Indicem librorum prohibitorum conficiendum delegit. In quo negotio cum haud parum progreſſi eſſent, Synodus rem integram ad ſedem Apoſtolicam deferendam ſtatuit. Igitur anno 1564. Indicem à Romanis Inquiſitoribus non ita pridem confectum, & à Patribus Tridentinis approbatum recenſuit, & adjectis quibuſdam regulis autoritate ſua evulgavit. Eandem materiam ſub incudem poſtea revocarunt, & novis aliquot acceſſionibus auctam reconcinnárunt Pius V. Gregorius xiii. Sixtus V. Tandem anno 1595. Clemens viii. delecto vii. Cardinalium collegio, aliiſq; piis & eruditis

* Epiſt. Dedicat. Biblioth. Sanctæ præfix.

ditis viris in Concilium adhibitis operi colophonem addidit, adjectis non modo regulis, ſed & inſtructionibus; quarum Cap. *de Correctione librorum* Sect. 1. ſtatutum eſt, ut *Epiſcopi & Inquiſitores conjunctim habeant facultatem, quoſcunq; libros juxta præſcriptum hujus Indicis, etiam in locis exemptis expurgandi; hancq; librorum expurgationem non niſi viris eruditione & pietate inſignibus committendam eſſe.* Sect. 2. hæc inter alia à Correctoribus expurganda decernuntur. viz. *propoſitiones hæreticæ, erroneæ, hæreſim ſapientes, ſcandaloſæ, piarum aurium offenſivæ, temerariæ,* &c. *quæ contra Sacramentorum ritus, & cæremonias, contraq; receptum uſum & conſuetudinem Romanæ Eccleſiæ novitatem aliquam inducunt; Verba item dubia & ambigua, quæ legentium animos à recto catholicoq; ſenſu ad nefarias opiniones adducere poſſunt.* Et jam quidem non *prohibitorii* modò, ſed & *expurgatorii* Indices ubiq; invaluerant. Primus, quòd ſciam, agmen duxit *Index Belgicus,* Philippi Hiſpaniarum Regis autoritate confectus, & cum Ariæ Montani præfatione editus *Antverp.* 1571. 4°. à Junio, Pappo aliiſque, additis novis præfationibus non ſemel recuſus. Index *Luſitanicus* per Georgium Dalmidam, Archiepiſcopum Uliſiponenſem prodiit *Uliſipon.* 1581. 4°. *Hiſpanicus* per Gaſparem Quirogam Cardinalem & Archiepiſcopum Toletanum, & Hiſpaniæ Inquiſitorem generalem, *Madriti* 1584. 4°. *Neopolitanus* per Gregorium Capuccinum, ſub titulo *Enchiridii Eccleſiaſtici,* Venet. 1588. 8°. Deniq; *Romanus* per Joannem Mariam Braſichalanum, S. Palatii magiſtrum *Romæ* 1607. 8°. ut his recentiores taceam. Tam execrandi inſtituti, in Deum hominesque, in SS. Patres, ipſamq; veritatem adeo injurii, pudere non potuit primos illius architectos. Hinc ſub velo primùm, & remotis arbitris res acta eſt, paucis cognita, & intra domeſticos Cenſorum Parietes concluſa. Unde Philippi Regis diplomate, Belgico Indici præmiſſo cautum eſt, *ne Index iſte expurgatorius diſtraheretur, ſolis cenſoribus diſtribuendus; qui ipſi privatim nulliſq; conſciis apud ſe Indicem Expurgatorium habebunt, eundemq; neq; aliis communicabunt, neq; ejus exemplum ulli dabunt; ſed tantum id curabunt diligentiſſimè ut loca prædicta inquirant, expungant, reſtituantque.* Poſtquam verò hujuſce Indicis exemplar in Fr. Junii manus incidiſſet, horribile ſecretum in vulgus emanavit. Et jam quo clypeo, quâ apologiâ ſe tueantur? Prodiit tandem in arenam Joann. Gretſerus Jeſuita, qui *de jure & more prohibendi, expurgandi & abolendi libros hæreticos & noxios,* duos libros edidit *Ingolſtad.* 1603. 4°. quibus anno ſequenti duas partes *ſupplementi* vice addidit. In his omnibus non ſine præclaro quidem eruditionis apparatu, ſed fide & ingenio planè Jeſuitico, id eſt, vafro ſubdoloque, cauſam ſuam agit. Fatetur * Proteſtantes hunc Indicem in ore ſemper habere, Catholiciſq; ſummi ſceleris loco objicere, quem nihilominus defendit veluti laude dignum, ejuſq; autores & executores tanquam de Mortalibus optimè meritos. Et alibi †, *Jus hoc ſemper & eſt, & fuit, penes Eccleſiam, ut quæ gregi detrimentum adferunt, ſollicitè amoliatur, & ſi integrum librum proſcribere fas eſt, fas etiam erit proſcribere partem libri, ſeu magnam, ſeu parvam; cum exſcindendo, delendo, obliterando, vel ſimpliciter omittendo, idq; ob lectoris utilitatem.* Quo verò objectionem omnium graviſſimam ſpecioſius amoliretur,

* Lib. 1. c. 1. p. 2.

† Lib. 2. c. 10. p. 329.

Digitized by Google

amoliretur, diſerte negat vel patres à ſe eſſe purgatos, vel id Indicum Autores voluiſſe. *Impudentèr* inquit ‖, *mentiuntur, quoties affirmant quidquam in veterum Patrum libris, à nobis deleri, aut ut deleatur, ab Indice Expurgatorio praſcribi: Nihil delemus in Patribus, nihil obliteramus.*——* *Nomina vel unum librum unius ex pradictis Patribus, qui in ullo Indice prohibitorio vel expurgatorio interdicatur. Non Auguſtinus, non Cyprianus, non Chryſoſtomus, non Cyrillus,* &c. ——† *Neq; enim Belgicus, aut quivis alius Index eo fine conſcriptus eſt, ut Patrum monumentis emaculandis corrigendiſq; inſerviat; quod ſuprà etiam teſtati ſumus, & res ſatis ex ipſo indice liquet.* Ain' verò bone Gretſere? age, an ita ſit, pauliſper experiamur: Chryſoſtomus ‖ Homil. iv. *de Lazaro*, hæc habet, μὴ γὰρ ἀνθρώπῳ λέγεις ἵνα ὀνειδίσῃ σε, μὴ γὰρ τῷ συνδούλῳ ὁμολογεῖς ἵνα ἐκπομπεύσῃ, τῷ δεσπότῃ, τῷ κηδεμόνι, τῷ φιλανθρώπῳ, τῷ ἰατρῷ τὸ τραῦμα ἐπιδείκνυε. *Non enim peccata homini dicis, ut te probro afficiat; non enim conſervo confiteris, ut in publicum proferat, immò verò ei qui Dominus eſt, ei qui tui curam gerit, ei qui humanus eſt, ei qui Medicus eſt oſtendas vulnera.* Et tamen ex Indice Chryſoſtomiano hæc verba ab indice Hiſpanico expungenda curantur. *Deleantur*, inquit, *hæc verba, Confitenda Deo peccata non homini.* Οὐκ εἶπεν ἐπὶ τῷ Πέτρῳ. inquit idem Chryſoſtomus *, οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πίστιν, τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ᾠκοδόμησε—τί ἐστιν ἐπὶ τῇ πέτρᾳ; ὁμολογία ἐπὶ τοῖς ῥήμασιν. *Super hanc petram, non dixit* ſuper Petrum, *non enim ſuper hominem, ſed ſuper fidem adificavit Eccleſiam ſuam: quid eſt* ſuper petram, *hoc ſuper confeſſionem, ſuper ſermones pietatis.* Index Expurgatorius ad hunc locum in Indice Chryſoſtomi; *Deleantur hac verba, Eccleſia non ſuper hominem, ſed ſuper fidem adificatur.* Auguſtinus † de Euchariſtia diſertè dicit, *Non enim Dominus dubitavit dicere, Hoc eſt corpus meum, cum ſignum daret corporis ſui.* Et tamen ex Auguſtini Indice hæc verba delenda volunt Indicis Sandovaliani curatores, *Chriſtus dedit ſignum corporis ſui.* Athanaſius * de cultu divino, κτίσματι γὰρ κτίσμα οὐ προσκυνεῖ, ἀλλὰ δοῦλος δεσπότην, καὶ κτίσμα Θεόν—ἄρα Θεοῦ ἐστι μόνου τὸ προσκυνεῖσθαι. *Creatura Creaturam non adorat, ſed ſervus dominum, & Creatura Deum:—quocircà ſolius Dei eſt adorari.* Et tamen ex ejus indice hæc verba eximit idem Index Hiſpanicus, *Adorari ſolius Dei eſt.* Eadem ferè habet Epiphanius ‖, ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία οὐ κτίσμα προσκυνεῖ, *ſancta Dei Eccleſia creaturam non adorat.* Nihilominus ex annotationibus hæc verba loco ſubmovent boni Cenſores, *Creaturam non adorari.* Hilarius in Matthæum *, *Alienis operibus ac meritis nemo adjuvandus, quia unicuiq; lampadi ſua emere oleum ſit neceſſe.* Hæc ex Indice deleri jubent his verbis, *alienis meritis, & operibus nemo juvatur.* His & ſexcentis hujuſmodi locis à nobis objectis σοφὸν hoc φάρμακον promptè adhibet Gretſerus, Indices Patrum Operibus apponi ſolitos, ſolummodò eſſe recentiorum commenta. Miſerum meherclè effugium! An non enim hi Patrum Indices à viris catholicis & eruditiſſimis ut plurimùm confecti ſint? an non idem utrobiq; ſenſus? eadem ubiq; verba reperiantur? Cum igitur hoc cuniculo ſe nequaquam elapſurum eſſe animadverteret, ad aliud non minus infirmum confugit, nempe juxta vetus verbum, *ſape idem, cum ab iiſdem dicitur non eſſe idem.* Dicta Patrum cùm ab hæreticis uſurpantur, eadem eſſe poſſe ſi verba ſpectes, at longè

‖ Lib. 1. c. 1. p. 14.

* Lib. 2. c. 7. p. 298.

† Ibid. c. 10. p. 324.

‖ Tom. 5. p. 87. Edit. Pariſ. Morel.

* Serm. de Pentecoſt. tom. 6. p. 233.

† Contr. Adiman. c. 12. tom. 6. col. 187.

* Contra Arian. Orat. iii. p. 204.

‖ Hæreſ. 69. n. 36. p. 759.

* Can. 27. Col. 521.

Digitized by Google

longè diverſa ſi ſenſum & mentem. Quaſi verò tam immanis ſit differentia, ut quod in textu ſit orthodoxum, in Indice ſit hæreticum. Cum eadem ſententia nullo afficto ſenſu, nullo gloſſemate detorta, iiſdem verbis, penè totidem ſyllabis utrobiq; habeatur! Quid facies huic hominum generi? *quo teneas nodo?* Miſeret me planè illorum, qui ea effutire coguntur, non quæ vera ſunt, neq; quæ ipſimet fortaſſè ſentiunt, ſed quæ pravæ cauſæ vindicandæ neceſſitas extorquere ſolet.

Sed miſſis Indicibus, ad ipſos patres accedamus; quorum germano textui non pepercerunt, nec ab ipſiſſimis illorum verbis violentas manus abſtinuerunt. Inſpiciatur Index Hiſpanicus p. 62. videbis dominos Inquiſitores in Cyrillum Alexandrinum hanc ſententiam ferentes, *ex D. Cyrilli Commentariis in Eſaiam, Laurentio Humphredo interprete, cap.* 1. *ex textu deleantur illa verba, Fidei autem gratiam cum his qui valde inquinati ſunt,* &c. cap. 51. *in fine deleantur, ex textu illa verba, Sed ubi non haberent dei timorem in ſeipſis, nec Jeſum per fidem incolam reciperent, habitat enim in Cordibus noſtris per fidem, ſicut, ſcriptum eſt.* Ad hæc Gretſerus *, Gloſſemata, *inquit*, ab hæreticis Cyrillo aſſuta, Scholia, maleferiatorum annotamenta, & interpretamenta expungenda ſunt & inducenda. Quin & precedentibus verbis quaſi jam victoriam reportaſſet, canit Triumphum. *Sed tu*, inquit ad Junium, *ſi mendax non es, oſtende ullum indicem expurgatorium, qui aliquid, quod ad ipſum & genuinum Cyrilli contextum pertineat, obliterari præcipiat.* An igitur hæc Cyrilli non ſint? conferantur, obſecro, cum Græcis Latina. Videbis adeò eſſe accuratè & fidelitèr verſa, ut in omnibus ferè Pontificiorum editionibus, etiam in noviſſimâ illâ Græco-latinâ *Pariſ.* 1638. totidem verbis hodiè reperiantur. Videatur quid notet Index p. 74. de ejuſdem libro *adverſus Anthropomorphitas*; quid de Eucherii Commentariis *in Geneſim:* quid Index Romanus de Gelaſii libro *de duabus in Chriſto naturis* p. 146. mitto infinita ubivis obvia: Quin & Jameſius noſter non modò per totum *de Corruptione Patrum* librum id egerit, ſed & parti iv. attexuit Catalogum cccxxiii. Scriptorum Eccleſiaſticorum, partim veterum, partim recentiorum, quorum libri, vel ab Indicibus expurgatoriis prohibentur, vel expurgari jubentur, vel iniquâ deniq; cenſurâ notantur. Non hic commemoro Antonii Magni, Fortunati, Bertrami, aliorumq; plurium integros libros ab Indice prohibitos. Occaſione quidem libelli Bertramiani, juxta judicium Univerſitatis Duacenſis ingenuè fatentur Cenſores Belgici, *ſe in Catholicis veteribus plurimos ferre errores, extenuare, excuſare, excogitato commento perſæpè negare, & commodum iis ſenſum affingere, dum opponuntur in diſputationibus, aut conflictionibus cum adverſariis.* Quis non exclamabit, *Magna eſt veritas, & prævalebit.* Reſtat deniq; ut videamus, an ad Codices quoq; MSS. ſeſe extendat hoc purgandi privilegium? & ita quidem ex * Poſſevino colligi poteſt; dum enim monet potiſſimum cavendum eſſe, ne Libri MSS. qui ab Eccleſia non permittuntur, unicuiq; pateant, mox ſubdit, *Ad iſtos enim quoq; purgatio pertinet.* Et hac occaſione liceat mihi notare quod retulit olim Jameſius noſtras, in Bibliothecâ Vaticanâ non paucos pingendi artifices quotidiè

* Lib. 2. c. 7. p. 305.

* Biblioth. ſelect. lib. 1. c. 48. p. 38.

dię ali; quorum erat, conciliorum Acta, & antiquorum Patrum opera exſcribere, idq; literis, vetuſtiſſimos Codices, quantum fieri poterat, imitantibus. Quâ mente id factum fuerit, ipſi nôrunt: certè rem ipſam ſe accepiſſe teſtatur ex ore nobiliſſimi cujuſdam Angli, qui in Bibliothecâ Vaticanâ hæc propriis oculis luſtraverat, & ad fidem ſacramento ſuo roborandam ſe ſponte obtulit. Sed quicquid de Codicibus MSS. fiat, certiſſimum eſt Typographiam in Palatio Vaticano dudùm erectam eſſe, tanquam veritatis orthodoxæ non ſolùm tuendæ, verùm propagandæ arcem munitiſſimam. Ex eâq; proditura (ita enim nobis ſpondent *) emendatiſſima SS. Patrum monumenta, priſtino ſuo ſplendori reſtituta. Ex hac typographiâ Cypriani, Ambroſii, Gregorii M. Opera, ut alia taceam, nobis dederunt. In quibus plurima adjecta, plurima abſciſſa, omnia emendata, expurgata, reſtituta eſſe ipſimet non diffitentur Editores. Quantâ negligentiâ, ſeu potius fraude, Cyprianum tractarint, per ſingulas fere paginas notat ipſemet Pamelius. In Ambroſio, Epiſtolarum & Sermonum ordinem miſerè turbârunt; Inſcriptiones & Titulos mutârunt; plures Tractatus, Epiſtolas, Sermones nunquam anteà typis datos addiderunt, ne nominatis quidem Codicibus MSS. unde eos deprompſerint. In operibus Gregorii M. ne alia notem, præter expoſitiones *in libros Regum & Pſalmos* à nullo veterum memoratas, nullis Codd. MSS. ſatis munitas, pluſquam CXL. Epiſtolas inſeruerunt: quæ in omnibus noſtris Codicibus deſiderantur, teſte Jameſio, qui de Gregorii editionibus, earumque cum antiquis exemplaribus MSS. collatione, copioſè agit in *Vindiciis Gregorianis*, Genevæ 1625. 4°. Et ne infinitus ſim, prodierunt Auguſtini Opera *Venet.* 1584. x. Tom. 4°. Quid in hac editione præſtiterint boni Editores, in ipſâ ſtatim operis fronte ingenuè nos docent. *In quo præter locorum multorum reſtitutionem ſecundum collationem vetuſtiorum exemplarium, curavimus,* inquiunt, *removeri ea omnia, quæ fidelium mentes hæretica pravitate poſſent inficere, aut à catholica, & orthodoxa fide deviare.* Ut, proinde hæ ſimileſve editiones, non ſine ſummâ cautelâ, ſtudioſorum manibus terendæ ſint.

* Vid. Præfat. ad Greg. M. tom. 1. & 5. *Rom.* 1588.

SECT. VI.

Libri ad Eccleſiaſticæ Antiquitatis ſtudium manuductorii.

NON hîc mihi tantum arrogo, ut de rei Eccleſiaſticæ ſtudio leges & methodum aliis præſcribam. Abſit; novi meo memet metiri modulo. Tantùm Mercurialis ſtatuæ vice fungar, intento in optimos viæ duces digito, qui junioribus ad vetuſtiora tempora tendentibus viam præmonſtrare, ac præmunire poſſint. Hi ſunt vel veteres, vel recentiores: ex utriſque, qui ingenti ubivis numero proſtant, nonniſi paucos, eoſq; ſelectiores dabo. Ex antiquis duos ſolummodo, ſed magni nominis, viros in medium adducam; *Hieronymum* in Latinis, in Græcis *Photium*. Hieronymus omnis

omnis politioris pariter ac reconditioris literaturæ apparatu inſtructiſſimus, in ſacris & Eccleſiaſticis primas tenuit. De ſcriptis Scriptoribuſq; Eccleſiaſticis paſsim agit tum in Epiſtolis, ſpeciatim in Epiſtolâ ad Magnum Oratorem, tum præfationibus ad Commentarios in S. Scripturam; ex profeſſo verò in libro *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, cujus priorem partem ex Euſebii Hiſtoria deprompſit, poſteriorem, quæ ſeculum quartum ad annum uſq; CCCXCII. complectitur, proprio Marte, & penè ex propriâ ſcientia, addidit. In hoc opere ſcriptores, quotquot reperire potuit, recenſuit, ſcripta enumeravit, & præclaram de iis cenſuram ſæpenumerò ſubjecit. Photium, quo doctiorem forſan nuſquam tulit ingeniorum ferax Græcia, egregiè commendant ingenium ad omnia natum, judicium ſolidum, ſummum acumen, infinita lectio, incredibilis diligentia; omnia penè reipublicæ munera obierat, omnia Eccleſiæ monumenta perveſtigârat; in unicâ, quam habemus hodiè, Bibliothecâ CCLXXX. ferè Scriptores, majorem partem Eccleſiaſticos ſiſtit, diligentèr à ſe lectos, recenſitos, excerptos; deq; eorum libris, argumentis, ſtylo, fide & autoritate accuratum, ſi quis unquam alius, judicium tulit. His ſubnecti, ſi non potiùs præmitti, debent Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ conditores, Euſebius, à Chriſto nato ad annum CCCXXV. à Rufino ad an. CCCXCV. continuatus; & qui Euſebium excipiunt Socrates, Sozomenus, Theodoritus, ab exorto Ario uſq; ad annum circiter CCCCXXXIX. Hos ſecuti Philoſtorgius, Euagrius, Theodorus Lector, Hiſtoria Tripartita ex Sozomeno, Socrate, & Theodorito, ab Epiphanio ſcholaſtico Latinè verſa, à Caſſiodoro in compendium redacta. His longo, ſed proximus, intervallo Nicephorus Calliſtus, à nato Chriſto ad annum uſq; DCXXV. qui etſi fabulis ubiq; & ineptiis ſcateat, haud pœnitendos tamen melioris ſeculi pannos Hiſtoriæ ſuæ Eccleſiaſticæ non rarò admiſcuit.

Recentiorum ἱστορῶν duas conſtituo claſſes; Generalem & ſpecialem. Ad generalem Claſſem referuntur 1°. *Hiſtorici Eccleſiaſtici*, qui eccleſiæ Chriſtianæ quovis ſeculo ſtatum nobis ob oculos ponunt. In his primum locum merentur Centuriatores Magdeburgenſes, qui incredibili planè diligentia ad quodvis ſeculum, immenſam rerum Eccleſiaſticarum materiam congeſſerunt, & in propria capita non inconcinno ordine diſtribuerunt; quibus plurimi defectus, errores plures condonari debent, quippe qui primi hâc in parte glaciem fregerint, & ſemitâ hactenus non tritâ, non tentatâ inſtiterunt. Centuriatorum Hiſtoriam Lucas Oſiander Wittembergenſis ineunte hoc ſeculo in Epitomen redegit. Illuſtriſſimus Annalium Eccleſiaſticorum parens, Cardinalis *Baronius* XII. ingentes Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Tomos pectore adamantino, & labore penè ſuprà vires humanas, conſcripſit. Immenſum planè, ſed & triginta annorum opus, non niſi poſt hiſtoriam Eccleſiaſticam ſepties in Oratorio, ſingulis quippe quinquenniis repetitam, tandem inchoatum: integrum ſua ipſius manu, nullâ Amanuenſium opera ſuppetias ferente (ita quidem fidem nobis facit Vitæ illius * Auctor) ſcriptum; & inter quotidiana curæ Parochialis munera, inter frequentes confeſſiones audiendi, concionandi, domeſticiſq; congre-

* Hieron. Barnab. De Vit. Baron. lib. 1. c. 19. p. 45.

c gationis

gationis ſuæ rebus proſpiciendi partes, nè alias occupationes, alia ejus ſcripta commemorem, ad umbelicum perductum. In hoc opere præclarè quidem de Antiquitate Eccleſiaſticâ meruit (me certe ex eo non parùm profeciſſe, haud invitus agnoſco) longè majorem gloriam reportaturus, ſi non omnes ſudores, omnes ingenii & eruditionis nervos ad hunc unicum ſcopum retuliſſet, ut Majeſtatis Pontificiæ Pomœria dilataret, ejuſq; dignitatem & autoritatem non modò ſupra Eccleſiaſtica, ſed & ſupra Regia & Imperialia jura, omneq; ſupereminens faſtigium, idq; non rarò ex Apochryphis, ſuppoſititiis, inſulſis & futilibus admodum ſcriptoribus, quoquo modo eveheret & ſtabiliret. Ut de opere tunc ſolum incœpto, rectè olim notavit Petrus Pithœus (referente Caſaubono) quod *non Annales Eccleſiaſtici, ſed de Poteſtate Papæ* potiùs dicendi eſſent. Certè Baronium haud aliud in animo habuiſſe, quam ut contra ſui temporis novatores, i. e. Magdeburgenſes, *pro ſacrarum traditionum antiquitate, & conſervandâ Eccleſiæ Romanæ Catholicæ poteſtate decertaret*, nec ipſemet *, nec Hieronymus Barnabæus † diffitentur. Baronii Annales, ab anno MCXCVIII. in quem deſinebant, continuarunt Abrahamus Bzovius, Odoricus Rainaldus, deniq; in Gallia Henricus Spondanus, qui etſi reliquis mole cedat, fide tamen diligentia, atq; judicio accuratiori longè ſuperat. His adjungantur Caſauboni *de Rebus Sacris & Eccleſiaſticis Exercitationes ad Baronium*, Lond. 1614. f. Rich. Montacutii *Eccleſiaſticarum Exercitationum Analecta*, Lond. 1622. f. quæ poſtea aucta & recognita ſub titulo *Apparatus ad Origines Eccleſiaſticas* prodierunt, *Oxon.* 1635. f. Ejuſdem *de Originibus Eccleſiaſticis commentationum pars prior & poſterior*, Lond. 1636. 1640. f. Item *Diatriba* ejus adverſus Bulingerum ut Roſweydi, Capelli, Eudæmon-Joannis, Prideauxii, Bulengeri, aliorumq; ſcripta hùc ſpectantia, prætermittam. Inter hiſtoriæ eccleſiaſticæ compendia eminent Gabrielis Biſciolæ *Epitome* X. *Tomorum Annalium Baronii* Lugduni & Venet. 1612. ii. Tom. 4°. Joannis Micrelii *Syntagma Hiſtoriarum Eccleſiæ*, cum continuatione Dan. Hartnaccii, *Lipſiæ* 1679. 4°. Hieronymi Kromaieri, *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Centuriæ* XVI. Lipſiæ 1666. 4°. J. H. Hottingeri *Hiſtoria Eccleſiaſtica Novi Teſtamenti*, prodiit *Tiguri* ix. Vol. ab an. 1651. uſq; ad an. 1667. quo vivere deſiit, 8°. Frid. Spanhemii *Introductio ad Chronologiam & Hiſtoriam ſacram Chriſtianam* Tom. i. *Ludg. Bat.* 1683. Tom. ii. ibid. 1687. 4°. reliquos ſuo tempore expectamus.

* Epiſt. ded. ad Sext. V. præfix. tom.
† Vit. Baron. ib. c. 18, 19.

2. *Conciliorum editores*, Jacobus Merlinus ii. Tom. *Pariſ.* 1535. 8°. Petri Crabbe ii. Tom. *Colon.* 1538. 1551. f. Barth. Caranza in *ſummâ Conciliorum*, Pariſ. 1624. 12°. *Duac.* 1659. 8°. Laur. Surius iiii. tom. *Colon.* 1627. f. Dominic. Nicolinus v. Tom. *Venet.* 1585. f. Concilia generalia iv. Tom. *Rom.* 1668. f. Sev. Binnius iv. Tom. *Colon.* 1606. 1618. x. vol. *Pariſ.* 1636. f. Fr. Longus à Coriolano in *ſumma Conciliorum omnium* cum Annot. *Antw.* 1623. f. Labbeus & Coſſartius (ut Editionem Regiam Luparæam jam mittam) unà cum duplici apparatu *Pariſ.* 1672. xviii. Vol. fol. *Pandectæ Canonum, Apoſtolorum, & Conciliorum ab Eccleſia Græcâ receptorum* Gr. Lat. cum annotationibus Guilielm. Beveregii, *Oxon.* 1672. ii. vol.

Digitized by Google

ii. vol. f. Rueſii & Hartmanni *Hiſtoria Conciliorum Eccleſiaſtica* ad annum uſq; 1661. *Norimb.* 1675. 4. vol. 4°. Concilia *Britannica* per Spelmannum ii. Vol. *Lond.* 1639. 664. *Hiſpanica* per Garciam Loaiſam, *Madrit.* 1595. *Gallica* per Sirmondum iii. Tom. 1629. f. *Narbonenſia* per Baluzium, *Pariſ.* 1678. 8°. Huc etiam referri poſſunt Ph. Labbei *ſynopſis Conciliorum*, Pariſ. 1661. 4°. Et conciliorum Tomis præfixa; David Chytræi *Catalogus Conciliorum* Onomaſtico ejus Theologico ſubjectus, & à Pappo ad calcem *Synodici* aditus, *Argentor.* 1601. 4°. Caſp. Heuniſchii *Chronologia Conciliorum ſex Oecumenicorum*, Rotenburg. 1677.

3. Qui de veteris Eccleſiæ *ſymbolis* egerunt, Joan. Voſſius Differt. de *iii. Symbolis*, Amſtælodami 1642. & 1662. 4°. Jac. Uſſerii Armachani *De Rom. Eccleſiæ ſymbolo Apoſtolico veteri, aliiſq; fidei formulis Diatriba*, Lond. 1647. *Oxon.* 1660. 4°. Ægid. Strauchii *Hiſtoria Symboli Apoſtolici*, Wittemb. 1668. 4°.

4. *De Pontificibus Romanis* agunt præter veteres, Anaſtaſium, Luitprandum, &c. *Bartholomæus Platina*, Colon. 1610. 4°. & alibi ſæpè. Joannes Stella *de Vitis ſummorum Pontificum*, Baſil. 1507. Onuphrius Panvinius in *Epitome Pontificum Romanorum*, Venet. 1557. fol. *Colon.* 1624. 4°. Papirius Maſſonus, ſcriptor admodum accuratus & eruditus, *de vitis Pontificum Romanorum*, Par. 1586. 4°. Dan. Papebrochii *Conatus Chronico-Hiſtoricus ad Catalogum Romanorum Pontificum*, elegantiſſimis figuris exornatus, tum ſeparatim, tum ante Tom. iv. Sanctorum Maii, *Antw.* 1685. f. Ludovici Jacob à S. Carolo, *Bibliotheca Pontificia* libris ii. diſtincta. In primo agitur de ipſis Pontificibus ordine alphabetico. In ſecundo de omnibus Autoribus qui cum in generali tum in particulari eorum vitas & laudes, præcellentiam autoritatemve, poſteritati conſecrârunt, *Lugdun.* 1643. 4°. adeo ut hac de re plura dicere ſuperſedeo.

5. *Perſecutiones Eccleſiæ primitivæ* nobis depingunt præter Hiſtoricos, Joannes Meiſnerus *de perſecutionibus & Martyriis Chriſtianorum veterum*, Wittemburg. 1654. 4°. Chriſtian. Kortholtius Tract. *de Perſecutionibus Eccleſiæ primitivæ ſub Imperatoribus Ethnicis, deq; veterum Chriſtianorum cruciatibus*, Jenæ 1660. 8°. Antonius Gallonius libro *de SS. Martyrum cruciatibus*, figuris elegantiſſimis illuſtrato, *Colon.* 1602. 8°. *Antwerp.* 1668. 12°. His accenſenda ſunt *Martyrologia* Hieronymi, Bedæ, Flori, Wandelberti, Rabani, Uſuardi, Adonis Viennenſis, Notkeri, de quibus omnibus agit M. Frid. Beckius Comment. *ad Martyrologium Eccleſiæ Germanicæ pervetuſtum* à ſe nuper editum cap. 2. *Auguſt. Vindel.* 1687. 4°. Martyrologia *Romanum, Gallicanum, Hiſpanicum*, &c. ſatis nota ſciens prætereo.

6. *Hæreſes* in Eccleſia Veteri exortas paſſim notant Hiſtorici Eccleſiaſtici. Seorſim deſcribunt Irenæus, Tertullianus, Epiphanius, Philaſtrius, Auguſtinus, Auctor ſub nomine *Prædeſtinati* à Sirmondo editus (de quo, ejuſq; variis editionibus ſub Primaſio egimus)

Digitized by Google

mus) Theodoritus, Damaſcenus, Nicetas Choniates. Ex recentioribus id ex profeſſo agunt Bernardus Lutzenburgius in *Catalogo hæreticorum* 1523. 8°. Alfonſus à Caſtro lib. 14. *contra hæreſes*, inter ejus opera; & ſeorſim *Colon.* 1549. f. *Antwerp.* 1565. Gabriel Prateolus, *de Vitis, Sectis & Dogmatibus omnium hæreticorum*, Colon. 1569. f. Theodorus Petræus in *Catalogo Hæreticorum à Chriſto nato ad ſua tempora*, Colon. 1629. Dan. Crameri *Arbor hæreticæ Conſanguinitatis*, Argentin. 1623. 4°. Laurent. Lælii *Index Hæreſeων*, Francofurt. 1614. 8°. Joannes Pontanus in *Catalogo hæreticorum tam veterum, quam recentiorum*, methodo Alphabeticâ, *Francofurt.* 1615. 12°. His tamen aliiſq; plurimis, qui addi poterant, non obſtantibus, Opus accuratum de hæreticis præcipuè antiquis, deq; eorum ortu, progreſſu, affinitate, dogmatibus, duratione, meritò adhuc inter deſiderata habendum eſt. Nos in ſequenti opere aliquid hac in parte, etſi non ſatis pro argumenti copia & dignitate, conati ſumus.

7. *Ritus & Ceremonias Eccleſiaſticas* exponunt Scriptores de divinis Eccleſiæ Catholicæ Officiis, *Ordo Romanus*, *Iſidorus*, *Alcuinus*, *Amalarius*, *Rabanus Maurus*, &c. quos in unum corpus collegit, ediditq; Melchior Hittorpius, *Pariſ.* 1610. f. ac proinde in Bibliotheca Patrum haberi ſolent. Guil. Durantus in *Rationali divinorum Officiorum*, Lugd. 1592. 8°. Stephanus Durandus de *Ritibus catholicæ Eccleſiæ* lib. iii. *Rom.* 1591. *Colon.* 1592. *Lugdun.* 1606. *Pariſ.* 1631. 8°. Bartholomæus Gavantus in *Theſauro Sacrorum rituum* ii. Tom. *Rom.* 1628. *Antwerp.* 1634. *Lugdun.* 1664. 4°. J. Bap. Caſalius *de Veteribus ſacris Chriſtianorum ritibus*, Rom. 1647. f. Gabriel Albaſpinæus *de Veteribus Eccleſiæ Ritibus* obſervationum lib. ii. *Pariſ.* 1623. 4°. *Helmſtad.* 1672. 4°. & in noviſſima Optati editione *Pariſ.* 1679. f.

8. *Veteris Monachiſmi* ſtatum exhibent pro re nata ex antiquis, Socrates, Sozomenus; data operâ Theodoritus in *hiſtoriâ religioſâ*, Palladius in *Hiſtoria Lauſiacâ*, Caſſianus in *Inſtitutis Cœnobiorum*, & *Collat. Patrum*, Joan. Climacus in *Prato ſpirituali*, &c. Ex modernis Rod. Hoſpinianus, *de Origine & Progreſſu Monachatûs, ac Ordinum Monaſticorum* lib. vi. *Tigur.* 1588. & 1609. f. Fr. Modii *Ordinis Eccleſiaſtici Origo, progreſſus, & veſtitus ratio*, Francofurt 1614. 8°. Joan. Crecceliì *Collectanea ex hiſtoriis de Origine & fundatione, omnium fere monaſticorum Ordinum*, figuris ornata, *Francofurt.* 1614. 4°. Laur. Landtmeter *de Vetere Clerico-Monacho* lib. iii. *Antwerp.* 1635. 4°. Ant. Dadini Alteſerræ *Aſceticῶν*, ſive *Originum rei monaſticæ* libri x. *Pariſ.* 1674. 4°.

9. *Chronologiam Eccleſiaſticam* te docebunt Euſebius, Hieronymus, Proſper, &c. Dion. Petavius *de Doctrina temporum* 2. Tom. *Pariſ.* 1627. fol. & in *Rationario temporum* Pariſ. 1634. 1636. 1652. 8°. Mogunt. 1646. 8°. J. Bapt. Ricciolus in *Chronologia reformata*, Bonon. 1669. f. Philippi Labbei & Ph. Brietii *Chronologia Hiſtorica & Technica* Pariſ. 1670. 5. vol. f. Ph. Brietii *Annales mundi*, ſive *Chronicon*

nicon Univerſale, ab orbe condito ad an Chr. 1660. iii. vol. *Pariſ.* 1662. 12°. Ægid. Bucherii *de Doctrina temporum Commentarius in Antiquos Canonum Paſchalium ſcriptores* Antwerp. 1634. f. Caſp. Heuniſchii *ætates Patrum præcipuorum ex certis fundamentis hiſtoricis & chronologicis accuratè demonſtratæ,* Rotenburg. 1677. 8°.

10. Eccleſiæ Veteris *Geographiam ſacram* optimè delineabunt Leonis Sapientis Imperatoris *Notitia Epiſcopatuum,* Græcè & Lat. à Cl. Beveregio edita. Annot. ad Can. p.135. & Διατυπώσεις, quæ in Leunclavii *Jure Græco-Romano* non ſemel exhibentur. Pleniùs Aub. Miræus in *Notitia Epiſcopatuum orbis Chriſtiani* cum notis, *Pariſ.* 1610. *Francofurt.* 1614. *Lugdun.* 1620. 8°. Auguſtinus Lubinus in Comment. *ad Martyrologium Romanum,* notis tabuliſq; geographicis & Hiſtoricis explicatum, *Pariſ.* 1661. 4°. Frid. Spanhemius in *Introductione ad Geographiam ſacram & Eccleſiaſticam,* Lugd. Bat. 1679. 8°. qui longè uberiùs hac de re opus pollicitus eſt, quod utinam tandem publico non invideat. Omnibus hactenus hâc in re palmam præripuit Carolus à S. Paulo, Abbas Fulienſis, in *Geographiâ Sacrâ,* ſeu *Notitiâ antiquâ Epiſcopatum Eccleſiæ Univerſæ,* unà cum tabulis Geographicis ad Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatum accuratè concinnatis, *Pariſ.* 1641. f. Huc etiam faciet P. Joſ. Cantelii *Metropolitanarum Urbium Hiſtoria Sacra & Civilis*; cujus Tomus primus prodiit *Pariſ.* 1684. 4°.

11. In ſubſidium etiam vocandi ſunt *Lexicographi Eccleſiaſtici,* qui voces & phraſeologias, Eccleſiæ ſcriptoribus peculiares, vel magis proprias luculentèr explicant. Præſtitit aliquid hac in parte Lud. de la Cerda in *Adverſariis*; aliquid Novarinus in *Electis Sacro-prophanis*; ex profeſſo magis J. H. Alſtedius in *Paratitlis Theologicis,* Francofurt. 1626. 4°. Joſua Arndius in *Lexico Antiquitatum Eccleſiaſticarum,* Gripſwald. 1669. 4°. Petrus Creſpetius in *ſummâ Eccleſiaſticæ diſciplinæ* alphabeticè diſpoſitâ, *Lugdun.* 1628. f. Dominicus & Carolus Macri in *Hiero-Lexico,* primò linguâ Italicâ, titulo *Notitia de Vocabuli Eccleſiaſtici,* edito *Rom.* 1650. 4°. Deinde in immenſum aucto, & Latine evulgato *Rom.* 1677. f. Sed omnium hâc in parte induſtriam vicit, ſingularis Jo. Caſpari Suiceri labor, qui *Theſaurum Eccleſiaſticum* è Patribus Græcis ordine alphabetico concinnatum, viginti annorum opus in lucem emiſit, *Amſtelod.* 1682. 11. vol. fol. Notandum, hos omnes,non nuda vocabula, phraſiumq; etymologias & origines; ſed & ritus, cæremonias, dogmata, hæreſes & hujuſmodi alia liquidò exponere. In hunc etiam cenſum veniunt Henrici ſpelmanni *Gloſſarium Archaiologicum, Latino-Barbarum* London. 1664. f. Caroli du Freſne *Gloſſarium ad ſcriptores mediæ & infimæ Latinitatis,* iii. vol. *Pariſ.* 1678. fol. Verum, qui de hujuſcemodi rebus agunt, ſcriptorum, quis erit finis? In genere igitur ad antiquitates Eccleſiæ illuſtrandas haud parum conferent *Centuriæ Magdeburgenſes,* Hottingeri, & Spanhemii *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* ſupra recenſitæ, Hornbeekii *Vetera & nova,* Ultraj. 1672. 4°. J. Conr. Danhaweri *Chriſteis, triſecularem Eccleſiæ ſortem à Chriſto in cœlos ſublimato, uſq; ad Conſtant. M. exhibens,*

Argentor.

Digitized by Google

Argentor. 1646. 4°. Balt. Bebelii *Antiquitates Evangelicæ & Judaicæ*, Argent. 1673. 4°. ejuſdem *Antiquitates Eccleſiæ trium priorum ſæculorum*, ibid. 1669. 4°. Tomus alter ibid. 1679. 4°. Joſ. Queſnelli *diſſertationes ad Leonem M.* Par. 1675. 4°. Garnerii *diſſertationes* ad Marium Mercatorem, Theodoritum, Liberatum, Librum Diurnum, *&c.* L. Ell. du Pin *diſſertationes Hiſtoricæ de antiqua Eccleſiæ diſciplina*, Par. 1686. 4°. Qui ære & otio abundant, non inutiliter conſulere poſſunt Natalis Alexandri ex Ordine Prædic. *diſſertationes ad ſelecta Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Capita*: immenſum opus, xxii. Volumina in 8°. complectens, quæ ab anno MDCLXXVI. *Pariſiis* prodierunt. Quid in opere tam laborioſo præſtiterit indefeſſus Monachus, penès alios ſit judicium; fateor me, excepto Tomo primo, hactenus non percurriſſe. Deniq; cum plura non capit inſtituti noſtri ratio, unicum adhùc lectori Scriptorem commendabo. Is eſt Joan. Forbeſius Scoto-Britannus, qui *Inſtructiones Hiſtorico-Theologicas* de Doctrinâ Chriſtianâ & vario rerum ſtatu, ortiſq; erroribus & controverſiis, jam inde à temporibus Apoſtolicis, lib. xvi. edidit *Amſtelod.* 1645. f. Opus, ſi quid in his ſtudiis poſui, quantivis pretii, & antiquitatis Eccleſiaſticæ ſtudioſis apprimè utile, multò utilius futurum, ſi modò ad telam, quam orſus erat pertexendam, longiorem lucis uſuram eruditiſſimo Autori Deus non denegâſſet.

Ad ſpecialem claſſem jam accedamus. Hanc in duas diſpeſco partes. Prima reſpicit eos, qui de SS. Patrum operibus genuinis, ſpuriis, dubiis ſolummodò criticen exercent, vel de iis rectiùs intelligendis, interpretandis, & in uſum adhibendis regulas excogitarunt. In his præ cæteris præcellunt Sixtus Senenſis quatuor poſtremis *Bibliothecæ ſanctæ* libris; Andreas Hyperius *de ratione ſtudii Theologici*, præcipuè libro 3°. & 4°. *Baſil.* 1559. 1572. 8°. Cujus penè integrum opus in ſuos *de rectè formando Theologiæ ſtudio* libros tranſcripſit Laur. Villa-Vincentius, Hiſpanus, Theologus Auguſtinianus *Antw.* 1565. 8°. *Colon.* 1575. Guil. Perkinſius in Προπαιδεία *Juventutis ad lectionem omnium Patrum*, Problemati de fidei Romanæ ementito catholiciſmo præmiſſâ, *Cantabr.* 1604. 4°. *Hanov.* 1604. 12°. Robertus Cocus noſtras, in *cenſura quorundam ſcriptorum, quæ ſub nominibus ſanctorum, & veterum Auctorum à Pontificiis citantur*, Londini 1614. 1623. 4°. *Helmſtad.* 1655. 8°. Fallitur verò Ant. Teiſſerius, dum hoc opus ab ejuſdem Coci *Cenſurâ Patrum* diverſum facit, cui tamen hac in parte ipſe præiverat Labbeus. Andreas Rivetus in *Critici Sacri* libris iv. & Tract. *de Patrum autoritate, errorum cauſis & Nothorum notis*, his libris præfixo, *Genevæ* 1642. 8°. J. H. Hottingerus in *Introductione ad lectionem Patrum*; & *Diſſertatione de uſu Patrum*, inter Analecta Hiſtorico-Theologica, *Tigur.* 1652. 8°. Ejuſdem diſſertatio de *Abuſu Patrum*; ut & *Catalogus ſcriptorum Eccleſiaſticorum Suppoſititiorum*, unà cum aliis ſub titulo *Diſſertationum Miſcellanearum*, edit. ibid. 1654. 8°. Quæq; habet in libro *Bibliothecæ Theologicæ* 2do ibid. 1664. 4°. Joan. Forbeſius *Inſtruct. Hiſt. Theol.* lib. 7. c. 5. Regulas xii. exemplis & obſervationibus illuſtratas ad ſcripta Patrum commodiùs intelligenda apprimè utiles tradit. Plurima etiam hanc in rem habet Rich. Holdſworthus in *Prælect. Theolog.* à Lect. xxxv. uſq; ad xliii. Plurima,

&

& lectu non indigna Joannes Hornbeckius Tract. *de Theologia Patrum*, ſed qui in Arnobio deſinit. Habetur inter ejus *Vetera & Nova* Ultraject. 1672. 4°. Joan. Dallæus lib. 2. *de Vero uſu Patrum* Genev. 1656. 4°. *de ſcriptis Dionyſii Areopagitæ & Ignatii*, ibid. 1666. 4°. *de Pſeudepigraphis Apoſtolicis*, Harderv. 1653. 8°. Mart. Chemnitius in Oratione *de Lectione Patrum, ſive Doctorum Eccleſiaſticorum*, quam locorum Explicationi Wittenbergæ præmiſit, *Francof.* 1653. p. 1. Joan. Botſaccus in *Patrologia*, ſeu de *libertate Veterum Doctorum ſcripta judicandi*, Stetin. 1663. 8°. Frid. Gronovius in *Obſervationibus in Scriptores Eccleſiaſticos*, Davent. 1651. 12°.

Altera pars complectitur Autores, qui de ipſis ſcriptoribus Eccleſiaſticis eorumq; ſcriptis κατὰ πλάτος, & ex profeſſo agunt. Ex horum numero in prima acie ſtant Hieronymus, Gennadius Maſſilienſis, Iſidorus Hiſpalenſis, Ildefonſus Toletanus, Honorius Auguſtodunenſis, Sigebertus Gemblacenſis, Henricus Gandavenſis: Hos ſimul edidit, & notis illuſtravit Suffridus Petrus, *Colon.* 1580. 8°. cum Scholiis etiam & ingenti *Auctuario* Aub. Miræus, in *Bibliotheca Eccleſiaſt.* Antwerp. 1639. fol. poſt cujus mortem prodiit pars altera, ibid. 1649. Joannes Trithemius in *Collectaneis de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, Mogunt. 1494. & cum Additionibus, *Pariſ.* 1512. 4°. *Colon.* 1531. 1546. 4°. *Baſil.* 1594. Sixtus Senenſis in *Bibliothecæ Sanctæ* libro iv. per totum. Ant. Poſſevinus in *Apparatu Sacro*, Colon. 1608. 2. Vol. fol. Abr. Scultetus, *in Medulla Theologiæ Patrum, quâ de Patribus, & Theologia priſcorum primitivæ Eccleſiæ Doctorum, qui ante & poſt Concilium Nicænum floruerunt*, prolixè & accuratè agit, ſed ultra Baſilii & Hilarii tempora haud progreditur, *Hamburg.* 1613. *Francof.* 1634. 4°. Joan. Schopfius in *Academia Jeſu Chriſti*, Tubing. 1593. *Spiræ* 1616. ſed qui Centuriatorum utplurimum legit veſtigia. Petrus Halloixius in *Vitis, Scriptis, & Documentis illuſtrium Eccleſiæ Orientalis ſcriptorum primi & ſecundi ſeculi*; in quo opere de iis fuſiſſimè agit, *Duac.* 1633. 1636. 2. vol. fol. Robertus Bellarminus Cardinalis libro de *Scriptoribus Eccleſiaſticis*, Colon. 1612. 8°. *Lugdun.* 1613. 4°. *Pariſ.* 1617. 8°. Et cum Appendice Philologica Ph. Labbei, *Pariſ.* 1658. 8°. *Lugdun.* 1675. 8°. Bellarmino ſupplementum dedit Andreas Sauſſayus Epiſcopus Tullenſis, *Tulli Leucor.* 1665. 4°. Et aliud nuper Caſimirus Oudin. Philippus Labbeus in *Diſſertationibus Philologicis & Hiſtoricis, de Scriptoribus Eccleſiaſticis quos attigit Bellarminus*, Pariſ. 1660. 2. vol. 8°. Vir quidem infinitæ lectionis, & diligentiæ in re literaria promovendâ indefeſſæ, ſed ingenio in Lutheranos & Reformatos duro nimis & acerbo. Auguſtinus Varenius in *Rationario Theologico de ſcriptoribus Eccleſiaſticis primi & ſecundi ſeculi*, Roſtoch. 1669. 1673. 4°. Gerardi *Patrologiam* prætereo, utpote quam ſummi ipſius amici fatentur tantummodò in privatos ejus uſus fuiſſe collectam, nec eo animo, ut in publicum ederetur. Id quod prima libri inſpectio, & res ipſa ſatis docet. I. Gottfr. Olearius in *Abaco Patrologico*, ſive *Eccleſiæ Chriſtianæ Patrum & Doctorum Alphabetica enumeratione, in Patrologiæ Gerardi ſupplementum*, Jenæ 1673. 8°. Gerardus Meierus in *Bibliotheca Theologicæ Contractæ lib. 2. Bremæ* 1660. 12°. ſed qui parcâ nimis ac jejunâ manu hanc materiam

tractat.

Digitized by Google

tractat. Ne alios commemorem, non inutile erit Lectori Curioſo conſulere Giſberti Voetii *Bibliothecam ſtudioſi Theologiæ*, Ultraject. 1651. 12°. I. Andr. Boſii *Schediaſma de comparanda notitia Scriptorum Eccleſiaſticorum*, Jenæ 1673. 4°. Val. H. Vogleri *Introductionem Univerſalem in Notitiam cujuſcunque generis bonorum ſcriptorum*, Helmſtad. 1670. 4°. Ph. Labbei *Bibliothecam Bibliothecarum*, Pariſ. 1664. 8°. Quam nuper recenſuit, & immenſo cumulo auxit Ant. Teiſſerius Nemauſenſis, *Genevæ* 1686. 4°. Sev. Walt. Sluteri *Propylæum Hiſtoriæ Chriſtianæ*, Francof. 1680. 12°.

Reſtat deinq; ut ex iis aliquot, qui librorum MSS. Indices ediderunt, breviter recenſeamus. Huc ſpectant Poſſevini *Appendix* ad Tom. ii. *Apparatus ſacri*; ſed nullo delectu, nec ſatis pro rei dignitate accuratè facta. Ph. Labbei *Nova Bibliotheca MSS. librorum*, Pariſ. 1653. 4°. Theoph. Spizelii *Sacra Bibliothecarum illuſtrium arcana retecta*, Aug. Vindel. 1668. 8°. Th. Jameſii *Ecloga Oxonio-Cantabrigienſis*, Lond. 1600. 4°. Jac. Ph. Thomaſini *Bibliotheca Patavinæ MSS. publicæ & privatæ*, Utin. 1639. 4°. Ejuſdem *Bibliothecæ Venetæ MSS. publicæ & privatæ*, ibid. 1650. 4°. Alexandri Barvoetii *Catalogus præcipuorum Autorum Græcè MSS.* qui aſſervantur in Bibliotheca Scorialenſi, Corderii Prolegomenis in Cyrilli Homil. in Jerem. ſubjectus, *Antwerp.* 1648. 8°. & ap. Lab. Biblioth. Nov. p. 175. Ant. Sanderi *Bibliotheca Belgica MSS.* ſive *Elenchus Univerſalis Codd. MSS.* &c. *Inſul.* 1641. 4°. *Monachienſis Bibliotheca* MSS. Græca Theologica ab Hervarto in Indicem relata, extant tum alibi tum ap. Spizel. lib. citat. p. 145. *Trajectinæ Bibliothecæ* MS. Theol. *Traject.* 1608. & ap. Spizel. p. 290. D. Hæſchelii *Catalogus Græcorum Cod. MSS. in Bibliothecâ Auguſtanâ*, Aug. Vind. 1595. & 1605. 4°. Deinde Cura Eliæ Ehingeri 1630. 4°. *Baſileenſis* Bibliothecæ MS. Theol. ſuppeditat Spizel. p. 17. H. Ernſtii *Catalogus librorum MSS. Bibliothecæ Florentinæ* Mediceæ, *Amſtelod.* 1641. Catalogus Bibliothecæ *Lugduno-Batavæ* à Clariſſimo Spanhemio recognitus, *Lugd. Bat.* 1674. 4°. Præcipuè à p. 295. quo libri impreſſi deſinunt. Bibliothecæ *Thuanæ* Codices MSS. ad calcem *Bibliothecæ Thuanæ* p. 419. Pariſ. 1679. 2 vol. 8°. Antonii Reiſeri *Index librorum MSS. in Bibliothecâ Auguſtanâ*, Auguſt. 1675. 4°. Joach. Felleri *Catalogus Codicum MSS. Bibliothecæ Paulinæ in Academia Lipſienſi*, Lipſiæ 1686. 12°. Sed præ aliis omnibus palmam meretur tum librorum MSS. numero, tum raritate, tum pluribus antiquitatis monumentis admodum curioſis, Petrus Lambecius, *Commentariis de Auguſtiſſimâ Bibliothecâ Vindobonenſi*, Vienn. 1665. f. ex quo tempori viii. Volumina ad an. uſq; 1679. prodierunt, & tamen operi, nondum perfecto magno Reipublicæ literariæ damno, immortuus eſt Auctor Clariſſimus.

SECT.

Digitized by Google

SECT. VII.

Ad Eccleſiaſticæ Antiquitatis ſtudium Paræneſis.

OMnibus tandem in hunc modum apparatis, optimos viæ Duces nacti, & idoneis undiq; ſubſidiis inſtructi, quid obſtat quo minùs ad ſcripta Sanctorum Patrum evolvenda feſtinemus, & in hæc ſtudia toto feramur animo? Vitio nobis vertere ſolent Pontificii, nos antiquos Patres contemnere & rejicere. In Locis Theologicis non ſemel exprobrat Melchior Canus, vir aliàs candidi & moderati ingenii, Lutheranos *nihil habere cum Patribus commercii*, eorum *autoritatem ipſos de gradu dejicere, eoſq; aut deridendos, aut certè deſpiciendos propinare. Hæretici*, inquit Poſſevinus Biblioth. Select. lib. 5. c. 26. *Patres nunquam ex profeſſo expoſuerunt in Scholis, nec libentèr, aut incorruptè unquam eos ediderunt.* Et cum his Bellarminus, Maldonatus, Hardingus, Campianus, &c. eandem ferè canunt cantilenam. Quam falſa, quam iniqua ſit hæc calumnia, tùm Lutherani tùm Reformati ſcriptis ſuis publicè dudum demonſtrarunt. Ut in nos verò eadem cudatur faba, vix puto quenquam tam perfrictæ frontis eſſe, qui Eccleſiæ noſtræ Alumnis hoc nomine dicam ſcribat. Quàm non ſimus in veterum monumentis planè hoſpites, ipſi adverſarii noſtri ſuo periculo quotidiè experiuntur, & vel ipſa fremens invidia non denegabit. Certè quantâ curâ, quam felici ſucceſſu, Eccleſia Anglicana ab ipſis reformatæ apud nos religionis incunabulis, Eccleſiaſticæ antiquitatis Studium ſemper excoluerit, teſtantur tot clariſſima in rebus literariis Nomina; *Cranmerus, Ridleius, Parkerus, Iuellus, Noellus, Humfredus, Whitgiftus, Reynoldus, Whitakerus, Hookerus, Richardus & Joannes Coſini, Bilſonus, Bancroftus, Sutlivius, Downamus, Perkinſius, Andreuſius, Cocus, Robertus & Georgius Abboti, Fieldus, Buckrigius, Overallus, Whitus, Willetus, Nic. Fullerus, Cracanthorpus, Davenantius*, Sereniſſimus Rex *JACOBUS, Laudus, Featleius, Linſellus, Junius, Maſonus, Wardus, Brunrigius, Chillingworthus, Holdſworthus, Hallus, Haleſius, Uſſerius, Heylinus, Prideauxius, Mortonus, Montacutius, Gregorius, Sanderſonus, Hammondus, Taylerus, Thorndicius, Iſaacus Barrow, Fellus, Gunningus, Pearſonus, Savilius, Seldenus*, &c. Quales, Deus bone! & quanti viri; ut eorum qui hodie in vivis ſunt pudori parcam. Tenet Eccleſia noſtra, tenuitq; ſemper firmam illam & immotam Tertulliani Regulam, *Id verius quod prius, id prius quod ab initio.* Quò propiùs ad Veritatis fontem accedimus, eò purior decurrit Catholicæ Doctrinæ Rivus. Nec manifeſtius ullum labentis fidei ruentiſve eccleſiæ ſignum, quam à recto genuinæ vetuſtatis tramite defectio; *Dum pro cæleſti dogmate humanæ ſuperſtitiones introducuntur, dum benè fundata antiquitas ſceleſtâ novitate ſubruitur, dum ſuperiorum inſtituta violantur, dum reſcinduntur ſcita Patrum, dum convelluntur definita Majorum, dum ſeſe intra ſacrata atq; incorrupta vetuſtatis caſtiſſimos limites prophana ac novellæ curioſitatis libido non continet*, ut optimè Vincentius Lirinenſis. In

æternum Eccleſiæ noſtræ decus ac gloriam cedit, quod fidem ſuam non ex ἀγράφοις & ambiguis Traditionibus, non ex turbidis Scholaſticorum lacunis, non ex inconditis Syſtematicorum rhapſodiis, ſed ex ſacra pagina, ex venerandis ſanctorum Patrum monumentis, & primorum Conciliorum decretis hauſerunt Reformationis Anglicanæ Ἐργοδιῶκται; quod Liturgiam, ritus & cæremonias, totam deniq; politiam non ad Scholæ Pontificiæ, non ad Lutheri, aut Calvini placita, ſed ad primævæ Antiquitatis normam & exemplar accuratè delineárunt. Unde Magnus ille Caſaubonus, vir in Patrum ſcriptis verſatiſſimus, palàm ſcribere non dubitavit, *Eccleſiam Anglicanam ita eſſe inſtitutam, ut ad florentis quondam Eccleſiæ formam nulla hodiè propius accedat, inter vel exceſſu, vel defectu peccantes mediam viam ſecuta.* Quid quòd ipſæ leges noſtræ, in ſolennibus Regni Comitiis editæ, ſedulò cavent, ne ulla apud nos doctrina, pro orthodoxâ habeatur, niſi cum Canonicis ſcripturis, primiſq; quatuor Conciliis Oecumenicis optime congruat? Graviter omnino & appoſitè D. Baſilius *de ſpiritu ſancto*, c. 29. Δυσωπητικὰ γάρ πως τὰ παλαιὰ τῶν δογμάτων, οἱονεὶ πολιᾷ τινι τῇ ἀρχαιότητι τὸ αἰδέσιμον ἔχοντα: *Veneranda ſunt vetuſta dogmata, quòd ob antiquitatem, ceu Canitiem quandam, habeant quiddam reverendum.*

Suum etiam rebus externis accedit ab antiquitate pretium. Quis non miretur, & tacitâ quadam veneratione intueatur veteris Romæ Rudera, Templa, Theatra, Porticus, exeſas vetuſtate ſtatuas, diſjecta & perfracta marmora? Quis non inſigni quâdam voluptate tractet antiqua Numiſmata, ærea forſan illa, at ipſo auro haud redimenda, tanti ab omnibus habita, ut inter pretioſiſſima Regum κειμήλια locum meruerint? Quem non mirâ delectatione afficit retroactorum Sæculorum memoria? Præteritorum temporum Annales revolvere, naſcentis mundi imaginem contemplari, gentium origines, mores, migrationes inveſtigare; imperiorum ortus & occaſus recolere, populorum fata, variaſq; humani generis, quaquà patet terrarum Orbis, viciſſitudines repetere? Jam verò juxta Prophetæ enunciatum, *Quid palea ad triticum?——Si tanti vitrum, quanti margaritum?* Ut cum Tertulliano loquar, *ad Martyr.* c. 4. Suavitèr nos ducunt, penè dixerim, rapiunt, urbium, gentiumq; antiquitates; quantò majori voluptate perfundunt animum Eccleſiæ Chriſtianæ natales & primordia, progreſſus & incrementa, ſedes fundatæ, inſtitutæ Metropoles, Epiſcoporum ſucceſſiones, Patriarcharum jura? Quis eſt, niſi peponem pro corde habeat, qui non avidiſſimè exoptet beatorum Apoſtolorum actus, peregrinationes, certamina relegere, Sanctorum Martyrum, qui de ipſis equuleis, ungulis, graviſſimis tormentis egerunt triumphum, palmas lemniſcatas contrectare, ſynodales conventus ingredi, Venerandos Patrum conſeſſus oculis luſtrare, vota & decreta auribus haurire? Cui non volupe eſt fidem noſtram enaſcentem, & è tot difficultatum fluctibus eluctantem intueri, & vi quâdam divinitùs immiſsâ totum pene mundum ſibimet ſubigentem? Quid deniq; jucundius, quàm cum hominibus candidi pectoris, & infucatæ pietatis vitam traducere, cum his verſari, qui ſuis moribus, doctrinâ, eruditione, & præclaris monumentis Eccleſiam ornarunt, ædificarunt, unáq; nomina

ſua

Digitized by Google

ſua æternitati conſecrarunt? Hùc nos ducunt, hâc nos dulcedine permulcent antiquitates Chriſtianæ.

At non modò voluptati, verùm & neceſſitati conſulendum eſt. Invigilandum utiq; Eccleſiæ noſtræ honori ſimul & patrocinio, ab ultima antiquitate petita ſubſidia in promptu ſunt habenda, ut toto mundo conſtare poſſit quàm immeritò *Novatorum* nomine traducamur. Cum iis nobis res eſt, qui ultra Calvini Inſtitutiones & recentiorum ſyſtemata ſe ſapere videri volunt, qui nil niſi Antiquitatem crepare ſolent, & quaſi ſanctorum Patrum eſſent ex aſſe hæredes, ſolis ſibimetipſis tanquam peculium vendicant. *Ad Patres ſiquandò licebit accedere* (inquit. Campianus Rat. 5.) *confectum eſt prælium; tam ſunt noſtri, quam Gregorius ipſe decimus tertius, filiorum Eccleſiæ pater amantiſſimus.——-quoquò ſe moverit adverſarius, niſi gloriam Deo ceſſerit, feret incommodum; patres admiſerit, captus eſt; excluſerit, nullus eſt.*

His igitur armis optimè inſtructi ſimus, parati ſemper noſtra tueri, iiſq; reſpondere, qui fidei noſtræ (quam verè primitivam, catholicam, Apoſtolicam eſſe ſanctè profitemur) rationem requiſiverunt. Neque enim is eſt Eccleſiæ noſtræ ſtatus, ut pro ſummo purioris Antiquitatis tribunali cauſam dicere defugiamus. Faceſſat à Nobis inutilis omnis ſtudiorum ratio, faceſſant difficiles nugæ, Implacabiles, rixæ, leves & ludicræ diſputatiunculæ; ætatem teramus non in foro & prætoriis, non agyrtarum more ſurſum & deorſum curſitantes, non apud Magnatum limina ſordidis obſequiis gratiam & favorem aucupantes, verùm in roſtris, in ambone, intra bibliothecæ deniq; clathros & cancellos, Eccleſiæ commodo, animarum ſaluti, antiquitatis cognitioni, boniſq; literis promovendis gnavitèr incumbentes. Quin ergò agite voſmet, & ad ſacra hæc ſtudia totis viribus, omnibus nervis contendite; vos, inquam, maximè, quibus melior indoles & liberius otium; dignitatibus ornati, reditibus aucti, quos tanquam meliorum literarum præmia, & cumulatioris diligentiæ ſtimulos & incitamenta majorum pietas conſecravit. Vigeat apud nos pietatis & literarum eccleſiaſticarum ſtudium; ſint in æternâ memoriâ venerandi Eccleſiæ Catholicæ Patres; ſit ſcriptis eorum ſummus honor & æſtimatio, quorum notitiam ſi hæc quam contulimus ſymbola vel tantillum promovebit, præclarè mecum agi putem, meq; bonas horas benè collocâſſe judicabo.

SECT. VIII.

Prolegomenῶν Peroratio.

UT tandem aliquandò hiſce Prolegomenis coronidem imponamus, lectores eruditos oratos volumus, ut hoc opus benignè & humanitèr tractent. Non enim tantum doctis hæc ſcribimus, & in Antiquitatis palæſtra exercitatis, ſed præcipue Tyronibus φιλαρχαίοις, antiquitatis Eccleſiaſticæ candidatis, qui veteris eccleſiæ monumenta vix primoribus labiis deguſtârunt. Errores lapſûſq; in

in tam longo, tam difficili opere elaborando mihimet obrepſiſſe, quis mirabitur? cum opus ipſum longè diverſis temporibus ſcriptum ſit, totúmq; ferè inter varia afflictæ valetudinis incommoda natum. Homo igitur cum ſim, errare neutiquam à me alienum puto: quicquid peccavero, vel leviter admonitus, lubens emendaturus. Si ſtylum alicubi minùs æqualem deprehendat Lector, animadvertat, velim, ab infinitis quibuſcum pene ſemper verſatus ſum ſcriptoribus, me labem fortaſſè aliquam contraxiſſe. Omnem certè rebus ipſis adhibui diligentiam, de ſtylo minùs ſolicitus. Tot vitia reperiri typographica planè doleo, quibus medicam admovere manum Lector benevolus ne dedignetur. Plura notavi, alia ipſe forteàn obſervabit. Et mirari ſubit, ad majorem cumulum non accreviſſe: Præterquam enim quod cum typographis ignavis, Latina Græcáve excudere non aſſuetis, mihi res erat, per primam operis partem relegendi corrigendive moleſtiam oculi mei vix & ne vix quidem ſuſtinere potuerunt, Amanuenſi meo, cui hanc curam ex parte commiſeram, ſæpè nimis dormitante. Sed hoc mihi commune accidit cum aliis penè omnibus infortunium: tunc demum enim librum ſine mendis proditurum ſperes, cum ipſe auctor ab omni prorsùs errore liber & immunis fuerit,

——Optimus ille,
Qui minimis urgetur.

SÆCU-

SÆCULUM APOSTOLICUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. I. à CHR. N.

APpropinquante toties promiſſo, tam diu expectato Meſſiæ adventu, præmiſſus eſt *Joannes Baptiſta, limes quidam conſtitutus inter vetera & nova, ad quem deſineret Judaiſmus, & à quo inciperet Chriſtianiſmus*, ut non ineleganter vocatur à Tertulliano *Adverſ. Marc.* l. 4. c. 33. Χελσυ ὁ πρώτης φανερώσεως κήρυξ, Juſtino Martyri *Dial. cum Triph.* p. 268. Clementi Alexandr. *Protrep.* p. 7. Ἡ φωνὴ πρόδρομος τοῦ Λόγου, φωνὴ παρακλητική, προετοιμάζουσα εἰς σωτηρίαν, φωνὴ προτρέπουσα εἰς κληρονομίαν οὐρανῶν. *Vox Verbum præcurrens, vox adhortatoria, præparans ad ſalutem, vox adhortans ad hæreditatem Cælorum.* Joannem mox ſequitur Dominus noſter, verus ille Meſſias, ad Evangelium annunciandum, & humanum genus redimendum, οὐρανόθεν miſſus. Ab eo conſtituti ſunt duodecim APOSTOLI, Legati ad gentes convertendas deſtinati. His adjuncti LXX Diſcipuli, quos nominatim recenſet Pſeudo-Dorotheus, omneſq; epiſcopos fuiſſe, aſſignatâ cuivis ſede Epiſcopali, lepidè nugatur. Chriſto demum in Cœlos recepto, Apoſtoli mirificis Spiritûs S. donis ornati, poſtquam per plures annos Judæis prædicâſſent, in varias orbis terrarum provincias ſe conferunt, à quibus Evangelium prædicatur, fundantur Eccleſiæ, non modo in Syriâ, verum Romæ, Alexandriæ, &c. D. Paulo etiam ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς δύσεως ἐλθόντι, teſte Clemente ad Corinth. Num. V. Britanniam ſubinnuente, ſaltem Hiſpaniam. Quod enim Romam intelligendam eſſe contendunt viri quidem doctiſſimi, ut ita ſentiam, ægre admodum à me impetrare poſſum. Quis enim Romam in citeriore occidentis parte ſitam, ſenſu Clementis *Occidentis terminum* appellaret? Mecum certe facit (ne alios jam memorem) clariſſimus Ceſtrienſis noſter; nec id dicit tantum, ſed pluribus probat, tum in *Annalibus Paulinis* ad An. Chr. LXIII. tum Diſſert. 1. c. 8. §. 9. Quò vero fidei, morumq; regula certior redderetur, libri N. Teſtamenti θεόπνευστοι partim ab ipſis Apoſtolis, partim à Sociis eorum ac miniſtris, ſcriptis traduntur. An. Chr. XLVII. In Concilio Hieroſolymitano Chriſtianos è gentibus converſos ad ritus Moſaicos obſervandos non teneri, ab Apoſtolis ſententia fertur. Quâ non obſtante, obſervationes Judaicas Chriſtianiſmo poſtea miſcebant Hæretici, Simonis Magi infœlix Soboles. An. LXIV. arreptâ ex Romanæ urbis incendio occaſione, primam in Chriſtianos perſecutionem movit Nero, ut ex ipſis Senatus Romani Commentariis notavit olim Tertullianus, Apol. c. 5. *Illic*, inquit, *reperietis primum Neronem in hanc Sectam, cum maxime Romæ orientem Cæſariano gladio ferociſſe.* An. LXX. captis & combuſtis à Tito Hieroſolymis, tota Judæorum politia tum Sacra tum civilis radicitùs evellitur, ipſâ gente penè deletâ. Anno ſequenti hæreſim ſuam inter Chriſtianos Pellæ tunc agentes venditare cœpit Ebion, aſſerens Chriſtum purum putum hominem fuiſſe, facta mox non levi diſcipulorum meſſe. His præcipue Evangelium ſuum oppoſuit D. Johannes. An. Chr. XCV. forſan exeunte, ſecundam perſecutionem excitat Domitianus, *portio Neronis de crudelitate*, ut non inſcitè de eo Tertullianus. De hac perſecutione agit Euſebius l. 3. c. 17, 18, &c. De Neroniana, l. 2. c. 25.

SCRIPTORES.

SÆC. I. à CHR N.

IESUS CHRISTUS, Dominus noſter, Dei ab æterno filius, ex Regio Hebræorum ſtemmate ſecundùm carnem, matre Maria ἀειπαρθένῳ, Bethlehemi in Judæâ natus eſt, ex Uſſerii calculo An. M. 4000. Æræ vulgaris 4004. Duodecennis adhuc in Templo Hieroſolymitano cum Juris Hebraici Conſultis publicè diſputavit. Vitam dum egit privatam, arti fabrili ſub Joſepho, Patre (uti habebatur) ſuo, operam dedit. Innuit id D. Marcus VI. 3. *Nonne hic eſt faber, Mariæ filius?* Explicatiùs Paulò Juſtinus

|| Dialog. cum Tryphone, p. 316. M. || Ταῦτα γὰρ τὰ τεκτονικὰ ἔργα εἰργάζετο ἐν ἀνθρώποις ὢν ἄροτρα καὶ ζυγά, διὰ τούτων καὶ τὰ τῆς δικαιοσύνης σύμβολα διδάσκων, καὶ ἐνεργῆ βίον. *Fabrilia namq; cùm in hominibus eſſet, faciebat opera, aratra & juga conficiens, per hæc & juſtitiæ docens ſigna, & vitam non otioſam.* Baptizatus anno ætat. 30. ad munus ſubeundum ſe accinxit, doctrinam quam cœlo detulerat, palàm annunciavit, miraculis confirmavit, Apoſtolos, alióſq; Evangelii præcones conſtituit: An. 33. cruci pro ſalute humani generis affixus, tertio demum die è mortuis reſurrexit, & cum Apoſtolis per quadraginta dies verſatus, Angelorum ſtipatus ſatellitio, cœlum repetiit.

Inter Scriptores Eccleſiaſticos familiam ducit, non tam propter θεόπνευστα Evangelia, magnam partem ipſius ore prolata, integrè Spiritu ejus dictante conſcripta, quàm ob celebrem illam ad Abgarum Edeſſenum Epiſtolam, ὀλιγόστιχον μὲν, πολυδύναμον δὲ (ut Euſebii verbis utar) ex Archivis Edeſſenis depromptam. Extat G. L. unà cum Abgari ad Dominum Epiſtolâ apud Euſeb. l. 1. c. 13. Suppoſititias eſſe has Epiſtolas contendunt recentiorum haud pauci; ex Pontificiis, Eraſmus, Coſterus, Canus, Bellarminus; è Reformatis, Cocus, Rivetus, Hornbeckius, Spanhemius junior, & alii. Verùm ego non adeò temerè abjiciendum eſſe cenſeo tam venerandæ vetuſtatis monumentum. Primò enim nullum in toto Epiſtolæ contextu apparet fraudis, vel νοθείας veſtigium; nihil quod Domini noſtri ſapientiæ, bonitati, dignitati non ap-

* Critic. Sacr. l. 1. c. 1. primè convenit; ipſo non inficiante Riveto *, non eſſe aliquid in iis, cur rejiciantur. 2. Magnum apud me pondus habet ſumma Euſebii fides, & authoritas, qui has Epiſtolas ex ipſis Edeſſenorum tabulariis deſcripſit, & è ſermone Syriaco in Græcum tranſtulit; & cùm nec ipſe facilè falli potuerit,

† Vindic. Ignat. par. 1. c 8. neq; nobis fucum facere voluiſſe cenſendus erit. Verè de eo Pearſonus † noſter, Deus bone, quantus judex! *Ego verò Euſebium tantâ diligentiâ, tantoq; judicio in examinandis Chriſtianorum primævæ antiquitatis ſcriptis, in quibus traditionem Apoſtolicam contineri arbitratus eſt, uſum fuiſſe contendo; ut nemo unquam de ejus fide, aut de ſcriptis, quæ ille pro indubitatis habuit, poſtea dubitaverit.* 3. Euſebio fidem aſtruit S. Ephræm, ipſe Syrus, & in Syrorum ſcriptis verſatiſſimus, & quod propius adhuc, Diaconus Edeſſenus. Proferam, quæ habet in Teſtamento ſuo, ex Syriacâ linguâ in Græcam, exinde Interprete Gerar-

|| Op. tom. 3. & ap. Sur. Febr. 1. Num. IV. do Voſſio, Latinè verſo: ubi Edeſſenos ſuos ſic alloquitur. || *Benedicta veſtra ſit civitas, in quâ habitatis. Ipſa enim ſapientum eſt civitas, & mater, Edeſſa: quæ quidem etiam palàm, atq; manifeſtè ex ore Chriſti Domini benedicta eſt per ſuos diſcipulos, noſtros verò Apoſtolos. Nam quando Rex Abagarus, qui hanc civitatem exſtruxit, rogabat, exciperet eum, qui peregrinus in terris apparuerat, ſalvatorem, inquam, univerſorum, & Dominum Chriſtum, dicebat: Omnia audivi, quæ à te facta ſunt, & quæcunq; à reprobis, & aſpernantibus te Judæis paſſus es. Veni igitur huc, & nobiſcum habita; habeo enim mihi civitatem hanc exiguam, quæ tibi & mihi ſufficiet. Cujus etiam fidem admiratus Dominus, mittens eò per nuncios, per-*

* Epiſt. 253. edit. Lovan. ap. Baron. an. 31. *petuò civitati illi benedixit, firmans ipſius fundamenta.* Haſce etiam Epiſtolas citat Darius Comes, Epiſt. ad D. Auguſtinum *; ut his recentiores taceam. Quòd vero ſcriptores Euſebio antiquiores non meminerint, id inde factum eſt, quòd

quòd Patres Græci linguæ Syriacæ ut plurimùm ignari, nullum ferè cum E-
deſſenis commercium habuerint. Nec ullius penè momenti ſunt, quæ in contrarium proferuntur, argumenta: præcipua ad examen revocabo. Obj. 1. Nullam harum Epiſtolarum, vel legationis Abgarianæ apud Scriptores Evangelicos haberi mentionem. Fateor; neq; enim iis in animo erat, cuncta, quæ geſſit Chriſtus, literis mandare. Quin diſerte teſtatur S. Johannes * *multa alia feciſſe Jeſum, quæ non ſunt ſcripta in hoc libro, & quæ ſi ſcribantur ſigillatim, ne mundum quidem ipſum capturum eos, qui ſcriberentur, libros.* Obj. 2. Citari in hàc Epiſtolâ locum quendam è S. Johannis Evangelio, quod non niſi poſt plures demum annos conditum ſit. Reſpondeo. Similis quædam ſententiola utrobiq; habetur, non tamen iiſdem verbis, nec eodem prorsùs ſenſu. Hujuſmodi enim Apophthegmatibus Dominus noſter crebrò uſus videtur. Verùm utcunq; eadem eſſet ſententia, non tamen inde citatur. Citari quidem videtur locus ex prophetarum oraculis, quem doctiſſimus Valeſius ad cap. VI. Eſaiæ refert: Alii alibi quærunt. Ego verò illud, *γέγραπται* non tam de loco aliquo particulari, quam de communi prophetarum voce intelligendum eſſe exiſtimarem; quo ſenſu apud Clementem Romanum, alioſq; ſæpe occurrit. Obj. 3. Rationem temporis non conſtare. Dicuntur quippe (ex vulgari Euſebii lectione) hæc Edeſſæ acta eſſe anno Chriſti *quadrageſimo tertio.* Sed totum hunc ſcrupulum fœliciter exemit Cl. Valeſius, qui partim ex emendatioribus Euſebii Codicibus MS. partim ex verâ Edeſſenorum Epochâ oſtendit, annum Edeſſenorum trecenteſimum & quadrageſimum (ita enim legendum erat) quo Thaddæus Edeſſam venit, in eum ipſum annum cadere, quo Chriſtus & paſſus eſt, & à mortuis reſurrexit. Expoſitâ hunc in modum, & confirmatâ ſententiâ noſtrâ, omnia nihilominùs doctiorum judicio ſubmitto, nec cum quoquam hâc de re contentionis funem ducam. Miram ſanè magni Caſauboni, ejuſq; in palæſtrâ Baronianâ ſucceſſoris Rich. Montacutii modeſtiam lubens amplector. *De Epiſtolâ Abgari Toparchæ Edeſſeni ad Dominum*, inquit Caſaubonus †, *doctiorum judicia audire malim, quam ipſe aliquid pronunciare.* R. Montacutius. * *Nec eſt in iis aliquid, cur rejiciantur. Omnia pia, modeſta, & cum Chriſtianâ pietate conjuncta. Sed utcunq; mihi ita videantur æſtimandæ; unuſquiſq; tamen in ſuo ſenſu abundet.* Deniq; monendus eſt Lector, Epiſtolas quaſdam Chriſti Petro & Paulo inſcriptas, eas artes exponentes, quarum ope miracula ſua confecerat, adhuc Auguſtini ævo circumferri ſolitas eſſe: verum eas veluti putidiſſima deſipientium ſomnia & deliramenta meritò reſpuit †.

* XX. 30. XXI. 25.

† Exercitat. ad Baron. 13. cap. 31.

* Origin. Eccleſ. tom. 1. part. poſt. p. 63.

† de conſenſu Evang. l. 1. c. 9, 10. tom. 4. 31.

S. PETRUS, antea *Simon* dictus, Jonæ vel Joannis filius; patriâ Galilæus, Bethſaidâ oriundus, ab arte piſcatoriâ ad munus Apoſtolicum à Domino vocatus Anno Chriſti 31. Chriſto ex humanis ſublato Anno Æ:æ Vulgaris 33. Tiberii 19. nondum abſoluto, ipſe oratione habitâ tria Judæorum millia convertit. Claudum in Templi porticu ſanat; cauſam apud Synedrium bis dicit. Anno, ut videtur, ſequenti ab Apoſtolis Samariam miſſus, Simonem Magum proſternit, Samaritanos in fide confirmat. Ann. 37. Redditâ jam Eccleſiis pace, per omnes pertranſiens, Lyddam devenit, Æneam paralyticum ſanat, Tabitham Joppenſem à mortuis reſuſcitat, multoſq; dies apud Simonem Coriarium moratur. Anno ſequenti Cornelium convertit, & Hieroſolyma rediens (propter ſolennitatem Paſchalem, uti conjicit Cl. Dodwellus) accuſatuſq; quod Gentilibus prædicâſſet, ſe ipſum narratione factâ coram Eccleſiâ vindicat. Anno 44. ab Herode in vincula conjectus, ab Angelo liberatur. Ann. 47. ortâ de circumciſione quæſtione, Concilio Hieroſolymitano interfuit, primuſq; ſententiam tulit. Ann. 48. Antiochiam venit, ob ſimulatum cum Judæis conſenſum, & quod non recto pede juxta veritatem Evangelicam incederet, acerrimè à D. Paulo reprehenſus. Quid de eo exinde factum ſit, non liquet: nec enim ejus ulterius meminerunt Sacræ literæ; & quidem poſtquam de illo ſilet Hiſtoria Apoſtolica, incerta ferè ſunt, quæ traduntur, omnia. De duplici ejus in urbem Romam profectione (quarum prima anno Chriſti 42. Claudii 2. contigiſſe dicitur) de 25. annorum in ea

Urbe Epiſcopatu, de ejus in Africam, & extremas Occidentis oras peregrinatione, aliiſq; quæ vulgò circumferuntur, miſerè laborat Annalium fides. Sententiam hâc de re noſtram, quam ante hos quatuordecim annos edidi, liberè proferam. Poſt Chriſti in Cœlos Aſcenſionem non videntur Apoſtoli per duodecim annos Hieroſolymorum finibus exceſſiſſe: Ita enim Dominum Apoſtolis ſuis præcepiſſe, ex veterum traditione diſerte teſtatur Apollonius ‖ ſecundi ſæculi ſcriptor. Huic traditioni aſtipulatur geminus apud Clem. Alex. Apollonii æqualem, locus. Stromat. Lib. 6. p. 636. ubi hoc Petri teſtimonium adducit, Dominum ſcilicet Apoſtolis dixiſſe, Ἐὰν μὲν οὖν τις θελήσῃ τοῦ Ἰσραὴλ μετανοῆσαι, διὰ τοῦ ὀνόματός μου πιστεύειν εἰς τὸν Θεὸν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι μετὰ δώδεκα ἔτη. Ἐξέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μή τις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν. *Si quis ergo velit ex Iſrael duci pœnitentiâ, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata poſt duodecim annos. Egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Et ita quidem hunc locum punctis ſuis diſtinctum, exhibent omnes, quas hactenus vidi, editiones; vitioſiſſimè, meo quidem judicio, & nullo planè ſenſu: quem enim quæſo ſenſum fundunt hæc verba; *remittentur ei peccata poſt duodecim annos?* Diſtinguantur igitur verba hoc modo, & commodè fluent omnia: Ἐὰν μὲν οὖν τις θελήσῃ τοῦ Ἰσραὴλ μετανοῆσαι, διὰ τοῦ ὀνόματός μου πιστεύειν εἰς τὸν Θεὸν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι. Μετὰ δώδεκα ἔτη ἐξέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μή τις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν. *Si quis ergo velit ex Iſrael duci pœnitentia, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata. Poſt duodecim annos egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Id nempe Apoſtolis Dominus in mandatis dederat, ut primò Judæis remiſſionem evangelicam prædicarent, duodecim vero annis hoc munere inter Iſraelitas functi, ad gentes egrederentur, totiq; mundo evangelium annunciarent: exacto igitur hoc duodecennio, diſpergi cœperunt Apoſtoli; & poſt congreſſum cum Paulo Antiochiæ habitum, Petrus per varias Orientis Ægyptiq; provincias pluribus annis, præſertim inter Judæos, Evangelium propagavit. Tandem ſub Nerone, forſan circa annum 63 Romam venit; fideles quos ibi reperit, in ordinem redegit; Eccleſiam conſtituit, auxit, & mox Sanguine ſuo nobilitavit. Et Petrum quidem hoc circiter tempore Romam veniſſe, teſtes habeo vetuſtate nobiles, Lactantium & Origenem. Lactantius *, poſtquam dixiſſet Apoſtolos per annos xxv. uſq; ad principium Neroniani imperii per omnes provincias & civitates Eccleſiæ fundamenta miſiſſe, ſtatim ſubdit, *Cumq; jam Nero imperaret Petrus Romam advenit, & editis quibuſdam miraculis quæ virtute ipſius Dei, datâ ſibi ab eo poteſtate, faciebat, convertit multos ad juſtitiam, Deoq; templum fidele ac ſtabile collocavit; quâ re ad Neronem delatâ——primus omnium perſecutus Dei ſervos, Petrum cruci adfixit, & Paulum interfecit.* Origenes, poſtquam de Petri inter Judæos ἐν τῇ διασπορᾷ prædicatione egiſſet, hæc habet †, quæ ut à Majoribus tradita ſe accepiſſe refert, ὃς καὶ ἐπὶ τέλει ἐν Ῥώμῃ γενόμενος ἀνεσκολοπίσθη κατὰ κεφαλῆς, οὕτως αὐτὸς ἀξιώσας παθεῖν. *Qui ad extremum Romam veniens, cruci ſuffixus eſt, capite deorſum demiſſo: Sic enim ut in cruce collocaretur, oraverat.* Obiit igitur ſanctus Petrus anno Chriſti 64. Neronis 10. ſub initium Perſecutionis Neronianæ, ut in opere vernaculo *de vitis Apoſtolorum* latiùs diſſeruimus. Etenim cum Nero ob grande illud Romanæ urbis incendium in omnium odium veniſſet, abolendo rumori, inquit Tacitus *, crimen conjecit in Chriſtianos, eoſq; hâc de cauſâ quæſitiſſimis pœnis affecit. Quin hac occaſione rapti ſint ad Martyrium Apoſtoli, nemo, cui ſanum ſinciput, dubitare poteſt: præſertim cum nulla alia perſecutio Romæ facta, inter Neronis & Domitiani tempora interceſſit: & forſan non ſine aliquâ veriſimilitudinis umbrâ capitale illud crimen Chriſtianis, præcipue Apoſtolis obtendi poterat, qui tum voce tum Scriptis de futurâ mundi conflagratione, impiiſq; igne puniendis, toties publicè declamâſſent. Id quod ſecundâ ſuâ epiſtolâ nuper ſcriptâ, Petrus noſter copioſè fecerat. Quin &, Teſte Lactantio †, inter alia quæ Petrus & Paulus Romæ prædicavêrunt, & illud erat: poſt breve tempus totam Judæorum gentem penitùs excindendem eſſe, omnia deniq; igni ferroq; vaſtanda. Itaq; cum Romanum illud incendium contigerit C. Lecanio, & M. Licinio COSS. Julii 19. eodem prorſus anno jam inclinante Petrus Martyrium ſubiiſſe cenſendus eſt; in Vaticano ſepultus; ubi, teſte

‖ Ap. Euſeb. lib. 5. c. 18.

* De Mort. Perſec. Sect. 2.

† Tom. 3. In Gen. ap. Euſeb. l. 3. c. 1.

* Tacit. Ann. 15. p. 279.

† De Ver. Sap. l. 4. c. 21.

Digitized by Google

teſte Caio †, Eccleſiæ Romanæ Presbytero, qui ſæculo tertio ineunte vixit, ſepulchrum ſeu tropæum ejus cuivis videre licuit. SÆC. I. à CHR. N.

Reliquit poſt ſe Epiſtolas duas, Judæis-Chriſtianis præcipuè inſcriptas; harum prima *Babylone* ſcripta eſt, per quam Romam figuratè intelligendam eſſe contendunt tum Veterum, tum Recentiorum plurimi: Verùm tum rerum, tum temporis rationi magis congruit, ut vox [*Babylon*] ῥητῶς intelligatur; idq, vel de Babylone Parthica, cui vel in ipſis ruinis Babylonis nomen adhæſit, quod ex Strabone, Plinio, Stephano aliiſq; conſtat; vel de Babylone, quæ in Ægypto erat, cujus mentionem faciunt Strabo, Ptolemæus, Stephanus, aliiq; de quâ urbe haud pauca congeſſit Rev. Ceſtrienſis, De Succeſſ. Diſſert. 1. cap. 8. §. 7. verùm ego priorem ſententiam tanquam longe veriſimiliorem amplector, tum quod in Babylone Parthica magna eſſet Judæorum frequentia, qui αἰχμαλωσίας χῶρον ſuum habuerunt; tum quod Petro Antiochiâ diſcedenti facilior ac commodior eſſet in hæc loca tranſitus, in quibus eum diu prædicâſſe, nemo opinor facile negabit; quod verò in Ægypto unquam verſatus fuerit, ne leviſſima quidem antiquitatis umbra obtendi poteſt. Scripta eſt hæc epiſtola, ex mente Cl. Dodwelli, anno Chriſti 54. poſt converſionem Aſianorum, poſt triennalem Sancti Pauli in Aſiâ moram, cum Judæi converſi hiſce in partibus perſecutionem paterentur, de quâ ipſe agit 1 Pet. 1. 6. quamque fortaſſe innuit Divus Paulus Heb. 10. 32.

† Ap. Euſeb. lib. 2. c. 25.

Epiſtola ſecunda, Romæ, ut videtur, paulo ante ejus mortem ſcripta, propter ſtyli cum priore diſſonantiam (ut tradit Hieronymus) diu in S. Scripturæ Canonem non erat admiſſa, ὅμως δὲ πολλοῖς χρήσιμος φανεῖσα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσπουδάσθη γραφῶν, inquit Euſebius, *cum vero utilis eſſe videretur quam plurimis, una cum reliquis S. Scripturæ libris ſtudiosè lectitata eſt.* Lib. 3. c. 3.

Sequuntur jam Apochrypha, quæ olim ſub Petri nomine circumferebantur; ſpuria quidem, ſed vetuſta, ævi, ut videtur, Apoſtolici; ſaltem proximè ſequentis: de quibus agit Euſebius loc. citat. Qualia erant κήρυγμα ſive *prædicatio*, cujus fragmenta videre eſt apud Clem. Alex. Strom. lib. 6. p. 269, 270, 271, 288. Electa ejuſdem à Combefiſio edita, p. 210. in Theodoti Epitome, p. 809. Origen. in Mat. cap. 13. In Joann. Tom. 14. Greg. Nazianz. Orat. 16. Epiſt. priore ad Cæſarium fratrem. Damaſcen. Paral. lib. 2. c. 16. Maximum Serm. 62. de conſuetudine. Citatur etiam ab Autore * libri de rebaptizandis hæreticis, Cypriano coævo; ut cum Valeſio jure mirari poſſumus cur Euſebius dicat, à nemine ſeu Veterum ſeu Recentiorum Eccleſiæ Scriptorum citari. Porrò eundem, quem è prædicatione Petri Damaſcenum attuliſſe locum diximus, è Doctrina ejus citatum græcè nobis exhibet Cotelerius, Not. ad Conſt. Apoſtol. p. 211. adeò ut unus idemq; liber prædicatio ac doctrina Petri fuiſſe videantur. *Actus Petri*, quorum meminit Origenes tom. 20. in Joann. *Evangelium*, quod adverſus hæreticos qui eo utebantur, falſitatis redarguit Serapion Epiſcopus Antiochenus, ap. Euſeb. l. 6. c. 12. *Apocalypſis*, ſive Revelatio, quam ſuo adhuc tempore in quibuſdam Palæſtinæ Eccleſiis ſemel quotannis, die ſc. Paraſceues, legi ſolitam refert Sozomenus *; ex hoc libro fragmenta quædam exhibentur in excerptis Theodoti poſterioribus ad calcem Clementis Alexandrini, & in Clementis Electis à Combefiſio editis, p. 206. *Judicium* etiam *Petri* memorat Ruffinus in expoſit. Symboli; eundem tamen libellum cum Herma, ſive Paſtore facit. Animadvertat deniq; lector periodum illum de Domino noſtro diſcipulis ſuis poſt Reſurrectionem apparente, δέq; δαιμονίῳ ἀσωμάτῳ, quam profert Ignatius Epiſtolâ ad Smyrnæos, juxta Hieronymum † ex Evangelio ſecundùm Hebræos deſumptam eſſe; ab Origene verò lib. 1. περὶ ἀρχῶν in proœm. ex libello qui *Petri Doctrina* appellatur (quem tamen negat vel Petri eſſe, vel alterius cujuſquam qui Spiritu Dei fuit inſpiratus) citari: forſan in utroq; habebatur. Ut verò ſemel hoc obiter notem, primis Eccleſiæ ſæculis multa hujuſmodi ψευδεπίγραφα circumlata ſunt, ab hæreticis ut plurimùm conficta, qui ex venerando Apoſtoli alicujus nomine nugis ſuis authoritatem conciliare ſatagebant. Hinc conficta paſſim Apoſtolorum & Apoſtolicorum virorum Evangelia, Traditiones, Revelationes, Διδασκαλίαι, &c. quorum nonnulla ſupra notavimus, alia infra notaturi;

* Inter. op. Cypr. p. 142.

* Lib. 7. c. 19.

† De Script. c. 16.

quædam

Digitized by Google

quædam etiam & hîc loci, quibus locus commodior deerat. Circumferebantur enim olim *Evangelia XII. Apoſtolorum*, *Thomæ* & *Matthiæ*, *Traditiones Matthiæ*, quarum laciniam exhibet Clemens Alex. Strom. l. 2. p. 380. *Andreæ* & *Joannis Acta*; *Bartholomæi* deniq;, *Barnabæ*, *Judæ* & *Philippi Evangelia*: quorum, præter nomina, vix aliquid ſuperfuit. Porrò extat *Miſſa* D. Petri nomine inſcripta G. L. *Paris* 1595. 8°, & in *Auctuario* Biblioth. PP. 1624. Tom. 2. verùm recentioris ævi opus eſſe liquidò conſtat.

33. S. PAULUS, *Saulus* antea vocatus, Patriâ Cilix, Civitate Tarſenſis, ortu Judæus, tribu Benjaminita, ſectâ Phariſæus, arte σκηνοποιὸς, ſæcularibus erat literis ſatis eruditus, in jure Hebræo ad pedes Gamalielis educatus; dum patriæ religionis zelo immane quantum flagraret, modo plane mirabili ad fidem Chriſti converſus, Diſcipulus fit & Apoſtolus Anno Chr. 33. exeunte, ſaltem ineunte proximo. Quò Judæorum invidiam declinaret, mox receſſit in Arabiam, ibiq; ferè per triennium moratus, ann. 36. Damaſcum rediit; ubi ex inſidiis Judæorum elapſus, Hieroſolyma ſe contulit, Petrumq; convenit, Gal. 1. 18. Anno ſequenti ab Helleniſtis fugatus, Tarſum profectus eſt, unde ann. 42. à Barnaba Antiochiam ducitur, ibiq; per annum integrum commorati ſunt, Act. xi. 25, 26. Ann. 44. urgente fame, eleemoſynas Hieroſolyma deportârunt, mox jubente Spiritu S. ad Evangelium Gentilibus prædicandum ordinati ſunt; in quo munere obeundo duobus ſequentibus annis varia loca peragrârunt, de quibus Act. xiii. xiv. Ann. 47. Synodo Hieroſolymitanæ interfuerant, inde Antiochiam redierunt. Sequenti ann. Paulus, aſſumpto Silâ, ad munus Evangelicum ſe iterum accinxit, quò verò profectus eſt nos docet S. Lucas, Act. xv. xvi. xvii. Ann. 49. Corinthum venit, ibiq; Aquilam & Priſcillam reperit, Act. xviii. 1, 2. Corinthi ſeſquiannum moratus, ann. 50. Syriam navigavit, inde Hieroſolyma petiit, mox Antiochiam reverſus. Ann. 51. ineunte Epheſum venit, ubi triennio egit, Act. xviii. 21, 31. Inde in Macedoniam & Achaiam, Act. xix. 21. xx. 1. Ann. 54. Corinthum iterum profectus, inde Hieroſolyma ſe contulit, quo de itinere agit S. Lucas Act. xx. Hieroſolymis in templo agens à Judæis apprehenſus, coram Felice accuſatur, à quo in vincula conjectus biennio detinetur. Ann. 56. cum Cæſarem appellâſſet, à Feſto, Felicis ſucceſſore, Romam mittitur, & adultâ jam hyeme Melitam Inſulam appulit: totum hujus navigationis curſum accuratè deſcribit S. Lucas, Act. xxvii. Ann. 57. Romam abductus eſt, & ſub curâ Burrhi prætorio Præfecti, viri optimi, & humanitatis pleni, in liberâ cuſtodiâ per biennium detinetur. Ann. 59. carcere ſolutus, ad conſuetum evangelii prædicandi munus ſe recepit, & ſequentibus annis Aſiam, Cretam, & nonnulla forſan Occidentis loca peragravit, tandem ann. 63. vel proximi initio, Romam rediit, ubi occaſione conflagrationis Neronianæ eodem anno capite truncatur. Martyrium paſſus, inquit S. Clemens epiſtolâ ad Corinthios ἐπὶ τῶν ἡγουμένων, i.e. interprete Patr. Junio, *ſub Imperatoribus*; rectius fortaſſe Dodwellus noſter, *ſub Prætorio Præfectis*, quippe in locum Burrhi ann. 62. mortui, ſuffecti ſunt duo Prætorio Præfecti, Fenius Rufus, & Sophonius Tigellinus, teſte Tacito Annal. l. 14. p. 257.

Extant ab eo Scriptæ *Epiſtolæ* XIV. ad Eccleſias ex gentibus collectas IX. de curâ & munere Paſtorali IV. ad Hebræos unica; has, prout in ſacro habentur canone, ordine recenſebimus.

Epiſtola ad Romanos, ſecundo Pauli ad Corinthum adventu, ann. 54. ſcripta, in quâ mentio fit Narciſſi, qui hoc ipſo anno periit.

Epiſtola prima ad Corinthios, dum Epheſi ageret, ann. 53. ante Pentecoſten, & priuſquam venerit in Macedoniam, ſcripta, c. 16. v. 5, 8.

Epiſtola ſecunda ad Corinthios, eodem ut videtur ann. exeunte, dum in Macedonia hæreret, miſſa; idq; per Titum, quem eò deſtinârat, ut Corinthiorum in eleemoſynis alterâ jam vice colligendis diligentiam excitaret.

Epiſtola ad Galatas, quâ ſeipſum & Doctrinam evangelicam adverſus Judaizantium hæreticorum calumnias fortiter vindicat. Scriptam eſſe Ann. 53. idq; ante epiſtolam ad Corinthios primam, dum in Aſiâ ἔτι ὢν χεῖρον Apoſtolus, conjicit Cl. Dodwellus.

Epi-

Digitized by Google

Epiſtola ad Epheſios, data, ut videtur, Romæ ann. 59. eodem circiter tempore, quo à primâ captivitate Romanâ dimiſſus eſt. SÆC. I. à CHR. N.

Epiſtola ad Philippenſes, eodem loco eodémq; tempore ſcripta.

Epiſtola ad Coloſſenſes, quos Epaphras, à Paulo miſſus, ad fidem converterat; per eum igitur hanc Epiſtolam hoc eodem ann. 59. Româ mittit.

Epiſtola prima ad Theſſalonicenſes, Corintho Ann. Chr. 49. ſcripta, ſtatim poſtquam illùc venerant Silas & Timotheus. Vid. Act. XVIII. 5. 1 Theſſ. III. 6.

Epiſtola ſecunda ad Theſſalonicenſes, paulo poſt priorem ſcripta, quo verò loci haud adeò certum ſit.

Epiſtola prima ad Timotheum, quem Epheſi reliquerat, ſcripta ann. 63. dum è Macedoniâ, alterâ jam vice Romam, ſaltem in Occidentem, contenderet.

Epiſtola ſecunda ad Timotheum, ſcriptam eſſe Romæ, in primâ Pauli captivitate, contendit Cl. Hammondus. Sed errat omnino vir eruditiſſimus; quiſquis enim totius epiſtolæ contextum, omneſq; hujus temporis circumſtantias ſeriò perpenderit, quin ſcripta ſit ann. 64. paulò ante Apoſtoli Martyrium, dubitare nequit.

Epiſtola ad Titum, quem primarium Cretæ Epiſcopum ordinârat, data ann. 63. è medio aliquo loco inter Macedoniam & Nicopolim, illic enim hyemare decreverat.

Epiſtola ad Philemonem, non infimi nominis apud Coloſſenſes virum, ad quem ſcripſit Paulus Romam jamjam relicturus, ann. Chr. 59.

Epiſtola ad Hebræos, poſt biennalem Romæ Cuſtodiam, dum Romæ adhuc, ſaltem in Italiâ hæreret, ann. 59. ſcripta. Nomen quidem Pauli, reliquarum inſtar, in fronte non gerit; ejus tamen eſſe eruditi fere omnes conſentiunt. Certe à Divo Paulo Hebraicè conſcriptam, à Luca Evangeliſta, vel S. Clemente, vel, ut alii, à Barnaba, græcè verſam eſſe judicarunt Veteres, ap. Euſeb. l. 3. c. 38. & Hieronymum de ſcript. c. 5. à nonnullis verò repudiata eſt, teſte eodem Euſebio, l. 3. c. 3. Quod ab Eccleſiâ Romanâ pro certâ ac genuinâ Pauli epiſtolâ non haberetur.

SPURIA.

E*Piſtola ad Laodicenſes*, per quam nîl aliud quam Epiſtolam ad Epheſios intelligit Tertullianus, adv. Marcionem lib. 5. c. 11, 17. Unde etiam Epiphanius, Hæreſ. 42. locum quendam à Marcione ex epiſtola ad Laodicenſes citatum exhibet, qui in hodiernâ ad Epheſios epiſtolâ reperitur; extat quidem Gr. hodienum epiſtola ad Laodicenſes, ſed ſpuriam eſſe nemini non conſtat. Habetur in Hutteri Teſtamento novo XII. Linguarum, *Norimbergæ* 1599. & exinde in Joann. Leuſdeni *Philologo Hebræo Græco*, Diſſert. 4. & forſan alibi non ſemel.

Ἀναβατικὸν, ſive *Aſcenſio*, quam occaſione ἐκστάσεως Paulinæ, ei affinxerunt Cajani hæretici; magni faciebant Gnoſtici, de quo vide quæ habet Epiphanius, Hæreſ. 38. n. 2.

Apocalypſis, quam etiam ſæculo quarto à credulis Monachis maximopere deprædicatam, memorat Sozomenus †, quæq; in ciſtâ marmoreâ in S. Pauli ædibus apud Tarſum monitu divino effoſſâ, reperiri falſo dicta, eximiam apud Orientales venerationem obtinuit. Eam non immeritò ſugillat Auguſtinus, Tract. 98. in Joannem, in fine. † L. 7. c. 19.

Actus Pauli memorantur ab Origene ||, & Euſebio *; indubitatæ vero fidei ſcriptis non annumerant. || Περὶ ἀρχ. l. 1. c. 2. * L. 3. c. 3.

Epiſtolæ ſex ad Senecam, una cum Octo Senecæ ad Paulum, Auguſtini & Hieronymi ævo in pretio nonnullo habitæ, extant apud Sixtum Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. & cum tractatu, de quatuor Cardinalibus Virtutibus, *Lond.* 1523. 4°. *Venet.* 1588. 8°. Quiſquilias eſſe, vel primo intuitu patet: verùm ejuſmodi nugis refellendis immorari hominis eſſet, & ſuo & lectoris otio nimium abutentis. Cæterùm Pauli quædam, quæ in Epiſtolis ejus non extant, citat Clemens Alexandrinus, Strom. p. 636.

Stylus

Digitized by Google

SÆC. I. à CHR. N.

* L. 3. c. 24.
† L. 3. c. 7.
* Hæreſ. 64. num. 29.

Stylus Paulinus rudis planè, ac ſimplex à Veteribus judicatur; gravitatem tamen ſpirat, quandoq; etiam eloquentiam; Πάντων ἐν παρασκευῇ λόγων δυνατώτατος, νοήμασί τε ἱκανώτατος, ut de eo Euſebius *. *Inter omnes Apoſtolos, & verborum apparatu, & ſententiarum pondere facilè præſtabat.* De ejus ſcribendi genere hæc olim Iræneus †, *Hyperbatis frequenter utitur propter velocitatem ſermonum ſuorum, & propter impetum, qui in ipſo eſt, ſpiritûs.* De eo ſic Epiphanius *, Ὥσπερ ἀκοντιστὴς ὁ Ἀπόστολος δεινὸς διεστραμμένα ῥήματα τῶν λόγων, εἰς μέσον ἐμβαλὼν, ἀσαφῆ μὲν, καὶ ἐγκεκαλυμμένην εἰς βάθος τῶν ἀναγνωσμάτων τὴν ἐξεργασίαν, ἀληθεστάτην δὲ, καὶ ὀρθόδοξον, καὶ μηδὲν ἔχουσαν ἀπημελημένον, ἢ δύσφημον· τοῖς μὲν γὰρ μὴ μετὰ σπουδῆς, ἀλλ' ἀργῶς ἐκπίπτουσι τοῖς λόγοις, ἀσυνάρτητα ἴσως ὅτι δοκεῖ, καὶ ἀσύμφωνα λέγειν, τοῖς δ' αὖ σπουδαίοις, καὶ λογισμῷ νήφοντι, ὁπόσης τάξεως ἔμπλεα καὶ ἀληθείας. *Etenim Apoſtolus, velut peritiſſimus quidam jaculator, contortas verborum ſententias in medium emittens, ut obſcuram, profundiſſimiſq; ſenſibus occultatam orationem inſtituit, ſic veriſſimam, rectæq; fidei conſentaneam, quæ nihil aut negligentiùs dictum, aut abſurdum continet. Qui enim non ſtudioſè, ſed oſcitanter in illius ſermones incurrunt, iis nonnunquam minùs ſibi conſentanea, ac cohærentia dicere videtur. Qui verò operam adhibent, & ſobriâ, atq; experrectâ mente in illos incumbunt, ex ordine omnia, ac rei veritate pronunciata judicant.* Quàm audacter in ſermonem Paulinum virgam cenſoriam movet Hieronymus, vide ſis Ad Algas. Quæſt 11. p. 169. Quæſt. 11. ad Hedib. p. 151. in Epheſ. 3. p. 216. Com. in Gal. 3. p. 170.

* Pag. 22.
* L. 3. c. 24.
† L. 2. c. 45.

S. MATTHÆUS, *Levi* itidem dictus, patriâ forſan Galilæus, quin &, ſi Arabico vitæ ejus Auctori à Kirſtenio * edito ſtandum ſit, urbe Nazareth oriundus, patre *Ducu* dicto, matre *Karutiâ*, ex tribu Iſſacharis. Ex publicano, infami apud Judæos munere, ad Apoſtolatum eum Chriſtus vocavit. Quo in cœlos ſublato, doctrinam Evangelicam toto duodecennio per Judæam prædicavit; inde in Æthiopiam Aſiaticam ſe contulit, ibiq; in civitate *Naddaver*, vel, ut alii, Hierapoli in Parthiâ, Martyrium paſſus eſt, circa an. 60. Primus fuit, qui Evangelium ſcripto conſignavit. Cùm enim Hebræis primò fidem prædicâſſet, inde ad alias quoq; gentes profecturus, Evangelium ſuum patrio ſermone conſcribens, id quod præſentiæ ſuæ adhuc ſupereſſe videbatur, ſcripto illis, quos relinquebat, ſupplevit, ut nos docet Euſebius *. Et quidem Hiſtoriam ſuam Evangelicam Hebraicè ſcripſiſſe, miro ſanè conſenſu tradunt Veteres; adeò ut totius penè antiquitatis teſtimonio refragari hâc in re nefas ſit. De quo vide quæ in Vitâ ejus alibi notavimus. Scripſiſſe Evangelium ſuum VIII°. à Chriſti reſurrectione anno vulgò dicitur; quod tamen ad annum à Chriſti aſſumptione XV^m^, referunt Author Chronici Alexandrini, & Nicephorus †; & ſanè cum ante annum à Paſſione Chriſti XII. Apoſtolis Judææ finibus egredi non licuit, vix ante ann. XV. Chr. XLVIII. finitâ jam Synodo Hieroſolymitanâ, ad ſuam quiſq; ſortem abierunt, adeo ut paulò ante Matthæus Evangelium ſuum condidiſſe videtur.

* De Script. c. 3.
† Hiſt. Eccleſ. l. 2. non longè ab init.

Hoc Evangelio, ſed multis in locis fœdè adulterato, poſtea ſoli ferè uſi ſunt Nazaræi, Ebionitæ, &c. Fragmenta ejus hinc inde è Scriptoribus vetuſtis collecta exhibet Grotius, Annotat. in Matth. cap. 1. quibus adjicere licet ab eo prætermiſſa bina quæ apud Origenem extant, alterum bene longum, Tract. 8. in Matth. alterum breviuſculum, Tom. 2. in Joan. Ex eodem deſumpta videtur ſententia illa Chriſti (Ἐν οἷς ἂν ὑμᾶς καταλάβω, ἐν τούτοις καὶ κρινῶ) quæ habetur apud Juſtinum Mart. in Dial. cum Tryphone, Origen. Hom. quâdam in Hierem. item Auguſt. Exemplar ejus in Bibliothecâ ſuâ Cæſarienſi repoſuit Pamphilus Martyr; alterius quoq; Bereæ in Syriâ Hieronymo * exſcribendi copiam fecerunt Nazaræi. Addam deniq;, quæ habet Theodorus Lector †, ſub imperio Zenonis in Cypro repertas fuiſſe Barnabæ Apoſtoli reliquias, ſuper cujus pectore repoſitum erat Evangelium Matthæi, ipſius Barnabæ manu deſcriptum. Depoſuit illud Zeno in palatio in æde S. Stephani. Evangelium Matthæi Hebraicum edidiſſe ſe gloriatus eſt Seb. Munſterus. Verùm totum opus ex ſuâ, ſaltem Impoſtoris alicujus, officinâ prodiiſſe, ementito fucatum titulo, ſatis conſtat. Quis Evangelium Matthæi in Græcum

Digitized by Google

cum Sermonem tranſtulerit, an Apoſtolus quis, an Apoſtolorum Comes, (Sy- SÆC. I. à
nopſews Athanaſianæ Author * id S. Jacobo Minori, Theophylactus † S. Jo- CHR. N.
hanni aſcribunt) parum certi conſtat. Græco ſanè exemplari conſtanter uſa * P. 493.
eſt Eccleſia Catholica. † Præf. in

Deniq; habetur Latinè in Bibliothecâ Patrum (ſub nomine Canonis Uni- Matth p. 2.
verſalis) *Liturgia* D. Matthæo inſcripta; opus, ſi quid aliud, ſpurium, & re-
centioris ſæculi fœtus: & inter Hieronymi Opera, Tom. iv. Liber *de ortu
ſive Nativitate B. Virginis*, cujus Prooemium ipſum ab Hieronymo ex Matthæi
Opere Hebraicè ſcripto Latinè converſum eſſe ſplendidè mentitur.

S. JACOBUS Apoſtolus, ob diſtinctionem à Jacobo Majori ab He- 31.
rode occiſo, *Minor* dictus, cognomento *Juſtus*, frater Domini, Joſephi utpotè
ex priori uxore; ſeu ut Chryſoſtomo, Hieronymoq; * placet, Mariæ ſororis * De Script.
Matris Domini filius. Poſt Chriſti in cœlos aſcenſum ab Apoſtolis (ἀποστολικῇ c. 2.
τῇ χειρὶ, inquit Photius †, Chriſto ſcilicet Apoſtolorum manus dirigente) † Epiſt. 117.
primus Hieroſolymorum Epiſcopus conſecratus eſt. Procurante Anano ju-
niore Pontifice, à Synedrio damnatur, & de pinnâ templi præcipitatus, ſe-
mivivus adhuc fullonis fuſte caput percuſſus interiit, An. lxi. Vir ob pietatem,
& ſummam vitæ ſanctimoniam ipſis etiam Judæis venerabilis: adeò ut non
aliam ob cauſam mala illa, quæ Judæos obſeſſis Hieroſolymis afflixerunt,
contigiſſe, quàm propter ſcelus in Jacobum admiſſum, ipſe Joſephus ‖ fateatur. ‖ Ap. Hieron.
Cathedram ejus Epiſcopalem ſuo adhuc tempore ſervatam, & magnâ vene- de Script c. 2.
ratione habitam fuiſſe refert Euſebius *. Quædam de illo ex Evangelio Na- * L. 7. c. 19.
zareno habet Hieronymus †. Scripſit, paulo, ut videtur, ante mortem, Epiſto- † Loc. cit.
lam Catholicam Judæis ἐν τῇ διασπορᾷ, Chriſtianam præcipuè doctrinam pro-
feſſis; ut doceret, inutilem prorſus eſſe Chriſtianæ fidei profeſſionem, niſi
cum vitæ puritate, & ſanctitate conjuncta ſit: de quâ ita Euſebius *; ἰστέον δ', * L. 2. c. 23.
ὡς νοθεύεται μὲν, &c. *Sciendum verò, eam veluti ſpuriam rejectam eſſe. Sanè pauci
admodùm ex vetuſtioribus ejus mentionem fecerunt:* paulatim verò (*inquit Hiero-
nymus*) procedente tempore obtinuit authoritatem. Exſtat item ſub ejus no-
mine Πρωτευαγγέλιον, in quo de Domini noſtri, & B. Mariæ natalibus præci-
pue agitur; in cujus fine teſtatur ſe, tumultu Hieroſolymis ab Herode conci-
tato, in deſertum ſe ſubduxiſſe, ibiq; illud conſcripſiſſe. Primus ex Oriente
advexit Gul. Poſtellus, qui genuinum Jacobi opus eſſe ſtrenuè contendit, ac
in Eccleſiis Orientalibus tanquam indubitatæ fidei publicè legi jactitavit;
quin & illius nugas D. Marci Evangelii principio aſſuere non dubitavit, no-
tante Uſſerio, *Bibliotb. Theol.* MS. p. 11. Verùm opus eſſe ſuppoſititium nemo
non videt. Habetur Gr. Lat. inter Orthodoxographa, Tom. 1. p. 71. Deniq; ci-
tatur à Concilio ſexto in Trullo, Can. 32. & etiamnum exſtat ſub Jacobi no-
ſtri nomine, *Liturgia* Græcè Pariſ. 1560. p. 3. G. L. Auctuar. 1624. Tom. 2.
Verùm non longè ante iſtud Concilium confcta videtur: Jacobi non eſſe
neq; ævi Apoſtolici liquidò ſatis oſtendunt vocabula in ea frequenter uſurpata
*Θυμίαμα, θυσιαστήριον, θυσιαστηρίου πύλαι, τρισάγιον, hymnus Cherubicus, θεοτόκος, ὁμοούσιος,
Templa, Monaſteria, Confeſſores*, aliaq; diu poſt D. Jacobi ævum nata & exco-
gitata. Demonſtrant id ritus, precumq; formulæ, à ſæculo Apoſtolico pror-
ſus alienæ, quod cuivis inſpicienti ad oculum patebit. Ut mirum planè vi-
deri debeat, viros cætera doctiſſimos, Leonem Allatium, diſſertatione hac
de re edita, quam *Symmictis* ſuis inſeruit, part 1. p. 176. & Cardinalem
Bonam de Reb. Liturg. l. 1. c. 8. §. 3. hanc liturgiam tanquam genuinum
S. Jacobi opus tueri; quamvis à poſterioribus interpolatam, nonnullis additis
vel detractis, vel pro opportunitate temporis immutatis, non inficiantur. Re-
jicit hanc Liturgiam, ut & illam D. Marci Theodorus Balſamon * Reſponſ. * Jus Gr.
ad Interrogat. Marci Patriarchæ Alexandrini, ubi notat eas nec Canonum Rom. l. 5.
Apoſtolicorum lxxxv°. nec Laodicenæ Synodi lix°. quibus utriuſq; Teſta- Reſponſ. 1.
menti ſcripta, libriq; Apoſtolici, qui in uſu nobis eſſe debent, enumerantur; neq; p. 363.
deniq; ab Eccleſia C. P. agnitas eſſe: pronunciamus igitur, *inquit*, non eſſe
has recipiendas. Etſi enim ab iis factæ eſſent, *πολλαῖς ἀκριβείαις κατεψηφίσθησαν,
ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ, ab omni uſu vacare jubentur, ut & alia multa*; quod in ſequenti-
bus pluribus demonſtrat.

SÆC. I. à CHR. N. 31.

S. JUDAS, Apoſtolus, idem qui *Thaddæus*, & *Lebbæus*, S. Jacobi Minoris frater, Joſephi filius. Vid. Matth. xiii. 55. Docuit non modò apud Judæos, Galilæos, & Samaritas, ſed & apud Idumæos, Syros, Arabes, Meſapotamitanos, tandemq; in Perſide, eò quòd Magorum ſuperſtitiones liberiùs carperet, martyrio coronatus eſt circa an. 61. ut quidam volunt. Conſtat ſcripſiſſe illum Epiſtolam ſuam Canonicam poſt D. Petri poſteriorem, utpote ex quâ plurima iiſdem penè retentis vocibus in ſuam tranſumpſerit. Epiſtolæ hujus, ut & Jacobi illius paucos ex veteribus meminiſſe teſtatur Euſebius *. Addit Hieronymus † à pleriſq; rejectam eſſe ob teſtimonium ex libro Enochi apocrypho in ea citatum, authoritatem tamen vetuſtate & uſu meruiſſe, & inter S. Scripturas computari. Seorſim ab aliis abit Ill. Grotius, qui hanc Epiſtolam Judæ cuidam juniori, 15mo Hieroſolymorum Epiſcopo, qui Adriani temporibus claruit, attribuit: utq; conjecturam ſuam veriſimiliorem redderet, ait, voces iſtas, quæ in fronte Epiſtolæ exſtant [*Frater Jacobi*] à ſcribis appoſitas eſſe. Id verò aſſerit, nullius antiqui codicis fide, nullo Veterum Teſtimonio fultus, ac proinde neutiquam in hâc re audiendus. Quin & illi apertè refragatur Epiphanius *, cujus authoritatem alibi † mirè deprædicavit Grotius.

* Loc. cit.
† De Script. c. 4.
* Hæreſ. xxvi. cap. 2.
† Annotat. in Apocalypſin.

31.

S. JOHANNES, Apoſtolus, & Evangeliſta, patriâ Galilæus, Zebedæi, & Salomes filius, Jacobi Majoris frater junior, è cymbâ piſcatoriâ, in quâ pater illum educaverat, ad Piſcaturam hominum (i. e.) Apoſtolatum, à Chriſto vocatus eſt, anno 31. Diſcipulus ille fuit, quem præ cæteris Dominus amavit, quem in ſinu ſuo repoſuit, & cujus curæ, ac tutelæ matrem ſuam moriens commendavit. In ſortitione Provinciarum orbis per Apoſtolos factâ Aſiam ei obtigiſſe ex Origene memorat Euſebius †; ubi officii ſui partes ſummâ curâ & diligentiâ Apoſtolicâ fœliciter adimplevit. Tandem, erumpente perſecutione Ann. 95. Domit. xiv. apud Domitianum accuſatus, Romam à proconſule mittitur, ibiq; in oleum igneum demerſus, referente Tertulliano *, illæſus evaſit: quo facto, in Patmon Ægei maris inſulam, eodem anno exeunte, relegatur. Interfecto Domitiano, Epheſum rediit, Ann. Chr. xcvii. in qua, ut & in regionibus circumvicinis reliquum vitæ tranſegit, & circa exitum ſæculi Apoſtolici, Ann. Chr. C. Trajani iii. juxta Euſebium & Hieronymum, anno uno aut altero, centenario major, (quamvis Chryſoſtomus † & Dorotheus * anno 120. eum obiiſſe dicant) in domino placidè obdormivit. Chronicon vero Alexandrinum, & forſan longè rectius, mortem ejus refert ad ann. civ. ab Aſcenſione Domini lxxii. De tempore ejus obitus multa accuratè atq; eruditè, ut ſolet, notavit Hen. Dodwellus, Addit. ad Pearſoni Diſſert. 2. c. 5. Mitto, quæ de ejus ſepulturâ & tumulo nonnulli Veterum tradunt, fabulis potiùs, quàm hiſtoriis accenſenda. Scripſit dum in Patmo erat, ann. Chr. xcvi. Domit. xv. Apocalypſin, quâ futurum Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatum, quamplurimis viſionibus ei præmonſtratum, depingit. In Monaſterio quodam hujus inſulæ, teſte Bellonio †, hodienum aſſervatur cadaveris manus, cui ungues, quoties reſecantur, ſuccreſcunt. Hanc Græci D. Johannis manum eſſe aſſerunt, quâ iſthîc Apocalypſin ſuam exaravit. De hoc libro, ſimul ac Authore ejus multi Veterum diu dubitârunt, quin & repudiârunt penitus, ac refutârunt, nec veram eſſe Revelationem, nec Johannem eſſe ejus Authorem; immò non modò Apoſtolorum neminem, ſed ne ullum quidem è ſanctis, & Eccleſiaſticis viris hujus libri fuiſſe conditorem contendentes: quâ de re vide Dionyſium Alex. apud Euſeb. l. 7. c. 25. Tandem verò ſummo totius Eccleſiæ conſenſu tanquam genuinus Apoſtoli Johannis fœtus receptus eſt. Non improbabilis videtur Cl. Grotii * conjectura, ideò à nonnullis opus iſtud Johanni Presbytero D. Johannis diſcipulo aſcriptum fuiſſe, quòd ei ab Apoſtolo cuſtodiendum committeretur. Rogatus ab Aſiæ Epiſcopis, ſub finem vitæ, circa ann. civ. Evangelium ſuum conſcripſit, partim ut naſcentes Cerinthi, & Ebionitarum blaſphemias refelleret, aſſerentium Chriſtum ante Mariam non fuiſſe; (unde ea præcipuè tractat, quæ ad divinam Chriſti naturam demonſtrandam faciunt;) partim ut cæterorum Evangeliſtarum defectus ſuppleret, quod & fecit: de quo vide ſis, Euſeb. l. 3. c. 24. Addam ſolùm, quod habet Epiphanius †, Evan-

† L. 3. c. 1.
* De Præſcript. c. 36.
† Serm. de S. Joan. Tom. 6. p. 505.
* Synopſ. in S. Joan. p. 157.
† Obſerv. l. 2. c. 11.
* Comm. in Apoc. c. 1.
† Hæreſ. 30.

Digitized by Google

Evangelium Johannis, de Græcâ linguâ in Hebræam tranſlatum, in Judæorum Tiberiadenſium Gazophylaciis aſſervari, καὶ ἐν ἀποκρύφοις repoſitum fuiſſe. Scripſit etiam Epiſtolas tres, quarum prima, quæ, teſte D. Auguſtino *, *Parthis* olim inſcripta erat, Catholica vocatur; nec de hâc ulla unquam erat Controverſia. Poſteriores duæ Johanni cuidam juniori, Epheſi etiam habitanti, olim aſcribebantur. Verùm eas poſtea communis conſenſus, & maturum Eccleſiæ judicium approbavit: licèt ab hodiernâ Eccleſiâ Syriacâ pro genuinis nondum habeantur. Tres haſce Epiſtolas ſcripſiſſe videtur ann. Chr. XCVII. poſt reditum ex Patmo; primam quidem dum Epheſi hæreret; ſecundam, cum viſitationem Aſiaticam in animo jam haberet; tertiam, dum in ipsâ peregrinatione adhuc eſſet. Quod ſtylum S. Joannis attinet, notavit olim Dionyſius Alex. † eum in Evangelio & Epiſtolâ primâ non emendatè ſolùm locutum fuiſſe, verùm etiam ſummam elegantiam tùm in verbis, tùm in argumentationibus, & in totâ orationis compoſitione adhibuiſſe, Dominum ſc. hæc duo ipſi conceſſiſſe, ſcientiam ſimul ac eloquentiam: at verò in Apocalypſi dictionem ejus non admodum Græcam deprehendi, ſed barbariſmis potiùs, atq; interdum ſolœciſmis inquinari. Non obſtante tamen viri hujus ſanctiſſimi judicio, cuivis notum eſt, dictionem ejus Syriaſmis abundare, eumq; voces quaſdam peculiares, & exoticas adhibere, quæ in reliquis Scriptoribus ſacris non reperiuntur.

* Quæſt. Evan. l. 2. c. 39. vid. Poſſid. indic.

† Apud Euſeb loc. cit.

NICODEMUS, Phariſæus, inter primores Judæorum clarus, deinde 34.
Chriſti diſcipulus, quem noctu primò adiit, Joh. iii. 1, 2. poſtea à Phariſæis accuſatum in Synedrio tutatus eſt, Joh. vii. 50. ac crucifixi Domini corpus aromatibus conditum ſepulchro intulit, Joh. xix. 39. Clar. ab an. 34. De morte ejus nil certi liquet. Extat ſub ejus nomine *Evangelium de paſſione & reſurrectione Chriſti*, Hieroſolymis in Pontii Pilati Prætorio, Theodoſio M. imperante, reperiri, ac ex Hebraico in Latinum ſermonem converti dictum (quod tamen ſpurium eſſe facile conſtat) Lat. in *Orthodoxogr.* p. 643. Prodierat antea *Lipſiæ* 1516. 4°. Saxonicè id in Bibliothecâ S. Benedicti Cant. extare nos docet Whelocus, not. ad Hiſt. Bedæ, p. 77, 78.

S. BARNABAS, Joſes, ſeu Joſeph priùs dictus, patriâ erat Cyprius, 34.
genere Levites, unus è LXX diſcipulis, qui proprietate ſuâ agrum, quem habebat, vendidit; obtulitq; pecuniam, & in uſum naſcentis Eccleſiæ depoſuit ad pedes Apoſtolorum. Unâ cum S. Paulo (in cujus proinde vitâ geſta ejus, quorum in Hiſtoriâ Apoſtolicâ fit mentio, fere recenſentur) gentium Apoſtolus ordinatus, varias Orientis provincias peragravit, Eccleſias fundavit, fundatas ſtabilivit. Sunt, qui volunt eum Romæ prædicâſſe, ac Mediolani etiam Eccleſiæ fundamenta poſuiſſe, iſtiuſq; ſedis primum Epiſcopum factum eſſe. Alii eum Alexandriæ docuiſſe volunt. Probabile eſt ſub vitæ finem in Cypro, inſulâ natali, martyrio coronatum fuiſſe; ubi poſtea regnante Zenone, reliquiæ ejus repertæ ſunt *. Aſcripta ei erat olim Epiſtola ad Hebræos, quod ex Tertulliano † liquet. Extat etiam hodiè ſub ipſius nomine Epiſtola G.L. ſtylo ſatis obſcuro & involuto, quæ in quæſtionibus & argumentis adverſus Judæos penè tota verſatur; ſed quæ ab Euſebio * inter τὰ νόθα recenſetur; ubi libri νόθοι, ut rectè notat Cl. Valeſius, ipſi non ſunt prorſus adulterini, ſed qui duntaxat ambiguæ ſunt authoritatis, & in ſacræ Scripturæ Canonem non admittebantur, quos proinde τὰς ἀντιλεγομένας ſupra vocaverat, id quod etiam de iis quæ de Epiſtolâ Jacobi, Judæ, Petri 2ª. Johannis 2ª. & 3ª. Apocalypſi, &c. ibidem habet, manifeſtò liquet. Certe quicquid de hâc Epiſtolâ dicant recentiores Critici, eam Barnabæ noſtro conſtanter aſcribunt Veteres. *Nemo certe fuit*, inquit ὁ πάνυ Ceſtrienſis † noſter, *qui hanc Epiſtolam Barnabæ non tribuerit, neq; in ea quidquam apparet, quod eam ætatem non ferat.* Quæ in contrarium profert V. Cl. Steph. Moynius *, levia ſunt, nulliuſq; ponderis. Si genuinus eſſet B. Barnabæ partus, *inquit*, non video quare inter Scripturas Canonicas non relata fuiſſet: parentis dignitas, Apoſtoli nempe Barnabæ, Pauli Apoſt. ſocii, & de Eccleſiâ inſtar aliorum Apoſtolorum tam bene meriti, illi locum

* Theod. Lector. l. 2.

† De pudicitiâ, c. 20.

* L. 3. c. 25.

† Lect. ſecunda in Act. App. §. 10.

*Prolegom. in Var. Sacr. tom. 1.

inter libros ſacros proculdubiò vindicaſſet. Sed an non idem de S. Clementis Epiſtolâ ad Corinthios dici poterat, quam tamen genuinam eſſe, nemo, quòd ſcio, unquam negavit? Objicit, 2do. Epiſtolam poſt excidium Hieroſolymitanum ſcriptam eſſe, utpote in quâ ſit mentio templi everſi & deleti, diu poſtquam rebus humanis ereptus ſit Barnabas. Innuit id fateor Epiſtolæ author, ſed obſcurè. At unde pro certo habet, Barnabam ad an. uſque LXX. quo πανωλεθρία iſta Judaica contigit, vitam non protelaſſe? Certe non negant Veteres, apud quos altum de tempore mortis ipſius ſilentium; non obſtat hominis ætas, quò minùs credamus illum octogeſimum ætatis annum attigiſſe. Tertiò objicit, plurima in eâ ex Apocryphis ac lacunis Judaicis derivata, more Apoſtolis prorſus inſolito, memorari. Verùm hæc objectio æque ferit Epiſtolam ad Hebræos, & Epiſtolam Judæ, ubi plurima ex Apocrypho Enochi libro deſumuntur; ut de ſecundâ ad Timotheum, in quâ *Jannis & Jambris* fit mentio, nil dicam. Deniq; quod B. Polycarpo hanc Epiſtolam tribuendam cenſet vir doctiſſ. nova quidem eſt, ſed infirma planè conjectura. Epiſtola Barnabæ, autorem ortu Hebræum, nec levi religionis ſuæ ſcientiâ imbutum, luculenter prodit, ac proinde Barnabæ Levitæ optimè congruit; & quidem tum materiâ, tum ſtylo ſcribendiq; genere tantum ab illâ Polycarpi diſtat, ὅσον οὐρανὸς ἐστ' ἀπὸ γαίης. Nec aliud opinionis ſuæ fundamentum habet, quam quod in pleriſq; Codd. MSS. Epiſtolæ Polycarpianæ abſque ullo authoris nomine adjungatur. Unde deſertâ tandem propriâ conjecturâ, ſe hoc tantum hæſitanter exponere fatetur, nec conjecturam ſuam ut κυρίαν δόξαν admittendam jubet. Verùm quicquid de autore fiat, ſive Barnabas is ſit, ſive alius quiſpiam, Epiſtolam ipſam vetuſtiſſimam eſſe, & ſæculo natam Apoſtolico conſentiunt ferè omnes: unde à Clemente Alexandrino, & Origene tanquam genuina ſæpiùs citata ſit. Quin & Origenes * eam Barnabæ Catholicæ Epiſtolæ titulo inſignire non dubitavit. Primus hanc Epiſtolam è tenebris eruit, & prelo Oxonienſi ſubjecit Rev. Uſſerius, 1643. verùm impreſſione nondum ad umbilicum perductâ, exemplar totum, unà cum ſchedis jam impreſſis, gravi incendio periit. Partem ſanè Græci, quo uſus eſt Uſſerius, MS. Codicis non exiguam, etiamnum videre eſt in Bibliothecâ ejus Theolog. p. 530. ubi quicquid ab antiquis Scriptoribus è S. Barnabæ Epiſtolâ Græcè citatum reperiri poterat, cum textu Græco Codicis MS. è regione poſito confertur: addita etiam ad latus veteri verſione Latinâ ex MS. etiam Codice depromptâ, ut eo modo accuratior inſtitueretur collatio. An. 1645. H. Menardus unà cum antiqua admodum verſione & notis doctiſſimis edidit *Pariſiis*, 4°. Anno ſequente Cl. Iſ. Voſſius Epiſtolarum Ignatianarum calci ſubdidit, *L. Bat.* An. 1672. Joh. Cotelerius eam Patribus ſuis Apoſtolicis inſeruit, *Pariſ.* Prodiit etiam Oxonii, an. 1685. 12°. in quâ editione quæcunq; in Græco textu deſunt ab antiquo Interprete Latinè exhibita, quæcunq; etiam in Interprete deſiderantur ex Græco ſuppleta, minio obducuntur. Noviſſimè Steph. Le Moyne Theologus Leidenſis, fuſiſſimis Commentariis illuſtratam inter Varia ſua Sacra exhibuit, *L. Bat.* 1685. 4°.

* L. 1. contra Celſ.

35. SIMON, *Magus* dictus; gente Samaritanus, ortus è vico Gitton, claruit anno 35. & deinceps. Tantam apud populares ſuos authoritatem præſtigiis & magicis artibus adeptus eſt, ut magnam Dei virtutem ipſum eſſe exiſtimarent. Philippi demum Diaconi apud Samaritanos prædicantis miraculis obſtupefactus, fidem Chriſtianam profiteri præ ſe tulit, Baptiſmo initiatus: mox miraculorum donum oblatâ pecuniâ à D. Petro licitari in animo habens, acriter eo nomine ab Apoſtolo correptus, hâc voce rejectus eſt, *Pecunia tua tecum pereat.* Hanc repulſam ægrè ferens Simon, à fide Chriſtianâ defecit, & ad ſolitum ſe contulit virus. Procedente tempore Romam profectus eſt, ubi præſtigiis ac veneficiis omnium in ſe ora oculoſq; convertit. Verùm à D. Petro Romam eum ſecuto, diſputatione habitâ impoſturæ convictus, ad ſilentium redactus eſt: & (ſi nonnullis è ſequioribus Hiſtoricis credendum ſit) ejuſdem precibus miſerandâ morte multatus. Inter Judæos ſeſe Dei filium eſſe, ſive Meſſiam jactitavit; inter Samaritanos Dei patris perſonam induit;

inter

inter Gentiles Spiritûs S. titulum ſibi vendicavit. Alia plura errorum ac bla- SÆC. I.
ſphemiarum portenta commentus eſt; quæ ſigillatim enumerant Irenæus, à CHR. N.
Epiphanius, Theodoritus, &c. & ut verbo dicam, Valentinianis, Gnoſticis, totiq; Hæreticorum peſti, tam dogmatibus quam exemplo prævit. Scripſit (teſte authore Conſtitutionum Apoſtolicarum l. 6. c. 16.) peſſimos ac venenoſis ejus placitis paſſim refertos libros, quos venerandis Chriſti & Apoſtolorum nominibus ſuppoſuit. Idem (eodem teſte) fecit & Cleobius, & ipſe Hæreſeωs à Simonianâ non multum abludentis conditor. Verùm utriuſq; næniæ jamdudum perierunt.

PHILO, ortu Judæus, gente Alexandrinus, de genere ſacerdotali, Alexandri Alabarchæ (ſummus is erat Judæorum apud Alexandriam magiſtratus) 40.
frater, claruit An. XL. Æræ vulgaris XLII. imperante Caio Caligulâ. Princeps legationis Romam miſſus eſt, ut cauſam gentis ſuæ adverſus Appionem tueretur. At ſubinſenſior Caius eum dicere prohibuit: quin & in diſcrimen capitis adduxit. Quando ad ſuos converſus dixit, Philo, bono ipſos animo eſſe oportere; cùm Caius quidem ipſis ſuccenſeat, reipſâ verò Deum ſibi hoſtem conſtituerit. Cùm ſecundâ vice veniſſet ad Claudium (ſi modò vera referant Euſebius *, Hieronymus †, aliique) in urbe Româ cum Petro Apoſtolo ſermonem habuit, ejuſque coluit amicitiam. Addit Photius ‖ eundem Chriſtianis etiam ſacris initiatum fuiſſe, ſed ab his dolore quodam & iracundiâ tandem deſciviſſe. Platonis ſcholæ ſe dedit, ejuſque Philoſophiam & facundiam penitùs imbibit: unde vulgatum illud, Ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει. Vir erat τὰ πάντα ἔνδοξος, inquit Joſephus *. Πολύς γε μὴν τὸν λόγον, καὶ πλατὺς ταῖς διανοίαις, ὑψηλὸς τε, καὶ μετέωρος ἐν ταῖς εἰς τὰς θείας γραφὰς θεωρίαις γεγενημένος, ποικίλην καὶ πολύτροπον τῶν ἱερῶν λόγων πεποίηται τὴν ὑφήγησιν, quod de eo habet Euſebius †, *Vir erat*, inquit, *in dicendo copioſus, in ſententiis locuples, in divinæ ſcripturæ intelligentiâ ſublimis atque excelſus; variam ac multiplicem ſacrorum voluminum expoſitionem edidit.* Senſum Allegoricum præcipuè ſectatus eſt; quin & omnis Allegoricus ſacræ ſcripturæ ſermo, cenſente Photio *, ab eo in eccleſiam promanavit. Scripſit præclara, & innumerabilia opera, quæ tanti ab omnibus habebantur, ut digna judicata ſint, quæ in publicis Romanorum Bibliothecis conſecrarentur. Extant ejus opera Gr. ex editione Turnebi, *Pariſ.* 1552. f. *Lat.* per Gelenium, 1561. G.L. *Genevæ*, 1613. fol. auctiora, & typis nitidioribus, *Pariſ.* 1640. fol. hoc ordine.

* L. 2. c. 17.
† De ſcript. c. 11.
‖ Cod. 105.
* Antiqu. Jud. l. 18. c. 10.
† L. 2. c. 18.
* Cod. 105.

De Mundi opificio.
Legis Allegoriarum libri, II.
De Cherubin, flammeo gladio, & Cain.
De Sacrificiis Abelis & Caini.
Quòd deterius potiori inſidiari ſoleat.
De Agriculturâ.
De Plantatione Noe, libri II.
De Temulentiâ.
De his verbis, Reſipuit Noe.
De Gigantibus.
Quòd Deus ſit immutabilis.
De Confuſione Linguarum.
Vita ſapientis per doctrinam perfecti, ſive *de legibus non ſcriptis*, viz. de Abrahamo.
De Migratione Abrahami.
De Congreſſu quærendæ eruditionis gratiâ.
De Profugis.
Quis rerum divinarum ſit hæres.
Vita viri civilis, ſive *de Joſepho.*
De eo, quòd à Deo mittantur ſomnia.
De vitâ Moſis, viz. *de Theologiâ, ac Prophetiâ, libri* III.
De Charitate.
De Judice.
De Creatione principis.
De Fortitudine.
De Decalogo.
De ſpecialibus legibus, quæ referuntur ad tria Decalogi capita, *viz.* 3m, 4m, & 5m.
De ſpecialibus legibus, quæ referuntur ad Decalogi capita, 6m, & 7m.
De Circumciſione.
De Monarchiâ.
De Præmiis ſacerdotum & honoribus.
De Animalibus idoneis ſacrificio, deque victimarum generibus.
De victimas offerentibus.
De Mercede meretricis non accipiendâ in ſacrarium.
Quòd liber ſit, quiſquis virtuti ſtudet.
De Vitâ contemplativâ, ſive *Supplicum virtu-*

SÆC. I. à CHR. N.

virtutibus. Hoc libro agit de moribus,& inſtitutis quorundam Aſcetarum, quos Therapeutas vocat; quos Chriſtianos fuiſſe opera D. Marci in Ægypto à Judaiſmo converſos longâ argumentorum ſerie contendit Euſebius: quam rectè, viderint alii. Mihi certè ſecus videtur, rationes alibi * fuſiùs expoſui.

* Vit. App. in vit. D. Marc. Num. 3.

De Nobilitate.

De Præmiis & Pœnis.

De Execrationibus.

Quòd Mundus ſit incorruptibilis.

In Flaccum.

De Virtutibus, & Legatione ad Caium.

Quare quorundam in Scripturis mutata ſint nomina.

Sacræ leges Allegoriarum poſt ſex dierum opus, libri III.

De Somniis, quòd à Deo immitantur.

De Mundo liber,qui quidem dubius eſt.

De Septenario, & feſtis diebus.

De Providentiâ Dei Fragmenta II. ex Michaele Apoſtolio Byzantino deſcripta. Hucuſq; Editio Pariſienſis.

De interpretatione ſeu mutatione Hebraicorum nominum, quæ in Veteri Teſtamento inveniuntur, liber. Extat. Lat. ab Hieronymo verſus inter ejuſdem opera. Tom. III.

De Biblicis Antiquitatibus ab Adamo ad Sauli regis mortem, liber; quem nonnulli Philoni Biblio (quem exeunte hoc ſæculo claruiſſe volunt) alii Philoni noſtro tribuunt. Rectiùs illi, qui utrique abjudicant, & nugivenduli cujuſdem recentioris opus eſſe cenſent. Habetur Latinè in Micropresbytico, *Baſil.* 1550. p. 295. inter hujuſmodi nugamenta, *Lugd.* 1560. 12°. & alibi.

Breviarium de Temporibus in duas partes diviſum. Incipit ab Adamo, deſinit in annum Chriſti lxxviii. Philoni id ſuppoſuit, commentariis illuſtravit, & Latinè inter alios ejuſdem farinæ ſcriptores edi curavit Joannes Annius Viterbienſis,*Romæ,* 1498. f. recuſum *Pariſiis* 1515. f. & alibi ſæpius. Ejuſdem commatis eſt liber *de Genealogiâ Chriſti*, qui cum Annii commentariis Latinè extat, *Pariſ.* 1612.

40. S. MARCUS,Evangeliſta (quem cum Johanne Marco,de quo Act.XII.12. malè nonnulli confundunt) genere erat Levites,clar. poſt annum 40. Petri diſcipulus& interpres, ac teſte Iſidoro Hiſpalenſi *,in baptiſmate filius,ejuſq; deinde comes aſſiduus,ab eo in Ægyptum miſſus. Alexandriæ primus Epiſcopus factus, Martyrium ibi ſubiit, quo verò anno mihi hactenus eſt incompertum. Rogatus Romæ à fratribus, ſcripſit Evangelium à Petro approbatum (inde Petri etiam Evangelium dictum) idque Græco ſermone Romanis ſatis familiari: factum id circa annum lxv. Petro & Paulo jam morte ſublatis; cum enim illum epiſtolâ ſecundâ ad Timotheum non longè ante Martyrium ſcriptâ, Romam accerſiverat Paulus; probabile eſt Marcum vel eodem, vel ſaltem ſequenti anno illuc veniſſe, ibique Evangelium vel primum condidiſſe, vel priùs conditum in publicum edidiſſe. Certè Irenæus lib. 3. c. 1. & ap. Euſeb. l. 5. c. 8. S. Marcum μετὰ τὴν τούτων ἔξοδον, *poſt Petri Pauliq; interitum*,Evangelium ſuum conſcripſiſſe diſertè tradit. Quod verò Evangelium à Petro approbatum dicat Euſebius, id forſan de ſcribendi conſilio, rebuſque evangelicis ipſi à B. Petro dum adhuc in vivis erat, communicatis, intelligendum eſt. In Evangelio ſuo condendo Matthæi ordinem ſequitur, ejuſque additis nonnullis ferè ubique premit veſtigia. Capitulum hujus Evangelii ultimum in omnibus penè Græciæ codicibus olim deſuiſſe teſtatur Hieronymus †. De ſtylo ejus obſervavit Chryſoſtomus *, ipſum Petrum magiſtrum ſuum verborum paucitate gaudentem imitari ſtuduiſſe. Sunt, qui volunt Marcum Latinè ſcripſiſſe: addunt alii ‖ ipſius autographum Latinum Venetiis in Bibliothecâ D. Marci hodienum aſſervari. Utrumque certè parem apud me fidem meretur. Magis obſervari meretur, quod narrat Hieronymus *, ſc. in quibuſdam, maximè Græcorum, exemplaribus, fini Evangelii D. Marci adjectam fuiſſe coronidem haud ita orthodoxam, quam nobis deſcriptam exhibet. Liturgiam quod attinet D. Marco inſcriptam, & ſub ejus nomine editam G.L. Pariſ. 1583. & in Auctuario 1624. Tom. II. ſpuriam eſſe,ac ætate Apoſtolicâ longè inferiorem nemo non videt. Cæterùm Joannes ille Marcus, de quo Act. XII. paſſionem Barnabæ Apoſtoli ſcripſiſſe à Sigeberto Gemblacenſi de Scrip. Eccleſ. c. 2.

* De Vit. & Ob. Sanctorum, c. 84.

† Ad Hedib. quæſt. 3. tom. 3. p. 143.
* Homil. 3. in Matth. non longe ab init.
‖ Corn à Lap. præf. in Marc. p. 562.
* Adv. Pelagian. Dial. 2.

Digitized by Google

c. 2. dicitur. Verùm non magis id fidem meretur, quàm quòd nonnulli volunt eundem Evangelii etiam authorem eſſe.

S. LUCAS Antiochenus, arte Medicus, (de ejus pingendi peritiâ miras 49.
narrant fabulas S. Metaphraſtes, Gretſerus, Nicephorus, & alii) à D. Paulo, dum Antiochiæ ageret (uti veriſimile eſt) converſus, cujus perinde ſectator erat, & omnis peregrinationis comes, eoque Romanis vinculis ſoluto, in Dalmatiâ, Galatiâ, Italiâ, Macedoniâ, & alibi fortaſſis, prædicavit. Vitam egit cœlibem, ac mortuus eſt anno ætatis 84 circa an. (ut nonnulli volunt) lxx. quo verò mortis genere incertum eſt. Nicephorus * ſcribit eum ex fructiferâ oleæ arbore ſuſpenſum fuiſſe; Dorotheus † Epheſi obiiſſe, Martyrologium Rom. ‖ in Bithyniâ martyrio eſſe affectum: alii Romæ, alii alibi. Certe Arabicus vitæ ejus apud Kirſtenium ſcriptor *, ipſum Romæ, idque non diu poſt primam S. Pauli è carcere ſolutionem paſſum eſſe vult, redditâ hâc ratione, quòd ſi diutiùs vixiſſet, Actuum Apoſtolicorum hiſtoriam longius protraxiſſet; quæ ratio an ſatis ſolida ſit, judicent eruditi. A D. Paulo, & reliquis Apoſtolis doctrinam Evangelicam didicit, è quorum narrationibus Evangelium ſuum compoſuit; in quo multa fuſiùs ac copioſiùs, quàm cæteri Evangeliſtæ, deſcribit; ea præcipuè tractans, quæ ad Chriſti ſacerdotium pertinent. Scripſit etiam, ſed hæc αὐτόπτης, Acta Apoſtolorum, origines & incrementa Eccleſiæ Evangelicæ, præſertim D. Pauli (cujus indiviſus erat aſſecla) labores, certamina, & peregrinationes complexa uſque ad biennalem Romæ incarcerationem, in quâ hiſtoriam ſuam claudit. Utrumque opus inſcripſit Theophilo, optimati (ut credere par eſt) Antiocheno; Συγκλητικὸν ἄνδρα, καὶ ἄρχοντα ἴσως vocat Theophylactus †. Utrumq; anno Chr. lix. S. Paulo nondum ex carcere dimiſſo, ſcripſiſſe videtur. De ſtylo ejus hæc Hieronymus* ex mente Veterum. *Evangeliſtam Lucam tradunt veteres Eccleſiæ Tractatores Medicinæ artis fuiſſe ſcientiſſimum, & magis Græcas literas ſciſſe, quàm Hebræas. Unde ſermo ejus tam in Evangelio quàm in Actibus Apoſtolorum comptior eſt, & ſæcularem redolet eloquentiam.* Et alibi †, *Lucas, qui inter omnes Evangeliſtas Græci ſermonis eruditiſſimus fuit, quippe Medicus, & qui Evangelium Græcis ſcripſerit; quia ſe vidit proprietatem ſermonis transferre non poſſe, meliùs arbitratus eſt tacere, quam id ponere quod legenti faceret quæſtionem.* Hieronymus * in *Lucâ* libri cujuſdam, (quem Apocryphis annumerat) Περιόδων *Pauli & Theclæ* inſcripti, meminit; quem ex Tertulliani fide Presbyterum quendam Aſiaticum, D. Pauli amore ductum, ſuppoſuiſſe, idque S. Johanni confeſſum, ob id loco excidiſſe narrat: utrùm verò ſub Lucæ nomine confictæ eſſent hæ Περίοδοι, diſertim non dicit.

* Hiſt. Eccleſ. l. 2. c. 43.
† De vit. & mort. App. in Biblioth. patr. tom. 3 p. 148.
‖ Ad diem 18. Octob. p. 645.
* Vit iv. Evan. p. 45.
† Procem. in Luc. p. 293.
* Com. in cap. 6. Eſaiæ.
† Ep. ad Damaſum. T. iii. p. 124.
* De Script. c. 7.

DIONYSIUS, patriâ Athenienſis, de quo Suidas *, ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος, 50.
καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας εἰς ἄκρον ἐληλακώς, *Vir clariſſimus, & ad ſummum Græcæ diſciplinæ faſtigium provectus.* Literarum humaniorum ſtudiis ſe dedit primùm Athenis, deinde Heliopoli in Ægypto; ubi (ſi vitæ ejus Scriptoribus fides ſit adhibenda) admirabilem illam Solis Eclipſin, quæ tempore paſſionis Chriſti contigit, ſpectatâ, exclamâſſe dicitur, ἢ τὸ θεῖον πάσχει, ἢ τῷ πάσχοντι συμπάσχει, *aut deus patitur, aut cum patiente dolet.* Domum reverſus in ſenatum Areopagi cooptatus eſt, unde & Areopagitæ nomen traxit. Circa an. Chriſti 50. Paulo Athenis prædicante, Chriſtianam fidem amplexus eſt: quin & primum Athenienſium Epiſcopum conſtitutum fuiſſe tradit Dionyſius Corinthiorum Antiſtes *. Immò ſi Suidæ, Nicephoro, Syncello, &c. fides ſit habenda, ipſius Pauli manibus eſt ordinatus. Demum poſt clariſſimam fidei confeſſionem, poſt graviſſima tormentorum genera, glorioſo martyrio coronatum eſſe refert Ariſtides philoſophus Athenienſis in Apologiâ ſuâ, ſimodò eam verè allegant Uſuardus & Ado in Martyrologio †. Quo verò tempore obiit, an ſub Trajano, an ſub Adriano, vel (quod veriſimilius videtur) ſub Domitiano, non liquet. De duobus Dionyſiis, Pariſienſi uno, Athenienſi altero, vel ut alii, uno eodemq; Dionyſio, nihil hic agam. An Dionyſius noſter quidquam ſcripti poſt ſe reliquerit, quicquid dicant alii, non ſatis

* In voce Διον.
* Ap. Euſeb. l. 3. c. 4. & l. 4. c. 23.
† V. Non. Octob.

tis conſtat. De Pſeudo-Dionyſio, ejuſque ſcriptis, agemus ſæculo quarto.

50. MARCELLUS, Romanus, Marci urbis præfecti filius, ex Simonis Magi auditore B. Petri Diſcipulus, claruit, ut fertur, an. 50. & deinceps; demum martyrio coronatus. Sed fabuloſa omnia, nullo veteri authore fulta. Scripſiſſe eum *de Conflictu S. Petri & Simonis Magi*; *de Actibus Petri & Pauli, & de Magicis Artibus Simonis Magi ad SS. Nereum, & Achilleum*; *de Obitu S. Petronillæ filiæ D. Petri Apoſtoli*; *de Paſſione S. Fæliculæ*; *de Paſſione S. Nicomedis*, aliaq; quædam de Sanctorum geſtis, memorat Sigebertus Gemblacenſis, Trithemius, Poſſevinus, aliique. Extat fragmentum libelli *de Conflictu S. Petri cum Simone M.* ad calcem *Bibliotb. Pontif.* Lud. Jacob. à S. Carolo, p. 487. Ego autem, ſi tanti res eſſet, ut conjecturis indulgerem, hunc libellum potius Marcello I. ab an. 304. Epiſc. Romano, qui ob. an. 309. tribuendum eſſe exiſtimarem.

59. ACHAIÆ Presbyteri, qui Martyrio S. Andreæ Apoſtoli interfuerunt, an. 59. Epiſtolam de ejus paſſione ſcripſiſſe dicuntur. Exſtat Lat. apud Lipomannum & Surium ad xxx. Novembris. Quæ utut antiqua, & pro legitimâ à Bellarmino, Poſſevino, Labbeo, &c. defendi ſoleat, utpote dogmati ſuo de Euchariſtiâ paulò faventior; nihilominus à longè majori eruditorum parte tanquam ſpuria meritò rejicitur, quin & olim à S. Philaſtrio Brixienſi, ab Innocentio I. & Gelaſio Papis, in Apocryphorum cenſum detruſa eſt. Certe Baronius non uno loco damnare videtur: viz. an. 44. Sect. 42, 43. an. 69. Sect. 34. neq; ipſi Bellarminus & Labbeus, etſi defendant; certò tamen genuinam eſſe pronunciare audent.

59. ABDIAS, Babylonius, inter Scriptores hujus ævi Eccleſiaſticos numerari ſolet. Ortu erat Judæus, & è LXX. diſcipulis unus, Dominumq; noſtrum (ſi modò fidei ejus ſtandum ſit) in carne vidit, multis Apoſtolorum geſtis & paſſionibus interfuit, ac Simonem & Judam in Perſida abeuntes comitatus, ibi ab iis primus Babyloniæ Epiſcopus conſtitutus eſt. Sed nugæ omnia, à nullo Veterum vel ſemel memorata. Dato enim Abdiam vel unquam in rerum naturâ exſtitiſſe, multò magis adhuc aliquid eum ſcripſiſſe incertum eſt. Etenim quos ſub ejus nomine ex vetuſtis admodùm exemplaribus, & 700. penè annorum ætatem præ ſe ferentibus edidit Wolfg. Lazius Baſil. anno 1551. fol. *de Hiſtoriâ Certaminis Apoſtolici*, libri x. ab Abdiâ Hebraicè conſcripti, ab Eutropio diſcipulo Græcè converſi, denùm à Julio Africano in Latinum ſermonem tranſlati, putidi ſunt adeò, ac fabuloſi, ut vix inter Legendas ligneas locum habere mereantur. Unde mirum videri debet quiſquilias haſce W. Lazio, viro non indocto & diligentiſſimo, adeò fucum feciſſe, ut in præfatione ſcribere non dubitaverit, tantam inter Actus Apoſtolorum, & priorem horum librorum partem intercedere ſimilitudinem, ut vel Abdiam hæc ex Lucâ ſumpſiſſe, vel Lucam ex Abdia, credendum ſit; cùm uterq; eodem tempore vixerit, & Apoſtolorum diſcipulus extiterit. Nec Cl. Voſſio * aſſentiri poſſum, hos Abdiæ libros, à B. Auguſtino deſignari, contra Adamantium, c. 17. ubi hiſtoriolam quandam de Apoſtolo Thomâ ex Scripturis Apocryphis refert, quæ in Abdiæ libro ix. reperitur. Multæ enim erant fabulæ Auguſtini ævo, diuq; antea de Apoſtolis confictæ, partim ſcriptæ, partim ore traditæ, quas hujus hiſtoriæ conſarcinator in ſuam farraginem transferre poterat. Quinimò in ipſo iſtius libri initio affirmat impoſtor, ſe ea quæ habet de D. Thomæ geſtis, ex libro quodam antiquiori, in quem incidit, omiſſis ſupervacaneis exſcripſiſſe. Prodiit etiam hæc Abdiæ Hiſtoria, *Colon.* 1569. 12°. *Pariſ.* 1571. 8°. & in Bibliotheca Patrum haberi ſolet.

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 9.

64. LINUS, natione Italus, patriâ Tuſcus, Claudiæ filius, à D. Paulo Ep. ſecunda ad Timotheum Romæ ſcriptâ, memoratus: Poſt Paulum Petrumq;

Pa.

Digitized by Google

τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας πρῶτος κληροῦται τὴν ἐπισκοπήν, inquit Euſebius *. Sedem tenuit
juxta Ceſtrienſem noſtrum ab ann. Chr. lv. ad ann. lxvii. Mihi verò longe
probabilius videtur, Eccleſiæ Romanæ à Petro & Paulo ann. lxiii. vel lxiv.
fundatæ Linum ab iis primum epiſcopum datum fuiſſe; Θεμελιώσαντες οὖν καὶ οἰκοδομήσαντες οἱ μακάριοι ἀπόστολοι τὴν ἐκκλησίαν, Λίνῳ τὴν τῆς ἐπισκοπῆς λειτουργίαν ἐνεχείρισαν, inquit
Irenæus ‖; *Fundata jam & ædificata Eccleſia, beatiſſimi Apoſtoli epiſcopatus officium Lino tradiderunt.* Sed brevi admodum tempore ſediſſe videtur, & forſan
aut cum Conſtitutionum Apoſtolicarum Autore * ſtatuendum eſt, ipſum, vivente adhuc Petro, obiiſſe, aut ſaltem non diu poſt Apoſtolorum martyrium,
vigente adhuc Perſecutione Neronianâ, mortem oppetiiſſe. Non opus eſt
monere Lectorem eruditum, in primorum Romæ Pontificum ætate & ſucceſſione diſponenda, miram ac pene irreconciliabilem inter Scriptores Eccleſiaſticos tam Veteres quam Recentiores, eſſe diſcrepantiam: quam magna ſit
hæc confuſio, & unde ortum habuerit fuſè & ex profeſſo agunt Pearſonus &
Dodwellus, in Diſſertationibus Chronologicis nuper editis. Sed ad Linum
redeo. Multa de eo fabulantur Chiffletius *, aliiq;. Hîc locum habet ob
libellos duos de paſſione SS. Petri & Pauli, quos licet Linus à Sigeberto †
dicatur Græcè ſcripſiſſe, ii tamen quos nunc habemus barbari cujuſdam ac
priſci Monachi opus eſſe videntur, judice Cl. Voſſio *: quin & prout nunc
typis excuſi exſtant, ab hæreticis corrupti, fuliginis aliquid contraxerunt;
tametſi eos adhuc illibatos in antiquiſſimis codicibus Biſontinis aſſervari teſtatur Chiffletius †. Exſtant Biblioth. Patr. tom. ii. & in quavis aliâ editione: Ut de Laurentii Barrii *Hiſtoriâ Chriſtianâ*, & Jac. Fabri Commentariis
in Epiſtolas Paulinas nihil dicam, quorum utriq; inſeruntur. Spurios eſſe,
nulliuſq; fidei, dubitari nequit. Fatentibus etiam Baronio an. lxix. Poſſevino, Joanne Maria Braſichallano in indice Romano à ſe confecto, Bellarmino, Labbeo, ut de aliis non dicam.

SÆC. I. à CHR. N.

* L. 2. c. 3.

‖ L. 3. c. 3. & ap. Euſeb. l. 5. c. 6.

* L. 7. c. 47.

* Veſont. part. 2. c. 1.

† De Script. Eccleſ. c. 5.

* Hiſt. Gr. l. 2. c. 9.

† Loc. cit.

CLEMENS, Romam natalem habuiſſe dicitur, ad Montem Cælium, 65.
Patre Fauſtino, matre Mattidiâ natus, quod tamen incertum eſt. S. Pauli
comes erat, & συνεργός, una cum aliis, *quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ*,
Philipp. 4. 3. Eum Petri Apoſtoli diſcipulum vocat Origenes; & probabile eſt una cum Petro in ædificandâ Romanâ Eccleſiâ laboraſſe. De tempore
quo ad ſedem Romanam pervenerit, variæ ſunt eruditorum ſententiæ, quas
hoc loco enumerare non vacat. Fateor me Tertulliani præcipuè, & Euſebii
autoritate ductum in eâ olim fuiſſe ſententiâ; Clementem à S. Petro ordinatum, in partem muneris epiſcopalis admiſſum eſſe, nimirum ut Eccleſiæ Judæorum Romæ habitantium præſideret, donec, mortuo Lino, quem Eccleſiæ
Gentilium Epiſcopum D. Paulus ibidem conſtituerat, & qui illum ſequebatur, Cleto, Eccleſiâ Romanâ tam Judæorum quam Gentilium inter ſe jam
conjunctâ, Clementem circa ann. xci. in totius Eccleſiæ curam ſucceſſiſſe;
tandemq;, teſte Euſebio, ann. Trajani iii. Chr. C. deceſſiſſe, quâ de re prolixè alibi * diſputavimus; Re verò jam melius perpenſâ, Cl. Dodwello potius aſſentior, Lino ſcilicet & Anacleto brevi admodum tempore ſublatis, Clementem ab ann. lxiv. vel lxv. in ſede Romanâ ſucceſſiſſe; eamq; ad ann.
lxxxi. vel ut habet calculus Pearſonianus lxxxiii. tenuiſſe. Euſebius quidem,
ut ſupra notavimus, cum annum Trajani iii. Chr. C. ob perſecutionem hoc
tempore excitatam inſignem reddere voluit, in hunc etiam annum Clementis
mortem conjecit. Addiderunt Recentiores ipſum Cherſonam Ponticam relegatum, Martyrio coronatum eſſe. Verùm Martyrii Clementini non meminit Euſebius, non Euſebio antiquiores Irenæus, Clem. Alex. Tertullianus,
aliive; de hâc re ante quintum fere ſæculum ne γρῦ quidem. Totius fabulæ
origo hinc profluxiſſe videtur, quod primi hujus Martyrii fabricatores Clementem noſtrum cum Flavio Clemente Conſule, Domitiani Imperatoris
conſobrino, qui propter Chriſti fidem circa hæc tempora martyrium ſubiit,
temerè confuderint, uti rectè animadvertit Cl. Dodwellus. Hinc de martyrio ejus, de genere Imperiali, & cum Domitiano Auguſto affinitate, nata
fabula; quod nos etiam olim obſervavimus. Addam ſolum quod habet Ire-

* Vit. PP. tom. 1. in Vit. Clem. n. 4.

Digitized by Google

næus, loc. ſupr. citat. tertio ab Apoſtolis loco Pontificatum ſortitum eſſe Clementem, qui quidem Beatiſſ. Apoſtolos viderat, & cum iiſdem familiariter verſatus fuerat, & prædicationem Apoſtolorum adhuc auribus ſuis inſonantem traditionemq; præ oculis habebat.

OPERA GENUINA.

E*Piſtola ad Corinthios*, occaſione graviſſimi ſchiſmatis in Eccleſiâ Corinthiacâ graſſantis, Eccleſiæ Romanæ nomine ſcripta; quâ eos ad pacem, concordiamq; revocavit, & fidem illorum, & quam recèns ab Apoſtolis ſuſceperant, traditionem renovavit. Miris ſanè Elogiis hæc Epiſtola à Veteribus ornatur; Irenæo * audit *ἱκανωτάτη γραφὴ*, *ſcriptum luculentiſſimum*; Euſebio † *μεγάλη τε καὶ θαυμασία*, *eximia atq; mirabilis*, *καὶ ἀνωμολογημένη παρὰ πᾶσι*, *ab omnibus recepta*; Photio * *ἀξιόλογος*, *magni facienda*; Hieronymo ‖ *valdè utilis*: tanto ſanè pretio ab omnibus habita, ut teſtante Euſebio †, in pleriſq; Eccleſiis, & ſuâ & ſuperiori memoriâ publicè legeretur. De iſtâ ita cenſet Photius *, *ἁπλοῦς δὲ κατὰ τὴν φράσιν, καὶ σαφής ἐστι, καὶ ἐγγὺς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, καὶ ἀπεριέργου χαρακτῆρος*, *ſimplex ejus oratio eſt, ac perſpicua, ad Eccleſiaſticam, & inelaboratam accedens dicendi formam.* De tempore quo ſcripta ſit hæc epiſtola inter eruditos nondum convenit. Miſſis aliorum ſententiis, unicam Dodwelli conjecturam in medium proferam; ſcriptam ſcilicet fuiſſe, Clemente nondum Romanæ urbis Epiſcopo conſtituto; quod enim non ad Neronis, ſed ad Domitiani tempora rejiciunt plurimi, multis ipſe refellit, Addit. ad Pearſon. Diſſert. 2. c. 6. §. 24. Cum igitur ann. Chr. lxiv. occaſione hominum quorundam *πνευματικῶν*, qui donis Spiritus S. extraordinariis inſigniti adverſus ordinarios Eccleſiæ rectores inſurgebant, gravi ſchiſmate laboraret Eccleſia Corinthiaca, Fortunatum, quem Primitias Achaiæ vocat S. Paulus, 1 Corinth. 16. 15. Claudium alioſq; legatos miſerunt ad Romanos, eorum opem auxiliumq; implorantes; anno demum ſequenti Corinthiis reſpondet Eccleſia Romana, ſede forſan propter perſecutionem recentemq; Apoſtolorum cædem necdum plenâ. Hinc non ſuo, ſed Eccleſiæ Romanæ nomine ſcribit Clemens: hinc epiſtolæ initio ſe excuſat, quod poſtulatis eorum tardius animum adjecerit, *διὰ γενομένας ἡμῖν συμφορὰς καὶ περιπτώσεις*, *propter calamitates, & caſus adverſos qui nobis acciderunt.* Intelligit (ut opinor) Neronis perſecutionem, vix adhuc ſedatam. Pluribus hæc firmari poterant; ſed nolo hiſce diutiùs immorari. Veriſimillima quidem videntur, doctis tamen diſcutienda relinquimus.

* Ap. Euſeb. l. 5. c. 6.
† L. 3 c. 16.
* Cod. 112.
‖ De Script. c. 15.
† Loc. cit.
* Cod. 126.

Fragmentum *Epiſtolæ ſecundæ*, ſeu potiùs Homiliæ, quæ admonitionem inſtitutionemq; vitæ melioris continet (Aliud etiam hujus Homiliæ fragmentum ex Damaſceni parallelis deſumptum Græcè exhibet in notis ſuis Cotelerius). Hanc verò non proinde ac priorem receptam, ac probatam fuiſſe, neq; vetuſtiores ejus teſtimonio unquam uſos eſſe diſertim teſtantur Euſebius *, Hieronymus †, Photius ‖, aliiq;: Quanquam non deſunt, qui eam Clementi noſtro ſtrenuè vindicent, & in his Gottifredus Vendelinus (qui & verſionem Latinam huic fragmento adjunxit) *Divinat. de Clementis Epiſtolis*, noviſſimæ Conciliorum Editioni inſertâ, Tom. 1. Haſce Epiſtolas tot retro ſæculis amiſſas, poſtquam eas deſperabundus deplorârat orbis eruditus, ex vetuſtiſſimi Codicis S. Bibliorum MS. Græci, Theclæ Virginis manu (ut ferunt) deſcripti, & à Cyrillo Patriarchâ ad Sereniſſimum Angliæ Regem dono miſſi, calce deſumptas, primus in lucem edidit, notiſq; doctiſſimis illuſtravit Patricius Junius, *Oxon.* 1633. in 4°. Exſtant etiam *Oxon.* 1677 12°. (ſed omiſſis Junii notis) & in Conciliorum Tomo 1. *Helmſtadii*, curâ Joach. Maderi 1654. 4°. & cum Pauli Colomeſii notarum Spicilegio, *Londini* 1687. 8°. Hanc ad Corinthios epiſtolam in Sermonem Anglicum tranſtulit, & notis ſane non ineruditis illuſtravit Gulielm. Burtonus Londinenſis, Hiſtoriæ Linguæ Græcæ Autor, *Londini*, 1647. 4°. Cæterum haud ſatis conſtat, quid ſibi velit Hieronymus *, cùm de Epiſtolis à Clemente ad Corinthios ſcriptis verba faciens, *omnem penè ſermonem ſuum de virginitatis puritate Clementem con-*

* L. 3. c. 38.
† Loc. cit.
‖ Cod. 112.
* Lib. 1. adv. Jovinian.

Digitized by Google

contexuiſſe ſcribat. Neq; enim alias ab hiſce quæ nunc extant, Epiſtolas ad Corinthios dediſſe Clementem credi poteſt, nec in his utramq; faciunt paginam virginitatis laudes. Id potiùs dicendum videtur, Hieronymum nimio virginitatis laudandæ ſtudio abreptum, hyperbolicâ dictione uſum fuiſſe, cúmq; Clemens pauculas periodos animi corporiſq; puritati docendæ impendat, totum ſermonem virginitatis encomio dicatum eſſe voluiſſe.

OPERA SUPPOSITITIA.

C*Anones Apoſtolorum* lxxxv. Videntur hi Canones ex Communi Eccleſiæ Primitivæ diſciplinâ, inſtitutis, decretis, orti, circa finem ſecundi ſæculi in unum Synodicon eſſe redacti: Apoſtolici dicti, non quòd ab ipſis Apoſtolis conditi ſint, ſed quòd ex doctrinâ, & praxi Apoſtolicâ profluerent, vel à viris Apoſtolicis editi eſſent. An verò à Clemente Alex. primùm collecti, qui ſcripſit περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν, ut fidem nobis faciunt Euſebius *, Hieronymus ‖, & Photius †, (uti ſatis acutè conjicit Doctiſſ. noſter Beveregius) aliorum eſto judicium. Sigillatim hos Canones explicavit, & adverſus Dallæum, ejuſq; hyperaſpiſten vindicavit idem Beveregius tum in Annotationibus ad Pandectas Canonum, tum in Codice Canonum Eccleſiæ Primitivæ vindicato, *Londini*, 1678. edito. Habentur iſti Canones Gr. Lat. Concil. Tom. 1. p. 25.

* L. 6. c. 13.
‖ De Script. c. 15.
† Cod. cxi.

Conſtitutionum Apoſtolicarum libri VIII. eodem circiter tempore, quo Canones, ſcripti: ex variis διδασκαλίαις & διατάξεσι, quas Viri Apoſtolici tunc temporis edere ſolebant, primùm, ut videtur, compoſiti. Has Conſtitutiones Epiphanii ævo ab Hæreticis graviter depravatas, longè alias ab iis, quæ olim exſtiterunt, ac diverſas eſſe certiſſimè conſtat, quod ex additionibus, truncationibus, & interpolationibus facilè contingere potuit. Eas Græcè primus edidit Franciſcus Turrianus, qui prolegomena & Scholia ſua Græcè addidit, *Venetiis*, 1563. 4°. Latinè unâ cum Scholiis Car. Bovius, *Pariſ.* 1564. 8. Gr. Lat. Fronto Ducæus, Jeſuitarum in eruendis Eccleſiæ Græcæ monumentis doctiſſimus, ad calcem Commentariorum Zonaræ, *Pariſ.* 1618. fol. Unde in noviſſimam ſuam Conciliorum editionem tranſtulit Cl. Labbeus, tom. 1.

Recognitionum libri X. varia ſortiti nomina, quandoq; S. *Clementis Acta*, *Hiſtoria*, *Chronica*, quandoq; S. *Petri Acta*, *Itinerarium*, *Periodi*, *Dialogi cum Appione*, dicti. Horum librorum antiquitatem ſatis arguunt, quæ ex iis ſub Clementis Περιόδων nomine citat Origenes †, quæq; in hodiernis exemplaribus totidem verbis reperiuntur. Exſtat ampliſſimum Bardeſanis Syri fragmentum ex Libro de Fato Gr. apud Euſebium *, quod iiſdem verbis nono Recognitionum libro habetur hodie. Quis ab altero acceperit, haud ſatis certum eſt. Quid ſi ipſe Bardeſanes harum Recognitionum compilator fuit? conjecturam ſanè noſtram de hâc re rationibus ſuis munitam, prolixè alibi expoſuimus. Exſtant Lat. ex antiquâ verſione Ruffini (qui nævos forſan in iis olim ab Hieronymo & Photio notatos ſuppreſſit) curâ Jacobi Stapulenſis, *Pariſ.* 1541. 1544. *Colon.* 1570. & cum reliquis Clementis Operibus alibi ſæpius.

† Philocal. c. 23. p. 81, 82.
* Præp. Evang. l. 6. c. 10.
Vit. PP. primit. in Clement. tom. 1. num. 11.

Τὰ Κλημέντια, ſeu *Homiliæ Clementinæ* XIX. eadem eſſe videntur, ac altera Recognitionum Editio, cujus meminit Rufinus. Certè quicquid de iſta referat, iis apprimè convenit. Primus edidit Gr. unâ cum verſione Latinâ doctiſſ. Cotelerius.

Κλήμεντος περὶ τῶν πράξεων, &c. De Rebus geſtis, peregrinationibus, & prædicationibus S. Petri Apoſtoli Epitome: ex Recognitionibus & Homiliis à Simeone Metaphraſtâ (ſi in re tam incertâ conjecturam mihi ferre liceat) olim collecta: quod ex poſteriore ejus parte cum S. Clementis Martyrio à Metaphraſte edito collatâ conſtare poteſt. Edidit Gr. Lat. Joach. Perionius, *Pariſ.* 1555. 4. Lat. reliquis Clementis Operibus adjungi ſolet.

SÆC. I. à CHR. N. *Epiſtola ad Jacobum, Fratrem Domini*, Actis S. Petri olim præfixa, prout & in Homiliis Clementinis hodie reperitur: quæ in binis Recognitionum editionibus (de quibus antea) varia erat: in hâc B. Petro, in illâ S. Clementi aſcripta, notante Photio *: ex Græcâ hujus Epiſtolæ editione jam apparet, quàm malâ fide egerint Epiſtolarum Decretalium conſarcinatores, qui Verſioni ſuæ Latinæ laciniam ipsâ Epiſtolâ duplo ferè auctiorem aſſuerunt.

* Cod. 112.

Omnia iſta Clementis Opera, tum genuina, tum ſpuria, in unum collecta, & annotationibus ſanè quàm doctiſſimis elucidata, edidit Gr. Lat. Joh. Bapt. Cotelerius in PP. Apoſtolicis, *Pariſ.* 1672. fol.

De Clementis *Liturgiâ*, & Epiſtolis Decretalibus, utpote ab omnibus jam rejectis, & damnatis, nihil nos agere, ſemel jam monuiſſe ſufficiat.

65. HERMAS, *Paſtor* dictus. Quis, cujaſve fuerit hic Hermas, (nomen, opinante Grotio, contractum ex Hermodorus) non bene conſentiunt ſive Veteres, ſive Recentiores. Multi volunt Hermam illum fuiſſe Pauli diſcipulum, de quo mentio habetur Rom. xvi. 14. & qui obiiſſe dicitur an. Chr. 80. atque id ipſum Author innuere videtur in fine Viſionis ſecundæ, ubi de Clemente loquitur, & Graptâ. Hanc ſententiam fovisse videntur (ne quid jam de poſterioribus dicam) Irenæus, Tertullianus, Clemens Alex. Origenes, aliique ſecundi & tertii ſæculi ſcriptores. Alii verò, at non pari ratione, ſolius quippe libri Pontificalis authoritate ducti, eundem faciunt cum Hermete Pii Papæ Romani fratre, qui ſequenti ſæculo claruit. Verum prior ſententia veritati eſt longè magis conſentanea; certe Autor eſt antiquiſſimus, ac ævi plane Apoſtolici. Vixiſſe videtur ſub Clemente Romano, eoque jam Pontifice, quem Sedem Romanam tenuiſſe ab ann. lxiv. vel lxv. ad lxxxi. vult Dodwellus, ab ann. lxix. ad lxxxiii. Ceſtrienſis. Et ita quidem *Viſione ſecunda* jubetur Hermas duo Viſionis ſuæ exemplaria conſcribere; unum *Graptæ*, Eccleſiæ Romanæ, ut videtur, viduæ communicandum, quo viduas & orphanos commoneret; alterum *Clementi* mittendum, ut in exteras Civitates mitteret: ubi (ut recte notat doctiſſ. Oxonienſium antiſtes, ὁ νῦν ἐν ἁγίοις) Clementem Romæ Epiſcopum proculdubio intelligit, qui pro muneris ſui ratione literas encyclicas, ſyſtaticas, & formatas ad vicinas Eccleſias frequenter dirigere, earumque rebus conſulere ſolebat. *Magnam illam tribulationem ſuperventuram*, de quâ agit Viſione quarta, §. 3. ad excidium Hieroſolymitanum, θλῖψιν illam μεγάλην, & ὀργὴν μέλλουσαν toties in N. T. prædictam, aptè ſatis referunt Hammondus, & Dodwellus; ac proinde ſcripſiſſe oportet, ante ann. lxx. quo urbs Hieroſolyma à Tito expugnata, & vaſtata eſt. Scripſit tres libros, qui & hodie Latinè exſtant. Primus, qui Eccleſia inſcribitur, 4 Viſiones complectitur, Autori factas. Secundus, Paſtor dictus, continet 12 Mandata, ab Angelo cuſtode ſub ſpecie venerandi Paſtoris tradita. Tertius, 10 habet Similitudines, per quas ad vitam beatam, & Chriſtiano dignam author inſtruitur. Prodiit Opus iſtud primò *Pariſiis* à Jac. Fabro editum anno 1513. mox *Argentorati* ann. 1522. deinde inter Orthodoxographa Baſilienſia, & Biblioth. Patr. tom. ii. denique majori curâ & diligentiâ exculto inter Patres Apoſtolicos locum dedit Cotelerius, *Pariſ.* 1672. Seorſim edidit cum notis Gaſp. Barthius (qui verſionem, quam habemus, Anaſtaſio Bibliothecario adjudicat) ac Claudiano Mamerto ſuo an. 1655. edito ſubjunxit. Nuperrimè ad duos MS. Codd. caſtigatum brevibuſque ſcholiis ornatum, unâ cum Barnabæ Epiſtolâ in lucem emiſit doctiſſimus Oxonienſium Antiſtes, *Oxon.* 1685. 12. Eoſdem eſſe hos libros cum iis, qui in primis Eccleſiæ ſæculis exſtiterunt, fidem faciunt ea, quæ ab Irenæo, Tertulliano, aliiſque ex iis citantur, in iiſdem hodie reperta: quamvis non negem quædam iis aſſuta eſſe, & affixa. Miſſis aliorum cenſuris ea ſolùm proferam, quæ de hoc ſcriptore habet Euſebius *. Ἰστέον δ', ὡς καὶ τοῦτο (Hermæ βιβλίον) πρὸς τινῶν ἀντιλέλεκται, δι' οὓς οὐκ ἂν ἐν ὁμολογουμένοις τεθείη. Ὑφ' ἑτέρων δ' ἀναγκαιότατον οἷς μάλιστα δεῖ στοιχειώσεως εἰσαγωγικῆς, κέκριται, ὅθεν ἤδη καὶ ἐν ἐκκλησίαις ἴσμεν αὐτὸ δεδημοσιευμένον, καὶ τῶν παλαιοτάτων δὲ συγγραφέων κεχρημένους τινὰς αὐτῷ κατείληφα. *Sciendum eſt eum librum à nonnullis quidem in dubium eſſe revocatum. Quamobrem inter recepta*

L. 1. Viſ. 2. §. 3.

* L. 3. c. 3.

Digitized by Google

ceptæ authoritatis libros cenſeri non poteſt. Ab aliis verò maximè neceſſarius judicatur, iis præſertim, qui primis religionis noſtræ elementis inſtituendi ſunt. Unde etiam in Eccleſiis eum publicè legi comperimus, & quoſdam ex vetuſtiſſimis ſcriptoribus ipſius teſtimonio uſos fuiſſe. Etiam Hieronymus † ſuo adhuc tempore apud quaſdam Græciæ Eccleſias publicè legi innuere videtur. Tantæ olim inſuper authoritatis, ut ab Irenæo, Tertulliano, & Origene ſub *Scripturæ* nomine ſæpe citaretur. Nihilominùs à pluribus Veterum rejectus eſt, quorum ſententiam ſic explicat Rev. Uſſerius in Biblioth. Theolog. MS. p. 23. "Tertullianus * Scripturam apocrypham & falſam vocat, & omni concilio noſtrorum damnatam. Gelaſius cum Concilio lxx Epiſcoporum in Decreto ſuo de libris apocryphis † inter Scripturas apocryphas dubiæ fidei rejicit. Proſper Aquitanicus ‖ teſtimonium ejus repudiat. Athanaſius † & Theodoretus * Arianos qui ex hoc libro teſtimonium petebant, dicunt ex libro non canonico teſtimonium petiiſſe. Arianorum quidem hæreſi favere videtur illud quod legimus lib. 3. Similitud. Semen humanum cum filio Dei fuiſſe à Deo ditatum. Novatianorum hæreſi initium videtur dediſſe, quod non ſemel ait lib. 1. Mandat. 4. non eſſe ſecundam pœnitentiam. Clemens in Stromat. hinc confirmat Apoſtolos etiam apud inferos Chriſtum prædicaſſe: Origenes * quòd bini angeli ſingulos quoſque hominum comitentur. Stapletonus † nihilominus librum hunc ab Eccleſia Romanâ Canonicum judicari fierique poſſe pronunciat. Hactenus Cl. Uſſerius, qui pluribus de hoc libro ibidem agit. Plura item habent Magdeburgenſes Centur. 2. cap. 4. Præ omnibus verò fuſiſſimè de eo agit Cl. Pearſonus, Vindic. Ignat. par. 1. p. 39. &c.

† De Script. c. 10.
* De Pudicit. cap. 10. 20.
† Diſt. 15.
‖ De Libero Arbitr.
† Lib. de Decret. Syn. Nicæn.
* Hiſt. l. 1. c. 18.
* Περὶ ἀρχ. l. 3. c. 2.
† Doctrinal. Princip. l. 9. c. 14.

FL. JOSEPHUS, Nobilis Hebræus, Patrem Matthiam, ſeu Mattathiam habuit: Hieroſolymis natus, anno Chr. 37. Paternum genus longâ ſerie ex ordine ſacerdotali, idque ex primâ vice τῶν εἰκοσιτεσσάρων, maternum ex regiâ Haſmonæorum familiâ duxit. Sectâ erat Phariſæus, ſed in liberalibus ſtudiis enutritus. Anno 63. Romam petiit cauſam ſacerdotum quorundam acturus. Reverſus in patriam, bello & ſeditione tunc laborantem, dux Galilæorum factus eſt, ubi præclarè & fortiter ſe geſſit; donec captâ à Romanis Jotapatâ, capitur & ipſe; tandem à Veſpaſiano vinculis ſolutus, libros de Bello Judaico ei obtulit; ob quos, & propter eruditionis famam, & præcipuè ob Veſpaſiano imperium prædictum, ſtatuâ in urbe Româ donatus eſt: quin & libri ab eo conſcripti in Bibliothecâ publicâ collocati. Qui plura de eo vult, adeat Vitam ejus à ſeipſo conſcriptam. In vivis adhuc erat ann. Chr. 93. ſed quid de illo exinde factum ſit, non liquet. De ſtylo ejus talem fert cenſuram ὁ κριτικώτατος Photius †. Καθαρὸς τὴν φράσιν, καὶ ἀξίωμα λόγου μετὰ ἡδονῆς καὶ εὐκρινείας δεινὸς ἐκφῆναι, πιθανός τε τὰς δημηγορίας, καὶ ἐπίχαρις, κἂν ἐπὶ τἀναντία ὁ καιρὸς καλῇ χρήσασθαι τῷ λόγῳ, δεξιὸς καὶ γόνιμος ἐνθυμημάτων ἐφ' ἑκάτερα, καὶ γνωμολογικὸς ὡς εἴ τις, καὶ πάθη τῷ λόγῳ παραστῆσαι ἱκανώτατος, καὶ ἐγεῖραι πάθος, καὶ πραῦναι δοκιμώτατος. *Candidus illi ſermo, qui rationum pondus, atque momentum cum puritate ac jucunditate exprimere poſſit. In concionibus perſuadendi vi præditus eſt, ac gratioſus, tum etiam cum ſuadet opportunitas orationem in contrariam partem flectere: dextrè quoque, ac copioſè enthymematis in utramque partem utitur, ſententiaſque, ſi quis alius, adhibet. Orationi inſuper affectum imprimendi, & concitandi motus, eoſdemque mox leniendi eſt peritiſſimus.* Sunt è Criticis modernis, qui fidem ejus & eruditionem, datâ quâvis occaſione, vellicare ſolent; & inter hos primus Salianus Annalium V. T. Conditor; ſed hiſce opponam unius magni Scaligeri judicium. *Diligentiſſimus*, inquit †, καὶ φιλαληθέστατος *omnium Scriptorum Joſephus, de quo nos audacter dicimus, non ſolùm in rebus Judaicis, ſed etiam in externis tutiùs illi credi, quàm omnibus Græcis & Latinis; quippe cujus fides & eruditio in omnibus elucet.* 67.

† Cod. 47.
† Proleg. in lib. de Emendat. temp.

OPERA.

SÆC. I. à CHR. N.

OPERA.

Antiquitatum Judaicarum libri XX. Libro 18. cap. 4. exſtat locus ille de Jeſu Chriſto vexatiſſimus ſimul ac celeberrimus, quem è Criticorum gente quamplurimi ſpurium eſſe contendunt, genuinum verò haud pauciores. Poſt tam uberrimam virorum doctiſſimorum meſſem ſpicilegium aliquod adjicere noſtri non eſt.

De Bello Judaico libri VII. quos patrio ſermone antea ediderat, uti ipſe teſtatur in præfat.

Vita ſui-ipſius.

Contra Appionem libri II. quibus Judaicæ gentis antiquitatem ex ipſis Græcorum monumentis ſummo acumine ac eruditione propugnat.

† Lib. 3. c. 10. * De Script. c. 13. *De Imperio Rationis*, ſive Panegyricus in Maccabæos. Euſebio † οὐκ ἀγεννὲς σπούδασμα; Hieronymo *, *valde elegans opus.* Joſephi tamen eſſe negant ex eruditis quamplurimi.

Exſtant hæc opera Gr. *Baſil.* 1544. Lat. ibid. 1567. Gr. Lat. *Genevæ* 1611. 1634. f. Fragmenta quædam Joſephi quæ in editis non comparent ex Syncello affert If. Voſſius de LXX Interpret. p. 37. 46. & alibi non ſemel; quædam etiam habet Suidas in voce Ἰησοῦς, p. 331. an verò hallucinatus non ſit Suidas, perpendant eruditi. Hippolyti Tractatus περὶ τοῦ παντὸς, ſub Joſephi nomine Græcè ab And. Schotto evulgatus eſt Not. in Photii Bibl. p. 10. Iſtius tamen non eſſe nulli ferè non cenſent Critici.

Cæterum hic loci non inutile erit Lectorem de Joſepho Gorionide pauca quædam docere. Joſephus ſive Joſippus iſte, qui dum nugas ſuas pro genuino Fl. Joſephi Opere apud populares ſuos venditare voluerit, ſtolidè hallucinatus, ſe Gorionis filium dixit, Judæus aliquis, Gallicæ gentis ex agro Turonenſi fuiſſe, & poſt annum Chriſti ſexcenteſimum ſcripſiſſe videtur Scaligero *, cui ferè per omnia ſuccinit Voſſius †. Scripſit Hebraicè Compendium quaſi quoddam Fl. Joſephi Hiſtoriarum, Acta LXX Interpretum, geſta Maccabæorum & Excidii Hieroſolymitani narrationem complexum, quod ex Latino Rufini exerpſit. Inſulſus admodùm & inficetus Scriptor, qui inſcitiam ſuam & impoſturam ferè ubique prodit; ex quo tamen ſolo, quæcunque de Maccabæis & Excidio Hieroſolymitano habent, Judæi Scriptores accipiunt. Primi ediderunt Judæi *Conſtantinopoli* Hebr. inde Seb. Munſterus (omiſſis tamen fabulis pleriſque putidioribus) Hebraico-Latine cum notis, *Wormatiæ* 1529. & *Baſil.* 1541. Prodiit etiam Hebraicè *Venet.* 1544. & *Cracoviæ* 1589. Fuſiſſimè de eo agit Cl. Uſſerius Bibl. Theol. MS. p. 116, &c.

* Trihær. Elench. c. 4. 5. † De Hiſtor. Græc. l. 2. c. 8.

70. MARTIALIS, Lemovicum in Galliâ Epiſcopus & Apoſtolus, unâ cum S. Petro (ut volunt) ex Oriente Romam venit, indeque ab eo in Gallias amandatur; ubi Lemovicenſibus, Turonenſibus, aliiſque ad fidem converſis, obiit (ut ex Actis ejus liquet) an. 74. Mitto, quæ de illo habent, utpote incerta prorſus & fabuloſa, Acta ab Aureliano S. Martialis auditore & ſucceſſore conficta: nec enim vel leviſſimam veritatis umbram habere videntur. De ætate ejus, jam ab aliquot ſæculis acriter inter Scriptores Gallicos diſputatur; aliis eum huic ſæculo aſcribentibus, aliis ad tertium revocantibus, & adhuc (inquit Labbeus) ſub judice lis eſt. Primus, quod ſciam, ejus meminit Gregorius Turonenſis † ex hiſtoriâ paſſionis Saturnini; qui non niſi Decio imperante, & conſulatum gerente, h. e. an. Chr. 254. S. Martialem in Gallias miſſum, & Lemovicenſem Epiſcopum deſtinatum fuiſſe ſcribit. Aſcriptæ ſunt huic Martiali Epiſtolæ duæ, ad Burdegalenſes una, ad Toloſanos altera, repertæ in ſacrario baſilicæ S. Petri in urbe Lemovicâ, Philippo Galliarum rege imperante, uti præ ſe fert Codex MS. Elmenhorſtianus, qui, graſſante inſuper Domitiani perſecutione, ibi repoſitas eſſe mentitur. Primùm editæ ſunt à Badio Aſcenſio, *Pariſ.* 1521. deinde in Biblioth. Patr. ſæpiùs recuſæ, necnon à Geverh. Elmenhorſtio ad calcem Gennadii de Dogm. Eccleſ. cum notis editæ, *Hamburgi*, 1614. Multa ſunt in ipſis Epiſtolis longè poſterioris ævi indicia, &

† Hiſt. Franc. l. 1. c. 30.

Digitized by Google

& quæ nec primi nec tertii ſæculi ſcriptorem manifeſtè arguunt: quod fuſiùs demonſtrant tam Reformati, quàm Pontificii, viz. Poſſevinus, Bellarminus, Miræus, Labbeus, &c. quos videant, quibus hæc curæ ſunt: nec enim tanti res eſt, ut in hiſce diutiùs immoremur. Interim ejuſmodi quiſquiliarum curioſi conſulant Andr. Sauſſayum Pariſinum † qui de eo, ejuſque Epiſtolis prolixè agit, quas ſtrenuè propugnat, licèt aliquâ parte mutatas, ac depravatas eſſe non diffiteatur.

SÆC. I. à CHR. N.

† De Myſticis Gall. ſcript. in S. Mart. p. 302.

PROCHORUS, S. Stephani Protomartyris, ut volunt, conſobrinus, unus è ſeptem Diaconis ab Apoſtolis Act. vi. conſtitutis, D. Johannis denique auditor, & diſcipulus: Clar. circa an. 70. Scripſiſſe dicitur Vitam S. Johannis Evangeliſtæ & Apoſtoli, quæ exſtat Gr. Lat. in Orthodoxogr. *Baſil.* 1569. Latinè tantùm, integrior vero in Biblioth. Patr. tom. ii. Sed ſuppoſititiam eſſe apertè ſatis clamant ſtilus, vocabula ævo iſti prorſus ignota, narrationes, & fabulæ, quæ, ſupra quàm par erat, in tam brevi libello deprehenduntur; id quod etiam fatentur Baronius an. 92. Lorinus in Act. 6. Braſichalanus, Bellarminus, Labbeus, &c. Eundem eſſe hunc librum cum *Circuitu Johannis*, qui ab Athanaſio inter Apocrypha recenſetur, poſt Bellarminum, Voſſium, alioſque lubens conceſſerim. 70.

CERINTHUS, ortu, ut videtur, Judæus, claruit circa an. 80. in Ægypto diu verſatus,& in Philoſophicis ſcientiis eruditus, fidem demum Chriſtianam amplexus eſt, ita tamen ut Judaicæ religionis zelum retineret, & Gentiles in Eccleſiam admitti ægrè ferret. Hinc D. Petrum ob baptiſma Cornelio conceſſum reum egit; Antiochiæ neceſſitatem obſervandæ legis Moſaicæ, & Proſelytos circumcidendos eſſe docens, turbas movit; ac D. Paulum profanati introductis Græcis templi Hieroſolymitani accuſavit. Poſteà verò ab Eccleſiâ ſecedens Hæreſin in Aſiâ propagavit,ac ſectam ſibi cognominem inſtituit. Docuit enim non à Deo, ſed à ſeparatis quibuſdam poteſtatibus Dei ignaris mundum creatum eſſe, Jeſum à Joſepho genitum fuiſſe, in eum demùm recèns baptizatum Chriſtum ſub columbæ ſpecie ſupernè deſcendiſſe, ac ante paſſionem iterum avolâſſe, adeò ut Jeſus merus homo cruci affigeretur: Chriſtum poſt ſæculi finem mille annos Hieroſolymis regnantem ſanctis viris reſuſcitatis omnium voluptatum carnalium copiam affatim indulturum eſſe. Alia etiam Errorum portenta commentus eſt, quæ ab eo accepta Valentiniani in ſyſtema quoddam ineptiarum digeſſerunt. Ut iſtius imprimis Hæreſin refelleret, Evangelium ſuum edidiſſe D. Joannem autor eſt Irenæus. Eundem etiam tanto odio habuit S. Apoſtolus, ut balneum Epheſi ingreſſurus, cùm Cerinthum intro eſſe audiret, Pedem eveſtigio retulerit, comites ſuos ſic allocutus, *Fugiamus, ne balneum corruat, in quo Cerinthus eſt, veritatis inimicus.* Addit Hieronymus † balneum ſtatim corruens Cerinthum ruinâ ſubitâ oppreſſiſſe. Verùm id alii tacent Hiſtorici. Scripſit, teſte Caio ap. Euſeb. l. 3. c. 28. *Revelationes* quaſdam, quas ab Angelo ſibi pateſactas eſſe commentus eſt; in quibus de millennio plurima ſomniavit. Quin &, teſte Dionyſio Alex. ap. eund. ibid. non deerant, qui Apocalypſin ſub D. Joannis nomine à Cerintho confictam eſſe prædicarent, occaſione forſan inde natâ, quòd Chiliaſtarum dogmati, quod Cerinthus ſtrenuè tutatus eſt, favere liber iſte videatur. 80.

Irenæus l. 3. c. 11. Euſeb. l. 3 c 28. Epiphan. Hær. 28. Theod. Hæret. Fab. l. 2. c. 3.

† Dial. adverſ. Luciferian.

JUSTUS, Judæus, Piſti filius, Tiberiade in Galilæâ natus, vir magni apud ſuos nominis, [illegible], ut de Patre ejus teſtatur Joſephus *. Magnæ, graveſque ei cum Joſepho interceſſerunt inimicitiæ; quâ de re multa Joſephus in Vitâ ſuâ, ubi mendacia ejus detegit, & redarguit, calumniaſque à ſe depellit. Clar. an. 90. Scripſit Chronicon Regum Judæorum, qui coronati fuerunt, incipiens à Moſe, & perducens illud ad exitum uſque Agrippæ, Regum Judaicorum ultimi, h. e. ad an. 100. Scripſit præterea Commentarios de Bello Judaico, quos per viginti annos latere voluit, ne mendacia ſua coarguerentur; quod ei Joſephus objicit. Conjicerem planè hoſce 90.

* In Vitâ ſuâ.

Commentarios

SÆC. I. à CHR. N.

Commentarios eam fuiſſe Chronici partem, quâ res Judæorum ſub Veſpaſiano & Tito attigit, niſi me aliter ſentire cogeret Stephanus de Urb. † qui Juſtum ait, Τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον τὸν κατ' Οὐεσπασιανοῦ ἱστορῆσαι. Stylo uſus eſt συντομώτατῳ, ait Photius *, & pleraque relatu cumprimis neceſſaria prætermiſit; additque eum communi Hebræorum vitio laboraſſe, quòd Judæus cùm eſſet, de Chriſti adventu, deque iis, quæ ipſi acciderunt, aut de miraculis ab illo patratis nullam prorſus fecerit mentionem. Ipſe Joſephus fatetur eum Græcarum diſciplinarum non fuiſſe imperitum, ſed populari quâdam facundiâ, verborumque præſtigiis polluiſſe, quibus ſaniora ſuadentes facilè vincere potuit. Juſti verò hujus ſcripta aut alicubi adhuc latent; aut quod veriſimilius eſt, aliquot retro ſæculis perierunt.

† In voce Τιβεριάς.

* Cod. 33.

Gentilium Scripta Chriſtum hoc ſæculo perſtringentia.

ACTA PILATI, ſive Relatio ad Tiberium Imp. de Domino noſtro ejuſque Morte, Reſurrectione, Aſcenſione, deque Criminibus, quorum apud ipſum reus peragebatur. Romanis in more poſitum fuiſſe, ut Proconſules Rectoreſque Provinciarum, rerum apud ſe geſtarum, Acta conficerent, atque ad Imperatorem Senatumve tranſmitterent, nemo neſcit, qui in Hiſtoriâ Romanâ hoſpes non eſt. Notavit id olim hâc ipſâ in re Euſebius, lib. 2. c. 2. Παλαιοῦ κεκρατηκότος ἔθους τοῖς τῶν ἐθνῶν ἄρχουσι. *Vetus erat*, inquit, *conſuetudo Provinciarum Rectoribus, ut quicquid novi apud ipſos contigiſſet, Imperatori nunciarent, ne quid ipſum lateret: Pilatus igitur de Reſurrectione Servatoris noſtri Jeſu Chriſti, cujus per univerſam Palæſtinam celebris erat fama, ad Tiberium Principem retulit: multa quoque alia ejuſdem Miracula ſe auditu accepiſſe ſignificans, & qualiter ad vitam denuò revocatus, à pleriſque jam Deus haberetur.* Teſtantur id etiam Euſebio antiquiores, Juſtinus Martyr, & Tertullianus: hic *Apologet. adv. Gentes*, c. 21. p. 20. ubi relationis hujuſce ad Tiberium meminit, ipſumque Pilatum jam *pro ſuâ Conſcientiâ Chriſtianum* fuiſſe ait: Ille Apol. 2. ad Antoninum Pium †, ubi ad hæc Pilati Acta non ſemel provocat. Καὶ ταῦτα ὅτι γέγονε, δύνασθε μαθεῖν ἐκ τῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου γενομένων ἄκτων: *Atque hæc ita geſta eſſe, cognoſcere ex actis quæ ſub Pilato ſunt conſcripta, poteſtis.* Corruperunt hæc Acta, ſaltem ad horum imitationem alia condiderunt, tùm Hæretici, tùm Gentiles. De hæreticis id narrat Epiphan. Hæreſ. L. n. 1. ſeque non uno iſtorum Actorum exemplari uſum eſt innuit. Gentiles vero, regnante Diocletiano, in Chriſtianorum odium Acta ſub Pilati nomine confinxerunt, quæ in lucem tandem protulit Maximinus Aug. juſſitque ut ubique locorum tam in agris, quam in civitatibus publicè proponerentur, utque Ludimagiſtri pro dictatis hæc declamanda, & memoriæ commendanda pueris traderent, referente Euſeb. lib. 9. c. 5. Vid. lib. 1. c. 9. Perierunt dudum hæc Acta, tam genuina, quam ſuppoſititia. Habetur quidem apud Pſeudo-Hegeſippum *Anacephal.* p. 683. Epiſtola Pilati ad Claudium Imp. de hâc ipſâ re. Verùm vanitate ſuâ ſe ſtatim prodit, ac proinde meritò ab omnibus rejicitur.

† P. 76. C. 81. C.

Finis Primi Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM GNOSTICUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. II. ab An. C.

NON obſtante Judæorum in Chriſtianos odio pluſquam Vatiniano, nequicquam valentibus tum philoſophorum argumentis, tum Imperatorum armis, mirè invaleſcit Chriſtiana Religio, non paucis ex illuſtrioribus gentilibus ad fidem converſis, J. Martyre, Theophilo Antiocheno, *&c.* qui oblatis pro Chriſtianis eorumq; cultu Apologiis, ſanctiſſimam religionem ab Ethnicorum calumniis ſtrenuè vindicant. Turpiſſima Gnoſticorum hæreſis, Valentiniani, Carpocratiani, Menandriani, Marcionitæ, *&c.* Scholæ Simonianæ ex præcedenti ſæculo propagines, latiùs ſe diffundunt. Succedunt hæreſes Tatiani, Montani, Theodoti, ut alias impuriſſimas ſectas taceam. S. Biblia non unâ vice ex Hebræâ in Græcam linguam transfunduntur. Ceſſantibus Hieroſolymorum Epiſcopis, qui huc uſq; ex circumciſione fuerant, primus ex gentibus conſtituitur Marcus an. cxxxvi. Viget Schiſma in cauſa Paſchali, hinc Victore Romano Epiſcopo Feſtum Paſchatis die ſolum dominica, illinc Polycrate cum Epiſcopis Aſiaticis Quartadecima Luna (quâcunq; demum die contigerit) celebrandam eſſe pertinaciter contendente; in Aſiaticos idcirco anathematis fulmen temerè vibrat Victor. Variæ inde Synodi tum in Oriente, tum in Occidente habitæ, de quibus Euſeb. l. 5. c. 23, 24, 25. Sub initium ſæculi an. cvii. imperante jam Trajano contigit tertia adverſus Chriſtianos perſecutio, hoc nomine excitata, quod ſolennes illorum conventus *betæriæ* eſſent, & illicita collegia, legibus Romanis diſertè vetita. De Chriſtianis Plinium Juniorem Bithyniæ Proconſulem conſuluerat Trajanus: reſpondit Plinius, bonos eſſe viros, pravâ quidem & immodicâ ſuperſtitione laborantes, ſed ad mortem pro religione ſubeundam paratiſſimos. Reſcripſit Trajanus, Chriſtianos proinde *conquirendos non eſſe, ſi vero deferantur & arguantur, puniendos.* De hoc reſcripto argutè prorſus Tertullianus Apol. c. 2. *O ſententiam neceſſitate confuſam; negat inquirendos, ut innocentes: & mandat puniendos, ut nocentes, parcit, & ſævit, diſſimulat, & animadvertit: Quid temetipſam cenſura circumvenis? Si damnas cur non & inquiris? Si non inquiris, cur non & abſolvis? Damnatis ergo oblatum, quem nemo voluit requiſitum; qui puto jam non ideo meruit pœnam, quia nocens eſt; ſed quia, non requirendus, inventus eſt.* Quartam perſecutionem ſub Adriano ponit Sulpitius Severus; quam tamen Euſebius aliiq; ad Marci Antonini tempora referunt, circa an. clxiii. neq; unum duntaxat annum duràſſe videtur hæc perſecutio. Certe an. clxvii. in Galliis vehementiùs exarſit; quod teſtantur tot illuſtrium Martyrum certamina, qui Lugduni pro pietate occubuerint; de quibus ex ipſis Lugdunenſium & Viennenſium literis prolixè agit Euſebius, l. 5. c. 1.

SCRIPTORES.

SÆC. II. ab An. C. 101.

IGNATIUS: De hujus Patriâ & Parentibus ſilent Veteres: eundem eſſe cum puerulo illo, quem manibus ſuis ſublatum Chriſtus Diſcipulis exhibuit, indeq; nomen Θεοφόρυ reportâſſe volunt S. Metaphraſtes, Nicephorus, aliiq;, incertâ prorſus traditione. Teſtis nobis eſt Chryſoſtomus * illum cum Apoſtolis familiariter vixiſſe, ab iiſq; fluenta ſpiritualia hauſiſſe, καὶ ῥητῶν, καὶ ἀποῤῥήτων αὐτοῖς κοινωνήσαι, & ſedis Antiochenæ principatu dignum ab iis eſſe judicatum. Certè mortuo Euodio, ad Eccleſiæ iſtius præſulatum evectus eſt: hancq; gratiam ſuſcepit διὰ τῆς τοῦ μεγάλου Πέτρου δεξιᾶς, ut loquitur Theodoritus †, *ipſo Petro manus ei imponente.* Rexerat hanc Eccleſiam annos pluſquam xl. Cum Trajanus circa an. 107. Parthis bellum illaturus, Antiochiam venit, à quo S. Ignatius ad beſtias damnatur, & Romam ad Martyrium ſubeundum vinctus mittitur; Ubi in Amphitheatrum productus xiii. Cal. Januar. ann. cvii. corpore leonum dentibus mox comminuto beatam animam Deo reddidit. Verum de itinere, totoq; Martyrii curſu, videnda ſunt antiquiſſima Martyrii ejus Acta; de quibus infra.

* Homil. in S. Ignat. p. 499. Tom. 1.

† Dialog. 1. p. 33.

OPERA GENUINA.

EPiſtolæ VII. viz. *ad Epheſios, ad Magneſianos, ad Trallianos, ad Romanos, ad Philadelphenos, ad Smyrnæos, ad Polycarpum.* Priores quatuor Smyrnæ, tres poſteriores Troadis, dum iis locis Romæ ad Martyrium ſubeundum contendens, hæreret, ſcriptæ. En præclarum Polycarpi * de his Epiſtolis teſtimonium, ἐξ ὧν μεγάλα ὠφεληθῆναι δυνήσεσθε· περιέχουσι γὰρ πίστιν, καὶ ὑπομονήν, καὶ πᾶσαν οἰκοδομὴν τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἀνήκουσαν: *Ex iis magnam vobis percipere utilitatem licebat: continent enim fidem, patientiam, & cætera, quæ ad augendum Domini noſtri cultum pertinent.* Et ſunt ſanè primævæ pietatis, doctrinæ Eccleſiaſticæ, & regiminis Epiſcopalis in ipsâ Apoſtolicâ Eccleſiâ vigentis teſtes luculentiſſimi. Hanc ob cauſam acriter in eos inſurgunt Novatores, totiſq; viribus oppugnârunt Blondellus, Salmaſius, Dallæus, doctiſſima Novaturientium capita. Ne quid jam dicam de minorum gentium Scriptoribus, Oweno, Voetio, *&c.* Sed inanes horum impetus fortiter debellavit, ὁ πάνυ Hammondus noſtras, diſſertationibus quatuor adversùs Blondellum, alioſq; an. 1651. editis: cui ſuccenturiatus doctiſſimus, & nunquam ſine honoris præfatione nominandus, Joh. Pearſonus, poſtea Epiſcopus Ceſtrienſis, Vindicias Ignatianas an. 1672. in lucem emiſit; quibus objectiones omnes funditùs adeò diſflavit, & cauſam Ignatianam tot validis, invictiſq; argumentis munivit, ut mirum planè videri debeat, ſi Adverſarii noſtri copias ſuas toties devictas in aciem iterum proferre audeant. Has Epiſtolas à multis retrò ſæculis miſerè interpolatas tandem integritati ſuæ reſtituere incœpit Rev. Armachanus, edito è regione Græci textûs vetuſtiſſimo Interprete Latino è publicâ Gonvilii & Caii apud Cantabrigienſes Collegii, & privatâ Rev. Montacutii Epiſcopi Norvicenſis Bibliothecis deſumpto, additamentiſq; Græcis minio diſtinctis, quò vera à falſis faciliùs diſcernerentur: diſſertationes item præliminares, & notas adjunxit, *Oxon.* 1644. Biennio poſt, viz. an. 1646. V. Cl. Iſ. Voſſius textum Græcum genuinum è Bibliothecâ Medicæâ, ubi diu latuerat antiquo Interpreti Uſſeriano apprimè congruentem, unà cum iſtâ verſione, ac ſuis notis divulgavit. Demum anno ſequenti, ut editionem ſuam abſolutam redderet, Uſſerius Appendicem genuinam, Voſſii textum complexam cum novâ verſione, aliiſq; huc ſpectantibus, addidit.

* Epiſt. ad Smyrnæos.

OPERA

OPERA SPURIA.

E*Piſtolæ* VIII. viz. *ad Mariam Caſſobolitam*, (cui in editione Uſſerianâ 1644. præmittitur Lat. in Appendice 1647. Gr. Epiſtola Mariæ Caſſobolitæ ad Ignatium, ab ejuſdem ut videtur, Impoſtoris manu profecta, Antonio tamen Meliſſâ vetuſtior, à quo citatur, l. 2. Serm. 19.) *ad Tarſenſes, ad Antiochenos, ad Philippenſes, ad Heronem, ad B. Virg. Mariam, ad Johannem Apoſtolum* duæ. Tres iſtæ poſteriores Latinè tantùm exſtant.

De Epiſtolarum Ignatii genuinarum interpolatione, & ſpuriarum ſuppoſitione, talem ferunt cenſuram Cll. Uſſerius & Pearſonus; Genuinas ineunte ſæculo ſexto interpolatas eſſe, quippe quas primi citârunt Steph. Gobarus circa an. 580. Anaſtaſius Antiochenus an. 595. & Chronici Alexandrini Author an. 630. Addit Uſſerius (quod & pluribus probare nititur) ab eâdem illas manu corruptas eſſe, quæ Canonibus Apoſtolicis Capitula poſteriora 35 affinxit, & Conſtitutiones Apoſtolicas interpolavit; interpolatorem verò quiſquis demum fuerit, Hæreticum fuiſſe. De Epiſtolis Spuriis, quæ Græcè extant, ſic cenſent, illas, exeunte eodem ſæculo, confictas eſſe; utpote quas primi allegârunt Anaſtaſius Presbyter circa an. 650, Antiochus Monachus an. 614, Damaſcenus & Meliſſa. Excipit iſtarum numero Cl. Pearſonus Epiſtolam ad Philippenſes, quam recentioris ævi, Adone tamen Viennenſi à quo citatur, antiquiorem eſſe vult. Tres deniq; Epiſtolas Latinas, Latinæ originis ac multò recentioris commatis eſſe arbitrantur, quippe quæ à Bernardo, Dionyſio Carthuſiano, & Pſeudo-Dextro primùm citatæ deprehenduntur.

In editionibus Ignatii fere omnibus habetur vetuſtus Epiſtolarum interpolatarum Interpres Latinus, quem Adone Viennenſi (qui circa an. 875. floruit) antiquiorem eſſe conjicit Uſſerius. In editionibus verò Uſſerianis habetur Latina Epiſtolarum non interpolatarum verſio, de quâ ſupra. Robertum Epiſcopum Lincolnienſem ejus Authorem eſſe opinatur idem Uſſerius.

Miſſis Editionibus aliis, quarum accuratam ſeriem dabit Cl. Pearſonus *, & ex eo nuper Oudinus †. Extant omnes tum ſpuriæ tum genuinæ, *Oxon.* 1644. unâ cum Appendice, *Londini*, 1647. 4°. & in Collectione PP. App. Cotelerianâ, *Pariſ.* 1672. Editio etiam Voſſiana iterum prodiit, *Lond.* 1680. 4°.

* Procem. c. 2, 3, 4, 5.
† Supplem. ad Bellarm. de Script. p. 8.

Conficta olim erat ab Hæreticis, ut videtur, quibuſdam ſub Ignatii nomine Διδαχὴ ſive Διδασκαλία, quâ explicabantur traditiones & dogmata ab Apoſtolis inter colloquendum accepta. Ex hujuſmodi ut dictum eſt, Διδασκαλίαις variis conſarcinatæ ſunt Conſtitutiones Apoſtolicæ: & in iis locum non infimum meretur Ignatiana, ita tamen aliis immixta ac confuſa, ut quænam ei ſint propria, ne divinando quidem quiſquam aſſequi poſſit. Fragmenta verò quædam proferunt Damaſcenus & Antonius Meliſſa.

PHILO, Diaconus Tarſenſis, & Agathopus Ignatii ex Oriente ad Romam uſq; comites (quorum ipſe meminit in fine Epiſtolæ ad Philadelphenos) ſcripſerunt, ut par eſt credere, Martyrii Ignatiani Acta. Horum antiquiſſimam verſionem duplicem primus eruit Rev. Uſſerius, & in Append. Ignat. an. 1647 publici juris fecit. Edidit etiam Bollandus in Vitis SS. ad primum Februarii diem. Mirum certè videri debet, doctiſſimum Uſſerium Græca non edidiſſe, quorum exemplar MS. in Bibliothecâ Bodleianâ ipſe ſe reperiſſe teſtatur. 107.

POLYCARPUS, Smyrnenſis, circa extrema Neronis natus nonnullis eſſe videtur. *Vir*, inquit Irenæus *, *qui non ſolùm ab Apoſtolis eruditus, & cum multis, qui Dominum viderant, familiariter verſatus, verùm etiam in Aſiâ Smyrnenſis Eccleſiæ ab ipſis Apoſtolis ordinatus eſt Epiſcopus:* Johannem Apoſtolum præcipuè intelligit, cujus Diſcipulus Polycarpus fuit, atq; ab eo Epiſcopus conſtitutus, idq; factum eſſe circa an. 94. vel 95. neceſſe eſt; ſi modò 108.

* L. 3. c. 3.

SÆC. II. ab An. CHR. N.

vera eſſet doctiſſimi Uſſerii conjectura, cum eſſe Smyrnenſis Eccleſiæ Angelum illum, cui Epiſtolam ſcripſit D. Johannes, *Apocal.* II. Ortâ gravi de die Paſchatis controverſiâ, Romam ſe contulit, ibiq; cum Aniceto Epiſcopo (qui juxta Pearſoni & Dodwelli calculum, ex Eutychio hauſtum, pontificatum iniit an. cxlii.) familiariter verſatus eſt, plurimoſq; Marcionis & Valentini errore deceptos ad fidem reduxit. Demum ſub M. Antonino, vel ut alii, Antonino Pio, incaleſcente perſecutione, Polycarpus Smyrnæ ad rogum damnatus, igni traditur: at flammâ inſtar veli navalis ventorum flatu ſinuati corpus Martyris circumvolitante, neq; illud tangere auſi, tandem gladio confoſſus eſt.

Mortui corpus in cineres redegerunt Ethnici, ne abreptas ejus reliquias divino honore Chriſtiani proſequerentur, veriti. *Stulti* (inquit Eccleſia Smyrnenſis) *qui ignorârunt nos nec poſſe unquam Chriſtum relinquere, nec alium quemquam colere: illum enim utpote filium Dei adoramus, Martyres verò tanquam diſcipulos & imitatores Domini merito amore proſequimur ob eximiam ipſorum benevolentiam, quam erga regem & magiſtrum ſuum declarârunt.* Oſſa tamen Martyris ſemiambuſta *gemmis pretioſiſſimis* (ut ipſorum verbis utar) *cariora, & quovis auro puriora* collegerunt Chriſtiani, & ſepulchro honorificè intulerunt, Paſſionis illius memoriam celebrato quotannis die feſto recolentes. Obiit Polycarpus *πάνυ γηραλέος* (inquit Irenæus) *valde longævus*, nempe lxxxvi. ætatis anno, ita enim ipſe Proconſuli dixit, *ὀγδοήκοντα καὶ ἓξ ἔτη δουλεύω αὐτῷ*, *Sex & Octoginta continuos annos Chriſto miniſtravi*: quos non de Chriſtianæ profeſſionis tempore, ut ex recentioribus nonnulli interpretantur; ſed de toto vitæ curſu intelligendos eſſe volunt Veteres. De anno quo martyrium paſſus, ſit mirè variant Scriptores. Euſebius illum reponit in ann. Chr. clxvii. Uſſerius & Bucherius ann. clxix. Petitus ann. clxxv. Doctiſſ. vero Pearſonus noſter eum ann. Chr. cxlvii. paſſum eſſe ſtrenuè contendit. Quod prolixè, neq; uno argumentorum genere demonſtrat. Vide ipſum hac de re fusè atq; eruditè diſſerentem, Diſſert. ii. c. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

Scripſit Epiſtolas plures, partim ad vicinas Eccleſias, ut eas confirmaret, partim ad quoſdam ex fratribus, admonens illos, atq; exhortans, uti refert Irenæus *. *Epiſtolam ad Athenienſes* citant S. Maximus ‖, & Joannes Maxentius; aliam ad Dionyſium Areopagitam memorat Suidas in voce Πολύκ. Verùm iſta ſpuria videtur. Ex his etiamnum exſtat *Epiſtola ad Philippenſes*, Latinè unâ cum Ignatii Epiſtolis ſæpiùs edita; primùm verò Gr. Lat. à Petro Halloix, Soc. Jeſu, in Vitâ Polycarpi, *Duaci*, 1633. Deinde auctior à Rev. Uſſerio in Appendice Ignatianâ, 1647. Græcè & Latinè edita. Illam deniq; inter Varia Sacra in lucem nuper emiſit, notiſq; prolixis & miſcellaneis ornavit, dicam, an oneravit Vir Eruditus Steph. Le Moyne, Theologus Leidenſis, *Lugd. Bat.* 1685. 4°. Ubi tamen notatu non indignum eſt, iſtam Epiſtolæ partem, ubi celeberrimum illud Epiſtolis Ignatianis teſtimonium redditur, deeſſe: quæ utcunq; in MS. ſuo Codice non haberetur, neſcire tamen non potuit eam tum in Halloixianâ, tum in Uſſerianâ Editione reperiri. De hâc Epiſtolâ ita Irenæus *, *Ἔστι δὲ ἐπιστολὴ Πολυκάρπου πρὸς Φιλιππησίους γεγραμμένη ἱκανωτάτη, ἐξ ἧς καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς πίστεως αὐτοῦ, καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, οἱ βουλόμενοι καὶ φροντίζοντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας δύναν(τ)αι μαθεῖν.* *Exſtat etiam Epiſtola Polycarpi ad Philippenſes luculentiſſima, ex quâ quicunq; ſalutis ſuæ curam gerunt, poterunt, ſi volent, & formam fidei illius, & prædicationem veritatis cognoſcere.* Nec aliter Photius †, *Ἀνεγνώσθη καὶ Πολυκάρπου ἐπιστολὴ πρὸς Φιλιππησίους, γέμουσα πολλῆς νουθεσίας μετὰ σαφηνείας καὶ ἁπλότητος κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τῆς ἑρμηνείας τύπον.* *Lecta eſt Polycarpi Epiſtola ad Philippenſes, multis referta admonitionibus cum perſpicuitate ac ſimplicitate, Eccleſiaſtici more interpretis.* Πάνυ θαυμασίαν vocat Suidas *, *valdè utilem* Hieronymus †, aitq; eam etiam ſuo tempore in Aſiæ conventu legi ſolitam. Exſtant etiam quædam Polycarpi fragmenta à Victore Capuano circa ann. 480. ex Græco Reſponſionum Capitulorum B. Polycarpi Codice Latina facta, quæ primus Fr. Fevardentius ad calcem c. 3. l. 3. Irenæi, & ex eo P. Halloix in *Vit. Patrum Orient.* Tom. 1. p. 525. Poſtremò Jac. Uſſerius in Appendice Ignatianâ in publicum dederunt. Verùm an genuina ſint, non ſine ratione dubitare licet. Circumferebatur

* Ep. ad Florin. ap. Euſeb. l. 5. c. 20.

‖ Prolog. ad opp. S. Dionyſ.

* L. 3. c. 3. & ap. Euſeb. l. 4. c. 14.

† Cod. 125.

* In voce Πολύκ.

† De Script. c. 17.

batur olim ſub illius nomine Διδαχὴ quædam à Maximo, Bedâ, Adone, aliiſq; citata, ejuſdem cum Ignatiana commatis, nec aliter quàm iſta in Conſtitutionibus Apoſtolicis locum obtinet. Neſcio an memoratu dignum ſit quod notat Pet. Halloixius in Vita Polycarpi c. 16. "Pionius, *inquit*, qui "vitam S. Polycarpi Græcè ſcripſit, auctor eſt eundem Polycarpum multos "ſcripſiſſe tractatus, & homilias & epiſtolas. Fertur & integrum librum de "obitu S. Johannis Evangeliſtæ, magiſtri ſui, compoſuiſſe, qui hodieq; extat "manu ſcriptus in Bibliothecâ Abbatiæ S. Floræ in Gallia Ciſalpina. E quo "libro nonnulla producit Franciſcus Humblot in concione de S. Johanne E-"vangeliſta, ſub finem. Quòd ſi verè is liber hujus S. Polycarpi eſt, quæ "hæc invidia, Deus Bone, theſaurum tantum in occulto detinere, & uſum "fructum publico invidere? Sed pro Theſauro, quin carbones ſint eruendi, nemo, opinor, ſanus dubitabit.

SÆC. II. ab An. CHR. N.

P A P I A S, Aſianus, forſan Hierapoli natus, S. Johannis erat auditor, & 110.
Polycarpi ſodalis. Euſebius * quidem non Apoſtolum, ſed Johannem Presbyterum, ſeu ſeniorem intelligit. At Irenæus †, & longo poſt eum agmine Scriptores cæteri illum Johannis Apoſtoli fuiſſe diſcipulum disertè ſatis innuere videntur. Quicquid ſit, id certum eſt, familiariter illum cum Senioribus, qui Apoſtolorum auditores fuerant, converſatum fuiſſe; ex iiſq; curioſè ſciſcitatum, quænam eſſent Seniorum dicta: quid Petrus, quid Andræas, quid Philippus, quid cæteri Domini Diſcipuli dicere ſoliti eſſent; quidnam Ariſtion, & Johannes Presbyter prædicarent: neq; enim ex librorum lectione, inquit, tantam me utilitatem capere poſſe exiſtimabam, quantam ex hominum adhuc ſuperſtitum vivâ voce. Eccleſiæ Hierapolitanæ in Phrygiâ Epiſcopus factus multos annos ei ſummâ cum laude præfuit: Martyrem eſſe factum teſtatur Steph. Gobarus apud Photium *, cumq; fervente perſecutione ſub M. Aurelio Pergami paſſum eſſe tradit Chronici Alexandrini Autor †. Erat, inquit Euſebius *, ἀνὴρ τὰ πάντα ὅτι μάλιστα λογιώτατος, καὶ τῆς γραφῆς εἰδήμων, *vir imprimis diſertus, ac eruditus, & ſcripturarum peritus.* Hoc quidem elogium ab imperito quodam Scholiaſte adjectum eſſe ſuſpicatur Hen. Valeſius, eò quòd deſit in quibuſdam MSS. quibus uſus eſt, Codicibus; quodq; de Papiâ Euſebius alibi dicat, σφόδρα μικρὸν εἶναι τὸν νοῦν, *fuiſſe mediocri admodùm ingenio.* Sed hæc ultima Euſebii verba reſtringenda ſunt ad myſticos quoſdam Scripturæ ſenſus, & Apoſtolorum narrationes; ex quibus non benè perpenſis, & malè intellectis (addam ego & ex futilibus Judæorum commentis) opinionem ſuam de Chiliaſmo (de hoc enim ſolo verbis præcedentibus loquitur Euſebius) beatos ſcilicet per mille annorum ſpatium poſt corporis reſurrectionem cum Chriſto in terrâ corporaliter regnaturos, fabricatus eſt. Scripſit Papias λογίων κυριακῶν ἐξηγήσεως, ſeu *de Explanatione Oraculorum Dominicorum libros quinq;* ex quibus nihil hodie ſupereſt præter Fragmenta quædam de Millennio apud Irenæum †, de Apoſtolis & ſenioribus, de miraculis quibuſdam ab iis factis, de Matthæi, & Marci Evangeliis apud Euſebium *. Quædam etiam ex eo habet Andreas Cæſarienſis †, & Oecumenius ‖.

* L. 3. c. 39.
† L. 5. c. 33.
* Cod. 232.
† An. 3. Olymp. 235.
* L. 3. c. 38.
† L. 5. c. 33.
* L. 3. c. 39.
† Comm. in Apoc. Serm. 12.
‖ In cap. 27. Matth.

B A S I L I D E S, Menandri diſcipulus, Saturnili condiſcipulus, à quibus 112.
tamen diverſam ſectam inſtituit, Gnoſticorum ante-ſignanus, magicis artibus plurimùm addictus, in Ægypto præcipuè hæreſin ſuam propagavit. Glauciam S. Petri interpretem ſe magiſtrum habuiſſe gloriari ſolitus. Claruit circa ann. cxii. juxta alios aliquantò ſeriùs. Obiit ſub Adriano. De ætate ejus vide ſis doctiſſimum Pearſonum eruditè & accuratè, ut ſolet, diſputantem, Vindic. Ignat. Par. 2. cap. 7. Hæreſeos ejus ſumma capita hæc fuerunt. In creatione rerum ſucceſſivam quandam admitti ſcalam, in quâ unumquodq; ens à priori creatum, ſequens crearet, atq; adeò Deo unicum ens creationem ſuam acceptam ferre, quin & ex ccclxv. cœlis cœlum empyreum ac terram intercedentibus, ſingulum motorem ac creatorem habere angelum ſibi affixum, qui ab Angelo ſuperiore creatus fuerit. Hinc decantatum illud vocabulum, quòd toties in gemmis Baſilidianis occurrit, ΑΒΡΑΞΑΣ, ſive ΑΒΡΑΣΑΞ, ἢ

SÆC. II. ab An. C. ὑπεράνω τοῦτον δύναμις ϗ ἀρχὴ, inquit Epiphanius *, ſummum nempe Baſilidis numen, inde conflatum, quod hujus vocis literæ CCCLXV. numerum efficiunt. Nec improbabile videtur, quod alicubi conjicit D. Hieronymus, Abraxam hunc non alium fuiſſe, quam Perſarum Mithram ſeu Solem, qui annuo curſu ccclxv. dies conficit. Docuit porro Baſilides, Chriſtum ſpecie tenus duntaxat mortalibus apparuiſſe, ac meram fuiſſe φαντασίαν ἐν τῷ φαίνεσθαι, μὴ εἶναι δ' ἄνθρωπον, μηδὲ σάρκα εἰληφέναι: Chriſtum revera in cruce paſſum non fuiſſe, ſed vicarium ſibi, Simonem Cyrenæum ſubſtituiſſe: licitos eſſe virorum ac mulierum promiſcuos concubitus: Martyrium non obeundum eſſe, fidem autem jure occaſione datâ ejurari poſſe, quippe quàm ſpecie tenus profiteri ſufficiat, pari modo ac pro nobis Chriſtus mortem tulit: Animæ ſoli ſalutem deberi, atq; adeò corruptionis ſtatu corpus nunquam emerſurum eſſe. Sectatoribus deniq; ſuis Pythagoreorum more ſilentium quinquennale indixit (teſte Agrippâ Caſtore ap. Euſeb. l. 4. c. 7.) Qui plura de eo volet, Epiphanium adeat, Hæreſ. XXIV. ubi hæc fuſiùs exponuntur. Scripſit Baſilides XXIV. libros Comment. in Evangelium. An verò in Evangelium N. T. has expoſitiones compoſuerit, an potiùs, uti conjicit Valeſius, in ſuum ipſius Evangelium, τὸ κατὰ Βασιλείδην εὐαγγέλιον, cujus meminerunt Origenes *, Ambroſius †; aliiq;, non ſatis liquet. Exſtant Fragm. apud Epiphanium, Hæreſ. XXIV. num. 1. & Clem. Alex. Stromat. l. 4. p. 506. 509. Ejuſdem Odas memorat Origenes in Olympiodori Catenâ in Jobum à P. Comitolo editâ, p. 345.

* Hæreſ. xxiv. num. 7. p. 73.

* Hom. 1. in Luc.

† Procem. in Luc.

120. HERMES, Pſeudo-Triſmegiſtus, qui *Pæmandrum* & quædam alia ſcripſit, Cl. Caſaubono * Chriſtianus eſt, ſeu potiùs ſemi-chriſtianus. "Librum integrum, inquit, qui ſub nomine Mercurii Triſmegiſti circumferri "ab aliquot ſæculis cœpit, non veremur pronunciare, & omni aſſeveratione "confirmare, eſſe ψευδεπίγραφον: utpote qui ſit Chriſtiani alicujus, vel ut "dicam meliùs, ſemi-chriſtiani merum figmentum. Neq; verò dubitamus "id egiſſe auctorem, ut multa pietatis Chriſtianæ dogmata, quæ ceu nova, "& priùs inaudita rejiciebantur, probaret ab ultimâ antiquitate ſapientibus "fuiſſe nota; & ab illo ipſo Mercurio in literas fuiſſe relata, quem non ſo"lùm Ægyptii, ſed etiam Græci propter vetuſtatem & doctrinæ opinionem "magnoperè ſuſpiciebant. Et ſanè à nullo alio, quàm Chriſtiano quodam Platonizante ſcribi potuiſſe, quæ *Pæmander* habet, latè in ſequentibus perſequitur. Claruiſſe videtur circa an. cxx. Exſtant ejus *Opera* Gr. Lat. Pariſiis 1554. 4°. & *Colon.* 1630. f.

* Exercit. I. in Baron. num. 10. p. 75, &c.

120. VALENTINUS, Patriâ, ut ferunt, Phrebonites in Ægypto, Scholæ Platonicæ ſectator, Græcorum artibus inſtitutus, Theodadis D. Pauli familiaris diſcipulus, ſi Valentinianis fides: certè οὐκ εὐτελὴς ἦν ἀνὴρ, inquit Droſerius ejus ſectator, ap. Origen. dialog. adv. Marc. §. iv. Epiſcopatus repulſum paſſus ab Eccleſia Catholicâ defecit, aliiſq; Gnoſticæ hæreſeos propaginis Autor extitit. Famoſus eſſe cœpit circa an. cxx. vel ut alii ſeriùs. Relictâ Alexandriâ, teſte Irenæo *, Romam venit ſub Pontificatu Hygini, viguit autem temporibus Pii, & ad Anicetum uſq; permanſit. Româ ſecedens in Cyprum inſulam ſe contulit, ubi ad extremum impietatis prolapſus (uti Epiphanius † habet) in eam quam tuebatur, flagitiorum diſciplinam altiùs ſe immerſit. Præter ea quæ cum Baſilide communia habuit, hujuſmodi ferè dogmata confinxit. Fabuloſam quandam Deorum ac Æonum genealogiam barbaris nominibus refertam, & Heſiodicæ perquam ſimilem excogitavit. Chriſtum è cœlo corpus detuliſſe docuit, & tanquam aqua per fiſtulam, ſic eum per Mariam tranſiiſſe Virginem, neq; quicquam ex utero ejus ſumpſiſſe. Tres hominum ordines conſtituit, Spiritualium, Animalium, atq; Carnalium, ex quibus primos (ſuos ſcilicet aſſeclas, cæteroſq; Gnoſticos) ſolâ cognitione, ſecundos tam fide, quàm operibus, ultimos nullo modo ſalutem conſequi poſſe voluit. Flagitioſiſſimas libidines licitò perpetrari poſſe, quin & nullum ſummum perfectionis gradum aſſequi, qui mulierem ad amorem ſui

* L. 3. c. 4.

† Hæreſ. 31.

Digitized by Google

ſui non aliquando pellexerit. Carnis eum reſurrectionem negâſſe ait Epiphanius *; non omnis verò, ſed hujus ſolius carnis Tertullianus † : Legis & Prophetarum quibuſdam libris probatis alios improbavit. Plura de his videri poſſunt apud Irenæum toto ferè libro primo & ſecundo, Tertullianum lib. adv. Valentin. & de Præſcript. c. 49. & Epiphan. Hæreſ. xxxi. Scripſit *Evangelium* cujus mentionem facit Tertullianus * ; & *Pſalmos*, ab eodem †, ab Origene * item memoratos. Meminit *Epiſtolarum* ejus Clemens Alexandr. & ex iis fragmenta quædam citat, Strom. l. 2. p. 375. 409. l. 3. p. 451. uti & *Homiliæ* cujuſdam, cujus fragmentum exhibet l. 4. p. 509. item aliud ex Homiliâ de Amicis (niſi eadem forſan ſit cum priore) l. 6. p. 641. atque alterum p. 635. Habetur fragmentum Valentini ſatis prolixum de vexatiſſima quæſtione, πόθεν τὰ κακά; quæ non Deo, ſed materiæ Deo coæternæ tribuenda eſſe contendit ap. auctorem Dialogi adv. Marcion. ſub nomine Origenis, ſect. iv. p. 85. Amplum inſuper fragmentum ex libro illius, aut ſaltem diſcipulorum ejus videre eſt apud Epiphan. Hæreſ. xxxi. Num. 5. 6.

SÆC. II. ab An. C.

* Loc. cit.
† De Præſcript. cap. 49.
* Loc. cit.
† De carne Chriſti, c. 17. 20.
* Caten. in Job. de quâ ſupra in Baſilid.

Ex Valentini aſſeclis magni nominis quendam Heracleonta dictum (Cerdonis magiſtrum, & Colabarſi ſucceſſorem, teſte Epiphanio, Hæreſ. xxxvi. qui dogmata ejus recenſet) memorat Clemens Alex. Strom. l. 1. p. 502. ubi & laciniam adducit ex Scripto quodam illius in hæc verba, *Quicunque me confeſſus fuerit*, &c. Matth. x. Habentur ejuſdem verba quædam & in Theodoti Excerptis, p. 804. Quinetiam paſſim citatur, & confutatur ab Origene in Joannem. Plura de eo non liquent, adeò ut ſeparatum ei locum inter Scriptores aſſignare minùs è re viſum fuerit.

EPIPHANES patrem habuit Carpocratem * genere Alexandrinum, & Gnoſticæ Sectæ κυρίως dictæ conditorem, matrem verò Alexandriam gente Cephaleneam. Claruit circa an. cxx. Toto diſciplinarum curſu & Platonicâ Philoſophiâ à Patre inſtitutus, egregius paternæ hæreſeωs propugnator evaſit. Præter multa enim quæ cum Baſilide & Valentino communia habuit dogmata, mundum ab angelis conditum, & Chriſtum ex Joſepho & Mariâ more vulgari natum eſſe voluit, magicis artibus, philtris & veneficiis & voce & exemplo patrocinatus eſt, uxores omnibus perfectionis Chriſtianæ æmulis communes eſſe debere contendit, & impudicitias ac libidinis promiſcuè uſum cunctis ſummum pietatis apicem ſectantibus non ſolùm licita, ſed & neceſſaria eſſe docuit. Obiit nonniſi xvii annos natus, & Samæ, quæ urbs eſt Cephaleniæ, ſepultus divinis honoribus à gregalibus paternis affectus eſt, templo magnifico in ejus honorem conſtructo, ſacrificiis ei oblatis, & hymnis in laudem ejus quotannis decantatis. Scripſit *librum de Juſtitiâ*, quo mulieres omnes ſingulis viris communes eſſe debere probandum in ſe ſuſcepit. Plurima ejus fragmenta profert Clemens Alex. Strom. l. 3. p. 428, &c.

120.

* Clem. Alex. Strom. lib. 3. p. 428.

QUADRATUS, forſan urbe, ſaltem inſtitutione Athenienſis, cujus ſedis, poſt Martyrium Publii, qui Dionyſio Areopagitæ ſucceſſit, Epiſcopus conſtitutus eſt. Ejus certè labore & induſtriâ Athenienſes poſt Publii mortem veluti oves abſque Paſtore palantes in Eccleſiam denuò conveniſſe, & redivivum fidei ardorem in illis reparatum eſſe teſtatur Dionyſius Corinthius *. Diſcipulus erat Apoſtolorum, ut disertè tradunt Euſebius † & Hieronymus ‖, quod de S. Joanne præcipuè eſt intelligendum, ſi non potiùs vox Apoſtolorum ſenſu laxiori capienda ſit pro Viris Apoſtolicis, qui cum Apoſtolis verſati ſint: adeóque alibi Euſebius * Quadratum noſtrum iis annumerat, qui inter Apoſtolorum Succeſſores τὴν πρώτην τάξιν obtinuerint. Vir erat planè pientiſſimus, quique προφητικὸν χάρισμα, quod adhuc in Eccleſiâ vigebat, habuiſſe dicitur. Circa ann. 123. Hadriano Imp. Athenis hyemem agente, ibique ſacris Eleuſiniis initiato, graviſſima adversùs Chriſtianos orta eſt perſecutio: cui ut ſe opponeret Quadratus, obtulit Imperatori *Orationem Apologeticam* pro religione noſtrâ à ſe compoſitam. Ἐξ ἧς κατιδεῖν ἔστι λαμπρὰ τεκμήρια τῆς τε τοῦ ἀνδρὸς διανοίας, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ὀρθοτομίας, inquit Euſebius *; *Ex quâ & ingenium ejus viri, & rectam Apoſtolicæ fidei doctrinam perſpicuè licet cognoſcere:*

123.

* Ap. Euſeb. l. 4. c. 23.
† Χρον. καν. ad an. ρκζ.
‖ De Script. c. 19.
* Lib. 3. c. 36.
* Lib. 4. c. 3.

SÆC. II. ab An. C.

cognoſcere : eamque tanto ſucceſſu obtulit, ut graſſantem perſecutionem excellenti ingenio ſedaverit. Periit dudùm hæc *Apologia* ; nec ex eâ aliquid hodie ſupereſt, præter breve admodùm fragmentum, de nonnullis, qui à Chriſto Domino ſanati illâ adhuc ætate ſuperſtites erant, quod habet Euſebius loc. cit. Præter hanc nihil aliud ſcripto commiſit, ſaltem cujus vel leviſſima habetur mentio. Unde ſpiſſus patet Magdeburgenſium * error, (quem tamen clauſis oculis abſorpſit hodiernus Profeſſor Argentoratenſis Balth. Bebelius †) qui Euſebium volunt meminiſſe, & alterius libri à Quadrato compoſiti, qui *Syngramma* nominatur : cùm tamen Pueris locum Euſebianum inſpicientibus vel primo intuitu appareat, Euſebium ibi non niſi de prædictâ *Apologiâ* loqui. De Morte Quadrati nihil conſtat, niſi quòd Græci in Menæo * ſuo referant, eum Athenis procul depulſum, primò ſaxis appetitum, deinde igne aliiſque tormentis probatum, tandem regnante adhuc Adriano Martyrii palmam reportâſſe.

* Cent. 2. c. 10. col. 152.

† Antiqu. Eccleſ. cent. 2. artic. 1. p. 183.

* Τῇ κά Σεπτεμβρ.

Me quidem nequaquam latet, Valeſium & ex eo alios Quadratum noſtrum ab Epiſcopo Athenienſi diverſum eſſe contendere, duplici nixos argumento, 1° quod Euſebius, l. 3. c. 37. Quadratum quendam Propheticis donis inſtructum memoret omiſſo Epiſcopi titulo. Verùm id nullius momenti eſt, cùm non ſemper dignitatis ſuæ tituli viris præſertim illuſtribus apponantur ; & Quadratus nondum Epiſcopus factus videatur eo tempore, de quo ibi loci agit Euſebius. Objiciunt 2°, Quadratum Apologiæ Authorem Adriani temporibus non ſuperfuiſſe, Epiſcopum verò à Dionyſio Corinthio ap. Euſeb. l. 4. c. 23. tanquam ſibi coævum & recenter ordinatum laudari. Verum quiſquis locum iſtum Dionyſii ſeriò perpenderit, ejuſmodi ſenſum nullâ arte inde excudi poſſe facilè agnoſcet. His adde à noſtris partibus ſtare Hieronymum & Græcorum Menologium, qui unum eundemque Quadratum fuiſſe diſertim affirmant.

123. ARISTIDES, (cujus perparca apud Veteres mentio) Philoſophus Athenienſis, ſub eo habitu Chriſtianam fidem profeſſus eſt. Claruit eodem tempore, eodemque loco, quo Quadratus, & eâdem de causâ *Apologeticum* Adriano Imp. pro Chriſtianis obtulit, contextum, inquit Hieronymus *, Philoſophorum ſententiis ; quem poſtea Juſtinus, & ipſe Philoſophus, imitatus eſt. Exſtitit hæc Ariſtidis *Apologia* non modò Euſebii & Hieronymi tempore, verùm & ætate Uſuardi & Adonis Viennenſis ; ſi modò vera ſint, quæ de paſſione Dionyſii Areopagitæ ex eâ referunt : quemadmodum in Dionyſio ſuperiùs monuimus.

* Epiſt. ad Magn. Orat. p. 327.

128. AQUILA, gente Ponticus, Sinope urbe Ponti celeberrimâ oriundus, religione Gentilis, Adriani Imp. ἐπιστάτην (ut Epiphanius ‖) ἐπιστάτης (ut Chronici Alexandrini Autor *) uterque forſan ex fabuloſis Judæorum traditionibus ; & ab eo operarum in extruendâ urbe Æliâ ſive Hieroſolymâ præfectus conſtitutus. Viſis, quæ frequenter illi ediderunt, Chriſtianorum miraculis, fidem Chriſti amplexus eſt, & baptiſmo initiatus fuit. Quùm verò vanam Aſtrologiam, quam à pueritiâ didicerat, non deſereret, quin potiùs arti Genethliacæ ſe magis, magiſque addiceret, nec ab Eccleſiæ Doctoribus admonitus ſe corrigeret ; tandem ex Eccleſiâ ejicitur : Eam ignominiam impatienter ferens, abnegato Chriſtianiſmo, ad Judæos ſe confert, & circumciſione ſignatur. Rabbi Achibæ, Chriſtianorum hoſtis infenſiſſimi, diſcipulus factus. A Judæis Linguam Hebræam incredibili diligentiâ didicit, quam couſque excoluit, ut circa an. Chr. cxxviii. vel cxxix. novam Bibliorum verſionem Græcam aggreſſus ſit, eo præcipuè animo, ut LXXII interpretationem eluderet, & teſtimonia de Chriſto in Scripturis prolata perverteret, atque aliter ederet. De eo ita Hieronymus * : *Aquila proſelytus, & contentioſus interpres, qui non ſolùm verba, ſed & etymologias verborum transferre conatus eſt, jure projicitur à nobis.* Quanquam alibi de illo benignius loquatur : Nempe *Aquilam non contentioſius, ut quidam putant, ſed ſtudioſius verbum interpretari ad verbum,* Quæſt. 2. ad Damaſ. tom. iii. p. 35. *Verborum Hebræorum diligentiſſimum*

‖ De pond. & menſ. Num. 14.

* P. 598.

* Epiſt. ad Pammach. p. 370.

tiſſimum explicatorem vocat, Epiſt. ad Marcell. ib. p. 96. *Aquilæ editionem cum* SÆC. II. ab
voluminibus Hebræorum confero, nequid forſitan propter odium Chriſti Synagoga An. C.
mutaverit, *&*, *ut amicæ menti fatear, quæ ad noſtram fidem pertineant robo-*
randam, plura reperio. Epiſt. ad Marcell. Tom. ii. p. 312. Hinc non rarò
Aquilam ipſis τοῖς ό præfert. *Meliùs puto illud, quod habetur in Hebræo, Aquila*
tranſtulit. Quæſt. Hebraic. in Geneſ. Tom. iii. p. 216. & alibi, non ſemel.
Hieronymo prævivit Origenes Comment. in Joan. Tom. viii. p. 131. & Tom. iii.
in Geneſ. Philocal. c. 14. aſſerens ipſum κυριώτερα ἑρμηνεύειν φιλοτιμούμενον, *aptiſſimè*
interpretari ſtuduiſſe. *Verſionem* ſuam, teſtante Hieronymo *, iteratâ editione, * In Ezech.
quam κατ' ἀκρίβειαν nominabant Judæi, perpolivit. Hujus tranſlationis ſuper- cap. 3. tom 5.
ſunt hodie tantùm particulæ quædam, Antiquorum ſcriptis hinc inde aſſutæ,
quas in unum collectas Nobilius, Druſius, & Waltonus ediderunt.

ISIDORUS, Baſilidis filius, ſectâ Gnoſticus, clar. circa an. cxxx. Dog- 130.
mata ejus quod attinet, ei cum Patre communia fuerunt, cujus fabuloſa dicta
novis quibuſdam additamentis confirmavit. Scripſit ἐξηγητικά, ſeu *libros Ex-*
poſitionum in Barcabam † *&* *Parchor* (pro Παρχώρ H. Valeſius legendum cenſet † Vid. Euſeb.
Βαρχώρ) *Patris ſui Prophetas*, teſte Clemente Alex. Strom. l. 6. p. 641. qui l. 4. c. 7.
ibidem ex iis quædam adducit; item *librum* περὶ προσφυοῦς ψυχῆς, *De adnatâ*
Animâ, cujus *fragmentum* exhibet idem l. 2. p. 409. Ἠθικά denique, ſive παραι-
νέσεις, ex quibus fragmenta habentur apud eund. l. 3. p. 427. & Epiphan.
Hæreſ. xxxii. Num. 4.

AGRIPPA, Caſtor dictus, γνωριμώτατος συγγραφεύς, ut ab Euſebio *; 132.
Vir valdè doctus, ut ab Hieronymo † dicitur. Claruit præcipuè ſub principatu * Lib. 4. c. 7.
Hadriani, circa an. cxxxii. Scripſit accuratiſſimam *confutationem* τῶν ἐξηγητικῶν † De Script.
Baſilidis, cujus fragmenta quædam habet Euſebius loc. cit. ubi teſtatur in eâ c. 21.
omnes Baſilidis fraudes ac præſtigias detegi, & cuncta ejus arcana in lucem
proferri. Iſidorum etiam Baſilidis filium ſcripto confutavit; uti teſtatur
Theodoritus *. * Hæret. Fab. l. 1. c. 4.

HERMES, qui & Paſtor etiam vocatus eſt, Presbyter, Pii I. Epiſcopi 136.
Romani frater, claruit an. cxxxvi. obiit anno cl. Hunc *libri* illius vetuſtiſſi-
mi *Paſtoris* dicti autorem faciunt Pſeudo-Damaſus in Vitâ Pii, & Autor Car-
minum adversùs Marcionem Tertulliano aſcriptorum. Verùm † Bellarminus † De Script.
potiùs duos fuiſſe Hermetes contendit, & diverſos eodem titulo inſignitos in Hermet.
ſcripſiſſe *Commentarios.* Quippe Hermas Apoſtolicus centum ferè annis hoc
noſtro antiquior erat; nec mandatum illud Angeli ſub habitu Paſtoris tra-
ditum de ſancto Paſchate die Dominicâ celebrando, quod Pii frater acce-
ptum Paſtori ſuo inſeruerat, in libro *Paſtoris*, qui hodiè exſtat, uſpiam re-
peritur. Adde, quod Hieronymus ‖ ait, antiquiſſimum illum *Paſtoris* librum, ‖ De Script.
licèt in quibuſdam Græciæ Eccleſiis etiam ſuâ ætate publicè legeretur, apud c. 10.
Latinos tamen penè ignotum fuiſſe: ideoque probabile eſt, Hermetis librum,
ſi modò talem unquam ſcripſerit, (quod non facilè auſim affirmare) citò
interiiſſe. Huic etiam Hermeti Baronius attribuit *Acta Praxedis Virginis*, ip-
ſiuſque fratrum; ejuſque ad Timotheum Praxedis fratrem *Epiſtolam, aliamque*
Timothei ad Paſtorem exhibet, Tom. ii. ad an. clxii.

SYBILLINA *Oracula*, ſaltem ex iis plura, Adriano imperante, for-
ſan circa an. cxxx. nata videntur, quippe Juſtino Martyre antiquiora: alia
ſub Antoninis addita; demum circa Commodi extrema perfecta & digeſta.
Certe non uno eodemque tempore compoſita ſunt; quædam etiam Clementis
Romani tempore extitiſſe, fidem nobis facit Autor *Quæſt. & Reſponſ. ad Or-*
thodoxos ſub Juſtini nomine, quæſt. 74. ubi Clementem in ſuâ ad Corinthios
epiſtolâ Sybillæ vaticinia citaſſe dicit. Certè in hâc epiſtolâ propè finem
plurima hodie deſiderantur, nempe antiqui exemplaris folium integrum (te-
ſte, qui primus edidit, Patricio Junio) quod quatuor impreſſi codicis folia
conſtituit. Adde, quæ Clementem citaſſe dicit Quæſtionum Autor, ab

iis quæ in Clementis epiſtolâ immediate præceſſerant, non plane abludere videntur. Confictа eſſe, idque in gratiam Chriſtianæ fidei nemo non videt: interim negari non poteſt ex veterum Sybillarum Carminibus quædam hodiernis immixta fuiſſe; quò ſpecioſiùs eruditorum orbi obtruderentur. De verâ illorum ætate & origine, non eadem eſt omnium ſententia. V. Cl. Iſ. Voſſius non exiguam eorum partem à Judæis annis ante Chriſtum natum lxxx. circiter confictam eſſe, à Romanis in Capitolio repoſitam, & per omnium manus ante, circa, & poſt Chriſti adventum circumlatam, multa demum additamenta à Chriſtianis (ac inter eos præcipuè à Gnoſticis) recepiſſe arbitratur. Hornbeckius ea Papiæ; Blondellus aut Hermeti (immediatè præcedenti) aut Montano Hæreſiarchæ, Mareſius poſtremo huic, attribuunt. Nuperus denique Auctor, Joh. Marckius Hæreticis quibuſdam, Montaniſtico præcipuè ſpiritu correptis, ea aſcribit: craſſo ſatis errore, cum vel Sole clarius ſit iſta Oracula pluſquam xl. annis ante exortum Montanum orbi innoteſcere cœpiſſe. Verùm de his ulteriùs diſputare, nobis nec otium eſt, nec animus, præter eos, qui hâc de re obiter egerunt, Baronium, Caſaubonum, Montacutium, Ger. Joh. Voſſium, &c. adeant, qui volunt, Blondellum, Iſ. Voſſium, Marckium, Craſſetium; qui hanc rem noviſſimè peculiaribus ſcriptis pertractârunt. Extant hæc oracula, aliaque hûc ſpectantia, libris viii. comprehenſa, cum notis Opſopæi, *Pariſ.* 1599. 1607. 8°. ut alias Editiones his longè inferiores non commemorem.

136. ARISTO PELLÆUS, quia Pellæ in Palæſtinæ natus, ortu Judæus; cultu Hebræus, an Chriſtianus non ſatis liquet. Claruiſſe videtur circa an. cxxxvi. Judæorum rebellione, Duce Barchocheba, ab Hadriano nuper profligata. Scripſit Ariſto *Obſidionem Bettharæ & Judæorum expugnationem*, ex quo opere quædam profert Euſebius l. 4. c. 6. Illi etiam aſcribenda videtur *Diſputatio Jaſonis & Papiſci*: habeo id fide S. Maximi, qui in Scholiis, ad Dionyſ. de Myſtica Theologiâ, c. 1. hæc nos docet: Ἀνέγνων δὲ τοῦτο ἑπτὰ οὐρανοὺς καὶ ἐν τῇ συγγεγραμμένῃ Ἀρίστωνι τῷ Πελλαίῳ διαλέξει Παπίσκου καὶ Ἰάσονος, ἣν Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ἕκτῳ βιβλίῳ τῶν Ὑποτυπώσεων, τὸν ἅγιον Λουκᾶν φησιν ἀναγράψαι. *Legi etiam ſeptem Cælos in Diſputatione Papiſci ac Jaſonis, quæ ſcripta eſt ab Ariſtone Pellæo, quam Clemens Alexandrinus in ſexto libro Hypotypoſeon ait S. Lucam deſcripſiſſe.* Hunc Jaſonem plurimi eundem eſſe volunt cum Jaſone Theſſalonicenſi, cujus mentio habetur Act. xvii. 5. Rom. xvi. 21. quemque Græci in Menologio primum Tarſi Epiſcopum à D. Paulo conſtitutum eſſe tradunt. Verum hæc incerta, nulloque fide digno autore nixa. Quiſquis ſit, Diſputationem inſtituit cum Papiſco Judæo Alexandrino *de Veritate Chriſtianæ Religionis*, cui exitus iſte contigit, ut Papiſcus Chriſtiani argumentis devictus, Judaiſmo renunciaret, & baptiſmum enixè poſtularet. Extiterunt olim Græce, imò (ſi Rigaltio * fides adhibenda ſit, verba quædam inde citanti) jam extant *Acta concertationis* hujuſce, ſive ab Ariſtone noſtro, ſive ab alio quodam in literas redacta. Ea tanquam inſulſum quoddam opus olim ſugillavit Celſus Epicuræus: cujus iniquam idcirco cenſuram diluit Origenes †, & egregium iis eruditionis elogium tribuit. Meminit eorundem Hieronymus in Quæſtionibus in Geneſin. *Acta* iſta in Latinum ſermonem vertit, & præfatione bene longâ Vigilio Epiſcopo nuncupatâ auxit Celſus quidam; quis qualiſve ille fuerit non conſtat. Id ſolum liquet ex plurimis præfationis locis eum vigentibus adhuc Perſecutionum temporibus, & ante ſuſceptam ab Imperatoribus fidem Chriſtianam ſcripſiſſe. Extat *præfatio* inter Cypriani opera, cujus nomini perperàm inſcribi ſolet.

* Not. in Celſi Præfat.

† Adv. Celſ. l. 4. non longe à medio.

140. MARCION, Natione Ponticus, Patriâ Sinopenſis, Patre Catholicæ communionis Epiſcopo natus eſt. Euſebio lib. 5. cap. 13. ὁ ναύτης. Tertulliano non ſemel *Ponticus Nauclerus* dicitur. An quod in Juventute artem navigandi didicerit, vel potius quod in urbe maritima inter naucleros præcipuè natus ſit, & educatus, judicent alii. Primò quidem caſtitatem præ ſe ferens, vitæ aſceticæ inſtituta ſecutus eſt; cùm verò virginem quandam conſtupráſſet,

Digitized by Google

SÆC. II. ab An. C.

præſſet, à patre ſuo, viro ſanctiſſimo Eccleſiâ pulſus eſt; nec ut eum reſtitueret, ullis precibus, ullâ pœnitentiæ ſimulatione adduci potuit, vir diſciplinæ Eccleſiaſticæ obſervantiſſimus. Hanc ob cauſam cùm popularium ſuorum convicia ferre non poſſet, clàm patriâ ſe proripuit, Romam profectus, anno circiter cxl. non ad communionem ſolùm admitti, ſed & principem illic locum ſe conſecuturum ſperans. Verùm cauſâ ejus cognitâ, patriſque propoſiti ſui tenaciſſimi voluntate notâ, Eccleſiæ Romanæ Seniores eum recipere noluerunt: ne publicæ diſciplinæ ratio, & communionis Catholicæ vinculum ſolveretur, veriti. Irritato exinde animo, in apertum erupit ſchiſma, & Cerdonis Magiſtri ſui veſtigia ſecutus, nova ac blaſphema dogmata in vulgus projicere cœpit. Romæ dum aderat *, fortè ei occurrit Polycarpus Smyrnæorum Epiſcopus, cui cùm *Agnoſce nos, Polycarpe*, dixerat; *Agnoſco te*, reſpondit Polycarpus, *Primogenitum Satanæ*. Refert Tertullianus Marcionem tandem errorum pœnituiſſe, ſuamque pœnitentiam publice teſtari voluiſſe, ſed dum in Eccleſiam recipiendus eſſet, ea lege, ut quos in errorem ſeduxerat Eccleſiæ reſtitueret, morte præventus id abſolvere non potuit. Sectarios ejus ipſum Epiſcopi nomine honoraſſe conſtat tum ex Megethio ap. Orig. Dial. adverſ. Marcion. ſect. 1. tum ex Optato, lib. 4. p. 116. Dogmata ejus hujuſmodi fuerunt. Tres eſſe Deos ſupremos, ſive rerum principia, primum inviſibilem, quem bonum Deum ac Domini noſtri patrem appellavit; alterum aſpectabilem, & creatorem, ſimul ac Judicem; Tertium inter utrumque medium, quem & Diabolum vocavit. Et ita quidem hæc Marcionis Principia recenſet Epiphanius; Theodoritus vero quatuor ingenitas ſubſtantias enumerat, 1. Deum bonum & incognitum, Domini Patrem. 2. Creatorem Juſtum, quem & Malum nominavit. 3. Materiam, quæ mala ſit. 4. Alium Malum, cui Materia ſubeſt. Sed propriè loquendo, duo tantum principia ſtatuebat Marcion, Bonum ſcilicet & Malum: Alterum, Judicem, ferum, bellipotentem; alterum, mitem, placidum, & tantummodo bonum atque optimum, ut ‖ Tertulliani verbis utar. Hinc Sectam Marcioniticam Hæreſin *Duitarum* vocat * Prudentius. Quin Dogma illud ſuum ex Stoicis hauſerit Marcion, nemini dubium eſſe poteſt. Stoicos enim duo ſtatuiſſe Principia, Bonum, Malumque Dæmonem, cuivis notum eſt, unde Marcion Stoicæ ſtudioſus, † Tertulliano audit. Ex his Deum ſecundum maximè ſeverum, & iniquum eſſe finxit, qui & Judæis leges duriſſimas poſuit, & Adamum injuſtiſſimo mandato pulcherrimam Paradiſi arborem attingere inhibuerit. Illo igitur longè meliorem eſſe ſerpentem, quippe qui ad arboris iſtius fructum edendum parentes noſtros hortatus eſt; hinc & ſerpentem æneum in arculâ reconditum venerati ſunt ſectatores ejus: uti αὐτόπτης narrat Theodoritus *. Porrò Chriſtum è cœlis deſcendiſſe, ut in ipſum credentes ab iniqui illius Dei ſervitute liberaret, non tamen veram, ſed φανταστικὴν ſolùm carnem induiſſe, nec reverâ paſſum eſſe, cùm pati viſus fuerit. Eum ad inferos poſt mortem deſcendentem, prædicato ibi Evangelio, converſos Cainitas, Sodomitas, cæteroſque omnes ſceleribus ac vitiis infames, ſecum ad cœlum retuliſſe; Noachum verò, Abrahamum, reliquoſque Patriarchas juſtitiæ ſuæ nimium confiſos, ac prædicationi ejus auſcultare renitentes, ibi religatos reliquiſſe. Reſurrectionem animæ ſolius eſſe, non corporis: Ter iterari poſſe Baptiſmum in eorum gratiam, qui poſt admiſſum primâ ac ſecundâ vice, ſalutare lavacrum, in mortale crimen inciderant. Legem denique ac Prophetas omnes repudiandos eſſe, utpote qui mali illius Dei, mundi Creatoris, afflatu vaticinati ſint. Quin & Epiſtolas Pauli quatuor rejecit, reliquaſque decem fœdiſſimè corrupit, multis ex iis detractis, multis additis, & ex omnibus Evangeliis D. Lucæ ſolum recepit, idque genealogiâ Chriſti maximâ parte reſectâ, cæteris Scripturis Canonicis penitùs repudiatis. De abſurdis his, inſulſiſque dogmatibus videri poſſunt, Irenæus, l. 1. c. 29. Tertullianus libris quinque adversùs Marcionem, Epiphanius, Hæreſ. xlii. Theodoritus Hæret. Fab. l. 1. c. 24. *Duos libros*, quos & divinæ authoritatis haberi voluit, in uſum diſcipulorum ſuorum compoſuit, alterum *Evangelium* ex Evangelio D. Lucæ, mutatis ac reſectis nonnullis acceptum; alterum *Apoſtolicon* vocatum, ex Epiſtolis D. Pauli ad Galatas,

* Iren. l. 3. c. 3.

De Præſcript. c. 30. p. 212.

‖ Adverſ. Marcion. l. 1. c. 6. p. 368.

* Præfat. ad Hamartigen.

† Loc. ſupr. citat.

* Hæret. Fab. l. 1. c. 24.

SÆC. II. ab An. C. ad Corinthios duabus, ad Romanos, ad Theſſalonicenſes duabus, ad Epheſios, ad Coloſſenſes, ad Philemonem, ad Philippenſes, & ad Laodicenos, ſed miſere depravatis, conſarcinatum. Ex utroque ampliſſima excerpta exhibet Epiphanius unà cum propriis refutationibus, Hæreſ. xlii. Conſcripſit etiam alia volumina, quorum tituli à Veteribus non commemorantur.

140. JUSTINUS, Martyr καθ' ἐξοχὴν dictus, Priſci filius, Bachii nepos, Neapolim, urbem Samariæ non incelebrem, natalem habuit, ὁ μετ' οὐ πολὺ τῶν ἀποστόλων, inquit Euſebius †; ἀνὴρ οὔτε τὸν χρόνον πόῤῥω ὢν τῶν ἀποστόλων, οὔτε τῇ ἀρετῇ, ait Methodius Tyrius *. Quin & de ſeipſo loquitur Juſtinus ‖, quaſi eſſet, ἀποστόλων γενόμενος μαθητὴς, quod de Viris Apoſtolicis, vel potiùs de doctrinâ Apoſtolorum intelligendum eſt. Univerſas ferè philoſophantium ſectas curioſè pervagatus, in Platonicâ ſubſtitit; donec à ſene quodam venerando & verè divino meliora edoctus, ad diviniorem, ac nobiliorem Philoſophiam, Chriſtianam nempe, tranſiit, circa an. cxxxiii. ἐν φιλοσόφου σχήματι πρεσβεύων τὸν θεῖον λόγον, *etiam ſub habitu Philoſophi verbum Dei prædicans.* Ineunte Imperium Antonino Pio, Romam profectus eſt; & in colle Viminali hoſpitium habuit; utque graſſantem adversùs Chriſtianos crudelitatem reſtingueret, eoſque à fictis Gentium calumniis vindicaret, circa an. cxl. *Apologiam* primam pro Chriſtianis Antonino Pio, ejuſque filiis, & Senatui Romano nuncupatam obtulit: Quod in Apologiâ enim anni CL. à Chriſto effluxiſſe dicantur, id in characterum numeralium corruptionem referri neceſſe eſt: cum Edictum Imperatoris Antonini Pii à Juſtini Apologiâ impetratum tertio Antonini Conſulatu factum ſit, qui in annum Chriſti cxl. incidit. Poſt hæc in Aſiam reverſus, celebratiſſimum illud cum Tryphone Judæo *colloquium* habuit: Inde Romam rediit, atque alteram *Apologiam* pro Chriſtianis conſcripſit, eamque M. Antonino, & Senatui Romano dedicavit: Tandem dum Creſcentem, Philoſophum Cynicum, veluti hominem guloſum, mortis timidum, luxuriæ & libidinum ſectatorem, τὸν φιλόψοφον, καὶ φιλόκομπον, οὐ φιλόσοφον, liberè nimis coargueret; à Creſcente apud Imperatorem accuſatur, à quo damnatus, gladio percuſſus eſt, ut habent Martyrii ejus Acta *, ut verò Græci † in Menæo, propinato veneno interiit, circa an. clxiv. M. Aurelii 4, ſeu ut in Chronico Alex. annotatum eſt, M. Aurelii, & Lucii Impp. 6. Unde patet immani errore Epiphanium * laborare, qui Juſtini mortem ad Adriani imperium refert, eamque triceſimo Juſtini ætatis anno contigiſſe ait. De eo hæc habet Photius †. Ἐστὶ δὲ φιλοσοφίας μὲν ὁ ἀνὴρ τῆς καθ' ἡμᾶς, καὶ μάλιστά γε τῆς θύραθεν εἰς ἄκρον ἀνηγμένος, πολυμαθείᾳ τε καὶ ἱστοριῶν περιῤῥεόμενος πλούτῳ. ῥητορικαῖς δὲ τέχναις οὐκ ἔχει σπουδὴν ἐπιχρῶσαι τὸ ἔμφυτον αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας κάλλος, διὸ καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἄλλως ὄντες δυνατοὶ, καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν διασώζοντες, τῶν ἐκεῖθεν οὐκ εἰσὶν ἀποστίζοντες ἡδυσμάτων, οὐδὲ τῇ ἐπαγωγῇ καὶ θελκτηρίῳ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκροατῶν ἐφελκόμενοι. *Eſt autem vir ille ad Philoſophiæ tum noſtræ, tum potiſſimùm profanæ, ſummum evectus faſtigium, multipliciſque eruditionis, & hiſtoriarum copiâ circumfluens: Sed Rhetorico artificio nativam Philoſophiæ ſuæ pulchritudinem colorare haud ſtudio habuit. Quamobrem etiam oratio ejus pollens alioqui, ac valida, ſcientificumque ſpirans ſtylum, rhetorica illa condimenta non ſpirat, nec illecebris aut blandimentis vulgus auditorum trahit.* Literarum Hebraicarum rudem penitùs & imperitum fuiſſe, Juſtino vitio verti non debet, 1° quia quamvis patriâ fuerit Samaritanus, Græcis tamen parentibus natus ſit; deinde quòd magnam vitæ partem in religione Gentilium traduxerit: denique quòd Philoſophiæ, Græciſque diſciplinis ſe totum dederit, quæ à literarum Hebraicarum ſtudio immane quantum abhorrent. Hinc factum eſt, ut in Hebræis adeò pueriliter lapſus ſit. Exemplum dabo. Satanam à voce שטן, *adverſari, odio habere*, derivari nemo neſcit, qui linguam Hebræam vel à primo limine ſalutârit. En tamen ridiculum planè Juſtini noſtri interpretationem. * Σατανᾶς προσηγόρευται, ὄνομα ἀπὸ τῆς πράξεως ἧς ἔπραξε σύνθετον κληρωσάμενος· τὸ γὰρ σατὰ τῇ Ἰουδαίων καὶ Σύρων φωνῇ ἀποστάτης ἐστί· τὸ δὲ νᾶς ὄνομα ἐξ οὗ ἡ ἑρμηνεία ὄφις ἐκλήθη, ταυτὸν ἐστὶ σατὰ τῇ Ἑβραίων ἑρμηνευθείσῃ φωνῇ· ἐξ ὧν ἀμφοτέρων τῶν εἰρημένων ἓν ὄνομα γέγονε Σατανᾶς. *Satanas appellatur, nomen cum rebus ipſis quas egit congruens, indeque compoſitum nactus. Nam*

Sata

† L. 2. c. 13.
* Ap. Phot. Cod. 234.
‖ Epiſt. ad Diognet. p. 501.
Euſeb. l. 4. c. 11.
* Ap. Sur. ad xii. Jun. & Baron. ad an. 165.
† Τῇ α' τῆ Ἰου.
* Hæreſ. 46. p. 171.
† Cod. 125.
* Dialog. cum Tryphon. p. 331.

Digitized by Google

Sata *Judæorum & Syrorum voce Apoſtata & Deſertor eſt : nomen autem* Nas *(unde interpretatione etiam ſerpens vocatur) idem eſt quod* Sata *Hebræorum expoſitum ſermone. Ex quibus utriſque unum compoſitum, ſit nomen* Satanas. Quantò rectiùs Origenes * : Ὁ δ᾽ Ἑβραίων διαλέκτῳ Σατὰν, καὶ Ἑλληνικώτερον ὑπό τινων ὀνομασθεὶς Σατανᾶς, μεταλαμβανόμενος εἰς Ἑλλάδα φωνὴν ἐστὶν ἀντικείμενος : *Cæterum* Satan *Hebræâ linguâ dictus, & à quibuſdam formâ magis Græcanicâ nominatus* Satanas, *interpretatur Adverſarius.* Hæc non animadvertit futilis ille Antiquitatis Eccleſiaſticæ propola, Chr. Sandius †, qui *Quæſtiones ad Orthodoxos* non eſſe genuinum Juſtini opus hoc argumento contendit ; quòd vocem, *Oſanna* per μεγαλωσύνην ὑπερκειμένην, *magnificentiam excellentem* iſtarum Autor ridiculè interpretetur : cùm verus, inquit, Juſtinus utpote Samaritanus, vocis *Oſanna* ſignificationem non potuit ignorare. Majorem fuiſſe hominis ignorantiam, an impudentiam quis facilè dixerit ? Præterquam enim quòd falſo & frivolo nitatur argumento, totam iſtam periodum bene longam ex Riveti *Critico, tacito quidem Riveti nomine, nec vel leviſſimâ ejus mentione niſi è longinquo & indirectè factâ, exſcripſit : ac proinde dormitante Riveto, ipſe dormivit ſecurus. Sed ad Juſtinum redeamus. Scripſit, inquit Euſebius *, plurima ingenii ſui, doctrinæque & intenti in res divinas ſtudii monumenta, παντοίας ὠφελείας ἔμπλεα, *multiplicis utilitatis plena* ; quæ ſequuntur.

SÆC. II. ab An. C.

* Contra Celſ. lib. 6. p. 306.

† Tract. de Vet. Script. Eccl. p. 44. Quæſt. 50.

* Vid. Rivet. l. 2. c. 5.

* L. 4. c. 18.

OPERA GENUINA.

PAræneſis, ſive *Exhortatio ad Græcos*, quâ Gentiles ad fidem Chriſtianam amplectendam hortatur.

Elenchus, ſeu *Oratio ad Græcos*, quâ modum præcipuè deſcribit, quo Græci ad Chriſtianæ fidei cognitionem pervenire poſſint. In Orationibus iſtis adversùs Gentes deſiderari nonnulla videntur. In earum enim altera de Dæmonum naturâ diſputâſſe Juſtinum prodit Hieronymus: quod tamen in his quæ extant, nullibi reperitur. Quin & Leontius Byzantinus, lib. 2°. contra Neſtorium & Eutych. ex Juſtini Oratione contra Gentes fragmentum profert, quod in iſtarum quas habemus, utràvis fruſtra quæras: uti & diſputationem contra Platonem, de morte & immortalitate, in iis olim repertam, cujus laciniam adducit Steph. Gobarus ap. Photium, Cod 232.

Apologia pro Chriſtianis prima, quæ in omnibus Juſtini editionibus ſecundo loco ponitur.

Apologia pro Chriſtianis ſecunda.

Liber de Monarchiâ Dei, forſan in principio mutilus, vel potius ſecunda pars operis integri. Genuinum eſſe Juſtini opus arguit ſtylus, & quicquid alii dicant, res ipſa clamat.

Dialogus cum Tryphone Judæo. Tryphon iſte idem forſan fuit, quem Judæi Rabbi Tarphonem, & vulgò הכהן העשיר, *Sacerdotem divitem* vocant ; Rabbi Achibæ collega & commilito ; qui ob rebellionem à Barchobabe excitatam, patriâ relictâ, in Græciam ſe contulerat.

Epiſtola ad Diognetum , Euſebio quidem non memorata ; ſed nec Euſebius vidit omnia : nec obſtat ſtylus paulò comptior, & elegantior, quò minùs Juſtini ſit. Nulli enim dubium eſſe poteſt, Juſtinum pro re natâ terſiori & floridiori ſtylo uti potuiſſe. Hunc Diognetum eundem fuiſſe cum eo, quem inter præceptores M. Aurelius * numerat, veri non abſimile eſt.

* Τῶν εἰς ἑαυτὸν, l. 1. §. 6.

Epiſtola ad Zenam & Serenum, quæ Ethica eſt, & de Moribus accuratè & eruditè diſſerit. Hanc in dubium vocat Bellarminus, immeritò, meâ quidem ſententiâ ; neq; ipſe Bellarminus ullam opinionis ſuæ rationem adducit.

Ariſtotelicorum quorundam Dogmatum Everſio. Perionius in Notis multa profert, quæ de hoc libello ſcrupulum moveant : Nihilominùs tanti non ſunt, ut propterea hunc libellum Juſtino abjudicemus , præſertim cum Photius Martyri noſtro diſertim aſcribat.

OPERA

Digitized by Google

SÆC. II. ab An. C.

OPERA SUPPOSITITIA.

Quæſtiones, & Reſponſiones ad Græcos. In his citantur Manichæi: ut alia non afferam.

Quæſtiones Græcanicæ, de Incorporeo, & de Deo, & de Reſurrectione mortuorum, & ad eaſdem *Chriſtianæ Reſponſiones*: ejuſdem commatis & Auctoris cum prioribus, quibus Appendicis loco adjiciuntur, videntur.

Quæſtionum CXLVI. *Reſponſiones ad Orthodoxos.* Aut hic liber omninò Juſtini noſtri fœtus non eſt, quod mihi veriſimillimum videtur, aut mirè interpolatus. Multa enim in eo ſunt, quæ ſæcula aliquot Juſtino ſequiora, quæq; ævum Arianum, & κρατοῦντος Chriſtianiſmi tempora, planè ſapiunt: ut de Irenæo, Origene, & Manichæis inibi citatis nihil dicam: certè Cl. Dodwellus cenſet, autorem fuiſſe Juſtinum Siculum, qui inclinante ſæculo quinto ſcripſit. Quiſquis tandem Autor ſit, ſcriptor ſanè eſt magni judicii, variæ eruditionis, & elegantis ingenii. Interim vide, annon ſit idem liber, ſed miſerè interpolatus, de quo Photius * hoc titulo, ἀπορίων κατὰ τῆς εὐσεβείας κεφαλαιώδεις ἐπιλύσεις: *Dubitationum adverſus Religionem ſummariæ ſolutiones.* Iſtud enim Juſtini opus fuiſſe genuinum, accuratum Photii Judicium, acumen, atque doctrina nos dubitare non ſinunt.

* Cod. 125.

Expoſitio Fidei de S. Trinitate. Hanc tamen tanquam Juſtini Philoſophi, & Martyris opus citat Leontius Byzantinus, lib. 1°. contra Neſtorium apud Caniſ. Antiq. Lect. Tom. iv. ex eoque quædam profert, quæ in hâc expoſitione hodie leguntur.

DESIDERANTUR.

Commentarius de Animâ.

Liber Pſaltes dictus.

Contra omnes Hæreſes liber, cujus ipſe Juſtinus meminit in Apologiâ primâ ad Antoninum Pium.

Contra Marcionem. Ex hoc libro quædam citat Irenæus, l. 4. c. 14. & l. 5. c. 26. Euſeb. l. 4. c. 11. Non tam diſtinctum opus à præcedente quàm pars quædam illius fuiſſe videtur.

Dubitationum adverſùs Religionem Solutiones ſummariæ: niſi ſit idem opus, ſed interpolatum, cum *Reſponſionibus ad Orthodoxos.*

Expoſitio in Apocalypſin, teſte Hieronymo *.

* De Script. c. 9.

Commentarius in Hexaemeron: cujus meminit Anaſtaſius Sinaita, Anagog. Contemplat. l. 6.

Epiſtolæ πρὸς τὸν Πάππον à ſe ſcriptæ ipſe meminit *.

* Ep. ad Zen. & Seren. in initio.

De Reſurrectione Carnis, teſte Damaſceno, qui plurima ex eo libro, & ampliſſima fragmenta citat in Parallelis ſuis, ex quibus deſumpta exhibuit Gr. & Lat. P. Halloixius in Vitâ Juſtini, cap. 27.

Quædam porrò ex libris Juſtini deperditis habent Tatianus Juſtini diſcipulus, Orat. ad Gentes, pag. 157. Antonius Meliſſa, Serm. l. 1. c. 19. l. 2. c.6.43. Damaſcen. Parall. l. 1. c. 19. & alibi.

Unicam Juſtini Sententiam, ex Ant. Meliſſæ, l. 2. c. 43. hîc referam, Philoſopho Chriſtiano & Martyre digniſſimam. Τέλος τῷ φιλοσοφοῦντι, ἡ πρὸς Θεὸν ὁμοίωσις κατὰ τὸ δυνατόν: *Finis philoſophanti eſt, Deo, quoad ejus fieri poteſt, aſſimilari.*

Nævorum, qui in Juſtini ſcriptis hodie occurrunt, & in quibus, ſi non omnes, ſaltem plurimos Veterum ὁμοψήφους habuit, præcipui ſunt; dogmata de Chiliaſmo; de ſtatu animarum poſt hanc vitam; de ſalute Paganorum, quos μετὰ λόγου βιῶν, & ἀπὸ μέρους Chriſtum agnoviſſe dicit; de Angelorum cum fœminis contubernio, ex mala τῶν ὁ verſione orto; de nimiâ liberi arbitrii poteſtate; de quibus alii, & nos alibi fuſiùs. Quod verò Socratem alioſque quoſdam Gentiles vixiſſe μετὰ λόγου, Chriſtumque ex parte agnoviſſe contendit, in hâc nempe erat Sententiâ, & cum eo illuſtriores ferè iſtius temporis Theologi, Chri-

Digitized by Google

Chriſtum verum eſſe & æternum Patris λόγον, omnis rationis Sapientiæq; fon- SÆC. II. ab
tem, atque ab eo tanquam à ſole radium, λόγον, ſeu rationem in quemvis ho- An. C.
minem naturaliter derivari: λόγος enim *qui erat apud Deum, eratque ipſe Deus, lux erat illa vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum.* Hinc Chriſtus‖ Martyri noſtro, τοῦ παντὸς λόγος, ejuſque reſpectu, ratio σπερματικὸς ‖ Apol. I. p. 46.
λόγος, τοῦ σπερματικοῦ θείου λόγου τὸ * συγγενὲς, & ἡ ἔννοια ἐμφύτου τοῦ λόγου σπορὰ, ſæpiuſcule * Ib. p. 51.
dicitur, quam proinde ab αὐτῷ τῷ σπέρματι ſatis aperte diſtinguit †, alibique non † P. 46, 48.
ſemel affirmat, quæcunque vel Poetæ vel Philoſophi de moribus præclarè docuerunt, ea omnia διὰ τὸ ἔμφυτον παντὶ γένει ἀνθρώπων σπέρμα τοῦ λόγου, *ab innato toti generi humano rationis ſemine* profluxiſſe. Hæc, quantum aſſequi poſſum, erat ſententiæ ejus, eorumque qui ipſum proximo ſecuti ſunt intervallo, hâc de re ſumma : quam allatis pluribus ipſius Juſtini, Clementis Alexandrini, atque Origenis teſtimoniis alibi latius diduximus. Certe non memini me obſervaſſe, Juſtinum alicubi affirmare Gentiles extra Chriſtianæ religionis profeſſionem poſitos, ſalvandos fore, neque ad hanc rem ſufficere nudam Philoſophiæ cognitionem, verum id ſibi tantum voluiſſe, quotquot inter illos innato τῷ λόγῳ, ratione ſcilicet, ad Deum colendum, vitamque optimè inſtituendam rectè uſi eſſent, Chriſto, æterno τῷ λόγῳ, proxime accedere, & eouſque conformes eſſe. Opera ejus, quotquot ſuperſunt, prodierunt Græcè curâ Rob. Stephani, *Pariſ.* 1551. f. 1571. f. 1592. f. Lat. *Baſil.* 1528. 1551. *Pariſ.* 1554. 1565. *Baſil.* 1555. 1565. *Pariſ.* 1578. Gr. Lat. *Heidelbergæ* ab Hieron. Commelino 1593. f. *Pariſ.* 1615. 1636. f. Editionibus his noviſſimis Pariſienſibus præter Sylburgii, Perionii, Billii, & Lanſelii notas, reliqui Apologiſtæ acceſſerunt.

S M Y R N E N S I S Eccleſia Antiſtite ſuo Polycarpo viduata an. juxta 147.
vulgares Chronologiæ rationes 167. juxta verò Pearſoni & Dodwelli (quos hîc ſequimur) calculum, an. cxlvii. Scripſit eodem anno *literas circulares* πάσαις ταῖς κατὰ πάντα τόπον τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας παροικίαις, (Euſebius * ait * L. 4. c. 15.
eam ſcripſiſſe ταῖς κατὰ Πόντον παροικίαις) quibus totam *paſſionis Polycarpi* eorumque qui cum eo paſſi ſunt, *hiſtoriam* eleganter ſanè ac copioſè exponunt. Extant hæc *Acta* apud Euſebium, ſed principio ac fine mutila. Verum lacunas haſce opportunè ſupplevit Reverendiſſ. Hiberniæ primas, Jac. Uſſerius, qui an. 1647. integrum Martyrium ex Cod. Barrociano unà cum antiquo Interprete Latino ex Eccleſiæ Sariſburienſis Codice MS. in Appendice ſuâ Ignatianâ edidit. Hanc Smyrnæorum Epiſtolam (ut ex notis Actorum Uſſerianorum calci additis liquet) ex ipſius Irenæi Polycarpi Diſcipuli exemplari tranſcripſit Gaius Irenæo familiaris, quemadmodum ex Gaii exemplaribus ſuum tranſcripſit Socrates Corinthius, cujus Codice MS. uſus eſt Uſſerius.

P T O L O M Æ U S, è Valentini, & Gnoſticorum Scholâ, Vir, faten- 150.
te Epiphanio *, longè doctiſſimus. Clar. (ſi rectè conjicio, neque enim æta- * Hæreſ. 33.
tem ejus temerè definire auſus ſum) circ. an. cl. Magiſtrorum ſuorum dogmatibus nonnulla adjecit, Legem Moſaicam maledictis inceſſit, & ex Vetere Inſtrumento nonnihil à Deo, aliquid à Moſe, reliquum à Senioribus Judaicis manâſſe contendit. Extat Gr. Lat. *Epiſtola* bene longa *contra legem Moſaicam* ad Floram gregis ſui mulierculam, impia ejus & blaſphema dogmata exponens, ap. Epiphan. Hæreſ. XXXIII. à Num. 3. ad 7. & Fragmenta quædam apud Irenæum.

P I U S, Patriâ Aquileienſis, ex patre Rufino, frater Paſtoris, ad ponti- 158.
ficatum Romanum evectus eſt (juxta Bellarminum & Baronium) anno clviii. Longe accuratiori calculo Pearſonus & Dodwellus ipſum ab anno cxxvii. ad ann. cxlii. ſediſſe oſtendunt. Extant ſub ejus nomine *Epiſtolæ* duæ *ad Juſtum Viennenſem*, communi ferè doctorum conſenſu tanquam ſpuriæ rejectæ, nec ipſe Bellarminus *, qui ex iis teſtimonium citat, veluti indubitatæ fidei de- * De Rom.
fendere audet. Et ſanè præterquam quod à nullo Veterum memorantur, æ- pontif. l. 2. c.
tatem recentiorem ſatis prodit, impoſtoris in rebus Eccleſiæ paulo antiquiori- 14.
bus

bus imperitia, quod non uno exemplo probat Cl. Dodwellus, Addit. ad Pear-
ſon. Diſſert. i. c. 9. §. 3. Habentur apud Orthodoxogr. Tom. ii. p. 3. in
omnibus Bibliothecæ Patrum editionibus, ap. Baron. ad an. clxvi, & Joh. à
Boſco, Bibliothec. Floriac. part 2. p. 22, 24.

SOTER, Natione Italus, patriâ Campanus, de Civitate Fundis ortus,
164 tandem Romanus epiſcopus factus eſt, de Succeſſionis ejus ordine ac tempore
mire variant tum Veteres, tum Recentiores. Euſebius, Hieronymus & Pro-
ſper illum referunt ad an. clxviii. Catalogi duo, Bucherianus & Heinſchenianus
ad an. clxi. Catalogus tertius à Schelſtratio editus ad an. clxiv. Onuphrius &
Ant. Auguſtinus ad an. clxiii. Baronius & Bellarminus ad an. clxxv. Petavi-
us & Labbeus ad an. clxxiii. Juxta Pearſonum Pontifex erat ab an. clxi. uſq;
ad an. clxx. Ex Dodwelli verò calculo ab an. cliii. uſque ad an. clxii. Scripſit
‖ Hæreſ. 26. & 85. ‖ teſte autore de Hæreſibus, ſub *Prædeſtinati* nomine à Sirmondo edito, li-
brum *contra Cataphrygas*, cui reſpondit Tertullianus, Montani vindicias agens,
ſed utrumque opus dudum periit.

164. ABERCIUS, Hierapolitanus, parentibus ingenuis, iiſque Chriſtia-
nis, natus, Eccleſiæ Hierapolitanæ Epiſcopus creatur circa an. clxiv. Multa
ſub M. Aurelio, & L. Vero à Gentilibus paſſus eſt; iiſque adhuc imperanti-
bus è vivis placidè exceſſit. Hujus vitam ex Actis Græcis à Sim. Metaphraſte
collectis, & ex Græcorum Menæo fusè & ad nauſeam uſque deſcripſit P.
* Vitt. PP. Orient. tom ii. Halloixius *. Sed qualis ſint fidei & auctoritatis hæc Acta, quivis facilè vi-
det: nec ſanè hujuſmodi Abercii memoriam vel Euſebius, vel ulli Veterum
nobis tradiderunt. Scripſiſſe dicitur *librum de Diſciplinâ, in Presbyterorum &
* Vide Baron. ad An. 163. N. 15. & not. ad Martyn. Rom. Octob. 22. Diaconorum ſuorum uſum*, ut & *Epiſtolam ad M. Aurelium Imp.* quæ (ſi Baronii *
judicio ſtandum ſit) ſpiritum planè Apoſtolicum redolebat. Hanc ex Græco
Card. Sirleti Cod. MS. eruerat Baronius, eamque integram in Annalibus ſuis
ſe exhibiturum eſſe promiſit: ſed caſu aliquo è manibus ejus elapſa, nuſpiam
poſtea comparuit.

167. IRENÆUS, gente Aſianus, Smyrnâ, ut videtur, oriundus, ὁ ἐγγὺς τῶν
* Baſ. de Sp. S. c. 29. ἀποστόλων γενόμενος *, non longè à temporibus Apoſtolorum inquit Auguſtinus ‖;
‖ Aug. cont. Julian. l. 1. c. 3. ſecundùm Hieronymum †, Papiæ; ipſo verò Irenæo * teſte, Polycarpi Diſci-
† Epiſt ad Theod. p. 196. pulus: cujus acta omnia, inceſſus, vitæque totius formam diligenter notabat;
* Epiſt. ad Florin. ap. Euſeb. l. 5. c. 20. dicta omnia & ſermones ſtudioſiùs audiebat; audita in mente repoſuit. Probabi-
le eſt, illum unà cum Polycarpo Romam ſub Aniceto veniſſe, indeque in Gal-
lias profectum, Lugduni lares fixiſſe, ejuſque Eccleſiæ Presbyterum factum eſſe.
Mortuo Pothino, Lugdunenſis Eccleſiæ pontificatum adeptus eſt; atque ut
provinciam, quam nactus erat, meliùs ornaret, nullis laboribus pepercit;
Hæreticos verbo & ſcriptis refutavit; in unione Eccleſiarum reſarciendâ,
præſertim in componendâ Paſchali controverſiâ, plurimùm laboravit; eoque
nomine Victorem Romanum Pontificem Eccleſiis Aſiaticis anathema paran-
tem, coactâ Epiſcoporum Gallicanorum Synodo, per literas pacificè admo-
nuit, & renitentem acriter objurgavit. Obiit capite truncatus, ſi commu-
nes ſequamur calculos, ſub Perſecutione Severianâ, circa an. ccii. vel ut alii,
an. ccviii. cum Britannicam expeditionem molitus Severus Imp. Lugduni
aliquandiu commoratus eſt. Cæterùm Cl. Dodwellus, amicus noſter ſingu-
laris, diſſertatione *de ætate Irenæi*, quam unà cum aliis ad novam Irenæi edi-
tionem adornandam parat, aliter planè quam vulgò fieri ſolet, Irenæi tem-
pora diſponit. Sententiam ejus, quam hoc loco amplectendam duximus,
paucis explicabo. Statuit igitur Irenæum natum eſſe ſub Nerva ann. Chr.
xcvii. Quod quidem ex ipſius verbis colligi poſſe videtur, lib. v. c. 30. ubi
exitum imperii Domitiani vocat σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς, ſeu ut habet antiqua
verſio, *penè noſtrum ſæculum*. Sæculum verò ſuum à ſuis natalibus ipſum de-
ducere, nulli dubium eſſe poteſt. Circa annum, ut videtur, cxxii. dum ad-
huc ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ erat, lib 3. c. 3. Polycarpum vidit & audivit: Flori-
num apud Polycarpum in Inferiore Aſia vidit παῖς ὢν ἔτι, Epiſt. ad Florin. ap.
Euſeb.

Euſeb. l. v. c. 20. i. e. ætatis anno xxv. certe ante annum xxx. quem Epiphanius ἡλικίαν καθεςῶτα vocat adv. Tat. Hæreſ. xlvi. Num. 1. Eodem tempore vidit Florinum ſplendidè agentem ἐν τῇ αὐλῇ βασιλικῇ, loc. cit. Hadriano nempe in Aſia agente, quod fieri ante illum ſaltem annum ægrè potuit. Ann. clxvii. incaleſcente in Gallia perſecutione, Pothino Lugdunenſium Antiſtiti, martyrium paſſo, ſucceſſit Irenæus, πρεσβύτερος ætate pariter & officio, annum agens lxx. pontificatum tenente Eleuthero. Ann. clxxvi. vel ſequenti ſcripſit adverſus Hæreſes; opus omnium primum, poſt mortem Tatiani an. clxxiv. poſt editam Theodotionis verſionem, cum Commodum participem imperii admiſiſſet Marcus an. clxxv. poſt aliquot à Polycarpi martyrio in ſede Smyrnæenſi ſucceſſiones, ſcriptum; cum jam ſenuiſſet Irenæus, annum nimirùm agens circiter lxxx. Eleuthero adhuc in vivis agente. Ann. clxxxii. ætat. lxxxv. ſcripſit adverſus Blaſtum & Florinum Epiſtolas, Victore pontifice, hanc, ut videtur, ob cauſam hoc anno, Commodi iii. Euſebio in Chron. & Chronici Alexandr. conditori inſignis. Blaſtus Aſianis favet in cauſa Paſchatis, propterea Presbyterio dejectus. Inde initia litis cum ipſis Aſianis. Ann. clxxxix. ætat. xcii. Commodi x. ſub Victore habita eſt diſputatio de Paſchate, cui ſuperſtes fuit Irenæus, paulò poſtea defunctus. Certe ipſum ſcriptoribus Victoris exitu antiquioribus accenſet Caius ipſius Irenæi (ſi Actis Polycarpi fides ſit habenda) diſcipulus, ſub Zephyrino ap. Euſeb. l. v. c. 28. SÆC. II. ab An. C.

Et hactenus quidem viri eruditiſſimi de annis Irenæi ſententia, ὡς ἐν τύπῳ deſcripta, remiſſâ pleniori tum explicatione, tum confirmatione ad ipſas Diſſertationes propedièm edendas. Quod verò Irenæus Martyr fuiſſe vulgò dicatur, id ſequiorum potius ſæculorum commentum cenſendum erit. Certe ignoraſſe videntur vetuſtiores, Tertullianus, Euſebius, Auguſtinus, Theodoritus: primus penè qui hunc ei titulum affingit, eſt auctor Quæſt. & Reſponſ. ſub Juſtini nomine, non niſi quinti fortaſſe ſæculi ſcriptor. Semel quidem Hieronymus Irenæum Martyrem vocat, Comment. in Eſai. c. lxiv. p. 240. ſed fas erit dubitare, annon eo in loco vox *Martyris* in Textum irrepſerit? Cum nuſquam alibi Hieronymus ipſum Martyrem dicit, ne quidem in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ubi de Irenæo ex profeſſo agit.

SCRIPTA.

Adverſus Hæreſes; ſeu *de Refutatione, & Everſione falſæ ſcientiæ Libri* V. in quibus de omnibus ad ſua uſque tempora Hæreſiarchis, deque execrandis eorum dogmatibus & actis, agit; impias eorum objectiones refellit; quæſtiones objectas diluit; veritatemque adverſus omnia ipſorum tela animosè propugnat. Deperditis Græcis, (nec enim refutari merentur, qui Irenæum Latinè ſcripſiſſe volunt) extat horum librorum *Latina verſio*, vetuſta ſatis, ſed barbara imprimis, difficilis, & ſalebroſa. Recentiorem Tertulliano eſſe hanc Verſionem, poſtremis verò S. Auguſtini temporibus antiquiorem, ac proinde exeunte ſæculo iv. factam, diſſertatione ſingulari demonſtrabit doctiſſ. Dodwellus. Huic Verſioni ortum dediſſe videtur Hæreſis Priſcilliani, quæ veterum Gnoſticorum dogmata renovavit. Habuit Marcum quendam Ægyptium præceptorem Priſcillianus, quem cum Marco Marcoſiorum apud Irenæum Anteſignano nonnulli temerè confuderunt, in hunc forſan errorem lapſi, quaſi Irenæus adverſus hunc Marcum ex profeſſo ſcripſerat. Dolendum planè eſt, originalem hujuſce operis textum periiſſe. Ut verò damnum, aliquo ſaltem modo, reſarciretur, perplurima ipſius Irenæi Græca nobis conſervavit Epiphanius; plurima etiam Damaſcenus in Parallelis, quæ magno ſanè Reipublicæ literariæ beneficio Græcè ſimul ac Latinè exhibuit P. Halloixius in Vitâ Irenæi, cap. 15. Scripſit, quæ hodie non extant, libellum *adverſus Gentes de Scientiâ, ſeu Diſciplinâ* inſcriptum; (Hieronymus * ex uno volumine duo fecit:) *Demonſtrationem Apoſtolicæ prædicationis* ad Martianum fratrem; *Variarum Diſputationum* ſive *διαλέξεων διαφόρων librum*; *De Ogdoade Commentarium*, cujus fini ſolennem illam & utiliſſimam adnotationem, ſive adjurationem addidit, quæ habetur ap. Euſeb. l. 5. c. 20. Ὁρκίζω σε τὸν μεταγραψάμενον τὸ βιβλίον τοῦτο, κτ̄ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰηςῦ

* De Script. c. 35.

SÆC. II. An. C. ab Χριστοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἐνδόξου παρουσίας αὐτοῦ ἧς ἔρχεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἵνα ἀντιβάλῃς ὃ μεταγράψῃ, καὶ κατορθώσῃς αὐτὸ πρὸς τὸ ἀντίγραφον τοῦτο, ὅθεν μεταγράψῃ ἐπιμελῶς, καὶ τὸν ὅρκον τοῦτον ὁμοίως μεταγράψῃς, καὶ θήσεις ἐν τῷ ἀντιγράφῳ. *Adjuro te, qui tranſcripſeris hunc librum, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & per glorioſum ejus adventum, in quo judicaturus eſt vivos & mortuos; ut conferas, quod tranſcripſeris, & diligenter emendes ad exemplar, ex quo tranſcripſiſti: utque adjurationem iſtam ſimiliter exſcribas, & codici tuo inſeras.* Porrò libro iſto Valentinianos, cæteroſque Gnoſticos oppugnaſſe videtur Irenæus. Iſti enim Hæretici putidiſſimam Æonum quorundam genealogiam commenti fuerant, quos in varios ſexus diſpertitos connubiis inter ſe junxerant, binos Æones connubio ſociatos, Conjugationem vocantes: & ex primis quatuor Conjugationibus, ſive octo prioribus Æonibus reliquos omnes originem ducere ſomniantes. Sed qui penitiùs iſta ſcire velit, adeat Joh. Croium de totâ Gnoſticorum Theologiâ doctiſſimè diſſerentem, *Specim. Conjectur. in loca quædam Origenis*, &c. *Epiſtolam* etiam ſcripſit ad Blaſtum *de Schiſmate*; alteramque ad Florinum *de Monarchiâ*, ſeu *quod Deus non ſit conditor malorum*: cujus pars extat ap. Euſeb. loc. cit. Commentarium in Apocalypſin, cujus meminit Hieronymus: [De Script. c. 9.] Denique *Epiſtolam Synodicam ad Victorem Epiſcopum Romanum de Paſchate*, ex quâ fragmenta quædam habet Euſebius l. 5. c. 24. Quin & *Epiſtolas* plures ad varios Epiſcopos de eâdem re ſcripſit. De quibuſdam ejus operibus ita Photius*, Εἰ καὶ ἔν τισιν αὐτῶν ἡ κατὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δόγματα ἀληθείας ἀκρίβεια νόθοις λογισμοῖς κιβδηλεύεται. *In aliquibus Eccleſiaſticorum dogmatum accurata veritas ſpuriis rationibus fucari videtur.* Fatendum ſanè eſt, etiam in iis quæ ſuperſunt, nævos quoſdam ineſſe; qui ſi defendi non poſſunt, merentur excuſari. Ex his maximè notari meretur, qui l. 2. adv. Hær. c. 39, 40. reperitur: Chriſtum, ſc. non niſi anno ætatis quinquageſimo munus propheticum aggreſſum eſſe: quique partim ex nimio diſputandi fervore adversùs Gnoſticos, qui Chriſtum expleto anno ætatis ſuæ triceſimo primo terris exceſſiſſe voluerunt, oriri potuit; partim ex malè intellecto S. Johannis viii. 57. loco; præſertim accedente traditione quâdam falſâ; quam à Papia magiſtro, aut quovis alio, eum accepiſſe non malè forſan credi poſſet. Phraſes quæ apud ipſum ſæpius occurrunt, duriuſculæ, & dictiones incommodiores, quæ forſan interpreti ſatis barbaro, ut plurimum aſcribi debent, notare non eſt opus; ipſe prudens lector facile animadvertet. Stylo uſus eſt admodùm ſimplici & inelaborato; Nec enim, quod de ſe fatetur†, verborum artificium, neque ſermonis vim, nec dictionis ornamentum, nec perſuadendi facultatem oſtendit: utpote quæ nec didicit, nec affectavit. Adde, quòd nativam dicendi ſimplicitatem, Barbarorum, inter quos degebat, linguam addiſcendo, plurimum corrupit. Opera ejus prodierunt per Eraſmum, *Baſil.* 1526, 1534, 1548. 1560. f. *Pariſ.* 1563, 1567. 8°. *Genevæ* (cum notis Gallaſii) 1570. f. *Baſil.* (curâ Grynæi unà cum var. lect.) 1571. 8°. *Pariſ.* 1577. 8°. *Colon. Agr.* 1595. f. Inter omnes autem editiones præſtantiſſima eſt *Pariſienſis* An. 1639. fol. cum fragmentis Græcis, uberrimiſque Fr. Feuardentii Commentariis, qui tamen omnia ad cauſam pontificiam ſtabiliendam obtorto collo trahere ſolet.

* Cod. 120.

† Præfat. ad l. 1.

168. **THEOPHILUS**, Antiochenus, in omni ſæcularis literaturæ genere eruditus: totus in variis Gentilium ſtudiis, & per vanos ſuperſtitionum labyrinthos deerrabat; donec vi veritatis cogente, & validiſſimis Chriſtianæ fidei argumentis victus, cultum Paganorum deſeruit, & ad Chriſti caſtra confugit. Ad Epiſcopatum Antiochenum, mortuo Erote, circa an. clxviii. ſaltem anno ſequente, promotus. Quam provinciam cum per annos xiii. ſummâ diligentiâ ac fide adminiſtraverat; ſub Commodi Imp. initia, anno circiter clxxxi. curſum fœliciter abſolvit. Scripſit ad Autolycum, amicum integerrimum, & Chriſtianæ Religionis hoſtem acerrimum, *de Fide Chriſtianorum & adversùs ejus calumniatores, libros III.* στοιχειώδη συγγράμματα, uti eos vocat Euſebius*, *inſtitutionem fidei continentes*, typis excuſos Gr. Lat. inter Orthodoxogr. *Baſil.* 1555. Tom. I. ad calcem Juſtini M. *Pariſ.* 1615. 1636. Auctuar. Gr. Lat. Biblioth. Patr. cum notis Frontonis Ducæi, *Pariſ.* 1624. Tom. I. ſeorſim *Oxon.* 1684. 12°.

* L. 4. c. 24.

Extant

Extant etiam ſub ejus nomine *Commentarii in Evangelia quatuor*; ex qui- SÆC. II. ab An. C.
bus multa in Commentarios ſuos tranſcripſit Hieronymus, *Lat.* Bibliothec.
PP. Tom. ii. Latino cuidam Scriptori recentioris ævi, qui tamen eos ex ge-
nuinis Theophili Commentariis excerpſiſſe potuit, aſcribendi potiùs videntur.

Interierunt *Liber* ejus *contra Marcionem*, (quem tamen, craſſo ſatis errore,
adhuc extare ſcribit Joh. Conr. Danhawerus Chriſteid. Act. i. p. 604.) &
alter adverſùs Hæreſin Hermogenis, in quo teſtimoniis ex S. Johannis Apoca-
lypſi deſumptis uſus eſt. Commentarii item in Proverbia Solomonis, & in
Evangelium (iidem forſan, ex quibus excerpti ſunt Commentarii breves
prædicti) qui mihi, inquit Hieronymus †, cum ſuperiorum voluminum ele- † De Script.
gantiâ & phraſi non videntur congruere. Fragmentum ex Commentariis in c. 25.
Evangelium idem exhibet in Epiſt. ad Algaſiam. Quæſt. vi. ubi & Theophi-
lum Evangeliſtarum quatuor in unum opus dicta compegiſſe ait. Alia deni-
que κατηχητικὰ βιβλία, quibus Elementa fidei tradebantur, teſte Euſebio *. * Loc. cit.

MELITO, Aſianus, Vir pietate non minùs quam doctrinâ clarus. Vi- 170.
tam duxit cœlibem, & planè cœleſtem; unde Eunuchum eum vocat Poly-
crates Epheſius *, additque illum ἐν ἁγίῳ πνεύματι πάντα πολιτευσάμενον, *ſpiritu ſancto* * Ap. Euſeb.
afflatum cuncta geſſiſſe: eumque à pleriſque Chriſtianorum Prophetam habi- l. 5. c. 24.
tum eſſe teſtatur Tertullianus †. Tandem Sardibus Epiſcopus datus eſt, † Ap. Hieron.
ibique demum ſepultus, περιμένων τὴν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἐπισκοπὴν, ait Polycrates, *Do-* de Script. c.
mini de cœlis viſitationem, in quâ reſurrecturus eſt, exſpectans. Elegans ejus & 24.
declamatorium ingenium laudavit Tertullianus *. An. clxx. graſſante perſe- * Loc. cit.
cutione ſub M. Antonino, impudentiſſimiſque delatoribus, qui ex imperiali-
bus edictis occaſionem captârant, Chriſtianos affligentibus, Melito pro iis
libellum Imperatori Apologeticum nuncupavit; ex quo quædam de Chriſtia-
nis, eorumque delatoribus habentur apud Euſebium l. 4. c. 26. Multa etiam
alia ſcripſit, quæ injuriâ temporis interciderunt. Quorum tamen indiculum
Euſebius & Hieronymus hunc in modum nobis tradiderunt.

Apologeticus, de quo ſupra. *De Paſchate* libri ii. ex occaſione controverſiæ
de die Paſchatis celebrandâ nati: quorum etiam Clemens Alex. in Opere
ſuo Paſchali mentionem fecit. *De rectâ vivendi ratione, & de Prophetis, liber*
unus. *De Eccleſiâ. De die Dominicâ. De Naturâ Hominis. De Creatione.
De Obedientiâ ſenſuum fidei præſtandâ. De Animâ, Corpore, & Mente. De
Lavacro. De Veritate.*. Περὶ πίστεως, *De Fide* (quidam Codices legunt Περὶ κτί-
σεως, *de Creatione*) *& Generatione Chriſti*, reſpectu proculdubiò habito ad il-
lud, Proverb. viii. 22. Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ. *De Prophetiâ. De Ho-
ſpitalitate. Liber* Clavis *Dictus. De Diabolo. De Johannis Apocalypſi.* Περὶ
ἐνσωμάτου Θεοῦ, *De Deo* (non corporeo, ſed) *corporato*, ſeu *corpore induto*, ut olim
Ruffinus reddidit. *Excerptorum ex libris Vet. Teſtamenti* libri vi. Ex his ἐκλογῶν
μάτων, ſeu potiùs præfatio erat *Epiſtola* illa ad Oneſimum fratrem, Catalogum
librorum V. Teſtamenti continens, quæ integra extat ap. Euſeb. loc. cit. In
hoc Catalogo obſervare licet, deeſſe *Eſtheris* librum (quod & in Athanaſii,
Gr. Nazianzeni, & Leontii Catalogis videre eſt) forſan uti non malè arbi-
tratur Sixtus Senenſis *, quia tunc temporis tanquam indubitatæ fidei receptus * Biblioth.
non fuerit, Additamentis calci appoſitis, libri reliqui fidei litem moventibus: Sacr. l. 1. p. 5.
quin & *Nehemiæ* librum deſiderari, ſub *Ezræ* nomine olim comprehenſum,
cujus libro Appendicis vice inſervivit: Librum denique *Sapientiæ* in eo reci-
tari, quod non de libro Apocrypho ejuſce tituli intelligendum eſt, ſed de
Proverbiis Solomonis, quæ ſub eo nomine ab Hegeſippo, Irenæo, omnibuſque
antiquis, teſte Euſebio †, citari ſunt ſolita. Quod magis etiamnum patet † L. 4. c. 22.
ex verâ loci iſtius lectione (viz. Σολόμωνος παροιμίαι, ἡ καὶ σοφία) ex Nicephoro,
& MSS. Cod. à Valeſio reſtitutâ. Periodum ex quodam Melitonis libro lau-
dat Autor Chronici Alexandrini ad An. vi. M. Aurelii, & L. Veri, quâ non
ſtipites ac lapides à Chriſtianis, ſed verum ac æternum Deum adorari prædi-
cat Melito. Pauca etiam Fragmenta habes in Catenâ Græcâ in Geneſin,
cap. xxii.

Extat ſub ejus nomine Liber *De Tranſitu B. Virginis* (ſed ab omnibus pro
G 2 ſpurio

Digitized by Google

SÆC. II. ab ſpurio habitus etiam à Baronio an. xlviii. & clxxii. Sixto Senenſi, Braſi-
An. C. challano, Poſſevino, Bellarmino, Labbeo, &c.) Lat. in Biblioth. PP. Tom. ii. Primus quod ſciam ſub Melitonis nomine citavit Beda (Retractat. in Acta cap. viii. & xiii.) qui nonnulla in eo S. Scripturæ veritati repugnantia notat; quæ propterea in Editionibus nonnullis omittuntur.

170. CL. APOLLINARIS, Hierapolitanus, eodem tempore claruit; Eccleſiæ Hierapolitanorum in Phrygiâ Epiſcopus conſtitutus. Flagrante eâdem perſecutione, *Libellum Apologeticum* pro fidei noſtræ defenſione M. Aurelio Imp. obtulit: enaſcenti etiam in Phrygiâ, an. circiter clxxi. Montani Hæreſi viriliter ſe oppoſuit, eamque miſſis ubique literis circularibus condemna-
* Hæret. Fab. vit. De Mortis modo vel tempore nil liquet. De eo ita Theodoritus *,
l. 3. c. 2. ἀνὴρ ἀξιέπαινος, καὶ πρὸς τῇ γνώσει τῶν θείων καὶ τὴν ἔξωθεν παιδείαν προσειληφὼς, *Vir laude dignus, & qui præter divinarum rerum cognitionem, externa quoque diſci-*
† Cod. 14. *plina excultus fuit.* In eundem modum Photius †, ἀξιόλογος δ' ὁ ἀνὴρ, καὶ φράσει ἀξιολόγῳ κεχρημένος, *Vir ſane præſtans, & ſtylo præſtanti uſus.* E multis, quos ſcripſit, libris, iiſque jam deperditis hi ſolummodò tituli ad nos pervenerunt. *Oratio pro fide Chriſtianorum ad Imperatorem. Adversùs Gentiles libri* V. *De Veritate libri* II. *Contra Judæos libri* II. *Liber de Pietate*, teſte Photio. *Adversùs Hæreſin Cataphrygum* (de quo libro vid. infra in Aſterio Urbano.) Scripſit item *literas* (niſi idem fuiſſe opus quis exiſtimaverit) *ſuper condemnatione Montani*, ejuſque novæ Prophetiæ; quarum meminit Serapion Antiochenus ap. Euſeb. l. 5. c. 19.

170. DIONYSIUS, Vir propter doctrinæ pietatem, vitæ ſanctimoniam, morum gravitatem, ſermonum eloquentiam, inter ſui ſæculi præſules celebratiſſimus, Corinthiorum Eccleſiæ epiſcopatum geſſit, claruitque circa an. clxx. nec ſuæ tantummodò Eccleſiæ commodis proſpexit, ſed & communi omnium ferè aliarum urbium ac Provinciarum utilitati, miſſis ubique Catholicis epiſtolis, inſervivit. Obiit Martyr, teſte Græcorum Menæo, gladio percuſſus, Novembris xxix. idque forſan circa an. clxxviii. Scripſit *Epiſtolas*
* L. 4. c. 23. plures, quarum nulla hodie extat: earum tamen indicem texuit Euſebius *,
† De Script. ac poſt eum Hieronymus †. *Ad Lacedæmonios* unam, quæ rectæ fidei inſtitu-
c. 27. tionem, & ad pacem, concordiamque argumenta, continebat. Alteram *ad Athenienſes*, quâ eos ad fidei puritatem, & ad vitam evangelicam excitavit. Tertiam *ad Nicomedienſes*, adversùs Marcionis Hæreſim, ut veritatis regulæ firmiter adhæreſcerent. Quarta erat *ad Gortynenſium, cæteraſque Cretæ Eccleſias*, tum eorum, tum præcipuè Philippi ipſorum Epiſcopi laudes deprædicans, monenſque ut ab Hæreticorum fraude ac verſutiâ ſibi caverent. Quinta *ad Amaſtrianos*, & ad reliquas Ponti Eccleſias, agebat de variis Scripturæ locis, de Nuptiis, & Caſtitate, deque Pœnitentibus, qui in grave quodvis delictum, ſeu Hæreticam pravitatem lapſi eſſent, benignè recipiendis. Sexta *ad Gnoſſianos*, in quâ Pinytum eorum Epiſcopum monuit, ne grave caſtitatis onus fratrum cervicibus tanquam neceſſarium imponeret, ſed ejus, quæ in pleriſque ineſt, infirmitatis rationem haberet. Septima *ad Romanos*, Soteri Epiſcopo eorum nuncupata, in quâ de ſummâ Eccleſiæ Romanæ munificentiâ, de ſuppetiis, exulibus, egenis, damnatis, & omnibus ubicunque Eccleſiis liberaliter ſublevatis, deque Clementis Romani Epiſtolâ ſuo tempore in Eccleſiâ Corinthiacâ legi ſolitâ, egit. Ex hâc Epiſtolâ quædam de Petri & Pauli in urbem Romam profectu citat Euſebius l. 2. c. 25. item alia de Eccleſiæ Romanæ moribus & inſtitutis, l. 4. c. 23. Aliam denique ſcripſit *ad Chryſophoram* ſororem fideliſſimam, cui ſpiritale pabulum ſubminiſtravit. Addam ſolùm, de quo conqueſtus eſt ipſe Dionyſius, ſe adhuc in vivis agente, Hæreticos quoſdam Epiſtolas ſuas corrupiſſe, quædam ex illis expungentes, quædam adjicientes, Οἷς, inquit, τὸ οὐαὶ κεῖται, *quos manet ferale illud*, væ vobis.

HEGE-

Digitized by Google

SÆC. II. ab An. C. 170.

HEGESIPPUS, origine, ut videtur, Judæus, ad fidem Chriſti poſtea converſus eſt. Steph. Gobaro apud Photium *, ἀρχαῖός τ' ἀνὴρ καὶ ἀποστολικός, ſeu ut habet Euſebius †, ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν ἀποστόλων γενόμενος διαδοχῆς, quod Hieronymus ‖ ita reddit, *vicinus Apoſtolicorum temporum*. Natus quippe ſub initia ſecundi ſæculi, Romam inſtituto itinere, in variis, quas peregrinatus eſt, Provinciis cum viris Apoſtolicis doctrinâ & pietate celeberrimis ſermones habuit, & ex iis Eccleſiarum origines, fideique incrementa curioſè perveſtigavit. Romæ demum cum Aniceto Pontifice, populari ſuo, familiariter vixit, ibique ferè per decennium manſit, ab anno circiter clxx. uſque ad Commodi principatum, quo imperante in vivis eſſe deſiit: quod teſtatur Chronicon Alexandrinum ad an. Commodi 1. Primus erat, qui Hiſtoriam Eccleſiaſticam condere aggreſſus eſt. Scripſit enim ὑπομνήματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων, ſeu *Commentariorum Actorum Eccleſiaſticorum libros* V. ſermone quidem ſimplici, inquit Hieronymus *, ut quorum vitam ſectabatur, dicendi quoque exprimeret characterem. Magno ſanè Eccleſiæ damno hi Commentarii perierunt: nec ex iis aliquid ſupereſt, præter fragmenta quædam illuſtria, quæ nobis conſervavit Euſebius: Nempe, *Hiſtoriam Martyris Jacobi*, Fratris Domini, l. 2. c. 23. *De perſecutione propinquorum Servatoris noſtri*, l. 3. c. 20. *De Simeonis Cleopæ filii martyrio, & Eccleſiæ Hieroſolymitanæ iſto tempore ſtatu*, l. 3. c. 32. *De ætate ſuâ*, l. 4. c. 8. *De Profectione ad Urbem Romam, & Sectis Judaicis*, l. 4. c. 22. Fragmentum item breviuſculum ex ejuſdem Commentariorum libro quinto exhibet Steph. Gobarus ap. Phot. Cod. 232. Quæ utut ſitim noſtram explere non poterunt, poſſunt ſaltem lenire.

* Cod. 232. † L. 2. c. 23. ‖ De Script. c. 22. * Loc. cit.

De ὑποβολιμαίῳ Hegeſippo, vid. S. Ambroſium in Sæc. iv.

PINYTUS, Vir eloquentiſſimus, Cnoſſi urbis in Cretâ antiquiſſimæ Epiſcopus, claruit, Hegeſippi æqualis, an. clxxii. rigidioris diſciplinæ obſervantiſſimus. Unicam ejus *Epiſtolam*, ſed valdè elegantem (quæ temporis injuriâ interiit) memorat Euſebius †; quâ commonitoriæ Dionyſii epiſtolæ de non imponendo caſtitatis jugo reſpondit, Dionyſium quidem impensè laudans, ſimulque hortans, ut ſolidiorem cibum tandem impertiat, & tranſmiſſis iterum perfectioris doctrinæ literis plebem ſibi commiſſam alere vellet, ne fortè lacteis ſermonibus perpetuò enutriti homines, in infantili quâdam diſciplinâ paulatim conſeneſcant. Ex quibus infert Euſebius, in hâc Epiſtolâ & rectam Pinyti fidem, & ſolicitudinem de profectu plebis ipſi commiſſæ, eloquentiam quoque, & peritiam rerum divinarum, veluti tabellâ quâdam pictâ egregiè commonſtrari. 172.

† L. 4. c. 23.

PHILIPPUS, & ipſe eâdem ætate, an. ſcilicet clxxii. Cretenſis Epiſcopus, Eccleſiæ Gortynenſium Antiſtes, cujus laudes in ſuis ad Gortynenſes literis magnoperè prædicavit Dionyſius Corinthius: eò quòd ejus curâ Eccleſia Gortynenſis egregiam laudem fortitudinis, & generoſi animi communi omnium teſtimonio retuliſſet. Nihil de illo ampliùs tradiderunt Veteres, niſi quod luculentiſſimum *adverſùs Marcionem librum* compoſuit, qui ad nos non pervenit. 172.

Vid. Euſeb. l. 4. c 25.

MONTANUS, ex Ardaban Myſiæ vico, Phrygiæ contermino, oriundus (unde Sectatores ejus Phryges & Cataphryges dicti ſunt.) Circa an. clxxii. (ex Euſebii * calculo) novam Sectam condidit; & Prophetiæ donum ſibi divinitùs conceſſum jactitans, Paracletum à Deo miſſum ſemet appellavit; adſcitiſque ſibi duabus profligatiſſimis mulierculis, Priſcillâ & Maximillâ, quas Spiritûs S. dono ſummum prophetici muneris apicem aſſecutas prædicavit, & in ſe Deum Patrem, in Prophetiſſis ſuis Spiritum S. inhabitare gloriatus, eo prætextu varios in vulgus errores ſpargebat. Errorum quos fovebant hi Cataphryges, ſummam, antiqui Scriptoris ſub Prædeſtinati nomine à Sirmondo editi, verbis hic tradam, cap. 26. "Hi itaque adventum "Spiritûs Sancti à Domino promiſſum in ſe potius, quam in Apoſtolis, fu-" 172.

* In Chron. ad an. 172.

"iſſe

SÆC. II. ab An. C.

"iſſe aſſerunt redditum. Secundas nuptias pro fornicationibus habent: & ideo "dicunt eas permiſiſſe Apoſtolum Paulum, quia ex parte ſciebat, & ex parte "prophetabat. Nondum enim venerat quod perfectum eſt. Hoc autem "perfectum in Montanum, & in ejus prophetiſſas, quas ſupra diximus, ve- "niſſe delirant. Delectâ quaſi in Hæreſeos Metropolim, Pepuzâ Phrygiæ vico, ad hanc omnes tanquam ad novam Hieroſolymam, ſalutis ſtudioſos convenire voluit; unà cum prophetiſſis ſuis crebra vaticinia obſcuris & æ- nigmaticis dictionibus involuta effudit. Exſtaticis ſemper motibus correpti, & extra ſe planè poſitis ſimiles, vaticinati ſunt, & inter alia deliria, nullum poſt ſe Prophetam oriturum docuerunt. Ipſi interim lucro inhiantes, corra- ſis undique vaſibus argenteis, pecuniâ, & pretioſis veſtibus, credulam plebem emunxerunt. Martyres è ſectâ ſuâ prodeuntes aſſiduò crepabant; quos ta- men aut nullos eſſe, aut ob commiſſa ſcelera morte meritâ multatos fuiſſe, conſtanter affirmârunt Catholici. Ipſe Montanus, ac Maximilla laqueo tan- dem ſibimet-ipſis gulam fregiſſe dicuntur. Rigidioris diſciplinæ, ac ſeverio- ris pietatis obſervantiſſimi videri voluerunt; atque ideò nuptiis, & uſu quo- rundam ciborum interdixerunt: matrimonii diſcidia docuerunt, & inter orandum, ut animi triſtitiem, & affectatam quandam ſanctitatem præ ſe fer- rent, indicem manûs digitum naſo impoſuerunt, inde *Taſcodrugitæ* cognomi- nati: quòd illorum linguâ τασκὸς Paxillum, δρῦγγος verò naſum ſignificet. Deteſtando ritu in myſteriis eorum die quodam feſto celebrandis uſi ferun- tur: infantulum enim acubus æreis toto corpore pungentes, exceptum ſan- guinem ſacrificiis ſuis adhibuerunt. Cætera Catholicam ferè doctrinam am- plexi ſunt. Scripſit ſuo & prophetiſſarum ſuarum nomine *Libros Prophe- ticos*; ex quibus Fragmenta breviuſcula habentur apud Epiphanium, loc. cit.

Vid Euſeb. l. 5. c. 16, 17, 18, 19. & Epiphan. Hæreſ. 48.

172. THEMISON, illuſtris Montani aſſecla, eodem, quo Montanus, tem- pore claruit, aut paulò poſt. Primò Catholicæ fidei addictus, ob cujus profeſ- ſionem vincula aliquamdiu pertulit, quibus deinde ope magnæ pecuniæ à Chriſtianis corrogatæ ſemet exemit, & turpiſſimi facti horrore à Catholicis odio habitus, ad Montani caſtra transfugit, cujus Sectam Confeſſoris & Mar- tyris titulo fretus, ſtrenuè propugnavit, adeò ut Catholicos piiſſimos, Zoti- cum Comanenſem & Julianum Apamenum Epiſcopos, Dæmonium quo Maximillam agitari credebant, coarguere volentes, authoritate nominis ſui inhibuerit, Euſeb. Hiſt. Eccl. V. 18. & Apoſtoli ad inſtar conſcriptâ *Epi- ſtolâ Catholicâ*, ad recipiendam Montani prophetiam Eccleſias omnes hortari auſus ſit; atque eos qui fideliores ipſo extiterant, inſtituere aggreſſus, in Dominum, in Apoſtolos, & ſacroſanctam Eccleſiam impiè locutus eſt. Non extat.

172. TATIANUS, genere Syrus, profeſſione Sophiſta, cultu Gentilis, dein Chriſtianus, Juſtini M. diſcipulus factus erat; quem Romam uſque co- mitatus, Creſcentis ibi odium, atque inimicitias expertus eſt. Poſt mortem Præceptoris, tanquam cœcus duce deſtitutus, in præcipitia ſe dedit. Inflatus enim arrogantiâ, & eloquentiæ tumore, novam quandam Hæreſin condi- dit, damnans matrimonium veluti corruptionem, ac ſtuprum, immò τὸν γάμον τῦ διαζόλυ, inducens adhuc à vino & animatis abſtinentiam, aquâ ſolummo- dò etiam in ſacris myſteriis adhibitâ: unde Sectatores ejus *Encratitæ*, & *Hy- droparaſtatæ* dicebantur. Negavit præterea Adamo Salutem, & cum Valen- tino Æones quoſdam inviſibiles commentus eſt. Denique in *libro adversùs Gentiles* ſcribit animas humanas naturâ ſuâ mortales eſſe, beneficio verò divi- no immortales factas; ita tamen ut impiorum animæ cum corpore intereant, & cum eo iterum reſurgant æternis pœnis plectendæ. Reverſus in Orientem, Scholam primò aperuit in Meſopotamiâ, circa an. clxxii. M. Aurelii Anto- nini xii. (malè habet Epiphanius Antonini Pii.) Præcipuè verò Antiochiæ ad Daphnen, in Ciliciâ etiam, & Piſidiâ prædicavit. De Morte ejus nihil con- ſtat. Scripſit πολύ τι πλῆθος τῶν συγγραμμάτων, inquit Euſebius*, *infinita volumina*, uti

Vid. Irenæi, l. 1. c. 31. Euſeb. l. 4. c. 29. Epiphan. Hæreſ. 46. Theod. Hæret. Fab. l. 1. c. 20.

* Loc. cit.

uti Hieronymus †: in quibus familiam ducit, omnium quos ſcripſit, κάλλιϛός τε, SÆC. II. ab
καὶ ὠφελιμώτατος, *elegantiſſimus ſimul ac utiliſſimus*, inſignis ille *adverſus Gentiles* An. C.
Liber; in quo repetitis ævi prioris temporibus, Moſen, cæteroſque Prophe-
tas omnibus, qui apud Græcos celeberrimi exſtiterunt, vetuſtiores fuiſſe; † De Script. c. 29.
Græcoſque ipſos omnia penè ſua, quibus gloriantur, ſtudia à Barbaris acce-
piſſe convincit. Extat hæc *Oratio*, Gr. Lat. inter Orthodoxogr. *Baſil.* 1551.
1555. Auctuar. Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. adcalcem Juſtini Operum,
Pariſ. 1615. 1636. prodiit etiam *Pariſ.* 1618. f. Ut Editiones Latinas mit-
tam. *Catenam* inſuper, ſive *Harmoniam Evangeliorum* Euſebio *, & Theodo- * Loc. cit.
rito memoratam contexuit, quam Διὰ τεσσάρων, ſeu Evangelium ex quatuor
Evangeliis compoſitum nominavit: amputatis ex eo genealogiis, & aliis om-
nibus, quæ Dominum ex ſemine Davidis ſecundùm carnem natum oſten-
dunt: eoque tanquam libro compendiario, fraude non animadverſâ, uſos
eſſe non modò ejus Sectatores, verùm & eos qui Apoſtolica dogmata ſeque-
bantur, teſtis eſt Theodoritus. Quin & erant, qui hunc librum *Evangelium*
ſecundùm Hebræos vocabant, quod ex Epiphanio * liquet. Latinè extat hæc * Loc. cit.
Harmonia Evangelica, Orthodoxogr. Tom. I. & Bibliothec. Patr. Tom. ii.
Ammonio Alexandrino perperàm aſcripta, uti & Ammonii *Harmonia* Tatia-
no malè inſcribitur. Quod ex Victoris Capuani Ammonianæ Harmoniæ
interpretis errore primò ortum videtur, & facillimè agnoſcitur ex Harmoniæ
Tatiani notis in Theodorito & Euſebio repertis, quæ Harmoniæ Ammonio
inſcriptæ ad amuſſim conveniunt, & viciſſim: (ſed de hâc re vide plura in Am-
monio) licèt eam ab Interprete Latino, viro ſane non ineleganti multum mu-
tatam fuiſſe lubens conceſſerim. Scripſit item librum *de Perfectione ſecundùm*
Servatorem, quo matrimonium damnavit, & illicitum eſſe probare contendit.
Fragmentum quoddam inde citat ac refellit Clemens Alex. Strom. l. 3. p.
460. *Problematum* etiam *librum* à Tatiano conſcriptum memorat Rhodon ap.
Euſeb. l. 5. c. 13. *Chronicon* etiam ei affingit Ruffinus: Verùm errorem iſtum Hiſt. Eccl. l. 6
ex malè intellectis Euſebii (l. 6. c. 13.) verbis ortum eſſe conſtat. Ex reli- c. 11.
quis operibus ne Tituli quidem ad nos pervenerunt. Unicum adhuc de eo
referam, quod ex nonnullorum traditione habet Euſebius *, auſum illum eſſe * L. 4. c. 29.
dicta Pauli Apoſtoli elegantioribus verbis exprimere, utpote qui compoſitio-
nem verborum illius corrigere ſtuderet.

BARDESANES, Syrus, Edeſſæ in Meſopotamiâ natus, claruit præ-
cipuè circa annum clxxii. Vir Græcè & Syriacè doctus, ſermone diſertiſſi- 172.
mus, & in diſputando acerrimus, ἐπ' ἄκρον δὲ τῆς Χαλδαϊκῆς ἐπιστήμης ἐληλακώς, in-
quit Euſebius †, *ſummam Chaldaicæ doctinæ perfectionem adeptus.* Augaro Edeſ- † Præpar. E-
ſenorum principi, viro ſanctiſſimo inprimis familiaris fuit, junctiſque cum eo vangel. l. 6. c.
ſtudiis, fidem Chriſtianam fortiter aſſeruit, quam vitâ, ſcriptis, & diſputatio- 9. p. 273.
nibus propugnavit. Id cùm jam per multos annos præſtitiſſet, in errores Va-
lentini (è cujus quidem Scholâ prodierat) dilapſus eſt. Quem proinde Epi-
phanius * comparat pulcherrimæ navi, benéque onuſtæ, quæ juxta ripas por- * Hæreſ. 56.
tûs tracta, totum mercimonium perdit, aliiſque qui navim conſcenderant,
mortem infert. Extremum autem hæreſεως iſtius virus non hauſit: Legis e-
nim ac Prophetarum libros, adeoque integrum Vetus ac Novum Teſtamen-
tum agnovit: mortuorum licèt reſurrectionem præfractiùs, quàm ipſe Va-
lentinus negaverit. Certe ex † Marino conſtat Bardeſianiſtas in tribus præ- † Ap. Orig.
cipuè ab Eccleſiâ Catholicâ abiiſſe; aſſerentes 1. Præter Deum alium eſſe Dial. contra
ἀρχὴν ſeu ῥίζαν, Diabolum nempe, quem αὐτοφυῆ καὶ αὐτογέννητον eſſe affirmabant, Marcion.
omnis mali fontem & Autorem. 2. Chriſtum non ex Muliere eſſe natum, ſed Sect. 3.
carnem Cœlo detuliſſe. 3. Corpus non eſſe reſurrecturum. Ex Euſebio † † L. 4. c. 30.
tamen conſtat Bardeſanem poſtea doctrinam Valentinianam improbâſſe; &
cùm pleraque ejus dogmata fictas eſſe fabulas conviciſſet; ipſe quidem ſibi
viſus eſt ad rectiorem ſententiam tranſiviſſe, ita tamen, ut vetuſti, atque in-
oliti erroris ſordes non penitus excuſſerit. Scripſit patriâ linguâ, viz. Syria-
câ, *dialogos* quamplurimos, cum infinitis aliis opuſculis, & in his contra *Mar-
cionem*, atque omnes ferè Hæreticos, qui ætate ejus pullulaverant, multaque
volu-

SÆC. II. ab An. C. volumina ex occaſione perſecutionis tunc temporis graſſatæ compoſita; quæ Diſcipuli illius (quos plurimos habuit) ex Syriaco ſermone in Græcum tranſtulerunt. Inter ea præcipuè eminebat *Dialogus* ille ſanè luculentiſſimus *De Fato*, quem Antonino inſcripſit. An verò M. Antoninum Imp. Euſebius intelligat, (quod Hieronymo videtur) an potiùs aliquem ex ipſius Bardeſanis amicis, non ſatis conſtat. Prior tamen ſententia veriſimilior videbitur illi,
† Loc. cit. quiſquis perpenderit, quæ Epiphanius † tradit de Apollonio Antonini amico Bardeſanem admonente, ut ſeipſum Chriſtianum eſſe negaret. Cui viriliter, & ad confeſſionem uſque ſe oppoſuit Bardeſanes, mortem ſe non formidare dicens, utpote quæ neceſſariò futura ſit, etiamſi Imperatori non contradiceret.
† Ibid. Eundem proculdubio *dialogum* intelligit Epiphanius †, quando ait eum, dum in Abidam Aſtronomum contra Fatum diſſeruit, multa collegiſſe. Ex hoc *dialogo* amplum ſatis Fragmentum hodie extat apud Euſebium, Præpar. Evangel. l. 6. c. 10. cujus pars maxima totidem verbis habetur *Recognitionum Clementinarum* libro nono: adeò ut quis ab altero ſua acceperit, incertum ſit. Quin & fortè non ſine ratione ſuſpicari poſſumus, ipſum Bardeſanem harum *Recognitionum* auctorem fuiſſe, uti ſupra in Clemente annotavimus. Librum *de Indorum Gymnoſophiſtis* à Bardeſane Babylonio conſcriptum refert, & ex eo Fragmentum exhibet Porphyrius de Abſtinentiâ l. 4. c. 17. cujus auctorem eundem cum noſtro Bardeſane fuiſſe veri non adeò diſſimile eſt: præſertim cùm Porphyrius cum hâc notâ inſigniat, ὁ ἐπὶ τῶν πατέρων ἡμῶν γεγονὼς, *qui parentum noſtrorum temporibus fuit.* N. E.

174. Clem. Alex. Strom. l. 3. JULIUS CASSIANUS, Valentini diſcipulus, claruiſſe videtur circa an. clxxiv. *Docetarum* hæreſin condidit: docens Chriſtum non niſi phantaſticum aſſumpſiſſe corpus: quin & in re matrimonii ac continentiæ paria cum Tatiano ſenſit. Plura de eo non liquent. Scripſit *Exegeticorum libros* aliquot, (ex quorum primo quædam habet Clemens Alex. Strom. l. 1. p. 320.) & librum περὶ ἐγκρατείας, ἢ περὶ εὐνουχίας, ex quo multa adducit idem Strom. l. 3. p. 465, 466.

175. THEODOTION, gente Ponticus, (Epheſium vocat Irenæus † forſan quia ibi habitavit.) Claruit (ut nos docet Epiphanius *, qui tamen immani Metachroniſmo cum Symmacho poſteriorem facit) ſub ſecundo Commodo, i. e. M. Aurelii Veri filio, qui imperium iniit anno clxxx. Verùm notandum eſt, jam anno clxxv. Marcum imperatorem Commodum in imperii conſortium admiſiſſe, adeoque Theodotionem pluribus antea annis inclareſcere potuiſſe, ad minimum anno clxxv. Chriſtianam fidem profeſſus, Marcionis Pontici, popularis ſui, qui quædam Ebionis dogmata ſuis miſcuerat, Sectæ ſe dedit: unde & *Ebionita* aliquando appellatur. Tandem & iſti Hæreſi infenſus, religionem Chriſtianam penitùs deſeruit, & detracto præputio ad Judæos defecit. Ab iis literas Hebræas edoctus, *Vetus Teſtamentum* Græcè tranſtulit, LXX. Interpretes præcipuè ſecutus; à quibus ait Hieronymus *, *ſimplicitate ſermonis non diſcordat.* Hanc ob cauſam cæteris prælatus eſt; adeò ut Origenes, cum Hexapla ſua conderet, quæ in LXX. ex Hebræo deerant, ex Theodotione ſupplenda cenſeret, aſteriſcis notata. Quin & totam Danielis Prophetiam non ex LXX, ſed ex Theodotionis verſione & olim & hodie legit Eccleſia. Unde & in vetuſtiſſimo Prophetarum exemplari, cujus meminit Cl. Uſſerius *, hunc titulum præfixum habuit Danielis liber: Δανιὴλ κατὰ Θεοδοτίωνα. *Hanc Tranſlationem*, quæ in Hexaplis Origenianis quartum locum occupavit, ediſſe dicitur Theodotion circa an. clxxxii. vel ut habet Chron. Alex. an. clxxxvi. Commodi vi. Certè antequam libros adversùs Hæreſes ſcripſerit Irenæus, qui tamen Eleuthero pontificem agente ſcripti ſunt. Verùm cum ſcripſerit Irenæus an. clxxvi. vel clxxvii. ut ſupra in Irenæo notavimus, neceſſe eſt, Theodotionem ante illud tempus verſionem ſuam non modò adornaſſe, ſed & edidiſſe. Paucula, quæ ſuperſunt, fragmenta, apud Nobilium, Druſium, & in Londinenſi LXX. editione anni 1653. 8°. & Bibl. Waltonenſ. Tom. vi. exhibentur.

† Adv. Hær. l. 3. c. 24.
* De Menſ. & Pond. num. 17.
* Comm. in Eccleſ. cap. 2. tom. 7.
* Syntagm. de 70. Interpr. c. 6. p. 58.

MU-

SÆC. II. ab An. C.

MUSANUS, non ignobilis hujus ævi Scriptor, floruit ſub M. Aurelio, & L. Vero, circa an. clxxvi. quem iis accenſet Euſebius *, quorum libri ſinceram Apoſtolicæ traditionis, ac veræ fidei doctrinam continentes, ad ſua tempora pervenerunt. Scripſit *Librum* elegantiſſimum *ad fratres quoſdam qui ad Encratitarum Hæreſin deſciverant*, N. E. 176.

* L. 4. c. 21. & 28.

MODESTUS etiam eodem tempore claruit, anno nempe clxxvi. 176.
Scripſit *inſigne adversùs Marcionem volumen*; in quo, teſte Euſebio *, præ cæteris egregiè errores illius, ac dolos detegens, omnibus ſpectandos exhibuit. Monet Hieronymus †, alia quoque ſub ejus nomine circumferri opuſcula, ſed ab eruditis, quaſi pſeudepigrapha repudiari. N. E.

* L. 4. c. 25.

† De Script. c. 32.

ATHENAGORAS, nobilis Philoſophus Athenienſis, non minùs 177.
Chriſtianì, quàm Gentilium Theologiâ, ac Scientiâ, celebris. Claruit circa an. clxxvii. Altum de eo ſilentium eſt apud Euſebium, & Hieronymum: nec ex Veteribus quiſquam ejus meminit præter Methodium Patarenſem, in cujus Excerptis è libro De Reſurrectione Mortuorum, quæ apud Epiphan. Hæreſ. lxiv. & Photium, Cod. ccxxxiv. habentur, adducitur locus ex Athenagora, qui in Legatione ejus pro Chriſtianis, p. 27. totidem verbis hodie reperitur. Bina poſt ſe reliquit opuſcula; quæ & hodie extant: *Apologiam*, ſeu *Legationem pro Chriſtianis*, M. Aurelio Antonino, & L. Aurelio Commodo, Impp. Armeniacis, Sarmaticis, & quod maximum eſt, inquit, Philoſophis, oblatum, (anno clxviii. uti contendit Cl. Dodwellus *) in quâ petit, ut Chriſtiani, non minùs æquo jure, quàm alii rei, apud tribunalia fruantur; deinde illos à flagitiis iis impingi ſolitis vindicat: poſtremò veteris Eccleſiæ more, Imperatoribus fauſta omnia, ac fœlicia ex animo precatur. Alter libellus eſt *De Reſurrectione Mortuorum*; in quo etiam Chriſtianæ veritatis cauſam adversùs infideles agit. Primus hos libros Gr. & Lat. in lucem protractos edidit Sim. Grynæus inter Orthodoxogr. *Baſil.* 1551. prodiit etiam *Libellus de Reſurrect.* (Gr. Lat. *Pariſ.* 1541.) inter eadem Gr. Lat. *Baſil.* 1555. Uterque Gr. Lat. *Pariſ.* 1557. Gr. *Lugd. Bat.* 1558. *Colon.* 1567. Gr. Lat. ad calcem Juſtini, *Pariſ.* 1615. 1636. f. Auctuar. Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. Seorſim, *Oxon.* 1682. 12°. Apologeticus, *Pariſ.* 1577. 8°. *Lipſiæ*, 1684. 8°. cum variorum notis. Libros XII. περὶ τῶν εἰς ἑαυτὸν, quos in Bibliothecâ Geſnerianâ latuiſſe volunt, ſed non eſſe Athenagoræ, ſed M. Antonini Imperatoris, vel ſolus titulus oſtendit.

* Diſſert Cypr. xi. §. 37, 38.

Extant ſub Athenagoræ nomine *Amatoria*, ſeu *de vero & perfecto Amore*: Opus hiſtoricum, ex eorum librorum genere, quos Romanenſes hodiè vocant. Librum (ni fallor) ex Oriente olim allatum Gallicé vertit, & ad Dominum de Lamané Cardinalis de Armaigniaco Secretarium, an. 1569. miſit Martinus Fumeius, Dominus de Genillè. Tandem inter ſchedas ſuas repertum, an. 1612. edidit Bernardus de *San-Jorry*. Græca ubinam jam deliteſcant, mihi plane incompertum eſt. Verſionem Gallicam vidi in inſtructiſſima Cl. Iſ. Voſſii bibliotheca, & quia in paucorum manibus liber verſatur, integrum titulum hîc apponere non gravabor.

Du Vray & parfait Amour; eſcrit en Grec par Athenagoras Philoſophe Athenien: contenant les Amours honeſtes de Theogone & de Charide, de Pherecides & de Melangenie. A Paris ches Daniel Guillemot demearant rüe des Cordiers demiere les Jacobins, M. DC. XII.

An genuinum ſit Philoſophi noſtri opus non immeritò dubitari poteſt. Suſpicari quis poſſit, ſcriptum ab eo eſſe ante ſuſceptam fidem Chriſtianam. Quod ſi ita ſit, non pauca à recentiori manu acceſſiſſe, cuivis inſpicienti facile conſtabit. Poſt hæc ſcripta, & jamjam Prælo mittenda, incidit in manus meas Cl. Huetii de Origine fabularum Romanenſium Diatriba, è Gallico non ita pridem Latinè verſa, in quà de hoc opere ejuſque Autore prolixè diſſerit, omnia miro ingenii acumine expendit, volvit, revolvit, objicit, obje-

SÆC. II. ab An. C. ctiones proprias ſolvit, fatetur etſi Græcum Exemplar non viderit, tamen ex
interpretationis lectione, aſſeverare, ſe non dubitare, Fumeium id operis A-
thenagoræ, Apologiæ Autori, non ſine ratione aliqua probabili aſcripſiſſe;
nihilominus Athenagoræ noſtro abjudicat; quin & eò uſque devenit, ut le-
viſſimâ quidem conjecturâ ductus ſuſpicetur Philandrum Vitruvii Commenta-
torem, hominem undequaque doctiſſimum & Cardinali Armeniaco percharum,
quo ſuas opiniones aliqua antiquitatis autoritate fulciret, & Cardinali arti
Architectonicæ impensè dedito ſpecioſius commendaret, opus iſtud in quo
tot Architectonicæ peritiæ veſtigia exhibentur, ex proprio cerebro confinxiſ-
ſe, atque ita Lamanæo Protonotario, & interpreti Fumeio fucum feciſſe;
quod quidem emunctæ naris viris ægre unquam perſuadebit vir eruditiſſimus.
Interim ipſum librum miris effert laudibus; Quidquid ſit, inquit, illud certè
opus acutè, & ſolerter inventum eſt, artificioſè deductum eximiis ſententiis,
& præclaris Ethicæ præceptis illuminatum, magna jucundiſſimarum Imagi-
num ſapientiſſimè diſpoſitarum varietate condecoratum, ibi ſunt veriſimiles
eventus, è re ducta epiſodia, diſtincta dicendi genera, honeſtas ubique reli-
gioſius obſervata, nihil hic humile, nihil accerſitum, nihil quod Sophiſtarum
puerilitatem redoleat.

177. HERMIAS, Philoſophus Chriſtianus, cujus neque patriam, ætatem,
genus, nec vitæ inſtitutum, ullâ ſedulitate indagare potui: ideò hìc locum ha-
bet, quia cum cæteris hujus ſæculi Apologiſtis, & forſan non immeritò, con-
jungi ſolet. Scripſit διασυρμὸν τῶν ἔξω φιλοσόφων, ſeu *Gentilium Philoſophorum irriſi-
onem:* in quâ diſſentientes Philoſophorum ſententias, *De Deo, De Animâ*, &c.
inter ſe committit, atque falsè & eleganter ludibrio exponit. Extat, Gr. &
Lat. cum Cydonio, *Baſil.* 1552. ad calcem Juſtini, *Pariſ.* 1615. 1636. & in
Auctuar. Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. Tom. i. Bigneus equidem, aliique Bib-
liothecæ PP. Editores quarti ſæculi ſcriptoribus annumerârunt, nullâ tamen
authoritate freti.

MARTYRES Lugdunenſes, circa an. clxxvi. graſſante perſecutio-
177. ne (de quâ infra) dum in vinculis adhuc eſſent, varias ſcripſerunt *Epiſtolas*,
pro pace Eccleſiæ & adversùs Montaniſtas, partim ad fratres in Aſiâ & Phry-
* Adv. Prax. giâ degentes, partim ad Eleutherum Rômanæ Urbis Epiſcopum (qui & ipſe,
cap. 1. p. 501. teſtante Tertulliano *, Montaniſtici erroris labe infectus fuerat) eâ ratione
quaſi legatione fungentes. Has literas Romam perferendas Irenæo adhuc Pres-
bytero, Martyres dederunt, eumque per eas Eleuthero commendarunt: qua-
rum fragmentum aliquod exhibet Euſebius, l. 5. c. 4.

177. ECCLESIA Viennenſis, & Lugdunenſis in Galliâ, perſecutione ad-
versùs Chriſtianos, tum in aliis provinciis, tum præcipuè in Galliâ, ſpeciatim
verò in Civitate Lugdunenſi, exardeſcente, (in quâ Pothinus Reverendiſſ. Ec-
cleſiæ Lugdunenſis Præſul anno ætatis ſuæ xc. Attalus Pergamenus, Sanctus
Diaconus Viennenſis, Blandina nobilis fæmina, Alexander medicus, aliique
plures, graviſſima tormenta paſſi, martyrii coronâ redimiti ſunt,) totam pe-
nè *perſecutionis hujus Lugdunenſis hiſtoriam* literis ſuis comprehenſam ad Aſiæ,
Phrygiæque Eccleſias miſerunt; judicium adhuc ſuum religioſum imprimis
& orthodoxum ſubnectentes de Montano Propheta, ejuſque dogmatibus, quæ
Eccleſias Phrygianas tunc temporis maxime turbarunt. Extat maximam
partem integra ap. Euſeb. l. 5. c. 1, 2, 3.

180. MILTIADES, Rhetor, *Eccleſiarum Sophiſta* Tertulliano * dictus.
* Adverſ. Valentin. c. 5. Claruit ſub Commodi initia, anno circiter clxxx. Plura ſui in divinis Scri-
pturis ſtudii monumenta reliquit: nempe *Apologeticum pro Chriſtianâ, quam*
Euſeb. l. 5. c. 17. *ipſe profitebatur, Philoſophiâ*, πρὸς τοὺς κοσμικοὺς ἄρχοντας, ad principem illius tem-
‖ De Script. c. 39. poris, inquit Hieronymus ‖, niſi potiùs cum H. Valeſio, exponendum ſit,
Provinciarum præſides. Condidit etiam *librum adversùs Montani Hæreſim*,
περὶ τοῦ μὴ δεῖν προφήτην ἐν ἐκστάσει λαλεῖν, *non decere Prophetam in ecſtaſi loqui:* quem
Ano-

Anonymus ille (apud Euſeb. l. 5. c. 17.) contra Cataphrygas Scriptor SÆC. II. ab An. C.
in compendium redegit. Scripſit item tum *contra Gentes*, tum *adver-
ſus Judæos*; utrumque argumentum binis voluminibus executus. N. E.

PANTÆNUS, an Patriâ Siculus, an Palæſtinus, & ab ultimâ origi- 181.
ne Hebræus, quod ex Clementis Alexandrini *, & Euſebii † verbis colligunt * Stromat. l.
nonnulli, prorſus incertum eſt. Eum Clemens Alexandrinus, cui erat præ- 1. p. 274.
ceptor, *Apem Siculam* vocat, Prophetici & Apoſtolici prati flores decerpen- † L. 5. c. 11.
tem, ſi modò (uti vult Euſebius) de Pantæno verba ejus ſint intelligenda. Loc. citat.
Unde eum Siciliâ oriundum eſſe arbitratur Valeſius: & fortaſſis non impro- L. 5. c. 11.
babile erit illum Siculis Parentibus ortum, Alexandriæ natum eſſe. Erat è Annotat. p. 95.
Sectâ Stoicâ Philoſophus Chriſtianus, iis uſus magiſtris, teſte Photio *, qui * Cod. 118.
Apoſtolos vidiſſent: quod verò ſequitur, apud me haud parem fidem mere-
tur, ob tam longum temporis intervallum, Pantænum ſcilicet nonnullorum
ex ipſis Apoſtolis auditorem fuiſſe. Sub primordia Commodi Imp. circa
an. clxxxi. Scholæ Catecheticæ quæ Alexandriæ ἐξ ἀρχαίου ἔθους, (ut habet Eu-
ſebius *) ab ipſius Marci Evangeliſtæ temporibus, (uti Hieronymus †) floru- * Loc. cit.
erat, præfuit. Tanto animi ardore erga verbum Dei æſtuabat, ut Orientis † De Script. c. 36.
nationibus Evangelium prædicaverit; à Demetrio Epiſcopo Alexandrino,
rogantibus iſtius gentis Legatis, ad ipſam uſque Indiam miſſus: Ubi Evan-
gelium S. Matthæi Hebraicis conſcriptum literis, à Bartholomæo Apoſtolo
ibi olim relictum, apud quoſdam Chriſti notitiâ imbutos reperit, illudque re-
vertens Alexandriam ſecum detulit. Poſt reditum Gymnaſium Alexandri-
num denuò regebat, eoque munere ad obitum uſque, qui non niſi imperante
Antonino Caracalla, circa an. ccxiii. contigit, functus eſt. Erat, inquit
Euſebius *, τῶν ἀπὸ παιδείας ἀνὴρ ἐνδοξότατος, *Vir doctrinæ causâ celeberrimus*, qui * Loc. cit.
partim vivâ voce, partim ſcriptis Divinorum Dogmatum Theſauros expoſuit.
Scripſit quippe multos *in ſacram Scripturam Commentarios*, ex quibus pau-
cula quædam, ſed non κατὰ λέξιν, in Theodoti Eclogis Græcis citantur.
N. E.

ASTERIUS URBANUS, Epiſcopus, an Presbyter, incertum; 188.
Zoticum certè Otrenum compresbyterum appellat. Claruit circa an.
clxxxviii. Cùm Eccleſiam Ancyræ in Galatiâ ab Hæreticis Cataphrygibus,
eorumque Pſeudo-Prophetis turbatam deprehendiſſet, continuatâ per plures
dies in publico Eccleſiæ iſtius loci conventu diſputatione, de ſingulis contro-
verſiæ capitibus ab iis propoſitis ubertim atque eloquenter diſſeruit, & fugatis
Hæreticis Eccleſiam Ancyranam maximè confirmavit: cumque Presbyteri
Ancyrani enixè ab eo petiiſſent, ut eorum quæ contra veritatis adverſarios
dicta fuerant, commentarium apud eos relinqueret, id quidem tunc tempo-
ris diſtulit, poſtea autem id munus injungente Abercio Marcello (an idem
ſit cum Abercio Hierapolitano, de quo ſupra, viderint eruditi) *argumenta ſua
contra Cataphrygas* tribus libris complexus eſt, & Marcello nuncupavit. Hos
Rufinus *, & ex eo alii Apollinari Hierapolitano, Hieronymus ‖ Rhodoni, * Hiſt. Eccleſ.
aliquando etiam Apollonio tribuunt. Ex Euſebii verò notâ fragmentis ejus l. 5. c. 18.
appoſitâ conſtat Aſterium quendam Urbanum iſtorum librorum auctorem eſſe. ‖ De Script.
Extant fragmenta quædam aurea de Montano, ejuſque Sectâ, apud Euſebium, c. 37, 39, 40.
l. 5. c. 16, 17.

APELLES, *Senex* appellatus, Marcionis auditor, Luciani condiſcipu- 188.
lus, à quibus tamen diverſam Sectam inſtituit, poſtquam ob ſtuprum com- Vid. Euſeb. l. 5.
miſſum à Præceptore ſuo ejectus fuerat. Claruit anno clxxxviii. Chriſti c. 13. Tertull.
corpus voluit, nec merum eſſe phantaſma, nec craſſiorem ſubſtantiam; ſed de præſcrip.
aereum ſibi corpus illum de cœlo deſcendentem contexuiſſe, idque aſcen- propè finem.
dentem aeri reddidiſſe. Unum quidem omnium rerum principium eſſe do- Auguſtin. de
cuit, nempe Deum, qui cum malos Angelos creâſſet, ex iis uni mundum Hæreſ. num.
creandum commiſerit. Carnis reſurrectionem negavit. Legem & Prophe- 23. Epiphan.
tas repudiavit. Fidem denique Chriſtianam examini qualicunque ſubjici Hæreſ. 44.

H 2 no-

Digitized by Google

SÆC. II. ab An. C. noluit; unumquemque autem, in eâ quam ſemel imbibiſſet, opinione perſtare debere contendit. Habuit, teſte Tertulliano *, privatas, ſed extraordinarias Lectiones ſuas, quas appellat *φανερώσεις* cujuſdam puellæ, cui nomen erat Philumene, quamque quaſi Prophetiſſam ſecutus eſt Apelles. Edidit præterea libros, quos inſcripſit, *Syllogiſmorum*, in quibus probare anniſus eſt, omnia quæcunque Moſes de Deo ſcripſerit, non vera eſſe, ſed falſa. N. E.

* Ibid.

189. RHODON, ex Aſiâ oriundus, claruit circa an. clxxxix. Romæ dum vixit, Tatianum Juſtini M. Diſcipulum Præceptorem nactus eſt. Contra Marcionitas præcipue militavit, & cum Apelle colloquium habuit: in quo ſimplicem planè, & mediocris ingenii hominem facilè convicit, ac fugavit. Varios conſcripſit libros, & cum reliquis præcipuum *adverſùs Marcionis Hæreſim* Calliſtioni nuncupatum; in quo Sectam Marcioniticam ſuâ ætate in diverſas ſciſſam eſſe ſententias narravit, Auctores illius diſſidii referens, & mendacia à ſingulis excogitata diligenter coarguens. Ex hoc opere quædam habet Euſebius, l. 5. c. 13. Scripſit etiam *Commentarium in Hexaemeron*, & *Quæſtionum* à Tatiano propoſitarum circa obſcuros atque involutos S. Scripturæ locos, ſolutiones peculiari ſe opere editurum eſſe pollicitus eſt. N. E.

190. EZECHIEL, Poeta, *Hiſtorias Judaicas* Tragico carmine complexus, religione Hebræus an Chriſtianus, non liquet. Claruit ante an. cxc. Clemente Alexandr. * antiquior, qui ex eo quædam adducit. Nec de ætate ejus certius quidpiam ſtatui poteſt. Doctiſſimi Le Moyne † conjectura à vero non longè recedere videtur, Ezechielum noſtrum Drama ſuum poſt excidium Hieroſolymitanum, & Gentis Judaicæ diſperſionem, vel paulò poſt tempora Barcosbæ, compoſuiſſe; ut Judæos tantâ calamitate obrutos ſolaretur, & eorum animos erigeret ſpe futuræ liberationis, & novi cujuſdam Moſis, qui captivos Judæos in libertatem aſſereret; ſicut Moſes olim Hebræos ſub Pharaonis jugo gementes & obrutos tandem liberaverat: cujus rei (Moſaicæ liberationis) *Hiſtoriam* contexuit Ezechielus carmine Dramatico, cui titulum fecit Ἐξαγωγὴ, ſive *Eductio Hebræorum*. Extat Fragmentum ingens Gr. Lat. *Pariſ.* 1609. 8°. & in Appendice Bigneanâ ad Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. p. 153.

* Strom. l. 1. p. 344.
† Obſervat. ad Var. Sacra. Tom. 1. p. 336.

190. ANONYMUS, Autor *Teſtamenti* XII. *Patriarcharum*, exeunte hoc ſæculo circa an. cxc. ſcripſiſſe videtur, certè ante Origenem, à quo citatur in Homiliis in Geneſin & Joſue. Judæus, an Chriſtianus fuerit Autor, haud liquidò conſtat, Judaizans fortè Chriſtianus, quales iſto ævo non pauci exſtiterunt. Liber ſanè ineptiis non vacat, plurimis tamen Ethicis Præceptis iiſque melioris quidem notæ paſſim refertus. In eo ſinguli ex duodecim Jacobi filiis jamjam morituri, ad aſtantem progeniem de virtutis alicujus ſtudio vel vitii fugâ verba facere finguntur; ac iſtiuſmodi præcepta nepotibus ſuis Teſtamenti vice delegant. Extat Latinè ex verſione Roberti Groſthead Lincolnienſis Epiſcopi anno 1242. factâ, in Orthodoxogr. p. 842. & in Bibliothecâ Patr. Tom. ii. Græcè quinetiam MS. penès virum Cl. Thomam Smith, S. T. D. Coll. Magd. Oxon. Socium, (& ni fallor apud alios) qui, ſe editionem Græco-Latinam adornaturum eſſe, mihi dudum affirmavit.

190. SERAPION, magni nominis hoc tempore Præſul, An. cxc. ad Epiſcopatûs Antiocheni culmen evectus eſt: quod viginti & ampliùs annis tenuit. Impugnandæ Hæreticæ pravitati, non minore diligentiâ & calore, quàm priores iſtius loci Epiſcopi, incubuit. Scripſit *Epiſtolam ad Caricum, & Ponticum, Eccleſiaſticos viros, adverſùs Montani Hæreſim*: cujus pars quædam extat apud Euſebium l. 5. c. 19. cum ſubſcriptionibus quorundam Thraciæ Epiſcoporum, Aurelii Cyrenii Martyris, Ælii Publii Julii (Develti, Coloniæ Thraciæ Epiſcopi) aliorumque: qui literas ad Aſiæ, Phrygiæque Eccleſias, Montaniſmum damnantes miſiſſe viſi ſunt. *Ad Domninum* quoque, qui Perſecutionis

Digitized by Google

ſecutionis tempore à fide Chriſti ad Judæorum ſuperſtitionem deſciverat, SÆC. II. ab An. C.
volumen exaravit. Item *Librum de Evangelio Petri* (quod ab Hæreticis quibuſdam ſub Apoſtoli nomine circumferebatur) quæ in eo falſa erant, coarguentem, in gratiam quorundam ex Rhoſſenſi Parœciâ, (urbs ea eſt in Syriæ & Ciliciæ confinio) qui ex occaſione illius Evangelii ad doctrinam à rectâ fide alienam declinaverant. Ex eo fragmentum habes ap. Euſeb. l. 6. c. 10. Quin & plures alias breves Epiſtolas, Auctoris ſui *ἀσκήτῳ*, inquit Hieronymus ‖, & vitæ congruentes. ‖ De Script. c. 41.

APOLLONIUS, cujus neque genus, neque patriam prodiderunt Veteres. Clar. circa ann. cxcii. Peculiare *adverſus Cataphrygas volumen* condidit; quo perniciociſſimos eorum errores abundè & luculentiſſimè confutavit; tum falſas Prophetias, quæ ab illis venditabantur, verbatim expendens, tum vitam, moreſque eorum, qui Hæreſis illius auctores fuerant, diſcutiens. Ex hoc fragmenta quædam reperiuntur ap. Euſebium l. 5. c. 18. Tertullianus, jam Montaniſta, editis ſex libris *περὶ ἐκστάσεως*, ſeptimum propriè adversùs Apollonium elaboravit; in quo omnia quæ Apollonius arguit, defendere ſategit. Diverſus ab hoc eſt alter ille Apollonius, genere, atque opibus clarus, & qui in humaniorum literarum & Philoſophiæ ſcientiâ eximius habebatur; cujus meminit Euſebius *, quique Commodo imperante, Romæ martyrio coronatus eſt. Hunc Scriptoribus Eccleſiaſticis accenſet Hieronymus †, atque illum Inſigne *Volumen pro fide ſuâ* compoſuiſſe, quod in Senatu legit. Verùm id non dicit Euſebius, ſed ſolummodò Apollonium, à Perenne Judice rogatum, pro fidei ſuæ defenſione, coram Senatu elegantiſſimè peroraſſe. Quicquid ſit, *Orationem* iſtam ſive ex ſcripto recitatam ab Apollonio, ſive ex ore dicentis ab actuariis exceptam unà cum Actis Martyrii ejus Euſebius Collectioni ſuæ Antiquorum Martyriorum inſeruit. Verùm utrumque opus jamdudum periit. 192.

* L. 5. c. 21.
† De Script. c. 42.

VICTOR, natione Afer, defuncto Eleutherio, an. cxcii. juxta Dodwellum clxxvii. Romanæ Eccleſiæ gubernaculis admovetur. Vir ex gentis ſuæ genio ſubiratior, Eccleſiis Aſiaticis ob diverſam Paſchatis celebrandi conſuetudinem infenſiſſimus erat: quas idcircò tanquam rectæ fidei contraria ſentientes, à communione abſcindere non modò conatus eſt, (uti rem iſtam emollit H. Valeſius) quin *& στηλιτεύει γε διὰ γραμμάτων, ἀκοινωνήτους ἄρδην πάντας τοὺς ἐκεῖσε ἀνακηρύττων ἀδελφοὺς*, ipſiſſima ſunt Euſebii * verba: *datiſque literis, univerſos qui illic erant, fratres proſcribit, & ab unitate Eccleſiæ prorſus alienos eſſe pronunciat.* Quamobrem ab omnibus ferè illius ætatis Epiſcopis, præcipuè à S. Irenæo, acerbiùs perſtringebatur. Obiit martyrio affectus, juxta vulgarem calculum anno cci. Scripſit, teſte Hieronymo †, ſuper Quæſtione Paſchæ, & alia quædam Opuſcula. N E. 192.

* L. 5. c. 24.
† De Script. c. 34.

THEOPHILUS, Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus, Irenæo & Victori ætate par. Claruit circa annum cxcii. Scripſit nomine Synodi Cæſarienſis *Epiſtolam* valdè utilem ſuper quæſtione Paſchali, quæ tunc temporis vehementiùs exagitabatur; cujus mentionem faciunt Euſebius *, & Hieronymus †. Habentur ap. Bedam lib. de Æquinoct. & Bucherium Comment. in Victorii Canon. Paſch. ſub Philippi cujuſdam nomine *Acta Synodi Cæſarienſis circa quæſtionem Paſchatis celebrandi à* Theophilo anno cxcvi. habitæ. 192.

* L. 5. c. 23.
† De Script. c. 43.

THEODOTUS, Patriâ Byzantinus, arte quidem Coriarius, verùm literis apprimè eruditus. Claruit an. cxcii. Fervente perſecutione Chriſtum negans, relictâ Patriâ, Romam profugit; ubi à quodam agnitus, & fœdiſſimæ defectionis à Chriſti fide incuſatus, ad ſui excuſationem vanum dogma commentus eſt, atque ita jactare cœpit, ſe *non Deum*, ſed *hominem* negâſſe: Interrogatus autem, *quem demum hominem? Chriſtum*, inquit, *hominem negavi.* Hinc arreptâ occaſione, novam Hæreſim excogitavit, ob id à Victore Papâ excommunicatus circa an. cxciv. Nec de ejus Hæreſi quid amplius habent Epiphanius & Theodoritus: Iſtius tamen capita (qualia 192.

Digitized by Google

SÆC. II. ab An. C. (qualia in Excerptis ejus hodiè reperiuntur) ſumma ferè hæc fuerunt. Chri-
ſtum à Patre ante mundum conditum, creatum fuiſſe, ut ab eo mundus de-
inceps crearetur: Hunc quidem patris eſſe imaginem perfectiſſimam, ei ta-
men ſubſtantiâ diſſimilem, & dignitate inferiorem. Solum Deum patrem
eſſe immaterialem, Filium autem, omneſque Angelos materiales eſſe, ſubtili
ſcilicet quâdam materiâ conſtantes, ſic ut Angeli minùs tenui corpore indu-
antur, quàm Deus Filius, & ex iis alii aliis pro dignitatis gradu corporis ſub-
tilitate præſtent: Quinetiam tam Chriſtum quàm Angelos figuris quibuſ-
dam, & formis externis circumſcriptos eſſe, quoad nos quidem inviſibilibus, in-
ter illos autem facilè conſpicuis: in Angelis adhuc dari ſexûs differentiam:
Animas etiam & Dæmonas corporales eſſe, aliter enim inferni pœnas ab iis
ſentiri non poſſe. Chriſtum à primo rerum principio incarnatum fuiſſe,
λόγῳ enim σῶμα tanquam vehiculum ſemper adfuiſſe, cumque in terras de-
ſcenderet, his adjuncta eſſe ψυχὴν & σῶμα; ut eo modo humanis oculis viſibi-
lis redderetur. Ipſi porrò Jeſu redemptione opus fuiſſe, quam columbæ poſt
baptiſmum immiſſæ beneficio obtinuit. Deum patrem in Chriſto patiente
paſſum eſſe, quatenus filius eſt pars patris, ab eo emanans. Diſtinctione de-
inceps factâ inter θείαν & ὑλικὴν ψυχὴν (qualem ferè inter νοῦν & ψυχὴν faci-
unt Platonici) docet, à Chriſto ante paſſionem receſſiſſe divinitatem ſuam,
& ψυχὴν πνευματικὴν ſive θείαν, recedente ſc. eſſentiâ, quâ indutus erat in Jor-
dane baptizatus. Aſtra, ſive potius Angelos aſtra moderantes, fatum quod-
dam rebus omnibus, & humanis actionibus, vi ſuâ naturali inducere; adeo-
que eo tantùm fine Chriſtum carnem noſtrum induiſſe, ac paſſum eſſe, ut in
ſe credentes ab iſto fato, & actionum neceſſitate liberaret. Habentur ad
calcem Operum Clementis Alex. *excerpta bina* ampliſſima ex ſcriptis Theo-
doti, quorum prius deſumptum eſt ex Theodoti libro cui titulus videtur fu-
iſſe Ἀνατολικὴ διδασκαλία, alterum ex ejuſdem Περατικοῖς. In iis tamen quædam
inſunt, quæ aliunde etiam accepta credi poſſunt. Quid quòd an ejuſdem ſit
Auctoris utrumque Excerptum, tum propter ſtyli, tum propter dogmatum
differentiam, meritò dubitari poſſet. Utrum verò ab ipſo Clemente con-
ſarcinata hæc fuerint, an ab alio quodam, parùm liquet. Vid. Clementis
Alex. Hypotypoſes in articulo ſequente. N E.

192. T. FL. CLEMENS, patriâ Alexandrinus, vel ut alii, Athenienſis;
niſi potiùs illum origine Athenienſem, domo Alexandrinum fuiſſe dicamus.
* Strom. l. 1. Claruit ab an. cxcii. Ætatem, laxiore quidem ſenſu, ipſe ſignare videtur *,
p. 274. & ap. ubi de ſeipſo loquens, primis Apoſtolorum temporibus proximum ſe fuiſſe
Euſeb. l. 5. c. teſtatur. In omni Politioris literaturæ genere ad ſummum uſque gradum in-
11. l. 6. c. 13. ſtitutus. Plures in Theologicis præceptores habuit, ἄνδρας μακαρίους, καὶ τῷ
ὄντι ἀξιολόγους, *Viros beatos, & reverà præſtantiſſimos*, à quibus vivam illam,
atque efficacem Apoſtolorum doctrinam audire meruit. Unum in Græciâ Io-
† Annal. tom. nicum, (quem Baronius † Dionyſium Corinthium, vel Caium fuiſſe arbi-
2. ad an. 185. tratur) alterum in Magnâ Græciâ, (quem Theophilum Patriarcham Antio-
chenum fuiſſe idem exiſtimat,) hunc ex Cœloſyriâ, illum ex Ægypto oriun-
dum. In Oriente cuidam Aſſyrio (quem alii Bardeſanem, alii Tatianum
fuiſſe volunt) adhæſit, in Palæſtinâ Hebræo (qui Baronio Theophilus Cæ-
ſareæ Epiſcopus videtur, rectiùs Theodotus.) Noviſſimum præceptorem con-
ſecutus eſt Pantænum, ſub cujus diſciplinâ Divinarum Scripturarum ſtudiis
incubuit; ejus vices in Scholâ Catecheticâ regendâ, dum in itinere Indico
verſaretur Pantænus, circa an. cxci. tenuit, & morienti in iſthoc munere
De Script. ſucceſſit. Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter, non Præſul (ut vult Jac. Gad-
non Eccleſ. dius) vigente jam perſecutione Severianâ, ſolum vertere coactus, in Orien-
tom. 1. p. 128. tem ſe recepit, atque Hieroſolymis verſatus eſt; ubi, teſtante Alexandro
‖ Ap. Euſeb. Epiſcopo ‖, Eccleſiam Chriſti & confirmavit, & magnopere auxit. Inde
l. 6. c. 11. Antiochiam proficiſcitur: demum Alexandriam reverſus, obiit forſan circa
* Ap. Euſeb. exitum Antonini Caracallæ, ſaltem ejus temporibus non diu ſupervixit: De
l. 6. c. 14. illo enim, quaſi jam vitâ functo loquitur Alexander Hieroſolymitanus, in
† Ap. Euſeb. Epiſtola * ad Origenem. *Vir*, inquit prædictus Alexander †, ἐνάρετος, καὶ δό-
l. 6. c. 11.
κιμος,

ιμος, de quo Cyrillus Alexandrinus, & Theodoritus *, ἱερὸς ἀνὴρ, καὶ πολυ- SÆC. II. ab
πειρίᾳ ἄπαντας ἀπολιπών. *Vir Sanctus, & qui doctrinæ copiâ omnibus antecelluit.* An. C.
Teſtes adſint inſignia, quæ conſcripſit, volumina. *Plena*, inquit Hierony- * Hæret. Fab.
mus †, *eruditionis & eloquentiæ, tam de Scripturis divinis, quàm de ſæcularis li-* l. 1. c. 6.
teraturæ inſtrumento; & alibi *. *Quid in illis indoctum? immò quid non è mediâ* † De Script.
Philoſophiâ eſt? c. 38.

* Ep. ad Magnum, tom. 2. p. 327.

OPERA, QUÆ EXTANT.

P*Rotrepticon ad Gentes*, in quo Gentiles redarguit, eoſque ad Chriſtianam Philoſophiam amplectendam hortatur.

Pædagogus, libros iii. complexus, in quo Gentilem jam converſum ad vitam, moreſque verè Chriſtianos informat.

Hymnus in laudem D. N. J. C.

Stromateon libri viii. poſt mortem Commodi Imp. ſcripti: Πλείστης χρηστομαθείας ἔμπλεοι, inquit Euſebius *, *variâ utiliſſimæ eruditionis copiâ referti*: in quibus adultos, καὶ τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντας, *ad pleniorem, & perfectiorem rerum ſacrarum cognitionem inſtituit*; & non ſolùm ex ſacris literis plurimos inſternit floſculos, verùm etiam ex Gentilium libris, ſi quid fortè ab illis commodè dictum eſt, commemorat: varias Græcorum ſimul ac Barbarorum explicans opiniones, falſa quoque Hæreſiarcharum Dogmata coarguens, multipliceſque recenſens Hiſtorias ὑπόθεσιν πολυμαθοῦς παιδείας, *uberrimam* nobis *promiſcuæ eruditionis materiam* ſubminiſtrat. Quapropter hoſce Commentarios Στρώματα, *Stragulas*, ſeu *Sermones variegatos* ab eo dictos ipſe ‖ nos docet. In hiſce libris quædam οὐχ ὑγιῶς dicta haberi Photius * obſervavit. Plures ejus nævos tum Hiſtoricos tum Chronologicos, tum etiam Theologicos ὡς ἐν παρόδῳ notat D. Blondellus de Sybillis, l. 1. c. 6. Photius de Clementis ſtylo, præſertim in Protreptico & Pædagogo hæc habet †. Ἡ φράσις ἀνθηρὰ, καὶ εἰς ὄγκον ἠρμένη σύμμετρον μετὰ τοῦ ἡδέος, καὶ ἡ πολυμάθεια ἐμπρέπουσα. *Dictio ipſa floridior, ad attemperatam quandam gravitatem non ſine jucunditate aſſurgit, cui & varia illa, quæ in iis eſt, rerum cognitio apprimè convenit.* In Stromatis verò, neque ordinem, neque dictionis ornatum & elegantiam ſe affectâſſe ipſe fatetur Clemens †, contentus res ita exponere, ut intelligantur. *Liber octavus heterogenea* quædam tractat, & cum reliquis nil affine habet, circa Logicæ ac Philoſophiæ principia præſertim verſatus.

* L. 6. c. 13.
‖ Strom. l. 4. p. 476.
* Cod. 111.
† Cod. 110.
† Strom. l. 7. in fine. Vid. l. 1. p. 293.

Oratio περὶ τοῦ, τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος, ex quâ fragmentum ſatis longum habet Euſebius l. 3. c. 23. In quibuſdam Codicibus Photii ævo ſuperſtitibus octavum Stromatum librum confecit. Integram nobis nuper exhibuit Fr. Combefiſius in Auctuario Bibliothec. PP. Gr. Lat. *Pariſ.* 1672. & recentiùs prodiit, *Oxon.* 1683. 12°. Prodierat quidem antea, ſed ſub Origenis nomine, à Michaele Gheiſlero edita in Commentario Origenis ſuper Jeremiam.

OPERA DEPERDITA.

H*Ypotypoſeon*, ſeu *Inſtitutionum* libri VIII. in quibus utriuſque Teſtamenti, Veteris ac Novi, compendioſam enarrationem inſtituit; & quæcunque à Magiſtro ſuo Pantæno hauſerat, à majoribus ipſi tradita, expoſuit. Verum in hiſce libris plurimos ἀσεβεῖς καὶ μυθώδεις λόγους, *impios* omnino *& fabuloſos ſermones*, immò βλασφημίας τερατολογίας, *blaſphemiarum portenta* olim notavit Photius *, qui ſuſpicatur hæc ab alio ejus perſonam induto, addita fuiſſe. Quin & poſtea ait †, multa in his libris contineri, quæ in cæteris ſuis Scriptis Clemens oppugnat. Neque dubium eſt Arianos libros ejus, ut & complurium aliorum, fœdè corrupiſſe: de quo vide Rufinum Apolog. pro Orig. inter Opera Hieronymi, Tom. iv. Fragmenta horum librorum quæ ſuperſunt, videre eſt apud Euſebium, l. 1. c. 12. l. 2. c. 1, 9, 15. l. 6. c. 14.

* Cod. 109.
† Cod. 111.

Fragmenta Theodotiana (de quibus titulo præcedente) ſi modò à Clemente noſtro excerpta ſint, his libris inſerta ab eo fuiſſe videntur, & ex iis ad nos tranſmiſſa.

Rem

Digitized by Google

SÆC. II. ab An. C.

Rem totam certiorem reddent, quæ habet Cl. Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. "Ex loco, inquit, iſto in fine poſteriorum Eclogarum, Πανταῖνος δ' ἡμῶν "ἔλεγε, &c. probabiliter colligitur ἐκλογὰς iſtas eſſe fragmentum τῶν ὑποτυπώ-"σεων. In illis enim Clementem nominatim meminiſſe Pantæni ut præ-"ceptoris indicant Euſebius *, & Photius †, in Bibliothecâ ſuâ, qui etiam "addit autorem in quibuſdam locis ὑποτυπώσεων παντελῶς εἰς ἀσεβεῖς καὶ μυθώδεις "λόγους φέρεσθαι, καὶ ἄλλα δὲ μυρία, inquit, βλασφημεῖ καὶ φλυαρεῖ, εἴτε αὐτὸς, εἴτε τις "ἕτερος τὸ αὐτοῦ πρόσωπον ὑποκριθείς. Et ſanè Excerpta iſta non uſquequaque "orthodoxa eſſe rectè notat Sylburgius, ut quæ Baſilidis quoque & Valentini "opiniones identidèm allegent. Adde etiam, quòd locus qui à Joanne Da-"maſceno * ſub Clementis Alex. nomine producitur, in Eclogis iſtis habea-"tur. Nec verò abſimile eſt collectas ab eo fuiſſe, ἐκ Προφητικῶν Θεοδότου. "Theodotum enim commentitiæ Prophetiæ (qualis in Montani mulierculis "fuit) quaſi Procurationem ſuſcepiſſe teſtatur Cl. Apollinaris ap. Euſeb. "l. 5. c. 15. Montanum namque & Maximillam & Priſcillam ſecutus eſt, "ut docet Pacianus ad Sympronianum ſcribens de nomine Catholico. Hactenus Uſſerius.

* L. 5. c. 11. l. 6. c. 13.
† Cod. 109.
* Parall. l. 2. c. 49.

Canon Eccleſiaſticus, ſeu *adversùs Judaizan*[illegible]xandro Hieroſolymorum Epiſcopo inſcriptus, ſive ut apud Photium * titulu[illegible]bet, Περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν, *De Canonibus Eccleſiaſticis.* An Photio diverſi ſu[illegible]*anones Eccleſiaſtici* & adverſus eos qui Judæorum errorem ſequuntur ex ipſius textu non ſatis liquet, viderint eruditi.

* Cod. 111.

Liber de Paſchate.

De Obtrectatione.

Diſputationes de Jejunio.

Exhortatio ad Patientiam, ſcripta ad Neophytos.

Liber Περὶ τοῦ, &c. *Veram turpitudinem non in rerum nominibus ſed in actionibus conſiſtere*, cujus meminit ipſe Clemens Pædagog. l. 2. c. 6.

De Continentiâ liber, cujus mentio habetur Pædagog. l. 2. c. 10.

Λόγος γαμικὸς, ſeu *de Nuptiis liber* à Clemente memoratus, Pædagog. l. 3. c. 8.

Denique Strom. alicubi pollicitus eſt Clemens ſcripturum ſe *Commentarios in Geneſin.* Strom. l. 4. *Librum adversùs Hæreſes*, l. 3. p. 431. *Librum de Principiis*, l. 3. p. 432. l. 5. p. 591. *Librum de Animâ*, & l. 1. p. 346. l. 4. p. 511. l. 5. p. 591. *Librum de Prophetiâ.* Utrùm verò promiſſum præſtiterit, incertum eſt. Habetur Clementis noſtri fragmentum de Eleemoſyna ap. Nicet. Caten. Græc. in Matth. cap. 5.

Scripſit adhuc (teſte Caſſiodoro *) *Commentarios in Epiſtolas Canonicas*, viz. *S. Petri primam*, *S. Johannis primam* & *ſecundam*, & *S. Jacobi*, in quibus multa utiliter, ſed aliqua incautè locutus eſt. Hoſce *Commentarios* in ſermonem Latinum ita transferri fecit Caſſiodorus, ut excluſis (uti ipſe ait) offendiculis, purificata doctrina ſecurior poſſet hauriri. An verò hi *Commentarii* iidem ſint cum illis, qui in Bibliothecâ PP. Tom. iii. & in Appendice ad *Orationem Clementis* περὶ τοῦ, τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος, *Oxonii* 1683. excuſam, (ubi & fragmenta nonnulla ex Clementis Operibus Græca reperiuntur) hodie extant, meritò dubitari poteſt.

* De Inſtitut. divin. Script. c. 8.

Prodierunt Opera ejus (deſideratâ ſolùm Oratione ſive Homiliâ de Divitum ſalute) Gr. *Florent.* 1550. Lat. ibid. 1551. *Baſil.* 1556. *Pariſ.* 1592. Gr. *Heidelberg.* 1592. f. Gr. Lat. *Pariſ.* 1612. f. *Lugd. Bat.* 1616. f. *Pariſ.* 1629. 1641. f. Ex his præſtant tres iſtæ poſteriores, (quarum tamen ultima minus correcta eſt atque accurata, quàm reliquæ) cum Sylburgii, & Dan. Heinſii notis, variiſque aliorum collectaneis.

192. Q. SEPT. FLOR. TERTULLIANUS, Carthagine, paulò ante medium hujus ſæculi, ut videtur, natus, Centurionem Proconſularem Patrem habuit, omnifariam literarum humaniorum, ac imprimis Juris Romani, ſcientiam excoluit, moribus tamen perditiſſimis, uti ipſe fatetur *, deditus; donec Chriſtianam religionem circa an. clxxxv. amplexus fuerit. Uxorem duxit, Gentilis adhuc, an Chriſtianus, nondum conſtat; niſi quòd

* De Spectac. c. 19. de Reſurrect. c. 59. de Pœnit. c. 4. 12.

paulò

Digitized by Google

paulò ante ſuſceptum Presbyterii gradum, id contigiſſe quædam ſuadere videantur. Presbyter Eccleſiæ Carthaginenſis factus, anno circiter cxcii. fidei Chriſtianæ cauſam, & Eccleſiæ doctrinam ſimul ac diſciplinam ingenti zelo tutatus eſt. Sunt, qui volunt eum ad Presbyterii gradum evectum, nuptiarum operi, ſolenni voto, annuente etiam uxore, renunciâſſe, & cum eâ vitam deinceps quaſi cœlibem egiſſe: quod tamen validis ſatis argumentis probari nequit. Contrarium certè non obſcurè innuit Tertullianus, uxorem integro ferè libro 1. hortatus, ut quantâ poſſet continentiâ poſt illius exceſſum renunciaret nuptiis; atque eodem libro, cap. 7. eam ita allocutus. *Quare facultatem continentiæ, quantùm poſſumus, non diligamus? Quùm primùm obvenerit, imbibamus, ut quod in matrimonio non valemus, in viduitate ſectemur. Amplectenda occaſio eſt, quæ ademit, quod neceſſitas imperabat.* Circa mediam ætatem, teſte Hieronymo *, (ætatem intellige non tam vitæ naturalis, quam Chriſtianæ, (i. e.) circa hujus Sæculi exitum, anno uti non malè conjici poteſt cxcix.) ad Montani dogma prolabitur; invidiâ & contumeliis Clericorum Romanæ Eccleſiæ provocatus. De quo, ſalvis aliorum judiciis, liceat mihi conjecturam meam, quam olim in Tertulliani vita *, anno 1675. ſcripta, Num. ix. propoſui, hoc loco paucis exponere. Scilicet, Clericos Romanos duriori ingenio, & nimiâ morum Tertullianorum aſperitate offenſos, eum veluti Montaniſtarum gregalem, atque vindicem accuſâſſe, placitaque Montaniſtica damnare renitentem, à communione abſcidiſſe. Quibus ille commotus, vir ingentis ac fervidioris animi, ac injuriarum haud benè patientis, ſpecioſis adhuc Montaniſtarum jejuniis & vigiliis, cæteráque rigidioris vitæ diſciplinâ captus, illorum cœtui ſe adjunxit. Neque enim crediderim Tertullianum, magni judicii, ingenii, gravitatis, & ſinceræ probitatis virum, fœces Montaniſticas unquam imbibiſſe, ſed ſolummodò Montanum, tanquam novum quendam Prophetam ac Paracletum agnoviſſe, miraculoſis Spiritûs Sancti donis inſtructum, & in mundum à Deo miſſum, ut lapſos Chriſtianorum mores fortiùs corrigeret, Doctrinamque Evangelicam à Chriſto Domino olim traditam, & ſub involucris quibuſdam adhuc latentem pleniùs & luculentiùs edoceret. Montaniſta factus, ſectam hanc viriliter propugnavit, editis quamplurimis doctiſſimis pariter, atque eloquentiſſimis libris, quibus Diſciplinæ ſuæ rigorem à contemptu vindicavit, aliiſque, quibus in Eccleſiam Catholicam, ſub nomine *Pſychicorum* invectus eſt. Obiit decrepitâ jam ætate, idque ſi in re tam incertâ conjecturis niti fas ſit, circa an. ccxx. *Vir erat*, ut de eo verè Hieronymus ‖, *acris & vehementis ingenii*: & alibi *. *Quid Tertulliano eruditius? Quid acutius?* Miſſis aliis, unum proferam Vincentium Lirinenſem †. *Sicut ille (Origenes) apud Græcos, ita hic apud Latinos noſtrorum omnium facilè princeps judicandus eſt. Quid enim hoc viro doctius? quid in divinis atque humanis rebus exercitatius? Nempe omnem Philoſophiam, & cunctas Philoſophorum ſectas, auctores adſertoreſque ſectarum, omneſque eorum diſciplinas, omnem hiſtoriarum ac ſtudiorum varietatem mirâ quâdam mentis capacitate complexus eſt. Ingenio verò nonne tam gravi ac vehementi excelluit, ut ſibi nihil penè ad expugnandum propoſuerit, quod non aut acumine irruperit, aut pondere eliſerit? Jam porrò orationis ſuæ laudes quis exequi valeat, quæ tantâ neſcio quâ rationum neceſſitate conſerta eſt, ut ad conſenſum ſui, quos ſuadere non potuerit, impellat; cujus quot penè verba, tot ſententiæ ſunt; quot ſenſus, tot victoriæ?* Deinde ſequentibus, lapſum ejus tanquam Catholici dogmatis, ac vetuſtæ fidei parùm tenacis luget. De ſtylo ejus ita Lactantius *. *Septimius quoque Tertullianus fuit omni genere literarum peritus, ſed in eloquendo parùm facilis, & minùs comptus, & multùm obſcurus fuit.* Habet tamen (quod pace tanti viri dixerim) Tertulliani ſtylus majeſtatem quandam ſibi propriam, & grandem eloquentiam ſale & acumine plurimùm conditam, quæ ſimul legentis ingenium exercet, & animum ſuaviter delectat. De tempore atque ordine, quo in Scriptis ſuis exarandis uſus eſt Tertullianus litem haud exiguam movent eruditi. In his cum Doctiſſ. D. Alix * rei veritatem proximè omnium attigiſſe videatur, ordinem ab eo deſignatum in enumerandis Tertulliani Operibus præcipuè ſequar, ita tamen, ut in nonnullis à Viro Clariſſimo non poſſim non diſſentire.

SÆC. II. ab An. C.

* De Script. c. 53.

* Vit. PP. Primit. Tom. 1. p. 208.

‖ Loc. cit.

* Ep. ad Magnum, Tom. 2. p. 328.

† Commonit. c. 24. p 3?5.

* De Juſtit. l. 5. c. 1.

* Differt. de Tertull. Vit. & Script.

I.L.O. OPERA

SÆC. II. ab An. C.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Ante lapsum scripta.

De *Baptiſmo*, cui occaſionem dedit Quintilla quædam, quæ Caianam Hæreſin profeſſa, doctrinâ ſuâ pleroſque Carthagine infecerat, Baptiſmum evertens.

De Pœnitentiâ liber, quem Tertulliano abjudicavit Eraſmus, ſed immeritò.

De Oratione.

Post lapsum scripta.

A*Pologeticus adversùs Gentes*, ſi non Romano Senatui, ſaltem Provinciarum Præſidibus (quod veriſimilius) oblatus: Carthagine ſcriptus, ut quidam volunt, an. cxcvi. alii cxcix. Rejiciunt id alii, & in his Cl. D. Alix in an. ccxvii. quando Scapula Africæ Proconſul Chriſtianos mirè afflixit, quo etiam tempore libellum ſupplicem Scapulæ nuncupavit. Noſtrum non eſt tantas componere lites. Mihi ſanè veriſimilius videtur ſcriptum fuiſſe ſub perſecutione ſextâ, circa an. ccii. quo Severus Imperator aliquos Chriſtianos fieri ſub gravi pœnâ vetuit. Et ſanè Severum reſcripto juſſiſſe, eos qui illicitum Collegium coiiſſe dicuntur (quo in numero Chriſtianorum cœtus comprehendi nemo neſcit) apud Præfectum Urbis accuſandos, ex Ulpiano * liquet. Immò eouſque efferbuit perſecutio hæc Severiana, ut referente Euſebio †, per omnes ubique locorum Eccleſias ab Athletis pro pietate certantibus, tormenta, morteſque invicto animo perpeſſis, illuſtria ſint confecta Martyria. Quin & tam vehementer conturbati ſunt multorum animi; ut etiam decantatum illum Antichriſti adventum imminere exiſtimaverint. Nulli itaque aliæ Epochæ hujus Scripti annum natalem majori veritatis ſpecie aſſignare poſſumus.

Spartian. in vit. Severi, c. 17. p. 352.

* Lib. 1. F. de Offic. Præfect. Urb. §. 14. tit. 12. l. 1.

† L. 6. c. 1.

Ad Nationes libri II. ejuſdem argumenti, iiſdem rationibus muniti, immò & iiſdem plerunque verbis ſcripti: Adeò ut credi poſſit eodem utrumque opus tempore compoſitum atque editum eſſe, eo conſilio, ut Apologetico Judices ea quæ iis noſſe intererat, doceret, libris autem ad Nationes ſcriptis plebem de iiſdem rebus certiorem faceret. De his (qui ad nos miſerè mutilati pervenerunt) ut & de Apologetico breviter non minùs quàm verè Hieronymus †, *Cunctam ſæculi obtinent diſciplinam.*

† Ad Magn. ubi ſupra.

De Teſtimonio Animæ Liber, eodem circiter tempore, poſt Apologeticum tamen ſcriptus; uti ex cap. ejus 5°, non obſcurè colligitur.

De Pudicitiâ.

De Fugâ in Perſecutione.

De Jejuniis.

De Monogamiâ. Plures hâc de re libros à Tertulliano ſcriptos fuiſſe innuere videtur Hieronymus Ep. 153. quæ eſt ad Paulinum: ſed perperàm. Quatuor iſti *libri contra Catholicos* ſcripti, quo tempore à Tertulliano editi fuerint, haud ita certò conſtat: niſi quod *liber de Fugâ in Perſecutione* circa an. ccv. natus videatur: omnes autem inter an. cxcix. & ccix. ſcriptos eſſe multis argumentis evinci queat.

De Spectaculis, ſcriptus anno cciv.

De Idololatriâ, eodem ferè tempore ſcriptus.

De Cultu Fœminarum libri II. anno ccv. Ex his primus à nonnullis inſcribitur *De Habitu Mulierum*, ſecundus *De Cultu Fœminarum.*

Libri ad Uxorem II. haud multò poſt ſcripti.

De Virginibus Velandis, eodem circiter tempore ſcriptus.

De Exhortatione Caſtitatis, circa idem tempus veriſimiliter, & ante an. ccx. certò certiùs, editus.

De Coronâ Militis, circa an. ccviii. ſcriptus. In hoc libro mentio fit Claudii Saturnini Scriptoris luculentiſſimi, qui eandem materiam fuſiſſimè ac doctiſſimè

ctiſſimè tractaverat. Verùm utrum Chriſtianus an Gentilis fuerit ſcriptor, non ſatis liquet. SÆC. II. ab An. C.

De Pallio, eodem ferè tempore editus.

Contra Marcionis Hæreſin libri V. anno ccvii. ſcripti. Brevius ejuſdem argumenti Opus longè antea delineaverat Tertullianus, quod à quodam furtim ſurreptum majoris operis aggrediendi anſam dedit.

De Præſcriptione Hæreticorum, eodem ferè tempore.

De Animâ, non longè poſt.

De Carne Chriſti, paulò poſt.

De Reſurrectione Carnis, haud ita multò poſt.

Adversùs Judæos, anno ccviii. ſcriptus.

Adversùs Valentinianos, eodem ferè tempore ſcriptus.

Adversùs Praxeam Patro-paſſianorum Ducem, anno ccix. ſcriptus.

Adversùs Hermogenem, poſt an. ccvii. & Librum de Præſcript. Hæret. ſcriptus.

Scorpiace, (quâ Cainianos Martyrii damnatores inſectatur) poſt libros adversùs Marcionem ſcripta.

Ad Scapulam Africæ Proconſulem in Chriſtianos ſævientem liber Apologeticus, anno ccxvii. ſcriptus.

Ad Martyres, } Uterque eodem ferè tempore ſcriptus ex occaſione Perſecuti-
De Patientiâ, } onis à Scapulâ motæ.

OPERA DEPERDITA.

De Paradiſo.

De Spe Fidelium.

De Ecſtaſi libri VII. Ex his ultimus contra Apollonium militavit, forſan & contra Sotera Papam, quem adversùs Montaniſtas librum ſcripſiſſe, & à Tertulliano Montaniſtâ jam facto, pariter ac Apollonium, oppugnatum fuiſſe tradit Primaſius, vel alius quis ſub *Prædeſtinati* nomine à Sirmondo editus, Hæreſ. xxvi. ut in *Sotere* ſupra notavimus.

Adversùs Apellecianos.

De Veſtibus Aaron.

De Cenſu Animæ, quem tamen non alium ab eo eſſe qui *De Animâ* inſcriptus hodiè extat, ſuſpicatur Cl. Alix.

Porro Tertullianus de Baptiſm. c. 15. & de Virginibus Veland. in init. de utroque argumento Græcè priùs ſe egiſſe teſtatur. Quin & lib. de Coronâ, c. 6. ſe *De Spectaculis* Græco ſtylo diſſeruiſſe ſcribit. Alicubi etiam teſtatur ſe librum *de Coronâ Militis* Græcè edidiſſe.

SUPPOSITITIA.

Catalogus Hæreticorum libro *de Præſcriptione Hæreticorum* Appendicis vice ſubnexus: quem præter ſtyli diverſitatem, aliaque argumenta complura, Codicum MS. ferè omnium Autoritas Tertulliano abjudicat. Paulò poſt Hieronymi ætatem compoſitum eſſe opinatur Cl. Alix.

Poemata varia, viz. *Geneſis, Sodoma, Libri V. adversùs Marcionem, De Judicio Dei, Carmen ad Senatorem,* & *De Jonâ & Ninive*: quæ Pamelius Tertulliano adhuc juveni aſcribit, nullo tamen Antiquorum teſtimonio, nullâ ratione ſuffultus. Ex iis priora duo Salviano Presbytero Maſſilienſi, *Carmen de Judicio Dei* Verecundo Epiſcopo Africano (qui circa medium ſæculi ſexti floruit) tribuit Doctiſſ. Alix, licet ex his poſteriori lacinias aliquot ab homine decimi ſæculi intertextas fuiſſe non diffiteatur. Idem Libros *adversùs Marcionem* poſt Hieronymi ævum natos; *Carmen* autem *ad Senatorem* (quod inter Cypriani Opera, Tom. iii. legitur), ante Conſtantini tempora conſcriptum arbitratur. Poema denique *De Jonâ & Ninive* (quod in Bibliothecâ PP. Tertulliano inſcriptum reperitur) antiqui cujuſdam Autoris, ejuſdem forſan, cujus eſt Sodoma, opus eſſe conjicit. Vid. Gennad. de Script. c. 67. & Append. ad Iſidor. de viris illuſtr. c. 6.

Digitized by Google

SÆC. II. ab An. C. Prodierunt Opera ejus, *Baſil.* 1521. 1525. 1528. 1539. 1550. 1562. *Antverp.* 1579. 1584. *Pariſ.* 1566. 2 vol. 8°. 1580. 1583. 1608. 1616. *Heidelberg.* 1596. 1601. *Colon.* 1617. *Genevæ* 1597. *Franekeræ* 1597. In his omnibus Editionibus deſiderati ſunt Libri II. *Ad Nationes*, à Jacobo Gothofredo primùm editi *Genevæ* 1624. 4°. Prodierunt deinceps auctiora Tertulliani Opera, *Pariſ.* 1624. 1630. 1634. 1641. 1644. 1646. 1650. 1658. 1663. *Argentinæ* 1657. In his præſtant Editiones Rigaltianæ, præcipuè *Pariſienſis* illa, quam anno 1663. cum integris Rigaltii, ſelectis Pamelii, Lacerdæ, aliorumq; notis, additis etiam, ubi neceſſe erat, ſuis, paginæ cujuſvis calci ſubditis, Ph. Priorius in lucem emiſit.

196. BACCHYLUS, Corinthiorum Epiſcopus, ab Auctore Synodici à Pappo editi *Archiepiſcopus* dictus. Claruit circa an. cxcvi. & ab Euſebio * inter eos numeratur, qui rectæ fidei doctrinam ſcriptis ſuis proditam nobis reliquerunt. Scripſit nomine † omnium, qui in Achaiâ erant, Epiſcoporum elegantem *librum de Paſchate.* Quin & privatim illum hâc de re *literas* dediſſe innuit Euſebius ‖. N E.

* L. 5. c. 22.

† Hieron. de Script. c. 44.

‖ L. 5. c. 23.

196. POLYCRATES, Eccleſiæ Epheſinæ Antiſtes, inter Epiſcopos hujus temporis ob doctrinam, gravitatem, ſediſque dignitatem celeberrimus habebatur. Septem ex conſanguineis ſuis Epiſcopos habuit, quibus ipſe octavus acceſſit, claruitque circa an. cxcvi. Synodum Epiſcoporum Aſianorum ex occaſione Controverſiæ Paſchalis ingenti numero convocavit. Quorum nomine, lxv. jam annos natus, luculentiſſimam ſcripſit *Epiſtolam ad Victorem, & ad Romanæ Urbis Eccleſiam*, in quâ ſententiam ſuam de Die Paſchatis more ſibi à majoribus conſtanter tradito, Veterumque auctoritate tuebatur, & Victori in Aſianos ferocienti animosè reſtitit. Inſignis hujus *Epiſtolæ* fragmentum verè aureum exhibet Euſebius l. 5. c. 24. *Aliud* adhuc *de SS. Johannis & Philippi obitu* agens habet id. l. 3. c. 31. N E.

Scriptæ ſunt etiam, ut hoc obiter notem, eodem ferè tempore, & de eâdem re multæ aliæ *Epiſtolæ*; nempe, Epiſcoporum Ponti, Galliarum, Provinciæ Oſdroenæ, aliorumque complurium, qui omnes eandem fidem, eandemque doctrinam cum Victore Romano proferentes, unam edidere ſententiam. De his vide Euſebium, l. 5. c. 23. N E.

Circumfertur ſub Polycratis Epheſini nomine *Paſſio S. Timothei*, à Jac. Fabro Stapulenſi primùm edita, & habetur Gr. Lat. apud Bollandum ad diem xxiv. Januarii. Verùm ſuppoſititiam eſſe non uno argumento conſtat.

196. ATHENOGENES, Martyr celeberrimus, Clementi Alexandrino σύγχρονος fuiſſe, & igne martyrium obiiſſe videtur. Scripſit *Hymnum matutinum*, qui ſic incipit, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, & *Hymnum veſpertinum*, incipientem, Φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης, quos ad martyrium feſtinantem tanquam valedictionis munus diſcipulis ſuis reliquiſſe cum tradit S. Baſilius *. Sophronio Patriarchæ Hieroſolymitano à nonnullis malè adſcribuntur. Extant apud Uſſerium, Tract. *de Symbolis* propè finem, & Cl. Viri Thomæ Smith Miſcellan. (cum notis) *Londini* 1686. 8°.

* De Sp. S. c. 29.

196. HERACLITUS, ſeu *Heracleus*, claruit circa an. cxcvi. Scripſit *in D. Pauli Epiſtolas Commentarios.* N E.

196. MAXIMUS, ἐκ ἄσημος ἀνὴρ τῶν Χριστοῦ διαλεκτῶν, *Vir inter Chriſtianos inſignis*, claruit an. cxcvi. Scripſit *volumen de* vulgatiſſimâ illâ apud Philoſophos *Quæſtione, Unde ſit Malum*, ſive περὶ τῆς ὕλης, vel, *de eo quòd Materia ſit facta, & malorum non ſit cauſa.* Ex eo ampliſſimum fragmentum exhibet Euſebius, Præparat. Evangel. l. 7. c. 22. quod in Origenis etiam Dialogo contra Marcioniſtas totidem verbis habetur. Hinc nata Viris eruditis diſſidii ſeges. Vir Cl. Wetſtenius in Præfat. ad Origenis Dialog. id à Maximi *libro* περὶ τῆς ὕλης acceptum Dialogo ſuo inſeruiſſe Origenem contendit. E contra

Euſeb. Præpar. Evang. l. 7. c. 22.

Digitized by Google

contra Doctiſſ. Huetius, Origenian. l. 3. c. 4. §. 7. cenſet Maximum noſtrum (quem ad Conſtantini tempora detrudit) Dialogum iſtum ſub Origenis nomine compoſuiſſe, Operique ſuo περὶ τῆς ὕλης intexuiſſe, & exinde fragmentum illud ab Euſebio depromptum eſſe. Lis eſto penès eruditos. SÆC. II. ab An. C.

C A N D I D U S, Maximi æqualis, claruit an. cxcvi. Scripſit in *Hexaemeron.* N E. 196.

A P P I O N, eodem tempore clarus, de eodem argumento *Commentarios* edidit. N E. 196.

S E X T U S. Claruit an. cxcvi. Scripſit *De Reſurrectione.* N E. 196.

A R A B I A N U S. Claruit an. cxcvi. & de *Chriſtiano Dogmate Opuſcula* edidit. N E. De his, aliiſque vide Euſeb. l. 5. c. 27. Hieron. de Script. c. 46, &c. 196.

Scriptores Gentiles, qui hoc Sæculo in Chriſtianos invecti ſunt.

C. CORN. TACITUS, genere Romanus, Galliæ Belgicæ ſub Veſpaſiano Procurator, Conſulatum ſub Nervâ geſſit anno Chriſti xcvii. Scipſit verò ſub Trajano poſt an. c. Religionem Chriſtianam velut exitiabilem ſuperſtitionem, Chriſtianoſque tanquam per flagitia inviſos, & odio humani generis convictos damnat. Annal. l. 15.

C. PLINIUS SECUNDUS, Patriâ Novocomenſis, Plinii Senioris nepos, Quintiliani diſcipulus, Taciti æqualis, Quæſtor, Prætor, ærarii Præfectus. denique Conſul an. Chriſti c. ſub initia Hadriani obiiſſe videtur. *In Epiſtolâ* * *ad Trajanum* fidem Chriſtianam veluti pravam & immodicam ſuperſtitionem notat, eorumque in tuendâ religione conſtantiam pervicaciam eſſe, & inflexibilem obſtinationem affirmat ſupplicio coercendam. Utcunque aliter de innocuis illorum moribus, cultuque ſacro nobile ſatis teſtimonium reddit.

* L. 10. ep. 97.

C. SUETONIUS TRANQUILLUS, Grammaticus Romanus, claruit ſub Trajano circa an. Chriſti cxii. ſub Hadriano Epiſtolarum Magiſter factus. Chriſtianos genus hominum ſuperſtitionis novæ ac maleficæ appellat, eoque nomine ſuppliciis affectos fuiſſe ait in Vit. Neron. c. 16. Quæ de Judæis impulſore Chreſto tumultuantibus habet, vid. in Vit. Tiber. c. 25.

ARRIANUS, domo Nicomedienſis, Epicteti diſcipulus, Philoſophus, Orator, Hiſtoricus ſummus, novus Xenophon dictus, Conſulatum etiam in republicâ geſſit: ab Euſebio † ad an. Chr. cxlvii. refertur. Odioſo Galilæorum nomine Chriſtianos traducit, eorumque in adeundis periculis promptitudinem inſaniæ ac conſuetudini aſcribit Differt. in Epict. l. 4. c. 7. Vide, quæ de Judæorum, vel ut alii volunt, Chriſtianorum baptiſmo habet, l. 2. c. 9.

† Chronic. ad an. 147.

CELSUS, Philoſophus ſectâ Epicureus, erga Platonis etiam ſcholam bene animatus, claruit poſtremis Adriani temporibus & deinceps. Fidem moreſque Chriſtianorum peculiari libro, quem ἀληθῆ λόγον inſcripſit, oppugnavit.

navit. Extant fragmenta hinc inde apud Origenem libris viii, contra Celſum, quibus futiles Celſi calumnias & argumenta validè refutavit.

M. AUR. ANTONINUS, cognomine Philoſophus, Annii Veri Prætoris filius, Antonini Pii gener, ad Imperium Romanum evectus anno Chriſti clxi. obiit anno clxxx. Lib. xi. *de rebus ſuis*, §. 3. Chriſtianorum in ſubeundo Martyrio fortitudinem ψιλὴν παράταξιν fuiſſe aſſerit, *meram animi obſtinationem*, nec ἀπὸ τῆς ἰδικῆς κρίσεως, *à judicio particulari provenire* aſſerit.

LUCIANUS, Samoſatis oriundus, profeſſione Epicureus, claruit circa an. Chriſti clxxvi. ἀνὴρ σπουδαῖος εἰς τὸ γελασθῆναι, (ipſo fatente Eunapio †) qui ingenii ſui ſalibus Chriſtianos, rituſque eorum ac dogmata non ſemel perfricuit, præcipuè his Dialogis; *Pſeudomant. De Morte Peregrini*, & *Philopatr.* (ſi ejus ſit, ſaltem ſcriptoris coævi), Eoſdem in *Aſino* quoque ſuo ſemel ex obliquo perſtringere videtur.

† Procem. lib. de Vit. Philoſ.

Finis Secundi Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM NOVATIANUM.

Conſpectus Sæculi.

FIdes Chriſtiana longè lateque propagatur. Oriuntur hæreſes *Sabellii*, tres hypoſtaſes in Trinitate confundentis; *Nepotis*, qui poſt Papiam ejuſque aſſeclas, millennium aſtruebat; *Pauli Samoſateni*, Chriſtum ψιλὸν ἄνθρωπον affirmantis, à Synodo Antiochenâ an. cclxv. alteráque ibid. an. cclxx. habitâ, ob id damnati. Denique *Manetis* ſeu *Manichæi* circ. an. cclxxvii. Ob nimiam erga lapſos indulgentiam Schiſma fovet Novatianus, non uno ſæculo extinguendum. De hæreticorum Baptiſmo ſtrenue rixantur Stephanus Papa, Cyprianus, Firmilianus, alii. Plures de hac cauſa in Africa Synodi; de quibus paſſim Cyprianus, ſed conſulendi præ aliis Cl. Pearſoni *Annales Cypriani*. An. ccii. paulo poſt viii. idus April. quintam, aliis ſextam, perſecutionem excitavit Septimius Severus, *Imperator verè nominis ſui verè Pertinax, verè Severus*, quod vulgi ſermone tunc jactabatur. Λαμπρὰ μὲν τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀθλητῶν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις κατὰ πάντα τόπον ἀπετελεῖτο μαρτύρια, inquit Euſebius Eccleſ. Hiſt. l. 6. c. 1. *Per omnes quidem ubique locorum Eccleſias ab athletis pro pietate certantibus illuſtria ſunt confecta martyria.* Hanc perſecutionem ſanguine ſuo nobilitarunt Leonidas Origenis Pater, Serenus, Heraclides, Heron, Herais, Origenis diſcipuli; Marcella, ejuſque filia Potamiæna, Felicitas & Perpetua, aliique plures, quorum nomina in libro vitæ ſcripta ſunt. Ortum graviſſimæ huic & ſatis diuturnæ perſecutioni (duravit enim uſque ad an. cciv.) dediſſe videtur defectio Judæorum, quos Severus nuper bello profligaverat. Colligi id poteſt ex Ælio Spartiano in Vit. Sever. c. 16. qui Senatum, Severo ob res in Syria benè geſtas, Judaicum triumphum decreviſſe tradit. Subdit mox Imperatorem in itinere Palæſtinis, plurima jura fundâſſe, Judæos, vel Chriſtianos fieri ſub gravi pœna vetuiſſe. An. ccxxxv. exorta eſt ſexta perſecutio ſub Maximino Thrace, qui in Epiſcopos & Sacerdotes præcipuè deſæviit. Φύσει δὲ ἦν τὸ ἦθος, ὥσπερ καὶ τὸ γένος, βάρβαρος, inquit Herodianus l. 7. p. 253. *quo non fuit crudelius animal in terris*, ipſo fatente Jul. Capitolino in Maxim. c. 9. An. ccxlix. exeunte, contigit ſub Decio ſeptima Perſecutio, etiam ſuperiore anno Alexandriæ orta; gravis quidem illa & vere truculenta, quæ non niſi anno demum tertio deferbuit. An. cclvii. octava ſub Valeriano, qui *non diſſimili furore correptus*, (inquit Lactantius de Mort. Perſec. c. 5.) *impias manus in Deum intentavit, & multum, quamvis brevi tempore, juſti ſanguinis fudit.* De Martyribus hiſce, pluribus agit Dionyſius Alexandrinus, pluribus Cyprianus, qui & ipſe ſub hoc Valeriano martyrii coronam reportavit. Nona demum ſub Aureliano, an. cclxxv. quæ miſſis ſolummodo edictis vix nomen Perſecutionis meretur. Nondum quippe, (teſte Lactantio ibidem c. 6.) ad provincias ulteriores cruenta ejus ſcripta pervenerant, & jam Cœnofrurio, qui locus eſt Thraciæ, cruentus ipſe humi jacebat, falſa quadam ſuſpicione ab amicis ſuis interemptus. Adeo ut illi, *ne perficere quidem quæ cogitaverat*, licuit, ut præcedentibus verbis obſervat Lactantius. Eadem habet Euſebius, qui ſuæ narrationi notam hanc vere piam ſubjungit, l. 7. c. 30. Λαμπρῶς τε τοῖς πᾶσι συνορᾶν παρέσχηκε, ὡς οὔποτε γένοιτ' ἂν ῥᾳστώνη τοῖς τοῦ βίου ἄρχουσι κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν, μὴ οὐχὶ τῆς ὑπερμάχου χειρὸς θείᾳ καὶ οὐρανίῳ κρίσει, παιδείας ἕνεκα καὶ ἐπιστροφῆς, καθ' οὓς ἂν αὐτὴ δοκιμάζοι καιρούς, τοῦτ' ἐπιτελεῖσθαι συγχωρούσης. *Simulque omnibus apertiſſime oſtendens, nihil unquam hujus mundi principibus adverſus Chriſti Eccleſias licere, niſi propugnatrix Dei dextera arcano quodam ac cœleſti judicio ad caſtigationem & emendationem noſtram, quibus ipſi viſum eſt temporibus, id fieri permiſerit.*

SÆC. III. ab An. CC.

SCRI-

SCRIPTORES.

SÆC. III. ab An. CC.

201.

* Epiph. de Pond. & Menſ. §. xvi.

† Loc. cit.

SYMMACHUS, genere Samaritanus, ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς Σοφῶν, * *ex illorum numero, qui Sapientes apud Samaritanos habebantur*. Claruit ſub Severo, ineunte hoc ſæculo circa an. cci. Non bene ſibi conſtat Athanaſius, ſeu quiſquis autor erat Synopſeôs S. Scripturæ, qui Græcos Scripturæ interpretes recenſens Symmachum tertio loco ponit ſub Severo, Theodotionem verò quarto loco ſub Commodo, aitque illum eo ipſo tempore quo Symmachus, S. Scripturam interpretatum eſſe. Nec aliter Epiphanius †, qui Symmachum ſub Severo florentem , Theodotioni qui ſub Commodo viguit, præponit, & diſertè dicit, μετὰ τοῦτον δὲ (Symmachum intelligit) κατὰ πόδας ἐν τῷ ἑξῆς χρόνῳ *poſt hunc autem mox ſequenti temporis progreſſu Theodotion quidam Ponticus*, &c. Nonnulli ut huic morbo medicinam facerent, mendam in Epiphanii codice cubare ſuſpicantur, pro Severo Lucium Verum reponentes, eoque regnante Symmachum floruiſſe volunt. Certè Epiphanius in iſthoc loco Imperatorum nec annos nec ordinem ſatis accuratè enumerat. Verùm ego in iſtâ potiùs ſum ſententiâ, Epiphanium, cùm ea ſcriberet, ut & Synopſeôs Autorem, Origenis Hexapla ante oculos habuiſſe, in quibus ex Verſionibus Symmachus ſecundum, Theodotion non niſi quartum locum occupavit, interpoſitâ τῶν lxx. tranſlatione ; ac proinde eoſdem, eodem ſervato ordine, exceptis duntaxat lxx. Interpretibus, qui primum locum jure ſibi vendicabant, in ſuis narrationibus exhibuiſſe. Sed ad Symmachum redeamus. Cùm apud ſuos gratiam & honorem pro merito non ſit aſſecutus, quin propter ambitionem odio potiùs haberetur, ad Judæos deſcivit, ſecundâ vice circumciſus, ut mos erat vel à Judæis ad Samaritas, vel à Samaritis ad Judæos transfugientium, retractâ per inſtrumentum quoddam, quod Spathiſterem appellabant, præputii cuticulâ, ut rursùs circumciderentur. Denique à Judæis ad Chriſtianos, ſaltem ad Ebionitas defecit ; & ut popularium ſuorum interpretationes ſubverteret, ſimulque loca quædam de Chriſto, ad Genealogiam ejus præcipuè ſpectantia, celaret, novam *Veteris Inſtrumenti Tranſlationem Græcam* condidit, quam ſecundâ etiam editione perpolivit : in quâ, non ut Aquila, verbum è verbo, ut Hieronymus * innuere videtur, ſed potiùs ſenſum è ſenſu expreſſit. Hujus *Verſionis* fragmenta collegerunt Nobilius, Druſius, Waltonus , aliique. Præter *Verſionem* Symmachus *ad Ebionitarum Hæreſin defendendam Commentarios* etiam ſcripſit, in quibus adversùs Evangelium Matthæi acriter diſputavit, Chriſti Genealogiam præcipuè oppugnans. Ebionæi enim Chriſtum ex Joſepho & Mariâ genitum, nudumque hominem eſſe contendebant, atque ab eo *Symmachiani* dicti ſunt. Hos Symmachi *Commentarios* unà cum *Verſione* ejus ſe à Julianâ quâdam, ad quam ſucceſſionis jure pervenerant, accepiſſe teſtatur Origenes *. N. E. Extare apud Chaldæos refert Hebedieſu † libros Symmachi nonnullos, quorum unus nuncupatur *de diſtinctione Præceptorum*.

* Præfat. in Job, Tom. 3. p. 23.

* Ap. Euſeb. l. 6. c. 17.

† Catalog. libr. Chald. pag. 18.

202.

† Diſſert. Cypr. IV. §. 12, 13.

ANONYMUS Autor, qui ſcripſit *Acta Fælicitatis & Perpetuæ*. Claruit circa an. ccii. Quibuſdam Montani aſſecla, Cl. Dodwello † non ſine aliquâ veriſimilitudine Scriptor Catholicus. Primus in lucem extractum edidit Holſtenius *Pariſ.* 1664. & exinde antiqui Codicis Sarisberienſis ſubſidio correctum præli Sheldoniani Curatores ad calcem Lactantii *De Mortibus Perſecutorum* adjunxerunt, *Oxon.* 1680. 12°.

Quamplurima etiam alia *Martyrum Sanctorum Acta* hodie circumferuntur, ex iis multa antiquitatem planè ementita, reliqua jure admodum dubio ſibi vendicantia.

JUDAS,

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC.

J U D A S, Theologus ſimul & Hiſtoricus, claruit anno ccii. Scripſit uberrimè *de Septuaginta apud Danielem Hebdomadibus*; in qua *Diſſertatione* ſupputationem temporum ad decimum uſque Severi Imperatoris annum perduxit: Perſecutione VI. tunc temporis eouſque flagrante, ut Judas noſter præſentem mundi occaſum & decantatum Antichriſti adventum jam tum affuturum eſſe exiſtimaverit. N. E. 202. Vid. Euſeb. l. 6. c. 7.

C A I U S, vel Gaius, Vir diſertiſſimus, Romanæ Eccleſiæ Presbyter, & *Gentium Epiſcopus* ordinatus, teſte Photio *, i. e. ſi rectè interpreter, ad id Epiſcopus factus, ut Gentiles in ſolo Barbarico conſtitutos ad fidem Chriſti converteret, Eccleſiiſque inibi fundatis præeſſet. Claruit circa an. ccx. Romæ dum ageret, celebrem cum Proclo Cataphrygarum Hæreſis propugnatore Diſputationem habuit, quam poſtea in *Dialogi* formam redactam ſcripto conſignavit: Ex eâ locum quendam de SS. Petri & Pauli Sepulchris verbatim recenſet Euſebius l. 2. c. 25. alium de Cerintho l. 3. c. 28. aliaque l. 6. c. 20. Scripſit item *contra Artemonis Hæreſim*, librumque alium *Labyrinthum* dictum, niſi (quod longè veriùs videtur) idem ſit opus, Origeni à nonnullis malè tributum: adeò ut in eo hallucinatus videatur Photius *, cùm præter *Labyrinthum* peculiarem quoque alium librum contra Artemonis Hæreſim Caium ſcripſiſſe dicit. Ex hoc *parvo Labyrintho* (ita enim ſe habuit titulus) nobile illud fragmentum adversùs Theodoti & Artemonis Hæreſim deprompſit Euſebius, quod extat apud eum l. 5. c. 28. Præterquam enim quòd Photius † Librum quendam contra Artemonis Hæreſim, aliumque *Labyrinthum* dictum, à Caio conſcriptum fuiſſe teſtetur, Nicephorus * librum iſtum ignoti Auctoris contra Artemonem, unde Euſebius fragmentum ſuum hauſit, Labyrinthum parvum inſcriptum fuiſſe refert, quo nomine Theodoritus ‖ etiam librum *contra Artemonis & Theodoti Hæreſim* compoſitum, inſignitum eſſe tradit, & ex eo lepidam admodùm narratiunculam adducit. Scripſit adhuc Caius *περὶ τῆς τοῦ παντὸς οὐσίας*, uti in fine Labyrinthi ſui, exſcriptore Photio †, ipſe teſtatum reliquit. Verùm an id opus idem ſit cum eo quod *περὶ τοῦ παντὸς* inſcriptum, & Hippolyti operibus vulgò annumeratum extat, incertum eſt. De eâ re vide plura in Hippolyto. Non alius à noſtro videtur Gaius ille, cujus mentio fit in calce Actorum B. Polycarpi editionis Uſſerianæ, ubi legimus eum cum Irenæo converſatum eſſe, & Smyrnenſium Epiſtolam ex ipſius Irenæi exemplaribus tranſcripſiſſe. N. E.

210. * Cod. 48. * Ibid. † Loc. cit. * Hiſt. Eccleſ. l. 4. c. 21. ‖ Hæret. Fab. l. 2. c. 5. † Loc. cit.

P R O C U L U S ſive *Proclus*, Tertulliano dictus *virginis ſenectæ & Chriſtianæ eloquentiæ dignitas*, Montaniſtici dogmatis propugnator acerrimus ſimul ac famoſiſſimus. Ab eo enim altera Montaniſtarum biſariam diſſidentium Secta nomen duxit, *οἱ κατὰ Πρόκλον* dicti. Claruit circa an. ccx. Romæ ſub Zephyrino pontifice cum Caio Presbytero diſputationem iniit. Allatum ibi quoddam ab eo argumentum videre eſt apud Euſebium l. 3. c. 31. Scripſit *contra Valentinianos*, opus inſigne, teſte Tertulliano loc. cit. quod interiit. Alium quidem eſſe ab hoc Proculo Proclum Montaniſtam contendit Valeſius, verùm argumentis non ſatis cogentibus.

210. Adverſ. Valentin. cap. 5. Annot. in Euſeb. p. 123.

A L E X A N D E R, Cappadocum Epiſcopus, primùm ſub Severo inclareſcere cœpit; quo mortuo, divinâ revelatione in ſomniis admonitus, Hieroſolyma tum orandi, tum locorum viſendorum gratiâ profectus eſt: ubi Clerici iſtius Eccleſiæ Revelatione item & ipſi præmoniti, extra portas Civitatis egreſſi, deſtinatum ſibi à Deo Epiſcopum humaniſſimè exceperunt, & conſentientibus Palæſtinæ Epiſcopis, ac præcipuè Narciſſo Hieroſolymorum Antiſtite ſedecim tunc ſupra centum annos nato, manere deinceps apud ſe eum coegerunt. Ac proinde circa annum ccxii. Collega & Adjutor Narciſſo datus, eo mortuo ſedem Hieroſolymitanam ſolus tenuit. Quo in loco nobiliſſimam Bibliothecam extruxit, in eâque virorum Eccleſiaſticorum, qui doctrinâ excellebant, ſcripta, præſertim Epiſtolas repoſuit. Unde uberri-

212. Euſeb. l. 6. c. 11.

SÆC. III. ab An. CC.

mam materiam ad Hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam condendam ſe habuiſſe grato animo Euſebius* agnoſcit. Multa paſſus eſt Alexander ſub Severo, multa item ſub Caracallâ, tandem ſub Decio, Vir decorâ ſenectute, & venerandâ canitie conſpicuus, Cæſareæ in carcerem conjicitur: in quo poſt præclaram atque illuſtrem Chriſtianæ fidei confeſſionem in præſidiali judicio editam, circa an. ccl. μακαρίως ἀνεπαύσατο, inquit Dionyſius Alexandrinus*, *Beato exitu defunctus eſt*; ſive ut Hieronymus†, Martyrio coronatur. Scripſit *Epiſtolas* aliquot *ad Antinoitas*, ex quarum unâ particulam habet Euſebius l. 6. c. 11. *Aliam ad Antiochenos*, ex quâ quædam citat idem loc. laudat. item *aliam ad Origenem*, ubi Clementis & Pantæni tanquam ſibi familiarium meminit. Fragmentum ejus exhibet Euſebius l. 6. c. 14. Scripſit etiam *literas* unà cum Theoctiſto Cæſarienſi *ad Demetrium Alexandrinum*, quibus originem nondum ſacris ordinibus initiatum in Eccleſiâ coram Epiſcopis concionantem defendit. Fragmentum ejus extat ap. Euſeb. l. 6. c. 19. & pluresalias, quæ N. E.

* L. 6. c. 20.
* Ap. Euſeb. l. 6. c. 46.
† De Script. c. 62.

220. M. MINUCIUS FÆLIX, gente ut veriſimile eſt, Afer, non ignobilem inter Romanos Cauſidicos locum tenuit, Doctrinâ tamen ac Pietate Chriſtianâ ipſe longe nobilior. De ætate ejus quâ vixit, nil habeo, quod pro certò affirmare auſim: ſi tamen in re obſcurâ, dubiâque hariolari liceat, conjiciam illum, utpote Tertulliano ſupparem, Cypriano antiquiorem, circa an. ccxx. claruiſſe. Scripſit Romæ *libellum*, pro octavo Arnobii libro aliquot retrò ſæculis falsò habitum, *Dialogum*, inquam, illum inſignem, *Octavium* dictum, inter Cæcilium Natalem, Gentilem acerrimum, accuſatorem, & Octavium Januarium, acutum Chriſtianorum vindicem ac patronum; quos inter medius ſedet bonus Arbiter, Minucius Fælix. In quo ſane libello totum Gentilium cultum, Deorumque proſapiam non minùs eruditè quam venuſtè & ingenioſè convellit, & Chriſtianos eorumque ſacra ab omnibus Cæcilii calumniis atque objectionibus eleganter & nervosè vindicat. Tandem manus dans Cæcilius gloriatur ſe quidem ab Octavio victum, de errore tamen triumphâſſe. Atque hic ſanè liber ſatis declarat, inquit Lactantius*, quàm idoneus veritatis aſſertor eſſe potuiſſet, ſi ſe totum ad id ſtudium contuliſſet. Extat in Bibliothec. PP. Tom. iii. & ad calcem Arnobii in primis ejuſce Patris editionibus. Minucio primus vindicavit, ac ſub ejus nomine edidit Franciſcus Baldvinus, *Heidelbergæ* 1560. Deinde Fulvius Urſinus idem præſtitiſſe videri volens, diſſimulato Baldvini præjudicio edidit *Romæ* 1583. hos ſecuti ſunt Voverius *Baſil.* 1603. *Elmenhorſtius Hamburg.* 1612. f. Heraldus *Pariſ.* 1613. 4°. Rigaltius *Pariſ.* 1643. ad calcem Arnobii, & deinde ibid. 1666. ad calcem Cypriani cum notis & Baldvini prolegomenis. Ouzelius deinde à ſeipſo recenſitum, & fuſiſſimis Variorum Commentariis illuſtratum edidit *Lugd. Bat.* 1652. 4°. Prodiit demum unà cum Variorum notis *Lugd. Bat.* 1672. Exſtitiſſe ſuo ævo ſub Minucii nomine *librum de Fato* vel *contra Mathematicos* prodit Hieronymus*, quem licèt diſerti hominis opus fuiſſe agnoſcat, à Minucii tamen ſtylo diſcrepâſſe cenſet. N. E.

* Inſtit. l. 5. c. 1.
* De Script. c. 58.

220. HIPPOLYTUS, Irenæi diſcipulus erat, teſte Photio*. Epiſcopum fuiſſe inter omnes convenit, cujuſnam verò urbis nondum conſtat. Id Euſebium quidem, & poſt eum Hieronymum fugiſſe videtur. Sic enim ille†: Βήρυλλος ἦν ἐπίσκοπος τῶν κατὰ Βόστραν Ἀράβων. Ὡσαύτως δὲ καὶ Ἱππόλυτος ἑτέρας πȣ̃ καὶ αὐτὸς προεστὼς ἐπίσκοπος. Iſte autem ſic habet ‖: *Hippolytus cujuſdam Eccleſiæ Epiſcopus (nomen quippe Urbis ſcire non potui.)* Hinc nata ſequioris ſæculi ſcriptoribus aut conjectandi aut fabulandi materia. Zonaras* & Nicephorus†, unà cum Recentioribus ferè omnibus eum Portûs Romani Epiſcopum eſſe volunt. Germanus CP. ‖, & Leontius Byzantinus* Romæ Epiſcopum fuiſſe innuunt. Oſtienſem Epiſcopum appellant Centuriatores Magdeburgenſes†. Gelaſius ‖ denique Epiſcopum Metropolis Arabiæ fuiſſe ſcribit. Verùm inter omnes hâc de re ſententias veriſimillima videtur nupera Cl. Le Moyne* conjectura, Hippolytum fuiſſe Epiſcopum Portûs Romani in Arabiâ, ἐμπορίῳ τῆς

* Cod. 121.
† L. 6. c. 21.
‖ De Script. c. 61.
* An. Tom. 2.
† Hiſt. Eccl. l. 4. c. 31.
‖ Theor. Eccleſ. Auct. T. 2.
* Act. 3. de Sectis.
† Cent. 3. c. 10.
‖ Adverſ. Eutych.
* Prolegom. ad Varia Sacra.

Ἀραβίας

'Αἰγαῖαι à Ptolomæo vocati, ac poſtea *Adanæ* ſive *Adenæ* nomen, quod & hodie retinet, adepti, Romanis Mercatoribus perquam noti, & ab iis tunc temporis admodum frequentati. Hinc Romam vergente ætate veniſſe illum cenſeri poteſt, ibique demum mortuum, ſepultum eſſe. Claruit circa an. ccxx. Certe plures erant hoc ævo Hippolyti, aliuſque à noſtro videtur Hippolytus ille Martyr cujus paſſionem prolixiore Hymno deſcribit Prudentius *. Is enim inter Schiſmatis Novatiani aſſeclas Presbyter fuerat. Ille verò de quo agimus, Origene familiariſſimè utebatur, eumque imitatus, eoque ſæpiùs præſente, Homilias ad populum habuit, tantâque admiratione (narrante Photio †) Origenis ſermones ſuſcepit, ut ad divinam ſcripturam commentario illuſtrandam hortando impulerit: additis ſuo ſumptu ſeptem Notariis qui dictata celeriter acciperent, totidemque librariis, qui accuratè deſcriberent. Ac proinde opus quodvis ab Origene elaboratum ſine remiſſione exigere ſolebat, ἐργοδιώκτης idcircò ab Origene dictus. Narrationi huic calculum apponere videtur Hieronymus *. Uterque tamen palàm lapſus, dum quod Ambroſio proprium erat, Hippolyto attribuant. Circa an. ccxxx. Martyrium obiiſſe dicitur Hippolytus: incertâ tamen famâ, nec enim improbabile eſt vitam eum ulterius produxiſſe.

SÆC. III. ab An. CC.

* Hymn. 11.

† Loc. cit.

* De Script. c. 61.

Opera tum ab eo ſcripta, tum ei aſcripta, hæc ſunt.

De *Paſchate liber*, cui titulum fecit, ἀπόδειξις χρόνων τοῦ πάσχα; in quo temporum ſeriem deſcribens in Imp. Alexandri anno primo (i. e.) an. Chr. ccxxii. deſiit. Huic etiam Operi Canonem Paſchalem ἑκκαιδεκαετηρίδα, ab ejuſdem Imperatoris anno primo incipientem, inſeruit. Iſte *Canon* ſuperiori demum ſæculo, marmoreæ ſtatuæ ipſius, ut videtur, Hippolyti cathedræ inſidentis, Græcè inſcriptus repertus eſt: literis ex utroque ſedis laterculo ſexdecim annorum circuitum, in dextro Quartarum decimarum, in ſiniſtro Dominicalium Paſchalium Cyclum exhibentibus, utroſque annis cxii. univerſim comprehenſos, quâ annorum periodo Ferias eaſdem in orbem redire credidit Hippolytus. Porrò in Margine dextri laterculi plurima ipſius Hippolyti ſcripta recenſentur, quorum notitiam alibi fruſtra quæras. Nobile hoc Antiquitatis Eccleſiaſticæ Monumentum in agro Verano non procul ab æde D. Laurentii extra muros Urbis Romæ anno 1551. erutum eſt, & Bibliothecæ Vaticanæ illatum, à Joſepho Scaligero * cum notis Græcè editum, à Grutero † in Corpus Inſcriptionum Antiquarum relatum, poſtremò Latinè redditum, Commentario illuſtratum Ægidius Bucherius * divulgavit. Nos Hippolyti Scriptorum Indiculum dextri laterculi margini annexum, eò quòd materiæ præ manibus verſatæ lucem plurimam affundat, reique literariæ locupletandæ inſerviat, hîc loci apponere (qualis apud Gruterum habetur) non gravabimur, quod Lectori non ingratum fore arbitramur.

* Lib. de Emendat. temp.

† Fol. 140, 141.

* Comment. in Vict. Can. Paſch. c. 15.

SÆC. III. ab An. CC.

IOYC
NIAC
ΑΛΜΟΥC
ΙTC TRIMYΘON
Α ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΑΤΑ Iω
ΑΝΗΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟ
ΚΑΛΥΨΕωC
ΠΕΡΙ ΧΑΡΙCΜΑΤωΝ
ΑΠΟCΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟ
CIC
ΧΡΟΝΙΚωΝ
ΠΡΟC ΕΛΛΗΝΑC
ΚΑΙ ΠΡΟC ΠΛΑΤωΝΑ
Η ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟC
ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟC ΠΡΟC CΕ
ΒΗΡΕΙΝΑΝ
ΑΠΟΔΕΙΞΙC ΧΡΟΝωΝ
ΤΟΥ ΠΑCΧΑ
ΚΑΤΑ ΕΝ Τω ΠΙΝΑΚΙ
ωΔΑΙCΠΑCΑC ΤΑC ΓΡΑ
ΦΑC
ΠΕΡΙ ΘΥ ΚΑΙ CΑΡΚΟC
ΑΝΑCΤΑCΕωC
ΠΕΡΙ ΤΑΓΑΘΟΥ ΚΑΙ
ΠΟΘΕΝ ΤΟ ΚΑΚΟΝ

Laterculi iſtius dexter angulus abruptus quinq; priores lineas truncaverat.

Exemplar inſcriptionis Gruterianum ubique κατὰ πόδας ſecuti ſumus. Hinc in voce TRIMYΘON R. pro P. ponitur, in voce IωANHN deſideratur litera N. ſemel, in voce ΠΑΤωΝΑ deeſt Λ. in pleriſque ω minuſculâ forma exprimitur, & plurimæ paſſim voces in unam coeunt.

Hactenus marmoreæ Cathedræ Inſcriptio, cujus explicationem cum fuſiſſimè proſecutus ſit Doctiſſ. Moynius, tribus quaſi verbis expediemus.

In eâ duæ priores lineæ maximâ parte mutilatæ, non niſi conjecturis locum præbent. IOYC & NIAC reliquias eſſe vocum ΨΑΛΜΟΥC, ΜΕΤΑΝΟΙΑC opinatur Scaliger, & poſt eum Bucherius, qui Latinæ Indiculi Verſionis ſuæ fronti appoſuit, IN PSALMOS PÆNITENTIALES. Cùm verò opus Hippolyti in Pſalmos poſtea ſequatur, & in Inſcriptione non NOIAC ſed NIAC habeatur, & Pſalmorum adhuc pœnitentialium memoria planè ſit heſterna, omnino rejicienda eſt iſta conjectura. Suſpicatur Cl. Moynius IOYC & NIAC reliquias eſſe vocum εἰς [illegible] & περὶ κοσμογονίας vel ζωογονίας, quæ deſignent Hippolyti lucubrationes εἰς τὰ μετὰ τὴν ἑξαήμερον, & εἰς τὴν ἑξαήμερον, quales ab eo ſcriptos fuiſſe teſtantur Euſebius †, & Hieronymus *: licet iſte de Commentariis in Exodum & Geneſim eos libros intelligi velit. Sed in re tam obſcurâ ſatius eſt aſſenſum inhibere, quàm conjecturis audacter nimis indulgere.

† L. 6. c. 21.
* De Script. c. 61.

ΑΛΜΟΥC]

ΛΑΜΟΥC] Sunt proculdubio ultimæ Syllabæ vocis ΨΑΛΜΟΥC, in quos *Commentarios* ſcripſit Hippolytus, teſte Hieronymo. Ex iis multa habet Catena in Pſalmos, quæ Codice MS. aſſervatur in Bibliothecâ Mediceâ, cujus meminit Moynius Prolegom. ad Var. Sacr. Fragmenta bina exinde etiam exhibet Theodoritus Inconfuſ. Dial. ii. Tom. iv. p. 89, 90. Primum ex Commentariis in Pſalmum ii. Secundum ex Comm. in Pſalmum 23. Ex Præfat. in Pſalmos fragmentum dabit Al. Morus Not. in N. T. p. 167. SÆC. III. ab An. CC.

ΙΓΑCΤRΙΜΥΘΟΝ] Vox ἐγγαστριμύθου aliquantulum deformata. Scripſit * enim Hippolytus *de Saul & Pythoniſſâ*. *Hieron. loc. cit.

ΑΥΠΕΡ, &c.] α (forſan legendum τὰ) ὑπὲρ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου καὶ ἀποκαλύψεως, Opus ejus in Apocalypſin memorat Hieronymus.

ΠΕΡΙ ΧΑΡΙCΜΑΤΩΝ] Operis hujuſce titulus proculdubiò deſumptus ex 1 Cor. XII.

ΑΠΟCΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟCΙS] Eadem credi poteſt cum Διδασκαλίᾳ ejus, cujus crebra fit mentio in Codicibus MS. Conſtitutionum Apoſtolicarum, quæ ex Hippolyti pariter ac aliorum Patrum Διδασκαλίαις contextæ ſunt. Διδασκαλίαν Ἱππολύτου in Codice MS. Bibliothecæ Oxonienſis latere, ac maximam partem libri octavi Conſtitutionum Apoſtolicarum excerptis illius conſtare teſtatur Cl. Pearſonus *. Hanc ex codice MS. eruit, & cum reliquis Hippolyti operibus propediè̀m editurus eſt Joannes Mill S. T. D. Aulæ Edmundianæ apud Oxonienſes Principalis, à quo certiora de Hippolyto ejuſque Scriptis expectamus. *Vindic Ignat. par. 1. p. 60, 62.

ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟC ΕΛΛΗΝΑC] *Chronicon ad Gentes.* Nec enim inſolitum erat ejuſce ævi Scriptoribus Eccleſiaſticis rerum geſtarum Chronologias texendo ementitam Gentilium Deorum & Heroum antiquitatem refutare. Hippolytum certè noſtrum rei Chronologicæ fuiſſe peritiſſimum demonſtrat Opus ejus Paſchale.

ΠΡΟS ΠΛΑΤΩΝΑ, ἢ καὶ περὶ τοῦ παντος] *Contra Platonem, ſive De Univerſo.* Ampliſſimum hujus libelli fragmentum ſibi ex Italiâ miſſum Gr. Lat. edidit D. Hæſchelius notis ad Photium p. 9. iſthoc titulo Ἰωσήπου ἐκ τοῦ πρὸς Ἕλληνας λόγου τοῦ ἐπιγεγραμμένου κατὰ Πλάτωνα περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας. Verum Joſepho abjudicat ipſe Hæſchelius. Et cùm in Epigraphe dicatur λόγος πρὸς Ἕλληνας, non malè forſan conjici queat ſuperiora laterculi verba cum hoc ſcripto conjungi debere. Revera exſtitit olim (teſte Photio *) ſub Joſephi nomine Opus περὶ τοῦ παντος, ſeu *de Univerſi causâ*, vel *Naturâ*, ut variè inſcribitur, in cujus tamen calce annotatum invenit Photius, non eſſe Joſephi, ſed Caii Presbyteri. Alii id Juſtino Martyri, nonnulli Irenæo aſcripſerunt. Diviſum erat Opus in duos libellos, quibus Author ſecum pugnare Platonem oſtendit; de Animâ quoque Materiâ & Reſurrectione Alcinoum ut falsò ac abſurdè differentem reprehendit: ſuas verò de his Theſibus opiniones oppoſuit; docuitque Judæorum nationem eſſe Græcis longè antiquiorem. Brevem quandam Periodum ex eo citat Photius loc. cit. Utcunque autem de vero hujus Operis Auctore inter Antiquos non convenit, Neoterici ferè omnes Indiculi hujuſce autoritate, ſtylo, & argumentationis genere, aliiſque adhuc argumentis freti, Hippolyto id adjudicant; & in his noviſſimus Steph. Le Moyne, qui Latinâ verſione inſtructum Fragmentum ejus ab Hæſchelio olim editum recudi fecit inter Varia Sacra *Lugd. Bat.* 1685. * Cod. 48.

ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟC πρὸς Σεβηρεῖναν] Legendum cenſet Moynius πρὸς Σεβήραν αὐ. *ad Severam Auguſtam*, non improbabili ſanè conjecturâ. Scripſit forſan Hippolytus Epiſtolam προτρεπτικὴν ad Severam Philippi Imp. uxorem,

quam

SÆC. III. ab An. CC.

quam Origenem etiam literis compellâſſe ſcribit Euſebius*. Sin Hippolyti ætatem eouſque protrahere durius videatur, ad Alexandri Severi ſororem, aut ex ejus familiâ aliquam Epiſtola hæc non malè referri poteſt. Certè πρὸς βασιλίδα τινὰ Epiſtolam ſcripſiſſe Hippolytum diſertè teſtatur Theodoritus, & ex eâ fragmenta bina adducit Dialog. iii. alterumque Dialog. ii.

* L. 6. c. 36.

ΑΠΟΔΕΙΞΙϹ χρόνων τοῦ πάσχα κατὰ τὰ ἐν πίνακι] De quâ ſupra. *Compendium* ejus ſive *Canon Paſchalis* Cathedræ inſcribebatur, & apud Scaligerum, Gruterum, & Bucherium habetur.

ΩΔΑΙ ΙϹ πάσας τὰς γραφάς] Inſolenti ſatis conjecturâ uſus Moynius legendum cenſet εἰς πάσας τὰς αἱρέσεις. Iſtâ ſanè ratione quidlibet ex quolibet nullo negotio exſculpi, & quadrata rotundis quam facillimè permutari queant. Mallem hâc in re inſcitiam meam profiteri, quàm invitâ Minervâ & refragante ratione novi aliquid comminiſci.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως.] Varia opuſcula ſcripſit Hippolytus, quæ huic titulo nonnihil accedunt. Si titulum enim biſariam ſecemus; Περὶ Θεοῦ καὶ σαρκὸς Hippolyti libros vel de Deo trino & uno, & de Incarnatione, vel de Theologiâ & Incarnatione, hodie ſuperſtites; & ἀναστάσεως (ſubaudita περὶ) librum ejus de Reſurrectione ab Hieronymo memoratum deſignare poteſt. Sin potiùs unicum ſub his verbis latentem agnoſcamus titulum, Opus aliquod contra Hæreticos (quos omnes ſcripto confutâſſe Hippolytum tradit Hieronymus) eo notari à vero non abludit. Nulli enim ferè non iſtius ævi Hæretici circa divinam eſſentiam, & Reſurrectionem carnis delirârunt.

ΠΕΡΙ τἀγαθοῦ, καὶ πόθεν τὸ κακόν] Quæſtio eâ ætate vexatiſſima, quamque Eccleſiæ Doctores plurimis Commentariis tam contra Gentiles quàm Hæreticos editis illuſtrarunt. Ex illis Philoſophi ferè univerſi, ex his Marcionitæ, Cerdoniani, Hermogeniani, aliique quamplurimi diverſa boni & mali principia ſtatuerunt. Contra Marcionem ſcripſiſſe Hippolytum Author eſt Hieronymus. De quo libro iſte titulus non malè forſan accipi poſſet. Cæterùm nos in hâc re digitum intendere contenti, nec conjecturis utcunque veriſimilibus nimium confiſi, reliqua Hippolyti opera, quorum Indiculus non apertè meminit, ſubnectemus.

Oratio de Conſummatione Mundi & Antichriſto ac ſecundo Domini adventu; quam tamen multi in dubium revocant. Prodiit Græcè & Latinè *Pariſ.* 1557. Extat etiam in Auctuar. Bibliothec. PP. Tom. ii. *Pariſ.* 1624. Genuinum Hippolyti opus non eſſe pluribus probare nititur Rev. Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. argumenta ſua his demum verbis claudens. *Apparet igitur tum ex ipſo Græcæ dictionis genere quod plerunque puerile eſt, tum ex rei veritate atque pondere libelli iſtius auctorem hominem illiteratum fuiſſe atque indoctum.*

Demonſtratio de Antichriſto, & in Suſannam. Extat Gr. Lat. apud Combef. Auct. PP. *Pariſ.* 1672.

Homilia de Deo Trino & Uno, & de Myſterio Incarnationis, contra Hæreſim Noeti. Extat Lat Interprete & Editore Ger. Voſſio in Append. ad Greg. Thaumat. *Mogunt.* 1604. & in Bibliothec. PP. Tom. iii.

De Theologia & Incarnatione contra Beronem & Heliconem Hæreticos. Excerpta exinde quædam edidit Gr. Lat. inter Anaſtaſii Bibliothecarii Collectanea Sirmondus *Pariſ.* 1620. 8°. Quæ tamen à Moynio non uno nomine ſuſpecta habentur, & ipſi pariter ac Poſſevino & Caniſio Eutychianiſmum redolere videntur.

Demonſtratio adversùs Judæos, quam Latinè redditam primùm Poſſevinus in Apparatu ſuo publicavit. Fidem ejus in dubium multi revocant. Græcum hujuſce tractatûs exemplar penès Turrianum fuit.

De Duodecim Apoſtolis, ubinam quiſque eorum prædicaverit, & conſummatus ſit, Indiculus; Hippolyto Juniori potiùs tribuendus. Extat Gr. Lat. apud Combef. Auctuar. *Pariſ.* 1648. Tom. ii.

Scripſit

Scripſit etiam Hippolytus (quæ non extant) Varios *in Scripturam Commentarios*, ex quibus à Veteribus memorantur, *in Geneſim* (ex hoc, ut videtur, eſt fragmentum illud benè longum de Myſtica ſignificatione Iſaac, Rebecca, Eſau, quod profert Hieronymus epiſt. ad Damaſum Quæſt. 3. Tom. iii. p. 56.) *in Exodum, in Cantica Canticorum*, (ex eo fragmenta tria exhibet Theodoritus Dial. 2. Tom. iv. p. 88, 89.) *in Proverbia, in Eccleſiaſten, in Eſaiam*, (ex eo aliquid habet Theodoritus Dial. 1. Tom. iv. p. 36.) *in Zachariam, in capita quædam Ezechielis, & in Danielem. Commentarium in Danielem* perlegerat Photius *, quodque in eo argueret, deprehendit. Sic enim ſcribit. *Cæterum quod Antichriſti adventum (quando etiam mundi hujus aſpectabilis interitus ſequetur) quem ne Diſcipulis quidem rogantibus Dominus manifeſtavit, Hippolytus hic quingenteſimo poſt Chriſtum anno aſcribere auſus ſit, quaſi à primâ mundi conſtitutione ſex millibus annorum tum decurſis ejus interitus inſtaret; hoc ſanè calidioris, quàm par ſit, animi eſt.* Ex hâc in Danielem expoſitione, extat hodienum MSS. Græc. breve Commentarium *in ſomnium Nabuchodonoſoris*, quòd in Codice quatuor Majorum Prophetarum admodum vetuſto, ab annis minimum octingentis ſcripto, Romæ in Bibliothecâ Chigiana vidit Cl. Mabillonius. It. Ital. p. 94. Commentarios Hippolyti *in Cantica Canticorum* & *libros Solomonis* in Bibliothecâ Cæſareâ hodienum aſſervari teſtatur Moynius, Prolegom. in Var. Sacra. Quin & Catalogus Bibliothecæ Scorialenſis à Barvoetio editus Hippolyti tractatum de Suſannâ, & fragmentum de Daniele, plurimaque ex Commentario ejus in Proverbia excerpta inibi extare præ ſe fert.

SÆC. III. ab An. CC.

* Cod. 202.

Scripſit adhuc Hippolytus *De Laudibus Domini noſtri, De Reſurrectione*, ex Hippolyti tractatu *περὶ ἀναστάσεως καὶ ἀφθαρσίας* Excerptum habet Anaſtaſius Sinaita Ὁδηγ. cap. 23. p. 357. *Contra Marcionem*, & *Adversùs omnes Hæreſes* (uti habet Hieronymus) quæ numero erant xxxii. teſte Photio *, Auſpicatus à Doſitheanis uſque ad Noetianos argumenti filo perducto, ſingulos Hæreticos refutavit, rationibus ut plurimum Irenæi magiſtri uſus, cujus argumentorum ſummam ſe colligentem libellum ſuum conſcripſiſſe ipſe † non diffitebatur. Gelaſius * iſtud opus citat ſub titulo *Memoriæ Hæreſeon*.

* Cod. 121.

† Apud Phot. loc. cit.

Scripſit denique Hippolytus *Homilias* varias, ex quibus Excerpta nonnulla exhibet Theodoritus in Dialogis, nempe ex Homiliâ in illud, *Dominus paſcit me*, Dial. i. p. 36. ex Hom. *in Helcanam & Annam*, ibid. & Dial. ii. p. 88. ex Hom. *de Diſtributione Talentorum*, Dial. ii. p. 88. ex Hom. *de Duobus Latronibus*, Dial. iii. p. 156. Homiliam Hippolyti *in Sanctam Theophaniam*, unà cum ejuſdem Opuſculo *contra errorem Noeti*, & *Fragmento de Incarnatione*, quæ penes ſe habebat, edere conſtituerat Holſtenius, ſed morte præreptus propoſitum non abſolvit, teſte Moynio loc. cit.

* Lib. de duabus in Chriſto naturis.

Ex libro quodam Hippolyti τῶν Ἀποστόλων γνωρίμη, de virgine quadam Chriſtianâ narrationem excerptam exhibet Palladius Hiſt. Lauſiac. cap. 148.

Inter Chaldæos extare refert Hebedieſu Hippolyti *librum de regimine, Expoſitionem in Danielem minorem & Suſannam*, necnon capita *adversùs Caium*, & *Apologiam pro Apocalypſi & Evangelio D. Joannis*.

De ſtylo ejus ſic Photius *, *Τὴν δὲ φράσιν σαφὴς ἐστὶ, καὶ ὑπόσεμνος, καὶ ἀπέριττος, εἰ καὶ πρὸς τὸν Ἀττικὸν οὐκ ἐπιστρέφεται λόγον. Oratio ejus clara eſt, ac nonnihil gravis, minimeque redundans, etſi ad Atticum ſermonem non tendat.* Quod quidem in homine Arabe minimè mirandum eſt. Addam denique, quod de quibuſdam Hippolyti Operibus notat Nicephorus †, ea reprehenſione non caruiſſe omnem verò ignorantiæ maculam martyrio ſuo deterſiſſe.

* Cod. 121.

† Hiſt. Eccleſ. l. 4. c. 31.

AMMONIUS, Philoſophus Alexandrinus, eodem, quo Hippolytus, tempore ab ipſo Commodi imperio clarus habebatur, præcipuè verò circa an. ccxx. Vitæ quidem inſtituto primùm Bajulus, inde à ſaccis quibus frumenta circumferebat, *Saccas* dictus. His verò relictis, Philoſophiæ ſe totum dedit; & Philoſophorum omnium ſui temporis celeberrimus evaſit. Scholam Platonicam Alexandriæ aperuit, in quâ regendâ *ἐνθουσιῶντος πρὸς τὸ τῆς φιλοσοφίας ἀληθινὸν*, ut Hieroclis * de eo verbis utar, *dum æſtu quodam ad Philoſophiæ veritatem*

220.

* De Provid. & Fat. Cod. 251. 214.

SÆC. III. ab An. CC.

ritatem raptus eſt, rixoſas Platonicorum & Peripateticorum diſputatiunculas contempſit; Veterumque Philoſophorum opinionibus perpurgatis, & reſectis, quæ utrinque excreverant, nugis, in præcipuis quibuſque & maximè neceſſariis dogmatibus concordem eſſe Platonis & Ariſtotelis ſententiam demonſtravit: utramque Sectam reconciliavit, & à contentionibus liberam Philoſophiam omnibus ſuis Auditoribus tradidit. Unde & illum θεοδίδακτον appellari ſolitum prædicat Hierocles. Chriſtianus erat, Chriſtianis Parentibus natus, atque ab iis educatus, ipſo fatente Porphyrio *, inſigni illo Chriſtianorum adverſario: cùm verò illum à veri Numinis cultu ad Gentilium ritum tranſiiſſe dicit, ψεύδεται μὲν σαφῶς, inquit Euſebius *, *in eo manifeſtiſſimè mentitus eſt*. Ammonius enim divinæ & Chriſtianæ Philoſophiæ præcepta ad extremum uſque vitæ terminum integra atque immota retinuit, (Mitto quæ de hâc re habet Eutychius †, utpote nullius judicii & parùm probatæ fidei Scriptor) idque teſtantur, inquit, etiamnum lucubrationes viri illius, ob ea quæ reliquit ingenii monumenta celeberrimi. Obiit circa an. ccxxx.

* Lib. 3. adverſ. Chriſtian. apud Euſeb. l. 6. c. 19.
* Loc. cit.
† Annal. p. 332.

Scripſit enim Ammonius inter alia, *De Conſenſu Moſis & Jeſu*, Opus elegans, quod non extat; & *Evangelicos Canones* excogitavit, quos poſtea ſecutus eſt Euſebius Cæſarienſis. Sic Hieronymus *. Qui tamen in eo lapſus videtur. Præterquam enim quod Caſſiodorus † Euſebio eos diſertè aſcribat, ipſe Euſebius in Epiſtolâ ad Carpianum Canonibus præfixâ ſe Canones iſtos occaſione Ammoniani *Monoteſſars* excogitâſſe teſtatur. Rectiùs forſan Victor Capuanus * qui ab Ammonio mirabili ſtudio repertos, & ab Euſebio deinde diligenter excultos fuiſſe Canones ſcribit. Extat in Orthodoxogr. Tom. 2. & in Bibliothecæ PP. ſingulis editionibus Sanctorum quatuor Evangeliorum *Harmonia* ab Ammonio conſarcinata, à Victore autem Capuano interprete Tatiano malè inſcripta. In eâ enim exhibentur Chriſti Genealogiæ, quas à Tatiano amputatas fuiſſe produnt Euſebius * & Theodoritus †, quæque in Tatiani *Diateſſaro*, Ammonio falsò inſcripto, reverà deſiderantur. Quid quod ipſe Victor dubius aliquamdiu hæret, cui potiùs, Ammonio an Tatiano, aſcribat; & Zacharias Chryſopolitanus, qui ante annos quingentos Harmoniam iſtam Commentariis illuſtraverit, Ammonio eam diſertè attribuat? Extat etiam (uti ſupra dictum eſt) Tatiani *Diateſſaron* ementitum Ammonii nomen præ ſe ferens. *Canones* verò *Harmoniæ* aut præmitti aut ſubjungi ſolent. Alius longe à noſtro, utpote integro pene Sæculo antiquior, erat Ammonius ille Ægyptius Plutarchi Choſronenſis Præceptor; de quo ipſe Plutarchus lib. περὶ τοῦ [εἶ] τοῦ ἐν Δελφοῖς, p. 385. Et Eunapius proœm. ad Vit. Sophiſtarum p. 11.

* De Script. c. 55.
† Inſtit. divin. Script. c. 7.
* Præfat. ad Tatiani diateſſ.
* L. 4. c. 29.
† Hæret. Fab. l. 1. c. 20.

220. JUL. AFRICANUS, quem nonnulli Palæſtinum fuiſſe volunt, erat, teſte Suidâ *, à quo etiam *Sextus* vocatur, Lybiâ oriundus, atque exinde proculdubiò *Africani* nomen traxit. Famâ Heraclæ, Origenis Diſcipuli, viri in Philoſophiâ aliiſque Græcorum diſciplinis excellentis, excitatus. Alexandriam profectus eſt, ut in optimarum literarum ſtudiis promovendis ſe cum illo propiùs conjungeret. Lares verò præcipuè fixit Nicopoli in Palæſtinâ, quæ antiquo nomine *Emmaus* dicebatur; in cujus gratiam anno ccxx. legationem ad Antoninum Heliogabalum ſuſcepit, ut mœnia dirutæ urbis inſtaurarentur: immò (ſi fides habenda ſit Hebediesu * Metropolitæ Sobenſi) ejuſce Civitatis Epiſcopus fuit. Provectâ jam ætate mortuus eſt circa an. ccxxxii. Scripta, quibus inclaruit, hæc ferè ſunt.

* In voce 'Αφρικ.
* Catalog. lib. Chald. c. 15. p. 18.

De Chronographiâ libri V. ἐπ' ἀκριβὲς πεπονημένοι, inquit Euſebius, lib. 6. cap. 31. *accuratiſſimè compoſiti*, conciſâ quidem methodo, ſed quæ nihil cognitu neceſſarium omiſit. Incœpit ab Orbe condito, & ad Chriſti adventum Chronologiam perduxit: magis verò ſuccinctè commemoravit geſta jam inde à Chriſti ætate uſque ad Macrini Imp. tempora, in quibus deſiit, vel ut aliis placet, Heliogabali qui Macrino ſucceſſit, anno iii. Chriſti autem ccxxi. de quo hæc * Photius Ἐστὶ σύντομος μὲν, ἀλλὰ μηδὲν τῶν ἀναγκαίων ἱστορηθῆναι παραλιμπάνων: *Conciſus*

* Cod. 33.

vero

verò eſt, nihil vero relinquit eorum, quæ memoratu digna ſunt. Integrum penè hoc opus in priorem Chronici ſui partem ſecurè transfudit Euſebius, haud ulla Africani mentione factâ: deperditis verò tum Africani tum Euſebii Græcis, nihil reſtat, niſi quod Georgius Syncellus in Chronographiâ ſuâ conſervavit; ex quâ, ut & ex Faſtis Siculis Joſ. Scaliger Chronicon Euſebii Græcum, mutilum ſatis & confuſum, conſarcinavit, quale in Theſauro Temporum nobis exhibuit; in quo neque quæ ſint Africani, neque quæ Euſebii, neque deniq; quæ ſint Syncelli partes, quis vel divinando aſſequi poſſit. Quæ quidem in poſtremâ Syncelli editione, quam Jacobus Goar Pariſinus adornavit, longè diſtinctiùs diſcriminantur. Meminerit interim Lector breve Africani fragmentum de Doxologiæ formulâ ex Chronicorum libro quinto à D. Baſilio * citari, & ex libro tertio fragmentum bene longum haberi ap. Euſeb. præparat Evang. l. 10. c. 10. aliudque ex libro quinto ap. eund. Demonſtrat. Evang. l. 8. p.389. aliud libri V. ex Euſebii Pamphili Propheticis Eclogis (ubi plurima latent) deſcriptum Græcè exhibere Lambecium Comment. de Biblioth. Vindob. l. 1. p. 141. Aliud ap. Hieron. in Dan. c. 9. Aliud denique ap. Damaſcen. Parall. lib. 2. c. 15. Suſpicatur Voſſius † primam partem Collectaneorum Chronologicorum (quæ in unum faſciculum redegit Gallus quidam Caroli M. σύγχρονος) non alium eſſe quàm Africani noſtri Chronographiam. Extat Latinè is Liber titulo *de Diviſionibus, & Generationibus* gentium, apud Caniſ. Tom. ii. p. 579. emendatior ap. Labb. Nov. Bibl. MSS. Tom. i. p. 298. at in fine mutilus.

SÆC. II. ab An. CC.

* De Sp. S. c. 29.

† De Hiſt. Lat. l. 3. c. 3.

Epiſtola ad Ariſtidem, de Diſſentione, quæ videtur eſſe inter Matthæum & Lucam in Hiſtoriâ Chriſti recenſenda: In quâ Evangeliſtarum conſenſum ex narratione quâdam, quam à majoribus acceperat, apertiſſimè demonſtravit. Hujus partem longè majorem refert Euſebius l. 1. c. 7.

Epiſtola ad Origenem de Hiſtoriâ Suſannæ, in quâ Hiſtoriam iſtam quæ in Danielis libro legitur, ſpuriam & commentitiam, & Hebraicæ veritati minimè convenientem eſſe contendit. De hâc Epiſtolâ ita ipſe Origenes Reſponſi ſui initio. Ἡ μὲν σου ἐπιστολὴ βραχεῖα ἰδού τις εἶναι δοκεῖ, ἐν ὀλίγοις δὲ πολλὰ προβλήματα ἔχουσα, ὧν ἕκαστον ἐδεῖτο, οὐ τῆς τυχούσης ἐξεργασίας, ἀλλὰ τοσαύτης, ὥστε ὑπερβαίνειν τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτῆρα, καὶ συγγράμματος ἔχειν διαγραφήν. *Tua equidem Epiſtola brevis eſſe videtur, ſed, paucis verbis multas continebat quæſtiones; quarum quælibet non vulgarem requirebat induſtriam; ſed tantam, quæ excederet Epiſtolæ modum, & Commentarii ambitum requireret.* Sane rationes quas profert Africanus neutiquam contemnendæ ſunt; quarum ſummam hoc ordine nobis compendio exhibet Cl. Wetſtenius præfat. ad Orig. opuſcula. 1. Quod verus Daniel Viſionibus Propheticis ſua edoctus fuerat: hic verò ex impulſu Spiritus judicium fecerit. 2. Quod luſu verborum mimico more Seniores convincat. 3. Quod luſus ille verborum Græcorum, σχῖνος ad σχίσαι, & πρῖνος ad πρίσαι, Scriptorem Græcum manifeſte prodat. 4. Quod Captivi de Captalibus non judicant, nec reos capite plectant. 5. Neque illiſdem Palatia & Horti ſpatioſi ſint. 6. Hebræis etiam Hiſtoria illa in libris ſacris non ſit conſignata. 7. Nec Propheta alterius Prophetæ verbis (ſicut iſte Daniel) utatur. Denique 8. Quod ſtylus multum à veri Danielis differat. Hanc Epiſtolam Græcè edidit D. Hæſchelius Anno 1602. Græcè & Latinè unà cum quibuſdam Origenis opuſculis Joh. Rod. Wetſtenius *Baſil.* 1674.

* Chron. Græc. p. 84.

Τῶν Κεστῶν Opus, Alexandro MammϾæ nuncupatum. In numero librorum Veteres non conveniunt, nec de Auctore Recentiores. Euſebius * novem tantum fuiſſe dicit, Photius † quatuordecim, Suidas ‖ verò viginti quatuor: adeò ut errorem alicubi latere neceſſe ſit. Hos libros quotquot tandem fuerint, Joſ. Scaliger *, & Hen. Valeſius † alio cuidam Africano attribuunt; adeoque duos fuiſſe volunt Africanos, unum Palæſtinum, Chronographum noſtrum, religione Chriſtianum; Afrum alterum, Philoſophum Gentilem, *Sextum* dictum, κεστῶν Authorem. Aliter viſum VV. Cl. Voſſio ‖, Lambecio *, Wetſtenio †, aliiſque; à quorum partibus ſtant Euſebius, Photius, Suidas, qui unum eundemque Scriptorem diſertè faciunt. Quid ſi media inſiſtentes via, dicamus, Africani noſtri opus eſſe, ſed ab eo antequam Chriſti fidem

† Cod. 34.
‖ In voc. Ἀφρικ.
* Animad. ad Chron. Euſeb. p. 232.
† Annot. in Euſeb. p. 127.
‖ De Hiſt. Græc. l. 2. c. 15.
* Biblioth. Vind. Tom. 5.
† Not. in Epiſt. Afric. p. 154.

L am-

SÆC. III. ab An. CC. amplecteretur, ſcriptum? Quod in Athenagoræ Amatoriis, Julii Firmici A-
ſtronomicis, aliiſque id genus ſcriptis contigiſſe veriſimile eſt. Extant hi li-
bri MSS. tum alibi, tum in Bibliothecâ Clariſſimi Viri Iſ. Voſſii.

Chronicon Africani, & *Commentarios in Novum Teſtamentum* apud Chaldæos
etiamnum extare ſcribit Hebedieſu; penès quem fides eſto.

230. ORIGENES, ob incredibiles, quos tum ſtudiorum tum religionis
causâ ſuſtinuit labores, Χαλκέντερος, & *Adamantius* dictus, Alexandriæ natus
eſt anno clxxxvi. Parentibus ortus Chriſtianis, & in divinis Scripturis jam
† L. 6. c. 2. inde à puero exercitatus; quod multis exemplis luculentè probat Euſebius †.
* Ap. Euſeb. Unde liquet, quàm egregiè mentiatur Porphyrius *, dum ait, Origenem
l. 6. c. 19. cùm Gentilis eſſet, & Gentilium innutritus diſciplinis, πρὸς τὸ βάρβαρον τόλμημα
(ita Chriſtianam Religionem contumelioſè laceſſit homo Gentilis) declinâſ-
ſe. Sub Patris Leonidæ auſpiciis prima literarum tirocinia poſuit, ab eo hau-
ſtâ ſacrarum Scripturarum ſcientiâ, quam tantâ diligentiâ puer etiamnum
excoluit, ut ſimplici & obviâ earum lectione minimè contentus, majus ali-
quid inquireret, & profundiores jam tum ſenſus ſcrutaretur; Patrique nego-
tium haud leve faceſſeret, ſciſcitatus ex illo quid ſententia divinitùs inſpiratæ
Scripturæ ſignificaret. Inde Clementis Alex. diſciplinæ traditus, poſtremò
celebrem illum Ammonium, de quo ſupra, præceptorem habuit; ſub quo
Platonicæ Philoſophiæ præſertim incubuit. Quin non modò Platonicorum
ſed & Pythagoricorum & Stoicorum Scripta quotidie habebat in manibus,
* Ap. Euſeb. à quibus ut rectè de eo notavit Porphyrius *, cùm allegoricum in explicandis
l. 6. c. 19. Græcorum myſteriis modum didiciſſet, eum Judaicis Scripturis adhibuit. An-
† Ibid. c. 1. no ccii. ſub perſecutione Severianâ patrem † amiſit Martyrio coronatum.
Ex eo tempore paternis facultatibus in fiſcum redactis, Matrem cum ſex par-
vulis liberis, ex Artis Grammaticæ profeſſione neceſſaria vitæ ſubſidia ſibi
comparans, ſuſtentavit. Annum jam agens xviii. privatæ Catechumenorum
inſtitutioni præfectus eſt; poſtea in locum Clementis Præceptoris ſui in pub-
* Ibid. c. 3. licâ Catecheſeωn Scholâ à Demetrio Epiſcopo ſubrogatus *; quo in loco
plurimos, eoſque magni nominis Gentiles Diſcipulos habuit. Sub Zepheri-
no adhuc pontifice Romam perrexit, εὐξάμενος τὴν ἀρχαιοτάτην Ῥωμαίων ἐκκλησίαν
† Ap. Euſeb. ἰδεῖν, ut ipſe † nos docet. Verùm ibi pauliſper moratus, Alexandriam ad
l. 6. c. 14. conſuetum Catecheſeωn munus rediit. Aliquanto poſt tempore ſeditione A-
lexandriæ factâ, & exercitum eò ducente Imperatore Caracallâ, clàm inde
† Euſeb. ib. c. 19. aufugiens Palæſtinam petiit, & Cæſareæ domicilium fixit †: Ubi ab illius Re-
gionis Epiſcopis Theoctiſto nimirum Cæſarienſi, & Alexandro Hieroſoly-
mitano rogatus eſt, ut publicè in Eccleſiâ diſſereret, & S. Scripturas, tametſi
Laicus adhuc, exponeret; ringente quidem, & ægre admodum id ferente De-
metrio, cum Epiſcopis per literas hac de re acrius expoſtulante, qui tamen
prolato non uno exemplo quod factum fuerat, tuebantur. Miſſis verò diaconis
Origenis reditum urgere non deſtitit Demetrius: tandem Alexandriam rever-
ſus, vices ſolitas à Demetrio iterum ſibi demandatas obiit. Coorto poſtea
inter Perſas & Romanos bello, Antiochiam venit Alexander Imp. Matre
Mammæâ comite, piâ imprimis ac religioſâ fæminâ, quæ ingenti Origenis
† Ibid. c. 21. famâ excitata, miſſo militari ſatellitio, illum Antiochiam acceſſivit †, ab eo-
que multa pietatis & divinæ cognitionis documenta hauſit. Alexandriam de-
* Ibid. c. 23. inde rediens *, urgente, ſumptuſque liberaliter ſuppeditante Ambroſio, ad
Commentarios in S. Scripturam ſcribendos ſe accinxit, Scholæ Catecheticæ
curam cum Heracla diſcipulo partitus. Utramque provinciam ſtrenuè exco-
luit, donec in Achaiam negotii cujuſdam Eccleſiaſtici conficiendi gratiâ evo-
catus, Cæſaream iterum profectus eſt: ubi à Theoctiſto & Alexandro Epi-
ſcopis Presbyter ordinatur anno Chr. ccxxviii. ætatis ſuæ xliii. Ægerrimè id
* Pamph. tulit Demetrius Epiſcopus Alexandrinus, doctrinæ ac eloquentiæ Origenianæ
Apol. ap. Phot. gloriam olim æmulatus; adeò ut poſthâc cum Origene nunquam in gratiam
Cod. cxviii. & redirct. Verùm coactâ Synodo *, non modo Alexandriâ illum expellendum,
Hieron. ap. ſed & Sacerdotio exuendum eſſe decretis Synodicis curavit. An factum id
Rufin. invect. unâ, an duabus Synodis, parùm refert. Relictâ igitur anno ccxxxiii. Alex-
ii. p. 225. andriâ,

andriâ, Cæſaream iterum migravit *, ubi magnâ ſanè cum æſtimatione & honore apud omnes floruit: ex ejuſque Scholâ viri doctrinâ ac pietate clariſſimi, atque in his Gregorius Thaumaturgus, & ipſius frater Athenodorus, prodierunt. Motâ verò poſt biennium à Maximino Imp. in Chriſtianos perſecutione Cæſareâ cedendum ratus ad Firmilianum Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopum ſummâ ſibi neceſſitudine devinctum ſe ſubduxit. Urgente autem adhuc periculo uterque apud Julianam piam, non minùs quàm divitem matronam, uſque ad Maximini mortem delituerunt. Quo ſublato, pace Eccleſiis redditâ, Origenes Cappadociam reliquit, & Nicomediæ aliquamdiu moratus, Athenas iteratò migravit, (quo loci dum moraretur, Commentarios in Ezechielem ipſum abſolviſſe, teſtatur Euſebius *, priorem ad eam urbem adventum innuere videtur Epiphanius ‖) mox ad priſtinas ſedes Cæſaream Palæſtinæ reverſus; nullo non loco ſcriptis ab eo recèns editis nobilitato. Circa id tempus in Arabiam * ad Berylli Boſtrenſis Epiſcopi Hæreſim conſopiendam enixis Arabum precibus Origenes evocatur. Quo profectus, colloquio palam habito Hæreſim compeſcuit, Beryllum confutavit, & ad veritatem retraxit: Quin & procedente tempore Helceſaitarum, aliorumque Hæreticorum pertinaciam ſimul ac errores modo haud diſſimili expugnavit. Tandem graviſſimam in Chriſtianos perſecutionem ciente Decio * Imp. fulminis iſtius violentiam Tyri (ubi per annum ferè Cæſareâ profectus moratus fuerat) Origenes Sexagenario jam major ſatis gravem excepit. Omnes enim malignus Dæmon in eum copias inſtantius movebat; adeò ut vincula & corporis cruciatus, & in intimo carceris receſſu ferrei torquis ærumnas, perferret pedibus etiam multorum dierum ſpatio in nervo ad quatuor uſque foraminum interſtitia diſtentis, ad hæc ignium minas, & quæcunque alia ab inimicis illata fortiter ſuſtinuit. His tamen non obſtantibus, Galli & Voluſiani, qui Decio ſucceſſerunt, temporibus ſupervixit: Mortuus Tyri, ibique ſepultus anno Valeriani Imp. primo, Chriſti ccliv. ætatis ſuæ lxix. Pamphilus quidem Martyr, & cum eo plurimi (teſte Photio *) referunt Origenem celebri martyrio ſub perſecutione Decianâ vitâ deceſſiſſe. Verùm errorem meritò notat Photius, cum ad Galli & Voluſiani tempora perduravit. Quin & Epiphanius * eſſe fateatur ipſum multa ſub Decio paſſum, martyrii tamen exitum minimè adeptum eſſe diſertè tradit. Nec ſaltem ex alio fonte profluxit Pamphili error (ſi modò ejus fuerit) quam ex celebri illius confeſſionis famâ, quam Cæſareæ ſub Decii perſecutione tulit Origenes, quæque martyrii cujuſdam præparatorii titulum jure ſibi vendicare poteſt.

Moribus erat inculpatiſſimis, & vitam egit planè Philoſophicam, penéque ſupra fidem rigidam & ſeveram: lectionis item & eruditionis erat infinitæ, Linguarum præcipuè Hebraicæ & Græcæ callentiſſimus, *Dialecticam quoque* (ut Hieronymi * de immortali ejus ingenio, ita enim vocat, verbis utar) *Geometriam, Aſtronomiam, Arithmeticam, Muſicam, Grammaticam & Rhetoricam, omniumque Philoſophorum Sectas ita didicit; ut ſtudioſos quoque literarum ſæcularium Sectatores haberet, & interpretaretur iis quotidie; concurſuſque ad eum miri fierent, quos ille propterea recipiebat, ut ſub occaſione ſæcularis literaturæ in fide Chriſti eos inſtrueret.* Addam quod habet Vincentius Lirinenſis *, prolixiora quidem, at elegantia, & huic loco appoſita. "In Origene, *inquit*, plura "adeò præclara, adeò ſingularia, adeò mira extiterunt, ut inter initia habendam adſertionibus ejus fidem quivis facilè judicaret. Nam ſi vita facit autoritatem; magna illi induſtria, magna pudicitia, patientia, tolerantia. "Si genus vel eruditio; quid eo nobilius, qui primùm in eâ domo natus eſt, "quæ eſt inluſtrata martyrio, deinde pro Chriſto, non ſolùm patre, ſed omni "quoque facultate privatus, tantùm inter ſanctæ paupertatis profecit anguſtias, ut pro nomine dominicæ confeſſionis ſæpius, ut ferunt, adfligeretur. "Neque verò hæc in illo ſola erant, quæ cuncta poſtea tentationi forent; "ſed tanta etiam vis ingenii, tam profundi, tam acris, tam elegantis; ut "omnes penè multum longéque ſuperaret: tantâ doctrinæ ac totius eruditionis magnificentiâ, ut pauca forent divinæ, penè fortaſſe nulla humanæ Philoſophiæ, quæ non penitùs adſequeretur: cujus ſcientiæ cùm Græca concederent,

SÆC. III. ab An. CC.

* Euſeb. ib. c. 26, 30.

* Ibid. c. 32.

‖ Hæreſ. lxiv. Num. 1.

* Euſeb. ib. c. 33.

* Euſeb. ib. c. 39.

* Cod. cxviii.

* De Pond. & menſur. Num. xviii. p. 175.

* De Script. c. 54.

* Commonit. c. 23. p. 342.

SÆC. III. ab An. CC.

"derent, Hebræa quoque elaborata ſunt. Eloquentiam verò quid memo-"rem, cujus fuit tam amœna, tam lactea, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore "ipſius non tam verba quàm mella quædam fluxiſſe videantur? Quæ non ille "perſuaſu difficilia diſputandi viribus elimpidavit? quæ factu ardua non ut "facillima viderentur, effecit? Sed fortitan argumentorum tantummodò "nexibus adſertiones ſuas texuit? Immò planè nemo unquam magiſtrorum "fuit, qui pluribus divinæ legis uteretur exemplis. Sed, credo, pauca con-"ſcripſit? Nemo mortalium plura; ut mihi ſua omnia non ſolùm non per-"legi, ſed ne inveniri quidem poſſe videantur. Cui ne quicquam ad ſcien-"tiæ inſtrumenta deeſſet, etiam plenitudo exabundavit ætatis. Maximam certè laudem, teſte ipſo Porphyrio*, ob ea quæ reliquit, ingenii ſui monumenta adeptus eſt. Fama enim erat, eum ſena millia librorum conſcripſiſſe; quo numero ſingulas quaſve Homilias & Epiſtolas comprehendi neceſſe eſt. Stylo uſus eſt perſpicuo & facili, ſed diffuſo nimis & redundanti. Unde vitio ei datum eſt ab adverſariis, quòd *infinita verba multiplicavit**: Hinc toties ei objicit Hieronymo vetuſtior, Euſtathius† Antiochenus, quòd *ἄνω καὶ κάτω ταυτολογεῖ γραωδῶς, quod idem ſatis aniliter iterat repetendo*; quòd *κεφαλαιώδη τεμαχίοις ἀπειροπληθεῖ τὸν κόσμον, οὐδὲ τοῦτο ξυνιεὶς, immanem verborum copiam abſque modo vel ſine profuderit, φλυαρίᾳ δὲ πολλῇ ταυτολογήσας*, ingenti verborum ambitu iterum atque iterum eadem repetierit.* Sed parùm refert de ſtylo, modò in dogmatibus nihil eſſet, quod objicerent Adverſarii. Fatendum ſanè illum à toto penè antiquorum ſenatu damnari, graviſſimiſque erroribus urgeri, quorum veſtigia ſatis nota in ipſius Operibus hodie comparent. Præter multos enim, graveſque errores, quos aut ipſi invito impegerunt Veteres, vel communes habuerunt Scriptores antiqui, hæc ferè errorum capita in ipſius Scriptis ubique deprehenduntur; de quibus præter alios, fuſiſſimè in *Origenianis* Cl. Huetius.

* Ap. Euſeb. l. 6. c. 19. Epiphan. Hæreſ. 64.

* Epiphan. ad Joan. ap. Hieron. Tom. ii. p. 158.

† Diſſert. de Engaſtrim. p. 384.

* Ibid. p. 403.

Inter SS. Trinitatis Perſonas inequalitatem, ac dignitatis gradûs intercedere voluit; ita ut Filius Patre, & utroque Spiritus S. inferior eſſet: Pari modo ac radius à ſolari corpore emiſſus, ipſi ſoli dignitate cedit. Chriſti mortem non hominibus ſolùm, ſed Angelis etiam, Dæmonibus, quin & Sideribus (utpote animâ rationali ex ipſius ſententiâ præditis, adeóque peccati capacibus) profuiſſe. Rationis participes naturas omnes ſive Dæmonas, ſive Animas humanas, ſive alias quaſcunque (nam & alias pleraſque rationis compotes eſſe ſomniavit) ejuſdem omnes inter ſe naturæ, & eodem tempore, nempe ab æterno à Deo conditas fuiſſe, tuncque fuiſſe *νόας*, deinde verò propter varios illarum motus & diverſum liberi arbitrii uſum in varios ordines ſive Angelorum, ſive Hominum, ſive Dæmonum diſtributas eſſe, graviora vel ſubtiliora corpora pro criminum modo ac menſurâ indutas. Angelos enim cæteraque entia rationalia corpore ſui generis ſubtili quidem & æthereo, materiali tamen conſtare credidit; ita ut incorporei & ſpirituales nonniſi reliquis mundi corporibus comparati, & craſſiorum reſpectu dici meruerint. Mentes porrò (eo nomine omnia entia rationalia complectendo) in quocunque demum ſtatu ſive Angelorum, ſive Hominum, &c. verſatæ fuerint, prout benè vel malè libero arbitrio (cujus jacturam, ne minimam quidem unquam patiuntur) uſæ ſint, poſt exutum iſtum ſtatum, vel in ſuperiorem gradum aſcendere, vel in deteriorem detrudi, mutuâ quâdam *μετενσωματώσει* in æternum factâ, ita ut una eademque mens omnes entium rationalium ordines ſucceſſivè idque ſæpiùs experiri queat. Hinc animas humanas non niſi peccati antea commiſſi causâ in corporum ergaſtula detrudi, quibus ſolutæ aut Angeli fiant aut Dæmones commiſſa ſcelera pœnâ temporariâ luituri In eo enim conſiſtere Reſurrectionis myſterium docuit, Quod Juſtorum animæ levioribus & æthereis corporibus ſint induendæ, impiorum autem pro peccatorum magnitudine graviora vel leviora tormenta ſint ſubituræ. Quinetiam nec damnatorum, nec ipſorum etiam Diabolorum pœnas, nec beatorum gaudia fore ſempiterna, ſed pœnis expletis ac conflagratâ terrâ, futuram rerum omnium converſionem & *ἀποκατάστασιν*, redituraque ad priſtinum ſtatum omnia, terram iterum habitatam iri, mentes eodem futuras loco, quo fuerunt, antequam virtutibus vel peccatis, ad Angelorum, Dæmonum, Hominumve naturam

Digitized by Google

naturam adjungi meruiſſent, iterumque fata ſua experiundi facultatem nanciſci. Hujuſcemodi denique rerum periodos in æternum revolvi, ac ſeſe invicem excipere.

Hi ferè errores, aliique affines, qui ex his quaſi Corollaria facilè deduci poſſunt, ac imprimis Allegorica S. Scripturas explicandi methodus (cui in tantùm indulſit, ut totam Paradiſi Hiſtoriam, integram ferè legem Moſaicam, ac pleraque etiam Chriſti præcepta & res geſtas allegoricè interpretatus ſit) plurimorum odium & inimicitias, atque anathemata tandem, illi induxerunt. Qui ſi defendi nequaquam poſſint, multis ſaltem nominibus merentur excuſari. Fusè id egerunt plurimi. Miſſis ego aliorum Apologiis, quinque hæc ſolummodò breviter animadvertam. i°. Multa Origenem adhuc juvenem in Scholâ Platonicâ præjudicia hauſiſſe, quæ demum excutere haud ita facilè fuit: multa ætatis ſuæ genio, cui dogmata ejuſmodi, ac imprimis Allegorica Scripturæ Expoſitio in deliciis erant: multa nimiæ in ſcribendo feſtinationi, & multifaria ſollicitudine ac curâ diſtracto animo: multa denique præfervido Origenis Hæreticos oppugnantis ingenio ſunt condonanda. Hinc Apologiſta ejus apud Photium * errorem illius circa Trinitatem nimio Sabellium confutandi zelo, acceptum refert, & ex reliquis erroribus bene multi haud diſſimilem originem agnoſcunt. ii°. Multa ab eo dicta, ſcriptaque ſunt non dogmaticè, verùm problematicè, & exercitationis aliorum duntaxat causâ. Quid quòd maximam Dogmatum erroneorum partem dubius admodum & hæſitabundus in medium proferat; quaſi nec ipſe eorum veritatem perſuaſam habens, nec à Lectoribus fidem eis adhibendam ſperans? Vid. Apologiam de Origene & ejus Dogmatibus apud Photium loc. cit. Pamphili Apologiam apud Hieron. Tom. iv. p. 172. Hieronymi Epiſtolam ad Avitum Tom. 2. p. 151. quin & ipſum Origenem περὶ ἀρχῶν l. 2. c. 6. Certè Origenes etſi ingenio fuerat ſciendi cupidiſſimo, timiditate tamen, atque modeſtia quadam naturali ardorem ſuum cohibuiſſe videtur. Hinc (quod recte notat) Cl. Wetſtenius † toties in Scriptis ejus occurrit illud τάχα *forſan, forſitan, fortaſſe*, item δοκεῖ, *videtur*, ſi quid inſolitum aut novum proferebat. Patuit utrumque in emendatione LXX. interpretum, cum enim multis modis vitiatam (de editione κοινῇ & vulgatâ loquor, ab origine correctâ) reperiſſet, eam quidem corrigere aggreſſus eſt. Sed non tam forti auſu, ac intrepido pectore, quo Hieronymus. Pluribus idem perſequitur loco citato vir eruditus. iii°. Libri Origeniani quibus errores præ aliis continentur, non in communem Eccleſiæ, ſed in privatum Amicorum uſum ſcripti ſunt, nec ab ſe, ſed ab aliis in lucem prolati. Unde apud Fabianum Papam de Ambroſio familiari ſuo conqueſtus eſt †, *quòd ſecretò edita in publicum protulerit*. Vide hâc de re Pamphili Apologiam præcipuè p. 174, 177. Quinetiam de his ipſis Origenem pœnitentiam egiſſe ipſe Hieronymus † faſſus eſt. iv°. Multæ, quæ in Origene damnantur opiniones, nullis neque Eccleſiæ Catholicæ articulis, neque Apoſtolicis Traditionibus, nec Conciliorum decretis, eo ſaltem tempore, adverſabantur: ſed vel quæſtiones erant reconditæ, & nonniſi in Philoſophorum Scholis agitatæ; aut notiones minùs commodæ ab ipſo recèns adinventæ. Certè in ipsâ Operis περὶ ἀρχῶν præfatione pro fundamento diſertè ponit Origenes, ſervandam eſſe Eccleſiaſticam Prædicationem per ſucceſſionis ordinem ab Apoſtolis traditum, & uſque ad id temporis in Eccleſiis permanentem; eamque ſolam credendam eſſe veritatem, quæ ab Eccleſiaſticâ non diſcordat Traditione. v°. Notandum eſt, plurima Origenis ſcripta ab Hæreticis fœdè adulterata fuiſſe, qui vel opiniones ejus corruperunt, vel ſuas ſub ejus nomine inſeruerunt. Id ita eſſe pluribus adversùs Hieronymum oſtendit Ruffinus, per totam, quam pro Origene compoſuit, Apologiam, & Præfatione ad libros περὶ ἀρχῶν à ſe Latinè verſos. Quin ſemet adhuc vivente, id auſos eſſe queſtus eſt olim Origenes non modò apud Apologiſtam Photianum, verùm & in Epiſtolâ, quam ad Alexandrinos ſcripſit, quamque ſuæ Apologiæ Ruffinus intexuit. Unde meritò concludit Ruffinus † nullo modo fieri potuiſſe, *ut Vir tam eruditus, tam prudens*, (quem poſt Apoſtolos *Eccleſiarum magiſtrum*, inquit Hieronymus, nemo niſi imperitus negat) *certè quod*

* Cod. 117.

† Not. Epiſt. Orig. ad African. p. 169.

† Ap. Hieron. ad Pammach. de err. Orig. Tom 2. p. 193.

† Loc. cit.

† Apol. p. 194. Præfat. in lib. de Nom. Hebr.

SÆC. III. ab An. CC. *quod indulgere etiam Accuſatores ejus poſſunt, Vir neque ſtultus, nec inſanus, ipſe ſibi contraria & repugnantia in ſententiis ſuis ſcriberet; ut interdum iiſdem in locis, atque ut ita dixerim, ſequenti ferè Capite ſententiæ contrarii ſenſûs reperiantur inſertæ.* Certè olim Theotimus Scytharum Epiſcopus, Vir pietate & ſanctimoniâ venerandus, Epiphanio, ut Origenis libros damnaret, pluribus urgenti reſpondit †, ſe neque eum, qui jampridem piè defunctus fuerat, contumeliâ afficere velle, neque tam impium facinus aggredi audere, ut ea condemnet quæ Majores minimè repudiârunt: præſertim cùm ſciret nil malæ doctrinæ in Origenis libris reperiri. Omnia ſummatim contraham, idque verbis Haymonis Halberſtatenſis Epiſcopi. "Ego ſanè de eo, *inquit* *, ſalvâ "fide Patrum dixerim, vel quòd hæc omnino non ſcripſerit, ſed ab Hæreti- "cis ob præclarum nomen ejus obſuſcandum malignè confictа ſint, & con- "ſcripta, & nomine ſuo prætitulata; vel ſi ſcripſit, non ſtatuit ex ſententiâ, "ſed diſſeruit ex opinione. Nam ut ipſe dicit, Philoſophorum & Hæretico- "rum dogmata didicerat, ne ad eos convincendos imparatior eſſet, ſi igno- "raret quæ apud ipſos erant; & fortaſſe cum in aliquibus locis ſcribendo at- "tingit eorum errores, calumniatus eſt, hoc à ſemetipſo dixiſſe. Quòd ſi "etiam prædictas hæreſes, ut placet quibuſdam, ex ſententiâ ſcripſit, valdè "compatiendum eſt tam eruditi pectoris viro, qui tantam nobis eruditionis "copiam miniſtravit. Cujus vitia, ſi quæ ſunt in ſcriptis, poteſt eorum quæ "fideliter ſcripſit, luminoſus quidam ac cœleſtis ſplendor exuperare.

† Socrat. Hiſt. Eccl. l. 6. c. 12.

* Breviar. Hiſt. Eccleſ. l. 6. c. 3. p. 108.

Opera ejus, quorum notitia ad nos pervenit.

SIngulos Scripturæ libros Origenis ſtudio illuſtratos fuiſſe teſtantur Epiphanius †, & alii. Quod ſanè triplici modo ab eo factum eſt. Nam vel prolixis Commentariis, quicquid ſuppeditabant ingenium, & doctrina, ubertim congeſſit; vel brevibus tantùm Scholiis obſcuriora quæque illuſtravit; vel ad populi captum ſe demiſit, & ſelecta quædam Scripturæ loca minùs accuratè per Homilias expoſuit. Quique interpretandis Scripturis triplex Expoſitionis genus adhibuit, triplicem etiam ex illis ſenſum eruere ac inveſtigare conſuevit; Hiſtoricum, quem & Literæ ſenſum appellant, Myſticum, & Moralem. Ab Hiſtorico autem ſenſu ad Myſticum, à Myſtico ad Moralem ferè progreditur: quamquam hunc ordinem nonnunquam immutet. Cæterùm quotquot ex hiſce Exegeticis vel ſuperſunt, vel à Veteribus memorantur, proximè ſequuntur. Antequam autem ea recenſeamus notari non indignum eſt magnam in diſtinguendis Origenis Homiliis adhibendam eſſe curam. Alias enim meditatè conſcriptas edidit: Alias extempore recitatas ab actuariis excipi permiſit. Priores variis temporibus elucubravit: Extemporales verò omnes (quæ literis mandatæ ſunt) poſt 60. ætatis annum pronunciatæ ſunt. Ex utroque genere multæ extant.

† Hæreſ. 64.

Homiliarum Myſticarum in Geneſin libri II.

Commentariorum in Geneſin libri XIII. Fragmenta quædam apud Euſebium, Pamphilum & Philocalias ſuperſunt.

Extant Latinè (à Ruffino verſæ) *Homiliæ* XVII. diverſæ autem à Myſticis. Extemporales fuiſſe videntur.

Commentariorum Tomi in Exodum. Fragmenta eorum reperire eſt ap. Philocal. cap. 26.

Scholia in Exodum.

Homiliæ in Exodum XII. à Rufino verſæ. Extemporales videntur.

Scholia in Leviticum.

Homiliæ in Leviticum XVI. extant ex Rufini verſione. Extemporales videntur. *Homiliæ* 2æ. in Leviticum fragmentum ap. Philocal. c. 1. exhibetur; cujus ne apicem quidem in Homiliâ 2a Latinæ Editionis, aliiſve reperias: ex quo facile intellectu eſt plures in Leviticum Homiliarum Collectiones fuiſſe. Idem de Homiliis in alios Scripturæ libros paribus argumentis oſtendi poteſt.

Homiliæ

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC.

Homiliæ in Numeros XXVIII. extant ex Rufini verſione, & extemporales fuiſſe videntur. Scholia quoque eum edidiſſe prodit Rufinus: Sed in unum ita cum Homiliis permiſta ſunt à Rufino, cùm Latinè utraque exponeret, ut pro uno, eodemque opere haberi queant.

Seſe aliquando in Deutronomium diſſeruiſſe Origenes alicubi declarat: & octo in hunc librum Origenis Homilias memorat Caſſiodorus. Porrò dictos in Pentateuchum Tomos Origenis Hexaemeron vocat Hieronymus, Ep. ad Pammach. de Error. Orig. Tom. 2. p. 192.

In librum Joſue extant Homiliæ XXVI. ex verſione Rufini. Extemporales ſunt. Fragmentum ex Homiliâ 20. Philocaliæ cap. 12. repreſentat.

In librum Judicum extant Homiliæ IX. ex ejuſdem verſione.

In libros Regum duæ omnino *Homiliæ* ſuperſunt, Prior in I. Regum, cap. 1. & 2. Latinè ſolùm ex Rufini verſione; altera in I. Reg. 28. *de Engaſtrimytho* inſcripta, habetur Græco-latina inter Euſtathii Antiocheni Collectanea ab Allatio edita *Lugd.* 1629. 4°. & inter Origeniana Huetii in ii. Tomis edita *Rothomagi* 1668. & *Pariſ.* 1679. necnon inter *Criticos Sacros Londini* 1660. Tom. viii. col. 407. Utraque extemporalis videtur. Teſtatur inſuper Origenes ſe aliquando *de duabus Meretricibus*, quarum litem Solomon diremit, in Eccleſiâ ad populum diſſeruiſſe. Caſſiodorus præterea ſcribit ſe IV. Origenis Homilias in primum Regum librum inveniſſe, unam in ſecundum Regum, & alteram ſatis prolixam in ſecundum Paralipomenon. Idem narrat viſos ſibi eſſe in duos *Eſdræ* libros ſingulas Origenis Homilias, quæ à Bellatore Presbytero Romanâ oratione explicatæ ſunt.

In Jobum Homiliæ, quas è Græco in Latinum ab Hilario Confeſſore verſas tradit Hieronymus *.

* Adverſ. Vigilant. Tom. 2. p. 313.

In Pſalmos { *Commentarii*, qui in Cæſareâ Viennenſi Bibliothecâ & alibi aſſervantur.
Homiliæ.
Scholia.

Ex Commentariis multa vel imitatus, vel interpretatus eſt Hilarius, quem quadraginta fermè millia verſuum Origenis in Job & Pſalmos tranſtuliſſe refert Hieronymus *. Septem Commentariorum iſtorum Tomos à decimo nempe ad xvi^{um} Latinis verbis ipſe expreſſit Hieronymus. Tractatus adhuc cl. Origenis in Pſalterium vidiſſe ſe narrat Trithemius †. Ex Homiliis IX. viz. in Pſalm. xxxvi. Hom. V. in Pſalm. xxxvii. Hom. II. in Pſalm. xxxviii. Hom. II. à Rufino Latinè verſas Editio Origenis Latina habet, quas tamen aut Origenem Authorem, aut Rufinum Interpretem habere multi negant; an meritò, judicent eruditi. Ex Homiliâ in Pſalmum lxxxii. fragmentum exhibet Euſebius l. 6. c. 38. & Homiliam in Pſalmum centeſimum ipſe citat Origenes. Brevibus Scholiis Pſalterium ab Origene annotatum fuiſſe Auctor eſt Hieronymus. Porrò è Tomis in Pſalmum 1^{m}. habemus partes aliquas apud Euſebium, Pamphilum, Philocaliam & Epiphanium. Rurſus inſigne fragmentum è Tomo in Pſalmum 4^{m}. exhibet Philocalia; & aliud è Commentario in Pſalmum 6^{m}. Apologeticus Pamphili; & alia iterum fragmenta è Commentariis in Pſalmos xv, xviii, & xl.

* Apol. adverſ. Rufin. Tom. 2. p. 196.
† De Script. Eccleſ. fol. 10.

In Proverbia Commentarii, ex quibus particulas duas deprompſit Pamphilus in Apologiâ. Catena quoque MS. Bibliothecæ Mazarinianæ in Lucam ad cap. viii. ver. 4. inſigne fragmentum indidem expromit.

In Eccleſiaſten Explicatio. Cujus meminiſſe Methodium affirmat Sixtus Senenſis *, quam tamen neque nos, nec ipſe Huetius qui omnia diligenter inveſtigavit, in Methodio invenire potuimus.

* Biblioth. Sanct. l. 4. in Orig.

In Cantica Canticorum Commentarii, poſt annum ccxxxviii. ſcripti, quorum binam editionem adornavit Origenes, alteram juvenis, unico Tomo conſtantem, ex quâ laciniam Philocaliæ capiti 7. intextam deprehendas; alteram jam provectior longè auctiorem, decem quippe Tomos complexam,

ex

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC. ex quâ quicquid hodie ſupereſt, in Homilias VI. malè diſtribuitur; quarum duæ priores interpretem habent Hieronymum, reliquæ à quibuſdam Hieronymo ſunt adjudicatæ, ſed malè. Rufinum enim Interpretem habent. Vid. Cl. Pearſonum Vindic. Ignat. par. 1. p. iii, &c. adverſus Blondellum & Dallæum de iſtarum Homiliarum authore & interprete fusè diſſerentem. Fragmentum è Tomo 2°. habetur in Philocal. cap. 26.

In Eſaiam { *Commentariorum* libri XXX. / *Homiliæ* XXV. / *Scholia.* }

Præter iſta alios ſub Origenis nomine de viſione τετραπόδων, duos ad Gratam libros ſuo tempore circumlatos, (licet pſeudepigraphi vulgò haberentur) memorat Hieronymus Præfat. Comm. in Eſaiam.

Ex Commentariis fragmenta bina in Pamphili Apologetico aſſervantur. Extant Lat. Homiliæ IX. quas extemporales fuiſſe & ab Hieronymo verſas cenſet Huetius.

In Hieremiam Homiliæ XLV. teſte Caſſiodoro.

Ex his XIV. confuſo ordine ab Hieronymo verſæ inter Latina Origenis Opera extant. Extant Græcè in variis Codd. MSS. Novendecim, quarum XII. inter Hieronymianas Latinè habentur. Ex Codd. MSS. VII. eas ſc. quæ in Hieronymianis deerant, edidit Mich. Ghiſlerius in Catenâ ſuâ in Ieremiam *Lugd.* 1623. Integras deinde XIX. (ſeu potius XVIII. ultima enim Clementis Alex. eſt) Græcè edidit ſub Cyrilli nomine Balth. Corderius, *Pariſ.* 1648. Origeni demum poſtliminiò redditas Huetius publicavit. Fragmentum Homiliæ xxxix. Philocaliæ caput 12. exhibet. Extemporales eſſe vult Huetius.

In Threnos Tomi IX. ex quibus quinque duntaxat ad ſuam ætatem perveniſſe Euſebius * prodit.

* L. 6. c. 24.

In Ezechielem Tomi XXV. viceſimi particulâ conſtat Philocaliæ caput 11.

Ex Homiliis XIV. ab Hieronymo verſæ in Latinâ editione extant. Extemporales eſſe judicat Huetius.

In Danielem Expoſitio.

In XII. Prophetas Tomos XXV. reperit Euſebius. Scripſit adhuc Origenes in Hoſeam, Zachariam & Malachiam, Commentarios: qui tamen è XXV. priorum numero fuiſſe cenſeri poſſint. De Commentariis in Hoſeam teſtatur Hieronymus Origenem duo ſcripſiſſe *Volumina*, in quibus nihilominùs vix tertiam partem à principio Libri uſque ad viſionem Quadrigarum ediſſeruit; nempe parvum libellum, cui hunc Titulum impoſuit, περὶ τῦ πῶς ὠνομάσθη ἐν τῷ Ὡσηὲ Ἐφραΐμ, in quo oſtendere voluit, quæcunque contra eum dicuntur ad Hæreticorum referenda Perſonam; aliud item *volumen* ἀκέφαλον καὶ ἀτέλεστον. Ex his Commentariis in Hoſeam petitum fragmentum extat in Philocaliæ cap. 8.

Prolog. in Oſe. Tom. 6. p. 4.

In Matthæum { *Commentariorum* libri XXV. Philippo imperante ſcripti. / *Homiliæ.* / *Scholia.* }

Ex his quicquid Græcè extat, nempe Commentariorum partem à capite XIII. verſ. 36. incipientem, & ad cap. XXII. 33. pertingentem edidit Huetius, unà cum fragmentis aliquot è Tomis ii°. & vii°. quæ apud Pamphilum, Euſebium, & Philocaliam aſſervantur. Quicquid autem Latinè extat (viz. Commentariorum pars à Cap. XVI. 33. initium ducens & ad finem ferè Evangelii progreſſa) in Homilias XXXV. malè diviſum, Interprete (uti Huetius conjicit) vel Epiphanio Scholaſtico, vel Bellatore Presbytero, Caſſiodori familiaribus, in Latinâ Editione habetur.

In-

Digitized by Google

Inter Homilias, quæ In Diverſos inſcribuntur, VII. circa Matthæi interpretationem verſantur. SÆC. III. ab An. CC.

In Marcum Tractatus à ſe ſcripti meminit Origenes tract. xxxv. in Matth. Cujus nemo, quod ſciam, mentionem fecit.

In Lucam { Tomi V.
Extant Lat. Homiliæ XXXIX. ex Hieronymi verſione. Scriptæ ſunt ab Origene adhuc perquam Juvene, judice Pearſono. }

Particulas quaſdam Origenis Commentariorum in Matthæum, in Lucam, & in Johannem, exhibet Jul. Cæſar Bulengerus, quas alibi reperire non eſt: unde eas depromſerit, incertum eſt.

In Johannem { *Commentariorum* Tomi XXXII. ex quibus priores circa an. ccxxii. ſcripti, poſteriores poſt an. ccxxxvii. Horum XXII. viderat Euſebius.
Homiliæ II. habentur inter eas, quæ In Diverſos inſcribuntur. }

E Commentariis Tomi IX. hodie ſuperſunt, ab Huetio Græco-Latinè editi, viz. i^us^, ii^us^, vi, x, xiii, xix, xx, xxviii, xxxii. E Tomo iv. fragmenta adducuntur *Philocaliæ* cap. 4. item cap. 5°. alia fragmenta è Præfatione quinti Tomi, cujus Præfationis aliam quoque portionem exhibet Euſebius l. 6. c. 25. Editi ſunt Tomi iſti IX. Latinè à Genebrardo inter Opera Origenis, in quibus editionibus notandum eſt eos in xxxii. Tomos diviſos haberi. Quod ex Græculi alicujus fraude profectum eſſe nos docet Poſſevinus opus mutilatum callide auctâ librorum multitudine tanquam integrum venditare cupientis. Iſtius fraude illuſus Ambroſius Mediolanenſis, monachus Caſinenſis hoc ipſum Opus Latinè vertit, & xxxii. Tomorum partitione impreſſum divulgavit.

In Acta Apoſtolorum Homiliæ aliquot. Caput ſiquidem Philocaliæ 7^m^. claudit Fragmentum è 4â Homiliâ in hunc librum.

In Epiſtolam Pauli ad Romanos Commentariorum Tomi XX. quos peſſimâ fide Latinè à ſe verſos, miſerè interpolatos, detruncatos & ad mediam ferè partem contractos edidit Rufinus, Verſione ſuâ in X. Tomos diſtributâ & Hieronymo ſummâ vafritie aſcriptâ. Fragmenta ex hiſce Commentariis bina habentur in Pamphili Apolog. E Tomo I. excerptum amplum ſubminiſtrat Philocaliæ caput 24. aliudque è Tomo ix. ejuſdem caput 9.

In I. ad Corinthios Commentarii.

In Epiſtolam ad Galatas { *Tomi* V.
Scholia.
Tractatus varii } teſte Hieronymo.

In Epiſtolam ad Epheſios Commentariorum libri III.

In Epiſtolam ad Coloſſenſes Commentarii, ex quorum libro 3. laciniam exhibet Pamphilus in Apologetico.

In I. ad Theſſalonicenſes ἐξηγήσεις, quorum 3^m^. librum citat Hieronymus Ep. ad Miner. Tom. 3. p. 193.

In Epiſtolam ad Titum ἐξηγήσεις, ex quibus Fragmenta nonnulla habes in Pamphili Apologetico.

In Epiſtolam ad Hebræos { *Commentarii.*
Homiliæ. }

Ex illis fragmenta quædam Pamphilus Apologiæ ſuæ inſeruit, ex his Euſebius Hiſt. Eccleſ. l. 6. c. 25.

Digitized by Google

In Apocalypſim Expoſitionem pollicitus eſt Origenes tract. 30. in Matth. an præſtiterit, non liquet.

Horum ἐξηγητικῶν quicquid Græcè reperiri potuit, unà cum verſione Latinâ edidit *Rothomagi* 1668. in ii Vol. fol. Vir Cl. P. Daniel Huetius, additis inſuper Notis & Diſſertationibus Origenianis; in quas omnia quæ ad Origenem, ejuſque Dogmata ac libros ſpectant, ὅλῳ τῷ βιβλίῳ congeſſit. Ex quibus nos in hiſce Origenis Scriptis recenſendis lucis haud parum accepiſſe non ingrati profitemur. Huetii editionem nuper expreſſerunt *Francofurtenſes* ii vol. fol. 1686.

Origenes in ſeceſſu ſuo apud Julianam nobiliſſimum ſimul ac utiliſſimum, quod *Hexapla* appellavit, opus concinnavit ac edidit. Opus iſtud ex Diplis Hebraicis, (ſc. textu Hebraico Hebraicis ac Græcis characteribus expreſſo) ac quatuor Inſtrumenti Veteris Verſionibus viz. LXX. Aquilæ, Theodotionis, & Symmachi, per totidem columnas diſpoſitis conſtabat: ita ut Textus Hebraicus propriis literis depictus primam, idem Græcis characteribus exaratus ſecundam, Aquilæ verſio tertiam, Symmachi quartam, LXX. ſenum quintam, Theodotionis ſextam columnas occuparent. Ex his LXX. Verſionem accuratè recenſitam emendaverat Origenes. Suppletis ex Theodotione quæcunque in eâ deerant in Hebræo expreſſa, additamentis hiſce aſteriſco notatis, quæcunque verò LXX. ſenes præter Hebraicorum Codicum fidem adjeciſſent obelo præfixo inſignivit. Hiſce ſex columnis accedentibus poſtea, atque ultimo loco appoſitis binis aliis Verſionibus Græcis, quarum prima à ſtudioſo quodam ex iis qui erant Hieroſolymæ, in doliis Hierichunte reperta imperante Caracallâ, ſecunda ſub Alexandro Mammeæ Nicopoli ad Actium à quodam Origenis diſcipulo inventa eſt, additâ adhuc aliâ Pſalmorum Verſione, quæ unà cum Codice Hierichuntino reperta fuerat, emerſerunt *Octapla*. Sunt tamen, qui volunt *Hexapla* atque *Octapla* unum, idemque fuiſſe opus, modò à ſex, modò ab octo columnis denominatum. Nec enim integræ fuerant Verſiones Anonymæ, ſed aliquos duntaxat S. Scripturæ libros continebant. Unde factum, ut Opus iſtud partim eſſet *Hexaplum*, partim *Octaplum*, annumeratâ denique ultima Pſalmorum verſione, partim *Enneaplum*; licèt hujuſce in totâ Bibliorum denominandâ mole, ratio à nemine habita fuerit.

Procedente tempore *Tetraplum* Origenes in gratiam ſtudioſorum, quibus tantum abs re ſuâ vel otii vel facultatis non erat, ut Hexapla comparare poſſent, edidit ex quatuor notiſſimis Græcis Verſionibus, nempe Aquilæ, Symmachi, LXX. & Theodotionis, eodem prout in Hexaplis ordine ac methodo diſpoſitis, concinnatum. Utrumque Opus interiit. Specimen tantùm Hexapli ex Cod. MS. Card. Barberini exhibent Biblia Waltonienſia Tom. vi. ex quo Schema quoddam Hexaplorum nos olim delineavimus, cujus & alibi * copiam fecimus.

* In Vit. Origenis Num. 18. Vit. PP. Primit. Tom. I.

Libri de Reſurrectione II. totidem enim memorat Euſebius, quartum tamen alicubi citat Hieronymus. Ex libris primo & ſecundo fragmenta aliquot deprompſit Pamphilus in Apolog. Ejuſdem quoque Operis particula quædam habetur, l. 2. περὶ ἀρχῶν, c. 10.

De Reſurrectione Dialogi II.

Stromateon libri X. ex his ultimus commaticâ Epiſtolæ ad Galatas Expoſitione ferè conſtabat. Ex libro vi. Specimen deſumptum habet Hieronymus, in quo mendacio aliquando uti licere contendit Origenes. Ex X. fragmentum bene longum profert idem Hieronymus Comment. in Galat. cap. 4. p. 191.

Protrepticus ad Martyrium, Maximino Imperante ſcriptus; & Ambroſio, ac Protocteto Cæſarienſis Eccleſiæ Presbytero nuncupatus. Extat Gr. Lat. à Wetſtenio primùm editus unà cum notis *Baſil.* 1674. 4°.

Epiſtolam ejuſdem argumenti ad Patrem Martyrio deſtinatum ſcripſerat Origenes etiamnum Puer, cujus Epiſtolæ verba quædam repetit Euſebius, l. 6. c. 2.

Acta

Acta Diſputationis Origenis cum Beryllo habitæ, de quibus plura in Beryllo. Præter hunc Dialogum (ita enim Acta inſcribuntur) alios quoque literis Origenes mandâſſe fertur. Rufinus quendam ab eo ſcriptum, & à Candido Hæretico quicum habitus fuerat, adulteratum memorat. Africanus initio Epiſtolæ de Suſannâ laudat *Dialogum* ejus *in Agnomonem*.

Epiſtolæ pluſquam centum, quas à ſe fuiſſe collectas, & in libros proprios digeſtas tradit Euſebius: ex his integræ extant.

Epiſtola ad Julium Africanum de Hiſtoriâ Suſannæ circa an. ccxxxviii. ſcripta, quam primus Græce edidit Hæſchelius *Auguſtæ Vindel.* 1602. 4°. deinde Græcè ac Latinè cum notis Wetſtenius, loc. cit.

Epiſtola ad Gregorium Thaumaturgum ad ſacrarum literarum ſtudium adhortatoria, quæ Philocaliæ cap. 13. exhibetur.

Fragmenta quædam aliarum *Epiſtolarum* hinc inde à Veteribus proferuntur, ab Euſebio l. 6. c. 2, 19, 36. à Rufino, Hieronymo, Cedreno, Suidâ, & in Catenis.

Libri περὶ ἀρχῶν IV. ante annum ccxxxiii. ſcripti, difficillimi ſanè atque obſcuriſſimi, qui in Latinâ Origenis Operum editione extant ex Verſione Rufini peſſimâ fide confectâ, multis quippe omiſſis, multis interpolatis ac in melius mutatis, uti nec ipſe diſſimulat Rufinus. Haud diſſimili arte in cæteris etiam à ſe verſis Origenis libris uſus eſt Rufinus, adeò ut vera Origenis ſententia ob Interpretis malè fidi additamenta, truncationes, atque interpolationes vix ac ne vix deprehendi poſſit. Quapropter Hieronymus aliam librorum περὶ ἀρχῶν verſionem adornavit; ut Eccleſiæ Latinè Origenis errores, & Rufini fraudem detegeret. Ejus autem verſio temporis injuriâ interiit. Hoc opus Origenis adverſariis perpetua erat calumniandi & convitiandi ſeges, quâ occaſione liceat mihi Origenis Epitaphium à ſtudioſo quodam ſub ejus perſona conſcriptum, quod in veterrimo Codice Corbeienſi libris περὶ ἀρχῶν præfixum reperit Cl. * Mabillonius, hoc loco ſubjicere. Præmiſſa eſt hæc inſcriptio:

* Analect. Tom. 2. p. 660, 665.

TITULUS ORIGENIS SUPER TUMULUM A SEIPSO COMPOSITUS.

Ille ego Origenes Doctor veriſſimus olim
Quem primum fidei gratia clara dedit.
Si mihi credere vis, libros tot millia ſcripſi,
Quot legio miſſos mittit in arma viros.
Nulla meos unquam tetigit blaſphemia ſenſus,
Sed probus, atque vigil, tutus ab hoſte fui.
Sola mihi caſum Periarchôn dicta dederunt
His me conjectum undique tela premunt.

Contra Celſum libri VIII. Ambroſii rogatu conſcripti circa an. ccxlvii. contra Philoſophum iſtum Epicureum qui Chriſtianam religionem impugnaverat libro, cui titulum fecit ἀληθὴς λόγος. Hoſce Gr. Lat. primus edidit cum notis D. Hæſchelius *Auguſtæ Vindelicorum* 1605 4°. inde unà cum doctiſſimis annotationibus Gul. Spencerus *Cantabrigiæ* 1658. 4°. Paucis ab hinc annis ibidem recuſi ſunt.

Interpretatio Nominum Hebraicorum & *Menſurarum Novi Teſtamenti*, ad imitationem Philonis libelli de Interpretatione Nominum Hebraicorum Veteris Teſtamenti, cui etiam libro opus ſuum adjunctum edidit Origenes. Meminit ejus Autor Quæſtionum ad Orthodoxos. Imaginem ejuſdem, forſan & verſionem liberiorem repræſentat Hieronymus in libro de *Nominibus Hebraicis Novi Teſtamenti*.

De Oratione liber hortatu Ambroſii & Tatianæ elucubratus; in quo de natura, vi, variiſque orandi generibus, aliiſque huc ſpectantibus accurate ſatis agit; quædam vero haud ſatis ſana dogmata, idque γυμνῇ τῇ κεφαλῇ profert, & quæ vix ullis coloribus excuſari poſſunt. V. g. Sect. I. ubi negat preces

SÆC. III. ab An. CC. noſtras ad Chriſtum eſſe dirigendas, ſed ſolummodò ad patrem & Univerſi Deum; filium verò eſſe ἕτερον κατ' οὐσίαν, καὶ ὑποκείμενον τοῦ πατρός. Ut alia levioris momenti taceam. Hujus opuſculi ἀποσπασμάτιον quoddam, pagellam nempe unam aut alteram *Par.* edidit Morellus an. 1601. integrum vero opus unà cum Paraphraſi in Orationem dominicam ex Codice Holmienſi (qui nunc in Bibliotheca Collegii S. Trinitatis Cantabrig. ſervatur) Græce & Latinè ediderunt Oxonienſes an. 1686. 12°.

Commentarii in Veteres Philoſophos, quorum Opera non Prælectionibus ſolùm, ſed Scriptis etiam in diſcipulorum gratiam explicabat Origenes. Meminit eorum Euſebius.

Philocalia, quæ quid ſit, breviter declarat Epigraphe ipſi præfigi ſolita. Ἐκλογὴν ἣ περιέχει βίβλος γραφικῶν ζητημάτων καὶ διαλύσεων ἐκ διαφόρων βίβλων τῷ Ὠριγένει πονηθεισῶν ἠθροισμένην ὑπὸ τῶν τὰ θεῖα σοφῶν Γρηγορίου καὶ Βασιλείου. Prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1618. 4°. & in calce Cantabrigienſium Editionum librorum contra Celſum.

Contra Sectas & Hæreſes liber, hunc MS. extare ſed mutilum ab ea parte quæ refutationem continebat Florentiæ in Bibliothecâ Mediceâ, teſtis eſt qui vidit, & ni fallor inde deſcripſit Rev. Mabillonius It. Ital. p. 168.

OPERA SUPPOSITITIA.

D*ialogus contra Marcionitas de Rectâ in Deum Fide*, cum Megethio, Marco, aliiſque Hæreticis habitus: quem tamen genuinum eſſe Origenis opus pluribus argumentis contendit Wetſtenius, contrarium licet ſentiant eruditorum pars potior: Juſta ſaltem eſt de eo dubitandi ratio: Vir Cl. Huetius Maximo eum adjudicat, ut ſupra dictum eſt in Maximo, Dialogum iſtum Gr. Lat. primus edidit notis illuſtratum Cl. Wetſtenius loc. cit.

In Jobum
- *Commentariorum* libri III. in tria priora Jobi capita. Extant in Latinâ Operum Origenis editione.
- *Commentariola* ſive *Scholia* in totum librum, Perionio interprete.
- *Homiliæ* IV. quas Chryſoſtomi eſſe deprehenſum eſt.

Commentarios & *Commentariola* binis Autoribus Arianis è Lucianiſtarum ſectâ aſcribit Huetius.

Commentarius in Evangelium Marci, qui in Bibliothecâ Regiâ Pariſina, & Corporis Chriſti Oxonienſi Græcè extare dicitur, à nonnullis Codicibus Origeni, ab aliis Cyrillo Alex. à reliquis Victori Antiocheno aſcriptus. Sub Victoris nomine Latinè à ſe redditum edidit Theod. Peltanus.

Homiliæ in Diverſos IX. quarum antehac meminimus, quibus etiam decima *de Mariâ Magdalenâ* adjungi ſolet. Extant in Latinâ Origenis editione.

Ὠριγένους φιλοσοφούμενα, ſive de Philoſophorum ſectis & dogmatibus liber. Autor in Prœmio ſe Epiſcopum fuiſſe affirmat. Epiphanio adjudicat Huetius, apud quem plura de eo vid. Origenian. l. 3. c. 4. §. 9.

Lamentum ſive *Planctus Origenis*. Lat. in Latinis Origenis Opp. editionibus.

Scholia in Orationem Dominicam, & in *Cantica B. Virginis*, *Zachariæ*, & *Simeonis*, quæ ſub Origenis, vel ut ipſe appoſuit, alterius Doctoris συγχρόνου nomine Græcè edidit Fred. Morellus *Pariſ.* 1601. 8°. Verum Petrum Laodicenſem legitimum eſſe Autorem ex Bibliotheca PP. colligit Huetius. Sed Scholia *in Orat. Domin.* ipſius Origenis eſſe videntur, & libello *de Orat.* in edit. *Oxon.* ſubjiciuntur: Si modò eadem ſint Scholia; Editio enim *Pariſ.* jam ad manum non eſt.

Libellus de Singularitate Clericorum, qui inter Cypriani Opera habetur, à nonnullis Origeni aſcriptus, ſed malè: licèt Author ejus non contemnendæ ſit vetuſtatis, Hieronymi ſaltem ævo non inferior.

Origenis Opera, quotquot Latinè ſolummodò habentur, prodierunt *Pariſ.* 1512. 1522. 1530. 1536. *Baſil.* 1536. auctiora verò ibid. 1545. 1571. deinde *Pariſ.* 1574. curâ Gilb. Genebrardi, 1604. 1619. Po-

Digitized by Google

Poſtremo monendus eſt Lector, alterum fuiſſe Origenem, noſtri coævum, Philoſophum Gentilem, cui Scholam ſuam ingredienti aſſurrexit Plotinus, ſummaque eum veneratione proſecutus eſt. Ejus mentio fit apud Longinum †, Porphyrium *, Hieroclem ‖, Eunapium †, Proclum *, alioſque. Illum viri cæterâ doctiſſimi cum noſtro Origene malè ſolent confundere. SÆC. III. ab An. CC. † Lib. περὶ ὕψους. * In vit. Plotini. ‖ Ap. Phot. cod. 214. † In vit. Porphyr. * Plat. Theol. l. 2. c. 4. p. 90.

AMBROSIUS, Alexandrinus, generis claritudine, vitæ inſtituto, (erat enim τις τῶν διαφανῶν ἐν αὐλαῖς βασιλικαῖς, inquit Epiphanius ‖) facultatum copiâ, nec minùs indolis atque ingenii acumine, & quòd majus eſt, pietate, & Chriſtiani nominis confeſſione nobiliſſimus. Claruit circa an. ccxxx. Uxorem habuit Marcellam, ex quâ plures liberos ſuſcepit. Sectæ Valentinianæ & Marcioniſticæ inſidiis captus, Origenis Operâ ad rectam fidem & Catholicam veritatem reductus eſt; Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus factus: Ex quo arctiſſima ei cum Origene neceſſitudo interceſſit. Amici fideliſſimi unà ſæpiùs habitabant, junctiſque ſtudiis rem literariam eo animi ardore promovebant, ut neque inter cœnandum ab exemplarium S. Voluminum inter ſe collatione abſtinerent; neque à cœnâ ambulare, aut corpus quiete relaxare datum ſit. Quin & illo etiam tempore literis vacabant, ſtudiis in multam noctem protractis; ne quid dicam de matutinis laboribus, qui ad nonam, nonnunquam verò ad decimam horam trahebantur, uti ipſe Origenes † nos docet. Quæſtiones ad dubia Origeni ſolvenda quotidie proponebat Ambroſius, illumque ad Commentarios in S. Scripturam conſcribendos innumeris ſtimulis, non verbis modò, ſed & re-ipsâ incitavit, ἐργοδιώκτης propterea ab eo dictus. Sumptus enim neceſſarios ad alendos ſeptem & ampliùs Notarios, qui dictanti Origeni per vices præſto adeſſent, totidemque Librarios unà cum Puellis eleganter ſcribendi peritis copioſè ſubminiſtravit. Illi etiam ſcripta ſua corrigenda non rarò ſubmiſit Origenes. Obiit poſt Maximini perſecutionem, Origene adhuc in vivis agente; ob id unum reprehenſione dignus, quòd cùm locuples fuerit, amici & magiſtri ſui, ſenis jam & inopiâ laborantis, moriens non recordatus ſit. Scripſit *Epiſtolas ad Origenem*, ex quibus judice Hieronymo *, liquidò conſtabat eum non inelegantis ingenii fuiſſe. N. E. 230. ‖ Hæreſ. 36. † Epiſt. ap. Suid. in voc. Orig. p. 390. & ap. Cedren. p. 208. Hieron. de Script. c. 56. * Loc. cit.

BERYLLUS, Boſtrorum in Arabiâ Epiſcopus. Claruit circa an. ccxxx. Qui cùm Eccleſiam ſuam prudenter ac fideliter diu rexerat, tandem in nova dogmata, & à fide Catholicâ prorſùs aliena lapſus eſt, auſus aſſerere Dominum ac Servatorem noſtrum antequam inter homines verſaretur, non ſubſtitiſſe in propriæ perſonæ differentiâ; nec propriam, ſed paternam duntaxat Divinitatem in ſe reſidentem habere. Plurimis Epiſcoporum colloquiis & diſputationibus eâ de re ultro citroque habitis, rogatus eſt Origenes, unà cum reliquis, ut ſermones cum eo ſonſereret; qui allatis rationibus & demonſtrationibus convictum hominem quaſi manu apprehendens ad veritatis viam perduxit, & ad priſtinam ſanamque ſententiam revocavit. Scripſit lucubrationes & Epiſtolas, præſertim ad Origenem, quibus ei gratias egit. Varia quoque elegantis ingenii monumenta, quæ διαφόρως φιλοκαλίας Euſebius † vocat: quibus Hen. Valeſius * Hymnos & Poemata intelligi putat. Extitit Hieronymi ‖ ætate *Dialogus Origenis* & *Berylli*, in quo Hereſeως iſte coarguebatur: Idem deſignari opus opinor, de quo Euſebius †, φέρεται εἰσέτι νῦν ἔγγραφα τοῦ τε Βηρύλλου, &c. Extant hodieque tum Berylli, tum Synodi iſtius causâ congregatæ, *Scripta* edita; in quibus & quæſtiones adversùs illum propoſitæ ab Origene, & *diſputationes*, in Eccleſiâ ejus habitæ, & ſingula quæ tunc geſta ſunt, continentur. N. E. 230. † L. 6 c. 20. * Annot. p. 123. ‖ De Script. c. 60. † L. 6. c. 33.

GEMINUS, ſive Geminianus, Presbyter Antiochenus. Claruit circa an. ccxxxii. ſub Zebenno Antiochiæ Epiſcopo, qui notante Euſebio * Eccleſiæ Antiochenæ cathedram aſcendit anno ccxxix. Pauca quædam ingenii ſui monumenta eum compoſuiſſe teſtatur Hieronymus †. Quænam verò ea fuerint, nec Euſebius, nec ipſe Hieronymus poſteris tradiderunt. N. E. 232. * Chron. an. ccxxix. † De Script. c. 64.

TRY-

SÆC. III. ab An. CC.

233. TRYPHON, Origenis Auditor, ad quem nonnullæ ab eo ſcriptæ ſunt Epiſtolæ. Claruit circa an. ccxxxv. De eo haud aliud dicendum reſtat, quàm quod habet Hieronymus *, eum ſcilicet in Scripturis eruditiſſimum fuiſſe, idque multa ejus Opuſcula teſtari, præcipuè librum quem compoſuit *De Vaccâ Rufâ* in Numer. cap. XIX. & de *Dichotomematibus, quæ cum columbâ & turture Abrahami ponuntur in Geneſi.* N. E.

* De Script. c. 57.

233. Euſeb. l. 6. c. 26, 27. FIRMILIANUS, Vir genere, pietate, atque eruditione illuſtris, circa an. ccxxxiii. Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus factus eſt. Multa ei cum Origene tunc docendi munere Cæſareæ in Palæſtinâ fungente familiaritas interceſſit, immò tam propenſo erga Origenem animo fuit; ut modò illum in ſuam Provinciam ad Eccleſiarum utilitatem evocaret, modò ad ipſum viſendum Judæam uſque proficiſceretur, & cum eo aliquamdiu maneret, ut majorem rerum divinarum cognitionem perciperet. Tanti ab omnibus habitus eſt, ut gravioribus Eccleſiæ negotiis eo tempore agitatis ſemper interfuerit. Magnas cum Stephano Romano Pontifice ob Dogma de Hæreticis Rebaptizandis lites exercuit. Coactâ enim Epiſcoporum Galatiæ, Phrygiæ, Ciliciæ, & Proximarum Provinciarum Synodo Iconienſi, Cypriani ſententiam Hæreticos denuò eſſe rebaptizandos adversùs Stephanum conſtanter contendentis confirmavit: Propterea à Stephano malè habitus, qui rupto pacis Eccleſiaſticæ vinculo eum ab Eccleſiæ ſuæ communione abſcidit. Anno cclxv. Synodo Orientalium Antiochiæ adversùs Paulum Samoſatenum ejuſdem Urbis Epiſcopum habitæ interfuit, & magna pars erat; in quâ Dogmatis à Paulo invecti novitatem quidem damnavit, hominem verò ipſum ſententiam ſe mutaturum promittentem damnare diſtulit, ab homine nullius fidei deceptus, ſperanſque ſine ullo Religionis diſpendio rem optimè poſſe conſtitui. Synodi iſtius Epiſtola Synodica à Turriano tenebris eruta extat Gr. Lat. Concil. Tom. I. Auctuar. Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 302. Cùm verò anno cclxx. ad ſecundam Synodum Antiochenam adverſus eundem Paulum collectam iter faceret, & jam Tarſum uſque pervenerat; ibi grandævus deceſſit: uti Synodi iſtius Patres in literis ſuis Encyclicis teſtantur †. Extat inter Epiſtolas Cyprianicas *Firmiliani ad Cyprianum Epiſtola*, à Cypriano, cujus ſtylum planè ſapit, Latinè, ut videtur, verſa; quâ confirmatâ Cypriani de Hæreticorum Baptiſmo ſententiâ, Stephanum Papam ob inhumanitatem, audaciam, inſolentiam, aliaque ab eo improbè geſta acerbè perſtringit. Firmiliani libros, quos poſt ſe reliquit, citat Baſilius de Spiritu S. cap. 29. p. 360. quot verò, vel quinam fuerint non dicit.

† Ap. Euſeb. l. 7. c. 30.

244. NEPOS, in Ægypto Epiſcopus, forſan alicujus civitatis ex præfecturâ Arſinoiticâ. Claruit circa an. ccxliv. Promiſſiones hominibus ſanctis in ſacris Voluminibus factas Judaico ſenſu intelligendas eſſe voluit, unde & mille annorum ſpatium corporalibus refertum deliciis in hâc terrâ ſanctis poſt reſurrectionem indultum iri docuit, argumentis pro dogmate ſuo ut plurimùm ex Apocalypſi ductis, cujus libri oracula cùm ſpirituali & allegorico ſenſu accipienda eſſe contenderent Orthodoxi, Nepos *librum de* iſtâ quæſtione compoſuit, quem ἔλεγχον ἀλληγοριστῶν vocavit, tanto paſſim favore ab Ægyptiis acceptum, ut ſchiſmate facto integræ Eccleſiæ à rectâ fide deficerent. Quapropter Dionyſius Alexandrinus Nepotis jam mortui librum ſcriptis duobus *de Promiſſionibus* voluminibus refutavit, & coactâ Presbyterorum Arſinoiticorum Synodo Sectatores ejus diſputatione habitâ, ad ſanitatem reduxit. Scripſit adhuc Nepos in Eccleſiæ uſum *Pſalmos* atque *Hymnos* quamplurimos, pios admodum & ab ipſo Dionyſio celebratos. Verum hæc Nepotis noſtri opera jam olim periiſſe videntur. Quære, an non idem fuerit Nepos cujus liber Apochryphus in Decreto Pſeudo-Gelaſiano damnatur?

THA-

SÆC. III. ab An. CC.

THASCIUS CÆCILIUS CYPRIANUS, Carthagineñſis, artis oratoriæ profeſſione clarus, magnam ſibi gloriam, opes, honores, acquiſivit, epularibus cœnis & largis dapibus aſſuetus, pretioſâ veſte conſpicuus, auro atque purpurâ fulgens, faſcibus oblectatus & honoribus, ſtipatus clientium cuneis, frequentiore comitatu officioſi agminis honeſtatus; ut ipſe * de ſe loquitur. Longè majorem vitæ partem inter Gentiles Idololatriæ aſſertor tranſegit, donec mediante Cæcilio Presbytero Carthaginenſi (cujus proinde nomen ſibi poſtea aſſumpſit) à ſæculari errore ad fidem Chriſti tranſiit, hauſtoque cœlitùs Spiritu in novum hominem nativitas ſecunda eum reparavit. Contigiſſe id anno 246. probabili ſanè conjecturâ ductus ſtatuit Reverendus Epiſcopus Ceſtrienſis in accuratiſſimis Annalibus Cyprianicis. Neophytus factus bona vendidit, & in pauperum uſus erogavit: ſtatim à baptiſmo libellum ad Donatum ſcripſiſſe videtur, & non longè poſt alium de Idolorum vanitate, Tertulliani magiſtri ſui, ac inprimis Minucii Fœlicis, è quo plurima ad verbum tranſtulit, æmulus. Exeunte an. 247. Presbyter Carthaginenſis factus eſt; annoque inſequente, & jam adulto, efflagitante plebe, & penè rapiente, ipſomet verò humiliter renitente, & latebras quærente, ad Epiſcopalem celeberrimæ illius Eccleſiæ thronum poſt mortem Donati promovetur; quem vix per anni & quod excurrit ſpatium ornaverat, cùm exortâ ſub Decio perſecutione, ad leonem in Circo ſæpiùs petitus, ſeceſſum quæſivit; proſcriptus ſub hâc ſolenni formulâ: SI QUIS TENET VEL POSSIDET DE BONIS CÆCILII CYPRIANI EPISCOPI CHRISTIANORUM, &c. In hoc ſeceſſu, ne Eccleſiæ ſuæ utilitati prorſus deeſſe videretur, ſcripſit XXX. quæ extant Epiſtolas. Perſecutione ſopitâ anno 251. latebris egreſſus, & Eccleſiæ ſuæ redditus, Synodum Carthagine in causâ lapſorum habuit: quâ ſtatutum eſt, pœnitentiam eorum diu protrahendam eſſe, ut nec in totum ſpes pacis denegaretur, nec cenſura Eccleſiaſtica ſolveretur. Synodus verò Idibus Maii anni proximi habita paulò mitiùs cum iis egit, decernens ob ingruentes tempeſtates pacem lapſis pœnitentibus concedendam eſſe. Graſſante paucis poſt menſibus ferali peſte ſimul ac fame, Cyprianus tam ſermone, quam manu, tum voce, tum opere, ſuis proſpexit: eademque occaſione elegantiſſimum libellum de Mortalitate exaravit. Anno 253. Concilium 66. Epiſcoporum Carthagine celebravit, in quâ ſcripta eſt Epiſtola ad Fidum de Baptiſmo parvulorum. Ortam anno 255. de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam Cyprianus Concilii Carthaginenſis decreto ſedare conatus eſt, ſtatuens Hæreticorum Baptiſmum invalidum ac planè nullum eſſe. Hâc enim de re Synodum hoc anno habitam eſſe oſtendit eruditiſſimus Annalium Cyprianicorum Conditor. Iſtam ſententiam Synodus 71 Epiſcoporum anno proximè ſequenti habita authoritate ſuâ confirmavit. Cùm verò non pauci, ac in iis præcipuè Stephanus Epiſcopus Romanus, ſtrenuè reſtiterint; majus & frequentius Concilium Calend. Septembr. ejuſdem anni convocavit Cyprianus, in quo Epiſcopi 87. ſuffragiis ſuis ſigillatim pronunciatis prius decretum roborârunt. Anno 257. perſecutionem in Chriſtianos movet Valerianus Imp. quando Cyprianus confeſſione coram Aſpaſio Proconſule factâ in exilium mittitur, Curubas provinciæ Zeugitanæ intra mare Libycum oppidulum relegatus: ubi viſione divinâ de Paſſione poſt annum exactum ſubeundâ admonetur: Quod ſanè ita evenit. Anno enim ſequente ab exilio retractus, capitis damnatur, Proconſule decretum ex tabellâ recitante, THASCIUM CYPRIANUM GLADIO ANIMADVERTI PLACET. Quod factum eſt xviii. Kal. Octobr. in agro Sexti an. 258. ejuſque corpus in areis Macrobii candidi Procuratoris juxta Piſcinas in Viâ Mappalienſi conditum. Integro decennio ſedem Carthaginenſem occupavit, primuſque Epiſcoporum iſtius Urbis Martyrii coronam meruit. Vir planè θαυμάσιος, Chriſtianæ pietatis cultor ſummus, diſciplinæ Eccleſiaſticæ & Epiſcopalis poteſtatis vindex acerrimus. Bonis artibus apprimè imbutus, in Rhetoricâ excelluit, in Sacris & Theologicis acutiſſimus. Tertulliani ſcripta

* Ad Donat. p. 2.

SÆC. III. An. CC.

pta continuò verſavit, ſine quorum lectione vix diem ullam præterivit, Notario ſuo dicere ſolitus, *Da Magiſtrum*: quod ex ipſius Notarii ore exceptum Hieronymo * retulit Paulus Concordienſis. De ſtylo ejus audiamus Chriſtianæ eloquentiæ Principem †. *Unus igitur præcipuus & clarus extitit Cyprianus: admodum multa conſcripſit in ſuo genere miranda. Erat enim ingenio facili, copioſo, & ſuavi, & (quæ ſermonis maxima eſt virtus) aperto: ut diſcernere nequeas utrumne ornatior in eloquendo, an facilior in explicando, an potentior in perſuadendo fuerit. Opera ejus* (teſte Hieronymo *) *Sole clariora*, ſecundùm tempora quibus ſcripta ſunt, & prout in Editione Oxonienſi diſponuntur, hic enumerabo.

* De Script. c. 53.
† Lactant. Inſtitut. l. 5. c. 1.
* De Script. c. 67.

Scriptus Anno 246.

Libellus ad Donatum, à ſæcularibus Oratorum diſciplinis ad Chriſti fidem recèns converſum.

247.

De Idolorum Vanitate.

248.

Teſtimoniorum ad Quirinum adversùs Judæos libri III.

De habitu Virginum.

249.

Epiſtolæ IV. *viz.* 1, 2, 3, 4 in Edit. Oxon. quæ in Editionibus Rigaltianis ſunt numero, 65, 60, 64, 61. Notet interim Lector in noviſſimâ Rigaltii Editione à Priorio adornatâ *Pariſ.* 1666. numerorum ordinem turbatum eſſe. Nam deeſt numerus 23. ac proinde omnes ſequentes numeri juſtam quantitatem unitate excedunt.

250.

Epiſtolæ in ſeceſſu ſcriptæ XXIX. unà cùm quinque aliis ad Cyprianum ſcriptis, atque unicâ Celerini ad Lucianum Confeſſorem Carthaginenſem, alterâ Luciani ad Celerinum, aliâque Caldonii, &c. ad Clerum Carthaginenſem, à num. 5. ad 40. incluſivè in Edit. Oxon. in Rigalt. verò hunc ordinem obtinent. 4. 80. 35. 2. 3. 8. 7. 36. 6. 5. 10. 9. 11. 12. 13. 14. 20. 21. 16. 18. 19. 17. 22. 24. 23. 30. 25. 31. 26. 27. 28. 29. 15. 32. 33. 34.

251.

Epiſtolæ adhuc in ſeceſſu ſcriptæ II. cùm Epiſtolâ Caldonii ad Cyprianum Num 41. 42. 43. Oxon. 37. 38. 39. Rigalt.

Poſt Reditum Epiſtolæ VII. cùm tribus ad Cyprianum datis. Num. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. Oxon. 41. 40. 43. 42. 44. 45. 47. 46. 48. 49. Rigalt.

De Unitate Eccleſiæ, nonnulli huic libello titulum fecerunt *De Simplicitate Prælatorum*. Fœdè interpolatum eſſe multi volunt. Pontificiorum fraudem in eo corrumpendo egregiam pluribus redarguit Doctiſſ. Jameſius tractatu vernaculo de corruptione Scripturæ, Patrum, &c. Par. II. p. 1. &c.

De Lapſis.

252.

Epiſtolæ VII. *viz.* 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. Oxon. 50. 51. 52. 53. 55. 54. 56. Rigalt.

De Oratione Dominicâ.

De Mortalitate.

Exhortatio ad Martyrium.

253.

253.

Epiſtolæ V. *viz.* 61. 62. 63. 64. 65. Oxon. 57. 59. 62. 58. 63. Rigalt.
Liber ad Demetrianum.

254.

Epiſtolæ III. *viz.* 66. 67. 68. Oxon. 68. 67. 66. Rigalt. Ex his ultimam ad Stephanum Papam ſcriptam Cypriani non eſſe acriter contendit Launoius.
De Opere & Eleemoſynis.

255.

Epiſtolæ III. *viz.* 69. 70. 71. Oxon. 75. 69. 70. Rigalt.
De Bono Patientiæ.

256.

Epiſtolæ III. cum Epiſtolâ Firmiliani ad Cyprianum, *viz.* 72. 73. 74. 75. Oxon. 71. 72. 73. 74. Rigalt.
De Zelo & Livore.
Concilium Carthaginenſe de Rebaptizandis Hæreticis.

257.

Epiſtola una cum tribus ad Cyprianum datis, *viz.* 76. 77. 78. 79. Oxon. 76. 77. 78. 79. Rigalt.

258.

Epiſtolæ II. *viz.* 80. 81. Oxon. 81. 82. Rigalt.

Opuſcula Cypriano falsò aſcripta.

De *Paſcha Computus.* Tractatus vetuſtus, & ſi non Cypriani, ejus ſaltem ævo ſuppar, ex Codice Cottoniano, cum Notis & variis Lectionibus inter Opuſcula Cyprianica Oxonii primùm editus.
De Spectaculis.
De Diſciplinâ & Bono Pudicitiæ. Hunc pariter ac præcedentem libellum Cypriano adjudicat Pamelius. Refragatur autem ingens ſtyli diſparitas. Cornelii Papæ iſtum pariter ac librum ad Novatianum eſſe cenſet Eraſmus.
De Laude Martyrii ad Moyſen & Maximum, & cæteros Confeſſores. Hunc etiam libellum Cypriano aſcribit Pamelius. Eadem autem obſtat ratio.
Ad Novatianum, quòd Lapſis ſpes veniæ non ſit deneganda. Multi opus iſtud Cypriano non indignum eſſe cenſent: Alii è contra.
De Cardinalibus Chriſti operibus, quem eſſe Arnoldi Abbatis Bonæ Vallis omnes jam nôrunt: quiq; præter Præfationem ſequentes Tractatus 12. complectitur, *viz.*
De Nativitate Chriſti.
De Ratione Circumciſionis.
De Stellâ & Magis, ac Innocentium Nece.
De Baptiſmo Chriſti, & Manifeſtatione Trinitatis.
De Jejunio & Tentationibus Chriſti.
De Cœnâ Domini.
De Ablutione Pedum.
De Unctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis.
De Paſſione Chriſti.
De Reſurrectione Chriſti.
De Aſcenſione Chriſti.
De Spiritu Sancto. Hactenus Arnoldus.
De Aleatoribus. Bellarminus Pontificis alicujus Romani recentioris ævi eſſe conjicit.

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC.

De Montibus Sinâ & Sion contra Judæos.
Carmen Geneſis.
Carmen Sodoma.
Carmen ad Senatorem Apoſtatam. De his Carminibus vid. plura in Tertulliano.
Hymnus de Paſchâ Domini, Victorino Pictavienſi à Bedâ aſcriptus.
Oratio Cypriani pro Martyribus.
Oratio ejuſdem in die Paſſionis ſuæ.
De Singularitate Clericorum. Vid. plura in Origene. doctiſſimi Editionis Oxonienſis Curatores circa Bedæ ætatem ſcriptum eſſe arbitrantur.
In Symbolum Apoſtolicum Expoſitio. Rufini eſt, ſub ejuſque nomine habetur inter Opera Hieronymi.
De Judaica Incredulitate ad Vigilium. Vid. plura in *Ariſtone Pellæo.*
Adverſùs Judæos, qui Chriſtum inſecuti ſunt.
De Revelatione Capitis B. Joh. Baptiſtæ. In eo agitur de Pipino Francorum Rege.
De duplici Martyrio ad Fortunatum. Inibi de Turcis agitur.
De XII. *Abuſionibus Sæculi.*
Diſpoſitio Cœnæ. Opus ineptum, ac ridiculum.

Hæc omnia, (exceptis Libris *De Diſciplinâ & Bono Pudicitiæ*, *De Laude Martyrii ad Moſem & Maximum, De Lapſorum veniâ ad Novatianum*) Cypriano abjudicant Bellarminus, & Labbæus. Monendus deniq; Lector eſt, ſupereſſe quendam libellum, qui licet Cyprianum autorem non habeat, inſtauratorem tamen agnoſcit, Tyronis intelligo & Senecæ notas Tachygraphicas, quas Præſul & Martyr cumulo ſatis grandi locupletavit, adjiciens vocabula Chriſtianorum uſibus neceſſaria, quæ in codice à Grutero edito affatim comparent.

Prodierunt opera Cypriani, *Spiræ*, 1471. *Pariſ.* 1512. *Colon.* 1520. *Baſil.* per Eraſmum, 1520. 1525. 1558. *Lugduni*, 1528. 1537. 1544. 1550. *Colon.* 1544. 1549. *Pariſ.* 1541. 1564. *Romæ*, 1563. deinde per Pamelium *Antverp.* 1568. 1589. *Pariſ.* 1574. 1603. 1616. 1644. *Colon.* 1617. *Genevæ* per Goulartium, 1593. *Pariſ.* per Rigaltium, 1648. 1666. De Editione Pariſienſi 1541. Pamelii cenſura in Doctores Sorbonicos Pariſienſes (qui Cyprianum innumeris mendis contaminârunt) obſervatu digna eſt. Ita enim ille notâ 65. in Cyprian. de Orat. Dominicâ, "Interſeruntur hic aliquot lineæ in Editione Pa-"riſienſi apud Arnulphum l'Angelier, an. 1541. ſed quæ Cypriani non ſunt, " ut ipſe fatetur in margine hâc annotatiunculâ [Additio cujuſdam] ex quâ de " cæteris judicare facile eſt Lectori; utpote qui quantumvis repurgationem "jactet in titulo, innumeris Cyprianum mendis contaminârit. Ut tamen "plauſibiliorem ſuam editionem faceret, ſubſcriptionem Epiſtolæ dedicatoriæ "Eraſmi immutare non eſt veritus; & quum ſcriptam conſtet *Lovanii* 1519. " ipſe ſubſcripſit *Pariſ.* 1541.

Inter Editiones Cyprianicas eminent Rigaltianæ, ea præcipuè quam anno 1666. cum integris Rigaltii, ſelectis aliorum, ſuiſque etiam Commentariis uno conſpectu diſpoſitis, *Pariſiis* edidit Ph. Priorius, & nupera *Oxonienſis*, quam anno 1682. Annalibus Cyprianicis τοῦ πάνυ Johannis Pearſoni Epiſcopi Ceſtrienſis, notis etiam doctiſſimis illuſtratam, Reverendus Pater Johannes Fell, Præſul Oxonienſis ὁ μακαρίτης adornavit.

Antequam Lectorem dimittam, monendum duxi, alium fuiſſe (uti volunt) Cyprianum, Præſulem Antiochenum, unà cum Juſtina Virgine, quam inſanè deperibat, ſub Diocletiano Nicomediæ paſſum; de quo mira narrant, & quem temerè cum noſtro Cypriano confundunt Nazianzenus, Prudentius,
* Cod. 184. Metaphraſtes, aliique. Totam hujuſce rei narrationem (teſte Photio*) tribus libris carmine Heroico conditis fusè olim depinxit Eudocia Auguſta ex vetuſtiore, ut videtur, Hiſtoriâ. Extat Latinè hujus Cypriani (ſi modò hujus ſit) *Pœnitentia* ſeu *Confeſſio*, quâ prioris vitæ flagitia uberrimè deflet. Hanc unà cum Notis & variantibus Lectionibus primus in lucem dedit nuperæ operum

Digitized by Google

rum Cyprianicorum Editionis Oxonienſis curator. Scio clariſſimum Editorem conjecturis non contemnendis fultum diſertè affirmare talem Cyprianum Antiochenum nuſquam extitiſſe, quin totam narrationem nihil aliud eſſe quàm Cypriani noſtri hiſtoriam ab aliquo ex eorum numero, qui Martyrum res geſtas novis augmentis decorare geſtiebant, mirè interpolatam, vel potius de novo conditam. Eſto: dummodò quod Sole clarius eſt, concedatur vetuſtiſſimam eſſe hanc fabulam, & ante Nazianzeni tempora natam, qui hanc ipſam, ſaltem hujuſmodi confeſſionem deſignare videtur, dum de Cypriano hæc habet †: Ὃς καὶ μακρῷ στηλιτεύων τὴν πρότερον ἑαυτοῦ κακίαν, ἵνα καὶ τοῦτο Θεῷ καρποφορήσῃ τὴν ἐξαγόρευσιν, καὶ πολλοῖς ὁδὸς γίνηται τῆς χρηστοτέρας ἐλπίδος τῶν ἀπὸ κακίας ἐπιστρεφόντων. *Hic ſuperioris vitæ turpitudinem longâ oratione proſcindit, ut ipſam quoque ſcelerum confeſſionem Deo muneris loco offerat, ac multis eorum, qui ab improbâ & flagitioſâ vivendi ratione animum revocant, ad melius ſperandum via exiſtat.*

SÆC. III. ab An. CC.

* Orat. 18. p. 278.

CORNELIUS, natione Romanus, patre Caſtino natus, inter Eccleſiæ Romanæ Presbyteros primas tenuit. Vacaverat jam ſedes Romana poſt exceſſum nobiliſſimæ memoriæ viri Fabiani annum unum, menſes quatuor, dies quindecim; Clero Romano novi Epiſcopi electionem propter rerum & temporum difficultates differente. Tandem deferveſcente furore Deciano, Cornelius ineunte Junio anni 251. factus eſt Epiſcopus, *de Dei & Chriſti ejus judicio, de Clericorum penè omnium teſtimonio, de plebis, quæ tunc affuit, ſuffragio, & de ſacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio*, ut loquitur Cyprianus ‖, quem de ordinatione ſuâ ſcriptis ad illum literis Cornelius certiorem fecerat. Vix tamen per unius anni ſpatium ſedem iſtam tranquillè tenuit. Menſe enim Julio inſequentis anni juſſu Imperatoris Galli Centumcellas Tuſciæ urbem relegatur, ubi Cypriani literis ad ipſum datis mirè refocillatus poſt duos ferè menſes, nempe xviii. Cal. Octobr. an. cclii. Martyrium ſubiit. Scripſit ad *Cyprianum Epiſtolas* plures, ex quibus hodiè ſuperſunt II. inter Cyprianicas edit. Rigalt. 45. 47. Edit. *Oxon.* 49. 50. Quatuor item ad Fabium (Flavianum vocat Hieronymus *) Antiochenæ Eccleſiæ Antiſtitem; ex quarum unâ inſigne extat fragmentum de Novatiano ap. Euſeb. l. 6. c. 43. reliquæ perierunt.

251.

Vid. Epiſt. Cleri Rom. ad Cypr. num. 31. p. 44.

‖ Epiſt. 52. (ad Anton.) p. 68.

* De Script. c. 66.

NOVATIANUS, ex Stoico Philoſopho Chriſtianus, dum inter Catechumenos energumenus ab exorciſtis foveretur, in morbum graviſſimum collapſus, in ipſo quo jacebat lectulo Baptiſmum Clinicus ſuſcepit, nec à morbo liberatus ea præcepit, quæ Eccleſiaſtica regula exigebat, nec ab Epiſcopo confirmatur: id ei poſtea objiciente tum clero tum plebe, ſingulari tamen Epiſcopi gratiâ ad Presbyterii gradum in Eccleſiâ Romanâ evectus eſt. Poſt mortem Fabiani, vacante diutius ſede, tremendis ſacramentis ſeipſum obſtrinxit, ſe Epiſcopatum non ambire. Nihilominùs cùm anno 251. Cornelium ad ſacerdotii ſublime faſtigium, ſeſe inſuper habito, promoveri cerneret; homo faſtu & invidiâ turgidus, & ſui plenus, Novati Presbyteri Carthaginenſis (hoſce duos nominum ſimilitudine decepti perpetuò ferè confundunt ſcriptores Græci) aliorumq; qui à Cypriano defecerant, factione ſtipatus, & quod majus erat, Confeſſorum Romanorum, quos ſpecioſo ſeverioris diſciplinæ obtentu in partes ſuas traxerat, ſuffragio ornatus, Epiſcopali cathedræ tam inſano ſtudio, animo tam obfirmato inhiavit, ut à tribus Epiſcopis, rudioris & ſimplicioris ingenii hominibus, quos è viliſſimâ Italiæ parte Romam evocaverat, & incluſos aliquamdiu, mox crapulâ oppreſſos detinuerat, ſe Epiſcopum conſtitui per fraudem & vim curavit, ut ſaltem εἰκονικήν τινὰ καὶ ματαίαν χειροθεσίαν, ut Cornelius † loquitur, adumbratam quandam & inanem ordinationem habere videretur. Hoc facto, probra & convitia in Cornelium pleno ore conjecit, miſſis, ut mos erat, undequaq; literis Eccleſias inferiores de ordinatione ſuâ certiores fecit, & ſocios ſuos, novos, quos Cyprianus vocat, Apoſtolos, delegavit; qui per vicos, urbes, oppida diſcurrentes, homines incautos in ſocietatem ſuam, erroriſque conſortium perducerent. Denique

215.

† Ap. Euſeb. l. 7. c. 43.

ut

SÆC. III. ab An. CC.

ut execrando ſigillo ſuos ſibi obſtringeret, dum ſacram Euchariſtiam ſingulis divideret, manibus manus comprehendens, eos in hæc ipſa verba jurare coegit: *Jura per corpus & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, te nunquam meas partes deſerturum, nec ad Cornelium eſſe rediturum.* Quùm verò his artibus ei nihil proficere animadverteret, in apertum erupit ſchiſma & dogma de Pœnitentiæ γυμνῇ κεφαλῇ, gnaviter propugnavit, aſſerens lapſos pœnitentes ad Eccleſiæ pacem nunquam eſſe admittendos, nec in Eccleſiæ poteſtate ſitum eſſe veniam iis concedere, quin tales ſummo ſolius Dei judicio relinquendos. In dogmatibus reliquis à doctrinâ Catholicâ non receſſit. De morte ejus non conſtat. Hominem ſuis coloribus ita depingit Cyprianus *: *In perniciem fratrum*, inquit, *linguâ ſuâ perſtrepit, & facundiæ venenatæ jacula contorquet, magis durus Philoſophiæ ſæcularis pravitate, quam Philoſophiæ Dominicæ lenitate pacificus; deſertor Eccleſiæ, miſericordiæ hoſtis, interfector pœnitentiæ, doctor ſuperbiæ, veritatis corruptor, perditor charitatis.* Scripſit antequam ſchiſma faceret, nomine Cleri Romani elegantem *Epiſtolam ad Cyprianum*, quæ inter Cyprianicas eſt xxx. Poſt ſchiſma verò, *Librum de Trinitate*, (in eo enim Hæreſeωs Sabellianæ, quæ circa an. 257. exorta eſt, meminit) qui quaſi Epitome quædam eſt operis Tertulliani de eodem argumento, olim à nonnullis Tertulliano, ab aliis Cypriano malè aſcriptum, *Epiſtolam de Cibis Judaicis*, ſi modò illius ſit; eam enim non niſi conjecturis, perquam veriſimilibus tamen, ducti Novatiano adjudicant eruditi, à quibuſdam codicibus Tertulliano tributam. Utrumq; opuſculum extat, & cum operibus Tertulliani excudi ſolet. Scripſit adhuc Novatianus, ſed quo tempore incertum, *De Paſchâ, De Sabbato, De Sacerdote, De Oratione, De Animalibus mundis & immundis Quæſtiunculas* (quas idem fuiſſe opus cum illo *de Cibis Judaicis* jure quis ſuſpicari poſſit) *De Inſtantiâ, De Attalo, De Circumciſione*, libellum *contra Cornelium*, multaq; alia, quæ non extant; niſi quòd habeatur inter opera Hieronymo aſcripta, Tom. iv. Liber hoc titulo, *De Verâ Circumciſione*, an verò ſit iſte Novatiani opus *De Circumciſione*, meritò dubitari poteſt.

* Epiſt. 57. (ad Cornel.)

251. PONTIUS, gente, ut videtur, Afer, claruit anno 251. Cypriani in Eccleſiâ Carthaginenſi Diaconus, ejuſque per omnia quæ ſuſtinuit, certamina comes individuus, & fidus Achates; præſertim in ultimo exilio & Martyrii tempore operam ei fidelem præſtitit, quando, ut ipſius verbis utar, *inter gaudium paſſionis & remanendi dolorem diviſus erat animus, & anguſtum nimis pectus affectus duplices onerabant: multùm ac nimis multùm de gloriâ Cypriani exultavit, plus tamen doluit, quòd ipſe remanſit.* Hunc duos Philippos Impp. ad Chriſti fidem convertiſſe temerè affirmat Trithemius *; quod tamen alii (etſi omnibus ferè eruditis fabulam ſapit) Fabiano Epiſcopo Romano conſtanter aſcribunt. Quamdiu Cypriano ſupervixit Pontius, non liquet, niſi quod ex actis ejus colligi poteſt, de quibus infra; id modò tradunt antiqua Martyrologia †, illum in ſuis paſſionibus Dominum ſemper glorificantem coronam vitæ promeruiſſe. Scripſit ſtylo ſimplici & inelaborato *vitam & paſſionem Cypriani, egregium*, inquit Hieronymus ‖, *volumen*, quod Cypriani operibus præfigi ſolet.

* De Script. Eccleſ. fol. 12.

† Ad viii. Id. Martii.

‖ De Script. c. 68.

Habentur in Editione Cypriani Rigaltianâ tria alia Martyrii Cypriani *acta* ſummam antiquitatem præ ſe ferentia, præter ea quæ Paulus Diaconus concinnavit: verùm an reverà antiqua & genuina ſint, incertum eſt.

Porro *Acta Martyrii ipſius Pontii* (quod contigiſſe dicitur anno 258. die 8. Martii) à Valerio Cypriani Diacono, & Pontii contubernali conſcribi dicta in lucem emiſit Steph. Baluzius, Miſcellaneorum Tomo ii. pag. 124. *Pariſ.* 1679. cujuſnam verò ſint pretii, nobis nondum conſtat.

253. STEPHANUS, genere Romanus, patrem Julium, ſive ut alii, Jobium habuit. Anno ccliii. mortuo Lucio, 13. die menſis Maii, Romanus Epiſcopus factus eſt. Vir immitis ingenii, & in iracundiam præceps, inimicitias cum Cypriano, aliiſque hujuſce temporis clariſſimis Epiſcopis de Baptiſmo Hæreticorum graves exercuit, quos duriùs planè atque inclementiùs excepit. Fatendum ſanè eſt ex Eccleſiæ Catholicæ ſenſu ſtetiſſe à partibus Stephani, veritatem,

tatem, non integram tamen. Nullos enim omninò rebaptizare voluit Hæreticos, ne illos quidem, qui Trinitatem impugnabant, & formulam à Chriſto præſcriptam in baptiſmate ſuo non adhibuerunt. Utcunque verò cauſâ ſuperior, ſententiam ſuam vehementiori quàm par erat animo tuebatur; euſque adversùs Cyprianum exardeſcens, ut Epiſcopos, quos legatos hâc de re Romam miſerat Cyprianus, non modò ad colloquium non admitteret, ſed & fratribus univerſis præcepit, ne quis eos in domum ſuam reciperet; ut venientibus non ſolum pax & communio, ſed & tectum etiam, ac Hoſpitium negarentur. Obiit IV. Non. Auguſti anni 257. in cœmiterio Calliſti ſepultus. Scripſit, quantum colligere poſſumus, de famoſâ illâ controverſiâ *Epiſtolas* II. *unam ad Cyprianum*, de quâ agit Cyprianus Epiſtolâ ad Pompeium, *alteram ad Epiſcopos Orientales contra Helenum & Firmilianum*, ſed neutra harum jam extat.

ANONYMUS author *Tractatûs de Baptiſmo non iterando* à Rigaltio inter opera Cypriani primùm editi. Antiquus certè eſt, ac ab ævo Cypriani parùm diſtans, quodque pluribus locis libelli ſui non obſcurè innuit; fervente adhuc controverſiâ de rebaptizandis Hæreticis, ſcripſit. Nihil amplius de eo dicendum reſtat, niſi quòd locus quidam Tractatus ſui (p. 138. Edit. Rigalt. 1666.) Epiſcopum fuiſſe ſuadere videatur; ubi Author ſe à Clero minore aperte ſatis diſtinguit, unumque ex iis fuiſſe ſubindicat, quibus Baptiſma Spiritûs per manûs impoſitionem conferendi poteſtas à Domino tradita ſit. Quo majorem verò lucem rei afferamus, locum integrum apponere non gravabimur. *Et ideò*, inquit, *cum ſalus noſtra in baptiſmate Spiritûs* (quod impoſitione manuum Epiſcopalium conferri ſupra ſæpius docuerat) *quod plerumque cum baptiſmate aquæ conjunctum eſt, ſit conſtituta*; *ſiquidem per nos baptiſma tradetur, integrè, & ſolenniter, & per omnia quæ ſcripta ſunt aſſignetur, atq; ſine ullâ ullius rei ſeparatione tradatur : aut ſi à minore Clero* [*i. e.* Presbytero & Diacono, ut in notis rectè Rigaltius] *per neceſſitatem traditum fuerit, eventum expectemus, ut aut ſuppleatur à nobis, aut à Domino ſupplendum reſervetur.* Nuperus tamen Scriptor (Caſimirus Oudin Supplem. de Script. in Cypriano) libellum iſtum Urſino Monacho cuidam Africano Gennadii Maſſilienſis, & Vaticani MS. (quo uſus eſt Labbæus in editione Conciliorum) autoritate nixus, aſcribit. Cui ſententiæ, ut calculum apponamus, vix à nobis impetrari poteſt. Præterquam enim, quod incaleſcente adhuc controverſiâ ſcripſiſſe, & ad Epiſcopalem ordinem ſpectâſſe videatur autor noſter. Urſinus (teſte Gennadio *) huic imprimis probando incubuit illos non eſſe rebaptizandos, qui in nomine vel ſimpliciter Chriſti, vel in nomine Patris, Filii, & Spiritûs S. quamvis pravo ſenſu, baptizati fuerint; quod in Anomymo noſtro neutiquam diſertè reperitur, quem licet tale quid ſenſiſſe concedendum ſit, aliud tamen ille argumentum elucidandum ſuſcepit. Quòd verò rem omni dubitandi ratione eximit, Anonymi noſtri ætate crebras perſecutiones in Eccleſiam graſſatas eſſe, innumeris libelli, de quo agitur, locis oſtendi poſſit: cùm Urſinus ille à Gennadio inter ævi quarti jam inclinantis Scriptores referatur. Denique ſtylus, totaque ſcribendi ratio Tertulliani, vel Cypriani ætatem, quin & gentem ſatis aperte prodit. Extat inter Cypriani opera, *Pariſ.* 1648. 1666. *Oxon.* 1682. 253

* De Script. c. 27.

GREGORIUS, qui & *Theodorus*, à miraculorum dono, quo pollebat maximè, *Thaumaturgus* dictus. Neocæſariæ Cappadocum natus eſt. Parentes habuit Gentiles, patrem verò ſuperſtitionum Gentilium cultorem ſtudioſiſſimum. Poſt prima literarum tirocinia in urbe natali poſita, hauſtaque ibi Rhetoricæ & Juris Romani elementa, ſtudiorum cauſâ Alexandriam ſe contulit, mox Athenas, deinde Berytum legum Romanarum Emporium celeberrimum, poſtremùm circa an. 234. cum fratre Athenodoro Origenis publicò tunc temporis docendi munere Cæſareæ in Palæſtinâ fungentis curæ ſe commiſit; à quo Logicam, Phyſicam, Mathematicam, Ethicam, cæteraſq; cultioris Philoſophiæ partes, & bonarum artium diſciplinas accuratiùs percepit; 254

SÆC. III. ab An. CC.

percepit; quodque majoris adhuc momenti erat, ab eo Chriſtianæ fidei, & Evangelicæ Theologiæ cognitione imbutus eſt. Exacto ſub Origenis auſpiciis quinquennio in patriam revertitur; & à Phædimo Amaſeæ antiſtite Neocæſareæ Epiſcopus ordinatur, modò planè mirabili, & hactenus inaudito. Cùm enim Gregorius in ſolitudinem ſeceſſerat, ne à Philoſophiæ ſtudiis diſtraheretur animus, & ut Phædimi conſilium evitaret, novas ſubinde latebras quæreret; Phædimus impetu quodam divino provectus, oratione primùm ad Deum converſâ, deinde ſermone ad Gregorium habito, eum, quaſi jam præſenti manus imponeret, Deo & Eccleſiæ iſti Epiſcopum conſecravit. Quam provinciam, Deo animum ejus ſuaviter diſponente, Gregorius more conſueto, uti credi par eſt, priùs ordinatus, poſtea lubens ſuſcepit. Munere ſuſcepto, Neocæſaream invenit, ut olim Paulus Athenas, κατείδωλον; quam tamen tantâ diligentiâ, tantâ curâ excoluit; ut cùm primo ejus adventu per totam urbem, agrumque circumvicinum ſeptendecim tantum Chriſtianos reperiſſet, moriens totidem ſolummodo Gentiles poſt ſe reliquerit. Perſecutione ſub Decio motâ, ſibi ſuæque Eccleſiæ commodis maturo ſeceſſu conſuluit. Sedatâ demum tempeſtate, reverſus, multa à Gothorum, gentiumque barbararum incurſionibus paſſus eſt: è quibus tamen omnibus, Deo protegente, ſalvus evaſit. Anno 265. concilio adversùs Paulum Samoſatenum Antiochiæ habito interfuit, eodemque anno diem clauſit extremum. Fœdè erravit Nicephorus *, qui Gregorium ad Diocletiani uſq; tempora duraſſe, multò adhuc magis Suidas †, qui Juliano imperante deceſſiſſe ſcribit. De ſignis & miraculis, quæ perpetravit Gregorius plurimis, videndus omnino Gregorius Nyſſenus (qui tamen haud pauca ex incertis narratiunculis hauſiſſe videtur) in oratione quam de *Vitâ & Miraculis* illius compoſuit. De eo ſic Baſilius *; Γρηγόριον δὲ τὸν μέγαν καὶ τὰς ἐκείνου φωνὰς ποῦ θήσομεν; ἆρ' οὐχὶ μετὰ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν; ἄνδρα τῷ αὐτῷ ἐκείνοις πνεύματι περιπατήσαντα, καὶ τοῖς τῶν ἁγίων ἴχνεσι διὰ παντὸς τοῦ βίου στοιχήσαντα, καὶ τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας τὸ ἀκριβὲς διὰ πάσης αὐτοῦ τῆς ζωῆς κατορθώσαντα. *Gregorium Magnum & illius voces quo loco ponam? Annon cum Apoſtolis & Prophetis? Virum qui eodem Spiritu quo illi, verſatus ſit, qui Sanctorum veſtigiis per omnem vitam inhæſerit, quique Evangelicæ converſationis vigorem quamdiu vixit, præſtiterit.* Quo in loco pluribus de eo agit, ut & in Epiſtolâ lxiii. ad Neocæſarienſes; in Epiſtolâ etiam ſequenti ad Doctores illius Eccleſiæ ſcriptâ, quædam à Gregorio minùs accuratè dicta, quæ Sabelliano dogmati favere viderentur, commodâ interpretatione mollire conatus eſt; aitque ea οὐ δογματικῶς ἀλλ' ἀγωνιστικῶς in diſputatione adversùs Ælianum Gentilem dicta eſſe.

* L. 6. c. 17.

† In voc. Γρηγόρ. p. 628.

* De Spir. S. c. 29.

SCRIPTA.

Πανηγυρικὸς εὐχαριστίας *ad Origenem*, quem Scholæ Origenianæ valedicturus, frequenti condiſcipulorum auditorio, ipſo etiam Origene, præſente recitavit. Exſtat Gr. Lat.

Metaphraſis in Eccleſiaſten. Exſtat Latinè tantùm in Editione Voſſianâ, Gr. Lat. inter Gregorii Nazianzeni orationes (num. 53.) & in Editione *Pariſ.* 1622.

Brevis Expoſitio fidei, quam à B. Joanne Evangeliſtâ ei, unà cum B. Virgine Mariâ noctu apparente traditam, & ipſius Gregorii manu ſcriptam in Eccleſiæ Neocæſarienſis archivis ſuo tempore conſervatam eſſe refert Gregorius Nyſſenus. Extat Gr. Lat.

Epiſtola Canonica, de iis qui barbarorum incurſu lapſi eſſent. Exſtat Gr. Lat.

Aliæ Epiſtolæ plures, præcipuè *de Fide*, quæ non exſtant.

Scripta ei ſuppoſita.

Ἡ κατὰ μέρος πίστις, *ſive Expoſitio fidei prolixior*, Arianis præcipuè ac Sabellianis oppoſita. Exſtat Lat.

Capita

Capita XII. de Fide, cum Anathematiſmis, qui Neſtorii & Eutychis erroribus præſertim opponuntur. Extant Gr. Lat.

In Annunciationem S. Dei Genitricis Sermones III. quorum tertius ſub nomine Chryſoſtomi apud Lipomannum & Surium habetur. Extant Gr. Lat.

Sermo in Sancta Theophania. Extat Gr. Lat.

Hæc quatuor proximè recenſita rejiciunt, certè neutiquam ejus eſſe probant, Bellarminus, Labbeus, aliique aliquot cenſores pontificii.

Ad Tatianum de Animâ λόγ☉ κεφαλαιώδης. Extat Gr. Lat.

Fragmenta quædam Gregorii noſtri exhibet Catena Ghiſleriana in Jerem. Tom. I. p. 788, 796, 831, 839.

Prodierunt Gregorii Opera Lat. *Venet*. 1574. 8°. deinde Gr. Lat. cùm notis edidit Gerardus Voſſius Præpoſitus Tungrenſis *Mogunt*. 1604. 4°. Adjectis Appendicis vice Miſcellaneis Sanctorum aliquorum Patrum Opuſculis antea non editis. Hanc editionem anno 1622. *Pariſienſes* expreſſerunt in fol. cui *Macarii* & *Baſilii* Seleucienſis Opera, *Zonaræque in Epiſtolas Canonicas Expoſitionem* addiderunt.

DIONYSIUS, genere ut opinor, Alexandrinus, parentibus ortus eſt 254
Gentilibus, ſed honore & dignitate conſpicuis. Dum ſingulas variarum ſectarum ſententias diligenti examini ſubjiceret, & veritatem ſedulò perquireret, ad Chriſti fidem impulſus eſt; Origenis forſan, cujus diſcipulus erat, documentis non parùm adjutus ac confirmatus. Presbyter Alexandrinus factus, poſt Heraclam circa an. ccxxxii. Alexandriæ Epiſcopum conſtitutum, Scholam Catecheſeωn regendam tenuit; tandemque anno ccxlvii. mortuo Heraclæ in ſedo Alexandrinâ ſucceſſit. Exortâ perſecutione Decianâ à militibus comprehenſus Tapoſirim oppidulum inter Alexandriam & Canopum mittitur; fortaſſis ut ibi ſine ſtrepitu ac tumultu ſummo ſupplicio afficeretur: ſed Deo ita diſponente ex eorum manibus elapſus eſt; quâ vero occaſione, lepidam Hiſtoriam ipſe narrat Epiſtolâ adversùs Germanum ap. Euſeb. l. 6. c. 40. Duriùs cum eo actum eſt anno cclvii. Namque Valeriano graviſſimam perſecutionem in Chriſtianos commovente, poſt præclaram confeſſionem coram Æmiliano Præfecto Auguſtali factam, Cephro, deſertiſſimam & incultiſſimam Libyæ regionem relegatur, quo eum tametſi graviter ægrotantem, ne diei quidem unius dilatione conceſſâ ſtatim proficiſci compulerunt milites. Poſt triennale exilium, Gallieni edicto favorem Chriſtianis indulgente, Alexandriam rediit; & non modò cum Gentilibus, ſed & cum Schiſmaticis & Hæreſiarchis conflixit. Novatianum Schiſma molientem mitiſſimâ Epiſtolâ in Eccleſiæ ſinum reducere ſategit. Ortam inter Stephanum & Cyprianum de Rebaptizandis Hæreticis controverſiam modis quibuſcunque ſopire ſtuduit, ipſe quaſi pacis arbiter, utrumque ad concordiam reſarciendam obnixè hortatus, in Cypriani tamen partes propenſior, quippe quibus veritatem adeſſe perſuaſum illi erat. Contra Sabellium Hæreticum Ptolemaide Pentapolitanâ oriundum, qui unicam in SS. Trinitate ſubſiſtentiam, unicam Perſonam tribus nominibus inſignitam eſſe ſomniârat, fortiter dimicavit: Nimio tamen diſputationis ardore abreptus, in contrarium erroris ſcopulum tantum non impegit, dum non tantùm Perſonarum diſtinctionem, ſed & Eſſentiæ differentiam, & poteſtatis gloriæque inæqualitatem in SS. Trinitate reperiri doceret: In hoc tamen excuſandus, tum quòd præ nimio Hæreticorum odio cæcutierit, tum quòd reliquis in ſcriptis Orthodoxè ſentiat, & ſeipſum à Romanâ Synodo erroris admonitum editâ Apologiâ tueretur, dictis incautioribus ſenſu Orthodoxo explicatis. Nepotis denique ac Chiliaſtarum Ægyptiorum Schiſma & errorem colloquio habito reſtinxit & expugnavit. Tandem anno cclxv. ad Synodum Antiochenam vocatus, ut cum Paulo Samoſateno congrederetur, adventum diſtulit, ſenectutem & corporis infirmitatem cauſatus; veruntamen ſententiam ſuam iſtâ de controverſiâ per literas indicavit, Paulum verò ipſum ne ſalutatione quidem dignatus eſt. Hoc ipſo demum anno poſt xvii. in Epiſcopali munere elapſos annos

vitam

SÆC. III. ab An. CC.

* Hæreſ. 69.

vitam cum morte commutavit; eodemque tempore, forſan & eodem die, quo Gregorius Neocæſarienſis è vivis exceſſit. Amborum enim memoria in omnibus Latinorum Martyrologiis XV. Cal. Novembr. celebratur. Ejus nomine erectam eſſe Alexandriæ Eccleſiam Epiphanius nos docet *. Opera, quorum præter fragmenta quædam Euſebii beneficio conſervata, vix quidquam ſupereſt, conſcripſit plurima. Ea in duas claſſes commodè diſpeſci poſſunt, *Tractatus* & *Epiſtolas*.

TRACTATUS.

Liber de Pœnitentiâ ad Cononem Epiſcopum Hermapolitanum.

Libellus de Martyrio ad Origenem.

De Promiſſionibus adversùs Nepotem libri II. Ex horum ſecundo amplum ſatis & illuſtre fragmentum de S. Johannis Apocalypſi extat ap. Euſeb. l. 7. c. 24, 25. *de Cerintho aliud* l. 3. c. 28.

Ad Dionyſium Romanum adversùs Sabellium, libri IV. totidem Epiſtolis comprehenſi, & ἐλέγχου ϗ ἀπολογίας titulo inſcripti. Ex occaſione enim Epiſtolarum aliarum, ac præcipuè ad Ammonem & Euphranorem adversùs Sabellium ſcriptarum quædam minus orthodoxè ſenſiſſe accuſatus apud Dionyſium Romanum & Synodum Romæ habitam Dionyſius noſter, & ab iis admonitus, Epiſtolis hiſce Apologeticis crimen ſibi affictum diluit, & Sabellii Hæreſin acriùs adhuc, cautiùs tamen, oppugnavit. Ex his libris plurima fragmenta & excerpta paſſim exhibentur in Athanaſii libro *de ſententiâ* Dionyſii Alex. aliud in ejuſdem libro *de Synodo Arimini* p. 707. habetur. Alia adhuc Epiſtolæ Secundæ fragmenta extant ap. *Baſil.* de Spir. S. cap. ult.

Ad Timotheum Puerum de Naturâ libri aliquot. Ampla ſatis ex iis excerpta exhibet Euſebius Præparat. Evangel. l. 14. c. 23, 24, 25, 26, 27.

Liber De Tentationibus ad Euphranorem.

Commentarius in primam partem Eccleſiaſtis.

EPISTOLÆ.

Epiſtola ad Cornelium Epiſcopum Romanum, ex quâ quædam profert Euſebius l. 6. c. ult.

Epiſtola ad Stephanum Epiſcopum Romanum de Baptiſmo. Fragmentum extat ap. Euſeb. l. 7. c. 5.

Ad Sixtum Papam de Baptiſmo Epiſtolæ II. ex priori fragmentum habetur ap. Euſeb. l. 7. c. 5, 6. ex poſteriori l. 7. c. 9.

Adversùs Germanum Epiſcopum Epiſtola, ex quâ duo præclara fragmenta exhibet Euſebius l. 6. c. 40. l. 7. c. 11.

Epiſtola ad Fabium Antiochiæ Epiſcopum, ex quâ duo fragmenta habet Euſebius, priusd e Perſecutione Alexandrinâ ſub Decio l. 6. c. 41, 42. poſterius de Serapione c. 44.

Brevis Epiſtola ad Novatianum de Schiſmate: integra extat ap. Euſeb. l. 6. c. 45. in quâ pro χίου legendum eſſe θίου rectè monet Reverendus Pearſonus in Annal. Cyprian. Vox enim ea loco ſuo reſtituta ſententiam Dionyſii ſatis elegantem & acutam reddit.

Epiſtola de Pœnitentiâ ad Fratres per Ægyptum conſtitutos.

Ad Gregem ſuum Alexandrinum Epiſtola objurgatoria.

Epiſtola ad Laodicenos.

Epiſtola ad Armenios de Pœnitentiâ.

Epiſtola ad Romanos de Officio Diaconi.

Alia ad eoſdem de Pace & Pœnitentiâ.

Ad Confeſſores Novatianos Romæ Epiſtolæ III.

Ad Philemonem Presbyterum Romanum de Baptiſmo. Fragmentum habetur ap. Euſeb. l. 7. c. 7.

Alia itidem ad Dionyſium adhuc Presbyt. Rom. de Baptiſmo. Fragmentum de Novatiano extat ap. Euſeb. l. 7. c. 8.

Epiſtola

Epiſtola ſuo & Eccleſiæ ſuæ nomine ad Sixtum & Eccleſiam Rom. de eâdem re. SÆC. III. ab An. CC.

Ad Dionyſium Romanum Epiſtola de Luciano.

Epiſtola ad Hermammomem, ex quâ tria exhibet fragmenta Euſebius l. 7. c. 1. 10. 23. niſi potiùs Epiſtolam hoc loco memoratam diſtinctam eſſe malimus, utpote quæ ad Hermammomem & Fratres in Ægypto degentes ſcripta ſit.

Epiſtola ad Domitium & Didymum.

Epiſtola ad Compresbyteros Alexandrinos.

Epiſtola ad Hieracem Epiſcopum Ægyptium, cujus fragmentum de Seditione Alexandrinâ extat ap. Euſeb. l. 7. c. 21.

Epiſtola de Sabbato.

Epiſtola ad Fratres de Mortalitate, ſeu *de Peſte Alexandriæ graſſante,* cujus nobile fragmentum extat ap. Euſeb. l. 7. c. 22.

Epiſtola de Exercitatione.

Epiſtola ad Ammonem Berenicenſem Epiſcopum contra Sabellium.

Alia ejuſdem argumenti ad Teleſphorum.

Ad Euphranorem alia.

Alia ad Ammonem & Euporum.

Epiſtola Canonica ad Baſilidem Epiſcopum Pentapolitanum de diverſis capitibus, de quibus illum Baſilides conſuluerat. Extat integra Gr. Lat. cum Commentario Balſamonis tum alibi, tum in *Synodico Magno* quod Oxonii edidit D. Beveregius Tom. ii. Alias etiam eum ad Baſilidem literas dediſſe teſtatur Euſebius, l. 7. c. 26.

Epiſtola ad Synodum Antiochenam adversùs Paulum Samoſatenum.

Epiſtola ad Paulum Samoſatenum unà cum Reſponſionibus ad Pauli Samoſateni decem Quæſtiones. Extat Gr. Lat. Concil. Tom. I. multis tamen eo nomine ſuſpecta, quòd Patres Antiocheni in Epiſtolâ Synodicâ ap. Euſeb. l. 7. c. 30. disertè affirment, Dionyſium quidem ad univerſam Antiochenſium Eccleſiam literas direxiſſe, Paulum verò ne ſalutatione dignatum. In Epiſtolæ hujus fronte mentionem injicit Dionyſius alterius cujuſdam prioris ad Paulum Epiſtolæ.

Ex memoratis Epiſtolis quædam erant ἑορταστικαὶ ſeu Paſchales: quin & plures alias de eodem argumento ſcripſit Dionyſius: Certò ſanè conſtat eum infinitas penè Epiſtolas ſcripſiſſe, de quibus Euſebius †: καὶ ἄλλας δὲ πλείστας ὁμιλίας † L. 6. c. 46. διὰ γραμμάτων ὁμιλίους ποικίλας τοῖς ἔτι νῦν σπουδὴν περὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ ποιουμένοις καταλέλοιπεν ὠφελείας: *Alias quoque complures ad Diverſos ſcripſit Epiſtolas, ex quibus quicunque illius Operum ſtudioſi ſunt amatores* (ſunt autem etiamnum plurimi) *multiplicem percipere poſſunt utilitatem.* Binas illius Epiſtolas, *alteram ad Theodoſium Monachum,* ad *Arſenuphium Lectorem alteram,* Græce MSS. extare ad calcem vetuſtæ expoſitionis Anonymæ *in Libros Regum,* in Bibliothecâ Cæſareâ, fidem facit Cl. Lambecius Comment. l. 3. c. 1. p. 18. qui & initia earum ibidem exhibet.

DIONYSIUS, origine, ut ferunt, Græcus, λόγιός τε καὶ θαυμάσιος ἀνήρ, 259.
teſte Dionyſio Alexandrino †, Eccleſiæ Romanæ Presbyter, ac deinde ab † Ap. Euſeb. anno cclix. Epiſcopus; ſedem iſtam tenuit uſque ad exeuntem annum cclxix. l. 7. c. 7. Dionyſio Alexandrino Hæreticarum opinionum ab Epiſcopis quibuſdam Pentapolitanis apud eum Romæ accuſato Synodum coegit, ſcriptâque ſuo ac Synodi nomine *Epiſtolâ* Dionyſium erroris admiſſi certiorem fecit, utque ſemetipſum eo crimine purgaret, amicè admonuit: & Sabellii dogmata confutat. Extat Fragmentum ap. Athanaſ. de decretis Synodi Nicænæ, p. 421.

EUSEBIUS, Diaconus Alexandrinus, à me quidem in *Chartophylace Eccleſiaſtico* prætermiſſus, non quòd illum in Adverſariis non habuerim, ſed quòd incertus tunc fuerim, utrùm inter Scriptores Eccleſiaſticos recenſendus eſſet. Verùm quùm quorundam ab eo Scriptorum mentionem fecerit Vir 259

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC. Paralipom. ad Chartophyl. Eccl. * L. 7. c. 11. † Ap. Euſeb. loc. cit. * Comment. L. 1. p. 112.

Cl. Paulus Colomeſius, hic locum ipſi non denegabo. Eccleſiæ Alexandrinæ ſub Dionyſio Antiſtite Diaconus erat, ubi ſub Perſecutione Valerianâ Martyribus non ſine capitis ſui periculo miniſteria ſtrenuè exhibuit; poſtea factus non Eccleſiæ Alexandriæ in Aſiâ Archiepiſcopus, uti vult Turrianus, ſed Laodiceæ in Syriâ Epiſcopus, quod diſertè tradit Euſebius *. Claruit igitur circa an. cclvii. & deinceps. Unde mirari ſubeſt, quod habet prædictus Colomeſius, ſe exiſtimare eum longè eſſe juniorem: cùm ipſe Dionyſius † Euſebii noſtri utpote Diaconi ſui luculenter meminerit. Aut hâc igitur tempeſtate vixit, aut diverſum à noſtro, eoque juniorem fuiſſe neceſſe eſt, de quo Turrianus & Colomeſius verba faciunt, Euſebium. Hujus Homilias XVIII. ſe reperiſſe teſtatur Turrianus, ex quibus Fragmenta profert in Defenſione Epiſt. Pontific. Ampliora adhuc ejuſdem fragmenta in Damaſceni Parallelis exhiberi affirmat Colomeſius: & reverâ Euſebii cujuſdam fragmenta prolixiora inibi deprehenduntur, an verò ejuſdem ſit Euſebii, an alterius cujuſdam, non liquet. Homilias ejus IV, viz. *in paſſionem Chriſti*, in *ſecundum adventum Chriſti*, *Dominicâ poſt dimiſſam concionem*, *De memoriâ Sanctorum*, ſe editurum receperat Holſtenius, teſte Lambecio *, verùm morte præventus fidem non præſtitit. NE.

260. PAULUS, Samoſatis oriundus, anno cclx. ad Eccleſiæ Antiochenæ cathedram Zenobiæ reginæ potentiâ evectus, Vir ad inſaniam uſque ſuperbus & arrogans, & moribus adhuc perditiſſimis infamis. Præ faſtu ac tumore à veritate excidens (uti habet Epiphanius †) Artemonis Hæreſim inſtauravit, Chriſtum Dei Verbum ſubſiſtentiam à Patre diſtinctam habere negans, ipſum tamen in terras deſcendentem nudum hominem fuiſſe: ante Mariam non extitiſſe, & nomen Filii Dei nonniſi bonis operibus meruiſſe. Quapropter Synodo Epiſcoporum Orientalium anno cclxv. Antiochiæ habitâ, unanimi Patrum conſenſu, Hæreſis ejus damnata eſt, quorum ſuffragio ſuccumbens Paulus & Catholicam fidem profeſſus ſeveriorem Synodi cenſuram tunc temporis callidâ diſſimulatione eluſit: Poſtea verò ad Hæreſin iterum defecit. Quapropter anno cclxx. Antiochiæ ſecundâ vice convenerunt Epiſcopi, & eum ſede Antiochenâ dimoverunt, ſubſtituto ei Domno. Cùm tamen ſpreto Synodi decreto dignitati ſuæ renunciare recuſaret Paulus, edicto Aureliani Imp. eâ de re ab Epiſcopis interpellati Eccleſiæ domo tandem deturbatus eſt. Pſalmos quoſdam ſui ipſius elogium complexos compoſuit, quos abrogatis publicis Eccleſiæ Pſalmis in honorem Domini noſtri Jeſu Chriſti cani ſolitis, in Eccleſiâ mediâ magno Paſchatis die à mulierculis cantari præcepit. Circumferuntur ſub ipſius nomine *Quæſtiones* X. Dionyſio Alexandrino propoſitæ, unà cum Dionyſii *Reſponſionibus*; quæ tametſi ſuſpectæ quibuſdam ſint fidei, quò minùs tamen Pauli credantur, nil certi obeſt. Habentur in *Epiſtolâ Dionyſii ad Paulum*, in cujus fronte mentionem injicit Dionyſius literarum à Paulo ſibi antea inſcriptarum.

† Hæreſ. 65.

270. THEOGNOSTUS, Alexandrinus, ſacrorum librorum Interpres ap. Photium *, ἀνὴρ λόγιος Athanaſio †, qui & alibi eum τὸν θαυμάσιον καὶ σπουδαῖον vocat. Claruiſſe videtur circa an. cclxx. Origenis diſcipulus, ſaltem in ſcriptis ejus verſatiſſimus. Scripſit ſtylo venuſto admodùm ac perſpicuo, *Hypotypoſeων libros* VII. quorum ſingula argumenta recenſet Photius *. Primo de *Deo Patre* egit, ac materiam ei coæternam non eſſe demonſtravit, Secundo neceſſitatem exiſtentiæ Filii, Tertio Spiritûs S. probandam ſuſcepit; in utroque verò Origenis nimiùm ſequax, errores immiſcuit peſſimos, inter SS. Trinitatis perſonas, totidem dignitatis gradus affingens, Chriſtumque pariter ac Spiritum S. ad creaturarum ſortem detrudens. Quarto paria ferè cum Origene de Angelis & Dæmonibus docuit. Quinto & Sexto de Incarnatione Dei diſſeruit, eam paſſibilem eſſe probare ſatagens: ubi tamen Origenis veſtigiis inſiſtens, delirare non deſtitit, circumſcriptum eſſe Chriſti corpus negans. Ultimo denique libro de Creatione Dei piè magis atque Orthodoxè

* Cod. 106. † De Decret. Synod. Nicæn. * Loc. cit.

Digitized by Google

doxè argumentatus eſt. Fragmenta è libro 2°. bina exhibet Athanaſius, De Decret. Synod. Nicæn. p. 420, 421. Alia Fragmenta habet Idem, Homil. in illud; *Quicunque dixerit verbum*, &c. non longè ab initio. SÆC. III. ab An CC.

MALCHION, Vir diſertiſſimus; claruit anno cclxx. Literis ſæcularibus impensè eruditus. Scholæ Sophiſticæ apud Antiochiam præfuit, ibique Rhetoricam florentiſſimè docuit *. Tandem ob eminentiſſimam fidei Chriſtianæ ſinceritatem Presbyterii honorem in Eccleſiâ Antiochenâ conſecutus eſt. Interfuit Concilio Antiocheno poſteriori anno cclxx. adverſùs Paulum Samoſatenum congregato, in quo ſolenni diſputatione, excipientibus cuncta Notariis, cum Hæreſiarcha congreſſus eſt; & ſolus erat, qui occultos hominis ſenſus detegere valuit. Ex hâc *diſputatione* ſeu *Dialogo* loca quædam adducit Leontius libris *contra Neſtorium*. Refert etiam Hieronymus *, ſcripſiſſe Malchionem ex perſonâ Synodi Antiochenæ celebrem illam *Epiſtolam adversùs Paulum Samoſatenum*, quam ad Dionyſium, Maximum, cæteroſque Catholicæ Eccleſiæ Antiſtites, in omnes provincias tranſmiſerunt Patres Antiocheni. Vereor autem, ne ſine auctore id tradiderit Hieronymus. De hâc enim re ne γρῦ quidem habet Euſebius, apud quem Epiſtola Synodalis penè integra extat l. 7. c. 30. Utcunque tamen tantam ex confutatione Pauli gloriam retulit Malchion, ut eâ de causâ in Menologiis Græcorum meruerit conſecrari die XXVIII. Octobris. 270.

* Hieron. de Script. c. 71.

* Loc. cit.

ANATOLIUS, Alexandriâ oriundus, claruit anno cclxx. Non modò ſupra vulgus Doctorum ſapuit, verùm inter omnes ſui temporis peritiori literaturâ & Philoſophiâ præſtantes τὰ πρῶτα τῶν μάλιστα δοκιμωτάτων ἀπενηνεγμένος ἦν, inquit Euſebius †, *principem ſine controverſia locum tenuit*: quippe in quovis doctrinæ genere, Arithmeticâ, Geometriâ, Aſtronomiâ, Phyſicâ quoque Dialecticâ, ac Rhetoricâ ad ſupremum uſque faſtigium eruditus. Quâ de causâ ab Alexandrinis rogatus eſt, ut ad exemplum Scholæ Platonicæ Scholam Ariſtotelicæ ſucceſſionis ibidem inſtitueret. Eundem hunc eſſe cenſet Valeſius * cum Anatolio, quem Eunapius † Jamblici Præceptorem facit, eumque ſecundum à Porphyrio locum obtinuiſſe dicit. Utut ſit, magnam apud omnes ſui nominis famam, & inter Civitatis ſuæ Proceres præcipuam honoris prærogativam adeptus eſt. Relictâ tandem Alexandriâ, in Syriam proficiſcitur; ubi Theotechnus, Cæſareæ Palæſtinæ Præſul, primus illi manus impoſuit, eumque Epiſcopum ordinavit, ſucceſſorem Eccleſiæ ſuæ deſpondens: & ſanè aliquantiſper vicariam operam Theotechno in ſede Cæſarienſi regendâ præſtitit. Poſtea dum Antiochiam pergens, Laodiceam pertranſiret, à Laodicenſibus detentus eſt, ut in locum Euſebii iſtius Eccleſiæ Epiſcopi fato nuper functi ſuccederet. Quid ei exinde evenerit, certò non conſtat. Martyr tamen à quibuſdam fuiſſe dicitur. 270.

† L. 7. c. 32.

* Annot. in Euſeb. p. 158.

† In vit. Jamblic. non longè ab init.

Scripſit *Volumen de Paſchate*, ſive *Canones Paſchales*. Præclarum hujuſce Operis fragmentum exhibet Euſebius l. 7. c. 32.

Opus verò integrum ex pravâ Rufini verſione, forſan exſcribentium vitio depravatiori factâ, doctiſſimo Commentario illuſtratum cum Victorii *Canone Paſchali* primus evulgavit Ægidius Bucherius, *Antverp.* 1634. Genuinum eſſe tum quæ ex ejus fermè initio Euſebius, tum quæ ex fine citat Beda, liquidò oſtendunt. Scripſit præterea Anatolius *Inſtitutionum Arithmeticarum libros* X. ex quibus excerpta hodiè extare inter Θεολογούμενα τῆς Ἀριθμητικῆς monet Valeſius *. Quædam etiam alia ſuæ in ſacris literis diligentiæ atque doctrinæ monumenta reliquit: ex quibus omnibus δυνατὸν ὁμοῦ τό τε λόγιον καὶ πολυμαθές, inquit Euſebius †, *eloquentiam ſimul & multiplicem ejus eruditionem abundè licet cognoſcere*: ſed NE.

* Annot. in Euſeb. p. 160.

† Loc. cit.

MANES, genere Perſa, *Cubricus* antea dictus, ex mancipio Hæreſiarcha factus, hæreſim ſuam diſſeminare cœpit circa an. cclxxvii. Heræ ſuæ, mulieris prædivitis, hæres inſtitutus, unà cum immenſis divitiis Scythiani cujuſdam 277.

SÆC. III. ab An. CC.

juſdam Saraceni, viri omnibus Gentilium diſciplinis ac myſteriis apprimè imbuti, libros accepit; quos ille quatuor numero, primum *Myſteriorum*, alterum *Evangelium*, tertium *Theſaurum*, quartum denique *Capita* inſcriptos compoſuerat, Hæreticis dogmatibus, inprimis circa bina rerum omnium principia, refertos; & ſervo ſuo Terebintho ſive Buddæ, quem unicum Hæreſeos ſuæ ſectatorem habuit, reliquerat. Eundem cum hoc Buddâ opinor fuiſſe Addam illum cujus mentionem facit Heraclianus apud Photium Cod. LXXXV. qui evangelium ſcripſit quod Μόδιον appellavit; nec alius, ut videtur, erat Adimantus, proprio nomine Addas dictus, Manichæi diſcipulus, de quo Auguſtinus librò II. *contra adverſarium Legis & Prophetarum* prope fin. Tom. VI. Cujus librum ipſe peculiari opere confutavit ibid p. 124. Sed hæc obiter. Buddâ morte horrendâ è medio ſublato, Scythiani volumina penès Cubrici heram fuerunt, ex quibus iſte hæreditario jure acquiſitis hauſtum virus in infinitum ferè auxit. Semet enim modò Paracletum & Spiritum S. modò Chriſti Apoſtolum, modò ipſum eſſe Chriſtum prædicavit. Unde & Chriſti ad inſtar, delectos ex aſſeclis XII. præ cæteris perditiſſimos nebulones, Apoſtolorum vice dogmata ſua longè latéque prædicando diſſipaturos, conſtituit. Duo rerum omnium principia eſſe docuit, æterna pariter, atque inter ſe æqualia, Deum nempe & Diabolum; ab illo bona omnia, ab hoc mala quæcunque exoriri; illum virtutis ac Teſtamenti Novi, iſtum peccati & Inſtrumenti Veteris Autorem eſſe; illi nos animam, huic corpus acceptum ferre. Fatum rebus humanis ſublato libero arbitrio induxit; Chriſtumque in carne extitiſſe negavit, phantaſma illum fuiſſe dicens. Cæterùm innumeras, eaſque perquam inſulſas fabulas, ac rerum cauſas commentus eſt, quas fusè explicuit Epiphanius Hæreſ. 66. Hujuſmodi ferè ſomniis divulgatis ingentem ſui famam in Perſiâ Manes excitaverat: adeò ut à Rege accerſeretur, qui ægrotanti filio mederetur. Id in ſe capitis ſui periculo conficiendum Manes ſuſcepit; verùm ſpe fruſtratus, & temerariis remediis acceleratâ regii pueri morte, in vincula conjicitur, temeritatem capite luiturus. Corrupto tamen cuſtode vincula abrupit, & fugam iniit; verùm Archelai Epiſcopi diligentiâ retractus, pœnam deſtinatam ſubiit, detractâ ei, adhuc vivo, cute, quam paleis oppletam ad ſua uſque tempora in Perſiâ aſſervatam fuiſſe ſcribit Epiphanius †.

† Loc. cit.

Plurima Scripta Manes edidit, compilatis ut plurimum Scythiani libris, quos & ſuo nomine non ſemel venditavit.

SCRIPTA SEQUUNTUR.

DE *Fide liber*, ex quo ampla ſatis Excerpta habet Epiphan. loc. cit.

Myſteria, liber iſte in viginti duas partes diſtributus eſt, Alphabetico ordine pro literarum quibus Perſæ utuntur, numero.

Theſaurus Major.

Theſaurus Minor.

De Aſtrologiâ, cui ſcientiæ plurimum aſcripſit Manes. Prolixum exinde fragmentum exhibet Epiphan, Num. 14.

Epiſtola ad Marcellum, virum clariſſimum ſimul ac religioſiſſimum, quæ integra habetur apud Epiphan. Num. 6. unà cum Marcelli Epiſtolâ quâ ei reſpondit, breviuſculâ Num. 7. & in diſputatione Archelai adverſus Manichæum quam edidit Cl. Valeſius.

Quamplurima paſſim Epiphanius Hæreſ. 66. ex Manis (quem Manichæum plerunque vocat) Scriptis Excerpta adducit, verùm ex quibus ejus voluminibus, id perquàm rarò agnoſcit.

278. ARCHELAUS, Caſcharorum urbis in Meſopotamiâ Epiſcopus. Claruit circa annum cclxxviii. Vir præfervidi ac calidioris animi. Cùm Manes vinculis elapſus, uti ſupra dictum eſt, in Meſopotamiam profugeret, ibique impia Zizania diſſeminare anniteretur; ſeſe ei objecit Archelaus, & collecto Gentilium Auditorio judiceſque Philoſophos inter ipſos ſiſtens, ne ſi

Chri-

Chriſtiani eſſent, in partes ſuas nimis propendere viderentur, ſolennem cum Manete diſputationem habuit, in quâ hominem fortiter proſtravit; quem exinde ad obſcurum quendam pagum fugientem, & iſtius loci Presbyterum Diodorum (Tryphonem vocat Epiphanius) ad certamen fidei renovandum provocantem, citato curſu proſequitur, & iterum os hiſcere auſo occludit. Fugam verò rurſus arripientem comprehendunt regii ſatellites, & ad carcerem reducunt. Hujus *diſputationis hiſtoriam* libro Syriacè à ſe conſcripto contexuit Archelaus; & ad Diodorum Manetis audaciâ conturbatum, ipſumque eâ de re conſulentem prolixam ſatis *Epiſtolam* conſcripſit, quâ illum argumentis contra Manetem proferendis muniret. Duos libros ad Diodorum miſiſſe Archelaum ſcribit Epiphanius, in eo lapſus eſſe viſus. Tam *Acta* quàm *Epiſtola* in Græcum poſtea ſermonem converſa Hieronymi ævo inclaruerunt. Plurima ex iis citat Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi ſextâ; meminit & Socrates Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 22. ubi totam quam habet de Manete ejuſque libris hiſtoriam exinde ſe hauſiſſe fatetur. Amplum verò diſputationis fragmentum, unà cum integrâ ad Diodorum Epiſtolâ ex MS. Codice Bibliothecæ Ambroſianæ, qui fuerat olim Monaſterii Bobienſis, edidit Hen. Valeſius ad calcem Annot. in Socrat. & Sozom. Lat. ex antiquâ admodùm verſione. Totum ferè iſtud diſputationis Archelai fragmentum habetur Græcè ap. Epiphan. Hæreſ. 66. à num. 25. ad 32. ex utriuſque textûs comparatione, nonnullos locos in Græco, plures in Latinâ verſione, ſe correxiſſe teſtatur Bigotius *; qui fragmentum iſtud Valeſio communicaverat. Photius Cod. LXXXV. teſtatur Hegemonium quendam diſputationem Archelai adverſus Manetem perſcripſiſſe. An verò Archelaus Hegemonii etiam nomen habuerit, vel an diverſum à noſtro opus fuerit, nodum ſolvant alii.

SÆC. II. ab An. CC.

* Præfat. in Pallad.

DIODORUS, ab Epiphanio *Trypbon* dictus; vir ἀγαθὸς ϗ θαυμαστὸς τῇ θεοσεβείᾳ. Presbyter Pagi Diodoridis in Caſcharorum parœciâ ſiti, Archelai Epiſcopi familiaris. Manetem ad ſe confugientem hoſpitio primùm excepit vir mitiſſimus, mox tamen de verſutiâ ejus ac Hæreſi certior factus, & Archelai Epiſtolâ inſtructus, diſputationem cum Hæreſiarchâ inſtituit, & petulantem ejus contumaciam egregiè retudit. Extant hujuſce diſputationis *Acta* breviuſcula ad calcem *Epiſtolæ Archelai* à Valeſio editæ. 278.

PIERIUS, Alexandrinus, quem Euſebius * inter ſingulares atque eximios viros refert, qui proximè ad ſua tempora acceſſerunt. Claruit circa an. 283. Scholæ Alexandrinæ ſub Heraclâ Epiſcopo Magiſter, ejuſdemque Eccleſiæ Presbyter, ſpontaneâ paupertate, & Philoſophicis diſciplinis illuſtris; in ſacrarum literarum contemplatione atq; expoſitione, & in Eccleſiaſticis concionibus apprimè exercitatus; quibus adeò celebris evaſit, ut propter accuratam vivendi rationem, multiplicem tum Græcarum tum ſacrarum diſciplinarum ſcientiam, magnam in concionando diligentiam, & ſummam quam in dicendo adhibuit eloquentiam, *Origenes junior* diceretur. Paſſus eſſe videtur ſub perſecutione, quam anno ccciii. Diocletianus excitavit. Scio Hieronymum † affirmare illum perſecutioni ſuperſtitem per omne vitæ ſuæ tempus Romæ fuiſſe verſatum. Addit Martyrologium Romanum ‖ & in pace quieviſſe. Sed magis aſſentior Photio * referenti eum cum fratre ſuo Iſidoro certaminis ſocio martyrii coronam reportâſſe; iis etiam templum domoſque à piis hominibus conſtructa fuiſſe: quod confirmare videtur Epiphanius †, dum Eccleſias quæ Alexandriæ erant, recenſens, unam Pierio nuncupatam fuiſſe dicit. Scripſit *libros* XII. in quibus erant prolixiſſimus *Tractatus in Paſcha & Hoſeam Prophetam*, in die Vigiliarum Dominicæ Paſſionis extemporali, & diſerto ſermone habitus, ut nos docet Hieronymus Proleg. in Oſee, Tom. vi. *Commentarius in Evangelium Lucæ*. In his ſcriptis quædam minùs ſana notat Photius *, præcipue eum de Sp. S. ἐπισφαλῶς λίαν ϗ δυσσεβῶς, *periculosè nimis atque parum piè* diſſeruiſſe, ſubobſcurè etiam ex Origenis ſententiâ animarum præexiſtentiam docuiſſe. Et ſanè ejus ævi Scriptores multa ex Origenis fontibus in ſuos rivulos derivâſſe minimè mirum videri debeat. Scripſiſſe *Commentarium* in

283.

* L. 7. c. ult.

† De Script. c. 76.

‖ IV. Novemb.

* Cod. 118, 119.

† Hæreſ. 69.

* Cod. 119.

SÆC. III. ab An. CC.

in primam ad Corinthios Epiſtolam, author eſt Hieronymus †, qui & fragmentum ejuſdem breviuſculum adducit. De ſtylo ejus hæc idem Photius. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν σαφὴς τε καὶ λαμπρὸς, ὥσπερ ῥέων τοῦ λόγου, μηδὲν τὸ ἐπιμελὲς ἐνδεικνύμενος, ἀλλ᾽ ὡς ἐξ αὐτοσχεδίου ὁμαλῶς τε καὶ λείως καὶ ἠρέμα φερόμενος, τοῖς δὲ ἐνθυμήμασιν, εἴπερ τις ἄλλος, γονιμώτατος. *Stylus illi clarus ac perſpicuus, & quaſi ſponte fluens, nihil exquiſitum præ ſe fert, ſed velut ex tempore fuſus, placidè ac leniter, ſenſimque decurrit. Enthymematis autem, ſi quis alius, maximè abundat.* NE.

† Ep. 2. ad Pamach. pro libris ſuis adv. Jovin.

290 VICTORINUS, ſi non origine Græcus, in Græciæ ſaltem confinio natus videtur, ex oratore Epiſcopus, ut non uno loco nos docet Caſſiodorus *. Floruit circa an. 290. Petavionenſis erat in Pannoniâ ſuperiore ad Dravum fluvium, non ut vulgò creditur, Pictavienſis in Aquitaniâ, Epiſcopus (id quod peculiari diſſertatione fusè ſatis oſtendit Jo. Launoius) Martyriumque ſub perſecutione Diocletiani anno ccciii. ſubiiſſe dicitur. Græcum ſermonem multò meliùs quàm Latinum calluit; unde judice Hieronymo *, *Opera ejus grandia ſenſibus, viliora videntur compoſitione verborum.* Græcorum enim, in quibus plurimùm verſabatur, idioma Latinè ſcribentis ſtylum nimis, ut ſolet, vitiavit. Alibi de eo idem Hieronymus †, *Victorino martyri licet deſit eruditio, non tamen deeſt eruditionis voluntas.* Quod de ſæcularium diſciplinarum eruditione intelligendum eſſe, ex ipſius Epiſtolæ argumento rectè notat Launoius. Scripſit, præter alia, *librum adversùs omnes Hæreſes*, *Commentarios in Geneſin, in Exodum, in Leviticum, in Eſaiam, in Ezechielem, in Habaccuc, in Eccleſiaſten, in Cantica Canticorum, in S. Matthæum*, denique *in Apocalypſin Johannis:* quæ tamen omnia temporis injuria interierunt. Extat quidem ſub ejus nomine in Bibliothecâ PP. Tom. iii. *Commentarius in Apocalypſin*; ſed aut ejus non eſſe, aut mire interpolatum & mutatum neceſſe eſt. In ſuo etenim Commentario Victorinum Chiliaſtarum errori faviſſe diſertè tradit Hieronymus *, quem tamen hujus Commentarii author ſtrenuè impugnat. Et certè Victorinum noſtrum non tam integram *Apocalypſin* commentario illuſtràſſe, quam difficiliora quædam ejus loca tractaſſe luculenter ſatis innuit Caſſiodorus †. Tribuuntur etiam ei carmina duo, quæ habentur in ſacrorum Poetarum collectione *Fabricianâ, de Jeſu Chriſto Deo & Homine* unum, alteri titulus eſt *Lignum Vitæ*; ſed conjecturâ planè incertâ, & ut mihi videtur, falsâ. Extat quidem penes me Victorini *Tractatus* hactenus ineditus *de Fabricâ Mundi*, quem ex vetuſto codice Bibliothecæ Lambethanæ deſcripſit vir Cl. Henricus Mauritius S. T. P. Domino Archiepiſcopo à ſacris domeſticis, mihique benignè communicavit. Et ſecundâ jam vice ad fidem MS. codicis recognovit vir doctiſſimus candidiſſimuſque Joannes Batteley, Doctor Theologus ejuſdem Archiepiſcopi Sacellanus. Quis fuit hic Victorinus, in Codice MS. non dicitur. Noſtrum verò eſſe tum ſtylus, tum res ipſa apertè clamant; præſertim cum in eo Chiliaſtarum error manifeſtè defendatur, quem Victorinum noſtrum foviſſe tradit Hieronymus *. Videtur eſſe hic libellus ἀπoσπασμάτιον quoddam ex *Commentariis vel in Geneſin, vel in Apocalypſin* decerptum; quod proinde tum propter venerandam antiquitatem, tum propter celeberrimi martyris famam, hic ſubjungam. Sic ergo habet Codex Lambethanus, vitiosè quidem in nonnullis, quæ ſenſum alicubi minùs clarum reddunt. Conjecturas quaſdam, quas prædicti Doctores ſubminiſtrarunt, in marginem conjecimus.

* De div. Lect. c. 5. 7. 9.

* De Script. c. 74.

† Epiſt. ad Mag. Orat. p. 328. Tom. ii.

* De Script. c. 18.

† De div. Lect. c. 9.

* Loc. cit.

Incipit

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC.

Incipit Tractatus Victorini de Fabrica Mundi.

COgitanti mihi, unà cum animo meo conferenti de fabricâ mundi iſtius, in quo clauſi tenemur; etiam velocitas fabricæ ipſius hæc eſt, ſicut in libro Moſis continetur, quem de conditione ipſius ſcripſit, qui Geneſis appellatur. Totam molem iſtam Deus ſex Diebus ex nihilo in ornamento majeſtatis ſuæ expreſſit; ſeptimo benedictione conſecravit. Idcirco igitur quoniam ſeptenario numero dierum & cæleſtia & terreſtria omnia reguntur: Principii loco de hâc ſeptimâ ‖ ad omnium ſeptimarium regionum metibor; & prout potuero virtutis diem in eam conſummationem conabor exprimere. In principio fecit Deus lucem, eamque duodenario numero horarum die noctuque diviſit: idcircò, viz. ut laboribus hominum requies locum, noctem dies ſuperduceret, rurſus dies ſupervinceret; hâc ſe alternâ vice labor quietis refoveretur, quies exercitatione rurſus diei temperaretur. Quarto die fecit duo luminaria in cœlo majus & minus, ut alterum præeſſet dies, alterum noctis, ſolis & lunæ, cæteraque ſydera poſuit in cœlo, ut lucerent ſuper terram, & diſcernerent tempora, & annos, & menſes, & dies, * & horis præſtationes. Nunc ratio veritatis oſtenditur, quare dies 4. tetras nuncupatur: quare uſque ad horam nonam jejunamus uſque ad veſperam, aut † ſuperpoſitio uſque in alterum diem fiat. Mundus itaque iſte ex quatuor elementis conſtat, igne, aquâ, cœlo, terrâ. Hæc igitur 4. elementa temporum tetradem faciunt; ſol quoque & luna per anni ſpatium 4. tempora efficiunt, Veris, Æſtatis, Autumni, Hiemis: & hæc tempora tetradem faciunt. Et ut ex † aëre longius enarrem, ecce 4 animalia ante thronum Dei, 4 Evangelia, 4 flumina in Paradiſo fluentia, 4 generationes populorum, ab Adam uſque ad Noe, à Noe uſque ad Abraham, ab Abraham uſque ad Moyſem, à Moyſe uſque ad Chriſtum Dominum Filium Dei: & 4 animalia, hominis, vituli, leonis, Aquilæ: & 4 flumina, Fyſon, Geon, Tygris & Euphrates. Homo Chriſtus Ieſus Autor eorum, quæ ſupra memoravimus, tetrade ab impiis comprehènſus eſt. Itaque ob captivitatem ejus tetradem, ob majeſtatem operum ſuorum, & tempora humanitatis ſalubria, frugibus læta, tempeſtatibus tranquilla decurrant. Ideo † aut ſuperpoſitionem facimus. Die quinto terra & aqua fœtus ſuos ediderunt: ac ſic Deus hominem. Die ſexto creata ſunt quæ deerant: de humo inſtruxit Dominum omnium rerum, quæ ſuper terram & ſuper aquam creavit. Priùs tamen Angelos atq; Archangelos creavit, quam hominem finxit, ſpiritalia terrenis anteponens: Priùs enim lux quàm cœlum & terram *: hic ſextus dies paraſceue appellatur, præparatio ſcilicet regni. Adam enim, quem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam conſummavit ‖. Idcirco autem priùs opera ſua conſummavit, quam Angelos creavit, & hominem fabricavit, ne fortè adjutores ſe fuiſſe falſâ dictione aſſeverent: hoc quoque die ob Paſſionem Domini Ieſu Chriſti, aut ſtationem Deo, aut jejunium facimus. Die ſeptimo requievit ab omnibus operibus ſuis, & benedixit eum & ſanctificavit; † hâc die ſolemus ſupponere; idcircò ut die Dominico cum gratiarum actione ad Panem exeamus: & Paraſceue ſuperpoſitio fiat, ne quòd cum Judæis Sabbatum obſervare videamur, quod ipſe Dominus Sabbati Chriſtus per Prophetas ſuos odiſſe animam ſuam dicit; ‖ que Sabbata corpore ſuo reſolvit: Priùs autem cum ipſe Moyſi præciperet, ne Circumciſio diem octavum præteriret, quæ die ſabbato plerumque incurrit, ſicut in Evangelio ſcriptum legimus. Moyſes proſpiciens duritiem populi illius, idcircò die Sabbati Legebamus, * & ſeipſum crucifixit, † prælio quæ ab Allophylis Sabbato ut caperentur, & velut ſeveritatem legis ad evitando diſciplinam formarentur. Et ideo David in Pſ. 6° ‖. pro die octavo, Domino rogat, ne in irâ, neque in furore ſuo arguat eum aut judicet; hic eſt enim reverà futuri illius judicii dies octavus, qui extra ordinem ſeptimanæ diſpoſitionis exceſſurus eſt. Ieſus quoque Nave ſucceſſor Moyſi & ipſe Sabbatum reſolvit; die enim Sabbati præcepit filiis Iſrael ut muros civitatis Jericho tubicinibus circuirent, & bellum Allophylis indicarent. Matthias autem Princeps Judæ Sabbatum reſolvit; nam Præfectum † antiqui Regis Syriæ Sabbato occidit; & Allophylos ſuâ perſecutione ſubjecit. Et apud Mat-

‖ Hoc loco, ut & alibi, Codex MS. valdè vitioſus.

* ſ. Horas per ſtationes.

† Ὑπέρθεσις.

† ſ. Ea re.

† ſ. Autem.

* Supple, creavit.

‖ Deeſt, die ſexto creatus eſt.

† Hanc diem ſolentius ſuperponere convenit.

‖ ſ. Atque.

* Deeſt ſ. quod.

† ſ. Prælioq;

‖ Titulus Pſ. VI. eſt ὑπὲρ τῆς ὀγδόης.

† Antiochi.

SÆC. III. ab An. CC.

Matthæum ſcriptum legimus, Eſaias quoque & cæteri collegæ ejus Sabbatum reſolverunt; † & verum illud & juſtum Sabbatum ſeptimo milliario annorum obſervaretur. Quamobrem ſeptem diebus iſtis Dominus ſingula annorum millia adſignavit. Sic enim cautum eſt; In oculis tuis, Domine, mille anni ut dies una; ergò in oculis Dei ſingula millia annorum conſtituta ſunt, ſeptem enim ‖ habeo oculos domini. Quapropter, ut memoravi, verum illud Sabbatum & ſeptem millia anni, in quo Chriſtus cùm electis ſuis regnaturus eſt. Septem quoque cæli ſunt, illis diebus conveniunt: ſic enim cautum eſt, Verbo Domini cæli firmati ſunt, & ſpiritu oris ejus omnis virtus eorum. Hi ſeptem ſpiritus nomina ſunt eorum * ſpiritus, qui ſupra Chriſtum Dei requieverunt; ut apud Eſaiam Prophetam cautum eſt: & requieſcit ſuper eum ſpiritus ſapientiæ & intellectûs, Sp. concilii, & virtutis, Sp. ſcientiæ & pietatis, & replevit illum ſpiritu timoris Dei. Summum ergò cælum Sapientiæ, 2. Intellectus, 3. Conſilii, 4. Virtutis, 5. Scientiæ, 6. Pietatis, 7. Timoris Dei. Ex hoc ergò tonitrua mugiunt, † flumina extenduntur, ignes conglobant, trabes ardentes apparent, ſydera radiant, comæ horribilis curabitur. Nonnunquam accedit etiam Sol & Luna invicem viſitantur, atque illa ultra formidabilia lumine radiantia in acie aſpectu ejus efficiunt authoritatem totius creaturæ. Juſtus verbo cognomen eſt ei; ſic enim dicit Pater ejus, Eructatum eſt cor meum verbum bonum. Joh. Evangeliſta ſic dicit; In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, hoc erat in principio apud Deum: Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine eo factum eſt nihil. Ergò primus factus creaturæ eſt, ſecundus * hominis humani generis, ut ait Apoſtolus. Hoc igitur Verbum, cum lucem fecit, Sapientia vocatur; cum cælum, Intellectus; cum terram & mare, Conſilium; cum ſolem & lunam, cæteraque clara, Virtus; cum terram & mare excitat, Scientia; cum hominem finxit, Pietas; cum hominem benedicit & ſanctificat, timor Dei nomen habet. Ecce 7 cornula agnuli, 7 oculos Dei, 7 oculi † ſtagnei, 7 oculi, 7 ſpiritus, 7 faces ardentes ante thronum Dei, 7 candelabria aurea, 7 oviculæ, 7 mulieres apud Eſaiam, 7 Eccleſiæ apud † Paulum, 7 Dracones, 7 Angeli, 7 tubas, 7 ſignacula libri, 7 ſeptimanæ, quibus Penticoſte concluditur, 7 ſeptimanæ apud Danielem, item quadraginta tres ſeptimanæ apud Danielem; apud Noe ſeptem omnia munda in arcâ, 7 vindictæ de Cain, 7 anni remittendi debiti, lucerna cum ſeptem Orificiis, 7 columnæ ſapientiæ in domum Salomonis. Nunc igitur de inenarabili Gloriâ Dei & Providentiâ videas memorari, tamen ut mens parva poterit, conabor oſtendere, ut Adam illum per ſeptimanam reformaverit, atque univerſæ ſuæ creaturæ ſubveniret, Nativitate Filii ſui Ieſu Chriſti Domini noſtri factum eſt; quis itaque lege Dei doctus, quis plenus Spiritu ſancto, non reſpiciat corde eâ die Gabriel Angelum Mariæ Virgini evangelizat, quâ die Draco Evam ſeduxit, eâ die Sp. ſanctum Mariam V. mundâſſe, quâ lucem fecit; eâ die in carne eſſe converſum, quâ terram & aquam fecit; eâ die in lacte eſſe converſum, quâ ſtellas fecit; eâ die in ſanguine, quâ terra & aqua fœtus ſuos ediderunt; eâ die in carne eſſe converſum, quâ die hominem de humo inſtruxit; eâdem die eſſe paſſum, in quo Adam cecidit; eâ die reſurrexit à mortuis, quâ lucem fecit, humanitatem quoque ſuam ſeptenario numero conſummat, Nativitatis, Infantiæ, Pueritiæ, Adoleſcentiæ, Juventutis, perfectæ Ætatis occaſum. Judæis quoque humanitatem ſuam etiam his modis oſtendit; cum eſurit, ſitit, cibum, potumque dedit; cum ambulat, † eas eſſe ſcit; cum ſuper cervicalem dormivit; cum autem freta aut procella pedibus ingreditur, ventis imperat, ægros curat, claudos reformat, cæcos eloquentiâ inſtituit, videre Dominum ſe eſſe, ejuſdem duodenario numero dicere, ut ſupra memoravi; per duodenas horas bifariè diviſus eſt lucis & noctis; per has namque horas, menſes, & anni, & tempora, & ſæcula computantur * conſtituta ſunt. Itaque ſine dubio autem diei Angeli 12. noctis Angeli 12. pro numero ſc. horarum; hi ſunt namque 24 teſtes dierum & noctium, qui ſedent ante thronum Dei coronas aureas in capitibus ſuis habentes; quos in Apocalypſi Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ ſeniores vocat, Idcirco quia ſeniores ſunt & aliis Angelis & hominibus.

† ſ. Ut.
‖ ſ. Habet oculos Dominus.
* l. Spirituum.
† ſ. Fulmina.
* ſ. Dominus.
† ſ. Sunt agni Apocal. v. 6.
† ſ Apocalyp.
† ſ. Spicas.
* Deeſt &.

METHODIUS

Digitized by Google

METHODIUS, *Eubulius* dictus, primùm Olympi Lyciæ; ſive Patarorum (eandem enim Epiſcopalem ſedem diſertè facit Suidas*, vel ſi diverſæ fuerint civitates, poterat vigente perſecutione uno eodemque tempore curam Epiſcopalem gerere) deinde Tyri Epiſcopus. Claruit exeunte ſæculo tertio circa an. 290. Non deerant, teſte Hieronymo †, qui illum in Chalcide Græciæ ſub Decio & Valeriano Martyrem factum fuiſſe affirmârunt: & ita quidem poſt Hieronymi tempora Suidas, prætermiſſis aliquot Hieronymi, ſeu potiùs Sophronii interpretis verbis, tradit. At certum eſt, eum diu poſt Decii & Valeriani tempora vixiſſe, Porphyrii æqualem, ſi non ſuperſtitem: adeóque obiit ſub noviſſimâ perſecutione, circa an. ccciii. martyrii coronâ redimitus. Erat, inquit Epiphanius*, *ἀνὴρ λόγιος, καὶ σφόδρα περὶ τῆς ἀληθείας ἀγωνισάμενος. Vir apprimè doctus, acerrimuſque veritatis Patronus.* Scripſit multa nitido, compoſitoque ſermone, quæ ſequuntur.

SÆC. III. ab An. CC. 290.

* In voc. Μεθόδ.

† De Script. c. 83.

* Hæreſ. 64.

OPERA.

DE *Reſurrectione liber contra Origenem*, ex quo fragmenta benè longa extant apud Epiphanium loc. cit. ampliora adhuc excerpta habet Phòtius Cod. 234. & nonnulla Damaſcenus Orat. iii. de Imag. & apud alios paſſim. Integrum opus ad formam Dialogi peragebatur, & in duas, forſan in plures partes ad interloquentium numerum diviſum erat. Certè Damaſcenus, loco laudato, ſecundam Methodii de Reſurrectione orationem citat, & Euſtratius CP. libro *de vitâ functorum ſtatu*, Methodii orationem ad Aglaaphontem allegat, quæ ut ex Epiphanio liquet, nil aliud quam hujuſce operis pars erat.

Περὶ τῶν Γενητῶν, *ſeu de Creatis.* Excerpta habentur apud Photium Cod. 235.

Περὶ Αὐτεξουσίου, καὶ πόθεν τὰ κακά, *de Libero Arbitrio* liber, qui penè integer extat in Editione Combefiſianâ ex tribus excerptis amplioribus Photiano Cod. ccxxxvi. Meurſiano & Sirmondiano congeſtus. Opus integrum Gr. & Lat. prælo paratum penès ſe habuiſſe teſtatur L. Allat. Diat. de Method. p. 340.

Sympoſium decem Virginum, & περὶ τῆς Ἁγνείας, ſeu *De caſtitate.* Habitum eſt per modum Dialogi inter X. pias ſanctaſque mulieres, de rebus hiſce eleganter atque eruditè invicem colloquentes. Ampliſſimas exinde Eclogas exhibet Photius, Cod. 237. alias Euſtathius ab Allatio editus. Tandem opus integrum cum Verſione & Notis ſubjuncta etiam Diatriba *de Methodiorum ſcriptis* edidit, & Alexandro VII. inſcripſit Leo Allatius, Romæ 1556. 8°. Neſcivit id, aut potius ſe ſcire diſſimulavit, eo ipſo tempore licet Romæ agens, Petrus Poſſinus S. J. qui Codicem Græcum à Lucâ Holſtenio acceptum nactus, Latinè vertit, & eidem Alexandro VII. dedicavit, & Lutetiam tranſmiſit; ubi ad alterum Bibliothecæ Mazarinæ Codicem recognitus, & Notis quibuſdam, ſeu potius variantibus Lectionibus illuſtratus, typis Regiis Gr. & Lat. prodiit 1657. Fol. Denique in Auctuario Biblioth. PP. Combefiſ. *Pariſ.* 1672. habetur. De iſto libro olim notavit Photius, magnam partem adulteratam eſſe, eique adjectas eſſe Arianas, & vanas opiniones, aliaſque malè ſentientium fabulas, quæ tamen in hodiernis exemplaribus parcè admodùm, imò vix, ac ne vix quidem reperiuntur.

Oratio de Symeone & Annâ, ſeu in *Feſtum occursûs & Purificationis B. Mariæ*, quam Pet. Pantinus *Antverp.* 1598. in lucem emiſit. Pluribus tamen, iiſque non contemnendis argumentis contendunt Gretſerus, Caniſius, & cum his nuper Caſ. Oudinus*, hanc non eſſe Methodii noſtri, ſed junioris cujuſdam, qui ſæculo nono ſedi Conſtantinopolitanæ præfuit. Verum Leo Allatius Græcorum hoc ſæculo longè doctiſſimus, ex phraſi, elocutione, reliquiſque dicendi formulis, ipſiuſque Methodii teſtimonio, Methodio noſtro vindicat, & objectiones quaſdam in contrarium militantes ſolvere conatur, Diatrib. *de Methodiorum Scriptis* p. 341. Ego certè Methodio Confeſſori potius tribuendam cenſeo.

* Supplem. de Script. in Method.

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC.

Sermo de Martyribus, cujus fragmentum habet Theodoritus, Dial. I. p. 37.

Oratio εἰς τὰ Βαΐα, ſive in *Ramos Palmarum*, quæ tamen an Methodii noſtri ſit, an D. Chryſoſtomi, non ſatis liquet. Extat Gr. Lat.

Libri aliquot *adversùs Porphyrium*, qui paucis quibuſdam fruſtulis exceptis apud Damaſcenum & Nicetam aſſervatis, interierunt.

Commentarii in Geneſim.

Commentarii in Cantica Canticorum. Utrumque opus deſideratur.

De Pythoniſſâ adversùs Origenem: ex quo libro nil reliquum eſt. Interim neſcio quid ſibi velit Leo Allatius, qui Diatrib. Method. 329. ait, Origenis Tractatum de Engaſtrimytho non aliam eſſe quam hanc Methodii tractationem de Pythoniſſâ, cujus hiſtoria legitur I. Regum cap. xxviii. Quæ aliud agenti viro erudito excidiſſe arbitror.

* L. 6. c. 13. Dialogus Ξένων dictus, à Socrate* memoratus, in quo Methodius quaſi Palinodiam canens, Origenem quem libris ſuis antea diu multumque inſectatus fuerat, ſummâ admiratione proſecutus eſt, interiit. Socratis quidem hâc in re fidem pluribus elevare nititur Leo Allatius prædicta Diatrib. p. 331. nullo interim veterum teſtimonio, nullo idoneo argumento ſuffultus.

Omnia Methodii opera & fragmenta, quæ tum haberi poterant, in unum collegit, & unà cum Amphilochio, & Andrea Cretenſi, Gr. Lat. Edidit. Fr. Combefiſ. *Pariſ.* 1644. Fol. notis ſuis illuſtrata.

SUPPOSITITIA.

Περὶ τῶν ἀπὸ συστάσεως κόσμου συμβάντων, καὶ τῶν μελλόντων συμβαίνειν εἰς τὸ ἑξῆς, *Revelationes*, in quibus multa de Turcis, multa de Antichriſto & extremo Judicio prædicta habentur; adeoque Methodio Homologetæ Patriarchæ, vel forſan alteri Methodio Patriarchæ, qui claruit circa annum MCCXL. aſcribendæ videntur. Quod enim eas tanquam genuinas Methodio Paterenſi adſerat Græci Synaxarii Auctor, hujuſmodi teſtimonia apud æquos rerum judices nullius autoritatis ſunt. Extant hæ Revelationes Græcè ſimul ac Latinè inter Orthodoxogr. *Baſil.* Tom. i. & in Biblioth. PP. Tom. iii. Lat.

294. PAMPHILUS, gente Phœnicius, Beryti genere non ignobili natus. Claruit circa an. 294. Relictâ patriâ Alexandriam ſe contuliſſe videtur: erat enim Pierii Alexandrini diſcipulus; deinde Cæſaream Palæſtinæ, in quâ Eccleſiâ presbyterii gradum ſortitus eſt. Tanto erga divinas literas ſtudio exarſit, ut Bibliothecam Cæſareæ extruxerit, in eâq; celebriorum Eccleſiæ Scriptorum libros, quos undecunq; collegerat, tanquam nobiliſſimo armario reponebat, præcipuè verò Origenis opera, quorum maximam partem ſuâ manu deſcripſit. Teſtatur Hieronymus* ſe xxv. Exegeſεων in XII. Prophetas volumina ab Origene elaborata, Pamphili verò manu exarata inibi reperiſſe, quæ tanto gaudio amplexus eſt, ut Crœſi opes ſe reperiſſe gloriaretur. Inter cæteras quibus enituit virtutes ſumma erat Charitas & Munificentia. Si quos enim viderit ad victum neceſſariis indigere, præbebat largè quæ poterat: nec id ſolùm, ſed & multos S. Scripturæ Codices ſumptu ſuo præparabat, quos tam viris, quàm fœminis lectioni deditis promptiſſimè largitus eſt. Anno 307. forſan exeunte, poſt acerbiſſima tormenta, & latera ungulis perſulcata ab Urbano Præſide in carcerem conjicitur. Exacto biennio, cum Firmilianus in Urbani locum ſucceſſiſſet, Pamphilum unà cum ſervo Porphyrio, aliiſque anno cccix. ultimo ſupplicio affecit; quorum cadavera juſſu Præſidis per quatriduum expoſita, ut à carnivoris beſtiis, laniarentur, cum nec fera, nec volucris, nec canis ad ea accederent; tandem funebri cultu ornata & curata conſuetæ ſepulturæ tradita ſunt.

* De Script. c. 75.

Edidit Pamphilus, Euſebii neceſſari ſui & amici ſummi ope adjutus, ex ipſo Origenis Hexaplorum αὐτογράφῳ, quod in Cæſarienſi Bibliothecâ delituit, deſcriptam τῶν LXX. *verſionem Græcam*, prout ab Origene emendata & ſuppleta olim fuerat. Librariorum enim aſteriſcos appoſitos inſuper habentium incuriâ & temeritate factum fuerat, ut innumeris indies mendis & corruptelis

Digitized by Google

ruptelis Editio iſta τῶν LXX. Origeniana inquinaretur. Hiſce ſordibus repurgatam, ſummâque diligentiâ adornatam Editionem ſuam in Eccleſiarum Palæſtinarum uſum (unde *Palæſtina* dicta eſt) ſeorſim evulgavit Pamphilus, ſummo applauſu in Hieroſolymitanâ, aliiſque Orientis Eccleſiis exceptam & decantatam. Luculentum hujus Operis monumentum in Marchali Codice, qui penès Claromontanos Patres Soc. Jeſu eſt, hodienum aſſervari teſtatur Cl. Huetius †, in quo poſt Ieremiæ librum adnotatum eſt, deſcriptum eum eſſe ex Origenis *Hexaplis*, & emendatum ex *Tetraplis* manu ipſius exaratis, idque operâ Pamphili & Euſebii.

† Origenian. l. 3. c. 2. §. 4.

Scripſit adhuc Pamphilus carcere incluſus, præſente etiam & ſubveniente eodem Euſebio, *Apologetici pro Origene libros* V. quibus deinde poſt Pamphili mortem ſextum addidit Euſebius; hancque *Apologiam* ad eos qui pro Chriſti nomine ad metalla damnati exercebantur, conſolationi miſerunt. Ex his primus liber Origenis dogmatibus, vel defendendis vel excuſandis impendebatur; reliqui circa vitam, mores & eruditionem Origenis verſabantur. Primum igitur potiſſimùm elegit Rufinus, quem Latino ſermone explicaret; qui proinde ex ejus verſione inter Origenis & Hieronymi Opera hodienum extat. Ex reliquis verò non niſi pauca quædam Excerpta habentur apud Photium Cod. 118. Non deſunt equidem qui Pamphilum aliquid ſcripſiſſe negent, freti verbis Euſebii ab Hieronymo ‖ ex libris ejus de Vitâ Pamphili adductis, quibus eum nihil ſcripſiſſe, nec proprii quicquam condidiſſe ſermonis præter Epiſtolas nonnullas ad Amicos datas ſubinnuit. Verùm cùm Euſebii verba de Scriptis proprio marte compoſitis intelligi queant, & ipſe porrò Euſebius * ac Photius † ſcriptum à Pamphilo *Apologeticum* eſſe teſtentur, quod & ipſe Hieronymus alibi * agnoſcit; non eſt, cur in hâc re multùm moremur.

‖ Apolog. adverſ. Rufin.
* L. 6. c. 33.
† Cod. 118.
* De Script. c. 75.

LUCIANUS, nobili Proſapiâ ortus, Patriam habuit Samoſata, urbem Syriæ non incelebrem, ejuſdem & Urbis & Nominis cum famoſo illo Chriſtianæ Religionis Deriſore, qui Trajani tempore vixit. Noſter hic Paulo Samoſateno erat ætate ſuppar præcipuè verò claruit circa an. ccxc. Vir tum vitæ continentiâ, tum ſacrarum literarum ſcientiâ conſpicuus †. In primâ ætate Macarium quendam Edeſſenum S. Scripturæ libros interpretantem ſtudioſiſſimè audivit, à quo pulcherrima quæque brevi edoctus ad vitam aſceticam & ſolitariam declinavit. Tandem Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter factus, Scholam illic inſtituit: è quâ plurimi non infimæ notæ Diſcipuli, inque iis Euſebius Nicomedienſis, Maris Chalcedonenſis, Theognis Nicænus, aliique, Sectæ Arianæ poſtmodùm fautores prodierunt; qui à Magiſtri ſui nomine ſe *Lucianiſtas*, vel *Con-Lucianiſtas*, ut ex Arrii ad Euſebium Nicomedienſem Epiſtolâ † liquet, appellavere. Manifeſtò ſanè patet, Alexandrum * Alexandriæ Epiſcopum Lucianum noſtrum tanquam Pauli Samoſateni erroribus faventem accuſâſſe, (Hæreſeωs Marcioniſticæ labem ei impingit Epiphanius †) aitque illum eâ de causâ à trium Epiſcoporum ſuorum ſibi invicem ſuccedentium communione pluribus annis receſſiſſe, & collectas ſeorſim celebrâſſe. A nefandæ Hæreſeωs crimine Baronius * Lucianum purgare conatur at nullis Veterum teſtimoniis nixus. Facilè concedimus eum Schiſmate tandem emerſiſſe, quod & prædictus Alexander indicare videtur: an verò errores penitus depoſuerit vel retractaverit, non ſatis conſtat. Non poſſum tamen quin in illius gratiam, quæ de eo habet Suidas *, huc traham, nempe divinorum Dogmatum puritatem apud hunc præ omnibus illius ætatis viris pulcherrimè, ſummoque ſtudio conſervatam fuiſſe, ejuſque de rebus divinis ſententiam ex Epiſtolis, quas ſcripſit, ſanè præſtantiſſimis cuivis apertiſſimè liquere. Anno cccxi. Maximino Imp. qui Perſecutionem adversùs Chriſtianos recèns renovârat, tunc Nicomediæ agente, illuc perductus eſt Lucianus; ubi Apologeticâ Oratione pro fide ſuâ coram ipſo Imperatore habitâ in carcerem conjicitur: & memorabile ſanè eſt, quòd de eo refert Philoſtorgius *: quòd cùm in carcere conſtitutus neque Eccleſiam, neque altare haberet; cumque ob vincula & plagas ne loco quidem ſuo ſe movere poterat; ſupinus jacens ſupra proprium pectus *tremendum Euchariſtiæ* ſacrificium 294.

† Suid. in voc. Auxlar. & Act. Lucian. ap. Sur. Jan. 7.
† Ap. Theod. Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 4.
* Ibid. c. 4.
† Hæreſ. 43.
* Ad Ann. cccxi. cccxviii. not. in Martyrolog. Jan. 7.
* Loc. cit.
* Hiſt. Eccleſ. l. 2. c. 13. Euſeb. l. 8. c. 13. l. 9. c. 6.

SÆC. III. ab An. CC. cium peregit, & tum ipſe participavit, tum aliis eum inſtar chori ſacri undique cingentibus participandum dedit. Capite truncatus eſt Nicomediæ eodem anno cccxi. ejuſque corpus, ut videtur, in mare projectum; quod Delphinus poſtea ad littus deportavit, circa fauces Sinûs Nicomediæ inibi ſepultum: in cujus honorem & memoriam Helena Conſtantini M. Mater Urbem eo in loco condidit, quam Helenopolim cognominavit.

Hebraicè doctus, varias *Veteris Inſtrumenti Verſiones* Græcas inter ſe contulit; crebraſque, quæ ex Librariorum incuriâ irrepſerant, labes vetuſtiorum & probatæ fidei Codicum ope ſuſtulit, & ad primævam puritatem iſto modo reſtitutam τῶν LXX. interpretationem accuratè magis adhuc ex Hebraicis exemplaribus emendavit. Editio Bibliorum iſta, *Lucianea* demum dicta, Nicomediæ ſub Conſtantino M. apud Judæos in pariete armarii calce circumlita, ubi cuſtodiæ gratiâ poſita fuerat, inventa eſt, propriâ ipſius manu exarata; ut Synopſεως S. Scripturæ Autor * memoriæ prodidit. De eâ etiam teſtatur Hieronymus †, apud omnes Eccleſias Orientales ab Antiochiâ Conſtantinopolim uſque obtinuiſſe. Sed cum reliquis dudum evanuit.

Scripſit item Lucianus *De Fide* libellos, atque in iis forſan brevem illam fidei Expoſitionem, quæ habetur ap. Athanaſ. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 693. & Socrat. l. 2. c. 10. quamque Synodi Antiochenæ Patres anno cccxli. protulerunt, ſeque ipſius Luciani manu ſcriptam repeririſſe affirmârunt: De hâc quidem formulâ dubitat Sozomenus *, num verè Luciani ſit; fatetur tamen in reliquis cum fide Nicænâ conſentire, tantùm τὸ ὁμοούσιον in eâ deeſſe; quod ſuppoſito eam à Luciano conditam fuiſſe, mirandum non eſt: cùm illud vocabulum poſt ejus demum tempora crebro uſu uſurpari cœpit.

Epiſtolas etiam aliquot exaravit Lucianus; è quarum unâ ad Antiochenos è carcere Nicomedienſi datâ extat extrema clauſula apud Chronici Alexandrini Autorem. Orationem Apologeticam cujus meminit Euſebius *, ab eo potiùs coram Imperatore vivâ voce pronunciatam, quam ſcripto editam exiſtimo.

* Ap. Athanaſ. Tom. ii.
† Apolog. adverſ. Rufin. Tom. ii. p. 225.
* L. 3. c. 5.
* Loc. cit.

296. PHILEAS, ex Thmui, amplâ in Ægypto ad Oſtium Mendeſium Urbe, originem duxiſſe videtur; floruit hujus ſæculi fine circa an. ccxcvi. Nobili genere ortus, opibus, divitiiſque locupletatus, in Philoſophiæ ſtudiis & Græcorum diſciplinis admodùm clarus. Cunctis in Patriâ honoribus ac muneribus ſummâ cum laude perfunctus, tandem Urbis ſuæ Epiſcopatum geſſit. Fervente ſub Maximino Perſecutione anno cccxi. capite truncatur. Uxoratum fuiſſe etiam mortis tempore clarè indicat Euſebius *, dum de ipſo & Philoromo Martyrii ſocio narrat, quòd cùm amici & cognati, atque etiam ipſi magiſtratus & Judex eos cohortarentur, ut ſui ipſorum miſereri, & uxoribus ac liberis ſuis conſulere vellent; his tamen omnibus adduci non potuerint, ut vitæ conſervandæ causâ divinas leges de confeſſione & negatione nominis Chriſti latas contemnerent. Scripſit *Epiſtolam ad Thmuitas* ſuos de Martyriis quæ Alexandriæ per id tempus contigerant, & cruciatibus quos Martyres virili & invicto animo pertulerunt. Nobile hujus Epiſtolæ Fragmentum habet Euſebius †, eandemque proculdubiò deſignat Hieronymus *, dum ait Phileam elegantiſſimum libellum de Martyrum laude compoſuiſſe.

* L. 8. c. 9.
† L. 8. c. 10.
* De Script. c. 78.

296. HESYCHIUS, Epiſcopus Urbis alicujus in Ægypto, claruit ſub hujuſce ſæculi finem. Martyrium ſubiit ſub Maximino anno cccxi. Eandem quam & Lucianus, operam corrigendis & emendandis Græcæ τῶν LXX. *Verſionis* exemplaribus navavit. Novam horum Editionem ab eo adornatam amplexæ ſunt, & uſurpârunt Ægypti & regionum vicinarum Eccleſiæ, teſte Hieronymo *.

Euſeb. l. 8. c. 13.
* Apolog. adverſ. Rufin. Tom. ii. p. 225.

Scri-

SÆC. III. ab An. CC.

Scriptores Gentiles, qui hoc Sæculo Chriſtianiſmum oppugnârunt.

DOMITIUS ULPIANUS, natione Syrus, ex Phœnice oriundus, Papiniani diſcipulus, juris peritiſſimus. Claruit an. Chr. ccxx. ſub Alexandro demum Severo Sacrorum Scriniorum Magiſter, Præfectus Annonæ, denique Prætorio Præfectus, à Prætorianis occiſus. Chriſti fidem non modò Judaicam Superſtitionem vocat, verùm libro ſeptimo de Offic. Proconſ. nefaria Principum reſcripta collegit (teſte Lactantio *) ut doceret, quibus pœnis affici oporteret eos, qui ſe cultores Dei confiterentur.

* De Juſtit. l. 5. c. 11.

PORPHYRIUS, vernaculo nomine *Malchus* dictus, ortu Tyrius, vitæ inſtituto Philoſophus. Claruit an. Chr. cclxx. Obiit, ut videtur, ineunte ſequente ſæculo, vel paulò poſt. Neſcio plane an fidem meretur quod de eo refert Nicephorus *, qui tamen Euſebium hac in re teſtem citat, Porphyrium primo quidem fuiſſe Chriſtianum; verùm cum à Chriſtianis quibuſdam Cæſareæ verberatus eſſet, nec injuriam illam bene concoquere poſſet, atrâ bile percitum Chriſtianiſmum ejuraſſe, atque ad Chriſtum Chriſtianorumque Scripturas impiis conviciis proſcindendas animum appuliſſe. Nicephoro præiviſſe videtur D. * Auguſtinus qui Porphyrium vanæ Scientiæ tumore inflatum à Chriſti ſaluberrima humilitate reſiliiſſe ſcribit. An verò de abdicatâ Chriſti profeſſione, an potiùs quòd cum ſacra volumina legiſſet, ſaluberrimam Chriſti fidem amplecti recuſaret, intelligendus ſit Auguſtinus, mihi haud ſatis manifeſtò liquet. Inter varia quæ condidit, volumina, edidit, in Siciliâ tunc agens, *contra Chriſtianos* libros XV. in quibus id præcipuè penſi habuit, ut S. Scripturæ autoritatem, cui quaſi fundamento innixa eſt Chriſtiana religio, convelleret. Hinc primo libro de contrarietate & contradictionibus in Scripturâ deprehenſis egit, tertio libro explicationem Scripturæ inter Chriſtianos tunc temporis receptam, ac imprimis allegoricam ſugillavit: quarto Hiſtoriam Moſaicam & Judæorum Antiquitates impugnavit: duodecimo & decimo tertio contra Danielis Prophetiam diſſeruit, aliis Evangeliorum fidem evertere conatus eſt. Unde *rabidus adversùs Chriſtum canis* audit Hieronymo *, τὴν καθ' ἡμῶν συσκευὴν ἐπιβολῇ μόνος προβεβλημένος, inquit Euſebius †. Iſta Porphyrii ſcripta Theodoſius Magnus ‖ lege latâ igne aboleri juſſit: ex quibus tamen plurima, eaque ampliſſima Excerpta aſſervantur apud Euſebium Hiſt. Eccleſ. l. 6. c. 19. (ex libro Porphyrii 3°.) præparat. Evangelic. l. 1. c. 9. (ex lib. 4.) l. 5. c. 1. l. 10. c. 9. (ex l. 4.) & aliud apud Hieronymum Præfat. in I. lib. Comment. in Epiſt. ad Galat. Tom. ix. p. 159. Porphyrium noſtrum eundem cum Publilio Optatiano Porphyrio, Panegyrici ad Conſtantinum nugaci planè ac inepto poëmate comprehenſi Auctore, facit Cardinalis Baronius; quem proinde ridet Joſephus Scaliger, Animadvert. ad Euſeb. Chron. p. 250. verùm ex tunc recèns editis veterrimis hiſce monumentis, ipſe Baronius errorem ſuum haud gravatim correxit ad an. cccxxv. Extat Poëmation iſtud præmiſſâ Porphyrii ad Conſtantinum ejuſque ad Porphyrium epiſtolâ M. Velſeri notis & Chriſtiani Daumii Spicilegio Critico illuſtratum, inter Velſeri opera reliquis ejus lucubrationibus in noviſſimâ editione præfixum.

* Lib. 10. c. 36.
* De Civit. Dei l. 10. c. 28.
* De Script. Eccleſ. in Præfat.
† De Præp. Evang. l. 10. c. 9.
‖ Ext. C. de Sum. Trin. l. 3.

Finis Tertii Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM ARIANUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. IV. ab An. CCC.

ORitur cum hoc Sæculo dira, ſiqua unquam alias, Perſecutio, nempe an. ccciii. Februar. XXIII. Inchoata eſt decima ſub Diocletiano, Maximiano, &c. Perſecutio, quæ in annum uſque undecimum protrahitur. Hinc Eccleſiatum everſio, reditus Sacri in fiſcum redacti, bonorum ſpolia, multiplex & miſeranda Chriſtianorum ſtrages, ſupplicia undique conquiſita, omnique crudelitatis genere excogitata, faces incenſæ pedibus ſinguliſque membris admotæ, donec decocti omni cute vis ignis ad intima viſcera penetrâſſet; corpora cremata, & in pulverem comminuta, & in flumina ac mare jacta. Inſulæ, Carceres, metalla, notante Lactantio c. 22. leves erant pœnæ: ignis, crux, feræ, quotidiana erant & facilia, in cauſa capitis, animadverſio gladii, admodum paucis, quaſi beneficii loco deferebatur, qui ob merita vetera impetraverant bonam mortem. Totam hujuſce perſecutionis ſeriem fusè depingit Euſebius: fusè non minus, ac eleganter, Lactantius; qui omnia ejus arcana, ortum, progreſſum dilucidè aperit; è quo multa hac de re haurire licet, quæ apud alios fruſtra quærantur. Tandem an. cccxii. Imperatore Conſtantino Chriſti fidem amplectente, novam induit faciem Eccleſia Chriſtiana, ubique ornata, dotata, legibus munita, decreſcente indies Ethnicorum Superſtitione. Oritur hæreſis Ariana, quæ Chriſto Deitatem detrahit, & in Creaturarum claſſem redigit, filium patri eſſe ὁμοούσιον ϗ συναΐδιον negans, mox à Concilio Nicæno, Oecumenicorum primo, an. cccxxv. damnata. Regnante Conſtantio, vires recolligit, ejuſque præſidio fulta in Catholicos ubique graſſatur, & in novas Semiarianorum, Photinianorum, Aetianorum, Eunomianorum, Macedonianorum, &c. Sectas diffunditur, quas Synodus II. Generalis CP. habita an. ccclxxxi. anathemati ſubjicit, & Theodoſius M. authoritate ſua & legibus, quas tulit, comprimit. Magnas in Africâ turbas dant Donatiſtæ, à poteſtate tum Sæculari, tum Eccleſiaſticâ ſæpius repreſſi. Juliano ad imperium evecto recrudeſcit Gentiliſmus, excitatâ in Chriſtianos graviſſima perſecutione. Verùm hæc nubecula cito tranſiit, occiſo Juliano an. ccclxiii. Jovianus mox in Imperatorem levatus, doctrinam Catholicam fovebat, epiſcopos exules ſedibus reſtituit; ſed eo poſt octo fere menſes, è rebus humanis exempto, Valens, Valentiniani frater, Orientalis Imperii Gubernaculis admovetur, qui hæreſi Arianæ palàm favebat, ejuſque aſſeclas dignitatibus auxit, honoribus ornavit; depreſſis ubique & vexatis Catholicis uſque ad an. ccclxxix. quo Theodoſius M. in imperii conſortium à Gratiano aſcitus, catholicis pacem, quietem, præſidium dedit; hæreſes quaſcunque compeſcuit, & per XVI. annos imperium feliciter adminiſtravit.

SCRIPTORES.

SÆC. IV. ab An. CCC. 301.

PETRUS, ſi non ortu, ſaltem inſtitutione & officio Alexandrinus, Scriptorum omnium hujus ævi agmen ducit, & quidem meritò. Erat enim, teſte Euſebio *, *θεῖον ἐπισκόπων χρῆμα, divinum Epiſcoporum decus*, Chriſtianæ Religionis Doctor eximius; cùm ob totius vitæ ſanctimoniam, tùm ob ſacrarum literarum ſtudium ac peritiam venerabilis. Ad pietatem juxta & ſacras literas à Theonâ Epiſcopo formatus eſt, cui deinde ipſo anno ſæculari Chriſti 300. in ſede Alexandrinâ ſucceſſit. Elapſo ferè in Epiſcopali munere triennio, exorta eſt Perſecutio à Diocletiano anno ccciii. excitata: ex quo per reliquum vitæ tempus ob ingruentem tempeſtatem arctiore diſciplinâ ſeſe exercuit Petrus, communique Eccleſiarum utilitati pro virili proſpexit. Sub hâc Perſecutione diu eum in carcere detentum fuiſſe neceſſe eſt; ſi modò vera ſint, quæ de diſſidio illum inter & Meletium Lycopolitanum in Thebaide Epiſcopum ex incertis, ut opinor, ſi non fictis, Meletianorum Actis Epiphanius † refert. Mihi quidem in re incertâ divinanti probabile videtur, Petrum ſub Diocletiano vel Galerio Maximiniano in cuſtodiam traditum, poſtmodùm vinculis abſolutum, demum ſub Maximino paſſum eſſe. Certè luculenter tradit Euſebius *, qui hâc ipſâ tempeſtate in Ægypto verſabatur, ibi etiam in carcerem detruſus, Petrum nullum ob crimen comprehenſum, præter omnium expectationem ſubitò & abſque ullâ probabili cauſâ ſolo Maximini juſſu capite truncatum eſſe. Hoc ei contigit anno perſecutionis nono, Epiſcopatûs ſui duodecimo, Chriſti cccxi.

* L. 9. c. 6.
† Hæreſ. 68.
* Loc. cit.

Scripſit eorum cauſâ, qui in prædictâ Perſecutione lapſi eſſent, *Librum de Pœnitentiâ*; ex quo ſuperſunt hodie Canones XV. variis Pœnitentium caſibus accommodati; qui habentur Gr. Lat. Concil. Tom. I. cum Balſamonis verò & Zonaræ Scholiis Synodici ſeu Pandect. Canonum Tom. ii. Alium item *librum De Divinitate*, ex quo loca quædam adferuntur Concilii Epheſini Act. I. p. 508. Act. vii. p. 836. Concil. Tom. iii. Concilii Chalcedonenſis Act. I. p. 286. Concil. Tom. iv. ſed poſtremo huic excerpto Græca deſunt.

Aſcribitur ei *Diatriba de Paſchate* quæ ſæpius extat MSS. quamque in Uranologio ſuo edidit Petavius, verum an ejus ſit, non immerito dubitatur.

ANASTASIA, Fæmina Romana, genere, conjugio, opibus, maximè verò Chriſtianæ fidei, quam à matre Flaviâ hauſerat, profeſſione nobiliſſima; uxor Publii viri clariſſimi, ſed erga Chriſtianam Religionem, eoque nomine adversùs Uxorem etiam, malè animati; quem Diocletianus ad Perſas Legatum miſit. Anaſtaſia Martyrium anno ccciii. obiiſſe dicitur. Extant duæ *Epiſtolæ*, ſi modò genuinæ ſint, ab eâ ad Chryſogonum ſanctiſſimum Confeſſorem non longè ante Martyrium è carcere ſcriptæ, unâ cum Chryſogoni *Reſponſis*, apud Suidam in voce Χρυσόγονος. 301.

HIERAÇAS, genere Ægyptius ex oppido Leontone, acutiſſimo ingenio præditus, omnique meliori literatura, univerſis Græcorum & Ægyptiorum diſciplinis, ac imprimis medicinæ ſcientiâ imbutus; quibus admirabilem planè vitæ ſanctimoniam adjunxit: ita ut plurimos ex Ægyptiis Monachis in errores ſuos pertraheret. Docuit enim Reſurrectionem ſolius eſſe animæ, & merè ſpiritualem; Pueros ante rationis uſum mortuos æternâ ſalute excidere; Melchiſedecum eſſe Spiritum Sanctum; Nuptias denique Chriſtianis illicitas eſſe, Veteris quippe Teſtamenti proprias: unde neminem 302.

in

SÆC. IV. ab An. CCC. in cœtum ſuum admiſit, niſi Virgines, Monachos, Continentes, & Viduas. Claruit circa an. ccċii. Obiit nonagenarius. Scripſit *Commentarios in Scripturam, lucubrationes in Hexaemeron*, & alia quædam ex ſacris deprompta literis quibus & *Pſalmos* multos à ſe compoſitos adjecit. Extant Fragmenta quædam apud Epiphan. Hæreſ. 67.

303. ARNOBIUS, gente Afer, claruit anno ccciii. Apud Siccam Veneream, mediterraneam Africæ urbem, Rhetoricam docuit, religione Gentilis quam ſtrenuè propugnavit: tandem ut fidem Chriſti amplecteretur, ſomniis admonitus, Baptiſmum ab Epiſcopo impetrare non potuit, donec edito *adversùs Gentiles* libro ſanè elegantiſſimo, veluti certiſſimo pignore fidei ſuæ ſinceritatem teſtatus ſit. Converſionis ſuæ tempus ipſe deſignat, cùm ait, trecentos eſſe annos fermè minùs vel plùs aliquid, ex quo cœpimus eſſe Chriſtiani. Rectè dicit, *plùs vel minùs aliquid:* Scripti enim ſunt hi libri anno ccciii. vel non diu poſt, exortâ jam perſecutione. De obitu ejus nihil conſtat. Stylum ejus tanquam inæqualem & nimium, librumque ejus abſque operis ſui partitione confuſum carpit Hieronymus †; rigidè ſatis, & immeritò meo quidem judicio. Habet enim ſtylus Arnobianus ſuam eloquentiam, & dictionem planè florentiſſimam: nec operi deeſt methodus concinna & benè ordinata, ut cuivis attentè legenti apertè conſtabit. Dogmata quædam habet forſan minùs Catholica; quæ homini è Gentilium tenebris recèns erumpenti, & nondum Chriſtianæ fidei elementis ſatis inſtructo condonanda ſunt.

Vid. Hieron. Chron. ad ann. cccxxvii.

† Ep. ad Paulinam p. 104.

Extant *Adversùs Gentes* libri VII. typis impreſſi *Romæ* 1543. *Baſil.* 1546. *Pariſ.* 1580. *Antverp.* 1582. cum notis Canteri. *Genevæ* (per Heraldum) 1597. *Pariſ.* 1605. *Hamburg.* (per Elmenhorſtium) 1610. *Duaci* (per Stewechium) 1634. *Lugd. Bat.* 1651. 4°. cum integris Variorum Commentariis, demum *Pariſ.* 1666. ad calcem Cypriani cum Ph. Priorii & ſelectis aliorum notis.

Circumferuntur etiam ſub ejus nomine *Commentarii breves in Pſalmos* CL. quos eſſe Arnobii junioris opus eruditis dudum ſuboluit.

303. L. CÆLIUS LACTANTIUS FIRMIANUS, claruit præcipuè anno ccciii. & deinceps. Patriam habuit Italiam, forſan Firmio, quod agri Piceni oppidum eſt ad oram maris Hadriatici, oriundus; indeque Firmiani nomen traxiſſe videtur: quod tamen ſolâ conjecturâ nititur. Arnobium Siccæ tunc in Africâ docentem magiſtrum ſortitus eſt: ſub quo adoleſcentulus adhuc conſcripto *Sympoſio* elegantiſſimum præcocis ingenii ſpecimen dedit. Inde Nicomediam quam Diocletianus impensè nimis ornare, urbique Romæ coæquare ſtudebat, accitus eſt; ut juventuti eloquentiæ ludum aperiret. Verùm diſcipulorum penuriâ, in Græcâ præſertim civitate, adactus, ad ſcribendum ſe contulit; & inter alia, exortâ jam Perſecutione, Chriſtianæ Religionis cauſam adversùs quoſvis hoſtes importunos, ac imprimis contra Hieroclem Bithyniæ Præſidem (qui author & conſiliarius excitandæ Perſecutionis fuerat; duoſque libellos, quos Φιλαληθεῖς inſcripſit, πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς compoſuerat) graviſſimis rationum momentis, omnibuſque eloquentiæ nervis vindicavit. Demum Conſtantino ſummâ rerum potito, in Galliam evocatur; ut Criſpum Cæſarem Conſtantini filium primogenitum Latinis literis erudiret. Obiit extremâ ſenectute, ſed quo anno non liquet. Adeò in hâc vitâ pauper, ut (quod ex Euſebio * tradit Hieronymus †) plerunque etiam neceſſariis indiguerit. In Gentilium Theologiâ plurimum valuit; in Chriſtianæ fidei principiis μυστικωτέροις parùm exercitatus: unde Hieronymus. *Lactantius quaſi quidam fluvius eloquentiæ Tullianæ, utinam tam noſtra confirmare potuiſſet, quàm facilè aliena deſtruxit.* Nævos qui in ſcriptis ejus notantur, de divinitate, de æternâ filii exiſtentiâ, de animarum præexiſtentiâ, & futuro poſt hanc vitam ſtatu, de fine ſæculi, & mille annorum imperio, de adventu Eliæ multos ad Dei cultum converſuro, aliiſque capitibus, de quibus obſcurè, incautè, quandoque etiam periculosè locutus ſit, excuſabunt apud candidos

* Chron. ad ann. cccxviii.

† Ep. ad Paulinam p. 104.

didos rerum æſtimatores ſæculi quo vixit, circa iſtas res imperitia; dogmata ipſa paulò abſtractiora, necdum à Theologis dilucidè explicata, nec Synodorum decretis definita, & in quibus ὁμοψήφους habuit complures præcedentium ſæculorum Patres; diligens ejus profanarum literarum ſtudium, & continua ferè adverſùs Gentiles certamina, quæ totum occupabant hominem, animumque à penitiore doctrinæ Chriſtianæ examine revocabant. Stylus illi terſus, nitidus, facilis, fonte quodam eloquentiæ nativo ſponte fluens. Scriptor ſanè eſt mirè elegans & diſertus, Chriſtianorum omnium ſine controverſiâ facundiſſimus; unde *Cicero Chriſtianus* vulgò audit, nec deſunt qui eum Ciceronem non æquâſſe modò, ſed & præcelluiſſe volunt. Id citra invidiam dici poteſt, illum ab ipſo Ciceronis ævo, dictionis nitore & puritate vix ullum habuiſſe parem, neminem ſuperiorem.

SCRIPTA.

INſtitutionum libri VII. quorum primus *de falsâ Religione* agit, *Gentilem* theologiam impugnat, & divini Numinis unitatem aſſerit. Secundus originem *erroris* circa res divinas humani, & fœdiſſimi in idololatriam lapsûs cauſas inveſtigat. Tertius circa *falſam ſapientiam* verſatur, & vanitatem Philoſophiæ Gentilis oſtendit. Quartus *veram ſapientiam*, Chriſtianæ nempe religionis dogmata proponit. Quintus *de juſtitiâ* tractat, eamque penès Chriſtianos ſolos haberi demonſtrat: Gentilibus eos pœnis & tormentis divexantibus nefariæ crudelitatis accuſatis. Sextus de *vero cultu* & tam interno mentis, quàm externo, quod in actionibus ſitum eſt, officio diſſerit; & errores Philoſophorum circa iſtam materiam arguit. Septimus *vitam beatam* argumentum habet, animarum immortalitatem probat, futurum vitæ ſtatum, & extremum judicium depingit, & à rebus corporeis & caducis ad æterna, & divina objecta mentem revocat. Scripti ſunt hi libri ſub Diocletiani Perſecutione; quod ipſe Lactantius * apertè ſatis teſtatur, non quod multi volunt, ſub Licinianâ: Inſcriptiones enim ad Conſtantinum M. quæ in librorum 1, 2, 4, & 5. fronte comparent, nec antiquiores editiones, nec melioris notæ Codices MSS. agnoſcunt; ideoque ab alienâ manu fluxiſſe cenſendæ ſunt. * L. 5. c. 2, 4.

Inſtitutionum Epitome, ſed mutila, trium ſolummodò poſteriorum librorum compendium exhibens.

De Irâ Dei.

De Opificio Dei.

De Mortibus Perſecutorum. Hunc libellum, cujus poſt Hieronymum vix quiſquam veterum meminit, primus in lucem protraxit Steph. Baluzius, & cum ampliſſimis notis edidit, Miſcell. Tom. ii. p. 1. deinde brevibus Scholiis ornatus ſeorſim prodiit *Oxon.* 1680. 12°. *Aboæ* 1684. 8°.

Fragmentum parvum de *Extremo Judicio*, libri de Mortibus Perſecutorum calci adnexum, & unà cum eo à Baluzio primùm editum.

SCRIPTA, QUÆ NON EXTANT.

Sympoſium.

Grammaticus.

Ὁδοιπορικὸν, *Carmen Heroicum* de itinere ſuo ab Africâ ad Nicomediam.

Ad Aſclepiadem libri II.

Ad Probum Epiſtolarum libri IV.

Ad Severum Epiſtolarum libri II.

Ad Demetrianum Epiſtolarum libri II. Hieronymus Comment. in Galat. IV. octavum ad Demetrianum Epiſtolarum librum citat, memoriæ, ut videtur, lapſus; integrum enim Epiſtolarum Lactantianarum volumen non niſi octo libros continebat, ex quibus Epiſtolæ ad Demetrianum Septimum & Octavum conſtituebant, ac proinde in Catalogo ipſe Hieronymus

Q co-

eodem ordine, ac numero, recenſet quo ſupra à nobis enumerantur.

SPURIA.

C*Armen de Phœnice*, à Gentili quodam ſcriptum.
Carmen de Paſchate Venantii Fortunati eſt.
Carmen de Paſſione Domini, in quo de adoratione crucis agitur, ut alia taceam.

Prodierunt Opera Lactantii *Romæ* 1465. 1470. 1474. *Venet.* 1472. 1478. 1483. 1490. 1497. 1502. 1509. (fol.) 1515. *Pariſ.* 1513. (4°.) *Florent.* 1513. *Venet.* 1521. 1535. *Baſil.* 1521. (4°.) 1523. 1532. 1563. (fol.) *Antverp.* 1539. 1555. 1568. *Lugd.* 1532. 1553. 1556. 1567. (16°.) *Colon.* 1544. *Pariſ.* 1563. 1589. *Antverp.* 1570. (8°.) 1579. 1587. *Genevæ* (editio accuratiſſima per Torneſium) 1613. (16°.) *Lugd.* 1616. (16°.) *Romæ* 1650. (fol.) *Lugd. Bat.* 1652. 1660. (8°.) *Oxon.* 1684. *Cantabrig.* 1685. (8°.) Cæteris editionibus præſtat *Lugduno-Batava*, quam anno 1660. Servatius Gallæus cum doctiſſimis Variorum notis edidit, quibus ſuas planè eruditiſſimas addidit.

303. DOROTHEUS, (alius omnino à Dorotheo Presbytero Antiocheno, quem Diocletianus baphii apud Tyrum Procuratorem conſtituit, de quo Euſebius l. 7. c. 32. Alius à Dorotheo Diocletiani Cubiculario & Martyre; de quo idem lib. 8. c. 1. 6.) Tyriorum Urbis, ut volunt, Epiſcopus: Presbyterum quidem cum Martyrologio Romano faciunt recentiores; quod non aliunde profluxiſſe videtur, quam quod hunc cum Dorotheo Antiocheno male confundunt: cui errori non leve robur addidit, præfationis, quam mox dabimus, interpres Latinus, qui noſtrum Presbyterum vocat, πρεσβύτην nempe per *Presbyterum* reddens. Claruiſſe dicitur Dorotheus noſter an. ccciii. multa ſub Diocletiani perſecutione paſſus, tandemque in exilium miſſus: ſedatâ tempeſtate ad Eccleſiam ſuam rediit, ad Juliani uſque tempora ſuperſtes, ſub quo ad Odyſſeam civitatem aufugit, ubi à Juliani præfectis comprehenſus, poſt varia tormenta vitam Martyrio finivit, ætatis an. cvii. Verùm incerta eſſe hæc omnia, & plane conficta, mox patebit, nullius Scriptoris, Sæculo ſexto antiquioris, teſtimonio fulta. De eo enim, excepto unico Anonymo, è quo ſua deſumpſerint Martyrologii Romani & Menologii Græci conditores, paucique alii, altum plane eſt ſilentium. Plures Eccleſiaſticos Commentarios Dorotheus noſter ſcripſiſſe dicitur; circumfertur hodie ſub ejus nomine *Synopſis de vita & morte Prophetarum, Apoſtolorum & diſcipulorum Domini*, quæ Latinè habetur, Bibliothec. PP. Tom. iii. & ad calcem Salviani *Romæ* 1564. f. Spuriam eſſe, & ad fabulas putidiſſimas relegandam, nemo non videt. De hac Synopſi ejuſque Auctore, aquam mihi diu hæſiſſe fateor; donec totius pene fabulæ Scenam aperuit Anonymi cujuſdam fragmentum Græcum, quod ex duobus Cod. MSS. Baroccianis, uno nempe N. 206. alteroque Anaſtaſii Nicæni quæſtionibus in Sacram Scripturam ſubjuncto N. 142. manu ſua deſcriptum, mihi pro ſua humanitate communicavit Hen. Dodwellus. Multas quidem continet aniles fabulas nullo antiquitatis ſuffragio nixas, nullo ordine diſpoſitas; haud pauca tamen neutiquam contemnenda, quæ non modo ad Synopſin hanc Dorotheanam, ſed & alia hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capita illuſtranda apprimè conferunt; integrum igitur fragmentum Latinâ verſione ornatum hic ſubjiciam, deinde obſervationibus nonnullis illuſtrabo. Ut ad Codices MSS. ex quibus deſumptum eſt recenſerem, nec per valetudinem nec per otium licuit. Vereor ne amicus, cujus opera in deſcribendo apographo Dodwelliano uſus ſum, nimis hinc inde feſtinarit. Variantes quaſdam lectiones quas à Cl. Dodwello accepi, vel uncis incluſi, vel in marginem conjeci.

Σύγ-

Σύγγραμμα ἐκκλησιαστικὸν περὶ τῶν ο΄ μαθητῶν τοῦ κυρίου Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου, ἀρχαίου ἀνδρὸς πνευματοφόρου, καὶ μάρτυρος γεγονότος ἐν τοῖς καιροῖς Λικινίου καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων.

Οὗτος ὁ προλεχθεὶς ἀοίδιμος ἀνὴρ καὶ συγγράμματα καταλέλοιπεν Ῥωμαϊκά τε καὶ Ἑλληνικά, ἐπειδήπερ καὶ ἑκατέρων τῶν γλωσσῶν ἔμπειρος ὑπῆρχεν, γέγονεν δὲ καὶ πολυΐστωρ δι' εὐφυΐαν· μετὰ τὴν πλάνην τὴν Διοκλητιανοῦ καὶ Λικινίου κατέλαβεν καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν παροικίαν, καὶ τὴν ἰθύνων τῆς ἐν Τύρῳ Ἐκκλησίαν μέχρις Ἰουλιανοῦ τοῦ Τυράννου, καὶ ἐπειδήπερ οὐκ αὐτοφανῶς ἀλλὰ κρυπτῶς διὰ τῶν Ἀρχόντων Ἰουλιανὸς ἀνῄρει τοὺς Χριστιανούς, πάλιν ὁ Δωρόθεος κατέλαβεν τὴν Ὀδύσσου πόλιν, ἔνθα καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουλιανοῦ Ἀρχόντων, καὶ πολλοὺς αἰκισμοὺς ὑπομείνας, ἐν βαθυτάτῳ γήρᾳ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν ταῖς βασάνοις ἐναπέθανεν, ἑκατὸν καὶ ἑπτὰ ἐτῶν ἤδη τυγχάνων. Οὗτος τοίνυν ὁ μέγας πρεσβύτης καὶ συγγράμματα ἡμῖν ἐκκλησιαστικὰ καταλέλοιπεν, ἐν οἷς καὶ τὰ περὶ τῶν ο΄ μαθητῶν τοῦ σωτῆρος ἱστόρησεν, καὶ ἔνθα ἕκαστος τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων τὸν βίον ἐτέλεσεν.

Ἐν πρώτοις μὲν τοὺς ο΄ ἐκείνους εἶναι λέγει, ὧν οἱ πλείους καὶ ἐπίσκοποι ἐν διαφόροις παροικίαις ἐγένοντο, ὧν ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἐν ἀσπασμοῖς αὐτοῦ μέμνηται, μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν πάντας αὐτοὺς ἐπιστρέψαι σημαίνει, καὶ ἐν τοῖς Ἀποστόλοις γεγενῆσθαι, ὧν καὶ τὰς ἐπωνυμίας ὁπωσδήποτε ἐπισημαίνεται λέγων.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Tractatus Eccleſiaſticus de LXX. Domini diſcipulis, conſcriptus à Dorotheo Tyri Epiſcopo, antiquo admodum viro & divinitùs inſpirato, qui Martyr fuit temporibus Licinii & Conſtantini Imperatorum.

Hujus Præfationis Verſio Latina editæ Synopſi præfixa eſt.

Celebris hic vir varias tum Latinas tum Græcas poſt ſe lucubrationes reliquit, nam utriuſque linguæ peritus, & multarum rerum gnarus propter ingenii dexteritatem fuit: poſt mortem autem Diocletiani & Licinii exilio liberatus, & ipſe parœciam ſuam recepit; Eccleſiam enim Tyri ad Julianum uſq; Tyrannum rexit. Quoniam verò Julianus non manifeſtè per ſe, ſed occultè per principes ſuos, Chriſtianos occidebat, iterum Dorotheus ad Odyſſeam civitatem venit, ubi à Juliani Principibus prehenſus, multaq; verbera paſſus, in grandævâ ſenectute propter Chriſti confeſſionem inter ipſa tormenta, cum annorum eſſet CVII. mortuus eſt. Igitur in Commentariis Eccleſiaſticis, quos magnus hic ſenex poſt ſe reliquit, LXX. Servatoris noſtri diſcipulorum hiſtoriam contexuit, & ubi unuſquiſq; Prophetarum & Apoſtolorum vitam finierit.

Inprimis itaq; illos fuiſſe LXX. diſcipulos refert, quorum pleriq; Epiſcopatum variis in locis geſſerunt; eorundem divinus Apoſtolus in ſalutationibus ſuis meminit. Poſt Servatoris enim noſtri à mortuis reſurrectionem omnes illos rediiſſe, & inter Apoſtolos verſatos eſſe indicat, quorum & cognomina utcunq; refert dicens.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

Sequitur in MS. Diſcipulorum Synopſis, prout in editis habetur. Ad finem LXX Diſcipulorum leguntur hæc.

ISta ſanctiſſimus & beatiſſimus Dorotheus, Romæ poſitus, Latino ſermone conſignata in Commentariis ſuis reliquit. Ex his nos iſta hauſimus, & in Græcum ſermonem vertentes, cunctis in notitiam dedimus LXX diſcipulorum indiculum, quem certum atq; verum acceperamus. Apoſtolus enim inter ſcribendum, illorum mentionem fecit his verbis, *quiq; ante nos in Domino fuerunt*; neutiquam igitur incredibile haberi debet LXX diſcipulos poſt reſurrectionem Chriſti, reverſos eſſe, & in illum credidiſſe, conſpectâ ipſius à morte reſurrectione, quæ miraculorum omnium, primas tenet.

[Ejuſdem Dorothei Epiſcopi & Martyris de Byzantio urbe, ejuſq; Epiſcopis Commentarius.] Magnus itaq; iſte præſul Dorotheus ſcriptis retulit veneran dam ſanctæ ac glorioſæ Martyris Euphemiæ ædem à Tito quodam primùm in petræo conſtructam eſſe: qui quidem Titus ſedi Byzantinæ præfuit, & poſt obitum in æde dictâ propè veteres muros depoſitus fuit. *Poſt Chriſti reſurrectionem* Andreas Apoſtolus locis hiſce pedem intulit, multaq; Chriſtianorum millia ad partes ſuas pertraxit; adeò ut aliis in locis tanta diſcipulorum multitudo neutiquam inveniretur. Omnes enim Byzantini præceptores ac conſtantes facti, tyrannicas quidem minas ob humilitatem fortis effugerunt, divinum autem verbum Ethnicis & Judæis propagârunt: Tito quippe miracula edente, qualia & ipſe Salvator noſter perficere ſolebat. Porrò Licinii ac Diocletiani tyrannide vires adhuc obtinente, in iſto rerum ſtatu interficitur Carus Imperator unà cum binis ipſius filiis Carino & Numeriano. His è medio ſublatis, timorem depoſuerunt tyran-

Ταῦτα ὁ [a τρισμακάριστος] καὶ πανόλβιος Δωρόθεος ἐν Ῥώμῃ γεγονὼς διὰ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου [b ἐν ὑπομνήμασι] καταλέλοιπεν· ἐξ ὧν [c ἡμεῖς] [d ἐρανισάμενοι,] καὶ πρὸς Ἑλλάδα [e γλῶσσαν] μεθερμηνεύσαντες [φωνὴν] ἐμφανῆ τοῖς πᾶσιν πεποιήκαμεν τῶν [f ο´] μαθητῶν ἔλεγχον πιστὸν καὶ ἀληθῆ αὐτὸν καταλαβόμενοι. Καὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος γράφων περὶ αὐτῶν ἔλεγεν [g οἵ τε] καὶ πρὸ ἡμῶν γεγόνασιν ἐν Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἄπιστόν τι λογίζονται, μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐπιστρέψαι τοὺς ο´ καὶ πιστεῦσαι εἰς αὐτὸν, θεασάμενοι τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ τὴν ἐκ νεκρῶν, ὃ μεῖζον πάντων τῶν θαυμάτων ὑπῆρξεν, καὶ ἔστιν.

[Τοῦ αὐτοῦ Δωροθέου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος περὶ τοῦ Βυζαντίου, καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ.] Οὗτος ἦν ὁ μέγας ἀρχιερεὺς Δωρόθεος διηγήματι ἐγγράφως, ὅτι περ ὁ σηκὸς οἶκος τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μάρτυρος Εὐφημίας ἐν τῷ πετρίῳ ὑπὸ Τίτου τινὸς ἐκτίσθη ὑπὸ πρώτης, ὅστις Τίτος γεγονὼς Ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου, καὶ τελειωθεὶς ἐν αὐτῇ ἀπετέθη πλησίον τῶν παλαιῶν τειχῶν.] Ἐξότε ὁ Ἀνδρέας ὁ Ἀπόστολος καὶ τοῖς τόποις ἐπέστη, καὶ πολλὰ πλήθη Χριστιανῶν παρ᾽ αὐτοῦ ζωμβέχεαν παρεσχεδίασεν ὡς μή τι τοσούτους ἐν ἄλλοις τόποις εὑρίσκεσθαι. Ἅπαντες γὰρ οἱ τοῦ Βυζαντίου διδάσκαλοι καὶ ὑπομονητικοὶ γενόμενοι διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην τὰς μὲν τυραννικὰς ἀπέφυγον ἀπειλὰς, τοῖς δὲ ἐξ Ἐθνῶν, ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ τὸν ἔνθεον ἀπέσπειραν λογισμὸν, εἰ καὶ μάλιστα τοῦ Τίτου θαυματουργίας ἐπιτελοῦντος, οἷά τι καὶ ὁ Σωτὴρ ἐπετέλεσεν. Ἔτι καὶ τῆς τυραννίδος Λικινίου καὶ Διοκλητιανοῦ κρατούσης ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ἀναιρεῖται καὶ Κάρος ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ τούτου δύο υἱοὶ Καρῖνος καὶ Νουμεριανός. Λοιπὸν ἐν ἀδείᾳ οἱ τύραννοι γενόμενοι ἀναδείξεως πρὸς

a Τρισμακάρειος. b Deſunt in MS. c In MS. ſecundo, καὶ ἡμεῖς. d In MS. ſecundo, ἀῤῥυσάμενοι. e In MS. primo, φωνήν. f In MS. ſecundo, ιβ. καὶ. g In MS. ſecundo, οἱ.

τὰς

τὰς τιμωρίας τῶν Χριστιανῶν ηὐτομόλουν, εἰς χιλιάδας τὰς καθ' ἡμέραν ἐκ τούτων ἀναιροῦντες, μεθ' ὧν Ἀδριανὸς ὁ τοῦ Πρόβου υἱὸς θανεῖν ἐσπούδασεν. γενόμενος γὰρ ἐν τῇ Νικομηδέων πόλει, μετὰ τὴν Κάρου ἀναίρεσιν, καὶ ἰδὼν τὰ πλήθη τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ Λικινίου ἀναιδῶς ἀναιρούμενα, προσελθὼν πρὸς βῆμα ἔλεγεν τῷ Λικινίῳ, διατί οὕτως ἀναιδῶς τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων ἀναιρεῖται, καὶ ἰδοὺ τὰ πλεῖστα τῶν Ῥωμαίων βάρβαροι κατέχουσιν; ὁ δὲ Λικίνιος πρὸς αὐτὸν, μὴ καὶ σὺ Χριστιανὸς εἶ; ὁ δὲ Ἀδριανὸς πρὸς αὐτὸν, καὶ μὴν εὔχομαι ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ τελειωθῆναι, ἢ τὸ ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν. Λικίνιος δὲ πολλὰς μὲν βασάνους, πολλὰς δὲ καὶ θωπεύσεις, καὶ ἐπαγγελίας πρὸς αὐτὸν προσήγαγεν, ὡς δὴ ἑώρα αὐτὸν τῇ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογίᾳ ἐνιστάμενον θυμομαχήσας κατ' αὐτοῦ ἐκέλευσεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτμηθῆναι. τοῦδε ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ τελειωθέντος ὁ Μητροφάνης γνοὺς ἄρτι τῆς ἐπισκοπῆς ἐπαρξάμενος ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ καταλαμβάνει τὴν Νικομήδειαν, καὶ ὑποκλέψας τὸ τοῦ καλλινίκου μάρτυρος Ἀδριανοῦ τὸ λείψανον ἀπεκόμισεν αὐτὸ, καὶ ἀπέθετο ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῖς ὑπαρξάσῃ ἐκκλησίᾳ, διακειμένῃ πλησίον τοῦ Βυζαντίου, ἐπιλεγομένῃ τόπου Ἀργυροπόλεως, ἔνθα καὶ Τίτος πρῶτος ἡγησάμενος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἀπέθετο τὸ λείψανον Ἀδριανοῦ τοῦ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ μαρτυρήσαντος, καὶ Ναταλίαν τὴν τούτου γυναῖκα καὶ ἑτέρους τοὺς σὺν αὐτῷ μαρτυρήσαντας, ὅπου τὸ λείψανον ἐπίκειτο Στάχυος τοῦ ἑνὸς τῶν ο' μαθητῶν ὃς ὑπὸ Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῷ αὐτόθι τόπῳ πρῶτος ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου κατέστη. Ὁ γὰρ Ἀνδρέας ἐπὶ τὸν τόπον διαπεραιούμενος, ἤθελεν τοῖς ἐν τῷ Βυζαντίῳ τὸν Χριστὸν καταγγεῖλαι, ἀλλ' ἐπειδήπερ Ζεύξιππος ὁ τὸν τόπον τότε ἡγεμονεύων, αἱμοβόρος τις ὢν, πάντας τοὺς προσβάλλοντας ξένους τῷ Βυζαντίῳ πρότερον διερωτώμενος τὰ περὶ Χριστοῦ εἶθ' οὕτως εἰσιέναι συνεχώρει, καὶ ἐάν τις ὁμολόγησεν τὸν Χριστὸν εἰδέναι, τοῦτον εὐθὺς καὶ παρ' αὐτὰ δεσμευθέντα πόδας τε καὶ χεῖρας θαλαττεύεσθαι προσέταττεν, διὰ τὴν τοιαύτην οὖν ὠμότητα παραπλεύσας ὁ Ἀνδρέας τὸ Βυζάντιον, κατῴκησεν ἐπὶ διετῆ χρόνον πλησίον τοῦ Βυζαντίου ἐν τῷ Θρᾳκίῳ μέρει ὡς ἀπὸ σταδίου ἑνὸς τῆς Ἀργυροπόλεως· ἐκεῖ ἐπισυναγωγὴν τῶν ἐνθέσμων καὶ φιλαλήθων ἀνδρῶν ποιούμενος. ὡς οὖν περὶ

ni, & audaciùs deinceps ad Chriſtianorum cædem ſeſe contulerunt, milliaque illorum aliquot quotidiè trucidàrunt. Inter hos Adrianus Probi filius morte affici datâ operâ quæſivit. Nicomediæ enim poſt Cari necem præſens factus, viſâ Chriſtianorum à Licinio ſine ullo pudore interfectorum multitudine, tribunal accedens Licinium ſic affatus eſt. Quamobrem tantâ veſaniâ exercitus Romanus à te plectitur, dum plurimas interim Romanorum provincias Barbari inſideant? Cui Licinius: Tunc etiam Chriſtianus? Reſpondit Adrianus: immò verò, mallem enim ob iſtam confeſſionem mori quàm Chriſtum negare. Licinius multa tormenta, plurimas quinetiam blanditias ac promiſſa illi in medium propoſuit; ut verò illum fidei chriſtianæ confeſſioni conſtanter adhærentem vidit, irâ exardeſcens caput illi amputari juſſit. Poſtquam ille martyrium in iſtâ confeſſione conſummâſſet, Metrophanes, qui Epiſcopatum recèns ſuſceperat, rei conſcius, aſſumptis ſibi qui præſtò erant amicis, Nicomediam pervenit, & glorioſi martyris Adriani reliquias ſubſuratus, reportavit illas, & in primariâ Byzantinorum Chriſtianorum depoſuit Eccleſiâ propè urbem poſitâ, & à loco in quo ſita eſt Argyropolis, nomen ſortitâ. In eâdem etiam Titus, primus qui ſedi Conſtantinopolitanæ præfuit Epiſcopus, depoſuit reliquias Adriani, qui ſub Maximiano Martyrium obiit, & Nataliam uxorem ejus, alioſq; Martyrii ejus comites. Ibidem adhuc depoſitæ ſunt reliquiæ Stachyos, è LXX diſcipulis unius, qui ab Andreâ Apoſtolo eodem in loco primus Byzantii Epiſcopus conſtitutus fuerat. Andreas enim ad locum trajiciens Byzantinis Chriſtum prædicare in animo habuit. Quum verò Zeuxippus, urbis eo tempore præfectus, vir truculenti ingenii, peregrinos omnes Byzantium appellentes nonniſi poſt examen de religione chriſtianâ factum in urbem ingredi permitteret; quòd ſi autem ſe Chriſtum noſſe aliquis confiteretur, illum confeſtim manus pedeſq; vinctum in mare projici juberet; ſævitiam illius devitans Andreas Byzantium prætarnavigavit, & in Thraciæ partibus haud ita longè à Byzantio, unico verò ab Argyropoli urbe ſtadio, ſedes per biennium poſuit; ibique loci piorum ac veritatis ſtudioſorum hominum cœtum collegit.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

collegit. Cùm diſcipulos itaq; bis mille circiter conflâſſet, altare Chriſto in Argyropoli poſuiſſet, & Stachyn Epiſcopum ordinâſſet, ad Sinopen Ponti urbem diſceſſit. Stachys decimo ſexto Epiſcopatûs ſui anno è vivis diſceſſit. Illi ſuccedit Oneſimus, de quo Paulus Apoſtolus ad Philemonem ſcripſit. Quatuordecim ille annos ſedi præfuit. Poſt illum Polycarpus Epiſcopatum Byzantinum per trienniuni obiit. Poſt octodecim à morte iſtius annos, Plutarchus ſacerdotium accepit, & per ſedecim annos geſſit. Sedecion illi ſucceſſor fuit, qui novem annos præſedit. Huic Diogenes, qui poſtquam quindecim annos in Epiſcopatu exegiſſet, mortem obiit. Poſt illum Eleutherius ſeptem annos præfuit; dein Fœlix quinq; annos, mox Polycarpus, qui ad duodecimum uſq; annum pervenit. In æde igitur prædictâ iſtorum corpora in ciſtâ lapideâ fuerunt depoſita; ibidem etiam Nataliæ & Adriani, qui martyrium poſthàc obiit, corpora ſunt depoſita. In alio autem ſarcophago è regione poſito tredecim Martyrum reliquiæ ſunt incluſæ: in plumbeo verò ſarcophago ſeorſim depoſitus eſt Adrianus Nataliæ maritus; uti & ad hunc uſq; diem omnium oculis explorandi jacent in ſubterraneâ ſpeluncâ, ubi Andreas Apoſtolus altare poſuit. Jam verò non exiguâ diſcipulorum multitudine ad Chriſti fidem converſâ, & deſæviente poſt Zeuxippi obitum Byzantinæ urbis tyrannide, plurium locorum copiam nacti Eccleſiæ Argyropolitanæ præfecti, cùm nimiæ multitudinis turbam, & Græcorum Judæorumq; conflictum evitare vellent, aliam in patenti campo propè Argyropolin conſtruxerunt Eccleſiam, quam poſtea Conſtantinus Magnus Imperator ampliorem fecit, & in crucis figuram formavit, cum ſuiipſius corpus in eo deponendum vellet. Poſtquam verò res Byzantinæ incrementum acceperint, Conſtantino Aulici ejus perſuaſerunt minimè decorum eſſe ut Imperatorum corpora extra urbem deportarentur. Idcirco alius quidem locus Imperatorum ſepulturæ poſitus fuit: iſta verò ædes ad culmen perducta fortiſſimis ac piiſſimis legis Moſaicæ martyribus, ſeptem pueris & Eleazaro pontifici ſummo, dicata eſt: Priſtinam tamen etiam loci appellationem Eccleſiâ retinente, Olivetum enim à priſcis temporibus locus iſte appel-

καὶ δισχιλίους ἐπισυνάξας, θυσιαστήριον τῷ Χριστῷ ἱδρύσας ἐν τῇ Ἀργυροπόλει, καὶ τὸν Στάχυν Ἐπίσκοπον καταστήσας εἰς Σινώπην τοῦ Πόντου μεθίσταται. Τοῦ δὲ Στάχυος διαγενομένου τοῖς αὐτοῦ ἓξ καὶ δέκατον ἔτος ἐν τῇ ἐπισκοπῇ, Ὀνήσιμος μετὰ τοῦτον ἦν, περὶ οὗ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος τῷ Φιλήμονι ἔγραψεν. Καὶ τούτου δὲ τέσσαρας καὶ δέκατον ἔτος διανύσαντος, ἐν τῇ λειτουργίᾳ Πολύκαρπος μετὰ τοῦτον τρία ἔτη ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου καθίσταται. Διαγενομένων δὲ καὶ τούτου δέκα πρὸς τοῖς ὀκτὼ ἔτεσιν, Πλούταρχος μετέρχεται τὴν ἱερωσύνην, καὶ αὐτοῦ δὲ διανύσαντος ἔτη ις. Σεδεκίων διάδοχος αὐτοῦ καθίσταται ἐπὶ ἐνναετῆ χρόνον, μεθ' ὃν Διογένης ἐν ἔτει ιε. τῇ Ἱερατείᾳ προσμείνας τελευτᾷ. Μετὰ δὲ τοῦτον Ἐλευθέριος ἐπὶ ἑπταετῆ χρόνον, μεθ' ὃν Φῆλιξ ἐπὶ πέντε ἔτεσι, καὶ μετὰ τοῦτον Πολύκαρπος ἕως ἐτῶν ιβ. ἔνθα τοίνυν τὰ τούτων σώματα ἀπετέθη λιθίνῳ σηκῷ, ἐκεῖ καὶ τὸ τῆς Ναταλίας σῶμα ἀπετέθη, καὶ Ἀδριανοῦ τοῦ μετέπειτα μαρτυρήσαντος. Ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ λάρνακι ἐξ εὐθείας τότε τεθέντι τῶν ιγ. μαρτύρων τὰ λείψανα ἀπεβλήθη: ἐν δὲ μολυβδίνῳ λάρνακι καθ' ἑαυτὸν ἀπετέθη Ἀδριανὸς ὁ Ναταλίας ἀνήρ, ὡς καὶ μέχρι τῆς δεῦρο ἐμφανῶς πρόκειται ἐν τῷ ὑπογαίῳ σπηλαίῳ, ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας τὸ θυσιαστήριον ἵδρυσεν, ἤδη δὲ πλήθους ἱκανοῦ συναθροισθέντος τῶν εἰς Χριστὸν ἠλπικότων, παυσαμένης δὲ καὶ τῆς τυραννίδος τοῦ Βυζαντίου μετὰ τὴν Ζευξίππου τελευτήν, ἐγκρατεῖς τῶν τόπων πλειόνων γενόμενοι οἱ τῆς ἐν Ἀργυροπόλει ἐκκλησίας προεστῶτες, τὴν τῶν πολλῶν ὄχλησιν καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἑβραίων προσβολὴν ἐκφυγεῖν βουλόμενοι, ἐν τοῖς μεσογείοις πλησίον τῆς Ἀργυροπόλεως Ἐκκλησίαν ἄλλην ἀνηγείρασιν, ἣν Κωνσταντῖνος ὁ μέγας βασιλεὺς μετέπειτα μειζοτέραν πεποίηκεν σταυροειδῆ αὐτὴν διαχαράξας, βουλόμενος καὶ τὸ αὐτοῦ σῶμα ἐκεῖ ἐγκαταπεθῆναι. Ἀλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ τοῦ Βυζαντίου ηὐξήθη, συνεβούλευσαν οἱ συνόντες τῷ Κωνσταντίνῳ μὴ δεῖν ἔξω τῆς πόλεως τὰ τῶν βασιλέων σώματα ἀποκομίζεσθαι. Τούτου χάριν ἕτερος μὲν τόπος εἰς ταφὴν τῶν βασιλέων ἐγένετο, ὁ δέ γε ναὸς οὗτος ἀφιερώθη τοῖς ἐν τῷ νόμῳ καρτερικοῖς καὶ θεόφροσιν ἑπτὰ παισίν, καὶ Ἐλεαζάρῳ τῷ Ἀρχιερεῖ. Τὴν ἀρχαίαν ἐπωνυμίαν τοῦ τόπου ὁ οἶκος κληρωσάμενος, Ἐλαιὼν γὰρ ἐξ ἀρχαίων τῶν χρόνων ὁ τόπος ἐπεκέκλητο, ὅνπερ εὐκτήριον

οἶκον

οἶκον Ἀθηνόδωρος, ὁ μετὰ Πολύκαρπον Ἐπίσκοπος γεγονὼς πρῶτος ἐνήρξατο, ἐκεῖ τὴν ἐπισκοπὴν διανύσας ἐν ἔτεσι τέσσαρσι, μεθ' ὃν ἐν τοῖς αὐτοῦ ἐνδέκατος Ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου καθίσταται Εὐζώϊος, ὃς καὶ αὐτὸς ἐν ἔτεσιν ἓξ τοῖς αὐτὸν ἱερατεύσας Λαυρέντιον τὴν ἱερωσύνην καταλέλοιπεν. Καὶ αὐτοῦ δὲ ἕνδεκα ἔτη καὶ μῆνας ἓξ πληρώσαντος, Ἀλύπιος ἡγεῖται τῆς ἱερωσύνης ἐπὶ ἔτη ιγ. ἥμισυ. Πάλιν δὲ μετὰ τοῦτον Περτίναξ ἐγένετο ἔτη ιθ. κρατήσας τῆς ἱερωσύνης. Οὗτος δὲ ὁ Περτίναξ ὑπατικὸς τῶν ἐν Ῥώμῃ καὶ στρατηλάτης γεγονὼς πάθει τῷ ἀφύκτῳ περιπεπτωκὼς, διάγων ἐν τοῖς Θρᾳκίοις μέρεσιν ἔμαθεν πλείστας δυνάμεις γινομένας ἐν τῷ Βυζαντίῳ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Παραγενόμενος δὲ πρὸς Ἀλύπιον τὸν Ἐπίσκοπον ἐν τῇ ἐπὶ Ἐλαίας λεγομένῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ τῆς αὐτοῦ ἐντεύξεως, καὶ τῆς τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐπιθέσεως [† ῥυσθεὶς] τῶν ἀλγηδόνων, ἀπαρνεῖται τὴν τῶν εἰδώλων πλάνην, καὶ τὴν τῆς στρατείας ὑπεροχὴν, καὶ βαπτισθεὶς τῇ εἰς Χριστὸν ἐλπίδι ἦν προσκαρτερῶν τῷ Ἀλυπίῳ τῆς τοῦ πρεσβυτέρου ἀξίας μεταληφθεὶς, ἐν δάκρυσι κατανύξεως ἑκάστην ἡμέραν διατελῶν, καὶ μετὰ τὴν Ἀλυπίου τελευτὴν εἰς Ἐπίσκοπον αὐτὸν ἐχειροτόνησαν. Πλούσιος δὲ σφόδρα ὑπάρχων ὁ Περτίναξ, πάλιν αὐτὸς ἐκκλησίαν ἀνίστησι παρ' αὐτοῖς, τὸ θαλασσίδιον ἐν τῷ ἐπιλεγομένῳ Σύκαις, Εἰρήνην τὸν οἶκον προσαγορεύσας, ὅνπερ τόπον οἱ Χριστιανοὶ ὡς μίαν τῶν πόλεων ἀπετέλεσαν οἴκους διαφόρους καὶ πλείστους ἀναστήσαντες, διόπερ καὶ μετέπειτα Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος τείχεσι τὸν τόπον ἐτίμησεν. Μετὰ δὲ τὸν Περτίνακα καὶ Ὀλυμπιανὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἐπιλεγομένῃ Εἰρήνῃ καθίσταται Ἐπίσκοπος, αὐτὸς ἱερατεύσας ἐπὶ ια. ἔτος. Μετὰ τοῦτο διάδοχος γίνεται Μάρκος, ἐπὶ ιγ. ἔτος. Μετὰ τοῦτον Κυριλλιανὸς ἐν ἔτεσι δέκα ἕξ, μετὰ τοῦτον Καστῖνος ἕως ἐτῶν ἑπτά. Ὁ οὖν Κωνσταντῖνος ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἔτει ἐκκλησίαν ἄλλην ἀνίστησιν ἔσωθεν τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸ βόρειον μέρος, ἔνθα καὶ οἱ ἡγεμονεύσαντες τοῦ Βυζαντίου κατάκεινται, Εὐφημίας τῆς μάρτυρος τὸν οἶκον προσαγορεύσας, [* κατ' αὐτὸν] καιρὸν μαρτυρησάσης αὐτῆς. Ἐκεῖ τείνων τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ἱερατείας τελέσας Τίτον διάδοχον καταλιμπάνει, ὃς ἔτη λε. καὶ μῆνας ἓξ πληρώσας, Δομέτιον τὸν ἀδελφὸν Πρόβου τοῦ βασιλέως, διάδοχον καθίστησιν. Καὶ τούτου δὲ κδ. ἔτη πρὸς μῆσιν ἓξ τελέσαντος Πρόβος ὁ Δομετίου υἱὸς

latus fuerat; quam quidem publicis precibus dicatam ædem Athenodorus, Polycarpi in Epiſcopatu ſucceſſor, primus ædificare cœpit: atq; ibi loci ſedem quadriennio gubernavit. Poſt quem undecimus Byzantii Epiſcopus ejus vice conſtitutus eſt Euzoius, qui ſacerdotio per ſexennium functus, Laurentio lampadem tradidit. Poſtquam iſte undecim annos ac menſes ſex exegiſſet, Alypius Eccleſiæ præſedit annis tredecim cum dimidio. Illi Pertinax ſucceſſit, & Epiſcopatum novendecim annis tenuit. Iſte verò Pertinax, vir conſulari ac prætoriâ dignitate inter Romanos perfunctus, deploratâ valetudine laborans, dum in Thraciæ partibus ageret, plurima in Byzantio miracula à Chriſtianis fieri audivit. Ad Alypium itaq; Epiſcopum in Oliveti Eccleſiâ degentem adveniens, illiuſq; precibus & impoſitione manuum à morbo liberatus, idololatricum errorem ſimul ac præfecturam ſuam abrenunciavit, & in Chriſti fidem baptizatus, Alypio conſtanter adhæſit, Presbyteratûs dignitate auctus; ſinguliſq; diebus lachrymas pœnitentiam teſtatas effundere non deſiit; tandem poſt Alypii mortem Epiſcopus ordinatus. Cùm verò opulentus valdè eſſet Pertinax, aliam apud Argyropolitanos Eccleſiam conſtruxit propè littus marinum in loco Sycis appellato, Paciſq; illi nomen indidit, quem quidem locum Chriſtiani multis variiſq; ædificiis conſtructis ad juſtam urbis magnitudinem ampliârunt; ideoq; Conſtantinus Imperator piiſſimus locum poſtea muris ornavit. Poſt Pertinacem verò Olympianus in Eccleſiâ, Pace appellatâ, Epiſcopus eſt ordinatus, atq; undecim annos ſedi præfuit. Illi ſucceſſor datus eſt Marcus, qui tredecim annos, dein Cyrillianus, qui ſedecim; poſt illum Caſtinus, qui ſeptem annos ſedit. Caſtinus igitur primo Epiſcopatûs ſui anno aliam ædificavit Eccleſiam intra Byzantium in boreali ejus regione, ubi loci etiam Præſules Byzantini ſunt depoſiti, ædiq; cognomen dedit Euphemiæ Martyris, quæ ſub iſtud tempus martyrium obierat. Ibi igitur Caſtinus reliquum Epiſcopatûs ſui tempus exegit, ac Titum poſt ſe reliquit ſucceſſorem, qui poſtquam annos triginta quinq; & menſes ſex præſediſſet, Dometium, Probi Imperatoris fratrem, ſibi ſucceſſorem conſtituit. Exactis ab ipſo in Epiſcopatu gerendo annis viginti quotuor cum dimidio, Probus

SÆC. IV. ab An. CCC.

† Forte ῥυσθεὶς ἀπ.

* In MS. κατ' τόν.

SÆC. IV. ab An. CCC.

bus Dometii filius ſacerdotium ſuſcepit, & ſuſceptum integris duodecim annis adminiſtravit. Poſt illum Metrophanes, Probi frater & Dometii filius, Byzantii Epiſcopus ordinatur, ſedemq; per decennium rexit. Sub iſtius Epiſcopatu Conſtantinus, ſemper Auguſtus, quo meliùs contra Licinium pugnam inſtrueret, Byzantium occupavit, & viri gravitate oblectatus, optimumq; locorum ſitum contemplatus, poſtquam Metrophanis precibus Licinium bello deviciſſet, protinus Romani Imperii ſedem ad Byzantium tranſtulit, urbem muris tectiſq; communivit, & liberales admodum largitiones civibus donavit, illamq; à proprio ipſius nomine Conſtantinopolim appellari voluit.

Iſta optimus Dorotheus Latino ſermone conſcripta reliquit. Græcè à nobis converſa ſunt ſub conſulatu Philoxeni & Probi, cum Joannes Romæ Epiſcopus Conſtantinopolim venit. Rogatus enim ab Archiepiſcopo Conſtantinopolitano, ut ſecum in natalitiis Chriſti ſacra ſolennia celebraret, iſtud facere renuit, niſi ante Epiſcopum Conſtantinopolitanum ſacra ſibi facere liceret. Quippe quia Roma ante Conſtantinopolim Epiſcopum accepiſſet. Quæſtione igitur hâc de re motâ ex M. Dorothei ſcriptis argumenta hauſerunt noſtri, probantes ſedem Conſtantinopolitanam & ſancti Apoſtoli Andreæ ordinationem [ſeu ſucceſſionem] Romanâ antiquiorem fuiſſe. Joannes quidem Romæ Epiſcopus Dorothei ſcriptum verum eſſe agnovit. Epiſcopo autem Conſtantinopolitano præponi voluit, eò quòd Apoſtolorum Principis locum teneret, & ob hanc demum rationem loci prioritas illi conceſſa eſt, non quod ſedes Romana antiquior eſſet Conſtantinopolitana. Dein à diverticulo quaſi rediens S. Dorotheus in Commentarii ſui calce mentionem fecit XII. Apoſtolorum, ubi unuſquiſq; illorum prædicavit, enarrans.

1. Petrum quidem Apoſtolum poſt diſceſſum ab Antiochiâ in Galatiâ, locisq; Ponti Mediterraneis, & in omni Cappadociâ & Bithyniâ Evangelium prædicâſſe, ad extremum verò, in totâ Italiâ & Româ.

2. Andreas, frater ejus, Bithyniam, totamq; Thraciam & Scythiam pera-

διαδέχεται τὴν Ἱερωσύνην ἕως πληρώσεως ἔτων ιβ. Μεθ' ὃν Μητροφάνης ὁ Ἀδελφὸς Πρόβου καὶ Δομετίου υἱὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου καθίσταται, δέκα ἔτη προσμείνας τῇ ἱερατείᾳ. Ἐφ' οὗπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ἀεὶ σέβαστος, ἕνεκεν τῆς πρὸς Λικίνιον παρατάξεως καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον, καὶ ἀρεσθεὶς τῇ τοῦ ἀνδρὸς σεμνότητι καὶ τὴν τῶν τόπων εὐκοσμίαν νοήσας, τέως ταῖς εὐχαῖς τοῦ Μητροφάνους ἐγκρατὴς τοῦ κατὰ Λικίνιον πολέμου ἐγένετο· καὶ εὐθὺς τὰ τῆς Ῥώμης βασίλεια εἰς τὸ Βυζάντιον μετατίθησιν· τείχεσιν τε αὐτὴν ὀχυρώσας καὶ ὀρέψας, παροχάς τε δαψιλεῖς τοῖς πολίταις χαρισάμενος κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπωνυμίαν Κωνσταντινούπολιν ταύτην μετονόμασεν.

Ταῦτα ὁ πανάριστος Δωρόθεος ἐν Ῥωμαϊκοῖς συγγράμμασι καταλέλοιπεν· ἀντεβλήθησαν δὲ καὶ παρ' ἡμῶν ἐν ὑπατείᾳ Φιλοξένου καὶ Πρόβου, ὁπηνίκα Ἰωάννης ὁ Ἐπίσκοπος Ῥώμης ἦλθεν ἐν Κωνσταντίνου πόλει. Παρακαλούμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως Ἀρχιεπισκόπου συλλειτουργῆσαι αὐτῷ ἐν τοῖς γενεθλίοις τοῦ Χριστοῦ, ἀπηγόρευσεν τοῦτο ποιῆσαι, ἐὰν μὴ πρῶτος τοῦ τῆς πόλεως Ἐπισκόπου ἱερατεύσῃ. Ὅσα δὲ τῆς Ῥώμης πρὸ Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον δεξαμένης. Κινήσεως οὖν ἐκ τούτου γενομένης, ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ μεγάλου Δωροθέου τὴν σύστασιν [ἐποιοῦντο, δεικνύντες πρεσβυτέραν τῆς Ῥώμης τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἐπισκοπὴν, καὶ τὴν χειροτονίαν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου] Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος τὸ μὲν σύγγραμμα Δωροθέου ἀληθὲς εἶναι διεβεβαιοῦτο· προτιμᾶσθαι δὲ τοῦ τῆς πόλεως Ἐπισκόπου ἔλεγεν διὰ τὸ τοῦ κορυφαιοτάτου τῶν Ἀποστόλων τὸν τόπον ἐπέχειν, καὶ τούτου ἕνεκεν τὰ πρωτεῖα αὐτῷ παραχωρηθῆναι, οὐ μὴν διὰ τὸ προϋπάρχειν τὴν τῆς Ῥώμης ἐπισκοπὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὑποκατιὼν δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ὁ Ἱερὸς Δωρόθεος μνήμην ποιεῖται, καὶ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ἐκβαίνων, ἔνθα ὁ καθεὶς αὐτῶν ἐκήρυξεν εἰπών.

α. Πέτρον μὲν τὸν Ἀπόστολον ἐν Γαλλίαις καὶ ἐν τοῖς μεσογαίοις Πόντου, καὶ πᾶσαν τὴν Καππαδοκίαν καὶ Βιθυνίαν κηρύξαι τὸ εὐαγγέλιον μετὰ τὸ ἀναζεῦξαι αὐτὸν Ἀντιοχείας, ὕστερον δὲ καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πάσῃ καὶ Ῥώμῃ.

β. Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, πᾶσαν τὴν παρὰ Βιθυνίας τε καὶ πᾶν τῆς Θρᾴκης τε καὶ Σκύ-

θας

Digitized by Google

θας διῆλθεν εὐαγγελιζόμενος τὸν Κύριον. Μετέπειτα δὲ ἐπετράφη ἐν Σεβαστοπόλει τῇ μεγάλῃ, ὅπου ἐστὶ παρεμβολὴ Ἄψαρος, καὶ Ἄφασος ποταμὸς, ἔνθα οἱ ἐσώτεροι Αἰθίοπες κατοικοῦσιν. Ἐτάφη ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας σταυρωθεὶς ὑπὸ Αἰγεάτου.

γ. Ἰάκωβος δὲ ὁ τοῦ Ζεβεδαίου ταῖς ιβ. φυλαῖς τοῦ Ἰσραὴλ, μεθ᾽ ὧν εὐαγγελιζόμενος τὸν Χριστὸν ἀναιρεῖται μαχαίρᾳ ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ Τετράρχου ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης.

δ. Ἰωάννης ὁ τούτου ἀδελφὸς, ὃς καὶ τὸ εὐαγγέλιον γεγράφηκεν, ἐν τῇ Ἐφέσῳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, ὑπὸ Τραϊανοῦ τοῦ βασιλέως εἰς Πάτμον τὴν νῆσον διὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ ἐξορίζεται, ἐκ ταύτης μετάρσιος γεγονὼς, δι᾽ ὃ καὶ λόγος κεκράτηκεν ζῶν τὸν Ἐνὼχ καὶ τὸν Ἡλίαν ἔτι ἐν σαρκὶ αὐτὸν ὑπάρχειν.

ε. Φίλιππος δὲ ὁ Ἀπόστολος ἐν Φρυγίᾳ κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον, θάπτεται ἐν Ἱεραπόλει μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, ὧν Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ἀπεμνημόνευσεν.

ϛ. Βαρθολομαῖος ὁ Ἀπόστολος Ἰνδοῖς τοῖς καλουμένοις εὐδαίμοσιν κηρύξας τὸν Χριστὸν, καὶ δεδωκὼς αὐτοῖς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον, ἐκοιμήθη ἐν Κορβανοπόλει τῆς μεγάλης Ἀρμενίας.

ζ. Θωμᾶς δὲ ὁ Ἀπόστολος Πάρθοις, καὶ Μήδοις, καὶ Πέρσαις, καὶ Γερμανοῖς, καὶ Βάκτροις, καὶ Μάγοις κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, τελευτᾷ ἐν πόλει τῆς Ἰνδίας Καλαμίτῃ λεγομένῃ.

η. Ματθαῖος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς, τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ τὸ εὐαγγέλιον παραδοὺς τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελευτᾷ ἐν Ἱεραπόλει τῆς Συρίας.

θ. Ἰούδας δὲ Ἰακώβου ἐν πάσῃ τῇ Μεσοποταμίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελευτᾷ ἐν Ἐδέσσῃ, καὶ ἐκεῖ θάπτεται.

ι. Σίμων δὲ ὁ ἐπικληθεὶς καὶ Ἰούδας ἐν Ἐλευθεροπόλει, καὶ ἀπὸ Γάζης ἕως Αἰγύπτου κηρύξας τὸν Χριστὸν, θάπτεται ἐν τῇ Ὀστρακινῇ πόλει τῆς Αἰγύπτου, σταυρωθεὶς ἐπὶ Τραϊανοῦ τοῦ Βασιλέως.

ια. Ματθίας δὲ ὁ συγκαταριθμηθεὶς τοῖς ἕνδεκα Ἀποστόλοις ἀντὶ Ἰούδα, ἐν τῇ πρώτῃ Αἰθιοπίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελευτᾷ καὶ θάπτεται ἐκεῖ.

gravit Evangelium Domini prædicans. Poſtea verò Sebaſtopolin magnam profectus eſt, ubi Apſari ſitum eſt caſtrum, & Phaſis fluvius, apud quem interiores Æthiopes habitant. Sepultus demum eſt in Patris Achaiæ urbe, ab Ægeata crucifixus.

3. Jacobus verò Zebedæi filius duodecim Iſraelis tribus peragravit, apud quos Chriſtum prædicans, ab Herode Tetrarchâ in Cæſareâ Paleſtinæ gladio decollatus eſt.

4. Joannes iſtius frater, qui & Evangelium conſcripſit, poſtquam in Epheſo Chriſtum prædicâſſet à Trajano Imperatore in Patmon inſulam ob chriſtianæ fidei confeſſionem relegatus eſt: à terrâ demum in cœlum ſublatus. Ideo enim ſententia apud multos obtinuit eum unà cum Enocho & Eliâ etiamnum in vivis eſſe.

5. Philippus Apoſtolus, prædicato in Phrygiâ Evangelio, in Hierapoli ſepultus eſt cum filiabus ſuis, quarum meminit Lucas Evangeliſta in Actis Apoſtolorum.

6. Bartholomæus Apoſtolus, poſtquam Indis, Fœlicibus appellatis, Chriſtum prædicâſſet, illiſq; Evangelium Matthæi tradidiſſet, in Corbanopoli Armeniæ majoris civitate obdormivit.

7. Thomas autem Apoſtolus, poſtquam Parthis, & Medis, & Perſis, & Germanis, & Bactris, Evangelium Chriſti prædicâſſet, in Indiæ urbe Calamitâ dictâ, martyrio affectus obiit.

8. Matthæus Evangeliſta, poſtquam Evangelium ſuum Hebraicâ linguâ conſcriptum tradidiſſet Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, Chriſtumq; prædicâſſet, in Hierapoli Syriæ urbe martyrio coronatus eſt.

9. Judas autem Jacobi frater, poſtquam Chriſtum per univerſam Meſopotamiam prædicâſſet, in Edeſſâ martyrium obiit, ibiq; ſepultus jacet.

10. Simon verò, qui & Judas cognominatus fuit, poſtquam in Eleutheropoli & à Gazâ uſq; ad Ægyptum Chriſtum prædicaſſet, in Oſtracinâ Ægypti urbe ſepultus eſt, ſub Trajano Imperatore cruci affixus.

11. Matthias autem, qui loco Judæ undecim Apoſtolis annumeratus fuit, prædicato in Æthiopiâ primâ Evangelio, martyrii palmam & ſepulchrum ibi loci tulit.

R 12. Simon

SÆC. IV. ab An. CCC.

12. Simon Zelotes, poſtquam univerſam Mauritaniam & Afrorum regionem peragráſſet Chriſtum ubiq; prædicans, demum in Britanniâ ab incolis crucifixus, martyrio conſummatus, ibique ſepultus fuit.

Iſta nobis Dorotheus ex Græcis & Hebraicis monumentis collegit,& Latinis Commentariis conſignavit; quæ quidem nos tanquam utilia & veriſimilia conſarcinantes, innoteſcere fecimus, quænam ſint ſedis Conſtantinopolitanæ origines, & ex quali genere Metrophanes prognatus ſit. Hæc etiam invenimus in hiſtoricis ſcriptis prædicti divini viri Dorothei, quòd Simon Cyrenæus pro Chriſti nomine crucifixus eſt. Quodq; Jeremias ſacerdos ſimul ac Propheta exiſtens, cùm divino afflatu Hieroſolymorum captivitatem poſt Joſiæ Judææ regis obitum futuram prævidiſſet, loco priſtino ſubmotum Moſaicum Tabernaculum, & Arcam Teſtamenti, ſanctaq; omnia quæ in eâ fuerant, vaſa, & totam ejus ſupellectilem, quæ Moſes fabricari fecerat, depoſuerit, in ſpeluncâ quam in monte Nebo, ubi & ipſe Moſes olim ſepultus fuerat, invenit; precemq; ſimul Deo obtulit, petens ut ad ſæculi uſq; conſummationem illa nunquam retegerentur. Ab illo tempore locus iſte omnium notitiam fugit, etiam illorum ſacerdotum, qui unà cum Jeremiâ vaſa ſacra inibi depoſuerunt. Præter iſta prius memorata, illud etiam ibidem conſcriptum invenimus, quòd lacu Genneſaret ſub conſulatu Galbæ & Syllæ glacie conſtricto, Herodiadis filia glaciem ſemet oblectandi gratiâ conſcenderit; diſruptâ verò glacie, corpus illius aquæ immerſum eſt, caput autem à glacie amputatum ſupra manebat. Herodias autem filiæ caput genibus ſuis imponens inter uberes lachrymas confeſſa eſt ſeſe ob poſtulatum Joannis Baptiſtæ caput iſtud infortunii paſſam eſſe: Herodes rex quinetiam, Judæorum eo tempore Tetrarcha, pediculari morbo correptus interiit. Herodi hæres fuit Pilatus, quippe cum quatuor Herodis filii, ipſaq; Herodias, ex quâ illos ſuſceperat in ipſius conſpectu eodem morbo confecti animam efflârint.

Procopius igitur quidam Presbyteratus dignitate inſignitus, tam vitæ ſanctitate quam ſacrarum literarum

ιβ. Σιμὼν δὲ ὁ Ζηλώτης πᾶσαν τὴν Μαυριτανίαν, καὶ τὴν Ἄφρων χώραν διελθὼν καὶ κηρύξας τὸν Χριστὸν, ὕστερον δὲ ἐν Βρεττανίᾳ σταυρωθεὶς ὑπ' αὐτῶν, καὶ τελειωθεὶς θάπτεται ἐκεῖ.

Ταῦτα ἡμῖν ὁ Δωρόθεος ἐξ Ἑλληνικῶν καὶ Ἑβραϊκῶν συνήγαγεν καὶ παρέδωκεν Ῥωμαϊκοῖς ὑπομνήμασιν, ἃ ἡμεῖς ὡς χρηστὰ καὶ ἀποδεκτὰ συναγαγόντες ἐμφανῆ πεποιήκαμεν. Ὅπως τε ἡ ὕπαρξις τῆς Ἐπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως γέγονεν, ἐξ οἵου τε γένους ὁ Μητροφάνης κατήγετο. Εὕρομεν δὲ ταῦτα ἐν τοῖς ἱστορικοῖς συγγράμμασιν τοῦ προλεχθέντος θείου ἀνδρὸς Δωροθέου, ὅτι Σιμὼν ὁ Κυρηναῖος ἐσταυρώθη ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅπως Ἱερεμίας ἱερεὺς ὢν καὶ Προφήτης θείῳ πνεύματι προθεωρήσας καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ αἰχμαλωσίαν μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰωσίου τοῦ βασιλέως Ἰουδαίας ἄρας τὴν σκηνὴν τὴν Μωσαϊκὴν καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ πάντα τὰ ἅγια τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ πάντα τὰ σκεύη ἃ Μωσῆς κατεσκεύασεν ἐλθὼν εἰς ὄρος Ναβαὺ, ἔνθα ὁ Μωσῆς αὐτὸς ἐτάφη, εὗρεν σπήλαιον καὶ πάντα ἐπέθετο, καὶ ηὔξατο εὐχὴν ὥστε μὴ φανερωθῆναι αὐτὰ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐκ τότε ὁ τόπος ἀγνώριστος ἐγένετο καὶ αὐτοῖς τοῖς ἱερεῦσιν ἅμα τῷ Ἱερεμίᾳ ἀποθεμένοις αὐτά. Σὺν οἷς καὶ ταῦτα εὑρήκαμεν ἐπὶ ὑπατείας Γάλβα καὶ Σύλλα, ἐπὶ τούτῳ ὑπάτῳ ὑπὸ χιόνος παγωθείσης τῆς λίμνης Γεννησαρὲτ ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος κατὰ τέρψιν ἐπὶ τοῦ πάγους ἐπέβαινεν· τοῦ δὲ πάγους διαθρυβέντος τὸ σῶμα αὐτῆς κατεπόθη ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτῆς ἐκκοπεῖσα ὑπὸ τοῦ πάγους ἄνωθεν ἔμεινεν. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς ἀποθεμένη τὴν κεφαλὴν τῆς θυγατρὸς κλαίουσα ὁμολογεῖ ὅτι διὰ τὸ αἰτήσασθαι αὐτὴν τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τοῦτο ὑπέμεινεν. Καὶ Ἡρώδης δὲ κατὰ ταύτην βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων Τετράρχης ἀπέθανεν σκωληκόβρωτος γενόμενος· ἐκληρονόμησεν δὲ τὸν Ἡρώδην ὁ Πιλάτος καθότι κατ' ὀφθαλμοὺς Ἡρώδου καὶ οἱ τέσσαρες υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αὐτὴ Ἡρωδιὰς ἐξ ἧς εἶχεν αὐτοὺς σκωληκόβρωτοι γενόμενοι ἐξέψυξαν.

Προκόπιος τοίνυν τις τῆς Πρεσβυτερίας ἠξιωμένος βίῳ τε καὶ λόγῳ εὐσεβείας διαπρέψας

πρέψας

πρέψας καὶ πάσῃ τῇ περὶ τὰς γραφὰς ἐμμελείᾳ τε καὶ ἐμπειρίᾳ ἀεὶ ἐνασκηθεὶς, καὶ ἐντετυχηκὼς ταῖς Ἱστορικαῖς συγγραφαῖς τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος Δωροθέου, ταῦτα πάντα ἡμῖν ἐγγράφως καταλέλοιπεν. Χάρις τοίνυν αὐτοῦ τοῖς πόνοις καὶ τῇ ἀθανάτῳ μνήμῃ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἀμήν.

ſcientia conſpicuus, omniq; literaturæ genere ac ſcientiæ ſemper innutritus, cum hiſtoricas ſanctiſſimi & beatiſſimi epiſcopi ac martyris Dorothei lucubrationes reperiſſet, omnia iſta nobis conſcripta reliquit. Gratia igitur diligentiæ ejus, & immortali memoriæ reddatur nunc & in Sæcula Sæculorum.

Amen.

Obſervationes quædam ad præcedens Fragmentum.

1. EX hoc fragmento perſpicere licet, hunc Dorothei, uti præ ſe fert, exſcriptorem, ſcripſiſſe Probo & Philoxeno Conſulibus, hoc eſt, an. Ch. DXXV. ducentis poſt ipſum Dorotheum annis. Dorotheum enim ſub Juliano Martyrium ſubiiſſe, in præfatione diſerte tradit autor noſter; adeóque cum in operis fronte dicitur, ipſum ſub Licinio & Conſtantino Martyrem factum fuiſſe, dicendum eſt, vel extremam tituli clauſulam à recentiori manu profectam eſſe, vel ſaltem vocem, μάρτυρος, laxiori ſenſu pro Confeſſore capiendum eſſe, quo ſenſu veritatis Confeſſores, dum adhuc in vivis erant, in antiquorum Patrum Scriptis ſæpenumerò *Martyres* dicuntur, etiam antequam Martyrii Palmam reportarint.

2. Admodum probabile eſt hunc Anonymum fuiſſe ipſius Synopſis Dorotheanæ conditorem. Quis enim alicujus Dorothei Tyriorum Epiſcopi, Diocletiani vel Juliani tempore, mentionem fecerit? imò vel ante ann. cccclvii. quando depoſito Photio Tyri Epiſcopo, Dorotheus quidam in locum ejus ſubrogatus eſt? Quis unquam Dorotheum ſub Juliano Martyrem, ſub Diocletiano Confeſſorem dixerit? *Sub Diocletiano multa paſſus*, inquit Martyrologium Romanum Jun. V. exilio mulctatus, ait Anonymus noſter. Sed an hoc latuiſſet Euſebium, qui Martyrum & Confeſſorum geſta undique conquiſivit, ipſe ſub hâc perſecutione Confeſſor, & quod magis adhuc, ipſe hoc circiter tempore Tyri degit? Quis unquam ex Scriptoribus Eccleſiaſticis, qui primis his ſæculis floruerunt, Synopſis hujus Dorotheanæ meminerit, imò vel ex iis, qui Scriptorum Eccleſiaſticorum Catalogos nobis ex profeſſo tradiderunt? Quis niſi bardus, & cui vix ſanum ſinciput, Dorotheum, hominem Græcum, & Tyri inter Phœnices Antiſtitem, commentarios ſuos latino ſermone conſcribentem nobis ſiſteret? Reſtat igitur, vel Anonymum noſtrum hæc confinxiſſe, vel ſaltem à Procopio presbytero ſuo conficta in lucem evulgâſſe. Unde pro more omnium penè Impoſtorum, hæc diu incognita latuiſſe fingit, nec niſi duobus penè integris poſt Dorothei mortem ſæculis orbi innotuiſſe. Quod nulla probabilitate credi poteſt, præſertim cum hi commentarii, nil niſi hiſtoriæ Apoſtolicæ & Eccleſiaſticæ ſummam, utiliſſimam planè, modo genuinam, in ſe continerent.

3. Totius impoſturæ originem ex ipſo Fragmento eruere licet: quæ non alia videtur, quam πολυθρύλλητος illa inter ſedem Romanam, & CP. de πρωτοκαθεδρείας, contentio. Quod ut clariùs eluceſcat, res paulò altiùs repetenda eſt. Tranſlatâ à Conſtantino M. Conſtantinopolim Imperii ſede, mox Regiæ urbis Præſul criſtas ſuas erigere, & dignitatis Eccleſiaſticæ pomœria extendere cœpit. An. ccclxxxi. ſecundæ Synodi Oecumenicæ, Conſtantinopoli habitæ, Patres, canone III. Epiſcopo Conſtantinopolis, *eo quod ipſa ſit nova Roma*, τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς, *poſt Romanum Epiſcopum* decreverunt. Hinc novas deinceps vires quotidiè ſibi aſſumpſerunt ſedis CP. antiſtites; facto magis quidem, quam jure, uſque ad an. ccccli. quo à generali Concilio Chalcedonenſi ſta-

SÆC. IV. ab An. CCC.

tutum eſt, Can. IX. Quod ſi quis cum provinciæ Metropolitano controverſiam haberet, ipſi Diœceſis exarchum, vel imperii urbis Conſtantinopolis thronum adire liceret. Nec hoc modo, ſed & Can. XXVIII. ſtatuerunt, "ut "quoniam antiquæ Romæ throno, quod urbs illa imperaret, jure Patres privilegia tribuerunt, eadam conſideratione moti CL. epiſcopi ſanctiſſimo "Novæ Romæ throno τὰ ἴσα πρεσβεῖα tribuerunt; recto judicantes urbem quæ "& Imperio & Senatu honorata ſit, & æqualibus cum antiquâ Româ privilegiis fruatur, etiam in rebus Eccleſiaſticis non ſecùs ac illam extolli ac magnificeri, ſecundam quippe poſt illam exiſtentem. Hoc, renitentibus licet vehementiùs Romani Pontificis Legatis, ratum dederunt patres Chalcedonenſes; diœceſibus *Ponticæ*, *Aſianæ* & *Thraciæ* ſedi CP. ſubjectis: Ratum dederunt glorioſiſſimi Judices, qui Synodo præfuerunt, declarantes πρὸ πάντων μὲν τὰ πρωτεῖα ϗ τὴν ἐξαίρετον τιμὴν ſecundum Canones Romano Archiepiſcopo conſervanda, oportere autem novæ Romæ Archiepiſcopum τῶν αὐτῶν πρεσβείων τῆς τιμῆς ἀπολαύειν, ϗ αὐτὸν ἐξ αὐθεντίας ἐξουσίαν ἔχειν, Metropolitas in Aſiana, Pontica & Thraciâ diœceſibus ordinandi. Et in Epiſtolâ Synodicâ ad Leonem Papam, affirmant S. Patres, ſe nihil aliud hâc in re feciſſe, quam τὸ ἐκ πολλοῦ κρατῆσαν ἔθος, eam conſuetudinem, quæ ex longo jam tempore obtinuit, Synodali decreto confirmaſſe. Ægre hæc tulit Leo Pontifex; furebat, frendebat, & omnia pene loca querelis ac clamoribus replevit; venerandos Synodi Nicænæ Canones conculcari, jura Metropolitica violari, ac proinde decreta Chalcedonenſia pro nihilo habenda. Ægre hæc etiam tulerunt Leonis Succeſſores, adeo ut Felix Acacium CP. anathemate percuſſit; Acacius mox par pari retulit, Papæ nomine ex Eccleſiæ CP. diptychis excuſſo, teſte Baſilio Cilice in Hiſt. Eccleſiaſt. ap. Niceph. l. 16. c. 17. Tandem ſub Juſtino Seniore, pax quædam inter utriuſque ſedis epiſcopos reſarcita eſt; lite tamen non uſquequaque ſedatâ: cum enim anno DXXV. Joannes Papa à Theodorico Gothorum Rege Conſtantinopolim miſſus eſſet, cum epiſcopo Conſtantinopolitano ſacra facere renuebat, niſi ipſe prior celebraret; nec, teſte * Nicephoro, Regiæ urbis antiſtiti aſſidere voluit, ſed ut Apoſtolicæ ſedis prærogativam tueretur, ſupra epiſcopum CP. etiam in Eccleſia Patriarchali in throno collocabatur. Hâc occaſione recruduit controverſia, Joanne ſedis ſuæ Apoſtolicam dignitatem & antiquitatem obtendente. Conſtantinopolitanus è contra, Eccleſiæ ſuæ prioritatem ſtrenuè aſſerebat, eamque à S. Andrea Apoſtolo fundatam, antequam ipſe Petrus Romam veniret, quæſtione igitur hâc de re motâ, teſte ipſomet Anonymo noſtro, prolata ſunt hæc monumenta Dorotheana; unde argumenta hauſerunt Conſtantinopolitani, ad probandam Eccleſiæ ſuæ vetuſtatem, eam Romanâ antiquiorem eſſe contendentes. Quin hâc occaſione primum confìcti ſint ſub Dorothei nomine hi Commentarii, nemo opinor prudens denegabit, & forſan ideo Latinè ſcriptos eſſe prætendebat impoſtor, ut Joannem Romanum fortius argumentum ſtringeret. Huc denique ſpectant, quæ de Martyribus Byzantinis, reliquiarum illùc tranſlatione, Ædibus ſacris etiam primis hiſce naſcentis Chriſtianiſmi temporibus, inibi magnificè extructis, aliiſque quæ ad ſedis Byzantinæ dignitatem evehendam faciebant Auctor noſter ſplendidè fabulatur.

* L. 17. c. 9. vid. Marcel. in Chron. *Philox.* & *Probo* Coſſ. p. 61.

4. Hinc liquet ex quibus tabulis catalogos ſuos Præſulum Byzantinorum ab Andrea Apoſtolo uſque ad Metrophanem Conſtantini M. æqualem, deprompſerint Nicephorus Patriarch. CP. in Chronographia, & Nicephorus Calliſt. l. 8. c. 6. nempe ex Autore noſtro, quocum ad amuſſim conveniunt, uno aut altero errore in annorum numeris excepto; quin & Nicephorus Calliſtus integram autoris noſtri periodum bene longam ad verbum tranſcripſit. Eandem fere epiſcoporum ſucceſſionem exhibet ſeries illa Patriarchalis quæ extat Juris Græco-Romani l. 4. p. 296. ab his in paucis recedit Philippi Cyprii Protonotarii CP. Catalogus Patriarcharum CP. ſive *Chronicon*, ceu vocatur, *Eccleſia Græca* à Nic. Blancardo non ita pridem Græce & L. editum.

5. Hinc

SÆC. IV. ab An. CCC.

5. Hinc denique videre eſt, ex quo fonte fluxerint decantatæ illæ fabulæ de Herode, Herodiade, ejuſque filia ſuper glaciem ſaltante, *&c.* quæ apud neminem autore noſtro antiquiorem reperire licet. Infinitus eſſem ſi omnia percurrerem, quæ ad hoc fragmentum notari poſſent. Certum eſt, quæcunque Scriptores Recentiores, de rebus hoc tractatu memoratis tradiderint, & ſub ſpecioſo venerandæ vetuſtatis nomine nobis obtruſerint, non ad aliam originem, quam Anonymum noſtrum eſſe referenda. Καὶ ταῦτα ὧδε περὶ τούτου.

RHETICIUS, civitatis Auguſtoduni, Heduorum olim in Galliâ Metropoleos, Epiſcopus, claruit anno cccxiii. quo anno Romam profectus eſt, unus è tribus Galliæ Epiſcopis, quos Conſtantinus M. ad cauſam Cæciliani Carthaginenſis adversùs Donatum dijudicandam unà cum Miltiade Romano, aliiſque Italiæ Epiſcopis judices conſtituerat. Sequente anno Synodo Arelatenſi interfuit; ubi eadem cauſa pleniore conventu tractatur, & in Donatum iterum ſententia fertur. Scripſit adversùs *Novatianum grande volumen*, & *Commentarios in Cantica Canticorum.* N E. 313.

ALEXANDER, Epiſcopus Alexandrinus, ὁ γενναῖος τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων πρόμαχος (quo elogio illum ornat Theodoritus †) *Eccleſiaſticæ doctrinæ vindex acerrimus.* Achillæ circa annum cccxii. vel cccxiii. in ſede Alexandrinâ ſucceſſit. Sub eo Arius deteſtandam Hæreſin ſuam diſſeminare cœpit, & virus quod hactenus ſub pectore coxerat, palàm evomuit, occaſionem nactus (ſi rem rectè narret Socrates *) ex ſubtili nimis Epiſcopi ſui ſermone, qui dum de SS. Trinitatis myſterio paulò ambitioſiùs diſputaret, Arius illum Sabellii dogma inducere ratus, in contrariam opinionem contentionis ſtudio deflexit; aſſerens eſſe tempus, quando Filius non exiſteret, qui proinde creatura eſſet. Et ſanè Conſtantinus M. reprehendit hoc nomine tum Alexandrum, quòd inutiles quæſtiones Presbyteris ſuis propoſuiſſet, tum Arium, quod in reſpondendo id quod vel nunquam cogitare, vel certè cogitatum ſilentio premere debuerat, impudenter protuliſſet. At verò ulteriorem odii in Alexandrum cauſam in Arii animo latuiſſe teſtis eſt Theodoritus *; qui refert Arium, cùm Alexandrum ſibi prælatum in ſummo Eccleſiaſticæ dignitatis gradu collocari ægrè ferret, nec aliunde moleſtiam illi creare poſſet, invidiæ ſtimulis agitatum doctrinæ ipſius palàm contradicere cœpiſſe. Utcunque ſe res habuit, Arius rem ſuam gnaviter egit; quem cùm Alexander nullis monitis conſiliiſve ad ſaniorem mentem revocare potuiſſet, coactâ Alexandriæ Synodo, impia ejus dogmata damnavit, hominemque ex Presbyterorum ordine ejecit; eandemque ſententiam, deinceps collecto pleniore, centum ferè Epiſcoporum, Concilio confirmavit: literiſque ſuis effecit, ut impietas Ariana Eccleſiæ Catholicæ innoteſceret. Tertia tamen adhuc Synodus hâc de re Alexandriæ habita eſt procurante Hoſio Cordubenſi, quem Conſtantinus ad has lites componendas cum literis Alexandro, Arioque junctim inſcriptis illuc miſerat. Sed fruſtra omnia. Ideò convocatum eſt ex omni Orbe Chriſtiano magnum illud & celeberrimum Concilium Nicææ anno cccxxv. cujus Alexander pars magna fuit, καὶ κύριος καὶ κοινωνὸς τῶν γεγενημένων τυγχάνων, geſtorum & autor & particeps, qui ſuâ præſentiâ maximam toti Synodo attulit voluptatem; & in provectâ ætate plurimum laboris ſuſtinuit, ut pax Alexandrinis reſtitueretur: ut de eo ipſi Patres Nicæni * loquuntur. Damnatis erroribus & proſcripto Ario, Alexander quinto poſt Synodum habitam menſe obiit, exeunte anno cccxxv. vel menſe primo inſequentis anni. *Ex Epiſtolis*, quas de Ario, ejuſque dogmatibus ſcripſit, plures numero *ſeptuaginta* †, non niſi duæ ſuperſunt hodie: prolixa una poſt ejectum Eccleſiâ Arium ſcripta, quâ Hæretici verſutiam detegit, ac dogmata ſua refellit, *ad Homonymum ſuum Alexandrum* Antiſtitem Byzantinum, quæ extat apud Theodoritum l. 1. c. 4. altera *Encyclica* ad Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopos per ſingulas urbes conſtitutos, eodem tempore ſcripta, quâ Arii blaſphemias enarrat, deque eo pariter ac aſſeclis anathemate à ſe percuſſis Epiſcopos omnes cer- 313.

† Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 2.

* Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 5.

* Loc. cit. & Hær. Fab. l. 7. c. 1.

* Ep. Synod. apud Theod. l. 1. c. 9 & Socrat. l. 1. c. 9.

† Vid. Socrat. lib. 1. c. 6.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. certiores facit; ne ab iis ad communionem admittantur Hæretici. Habetur iſta apud Socratem l. 1. c. 6. & Gelaſium Cyzic. Hiſt. Concil. Nicæn. l. 2. c. 3.

315. ARIUS, toto orbe, & per omnia retrò, ſæcula famoſiſſimus Hæreſiarcha, gente erat Lybs, ſive ut habet Photius, ortu Alexandrinus, Ammonii filius, cœpitque (ut volunt) ab anno CCCXV. tanquam hæreſiarcha innoteſcere, quod tamen paulò ſeriùs mihi contigiſſe videtur, paucis ante Synodum Nicænam annis. Probabile eſt illum ex Luciani Antiocheni Scholâ prodiiſſe: diſertè enim Euſebium Nicomedienſem *Conlucianiſtam* appellat; quo titulo Luciani Martyris Diſcipuli gloriari videbantur, ſeque mutuò indigitâſſe. Orto Meletiano ſchiſmate, primùm partes Meletii tuebatur; quo deinde deſerto ad Petrum Alexandriæ Epiſcopum ſe contulit, ab eo in Diaconorum numerum adſcitus, & ob turbulentum ingenium iterum ejectus. Poſt mortem Petri pœnitentiam ſimulavit; & ab Achillâ Epiſcopo veniam precatus, ab eo ad Presbyteri dignitatem promotus eſt: unamque ex Eccleſiis Alexandrinis, quæ Baucalis dicebatur, curæ ſuæ commiſſam habuit. Quinimo (ſi ſcriptori ignoto, Patricio Ararſio, in libro *Oceano* dicto ab Auctore * Synodici citato fides habenda ſit) Scholæ Catecheticæ regimen ipſi demandatum eſt. Ab Alexandro etiam Achillæ ſucceſſore aliquamdiu gratiam inivit; donec commodam nactus occaſionem, Catholicam veritatem in primariis quibuſdam fidei articulis ſtrenuè oppugnavit; apertè docens Trinitatem quidem eſſe, ſed gloriâ & majeſtate non parem, verùm alteram perſonam alterâ eſſe glorioſiorem; Deum enim filium ſuum initium creaturarum feciſſe, eumque in filium ſibi adoptâſſe, qui tamen paternæ ſubſtantiæ nihil habeat, οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἴσος, ἀλλ' οὐδὲ ὁμοούσιος αὐτῷ. ——— ξένος τοῦ υἱοῦ κατ' οὐσίαν ὁ πατὴρ, ὅτι ἄναρχος ὑπάρχει. *Alienus quantum ad ſubſtantiam attinet, pater à filio; quippe qui principio caret.* Filius enim nec patri par eſt nec conſubſtantialis, ac proinde οὐδὲ ἀΐδιος, ἢ συναΐδιος, ἢ συναγένητος τῷ πατρὶ, οὐδὲ ἅμα τῷ πατρὶ ἔχει εἶναι, *neque æternus eſt, aut coæternus, aut coingenitus cum patre, neque ſimul cum patre eſſentiam nactus eſt.* Alibique, οὐκ ἀεὶ ἦν ὁ υἱὸς, οὐ γὰρ ἦν πρὶν γεννηθῇ, οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐξ οὐκ ὄντων ὑπέστη, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐστὶν ἴδιος τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας· κτίσμα γὰρ ἐστὶ καὶ ποίημα, καὶ οὐκ ἐστὶν ἀληθινὸς θεὸς ὁ χριστὸς, ἀλλὰ μετοχῇ καὶ αὐτὸς ἐθεοποιήθη. *Non ſemper erat filius; neque enim erat priuſquam fieret; nec ex patre erat, ſed ex non entibus emerſit: neque patris ſubſtantiam ſibi propriam habuit; creatura enim & factura fuit: ideóque nec verus Deus eſt Chriſtus, ſed participatione Deus factus.* Hæc quò mens ejus clariùs conſtaret, ipſiſſimis Arii verbis expreſſimus. Et quanquam tanta verborum monſtra, & propoſitionum portenta fucatis & ſpecioſis explicationibus homo verſatilis ingenii pro re natâ emollire, ſeu potiùs tegere ſoleret; ſumma tamen errorum ſemper huc rediit: Filium & tempore & naturâ & dignitate patre eſſe inferiorem, de non extantibus factum, & planè creaturam, licèt in excellentiore creaturarum ordine collocatum. Ob hæc ſæpiùs ab Epiſcopo ſuo admonitus, ſæpiùs correptus, ſæpiùs etiam Synodicè damnatus, impiis tamen opinionibus renunciare noluit; quas & publicè & privatim, & concionibus & literis undequaque miſſis longè latéque propagavit: adeò ut complures aſſeclas non modò domi, ſed & in exteris regionibus magni nominis Epiſcopos ſibi faventes habuerit; qui cum illo communionem inierunt, eumque interventu ſuo Epiſcopi ſui gratiæ & paci reſtituere conabantur. Sed cùm nec Arius errores deponere, nec Alexander fidem Catholicam prodere voluerit: congregata eſt Synodus Nicæna, in quâ CCCXVIII. Epiſcoporum ſuffragio impia Arii doctrina damnatur; libriſque ejus Conſtantini Imp. juſſu combuſtis, ipſe Arius in Illyricum relegatur; unde poſt triennium oblato pœnitentiæ libello, ſeque fidem Nicænam amplecti profeſſus, Imperatoris literis revocatur; cui conſutis dolis, eouſque fucum fecit, ut Alexandro Antiſtiti CP. illum ſine morâ in communionem admittere diſertè mandaverit. Quò dum progreſſus eſt Arius, factionis ſuæ ſatellitibus ſtipatus, & in forum Conſtantini jam veniſſet, ob urgentem alvi neceſſitatem latrinas petiit; ubi Judæ inſtar crepuit medius; & collapſus, unà cum inte-

* Synod. à Pappo edit, p. 14.

Ex Arii Thaliâ ap. Athanaſ. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 681, &c.

Ex Thaliâ apud Athanaſ. Orat. 2. adverſ. Arian. p. 141.

Digitized by Google

inteſtinis projectis infœlicem animam exhalavit, anno circiter cccxxxvi. Ita quidem fatalem exitum, & nomine ſuo in æternum execrando non indignum, ſortitum eſt ſacerrimum & inviſum caput. Scio quidem Cl. Virum Hen. Valeſium * affirmare Arium ante aliquot jam annos obiiſſe, adeoque illum qui anno cccxxxv. in Synodo Hieroſolymitanâ unà cum Euzoio ad Eccleſiæ pacem admiſſus erat, non fuiſſe noſtrum, ſed alterum Arium Hæreſiarchæ aſſeclam. Verùm hæc omnia penè gratis dicta ſunt, non niſi levibus duntaxat conjecturis, nullo Veterum teſtimonio diſertè nixa; & in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ hoſpes planè ſit oportet, qui neſciat Veteres unanimi conſenſu hæc omnia ad noſtrum Arium unicè referre. Errant è contra Rufinus †, Zonaras *, Aliique †, qui Arium ſub Conſtantio vixiſſe, eoque regnante obiiſſe volunt. Vir erat planè acutus & eruditus, moribuſque ad fallendum compoſitis, ſpecie & formâ magis (quod de eo habet Rufinus ‖) quàm virtute religioſus. Qualis erat τύπος ejus σωματικὸς, vid. ap. Epiphan. Hæreſ. 69. & Conſt. Epiſt. ad Ar. ap. Gelaſ. l. 3. c. 1.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Obſerv. Eccleſ. l. 2. c. 2. p. 183. Annot. ad Soz. p. 113.

† L. 1. c. 11. in fin.

* Annal. Tom. iii. p. 20.

† Vit. Athanaſ. ap. Phot. Cod. 258.

‖ Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 1.

Cantica conſcripſit (teſte Philoſtorgio *) varii generis, nempe Nautica, Molendinaria, ac Viatoria, aliaque ejuſmodi, certis modulationibus aptata, prout unicuique Cantico convenire exiſtimabat; ut imperitiorum animos ſuavitate cantûs ad impietatem ſuam ſenſim abduceret. Sed præ cæteris decantatiſſimus eſt liber ille, *Thalia* dictus, toties Athanaſio citatus, ad morem Sotadis, turpiſſimi Cretenſis Iambographi, conſcriptus, (unde ὁ κίβδηλος καὶ Σωτάδειος Ἄρειος Athanaſio audit) in quo de graviſſimis, ſumméque venerandis fidei myſteriis leviſſimis futiliſſimiſque numeris diſſeruit. Dubitari tamen poteſt, an opus integrum verſibus conſtaret, an potiùs Cantica hinc inde interſperſa fuerint, quò vulgi moribus & ingenio fieret accommodatius. Excerpta quædam ex eo habentur apud Athanaſium de Synod. Nicæn. contra Hæreſ. Ar. decret. p. 413. Contra Arianos, Orat. 2. p. 137, 140, 141, &c. De Synod. Arim. & Seleuc. p. 680. Ex plurimis, quas ſcripſit, Epiſtolis, extat *una ad Euſebium Nicomedienſem* apud Epiphanium Hæreſ. 69. & Theodorit. l. 1. c. 5. *alteram* ſuo, ſuorumque nomine *ad Alexandrum Alexandrinum Antiſtitem* datam habet Athanaſius lib. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 682. & Epiphan. loc. cit.

* L. 2. c. 2.

EUSEBIUS, qui ab arctiſſimâ, quæ illi cum Pamphilo martyre interceſſit amicitiâ, *Pamphili* cognomen ſortitus eſt, Patriam habuit Palæſtinam, urbem natalem fortaſſis Cæſaream; in hac enim Eccleſia ſe & inſtitutum, & ſalubri lavacro tinctum, non minus quam Eccleſiaſtica munera ſuſtinuiſſe, ipſemet initio Epiſtolæ ‖ ad Cæſarienſes obſcure mihi indicare videtur. Natus eſt vergente verſùs exitum ſæculo tertio, circa annum, ſi divinare liceat, CCLXX. Exhauſta pene omni ſæculari literatura homo impenſè doctus, antiquitatum Eccleſiaſticarum ſtudio ſummoperè incubuit, quo fine doctorum ante ſe monumenta diligenter conquiſivit, priorum ſæculorum ſcrinia rimatus eſt, civilium judiciorum Acta perluſtravit, omnes bibliothecarum forulos excuſſit, præſertim nobiliſſimam illam bibliothecam, quam Pamphilus Cæſareæ extruxerat, nocturna diurnaque verſavit manu. Et ſane non contemnendum videtur, quod Hieronymus, ſeu quicunque ſub ejus nomine latet, in *Epiſtola ad Chromatium & Heliodorum* refert, Conſtantinum Cæſaream ingreſſum Euſebio dixiſſe, ut beneficia aliqua ſuæ Eccleſiæ peteret, Euſebium verò reſpondiſſe, Eccleſiam ſuam opibus ſatis ditatam nihil indigere, at ſe unicè in votis habere, ut ſollicita perſcrutatione monumenta publica diſcuterentur, quo certiùs conſtaret, quid in univerſo orbe Romano erga Sanctos Dei per Judices geſtum ſit; nempe ut qui Martyres, à quo judicio, in qua Provincia vel civitate, qua die, quave Perſeverantia, paſſionis ſuæ obtinuerint palmam, de ipſis Archivis ſublata monumenta ad eum regio juſſu dirigerentur. Quod & factum eſt, indeque illum idoneum Relatorem factum, Eccleſiaſticam hiſtoriam, & omnium penè Martyrum trophæa texuiſſe. 315.

‖ Ap. Socrat. l. 1. c. 8.

Et

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

Et ſanè hæc à veriſimilitudine non abludere facile concedit Antipater Boſtrenſis *, Euſebii adverſarius; Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν πολυΐστωρ ὁ ἀνὴρ, καὶ οὐδέν τι τῶν παλαιοτέρων συγγραμμάτων τὴν ἐκείνου διέλαθε γνῶσιν, σύμφημι καὶ ὁμολογῶ. Βασιλικῇ γὰρ συνεργίᾳ χρώμενος ῥαδίως τὰ πανταχοῦ πρὸς ἑαυτὸν συνάγειν ἠδύνατο. *Ego vero, quod multus quidem in hiſtoriis vir fuerit, & nihil ex veteribus Scriptis illius latuerit notitiam, conſentio & confiteor. Imperiali quippe cooperatione uſus, facile quæ ubique ſparſa erant, colligere poterat.*

* Serm. I. adv. Euſeb. Apol. pro Orig. in Concil. Nic. II. Act. V.

Anno cccvii. Pamphilum in carcerem conjectum ſolitis amoris officiis proſequebatur, cum eo aſſiduè verſatus, junctiſque operis rem literariam ſtrenuè promovere ſatagebant. Biennio poſt, Pamphilo per Martyrium conſummato, Tyrum ſeceſſit, apud Paulinum Epiſcopum, amicum ſuum integerrimum proculdubio latitans, ubi varia & crudeliſſima Martyrum certamina ſe coram ſpectaſſe teſtatur †. Inde Ægyptum petiit, ibique Perſequentium ſævitiam magis adhuc calentem reperit, ipſomet etiam in vincula conjecto. Hinc poſtea nata adverſariis ejus calumniandi materies, ipſum nempe carceri incluſum Idolis immolaſſe. Objecerunt id ei an. cccxxxv. Synodo Tyriæ inter alios præſidenti * confeſſores Ægyptii, & in his præcipue Potamo Epiſcopus Heracleenſis. Verum ſi accuſaſſe ſufficiat, Quis erit innocens? Odio & livore ducti tela in illum undique arripiebant: neque ullum hâc in re teſtem proferunt, præter levem quendam rumuſculum, ſeu rumoris potiùs ſuſpicionem, quod nec ipſe diffitetur Potamo, nullâ aliâ ex causâ ortam, quam quod Euſebius ex carcere ſalvus & illæſus evaſerat. Quid? quod ſi immolâſſet, ex rigida iſtius temporis diſciplina, omni clericali gradu excidiſſet, certe ad ſuperiorem ordinem neutiquam promovendus. Id quod in Aſterio Sophiſta, ordinem clericalem præcipue epiſcopatum ambiente diſertè notant † Athanaſius & * Socrates. Verum ad Euſebium redeo. Ceſſante perſecutione in Palæſtinam rediit, ubi poſt mortem Agapii Cæſarienſium Epiſcopus conſtituitur. Fateor in ſubſcriptionibus Latinis Synodo Ancyranæ an. cccxv. habitæ ſubnexis, recenſeri Agricolaum Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopum. Verùm ſubſcriptiones illæ ut jam in Conciliorum Tomis extant, ex Iſidori Mercatoris officina prodierunt. Antiquior verſio quam edidit Chr. Juſtellus, ſolummodo habet *Agricolam Cæſareæ*; quem Synodicon græcum à Pappo * editum de hac ipſa Synodo agens, non Cæſareæ *Palæſtinæ*, ſed *Cappadociæ* Epiſcopum fuiſſe, aperte nos docet.

† Lib. 8. cap. 7.

* Ap. Epiphan. Hæreſ. 68. n. 7. vid. Athan. Apol. 2. p. 567.

† De Synod. Arim. & Seleuc. p. 684.

* Lib. 2. c. 36. p. 72.

* Pag. 13.

Non diu poſt, pulcherrimæ Eccleſiæ, quam Paulinus Tyri ædificaverat, encœnia habita ſunt, circa annum, ut opinor, cccxvi. quo tempore Conſtantinus imperii ſui Decennalia celebravit. Moris enim tum erat, Chriſtianos, ut antehac Gentiles, Baſilicas ſuas in Imperatorum Decennalibus, aliiſve id genus ſolenniis dedicare, ut erudite obſervat Cl. *Ant. Pagi* Diſſert. Hypat. Part. 2. c. 3. Num. xii, xiii. Huic dedicationi adfuerunt omnes Eccleſiarum vicinarum Epiſcopi, quibus elegantiſſimam orationem Euſebius habuit, quam exhibet Hiſt. Eccleſ. lib. x. c. 4. Non ſum neſcius, à quibuſdam in dubium vocari, an hæc oratio Euſebium auctorem habuerit. Immeritò. Ipſa oratio ingenium ejus & multiplicem eruditionem ſpirat. Pars Panegyrica cum iis, quæ in præcedentibus capitulis tractaverat, eodem ſenſu, & iiſdem pene ſententiis, optime convenit; ſuadet intima cum Paulino familiaritas ut credamus, à nullo potiùs quam ab Euſebio haberi potuiſſe, qui hunc decimum Hiſtoriæ ſuæ librum Paulino inſcripſit, ac proinde orationem hanc hoc in loco inſeri par erat. Deinde ſi alterius eſſet, cur tam prolixum Sermonem huic loco infereret? Cur ſuppreſſo auctoris nomine? qui Scriptores, quos allegat, ſemper nominatim citare ſolet. Dices, Euſebium nullam ſuiipſius mentionem facere. Fateor, qua erat modeſtia, nomen diſſimulavit, καί τις (inquit) ἐν μέσῳ παρελθὼν τῶν μετρίως ἐπιεικῶν, λόγου σύνταξιν πεποιημένος, *vir aliquis mediocris meriti qui hujuſmodi orationem compoſuerat, in medium progreſſus eſt.* Et ita fere Scriptores loqui ſolent, quoties de ſe verba faciunt. Nec eſt quod cum Cl. Hanckio * quis dicat, orationem iſtam ab Euſebio adhuc Presbytero dici potuiſſe. Cui enim ignotum, non tunc communi in more poſitum fuiſſe, ut præ-

* De Script. Byzant. Part. I. c. I. Num. 56.

SÆC. IV. ab An. CCC.

præſentibus Epiſcopis Presbyteri concionarentur, præſertim in tam ſolenni conventu, & tam ſplendida occaſione? Sed de his ſatis.

In Concilio Nicæno, anno cccxxv. id ei honoris delatum eſt, ut Imperatorem Synodum ingredientem ſermone panegyrico exciperet, & primum ab ejus dextrâ locum obtineret. Theodoritus * quidem Euſtathio Antiocheno id tribuit, Alexandro Alexandrino Nicetas Choniates †, ſed pro Euſebio noſtro faciunt tum Sozomenus ‖, tum capitis Euſebiani titulus * admodùm antiquus, denique ipſe Euſebius †, qui in Conſtantini vicennalibus, quibus habitum eſt hoc Concilium, Imperatori, ſervorum Synodo circumſepto, ſe Panegyrim dixiſſe refert. Ventilata diutiùs ultro citroque Arii cauſa, Euſebius fidei Catholicæ Symbolum Patribus obtulit, ab omnibus quidem probatum; qui tamen aliam formulam, ſeu potiùs eandem, paululùm auctam & immutatam, utpote in præcipuo controverſiæ momento non ſatis luculentam, promulgarunt; præſertim edito τοῦ ὁμοουσίου vocabulo, quo filium ejuſdem eſſe cum Patre eſſentiæ, gloriæ, & æternitatis diſertius adverſus Arium declararent. Hæſit aliquandiu ad hoc vocabulum Euſebius, donec re benè perpensâ, Patrumque ſenſu poſt accuratum examen pleniùs percepto, aſſenſum lubens præbuit, miſſiſque ad Cæſarienſes ſuos literis, de tota hac re certiores fecit.

* Lib. 1. c. 7.
† Theſ. Orth. fid. l. 5. c. 7. p. 445.
‖ Lib. 1. c. 9.
* De vit. C. l. 3. c. 11.
† Id. ib. l. 1. in Proem.

Circa an. cccxxx. vacante per Euſtathii depoſitionem ſede Antiochenâ, in ejus locum, communi conſenſu, intercedente etiam apud Imperatorem cum populo, tum Synodo Antiochenâ, Euſebius eligitur. Verùm ille oblatum Epiſcopatum, ut ut Cæſarienſi ampliorem & ſublimiorem, generoſe reſpuit, probe ſciens, Epiſcoporum ex unâ ad alteram Eccleſiam tranſlationes canonibus Eccleſiaſticis, præcipuè nuperrimæ Synodi Nicænæ Can. xv°. prohiberi. Qua de cauſa Conſtantinus miris eum laudibus extulit, inter cætera teſtatus *, omnes illum apud ſe Epiſcopum habere ambiviſſe, eumque beatum ſe in hoc ipſo exiſtimare debuiſſe, quod totius propemodùm orbis teſtimonio, dignus univerſæ Eccleſiæ Epiſcopatu judicatus ſit. Certe huic pientiſſimo Principi unicè charus fuit, qui abſentem ſæpe per literas ſalutavit, præſentem nullis non honoribus cumulavit. Tandem annorum & famæ ſatur, diem clauſit extremum circa an. cccxl. paulo ante Conſtantini junioris obitum, ut notat Socrates *.

* Epiſt. ad Euſeb. de vit. Conſt. lib. 3. c. 11.
* Lib. 2. c. 4 & 5.

De ſumma ejus & longè diffuſiſſima doctrina, ut pluribus agam, opus non eſt, cujus erudito nomini & olim & hodie venerabundus aſſurgit totus pene orbis literarius: Pietate adeo venerabilis, ut apud plurimas Occidentis Eccleſias in Sanctorum numero habebatur, & *Sancti confeſſoris, & Epiſcopi beatæ recordationis, & egregiæ vitæ beatiſſimi ſacerdotis* nomen meruerit. At proh dolor! gravatur viri optimi memoria non apud recentiores modò, verùm apud veterum pleroſque hæreticæ pravitatis culpâ, quibus paſſim Arianus audit, & (ſi ita loqui fas ſit) Arianiſſimus, *princeps & ſignifer Arianæ factionis*, ut non uno loco de eo Hieronymus *. Temerè quidem, & iniquiori, quam par erat, cenſura. Fatendum eſt, illum in Platonicorum ſcriptis, libriſque Origenis multùm diuque verſatum, exinde nova quædam hauſiſſe, & phraſes minùs commodas, quandoque & periculoſas, in chriſtianam theologiam induxiſſe. Quod tamen illi cum multis præteritorum ſæculorum doctoribus commune fuit, ſecurius, & audacter nimis de iis loquutis, de quibus nondum ſuum Eccleſia tulerat judicium. Nequaquam vero hæreſis Arianæ κυρίαις δόξαις fuiſſe imbutum, aperte ſatis teſtantur loca plurima in ſcriptis ejus hodienùm extantia, quæ ipſa Arianiſmi fundamenta radicitùs evellunt, qualia ſunt, ubi Chriſtum vocat * αὐτόθεον, *per ſe Deum*, τὸν παμβασιλέα καὶ πανηγεμόνα, καὶ αὐτὸν Θεόν, *omnium regem, ac principem, ac per ſe Deum*, Θεοῦ δὲ τοῦ ἐπὶ πάντων ζῶντα καὶ ἐνεργῆ ὑπάρχοντα λόγον, κατ' οὐσίαν τε ὑφεστῶτα †, *ſummi Dei vivum atque efficacem ſermonem ac perſonaliter ſubſiſtentem, quippe qui* Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία, πρόεισι μετὰ τῆς πατρικῆς θεότητός τε καὶ βασιλείας, *cum Dei virtus ſit, atque ſapientia, ex patris divinitate, & regno procedit*; eſſe cum ἓν τὰ πρὸ οὐσίαν, ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς ὄντα πατρὸς, *eſſentia quidem unum, utpote ex uno editum Patre*: τὸν τοῦ Θεοῦ μονογενῆ λόγον τῷ αὐτοῦ πατρὶ συμβασιλεύειν ἐξ ἀνάρχων αἰώνων εἰς ἀπείρους καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας *, *unigenitum Dei verbum à ſæculis prin-*

* Ad Pammach. p. 189. Apol. adv. Ruf. p. 199. Apol. 11. p. 219.
* Hiſt. Eccleſ. lib. 10. c. 4.
† De laud. Conſt. c. 12. p. 639, 640.
* Ibid. c. 2. in init.

SÆC. IV. ab An. CCC. *principio carentibus, ad infinita uſque & interminata ſæcula unà cum Patre regnare.* Quoties Marcellum ejuſque ſequaces velut immanis blaſphemiæ reos damnat, quod auſi ſint, διελεῖν τὸ Θεοῦ, καὶ ἕτερον θεὸν τὸν λόγον ὀνομάσαι οὐσίᾳ, τε καὶ δυνάμει διεστῶτα τοῦ πατρὸς †, *dividere quidem Dei verbum, & verbum Deum alterum nominare, ſubſtantia & potentia differentem? Neque quicquam* ‖ *ſecundum eos, haberet, cum paterna divinitate commune, ſed per omnia componitur cum Creaturarum turba,* καθ' ὃ ἐξ οὐκ ὄντων ὑπέστη, *quod de nihilo procreabatur.* Mille ſunt hujuſmodi ubique obvia, è quibus plura alibi produximus *. Nec parum ad rem facit, quod in Synodo Nicæna Ariana dogmata expreſsè damnavit, ejuſque Symbolo non temere & inconſultò (ut ipſe nos docet) ſed longo demum & accurato inſtituto examine ſincerè & ex animo ſubſcripſit. Adeo ab omni plane Chriſtiana charitate abhorrent, qui eum vafrè & dolosè ſubſcripſiſſe volunt. Legant Epiſtolam ejus ad Cæſarienſes, & videant, quo animo id affirmare poſſint. Interim non negamus, ſcriptis ejus, tum ante, tum poſt Synodum Nicænam editis, ineſſe quædam duriùs & periculoſius dicta, & quæ æquum & candidum lectorem expetunt. Qua in re ſolitum candorem & ingenuitatem in doctiſſ. Petavio jure deſidero, qui plurima Euſebii noſtri loca durius interpretari, & in ſequiorem ſenſum detorquere ſolet. Stylus Euſebio noſtro rudis quidem & duriuſculus, idque judice * Photio, τὴν δὲ φράσιν οὐδαμοῦ οὔτε ἡδὺς οὔτε λαμπρότητι χαίρων, *Phraſi neque jucundus uſpiam, neque perſpicuus.* Id diutinæ ejus in Ægypto commorationi tribuendum cenſet Theodorus Metochita, in Miſcellaneis ab Henrico Valeſio citatis: hinc τετραχυσμένῳ τῷ λέγειν χρώμενος, *dictione utitur ſcabra & aſpera.* Scripſit vir undecunque doctiſſimus opera quam plurima, quorum Catalogum hoc loco texemus.

† Contr. Marcell. p. 29.
‖ Eccleſ. Theol. l. 1. c. 10.
* Vit. PP. Primit. Tom. ii. in vit. Euſeb. Num. 22.
* Cod. 13.

SCRIPTA.

CHronicon, παντοδαπὴ ἱστορία, dictum; opus bipartitum: in prima parte hodie valde mutila, omnium ferè gentium, Chaldæorum, Aſſyriorum, Medorum, Perſarum, Lydorum, Hebræorum, Ægyptiorum, &c. origines, & res maxime memorabiles ab orbe condito proſequutus eſt. Et hujus longe majorem partem ex Africani chronographia deſumpſit, cujus ſcrinia egregie compilavit. In altera, quæ *Canon chronicus* dicitur, priorem quaſi in compendium redegit, totam temporum ſeriem in Decades dirimit, ductaque ab Abrahamo Epocha, cujuſque gentis memorabilia ad ſuum quemque annum retulit. Utraque pars in Conſtantini vicennalibus terminatur, h. e. in an. Chr. cccxxv. quo, paulo ante Synodum Nicænam opus, ut mihi quidem videtur, abſolutum eſt. Latinitate donatum eſt ab Hieronymo, qui ſuam tamen verſionem additamentis maxime in Romana hiſtoria hinc inde interpolavit. Græca deſiderantur, quorum defectum ut ſuppleret Joſ. Scaliger, quæcunque reperiri poterant, ex Syncello, Cedreno, & Chronico Alexandrino undique corraſit, quæ tamen omnia, an pro Euſebianis habenda ſint, juſta eſt dubitandi ratio. Opus quale quale jam eſt, cum Hieronymi verſione, ſuiſque animadverſionibus in lucem emiſit dictus Scaliger, *Lugd. Bat.* 1606. *Amſtelodami* notis tertia parte auctioribus recuſum an. 1658. f. Monendus eſt Lector, quod ex Theodoro Lectore habet Suidas *, Diodorum Tarſenſem Epiſcopum, qui ſub Juliano & Valente floruit, chronicon concinnaſſe, in quo Euſebii Pamphili in digerendis temporibus errorem caſtigavit.

* In V. Διόδωρος.

Præparationis Evangelicæ libri xv. ad Theodotum Laodiceæ Epiſcopum: Scripti poſt concilium Nicænum, (quicquid in contrarium ſcribat Valeſius) certiſſime poſt conditum chronicon, utpote in quibus Canones chronici diſertè citantur. Opus profecto nobiliſſimum, & auro contra non charum, in quo, etſi nihil aliud eſſet, tot aurea veterum fragmenta nobis conſervantur. Editum gr. l. cum notis Fr. Vigeri, *Pariſ.* 1628. fol.

De Demonſtratione Evangelica: ex xx. libris hodie extant non niſi x. in quibus cauſam Chriſtianam præcipue adversùs Judæos agit. Scripti ſunt eodem circiter tempore, quo priores, gr. l. editi *Pariſ.* 1628. fol. E. etiam, ut & de præ-

Digitized by Google

præparat. Evangel. libri, Græce ap. *Rob. Stephanum* 1544, 1545. quæ nitidiſſima eſt editio. SÆC. IV. ab An. CCC.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri x. Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatum ab ipſius incunabulis uſque ad Licinii Senioris necem, per annorum 324. decurſum continentes. Finivit hanc hiſtoriam Euſebius in pace Synodum Nicænam immediate præcedente, ſcripſit vero non niſi poſt aliquot annos: in ea enim meminit non modo Chronici, ſed & librorum de Demonſtratione Evangel. Hos etenim deſignari per ἰδικὰ ὑπομνήματα, peculiares commentarios, in quibus oracula Prophetarum de Domino noſtro Jeſu Chriſto edita ſe collegiſſe, firmiſſimiſque demonſtrationibus adſtruxiſſe ait, nemo non videt: Nec obſtat, quod nullam Concilii Nicæni mentionem faciat, cum ipſe teſtetur eorum, quæ ſibi in condenda hac hiſtoria propoſuerit, id ultimum fuiſſe, ut oſtenderet, quam propitium ac benignum ſervatoris noſtri præſidium Eccleſiæ ſuæ demum effulſerit, nec fœlicem rerum exitum, deletis jam externis hoſtibus, internis Epiſcoporum rixis deformare voluit. His adde quod notat V. Cl. Ant. Pagi *, ſolitos nempe iſtorum temporum ſcriptores opera ſua aut terminare, aut publicare in Imperatorum vicennalibus, & iſtiuſmodi feſtis. Quod multis exemplis, & in his hac ipſa hiſtoria, & chronico Euſebiano probat. Inſcripſit hiſtoriam ſuam Euſebius Paulino Tyriorum Epiſcopo, amicorum familiariſſimo, quem Valeſius, è ſede Tyrienſi ad Antiochenam tranſlatum eſſe vult: & ejus quidem auctoritate motus in ea opinione aliquando fui. Verùm re meliùs perpensâ, etſi libens concedo Paulinum Synodo Nicænæ aliquot annis ſuperfuiſſe, Eccleſiæ tamen Antiochenæ præſediſſe nego. Neque ulli veterum, unico excepto Philoſtorgio, id affirmant; nec ipſius Euſebii locus, quem ex lib. 1. contra Marcell. c. 4. pro ſe adducit Valeſius, ritè intellectus id ſuadet, ex quo nil aliud exculpi poſſit, quam Paulinum Epiſcopatum Tyri tanta cum laude adminiſtraſſe, ut Antiochenſis Eccleſia in eo tanquam proprio bono (fuerat enim ejuſdem Eccleſiæ Presbyter) gloriari ſolita ſit. Interim haud bene ſibi conſtat doctiſſ. Valeſius, qui uno loco * hiſtoriam Euſebianam ante concilium Nicænum ſcriptam eſſe affirmat, poſt paucas verò paginas, eam non niſi aliquot annis poſt Synodum Nicænam abſolutam ſcribit. Quam viri clariſſimi ἀσυστασίαν merito miramur. Sed id illi facile condonamus, qui tantos inſumpſit labores, ut Hiſtoriam hanc omnibus numeris abſolutam, nec non accuratiſſima verſione, doctiſſimiſque annotationibus ornatam, & illuſtratam nobis daret: quam proinde edidit *Pariſ.* 1659. & denuo 1671. Pariſienſem editionem expreſſerunt, ſed infeliciter ſatis, Francofurtenſes an. 1672. f. Prodierat elegantiſſima & accuratiſſima editio græca ex officina Rob. Stephani, *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. Genevæ 1612. fol.

* Prolegom. ad Diſſert. Hypat. Num. xxxiii, xxxiv, xxxv.

* Præf. de vit. & ſcript. Euſeb.

De Martyribus Palæſtinæ liber ſingularis, Hiſt. Eccleſiaſt. lib. 8°. ſubjectus.

Contra Hieroclem liber; quem ab Euſebio in Ægypto adhuc verſante ſcriptum cenſet Hen. Valeſius, quod tamen incertum. Scripſerat Hierocles, Judex Nicomedienſis, ineunte Diocletiani perſecutione, ad Chriſtianos libros duos φιλαλήθεις dictos, quibus inter alia comparationem Chriſtum inter & Apollonium Tyaneum inſtituit, ſpurciſſimumque Magum Domino noſtro paria vel etiam majora feciſſe contendit, teſte Lactantio *, qui Hieroclem hunc ipſum librum recitantem coram audivit. Hanc comparationem, miſſis cæteris, refutandam Euſebius in ſe recepit; quod & præſtitit, breviter percurrendo totos octo libros, quos de vita Apollonii conſcripſit Philoſtratus, addita in fine Appendicula de Fato. Qua occaſione Joh. Jonſius * graviter erroris arguit, quotquot hunc librum Euſebio noſtro tribuunt, hoc nempe argumento ductus, quod Hieroclis libri de fato, quos habet Photius Cod. ccxiv. authorem habuerint Olympiodori æqualem, qui ſub Theodoſio juniore floruit. Eſto: interim erravit ipſe toto plane cœlo, vir cætera doctus, qui neque vidit Euſebium in iſta appendice non ſeptem illos de fato libros Photio memoratos refutaſſe, ſed ſolummodo Apollonii dogma de fato breviter perſtrinxiſſe; neque animadvertit Hieroclem adverſus quem Euſebius diſputavit,

* Inſtit. lib. 5. c. 2, 3, 4.

* De Script. Hiſt. Philoſ. lib. 3. c. 18. p. 304.

SÆC. IV. abfuiſſe Bithyniæ ſub Diocletiano Præſidem, poſtea Ægypti Præfectum, non
An. CCC. Philoſophum illum, de quo Photius, Nicomedienſi integro pene ſæculo juniorem. Extat hic Euſebii libellus cum libris de Præparat. Evangel. editus *Pariſ.* 1628. f. & ad calcem Philoſtrati de vit. Apollonii Tyanei.

Contra Marcellum (Sabellianiſmi in conciliabulo Conſtantinopoli an. cccxxxvi. habito damnatum) libri ii. ipſius Synodi juſſu conſcripti.

De Eccleſiaſtica Theologia lib. III. in quibus idem argumentum adverſus Marcellum latius pertractat. Hi quinque libri cum verſione & notis doctiſſimi viri Rich. Montacutii, Epiſcopi apud nos Ciceſtrienſis, libris de Præparat. Evang. edit. *Par.* 1628. ſubjuncti ſunt.

Epiſtola ad Cæſarienſes de fide Nicæna. Ext. ap. Socrat. l. 1. c. 8. Theod. lib. 1. c. 12.

De locis Hebraicis, ſeu deſcriptio urbium & locorum S. Scripturæ, ordine Alphabetico diſpoſita, Paulino Tyriorum Epiſcopo inſcripta. Tranſtulit hunc librum olim Hieronymus & auxit, utpote qui in locis illis diu vixit. Et licet maximam partem interpretis officio functus ſit, quædam tamen immutavit, quædam perperàm dicta correxit, & non pauca de ſuo addidit. Ipſum Euſebii librum ex Regia Bibliotheca Pariſienſi primus Græce extulit, cum antiqua Hieronymi, & nova à ſe adornata tranſlatione, notiſque non contemnendis edidit Jac. Bonfrerius *Pariſ.* 1659. cui commentarios in Joſuam addidit. f.

Oratio de laudibus Conſtantini habita an. cccxxxv. in ejuſdem Imperatoris Tricennalibus. E. ad calcem Hiſt. Eccleſiaſt. In Codice MS. Collegii Trinit. Cant. hæc Oratio in duas diſpertitur partes. Prima decem priora capita complectitur, ſecunda à Cap. XI. initium ducit.

De vita Conſtantini lib. iv. quos noviſſime conſcripſit, in iis non accuratam vitæ Conſtantinianæ hiſtoriam tradere in animo habuit, ſed tantum pulchriora facinora, & Poſterorum memoriâ digniora ſeligere, præcipue quæ ad pietatem & Dei cultum ſpectare videbantur ; quod more oratorio potiùs
* Cod. 127. quàm hiſtorico præſtitit. Hinc (notante Photio *) *μικρόν τι πρὸς τὸ λαμπρότερον ἐκβεβίασται αὐτῷ ὁ λόγος, καὶ λέξεις εἰς τὸ ἀνθηρότερον ἐνιαχοῦ συνειλήφασιν, nonnihil ad ſplendorem magis trahitur Oratio, quam in cæteris ſcriptis, voceſque ad floridum alicubi genus tendunt.* Fruſtra ſunt, qui hos libros Euſebio noſtro abjudicant, nec tanti ſunt objectiones, ut in iis refutandis immoremur. Interim videant qui volunt, libri 2. cap. 45, 46. l. 3. c. 61. l. 4. cap. 33, 34, 35. & alibi paſſim. Hos libros H. Valeſius recenſuit, verſione & notis illuſtravit, & pro more Hiſt. Eccleſiaſt. attexuit.

Expoſitio in Canticum Canticorum. Extat Græce unà cum Polychronio & Pſello *L. Bat.* 1617. 4°. à Meurſio edita, quæ quidem non unico Euſebio debetur ; ſed partim ex ipſius, partim ex Athanaſii, Didymi, Nyſſeni, Philonis Carpathii, aliorumque ſcriptis conſarcinata eſt.

Vitæ Prophetarum, ſeu *περὶ τῆς τοῦ βιβλίου τῶν προφητῶν ὀνομασίας*, Euſebio noſtro in vetuſto exemplari adſcribuntur. Eas cum Commentariis Procopii in Eſaiam gr. lat. edidit Joan. Curterius *Pariſ.* an. 1580. f.

Canones Sacrorum Evangeliorum X. unà cum præfixâ ad Carpianum Epiſtolâ Ammonii Harmoniæ Evangelicæ apponi ſoliti, habentur ex Hieronymi verſione inter Orthodoxogr. Hieronymi Opera & in Bibliothecâ PP. De iis vide plura in *Ammonio.*

Apologiæ pro Origene liber primus (reliqui enim quinque interierunt) à Rufino Latinè verſus extat inter Hieronymi Opera.

Sermo in illud, Serò Sabbatorum, item *de Angelis ad monumentum viſis*, Gr. Lat. cum notis apud Combef. Auct. Nov. Tom. I. p. 779. ſed excerpta videntur potiùs, quam tractatus integri.

'Ανέκδοτα.

Digitized by Google

Ἀνέκδοτα.

E*Clogarum propheticarum de Chriſto* lib. iv. Extat in Bibliotheca Viennenſi, teſte Cl. Lambecio, comment. de Bibl. Vindob. T. i. Addit 3. Eaſdem eſſe opinor cum Eclogis quibuſdam in Prophetas minores, quas in Biblioth. Scorialenſi extare teſtatur Alex. Barvoetius. Vid. Labb. nov. Bibl. MSS. ſupplem. iii. p. 185. Partem eſſe Operis Euſebiani de Demonſtratione Evangelicâ opinatur Cl. Lambecius. Libros enim XX. de eo argumento ſcripſit Euſebius, teſte Hieronymo *, ex quibus hodie nonniſi X. in lucem prodierunt : uti ſupra notatum eſt. * De Script. c. 81.

Commentarii in Iſaiam, quos non uno in loco extare nos docet Labbæus. Ibid. p. 22, 79, 184.

De Triduo Sepulturæ Domini. Labb. ib. p. 184.

In illud, *Valde mane orto, &c. & de angelis ad Sepulchrum Domini.* E. in Bibl. Reg. Gall. teſte eodem Labb. ib. p. 273.

Scripta, quæ non extant.

DE *Præparatione Eccleſiaſtica* libri aliquot.

De Demonſtratione Eccleſiaſtica. Vid. Phot. Cod. xi, xii.

Contra Porphyrium lib. xxx.

Ad Stephanum de Evangeliorum diſſonantia.

Περὶ Θεοφανείας lib. v.

In Pſalmos CL. Commentarii. Ex his fragmenta quædam extant in catena PP. in Pſalmos. Gr. Lat. aliud à Gelaſio * exhibetur. * De Natur. l. 2.

Commentarius in I. Epiſtolam ad Corinthios, cujus Hieronymus mentionem facit Epiſt. ad Pammach.

Eclogæ in totam S. Scripturam, teſte Theodorito Hiſt. l. 1. c. 16.

Περὶ τοπικῶν ὀνομάτων liber primus.

Apologiæ pro Origene lib. vi. quinque priores una cum Pamphilo carcere incluſus elaboravit, ſextum ipſe addidit.

De vita Pamphili lib. iii. Hujus operis ipſe meminit de Martyribus Palæſtinæ cap. xi.

Confutationis & Apologiæ lib. ii. de quibus Phot. Cod. xiii. quo loco addit, Euſebium duos alios libellos ſcripſiſſe, aſſertionibus quibuſdam differentes, ſenſu vero & dicendi genere cum prioribus convenientes. Hiſce puto deſignari Apologeticum, quo ſe ab Arianiſmi crimine purgavit : talis enim Apologetici ad omnes ubique Orthodoxos Epiſcopos miſſi meminit Gelaſius Cyzicenus Hiſtoriæ Concil. Nicæn. lib. 2. c. 1.

Antiquorum Martyriorum collectio, undecim libris ab eo contexta, ſi Actorum S. Sylveſtri Scriptori à Combefiſ. edito fides ſit habenda. Vaſtum opus, quod hodienum in regia bibliotheca S. Laurentii in Eſcuriali græce extare dicitur, referente Fr. Bivario comment. in Dextr. Chron. ad an. cccviii. & utinam certe nobis liceret eſſe tam beatis. At vereor, ne fama mendax pro theſauro carbones, pro genuino Euſebii opere, fabuloſas Metaphraſtis quiſquilias venditarit.

Acta Martyrii S. Luciani quæ apud Surium ad diem 7. Januarii habentur, ex hoc opere à Metaphraſte deſcripta eſſe opinatur Cl. Uſſerius Biblioth. Theol. MS. p. 159.

Deſcriptio Baſilicæ Hieroſolymitanæ.

De Feſto Paſchali liber.

Epiſtola ad Conſtantiam Conſtantini M. ſororem, Licinii viduam, de imagine Chriſti. Hujus fragmentum extat Concil. Nicæni ſecundi Actione vi.

Epiſtola ad Alexandrum Epiſcopum Alexand. de Ario. Fragmentum etiam ext. loco citato.

Epi-

SÆC. IV. ab An. CCC. *Epiſtola ad Euphrationem* Epiſcopum, à Presbyteris Alexandrinis * memoratur. Extat Fragm. ubi ſupr. Act. 5. p. 365. In hoc Fragmento Euſebius

* Ap. Athan. de Synod. Arim. p. 683. dicitur affirmaſſe, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐκ ἔστιν ἀληθινὸς Θεός, *Chriſtum non eſſe verum Deum.* Quæ verba cum nullâ adhibita explicatione nudè tantum citentur, & ſententiæ Euſebianæ tot aliis locis diſertè traditæ ex diametro repugnent; proclive eſt conjicere Euſebium, datâ aliquâ occaſione, ad locum illum reſpexiſſe Joan. XVII. 3. *Ut te cognoſcant eſſe illum ſolum verum Deum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum*; indeque ejus adverſarios calumniandi anſam arripuiſſe. Et

* Contr. Marcell. lib. 1. p. 27. ita quidem ſe rem habuiſſe ipſe nobis teſtis eſt Euſebius *; cum enim ipſum accuſaſſet Marcellus quod ſcripſiſſet unum eſſe verum ſolum Deum, quaſi juniores quoſdam Deos, qui non ita verè & propriè Dii ſint, commentus eſſet, rejicit calumniam Euſebius, neque aliam ſe viro maledicentiſſimo occaſionem

† Ibid. p. 29. ſubminiſtraſſe dicit, quam quod prædicta Domini verba allegaſſet †. Iterumque ei objecit idem Marcellus, quod Chriſtum nudum eſſe hominem affirmaſſet, non alia de cauſa, quam quod in Epiſtola quâdam ſententiam illam Apoſtolicam uſurpaverat, *Unus Deus eſt, Unus Mediator Dei atque hominum, Homo Jeſus Chriſtus.* Verum hæc obiter.

Ἀρχαιολογία, ſeu ἀρχαιολογικὴ ἱστορία. Hujus duo extant fragmenta apud Anaſtaſium Sinaitam, Quæſt. xli. & lxv. An forſan idem ſit opus cum chronico ſeu παντοδαπῆ ἱστορίᾳ penès Lectorem judicium eſto. Libri ejus ad Marinum ſæpius citantur ab eodem Anaſtaſio.

* De Spir. S. c. 29. D. Baſilius * memorat ejus τὰ ὑπομνήματα περὶ τῆς τῶν ἀρχαίων πολυγαμίας: quod tamen fortaſſis non tam de aliquo integro opere, quam de precedentis operis parte aliqua intelligendum eſt.

SCRIPTA DUBIA.

DE *fide* adv. Sabell. lib. 2. *De Reſurrectione. De Reſurrectione & Aſcenſione Domini. De incorporali & inviſibili Deo. De incorporali. De incorporali anima. De Spiritali cogitatu hominis. Quod Deus Pater incorporalis eſt. De eodem.* De eo, quod dicit Dominus, *Non veni pacem, &c.* De mandato Domini, *Quod dico vobis in aure. De operibus bonis & malis. De operibus bonis* ex Epiſt. 2da ad Corinth.

Haſce Homilias ſub Euſebii noſtri nomine Jac. Sirmondus Latine tantùm in Lucem emiſit, *Par.* 1643. 8°. nulla alia ratione fultus (ut ipſe in præfatione fatetur) quàm quod in duobus Codicibus MSS. Euſebii Cæſarienſis nomen præferebant, unde pro genuinis Euſebianis paſſim citat Hen. Valeſius. Ego potius Euſebio Emiſeno eas adjudicarem.

Ex Euſebii Scriptis etiamnum apud Chaldæos extare refert Hebedieſu libros *de Ortu divino, de diſſonantiâ Evangeliorum, de figurâ mundi, Hiſtoriam Martyrum Occidentalium ac eorum Panegyrica, ſermonem de defectu pluviæ, & Apologiam pro Origene.*

316. FL. CONSTANTINUS, cognomento Magnus, è gente Claudiâ, Conſtantii Chlori Imp. ex Helenâ conjuge filius unicus, Britanniam noſtram ortu ſuo nobilitâſſe dicitur: ita enim ſuadere videtur (ut de recentio-

* Paneg. Maxim. & Conſt. dict. p. 3. ribus jam non agamus) Panegyriſtæ * locus oratione ad ipſum habitâ. *Liberavit ille Britannias ſervitute, tu etiam nobiles illuc oriundo feciſti.* Quanquam, ut quod verum eſt, fateamur; non deſint Scriptores haud contemnendi, qui Naiſſo Dardaniæ Illyricæ oppido ortum tradunt. Natus eſt tertio Calend. Martii an. cclxxii. Anno cccvi. octavo Calend. Auguſti, Patre Eboraci mortuo, in Imperatorem levatus: & ſint licèt, qui nativitatis ejus gloriam Genti noſtræ invideant, ſumptæ tamen hîc purpuræ, imperiique honorem negare non poſſunt. *O fortunata, & nunc omnibus beatior terris Britannia, quæ Conſtantinum Cæſarem prima vidiſti!* inquit ipſomet audiente Eume-

* Panegyric. Conſtant. p. 94. nius Rhetor *. Anno cccxii. exercitum in Maxentium ducenti duæ viſiones cœlitùs factæ ſunt, crucis una è cœlo poſt meridiem rutilantis, altera ipſius Chriſti crucem dextrâ tenentis, noctu dormienti apparentis, victoriæ mox repor-

Digitized by Google

reportandæ, quodque longè majus eſt, converſionis æternæque ſalutis per Chriſtum crucifixum conſequendæ fidelis prænuncii. Unde devicto ad Pontem Milvium Maxentio, ipſe caput Chriſto ſubmiſit, fidem Chriſtianam amplexus. Hinc evulgata in gratiam Chriſtianorum edicta; Pax Eccleſiæ reddita; Eccleſiæ exſtructæ, donariis & reditibus auctæ; (de donariis Magnæ Eccleſiæ CP. conceſſis, & veſtimentis Imperialibus ſuper ſacram menſam poſitis, nec ab Imperatore niſi publice, & in magno Domini noſtri feſto uſurpandis, mira plane nec trita narrat * Conſtantinus Porphyrogenneta, ſeque ex antiquâ Hiſtoria ἐν ἀπορρήτοις λόγοις γεγραμμένα hauſiſſe tradit) honores Epiſcopis Clericiſque delati. Anno cccxvi. decennalia celebravit, cccxxv. vicennalia. Imperii Romani Monarcha factus, & jam deletis hoſtibus, & pace Orbi Romano datâ, ad res Eccleſiæ procurandas, convocatis undique Epiſcopis impenſiori ſtudio animum adjecit, οἷα τις κοινὸς ἐπίσκοπος ἐκ θεοῦ καθεσταμένος, inquit Euſebius *, *veluti communis omnium Epiſcopus à Deo conſtitutus.* Eodem anno miſſis undequaque literis, Epiſcopos ad Concilium Nicænum convocavit; quorum conſeſſus præſentiâ ſuâ ornavit, diſputationes patientiſſimè audivit, propoſitas quæſtiones ſedulò expendit, dubia ingenii acumine ſolvit, lites & diſſidia prudentiâ compeſcuit, certantes inter ſe ſuaſu & conſilio ad concordiam revocavit, denique ſaluberrima decreta auctoritate ſuâ munivit, palàm denuncians Synodi ſententiam non aliter ac τῦ θεῦ γνώμην τ̓ ὑπερίαν ἢ θείαν ὡς ἀληθῶς ἐντολήν, libenter eſſe ſuſcipiendam. Et certe, quamvis ſubdolis Euſebii Nicomedienſis, aliorumque artibus poſtea deceptus ea quandoque fecerit, quæ Arianis ſavere viderentur; decretorum tamen Nicænorum quoad vixit, tenaciſſimus erat. Obiit pientiſſimus hic, & (quo eum elogio ornant ſequiores Græci) ἰσαπόστολος, Imperator, impetrato priùs ab adſtantibus Epiſcopis baptiſmo, manu ut videtur, Euſebii Nicomedienſis, utpote loci illius Epiſcopi (licèt id nec Euſebius, nec Socrates, Sozomenus vel Theodoritus referant) Achyrone in Nicomediæ ſuburbano ipſis Pentecoſtes ſolenniis, undecimo Calend. Junii, anno Chr. cccxxxvii. ætatis ſuæ 66. Imperii verò 30. cum decem menſibus, Conſtantinopoli in veſtibulo Baſilicæ SS. Apoſtolorum, quam ipſe conſtruxerat, ſepultus. Inter virtutes animique ornamenta, quibus longè ſupra purpuram effulgebat, Eruditio, Elegantia, Comitas, teſte Aurelio Victore * homine Gentili, illum ad uſque aſtra votis omnium ſubvexêre. Nec aliter de eo Sext. Aurel. Victor †, ſeu quiſquis tandem fuerit Epitomes autor; quòd nutrire artes bonas, præcipue ſtudia literarum, legere ipſe, ſcribere, meditari ſolebat. Summus certè fuit doctorum Patronus, ipſe non vulgariter eruditus. Hinc declamationes ſeu conciones, quas de graviſſimis etiam argumentis crebras habuit; quibus meditandis totas interdum noctes vigil traduxit. De his videndus Euſebius de Vit. Conſtant. l. 4. c. 29. Quin & extremo vitæ die ipſi jam impendente, funebrem quandam orationem in conſueto Auditorio recitavit; cujus ſumma capita refert Euſebius l. 4. c. 55. *Epiſtolas* & *Orationes* componebat plurimas, quas è Latino ſermone Interpretes ad id muneris deſignati in Græcum tranſtulerunt. Ex his (ut conſtitutiones de perſonis & rebus Eccleſiaſticis, quæ Codicis Theodoſiani libro ultimo continentur, jam taceam) extant hodie

SÆC. IV. ab An. CCC.

* De Adminiſt. Imp. c. 13. p. 24.

* De vit. Conſtant. l. 1. c. 44.

Ep. ad Alexand. ap. Socrat. l. 1. c. 9.

* De Cæſar. c. 40.

† Epitom. c. 60.

Oratio ad Patres in Synodo Nicænâ, ap. Euſeb. vit. Conſtantin. l. 3. c. 12. Aliam ab hâc & multò prolixiorem exhibet Gelaſius Cyzic. Hiſt. Concil. Nicæn. l. 2. c. 7. quam tamen potiùs ex Hiſtorici ingenio fictam, quàm reverâ à Conſtantino habitam meritò quis ſuſpicari poſſit.

Oratio ad Sanctorum Cœtum, de quâ vide ſis Euſebium ubi ſupra, cap. 32. Extat cum notis Henrici Valeſii ad finem librorum de Vitâ Conſtantini, quibus ſubjici ſolet.

Epiſtolæ plures. Scripſiſſe Conſtantinum Epiſtolas penè innumerabiles, ſibique in animo fuiſſe eas ſeparato volumine colligere Autor eſt Euſebius ib. c. 24. quod aut nunquam præſtitit, aut Collectio iſta jamdudum periit. Nos ut damnum illud aliquo ſaltem modo reſarciamus, Epiſtolarum quæ ſuperſtites

Digitized by Google

SÆC. IV. An. C. C. ſitæ ſunt, indicem, quibuſque in locis diſperſæ habeantur, hîc ſubjicie-mus.

Epiſtola ad Melchiadem Epiſcopum Romanum de Synodo Romæ habendâ in cauſâ Cæciliani. Extat ap. Euſeb. Hiſt. Eccleſ. l. 10. c. 5. & Concil. Tom. i. Col. 1405.

Ad Ælaphium ſeu *Ælianum Africæ Vicarium de Synodo Arelatenſi*, quam primus extulit Petrus Pithæus. Extat etiam Concil. Tom. i. Col. 1421.

Ad Chreſtum Syracuſanorum Epiſcopum, ap. Euſeb. loc. cit. & Concil. Tom. i. ib.

Ad Epiſcopos, qui Synodo Arelatenſi interfuerunt, in Appendice ad Optat. Edit. *Pariſ.* & Concil. Tom. i. Col. 1420.

Ad Probianum Africæ Proconſulem de Ingentio ad ſe tranſmittendo, ap. Auguſtin. Ep 68. & contra Creſcon. l. 3. & Concil. Tom. i. Col. 1439.

Ad *Celſum* Africæ Vicarium de ſuo in Africam adventu ob Schiſma Donatiſtarum, in Append. Optatianâ, & Concil. Tom. i. Col. 1440.

Ad Epiſcopos Africæ & plebem Catholicam de Schiſmate Donatiſtarum, in locis ſupradictis.

Ad Cæcilianum Carthaginis Epiſcopum de Eleemoſynâ diſtribuendâ, apud Euſebium l. 10. c. 67.

Ad Anulinum de Immunitate Clericorum. Ibidem.

Ad Eunalium Africæ Vicarium de Sententiâ adverſùs Donatiſtas latâ. Habetur inter Acta Coloquii Carthag. cap. 516.

Ad Nicomedienſes de pace Eccleſiæ à ſe ſummo ſtudio procuratâ. In Appendice Optatianâ.

Ad Athanaſium Epiſtolæ II. altera *in gratiam Arii*, altera *de inimicorum ſuorum inſidiis*. Habentur apud Athanaſium Apol. 2. p. 604, 609.

Ad Joannem Meletianorum ducem, de unione cum Athanaſio fæliciter factâ. Ibid. p. 611.

Ad Epiſcopos Synodi Tyriæ, quâ eos Conſtantinopolin evocat. Ibid. p. 622.

Edicta II. *de Pace ac Libertate Chriſtianis concedendâ*, apud Euſebium l. 10. c. 5.

Epiſtola ad Optatianum Porphyrium, Panegyrici poematis conditorem, extat inter Marci Velſeri opera Poematio præmiſſa.

Ad Zuzium, Gallicum, & cæteros in Africâ Epiſcopos miſſa cum ſcripto Epiſcoporum Numidarum. Ibidem.

Ad Provinciales de falſo cultu Polytheiſmi, quæ & Epiſtolæ formam, & legis vim habet. Ext. ap. Euſeb. de Vit. Conſtant. l. 2. à cap. 48. ad cap. 60.

Ad Alexandrum & Arium, ap. Euſeb. ib. à cap. 64. ad 73. Socrat. l. 1. c. 7. Gelaſ. l. 1. c. 4.

Ad Alexandrinos de rebus geſtis in Nicænâ Synodo, ap. Socrat. l. 1. c. 9. Gelaſ. l. 2. c. 36.

Ad Epiſcopos & Plebem de Ario & Arianis, dictis locis.

Ad Eccleſias de Synodo Nicænâ, ap. Euſeb. ib. l. 3. à cap. 17. ad 20. Socratem & Gelaſium locis citâtis.

Ad Nicomedienſes de Euſebio & Theognide, fragmentum habetur ap. Theodorit. l. 1. c. 20. integra extat ap. Gelaſ. l. 3. c. 2.

Ad Arium & Arianos, ap. Gelaſ. l. 3. c. 1.

Ad Theodotum Epiſcopum (ut opinor) *Laodicenſem*, ap. Gelaſ. l. 3. c. 3.

Ad Euſebium Cæſarienſem IV. prima de Eccleſiarum ædificatione, ap. Euſeb. de Vit. Conſtant. l. 2. c. 46. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 17. ſecunda de ſede Antiochenâ, ap. Euſeb. ib. l. 3. c. 61. tertia de Sermone in Paſchate habito, ib. l. 4. c. 35. quarta de conficiendis ſacris Codicibus, ib. l. 4. c. 36. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 16.

Ad Macarium Epiſcopum Hieroſolymitanum II. prima de Martyrio Servatori Hieroſolymis ædificando, ap. Euſeb. ib. l. 3. c. 30, 31, 32. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 17. Secunda de Mamre, ap. Euſeb. ib. l. 3. c. 52, 53.

Ad Arium de reditu ſuo, ap. Socrat. l. 1. c. 25.

Ad

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

Ad Antiochenos de Euſebio, ap. Euſeb. ib. l. 3. c. 60.
Ad Synodum Antiochenum de eodem, ib. c. 62.
Epiſtola, ſeu *Edictum adversùs Hæreticos*, ib. c. 64, 65.
Ad Synodum Tyriam, ib. l. 4. c. 42. Socrat. l. 1. c. 34. Theod. l. 1. c. 39.
Ad Saporem Perſarum regem pro Chriſtianis, ap. Theod. l. 1. c. 25.
Ad Alexandrinos in gratiam Athanaſii, cujus ſolummodò fragmentum habetur ap. Theod. l. 1. c. 27. Integra habetur apud Athanaſ. Apol. 2.

His addi poſſunt *Edicta* quamplurima rem Eccleſiaſticam ſpectantia, quæ in Codice Theodoſiano, & alibi aſſervantur.

HOSIUS, gente Hiſpanus, Cordubæ, Senecæ & Lucani natalibus inclytæ, in provinciâ Bœticâ Epiſcopus, ſub perſecutione Maximiani confeſſione nobilis. Interfuit Synodo Illiberi habitæ anno CCCV. ſeu ex Ferdin. Mendozæ * calculo CCC. vel CCCI. Apud Conſtantinum M. ſummâ in gratiâ multos annos floruit, eique erat à ſacris Conſiliis; ab eo ad Synodum Arelatenſem anno CCCXIV. evocatus, ab eodem anno CCCXXIV. Alexandriam ad ſedandam controverſiam Arianam cum literis miſſus. Sequente anno principem in Nicæno Concilio locum tenuit, ejuſque decretis primus ſubſcripſit; quod ex Athanaſii Synodico notat Socrates †. Hunc honorem ſuſtinuiſſe illum tanquam Romani Pontificis legatum, inane eſt Baronii, aliorumque ſomnium. Negat id ex ipſis Pontificiis Fr. Bivarius ‖, qui Hoſium tantùm nomine ſuæ Provinciæ ſubſcripſiſſe, præſidiſque officio functum ob præclaræ ipſius doctrinæ & confeſſionis merita contendit; duoſque alios doctos pariter ac graves ſcriptores ex Hiſpanis ſibi hâc in parte ὁμοψήφους adducit. Anno 347. Synodo Sardicenſi præſidebat, ejuſque præcipuè curâ ac prudentiâ XX Canones conditi ſunt. Tanto certè apud omnes in honore fuit, tantâ pollebat autoritate, ut Ariani illum per fas & nefas in partes ſuas pertrahendum eſſe meritò judicarent. Variè ab iis tentatus eſt, ſed fruſtra. Demum anno 356. exilio Syrmienſi mulctatus, anno proximo exilii & ærumnarum pertæſus, adhibitis etiam fidiculis & tormentis fractus, homo jam centenarius, *nimiumque ſepulchri ſui amans*, ut Hilarii * de eo verbis utar, manus dedit; & Arianæ formulæ blaſphemæ quidem, (ſi modò iſta fuerit, quam refert Hilarius) quin &, ſi non fallat titulus, ab ipſo compoſitæ ſubſcripſit. Utut ſit, conſtat liquidò Hoſium cum Arianis communicâſſe; quem etiam tradit Philoſtorgius †, non modò τὸ ὁμοίωσιν, ſed & Athanaſium damnâſſe; reclamante tamen & diſertè id negante ipſomet Athanaſio ‖. Mitto quæ de ejus in Hiſpaniam reditu, furore ſeu inſanâ crudelitate erga Catholicos, denique infœlici exitu habent Marcellinus & Fauſtinus è ſchiſmate Luciferiano tempore Theodoſii Imp. Presbyteri, atque ex iis Appendix ad Ildefonſum de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Teſtis omni exceptione major eſt Athanaſius *, Hoſium moriturum Arianorum in ſe vim proteſtatum eſſe, eorum Hæreſin condemnâſſe, & à quoquam probari aut recipi vetuiſſe. Obiiſſe videtur Abrahamicus ille ſenex, ὁ ἀληθῶς Ὅσιος, uti de eo Athanaſius †, anno 361. centenario major, poſtquam ſedem ſuam Epiſcopalem ferè 70 annos tenuiſſet. Etenim ſexageſimum à confeſſione ſub Maximiano annum jam agebat, cum vis ei ab Arianis Syrmii inferretur; nec tempore Synodi Illiberitanæ illum recèns tunc Epiſcopum factum eſſe rectè obſervat Ferd. Mendoza ‖, quod in ſubſcriptionibus hujus Synodi nomen non poſtremo, ſed medio (i. e.) undecimo loco reperitur. Ex Epiſtolis ejus unica hodiè ſupereſt, ſcripta ad *Conſtantium Imperatorem* ap. Athanaſ. Epiſt. ad Solitarios; illuſtre quidem fidei, pietatis, & fortitudinis monumentum. Ejus quoque opera condita eſt Nicænæ fidei formula, fatentibus ipſis Arianis ap. Athanaſ. loc. cit. Epiſtolam ejus de laude Virginitatis ad Sororem ſuam pulchro ac diſerto comptam eloquio memorat Iſidorus Hiſpalenſis, de Scriptor. Eccleſiaſt. c. 1. ſed vereor ne dudum periit.

316.

* Comment. in Concil. Il-lib. l. 1. c. 2.

† L. 1. c. 13.

‖ Comment. in Dextri Chron. ad an. 324.

* De Synod. col. 360.

† L. 4. c. 3.

‖ Ep. ad Solitar. p. 651.

* Loc. cit.

† Ibid.

‖ Ubi ſupra cap. 11.

T EUSEBIUS,

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

324. EUSEBIUS, *Nicomedienſis* dictus, Julianum Imp. qui puer adhuc ſub eo educatus erat, genere, ut opinor, materno longiùs contingebat. Vid. Ammian. Marcell. l. 22. inter Luciani Martyris diſcipulos fuit, inde *Collucianiſtæ* titulo ab Ario inſignitus. Primùm Beryti in Syriâ Epiſcopus, inde Nicomediam, imperii Orientalis tunc temporis ſedem, veluti Romæ æmulam, nuper à Diocletiano mirè exornatam, vir ſupra modum ambitioſus transferri ſe curavit. Arium vulgatâ ſuâ Hæreſi ab Epiſcopo proprio damnatum & ejectum in clientelam ſuam recepit; amicitiam cum eo & communionem coluit, ejuſque cauſam miſſis ubique literis gnaviter egit. Idem prorſus cum Ario docuit, filium nempe non modò κτιστὸν εἶναι καὶ δημιουργητὸν καὶ γεννητὸν τῇ οὐσίᾳ, ſed & alterum ab ingenito verè eſſe, & non ejus ſubſtantiâ factum, nec ullo modo participem naturæ illius, nec è ſubſtantiâ ejus exiſtentem, verùm naturâ & virtute prorſus diverſum, ad perfectam licet ſimilitudinem naturæ virtutiſque opificis ſui conditum. Eadem porro dogmata docere non contentus, totius factionis dux ac ſignifer evaſit, omniumque malorum, quæ in Athanaſium machinabantur Ariani, ἐργοδιώκτης unicus. Inde Arii Sectatores vulgò *Euſebiani*, & οἱ περὶ Εὐσέβιον dicti. In Nicæno Concilio ab Ario ſtetit, donec ſententiam ejus plenis patrum ſuffragiis damnatam videns, ipſe fidem Synodicam amplexus eſt; quo non obſtante, tertio poſt Synodum menſe cum novas turbas moliretur, Nicænæ fidei contraria palàm prædicaret, Arianæ factionis homines hoſpitio exceperit, ſeque illorum malitiæ ſocium ac participem adjunxerit, Imperatoris juſſu in exilium mittitur: indignante etiam Conſtantino, quòd durante nupero civili bello non ſolùm exploratores contra ſe emiſerat, & propemodùm armatum miniſterium Licinio præbuiſſet, ſed & tyrannicæ crudelitatis conſecraneus, multorum Catholicæ Eccleſiæ Epiſcoporum cædis autor exſtitiſſet, uti Conſtantinus* Epiſtolâ ad Nicomedienſes apertè teſtatur. Poſt exactum in exilio triennium, oblato pœnitentiæ libello, & Nicænæ fidei ſe plenè conſentire profeſſus, ab exilio revocatur, ſedique ſuæ reſtituitur. Mortuo demum Conſtantino, Ariani Conſtantium filium multò ſibi faventiorem experti ſunt: ſub cujus ferè regni primordiis, anno cccxxxviii. Paulo ſede Conſtantinopolitanâ per vim depulſo, Euſebius ſemper ſui ſimilis, relictâ Nicomediâ, regiæ urbis throno ſe protinus ingeſſit. Obiit tempore Synodi Antiochenæ, anno circiter 342. Ex *Epiſtolis*, quas plures ſcripſit, unicam *de Ario, ejuſque dogmatibus* conſervavit nobis Theodoritus l. 1. c. 6. *Aliam* memorat Ambroſius† in Concilio Nicæno lectam, in quâ hujuſmodi argumento uſus eſt Euſebius. *Si verum*, inquit, *Dei filium & increatum dicimus,* ὁμοούσιον *cum Patre incipimus confiteri. Hinc vocabulum iſtud Symbolo ſuo inſerendi occaſionem Patres Nicæni arripuerunt, quia id adverſariis formidini eſſe vidiſſent; ut tanquam evaginato ab ipſis Hæreticis gladio nefandæ Hæreſews caput amputarent.* Neque alius forſan ab hâc Epiſtolâ fuit *libellus* iſte, quem coram Synodo Euſebium protuliſſe narrat Euſtathius Antiochenus*, ejuſque blaſphemiæ certiſſimum argumentum vocat; qui palàm recitatus cunctis audientibus, ob doctrinæ pravitatem, immenſum dolorem attulit, adeoque in omnium conſpectu diſcerptus eſt. Non enim fuiſſe Euſebii Cæſarienſis *Symbolum*, quod vult doctiſſimus Valeſius†, vel inde liquet, quòd Formula Euſebiana, quæ in Epiſtolâ ejus ad Cæſarienſes etiamnum extat, ne leviſſimam quidem blaſphemiæ aut impietatis umbram contineat; quin potiùs & ab Imperatore, & à tota Synodo probata fuerit; ut ipſemet in eadem Epiſtolâ clariſſimè teſtatur.

Ep. ap. Theod. l. 1. c. 6.

* Ap. Theod. l. 1. c. 20.

† De Fide l. 3. c. 7.

* Ap. Theod. l. 1. c. 8.

† Annot. in Theod. p. 10.

325. EUSTATHIUS, Side urbe Pamphyliæ maritimâ ortus eſt, quem Nicetas Choniates*, neſcio quâ auctoritate ductus, è Philippis Macedoniæ urbe originem traxiſſe tradit. Claruit anno 325. Primùm Berææ in Syriâ, deinde Antiochiæ Epiſcopus ab ipſis Patribus in Nicæno Concilio conſtitutus, referente eodem Nicetâ†; quod quidem in prioribus hujus Synodi ſeſſionibus factum eſſe oportet. Primus omnium, inquit Theodoritus*, Conſtantino Synodi nomine Panegyricum dixit, Euſebio Cæſarienſi id munus tribuentibus

* Theſ. Orthod. Fid. l. 5. c. 9.

† L. 5. c. 6.

* L. 1. c. 7.

Digitized by Google

entibus aliis. Alexandro autem Alexandrino id adſcribente Nicetâ ‖. MS. quidam Theodoriti Codex Allatianus, cui conſentit Hiſtoriæ tripartitæ Auctor, habet tam Euſebium quàm Euſtathium Imperatorem præliminari oratione ſalutaſſe. Fidem Catholicam omni conatu Euſtathius propugnavit, acerrimus Arianorum hoſtis, quem idcircò ſedem Antiochenam diu tenere non paſſi ſunt. Revocatus ab exilio Euſebius Nicomedienſis, & Theognis Nicenus coacta apud Antiochiam Synodo Euſtathium ante omnia deponendum cenſuerunt; ac primùm accuſante illum Cyro Beræenſi Epiſcopo, tanquam Sabelliani dogmatis fautorem criminantur, quod ex Georgio Laodiceno refert Socrates *; qui tamen Georgium, veluti parùm ſibimet hâc in re conſtantem coarguit: deinde fœdæ libidinis crimen ei objiciunt, & hoc pacto ſcenam inſtruunt. Conductam infamem mulierculam cum infante uberibus admoto in Synodum introducunt impudenter vociferantem, & adhibito in fabulæ fidem jurejurando affirmantem, ſe ex Euſtathii concubitu infantem iſtum peperiſſe. Judices ſine morâ in virum ſanctiſſimum ſententiam dicunt; & re quantocyùs ad Imperatorem delatâ, ejus juſſu Trajanopolim Thraciarum urbem relegatur Euſtathius. Tertiam his adde ex Athanaſio * calumniam, nempe Euſtathium in Imperatoris matrem fuiſſe contumelioſum, Helenam intellige, quæ hoc tempore in Oriente verſabatur. Referunt id Baronius †, Petavius ‖, aliique ad an. 340. Athanaſii * Hieronymique † teſtimonio præcipuè nixi, qui Euſtathium ſub Conſtantio in exilium miſſum fuiſſe ſcribunt. At verò contigiſſe hæc ſub Conſtantino non diu poſt Euſebii Nicomedienſis reditum nempe circa an. 329. vel 330. teſtes ſunt Socrates ‖, Sozomenus *, Theodoritus †, & Philoſtorgius ‖, idque multis firmatur argumentis. 1°. Euſebii Cæſarienſis ad ſedem Antiochenam electionem in Euſtathii depulſi locum hoc tempore factum fuiſſe, ipſius Conſtantini literæ & capitis Euſebiani titulus clariſſimè demonſtrant. 2°. Flaccillus, tertius, aliis quartus Antiochiæ poſt Euſtathium Epiſcopus Synodo Tyri anno 335. vivente adhuc Conſtantino, habitæ, interfuit, ut ex Epiſcoporum Ægypti ad Dionyſium Comitem, & ipſius Comitis ad Euſebianos literis hujus Synodi tempore ſcriptis luculenter conſtat. 3°. Meletius, quem anno 360. in Epiſcopatu Antiocheno ſucceſſiſſe conſtat, ad hanc ſedem 30. poſt Euſtathii depoſitionem annis tranſlatus eſt, ut ex Theodorito * colligi poteſt. 4°. Diſertè teſtatur Socrates † Euſtathium περὶ ὀλίγον, exiguo temporis ſpatio Antiochenam Eccleſiam rexiſſe, quod falſum omnino foret, ſi in eâdem à Concilio Nicæno ad Conſtantii tempora, multò magis ad an. 340. permanſiſſet. Ex his manifeſtiſſimum fit, mendam in Athanaſio & Hieronymo cubare, ac Conſtantii nomen pro Conſtantino irrepſiſſe, quod & Sophronius Hieronymi interpres, & antiquiores Hieronymi editiones agnoſcunt: & proinde errare ipſum Baronium *, qui temerè pronunciat, Socratem, Sozomenum, Theodoritum, alioſque hos ſecutos de Euſtathio omnino errare videri, dum ipſum à Conſtantino Auguſto in exilium amandatum eſſe dicunt. Quocirca Baronium meritò reprehendunt Cl. Valeſius †, & Jac. Gothofredus *, ejuſque argumenta diluunt. Sed his miſſis ad Euſtathium redeamus, cujus innocentia & nefariæ inimicorum inſidiæ clariſſimè tandem detectæ ſunt. Etenim miſera illa muliercula in graviſſimum morbum lapſa, palàm faſſa eſt, ſe ad fabulam agendam mercede fuiſſe conductam, & ſolummodò in nomine Euſtathii prævaricatam; Euſtathium quippe quendam fabrum ærarium infantis patrem fuiſſe. Obiit exul ſanctiſſimus Confeſſor Trajanopoli in Thraciâ, ubi & conditus eſt. Alius ut ſit à noſtro, oportet, Euſtathius Antiochenus à Joviano revocatus, à Valente iterum in Bizuam Thraciæ oppidum relegatus; de quo Socrates *, Sozomenus †, alii. Præclaro quidem encomio Euſtathium noſtrum effert Athanaſius *, Ἀνὴρ ὁμολογητὴς καὶ τὴν πίστιν εὐσεβής, πολὺς ὢν ζηλῶν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. *Vir confeſſione clarus, religione pius, qui magno zelo pro veritate dimicavit, & Arianam Hæreſim odio proſecutus eſt.* Commendat illum Sozomenus †, tum ob alia, tum quod eſſet ὅτι εὐγλωττίᾳ δικαίως θαυμαζόμενος, *eloquentiæ causâ meritò admirandus; quemadmodum,* inquit, *ex libris ejus qui hodie extant, licet cognoſcere,*

SÆC. IV. ab An. CCC.

‖ Ibid. c. 7. Vid. Valeſ. Annot. in Theod. p. 9.

* L. 1. c. 24.

Vid. Theod. l. 1. c. 21.

* Epiſt. ad Solit. p. 629.

† Ad an. 324. N. 144. an. 340. num 21.

‖ Dogm. Theolog. Tom. 2. l. 4. c. 4.

* Loc. cit.

† De Script. c. 85.

‖ L. 1. c. 24.

* L. 2. c. 19.

† L. 1. c. 21.

‖ L. 2. c. 7.

Vid Euſeb. de Vit. Conſtant. l. 3. c. 69, 70, &c. Ap. Athan. Apol. 2. p. 618.

* L. 2. c. 31.

† L. 6. c. 13.

* Not. ad Martyrol. Jul. 16.

† Annot. ad Euſeb. de Vit. Conſtant. l. 3. c. 59.

* Differt in Philoſ. l. 2. c. 7.

* L. 4. c. 13, 14.

† L. 6. c. 13.

* Ep. ad Solit. p. 629:

† L. 2. c. 19.

SÆC. IV. ab An. CCC. ἀρχαιότητι φράσεως καὶ σεμνότητι νοημάτων, καὶ ὀνομάτων κάλλει καὶ χάριτι ἐπαγγελίας εὐδοκιμοῦντι, qui tum *ob priſcum eloquentiæ genus, & ob gravitatem ſententiarum, tum ob verborum elegantiam, & in rebus explicandis venuſtatem magnopere probantur.* Ex his ſuperſunt,

Oratio brevis ad Conſtantinum Imp. in Nicænâ Synodo. Extat, ſi modò genuina ſit, apud Gregorium Presbyterum Oratione de Patribus Nicænis, quam Latinè exhibet Surius Julii X. Num. 6. Gr. Lat. Auctuar. Combefiſ. Tom. II. p. 547.

Commentarius in Hexaemeron; primus Græcè & Latinè edidit, notaſque uberiores & collectanea addidit Leo Allatius, *Lugd.* 1629. 4°. Non levem huic operi litem movent eruditi, & meritò quidem: Etſi enim in quibuſdam locis argumentum, quod in ſe ſuſceperat, ſatis commodè pertrectet Autor, majori tamen ſui parte claudicat opus, ineptis fabulis de Beatâ Virgine, ejuſque Parentibus (ut alia jam taceam) ex Jacobi Proto-evangelio depromptis, ab Euſtathii doctrinâ, judicio, gravitate alienis, refertiſſimum. Nec ego puto quenquam ſani judicii affirmare, vel Jacobi Evangelium Euſtathii ætatem ſapere, vel Euſtathium virum quidem gravem atque eruditum iſtud ſuo calculo approbaſſe. Suſpicari forſan licet totam illam de Beatâ Virgine, aliiſque quæ ſequuntur fabulam, à recentiori manu acceſſiſſe. Certè integra iſta periodus à paginâ 68. ubi de Jacobi Patriarchæ filiis agit, uſque ad paginam 75. ubi eandem materiam denuò reſumit, ſatis ἀπεσχεδιασμένος videtur, & in locum non ſuum importunè intruſa: demptâ enim hâc parte reliqua optime cohærent. Vidit hoc Impoſtor, ac proinde fabuloſam narratiunculam hâc cautione claudit, ſe hæc tantum ὡς ἐν παιδιᾷ dixiſſe. Aut hoc dicendum eſt, aut integrum opus Euſtathio abjudicandum; & utrumq; forſan à verò non longè abludit. Certè Euſtathium noſtrum hujuſmodi opus elucubrâſſe, nullus neque veterum, neque recentiorum nobis prodidit. Neque de auctore ſuo confidenter ut ſolet alias, loquitur qui primus edidit ipſe Leo Allatius, nullo alio teſtimonio, niſi Codicum MSS. titulis nixus. Quam verò fallaces, quam incerti ſæpius ſint librorum MSS. tituli nemo neſcit. Quiſquis ſit, vixit, ſaltem vixiſſe videri voluit, trigeſimo Conſtantini anno, id eſt, anno Chriſti CCCXXXV. ſaltem ſequenti. Neque tamen hoc modo ſibi conſtat accurata ſupputandi ratio, cum ait pag. 55. à Chriſto (demus id de anno Dominicæ Paſſionis intelligi) ad trigeſimum annum Conſtantini, numerari annos CCXLIX. Eſto verò ſcriptor Euſtathio coævus, at de interpolatione fabuliſque eadem manet difficultas. Solvant nodum eruditi.

Diſſertatio de Engaſtrimytho adverſus Origenem, quâ acriter in Origenem, ejuſque ſententiam invehitur. Et quidem Euſtathium inter primarios Origenis obtrectatores recenſet Socrates *. Hanc Diſſertationem Gr. Lat. edidit idem Allatius unà cum eruditiſſimo ejuſdem argumenti Syntagmate loco & anno ſupradictis. Habetur etiam *Criticorum ſacrorum Londini* impreſſorum Tomo octavo. Scripſit item, quæ interciderunt, ſaltem lucem adhuc non viderunt, præter infinitas Epiſtolas,

* L. 6. c. 13.

Librum de Animâ, cujus fragmenta quædam exhibet Theodoritus, Dialog. 1, 2, 3.

Sermonem ſive *Homiliam in illud* Proverb. VIII. *Dominus creavit me initium*, &c. Fragmentum extat ap. Theod. Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 8. & plurima alia ap. eundem Dialog. 1, 2, 3. bina apud Facundum, lib. 11. c. 5. aliud apud Anaſtaſium in Collect.

Interpretationem Pſalmorum. Fragmenta aliquot in Pſalmos xv. & xcii. extant ap. eundem Dialog. 1, 3. Citat etiam Theodoritus Dialog. 2, 3. Euſtathium noſtrum εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τ̃ συλλογραφίας, & εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἀναβαθμῶν, quæ pars fuiſſe videntur Commentariorum in Pſalmos.

325. **JACOBUS**, ob ſummam rerum divinarum humanarumque ſcientiam *Sapiens* dictus, patriâ Meſopotamienſis, cui Antiochia Amygdonia (Niſibin Syri appellant), urbs in confinio Imperii Romanorum & Perſarum ſita, ortum dedit. Ab ineunte ferè ætate vitam egit duram ac ſolitariam, in ſylvis &.

& montibus & ſpeluncis degens, continuò jejuniis, aſperrimiſque ſeverioris SÆC. IV. ab
diſciplinæ officiis ſe exercens. Sub Perſecutione Maximini Confeſſione claru- An. CCC.
it; ad Patriæ Urbis Epiſcopatum tandem evectus. Anno cccxxv. Concilio
Nicæno interfuit, doctrinæ orthodoxæ vindex primarius, *τῶν ὀρθῶν ὑπερμαχῶν*
δογμάτων, ὡς τις δεξιὸς ϗ πρόμαχος ἁπάσης φάλαγγος, inquit Theodoritus *, *ut* * Hiſt. Religi-
fortiſſimus bellator & totius agminis princeps pro veris dogmatibus diſſertaturus. oſ. c. 1. Oper.
Addit eo in loco Theodoritus illum junctis cum Alexandro ad Deum preci- Tom. 3. p. 768.
bus, infauſtum illum exitum Ario imprecatum; enormi tamen errore hæc
ad Alexandrum Alexandriæ Epiſcopum & Synodi Nicænæ tempus referens.
Sub initium Principatûs Conſtantii circa an. cccxxxviii. Sapor Perſarum rex
Niſibin Romanis tunc ſubditam arctâ obſidione cinxit; cujus omnes machinæ
& tela ſancti viri precibus irrita evaſere: & cùm præterlabentis urbem fluvii,
cujus curſum ingeſtis aggeribus Sapor inhibuerat, violento impetu murus cor-
ruiſſet, ab incolis Jacobi precibus animatis unâ nocte reædificatus eſt. Tan-
dem in turri quâdam conſtitutus Deum oravit Jacobus, ut ciniphum & cu-
licum turma in hoſtes emitteretur. Dictum factum. Equi enim, elephan-
ti, cæteraque Perſarum jumenta, cùm animalculorum aculeos ferre non poſ-
ſent, ordinibus conturbatis, & excuſſis ſeſſoribus in fugam ſe dederunt. Ita
Rex infœliciſſimus recedere coactus ignominiam pro victoriâ reportavit. Hæc
pluribus Theodoritus, qui non uno loco teſtatur * Jacobum Apoſtolicis mira- * Ubi ſupra, &
culorum donis claruiſſe, mortuos ſuſcitâſſe, futura prædixiſſe, aliaque ſtu- Hiſt. Eccleſ. l.
penda feciſſe, quorum plura exempla profert Hiſtoriæ *φιλοθέου* capite primo. 2. c. 31.
Vitam clauſit regnante Conſtantio, in urbe natali ſepultus; cujus ſacri cor-
poris reliquias, teſte Gennadio †, Julianus Imp. Niſibin ingreſſus civitate effer- † De Script.
ri juſſit. Sozomenus * verò ſolummodò, ait Julianum illâc tranſeuntem, Eccl. c. 1.
Niſibenis minatum eſſe, ſe nec opem illis laturum, nec legationem admiſſu- * L. 5. c. 3.
rum, nec in ipſorum urbem utpote ſceleratam, pedem prius illaturum eſſe,
quàm eos ad Gentilium religionem ſe tranſtuliſſe didiciſſet. Ego Theodori-
to † utpote viciniori potius credendum ſentio, qui tradit, Niſibi à Joviano † Hiſt. Relig.
Juliani ſucceſſore Perſis traditâ, incolas penè omnes urbe exceſſiſſe, & Epi- c. 1.
ſcopi ſui *τοῦ πολιούχου* corpus ſecum detuliſſe. Nullum illi inter Scriptores
Eccleſiaſticos locum tribuit Hieronymus; quòd Opera ejus Hieronymi æta-
te, uti rectè obſervat Gennadius †, nondum è Syro ſermone converſa fue- † Loc. cit.
rint.

Scripſit, eodem teſte, Opus ingens XXVI. libris conſtans, nempe *De Fide adverſus omnes Hæreſes, De Charitate generali, De Dilectione erga proximum ſpeciali, De Jejunio, De Oratione, De Reſurrectione, De Vitâ poſt mortem, De Humilitate, De Patientiâ, De Pœnitentiâ, De Satisfactione, De Virginitate, De Senſu Animæ, De Circumciſione, De Acino benedicto,* pro quo in Iſaia legitur, *non eſt exterminandus Botrus, De Christo quòd Filius dei ſit & conſubſtantialis Patri, De Caſtitate, adverſùs Gentes, De Conſtructione Tabernaculi, De Gentium Converſione, De Regno Perſarum, De Perſecutione Chriſtianorum,* item *Chronicon* in quo divinarum Scripturarum authoritate eorum ora compreſſit, qui audaci ſuſpicione de Adventu Domini noſtri inaniter philoſophantur. De his verò plura dicere ſuperſedeo, quia ampliùs non extant. Habetur in Bibliothecâ Lugduno-Batavâ inter libros MSS. quos ex Oriente advexit Jacobus Golius num. 87. fol. Jacobi Epiſcopi Edeſſeni *Hexaemeron ad Conſtantinum,* ſeu *Hiſtoria Creationis & Creatarum rerum* Syriacè: an vero Jacobi noſtri opus ſit judicent alii: certe temporis ratio optime congruit. Næ verò illi lepidè nugantur, qui Jacobum noſtrum *Canonum* LXXXIV. *Arabicorum* Nicæni Concilii compilatorem faciunt. Canones iſtos poſt Juſtiniani Imp. ævum confictos eſſe pluribus confirmat Cl. Pearſonus Vindic. Ignat. par. 1. p. 187.

ATHANASIUS, Alexandriæ, urbium poſt Romam omnium celeberrimæ, parentibus honeſtis pietate & virtute conſpicuis natus eſt. Mitto 326.
quæ de eo adhuc puero Epiſcopi perſonam induente, baptiſmumque per ſacrum quendam ludum celebrante vulgò narrant. Fabulam certè eſſe & nunc & olim ſuſpicatus ſum. Primus hanc hiſtoriam extulit Rufinus, Scriptor nimis

SÆC. IV. ab An. CCC.

mis credulus, quique hæc ex ſolo auditu refert, ipſe à re geſtâ integro penè ſæculo remotus: nec leve præjudicium videri debet rem adeò memorabilem omnes hujus ævi Scriptores latuiſſe, neminemque ante Rufinum de eo vel verbulum inaudiviſſe: neque alia deſunt quæ idem ſuadeant argumenta; modò his immorari vellem. Sed cum Athanaſio pergamus. Bonis literis inſtitutus in Alexandri Epiſcopi contubernium aſcitus eſt; qui illum Notarium deinceps habuit, & Diaconorum Primicerium poſtea conſtituit. In Synodo Nicænâ Alexandro Arium fortiter oppugnanti mirâ dexteritate ſuppetias tulit; & diſputatione habitâ Hæretici verſutias expugnavit: unde per totam vitam Arianos ſibi quam infenſiſſimos expertus eſt. Elapſis quinque poſt Synodum menſibus, mortuo Alexandro, anno cccxxvi. communi Catholicorum ſuffragio Eccleſiæ Alexandrinæ præficitur, ætatis ſuæ anno, ut videtur, viceſimo octavo. Munus ſibi commiſſum quo minùs in pace diu obiret; inquies & obfirmata Euſebianorum malitia obſtitit. Tentatis fruſtra variis calumniarum technis, tandem anno cccxxxiv. Cæſaream ab Epiſcoporum nonnullorum ſibi infenſorum Synodo eo loci coactâ evocatur fictæ Arſenii Meletiani cujuſdam Epiſcopi necis rationem redditurus. Verùm adeſſe noluit Athanaſius, Epiſcoporum inimicitias veritus. Subiratus igitur Conſtantinus Imperator aliam Synodum anno ſequente Tyri habendam indixit: ubi cauſam Athanaſii apertè magis & γυμνῇ κεφαλῇ ventilare cœperunt Euſebiani; fictiſque illum injuriæ, tyrannidis, ſtupri, homicidii Magicæ artis gratiâ commiſſi, confracti calicis myſtici, ſacrorum Codicum igni datorum, ſubverſæ menſæ dominicæ, quin & illegitimæ ordinationis criminibus onerantes ſede ſuâ depoſuerunt. Verùm Athanaſius relictâ priùs Tyro Conſtantinopolim profectus, Imperatorem de fœdiſſimâ Epiſcoporum injuſtitiâ certiorem fecerat. Anno igitur cccxxxvi. Conſtantinopolim acciti Euſebianorum Anteſignani novi cujuſdam criminis Athanaſium apud Imperatorem poſtulârunt, ſuggerentes comminatum eum eſſe, prohibiturum ſe, ne annona ex Alexandriâ Conſtantinopolim quotannis vehi ſolita mitteretur. Quâ accuſatione motus Conſtantinus mox eum Treverim Galliæ Belgicæ urbem relegavit. Poſt annum integrum & ſex circiter menſes ſublato è vivis Conſtantino, Conſtantini junioris literis dat. XV. Cal. Julias anno cccxxxvii. ſedi ſuæ reſtituitur. Quem tamen anno cccxli. Synodus Antiochena renovatis calumniis ſecundâ jam vice depoſuit, ſuffecto in ejus locum Gregorio Cappadoce, obſcuro & nullius nominis viro. Verùm antequam ovile lupus invaderet; fugâ ſe Athanaſius Romam contulerat, eò à Julio Epiſcopo evocatus; ubi à Synodo anno cccxlii. habitâ criminibus ſibi intentatis abſolutus eſt. Hâc in Urbe, aliiſque Occidentis partibus, per aliquot annos hæſit; donec anno cccxlvii. decreto Synodi Sardicenſis iterum abſolutum & in integrum reſtitutum Conſtantius Imp. interpellante fratre Conſtante, Eccleſiæ Alexandrinæ reddidit. Verùm iterùm nubes poſt pluviam. Anno cccliii. Synodi Arelatanæ, anno ccclv. Mediolanenſis decretis iterum condemnatus, ac ſede ſuâ deturbari juſſus, anno ſequente à graſſante in Catholicos Alexandrinos Arianorum factione Eccleſiâ ſuâ expellitur; ac pro eo Georgius Cappadox, Gregorii, qui diem dudum obierat, Gentilis, bipedum nequiſſimus, militari ſatellitio ſtipatus ſubſtituitur. Enormem hoc loco Dorothei Metropolitæ Monembaſiæ, qui vulgari ſeu barbaro idiomate Synopſin Hiſtoriarum Græcè edidit, errorem notare liceat, ubi de Conſtantio ſic loquitur *. Τῷ δὲ ιε. Χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐξώρισε τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς τὴν Ἐγκλητέραν, καὶ ἐχειροτονήθη Φίληξ ἀντ' αὐτοῦ. *Decimo quinto imperii ſui anno magnum Athanaſium in Angliam relegavit; ejuſque in locum Felix ordinatur.* Ubi nulli dubium eſſe poteſt pro Athanaſio Liberium intelligi debere, non in Angliam ſeu Britanniam, ſed Berœam Thraciæ relegatum. Fugatus Athanaſius in deſertiſſimam Thebaidis ſolitudinem ſe recepit; in quâ uſquè ad mortem Conſtantii ſalvus delituit, orationibus, jejuniis, aliiſque pietatis officiis, Epiſtolis & Apologiis concinnandis ſecurè vacans. Imperante Juliano, ab exilio revocatus Synodum habuit de verâ ſignificatione vocum οὐσίας & ὑποστάσεως ſtatuendâ, deque lapſis Epiſcopis ad ſedes ſuas recipiendis. Mox exul factus anno ccclxii. con-

* Συνοψ. διαφ. ἱστορ. p. 151.

ſpirantium

ſpirantium in ſe Gentilium & Arianorum inſidias non ſine ſummo capitis diſcrimine evaſit : de quibus feſtivè dixit; *Secedamus pauliſper, ô Amici ; nubecula eſt, quæ citò evaneſcet.* Anno ccclxiii. Jovianum Imp. Antiochiæ convenit, eique libellum de fide obtulit. Sub initia Imperii Valentis ad ſupplicium exiliumve à Præfecto Auguſtali quæſitus ſeſe occultavit: at evaneſcente hâc quoque nubeculâ quietus deinceps & ſecurus vixit. Tandem laboribus, ærumnis, moleſtiis fractus ſuccubuit : & ſanctiſſimam animam cœlo reddidit, anno Chriſti ccclxxi. Epiſcopatûs ſui xlvi. Ita enim Socrates * diſertè tradit: licèt id Baronius †, eumque ſecuti ex Neotericis plurimi, in annum ſequentem rejiciant : quin & Proterius in Epiſtolâ ‖ ad Leonem Papam Athanaſium menſe Martio anni ccclxxiii. ſuperſtitem fuiſſe ſcribit. Vir erat omni virtutum genere cumulatiſſimus in tuendâ Catholicâ veritate conſtantis & invicti animi, ærumnis, periculis, difficultatibus cedere neſcii ; τοῖς μὲν παίουσιν Adamas, τοῖς δὲ στασιάζουσιν Magnes : in cæteris diſciplinis non infœliciter verſatus, in Theologicis accuratiſſimus, Controverſiarum ſui ſæculi, ſi quis alius, callentiſſimus, doctrinæ Orthodoxæ Judex ſimul ac vindex acerrimus; ad Conciones Eccleſiaſticas, & quæ ſacri ſunt muneris, maximè idoneus, & ut ſcitè Sozomenus *, ἴσως ἐκ νέου αὐτοδίδακτος, Summatim de eo ac planè eleganter ὁ τῶν Σασίμων †, ὅρος μὲν ἐπισκοπῆς ὁ ἐκείνου βίος καὶ τρόπος, νόμος δ' ὀρθοδοξίας τὰ ἐκείνου δόγματα. *Vita ipſius, moruḿque ratio Epiſcopatûs norma erat ; dogmataque ejus pro fidei Orthodoxæ lege habebantur.* De ſtylo ejus ita Photius *, κομψῶς τε καὶ λαμπρῶς καὶ ἔτι σαφῶς συντιθέμεναι, (Epiſtolæ Athanaſii) καὶ τὸ πιθανὸν κατὰ τοῦ χαρίεντος ἀνθοῦσαι. *Eleganter ſimul & ſplendide, claréque compoſitæ ſunt, perſuadendi inſuper vi ac venuſtate floridæ.* Σαφὴς μὲν ἐστὶν πανταχοῦ τῶν λόγων αὐτοῦ. *Dilucidè dicit in omnibus ſuis ſcriptis.* Denique τὴν μὲν οὖν φράσιν σαφής τ' ἐστὶν (in libris ſuis contra Arium) ὡς καὶ ἐν πᾶσιν, καὶ ἀπέριττος καὶ ἀφελής, δριμὺς καὶ βαθύς, καὶ λίαν τοῖς ἐπιχειρήμασιν εὔτονος, καὶ τὸ γόνιμον δ' αὐτοῦ ἐν τούτοις ἡλίκον, ὅσον καὶ θαυμάσιον. *Dictio in his perſpicua, ut & in cæteris ejus omnibus ſobria item & candida, vehemenſque ac profunda, & argumenta validè torquens ; ejus verò ubertas in his ac fœcunditas admodùm ſanè fuit mirabilis.* Cæterùm quanto olim in pretio Athanaſii ſcripta habita fuerint, Coſmæ Abbatis piiſſimi præceptum Joanni Moſcho * datum teſtatur. *Cùm inveneris aliquid,* inquit, *ex opuſculis ſancti Athanaſii, nec habueris chartas ad ſcribendum, in veſtimentis tuis ſcribe illud.*

SÆC. IV. ab An. CCC.

* L. 4. c. 20.
† Ad an. ccclxxii.
‖ Edit. à Bucher. Com. in Victor. Can. Paſch. c. 2. p. 84.
Naz. Encom. Athan. Orat. 21. p. 392.
* L. 2. c. 17.
† Ibid. p. 397.
* Cod. 32. 139, 140.
* Prat. Spirit. c. 40.

SCRIPTA SEQUUNTUR.

OPERA, QUÆ EXTANT, GENUINA.

O*Ratio contra Gentes.*

Oratio de Incarnatione Verbi, quem librum ſecundum contra Gentes, cujus Hieronymus † meminit, eſſe conſtat.

Contra Arianos Diſputationes ſeu Orationes V. Πεντάβιβλον contra Arianos vocat Photius, eaſque τρόπαιον κατὰ πάσης μὲν τῆς αἱρέσεως, ἐξαιρέτως δὲ τῆς Ἀρειανῆς, Trophæum adversùs omnes, potiſſimùm verò Arianam, Hæreſes eſſe dicit Cod. 140. (quem locum paulò integriorem, quàm in editis extat, exhibet Pet. Flecmannus in Append. ad Op. Athanaſ. p. 6.) earumque ſtilum, methodum, ubertatem, argumentationes, omnia denique mirè commendat ; ex his etiam ſeu ex fonte Gregorium Theologum, Sanctumque Baſilium limpidos ſuorum librorum contra Arii errores rivulos derivâſſe ſcribit. Cæterùm & in Codd. MSS. & apud Priſcos Scriptores mirum, quàm variet, & inter ſe miſceatur harum Orationum ordo. Ut alia exempla taceam, quartum ex iis citat Cyrillus Alex. * ſub nomine τοῦ περὶ τῆς ἁγίας τριάδος λόγου τρίτου, & iterum τοῦ περὶ τῆς ὁμοουσίου τριάδος λόγου τρίτου. Tertiam Synodus Chalcedonenſis † ſimpliciter vocat Orationem contra Hæreſes. Quinta (quam nonnulli Cod. MSS. ἕκτον κατὰ Ἀρειανῶν λόγον vocant, quinto loco repoſitâ Oratione contra Arium & Apollinarium inſcriptâ quæ infra habetur) quædam habet p. 322. quæ ſcriptam eſſe poſt certamina Neſtoriana ſuadere nonnullis videntur.

† De Script. c. 87.
* Ep. ad Monach. Ægypt.
† in Actis Epheſ. Synod. Act. 16.

In

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. *In dictum illud, Omnia tradita ſunt mihi à Patre*, &c.

Ad Adelphium Epiſcopum contra Arianos Epiſtola; ut memoriâ lapſus ſit Theodoritus *, qui loca duo ex Epiſtolâ ad Epictetum citat, quæ nonniſi in
* Dial. 2. p. 92. hâc ad Adelphium extant. Adelphius iſte Onupheos Epiſcopus fuiſſe videtur, ab Arianis in exilium miſſus in Pſinabla Thebaidis; unde Confeſſorem eum non obſcurè vocat Athanaſius.

Epiſtola ad *Maximum Philoſophum de Divinitate Chriſti.* Idem forſan hic Maximus, qui Gregorio Nazianzeno de ſede CP. litem movebat, & ad quem duæ extant Baſilii Epiſtolæ XL, XLI. quod librarios etiam inducere potuit, ut pro φιλόσοφον in quibuſdam Codd. MSS. ἐπίσκοπον reponerent.

Epiſtola ad Serapionem Thmuios in Ægypto Epiſcopum, *adversùs eos qui dicunt Filium creaturam eſſe*; in quâ compendio refert quæ fuſiùs contra Arianos diſputaverat.

Ad eundem, adversùs eos qui dicunt Spiritum S. eſſe creaturam.

Expoſitio Fidei.

Reſponſum ad Liberii Epiſtolam, cum Epiſtolâ Liberii (iſta ἀκέφαλος eſt.)

Epiſtola ad Jovianum de fide, Synodi Alexandrinæ nomine ſcripta. Extat etiam ap. Theod. l. 4. c. 3.

Epiſtola de Synodi Nicænæ contra Hæreſin Arianam decretis.

Epiſtola de ſententiâ Dionyſii Alexandrini adversùs Arianos.

Ad Fratres Orthodoxos Epiſtola Catholica.

Refutatio Hypocriſeos Meletii, Euſebii & Pauli Samoſateni περὶ τῆς ὁμουσίας. Dubia admodùm nonnullis videtur.

Epiſtola ad Antiochenos: ex additamentis calci appoſitis videtur eſſe fragmentum alicujus libri, forſan Synodici cujuſdam.

Epiſtola ad Epictetum Epiſcopum Corinthium adversùs Hæreticos, habetur etiam ap. Epiphan. Hæreſ. 77.

Epiſtola de Incarnatione verbi Dei adversùs Paulum Samoſatenum.

Oratio de humanâ naturâ ſusceptâ ab unigenito verbo contra Arianos (quidam
* Dial. 3. Codd. addunt) & Apollinarium, τόμον πρὸς Ἀρειανούς vocat Theodoritus *, li-
† De duab nat. c. 2. brum de Incarnatione Gelaſius †, librum de Trinitate & Incarnatione Synodus Sexta ‖, & Damaſcenus †.

‖ Act. 4. 9, 10. *De Incarnatione Domini contra Apollinarium.*

† De Triſag. * De Orthod. Fid. l. 3. *Oratio de ſalutari adventu Chriſti* contra eundem. Orat. de Incarnatione vocat Damaſcenus *, Orat. ſecundam contra Apollinarium Synodus
† Act. 8. Sexta †.

Oratio contra gregales Sabellii de æternâ ſubſtantiâ Filii, & Spiritus S. cum Deo.

Oratio quòd unus ſit Chriſtus: hanc aliis probatam in dubium vocant Viri
* Not. in Euſeb. adv. Marcell. in init. Cl. Montacutius * & Petavius †, duplici præcipuè argumento; 1°. Quòd ſtylus ſit multò comptior & ornatior quàm Athanaſianus eſſe ſolet. Sed hæc
† De Trinit. l. 1. c. 13. ratio mihi nulla eſt, Athanaſium enim quandoque ſcripſiſſe κομψῶς τι καὶ λαμπρῶς ex Photio ſupra obſervavimus. 2°. Quòd tres hypoſtaſes in Trinitate confitetur, cùm Athanaſius unicam agnoſcere ſoleat. Eſto. At aliter ſcribere potuit Athanaſius poſt quæſtionem de vocibus οὐσίας & ὑποστάσεως in Synodo Alexandrinâ ſub Juliano habitâ determinatam; in quâ decretum eſt non eſſe damnandos trium ὑποστάσεων aſſertores, modò perſonas intelligerent; nec è contra, qui unam eſſe hypoſtaſin (per hanc, οὐσίαν ſive eſſentiam intelligentes) affirmabant. Et certè ſcriptam eſſe hanc Orationem poſt Marcellum ab Athanaſio pro Hæretico agnitum (i. e.) poſt annum ccclvii. ex ipsâ oratione liquet; in quâ Marcellus disertè damnatur. Denique ab Autore Catenæ in Lucam ſub Athanaſii nomine citatur.

Epiſtola ad Serapionem de morte Arii: integram ferè eam etiam exhibet Theodoritus l. 1. c. 14.

Apologia ad Imperatorem Conſtantium. Scripta eſt circa an. cccl vii.

Apologia de Fugâ ſuâ.

Apologia ſecunda de eâdem re.

Epi-

Epiſtola ad omnes ubique ſolitariam vitam agentes in ſeceſſu eremitico, ut & præcedentes Apologiæ, ſcripta. Tota haberi videtur primis duabus paginis, & cum voce ἀμήν finiri, & dedicatoria eſſe librorum contra Arianos: Reliquum verò Operis à voce Αὐτή alterius alicujus Operis ἀκέφαλον fragmentum eſſe. Certè infrà p. 652. dicuntur quædam præmiſſa, quæ in hâc epiſtolâ neutiquam reperiuntur. Sic Flecmannus *.

Proteſtatio Populi Alexandrini anno ccclvi. facta.

Epiſtola de Synodis Arimini & Seleuciæ, mortuo jam Conſtantio ſcripta.

Epiſtola ad Africanos Epiſcopos adverſùs Arianos.

Epiſtola ad omnes ubique Orthodoxos: hanc in S. Athanaſii memoriam 2ª. die Maii publicè legi ſolitam monet Scholion, quod in Codice quodam MS. habetur.

Epiſtola ad Joannem & Antiochum.

Epiſtola ad Palladium.

Epiſtola ad Dracontium.

Ad Marcellinum de interpretatione [ſeu titulis] *Pſalmorum.*

De Sabbatis & Circumciſione.

In illud, Quicunque dixerit verbum contra Filium, &c.

In illud, Profecti in Pagum, &c.

De Virginitate. Iſtius quidem argumenti librum conſcripſiſſe Athanaſium conſtat ‖. Verùm an is, qui nunc extat, genuinus ſit, jure merito dubitari queat.

Homilia de Semente.

Oratio contra omnes Hæreſes; de hoc ſermone an genuinus ſit, quidam, nullâ tamen redditâ ratione, dubitârunt.

Oratio in Aſſumptionem ſive Aſcenſionem Domini.

Oratio de Melchiſedeco. Flecmannus de eâ dubitat, quod in fine ejus mentio fiat Patrum Nicænorum quaſi τῶν κατὰ καιρὸς γεγονότων: quod tamen Athanaſius circa poſtrema vitæ ſuæ tempore dicere potuit.

Ad Serapionem de Spiritu ſancto Epiſtolæ II. quæ nonniſi compendium exhibent Epiſtolæ ad eundem poſterioris ſupra memoratæ.

Contra Arianos λόγος σύντομος, qui ferè nihil aliud eſt, quam ἀποσπασμάτιον Orationis primæ contra Arianos.

Libellus Precum, ſeu Colloquia varia Arianorum cum Joviano Imp. Antiochiæ habita; quæ forſan non ſunt Athanaſii, ſed ex Actis publicis videntur deſcripta.

De Incarnatione Verbi Dei.

Reſponſum ad Epiſtolam Joviani Imp. cum Imperatoris Epiſtolâ.

Epiſtola ad Ammon Monachum.

Epiſtolæ triceſimæ nonæ Feſtalis fragmentum.

Epiſtola ad Rufinianum.

Ad Luciferum Calaritanum Epiſtolæ II. Lat.

Epiſtola brevis ad Fratres ſolitariæ vitæ ſtudentes. Lat.

Fragmenta Commentariorum in Job & Pſalmos, ex Nicetæ Heracleotæ Catenis in Job & Pſalmos deſumpta: quæ tamen non immeritò forſan Spuria cenſeri poſſent.

Vita D. Antonii; hujus meminerunt Nazianzenus Orat. 21. p. 376. Hieronymus de Scriptor: c. 87. Socrat. l. 1. c. 21. quæ verò extat hodiè aut Athanaſii non eſt, aut multùm interpolata. Fatendum ſanè eſt plurima ex Athanaſii libro de vitâ Antonii loca à Palladio, Socrate, Damaſceno & aliis citata inibi reperiri; plurima tamen ibidem haberi nugatoria planè ac tanto viro indigna negari nequit. In Editionibus Athanaſii annum 1626. præcedentibus Latinè ſolum exſtitit; demum anno 1626. *Pariſ.* Græcè & Latinè prodiit, cùm à D. Hæſchelio Græcè priùs ſeorſim evulgata eſſet *Auguſtæ-Vindel.* 1611. 4°.

* Not. in Athanaſ. p. 71.

‖ Vid. Theod. Hiſt. l. 2. c. 4.

SPURIA.

SYnopſis *S. Scripturæ*; ab hodiernis Criticis unanimi ferè conſenſu Athanaſio abjudicata: quòd ſi tamen Athanaſii non ſit, ſatis vetuſti Scriptoris opus eſt.

Teſtimonia è Scripturâ de communi eſſentiâ Patris, Filii, & Sp. S. Stylus Athanaſii non eſſe arguit; quid quod & Origenem ab Athanaſio ſemper laudatum peſſimè exagitat, & Origeniſtarum Hæreſews meminit? quin & loca quædam Quæſtionum ad Antiochum adducit.

Sermo in Paſſionem & Crucem Domini; juramentum omnino vetat, quod tamen in genuinis Athanaſii Scriptis ſæpe uſurpatur.

Diſputatio contra Arium in Synodo Nicænâ, Figmentum Monachi cujuſdam delirantis ſequioris ævi eſſe videtur, uti ex multis in ipsâ diſputatione deprehenſis indiciis patet. Neſcio verò, quid ſibi vult Caſimirus Oudinus †, cùm Vigilio Tapſenſi eam aſcribat.

† Supplem. p. 31.

Sermo in Evangelium de Sanctiſſimâ Deiparâ Virgine, & Annunciationis ac Incarnationis myſterii: poſt Hæreſews Monotheleticæ exortum ſcriptus, quippe quam ſæpiſſimè exagitat.

Symbolum Athanaſii; genuinum Athanaſii opus non eſſe ſatis indicat, quòd nec ipſe Athanaſius, nec ſequentium ſæculorum Scriptor aliquis ante Theodulphum Aurelianenſem libro *de Spiritu S.* p. 72. ejus meminerit, nec in Eccleſiis ante annum milleſimum obtinuerit, neque ubique inclareſcere cœperit, donec à Gregorii IX. Legatis circa an. 1233. in diſputatione Conſtantinopoli habitâ ſub Athanaſii nomine teſtimonii loco prolatum fuerit. Sed de his plura alii, & nos alibi †. Non malè forſan à Vigilio Tapſenſi conſtructum, in Græcum ſermonem demùm verſum, & in Eccleſiarum Archivis diu latitaſſe, credi poteſt. Certè, quod Vigilium attinet, conjecturam firmat quod Theodulphus Aurelianenſis *Symbolum* citet ex iſtis Athanaſii libris, qui Vigilii Tapſenſis eſſe jam certo dignoſcuntur: quique in antiquo & probe noto Codice Floriacenſi cum Vigilii libris adverſus Neſtorium & Eutychem conjunguntur.

† Vit. Athanaſii Sect. 6. Num. 10.

Tractatus de Definitionibus, in quo Gregorius Nyſſenus citatus reperitur, Maximum forſan autorem habet, inter cujus Opera à Combefiſio edita locum ſortitur.

Dialogi VII. *contra Arianos, Apollinariſtas & Macedonianos*, in editione Heidelbergenſi bifariàm dividuntur, & ex iis quinque priores De S. Trinitate Dialogi inſcribuntur, duo poſteriores titulum habent Dialogi inter Orthodoxum & Macedonianum. Dialogi omnes ab aliis Maximo Monacho, aliis Etherio Tyanenſi aſcribuntur. Athanaſii non eſſe certo certius eſt. Scripti enim ſunt poſt exortam Hæreſin Eutychianam. Vide plura in Theodorito.

Epiſtola cujuſdam Præfationis loco ſcripta, in quâ motuum Eccleſiaſticorum tragœdia, cum XVII. ſequentibus Capitulis. Etherii ſunt; Photius * licèt manifeſtè lapſus Theodoreto aſcribat.

* Cod. 46.

Quæſtiones ex V. & N. Teſtamento CXXXVI. *ad Antiochum, & Reſponſiones totidem*, in quibus ipſe Athanaſius & Dionyſius Areopagita citantur. Ex variis Patrum ſcriptis à ſtudioſo quopiam poſt ævum Monotheleticum collectæ videntur. Sequioris ævi fœtum eſſe vel exinde patet, quòd in iis Occidentales omnes Francorum nomine deſignentur.

Dicta & Interpretationes Parabolarum Evangelii quæſtionibus cxxxiii. totidemque Reſponſionibus comprehenſa. Opus ſequioris ævi.

Quæſtiones aliæ XX. *cum Reſponſionibus totidem*; poſt enata inter Latinam & Græcam Eccleſias diſſidia ſcriptæ videntur.

Diſputationes cum Ario Laodiceæ habitæ, Lat. has eſſe Vigilii Tapſenſis Epiſcopi omnibus jam notum eſt.

De

Digitized by Google

De Trinitate libri XII. Lat. in Editione Heidelbergenſi nonniſi ſeptem priores habentur, titulo *De unitâ Deitate Trinitatis libri* VII. *ad Theophilum.* Eundem Vigilium Auctorem habent. SÆC. IV. ab An. CCC.

Ad Monachos exhortatio. Lat.

Epiſtola ad Marcum Papam cum reſcripto Marci, eundem cum Decretalibus autorem habent.

De Paſſione Imaginis D. N. J. C. crucifixæ in Beryto Relatio ab iconodulis conficta paulò ante Synodum Nicænam II. in cujus actione quartâ citatur. Extat Græcè in Bibliothecâ Cæſareâ. Exemplar ejus MS. ab editis haud parùm diverſum, & multò auctius. Principium iſtius repræſentat Lambecius Comment. l. 1. p. 126. ut & verſionem antiquam Anonymam (ab Anaſtatianâ diverſam) integram p. 128. Ex hactenus recenſitis, *Quæſtiones ad Antiochum, Definitiones Theologicas, Diſputationem cum Ario Laodiceæ habitam, Exhortationem ad Monachos, De Paſſione Imaginis Domini, Epiſtolam ad Marcum Papam de unitâ Deitate Trinitatis* lib. vii. *Synopſin ſacræ Scripturæ*, apertè rejicit Bellarminus, & cum eo Labbæus aliique.

Declaratio Levitici.

Homiliæ VII. ab Holſtenio Latinè editæ.

Expoſitiones II. *de Incarnatione Verbi*, extant Lat. in Biblioth. PP. Tom. II.

Oratio in Occurſum Domini.

Orationes II. *in S. Paſcha.*

Oratio in Aſſumptionem Domini. Habentur hæ quatuor Gr. Lat. unà cum notis ap. Combef. Auctuar. Tom. I. p. 479. Certè ſunt in oratione primâ, quæ Hæreſin Neſtorianam & Eutychianam manifeſtò reſpiciunt. Duæ poſteriores Baſilii Seleucienſis eſſe videntur: Neſtorio tamen tribuit Garnerius.

S. Syncleticæ vita, Lat. ap. Bolland. ad Januar. 5. Græcè ap. Coteler. Vet. Monument. Eccleſ. Gr. Tom. i. p. 201. In MSS. nonnullis Polycarpo cuidam Monacho aſcribitur.

Liber de Obſervationibus Monachorum.

Exhortatio ad Sponſam Chriſti. Utrumque opuſculum Latinè editum eſt ab Holſtenio, *Pariſ.* 1663. 4°. in Append. ad Cod. Regular.

Syntagma doctrinæ ad Clericos & Laicos, ex Cl. V. Iſaaci Voſſii Bibliothecâ primùm editum Gr. Lat. *Pariſ.* 1685. 8°. cum Andreæ Arnoldi notis. Spurium verò eſſe plurima ſunt quæ ſuadeant, inprimis præcepta quæ inibi deprehenduntur Monachis data, de bonis renunciandis, de decimis exſolvendis, conjugium Clericis prohibitum, & Monaſticæ Regulæ mentio; ut de alto circa ejuſmodi librum veterum ſilentio nihil dicam. Athanaſii igitur cujuſdam junioris opus ſit neceſſe eſt, quod nec ipſe Cl. Voſſius mihi hâc de re coram agenti diſſimulavit. Cum verò Codex MS. quingentorum vel ſexcentorum annorum ætatem ferat, opuſculum eſt neutiquam contemnendum etſi Athanaſio noſtro non aſcribatur. Exorta tamen eſt hâc de re controverſia inter Cl. Arnoldum & Theologum quendam Rothomagenſem, uti ex Novellis Reipublicæ Literariæ menſ. Jul p. 744. & Act. erudit. Lipſienſ. an. 1685. p. 511. nuper didicimus.

Commentarius in Pſalmos; qui ſub Athanaſii nomine, *Romæ* 1477. & *Tubingæ* 1515. inter opera ejus Latinè prodiit, Theophylacto debetur.

Opera, quæ non extant.

COmmentarii in Eccleſiaſten, & Cantica Canticorum: horum meminit Photius, Cod. 139.

Commentarii in Cantica Canticorum.

Contra Valentem & Urſacium liber.

Epiſtolæ ἑορταστικαί.

Epiſtolæ aliæ plures.

Περὶ πίστεως λόγον τὸν μείζονα ſæpiùs memorat Theodoretus in Dialogis, & ex eo fragmenta quædam exhibet.

V 2 Τῶν

SÆC. IV. ab An. CCC. Τῶν ἐρμηνευτικῶν πρὸς τὰς μυθώδεις λόγων. Idem meminit Hiſt. l. 2. c. 4. & exinde laciniam breviuſculam exhibet.

Liber Synodicus, in quo nomina Patrum Nicænorum expoſita fuerunt, teſte Socrate, l. 1. c. 9.

In illud, Nunc anima mea turbata eſt, excerptum ejuſce tractatûs bene longum habetur Act. 14. Synodi Sextæ.

* Cod. *Hypomnemata in Pſalmos* à Photio * memorata; ſi non idem ſit opus cum eo ad Marcellinum *de Interpretatione Pſalmorum*. Germanus tamen Patriarcha CP. verba quædam Athanaſii in Pſalmum lxxx. adducit (in Epiſt. ad Thomam Epiſc. Claudiopol. Act. IV. Synodi Nicæn. ſecundæ) quæ in iſto ad Marcellinum nullibi reperiuntur.

† Dialog. 2. *Epiſtolæ ad Eupſychium* mentionem facit Theodoretus †, & fragmentum exinde citat Synodus Nicæna 2ª. Act. 6.

Παραμύθιος εἰς τοὺς κοιμηθέντας λόγος, cujus laciniam exhibet Damaſcenus Orat. de Defunctis.

Porro *Thecæ, ſeu Voluminis in Joannem* ab Athanaſio conſcripti meminit Thom. Aquinas *, & *Tractatûs ejuſdem de peccato in Spiritum S.* Synodus Laterana I. An verò talia ſcripſerit Athanaſius, necne, incertum eſt.

* Lib. cont. error. Græc.

Extant Athanaſii opera Græco Latinè *Heidelberg*. 1601. Tom. ii. Fol. cum Appendice Flecmannianâ, quâ Fragmenta plurima & Lectiones variantes continentur, *Pariſ.* 1627. 2 Vol. Fol. quæ pulchrior quidem eſt, & nitidior editio : in hoc verò palmam ei præripit Commeliana, quòd indices tum in cæteris, tum præſertim in re hiſtoricâ longè copioſiores & accuratiores habeat. Pariſienſem editionem nuper ſecuta eſt *Colonienſis*, 1686. Fol. addito inſuper Syntagmate ab Arnoldo edito.

326. COMMODIANUS, Scriptor per multa ſæcula penè ignotus, (cujus utpote præter Gennadium, & Gelaſium forte Romanum, nemo ex Veteribus meminerit) *Gazæi* etiam nomen ſibi aſſumpſit, an à gaza ſeu gazophylacio, ut à Commodo Commodiani, an à Gaza Palæſtinæ urbe, cum Cl. Rigaltio me ignorare fateor. Ortu & cultu fuiſſe ethnicum ſatis indicat ipſe, Gentiles Inſtruct. 33. ſic alloquens :

Et ego, qui moneo, idem fui, neſciens, errans.

Inde Inſtruct. 61. *ſe de cloacâ levatum* dicit. Dum Chriſtianæ enim fidei libros evolveret, divinæ veritatis radiis illuminatus, Chriſtianis adhæſit. Italuſne fuerit, haud liquet ; conſtat in Italiâ vixiſſe, & quod veriſimillimum, Romæ, Conſtantini M. ætate, tempore, ut videtur, Nicæni Concilii, certiſſimè ſub Sylveſtro Romano Pontifice, cujus ad præſepe palantes Gentiles invitat, Inſtruct. 23. Scripſit *Inſtructionum opus adverſus Paganos*, quo Gentilium cultum & numina acutè perſtringit, & lapſos aliquantulùm Chriſtianorum ſui ſæculi mores acriter caſtigat. Egregium, mihi crede, antiquæ pietatis monumentum, in quo ſpirat ubique verus Chriſtianæ virtutis & diſciplinæ genius, zelus ingens & incomparabilis, mirus erga Chriſtum amor & ardens ſtudium, ſingularis pauperum cura, & animus ad Martyrium paratus. Genus ſcribendi eſt Metro-proſaicum, nullis quidem metri legibus ſervatis, ſed quod Poematii formam & ingenium ſolummodò imitatur. Unde Gennadius * illum mediocri ſermone quaſi verſu ſcripſiſſe dicit. Totum opus eſt Acroſticon LXXX. Inſtructiones complectens, quibus totidem Acroſtichides continentur, unâ ſexageſimâ exceptâ, quæ Alphabeti ordinem ſequitur. Inſtructione ultimâ per literas verſuum initiales retrò legendas nomen ſuum & characterem exprimit, hoc modo, COMMODIANUS MENDICUS CHRISTI. Verbis utitur materiæ, quam tractat, ſatis congruentibus. Stylus tamen, inquit Rigaltius †, Africanæ ferociæ ruſticitatem ſapit ; quæ nihilominùs ad acumina Tertulliani, Cypriani, Minutii non rarò alludit : quædam etiam interſerit Græcæ & Latinæ antiquitatis ſcita non vulgaria. Libello iſto nævos quoſdam reperire eſt immixtos, Commodiano cum pluribus

* De Script. Eccleſ. c. 15.

† Præfat. in Commod.

ribus præcedentium ſæculorum patribus communes. Inſtruct. 3. aſſerit Angelos apoſtatas cœlo delapſos, & inſano fœminarum amore ac amplexibus irretitos, Gyganteam ſobolem procreâſſe; errore quidem priſco, ſed qui ex Apocrypho Enochi libro veteribus ſæpius laudato, & malè intellectâ LXX. verſione Geneſ. VI. 2. hauſtus eſt. Inſtruct. 19. 43, 44, 80. Chiliaſtarum fabulam propugnat, de aureis ſæculis poſthac venturis, de mille annorum regno, Anaſtaſi primâ, fœlicitate terrenâ, de fine ſæculi, de mundo ex traditione veteri per ſexies mille annos duraturo. Propter hos errores credere par eſt Gelaſium Romanum Epiſcopum in Decreto ſuo Synodali Concil. Tom. iv. opuſcula Commodiani inter Apochrypha recenſuiſſe. At in eodem decreto, quod benè notet Lector, prout apud Gratianum extat, Commodiani nomen non habetur. Primus Inſtructiones haſce ex Sirmondi apographo cum notis edidit Nicolaus Rigaltius editioni ſuæ Cyprianicæ ſubnexas, *Pariſ.* 1640. iterumque 1666. denique habentur in Bibliothec. PP. Tom. xxvii. p. 12.

SÆC. IV. ab An. CCC.

DONATUS, natione Afer, poſt Majorinum factionis Donatiſticæ Carthaginenſis Epiſcopus, ſectæ ſuæ nomen dedit. Quamvis enim alter Donatus, de Caſis nigris Epiſcopus, primus Schiſmatis dux atque autor fuerat; ab illo tamen, utpote inſigniori, denominari maluerunt Schiſmatici. Innoteſcere cœpit circa annum cccxxix: in hunc enim annum ab Hieronymo* reponitur, à Proſpero† in annum ſuperiorem, Januario ſc. & Juſto Coſſ. forſan quia hoc circiter tempore factus Epiſcopus fuerit. Singularis arrogantiæ homo, & faſtu non ferendo tumidus, qui elatis ſuperciliis ipſos etiam Præfectos civiles ignominioſè tractavit; Paulum & Macarium ab Imperatore Conſtante cum Eccleſiarum ornamentis & eleemoſynis ad ſublevandos pauperes in Africam miſſos convitiis excepit, ac dona reſpuit, furibundus clamans: *Quid Imperatori cum Eccleſiâ?* Quin & miſſis per provinciam literis ſuos monuit, ne quod allatum erat acciperent. De factione ſiâ gloriari ſolebat, dicens; *Quid apud vos agitur de parte meâ?* Et quaſi principatum Carthaginis ſolus teneret, raròappellatus eſt Epiſcopus, ſed Donatus Carthaginis dicebatur. Reſponſa ſibi de cœlo facta jactavit; quin euſque dementiæ pervenit, ut per ſe, veluti per numen quoddam, jurare homines paſſus ſit. Pulſus eſt Carthagine anno ccclvi. ſi tempus rectè ſignet Hieronymus, reclamante Baronio*, & contendente Donatiſtas Epiſcopos à Conſtante relegatos, & non niſi per Julianum reſtitutos eſſe. Scripſit Donatus, teſte Hieronymo †, multa ad Hæreſim ſuam pertinentia opuſcula, & in his librum *de Spiritu Sancto*, in quo dogmati Ariano conſentanea docuit. NE. 329.

* Chron. ad an. 329.
† Chron. p. 40.
Vid Optat. de Schiſm. Donat. l. 3.
Auguſtin. in Joan. tract. 5.
* Ad ann. 348. n. 40.
† De Script. c. 93.

CHALCIDIUS, V. C. Eccleſiæ Carthaginenſis, uti volunt, Archidiaconus. Claruit forſan circa annum CCCXXX. certè Hoſio ætate par, ſi modo Hoſius Cordubienſis erat, quo ſuadente, Chalcidius Platonis Timæum Latinè interpretatus eſt, & erudito Commentario explicavit. De hâc re pridem me monuit Sellerus meus; & cum in hanc quidem ſententiam viros quoſdam non indoctos propendere video, locum ei inter Scriptores Eccleſiaſticos non denegavimus. Me certè ἐπέχειν fateor, neque enim ſatis conſtat, Philoſophus ſolùm Platonicus fueritne, an etiam Chriſtianus. Viri clariſſimi titulus, qui in fronte reperitur, Diacono haud ſatis convenit; in Epiſtolâ ad Oſium, ipſum nuſquam Epiſcopum vocat; quin nec virum fuiſſe Eccleſiaſticum, nedum Chriſtianum, vel verbulo innuit. Moſaicam de creatione Theologiam non unâ vice citat, citat Salomonem, interpretes Græcos τοὺς ό′, Aquilam, Symmachum, quin & Origenem; ſemel meminit ſtellæ Chriſtum recèns natum præmonſtrantis, cujus in Hiſtoriâ Evangelicâ fit mentio; de quibus nihilominùs, haud ſatis pro Chriſtiani Scriptoris more loquitur, p. 372. De Moſe hæc habet, *Hebræorum ſapientiſſimus Moyſes, non humanâ facundiâ, ſed divinâ,* UT FERUNT, *inſpiratione vegetatus, in eo libro qui de Genitura mundi cenſetur,* &c. De Moſe an ita ſcriberet homo Chriſtianus? an Diaconus Carthaginenſis? verum nihil ſtatuo; doctiorum hâc de re judícia aúdire mallem. Interim Chalcidius autor eſt gravis, prudens, multâ profundâque 330.

ſcientiâ

SÆC. IV. ab An. CCC. ſcientiâ imbutus, omnium ferè Philoſophorum dogmata accuratè tenuit, omnia pro argumenti dignitate, rerumque pondere egregiè tractat. Quod *circumforaneum blateronem* ipſum vocat Jul. Cæſar Vaninus *Amphit. Provid. æternæ*, Exercit. 30. p. 197. quis morabitur hominis judicium, qui ob Atheiſmum ſtrenuè & ex profeſſo aſſertum, ad rogum damnatus ſit? Prodiit Chalcidii *in Timæum Commentarius*, cum doctiſſimis Jo. Meurſii notis, *Lugduni Batavorum*, 1617. 4°. quæ præſtantiſſima eſt editio.

330. J U V E N C U S, Poeta hujus temporis non ignobilis, patriam habuit Hiſpaniam, optimorum Poetarum ſolum feraciſſimum, vetuſtâ nobilique proſapiâ cretus, dignitate Presbyter. Claruit ſub Conſtantino M. teſtante ipſo ſub finem libri ultimi, anno CCCXXX. ſecundùm Hieronymum *, ſuperiori juxta Joan. Vaſæum in Chronico Hiſpaniæ. Inter reliquas diſciplinas Poeticæ facultatis ſtudium non indiligenter excoluit; in quo cùm progreſſus haud contemnendos feciſſet, ad Sionis verticem Muſas deduxit, & divinæ legis majeſtatem, totamque Domini noſtri dum in humanis ageret, vitam Metri legibus ligare auſus eſt; hiſtoriam Evangelicam maximè ſecundùm S. Matthæi ductum, quatuor libris verſu Heroico complexus: ſermone quidem ſimplici, nec ſatis uberi venâ, animo tamen candido, &, qui ſacra tractantem decet, pio caſtoque; Evangeliſtam ſtricto pede ſecutus; de quo verè Petrus Crinitus *: *Quâ in re*, inquit, *majori diligentiâ uſus eſt, in ſervandâ rerum hiſtoriâ, quam in demonſtrandâ ingenii ſui elegantiâ.* Compoſuit etiam nonnulla eodem Metro, ſed quæ jam nuſquam ſunt, ad Sacramentorum ordinem pertinentia, teſte Hieronymo †, è quo, ſeu fonte unico, tota ferè hujus ſcriptoris notitia petenda eſt. Extat Juvenci Hiſtoria Evangelica in Bibliothec. PP. Tom. iv. p. 55. & in Collectione Bigneanâ, *Pariſ.* 1624. p. 629. & inter Poetas Chriſtianos cum not. Fabric. *Baſil.* 1564. 4°. Seorſim *Baſil.* 1541. 8°. in corpore omnium Poetarum veterum Lat. *Lugd.* 1603. Tom. ii. & alibi ſæpiùs.

* Chron. an. 330.

* De Poet. Lat. L. 5. c. 89.

† De Script. c. 84.

330. A M M O N, ſive *Ammonius*, gente Ægyptius, Monachorum Nitrienſium pater. Claruit ſub Conſtantino circa an. CCCXXX. Anno ætatis 22. uxorem ducere à Gentilibus ſuis perſuaſus manus dedit, ſponſalia egit, coronam induit, & in thalamum ſponſam ducens, eam, ut renunciatâ vitâ ſæculari, monaſticam ſectaretur, multis hortatus eſt, & hortando effecit. Uterque igitur, conſervatâ virginitate, ſub eodem tecto per annos octodecim pietati & precibus intenti degebant. Quibus exactis Ammon, relicta uxore, in Nitrienſem ſolitudinem ſe recepit; ubi ſeveriorem adhuc vivendi rationem inſtituens 22. annos peregit, ac 62. ætatis annum agens, è vivis exceſſit. Mortui animam ab Angelis in cœlum evectam vidiſſe narratur Antonius. Multa de ejus pietate, moribus & miraculis narrant Palladius *, Socrates †, & Sozomenus ‖, quos adeat iſtiuſmodi rerum curioſus Lector. Extant inter S. Ephræmi opera Tom. ii. Ammonii noſtri nomini inſcripta *Capita Parænetica* XIX. Verùm ea Ammonii eſſe præter Codicis MS. unde ea hauſit Voſſius, autoritatem, argumentum aliud non ſuppetit. Plures ejus *Epiſtolas* apud Chaldæos extare memorat Hebedieſu.

* Hiſt. Lauſiac. c. 7.

† L. 4. c. 23.

‖ L. 1. c. 14.

330. A N T O N I U S, Monachorum pater & princeps, natione Ægytius, in Coma, qui vicus eſt juxta Heracleam minorem, claro atque ſplendido genere ortus eſt. Anno 252. decimo octavo ætatis anno parentibus orbatus, paternos quidem agros vicanis ſuis donavit; reliquis autem bonis divenditis, pretioque egenis diſtributo, in Ægypti ſolitudines ſeceſſit. Primus eremi incola, qui ſeveriſſimis exercitationibus, & duriſſimo vitæ genere Monaſticam Philoſophiam impenſe coluit, & ad ſummam penè perfectionem perduxit. Cibus illi panis tantùm cum ſale, potus aqua, neque hæc niſi ſole occidente ſumpta: ſæpe biduò & ampliùs jejunus, ſæpe integras propè noctes orationibus intentus evigilavit. Somno breviſſimo contentus, nudo in ſolo cubans plerunque dormiebat. Viginti annis ab omni hominum conſpectu remotus,

Digitized by Google

ſolummodò cum Deo rebuſq; divinis commercium habuit. Exortâ Maximiani perſecutione, Alexandriam profectus, Martyribus ſe immiſcuit, & pro iis quotidiè non ſine capitis periculo Judices interpellavit. Certè non obſtante auſtero vivendi more fuit admodùm manſuetus & humanus, prudens item ac fortis, in converſatione ſuavis & jucundus, contentionis patientiſſimus, & in defendendis iis, qui injuriâ affecti ſunt, diligentiſſimus, quorum etiam causâ ſæpius ad urbes veniebat, & apud præſides & primores viros interceſſit. Magnum Athanaſium penè ab Arianis oppreſſum crebrò inviſit, ejuſque gratiâ ad Conſtantinum Imp. non una vice ſcripſit. Schiſmaticorum vel Hæreticorum communioni nunquam ſe miſcere voluit: Arianos ejus autoritate ſe tuentes publico ſermone damnavit, & de monte ſuo fugavit; dicens horum ſermones ſerpentibus eſſe multò deteriores, eorumque Hæreſin Antichriſti præcurſorem. De frequenti ejus adversùs Dæmonas conflictu, & miraculis ab eo editis, plus ſatis docebit vita ejus à D. Athanaſio conſcripta, prout extat hodiè, haud parùm interpolata. Moribundus melotem & pallium tritum Athanaſio teſtamento legavit; obiitque anno 357. centeſimo & quinto ætatis anno. Literarum penè rudis erat, quas longè infra ſe habuit; bonam mentem, utpote literis antiquiorem, operumque divinorum contemplatricem commendans: ideoque cùm à Philoſopho quodam interrogaretur, Quomodo vivere potuit librorum ſolatio deſtitutus? Reſpondit*, Τὸ ἐμὸν βιβλίον, ὦ φιλόσοφε, ἡ φύσις τῶν γεγονότων ἐστὶ, καὶ πάρεστιν ὅτε βούλομαι τοὺς λόγους ἀναγινώσκειν τοὺς τοῦ Θεοῦ. *Meus liber, O Philoſophe, eſt natura rerum, quæ quidem præſtò eſt, quoties Dei verba legere voluero.* Frequentes ad Conſtantinum ſcripſiſſe illum literas, teſtis eſt Sozomenus †. Scripſit quinetiam ad diverſa in Ægypto Monaſteria *Apoſtolici ſensûs ſermoniſque Epiſtolas* VII. ex Ægyptiaco in Græcum ſermonem tranſlatas, quarum illam ad Arſenoitas præ cæteris commendat Hieronymus *. Extant ex Valerii Saraſii verſione unà cum Dionyſii Carthuſiani Commentariis in Dionyſium Areopagitam excuſis, *Colon.* 1536. & in Biblioth. Patr. Tom. iv. p. 85. ubi habentur ſub ejus etiam nomine *Sermonum libri duo*; quos tamen auctoris eſſe longè recentioris, Baſilii, Chryſoſtomi, aliorumque in iis nomina deprehenſa ſatis liquidò oſtendunt. Porrò S. Antonii *Regula Monachis præſcripta*, unà cum multis aliis Regulis primorum Eremi incolarum habetur in *Collectione Regularum S. Benedicti*, quam Holſtenius edidit, *Pariſ.* 1663. 4°. Part. 1. p. 3. an genuina vero ſit, admodum incertum eſt. Melioris eſt notæ, quæ apud Athanaſium in vitâ ejus extat, prolixa ſatis *ad Monachos Exhortatio.*

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Evagrius ap. Socrat. L. 4. c. 23.

† L. 2. c. 31.

* De Script. c. 88.

Abrahamus Ecchellenſis, an. 1646. *Pariſ.* 8°. ſequentia S. Antonii opuſcula ex Arabico Latinè facta edidit. Sunt autem *Regulæ, ſive Canones ad Monachos numero* LXXX.

Sermones ad Monachos XX.

Admonitiones & Documenta varia ad Monachos.

Sententiarum quarundam Expoſitio, & *ad Interrogationes varias Reſponſiones.* His adjunxit duplicem *S. Antonii vitam* ex Arabico verſam, necnon *Semitam Sapientiæ,* ſive *ad Scientias comparandas Methodum,* ex MS. Arabico à ſe Latini juris factam. Denique in Præfatione monet, ſe ante quadriennium viginti S. Antonii *Epiſtolas* Cardinali Barbarino nuncupatas, in lucem emiſiſſe.

ASTERIUS, patriâ Cappadox, profeſſione Sophiſta, religione Gentilis, quâ unà cum arte Rhetoricâ derelictâ Χριστιανίζειν ἐπηγγέλλετο, inquit Socrates *, *Chriſtianam Religionem profiteri cœpit.* Chriſtianus factus, Luciani Antiocheni Scholam frequentavit; cujus proinde diſcipulis eum accenſet Philoſtorgius †. Sub perſecutione Maximiani, fide Chriſti abnegatâ, Diis Gentilium immolavit: poſtea tamen Magiſtro illius pœnitentiam promovente, lapſum ſuum emendavit. Luciani, qui Pauli Samoſateni aſſecla fuerat, doctrinâ imbutus, Arianis ſe adjunxit, ipſi Ario familiaris, cujus cauſæ deeſſe noluit: Epiſcoporum Euſebianorum gratiam omni obſequio aucupatus eſt, cum iis aſſidue verſabatur, ad illorum Synodos frequens ventitabat, literis eorum commendatus per Syriæ urbes aliaſque Eccleſias obambulavit, & captatâ,

330.

* L. 1. c. 36.

† L. 2. c. 14.

tatâ, quod ſibi minimè licuit, inter Clericos ſede, libros, quos pro fide Arianâ compoſuerat, publicè recitavit; id ſolum animo volvens, id unicum in votis habens, vanum ambitionis & gloriæ mancipium, ut eorum opera ad Epiſcopatum eveheretur: quem tamen minimè aſſecutus, ne quidem ad Clericatûs ordinem admiſſus, vetante hujus temporis diſciplinâ, ne in Idololatriam lapſus in Clerum cooptaretur; quin & iſto crimine commaculati ſacerdotali dignitate excidebant, & actâ licet pœnitentiâ, non niſi pro Laicis habebantur. Claruit Aſterius poſt Synodum Nicænam, præcipue circa an. cccxxx. quo circiter tempore edidit famoſum illud *Syntagma* ſeu *Syntagmateon*, cujus toties meminit Athanaſius, in quo palam aſſeruit, præter Chriſtum aliam eſſe in Deo ſapientiam, ipſius Chriſti & mundi Conditricem; Filium eſſe ἕνα τῶν πάντων, πρῶτον δὲ τῶν γενητῶν, *unum ex rerum univerſitate, rerum licet conditarum primum*, quem ἐνεργητικῇ φιλοτιμίᾳ καὶ σοφίᾳ δυνάμεως fecit Pater. *Si voluntas Dei*, inquit, *continuo ductu penetrat per omnia opera*; διαλαβόντι καὶ ὁ υἱὸς ποίημα ὤν, βουλήσει γέγονε καὶ πεποίηται, *certè Filius cum opus fuerit, voluntate Patris genitus, factuſque eſt*. Nec alio ſenſu Chriſtum virtutem eſſe Dei voluit, quàm quo locuſta & bruchus apud Moſem Dei virtus dicuntur; cum ſexcentis ejuſmodi blaſphemiarum portentis, quæ ὁ πανοῦργος καὶ πολυκέφαλος σοφιστὴς, ὁ καὶ τῆς αἱρέσεως συνήγορος, uti illum vocat Athanaſius, *veteratorius ille ac multiceps Sophiſta, Hæreſis patrocinator* in Chriſtum evomuit. Ex hoc opere quædam κατὰ λέξιν citat D. Athanaſius Epiſt. de Synod. Arimin. & Seleuc. p. 684. Orat. contra Arian. iii. p. 217. Orat. iv. p. 252. Quædam Acacius apud Epiphanium Hæreſ. 72. quædam denique Marcellus ap. Euſeb. l. 1. contra Marcell. c. 4. Præterea auctor eſt Hieronymus * ſcripſiſſe ipſum, regnante Conſtantio, *Commentarios in Epiſtolam ad Romanos, in Evangelia & in Pſalmos*, multaque alia à ſuæ factionis hominibus legi ſolita; ſed hæc jam non extant. Scripſit item *contra Marcellum librum*, quo eum Sabellianæ Hæreſeos arguebat, teſte eodem.

* De Script. c. 94.

De Script. c. 86.

330. MARCELLUS, Ancyræ, quæ Galatiæ Metropolis eſt, Epiſcopus, Concilio Ancyrano anno cccxv. habito præfuit; ſi quæ fides libello Synodico, quem Pappus edidit, cui ferè hâc in parte ſubſcriptiones hujus Synodi ſuffragantur: utcunque, certum eſt ſanctæ Synodo Nicænæ illum interfuiſſe anno cccxxv. in quâ pro fide Catholicâ adversùs Arianos ſtrenuè diſputavit. Poſtea verò, dum impia Aſterii Sophiſtæ ſcripta vehementiùs refelleret, in contrariam Sabellii, ac perinde Pauli Samoſateni, Hæreſin incautus impegit, docens Filium eſſe λόγον προφορικὸν verbum prolatitium, nec aliam eſſe à Patre perſonam, ἓν γὰρ καὶ ταυτὸν εἶναι τῷ Θεῷ, *unum atque idem cum Deo eſſe*; quemadmodum & humanum verbum unum atque idem eſt cum homine, non poteſtate, aut hypoſtaſi, nec aliter omnino ſeparabile, quàm ſolius operationis effectu: verbum quidem ἐν τῷ Θεῷ ἡσυχάζειν, *in Deo conquieviſſe*, uti ſolet in nobis, ubi conticuerimus, uſu venire; nec Dei Filium, immò ne imaginem quidem Dei inviſibilis extitiſſe, antequam à patre exiret, id eſt, carnem aſſumeret, ut per ipſum omnia fierent; ab eo demum tempore regni ſui initium habuiſſe, poſt ultimum judicium finem habituri, ipſumque verbum è corpore ſeparatum Deo demum coaduniendum, ἵν᾽ οὕτως ᾖ ἐν τῷ Θεῷ ὁ λόγος, ὥσπερ καὶ πρότερον ἦν πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι, *ut ad eum modum ſit in Deo verbum, quo priùs olim fuerat, quàm mundus crearetur*, id eſt, ut rectè explicat Euſebius, Ὡς ἓν καὶ ταυτὸν πάλιν τῷ Θεῷ γενέσθαι, καθὰ καὶ πρότερον ἦν, *ut quemadmodum olim fuerat, ita iterum cum Deo unus idemque exiſtat*. Ob has pluresque ejuſce farinæ impietates Epiſcopi in conventu Hieroſolymis in Encœniis habito anno cccxxxv. ab eo abſente licèt exegerunt, ut libri à ſe conſcripti rationem redderet, & ſententiam mutaret. Ille itaque pudore ſuffuſus librum ſuum ſe combuſturum promiſit, (teſte Socrate *) verùm promiſſis non ſtetit. Quocirca Epiſcopi Synodo paulò poſt, Conſtantinopoli coactâ, dogmata ejus damnârunt, eumque Epiſcopatu exuerunt; ſcriptis ad Eccleſias Galatiæ literis, ut conquiſita diligenter Marcelliani libri exemplaria abolerent: ejus etiam refutandi provinciam Euſebio Cæſarienſi, quem in libro ſuo Marcellus

Euſeb. contra Marcell. l. 1. c. 1. l. 2. c. 2. De Eccleſ. Theolog. l. 1. c. 17. & alibi paſſim.

* L. 2. c. 36.

acriter

Digitized by Google

acriter perſtrinxerat, demandarunt; quod perinde ab eo quinque libris per- SÆC. IV. ab
actum eſt. In exilium miſſus Marcellus ad Julium Romanam ſedem tunc An. CCC.
tenentem aufugit, ibique annum integrum & tres menſes permanſit; ſed non comparentibus adverſariis, quos ad dicendam cauſam Julius evocârat, oblato de fide ſermone Apologetico, ad communionem admiſſus eſt. Anno cccxlvii. ſententiâ Synodi Sardicenſis abſolutus eſt: conqueſtus, ut ex Epiſtolâ Synodali liquet, verba ſua ab Euſebianis non rectè fuiſſe intellecta: eaque quæ illi calumniabantur, ſe tantummodò inquirendi animo propoſuiſſe. Quâ quidem in re malâ fide egit Marcellus, & bonis Patribus fucum fecit. Non enim problematicè, ſed ſeriò & ex animo hæc ipſum docuiſſe libri ſui Excerpta quæ apud Euſebium habentur, luce clariùs evincunt; in quibus audacter ſatis de omnibus pronunciat, exceptâ unicâ iſtâ quæſtione, De Immortalitate carnis Chriſti, (ad quam fortè Synodo Sardicenſi digitum intendit) de quâ ait, ὅτι δογματίζειν μὲν ἡμεῖς περὶ ὧν μὴ ἀκριβῶς ἐκ τῶν θείων μεμαθήκαμεν γραφῶν, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι νομίζομεν; *Dogmaticè determinare illa, quæ non exactè didicerimus ex S. Scripturis, nos nequaquam tutum judicamus.* Sanè perſpicuum eſt, eum diu inter Catholicos delituiſſe, & Sabelliani dogmatis accuſatum, hoc ſe telo defendiſſe, quòd communione Julii & Athanaſii munitus eſſet. Tandem verò larvâ detractâ Hæretici notam ab omnibus Catholicis ei inuſtam tulit. Interrogatus aliquando ab Epiphanio Athanaſius, quid de Marcello ſentiret, illum neque defendit, neque graviter in eum invectus eſt; levi ſolùm riſu oſtendit, non multum ab impietate abeſſe Marcelli dogmata; ſeque illum habere ut virum, cui ſe Apologetico purgare neceſſe erat. Unde fluctuans Epiphanius hominem nec prorſus abſolvere, nec penitus damnare voluit. B. Hilarius † verò, & Sulpicius Severus * disertè tradunt Athanaſium cùm Marcellum parùm ſanæ fidei eſſe clarè comperiſſet, communionem ei denegaſſe; idque antequam Photinus in Hæreſin erupit, qui anno cccxlix. in Synodo Sirmienſi primò damnatus eſt. Verùm errare eos in temporis ratione exinde patet; quòd Athanaſius tum in Apologiâ primâ ‖ tum in Epiſtolâ ad *Solitarios* *, quæ nonniſi anno ccclvii. vel ſequente ſcriptæ ſunt, de Marcello tanquam Epiſcopo Catholico honorificè loqui videtur: at in re ipſâ non errare teſtis etiam eſt Scriptor coætaneus D. Baſilius †, qui ſæpiùs Marcellum veluti Hæreticum luculenter damnat; ne Theodoritum, Chryſoſtomum, aliosque jam memorem. Cæterùm quæ in Marcelli gratiam dici poſſunt, videat Lector ap. R. Montacutium not. in Euſeb. adverſ. Marcell. in init. Obiit Marcellus admodùm grandævus, biennio antequam opus ſuum adversùs Hæreſes conſcriberet Epiphanius (i. e.) Chriſti ccclxxii. Multa *diverſarum Hypotheſeωn* ſcripſit volumina, inquit Hieronymus †, nec tamen enumerat. In his præcipuè eminebat *Opus adversùs Aſterium*, de *ſubjectione Domini Chriſti*; uti libri titulum, ſaltem primarium argumentum ſignat Hilarius; ex quo plurima, eaque ampla ſatis Excerpta habentur apud Euſebium libris adversùs Marcellum, & de Eccleſiaſtic. Theolog. ex quibus hæreticum hominis ingenium perſpicuè deprehenditur. Extat item Epiſtola ejus Apologetica ad Julium Romanum ap. Epiphan. Hæreſ. 72.

Ap. Euſeb. contr. Marcell. l. 2. p. 53.

Hieron. de Script. c. 86.

Hæreſ. 72.

† In frag. col. 1313.

* Sacr. Hiſt. l. 2. p. 149.

‖ P. 547.

* P. 630.

† Epiſt. 52. 74. 78.

† Loc. cit.

THEODORUS, patriâ Thrax, Heracleâ, quæ Thraciarum ad Pontum urbs eſt, *Perinthus* olim vocata, ut videtur, ortus; inde *Heracleotes* dictus, tandem ad Civitatis patriæ Epiſcopatum promotus. Meminit ejus adhuc Presbyteri Athanaſius *, primus verò ut Epiſcopi Heracleenſis Theodoritus †, accenſens illum iis, qui circa an. cccxxxiv. Conſtantino perſuaſerunt, ut Concilium Cæſareæ in Palæſtinâ ad cauſam Athanaſii dijudicandam convocaret. Sequenti anno unus erat è quinque Delegatis qui nomine Synodi Tyriæ in Mareotin Ægypti regionem miſſi ſunt, ut veritatem eorum quæ Athanaſio objecta fuerant, inveſtigarent, & in acta referrent. Anno cccxlii. ipſe cum Narciſſo Cilice, Mari Chalcedonenſi, & Marco Arethuſio Expoſitionem fidei ſuperiori anno in Synodo Antiochenâ factam ad Conſtantem Auguſtum in Galliam detulit: Id enim ipſe Imperator datis ad Fratrem literis poſtula- 334.

* Orat. 1. contr. Arian. p. 116.

† L. 1. c. 28.

Vid. Athanaſ. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 689.

Socrat. l. 2. c. 18.

X rat;

SÆC. IV. ab An. CCC. rat; ut ad ſe Epiſcopi mitterentur, qui de Athanaſii & Pauli depoſitione rationem redderent. In Sardicenſi demum Synodo ſæpiùs citatus, nec comparens Epiſcopatu exuitur. Magni quippe nominis apud ſuos, & inter primi-
L. 8. c. 17. pilos Sectæ Arianæ habebatur. Quocirca cùm Philoſtorgius illum reponit inter eos, qui τὸ ὁμοούσιον, aſſeruerunt; ὁμοιούσιον potiùs legendum videtur. In hâc enim opinione erat Theodorus, in hâc Socii ejus, (quos ibidem ei conjungit Philoſtorgius) Georgius Laodicenus, Euſtathius Sebaſtenus, Baſilius Ancyranus, &c. quos omnes Homoiouſiaſtas, ſeu Semi-Arianos fuiſſe certò conſtat. Obiiſſe videtur Theodorus circa an. ccclviii. Hypatianum ſuc-
‖ L. 2. c. 3. ceſſorem nactus. Erat teſtimonio Theodoriti ‖, διαφερόντως ἐλλόγιμος, vir ſin-
* De Script. c. 90. gularis doctrinæ, quique edidit, Hieronymo teſte *, elegantis apertique ſermonis, & magis Hiſtoricæ intelligentiæ, *Commentarios in Matthæum*, *in Joannem, in Apoſtolum* (i. e.) *S. Pauli Epiſtolas, & in Pſalterium.* Memorat *Ex-*
† Loc. cit. *poſitionem in Evangelia* Theodoritus †, & *Commentarios in Epiſtolam ad Galatas*
* Ep. ad Auguſtin Oper. Tom. ii. ab eodem ſcriptos non obſcurè innuit Hieronymus *. Ex his extat nonniſi *Commentarius perpetuus in Pſalmos*, Gr. Lat. præmiſſus Catenæ veterum PP. in Pſálmos, quam Gr. Lat. edidit B. Corderius *Antverp.* 1643. III. vol. fol. Adde Fragmenta quædam ap. Corderii *Catenam in Matthæum*, & Auctorem Catenæ in Lucam, *Antverp.* 1630. fol. Alius à noſtro erat Theodorus, ſive potiùs Dorotheus (ſemel quidem Theodorum nuncupat Philoſtorgius)
† Diſſert. in Philoſt. l. 8. c. 17. l. 9. c. 14. 19. Heracleæ Epiſcopus Arianus, qui circa an. ccclxx. ex ſedis ſuæ prærogativâ Demophilum Conſtantinopolis Epiſcopum ordinavit, poſtea Antiochiam tranſlatus, ſub Theodoſio Magno inde ejectus. Hunc cum noſtro malè
‖ Annot. in Philoſt. l. 9. c. 13. confundit Jac. Gothofredus †, ob id Cl. Valeſio ‖ jure reprehenſus.

337. JULIUS, patriâ Romanus, Ruſtici filius, Marco Pontifici in ſede Romanâ ſucceſſit VIII. Id. Februarii anno cccxxxvii. Orthodoxæ fidei adversùs Arianos ὑπερασπιστὴς & vindex fortiſſimus. Athanaſium, alioſque pro fide exulantes hoſpitio excepit, ſententiâ abſolvit, communionem indulſit; ipſorum causâ Synodum Romæ convocavit, Elpidium & Philoxenum legatos in Orientem miſit, & factionis Euſebianæ Epiſcopos ad cauſam Synodicè cog-
Epiſt. ap. Hilar. Frag. col. 445. noſcendam citavit. Anno cccxlvii. Pſeudo-Synodus Sardicenſis illum ut ducem & principem malorum, qui primus januam communionis ſceleratis & damnatis aperuit, cæteriſque ad ſolvenda jura divina aditum fecit, damna-
* In vit. Jul. Concil. Tom. ii. vit & exauctoravit. Quin & ſi Libri Pontificalis Autori * credendum eſſet, poſt multas tribulationes decem menſes in exilio fuit Julius; inde poſt Conſtantii mortem cum gloriâ reverſus. Inſulſum planè & nugatorium commentum, nullo antiquitatis tibicine fulciendum. Quippe ipſe Julius multis ante Conſtantii mortem annis vitam finivit. Obiit enim pridiè Id. Aprilis anno ccclii. Viâ Aureliâ in Cœmiterio Callipodii ſepultus.

Extant ejus *Epiſtolæ duæ, una ad Orientales* Græcè & Lat. ap. Athanaſ. Apolog. de fugâ, p. 775. & inde Concil. Tom. ii. *Altera ad Alexandrinos in gratiam Athanaſii*, in cujus Apologiâ 2ª. habetur p. 598. & ap. Socrat. l. 2. c. 23. Fragmenta quædam *Epiſtolarum* ſeu *Decretorum* inveniuntur hinc inde apud Gratianum & Ivonem Carnotenſem, collecta Concil. Tom. ii. ubi etiam habentur falsò ei tributæ Epiſtolæ duæ, *ad Orientales increpatoria*, & *Reſcriptum contra eoſdem.* Circumferebatur quoque olim ſub ejus nomine *Epiſtola ad Dionyſium Corinthium de Incarnatione Domini*; quam ejus revera eſſe ex-
* De Script. c. 2. iſtimavit Gennadius *. At non Julii, ſed Apollinaris Hæretici Epiſtolam
† Lib. de Sect. act. 8. p. 526. fuiſſe pluribus evincit Leontius Byzantinus †; qui & *aliam* memorat A-
* Act. 1. ctis Synodi Epheſinæ * inſertam, velut à Julio ſcriptam ſub ejuſdemque nomine à Facundo Vincentio Lirinenſi, Ephræmio apud Phot. & Anaſtaſio citatam, cùm tamen Timothæi Apollinaris diſcipuli Epiſtola fuerit.

JULIUS FIRMICUS MATERNUS, Vir Clariſſimus, ita enim nomen & titulum exhibent libri MSS. Nulla hujus Scriptoris, quod ſciam, facta eſt à Veteribus mentio. Si conjecturæ locus detur, quantùm ego

Digitized by Google

ego opinione auguror, ex Gentili factus eſt Chriſtianus; inde ait *, ſe nunc ſacrarum literarum inſtitutione formatum perditos homines religioſo ſermone convenire: inde ardens illi Gentiles ad fidem Chriſti perducendi deſiderium. Eundem hunc facit Baronius † cum Julio Epiſcopo Mediolanenſi; quem Maternum Onuphrius nominat, quique Synodo intererat, quam Julius Romanus anno cccxxxvii. Romæ coegiſſe dicitur. Sed incerta omnia, & Julius & Synodus: quæ & ſi concedantur, non tamen ſequitur Julium Mediolanenſem eundem eſſe cum noſtro, etſi nomina & tempora probè conveniant: ideòque rem ipſe Baronius in medio relinquit. Claruit Noſter circa an. cccxl. ſub Conſtantio & Conſtante Augg. His enim *librum* ſuum nuncupavit, quem *de Errore Profanarum Religionum* ſcripſit: in quo eruditè, gnaviter, & ingenti planè zelo cauſam Chriſtianam agit adversùs Gentiles, quos ad fidem Chriſti amplectendam vehementer cohortatur, ipſiſque Imperatoribus ſtimulos admovet ad extirpanda prorſus Gentilium ſacra. *Amputanda ſunt hæc*, inquit *, *Sacratiſſimi Imperatores, penitùs atque delenda, & ſeveriſſimis edictorum veſtrorum legibus corrigenda; ne diutiùs Romanum Orbem præſumptionis iſtius error funeſtus commaculet, ne peſtifera conſuetudinis convaleſcat improbitas.* Meminit ſub finem libelli victoriæ de Perſis non ita pridem reportatæ. *Miſſi ſunt*, inquit, *ſuperbi ſub jugum populi; & Perſica vota collapſa ſunt.* Sed cùm omnia ferè Conſtantii contra Perſas prælia parùm proſperè ei evenerunt, etiam illud apud Singaram anno cccxlv. (quandò haud dubiam victoriam ferocia militum amiſit, ut loquitur Eutropius *) de tempore quo conditus ſit hic liber, nihil certi ſtatui poteſt: niſi quòd intra annum cccxl. poſt mortem Conſtantini Junioris, & annum cccl. quo interfectus eſt Conſtans, ſcriptus ſit. Prodiit *Argentinæ* 1562 8°. *Heidelb.* 1599. 8°. *Pariſ.* 1575. 1589. 1610. *Lugd. Bat.* 1652. 4°. cum notis Wowerii Minucio Fœlici adjunctus, 1662. *Pariſ.* 1666. ad calcem Cypriani, abſque notis Bibliothec. PP. Tom. iv. Extant item Julii Materni Firmici *Aſtronomicorum*, ſeu *de Matheſi libri* VIII. *Venet.* 1499. *Baſil.* 1591. & alibi ſæpiùs impreſſi. Baronius † hos juniori, quem ſibi fingit, Julio attribuit; nec probabile exiſtimat eundem virum, qui tam diſertum ac pium adversùs Gentilium ſuperſtitionem tractatum edidit, poſtea de Matheſi omni ex parte impium ſcribere potuiſſe. At quid ſi hos libros ſcripſerit Julius adhuc Gentilis? Baronius quidem vult eos ſcriptos fuiſſe anno demum ccclv. idque ex Præfationibus conſtare ait: at Ph. Labbæus compoſitos fuiſſe inter annum cccxxxiv. & an. cccxxxvii. idque ſe in Chronico ſuo pleniſſimè demonſtràſſe dicit. Verùm hâc de re penès eruditum Lectorem judicium eſto.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* De Error. Prof. Relig. p. 7.

† Ad ann. cccxxxvii. Num. 74.

* Ibid. p. 11.

* L. 10. p. 131.

† Ad Ann. ccclv. Num. 11.

Differt. de Script. Eccleſ. Tom. I. p. 661.

ACACIUS, eò quòd luſcus erat, Μονόφθαλμος dictus, Euſebii Cæſarienſis Diſcipulus, non tantùm proprio Marte, ſed & ex Magiſtri ſui famâ ſummam eloquentiæ & eruditionis laudem conſecutus eſt. Anno cccxl. mortuo Euſebio in Epiſcopatu Cæſarienſi ſucceſſit. Homo in fide varius, & ingenio vafer; qui ſententiam ſuam pro re natâ variare probè novit: ἕτερος μὲν τὴν δόξαν, ἕτερος δὲ τὴν γλῶτταν, ut verè de eo Philoſtorgius *, neque cum Arianis Filium κτίσμα ἓν τῶν κτισμάτων affirmabat, neque cum Semi-Arianis ὁμοιούσιον, ſed ſimpliciter ὅμοιον, vel ὅμοιον κατὰ τὴν βούλησιν μόνον, *ſolâ voluntate* Patri ſimilem eſſe voluit. Anno cccxli. Concilio, quod Antiochiæ in Encæniis habebatur, interfuit: in Sardicenſi anno cccxlvii. unà cum aliis depoſitus; quam quidem ſententiam ipſe cum Sociennis ſuis eodem tempore in Pſeudo-Synodo Sardicenſi in Catholicos Epiſcopos retorquebat. Anno ccclix. cùm Synodus Seleucienſis duas in partes dirimeretur, Semi-Arianorum, qui Concilium exceptâ unicâ voce τοῦ ὁμοουσίου approbârunt, quibus dux erat Georgius Laodicenus, & Anti-Nicænorum qui Nicænam fidem penitùs abrogandam, aliamque conſcribendam eſſe contendebant: huic parti caput erat Acacius, qui, oblato in Synodo fidei libello, non modò τὸ ἀνόμοιον, ſed etiam ὁμοούσιον & ὁμοιούσιον penitùs rejecit. Prævalentibus autem Semi-Arianis ipſe cum ſuis depoſitus eſt: Verùm, arrepto mox ad Con-

340.

* L. 4. c. ult.

Vid. Epiphan. Hæreſ. 73. Socrat. l. 2. c. 40.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. ſtantinopolin itinere, & tum proceribus, tum ipſo Conſtantio, apud quem nihil non poterat, in partes ſuas pertractis, conciliabulum coegit; in quo etiam τὸ ἑτεροούσιον profitentibus ſuppetias tulit; Baſilium Ancyranum, alioſque ſibi adverſantes deponi curavit: quin & ſi Philoſtorgio * fides, Cæſaream properans, viduatis Eccleſiis Epiſcopos conſtituit, qui τὸ ὁμοιούσιον colebant. Nec id à vero abludere ſatis oſtendit verſatile inconſtantis viri ingenium, qui regnante inſuper Joviano libellum à ſe aliiſque compoſitum, & chirographo ſuo ſignatum Imperatori obtulit, in quo Nicænam fidem, & conſubſtantialitatis doctrinam diſertè confirmavit. E vitâ migravit circa annum 366. Vir erat, teſte Sozomeno †, *ἱκανὸς τὸ νοεῖν, καὶ φράζειν ἀστεῖος, copioſus in ſententiis, & in dicendo elegans*; adeo ut plurimos libros haudquaquam contemnendos reliquerit. De ſcriptis ejus hæc Hieronymus *. Elaboravit *in Eccleſiaſten volumina* XVII. & *συμμίκτων ζητημάτων* VI. & multos præterea diverſoſque *Tractatus* compoſuit, & in his librum Ἀντιλογίαν dictum *adversùs Marcellum*, ex quo benè longum fragmentum habet Epiphan. Hæreſ. 72. item de Vitâ præceptoris ſui Euſebii, cujus meminit Socrates *, ſed qui cum cæteris jampridem periit.

* L. 5. c. 1.
† L. 3. c. 2.
* De Script. c. 98.
* L. 2. c. 4.

340. FORTUNATIANUS, Africâ oriundus, Aquileiæ in Italiâ Epiſcopus. Claruit circa an. 340. Multos annos pro fide Catholicâ adverſùs Arianos conſtanti animo & ſincero pectore, præcipuè in Synodo Sardicenſi, decertavit; donec anno cccliv. cùm Conſtantius Arelatæ ageret, ipſe cum reliquis Occidentis Epiſcopis vim non vulgarem, graveſque contumelias paſſus, & ſtrophis Arianorum ſeductus, in partes eorum tranſiit; ex quo non modò Athanaſium damnavit, verùm & rem Arianam totis viribus promovebat; quodque magis adhuc deteſtabile eſt, anno 357. Liberii Romani Epiſcopi pro fide eo tempore exulantis conſtantiam fregit, ſuiſque conſiliis & monitis effecit, ut damnationi Athanaſianæ & Arianorum formulis ſubſcriberet. Elucubravit *in Evangelia* titulis ordinatis, inquit Hieronymus *, brevi & ruſtico ſermone *Commentarios*, qui hodiè NE.

* De Script. c. 97.

340. TRIPHYLLIUS, vir in omni doctrinâ liberali politiſſimus, ob ſtudium legum Romanarum diu in urbe Berytiorum, quæ Juris Civilis ſchola fuit celeberrima, commoratus eſt. Poſtea in ſacris magnum Spyridonem Trimythuntis in Cypro Epiſcopum præceptorem habuit; denique Ledrorum in Cypro Epiſcopus conſtitutus. Claruit circa an. cccxl. & in Synodo Sardicenſi locum habuit anno cccxlvii. ut ex iſtius Synodi ſubſcriptionibus liquet. Erat omnium ſuæ ætatis eloquentiſſimus, cui ſtudio impenſâ nimis curâ incubuit, acriter eo nomine à magiſtro Spyridone correptus; cùm in ſolenni enim Epiſcoporum Cypriorum conventu rogatus eſſet Triphyllius, ut ad populum concionem haberet, & dictum illud Salvatoris in medium proferret, Ἆρον σοῦ τὸν κράββατον καὶ περιπάτει, vice τοῦ κραββάτου, quaſi vocabuli minùs elegantis, Σκίμποδα ſubſtituit: unde graviter commotus Spyridon, *Num tu*, inquit, *præſtantior es eo qui Grabbatum dixit, ut te pudeat ejus verbis uti?* Quo dicto, ſpectante populo, ex ſacerdotali ſolio exiliit, hominem propter eloquentiam inſolentiùs ſeſe efferentem hâc ratione ad modeſtiam erudiens. Multa compoſuit. Ejus in *Cantica Canticorum Commentarios* ſe legiſſe teſtatur Hieronymus *. Scripſit etiam *de vitâ & miraculis Præceptoris ſui Spyridonis* Iambica, quæ quærenda ſunt, ὡς λίαν ὠφέλιμα, inquit Suidas. NE.

Vid. Sozom. L. 1. c. 11.
* De Script. c. 92.
† In voc. Τριφύλλ.

340. EUSEBIUS, patriâ Meſopotamienſis, apud Edeſſam notiſſimam Oſdroenæ urbem nobiliſſimâ familiâ ortus eſt; à prima ætate ſacris literis eruditus, deinde ab optimis in civitate patria præceptoribus in omnibus Gentilium diſciplinis inſtitutus; tandem ſub Euſebio Cæſarienſi & Patrophilo Scythopolitano ſtudiorum Theologicorum tyrocinia poſuit. Sacerdotii detrectandi cauſâ migravit Alexandriam, quo ſe Philoſophiæ ſtudio magis adhuc excoleret. Alexandriâ rediens Antiochiæ cum Flaccillo Epiſcopo familiariter verſatus

Vid. Socrat. L. 2. c. 9. Sozom. L. 3. c. 6.

verſatus eſt. Claruit præcipuè poſt annum 341. quando ſedem Alexandrinam, ex quâ Synodus Antiochena Athanaſium ejecerat, oblatam reſpuit, Emiſenam in Phœnicia accepit; ſed cum in ordinatione ejus Emiſeni ſeditionem excitâſſent, eum quaſi Mathematicarum & Magicarum artium ſtudioſum accuſantes, Laodiceam ſe contulit, ibique cum Georgio Epiſcopo, quem ſibi amicum in paucis habuit, vixit. Poſtea verò Emiſam rediit. Mortuus eſt & ſepultus Antiochiæ circa an. 360. Gratus inprimis fuit Imperatori Conſtantio, ab eo quotieſcunque Perſis bellum intulit, ſecum in itinere deductus. Quin & ſi Georgio Laodiceno fidem habeamus, non pauca fecit miracula. Vocatus eſt in crimen, quaſi idem cum Sabellio ſentiret, premente ipſum illorum invidiâ, qui aliorum virtutibus uri ſolent, ut rectè notat Sozomenus. Hieronymo * audit Arianæ ſignifer factionis, conſuetâ illi maculâ, quam alibi Euſebio Cæſarienſi non ſemel inurit. Probabile eſt Euſebium noſtrum in ſemi-Arianorum ſententiam fuiſſe paulò propenſiorem. Erat, inquit Hieronymus †, elegantis & Rhetorici ingenii, qui innumerabiles multo cum plauſu populi exceptos confecit libros: magiſque Hiſtoriam ſecutus, ab his qui declamare volebant, ſtudioſiſſimè legebatur. Ex his veluti præcipuos enumerat, *Adverſùs Judæos*, Ad *Novatianos*, In *Epiſtolam* ad *Galatas Hypotheſeωn* libros X. & in *Evangelia Homilias* breves, ſed plurimas. Excerptum ex nonnullis ejus ſcriptis benè longum habet Theodoritus Dialog. iii. p. 172. in quo Euſebii ſententia circa Filium Dei minus orthodoxa manifeſtò deprehenditur. Extant quidem ſub ejus nomine in Evangelia totius anni *Homiliæ breves*, & *Homiliæ aliæ pluſquam quinquaginta* varii argumenti: verùm Euſebio noſtro communi ſuffragio abjudicantur, & ex iis hæ Eucherio Lugdunenſi, illæ Brunoni Aſtenſi, aliiſque recentioribus jure attribuuntur, ſaltem ex eorum ſcriptis conſarcinatæ ſunt. Varias variorum de his Homiliis ſententias, quiſquis ſcire deſiderat, adeat is Edmund. Albertinum, de Sacrament. Euchariſt. lib. 2. p. 877. ſententiam verò ſuam his profert verbis: Ego, inquit, exiſtimaverim Homilias has, rhapſodias eſſe variorum Authorum, at nonnullas eſſe poſſe Eucherii, nonnullas Fauſti, nonnullas Cæſarii & Maximi, ſive Regienſis, ſive Taurinenſis, nonnullas etiam aliorum nobis ignotorum. Nam ſtyli diverſitas plurimorum eſſe evidenter indicat. Extant *Pariſ.* 1575. *Antverp.* 1602. 8°. An hujus Euſebii potiùs ſint *Homiliæ* XIII. quas Latinè ſub Euſebii Pamphili nomine edidit Jac. Sirmondus, *Pariſ.* 1643. 8°. eruditis diſquirendum relinquimus. Certè nullum aliud opinionis ſuæ fundamentum habuit Sirmondus, niſi Codicis MS. titulum, in quem Euſebii Pamphili, ſcriptoribus Latinis magis noti, nomen irrepere potuit. Quàm infirma verò ſit Codicum MSS. autoritas, vel hinc patet, quòd Homiliæ breves (quas nulli non ſpurias eſſe agnoſcunt) in Codicibus quibuſdam Euſebii Cæſarienſis nomen ſibi præfixum habuerint.

Ex Euſebii noſtri lucubrationibus etiamnum apud Chaldæos extare ſcribit Hebedieſu Librum *contra Judæos*, *Quæſtiones legis veteris*, & *Orationem de D. Stephano.*

GEORGIUS, patriâ Alexandrinus, Philoſophicis diſciplinis innutritus, primùm Alexandriæ Presbyter, à B. Alexandro ob nepotatum gradu motus, ad Arianos penitùs deflexit, ab iis mortuo Theodoto in ſede Laodicenâ ſuffectus. Hæreticorum omnium πονηρότατος, uti eum vocat Athanaſius *. Exinde Synodis adversùs Athanaſium Tyriæ an. cccxxxv. Antiochenæ an. cccxli. interfuit; poſtea ad Concilium Sardicenſe anno cccxlvii. accitus, & ob metum non comparens, communi omnium Patrum conſenſu damnatus eſt. Anno ccclviii. Epiſcopos Ancyræ ad dedicationem Baſilicæ à Baſilio Ancyrano conſtructæ congregatos miſſâ Epiſtolâ (quæ ap. Sozom. l. 4. c. 13. extat) incitavit; ut ſynodicè convenientes Eudoxium Epiſcopum CP. & Aetium, novas turbas tunc temporis molientes, damnarent. Anno ſequente in Synodo Seleucienſi ab Homoiouſianorum partibus ſtetit; licèt poſtea vir varii & inconſtantis ingenii ad Anomæos deflexerit: quod forſan in causâ fuit Philoſtorgio *, ut Georgium inter primarios τῶν ὁμουσίων [legendum videtur

SÆC. IV. ab An. CCC.

340.

* Chron. an. 348.

† De Script. c. 91.

* Apolog. 2.

* L. 8. c. 17.

detur ὁμοουσίου] propugnatores recenſeret. Scripſit *librum de Vitâ Euſebii Emiſeni*, cujus excerptum habetur ap. Socrat. l. 2. c. 9. confer etiam l. 1. c. 24. aliumq; contra Manichæos; cujus meminerunt Theodoritus *, & Photius †. N E.

* Hæret. Fab. l. 1. c. 28.
† Cod. 85.

340. Gennad. de Script. cap. 6. HELIODORUS, Presbyter, claruit circa an. 340. Scripſit contra Manichæos, ut videtur, librum *De natura rerum exordialium*, in quo unicum eſſe mundi ac rerum omnium conditorem, unicum rerum principium, nec quicquam Deo coævum, quod malum crearet, dari demonſtravit. NE.

340. PACHOMIUS, Thebaide in Ægypto natus, parentes Gentilium ſuperſtitionum cultores habuit. Viceſimo ætatis anno (ſi fidem habeamus Vitæ ejus, quam deſcripſit Simeon Metaphraſtes ex antiquioribus Actis, quæ & ipſa ex Dionyſii exigui verſione hodiè extant ap. Sur. Maii 14) cum inter cæteros tyrones ad militiam ſub Conſtantino M. obeundam duceretur, milites quibuſcum navigabat rerum omnium inopiâ laborantes apud oppidum quoddam Thebaidis incredibili incolarum humanitate ſublevatos conſpicatus, tantam hoſpitum benevolentiam miratus eſt; cumque eos Chriſtianos eſſe intelligeret, in fidem eorum, moreſque inquirere cœpit; ut paucis complectar, Chriſtianam Religionem amplexus eſt, & ſalutari lavacro tinctus, in Tabbeneſim Thebaidis vicum ſeceſſit, ibique Monachorum omnium Tabbeneſium auctor atque inſtitutor evaſit: Ex hoc enim fonte ſeptem circiter Monachorum millia prodierunt; immò unicum Pachomii Monaſterium mille & quadringentos continebat. Claruit ſub Conſtantino ejuſque filiis, præcipue circa an. 340. Magni ab Athanaſio habitus, qui illum inviſiſſe dicitur, ejuſque vivendi rationem, dum Romæ ageret, Marcellam nobilem matronam, teſte Hieronymo *, edocuit. Obiit pridiè Idus Maii anno 350, vel ut alii 360. Scripſit ad Collegas præpoſituræ ſuæ *Epiſtolas* V. in quibus, inquit Gennadius †, (qui eas ſigillatim enumerat) Alphabetum myſticis tectum Sacramentis, velut humanæ conſuetudinis excedens intelligentiam, clauſit. Supereſt apud Palladium Hiſt. Lauſiac. c. 38. *Regula Monachorum*, quam æneæ tabulæ inſcriptam Angelus Pachomio tradidiſſe dicitur. Extat quidem eadem *Regula* multò uberior, Ægyptiacè, ut volunt, primùm ſcripta, deinde Græcè tranſlata, denique petente Silvano Monacho ab Hieronymo Latinè reddita, ad calcem operum Caſſiani, & in Bibliothec. PP. Tom. iv. p. 86. Vereor autem ne ea gratis dicta ſint. Mirum ſanè eſt Hieronymum, ſi hanc tranſtuliſſet, Pachomium inter Scriptores Eccleſiaſticos non retuliſſe. Crediderim potiùs brevem illam *Regulam*, quam Palladius exhibet, a Pachomii ſucceſſoribus auctam & locupletatam; ſaltem dicendum erit Palladianam eſſe alterius compendium. Sub Pachomii item nomine *Monita* quædam *ſpiritualia*, brevicula quidem illa, ſed verè aurea, Latinè edidit Gerardus Voſſius in Appendice ad opera Gregorii Thaumaturgi, *Mogunt.* 1606. 4°. Habentur etiam in Biblioth. PP. Tom. iv.

* Epiſt. ad Princip. p. 119.
† De Script. c. 7.

344. THEODORUS, nobili genere ortus, Presbyteri dignitatem aſſecutus eſt: Pachomii ſocius, & œconomus, & in Monaſterii regimine ſucceſſor. Claruit anno cccxliv. Plura de eo in vitâ Pachomii referuntur; quam harum rerum curioſus adeat, nec enim tanti ſunt, ut hiſce Lectorem diutiùs diſtineamus. Scripſit ad *Monaſteria Epiſtolas exhortatorias* tres, ſacrarum ſcripturarum ſermone digeſtas, quæ NE. Theodori cujuſdam Monachi *Homiliæ* XI. penès Holſtenium Græcè exſtiterunt. An noſtri, an potiùs junioris cujuſdam Theodori fuerint, haud ſatis patet.

344. ORESIESIS, Monachus itidem Tabbennenſis, Pachomii & Theodori collega, de quo Gennadius *, *Vir*, inquit, *in S. Scripturis ad perfectum inſtructus. Compoſuit librum divino conditum ſale, totiuſque Monaſticæ diſciplinæ inſtrumentis conſtructum, & ut ſimpliciter dicam, in quo totum penè V. ac N. Teſtamentum compendioſis diſſertationibus juxta Monachorum duntaxat neceſſitatem invenitur expoſitum; quem tamen vice teſtamenti prope diem obitus ſui fratribus*

* De Script. c. 9.

fratribus obtulit. Opus iſtud interiit. Extant autem hujus Oreſieſis *Regulæ de inſtitutis Monaſticis* Bibliothec. PP. Tom. iv. p. 92. ad calcem Proſperi *de Vitâ contemplativâ, Colon.* 1536. 8°. & in *Collectione Regularum Holſtenianâ.* Junioris cujuſdam Orieſis, ſive Oreſii eſt *libellus de ſex Cogitationibus* ap. Caniſ. Tom. v. part. 2. p. 951. Alius item à noſtro Orientius ſive Orentius, cujus *Commonitorium* à Delrio cum notis ſuis editum eſt *Antverp.* 1600. & in Bibliothec. PP. Tom. viii. p. 871. Qui quidem hic loci ob nominum ſimilitudinem interſeruntur, licet ad rem noſtram parùm conferant. SÆC. IV. ab An. CCC.

VITELLIUS, natione Afer, ſectâ Donatiſta, cujus præter unicum Gennadium * ex veteribus neminem meminiſſe arbitror. Floruit ſub Conſtante, qui regnare cœpit anno 337. deſiit 350. adeoque Vitellium circa an. 344. claruiſſe credere par eſt. Scripſit *De eo, quòd odio ſint mundo Servi Dei*; in quo opere Catholicos perſecutorum nomine traduxit; item *Adversùs Gentes*, & *Adversùs Catholicos* veluti *S. Scripturarum traditores.* Multa etiam ad Regulam Eccleſiaſticam pertinentia. NE. 344.

* De Scripr. c. 4.

MACROBIUS, origine, ut videtur, Afer, dignitate Presbyter; primo quidem Catholicus, poſtea ad Donatiſtas defecit. Hujus ſæpiùs meminit Optatus †, eumque inter Epiſcopos Donatiſtarum recenſet, qui Romæ vixerunt. Sciendum enim eſt Donatiſtas, quò majorem ſectæ ſuæ gloriam quærerent, Epiſcopos de parte ſuâ miſiſſe, qui in urbe Româ ſedem haberent. Verùm cum paucis quos habebant aſſeclis urbe expulſi, in circumvicinis montibus conventicula celebrare coacti ſunt; inde *Montenſes, Rutupani,* & *Campitæ* dicti. Claruiſſe opinor Macrobium, ſaltem Eccleſiæ Catholicæ adhuc Presbyterum, circa an. cccxliv. non modò quia Vitellio Afro cum proximè conjungit Gennadius, ſed & quia ſucceſſio Epiſcoporum Donatiſtarum, qui Romæ ſederunt, apud Optatum * id ſuadere videtur, ubi quarto loco collocatur Macrobius. Scripſit adhuc Catholicus ad *Confeſſores* & *Virgines* librum unum, moralis quidem, ſed valdè neceſſariæ doctrinæ, & ad muniendam caſtitatem aptiſſimæ. Scripſit etiam Donatiſta factus Epiſtolam *ad Plebem Carthaginenſem de Paſſione Maximiani & Iſaaci Donatiſtarum,* cujus amplum fragmentum extat apud Mabillon. Analect. Tom. iv. *Pariſ.* 1685. p. 119. 344.

† L. 2.

* L. 2. c. 5.

PHOTINUS, ortus eſt ex Galatiâ minori, quem tamen ex Epiphanio * nonnulli è Sirmio Pannoniæ inferioris oppido originem duxiſſe volunt: & ita quidem Janus Cornarius Epiphanii interpres, aliter verò ipſe Epiphanius, ἔνθεν δ' ὡρμᾶτο ἀπὸ Σιρμίου, quæ ſic reddi debent, *Hic è Sirmio prorupit*, ſive progreſſus eſt, bellum ſcilicet veritati indicturus. Diſcipulus erat Marcelli Antiſtitis Ancyrani, & ſub eo Diaconus; à quo Hæretici ingenii ſemina hauſit. Aliquamdiu Catholicus exſtitit, & magno omnium conſenſu in Eccleſiæ Sirmienſis Epiſcopatum aſcitus eſt. Incertum eſt, quo tempore ſedem iſtam obtinuerit, quove anno zizania ſua proſeminare cœperit. Si tamen Epiphanio * fides, factum id vivente adhuc Conſtantino: quâ quidem in re falli ſanctiſſimum patrem, non opus eſt ut pluribus oſtendamus, cum contrarium doceant omnes penè Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptores, & res ipſa clamat. Tectè quidem primò & clanculùm rem ſuam egit Photinus, damnata Sabellii & Pauli Samoſateni dogmata in animo volvens; poſtea verò Hæreſin ſuam ante omnium oculos palàm expoſuit, docens Chriſtum eſſe ψιλὸν ἄνθρωπον, & ex Mariâ initium habuiſſe, ex quo in ipſam ſupervenit Spiritus S.; inde *Homuncioniſta* Vigilio Tapſenſi dictus, ejuſque ſequaces *Homuncioniſtæ* Auguſtino. Publicè hæc docere cœpit ſub Conſtantii imperio, Arianis omnia jam pro lubitu agentibus. Demùm hæc prælo traditurus incidi in viri clariſſimi, Matthæi Larroquani diſſertationem *de Photino*, (quâ cauſam adversùs Petavium doctè atque eruditè agit) qui Hæreſeos Photinianæ Epocham ad annum CCCXLI. refert. Certè detectum fuiſſe Photinum ante an. 344 indicio eſt μακρόστιχος illa formula condita in Synodo Antiochenâ 344.

* Hæreſ. 71.

* Loc. cit.

eo

SÆC. IV. ab eo anno habitâ; in quâ errores Photini expreſsè damnantur: quod etiam
An. CCC. factum eſt in Synodo Sardicenſi an. cccxlvii. in Mediolanenſi anno cccxlviii. habitâ. Anno cccl. in Concilio Catholicorum Sirmienſi depoſitus eſt; ſed à Plebe per vim retentus: denique in ſecundâ Sirmienſi anno cccli. quando E-
Vid. Epiphan. loc. cit. Socrat. l. 2. c. 30. Sozom. l. 4. c. 6. piſcopos ad diſputationem provocavit. Factum id die conſtituto, præſente Imperatore, & non paucis ex ordine Senatorio, Notariis cuncta excipientibus. Diſputandi contra Photinum partes in ſe ſuſcepit Baſilius Ancyranus; certatum utrinque magnâ contentione: victus autem Photinus, & exilio multatus. Poſtea tamen Eccleſiam ſuam recuperâſſe videtur, inde iterum à Valentiniano principe depulſus, & in exilium miſſus; unde iterum reverſus obiit in Galatiâ anno ccclxxvii. Hæreſis ejus haud diuturna fuit, quippe Epi-
* Hæret. Fab. l. 2. c. 11. phanii jam tempore diſſipata; neque Theodoriti * ætate illius vel exiguæ reſtabant reliquiæ, ne nomine quidem cognito. Dolendum ſanè infœlici hoc ſæculo infauſtos homines peſtilentiſſimam Hæreſim ab Orco revocâſſe. Doctus erat Photinus tum Græcè tum Latinè, ingenii viribus, doctrinæ copiâ, & naturali quidam facundiâ ad perſuadendum aptiſſimâ pollebat plurimùm; unde multos ad opinionem ſuam pertrahebat, quod in eo notant Epipha-
* Loc. cit. nius *, Sozomenus †, & Vincentius Lirinenſis ‖. Scripſit utroque ſermone
† Ibid. plura volumina *adverſùs omnes Hæreſes*; quibus ſuâ ſolùm exceptâ reliquas om-
‖ Commonit. p. 331. nes falſas eſſe oſtendere conabatur; item *Contra Gentes*; & *ad Valentinianum*, ut videtur, *Imperatorem*. NE.

347. BASILIUS, ortu Ancyranus, primùm Arcis Mecheæ, cujus rei u-
* De Script. c. 89. nus, quod ſciam, meminit Hieronymus *, Epiſcopus, deinde Marcelli, cui Synodus Conſtantinopolitana anno cccxxxvi. Epiſcopatum abrogavit, in ſede Ancyranâ ſucceſſor. Parca ejus mentio ante an. cccxlvii. quo Patres Sardicenſes illum unà cum aliis depoſuerunt. Verùm ille imperiali favore & familiaritate fretus ſemet ſuſtinuit. Erat enim Conſtantio unicè charus; qui Semi-Arianis plurimùm favebat. His ſe adjunxerat Baſilius, ejuſque partis primatum tenuit. Anno cccli. nobilem in Concilio Sirmienſi coram Imperatore cum Photino diſputationem habuit, in quâ victoria penès ipſum ſtetit. Anno ccclviii. Synodo Ancyranæ interfuit; in quâ depoſito Eudoxio Conſtantinopolitano, ipſe cum Euſtathio Sebaſteno & Eleuſio Cyziceno ad Imperatorem Synodi nomine legatus eſt, decreti Synodici ratihabitionem impetraturus. Anno ccclix. in Concilio Seleucienſi adverſùs Acacium ejuſque aſſeclas prævaluit, quos à Synodo damnari curavit. At ineunte proximo anno vices ei rependit Acacius, eumque in Synodo CP. depoſuit, mox Imperatoris juſſu in Illyricum relegatum. Capita accuſationis varia fuere; & in iis quòd tyrannidem in alios exercuiſſet; quòd hos verberibus, illos vinculis, alios exilio mulctâſſet; quòd in multos calumnias ſtruxerat; quòd plurimas Eccleſias perturbaverat; quòd perjurii convictus fuerat, & turpis vitæ homuncionem ad Baptiſmum & Diaconatûs officium promoviſſet; quòd ad ſacram menſam illicitas confœderationes facere ſolitus eſſet:
* L. 2. c. 42. de quibus, aliiſque ei objectis videndus eſt Socrates *, & præſertim Sozo-
† L. 4. c. 24. menus †. Regnante Joviano, ipſe cum cæteris Semi-Arianis libellum precum Imperatori obtulit. Verùm in ſubſcriptionibus libelli de Fide Joviano oblati Athanaſius Ancyræ Epiſcopus dicitur; certiſſimo argumento Baſilium hoc tempore ſedi ſuæ reſtitutum non eſſe. Non obſtantibus Acacianorum
* L. 2. c. 25. calumniis hominem laudat Theodoritus * ob eximiam vitæ ſanctimoni-
† L. 2. c. 33. am; Sozomenus † etiam veluti facundiæ & eruditionis causâ celeberrimum. Scripſit plura, præcipuè contra *Marcellum* & *Librum de Virginitate*. NE.

347. SERAPION, genere Ægyptius, vitæ inſtituto Ἀσκητὴς, inter arctio-
Vid. Athanaſ. Ep. ad Dracont. p. 738. ris diſciplinæ cultores diu deſerta Thebaidis habitavit, multorum ibi Monachorum Præfectus, tandem à D. Athanaſio civitatis Thmuitarum, non incelebris apud Mendeſium urbis Epiſcopus factus. B. Antonio oppidò charus, Athanaſio arctiſſimo amicitiæ vinculo conjunctus. Ille enim Serapione familiariſſimè

Digitized by Google

miliariſſimè utebatur, fidei ejus arcana ſua concredidit, judicio ſcripta vel augenda vel corrigenda ſubmiſit, crebriſque literis de rebus graviſſimis conſuluit, quod tres ad eum datæ Epiſtolæ ſeu potius Libelli hodiè teſtantur. Anno cccxlvii. inter Patres Sardicenſes Athanaſium ſententiâ ſuâ abſolvit: & cùm anno ccclv, novis apud Conſtantium calumniis premeretur Athanaſius, lectique ſunt Epiſcopi quinque qui ad Imperatorem in Occidente agentem mitterentur; ut animum adverſus Athanaſium exardeſcentem placarent, & inimicorum calumniis reſponderent; ex horum numero princeps fuit Thmuitanus noſter, & ipſe ſub Conſtantio Confeſſione inclytus. Obiit circa an. ccclviii. Ἀνὴρ εἰς τὰ μάλιστα τὸν βίον θεσπέσιος, καὶ λέγειν δεινὸς, inquit Sozomenus: *Vir admirabili vitæ ſanctimoniâ, & dicendi copiâ præditus.* Tanta eloquentiâ clarus, ut ob elegantiam ingenii *Scholaſtici* cognomen meruit. Aureum ejus dictum ex Evagrio memorat Socrates †. Ὁ νῦς ὑπὸ πνευματικῆς γνώσεων τελείως καθαίρεται, ἀγάπη δὲ τὰ φλεγμαίνοντα μόρια τῦ θυμῦ θεραπεύει, πονηρὰς δ' ἐπιθυμίας ἐπιρρεούσας ἵστησιν ἐγκράτεια. *Mens quidem ſpiritualis ſcientiæ hauſtu plenè purgatur; partes item animæ irâ efferveſcentes charitate ſanantur: pravæ verò cupiditates quæ in animum influunt, abſtinentiâ coercentur.* Scripſit *ad diverſos Epiſtolas utiles, Tractatum de Pſalmorum titulis,* & egregium * *Librum adverſus Manichæos.* Ex his ſolummodò extat *Liber contra Manichæos*, quem ex Fr. Turriani verſione primus edidit Hen. Caniſius Lection. Antiq. Tom. v. p. 1. exinde tranſlatum in Bibliothec. PP. Tom. iv. p. 160.

SÆC. IV. a[b] An. CCC.

Sozom. l. 4. c. 9.

Hieron. de Script. c. 99.

† L. 4. c. 23.

* Photii Biblioth. LXXXV.

MAGNES, Scriptor valdè obſcurus, vixit (ſi ætatem ejus rectè collocent Turrianus & Scribonius) circa an. cccl. Scripſit *adverſùs Theoſtenem* Evangelia calumniantem *libros* V. Græcè. Extant alicubi MSS. quippe quos vidit, atque exinde quædam citat Turrianus in Apolog. pro Epiſt. Pontificum. Nonnulla etiam habet Coccius, à Turriano mutuatus, licet id diſſimulet. "Verum ad populum phaleras (inquit † Cl. Albertinus.) Quis enim "veterum, imò etiam recentiorum per novem aut decem ſæcula Magnetis "hujus, vel quoad nomen tantùm meminerit? Fictitius prorſus Autor eſt, "aut ſaltem novus aliquis ac nuperus Græculus cujus Scriptorum certitudo "tota eſt penes Turrianum exigui judicii virum, fideique valde ſuſpectæ. Et "audent adverſarii abſque ulla verecundia ejuſmodi quiſquilias pro veterum "monumentis in medium adducere. Proh Dei atque hominum fidem! Certe de hujuſcemodi ſcriptis præſtat ἀπέχειν, donec ipſi autores in publicum prodeant ut judicium de iis ferre liceat. 350.

† De Sacram. Euchar. lib. 2. p. 420.

CYRILLUS, ſub Macario Hieroſolymorum Epiſcopo Diaconus, à Maximo Presbyter ordinatus, Catechiſtæ etiam munere functus, ſermones ſuos Catechеticos in eâdem Eccleſiâ habuit circa an. cccxlvii. ſeptuaginta poſt exortum Manetem annis (cœpit is Hæreſin ſuam divulgare anno Imperatoris Probi 2do. Chriſti cclxxvii.) ut ipſe nos docet †. Poſt Maximi mortem circa an. cccl. in Cathedrâ Hieroſolymitanâ ſucceſſit, ab Acacio Cæſarienſi jure Metropolitico ordinatus; immò ut Hieronymo *, aliiſque † placet, Arianorum ope, etiam ipſe Arianus, hanc dignitatem adeptus. Verùm longè aliter Theodoritus ‖, qui de ejus promotione ad hanc ſedem loquens vocat illum doctrinæ Apoſtolicæ acerrimum propugnatorem. Quin & longè ante Theodoritum Patres † ſecundi Concilii Oecumenici, in quo præſens erat ipſe Cyrillus, centum Hieronymis hâc in re teſtes fide digniores, diſertè affirmant Reverendiſſimum hunc ac Religioſiſſimum, uti eum vocant, Cyrillum canonicè ab Epiſcopis Provinciæ olim fuiſſe ordinatum, & plurima variis in locis contra Arianos certamina ſubiiſſe. Sanè Scriptores Eccleſiaſtici in texendo Epiſcoporum hujus ævi Hieroſolymitanorum Catalogo mirum quàm diſcrepent; ut ex hoc Schematiſmo ad oculum patebit. 350.

† Catech. 6. p. 141.

* Chron. an. cccxlix.

† Rufin. l. 1. c. 23. Socrat. l. 5. c. 8. Sozom. l. 7. c. 7.

‖ L. 2. c. 26.

† Epiſt. Synod. ad Damaſ. ap. Theod. l. 5. c. 9.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

> † In Chron. ad an. Chr. cccxlix.
> * Hæreſ. 66. p. 275.
> ‖ Lib. 2. c. 45. p. 160.
> † Lib. 4. c. 30. p. 589.

Juxta Hieronymum †
- Cyrillus.
- Eutychius.
- Cyrillus *2do.*
- Irenæus.
- Cyrillus *3tio.*
- Hilarius.
- Cyrillus *4to.*

Juxta Epiphanium *
- ‖ Cyrillus.
- Erennis.
- Cyrillus alius.
- Hilarionus.

Juxta Socratem †
- Cyrillus.
- Heraclius.
- Hilarius.
- Cyrillus iterum.

> † Lib. 4. c. 30. p. 589. ita & Niceph. Call. l. 11. c. 2. p. 112.
> * Chronogr. ap. Scal. p. 308.

Juxta Sozomen. †
- Cyrillus.
- Herennius.
- Heraclius.
- Hilarius.
- Cyrillus iterum.

Juxta Niceph. Pat. CP. *
- Cyrillus.
- Arſenius.
- Heraclius.
- Hilarius.

Variis hiſce indiculis enucleandis immorari jam non vacat. Id ſolummodo obſervandum quod habet Epiphanius, alium quendam à noſtro diverſum Cyrillum circa eadem circiter tempora Eccleſiæ Hieroſolymitanæ præfuiſſe: quod aliorum Hiſtoricorum erroribus anſam, & calumniis materiam præbere potuit. Anno cccli. admirabili crucis ſigno Hieroſolymis in cœlo ſplendidè refulgente, Cyrillus Conſtantium per literas (quas vocat πρώτας ἐξ Ἱεροσολύμων γραμμάτων ἀπαρχὰς) certiorem fecit. Multa deinde illi lis cum Acacio Cæſarienſi de jure Metropolitano, quod Cyrillus Eccleſiæ ſuæ veluti Sedi Apoſtolicæ aſſerere voluit, reclamante quidem conſuetudine & ipſius Nicænæ Synodi Canone ſeptimo. Sæpiùs idcirco in judicium vocatus non comparuit; inde ab Acacio & Synodo Palæſtinâ depoſitus, prætento quidem alio crimine, quod graſſante fame in pauperum uſus theſauros Eccleſiæ vendiderat, & in his ſacram ſtolam aureis filis contextam, à Conſtantino M. huic Eccleſiæ donatam, quam poſtea muliercula quædam Seneca induiſſe comperta eſt. Ab iniquâ Acacii ſententiâ Cyrillus ad majus judicium provocavit, adſtipulante ipſo Imperatore Conſtantio; ſolus ac primus omnium, qui contra Eccleſiaſtici Canonis conſuetudinem talem appellationem interpoſuit, ſi fides Socrati †; quem tamen hâc in re falli nôrunt Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſtudioſi. Hieroſolymis pulſus Tarſi cum Sylvano Epiſcopo vixit, in ejuſque eccleſiâ frequentes ad populum Sermones habuit, qui Cyrilli concionibus admodùm delectabatur, necquicquam per literas reclamante Acacio. Anno ccclix. in Synodo Seleucienſi Acacio ſuperior fuit; ſed in Conciliabulo paulò poſt Conſtantinopoli habito, incruſtatis prioribus calumniis, noviſque additis Acacius illum iterum depoſuit. Sub Juliano ſedi redditus Judæos Imperiali gratiâ ad Templum Hieroſolymitanum è ruderibus extruendum animatos, magnoque molimine id agentes ludibrio habuit; & memoriâ recolens tum Danielis vaticinium, tum Servatoris oraculum dixit futurum brevi, ut in eo templo lapis ſuper lapidem non maneret: quòd quidem ita evenit, ut prolixè alibi * oſtendimus. Tandem ſub Theodoſio fugatis adverſariis ſedem dehinc inconcuſſam tenuit. Anno ccclxxxi. inter ἡγέμονας ſeu ἐξάρχους Secundæ Synodi generalis numeratur, à venerando Concilio in integrum reſtitutus, & honorificentiſſimo elogio ornatus. Expletâ mortalitate placidè in Domino obdormivit anno ccclxxxvi. Nequaquam eum Arianorum ſententiæ acceſſiſſe fidem faciunt ſcripta ejus, quæ ſuperſunt hodie; in quibus Arianæ Hæreſeωs dogmata velut à rectâ fide Apoſtaſiam & venientis Antichriſti Præcurſorem damnat: & in *Epiſtola ad Conſtantium* Imp. (quam ſcripſit jam Epiſcopus, & eo circiter tempore, quo maximè obſequii erga Arianos accuſatus eſt) ſe τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα venerari profitetur. Unde mirari libet perverſum planè Riveti † ingenium; qui ex hâc ipsâ Epiſtolâ concludit aut eam non eſſe Cyrilli, aut Cyrillum fuiſſe Hæreticum Arianum.

> † L. 2. c. 40. l. 3. c. 20.
> * In Vit. Cyrilli.
> Vid. Catech. 11. p. 234. Catech. 15. p. 369.
> † Crit. Sacr. l. 3. c. 11.

Scripta,

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

Scripta, quæ extant.

E*Piſtola ad Conſtantium Imp.* cujus meminit Sozomenus *. * L. 4. c. 5.
Catecheſes XVIII. *ad Competentes*, quibus præcipua fidei Chriſtianæ capita explicat.

Catecheſes Myſtagogicæ V. ad recèns baptizatos; in quibus de binis Eccleſiæ Sacramentis agit.

Fruſtra agunt, qui an genuinæ ſint hæ Catecheſes, litem movent; Hieronymo *, Theodorito †, Damaſceno ‖, ne de aliis jam dicam, Cyrillo noſtro eas vindicantibus. Haud merentur reſponſum, quæ objiciunt Rivetus, aliique. Speciminis causâ, objicit Rivetus *, ex variis Scripturarum locis quaſi Centones eſſe conſutas, & in rebus non ita neceſſariis ad nauſeam uſque prolixas. Eſto, quod tamen uſquequaque verum non eſt, Catecheſes iſtæ erant σχεδιασθεῖσαι, ut ipſe fert titulus, ſive extemporaneæ, nullo ſtudio concoctæ, nullâ arte limatæ, captui Auditorum ex profeſſo accommodatæ, in juventute habitæ, quando deerant adhuc matura ætas & ſubactum judicium. Objicit iterum Cyrillum de ligno crucis affirmare μέχρι σήμερον παρ' ἡμῖν φαίνεται, *ad hodiernum uſque diem illud apud nos apparere*, idque nonniſi xx. aut paulò ampliùs poſt ipſam Crucis inventionem annis, cum illud μέχρι σήμερον non ſolet uſurpari in rebus novis, ſed quæ à multis annis longâ temporum ſerie in eodem ſtatu viſæ ſunt. At primò phraſis illa apud Cyrillum non ita longum temporis ſpatium deſignare ſolet. Sic Catech. 17. *Cernimus*, inquit, *Sæculi Principes regi & inſtrui ab Eccleſiaſticis* μέχρι σήμερον, *ad hodiernum uſque diem*; cum ab ipſâ Conſtantini M. converſione non ultra xxxv. anni effluxerant: ideóque per hanc phraſin nihil aliud intelligit, quàm hoc tempore κατὰ τὴν παρουσίαν, ut verbis immediatè præcedentibus loquitur. Secundò Cyrillus eo loco ne verbum quidem habet de inventione Crucis, ſed id ſolùm dicit, Lignum Crucis etiam hodiè extare, & unà cum plurimis aliis quæ ibi adducit, teſtem eſſe, nobile ſc. Dominicæ mortis & reſurrectionis monumentum: alibique eâdem phraſi in eodem planè argumento non ſemel utitur. Mitto cæteras Riveti exceptiunculas, vix caſſi nuce dignas.

* De Script. c. 112.
† Dial. 2. p. 106.
‖ De Imag. Orat. 3. p. 783.
* Ubi ſupra, c. 16.
P. 441.
Vid. Catech. 13. p. 322. Catech. 14. p. 349.

Prodierunt Opera ejus Lat. *Pariſ.* 1589. *Catecheſes* Gr. *Pariſ.* 1564. 8°. Gr. Lat. *Colon.* 1564. Opera omnia Gr. Lat. edidit Joannes Prevotius *Pariſ.* 1608. 4°. deinde Dion. Petavius ibid. 1622. fol. ut & ibid. fol. cum Syneſio 1631.

SPURIA.

O*Ratio de Occurſu Domini.* Extat Gr. Lat. *Colon.* 1568. *Pariſ.* Auctuar. Bibliothec. PP. 1624. Tom. II. p. 849. & Auctuar. 1648. Tom. I. p. 621.

Epiſtola ad Auguſtinum de Miraculis Hieronymi. Lat. inter Opera Auguſtini & Hieronymi habetur.

LIBERIUS, patriâ Romanus, Auguſti filius, poſt exceſſum Julii in Romanum Pontificem XI. Cal. Junias an. ccclii. electus eſt. Scriptis mox literis Orientales Epiſcopi ipſum in partes ſuas pertrahere magnopere ſategerunt. Verùm ille coactâ Romæ Synodo Orientalibus reſcripſit ſe iis conſentire non poſſe: diuque ſanè Athanaſii cauſam damnare conſtanter recuſavit. Anno ccclv. Mediolanum acceſſitus Conſtantio viriliter reſtitit; qui cùm poſt longum cum eo colloquium habitum nec prece nec pretio, nullis rationibus nec ullis promiſſis miniſve hominis animum flectere potuit, ad Beræam Thraciæ urbem deportari juſſit, ſubrogato ei Fœlice Archidiacono, quem Acacius Cæſarienſis Romanæ Urbis Epiſcopum ordinari curavit; hominem quidem in fide Catholicum, ſed qui Arianis communionem non denegavit. Exulaverat Liberius duobus & ampliùs annis; & jam miſeriarum & periculorum quæ ſuſtinuit, tædio ſuperatus, vim etiam & verbera paſſus, nimiâque

352.
Vid. II. Epiſt. Liber. (ad Conſt.) & Ammian. Marcell. l. 15.
Athan. ad Solit. p. 647. Hilar. in Frag. col. 426. Sozom. l. 4. c. 14.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Vid. Præfat. Marcell. & Fauſtin. ad libell. prec. & Hieron. Chron. ad an. cccl.

* An. ccclvii. N. 73.

que Demophili & Fortunatiani importunitate victus, dolendo humanæ fragilitatis exemplo tandem cedit, Athanaſium damnat, & Homoiuſioniſtarum formulæ quam nuper condiderant, ſubſcribit Sirmii anno ccclviii. idque ſe feciſſe datis ad Orientales, aliiſque ad Urſacium & Valentem literis teſtatus eſt. Romam reverſus, quaſi Victor intravit urbem magno cum Populi Romani gaudio receptus, Fœlice vel à Senatu, vel à plebe, Urbe expulſo. Vixit poſt reditum annos novem, diemque clauſit ſupremum VIII. Cal. Octobr. an. ccclxvi. ſepultus Viâ Salariâ in Cœmiterio Priſcillæ. Pœnituiſſe illum ſubſcriptionis Sirmianæ non eam inficias; modò verum ſit, quod pro confeſſo ſumit Baronius *, nullo antiquitatis teſtimonio fultus, Liberium clariſſimam illam *Fidei Confeſſionem*, quæ hodie extat, poſt lapſum Sirmienſem ad Athanaſium miſiſſe.

Ex Liberii ſcriptis ſuperſunt *Dialogus cum Conſtantio* Mediolani habitus, ex ipſis Conſiſtorii actis, ut videtur, depromptus, ap. Theod. l. 2. c. 16. & *Epiſtolæ* XII. ex Hilarii Fragmentis, Luciferi Calaritani libris, & aliunde deſumptæ, Concil. Tom. ii. col. 743. Ex his ultima fragmentum eſt *Epiſtolæ ſeu profeſſionis fidei*, quod & ap. Athanaſ. Tom. I. p. 396. habetur. Octava autem quæ ex Hilarii Fragmentis deſumpta ſic incipit, *Studens paci & concordiæ Eccleſiarum*, &c. aut adulterina prorſus eſt, aut, quod ego potiùs arbitror, ex ſede ſuâ revulſa in locum alterius magis Catholicæ apud Hilarium iſthoc in loco irrepſit: quod mihi ex notâ huic Epiſtolæ ab Hilario appoſitâ certiſſimè conſtat. Sic enim inquit, *Quid in his literis non ſanctitatis? quid non ex Dei metu eveniens eſt?* Hæc verò dixiſſe Hilarium de Epiſtolâ quæ ibi extat, nemo cui ſanum ſinciput, exiſtimare poteſt. Porrò habetur Epiſtola Liberii *Synodalis ad Macedonianorum Epiſcopos* Gr. Lat. ap. Socrat. l. 4. c. 12. & in Concil. Tom. ii. p. 760. Lat. duæ ſpuriæ nomini ejus affictæ bene longæ, *una ad omnes generaliter Epiſcopos, altera ad Athanaſium & Epiſcopos Ægyptios.*

354. HILARIUS, origine Gallus, patriâ Pictavienſis, (urbs ea eſt Aquitaniæ ſecundæ celeberrima,) parentibus honeſtis & non infimi apud ſuos nominis natus eſt, boniſque artibus enutritus. Ex Paganâ ſuperſtitione ad Chriſtianam religionem tranſiiſſe videtur, & provectiori paulò ætate, publicis votis expetitus, Pictavorum Epiſcopus eſſe conſtitutus, circa annum ex Baronii calculo ccclv. nullâ tamen cogente ratione, quin annis aliquot ante id tempus ad ſedem Pictavienſem evehi potuerit. Conjugatum fuiſſe, & cum uxore etiam poſt ſuſceptum Epiſcopatum cohabitâſſe non inficiantur cordatiores Pontificii. Paſtor in omnes ſui muneris partes vigilantiſſimus, ergà fidem Catholicam ſervidè animatus; Factionem Arianam etiam in Occidente dominantem multùm compeſcuit, oblato eo fine ad Conſtantium libello. Præcipue in Synodo Biterrenſi anno ccclvi. Arianis ſe ſtrenuè oppoſuit, inde

Vid. Hilar. de Syn. col. 315. lib. ad Conſtant. col 306. Hieron. de Script. c. 100.

ab Imperatore, Saturnini Arelatenſis Epiſcopi dolis circumvento, actus in exilium in Phrygiam relegatur. Durante hoc exilii quadriennio, aliis jam curis & laboribus ſolutus, ſcriptis elucubrandis animum adjecit. Hinc natum illi nobile illud *opus de Trinitate* XII. libris-conſtans; *Liber de Synodis*; & *Orationes quædam ad Conſtantium*; ut de *Epiſtolis*, quas plures ſcripſit, nihil dicam. Anno ccclix. interfuit Concilio Seleucienſi, in quo Eccleſias Gallicanas ab infami Sabellianiſmi crimine coram vindicavit. Quæ verò de impiis & horrendis Anomæorum dogmatibus præſens audivit; vide apud ipſum *Libro contra Conſtantium*, qui incipit: *Tempus eſt loquendi*, &c. col. 292. Legatos Synodi Conſtantinopolim ſecutus, extremo fidei animadverſo periculo, tribus libellis publicè datis ab Imperatore popoſcit, ut coram Arianis diſceptare liceret; quod Hæretici maximopere abnuerunt. Poſtremò quaſi diſ-

* L. 2. p. 163.

cordiæ ſeminator, & perturbator Orientis (Sulpicii Severi * verbis utor) redire ad Gallias jubetur, abſque exilii tamen indulgentiâ. Lentis igitur itineribus Galliam petiit; nec niſi ineunte imperium Juliano domum rediit; ſummo cum gaudio à Pictavienſibus ſuis exceptus. Domum reverſus graſſantem ubique Hæreſim Arianam habitis frequentibus intra Gallias Synodis au-

Digitized by Google

authoritate ſuâ & doctrinâ penè exterminavit. Illud apud omnes conſtitit, inquit Sulpicius, unius Hilarii beneficio Gallias noſtras piaculo Hæreſis liberatas. Circa annum ccclxviii, vel ccclxix. Mediolanum ſe contulit; ut Auxentium hujus urbis Epiſcopum, Arianorum primipilum, coram Imperatore Valentiniano detegeret & refutaret. Sed poſt multam diſputationem operam ſe luſiſſe vidit; Auxentio ſe in omnes formas vertente, & verſutiis ſuis, fucatiſque fidei profeſſionibus Imperatorem lactante. Rediens Hilarius eodem anno animam Deo piè reddidit. Vir non modò in Latinorum verùm & Græcorum ſcriptis diu verſatus; ex quibus, præſertim Origene, plurima hauſit, Heliodoro Presbytero ἐξηγητῇ familiariter uſus, qui tamen ei nonnunquam impoſuit. Hinc, ut & ex gentis ſuæ more, ſtylus illi turgidus & ſublimis; dictio grandis nimiùm & operoſa; Gallicano cothurno, inquit Hieronymus †, attollitur; longis interdum periodis involvitur: alibique * eum *eloquentiæ Rhodanum* appellat, fluminum omnium in Galliâ rapidiſſimum. Rem, ut rectè notat Eraſmus †, mutuatus à Græcis, addidit Gallicam grandiloquentiam: frequenter autem aſſurgit ad floridam quandam & theatricam ſublimitatem, præſertim cum incidunt loca, quæ facilè ſplendeſcunt tractata. Et veriſſimum ſanè videtur, quod de hâc re obſervat Magnus ille eloquentiæ Cenſor, vix ullos Provinciales fœliciter reddidiſſe Romani ſermonis ſimplicitatem, præter aliquot qui Romæ à pueris ſunt educati. Vocum quarundam Hilario peculiarium præter publicam loquendi conſuetudinem ſpecimina aliquot idem exhibet loco citato. Inter nævos ejus & opiniones ſingulares primi ferè commatis ſunt, quæ habet de Carne Chriſti impatibili doloriſque exſorte, de divinitate ab humanitate Chriſti morientis recedente, de corporeitate animæ, de mundo ſimul & ſemel creato & ſex annorum millia duraturo, de juramento Chriſtianis penitùs interdicto, aliiſque nonnullis; de quibus adi ſis Eraſmum Præfatione citatâ, Joannem Gillotium Commentatione S. Hilarii Operibus præfixâ, Scultetum Medull. Theolog. Patr. ſub finem.

SÆC. IV. An. CCC.

† Epiſt. ad Paulin. p. 104.
* Præfat. in Lib. Comm. in Galat.
† Præf. in Op. S. Hilarii.

SCRIPTA GENUINA.

De *Trinitate* libri XII. De hoc opere ita Hieronymus *. *Hilarius meorum Confeſſor temporum & Epiſcopus duodecim Quintiliani libros & ſtylo imitatus eſt & numero.* Hieronymo ſuccedat Eraſmus. *Videtur*, inquit †, *totâ vi adniſus; ut in hoc opere declararet, atque exerceret, quicquid ingenio, quicquid eloquentiâ, quicquid Sacrarum literarum cognitione poſſet.*

Ad Conſtantium liber, qui ſic incipit. *Benefica natura tua*, &c.

Ad eundem liber, init. *Non ſum neſcius*, &c.

In Conſtantium jam vitâ defunctum liber, qui quidem, ut & præcedentes duo, videtur imperfectus.

Adversùs Arianos & Auxentium liber: cui ſubjungitur Auxentii ad Imperatorem Epiſtola.

De Synodis adverſus Arianos liber ad Galliarum & Britanniæ Epiſcopos ſcriptus, è Græcis ut plurimùm Synodicis, ſed ſervatâ ſibi libertate de ſuo aliquid, ubi opus erat, admiſcendi, verſus.

Fragmenta ex Opere Hiſtorico de Synodis Ariminenſi & Seleucienſi, rebuſque poſt Synodos geſtis uſque ad annum ccclxvi. libris duobus comprehenſa. Hæc primus edidit & Præfatione ornavit Nicolaus Faber *Pariſ.* 1598.

Commentarii in Evangelium S. Matthæi, quos alii Canonem appellare ſolent.

Commentarii in Pſalmos, maximam partem ex Commentariis Origenis, noxiis hinc inde detruncatis, excerpti. Hoſce Commentarios pariter ac *Librum de Synodis* ſe Hilario apud Treviros manu ſuâ deſcripſiſſe prodit Hieronymus *.

* Epiſt. ad Magn. Tom. ii. p. 328.
† Loc. cit.
* Ep. ad Flor. Tom. I. p. 53.

SUP-

SÆC. IV. ab An. CCC.

SUPPOSITITIA.

E*Piſtola ad Auguſtinum.*
Alia ad eundem. Videntur iſtæ Hilarii Arelatenſis eſſe, idque Bellarmino, Labbæo, &c.

Carmen in Geneſim. Ejuſdem eſt ab eo Leoni Papæ inſcriptum.

Epiſtola ad Abram filiam cum Hymno annexo.

Liber de Patris & Filii Unitate. Cento eſt ex *libris de Trinitate* 2do. & 9o. aſſutus.

Liber de Eſſentiâ Patris & Filii. Cento ex libris *de Trinitate* 7mo. & 8o. conſarcinatus, cum Appendice de variis Chriſti cognominibus.

DESIDERANTUR.

T*Ractatus in Job*, de Græco Origenis ad ſenſum tranſlatus. Hujus fragmentum extat apud Auguſtinum contra Julianum lib. 2o.

Commentarius in Cantica Canticorum.

Hiſtoria Ariminenſis & Seleucienſis Synodorum adversùs Valentem & *Urſacium*: cujus ampliora fragmenta hodie habemus.

Adversùs Saluſtium Præfectum & *Dioſcurum Medicum, quo brevi libello*, inquit
* Ep. ad Magn. Hieronymus *, *quid in literis poſſet, oſtendit.*

Liber Hymnorum.

Liber Myſteriorum.

Epiſtolæ plures.

De Numero Septenario Liber ad Fortunatum, ab Hieronymo memoratus Apolog. ad Pammach.

Prodierunt Opera Hilarii *Pariſ.* 1510. *Baſil.* 1516. (per Eraſmum) ib. 1535. 1570. Auctiora deinde (Fragmentis accedentibus) edita ſunt. *Pariſ.* 1605. 1631. 1652. fol.

354. EUSEBIUS, natione Sardus, primùm Romanæ Eccleſiæ Lector, de-
Vid. Liber. inde Vercellarum apud Inſubres Epiſcopus. Claruit circa an. cccliv. quo
Epp. 4, 5. anno rogatus eſt per literas Liberii Antiſtitis Romani, ut unà cum Legatis ſuis ad Conſtantium Imp. tunc intra Gallias agentem proficiſceretur. Quod quidem fecit, ſuiſque apud Imperatorem precibus egit, ut ſequenti anno
Vid. Athan. Epiſt. ad Solit. p. 643, 666. Concilium Mediolani conveniret: ad quod ipſe, Liberii licèt vices gerens, ægrè admiſſus eſt: Arianis per vim & fraudem omnia turbantibus; quorum conſiliis & machinationibus adversùs Athanaſium, fidemque Nicænam Euſebius noſter pertinaciter adverſatus eſt. Summa huc redit. Conſtantius Catholicis Epiſcopis ſubinſenſior ſeipſum Athanaſii accuſatorem ſiſtit, eoſque hominem damnare jubet; quibus hoc non eſſe Eccleſiaſtici Canonis objicientibus, reſpondit, ὅπερ ἐγὼ βούλομαι, τοῦτο κανὼν νομιζέσθω. *Quod ego volo pro Canone ſit: ita enim me loquentem Syriæ Epiſcopi ſuſtinere ſolent.* Denique ob hoc ipſum acriter minabundus, & gladium intentans, quoſdam ex iis abduci juſſit; & inter eos Euſebium Scythopolim Syriæ Decapolitanæ urbem, Bethſan antea dictam, relegavit. Euſebium exulem Joſephus ex Judæo Chriſtianus, à Conſtantino M. Comitis titulo olim ornatus hoſpitio perhumani-
* Hæreſ. 30. ter excepit; ubi ſe illum inviſiſſe teſtatur Epiphanius *. Inde in Cappado-
† L. 3. c. 5, 9. Sozom. l. 5. c. 12. Rufin. l. 1. c. 27, 28. ciam miſſus eſt; immò ſi Socrati †, aliiſque fides, in ſuperiore Thebaide exulavit. Unde ſub Juliano habitâ cum Athanaſio Alexandriæ Synodo, Antiochiam pergit; & cùm ſchiſma occaſione Luciferi Calaritani illic exortum componere non poſſet, abſceſſit; & peragratis Orientis Provinciis in Italiam rediit; obiitque anno ccclxxi. non tantùm Confeſſoris titulo, ſed & Martyris etiam honorandus, ab Arianis quippe lapidibus obrutus; modò genuina ſit
† Ad an. ccclxxi. vid. Not. in Martyrol. Auguſt. 1. inſcriptio in ſepulchro ejus inventa, in quâ Acroſtichis verſibus habebatur, EUSEBIUS EPISCOPUS ET MARTYR, & vera referant Scriptores nonnulli; quos tamen omnes recentiores eſſe ipſe Baronius † agnoſcit.

Vertit

Digitized by Google

Vertit è Græco *Commentarios Euſebii Cæſarienſis in Pſalmos*, qui NE. Nec plura commemorat Hieronymus *. Extant verò Epiſtolæ nonnullæ ex Eccleſiæ Vercellenſis Archivis deprompta, Ad *Conſtantium* Imperatorem *una*, Ad *Patrophilum Epiſcopum Arianum altera*, *tertia* è carcere ad *Vercellenſes ſuos*. Vide Baron. ann. 355. num. 7. an. 356. n. 92. Surium ad Auguſti I. *Quarta* etiam ad *Gregorium* Epiſcopum Hiſpanum habetur apud Hilar. in Fragm. col. 433.

SÆC. IV. ab An. CCC. * De Script. c. 96.

LUCIFER, Calaritanus, ſive Caralitanus in Sardiniâ Epiſcopus. Claruit eodem, quo Euſebius Vercellenſis, tempore; eorundem laborum, certaminum, itinerum, & exiliorum comes ferè individuus; cum eo ad Conſtantium in Gallias profectus, cum eo Liberii Pontificis in Synodo Mediolanenſi vices gerebat anno 354, junctiſque cum eo ſtudiis Arianos viriliter oppugnavit; cum eo denique in Palæſtinam relegatus, Eleutheropoli præcipuè ſubſtitit. Hic loci duos pro Athanaſio in Conſtantium libros edidit, in quibus Imperatorem parùm verecundè, & ne quid gravius dicam, longè infra ſummi Principis majeſtatem aſperè atque inclementer tractavit. Hos mox ipſi Conſtantio legendos tranſmiſit; qui Florentio magiſtro Officiorum in mandatis dedit, ut codice remiſſo per literas à Lucifero exquireret, num pro ſuo agnoſcere vellet. Reſcripſit Lucifer, ſeque & autorem eſſe, & ad mortem uſque defendere paratum profeſſus eſt. Rogatus etiam ab Athanaſio, lucubrationes ſuas ad ipſum tunc in eremo latitantem dono miſit. Hominem ille mirificè laudat, ſcripta deprædicat, eaque Græcè transferenda curavit. Exulavit Lucifer non tantùm in Palæſtinâ, verùm & in aliis Orientis locis; tandem cum Euſebio ſuo in ſuperiora Thebaidis deportatus. Exinde Imperante Juliano, Diacono ſuo ad Synodum Alexandrinam miſſo, ipſe rectà Antiochiam contendit; ubi Catholicos inter ſe diſſentientes deprehendens, Paulinum Antiochiæ Epiſcopum ordinavit; intempeſtivè quidem, & reclamante magnâ Catholicorum parte, qui cum Paulino convenire renuebant, in majus & apertius adhuc Schiſma erumpentes. Factum improbavit Euſebius Vercellenſis, qui, relictâ Alexandriâ, Antiochiam venerat; quod ubi reſcivit Lucifer, iracundiâ & ſtomacho exardeſcens, ut erat præfervidi atque vehementis ingenii, amicum fidum & integerrimum acriter atque animoſè excepit, ab ejuſque communione ſeſe abjunxit. Ad hæc paulò commotior, quòd præter ipſius ſententiam Synodus Alexandrina pœnitentes Epiſcopos, qui Arianis communicaſſent, ad pacem recipiendos eſſe ſtatuiſſet; in Sardiniam demum reverſus, non modò communicatione Arianâ pollutos condemnavit, verùm etiam ſe ab eorum communione ſecrevit, qui eos ſub ſatisfactione vel pœnitentiâ recepiſſent. Hinc natum Luciferianum ſchiſma, quod tamen ultra hujus ſæculi terminum duràſſe non videtur. Obiit Lucifer eodem, quo Euſebius Vercellenſis, anno, viz. 371. Miris eum veluti virum Apoſtolicum laudibus efferunt Marcellinus & Fauſtinus, ipſi ſectâ Luciferiani, ob contemptum ſæculi, ſtudium ſacrarum literarum, vitæ puritatem, conſtantiam fidei, gratiam divinam. Quatuor ejus exilia, & divinas virtutes per eum factas jactitant, decemque annos exulàſſe ſcribunt. Stylus illi non minùs quam ingenium, durus & incultus; quem ideo prædicti Presbyteri agnoſcunt ignarum quidem artificioſæ eloquentiæ, attamen quod ſuper omnem humanam eloquentiam eſt, prophetico, & evangelico, atque apoſtolico more ſcripſiſſe, & gratiam S. Spiritûs θαυμάτων ποιητικὴν habuiſſe illum gloriantur.

354. Vid. Epiſt. Florent. & Lucif. in Op. Lucif. & ap. Baron. an. 355.

Vid. Ep. Athan. ad Lucif. loc. cit. Socrat. l. 3. c. 5, 6, 9. Sozom. l. 5. c. 12, 13.

Libell. prec. p. 10, 35, 38.

Ubi ſupr. p. 38.

Extant ab eo ſcripta,

AD Conſtantium Imperatorem libri II.
De Regibus Apoſtaticis.
De non conveniendo cum Hæreticis.
De non parcendo delinquentibus in Deum.
Quòd moriendum ſit pro Filio Dei.
Epiſtola brevis ad Florentium.

Hæc

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. Hæc omnia collegit, & cum Epiſtolis aliquot Athanaſii, Liberii & Florentii, edidit Joannes Tillius Meldenſis Epiſcopus, *Pariſ.* 1568. 8°. exinde inſerta Bibliothecæ Patrum, Tom. iv. p. 181.

Dolendum ſanè eſt novam Luciferi Calaritani editionem quam meditatus eſt Vir Cl. J. B. Cotelerius, ipſomet teſte, Notis ad Patres Apoſtolicos, p. 177. magnâ antiquitatis Eccleſiaſticæ jacturâ, cum viri eruditiſſimi morte periiſſe.

354. HILARIUS, Sardiniam inſulam patriam habuit, Eccleſiæ Romanæ, in quâ Baptiſmum ſuſceperat, Diaconus factus anno 354. unà cum Eutropio Presbytero (*Pancratium* vocat Hieronymus *) aliiſque Liberii ad Conſtantium literas detulit. Advenientem non modò ſannis & dicteriis excepenrunt Ariani, verùm etiam detractis veſtibus terga flagellis conciderunt, inter verbera inſultantes; *Quare Liberio non reſtitiſti, ſed ejus literas attuliſti?* mitiſſimo Diacono inter flagellorum crepitus Deum laudante. Anno ſequente, cùm Athanaſium damnare nollet, in exilium pulſus eſt: Poſtea Luciferiano ſchiſmati ſe adjunxit, quin & Hæreticorum Baptiſmum nullum prorſus eſſe contendebat, ac proinde ab Hæreſi redeuntes rebaptizari voluit: unde per ſarcaſmum ab Hieronymo † *Deucalion Orbis* appellatur.

* De Script. c. 95.

Vid. Athan. Epiſt. ad. Solit. p. 647.

† Dial. adverſ. Luciferian. p. 146.

Scripſit (uti eruditis jamdiu perſuaſum eſt) *Quæſtiones in Vetus & Novum Teſtamentum*, quæ inter Auguſtini opera leguntur Tom. iv. col. 697. *& Commentarios in Epiſtolas S. Pauli*, qui inter Ambroſii opera habentur, Tom. v. p. 170. Prius opus ſcriptum eſt Romæ circa an. 370. quod ex Quæſt. xliv. patet; poſterius ſub Damaſo Papa ante an. 384. uti ex Comm. in 1. Epiſt. ad Timoth. cap. 3. videre eſt. De poſteriore verò notandum venit, *Commentarium in Epiſtolam ad Hebræos* ejuſdem autoris non eſſe; & ex Chryſoſtomi Commentario in iſtam Epiſtolam excerptum eſſe.

357. POTAMIUS, gente Hiſpanus, Odyſſiponæ civitatis Epiſcopus, primò quidem Catholicus, poſtea fundi Fiſcalis illecebris captus, ad Arianos tranſiit, & anno 357. Ariminenſi Formulæ ſubſcripſit, immò confeſſionem eam ipſe condidit. Nec his contentus, quin odio adversùs Hoſium flagrans, (qui ipſius olim apud Hiſpanos impiam Hæreſim detexerat) non priùs deſtitit, quàm partim minis, partim vi hominem ſenio fractum vitæque nimiùm amantem in eaſdem ſecum partes pertraxerit, conſilio quidem vaſro, ſed impio, & exitu ſibimetipſi planè infauſto: ſi quidem vera nobis referant Fauſtinus & Marcellinus libello ſupplice, quem Theodoſio Imp. obtulerunt. Cùm in Hiſpaniam enim reverſus Potamius ad fundum Fiſcalem, violatæ fidei præmium properaret; graviſſimo in linguâ tormento correptus, in viâ moritur; adeo ut prædium ſuum ne è longinquo quidem ei videre contigerit. Extat *Epiſtola ad Athanaſium*, quam primus edidit Lucas Dacherius Spicilegiorum, Tomo 2°.

Libell. prec. edit. Oxon. p. 13. 17.

359. PHÆBADIUS, ſive Phægadius, ortu Gallus, provinciâ, ut videtur, Aquitanus; unde noſtrum vocat Sulpicius Severus *, Agenni Aquitaniæ ſecundæ oppidi Epiſcopus. Claruit anno 359. quo unà cum reliquis Occidentalis imperii Epiſcopis Ariminenſi interfuit Concilio; ubi pro veritate Nicænâ acerrimâ contentione decertavit, omneſque Arianorum impetus, etiam poſtquam cæteri, uno Servatione Tungrenſi excepto, Tauri præfecti fraudibus, minis & terriculis ceſſerant, forti & infracto animo ſuſtinuit; profeſſus ſe ad exilium, omneque ſupplicium ſubeundum paratum eſſe, conceptam verò ab Arianis fidem nunquam recepturum. Res tandem eò devenit, ut propoſitæ formulæ, quæ vellet, addere ei integrum eſſet, quod & fecit: verùm explicationem iſtam inſertâ clauſulâ, quam Phæbadius non ritè intellexit, Valens Murſorum Epiſcopus vaferrimè eluſit. Anno 384. referente Pſeudo-Dextro†, Concilio Cæſar-Auguſtano adversùs Priſcillianiſtas celebrato præfuit. Certè extant hujus Synodi, ſed anno 380. habitæ, Canones octo; quibus Phitadius primo loco ſubſcripſiſſe deprehenditur. Ad extremam & decrepitam

* L. 2. p. 161.

† Concil. Tom. 2.

Digitized by Google

crepitam uſque ſenectutem pervenit; in vivis enim adhuc erat anno 392. SÆC. IV. ab
Hieronymo Catalogum claudente. An. CCC.

Extat ejus *liber contra Arianos*; (in quo Sirmienſem Formulam anno 358. ad Gallos miſſam ſub examen revocat, & κατὰ πόδας refellit) editus primò à Petro Pithæo, *Pariſ.* 1586. exinde Bibliothecæ Patrum Tomo iv. p. 300. inſertus. Scripſiſſe & alia Opuſcula teſtis eſt Hieronymus *, ſed à ſe necdum lecta. Phil. quidem Labbeus † ait, Sophronium in Metaphraſi Græcâ inſinuare ſe opuſcula illa vidiſſe; quæ miror viro doctiſſimo excidiſſe. En Hieronymi verba; *Dicuntur & ejus alia eſſe opuſcula, quæ necdum legi.* Hæc ſtrictè ſatis hunc in modum vertit Sophronius; λέγονται αὐτοῦ καὶ ἕτερα εἶναι συντάγματα, οἷς οὔπω ἐνέτυχον. Nec hâc de re verbum amplius addit.

* De Script. c. 108.
† Diſſert. de Script. Tom. 2. p. 220.

AETIUS, Antiochiam, Cœloſyriæ urbem patriam habuit, militis cujuſdam, qui ſub præſidiali officio meruerat, & paulò poſt mortuus eſt filius. Adoleſcens adhuc mulieris cujuſdam Ampelidis nomine artem ærariam circumforaneus exercuit, quam etiam patrem ejus olim tractâſſe Theodorus Mopſueſtenus autor eſt. Aurifabrum verò fuiſſe Aetium certiùs conſtat; ſed mortuâ demùm matre, homo præſtanti indole ad philoſophicas diſciplinas animum applicuit. Ac primùm quidem Paulinum Antiochenum audivit, poſtea Anazarbi Athanaſium, deinde Tarſi Antonium Presbyterum, poſthæc Leontium Presbyterum Antiochenum, tandem Alexandriæ Sopolim medicum celeberrimum, ſub quo medicinæ operam dedit, & cum in hâc arte excelleret, gratuitam indigentibus operam præſtabat: ipſe interim opificio ſuo aurifabrili noctu incumbens vitam ſuſtentabat. Antiochiam reverſus, à Leontio Epiſcopo Diaconus ordinatur, qui dogmata ſua in Eccleſiâ publicè docendi ei poteſtatem fecit, quod & pro virili præſtitit Aetius. Capita Hæreſeωs potiſſima fuerunt; Filium eſſe κτιστὸν, καὶ ἐξ οὐκ ὄντων, & per omnia ἀνόμοιον τῷ πατρὶ, ac proinde ἑτερούσιον, *ſubſtantiâ planè diverſum*: unde *Athei* cognomen ei meritò adhæſit. Reliqua ex Epiphanio, Theodorito, & Niceta Choniate petantur. Famoſus eſſe cœpit maximè circa an. 359. & ſequentem, quando apud Conſtantium accuſatus, quòd conſcius & particeps fuiſſet conjurationis Galli, Pepuzam Phrygiæ in exilium miſſus eſt. Sub Juliano Epiſcopatum accepit; cujuſnam verò urbis, non prodit Philoſtorgius. Ab exilio revocatum perhumaniter tractavit Julianus, eique agrum in Leſbo circa Mitylenen urbem, ſuæ erga illum benevolentiæ teſſeram, donavit; cujus etiam ad Aetium jam Epiſcopum etiamnum extat Epiſtola. Sub Valente ad prædium Leſbienſe ſeceſſit, Epiſt. 31.
ubi Procopio tyrannidem exercente in diſcrimen capitis venit: inde Conſtantinopolim fugiens, paulò poſt è vitâ diſceſſit circa an. 366. Eunomio oculos ei comprimente, & quæ ad funus pertinent procurante. Erat, referente Nicetâ, temerarius & ſcurrilis, atque mimicis thymeliciſque ſermonibus, geſtibus & cultibus indecoris oblectabatur. Nam veſte ad nates uſque ſublatâ femora ferire, alteroque pede ſublato, & ventre percuſſo pedere ſolebat; in conviviis autem inter ludicra blaſphemis verbis SS. Trinitatem laceſſebat. Extat ab eo ſcriptus *De Fide libellus* xlvii. Capitulis conſtans, apud Epiphanium Hæreſ. 76. qui librum ejus κατὰ πόδας plenè & ſolidè refutavit. Compoſuit etiam, teſte Socrate †, Epiſtolas tum ad Imperatorem Conſtantium, tum ad quoſdam alios, in quibus longas texuit diſputationes, & argumenta ſophiſtica propoſuit. Habetur fragmentum Epiſtolæ ejus forſan ad Eunomium, unà cum Eunomii Scholiis ap. Athanaſ. Dialog. II. de Trinitate, Tom. II. p. 166, 162. In hoc fragmento meminit opuſculi à ſe elaborati de Deo γεννητῷ & de ἀγεννήτῳ Deo, quod adverſarii ejus, demptis & inſertis nonnullis, depravatum ediderunt.

359. Vid. Philoſtorg. l. 3. c. 15. 17. l. 5. c. 1, 2. l. 6. c. 7. l. 7. c. 6. l. 8. c. 4. l. 9. c. 6. Nicet. Theſ. Orthod. l. 5. c. 30, 31. Epiphan. Hæreſ. 73.

† Lib. 2. c. 35.

EUNOMIUS, natione Cappadox, Dacorâ territorii Cæſarienſis vico ad Argæum montem ortus, parentibus quidem qui Majorum Magni illius Baſilii Liberti fuerant; Aetii diſcipulus & notarius, à quo Hæreſim ſuam hauſit;

360. Vid. Philoſtorg. l. 3. c. 20. l. 4. c. 8, 9. l. 5. c. 3. l. 6. c. 3, 4. l. 9. c. 4, 5, 6. l. 10. c. 6. l. 11. c. 5. Nicet. c. 31.

hauſit; verùm eruditione & famâ magiſtrum multis gradibus ſuperavit. Ab Eudoxio Antiocheno Diaconus factus, mox dum legatus à ſuis ad Conſtantium mitteretur, à Baſilianis in itinere captus Midaium Phrygiæ relegatur. Anno 360. ab Eudoxio & Mari Cyzicenus Epiſcopus ordinatur, inde mox à civibus pulſus. Scio Socratem * & Sozomenum † ad Valentis tempora hæc referre; ſed Philoſtorgio utpote in rebus Eunomianis oculatiſſimo magis credendum; cui etiam hâc in parte ſuffragatur Theodoritus *. Sub Juliano & Joviano Conſtantinopoli egit; ſub Valente in hortum Chalcedonenſem ſeceſſit, donec delatus apud Imperatorem, quòd Procopium tyrannum in agro ſuo occultâſſet, exul in Mauritaniam miſſus eſt. Dum apud Murſam Illyrici in itinere conſiſteret, ab Imperatore revocatur. Theodoſius Magnus ipſum ex Chalcedone abreptum Halmyridem locum Mœſiæ ad Danubium ſitum relegari juſſit. Inde à Barbaris fugatus, Cæſaream Cappadociæ adductus eſt: Civibus verò inviſus, quòd adverſus Baſilium eorum Epiſcopum libros olim conſcripſerat, apud Dacoram vicum natalem in agris ſuis degere permiſſus eſt, ubi grandævus moritur, circa an. 394. In vivis enim adhuc erat, cum Hieronymus Catalogum ſuum de Scriptoribus clauderet. Eunomii corpus Tyana transferendum & illic à Monachis ſervandum curavit Eutropius Patricius, ne à Diſcipulis ejus Conſtantinopolim tranſlatum commune cum magiſtro ſepulchrum ſortiretur; quin & ejuſdem libros publicis edictis aboleri juſſit. Summis eum laudibus evehit Philoſtorgius, ipſe ſectâ Eunomianus, cujus integra penè hiſtoria Eccleſiaſtica haud aliud quam Eunomii encomium cenſeri debet. Ejus tamen dicendi genus à Panegyricâ venuſtate alienum fuiſſe, obſcurum, ſuperfluum, tumidum, & ad ingratum, ac ridiculum, & confuſum characterem referendum eſſe notat Philoſtorgii abbreviator Photius *. Photio concinit Socrates †, qui Eunomium obſervat fuiſſe πτωχῶν τὴν λέξιν, eademque verba aſſiduè repetiiſſe; item τεχνὸν σοφιστικὸν ab Aetio acceptum in eo notat, quodque inanibus quibuſdam voculis nimium deditus fallaces argumentationes imprudens contexuit, quum reverà S. Scripturarum parùm omnino peritus fuerit, nec earum intelligentiam aſſequi potuerit.

* L. 4. c. 7.
† L. 6. c. 8.
* L. 2. c. 27, 29.
* Cod. 138.
† L. 4. c. 7.

SCRIPTA.

COmmentariorum in Epiſtolam ad Romanos libri VII. NE.

Epiſtolæ plures, quas διαφέρειν τῶν ἄλλων ἔτι μᾶλλον, reliquis ejus operibus multum præſtitiſſe ait Philoſtorgius. NE.

Ἔκθεσις τῆς πίστεως, ſeu *Fidei libellus* anno ccclxxxiii. Theodoſio Imp. oblatus. Hunc primus ex Codice Florentino in lucem protraxit, additaque verſione edidit Hen. Valeſius in Annotat. ad Socrat. l. 5. c. 10.

Apologeticus, in quo adverſus SS. Trinitatis dogma, præcipuè æternam & conſubſtantialem Domini noſtri Dietatem argutè diſputat vafer Hæreſiarcha. Huic libro reſpondit D. Baſilius qui plura fragmenta conſervavit, alia Gregorius Nyſſenus & Epiphanius. Integrum verò opuſculum Græcè extat, tum apud alios, tum penès Cl. virum Thomam Teniſon Doctorem Theologum, mihique in paucis amicum. Prologum & Epilogum unà cum ſubjunctâ Eunomii confeſſione, quæ in uſum meum ex Codice Teniſoniano deſcripſit, & Latinè vertit D. Whartonus, quæque quintam fere totius operis partem conficiunt, hic ſubjiciam, cætera utpote prolixiora compendio traditurus.

Εὐνομίου

Εὐνομίου τοῦ δυσσεβοῦς Ἀπολογητικός, πρὸς ὃν ἔγραψε τοὺς ἀντιῤῥητικοὺς ὁ μέγας Βασίλειος.

Prologus.

ΤΟ μὲν συκοφαντεῖν καὶ διαβάλλειν τινὰς ἐξακολάστου γλώττης καὶ γνώμης ἀγνώμονος μοχθηρῶν καὶ φιλαπεχθημόνων ἔργον εἰδότες, τὸ δὲ τοὺς ἐκ διαβολῆς ἐπιδέξαντας πονηρὰς πάσῃ προθυμίᾳ πειρᾶσθαι τὸ ψεῦδος τοῖς ἐλέγχοις ἀποτρέπειν ἀνδρῶν σωφρόνων, καὶ μετὰ τῆς ἰδίας εὐβουλίας τὴν τῶν πολλῶν ἀσφάλειαν περὶ πολλοῦ ποιουμένων, ηὐχόμεθα μὲν λόγῳ τὴν γνῶσιν ἀμφοῖν ἔχοντες, μήτε τῆς προτέρας ποτὲ γενέσθαι μοίρας, καὶ τῆς ὑστέρας τὴν πεῖραν διαφυγεῖν· ἐπειδὴ δὲ μὴ κατὰ σπουδὴν συνέβη ἐκβῆναι τὸ τέλος, ποικίλως καὶ πολυτρόπως διά τε λόγων καὶ πράξεων παρὰ πολλοῖς κατασκεδασθείσης ἡμῶν ψευδοῦς δυσφημίας, ἀλγεινῆς μὲν ἡμῖν, βλαβερᾶς δὲ τοῖς πιστεύουσι, ὑπὸ τινων πονηρῶν καὶ μηδὲν ὀκνούντων λέγειν ἢ πράττειν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἀκεραιοτέρων τοῖς τῶν διαφόρων κατηγορίαις τὴν ἀλήθειαν μετρούντων, οὐ κρίσει τὰς καθ' ἡμῶν διαβολὰς προσιεμένων, ἡμῖν τ' αὐτοῖς λυσιτελεῖν ᾠήθημεν πρὸς ἀπολογίαν καὶ τοῖς ἀβασανίστως λεγομένοις πρὸς ἀσφάλειαν, ἔγγραφον εἰς ὑμᾶς ἐκθέσθαι τῆς ἑαυτῶν δόξης τὴν ὁμολογίαν. Εἴπως διὰ ταύτης τὴν τε προλαβοῦσαν ἀποτρεψαίμεθα βλασφημίαν, καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν τοὺς μὲν πονηροὺς ἀτολμοτέρους, τοὺς δὲ λίαν εὐχερεῖς ἀσφαλεστέρους παρασκευάσαιμεν, τοῖς μὲν τὸ ψευδῆ λέγειν ὀπιδεὲς, τοῖς δὲ τὸ πιστεύειν ἀσφαλὲς ὑποδείξαντες, συναποδεικνυμένης τῇ παρ' ἡμῶν ἀληθείᾳ τῆς κατ' ἀμφοῖν κολάσεως· ἡ γὰρ πρὸς τὸ ψεῦδος κοινωνία κοινὴν ἀμφοτέροις κατεργάζεται τὴν τιμωρίαν. Αἰτοῦμεν δὲ πρὸ πάντων ὑμᾶς τοὺς τε νῦν ἀκουσομένους, καὶ τοὺς εἰς ὕστερον ἐντευξομένους μὴ τῷ πλήθει διακρίνειν ἐθέλειν τῆς ἀληθείας τὸ ψεῦδος, τῇ πλείονι μοίρᾳ τὸ κρεῖττον συνάπτοντας, μήτε μὴν ἀξιώμασιν ἢ τινων ἀλαζονείᾳ προσέχοντας ἀμαυροῦσθαι τὴν διάνοιαν, ἢ τῇ τάξει τῶν προλαβόντων τὸ πλεῖον νέμοντας, ἀποφράττειν τὰς ἀκοὰς τοῖς ὑστέροις, τὴν δὲ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν παντὸς μ

Interprete H. W.

QUandoquidem probè conſcii ſumus calumnias & convicia alicui inferre effrœnis eſſe linguæ & impotentis animi, quin & pravorum ac rixoſorum eſſe; calumnias verò ac mendacia quæ ignominiam nobis inferrent argumentis avertere ſummo ſtudio conari prudentis eſſe viri, ejuſq; qui ſuæ pariter famæ ac multorum in judicando rectitudini conſuleret; jucundum quidem nobis fuiſſet, ſolâ ſpeculatione utramque veritatem tenentes, neq; in priorem incidiſſe ſortem, neq; poſteriorem unquam expertas eſſe. Cùm verò res minimè ex voto ceſſerit, multiſque ac diverſis modis tam verbis quam factis falſa nobis à multis congeſta fuerit calumnia, luctuoſa quidem nobis, nec minùs credentibus nociva, idque à peſſimis quibuſdam, quique nihil aut dicere, aut facere erubeſcerent, homunculis; cum etiam ſinceriores viri rei veritatem ex multorum criminationibus metirentur, non autem rectâ ratione calumnias nobis illatas perpenderent, & defenſioni noſtræ conducere, & rebus temerariè dictis lucem allaturum eſſe duximus, ſcripto conſignatam evulgare dogmatis noſtri confeſſionem. Siquidem ratione iſtâ & præteritam averruncari poſſimus calumniam, & in poſterum malos quidem minùs audaces, nimis credulos verò magis certos in judicando reddemus illis quidem falſâ dicendi timorem incutientes, his autem certum aliquid quod tutò credi poſſit ſubindicantes; demonſtratis pariter cauſæ noſtræ juſtitia, & utrorumq; quam meruerunt, pœnâ. Mendacio enim accedere atq; aſſentire communem tam dicentibus quam credentibus pœnam attrahit. Ante omnia verò obteſtamur & vos impræſentiarum audituros, omneſque in poſterum lecturos; ut ne verum ac falſum ex calculorum multitudine dijudicare velitis, majori parti palmam concedentes; neque dignitatem vel jactationes quorumcunque curantes mentem vobis obſcurari ſinatis, neq; demum primo vos docentibus loco cœcum præbentes aſſenſum, ſequentibus præceptoribus aures occludatis; Servatoris autem noſtri Ieſu Chriſti do-

SÆC. IV. ab An. CCC.

ctrinam omni hominum multitudini, omni ambitioni, vel contentioni, partium etiam favori, quin & cognationi, & (ut verbo dicam) omnibus quæcunque mentis aciem offuſcare ſolent, præponatis. Maximè enim ad veritatem inveniendam confert, ſi quis depoſitis præjudiciis aſſimiletur illi. Cæterum ne mihi ſuccenſeatis velim, ſi poſtpoſitæ inanis gloriæ & pœnæ curâ, ſpe verò bonorum futurorum certâ præſenti favori ac ſecuritati præpoſitâ; minaſq; contra impios denunciatas pœnâ omni terrenâ ac temporali morte magis timendas eſſe ratus, veritatem omni involucro ſpoliatam in medium propoſuerim. Neq; enim, ut Apoſtoli verbis utar, dignæ ſunt præſentis temporis afflictiones, quæ gloriæ olim revelandæ comparentur, neq; totus mundus ſi unius poſſeſſioni ac dominio ſubderetur animæ ſingulorum jacturæ æquiponderare poſſit; cùm quæ à nobis expectantur, ſeu præmia ſeu pœnas ſpectes, præſentia longè ſuperent. Ne verò his diutiùs immorati ſermonem, ſupra quàm par eſt, producamus; ad ipſam jam convertamur fidei noſtræ confeſſionem, ex quâ facilis ac citiſſima fidei noſtræ cognitio ab omnibus volentibus comparari queat. Inprimis verò neceſſe eſt, ut qui de rebus hujuſmodi verba faciunt, propriique dogmatis rationem reddunt, non receptæ apud vulgum ſententiæ ſemet oſcitanter tradant; acceptam verò ſucceſſionis ordine à patribus traditionem ſacram tanquam judicem ac regulam ſibimet adhibentes illo demum ad dijudicandam rerum dictarum veritatem utantur criterio.

Credimus in unum Deum patrem omnipotentem, à quo omnia; & in unum unigenitum Filium Dei Deum Verbum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, per quem omnia; & in unum Spiritum Sanctum Paracletum, in quo omnis gratiæ diſtributio unicuique ſanctorum pro ratione neceſſitatis ſuæ datur. Iſta igitur (ut ſummatim & compendio dicam) ſimplicior eſt confeſſio & communis omnibus quicunque Chriſtiani eſſe vel haberi volunt. Superſunt tamen adhuc alia quædam ordinis ſecundi, de quibus hucuſque dubitatum eſt, *&c.*

ἀνδρῶν ἀριθμῷ, πάσης δὲ φιλοτιμίας ἢ φιλονεικίας, συνηθείας τ' αὖ καὶ συγγενείας, καὶ συλλήβδην εἰπεῖν πάντων ὅσα τοῖς τῆς ψυχῆς κριτηρίοις ἐπισκοτεῖν εἴωθεν, προτιμήσαντας· μεγίστη γὰρ μοῖρα πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας διάγνωσιν ἡ πρὸς αὐτὴν οἰκείωσις. Πρὸς δὴ τούτοις μηδ' ἡμῖν χαλεπαίνειν, εἰ τύφου μὲν ἀμελήσαντες καὶ φόβου, τῆς δὲ παραυτίκα χάριτος καὶ ἀσφαλείας τὴν ὑπὲρ τῶν μελλόντων ἄδειαν προτιμήσαντες, καὶ πάσης ἐπιγείου κακοπαθείας θανάτου τε προσκαίρου φοβερωτέραν τὴν κατὰ τῶν ἀσεβῶν ὡρισμένην ἀπειλὴν εἶναι κρίναντες, πάντος ἐπικαλύμματος γυμνὴν ἐκτιθέμεθα τὴν ἀλήθειαν. Οὔτε γὰρ, κατὰ τὸν ἀπόστολον, εἰπεῖν ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλύπτεσθαι δόξαν, οὐδ' ὁ σύμπας κόσμος πρὸς ἀπόλαυσιν, καὶ δεσποτείαν ἰσόρροπον ἀντάλλαγμα τῆς ἰδίας ἑκάστου ψυχῆς, πολὺ καθ' ἑκάτερον ἀπόλαυσίν τε καὶ κόλασιν ὑπερβαλλόντων τὰ παρόντα τῶν προσδοκωμένων. Ἀλλ' ἵνα γε μὴ τούτοις ἔτι πλεῖον ἐνδιατρίβοντες πέρα τοῦ μέτρου μηκύνωμεν τὸν λόγον, ἐπ' αὐτὴν ἤδη τρεψώμεθα τῆς πίστεως τὴν ὁμολογίαν, ἐξ ἧς εὐμαθὴς καὶ ῥᾳδία γένοιτ' ἂν τοῖς βουλομένοις τῆς ἡμετέρας γνώμης κατανόησις. Ἀναγκαῖον δὲ ἴσως τοὺς περὶ τούτων λόγους ποιουμένους, καὶ δόξης οἰκείας εὐθύνας ὑπέχοντας, μὴ ταῖς τῶν πολλῶν ἀμελῶς ἑαυτοὺς ἐκδιδόναι γνώμαις, τὴν δὲ κρατοῦσαν ἄνωθεν ἐκ τῶν πατέρων εὐσεβῆ παράδοσιν ὥσπερ τινὰ γνώμονα καὶ κανόνα προεκτιθεμένους ἀκριβεῖ τούτῳ συγχρῆσθαι κριτηρίῳ πρὸς τὴν τῶν λεγομένων ἐπίκρισιν.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἰς ἕνα μονογενῆ, υἱὸν Θεοῦ Θεὸν λόγον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ εἰς ἓν πνεῦμα ἅγιον τὸν παράκλητον, ἐν ᾧ πάσης χάριτος διανομὴ κατὰ τὴν συμμετρίαν πρὸς τὸ συμφέρον ἑκάστῳ δίδοται τῶν ἁγίων. Ἡ μὲν οὖν ἁπλουστέρα καὶ κοινὴ πάντων, ὅσοις τὸ δοκεῖν ἢ τὸ εἶναι Χριστιανοῖς ἐπιμελὲς ὡς ἐν ἐπιδρομῇ κεφαλαιωδέστερον εἰπεῖν αὕτη· λειπομένων ἔτι τῶν δευτέρων, ὧν διὰ τό τινας ἀμφισβητεῖται, &c.

Dein

Dein Confeſſionem iſtam breviculam fusè explicans, Filii conſubſtantialitatem, coæternitatem, & æqualitatem acriter impugnat, rationibus plerunque philoſophicis ex Dei ideâ & naturâ ductis uſus. Iſtud verò argumenti præ aliis jactitat, quòd ex primâ Dei ideâ Deum ἀγέννητον eſſe pateat. Christus autem non eſt ἀγέννητος: Ergo nec Deus. Ἂν τὸ γὰρ ἀγέννητος, οὐχ υἱός· ἂν τὸ υἱός, οὐκ ἀγέννητος. Catholicam opinionem uti impiam, audacem, inſulſam, abſurdam ubique vellicat. Poſt medium Arianos ὁμοιουσίους aggreditur ac contra ſimilitudinem eſſentiæ in Patre ac Filio fusè diſputat. Tandem ad Spiritum S. delatus, eum naturâ non minùs quàm ordine Patre ac Filio inferiorem eſſe docet. Circa finem dogmata ſua argumentis ſuperioribus ſtabilita in Epitomen redigit, quæ ſic incipit; Φαμὲν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν εἶναι τὸν τῶν πάντων Θεόν, ἀγέννητον, ἄναρχον, ἀσύγκριτον, &c. ubi notandum illum Spiritûs S. creationem (iſtâ enim voce utitur) Filio non minùs quam Patri acceptam referre. Τοῦ μὲν γὰρ (Patre) ἐλάττων ἐστὶν (Filius) ὡς ποίημα, τοῦ δὲ (Spiritus S.) κρείττων, ὡς ποιητής. SÆC. IV. ab An. CCC.

EPILOGUS.

Τούτων δὴ πάντων εὐχερῶς μὲν καὶ πλατύτερον ἐν ἑτέροις ἡμῖν ἀποδεδειγμένων, ἐν βραχεῖ δὲ νῦν πρὸς ὑμᾶς ὡμολογημένων, εὐχόμεθα τούς τε παρόντας ὑμᾶς, καὶ πάντας τοὺς τῶν αὐτῶν ἡμῖν μυστηρίων κοινωνοῦντας, μὴ ψόγον ἀνδρῶν δεδοικότας, μήτε σοφίσμασιν ἀπατωμένους ἢ κολακείαις ὑπαγομένους, κατὰ τὴν ἀληθῆ καὶ δικαίαν κρίσιν ἐπιψηφίσασθαι τοῖς εἰρημένοις· κρατούσης δηλαδὴ παρὰ πᾶσι τῆς βελτίονος μοίρας, τὸν τῶν λογισμὸν τῶν ἐνοχλούντων προτιμωμένους πάντα θήρατρα καὶ δίκτυα διαφυγεῖν, ἃ τῷ διαβόλῳ κατ' ἀνδρῶν μεμηχάνηται, πολλοὺς φυγεῖν ἢ δελεάζειν μεμελετηκότι τοὺς μὴ πρὸ τῆς ἡδίαν τὸ συμφέρον αἱρουμένους. Ἢ τὰ παρόντα τῶν μελλόντων ἀσφαλέστερα λογιζομένους, εἴδ' ἄρα καὶ παρὰ τισι νικήσει τὰ χείρω· ἀποστρέψαι δ' ὁ Θεὸς τοῦ λόγου τὴν πεῖραν, πρὸς μὲν τὸ ψεῦδος τῶν πολλῶν συμπνεόντων, πρὸς δὲ τὴν ἀλήθειαν διϊσταμένων τῶν τ' ἀρεσκόντων τῷ Θεῷ καὶ κοινῇ συμφερόντων τὴν πρὸς τὸ παρὸν ἀσφάλειαν καὶ δόξαν περὶ πλείονος ποιουμένων. Τοὺς γοῦν ἑπομένους ἀσάλευτον καὶ παγίαν διαφυλάξαι τῷ παραδεδωκότι τὴν πίστιν, προσμένοντας τὸ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ κριτήριον, οὗ τῦφος μὲν καὶ δόξα καὶ ψεῦδος πρόρριζος ἠφάνισται. Γυμνοὶ δὲ πάσης ἀρχῆς ἢ θεραπείας, ἢ κολακείας οἱ κρινόμενοι· πολυχρεία δὲ καὶ πλοῦτος ἀσθενὴς πρὸς δυσώπησιν, κἂν λίαν παρ' ἀνθρώποις εὐδόκιμος. ἀνδρῶν γὰρ ἐν δόξῃ πλῆθος ἑνὸς πένητος εὐσεβοῦς οὐκ ἀντάξιον εἰς παραίτησιν παρ' ἀληθείᾳ δοκιμαζούσῃ· συναγωνιζομένης μὲν εὐσεβείας κατὰ δικαίαν ἀμοιβὴν τῶν νῦν δι' αὐτὴν καὶ τὸ θανεῖν κέρδος ἡγουμένων, ἀποδι-

Iſtis verò omnibus clarè ac latiùs alibi à nobis demonſtratis, nunc verò vobis breviter propoſitis, & vos præſentes & omnes nobis eorundem ſacrorum ſocietate conjunctos, exoratos velim, neque vituperium hominum timentes, nec fallaciis ſeductos, aut adulationibus deflexos, ſecundùm verum juſtumque judicium calculum hiſce dictis apponere; præponderante ſcilicet apud omnes meliori causâ; rationemque præjudiciis præponentes, cunctas effugere inſidias & retia, quæ humano generi fabricatur Diabolus, multos fugare vel ineſcare cupiens, qui utile jucundo non anteponunt, vel præſentia futuris certiora eſſe putant. Siquidem pejora quod avertat Deus, nonnullis potiora videantur, multis in mendacii partes conſpirantibus, & veritati repugnantibus quicunq; præſentem ſecuritatem ac gloriam rebus Deo gratis & verè utilibus majoris æſtimant. Mei igitur ſequaces firmam & immotam Chriſto illam olim tradenti fidem conſervare velim, Servatoris noſtri Chriſti expectantes judicium, à quo pompa inanis, & gloria, & mendacium funditùs removetur; nudiq; aſtant judicandi omni imperio, & famulitio, & adulatione privati; aſtutia verò & divitiæ ad judicem flectendum necquicquam valent, utcunque apud homines multùm poſſint. Quòd ſi veritas enim locum habet, ne multitudo quidem illuſtrium virorum uni pauperi pio in judicando æquari debet. Cæterùm religio ſecundùm juſtam retributionem ab illorum ſtat partibus qui mortem pro

SÆC. IV. ab An. CCC.

pro illâ nunc oppetere lucrum æſtimant; Chriſtus autem certaminum præmia & olim & nunc diſtribuit, pro veritate quidem laborantibus veram libertatem & regnum cœlorum, illam verò præ ſtultitiâ flocciſacientibus pœnas ineluctabiles. Et iſta quidem vobis utrinque dicantur, in meliorem verò partem cadat exitus.

δόντος δὲ τὰ τῶν ἀγώνων ἆθλα τοῦ πάλαι καὶ νῦν ἀθλοθετοῦντος Χριστοῦ, τοῖς μὲν ὑπὲρ ἀληθείας πονήσασι τὴν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν, καὶ βασιλείαν οὐρανῶν. Τοῖς δὲ διὰ κακόνοιαν ταύτην ἀτιμώσασι τιμωρίας ἀπαραιτήτους. Ταῦτ' εἰρήσθω μὲν ἀμφότερα πρὸς ὑμᾶς, ἐκβαίη δὲ πρὸς τὴν βελτίω μοῖραν τὸ τέλος.

Eunomii confeſſio fidei, Apologiæ ſuæ calci ſubjecta.

Unus eſt Deus ingenitus & principio carens, qui neque aliquid ante ſeipſum exiſtens habet, (nihil enim ante ingenitum exiſtere poteſt) neque ipſi coexiſtens (unicus enim & ſolus Deus ingenitus eſt) neque in ſeipſo exiſtens (ſimplex enim & incompoſitus eſt Deus;) cum verò unus, & ſolus, & idem, ſemper exiſtat; omnium rerum eſt Deus & creator & conditor, primùm quidem & præcipuè unigeniti *Filii*, propriè verò omnium per ipſum conditorum. Filium enim ſolum, ante omnia omnemque creaturam, potentiâ ſuâ atque operatione genuit, & creavit, & fecit; nil quidem ſubſtantiæ propriæ genito communicans (immortalis enim & impartibilis, & indiviſibilis eſt Deus; immortale autem quid ſubſtantiam propriam alteri nequaquam communicat) neque aliam ſui ſimilem producens. Solus enim ipſe eſt ingenitus; ſecundum ingenitam autem illius ſubſtantiam alium generari eſt impoſſibile. Neque igitur ſubſtantiâ ſuâ *in generando Filium* uſus eſt, ſed voluntate ſolâ; neque ſecundùm ſui ipſius ſubſtantiam, ſed qualem voluit, generavit. *Quo facto*, per ipſum primum quidem omnium ac majus omnibus. Spiritum ſanctum fecit, propriâ quidem potentiâ & juſſu, operatione tamen & poteſtate Filii. Poſt Spiritum ſanctum reliqua omnia, tam in cœlis quàm in terris, viſibilia & inviſibilia, corporea & incorporea, per Filium creavit. Unus enim eſt Deus, à quo ſunt omnia (ut Apoſtoli verbis utar) & unus Dominus Ieſus Chriſtus, per quem ſunt omnia. Unus igitur eſt Deus ingenitus, increatus, non factus; unuſque Dominus Ieſus Chriſtus Dei Filius, genitum ingeniti, non tamen tanquam unum ex genitis, creatura increati, non tamen tanquam una ex creaturis, factum non facti, non tamen tanquam unum ex factis. Sicut habet S. Scriptura, Dominus creavit me principium viarum ſuarum, ante ſæculum

Εἷς ἐστι Θεὸς ἀγέννητος καὶ ἄναρχος, οὔτε πρὸ ἑαυτοῦ ἔχων τινὰ ὄντα, οὐδὲν γὰρ πρὸ τοῦ ἀγεννήτου εἶναι δύναται, οὔτε σὺν αὐτῷ, εἷς γὰρ καὶ μόνος Θεὸς ὁ ἀγέννητος, οὔτε ἐν αὐτῷ ἁπλοῦς γὰρ καὶ ἀσύνθετος. Εἷς δ' ὢν, καὶ μόνος ὢν, καὶ ἀεὶ ὁ αὐτὸς ὢν πάντων ἐστὶ Θεὸς καὶ κτίστης, καὶ δημιουργὸς, πρώτως μὲν καὶ ἐξαιρέτως τοῦ μονογενοῦς, ἰδίως δὲ τῶν δι' αὐτοῦ γενομένων· τὸν μὲν γὰρ υἱὸν πρὸ πάντων καὶ πρὸ πάσης κτίσεως μόνον τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐγέννησέ τε καὶ ἔκτισε, καὶ ἐποίησεν, οὐδὲν τῆς ἑαυτοῦ ὑποστάσεως μεταδοὺς τῷ γεννηθέντι· ἄφθαρτος γὰρ καὶ ἀδιαίρετος, καὶ ἀμέριστος ὁ Θεὸς, ὁ δ' ἄφθαρτος τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας οὐ μεταδίδωσιν, οὔτε καθ' ἑαυτὸν ἄλλον ὑφιστάμενος. Μόνος γὰρ αὐτὸς ἀγέννητος, κατὰ δὲ τὴν ἀγέννητον οὐσίαν γεννηθῆναι ἀδύνατον. Οὔτε οὖν τῇ ἑαυτοῦ οὐσίᾳ ἀπεχρήσατο ἀλλὰ τῇ βουλήσει μόνῃ, οὔτε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν, ἀλλ' ὃν ἐβουλήθη ἐγέννησε. Καὶ διὰ τούτου πρῶτον μὲν πάντων καὶ μεῖζον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐποίησεν, ἐξουσίᾳ μὲν ἰδίᾳ καὶ προστάγματι, ἐνεργείᾳ δὲ καὶ δυνάμει τοῦ υἱοῦ, μετὰ δὲ τοῦτο τὰ λοιπὰ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὁρατά τε καὶ ἀόρατα, καὶ σωματά τε καὶ ἀσώματα, διὰ τοῦ υἱοῦ ἐποίησεν. Εἷς γὰρ Θεὸς, ἐξ οὗ τὰ πάντα κατὰ τὸν ἀπόστολον, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα. εἷς οὖν Θεὸς ἀγέννητος, ἄκτιστος, ἀποίητος, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, γέννημα τοῦ ἀγεννήτου, οὐχ ὡς ἓν τῶν γεννημάτων, κτίσμα τοῦ ἀκτίστου, οὐχ ὡς ἓν τῶν κτισμάτων, ποίημα τοῦ ποιητοῦ [lege ἀποιήτου] οὐχ ὡς ἓν τῶν ποιημάτων. Καθὼς εἴρηται ὑπὸ τῆς ἁγίας γραφῆς, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με,

πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με. Καὶ ἓν σύνταγμα ἅγιον, πρῶτον καὶ μεῖζον πάντων τῶν τοῦ μονογενοῦς ἔργων, προστάγματί μεν τοῦ πατρὸς, ἐνεργείᾳ δὲ καὶ δυνάμει τοῦ υἱοῦ γενόμενον.

lum fundavit me; ante omnes colles genuit me. Unus eſt pariter Spiritus Sanctus, primum & maximum ex omnibus unigeniti *Filii* operibus, juſſu quidem Patris, operatione autem & poteſtate Filii productus.

Defenſio Apologiæ ſuæ adversùs Baſilium libros III. complexa; cui elaborandæ multas annorum Olympiadas ædiculæ incluſus inſumpſit, vivente tamen Baſilio prudens ſuppreſſit, poſt mortem ejus demum editam. Hujus libri pariter ac Apologiæ Fragmenta hinc inde apud Epiphanium, Baſilium & Nyſſenum libris contra Eunomium reperiri poterunt.

MELETIUS, gente Armenus, civitate Melitinenſis, primò in locum 360.
Euſtathii Sebaſteæ Armenorum Antiſtitis à Synodo Gangrenſi depoſiti ſubrogatus eſt. Verùm tumultuante plebe, mox Beræam ſeceſſit; ibique privatus degit. Quod verò illùc eum tranſlatum ſcribit Socrates *, in eo hallucinatus videtur. Anno ccclix. in Synodo Seleucienſi formulæ Acacianæ ſubſcripſit; ſequenti cùm thronum Conſtantinopolitanum occupaverat Eudoxius, vacante eo modo ſede Antiochenâ, Beræâ accitus, communi tum Catholicorum, tum Arianorum ſuffragio Epiſcopus electus eſt: quod ut firmius fieret, conditum eſt decretum cunctorumque ſubſcriptionibus munitum; quod tanquam commune pactum Euſebio Epiſcopo Samoſatenſi ſervandum tradiderunt, ipſomet etiam Conſtantio datis ad Meletium literis conſentiente. Certè utraque pars hominem veluti ſuæ opinionis participem ſibi vindicavit. Philoſtorgius * equidem ſcribere non dubitavit Meletium quò ſe ad Imperatoris arbitrium accommodaret, τὸ ἑτερούσιον ſimulâſſe, & Occidentalium Tomo (i. e.) Ariminenſi formulæ ſubſcripſiſſe. Antiochiam intranti omnes Epiſcopi cæterique Cleri ordines unà cum plebe confertâ obviàm ei occurrerunt. Urbem ingreſſum hortatus eſt Imperator, ut de vexatiſſimo illo Solomonis loco, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, in Eccleſiâ verba faceret à notariis excipienda, idem & aliis Epiſcopis munus obituris. Cùm concionandi partes impleſſent Georgius Laodicenus, & Acacius Cæſareenſis: tertio demum loco ſurrexit Meletius, & quænam eſſet rectæ Theologiæ regula, demonſtravit. Quod cùm ingenti plebis applauſu exceptum eſſet, cunctique orarent, ut doctrinæ ejuſce compendium ipſis traderet, oſtenſis tribus digitis, ac deinde duobus compreſſis unoque ut erat, relicto, memorabilem hanc protulit ſententiam. *Τρία τὰ νοούμενα, ὡς ἑνὶ δὲ διαλεγόμεθα, Tria ſunt quæ intelliguntur, ſed tanquam unum alloquimur.* Ob hæc exardeſcente Imperatore in Patriam Urbem mox relegatur, Arianis ipſi perjurii crimen objicientibus; nec deerant, qui Sabelliani Dogmatis accuſarent. Sub Juliano ſedi ſuæ redditur; & flagrante adhuc Schiſmate Antiocheno, cum plebe ſui ſequace in Pellæâ (i. e.) Vetere Urbe divina myſteria celebravit. Joviano Antiochiæ agenti Fidei libellum unà cum aliis Epiſcopis primus obtulit. Sub Valente iterum relegatur, poſtea à Gratiano reſtitutus. Anno ccclxxxi. Conſtantinopolim ad Concilium generale celebrandum profectum honorificè excepit Theodoſius Imp. ac primo ſtatim intuitu agnovit, utpote quem cùm primò Imperii Romani gubernacula ſuſcepiſſet, Imperiali chlamyde ipſum induentem, & coronam regiam capiti imponentem in ſomniis vidiſſet; ejuſque oculos, caput, & dextram, quæ ſe coronaverat, deoſculatus eſt. Sedente adhuc Synodo, venerandus ſenex diem ſuum obiit: Gregorio Nyſſeno funebrem in laudem illius orationem coram Synodo habente. Cadaver Antiochiam deportatum eſt; jubente Imperatore, ut non obſtante Romanorum more intra urbes, dum in viâ eſſet, reciperetur; adeoque Pſalmorum cantibus per ſingula loca alternatim exceptum, honorificè Antiochiam uſque deductum eſt, & juxta loculum Babylæ Martyris depoſitum.

* L. 2. c. 44.

* L. 5. c. 1.

Vid. Theodorit. l. 2. c. 31.

Extat

SÆC. IV. ab An. CCC. Extat inſignis ille, quem Antiochiæ habuit, *Sermo*, apud Epiphanium Hæreſ. 73. Num. 29, 30, 31, 32, 33, 34.

360. AQUILIUS SEVERUS, Scriptor obſcurus & penè ignotus,
* De Script. c. 111. cujus notitiam uni Hieronymo * debemus; gente erat Hiſpanus, ex genere illius Severi, ad quem duos Epiſtolarum libros olim Lactantius dedit. Vixit anno ccclx. & imperante Valentiniano fatis conceſſit. Scripſit tam proſâ quàm verſibus Ὀδοιπορικὸν, cui Καταστροφῆς ſive Πείρας titulum fecit; in quo totius vitæ ſuæ ſtatum depinxit. N E.

360. AUDENTIUS, Autor haud minùs obſcurus, & ipſe etiam gente
* De Script. cap. 14. Hiſpanus; cujus ſolus, quod ſciam, meminit Gennadius *, dignitate erat Epiſcopus alicujus in Hiſpaniâ urbis, fide Catholicus. Vixiſſe videtur circa an. ccclx. Scripſit *adverſùs Manichæos, Sabellianos & Arianos*, maximè verò *contra Photinianos, librum* quem *De Fide adverſùs omnes Hæreticos* inſcripſit; in quo oſtendit Filium Patri coæternum fuiſſe, nec tunc demum exiſtere cœpiſſe, cum de B. Mariâ Virgine conceptus ac natus eſt. N E.

360. ZENO, Epiſcopus Veronenſis, quem alii Martyrem faciunt, & circa an. cclx. paſſum eſſe volunt: ſed nullâ ratione, nullâ authoritate fulti. Probabile eſt claruiſſe eum circa an. ccclx. aliquot ante D. Ambroſium annis, & fuiſſe Syagrii Veronenſis Epiſcopi deceſſorem. Meminit illius ipſe Ambroſius Epiſtolâ LXIV. Et in hâc quidem ſententiâ eſſe videntur recentiorum do-
* Differt. de Script. Tom. ii. p. 509. ctiſſimi; quorum argumenta hâc de re collegit. Phil. Labbæus *. Extant ſub ejus nomine *Sermones* XC. de plurimis S. Scripturæ locis & rerum divinarum argumentis, partim ex S. Baſilio, partim ex Hilario, aliiſque deſumpti. Nec de iis unquam vel leviſſima mentio habita eſt, antequam eos primus ediderit Guarinus Orator Veronenſis. Prodierunt *Venetiis* 1508. deinde *Veronæ* 1586. 4°. demum in Bibliothec. Patr. Tom. III.

362. APOLLINARIUS Senior, Alexandriâ oriundus, arte Gramma-
Sozom. l. 6. c. 25. Socrat. l. 2. c. 46. ticus, quam docuit primùm Beryti in Phœniciâ, deinde Laodiceæ in Syriâ, ejuſdem Eccleſiæ Presbyter factus; ductâque ibi uxore, filium ex eâ ſuſcepit ſibi cognominem, Hereſeωs Apollinarianæ conditorem, de quo ſuo loco. Arctiſſimam cum Epiphanio, nobili Sophiſtâ, ſed homine Gentili, amicitiam coluit; cujus Auditorium, etiam dum profana poemata recitaret, frequentavit. Ob id à Theodoto Epiſcopo Laodiceno admonitus, cùm non abſtineret; publicè convictus, & unà cum filio ejuſdem criminis reo Eccleſiâ ejectus eſt: verùm pœnitentiam agentes Theodotus eos denuò ſuſcepit. Claruit circa an. ccclxii. quo regnante Juliano & Chriſtianis Gentilium libros interdicente, ipſe ne Græcanicæ locutionis forma Chriſtianis nova & inaudita relinquerentur, plures ad Veterum imitationem libros compoſuit. Artem
* L. 3. c. 16. Grammaticam χριστιανικῷ τύπῳ, inquit Socrates *, digeſſit. Libros Moſis, Homerum imitatus, Heroico carmine interpretatus eſt: immò ſi rem rectè
* L. 5. c. 18. narrat Sozomenus *, totam Hebræorum antiquitatem uſque ad regnum Saulis eodem verſûs genere conſcripſit; & univerſum opus in quatuor & viginti partes diſtribuens ſingulis libris ex Græci Alphabeti literis ordine recenſitis cognomentum indidit. Alios præterea Veteris Inſtrumenti libros hiſtoricos partim dactylico carmine expreſſit, partim ad formam Tragœdiæ perſonis adhibitis elaboravit. Deſumptis enim è S. Scripturâ argumentis, ſcripſit Comœdias inſtar Fabularum Menandri; Euripidis quoque Tragœdias, & Pindari lyram imitatus eſt: adeò ut brevi tempore, inquit Sozomenus, lucubrationes compoſuit & numero & præſtantiâ æquales iis, quæ apud Græcos in eo genere celebres exſtitere; ſeu genium, ſeu dictionem, ſeu formam, ſeu diſpoſitionem operis ſpectes. Verùm hæc omnia dudum perierunt. Hujus an filii ſit *Metaphraſis Pſalmorum*, quæ extat hodie tum in Appendice ad Bibliothec. Patr. *Pariſ.* 1624. tum ſeorſim edita Gr. *Pariſ.* 1580. 8°. Gr. Lat. *Heidelbergæ* 1596. nondum ſatis certò liquet. Juniori Apollinario vulgò tribui

ſolet

Digitized by Google

ſolet; quam tamen Patri rectiùs meo judicio aſcribit Gerardus Voſſius *, qui tamen alibi † eum cum Juniore confundere videtur. Certè duos hoſce Apollinares nec Veteres nec Recentiores ſatis accuratè diſtinguunt, ut in his labi proclivius ſit. Huic item Apollinari aſcriberem ego Tragœdiam quæ *Chriſtus Patiens* dicitur; & ſub Gregorii Nazianzeni nomine inter ejus Opera excudi ſolet. SÆC. IV. ab An. CCC. * De Hiſtor. Græc. l. 2. c. 18. † De Poet. Græc. c. 9.

DIONYSIUS, qui *Areopagitæ* nomen ſplendidè mentitur, hoc circiter tempore ſcripſiſſe videtur. Spuria prorſus eſſe quæ ſub ejus nomine circumferuntur Opera multi multis jamdudum demonſtrârunt, & noviſſimè poſt alios plurimis invictiſque argumentis Doctiſſimus Dallæus libro de Scriptis Dionyſii Areopagitæ, *Genevæ* 1666. Adeò ut mirari liceat in hâc luce meridianâ poſt tot argumenta ipſo ſole clariora, poſt tam manifeſta falſitatis indicia reperiri etiam hodie aliquos, Natalem Alexandrum, Emanuelem Schelſtratenum, &c. qui ſcripta hæc velut Dionyſii Athenienſis genuina propugnare ſatagant. Quâ de causâ liceat mihi eruditiſſimi Caſauboni cenſuram apponere (quæ in exemplari Operum Dionyſii in Sereniſſimi Regis noſtri Bibliothecâ aſſervato manu ejus ſcripta legitur;) *Auctor*, inquit, *eſt ſanè lectu digniſſimus, & qui Pontificiorum cauſam apertè in multis jugulat. Hunc autem fuiſſe Apoſtolorum æqualem ſtupor eſt credere; furor eſt velle alios perſuadere. Aſinos eſſe oportet, qui hoc ſibi ſinent perſuaderi.* De ætate quâ vixerit Impoſtor, omnes non idem ſentiunt. Dallæus & cum eo alii illum ad Sexti Sæculi initium circa an. ccccxx. rejiciunt. Cl. Pearſonus †, qui Dallæi hâc de re ſententiam pluribus refellit, ad poſtrema Euſebii Cæſarienſis tempora illum refert. Huic ego proximè accedo, & circa hoc tempus vixiſſe autumo. Nec minor de ipſo Autore quàm de ætate apud Eruditos controverſia. Inter omnes omnium hâc de re opiniones primas tenet, quæ etiam ante S. Maximi ætatem obtinuit, horum librorum Authorem fuiſſe Apollinarium Antiſtitem Laodicenum: & in hâc quidem ſententiâ me diu fuiſſe fateor. Verùm re meliùs perpensâ, Eruditis diſquirendum relinquo, annon Apollinario Patri potiùs quàm Filio Areopagitica ſint tribuenda. Certè Filium ut in aliis fidei capitibus Hæreticum, ita inter Millennii propugnatores recenſent Veteres: qui tamen Error, ut notavit olim S. Maximus *, in his libris liquidò damnatur. Pater verò in fide ſanus erat; nec de illo aliter loquuntur Veteres, niſi quòd Socrates ‖ ſemel eum eâdem cum Filio Hæreſi involvere videtur. Erat, inquit idem Socrates, ἑλληνικῶν λόγων διδάσκαλος, Sozomeno † πρὸς παντοδαπὴν εἴδησιν καὶ λόγων ἰδέας παρεσκευασμένος, & Gentilium ſcholas ſcriptaque adeò impensè coluit, ut hoc nomine ex Eccleſiâ ejiceretur; & cùm Alexandriæ natus eſſet, & in Scholâ Platonicâ, ut videtur, educatus, Platonicæ Philoſophiæ dogmata penitùs imbibit. Hinc ſublimis illa & ſupercœleſtis Theologia de Deo, Nominibus & Perfectionibus divinis, de cœleſti Hierarchiâ, Angelis, &c. quæ in Areopagiticis utramque faciunt paginam. Nec ſanè ovum ovo ſimilius; quàm perplexa & ænigmatica quæ in his libris traditur doctrina ſimilis eſt myſticæ iſti Theologiæ, quàm circa hæc præſertim tempora Recentioris Scholæ Platonici Porphyrius, Plotinus, Jamblichus, & poſtea Proclus, aliique diſcipulis ſuis tradiderunt. Hinc tantam inter hunc Dionyſium & Scholæ Platonicæ Proceres, præcipue Proclum, tam in notionibus quam in ipſis etiam dictionibus affinitatem notavit † Suidas ut ſuſpicatus ſit (quod in eo qui genuinum eſſe Areopagitam credidit minime mirandum eſt) vetuſtiores Philoſophos Athenienſes Dionyſii opera ſuffuratos ſibi vendicaſſe, ſuppreſſo ejus nomine, ut ipſi autores eorum eſſe viderentur. Deinde Poeticum hominis ingenium ad affectatum, inflatum & turgidum illud dicendi genus, inanem & futilem grandiloquentiam apprime conducebat: & hanc dicendi facultatem pro arte quâ pollebat Grammaticâ optimè variare novit. Denique quid mirum, ſi Chriſtianam Theologiam ad Platonicæ ideam formaret, qui artem Grammaticam ad Chriſtianæ religionis formam compoſuit; qui Hebræorum antiquitatem uſque ad regnum Saulis verſu Heroico, Homerum imitatus, conſcripſit; & reliquam Veteris Teſtamenti Hiſtoriam

362.
† Vindic. par. 1. c. 10. in fine.
* Schol. in S. Dionyſ. lib. de Eccl. Hierarch. c. 7.
‖ L. 2. c. 46.
† L. 5. c. 18.
† In voce Dionyſ. p. 745.

SÆC. IV. ab An. CCC.

riam ad formam Comœdiarum, inſtar Fabularum Menandri, Tragœdiarum, inſtar Euripidis, perſonis adhibitis elaboravit? Nec deerant ex Apollinarii præſertim Junioris Scholâ, qui ſcripta ſub alienis nominibus fingere, nempe Gregorii Thaumaturgi, Athanaſii & Julii Romani, & in publicum venditare ſoliti ſunt: de quo pluribus agit Leontius libro de Sectis, Act. 8. p. 527. Et hoc quidem omnium Sæculorum multis in more fuit; nec celebrius nomen affingi poterat, quàm Dionyſii Areopagitæ, D. Pauli diſcipuli, primi Athenarum Epiſcopi, & qui per plures annos Alexandriæ ſtudiis inclaruerat. De hâc quam nunc proponimus conjecturâ liberum ſit aliorum judicium: de hâc enim re nihil ſtatuo. Poſtquam hæc diu apud me delituiſſent, neque tamen mihimet in meâ conjecturâ admodum ſatisfacerem, conſului per literas Cl. Dodwellum, quem in hâc noveram eſſe Sententia, nempe Areopagitica ad Gregorii M. tempora eſſe referenda, ab ipſo, ut videtur, certe à Scriptore quodam Latino primum conficta. Objeci diſerta de S. Dionyſio teſtimonia, Gregorio integro pene ſæculo vetuſtiora; Reſcripſit vir eruditus, ulteriori diſquiſitione hanc rem indigere; dubium eſſe, an non Dionyſius quem, in Collatione Conſtantinopoli circa an. Dxxxii. habitâ, pro μίᾳ φύσει citabant Severiani hæretici, alius fuit ab eo cujus opera habemus hodie. Nec contentioſo hoc ſæculo defuiſſe Catholicos, (forſan ipſummet Gregorium qui diu Conſtantinopoli vixerat) qui Dionyſium Catholicum confingerent quem pro μιᾷ ὑποστάσει, aliiſque quibuſdam controverſiis tunc temporis agitatis, Orientalibus opponerent: inde opera hæc in Romanæ Eccleſiæ ſcriniis repoſita, & à Gregorio Papa primum diſertè producta. Addit idem Vir Cl. lib. de Sacerdot. Laicor. c. 8. §. 3. p. 389. non parum lucis huic rei accedere ex Epiſtola Anaſtaſii Bibliothecarii, Maximi & Johannis Scythopolitani Scholiis præfixa. Suſpicionem exinde augeri, quod Areopagita Romanorum potius quam Græcorum mores (notante id olim ipſo Maximo) enarrârit; quod quidem ab homine Græco, Gente nimirum pariter ac linguâ, fieri, ægrè admodum probabile eſt. Monuit proinde ut hanc rem diligentius excuterem; paruiſſem lubens pro tenui facultate meâ, ſed cum diuturniorem moram haud ferrent operæ typographicæ, neque librorum evolvendorum tædium amplius devorare poſſent dolentes oculi, hæc ſolummodo lectorem monuiſſe ſatis impræſentiarum duximus. Interim non poſſum non animadvertere, Ephræmium Antiochenum qui Patriarcha factus eſt an. Dxxvi. & ſcripſit forſan ante collationem cum Severianis habitam, certe hoc circiter tempore Dionyſium Areopagitam pro μιᾷ in Chriſto ὑποστάσει & naturarum unione, alio prorſus ſenſu, quam quo illum proferebant Severiani, teſtem adhibuiſſe. Quicquid ſit; extant ſub hujus Pſeudo-Dionyſii nomine

Vide quæ infra ex Clar. Uſſerio annotabimus.

De Cæleſti Hierarchiâ.
De Divinis Nominibus.
De Eccleſiaſticâ Hierarchiâ.
De Myſticâ Theologiâ.
Epiſtolæ ad Caium IV.
Epiſtola ad Dorotheum.
Epiſtola ad Soſipatrum.
Epiſtola ad Polycarpum.
Epiſtola ad Demophilum.
Epiſtola ad Titum.
Epiſtola ad Joannem Evangeliſtam.
Epiſtola ad Apollophanem. Habetur Latinè ſolùm ex Hilduini verſione.

OPERA

Digitized by Google

OPERA DEPERDITA.

THeologia Symbolica*, cujus meminit ipſe Pſeudo-Dionyſius lib. de Cœleſt. Hierarch. cap. 15. §. 6. & alibi.

De Animâ Tractatus, lib. de Divin. Nom. cap. 4. §. 2. memoratus.

Hypotypoſes ſive Informationes Theologicæ, vid. de Divin. Nom. cap. 1, & 2.

De Hymnis divinis, vid. lib. de Cœleſt. Hierarch. cap. 7.

De juſto & divino Judicio, vid. de Divin. Nom. cap. 4.

De iis quæ intelligentiâ & ſenſu percipiuntur, vid. lib. de Eccl. Hier. cap. 1, & 2.

Prodierunt Dionyſii Opera Lat. unà cum Dionyſii Carthuſiani Commentariis *Colon.* 1536. ex verſione Joannis Scoti, Joannis Sarraceni (claruit is circa an. 1170.) & Thomæ Vercellenſis. Græcè *Baſil.* 1539. *Venet.* 1558. *Pariſ.* 1562. 8°. cum Maximi & Pachymeri Scholiis, Latinè (per Perionium) ib. 1566. cum Scholiis F. Dahy. ib. 1569. 8°. Græcè & Lat. *Pariſ.* 1615. fol. *Antverp.* 1634. II. vol. in fol. Vitæ Dionyſianæ Scriptoribus & pluribus Halloixii, Delrii, Lanſſelii, & Corderii diſſertationibus aucta: denique *Pariſ.* 1644. II. vol. fol. Acceſſit huic Editioni Clariſſimi & nobiliſſimi viri Joannis Chaumont Defenſio Areopagitæ.

Quò verò Pſeudo-Dionyſii ſcriptis lux major affundatur: viſum eſt nonnulla ex Cl. Uſſerii *Bibliothecâ Theol.* MS. p. 559. excerpta ſubjicere. Sic igitur ille, poſtquam ſententiam de Apollinari: autore pluribus propugnâſſet, infit.

" Quùm primùm in lucem prodierunt Dionyſio Areop. Scripta attributa: " (quorum inter primos meminit Joannes Philoponus) quòd multâ laborarent " obſcuritate; Scholiis illa ſub ſexti Sæculi initia, illuſtranda cenſuit Joannes " Scythopolita: in quorum prœmio agnoſcit tamen, quòd παλαιοί τινες (ſic " enim loquitur) λοιδορεῖν εἰς ἀλήσεις τὸν θεῖον Διονύσιον. Poſteaque de loco, ubi " conſervata fuerunt hæc ſcripta, addit. Διάκονός δέ τις Ῥωμαῖος, Πέτρος ὄνομα, " διηγήσατό μοι, πάντα τὰ τοῦ θείου Διονυσίου σώζεσθαι, κατὰ τὴν ἐν Ῥώμῃ τῶν ἱερῶν βιβλιοθήκην " ἀνατεθειμένα. Et ad hæreſes quidem quod attinet, in Collatione anno " Dxxxii. inter Catholicos & Severianos habitâ, cùm Hæretici Dionyſii " Areopagitæ ſcripta pro ſe allegaſſent; à Catholicis de falſitate autoris ex- " ceptionem interpoſitam fuiſſe conſtat: quòd illa neque Cyrillus, neque A- " thanaſius agnoviſſet: & ſatis dubiè de iiſdem poſtea locutus eſt Gregorius " M *, ita inquiens. *Fertur Dionyſius Areopagita, antiquus videlicet & venerabi-* " *lis Pater, dicere; quòd ex minorum angelorum agminibus foràs ad explendum* " *miniſterium vel viſibiliter vel inviſibiliter mittunt.* De Romanâ verò Biblio- " thecâ non negligenda eſt etiam illa Anaſtaſii Bibliothecarii cum Græcorum " ſententiâ conſentiens conjectura in epiſtolâ ad Carolum Calvum anno " Dccclx. exaratâ. Unde ego veram eſſe Græcorum opinionem conjicio, " perhibentium libros ejus à prioribus Hæreticis occultatos; donec longo poſt " tempore ex opuſculis ejus ſolus Codex, qui nunc habetur, eſt Romæ reper- " tus; cæteriſque, adhuc ineditis, nondum inventis, in Græciam aſportatus. " Circa an. Dcxxx. Maximus Monachus ſua in Dionyſium Scholia edidit; " in quibus contra eos diſputat, qui Areopagitæ ſcripta illa abjudicabant, & " Apollinario tribuebant. Circa an. Dcxlix. Martinus I. in Synodo Ro- " manâ contra Hæreticos habitâ Dionyſium Areopagitam citat. Inter alios " libros à Paulo Papâ circa an. Dcclxvii. ad regem Pipinum miſſos, fu- " iſſe Dionyſii Areopagitæ libros Græcè ſcriptos conſtat ex 25â. Pauli epiſto- " lâ à Gretſero editâ. Anno Dclxxx. Agatho P. in Epiſtolâ * ad Imp. " CP. citat locum Dionyſii ex libro divinorum nominum. Anno Dccxciv. " Hadrianus I. in libro de Imag. ad Carolum M. Latinè citat teſtimonia ex " Dionyſii Epiſtolâ ad Joannem Evang. & libro de cœleſti Hierarchiâ. Anno " Dcccxxiv. Dionyſii authenticos libros Græcâ linguâ conſcriptos Oeco-

* Hom. 34. in Evang.

* In 4ª actione VI. Synodi.

Digitized by Google

“ nomus Eccleſiæ CP. & cæteri Legati Michaelis Imp. ad Ludovicum Pium
“ in ipsâ vigiliâ ſolennitatis S. Dionyſii præſentârunt: ut habet Hilduinus,
“ qui tum adfuit, in præfat. Areopagitic. & Sigebertus in Chron. ad an.
“ Dcccxxiv. Inde in Epiſtolâ ad Hilduinum (Dionyſiaci Cœnobii apud
“ Pariſienſes tunc Abbatem) ei mandat Ludovicus Imp. ut Acta Dionyſii
“ tum ex aliis ſcriptis, tum ex libris (inquit) ab eo patrio ſermone conſcriptis,
“ & auctoritatis noſtræ juſſione, ac tuo ſagaci ſtudio, interpretumque ſu-
“ dore in noſtram linguam explicatis conſignaret, & Hilduinus in Reſponſi-
“ one ad eandem. *De notitiâ* (inquit) *librorum quos patrio ſermone conſcripſit, &*
“ *quibus petentibus illos compoſuit, lectio nobis per Dei gratiam, & veſtram ordina-*
“ *tionem, cujus diſpenſatione interpretatos ſcrinia noſtra eos petentibus reſerant, ſa-*
“ *tisfacit.* Unde colligitur, ſi non ab Hilduino ipſo (quò ad annum
“ Dcccxxiv. Baronius inclinat) ſaltem ab aliis, Ludovici Pii juſſu, Di-
“ onyſii libros Latinè fuiſſe verſos. Unde hauſta tranſlatio Epiſtolæ ad A-
“ pollophanem, (quæ in noſtris Græcis non extat) ad Joannem Apoſtolum,
“ & majoris partis Epiſtolæ ad Demophilum, quæ ipſius Hilduini Areopagi-
“ ticis inſerta legitur. Ad an. 1180. Joannes Sarracenus (Joannis noſtri Sa-
“ risberienſis familiaris) ſuam Dionyſii verſionem edidit; Robertus Groſt-
“ head Lincolnienſis Epiſcopus circa an. 1250. Thomas verò, Vercellen-
“ ſis Abbas Commentarios ſuos in Dionyſium ſcripſit circa an. 1242. Hactenus
Uſſerius.

Qui plura de Dionyſii ſcriptis ſcire avet, adeat Cl. Pearſonum Vindic. Ignat. par. 1. cap. 10. de iis fuſè agentem, qui præter Philoponum alios plures quinti ac ſexti ſæculi Scriptores, qui Dionyſii ſcripta laudârunt indicat, viz. Leontium (anno Dxc.) Joannem Neſteutam (anno Dlxxxv.) Ephraemium Patriarcham Antiochenum (anno Dxxvi.) Andream Cæſarienſem (anno D.) Juvenalem Hieroſolymitanum (anno ccccxxxi.) ac denique (uti ipſe contendit) Gregorium Nazianzenum.

362. **T I T U S**, Boſtrorum civitatis in Phœniciâ Epiſcopus, floruit circa an.
Vid. Sozom. l. 5. c. 15. ccclxi. Sequente anno Julianus imperio potitus, cùm Chriſtianam religionem penitus extinguere conaretur; hâc inter alia methodo uſus eſt. Eccleſiarum Antiſtites Clericoſque quavis civitate ejici curavit; quò plebs Paſtoribus deſtituta faciliùs in oblivionem religionis ſuæ prolaberetur: non aliam tamen cauſam publicè prætexens, qu m quòd Clerici diſſentiones in populo excitarent. Hoc fine Boſtrenos hortatus eſt, ut Titum Epiſcopum ſuum denunciante præcone ejicerent. Titus miſſo ſuo & Clericorum ſuorum nomine ad Principem libello, teſtatus eſt Chriſtianos in eâ urbe Gentilibus numero haud inferiores eſſe; quieſcere tamen illos, & nihil ſeditionis meditari. Captatâ hâc opinione, & Titum plebi inviſum reddere cupiens, Boſtrenos
Epiſt. 52. reſcripto (quod inter Juliani Epiſtolas hodie extat) monuit Imperator Titum eſſe ipſorum calumniatorem, eoſque traducere, quòd non ſponte ſuâ ſed ſolo ipſius hortatu ſeditionibus abſtinerent: Plebem proinde incitans, ut illum tanquam hoſtem publicum è civitate ſuâ expellerent. Mortuo Juliano Titus interfuit Synodo Antiochenæ ſub Joviano anno ccclxiii. habitæ, & Libellum fidei Imperatori oblatum ſubſcriptione ſuâ munivit. Obiit ſub Valente circa an. ccclxxi.

Extant Latinè, interprete Turriano, *Libri* III. *contra Manichæos*; quorum
* De Script. c. 102. Hieronymus * meminit, & quos Hen. Caniſius in Lection. Antiq. Tom. v. primus publicavit, exinde Bibliothec. Patr. Tom iv. inſertos. Fragmentum ex libro primo repræſentat Photius Cod. 232. Extat etiam Gr. Lat. ſub Titi Boſtrenſis nomine

Oratio ſive Homilia in *Ramos Palmarum* apud Combef. Auctuar. Nov. Tom. I. p. 635. Cujuſnam Titi Boſtrenſis ſit, non conſtat. Noſtri certè non eſt. Habetur adhuc ſub Titi noſtri nomine Tom. ii. Biblioth. Patr. (quam Gr. & Lat. edidit Fronto Ducæus.) *Expoſitio in Evangelium Lucæ*, ſed Aucto-

Digitized by Google

Auctorem noſtro recentiorem eſſe neceſſe eſt: cùm ab eo Gregorius Nazianzenus, Nyſſenus, Chryſoſtomus, Iſidorus Peleuſiota, & Cyrillus Alexandrinus ſæpenumerò laudentur. In his Commentariis citat Auctor Expoſitionem ſuam in Matthæum, quæ an edita ſit, me planè latet. Interim monendus eſt Lector, in Catenâ Græcorum Patrum in Lucam, quam in lucem emiſit Balthazar Corderius, extare plura Titi Boſtrenſis Fragmenta partim ex Commentario in Lucam, partim ex aliis ejus Operibus quæ non extant. Horum Fragmentorum indiculum exhibet idem Corderius in indice Patrum, quem Catenæ ſuæ præmiſit. SÆC. IV. ab An. CCC.

FABIUS MARIUS VICTORINUS, V. C. natione Afer, profeſſione Rhetor, religione ad ſenectutem uſque Gentilis. Imperante Conſtantio per multos annos Romæ Rhetoricam docuit: è cujus Scholâ plurimi non modò docti, ſed & nobiles & Senatorii ordinis viri prodierunt. Tantâ eloquentiæ laude clarus, ut ſtatuam in Foro Romano ſibi poni meruerit. Tandem extremâ Senectute Chriſti fidem profiteri cœpit, ſed timidè primum & ſub velo. Urgente enim eum Simpliciano, cui ſecretum crediderat, ut palam id faceret, nec ſe illum inter Chriſtianos recenſurum dicente, niſi in Eccleſiâ Chriſti ipſum viderit; irriſit Victorinus; *Ergo*, inquit, *parietes faciunt Chriſtianos.* Suppuduit demum vanitatis, & Simpliciano dixit; *Eamus in eccleſiam, Chriſtianus fieri volo.* Imbutus denique Chriſtianæ fidei elementis per baptiſmum regeneratur, mirante Româ, gaudente Eccleſiâ; ſuperbi videbant & iraſcebantur, dentibus ſuis ſtridebant & tabeſcebant: ut Auguſtini * hâc de re verbis utar. Cumque Presbyteri verecundiæ ipſius conſulentes ejus arbitrio permiſiſſent, ut ſolennem fidei confeſſionem quæ de loco eminentiori fieri ſolebat, ſecretiùs redderet; renuit & in conſpectu totius Eccleſiæ pronunciare voluit, plaudente toto adſtantium choro & Victorini nomen reſonante. Anno ccclxii. cùm lege latâ Julianus vetuit, ne Chriſtiani Oratoriam Gentiliumque literas docerent; cathedræ ſuæ lætus renunciavit, loquacem ſcholam, inquit Auguſtinus, deſerere malens, quàm verbum tuum [Domine]. Obiiſſe videtur circa an. ccclxx. aut paucos ſaltem annos ſupervixiſſe. 362. Vid. Auguſtin. Confeſſ. l. 8 c. 2. * Ibid. c. 5.

Multos Platonicorum libros Gentilis adhuc in Latinam Linguam tranſtulit: ſed Verſiones dudum interciderunt. Præter *Commentarios* in *Ciceronis Rhetoricam*, *Verſionem Iſagoges Porphyrianæ*, *De quinque vocibus*, de *Enunciatione literarum*, & *ratione carminum Libres tres* ſæpiùs editos: extant Bibliothec. Patr. Tom. iv. p. 253. 294. ab eo jam Chriſtiano ſcripti,

De *Sanctiſſimâ Trinitate adversùs Arianos* libri iv. de quibus hæc Hieronymus‖ *Scripſit adversùs Arium more dialectico libros valdè obſcuros, qui niſi ab eruditis non intelliguntur.* ‖ De Script. c. 101.

Ad *Juſtinum Manichæum* contra duo principia Manichæorum.

De *Principio diei, Cœperitne à veſperâ an à matutino.* Hoſce duos libellos primus protraxit in lucem Jacobus Sirmondus inter Opuſcula Dogmatica Veterum *Pariſ.* 1630. 8°.

De *Generatione Verbi divini adversùs Candidum Arianum.*

De Homouſio recipiendo Hymni tres.

Carmen *de ſeptem Maccabæis.*

Commentarii *in aliquot D. Pauli Epiſtolas*, qui adhuc MSS. deliteſcunt in Bibliothecâ Monaſterii Herevallenſis in Galliâ (vid. Sirmond. Præfat. in Opuſcul. Dogmat. Vet.) De iis ita Hieronymus *; *Occupatus ille eruditione ſæcularium literarum Scripturas omnino ſanctas ignoravit: & nemo poſſit quamvis eloquens de eo bene diſputare quod neſciat.* * Procem. in Ep. ad Galat. Tom. ix. p. 158.

Stylus Victorino parùm fœlix, præſertim in Dogmaticis perplexus & ingratus, & qui vix ulla adeò decantatæ eloquentiæ veſtigia retinet. In Commentariis verò ſtylum planiorem & apertiorem eſſe teſtatur, qui legit, Doctiſſimus Sirmondus. Denique Opuſcula ejus attentum & oculatum Lectorem poſtulant. Cùm in Gentilium enim literarum ſtudio longè majorem vitæ partem tranſegit, nec niſi provectâ jam ætate Chriſtianiſmum amplexus ſit,

non

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. non videtur ubique fidei dogmata ſatis accuratè percepiſſe, ſaltem non ſatis fœliciter expreſſiſſe.

364. CANDIDUS, ſectâ Arianus (nec de illo quicquam amplius mihi hactenus compertum) clar. circa an. ccclxiv. Scripſit *ad Marium Victorinum de Generatione divinâ librum*, qui extat unà cum Victorini confutatione, Zeigleri Commentariis in Geneſin ſubjunctus, *Baſil.* 1548. fol. Habetur etiam *Fragmentum Epiſtolæ* ejus ad Victorinum unà cum Victorini Reſponſione ap. Mabill. Analect. Tom. iv. p. 155.

365. ULPHILAS, ſive Urphilas, ortu Gothus, majoribus Chriſtianis prognatus, qui regnante Gallieno à Barbaris capti ex Sadagolthina Cappadociæ vico originem traxerunt. Poſt mortem Theophili, qui Concilio Nicæno præſens ſubſcripſit, Gothorum factus Epiſcopus primò quidem inter Catholicos militavit; deinde in Arianorum caſtra transfugit. De ætate ejus parùm inter Hiſtoricos convenit. Philoſtorgius * ſub Conſtantino M. diſerte ponit, eumque apud Imperatorem προσκυνούμενον, magnoque in honore habitum eſſe ſcribit: quem tamen Socrates †, Sozomenus ‖, & Theodoritus * rectiùs meo quidem judicio ad Valentis tempora conſtanter referunt, quibus maximè claruit anno circiter ccclxv. Et certè ſuſpicari ſubit Philoſtorgium Ulphilam, quem utpote hominem Arianum mirè deprædicat, idcirco ad Conſtantini ætatem & amicitiam retuliſſe; ut Arianiſmi inter barbaros propagati vetuſtatem eò ſpecioſiùs oſtentaret. Veriſimillima videntur, quæ narrat Sozomenus, Ulphilam ad Conſtantium legatum miſſum Conciliabulo quidem Conſtantinopolitano anno ccclx. imprudenter interfuiſſe, in Catholicorum tamen communione perſeveràſſe; ſecundâ demum ad Valentem legatione fungentem Acacii & Eudoxii fraudibus ſeductum Arianam Hæreſin amplexum eſſe, quam per gentem ſuam propagavit. Ex Gothis non paucos non modò ad manſuetiorem cultum, ſed & ad Chriſtianam religionem traduxit: tantæ apud eos authoritatis, ut verba ejus, teſte Theodorito, pro firmiſſimis legibus haberentur. Primus Literarum Gothicarum inventor exſtitit; & univerſos S. Scripturæ libros in patrium ſermonem tranſtulit: de quo memoratu non indignum notat Philoſtorgius, in Verſione iſtâ Ulphilam Libros Regum (quo in numero Samuelis etiam & Chronicorum Libri continentur) omiſiſſe; eò quòd hi libri res bello geſtas contineant, Gens autem Gothorum φιλοπόλεμος fræno potiùs opus habuerint, quàm calcare, quo ad bellicos impetus incitarentur. Hoc Ulphilæ opus dudum periiſſe videtur, niſi forſan pars ejus ſit, *Gothica illa IV. Evangeliorum verſio*, quam cum Gloſſario & notis Junius & Mareſchallus Gothice & Anglo-Saxonicè ediderunt *Dordrac.* 1665. 4°. de quo ſententiam ſuam ferant harum literarum periti. Certè *Verſio* iſta antiquiſſima eſſe videtur.

* L. 2. c. 5.
† L. 4. c. 33.
‖ L. 6. c. 37.
* L. 4. c. 37.

366. DAMASUS, Antonii cujuſdam filius, gente Hiſpanus, patriâ ex Mantuâ Carpetanus, quem tamen alii Tarraconenſem, alii ex Luſitanis Igeditanum fuiſſe volunt: Eccleſiæ Romanæ ſub Liberio Diaconus, deinde Presbyter, denique Epiſcopus anno ccclxvi. conſtitutus, aliâ interim Factione Urſinum ſive Urſicinum Diaconum Romæ Epiſcopum ordinante. Magnâ utrinque contentione, & multo ſanguine res acta eſt: adeò ut uno die (notante Ammiano †) cxxxvii. cives occiſi ſint. Quinetiam diu in Urſicini partem immani crudelitate Damaſus ſæviebat, ſi vera narrant Fauſtinus & Marcellinus in Præfatione, quam Libello Precum præmiſerunt. Victo demum, fugatoque Urſicino, Damaſus ſedem quietam tenuit. Circa an. ccclxix. habitâ Romæ XC. Epiſcoporum Synodo Auxentium Mediolanenſem & Concilii Ariminenſis acta damnavit, fidemque Nicænam confirmavit. Anno ccclxxiii. aliam Romæ Synodum habuit; cui interfuit Petrus Alexandrinus Epiſcopus; in quâ Apollinarem ejuſque diſcipulum Timotheum ob Hæreſin nuper vulgatam depoſuit; eorumque ſequaces & dogmata anathemate percuſſit. Anno ccclxxxi. Concilii Conſtantinopolitani Patres ad Synodum Romæ congregandam

† L. 27.

Digitized by Google

gandam invitavit; qui tamen anno ſequente miſſis ad eum literis ſeſe excuſârunt. Obiit prope octogenarius exeunte anno ccclxxxiv. apud Viam Ardeatinam in Baſilicâ, quam ipſe condiderat, ſepultus. Elegans in verſibus componendis ingenium illum habuiſſe teſtatur Hieronymus †, qui conjunctiſſimâ ejus conſuetudine utebatur; ab eo viciſſim ſingulari benevolentiâ & familiaritate cultus. SÆC. IV. ab An. CCC.

† De Script. c. 103.

SCRIPTA EJUS GENUINA.

EPiſtola Synodica ad Epiſcopos Illyrici de Concilio Ariminenſi; habetur Gr. Lat. ap. Theod. l. 2. c. 22.

Epiſtola Synodica ad Epiſcopos Orientis contra *Apollinarium*, extat Gr. Lat. ap. Theod. l. 5. c. 10.

Confeſſio fidei Catholicæ ad Paulinum Epiſcopum Antiochenum Theſſalonicæ agentem; eam exhibet Gr. Lat. Theod. l. 5. c. 11.

Epiſtola ad Paulinum Antiochenum de Vitali. Lat.

Epitaphia, Inſcriptiones, Elogia, aliaque Carmina numero XL.

Fragmenta quædam apud Gratianum.

Christiana Poemata quæ apud Claudianum leguntur, Damaſi eſſe non improbabili ſanè conjecturâ conjicit Antonius Delrius ſub finem Conjectur. ad Claudiani Opera.

DESIDERATUR

Liber de Virginitate & proſâ & verſu conſcriptus.

SUPPOSITITIA.

LIber Pontificalis ſeu de Vitis Romanorum Pontificum, Anaſtaſio Bibliothecario vulgò tributus; ejus vero non eſſe teſtantur Codices MSS. Anaſtaſio vetuſtiores; citant illum ſub nomine geſtorum Pontificalium Anaſtaſio antiquiores Walafridus Strabo, Rabanus Maurus, Beda, Legati Agathonis Papæ, qui Pontificatum iniit circa an. Dclxxviii. Priorem hujus operis partem Damaſo noſtro tribuendam eſſe communis eſt ſententia, quod quidem falſiſſimum eſſe, infinitis argumentis, ſi opus eſſet, oſtendi poſſet. Repugnat ſtylus totiuſque operis contextura, Damaſo planè indigna; repugnat altum Hieronymi, qui poſt Damaſi jam mortem opera ejus recenſet, hâc de re ſilentium; ut alia mittam: certe librum Pontificalem qui hodie extat, ex varii Pontificum Romanorum Catalogis pro varia temporum ſorte & interpolatorum ingenio ortum & incrementa ſua accepiſſe certo certius eſt. De his catalogis agunt Bucherius, Labbæus, Heinſchenius, Papebrochius, Schelſtratius, & noviſſime omnium accuratiſſimeque Pearſonus & Dodwellus. Quæ nobis hac de re veriſimillima videntur, in pauca contrahemus: prima hujuſcemodi operis fundamenta poſuit Anonymus qui ſcripſit ſub Alexandro Severo: periit ipſum opuſculum ſolo titulo ſuperſtite, ut ex indice præfationis ad librum de Diviſ. & Generat. Gentium poſt Caniſium à Labbeo editum nov. Biblioth. MSS. Tom. I. p. 309. liquet; ubi hæc habentur verba, *Nomina Epiſcoporum Romæ, & quis quot annis præfuit.* Hunc indiculum expreſſit, & ad ſua uſque tempora perduxit Catalogi autor qui in Liberio deſinit, & ſola Pontificum nomina ſucceſſionem & tempora cum Imperatoribus & Coſſ. concurrentia notat: hunc commentariis ſuis primus inſeruit Cuſpinianus; paulo integriorem Commentario ſuo in Victor. p. 269. Ægidius Bucherius; utinam verò ſincerior ad nos perveniſſet; hunc additamentis aliquot auxit Catalogi conditor qui ſub Juſtiniano vixit, primùm ab Heinſchenio, deinde à Papebrochio editus; hunc catalogum poſtea interpolârunt alii, & non modo Pontificum Romanorum nomina atque tempora, verùm etiam patres eorum, gentem, ſepulturæ loca, ordinationes & decreta, ſediſque vacantis dies addiderunt, atque ita tandem in hanc quam habemus formam excrevit liber Pontificalis.

Denique

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. Denique probabile eſt Anaſtaſium, additis nonnullis totum opus recenſuiſſe, cujus proinde nomen vulgò præfert; & hæc breviter de hujus Libri origine & incrementis ſemel monuiſſe ſat erit.

Ad Hieronymum Epiſtolæ III.
Epiſtola ad Stephanum & Epiſcopos Mauritaniæ.
Epiſtola ad Proſperum & Epiſcopos Numidiæ.
Epiſtola ad Epiſcopos Italiæ.
Epiſtola ad Aurelium Carthaginenſem.

Epiſtolæ habentur Concil. Tom. ii. *Carmina* Bibliothec. Patr. Tom. v. omnia Damaſi Opera, ejuſque Vitam, à Martio Mileſio Sarrazanio collecta & notis aucta edidit Fred. Ubaldinus, *Romæ* 1638. 4°. recuſa exinde *Pariſ.* 1672. 8°. Poemata ejus omnia typis antea, ut habet titulus, nuſpiam ſimul evulgata, emaculavit & notis additis edidit Andr. Rivinus *Lipſiæ* 1652. uti nos docet Joh. Olearius Abac. Patr. p. 128.

366. EUZOIUS, Arianæ factionis ſectator, attamen alius ab Euzoio Antiſtite Antiocheno, cujus in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ hujus temporis toties fit mentio. Adoleſcens adhuc Gregorium Nazianzenum in Scholâ Cæſarienſi apud Palæſtinos Condiſcipulum habuit; ubi apud Theſpeſium Rhetorem eloquentiæ ſtudiis uterque incubuerunt. Poſt Acacium anno ccclxvi. fatis functum Eccleſiæ Cæſarienſis Epiſcopus conſtituitur. De hâc quidem ſede non levis contentio viguit; Cyrillo Hieroſolymitano primò Philumenum, deinde Gelaſium nepotem ſuum, Eutychio Eleutheropolitano verò Cyrillum quendam ſenem ordinante: Verùm ceſſantibus his ob mutuam litem, ſedem Euzoius imperturbatè tenuit. Vir planè doctus ac diligens, qui Bibliothecam quam ex Origenis præcipuè libris Pamphilus Martyr collegerat & apud Cæſaream repoſuerat, temporis lapſu & hominum incuriâ corruptam plurimo labore reſtituit & inſtauravit. Sub imperio Theodoſii nutantibus Arianorum rebus ac planè concidentibus ipſe Eccleſiâ ſuâ pulſus eſt circa an. ccclxxx. De Scriptis ejus hæc ſola monet Hieronymus *, quibus quod addam non habeo; *Feruntur ejus varii multiplicesque Tractatus, quos noſſe perfacile eſt.* NE.

Vid. Epiphan. Hæreſ. 73.

* De Script. c. 113.

368. EPIPHANIUS, gente Palæſtinus, apud Bezanducan vicum in territorio Eleutheropolitano ſitum natus eſt, Parentibus, ut videtur, ortus Judæis. Mitto quæ de Parentibus, educatione, converſione, totoque vitæ curſu habent ejus Diſcipuli, Vitæ Epiphanianæ Scriptores, Johannes & Polybius; utpote incerta, ne dicam magnam partem fabuloſa. Juvenis adhuc in Ægyptum profectus eſt; ubi in Gnoſticorum inſidias præſertim muliercularum quarundam conſortium incidit, à quibus arcana execrandæ iſtius Sectæ didicit. Verùm earum illecebras ſalvus evaſit; cùmque Aſcetarum Ægyptiorum mores & inſtituta diligenter perluſtraſſet, viceſimo ætatis anno patriam repetiit; & ſub magni Hilarionis Monachorum Palæſtinorum patris diſciplinâ aliquamdiu vixit. Poſtea Monaſterium *Vetus Ad* dictum prope vicum natalem condidit, cui ipſe præfuit. Circa an. ccclxviii. ad Salaminæ in Cypro urbis, poſtea *Conſtantiæ* dictæ, totius Inſulæ Metropolis, Epiſcopatum promovetur: ubi in media hominum multitudine & in urbe magnâ ac maritimâ poſitus, ſermone, ſcriptis & ſummâ morum ſimplicitate maximam nominis celebritatem adeptus eſt. Anno ccclxxxii. Romam ad cauſam Paulini de ſede Antiochenâ dijudicandam imperialibus literis evocatur: quâ in urbe Sanctiſſima Paula Toxotii vidua illum hoſpitio benignè excepit. Poſt aliquot annos magnæ ac diuturnæ lites illum inter & Joannem Epiſcopum Hieroſolymitanum exortæ ſunt: quæ euſque exarſerunt; ut Epiphanium in Eccleſiâ Hieroſolymitanâ adverſùs Origenis dogmata concionantem Joannes unà cum Choro ſuo rictu, riſu, naribuſque contractis exceperit: quin & miſſo Archidiacono ſilentium indixerit. Cùmque aliâ vice ſermonem ibi habiturus eſſet Epiphanius, ipſe ſurrexit, & pro concione venerandum Senem tanquam Anthropomorphitam, ipſo præſente atque audiente Epiphanio, coràm

Extat hæc Vita Gr. Lat. ap. Epiphan. Tom. ii. edit. Petav.

Hieronym ad Pammach. p. 165.

Digitized by Google

râm plebe traduxit. Quoque longiùs duravit, eò acriùs erupit flamma; hinc Epiphanio Ariana & Origeniana dogmata Joanni objiciente, illinc Joanne Epiphanium accuſante, quòd velum ex Eccleſiâ Anablathæ abſtuliſſet, quòd ſedis Hieroſolymitanæ jura violâſſet, & Paulinianum Hieronymi fratrem in Monaſterio *Ad* Presbyterum ordinâſſet. Hinc plures ultra citraque Epiſtolæ & Apologiæ; hinc frequentes amicorum interventus, quò lis iſta componeretur: ſed fruſtra omnia. Exulceratus Joannis animus nullis remediis leniri poterat; donec cognitâ pleniùs poſt plures annos cauſâ, & per Hieronymi ad Pammachium literas publicè expoſitâ,ipſe pudor hominem compeſcuit. Sed nondum Epiphanio laborum & contentionum finis. Theophilus enim Epiſcopus Alexandrinus, qui Monachos quoſdam Nitrienſes, utpote Origeni faventiores, Ægypto expulerat, (quos Conſtantinopolim fugientes Chryſoſtomus hoſpitio & favore dignatus eſt) Epiphanium in ſuas pertraxit partes; qui mox coacto Epiſcoporum Cypriorum Concilio Origenem ejuſque libros damnavit, miſſis tum ad alios, tum ad Chryſoſtomum de hâc re literis. Brevi poſt Theophili conſiliis inductus ipſe Conſtantinopolim petiit; ſed nec cum Chryſoſtomo congredi, nec communicare voluit, niſi priùs Origene damnato, & ejectis Monachis Nitrienſibus: ſed cùm parùm proficeret, & à Chryſoſtomo tum ob alia, tum quod in jura ejus Epiſcopalia involâſſet, acriter reprehenſus, nec ab ipſâ Eudoxiâ Auguſtâ benigne nimis habitus eſſet, Conſtantinopoli deceſſit. Diſcedentem hâc formulâ Chryſoſtomo valedixiſſe ferunt; *Spero te non moriturum eſſe Epiſcopum*: Joannem viciſſim ſic illi reſpondiſſe; *Spero te non perventurum eſſe in patriam.* Annuit utriuſque votis iratum numen. Chryſoſtomus mox ſede depoſitus, in exilio mortuus eſt; Epiphanius verò conſcenſo navigio medio curſu diem ſupremum obiit anno ccccii. ſaltem ineunte proximo; extremâ quidem ſenectute, utpote ætatis anno prope centeſimo, Epiſcopatûs triceſimo ſexto. Quin ſi Polybio diſcipulo & itineris comiti credendum ſit, ipſe Epiphanius Conſtantinopoli cedens Arcadio Imp. dixit ſe annos CXV. menſes III. natum eſſe. Vir erat pietate, reliquiſque virtutibus Chriſtianis ornatiſſimus, Hebraicè, Syriacè, Ægyptiacè, Græcè & Latinè doctus; unde Hieronymo * Πεντάγλωττος audit, antiquitatum præſertim Eccleſiaſticarum callentiſſimus; in narratiunculis tamen nullo habito examine admittendis nimis credulus, in temporibus diſtinguendis parùm accuratus; cujus rei vel ſolâ Arianæ Hæreſeωs historia nobis fidem facit; in concertationibus etiam adverſùs impias Hæreſes ſuſceptis, judice Photio †, utplurimùm infirmus, *τὴν δὲ φράσιν ταπεινός τε καὶ οἷα εἰκὸς Ἀττικῆς παιδείας ἀμελέτητον τυγχάνειν, dictio ejus humilis ac planè talis, qualem ejus eſſe oportuit, qui Atticæ elegantiæ rationem nullam duceret.* Nec aliter Hieronymus ‖, *Scripta ejus ab eruditis propter res, à ſimplicioribus propter verba quoque lectitantur.*

SÆC. IV. ab An. CCC.

Socrat. l. 6. c. 10. Sozom. l. 8. c. 14. Epiſt. plures Hieron. Epiphan. & Theoph. inter Hieron. operâ Tom. ii. p. 309.

* Apol. 1. adverſ. Rufin. p. 222. Apol. 2. p. 233.

† Cod. 122.

‖ De Script. c. 114.

SCRIPTA.

Ancoratus, *ſive de Fide ſermo*, anno circiter 373. ſcriptus, rogantibus Presbyteris Suedræ Pamphyliæ urbis, & Palladio Præſide, ut doctrinam de S. Trinitate ac inprimis Sp. S. Catholicam ipſis explicatam daret, & inter ipſos graſſantem Hæreſim Macedonianam ſcripto compeſceret.

Panarium, ſive *adverſùs Hæreſes* LXXX. tribus comprehenſum voluminibus, tomis ſeptem, inchoatum anno Chriſti 374. Valentis & Valentiniani undecimo, rogatu Acacii & Pauli Archimandritarum; quorum *Epiſtola* eâ de re ad Epiphanium miſſa etiamnum extat *Panario* præfixa, unà cum *Epiſtolâ* Epiphanii *reſponſoriâ*. Opus, inquit Photius *, omnibus ante eum ſcriptis adverſùs Hæreſes lucubrationibus uberius atque utilius; quippe cui ex Juſtini Martyris, Irenæi, Hippolyti, aliorumque veterum ſcriptis incrementi haud parùm acceſſit: nil enim ab iis excogitatum intactum reliquit Epiphanius, quæque ipſe proprio Marte elaborârat, addidit. Hæreſeωn iſtarum catalogum à Barbariſmo incipiens, & per omnes ordines percurrens con-

* Loc. cit.

SÆC. IV. ab An. CCC. texuit uſque ad Maſſalianorum Hæreſin ſub Conſtantio exortam, quam ultimo omnium loco depingit & refutat.

Anacephalæoſis, ſeu Panarii Epitome.

De Ponderibus & Menſuris liber.

Epiſtola ad Joannem Hieroſolymitanum, Lat. ex Hieronymi Verſione.

Epiſtola brevis ad Hieronymum, Lat. Duæ iſtæ Epiſtolæ inter Hieronymi opera habentur, Tom. ii.

SUPPOSITITIA.

Phyſiologus.

De vitâ & interitu Prophetarum.

De duodecim gemmis in veſte Aaronis, cujus libelli nonniſi Epitome erat, quam Geſnerus edidit Tiguri 1565. 8°. in nuperis tamen etiam Epiphanii editionibus repræſentatam. Sunt qui libellum iſtum genuinum eſſe Epiphanii fœtum contendunt; nec deſunt quidem rationes. Illum enim citat Hieronymus *, & Facundus †, quorum iſte integram Epiphanii *ad Theodorum Tarcenſem Epiſtolam* (quæ iſtiuſmodi libro olim Præfationis vice præfixa, inter Epiphanii opera neutiquam reperitur) exhibet.

* Epiſt. 228. ad Fabiolam.
† L. 4. c. 3.

Orationes VIII. viz. In *Feſtum Palmarum, In Chriſti ſepulturam, In Chriſti Reſurrectionem, In Chriſti Aſſumptionem, De laudibus B. Mariæ Virginis, In Feſto Palmarum, De Numerorum Myſteriis, De Chriſti Reſurrectione*; Epiphanii cujuſdam junioris videntur. Plures enim Epiphanii in Cypro Epiſcopale munus obierunt.

Extant Græcè MSS. ſub Epiphanii nomine in Bibliothecâ Cæſareâ *Explicatio in illud, Spiritus omnia ſcrutatur, etiam profunda Dei*; *in illud, De die illâ & horâ nemo ſcit. Recenſio* XXII. *operum Hexaemeri*, &c. teſte Lambecio Comment. lib. 3. p. 163, 164, 196.

DESIDERANTUR.

De Lapidibus.

S. Hilarionis Encomium, cujus meminit Hieronymus lib. de Vit. Hilarionis, Tom. i.

Epiſtolæ plures.

Oratio de Sp. S, cujus meminit Andræas Cæſarienſis †: annon verò eadem ſit cùm eâ Ancoratûs parte, quæ Hæreſi 74. inſertâ legitur, ulteriùs diſquirendum eſt.

† Comm. in Apoc. non longè ab init.

Prodierunt Epiphanii opera Gr. *Baſil.* 1544. fol. Lat. *Baſil.* 1533, 1540, 1560, 1578. *Pariſ.* 1612. *Colon.* 1617. fol. Gr. Lat. cum doctiſſimis Petavii animadverſionibus, *Pariſ.* 1622. 2. Vol. fol. additâ Appendice Petavianâ, *Colon.* 1682. 2. Vol. fol.

368. OPTATUS, natione Afer, urbis Milevitanæ in Numidiâ Epiſcopus, acerrimus Donatiſtarum oppugnator. Claruit circa annum 368. Damaſo Eccleſiæ Romanæ clavum tenente. Quòd verò in catalogo Pontificum Romanorum, quem exhibet libro ſecundo, agmen claudat Siricius; prorſus aſſentior Baronio * ſuſpicanti Siricii nomen à Librario, qui Siricii tempore librum exſcripſerit, additum fuiſſe. Optatum enim ſub Valente ſcripſiſſe diſertè tradit Hieronymus †; Siricius verò nonniſi regnante Theodoſio anno 384. vel ſequenti, ut Baronius, aliique volunt, Romanam Cathedram adeptus eſt. Quid quòd ipſe Optatus duobus in locis de perſecutione Diocletiani, quæ incœpit anno ccciii, loquens, ſexaginta & quod excurrit annos effluxiſſe dicit, ubi hanc phraſin, *& quod excurrit*, majorem currentis Decadis partem ſignificare rectè notat Baronius.

* Ad an. 368.
† De Script. c. 110.
L. 1. p. 15.
L. 3. p. 98.

Scripſit contra *Parmenianum ſectæ Donatiſticæ apud Carthaginem Epiſcopum, de Schiſmate Donatiſtarum libros* VII. quibus totius ſchiſmatis originem & progreſſum aperit; ſchiſmaticorum mores tumidos, protervos & truculentos

Digitized by Google

tos depingit, fraudes & mendacia refellit, & Eccleſiæ Catholicæ cauſam adverſùs effrontes eorum calumnias non minori modeſtiæ & manſuetudinis, quàm doctrinæ & acuminis, laude tuetur. Nonniſi *ſex libros* ab Optato *contra Donatiſtas* ſcriptos memorat Hieronymus; quin & ipſe Optatus libro primo propoſiti ſui rationem reddens, ſe rem ſex libris abſoluturum eſſe promittit. Quid quòd liber ſeptimus à præcedentibus ſtylo quàm maximè diſcrepet, & contraria nonnunquam dogmata in medium producat? Adeò ut antiqui quidem, ab Optato tamen diverſi, autoris opus eſſe ſeptimum librum non immeritò quis ſuſpicari poſſit. Si verò ejus fortaſſe cenſendus ſit, aliquandiu poſt ſex priores libros ab eo elucubratum eſſe neceſſe eſt. Inter varias horum librorum editiones eminent, *Pariſienſis* anni 1563. Franciſci Balduini obſervationibus & hiſtoriâ Donatiſtarum illuſtrata; *Pariſienſis* 1631. cum Gabrielis Albaſpinæi Commentariis; *Londinenſis* ejuſdem anni cum notis & emendationibus, ſanè quàm doctiſſimis, Merici Caſauboni in 8°. At omnes alias ſuperat tum typorum elegantiâ, tum notarum ferè omnium editarum mole, Pariſienſis illa quam Philip. Priorius adornavit, & in lucem emiſit, *Pariſ.* 1679. fol. Albaſpinæi, Mer. Caſauboni, Barthii & Anonymi cujuſdam non indocti notis paginæ cujuſvis calci ſubditis, quibus etiam ſuas Annotationes præmiſit; *geſta collationis Carthaginenſis* à P. Maſſono primùm edita, Balduini hujuſce rei hiſtoriam, ejuſdem, ut & Albaſpinæi uberiores in Optatum Annotationes in appendicem rejecit, Facundi Hermianenſis opera adjunxit; Albaſpinæi denique de veteribus Eccleſiæ ritibus libros II. aliaque opuſcula addidit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

PACIANUS, origine Hiſpanus, vir non ignobili genere, Barcelonæ ſive Barcenonis, illuſtris Hiſpaniarum urbis ad Pyrenæorum juga ſitæ, Epiſcopus. Claruit circa an. 370. Uxoratum fuiſſe certiſſimo argumento eſt filius ejus Flavius Dexter, Prætorio-præfectus, Hieronymi familiaris, quem ex legitimâ uxore Pacianum nondum Epiſcopum ſuſcepiſſe inde colligit Fr. Bivarius *, quòd ob caſtitatem & eloquentiam ab Hieronymo † collaudetur; quod de Mœcho, inquit, quantumcunque pœnitente, dici non poſſit. Quaſi verò omne matrimonium, Clericorum præſertim, quantumvis honeſtum, pro adulterio habendum ſit: cum tamen Apoſtolus honorabile eſſe inter quoſvis conjugium & torum immaculatum luculenter pronunciaverit. Mortuus eſt Pacianus admodum ſenex ſub Theodoſio principe ante an. 390. Scripſit varia opuſcula, inter alia illud, cui Κέρβος titulum dedit, teſte Hieronymo *. De hac voce aquam mihi diu hæſiſſe fateor; tandem exemit ſcrupulum Cl. Colomeſius, qui quidem notat vocem Græcam ex Sophronii verſione in textum irrepſiſſe; & legendum eſſe, ut ex Hieronymi Codice MS. Bibliothecæ Lambethanæ conſtat, *Cervus*, quòd ludicri cujuſdam genus erat, apud veteres in Galliâ Gentiles, forſan & apud Hiſpanos; quem morem ut reprehenderet Pacianus, librum ſcripſit, cui titulus erat *Cervus* vel *Cervulus*, quem ipſe etiam in *exhortatione ſuâ ad pænitentiam* laudat, injuriâ temporum deſideratum. Scripſit adhuc Pacianus, quæ extant, *Contra Novatianos Epiſtolas* III. (quas *librum contra Novatianos* vocat Hieronymus) *Pareneticum ad pænitentiam*, & *libellum de Baptiſmo ad Catechumenos*, à Tilio edita *Pariſ.* 1538. 4°. curâ Pauli Manutii *Romæ* 1564. fol. & in Bibliothec. Patr. Tom. iv. p. 305, 315.

370.

* Vit. Fl. Dextri Chron. præfixa.
† De Script. c. 106.
* Loc. cit.

GREGORIUS, natione Hiſpanus, provinciâ Bœticus, Illiberis ejuſdem provinciæ ad montes Pyrenæos oppidi Epiſcopus. Claruit circa an. ccclxx. Hunc eundem cum Gregorio præfecto prætorii Galliarum, cujus meminere Sulpitius *, & Innocentius Papa †, faciunt Pſeudo-Dexter ‖ ejuſque Commentator Bivarius, eumque nonniſi anno 390. Epiſcopalem Cathedram aſcendiſſe volunt. At multò magis audiendus D. Hieronymus *, qui illum Epiſcopum Hiſpaniarum vocat, & Lucifero Calaritano coætaneum facit, ac nunquam ſeſe Arianæ pravitati immiſcuiſſe ſcribit. Erat ſanè Arianorum hoſtis implacabilis, quibuſcum ad Eccleſiam licèt reverſis communicare

370.

* L. 2. p. 169.
† Ep. 23. ad Synod. Tolet.
‖ Chron. an. 388.
* Chron. ad an. 371.

SÆC. IV. ab An. CCC.

care noluit. Quid ei de cauſâ ab Hoſio aliiſque paſſus eſſe dicitur, videri poteſt apud Fauſtinum & Marcellinum in *libello precum*. Certè Theodoſius Imperator miſſo ad Cynegium prætorio præfectum reſcripto, (quod ad calcem libelli precum extat) in mandatis dedit, ut laudabilem hunc ſacræ legis antiſtitem, cæteroſque conſimiles Sacerdotes ab improborum hominum atque Hæreticorum injuriis defenderet & tueretur. Anno 392. in extremâ jam ſenectute poſitus eſt, quem tamen Chronici Dextriani conſarcinator ad annum uſque 423. producit: unde Fr. Bivarius affirmare Hieron. de Script. c. 105. coactus eſt ipſum penè centenarium obiiſſe. Compoſuit, inquit Hieronymus, diverſos mediocri ſermone *Tractatus*, & in his, *de Fide elegantem libellum*. Extat ſanè ſub Gregorii noſtri nomine in Bibliothecâ Patrum, *Liber de Fide contra Arianos*, Flaccillæ imperatrici (nonnulli Codices habent Gallæ Placidiæ) inſcriptus, qui tamen Fauſtini Presbyteri eſſe deprehenditur. In Codice verò Canonum Romano à Paſchaſio Queſnello edito reperiuntur *tres Fidei formulæ*, ſive *Libelli*, quorum primum Marcellino, ſe- † Vide Diſſert. 14. n. 5. 6. &c. p. 716. cundum Fauſtino Presbyteris attribuit †, tertium autem Gregorio Nazianzeno malè inſcriptum, Gregorio Bœtico adjudicat Queſnellus, eundemque eſſe cenſet cum libro ejus *de Fide*, cujus meminit Hieronymus.

370. EPHRÆM, natione Syrus, domo, ut quidam volunt, Edeſſenus, rectiùs, ut alii, Niſibenus. Floruit anno 370. Ab ineunte ætate in Monaſticâ Philoſophiâ ſe exercuit, & proprio marte etiam in penitioris Philoſophiæ ſtudiis adeò profecit, ut difficillima quæque Theoremata facilè perciperet. Relictâ ſolitudine, Edeſſam ſe contulit, ut non ſibi tantùm, ſed & aliis prodeſſe poſſet: cujus proinde diſciplinæ plurimi magnique apud Syros nominis, viri ſeſe tradiderunt. Eccleſiæ Edeſſenæ Diaconus factus ad altiora aſcendere noluit: & cum communi decreto ad Epiſcopatum eligeretur, & miſſi eſſent, qui ipſum comprehenderent, ſtatim in forum procurrit, & indecorè agens, ſe mente captum ſimulavit; unde aufugiens eò uſque delituit, donec alius ordinatus eſſet. Cæſaream Cappadociæ non aliâ de causâ profectus eſt, quam ut Baſilium Magnum videret, & cum eo verſaretur; qui hominem admiratus, eruditionis & pietatis causâ maximoperè eum ſuſpexit. Hæreticos Eccleſiæ Catholicæ doctrinam corrumpentes vehementer deteſtatus eſt, eorumque fraudes & verſutias mirâ dexteritate & acumine ſæpe redarguit: civitati Edeſſenæ graviſſimâ fame laboranti, & voce & exemplo ſuppetias tulit, divites increpando, & egenorum in ſe curam ſuſcipiendo. Plura de eo curioſo Lectori ſuppeditabit *Encomium*, quod Extat inter Op. Nyſſeni, Tom. ii. in ipſum ſcripſit Gregorius Nyſſenus, ut alios jam taceam. Obiit vir ſanctiſſimus & *Propheta Syrorum* cognominatus, (teſte Hebedieſu * *in Catalogo*, * Cap. 60. p. 25. quem de libris Chaldæorum edidit) circa an. 378. Moriturus, gravi interdicto vetuit, ne ſe funebri encomio laudarent, pretioſo veſtimento ſepelirent, neve peculiarem corpori ſuo tumulum conſtituerent. Haud ullum præter vernaculum (*i. e.*) Syrum ſermonem calluit, in quo omnium ſui temporis eloquentiſſimus habebatur. Quin & ſermones ejus hanc peculiarem habe- * L. 3. c. 16. † De Script. c. 115. bant gratiam, notante tum Sozomeno *, tum Hieronymo †, ut in Græcam linguam tranſlati acumen ſublimis ingenii, orationis ſplendorem, & ſententiarum denſitatem retinerent; nec à domeſticâ & nativâ venuſtate multùm * Cod. 196. recederent. In iis jure ſe admirari dicit Photius *, τὸ πεῖθον, τὸ ἡδῦνον, καὶ ὅλως εἰς ὅσον ῥέει τὸ ἦθος, *quàm altè in hominum animos penetret perſuadendi vis, quantum fluat jucunditatis, quam denique affectuum copiâ referti ſint.*

† Loc. cit. Scripſit Ephræm infinita; *Orationes* ſupra mille, teſte Photio †, τὰς τριακοσίας μυριάδας ἐπῶν, inquit Sozomenus; & in his multos *Hymnos* & *Carmina* ab eo elaborata, quæ Syri, quos verborum elegantiâ, & modulationis concinnitate delinitos viderat, in Encomiis ſanctorum recitarent. Scripta ipſo adhuc ſuperſtite penè omnia Græcè verſa ſunt; tanto in honore olim habita, ut tradente Hieronymo, poſt lectionem Scripturarum publicè in quibuſdam Eccleſiis recitarentur. Leves planè ſunt & futiles utplurimùm exceptiunculæ, quæ ſcriptis ejus intentari ſolent. Si quæ occurrant, quæ ſancto Patre minùs

Digitized by Google

minùs digna, aut quæ aliis locis non benè convenire videntur, noſtræ potiùs Syriacè loquendi modorum inſcitiæ, vel verſionibus ex verſione malè factis, quàm Ephræmi inelegantiæ & inſcitiæ imputari poſſent; quin ſi reverà errores eſſent, ſummo hominis zelo, ſimplicitati, ac pietati condonari debeant. Plurima Ephræmi opera collegit Gerardus Voſſius præpoſitus Tungrenſis, Latinè tranſtulit, & in tres Tomos digeſſit, editos primùm Romæ anno 1593. deinde *Colon.* 1603. denique *Antverp.* 1619. fol. Utinam nobis liceret eſſe tam beatis, ut ſi non Syriacis, (quæ magno numero in Bibliothecâ Bodleianâ, Lugduno-Batavâ alibique reperiuntur) ſaltem Græcis tandem frueremur, atque ita ad fontes paulò propiùs accedendi, & de verſionibus quas habemus, certiùs judicandi, copia daretur. SÆC. IV. ab An. CCC.

Scripta quæ extant in Editione Voſſianâ.

TOMO PRIMO.

De Sacerdotio.
Ad quem dictum hoc pertineat, Meliùs eſt nubere quàm uri.
De Heli Sacerdote.
De Feſtis diebus & dignitate divinorum Myſteriorum.
De Charitate, Tractatus III.
Encomium in Pſalmos.
De Oratione.
De Jejunio.
De Amore pauperum.
Quomodo intelligendum illud, Duo erunt in agro, &c.
De his quæ noſtra hæc vita in ſe continet.
De Manſionibus, ſive locis beatis, Tractatus II.
De non ſuſcipiendis rebus his momentaneis.
Ode in quotidiè peccantes & quotidiè pœnitentes.
De Virtutibus & Vitiis.
De Timore Dei, Tract. II.
De Longanimitate, Tract. II.
De Patientiâ, de Patientiâ & Compunctione, de Pat. &c. *Tract.* IV.
De Impatientiâ.
De Lenitate.
De Iracundiâ.
De Manſuetudine.
De Malitiâ.
De Veritate.
De Mendacio.
De Obedientiâ.
De Inobedientiâ & Murmuratione.
De Invidiâ & Æmulatione, Tract. II.
De Maledicentiâ, Tract. II.
De Temperantiâ & Continentiâ, Tract. II.
De Intemperantiâ & Incontinentiâ, Tract. II.
De rectâ vivendi ratione, Capita XCI.
De Vitâ ſpirituali, Capita XCVI.
De non ſcandalizando proximo, & de recta vitæ ratione.
Quomodo Anima ab hoſte tentata, Deum lachrymis interpellare debeat.
De Timore Animi.
Reprehenſio ſuiipſius ac Confeſſio.
Parænetici ad Pietatem II.
De Divina Gratia.
De Fide.
De Terræ-motibus.
De Gentilium Erroribus, Tract. II.
Ad Everſionem Superbiæ.

Adverſus

SÆC. IV. ab An. CCC.

Adverſùs vitioſè viventes & honores affectantes.
De Morbo Linguæ, aliiſque Vitiis.
Non eſſe Ridendum, ſed Lugendum potiùs.
Ludicris rebus abſtinendum eſſe.
De malâ Converſatione vitandâ.
Adverſùs improbas Mulieres.
De Virginitate ſeu Continentiâ, Tract. II.
De Caſtitate.
De Paſſionibus Animi.
De Compunctione, Sermones IV.
De Pœnitentiâ, de Pœnit. & Converſione, de Pœnit. &c. Tract. IV.
De Beatitudinibus, Tract. III.
Quæſtiones (Quomodo blaſphematur Deus, &c.) *& Reſponſiones* V.
Quæſtiones aliæ (De Extremo Judicio, &c.) *& Reſponſiones plurimæ.*
De variis cruciatuum generibus ac locis in inferno.
De Reſurrectione, Tract. II.
De Recordatione Mortis.
De Morte Oratio, S. Baſilio Codicum MSS. fide adjudicanda eſt.
De Antichriſto.
De Apparitione Crucis tempore Judicii.
De Extremo Judicio, Tract. II. & *alius* S. Baſilii.
De Secundo Domini Adventu.
Threni de divinâ Retributione.
Threni de die Judicii.
Threni ad animam negligentem.
Orationes ſive Preces ad Deum plurimæ.

TOMO SECUNDO.

S*Ententiæ ex Operibus Ephræmi ſelectæ*; quæ in Collatione SS. Patrum repe-riuntur.
Narratio ad Monachos de ſuâ Converſione.
Canticum ſpiritale in laudem Doctrinæ ex Chaldaico traductum.
Epiſtola ad Joannem Monachum de Patientiâ.
Hypomniſticon, ſive Admonitoria Oratio ad Fratrem.
Adhortationes IV. ad novitium Monachum de Virtute.
De Virtute, Capita X.
Sermones II. *in illud, Attende tibi ipſi.*
Parænеſes ad Monachos L.
De Humilitate comparanda, Capita C.
De Monachis ac Turture.
De Perfectione Monachi.
De Panopliâ ſpiritali ad Monachos.
De Agone Spiritali.
Sermo Aſceticus & Exhortatorius ad Fratres.
De Secundo Adventu Domini, & de Pœnitentiâ.
Capita Parænetica XIX. S. Ammonii Abbatis ſunt.
Apophthegmata SS. Patrum, Abbatum Antonii, Ephræm Syri, Paſtoris, Arſenii, &c. *plurima.*

TOMO TERTIO.

S*Ermo Aſceticus de Timore Dei ad imitationem Proverbiorum.*
Sermo Aſceticus de Vitâ Religioſâ & Monaſticâ.
De Pœnitentiâ.
Sermo de Compunctione animi.
Confeſſio & ſui-ipſius Reprehenſio.
De Univerſali Reſurrectione.

Humilis

Humilis ad deum Oratio.
In Noe & de Continentiâ.
In Abraham & Iſaac.
In Loth.
De laudibus Joſeph Patriarchæ.
In Danielem Prophetam & SS. tres Pueros.
In Jonam Prophetam.
In Heliam Prophetam.
In Margaritam pretioſam.
De Naturâ Dei curioſè non ſcrutandâ.
Sermo in Transfigurationem Domini.
Sermo de Paſſione Domini.
Planctus B. Virginis ſuper Paſſione Domini.
Sermo de Cruce Domini,
Sermo de laudibus B. Virginis.

Oratio ad B. Virginem. Ephræmi proculdubio non eſt, ſequiorum ſæculorum deliramentum.

Sermo in Mulierem peccatricem.

Sermo in Peccatricem & Phariſæum. Chryſoſtomo aſcribitur.

Encomium in S. Baſilium. Editum eſt Gr. Lat. cum notis à Cotelerio Monument. Eccl. Gr. Tom. iii. p. 54.

Encomium in SS. XL. Martyres.
Encomium in omnes SS. Chriſti Martyres.
Sermo de eâdem re.
Vita S. Abramii & Mariæ neptis ejus.
De S. Juliano Anachoretâ.
De SS. Patribus ſuo tempore defunctis, Sermones II.
Sermo in eos qui in Chriſto obdormierunt, & de Vanitate vitæ.
Teſtamentum.

Sermo contra impios Hæreticos, & de Conſummatione mundi. Chryſoſtomo vulgò tribuitur.

Hactenus *Editio Voſſiana*, cujus Tomus primus prodiit *Romæ* an. 1589. ſecundus 1593. tertius 1597. Integra recuſa eſt *Colon.* 1603. *Antverp.* 1619.

Porrò *Canticum* Ephræmi *de Mariâ & Magis* è Syriaco ab Ecchellenſi Latinè redditum prodiit *Romæ* 1645.

Cæterùm *Homilias* ſive *Sermones* Ephræmi XLIX. à ſe viſos lectoſque memorat Photius *, quorum titulos enarrat. Quinam ex iis in Editione Voſſianâ habeantur, ob titulorum homonymiam, & Græci textûs inopiam haud ita certò judicari poteſt. Plurimas tamen inibi extare certò liquet. Meminit & *Orationis ad Metebinos Monachos habitæ de Virtutibus & Vitiis quampluri-mis*; de quâ an inter Voſſiana extat, parùm certi conjectari poſſumus, licèt in Tomo primo haud ita longè à principio reperiri videatur. Quin & non immeritò forſan cenſeri poſſet plurima in editione Voſſianâ Opuſcula Ephræmum authorem non habere: quot verò aut quænam ea ſint ob rationes ſupra allatas haud ita facile eſt judicare. Extat Græcè MS. unà cum aliis precibus & hymnis penès Cl. virum Joan. Batteley Archidiaconum Cantuarienſem prolixa Ephræmi noſtri Oratio hoc titulo, Τοῦ ὁσίου πατρὸς Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου εὐχὴ λεγομένη εἰς ἐξομολόγησιν ὅταν βούλει, μάλιστα δὲ ταῖς Κυριακαῖς.

* Cod. 196.

Hebedieſu adhæc Chaldæo-Syrus, ſuperioris Sæculi Scriptor, inter Gentiles ſuos linguâ Syriacâ etiamnum extare ſcribit S. Ephræmi *Commentarios in Geneſin, Exodum, Leviticum, Joſue, Judices, Samuelem, libros Regum, Davidis, Iſaiæ,* XII. *Prophetarum Minorum, Jeremiæ, Ezechielis, & Danielis; libros & Epiſtolas de fide Eccleſiæ; Orationes Metricas; Adhortationes; Cantica; Officia defunctorum omnia; Appoſitiones Alphabeti; Diſputationes cum Judæis* necnon *adversùs Manichæum, Bardeſanem, Marcionem,* & *Ophitas*; denique *Diſſolutionem impietatis Juliani.* P. 25.

BA-

SÆC. IV. ab An. CCC.

370.

BASILIUS, *Magnus* dictus, ex illuſtri & vetuſto genere, Parentibus ſanctiſſimis Baſilio & Emmeliâ natus: Majores habuit, qui ſub Maximiano Confeſſionis gloriâ claruerunt. Baſilii patrem Poſſevinus †, Labbeus ‖, Aliique * Epiſcopum fuiſſe tradunt; abſque leviſſimâ, quod ſciam, Veterum authoritate. Nazianzenus † quidem illum κοινὸν παιδευτὴν ἀρετῆς vocat, *communem virtutis Magiſtrum*, quem eo tempore Pontus proponebat: verùm id hûc non ſpectat. Ipſe Baſilius ortu Cappadox, ſeu ut preſſiùs loquar, Ponticus, civitate, ſi conjecturis agendum ſit, Neocæſarienſis, quod enim aliqui de Helenoponto dicunt, nullo authore fulcitur. Paterna inſtitutione domi peractâ, Antiochiæ ſub Libanio literis operam navavit, Cæſareæ item in Palæſtinâ, deinde Conſtantinopoli, poſtremò Athenis; magnâ ibi cum nominis ſui famâ exceptus, Himerii ac Prohæreſii auditor: præ omnibus verò Collegis Gregorium Nazianzenum in deliciis habuit, totius vitæ non minùs quàm ſtudiorum ſocium conjunctiſſimum. Decurſo apud Athenas literarum ſtadio, in Patriam regreditur, factus primum in Eccleſiâ Cæſarienſi Lector, deinde Diaconus à Meletio Antiocheno ordinatus, mox ad Presbyteratûs ordinem evectus; ſed cum in ſeverioris vitæ diſciplinam animus propenderet, ſeceſſum quæſivit, & in Eremo Ponticâ, Gregorii ſui conſuetudine gaudens, Monaſticum inſtitutum tum exemplo tum conditis regulis impensè promovebat. Ex Eremo demum revocatus Eccleſiæ Cæſarienſis curam ſub Euſebio Antiſtite, cum eo jam in gratiam reductus, vicariam ſuſcepit: eique circa an. ccclxx. ad altiorem & beatiorem ſedem tranſlato in Epiſcopali munere ſucceſſit. Pro veritate firmiſſimus, graves toto vitæ curſu cum cujuſvis Sectæ Hæreticis lites exercuit; Euſtathio Sebaſteno totique Arianorum gregi in Catholicos irrumpenti generosè ſe objecit: Modeſtum Cappadociæ Præfectum, ipſo Valente tunc apud Cæſaream agente, ei nil niſi cruces & verbera & mille mortis genera interminantem patienter audivit; opprobria & injurias æquo animo tulit, contemptu vindicavit. Præfuit Eccleſiæ Cæſarienſi annis octo, morienſque anno ccclxxviii. poſtremis his verbis habitis, *In manus tuas (Domine) commendo ſpiritum meum*, animam lætus exhalavit, paterno ſepulchro reconditus. Curabatur funus tanto viro dignum, totius Civitatis concurſu, quinetiam Judæorum, Gentilium, advenarumque lachrymis celebratum, tantâ ſanè frequentiâ, tam confertâ turbâ, ut multi vi nimiâ compreſſi eo ipſo momento expirarent; *Beati* hoc nomine à Nazianzeno dicti, ὡς ἐκείνῳ συνέκδημοι, καὶ θύματα ἐπιτάφια, *quòd diſceſſûs illius ſocii, & quaſi funebres victimæ fuiſſent.* Laudatus eſt, ſed interjecto aliquo tempore, à Gregorio Theologo, qui viri optimi, & amici integerrimi memoriam diſertiſſimâ Oratione æternitati conſecravit. *Nam & hic ſupremus fœlicitati ejus cumulus acceſſit, Laudator Eloquentiſſimus*, ut Plinii Junioris * verba huc traham. Miſſa facio elogia, quæ in Baſilium congeſſerunt Veteres. Plenæ ſunt omnium paginæ: totus veneratur Antiquitatis chorus; plaudit tota Eruditorum cavea. Quin vel illis ſilentibus, ſummam Hominis pietatem, profundam ſcientiam, conſummatiſſimam eloquentiam plurima quæ etiamnum extant, Scripta teſtantur. De ſtylo ejus ſententiam dicat Photius * ὁ κριτικώτατος. Ἄριστος (inquit) ἐν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ λόγοις ὁ μέγας Βασίλειος, λέξει δὲ καθαρᾷ καὶ εὐσήμῳ καὶ κυρίᾳ καὶ ὅλως πολιτικῇ καὶ πανηγυρικῇ δεινὸς, εἴπερ τις ἄλλος, χρήσασθαι, νοημάτων τε τάξει καὶ καθαρότητι πρῶτος, ἀλλ' οὐδενὸς δεύτερος, πιθανότητος δὲ καὶ γλυκύτητος καὶ γε λαμπρότητος ἐραστὴς, καὶ ῥέων τῷ λόγῳ, καὶ ὥσπερ ἐξ αὐτοσχεδίου πηγάζων τὸ ῥεῖθρον. *Præſtantiſſimus eſt in libris omnibus; purâ etiam dictione, ſignificante, propriâ & omnino civili ac panegyricâ, ſi quis alius, uti novit: ſenſuumque ordine ac puritate primus & nemini ſecundus apparet; jam perſuadendi quoque vim ac jucunditatem cum perſpicuitate amat: atque ita ejus fluit oratio, quaſi ultro tanquam è fonte rivulus ſcaturiret.* Subdit neminem, qui hunc ſibi rectè propoſuerit, ullum alium, ne quidem ipſum Platonem & Demoſthenem deſideraturum eſſe. Photium ſecutus eſt, ut ſede ſuâ, ita & judicio Philotheus Patriarcha CP. * qui hoc Baſilii peculiare eſſe obſervat, de ſingulis tanto vigore diſſerere, ὥσπερ τινὰ ψυχὴν τοῖς ἀψύχοις

λόγοις

† Apparat. in Baſil.
‖ De Script. in adden. ad Tom. I. p. 737.
* Vid. Magd. Cent. 4. c. 10.
† Orat. 20. p. 324.
Vid. Nazianz. Orat. 20. p. 348.
* L. 2. Ep. 1.
* Cod. 141.
* Orat. in S. Baſil. Biblioth. Patr. Gr. Lat. Tom. ii.

λόγοις ἐμπνέειν, ut animam quandam ſermonibus inanimatis inſpirare videatur. SÆC. IV. ab An. CCC.
Denique ipſe Libanius *, Rhetorum hoc ſæculo extra controverſiam Princeps, & à Religione noſtra alienus, in Eruditorum coronâ poſitus, acceptis à Baſilio literis, νὴ νενικήμεθα, exclamavit. Rogatus dicti rationem, reſpondit, *ἐν κάλλει μὲν ἐπιστολῶν νενίκημαι, in elegantium Epiſtolarum certamine victus quidem ſum; at Baſilius eſt qui vicit, is autem amicus noſter eſt; & eam ob rationem gaudeo.* Lectis palàm literis, eadem ab omnibus ſententia lata eſt.

* Epiſt. ad Baſil. inter Baſil. 145.

SCRIPTA.

HOmiliæ IX. *in Hexaemeron*; quæ maximam, teſte Suida *, admirationem merentur; nec ullis ſcriptis, niſi divinitùs inſpiratis, cedere debere affirmat frater ejus Gregorius ‖. Homiliæ iſtæ accuratiſſimè & elegantiſſimè olim (teſte Caſſiodoro †) ab Euſtathio Latinè verſæ ſunt, & Syncleticæ Diaconiſſæ nuncupatæ.

* In voc. Βασίλειος.
‖ In Hexaem. p. 5.
† Divin. Lect. c. 1. p. 445.

Verſio iſta habetur in Bibliothec. Patr. *Pariſ.* 1644. Tom. I. p. 1467. & in editione Baſilii *Pariſienſi* 1603. Opus iſtud interpretati ſunt etiam Dionyſius Exiguus, & Joan. Argyropilus Byzantinus. *Verſiones* eorum habentur in quibuſdam Baſilii editionibus.

In Pſalmos quoſdam Homiliæ XVII. à quibus longè diverſa ſunt *Scholia in Pſalmos*, quæ in Latinis Baſilii editionibus reperiuntur, maximam partem ex Chryſoſtomo & Theodorito deſumpta. *Prologum* Homiliis iſtis præfixum Auguſtinus vel alius quivis ſub ejus nomine Latine vertit, & *Tractatibus ſuis in Pſalmos* appoſuit.

Homiliæ XXXI. varii argumenti.

De Baptiſmo libri II.

De verâ Virginitate ad Letoium Melitenſem.

Commentarii in XVI. *priora Eſaiæ capita*; de quibus à nonnullis immeritò dubitatur.

Adversùs Eunomium libri V. *egregii libri*, inquit Hieronymus *, ἐξαίρετοι λόγοι, ut ex eo Suidas. Verùm duo poſteriores libri tum ob nonnullam ſtyli diſcrepantiam, tum quòd in antiquiſſimis MSS. deſint, neque Veterum teſtimoniis fulciantur, non immeritò in dubium vocari poſſunt.

* De Script. c. 116.

Ad Amphilochium de Spiritu Sancto. Huic libro primus litem movit Eraſmus, & ex eo alii; ejus ſaltem partem poſtremam ſuſpectam & adulteratam eſſe clamitantes. Eâ tamen notâ abſolvit, & Baſilio vindicat, Vir moderati ingenii & in antiquorum ſcriptis verſatiſſimus, Iſ. Caſaubonus *; qui diſertè ait Eraſmum ejuſque in hâc opinione ſequaces planiſſimè falli; omneſque ad unum veteris Eccleſiæ Doctores, Græcos pariter & Latinos, hac in re conſentire.

* Exercit. XVI. cap. 43. confer cap. 33.

Præfatio in Aſcetica. (*Aſterica* vitiosè habent Codd. nonnulli Latini) Habetur etiam inter Chryſoſtomi Opera.

Sermo de Abdicatione rerum.

Sermo de cultu ſive Exercitatione Monaſtica.

De Verâ ac Pia Fide.

Proœmium Ethicorum de Judicio Dei.

Capitulâ Ethica ſeu Moralia LXXX.

De Inſtitutione Monachorum Sermones II.

Regulæ fuſiùs diſputatæ LV. Quæſtiones à Monachis propoſitas unà cum Baſilii Reſponſionibus complexæ.

Regulæ breviores CCCXIII. quas in Latinum ſermonem (aliquantulùm tamen contractas) vertit Rufinus, addito ad Urſeium Abbatem *Prologo. Verſio* iſta habetur in *Collectione Regularum* ab Holſtenio editâ, par. I. p. 95, &c.

Conſtitutiones Monaſticæ. Hi quatuor tractatus ejuſdem ſunt argumenti, & ſub generali *Aſcetici* nomine ab Hieronymo * & Sozomeno † memorantur; quamvis Sozomeni tempore erant, qui hunc libellum Euſtathio Sebaſteno aſcriberent: Sed abſque ſummâ injuriâ Baſilio abjudicari non poteſt. Scripſiſſe

* De Script. c. 116.
† L. 3. c. 14.

 illum

SÆC. IV. ab An CCC.

* Orat. 20. p. 358.
† Ep. 9. ad Baſil. p. 774.
† Cod. 191.

illum *Regulas Monaſticas*, dum adhuc in Eremo verſaretur, teſtatur Nazianzenus*, ſeque in iis condendis unà cum Baſilio laboraſſe indicat †. Fatendum ſanè eſt in *Aſcetica* iſta plurima à Baſilii genio aliena irrepſiſſe: quænam verò ea ſint, vel quos autores habent haud ita certò judicari poteſt. Ex iis nonnulla Euſtathio deberi veri non abſimile eſt. Totum opus ætate Photii †, qui illud magnopere laudat, duobus conſtabat libris; quorum primus continebat breves illos *Sermones de Judicio Dei, de Fide*, &c. qui Ethicis præponi ſolent; Secundus *Ethica* ſeu *Moralia*, item *Regulas Aſceticas fuſiores* 55. per modum Interrogationum & Reſponſionum explicatas: deinde breviores alias numero cccxiii. prout hodie etiam extant deſcriptæ ex vetuſtiſſimo exemplari ex Ponto allato collatoque cum altero, quod Cæſareæ in ipſius Baſilii Ptochotrophio aſſervabatur: quod ex Scholiis quibuſdam, quæ his Regulis apponi ſolent, manifeſtum eſt.

Epiſtola ad Chilonem Anachoretam de vitâ eremiticâ, cui annexa eſt *Admonitio brevis ad Anachoretas juniores.*

Ad Monachum lapſum Epiſtolæ II.

Ad Virginem lapſam Epiſtola.

Ad Amphilochium Epiſtolæ Canonicæ III.

Epiſtolæ aliæ CCCCXXVIII. in quibus quædam habentur à Nazianzeno & Libanio ad Baſilium ſcriptæ. Has tanquam Epiſtolarum ſcribendarum normam commendat Photius *, utpote quæ ἐπιστολιμαίου χαρακτῆρος optimè exprimunt.

* Cod. 143.

Liturgia, cujus autorem Baſilium fuiſſe nulla juſta eſt dubitandi ratio. Conſtituit enim teſte Nazianzeno †, εὐχῶν διατάξεις, καὶ εὐκοσμίας τοῦ βήματος: ipſeque *in Epiſtolâ* * *ad Clerum Neocæſarienſem* deſcribit *Precum Formulam*, quæ in Monaſteriis ſuis obſervari ſolebat, omnibus, ut ait, Dei Eccleſiis conſona. Hæc quidem *Liturgia*, prout extat hodie, plurimùm eſt interpolata, variis additamentis pro ſæculi, quo facta ſunt, genio & conditione aucta: adeoque ejus exemplaria quo vetuſtiora, eo breviora & caſtiora reperiuntur; ut ex Anaphorâ, quam ex linguâ Syriacâ traduxit Andreas Maſius, liquidò conſtat. Extat *Liturgia* iſta Gr. Lat. in Auctuar. Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. & alibi ſæpiſſimè. Anaphora etiam Maſiana in Bibliothecâ Patr. haberi ſolet.

† Orat. 20. p. 340.
* Ep. 63.

Alia Liturgia ex Arabico converſa à Victorio Scialagh Accurenſi Maronita è monte Libano, & edita *Auguſtæ-Vindel.* 1604. 4°. exinde Bibliothec. Patr. inſerta. *Orationem inſignem* ex Baſilii *Liturgia* citat Petrus Diaconus, quæ in tribus hiſce Liturgiis neutiquam reperitur.

Conciones Morales XXIV. ex Baſilii ſcriptis per Simeonem Logothetam ſelectæ.

De Jejunio Sermones II.

Orationes II. *altera de Jejunio, altera in Proverbiorum caput* 6. quas Gr. Lat. edidit. Coteler. Monum. Eccleſ. Græc. Tom. I.

De Morte Sermo, & *de Extremo Judicio* alius; à Ger. Voſſio inter Ephræmi Opera editi, primus inter Conciones Morales à Simeone collectas habetur.

SUPPOSITITIA.

A*Nimadverſiones in Canonicos & Canonicas Peccantes*; quæ cùm incerti Autoris ſint, & inter Baſilii Scripta repertæ, ei à nonnullis, nullâ tamen ratione nixis, adſcribuntur.

Pœnæ in Monachos delinquentes; de quibus idem ac de præcedentibus dictum eſto.

Homilia decima & undecima in Hexaemeron, quas à Gregorio Nyſſeno additas fuiſſe Socrates*, atque ipſe Nyſſenus † fidem faciunt.

* L. 4. c. 26.
† Hexaem. in fin.

De Grammatica exercitatione libellus, qui revera eſt Johannis Moſchopuli.

De

Digitized by Google

De Conſolatione in adverſis Epiſtola Lat. quæ Victoris Cartennenſis eſt. SÆC. IV. ab An. CCC.
De laudibus Eremi, ſeu *Vitæ Solitariæ* Lat. Fragmentum eſt ex opere Petri Damiani.

Admonitio ad filium ſpiritualem Lat. Habetur etiam aliquantulum emendatior in appendice ad Cod. Regularum Holſtenii. *Pariſ.* 1663. 4°.

Precatio, quâ S. Baſilius uti ſolebat, antequam Sacris operaretur.

Epiſtolæ duæ ad Apollinarium, à Cotelerio Gr. Lat. editæ, Monument. Eccleſ. Græc. Tom. ii. dubiæ admodum fidei: immò, ſi conferantur cum *Epiſtolis* 59, 79, 82. certò certiùs ſpuriæ. Nec melioris quidem notæ eſt *Epiſtola ad Theodoſium Imp.* ab eodem evulgata.

Fragmentum *epiſtolæ ad Julianum Imp.* habetur Concilii Nicæni Secundi Act. 2. 4. & exinde inter Baſilii epiſtolas Num. CCV. Suppoſititium eſſe, & ſtylus & materia ſatis arguit: quin & cordatiores Pontificii non inviti agnoſcunt.

Prodierunt Baſilii opera Græc. *Venet.* 1535. *Baſil.* 1532. (in quibus altera fere pars Baſilii operum deſideratur) 1551. cujus prima pars (notante Cl. Uſſerio Biblioth. Theol. p. 303.) expreſſa eſt ex editione *Baſil.* 1532. Sequitur pars ſecunda à pag. 373. in edit. *Venet.* an. 1535. in quâ continentur 1°. *Ἀσκητικὰ*; ſic enim ibi communiter inſcribuntur, quæ habentur à pag. 373. ad 646. 2do. *Libri* V. *contra Eunomium* à p. 646. ad finem voluminis.) Lat. ibidem. 1520. 1540. *Antverp.* 1568. *Pariſ.* 1571. Gr. Lat. cum notis Frontonis Ducæi, & appendice, *Pariſ.* 1618. II. vol. in fol. Deinde ibidem (ſed non eodem ſervato ordine) 1638. III. vol. fol. editio priore quidem pluſquam ducentis Epiſtolis à Montacutio noſtro erutis, & Latinè verſis auctior, minùs pulchra tamen ac caſtigata. Ad commodiorem Operum S. Baſilii intelligentiam non parum conferet Fr. Combefiſii *Baſilius Reſtitutus*; in quo ex optimis MSS. textum caſtigavit, auxit, illuſtravit, & verſiones recenſuit. Edidit hoc opus *Pariſ.* 1679. II. vol. 8°.

GREGORIUS, gente Ponticus, Baſilii Magni frater natu minor; 370.
primis juventutis annis Rhetoricæ ſtudio totus incubuit; à quo datis ad illum literis Gregorius Nazianzenus ad ſacrarum literarum cognitionem revocavit; effecitque, ut ἄδοξον εὐδοξίαν, ut Theologi * verbis utar, contemptui haberet, quâ nimiùm ante delectari videbatur. Exeunte, ut videtur, anno ccclxx. Nyſſæ in Confinio Cappadociæ urbis Epiſcopus conſtitutus eſt, fidei Nicænæ propugnator acerrimus. Eo nomine ab unico, eoque vili admodum, homuncione accuſatus, Valentis Imp. juſſu mox in exilium mittitur. Octo circiter annos exul variis in locis erravit, dura ubivis & graviſſima ab Arianis paſſus. Anno ccclxxviii. ſedi reſtitutus, à Synodo Antiochenâ, cui interfuit unà cum aliis quibuſdam Epiſcopis ad viſitandas Arabiæ Eccleſias legatus eſt, Theodoſio Imperatore currûs publici uſum ei concedente. Arabiam pergens, Hieroſolymam inviſit, & loca Sancta piâ mente contemplatus eſt: verùm vitiis, ac diſſidiis Hieroſolymitanorum offenſus pedem ſubito retraxit; quin & *Epiſtolam* adversùs Hieroſolymam pietatis ergò adeuntes paulò poſt exaravit. Anno ccclxxxi. cùm ad Synodum Conſtantinopolitanam iret; libros à ſe contra Eunomium ſcriptos ſecum detulit; quos audientibus Gregorio Nazianzeno & Hieronymo recitavit. Concilii iſtius magna pars fuit; adeò ut non tantùm à Patribus eligeretur, qui Meletium Antiochenum ſedente Synodo defunctum funebri oratione laudaret; verùm etiam Symboli Synodici compoſitionem curæ ſuæ commiſſam habuit; (teſte Nicephoro *) ut quæ in Symbolo Nicæno deerant, ipſe ſuppleret, ac perfectiorem fidei Confeſſionem conderet. Eodem circiter tempore judex Catholicæ profeſſionis Ponticæ Diœceſeωs Epiſcopis datus eſt, unà cum Helladio Cæſareæ Epiſcopo, Baſilii ſucceſſore. De obitu ejus nihil liquet: id modò certiſſimè conſtat uſque ad Synodi Conſtantinopoli anno ccexciv. habitæ, cui præſens aderat, tempora vitam prorogâſſe. Conjugatum fuiſſe, & uxorem Theoſebiam nomine, ejus etiam τῷ ἱερέως σύζυγον, habuiſſe, teſtes ſunt omni exceptione majores, Gregorius Nazianzenus *, (qui illam impensè laudat) ipſe Nyſſenus †, & Nicephorus ‖. Vir erat, qui egregiâ morum ſanctitate, ac omnigenâ eruditionis

* Epiſt. 43. p. 804.

* Hiſt. Eccleſ. l. 12. c. 13.

* Epiſt. 95.
† Lib. de Virgin. cap. 3.
‖ L. 11. c. 19.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. ditionis laude inter primos facilè enituit; eloquentiâ adhuc & dicendi ubertate nulli ſecundus. Erat enim, cenſente Photio *, ἦν δὲ τὴν φράσιν, εἴπερ τις ἄλλος ῥητόρων, λαμπρὸς, καὶ ἡδονῆς ὤτων ἀποστάζων —— πλεονάζει δὲ τοῖς ἐνθυμήμασι καὶ τοῖς παραδείγμασι. *Stylus illi, ſi cui Rhetorum, illuſtris, & jucunditatem auribus inſtillans: —— abundat etiam enthymematis atque exemplis.*

* Cod. 6.

SCRIPTA.

H*Exaemeron,* ſeu *de Opere ſex dierum.*

De Hominis Opificio Liber. Habetur ſeorſim cum notis Leunclavii *Baſil.* 1567. Gr. Lat. Librum iſtum Latinè olim vertit Dionyſius Exiguus; cujus *verſio* extat *Colon.* 1551. *Baſil.* 1562. *Colon.* 1573. Sed utrobique truncata *Epiſtolâ Interpretis ad Eugippium Presbyterum nuncupatoriâ,* & *verſione Præfationis Gregorii Nyſſeni*: quas exhibet Joan. Mabillon. Analect. Tom. ii. pag. 1. In impreſſis Operis iſtius exemplaribus Græcis lemma capitis undecimi ſic ſe habet, ὅτι ἀθεώρητος ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις. Tam abſurdæ ſententiæ medelam attulit Cl. Lambecius *, qui in ſex Codicibus MSS. Bibliothecæ Cæſareæ conſtanter legi monet, ὅτι ἀθεώρητος ἡ τοῦ Θεοῦ φύσις.

* Comment. de Biblioth. Vindob. l. 1. par. 2. p. 99.

De Vitâ Moſis, ſeu *de Vitâ Perfectâ.*

In Pſalmorum inſcriptiones Tractatus II.

In Pſalmum Sextum de Octavâ, viz. *in Feſtum Circumciſionis.*

In Eccleſiaſten Conciones VIII.

In Cantica Canticorum Explanatio, Homiliis XV. conſtans.

De Oratione Dominicâ Homiliæ V.

De vitâ beatâ comparandâ, ſive *de Beatitudinibus Orationes* VIII.

In illud Apoſtoli I. Cor. XV. *Quando ſibi ſubjecerit omnia,* &c.

De imagine & ſimilitudine Dei in homine Libellus.

Epiſtola de Ventriloquâ ſeu Pythoniſſâ.

Oratio in ſuam Ordinationem.

Contra Apollinarem.

Contra Fatum.

Tractatus de communibus Notionibus adversùs Græcos.

De Animâ.

Epiſtola Canonica ad S. Letoium Metilenes Epiſcopum.

Oratio in eos qui differunt Baptiſmum.

De Fugiendâ Fornicatione Oratio in I. Cor. VI. 18.

De Pauperibus amandis Orationes II.

In Pentecoſten Oratio. Lat.

Contra Uſurarios.

Contra Eunomium Libri XIII. ex quibus primus à Jac. Gretſero primùm editus eſt in Appendice Nyſſeni *Pariſ.* 1618. Notandum eſt in nonnullis exemplaribus, integris licèt, nonniſi XII. libros inveniri, propterea quòd in aliis liber quintus bifariàm dividatur.

Tres Deos dici non oportere, ad Ablabium.

Ad Euſtathium de S. Trinitate, & quòd Spiritus S. ſit Deus.

Ad Petrum fratrem de Differentiâ Eſſentiæ & Hypoſtaſeos. Hi duo tractatus inter Baſilii Epiſtolas Num. 80. & 43. leguntur; eique potiùs aſcribendi ſunt.

Ad Simplicium Tribunum de Fide.

Catechetica magna Oratio.

De Virginitate verâ & incorruptâ.

Contra Manichæos Syllogiſmi X.

De Animâ & Reſurrectione Dialogus, circa an. ccclxxviii. ex occaſione mortis Macrinæ ſororis ſcriptus.

Adversùs Apollinarem, ad Theophilum Alexandrinum.

Quid nomen, profeſſiòve Chriſtiana ſibi velit; ad Harmonium.

De Perfectione Chriſtiani ad Olympium Monachum.

De propoſito ſecundùm Deum Deſcriptio ſummaria.

Ad-

Adverſùs eos, qui caſtigationes ægrè ferunt.
De Infantibus præmaturè abreptis ad Hierium.
Oratio in diem Natalem Chriſti.
Oratio in S. Stephanum Protomartyrem.
Oratio de Sancto Chriſti Baptiſmate.
In Sanctum Paſcha & in Feſtum Reſurrectionis Orationes V.
Oratio de Aſcenſione Domini.
Oratio de Occurſu Domini & Simeone, quam à Metaphraſte interpolatam eſſe multi ſuſpicantur.
Oratio de Deitate Filii & Spiritûs Sancti, & de Abrahamo.
Oratio in laudem Baſilii fratris.
In XL. Martyres Orationes III.
Oratio conſolatoria in funere Pulcheriæ.
De Placillâ Auguſtâ Oratio funebris.
Vita S. Gregorii Thaumaturgi.
De laudibus Sancti viri ac martyris Theodori.
De *Magno Meletio Antiocheno Oratio funebris.*
Vita atque Encomium S. Patris Ephræm Syri.
Non eſſe dolendum ob eorum obitum, qui in fide dormierunt.
Epiſtola ad Flavianum.
Oratio ſeu *Epiſtola de iis, qui adeunt Hieroſolymam*, à Pontificiis nonnullis fruſtra vellicata. Eam edidit ſeorſim Gr. Lat. P. Molinæus *Hanoviæ* 1607. & ad calcem diſſertationis de *peregrinationibus religioſis*, additâ etiam pro hac Epiſtolâ, Apologiâ, Jo. Hen. Heideggerus *Tigur.* 1670. 8°.
Epiſtola ad Euſtathiam, Ambroſiam, & Baſiliſſam, ab Iſ. Caſaubono cum notis ſeorſim edita Gr. Lat. *Hanoviæ* 1607.
Epiſtola ad Petrum fratrem, libris *contra Eunomium* præfixa.
Vita S. Macrinæ Sororis.
Expoſitiones ſive *Commentarii in Cantica Canticorum*, Extant Gr. Lat. tum in Auctuario Bibliothecæ Patr. *Pariſ.* 1624. Tom. ii. p. 681. tum ſeorſim ſæpiùs.
In illud, Faciamus hominem ad imaginem noſtram, Oratio I.
In hominis creationem Oratio II. Duæ iſtæ Orationes à nonnullis malè inſcriptæ ſunt Baſilio; cujus Hexaemeri decimum undecimumque librum conſtituunt.

SPURIA.

IN *Mulierem Peccatricem, & eos qui duriùs alios judicant, & de Pœnitentiâ.*
Oratio in Principium Jejuniorum. Duas iſtas Orationes Aſterii Amaſeni eſſe patet ex Photio Cod. 271.
De Trinitate adverſùs Judæos ex veteri Teſtamento delecta Teſtimonia (in quibus inter alios Chryſoſtomus citatur) cum explicatione, Latinè tantum.
De Naturâ Humanâ Libri VIII. qui Nemeſii ſunt.

DEPERDITA.

EXpoſitiones in Proverbia; quarum meminit ipſe Nyſſenus Concione I. in Eccleſiaſt.
Contra Ablavium de Patris, Filii & Sp. S. divinitate; niſi quis forſan ex argumenti affinitate ſuſpicetur idem eſſe opus cum *Libello ad Ablabium*, qui extat.
Commentarii in Epiſtolam D. Pauli ad Philippenſes; quorum meminit Cyrillus lib. ad Euoptium contra Theod. & fragmentum ex iis profert.

Eu-

Digitized by Google

Euthymius *Panopl.* par. 2. tit. 2. locum ex Nyſſeni libro de eo, *Quòd tres dicere deos non oporteat*, adducit, qui in eo qui hodiè extat, ejuſce tituli libro non comparet.

Extant ejus opera Latinè variis locis & temporibus edita, *Baſil.* 1562. auctiora ibid. 1570. *Pariſ.* 1573. & curâ Frontonis Ducæi ibid. 1605. Tom. ii. Gr. Lat. ſtudio Fred. Morelli, *Pariſ.* 1615. 2 Vol. cum notis Frontonis Ducæi. Appendicem addidit ea quæ in Editione iſtâ vel Græcè & Latinè, vel Græcè tantum deerant, ſupplentem Jac. Gretſerus ibid. 1618. fol. denique integra prodierunt ibid. 1638. Vol. 3. in fol. quæ quidem Editio parùm caſtigata eſt, ac longè infra priorem ſubſidit.

370. PETRUS, Baſilii & Gregorii frater natu minimus, ſub ſororis ſuæ Macrinæ curâ ac tutelâ educatus; quæ juvenem ad virtutem & meliores artes natum, ad vitam aſceticam & ſeverioris pietatis exercitia diligenter formavit. Erga omnes comis erat ac benignus, erga pauperes beneficentiſſimus. A Baſilio primùm Presbyter factus, deinde Sebaſteæ Cappadocum Epiſcopus ordinatus, quo verò anno non ſatis liquet. Baſilio ſuperſtes Gregorium fratrem rogavit, ut illius famam ab Eunomio Hæretico vellicatam ſcriptis editis defenderet. Quo anno obierit, incertum eſt. Extat *Epiſtola unica ad Gregorium* fratrem *libris Nyſſeni adverſus Eunomium* præmiſſa. Notet Lector, quod obſervatu non indignum eſt, tres fuiſſe fatres uno eodemque tempore, & in eâdem regione Epiſcopos, ſingulos pietate & doctrinâ celebres.

370. GREGORIUS, à Nazianzo obſcuro ſecundæ Cappadociæ oppido, *Nazianzenus* dictus; Baſilio fuit non modò σύζυγος, verùm ſocius & amicus ſummus, tam arctâ conſuetudine illi conjunctus, ut ipſo fatente, *ψυχὴ μία δυοῖν φέρουσα σωμάτων διάστασιν, bina corpora una ligaret anima.* Natus eſt Arianzi in prædio paterno propè Nazianzum circa Nicæni Concilii tempora; Deo ita diſponente, ut eo tempore in lucem ederetur qui graviſſimus Arianorum malleus futurus eſſet. Patrem habuit Gregorium, virum optimum, at Hypſiſtariorum erroribus miſerè ſeductum, (Secta ea erat ex Judaiſmo & Gentiliſmo conflata, quæ tamen ſummum illum & ὕψιστον Θεὸν, unde Sectæ nomen unicè colebat) matrem Nonnam, fœminam lectiſſimam & pietate conſpicuam, quâ mediante, conjux ab erroribus ad Chriſtianam religionem revocatur; qui ſalutari lavacro tinctus, ad Nazianzenæ urbis Epiſcopatum promovetur, quem 45. annis tenuit, & penè centenarius obiit. Gregorius noſter, præclarus adoleſcens, diſciplinarum ſtudiis incubuit primò Cæſareæ Cappadocum, deinde apud Cæſaream Palæſtinæ Theſpeſii Rhetoris ſcholam frequentavit. Poſthæc Alexandriam profectus, inde periculoſâ admodùm navigatione Athenas petiit, ubi ſtudiis fœliciter perfunctus, jamjam diſceſſurus, rogante juventute Academicâ, & conſertis quaſi manibus retinente, docendi provinciam aliquantiſper ſubiit: ſed depoſitâ ſtatim cathedrâ, rediit in patriam, mox Presbyter à patre ordinatus. Imperante Juliano in pangendis verſibus penè totus erat, quos quovis ferè metri genere & de omni graviſſimo
* L. 21. & 25. argumento compoſuit, ut illaudabile illud, & ipſo fatente Ammiano *, *inclemens Edictum, perenni ſilentio obruendum*, quo è Chriſtianorum præceptorum manibus excuſſi erant Gentilium libri, eluderet, damnumque reſarciret. Turbarum exinde pertæſus, & ad rigidiorem vitam magis à naturâ factus, ad Baſilium ſuum in Ponti ſolitudines, τὰς τῶν μακάρων νήσους, ut eas ſcitè vo-
† Ad Baſil. Ep. 7. cat †, ſeceſſit. Poſthæc Baſilius circa an. ccclxx. Eccleſiarum Cappadociæ dignitatem Archiepiſcopalem adeptus, Nazianzenum Saſimorum, vilis Cappadociæ ſecundæ oppidi, Epiſcopum conſtituit; ſtomachante Gregorio, & indiſſolubile amicitiæ vinculum tantùm non rumpente, quin nec ſedem ſuam ſemel inviſere dignatus eſt iſte, locum quidem ignobilem, inſalubrem, & inamœnum, procellis, urbicisque tumultibus plenum. Tandem obnixè rogatus, ut ad ſublevandam patris extremo jam ſenio laborantis infirmitatem Eccleſiæ Nazianzenæ curam ſuſciperet, conſenſit, eâ lege, ut patre ex hâc vitâ egreſſo, Eccleſiæ iſtius gubernacula diutiùs retinere non cogeretur.

Und

Unde patet Hieronymi *, ejus quidem diſcipuli, aliorumque error, qui Nazianzenum Epiſcopum fuiſſe Gregorium toties volunt; ipſomet † diſertè negante, ſeque nunquam Nazianzi Epiſcopum factum, ſed ſolummodo patris vices eo adhuc vivente obiiſſe affirmante. Circa an. 378. à Synodo Antiochiæ habitâ, invitus quidem Conſtantinopolim miſſus eſt, ut cauſam Catholicam ab Arianis oppreſſam erigeret & ſuſtentaret. Fecit id ſtrenuè & fœliciter; aucto indies Catholicorum numero, quos fideliter colligebat in Nicobuli affinis ſui ædibus, quæ mox in templum erectæ ſunt, indito ei *Anaſtaſiæ* nomine, eo quòd fides langueſcens antea, & moribunda illic revixiſſe viſa fuerit. Hinc à Theodoſio M. in Imperialis urbis cathedrâ collocatur, in eâdem à Concilio Oecumenico anno 381. illic coacto confirmatus: verùm ortâ mox in Synodo non levi hâc de re contentione, ipſe ſedi ſuæ ſponte renunciavit, & domum repetens, privatus deinceps & quietus vixit, ac partim pietatis exercitiis, partim poeticis lucubrationibus ſenectutis incommoda ſublevavit. Vitam hanc caducam cum meliori permutavit anno 389. ætatis ſuæ circiter 65. Unde falſum eſſe Suidam * neceſſe eſt, qui illum nonagenario majorem obiiſſe ſcribit. Vir erat in quovis diſciplinarum genere præſtantiſſimus, in Theologiâ ſummus. Hoc enim in eo ὥσπερ τὸ ἴδιον à veteribus notari nos docet Philotheus †. Hinc etiam *Theologus* κατ' ἐξοχὴν dictus eſt Gregorius; *utpote qui ſolus ſit* (Rufini ‖ verbis utor) *de cujus fide ne diffidentes quidem, ut fieri ſolet, partes & ſtudia diſputare potuerint; ſed id obtinuerit apud Dominum & Eccleſias Dei meriti, ut quicunque auſus fuerit doctrinæ ejus in aliquo refragari, ex hoc ipſo quia ipſe ſit magis Hæreticus, arguatur. Manifeſtum namque judicium eſt, non eſſe rectæ fidei hominem, qui in fide Gregorio non concordat.* Sermone uſus eſt Gregorius grandi, ſublimi, & ubique majeſtatis pleno, dicendi charactere Polemonem ſecutus, obſervante id Hieronymo, certè Iſocratem Polemone antiquiorem; unde ejus τὸ ἰσοκρατικὸν ſæpius notat Græcus Scholiaſtes. Audiamus Philoſtorgii * hominis Ariani judicium, qui hunc cum Baſilio & Apollinario conferens, ait, Apollinarii ſermonem commentationibus eſſe aptiorem, Baſilii in genere panegyrico ſplendidiſſimum, τοῦ δὲ Γρηγορίου, καὶ παρ' ἀμφοτέρους ἐξεταζομένῳ μείζω βάσιν εἰς συγγραφὴν εἶχεν ὁ λόγος, καὶ ἦν εἰπεῖν Ἀπολλιναρίου ἁδρότερος, Βασιλείου δὲ σταθερώτερος. *At Gregorii cum utroque comparati oratio ſublimiorem in ſcriptione locum obtinuit; etenim Apollinario erat uberior in dicendo, Baſilio verò gravior.* Certè facultati oratoriæ, quâ maximè pollebat, nimis quàm par erat, præſertim in ſermonibus Encomiaſticis, eum indulſiſſe conſtat: unde ſequentium ſæculorum erroribus circa invocationem Sanctorum viam inter primos ſtraviſſe videtur. Quod ex ejus ſcriptis nihil omnino excerpſerit Photius, meritò nobis mirum videri debeat: præſtitit id forſan in aliquâ ſuæ Bibliothecæ parte, quæ hodiè non extat. De ſcriptis duo præcipuè ſunt Lectori obſervanda; primò pauca admodùm eſſe, eaque tam erudito capite non prorſus indigna, quæ nomini ejus affinguntur; deinde aut pauca, aut fortè nulla, ex iis deſiderari.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* De Script. c. 117.

† Epiſt. 42. vid. orat. 8. p. 148.

* In voce Γρηγόρ.

† Orat. in S. Baſil. Biblioth. Patr. Gr. Lat. Tom. ii.

‖ Prolog. in libros Gregorii à ſe verſos.

* Ap. Suid. in voc. Baſ. & Apoll.

SCRIPTA.

Apologeticus de Fugâ ſuâ, poſt reditum ex Eremo conſcriptus.
Oratio poſtquam factus eſt Presbyter.
In Julianum Imp. invectivæ duæ.
Oratio poſt reditum ex fugâ.
Oratio ad Gregorium Nyſſenum.
Apologeticus cum Saſimorum Epiſcopus factus eſt.
Oratio cum cura Eccleſiæ Nazianzenæ ei commiſſa eſt.
Oratio de ſuis ſermonibus ad Julianum exæquatorem.
Oratio funebris in laudem Cæſarii fratris.
Oratio funebris in laudem Gorgoniæ ſororis.
De Pace Orationes III.
Oratio in plagam grandinis.

Oratio

SÆC. IV. ab An. CCC.

Oratio de Pauperum amore.

*Ad Cives Nazianzenos gravi timore perculſos, & Præfectum iratum O*ratio.

Oratio in laudem Cypriani Martyris.

Oratio funebris in laudem patris ſui.

Oratio funebris in laudem Baſilii Magni.

Oratio in laudem Athanaſii Magni.

Oratio in laudem Maccabæorum.

Oratio in laudem Heronis Philoſophi, reverà Maximi Cynici.

Oratio in Ægyptiorum adventum.

Oratio ad Arianos & de ſeipſo.

Oratio de moderatione in diſputationibus ſervandâ.

Ad eos qui ipſum cathedram CP. *affectare dicebant.*

Oratio poſt reditum in urbem.

Oratio de dogmate & conſtitutione Epiſcoporum.

Oratio habita in electione Eulalii Doarenſium Epiſcopi.

Oratio in illud, Cum conſummâſſet Ieſus hos ſermones, &c.

Oratio in præſentiâ CL. Epiſcoporum (viz. in Synodo CP.) *quâ ut ſedis* CP. *curâ ſeſe abdicare liceret, impetravit.*

De Theologiâ Orationes V. *contra Eunomianos & Macedonianos.*

Oratio panegyrica in Chriſti nativitatem.

Oratio panegyrica in S. Lumina, viz. *in Feſtum Baptiſmi Chriſti.*

Oratio in Sanctum Baptiſma.

Oratio in Paſcha & in Tarditatem.

Oratio ſecunda in Paſcha.

Oratio in novam Dominicam & Mamanta Martyrem.

Oratio in S. Pentecoſten.

Oratio ſeu Epiſtola ad Nectarium CP. Epiſcopum.

Oratio in laudem Martyrum & adverſùs Arianos, Lat. (& in Appendice Tomi primi Edit. 1630. Græcè etiam) Orationem hanc primus edidit Latinè ſolùm Joan. Leunclavius 1571. Lat. etiam ex verſione ſuâ Billius, 1583. tandem Græcè ſolùm Montacutius, 1610. qui fragmentum orationis cujuſdam eam eſſe exiſtimavit. Verùm Nic. Faber & Morellus ἀποσπασμάτων potius ex Oratione quâdam Chryſoſtomi eſſe arbitrantur.

Oratio ſive Tractatus de Fide, in quo Fides Nicæna fusè explicatur, & contra Hæreticos omnes probatur. Latinè tantùm exſtat, interprete Rufino, qui & Orationem Nazianzeni primam unà cum ſeptem aliis *(* 12. 15, 17, 28, 33, 38, & 39. *)* Latinitate donavit, præfixa primæ præfatione, quæ in Editionibus Gr. Lat. Tractatui huic præponitur. Cæterùm tam Orationes quam Tractatus iſte *de Fide* ab eo verſæ prodierunt Lipſiæ 1522.

Oratio de Fide Nicænâ, ſive *Paraphraſis* ejus breviuſcula, Lat. eodem interprete. Iſtam pariter ac præcedentem Orationem, aut Gregorium autorem, aut Rufinum interpretem habere perfractè negat Chiffletius, qui utramque Vigilio Tapſenſi operosè vindicat. Latino equidem Scriptori utramque deberi in confeſſo eſt. Verùm Vigilii non eſſe exinde probatur, quòd priorem Tractatum Auguſtinus * ſub Gregorii cujuſdam nomine citet, quem Gregorii Boetici eſſe ſupra notavimus.

* Epiſt. 3.

Ad Cledonium Presbyterum Orationes, ſeu *Epiſtolæ duæ adverſùs Apollinarium.*

Epiſtolæ CCXLII. in quibus duæ Gregorii patris, tres verò Baſilii habentur. Decem ultimæ prodierunt primùm in Editione *Pariſ.* 1630. His addi poteſt *Epiſtola ad Nectarium* CP. quam in notis ad Patres Apoſtolicos primus eruit Cl. Cotelerius, quæque proinde inter Gregorii opera non reperitur.

Teſtamentum, à Briſſonio primò editum *Formularum* libro 7mo. Scriptum erat paulò ante renunciatam ſedem CP. an genuinum ſit dubitat Rivetus †, nullâ tamen ratione nixus.

† Crit. Sac. l. 3. c. 22.

De Vitâ ſuâ, carmine Iambico.

Poemata LXIV. *varii argumenti,* carmine Heroico.

Alia

Digitized by Google

Alia LXXVIII. *varii argumenti*, & diverſo metrorum genere.
De Epiſcopis & hominum ingratitudine querela, Lat. tantùm.
Ad Virgines Exhortatio, carmine Iambico.

DUBIA.

ORatio, ſeu *Epiſtola ad Evagrium Monachum de Divinitate*, quæ inter Orationes numero eſt quadrageſima quinta.
Significatio in Ezekielem, inter Orationes quadrageſima ſeptima.

SPURIA.

MEtaphraſis, ſeu *Tranſlatio in Eccleſiaſten*, inter Orationes quinquageſima tertia, quam Gregorii Thaumaturgi opus eſſe conſtat.
Chriſtus patiens, Tragœdia, quam ab Apollinario ſeniore ſcriptam eſſe veriſimile eſt.

Prodierunt opera Nazianzeni, Gr. *Baſil.* 1550. Lat. (Cum notis & Scholiis Variorum) in tribus Tomis *Baſil.* 1571. *Pariſ.* (Tomis duobus) 1583. Gr. Lat. *Pariſ.* 1609. & 1630. 2 Vol. in fol. cum Nicetæ Serronii, Pſelli, Nonni, & Eliæ Cretenſis Commentariis; quos ex Græco vertit Jacobus Billius, & ſuas, ubi opus erat, Annotationes & Scholia addidit. Poſteriorem editionem Fred. Morellus aliquot Epiſtolis, ſuis item notis auxit. *Duas in Julianum Invectivas* cum Scholiis Græcis, & Nonni *Collectione Hiſtoriarum* ſeorſim edidit Richardus Montacutius *Etonæ* 1610. Gr. in 4°. quibus ſuas etiam Notas & varias Lectiones adjecit. Denique his addere licet, quod me monuit Doctiſ. Colomeſius, in Gregorii Nazianzeni Orationes ἐξηγήσεις ſcripſiſſe Baſilium quendam, qui κοινωνὸν καὶ ὁμώνυμον καὶ θεῖον Baſilii M ſe dicit, *Explanationes* iſtas craſſo ſatis volumine MSS. apud. Cl. Iſ. Voſſium ſe vidiſſe teſtatur. Extant etiam in Bibliothecâ Imperatoris, Regis Galliæ, & Auguſtæ Vindelicorum. Fragmenta duo ex Hæſchelii Epiſtola affert Seberus ad Pollucem p. 99, & 105.

CÆSARIUS, Gregorii Nazianzeni frater natu minor, prægnantis ingenii, & optimæ ſpei adoleſcens; ad Alexandriam tanquam celeberrimam bonarum artium mercaturam amandatus, Philoſophiæ, præcipuè verò Medicinæ, operam dedit. Inde Conſtantinopolim profectus, tantam brevi gloriam adeptus eſt, ut publici honores, nobile matrimonium, & ſenatoria dignitas ei oblata fuerint; communique decreto ab Imperatore per legatos petitum ſit, ut urbs imperialis Cæſario & Medico & Cive ornaretur. Verùm oblatam conditionem fratris importunitate victus tunc reſpuit. Sub Juliano ἀποστάτῃ, indignante tum patre tum fratre, domûs Auguſtæ Archiater, & Comes rerum privatarum, Quæſtor etiam Bithyniæ & Theſaurarius factus eſt: tentatus quidem à Juliano & promiſſis & argumentis, ſed in fidei profeſſione immobilis perſtitit, ac paulò poſt palatio ſe ſubduxit. Poſt biennium verò rediit, iiſdemque muneribus ſub Valente functus, obiit anno 368. Moriturus teſtamentum condidit, breve quidem illud, at verè pium, Τὰ ἐμὰ πάντα βούλομαι γίνεσθαι τῶν πτωχῶν, *Quæ mea ſunt, omnia pauperibus dari volo.* Scripſiſſe illum varia, & ſpeciatim *contra Gentes*, auctor eſt Suidas *; quæ quidem unde hauſerit, non conſtat.

Vid. Baſil Ep. 84. & Nazianz. orat. 10.

* In voce Καισάρ.

Extant ſub ejus nomine *Dialogi* IV. ſive *Quæſtionum quarundam graviſſimarum Explicationes*. De his agit Photius Cod. 210. qui 220. capitibus opus iſtud conſtitiſſe memorat; quæ tamen hodiè non ultra CXCV. *Quæſtiones* exſolvunt. Verùm hoſce *Dialogos* non eſſe Cæſarii noſtri opus, multa ſuadent. Primò enim Gregorius frater in Oratione, quam in funere Cæſarii habuit, ubi minima quæque ad Cæſarii laudem facientia recenſet, horum Dialogorum, immò vel ullius ſcripti à Cæſario editi, ne verbulo quidem meminit. Unde liquet, quam fragilis ſit Cl. Oudini * ex obſcuro quodam Photii loco † conjectura, nempe harum quæſtionum autorem videri potius eſſe Grego-

* Supplem. de Script. Eccleſ. p. 40.
† Cod. 210. in fine.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab Ann. CCC. rium Nazianzenum, qui hâc ratione voluerit nomen fratris ſui poſteritati commendare. Præterquam enim quòd noluiſſe cenſendus ſit Vir Sanctiſſimus hâc inſigni fraude Chriſtiano Orbi fucum facere; ſi tale quid in animo volviſſet, loco tam opportuno fraterni Operis mentionem non tacuiſſet. 2°. Cæſarius erat ætate Juvenis, profeſſione Medicus, dignitate Quæſtor, in civilibus negotiis & honoribus penè totùs occupatus. Dialogi verò penitiorem rei Theologicæ peritiam oſtendunt: agunt enim maximâ ex parte de SS. Trinitate, aliiſque reconditioribus Chriſtianæ fidei myſteriis; adeóque exhibent veteranum & ſubacti judicii Theologum, cui judice Photio *, πρὸς τὴν τῶν δογμάτων ἀκρίβειαν ὀλίγου δεῖ. 3°. Horum Dialogorum Author in ipsâ inſcriptione totos viginti annos Conſtantinopoli permanſiſſe, ibique docuiſſe dicitur: Cæſarius autem non niſi ad paucos annos Conſtantinopoli ſubſtitit; nec ibi Medicinam, multò minùs Theologiam publicè docuiſſe legitur. Quoſdam Photii ætate opus iſtud Gregorio Theologo aſcripſiſſe ex eo † liquet. Verùm quàm ſine ullâ id ratione fecerint, vide ſis Jac. Billii argumentum in Nazianzeni Orationem decimam. Forſan non eſt unius ejuſdemque hominis opus; ſaltem ex variis Scriptoribus, Nyſſeno, Maximo, (qui nominatim in eo citantur) aliiſque videtur conſarcinatum. Quiſquis eſt, dictione utitur ſatis clarâ, cenſente Photio, niſi quòd ad Poeticas voces crebrò juveniliter deflectat.

* Cod. 210.

† Ubi ſupra.

Editi ſunt iſti *Dialogi* ſæpiùs in Editionibus Latinis Gregorii Nazianzeni, & in Bibliothecis Patrum. Primus Græcè ac Latinè edidit Fronto Ducæus Auctuar. 1624. Tom. I. deinde Helias Ehingerus *Auguſtæ Vindel.* 1626. 4°.

370. APOLLINARIUS *Junior*, Patriâ Laodicenus, Apollinarii Presbyteri (de quo ſupra) filius, Epiphanii Sophiſtæ diſcipulus; Rhetoricam docuit: primùm Eccleſiæ Laodicenæ Lector, tandem Epiſcopus. Claruit ab incepto Juliani imperio, præcipuè verò circa an. ccclxx. Aliquamdiu Catholicus de recto Eccleſiæ tramite hâc occaſione deflexiſſe dicitur. Commotus in illum Georgius Laodicenus Epiſcopus, Arianæ factionis homo, quòd Magnum Athanaſium ſummâ familiaritate coleret, nec ab ejus congreſſu abſtinere vellet; ipſum à communione excluſit; quin & priora delicta, ob quæ à Theodoto ejectus fuerat, exprobravit: neque illum ſæpenumerò licèt id petentem in communionem recipere dignatus eſt. Hanc injuriam ſtomachatus Apollinarius peculiarem ſibi ſectam conſtituit; quæ per aliquot ſæcula Eccleſiam non leviter turbavit. Quo potiſſimùm anno Hæreſin ſuam diſſeminare cœperit, parùm liquet: id tantùm conſtat, Dogmata ſua planè nova & inaudita nequaquam fuiſſe; quippe ex quibus primarium à Synodo Alexandrinâ anno 362. habitâ damnatum fuerit. Nondum enim eo tempore Hæreſim diſſeminâſſe videtur Apollinarius, ſed ab aliis poſtea acceptos errores accuratius elimâſſe & recoxiſſe. Hæreſeωs ejus, quam in vulgus ſparſit, ſumma hæc erat: Chriſtum humanam naturam de cœlo ſecum detuliſſe, æternam & ſubſtantiæ ipſius coalitam habuiſſe quidem animam (quod tamen primò negaverat) νοῦν δὲ μὴ ἔχειν; ſed unigeniti deitatem mentis locum ſupplere. Denique Chriſtum mortalem eſſe, & in propriâ divinitate paſſum; & in triduanâ illâ corporis morte divinitatem quoque ei commortuam fuiſſe, Patris demum beneficio ex morte revocatam. Vid. Greg. Nazianz. Epiſt. ad Nectarium, & duas ad Cledonium Epiſtolas, ſive Orat. 51, 52. ubi Apollinarii dogmata pleniſſimè refellit. Ob hæc damnatus eſt Apollinarius tum alibi tum in Synodo Romanâ anno, ut vult Baronius, 373. quam tamen Valeſius * circa ann. 377. vel 378. habitam eſſe contendit. Sed Eccleſiæ ſententiam inſuper habuit homo audax, & dogmatum ſuorum tenaciſſimus: neque ſanè Appollinarium errores ſuos unquam depoſuiſſe conſtat. Obiit regnante Theodoſio; ſed quo anno, non liquet.

* Annot. in Sozom. p. 143.

Scripſit Vir extra controverſiam doctiſſimus innumerabilia volumina; ex quibus hæc ferè à veteribus memorantur. *Evangelia* & *Apoſtolorum ſcripta ad exemplum Platonis in Dialogorum formam redacta*; quod imperante Juliano factum

Socrat. l. 3. c. 16.

Digitized by Google

ctum eſt. *Adverſus Porphyrium libri* XXX. qui inter cætera ejus Opera, inquit Hieronymus *, vel maximè probantur: & in iis ſanè, judice Philoſtorgio *, tum Euſebium Cæſarienſem, tum Methodium Tyrium, qui in eâdem arenâ deſudârant, longo intervallo ſuperavit. Idem, ut opinor, erat *Opus*, (cujus meminit Sozomenus *) *ὑπὲρ ἀληθείας* ſeu *de Veritate*, quod adverſùs Julianum & Gentilium Philoſophos compoſuit; in quo abſque ullo ſacrorum librorum teſtimonio oſtendit eos vano errore deceptos, ſecùs quàm oportet, de Deo ſenſiſſe. *Contra Eunomii Apologiam liber. Commentarii breves in Iſaiam*, teſte Hieronymo. *Hymni & Cantica Sacra ad laudem divini numinis ſpectantia*; quæ tum viri tum mulieres quovis tempore & quâvis occaſione pſallere ſolebant. *Liber Compendiarius*, ſeu *τὸ κατὰ κεφάλαιον βιβλίον*, ex quo pleraque fragmenta exhibet Theodoritus Dialog. 1, 2, 3. De *Incarnatione libellus. Libellus de Fide*: ex his etiam quædam ibi profert Theodoritus: qui & alia quædam ab eo ſcripta, ſed omiſſo titulo, allegat. Librorum ejus Fragmenta aliquot in *Catenis Veterum* in Job, in Pſalmos, in Matthæum, Lucam, &c. reperiri poſſunt. Extant etiam Gr. Lat. *Epiſtolæ duæ ad Baſilium* apud Coteler. monument. Eccleſ. Græc. Tom. ii. verum an genuinæ ſint, dubitari poteſt. Aubertus Miræus Notis in Hieronymi Catalogum meminit *Libelli* cujuſdam *de Ætatibus Hominum*, ſub Apollinarii nomine *Leodici* anno 1575. editi: de quo quod dicam non habeo, utpote quem nondum vidi.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

* De Script. c. 104.
* l. 8. c. 14.
* l. 5. c. 18.

Præfat. in Comm. in Eſaiam.

Sozom. l. 6. c. 25.

370. AMPHILOCHIUS, ſi quid divinando aſſequi poſſumus, gente erat Cappadox, Mortuo demum Patre Monaſticam vitam amplexus eſt, & in Eremi Ponticæ ſolitudines ſeceſſit; ubi Baſilium & Gregorium Socios habuit. Circa an. ccclxx. vel forſan paulò ſeriùs, Iconii Lycaoniæ Metropolis Epiſcopus conſtituitur. De modo quo ab Angelis conſecratus eſt, aliiſque ab eo geſtis, miras nobis narrat fabulas Simeon Metaphraſtes, vel quiſquis eſt Vitæ * ejus Author; quem adeant, quorum labra ſimiles amant lactucas. Anno ccclxxxi. cùm Theodoſius Aug. lege latâ Epiſcopos quoſdam celebriores intra ſingulos Orientalium Diœceſeωn terminos ſtatuiſſet, ut Eccleſiæ iis ſolummodò traderentur, qui cum illis communicarent, & fidem Nicænam confiterentur: Aſianæ Diœceſeos cura Amphilochio noſtro (teſte Sozomeno *) commiſſa eſt; cui lex Theodoſiana † Optimum Antiochiæ Piſidiæ Epiſcopum adjungit. Biennio poſt cùm in Synodo, ut Arianorum conventicula vetarentur, ab Imperatore fruſtra petiiſſet; arte quâdam id impetravit. Palatium enim ingreſſus Theodoſium ſolito honore proſecutus eſt, Arcadium verò Patri adſtantem inſalutatum præteriit. Filii contemptum indignè ferente Imperatore, *Vides, Imperator*, inquit Amphilochius, *te filii tui contumeliam ferre non poſſe; crede igitur Deum quoque eos averſari atque odio habere, qui filium ipſius unigenitum blaſphemant.* Dictum miratus Imperator legem ab Epiſcopo poſtulatam extemplò dedit. Eodem circiter tempore contra Maſſalianos (peſſimos Hæreticos, qui aſſiduis precibus turpiſſimas impudicitias obvelârunt) ſtrenuè decertavit. Eos Synodus Sidenſis, cui Amphilochius præſedit, ſententiâ ſuâ damnavit: quin & Amphilochius edito libro confutavit. In vivis adhuc erat anno cccxciv. cum Bagadii & Agapii cauſa in Synodo CP. agebatur; & anno ſequenti obiiſſe videtur. Summis eum laudibus propter indefeſſum diſcendi ſtudium & induſtriam, ſingularemque planè humilitatem, & alias dotes eximias evehit D. Baſilius; cui tam carus erat, ut in rebus quibuſcunque graviſſimis eum conſulere ſoleret: libros quoſdam nomini ejus inſcripſit, & tam frequentes ad illum dedit literas, ut ipſo fatente Baſilio, vicem Ephemeridum ſupplere, & quotidianum vitæ curſum exponere poſſent. Vir erat & ſæculari eruditione, & S. Scripturarum ſcientiâ in primis eximius; adeò ut eum Gentilibus ſuis Baſilio & Gregorio conferre non dubitet Hieronymus *. Scripſit plura; verùm an ea quæ nunc extant, ſint genuina, haud ſatis liquet: de quibus eò difficilius eſt certi aliquid pronunciare; quòd nulla indubitatæ fidei ſcripta ſuperſint, ex quibus de aliis judicare liceat.

* Exſtat. G. L. inter Opera Amphiloc.

l. 7. c. 9.
† de Fid Cathol. l. 3.

* Ep. ad Magnum.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

Scripta, quæ extant.

ORatio in Chriſti Natalitia.

Oratio in Chriſti Circumciſionem & in Baſilium.

Oratio in Occurſum Domini.

Oratio in S. Deiparam & Simeonem, proculdubio Spuria Neſtorium enim τ̃ Δυνί-νιμον memorat. Unde Autorem ejus Amphilochium eſſe Sidæ Epiſcopum, qui Concilio Epheſino anno ccccxxxi. interfuit, nonnullis ſuboluit: quod & de aliis quibuſdam hîc enumeratis Opuſculis dictum eſto. Quod ad iſtam tamen attinet *Orationem*; rectiùs faciunt, qui Nicephori Patriarchæ CP. authoritate freti eam Theodoto Ancyrano aſcribunt.

Oratio in Lazarum quatriduanum.

Oratio in Mulierem Peccatricem.

Oratio in diem Sabbati Sancti.

Homilia de Pænitentiâ: & quòd non ſit deſperandum. Spuria ſi quæ alia, utpote quæ Iconoclaſtas nominatim refellat, & putidiſſimis fabulis ſcateat.

Ad Seleucum Jambi, Gregorio Naz. à Billio adjudicati, nec invita quidem veritate.

Vita S. Baſilii. Nugivenduli cujuſdam opus.

Excerpta varia, ex Amphilochio, ex variis Autoribus deſumpta.

Hæc omnia collegit, additiſque notis Græco-Latinè edidit Fr. Combefis *Pariſ.* 1644. fol.

Extat etiam *Epiſtola Synodica* Gr. Lat. ap. Coteler. Monument. Tom. ii: p. 99. unicum forſan, quod hodie supereſt, Amphilochii Opus genuinum.

Comparatio SS. Baſilii & Ephræm Syri.

Vita S. *Ephræm Syri.* Utrumque opus habetur inter Ephræmi Opera à Voſſio edita, Tom. I.

Cohortatio ad virtutes, Oratio de lacbrymis & regno Dei, aliaque in *Arbores infrugiferas* penès Holſtenium Gr. MS. extiterunt.

DEPERDITA.

LIber *contra Maſſalianos*, cujus Meminit Theodoritus Hæret. Fab. l. 4. c. 11.

Epiſtola ad Seleucum, ex quâ multa Fragmenta hinc inde collecta repræſentat Editio Combeſiſiana.

Oratio in illud, Pater major me eſt, cujus fragmentum exhibet Theodoritus Dial. 1. aliudque, Dial. 2.

Oratio in illud, Non poteſt Filius ex ſe facere quicquam, cujus Fragmenta habet Theod. Dial. 1. bina Dial. 2. & unicum Dial. 3.

Oratio in illud Amen dico vobis, Qui audit me, &c. cujus fragmentum profert Id. Dial. 3.

Oratio in illud, Pater ſi poſſibile eſt, tranſeat à me, &c. cujus fragmentum ſubminiſtrat Id. Dial. 3. Idem ibidem quædam citat ex Oratione Amphilochii contra Arianos, quæ eadem forſan fuit cum Oratione *in illud, Pater major me eſt.*

Oratio de Filio verbo, cujus fragmentum nobis conſervavit Theod. Dial. 3.

Tractatus in illud, Dominus creavit me, &c. ex quo quædam habet Damaſcenus in Elementis.

Epiſtola ad Suadrenſes de S. Trinitate, ex quâ bina Excerpta adducit Id. ibid.

Commentarii in Iſaiam, quorum meminit Id. ibid.

Epiſtola dogmatica ad Pancharium Diaconum Sidenſem, cujus laciniam ex MSS. quodam hauſtam dedit Combefiſius.

Ilud

Digitized by Google

Περὶ τῶν ψευδεπιγράφων τῶν παρὰ τοῖς αἱρετικοῖς liber, cujus verba quædam adducit Synodus ſeptima act. 5. c. 5.

Liber de Generatione Domini ſecundùm carnem, cujus fragmenta quædam habentur ap. Concil. Epheſ. par. 1. c. 4. p. 117. & Act. 1. p. 518.

Porro Combefiſius inter excerpta Amphilochii, fragmenta aliquot ex Codd. MSS. repræſentat orationum Amphilochii *in illud, Ieſus proficiebat ſapientiâ & ætate*, &c. *In illud, Solvite templum hoc. In illud, De meo accipiet & annunciabit vobis.* Et ex ſermone primo *in illud, De die illâ & horâ.*

Fragmenta denique Amphilochii plurima, librorum ex quibus hauſta ſunt titulis non notatis, extant apud Damaſcenum, *Catenam in Lucam*, *Catenam in Joannem*, & alibi: quæ ferè omnia unà cum cæteris prædictis fragmentis in unum collegit ſæpè laudatus Combefiſius.

Liber de Spiritu Sancto, quòd Deus, & quòd adorandus, quòdque omnipotens ſit. Librum iſtum ſibi legiſſe Amphilochium teſtatur Hieronymus *. *Librum ejus contra Arianum, Eunomium, & Macedonium* haberi MS. Pariſ. in Biblioth. regiâ fidem nobis facit Ph. Labbeus Biblioth. nov. MS. p. 82.

* De Script. c. 133.

DIDYMUS, genere Alexandrinus, inſtituto Monachus, ſcholæ Catecheſeωn Alexandrinæ præfectus, Hieronymi & Rufini præceptor. Claruit præcipuè circa an. ccclxx. ab ipſo Conſtantii tempore non incelebris. Puer admodùm cùm jam prima literarum elementa didiciſſet, morbo affectus videndi facultatem penitùs amiſit: quo non obſtante, in omni literarum genere adeò profecit, ut non modò Grammaticam, Rhetoricam, Dialecticam, Arithmeticam, Muſicam, reliquaſque Philoſophorum diſciplinas perdidicit, ſed & difficillima quæque Mathematicæ Theoremata percepit; S. Scripturam ejuſque ſenſus reconditiores accuratè inveſtigavit, errores quoſdam Origenis fovebat; verùm nihilominùs adversùs omnes Hæreticos, præſertim Arianos validiſſimè diſputavit. Magnâ apud omnes in admiratione habitus, adeò ut cum Magnus Antonius Alexandriam veniret, perſpectâ hominis doctrinâ, hæc ei dixiſſe fertur: *Nihil te moveat, ô Didyme, jactura coporalium oculorum; ejuſmodi enim oculis orbatus es, quibus & muſcæ & culices videre poſſunt: Gaude potiùs, quòd illos habeas, quibus Angeli vident, quibus Deus cernitur, & lux ejus comprehenditur.* In vivis adhuc erat anno 392. quo octogeſimum tertium ætatis annum exceſſerat.

370. Socrat. l. 4. c. 15. Sozom. l. 3. c. 15. Theod. l. 4. c. 29.

SCRIPTA.

Liber de Spiritu Sancto, interprete Hieronymo, inter opera S. Hieronymi habetur.

Breves quædam Enarrationes in Epiſtolas Canonicas, Lat. à Caniſio primùm editæ. Utrumque opus habetur in Bibliothec. Patr. Tom. iv. p. 320, 338.

Liber adversùs Manichæos, quem Latinè à Turriano converſum vulgavit Hen. Caniſius Antiq. Lect. Tom. v. p. 17. Græco-Latinè Combefiſ. auctuar. 1672.

DEPERDITA.

Commentarii in Job, ex quibus fragmenta plurima, eaque ampliſſima, exhibet *Catena in Job*, quam *Londini* edidit Patricius Junius.

Commentarii in Pſalmos, ex quibus fragmenta habes in Catenâ Corderianâ.

Commentarii in Proverbia, ex quibus locum quendam citat Catenæ in Lucam Author. Hos *Commentarios* in linguam Latinam ab Epiphanio amico ſuo integerrimo tranſlatos memorat Caſſiodorus de divin. Lection. c. 5.

Commentariorum in Eſaiam à cap. 40. ad finem, Tomi XVIII.

Commentariorum in Hoſeam libri III. Hieronymo nuncupati.

Commentariorum in Zachariam libri V. Hieronymi rogatu ſcripti.

Com-

Digitized by Google

Commentarii in Evangelium Matthæi.

Commentarii in Evangelium Joannis, quorum fragmenta exhibet Catena in Joannem.

De Trinitate libri III. quorum meminit Socrates †.

† Loc. cit. *De Dogmatibus & contra Arianos libri* II. qui cum unico illo de Sp. S. libro idem forſan cum præcedente opus confecerunt; niſi quis librum de Dogmatibus ab iis contra Arianos diverſum quid arbitretur.

Commentarii in libros Origenis περὶ ἀρχῶν, quibus illos rectè ſcriptos eſſe aſſeruit, fruſtrà verò contendere illos, qui Origenem accuſare, & libros ejus calumniari conabantur. Horum mentionem facit tum Socrates, tum Hieronymus, utroque adversùs Rufinum libro.

* De Script. c. 109. Scripſit & infinita alia, teſte Hieronymo *, quorum tituli interierunt.

Egregiam denique Didymi ſententiam refert Socrates l. 4. c. 23.

371. PETRUS, Eccleſiæ Alexandrinæ ſub Athanaſio Archipresbyter, itinerum & peregrinationum ejus comes individuus, quocum varia ſubiit pericula. Tandem defuncto Athanaſio, ab ipſo ante obitum deſignatus, Epiſcopus Alexandrinus à Catholicâ parte factus eſt anno 371. populo plaudente, & ſuffragantibus Epiſcopis vicinis in Pontificali ſolio collocatus; mox verò ab Arianis ſede ſuâ vi deturbatus, & in vincula conjectus; quibus paulò poſt elapſus, conſcensâ nave Romam ſe contulit, ubi benignè à Damaſo exceptus, ejuſque literis munitus, ſedem poſtea ſuam recuperavit, ac paulò poſt diem obiit. Quanti ab omnibus haberetur, exinde conſtat, quòd anno 380. Theodoſius Imp. cum unà cum Damaſo Papâ orthodoxæ veritatis normam lege latâ † conſtitueret, eum Apoſtolicæ pietatis virum appellans. Scripſit in carcere detentus *Epiſtolam Encyclicam* de vi ſibi ad Epiſcopatum recèns evecto ab Arianis illatâ, & flagitioſâ Lucii ſedem Alexandrinam ſibi per fas & nefas arripientis ambitione. Extat ferè integra, principio duntaxat & fine truncata, apud Theodoritum l. 4. c. 22. Porro alterius cujuſdam *Epiſtolæ ad Epiſcopos Ægyptios fidei causâ exules* fragmenta duo nobis conſervavit Facundus, l. 4. c. 2. & l. 11. c. 2.

† De Fid. Cathol. l. 2.

371. LUCIUS, unde oriundus, incertum; primò Epiſcopus Samoſatenus ab Arianis, fugato Valentis Imp. juſſu Euſebio, vi ac armis conſtitutus, ubi odio omnium exceptus, plurimiſque facinoribus infamis erat; poſtea ab Euzoio Antiocheno, & Magno S. Largitionum comite anno 371. Alexandriam deducitur, & in locum Petri Alexandrinæ ab iis in carcerem conjecti ſufficitur. Epiſcopus factus, Arianorum, Gentiliumque ſtipante ſatellitio mirè in Catholicos deſævit; ex quibus hos fugavit, illos in vincula dedit, omnes ſummis injuriis divexabat. Pars eorum ungulis ferreis & loris bubulis, pars ardentibus faſcibus peruſti cruciabantur. De enormi hâc tyrannide pleniùs Lectorem edocebit Petrus Alex. in Epiſtolâ ſuâ apud Theod. l. 4. c. 22. Monachos Ægyptios Catholicæ fidei tenaces graviſſimâ perſecutione aliquamdiu afflixit; primoribus eorum, & in his Macario, Iſidoro, aliiſque ſanctiſſimis viris, in inſulam quandam incolarum feritate timendam deportatis. Verùm miraculis Macarii deterritus, propoſito eo demum deſtitit. Sub Valentis imperii finem ineunte anno 378. vel paulò ante, Petro Alexandriam reverſo, ab infensâ plebe Epiſcopali ſede ejectus, conſcenſo navigio Conſtantinopolim ſtatim perrexit, Catholicos (uti credi par eſt) apud Imperatorem criminaturus. Verùm Valente paulò poſt à Gothis occiſo, voto ſuo excidit. Quid illi exinde contigerit non liquet. Vir inquieti admodùm & truculenti ingenii, quique Gregorio Nazianzeno * audit, δεύτερός τις Αἰγύπτου πληγὴ καὶ μάστιξ, ὁ τῆς ἀληθείας προδότης, ὁ τῶν λύκων ποιμὴν, ὁ διὰ τῆς αὐλῆς ὑπερβαίνων λῃστὴς, ὁ δεύτερος Ἄρειος, &c. *Secunda quædam Ægypti plaga, ille veritatis proditor, ille luporum paſtor, ille per caulam tranſcendens latro, ſecundus ille Arius*, &c. Scripſit *Sermonem in Paſcha*, cujus fragmentum quoddam habetur Gr. Lat. in Concilio Lateran. Concil. Tom. vi. p. 313. Quænam alia ſcripſerit, non conſtat.

Socrat. l. 4. c. 37.

* Orat. 23. p. 417.

ESAIAS,

Digitized by Google

E S A I A S, ortu, ut videtur, Alexandrinus, patre tamen Hiſpano, mer- SÆC. IV. ab
catore, natus. Claruit circa an. 371. Poſt mortem patris, diviſis cum fratre An. CCC.
Paeſio facultatibus in Ægypti eremum ſeceſſit; ubi conſtructo monaſterio,
adſcitiſque nonnullis ſibi vitæ aſceticæ ſociis, pietati, ſacrarum literarum ſtu- 371.
dio, & hoſpitibus excipiendis ſe totum dedit. Plura de eo docet Palladius, Pallad. Hiſt.
quem adeat, qui plura velit. Viderint eruditi, an hujus ſint, qui extant ſub E- Lauſiac. c. 15,
ſaiæ nomine *Sermones* XXIX. *ad Fratres in eremo degentes*, Lat. in Bibliothecâ 16.
Patr. *Coloniæ* editâ, Tom, ii. & in editione nuperâ Tom. XII. p. 384. Certè
quâ ætate vixerit Homiliarum Autor, haud ſatis conſtat.

P R O B A F A L C O N I A, patriâ Romana, nobiliſſimâ familiâ pro- 371.
gnata, viri conſularis filia, Anicii Probi Prætorio Præfecti, viri undequaque
clariſſimi (non Adelphi Proconſulis, ut habet Iſidorus Hiſpalenſis *) uxor. * De Script.
Claruit anno 371. quo maritus unà cum Gratiano Imp. conſulatum geſſit. c. 5.
Filios ex Probo ſuſcepit Olybrium, Probinum, Probum, & Julianam: ex
quibus duo priores conſulatum anno 395. ſimul obtinuerunt; Probus etiam
eandem dignitatem adeptus eſt, & Juliana Claudio Hermogeniano Olybrio
(qui conſulatum geſſit anno 379.) nupta, Demetriadem virginem filiam
habuit ab Hieronymo toties ac tantopere laudatam. Ipſa verò Proba non
minùs virtute quam generis nobilitate illuſtris miras ab Hieronymo, Augu-
ſtino, Chryſoſtomo, Prudentio, Claudiano, & Caſſiodoro laudes meruit.
Cæteris miſſis omnium inſtar ſit Hieronymus †, qui laudes ejus ſic depradicat. † Epiſt. 8.
Proba illa omnium dignitatum & cunctæ nobilitatis in orbe Romano nomen
illuſtrius, cujus ſanctitas & in univerſos effuſa bonitas etiam apud Barbaros
venerabilis fuit. Ob egregiam pietatem laudat Auguſtinus, cum ipſâ id
poſtulante ad eam ſcripſit Tractatum *de Videndo Deum*. S. Chryſoſtomi legatos
& amicos Romam ſive miſſos, ſive fugientes benignè hoſpitio excipere ſole-
bat. Quâ de cauſâ anno 406. ſcriptâ Epiſtolâ gratias ei egit Chryſoſto-
mus *; quando & Legatos ſuos Joannem Presbyterum & Paulum Diaco- * Epiſt. 168.
num tutelæ ipſius commendat. Anno 410. captâ ab Alarico Româ (quam
à Proba proditione traditam fuiſſe nonnulli fabulantur) ipſa vidua jamdu-
dum facta, & bonorum jacturam paſſa in Africam unà cum Julianâ filiâ ac
nepte Demetriade confugit; ubi ab Heracliano comite miſeris fortunarum
reliquiis ſpoliata, vix aliquantiſper tutò habitandi locum invenit. Ibi loci
cum Auguſtino amicitiam contraxit; à quo ſcripta ad illam extat præter
Tractatum prædictum *Epiſtola* num. 179. Quo anno mortua ſit incertum
eſt; id certum eam ante obitum poſſeſſiones omnes Eccleſiæ delegâſſe.

Extat ab eâ ante mariti obitum (ut ex fine opuſculi conſtat) ſcriptus
Cento Virgilianus de Rebus Divinis, Biblioth. Patr. Tom. v. *Lugduni* 1516. *Fran-
cofurt.* 1541. *Pariſ.* 1578. *Colon.* 1601. 8°.

Scripſit etiam *Epitaphium Marito*, quod ſepulchro ejus marmoreo inciſum,
Romæ effoſſum eſt ſæculo præcedente, & à Baronio exhibitum Annal. Tom.
iv. ad an. 395.

M A C A R I U S ſenior, gente Ægyptius, ex Thebaide provinciâ ori- 373.
undus, Monachus Scetenſis, Magni Antonii diſcipulus. Claruit circa an. Socrat. l. 4.
373. In juventute adhuc conſtitutus virtutibus ac Philoſophico & auſtero c. 23.
vivendi genere ita enituit, ut Παιδαριογέρων, à Monachis vocaretur. Annos Sozom. l. 3.
natus quadraginta ad Presbyterii gradum evectus eſt; & exactis in ſolitudine c. 14.
annis ſexaginta obiit nonagenarius anno (ut volunt) 391. Moribus erat Theod. l. 4.
reverendus pariter ac ſeverus erga illos qui ipſum adibant. Miraculis & c. 21.
Propheriâ clarus, tot ſanavit ægros, tot obſeſſos à Dæmonibus liberavit, ut
teſte Socrate, miracula ab eo patrata peculiare opus exigerent. De iis fusè
agit Palladius Hiſt. Lauſiac. cap. 19.

Scripſit *Homilias Spirituales* L. *de integritate quæ decet Chriſtianos*, quæ ab
aliquo forſan ſequioris ſæculi interpolatæ extant Gr. Lat. *Pariſ.* 1559. 8°.
deinde curâ Zach. Palthenii *Francofurt.* 1594. 8°. denique cum operibus Gre-
gorii Thaumaturgi, *Pariſ.* 1622. fol. Plura ejusad *Monachos Reſponſa*, exhi-
bent Socrates & Palladius locis citatis. MA-

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. 373.

Socrat. l. 4. c. 23. Sozom. l. 3. c. 14. Theod. l. 4. c. 21.

MACARIUS, *Junior* & Πολιτικὸς dictus, domo Alexandrinus, ubi ætate prima bellaria vendendo quæſtum exercebat. Antonii diſcipulus, alterius Macarii σύγχρονος, eique ſuperſtes. Urbe ſimul ac arte renunciatâ, in eremum Nitrienſem ſecedens, vitam Monaſticam amplexus eſt. Anno ætatis quadrageſimo baptiſmum ſuſcepit, dein Presbyter factus & Archimandrita Nitrienſis. Obiit centenarius circa an. 404. Arctiorem vitæ Monaſticæ diſciplinam tanto ſtudio excoluit, ut ex nimia cutis ariditate pili barbæ ei non ſuccreverint. Interim in hoc uno ab altero Macario diſcrepabat, quod hilari fronte ad ipſum advenientes exceperit, & lepido ſermone oblectârit, urbanitate quâdam juniores ad diſciplinam Monaſticam alliciens. Mira de ejus virtutibus, abſtinentiâ, miraculis patratis, & Dæmonibus ab eo fugatis narrat Palladius (qui eo familiariter utebatur) Hiſt. Lauſiac. cap. 20.

Habetur Latinè ei inſcripta *Regula Monaſtica* XXX. capitulis comprehenſa, quam primus edidit Petrus Roverius Jeſuita in Hiſtoriâ Monaſterii Reomænſis, pag. 24. Verùm an reverà Macarii noſtri ſit, mihi nondum conſtat. Extat penès me Macarii Alexandrini (ita enim habet titulus) *Sermo de exitu ſtatuq; Animarum poſt hanc vitam*, ex Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis MS. Codice deſcriptus. Plures quidem ineptas & aniles fabulas còntinet, & recentioris cujuſdam Græculi commentum mihi videtur, qui quæ hìc de re ſomniavit ad Dialogi formam Macarium inter & Angelos redegit. Quoniam verò ἀνέκδοτος ſit, & ſaltem novitate ſuâ ſe lectori commendabit, verſione Latinâ ornatum hìc ſubjiciam.

S. Macarii Alexandrini Sermo de exitu animæ juſtorum & peccatorum: quomodo ſeparantur à corpore, & in quo ſtatu manent.

Interprete H. W.

NObis quondam in eremo iter facientibus, vidi duos Angelos S. Macarium ſtipantes, alterum à dextrâ, à ſiniſtrâ alterum: cumque unà progrederemur, repertum eſt cadaver jacens & fœtidum. Fœtorem perſentiſcens S. Macarius nares ſibi manu obſtruxit donec tranſiviſſet. Similiter fecerunt & Angeli. Id videns ſenex, dixit illis, An & vos etiam mundi fœtorem ſuboletis? Reſponderunt illi, nequaquam; te verò nares occludentem videntes, fecimus & nos ſimiliter: nos enim fœtorem mundanum minimè ſentimus, ſolum autem animarum peccatricum fœtorem ſubolfacimus; pari modo ac tu cadaveris illius fœtorem averſaris. Dicit illis ſenex, Notum mihi facite, quæſo, utrum in hàc vitâ vel poſt mortem fœtidam peccatorum animam ſentiatis? Et quomodo inter peccatorum animas, illas quæ in Dominum crediderunt, ab impiis non credentibus dignoſcatis? Id mihi di-

Τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως λόγος περὶ ἐξόδου ψυχῆς δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν, τὸ πῶς χωρίζονται ἐκ τοῦ σώματος καὶ πῶς εἰσίν.

ΠΟτὲ διοδευόντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, εἶδον δύο ἀγγέλους συνακολουθοῦντας τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων· καὶ ἐν τῷ συμπορεύεσθαι ἡμᾶς, εὑρέθη θνησιμαῖον κείμενον καὶ ὄζον· καὶ αἰσθανόμενος ὁ ἅγιος Μακάριος τῆς δυσωδίας, συνέκλεισε μετὰ τῆς ἰδίας χειρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μυκτῆρας, ἕως οὗ παρῆλθεν· Ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι οὕτως· καὶ ἰδὼν ὁ γέρων, εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ὑμεῖς οὕτως ὀσφραίνεσθε τὴν δυσωδίαν τοῦ κόσμου. Οἱ δὲ εἶπον, οὐχί· ἀλλὰ σὲ ἰδόντες, ἐποιήσαμεν καὶ ἡμεῖς οὕτως· ἡμεῖς γὰρ τῆς δυσωδίας τοῦ κόσμου οὐκ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ τῆς ὀζομένης τῶν ψυχῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ὀσφραινόμεθα μόνον, ὃν τρόπον σὺ τὴν δυσωδίαν τοῦ θνησιμαίου τούτου ἀποστρέφῃ· καὶ ὁ γέρων λέγει αὐτοῖς· γνωρίσατέ μοι, παρακαλῶ, τοῦτο, τῆς δυσώδους ψυχῆς τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ αἰσθάνεσθε, ἢ μετὰ θάνατον; καὶ πῶς τὰς ψυχὰς τῶν ἁμαρτωλῶν, πῶς δὲ τῷ κυρίῳ πεπιστευκότων, τῶν ἀσεβῶν, τῶν μὴ πεπιστευκότων [* διαιρεῖτε;]

εἰ παρὶ

* Vox hæc in MS. ægrè legi poteſt.

Digitized by Google

εἴπατέ μοι, εἰ δ᾽ ἐγὼ χάριν εὗρον ἐνώπιον ὑμῶν. Καὶ οἱ ἄγγελοι εἶπον, ἄκουσον, ἐκλεκτὲ τοῦ Θεοῦ Μακάριε. Ἡ ἁμαρτωλὸς ψυχὴ καὶ ἔτι οὖσα ἐν τῷ σώματι τὴν τῶν κακῶν πράξεων ὀζοδίαν ἀποδίδωσι, μετὰ δὲ θάνατον πολὺ πλέον. Τῶν γὰρ πράξεων φανερῶς ἐπικειμένων αὐτῇ σκοτοῦσι καὶ μελανίαν δίκην αὐτῇ περιτιθέασιν· ἡ γὰρ ψυχὴ καθ᾽ ἑαυτὴν φωτεινὴ καὶ καθαρά ἐστιν, ὡς τοῦ ἀθανάτου φωτὸς ἐμφύσημα. Ἀλλὰ ἐν τῷ σώματι γενομένη, καὶ μὴ καλῶς αὐτὸ κυβερνῶσα, μολύνεται κατὰ μέρος ἐκ τῆς ἁμαρτίας, ἡ μὲν πλέον, ἡ δὲ ἔλαττον· τὸ δὲ πῶς αἱ ψυχαὶ ἐκ τῶν σωμάτων λαμβάνονται πιστῶν τε καὶ ἀπίστων ἄκουσον, καὶ πάντων ἐπίγεια ἢ κοινὰ, ἐλαχίστων τῶν ἐπουρανίων νόμιζε εἶναι, Μακάριε. ὥσπερ γὰρ ἐκ τοῦ ἐπιγείου βασιλέως ἀποστελλόμενοι στρατιῶται ἐπὶ τὸ συλλαβεῖσαί τινα, ἐλθόντες συνέχουσιν αὐτὸν καὶ μὴ θέλοντα· ὁ δὲ καταπλήσσεται μὲν τῷ φόβῳ τρέμει δὲ καὶ τὴν παρουσίαν τῶν ἀσυμπαθῶς πρὸς τὴν ὁδοιπορείαν ἑλκόντων· οὕτω καὶ ὅταν ἀποστελῶσιν ἄγγελοι παραλαβεῖν τὴν ψυχὴν εἴτε δικαίου, εἴτε ἁμαρτωλοῦ, καταπλήσσεται τῷ φόβῳ, καὶ τρέμει τὴν παρουσίαν τῶν φοβερῶν καὶ ἀποτόμων ἀγγέλων. Καθορᾷ γὰρ τότε ἡ ψυχὴ ἄπορον καὶ ἀσθενῆ καὶ ἀνωφελῆ πάντοθεν τὴν τοῦ πλούτου καὶ συγγενῶν καὶ φίλων παρουσίαν· τὰ δάκρυα καὶ τοὺς θρήνους τῶν παρεστώτων αἰσθάνεται, καὶ λαλῆσαι ἢ ἀφιέναι φωνὴν οὐ δύναται, μηδέποτε πειραθεῖσα τοιαύτῃ κλήσει, δέδοικε δὲ καὶ τὸ ἄπειρον τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν ἐναλλαγὴν τῆς διαγωγῆς. Συνέχεται δὲ καὶ τῇ τῶν ὁρωμένων ἀγγέλων ἀσυμπαθείᾳ· ὑπεραλγεῖ δὲ καὶ περὶ πάντας, καὶ τῇ τοῦ σώματος συμβιώσει καὶ θρηνεῖ τὴν τούτου διάζευξιν, ὡς τούτου ἐν συνηθείᾳ χωριζομένη· μίαν καὶ μόνην παραμυθίαν μὴ δυναμένη ἔχειν ἐκ τοῦ οἰκείου συνειδότος, εἰ μὴ ἐὰν καλῶν ἔργων πράξιν ἑαυτῇ σύνοιδεν. Ἡ τοιαύτη ψυχὴ καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ κριτοῦ, ἀπὸ τοῦ συνειδότος ἀδιαλείπτως κρίνεται. Καὶ ὁ ἀββᾶς Μακάριος λέγει πάλιν· τί δαί, κύριοί μου, δέομαι ὑμῶν, καὶ τοῦτο ἑρμηνεύσατε, ἐπειδὴ ἐκ τῶν πατέρων παρεδόθη ἐν τῇ Γ. ἡμέρᾳ καὶ τῇ Θ. καὶ τῇ Μ. προσφέρεσθαι τῷ Θεῷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος, τί τὸ ὄφελος ἐκ τούτου τῇ μεταστάσει ψυχῇ γίνεται· Καὶ ὁ ἄγγελος ἔφη· οὐδὲν ἀκαίρως οὐδὲ ἀνωφελῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ συνεχώρησεν ὁ Θεὸς γίνεσθαι,

cite, ſi gratiam apud vos conſecutus fuerim. Dixerunt Angeli; Auſculta, electe Dei Macarie. Peccatrix anima dum adhuc in corpore manet, malarum actionum fœtorem emittit quendam, poſt mortem verò majorem multò. Actiones enim ſuæ animam manifeſtè prementes, tenebras illi nigramque inducunt dicam. Anima enim ex naturâ ſuâ lucida & pura eſt; immortalis quippe lucis ſpiramen: in corpore autem poſita, ſi illud bene non gubernet, à peccato quodammodo polluitur, iſta quidem magis, illa verò minùs. Quomodo autem animæ è corporibus tam fidelium quam infidelium liberantur, audi; & terreſtria ſeu vulgaria cœleſtibus omnino minora eſſe putes, Macari? Quemadmodum enim à terreno Rege miſſi ſatellites ad apprehendendum aliquem, ſupervenientes vel invitum conſtringunt. Iſte verò timore tremit, ipſamque militum ad iter vi trahentium præſentiam exhorreſcit, pari modo cum mittuntur Angeli animam ſeu juſti ſeu injuſti accepturi, timore tremit iſta, ipſamque terribilium & inclementium Angelorum præſentiam exhorreſcit. Tunc facilè enim ſentit anima inanem eſſe debilem ac inutilem omnino divitiarum, cognatorum, atque amicorum copiam aſtantium lachrymas ac nænias videt; ipſa verò ne verbum mutire poteſt, cum nunquam antea ejuſmodi evocationem experta fuerit: quin & infinitam viæ longitudinem, diverſamque vitæ inſtituendæ rationem metuit. Contriſtatur etiam præſentium, quorum eſt in poteſtate, Angelorum inclementiâ. Omnibusquinetiam compatitur, ipſique corporis infortunio. Hujuſce ſeparationem dolet; ab eo quippe, cui jamdiu conſuevit, disjuncta: cum unicam ac ſolam conſolationem, quæ ex propriâ exoritur conſcientiâ, habere non poſſit, niſi bonas actiones coluiſſe ſibi conſcia fuerit. Talis anima, etiam antequam ſiſtatur judici, à conſcientiâ ſuâ indeſinenter judicatur. Dicit iterum Abbas Macarius, Itane verò; Domini mei, id mihi etiam explicatum detis oro. Quandoquidem ex patribus traditum eſt, tertiâ, & nonâ & quadrageſimâ die oblationem pro mortuo in Eccleſiâ Deo reddi, quid utilitatis exinde animæ in exitu redundat? Dixit Angelus; Nil inopportunè neque inutiliter in Eccleſiâ ſuâ fieri conceſſit Deus,

SÆC. IV. ab An. CCC.

Fortè legendum πάντως ὀλίγα καὶ κοινὰ ἐλάττονα vel ἐλαχιστότερα.

Lege ἐν τῇ μεταστάσει.
Lege ἀκαίρως.

SÆC. IV. ab An. CCC.

cœleſtia verò & terrena ipſius myſteria in Eccleſiâ ſuâ fieri conceſſit Deus, & celebrari juſſit. Tertio enim die factâ in Eccleſiâ oblatione, levamen doloris, quem à corpore ſeparata ſubiit, ab Angelo ipſam apprehendente accipit anima defuncta, quoniam gratiarum actio & oblatio pro ipſâ in Eccleſiâ Dei apparata eſt; & exinde bonam ſpem concipit anima. Per duos enim dies permittitur animæ, ab Angelis ſui ſatellitibus ſtipatæ, in terra, ubicunque velit, obambulare. Quæ corporis igitur amori mancipata eſt anima, aliquando domum, in quâ ſeparata eſt, circumvagatur, nonnunquam ſepulchrum, in quo reconditum eſt corpus; & ad hunc modum biduum exigit, portûs ad inſtar cadaver ſuum quærens. Pia verò anima ad locos in quibus juſtitiam operari conſuevit, abit. Tertio autem die omnes Chriſtianorum animas ad cœlos adduci jubet, qui die tertio è mortuis reſurrexit, Chriſtus omnium Deus, ut reſurrectionem ipſius imitatæ, Deum omnium creaturarum adorent. Bene igitur morem iſtum retinet Eccleſia, ut oblationem & orationem die tertio pro animâ faciat. Poſt adoratum igitur Deum, ab illo mandatur, ut diverſa amœnaq; Sanctorum habitacula, & Paradiſi pulchritudo, animæ oſtendantur. Iſta omnia perdiſcit anima ſex integris diebus Deum omnium conditorem admirans & collaudans. Illa omnia videns anima derepente mutatur, & doloris ſui, quem in corpore poſita patiebatur, obliviſcitur. Sin verò peccatis obnoxia ſit, cum Sanctorum voluptates videt, contriſtari ſeipſamque condemnare incipit, hujuſmodi ferè verbis uſa; hei mihi! quantâ in illo mundo laboravi ſtultitiâ, in cupiditatibus vitæ occupata. Maximam vitæ partem oſcitanter decoxi, neque Deo, uti par erat, ſervivi, ut & ipſa gratiam gloriamque iſtam conſequerer. Væ mihi miſeræ, adhuc animo meo inſident curæ & intempeſtiva ſollicitudo, quibus illo in mundo diſtinebar. Quid mihi jam proſunt vineta, quæ plantavi, & oliveta? qualem verò mihi utilitatem conferet, quem poſſedi, ager? Quid demum hîc mihi proderit auri pondus? aut quale mihi commodum hoc in loco dabunt divitiæ? Hei mihi! fruſtra laboravi; Hei mihi! quòd ſtultè vixerim. Hei mihi exigui temporis

ἀλλὰ τὰ ἐπουράνια ϗ τὰ ἐπίγεια αὐτοῦ μυστήρια ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ συνεχώρησεν ὁ Θεὸς γίνεσθαι ϗ ἐκέλευσε τελεῖσθαι· ἐν γὰρ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γινομένης προσφορᾶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, παραμυθίαν τῆς θλίψεως, ἧς ἀποχωρίζει τοῦ σώματος, δέχεται ἡ ψυχὴ μὲν θανοῦσα παρὰ τοῦ συνέχοντος αὐτὴν ἀγγέλου, ὅτι εὐλόγησις ϗ προσφορὰ ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσκεκόμισται, ϗ εὔελπις γίνεται ἐν τούτῳ. Τὰς γὰρ δύο ἡμέρας συγχωρεῖται ἡ ψυχὴ ἅμα τοῖς συνοῦσιν αὐτῇ ἀγγέλοις περιέρχεσθαι, ἔνθα βούλεται, ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ οὖν φιλοσώματος ψυχὴ ἀπέρχεται ποτὲ μὲν περὶ τὸν οἶκον, ἔνθα ἀπεζεύχθη, ποτὲ δὲ περὶ τὸ μνῆμα, ὅπου κατετέθη τὸ σῶμα, ϗ οὕτως ἐκτελεῖ τὰς δύο ἡμέρας ζητοῦσα ὥσπερ ὄρνεον τὴν νοσσιὰν αὐτῆς· ἡ δὲ ἐνάρετος ψυχὴ ἀπέρχεται εἰς τόπους, ὅπου εἶχε συνήθειαν ἐργάζεσθαι τὴν δικαιοσύνην· τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ [ἀνυψοῦσθαι] κελεύει πᾶσαν ψυχὴν Χριστιανῶν εἰς οὐρανοὺς ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ Χριστὸς ὁ πάντων Θεὸς κατὰ μίμησιν τῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως εἰς προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ τῶν ἁπάντων. Καλῶς οὖν κατέχει ἡ ἐκκλησία τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ προσφορὰν ϗ εὐχὴν ποιεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς. μετὰ οὖν τὸ προσκυνήσει τὸν Θεὸν, γίνεται κέλευσις παρ᾽ αὐτοῦ, ὥστε ἐπιδειχθῆναι αὐτῇ τὰς διαφόρους ϗ τερπνὰς σκηνὰς τῶν ἁγίων, ϗ τὴν τοῦ παραδείσου ὡραιότητα· ϗ ταῦτα πάντα καταμανθάνει ἡ ψυχὴ ἓξ ἡμέρας θαυμάζουσα ϗ δοξάζουσα τὸν ἐργάτην τούτων Θεόν· ϗ ταῦτα πάντα θεωροῦσα ἡ ψυχὴ μεταβάλλεται ϗ ἐπιλανθάνεται τῆς θλίψεως, ἧσπερ εἶχεν ἐν τῷ σώματι οὖσα. Ἐὰν δὲ ἐστὶν ἐν ἁμαρτίαις ὑπόδικος, θεωροῦσα τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἁγίων, ἄρχεται λυπεῖσθαι ϗ καταγινώσκειν ἑαυτήν, λέγουσα· Οἴ μοι, πῶς ἐματαιώθην ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ, ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ βίου ἀσχοληθεῖσα, τὸ πλεῖστον τοῦ βίου ἐδαπάνησα ἐν ἀμελείᾳ, ϗ οὐκ ἐδούλευσα τῷ Θεῷ κατὰ τὸ πρέπον, ὅπως κἀγὼ ἠξιώθην τῆς χάριτος ϗ τῆς δόξης ταύτης. Οἴ μοι τῇ ἀθλίᾳ, ἔτι μοι συμβάλλονται αἱ φροντίδες ϗ ὁ ἄκαρπος περισπασμὸς ὃν εἶχον ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ. τί δέ μοι χρησιμεύουσιν οἱ ἀμπελῶνες, οὓς ἐφύτευσα ϗ οἱ ἐλαιῶνες· ποίαν δέ μοι ὠφέλειαν παρέξεται, ὃν ἐκτησάμην ἀχρόν; τί δέ μοι ὠφελεῖ τὸ [ἐθνοῦ] ἐκεῖ χρύσιον; ποῖον δέ μοι ὄφελος παρέχει ὁ πλοῦτος ἐκεῖσε; τί δέ μοι ὤνησε πᾶν τερπνὸν τοῦ βίου ϗ τοῦ κόσμου ἐκείνου· οἴ μοι εἰς μάτην ἐκοπίασα· οἴ μοι, ὅτι ἀφρόνως ἐβίωσα· οἴ μοι, τὴν ἐν ὀλίγῳ καιρῷ δόξαν

Forſan ἔρημον.

Vox hæc in MSS. vix legi poteſt: forſan ἀνορεῦσθαι legenda eſt.

Lege προσκυνῆσαι.

Lege ἄκαιρος.

Lege ἀγρόν.

Vox corrupta.

δόξαν ἠγάπησα, τὴν αἰώνιαν πτωχείαν ἐκτησάμην· οἴμοι, τί πέπονθα; οὐαί μοι, πῶς ἐσκοτίσθην; οὐκ οἶδα, οὐαί μοι· οὐδεὶς δυνήσεται νῦν βοηθῆσαί μοι, ὅπως κἀγὼ ἡ ἀθλία τύχω τῆς δόξης τοῦ κυρίου. Μετὰ δὲ τὸ θεωρῆσαι πᾶσαν τὴν χαρὰν τῶν δικαίων ἐν ταῖς ἓξ ἡμέραις, πάλιν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ. Καλῶς οὖν προσφέρει ἐν τῇ θ. ἡμέρᾳ λειτουργίας καὶ προσφορὰν ἐκτελοῦσα ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος· μετὰ δὲ τὴν δευτέραν προσκύνησιν πάλιν κελεύεται παρὰ τοῦ πάντων δεσπότου καταγαγεῖν αὐτὴν ἐν τῷ ᾅδῃ καὶ δεῖξαι αὐτῇ τὰ ἐκεῖσε κολαστήρια καὶ διάφορα ταμεῖα τοῦ ᾅδου, καὶ τὰς τῶν ἀσεβῶν διαφόρους κολάσεις, εἰς ἃς παρακαθεζόμεναι αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν διηνεκῶς θρηνοῦσι καὶ βρύχουσι τοὺς ὀδόντας. καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις διαφοραῖς τῶν κολάσεων περιφέρεται ἡ ψυχὴ * ἡμέρᾳ λ. τρέμουσα, μήπως ἄρα καὶ αὐτὴ ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ κατακριθῇ φυλάττεσθαι, καὶ τῇ μ. ἡμέρᾳ ἀναφέρεται πάλιν προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ, καὶ τότε λοιπὸν πρὸς τὰ ἔργα αὐτῆς κελεύει ὁ κριτὴς τὸν τόπον τῆς παραφυλακῆς. Καλῶς ἐπιτελεῖται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταῖς μνείαις τῶν μεθισταμένων καὶ πεφωτισμένων. ἐπὶ δὲ τῶν ψυχῶν τῶν μὴ ἐχουσῶν βάπτισμα τὸ ἅγιον, οὐχ οὕτως· ἀλλὰ [* ὑπνοῖς] ἄγγελοι ἀπότομοι λαμβάνουσι τὰς ἀφωτίστους ψυχὰς ἀπὸ τοῦ σώματος, τύπτοντες καὶ λέγοντες, δεῦρο ἀσεβὴς ψυχὴ, τίς ὁ δεσπότης σου καὶ πάντων κύριος, ὃν οὐκ ἠθέλησας γνῶναι, ἐν ἀνέσει διάγουσα ἐν τῷ κόσμῳ, νῦν γνῶθι τιμωρουμένη αἰωνίως· καὶ μέχρι τοῦ πρώτου οὐρανοῦ ἀναγόντες ἱστῶσι καὶ δεικνύουσιν αὐτῇ ἐκ μακρόθεν τὴν δόξαν τῶν ἀγγέλων καὶ πάντων τῶν οὐρανίων δυνάμεων, λέγοντες τούτων ἁπάντων Κύριός ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὃν οὐκ ἠθέλησας γνῶναι καὶ προσκυνῆσαι· ἀλλ' ἀπαχθεῖσα πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀσεβεῖς καὶ τὸν τούτων ἄρχοντα τὸν διάβολον, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἑτοιμασμένον, τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, οὓς ἐν τῷ βίῳ σου ὡς Θεοὺς προσεκύνησας. Ταῦτα εἰπόντες οἱ ἄγγελοι καὶ ἀσπασάμενοι τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Μακάριον, ἀφανεῖς ἐγένοντο ἀφ' ἡμῶν. Ἡμεῖς δὲ δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

gloriam amavi, æternam paupertatem obtinui. Hei mihi! quid paſſa ſum? Væ mihi! quomodo obtenebrata ſum? Non novi ſanè, væ mihi! Nullus mihi auxilium ferre poteſt, ut & ego etiam miſera Domini gloriam conſequar. Poſtquam totum juſtorum gaudium ſex diebus anima inſpectaverit; rurſus ab Angelis ad adorandum Deum adducitur. Benè igitur Eccleſia die nonâ liturgias pro defuncto offert & oblationem celebrat. Poſt ſecundam autem adorationem rurſus ab omnium rerum Domino mandatur, ut in infernum deducatur anima, & pœnarum loca ibi poſita, diverſaque inferorum clauſtra, & diverſæ illi oſtendantur impiorum pœnæ, quibus aſſidentes peccatorum animæ aſſiduò lugent, ac dentes ſtridunt. Per haſce pœnarum diverſitates circumfertur anima dies triginta, contremiſcens ne & ipſa forſitan in illo loco incarcerari condemnetur. Die quadrageſimo ſurſum iterum ad adorandum Deum reducitur; & tunc ſecundùm opera illius locum illi, ubi in æternum aſſervetur, indicit judex. Benè igitur in Eccleſiâ celebratur in defunctorum & baptizatorum memoriam. De animabus verò, quæ ſacrum baptiſma nunquam receperunt, res ſeſe pari modo non habet; ſed in eo caſu Angeli inclementes animas non baptizatas è corpore accipiunt, verberantes illas & dicentes; Adeſdum impia anima; quis Dominus tuus omniumque Deus, quem ſcire noluiſti, in mundo ſecura degens? Nunc verò eum agnoſce æternis addicta pœnis. Dein ad primum uſque cœlum illam adducentes, eam ſiſtunt, illique è longinquo oſtendunt Angelorum omniumque cœleſtium poteſtatum gloriam, dicentes; Iſtorum omnium Dominus eſt Ieſus Chriſtus Dei vivi filius, quem agnoſcere & adorare noluiſti. Apage abhinc verò ad tui ſimiles impios eorumque principem Diabolum abducta in æternum ignem apparatum Diabolo atque angelis ejus, quos in vivis adhuc poſita tanquam Deos adorâſti. Poſtquam iſta dixiſſent Angeli, ſervum Dei Macarium amplexi, è conſpectu noſtro evanuerunt. Nos verò gloriam reddamus Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, nunc & in ſecula ſeculorum, Amen.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Lege ἡμέρας.

* Vox f. corrupta.

SÆC. IV. ab An. CCC.

373. MACARIUS, genere Ægyptius, Magni Antonii etiam diſcipulus, cui morienti aſtitit, claruit eodem, quo priores, tempore: ab iis verò prorſus diverſum eſſe probat Petrus Poſſinus in Prolegom. ad Theſaur. Aſcet. cui ſuccinit Oudinus Supplem. p. 29. & in hâc quidem ſententiâ nos acquieſcimus.

Scripſit *Opuſcula* VII. viz. *De Cuſtodiâ cordis, De Perfectione in Spiritu, De Oratione, De Patientiâ & Diſcretione, De Elevatione mentis, De Charitate, De Libertate mentis.* Iſta nuper edidit Gr. Lat. in Theſauro ſuo Aſcetico Petrus Poſſinus Soc. Ieſu *Tholoſæ* 1684. 4°. qui & Homilias quinquaginta (de quibus ſupra) huic Macario aſcribere non veretur.

374. Paulin. in Vit. Ambroſii. AMBROSIUS, origine Romanus, ortu Gallus, nobili & ſplendidâ familiâ natus eſt anno cccxxxiii. Patrem habuit Ambroſium, tunc temporis Galliarum Prætorio præfectum; quem Arelate, Galliæ Narbonenſis Metropoli, domicilium habuiſſe probabile eſt. In cunis adhuc vagientis & aperto ore in area Prætorii dormientis pueri ſubitò inſedit ori examen apum; quæ cùm ingrediendi, egrediendique vices frequentâſſent, in ſublime tandem evolârunt. Quo viſo Pater juxta deambulans, *Si vixerit,* inquit, *infantulus iſte, aliquid magni erit.* Puer adhuc cùm Romæ ageret, & matrem viduam unà cum ſorore, ejuſque comite Epiſcopi manum oſculantem videret, ipſe iis dextram obtulit, lepidè dicens, *Sibi id ab iis fieri oportere*; Siquidem Epiſcopum ſe futurum eſſe memorabat. Omni ſæcularium literarum genere perpolitus, cauſas in Auditorio Præfecturæ Prætorii tantâ eloquentiâ, tanto ſucceſſu egit; ut Probus Prætorii Præfectus eum ſibi Conſiliarium aſciverit: mox etiam inſignia Conſularia ei detulerit, commiſſis ipſius regimini Liguriâ & Æmiliâ Provinciis, eique proficiſcenti mandata dedit his verbis, *Vade, age, non ut Judex, ſed ut Epiſcopus.* Provinciam ingreſſus, Mediolani lares fixit, donec anno ccclxxiv. mortuo Auxentio ejuſdem urbis Epiſcopo, & de novi Epiſcopi electione acriter contendentibus hinc Catholicis, inde Arianis; cùm res jam in nervum eruptura eſſet, adeſt Ambroſius, ut authoritate ſuâ paci publicæ conſuleret: cùm ſubitò vox quaſi infantis in populo audita eſt, *Ambroſium Epiſcopum.* Voci acclamârunt, calculiſque ſuis approbârunt Epiſcopi & populus adſtantes. Reſilit Ambroſius & detrectato munere fugâ ſibi conſulit, tandem precibus fatigatus & à populo penè coactus manus dedit. Primò igitur baptizatus (erat enim adhuc Catechumenus) ſacro muneri initiatur, Valentiniano Auguſto qui geſtis omnibus intererat, in hæc verba erumpente, *Gratias tibi ago, Deus omnipotens, & Servator noſter, quòd huic viro, cui ego corpora commiſeram, tu animas regendas commiſeris, & electionem meam juſtam fuiſſe declaraveris.* Epiſcopus factus bona divendidit, & in pauperum uſum erogavit; & commiſſâ fratri Satyro rei familiaris curâ, ſtudiis Theologicis ſe totum dedit; in quibus Simplicianum Presbyterum Romanum Ephorum ſibi adhibuit. Circa an. ccclxxvii. Barbaris gentibus in Imperium Romanum irrumpentibus, in Illyricum fugit; quâ occaſione, ut videtur, uſus, Romam etiam petiit: ubi virgine ſororis comite manum ejus pro pio hujus ævi more oſculante, *Ecce, ſubridens,* inquit, *ut dicebam tibi, ſacerdotis manum oſcularis.* Anno ccclxxx. frendentibus fruſtra Arianis Anemmium Sirmii Epiſcopum conſtituit. Anno ſequenti Synodo Aquileienſi præfuit, in quâ adverſùs Palladium Arianorum anteſignanum diſputandi partes in ſe ſuſcepit & fœliciter peregit. Anno ccclxxxiii. Maximus Britannus Imperii faſces arripuit; & commiſſo ad Lugdunum prælio Gratianum Aug. dolo interfecit. Miſſus igitur à Valentiniano Imp. ad Tyrannum Ambroſius authoritate ſuâ & eloquentiâ effecit, ut Maximus in Tranſalpinis provinciis ſeſe contineret. Inteſtinis hiſce Imperii motibus animati Gentiles ad cultum ſuum redintegrandum vires animoſque ſumpſerunt, cauſam agente Q. Aur. Symmacho Romæ Præfecto, eloquentiæ laude celeberrimo. Hinc nobile illud ipſum inter & Ambroſium de Arâ Victoriæ reſtituendâ certamen; in quo longè ſuperior

Theod. l. 4. c. 7.

Digitized by Google

rior evaſit Ambroſius, ita ut Symmachus non modò cauſâ exciderit, ſed & paulò poſt urbe pulſus *, & rhedæ vili impoſitus extra centeſimum ab Urbe lapidem manere juſſus ſit. Silentibus Paganis inſurgunt Ariani, Juſtinæ Auguſtæ, filiique Valentiniani Aug. patrocinio freti: unde anno ccclxxxvi. ab Ambroſio, militari etiam manu uſi, poſcebant, ut Baſilicæ iis traderentur. Iis viriliter ſe oppoſuit Vir Sanctiſſimus, & conſternatos civium animos tum præſentiâ ſuâ tum precibus confirmavit; Hæreticoſque voto excidere fecit. Tot, tantiſque ab Imperatore injuriis laceſſitus ſecundam tamen ad Maximum Italiæ minitantem legationem obire non gravatus eſt; ubi cum Tyranno prolixo ſatis colloquio intrepidè egit; verùm re infectâ rediit. Tertio poſthæc anno facta eſt barbara nimis & truculenta Theſſalonicenſium cædes Theodoſii juſſu perpetrata; quem proinde acerrimè reprehendit Ambroſius; nec ad Eccleſiam illum priùs admittere voluit, quàm longam & publicam pœnitentiam peregiſſet. Anno cccxcii. Valentiniano Arbogaſtis inſidiis ſublato, & Eugenio tyrannidem arripiente, Ambroſius relicto Mediolano Bononiam ſe recepit, inde ad Faventiam profectus, tandem Florentiam; unde victo mox Eugenio domum rediit. Exacto quadriennio fati ſui conſcius mortem ſibi ante Paſcha anni cccxcvii. obventuram prædixit. Prædictionem ratam habuit Deus. Annos enim natus lxiv. in morbum incidit; & lecto affixus vitam ſibi à Deo precibus impetrare, obnixè licèt à Proceribus Urbis rogatus, renuit, reſpondens, *Non inter vos vixi, ut pudeat me vivere: nec timeo mori, quoniam bonum Dominum habemus.* Obiit pridiè Nonas Apriles anni cccxcvii. magnâ funeris pompâ in Baſilicâ Ambroſianâ ſepultus. Vir ſummâ pietate, omnique virtutis genere venerabilis; invicti animi Præſul, qui Judæis, Gentilibus & cujuſcunque generis Hæreticis animosè reſtitit; literarum Græcarum æquè ac Latinarum peritiſſimus; unde è ſcriptis Patrum Græcorum, Origenis puta, Didymi, &c. hortulos ſuos largiter irrigavit: in hoc laudandus, quòd ſuppreſſis loliis flores decerpſerit. Stilo uſus eſt conciſo, arguto, teſſellato; & qui Senecæ facundiam, molliori tamen venâ, imitatur.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Proſper. de Promiſſ. par. 3. cap. 38.

Opera, quæ extant, genuina.

H*Exaemeron* ſeu *de Opere ſex dierum libri* VI. maximam longè partem ex Baſilii opere ejuſdem argumenti deſcripti.

De Dignitate humanæ conditionis libellus.

De Paradiſo Liber.

De Cain & Abel Libri II.

De Noe & Arcâ Liber. Ex Ambroſii libro *de Noe & Arcâ* locum quendam profert Auguſtinus contra duas Pelag. epiſt. l. 4. c. 11. qui in iſto non reperitur.

De Abraham Patriarcha Libri II.

De Iſaac & Animâ Liber.

De bono mortis Liber.

De Jacob & beatâ vitâ Libri II.

De Eſau ſive de fugâ ſæculi Liber.

De Joſeph Patriarchâ Liber.

De benedictionibus Patriarcharum Liber.

De Arbore interdictâ.

Annotationes in Exodi cap. 8. 16. 24. 30. 32.

Annotationes in Levitici cap. 10. 12. 26.

Annotationes in Numerorum cap. 23. 33. Annot. in cap. 33. *Tractatus de Manſionibus* 42. *filiorum Iſrael* vulgò dicitur.

Annotationes in Deuteronomii caput 22.

Apologia pro David prior.

Apologia pro David poſterior.

De Elia & jejunio.

De Nabathe Jeſraelita.

In caput 6. *libri* 4. *Regum Sermones* II.

De

Digitized by Google

Sæc. IV. ab An. CCC.

De Tobia, ſeu adverſus Fœneratores.
De Job.
Sermo in caput Septimum Job.
De interpellatione David Libri III. *& Apologia ſeu Enarrationes in Pſalmos* 1. 21. 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43. 45. 47, 48. 50. 61. 67.
Tractatus in Pſalmum 104.
Sermo in Pſalmum 109.
Sermo in Pſalmum 117.
Sermo in Pſalmum 118.
Enarrationes XXII. in Pſalmum 118.
De Solomone Liber, ſeu in caput 30. *Proverbiorum.*
Enarrationis in caput 30. *Proverbiorum* fragmentum.
In caput 31. *Proverbiorum, ſeu de muliere forti.*
In caput 4. *Eccleſiaſtis, ſeu ad Clericos Exhortatio.*
In caput 3. *Eccleſiaſtici.*
In caput 1. *&* 52. *Eſaiæ Sermones* II.
In Hieremiæ caput 16. *Enarratio.*
In Danielis caput 13. *Sermones* II.
In capita 3, *&* 4. *Jonæ Enarrationes* II.
In Michæam obſervationes II.
In capita 1, *&* 2. *Aggæi obſervatio.*
In Malachiæ caput I. Sermo.
Commentariorum in Lucam Libri X. anno ccclxxvi. ſcripti.
De Officiis Libri III. eodem anno ſcripti.
Tractatus in Symbolum Apoſtolorum.
De Fide ad Gratianum Imp. Libri V.
De Spiritu Sancto ad eundem Libri III. quos Ambroſium ex Græcis Didymi bonis Latinos feciſſe non bonos ſcribit Hieronymus *, (tacito tamen Ambroſii nomine) nihil ibi dialecticum, nihil virile atque diſtrictum, quod Lectorem in aſſenſum trahat, inveniri arguens.

* Præfat. in lib. Didymi, de Sp. S.

Oratio funebris de obitu Valentiniani Imp.
Oratio funebris de exceſſu fratris ſui Satyri.
De eodem ac fide reſurrectionis Oratio.
Oratio funebris de morte Theodoſii Imp.
De Incarnationis Dominicæ Sacramento.
De myſterio Paſchæ.
De Paſchalis celebritatis ratione.
De fide reſurrectionis liber ἀδέσποτος.
De initiandis Liber.
De Sacramentis Libri VI. qui non tantum à Theologis Reformatæ, ſed & Pontificiæ Religionis quamplurimis Ambroſio abjudicantur; ſcripſiſſe quidem Ambroſium *libros de Sacramentis* certiſſimum eſt, qui vero hodie extant aut ejus non ſunt, aut adeo inſigniter interpolati ut novam plane faciem induerint. Deſiderantur in his quæ ex illis citant Auguſtinus & Bertramus; aliam exhibent S. Scripturæ verſionem, quàm quâ in genuinis operibus uſus eſt Ambroſius; repugnat ſtyli diverſitas patre mellifluo indigna; repugnant haud pauca à ſæculo Ambroſiano aliena. Vidit hæc omnia ac ingenue agnovit eminentiſſ. Card. Bona de reb. Liturg. lib. 1. c. 7. §. 4. ubi hoc opuſculum non niſi ab Octavi & Noni Sæculi ſcriptoribus tanquam legitimum Ambroſii fœtum laudari fatetur.
De Sacerdotali dignitate.
De Pœnitentiâ contra Novatianos Libri II.
De Virginibus Libri III. *ſorori Marcellinæ inſcripti,* Ambroſianarum lucubrationum primitiæ, anno ccclxxvi. ſcripti.
De Virginis inſtitutione ad Euſebium Liber.
De Hortatione ad Virginitatem.
Epiſtolarum Libri VIII.

Hymnus,

Digitized by Google

Hymnus, Te Deum, cœlitus, ut fertur, delapſus, & inter baptizandum Auguſtinum ab Ambroſio & Auguſtino alternis verſiculis recitatus. Videtur verò ab Ambroſio eo tempore compoſitus, quo Ariani omnia ſuſque deque miſcentes Eccleſiam militari manu obſederunt, ut fatiſcentes Catholicorum animos refocillaret. Vide quæ de hâc re habet Ambroſius Orat. in Auxent. p. 128. SÆC. IV. ab An. CCC.

Sermones II. *de Natali Domini*; quos primus edidit unà cum aliis quibuſdam Chr. Daumius *Cygneæ* 1670.

Diſputatio cum Palladio Ariano, quæ apud Vigilium Tapſenſem habetur; cujus merum figmentum eam eſſe, abſque juſtâ tamen ratione, contendit Chiffletius. Diſputationis hujus l. 2. c. 6. exhibet Expoſitionem ſive Symbolum Fidei Ambroſianæ.

Commentarii in Cantica Canticorum.

Recapitulationes. Duos hoſce tractatus unà cum Symbolo prædicto nuper edidit in Supplemento Patrum Jac. Hommey *Pariſ.* 1684. 8°.

DUBIA.

De *Virginis formâ vivendi ad Virginem devotam.*

De Virginis lapſu ad Virginem lapſam.

Hymni aliquot; ex quibus nonnulli Ambroſii videntur, ut ille *Deus creator omnium*, & ille *Æterne rerum conditor*, quorum meminit Auguſtinus; alii verò Ambroſii certo certiùs non ſunt, ut ille *Vexilla regis prodeunt*, qui Fortunati eſt.

De Viduis Liber.

SPURIA.

C*onciones* XCII. viz. Conciones *de Tempore*, *Conciones de Sanctis*, & *Conciones breves.* Maximi Taurinenſis eſſe conjicit Joh. Coſterius; certè eorum plurimi inter Maximi Sermones leguntur. Sermo ultimus, De Baptiſmo Auguſtini, inepti cujuſdam nugivenduli eſt. Vide quæ habet Bellarminus de Scriptor. in Ambroſ. p. 129.

Sermo de Purificatione B. Virginis.

Precationes ad miſſam duæ.

De Vocatione omnium gentium Libri II. Ambroſio malè tributi, ut in quibus Pelagianorum & Semi-pelagianorum mentio fit, ut de ſtyli diſſimilitudine jam non dicam. Proſperi cujuſdam eſſe omnibus jam notum eſt. De iis vide plura in Proſpero.

De Filii Divinitate & Conſubſtantialitate adversùs Arianos Liber, quem Vigilio Tapſenſi vindicat Chiffletius.

Commentarii in Epiſtolas D. Pauli. Scripſit quidem in Apoſtolum Ambroſius; ſed opus iſtud interiit. Hoc de quo agimus, Hilarii Diaconi eſt, in quo notandum tamen eſt *Commentarium in X. priora Epiſtolæ ad Hebræos Capita*, Hilarii non eſſe (nec enim Hilarius aut ullus alius Latinorum ejuſdem ætatis aliquid in Epiſtolam eam ſcripſit) ſed à falſario quodam aſſutum eſſe, partim ex Chryſoſtomo, partim ex Hieronymo, contextum.

Commentarii in Apocalypſim B. Joannis, quibus plurimæ paſſim inſperſæ leguntur Gregorii M. ſententiæ: in quamplurimis MSS. Codd. Berengaudo inſcribuntur. Quiſnam fuerit iſte Berengaudus, an Berengarius (uti vult Balæus) an alius quiſpiam, non ſatis liquet.

De vitiorum virtutumque conflictu.

Expoſitio fidei ſecundùm Symbolum Nicænum, ex libro primo *De Fide* ad Gratianum excerpta.

De Spiritu S. Libellus, ſeu potius libelli Fragmentum. Ambroſii quidem non eſt, opus tamen perantiquum.

De Concordiâ Matthæi & Lucæ in Genealogiâ Christi.

De Pænitentiâ Liber, cum Exhortatione ad peragendam pœnitentiam, & Epiſtolâ *cur Deus permiſerit Monachum quendam à dæmone vexari.* Victoris

Scri-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Scriptoris Africani eſt, Victorem Cartennenſem eſſe rectè nonnulli, Tununenſem alii volunt.

De origine & moribus Brachmanorum. Extat tum in recentioribus Ambroſii Editionibus, tum Palladio de Gentibus Indiæ adjunctus, *Londini* 1665. 4°.

Expoſitio in Cantica Canticorum, ex Ambroſii libris excerpta.

Epiſtola ad Demetriadem, quæ inter Ambroſianas eſt 84. Proſpero rectè aſcribitur.

Epiſtolæ aliquot Gentilium Philoſophorum ex Ambroſii verſione.

Extitit olim *liber Phyſiologus* ab Hæreticis conſcriptus, & B. Ambroſii nomine ſignatus, in Decreto Pſeudo-Gelaſiano tanquam apochryphus damnatus. Extat MS. hodie in Bibliothecâ Lambethanâ liber *Phyſiologus* dictus carmine conſcriptus, an cum Pſeudo-Ambroſiano idem ſit diſquirant alii.

DEPERDITA.

Commentarii in Eſaiam.

Commentarii adverſus nonnullos Platonicos, ſive *De Sacramento regenerationis & Philoſophiâ Liber*; cujus fragmenta quædam habet Auguſtinus contra Julian. l. 2.

Elucidationes & Homiliæ in librum Sapientiæ.

Expoſitio in omnes D. Pauli Epiſtolas.

Sermo de Judicio Solomonis.

Catechiſmus Epiſtolaris ad Fritigildem Marcomannorum Reginam.

De puerilis ætatis inſtitutione ad Panſophiam.

Prodierunt Ambroſii Opera *Baſil.* 1492. 1527. 1538. 1567. 2 vol. fol. cura Joan. Coſterii (quæ accurata eſt editio) *Romæ* 1580. 1585. (cui editioni præfigitur Ambroſii Vita à Baronio ſcripta) in hac vero editione quamplures nævos notat Nic. Faber Opuſc. p. 315. *Pariſ.* 1529. 1540. 1549. 1586. 1603. (cui editioni acceſſerunt antea inedita *Epiſtolæ* ac *Sermones plurimi*, viz. Epiſcoporum Concilii Aquileienſis *Epiſtola ad Impp. Augg. Acta Concilii Aquileienſis contra Palladium & Secundianum Arianos.* Eorundem ad Gratianum, Valentinianum, Theodoſium Impp. *de habitis in Concilio Aquileienſi & de rebus Eccleſiarum Orientalium Epiſtola.* Eorundem ad eoſdem *de habitis in eodem Concilio & de factione Urſicini Antipapæ Epiſtola. Hymni plurimi, Expoſitio Symboli Nicæni contra Arium & Photinum. De Origine & moribus Brachmanorum.*) 1614. 1632. 1642. 1665. Accuratam editionem nuper adornarunt Benedictini Pariſienſes, quam etſi ſedulo quæſitam nondum tamen videre contigit. *Sebaſtiani Acta* apud Bolland. 20. Jan. hæc Ambroſio noſtro ex Monacho Sueſſionenſi Anonymo vindicat idem Bollandus,* certè Ambroſius nonnulla de Sebaſtiano habet in Pſalm. 118. Hæc Sebaſtiani Acta tanti ſe facere profitetur Colomeſius ut pauciſſima iis æquanda eſſe exiſtimet.

374. HEGESIPPUS, quis, qualiſve fuerit, Eruditis inter ſe non bene convenit. Liceat nobis de eo ejuſque libris tria in medium proferre. 1°. Hiſtoriam *de Excidio Urbis Hieroſolymitanæ*, quæ ejus nomine circumfertur, videri ſolummodò laxiorem Joſephi verſionem; quippe pauca apud illum habentur, quæ in Joſephi libris partim *De Antiquitatibus Hebraicis*, partim *De Bello Judaico* non reperiuntur. 2°. Hegeſippi nomen ex Joſippi, idque à Joſephi nomine formatum eſſe: quam in rem appoſitè notat P. Colomeſius in membranis pervetuſtis Cl. Iſ. Voſſii eraſo Joſippi nomine Hegeſippi ſubſtitutum comparere. Et in Bibliothecæ Ambroſianæ Codice MS. libro V. hic titulus præfigitur, JOSEPPI LIBER QUINTUS. 3°. Horum librorum Authorem ſive potiùs Interpretem fuiſſe D. Ambroſium, ſaltem D. Ambroſii σύγχρονον. Ambroſii eſſe præter Codicum nonnullorum fidem (& in his eximiæ vetuſtatis Codicis MS. quem Mediolani in Bibliotheca Ambroſianâ vidit Rev. Pater Mabillonius Itin. Ital. p. 14. ubi mutilo libro primo ſecundus

Paralip. p. 4.

hanc

hanc notam habet, INCIPIT SECUNDUS. *Ambroſius Epiſcopus è*
Græco tranſtulit in Latinum) arguunt ingens ſtyli Ambroſiani & Hegeſippiani paritas, eædem phraſes ab utroque frequentatæ, eædem verborum argutiæ utrique in deliciis habitæ: quod ſexcentis ferè locis utrinque productis fuſiſſimè comprobat Joh. Gronovius Obſervat. in Script. Eccleſ. Ut ut ſit, id conſtat Authorem fuiſſe Ambroſii æqualem, & vergente hoc ſæculo claruiſſe. Stante enim adhuc & florente apud Occidentem Imperio Romano vixiſſe, ipſo ſæpiùs id innuente conſtat. Nec minùs certum eſt eum poſt Conſtantini tempora ſcripſiſſe; quippe qui Conſtantinopolis & Novæ Romæ mentionem ſæpiùs faciat. Quin & Scotiæ & Saxoniæ Provinciarum nomina apud eum deprehenſa ad declinantis ſæculi hujuſce finem illum non obſcurè revocent. Cæterùm monendus eſt Lector Anacephalæoſin Hiſtoriæ hujuſce fini ſubjunctam eundem, quem Hiſtoria, Autorem non agnoſcere, ſed putidi cujuſdam ac inſulſi conſarcinatoris opus eſſe.

Extat iſta *Hiſtoria* libris quinque comprehenſa, *Pariſ.* 1511. *Colon.* 1521. fol. cum Scholiis Gualtheri *Colon.* 1575. 8°. & in Laurentii de la Barre Hiſtoriâ Chriſtianâ p. 399.

MARTINUS, Sabariâ Pannoniarum oriundus fuit anno cccxix. Patre Gentili ac militari viro natus, Ticini in Italiâ educatus. Anno cccxxix. Catechumenus factus, anno cccxxxiv. militiæ Sacramento addictus, triennio poſt ſacro lavacro tinctus, anno ccclvi. à Juliano Cæſare in Galliis militante miſſionem impetravit. Anno ccclxxv. Turonenſis Epiſcopus ordinatus eſt; tanti apud omnes habitus, ut Maximus etiam Tyrannus eum convivam habere ſibi honori duceret. Obiit anno Chriſti 400. ætatis ſuæ lxxxi. Extat ejus *Profeſſio Fidei*; quæ in omni ferè Bibliothecæ Patrum editione habetur. 375.

DIODORUS, generis ſplendore nobilis, Presbyter & Archimandrita Antiochenus, multos ſub regimine *μονάζοντας* pietate & melioribus diſciplinis inſtituit. Meletio Antiochiæ Antiſtite ſub Valente in exilium miſſo, & Catholici gregis cœtu urbe & Eccleſiis publicis excluſo Diodorus ad proximi fluminis ripas in campo, quo milites exerceri conſueverant, conventu religioſo ad Synaxin celebrandam frequenter habito oves paſcebat; & graſſantibus Arianorum inſidiis ac tyrannidi animosè reſtitit. Anno ccclxxviii. Meletius ab exilio reverſus Tarſi Epiſcopum eum conſtituit. Anno ccclxxxi. Concilio Oecumenico Conſtantinopolitano interfuit Diodorus; à quo ſibi unà cum Pelagio Laodiceno commiſſam Eccleſiarum Orientalium curam & regimen ſuſcepit, ſervatâ tamen honoris Prærogativâ quam Meletio tributam voluerunt Patres. Quamdiu Epiſcopale munus geſſerit, nobis adhuc eſt incompertum, niſi quòd anno ccccxciv. ſucceſſerat in ipſius ſedem Phalerius, uti ex Actis Synodi CP. ſub Nectario eodem anno habitæ conſtat. Vir ſanè undequaque doctiſſimus, qui in indagando S. Scripturarum ſenſu, repudiatis allegoriis, ſimplicem duntaxat atque obviam verborum intelligentiam ſectatus eſt: nævos tamen atque errores quoſdam circa fidem fovebat; qui libris ejus hinc inde immixti, Neſtorii (quem diſcipulum habuit) cauſæ ac Hæreſi nimium poſtea favere deprehenſi ſunt. De ſtilo ejus ejuſmodi cenſuram agit Photius *, ἐςὶ δὲ τὴν φράσιν καθαρός τε καὶ εὐκρινής, τοῖς δὲ ἐνθυμήμασι καὶ τῇ τῶν ἐπιχειρημάτων δι-απλώσει eximius. 378.

Socrat. l. 5 c. 8.

* Cod. 223.

Ex Diodori Opuſculis præ aliis inſigne fuit τὸ πρὸς τοὺς Συνουσιαστὰς, *ſive adverſùs Apollinariſtas*: ex quo excerpta ſelegit Proclus CP. quæ & ipſe in epiſtolâ ad Armenos, & Cyrillus tribus libris, jam deperditis, datâ operâ refutârunt. Præter ea, quæ Proclus dicto loco habet, Fragmenta, aliâ à ſe verſa ſuppeditabit Marius Mercator edit. Garner. par. 2. p. 317, 318. quædam Leontius l. 3. contra Eutych. plurima Facundus Hermianenſis, alia tacito Diodori nomine Acta Synodi V. Collat. 5. Sæpe etiam alii Scriptores Veteres opus iſtud ſub Theodori Mopſ. nomine malè citant.

Digitized by Google

Scripſit etiam Interpretationes in totum vetus Teſtamentum, De diſcrimine Contemplationis & Allegoriæ; *Chronicon*, in quo errata Euſebii Chronologica notata ſunt. *In Evangelia* IV. *In Acta Apoſtolorum. In Epiſtolam S. Joannis. Quòd unus Deus ſit in Trinitate. Contra Melchiſedecitas. Contra Judæos. De Reſurrectione Mortuorum. De Animâ. Contra diverſas de Animâ ſectas. Ad Gratianum Capita. Varia de Sp. S. argumenta*, incautis ac Hæreſim redolentibus dogmatibus referta. Tractatum iſtius argumenti breviter depingit Photius cod. 102. *Contra Aſtronomos, Aſtrologos, & Fatum* libros VIII. quorum ampliſſima excerpta nobis conſervavit Photius, Cod. 223. *De Sphærâ & ſeptem Zonis, & contrario aſtrorum Progreſſu. De Hipparchi Sphærâ.* * *De Providentiâ. Contra Platonem. De Deo & diis. De Naturâ, & Materiâ, & Juſto. De Deo & falsâ Græcorum materiâ. Quòd inviſibiles Naturæ ex Elementis non ſint factæ. Quæſtiones & Reſponſiones ad Euphronium. Contra Ariſtotelem. De corpore cœleſti. De calore Solis. Contra eos qui cœlum animal eſſe dicunt. Quomodo ſemper opifex permaneat, non vero opificia. Quomodo velle & nolle ſit in Deo æterno contra Porphyrium. De Animalibus & Sacrificiis.* Ex hiſce plurimi qui libros *contra Fatum* ſequuntur, eorum totidem partes ſumptis à materiâ, de quâ in iis agebatur, titulis fuiſſe non malè forſan cenſeri poſſunt. Hactenùs verò Suidas * & Photius †. Libros II. adversùs Hæreticos ab eodem ſcriptos memorat Baſilius ‖. His etiam accenſeri poſſunt, quæ Syriacè adhuc extare ait Hebedieſu *, nempe *Liber Politicorum, Liber deſtructionis Aſtrologorum. Adversùs Eunomianos. Adversùs Contentioſum. Adversùs Judæos. Adversùs Manichæos. Adversùs Apollinarium. Expoſitio in partem Matthæi.* Subdit Hebedieſu Diodorum compoſuiſſe *libros* numero *ſexaginta*, quos Ariani combuſſerunt.

* In voc. Διοδ.
† Cod. 102, 223.
‖ Epiſt. 167.
* Catal. lib. Chald. c. 26. p. 20.

378. HELLADIUS, anno 378. Baſilio Magno in ſede Cæſarienſi ſucceſſit; anno 381. Concilio Conſtantinopolitano interfuit; ac poſt dimiſſam Synodum Catholicæ communionis judex, unà cum Gregorio Nyſſæ, & Otreio Melitinæ Epiſcopis, Ponticæ provinciæ ab Imperatore Theodoſio datus eſt. Conjugatum fuiſſe ex Sozomeno * patet, qui Gerontium Nicomediæ Epiſcopum eum ordinâſſe ſcribit, hanc illi gratiam referentem, ob ſplendidam in palatio militiam filio ipſius ſuffragio Gerontii comparatam. Quo anno in vivis eſſe deſiit, incertum eſt. Scripſit vitam S. Baſilii, anteceſſoris ſui, quæ citatur à Damaſceno de Imag. Orat. 1. prope finem. An verò ea, cujus fragmentum ibi habet Damaſcenus, *Baſilii Vita* Helladium autorem habuerit, utcunque id velit Damaſcenus, juſta eſt dubitandi ratio. NE.

* L. 8. c. 6.

378. HIERONYMUS, natione Dalmata, Stridonem oppidum in Pannoniæ & Dalmatiæ confinio olim ſitum natalem habuit. Patre Euſebio, homine Chriſtiano, natus eſt anno 329. ſi modò rectè ponant calculos, qui illum nonageſimo primo ætatis anno obiiſſe ſcribunt. Melioribus diſciplinis ab ipſo puero eruditus, optimos in quovis genere præceptores nactus eſt, in Grammaticis Donatum magni nominis Romæ (quò puer adhuc miſſus eſt Hieronymus) Grammaticum, in Rhetoricis Victorinum eloquentiæ ibidem profeſſorem, uti poſtea in Hebraicis Bar hanina , alioſque Judæos ægrè & non levi pretio conductos; in ſacris verò literis Gregorium Theologum, Apollinarium Laodicenum, Paulinum Antiochenum, & Senicanus jam factus Didymum Alexandrinum; Deus bone, quales & quantos viros! Adultâ jam ætate baptizatus, Româ relictâ, in exteras regiones peregrinari cœpit. Gallias omnes undique perluſtravit, comite Bonoſo condiſcipulo, omneſque Bibliothecas diligenter perquiſivit; Treveris aliquamdiu ſubſtitit , ubi ingentem Hilarii de Synodis librum ab illo rogatus ſuaptè manu deſcripſit. Hinc Aquileiam petiit, ubi cum Rufino Presbytero Aquileienſi amicitiam contraxit ; inde per Dalmatiam, Thraciam, variaſque Aſiæ provincias Evagrio viro prædivite Antiocheno, & Heliodoro condiſcipulo comitibus Antiochiam perrexit ; ubi in morbum graviſſimum incidit, ſed Evagrii hoſpitio

uſus

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

uſus convaluit. Exinde Monaſticum vitæ inſtitutum amplexus, ac multis ſeceſsûs locis tentatis & mox deſertis, tandem anno ætatis triceſimo in ſolitudine horridâ Syros & Agarenos inter per quadriennium conſedit, ubi rebus neceſſariis Evagrii ſumptu ſuppeditatis, pietatis ac literarum ſtudiis impenſo animi ardore incubuit, linguas Orientales addidicit, & ad ſcribendum ſe accinxit. Anno 378. à Paulino Antiocheno ad Presbyterii gradum evectus eſt, à quo tempore præſertim inclaruit. Paulo ante Concilium Oecumenicum Conſtantinopolim proficiſcitur; ubi Gregorium Theologum ſtudioſè audivit, & præceptore uſus eſt. Anno 382. Paulinus & Epiphanius literis imperialibus Romam acciti Hieronymum ex Oriente viæ comitem ſecum abduxerunt. Romæ commoratus, apud Paulam pietate ac nominis ſplendore illuſtrem matronam per triennium divertit, maximam apud omnes famam ac nominis exiſtimationem aſſecutus; ita ut à Damaſo Papa eligeretur, qui ſibi ab Epiſtolis conſcribendis eſſet, & à totâ plebe pariter ac clero dignus acclamaretur, qui ſummi ſacerdotii munere fungeretur. Poſt mortem Damaſi anno 385. variis Origeniſtarum (qui eum in partes ſuas pertrahere fruſtra anniſi erant) calumniis exagitatus, Româ diſcedere neceſſe habuit. Comite igitur Pauliniano fratre navim conſcendit, & Cyprum delatus ab Epiphanio ſuſcipitur. Inde Antiochiam pergit, & à Paulino deductus mediâ hyeme Hieroſolymam intravit, ubi multa ſe vidiſſe miracula, quæq; priùs nonniſi famâ cognoverat, propriis oculis uſurpâſſe profitetur. Anno ſequenti in Ægyptum contendit, Monaſteria Nitrienſia luſtravit; & Alexandriæ aliquamdiu hærens, Didymum audivit: verùm nimio, quod inter Monachos locum habere deprehendit, Origeniſmi ſtudio offenſus Palæſtinam rediit, ac in vitæ Monaſticæ & ſenectutis agendæ, ſedem rura Bethlehemitica ſibi elegit, ubi ſtudia diligenter urgebat, ſcripta innumera confecit, plurimos nobilium pueros curæ ſuæ commiſſos pietate & bonis literis inſtituit, illuſtre pietatis omnibus numeris conſummatæ exemplum piis locorum ſanctorum incolis præbuit, & clariſſimis tam dignitate quàm doctrinâ viris ad eum undequaque confluentibus, & oraculi quaſi vice conſulentibus, reſponſa dedit. Hic loci ingentes cum Rufino amico olim admodum familiari, & Johanne Epiſcopo Hieroſolymitano, Origeniſmi cauſam tutantibus, lites per plures annos exercuit; & Pelagii ejuſque aſſeclarum Hæreſim ſcriptis ſuis contudit. Anno 410. plurimos ab urbe Româ à Gothis expugnata profugos, Hieroſolymam & loca ſancta tendentes Monaſterio ſuo benignè excepit, ſummâque, quâ potuit, ope ſublevavit. Tandem anno 420. famæ ac dierum ſatur, & ſenectute gravis, in ſeceſſu Bethlehemitico rebus humanis exemptus eſt, ætatis ſuæ 91. Ut quæ de tanto viro dicenda ſint, in pauca contraham; ſufficit elogium, quod ipſi olim dicavit Proſper *, ætate ſuppar.

* Lib. de ingrat. non longè ab init.

Tunc etiam Bethlei præclari nominis hoſpes,
Hebræo ſimul & Graio, Latioque venuſtus
Eloquio, morum exemplar, mundique magiſter,
Hieronymus libris valdè excellentibus hoſtem
Diſſecuit, noſcique dedit, quo turbine veram
Vellent exortæ lucem obſcurare tenebræ.

Ego Philoſophus, Rhetor, Grammaticus, Dialecticus, Hebræus, Græcus, Latinus, Trilinguis; ut de ſe adversùs Rufinum loquitur †. His adde quòd conſummatiſſimus erat Theologus, & judice Eraſmo ‖, omnium Chriſtianorum ſine controverſiâ longe tum doctiſſimus, tum facundiſſimus, & Theologorum princeps. Cæterùm quod ſanctiſſimi viri pace dictum ſit, præfervidi erat & impotentis animi, qui affectibus ſuis nimis indulgebat; ſemel laceſſitus, adverſarios aſperrimè tractavit, & ab invectivâ ac ſatyricâ ſcribendi venâ vix ac ne vix temperavit. Teſtes ſunt nobis ſatis luculenti inimicitiæ, quas cum Rufino olim ſibi neceſſario, Joanne Hieroſolymitano, Joviniano, Vigilantio, aliiſque habuit. In hos arreptâ levi quavis occaſione, & remotâ omni

† Adverſ. Rufin. Apolog. 2. p. 233.
‖ Epiſt. lib. 5. Ep. 19.

SÆC. IV. ab An. CCC.

pene gravitate, tota conviciorum plauſtra evomit, nullâ perſonæ, dignitatis, eruditionis ratione habitâ. Et quid mirum? cum in ipſum D. Paulum Apoſtolum duram nimis & planè inſolentem cenſuram exercere ſolet. Quoties ipſum ad criticas Grammaticorum regulas anxiè expendit, *Solæciſmos*, & *vitioſam elocutionem*, & quod *Sermone utatur triviali* * objicit, (ut Apologiam pro ſemetipſo hâc de re ſcribere neceſſe habuit; *Nos*, inquit, *quotieſcunque Solæciſmos, aut tale quid annotamus, non Apoſtolum pulſamus, ut malevoli criminantur*, &c.) † quod *profundos ſenſus aliena lingua exprimere non valeret, nec curabat magnopere de verbis, cum ſenſum haberet in tuto*: adeoque ‖ *non juxta humilitatem, ut plerique æſtimant, ſed verè dixiſſe Paulum, ſe ſermone imperitum eſſe.* Denique * *ſtultum cum ſtultis Galatis factum, ſimplicioribus ſolummodò uſum argumentis, & quæ ſtulti poſſent intelligere, & pene de trivio: adeò ut ni præmiſiſſet, ſecundùm hominem dico, ſapientibus diſplicere potuiſſet.* Mitto plura in hominem θεόπνευστον, & Apoſtolorum longè eruditiſſimum, durius dicta, ne viri doctiſſimi & de Eccleſiâ optimè meriti manes nimis ſollicitare videar. In hoc etiam reprehendendus, quòd dum virginitatem immodicis prorſus laudibus efferat, de nuptiis minùs honeſtè, ac verecundè ſentire videatur. Certè digamos tanquam ſcortis ſolummodò meliores facit, cum immundis Arcæ Noæ animalibus & ſerpentibus confert, mulieremque ſecundas nuptias repetentem, cani ad vomitum, ſuique lotæ ad volutabrum revertenti, comparare non erubeſcit. *Sed quiſque ſuos patimur manes.* De ejus eloquentiâ unus Eraſmus * ſententiam dicat. *In illo*, inquit, *quæ phraſis! quod dicendi artificium! quo non Chriſtianos modò omnes longo poſt ſe intervallo reliquit, verùm etiam cum ipſo Cicerone certare videtur? Ego certè, niſi me ſanctiſſimi viri fallit amor, cùm Hieronymianam orationem cum Ciceronianâ confero, videor mihi neſcio quid in ipſo eloquentiæ principe deſiderare. Tanta in hoc noſtro varietas, tantum ſententiarum pondus, tanta Enthymematum volubilitas. Quod artificium in eloquentium literis indicare, ut difficillimum eſt, ita longè utiliſſimum.*

* Com. in Epheſ. c. 3. Tom. 9. p. 215, 218. In Galat. cap. 3. p. 170.
† In Gal. cap. 6. p. 198.
‖ In Tit. cap. 1. p. 243.
* In Galat. cap. 3. p. 176.

Vid. Epiſt. ad Geront. lib. adverſ Jovin. & alibi paſſim.

* Loc. cit.

OPERA GENUINA.

AD *Heliodorum Exhortatio de laude vitæ ſolitariæ*, circa an. 359. ſcripta.
De vitâ Clericorum ad Nepotianum, anno 393. ſcripta.
Epitaphium Nepotiani ad Heliodorum avunculum, anno 396. ſcriptum.
Inſtitutio Monachi ad Ruſticum Gallum.
Ad Florentium Monachum Epiſtolæ familiares II.
Inſtitutio filiæ infantulæ ad Lætam.
De cuſtodiâ virginitatis ad Demetriadem.
De ſervandâ viduitate ad Salvinam.
De eâdem re ad Furiam Epiſtola, anno 394. ſcripta.
De Monogamiâ ad Gerontiam.
Inſtitutio infantulæ ad Gaudentium.
Inſtitutio Monachi ad Paulinum.
De laudibus Aſellæ ad Marcellam.
Marcellæ viduæ Epitaphium ad Principiam.
Invitatio ad ſeceſſum Bethlehemiticum ad Marcellam.
De xeniolis miſſis ad Euſtochium.
De eâdem re ad Marcellam.
Laus integræ ſenectutis ad Paulum Concordienſem.
De cuſtodiâ virginitatis ad Euſtochium.
De converſione Bleſillæ ad Marcellam.
De exitu Leæ ad Marcellam.
Epitaphium Bleſillæ filiæ ad Paulam.
Conſolatio ſuper obitum uxoris ad Pammachium, anno 398. ſcripta.
Epitaphium Paulæ ad Euſtochium filiam.
Exhortatio ad perfectam vitam ad Lucinum Bæticum.

Epitaphium

Digitized by Google

Epitaphium Lucini Bætici ad Theodoram uxorem.
Epitaphium Fabiolæ ad Oceanum.
Ad Theophilum familiaris.
Conſolatio cæcitatis ad Abigaum Presbyterum.
De eâdem re ad Caſtrutium.
Conſolatio in rebus adverſis ad Julianum.
De relinquendo ſæculo ad Exuperantium.
Reconciliatoria ad Caſtorinam materteram.
Ad Julianum Diaconum familiaris.
Ad Theodoſium & Anachoretas Syriæ familiaris.
Ad virgines Hermonenſes familiaris.
Ad Rufinum gratulatoria, & de laude Bonoſi.
Ad Nitiam amicum familiaris.
Ad Chromatium laus Bonoſi.
Ad Chryſogonum familiaris.
De humilitate ad Antonium.
De non divellendo matrimonio abſque mutuo conſenſu ad Ruſticum.
De vitando ſuſpecto contubernio.
Contra Sabinianum virginis ſollicitatorem.
De miraculo Mulieris ſæpiùs ictæ ad Innocentium. Notandum D. Hieronymi *Epiſtolas* ſæpiùs ſeorſim editas fuiſſe, prodierunt 2 Vol. *Romæ* 1468. fol. & à Jo. Andrea Epiſc. Alereenſi recognitæ ibid. 1470. fol. ut ſequiores Editiones mittam.
Vita Pauli eremitæ.
Vita Hilarionis Monachi.
Vita Malchi captivi Monachi.
Catalogus Scriptorum illuſtrium ad Dextrum anno 392. ſcriptus. Prodiit ſeorſim unà cum aliis ejuſdem argumenti Scriptoribus, ac notis Suffridi Petri inſtructus, *Colon.* 1580. 8°. cum notis Roſweydi, *Lugduni* 1617. denique cum notis Miræi, *Antverp.* 1639. In quibuſdam Catalogi hujuſce editionibus habentur capita de Andræâ, Jacobo majore, Philippo, Bartholomæo, Thomâ, Simone Cananæo, Matthiâ, Timotheo, Tito, & Creſcente, quæ Hieronymi non ſunt, ſed à ſtudioſo quodam aliunde adjecta ſunt.
De perpetuâ virginitate Mariæ adversùs Helvidium, circa an. 383. ſcriptus.
De virginitate adversùs Jovinianum libri II. anno 392. ſcripti.
Adversùs eundem ad Pammachium Apologia.
Adversùs defenſorem Joviniani ad Domnionem.
Exhortatio ad ſtudium S. Scripturæ ad Pammachium.
Velitatio in errores Vigilantii ad Riparium Presbyterum.
Adversùs Vigilantium de vigiliis ad ſepulchra Martyrum.
Adversùs errores Montani ad Marcellam.
Ad Riparium de Hæreſibus expugnandis.
Ad Damaſum adversùs Arianorum hypoſtaſes Epiſtolæ II.
Adversùs Luciferianos Dialogus, circa an. 383. ſcriptus.
Ad Avitum quid cavendum in libris περὶ ἀρχῶν *Origenis.*
Adversùs Joannem Hieroſolymitanum ad Pammachium.
Adversùs eundem ad Theophilum.
Adversùs Origeniſtas ad Pammachium & Oceanum.
Expoſtulatio cum Rufino de figuratis laudibus.
Adversùs Rufinum Apologia ad Pammachium & Marcellinum, anno 400. *ſcripta.*
Adversùs eundem liber ſecundus, anno 402. ſcriptus.
Reſponſio ad duas Invectivas Ruffini.
Adversùs Pelagium ad Cteſiphontem Epiſtola, anno circiter 413 ſcripta.
Adversùs Pelagianos Dialogi III. anno circiter 415. ſcripti.
Ad Marcellam familiaris.
Adversùs Vigilantium liber, anno 406. ſcriptus.
Ad Theophilum Alexandrinum Epiſtolæ III.
Quatenus legendus Origenes ad Tranquillinum.
Adversùs Arianos de fide ſuâ ad Marcum.

De

SÆC. IV. ab An. CCC.

De oppreſſione Origeniſtarum per Theophilum ad Pammachium & Marcellam.
De Pelagianis oppreſſis ad Auguſtinum & Alipium, anno 419. ſcripta.
Ad Auguſtinum Epiſtolæ VII.
Quinam ſcripſerunt de origine animæ ad Marcellinum, anno 411. ſcripta.
De Matrimonio poſt baptiſmum imputato ad Oceanum.
Quatenus adhibendæ literæ Gentilium ad Magnum oratorem.
De gradibus Presbyteri & Diaconi ad Evagrium.
Ad Aſellam adverſùs calumnias Æmulorum, anno 385. ſcripta.
Adverſùs Onaſum obtrectatorem librorum ſuorum.
De optimo genere interpretandi ad Pammachium, anno 394. ſcripta.
Ad Marcellam adverſùs calumniatores emendatæ S. Scripturæ.
De ſtudio divinæ Scripturæ ad Paulinum.
Præfatio in Pentateuchum ad Deſiderium.
Præfationes in Joſue, libros Regum, Paralipomena, in idem opus, in Eſdram, & Neemiam, in Tobiam, in Judith, in Heſter, in Job, in eundem è LXX. verſum, in Proverbia, in Eccleſiaſten, in Eſaiam ex Hebræo verſum, in Hieremiam, in Ezechielem, in Danielem, in XII *Prophetas, in Joelem, in quatuor Evangelia caſtigata.*
De tribus quæſtionibus ad Damaſum.
De Melchiſedeco ad Evagrium.
De XLII Manſionibus ad Fabiolam.
De veſtibus Sacerdotalibus ad eandem.
De Terrâ promiſſionis ad Dardanum.
De Ephod bad ad Marcellam.
De judicio pueri Solomonis ad Ruffinum.
De Solomone & Achaz præmaturè patribus ad Vitalem.
De Tharſis in V. Teſtamento ad Marcellam.
De ordine ac titulis Pſalmorum ad Sophronium.
Emendatio Pſalterii in certis locis ad Suniam & Fretelam.
De decem myſticis nominibus Dei ad Marcellam.
Quid ſint Alleluia, Amen, & Maranatha, ad eandem.
Quid ſit Sela, hoc eſt Diapaſma, ad eandem.
Explanatio Pſalmi LXXXIX. *ad Cyprianum.*
Explanatio Pſalmi XLIV. *ad Principiam.*
Expoſitio Pſalmi CXXVI. *ad Marcellam.*
Expoſitio primæ viſionis Eſaiæ ad Damaſum, circa an. 380. ſcripta.
De Seraphim & calculo ardenti ad eundem.
Quid ſonet Hebræis Oſanna, ad eundem.
De prodigo Filio ad eundem. Tres iſti Tractatus circa an. 383. ſcripti videntur.
De tribus quæſtionibus ad Amandum.
De quatuor quæſtionibus ad Marcellam.
De blaſphemiâ in Spiritum Sanctum ad eandem.
Ad XII quæſtiones Hedibiæ.
Ad XI quæſtiones Algaſiæ.
In Canticum Canticorum Homiliæ II. ex Origene verſæ, anno, uti conjicit Baronius, 382.
In illud Pauli, Omnes quidem dormiemus, &c. ad *Minerium & Alexandrum tractatus* anno 406. ſcriptus.
De duabus quæſtiunculis ad Paulinum.
Ad Deſiderium familiaris.
Interpretatio Alphabeti Hebraici ad Paulam Urbicam.
Quæſtiones ſive Traditiones Hebraicæ in Geneſin, quas à ſtudioſo quodam abbreviatas eſſe ſuſpicatur Eraſmus.
Commentariorum in Eſaiam libri XVIII. *ad Euſtochium* circa an. 410. ſcripti.
Commentariorum in Hieremiam libri VI. *ad Euſebium,* circa an. 414. ſcripti.
Commentariorum in Ezechielem libri XIV. *ad Euſtochium,* paulo poſt an. 410. ſcripti. *Com-*

Commentarii in Danielem ad Pammachium & Marcellam.
In Oſee Commentariorum libri III. *ad Pammachium.*
In Joel, Amos, & Abdiam Commentarii ad eundem.
In Jonam Commentarius ad Chromatium.
In Micheam Commentariorum libri II. *ad Paulam & Euſtochium.*
In Nahum Commentarius ad eaſdem.
In Sophoniam & Aggeum Commentarii ad eaſdem.
In Habaccuc Commentariorum libri II. *ad Chromatium.*
In Zachariam Commentariorum libri III.
In Malachiam Commentarius. Commentarii in XII. *Prophetas* circa an. 406. ſcripti ſunt.
In Eccleſiaſten Commentarius ad Paulam & Euſtochium.
In Evangelium Matthæi Commentariorum ad Euſebium libri IV.
In Epiſtolam ad Galatas Comment. libri III. *ad Paulam & Euſtochium.*
In Epiſtolam ad Epheſios Comm. libri III. ad eaſdem.
In Epiſtolam ad Titum Commentarius ad eaſdem.
In Epiſtolam ad Philemonem Commentarius.
De Spiritu Sancto Liber Didymi, interprete Hieronymo, cum præfatione ad Paulinianum fratrem.

Pſalterium ex Hebraico ab ipſo Hieronymo Latinitate donatum. Plurimum laborem Hieronymus S. Scripturæ partim de novo vertendæ, partim emendandæ impendit. Juvenis adhuc totum vetus Teſtamentum Latinum cum Græcis Hexaplorum Codicibus collatum emendavit, additis ubicunque aliquid mutaret, notis & aſteriſcis. Quoſdam etiam libros & in his Pſalmos è Græco accuratè convertit. Verùm iſta verſio dudum periit; quin & Pſalterium poſtea Latinum à Damaſo rogatus ex Lucianeâ τῶν ο' editione bis correxit; quod ab eo correctum à Romanâ Eccleſiâ ſtatim uſurpari cœpit, & in Bibliis vulgatis hodienum extat, uti & Teſtamentum Novum pari modo ab eo ex Græcis fontibus repurgatum. Quinetiam Græcam τῶν LXX. verſionem ex melioris notæ exemplaribus correctam atq; emendatam in ſtudioſorum uſum edidit. Ætate provectior in ſeceſſu Bethlehemitico omnes Veteris Teſtamenti libros à Judæis pro Canonicis habitos ex Hebraicâ veritate in Latinum ſermonem convertit, quibus etiam addidit libros Judith & Tobiæ ex Chaldæa linguâ verſos. Ex hâc verſione hodie extant Liber Pſalmorum (qui inter opera ejus legitur) & Prophetæ. Prophetarum enim verſio Hieronymiana in vulgatis Bibliis levem admodum mutationem paſſa habetur, integra verò ac pura extat inter Commentarios ejus in Prophetas. Quod ad cæteros V. Teſtamenti libros ab eo verſos attinet, quicquid ex iis extat in vulgatis Bibliis conſervatur, cum antiquâ verſione Latinâ ex Græco factâ permixtum ac confuſum, adeò ut quænam ſint Hieronymi, quænam antiquæ verſionis vix ac ne vix dignoſci queat. Denique mihi notare liceat Hieronymum, ut reliquorum Novi Teſtamenti librorum, ita & Epiſtolarum Canonicarum novam verſionem adornaſſe. His Prologum præfecit ad Euſtochium Virginem, qui etſi in omnibus pene Codd. MSS. reperiatur, in impreſſis tamen raro habetur; etiam in editionibus Eraſmianis deſideratus. Præmiſit eum expoſitioni ſuæ in Epiſtolas Canonicas Nicholaus de Lyra Tom. ult. fol. 209. In hoc Prologo duo præcipuè nos docet Hieronymus. Primò, in Codicibus Latinis ſuo tempore B. Petri Epiſtolas inter ſeptem Canonicas primum locum tenuiſſe: *ut, quia Petrus primus erat in ordine Apoſtolorum, primæ ſint etiam ejus Epiſtolæ in ordine cæterarum.* Ipſe verò, Græcos Codices ſecutus, eas proprio ordini reſtituit. Secundò, decantatiſſimum illum S. Joannis in primâ Epiſtolâ de Trinitate locum ab infidelibus tranſlatoribus (Arianos præcipuè intelligit) deletum eſſe, Patris, Verbi, & Spiritûs S. teſtimonio penitùs omiſſo. Unde nil mirum videri debeat, ſi in tot Codicibus MSS. hodiè deſideretur.

Loca Hebraica ex Euſebio tranſlata, laxiori tamen verſione, plurimis de ſuo additis ac mutatis.

Nomina

Digitized by Google

Nomina Hebraica Veteris ac Novi Teſtamenti ſecundùm ordinem literarum ex Philone & Origene verſa quibuſdam immutatis, quibuſdam additis.

Homiliæ in Hieremiam XIV. *& in Ezechielem* totidem; quæ ex Origene verſæ inter Opera hujuſce habentur unà cum Hieronymi Præfatione.

In Lucam Homiliæ XXXIX. ex eodem verſæ, inter Origenis Opera.

Canones Evangeliorum ex Euſebio verſi, præfatione additâ.

Chronici Euſebiani Verſio Latina, hoc Chronicon inſuper ab anno cccxxvii. uſque ad an. ccclxxx. continuavit. Vid. ſupra in Euſebio.

DUBIA.

Epiſtola ad Auguſtinum, quæ ſic incipit, *Cùm in Urbe*.

Alia ad eundem, quæ ſic incipit, *Anno præterito*.

Epiſtola ad Apronium.

Epiſtolæ ad Theophilum III.

Præfationes in Baruch, & Maccabæorum libros.

Traditiones Hebraicæ in Libros Regum & Paralipomenon, quæ ex genuinis Hieronymi Commentariis plurima decerpta habent.

Loca ex Actis Apoſtolorum. Opus eruditum.

Symbola fidei ad Damaſum & Cyrillum, prius Pelagii eſſe contendunt Bellarminus & Launoius.

In Eſaiam Homiliæ IX. ex Origene verſæ, inter cujus Opera habentur. Cæterùm multæ aliæ Origenianorum Opuſculorum verſiones Hieronymo partim Rufini fraude partim Librariorum inſcitiâ male inſcriptæ ſunt.

Præfationes in Pſalterium II. & *in Proverbia* totidem.

SPURIA.

Epiſtola ad Celantiam, quæ Paulini Nolani videtur.

Præfationes in Marcum, Lucam & Joannem & Job.

In Hieremiæ Threnos libri III. quos alii Bedæ, alii Rabano tribuunt.

Commentarii in Job & Proverbia Solomonis, qui Bedæ vulgò tribuuntur, Philippi autem Presbyteri potiùs eſſe videntur, ex Hieronymi tamen lucubrationibus plurima decerpta habent; nam (ut alia mittam) Fauſtus (qui circa an. ccccxxx. ſcripſit) lib. de Creat. teſtimonium ex Hieronymo citat, quod in fine Explanat. cap. 25. Job ad verbum habetur.

Quæſtiones in Habaccuc, quas tanquam Hieronymo penitùs indignas in editione ſuâ omiſit Marianus Victorius.

In Evangelium Marci Commentarius.

De Virginitate ad Demetriadem. Pelagii eſt licèt illi abjudicent, atque anno ccccxiii. ſcriptam cenſeant Benedictini Pariſienſes in nuperâ ſuâ Auguſtini Operum editione.

Ad Gerontii filias de contemnendâ hæreditate Epiſtola, (Pelagiani cujuſdam) quæque iſtam ſequuntur Epiſtolæ IX.

De ſeptem gradibus Eccleſiæ ad Ruſticum Epiſcopum.

De laude Virginitatis ad Mauritii filiam.

De his quæ Deo in S. Scripturis attribuuntur.

De Cereo Paſchali ad Præſidium Diaconum, cujus Autor Hieronymi ſaltem æqualis erat.

De verâ Circumciſione ad Theraſiam Epiſtola, quæque eam ſequuntur *Epiſtolæ ſeu Tractatus* XV.

De Obſervatione Vigiliarum. Nicetii Treverenſis eſſe videtur.

Ad Pammachium & Oceanum Epiſtola exhortatoria, quæque iſtam ſequuntur Epiſtolæ III.

Com-

Digitized by Google

Commentarii in Epiſtolas S. Pauli ad Heliodorum, quos Pelagii eſſe deprehenſum eſt. SÆC. IV. ab Ann. CCC.

Epiſtola ad Tyraſium de morte filiæ Conſolatoria.
Ad Oceanum de ferendis opprobriis.
Ad eundem de vitâ Clericorum.
Ad Damaſum Epiſtola brevis, quæ incipit, *Beatiſſimo Papæ.*
De Scriptoribus aliquot Eccleſiaſticis ad Deſyderium.
Ad Paulam & Euſtochium de virtute Pſalmorum.
Ad Damaſum de Oblationibus altaris.
Regula Monacharum capitibus XLI. conſtans.
De Nativitate B. Mariæ tractatus, unà cum Epiſtolâ ad Chromatium & Heliodorum Nuncupatoriâ.
Sacræ Sententiæ Theodoti, Hieronymi verſionem ementitæ, à Mariano Victorio primùm editæ.
De Vitis Sanctorum Patrum Liber, ſub Hieronymi nomine *Antver.* 1615. 1628. & alibi ſæpiùs excuſus, partim ex Hieronymo, partim ex multis aliis Autoribus conſarcinatus.
Indiculus de Hæreſibus, *Pariſiis* editus anno 1617. à Claudio Menardo.
Martyrologium.
Comes ſive Lectionarius, extat apud Pamelium Liturgicorum Tomo II. Præfationem hujuſce libri extulit Dacherius Spicileg. Tom. xiii. Hunc *Comitem* multo quam editus ſit à Pamelio, ampliorem ſe habuiſſe teſtatus eſt Cornelius Sultingius. Citatur ſub Hieronymi nomine, tituloque Comitis & Lectionarii à Micrologo c. 25. Bernone Augienſi c. 1. Hugone de S. Victore de Off. Eccleſ. lib. 2. c. 11. Plura de hoc libro habet Cardinalis Bona Rer. Liturg. l. 2. c. 6. §. 2. qui illum Hieronymo ſed levi quidem argumento nixus, aſſerere conatur.

’ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.

C*Ommentarii in Pſalmos* prolixiores ac eruditiſſimi, qui in multis Bibliothecis MSS. extant, teſte Turriano Apolog. pro Epiſt. Pontif. l. 2. c. 6.

DEPERDITA.

D*E tribus quæſtionibus Legis Veteris Homiliæ* III.
In Pſalmos, à X. ad XVI. *Tractatus* VII. ex Origene verſi, uti forſan & Homiliæ. Utriuſque Operis ipſe meminit, lib. De Script. Eccleſ.
Commentarii in Job, Pſalmos, &c.
Commentarius in Abdiam prior, quem circa an. ccclx. ſcripſit.
Origenis libri περὶ ἀρχῶν ab eo fideliter verſi.
Epiſtola ad Paulam omnium Origenis Operum indiculum complexa, cujus fragmentum exhibet Ruffinus Invect. 2.
Theophili liber Paſchalis ab eo verſus.
In Evangelia quatuor Commentarius unico volumine comprehenſus.
Commentarius in Apocalypſin.
De Hæreſibus Liber, de quo Auguſtinus lib. de Hæreſ. in fine.
De Reſurrectione Carnis. Vid. eundem Epiſt. 261.
Epiſtola ad Antium, quâ obſcuriſſimas elucidavit quæſtiones.
Epiſtola ad Chromatium & Heliodorum, Vitas Patrum, ac *Paſſiones Martyrum* complexa; cujus meminit Caſſiodorus *.

* Lect. divin. c. 32.

ALIENA [quæ inter Hieronymi Opera habentur.]

Commentarii in omnes Pſalmos, à plurimis, iiſque incertis Autoribus conſcripti: in quibus tamen plurima verè Hieronymiana ineſſe dubitari nequit. Enarrationi enim Pſalmi XCIII. (ut alia argumenta taceam) totidem verbis inſeritur fragmentum Hieronymianæ Expoſitionis ab Auguſtino in Epiſt. ad Fortunat. citatum: quin & in expoſitione Pſalmi L. referuntur verba Hieronymi allegata à Gregorio M. in Explanat. 4[1]. Pſalmi Pœnitent. Genuinum eſſe Hieronymi Opus quamplurimis argumentis probare enixè contendit Marianus Victorius; qui argumenta è contra allata diluere ſatagit: verùm in ſolvendis iis argumentis res adeò infœliciter ei ceſſit, ut operam luſiſſe videatur.

Epiſtola Paulæ & Euſtochii ad Marcellam, eam in ſeceſſum Bethlehemiticum invitans, ab Hieronymo, ut videtur, dictata.

Epiſtola Pammachii & Oceani ad Hieronymum.

Evangelia Lucæ & Joannis ex vetuſtis exemplaribus emendata ab incerto Autore.

Epiſtola Valerii ad Ruffinum de non ducendâ uxore.

Regula Monachorum ex Hieronymi ſcriptis per Lupum Olivetanum conſarcinata, & à Martino Papâ poſt annum Mccccxvii. approbata.

Dialogus Hieronymi & Auguſtini de origine animarum, ex ipſorum ſcriptis collectus, ab incerto, inſulſo tamen, Autore.

Homilia de corpore & Sanguine Chriſti, & alia ſuper Evangelium Matthæi, incerti Autoris.

Reperiuntur ibidem nonnulla *Auguſtini*, *Damaſi*, *Theophili*, *Anaſtaſii*, *Epiphanii* & *Ruffini*; de quibus in ſuis locis plura videas.

Prodierunt Hieronymi Opera, curâ Eraſmi *Baſil.* 1516. 1526. 1553. (quæ nitida planè eſt & accurata editio) 1565. *Romæ* 1566. 1572. (quam ab erroribus Eraſmi purgatam eſſe monet Bellarminus *, an idem ſequentibus Pontificiorum editionibus contigerit, viderint Eruditi) 1580. *Antverp.* (curâ Marii Victorini) 1578. *Colon.* 1616. *Pariſ.* 1533. 1546. 1579. 1602. 1623. (cui variæ Obſervationes & emendationes acceſſerunt) denique *Francofurti* 1684. in XII. Tomis unà cum omnibus omnium notis, Scholiis, cenſuris, indicibus, aliiſque ad Hieronymi Opera ſpectantibus Collectaneis quibuſcunque, quæ tribus ultimis Tomis comprehenduntur.

* De Script. p. 140.

380. GELASIUS Senior, Cyrilli Hieroſolymorum Antiſtitis nepos, ab avunculo ſuo in ſede Cæſarienſi Palæſtinæ anno ccclxxx. conſtitutus. Anno ſequenti Concilio ſecundo Oecumenico interfuit, & ſcripſit adhuc exeunte hoc Sæculo. Vir, teſte Theodorito *, λόγῳ ϗ βίῳ κοσμούμενος, *doctrinâ ſimul ac ſanctitate vitæ conſpicuus, accurati etiam limatique ſermonis*, inquit Hieronymus †. *Duos Ruffini Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros in Græcum ſermonem* tranſtulit; ut nos docet Photius ‖: quod verò ex Gelaſii Præfatione ſubdit, Cyrillum ei ad hæc ipſa ſcribenda autorem fuiſſe, quodque aliunde habet, Cyrillum ipſum junctis cum Gelaſio operis verſionem iſtam cudiſſe, impoſſibile eſſe exinde conſtat, quòd poſt exactum ferè à Cyrilli morte decennium Ruffinus Hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam conſcripſerit. Porrò extat apud Theod. Dial. 3. p. 167. fragmentum *Homiliæ* Gelaſii noſtri in Epiphania.

* L. 5. c. 8.
† De Script. c. 130.
‖ Cod. 89.

380. TIMOTHEUS, Petri Epiſcopi Alexandrini frater, cui in ſede ſucceſſit circa an. ccclxxix. Anno ccclxxxi inchoatâ jam Synodo unà cum Epiſcopis ſuis Conſtantinopolim profectus eſt, ubi Gregorium Nazianzenum in ſede CP. non exſpectato conſenſu ſuo à Patribus confirmatum indignatus, eum totis viribus oppugnavit, Maximi partes tutandas in ſe ſuſpiciens, effecitque, ut clamorum ac moleſtiarum pertæſus, ſede ſuâ ſeſe abdicaret Gregorius.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

Obiit anno ccclxxxv. Scripſit inter alia *Librum De Vitis* Monachorum, cujus mentionem facit Sozomenus *, quemque injuria temporum nobis eripuit. Extant hodie ab eo ſcripta Gr. Lat. *Reſponſa Canonica* ad interrogationes ei propoſitas de Epiſcopis & Clericis, cum Balſamonis commentariis *Par.* 1618. & in Pandect. Canon. Tom. ii. *Oxon.* 1672. Habetur etiam ſub ejuſdem nomine *Narratio de Miraculis S. Menæ* martyris Ægyptii Lat. apud Surium ad X. Novembr. Scripſiſſe quidem Timotheum SS. Patrum, & Monachorum quorundam Vitas teſtis (ut diximus) eſt Sozomenus *: & ejuſdem pleraſque eſſe vitas, quæ in Vitis Patrum hodie circumferuntur, conjicit Cl. Voſſius †. Denique ejuſdem *Epiſtolam ad Diodorum Tarſenſem* citat Facundus l. 4. c. 2.

* L. 6. c. 29. p. 680.
* Loc. citat.
† De Hiſt. Græc. l. 2 c. 19.

EVAGRIUS, Presbyteri filius, ex Iberorum urbe quæ ad Euxinum Pontum ſita eſt, oriundus, inde Hieronymo *Hyperborita* dictus, à S. Baſilio Eccleſiæ Cæſarienſis Lector ordinatus, poſt ejus mortem à Gregorio Nyſſeno Diaconus factus, claruit ab anno ccclxxx. A Gregorio Nazianzeno S. literarum ſcientiam hauſit, ab eo ad Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Archidiaconatum provectus. Cúmque vultu eſſet eleganti, & exquiſito veſtium cultu uteretur; à magnate quodam ſuſpectus, quaſi uxorem ejus nimis familiarem haberet, vitæ diſcrimen adiit. Cæterum ab Angelo in ſomnio admonitus, tactiſque Evangeliis ſe urbe extemplò egreſſurum eſſe juramento adactus ſibi viſus, relictâ poſt annum ccclxxxv. Conſtantinopoli, Hieroſolymam petiit, à Melaniâ Romanâ domo exceptus; cujus hortatu cùm vitam exinde Monaſticam agere ſtatuiſſet, in Ægyptum profectus eſt; & in Nitrienſi quodam Monaſterio per quindecim annos delituit, utriuſque Macarii in vitâ aſceticâ diſcipulus. Quò loci dum maneret, Epiſcopatûs onus, quod nullo non lapide moto ei imponere fategit Theophilus Alexandrinus, dolo quodam ſe ſubducens penitùs recuſavit. Origeniſtarum partes ſtrenue propugnavit, quo nomine Hieronymo ſæpè vapulat. Grandævus obiit; quo anno non liquet. Vir erat notante Sozomeno *, imprimis doctus, tum intelligendi facultate tum dicendi copiâ præditus, in diſtinguendis cogitationibus, quæ aut ad virtutem aut ad vitium tenderent ſagaciſſimus: moribus moderatis, & ab omni faſtu & arrogantiâ ita alienus, ut nec jure merito laudatus præconiis intumeſceret, nec immeritò vituperatus contumelias iniquo animo ferret. Miraculorum & portentorum famâ Præceptorum utrivis nequaquam ceſſit, ingenti inſuper vitæ abſtinentiâ admodùm clarus. De ſtylo ejus ita Nicephorus, Θαυμαστὰ δὲ πάντα (Opera ejus) καὶ νοήμασι καὶ φράσει μεστῇ τὸ ἐπαγωγὸν ἐπικεχύντα, καὶ οἷος γέγονεν ὁ ἀνὴρ, ὁ τούτοις ἐντυχὼν εἴσεται. *Scripta ejus admiranda ſunt, & ſententiis & elocutione ad perſuadendum prorſus accommodata: & qui ea legit qualis is vir fuerit cognoſcet.*

380.
Sozom. l. 6. c. 30. Pallad. Hiſt. Lauſiac. c. 86.
* Loc. citat.

SCRIPTA.

SCripſit *Orationes ſive Preces* C. *Gnoſtica Problemata* DC. *Epiſtolam ad Melaniam, Librum & Sententias* περὶ ἀπαθείας ſeu *de Impaſſibilitate, Librum centum Sententiarum in Anachoretarum uſum,* (qui an idem ſit cum opuſculo practico, viderint alii) *Sententiolas paucas valdè obſcuras,* quas in Latinum ſermonem vertit Gennadius *. Στιχηρῶν (pro quo ἱερῶν habet Palladius) *ſive Elementarium libros* II. *alterum ad Monachos in Cænobiis degentes, ad Virgines Deo ſacratas alterum.* Habentur iſta Στιχηρὰ Lat. in Bibliotheca Patr. Tom. xxvii. ubi licèt incertæ ætatis Scriptori aſcribantur, noſtri tamen eſſe ipſo ſole clariùs conſtat. *Monachicum, ſeu* περὶ τῆς Πρακτικῆς, Capitulis C. conſtans: ex hoc libro fragmentum recitat Socrates l. 3. c. 7. aliud verò longè amplius l. 4. c. 23. *Integrum Tractatum* Gr. Lat. cum notis edidit Cl. Cotelerius Monument. Eccleſ. Græc. Tom. III. p. 70. præmiſſâ etiam Gr. Lat. Epiſtolâ ad Anatolium, quæ *Practico* ac *Gnoſtico* Præfationis vicem obit. Scripſit enim Evagrius *Gnoſticum ſeu de iis qui cognitionis munere donati ſunt,* in L. capita diſtributum; quem à ſe Latinè verſum eſſe teſtatur Gennadius: ex eo fragmentum extat apud Socrat. l. 4. c. 23. Denique Ἀντιῤῥητικὸν ex S. Scripturis collectum contra Dæmonas tentatores, & juxta numerum octo vitioſarum cogitationum in octo partes diviſum, Anatolio nuncupatum; quod à ſe Latio donatum eſſe fate-

Vid. Hieron. ad Cteſ. adverſ. Pelag. p. 252. Nicephor. l. 11. c. 42.
* De Script. c. 11.

 tur

SÆC. IV. ab An. CCC. tur Gennadius. Extat Lat. titulo *De octo vitioſis cogitationibus*, Bibliothecæ Patr. Tom. xxvii. Primus Græcè ac Latinè extulit Doctiſſ. Emericus Bigotius, & cum Palladio de Vitâ Chryſoſtomi edidit *Pariſ.* 1680. 4°. qui tamen dubitat, an hic, quem nos habemus, liber idem ſit cum eo ejuſdem argumenti à Socrate * memorato: cùm in eo nihil de S. Scripturis collectum legatur. Non invitus tamen concedit, fieri potuiſſe; ut tractatus iſte ἀποσπασμάτιον ſit operis à Socrate deſcripti; detractis nempe teſtimoniis è Scripturâ deſumptis; & retentis Evagrii verbis, quæ pravas hominum cogitationes graphicè depingebant. Porrò *Liber de rerum Monachalium rationibus, earumque juxta quietem appoſitione*; qualem ſcripſiſſe Evagrium ex Vitis Patrum conſtat, Gr. Lat. cum notis editus eſt à Cotelerio Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 103. Idem Cotelerius Evagrii *Fragmentum ſeu Scholium in nomen Dei Tetragrammatum* P I- P I. Gr. Lat. cum notis dedit ibid. p. 116. Cæterùm plurima Evagrii Opera in Latinum ſermonem convertit Ruffinus: verùm iſtæ verſiones dudum interierunt.

* L. 4. c. 23.

380. MAXIMUS, genere Ægyptius, Patriâ Alexandrinus, Parentes habuit non infimæ ſortis, eoſque ut fama eſt, Martyres; quin & ipſe poſt Athanaſii mortem ſe ob fidem Oaſim relegatum eſſe gloriari ſolebat. Vitæ inſtituto ſe Philoſophum Cynicum profeſſus eſt; nec deerant pallium, baculus & promiſſa barba, mores protervi & inverecundi, proque iſtius ſectæ genio projecta temeritas ac mordacitas: nec leve ſibi nomen apud exteros comparaverat: unde ad illum Baſilii Epiſtolæ hodie ſuperſunt. Claruit præcipuè anno ccclxxx. Relictâ Alexandriâ Conſtantinopolim pervenit: advenientem Gregorius Nazianzenus non modò Oratione Encomiaſticâ, ſed & hoſpitio excepit; menſæ adhibuit; fidei elementis pleniùs imbuit; ſacro lavacro tinxit; tandem in Cleri ordinem cooptavit. Verùm beneficiorum & amicitiæ oblitus Maximus, accitis ex Ægypto tribus Epiſcopis abſente Nazianzeno, ſe Conſtantinopolis Epiſcopum ordinari curavit. At populo, ipſis etiam Arianis, factum indignatis & in eccleſiam irrumpentibus, fugati Epiſcopi reliquam ſcenæ partem in Choraulæ cujuſdam ædibus peragere coacti ſunt. Quin & ipſe Maximus furente plebe totaque conviciorum plauſtra in perfidum hominem effundente, ex Urbe profugit; ac primò Synodo Aquileienſi, deinde Theodoſio Imp. cauſam ſuam cognoſcendam commendavit. Verùm fruſtra omnia molitus, à Synodo etiam Conſtantinopolitanâ damnatus Alexandriam repetiit: ubi concitatâ adversùs Epiſcopum factione à Præfecto Auguſtali urbe ejicitur. Quid de eo exinde factum ſit, non conſtat. Scripſit, teſte Hieronymo *, inſignem *de Fide adversùs Arianos Librum*; quem Mediolani Gratiano Imperatori obtulit. NE.

Nazianz. de Vitâ ſuâ p. 12. Orat. 23. Greg. Presb. de Vit. Nazianz. p. 20.

* De Script. c. 127.

380. NEMESIUS, ex Philoſopho Chriſtiano Epiſcopus, ut volunt, Emiſenus, claruit circa an. ccclxxx. Alii illum ſæculo quinto aſcribunt. Verùm incerta omnia: de eo enim planè ſilent Veteres. Extat quidem inter Nazianzeni Carmina *Epiſtola* quædam Nemeſio cuidam juris perito dicata; ſed an noſter is ſit Nemeſius, planè incompertum eſt. Quiſquis certè fuerit, Origenis dogma de animarum præexiſtentiâ propugnat, & Hæreticos Manichæum, Eunomium & Apollinarium nominatim refellit: adeò ut circa hoc tempus ſcripſiſſe non mala exinde conjectura duci poſſit. Extat Gr. Lat. Liber *de Naturâ Hominis* in Auctuario Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. Tom. ii. p. 466. ſeorſim *Antverp.* 1565. denuò recognitus & notis illuſtratus *Oxon.* 1671. 8°.

380. PHILASTRIUS, vel potius *Philaſter*, gente forſan Italus; Presbyter factus, teſte Gaudentio *, Pauli Apoſtoli ſedulus imitator, totum ferè orbis Romani ambitum circumiit, ut Gentiles & Hæreticos erroribus liberatos ad veram Chriſti notitiam perduceret. Strenuus Catholicæ veritatis adversùs Arianos propugnator, eorum hæreſim rationibus ac argumentis ubique proſtravit. Romam demum profectus Hæreticorum plurimos ad Orthodoxam

* Encom. Philaſtrii ap. Sur. ad 18. Julii.

Digitized by Google

am veritatem reductos Chriſto lucratus eſt. Brixienſis Epiſcopus factus Auxentio Mediolanenſi Arianorum duci in Catholicos graſſanti animosè reſtitit, invictus fidei Nicænæ athleta; eo nomine ab Auxentio variis injuriis exagitatus, ac flagris etiam ſubditus. Claruit circa an. ccclxxx. Ambroſio ad ſedem Mediolanenſem provecto perquam familiaris fuit; apud quem Mediolani eum verſantem ſe vidiſſe teſtatur Auguſtinus *. Anno ccclxxxi. Synodo Aquileienſi inter fuit. Obiit ſuperſtite adhuc Ambroſio, anno, ut volunt, ccclxxxvii. verùm id parùm liquet. SÆC. IV. ab An. CCC. * Lib. de Hæreſ. in init.

Scripſit *Librum de Hæreſibus*; in quo Catholicæ veritatis amorem ubique ſpirat, judicium vero minùs accuratum ſæpius prodit, dum Hæreſibus accenſeat ea dogmata, quæ eo nomine notari minimè mereantur. Extat in Biblioth. Patr. Tom. vii. p. 701. ſeorſim verò unà cum Idacio Claro *Baſil.* 1528. *Helmſtad.* (curâ Fuchſtenii) 1611. 8°. cui etiam Supplementum incerti Autoris acceſſit.

NECTARIUS, Tarſo Ciliciæ oriundus, Vir Senatorii ordinis dignitate in Urbe Conſtantinopoli perfunctus. Vacante jam ſede Cl?. anno ccclxxxi. cùm in Patriam reditum adornaret, & Diodorum Tarſenſem Epiſcopum conveniret, ecquid ille Tarſi factum vellet, ſciſcitaturus: Diodorus canitiem viri, vultumque ſacerdotio dignum, & morum gravitatem reveritus eum ſedi præficiendum cenſuit: ac proinde effecit, ut inter eligendorum nomina Imperatori offerenda, ejus quoque nomen, omnium quidem poſtremum in chartâ ſcriberetur. Perlecto indiculo, in Nectario ſubſtitit Imperator, eumque elegit: nec ab hâc ſententiâ divelli poterat. Imperatoris judicio univerſi protinùs ceſſerunt, ac ſuffragiis ſuis comprobarunt. Mox igitur baptizatus Nectarius communi omnium Epiſcoporum calculo Conſtantinopolis Epiſcopus renunciatur. Anno ccclxxxiii. Theodoſio Imp. ab omnium Sectarum principibus Dogmatum ſuorum rationem expoſcente, ſummâ prudentiâ effecit; ut approbatâ Homouſianiſtarum fide, Hæretici & causâ ſuâ & collectas agendi libertate exciderent. Obiit anno cccxcviii. Extat Latinè ſub ejus nomine *Homilia de S. Theodoro*, inter Chryſoſtomi Homilias quaſdam excuſa, *Pariſ.* 1554. 8°. Verùm an genuina ſit, meritò dubitari poſſet. Habetur etiam *Sententia* ejus *Synodalis de Epiſcopatu Boſtrenſi* Gr. Lat. Jur. Gr. Rom. l. 4. 381. Sozom. l. 7. c. 8. 12.

FLAVIANUS, Nobili genere natus, Patriâ (ni fallor) Antiochenus, Monaſticum vivendi inſtitutum ſecutus eſt: Monachus adhuc contra Arianos ſtrenuè militavit, Leontio Antiochiæ Epiſcopo intrepidè obſtitit; & Diodori ope atque Conſilio adjutus, exulante Meletio gregis Antiocheni curam egit: primuſque Pſallentium chorum duas in partes diviſit, & Davidicos Hymnos alternatim canere docuit. Hunc quidem canendi morem Socrates * nulli, quod ſciam, autoritate fultus ab ipſo Ignatio tertio Antiochiæ Epiſcopo deducit, qui aliquando in ſomno viderat Angelos hymnis alternatim decantatis SS. Trinitatem celebrantes. Poſtea Presbyterii dignitatem adeptus eſt; & mortuo tandem Meletio anno ccclxxxi. Antiochiæ Epiſcopus conſtituitur, communi Concilii Conſtantinopolitani ſuffragio electus, Diodoro Tarſi, & Acacio Berœæ Epiſcopis manus imponentibus, universâ Eccleſiâ communi conſenſu & quaſi uno ore eum honorante; ut ipſi Patres datis ad Damaſum literis hâc de re loquuntur. Nihilominus diſſimulandum non eſt, id vitio ipſi datum eſſe, eò quod juramento olim ſeſe obſtrinxiſſet, ſe ſuperſtite adhuc Paulino, novi Epiſcopi Meletio ſubrogandi electioni non conſenſurum. Hoc facto Schiſma Antiochenum acriùs recruduit, non plebe modò, ſed & totius ferè orbis Epiſcopis in diverſas partes abeuntibus. Occidentales enim & Ægyptii cum Arabicis & Cypriis Paulino adhærebant: Syri verò Palæſtini, Phœnicii, Armeni, Cappadoces, Pontici, & longè maxima Orientalium pars Flaviani cauſam fovebant. Poſt mortem demum Paulini, ejuſque ſucceſſoris Evagrii, pro egregiâ, quâ pollebat, prudentiâ Eccleſiæ An- 381. Theod. l. 2. c. 24. l. 4. c. 25. * L. 6. c. 8. Ap. Theod. l. 5. c. 9.

Digitized by Google

Antiochenæ extincto ſchiſmate priſtinam concordiam reſtituit: atque ita populus à longo tempore diviſus in unum coaluit. Quin & mediante Theophilo Alexandrino Damaſus cæterique, qui à Flaviani communione abhorrebant, pacificas ad illum dederunt literas. Anno ccclxxxvii. vel ſequenti, exorta eſt furibunda illa Antiochenſium ſeditio, quâ Imperatoris & Auguſtæ ſtatuas dejecerunt, omnique contumeliarum generé laceſſiverunt. Miſſus idcirco publico civitatis nomine Conſtantinopolim Flavianus, demiſſo vultu, animoque, ſupplici prece, morum gravitate, ſuavique eloquentiâ efferveſcentem Imperatoris animum lenivit. Quo facto lætus domum rediit, magnâ populi acclamatione & effuſo totius civitatis gaudio exceptus. Obiit circa an. cccciii. Scripſit *Epiſtolas aliquot*, ex quibus *unam ad Oſroenos Epiſcopos*, *alteram ad Armenum quendam Epiſcopum* memorat Photius *; item *Homilias quaſdam*. Ex Homiliis enim *de Joanne Baptiſtâ*, & in illud, *Spiritus Domini ſuper me*, fragmenta exhibet Theodoritus Dial. 1. p. 43. qui & ex ejuſdem *Homiliâ in Theophaniâ*, & *tractatu in Evangelium Lucæ* lacinias adducit Dial. 2. p. 105.

* Cod. 52.

281. Sulpit. Sacr. Hiſt. l. 2.

PRISCILLIANUS, ortu Hiſpanus, familiâ nobilis, prædives opibus, à Marco quodam Ægyptio Gnoſticorum & Manichæorum ſectatore ſeductus, novam Hæreſim ex utrorumque dogmatibus, additis proprii fundi nonnullis conflare cœpit circa an. ccclxxxi. A Gnoſticis enim promiſcuas libidines & connubiorum ſolutionem, à Manichæis binorum rerum omnium principiorum fidem, & Aſtrologiæ, fataliſque neceſſitatis ineptias, accepta ſectæ ſuæ invexit: cujus arcana & flagitioſam nequitiam quo meliùs celaret, mendacium atque ipſum perjurium licitum eſſe docuit: De Trinitate eadem, quæ Sabellius fovit; pluraque alia Hæreſium portenta dogmatibus ſuis immiſcuit, Magicis adhuc artibus addictiſſimus. Ipſe interim humilitatis ſpeciem ore & habitu prætendens, nudipedalem inceſſum docens, & jejunia Dominici etiam die celebranda prædicans, multos nobilium pluresque populares fictâ morum gravitate, & blandiendi arte in ſocietatem allicuit; mulieres autem catervatim confluentes, & rerum novarum cupiditate ac libidinum licentiâ ſibi aſtrictas habuit. Diſcipulos hoſce in montium latebras & diverticula abducere ſolitus, nefarias collectas egit; quas ut aliorum oculis & notitiæ ſubſtraheret, ſectariis ſuis communionem cum Eccleſiâ Catholicâ ſacris elementis in manus acceptis & ſecum aſportatis ſimulandam indulſit. Ex Epiſcopis Hiſpanis Inſtantium & Salvianum in partes ſuas pertraxit, qui à Synodo Cæſarauguſtanâ exeunte anno ccclxxxi. damnati, ut cauſam ſuam confirmarent, Priſcillianum hactenus laicum Abilæ Epiſcopum conſtituunt. Verùm impetrato ab Idacio & Ithacio Epiſcopis edicto Gratiani Imp. ut Hæretici urbibus pellerentur, Inſtantius, Salvianus & Priſcillianus comitante ſectatorum turmâ non exiguâ, Romam proficiſci neceſſe habuerunt, apud Damaſum objecta purgaturi. A Damaſo verò ne in conſpectum quidem admiſſi Mediolanum regreſſi ſunt; ubi æquè averſantem ſibi Ambroſium repererunt. Verſis igitur conſiliis Macedonii Officiorum Magiſtri auro corrupti ope edictum ab Imperatore eliciunt, quo reſtitui Eccleſiis jubebantur. Hoc freti Inſtantius & Priſcillianus (nam obierat Salvianus) Hiſpanias repetunt; ac corrupto Proconſule Ithacium illis adverſantem in exilium ejiciunt. Anno ccclxxxv. ab Ithacio apud Maximum Tyrannum arreptis tunc faſcibus Imperium Occidentale invadentem accuſatus, ex Hiſpaniâ coram Synodo Burdigalæ habitâ cauſam acturus abducitur. Verùm ab Epiſcopis ad Principem provocante Priſcilliano, cauſa ejus Evodio præfecto cognoſcenda à Maximo committitur. Re auditâ ſtrenuè accuſantibus Ithacio & Idacio, geſtiſque ad Palatium delatis, Priſcillianus à Maximo capitis damnatur in urbe Treveris anno ccclxxxv. vel ſequenti, ut alii verò anno ccclxxxviii. vel ccclxxxix. Corpus ejus in Hiſpaniam relatum maximâ veneratione à ſuis tumulatum eſt, qui tanto honore memoriam ejus colebant, ut per Priſcillianum jurare ſumma religio putaretur. Vir erat, inquit Sulpitius Severus, acer, inquies, facundus, multâ lectione eruditus, diſſerendi ac diſputandi, promptiſſimus.

Digitized by Google

ptiſſimus. Fœlix profectò, ſi non pravo ſtudio corrupiſſet optimum ingeni- SÆC. IV. ab An. CCC.
um; prorſus multa in eo animi & corporis bona cerneres, ſed idem vaniſſi-
mus, & plus juſto inflatior rerum profanarum ſcientiâ. Scripſit, teſte Hie-
ronymo †, multa *opuſcula*, ex quibus ad illum aliqua, ad nos nulla perve- † De Script. c. 121.
nerunt.

HELVIDIUS, Auxentii Mediolanenſis Epiſcopi diſcipulus, Jovini- 382.
ani præcurſor. Claruit Romæ circa an. 382. Dignitate Presbyter fuiſſe vi- Gennad. de
detur. Homo ruſticanus, inquit Hieronymus *, & vix primis literis imbu- Script. c. 32.
tus, ex novis dogmatibus nomen ſibi comparare ſatagens, ſcripto *libello* con- * Lib. adv.
tendit B. Mariam poſt nativitatem Domini, quem virgo peperit, Joſepho Helvid.
ſponſo ſuo junctam ex ejus conſortio filios ſuſcepiſſe, qui fratres Domini ap-
pellati ſunt. Fragmenta quædam libri hujus hinc inde profert Hieronymus
lib. adversùs Helvidium.

FAUSTINUS, Schiſmatis Luciferiani Presbyter. Claruit anno 384.
384. eodemque, ut videtur, anno *Libellum Precum* Impp. Valentiniano, Theo-
doſio & Arcadio AAA. obtulit; qui Luciferi Calaritani, ſchiſmatiſque ab eo
ſuſcitati ſectariorum cauſam tuetur, adverſariorum calumnias diluit, Epiſco-
pos Arianis communicantes adulteratæ veritatis orthodoxæ inſimulat, eorumq;
tam pudendos mores quàm infauſtas mortes depingit. Libello Precum *Con-
feſſio fidei* à Fauſtino adornata præmittitur, ejuſque calci *Reſcriptum Theodoſii*
Imp. in Fauſtini favorem conditum ſubjungitur. Scripſit item *De Trinitate,
ſive de fide contra Arianos librum*, ſeptem capitulis (ſeu, ut alii vocant, libris)
conſtantem, Flaccillæ Imperatrici nuncupatum. Extant hæc *opuſcula* ſub Fau-
ſtini nomine primùm à Sirmondo edita, *Pariſ.* 1650. 8°. deinde Biblioth. Patr.
Tom. v. p. 637, 651. denique notis illuſtrata *Oxon.* 1678. 8°.

MARCELLINUS, ejuſdem temporis & ſchiſmatis Presbyter, unà 384.
cum Fauſtino *Libellum Precum*, de quo ſupra, Theodoſio Imp. obtulit. Unde
factum eſt, ut ſub ejus nomine, omiſſo Fauſtini, libellus iſte à Baronio, aliiſ-
que citetur. Porrò ex tribus Fidei formulis in Codice Canonum Romano
à Paſchaſio Queſnello editis ſecunda Marcellino à Queſnello aſcribitur.

THEOPHILUS, patria forſan Alexandrinus, poſt mortem Timo- 385.
thei anno 385. Alexandriæ Epiſcopus, Gentilium cultui ſtrenuè adverſa-
tus eſt; non ſolùm enim delubra idolorum funditùs evertit, verùm etiam
præſtigias ſacerdotum, qui vulgus decipiebant, omnibus palàm ſpectandas
propoſuit. Quâ de re vide quæ habet Theodoritus l. 5. c. 22. Nec tantùm
adversùs Gentiles, ſed & Monachos Nitrienſes Anthropomorphitarum Hæ-
reſim foventes fortiter dimicavit, Origenis librorum patrocinio ſubnixus,
quos tamen haud longo abhinc tempore à Monachis tumultuantibus coactus
ſe damnare ſimulavit. Mox verò ut Dioſcuro ejuſque fratribus *Longis* dictis
paria quidem ſecum de incorporeâ Dei formâ ſentientibus, ſed lites graviſ-
ſimas agitantibus invidiam apud Monachos conflaret; Anthropomorphitam
ſe repentè profeſſus eſt, & Origenis libros ab omnibus damnari juſſit. Id
cum detractarent *Longi Fratres* eorumque ſectatores, iſtâ anſâ arreptâ, eos
Ægypto ejecit, ac peſſimis modis exagitavit. Anno 400. habitâ Alexandriæ
Synodo, Origenem ejuſque libros damnari curavit; & ut ab Epiphanio Synodo
in Cypro inſula habitâ damnarentur, authoritate ſuâ effecit. Cùmque ejectos
à ſe Monachos Conſtantinopoli benignè receptos eſſe ægrè ferret, anno
403. CP. profectus coactâ Synodo Chryſoſtomum depoſuit. Verùm cùm
plebem Chryſoſtomo faventiorem, ſibi infenſiorem experiretur, clàm urbe
elapſus, Alexandriam rediit. Obiit anno 412. Scripſit, inquit Gennadius *, * De Script.
adversùs Origenem unum & grande Volumen, in quo omnia penè ejus dicta c. 33.
& ipſum pariter damnavit. Bina hujus operis fragmenta exhibet Theodo-
ritus Dial. 2. p. 101. Ex eodem, ut videtur, opere petitum eſt fragmentum
illud benè longum, *τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τοὺς φροντιστὰς τῆς Θερμῆς*, quod habetur
Con-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Concilii Epheſini par. i. c. 4. Item *Librum de Cyclo Paſchali* Theodoſio Imp. dicatum, cujus fragmentum profert Theod. Dial. 3. p. 167. Scripſit item *Epiſtolam ad Porphyrium Epiſcopum Antiocbenum*, cujus fragmenta duo videre eſt Concil. Tom. v. p. 472. Conſcripſit adhuc *librum de ſacris Myſteriis, ſive de ſacris Supellectilibus Eccleſiæ Dei*, & *Synodicam adverſus Origenem Epiſtolam.* Utrumque opus ab Hieronymo Latinè verſum eſt, & à nobis deſideratum. Interierunt etiam *De Fide libri* III. nomini ejus olim inſcripti, malè verò, ſi Gennadii judicio ſtandum ſit. Extant hodiè *Epiſtolæ Paſchales* III. ab Hieronymo Latinè redditæ, unà cum *Prologo ad Theodoſium* Imp. *De Paſchate anni* 380. (qui habetur etiam Gr. Lat. non integer tamen, ad calcem Petavii de Doctrin. Temp. Tom. ii.) in Biblioth. Patr. Tom. v. *Epiſtolarum Paſchalium quintæ*, & *ſextæ* fragmenta extant Concil. Epheſ. Act. I. p. 512. Habetur ejuſdem *Epiſtola ad Epiphanium* inter Hieronymi opera; ubi & *tres ad Hieronymum Epiſtolæ* breves reperiuntur Theophilo noſtro inſcriptæ, verùm ab eruditis inter ſpuria relegatæ. *Edicta Canonica* X. & *Reſponſa* III. habentur Gr. Lat. unà cum Balſamonis Commentariis Pandect. Canon. Tom. ii. *Epiſtola brevis ad Chryſoſtomum* ap. Pallad. Dial. c. 7. Diſſertatio denique, *cujus rei homo ſimilis ſit*, Gr. Lat. edita *Pariſ.* 1608. 8°. à Morello, qui eam edidit, Theophilo noſtro adjudicata.

385. SIRICIUS, ortu Romanus, patre Tiburtio natus, primùm Romanæ Eccleſiæ Presbyter, dein mortuo Damaſo ab ineunte anno 385. Romanus Epiſcopus. Jovinianum novos errores procudentem coacto Presbyterorum ſuorum cœtu damnavit; miſſiſque hâc de re literis Eccleſiam Mediolanenſem certiorem fecit. Cenſuram iſtam ſententiâ Synodicâ confirmarunt Epiſcopi Mediolani anno 390. congregati, qui & Siricio reſcribentes immenſis eum laudibus evehunt, tanquam boni paſtoris excubias agentem, qui diligenter commiſſam ſibi januam ſervaret, ac piâ ſollicitudine Chriſti ovile cuſtodiret, dignus quem oves Domini audiant & ſequantur. Obiit viceſimo ſexto die Novembris anno 398. Extant *Epiſtolæ* V. Conciliorum Tom. ii. p. 1017. Ex his quarta, *ad Epiſcopos Africæ*, à Paſchaſio Queſnello*, ſpuria eſſe argumentis fortiſſimis demonſtratur.

* Diſſert 5. in Leonem M.

385. IDACIUS CLARUS, diverſus ab Ithacio Epiſcopo Soſſubenſi, urbis cujuſdam in Hiſpaniâ (forſan Emeritæ) Epiſcopus. Claruit anno 385. Junctis cum Ithacio operis maximo fervore Priſcillianiſtas oppugnavit, edictum de pellendis in exilium Hæreticis à Gratiano Imp. impetravit, & Ithacio eos apud Maximum accuſanti aſtitit; eo demum nomine Eccleſiæ communione ſubmotus, & in exilium miſſus, ubi diem ſupremum obiit, imperante adhuc Theodoſio majore. Scripſit *Apologeticum*, qui dudùm periit, in quo execranda Priſcilliani dogmata, maleficas artes, & deteſtandas libidines detexit. Extat liber *contra Verimudum Arianum Diaconum*, (quem Vigilio Tapſenſi non injuriâ vindicat Chiffletius) & *difficillimorum quorumque S. Scripturæ locorum explicatio*, unà cum aliis *contra Hæreſes opuſculis*, *Baſil.* 1528. & Biblioth. Patr. Tom. v. p. 726.

385. MATRONIANUS, ſive ut à Sulpitio vocatur, *Latronianus*, gente Hiſpanus, Priſcilliani aſſecla. Claruit anno 385. unà cum Priſcilliano Maximi juſſu capitis damnatus, Treveris gladio percuſſus eſt. *Vir valdè eruditus, & in metrico opere veteribus comparandus*, inquit Hieronymus†. Varia edidit opuſcula, diverſo metrorum genere, quæ hodiè non ſuperſunt.

† De Script. c. 122.

385. TIBERIANUS, gente Hiſpanus, provinciâ Bœticus, factionis Priſcillianeæ ſectarius. Claruit anno 385. eodem quo cæſus eſt Priſcillianus, tempore ipſe Maximi ſententiâ ademptis bonis in Sylinam inſulam relegatus eſt; ubi tandem exilii tædio victus propoſitum mutavit, & devotam Chriſto virginem matrimonio copulavit, ut nos docet Hieronymus*. Scripſit *Apologeticum* tumenti compoſitoque ſermone, ut ſe à Priſcillianeæ Hæreſeos ſuſpicione liberaret. NE.

* De Script. 123.

JOAN-

SÆC. IV. ab An. CCC. 386.

JOANNES, quâ gente, aut quo genere prognatus, non conſtat, in juventute vitam Monaſticam ſectatus eſt, dein Presbyter factus, perſecutione à Valente Catholicis intentatâ, Occidentalium Epiſcoporum ob fidem exulum communionem averſatus, in partes Arianas propendere viſus eſt; immò (ſi Hieronymo eum ſæpiùs ſugillanti fides ſit habenda) Arianorum, Macedonianorum, Photini & Manichæorum erroribus acceſſit, Catholicus demùm ſpe dignitatis adipiſcendæ factus, & Epiſcopatûs pollicitatione ab Hæreſi redemptus. Verùm efferato Hieronymi animo pars forſan criminis iſtius non exigua accepta referri debet; quippe qui ſubinde molliora ſpirans Joannem ejuſmodi notâ eximere videatur, *Donamus tibi*, inquit *, *ut non ſis Arianus, immò plus, ut nunquam fueris.* Anno 386. triceſimum ætatis annum, teſte Hieronymo †, haud multum ſupergreſſus Cyrillo in ſede Hieroſolymitanâ ſucceſſor datus eſt. Origenis cauſæ tunc temporis in orbe Chriſtiano acriter ventilatæ impensè fovit, non tam dogmatum illius quam famæ ſtudioſus; unde ampla ſatis ei crevit diſſidiorum & rixarum ſeges. De initiis litis illum inter & Epiphanium ſuſcitatæ ſupra dictum eſt in Epiphanio, quæ eouſque demum evaſir, ut Epiphanium habitæ cum Joanne communionis pœniteret, cumque Deo ſacra faceret, dicere ſolebat, *Domine, præſta Joanni, ut rectè credat.* Factum id indignatus Joannes mirum quam infremuit, literiſque quaquaverſum datis Epiphanium violatæ charitatis inſimulavit; eum inſuper graviſſimè criminatus, quod Paulinianum Hieronymi fratrem in Diœceſi Palæſtinâ ad Presbyterii dignitatem evexiſſet. Objecta ſibi crimina miti *Epiſtola* anno 392. ſcriptâ, diluit Epiphanius; ſe non tam ob impoſitas in alienâ ditione Pauliniano manus quam ob exprobratam olim Johanni Origeniſmum ab eo querelis & conviciis appetitum docens; Joannem adhuc, ut ab Origenianæ doctrinæ, quam octo capitibus ſummatim complectitur, veneno caveret, multis cohortatus. His verò monitis aures occludente, acriuſque adhuc exardeſcente Joanne, ei communionem renunciare, & hæreſeωs notam impingere Epiphanius non dubitavit. Hieronymum in Epiphanii partes & Joannis inimicitias pertraxerunt & Pauliniani fratris cauſa & Origeniſmi odium. Junctis enim cum Epiphanio ſuffragiis Joannem aſſiduis precibus hortari & criminationibus terrere non deſiit, ut eum ad anathema Origeni dicendum impelleret. Unde eò iracundiæ proceſſit Joannes, ut ab Eccleſiæ communione Hieronymum ſegregaret, quin & exilium ei indiceret, licèt irrito conatu. Sedem enim Bethlehemeticam retinuit Hieronymus; nec tamen infenſum Joanni animum ſtatim depoſuit. Irritatos utrinque animos compeſcere ſategerunt Archelaus comes & Theophilus Alexandrinus; incaſſùm verò; pacem quamdiu viveret Epiphanius, averſante Joanne, & Monachos Palæſtinos Epiphanii ſuaſu ſibi communionem S. Synaxeos inire detrectantes tanquam hoſtes publicos odiis & injuriis inceſſante. Verùm coaluiſſe tandem videtur vulnus, & exulceratus Joannis partim pudore, partim argumentis victi animus nonnihil deferbuit. Sedatâ quodammodò poſt multos annos lite Origenianâ, Joannes circa an. 415. apud Occidentales malè audire cœpit, quaſi Pelagio nimium faveret. Eo enim anno coacto Presbyterorum ſuorum Synedrio, aures hæretico parùm iniquas, Oroſio verò Pelagium accuſanti minùs æquas præbuit, re quaſi in medio relictâ: mox verò Synodo Dioſpolitanæ interfuit, ubi veteratoriis artibus Pelagius errores ſibi affictos abjurare præ ſe ferens Joanni reliquiſque Epiſcopis fucum fecit, & ab Hæreſeωs notâ abſolutus in Eccleſiæ communionem admiſſus eſt. In hoc tamen ſaltem excuſari meretur Joannes, quòd in Pelagii cauſâ dijudicandâ non tam fidei Catholicæ ſtudium, quam prudentia, deſiderari videatur. Obiit anno Chriſti 416. Pontificatûs ſui 30. Vir erat, ſive ingenii, ſive animi dotes ſpectes nequaquam contemnendus, niſi quod arrogans nimis & faſtuoſus animi ſuſceptas ſemel cauſas, & in his Origenis famam præfractâ & obſtinatâ pervicaciâ tueretur. Nec enim errores Origenis foviſſe cenſendus eſt; de famâ tantùm ejus ſollicitus, quem proinde Anathemati ſubjicere toties ab Hieronymo & Epipha-

Hieron. Ep. 61, 62.

* Ep. 61.

† Ep. 62.

Vid. Oroſ. Apol. de Arbitr. libert. Auguſt. Ep. 106. & de peccat. Orig. l. 2. c. 11.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Epiphanio flagitatus recuſavit. Quod nec ipſe diffitetur Hieronymus in Epiſtolâ ad Pammachium, ubi ſæpiùs agnitâ orthodoxâ Joannis fide id tantum ingerit, *Aut nega hoc dixiſſe Origenem, aut ſi locutus eſt talia, eum damna qui dixerit.* Quod ingenium ſpectat, vir certè erat minimè indoctus; immò ſi fautoribus ejus credendum eſſet, diſertior Demoſthene, acutior Chryſippo, ſapientior Platone. *Ἄνδρα ἀξιάγαστον* vocat Theodoritus *, eumque miris laudibus ornant Anaſtaſius Papa †, Auguſtinus ‖, & Chryſoſtomus *.

Scripſit, teſte Gennadio †, *librum* (jamdiu deperditum) *adversùs obtrectatores*, in quo oſtendit ſe Origenis ingenium, non fidem ſecutum. Nec plura ingenii ejus monumenta memorârunt veteres. Extant tamen bene multa nomini illius afficta ſcripta, quæ ſequuntur.

Ap. Hieron. Ep. 61.
* L. 5. c. 35.
† Ep. ad Joan. inter op. Hieron.
‖ Contra Petill. l. 2. c. 51.
* Ep. 88.
† De Script. c. 30.

L*iber de inſtitutione primorum Monachorum in lege veteri exortorum, & in novâ perſeverantium* (viz. *Carmelitarum*) *ad Capraſium Monachum.* Interpretem præ ſe fert Aymericum Patriarcham Antiochenum. Verùm Latini cujuſdam autoris eſſe, idque ſequioris ævi, omnibus, (excepto cœtu Carmelitico) in confeſſo eſt. Habetur etiam in Biblioth. Patr. Tom v.

Commentarius in ſtratagemata B. Job in tres libros diviſus.

Commentarius in Evangelium S. Matthæi, qui ſub nomine *Operis imperfecti in Matthæum* inter Chryſoſtomi opera haberi ſolet, ubi de eo plura videas. Certè Joannis noſtri eſſe purum putum eſt Carmelitarum ſomnium.

Fragmenta perpetui Commentarii in Evangelium S. Marci, in Catenâ Aquinatis in Marcum Chryſoſtomo aſcripta.

Præclara aliquot *Fragmenta* ſimilis cujuſdam *operis*.

Commentarii in Evangelium S. Lucæ, in Catenis Aquinatis & Corderii in Lucam Chryſoſtomo adjudicati.

Homilia in Joſephum, & de Caſtitate.
Homiliæ VI. *in Job.*
Fragmentum Homiliæ proœmialis in Pſalmos.
Homiliæ in aliquot Pſalmos.
De tribus pueris & fornace Babylonicâ.
De Suſannâ.
De decollatione S. Joannis Baptiſtæ.
De vitandis ſcandalis.
De divite & paupere, & eleemoſynâ faciendâ.
Homiliæ in Marcum XIV.
Homiliæ in Lucam V.
Homiliæ in Joannem III.
In laudem S. Crucis, & de tranſgreſſione Adam.
De Euchariſtiâ in encæniis.
In Aſcenſionem Domini.
De Pentecoſte.
De Spiritu Sancto Homiliæ II.
De Chriſti divinitate.
De Fide & Lege naturæ.
In Præcurſorem Domini.
De Eccleſiâ, ſive Turture.
In SS. Petrum & Paulum.
In S. Thomam.
In SS. XII. Apoſtolos.
In S. Stephanum.
De Pænitentiâ Homiliæ III.
De David.
De Perſecutione Novatianorum.
De vanitate hujus ſæculi.
De cæco & Zacchæo.
De Pſeudo-prophetis & Hæreticis.
In terræ-motum, & in divitem, & in Lazarum, & de Servitute.

Sermo

Sermo de S. & conſubſtantiali Trinitate. Opuſcula iſta ab *Homilia in Joſephum* incluſivè, ſi non omnia, ſaltem ferè omnia inter Chryſoſtomi opera habentur. SÆC. IV. ab An. CCC.

Opera prædicta hinc inde collegit Petrus Waſtellus Carmelitarum Ordinis Provincialis Belgicus, additiſque tribus vindiciarum libris Latinè edidit Tomis duobus, *Bruxell.* 1643. fol. Verùm non obſtantibus, quas operosè agit Editor, vindiciis, iſta omnia eruditis fabulam ſapiunt, & Joannis noſtri nomini falsò ſupponuntur.

GAUDENTIUS, cujus aut nulla, aut rara admodùm apud veteres memoria; dum Provincias Orientales religionis ergò peragraret, & circa an. 387. Cæſareæ Cappadociæ hæreret, mortuo interea temporis Philaſtrio Brixiæ Epiſcopo, ei ab Ambroſio aliiſque provinciæ Ciſalpinæ Epiſcopis ſucceſſor abſens deſignatur; neve electio alicujus fraude incaſſùm cederet, ſingulorum juramento confirmatur. Cumque hæc audiiſſet Gaudentius & in Occidentem reditum detrectaret, miſſa eſt ab Epiſcopis ad ipſum legatio, & ad Orientis etiam Antiſtites, quâ rogarunt, ut renitentem reverti Gaudentium Eccleſiaſticis cenſuris compellerent. Factum id, coactuſque redire Gaudentius SS. XL. Martyrum reliquias à ſacris virginibus S. Baſilii neptibus Cæſareæ agentibus acceptas ſecum detulit, & Eccleſiæ Brixianæ regimen ſuſcepit. Anno 405. Synodi Romanæ & Honorii Imp. nomine legationem unà cum aliis quibuſdam Epiſcopis obiiſſe videtur, ut Arcadium Imp. Chryſoſtomo ſubinfenſum pacatiorem redderet. Quo anno è vivis ereptus ſit, parum liquet. Rejiciunt id alii in annum 410. Cl. vero Labbeus * in an. 427. 387. Gaudent. Serm. in ſuâ ordinat.

* Differt. de Script. par. 1. p. 338.

SCRIPTA.

Sermones ſive Tractatus XV. de variis argumentis ad Benevolum.

De Villico iniquitatis Reſponſiones ad Germinium.

In illud, Pater major me eſt, Reſponſio ad Paulum Diaconum. Extant opuſcula iſta in Biblioth. Patr. Tom. v. p. 704, 942.

Vita ſive Encomium Philaſtrii Anteceſſoris. Habetur apud Surium ad diem 18. Julii.

Cæterùm monendus eſt Lector alium ac diverſum penitùs à noſtro eodem ferè tempore claruiſſe Gaudentium Epiſcopum Tamugadenſem ſectæ Donatiſticæ, qui Dulcitio Tribuno Imperatoris apud Africam legato duas Epiſtolas Apologeticas obtulit, ab Auguſtino totidem libris refutatas; quibus reſponſionem oppoſuit Gaudentius, ab Auguſtino itidem libro tertio everſam. Quin & in eadem Italiæ provinciâ eodem, quo Brixianus, tempore ſummum ſacerdotium geſſit alius quidam Gaudentius Epiſcopus Novarienſis, vir quidem non incelebris, cum Brixiano tamen temere non confundendus.

EUAGRIUS, Presbyter Antiochenus, vir acris ac ferventis ingenii, anno 388. vel ſequenti à Paulini recèns defuncti ſectatoribus Flaviani perjurium deteſtatis Antiochiæ Epiſcopus factus, brevi tempore conſecrationi ſuæ ſuperſtes obiit, ac morte ſuâ ſchiſma Antiochenum extinxit. Hieronymo admodùm familiaris erat, cui diverſarum hypotheſeωn tractatus à ſe compoſitos legit. *Vitam quoque B. Antonii* ab Athanaſio ſcriptam è Græco ſermone in Latinum tranſtulit. Extat quidem ſub ejus nomine *Verſio vitæ S. Antonii* ex Græco Athanaſii inter opera Athanaſii Tom. ii. p. 544. ap. Sur. Jan. XVII. Roſweid. in vit. Patr. Tom. i. Verùm an genuina ſit, non una eſt dubitandi ratio. 388. Sozom. l. 7. c. 15. Hieron. de Script. c. 125.

FL. L. DEXTER, gente Hiſpanus, Paciani Barcelonenſis Epiſcopi filius, Orientalis Imperii Præfectus Prætorio. Claruit anno 388. Anno 392. S. Hieronymi Catalogum Scriptorum Eccleſiaſticorum ſibi nuncupatum accepit. 388. Hieron. de Script. Eccleſ. 132.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. cepit. Obiit decrepitus anno, ut volunt, 444. *Omnimodam Hiſtoriam* ad Hieronymum texuit, quæ interiit. Circumfertur quidem hodie ſub ejus nomine *Omnimodæ Hiſtoriæ Chronicon* à Chriſto nato ad annum ccccxxx. deductum; primum equidem, ut habet titulus, Hieronymo dicatum, ſed eo ad ſuperos tranſlato multis locis locupletatum, & Paulo Oroſio Tarraconenſi iterum nuncupatum. Primus hoc Chronicon in lucem protraxit, ampliſſimis Commentariis illuſtravit, Appendice ac binis Apologiis munivit Fr. Bivarius Ciſtercienſis *Lugduni* 1627. fol. Verùm non obſtantibus, quas agit, vindiciis, merum eſſe figmentum nomini Dextriano ſuppoſitum naſutiores omnes facilè percipiunt.

390. * Jun. 26. **VIGILIUS**, Epiſcopus Tridentinus, claruit anno cccxc. qui cum reliquias Idololatriæ penitus extirpare conaretur, teſte Martyrologio Romano *, à feris & barbaris hominibus lapidum imbre percuſſus pro Chriſti nomine martyrium implevit ſub conſulatu Stiliconis, viz. anno cccc. ſaltem ccccv. * De Script. c. 37. Scripſit, inquit Gennadius *, ad Simplicianum quendam *in laudem Martyrum Libellum*, & *Epiſtolam continentem geſta ſui temporis apud Barbaros Martyrum.* Extat quidem hodie *Libellus* ſive *Epiſtola de martyrio Siſinnii & Sociorum* ap. Sur. ad XXIX. Maii, Lippomannum, alioſque. Interim notandum eſt plures hujus & ſequentis ſæculi Vigilios fuiſſe, ac noſtrum cum Vigilio præſertim Tapſenſi, qui adversùs Eutychem ſcripſit, confundi ſolere.

390. Gennad. de Script. c. 18. Auguſtin. de Doctr. Chriſt. l. 3. c. 30. **TICHONIUS**, natione Afer, in Partes Donatiſtarum paulò propenſior, quos tamen ſcriptis ſuis acerrimè exagitavit. Claruit circa an. cccxc. Vir in divinis literis eruditus, & in Sæcularibus non ignarus, rerum adhuc eccleſiaſticarum ſtudioſus. Scripſit *de Bello inteſtino libros tres*; *Expoſitiones diverſarum cauſarum*, in quibus ob Donatiſtarum defenſionem antiquarum meminit Synodorum; *Commentarium in Apocalypſim Joannis*, cui plurima, inquit * Lect. divin. c. 7. Caſſiodorus *, venenoſi ſui dogmatis fæculenta permiſcuit. Omnia enim ad ſpiritualem ſenſum trahens, Angelorum tamen naturam corpoream eſſe docuit, & de millennio ac reſurrectione quædam, quæ tunc temporis minùs ſana habebantur, ſenſit. Extat Homiliis XVIII. comprehenſus inter Auguſtini Opera Tom. ix. ei falsò aſcriptus. Scripſit præterea *Regulas VII. ad inveſtigandam & inveniendam intelligentiam S. Scripturarum*; quas recenſet & examini ſubjicit S Auguſtinus loco citato. Extant hæ *Regulæ* in Orthodox. p. 1352. & in quâvis Biblioth. Patr. editione, correctiſſimæ verò in editione anni 1618. Tom v. & noviſſimæ *Lugdunenſis* Tomo vi. p. 49. Cætera Tichonii Opera deſiderantur.

390. * De Script. c. 134. **SOPHRONIUS**, vir, teſte Hieronymo *, apprimè eruditus, & quo ipſe Hieronymus familiariter utebatur, claruit circa an. cccxc. Nec de eo quicquam amplius Veteres tradiderunt. Scripſit adhuc Puer *de laudibus Bethlehem*, & poſtea inſignem *de ſubverſione Serapis librum*, item *de virginitate ad Euſtochium, & Hilarionis Monachi vitam*, plurima denique Hieronymi Opuſcula, & in his *Pſalterium* & *Prophetas* ex Hebræo Latinè ab Hieronymo converſos, in Græcum ſermonem illum eleganter tranſtuliſſe autor eſt ipſe Hieronymus. Ex hiſce, ut videtur, verſionibus hodie extat *Catalogi Hieronymiani Scriptorum Eccleſiaſticorum verſio Græca*; quæ cum prædicto Catalogo inter Opera Hieronymi reperiri ſolet. Scio equidem hanc verſionem à multis in dubium vocari, immò à Cl. Viro Iſ. Voſſio præfractè negari: quin & ni malè memini, mecum hâc de re aliquando coram agens iſte dixit ſe exiſtimare Eraſmum linguæ Græcæ exercendæ gratiâ verſionem iſtam ſub Sophronii nomine procudiſſe. Quod & olim in notis ad *Ignatii Epiſtolam ad Smyrnæos* non longe ab initio innuerat, ubi ait ſibi conſtare tranſlationem iſtam Sophronii nomen mentiri, innumeris locis non eſſe Græcam, ubique falſam, ubique ineptam, ubique impoſturam ſapere. Verùm pace tanti viri hanc verſionem non contemnendæ vetuſtatis eſſe exinde conſtat; quòd qui ea, quæ de Scriptoribus Eccleſiaſticis habet, ex Hieronymi Catalogo deſumere ſolet Suidas,

das, hâc verſione uſus ſit, iiſdem penè verbis ac ſententiis ut plurimùm ſerva- SÆC. IV. ab
tis; uti Scriptorem utrumque conferenti liquidò patebit. Qui primus in An. CCC.
lucem edidit Eraſmus ſe exemplar emendatum ac vetuſtum nactum eſſe profeſſus eſt; ex quo permulta etiam in ipſo *Hieronymi Catalogo* reſtituit. *Sermonem de Aſſumptione B. Virginis ad Paulam & Euſtochium* (qui inter Opera Hieronymi Tom. iv. habetur) hujus Sophronii eſſe cenſet Eraſmus.

RUFINUS TORANIUS, gente Italus, Patriâ (ut mihi qui- 390.
dem videtur) Aquileienſis, in hâc enim Eccleſiâ & fidei lavacrum & Presbyteratûs ordinem ſuſcepit. Ante annum ccclx. ſummam cum Hieronymo Aquileiæ commorante amicitiam contraxit; & monaſticam ingreſſus vitam, circa an. ccclxxi. unà cum Melaniâ ſeniore in Orientem profectus eſt; eodemque, ut credi par eſt, anno, certiſſimè ante mortem Athanaſii, Melaniâ comite Ægyptum petiit: ubi cum Monachis Nitrienſibus & Didymo Alexandrino aliquamdiu verſatus, multaque ab Arianis paſſus poſt octo menſes (quamvis ipſe per ſexennium in Ægypto ſe degiſſe falsò jactitet) Palæſtinam profectus eſt: ibique Melaniæ opibus ſublevatus conſtructo monaſterio & aſcitis ſub Melaniæ curâ inſtituendis 52. virginibus, annos xxv. vel ut habet Palladius *, xxvii. tranſegit, viris ſanctis Hieroſolymam religionis ergo pere- * Hiſt. Lauſi-
grinantibus hoſpitio excipiendis intentus. Claruit præcipuè circa an. cccxc. ac. c. 118.
Quo circiter tempore diſſidio Epiphanium & Joannem Hieroſolymitanum inter exorto, ipſe Joannis partibus acceſſit; & Origeniſmum, cujus amorem à Didymo, ut videtur, hauſit, ſtrenuè propugnavit; unde ſoluto amicitiæ vinculo ingentes cum Hieronymo lites exercuit; & tametſi Theophili Alexandrini operâ inita ſit inter eos aliquantiſper concordia, anno nihilominus cccxcvii. Rufino unà cum Melaniâ Romam reverſo, & libros Origenis περὶ ἀρχῶν malâ fide à ſe verſos edente ùlcus recruduit. Verùm imposturæ à Marcellâ reus actus, & verſionis Periarchon, quam ab ipſo factam negaverat, convictus tantam ab omnibus invidiam ac odium iniit; ut tanquam Hæreticus notatus Aquileiam ſe ſubducere neceſſe haberet. Anno cccc. libros tres contra Hieronymum per triennium proximè elapſum elaboratos vulgavit. Anno ſequenti ab Anaſtaſio Papâ Romam ad cauſam dicendam evocatus tergiverſatur, ac miſſâ Apologiâ ſeſe excuſat: quem idcirco mox damnat Anaſtaſius, & hæreſeωs ei notam inurit. Anno ccccii. acceptis Hieronymi Reſponſionibus ad *Invectivas* biennio ante à ſe editas adeò excanduit, ut miſſâ Epiſtolâ mortem ei (ni deſiſteret) à brachio ſæculari inferendam comminatus ſit. Anno ccccx. Aquileiâ ab Alarico vaſtatâ in Siciliam profugit, ubi eodem vel ſequenti anno obiiſſe videtur. *Chriſtianæ Philoſophiæ vir, haud contemnenda Eccleſiaſticorum Doctorum portio*, inquit Caſſianus *, εὐγενέστατος καὶ * De incarnat.
στιβαρώτατος, οὗ γνωστικώτερος καὶ ἐπιεικέστερος ἐν ἀνδράσιν οὐχ εὑρίσκετο, uti habet Palla- l. 7. c. 27.
dius ‖, *Nobiliſſimus & fortiſſimus, quo non eſt inventus inter homines nec doctior* ‖ Loc. cit.
nec mitior. Paulino Nolano †, *Verè ſanctus & piè doctus, Scholaſticis ac ſalu-* † Ep. 9. ad Sever. p. 119.
taribus literis Græcè & Latinè dives. Longè verò aliter hominem depingit Hieronymus, & ex eo alii, tanquam Origeniſtam, Pelagianum, falſarium, operum alienorum corruptorem, Hæreſiarcham & quid non? Hinc & varia nomina ignominiæ ergo ei afficta ab Hieronymo paſſim reperire eſt; apud quem crebrò audit *Grunnius*, *Alecto*, *Lucius Lavinius*, *Aſinius Pollio*, *Calphurnius Lanarius*, & *Scorpius*. Summum quidem fuiſſe Origenis admiratorem, & cum Pelagii ſectatoribus libero arbitrio nimium tribuiſſe nemo prudens facile negabit. Verùm annon ἀμετρία τῆς ἀνθολκῆς Hieronymum nimis tranſverſum egerit; an meruerit Rufinus omnia, quæ pleno ore in ipſum evomuntur, convitia, perpendent æqui rerum æſtimatores. Interim illud negari non poteſt Rufinum in vertendis è Græco ſermone aliorum ſcriptis peſſimâ fide ut plurimum egiſſe, mutando, truncando, addendo; ut nova potiùs quàm aliena videri poſſent; nec divinando quis aſſequi valeret quænam Rufini, quænam ipſius Autoris partes fuerint.

SCRI-

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

SCRIPTA.

DE *Benedictionibus Judæ & reliquorum XI. Patriarcharum libri* II. *ad Paulinum Nolanum.*

Commentariorum in Hoſeam libri III. *cum Præfatione in XII. Minores Prophetas.*

Commentaria in Prophetas Joel, & Amos.

Expoſitio Symboli ad Laurentium Epiſcopum, à multis Hieronymo & Cypriano temerè aſcripta inter eorum Opera habetur.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri II. ad Chromatium Aquileienſem Epiſcopum ab Arianæ hæreſeos primordiis ad Theodoſii M. mortem pertingentes, ſcripti verò circa Alarici in Italiam primùm irrumpentis tempora. In Hiſtoriâ iſthâc concinnandâ, temporiſque ratione digerendâ credulum admodum fuiſſe Rufinum conſtat, in fabulas & incertos plebeculæ rumores nimis propenſum, quos è trivio & tonſtrinâ petitos literis mandare temerè ſolebat. Unde Socrates cùm ad ejus fidem primum & ſecundum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros formâſſet; meliores poſtea nactus autores, libros iſtos ex integro ordiri neceſſe habuit, quemadmodum ipſe * nos docet.

* Præfat. ad l. 2.

Commentaria in Davidis Pſalmos LXXV. quæ à recentioribus quibuſdam interpolata videntur, adſutis nonnullis ex Auguſtino, Gregorio, aliiſque. Extant *hæc Commentaria* nonnihil ab aliis diverſa in Bibliothecâ S. Germani Pariſ. n. 73. indicante Ph. Labbeo Biblioth. nov. MS. p. 23.

Opera modò numerata prodierunt *Lugduni* 1570. *Pariſ.* 1580. f. prodierunt etiam Rufini opera *Romæ* 1470. fol.

Apologia Pamphili pro Origene circa an. CCCXCVII. à *Rufino verſa.*

Apologia pro Origene ſive de Depravatione librorum Origenis.

Alia pro eodem ejuſdem argumenti Apologia ex ipſius Epiſtolis.

Epiſtola ſive Apologia ad Anaſtaſium de fide ſuâ.

Invectiva adverſus Hieronymum poſterior (prior enim intercidit) in duas diviſa partes, uti rectè notat Huetius, quarum prima criminationes ſibi ab Hieronymo impactas refellit, ſecunda ipſum Hieronymum proſcindit.

Opuſcula iſta quinque poſtremùm enumerata inter Hieronymi Opera haberi ſolent.

Profeſſio fidei in Cœnobio Bethlehemitico facta, conſtans Anathematiſmis XII. erroribus Origenianis & Pelagianis oppoſitis; quæ Rufino Aquileienſi inſcripta inter Marii Mercatoris Opera in Cod. MSS. à Garnerio reperta eſt, & inter eadem edita par. 1. p. 114. Verùm in eam potiùs ſententiam, argumentis ſanè non infirmis ductus, inclinat Garnerius, *Profeſſionem* iſtam deberi Rufino, non Aquileienſi, ſed Syro, Hieronymi diſcipulo, qui ab eo, anno CCCXCIX. ex Palæſtinâ in Occidentem miſſus eſt ad Venerium Mediolanenſem & Anaſtaſium Romanum adversùs Origeniſtas concitandum: qui circa an. CCCXCIV. Profeſſionem iſtam Monachis Bethlehemiticis obtuliſſe videtur, ut ab iis communionem ſibi impetraret. Monachi enim illi, hortantibus Epiphanio & Hieronymo, ſe à Joannis Hieroſolymitani, omniumque Origeniſmi ſuſpectorum, communione abſciderant.

Libellus fidei prolixiſſimus, quo contra Arianos, Eunomianos, Macedonianos, Apollinariſtas, Novatianos, Origeniſtas, & præſertim contra Peccatum originale, acerrimè diſputatur; ab eodem Rufino, quiſquis demum ille fuerit, Græcè ſcriptus, & à Juliano Eclanenſi, ut videtur, Latinè verſus. Hunc incerto auctoris interpretiſque nomine, quadraginta abhinc ferè annis in lucem protractum edidit Jac. Sirmondus, & exinde Rufino Syro vindicatum, ac notis & diſſertationibus illuſtratum Jo. Garnerius in Append. ad par. I. Operum Marii Merc. p. 286.

Joſephi Opera ab eo verſa ſæpiùs excuſa extant. De hâc verſione audiamus Doctiſſ. Caſauboni * cenſuram. *Multis,* inquit, *locis ad inſaniam uſque inepta eſt, non aliam perſæpe ob cauſam, niſi quòd corruptiſſimos nactus codices & judicio critico deſtitutus, quicquid invenit, exprimere eſt conatus. Tanta autem fuit Rufini*

* Ad Annal. Baron. Exercit. 1. num. 99.

Digitized by Google

ni in hoc præclaro incepto infælicitas; ut libris illi uti contigerit etiam hodiernis noſtris interdum depravatioribus: quòd multis exemplis ibidem demonſtrat. Mediolani in Bibliotheca Ambroſianâ aſſervatur, teſte qui vidit Joanne Mabillonio, *Itin. Italici* p. 12. Codex MS. ex chartâ Ægyptiacâ, venerandæ Antiquitatis, ante annos pluſquam mille & centum, haud multò poſt Rufini ætatem ſcriptus, qui aliquot Joſephi Antiquitatum libros ex Rufini verſione continet. Utinam, quod in animo habuit, cum edita Rufini verſione contuliſſet vir eruditiſſimus, ad promovendas res literarias natus.

Euſebii Cæſarienſis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri IX. Sublestâ fide verſionem iſtam adornavit Rufinus, multis contractis, multis additis, dimidium libri octavi omiſit, decimum vix attigit. Verſionem edidit paulò poſt an. CCCC. Extat cum Rufini Continuatione & Hiſtoriâ Tripartitâ *Baſil.* 1528. 1570. & alibi ſæpiùs.

S. *Clementis Romani Recognitionum libri X. additâ Præfatione.*

Epiſtola ad Jacobum fratrem Domini. Utraque verſio extat inter Clementis Opera, & *Baſil.* 1536. f. & in Cotelerii *Bibliotheca Apoſtolica.*

Anatolii liber de Paſchate. Verſio edita eſt à Bucherio unà cum Victorini Paſchali Canone *Antverp.* 1634. f.

Origenis libri περὶ ἀρχῶν, Homiliæ in Geneſin XVII. *in Exodum* XII. *in Leviticum* XVI. *in Numeros* XXVIII. (quarum Præfationem primus edidit H. Valeſius Annot. in Euſeb. p. 129.) *in Joſue* XXVI. *in Judices* IX. in *Primum Regum* I. in *Pſalmos* IX. *in Cant. Cantic.* IV. *in Epiſtolam ad Romanos Tom.* X. à Rufino verſa additis fere ubique præfationibus. De iſtis verò vide plura in Origene.

SS. Baſilii Cæſarienſis & Gregorii Nazianzeni Opera quædam Rufino interprete habentur in antiquis Operum illorum editionibus Latinis.

Vita Patrum, quæ Collectionis Roſweydianæ *Lugduni* 1617. *Antverp.* 1628. ſecundum & tertium librum conſtituunt, Rufini noſtri auctoris ſive interpretis eſſe creduntur. *Liber Secundus* conſtat Palladii *Hiſtoriâ Lauſiacâ, tertius* ferè Heraclidis *Paradiſo.*

Xyſti ſive Sexti Pythagorei Philoſophi Enchridion ſeu Sententiæ à Rufino verſæ, & ab eo malâ fide ſub Sixti Papæ nomine editæ extant *Lovan.* 1518. 8°. *Baſil.* 1520. *Colon.* 1522. 4°. & alibi.

DEPERDITA.

S*ententiæ Pamphili Martyris adversùs Mathematicos,* quas à Rufino verſas eſſe memorat Gennadius *, niſi in Pamphili nomine hallucinatus ſit. * De Script. c. 17.

Epiſtolæ multæ ad timorem Dei hortatoriæ, inter quas eminebant illæ quas *ad Probam* dedit, ab eodem memoratæ.

Epiſtola ad Hieronymum comminatoria, cujus meminit Hieronymus †, forſan & aliæ plures. † Apolog. 2.

Invectiva adverſus Hieronymum prior, de quâ multa Hieronymus.

Evagrii Pontici Opuſcula plurima ab eo *verſa.*

AMBROSIUS, cujus unus, quod ſciam, è veteribus meminit Hieronymus, Patriâ Alexandrinus, Didymi auditor, claruit anno CCCXCII. Scripſit *adversùs Apollinarium volumen multorum verſuum de Dogmatibus,* & *Commentarios in Job.* NE. 392. Hieron. de Script. c. 126;

THEOTIMUS, gente Scytha, Tomorum quin & totius Scythiæ Epiſcopus, claruit anno CCCXCII. Vir in monaſticâ Philoſophiâ innutritus, vitam admodùm rigidam & ſeveram egit, victu modico contentus, & habitu vili indutus. Origeni æquiorem animum geſſiſſe argumento ſunt, quæ Epiphanio eum (Conſtantinopoli tunc agentem anno circiter CCCCI.) ad Origenem damnandum urgenti rependerit, ſupra in Origene repræſentata ex Socrate. Multa ab eo facta ſunt, multa etiam illius precibus impetrata miracula; quorum ſpecimina aliquot profert Sozomenus *. Tantâ idcirco veneratione 392. Hieron. de Script. c. 131. * L. 7. c. 26.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. ratione habitus eſt, ut ab Hunnis *Deus Romanorum* vocaretur. Scripſit in morem *dialogorum* & veteris eloquentiæ breves commaticoſque *tractatus*; & alia quædam: ex quibus brevicula aliquot fragmenta exhibet Damaſcenus in Parallel.

393. PONTIUS PAULINUS, origine Romanus, genere Patricio & Conſulari Burdigalæ in Galliâ, ſaltem in vico Paterno non procul inde ſito, natus eſt anno ccclιιι. Præceptorem habuit Decium Auſonium, ſub quo in Poeticis & Rhetoricis ſtudiis mirum quantùm profecit. Auſonio deinde à Valentiniano Imp. in aulam evocato, ut Gratiani filii ſtudiis præeſſet, Paulinus Burdigalâ relictâ Romam ſe contulit, ibique cauſas forenſes tanta fœlicitate tractavit; ut anno ccclxxv. Conſulatûs honorem juvenis adhuc conſecutus ſit: Senatoriâ adhuc dignitate illuſtris, totique civitati perquàm charus. Anno ſequenti ad exteras regiones viſendas ſe accingens omnes ferè Occidentis Provincias peragravit; ſummis ubique viris, Martino, Ambroſio, aliiſque familiaris factus. Hiſce peregrinationibus quindecim ferè annorum ſpatium impendit. Anno demum cccxci. à Delphino Epiſcopo Burdigalenſi ſacro fonte lavatus, ac bona divendita pauperibus elargitus, in Hiſpaniam ſecundâ jam vice profectus eſt; & Barcinone plerumque degens arctiorem vitæ diſciplinam excoluit; ab Auſonio licèt aliiſque ad ſæcularem vitam fruſtra revocatus. Anno cccxciii. exeunte, ipſâ Chriſti Natali ab Eulampio Præſule Barcinonenſi, penè cogente plebe ad Presbyterii gradum evehitur: ex quo tempore inter viros Eccleſiaſticos inclareſcere cœpit. Factus poſtea Nolæ in Campaniâ Epiſcopus, ſed quo anno, hactenus mihi aliiſque incompertum, anno ccccx. Nolâ à Gothis captâ vaſtatâque, cùm ſe à Barbaris ob theſauros, uti illi ſuſpicari poſſent, abſconditos excruciatum iri vereretur; hæc ad Deum verba fudit. *Domine, non excrucier propter aurum & argentum: ubi enim omnia mea ſint, tu ſcis.* Obiit ſanctiſſimus Præſul X. Cal. Junias anno ccccxxxi. ætatis ſuæ 78. Uxorem habuit Theraſiam, fœminam lectiſſimam individuam vitæ tam Eccleſiaſticæ quàm ſæcularis comitem, ex qua unicam ſuſcepit ſobolem vix octiduo ſuperſtitem. Qui plura de eo ſcire avent, adeant *Vitam* ejus à Fr. Sacchino conſcriptam, & noviſſimis Operum Paulini editionibus inſertam. Vir in Deum Pius, in pauperes beneficus, erga omnes comis & candidus, tam ſingulari verò ac ſtupendâ flagravit charitate, ut (ſi vera nobis referat Gregorius) Campaniâ à Gothis vaſtatâ cuncta ſua captivis redimendis erogaret; cùmque nil amplius impendendum ſupereſſet, ſeipſum pro redimendo viduæ cujuſdam filio, quem in Africam Vandali captivum abduxerant, eo profectus ſe in ſervitutem vicarium daret, Regiſque Vandalorum genero ſeſe in mancipium traderet, ab eo horto excolendo præfectus. Tandem verò quiſnam eſſet agnitus, in Italiam honorificè remiſſus eſt; dono ei datis cunctis ſuæ civitatis captivis, navibuſque plurimis frumento onuſtis. Exemplum ejus pietatis ſtudioſis B. Martinus * ſæpiùs ingerebat, utpote qui ſolus penè iſtis temporibus Evangelica præcepta compleſſet; beatumque eſſe prædicavit id ſæculum tantæ fidei virtutiſque documento. Doctrinam quod attinet, clariſſimorum iſtius ævi virorum elogiis nobilitatur. In Poeſi quantum potuit, dicat Præceptor Auſonius *, ſic ad illum ſcribens.

Auguſtin. de Civit. dei, l. 1. c. 10.

Greg. l. 3. dial. c. 1.

* Ap. Sulpit. de vit. Martin. c. 26.

* Epiſt. 20. ad Paulin.

Cedimus ingenio, quantum præcedimus ævo:
Aſſurgit Muſæ noſtra Camæna tuæ.

* Epiſt. 13. ad Paulin.

Eloquentiam ejus miris laudibus effert Hieronymus *, *Si Sacras*, inquit, *literas te docere contingeret, & quaſi per manus myſteria tradere Scripturarum, naſceretur nobis aliquid, quod docta Græcia non haberet.* Et mox: *Si quaſi extrema manus operi tuo induceretur; nihil pulchrius, nihil doctius, nihil dulcius, nihilque Latinius tuis haberemus voluminibus.*

OPERA

Digitized by Google

OPERA QUÆ EXTANT.

E*Ppiſtolæ numero* L. viz.
Ad Severum Sulpicium XIV.
Ad Delphinum Burdegalenſem V.
Ad Amandum Burdegalenſem VI.
Ad Sanctum & Amandum I.
Ad Victricium Rothomagenſem II.
Ad Aprum I.
Ad Aprum & Armandum II.
Ad Florentium Cadurcenſem I.
Ad Alethium I.
Epiſtola ſive potiùs Declamatio popularis de Gazophylacio.
Ad Deſiderium I.
Ad Macarium I.
Ad Pammachium I.
Ad Jovium cum Poemate ad eundem I.
Ad quendam militem I.
Ad Sebaſtianum Eremitam I.
Ad S. Auguſtinum IV. habentur etiam inter Auguſtinianas.
Ad Alipium Tagaſtenſem I. inter Auguſtinianas 35.
Ad Romanianum I. inter Auguſtinianas 36.
Ad Rufinum II. quas Paulini non eſſe ſuſpicatur Roſweydus.
Ad Marcellam I. inter Hieronymi Opera.
Ad Celantiam I. inter Hieronymianas.
Poemata numero XXXII. viz.
Ad Geſtidium II.
Matutinæ Precationes II.
De Joanne Baptiſta I.
Pſalmi 1, 2, & 136.
Ad Auſonium Epiſtolæ IV.
Ad Cytherium I.
Epithalamium in Julianum & Jam.
De obitu Celſi pueri Panegyricus.
S. Fælicis Natales X. integri.
Fragmenta Natalium 11, 13, 14, 15. & incerti cujuſdam.
De Nicetæ Epiſcopi reditu in Daciam.
Fragmentum Poematis de Regibus ex Suetonio collectis.
Ad conjugem ſuam exhortatio, quæ Proſpero rectiùs adjudicatur. Hactenus Poemata.

Epiſtola ad Eucherium & Gallum in Lero inſulâ degentes, à Chiffletio primum edita in Appendice ad Paulinum, *Divione* 1662.

Martyrium S. Geneſii Arelatenſis. Extat apud Surium ad diem XXV. Auguſti.

SPURIA.

C*Armen Eucharíſticum, de vitâ ſuâ*, quod alterius Paulini noſtro συγχέειν & Auſonii nepotis eſſe notat Labbeus *. Habetur in Bibliothecâ Patrum *Pariſ.* 1575.

* Differt. de Script. Tom. 2. p. 165.

De Vitâ S. Martini libri VI. carmine Heroico ſcripti ad Perpetuum Turonenſem Antiſtitem, quos Paulini Petricorii eſſe conſtat. Extant in Bibliothecis Patrum, & in Auctuario Bigneano *Pariſ.* 1624. p. 851.

Epiſtola ad Fauſtum Rhegienſem de variis quæſtionibus, quam Paulini alterius, Auctoris *tractatûs de Quadrageſimâ*, eſſe conjicit Labbeus. Extat in Biblioth. Patr.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

DEPERDITA.

P*Anegyricus, ſive Apologeticus pro Theodoſio* Imp. anno 395. *Endelechii hortatu ſcriptus.*

Ad ſororem Epiſtolæ multæ de contemptu mundi.

Sacramentarium & Hymnarium.

De Pœnitentiâ liber, item *de laude generali omnium Martyrum.*

Suetonii libri de Regibus in compendium redacti, metro ſcripti.

Poemata & Epiſtolæ plures.

Extant Paulini opera in Orthodoxogr. Tom. ii. p. 75. & in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 163. ſeorſim verò *Pariſ.* 1516. *Colon.* 1560. *Antverp.* 1622. 8°. unà cum vitâ Paulini à Fr. Sacchino conſcriptâ, & Frontonis Ducæi ac Heriberti Roſweydi notis: denique *Pariſ.* 1685. 4°. in duos Tomos digeſta, ad MSS. Codices recognita, & variorum notis illuſtrata, ſtudio Jo. Baptiſtæ le Brun.

Paulini σύγχρονος (utpote cujus, tanquam amici ſui meminit Epiſt. IX. ad Severum) erat *Sanctus Severus Endelechius*, religione Chriſtianus, arte Orator & Poeta. Hujus breve carmen *de mortibus boum* edidit Pet. Pitheus in Epigrammatum veterum Cinno. Verum cum nihil, quod ſciam, ſcripſit Eccleſiaſtici commatis, peculiarem ei inter ſcriptores noſtros locum non tribuimus.

396. Poſſid. de vit. Auguſtini. Auguſtin. in Confeſſ.

AURELIUS AUGUSTINUS, natione Afer, Tagaſtam Numidiæ urbem natalem habuit, natus anno 355. parentibus honeſtis nec infimi nominis, quippe qui de numero curialium erant, patre Patricio, matre Monicâ, utriſque Chriſtianis, matre verò ſupra communem ſortem ob pietatem celeberrima. Bonis literis adeò gnaviter incubuit, ut adoleſcens adhuc in patriâ urbe Grammaticam, mox Carthagine Rhetoricam docuerit, & in foro inter Cauſidicos aliquamdiu verſatus ſit; ubi Manichæorum errorum virus non hauſit modò, ſed penitùs imbibit. Verùm rixarum in Gymnaſio Carthaginenſi pertæſus, anno 383. desertâ Africâ, reluctante matre, Romam proficiſcitur, ubi plures curæ ſuæ commiſſos diſcipulos bonis literis inſtituit. Nec tamen hic loci omnia ex voto ceſſerunt; ſequenti igitur anno miſſo ab Imperatore ad Symmachum urbis præfectum mandato, ut civitati Mediolanenſi Rhetoricæ magiſter provideretur, ab eo Mediolanum miſſus eſt. Advenientem agnovit, & mirâ comitate tractavit Ambroſius, cujus ſermonibus ad populum habitis, dum auſcultaret Auguſtinus, paulatim ab erroribus revocari cœpit; rejecto igitur Manichæiſmo ad Academicos tranſiit. Interea Monica de filii ſalute ſummopere ſollicita Mediolanum venit; & jam verum eſſe experta eſt, quod Epiſcopus quidam, (cujus aures quotidianis precibus & gemitibus obtuderat, ut in filio ad meliorem frugem reducendo laboraret) ſubſtomachans dixerat; *Vade*, inquit, *à me, ita vivas; fieri enim non poteſt, ut filius iſtarum lachrymarum pereat.* Tandem itaque dum in hortulo ſuo ardentibus votis ſolus ad Deum preces funderet Auguſtinus, quaſi pueri cujuſdam cantantis audita vox eſt; *Tolle, lege, tolle, lege.* Arrepto igitur codice in locum Apoſtoli oculos conjecit: *Non in comeſſationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis*, &c. Obſtupuit audientis animus, & pietatem Chriſtianam ſtatim amplecti ſecum ſtatuit; exactoque inter Catechumenos biennio, anno 388. ab Ambroſio baptizatur. Sequenti anno mortuâ jam matre in Africam remeavit, & in fundo paterno per triennium fermè delituit. Anno 391. Hipponem profectum, ut Agentem in rebus quendam ad perfectiorem vitæ Chriſtianæ gradum impelleret, Hipponenſes injectis manibus reluctantem licèt & lachrymantem ad Valerium Epiſcopum trahunt, & ab eo Presbyterum ordinari curant. Presbyter factus inſtituto inter Eccleſiam Monaſterio pietati & exercendæ & docendæ incubuit; quin & repugnante licèt Eccleſiæ Africanæ conſuetudine, coram ſeipſo concionandi vices ei demandavit Valerius. Manichæos, Donatiſtas,

Circum-

Digitized by Google

Circumcelliones, Pelagianos, aliosque Hæreticos tam ſcriptis quàm voce debellavit. In Synodo Hipponenſi anno 393. jubentibus Epiſcopis de fide & Symbolo Presbyter adhuc diſputavit; adeoque apud omnes inclaruit, ut neceſſet eſſe Valerio eum, quem ſibi ſucceſſorem deſignârat, clanculùm occultare, ne ad alterius civitatis Epiſcopatum raperetur. Quapropter literis egit Valerius apud Primates Africæ Epiſcopos, ut ſibi adhuc viventi Coepiſcopus conſtitueretur; quod & factum eſt anno 396. à Megalio Calamenſi Numidiæ Primate, reclamante Auguſtino ac aſſenſum demum vix ac ne vix adhibente, utpote quod Canonibus Eccleſiaſticis repugnaret. Epiſcopus factus Eccleſiæ inſtituendæ & religionis cauſæ tuendæ acriùs incubuit, ingenteſque ac perpetuas cum circumſtrepentibus ubique Hæreticis lites & controverſias agitavit; quorum etiam inſidiis vitæ diſcrimen non ſemel adiit. Donatiſtas collatione in Synodo Carthaginenſi inſtitutâ, & in Cæſarienſi renovatâ confutavit: Fœlicem Manichæum poſt ſecundum vel tertium colloquium Hippone habitum ad Catholicam veritatem reduxit; cum Paſcentio comite & Maximino Epiſcopo Arianorum coryphæis, illo Carthagine, iſto Hippone diſputationem ineuns fidem Catholicam egregiè propugnavit, & Hæreticorum deliria refellit: adversùs Pelagianos denique diſputationibus habitis & ſcriptis editis per annos fermè decem laboravit. Quo verò rebus Eccleſiæ meliùs proſpiceret, Synodis frequens interfuit, earumque pars magna fuit; intererat enim Synodis Carthaginenſi quartæ anno 398. & ut videtur, quintæ eodem anno habitæ; Africanæ tertiæ anno 401. Carthaginenſi anno 403. Africanæ quartæ anno 407. Collationi Carthaginenſi contra Donatiſtas anno 411. Cirtenſi contra eoſdem anno 412. Milevitanæ ſecundæ contra Pelagianos anno 416. Carthaginenſi contra eoſdem anno 418. Carthaginenſi ſextæ in cauſâ appellationum anno 419. habitæ, Carthaginenſi ſeptimæ de eâdem cauſâ eodem anno celebratæ; ut alia Concilia taceam, cujus ſubſcriptiones non extant. Vandalis demum Africam cæde & incendio ubique vaſtantibus, & Hipponem obſidione jam prementibus, Deum precatus eſt, ut aut urbem hoſtibus, aut ſeipſum vitâ ſubduceret. Tertio igitur obſidionis menſe febri correptus decubuit, ac poſt dies aliquot in pace obdormivit die XXVIII. Auguſti anno Chriſti 430. ætatis ſuæ 76. Epiſcopatûs geſti 35. Egregios viri ſanctiſſimi mores per totum vitæ curriculum pulchrè depingit Poſſidius. Erat utique pius, modeſtus, pudicus, mitis, manſuetus, urbanus, placidus, in concionando frequens, in diſputando acer, in ſcribendo indefeſſus, in tractandis negotiis tam civilibus quam Eccleſiaſticis ſedulus & aſſiduus, pauperum ſtudioſus, quibus vel ex redditibus Eccleſiæ, vel ex oblationibus fidelium proſpiciebat; veſte uſus eſt nec ſplendidâ nec ſordidâ, menſâ parcâ quidem & frugali, bene inſtructâ tamen & nitidâ, cui peregrinos juxta ac familiares adhibuit; hâc tamen lege omnibus propoſitâ, quam & menſæ ſuæ inſcribendam curavit.

Quiſquis amat dictis abſentum rodere vitam,
Hanc menſam indignam noverit eſſe ſibi.

Ingenii fœlicitas, judice Eraſmo *, prorſus erat incomparabilis; ſive acumen ſpectes, vel obſcuriſſima facilè penetrans, ſive capacis memoriæ fidem, ſive vim quandam mentis indefatigabilem. Idem alibi † ſic ſcribit; *Solus Auguſtinus præſtat omnes ſcriptoris Chriſtiani dotes, in docendo ſedulus, in redarguendo nervoſus, in exhortando fervidus, in conſolando blandus, ubique pius, & verè Chriſtianam ſpirans manſuetudinem.* De omnigenâ ejus eruditione pluribus agere idem eſſet, ac lucem ſoli offundere: hoſpes ſit oportet tum in ejus, tum in aliorum ſcriptis, qui neſciat Auguſtinum in toto meliorum literarum circulo eminere; in quæſtionibus verò Theologicis primas tenere. De ſtilo hæc Eraſmus ‖, *Habet Auguſtinus ſuum quoddam dicendi genus, argutum & periodis in longum productis multa convolvens; quod lectorem & familiarem, & acutum, & attentum, & benè memorem requirit, denique tædii laboriſque*

* Præf. ad opera Auguſtin.

† Ep. ad Alphonſ. Fonſec. Archiep. Tolet. l. 19. Ep. 35.

‖ Præf. ad op. Auguſtin.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

bori§que patientem; *quales non ita multos reperias.* Unde alibi *, *Scriptor & obſcuræ ſubtilitatis, & parum amœnæ prolixitatis,* illi audit.

* Ep. ad German. Brix. l. 20. Ep. 2.

Opera, quæ extant, genuina.

Retractationum libri II. paucis ante mortem annis conſcripti, ſtatim ante mortem recogniti.
Confeſſionum libri XIII.
De Grammaticâ liber.
Principia Dialecticæ.
Categoriæ decem ex Ariſtotele decerptæ.
Principia Rhetorices. Tractatus iſti quatuor poſtremò recenſiti à Benedictinis Pariſienſibus in nuperâ ſuâ Auguſtini operum editione ſanè elegantiſſimâ in Appendicem rejecti ſpuriis accenſentur; tum quòd à ſtilo Auguſtini alieni, & eruditione ejus indigni ſint; tum quòd Dialogorum formâ ſcripti non ſint, neque ad incorporalia animum promoveant; qualia fuiſſe genuina Auguſtini hiſce de rebus opuſcula conſtat ex Retract. lib. 1. cap. 6.
De Muſicâ libri VI.
Contra Academicos libri III.
De Ordine libri II.
De beatâ vitâ liber.
Soliloquiorum libri II.
De Magiſtro liber.
De immortalitate animæ liber.
De quantitate animæ liber.
De libero arbitrio libri III. quos Romæ laicus inchoavit, Africæ Presbyter abſolvit.
De verâ religione liber.
* *De moribus Eccleſiæ Catholicæ & Manichæorum* libri II.
De Geneſi contra Manichæos libri II.
Regula è tribus ultima, quæ fœminis data eſt non viris, licèt pronomina & adjectiva è fœminino in maſculinum genus mutata ſint. De eâ dubitat Eraſmus, Auguſtino tamen non indignam eſſe agnoſcit.
Epiſtolarum CCXLII. *liber,* ſine ullo rerum aut temporum ordine temerè digeſtus. Ex his Epiſtolis plurimas tractatuum nomine inſigniunt Auguſtinus in *Retractationibus,* & Poſſidius in *Indiculo*; ſpuriæ vero ſunt undecim (142. 181. 182. 184. 185. 187. 189. 192. 194. 196. 198.) aliorum denique ſunt quinquaginta. In editione nuperâ Benedictinâ Epiſtolæ pro ratione temporis quo ſcriptæ ſunt, diſponuntur. In his antea ineditæ exhibentur Epiſtolæ tres, una *ad Alypium, ad Paulinum* duæ; quibus accedit quarta ad *Maſ. Mercatorem*, integra jam primùm edita. *Altereationem cum Paſcentio,* quæ hactenus Epiſtolæ 178. locum obtinuit, Auguſtini non eſſe argumentis invictis probant Benedictini, & Vigilio Tapſenſi ratione ſanè non invitâ, aſcribunt.
Epiſtolæ penè LX. in Supplemento *Pariſienſi,*& ex iis XX. in editione *Lovanienſi* acceſſerunt.
De doctrinâ Chriſtianâ libri IV.
Locutionis S. Scripturæ libri VII.
De Fide & Symbolo liber.
Enchiridion ad Laurentium de Fide, Spe, & Charitate, anno 421 ſcriptum.
De Trinitate libri XV.
De Geneſi ad literam liber imperfectus.
De Geneſi ad literam libri XII.
De Agone Chriſtiano liber.
De Opere Monachorum liber.
De ſpiritu & literâ ad Marcellinum liber, anno 412. ſcriptus.
De divinatione Dæmonum liber.

Speculum

Digitized by Google

Speculum ex utroque Teſtamento, à Poſſidio in indiculo & vitâ Auguſtini memoratum; tametſi ſciolus fortè aliquis poſt mortem Auguſtini textum Scripturæ mutavit, proque eo quem uſurpavit Auguſtinus, vulgaris verſionis textum ſubſtituit. SÆC. IV. ab An. CCC.

De Mendacio ad Conſentium liber.
Contra Mendacium ad eundem liber.
De Fide & Operibus liber.
Quæſtionum in Heptateuchum libri VII.
Quæſtionum Evangelicarum libri II.
Quæſtionum Evangelicarum ſuper Matthæum liber.
De Conſenſu Evangeliſtarum libri IV.
Quæſtionum LXXXIII. *liber.*
De diverſis Quæſtionibus ad Simplicianum libri II. ante annum 399. ſcripti.
De octo Dulcitii quæſtionibus liber, anno 422. ſcriptus.
De curâ pro mortuis gerendâ, ad Paulinum.
De catechizandis rudibus liber.
De Continentiâ liber, genuinum eſſe negat Eraſmus.
De Patientiâ liber. Hoſce duos libros Auguſtini eſſe negant Eraſmus aliique, an meritò, viderint eruditi.
De bono, ſive Perfectione viduitatis liber, de quo dubitant multi; Juliani eſſe conjicit Eraſmus.
De Sermone Domini in monte libri II.
Expoſitionis in Epiſtolam ad Romanos inchoatæ liber.
Expoſitionis quarundam propoſitionum ex eâdem Epiſtolâ liber, ante an. 396. ſcriptus.
Expoſitio Epiſtolæ ad Galatas.
Annotationum in Job liber; de quo vide quæ habet ipſe Auguſtinus Retract. l. 2. c. 13.
De Civitate Dei contra Gentes ad Marcellinum, libri XXII. quibus ultimam manum adhibuit Auguſtinus anno 429. Prodierunt ſeorſim *Romæ* 1468. fol. *Venet.* 1470. fol. *Mogunt.* 1473. fol. & cum Commentariis Waleſii & Nic. Trivethi, *Friburg.* 1494. Editiones recentiores cuivis in promptu ſunt.
De Hæreſibus ad Quodvultdeum liber non longè ante mortem ſcriptus, cum duabus Epiſtolis ad eundem. Appendix de Hæreſibus Neſtoriana, Eutychiana & Timotheana à Gennadio addita eſt.
De quinque Hæreſibus oratio. Chryſologo aſcribunt nonnulli, ſed immeritò.
Concio ad Catechumenos contra Judæos, Paganos, & Arianos.
Oratio adversùs Judæos.
De utilitate credendi ad Honoratum contra Manichæos liber.
Contra Epiſtolam Manichæi, quam vocant, Fundamenti, liber.
De duabus animabus contra Manichæos liber, ante annum 396. ſcriptus.
Contra Fortunatum Manichæorum Presbyterum liber.
Contra Adimantum Manichæi diſcipulum liber.
Contra Fauſtum Manichæum libri XXXIII.
De actis cum Felice Manichæo libri II.
Contra Secundinum Manichæum liber.
De naturâ boni contra Manichæos liber.
Contra adverſarium Legis & Prophetarum libri II.
Contra Priſcillianiſtas & Origeniſtas ad Oroſium.
Contra Sermonem Arianorum liber.
Contra Maximinum Arianorum Epiſcopum libri III.
Contra Fælicianum Arianum de unitate Trinitatis ad Optatum liber, qui ab Eraſmo in dubium jure vocatur. Vigilii enim Tapſenſis opus eſſe jam conſtat.
De bono conjugali adversùs Jovinianum liber.
De ſancta virginitate liber.
De adulterinis conjugiis ad Pollentium libri II.
De Epicureis & Stoicis tractatus.

Tractatus

Digitized by Google

Tractatus in illud Moſi à Deo dictum, Ego ſum qui ſum: binos hoſce tractatus ſermones potius eſſe monet Bellarminus; utrumque Auguſtino abjudicat Eraſmus.

Contra partem Donati Pſalmus.

Contra Epiſtolam Parmeniani Donatiſtarum Epiſcopi libri III.

Contra literas Petiliani Donatiſtæ libri III.

Contra Creſconium Grammaticum libri IV.

Contra Epiſtolas Gaudentii Donatiſtarum Epiſcopi libri III.

De Baptiſmo contra Donatiſtas libri VII.

De unico Baptiſmo contra Petilianum liber.

De unitate Eccleſiæ contra Petiliani Epiſtolam liber.

Breviculus Collationum cum Donatiſtis.

Contra Donatiſtas poſt Collationem liber.

De geſtis cum Emerito Donatiſtarum Epiſcopo Sermo.

De geſtis cum eodem Emerito liber.

Contra Fulgentium Donatiſtam liber, de quo dubitant plurimi: quin & plurima argumenta proferunt Cenſores Lovanienſes, quibus opus iſtud ſuppoſititium eſſe contendunt.

De Peccatorum meritis, & remiſſione, & de Baptiſmo parvulorum.

Ad Marcellinum contra Pelagianos libri III. anno 412. ſcripti.

De naturâ & gratiâ contra Pelagianos liber, anno 415. ſcriptus.

De gratiâ Chriſti & peccato originali contra Pelagium & Cæleſtium libri II. anno 419. ſcripti.

De nuptiis & concupiſcentiâ ad Valerium Comitem libri II. quorum primus anno 418. ſecundus 420. ſcripti ſunt.

Contra duas Epiſtolas Pelagianorum ad Bonifacium libri IV. anno 419. ſcripti.

Contra Julianum Pelagianum libri VI. anno 421. ſcripti.

De Animâ & ejus origine libri IV. anno 420. ſcripti.

De prædeſtinatione Sanctorum & bono perſeverantiæ libri II. anno 427. ſcripti.

De Gratiâ & libero Arbitrio ad Valentinum liber, anno 424. ſcriptus.

De correptione & gratiâ ad eundem liber, anno 425. ſcriptus.

Reſponſio refellens articulos aliquot falsò ipſi impoſitos. Habetur etiam inter opera Proſperi, cujus forſan eſt.

De perfectione juſtitiæ contra Cæleſtium liber, anno 414. ſcriptus.

Enarrationes in Pſalmos David CL. prior è Prologis præmiſſis non eſt Auguſtini; ſecunda S. Baſilii eſt è Græco verſa. Opus iſtud variis temporibus & locis compoſitum fuit; Pſalmos enim S. Auguſtinus, prout loca, tempora, res & perſonæ ſuggerebant, modò publicè ſermocinando, modò dictando expoſuit, Pſalmum verò CXIIX. ultimo loco rogantibus id amicis elucidavit. Prodiit ſeorſum curâ Jacobi Willemart, Eremitæ Auguſtiniani, *Antverp.* 1680. fol.

In Evangelium Joannis Expoſitio, ſeu Tractatus CXXIV. quibus præfixa Præfatio incerti eſt autoris.

In Epiſtolam primam S. Joannis Expoſitio ſeu Tractatus X.

De diſciplinâ Chriſtianâ vel de domo diſciplinæ liber.

De decem Chordis liber.

De Cantico novo, & de reditu ad cæleſtem patriam, ac vitæ periculis.

De Paſtoribus in Ezekielis caput XXXIV. *liber.*

De Ovibus in eundem locum liber, ſive Homilia.

De Symbolo, ſive Regulâ fidei ad Catechumenos libri, ſeu potius Sermones IV. ex quibus primum genuinum eſſe, reliquos tres ſpurios cenſent Benedictini Pariſienſes.

De convenientiâ decem Præceptorum & decem plagarum liber.

De utilitate jejunii tractatus.

Pſalterium quod matri ſuæ compoſuit.

De verbis Domini, ſive de verbis Evangelii Sermones LXIV. Ex his Sermo 14. *Eradii* Presbyteri eſt, 19. *Maximi Taurinenſis*, 28. S. *Ambroſii.*

Digitized by Google

De verbis Apoſtoli Sermones XXXV. ex iis Sermo 25. Maximi eſt inter Ambroſianus nonos.

Homiliarum L. liber; ex his quarta ex Ambroſii ſcriptis decerpitur. Collectiones iſtæ Sermonum Auguſtini tres, ſuperiùs memoratæ, antiquæ ſunt, ante annos quippe 800. factæ, Auguſtino tamen nequaquam æquales. Collectiones Sermonum *de Tempore & de Sanctis* ſequentes adornatæ ſunt, (ſummâ quidem id incuriâ factum) à curatoribus editionis Amerbachianæ *Baſil.* 1495.

Sermones de tempore CCLVI. ex quibus nonnulli alios præ ſe ferunt Autores: Sermones verò 87, 215, 251, 255. à Perkinſio, Riveto, aliiſque ſpurii habentur. Sermonem 191. Auguſtino abjudicat Labbeus. Eorum verò nonus Bernardi eſt; 11. Maximo tribuitur; 15. Severiano uti & Fulgentio aſcribitur; 33. S. Leonis eſt; 37. Maximi; 48. ex Hilario, Ambroſio & Auguſtino hinc inde deſumitur; 63. S. Leonis eſt; 68, & 77. S. Ambroſii; 117. ejuſdem; 118. Maximi; 120. Euſebio tribuitur; 125. idem ferè eſt ac *Symbolum* Damaſo inſcriptum inter opera Hieronymi; 128. Maximum; 130. Chryſoſtomum autorem habet; 136, 138, 156, 176. inter Euſebianos habentur; 137. S. Gregorii eſt; 171. ex ejuſdem ſcriptis deſumitur, 226, 228, 229, 242. ex Ambroſii ſcriptis.

De Sanctis Sermones LI. ex quibus Sermones 1. & 18. Fulgentio aſcribunt nonnulli: Sermo 22. è Petro Ravennatenſi decerpitur; 26. inter Ambroſianos reperitur; 27. Maximi eſt; 30, & 31. ſpurii ſunt, poſterior inter Ambroſianos habetur, uti & ſermo 33. *Sermo* 35. Fulberti eſt; 36. Euſebii Epiſcopi; 37. Alcuini Presbyteri, ex variis tamen conſarcinatus; 47. etiam S. Leoni tribuitur.

Sermones alii XVII. ex quibus ſex *de Tempore*, X. *de Sanctis*, in editione *Pariſienſi* 1531. primùm editi.

Sermones IV. viz. *de Jacob & Eſau in Feſto S. Vicentii, in Proverbiorum caput* 13. *in Parabolam ſeminantis, & in Matthæi caput* 16.

Tractatus in Orationem Dominicam.

De diverſis Sermones XLIII.

Fragmenta Sermonum D. Auguſtini XXVII. ex Eugippii Abbatis theſauro, & Bedæ Commentariis decerpta. Omnia iſta opuſcula à Sermonibus IV. incluſivè in editione *Baſilienſi* 1569. primùm prodierunt. Et hactenus quidem Editiones Frobenianæ. Quæ ſequuntur opera genuina variis temporibus lucem aſpexerunt, in ſupplemento *Pariſienſi*, quod Hieronymus Vignerius adornavit, 1654. in unum collecta.

Sermones XL. de variis argumentis, à Sirmondo primùm anno 1630. cum notis editi.

Sermones de diverſis CXXIII. à *Lovanienſibus* editi, annumeratis Sermonibus 43. *Baſil.* 1569. primùm editis. Ex his plurimos ſuppoſititios eſſe ipſi fatentur Lovanienſes.

Homiliæ XI. à *Pariſienſibus* editæ an. 1614. ex MSS. Carthuſianis, atque aliæ XIII. ex MSS. Pithianis.

Brevis Expoſitio Symboli.

In Calendas Januarias.

De Calendis Januariis.

Ante altare ad infantes de Sacramento.

Sermones VI. *Romæ primùm editi* anno 1644. à Joanne Baptiſtâ Maro.

Tractatus de ſeptem vitiis, & ſeptem donis Spiritûs Sancti.

De geſtis Pelagii contra adverſarios gratiæ D. N. J. C. ad Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem liber, anno 417. ſcriptus. Prodiit primùm *Auguſtæ-Vind.* 1615. 8°.

Speculum in S. Scripturam.

Contra Julianum Hæreticum Pelagianum operis perfecti, ſive Reſponſionis poſtremæ libri VI. quibus conficiendis immortuus eſt Auguſtinus, ac proinde *opus imperfectum* à Poſſidio vocantur hi libri in *Indiculo.*

Epiſtola ad Macrobium.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Sermones XLVI. antea inediti. Cæterùm in præcedentibus Sermonibus notari debet non rarò evenire, ut idem Sermo in diverſis Sermonum Collectionibus bis vel forſan ſæpiùs numeretur: quamplurimi verò ex aliis Auguſtini ſcriptis excerpuntur. Sermones ex hiſce aliquot ſpurios nos in tranſitu notavimus. Verùm cùm accuratius longè id præſtiterint Benedictini Pariſienſes in editione ſuâ nuperâ; nos cenſuram Sermonum ab iis latam compendio exhibere è re fore arbitramur. Sermones itaque omnes (quibus Tomus IV. abſolvitur) in quatuor claſſes redegerunt, *de Scripturis*, *de Tempore*, *de Sanctis*, & *de Diverſi*; quibus acceſſit quintus Ordo *Sermonum Dubiorum*; cùm nonniſi apertè ſuppoſititii in Appendicem rejecti ſint. Claſſes iſtæ quinque Sermones complectuntur CCCXCIV. præter Fragmenta. In Appendicem rejiciuntur, tanquam certò certiùs ſpurii, Sermones CCCXVII. ex Collectionibus ſupra memoratis hinc inde ſelecti, nimirum ex vulgari Collectione Sermonum de Verbis Domini Serm. 3uſ. 14uſ. 19, 20. 22, 28. 34. 47. 52. 54. 56, 57, 58. de verbis Apoſtoli Serm. 21uſ. 25, 26. 34, 35. Homiliarum L. Serm. 2uſ. 3, 4. 6, 7, 8, 9, 10. 12. 15, 16. 21, 22. 26. 30, 31. 33. 35. 39. 45, 46, 47, 48. De Tempore Serm. 1uſ, 2uſ. 3. & omnes reliqui præter 5um 12. 16. 19, 20. 23. 25. 27, 28. 30, 31, 32. 34. 39, 40. 42. 45. 49, 50. 52. 72. 74. 94. 96. 107. 109, 110. 113. 119. 135. 139, 140, 141. 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149. 151. 155. 160. 164, 165. 170. 174. 186, 187. 196. 205. 212. 214. 220. 234, 235, 236, 237. 245, 246. 254. 256. Sermones de Sanctis omnes ſpurii ſunt præter 4m. 12. 17. 23, 24. 42. 45. 48. 50, 51. Inter Sermones XVII. *Pariſ.* 1531. additos, ſpurii ſunt 1uſ. 2. (qui pars eſt Sermonis 51. in hâc Collectione novâ Benedictinorum) 7. (pars Sermonis 88.) 15. (pars Sermonis 150.) Inter Sermones de Diverſis ſpurii ſunt 7uſ. (pars Sermonis 361.) 35, 36. (pars Sermonis 279.) 38. 65. 96, 97, 98, 99. 118. (pars Sermonis 325.) Ex Sermonibus ad Fratres in Eremo nonniſi ſex in hoc Tomo exhibentur, reliqui in Tomo ſequente. Ex his ſex ſpurii ſunt, tres, qui in vulgari Sermonum iſtorum Collectione locum obtinent 50. 70. & 72. Ex Sermonibus ab Hier. Vignerio editis, in parte I. Supplementi ſpurii ſunt 3uſ. 4, 5. 13, 14, 15. 17, 18. In parte II. Supplementi ſpurii ſunt 1uſ. 2. 8. 10, 11, 12, 13, 14. 20. 23. 25, 26, 27. 29. 34. 36, 37, 38, 39. Atque hactenus quidem Benedictini.

De Oratione & Eleemoſynâ Tractatus.

Teſtimonia adversùs Pelagianos Hæreticos, quæ fuſioris potiùs alicujus Operis Excerpta videntur.

Alia quædam *Opuſcula*, in editione ſuâ adjunxerunt Lovanienſes, quæ quia ab omnibus tanquam ſpuria rejecta ſunt, haud tanti ſunt, ut ſigillatim enumerata hîc locum mereantur.

DUBIA.

M*Editationum libri* II. Bernardo recentiores eſſe volunt Benedictini Pariſienſes.

Soliloquiorum animæ ad Deum liber. Hugone Victorino, cujus ſcrinia affatim expilat, recentiorem eſſe indicant Benedictini, ejuſdemque forſan Autoris eſſe, cujus & Opus ſubſequens.

Manuale. Anſelmi eſſe videtur, inter cujus Opera locum ſortitur. Autori tamen *Tractatûs de Spiritu & Animâ*, uti & *librum de diligendo Deo*, potiùs aſcribendum cenſent Benedictini Pariſienſes.

Quæſtiunculæ de Trinitate XXXIII.

Teſtimonia adversùs Pelagianos Hæreticos, in Supplemento *Pariſ.*

Tractatus brevis de Trinitate; extat Gr. Lat. à Maximo Planude verſus in Biblioth. Patr. Excerpta de arbitrii libertate, quæ habentur ibidem.

De fide rerum inviſibilium. De Opuſculis iſtis una ferè eademque ſententia ferri poteſt; ea ex Auguſtini ſcriptis conſarcinata eſſe: niſi quòd Tractatum ultimo loco memoratum genuinum eſſe ſummâ afferant fiduciâ Benedictini Pariſienſes.

De

Digitized by Google

De verâ & falsâ pænitentiâ ad Chriſti devotam. Totus ferè tranſcriptus eſt ſub Auguſtini nomine in *Decreta & Sententias*; verùm ſpurium eſſe opus nulla ferè eſt dubitandi ratio. SÆC. IV. ab Ann. CCC.

De quartâ Feriâ ſive culturâ agri dominici.

De Cataclyſmo.

De tempore Barbarico.

Sermones ſeu Tractatus iſtos tres admodum dubios eſſe, eundemque omnes autorem habere, quem & tres poſteriores de Symbolo, fortè aliquem è diſcipulis Auguſtini, volunt Benedictini Pariſ.

De utilitate Pænitentiæ. Homilia eſt 27. inter L. & à nonnullis Eradio Auguſtini ſucceſſori aſcribitur. In nonnullis etiam editionibus habetur Libellus *de Pænitentiæ medicinâ*, qui idem ferè ad verbum eſt cum Homiliâ inter L. ultimâ, & eidem Eradio aſcribi ſolet.

De quatuor virtutibus charitatis.

De laudibus charitatis.

De honeſtate mulierum.

De urbis excidio.

De Pugnâ animæ. Poſterior pars eſt ſermonis 43. *de Verbis Domini.*

SPURIA.

R*Egulæ II. Clericis datæ.*

Liber de vitâ Eremiticâ ad ſororem, qui SS. Benedictum & Gregorium citat. Ælredo Abbati Rievallenſi debetur judice Holſtenio, cujus ſententiam amplectuntur & confirmant Benedictini Pariſienſes.

Epiſtola ad Cyrillum de laudibus Hieronymi.

De Eccleſiaſticis Dogmatibus. Gennadii Maſſilienſis eſt.

De Fide ad Petrum Diaconum. Fulgentii Ruſpenſis eſt.

De Mirabilibus S. Scripturæ libri III. Autor Cyclorum meminit, & ut ex calculis ab eo allatis patet, ſcripſit anno Dclvii. Autor erat Auguſtinus quidam Monachus Cantuarienſis, ſeu potiùs Cambrenſis, id eſt, Hibernus. Ita nos docent Benedictini Pariſienſes.

De Spiritu & Animâ, Autor citat Boethium ; Hugoni à S. Victore tribuit Trithemius. Revera autem Monacho cuidam Ciſtercienſi is debetur, Alchero ei nomen fuiſſe indicant Benedictini Pariſienſes.

De Benedictionibus filiorum Jacob; decerpitur ex S. Hieronymi Quæſtionibus Hebraicis in Geneſim ; & Alcuinum autorem habet.

Sententiæ CCCLXXXVIII. ex S. Auguſtini Operibus à Proſpero Aquitanico collectæ.

Quæſtionum XXI. *liber.*

Quæſtionum LXV. dialogus percontante Oroſio, reſpondente Auguſtino, ex variis Auguſtini locis maximam partem congeſtus.

Quæſtiones Veteris & Novi Teſtamenti. in tres partes diviſæ: quæ à *Lovanienſibus* enim edita eſt, pars quarta Quæſtiones LXV. ex utroque pariter Teſtamento complexa, ſpuria eſt, nec aliud quid, quàm primæ & ſecundæ partis interpolata repetitio, adeóque in editionibus *Baſilienſibus* meritò deſiderata. Opus ipſum Pelagianiſmi vulgò inſimulatur, & Hilario Diacono adjudicari ſolet. Pelagianiſmi crimen fusè diluit Cl. Garnerius in Append. ad par. I. Operum Marii Merc. Diſſert. 1. cap. 8. §. 1, 2, 3, 4. & opinionem de Hilario Autore jamdiu receptam pluribus confirmat ib. §. 5.

De Incarnatione verbi. Autor ipſum Auguſtinum allegat.

De Trinitate & Unitate Dei liber, demptis quibuſdam idem eſt cum libro contra Sermonem Arianorum.

De Eſſentiâ Divinitatis liber; ex Eucherio Lugdunenſi ut videtur, excerptus.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

De ſubſtantiâ dilectionis & amoris. Hugonis Victorini eſſe cenſet Eraſmus; cui ſuccinunt Benedictini Pariſ.

Exhortatio de ſalutaribus documentis ad quendam Comitem. Paulini Aquileienſis eſt.

De Amicitiâ. Nonniſi epitome eſt trium librorum Ælredi Rievallenſis de eodem argumento editorum, ab otioſo quodam facta.

De altercatione Eccleſiæ Dialogus, Eraſmus elegantem vocat; & Aulici vel Juriſconſulti alicujus opus eſſe cenſet. Autor ſe Jo. Scoti coætaneum fuiſſe teſtatur.

De Fide ſeu Unitate Trinitatis contra Manichæos liber. Evodii Epiſcopi Uzalenſis eſt.

De Prædeſtinatione & Gratiâ, Fulgentium autorem habet.

De Prædeſtinatione Dei.

Contra Pelagianos Hypognoſticon libri VI. De libris hiſce prolixam atque eruditam *Diſſertationem* edidit Cl. Garnerius in Append. ad Par. I. Operum Marii Merc. Diſſert. VI. cap. 6. cujus ſumma huc ferè redit. Librum ſextum à reliquo Opere ſejungendum videri, utpote nec ejuſdem Autoris, nec commatis; ac revera in pleriſque Codicibus MSS. abeſſe: priores quinque libros inter annos ccccxviii. & ccccxx. contra Julianum Eclanenſem ſcriptos eſſe, & quidem ab aliquo ex primariis fidei Catholicæ defenſoribus: Auguſtino certiſſimè abjudicandos eſſe; denique Sixto Presbytero Romano, qui Cœleſtino Papæ in ſede Pontificali ſucceſſit, aſcribendos videri, pluribus argumentis ſententiam ſuam confirmat Garnerius, quem conſulat Lector. Aliam init viam Seraphinus Piccinardus Ord. Prædicat. qui in Diſſertatione Prædeſtinato Sirmondi à ſe edito *Patavii* 1686. 4°. præmiſſâ, poſt expenſa ac rejecta Garnerii argumenta Marium Mercatorem Operis iſtius autorem eſſe contendit.

In Apocalypſin Expoſitio ſeu Homiliæ XVIII. Tichonii opus vulgò habetur: Quod ſi tamen rectè judicent Benedictini Pariſienſes, Tichonii non eſt, ſed Annotationes quædam ex Victorini, Primaſii, Bedæ, forſan & ipſius Tichonii verbis conſarcinatæ, & in Homiliarum formam redactæ.

De triplici habitaculo liber, S. Fulgentio etiam aſcriptus, ab aliis S. Patricio.

Scala Paradiſi, quæ inter Bernardi Opera habetur, ubi de eâ plura invenies.

De duodecim abuſionum gradibus. Patricio in nonnullis Codd. MSS. aſcribitur. Antiquior certè eſt Jonâ Aurelianenſi, à quo citatur.

De contritione cordis liber, qui quidem ex Anſelmi Operibus conſarcinatus eſt.

De cognitione veræ vitæ; Anſelmo nonnulli adjudicant. Rectiùs verò Honorio Auguſtodunenſi aſcribunt Benedictini Pariſienſes.

De Speculo, in quo citatur Boethius.

De Vitâ Chriſtianâ liber; Faſtidii Britanni eſt; cui datâ operâ iſtum vindicavit Lucas Holſtenius, qui & ſingularem illius editionem dedit *Romæ* 1663.

De Aſſumptione B. Mariæ.

De contemptu mundi.

De vanitate Sæculi.

De obedientiâ & humilitate.

De bono diſciplinæ, Valeriani Cemelienſis eſt.

De viſitatione infirmorum libri II.

De conſolatione mortuorum Sermones II.

De ſobrietate & virginitâte.

Speculum Peccatoris.

De conflictu vitiorum & virtutum, Iſidori Hiſpalenſis eſſe Labbeus conjicit. Ambroſio Autperto adjudicant Benedictini Pariſienſes.

De rectitudine Catholicæ converſationis. Eligii Noviomenſis eſt.

De creatione primi hominis.

De arbore ſcientiæ boni & mali.

De

Digitized by Google

De Antichriſto, meminit imperii à Græcis ad Francos tranſlati. Rabano Mauro adjudicant nonnulli. In Codice MS. qui in Reverendiſſ. Archiepiſcopi Cantuarienſ. Bibliothecâ habetur. Liber iſte hunc titulum præfert: *Epiſtola cujuſdam Sapientis——de Codd. excerpta ad Reginam * Gerbertam Henrici Saxonum nobiliſſimi Regis filiam, de Anti-Chriſto Mago malefico, atque omni improbitate digno—Præfationem* habet, & *Coronidem*, & alia quædam quæ in impreſſis Codd. non extant.

* Legendum eſt, ni fallor, Gerbergam, quæ Henrici Aucupis filia erat.

Super Magnificat, Canticum B. Mariæ.

De Singularitate Clericorum, habetur etiam inter Cypriani Opera.

Ad Fratres in Eremo commorantes Sermones LXXVI. inſulſi alicujus Impoſtoris opus. In his tamen Sermones 52, & 53. de Diſquiſitione Clericorum ſuorum Auguſtinum reverà authorem habent, ac inter Epiſtolas locum habere debent, ipſo fatente ac cenſente Eraſmo.

De vitâ, converſatione & morte S. Monicæ Narratio.

Oratio de Paſſione Domini noſtri Ieſu Chriſti.

De Epiſtolis, & Sermonibus Spuriis dictum eſt ſuo loco.

ALIENA, quæ inter Auguſtini Opera habentur.

Epiſtola Quodvultdei ad Auguſtinum.

Epiſtola Secundini ad Auguſtinum.

Sermo Arianorum.

Epiſtolæ Voluſiani I. *Marcellini* I. *Longiniani* I. *Severi* I. *Maximi Madaurenſis* I. *Macedonii* II. *Dioſcori* I. *Nebridii* II. *Audacis* I. *Publicolæ* I. *Paſcentii* I. *Bonifacii* VIII. Spuriæ *Nectarii* I. & *Conſentii* I. *ad Auguſtinum.*

Carmen Licentii ad Auguſtinum.

Epiſtolæ Synodorum Carthaginenſis & Milevitanæ ad Innocentium Romanum.

Acta electionis Eradii ab Auguſtino in coepiſcopum & ſucceſſorem deſignati.

Acta diſputationis cum Paſcentio.

Acta Concilii Arauſicani II. anno Dxxix. habiti.

Tranſlatio corporis Protomartyris Stephani ab *Hieroſolymis in urbem CP.* incerti Autoris.

Reperiuntur ibidem plurima Hieronymi, Paulini, Proſperi, &c. Opuſcula; de quibus plura videas ſuis locis.

DEPERDITA.

De pulchro & apto ad Icherium Romanæ urbis Oratorem.

Contra Paganos libri III. & *Exhortatio ad eoſdem.*

De Sacrificiis Spiritualibus contra Manichæos.

De die Domini ſecundum Sophoniam Prophetam contra eoſdem.

Tractatus diverſi contra Arianos.

Contra Epiſtolam Donati hæretici.

Contra Anonymum Donatiſtam.

De Maximinianiſtis contra Donatiſtas.

Ad Primianum Commonitorium.

De traditione in Perſecutionibus & falſo baptiſmate contra Donatiſtas libri III.

De baptiſmo contra eoſdem liber.

Ad Mercatorem Epiſcopum contra eoſdem.

De Charitate Tractatus diverſi.

De Euchariſtiâ Tractatus.

De Sacrificio veſpertino Tractatus.

Epiſtolæ, Tractatus & *Sermones* plures, quorum mentio habetur apud Poſſidii *indiculum*, Bedam, ipſum Auguſtinum & alibi: nec enim omnia numerare aut vacat aut refert.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

Inter varias Operum Auguſtini Editiones præſtant *Baſil.* 1529. 1543. 1556. 1569. *Venet.* 1571. 1584. 9 vol. in 8°. *Antverp.* (per Theologos Lovanienſes) 1577. *Colon.* 1616. *Pariſ.* 1515. 1586. 1635. His acceſſit Supplementum *Pariſ.* 1654. ii. Tom. in fol. paratur à Benedictinis Pariſienſibus elegantiſſima planè Editio, cujus ſex vel ſeptem jam Tomi prodierunt.

396. EUTHALIUS, incertæ Eccleſiæ Diaconus, vel, ſi Turriano fides, Procem. in Conſtitut. Apoſt. Epiſcopus Sulcenſis. Vixit, judice Turriano, ætate Athanaſii Alexandrini: quâ quidem in re hallucinatus eſt Turrianus. Ex ipſius enim Euthalii Prologo in Epiſtolas liquet, (quod me nuper monuit D. Whartonus) ipſum ſcripſiſſe Arcadio quartùm, & Honorio tertiùm Coſſ. id eſt an. Chriſti cccxcvi. Scripſit *in Evangelium Lucæ*, & *in Acta Apoſtolorum Commentarios*, qui alicubi in Bibliothecis latent. *Prologus de Vita D. Pauli* cum *Epiſtola Præfatoria* (quæ in Oecumenii Commentariis deſideratur) à Cl. Boeclero editus eſt ad calcem N. T. *Argentorat.* an. 1645. 12°. & in alterâ editione *Curcellæanâ*.

397. Gennad. de Script. c. 36. Auguſtin. Retractat. l. 2. c. 1. De prædeſt. Sanct. l. 1. c. 4.

SIMPLICIANUS, Patriâ forſan Romanus, dignitate ſaltem Eccleſiæ Romanæ Presbyter; circa annum ccclxxiv. vel ſequentem Mediolanum miſſus, ut Ambroſii jam Mediolanenſis Epiſcopi ſtudiis Theologicis præeſſet, cum eo reliquam ferè vitæ partem tranſegit; cùmque ab adſtantibus in Ambroſii moribundi cubiculo de ſucceſſore preſſâ voce ageretur, factâ inter alios Simpliciani mentione, Ambroſius, longè licèt poſitus ter exclamavit, *Senex ſed bonus.* Mortuo proinde Ambroſio anno cccxcvii. in ſede Mediolanenſi ſucceſſit. Obiit anno cccxcix. vel ſequenti. Auguſtinum Presbyterum adhuc ad S. Scripturam expoſitionibus elucidandam multis ac aſſiduò hortatus eſt; ita ut quod Origenis olim Ambroſius, Simplicianus Auguſtini ἐργοδιώκτης videretur. Scripſit *Epiſtolam Propoſitionum ad Auguſtinum, in quâ interrogando*, inquit Gennadius, *quaſi diſciturus, docet docturum.*

397. Q. JUL. HILARIO, de quo altum apud Veteres ſilentium. Vixiſſe & ſcripſiſſe putatur circa an. cccxcvii. Extat Lat. *Chronicon ſeu Libellus de Duratione mundi* Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 373. Scripſit etiam *librum de Die Paſchatis*, qui interiit. Chiliaſtam fuiſſe ex fine chronici ſui patet.

398. ANASTASIUS, natione Romanus, Maximi Presbyteri filius, creatus eſt Romanæ Eccleſiæ Pontifex anno cccxcviii. Obiit anno cccci. die XIV. Decembris, juxta Baronium verò alioſque die XXVII. April. an. ccccii. Extat *Epiſtola ad Joannem Hieroſolymorum Epiſcopum*, qui Anaſtaſium de Rufino libriſque Origenis ab eo verſis conſuluerat, eodem, quo obiit anno ſcripta, inter Hieronymi Opera Tom. iv. & Conciliorum Tom. ii. emendatior autem inter Marii Mercatoris Opera habetur edit Garner. par. 1. p. 109. *Tria Fragmenta Epiſtolæ ad Urſinum de Incarnatione Chriſti* exhibet Appendix ad Liberati Breviar. Habentur etiam dicto Conciliorum Tomo ejuſdem Anaſtaſii *Epiſtolæ duæ*; quas ſuppoſititias eſſe nemo non videt, de quibus vide quæ habet Dan. Papebrochius Conat. Chronic-Hiſtor. ad Catal. Pontif. p. 60.

398. JOANNES, CHRYSOSTOMUS ab inſigni, qua pollebat, facundia dictus; natus eſt nobili apud ſuos Proſapiâ Antiochiæ ad Orontem fluvium circa an. cccliv. Patre Secundo inter viros militares maximè illuſtri, matre Anthuſâ piâ planè & lectiſſimâ fœminâ. Peractis primis pueritiæ rudimentis, cùm mira prægnantis indolis ſpecimina edidiſſet; præſtantiſſimis in quâvis facultate præceptoribus traditus eſt. In Rhetoricâ audivit Libanium, in Philoſophia Andragathium, in S. literis Carterium & Diodorum poſtea Tarſi Epiſcopum, Archimandritas Antiochenos; à quibus literalem S. Scripturas exponendi rationem didicit. Plures condiſcipulos & amicos habuit,

Digitized by Google

buit, neminem verò quo familiariùs utebatur, (quocum etiam Sermones de ſacerdotio habuit) quàm Baſilium; quem Socrates *, aliique M. Baſilium Cæſarienſem fuiſſe volunt, Photius * & ex eo plures Baſilium Seleuciæ Epiſcopum; ego verò tertium ab utroque diverſum eſſe arbitror. In Theologicis Meletium etiam Antiochenum diligenter audivit, in cujus familiâ per triennium hæſit, & ab eo S. literarum rudimenta accepit (Carterium enim & Diodorum poſtea audivit) ab eo ſalutari adhuc lavacro tinctus, & Eccleſiæ Antiochenæ Lector ordinatus. Juvenis adhuc Chryſoſtomus cùm Monaſticæ vitæ inſtitutum in animo haberet, non obſtantibus matris, quæ alia ei antea perſuaſerat, conſiliis, ad vicinos montes ſe contulit; & cum ſene quodam eremitâ per quadriennium degit; inde in ſecretiorem eremi ſolitudinem profectus ſpeluncæ integro biennio ſe incluſit; donec vigiliis, inediis, aliiſque arctioris diſciplinæ exercitiis maceratus, deficientibus penè naturæ viribus Antiochiam redire coactus eſt; & à Meletio Epiſcopo ineunte anno ccclxxxi. Diaconus conſtitutus ad ſcribendum ſe accinxit; libroſque *adverſus Judæos, Gentiles, Anomæos, de Sacerdotio, de Providentiâ ad Stagirium Monachum*, aliosque aliquot edidit. Exacto in Diaconatu quinquennio, à Flaviano, (nam falſus eſt Socrates *, qui ab Evagrio factum refert), anno ccclxxxvi. Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter factus eſt; quo tempore primam concionem habuit, quæ extat Tom. iv. p. 953. Anno ccclxxxviii. flagrante ob dejectas Imperatoris ſtatuas ſeditione Antiochenâ, & Urbe totâ tumultu, ſtrepitu, querelis ac gemitibus plenâ, quotidianas ferè concionandi vices in ſe ſuſcepit; & celebres illas XXI. *Homilias εἰς τὰς Ἀνδριάντας ad populum Antiochenum* habuit. Duodecim ferè annos Presbyter tranſegerat, cùm anno cccxcvii. mortuo Nectario ab Arcadio Imp. Regiæ Urbis Epiſcopus invitus deſignatus eſt. Aſtuto certè conſilio uti neceſsè habuit Aſterius Comes Orientis, (cui in mandatis Imperator dederat, ut Joannem CPlim accerſeret) quò hominem ſuis cariſſimum Populo Antiocheno eriperet. Anno igitur cccxcviii. Februar. XXVI. reclamante licèt Theophilo Alexandrino in ſede CP. collocatur. Epiſcopus factus dum anne proximo morum & diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformationem ingenti planè zelo, & ſummo animi ardore perurgeret; primo quidem Clerum, deinde Laicos, & in his præcipuè Eutropium Patricium, & Gainam Scytham, totius militiæ Præfectum, fide Arianum, ſibi quàm infenſos habuit. Anno cccc. Epheſum proficiſcitur; & convocatâ Synodo Heraclidem Archidiaconum ſuum iſti Sedi præfecit, mortuo nuper Antonino, quem variorum criminum (quorum capita exhibet Palladius *) coram Chryſoſtomo reum peregerat Baſilius Valentinopolitanus. Domum reverſus Arianos inſolentiùs ſolitò ſe gerentes compreſſit, & in Gothis ad fidem Catholicam, aliiſque gentibus ad Chriſtianam religionem convertendis ſummo animi ſtudio laboravit. Paulò poſt Antiochus Ptolemaidis, & Severianus Gabalorum in Cœloſyriâ Epiſcopi, Chryſoſtomo hactenus amici, inito unà cum aliis contra eundem fœdere Theophilum Alexandrinum Chryſoſtomo infenſiſſimum (partim ob præreptam Iſidoro Diacono ſuo ſedem CP. partim ob exceptos benignè Monachos Nitrienſes à ſeipſo fugatos) in partes ſuas pertraxerunt. His acceſſit Eudoxia Aug. quam nimia Chryſoſtomi παῤῥησία & in redarguendo libertas malè habuit. Iſtius conſilio Theophilus regiis literis Conſtantinopolim accitus eo tandem devenit; cùmque, ut moris erat, apud Chryſoſtomum Epiſcopum divertere nollet; in regiis ædibus Placidianis hoſpitium ipſi paratum eſt. Collecto mox undequaque Epiſcoporum XLV. conventiculo Chalcedone in Prædio Rufiniano *ad Quercum* dicto, oblatus eſt accuſationum libellus XXIX. capita (quæ apud Photium * habentur) complexus; cui poſtea alium XVII. articulos continentem ſubrogavit Iſaacius. Quartâ jam vice citatus Chryſoſtomus, ut frivolas ac leviſſimas iſtas criminationes dilueret, comparere recuſavit, poſthabitâ judicum autoritate pariter ac deſideratâ æquitate. Hinc ſtatim ſententiâ Synodali damnatus ſede ſuâ depoſitus eſt, & Edicto Cæſareo in Bithyniam relegatus, anno ccccii. vel, ut Cl. Savilius contendit, menſe Novembri anni præcedentis. Verùm tumultuante plebe ſolenni pompâ ſtatim revocatur. Hactenus verò nonniſi dolorum

SÆC. IV. ab An. CCC.

* L. 6. c. 3.

* Cod. 148.

* Loc. cit.

* Vit. Chryſoſt. c. 13. p. 125.

* Cod. 59.

SÆC. IV. ab An. CCC. lorum initia: exeunte enim eodem anno iterum inſurgunt inimici, habitâque alterâ Synodo iterum damnatum Chryſoſtomum deponunt, eo præſertim nomine, quòd à Synodo depoſitus, repugnantibus licet Concilii Antiocheni Canonibus iv. & xii. ſedem occupâſſet. Nec ipſe modò, verùm & omnes ejus fautores ac ſectatores *Joannitæ* dicti, qui ſeorſim collectas agebant, vi & armis, ferro & flammis divexati ſunt; plurimis interim Epiſcopis tum coram, tum per literas Chryſoſtomi cauſam apud Arcadium fruſtra agentibus. Anno igitur ccccıv. militari ſatellitio ſtipatus ſeptuaginta dierum itinere continuato Cucuſum Armeniæ urbem, locum præ aliis ſterilem, inamœnum, inhoſpitalem, deportatur; comiter tamen ubique & perhonorificè exceptus. Quin & Cappadociæ confinia tranſeunti longo agmine Epiſcopi, Monachi & Virgines obviàm prodibant, magnoque cum lachrymarum imbre hæc fundebant verba; Συνέφερεν, ἵνα ὁ ἥλιος συστείλῃ τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ, ἢ ἵνα τὸ στόμα Ἰωάννου σιωπήσῃ. *Satius eſſet Solem radios ſuos ſubtrahere, quam Joannis os conticere.* Nec ipſa etiam Cucuſus amicos & hoſpites ei denegavit. Verùm continuis morbis & quotidianis ferè Iſaurorum incurſionibus vexatus exilii ſedem ſæpiùs mutare coactus eſt. Exacto demum triennali exilio, inimici, qui omnia apud Arcadium poterant, illum Pityunta deſertiſſimam Ponti regionem transferendum curârunt. Quo abducendus Comana Pontica pervenerat, quum curis, moleſtiis, injuriis, ac aſſiduis durioris exilii tædiis fractus, & de appropinquante jam morte in ſomnio noctu admonitus, craſtino die depoſitis jam mortalitatis exuviis ſanctiſſimam ipſius animam cœlo remiſit die Septembr. XIV. anno ccccvii. ætatis ſupra menſem octavum completo lii. exilii anno iii. menſe iii. Epiſcopatûs anno ix. menſe vi. die xvi. Sepultus eſt in martyrio S. Baſiliſci propè Comana, eidem cui & ipſe Martyr, tumulo incluſus; unde poſt xxx. annos oſſa ejus ſolenni pompâ Conſtantinopolim tranſlata ſunt, & in SS. Apoſtolorum Baſilica recondita; nomine etiam in Diptycha, unde exciderat, honorificè relato. De tanto viro præſtaret nihil, quàm pauca dicere. Summam ejus pietatem, zelum, modeſtiam, abſtinentiam, erga pauperes curam, in concionando aſſiduitatem, indefeſſam in munere Epiſcopali obeundo vigilantiam & ſollicitudinem, totamque vivendi rationem fusè non minùs quam accuratè deſcripſit Palladius, quem adeat curioſus lector. En breve de indole & moribus elogium ipſi à Sozomeno * reditum: Λόγος γὰρ τῷ ἔργῳ κοσμούμενος πίστεως ἄξιος εἰκότως φαίνεται.—Τῷ δὲ (Joanni) κατ' ἀμφότερα δοκιμάζειν περιῆν· ἀγωγῇ μὲν γὰρ βίου σώφρονι καὶ πολιτείᾳ ἀκριβεῖ ἐχρῆτο, φράσει δὲ λόγου σαφεῖ μετὰ λαμπρότητος. *Etenim oratio quæ operibus exornatur, meritò videtur fide digna.— Porro Joannes utraque laude ex æquo floruit. Nam ejus quidem vivendi ratio & converſatio gravis fuit ac ſevera; dictio verò perſpicua ſimul ac ſplendida.* Immenſos, quos in Philoſophiâ fecit, progreſſus, exquiſitam rerum divinarum peritiam, peculiarem in S. literis dexteritatem, incomparabilem ſcribendi exorandique facultatem ac facilitatem quis non deprædicat? quis non admiratur? Denique de ſingulari ejus & verè aureo dicendi genere, audiamus, ſi placet, paucorum ex veteribus teſtimonia. *Si Plutarcho fides ſit habenda* (inquit Iſiodorus Peluſiota *) *qui perſpecuitatem ac facilitatem germanum Atticiſmum eſſe cenſet,* πλεονεκτεῖ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὁ ἀοίδιμος Ἰωάννης, καὶ κατὰ τὴν φράσιν Ἀττικίσας, καὶ σαφηνείᾳ, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἕτερος, χρησάμενος, *præclarus ac celebris Joannes omnes ſuperat, ut qui & Atticum ſe verbis præbuerit, & perſpicuitatem, qualem haud ſcio an alius quiſquam, adhibuerit.* Photius Cod. CLXXII. Ἡ δὲ φράσις αὐτοῦ μετὰ τῆς συνήθους σαφηνείας καὶ καθαρότητος καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ ῥέον ἐνδείκνυται, τὸ ποικίλον τῶν νοημάτων, καὶ τὴν τῶν παραδειγμάτων προσφιλεστάτην εὐπορίαν συνεμφαίνουσα. *Dictio illius de more perſpicua & pura, ſplendida inſuper, ac fluens apparet, multam interim cum ſenſuum varietatem, tum gratiſſimorum exemplorum copiam exhibens.* Plura habet hâc de re eodem loco *Suidas* *. Καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καταῤῥεῖν, ὑπὲρ τοὺς Νειλώους καταῤῥάκτας· οὐδεὶς οὖν τῶν ἀπ' αἰῶνος τοσαύτην λόγων εὐπορίαν ἔσχεν, ἣν μόνος αὐτὸς ἐπλούτησε· καὶ μόνος ἀκιβδήλως τὸ χρυσοῦν, καὶ θεῖον ἐκληρονόμησεν ὄνομα. *Linguam etiam habuit, quæ ſuo fluxu Nili Catarractas ſuperabat. Nullus profectò mortalium ab omni ævo, tanta dicendi copia abundavit, quanta ſolus ille ditatus erat, & ſolus abſque fuco illud*

Chryſoſt. Ep. 125.

* L. 8. c. 2.

* Lib. 2. Epiſt. XLII.

* In voc. Ἰωάννης.

illud aureum & divinum [CHRYSOSTOMI] *nomen hæreditario quaſi jure conſecutus eſt.* Philotheus † Patriarcha CP. Ἰωάννης δὲ ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς θαυμαστός τις ἂν ἔδοξε, καὶ ὑπερφυής, καὶ τῷ ὄντι τετιμημένος· νῦν δὲ ποταμοὶ ἐκ τῆς θεολογίας ἐκ τοῦ Χριστοῦ στόματος, καὶ τῆς αὐτοῦ θεολόγου γλώττης ἀνέβλυσε, καὶ πᾶσαν ἐπότισαν τὴν γῆν, ὅσην ὁ σωτήριος περιείληφε λόγος· τὸ δὲ τῶν λόγων αὐτοῦ ποταμὸν καὶ ἥδιστον πέλαγος, τῶν δὲ τῶν ὑψηλῶν τε καὶ ὑπερφυῶν νοημάτων ἀπέραντον ἄβυσσον, τὴν δὲ ὑπὲρ ἄνθρωπον εὐπορίαν, τὸ δὲ ὕψος ἅμα καὶ τὴν σαφήνειαν, τὴν δὲ ἀπόρρητον ἡδονὴν ἐκείνην, καὶ τὴν γλυκύτητα, τὴν δὲ ῥητορικὴν πιθανότητα, καὶ τὸ μετὰ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων ἰσχυρόν τε καὶ βίαιον, παῖδας ἀποδεῖξαι τοὺς ἐν τοῖς λόγοις εὐδοκιμήσαντας Ἕλληνας, δι' ὧν τήν τε παλαιὰν ὁμοῦ, καὶ τὴν νέαν πᾶσαν γραφὴν ἐξηγήσατο. *Joannes autem lingua aureus, glorioſum ſibi nomen comparavit. Nunc ex ore Chriſti, & lingua ejus Theologica, flumina Theologica erumpentia, quantum terrarum ſalutaris Chriſti diſciplina complexa eſt, irrigarunt. Sermonum porro ejus potabile ſuaviſſimumque pelagus, & ſublimium atque lectiſſimorum ſenſuum infinitam abyſſum, & humano captu ſuperiorem abundantiam, altitudinem pariter, & perſpicuitatem, jucunditatem & dulcedinem illam inexplicabilem, rhetoricamque perſuadendi efficaciam, & cum veritate orationis nervos & impetus, quibus Græcos alioqui eloquentia celebres præ ſe pueros fuiſſe oſtendit, quibuſque totam veterem & novam Scripturam explanavit.* Plura hujus commatis habet idem Philotheus. Verùm de his plus ſatis.

SÆC. IV. ab An. CCC.

† Orat. in SSS. Baſ. Greg. & Chryſ. Auct. B. PP. T. II. p. 329.

Scripſit, teſte Suidâ *, penè infinita; quorum, inquit, numerum recenſere οὐκ ἀνθρώπου, Θεοῦ δὲ μᾶλλον τοῦ τὰ πάντα γινώσκοντος. Et ſanè *totam S. Scripturam* ab initio uſque ad finem *Commentariis* illum explicâſſe teſtes ſunt tum Suidas tum Caſſiodorus †. Lucubrationes ejus ineffabili quâdam ſuavitate diffluentes ſupra mille ſe legiſſe prodit Nicephorus ‖, quippe qui amore ejus jam inde ab adoleſcentiâ flagravit, atque in illius perinde ac Dei ipſius effatis ſe acquieviſſe teſtatur, & non modò illi quicquid ſibi eruditionis inerat, acceptum tulit, verùm multos etiam amicos induxit, ut relictis omnibus Chryſoſtomum ſibi familiarem facerent.

* In voce Ἰωάν.

† Divin. Lect. Præfat. p. 421.

‖ L. 13. c. 2.

OPERA, quæ extant, omnia.

IN his recenſendis ordinem Editionis *Pariſienſis Morellianæ* ſequemur, notatis paſſim opuſculis, quæ à Savilio aut dubia, aut ſpuria habentur, iſtis literâ D. his literâ S. præfixâ, appoſitis etiam ad marginem tractatui unicuique Tomo, ac Tomi paginâ editionis Savilianæ, ubi iſte reperitur; aſteriſco verò inſignitis, quæcunque in editione Savilianâ deſiderantur.

TOM. I.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.
AD *Populum Antiochenum de ſtatuis Homiliæ* XXI. Antiochiæ anno 388. habitæ: ſeorſim etiam eas edidit Græcè Joannes Harmarus *Londini* 1590. 8°. Gr. Lat. (cum nonnullis aliis orationibus) Fronto-Ducæus *Pariſ.* 1609. fol. In quamplurimis editionibus Latinis Homiliis hiſce τῶν ἀνδριάντων 21. ſubnexæ ſunt 59. aliæ eodem titulo inſignitæ; quas tamen (exceptâ unicâ Joannis Neſteutæ, quæ in fine Tomi hujus habetur) conſtat nihil aliud eſſe quam ἀπανθίσματα quædam & centones ex aliis Chryſoſtomi operibus, præſertim ex Ethicis locis conſarcinatos; quemadmodùm in notis ſuis rectè monet Fronto-Ducæus, & in Homiliarum Catalogo, quem editioni ſuæ 1609. præfixit, indicatis locis, ex quibus ſingula centonum iſtorum fragmenta deſumpta ſunt, luculenter demonſtrat.	VI.	447
De ſimultate, ſive irâ Homilia, Antiochiæ habita paulò poſt Homilias τῶν ἀνδριάντων.	VI.	611
In eos, qui novilunia obſervant, Sermo Antiochiæ habitus. ——	V.	355
De Chriſti Baptiſmo. ——————	V.	523
De Diabolo tentatore Homilia Antiochiæ habita. ——————	VI.	690

De

SÆC. IV. ab An. CCC.

	Edit. Tom.	Savil Pag.	
De incomprehenſibili Dei naturâ adverſus Anomæos Homiliæ VI. inter annos 381, & 386. conſcriptæ, præter ultimam quæ ſcripta eſt Conſtantinopoli.	VI.	389 434	
De S. Philogonio.	V.	505	
De Conſubſtantiali.	VI.	425	
De petitione filiorum Zebedæi.	V.	206	
Adverſus Judæos libri VI. quos, teſte Socrate *, in lectorum adhuc ordine conſtitutus conſcripſit. Rectiùs verò Anonymus Βίβχαρος orationes haſce à Presbytero habitas eſſe refert. Primam in orationum contra Judæos numerum referendam non eſſe contendit Savilius.	VI.	366 312	
De SS. Juventino & Maximo.	V.	533	
De S. Pelagiâ virgine.	V.	482	
In S. Ignatium Epiſcopum Antiochenum oratio.	V.	498	
De S. Romano Martyre Orationes II.	V.	488 842	D
De nativitate Maccabæorum Orationes III. Antiochiæ habitæ. Tertia nonniſi ἀποσπασμάτων videtur integræ Homiliæ. Certè citatur à Damaſceno lib. 3. de Imag. Chryſoſtomi locus in Maccabæos, qui in libris editis non extat.	V.	633	
De S. Meletio Antiocheno Sermo, anno 386. habitus.	V.	537	
De S. Luciano Martyre.	V.	529	
De S. Juliano Martyre, Antiochiæ habitus.	V.	621	
De SS. Berenice & Proſdoce.	V.	473	
De S. Euſtathio Antiocheno.	V.	628	
De Pœnitentiâ Homiliæ VI. primam Antiochiæ, poſtremum Conſtantinopoli habitas eſſe cenſet Savilius.	VI.	824 798 769 830 792 763	
De S. Babylâ Martyre Oratio, Antiochiæ habita.	V.	834	
Contra Gentiles, ſeu de vitâ Babylæ liber.	V.	442	
Catecheſis ad illuminandos.	VI.	851	
De Fato & Providentiâ Orationes VI. Ἀπανθίσματα potius quam integræ Homiliæ Frontoni-Ducæo videntur: verùm id negat Savilius. Sexta ne verbum quidem habet de Providentiâ, & de Ingluvie inſcribenda eſt.	VI.	863	
De Precatione Homiliæ II.	VI.	754	
In SS. Petrum Apoſtolum & Eliam Prophetam; de hâc oratione ſubdubitat Savilius: Conſtantinopoli tamen habitam eſſe putat.	VIII	18	
Encomium Martyrum Ægyptiorum.	V.	519	
De S. Phocâ Martyre.	V.	826	D
De S. Theclâ virgine & Protomartyre.	V.	835	D
De S. Barlaam Martyre.	V.	493	
De SS. Martyribus totius orbis.	V.	614	
De B. Abraham.	V.	653	D
De Anathemate Oratio, quam Haleſius propoſitis argumentis utrinque plurimis tandem concludit eò ſe inclinare, ut putet Chryſoſtomi non eſſe.	VI.	439	
De Pœnitentiâ, Continentiâ, & Virginitate Oratio, ſive potiùs *Epiſtola Parænetica ad Virginem quandam Deo devotam.* Joannis Neſteutæ eſt.	VII	641	S

* L. 6. c. 3.

TOM.

S Æ. C. IV. ab An. CCC.

T O M. II.

	Edit. Tom.	*Savil* Pag.	
In Geneſin Homiliæ LXVII.	I.	1	
In varia Geneſeωs loca Sermones IX. ex quibus primus Antiochiæ habitus eſt.	V.	1	
De Annâ matre Samuelis Sermones V.	V. VIII.	50 8	
De Davide & Saule Homiliæ III. ex his ſecunda ἀπάνθισμα Orationis cujuſdam alterius Savilio videtur.	VIII. V.	10 83	
Contra Ignaviam.	VI.	844	
Sermo in Joſeph de Continentiâ, Lat. Oecolampadio interprete.	VII.	939	
Homilia in regreſſu Joannis de Aſiâ, Lat. anno 400. habita.	VII.	944	
Homilia, Quum Saturninus, & Aurelianus acti eſſent in exilium, & Gainas egreſſus eſt de civitate, Lat. Eraſmo interprete, qui ſpuriam eſſe cenſet.	VII.	936	
De recipiendo Severiano, Lat. circa an. 401. habita. Spuria videtur Frontoni-Ducæo.	VII.	947	
Homilia poſt reditum à priori exilio, Lat.	VII.	943	
De Canticis Davidicis, Lat. Nil aliud eſt, niſi Epilogus Homiliæ 28æ. in Epiſtolam ad Romanos.	*		
Ad Neophytos Homilia, Lat. Aniano interprete, genuina videtur; ex eâ enim laciniam benè longam citat Auguſtinus lib. 1. contra Julian. Pelag. c. 2. quæ inibi reperitur. Quædam etiam ex hâc ipſâ Latinâ verſione habet Adrianus Papa in *Epiſt. Pontif.* à Gretſero editis p. 326. Spuriam tamen eſſe contendit Flaminius Nobilius.	*		
Sermo Severiani de Pace.	VII.	948	

T O M. III.

Collectio Expoſitionum in unde-ſexaginta Pſalmos Davidicos. Pſalmos, dum Presbyter adhuc Antiochiæ hæreret, Chryſoſtomus expoſuit. Expoſitionem valdè laudat Suidas.	I.	521	
Homilia in Pſalmum III.	I. VIII.	521 1	D
In Eſaiam Prophetam Enarratio à Joanne adhuc Presbytero ſcripta.	I.	1016	
In locum Pſalmi XLIV. *Aſtitit regina*, &c. ex occaſione Eutropii Eccleſiâ abrepti Sermo Conſtantinopoli habitus.	V.	100	
In locum Pſalmi XLVIII. *Ne timueris, cum dives*, &c.	V.	113	
In eundem locum, & de eleemoſynâ Sermo, Conſtantinopoli habitus.	V.	123	
In locum Pſalmi CXLV. *Lauda anima mea*, &c.	V.	540	
In locum Eſaiæ, Vidi Dominum ſedentem, Homiliæ V. Antiochiæ habitæ.	V.	127	
In Seraphim.	V.	155	
De verbis Eſaiæ, Ego Dominus feci lumen.	V.	160	
In locum Hieremiæ, Non eſt in homine via.	V.	168	
De Prophetiarum & V. Teſt. obſcuritate Homiliæ II.	VI.	649	
In Pſalmum XIII. *Homilia.*	*		
In Pſalmum L. *Homiliæ* II.	I.	692	D
In Pſalmum LI. *Homilia.*	I.	911	D
In Pſalmum XCV. *Homilia.*	I.	916	D
In Pſalmum C. *Homilia.*	I.	925	S

SÆC. IV. ab An. CCC.

TOM. IV.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.	
De Sacerdotio libri VI. quos dum adhuc in Eremo hæreret, maximam partem elaboratos, poſtea Diaconus factus ad umbilicum perduxit. His primum locum τῷ τε ὕψει καὶ τῇ φράσει καὶ τῇ λειότητι καὶ τῷ κάλλει τῶν ὀνομάτων jure merito Suidas * tribuit.	VI.	1	
De compunctione cordis ad Demetrium. ———	VI.	138	
Ad Stelechium de eodem argumento. Scripti ſunt hi libri à Chryſoſtomo adhuc Lectore, ſaltem Diacono.	VI.	151	
De Providentiâ Dei ad Stagirium Monachum libri III. inter annos 381, & 386. ſcripti.	VI.	84	
Quòd regulares fœminæ viris cohabitare non debeant. ———	VI.	230	
In eos, qui ſorores adoptivas habent. Uterq; tractatus à Chryſoſtomo, judice Savilio, ſcriptus eſt ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum, à Diacono tamen ſcriptos eſſe teſtatur Socrates *.	VI.	214	
De Virginitate, Chryſoſtomi adhuc Presbyteri opus. ———	VI.	144	
Adverſus vitæ Monaſticæ vituperatores libri III. Libri ſecundus & tertius in editione Savilianâ inſcribuntur, *Ad Patrem infidelem*, & *Ad Patrem fidelem*.	VI.	161	
Comparatio Regis & Monachi. ———	VII.	230	D
Ad viduam juniorem libri II. quos à Chryſoſtomo antequam factus eſſet Diaconus, ſcriptas affirmat Simeon Metaphraſtes.	VI.	296	
In Eutropium Eunuchum Sermo, anno 399. habitus, cum Eutropius plebem tumultuantem fugiens apud altare ſacrum ſibi aſylum quæſiverat.	VIII	67	
Quòd nemo læditur niſi à ſeipſo; liber paulò ante obitum ſcriptus, & Olympiadi, mulieri nobiliſſimæ, ac ob Chryſoſtomi cauſam graviſſima quæque paſſæ, nuncupatus.	VII.	36	
Liturgia. Eadem hujus, quæ & Baſilii Liturgiæ, ratio; compoſita videtur in uſum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, ſed variis ſæculis variè pro cujuſque genio interpolata, communi tamen uſu apud Græcos etiam hodiè habetur. Ex editionibus plurimis nullas ferè invenias (niſi quæ forſan ex alterâ expreſſa eſt) quæ non immensùm diſcrepent. Omnium optima, quæ breviſſima ac ſimpliciſſima primùm edita eſt Græcè à Demetrio Duca *Romæ*, indè Gr. Lat. *Venet.* 1528. mox (Eraſmi verſionem emendata) prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1537. 8°. Lat. (ex Leonis Tuſci verſione *Conſtantinopoli* circa an. 1180. factâ) à Joanne Hoſmeiſtero edita 1540. & à Claudio Sanctes *Antverp.* 1560, 1562. 8°. (ex Ambroſii Pelargi verſione) *Wormatiæ*; 1541. 4°. ex vulgari verſione *Pragæ* 1544. ex Gent. Herveti verſione *Venet.* 1548. Græcè iterùm edita à Morellio *Pariſ.* 1560. Optimam deniq; editionem Gr. Lat. adornavit, & notis ac variantibus lectionibus auctam in Euchologio Græcorum exhibuit V. Cl. Jac. Goar. *Pariſ.* 1647. fol.	VI.	983	D
De Pænitentiâ. ———	VI.	784	
Ad Theodorum lapſum Parænesſes II. eo fine ſcriptæ, ut Theodorum, qui ſæcularem vivendi rationem amplexus erat, & de uxore ducendâ conſilium inierat, ad vitam aſceticam revocarent. Theodorus iſte Mopſueſtiæ poſtea Epiſcopus fuit. Notandum autem verum *Parænesſeωn* iſtarum ordinem inverti.	VI.	55	
Ad Innocentium Papam Epiſtolæ II. ———	VII.	154	
Ad Epiſcopos in carcere incluſos Epiſtola. ———	VII.	138	
Ad Olympiadem Epiſtolæ XVII. in exilio ſcriptæ. ———	VII.	51	
Ad diverſos Epiſtolæ CCXXV. maximam partem tempore triennalis exilii exaratæ. Ex his Epiſtolam ad Cyriacum exulantem num. 125. ſpuriam eſſe pluribus contendunt Boiſius & Haleſius. Quinq; penultimæ Conſtantii Presbyteri ſunt (licet iſtarum prima	VII.	104	

* In voce Ἰωάν.

* L. 6. c. 3.

in

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

in edit. Morell. pro Κωνσταντία malè habeat Κωνσταντίῳ) Eas ob ſtyli ſimilitudinem à Chryſoſtomo dictatas eſſe cenſet Fronto Ducæus: à quo tamen hâc in re diſſident eruditorum pars potior, ac illius, cujus nomen præferunt, Conſtantii proprium eſſe fœtum perhibent. Totidem in Savilianâ, quot in Morellianâ editione Epiſtolæ habentur, diverſo tamen ordine diſpoſitæ. Præmiſſis enim 17. ad Olympiadem, & ſubnexis Conſtantii 5. reliquas 223. ſecundùm ordinem alphabeticum perſonarum ad quas miſſæ ſunt, medio loco edendas curavit Cl. Savilius.

	Edit. Tom.	Savil. Pag.
Sermo habitus cùm Presbyter eſſet deſignatus.	VI.	443
	VIII.	100
Sermo antequam iret in exilium.	VII.	941
	VIII.	259
Sermo poſt reditum ab exilio priore, ex tempore recitatus anno cccciii. Habetur etiam apud Georgium Alex. in Vitâ Chryſoſtomi.	VIII.	262

TOM. V.

IN *Parabolam decem millium debitoris.*	V.	196
De Lazaro Sermones VI. Primus Antiochiæ habitus eſt, ultimum genuinum Chryſoſtomi fœtum non eſſe pluribus contendit Haleſius, edit. *Savil.* Tom. viii. col. 728.	V.	220
	VI.	670
	V.	271
In Paralyticum 38. annorum.	V.	264
In illud, Pater, ſi poſſibile eſt.	V.	213
In illud, Intrate per anguſtam, &c. *Homiliæ* II.	V.	175
In inſcriptionem Actorum Sermo, Antiochiæ habitus.	V.	274
De ferendis reprehenſionibus, & in Acta.	V.	282
In varia loca Epiſtolæ ad Romanos Homiliæ V.	V.	292
In varia loca Epiſtolæ I. ad Corinthios Homiliæ IV.	V.	330
De Eleemoſynâ in I Cor. XVI. 1.	VI.	816
In illud II Cor. IV. *Habentes eundem ſpiritum Homiliæ* III.	V.	368
In illud II Cor. XI. *Utinam ſuſtineretis.*	V.	391
In illud Philipp. I. *Sive occaſione, ſive veritate.*	V.	410
Laus Maximi, & quales ducendæ Uxores.	VIII.	80
In illud I *Theſſal.* IV. *De dormientibus nolo vos,* &c. Sermo Antiochiæ habitus.	V.	418
In illud I Tim. V. *Vidua eligatur non minus.* Sermo Antiochiæ habitus.	V.	425
De proditione Judæ & Paſchate.	V.	547
In Chriſti natalem.	V.	511
In cœmiterii appellationem & crucem.	V.	563
De cruce & confeſſione Latronis.	V.	567
De Reſurrectione mortuorum.	VI.	703
De Reſurrectione Chriſti.	V.	581
De Aſcenſione Chriſti Homilia, Antiochiæ habita.	V.	595
De S. Pentecoſte Homiliæ II.	V.	602
De Pœnitentiâ & Euchariſtiâ.	VI.	790
De laudibus S. Pauli Orationes VII.	VIII.	33
De Manſuetudine.	VI.	750
In illud Act. IX. *Paulus Spirans.*	VIII.	60
In inſcriptionem altaris Act. XVII.	VI.	722
In illud I Cor. 1. *Paulus vocatus.*	VIII.	102
Utilem eſſe lectionem Scripturæ.	VIII.	111
De Precibus Chriſti in miraculis.	VI.	714

SÆC. IV. ab An. CCC.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.	
In eos, qui Paſchate jejunant.	VI.	377	
In eos, qui cum Judæis jejunant.	VI.	385	
In Eliam & viduam.	VIII.	26	
De futuræ vitæ deliciis.	VIII.	71	
Non eſſe deſperandum.	VIII.	75	
Peccata fratrum non eſſe evulganda.	VI.	695	
Non eſſe ad gratiam concionandum.	VIII.	93	
De Sanctis Martyribus Homilia, Antiochiæ habita.	V.	618.	
Dæmones non gubernare mundum. Conſtantinopoli habitam eſſe opinatur Savilius.	VI.	680	
In illud Galat. II. *In faciem ei reſtiti,* Sermo Antiochiæ habitus; ex eo Hieronymum & Auguſtinum materiam litigandi accepiſſe arbitratur Savilius.	V.	398	
Demonſtratio quòd Chriſtus ſit Deus.	VI.	622	
Ad eos, qui ſcandalizati ſunt, Oratio ultimo omnium loco, (quantum conjecturis aſſequi poſſumus) à Chryſoſtomo ſcripta, certè poſt librum, *Quòd nemo læditur niſi à ſeipſo,* quippe cujus mentio inibi fiat.	VII.	1	
In Paralyticum per tectum demiſſum.	•		
Cur in Pentecoſte legantur Acta.	•		
De mutatione nominum in Scripturâ.	•		
De Sanctis Martyribus Homilia Antiochiæ habita.	•		
De S. Baſſo martyre.	•		
De S. Droſide martyre.	•		
De Pœnitentiâ & mæſtitiâ Achab.	VI.	779	

TOM. VI.

	Tom.	Pag.	
U*Num & eundem eſſe Legiſlatorem utriuſque Teſtamenti* Sermo, quem ſpurium licèt (uti & alia omnia hujus Tomi Opuſcula) eſſe cenſeat Fronto Ducæus; genuinum tamen eſſe Chryſoſtomi fœtum pluribus contendit Cl. Pearſonus Vidic. Ignat. par. 1. cap. 9. p. 132.	VI.	640	D
In illud Gen. I. Vidit Deus.	V.	642	D
In illud Gen. I. Faciamus hominem.	V.	645	D
In illud Gen. XXIV. 10. *Pone manum tuam.*	VII.	565	D
De ſerpente æneo. Severiani eſt.	V.	659	D
De juſto & beato Job Sermones IV.	V.	949	D
In illud Pſalm. XXXVIII. *Veruntamen fruſtra conturbatur.*	VII.	558	S
In Pſalm. LXXXIII. *Et turtur nidum.*	VII.	264	S
In Eliam Prophetam.	V.	672	D
De Joſeph & caſtitate.	V.	656	D
De Suſannâ.	V.	703	D
De tribus Pueris.	V.	698	D
De ſigillis librorum, Eſa. XLVI. 3. Severiani eſt.	V.	689	D
De fide & lege naturæ.	VI.	837	D
De ſanctâ & individuâ Trinitate	VI.	955	D
De ſancto & adorando ſpiritu.	VI.	729	
De ſanctâ Pentecoſte Homilia, habita temporibus Arcadii Imp.	V.	976	D
In illud Joan. I. *In principio erat verbum.*	V.	747	D
De occurſu & Simeone.	V.	872	D
In ſancta Theophania Domini.	VII.	350	S
De nuptiis Joan. II. *& contra Judæos, Gentiles ac Hæreticos.*	VII.	284	S
De Chriſto Paſtore & ove, Joan. X.	V.	980	D

In

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.	
In decollationem Baptiſtæ, & *de Herodiade Homiliæ* II. quas Chryſoſtomo abjudicat Photius * propter ſtyli diſcrepantiam & humilitatem.	VII.	545	S
In venerabilem Crucem, & *de tranſgreſſione Adami.*	VII.	502	S
In dimiſſionem Cananeæ Homilia, ex ejus parte poſteriore excerpta eſt Homilia 7ma inter eas *In Diverſos* Origeni falsò inſcriptas. Genuinam eſſe, licèt languidiuſculè ſcriptam (uti ſunt plurimæ Chryſoſtomi Conſtantinopolitanæ) probat Savilius.	V.	188	
In præcurſorem Domini Joannem.	VII.	531	S
In SS. Apoſtolos Petrum & Paulum.	V.	992	D
In SS. XII. Apoſtolos.	V.	995	D
In S. Thomam Apoſtolum Homilia. Citatur ſub Chryſoſtomi nomine à Synodo Lateranenſi anno DCL. habitâ, & à Sextâ Synodo Oecumenicâ. Chryſoſtomi tamen non eſſe ſtylus ſatis arguit.	V.	486	D
In S. Stephanum Protomartyrem.	V.	864	D
In illud II Cor. XII. *Sufficit tibi gratia mea.*	V.	799	D
In Annunciationem S. Deiparæ. Habetur etiam inter Opera Gregorii Neocæſ.	VII.	537	S
In ſancta Theophania, & S. Joannem.	VII.	533	S
In Parabolam de filio Prodigo.	VII.	539	S
In illud Matth. XIII. *Collegerunt Judæi concilium.*	VII.	552	S
In decem Virgines Matth. XXV.	VII.	554	S
In Meretricem & Phariſæum, Luc. VII.	VII.	490	S
In ſanctâ & magnâ Paraſceve.	V.	906	D
In Samaritanam Joan. IV. Epilogus decerpitur ex Hom. 31. in Evangelium Joannis.	*		
De cæco à nativitate, Joan. IX.	V.	761	D
In triduanam Chriſti reſurrectionem.	V.	592	
In Chriſti Aſcenſionem Sermones IV. à Gerardo Voſſio primùm editæ in *Appendice ad Gregorium Thaumaturgum, Mogunt.* 1603.	•.		
	V.	973	D
	VII	426	S
	V.	970	D
Bonum Chriſti diſcipulum benignum eſſe.	VI	903	D
De Pſeudo Prophetis & falſis Doctoribus Homilia, quæ habetur etiam inter Ephræmi Opera à Ger. Voſſio edita. Joannis Neſteutæ eſſe cenſent Voſſius & Pearſonus.	VII	211	S
De Circo Oratio.	VI.	974	D
In Salvatoris noſtri nativitatem Homilia, quæ genuinum Chryſoſtomi opus videtur, ſub iſtius quippe nomine à Cyrillo Alexandrino citata lib. ad Reginas Concil. Tom. iii. col. 118.	V.	846	D
In illud Luc. II. *Exiit edictum.*	V.	715	D
In oraculum Zachariæ redditum Luc. I.	VII	340	S
In conceptionem Joannis.	V.	531	D
In illud Matth. VI. *Cavete, ne eleemoſynam.*	VII	486	S
De fugiendâ ſimulatâ ſpecie.	VII	297	S
De muliere fluxum ſanguinis paſſâ.	V.	516	D
De patrefamilias & operariis, Matth. XX.	V.	708	D
In Parabolam de ficu areſactâ, Matth. XXI.	VII	252	S
De Phariſæo & convivio Luc. XI.	VII	180	S
De Lazaro & divite Luc. XVI.	V.	728	D
De Publicano & Phariſæo Luc. XVIII.	VII.	233	S
De cæco & Zacchæo Luc. XVIII.	V.	731	D
Religioſum facetiis uti non debere.	VI	963	D
De S. Joanne Theologo.	•.		
De adoratione S. Crucis.	V.	577	D

De

SÆC. IV. ab An. CCC.

Edit. Savil. Tom. Pag.

De confeſſione S. Crucis.——— VII. 864

De negatione Petri, Matth. XXVI. Decerpitur ex Homiliâ 3ª. *in illud, Habentes eundem ſpiritum.* V. 275 S

De jejunio & eleemoſynâ.——— VI. 883

In ſacrum Paſcha.——— V. 587

In ſecundum Domini adventum. Decerpitur ferè tota ex Homiliis in Epiſtolam ad Romanos. V. 782 D

Florilegia XXXI. ex Homiliis Chryſoſtomi decerpta per Theodorum Magiſtrum. In Editione Savilianâ Florilegia habentur XLVIII. additis nempe 5°. 9°. 11. 21. 28. 32, 33. 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48. Verùm ex his quamplurima ex iis quæ ſuperſunt, Homiliis excerpuntur, atque adeò alibi habentur. Ex gr. Florilegium 33. idem eſt cum Homiliâ modò memoratâ de Confeſſione S. Crucis. VII. 665

TOM. VII.

COmmentariorum in Matthæum Homiliæ XCI. in editione Saviliana XC. Notandum enim eſt diverſas in binis editionibus Homiliarum & Opuſculorum diviſiones aliquando inveniri; unde fit, ut non rarò in numeris eorum differentia quædam deprehendatur. Exemplo ſit Opus præſens, quod in hâc editione 90. in illâ 91. Homiliis conſtat: cùm tamen unum idemque opus utrobique perfectum habeatur. Quinetiam ne quis forſan inde error oriatur, monendum duximus Lectorem, ingens ſæpenumero reperiri diſcrimen in titulis Opuſculorum utriuſque Editionis. Ex gr. Homiliæ quæ in editione Savilianâ titulum habent *In Oziam*, in Morellianâ dicuntur Homiliæ *in illud Iſaiæ, Vidi Dominum:* quæque in iſtâ eſt in *Annam* quarta, in illâ quintum ſortitur locum. Quod ſemel monuiſſe ſufficiat. II. 1

TOM. VIII.

OPeris imperfecti in Matthæum Homiliæ LIV. (ſeu potiùs Commentarius in Homilias perperàm diſtributus) Lat. Chryſoſtomi non eſſe ab omnibus jam agnoſcitur. Videtur potiùs Latini cujuſdam Scriptoris, ejuſque Arianizantis opus: ſaltem, à quibuſdam ex grege Arii, Montani, Manichæi, &c. non leviter interpolatum. Opus quidem non ineruditum, & Chryſoſtomi ævo certo certiùs ſcriptum; ſed quod Autorem Græcum vix agnoſcit: ac proinde neutiquam mirum videri debet Græca hodie non reperiri. Mirum tamen prorſus eſt, quid Poſſevino in mentem venerit; cùm diſertè ſcriberet Operis hujus Homilias LIV. Græcè Latinéque non ſemel prodiiſſe, Apparat. in Joan. Chryſoſt. p. 855. *.

Commentariorum in Evangelium Joannis Homiliæ LXXXVII. quas uti & priores in Matthæum Antiochiæ adhuc Presbyter ſcripſit teſte Nicephoro. Notandum verò ex iis Homilias 62, 63, & 64. (vel ut Latini Codices diſtinguunt, 61, 62, 63.) eaſdem eſſe cùm quinque poſtremis Homiliis inter Opera Baſilii Seleucienſis, edita Græcè à Commelino 1596. & ſub illius nomine à Theodoro Peltano verſas haberi in Bibliothecâ Patrum. II. 555

TOM.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.
TOM. IX.		
IN *Acta Apoſtolorum Homiliæ* LV. In his plurima confuſo admodùm atque abrupto ordine diſpoſita deprehenduntur: unde binas ἐκδόσεις jam inde ab antiquis temporibus liber iſte Homiliarum ſortitus eſſe Savilio videtur: quibus in unum poſtea compaginatis ac commixtis confuſionis haud parùm acceſſit.	IV.	607
In Epiſtolam Pauli ad Romanos Homiliæ XXXII.	III.	1
TOM. X.		
IN *D. Pauli Epiſtolam I. ad Corinthios Homiliæ* XLIV.	III.	243
In Epiſtolam II. ad Corinthios Homiliæ XXX.	III.	541
In Epiſtolam ad Galatas Commentarius perpetuus.	III.	709
In Epiſtolam ad Epheſios Homiliæ XXIV.	III.	763
TOM. XI.		
IN *Epiſtolam ad Philippenſes Homiliæ* XV.	IV.	1
In Epiſtolam ad Coloſſenſes Homiliæ XII.	IV.	89
In Primam ad Theſſalonicenſes Homiliæ XI.	IV.	161
In Secundam ad Theſſalonicenſes Homiliæ V.	IV.	221
In I. ad Timotheum Homiliæ XVIII.	IV.	249
In II. ad Timotheum Homiliæ X.	IV.	329
In Epiſtolam ad Titum Homiliæ VI.	IV.	381
In Epiſtolam ad Philemonem Homiliæ III.	IV.	411
In Epiſtolam ad Hebræos Homiliæ XXXIV. ſive Ἑρμηνεία continua ἐκτεθεῖσα (uti præ ſe fert titulus) ἀπὸ σημείων μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ (Chryſoſtomi) παρὰ Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας.	IV.	427

Opuſcula Tomis IX, X, & XI. comprehenſa à Chryſoſtomo poſt ſuſceptum Epiſcopatum ſcripta eſſe autor eſt Nicephorus. Homiliæ in Epiſtolas D. Pauli prodierunt antea Græcè (ſed mirum quàm corruptæ) *Veronæ* 1532. fol. Latinè verò à Wolfgango Muſculo verſæ *Baſil.* 1536. fol. deinde Gr. Lat. à Commelino editæ *Heidelberg.* 1596.

Chryſoſtomi *Synopſis Vet. Teſtamenti* extat Græcè MS. in Bibliotheca Cl. Iſ. Voſſii. Verùm an genuina ſit, pro certo affirmare non poſſum, utpote quam nondum percurri.

Cæterùm de Operibus D. Chryſoſtomi dubiis vel ſuppoſititiis paucula Lector monendus eſt.

I. Sixtus Senenſis, Antonius Poſſevinus, aliique vulgares Critici Scriptorum D. Chryſoſtomi dubiorum & ſpuriorum catalogum ſatis amplum dederunt; quem per otium Lector conſulere poteſt: in quo præter *Opus imperfectum in Matthæum*, &c. habentur *Expoſitio in Evangelium D. Marci*, *Homiliæ* LIX. *ad Populum Antiochenum*, aliaque partim ex variis Chryſoſtomi ſermonibus conſarcinata; partim aliunde accepta; quæ à Chryſoſtomi Operibus jam penitùs abjudicantur.

II. Fronto Ducæus opera ſuppoſititia (quæ tamen ab Authoribus Chryſoſtomo coævis, vel ab ejus ſaltem ætate non longè remotis, ſcripta eſſe exiſtimat) præter paucos quoſdam *Sermones in Pſalmos* ad calcem Tomi III. omnia in Tomum VI. conjecit; prout à nobis ſupra recenſentur.

III. Editioni ſuæ omnium optimæ & caſtigatiſſimæ indicem Operum Chryſoſtominianorum præmiſit Vir Doctiſſ. Henricus Savilius, tum eorum, quæ pro

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

pro veris ac germanis, tum quæ pro ambiguis & falſis habuit; rejectis in calcem Tomi octavi conjecturæ ſuæ rationibus, aliiſque Criticis Obſervationibus ac Notis tam ipſius quàm Virorum Doctiſſimorum, ac in adornandâ Editione Etonenſi συνεργῶν, Boiſii, Haleſii, ac Dounæi. Ex Operibus ſupra recenſitis, quæcunque literâ præfixâ carent, genuina à Savilio, ejuſque γνήσια perhibentur, niſi fortè adjecta notula contrarium innuat; quæ verò literam D. ſibi præfixam habent, in dubiorum, quæ S. in ſpuriorum claſſem ab eo relegantur. Reſtat autem, ut recenſeamus ordine Opuſcula Chryſoſtomi, quæ in Editione Morellianâ fruſtra quæſita in Savilianâ exhibentur; quæ ſequuntur, in ſuas quæque claſſes pro Savilii cenſurâ digeſta.

GENUINA.

TOM. V.

In proditionem Judæ & Paſcha Homilia, nec eadem prorſus cum illa ejuſdem argumenti, quæ habetur Tom. V. edit. Morell. nec diverſa prorſus: licèt tam multa habeant communia, ut propemodùm eadem oratio eſſe videantur.

In crucem Chriſti & latronem Homilia, de quâ paria dicantur, ac de priore.

In Publicanum & Phariſæum. Ἀπάνθισμα eſt ex Oratione 5*â* contra Anomæos excerptum.

In illud, Ne confidat nimis, qui ſtat. Pars eſt Homiliæ 26*æ*. in Matthæum.

TOM. VI.

De Perfectâ charitate. Ἀπάνθισμα videtur.

De Pænitentiâ Oratio.

De Eleemoſynâ Oratio.

In eos qui obdormierunt, Oratio Sabbato Pentecoſtes habita; omnia ferè habet communia cum *Homiliâ de Perfectâ charitate.*

De Jejunio Orationes II.

Animæ medicinam anteponendam eſſe corporis medicinæ. Ἀπάνθισμα eſt.

Sacerdotibus divitias exprobrandas non eſſe. Ἀπάνθισμα eſt.

DUBIA.

TOM. V.

De Theatris non frequentandis Sermo alter.

Quomodo Adam acceperit animam, &c.

Protheoria in Pſalmos.

In illud, Dominus regnavit, &c. Severiani eſſe cenſet Haleſius.

In orationem Dominicam.

In prodigum filium, &c.

In Mulieres, quæ unguenta attulerunt, &c.

In illud, Quomodo novit literas, &c.

In Cananæam, & in Pharao, &c.

In illud, Non quod volo, hoc facio, &c.

In illud, Sponte peccantibus nobis poſt acceptam cognitionem veritatis, &c. Ἀπάνθισμα eſt.

Sermo in Principium indictionis.

In pretioſam Crucem Homilia, quæ Joſephi Theſſalonicenſis Archiepiſcopi eſt.

In exaltationem pretioſæ Crucis.

In S. Apoſtolum Thomam.

In

Digitized by Google

In Nativitatem Chriſti, & quòd unicuique climati, &c.
In S. Stephanum Protomartyrem.
In mediam Hebdomada jejuniorum.
In Feſtum Palmarum.
In S. Virginem Deiparam.
In S. Deiparam.
In proditionem Salvatoris, &c.
In pretioſam & vivificam Crucem, &c.
In Latronem, & proditionem Salvatoris.
In ſalutiferam ſepulturam, & triduanam reſurrectionem. Ἀντιλεγόμενα eſt.
Oratio Catechetica in S. Paſcha.
In Paſcha Orationes VII.
In Pentecoſten Orationes II.
In Synaxin Archangelorum.

TOM. VI.

ORatio exhortatoria ad Pœnitentiam, &c.
De Pœnitentiâ & eleemoſynâ.
De Pœnitentiâ.
De Eleemoſynâ.
De jejunio Orationes VII.
De Patientiâ & mortuis non amarè deflendis.
De Patientiâ.
De ſalute animæ. Ἀντιλεγόμενα videtur.
Ad Catechumenos.
Deploratio eorum, qui Chriſti virgines corrumpunt.
Contra Hæreticos.
Precationes duæ.

TOM. VII.

IN Reſurrectionem Domini.
In Dominicam novam, & in Apoſtolum Thomam.
In S. Stephanum Orationes III. ultima certiſſimè ſpuria eſt.
In S. Pentecoſten.

SUPPOSITITIA.

TOM. I.

EXpoſitio in Pſalmos. C, CI, CII, CIII, CIV, CV, CVI, CVII. *Expoſitio in Pſalmi* CXVIII. *Stationes tres.* Expoſitiones novem iſtorum Pſalmorum modò memoratas ex Theodoriti Commentariis maximam partem decerptas eſſe monet Fronto Ducæus.

TOM. VII.

EPiſtola ad Monachos utilitatis & ſobrietatis plena.
In expulſionem Adam, & de malis mulieribus.
In annunciationem S. Deiparæ.
In illud Pſalmi XCII. *Suſtulerunt flumina vocem.*
In illud Pſalmi LXXV. *Vovete & reddite Domino.*
In illud Matthæi XVIII. *Quæcunque ligaveritis.*
In illud Judæorum dictum Joan. VII. *Dæmonium habes.*
De Pœnitentiâ.
De Fide.
De Spe.

Digitized by Google

SÆC. IV ab An. CCC.

De Charitate Homiliæ II.
Quòd charitas ſecundùm Deum ſit opus divinum.
In illud Matth. IV. 6. *Si filius Dei es, projice teipſum.* Neſtorii eſſe ex Marii Mercatoris authoritate conſtat.
In proditionem Judæ, & paſſionem Chriſti.
In Nativitatem Domini Sermones II.
In Rachel & Infantes.
In Herodem & Infantes.
In Martham, Mariam, Lazarum, & Eliam Prophetam.
In illud, Egreſſi Phariſæi conſilium cœperunt.
In Meretricem & Phariſæum, Orationes II.
In Aſcenſionem Domini.
In Metamorphoſin Domini Oratio, ſub Procli etiam Conſtantinopolitani nomine edita habetur.
In feſtum Palmarum.
In Metamorphoſin Domini Orationes II.
In S. Joannem Theologum.
In S. Joannem Theologum, Apoſtolum & Evangeliſtam.
In illud, Eripe me Domine ab homine malo.
De Siccitate.
In Jordanem fluvium.
In illud, Cùm aſcenderit Dominus in Templum.
In Meſopentecoſten.
In Samaritanam Joan. IV.
In illud, Pater ſi poſſibile eſt.
In Parabolam, Homo quidam deſcendit, & incidit in latrones, Orat. II.
In Nativitatem S. Joannis Baptiſtæ.
In Abraham & Iſaac.
In Nativitatem Domini Oratio. Severiani eſt.
In Zacchæum & Publicanum.
In Centurionem Luc. VII.
In illud, Exiit ſeminans ſeminare.
In ſecundum adventum Domini.
In Paralyticum Joan. V.
In illud Lucæ, de Didrachma.
Quòd oporteat gratiam habentem communicare non habenti.
In Parabolam Oeconomi injuſti Oratio. Aſterii eſt.
De Jejunio Sermones III.
In illud, In tribulatione dilataſti mihi, &c.
De patientiâ, & conſummatione ſæculi. Habetur (etiam integrior) inter S. Ephræmi Opera à Voſſio edita.
In filium Viduæ, Luc. VII.
In Samaritanam, & de interpretatione Meſſiæ.
In Serpentem æneum, &c.
In Sacrificia Cain, &c.
In Paſſionem Domini.
In Publicanum & Phariſæum, Luc. XVIII.
In principio ſacrorum Jejuniorum Orationes II.
In Aſcenſionem Domini.
De Jejunio Orationes II.
De Oratione Sermo, cui multa Chryſoſtomi admiſcentur.
In illud, Ignem veni mittere in terram.
Admonitiones ſpirituales.
In illud, Cavete, ne eleemoſynam veſtram, &c.
In adorationem Crucis.
In reſurrectionem Chriſti, & mulieres unguenta afferentes.
In annuntiationem Deiparæ, & contra Arium.
De Eleemoſynâ.

In

Digitized by Google

In Lazarum redivivum Orationes III.
In S. Joannem Præcurſorem.
In illud, Venite, & exultemus.
Ἐκλογαὶ per Theodorum Magiſtrum collectæ XVII.

ALIENA.

SEveriani Gabalorum Epiſcopi de Creatione mundi Orationes VI.
Gregorii Thaumaturgi Oratio in S. Theophania.
Pantaleonis Presbyteri Monæ Byzantiorum Oratio in exaltationem Crucis.

TOM. VIII.

THeodori Mopſueſteni (Lapſi) Reſponſio ad Chryſoſtomi Pareneſes ad eum miſſas. Spuria eſt.
Synodi ad Quercum contra Chryſoſtomum habitæ Acta.
Vitæ Chryſoſtominianæ Scriptores.
Hactenus Editio Saviliana: quæ ſequuntur Opuſcula variis abhinc locis & temporibus prodierunt.
De inani gloriâ, & educandis à Parentibus liberis Homilia.
In S. Chriſti nativitatem.
In S. Lumina.
In recèns baptizatos, & de Paſchate.
In S. Baſſi Epiſcopi & Martyris memoriam.
Poſt terræ motum. Sex iſtas Homilias Gr. Lat. edidit ſub Chryſoſtomi nomine Fr. Combefiſ. *Pariſ.* 1656.
Homilia de morali politiâ, in præcurſoris decollationem, atque mulierem peccatricem, edita eſt ab eodem Combefiſ. 1645.
Homilias IV. *in Pſalmos* Gr. Lat. edidit Jo. Bapt. Cotelerius, Socius Sorbonicus *Pariſ.* 1661. quas genuinas eſſe agnoſcit.
In Danielem Prophetam interpretatio Gr. Lat. ab eodem ibid. edita. Eam vel non eſſe Chryſoſtomi, vel fuſioris ſaltem Commentarii Eclogam & Epitomen eſſe meritò cenſet Cotelerius.
Homilia in illud Matth. XXI. 23. *In quâ poteſtate hæc facis?* Antiochiæ habita. Gr. Lat. cum notis edidit idem Cotelerius Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 121.
Oratio in Diodorum Tarſenſem, à Cl. Bigotio ad calcem Palladii primùm edita: unà cum antiquâ verſione (mutilâ tamen) quæ habetur apud Facundum Hermianenſem Epiſcopum, lib. 4.
Epiſtola ad Cæſarium Monachum adversùs Apollinarii hæreſim, tempore ſecundi ipſius exilii ſcripta. Antiquam hujus Epiſtolæ per multa retrò ſæcula deſideratæ verſionem Latinam è Codice Florentino olim deſcripſit Petrus Martyr Florentinus, ac delatam ſecum in Angliam in Cranmeri Archiepiſcopi Cantuarienſis Bibliothecâ repoſuit: unde nobile illud, ſi quod unquam aliud adversùs Tranſubſtantiationis dogma teſtimonium protulit, in *Defenſ. Eucharist.* adverſ. Gardinerum Wintonienſem par. 1. p. 390. 502. edit. *Tigur.* 1559. & Loc. Commun. Claſſ. 4. cap. 10. p. 603. Verùm poſt Cranmeri martyrium direptâ Archiepiſcopali Bibliothecâ Epiſtola nuſquam poſtea comparuit. Hinc factum eſt, ut inter alios Cardinalis Perronius merum eſſe figmentum, ac nuſquam exſtitiſſe hanc Epiſtolam audacter aſſerere non dubitârit. Tandem paucis abhinc annis V. Cl. Emericus Bigotius verſionem iſtam ex codice Florentino in Bibliothecâ Dominicanorum D. Marci aſſervato à ſe deſcriptam Palladii Dialogo de vitâ Chryſoſtomi ſubnexuit. Verùm impreſſione ad umbilicum perductâ, Epiſtolam à reliquis divulſam ſupprimendam curârunt Cenſores aliquot Sorbonici: de quâ inſigni fraude meritò conqueſtus eſt ex Reformatorum gente Pariſienſis Theologus *. Interea nos non contemnendum hujus Epiſtolæ fragmentum Græcum ex Bibliothecæ Arundellianæ antiquo codice MS. deſcriptum in *Chartophylace* noſtro pag. 69. edidimus.

* Expoſtulat. libro 12°. Anaſtaſii in Hexaem. præmiſſâ *Lond.* 1682. 4°.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Eodem circiter tempore Stephanus Le Moyne de antiquitate Eccleſiaſticâ præclare meritus, integram verſionem Latinam plurimis quidem mendis ſcatentem inter *Varia ſua Sacra* exhibuit. Nec laude ſuâ fraudandus eſt clariſſimus Eccleſiæ Anglicanæ Theologus, qui ipſum quaternionem à Doctoribus Sorbonicis è Codice Bigotiano abſciſſum nactus, eum *Expoſitionis ſuæ adversùs Meldenſem Epiſcopum Vindiciis* patrio ſermone editis Londini 1686. unà cum *Præfatione Bigotianâ*, & fragmentis Græcis, quotquot reperire poterant, quæque ad editionem ſuam ornandam collegerat Bigotius, fideliter ſubjecit.

Porro extant in editionibus operum Chryſoſtomi Latinis, quæ in Græcis non habentur, *Opuſcula* & *Homiliæ* quamplurimæ; de quibus fusè agunt Sixtus Senenſis, & Ant. Poſſevinus, ad quos, nos ea ſummatim recenſere contenti, lectorem remittimus.

In Editione *Baſilienſi* 1558. habentur Latinè

TOM. I.

IN *Geneſin Homiliæ* X.
In Exodi cap. XVII. *de Moyſe.*
In Judicum XI. *de Jephte.*
In libros Regum Homiliæ VII.
In Job Homiliæ II.
In Pſalmos Homiliarum, ſeu potiùs Expoſitionum volumen ex variis diverſorum Scriptorum, inprimis verò Chryſoſtomi & Theodoriti ſermonibus contextum, & à Gentiano Herveto Latinitate donatum. Omiſſum in editione iſta Baſilienſi, habetur in edit. *Pariſ.* 1556. atque aliis. Pars longè maxima genuinus eſt Chryſoſtomi fœtus, & habetur Tom. iii. edit. *Morell.* Tom. i. *Savil.*
In Pſalmos Homiliæ aliæ XXI.
In illud Sapientiæ IX. *Juſtorum animæ in manu Dei ſunt.*
In Eſaiam Homiliæ IV.
De Hieremia Prophetâ.
De tribus Pueris.
De S. Suſannâ.
De Jonâ Prophetâ.
In illud Zachariæ VI. *Ecce vir Oriens.*

TOM. II.

Opus imperfectum, ſeu *Commentariorum in Evangelium S. Matthæi Homiliæ* LIV. Habentur in edit. *Morell.* ac in omnibus Latinis: ſeorſim verò prodierunt *Colon.* 1487. 4°. & *Antverp.* 1537. 8°. Iſta autem poſterior editio iniquas manus paſſa eſt, ab Arianorum (uti præ ſe fert titulus) fæcibus purgata. *Pariſ.* 1543, 1547. præcipuè verò 1557. 8°. quam etiam ſordibus omnibus purgatam eſſe jactitat editor. Verùm prætextu purgationis ab Arianis fæcibus faciendæ, penitùs detruncatur locus ille πολυθρύλλητος à nobis crebrò adversùs Pontificios allatus de S. Scripturæ lectione Laicis non interdicendâ in Homiliâ 49ª. ab illis verbis incluſivè [Et quare jubet in hoc tempore omnes Chriſtianos conferre ſe ad Scripturas?] in edit. *Morell.* p. 174, 175. uſque ad illa item incluſivè [Et per hoc incident in abominationem deſolationis, quæ ſtat in ſanctis Eccleſiæ locis,] ut alias fraudes taceam, & locum de Euchariſtiâ luculentum penitùs omiſſum. Locum quidem de Scripturâ ab omnibus legendâ operi huic à Proteſtantibus nonnullis præter Codicum MSS. fidem immiſſum eſſe, conquerentes quoſdam me olim legiſſe memini. Verùm næ is riſu excipiendus, qui ejuſmodi ſomnia propinat; de editione interim *Colonienſi* 1487. longè ante cœptam Reformationem adornatâ ſecurus, in quâ locus iſte totidem verbis legitur?
In varia S. Matthæi loca Homiliæ XXVII.
In Evangelium S. Marci Homiliæ XIV. Monachi alicujus ſatis inficeti opus.
In varia S. Lucæ loca Homiliæ VI. quarum prima de Nativitate S. Joannis Baptiſtæ, ſive de Solſtitiis, antiqui certè autoris opus eſt.

TOM. III.

In varia S. Joannis loca Homiliæ VI.

In

In I. *ad Corinthios Epiſtolam Homiliæ* II.
De laudibus S. Pauli Homilia octava.
De Proditore, & myſteriis Cœnæ Dominicæ Sermones VI.
De Cruce & Latrone Homiliæ II.
De Reſurrectione Homiliæ IX.
Sermones Miſcellanei V.

Homiliæ (*præter* XXI. *genuinas*) *aliæ* LIX. *τῶν ἀνδριάντων*, de quibus ſupra.
Homiliæ Miſcellaneæ XXXV.

In Editionibus Pariſ. 1570, 1581, 1588. acceſſerunt, ſeorſim priùs impreſſæ.

Orationes IV. viz. *de Juramento, Adversùs eos qui in deliciis agunt, Adversùs iram*, & *de Oratione.*

Ex opuſculis præmiſſis pauca quædam Græcè extant, quamplurima ex aliis Chryſoſtomi operibus hinc inde decerpuntur; pars verò longè maxima ſpuria eſt.

Orationes in *S. Pelagiam, in catenas S. Petri, in S. Andream, & in natali S. Joannis Baptiſtæ*, ex Metaphraſte habentur Lat. apud Surium & Lipomannum, verùm ſpuriæ.

Enarratio brevis, ſive libellus Quæſtionum in S. Matthæum Latinè à Chryſtophoro Serrarigo verſus ac editus eſt *Venet.* 1554. inde in editiones *Pariſ.* & *Antverp.* 1614 deſumptus.

Enarratio brevis in S. Lucam à Theod. Peltano verſa & edita eſt an. 1580. Utraque Enarratio ſpuria eſt, & utraque habetur Græcè MS. in Bibliothecâ Collegii Corporis Chriſti, Oxon.

Quinquaginta Chryſoſtomi Homilias Quadrageſimales Arabicè verſas penès ſe extitiſſe teſtatur Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. ubi indiculum earum exhibet. Verùm ex iis pars longè maxima Græcè extat.

OPERA DEPERDITA.

COmmentarii *in S. Scripturæ libros plurimi.* Totam enim Scripturam à Chryſoſtomo Commentariis explicatam eſſe fidem faciunt Suidas & Caſſiodorus. Et certè plura Chryſoſtomi σχεδιάσματα τῆς ἐξηγήσεως τῆς θείας γραφῆς, in palatio Thomaite ſervata, incendio periiſſe ſub Conſtantino & Irene refert Zonaras, Tom. iii. fol. 96.

Contra Συνεισάκτους Orationes IV. Sex enim ejus argumenti orationes à Chryſoſtomo ſcriptas eſſe produnt vitæ ejus Scriptores.

Expoſitio in Job, cujus ampliſſima fragmenta extant in Catenâ in Job à Patricio Junio editâ.

Expoſitio Zachariæ Prophetæ, citatur ab Ephræmio apud Photii Biblioth. Cod. 229. niſi potius de loci alicujus particularis explicatione Ephræmius intelligendus ſit.

Orationes aliquot contra Julianum. Primam citat Damaſcenus lib. 3. de Imag.

Expoſitio perpetua Pſalmi XLI. Fragmentum habet Theodoritus Dialog. 2.

Orationes in XL. *Martyres, in decollationem S. Joannis Baptiſtæ, in illud* Luc. 1. 78. *Chriſtum eſſe Orientem* ; *in illud* 1 Cor. V. 17. *Si quæ ergo*, &c. *in illud* Luc. XVI. 24. *Mitte Lazarum* ; *& adhortatoriam ad Pœnitentiam*, memorat, atq; ex iis excerpta nobis exhibet Photius Cod. 274, 277. Idem meminit *Orationum brevium* XXII. Chryſoſtomi nomen præferentium *in mortem Domini*, & *aliarum* XXII. *in aſcenſionem Domini*, itemque XVII. *in Pentecoſten*, *Cod.* 25. Ex his nonnullæ extant. Notandum verò eſt plurima ſpuria *Chryſoſtomi opuſcula* à Photio incautè recenſeri.

Epiſtola ad Acacium Monachum, cujus fragmenta habentur apud Theorianum p. 75. & Euthymium Panopl. Tit. 15.

Tractatus, Sermones, & Epiſtolæ plures ; quæ à Scriptoribus Eccleſiaſticis, præſertim Græcis recentioribus, citata ad nos non pervenerunt. Nobis omnia colligere nec vacat, nec refert.

Præter ea, quæ ad ſcripta Chryſoſtomi enucleanda hactenus obſervavimus; cum plurima incredibili planè diligentiâ undeque collegerit, notaveritque ὁ πάνυ Uſſerius in Biblioth Theol. MS. placet in lectoris gratiam pauca inde ſeligere, & in certa capita diſtribuere. De

Digitized by Google

Æ C. IV. ab An. CCC.

De antiquis Chryſoſtomi interpretibus.

ANianus, qui circa an. 415, vel, ut alii, 506. claruit (de eo vide plura ſuo loco) *Homilias octo priores Chryſoſtomi in Matthæum*, & *ſeptem de laudibus Pauli*, & *unicam ad Neophytos*, Latinè vertit, præfixâ prioribus *præfatione ad Horontium*, ſive *Oruntium* Epiſcopum: nam illius eſſe oſtendit Epiſtola ejus ad Evangelum Presbyterum, quæ in Tomis operum Bedæ legitur, & Homiliis de S. Paulo præfigi ſolet. Extant *verſiones* iſtæ in pleriſque, præſertim antiquioribus Chryſoſtomi operum editionibus.

Mutianus Scholaſticus iſti proximè ſucceſſit circa annum ſalutis 550. cujus *verſio* XXXIV. *Homiliarum in Epiſtolam ad Hebræos*, *Coloniæ* an. 1530. à Jac. Gymnico eſt excuſa. Hanc enim interpretationem ſuo tempore, & ſuo rogatu factam teſtatur his verbis Marcus Aurelius Caſſiodorus *: *Ad Hebræos Epiſtolam, quam S. Joannes CP. Epiſcopus 34. Homiliis Attico ſermone tractavit, Mutianum, virum diſertiſſimum, transferre fecimus in Latinum.* Doctum admodùm ac diligentem interpretem vocat Savilius. Eſt verò notandum *Commentarios in Epiſtolam ad Hebræos*, qui falsò tribuuntur Ambroſio, (cujus etiam nomine ab Algero, Magiſtro Sententiarum, aliiſque citantur) ex hiſce Chryſoſtomi Homiliis à Mutiano converſis excerptas eſſe.

* Divin. Lect. cap. 8.

Burgundio Piſanus proximus his (longo, ſed proximus, intervallo) extitit; à quo xc. *Homiliæ* Chryſoſtomi *in Matthæum* anno 1147. (ut eſt in Boſtono Burienſi) perfectè & completè tranſlatæ ſunt. Ejus tranſlationis hiſtoriam ex ipſius Burgundionis Prologo viſum eſt adjicere. "Cùm B. Joannis Chry-"ſoſtomi ſuper Evangelium S. Matthæi duæ Expoſitiones imperfectæ ab eo "conditæ proferuntur (viz. *opus*, quod extat *imperfectum*, & perfecti operis "illa pars, quæ ab Aniano eſt tranſlata) &c. [ut in Boſtono Burienſi, uſque "ad illa verba] *prædictum opus integrè de Græco in Latinum fideliter tranſtuli ſermonem. Verſio* iſta nuſquam adhuc excuſa eſt. Tranſlatæ ſunt etiam ab eodem LXXXVIII. Chryſoſtomi *Homiliæ in Evangelium Joannis*: quâ de re ita ſcribit in Appendice ad Chronicon Sigeberti, anno 1181. qui eodem vixit tempore, Robertus Montenſis. *Alexander* III. *Concilium Romæ tenuit*, &c. (vide ipſum authorem.) Hæc ille. Sed ecce tibi excerpta ex ipſo Burgundionis Prologo nondum (quod quidem ſciam) in lucem edito. *Omnibus in Chriſto fidelibus Burgundio, judex & civis Piſanus, in Domino ſalutem. Cùm Conſtantinopolim pro negotiis publicis patriæ meæ à civibus meis ad Imperatorem Manuelem miſſus eſſem*, &c. *Explanationem Evangelii S. Joannis* &c. [ut in Boſtono Burienſi, uſque ad illud] *Partitur autem hic S. Joannes Chryſoſtomus hunc librum in* 88. *Homilias, quas in unaquâque Septimanâ duobus diebus Sabbato ſc. & Dominicâ, populo in Eccleſiâ coadunato confecit, in unaquâque fere Homiliâ in initio Prologum, & in fine (ex textu uniuſcujuſque Homiliæ materiâ ſumptâ) morale componens.*

De Editionibus variis operum S. Chryſoſtomi.

OMnium prima editio prodiit *Venetiis* 1503. 2. vol. fol. mox recuſa *Baſil.* 1504. Quinque deinde Tomis diſtincta prodierunt opera Chryſoſtomi *Baſil.* apud Andream Cratandrum 1522. ſubſecuta eſt *Pariſienſis* 1524. quam excepit longe locupletior Frobeniana *Baſil.* 1530. Tom. v. In his editionibus quæcunque Latinè (præſertim ab antiquis interpretibus) verſa reperiri poterant, Chryſoſtomi nomen præferentia, nullâ ordinis, nullâ autoris ratione habitâ immiſſa ſunt. Meliori deinceps ordine diſpoſita Chryſoſtomi opera prodierunt *Pariſ.* 1543, 1546. Joannis Eucherii Vernolienſis operâ, cùm ad collationem Latinorum Codicum, tum ad Græcorum exemplarium fidem innumeris penè locis nativæ integritati reſtituta. Auctiora deinde & pari methodo recognita *Baſil.* 1547, 1558. curâ Sigiſmundi Gelenii. Eâdem methodo recognita curâ Philippi Montani *Pariſ.* 1556. & auctiora 1576. Prodierunt etiam (ſed manca, multiſque prætermiſſis, mutila) quinque Tomis

mis

Digitized by Google

mis diſtincta *Venetiis.* 1574. recognita verò & auctiora quam antehac (præmiſſis etiam vitæ Chryſoſtominianæ Scriptoribus) *Pariſ.* 1581, 1588. Omnium verò abſolutiſſimæ editiones ſunt, quæ prodierunt *Antverp.* 1614. & curâ Frontonis Ducæi *Pariſ.* 1613. Hactenus de Editionibus Latinis. SÆC. IV. ab An. CCC.

Græcè prodierunt Chryſoſtomi opera octo Tomis diſtincta curâ atque ſumptibus viri undequaque clariſſimi D. Henrici Savilii, unà cum ejuſdem, Boiſii, Dounæi, Haleſii, aliorumque notis, *Etonæ* 1613. Græco-Latinè cum notis Frontonis Ducæi *Pariſ.* 1609. (& annis ſequentibus) XI. vol. fol. & ibid. 1636. totidem vol. fol. Extat etiam alia, quæ proſtare ſolet, editio ex ſex prioribus Tomis Morellianis, & quatuor Commelianis in Novum Teſtamentum Commentarios complectentibus, annoq; 1603. *Heidelbergæ* editis, conſtans:

Porrò plurima Chryſoſtomi opuſcula & Sermones variis locis & temporibus ſeorſim prodierunt Græcè vel Græco-Latinè; quorum editiones ita recenſet Uſſerius.

Chryſoſtomi *Explicatio* IV. *Evangeliorum*, viz. *Homiliæ in Matthæum* LXXXIII. &c. Prodierunt Gr. Lat. ex officinâ Commelinianâ 1591. 4°. *Commentarii in omnes D. Pauli Epiſtolas*, ibid. 1596. 2 vol. fol. *Orationes de Providentiâ, de Avaritiâ, de Ingluvie, de Animâ, de Pulchritudine & Uxore, de Divitiis & Paupertate, de Eccleſiâ ejuſque Myſteriis non contemnendis, de Humilitate animæ, de adverſâ Valetudine*, Gr. Lat. Martino Cromero, & Vito Amerbachio interpretibus excuſæ ſunt ab Oporino *Baſil.* 1552. *Orationes* X. Græcè à Card. Sirleto *Romæ* primùm editæ anno 1581. & poſtea Gr. Lat. Jo. Jacobo Beurero interprete, *Baſil.* 1585. *Orationes* IX. *Romæ* ab Hieron. Brunello editæ 8°. Ex præcedente editione huc inſeritur *laus eorum, qui frequentes veniunt ad Eccleſiam*: Accedunt etiam *duæ Orationes, Romæ* primùm ex Vaticanis Codd. impreſſæ, inde in Germaniâ excuſæ anno 1595. 8°. quarum *altera eſt in Petrum & Paulum, altera in duodecim Apoſtolos.* Item *Orationes duæ de Precatione*, priùs editæ *Baſil.* 1525. & *Antverp.* 1579. *Aliæ Homiliæ* XI. Gr. à Davide Hæſchelio editæ anno 1587. 8°. Homiliæ II. Gr. Lat. à Petro Pantino editæ (viz. *in Natalem Domini, & in Præcurſorem*) *Antverp.* 1601. 8°. (è quibus prior priùs edita eſt à Davide Hæſchelio *Auguſtæ* 1594. 8°.) *In S. Paſcha Homilia* Gr. Lat. à Petro Pantino edita, *Antverp.* 1598. 8°. *De occurſu Domini noſtri*, item *de Deiparâ & Simeone* Gr. Lat. Laur. Siſanio interprete *Colon.* 1568. *Argumentum in Hieremiam & Threnos, cum fragmento de Suſannâ* Gr. ab Hæſchelio editum eſt *Auguſtæ* 1602. 4°. *De Sacerdotio libri* VI. Gr. Lat. ab eodem editi *Auguſtæ* 1599. 8°. *Contra Judæos Homiliæ* VI. Gr. Lat. ab eodem editæ ibid. 1602. 8°. *Liturgia* Gr. *Pariſ.* 1560. & Gr. Lat. *Pariſ.* 1537. *De Divite & Lazaro Homiliæ* IV. item *in illud, Nolo vos ignorare fratres*, &c. ex MSS. à Joanne Harmaro editæ Gr. *Oxonii* 1586. *De Providentiâ Dei Oratiunculæ* VI. Gr. *Baſil.* 1526. *De Babylâ Martyre Oratio Græca* cum *Epiſtolis Eraſmi* ibid. 1527. *Homilia quòd neminem anathemate diriſve inſectationibus inſequi oporteat*, Gr. Lat. Gul. Plancio interprete excuſa *Pariſ.* *De Virginitate liber* Joanne Livineio interprete *Antverp.* 1575. 4°. Orationes IV. Gr. Lat. quarum duæ poſteriores nunc primùm editæ, ſtudio & opera Frontonis Ducæi *Ingolſtad.* 1595. 8°.

De Scriptoribus vitæ Chryſoſtomi.

P*Alladii & Theodori Dialogus de Vitâ Joannis Chryſoſtomi*, primùm editus in lucem *Venetiis* 1533. Ambroſio Monacho Camaldulenſi interprete. Latinè poſita eſt in *Appendice* Tom. ii. Frontonis Ducæi pag. 1. ubi vide notas pag. 54, 55. & fragmentum Græcum hujus operis pag. 56. De eo vide plura apud Savilium in tractatu inedito, quem paulò poſt ſubnexuri ſumus. [Integrum opus Gr. Lat. edidit V. Cl. Emericus Bigotius *Pariſ.* 1680. 4°. De quo vide plura in loco ſuo.]

Georgii Archiepiſcopi Alexandrini Vita Chryſoſtomi (Tom. viii. edit. *Savil.* pag. 157. cum notis Savilii col. 941, 943.) Latinè edita eſt à Godefrido Tilmanno anno 1557. quæ & initio 1[i]. Tomi Op. Chryſoſt. edit. *Pariſ.* 1581,

&

SÆC. IV. ab An. CCC.

& 1588. excuſa legitur. *Epitome* illius habetur in Bibliothecâ Photii Cod. 96. Vide Notas Hæſchelii in locum, & marginales Andr. Schotti, qui in 2ª. notulâ de ætate hujus autoris diſſerit; quod pluribus in ſuis notis proſequitur D. Savilius (col. 941, 942.) Hujus verò operis *Epilogo* intexuntur *duæ Orationes* Chryſoſtomi γνῶμαι; *una antequam iret in exilium prius*; *altera poſt reditum à priore exilio*, quæ nuſquam alibi reperitur; licet ejus ut γνώμας meminerit Sozomenus l. 8. c. 18. quemadmodum in notis monet D. Savilius, (quas conſule col. 959, 960.) Cùm autem duo Georgio huic à Photio impingantur crimina, Helleniſmi non obſervati, & Ἀνιστορησίας; de priori multa monet in notis, de poſteriori in Tractatu inedito D. Savilius, quem vide. Ad ea verò quæ in notis (col 951. lin. 12.) habentur de Auguſtalio, addantur iſta. Τοῦ Αὐγουσταλίου meminit etiam Palladius in Hiſtoriâ Lauſiacâ, ubi agit de Melaniâ; & Autor Chronicorum Alexandrinorum (ſic enim excerpta illa Barbaro Latina à Scaligero cum Chronico Euſebiano edita appellat Cujacius) ſub finem *Collectaneorum* ſuorum, ubi ad Lupicini & Jovini conſulatum (qui in annum Chriſti cccLxvii. incidit) ita annotat. Eo anno introivit Tatianus in Alexandriâ primus Auguſtalius VI. Cal. Februarias. Item Anaſtaſius Sinaita in Ὁδηγῷ pag. 198, & 202.

Leonis imperatoris (cognomento *Sapientis*, qui anno Chriſti 886. cœpit imperare) *Panegyricus in Chryſoſtomum* (Tom. 8°. edit. Savil. pag. 267. cum notis D. Savilii col. 959, 960.) habetur etiam in Simeone Metaphraſte ad diem xiii. Novembris: indeque Latinè (Gentiano Herveto interprete) Tomo 5°. vit. ſanct. Aloyſii Lipomanni fol. 114. & Tomo 1°. Surii (Jan. 27.) pag. 685. Unde ſupplenda lacuna paginæ unius aut folii in editione Savilianâ pag. 274. lin. 27. Eſt autem tantum *Georgii Breviarium* non bono judicio collectum, & penè barbarè ſcriptum; neque enim aliud *Georgio* addidit Leo, præter affectatam alicubi ſtyli obſcuritatem.

Anonymi vita Chryſoſtomi habetur (Tomo viii. edit. Savil. pag. 293. cum notis D. Savilii col. 963. Poſterior fuit Conſtantino Porphyrogenneta Imp. (h. e. anno 950.) ut patet ex præfixo Auctorum indice, p. 293. Ei cum Metaphraſte (qui eo poſterior videtur, neque enim in indice iſto commemoratur) ſenſus ferè ſemper, verba etiam plerunque ſunt communia: ſed Metaphraſte uberior eſt, & copioſior, Georgio etiam multo χαρματικώτερος. De ejus ἀνιστορησίαις vide D. Savilium in fine admonitionis ineditæ de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi.

Symeonis Metaphraſtæ vita Chryſoſtomi (Tomo viii. edit. Savil. pag. 373. cum notis D. Savilii col. 967, 968.) Latinè habetur (Gentiano Herveto interprete) cum reliquis vitis Metaphraſtæ Tomo v. Aloyſii Lipomanni Novemb. 13. fol. 79. & Tomo 1°. Surii (Jan. 27.) pag. 634. Pag. 337. lin. 35. multa addita notat D. Savilius è Codice MS. Reginæ Matris (Catharinæ Mediceæ) quæ Latinus interpres non agnoſcit: item à pag. 386. lin. 16. uſque ad finem tantam fuiſſe diſſimilitudinem Regii Codicis Lutetiæ deſcripti (quem in ſuâ editione expreſſit Savilius, & ſecutus eſt Latinus interpres) ac Codicis Reginæ (qui magis conveniebat cum Anonymo, quem ferè exprimere ſolet Metaphraſtes) ut an unius ejuſdemque eſſet authoris uterque, meritò aliquis dubitaret. Scriptum hoc Simeonis citatur à Nicephoro Hiſt. Eccleſ. l. 13. c. 2. & Gennadio Scholario Defenſ. Synod. Florentin. cap. 5. §. 19.

Hactenus Uſſerius; qui quæ de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi habet, ſeſe ex Savilio fere exſcripſiſſe teſtatur. Cùm verò de iis, adeoque de totâ Chryſoſtomi Hiſtoriâ longè fusiùs & accuratiùs egerit ipſe Savilius in Tractatu inedito, qui inter Schedas Uſſerianas reperitur, ac cujus ſupra aliquoties fit mentio: non ingratum erudito lectori fore ſperamus, ſi Tractatum integrum, licet paulò prolixiorem, hoc loco ſubjiciamus.

V. CL.

Digitized by Google

V. CL. HENRICI SAVILII ADMONITIO de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi, & præſertim Georgio cæteriſque Βιογράφοις recentioribus cautè legendis.

AD SCRIPTORES rerum Chryſoſtomi quædam adnotaturo conſtituenda mihi ante omnia videtur ratio temporum, quâ ritè conſtabilitâ, cætera fient dilucidiora, & multa in hâc Hiſtoriâ dubia diſſolvere, multos Hiſtoricorum Errores Chronicos non erit difficile caſtigare; quæ tamen, ut mea omnia, Lectorum judicio vel recipienda, vel repudianda relinquo. Ac primùm de die, & Conſule, quo natus eſt Joannis noſter, nemo veterum Græcorum quicquam prodidit, nemo recentiorum. Adeo ſunt magnorum virorum, perinde ac fluviorum, ortus obſcuri, progreſſus & exitus conſpicui. Secundum, Joannis patrem, paucis poſt nativitatem filii diebus, an menſibus obiiſſe, ex matris ad Joannem verbis liquet, lib. I. de Sacerdotio. Τὰς ὠδῖνας τὰς ἐπὶ σοὶ διεδέξατο ὁ θάνατος τοῦ πατρός. Jam cùm mater ipſius annos viduitatis explêſſet viginti, apparet eum adhuc Antiochiæ in ſchola Libanii verſatum ex ipſius Chryſoſtomi verbis Orat. I. ad Viduam juniorem: Καὶ γὰρ ἐγώ ποτε νέος ἔτι ὢν τὸν σοφιστὴν τὸν ἐμὸν, Libanium ſc. (πάντων δ' ἀνδρῶν δεισιδαιμονέστερος ἐκεῖνος ἦν) οἶδα ὅτι πολλῷ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν θαυμάζοντα. Τῶν γὰρ παρακαθημένων αὐτῷ πυνθανόμενος, οἷα εἰώθει, τίς εἴην ἐγὼ, καί τινος εἰπόντος, ὅτι χήρας γυναικὸς, ἐμάνθανε παρ' ἐμοῦ τήν τε ἡλικίαν τῆς μητρὸς, καὶ τῆς χηρείας τὸν χρόνον· ὡς δὲ εἶπον, ὅτι ἐτῶν τεσσαράκοντα γεγονυῖα εἴκοσιν ἔχει λοιπὸν, ἐξ οὗ τὸν πατέρα ἀπέβαλε τὸν ἐμὸν, ἐξεπλάγη καὶ ἀνεβόησε μέγα, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας ἰδὼν, Βαβαὶ, ἔφη, οἷαι παρὰ Χριστιανοῖς γυναῖκές εἰσι. Quod ſi numerus iſte viginti annorum ἀκριβὴς eſt, non rotundus, quod fortaſſe verius, ut demus ſtatim poſt Joannis ortum patrem deceſſiſſe, annos natum minimùm viginti in auditorio Libanii Joannem hæſiſſe neceſſe eſt. Palladius annum octavum decimum agentem oratoriæ operam dediſſe teſtatur. Cedrenus diſertè ſcribit anno ætatis decimo octavo deſtituiſſe Libanium. Georgius & Leo hoc ipſo anno Athenis (quò, ut ferunt, poſt Antiochenam inſtitutionem ſtudiorum causâ migraverat) rediiſſe produnt: alii anno ætatis ſedecimo, longiùs adhuc à verò aberrantes. Expleto igitur anno viceſimo (neque enim plures ponere patitur nos ſequentium calculus temporum, nec pauciores verba Chryſoſtomi) deſertis ſtudiis juvenilibus eloquentiæ & philoſophiæ, λεξυδρίας Sophiſtæ (Libanii) πολὺ χαίρειν ἐάσας (ait Georgius) adhærere cœpit B. Meletio, Epiſcopo Antiocheno, nec ab ejus unquam latere diſcedere; à quo ſacris dogmatibus diligenter inſtructus, & Baptiſmo poſt triennium FERME φωτιζόμενος, Lector ordinatus eſt: Sic Palladius, Cedrenus, alii. Hic ergo annos habes tres & viginti. Circa hoc tempus matrem obiiſſe probabile eſt; ipſumque vitæ ſe deinceps monaſticæ, quam maternis precibus victus diſtulerat veriùs, quàm abjecerat, tradidiſſe. Quadriennium vixiſſe in Monaſterio Antiochiæ vicino omnes Scriptores teſtantur, tam veteres, quam recentiores, ſacrorumque librorum lectioni, καὶ τοῖς ἀσκητικοῖς apud Carterium & Diodorum, τότε τῷ μοναστηρίῳ προϊσταμένοις, operam dediſſe. Hæc Socrates. Ex quibus Diodorus poſtea Tarſenſis Epiſcopus, multa ſcripſit, ψιλῷ τῷ γράμματι τῶν θείων προσέχων γραφῶν, τὰς θεωρίας αὐτῶν (viz. allegorias & anagogas, quibus, ſupra quam par erat, delectatus fuerat Origenes) ἐκτρεπόμενος. Quam interpretationis rationem à Magiſtro mutuatus videtur hic noſter, quem nonniſi præfatâ veniâ fere ad allegorias deſcendere videmus. Cedrenus ſolius meminit Carterii. Palladius Syrum quendam ſenem commemorat continentiæ inprimis ſtudioſum, cui ſe ſocium in monaſterio dedit Joannes. Utrùm ex duobus illis unus fuerit iſte Syrus, an potiùs Heſychius, Σύρος τῷ γένει à Georgio nominatus, non poſſum ſtatuere. Ex totâ certe Georgii narratione, Monaſterio ſi non præfuiſſe, certe ad omnem pietatem præiviſſe

SÆC. IV ab An. CCC.

fratribus, iiſque regulas ἀσκητικὰς condidiſſe, potiùs quàm ſub alterius diſcipli à vixiſſe videatur. Relicto poſt quadriennium hoc monaſterio, deſiderio deliteſcendi remotiorem Eremum petiit; illicque Speluncæ incluſus biennium FERME peregit. Atque de hoc ſexennio, ut dixi, inter autores convenit. Inde ad urbem reverſus, Diaconus à S. Meletio (quod inter omnes conſtat) jam proficiſcente, ut puto, Conſtantinopolim ad ſecundam Synodum celebrandam, anno Domini ccclxxxi. ineunte, ordinatus, quinquennium venerandis miniſtravit altaribus. Nam quòd poſt Meletii mortem, (quæ ipſo tempore ſecundæ Synodi accidit) Socrates ait, ἀναχωρήσας ὁ Ἰωάννης τῶν Μελετιανῶν (τῆς πόλεως, inquit Georgius) ἐπὶ τρεῖς ὅλους ἐνιαυτοὺς ὑπῆρχεν διῆγε· προσ-χέεται ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἐν ᾧ πρώην ἦν, inquit Georgius; triennium hoc, ut importunè contra rationem temporum (ut in ſequentibus monſtrabitur) Palladio etiam non ſuffragante, interjectum, ex numero annorum Chryſoſtomi eximendum cenſeo. Poſt diaconatum ergo, Presbyter deinde (quod inter omnes convenit) poſt annos quinque à Flaviano (non, ut vult Socrates, Evagrio Paulini ſucceſſore) quod poſtea oſtendemus, ordinatus eſt. Sic habemus à nativitate Joannis uſque ad deſerta ſtudia juvenilia annos, ſecundùm Chryſoſtomum ipſum, viginti, vel, ſecundùm alios, octodecim: apud Meletium annos FERME tres; inde in Eremo annos FERME ſex: in Diaconi gradu annos quinque, & (exempto illo Socratis & recentiorum triennio) in Presbyteri gradu annos duodecim. Quòd ſi pleni fuerint hi anni, non cavi aut labentes, (quod potius reor, in annis præſertim ante diaconatum, pro more omnium ferè autorum numeros ſæpe augentium, & quia vocabulum FERME bis à Palladio repetitum eſt) à nativitate ad epiſcopatum anni colligentur xlvi. Quòd ſi duos annos cum Palladio & recentioribus demamus ex ſtudiis juvenilibus; & annum unum pro illo bis repetito FERME; anni tantùm erunt xliii. Reliqua deinceps prona, epochæque certæ, non annorum tantum, ſed & menſium, propemodùm & dierum. Inter omnes convenit, tam veteres, quàm recentiores, Joannem ab Arcadio Auguſto Antiochiâ, ubi Presbyter fuit, accitum in ſellâ epiſcopali Conſtantinopoli locatum, Coſſ. Honorio IV. & Eutychiano, hoc eſt, anno Chriſti, ut nos numeramus, cccxcviii. Februarii XXVI. ſede urbeque pulſum (de poſteriore exilio loquor, nam de priore poſtea videbimus) Honorio VI. & Ariſtæneto Coſſ. (qui annus eſt Domini ccccciv.) viceſimo die Junii, ſive, ut alii loquuntur, quinque diebus poſt completam Pentecoſten. Et quidem decimo tertio poſt die, hoc eſt, tertio Julii, data eſt Joannis noſtri ad Olympiadem epiſtola nona; & poſtridie ejus diei, ſc. IV. Julii, vel Panemi menſis, altera ad Conſtantium. In hoc exilio vixit Cucuſi annum unum, Arabiſſi biennium, reliquis menſibus in itinere Pityuntem versùs conſumptis, quò tamen non pervenit, morte præventus Comanis, Honorio VII. & Theodoſio iterum Coſſ. hoc eſt, anno Chriſti ccccvii. quod inter omnes conſtat. De menſe controverſia eſt. Socrates die XIV. Novembris obiiſſe ſcribit: Georgius, & poſt eum recentiores omnes, & Calendarium, ut videtur, Romanum die XIV. Septembris, ipſo exaltationis S. Crucis die. Quin & apud Socratem Septembris legendum eſſe conſtat ex veteri Latinâ interpretatione in Caſſiodori Hiſtoriâ Tripartitâ l. 10. c. 18. Ita anni ſunt ab initio Epiſcopatûs ad mortem novem, menſes ſex vel octo, dies ſedecim; & à nativitate ad mortem ſecundùm majorem computationem ſupra collectam anni lv. & menſes aliquot; ſecundùm minorem computationem anni lii. & aliquot præterea menſes. Zonaras, Cedrenus, & alii ferè omnes, annos eum vixiſſe ſcribunt non plures quinquaginta duobus: Autor incertus pag. 54. edit. Lat. *Pariſ.* 1588. addit menſes octo: cui propemodum aſſentior. Ita ſecundùm majorem computationem incidit annus Nativitatis Joannis in Conſulatum Conſtantii V. & Galli Cæſaris, anno Domini ccclii. ſecundùm minorem, in Conſulatum Arbetionis & Lolliani, anno ccclv. menſe, ut videtur, Januario, vel Martio. Jam reliquias Chryſoſtomi juſſu Imperatoris Theodoſii junioris, & ſuaſu Procli, tum Epiſcopi CP. Comanis in urbem regiam deportatas, & in Baſilicam SS. Apoſtolorum illatas ex Theodor. l. 5. c. 36.

Digitized by Google

5.c.36. & Socr. l.7. c. 45. conſtat, Theodoſio XVI. Conſule, hoc eſt, anno Chri-ſti ccccxxxviii. Januarii XXVII. die: id eſt, poſt exilium poſterius annis 33. menſibus 8. poſt mortem annis 30. menſibus 3. vel 5. Coſmas Veſtitor, Μετὰ τεσσάκοντα καὶ τρεῖς χρόνους. Socrates l. 7. c. 45. notabili inconſtantiâ, τριακοστῷ πέμπτῳ ἔτει μετὰ τὴν καθαίρεσιν, & ſeptimo poſt verſu, τριακοστῷ πέμπτῳ ἔτει μετὰ τὴν τελευτὴν: cùm inter hæc duo triennium interceſſerit, & aliquot menſes. Atque hæc ferè ſunt, in quibus tempora, & temporum prope momenta ex hiſtoriis notare licet. Reliqua, ὡς ἐν πλάτει, vel argumentis, vel etiam conjecturis colligenda. Ac primùm, Eutropius iram fugiens Augg. ad eccleſiam fugit, ſe Conſule, & Theodoro, hoc eſt, anno Chriſti cccxcix. homo non ſolùm Chriſtianus, ſed etiam Orthodoxus: ut qui libros Eunomii Hæreſiarchæ, qui Arium ipſum impietate ſuperavit, publicè juſſit cremari, cadaverque ejus extractum projici. Niceph. l. 13. c. 1. Aſiaticorum Epiſcoporum negotium cœptum eſt tractari ἐπὶ τεσσαρεσκαιδεκάτης ἐπινεμήσεως, hoc eſt, Indictione (non diſtributione, ut malè Interpres Palladii, & alii) tertiâ decimâ, i. e. anno Domini cccc. duravitque biennium, teſte Palladio, hoc eſt, uſque ad finem anni cccci. vel etiam initium ccccii. De tempore prioris exilii non eſt adeò proclive definire: quare argumentis, ut dixi, & conjecturis, quoad poterimus, elicienda veritas. Poſt 12. horas à primâ expulſione (quam meridie factam tradit Socrates, & alii, πρὸς ἑσπέραν βαθεῖαν Chryſoſtomi ipſius Epiſtola ad Innocentium) juſſu Imperatorum revocatus Joannes, (ſic Palladius) paucoſque poſt dies, invitus licèt, multùmque renitens, in throno locatus. concionem habuit apud populum eam, quæ extat in fine Georgii, Ὅτι τὴν Σάῤῥαν ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ, Theophilo adhuc ad urbem manente, neque hiſcere contra audente. (Sozom. l. 8. c. 18.) Cùmque ob judicium Heraclidæ Epiſcopo Epheſino abſenti per Theophili factionem intentatum velitationes fierent in urbe crebræ inter Conſtantinopolitanos & Ægyptios, ὡς πολλοὺς τραυματίας γενέσθαι, τινὰς δὲ καὶ ἀπολέσθαι; quæreretque Theophilum civitas in mare præcipitare, ſibi metuens Theophilus fugit in Ægyptum, ἤδη τοῦ χειμῶνος ἀρχομένου, inquit Sozomenus, & Nicephorus l. 13. c. 17. adeóque diem ipſius reditûs ab exilio Joannis Anonymus cap. 100. Metaphraſtes cap 36. & Menologia Græca ponunt 13. Novembris: quem diem uſque ad ſua tempora pro feſto celebrari Conſtantinopoli ſcribit idem Anonymus, & Metaphraſtes, & indicant Græca Menologia. Cùm itaque ex horum conſentientibus teſtimoniis menſe Novembri redierit ab exilio, de anno deinceps quærendum; utrùm ſc. Novembri anno ccccciii. Theodoſio, & Rumorido Coſſ. an Novembri ccccii. Arcadio V. & Honorio V. redierit. Dico, claréque pronuncio in Novembrem anno ccccciii. reditum ejus ab exilio cadere non potuiſſe; quamvis Card. Baronius, & alii, eo anno locent. Georgius cap. 53. τούτων ἔτους (inquit) ἄλλων τε ἄλλως διαπραττομένων (ſc. in ſecundo Concilio contra Joannem) παρέπεμψαν μῆνες ἐννέα (δέκα inquit Leo Imp. cap. 26. Palladius utrumque ponit) τῆς δὲ ἑορτῆς τῶν γενεθλίων τοῦ Σωτῆρος ἐπελθούσης, &c. Ex quibus verbis apparet anno ccccciii. cœptum fuiſſe ſecundum contra Joannem Conciliabulum menſe Aprili; ut neceſſe ſit prius exilium in Novembrem anno ccccii. incidere; cùm in Novembri anno ccccciii. cadere non potuerit. Quòd ſi cui Georgii levis videatur auctoritas, credat ſaltem Palladio teſti ἀξιοπιστέρῳ de eadem re penè eadem loquenti. Quid, inquies, actum interea? Reſpondeo, Joannem poſt prius exilium per aliquod tempus quieviſſe, in magnâque fuiſſe apud Eudoxiam gratiâ, quippe magnis ab ipſo decoratam laudibus in Oratione ſupra memoratâ ad finem Georgii. Teſtis idem Palladius, cujus verba ſunt: *Poſt duos iterum menſes à plagâ inflicta (fugâ ſc. Theophili & Ægyptiorum Epiſcoporum) modicè reſpirantes (inimici Joannis) ſecundò adversùs Joannem fremunt:* hoc eſt, quaſi menſe Januario anno ccccciii. per occaſionem ſtatuæ argenteæ Imperatricis χλαμύδα ἐνδεδυμένης, ſupra porphyreticam columnam poſitæ. Cujus rei meminerunt hoc anno, Theodoſio & Rumorido Coſſ. præter Socratem l. 6. c. 18. Proſper Aquitanicus, & Marcellinus Comes in Chronicis. Ad hanc ſtatuam, ipſis fortaſſe Kalendis Januarii (qui dies eſt ſolennis anni Romani in-

SÆC. IV ab An. CCC.

ferocis, & marito dominantis, opibus fultos, authoritate munitos. Sed quod me vel maximè movet, ut pro recentioribus, quod invitiſſimus facio, contra veteres pronunciem, illud eſt: quòd Joannes noſter, quem (ſi veteres ſequamur) totum triennium oportuit fuiſſe ſuperſtitem Eudoxiæ; in tot epiſtolis ad Pontificem, ad Epiſcopos, ad alios amicos, per triennium ſcriptis nuſquam meminerit mortis Eudoxiæ, (quam morbo diuturno & cruciabili, addo etiam fœdo, periiſſe tradunt) de tantâ, & tam inſigni Dei vindictâ non taciturus; quinimò ad ſpem certam reditûs, aut melioris fortunæ eo ipſo arrigendus. Palladius quoque illorum temporum æqualis, cùm pœnas θεηλάτους de inimicis Joannis ſtatim ſumptas ſigillatim recenſeat, de Eudoxiâ ſilet; quam ferunt morbo fœdo, & poſt magnos cruciatus obiiſſe. SÆC. IV. ab An. CCC.

Conſtitutâ itaque, quantum à nobis fieri potuit, temporum ratione; ad ipſos accedamus Autores; quorum facilè princeps Palladius, ſeu quiſquis eſt illius Dialogi Autor, qui ejus fertur nomine: (nam de Auctore parum liquere monuimus in notis ad Βιογράφους) ex quo duo proponam dubia; quæ aliis fortaſſe δύσλυτα videantur, mihi ſunt prorſus ἄλυτα; niſi Græcus Codex ὀψὲ πότε σὺν θεῷ è tenebris eruendus, tanquam Deus è machinâ, hoſce nobis dignos certè vindice nodos expedierit. Primum eſt de Palladio dialogiſta in illo Dialogo, ab Ambroſio Camaldulenſi verſo, & in libris noſtris Palladio, neſcio cui, Diacono inſcripto: utrùm alius ſit à Palladio Helenopoleos Epiſcopo, Lauſiacorum ſcriptore, Joannis noſtri ſynchrono, diſcipulo, & peregrinationis comite; an idem: de quâ re non immeritò video ab illuſtriſſimo Cardinali Baronio (an. ccclxxxviii. num. 110.) dubitari. Eundem eſſe hæc ſuadent; primùm Titulus ipſe. Palladius, Chryſoſtomi diſcipulus, Epiſcopus Helenopolitanus, & Theodorus, &c. colloquuntur. Dein ne quis titulis & rubricis fidem detrahat, eadem verba ſtatim ſequuntur in Operis proœmio. Secundò Palladius dialogiſta ſe in illa Aſiaticâ peregrinatione ne punctum quidem temporis Joannem deſeruiſſe profitetur, ſed ipſi perpetuò adhæſiſſe comitem: quod de Palladio Lauſiaco verum eſſe omnes ſciunt. Tertiò, Palladius dialogiſta canitiem ſuam prædicat: ne quis Palladio ſeniori alium in eâdem ſede ὁμώνυμον ſubſtitutum dicat natu minorem. Et ſanè Lauſiacum illum aliquot annos poſt Romam captam vixiſſe neceſſe eſt: quia in Lauſiacis meminit obitûs Melaniæ, qui poſt illam ἅλωσιν contigit. Contrarium evincunt argumenta, me judice, inſolubilia, non aliunde, quàm ex ipſis Dialogi verbis petita. Primùm, ab Oriente ſe veniſſe, Pontifice Zoſimo, & tunc primùm Romam vidiſſe teſtatur dialogiſta Palladius: cùm certiſſimum ſit ex ipſis hujus dialogi verbis Palladium Epiſcopum Helenopoleos Romam veniſſe 8. vel 10. annos, antequam Zoſimus Pontificatum iniret, vivente non ſolùm Innocentio, ſed ipſo etiam Joanne. Secundò, tam Theodorus, quàm Palladius ipſe loquuntur de illo Helenopoleos Epiſcopo in tertiâ perſonâ. De hâc quæſtione, quid ingenioſiſſimo adoleſcenti, familiari meo, Joanni Haleſio venerit in mentem, hîc non pigebit adſcribere. Aut enim vera ſunt, quæ adfert, ſaltem veriſimilia; aut veriſimiliora non puto quenquam facilè allaturum.

E Dialogo Theodori Diaconi (ejus enim eſſe, quod Palladii fertur nomine, mihi eſt perſuaſiſſimum) duos conſtat fuiſſe Palladios, Synchronos, utroſque Epiſcopos, utroſque Joannis ſocios individuos. Prior eſt Epiſcopus Helenopoleos, qui cum Theodoro in prædicto dialogo colloquitur, quique Chryſoſtomi diſcipulus fuit, qui Romam primùm venit, ſedente Papâ Zoſimo. Poſterior eſt Palladius Blemmyarum ſive Æthiopum Epiſcopus; quem narrat Palladius in Dialogo in reditu à Româ ad Conſtantinopolim vi militari Athyris detentum & Syenem relegatum. Dialogo ergo iſti obſcuritatem peperit maximam nominum confuſio. Nam primùm, quod narrat Theodorus, Palladium Epiſcopum Helenopolitanum poſt Cyriacum & Eulyſium Romam veniſſe ſub Innocentio; errorem puto eſſe librarii: errorem inquam, licèt antiquum (nam ſic Georgius Alexandrinus legit, ut habent Latini Codices)

ces) errorem tamen perſpicuum. Fuit enim is revera Palladius Blemmyarum Epiſcopus. Palladius enim, qui Romam venit ſine literis, is eſt, qui mox literis Epiſcoporum Occidentalium fretus cum Eulyſio & Cyriaco revertitur, & Athyris vi militari detinetur. Atqui quærenti Theodoro, quid factum fuerit inibi detentis, Palladius inter alios, quos enumerat, narrat Palladium Blemmyarum Epiſcopum Syenem ablegatum; nulli omnino de alio aliquo Palladio facta mentione. Neceſſe eſt itaque, Palladium eum, qui Romam ſub Innocentio venerit, quique reverſurus Athyris detinetur, & mox Syenem relegatur, unum atque eundem eſſe Palladium, Blemmyarum ſc. Epiſcopum. Jam verò quòd Palladius videatur loqui de Palladio Helenopoleos Epiſcopo, ut abſente, in tertiâ perſonâ; eodem, quo priùs, errore factum fuiſſe non eſt τῶν ἀδυνάτων: ita ut quæ ibi de Palladio Helenopolitano cum aliis duobus Smyrnam miſſo, ut de re Aſiaticâ cognoſceret, narrantur; potiùs ad illum alterum, Epiſcopum Blemmyarum, ſpectent: nominum ſc. varietate librario non ſatis caventi imponente, aut ad nomen Palladii notâ ſcioli alicujus margini aſcriptâ in contextum poſtea irrumpente. Quòd ſi hoc cuiquam videatur duriuſculum; non video, quid ſit abſurdi, ſi dicamus Palladium Helenopolitanum ſua narrantem geſta, de ſe in tertiâ perſonâ loqui. Nam ſic faciunt aliquando ii, qui ſuas res aut ſcribunt, aut loquuntur.

Secundum ἀπόρημα eſt, quomodo fieri potuerit, ut intra triduum poſt acceptas Theophili literas, quibus indicabat Joannem à ſe fuiſſe depoſitum, quæ neceſſariò ex Concilio ad Quercum ſcriptæ ſunt, (nam poſteriori Concilio Theophilus non interfuit, ſed Alexandriæ remanſit; neque ullum in eo Concilio accuſationis caput propoſitum fuit; ſed nudus Canon Concilii Antiocheni prolatus) quomodo, inquam, poſt triduum ab acceptis Theophili literis potuerit P. Innocentius Joannis literas (quarum initium, Καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων) poſt ſecundum Concilium ſcriptas, immò poſt Joannis ipſius expulſionem (ut ex ipſis verbis apparet Johannis, δεύτερον τῆς ἐκκλησίας ἐξεβλήθην, & ſequentibus) accipere: cùm inter duo exilia menſes interceſſerint, ut ſupra demonſtravimus, novendecim. Quid ergo? Aqua mihi hic planè hæret; niſi malo nodo malum cuneum adhibeamus: ut dicamus hanc epiſtolam Joannis, Καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων, pro aliâ quâdam priùs miſſâ per errorem fuiſſe hoc loco intextam; quâ in re aſtipulatorem habebimus Nicephorum, qui ſolus ex omnibus rectiſſimè hanc epiſtolam poſt exilium poſterius miſſam ait, l. 13. c. 19. aut Theophili literas, quamvis in priori exilio ſcriptas, non fuiſſe miſſas, niſi poſt poſterius, hoc eſt, menſibus 19. poſtea, ut ex ſuperiore epilogiſmo patet: cui opinioni favere videntur verba, quæ epiſtolam Innocentii (Ἀδελφὲ Θεόφιλε), quam puto paulò poſt prius exilium fuiſſe ſcriptam, & lecta primùm accuſationis capita) proximè ſequuntur. Modicum temporis, inquit fluxerat, (niſi modicum id ad ſeſquianni ſpatium extendamus) cùm Theotechnus Presbyter Conſtantinop. Romam venit cum literis 25. Epiſcoporum ex communione Joannis; quibus ſignificabatur, eum Cucuſum fuiſſe relegatum. Atque hæc ferè ſunt, quæ ad Dialogum illum viſum eſt adnotare.

In Socrate quatuor eâdem paginâ, aut quinque, ſunt errata hiſtorica in narrandis Chryſoſtomi rebus: Nam cætera non attingo; atque ut ab ultimis ordiar: quòd Joannem ab Evagrio Paulini ſucceſſore, Euſtathianarum partium Antiochiæ Epiſcopo, Presbyterum ſcribit eſſe ordinatum: à Palladio omnibuſque aliis, veteribus, & recentioribus, refellitur; qui id uno ore omnes Flaviano tribuunt, aliarum, hoc eſt, Meletianarum partium Epiſcopo. Quas partes in eo ſchiſmate & ab initio ſecutus eſt Joannes, ut è ſuperioribus patet; & in iiſdem uſque ad finem conſtantiſſimè permanſit. Non enim, niſi poſt mortem Porphyrii, qui Flaviano ſucceſſit, prudentiâ & dexteritate Alexandri, Epiſcopi tunc Antiocheni, ſopita eſt illa diſcordia inter Euſtathianos & Meletianos, teſte Theodoreto, l. 5. c. 35. Sed ad refellendum hunc errorem Socratis non eſt neceſſe extrinſecus probationes mutuari: cùm

cùm ſexcentis in locis ex ipſius Chryſoſtomi verbis luce clarius ſit, à Flaviano eum fuiſſe ordinatum Presbyterum, ſub eoque deinceps uſque ad Epiſcopatûs tempora vixiſſe. Proximum eſt, non quidem id minùs falſum, ſed quod aliquos ſaltem è recentioribus invenerit laudatores, (nam apud Palladium nullum hujuſce rei veſtigium) de toto illo triennio, quo poſt Meletii mortem, ἡσύχως διῆγεν, inquit Socrates, παρεγένετο ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἔνθα ἦν ἀρχήν, inquit Georgius: unde aſſumptus eſt poſtea ad Presbyteratum. Quod ſtare nullo modo poteſt, niſi contra omnes hiſtorias, non 12. ſed 14. annos & ampliùs Joannis Presbyteratui aſſignemus. Nam primùm à morte Meletii, quæ (ut ſupra diximus) accidit anno ccclxxxi. tempore ſecundæ Synodi, uſque ad Epiſcopatum Joannis anno cccxcviii. anni ſunt pleni 16. è quibus rectè nos, ut puto, Joannis Diaconatui 4. & Presbyteratui 12. aſſignavimus. Ex his ſi demas 12. quibus vixit Presbyter, non triennium, ut volunt illi, ſed quadriennium ſupererit, antequam ad Presbyteratum aſſumeretur Joannes. Deinde hanc opinionem ſequentibus neceſſe erit dicere cum morte Meletii finitum eſſe quinquennium diaconatûs. Atqui ita fiet Joannes mortis tempore penè ſeptuagenarius, τῶν μακροβίων ſcilicet; non, ut eſt omnium recepta opinio, τῶν ἀκμαζόντων. Itaque hoc triennium cum Palladio planè eximam ex annorum Chryſoſtomi ἐκλογισμῷ; tum aliis ductus rationibus, tum ne nimiùm excreſceret annorum Joannis numerus. Tertium eſt, quòd Joannem à Zenone Epiſcopo Maiumæ in Palæſtinâ, Hieroſolymis reverſo (nam Hieroſolymorum Epiſcopum nemo dixit; etſi Vir magnus ſecus acceperit) Anagnoſten ſive Lectorem ſcribit eſſe creatum: cùm id à Meletio factum ex Palladio ſupra oſtenderimus; neque Canones ſinunt in alienâ Provinciâ ordinationes facere. Quartum eſt ille de Baſilio Magno, & Joanne Chryſoſtomo inſignis ἀναχρονισμὸς, à Photio, Anonymo, Symeone Metaphraſte, Card. Baronio ſatis refutatus. Quintò, quod Lectorem factum fuiſſe poſt relictam vitam monaſticam aſſerere videtur contra expreſſa verba Palladii. Nam quòd ab eodem, Anagnoſte, conſcriptos illos contra Judæos Sermones aſſerit; refutavimus in notis: & quòd libros de Sacerdotio ad Stagirium, de Acatalepto, & περὶ Συνεισάκτων ab eodem, Diacono, compoſitos affirmat. Siluitne ergo divinum illud ingenium, & os aureum, totum in ſolitudine ſexennium? Et quidem, ſi conjecturis locus eſſet, libros de Sacerdotio ad Stagirium putarem ab eo, Anagnoſte, & Monacho, ſcriptos. Sic enim Symeon Metaphraſtes. Orationes verò contra Judæos certum eſt ex ipſis Chryſoſtomi verbis habitas eſſe anno ſecundo vel tertio Diaconatûs; quo etiam anno dicta eſt illa egregia in Babylam Oratio. Atque hîc, quamvis extra rem, nonnulla ex Hiſtoriis attexam de ſcriptis ejus poſt Diaconatum. Nicephorus, qui ſe inde ab adoleſcentiâ ejus amore flagrâſſe, atque in illius perinde, ac Dei ipſius vocibus acquieviſſe ſcribit, à Joanne, Presbytero, conſcriptas tradit Expoſitiones in Evangelia, in Pſalmos, Ἀνδριάντας, de Virginitate: (Anonymus addit Expoſitionem in Eſaiam) ab eodem, Epiſcopo, Expoſitiones in B. Apoſtolum, (de quâ re ſupra) in Acta, & Panegyricos; quorum tamen bona pars, ut ſuis locis oſtendimus, ſcripta eſt Antiochiæ; & ne longè abeam, ille in Meletium poſt annos quinque à morte Meletii habitus eſt, hoc eſt, primo anno Presbyteratûs. Sed redeamus ad Socratem; cujus illud ultimum non injuriâ reprehendas; quòd expreſſis verbis ſine ulla dubitatione incendium Templi & Curiæ Joannitis (ſic enim, qui Joannis noſtri partium erant, audiebant) tribuit: cùm minis, bonorum aſcriptionibus, diris cruciatibus, & exquiſitiſſimis tormentis in viros, in fœminas ſævitum eſſet; adeò ut quidam quæſtionibus immorerentur, quidam paulò poſt expirarent: neque tamen ullum ejus facinoris compertum ſit apud Joannitas veſtigium.

Jam, ſi placet, ad Georgium Alexandrinum accedamus; cui Photius, magni judicii vir, & acerrimus veterum ſcriptorum cenſor, duo impingit crimina, Helleniſmi non obſervati, & Ἀνιστορησίας. De priori multa monuimus paſſim in notis; & res eſt cuivis obvia: de poſteriori, quam Hiſtoriæ Georgianæ

anæ partem notare voluerit, cum nihil diſertè exprimatur, difficile eſt ſtatuere. Nos tamen, ne hâc in parte ſtudioſis lectoribus defuiſſe videamur, conjecturas noſtras adducemus in medium, rationibus, ut puto, non ſpernendis firmatas. Ac primò, Scriptores rerum Chryſoſtomi in duas diſtribuo claſſes. In priore veteres pono, Palladium, Theodoretum, Socratem, & Sozomenum, qui aut Joannis ævo, aut proximo poſt ſcripſerunt, & è diverſis fontibus hauſerunt. Neque enim probabile eſt, eorum quenquam alterius Hiſtoriam vidiſſe. His accenſeo antiquitatis gratiâ noſtros, Proſperum Aquitanicum, & Marcellinum Comitem. In alterâ, ſc. recentiorum, lance unicum pono Georgium. Nam quum ex ipſius ore loquantur cæteri omnes, Leo Imperator, Anonymus, Metaphraſtes, Zonaras, Glycas, Nicephorus, Cedrenus, alii; nonniſi pro uno teſte numerandi ſunt In quibus igitur Georgius à veteribus diſcedit, aut veteribus nova de ſuo aſſuit, ea fere omnia vel in falſis relinquo, vel in ſuſpectis.

Ac primùm hac ſcopâ mihi purganda veniunt miracula illa ſanationum, viſionum, & omnia, de quibus apud veteres obſtinatum ſilentium; cum Georgius iis commemorandis nec modum faciat, neque finem. Certè in hoc peccant, non Georgius tantùm, ſed & alii Georgium ſecuti: qui cùm nudam & ſolitariam veritatem non putarent ſatis eſſe magnificam; aut illud Thucydidis vererentur, ne τὸ μὴ μυθῶδες ἀτερπέστερον φαίνηται: immenſam congeſſerunt miraculorum vim; & quò fingendis miraculis locus eſſet liberior, ipſam hiſtoriæ conteſtatam veritam, nec rarò, nec leviter immutârunt. Proinde quæ apud Georgium ſunt de Anthemio, de Heſychii viſione, de nobili Antiocheno, de Hemicranio laborante, de Archelao leproſo, Chriſtianâ αἱμοῤῥοούσῃ, Eucleo monophthalmo, Leone proſtrato, de albâ columbâ capiti Joannis, cùm Presbyter ordinaretur, inſidente, de Eucliæ filio, de uxore Præfecti Antiochiæ, de Dæmoniaco liberato die conſecrationis, de Angelo diſtricto gladio prohibente Centuriones & milites Eudoxiæ ab ingreſſu palatii Epiſcopalis, de eo cui manus miraculo & areſacta & ſanata eſt, de Paralytico in Armeniâ ſanitati reſtituto, de Adelphii viſione, & ſi quæ alia ejuſdem generis; cùm veterum illorum uno verbo omnium, & ex recentioribus, Damaſceni, Zonaræ, Nicephori, Cedrini, authoritate deſtituantur, in ἀμφιβαλλομένοις relinquo. Et quidem pleraque eorum, ſi quis propius introſpiciat, κακοζήλως quâdam ad ſimilitudinem miraculorum in S. Scripturâ conficta videantur. Totum illud drama Anthemii Philoſophi, Demoſthenis præfecti, & Joannis, doctis judicandum permitto; annon ad exemplum illius in ſacris literis de Elymâ, Sergio Paulo, & B. Apoſtolo, ab ocioſo cerebro expreſſum videatur. Idem de Archelao ad imaginem Naaman Syri, de Antiocheno hemicranio laborante, & Chriſtianâ αἱμοῤῥοούσῃ ad mulierem αἱμοῤῥοοῦσαν in Evangelio, de Dæmoniaco ad Dæmoniacum liberatum Marci nono; & quod ſine indignatione non lego, de columbâ inſidente capiti Joannis in ordinatione, ad imaginem unigeniti filii Dei in Baptiſmo. Nam illi Procli viſioni, quæ D. Paulum Joanni jam Epiſcopo expoſitionem in Epiſtolas ipſius meditanti per foramen vidit in aurem dictantem quæ ſcriberet, fidem derogat: quòd pleraque ejus & lectiſſima in Apoſtolum in ocio illo Antiocheno ſcripta fuiſſe conſtet, deteriora & εἰς τὸ ταπεινότερον ἀπηνεγμένα Conſtantinopoli, vix Chryſoſtomo, nedum divino S. Pauli Spiritu digna. Vide col. 225, 226. notarum. In tranſlatione reliquiarum Joannis, Imperatorem Theodoſium oculos ac frontem reliquiarum urnæ affricuiſſe fidem facit Theodoretus, teſtis ἀξιόπιστος: ſed de ὀφθαλμικῷ, & podalgo, eodemque chiralgo in præſentiâ omnium ibi ſanatis, aſſumentum eſt Georgii, ne Coſmæ quidem veſtitori, homini omnium δεισιδαιμονεστάτῳ memoratum. Sed ad priora revertor. Joannem primum à Meletio baptizatum tradit, & deinde parentes ipſius; cum Joannes ipſe (ut ex Palladio conſtat) non ante annum ætatis viceſimum baptizatus fuerit, (prout mos ferebat illius ætatis, præſertim in illis qui non eſſent Chriſtianis nati parentibus) mortuo ante totidem annos patre Secundo, ſicut ſupra oſtenſum eſt. Matre quidem fuiſſe Chriſtianâ, ſaltem ipſo annum agente viceſimum, ex ipſius Chryſoſtomi verbis

Digitized by Google

bis apparet in oratione ad Viduam juniorem. De patre nihil temerè affirmaverim; aut ſi ambo fuerint Chriſtiani ab initio, quod fortaſſe verius eſt, filium uſque ad eam ætatem baptiſmum diſtuliſſe, non erit ei mirum, qui Nazianzeni, utroque parente Chriſtiano nati, patre etiam Epiſcopo, vitam perlegerit. Proximo loco peregrinationem illam Atticam ſtudiorum ergo pono. Hujus peregrinationis mentio apud veteres, Palladium, Socratem, nulla, ne ullum quidem veſtigium, qui tamen curioſè ſatis ſtudia ejus juvenilia literis mandârunt. Secundò, nullum reperio tempus vacuum in annorum Chryſoſtomi ἀπολογισμῷ, quod. huic peregrinationi poſſim deſtinare. Tertiò, matrem indulgentiſſimam, quæ pati non potuit, ut in vicinos Antiochiæ montes ſecederet, dico minime perpeſſuram, ut Athenas, tanto locorum ſpacio terrâ marique disjunctas, migraret, præſertim cùm vitam monaſticam auſpicatis crimen Apoſtaſiæ non fuerit illis temporibus, deſerto Monaſterio, in urbem redire, quod ipſe ultro fecit Chryſoſtomus, ulterioris illius ſolitudinis ob invaletudinem pertæſus. Atque ut dicam, quod ſentio, totum hoc ad exemplum Baſilii magni, & Gregorii Nazianzeni confictum arbitror; quos ambos Athenis ſtuduiſſe notum eſt; ne ſcilicet Joannes noſter reliquis Eccleſiæ Orientalis magnis luminibus inferior videretur. Georgius, cap. 16. Joannem è Monaſterio poſt triennalem illam ſeceſſionem à Flaviano magnâ pompâ arreptum, Presbyterum ordinatum ſcribit. Primò illa triennalis ſeceſſio nullum in vita Chryſoſtomi locum habet; tum ob ea, quæ ſupra monſtravimus, tum quod iis ipſis annis conſtet Chryſoſtomum in Eccleſiâ Orationes habuiſſe eas, quæ extant contra Judæos, & in Babylam martyrem, ut ſupra videre licet. Deinde, quantos plauſus, quantos clamores cieret os illud aureum, ſi ex Monaſterio tanto petitus ambitu, tanto datus foret, & non ex medio Diaconorum grege, ad hoc miniſterium ſumptus? Quod verum eſſe mecum fatebitur, quiſquis cum judicio legerit Orationem illam, Ἄρα ἀληθῆ τὰ συμβάντα. Tom. 6. p. 443. Jam quod ſcribit Georgius cap. 32. non ſex ſolùm, ſed & alios ſex depoſitos à Joanne in Aſiâ Epiſcopos; Palladius apertè negat, & à numero 16, vel 17. quod adverſarii Joannis objecerunt, propiùs abeſt. Hiſtoria Callitropes (cap. 34.) multas habet circumſtantias, quarum nihil ſimile memini vidiſſe in vetere Eccleſiaſticâ Hiſtoriâ, neque ſcio, an omnes defendi poſſint. Hanc Hiſtoriam confundit Cedrenus cum illâ de viduâ Theognoſti (cap. 41.) quæ adeò ſimilis eſt illi de Naboth & Jezabel, ut altera ex alterâ expreſſa videatur. Recipitur tamen hæc Hiſtoria de viduâ Theognoſti à Damaſceno, uti & ab omnibus ferè recentioribus Biographis. Nam apud veteres nulla hujus hiſtoriæ mentio eſt; nec reſcriptum eſt, quod ſciam, ullum in toto jure Romano tale, quale ab Eudoxiâ in hoc negotio citatur. Ad hæc inter ἀνιστορησίας Georgii pono, quòd Joannem ab exilio priore revocatum juſſu Arcadii ſcribit, cùm populi clamoribus, tum Honorii fratris literis; cum intra duodecim horas ab expulſione juſſu Imperatorum revocatus fuerit; neque quicquam potuerit interea Honorius, qui Ravennæ ferè, aut Mediolani agebat, de ejus expulſione reſciſcere. Nam quod Epiſtolam Chryſoſtomi, καὶ περὶ τῶν χρημάτων ſcriptam eſſe prodit poſt prius exilium; error quidem manifeſtiſſimus eſt, ſed cum Palladio communis. Illud peculiare ſuum, & craſſum ſatis; quòd cum cap. 61. Epiſcopos ex communione Joannis per Theotechnum literas exarâſſe ſcribit ad Innocentium Papam, quibus ſignificabatur Joannem Cucuſum relegatum: idem tamen, cap. 64. quaſi ſui oblitus, Innocentium hoc à mercatoribus, ut puto, aliiſve, qui διά τινας χρείας forte Romam venerant, primùm reſciviſſe narrat. Οὔπω γὰρ ἦν ἀκηκοὼς, inquit, περὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἐξορίας. Quod (cap. 58.) Epidii ſervulum cum ſicâ ſubmiſſum ad interficiendum Chryſoſtomum Cucuſi narrat; id factum ſine omni dubio Conſtantinopoli eſt. Quòd Adelphium Arabiſſi vocet Epiſcopum, cum eo tempore Epiſcopus Arabiſſi, teſte eodem Joanne Epiſt. 121. fuerit Otreius. Quòd Joannem in ejuſdem, ut puto, Adelphii ædibus Cucuſi ſuſceptum ſcribit, quod humanitatis officium (nam alia humanitatis officia Epiſcopus Cucuſi, id eſt, ut puto, Adelphius ipſe præſtitit, ut liquet Epiſt. 13. ad Olympiad.) non alii

SÆC. IV. ab An. CCC.

SÆC. IV. ab Ann. CCC. quam Dioſcoro tribuit ipſe Joannes Epiſt. 12. ad Olympiadem, cujus nulla apud Georgium mentio. Quòd Proclum in tranſlatione reliquiarum Epiſcopum vocet Cyzici, qui relictâ Cyzico Archiepiſcopus tum fuerat Conſtantinopolitanus; apertæ ſunt, ut mihi videtur, παρεισφορίαι.

Supereſt de Epiſtolis ex Occidente & Oriente ultrò, citroque miſſis magna cumprimis & ardua quæſtio; de quâ ſententiam meam ingenuè & liberè more majorum aperiam, nullo partium ſtudio ductus, nullâ cujuſquam gratiâ vel odio. Haſce igitur Epiſtolas in tria diſtribuo genera: vel enim miſſæ ſunt poſt prius exilium, vel poſt exilium poſterius, vel poſt mortem Joannis. In primo & ſecundo genere nullam Georgio litem moveo, præter eam, quæ ipſi cum Palladio communis eſt; de quâ ſupra ad Palladium. De tertio genere diſquirendum, de quo ſic Georgius cap. 68. Mortuo jam B. Joanne, duo, inquit Romam venerunt Presbyteri, & Diaconus unus, qui cum eo fuerant in exilio, & apud Innocentium Papam querimoniam deponunt de vexationibus Joanni illatis: qui rei atrocitate commotus ſtatim ad Honorium accurrit. Quid multa! ambo dant literas ad Arcadium, Innocentius illas, Φωνὴ αἵματος ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου βοᾷ, &c. in quibus Arcadium & Eudoxiam excommunicat; Honorius illas, Οὐκ οἶδα τίνα ἀντικειμένην ἐνέργεια. His literis acceptis, Arcadius (ut eſt apud Georgium, cap. 69.) poſt pœnas de omnibus inimicis Joannis ſumptas, Eudoxiam uxorem intra cubiculum cum pediſequis clauſam, tenuit, virgis etiam cæſam, ut Anonymus ait, malè multavit; Acacio, Severiano, & Theophili ἀνεψιοῖς, mirum ni B. Cyrillo inter cæteros, vinctis, Romamque ad Innocentium miſſis, ſcribit ad Innocentium illam Epiſtolam, cujus initium Πάντες ἄνθρωποι ἴσασιν, &c. humillimè petens, ut ſibi & Eudoxiæ venia impertiatur, amboque in communionem recipiantur. Scripſit etiam Eudoxia ad Innocentium, & Arcadius ad Honorium fratrem. Innocentius, acceptis literis Arcadii & Eudoxiæ, ſcribit Proclo Cyziceno Epiſcopo, ut Conſtantinopolim veniat, & Imperatores in communionem recipiat; Arcadioque reſcribit Epiſtolâ illâ, Ἀναδεξάμενοι ὑμῶν τὴν κατὰ Θεὸν ἀγάπην· & Proclo etiam præcepit, ut curam ſuſcipiat Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, Ἄχρις ἂν ἀναπληρωθῇ τὸ κατὰ Ἀποστολικὸν πρόσταγμα.

Confidenter dico, totum hoc negotium parùm rectè temporibus diviſum, atque adeo planè ἀσύστατον eſſe. Nam primùm, ſi mortua eſt Eudoxia triennio ante mortem Joannis, quod omnes veteres ante Georgium hiſtorici uno conſenſu affirmant; neminem fore puto tam perfrictæ frontis, qui auſit negare ſuppoſititias eſſe omnes has Epiſtolas. Verùm ut demus id verum eſſe, quod ex recentioribus nonnulli afferunt, tres menſes ſuperſtitem fuiſſe Joanni; ne ſic quidem temporum ratio conſtabit. Addo etiam Arcadii mortem, quæ ut ex Faſtis publicis apparet, & teſtimonio Socratis l. 7. c. 1. contigit primo Maii Coſſ. Philippo & Baſſo, anno 408. hoc eſt, quinque menſibus, (vel, ut alii, ſeptem) & ſedecim diebus poſt mortem Joannis, nullum hiſce ineptiis locum relinquere. Quid ita? Primò, duobus illis Presbyteris, & uni Diacono per tempus aliquod manendum fuit Comanis; dum juſta tanto patri ſolverentur, dum ſolennis ille omnium ordinum fortuitus conventus dimitteretur, dum neceſſaria tanto itineri pararentur. Nego itaque potuiſſe eos Conſtantinopolim venire ante mortem Eudoxiæ. Nam eò primùm profecti ſunt, διὰ νέας Ῥώμης ἐπὶ τὴν παλαιὰν, inquit Anonymus, & Nicephorus, & ſitus regionum ſuadet. Nam Cucuſo Conſtantinopolim iter eſt 70. dierum, (Chryſoſtomus Epiſtolis ad Simeonem, & Briſonem) neque dici poterit propiùs abeſſe Cucuſo Comana, cum ſatis conſtet Joannem ſemper ad ulteriora deportatum fuiſſe exilia. Jam Conſtantinopoli proficiſcendum fuit Romam; querimonia apud Pontificem deponenda: conveniendus Innocentio Honorius, qui Româ ferè aberat, exarandæ & mittendæ Conſtantinopolim binæ illæ literæ, Φωνὴ αἵματος, & Οὐκ οἶδα; tot priùs Conſtantinopoli conficienda Arcadio, mittendæ Arcadii literæ, (Πάντες ἄνθρωποι) & Eudoxiæ Romam; literæ novæ Romæ exarandæ Proclo, & mittendæ Cyzicum; aliæ inſuper Arcadio (Ἀναδεξάμενοι, &c.) Proclum denique veniſſe Cyzico oportuit, & Imperatores ad communionem recipere vivos & valentes:

tes: quibus negotiis expediendis non quinque aut ſeptem menſes, nedum tres, ſed vix integrum quidem ſufficeret biennium. Atque ut intelligamus, quàm tarda ſint Occidentis auxilia; primæ poſt exilium poſterius Joannis literæ Honorii, τρίτον ἤδη apud Palladium & Georgium, non ſunt perlatæ Conſtantinopolim, niſi poſt biennium; ſi quidem Atticus (ut eſt apud Palladium) tunc fuerit Epiſcopus, cum legati appellerent Athyra. Immò illi ipſi Epiſcopi, Gaudentius & Æmilius, Romanæ ſedis τοποτηρηταὶ, nonniſi ſex menſibus illud iter ſemel confecerunt, teſte Leone, vel, ut alii, quatuor; quod hic minimum bis factum oportuit, præter tempus illud, quod itineri Comanis Conſtantinopolim, & Cyzico Conſtantinopolim tribuendum eſt. Nam quod ait Anonymus, δεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν προσωρμίσθησαν, (puta, Romanæ ſedis τοποτηρηταὶ, Gaudentius, Æmilius, &c.) puto erratum eſſe in numero, neque ullo modo admittendum, ut qui quatuor menſes in reditu conſumpſerint, intra 10. dies eò appulerint. Quare, ut nihil aliud ſit, ipſa tamen temporum ratio hoc mendacium apertè refellit. Huc accedit, quòd non alios habeant aſſertores Epiſtolæ illæ, quàm recentiores, neque eos omnes, (nam apud Photium, Leonem, Zonaram, Metaphraſtem, altum de iis ſilentium) neque eodem apud eos modo, ſed in magnâ varietate & inconſtantiâ. Nam alio modo habent Georgius, Glycas, & Nicephorus; alio Anonymus, & Jus Græco Romanum, ut ex comparatione manifeſtum erit. Nam apud veteres, quibus res eſſe debuit notiſſima, Palladium, qui Romæ diu vixit (ubi vel à ſe, vel à Theodoro Romanæ Eccleſiæ Diacono, hæc omnia facillimè poterat reſciſcere) Sozomenum, qui literas omnes diligenter ſcrutatus videtur, cæteroſque, fidenter dico nullum eſſe iſtarum literarum veſtigium, nullam umbram. Neque res erat parva, aut contemnenda, quæ debuit, vel potuit omitti, Imperatores Orientis à Pontifice Romano excommunicatos, abſolutos, &c. cum rei multò minoris, Theodoſii præſentis à præſente Ambroſio Eccleſiâ ſuâ prohibiti plenæ ſint omnes hiſtoriæ. Accedit inſuper ad harum Epiſtolarum fidem elevandam, quòd Græcè tantum ſcriptæ videantur, (& certè character ipſe Græculum aliquem ſemidoctum non obſcurè ſapit) cum Innocentius Epiſtolas ſuas etiam in Orientem miſſas ſoleret nonniſi Latinè exarare, ut conſtat è Sozomeni libro octavo. Jam & illud, ut puto, falſum, de adempto Attico Epiſcopatu, & commiſſâ Proclo adminiſtratione, cum & annos viginti tenuiſſe Epiſcopatum conſtet Atticum, eumque per manus Siſinnio, Neſtorio, Maximiano tradidiſſe, ut nonniſi ſexto poſt Joannem loco Proclus in eâ ſede ſucceſſerit. Ego, quid in hâc re mihi probabile videbatur, liberè dixi: judicent docti.

Inter ἀνιστορησίας Georgii etiam illud numero; quòd mortem Innocentii priorem facere videatur morte Theophili, quod apertè falſum eſt. Mortuus eſt enim Theophilus, teſte Socrate, l. 7. c. 7. Coſſ. Honorio IX. & Theodoſio V. hoc eſt, anno Domini 412. die 25. Octobris. Innocentius, ut ex Faſtis Pontificiis patet, nonniſi 416, vel 415. Quod ſi cui mirum videatur; cum Theophilus quinque annos Joanni ſupervixerit, Innocentius octo; quid ſit, quòd conſilium omne abjecerit Innocentius de cogendâ Synodo Theſſalonicæ, cui intereſſe Theophilum tantâ ſeveritate & rigore edixerat ante mortem (ſi fas eſt credere) Arcadius Epiſtolâ apud Georgium, cujus initium, Πάντα τὰ κτίσματα τῆς οἰκουμένης ἐπισχέξας, neque ullum de eo poſtea verbum fecerit; fortaſſe id factum eſt, quia Arcadius paulò poſt Joannem deceſſerat, cujus operâ & juſſu, uti ea ferebant tempora, cogeretur; vel quòd ea ſint conſecuta reipublicæ tempora, præſertim in Occidente, Româ captâ, Italiâ direptâ, vaſtatis provinciis, quæ vel conſtantiſſimi viri mentem poſſent à minori curâ ad majorem metum traducere.

Hucuſque de Georgio: In reliquis ero brevior; quia pleraque omnia ferè habent cum Georgio communia; neque operæ pretium fuerit iiſdem ineptiis refutandis bis immorari. Leo Breviarium nobis dedit Georgii, niſi quòd in illis Epiſtolis Georgium ſequatur, ſaltem non abbreviet, ut neque Photius in Epitome Gregorianâ, Cod. 96. potuit certè ſine damno omitti (neque enim aliquid Georgio addidit, præter affectatam alicubi ſtili obſcuritatem)

S Æ C. IV. ab An. CCC.

 niſi

Digitized by Google

Scriptores Gentiles Religionis Chriſtianæ hoc Sæculo oppugnatores.

HIEROCLES, Philoſophus, an ſolum homo politicus, non liquet. 302.
Claruit ineunte hoc ſæculo circa an. cccii. Perſecutionis ſub Diocletiano ferventis auctor & ἱεροδιώκτης maximus. Bithyniæ primum ex Vicario Præſes, deinde Alexandriæ Præfectus. Utrobique in Chriſtianos mire deſævit. Cum eo Nicomediæ tunc agens congreſſus eſt Lactantius *; etſi enim nomen ejus ſuppreſſerit †, alibi tamen diſertè nominat, atque Auctorem ac Conciliarium ad faciendam perſecutionem fuiſſe dicit. Priore loco hæc de illo verba habet. *Alius eandem materiam mordacius ſcripſit; qui erat tum è numero Judicum; & qui auctor inprimis faciendæ perſecutionis fuit: quo ſcelere non contentus, etiam ſcriptis eos, quos afflixerat, inſecutus eſt. Compoſuit enim libellos duos, non contra Chriſtianos, ne inimice inſectari videretur; ſed ad Chriſtianos; ut humane, ac benigne conſulere putaretur: in quibus ita falſitatem Scripturæ Sacræ arguere conatus eſt, tanquam ſibi eſſet tota contraria; nam quædam capita quæ repugnare ſibi videbantur, expoſuit; adeo multa, adeo intima enumerans, ut aliquando ex eâdem diſciplinâ fuiſſe videatur.* Hos libros λόγους φιλαλήθεις nuncupavit; opus admodum virulentum, quo inter alia Apollonium Tyanæum, magum famoſiſſimum, Chriſto Domino comparavit, & vel paria, vel etiam majora feciſſe contendit. Extat Fragmentum unicum apud Euſeb. lib. adverſ. Hierocl. non longe ab initio. Alius à noſtro, & ætate junior Hierocles ille qui ſcripſit *de fato* apud Photium; ut in Euſebio Cæſarienſi ſupra monuimus.

* Inſtit. lib. 5. c. 2.
† De mort. Perſec. c. 16. p. 30.

ANONYMUS, Philoſophus Nicomedienſis, eodem loco & tempore celebris; quem vitiis ſuis ſatis infamem eleganter depingit Lactantius loco citato. Hic eodem quo Hierocles tempore, viz. ſub Diocletiani perſecutione, jacenti atque abjectæ veritati, neſcio utrum ſuperbius, an importunius inſultavit; atque contra religionem nomenque Chriſtianum *tres libros* evomuit; profeſſus ante omnia, inquit Lactantius, Philoſophi officium eſſe, *erroribus hominum ſubvenire, atque illos ad veram viam revocare*, i. e. ad cultus Deorum; adeoque ſe hoc munus ſuſcepiſſe, Philoſophiâ dignum, ut non videntibus lumen ſapientiæ præferret; utque pertinaci obſtinatione depoſitâ, corporis cruciamenta devitarent? poſt multa quæ de hoc opere Auctoriſque conſilio habet Lactantius, ſubdit; *Verum hic pro ſuâ inanitate contemptus eſt, qui & gratiam quam ſperavit, non eſt adeptus; & gloria quam captavit, in culpam & reprehenſionem converſa eſt.* Hujuſce Philoſophiæ Antiſtitis nomen quidem tacuit Lactantius: Porphyrium fuiſſe contendit * Baronius. Verum quæ de Philoſopho noſtro tradit Lactantius, Porphyrii nec moribus, nec ætati, nec librorum numero admodum conveniunt. Pereat itaque cum ipſo opere Autoris nomen, æternis tenebris non immerito damnatum.

* Ad ann. ccii. n. 51. 57.

LIBANIUS, Patriâ Antiochenus, profeſſione ſophiſta, clar. an. Chr. ccclx. & ad extrema Theodoſii M. tempora perduravit, ab eo ad Prætorio-Præfecti dignitatem evectus, Conſtantinopoli, Nicomediæ, denique Antiochiæ Rhetoricam docuit. Multa de ſe habet libro quem de vitâ ſuâ conſcripſit, ubi de ſe rebuſque ſuis uſque ad nauſeam agit; in Chriſtianos ſæpius ſtylum ſtringit, præſertim tribus Orationibus. Prima *, quæ Μονῳδία εἰς Ἰουλιανὸν dicitur, Conſtantinum M. tecte carpit, (ipſum enim intelligi notat Scholiaſtes) quod Gentilibus bellum vehemens & indeſinens intulerat, ignem ſacrum plane extinxerat, quod hoſtiarum ſuavitatem inhibuerat, araſque calcibus everti permiſerat, ſacra verò & delubra partim clauſit, partim defodit, & pro-

* P. 252.

SÆC. IV. ab An. CCC. prophana renunciavit, atque meretriculis habitandum conceſſit. Secunda, Ἐπιτάφιος ἐπὶ Ἰουλιανῷ dicta, admodum eſt prolixa, quâ non modo Conſtantium Imp. perſtringit, & Chriſtianam religionem clàm ſugillat, ſed & Juliani necem in Chriſtianos, (quos τοὺς ζῶντας κατὰ τοὺς νόμους vocat) apertè rejicit, ſubditque, eos hunc in finem jamdudum inſidias paraſſe. Orationem adhuc Libanii nondum vulgatam ὑπὲρ τῆς τιμωρίας Ἰουλιανοῦ, in quâ eos ad ſupplicium conquiri poſtulat qui Juliani necis Autores fuerant, in Bibliothecâ Oxonienſi MS. extare, fidem nobis facit ſui temporis ornamentum Gerardus Langbainus Not. ad Longin. p. 53. Tertia denique, quæ edita habetur, Oratio eſt *de Templis Gentilium* Theodoſio M. oblata, in quâ non modò Religionis Paganæ ſolennitatum, Ædiumque ſacrarum ex profeſſo cauſam agit, ſed & Chriſtianos, præſertim epiſcopos, & Monachos, in diruendis Gentilium templis præcipuè operam navantes, levato velo, & γυμνῇ τῇ κεφαλῇ vehementius accuſat. Priores duæ Orationes inter Luciani opera habentur Tom. II. poſteriorem notis illuſtratam Gr. Lat. edidit Jacobus Gothofredus.

JULIANUS, Domo Conſtantinopolitanus, Conſtantii fratris Conſtantini M. filius natu minor, ordine tertius, natus ann. cccxxxi. Septennis adhuc Mardonium Eunuchum Præceptorem ſortitus eſt; quem Paganiſmi ſuſpectum immerito reddit * Baronius. Poſtea Nicomediæ Maximum Philoſophum audivit; quin & cum Libanio Sophiſtâ clam congreſſus eſt: quò vero omnem Conſtantii ſuſpicionem ſpecioſius eluderet, etſi gentilium ſuperſtitionibus impenſe & ex animo faveret, Chriſtianam tamen profeſſionem, ipſomet fatente Libanio, ſplendide ſimulavit: quin & in Eccleſia Nicomedienſi lectorum Albo inſcribi voluit. Poſtea totam fere Græciam peragravit, ſacriſque Gentilium myſteriis initiatus eſt. Ann. cccly. Cæſareâ dignitate ornatus, in Galliam à Conſtantio mittitur, ubi exacto quinquennio Auguſtus à Militibus renunciatus, dum adverſus Conſtantium caſtra movet, mortuo in itinere Conſtantio ſolus imperium tenuit. Imperator factus nil prius habuit, quam ut extirpatâ penitus religione Chriſtianâ, Gentiliſmum ab Orco revocaret; quo fine inter alia non modo Chriſtianæ legis Antiſtites diſſidentes inter ſe commiſit, non modo hæreſes quaſcunque fovebat, ſed & Chriſtianorum liberis interdixit, ne gentilium ſcholas frequentarent, ut Poeticæ, Rhetoricæ vel Philoſophiæ ſtudiis erudirentur, οἰκείοις γὰρ πτεροῖς, inquit, κατὰ τὴν παροιμίαν, βαλλόμεθα. *Noſtris enim pennis, ut eſt in vetere proverbio, configimur.* Quod quidem *inclemens, & perenni ſilentio obruendum* eſſe fatetur * Amm. Marcellinus, homo gentilis, qui ſub hoc ipſo Juliano militavit. Nec his contentus Julianus, miſſis ubique literis Chriſtianos ludibrio habuit; dicteriis ac ſcommatibus excepit, honoribus & dignitatibus exuit, legibus coercuit, ſuppliciis contrivit, ſcriptis laceravit; quin & dum adhuc in expeditione Parthicâ hæreret, tribus, quos ſcripſit, libris, Chriſtianam fidem acerrime impugnavit, κατὰ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων, καὶ κατὰ τῆς εὐαγοῦς τῶν Χριστιανῶν θρησκείας, inquit Cyrillus Alexandrinus, qui hos ipſos libros validè refutavit, operique ſuo, omiſſis duntaxat in Chriſtum ejuſque religionem invectivis, maximam librorum Julianæorum partem intexuit, operum ejus Tom. iv. Reliqua Juliani opera cum Dion. Petavii notis edita ſunt Gr. Lat. *Pariſ.* 1630. 4°. Extat Latinè *Juliani Epiſtola ad Photinum hæreticum,* non tamen integra, *adverſus Diodorum Tarſenſem,* quem *Nazaræi Magum* appellat, in quâ Chriſtum Dominum *novum illum & confictæ Deitatis Deum Galilæum*; ejuſque cultum *agreſtem Religionem* vocat impius ὁ παραβάτης, ap. Facundum Hermianenſem lib. 4. c. 2. edit. noviſſ. p. 59.

* Ad an. cccxxxvii. n. 57.

Vid. Sozom. l. 5. c. 18. Theod. l. 3. c. 8.

* Lib. 22. p. 1626.

HIMERIUS, ex Bithyniâ ortus, Aminii Rhetoris filius, Sophiſta Clar. an. ccclxi. obiit grandævus, oculis captus, morbo Comitiali correptus. Edidit declamationes varias, quibus (teſte Photio) latenter mordentes imitatus Canes, Chriſtianos allatravit.

AM-

Digitized by Google

AMMIANUS MARCELINUS, ortu Græcus, domo, ut videtur, Antiochenus, vitæ inſtituto miles, clar. circ. an. ccclxxx. etiam diu antea non incelebris. Scripſit *Hiſtoriam Romanam*, cujus extant hodie libri XVIII. in quibus Chriſtianos non unâ vice carpit, licet de ipſa, quam profitebantur, religione magis candidè loquatur. Præſtantiſſima Ammiani editio eſt *Pariſienſis* illa, quam Lindenbrogii & Henrici Valeſii notis auctioribus ornatam poſt fratris mortem evulgavit Hadrianus Valeſius *Pariſ.* 1681. fol. Diſſertationem de vita & ſcriptis Ammiani præmiſit Claudius Chiffletius, in qua ſpem nobis facit deperditos Marcellini libros alicubi hodie deliteſcere.

EUNAPIUS, apud Sardes natus, Chryſanthii, dein Proæreſii diſcipulus, Sophiſta, Medicus, hiſtoricus non incelebris, clar. circ. ann. ccclxxx. Chriſtiano nomini quam infeſtus ſit, ſatis teſtatur *liber de vitis Philoſophorum ac Sophiſtarum*, præſertim quæ in hanc rem habet in Vit. *Ædeſii, Maximi*, & forſan alibi. Extat lib. Gr. Lat. *Genev.* 1616. 8°. alibique non ſemel.

Q. AUR. SYMMACHUS, Româ oriundus, ejuſdemque urbis Senator, & Præfectus, clar. præcipue an. ccclxxxiv. Conſulatum geſſit an. cccxci. Infenſum Chriſtianæ religioni animum ubique prodit, in primis in *Relatione pro Arâ victoriæ*, quam Imp. Valentiniano obtulit, in quâ Gentilium cauſam ſtrenue & ex profeſſo agit, adverſarium nactus D. Ambroſium Mediolani Epiſcopum, qui Symmachi opus eleganter & ſtrenue refellit: Nec cauſâ ſuâ modo excidit Symmachus, ſed & paulò poſt tanquam reus Majeſtatis, vili Rhedæ impoſitus centeſimum ab urbe lapidem in exilium miſſus eſt; mox licet à Theodoſio in gratiam receptus. Extat hæc Symmachi *Relatio*, tum inter Ambroſii opera, tum inter Symmachi Epiſtolas; quæ cum Fr. Jureti & Joan. Lectii notis prodierunt *Genev.* 1598. 8°. additiſque decem miſcellaneorum libris *Pariſ.* 1604. 4°. cum notis Paræi, *Neap. Nemet.* 1628. 8°.

Finis Quarti Sæculi.

SCRI-

Digitized by Google

SÆCULUM NESTORIANUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. V. ab An. cccc.

IMperante apud Orientales Arcadio, homine ignavo, otio & Luxuriæ dedito, apud quem omnia poterant proceres Aulici, miſere perturbatæ ſunt res Eccleſiaſticæ. Huic à Kal. Maii An. ccccviii. ſuccedit Theodoſius junior, πᾶσαν ὑπερνικήσας ἀρετὴν διὰ Θεοῦ, inquit Sozomenus Præfat. ad Hiſt. Eccleſiaſt. certè pietate & humanitate pauci ex ordine Principum palmam ei præripuerunt. Magnus eruditorum Patronus, ipſe literis haud leviter inſtructus; noctu etiam libris incubuit, ad quorum lectionem inſerviit illi candelabrum, quod arte mechanicâ fabricatum, nullo extrinſecus miniſtrante, oleum lucernæ infundebat. Sub hujus auſpiciis & Præſidio mirè floruit non Eccleſia modò, ſed & tota res literaria, quam ſtrenuè promovere ſategit, tum ſuis tum renovatis præcedentium Imperatorum legibus, quas videre eſt Cod. Theod. lib. 14. Tit. ix. *De ſtudiis liberalibus urbis Romæ, & Conſtantinopolis.* Ubi de ſtudioſis Romam ſtudiorum gratiâ ſeſe conferentibus, deq; eorum Privilegiis, de Antiquariis, & Bibliothecæ CP. Cuſtodibus, de Profeſſoribus publicis Conſtantinopolitanis, aliiſq; huc ſpectantibus, agitur. Et ut illud etiam his attexam An. ccccxxxviii. jubente ac curante Theodoſio, conditus & promulgatus eſt *Codex Theodoſianus*, in quem omnium Chriſtianorum Imperatorum Conſtitutiones à Conſtantino M. ad hæc uſq; tempora conjectæ ſunt. Hunc codicem poſt alios omnes recenſuit Jac. Gothofredus, & uberrimis Commentariis illuſtravit, qui majorem diligentiam an eruditionem præ ſe ferant, haud facile dicas; ſed hæc obiter. Florente ac favente Theodoſii Imperio, Eccleſiæ nihilominus pacem turbant, I. DONATISTÆ, qui integro jam ſæculo ab ipſo Diocletiani tempore Eccleſiam Catholicam gravi Schiſmate lacerarant. Adverſus hos fraudibus ac cædibus ubiq; graſſantes, decreta eſt An. cccciv. à Synodo Carthaginenſi ad Honorium Aug. legatio, ſecundâ jam vice repetita An.ccccvii. cum iis etiam Carthagine collationem inſtituunt Catholoci Epiſcopi An. ccccxi. cujus geſta hodiè extant, & tum ſeorſim, tum in Conciliorum tomis habentur. II. PELAGIUS, ejuſq; aſſeclæ, motis controverſiis *de originali peccato, libero arbitrio*, &c. à variis Synodis, Dioſpolitanâ, Africanis, Gallicanis, ut de patribus, Auguſtino, Hieronymo, Proſpero, aliiſq; nil dicam, ſæpiuſcule victi & fugati. III. NESTORIUS duas in Chriſto Perſonas, ac proinde Mariam non eſſe Θεοτόκον, docens, à Concilio Oecumenico tertio An. ccccxxxi. Epheſi habito, damnatus. Hinc multæ inter Cyrillum Alexandrinum & Theodoritum lites. IV. EUTYCHES, unicam in Chriſto naturam poſt Incarnationem agnoſcens, quem proinde damnavit Concilium Chalcedonenſe An. ccccli. utcunq; illum Synodus Epheſina Λῃστρικὴ An. ccccxlviii. armata manu, & coactis ſubſcriptionibus abſolverat. Subſecuta mox magna certamina & diſſidia, quibus ut medicam adhiberet manum, Ἑνωτικὸν condidit Zeno Auguſtus, cui ſubſcripſerunt Acacius CP. & ſimulatè quidem Petr. Moggus, Petrus Fullo, additamenti ad Triſagium [σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς] auctor, aliiq; reclamantibus interim Romanæ ſedis Epiſcopis, Simplicio, Felice, &c. qua de re vide ſis *Geſta de nomine Acacii*, aliaq; Concil. T. IV. à p. 1079. Sedes CP. à Synodo Chalcedonenſi admodum honoratur, cujus Can. xxviii, τὰ ἴσα πρεσβεῖα, *æqualia* ei cum veteris Romæ Epiſcopo *Privilegia* decernuntur. Priore, ut videtur, hujus ſæculi parte inſtituti ſunt Monachi *Acœmetæ*, ita dicti, quod in tres Claſſes diviſi, ſibiq; invicem ſuccedentes, divina officia nullo interpoſito intervallo nocte dieq; celebrarent. In horum uſum plurima Conſtantinopoli Monaſteria conſtructa ſunt, præcipuè celeberrimum illud quod à *Studio*, qui Conſul fuerat An. ccccliv. *Studii* nomen

SÆC. V. ab An. cccc. traxit, nec fortaſſe in aliis Orientis urbibus deerant. Hujus inſtituti Authorem alii Marcellum Apamienſem, alii Alexandrum Archimandritam, Marcelli prædeceſſorem, qui floruit An. ccccxx. & in Cœnobio, quod juxta S. Menæ monaſterium erat, cum ſuis habitavit, fuiſſe volunt. Hi Acœmetæ, ſaltem ex iis plures, Hæreſi Neſtorianæ favebant, eo nomine à Scriptoribus Eccleſiaſticis non ſemel acritèr correpti.

SCRIPTORES.

401. ASTERIUS, Amaſeæ (quæ Ponti eſt civitas) Epiſcopus, Scythæ cujuſdam quem civis Antiochenus emerat, & liberalibus ſtudiis informaverat, Diſcipulus, claruit circa An. 401. à Juliani Imp. temporibus, ipſomet teſte * non longè remotus. Plura de eo non habent Veteres. Multa ſcripſit ὁ φιλόχριστος Aſterius, uti Photio † audit, ex quibus hodie ſuperſunt

* Hom. adv. Avar.
† Cod. 271.

Homiliæ V. *viz. In Divitem & Lazarum, De Oeconomo iniquitatis, Adverſus Avaritiam, In Feſtum Calendarum, & In illud, An liceat dimittere Uxorem quacunq; ex cauſâ: G. L.* à Rubenio editæ *Antverp.* 1615. 4° & in *Auctuario* 1624. Tom. 2. pag. 563. ac in *Auctuario* 1648. Tom. 1. p. 1. in quo additæ habentur ſequentes Homiliæ.

In Prophetam Danielem & in Suſannam.

In cæcum à Nativitate.

In Principes Apoſtolorum, Petrum & Paulum.

In S. Martyrem Phocam.

Laudatio in SS. Martyres.

Enarratio Martyrii S. Euphemiæ, excerpta ex Act. 6. ſecundi Nicæni Concilii.

Laudatio in S. Protomartyrem Stephanum, quam nomine Procli ediderat Vinc. Riccardus, cum & Stylus & Photii Authoritas vindicent Aſterio. Hactenus Homiliæ à Combefiſio collectæ: verùm an omnes ejuſdem ſint Aſterii, meritò dubitatur: Addidit Combefiſius excerpta octo aliarum Homiliarum è Photii Cod. 271. deſumpta, viz. Sermonum, *De Pœnitentiâ, in illa verba, Homo quidam deſcendit de Hieruſalem ad Jericho. In illud, Duo Homines aſcenderunt in Templum, De Zacchæo, De Filio Prodigo, De ſervo Centurionis à Domino ſanato, De Jejunio, De Jairo, ac Muliere profluvio ſanguinis laborante.*

Homiliæ VII. *in Pſalmos* 5, 6, & 7. Gr. Lat. cum Notis apud Coteler. Monument. Eccleſ. Gr. Tom. 2. p. 1.

Deniq; extant *Fragmenta* Aſterii plurima in Catena in Pſalmos, aliaq; in Catena in Lucam; quorum pleraq; nuſpiam alibi reperiuntur.

401. MARCUS, Ἀσκητὴς ſive *Exercitator* κατ' ἐξοχὴν dictus, genere forſan Ægyptius, inter Monachos Nitrienſes ſolitariam vitam egit, claruit circa An. 401. Vir inſigniter mitis, ac ſummè temperans, qui juvenis adhuc totum Vetus ac Novum Teſtamentum memoriter tenuit; ætate verò provectior tantâ ſanctitatis famâ inclaruit, ut inter Monachos Nitrienſes rumor increbreſceret, ſacra myſteria ei non à ſacerdote ſed ab Angelo quodam ſemper in manus eſſe tradita. Vixit ad decrepitam uſq; ætatem, obiitq; centenario major. Multa poſt ſe reliquit Scripta, de quibus ſunt qui Marco noſtro litem moveant, annon ea Marco cuidam juniori, qui ſub Leone Imp. circa An. 900. floruit potiùs aſcribenda ſint, ſubdubitantes. Verùm id conjecturæ ne leviſſimam quidem habet veritatis umbram: cùm Photius ‖ ſcripta iſta non memoret ſolùm, ſed & eorum capita ſummatim referat. De ſtylo Marci ſic ille: Σαφὴς μὲν ἐστι, ὅσον ἐπὶ τῇ κοινότητι τῆς λέξεως, καὶ τῷ κεφαλαιωδῶς ἐξενηνέχθαι ἡ φράσις, εἰ καὶ μὴ πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἐξηκρίβωται τὰ ὅλα γλῶτταν, εἰ δέ πού τι τὸ ἀσαφὲς ἐνορῷτο, τῷ διὰ πράξεως αὐτὰ πεφυκέναι μᾶλλον κατανοεῖσθαι, ἀναχωρεῖ τῆς διὰ λόγων

Sozom. l. 6. c. 29.
Pallad. Hiſt. Lauſ. c. 20, 21.
Niceph. l. 14. c. 54.
‖ Cod. 200.

Digitized by Google

λόγων ἑρμηνείας, οὐχὶ τὸ δυσκόλως ἑρμηνεῦσθαι. *Perſpicua ejus eſt dictio, quatenus verbis utitur communibus, & ſumma capita percurrat Oratio: etſi quod ad Atticum Sermonem non ſatis accuratè linguam componat. Sicubi verò in his obſcuritas aliqua cernitur, ideo nimirum ab eâ, quæ per verba fit, clarâ explicatione recedit; quòd hæc ejuſmodi ſint, ut per actionem ipſam potiſſimùm percipi debeant, non quòd difficulter eadem exprimi oratione poſſint.* Quod non de Marci ſolius ſcriptis notat Photius, ſed & in omnibus fermè iis, qui Aſcetica tractârunt, ejuſmodi obſcuritatis vitium reperiri docet, τῆς ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν ἐγγνώσεως ἤ τι μάλα στεργούσης τὰς διὰ τῶν ῥημάτων ἐπιδηλώσεις. SÆC. V. ab An. cccc.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

DE *Paradiſo & Lege Spirituali:* Prooemium totidem verbis habetur in Macarii Hom. 37.

De his qui putant ſe ex operibus juſtificari.

De Pœnitentiâ.

De Baptiſmo.

Præcepta ſalutaria ad Nicolaum.

Capitula Temperantiæ, ſive de Jejunio.

Diſputatio cum Cauſidico.

Conſultatio intellectûs cum ſuâ ipſius animâ. Octo iſta Opuſcula memorat, alio tamen ordine enarrat Photius, quibus & nonum addit (à nobis deſideratum) *contra Melchiſedecitas*, quo in ſui ipſius Parentem hæreſeos hujus labe contaminatum invectus eſt.

Ex Marci noſtri operibus ad ætatem ſuam perveniſſe prodit Nicephorus libros viii. univerſalium affectionum numerum æquantes, & alios xxxii. *de re aſceticâ.* In his octo, quæ nobis ſuperſunt, opuſcula comprehendi, ſatis eſt veriſimile; adeò ut 32. etiamnum deſiderentur.

Porrò, inter octo, quæ extant, tractatus, habetur Epiſtola Nicolai cujuſdam non contemnenda; quâ gratias Marco agit, ob Præcepta ejus ſalutaria ſibi nuncupata.

Extant Opuſcula ſupra recenſita à Joanne Pico Pariſienſi Latinè reddita, *Pariſ.* 1563. inde in Biblioth. Patr. deſumpta. Gr. Lat. verò in Auctuario *Pariſ.* 1624. Tom. 1. p. 871.

ANIANUS, Monachus Ægyptius, diverſus ab eo qui nonnulla Chryſoſtomi ſcripta Latinè vertit, uti infra oſtendemus, claruit circa An. 401. 401.
Chronologiam ſcripſit, in quâ Euſebium ſecutus, non rarò tamen eum erroris coarguit, ut ex Georgio Syncello conſtat. N. E.

PANODORUS, Ægyptius itidem Monachus, Aniani ὁμόχρονος, teſte 401.
Syncello, claruit ſub Arcadio Imp. Scripſit Chronographiam, ἐκ ἀπείρως, inquit Syncellus, χρονικῆς ἀκριβείας, ipſe Euſebium ſimiliter ſecutus, haud diſpari etiam modo caſtigat. Interiit ejus Chronographia; fragmenta tamen plurima nobis conſervavit Syncellus, atq; ex eo exhibet Scaliger in Animadverſionibus Euſebianis.

VICTOR, Antiochenus, Chryſoſtomi æqualis, claruiſſe videtur ineunte 401.
hoc ſæculo, & deinceps. Scripſit *Commentarium in Evangelium D. Marci*, qui Latinè extat ex verſione Theod. Peltani Biblioth. Pat. Tom. 4. p. 370.

MACARIUS, Patriâ, ut veriſimile eſt, Romanus, Profeſſione Monachus, 401.
Ruffino Aquileienſi admodum familiaris, (eundem enim eſſe cui Apologiam ſuam pro Origene dicavit Ruffinus, quemq; in Apolog. 2. contra Ruffinum notat Hieronymus, jure conjicit Miræus.) Claruit circa An. 401. Scripſit in Urbe Româ *adverſus Mathematicos librum*, in quo labore Orientalium quæſivit ſolatia Scripturarum: uti habet Gennadius de Script. c. 28. N. E.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. 401. PAULUS, Epiſcopus, cujus unicus meminit Gennadius *, claruiſſe videtur circa An. 401. Scripſit *de Pœnitentiâ libellum*, in quo legem Pœnitentibus dedit, ita dolendum eſſe de peccatis, ne ſupra modum triſtitiæ, immenſitate desperationis mergantur. N. E.

* De Script. c. 31.

401. EUSEBIUS, cujus notitiam, eamq; perobſcuram, eidem Gennadio debemus †. Nec Patriam enim, nec vitæ inſtitutum, nec ætatem ſcire licet. Ex loco tamen quem in Catalogo ſuo ei tribuit Gennadius, ineunte hoc ſæculo illum floruiſſe conjectari fas eſt. Scripſit *de Crucis Domini Myſterio, & Apoſtolorum, ac precipuè Petri, conſtantiâ, virtute Crucis indeptâ.* N. E.

† De Script. c. 34.

401. SEVERUS SULPITIUS, Natione Gallus, Patriâ Aquitanus, genere nobilis, Phæbadii Agennenſis Epiſcopi Diſcipulus, claruit Anno 401. In adoleſcentiâ eloquentiæ ſæculari operam dediſſe, & in foro famam non incelebrem nactum, uxorem è Conſulari familiâ duxiſſe ſatis indicat Paulinus Epiſtolâ ad eum primâ. Vitæ inſtituto, ut nonnullis placet, erat Monachus, certè Presbyter Primuliacenſis. Qui Epiſcopum fuiſſe volunt, eum cum Sulpitio Severo, viceſimo ſeptimo Bituricum Epiſcopo (qui obiit exeunte ſæculo ſexto) temerè confundunt. Martino, Paulino, Hieronymo, admodùm erat familiaris. In ſenectute vergente, à Pelagianis deceptus poſtea erroris ſui pœnitentiam egit; ac perpetuo ſilentio linguæ temeritatem expiavit. Stylus Severo clarus, facilisque; & longè ſupra ſæculi ſui genium terſus & politus: unde Eccleſiaſticorum puriſſimus ſcriptor Scaligero audit. In Dialogis ſuis Millenariorum errorem prodit; quod obſervavit olim Hieronymus ||, eumq; primariis Millennii propugnatoribus accenſet.

|| Comm. in Ezek. cap. 36.

SCRIPTA.

Hiſtoria Sacræ libri II. *à Mundi exordio ad Annum* 400. deducti, circa quod tempus ſcripti videntur.

De B. Martini vitâ liber, cum Præfatione ad Deſiderium.

Epiſtola prima ad Euſebium Presbyterum contra æmulos virtutum B. Martini.

Epiſtola ſecunda ad Aurelium Diaconum, de obitu & apparitione B. Martini.

Epiſtola tertia ad Baſſulam, ſocrum ſuam, de obitu B. Martini.

Dialogi III. *interlocutoribus Gallo & Poſthumiano*, ſe mediante & judice: quorum primus agit de *virtutibus Monachorum* Orientalium, ſecundus & tertius de *virtutibus B. Martini.* Hoſce ob errorem Millennii ibi deprehenſum damnavit olim Gelaſius Papa, ſeu quiſquis Decreti illius Autor, ſub titulo *Opuſculorum Poſthumiani & Galli.*

Ad Claudiam Sororem Epiſtolæ II. quas ex MS. Codice Collegii S. Trinitatis Cantab. deſcriptas V. Cl. Joannes Battely, ejuſdem Collegii Socius, ad Cl. Baluzium miſit: à quo editæ ſunt Miſcellaneorum Tom. 1. p. 329.

Epiſtolæ V. à *Dacherio* primùm editæ, Specileg. Tom. v. p. 532. plures certè *Epiſtolas ad amorem Dei, & contemptum Mundi hortatorias* ad Sororem ſuam illum ſcripſiſſe teſtatur Gennadius *, ac ad alios alias; quæ non extant.

* De Script. c. 19.

Carmen Bucolicum, ſeu *de moribus Boum Poemation*, habetur ſub Severi nomine inter Chriſtianos Poetas à Bignæo editos in Appendice ad Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. p. 579.

Prodierunt Sulpitii Severi opera, *Colon.* 1600. 8° cum Druſii commentario *Franekeræ*, 1607. 8°. *Lugd. Bat.* 1635. 12° (cum notis G. Hornii) 1647. 4°. 1654. 8° & alibi ſæpiùs. Habentur & in Orthodoxogr. & in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 324.

Uberrimos in Sulpitii Severi Hiſtoriam Sacram Commentarios edidit Chriſtianus Schotanus, *Franekeræ* 1664. fol. quorum prodromum, notas nempe in Heptaemeron in lucem emiſerat, *Franekeræ* 1658. 4°.

401. PHILO, unde ortus, incertum eſt, gradu Diaconus. Ineunte hoc ſæculo, ab Arcadii & Honorii Impp. Sorore, (quæ conclamatâ ferè valetudine Romæ ægrota

ægrota decubuit) unâ cùm aliis nonnullis Cyprum miſſus eſt, ut S. Epiphanium Romam accerſerent, qui precibus ſuis ac manuum impoſitione priſtinam illi ſanitatem à Deo impetraret. Ad Cyprum delatus ab Epiphanio Carpathi, inſulæ maris Mediterranei, ab Aſiatico littore non longè diſtantis, uti vulgò creditur; rectiùs verò meâ quidem ſententiâ Carpaſiæ Urbis in Cypro non ignobilis, Epiſcopus, ob inſignem pietatis famam, ordinatus eſt, circa An. 401. Quinetiam Epiphanius Romam diſcedens, Eccleſiæ ſuæ Conſtantienſis curam ei commiſit; ut ſi Clericis opus eſſet, ipſe ordinaret. Hæc Polybius *. Scripſiſſe *Commentarium in Cantica Canticorum* Fidem facit Suidas †. Extat quidem ſub ejus nomine Latinè *Commentarius in Cantica*, Biblioth. Patr. Tom. 5. ſed aut ejus non eſt, aut admodum interpolatus. Interim verus Philonis Commentarius, unâ cùm interpretatione veteri, habetur MS. apud Cl. Bigotium (uti nos docet Caſimirus Oudin) ab eo propedièm evulgandus.

* In Vitâ Epiphan. cap. 49.
† In voce Φίλων.

401. Socrat. l. 6. c. 11. Sozom. l. 8. c. 10. Gennad. c. 20.

ANTIOCHUS, Natione Syrus, Ptolemaidis in Phœniciâ Epiſcopus, claruit circa An. 401. Eloquentiæ famâ clarus, Conſtantinopolim profectus eſt; ubi frequentibus concionibus ad Plebem habitis, perſpicuâ dictione compoſitis, & ſonorâ voce pronunciatis, tantum ſibi applauſum meruit; ut à nonnullis Chryſoſtomus diceretur: tantam etiam pecuniam, ut auro onuſtus ad civitatem ſuam rediret paulò ante exorta Chryſoſtomi infortunia. Poſtea tamen liti Chryſoſtomo à Severiano, Acacio, aliiſq; intentatæ ſe immiſcuit: ac inter acerrimos Chryſoſtomi inimicos à Palladio || numeratur. Obiit ante Annum 408. regnante adhuc Arcadio Imp. Scripſit, præter *Sermones* plurimos, *adversùs avaritiam unum & longum volumen, & in curationem cæci à ſalvatore illuminati Homiliam.* Scripta ejus non extant: Sententiolam quandam ex eo profert Theodorit. Dial. ii. *Fragmentum* verò ejuſdem longiuſculum de Chriſto lanceâ transfoſſo, Autor Catenæ in Joannem p. 443. aliud Acta Concilii Epheſini, part. 1. cap. 4.

|| Dialog. p. 49.

401. Socrat. l. 6. c. 11. Sozom. l. 8. c. 10, 18. Pallad. Dialog. paſſim.

SEVERIANUS, Natione Syrus, Gabalorum in Syriâ Epiſcopus, claruit circa An. 401. Vir in Scripturis admodùm eruditus, & eloquentiæ causâ celeberrimus. Famæ igitur ac divitiarum ab Antiocho Conſtantinopoli comparatarum æmulus. Poſtquam ſe in dicendo diu exercitâſſet, & orationes plurimas elucubrâſſet, Conſtantinopolim venit, ubi Chryſoſtomum benevolum nactus, ac ſæpe in Eccleſiâ concionatus, magnam ſui admirationem excitavit; tantumq; honoris & auctoritatis adeptus eſt, ut Imperatori, & Auguſtæ familiaris fieret. Chryſoſtomo verò præ aliis charus fuit, qui Epheſum proficiſcens, Eccleſiæ ſuæ curam illi delegavit. Fidem ſibi commiſſam malè præſtitit Severianus, ac auditorum ſtudium, Joanni ablatum, totum ſui juris facere anniſus eſt. Æmulatione igitur motus Joannes Conſtantinopolim properè rediit, falſiſq; Serapionis Diaconi Severianum Hæreſeos accuſantis criminationibus inſtigatus, illum urbe ejecit: qui tamen ab Eudoxiâ Auguſtâ mox revocatus, Joanni, nullum non lapidem in id movente Imperatrice, ſpecie ſaltem reconciliatus eſt. Ulcus verò ſtatim recruduit: Initâ enim cum Theophilo, Antiocho, aliiſq; conjuratione, Joannis depoſitionem totis viribus molitus eſt; quod & effecit. Tumultuante autem plebe, & in Joannis inimicos inſurgente, fugâ conſulere ſibi neceſſe habuit. Exeunte igitur Anno 402. ad Antiochiam properans, Porphyrium ejus loci Epiſcopum acceptâ pecuniâ ordinavit; à Plebe Antiochenâ ſcelus id indignatâ urbe mox fugatus. Quid de eo exinde factum ſit, parùm liquet.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

DE *Creatione Mundi Orationes* vi. extant in editione Chryſoſtomi Savilianâ Tom. 7. prope finem, & in Auctuario Combefiſ. *Pariſ.* 1672. Hinc deſumuntur Fragmenta illa plurima, quæ in Catenâ Græcorum Patrum in Geneſin à Franciſco Zephyro Latinè versâ & editâ, *Colon.* 1572. exhibentur,

pag.

SÆC. V. ab An. cccc. pag. 2, 3, 4, 16, 17, 18, 24, 37, 41, 46. licet iſta poſtrema videntur potiùs petita è Severo quàm Severiano.

In Nativitatem Chriſti Oratio, inter Chryſoſtomi opera edit. *Savil.* Tom. vii. Citatur à Theodorito * ſub Severiani nomine.

* Dialog. 2.

De Sigillis librorum Oratio.

De Serpente aneo Moſis Oratio. Utraq; habetur inter Chryſoſtomi Opera. Verùm Severiani eſſe patet ex Theodorito †, & Damaſceno ||, qui utramq; ſub Severiani nomine allegant.

† Dialog. 1, 3. || De Imag. Orat. 1.

Sermo de pace in Eccleſiâ CP. habitus, cùm à B. Chryſoſtomo ſuſceptus eſt. Extat Lat. inter Opera Chryſoſtomi

De Morte Innocentum Oratio, quæ inter alias Patrum Homilias ab Alcuino collectas Latinè legitur, & inter Chryſologi Sermones num. 152.

De Cruce Homilia, à Fr. Combefiſ. cum aliis quibuſdam Chryſoſtomi edita, *Pariſ.* 1656.

SCRIPTA, QUÆ NON EXTANT.

Sermonum volumen. Sermonem ejus 58[um] citat Oecumenius Comment. in I. ad Corinth.

Expoſitio in Epiſtolam ad Galatas, quam ſe legiſſe ait Gennadius *: Fragmentum ejus exhibet Oecumenius in Comment. in hanc Epiſtolam.

* De Script. c. 21.

De Baptiſmo, & Epiphaniæ ſolemnitate libellus.

Expoſitiones in Epiſtolam ad Romanos, primam ad Corinthios, & ſecundam ad Theſſalonicenſes, Sever. cujuſdam citantur in Oecumenii Catenâ in dictas Epiſtolas. Verùm an eo nomine deſignetur Severus an Severianus, incertum eſt.

In Catenâ Fr. Zephyri *in Pentateuchum* (edit. *Colon.* 1572.) citatur Sever. in *Geneſin* p. 59. in *Exodum* p. 143. in *Numeros* p. 183, 188, 204, 207. in *Deuteronomium*, p. 212, 215. par hìc ac in præcedente Articulo manet ſcrupulus.

Expoſitio in Job, cujus fragmenta plurima conſervavit Catena in Job à Paulo Comitolo Latinè converſa.

Anaſtaſius Sinaita Ὁδηγῷ cap. 16. citat fragmentum Severiani Gabalenſis in *illud* Coloſſ. 1. *Quoniam in ipſo inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter.*

Contra Novatum liber, cujus fragmentum extat apud Gelaſium lib. de duabus Chriſti naturis.

De Cruce Orationes plures: quarta citatur à Damaſceno Orat. iii. de Imag.

Porrò fragmenta nonnulla Severiani videre eſt apud Gelaſium lib. de duab. in Chriſto natur. Concil. Epheſin part. 1. Turrian. de Euchariſt. l. 1. c. 19. quæ unde deſumpta ſint, incertum eſt.

401. PALLADIUS, Gente Galata, natus Anno 368. Viginti Annos natus in exteras regiones peregrinari cœpit; ac Alexandriam delatus, Iſidori Presbyteri curæ ſe commiſit, vitæ Monaſticæ Diſciplinâ inſtituendum. Iſidorus id officii delegavit Dorotheo, Aſcetæ celeberrimo Thebano; ſub cujus regimine triennium exegit Palladius. Anno 391. in Nitriam montem ſeceſſit; ibiq; apud Archimandritas, Arſacium, Putabaſtum, &c. integrum Annum aſceticis exercitiis, & Monachis illuſtrioribus inviſendis dedit: & Evagrium Ponticum Præceptorem nactus eſt; à quo Origeniſmi amorem hauſit, eo nomine ab Epiphanio & Hieronymo acriter non uno in loco correptus. Tandem tentationibus quibuſdam laſcivis divexatus, clam Evagrio magiſtro in Scetes ſolitudinem ſe ſubduxit; & apud S. Pachonem aliquamdiu delituit. Mox in Thebaidis deſerta profectus eſt, Joannem Abbatem inviſurus, qui Epiſcopatum & Afflictiones multa ei olim adfuturas prædixit. Hujuſmodi ferè itinera crebrò conficiens Evagrius, totam Ægypti Regionem peragravit; donec ſplenis & ſtomachi morbis laborans, Alexandriam à ſodalibus mitteretur. Ab Alexandriâ valetudinis redintegrandæ ergo Palæſtinam profectus eſt; ubi plurimos exegit annos, ex. gr. apud Innocentium Abbatem, Oliveti Presbyterum, integrum

integrum triennium, Anno 400, vel 401. à Palæſtinâ Bithyniam veniens, Epiſcopus cujuſdam Urbis ordinatus eſt. Hæc de ſeipſo Hiſtoriæ Lauſiacæ Autor. Quæ ſequuntur, haud ita certum eſt, an eidem Palladio, ſint tribuenda. SÆC. V. ab An. cccc. Anno 400. circiter Palladius, Helenopolitanus Epiſcopus, unà cum duobus aliis Epiſcopis miſſus eſt à Chryſoſtomo Epheſum ad Antonini Epiſcopi cauſam cognoſcendam. Anno 404. Chryſoſtomo (cujus ille partibus conſtanter adhæſit) in exilium pulſo, magiſtratuum furorem fugens Romam contendit; & Innocentio Papæ, ac Epiſcopis Occidentalibus Arcadii Imp. & Joannis inimicorum injuſta odia coram expoſuit. Mox cum latinis Epiſcopis Honorii Imp. literas ad Arcadium deferentibus remiſſus; in exilium longinquum ab Arcadio ablegatus eſt, in oppido Syene, in viciniâ Blemmyum ſito, cuſtodiendus: quò militari ſatellitio abductus eſt, graviſſimis in viâ injuriis divexatus, ablato famulo, & excuſſis tabellis. Relictâ tandem ſede Helenopolitanâ, Aſponæ Epiſcopum factum eſſe tradit Socrates *. Deniq; Hiſtoriæ Lauſiacæ Autor opus id conſcripſit circa An. 421. annos natus liii. Vitæ autem Chryſoſtomi Scriptor Dialogum ſuum ſtatim poſt Chryſoſtomi mortem literis mandavit. Jam verò ad ſcripta, quæ ſub Palladii nomine circumferuntur, perveniamus.

* L. 7. c. 36.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

Hiſtoria Lauſiaca, ſeu de SS. Patrum vitis ad Lauſum cubiculi Præfectum; inde *Lauſiaca* dicta. De eâ vide plura in Heraclide. Poſt varias editiones Latinas ex antiquâ Rufini verſione, Græcè primus extulit cum notis Joannes Meurſius, *Lugd. Bat.* 1616. 4°.. Græco-Lat. cum notis Fronto Ducæus in *Auctuario* 1624. Tom. ii. p. 893. Supplementum, cujus ope Græci Textûs lacunæ impleri poſſint, exhibet Cl. Coteletius Monument. Eccleſ. Græc. Tom. ii. p. 341. qui Fragmenta etiam xi. ſatis ampla in editis exemplaribus deſiderata, quibus aut augeatur Hiſtoria, aut ſuppleatur Græcus Textus, Gr. Lat. cum notis dedit Monument. Tom. iii. p. 117, 158. Hiſtoriæ hujus Codicem MSS. editis duplo auctiorem in inſtructiſſimâ ſuâ bibliothecâ habet Cl. Voſſius, quem in lucem aliquando proditurum ſperare licet.

Dialogus de Vitâ S. Joannis Chryſoſtomi inter Palladium Epiſcopum Helenopolitanum, & Theodorum Eccleſiæ Romanæ Diaconum. De Dialogi hujus Autore multa inter eruditos lis eſt. Palladium fuiſſe Hiſtoriæ Lauſiacæ autorem communis eſt ſcriptorum ſententia; quod tamen alii in dubium vocant, alii planè negant. Palmarium negantium argumentum eſt, quòd in Dialogo Palladius ſe tunc primùm Romam vidiſſe fateatur; Palladium verò Helenopolitanum ibi aliquot ante annis commoratum fuiſſe disertè affirmet. Cui tamen reſponderi poteſt, Dialogi autorem datâ operâ nomen ac perſonam ſuam (quod aliunde etiam patet) diſſimulantem, locum priorem operi ſuo eo fine intexuiſſe, ut eò melius lateret. Aut hoc dicendum erit, aut neceſſe eſt, ut cum Cl. Bigotio ſtatuamus alium fuiſſe Palladium, qui priori Aſpunam tranſlato in ſede Helenopolitanâ ſucceſſerit; iſtumq; demum eſſe, qui cum Theodoro Dialogum Romæ habuerit. Interim notatu non indignum eſt Hiſtoriæ Lauſiacæ ſcriptorem Olympiadi, Chryſoſtomi Diaconiſſæ, perquam familiarem ac Chryſoſtomi Calamitatum participem fuiſſe; & ob ejuſdem cauſam Romam demum profectum eſſe: uti ipſe teſtatur †. Quid quòd non modò Georgius Alexandrinus, & ex eo Photius Dialogi conditorem Palladium vocat, non modò Dialogi Codicis græci titulus, & indiculus Savilianus hunc Epiſcopum fuiſſe Helenopolitanum teſtantur (ut rectè notat idem Bigotius) ſed & Theodorus Trimithuntis in Cypro Epiſcopus Hiſtoriæ Lauſiacæ & Dialogi Scriptorem unum eundemq; Palladium diſerte facit. Verum omnia doctiorum judicio lubens ſubmitto. Primus hunc Dialogum Latinè tranſtulit Ambroſius Camaldulenſis: cujus verſio Eugenio iv. nuncupata ſeorſim prodiit *Venet.* 1533. 8°. poſtea cum Chryſoſtomi operibus *Pariſiis*, alibiq; ſæpiùs recuſa: Græcè à Frontone Ducæo & Savilio diu quæſitum Florentiæ tandem invenit Emericus Bigotius, & ex vetuſto Bibliothecæ Mediceæ codice (eodem, ut

† Hiſt. Lauſ. c. 144, 43, 121.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. ut videtur, quo uſus eſt olim Monachus Camaldulenſis) deſcriptum cum verſione novâ à ſe adornatâ in lucem emiſit, *Pariſ.* 1680. 4°. Ex eo jam liquidò conſtat Ambroſium interpretem non modò Præfationem breviuſculam contra codicis MS. fidem verſioni ſuæ aſſuiſſe, ſed & in Dialogi decurſu quædam paſſim de ſuo adjeciſſe.

De gentibus Indiæ, & Bracmanibus liber: quem è tenebris eruit & cum verſione ſuâ edidit nobilis Anglus, Edoardus Biſſæus, *Londini* 1665. 4°. Ægrè mihi perſuadeo, hunc libellum Palladium noſtrum autorem habere. Ex ipſo opere nil certi peti poteſt; niſi quòd à Chriſtiano, & florente adhuc Romano Imperio, ſcriptus fuerit. Meminit quidem Moſis cujuſdam, Adulenorum Epiſcopi, itineris ſui ad Indiæ ingreſſum comitis: quem ſuſpicari forſan quis poſſit eundem eſſe cum Moſe, Saracenorum Epiſcopo; qui ab Anno 370. claruit: & de quo multa habent Socrates * & Sozomenus †. Adule enim in confinio Ægypti & Æthiopiæ ſita eſt: ubi loci tunc temporis habitâſſe Saracenos teſtatur Sozomenus loc. cit. Verùm de hâc re nihil ſtatuo: judicent eruditi.

* L. 4. c. 36.
† L. 6. c. 38.

Tractatum Anonymum Scriptoris cujuſdam Latini *de Bracmannis*, hactenus ineditum, ad calcem dicti libelli dedit idem Biſſæus.

401. HERACLIDES, Gente Cyprius, Monaſticum vivendi genus in Scetenſi Solitudine ſectatus eſt, Evagrio Pontico Præceptore uſus. Tandem Conſtantinopolim delatus, Anno 398. ſaltem ineunte ſequenti, Diaconus à Chryſoſtomo ordinatus eſt. Archi-diaconum vocat Nicephorus ‖. Anno 402. ineunte ſedi Epheſinæ à Chryſoſtomo præfectus eſt; & in Synodo lxx. Epiſcoporum ordinatus. Anno ſequente, in Theophili Synodo ad Quercum habitâ Origeniſmi accuſatur unà cum Palladio Epiſcopo Helenopolitano, exhibitis adversùs utrumq; capitulis. Abſentem judicari Heraclidem voluerunt Theophilus, ejuſq; aſſeclæ; eum inſuper injuriæ & crudelitatis reum facientes. Verùm reverſo mox ab exilio Joanne, & Theophilo à civibus CP. fugato, evanuit iſta tempeſtas. Tandem tamen Joanne ſecundâ vice in exilium miſſo, parem & ipſe Heraclides fortunam ſubiit; Anno enim 404. ſede ſuâ depoſitus, in carcerem Nicomediæ conjectus eſt: ubi quadriennium tunc exegerat, cum Palladius Dialogum ſuum ſcripſit. Quid illi exinde evenerit, non conſtat. Vir erat, teſte Palladio, ſæcularibus Diſciplinis optimè inſtitutus, & Divinarum Scripturarum admodùm peritus.

Socrat. l. 6. c. 10
Sozom. l. 8. c. 6.
Pallad. in Dial.
‖ L. 13. c. 9.

Scripſit librum, *Paradiſum dictum, ſ. u de Vitis SS. Patrum.* Iſte titulus in nonnullis Codicibus Hiſtoriæ Lauſiacæ præfigitur: ac nominatim prima Hiſtoriæ hujuſce editio à Frabro Stapulenſi, *Pariſ.* 1504. adornata, Palladii nomen non præfert, ſed titulum habet, Heraclidis Paradiſus. Adde, quòd præfatio gemina Hiſtoriæ Lauſiacæ præfigatur: quarum primam Heraclidis eſſe nullus ferè dubitat. Suſpicatur igitur Cl. Voſſius *, (cujus ſententiam & nos amplectimur) Hiſtoriam Lauſiacam ex duobus conflatam eſſe libris, Palladii uno, altero Heraclidis. Unde factum eſt, ut in Codicibus MSS. modò hujus, modò illius nomen præferat.

* De Hiſt. Græc. l. 2. c. 19.

Joannes Meurſius in Præfatione ad Hiſtoriam Lauſiacam à ſe editam, apud ſe exſtitiſſe docet Heraclidis librum alium, ita inſcriptum, Διήγησις περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον διαλαμψάντων ἁγίων πατέρων quem ex Bibliothecâ Palatinâ ille exſcripſerat. Forſan aut ἀποσπασμάτιον, aut *Compendium quoddam Hiſtoriæ Lauſiacæ* opus iſtud fuerit: ſaltem ſeparatus, & nondum cum Palladii opere permixtus Heraclidis liber: immò, quod poſtea comperi, ipſus eſt Heraclidis *Paradiſus:* qui, teſte Cotelerio †, bis in Bibliothecâ Regis Galliæ, ac toties in Colbertinâ, Græcè MS. ſub aliis nominibus habetur, in primo Cod. ἡ κατ' Αἴγυπτον τῶν Μοναχῶν Ἱστορία dictus, in ſecundo ἡ κατ' Αἴγυπτον Ἱστορία, ἣν καὶ παράδεισον ἄλλως ὁ συγγραφεὺς ὀνομάζει, in tertio Παράδεισος, in quarto Ἱστορία εἰς τοὺς βίους τῶν ἁγίων πατέρων τῶν Αἰγυπτίων, συγγραφεῖσα παρὰ Ἱερωνύμου μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου τοῦ ἀπὸ Δαλματίας. Codicum iſtorum inſpectio noſtram ac Voſſii conjecturam non confirmat ſolùm ſed & demonſtrat. Longè maxima enim libri pars Hiſtoriæ Lauſiacæ permixta legitur. Reliquam unà cum Præfatione totius Operis Gr. Lat. cum notis edidit Cl. Cotelerius Monument. Eccl. Gr. Tom. iii. p. 171.

† Not. in Tom. 3. Monumen. p. 566.

CHRO-

SÆC. V. ab An. cccc. 401.

CHROMATIUS, Patriâ, ut volunt nonnulli, Romanus, Epiſcopus Aquileienſis, claruit Anno 401. Circa id enim tempus, ab Anaſtaſio Papâ Rufini (qui Aquileiæ tunc egit) à ſe damnati admonitus, convocatâ Epiſcoporum ſuorum Synodo, Origenis libros & ipſe damnavit: Rufinum verò adeò non damnavit, ut ad Eccleſiæ communionem recipere non vereretur. Quinetiam nimiâ Hieronymi iracundiâ ſubinfenſus, eum per literas admonuit, ut Rufinum mordacibus ſcriptis impetere ceſſaret, & tantoperè vexatæ inter illos controverſiæ tandem ſilentio finem imponeret. Chryſoſtomi cauſam in Occidente ſtrenuè tutabatur eſt: quo nomine amplum ab eo elogium, & multas grates conſecutus eſt: quæ videre eſt in Epiſt. Chryſoſt. clv. Obiiſſe videtur circa An. 410. Extant ab eo ſcripta, *Homiliæ & Tractatus aliquot de octo beatitudinibus, & in reliquum cap.* v. *ac partem* vi. *S. Matthæi*, edita, *Baſil.* 1528. cum Symmachi Apologetico, *Lovan.* 1646. in Micropresbytico *Baſil.* 1551. in Biblioth. Patr. Tom. v. p. 976. & in Orthodoxogr. p. 1191. Inter plures alias, quas ſcripſit, Epiſtolas, una erat ad Honorium Imp. de causâ Chryſoſtomi. Hanc unà cum ſuis literis ſe ad Arcadium Imp. miſiſſe teſtatur ipſe Honorius, apud Palladium cap. 3. p. 30. De commonitoriâ ad Hieronymum Epiſtolâ ſupra diximus. Utraq; interiit. Extat inter Hieronymi Opera *Epiſtola ad Hieronymum* ſub Chromatii & Heliodori nomine de *Nativitate B. Mariæ*; & *altera ad eundem* ſub eorundem nomine. Utramq; verò ſuppoſititiam eſſe omnes agnoſcunt.

INNOCENTIUS, Natione Italus, Patriâ Albanus, ineunte Anno 402 Epiſcopus Romanus factus eſt. Epiſcopatu ſuſcepto, ingentes cum Orientalibus Epiſcopis lites de S. Joannis Chryſoſtomi causâ agitare cœpit: cujus ille partes ſtrenuè tutatus fuerat: vivum authoritate ſuâ & conſolatoriis Epiſtolis, quantùm potuit, confirmavit: mortuum verò eximio honore ac reverentiâ, proſecutus eſt: Quinetiam (ſi ſequioribus vitæ Chryſoſtomi ſcriptoribus credendum ſit) auditâ Chryſoſtomi morte, Arcadium Imp. & Eudoxiam Aug. unà cum Attico CP. aliiſq; Chryſoſtomi inimicis, anathemate percuſſit. Verùm iſtam fabulam funditùs diruit Cl. Savilius in Tractatu à nobis ad ſuperioris ſæculi calcem edito. Utut ſit: Innocentius certè Chryſoſtomi defuncti cauſam minimè deſeruit; ſed cum Orientalibus Epiſcopis communionem inire præfractè renuit: donec Chryſoſtomi nomen in Diptycha ſacra poſtliminiò reſtitueretur. Anno 409. ab Honorio Imp. ad Alaricum Gothorum Regem Romæ exercitum admoturum legatus eſt: ut ab obſidione iſtâ inſtituendâ Barbaros averteret. Succeſſu quidem caruit legatio; res tamen optimè ceſſit Innocentio: qui eo modo Urbe ſubductus Ravennæ ſubſtitit, & miſeram ſuæ ſedis ruinam è longinquo conſpexit. Reliquum vitæ curſum Novatianis & Pelagianis impugnandis impendit; quod quidem fortiter effecit, Urbe fugatis prioribus; crebris Epiſtolis, Synodis ac Decretis damnatis poſtremis. Permiſiſſe Innocentium, ut imminente jam Romæ Alarico Gentiles priſcos Ritus & Sacrificia clam peragerent, conficta eſt à Zoſimo * calumnia. Zozimo, ſcriptori Ethnico, opponi poſſunt Socrates † & Sozomenus ‖, qui Romæ obſidionem, & Ethnicorum molitiones narrantes, rem planè tacent, id nequaquam facturi, ſi crimen ejuſmodi admiſiſſet Innocentius, quem Sectæ Novatianæ odium ipſis inviſum reddiderat. Obiit (non Anno 417. die v. Cal. Auguſti, quod vulgò creditur) ſed exeunte Anno præcedente, die xxi. Decemb. ut contendit Papebrochius.

* Lib. 5.
† L. 9. c. 7.
‖ L. 7. c. 9.

SCRIPTA.

E*piſtolæ* xxxiv. ex quibus 23 priores Magdeburgenſes, Tilemannus, Oſiander, Fulco, aliiq; ſpurias eſſe contendunt, deſumptis argumentis à ſtyli barbarie, ab ineptis Scripturæ accommodationibus, ab erroribus fidei multis, ab erratis chronologicis, & à memoratis ritibus eccleſiaſticis, qui nondum in Eccleſiâ obtinuerant. Eandem & tribus ſequentibus Epiſtolis cenſuram appoſuit Eraſmus.

SÆC. V. ab An. cccc. mus. Certè plures ejus Epiſtolas ex notis chronologicis ſuppoſitionis multùm ſuſpectas eſſe ipſe Papebrochius * ingenuè fatetur.

* Catal. Rom. Pontif. p. 61.

Epiſtolæ xxviii. & xxix, viz. ad S. Joannem, & ad Clerum CP. Græcè & Latinè habentur, ex Nicephoro deſumptæ: tertia etiam, num. 30. ad Arcadium Imp. ex Georgio Alex. ſpuria, de quâ plura vide apud Savilium tractatu citato.

402. POLYBIUS, Epiphanii Diſcipulus, & individuus itinerum comes ejuſq; ut credi par eſt, Diaconus. Illum enim Romam ab Honorio accitum, ut gravi morbo laborantem ſororem ſanaret, comitatus eſt; atq; Anno 402. Conſtantinopolim profecto adhæſit: eidem inter navigandum morienti adfuit, & extrema mandata excepit. Polybio enim obiturus Epiphanius juſſit, ut quamprimùm appelleret Cyprum, conſcensâ nave ſuperiorem Thebaidem peteret. Paruit iſte, ac poſtquam Epiphanii corpus in Eccleſiam Conſtantienſem intuliſſet, & ſeptiduum propè reliquias commoratus eſſet; ante ſupremum Epiphanio munus perſolutum Thebaidem contendit; ibiq; integrum annum degit: quo exacto, ab Heracleone, Ægypti Præſide, Anno 403. ſaltem ineunte proximo, Rhinocurorum Epiſcopus factus eſt. Plura de eo non liquent. Scripſit *Epiphanii geſta, poſteriorem vitæ partem, atq; obitum complexa: & Epiſtolam ad Sabinum Epiphanii ſucceſſorem*, quâ Epiphanii exequias ab eo ſibi deſcriptas mitti rogat. Deſcriptio iſta Latinè extat ad calcem Polybii.

Priorem Epiphanii vitæ partem ſcripſit Joannes; & ipſe etiam Epiphanii Diſcipulus ac comes. Extat utriuſq; opus, plurimis fabulis refertum, Lat. ap. Surium Maii xii. Gr. Lat. inter Opera Epiphanii Editionis Petavianæ Tom. ii.

402. MARCUS, primò quidem librarius, pulchrè ſcribendi (uti de ſeipſo teſtatur) callentiſſimus; poſtea Porphyrio, Gazenſi demum Epiſcopo, Hieroſolymis religionis ergò commoranti, in famulitium aſcitus eſt. Vixit Anno 402. Primò quidem à Porphyrio Theſſalonicam miſſus, ut bona ſua divenderet, in pauperum uſum mox eroganda: deinde ab eodem, Epiſcopo jam facto, Gentilibus Eccleſiam Gazenſem infeſtantibus, ad Arcadium Imp. Anno 398. legatus, literas etiam ad Chryſoſtomum ſcriptas perlaturus; quibus ut negotium iſtud ipſe promoveret, ab eo poſtulavit Porphyrius. Anno 402. Porphyrium eandem ob cauſam Conſtantinopolin profectum comitatus eſt: ei ad ſupremum uſq; vitæ diem famulatus, Diaconus ab eo factus. Extat ab eo ſcripta *Vita Porphyrii*, Metaphraſtis autem interpolationibus aucta Lat. ap. Surium Febr. xxvi.

405. AURELIUS PRUDENTIUS CLEMENS, V.C. Gente Hiſpanus, domo Tarraconenſis, aliis Cæſarauguſtanus, natus eſt Anno 348. Juvenis adhuc eloquentiæ forenſi operam dedit, ac cauſas ſatis iniquè egit, vitiis fræna laxavit: miles etiam Palatinus factus, caſtra ſecutus eſt. Vitâ tandem in melius commutatâ, bonis literis, præcipuè verſibus pangendis incubuit. Claruit Anno 405. quo Præfationem Καθημερινῶν ſcripſit. Plurima Poemata vario metrorum genere, ſtylo ſatis eleganti ac venuſto, licet in iis ſunt quæ linguæ Romanæ caſtitas vix ferat, condidit: quæ hodie extant.

Pſychomachia, ſive pugna vitiorum & virtutum.

Cathemerinon, ſive *Hymni omnibus diurnis actionibus convenientes.*

Apotheoſis, ſive *de Divinitate.*

Hamartigenia, ſive *de Origine Peccatorum. Peroratio*, ſive *Oratio ad Deum* libelli iſtius calci appoſita, ſpuria videtur. Contradicit enim Odæ 7. Καθημερ. dicendo, *Non poſco beatâ in regione domum*, &c. Dictum impium, & Prudentio indignum.

Contra Symmachum ac veterem Deorum Gentilium cultum libri ii. Hos libros Commentariis eruditis explicatos ſeorſim evulgavit Iſaacus Grangeus, Vindocinenſis, *Pariſ.* 1614. 8°.

Ἀντιλογίαν,

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

Διττοχαῖον, ſive *Enchiridium Vet. & Nov. Teſtamenti*, quod ſub Amœni cujuſdam, obſcuri admodum Poetæ, nomine edidit Fabricius, *Baſil.* 1564. 4°. & eidem aſcriptum habetur, unà cum Acroſtichide quâdam ad Leontium, Burdegalenſem Epiſcopum, in Appendice Bigneanâ, *Pariſ.* 1624 p. 702. Verùm præter Gennadium *, qui Prudentio deſertè aſcribit, multis id eidem aſſerit Giſelinus in notis ſuis ad Prudentium.

* De Script. cap. 19.

Prudentii Opera prodierunt primùm curâ Aldi Manutii, *Venet.* 1501. deinde inter Poetas Chriſtianos *Lugduni* 1603. *Antverp.* 1564. cum notis Pulmanini & Giſelini in Appendice Bigneanâ p. 461. & in Bibliothecâ Patr. Tom. 5. p. 990. Omnium vero Commentariis ornata, curâ Jo. Weitzii, *Hanov.* 1613. 8°. quæ priores editiones longè ſuperat. Deniq; cum notis doctiſſimis Nic. Heinſii *Amſtel.* 1667.

PELAGIUS, Natione aliis Gallo-Brito, aliis Scotus ſive Hibernus, revera Britannus, ex citeriore Britanniâ, quam hodie Cambriam, ſive Walliam dicimus: Patrio nomine *Morgan*, ſeu *Marigena* dictus; unde & Pelagii nomen ei adhæſit. Monachum fuiſſe facilè concedimus; Collegii vero Bannochorenſis fuiſſe Abbatem, & duo millia Monachorum ſub regimine ſuo habuiſſe, & exinde poſtea à ſuis in exilium pulſum; deniq; Academiæ Cantabrigienſis fuiſſe alumnum; nuda videntur Ranulphi Ceſtrenſis, Joannis Tinmuthenſis, Nicolai Cantilupi, Caii, Balei, aliorumq; ſomnia. Exeunte ſæculo quarto, ſaltem ineunte quinto, Romam, ut videtur, ſe contulit: ubi Melaniæ & Rufinæ familiaris factus, & ab iis propinata Origenis dogmata pleno ore hauriens, atq; in pejus augens, hæreſin novam condidit, quam circa, vel potiùs paulò ante An. 405. in vulgus diſſeminare cœpit; eâ tamen uſus fraude, ut Catholicam præ ſe ferret ſpeciem; quamq; reipsâ docuit, verbis negavit, hæreſin. Et certè hæreſi diſſeminatâ circa hoc tempus famoſum fuiſſe vel exinde patet, quòd Chryſoſtomus † Arabiſſi in Armeniâ exul agens, datâ ad Olympiadem Epiſtolâ, Pelagii lapſum vehementer deploret. Anno 408. vel ſequenti, Gothis Italiam devaſtantibus, Româ egreſſus cum Cœleſtio Diſcipulo, in Siciliam ſe recepit: ubi biennio vel triennio commoratus, Anno 411. in Africam tranſmeavit, ac Hipponem appulit. Anno ſequenti, in Collatione Catholicos inter ac Donatiſtas Carthagine habitâ illum præſentem ſe vidiſſe teſtatur Auguſtinus ‖. Exinde citatim properans, Ægyptum profectus eſt, Monaſteria ibi ſita inviſurus. Ex Ægypto Palæſtinam petiit; ubi Anno 415. veteratoriis artibus apud Joannem Epiſcopum Hieroſolymitanum, fruſtra cum accuſante Oroſio, gratiam inivit; & Synodi Dioſpolitanæ Patribus fucum fecit. Objecta enim ſibi ab Oroſio hæreſeos capita partim negando, partim emolliendo, Synodi cenſuram evaſit, & Catholicâ communione dignus eſt pronunciatus. Anno ſequenti à Conciliis Carthaginenſi & Milevitano, uti & ab Innocentio Papâ hæreſeos damnatus eſt. Eandem ei Anno 418. notam inuſſerunt Zoſimus Papa, & Concilii Africani Patres. Quinetiam extat Honorii Imp. reſcriptum ad Præfectum urbis eodem Anno datum, quo Pelagium, Cœleſtium, eorumq; ſectarios Româ expelli jubet. Eodem circiter tempore Theodotus Epiſcopus Antiochenus, habitâ in Oriente Synodo, Pelagium diu tergiverſatum ac varias nectentem tricas, Epiſcoporum judicio Hieroſolymis accitum ſiſtit, ac hæreſeos manifeſtè convictum damnari curat. Quid illi exinde factum ſit; ubi loci degerit; quando, vel quo mortis genere extinctus ſit, minimè conſtat. Vir erat miro ingenii acumine, & meliorum literarum ſcientiâ præditus; vitæ inſuper ſanctimoniâ, & illibatâ morum integritate conſpicuus. His præcipuè Machinis, doctrinæ ſc. famâ, & pietatis ſpecie, tot tantoſq; dogmatum ſuorum Diſcipulos ſibi contraxit: neve quid fraudibus ſuis deeſſet, errores ſuos, quoties eo nomine reus ageretur, nunquam non diſſimulavit: ſaltem ſe non propriam, ſed aliorum, ſententiam in medium proferre præ ſe tulit. Hæreſin illius quod attinet, ſumma huc ferè redit: Peccatum originale funditùs ſuſtulit, docens Adami Peccatum ſoboli ejus non imputari: unumquemq; è contra in eâdem, quâ Adam creatus eſt, voluntatis perfectione naſci: mortem temporalem nos ſubire non ob Adami lapſum, ſed ex naturæ neceſſi-

405.

† Ep. 16. ad Olymp.

‖ De geſt. Palæſt. cap. 22.

Mar. Mercator Commonit. cap. 3.

SÆC. V. ab An. cccc.

neceſſitate: baptiſmum deniq; originalis peccati remedium non eſſe. De gratiâ nec idem ſemper ſenſit, nec dixit. Primitùs omnia naturæ tribuebat. Poſtea à Catholicis convictus, mutato nomine, ſententiam tamen non mutavit. Per gratiam enim potentiam naturæ à Deo creatæ, ſc. rationalem voluntatem, intellexit. Gratiam Chriſti nihil aliud eſſe voluit, quàm doctrinam ejus & exemplum: omniaq; virtutis officia, ipſa etiam pœnitentiæ & ad Deum converſionis primordia, à nobis ſine particulari auxilio divino impleri poſſe; adeò ut ſi gratia divina admittenda ſit, inter utilia ſolummodò, non autem neceſſaria numerandam eſſe. Liberum arbitrium eò uſq; ampliavit, ut hominem ſine peccato vivere poſſe, totiq; Dei legi ad amuſſim ſatisfacere cenſeret. Homines, pleroſq; ſaltem, non gratiæ divinæ beneficio, ſed propter operum ſuorum merita juſtificari, & ad vitam æternam prædeſtinari contendit. Juramentum deniq; omnino illicitum eſſe docuit; & divitibus æternæ ſalutis ſpem ademit. Scripta ejus ſequuntur.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

EXpoſitionum in Epiſtolas Paulinas libri xiv. ante captam à Gothis Romam ſcripti, quorum meminerunt Auguſtinus non uno in loco, Marius Mercator *, Autor Prædeſtinati †, & Caſſiodorus ‖. Eoſdem eſſe, qui ſub Hieronymi nomine feruntur, & inter illius opera extant, ſentiunt Voſſius, & ex eruditis quamplurimi. Aliam amplexus eſt ſententiam, quam in Biblioth. Theol. MS. pluribus perſequitur Cl. Uſſerius. Verba ejus ſubnectere forſan non erit inutile. Sic igitur ille p. 574. "Breviorum in Paulinas Epiſtolas Annotationum tres diverſi Codices Caſſiodori temporibus ferebantur; tres item noſtris. De prioribus vide Caſſiodor. Divin. Lect. cap. 8. Similiter & noſtris temporibus (præter Haymonem, & recentiores) tres antiquioris notæ feruntur Codices, nominibus Hieronymi, Primaſii, & Sedulii. Qui Hieronymi nomine hodie circumfertur, Codex Pelagii hæretici à nonnullis eſſe creditur; & ab aliis idem cum eo, qui Gelaſii olim nomine ferebatur, & à Caſſiodoro primo loco commemoratur. Ego potiùs illum à Caſſiodoro commemoratum Pelagii fuiſſe exiſtimaverim; (ipſius enim nomen paſſim non prætuliſſe ex illâ Auguſtini citatione cap. 16. de geſt. contra Pelag. colligitur; in quâ illud Dicuntur obſervandum) hunc verò quem nos habemus, ex Pelagii, Hieronymi, & Primaſii explicationibus à poſteriore aliquo compaginatum eſſe, adeò nullo cum judicio, ut contraria dogmata (Pelagiana ex hæretico, & orthodoxa ex Hieronymo & Primaſio hauſta) paſſim à ſe commiſta fuiſſe non animadverterit. Hinc in Epiſt. ad Rom. cap. xi. Fidem bonitate Dei conferri legimus; atq; alibi ſæpiſſimè (nullibi certè apud quenquam Veterum ſæpiùs) liberâ Dei gratiâ & ſolâ fide nos juſtificari. Quæ cùm à Pelagianâ doctrinâ maximè abhorreant, argumento ſunt eos falli, qui integrum opus Pelagio tribuendum exiſtimant. Id quod etiam tria loca ex Pelagii Commentariis adducta ab Auguſtino lib. 3. de Peccat. merit. & remiſſ. cap. 2, 3, 5. planè evincunt: quorum nihil in noſtris codicibus habetur. Quæ enim Voſſius * hìc loca producit, huc non facere ipſa locorum ab Auguſtino ex Pelagio, non ſecundùm ſententiam, ſed ſecundùm ipſa verba, citatorum collatio manifeſtum facit. Quibus adde, Pelagii Præfationes & Argumenta in Epiſtolas ab hiſce, quos habemus, Commentariis planè abeſſe. Ex Pelagio nihilominus plura hìc eſſe intermixta, tum Pelagiana, quæ paſſim occurrunt, dogmata, (illudq; imprimis in Rom. vii. Inſaniunt, qui de Adam per traducem aſſerunt ad nos venire peccatum) tum citationes ſuperiùs ex Auguſtino, & de merit. & remiſſ. pecc. l. 3. c. 12. de geſt. contra Pelag. c. 16. & libro Canonum Cottoniano productæ, demonſtrant. Potiſſimam verò partem ex B. Hieronymi Annotationibus breviſſimis (à Caſſiodoro commemoratis) eſſe compactam, & nomen illius in antiquiſſimis Gothicis exemplaribus præfixum oſtendere videtur; & Præfatio ad Heliodorum, de quâ tamen acris illa habetur Eraſmi cenſura. Præfationem addiderat, neſcio quis, ad Heliodorum Hieronymi nomine,

* Commonit. cap. 2. Præfat. ſubnotat.
† Hæreſ. 88.
‖ Divin. Lect. cap. 8.

* Hiſt. Pelag. p. 13.

"nomine, vehementer inſulſam & infantem. Walafridus etiam Strabus in "Gloſsâ Ordinariâ Hieronymi nomine paſſim citat, quæ hîc habentur: & ſe- "mel, ut videtur, ipſe Sedulius. Ita enim apud illum in 1 Cor. vii. legimus: "aliter, ut Hieronymus exponit. Si quis, hoc eſt, quiſquis homo, ſuper "virginem, hoc eſt, carnem propriam ſuam, quid vult ipſe homo, id eſt, "virginitatem an Conjugium; quia liberum arbitrium habet. In quam ſen- "tentiam in Commentariis hiſce ita legimus ad hunc locum. Non parentes "dicit virginum filiarum, (neq; enim poteſtatis illorum eſſe poteſt propoſi- "tum alienæ continentiæ) ſed unumquemq; habere propriæ carnis arbitrium "eam incorruptam ſervare. Hactenus Uſſerius. Aliam prorſus ab Uſſerio Sententiam fovet Garnerius, qui Commentarios hoſce unico Pelagio deberi, & à Caſſiodoro ſordibus hæreticis olim repurgatos, omni Pelagianiſmi labe, prout nunc extant, immunes eſſe contendit, Append. ad Diſſert. vi. ad par. i. Operum Marii Merc. p. 367.

SÆC. V. ab An. cccc.

Epiſtola ad Demetriadem de Virginitate, quæ incipit, *Si ſummo ingenio*, Anno 413. ſcripta. Habetur inter opera Hieronymi & Auguſtini, utriq; falsò adſcripta, illi etiam ante Bedæ ævum, qui annotatiunculis quibuſdam fraudem detexit.

Libellus Fidei ad Innocentium Papam, unà cum literis miſſus Anno 417. & à Zoſimo ſucceſſore Innocentii receptus eodem Anno, & cum literis in Africam directus. Literæ quidem interierunt: Libellus extat tum poſt Zoſimi Papæ ad Africanos Epiſcopos Epiſtolam Concil. Tom. ii. p. 1563. tum inter Opera Hieronymi Tom. iv. p. 98. ſub titulo Explanationis Symboli ad Damaſum. Hieronymo olim aſcriptum fuiſſe vel hinc patet; quòd à Carolo M. & Concilii Francofurtenſis Patribus ſub Hieronymi nomine, dempto Epilogo, tota intexatur Capitulari de non adorand. Imag. l. 3. c. 1. Epiſtolæ Argumentum & Fragmenta videre eſt apud Auguſtin. lib. de gratiâ Chriſti cap. 30, 34, 35, &c. item lib. De pecc. orig. cap. 17, 18, 19.

SCRIPTA, QUÆ NON EXTANT.

DE *fide Trinitatis libri* iii. ante hæreſin ſuam diſſeminatam ſcripti: Pelagium de Trinitate rectè ſenſiſſe patet ex Libello fidei ejus.

Liber ἐυλογιῶν, *ſive honeſtorum Sermonum de actuali converſatione:* ſive *liber Teſtimoniorum*, in quo ad Cypriani exemplum è SS. Scripturis ſententiarum capitula collegit. Quæ capitula Pelagio ex hoc libro ſint objecta, docet tum Hieronymus Dialog. adv. Pelag. tum Auguſtinus de geſt. Palæſtin. cap. 2, 3, 4, 5, 6.

Epiſtolæ ad Viduam duæ: una *conſolatoria*, altera *exhortatoria:* bina Fragmenta exhibet Hieronymus lib. 3. contra Pelag. totidem Mercator in Commonit. unicum Auguſtinus lib. de geſt. Palæſt. c. 6.

De Libero Arbitrio libri iv. circa An. 416. ſcripti, Hieronymi Epiſtolæ ad Cteſiphontem, & Dialogis contra Pelagianos tribus, oppoſiti. Horum fragmenta paſſim profert D. Auguſtinus lib. *de gratiâ Chriſti*, cap. 4, 7, 10, 18, 28, 29, 39, 43. lib. *De pecc. orig.* cap. 13.

De Naturâ liber, cujus meminit Auguſtinus *Retractat.* cap. 42. datâ verò operâ refutavit libro *de Naturâ & Gratiâ*, ubi plurima Operis Pelagiani fragmenta reperire eſt. Ea in unum collecta dedit Garnerius Append. ad par. i. Operum Mercatoris, p. 373.

Epiſtola ad Paulinum, & alia ad Conſtantium. Utramq; memorat Auguſtinus lib. *de Gratiâ Chriſti.* Epiſtolæ ad Auguſtinum duæ. Defenſio fidei ſuæ ad eundem, Epiſtola ad Presbyterum quendam amicum de rebus Dioſpolitanis. Singulas haſce quatuor Epiſtolas memorat idem Auguſtinus lib. de geſt. Palæſtin. cap. 26, 30, 32. Plures certè Pelagius conſcripſit Epiſtolas quæ interierunt.

Alia quædam Pelagii opuſcula recenſet Baleus *, à Veteribus ne ſemel quidem memorata, adeóq; meritò in dubium vocanda.

* Cent. 1. c. 38.

VIGI-

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

406. VIGILANTIUS, Natione (non Gallus, ut habet Gennadius *, ſed) Hiſpanus, Patriâ Caligurritanus, demum Eccleſiæ Barcelonenſis Presbyter; claruit adhuc Anno 406 Relictâ Patriâ, Italiam petiit, S. Paulinum, quocum Barcelonæ agente amicitiam olim inierat, inviſurus: inde Hieroſolymam profectus eſt, Hieronymo per Paulinum literis commendatus. Anno igitur cccxciv. unà cum Hieronymo præſens adfuit terræ-motui, quo concuſſa eſt Hieroſolyma. A Palæſtinâ recedens, ſubinſenſior jam factus Hieronymo, in Ægyptum deſcendit, atq; alias regiones peragravit, Hieronymum ubiq; Origeniſmi inſimulans. Tandem in Galliam delatus dogmata ſua propalare cœpit, & Barcelonam, ut videtur, redux, in pace obiit. Damnatum tamen ab Eccleſiâ Romanâ fuiſſe narrat Hieronymus. Hæreſes crimina atq; ei objecta quod ſpectat, hujuſmodi ferè erant: Martyrum reliquias cultu aut veneratione nimiâ afficiendas non eſſe; & miracula apud eas fieri ſolita dæmonum præſtigias credi poſſe: non magis cœlibatum quàm conjugium Clericorum Deo gratum eſſe; nec velle præcepta Chriſti, ut quis facultatibus divenditis ſimul & ſemel omnia ſua pauperibus elargiatur: lucernarum deniq; in Eccleſiis accenſarum ritum, & vigilias crebrò obſervari tunc ſolitas improbanda eſſe. Has ob cauſas acrem cum eo litem exercuit Hieronymus; qui eum joco *Dormitantium* vocat, & hæreticorum peſſimum pronunciat. Utcunq; verò exardeſcat Hieronymus, certum eſt, ipſomet etiam fatente, Vigilantium poſt exortam etiam controverſiam ab Epiſcopo ſuo communione Catholicâ non indignum eſſe habitum. Scripſit, inquit Gennadius, zelo quidem religionis aliqua; & in his expoſuit pravo ingenio *ſecundam Danielis viſionem.* Idem forſan opus innuit Hieronymus †, ſic Vigilantium inſectatus: *Inter ceteras quippe blaſphemias, quas ore ſacrilego protuliſti, auſus es dicere, Montem, de quo abſciſſus eſt in Daniele lapis ſine manibus, eſſe Diabolum, & lapidem Chriſtum, &c.* Quicquid autem ſcripſerit, nihil hodie ſupereſt.

* De Script. cap. 35.

† Epiſt. 75.

406. Socrat. l. 7. c. 2. Sozom. l. 8. c. 27.

ATTICUS, Sebaſteæ in Armeniâ natus, ab ineunte ætate in Monaſtico vivendi genere à Macedonianis inſtitutus, poſtea virilem ingreſſus ætatem ad Eccleſiam Catholicam ſe tranſtulit. Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ factus Presbyter, ex iis erat, qui Chryſoſtomo inſidias ſtruxerunt: demum mortuo Arſacio, poſt menſem quartum, menſe Martio Anni 406. Conſtantinopolis Epiſcopus ordinatur, vivente adhuc Chryſoſtomo. Ob iniquam Chryſoſtomi damnationem, ejuſq; ſedem occupatam, quòdq; ipſius jam mortui nomen in Diptycha reſtituere recuſaret, Epiſcoporum Occidentalium communione excluſus eſt; nec priùs admiſſus, quàm cùm poſt plures Annos Viri ſanctiſſimi nomen in ſacras tabulas retuliſſet. Obiit Anno 427. Vir, præter magnam, quæ in illo fuit, eruditionem, pietate, & prudentiâ celeberrimus; in rebus agendis ſummæ dexteritatis, ad ſtruendas atq; evitandas inſidias ſolertiſſimus: moribus blandus, mitis, placidus, & ad pauperes ſublevandos paratiſſimus: in legendis Veterum ſcriptis multum operis & temporis poſuit; in concionibus frequens, quæ tamen ejuſmodi non fuerunt, ut ab auditoribus vel plauſu exciperentur, vel ſcriptis mandarentur.

Extat *Epiſtola bene longa ad Cyrillum Alexandrinum* de Chryſoſtomi nomine Diptychis à ſe reſtituto, apud Nicephor. Hiſt. Eccleſ. lib. 14. cap. 26. *altera etiam breviuſcula ad Calliopium Eccleſiæ Nicenæ Presbyterum* ſcripta, cùm pecuniam in Nicenorum pauperum ſuppetias tranſmitteret, apud Socrat. l.7.c.25.

Habetur etiam Fragmentum alicujus, ut videtur, Homiliæ *in Natalem Domini*, tertiâ vice repetitum in Concilio Epheſino, Concil. Tom. iii. p. 116, 517, 849.

Aliud ex Epiſtolâ *ad Eupſychium* habet Theodoritus Dialog. ii. p. 110.

407. CÆLESTIUS, malè à nonnullis *Cæleſtinus* appellatus, gente, ut volunt ‖, Scotus, id eſt, Hibernus, & Solomonis Cornubiæ Ducis conſanguineus. Verùm utrumq; incertum eſt. Id magis certum, quod ex Marii Mercatoris * autoritate conſtat, eum nobilem natu fuiſſe, ac raro naturæ vitio à matris utero Eunuchum: & in Scholaſticorum Auditorialium claſſe Romæ conſtitutum cauſas non ineleganter egiſſe. Claruit ab Anno 407. Ab ineunte ſtatim ſæculo Pelagium

‖ Uſſer. de Primord. Britan. p. 208, 786. ex proœm. Hier. Com. in Hier. l. 1. 3.

* Commonit. 2.

lagium Romæ docentem audivit, & ab eo acceptas peſſimæ hæreſeôs fæces toto pectore imbibit. Anno ccccviii. vel ccccix. Pelagium in Siciliam; ac deinde Anno ccccxi. in Africam, comitatus eſt: & ab eo in Orientem feſtinante hîc loci relictus, dogmatis Pelagiani virus ſtrenuè propagavit; ac plurimorum Clericorum gratiam doctrinæ & pietatis famâ ſibi conciliavit: adeò ut Presbyteratûs dignitatem poſtulare non vereretur. Verùm Anno ccccxii. à Paulino B. Ambroſii Diacono apud Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem hæreſeos accuſatus eſt: coactâq; Synodo, cùm Pelagiana dogmata damnare recuſaret, communione privatur. Iſte confeſtim ad Epiſcopum Romanum appellans, relictâ Africâ, Epheſum contendit: ubi veteratoriis artibus Presbyteratûs dignitatem adeptus eſt; & exinde, tanquam ex arce, hæreſin Pelagianam per Aſiam, Rhodum, ac vicinas inſulas, longè latéq; diſſeminavit, tanto animi ſtudio, tanto ſucceſſu uſus, ut ab illo Pelagiani etiam *Cœleſtiani* appellati ſint; atq; ipſe deinceps quaſi Sectæ Princeps eandem in Synodis omnibus cum Pelagio ſententiam ſubiret. Anno ccccxvi. exeunte, Conſtantinopolim profectus eſt, exinde, detectâ pravitate, ab Attico Patriarchâ mox detruſus. Romam igitur Anno ccccxvii. recta petens, Zoſimi Papæ gratiam captavit, & obtinuit: adeo ut Papa datis ad Epiſcopos Africanos literis eum maximopere collaudaret, & latam ab iis Anno ccccxii. ſententiam in maturius examen revocari mandaret. Anno autem ſequente ab Afris rei veritatem edoctus, habitâ Romæ Synodo damnavit Cœleſtium; quem edicto etiam eodem circiter tempore conſcripto, Urbe totoq; Imperio Occidentali expelli juſſit Honorius Imp. cúmq; Præfectorum Urbis negligentiâ abuſus Cœleſtius, in Româ moras adhuc necteret, Anno ccccxx. alio reſcripto decretum renovavit. Fugatus igitur Cœleſtius in Oriente deinceps delituit, modò apud Theodorum Mopſueſtenum commoratus, modò apud Siſinnium & Neſtorium, Epiſcopos CP. cauſam Pelagianam pro virili ſatagens. Et illum quidem fruſtra tentavit; hunc verò licet errores ejus palàm in Eccleſiâ damnantem, faventiorem ſibi expertus eſt, & ab eo literas ad Pontificem deprecatorias meruit. Anno ccccxxix. oblato ad Theodoſium Imp. à Mario Mercatore contra eum Commonitorio, juſſu Imperatoris Urbe CP. extruſus eſt; & ſequente Anno à Cœleſtino Papâ in Synodo Romanâ damnatus. Anno ccccxxxi, oblato ab eodem Mercatore in Synodo Epheſinâ Commonitorio, perlectiſq; Româ miſſis à Cœleſtino contra Pelagianos Actis, cclxxv. Epiſcoporum ſententiâ, unà cum Juliano, cæteriſq; ſectæ complicibus, Anathemate percuſſus eſt. Nulla deinceps illius apud Veteres habetur mentio: ſive mœrore animi ſtatim contabuerit, ſive in perpetuum ſeceſſum ſe ſubduxerit.

SCRIPTA.

C*Onfeſſio Fidei Zoſimo Papæ oblata*, quæ cum Pelagii *Libello Fidei* eaſdem ut plurimùm ſententias, eadem quinetiam ferè verba, habet communia. Integra extat inter S. Auguſtini Opera, variis diſperſa locis. Pars major eadem eſt cum Sermone cxc. *de Tempore*, reſecto procemio: reliquæ partes habentur lib. *de Pecc. Orig.* cap. 5, 6, 23. Diviſa membra in unum collegit ac Confeſſionem integram edidit Garnerius in *Appendice* ad part. j. Operum M. Mercatoris p. 313.

Epiſtola ad Clericos Romanos ſuæ partis, Anno ccccxviii. ſcripta, quam Anonymam in Africâ circumlatam Juliani eſſe malè conjecit Auguſtinus, qui ex eâ quamplurima adducit fragmenta lib. 1. *ad Bonifac.* Ea in unum collecta exhibet Garnerius, ibid. p. 318.

Ad Parentes Epiſtola, ſive libelli iii. ad *virtutem hortatorii*, ab eo, adhuc adoleſcente, *de Monaſterio*, ſive *vitâ Monaſticâ* ſcripti; quos magnoporè laudat Gennadius *. * De Script. c. 44.

Ad Zoſimum Papam libellus, quo infantes peccato originali obſtrictos eſſe negavit. Fragmenta quædam illius adducit Auguſtinus libro *de Peccato Orig.* cap. 2, 5, 6, 23.

Defini-

SÆC. V. ab An. cccc. *Definitionum liber*, cujus meminit Auguſtinus init. libri de Perfectione juſtitiæ contra Cœleſtium: eum tamen non Cœleſtii, ſed ex diſcipulis illius cujuſdam fuiſſe arbitratus eſt; integer habetur in dicto Auguſtini libro.

Libellus in Carthaginenſi Concilio oblatus; quo tametſi peccatum originale negaret; rectè tamen confeſſus eſt per Baptiſmum Chriſti etiam parvulorum fieri redemptionem. Iſtum memorant Concilii Carthaginenſis Patres Epiſtolâ ad Innocentium.

Liber contra Peccatum Originale ante An. ccccviii. ſcriptus; cujus meminit auctor *Prædeſtinat.* lib. 1. Hæreſ. 88.

Epiſtola ad Sectarios ſuos Romæ agentes contra Clerum Romanum: extant laciniæ aliquot apud Auguſtin. l. 1. *ad Bonifacium.*

Porrò Auguſtinus, lib. *de geſt. Palæſtin.* cap. 13, 14, 17, 18. citat ex libro quodam Cœleſtii capitula, 1, 3, 5, 6, 7, 10, 12, 13. ad quæ Pelagius in Dioſpolitanâ Synodo reſpondere coactus eſt.

Deniq; Lovanienſes ei tribuunt Epiſtolas duas, quæ inter Hieronymi Opera reperiuntur, unam *de Scientiâ divinæ legis*, alteram *de duobus filiis, frugi & luxurioſo*, quæ incipit, *Omnium quidem de Scripturis quæſtionum.* Conſtat quidem à Pelagiano quodam Epiſtolas haſce ſcriptas eſſe: verùm cur Cœleſtio præ aliis tribuantur, nulla Lovanienſibus præſtò eſt ratio. Sunt & qui Pelagii Epiſtolam *ad Demetriadem* ex codicum nonnullorum fide Cœleſtio aſcribunt.

407. THEODORUS, genere Syrus, ortu forſan Antiochenus, natalibus illuſtris: in Rhetoricis Libanio Sophiſtâ, in Theologicis Diodoro Tarſenſi & Carterio, magiſtris uſus eſt: quo tempore Joannem Chryſoſtomum ſodalem & condiſcipulum habuit; cujus ſuaſu primò quidem monaſticum & Philoſophicum vivendi genus amplexus eſt; poſtea verò, cùm nondum viceſimum ætatis annum attigerat, Hermiones cujuſdam amore ductus, ad vitam ſæcularem rediit. Scriptâ tamen duplici Parænesi Chryſoſtomus eum ad priorem vivendi rationem revocavit. Factus deinde eſt Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter, (eundem enim fuiſſe Theodorum Mopſueſtenum, & Theodorum Antiochenum, cujus toties apud Gennadium, Photium, & in Catenis mentio, extra omne dubium ponit Photius) ac poſtea Mopſueſtiæ in Ciliciâ Epiſcopus; & aliquamdiu Neſtorium & Theodoritum auditores habuit. Claruit Anno 407: quin ſi mortis ejus tempus rectè aſſequar, jam ab Anno cccxcii. Epiſcopatum tenuit. Obiiſſe enim videtur Anno 428; poſtquam Eccleſiam Mopſueſtenam per xxxvi Annos gubernâſſet. Varia de illo feruntur judicia, laudatur ab his, culpatur ab illis. Ἀνὴρ, inquit Sozomenus *, καὶ τῶν ἱερῶν βίβλων, καὶ τῆς ἄλλης παιδείας, ῥητόρων τε καὶ φιλοσόφων ἱκανὸς ἐπιστήμων. *Vir tum in ſacris literis, tum in reliquis diſciplinis Rhetorum & Philoſophorum non mediocriter eruditus.* Theodorito †, πάσης τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος, κατὰ πάσης δὲ φάλαγγος αἱρετικῆς ἀγωνιστής. *Totius Eccleſiæ doctor, & qui adversùs omnes Hæreticorum catervas ſtrenuè decertavit.* Subdit ipſum toto vitæ tempore contra phalangem Arii atq; Eunomii aſſiduè dimicâſſe; & Apollinaris turmam latronum more inſidiantem profligâſſe, ovibus autem Chriſti optimum pabulum præbuiſſe. Mortuo autem Theodoro, doctrina & ſcripta ejus ob maleſana, quæ fovere videbantur, dogmata, non modò ab Acephalis reprehenſa ſunt; verùm & ipſe unà cum libris à Quinti Concilii Patribus damnatus eſt; quæ res graviſſimarum in Eccleſiâ turbarum cauſa atq; ſeges extitit. Multis undiq; conquiſitis argumentis eum defendere ſategit Vigilius, quæ in conſtituto iſtius videre eſt. Facundus etiam Hermianenſis An. dxlvii. fervente adhuc controverſiâ, pro defenſione *trium Capitulorum* libros xii. aliumq; poſtea contra Mucianum ſcripſit: in his Theodorum tanquam hominem Catholicum omni quo potuit ſtudio defendit, coacervatis pluribus S. Patrum teſtimoniis exiſtimationem ejus ſartam tectam tuetur, quædam ipſius dicta excuſat, alia emollit, & commodo ſenſu explicat, quædam ab adverſariis truncata, interpolata, vel in alienum plane ſenſum detorta eſſe oſtendit. Deniq; iniquum eſſe, ut qui pro Epiſcopo Catholico habitus ſit, & in Eccleſiæ pace diem obierit, pluſquam integro poſt mortem ſæculo, velut Hæreticus anathemati ſubjiceretur. Poſtremo illud obſervatu non indignum

Margin notes: Heſych. Hieroſolym. apud Acta Concil. V. Collat. 5. — * L. 8. c. 7. — † L. 5. c. 40.

Digitized by Google

indignum eſt, quòd tradit Gregorius Magnus *, Sozomeni (pro quo *Theodoreti* legendum eſſe nomen rectè monet Valeſius) Hiſtoriam Eccleſiaſticam ab Eccleſiâ Romanâ ideò non recipi, quòd Theodorum Mopſueſtiæ nimiùm laudaverit; atq; uſq; ad diem obitûs ſui magnum Eccleſiæ Doctorem fuiſſe perhibuerit. SÆC. V. ab An. cccc. * L. 6. Ep. 31.

SCRIPTA.

Symbolum ſive Expoſitio Fidei: Extat Græco-latinè in Actione ſexta Concilii Epheſini, Concil. Tom. iii. p. 678. Latinè inter Marii Mercatoris Opera ex ejuſdem verſione ante Annum ccccxl. factâ. Reliqua illius Opera interierunt: plurimorum tamen tituli & fragmenta ſuperſunt. Videtur ſcripſiſſe *Commentarios* in omnes S. Scripturæ libros; ex his quotquot à Veteribus vel Recentioribus memoratos invenire potuimus, hic ſequuntur.

Commentarii in Pentateuchum; quorum fragmenta plurima habentur in Catenâ Græcâ in Pentateuchum à Fr. Zephyro Latinè verſâ. Commentarii *in Geneſin* tomum primum vii. libros complexum memorat Photius *: In quo Hiſtoricum ubiq; ac literalem ſenſum, miſſis Allegoriis, ſectatum eſſe Theodorum, ac Neſtorianæ Hæreſeos ſemina paſſim immiſcuiſſe notat. Fragmenta quindecim inde, ut videtur, deſumpta, extant ſub titulo libri *de Creaturâ* collatione quartâ Synodi quintæ. * Cod. 38.

Commentarii in Pſalmos, quorum fragmenta paſſim occurrunt in Græcâ Catenâ in Pſalmos, quam Latinè edidit Daniel Barbarus. Ex iis etiam quatuor excerpta reperiuntur Latinè in Vigilii Conſtituto Concil. Tom. v. duo in Collatione quartâ, ac totidem in quintâ Concilii quinti, tria ad Pſalm. 44. habet Facundus Hermianenſis, lib. 9. c. 1.

Commentarii in Samuelem, Jobum, Eccleſiaſtem, & quatuor majores Prophetas; quos apud Gentiles ſuos (uti & plures alios Theodori Commentarios) extare prodit Hebedieſu. Sane multa Theodori volumina in Chaldeam linguam verſa eſſe teſtatur Liberatus *. *Breviar. c. 10.

Commentarii in xii *minores Prophetas.* Tria fragmenta habentur Latinè in Collatione quartâ Synodi quintæ. Fragmentum Commentarii *in Sophoniam* citat Coccius; unde hauſerit, incertum. Extare tamen dicuntur integri in Bibliothecâ Imperatoriâ Viennæ.

Commentarius in S. Matthæi Evangelium. Fragmenta quatuor Latinè extant in Vigilii Conſtituto; quinq; in Collat. quartâ Synodi quintæ: unicum exhibet Facund. Hermianenſ. lib. 3. c. 4. alia lib. 9. c. 2.

Commentarius in Evangelium S. Lucæ. Fragmentum unicum habetur in Catenâ in Lucam: alterum in Conſtituto Vigilii: tertium in Collat. quartâ Synodi quintæ Conſtantinopolitanæ.

Commentarius in S. Joannis Evangelium. Fragmenta plurima aſſervantur in Catenâ Græcâ in Joannem; tria in Conſtituto Vigilii; ac quinq; in Collatione quartâ Synodi C P. unum apud Facund. Hermianenſ. lib. 9. c. 3.

Commentarius in Acta Apoſtolorum. Duo Fragmenta habet Vigilius in Conſtituto; unicum Patres Synodi quintæ in Collatione quartâ.

Commentarii in xiv *D. Pauli Epiſtolas*, quas omnes à Theodoro fusè explicatas eſſe Autor eſt Theodoritus *. Vigilius in Conſtituto fragmenta profert ex Commentariis in Epiſtolas *ad Romanos*, (unicum habet Facundus Hermianenſis, lib. 3. c. 6.) primam *ad Corinthios*, primam *ad Timotheum*, *ad Hebræos*. Alia in Epiſtolam *ad Hebræos* citantur in Collat. iv. Synodi C P. * Præfat. in Comm. in Ep. S. Pauli.

De Incarnatione Domini libri xv. ante An. 390. ſcripti, de quibus vide Gennadium †. Fragmenta duodecim reperiuntur in Collatione iv. Synodi C P. Excerpta etiam nonnulla Latinè à ſe verſa habet Marius Mercator, *edit. Garner.* Par. 2. p. 259. qui, quia in libris iſtis vera Incarnationis ratio non exponitur, ſed evertitur, alium iis titulum dedit, viz. *adversùs Dominum, & ejus Incarnationem.* Alia exhibet Leontius, lib. *adv. Eutych.* Plura Facundus Herm. paſſim. viz. ex libri v. capit. 52. lib. ix. cap. 3. ex libri vi. capit. 54. ibid. cap. 3. ex lib. ix. ibid. cap. 5. ex lib. x. capit. 70. ibid. cap. 3. ex lib. xii. ibid. ex lib. xiii. libro 3. cap. 1. ex lib. xv. lib. ix. cap. 3. † De Script. c. 12.

S Æ C. V. ab An. cccc. *Contra Eunomium pro S. Baſilio libri xxv.* vel (ut alibi habet Photius) xxviii. quibus, inquit Photius, Eunonium non tantùm externarum diſciplinarum, ſed & Chriſtianæ Theologiæ imperitum eſſe pluribus oſtendit. Non alii forſan ab his fuerunt libri *contra Apollinarium*; ex quibus ſedecim fragmenta habentur in Collatione quartâ Synodi quintæ, præfatio verò apud Facundum Herm. l. 10. c. 1. ex libro undecimo *contra Eunonium* fragmentum habet, lib. 9. c. 3.

Cod. 4. 177.

Contra aſſerentes, peccare homines natura, non voluntate, libri v. adversùs Occidentales hâc labe infectos, teſte Photio *. Occidentalium dogmata, quæ oppugnavit Theodorus, exhibet Photius loco dicto: ubi & opiniones Theodori maleſanas, ac Pelagianis communes, ibi proditas recenſet. Libros hoſce contra originalis peccati dogma, & propugnatorem ejus S. Auguſtinum ſcriptos eſſe fidem facit Marius Mercator, qui excerpta illorum plurima Latinè à ſe verſa nobis conſervavit, edit. Garner. Part. i. p. 97, &c.

* Cod. 177.

De Perſarum Magiâ, libri iii. *Maſtubio, Armeno & Chorepiſcopo, inſcripti.* Libro primo nefandum Perſarum dogma, quod Zaſrades induxit, expoſuit & refellit; duobus poſterioribus de fidei piâ Doctrinâ ab ipſo mundi exordio tractavit. Autor hujus Operis, inquit Photius *, Theodorus Mopſueſtenus eſſe videtur: quod verò ſubdit, illum Neſtorii Hæreſim, maximè libro tertio, *ὑφηγήσαντα προαναφωνεῖν*, intelligendum eſſe videtur de iiſdem dogmatibus, quæ vivente adhuc Theodoro Neſtorius clam fovebat, eo autem mortuo palàm divulgavit.

* Cod. 81.

Expoſitio Symboli Niceni: Fragmentum habetur in Conſtituto Vigilii; atq; aliud in Collatione quartâ Synodi quintæ.

Ad Baptizandos liber; cujus octo fragmenta exhibet Collatio quarta Synodi quintæ, quædam etiam Latinè à ſe verſa Mercator, inter fragmenta ex libris Theodori *de Incarnatione*. Fragmentum breviuſculum habet Facundus Hermianenſis, lib. 9. cap. 3.

Sermones plurimi: Ex ſecundo *de Miraculis* fragmentum extat Græcè in Concilio Lateranenſi Concil. Tom. vi. p. 318. atq; aliud ibidem ex Sermone *de Incarnatione*. Bina verò fragmenta Sermonis cujuſdam Antiochiæ habiti habentur in Collatione quintâ Synodi quintæ.

* Cod. 177. *Epiſtolæ plures:* ex quibus ſibi conſtitiſſe ait Photius * Theodorum Antiochenum (cujus nomen præferunt pleraq; ex ſupra recenſitis Operibus) eundem eſſe ac Theodorum Mopſueſtenum: ex Epiſtola ejus ſecunda *ad Artemonium* Presbyterum Alexandrinum fragmentum profert Facundus Hermianenſis, lib. 3. cap. 5.

Porrò, in Vigilii Conſtituto reperiuntur *Fragmenta* xl, nondum recenſita, ex Theodori Scriptis (quorum tituli non adduntur) deſumpta: & in Collatione quintâ Synodi quintæ, xii alia Theodori *fragmenta* ex Cyrilli contra illum Scriptis mutuata locum habent. Codex *Myſticus* dictus, ex cujus libro xiii fragmentum habet Facundus Hermianenſis, lib. 3. c. 3. quo Theodorus Paulum Samoſatenum diſerte damnat, eumq; *Angelum Diaboli* vocat.

Deniq; inter Theodori Abucaræ Opuſcula, *Diſputationes aliquot* habentur; quas Codices nonnulli Theodoro Hagiopolitano (viz. Antiocheno) tribuunt.

* Cod. 4. Stylum ejus ſic depingit Photius *. Ἐϛὶ δὲ τὴν μὲν φράσιν ὐ πάνυ λαμπρὸς, τοῖς δὲ διανοίαις κὶ τοῖς ἐπιχειρήμασι λίαν πυκνὸς, κὶ ταῖς γραφικαῖς ἄγαν πληθύει μαρτυρίαις. *Eſt illi phraſis non uſquequaq; perſpicua; ſenſibus tamen, & argumentis nimium*

† Cod. 38. *quantùm denſus, S. Scripturæ teſtimoniis egregiè abundat:* Et alibi †. Οὐδὲ λαμπρὸς, ὐδὲ λίαν σαφής. Φεύγων δὲ τὸ δυνατὸν αὐτῷ τρόπον τὰς ἀλληγορίας, κὶ κτ̀ τὴν ἱϛορίαν τὴν ἑρμηνείαν ποιούμενος. Ταυτολογεῖ δὲ τὰ πολλὰ, κὶ ἄχαρίς πως, κὶ ἀηδὴς εἶναι δοκεῖ. *Stylus illi neq; illuſtris, neq; valdè perſpicuus. Fugiens verò, quantùm in ipſo eſt, allegorias, & hiſtoriarum duntaxat expoſitionem tractans, putidè nimis eadem identidem repetit; & ingratus atq; faſtidioſus legenti accidit.* Alibi ‖ denique.

‖ Cod. 177. Ἔοικε δὲ φιλοπονώτερον περὶ τὴν ἱερὰν ἡμῶν κὶ ἱερὰν γραφὴν διατετριφέναι, εἰ κὶ ἐν πολλοῖς παραφέρεται τῆς ἀληθείας· *Apparet autem ſtudioſiùs verſatum fuiſſe in S. Scriptura; etſi in pleriſq; à veritate aberret.* Et ſanè Theodorum non tantùm Neſtorio,

ſed

Digitized by Google

ſed & Pelagio in plurimis manifeſtò præluſiſſe negari non poteſt: unde Mari- SÆC. V.
us Mercator ‖ non injuriâ affirmat, quæſtionem contra Catholicam Fidem, ab An. cccc.
præcipuè à Theodoro Mopſueſteno in Ciliciâ motam fuiſſe. Quænam verò ‖ Præfat. ad
dogmata cum Pelagianis communia habuit, ex ipſius, quæ hodie ſuperſunt, Commonit.
fragmentis ſatis accuratè exponit, qui ſub *Rigberii* nomine notas in Acta Marii Mercatoris dedit, *Bruxellis* 1673. 12°.

POLYCHRONIUS, Natione Syrus, Theodori Mopſueſteni frater, Ze- 410.
binæ in Provinciâ Cyrenſi Aſcetæ celeberrimi Diſcipulus, & imitator: de- Theod. l. 5.
inde Apameæ Epiſcopus. Claruit Anno 410. In vivis adhuc fuiſſe videtur c. 40.
anno ccccxxvii. quo Hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam clauſit Theodoritus; *τῷ τῦ λόγυ χάριτι, καὶ τῷ τῦ βίυ λαμπρότητι κοσμούμενος*, inquit idem Theodoritus; qui
alibi * illum ob egregias virtutes, & ſingularem vivendi morem, plurimaq; * Hiſt. Relig.
quæ perpetravit, miracula, ſummis effert laudibus. Scripſit *Expoſitionem in* cap. 24.
Canticum Canticorum à Meurſio Græcè editam unà cum Euſebii & Pſelli Expoſitionibus, *Lugd. Bat.* 1617. 4°. *Commentarium in Job, cujus* Argumentum præfixit, ac longè majorem partem inſeruit Nicetas Catenæ ſuæ in Job, quæ curâ Patricii Junii prodiit Gr. Lat. *Londini* 1637. fol. *Commentarium in Ezechielem*, cujus fragmenta nonnulla exhibet Damaſcenus libris adversùs Iconomachos: Alia, ſed Latinè Villalpandus Comment. in Ezechielem. Argumentum verò Græcè edidit David Hæſchelius *Auguſtæ Vindel.* 1602. 4°. unà cum aliis quibuſdam; & habetur inter Criticos ſacros Tom. ii. *Londini* 1660. Fragmenta deniq; ex ejuſdem Commentario *in Danielem* extant Græcè ad calcem Commentariorum Broughtoni in eundem.

PAULINUS, Biterrenſis in Galliâ Epiſcopus, claruit Anno 410. Ex- 410.
tat ab eo ſcripta, inquit Miræus †, *Epiſtola de ſignis terrificis*: ubi verò, non † Auct. de
indicat. Ejuſdem eſſe Martyrium S. Geneſii, quod ſub Paulini Nolani nomi- Script. c. 63.
ne circumfertur innuere videtur Roſweydus in notis.

NONNUS, Gente Ægyptius, urbe Panopolitanus, vixit circa Annum 410.
410. Filium habuit Soſenam quendam, qui bona patris ſui ad alios tranſtulit,
teſte Syneſio ‖. Scripſit Græcè Poemata plura: ex quibus hodiè extant, ‖ Epiſt. 43.

Paraphraſis Evangelii S. Joannis: prodiit Græcè (curâ Aldi Manutii) *Romæ* 1508. *Francofurti* 1541. Gr. Lat. *Pariſ.* 1578. 8°. cum notis Nanſii *Lugd. Bat.* 1598. 8°. deinde Græcè à Dan. Hienſio cum Exercitationibus ſuis *Lugd. Bat.* 1627. 8°. Gr. Lat. in Appendice Bigneanâ, *Pariſ.* 1624. fol.

Collectio & explicatio Hiſtoriarum, quarum meminit Gregorius Nazianzenus in duobus *Steleteuticis* adversùs Julianum. Edidit Græcè ex Bibliothecâ Viennenſi deſcriptam unà cum Nazianzeni Invectivis Richardus Montacutius, *Etonæ* 1610. 4°. Latinè Jac. Billius inter Opera Nazianzeni Tom. ii.

Διονυσιακῶν libri xlviii. ab eo, adhuc Gentili, ut videtur, ſcripti, extant Græcè cum lectionibus Falkenburgi & Canteri *Antverp.* 1569. 4°. Gr. Lat. *Hanoviæ* 1605. 8°. inter Poetas Heroicos Græcos *Geneve* 1606. fol. part. ii.
p. 307. deniq; cum notis Cunæi & Scaligeri *Hanov.* 1610. De ſcriptis Nonni
hæc Olaus Borrichius *. *Laudandus Pii Autoris conatus: etiamſi non ſemper* * Diſſert. Acad.
reſpondeat eventus. Dictio ejus in Dionyſiacis ſubinde διθυραμβώδης eſt: quod non de Poetis p. 18.
mirum, cùm Baccho ibi litet. Sed utinam non etiam quandoq; in metaphraſi in Joannem, nonnunquam obſcuritate nimiâ fatiget lectorem.

SYNESIUS, Natione Ægyptius, genere Pentapolitanus, urbe Cyrenæus, 410.
cultu primùm Gentilis, ſchola Philoſophus Platonicus: circa An. cccc. Patriæ civitatis nomine legatus ad Arcadium Auguſtum miſſus eſt; cui auream coronam obtulit, & eodem ſimul tempore Orationem de regno omni auro cariorem habuit. Circa An. 410. cùm Ptolemaidis urbis cives eum à Theophilo Alexandrino Epiſcopum ſibi dari peterent: munus ille quidem refugit, ac ſibi nondum in mentem deſcendiſſe reſurrectionis corporeæ fidem minimè diſſimulavit: quinetiam tam charam ſibi haberi uxorem faſſus eſt; ut ab eâ nec

 ſejungi,

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. ſejungi, nec cum eâ clanculùm conſueſcere neceſſe habere, vellet: ſe potiùs ex animo optare prædicans, ut quàm plurimi, optimiq; ſibi naſcerentur liberi: nec aliâ lege ſe epiſcopale munus ſubiturum eſſe palàm profeſſus eſt; niſi & uxor & ſcrupuli ſibi intacti relinquerentur. Conſenſit tandem his conditionibus Theophilus; & ad ſummi Sacerdotii dignitatem hominem evexit, * Cod. 26. habito reſpectu, inquit Photius †, tum ad aliam viri probitatem, vitæq; anteactæ integritatem; tum quòd non poſſet non, qui ſic homo vitam inſtituiſſet, reſurrectionis lumine illuſtrari. Nec ea ſpes fefellit: facillimè enim, ſimul ac Epiſcopus creatus eſt, reſurrectionis etiam Doctrinam credidit. De Stylo hæc habet Photius, τὴν μὲν φράσιν ὑψηλὸς, καὶ ὄγκον ἔχων, ἀποκλίνων δὲ καὶ πρὸς τὸ πλατικώτερον [forſan ποιητικώτερον.] *Stylus illi ſublimis quidem & grandis, ſed qui ad popularem [ſeu Poeticam] ſimul dictionem aliquantum inclinat:* & de Epiſtolis ejus, χάριτος καὶ ἡδονῆς ἀποστάζουσι, μετὰ τῆς ἐν τοῖς νοήμασιν ἰσχύος καὶ πυκνότητος· *venuſtate ac dulcedine fluunt, cum ſententiarum robore ac denſitate.*

OPERA.

De Regno ad Arcadium Imp Oratio.

Dio, vel de vita illius inſtituto.

Calvitii Encomium.

De Providentâ libri ii. *quos Ægyptios vocat.*

De Inſomniis liber, unà cum Nicephori Gregoræ Commentario.

Epiſtolæ clv. prodierunt ſeorſim Gr. Lat. *Venet.* 1499. *Baſil.* 1558. 8°. & cum notis, *Pariſ.* 1605. 8°. Epiſtolas Syneſii clx. ſuo ævo exſtitiſſe refert † Hiſt. Eccleſ. l. 14. c. 55. Nicephorus †.

Homilia in pervigilio natalis Domini.

Cataſtaſis in maximam Barbarorum excurſionem, in quâ Pentapolitana calamitas deſcribitur.

Cataſtaſis in laudem Anyſii.

Sermo de dono Aſtrolabii ad Pœonium.

Hymni x. prodierunt etiam ſeorſim Gr. Lat. *Turnoni* 1603. 8°.

Homilia in Pſalmum lxxiv. quæ in poſtremâ editione acceſſit.

Prodierunt Opera Syneſii Latinè *Baſil.* 1560. Græcè, *Pariſ.* 1553. Græco-Latinè à Petavio edita, *Pariſ.* 1612. ac (notis amplioribus auctiora) ibid. 1633. fol.

412. ISIDORUS, Gente Ægyptius, ortu forſan Alexandrinus, S. Chryſoſtomi diſcipulus, claruit circa An. 412. Vitam egit Monaſticam juxta Peleuſium, ex ſeptem Nili oſtiis maximum, inde *Peleuſiota* dictus: quin &, ſi Nicephoro fides, Monachorum in Monte Peleuſio degentium Præfectus erat. Hoc * L. 1. c. 15. in loco, teſte Evagrio *, corpus ſuum laboribus uſq; adeò maceravit, animumq; arcanis ac ſublimioribus doctrinis ſaginavit, ut Angelorum planè vitam in terris duceret, & ſpirans quædam imago perpetuò eſſet tam vitæ Monaſticæ, quàm divinæ contemplationis. In vivis adhuc erat Anno ccccxxxi. quod ex Epiſtolâ cccxi. libri i. conſtat. Chryſoſtomi memoriam impensè coluit; unde factum eſt, ut Theophilum ſemper oppugnaret: ac Cyrillum etiam diu inſectaretur: donec æquior tandem Chryſoſtomi memoriæ factus Cyrillus, in Iſidori partes concederet. Scripſit plurima, multiplici utilitate † L. 14. c. 53. referta. Scripſit, inquit Suidas, tria millia; ſecundùm Nicephorum † verò decem millia Epiſtolarum: in quibus ut plurimùm propoſitâ quæſtione aliquem S. Scripturæ locum interpretari ſolet. Ex his typis excuſæ extant MMXIII. in ‖ Biblioth. l. 4. quinq; libros diviſæ: Narrat autem Sixtus Senenſis ‖, ſe Venetiis in Bibliothecâ D. Marci volumen MS. vidiſſe, complectens Iſidori noſtri MCXLVIII. Epiſtolas: quarum prima ſic incipit, Ἐπειδὴ χαλεπὸν ἐστὶ χρόνῳ. Cùm verò in hactenus editis nulla ſic incipiat: veri non eſt abſimile, hanc & ſequentes Epiſtolas ibi- * V. Iſidor. dem adhuc luce nondum viſâ deliteſcere. Quod verò Suidas * tradit Iſidorum noſtrum ſcripſiſſe Epiſtolas tres, quæ ſacram Scripturam interpretantur, Suidæ locum ex emendatis codicibus hoc modo corrigit Sirmondus Not. ad Facund. Hermian. p. 79. γέγραφεν ἐπιστολὰς ἑρμηνευούσας τὴν θείαν γραφὴν Γ καὶ ἑτέρας Ζ. καὶ ἄλλα πολλά.

Digitized by Google

Scripſit porrò Iſidorus à nobis deſiderata, *Adverſùs Gentiles librum*, cujus ipſe meminit lib. 2. ep. 137, 228. *Adverſùs Fatum orationem*, quam memorat l. 3. ep. 253. *Ad, vel adverſùs Cyrillum*, de quo opere agunt Evagrius l. 1. c. 15. & Nicephorus, l. 15. c. 53. & alia forſan quædam. SÆC. V. ab An. cccc.

Epiſtolarum libros tres priores (Epiſtolas MCCXIII. complexos) Græcè & Latinè edidit, quibus ſacrarum ſuarum Obſervationum libros ſubjunxit Jac. Billius, *Pariſ.* 1585. Conradus Ritterhuſius dictos hoſce libros recudit, quibus & quartum (Epiſtolis CCXXX. conſtantem) addidit unà cum notis ſuis in ſingulos libros uberioribus, *Heidelberg.* 1605. fol. librum deniq; quintum (Epiſtolas DLXX. continentem) notis, Scholiis & Argumentis illuſtratum ex Bibliothecâ Vaticanâ ſeorſim Gr. Lat. edidit Andreas Schottus, *Francofurti* 1629. fol. Adeò ut unitæ Ritterhuſii & Schotti editiones abſolutam Iſidori Epiſtolarum editionem faciant. Omnes verò libri quinq; coadunati prodierunt Gr. Lat. *Pariſ.* 1638. fol.

Alius planè à noſtro erat Iſidorus, cujus ſæpius meminit Suidas, in vocibus Ἀφέλεια, Νίπτω, & Σαράπιων, nempe Philoſophus Gentilis; cujus vitam ſcripſit Damaſcius, quam apud Photium * videre eſt.

* Cod. 242.

CYRILLUS, Patriâ Alexandrinus, ex Conſtantinopoli oriundum facit Trithemius †, Theophili Alexandrini ex fratre nepos, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter. Nugas agunt, qui illum Carmelitis accenſent, Trithemius, Baronius, Alegrius, alii. Mortuo demum Theophilo Anno 412. in ſede Alexandrinâ ſucceſſit: & non longè poſt initum Epiſcopatum, diu tamen, multùmq; tergiverſatus, Chryſoſtomi nomen in Diptycha repoſuit. Anno CCCCXV. Judæos in Chriſtianos graſſantes Alexandriâ ejecit. Hæreticis undiq; erumpentibus fortiter ſe oppoſuit, præcipuè Neſtorio: quem Anno CCCCXXIX. hæreſis ſuæ virus evomentem primò quidem per literas blandè admonuit: mox Cœleſtino Papâ hâc de re per literas certiore facto, coactâ Synodo Alexandrinâ, veritatem Neſtorii blaſphemiis oppoſitam XII. Capitibus ſive *Anathematiſmis* complexus eſt: ac legatis ad Neſtorium Epiſcopis quatuor, ab eo poſtulavit; ut ſi Catholicam Communionem & ſedem ſuam ſibi conſervata vellet, iis ſubſcriberet. Verùm cùm id recuſaret Neſtorius, neq; ullis monitis, argumentiſve cederet: petiit à Theodoſio Imp. Cyrillus; ut ejus mandato Synodus Oecumenica Epheſi congregaretur: quod & factum eſt, indictâ Synodo in diem S. Pentecoſtes Anni CCCCXXXI. Quo tempore adeſt Cyrillus, & cum eo ducenti ferè Epiſcopi: cùmq; Joannes Antiochenus, aliiq; Orientales Antiſtites moras de die in diem necterent; poſt dies quindecim, nempe X. Cal. Julii inchoata eſt Synodus. In hoc Concilio convenerunt Epiſcopi CCLXX. Præſidem autem egit Cyrillus, utpote primus Orientalium Patriarcha. Vices geſſiſſe Cœleſtini Pontificis non nego: verùm id tum in more poſitum eſt, ut Epiſcopus quivis vices ſuas ſuffragium ferendi alteri demandare poſſet. Præſedit igitur, non tanquam Pontificis legatus, ſed proprio jure, quaſi Orientalium Patriarcharum princeps. Ter in Concilium vocatus Neſtorius, cùm ſeſe in judicio ſiſtere nollet, ab Epiſcopis qui aderunt, causâ ejus examinatâ, tanquam impiè ſentiens ſententiâ Synodali damnatur, & ſede dejicitur. Interea Joannes, Theodoritus, aliiq; Orientales Epiſcopi Epheſum appulerunt, & habito ſeorſim Conciliabulo Cyrillum ac Memnonem Epheſinum deponunt, & Irenæum Imperatoris legatum in partes trahentes, carceri includi curant. Verùm à Synodi patribus cognitâ mox causâ, ſedi ſuæ uterq; reſtitutus eſt. Poſt finitum Concilium, & cauſam ab Imperatore utrinq; diſceptatam, victo planè ac proſtrato Neſtorio, Alexandriam rediit. Anno ſequente ipſe pariter ac Orientales Epiſcopi de pace ineundâ ab Imperatore per literas interpellati ſunt. Orientalium igitur nomine legatus ad Cyrillum Paulus Emeſenus expoſitionem fidei ſatis Catholicam Alexandriam attulit; aliamq; viciſſim à Cyrillo ab Orientalibus ſubſcribendam retulit. Vulnus id aliquantulùm obduxit, non perſanavit tamen. Lites enim ſubinde enatæ eum inter & Orientales, inprimis verò Theodoritum, uſq; ad mortem ejus agitari non deſierunt. Obiit Anno CCCCXLIV. Vir ſanè pietate juxta ac eruditione, zeloq; pro

412.

† De Ordine Carmelit. l. 2. p. 36.

SÆC. V. ab An. cccc. pro fide Catholicâ invicto nobilis. Multa illum quidem criminatur Theodoritus, & ab eo unicam in Chriſto naturam poſitam fuiſſe clamat. Fatendum quidem eſt, eum ſæpius affirmare μίαν εἶναι φύσιν λέγει: ſed æquè clarum eſt, in omnibus his locis ipſum vocem φύσεως loco ὑποστάσεως uſurpare: uti ſole clariùs demonſtrari poſſet, ſi modò hiſce immorari vellem. Vitio inſuper Cyrillo vertitur, quòd Hypatiam, celeberrimam illam Philoſopham Alexandrinam, odio & livore ductus, membratim à plebe diſcerpi effeciſſet. Verùm qui hanc in Cyrillum calumniam ſtringit, Damaſcius, parum hâc in re fidei meretur, utpote Chriſtianæ religionis hoſtis acerrimus. Id quidem ab Alexandrinis, leviſſimo hominum genere, factum eſſe negari nequit: Cyrillo autem ſatagente id eveniſſe ſpectata illius probitas credere nequaquam ſinit. De ſtylo ejus hæc habet Photius *. Ὁ δὲ λόγος αὐτῷ πεποιημένος, καὶ εἰς ἰδιάζουσαν ἰδέαν ἐκβεβιασμένος, καὶ οἷον λελυμένη καὶ τὸ μέτρον ὑπερορῶσα ποίησις. *Sermo illi confictus & ad propriam dicendi formam contortus* (ſanè pluries alibi ὀχμόν τι in Cyrilli ſtylo notat Photius) *ac veluti ſolutum, numeroſq; negligens metrum.*

* Cod. 49.

OPERA, QUÆ EXTANT.

G*Laphyra* (viz. ſcita & elegantia Commentaria) *in Pentateuchum:* Græco-Lat. ſeorſim edidit Andr. Schottus *Antverp.* 1618. Prodierunt antea Lat. *Pariſ.* 1605.

De adoratione & cultu in ſpiritu & veritate libri xvii.

Commentariorum in Eſaiam libri v.

Commentarius in xii *minores Prophetas*, prodiit ſeorſim Gr. Lat. *Ingolſtad.* 1605.

Commentariorum in S. Joannem libri xii. ex quibus quintus & ſextus primum prodierunt in editione Operum Cyrilli *Pariſ.* 1638. unà cum fragmentis quibuſdam ſexti & ſeptimi libri (ii enim etiamnum deſiderantur) ex Harlaii Macloviensis Epiſcopi Catenâ in Joannem deſumptis. Extabant quidem antea Latinè libri quatuor iſtorum loco. Cyrilli nomen præ ſe ferentes à Jodoco Clictoveo editi, ſed quos maleferiatus iſte nebulo ex proprio fundo efformârat.

Theſaurus, ſive de Sanctâ & conſubſtantiali Trinitate.

De Sanctâ & conſubſtantiali Trinitate Dialogi vii. His ſubjungitur quaſi *Compendium* Dialogi ſeptimi, qui *de Sp. S. inſcribitur*, vel potius argumentorum in iſto adductorum Epitome; quæ tamen dicto dialogo vix ac ne vix mole cedit.

De Incarnatione Unigeniti Dialogus, alterq;, *quòd unus ſit Chriſtus*, probans: qui præcedentibus dialogis annumerati, octavi & noni locum occupant. Dialogus iſte, teſte Liberato *, tribus, qui interierunt, Cyrilli adverſùs Diodorum & Theodorum libris appoſitus, quarti vicem obiit.

* Breviar. c. 10.

Scholia de Ungeniti Incarnatione, quorum Græci textûs pars longè major deſideratur. Integra verò extant, à Mercatore Latinè verſa, inter Opera iſtius edit. Garner. Part. ii. p. 219.

De eâdem tractatus alter breviuſculus.

De rectâ fide liber ad Theodoſium Imp. qui à capite tertio incipit. Caput quartum eandem materiam tractans dicatur Imperatricibus. Caput quintum iiſdem dicatum, idem argumentum perſequitur. Hæc tria capita totidem diſtinctos libros προσφωνητικὰς, (is enim titulus ſingulis apponitur) conficere videntur.

Homiliæ Paſchales xxx. *Antverp.* 1618.

Homiliæ de rebus variis xiv. quarum ultima de Verbo Dei homine facto, Græcum textum deſiderat.

Epiſtolæ lxi. in quibus locum habent, duæ Neſtorii, unica Cœleſtini Papæ, alia Acacii Beroenſis, tres Joannis Antiocheni, una Alypii Presbyteri, una Maximiani CP. Epiſtola Joannis Antiocheni ad Xyſtum Papam, &c. Libellus à Paulo Emeſeno Cyrillo oblatus, Epiſtola una Xyſti ad Cyrillum, & alia ad Joannem, una Joannis & Synodi Antiochenæ (quæ Græcè non extat) altera Attici ad Cyrillum

Digitized by Google

Cyrillum. Epiſtola lv. ad Rabbulam Edeſſenum Latinè tantùm habetur. In Epiſtolis verò binis *ad Succenſum* Diocæſareæ in Iſauriâ Epiſcopum, (quæ libro *de Incarnatione unigeniti* vulgo ſubnecti ſolent) notandum monet Uſſerius *in Biblioth.* MS. Epiſtolæ poſterioris dimidiam ferè partem inde reſecandam eſſe. Nam 1°. Eulogius apud Photium, & Maximus apud Euthymium *, ex fine ſecundæ ad Succenſum Epiſtolæ laciniam adducunt, quæ in medio iſtius reperitur. 2°. Pars Epiſtolæ dimidiata poſterior totidem verbis habetur in Epiſtolâ Cyrilli xxix. ad Acacium Melitinenſem. 3°. Narratio, quæ in fine habetur, de Athanaſii Epiſtolâ ad Epictetum ab Hæreticis depravatâ, Epiſtolæ ad Acacium rectè intexi potuit, non verò huic ad Succenſum: cùm in priore Epiſtolâ prolixè ſatis eandem narrationem commemoraſſet Cyrillus.

* Panopl. par. 2. tit. 15.

Epiſtola ad Clericos ſuos Conſtantinopoli conſtitutos, quæ incipit, 'Ανέγνων τὸ ὑπομνηστικὸν, longè auctior atq; emendatior habetur ex Marii Mercatoris verſione inter iſtius Opera à Garnerio edita, Par. ii. p. 49.

Adversùs Neſtorium, libri v. Editi ſunt, Gr. Lat. *Romæ* 1608.

Explanatio duodecim Capitum.

Apologeticus pro xii. *Capitibus adversùs Orientales Epiſcopos.*

Apologia pro iiſdem adversùs Theodoritum. Utramq; Apologiam Latinè vertit Marius Mercator, inter cujus proinde Opera utramq; Latinè reperire queas.

Apologeticus ad Theodoſium Imp. ſub finem Anni ccccxxxi. *ſcriptus.*

Contra Julianum libri x. *circa An.* ccccxxxiii. *ſcripti.*

Adversùs Anthropomorphitas liber.

De S. Trinitate liber.

Homilias xix. *in Jeremiam ſub Cyrilli nomine*, (excepta ultima, quæ Clementis Alexandrini *de Divite Salvando* eſt) Gr. Lat. edidit Balthazar Corderius, *Antv.* 1648. 8°. quas Origenis eſſe deprehenſum eſt. Idem antea ſub Cyrilli nomine Latinè ediderat *Apologos Morales*; opus à Latino quodam ſcriptum, & olim *Pariſiis* publicatum, titulo *Speculi Sapientiæ.*

DEPERDITA.

Scripſit etiam Cyrillus, teſte Liberato *, *adversùs Diodori & Theodori Excerpta* à Proclo CP. collecta, libros iii. quorum primo, quæ Diodorum; 2°, & 3°. quæ Theodorum ſpectarent, confutavit: tacito tamen utriuſq; nomine. Extant fragmenta in Actis Synodi V. Collat. v.

* Breviar. c. 10.

Memorat præterea Gennadius * à Cyrillo ſcriptos, qui interierunt, *libros de Synagogæ defectu*, & *de fide adversùs Hæreticos*: niſi forſan poſterius iſtud opus Scriptum aliquod adversùs Neſtorium deſignet. Fragmentum porrò ex *Cyrilli Oratione adversùs eos qui dicunt, non offerendum eſſe pro iis, qui in fide obdormierunt*, citat Euſtratius Conſtantinopolitanus de ſtatu animarum poſt hanc vitam (à Leone Allatio lib. *de Purgatorio* editus) p. 571.

* De Script. cap. 57.

Prodierunt Opera Cyrilli Latinè, per Georgium Trapezuntium, *Baſil.* 1546. Tomis iv. per Gentianum Hervetum, *Pariſ.* 1573, 1605. Tomis ii. Græco-Latinè curâ Joannis Auberti, *Pariſ.* 1638. Tomis vii.

Commonitorium de Neſtorio primus in lucem extulit Steph. Baluzius, idq; edidit Gr. Lat. in novâ Collect. Concil. p. 377.

Liturgia Cyrillo inſcripta ex Arabico ſermone in Latinum converſa à Victorio Scialagh prodiit *Auguſtæ Vindelicorum*, 1604 4°.

ANIANUS, Patria Campanus, Diaconus Celedenſis, Pelagii amanuenſis, & acerrimus Pelagianæ Hæreſeos propugnator, claruit Anno 415. quo Synodo Dioſpolitanæ interfuit, & Pelagii cauſam maximâ diligentiâ atq; animi ſtudio egit. Scripſit libros aliquot contra Hieronymi Epiſtolam ad Cteſiphontem; uti ipſe teſtatur Hieronymus *, qui & Refutationem eorum ſibi in animo fuiſſe prodit. Eundem hunc eſſe cum Aniano Chryſoſtomi Homiliarum aliquot interprete pluribus contendit Garnerius †. Argumenta ab eo prolata huc ferè redeunt: idem utriq; fuiſſe nomen, dignitatem, ſectam, (Pelagianæ enim Hæreſeos 415.

* Ep. ad Auguſtin. 24. inter Auguſtinianas.

† Differt. 1. ad Mar. Mercator. cap. 7. & Append. ad not. in Julian. Libell. p. 271.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. reſeos viro infectum fuiſſe Chryſoſtomi interpretem, ex Epiſtolis ejus ad Orontium & Evangelum manifeſtò liquet) quin & ætatem : calente enim adhuc controverſiâ Pelagianâ claruiſſe Interpretem luculentis ſatis indiciis fidem faciunt dictæ Epiſtolæ. Opuſcula Chryſoſtomi ab eo Latinè verſa ſupra enumerata ſunt in *Chryſoſtomo*, Epiſtola *ad Orontium* Homiliis viii. in Matthæum, altera ad *Evangelum* vii. Chryſoſtomi Homiliis *de laudibus S. Pauli* præfixa eſt.

415. Gennad. de Scrip. c. 58. TIMOTHEUS, Epiſcopus, cujuſnam urbis non conſtat. Claruit circa An. 415. Scripſit *librum de Nativitate Domini ſecundùm carnem*, quàm in die Epiphaniæ contigiſſe arbitratus eſt. NE.

415. LUCIANUS, Eccleſiæ Caphargamalitanæ in territorio Hieroſolymitano Presbyter, claruit Anno 415. quo reliquiarum S. Stephani Protomartyris revelationem à Gamaliele ſibi in ſomniis factam habuit, eamq; mox Joanni Hieroſolymitano communicavit; à quo S. Protomartyris oſſa in Eccleſiam Hieroſolymitanam tranſlata ſunt. Totam hujuſce rei hiſtoriam Lucianus Græco Sermone complexus eſt; quam ſtatim Avitus Presbyter Hiſpanus, in his partibus eo tempore verſatus, Latinè convertit; & præfixâ ad Balconium, Braccarenſem Epiſcopum, Epiſtolâ unâ, cum paucis quibuſdam, quas à Luciano acceperat, S. Stephani reliquiis per Paulum Oroſium, tunc à Synodo Dioſpolitanâ redeuntem, in Hiſpaniam tranſmiſit. Extat hic *libellus* ſeu *Epiſtola* ex Aviti verſione inter Auguſtini opera, & apud Surium Auguſt. iii. & ad quatuor Codd. MS. Bibliothecæ Vaticanæ recognita & emendata apud Baronium ad An. 415. Duo hujus libelli fragmenta non contemnenda Græcè exhibet Euſtratius Conſtantinopolitanus libro *de vitâ functorum ſtatu*, cap. 23. quædam etiam allegat Photius, Cod. clxxi. Meminit tum Luciani, tum Aviti, hujuſq; Epiſtolæ Gennadius, cap. 46, 47.

416. PAULUS OROSIUS, gente Hiſpanus, Presbyter Tarraconenſis, claruit Anno 416. Anno ccccxiii. ab Eutropio & Paulo in Hiſpaniâ Epiſcopis legatus eſt in Africam ad S. Auguſtinum, cum de Priſcillianiſtarum & Origenis erroribus in Hiſpaniâ pullulantibus certiorem facturus. Apud Auguſtinum aliquamdiu commoratus, eo hortante *Hiſtoriam ſuam* inchoavit, cui poſt quadriennium demum ſupremam manum impoſuit; & ab eodem Anno ccccxv. ad S. Hieronymum in Palæſtinam mittitur; ut ſententiam iſtius de animarum origine exquireret. In Palæſtinam profectus, eodem Anno Conventui Hieroſolymitano, & Concilio Dioſpolitano interfuit; ubi Pelagii errores Epiſcoporum Palæſtinorum oculis detracto velo exponere fategit: ipſe interim blaſphemiæ apud Joannem Hieroſolymitanum accuſatus, quaſi ne cum adjuturio quidem divino legem Dei quenquam implere poſſe dixiſſet. Id crimen ut dilueret Oroſius, Apologeticum Epiſcopis Palæſtinis nuncupavit. Anno ſequente reliquias aliquot S. Stephani nactus, & Aviti Epiſtolam curæ ſuæ commiſſam habens, in Africam reverſus eſt; ubi poſtquam Pelagii vafritiem Afris enarrâſſet, & reliquias amicis impertiſſet, in Hiſpaniam rediiſſe videtur. De obitu ejus nil certi liquet, quicquid dicant rerum Hiſpanicarum Scriptores. Scripta ſequuntur.

Hiſtoriarum adversùs Paganos libri vii. quibus Gentilium calumniam Romæ direptionem ab Alarico factam Chriſtianæ Religioni acceptam referentium amolitur: ac majores multò calamitates olim, dum religio Ethnica vigeret, contigiſſe demonſtrat. Opus iſtud à pleriſq; *Hormeſta Oroſii* appellatur, quâ de causâ, divinare facilius eſt, quàm certi aliquid ſtatuere. Prodiit *Colon.* 1526. fol. 1536, 1561, 1572, 1582, 1615. 8°. *Pariſ.* 1574, 1589. & habetur in Hiſtoriâ Patrum Laurentii de la Barre, ac in Bibliothecâ Patr. Tom. vi. p. 377.

Apologeticus contra Pelagianos de arbitrii libertate, cui neſcio quâ librariorum incuriâ inſerta eſt pars libri S. Auguſtini de Naturâ & Gratiâ non exigua, ab illis verbis, [*Hanc eſſe intentionem legis arguentis*] ad iſta [*Sicut Apoſtolus ait, Nunquid dicet figmentum*, &c.] Prodiit *Lovanii* 1558. & ad calcem Hiſtoriarum

riarum, *Colon.* 1572. *Pariſ.* 1639. deniq; in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 448. SÆC. V. ab An. cccc.
Commonitorium ſive Conſultatio ad S. Auguſtinum de errore Priſcillianiſtarum & Origeniſtarum, ei ab Oroſio oblatum, cùm primùm in Africam transfretaret. Extat inter Opera S. Auguſtini, cujus libro adversùs Priſcillianiſtas præfigi ſolet.

ZOSIMUS, Natione Græcus, Apamei vel Abramii filius. Anno 417. die vi. Januarii, Romanæ Eccleſiæ Pontifex factus eſt. 417. Oblato ei fidei libello, quem ad Innocentium deceſſorem deſtinârant Pelagius, Cœleſtiuſq; binas ad Epiſcopos Africanos literas dedit, quibus Pelagium & Cœleſtium, etſi à Synodo Africanâ damnatos, Catholicos eſſe pronunciavit, ipſos Africanos criminatus, quòd Lazaro & Heroti, eorum delatoribus, aures nimis faciles commodâſſent. Quâ quidem in re bono viro fucum feciſſe verſipelles hæreticos ipſe non diffitetur Auguſtinus *; Quando illa ingenia nefando errore perversa aliquantò leniùs, quàm ſeverior poſtulabat Eccleſiæ doctrina, tractata ſunt: quo in loco pluribus hâc de re agit; Poſtea verò ab Auguſtino, Afriſq; meliora edoctus ſententiam mutavit; datâq; circulari Epiſtolâ Pelagium, ejuſq; aſſeclas condemnavit. Interea temporis Apiarium, Siccenſem in Africâ Presbyterum, ab Urbano, Epiſcopo ſuo, ob flagitia excommunicatum, in communionem recepit; miſſiſq; in Africam legatis, non modò poſtulavit, ut Apiarius reſtitueretur, & niſi iſtud fieret, Urbanus deponeretur; verùm etiam ut Epiſcopi Romani ſupra omnes autoritas agnoſceretur, ut ad eam undiq; appellare fas eſſet, ut legati deniq; ab eo in Africam miſſi de cauſis ibi natis judicarent: omniaq; hæc jura tanquam Concilii Niceni Canonibus ſancita ſibi vendicavit. Stupebant ad hæc attoniti Patres Africani; nullam ſe iſtiuſmodi poteſtatem agnoſcere, nullum dari talem Canonem Nicenum contendentes. Verùm dum hæc controverſia examini ſubjicitur, intermoritur Zoſimus xvii. Septembr. anno ccccxviii. Extant ab eo Scriptæ *Epiſtolæ* xiii. Concil. Tom. ii. p. 1556. Ex his duæ ſunt ad Africanos de cauſâ Pelagii; quas levibus quidem conjecturis in dubium vocare vellent Romanenſes quidam: cùm in iis nihil Zoſimus, *præcox Hildebrandulus* (ut eum jure Caſaubonus † appellat) verbis utor Cl. Voſſii ‖, *ab ingenio & moribus ſuis alienum feciſſe videtur*. Ac proinde in noviſſimâ Conciliorum editione ne minima quidem νοθείας nota iis apponitur. Eas Zoſimo fusè vindicat Garnerius in Append. ad par. i. Operum Mar. Mercatoris, Diſſert. ii. cap. 9. Deſideratur *Epiſtola Encyclica*, quâ Pelagianos damnavit: ex eâ fragmenta quædam exhibet Auguſtinus Ep. clvii. ad Optat. Proſper *contra Collat.* cap. 10. Collector *teſtimoniorum Sedis Apoſtolicæ de gratiâ & libero arbitrio* cap. 5, 6. quæ Cœleſtini i. epiſtolæ ad Gallos ſubjiciuntur Concil. Tom. ii. p. 1613.

* Adv. Bonifac. l. 2. c. 3.

† Exercit. 15. p. 420.

‖ Hiſt. Pelag. l. 1. c. 28.

BONIFACIUS, Patriâ Romanus, Secundi Presbyteri filius, die xxviii. Decembris anno 418. in Baſilicâ Julii Epiſcopus Romanus conſtituitur; 418. eodem tempore Eulalio Archidiacono in Baſilicâ Conſtantinianâ ab alterâ factione ordinato. Exorto hinc non levi Schiſmate, uterq; Imperiali edicto Urbe ejicitur. Verùm Eulalio contra mandatum Imperatoris Urbem ingreſſò, ac pro Romano Epiſcopo ſe gerente, revocatur Bonifacius, exauthoratur Eulalius; & tanquam qui juſtè non fuerat ordinatus à cclii. Epiſcoporum Synodo deponitur, referente nobis libri Pontificalis autore. Ad Bonifacium, jam Epiſcopum factum, per legatos Romam redeuntes ſcribunt Antiſtites Africani, ſe in cauſâ Appellationum Zoſimi Commonitorium eouſq; obſervaturos, donec de veris Concilii Niceni Canonibus certiores facti eſſent. Miſſi enim ab iis erant in Orientem Legati, qui unà cum Cyrilli Alexandrini & Attici CP. literis τὰ ἀληθέστατα καὶ πιστότατα ἴσα Nicenorum Canonum ſecum retulerunt. Verùm ante eorum reditum diem extremum clauſerat Bonifacius die iv. Septembris anno ccccxxiii. Extant *Epiſtolæ* iii. *& fragmenta* aliquot quæ in iſtis non reperiuntur Concil. Tom. ii. p. 1582. & *aliæ* v. partim ad Rufum Theſſalonicenſem, partim ad Epiſcopos per Macedoniam, &c. conſtitutos, Concil. Tom. iv. p. 1702. Has ex Codice Bibliothecæ Barberinæ,

SÆC. V. ab An. cccc. rinæ, quo Concilium Romanum tertium ſub Bonifacio ii. continebatur, Lucas Holſtenius primus publicavit.

418. PHILIPPUS, Gente Pamphylius, Patriâ Sidenſis, ubi Troilo Sophiſtæ ſe genere conjunctum eſſe gloriari ſolebat, claruit anno 418. & deinceps. Diaconus adhuc, Chryſoſtomum audivit, eoq; familiariſſimè utebatur; in Presbyteratûs ordine conſtitutus, poſt mortem Attici anno ccccxxvii. cum Siſinnio de Sede CP. contendebat. Sed prælato ei Siſinnio, hominem idcirco acerrimè in ſcriptis perſtrinxit. Condidit *Hiſtoriam, ab ipſo uſq; mundi initio*, quam vocavit, *Chriſtianam*, triginta ſex libris: ſingulos libros in plures diviſit Tomos: adeò ut ſimul omnes numero eſſent propemodùm mille; præfixo cuivis tomo argumento, ipſum tomum magnitudine exæquante. Immenſum quidem opus, & variâ eruditione refertum; ſed quod plurima inutilia, & ab Hiſtoriâ, præſertim Chriſtianâ, aliena continebat; res etiam nullo ordine pertractatas: πολύχους τοῖς λέξεσιν, inquit Photius *, οὐκ ἀστεῖος δὲ, οὐδὲ ἐπίχαρις. *Multum admodum verborum, ſine ullâ tamen urbanitate aut gratiâ profundit: quin & ſatietatem adfert, aut potiùs moleſtiam*: ἐπιδεικτικὸς μᾶλλον, ἢ ὠφέλιμος, *adeò ut plus oſtentationis habuit, quàm utilitatis.* Quin & Photio antiquior Socrates, ipſiuſq; Philippi σύγχρονος, Aſiaticum dicendi genus eum affectâſſe prodit. Scripſit etiam *adversùs Julianum Imp.* ejuſq; libros confutavit: aliaq; plura. Verùm ſcripta ejus, quot qualiave fuerint, temporis injuria nobis eripuit. Fragmentum ex Hiſtoria ejus Chriſtiana à Nicephoro, ut videtur, Calliſto excerptum, MS. penes ſe ſervat Cl. Dodwellus.

* Cod. 35.

L. 7. c. 27.

418. SEVERUS, Balearis inſulæ, quam hodie Minoricam, ſeu Minorcam vocant, in Mari Mediterraneo prope Hiſpaniam, Epiſcopus, claruit anno 418. quo contigit mirabilis illa Judæorum Minoricenſium ad fidem Chriſtianam converſio, cujus Hiſtoriam ipſe latè perſequitur. Extat *Encyclica ejus Epiſtola*, prolixa admodum, *de Judeorum in hac Inſula converſione, & de miraculis ibidem ad S. Stephani reliquias factis*, à Baronio ex Archivis Vaticanis eruta, apud quem habetur anno 418. p. 429. Craſſo ſatis errore Miræus † ſcribit geſta hæc eſſe, datamq; Epiſtolam Aſclepiodoto & Mariniano Conſulibus, h. e. anno Chriſti ccccxxiii. quum ex ipſa Epiſtola luculenter conſtat contigiſſe hæc anno poſt conſulatum Honorii xi. & Conſtantii ii. i. e. anno ccccxviii. ad quem proinde rectè hæc refert Baronius. Extant ‖ quidem duæ Theodoſii junioris leges *de Synagogis & Donariis Judæorum*, datæ Aſclepiodoto & Mariniano COSS. ſeu anno ccccxxiii. quarum priorem Baronius ad illuſtrandam Epiſtolam, calci ejus attexuit, quod fortaſſe virum alias non indiligentem in errorem ſeduxit. Miræi errorem ſequutus eſt, totumq; ejus paragraphum ne verbulo quidem mutato, nedum citato auctore, exſcripſit Caſimirus Oudin, qui ſupplementum ad Bellarminum de Scriptoribus Eccleſiaſt. nuper evulgavit. Verum id huic homini novum non eſt.

† Auct. c. 72.

‖ C.Th. lib. 16. Tit. viii. l. 25, & 26.

418. HESYCHIUS, Salonitanæ urbis in Dalmatiâ Epiſcopus, claruit anno 418. Multa ei cum S. Auguſtino familiaritas interceſſit; cui ut Prophetias & Prædictiones in S. Scripturâ repertas de die ultimo explicaret, autor fuit; & ab eo binas eâ de re *Epiſtolas* ſatis prolixas elicuit. Obiit ante annum ccccxxix. utpote cujus jam defuncti cum laude meminit S. Auguſtinus de Civit. Dei l. 20. c. 5. Extat *Epiſtola ad Auguſtinum* inter Auguſtinianas, num. lxxix. An alia ſcripſerit, non conſtat.

418. MARIUS MERCATOR, quâ Occidentis regione ortus, haud certò conſtat. Campanum, vel Apulum fuiſſe conjicit Garnerius. Quandoquidem verò conjecturis agendum eſt, ego potiùs ex ingenio, ſtylo, ſcribendiq; modo Afrum fuiſſe exiſtimarem: & hâc in re Cl. Virum Gabrielem Gerberonium, Benedictinum, qui ſub *Rigberii* nomine notas in Marii Mercatoris Acta edidit, mecum conſentientem habeo. Iſte enim ſubinde notat, Marium noſtrum non modò S. Auguſtini ſtudioſiſſimum fuiſſe; ſed & res atq; acta Eccleſiæ Africanæ apprimè

apprimè tenuiſſe. Claruit ab anno 418. quo Auguſtinum de quibuſdam quæſtionibus Pelagianorum conſuluit. Clericum fuiſſe nequaquam liquet; conſtat potiùs anno ccccxlvi. necdum aut Epiſcopum, aut Presbyterum fuiſſe: adeò ut ſi ſacris Ordinibus initiatus fuerit, extremâ id ætate factum eſſe neceſſe ſit. Inter Auditoriales Scholaſticos Romæ aliquando militâſſe, pluribus argumentis, haud ita certis quidem, non contemnendis tamen, confirmat Garnerius *. Anno ccccxxix. Commonitorium Theodoſio Imp. adversùs Cœleſtianos obtulit. Anno ccccxxxi. librum *Subnotationum* adversùs Julianum, & Contradictiones adversùs Anathematiſmos Neſtorii compoſuit. Anno ccccxlix. vel ſequente adversùs Theodoritum ſcripſit. Ad Annum ccccli. aut non pervenit, aut nihil poſt id tempus ſcripſit. Fidei Catholicæ adversùs Pelagianos & Neſtorianos fortiſſimus erat vindex, Græcè ſimul ac Latinè doctus. Haud ita multa proprio Marte compoſuit. Quæ enim ab eo ſcripta ſuperſunt Opera, non niſi farrago ferè quædam ſunt Excerptorum aliunde, præſertim ex Hæreticorum ſcriptis deſumptorum. Certè longè plura ſunt, quæ ex Græcis Latina fecit, quàm quæ proprio labore elucubrata nobis dedit: licèt ipſe verſionibus ſuis præfationes plerumq; adjungat ad rei Eccleſiaſticæ ſcientiam ſanè utiliſſimas. Scripta ſequuntur, prout in accuratiſſimâ editione Garneriana diſpoſita ſunt, ordine enumerata.

SÆC. V. ab An. cccc.

* Prolegom. ad Mar. Mercat. Opera.

SCRIPTA.

PArs prima, ea continens Opuſcula, quæ Pelagianam hæreſin ſpectant. *Commonitorium ſuper nomen Cœleſtii*, anno ccccxxix. Græco Sermone conſcriptum, & Theodoſio Imp. aliiſq; magni nominis viris oblatum, & à Mario poſtea Latino Sermone donatum. Primus id edidit Labbeus Concil. Tom. ii. p. 1512.

✠ *Liber ſubnotationum in dicta quædam Juliani ad Pientium Presbyterum.* Prior Opuſculi hujuſce pars (in duas enim diſtribuitur) inſcribitur, *Commonitorium Lectori adversùs hæreſin Pelagii & Cœleſtii, vel etiam ſcripta Juliani.*

Epiſtola Neſtorii ad Cœleſtium Pelagianum à Mario Latinè verſa.

Sermones ſive Tractatus iv. *Neſtorii contra hæreſin Pelagii ſeu Cœleſtii* Latinè verſi, additâ Præfatione.

✠ *Symbolum Theodori Mopſueſteni Latinè verſum*, cui præfigitur *Commonitorium ſive Prologus* Marii; ſubnectitur verò Refutatio ejus à Mario conſcripta.

Excerpta ex v. *libris Theodori adversùs S. Auguſtinum, à Mario collecta & Latinè verſa.*

Pars ſecunda, ea continens Opuſcula, quæ cauſam Neſtorianam ſpectant.

✠ *Præfatio in varios Neſtorii Sermones Latinè à ſe verſos.*

✠ *Neſtorii Sermones* xiii. *de Incarnatione D. N. J. C. Latinè verſi.*

✠ *Epiſtola de diſcrimine inter hæreſin Neſtorii, & dogmata* Pauli *Samoſateni, Ebionis, Photini, & Marcelli.*

✠ *Obteſtatio Euſebii adversùs Neſtorii errores Latinè verſa.*

Homilia Procli adversùs Neſtorium, interprete, ut videtur, Mario.

Epiſtolæ iv. *S. Cyrilli, &* ii. *Neſtorii, à Mario verſæ.*

Excerpta lxxxv. *ex Neſtorii ſcriptis, à Cyrillo collecta, & à Mario verſa.*

Neſtorii Anathematiſmi xii. totidem Cyrillianis oppoſiti, à Mario Latinè verſi, additâ ſingulis *Refutatione ſive Contradictione.*

Reſponſio Cyrilli adversùs Objectiones Orientalium ab Andreâ Samoſateno ſcriptas, à Mario verſa.

Reſponſio ejuſdem ad Reprehenſiones Theodoreti, ab eodem verſa.

Scholia ejuſdem de Incarnatione Verbi Unigeniti (auctiora multò quàm in Græcâ Cyrilli editione) *à Mario verſa.*

Excerpta ex libro Theodori Mopſ. de Incarnatione Chriſti, à Mario collecta & verſa.

Excerpta ex Theodoriti Pentalogio, Epiſtola ejuſdem iii. *Fragmenta ex epiſtolâ ejuſdem ad Himerium Epiſcopum Nicomediæ, & ex Sermone Antiochiæ poſt Cyrilli mortem habito, à Mario Latinè verſa.*

Digitized by Google

Fragmentum ex Eutherii Tyanenſis Sermone adverſùs Cyrillum, Latinè verſum.

Epilogus Marii Mercatoris.

Notet Lector, *Opuſcula cruce præfixâ inſignita à* Rigberio doctiſſimis *notis illuſtrata*, edita fuiſſe Bruxellis, 1673. 12°. & à nobis ſub Actorum Marii Mercatoris nomine in hoc Opere ſæpiùs citari. *Tractatum Neſtoriani cujuſdam*, qui incipit [*Contumelias quidem in me Hæreticorum arbitror*] à Mario Latinè verſum editionis ſuæ calci appoſuit Rigberius; quem in editione Garnerianâ nondum invenire potui.

Prodierunt Marii Mercatoris Opera, fuſiſſimis ac eruditiſſimis Joannis Garnerii Commentariis ornata. *Pariſ.* 1673. f. dein in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvii. p. 129. ac poſtremùm à Steph. Baluzio cum notis edita. *Pariſ.* 1684. 8°.

Actionem vi. Concilii Epheſini à Mario Latinè verſam, primus dedit Baluzius in Novâ Conciliorum Collectione, *Pariſ.* 1683. f.

420. * Not. in Martyrol. ad xxii Junii.

NICÆAS, Romatianæ (hoc eſt, ut Baronius * rectè interpretatur, Aquileiæ) ſub Chromatio Epiſcopo Subdiaconus, ejuſq; mortui in ſede Aquileienſi ſucceſſor: claruit anno 420. & deinceps. Juvenis adhuc, Hieronymo admodùm familiaris fuit; eumq; in exteras regiones peregrinantem diu comitatus eſt; uti teſtatur ipſe Hieronymus Epiſtolâ ad illum, adhuc hypodiaconum, ſcriptâ, quæ extat Tomo i. Civitati ſuæ ab Hunnis exciſæ ſuperfuit, & de Canonibus quibuſdam Eccleſiaſticis ex occaſione invaſionis Hunnicæ violatis Leonem Papam conſuluit: cujus extat Reſponſum, anno 458. datum, inter Epiſtolas ejus num. lxxix. Compoſuit, inquit Gennadius *, ſimplici & nitido ſermone, *Libellos* vi. *inſtructionis ad Neophytos*; quorum primo Neophytos inſtituit, ſecundo Gentilitatis errores oppugnavit, tertio de fide unicæ Majeſtatis e it, quarto adverſùs Genethlogiam, quinto de Symbolo, ſexto de Agno Paſchali diſceptavit. Scripſit & libellum ad lapſam Virginem, eam ad pœnitentiam agendam hortatus. N. E.

* De Script. c. 22.

420. * Contra Jul. l. 1. c. 4. Operis imperfecti, l. 1. c. 62. † Acta p. 15. edit. Bruxell.

JULIANUS, gente Italus, patriâ Apulus, Memoris, Epiſcopi Capuani, & Julianæ, primariæ fœminæ (utrumq; parentem impensè laudant Auguſtinus *, & Marius Mercator †, filius vulgò habitus. Tantis enim parentibus à nutrice ſuppoſitum eſſe, & vernulæ cujuſdam reverâ prolem, non obſcurâ olim famâ receptum eſſe innuit Marius Mercator. Natus eſt ante annum 386. In Theologicis primum Pelagium vel Romæ vel Siciliæ, deinde Theodorum Mopſueſtenum magiſtros habuit. Sub Patre ſuo Diaconum egit; & adhuc adoleſcens, poſt ſuſceptum tamen Lectoratûs munus, lectiſſimam fœminam, Jam nomine, Æmilii Epiſcopi Beneventani filiam, Uxorem duxit: in quorum nuptias epithalamium ſcripſit Paulinus Nolanus; quod etiamnum extat ‖. Tandem (quod ab Innocentio Papâ factum eſſe tradit Marius Mercator *) Epiſcopus conſtitutus eſt Urbis Eclanenſis apud Hirpinos inter Campaniam & Apuliam ſitæ; quæ vox apud Scriptores mirè corrupta reperitur. Quandoq; enim Celanenſis, vel Edanenſis, vel Actenellenſis, vel Atelenſis ſive Attellenenſis dicitur. Ob Pelagiana, quæ circa an. ccccxvii. ſtrenuè propugnare cœpit dogmata, ſede ſuâ exutus eſt. Anno (ut videtur) ccccxx. mox in Orientem profectus, & Conſtantinopoli an. ccccxxi. pulſus, in Ciliciâ apud Theodorum Mopſueſtenum diu delituit; ac libris pro hæreſi ſuâ tuendâ elucubrandis ſe totum dedit. Anno ccccxxiii. habitâ Epiſcoporum Cilicum Synodo hæreſeos damnatus eſt, ipſo quoq; Theodoro in damnationem, ſpecie ſaltem, conſentiente. Anno ccccxxiv. mortuo Bonifacio Papâ, ex Oriente in Occidentem vanâ ſpe Epiſcopatûs recùperandi lactatus, rediiſſe videtur. Italiâ ejectus, anno ccccxxvi. Conſtantinopolim iterum profectus eſt, & Neſtorii ann. 428. in ſedem Conſtantinopolitanam evecti interventu, ſe rem ſuam promoturum ſperans, Theodoſium Imp. de reſtituendo ſibi Epiſcopatu crebris precibus interpellavit. Quâ de re Neſtorius Cœleſtinum certiorem fecit binis Epiſtolis, quæ Latinè extant Concil. Tom. iii. Anno 429. oblato à † Mercatore

‖ Poem. num. 14.
* Commonit. prior.
† Opp. ejus Part. 1.

Digitized by Google

catore adverſùs errores ejus ad Theodoſium Imp. Commonitorio, Urbe rurſùs depulſus eſt; & à Cœleſtino Papâ anno ſequente in Synodo Romanâ damnatus, uti & in Concilio Oecumenico Epheſino anno ccccxxxi. quando etiam Theodoritus, aliiq; Conciliabuli Epheſini legati datâ ad Rufum Theſſalonicenſem Epiſtolâ Juliani cujuſdam, Epiſcopi Eridicæ, mentionem faciunt: hunc eundem cum noſtro facit, & Campaniâ ejectum ſedem Eridicenſem obtinuiſſe conjicit Cl. Voſſius *; unde non deſunt, qui Eridicam iſtam Ericuſam ſive Ericodem, vulgò *Alicur*, Siculi maris inſulam, ad quam Julianus profugerit, eſſe ſuſpicantur. Verùm Julianum iſtum, Eridicæ Epiſcopum, cum noſtro eundem eſſe ægrè mihi perſuadeo. Sententiam noſtram confirmat Holſtenius; qui errorem vulgati codicis dictæ Epiſtolæ emendat; & loco, τῆ Ἐριδικῆς ἐκκλησίας, legit, τῆ Σαρδικῆς ἐκκλησίας. Anno ccccxxxix. errores inolitos depoſuiſſe præ ſe ferens, apud Xyſtum Papam de recuperandâ ſede Eclanenſi multis egit: verùm operam luſit; obiitque, ut volunt aliqui, anno ſequenti. Sin Garnerii calculum ſequi malimus, vitam ad annum uſq; ccccliv. ſaltem præcedentem, protraxit. Omnem verò fidem excedit, quod habet CL. Vignerius præfat. ad ſupplem. S. Auguſt. Julianum ad ſequentis ſæculi initia, nempe ad Fulgentii tempora perveniſſe. Subditq; Julianum cum apud Pelagianos ex Epiſcopo Ludimagiſtrum aliquandiu egiſſet, tandem in ignobili Siciliæ vico diem obiiſſe; mortuoq; tumulum fuiſſe poſitum, cum hac inſcriptione, quæ nono ſæculo adhuc legebatur, HEIC IN PACE QUIESCIT JULIANUS EPISCOPUS CATHOLICUS. Vir audax, & acris ingenii, Græcè & Latinè doctus, in S. Scripturis valdè eruditus: eloquentiâ & facundiâ mirè pollebat; adeò ut *Romanus Demoſthenes* vulgò haberetur. Hæreſim, quam fovebat, ambiguis vocibus & ſententiis optimè obvelare novit: unde à Mario Mercatore † *Pyrrhus* & *Loxias* appellatur. Pietate etiam non incelebris habebatur, charitate inprimis erga Pauperes eximiâ conſpicuus, ita ut tempore famis & anguſtiæ, erogatis ſuis omnibus pauperes ſublevaret; quâ virtutis ſpecie plurimos in errorem ſuum abreptos detinuit. Linguâ tamen maledicâ perquam infamis; adeò ut innumera conviciorum probra contra Auguſtinum paſſim in ſcriptis ſuis evomuiſſe à Mario Mercatore accuſetur: quod & ipſe multis in locis dolet Auguſtinus. Unde & in Decreto *Pſeudo-Gelaſiano* apertè damnatur.

SÆC. V. ab An. cccc.

* Hiſt. Pelag. l. 1. c. 6.

† Act. p. 20. Gennad. de Script. c. 45.

SCRIPTA.

Epiſtolæ ad Zoſimum Papam II: quas refutat S. Auguſtinus libris iv. ad Bonifacium; ubi fragmenta earum paſſim reperire eſt, uti & apud Mercator. lib. ſubnot. cap. 7. & 9. Ex his altera, quæ quidem prolixa ſatis eſt, & *Libellus* etiam *Fidei* inſcribitur, ſcripta eſt anno ccccxviii. nomine xviii. Epiſcoporum Siculorum Pelagii atq; Cœleſtii damnationi ſubſcribere detrectantium. In hoc opuſculo primò agit *De ſumma Trinitate*, *De incarnatione verbi*, reliquiſq; ſymboli articulis; tum de ſuo dogmate, & quæſtionibus Pelagianis, viz. *De gratia Dei*, *Libero arbitrio*, &c. mox hæreticorum dogmata, & in iis clàm Catholicorum, damnat: deniq; varias reddit rationes, quare ſuæ partis Epiſcopi Pelagii & Cœleſtii damnationi ſubſcribere recuſarint, & tacitè correpto Romano pontifice, ad plenariam Synodum provocat. Hunc *Fidei Libellum* primus extulit, Juliano vindicavit, notis, tribuſq; prolixis diſſertationibus illuſtratum edidit Joan. Garnerius *Pariſ.* 1668. 8°. iterumq; inter opera Marii Mercatoris Part. I. p. 320. Etſi verò duas ad Zoſimum Epiſtolas ſe ſcripſiſſe ipſemet fateatur Julianus, tertiam tamen ſuo nomine Romam fuiſſe directam ait, quam tamen ejus eſſe ſtrenuè negavit, ap. Auguſt. *Oper. imperf.* l. 1. c. 17.

Epiſtola ad Rufum Theſſalonicenſem Epiſcopum, nomine xviii. Epiſcoporum Pelagianorum ſcripta. Vid. Aug. *Op. imperf.* l. 2. c. 178. Plurima Epiſtolæ iſtius fragmenta apud S. Auguſtinum libris adverſùs Bonifacium ſuperſunt. Ea in unum collecta exhibet Garnerius *Append.* ad Part. I. M. Mercat. p. 334.

In

In Cantica Canticorum libri ii. quorum primus, quaſi præfationis vice fungens, *de Amore* inſcriptus eſt. Eum Beda paſſim citat & confutat libro primo *in Cantica.*

De bono Conſtantiæ liber; cujus fragmenta aliquot habet Beda in Cantica.

Vid Op. imperf. l. 1. c. 16. *Libri iv. ad Turbantium Epiſcopum contra Auguſtini primum de Nuptiis*, paulò ante annum ccccxix. ſcripti: quo nempe anno Auguſtinus librum ſecundum de Nuptiis iis repoſuit; atq; anno 421. libris ſex editis fuſiùs refutavit. Fragmenta plurima utrobiq; reperiuntur: Ampliora verò apud Marium Mercatorem in libro *Subnotationum.*

Vid. M. Mercat. Refut. Symb. Theod. in præf. *Libri* viii. *ad Florum* (malè habet Gennadius vii.) *contra Auguſtini ſecundum de Nuptiis.* Errant enim, qui octo hoſce libros ſex prædictis Auguſtini libris oppoſitos arbitrantur. Licet enim opus iſtud Juliani illud Auguſtini integro ferè octennio ſequeretur; ſex tamen illos Auguſtini libros aut neſcivit, aut ſe ſcire diſſimulavit Julianus. Scripti ſunt in Ciliciâ, an. 422. cum apud Theodorum Mopſueſtenum diu delituit, ſed non niſi Anno demum 426. divulgati. Eos libris octo paulò ante mortem editis refutavit Auguſtinus; ubi fragmenta è Juliani libris paſſim adducuntur. Excerpta ex iiſdem quamplurima adducit Marius Mercator in libro *Subnotationum.*

420. **FASTIDIUS**, *Priſcus* dictus, Natione Britannus, Britanniarum, teſte Gennadio *, Epiſcopus: unde Recentiores, qui genuinam vetuſtatem novis commentis incruſtare amant, Londinenſem Metropolitanum fuiſſe volunt. Claruit Anno 420. Scripſit *ad Fatalem*, piam & lectiſſimam viduam, de *vitâ Chriſtianâ, & viduitate colendâ, libellum aureum.* Extat, ſine Autoris nomine, inter Opera Auguſtini Tom. ix. p. 888. quem &, appoſito Faſtidii nomine, ad fidem Codicis MS. recognitum Lucas Hoſtenius edidit, *Romæ* 1663. Ex hoc libro duos fecit Gennadius (qui ſolus, quod ſciam, è Veteribus Faſtidii meminit) *de Vitâ Chriſtianâ* unum, *de Viduitate ſervandâ* alterum: quatuor Baleus †, nempe *De Vitâ Chriſtianâ* lib. 1. *De Doctrinâ Spiritûs* lib. 1. *De Viduitate ſervandâ* lib. 1. *Admonitionum piarum* lib. 1. Pejùs adhuc Joannes Pitſeus ‖, qui Balei errori ſuum addit: & quod Gennadius de prædicto Opuſculo habet, nempe quòd *erat ſana, & Deo digna doctrina*, ipſe in libri titulum transformavit, nempe *de Doctrinâ Deo dignâ & ſpiritualis* lib. 1. Rectius multò Joannes Trithemius *, qui de Faſtidii libro hæc tantùm habet, Gennadium interpretari contentus, *Volumen quoddam ſanâ doctrinâ conſcriptum.* Quod verò Dempſterus Hiſt. Scot. lib. vi. num. 536. affirmat, Faſtidium noſtrum *Scotorum Chronicon* ſcripſiſſe, id homini nugivendulo, & in gentis ſuæ rebus pene ſemper ineptienti condonandum eſt.

* De Script. c. 55.

† Cent. 1. c. 41.

‖ Ætat. 5. p. 85.

* De ſcript. fol. 37. fac. 2.

420. **LEPORIUS**, ex Monacho Maſſilienſi, ſeu ut alii, Aquenſi, Presbyter, claruit circa annum 420. Primò quidem Pelagii caſtra ſecutus eſt: deinde ab Epiſcopis Gallicanis admonitus, & ab Auguſtino poſtquam in Africam trajeciſſet, pleniùs edoctus, ad ſaniorem mentem revocatus anno circiter 425. Scripſit *Libellum Emendationis*, ſive *Satisfactionis, ad Epiſcopos Galliæ*; in quo errores ſuos correxit, & de emendatione ipſius ab iis curatâ gratias egit: ſententiam etiam de Incarnatione Chriſti pravam, quam temerè olim imbiberat, revocavit, unicam in duabus naturis perſonam confeſſus. Primus hunc libellum ex Codice Herivallenſi in lucem protraxit Jac. Sirmondus, & cum aliis Veterum *Opuſculis Dogmaticis* edidit, *Pariſ.* 1630. 8°. Habetur etiam in Biblioth. Patr. Tom. vii. p. 14. & Concil. Tom. ii. p. 1678. & emendatior à Garnerio editus in *Append.* ad par. i. Operum Marii Merc. Diſſert. ii. cap. 20. p. 225. Monendus eſt Lector, hunc libellum quandoq; à Veteribus ſub nomine S. *Auguſtini* citari: forſan quia eo monente ſcriptus ſit, & ab eo approbatus: unde illum Auguſtino, tanquam genuino Autori aſſerere conatur (codicis Grimanici fide, & Synodi Chalcedonenſis Act. ii. nixus, ubi locus ex hoc libello deſumptus inter B. Auguſtini teſtimonia reponitur; & ad opinionem ſuam roborandam conjecturas quaſdam non magni quidem momenti adducit) Paſchaſius Queſnellus in notis ad S. Leonis epiſt. cxxxiv. p. 906. Hujus Leporii,

Digitized by Google

rii, ejuſq; libelli ex Veteribus meminerunt Gennadius de Script. c. 59. Caſſianus de Incarnat. l. 1. c. 5. Joannes ii. Papa Epiſt. ad Avien. Facundus Hermian. l. 1. c. 4.

PAULINUS, S. Ambroſii Mediolanenſis Diaconus & Notarius, poſtea ad Presbyterii dignitatem evectus: Eccleſiæ Mediolanenſis procuratorem & defenſorem vocat *Prædeſtinatus* ‖ Sirmondi: Claruit anno 420. quin & ab anno 412. innoteſcere cœpit, quo Carthagine agens Cœleſtium hæreſeos apud Aurelium Epiſcopum reum egit; eundemq; in Concilio Carthaginenſi ſtrenuè debellavit. Extat *Vita B. Ambroſii*, hortante S. Auguſtino, compoſita, parcè quidem nimis & jejunè ſcripta, quæ Ambroſii Operibus præfigi ſolet. *Libellus etiam Zoſimo Papæ gratias agens ob damnatos Pelagium & Cæleſtium*, Concil. Tom. ii. p. 1578. Quòd verò Iſidorus Hiſpalenſis * Paulino noſtro librum de *Benedictionibus Patriarcharum tribuit*; omnibus ubiq; notum eſt illum Rufino Aquileienſi adjudicandum eſſe. 420.

‖ Hæreſ. lxxxviii. p. 81.

* De Script. cap. 4.

EUODIUS, natione, ut videtur, Afer, Uzalenſis in Africâ Epiſcopus, S. Auguſtini neceſſarius, claruit anno 420. Ab Oroſio reliquias aliquot S. Stephani è Palæſtinâ in Africam deportante, portiunculam nactus, Baſilicam in S. Martyris memoriam erexit; & poſtquam plurima ibi miracula patrata deprehendiſſet; eorum Hiſtoriam literis (uti credi poteſt) mandari curavit. Extant ſanè in editione Operum S. Auguſtini *Antverpienſi* 1577. atq; aliis nonnullis, libri duo ad Euodium noſtrum *de Miraculis S. Stephani:* qui cùm Autoris nomen præ ſe non ferant, Euodio vulgò aſcribuntur: atq; eo jubente videntur compoſiti. Scripſit *ad Auguſtinum Epiſtolas plures*, ex quibus iv. extant inter Auguſtinianas (num. xcviii, ccxlvi, ccxlvii, cclix.) ut nil dicam de quintâ ad *Innocentium Papam*, quam unà cum aliis quatuor Epiſcopis exaravit. Scripſiſſe etiam perhibetur *librum de Fide, ſeu de unitate Trinitatis contra Manichæos*, qui habetur inter S. Auguſtini Opera Tom. vi. Alius à noſtro fuit Euodius ille, Africanus Epiſcopus, qui anno 404. unà cum Theaſio Epiſcopo à Synodo Carthaginenſi ad Honorium Imp. legatus eſt; ut Donatiſtarum injurias & audaciam detegeret: quiq; anno 408. unà cum eodem Theaſio à Donatiſtis occiſus eſt. 420.

VIGILIUS, Diaconus, claruit circa an. 420. Scripſit, teſte Gennadio *, breviato & aperto ſermone *Monachorum Regulam*, totius Monaſticæ profeſſionis diſciplinam continentem. Extat iſta *Regula* à Luca Holſtenio edita in *Codice Regularum*, p. 89. *Pariſ.* 1663. 4°. 420.

* De Script. c. 51.

ISIDORUS, gente (ut veriſimile eſt) Hiſpanus, Epiſcopus Cordubenſis, claruiſſe videtur anno 420. Obiiſſe dicitur anno 430. Scripſiſſe illum *Allegoriarum ſive Commentariorum in omnes libros Regum libros* iv. & Paulo Oroſio Tarraconenſi dedicâſſe, præter Sigebertum Gemblacenſem, & Trithemium affirmat Pſeudo-Dexter in Chronico ad an. ccccxxiii. Extant quidem *Allegoriæ* inter Iſidori Hiſpalenſis Opera, quas noſtri eſſe probabile eſt, eo quòd ad Oroſium, iſtius σύγχρονον, ſcriptæ ſint. Certè hujuſmodi Commentarii Allegorici neq; à Braulione, neq; ab Ildefonſo inter Iſidori Hiſpalenſis Opera recenſentur. *Lucam* etiam *Commentariis* explicâſſe Iſidorum prodit Pſeudo-Dexter non uno in loco. Fusè agit de ſingulis Iſidoris, Hiſpanicis Scriptoribus, Fr. Bivarius notis ad Dextri Chronicon. An. ccccxxiii. 420.

SEVERUS, Afer, Epiſcopus Mileuitanus, Auguſtini familiaris, cujus ſcripta ſtudioſè lectitabat. Claruit an. 420. Obiit vivente adhuc Auguſtino. Moriens Epiſcopum ſibi ſucceſſorem deſignavit apud Clericos ſolos, non expectato plebis conſenſu. Eo verò mortuo, cùm tumultûs excitandi ſuſpicio injiceretur, petente Clero accurrit Milevim Auguſtinus; cujus interventu pax ſancita eſt; & ordinatus Epiſcopus, quem Severus deſignaverat: ut ex Auguſtini in deſignatione Eradii ſucceſſoris Actis liquet; quæ inter Epiſtolas Auguſtini 420.

SÆC. V. ab An. cccc. Auguſtini num. cx. reperiuntur. Scripſit Severus (ut veriſimile eſt) *Epiſtolas* plures. Extat hodie *unica*, quæ inter Auguſtinianas locum xxxvii [m] habet.

421. EUDOCIA, *Athenais*, dum adhuc Gentilis erat, dicta, Leontii, Sophiſtæ & Philoſophi Athenienſis, filia: à quo in omni bonarum literarum genere inſtituta eſt: adeò ut egregiè erudita evaderet. Anno ccccxxi. viceſimum ætatis annum agens, cùm eam in uxorem ducturus eſſet Theodoſius Imp. Chriſtianam fidem amplexa, ab Attico CP. Epiſcopo, ſalutari lavacro tincta eſt. Anno ccccxxxii. à Theodoſio Auguſta renunciatur. Anno ccccxlv. levi quâdam de causâ inviolatæ fidei conjugalis, & adamati nimis Paulini ſuſpicionem adducta, Imperatoris in indignationem immeritò incidit: eamq; ob cauſam Hieroſolyma ſeceſſit; ubi Eccleſiis ædificandis, ornandiſque, ac pauperibus ſublevandis per multos annos tota incubuit. In mariti demum gratiam remiſſa Conſtantinopolin rediit; & cum eo uſq; ad mortem degit: quo mortuo Palæſtinam repetiit, ac vitæ reliquum pio otio dicavit, ibi anno cccclix. defuncta. Moribunda juramento ſe aſtrinxit, ab omni violatæ pudicitiæ crimine penitùs immunem eſſe. Scripſit Græcè Poemata plura, quorum ſtylum ita depingit Photius*; ὅπερ (Poema) ὅτι καὶ γυναικὸς, καὶ βασιλείᾳ τρυφώσης, καὶ οὕτω καλὸν ἄξιον θαυμάσαι. Σαφὴς μὲν γὰρ ὁ πόνος ὡς ἐν ἡρῴῳ μέτρῳ, εἴπερ τις ἄλλος; *Tum quia mulieris, & quidem in imperio deliciis affluentis, tum quia præclarum adeò eſt, admiratione ſanè dignum judicatur. Etenim illuſtris eſt hic labor, ut in heroico carmine, ſi quis unquam alius.*

* Cod. 183.

SCRIPTA.

Centones Homerici, à Pelagio quodam Patricio inchoati (unde & iſti ſæpe tribuuntur) ab Eudociâ verò abſoluti & digeſti; ut diſertè tradit Zonaras †, & ex ipſius Operis inſcriptione manifeſtum facit. Extant Latinè in quâvis ferè Bibliothecæ Patrum editione, Græcè & Latinè in Collectione *Poetarum Chriſtianorum* Bigneanâ, *Pariſ.* 1624. p. 95. Immane quantùm errat Aubertus Miræus ‖, qui hos Centones Eudociæ Auguſtæ, Conſtantini xii. cognomento *Duca*, qui obiit anno 1067. uxori tribuit.

† Annal. Tom. 3. p. 37.

‖ Auctuar. cap. 307.

Metaphraſis Octateuchi heroico carmine condita, libris octo.

Metaphraſis Prophetiarum Zachariæ & Danielis: In his Metaphraſibus textum ſacrum religiosè, ac κατὰ πόδας expreſſiſſe Eudociam nil addendo, nil mutando, teſtatur Photius: adeò ut pro legitimis librorum ſacrorum verſionibus haberi poſſent.

Hiſtoria B. Cypriani Martyris & Juſtinæ virginis, libris tribus heroico carmine conſcriptis comprehenſa. Alius à Cypriano Carthaginenſi fuit iſte Cyprianus, ac Romæ ſub Diocletiano ſimul cum Juſtinâ paſſus dicitur. Totam utriuſq; hiſtoriam ex Poemate iſto excerptam compendio exhibet Photius Cod. clxxxiv. Mirum inter hanc Eudociæ Hiſtoriam, & *Pœnitentiam Cypriani* (quæ in Editione Cyprianica Oxonienſi locum habet) conſenſum deprehendet, qui compendium Photianum cum altero opuſculo contulerit, diligens Lector.

Poema Heroicum in victoriam à Theodoſio marito ex Perſis reportatam; cujus meminit Socrates l. 7. c. 21.

422. MAXIMUS, unde oriundus, incertum, Auguſtæ Taurinorum in Galliâ Subalpinâ, quam hodie regionem Pedemontanam vocant, Epiſcopus. Claruit anno 422. Idem, ut videtur, Maximus, qui Synodo Arauſicanæ (in quâ Canones aliquot diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantes conditi ſunt) anno 441. interfuit: intererat etiam anno 451. Synodo Mediolanenſi; cùm Epiſcopi Provinciales coacti ſunt, ut quæ Leo Papa ad Flavianum adversùs Eutychem ſcripſerat, ſententiâ ſuâ roborarent. Deniq; Concilio Romano in Natali Hilarii Papæ anno cccclxv. celebrato, (in quo de Epiſcopis Succeſſores ſuos deſignantibus, aliiſq; Epiſcoporum cauſis agebatur) huic Concilio primo loco poſt

Digitized by Google

poſt Romanum Pontificem ſubſcripſit Maximus noſter, idque, ex mente Baronii, ob prærogativam ætatis in Epiſcopatu agentis. Anno ſequenti obiiſſe dicitur. Quod verò plures Gennadii editiones habent, *Moritur Honorio, & Theodoſio juniore, regnantibus:* Miræus in ſuâ Gennadii editione, pro *moritur*, reponendum duxit, *floruit*; quod & ante Miræum monuerat Baronius; mendam ſcilicet in codicem irrepſiſſe.

SCRIPTA.

HOMILIÆ HYEMALES.

DE *adventu Domini Homilia* ii.

In vigiliis natalis Domini Homilia, quæ & inter Ambroſianas reperitur, num. xiii.

In natali Domini Homiliæ vi. ex his i^a^. eſt xv^a^. inter Ambroſianas, iv^a^. eſt xi^a^. inter Auguſtini Homilias de Tempore.

In Circumciſione Domini Homilia.

In Epiphania Domini Homiliæ viii. quarum vii^a^. eſt xxxvii^a^. *inter Auguſtini de Tempore.*

In die Cinerum Homilia.

De jejunio Quadrageſimæ Homiliæ iv.

In Dominicâ in ramis Homilia, quæ eſt iii^a^. inter Ambroſianas.

De accuſatione Domini apud Pilatum Homiliæ ii. quarum i^a^. eſt xlix^a^. inter Ambroſianas, & cxviii. inter Auguſtini *de Tempore.* ii^a^. eſt l^a^. inter Ambroſianas.

De Judâ traditore Homilia, v^a^. eſt inter Ambroſianas, & cxxviii^a^. inter Auguſtini *de Tempore.*

De Paſſione, cruce, & ſepulturâ Domini Homiliæ iv. quarum i^a^. eſt lv^a^. ii^a^. eſt lvi^a^. iii^a^. eſt lvii^a^. & iv^a^. eſt lviii^a^. inter Ambroſianas.

De S. Latrone, Petro Apoſtolo, & Ancillâ oſtiariâ Homiliæ iv. quæ inter Ambroſianas reperiuntur numero xliv, xlv, xlvi, xlvii.

HOMILIÆ ÆSTIVALES.

IN *ſolemnitate Paſchali Homiliæ* v. quarum i^a^. eſt lii^a^. iii^a^. eſt xix^a^. iv^a^. eſt liii^a^. ii^a^. eſt lii^a^. v^a^. eſt liv^a^. inter Ambroſianas.

In litaniis ac Ninivitarum jejuniis Homilia, quæ habetur inter Ambroſianas num. xl.

In ſolemnitate Pentecoſtes Homiliæ iii. quæ habentur inter Ambroſianas, num. lx, lxi, lxii.

HOMILIÆ DE SANCTIS.

IN *natali D. Stephani Homilia*, v^a^. eſt inter Auguſtini Homilias *de Sanctis.*

In natali D. Agnetis Homilia.

In nativitate D. Joannis Baptiſtæ Homiliæ iii.

In natali SS. Petri & Pauli Apoſtolorum Homiliæ v. quarum ultima eſt xxvii^a^. inter Auguſtini *de Sanctis*, & lxvi^a^. inter Ambroſianas.

In natali D. Laurentii martyris Homiliæ iii.

In natali D. Euſebii, Vercellenſis Epiſcopi, Homiliæ ii. quarum poſterior eſt lxix^a^. inter Ambroſianas.

In natali D. Cypriani Homiliæ ii. quæ inter Ambroſianas ſunt, num. lxxii, lxxiii.

In feriis D. Michaelis Homilia, quæ inter Ambroſianas eſt x^a^.

In natali SS. Tauricorum Martyrum Homilia, inter Ambroſianas habetur num. lxxvii^a^.

In communi Martyrum Homilia.

HOMILIÆ DE DIVERSIS.

D*E Expoſitione Symboli Homilia.*

De non metuendis carnalibus hoſtibus, & gratiis poſt cibum agendis Homiliæ ii. inter Ambroſianas num. xlii, xliii.

De avaritiâ vitandâ Homiliæ ii.

De eleemoſynis largiendis Homiliæ ii.

De hoſpitalitate Homilia.

De defectu lunæ Homilia.

Super illud Eſaiæ, Caupones tui miſcent aquam vino, Homilia.

Porrò Sermo inter Auguſtinianos de *Verbis Domini* xix (qui & inter Ambroſianos vii) & *de vitâ Nazarii & Celſi* inter Ambroſianos xcii. Maximi eſſe cenſentur; licèt inter ipſius Opera non habeantur.

Prodierunt S. Maximi Homiliæ, *Colon.* 1535. *Romæ* 1564. cum Leonis M. &c. Opp. *Pariſ.* 1614, 1623. *Lugduni* 1633. cum Homiliis Chryſologi *Colon* 1678. 4°. deniq; in Bibliothecâ Patr. Tom. 6. p. 1.

Homiliæ xii. viz. de *Barbaris non timendis ei, qui Deum timet, & de S. Heliſæo,* iii. *De Ninivitis; De Kalendis Januariis; De defectu Lunæ; Ante Natale Domini; De Natale Domini Salvatoris; Poſt Natalem Domini Salvatoris; De Hæreticis peccata vendentibus; Quod non debent Clerici negotiari; De Corpore Domini.* Has ex vetuſtis codicibus eruit, & Maximo noſtro vindicatas, nobis nuper exhibuit Rev. P. Mabillonius *Muſæi Ital.* Tom. i. part. 2. p. 1. ubi etiam de aliis Maximi Homiliis quæ ſub Ambroſii & Auguſtini nomine circumferuntur, fusè, ut ſolet, & accuratè agit.

423. THEODORITUS, natione Syrus, domo Antiochenus, natus eſt inclinante ſæculo quarto, quo verò anno haud ſatis certum: quamvis Garnerius id ad annum ccclxxxvi. referat. Parentes habuit pietate & opibus conſpicuos. Mater, piiſſima planè fœmina, cùm tredecim annos in conjugio ſterili jam tranſegiſſet, hortante marito Macedonium, ſanctiſſimum Aſcetam, rogavit, ut filium ſibi à Deo ſuis precibus impetraret: quod & exacto demum triennio fecit, hâc tamen lege, ut fœtum Deo conſecraret: adeò ut à Deo datus, & à parentibus Deo redditus, *Theodoriti* exinde nomen meritò traxiſſe videatur. Nondum ſeptimum vitæ annum exegerat; cùm ad S. Euprepii Monaſterium, non longè ab Antiochiâ diſſitum, amandatur, tam bonis literis, quàm moribus, inſtituendus: quo in loco arctiſſimam cum Neſtorio, Conſtantinopolitano, & Joanne, Antiocheno, poſtea Epiſcopis, amicitiam iniit. Nactus eſt præceptores Theodorum Mopſueſtenum, & Joannem Chryſoſtomum à quibus tum ſummam eloquentiam, tum optimam ſacras literas explicandi rationem, didicit: Juvenis adhuc à Porphyrio, Epiſcopo Antiocheno, Lector ordinatur; ab Alexandro, Porphyrii ſucceſſore, Diaconus: necdum tamen inſtitutum monaſticum deſeruit. Anno 423. juxta Baronium, juxta verò Garnerium (qui certioribus Chronologiæ rationibus innititur) 420. à Theodoto, Alexandri Antiocheni ſucceſſore, Cyri, provinciæ Euphrateſiæ urbis in Syriâ non incelebris, Epiſcopus, Iſidori recèns defuncti loco, conſtitutus eſt. Regionem quidem Cyrenſem infauſtis hæreſium loliis miſerè obſitam deprehendit; Arianos, Macedonianos, Apollinariſtas, præſertim verò Marcionitas, ubiq; graſſantes: ad quos, tanquam peſſimam Eccleſiæ peſtem, profligandos ſe ſtatim accinxit; idq; non ſine crebro capitis periculo præſtitit; tanto interim cum ſucceſſu, ut decem Marcionitarum millia à ſe baptiſmo tincta eſſe ipſe glorietur *: in quo opere συνεργοὺς habuit Anachoretas plurimos, Marin, Jacobum, alios, qui Cyrenſem agrum vitæ aſceticæ ſedem ſibi olim delegerant. Anno circiter ccccxxix. Neſtorius maleſana quædam dogmata, in Chriſtum Dominum, ejuſq; Beatam Matrem, injuria propinare cœpit: cui, re in Synodo Alexandrinâ priùs agitatâ, Cyrillus xii. Capitula in fidei examen propoſuit. Theodoritus à Neſtorio, ſibi olim perquam familiari & condiſcipulo, rogatus ſtylum in Cyrillum ſtrinxit; ejuſq; Capitula ſive

* Ep. 145. confer. Ep. 81.

ſive Anathematiſmos, Apollinariſmum ex iis extundere conatus, libello ſatis acerbo ac virulento refutavit: ipſe interim diſputationis impetu abreptus, ſaltem verbis incautis, ac nimis periculoſis, aſſerere non dubitavit, B. Mariam non peperiſſe Verbum carnem factum, naturas in Chriſto καθ' ὑπόστασιν non uniri, nec unicam eſſe ὑπόστασιν; deniq; Deum Verbum dici non poſſe mortuum: neve quid intentatum relinqueret, literas iſtâ de re ubivis ad Monachos dedit, & graviora Cyrillo objiciens, ejus Capita, tanquam hæreſeωn antiquarum Lernam traduxit. Anno ccccxxxi. ad Concilium Epheſinum accerſitus, ſeorſim cum Joanne Antiocheno, aliiſq; Orientis Epiſcopis in conſeſſum clandeſtinum abiit; & poſt duos ferè menſes, adjunctos ſibi habens ſex ſuæ factionis Epiſcopos, legatus à Conciliabulo, Orientalium nomine Conſtantinopolim miſſus eſt: juſſus verò ab Imperatore Chalcedone ſubſiſtere, & Eccleſiâ ab Epiſcopo urbis excluſus, in Aulâ maximâ crebras ad populum conciones habuit; immenſo paſſim Auditorum plauſu exceptas. Ad Imperatorem admiſſus, magnâ ſanè παῤῥησίᾳ cum eo egit: verùm operam & oleum perdidit. Imperator enim probatâ tandem Cyrilli cauſâ, damnatoq; Neſtorio, Orientales legatos in ſuam quemq; provinciam dimiſit. Domum igitur redeuns Theodoritus, quinq; libros adverſùs Synodum Epheſinam edidit: quos *diabolo inſtigante* conſcriptos ait Marius Mercator *. Paulò poſt, mediante Imperatore, concordia Cyrillum inter & Joannem Antiochenum, Theodoritum, aliosq; Orientales facta eſt: ſed ulcus malè ſanatum poſtea recruduit. Anno ccccxliv. Cyrillum fatis functum duriùs adhuc tractavit: quin & adeò ſe continere non poterat, ut animi gaudium palàm exprimeret. Quibus omnibus commotior tandem factus Imperator, anno ccccxlv. domi ſuæ ſe continere juſſit, nec regionis Cyrenſis terminis excedere permiſit. Anno ccccxlix. coacta eſt Epheſi altera Synodus (cui Latrocinalis nomen adhæſit) in quâ præſidente Dioſcuro, & omnia jura ſuſq; deq; habente, ſuffragiaq; Epiſcoporum vi & armis extorquente, Theodoritus, quem ipſe Imperator Concilio abeſſe diſertè mandaverat, depoſitus eſt; antea quidem à Dioſcuro Alexandriæ anathemate percuſſus. Quò jam ſe verteret Theodoritus? Synodum appellaret? ab eâ damnatus eſt. Ad Imperatorem confugeret? eum ſibi infenſiſſimum nuper erat expertus, tum ob alia, tum hoc etiam nomine, quòd Irenæum Comitem, aulâ expulſum, digamum licèt, Tyri Epiſcopum ordinâſſet. Romam igitur, miſſis duobus Chorepiſcopis Abramio & Hypatio, unà cum Alypio Abbate, in cauſæ ſuæ patrocinium vocavit. Leo igitur Papa re cognitâ, fideq; ejus approbatâ, Theodoritum abſolvit; & quantum in ſe erat, ſedi reddidit. Anno ccccl. mortuo Theodoſio Imp. à Marciano ſucceſſore Theodoritus ab exilio revocatus (è Provinciâ enim Cyrenſi pulſus in Apamenum Monaſterium ſeceſſerat) ſedi ſuæ reſtituitur. Anno ſequenti habitum eſt Chalcedone Concilium Quartum Generale; in quo Theodoritus ab Imperatore nominatim accerſitus locum ſuum, reclamantibus tamen Ægyptiis, occupavit; fidem quidem Catholicam diſertè profeſſus, Neſtorium verò damnare diu tergiverſatus. Seſſione demum octavâ cauſa ejus pleniùs cognita eſt; & poſt anathema Neſtorio incuſſum, ſolenni omnium acclamatione ipſe pleno tandem jure reſtituitur; & Eutycheten ſuffragio ſuo Synodali damnavit. A Chalcedone domum reverſus, totum ſe libris ſcribendis & otio honeſto dedit: commiſſo utplurimùm Hypatii curæ munere Epiſcopali. Obiit anno ccccclvii, ſaltem ſequenti, ſeptuagenario major: (quamvis ſint, qui vitam illius in plures adhuc annos protrahant) eidem cum Jacobo Thaumaturgo, amico integerrimo, qui paulò poſt obiit, urnæ incluſus. Poſt mortem variam fortunam expertus eſt. Imperante Juſtino à Clericis Eccleſiæ Cyrenſis quibuſdam imago ejus ſolenni pompâ in templum infertur, throno Epiſcopali reponitur, & ſacra Synaxis in honorem ejus celebratur. Ab Anaſtaſio quidem Imp. ejuſq; aſſeclis paulò ante damnatus fuerat: quod etiam acriùs & luculentiùs à Concilio Quinto ſub Juſtiniano Conſtantinopoli habito factum eſt. Meliori quidem fato, ac molliori cenſurâ dignus erat Theodoritus. Summam animi puritatem, & arctioris vitæ diſciplinam, quam à pueritia ſub optimis veræ & primævæ ἀσκήτων magiſtris didicerat, per totum vitæ curri-

SÆC. V. ab An. cccc.

* In Excerp. Opp. ejus Part. 2.

 culum

SÆC. V. ab An. cccc. culum integram atq; illibatam tenuit; ingenti in Deum zelo, in Eccleſiam Catholicam ſtudio flagravit: in pauperibus levandis penè ſupra modum benignus & liberalis; bona quæ à parentibus acceperat ampliſſima in eorum uſum divendita elargitus; nec eorum neceſſitatibus poſtea unquam defuit: in ædificiis publicis exſtruendis ornandiſq; immenſam pecuniæ vim erogavit. Animo erat excelſo, elatoq;, ſententiæ, quam ſemel imbiberat, tenaciſſimus; injuriarum & contradictionum haud ſatis patiens. Si quos in errores lapſus ſit, non tam voluntati & pravo judicio, quàm præfervidæ indoli, diſputationum intemperiis, & ἀμετρίᾳ τῆς ἀνθολκῆς, tribuendi ſunt. Nobile à naturâ nactus eſt ingenium; quod pari curâ & ſtudio excoluit: omnifariâ eruditione clarus, & extra controverſiam ſui ſæculi longè doctiſſimus. De ſtylo ejus audiatur Photius *, Σαφὴς δ' ἐστὶν ἐν ἅπασι τὴν φράσιν, ὡς εὐκρινὴς καὶ καθαρὸς, καὶ οὐκ ἀμοιρῶν τοῦ ἡδέος, κατάλληλος τε τοῖς νοήμασιν εὐθυνόμενος. *Stylus ei in omnibus perſpicuus (eſt enim diſtinctus & purus) neq; jucunditatis expers, proportione vero ſenſibus exuberat.* Ἔστι δὲ τὴν φράσιν, εἴπερ ἄλλος, ἑρμηνείαις πρέπων, τῷ τε καθαρῷ καὶ εὐσήμῳ τῶν ῥημάτων ἀνακαλύπτων τὰ συνεσκιασμένα· καὶ τῷ ἡδύνοντι ἅτε δὴ διαγλυκαίνοντι, προθυμοτέρους πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν παρασκευάζων. *Dictio ejus commentationi (ſi cujuſquam alius) aptiſſima. Nam & puris ſignantibuſq; verbis abdita quæq; & obſcura revelat, & jucunditate quadam quaſi delinimento, ſuaviq; lepore ad ſui lectionem invitat.* In ſequentibus verò pluribus ſtyli ejus laudes perſequitur Photius, ductis argumentis à methodi facilitate, vocum delectu & elegantiâ, quæ Attica dici mereatur, ab interpretandi & explicandi S. Scripturas ſagacitate & diligentiâ eximiâ, ab infucatâ dicendi ſimplicitate, & omnifariâ rerum utilitate; à digreſſionum deniq; & ambagum fugâ, aliiſq; dotibus, quæ ſcriptorem omnibus numeris abſolutum reddere queant.

* Cod. 46, 203, &c.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Quæſtiones in Octateuchum, poſt an. ccccliii. ſcriptæ.

Quæſtiones in Heptateuchum, editæ ſunt Græcè, *Pariſ.* 1558.

Quæſtiones in libros Regum.

Quæſtiones in libros Paralipomenon. Singula iſta Opera poſt an. ccccliii. ſcripta ſunt; & ſupremus Theodoreti labor fuiſſe videntur.

Commentarius in omnes Pſalmos. Opus iſtud anno ccccxxxiii. inceptum eſt, & ante an. ccccxlv. abſolutum: in eo Chryſoſtomum plurimùm imitatus eſt Theodoritus, ſententiis ſæpe expreſſis, verbis etiam nonnunquam exſcriptis.

Commentarius in Canticum Canticorum. Plurima ſuadere videntur argumenta Commentarium iſtum non eſſe Theodoriti, viz. quòd Chryſoſtomum tanquam adhuc viventem laudet; quòd Theodoro Mopſueſteno convicietur: quòd autor ſe ruſticanis, militaribus & civilibus pariter ac eccleſiaſticis negotiis turbatum eſſe dicat: ut alia non minora taceam. Conſtat tamen Theodoritum *Canticum Canticorum* expoſuiſſe; & hunc ipſum Commentarium ſub Theodoriti nomine à Gregorio M. citari. Scripſit Theodoritus in Cantica circa an. ccccxxv.

Commentarii in Eſaiam Epitome, ſive *Excerpta* nonnulla è Catenis Græcis collecta: ex quibus plurima Theodoro Mopſueſteno tribuenda eſſe meritò quis ſuſpicari poſſit.

Commentarius in Hieremiam.

Commentarius in Baruch.

Commentarius in Threnos Hieremiæ.

Commentarius in Danielem, anno ccccxxvi. ſcriptus.

Commentarius in xii. *Prophetas.* Iſte pariter ac præcedentes in Prophetas Commentarii ſcripti ſunt inter annos ccccxxvi. & ccccxxix.

Commentarii in xiv. *D. Pauli Epiſtolas*, circa an. ccccxxxii. ſcripti.

Hiſtoria Eccleſiaſtica libri v. ab an. cccxxii. ad an. ccccxxvii. deducti. Scripti ſunt ineunte anno ccccl. Stylum, quem in his libris adhibet Theodoritus, ſic depingit Photius †. Πάντων τῶν εἰρημένων (viz. Euſeb. Socrat. Sozomen.

† Cod. 31.

men. Evag.) κατάλληλον φράσιν τῇ ἱστορίᾳ μᾶλλον οὗτος ἐπέθηκε· σαφής τε γὰρ καὶ ὑψηλὸς καὶ ἀπέριττος· πλὴν ὅτι ἐνίοτε ταῖς μεταφοραῖς παραβόλως καὶ ὥσπερ ἀπειροκάλως ἐχρήσατο; *Omnium, quos proximè nominavi, convenientem magis hiſtoriæ Stylum adhibet. Clarus enim, & grandis eſt, minimèq; redundans: niſi quòd tranſlationibus interdum audaciùs, penè ineptè utitur.* Prodiit Græcè, *Baſil.* 1535. ex officinâ verò Roberti Stephani inter alios rerum Eccleſiaſticarum Scriptores, *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. *Genevæ* 1612. deniq; emendatiſſimè Henrici Valeſii notis & verſione adornata, *Pariſ.* 1673. f. quam Colonienſes nuper expreſſerunt. SÆC. V. ab An. cccc.

Hiſtoria Religioſa, ſive *Philotheus,* Aſcetarum ſanctiſſimorum xxx. elogia continens, anno ccccxliv. ſcripta.

Epiſtolæ cxlvi. poſt Epiſcopatum ſuſceptum ſcriptæ.

Eraniſtes, ſeu Polymorphus, libros iv. complexus, quorum tres priores Dialogi formam habent; quartus inſcribitur *Demonſtratio per Syllogiſmos.* Primo docet Deum Verbum eſſe immutabilem: ſecundo aſſerit inconfuſam unionem naturarum Chriſti: tertio Deum eſſe impatibilem demonſtrat: quarto quæ in prioribus fuſiùs & oratorio more diſputaverat, in Syllogiſmos contrahit, ut argumentorum vis apertior ſit & efficacior. Scriptum eſt opus iſtud anno ccccxlvi. & non longè poſt geminâ Theodoſii Imp. ſanctione, alterâ anno ccccxlvii. alterâ anno ccccxlix. datâ, flammis addictum. Prodiit Græcè ſeorſim, *Romæ* 1547. Gr. Lat. cum notis Beumleri, *Tigur.* 1593. 8°. Græcè *Lipſiæ* 1568.

Hæreticarum Fabularum libri v. anno cccclii. ſcripti. Libri iv. caput 12. quod *de Neſtorio* inſcribitur, ſpurium eſt; ab aliquo Theodoriti nominis amante aſſutum circa tempus Synodi quintæ. Opus ſeorſim prodiit Græcè *Romæ* 1545.

De Providentiâ Orationes x. Antiochiæ habitæ circa an. ccccxxx. ſeorſim prodierunt Græcè, *Romæ* 1545. *Tigur.* 1546. 8°. *Pariſ.* 1630. 8°.

De Charitate Oratio, quæ Hiſtoriæ Religioſæ ſubjici plerumq; ſolet, anno ccccxlix. ſcripta. Edita primùm eſt, *Romæ* 1580. Gr. Lat. à Gerardo Voſſio cum notis & variantibus lectionibus.

De curandis affectionibus Græcorum libri xii. anno ccccxxvii. ſcripti *contra Julianum Imp.* Prodierunt Gr. Lat. cum notis doctiſſimis Sylburgii, *Heidelbergæ* 1592. fol. Quamplurimas Fulvii Urſini iſtorum librorum emendationes, & lectiones variantes ex Bibliothecæ Vaticanæ Codice nuper evulgavit Joannes Garnerius in *Auctuario,* p. 393.

Epiſtola ad Joannem, Epiſcopum Germaniciæ, ſcripta ſub finem anni ccccxlix.

Reprehenſio xii. *Anathematiſmorum, ſeu Capitum Cyrilli,* anno ccccxxix. ſcripta, unà cum præmiſsâ ad Joannem Antiochenum Epiſtolâ.

Contra Neſtorium liber ad Sporacium: ſpurius eſt, & maximâ ex parte idem eſt cum cap. 11. lib. 4. *Hæret. Fab.*

Hactenus Editio Sirmondiana: quæ ſequuntur Opuſcula in *Auctuario* Garneriano acceſſerunt.

Prolegomena & Excerpta plurima Commentariorum in Pſalmos è Catenis ut plurimùm deſumpta.

Excerptum breve Commentarii in Lucam, è Catenâ quâdam hauſtum.

Sermo in natalem S. Joannis Baptiſtæ.

Homilia Chalcedone anno ccccxxxi. habita, Latinè tantùm. Habetur inter Acta Concilii Epheſini.

Pentalogii de aſſumptione hominis excerpta nonnulla Græcè & Latinè. Latina verſio tota ferè Marii Mercatoris eſt.

Epiſtolæ xxxiv. quarum xix. ſunt aliorum quorundam Epiſcoporum Orientalium Theodoriti συγχρόνων. Reliquæ xv. Theodoriti ſunt. Verùm ex his nonnullæ non niſi Latinè, aut mutilæ extant, ex Conciliorum actis vel Mario Mercatore deſumptæ; aliæ à Sirmondo, haud integræ tamen, editæ ſunt; quædam deniq; nunc primùm in lucem prodierunt.

Dialogi vii. paulò ante Synodum Epheſinam ſcripti, quorum duo priores *Anomæos* oppugnant, tres ſequentes *Macedonianos,* duo ultimi *Apollinariſtas.* De his Dialogis peculiari Diatribâ agit Garnerius; quâ probat unum eundemq;

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

demq; omnium fuiſſe Autorem, eumq; diu incertum; ipſos verò Dialogos nec S. Athanaſio, neq; Maximo monacho (inter quorum Opera haberi ſolent) tribuendos eſſe, ſed ſoli Theodorito noſtro aſcribendos: idq; ita eſſe, argumentis planè veriſimilibus evincit.

OPERA DEPERDITA.

* Hiſt. Eccl. l. 14. c. 54.

EPiſtolæ quamplurimæ: ſupra quingentas enim Theodoriti Epiſtolas penès ſe fuiſſe teſtatur Nicephorus *.

Pentalogium, ſive libri v. *de Incarnatione Verbi, adversùs Cyrillum & Patres Concilii Epheſini.* Fragmenta ejus ſupra memorata ſunt, quæ habentur etiam inter Marii Mercatoris Opera edit. Garner. par. ii. p. 267.

Opus Myſticum, ſeu de Myſteriorum fidei expoſitione libri xii.

De Theologiâ & Incarnatione libri aliquot; quos eoſdem eſſe cenſet Garnerius cum Dialogis tribus *adversùs Macedonianos*, & duobus *adversùs Apollinariſtas*; qui ſub Athanaſii nomine circumferuntur. Fragmentum libri 2. de Incarnatione Græcè exhibet idem Garnerius in Auctuario, idemq; mediâ plùs parte truncatum Latinè Marius Mercator.

Opus adversùs Marcionem.

Opus adversùs Judæos, quod idem forſan cenſeri poſſet cum Commentariis in Danielem.

Opus adversùs Origenem apud Gentiles ſuos extare prodit Hebedieſu. Verùm tale quid ſcripſiſſe Theodoritum parùm probabile eſt.

Reſponſiones ad Quæſita Magorum Perſarum.

In laudem S. Joannis Chryſoſtomi libri ſive Sermones v. quorum excerpta dat Photius Cod. cclxxiii.

Binæ Allocutiones Chalcedone contra Cyrillum dictæ anno ccccxxxi. Fragmenta totidem extant Latinè in Actis Synodi quintæ.

Sermo Antiochiæ coram Domno habitus anno ccccxliv. Cyrilli morti inſultans. Extat fragmentum unicum Latinè inter Acta Synodi quintæ; & ex aliâ verſione apud Marium Mercatorem.

Bina Theodoriti fragmenta ſatis prolixa, alterum *adversùs Sabellium, de Trinitate alterum*, Latinè exhibet Steph. Baluzius Miſcellan. Tom. iv. ex quibus potiſſimùm libris deſumpta, incertum.

De Script. cap. 89.

Gennadii ævo circumferebantur ſub Theodoriti nomine quinq; alii *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* libri, ab anno ccccxxvii uſq; ad DXVII. pertingentes: quos etiam ſub ejuſdem nomine bis citat Theodorus Lector in Collectaneis, ac toties Damaſcenus, lib. 3. de Imag. Veriſimillimum videtur, quod Baronius ſuſpicatur, duos fuiſſe Theodoritos, ſeniorem unum, alterum juniorem; iſtum autem Cyrenſis Hiſtoriam Eccleſiaſticam quinq; libris continuâſſe. Opinatur Garnerius juniorem iſtum non alium eſſe, quàm Alindorum Epiſcopum in Cariâ, qui anno 536. Concilio CP. ſub Menna interfuit. Tempus, nomen, & eruditio congruunt.

Porrò errore lapſus Photius Cod. xlvi. Theodorito aſcribit libros xxvii. adversùs *varias Hæreticorum Propoſitiones*, imprimis verò *adversùs Eutychianos*; quorum argumenta ſummatim exhibet. Ex iis xxi. poſteriores Eutherii Tyanenſis Epiſcopi eſſe Marii Mercatoris autoritate conſtat. Sex priores Theodoriti eſſe ſatis notum eſt. Iidem enim ſunt cum Pentalogio, uno ex iis libro in duos malè diviſo.

Deniq; *Sermo ſive liber Aſceticus*, quæſtionibus & reſponſis conſtans, (qui ſub Maximi Confeſſoris nomine ſæpè editus habetur, cujus & reverâ eſſe videtur) Theodorito in pleriſq; Codicibus aſcribitur.

Præter editiones Operum Theodoriti Latinas, Pauli Manutii, *Romæ* 1556. *Colon.* 1567, 1573. *Pariſ.* 1608. *Colon.* 1617. prodierunt Græcè & Latinè Jacobi Sirmondi ſtudio digeſta, *Pariſ.* 1642. iv. vol. fol. His Tomum quintum partim ex Codicibus MSS. partim ex iis quæ aliorum nominibus inſcripta circumferebantur, collectum addidit Joannes Garnerius, Jeſuitarum poſt Sirmondum & Frontonem Ducæum doctiſſimus, candidiſſimuſque, qui

Diſſerta-

Digitized by Google

Diſſertationes quinq; prolixas admodum, nec minùs eruditas adjecit; quarum tres propriè ad Theodoritum ſpectant, nempe de *Vitâ* & *Hiſtoriâ*, de *Libris*, & de *Fide* Theodoriti. Hunc præcipuè in diſponendâ temporum ratione ſecuti ſumus; quod non inviti fatemur. Prodiit hic Tomus Garnerianus, eo jam mortuo, *Pariſ.* 1684. fol. SÆC. V. ab An. ccc.

CÆLESTINUS, patria Campanus, Priſci filius, die xvi. Septembris, 423.
anno 423. ad Eccleſiæ Romanæ Pontificatum evectus. Ut controverſia ante aliquot annos mota tandem finiretur, reverſis ex Oriente legatis, Canonum Nicenorum exemplaria ſecum afferentibus, Synodi Africanæ Patres ad Cæleſtinum jam Epiſcopum dederunt literas *, quibus Eccleſiarum ſuarum jura adversùs appellationes ad Sedem Romanam, *impia Presbyterorum & Clericorum* (uti vocant) *refugia*, firmiſſimis argumentis, & invicto planè animo tuentur; ac *fumoſum ſæculi typhum*, quem Romanæ Urbis Præſules in Eccleſiam Chriſti inducere conabantur, acerbè perſtringunt anno ccccxxviii. Neſtorio, qui adhuc ſe Catholicum ſimulavit, Cæleſtinus ſedis CP. dignitatem gratulatus eſt. Bono quidem Cæleſtino fucum fecit ſubdolus Neſtorius, quin & ſpecioſis literis, aliiſq; ſcriptis hæreſis ſuæ virus ei propinare non eſt veritus: ratus è re ſuâ non parùm fore, ſi tantæ urbis Præſulem ad partes ſuas pertrahere poſſet. Verùm de totâ re certior factus à Cyrillo Cæleſtinus anno ccccxxx. habitâ Romæ Synodo Neſtorii dogmata damnavit; miſſiſq; literis ipſum è Romanæ Eccleſiæ communione ejiciendum eſſe denunciavit, ni intra decem dies errorem palàm emendaret. Anno ccccxxxi. legatos ad Concilium Epheſinum miſit, ut Neſtorii condemnationem ſtrenuè promoverent. Sequenti anno Patribus Epheſinis res adversùs Neſtorium geſtas gratulatus eſt: eodemq; tempore ad Maximianum, qui in Neſtorii locum ſubrogatus fuerat, communicatorias dedit literas. Obiit die i. Auguſti anno ccccxxxii. *Extant Epiſtolæ* xiv. Concil. Tom. ii. p. 1611. quarum quinque habentur Græcè inter Acta Concilii Epheſini. Nicephorus * quidem tres alias ejuſdem memorat *Epiſtolas ad Cyrillum*, *Joannem Antiochenum*, & *Rufum Theſſalonicenſem* datas, quibus tranſlationem Procli à ſede Cyzicenâ ad Conſtantinopolitanam approbâſſe dicitur. Verùm cum biennio poſt Cæleſtini mortem tranſlatio iſta facta fuerit, ſpurias eſſe has epiſtolas luculenter conſtat. Nec melioris forſan notæ cenſendus eſt Cæleſtini *Liber de Secretis*, cujus bina fragmenta adducit Nicephorus loco citato. Confictus à quibuſdam videtur Romanæ ſedis ſtudioſis, quo tempore controverſiæ Græcam inter & Romanam Eccleſias agitatæ ſunt.

* Concil. Tom. 2. p. 1674.

* L. 14. c. 39.

Commonitorium breve Cæleſtini Epiſcopis & Presbyteris ad Concilium Epheſinum euntibus datum edidit Chriſt. Lupus ad calcem Epiſtolarum Epheſinarum p. 470. & ex alio Codice Baluzius in Collectione novâ Conciliorum *Pariſ.* 1683. f. Notandum deniq; Cæleſtini Epiſtolæ i. ad Gallos ſubnecti *Auctoritates ſedis Apoſtolicæ Epiſcoporum de Gratia Dei, & libero voluntatis arbitrio*. Et ita quidem ſubnexuit olim Dionyſius Exiguus. Cæleſtino tribuunt Fulgentius, Creſconius, Florus magiſter, Joannes Scotus, Hincmarus Rhemenſis, Ivo, &c. V. CL. Paſch. Queſnellius *, qui omnia penè ad augendam Leonis Papæ gloriam pertrahere ſolet, Cæleſtino abjudicat, Leoni I. vindicat, nullius, ipſomet fatente, Codicis MS. autoritate, nullo editionum anteriorum exemplo, nullâ cujuſquam autoris ſeu recentioris, ſeu antiquioris ſuffragante conjecturâ. Verùm de hac re plura forſan in Leone Magno. Interim dummodo res ſolis conjecturis agatur, quid ſi flagrante controverſiâ Pelagianâ, privatus quiſpiam hæc teſtimonia collegerit, & Cæleſtino obtulerit, unde in ejus ſcriniis reperta, ipſius Epiſtolis ſubnectebantur? Judicent eruditi.

* Differt. M. ad opp. Leon. p. 394.

JOANNES CASSIANUS, genere Scytha, ex Tauricâ Cherſoneſo 424.
oriundus, Athenis natus eſt; quamvis Photius eum Patriâ Romanum fuiſſe prodat. Puer adhuc vitæ Monaſticæ ſtudiis in rure Bethlehemitico innutritus eſt: Poſtea Monachos Nitrienſes inviſit; exinde Conſtantinopolin ingreſſus, à S. Joanne Chryſoſtomo Diaconus ordinatur, & in Eccleſiâ CP. altari deſerviit.

Digitized by Google

ſerviit. Anno ccccıv. in exilium miſſo S. Joanne, legatus à Clero CP. Joannis partium ſtudioſo ad Innocentium Papam miſſus eſt unà cum Germano Presbytero; ut Joannis cauſam ageret, & immani inimicorum ejus nequitiæ remedium ab Occidentalibus Epiſcopis impetraret. Romæ Presbyteri dignitate ab Innocentio auctus, poſt expugnatam à Gothis anno ccccx. Romam, Maſſiliam ſe contulit; ubi duo Monaſteria condidit, virorum unum, mulierum alterum. Scribere orſus eſt ab anno 424; obiit verò anno 448. ætatis ſuæ xcvii. Primum inter Semipelagianos ſive Maſſilianos (quibus lampadem prætuliſſe videtur) locum tenuit; Pelagianorum tamen hoſtis acerrimus. Plurimùm eum ob SS. Scripturarum ſcientiam, & diſputandi acumen laudat Proſper; ob facundiam Caſſiodorus. Dogmata quæ à fide Orthodoxâ diſſentanea docuit, quæq; Semipelagiana *κυρίως* ſunt dicta, hujuſmodi fere fuerunt. Admittendum eſſe quidem peccatum originale, & gratiæ divinæ neceſſitatem non modò auxiliatricis, & incepta ſemel opera promoventis, ſed omnia Opera bona prævenientis: in pleriſq; tamen hominibus præcedere initium fidei, ac bonæ voluntatis & converſionis deſiderium, ſolis naturis viribus excitata; quæ divinum auxilium prævenirent, & ad id recipiendum mentem præpararent: hoſce quidem primos naturæ conatus gratiam Dei propriè non promereri, occaſionem tamen ſubminiſtrare, quâ moveatur Deus, ut gratiam ſuam donet, tantillum boni orſum tam luculento præmio rependens. Alios adhuc ſibi proprios errores propugnavit Caſſianus, ex nimio ferè Pelagianos oppugnandi ſtudio exortos. Ex. gr. Collat. xxiii. aſſerit omnes juſtorum juſtitias eſſe peccata. xvii. licitum eſſe quandoq; mendacium perhibet. iv. bonum eſſe dicit, quòd caro concupiſcit adversùs ſpiritum; malum verò fore, ſi voluntas tota ſpiritui adhæreret, penituſq; carnem vinceret. Alios ejuſdem farinæ errores taceo, qui in ſcriptis illius paſſim occurrunt; & à Proſpero exagitantur. Non immeritò igitur monet Caſſiodorus * cautè legendum eſſe Caſſianum: cujus adeò ſcripta à Victore Martyritano Epiſcopo Afro repurgata eſſe prodit.

* Divin. Lect. c. 29.

S C R I P T A.

OPus duodecim libris conſtans; ex quibus quatuor priores *de Inſtitutis Cœnobiorum* agunt, octo poſteriores de *octo capitalibus Vitiis*; *ad Caſtorem Aptenſem Epiſcopum.* Χρήσιμα δ' (inquit Photius *) *εἴπερ τι ἄλλο, τὰ λόγια ταῦτα τοῖς αἱρουμένοις τὸν ἀσκητικὸν ἀναδέχεσθαι ἀγῶνα. καὶ ἔτι ποῦτιν αὐτοῖς καὶ θεῖον πρόσεστιν, ὥστε,* &c. *Utiliſſima verò, ſi quæ alia, hæc iis ſunt pronunciata, qui religioſam inire vitam cupiunt. Et verò tanta iis vis ineſt, ac quaſi divinitas; ut,* &c. Ubi Operis iſtius, tanquam omnibus numeris conſummatiſſimi laudes fusè perſequitur Photius.

* Cod. 197.

Collationes Patrum numero xxiv. quarum decem priores Leontio Epiſcopo Forojulienſi, & Helladio S. Caſtoris Abbati nuncupantur: ſeptem quæ ſequuntur ad Honoratum (nondum Epiſcopum Arelatenſem) & Eucherium miſſæ; ſeptem poſtremæ Joviniano, Minervio aliiſq; Monachis inſcriptæ ſunt.

De Chriſti Incarnatione adversùs Neſtorium libri vii. hortante Leone (tunc Diacono Romano) circa an. ccccxxx. ſcripti: in quibus ingentem erga S. Joannem Chryſoſtomum affectum teſtatur; in Neſtorium acriter invehitur, & vehementi pariter ac eleganti Apoſtrophe ad cives CP. factâ opus claudit.

Prodierunt Opera Caſſiani *Baſil.* 1575. *Antverp.* 1578. cum notis Henrici Cucquii. *Romæ* (curâ Petri Ciacconii) 1580, 1611. 8°. cum notis Alardi Gazæi, *Duaci* 1616. 2 vol. 8°. commentariis ejuſdem & aliorum prolixioribus ornata, *Atrebat.* 1628. fol. Habentur deniq; in Bibliothecâ Patr. Tom. vii. p. 17, 69, 102.

425. PHILOSTORGIUS, natione Cappadox, natus eſt circa an. ccclxviii: Parentes habuit, ipſomet teſte, Carterium, & Eulampiam, Anicii Presbyteri filiam.

Lib. 9. c. 9.

Digitized by Google

filiam. Viceſimo ætatis anno Conſtantinopolim profectus eſt, bonis literis imbuendus: & ſane artibus liberalibus apprimè fuiſſe exultum liquidò conſtat: unde plurima in Hiſtoriam ſuam refert, quæ non vulgarem Philoſophiæ, hiſtoriæq; naturalis, Geographiæ, Aſtronomiæ, Poetices, & Medicinæ notitiam redolent. Sectâ erat non tam Arianus, quàm Eunomianus & Anomæus; filiumq; ἑτεροούσιον, ac patre minorem eſſe contendit; quòd ex ſexcentis Hiſtoriæ locis patet: unde & *Athei* cognomen traxit. Scripſit circa an. 425. Stylum ejus ſic deſcribit Photius *. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν κομψὸς, καὶ ποιητικαῖς, ἀλλ' οὐ κατακόρως, οὐδ' ἀχαρίτως λέξεσι κεχρημένος· καὶ ἡ τροπὴ δ' αὐτῷ τοῦ ἐμφατικοῦ τὴν χάριν μετὰ τοῦ ἡδέος ἐφέλκεται· πλὴν ἔστιν ὅτε παραβόλοις αὐταῖς καὶ πλεῖστον ἀποτετραμμέναις χρώμενος, εἰς ψυχρολογίαν καὶ ἀκαιρολογίαν ἐκπίπτει. Πεποίκιλται δ' αὐτῷ ποικίλως ὁ λόγος, καὶ ἐν κόρῳ· ὡς εἰς τὸ ἀσαφὲς καὶ οὐκ ἀεὶ χαρίεν τὸν ἀκροατὴν ὑποσύρεσθαι· ἐν πολλοῖς δὲ καὶ οἰκείως γνωμολογεῖ. *Stylus illi comptior, & Poeticis ſine tædio, minimeq; ingratis vocibus utitur. Tropi quoq;, ac verba ſignificantia gratiam illi cum jucunditate conciliant: niſi quòd interdum temerè ipſis, vel nimium detortis utendo, in frigidum & importunum ſermonem incidit. Ornatur ab eo variè oratio, vel ad ſatietatem; ita ut in obſcuritatem, nec eam ſemper gratam, occultè trahatur auditor: in multiſq; non incommodas loquitur ſententias.* S Æ. C. V. ab An. cccc. * Cod. 40.

Hiſtoria Eccleſiaſtica (quæ non Hiſtoria, ἀλλ' ἐγκώμιον μᾶλλον τῶν αἱρετικῶν, ut loquitur Photius *, dici debeat) ab Arii exortu ad Honorii Imp. mortem pertingentis libros xii. condidit, eo ordine diſpoſitos, ut cujuſvis libri initiales literæ, ſi conjungantur, Philoſtorgii ſcriptoris nomen conficerent: quod notavit olim Photius; qui librorum iſtorum ampliores ſolito *Eclogas* excerpſit. Has ex Bibliothecâ Bongarſianâ erutas primus edidit cum verſione ſuâ Jac. Gothofredus, *Geneva* 1643. 4°. qui in Prolegomenis de hâc Hiſtoriâ fusè, ut ſolet, agit, uberrimaſq; annotationes adjecit, doctiſſimo Valeſio non ſemper probatas: qui tamen meminiſſe debuit eorum, quæ pro molliori cenſurâ de editione ſuâ ferendâ adducit Gothofredus in calce Prolegomenωn. Eaſdem Philoſtorgii Eclogas, emendatiores paulò, annotationibus ſuis illuſtratas, unà cum Theodorito, Evagrio, &c. edidit idem Valeſius *Par.* 1673. fol. qui & alia quædam Philoſtorgii *fragmenta*, quæ in Eclogis Photianis non comparent, ex Suidâ & aliis collecta, calci Supplementi vice ſubnexuit. * Cod. 40.

Porro ſe *contra Porphyrium pro Chriſtianis* quædam ſcripſiſſe, ſive ut ipſius verbis utar, ἀγῶνας καταθέσθαι, teſtatur ipſemet Philoſtorgius, lib. 10. cap. 10.

SABINUS, Heracleæ, quæ Thraciæ urbs erat, Epiſcopus, ſecta Macedonianus, clar. an. 425. Edidit συναγωγὴν τῶν συνόδων, ſive *Collectionem geſtorum Synodalium* à Concilio Nicæno ad ſua uſq; tempora: in quam, ſuppreſſis aliis, omnia quæ ad ſectæ ſuæ gloriam facere poſſe videbantur, conjecit. In hoc libro, notante Socrate *, Concilii Nicæni Antiſtites, quaſi rudes, omniq; ſcientiâ deſtitutos, irriſit; nonnulla quidem de induſtriâ prætermiſit, quædam pervertit, atq; immutavit; cuncta deniq; ad inſtitutum ſuum, ſenſumq; pertraxit. Alibi † etiam ſcribit Socrates, Sabinum ne nomen quidem ipſum Macedonii, hæreſis ſuæ principis, uſquam commemoraſſe: id agens ſcilicet, ut tragica illius facinora penitùs occultaret. Ex iſto libro habet Socrates, quæ de Concilio Seleucienſi profert l. 2. c. 39. & l. 3. c. 10. ac libellum illum fidei, quem Epiſcopi Orientales Joviano Imp. Antiochiæ obtulerunt; qui extat apud Socrat. l. 3. c. 22. 425. * L. 1. c. 8. † L. 2. c. 15.

LUPUS, gente Gallus, ortu nobilis, Tulli Leucorum natus, Epirochii filius, Vincentii Lirinenſis frater, S. Germani Autiſſiodorenſis ex ſorore nepos. Anno ccccxix. Pimeniolam Hilarii Arelatenſis ſororem uxorem duxit. Anno 426. gymnaſium Lirinenſe cum Vincentio fratre ingreſſus S. Honorato Abbati bonis literis ac moribus ſeſe excolendum commiſit. Anno ccccxxvii. Epiſcopus Trecenſis factus eſt; & biennio poſt, Germano avunculo in Britanniam ad profligandam hæreſin Pelagianam miſſo, ab Epiſcopis Gallicanis comes datus. Britanniam igitur profectus conjunctâ cum Germano operâ Pelagianos inſtituto apud S. Albani fanum colloquio confutavit, ac Britannis à Pictis & 426.

 Saxonibus

Digitized by Google

Saxonibus miſerè divexatis victoriam memorabilem precibus impetravit. Anno ſequente in Galliam reverſus. Errant qui Lupum S. Germano ſecundâ vice in Britanniam profecto anno ccccxlviii. comitem adjungunt. Obiit anno cccclxxix. poſtquam Epiſcopatum per lii. annos tenuiſſet, uti diſertè teſtantur Beda, Uſuardus, & antiquus Vitæ ejus ſcriptor apud Surium. Certè Sidonius Apollinaris l. 9. Epiſt. ii. eum decem quinquennia in Epiſcopatu tunc temporis exegiſſe prodit. Vir erat undequaq; maximus. Eum *Patrem Patrum, Epiſcopum Epiſcoporum, alterum ſui ſeculi Jacobum, omnium toto, quà patet, orbe Pontificum proculdubio primum, normam morum, & columnam virtutum vocat* Sidonius Apollinaris *. Extat *Epiſtola*, ſui ac Euphronii Auguſtodunenſis nomine *ad Talatium Andegavenſem Epiſcopum de Clericis Bigamis*, &c. Concil. Tom. iv. p. 1048. Alia *item Epiſtola ad Sidonium Apollinarem* habetur apud Dacherium Spicileg. Tom. v.

* L. 6. Ep. 1.

427. JOANNES, ab ineunte ætate rerum ſacrarum ſtudiis in S. Euprepii Monaſterio prope Antiochiam ſito innutritus, Neſtorium & Theodoritum condiſcipulos habuit. Anno 427. mortuo Theodoto, ſedi Antiochenæ præfectus eſt. Anno ccccxxix. Neſtorii amore abreptus Cyrilli Capitula acriter oppugnare cœpit, Theodorito & Andreæ Samoſateno in mandatis dans, ut editis libellis Apollinariſmi ea accuſarent; ipſe interim crebris Synodicis ubiq; miſſis eadem condemnavit; diu tamen præ ſe ferens, ſibi perſuaſum eſſe, ea Cyrilli non eſſe. Anno ccccxxxi. convocatâ ab Imperatore Synodo Epheſinâ, ipſe omni ſtudio efficere molitus eſt, ut intactis Neſtorii dogmatibus nulla alia fidei Confeſſio præter Nicænam ſubſcribenda proponeretur; utq; Cyrilli Capita iſti contraria judicarentur. Præmiſſis igitur ad Concilium ſuo nomine legatis Alexandris duobus, Apameenſi & Hierapolitano, moras nectebat: tandem verò Epheſum quinto poſt Synodum inchoatam die veniens, ac Neſtorium à Patribus damnatum deprehendens, eodem die Conciliabulo in hoſpitio ſuo habito Cyrillum & Memnomen depoſuit. In jus igitur vocatus à Patribus, ut tantæ audaciæ rationem redderet, cùm ſiſtere ſe recuſaret, ab Eccleſiæ communione ſubmotus eſt. Poſt finitum Concilium ad Imperatorem properans, inter alia efferati adversùs Cyrillum animi indicia, juravit ſe cum eo nunquam communicaturum, etiamſi erroris pœnitentiam agens Capitula ſua anathematizaret: & ſermone ad populum Chalcedone habito plebem in avitâ fide perſiſtere hortatus eſt. Antiochiam redux, Neſtorium tutari conſtanter diu perſtitit: opiniones tamen ejus minimè amplexus videtur; illum autem damnare recuſavit, quòd incautè ſolummodò locutum, vera interim ſenſiſſe crederet. Poſtmodùm verò ab Imperatore interpellatus, & explanatione Capitulorum à Cyrillo editâ placatior factus, conditiones pacis à Cyrillo propoſitas miſſo Alexandriam Paulo Emeſeno amplexus eſt, & Neſtorium damnavit: ac ut utrumq; ab omnibus ditioni ſuæ ſubditis Epiſcopis fieret, ſategit; quod tandem poſt multum temporis & laboris inſumptum effecit, alios ſuadendo, alios advocatâ manu civili Eccleſiis ſuis ejiciendo. Obiit anno ccccxli. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* vi. Græco-Latinè Concil. Tom. iii. p. 388, 444, 602, 706, 1088, 1092. *aliæ* xv. Latinè inter Epiſtolas ad Concilium Epheſinum pertinentes à Chriſtiano Lupo editas, *Lovan.* 1682. 4°. Ut quamplurimas quæ utrobiq; extant Epiſtolas mittam, quæ inter alia Epiſcoporum nomina Joannis noſtri nomen præfixum habent.

428. Socrat. l. 7. c. 29, &c. NESTORIUS, natione Syrus, Germaniciâ Syriæ Euphrateſienſis urbe ortus, in Monaſterio S. Euprepii educatus, Diodorum poſtea Tarſenſem præceptorem habuit: deinde Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter factus. Mortuo Siſinnio Conſtantinopolis Epiſcopo, cùm Imperatori viſum ſit neminem ex Eccleſiâ iſtâ ad Epiſcopatum promovere; Neſtorius, expeditâ facundiâ & temperantiâ celebris, Antiochiâ evocatur, & iv. Idus Aprilis anno ccccxxviii, in Epiſcopali ſede collocatur: quo ipſo die coram univerſo populo Imperatorem pro concione alloquens, *Da mihi*, inquit, *Imperator terram hæreticis purgatam*;

Digitized by Google

gatam ; & ego tibi cœlum retribuam ; mecum hæreticos debella ; ego Perſas tecum debellabo. Verbis non defuit conatus : quinto enim poſt ordinationem die Arianos Eccleſiis expulit ; Novatianos vexare cœpit ; Quartodecimanos per Aſiam, Lydiam, & Cariam multis affecit malis ; Macedonianos per Antonium Germenſem Epiſcopum in Helleſponto acerbè exagitavit ; Manichæos habitâ Conſtantinopoli anno ccccxxx. Synodo damnavit : ipſe mox Hæreſiarcha nulli ſecundus. Anaſtaſium enim, Presbyterum ſuum, pro concione hæc verba proferentem, θεοτόκον τὴν Μαρίαν καλείτω μηδεὶς· Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, ὑπὸ ἀνθρώπου δὲ Θεὸν τεχθῆναι ἀδύνατον. *Nemo Mariam vocet Deiparam : Maria enim homo fuit : ex homine autem Deus naſci non poteſt :* hæc, inquam, effutientem Anaſtaſium non modò quaſi pia loquentem tutatus eſt ; verùm ipſe de hâc controverſiâ ſubinde in Eccleſiâ diſſeruit, quæſtiones eâ de re pervicaciter proponens, & vocem *Deiparæ* perpetuò rejiciens. Ut verbo dicam, ſumma hæreſeos illius huc rediit. Naturas in Chriſto, divinam & humanam, non ὑποστάσει, ſed ſolâ habitudine uniri ; ac in Mediatore θεανθρώπῳ duas admitti perſonas ; & Beatam proinde Virginem non perſonæ divinæ, ſed humanæ tantùm (quam ſolam Chriſtum appellavit Neſtorius) matrem dici poſſe, χριστοτόκον adeò non θεοτόκον vocandam. Inſana iſtiuſmodi dogmata abdicare recuſantem Neſtorium poſt crebras admonitiones damnârunt, & Eccleſiâ ac Epiſcopatu ſubmovendum clamârunt Cyrillus & Cœleſtinus. Nec cauſæ ſuæ defuit Neſtorius, quâ literis apud alios Epiſcopos, quâ verſutiis apud Imperatorem & populum rem ſuam impigrè agens. Indictâ verò anno ccccxxxi. Synodo Epheſinâ ipſe ad celebrandum Concilium Epheſum inter primos feſtinavit : ubi dum propter Orientalium abſentiam Synodus adhuc in ſedecim dies differretur ; habitis quotidie cum pleriſq; Epiſcopis, ac imprimis Cyrillo, velitationibus animi ſui virus evomere non dubitavit : in hæc blaſphema prorumpens verba, *Ego eum, qui bimeſtris ac trimeſtris exſtitit, Deum appellare non poſſum ; atq; idcirco mundus ſum à ſanguine veſtro, nec in poſterum ampliùs ad vos accedam.* Inchoatâ Synodo, cum ter in judicium vocatus Neſtorius adeſſe nollet, examinatâ ejus cauſâ, lata eſt in illum damnationis ſententia ; quæ ab Imperatore non longè poſt confirmata eſt. Hominem primò Petras Arabiæ urbem relegari juſſit Imperator ; verùm precibus ipſius atq; amicorum mox exoratus, mitigatâ ſententiâ, permiſit, ut ad Monaſterium S. Euprepii, in ſuburbanis Antiochiæ ſitum, ſecederet. Ibi quadriennio commoratus, tandem Imperatoris edicto, Oaſim, Libyæ urbem, Ibin etiam dictam, relegatus eſt : quo in loco à Blemmiis urbem vaſtantibus captus, mox dimiſſus eſt ; & Panopolin, Thebaidis oppidum, ſe contulit : ex Panopoli Elephantinam ejuſdem provinciæ oppidum à militibus abducitur : dum in itinere autem adhuc eſſet, à Præſide revocatus Panopolin redire jubebatur. Inde etiam Præſidis mandato in alium quendam locum Panopoli vicinum deportatus eſt ; recenti demum Imperatoris edicto in quartum exilii locum ablegatus. De morte ejus hæc habet Evagrius *, ipſum circa fines Thebaidis errantem, tandem τῇ γῇ προσρηγνύμενον, *terræ alliſum*, tanquam alterum Arium, dignum vitæ exitum ſortitum eſſe. Idem verò in fine capitis Scriptorem quendam antiquiorem citat ; qui Neſtorium linguâ vermibus eroſâ interiiſſe narravit. Obiit, ut nonnulli volunt, anno ccccxxxvi. verùm in Oaſi vixiſſe anno ccccxxxix. quo Hiſtoriam ſuam clauſit, diſertè teſtatur Socrates †. Vir erat nequaquam doctus, ſi Socrati ‖ fides ſit habenda ; qui hæreſin ejus imperitiæ acceptam refert. Cùm enim, *inquit*, naturali facundiâ eſſet præditus ; eruditus quidem videbatur, reverà tamen erat indoctus. Libros etiam veterum interpretum haudquaquam legere dignabatur. Arrogantiâ enim elatus ob dicendi facultatem, non ſatis accuratè vetuſtioribus legendis operam dabat : ſed ſeipſum reliquis omnibus præſtare arbitrabatur. Plura ejuſdem argumenti ibidem habet Socrates ; quem, qui plura velit, conſulat Lector. Extant Græco-lat. *Epiſtolæ* ii. Concil. Tom. iii. p. 316, 321. (quarum poſterior, quæ quidem ſatis prolixa eſt, à Mario Mercatore verſa inter Opera ejus reperitur, edit. Garner. par. ii. p. 57.) Latinè aliæ ii. (ex vetuſtâ admodùm verſione) ibid. p. 349. *Epiſtola*

SÆC. V. ab An. cccc.

* L. 1. c. 7.

† L. 7. c. 34.

‖ L. 7. c. 32.

SÆC. V. ab An. cccc.

ad Cæleſtium hæreticum; atq; alia ad *Cæleſtinum Papam* à Mario Mercatore Latinè verſæ, inter cujus Opera habentur. Sermo integer, atq; excerpta præclara trium aliorum Sermonum, adverſùs Pelagianos, ab eodem verſa, ibidem habentur, edit. Garner. par. i. Ex his Sermones duo poſteriores perperàm dividuntur; unicum enim eundemq; conſtituunt Sermonem, qui Græcè olim integer editus eſt à Savilio inter S. Chryſoſtomi Opera Tom. vii. titulo, in *illud Matth.* iv. 6. *Si Filius Dei es, projice teipſum:* & exinde Gr. Lat. à Garnerio inter Mercatoris Opera par. i. p. 85. *Anathematiſmi* xii. Cyrilli anathematiſmis oppoſiti, Lat. Concil. Tom. iii. p. 424. *Fragmenta* xx. *ex Quaternionibus* ſive *libro Sermonum* ejus deſumpta, & à Petro notariorum primicerio, Concilio Epheſino oblata, Gr. Lat. p. 520. Alia *Fragmenta* xxii. à Cyrillo collecta, & à Mercatore verſa, inter cujus Opera proinde habentur à Garnerio edita par. ii. p. 103. atq; alia quædam apud Marium Mercatorem. *Fragmenta bina ex Sermonibus*, ſecundo & quarto, *περὶ τῆς μυήσεως ſeu de Baptiſmo*, Concil. Tom. vi. p. 317. item aliud ex Epiſtolâ ad Alexandrum Hierapolitanum ibid. p. 319. *Fragmenta* plurima *ex ejuſdem Dialogo* ſeu *Narratione de ſuâ in Oaſim deportatione, & ex duabus Epiſtolis ad Thebaidis Præſidem* ſcriptis apud Evagrium l. 1. c. 7. *Sermo* Neſtorii *de Incarnatione Dominicâ* ad plebem habitus, & fragmenta quamplurima ex alio ejuſdem Tractatu quodam apud Marii Mercatoris Acta propè finem; quæ cum fragmentis *Quaternionum* ſupra memoratis multa habent communia. In editione verò operum Mercatoris Garnerianâ par. ii. præter Sermonem *de Incarnatione* prædictum habentur alii xii. Neſtorii Sermones; ejuſdem ferè argumenti, à Mercatore Latinè verſi: ex quibus 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Græcè etiam ferè integri à Garnerio ibidem exhibentur, ex corraſis undiq; fragmentis eorum Græcis, quæ partim in Cyrilli ſcriptis, partim in Conciliorum Tomis, citata reperiuntur, contexti. Deniq; *Epiſtola* iv. (quarum primæ adnectitur *Sermo* in Eccleſiâ CP. habitus. *Idem cum Sermone* 13°. *de Incarnatione* inter Mercatoris opera; niſi quòd diverſâ verſione induatur.) Lat. viz. num. iii, viii, xv, xxv. inter Epiſtolas Concilii Epheſini à Chriſtiano Lupo editas, *Lovan.* 1682. 4°. Notet Lector, Epiſtolas has, quas ſæpe citamus, *Epheſinas*, etiam Tom. v°. Theodoriti à Garnerio edito, necnon in novâ Baluzii Conciliorum Collectione, idq; aliquantulùm emendatiores contineri: Ex quibus ad Hiſtoriam hujuſce temporis illuſtrandam haud pauca hauſi. Cæterùm infinitos tractatus diverſorum argumentorum compoſuiſſe Neſtorium fidem facit Gennadius *. Ex iis pars longè maxima vel temporis injuriâ, vel vindicibus Imperatorum flammis abſumpta eſt. Plurimas tamen ſub Chryſoſtomi, Amphilochii, Aſterii, Baſilii Seleucienſis, atq; aliorum nominibus divulgatas *Homilias* Neſtorio deberi ſuſpicatur Cl. Garnerius; ac nominatim binas de *Reſurrectione & Aſcenſione Chriſti* Homilias, quas ſub Athanaſii nomine Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſius Auctuar. Biblioth. Patr. 1648. Tom. i. p. 479.

* De Script. c. 52.

428. MELETIUS, Mopſueſtenus in ſecundâ Ciliciâ Epiſcopus, Theodoro ſucceſſit anno 428. Deceſſoris memoriam impensè coluit, & Neſtoriani nominis admodùm ſtudioſus fuit. Hinc communionem cum Cyrillo ac Joanne (poſtquam Cyrillo reconciliatus eſſet) pertinaciter averſatus eſt; adeóq; excanduit in Joannem, ut literas pacificas ab eo miſſas in latoris faciem conjecerit. Ab Imperatore igitur ſede ſuâ depulſus, in territorio Mopſueſteno conventicula celebrare, & ſacerdotale munus obire non deſtitit. Quo nomine à Joanne apud Imperatorem accuſatus, Melitinam in Armeniâ ſecundâ relegatus eſt, ab Acacio Epiſcopo cuſtodiendus: à quo injurias multas paſſus, tandem obiit, Neſtorianarum partium ad mortem uſq; tenax. Extant Latinè *Epiſtolæ* xi. inter Epiſtolas Epheſinas à Lupo editas, num. lxxxii, cxix, cxxiv, cxli, cxlv, clv, clviii, clxiii, clxxi, clxxiv, clxxvii.

430. POSSIDIUS, ſive *Poſſidonius*, Natione Afer, S. Auguſtini diſcipulus & familiaris, Calamæ, urbis prope Hipponam ſitæ, Epiſcopus. Intererat Collationi Carthaginenſi anno ccccxi. & Concilio Milevitano anno ccccxvi. Claruit præcipuè circa an. 430. quo anno Auguſtino morienti adfuit; ejuſq; vitam

literis

literis mandavit,cui operi adnexuit *Indiculum Scriptorum S. Auguſtini.* Utrumque Opuſculum omnibus fere Auguſtini Operum editionibus præfigi ſolet: Indiculus verò primùm editus eſt *Lovanii* 1564. inter Sermones Auguſtini antea non editos.

EUTROPIUS, Presbyter, Auguſtini diſcipulus, claruit anno 430. *Scripſit*, inquit Gennadius *, *ad duas ſorores, ancillas Chriſti, quæ ob devotionem pudicitiæ & religionis amorem exhæredatæ ſunt à parentibus, Epiſtolas in modum librorum conſolatorias, eleganti & aperto Sermone, duas, non ſolùm ratione, ſed etiam teſtimoniis Scripturarum munitas.* N E. Alius omninò à noſtro erat Eutropius Breviarii Hiſtoriæ Romanæ autor, qui ſub Juliano Imp. militavit; & religione Gentilis fuiſſe videtur. Unde mirum videri debeat Ptolomæum Lucenſem, Volaterranum, Philippum Bergomatem, Geſnerum, Poſſevinum, alioſq; hunc cum noſtro Eutropio confudiſſe.

430. * De Script. c. 49.

PAULUS, Presbyter, natione Pannonius, claruit anno 430. Scripſit ad Conſtantiam virginem *mediocri ſermone, ſed divino* (inquit Gennadius *) *Sale conditos, libros duos de virginitate ſervandâ & contemptu mundi, ac vitæ inſtitutione, vel morum correctione.* N E.

430. * De Script. c. 75.

OLYMPIUS, gente Hiſpanus, dignitate Epiſcopus, claruit circa an. 430. Scripſit *librum fidei adversùs eos, qui naturam, & non arbitrium in culpam vocant*; oſtendens non creatione, ſed inobedientiâ inſertum naturæ malum. Sic Gennadius de Script. cap. 23. N E.

430.

EUAGRIUS, alius ab Euagrio Pontico: nec plura de eo ſcire licet, niſi quòd circa an. 430. claruiſſe videatur, & *Altercationem Simonis Judæi & Theophili Chriſtiani* Gennadii * ævo magnoperè decantatam, nunc verò deperditam, ſcripſerit.

* De Script. c. 50.

THEODOTUS, Gennadio * *Theodorus* malè dictus, Ancyranus in Galatiâ Epiſcopus. Anno 431. Concilio Epheſino interfuit; ubi Neſtorium ſtrenuè oppugnavit: & Cyrilli partes diligenter fovit. Extant Gr. Lat. *Homiliæ* ii. *in Chriſti natalem* in Concilio habitæ, Concil. Tom. iii. p. 988. 1008. & *Homilia contra Neſtorium* in die S. Joannis Evangeliſtæ Epheſi habita, ibid. p. 1024. *Oratio in S. Deiparam & Symeonem*, inter Amphilochii Opera à Combeſiſio edita *Pariſ.* 1644. quàm Theodori noſtri eſſe Nicephorus Patriarcha CP. in Antirrheticis ſuis fidem facit. *Expoſitio Symboli Nicæni, ſeu Neſtorii confutatio*, primùm à Cardinale Barbarino edita *Romæ* 1669. 8°. deinde à Combeſiſio inter alia quædam *Pariſ.* 1675. 12°. Idem iſte liber cenſeri poſſit,ac *libellus redargutionis & confutationis, dialecticâ arte ordinatus*; quem Theodotum, Epheſi adhuc poſitum, contra Neſtorium ſcripſiſſe memorat Gennadius. Affirmant quidem ſecundæ Synodi Nicenæ Patres Theodotum *ſex contra Neſtorium libros ad* Lauſum edidiſſe; quin & *Homilias* ejus *in Lumina*, in *Eliam & viduam, in SS. Petrum & Joannem, in claudum qui ſedebat ad Specioſam portam*, in *eos qui talenta exceperunt, in duos cæcos*, memorant. Scripſit etiam tres *libros de Spiritu Sancto*, quorum in calce Expoſitionis Symboli Nicæni ipſe meminet. Extat Concilii Nicæni ſecundi actione vi. teſtimonium ex quodam Theodoti libro deſumptum adversùs ſacras & venerabiles imagines, quas vanam eſſe excogitationem ϗ διαβολικῆς μεθόδου εὕρημα dixit Theodotus. Falſum eſſe hoc teſtimonium, & Theodoto ſuppoſitum levibus ſanè conjecturis contendunt Patres Nicæni: etſi cum Cl. Dalleo * concedere poſſimus poſteriorem teſtimonii partem non ipſius Theodoti, ſed Patrum Conſtantinopolitanorum eſſe verba.

430. * De Script. c. 55.
* De Imag. l. 2. c. 5.

ISAAC, cujus ſolus meminit Gennadius *, ex Judæo Chriſtianus, quod ex Codicis Pithæani fide liquet, claruit circa an. 430. Alii illum ſuperiori ſæculo aſcribunt: ætas enim illi parùm certa. *Extat Libellus de S. Trinitate*

430. * De Script. c. 26.

&

SÆC. V. ab An. cccc. *& Incarnatione Domini*, obſcuriſſimæ diſputationis & involuti Sermonis uti de eo verè Gennadius. Primus illum extulit Jac. Sirmondus, & inter *Opuſcula Veterum dogmatica* edidit *Pariſ.* 1630. 8°.

430. HILARIUS, gente Gallus, natus eſt circa an. cccci. Hortante Honorato, primo Lirinenſium Abbate, vitæ Monaſticæ ſtudiis incubuit; & Lirinum profectus illius diſciplinæ ſeſe efformandum dedit. Anno ccccxxvi. Honoratum, Arelates Epiſcopum factum, honoris ergo eo comitatus eſt: mox tamen vitæ ſolitariæ amore ductus Lirinum repetiit. Unde falli Miræum conſtat, qui Hilarium poſt annos aliquot in Epiſcopatu tranſactos priſtinæ vitæ deſiderio tactum, Lirinum rediiſſe ſcribit. Ex Arelate enim Hilarius ad Lirinum reverſus eſt, vivo adhuc & ſuperſtite Arelatenſi Epiſcopo Honorato; ut ad Sidonium Apollinarem olim notavit, & pluribus demonſtravit Joannes Savaro *. Anno 429. vel ut alii 430. mortuo Honorato in ſede Arelatenſi ſucceſſit. Anno ccccxxxix. Synodo Regenſi, deinde anno ccccxli. Arauſicanæ præfuit. Cumq; anno ccccxlv. ſedis ſuæ in Provincias Viennenſem & Narbonenſem jura ſtrenuè aſſereret (fuerat enim Arelate olim Præfecti Prætorio Galliarum ſedes & quamplurimis Imperatorum privilegiis aucta) ac nuper in Provinciâ Viennenſi Epiſcopum Celidonium depoſuerat, alio in ejecti locum ſubſtituto: delatâ hâc de re ad Leonem Papam querelâ; excanduit in Hilarium Leo, & impetrato Valentiniani Imp. reſcripto ut intra limites Provinciæ ſuæ ſe contineret, effecit. Nec facilè placari potuit Leonis animus; etſi ipſe Hilarius Romam pedeſtri itinere contenderet, cauſam ſuam apud Pontificem acturus. Arelaten, infectâ causâ, reverſus, Ravennium, Nectarium & Conſtantium Presbyteros eâdem de causâ ad Leonem legavit, interpellato etiam Præfecti Urbis auxilio. Verùm incaſſum res cecidit. Priſtinam aſperitatem Leo, conſtantiam Hilarius retinuit. Obiit anno ccccxlix. uti ex duabus Leonis Epiſtolis eo anno ad Galliæ Epiſcopos datis luculentiſſimè conſtat. Sanctiſſimi hujus viri memoria apud omnes penè Romanæ Eccleſiæ ſcriptores malè audit, quin & qui ſub liberiore cœlo vixerunt, de Marca, Morinus, Fileſacus, alii, ipſum vocent "hominem præfractæ contumaciæ, effrænatæ temeritatis & inſolentiæ, qui omnia pro libidine animi ageret, & vicariatum ſuum à Pontifice conceſſum in tyrannidem converteret, quod Diotrephi ſimilis ipſum pontificem recipere detrectaret, quod Apoſtolica legatione & primatu in tantam arrogantiam faſtumq; prorupiſſet ut ſummum pontificatum, & ut ita dicam papatum in Galliis ſibi jam deſignaret." Gravia quidem crimina, & nullo non piaculo luenda. Nil mirum igitur ſi deerant, qui cauſam ejus dicerent. Tandem ſurrexit vir eruditiſſimus, Paſchaſius Queſnellus * qui prolixiſſima Diſſertatione, tribus partibus conſtante, Hilarii cauſam liberè doctéq; agit, ab his aliiſq; calumniis, probriſq; vindicat, atq; omnia quæ huc ſpectant, ὅλῳ τῷ θυλάκῳ congeſſit. Quin nec ipſe Baronius † Leonem M. ex ἀμετρείᾳ τῆς ἀνθολκῆς, falſiſq; accuſationibus & ſubreptionibus in Sanctum Hilarium acerrime invectum eſſe, diffitetur.

* Carm. 16. p. 161.

* Diſſert. 5. Apolog. ad Leon. opp. p. 431. Tom. ii.

† Ann. 464. num. viii.

SCRIPTA.

VIta S. Honorati deceſſoris ſui*, teſte Gennadio *, & Iſidoro. Extat à Genebrardo edita *Pariſ.* 1578. 8°. & apud Surium & Bollandum die xvi. Januarii.

* De Script. c. 69.

Carmen Heroicum de Geneſeos hiſtoriâ ad Leonem Papam, quod inter Hilarii Pictavienſis Opera reperiri ſolet.

Epiſtola brevis ad Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum. Hæc tria opuſcula ad Codices excuſos, & MS. Arelatenſis fidem recognita edidit Paſch. Queſnellus ad Calcem Leonis Magni Tom. i. p. 731. quibus etiam S. Hilarii vitam ab Honorato Maſſilienſi ejus diſcipulo ſcriptam præmiſit.

Epiſtolæ ad Auguſtinum II. inter Auguſtini Opera. Alius à noſtro Hilarius, ac Laicus potiùs videtur, qui de Maſſilienſium hæreſi Auguſtinum certiorem fecit, datâ ad illum epiſtolâ bene prolixâ, quæ Auguſtini libris *de Prædeſtinatione*

ſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ præfigi ſolet. SÆC. V. ab An. cccc.

De Miraculis S. Geneſii Narratio: de qua prædictus Queſnellius: Narratio de Miraculis S. Geneſii, quæ apud Surium (Aug. xxv.) Hilarii nomine decorata legitur, abhorret ab ejus facundia, ſtylumque potius redolet Honorati Maſſilienſis, quem & teſtatur Gennadius plura ad vitas SS. Patrum pertinentia ſcripſiſſe.

Omnia Hilarii, quæ extant, *Opuſcula* in unum collecta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. vii. p. 1228.

Alia præterea Hilarii Opera memorat Vitæ illius autor, qui apud Surium extat die v. Aprilis, puta, *Homilias in ſingulas anni feſtivitates*, *Expoſitionem Symboli*, *Epiſtolas quamplurimas*, *& Carmen de fonte quodam ardente*; quæ ad nos non pervenerunt.

ACACIUS, ortu, ut videtur, Syrus, in monaſticâ diſciplinâ ab ineunte 430. ætate exercitatus, in Gandari, vici prope Antiochiam ſiti, Monaſterio ſub Aſterii regimine emendatiſſimè vixit. Dum Presbyter adhuc eſſet, rem Catholicam adversùs Arianos, (à quibus multa paſſus eſt) ſtrenuè promovit; ab Euſebio idcirco Samoſatenſi circa an. ccclxxviii. ad Epiſcopatum Berææ provectus: hoc verò loco collocatur; quod quæcunq; ab eo ſcripta superſunt, Epheſini Concilii tempore exarata ſint. Poſt an. ccclxxxi. Acacius ὁ (tunc etiam) πανταχοῦ τῆς γῆς καὶ θαλάττης ἀοίδιμος, inquit Theodoritus *, à Flaviano * L. 5. c. 23. Romam miſſus eſt; ut Occidentalium Epiſcoporum communionem Flaviano impetraret; & Schiſma Antiochenum tandem aliquando exſtingueret: quod fœliciter effecit. Ineunte ſæculo quinto conſpirantibus adversùs Chryſoſtomum Antiocho, Severiano, aliiſq; acceſſit; & in Synodo ad Quercum habitâ eum deponendum cenſuit. Ortâ demum Cyrillum inter & Neſtorium controverſiâ (quo tempore ob ſpectabilem viri canitiem & virtutem pater & magiſter omnium Epiſcoporum paſſim audire cœpit) datis ad Cyrillum literis litem iſtam nudam eſſe de nomine quæſtionem contendit: & Neſtorium excuſare conatus eſt. Concilio Epheſino non interfuit; ſed Synodale ſuffragium ſuum adversùs Cyrillum ferendum Paulo Emeſeno delegavit; & Orientales Epiſcopos per literas admonuit, ut Cyrillum Apollinariſmi reum agerent. Mox, finitâ Synodo, literis apud Imperatorem egit; ut non ſolùm Neſtorii, ſed etiam Cyrilli & Memnonis damnationem confirmaret; cujus conſilio primò quidem obtemperavit Theodoſius (uti ex Actis & Epiſtolis Epheſinis conſtat) datoq; ad Joannem Comitem mandato ſingulos deponi juſſit: verùm meliora demum edoctus æquiora edixit. Anno ccccxxxii. Synodo à Joanne Antiocheno Berææ habitæ interfuit, pacemq; Orientales inter ac Cyrillum ineundam omnibus modis ſuaſit; quam & literis ad Cyrillum & Cœleſtinum ſcriptis pro virili promovere non cunctatus eſt. Obiit admodùm grandævus circa an. ccccxxxvi. Ex pluribus, quas ſcripſit, *Epiſtolis* extant tres; *bina ad Alexandrum Hierapolitanum*, Primatem ſuum, inter Epiſtolas Epheſinas, num. cxxix, cxliii. unica autem *ad Cyrillum* Gr. Lat. Concil. Tom. iii. p. 382.

ALYPIUS, *Presbyter*, uti ſe vocat, *Apoſtolorum*, i. e. (ni fallor) Magnæ 430. Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, claruit anno ccccxxx. Extat ab eo ſcripta *Epiſtola ad Cyrillum, ut adversùs Neſtorii hæreſin viriliter pergat, exhortatoria*, Concil. Tom. iii. p. 785.

CHARISIUS, Presbyter & Oeconomus Philadelphenſium Eccleſiæ, cla- 431. ruit anno 431. Non longè ante Concilium Epheſinum cum Presbyteri duo Conſtantinopolitani, Anaſtaſius & Photius, Neſtorii dogma ſectati, unà cum Epiſcopo quodam ejuſdem farinæ Jacobo Philadelphiam veniſſent, ac clericos, laicoſq; aliquot à Quartodecimanorum hæreſi recèns converſos, Expoſitioni fidei ſatis prolixæ à Neſtorii blaſphemiis non immuni ſubſcribere callidè induxiſſent: Chariſius iis animosè reſtitit; quem propterea tanquam hæreticum à communione & ſacrorum miniſterio prohibuerunt. Anno igitur ccccxxxi. Epheſum profectus Chariſius Anaſtaſium, Photium, & Jacobum exhibitis accuſationis

Digitized by Google

cuſationis libello, & confeſſionis fidei ab iis Quartodecimanis impoſitæ, & ſubſcriptionum iſtorum exemplaribus apud Patres Concilii accuſavit: ut ſeipſum verò hæreſeos crimine purgaret, brevem *fidei Confeſſionem*, Nicænæ ſatis conſonam, obtulit. Extant ſingula Gr. Lat. Concil. Tom. iii. p. 673.

431. ACACIUS, Melitenes in Armeniâ ſecundâ urbis Epiſcopus, claruit anno 431. Acerrimus Neſtorii oppugnator, & Cyrilli defenſor: licet iſtius cauſæ non parùm nocuit, dum apud Imperatorem deitatem eſſe paſſibilem contenderet: quo nomine commotior factus Theodoſius Cyrillum, ejuſq; fautores, diu averſatus eſt. Concilio Epheſino interfuit; ubi colloquium cum Neſtorio paulò ante Synodum inchoatam privatum inſtituit; quo detectos illius errores, Concilii Patribus mox expoſuit. Domum redux Synodi autoritatem conſtantiſſimè, quoad vixit, tutatus eſt: & pacem Orientales inter & Cyrillum ſanciri, ac ſancitam conſervari pro virili ſategit. Extat Gr. Lat. *Homilia in Synodo Epheſinâ habita, quâ fidem Catholicam contra Neſtorium ſtrenuè* aſſerit; Concil. Tom. iii. p. 983. Latinè *Epiſtola ad Cyrillum* inter Epiſtolas Epheſinas à Lupo editas num. clxxii.

431. MEMNON, Epheſi Epiſcopus, claruit anno 431. In Concilio Epheſino Catholicæ fidei fortiſſimè, ſi quis alius, patrocinatus eſt; ac Joannem, Theodoritum, eorumq; aſſeclas, Eccleſiâ ſuâ excluſit, ſacræ ſynaxi adeſſe eos nequaquam permittens. In Concilio parem cum Cyrillo fortunam ſubiit, à Joannis Conciliabulo depoſitus, à Concilio reſtitutus, ab Imperatore primò damnatus, mox in gratiam receptus. Extat Gr. Lat. *Epiſtola ad Clerum CP.* quâ mala, quæ ipſe, Patreſq; Epheſini à factione Neſtorianâ Epheſi quotidie patiebantur, enarrat; Concil. Tom. iii. p. 762.

431. DOROTHEUS, Martianopolitanus Epiſcopus, ſecundæ Mœſiæ Metropolita, claruit anno 431. Pertinaciſſimus erat Neſtorii, non partium tantùm, ſed & hæreſeos ſectator; adeò ut non longè ante Synodum Epheſinam in Eccleſiâ CP. verba faciens non erubuerit pronunciare, *Si quis Mariam eſſe Deiparam dixerit, anathema ſit.* Concilio Epheſino interfuit, & in Conciliabulo Neſtorianorum locum tenuit. A Synodo igitur Catholicâ depoſitus, & per Synodum Maximiniani Conſtantinopolitanam mox civitate ac throno ſuo expelli juſſus eſt: cùmq; Saturninum ſucceſſorem ei deſignatum populari tumultu, eo inſtigante, fugârant Martianopolitani, Imperatoris edicto ejectus eſt, & Cæſaream Cappadociæ relegatus. Extant Lat. *Epiſtolæ* iv. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. xlvi, lxxviii, cxv, cxxxvii.

Vid. Ep. Cyril. ad Acac. Ber.

431. ALEXANDER, Hierapoleos Epiſcopus, Euphrateſiæ Provinciæ primas, claruit anno 431. A Joanne Antiocheno ad Synodum Epheſinam Orientalium nomine præmiſſus eſt, ut Neſtorii cauſæ patrocinaretur, quod quidem ſedulò, incaſſùm tamen, fecit; & in Joannis Conciliabulo Cyrilli damnationi mox ſubſcripſit. Integerrimus erat Neſtorii amicus; Cyrilli verò hoſtis infenſiſſimus, nec cum eo pacis ineundæ conditiones admittere unquam voluit, manifeſtum eſſe Apollinariſtam clamans, Capitula ejus peſſimam fœtere hæreſin, eiq; communionem omnimodò denegandam eſſe: quin & pertinax adeò adverſùs Cyrillum odium fovit; ut Joannis, Theodoriti, aliorumq; Orientalium ob pacem cum Cyrillo initam communioni renunciaret. Sede igitur ſuâ detrudi veritus, Romani Pontificis opem efflagitavit; verùm ab eo rejectus eſt; cúmq; in Cyrillum debacchari, & Deiparæ vocem exagitare non deſineret; Imperatoris demum edicto ſede ſuâ expulſus, & Famothin Ægyptiacam in exilium miſſus. Extant Lat. *Epiſtolæ* xxiii. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. 57, 58, 64, 65, 69, 93, 94, 96, 100, 102, 104, 105, 127, 136, 147, 149, 154, 156, 165, 167, 169, 178, 182. Scripſit etiam, teſte Suida, *Sermonem νοημάτων γέμοντα, novem capita complectentem*, in quo docuit, *Quid novi Chriſtus in mundum intulerit.* Alius à noſtro erat Alexander Apameæ Epiſcopus, unà cum eo ad Synodum Epheſinam à Joanne Antiocheno legatus;

In Voce Alexand. p. 154.

gatus; cujus ad noſtrum extat *Epiſtola* Lat. ibid. num. cxxxii.

MAXIMINUS, Anazarbi Epiſcopus, ſecundæ Ciliciæ Metropolita, claruit anno 431. Summus Neſtorii ſectator, & acerrimus Cyrillo hoſtis, quem in Conciliabulo Epheſino ſuffragio ſuo damnavit; & convocatâ poſtea Anazarbi Synodo, ſede ſuâ & communione Catholicâ ſubmovendum iterum decrevit, & Capitula illius anathemate percuſſit. Tandem verò cum Patriarchâ ſuo Joanne (quem Cyrillo reconciliatum diu averſatus fuerat) & Cyrillo in gratiam rediit, ac Eccleſiam turbare deſiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* iii. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. lxvii, cix, cxii. præter *Synodicas binas*, quibus primo loco ſubſcripſit, num. cxiii, clix. 431.

HELLADIUS, primò quidem Monachus, ac ſanctitate vitæ eximiâ, teſte Theodorito *, admirandus. Theodoſii Abbatis diſcipulus, quo mortuo Monaſterii ab eo prope Antiochiam fundati regimen ſuſcepit, & per ſexaginta annos geſſit; Tarſi demum Epiſcopus factus. Claruit anno 431. Summam cum Neſtorio amicitiam coluit; & in Conciliabulo Epheſino Cyrilli damnationi ſubſcripſit: cúmq; in Neſtorii depoſitionem, & Maximiani ſubrogationem conſentire præfractè denegaret, à Synodo Maximiani CP^{ni}. ſede ſuâ ejici juſſus eſt, & à Cyrillo pace nominatim excluſus. Iſte è contra Maximiani apparitores Tarſum profectos, ut mandata Synodi peragerent, per plebem fugari fecit; ac Synodo Tarſi habitâ eadem, quæ Maximinus in Synodo Anazarbenſi, decrevit; Neſtoriumq; per literas conſolatus eſt, ſe partes illius ſemper propugnaturum ſpondens. Tandem verò timore percitus Xyſtum Papam appellavit; quo mediante, ſententia contra ipſum, & tres alios Metropolitanos, in Synodo CP^{nâ} lata, abrogata eſt; & ipſe Eccleſiæ paci reſtitutus. Coactâ itaq; Epiſcoporum Ciliciæ Synodo Neſtorium anathematizavit; ac tandem in Eccleſiâ ſuâ piâ morte obiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* vi. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. lxviii, cxi, cxiv, cxliv, cliv, cxciii. 431.

* Philoth. cap. 10.

EUTHERIUS, Metropolita Tyanenſis, claruit anno 431. pertinax Cyrilli hoſtis, cujus damnationem in Conciliabulo Epheſino ſuffragio ſuo ratam fecit: unicus verò Neſtorii amicus, cujus tamen hæreſin nequaquam ſecutus videtur, ſed ejus tantùm partes foviſſe, quòd hæreſeos falsò inſimulatum crederet. In Synodo Maximiani CP^{nâ} depoſitus, à Cyrillo & Ægyptiis Epiſcopis omni pacis ineundæ ſpe excluſus eſt. Poſtquam itaq; diu multúmq; in Neſtorii cauſâ, & contra Cyrillum, decertâſſet, Eccleſiâ ſuâ dejectus, Scythopolin relegatus eſt; inde etiam fugatus, tandem Tyri obiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* v. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. lxxiii, lxxiv, cxvi, cxvii, cci. Græco-latinè *Sermones* xvii. *in varias hæreſes, unà cum Epiſtolâ præmiſsâ, motuum Eccleſiaſticorum Tragœdiam deſcribente*, quæ à nonnullis Athanaſio aſcribuntur (inter cujus proinde Opera haberi ſolent) ab aliis Maximo Monacho, à Photio * deniq; Theodorito aſcripti. Hos verò Marii Mercatoris autoritate nixus Eutherio rectè vindicat Doctiſſ. Garnerius, uberiorem hâc de re diſſertationem pollicitus, quam morte præreptus non præſtitit. Habentur inter Opera S. Athanaſii Tomo ii°. p. 245. (edit. Commelin.) & ad calcem *Auctuarii* Theodoriti à Garnerio editi *Pariſ.* 1684. 431.

* Cod. 46.

MAXIMIANUS, vitæ inſtituto Monachus, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter, ſermone quidem rudis & imperitus, vitæ tamen ſanctitate clarus, anno 431. poſt quatuor menſes à depoſito Neſtorio Eccleſiæ CP. Epiſcopus factus eſt: ac ſtatim binis Conſtantinopoli Synodis habitis primarios partium Neſtorianarum patronos depoſuit; & nomen ſuum Neſtorii loco diptychis inſcribi juſſit: quod & multis in locis militari manu uſus fieri curavit. Obiit anno ccccxxxiv. poſtquam ſediſſet annis ii. menſibus v. Extat Gr. Lat. *Epiſtola* ad Cyrillum unica, quâ illum ob mala, quæ fidei cauſâ perpeſſus erat, laude ſimul ac conſolatione proſequitur; Concil. Tom. iii. p. 1061. 431.

Digitized by Google

S Æ C. V.
ab An. cccc.

431. PAULUS, Epiſcopus Emeſenus, anno 431. Concilio Epheſino interfuit; in quâ Neſtorii cauſæ patrocinatus eſt; & in Conciliabulo Cyrilli damnationi ſubſcripſit. Anno ſequenti à Joanne Antiocheno, Acacio Beræenſi, aliiſq; Orientalibus Epiſcopis pacis cupidis, Alexandriam legatus eſt, pacem cum Cyrillo initurus. Joannes illum Cyrillo ſic commendat,——*qui ſemper inter Eccleſiaſticos extitit clarus, & ſciens rebus competere & verbis, & habens ad Dominum reverentiam, quâ utens præclarè ſæpius in commune profuit.* Multa Alexandriæ ſummâ vafritie molitus Paulus, pacem à Cyrillo priùs impetrare non potuit, quàm libellum fidei obtuliſſet, Mariam eſſe Θεοτόκον confeſſus, & Neſtorium anathematizaret, ac utrumq; articulum, verba faciens, in Eccleſiâ Alexandrinâ vivâ voce confirmaret. His factis, Joannis, aliorumq; à quibus miſſus eſt, nomine, pacem cum Cyrillo pepigit; atq; in Aſiam rediit. Extant Gr. Lat. *Libellus de fide*, & *Homiliæ* ii. *Alexandriæ habitæ*, Concil. Tom. iii. p. 1089, 1096. Latinè Epiſtola ad Anatolium Militiæ præfectum inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. 107.

431. RHEGINUS, Conſtantiæ Cypri urbis Epiſcopus, anno 431. Concilio Epheſino interfuit, ac Neſtorii damnationem ſuffragio ſuo confirmavit. Actione Synodi ſeptimâ præſulum Antiochenorum Eccleſiæ Cypriorum jura invadentium ambitionem criminatus, Eccleſiæ ſuæ αὐτοκεφαλίαν Patrum decreto confirmari petiit, & obtinuit. Extat Gr. Lat. *Homilia* in Synodo Epheſinâ poſt Neſtorii depoſitionem habita, Concil. Tom. iii. p. 577.

431. JUVENALIS, Epiſcopus primò Epheſinus, deinde Hieroſolymitanus, claruit anno 431. Concilio Epheſino interfuit, & pro Cyrillo contra Neſtorium ſtetit; ut illius ope ambitionem ſuam contra Joannem Antiochenum tueretur. Patriarchatûs enim jura ſibi injuſtè vendicârat; nec eo contentus Arabiam & duas Phœnicias ab Eccleſiæ Antiochenæ regimine ſubtractas ſuæ ditioni ſubjicere molitus eſt. Unde factum eſt etiam, ut in Latrocinio Epheſino anno ccccxlix. & Concilio Chalcedonenſi anno ccccli. pro Eutyche & Dioſcuro contra Flavianum CP. pugnaret: & in Concilio quidem Chalcedonenſi Patriarchatûs jura ſibi obtinuit; Phœnicias verò & Arabiam dimittere coactus eſt. Extat Latinè *Epiſtola Synodica ad Presbyteros*, Archimandritas, reliquoſq; Palæſtinæ Monachos; quâ ſuo, & ſuorum Epiſcoporum, nomine Concilii Chalcedonenſis decreta confirmat: Concil. Tom. iv. p. 889.

431. ANDREAS, Samoſatenſium Epiſcopus, claruit anno 431. Anno 429. circiter, Joannis Antiocheni mandato Cyrilli Capitula edito ſcripto oppugnavit; remiſſiùs id quidem, ac quaſi invitus, primò effecit; poſtea verò acri Cyrilli adversùs Theodoritum, qui in eâdem, quâ & ipſe, arenâ deſudârat, reſponſione ſuboffenſus, virulento admodum libello eadem inſectatus eſt. Concilio Epheſino intereſſe noluit, morbum cauſatus: Neſtorii tamen cauſam quantâ potuit autoritate propugnavit: nec ante aliquot annos hauſtas in Cyrillum inimicitias depoſuit. Tandem verò circa an. ccccxxxvi. Joannis Antiocheni autoritate motus pacem cum Cyrillo iniit; & ut ab Alexandro, Metropolitano ſuo, idem fieret, plurimum, irritum licèt, laborem inſumpſit: nec tamen ipſe unquam adduci potuit; ut Cyrilli capitula probaret, aut Deum paſſum eſſe confiteretur. Mortuus eſt ante tempus Latrocinii Epheſini; cui illum adfuiſſe malè ſcribit Theophanes: ſiquidem Ruſticus Andreæ noſtri ſucceſſor inter Latrocinii Epiſcopos in Concilii Chalcedonenſis actis numeratur. Extant Lat. *Epiſtolæ* viii. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. xliii, lix, lxii, xc, xcviii, ci, ciii, cvi. Fragmentum ſecundi contra Cyrilli Anathematiſmos libri exhibet Anaſtaſius in Ὁδηγῷ, cap. 22. quamplurima verò *fragmenta primi* apud Cyrilli Apologeticum pro xii. Anathematiſmis *adversùs Orientalium objectiones*, ſive Andreæ librum: iſtum enim probârat Synodus Orientalium ante an. ccccxxxi. Antiochiæ habita, atq; omnium ſubſcriptionibus munitum Alexandriam per Poſſidonium Diaconum communi omnium nomine tranſmiſerat.

RABBULAS,

Digitized by Google

RABBULAS, Epiſcopus Edeſſenus, oculis quidem captus, animo tamen nequaquam deſtitutus. Claruit anno 431. In Concilio Epheſino Cyrillum ac Memnonem ob Capitula deponendos cenſuit; omneſq; Ægyptios Epiſcopos tanquam hæreticos averſatus eſt. Poſtea verò mutatâ ſententiâ Cyrilli cauſam tanto animi ardore fovit; ut coactâ Edeſſæ Synodo omnia Theodori ſcripta, Theodoriti verò & Andreæ Samoſateni quæcunq; contra Cyrilli Capitula exarata ſunt, anathemate percuſſerit, ac comburenda decreverit; eâdem ſententiâ obſtringens quotquot aut dictos libros legerent, aut Cyrilli Capitulis deinceps recalcitrarent: Joannis etiam omniumq; Orientalium communioni renunciaret. Hominis intemperias habitâ Antiochæ anno 436. Synodo Joannes compeſcere conatus eſt; communione Eccleſiaſticâ ac ſede ſuâ eum ſubmoveri jubens. Verùm fruſtra fuit: utramq; retinuit, quoad vixit, Rabbulas; & in pace aliquanto poſt tempore diem ſuum obiit. Extat Lat. *Epiſtola* principio & fine mutila inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. cc. eadem ferè integra habetur Lat. Concil. Tom. v. p. 469. Porrò Theodorus Lector * eum ab Andreâ Samoſateno quaſi contra Theodoriti Capitula ſcripſiſſet, accuſatum eſſe memorat: niſi forſan verior ſit Valeſii conjectura, pro Ἀνδρέας reponendum eſſe Ἀνδρέαν, & pro Θεοδωρήτου legendum Κυρίλλου ſiquidem Andream contra Cyrilli Capitula ſcripſiſſe ſatis conſtat. Utut ſit, non pauca in rixoſo iſto ſæculo, cujus pars tanta fuit, ſcripſiſſe Rabbulam vix dubitari queat. SÆC. V. ab An. cccc.

* Collectan. l. 2. p. 565.

CAPREOLUS, gente, ut veriſimile eſt, Afer, poſt Quodvultdeum, qui Aurelio ſucceſſit, Carthaginienſis Epiſcopus, claruit anno 431. Scripſerat ſuperiori anno ad Auguſtinum Theodoſius Imp. ut Synodum Epheſi indictam præſentiâ ſuâ cohoneſtaret: verùm Auguſtino jam mortuo, literæ ad Capreolum perlatæ ſunt, qui quod potuit, fecit. Miſſo enim Epheſum Beſſulâ Diacono ſuo literas ad Synodum dedit; quibus ſummam erga fidem Catholicam curam, zelumq; teſtatus, legationem minùs ſolennem excuſat; eò quòd Eccleſiæ Africanæ Epiſcopi hoc tempore in Synodum convenire non poterant; partim ob breve temporis intervallum, partim quòd omnes viarum aditus à Vandalis undiq; obſeſſi erant. Lecta eſt in Synodo Capreoli Epiſtola, petente etiam Cyrillo Alexandrino, ut actis Synodalibus inſereretur. Vult enim, inquit, antiqua fidei dogmata confirmari; nova verò, & abſurdè excogitata, & impiè divulgata reprobari ac proſcribi. Mox omnes Epiſcopi ſimul exclamaverunt, *Hæ omnium voces: hæc omnes aſſerimus: hoc omnium eſt votum.* Extat hæc *Epiſtola* Latinè apud Baronium ad an. ccccxxxi. Græcè ſimul & Latinè, Concil. Tom. iii. p. 533. Scripſit etiam ad Vitalem & Conſtantium, Hiſpanos, Libellum ſive *Epiſtolam de unâ Chriſti, veri Dei & Hominis, perſonâ contra recèns damnatam hæreſin Neſtorii*, novam infandamque, uti vocat, perniciem, in veſtibulo cum ſuo autore atq; aſſertore compreſſam, & radio Apoſtolicæ lucis extinctam. Hanc Epiſtolam (dimidiâ ſui parte mutilam) Annalibus ſuis inſeruit Baronius ad an. ccccxxxi. integram ex Codice Heræuallenſi edidit, Vitaliſq; & Conſtantii ad Capreolum epiſtolam præmiſit, Jac. Sirmondus inter *Opuſcula Veterum Pariſ.* 1630. 8°. Habetur & in Biblioth. Patr. Tom. vii. p. 5. In hâc Epiſtolâ legationis Epheſum à ſe miſſæ meminit ipſe Capreolus; uti notat Caſimirus Oudin, qui quæ de hoc Scriptore habet, ex Miræo, (uti ipſe fermè Miræus ex Sirmondo) ſuppreſſo Autoris nomine ad verbum deſcripſit, de ſuo ne γρῦ quidem addito: ſed infinitus eſſem, ſi omnia notare vellem, quæ ex aliis exſcribere ſolet nuperus hic compilator, vir alioqui ſatis candidus. 431.

URANIUS, Presbyter, Paulini Nolani Diſcipulus, cui in extremis agenti miniſtravit anno 431. Scripſit, hortante Pacato, *narrationem de obitu S. Paulini*, quæ habetur apud Surium Junii xxii. & in nuperis omnibus Paulini editionibus. 431.

PATRICIUS, nomine, quo ad ſacrum fontem donatus eſt, *Succat* dictus, ortu Britannus, in oppido Nemthur, hodie *Kirkpatrick* dicto, inter fretum 432.

Ggg 2 Dunbrit-

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

Dunbrittonæ & urbem Glaſcuenſem ſito, natus eſt anno circiter 371. Parentes habuit Calphurnium Diaconum, & Concellam. Miſſis pueritiæ & juventutis annis, de quibus non pauca fabulantur Vitæ ejus Scriptores, anno 432. à Germano Antiſſiodorenſi Romam miſſus eſt; ibiq; ab ipſo, ut volunt, Cœleſtino Hibernorum Apoſtolus & Archiepiſcopus conſtitutus. In patriam redux ad Hiberniam convertendam ſe accinxit; ac omnes ferè inſulæ regulos ad fidem Chriſti converſos ſacro baptiſmate luſtravit. Anno ccccxlvii. in Britanniam transfretavit; & conquiſitis ſibi undiq; cooperariis in Hiberniam rediit. Religionem Chriſtianam longè latéq; propagavit: Eccleſias condidit: ſedes Epiſcopales inſtituit: Synodos celebravit: miracula patravit. Dierum, laborum ac gloriæ ſatur, tandem obiit, anno ccccxciii. die xvii Martii; ætatis ſuæ cxxii. Eccleſias ccclxv. condidiſſe, totidemq; Epiſcopos, cum tribus Presbyterorum millibus, ordinâſſe, lx. mortuos ſuſcitâſſe, & xii. hominum millia baptizâſſe dicitur. Verum de S. Patricio, ejuſq; rebus geſtis poſt Probum, & Joſſelinum fusè agit Rev. Armachanus de Britann. Eccleſ. Primord. cap. 17.

SCRIPTA.

Confeſſio in Epiſtola ad Hibernos explicata, qua totius vitæ ſuæ ac prædicationis rationem reddit.

Epiſtola ad Coroticum, Regulum Cambro-Britannicum; quâ crudelitatem Reguli iſtius, qui multos ex Hibernis à ſe converſos occiderat, inſequitur. Bina hæc opuſcula rudi admodum, ac Semi-barbaro Stylo conſcripta ſunt, antiqua tamen. Verſionem enim Italicam ubivis exhibent.

Synodus S. Patricii Capitula ſeu Canones xxxi. *complectens*, à Spelmanno inter Concilia Britannica antehac evulgata.

Canones ix. *antea inediti.*

Synodus Epiſcoporum Patricii Auxilii, & Æcernini, Canones xxxiv. *comprehendens*, habetur in Conciliis Britannicis.

Canones alii aliquot.

Proverbia nonnulla

De tribus habitaculis liber, reperitur inter opera S. Auguſtini, Patricio autem aſcribunt Codices nonnulli; utriq; abjudicat Waræus.

Carta S. Patricii, ſeu epiſtola de antiquitate Avellonica, ex Gulielmi Malmſburienſis libro MS. de antiquitate Eccleſiæ Glaſtonienſis deſumpta, ſpuria eſt ſi quæ alia.

De Abuſionibus Sæculi liber habetur inter opera Cypriani & Auguſtini ſuppoſititia, in eo reperiuntur Sententiæ nonnullæ, quæ ſub Patricii nomine citantur in antiquo Codice MS. Collegii S. Benedicti, Cantab. & à Cathwulpho in Epiſtola ad Carolum M. apud Ducheſne Script. Francic. Tom. ii. p. *666*, 667. Patricii tamen non eſſe ob Styli diſcrepantiam & verſionem Hieronymianam uſurpatam cenſet Waræus, niſi quod à Patricio Hibernice conſcriptum, à recentiore manu Latine verſum eſſe ſuſpicetur.

Hæc omnia collegit ac partim recenſuit, partim tunc primum cum notis edidit Vir. Cl. D. Jacobus Waræus *Lond.* 1656. 8°.

Sermonem ſub Patricii nomine confinxit Ricardus Stanihurſtus quem in Vita S. Patricii lib. 2. Antverpiæ edidit an. 1587. eundem recuſum dedit Meſingamus ad finem *Florilegii* ſui Hibernici *Pariſ.* 1624. locum vero illi inter Patricii opuſcula concedere noluit Waræus.

Epiſtola de legatione ſive miſſione ad Hibernos, edita primum à Gerardo Voſſio; deinde in Bibliothecâ Patrum *Colon.* 1618. Spuriam eſſe arguit annus æræ Chriſtianæ, qui in epiſtolæ fronte ſtatim occurrit: uti rectè notat Miræus. Nec enim iſto ſæculo æra Chriſti in annis ſupputandis uſurpari cœpit.

Alia plura commemorant Baleus, Pitſeus, Waræus; quæ an alicubi extent, immò an unquàm extiterint, dubitare licet.

432. SIXTUS III. Patriâ Romanus, Sixti filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter; in quo gradu dum adhuc conſiſteret Pelagianiſmi falsò accuſatus eſt:

quâ

Digitized by Google

quâ calumniâ excitatus Pelagianos acriùs inceſſere cœpit; adeò ut in Concilio Romano anno ccccxviii. in Cœleſtii cauſâ habito, primus omnium anathema iis incutiendum cenſeret; editoq; libro hæreſin eorum confutaret. Anno 432. die vii. Auguſti ſedis Romanæ Epiſcopus ordinatur. Concilii Epheſini autoritatem ſedulò tutatus eſt; pacis interim Orientales inter & Ægyptios conciliandæ non immemor; quam modis omnibus ineundam curavit; ac tandem fœliciter obtinuit. Quin & datis ad Neſtorium in Euprepii Monaſterio exulantem literis, eum ad Catholicæ veritatis confeſſionem reducere conatus eſt: verùm fruſtra fuit. Neſtorius priſtinum errorem fovere non deſiit: Sixtus ex commercio literario cum Hæreſiarchâ inſtituto labem ſibi contraxit, animi à Neſtorianiſmo non abhorrentis eo nomine inſimulatus: adeò ut ſcriptâ ad Cyrillum epiſtolâ crimen id amoliri neceſſe haberet. Sub exitum Pontificatûs Julianum, alioſq; Pelagianorum duces, communionem Catholicam ſubdolè ambientes eccleſiâ fortiter excluſit. Obiit anno ccccxl. die xxiv. vel xxv. Julii. Extant Latinè *Epiſtolæ* ii. *ad Cyrillum una*, ad *Joannem Antiochenum altera*, Concil. Tom. iii. p. 1175. Poſteriorem citat iſtius ævi ſcriptor, Vincentius Lirinenſis Commonit. p. 368. Græco-latinè *Epiſtolæ* ii. *ad Cyrillum*, apud Coteler. *Monument. Eccleſ. Græc.* Tom. i. & Baluz. in *nov. Collect. Concil.* p. 657. Habetur etiam Lat. ſub ejuſdem nomine *Epiſtola ad Orientales Epiſcopos*, Concil. Tom. iii. p. 1263. quæ utpote nullius fidei ab omnibus rejicitur. Deniq; Sixto falſo inſcribuntur *libri* iii. viz. *de Divitiis*; *de Caſtitate*; *de malis Doctoribus, operibus fidei, & futuro judicio*; qui prodierunt *Romæ* 1573. 8°. *Antverp.* 1575. 16°. deinde non unâ in Bibliothecæ Patrum editione. Suppoſititia eſſe hæc Opuſcula, & Pelagianis erroribus inquinata uno ore omnes jam conſentiunt, unico excepto Garnerio *, qui pluribus contendit, Sixtum Pelagiano errore ante annum ccccxviii. reverâ imbutum fuiſſe, ac Opuſcula iſta conſcripſiſſe; poſt annum verò ccccxviii. Auguſtini, aliorumq; monitis excitatum excuſſo errore ſaniora cenſuiſſe; utq; famam ſimul ac culpam redimeret, *Hypognoſticôn* libros, qui inter ſuppoſititia Auguſtini Opera habentur, compoſuiſſe.

* Append. ad par. 1. Operum Marii Merc. Diſſert. vi. c. 6.

ADRIANUS, *Iſagoges* autor, claruit (ſi ætatem ejus rectè ſignat Cl. Uſſerius) circa an. 433. Mihi enim res admodùm incerta eſt. Caſſiodoro certè erat antiquior, ab eo cap. 10. Divin. Lect. memoratus. Extat ejus *Introductio in S. Scripturam* brevibus ſcoliis ab Hæſchelio illuſtrata, unà cum aliis ejuſmodi ſcriptis Græcè edita *Auguſtæ-Vindel.* 1602. 4°. & Critic. Sacr. *Lond.* Tomo viii°. De hoc libro Photius *, Ἀδριανοῦ εἰσαγωγὴ τῆς γραφῆς χρήσιμος τοῖς εἰσαγομένοις ἡ βίβλος. *Adriani Introductio in S. Scripturam utilis liber iis, qui eam primò aggrediuntur.* 433.

* Cod. 2.

PETRUS CHRYSOLOGUS, natione Italus, nobilitate clarus, apud Forum Cornelii natus, à Cornelio loci iſtius Epiſcopo tam bonis moribus quàm literis inſtitutus, ac ab eodem demum ſacro altari admotus. Anno 433. Ravennæ Epiſcopus factus eſt; & ante annum ccccli. obiit. Hallucinantur enim, qui vitam illius ad ſequentis ſæculi initium protrahunt ſiquidem extat Leonis Papæ epiſtola * ad Leonem Epiſcopum Ravennatem Martiano & Adelphio Conſulibus, (i. e. anno ccccli.) data. Vir erat, præter alias animi dotes, facundiâ admodùm inſignis, unde *Chryſologi* nomen traxit. 433.

* Num. 37.

SCRIPTA.

H*Omiliæ ſive Sermones* clxxvi. prodierunt *Colon.* 1541, 1618. *Pariſ.* 1614. unà cum Leonis & Maximi Operibus *Pariſ.* 1623. & *Lugduni* 1633. in Bibliothecâ Patr. Tom. vii. *Bonon.* 1643. 4°. *Colon.* 1678. 4°.

Epiſtola ad Eutychem Archimandritem, quâ ad fidem Catholicam eum reducere allaborat. Extat Gr. Lat. à Gerardo Voſſio ad calcem Operum Gregorii Thaumaturgi *Mogunt.* 1603. p. 205. & Concil. Tom. iv. p. 35.

MAXIMUS,

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

433. MAXIMUS, gente Gallus, Monaſterii Lirinenſis monachus, ac demum Abbas, S. Honorato anno 426. ſubſtitutus. Anno 433. Epiſcopus Regenſis ſive Regienſis in Galliâ Narbonenſi factus eſt: & anno ccccxxxix. Concilio Regenſi, ccccxli. Arauſicano interfuit. Plura de eo non liquent. Extant ab eo ſcriptæ *Homiliæ* aliquot, quæ inter Euſebii Emeſeni ſive Eucherii Lugdunenſis Homilias locum habent: ex his enim quartam Maximi eſſe conſtat; cujus porrò titulus tres præcedentes ejuſdem autoris eſſe indicat: uti rectè notat Vir Doctiſſ. Joannes Savaro notis in Sidon. Apollinar. L. 4. Op. 3. p. 232.

434. Socrat. l. 7. c. 28, 41, 45. PROCLUS, ab ineunte ætate bonarum literarum, præſertim Rhetoricæ, ſtudiis imbutus, Chryſoſtomo, adoleſcens adhuc, ſedulò adhæſit, tanquam amanuenſis; eiq; cùm factus eſſet Lector, in conſcribendis libris inſerviit, cum Attico, deinde Epiſcopo CP. aſſiduè verſabatur; ejuſdemq; notarius erat; ab eo ad Diaconatûs gradum evectus. Anno circiter ccccxxvii. à Siſinnio Cyzicenorum Antiſtes, conſtitutus eſt; quò dum profectionem parat; prævertentes eum Cyziceni Dalmatium quendam Monachum ſibi Epiſcopum cooptârunt. Manſit igitur Proclus Conſtantinopoli; ubi in eccleſiis concionando maximam gloriam adeptus eſt. Anno 434. mortuo Maximiano, à Theodoſio Imp. ad regiæ Urbis Epiſcopatum promovetur. Anno ccccxxxv. datâ ad Armenos epiſtolâ Neſtorii, & Theodori Mopſueſteni, errores damnavit, intacto tamen Theodori nomine; ne Armenos, quibus cara erat iſtius memoria, nimis offenderet. Anno ccccxxxviii. Joannitas ad Eccleſiæ unitatem revocavit; Chryſoſtomi corpus Comanis ſepultum, annuente Imperatore, Conſtantinopolim deportavit; idq; ſolenni pompâ per urbem traductum ingenti cum honore in eccleſiâ Apoſtolorum depoſuit. Obiit anno ccccxlvi. * l. 7. c. 41. Ἦν δ' ἀνὴρ ἀγαθὸς τὸ ἦθος, inquit Socrates*, εἰ καί τις ἄλλος. *Vir erat optimis moribus, ſi quiſquam alius, præditus:* patientiâ verò ac ἀνεξικακίᾳ maximè inſignis; utpote qui Hæreticos manſuetudine ac clementiâ, non advocatâ in auxilium imperiali poteſtate, ad Eccleſiæ ſinum revocandos cenſuit.

SCRIPTA.

IN laudem ſanctæ Dei Genitricis Homiliæ iii.
De Incarnatione Domini Homiliæ ii.
In natalem D. N. I. C. Homilia.
In ſancta Theophania Homilia.
In Transfigurationem Domini Homilia.
In Ramis Palmarum Homilia.
In ſanctam Feriam quintam Homilia.
De Paſſione Domini Homilia.
De Reſurrectione Domini Homilia.
In S. Paſcha Homiliæ ii.
In idem, & S. Joannem Evangeliſtam Homilia.
In S. Pentecoſten Homilia.
In laudem S. Stephani Protomartyris Homiliæ ii. quarum alteram Aſterii eſſe ex Photii autoritate conſtat.
In laudem S. Pauli Apoſtoli Homilia.
In laudem S. Andreæ Apoſtoli Homilia.
In laudem S. Joannis Chryſoſtomi Homilia, quæ Latinè tantùm extat.
Tractatus de Traditionibus Miſſæ divinæ. Extat etiam Græcè in Collectione Liturgiarum, *Pariſ.* 1560. p. 1.
Epiſtola ad Armenos de fide. Habetur etiam Gr. Lat. Concil. Tom. iii. p. 1217. in Auctuario Ducæano *Pariſ.* 1624. Tom. i. Lat. ex verſione Dionyſii Exigui in Bibliothecâ Patr. Tom. i. p. 309. Græcè unà cum eadem verſione in Antidoto adversùs Hæreſes *Baſil.* 1528. *Pariſ.* 1538. in Hæreſeologiâ *Baſil.* 1556. in Micro-presbytico 1550. & in Orthodoxographis.

Epiſtola

Digitized by Google

Epiſtola ad Joannem Antiochenum de Theodoro & Ibâ.
Alia ad eundem ii.
Epiſtola ad Maximum Diaconum.
Epiſtola ad Domnum Antiochenum pro causâ Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi. Epiſtolam iſtam Latinè vertit Dionyſius Exiguus. Verſio extat tam in Leidenſi, quàm Romanâ Procli Operum editione.

Prodierunt Procli Opera Gr. Lat. ex Bibliothecâ Elmenhorſtianâ *Lugd. Bat.* 1617. 12°. (Verùm iſta editio haud dimidiam Procli Operum partem continet) Longè auctiora dein, cum notis Vincentii Riccardi, *Romæ* 1630. 4°. prout ſupra à nobis recenſentur. Omnes Procli *Homilias* numero xx. (demptâ ſc. ſpuriâ in *S. Stephanum)* in unum collegit, & Gr. Lat. cum notis edidit Franciſcus Combefiſ. Auctuar. *Pariſ.* 1648. Tom. i. p. 301.

Porrò ſcripſit Proclus *Homilias plurimas*, quæ non extant; fragmentum unius ex occaſione profligatorum à Romanis Barbarorum habitæ exhibet Nicephorus Hiſt. Eccleſ. l. 14. c. 38.

EUCHERIUS, natione Gallus, natalibus illuſtris, vitam Monaſticam egit in inſulâ quâdam prope Lirinum ſitâ; ubi, ut videtur, degit, donec anno 434. Epiſcopus Lugdunenſis factus eſt. Anno ccccxliv. Concilio Arauſicano interfuit. Obiit circa an. 454. Valentiniano & Martiano regnantibus. Uxoratum fuiſſe conſtat. Ex conjugio enim ſuſcepit Salonium & Veranium, Epiſcopatûs poſtea dignitatem adeptos. Alius à noſtro fuit Eucherius, Lugdunenſis Epiſcopus, qui ſæculo ſequente floruit; & Concilio Arauſicano ſecundo anno cccccxxix. interfuit: uti pluribus probat Theophilus Raynaudus in *Indiculo SS. Lugdun.* p. 227, &c. 434.

S C R I P T A.

Epiſtola Parænetica de contemptu mundi & ſæcularis Philoſophiæ, ad Valerianum cognatum ſuum, ex receſſu prope Lirinum ſcripta anno ccccxxxii. Miris laudibus Epiſtolam iſtam proſequitur Eraſmus. *Si quid meo*, inquit, *ſuffragio tribuis, nihil video profectum à noſtra religionis hominibus, qui eloquentia quoq; gloriâ floruerint, quod cum hujus phraſi ſit conferendum. Ut nuſquam non egregium præſtat artificem: ſive ſpecies ordinem, ſive*, &c. Seorſim prodiit cum ſcholiis Eraſmi *Baſil.* 1520, 1531. cum notis Roſveydi *Antverp.* 1620.

Epiſtola *de laude Eremi*, ſeu *de Vitâ ſolitariâ*, ad Hilarium Arelatenſem ex receſſu ſuo ſcripta. Seorſim edidit Genebrardus *Pariſ.* 1578. & unà cum Epiſtolâ *ad Valerianum* Roſveydus *Antverp.* 1620.

De formulis ſpiritualis intelligentiæ liber ad Veranum filium.

Inſtructionum ad Salonium filium libri ii. quorum alter de difficilioribus S. Scripturæ quæſtionibus agit, alter interpretationem Hebræorum nominum in eâdem occurrentium exhibet.

Homiliæ aliquot inter eas quæ ſub Euſebii Emeſeni nomine circumferuntur, editæ *Antverp.* 1602. & alibi ſæpius. Sunt, qui omnes Emeſeni Homilias Eucherio attribuunt: verùm ex iis alias Brunoni Aſtenſi, alias Maximo Regenſi, alias aliis deberi ſatis conſtat. Sermones interim eloquentiſſimos nonnullos edidiſſe Eucherium fidem facit Claudianus Mamertus *.

* Lib. de ſtat. animæ. c. 9.

Hiſtoria Paſſionis S. Mauritii, & ſociorum Martyrum Legionis Thebææ; quam plurimi Eucherio juniori aſcribunt & rectè quidem. Autor enim ſub finem Hiſtoriæ narrat inſtitutum eſſe, ut Hymni diu noctuq; in laudem iſtorum Martyrum in Eccleſiâ Agannenſi decantarentur, jubente ſancto & præclaro Chriſti martyre B. Sigiſmundo rege, inſtitutumq; illud uſq; hodie conſervari. Cæterùm Sigiſmundus ille martyrium anno 524. obiit. Habetur apud Surium ad diem xxii. Septembris. Seorſim verò cum notis edidit Petrus Stevartius *Ingolſtadii* 1617.

Commentarii in Geneſin, & libros Regum; qui neutri Eucherio aſcribi poſſunt; quippe in quibus citantur Gregorius Magnus & Caſſiodorus.

Porrò

Digitized by Google

Porrò Caſſiani Opuſcula quædam, exſectis erroribus, & abbreviato ſermone, in unum compegiſſe Eucherium prodit Gennadius *. Unde non deſunt, qui librum quartum *de Vitis Patrum* (ex Severi Sulpicii, & Caſſiani Scriptis concinnatum, uti librum inſpicientibus facilè patebit) Eucherium noſtrum autorem habere contendant.

* De Script. c. 63.

Prodierunt Eucherii Opera *Baſil.* 1531. *Romæ* 1564. & in Bibliothecâ Patr. Tom. vi.

434. CLAUDIUS MARIUS VICTOR, ſive *Victorinus*, Rhetor Maſſilienſis & Poeta, claruit anno 434. Obiit ante annum 450. Vir, inquit Sidonius *, ut egregius, tum undecunq; doctiſſimus; qui cùm cætera potenter, tum potentiſſimè condidit verſus. Scripſit Poemata quædam; quæ ſequuntur.

* Epiſt. l. 5. Ep. ult.

Libri tres Carminum ſeu Commentariorum in Geneſin à principio libri uſq; ad obitum Abrahami pertingentes, ad Ætherium filium. In his libris inquit Gennadius *, Chriſtiano quidem & pio ſenſu, ſed utpote ſæculari literaturâ occupatus homo, & nullius magiſterio in divinis Scripturis exercitatus, levioris ponderis ſententiam figuravit.

* De Script. c. 60.

Epiſtola ad Solomonem Abbatem de perverſis ſuæ ætatis moribus, Heroico carmine ſcripta.

Victoris Poemata habentur in Collectione Poetarum Fabricianâ, in Appendice Bigneanâ p. 580. & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 417. ſeorſim verò *Pariſ.* 1560. 8°.

434. CÆLIUS SEDULIUS, natione Scotus, (ſi Trithemio, Dempſtero, & Baleo fides ſit habenda) circa an. 434. claruiſſe dicitur. Dum Laicus adhuc eſſet, in Italiâ Philoſophiam didicit. Poſtea Presbyter factus eſt, teſte Iſidoro; quin & Antiſtitem vocant Liberatus & Beliſarius Poetæ, (in Acroſtichi in Sedulium, quæ in Appendice Bigneanâ habentur p. 680.) Epiſcopum Sigebertus, Epiſcopum in Hiſpaniâ Oretanum Pſeudo-Dexter. Quiſquis demum fuerit, hoc ævo floruit: utpote cujus Poemata collegit atq; edidit Turcius Rufus Aſterius, qui Conſulatum geſſit anno ccccxciv. quemq; laudârunt Arator, Caſſiodorus, & Venantius Fortunatus. In Achaiâ libros ſuos ſcripſiſſe tempore Theodoſii junioris & Valentiniani Impp. fidem faciunt, quæ duobus vetuſtiſſimis Codicibus MSS. Thorneiano, & Pithæano, & Uſſerio & Labbeo memoratis, aſcriptæ erant annotatiunculæ. De Sedulii ſtylo hæc Olaus Borrichius *, *Dictio ejus facilis, ingenioſa, numeroſa, perſpicua, ſic ſatis munda, ſi excipias proſodica quædam delicta, & inprimis Chriſtianæ Pietatis commendatrix.*

* Differt. 2. de Poet. Lat.

OPERA.

Carmen Paſchale, ſive de Chriſti miraculis libri v. unà cum *Epiſtolâ ad Macedonium Presbyterum* nuncupatoriâ, quæ in pleriſq; editionibus deſideratur. In eâ mentio fit Syncleticæ Diaconiſſæ; cui S. Baſilii Hexaemeron Latinè à ſe verſum dicavit Euſtathius. In editionibus nonnullis præfixi ſunt verſus quidem nuncupatorii ad Theodoſium ſeniorem; qui ex alio vetuſtioris alicujus Poetæ opere aſſuti videntur. Certè Sedulium autorem non habent.

Veteris & Novi Teſtamenti Collatio, carmine elegiaco ſcripta. Eam poſt Sedulii mortem edidit Turcius Rufus Aſterius; cui proinde nonnunquam malè inſcripta legitur.

Pæan Alphabeticus de Chriſto, Iambico carmine conſcriptus, ac Chriſti res geſtas ſuccinctè complexus.

Paſchalis Operis libri v. ſolutâ oratione deſcripti, unà cum *Epiſtolâ alterâ ad Macedonium Presbyterum*; qui Sedulio autor fuerat, ut Carmen Paſchale proſaicè exprimeret. Opus iſtud è Codice Pithæano evulgavit Fr. Juretus, *Pariſ.* 1585.

Collectaneum,

Digitized by Google

Collectaneum, ſive *Explanatio in omnes Epiſtolas* S. Pauli, ex SS. Patrum ſcri- SÆC. V, ab An. cccc.
ptis conſarcinata; quæ Sedulio Scoto Hibernienſi conſtanter inſcribitur. Se-
dulii Poetæ non eſſe ſatis indicant, quæ ex Gregorio Magno (Moralium in
Job l. 19. c. 21.) exſcripta inibi leguntur. Sanè Sedulius quidam, Epiſco-
pus Britanniæ de genere Scotorum, unà cum Fergusto Epiſcopo Scotiæ Picto,
Concilio Romano anno DCCXXI. habito, ſubſcripſit. Iſte Collectanei autor
non malè credi poſſit: licèt id Labbeus Sedulio cuidam Scoto, qui (teſte He-
pidanno Monacho in Annalibus à Ducheſnio editis) anno DCCCXVIII. clarus
habebatur, aſcribendum cenſeat: cui & *Grammatica* quædam *Opuſcula,* quæ in
Bibliothecâ Thuanâ ſub Sedulii nomine extabant, adjudicat.

Prodierunt Sedulii Opera ab Aldo Manutio excuſa anno 1502. deinde *Ba-
ſil.* 1528, 1534. & cum notis Antonii Nebriſſenſis ibid. 1541. in Sylloge
Fabricianâ 1564. deniq; in Bibliothecâ Patr. Tom. vi. p. 458. & in Appen-
dice *Bigneanâ* p. 658. 911. quæ accurata editio habetur.

VINCENTIUS gente Gallus, Tulli Leucorum (primæ Belgicæ oppi- 434.
di) natus, ſplendidâ nobiliq; familiâ ortus, patrem Epirochium, fratrem
Lupum Epiſcopum Trecaſſinum habuit. Primis juventutis annis militiam ſæ-
cularem ſecutus eſt; quâ deſertâ, ad Lerinum ſe conferens vitam egit mona-
ſticam, ad Presbyterii dignitatem mox evectus. Claruit anno 434. triennio
ſc. poſt Synodum Epheſinam, quo ſcripſit Commonitorium ſuum, uti ipſe
teſtatur*. Obiit ante annum 450. Theodoſio adhuc & Valentiniano regnan- * Cap. 42.
tibus. Sunt, qui Vincentium Semipelagianis annumerant; ſunt, qui ab illâ
labe immunem cenſent. Primæ ſententiæ authoribus fortiſſimum ſuppedi-
tant argumentum Objectiones adversùs doctrinam & ſcripta Auguſtini; quas
à Vincentio noſtro ſcriptas fuiſſe admodùm eſt veriſimile: verùm eâ de re mox
dicemus. Accedunt Semipelagianiſmi notæ duæ, à B. Proſpero olim politæ,
quas in Commonitorio deprehendit Voſſius*: altera, Cœleſtini ac Xyſti Ponti- * Hiſt. Pelag. l. 1. c. 9.
ficum epiſtolarum oſtentatio; altera, occulta novitatis criminatio poſteriori-
bus S. Auguſtini ſcriptis impacta. Quin & Cœnobii Lirinenſis incolas Semi-
pelagianis eo tempore faviſſè arguunt quæ de Honorato ſcribit Proſper;
quæq; de Fauſto (qui Cœnobio præfuit quo anno ſcripſit Vincentius) omnes
norunt. Scripſit Vincentius, ſuppreſſo ſuo, ac aſſumpto *Peregrini* nomine, ni-
tido ſatis & aperto ſermone (uti rectè Gennadius*) *adversùs Hæreticos Com-* * De Script. c. 64.
monitorium duplex: poſterius furto ſibi ablatum perdidit; unde recapitula-
tionem quandam, quæ iſtius vices ſuppleret, priori ſubnexuit. Prodiit Opuſ-
culum iſtud *Baſil.* 1528. *Colon.* 1569. cum commentariis Coſterii. *Pariſ.*
1569. 8°. 1586. à Pithæo cum aliis quibuſdam editum. *Colon.* (cum notis
Coſterii) 1613. 12°. cum commentariis Joannis Fileſaci *Pariſ.* 1619. 4°. de-
niq; cum notis Baluzii Salviano ſubjunctum *Pariſ.* 1669. 8°. in Bibliothecâ
Patr. Tom. vii. p. 249. & Cantabrigiæ, 1687. 12°.

Scripſit adhuc Vincentius *Objectiones adversùs Auguſtini ſcripta & doctrinam
de prædeſtinatione & libero arbitrio*; quas capitulis xvi. ſummatim comprehenſas
exhibet Proſper in libro, quo eas refellit. Vincentio noſtro deberi objectio-
nes iſtas ſatis indicant, tum quæ de Semipelagianiſmi ſtudio jamdudum at-
tuli, tum mira temporis convenientia. Objectiones enim illas refutavit Pro-
ſper ſedente adhuc Xyſto Papâ, viz. inter annos 432. & 440. Non me latet
quidem Baronium, alioſq; eas tribuere Vincentio cuidam juniori; qui Gen-
nadii familiaris fuit, & in Pſalmos commentatus eſt. Verùm id ratio tempo- Gennad. de
ris non patitur. Vincentius enim iſte vix ex ephebis exceſſiſſe potuerat; cum Scrip. c. 80.
objectiones Vincentianæ in omnium manibus jamdudum verſatæ eſſent. Plura
argumenta habet Voſſius*, quem conſulat Lector. * Loc. cit.

IBAS, natione Syrus, ab anno circiter 436. Epiſcopus Edeſſenus. Plures 436.
jam annos in Epiſcopatu exegerat, cum Neſtorianiſmi apud Domnum An- Vid. Concil.
tiochenum, & Flavianum CP. à Samuele, Cyro, Mara, & Eulogio Eccleſiæ Chalced. Act. x
Edeſſenæ Presbyteris duplici nomine eſt accuſatus. Primò quòd Cyrillo ana- & Epiſt. Epheſ.
thema dixiſſet, & hæreſeos notam inuſſiſſet; ſecundò quòd anno ccccxlv. à Lupo edit. paſſim.

SÆC. V. ab An. cccc. ejuſmodi blaſphemias palam effutire non erubuiſſet. Ὀυ φθονῶ τῷ Χριστῷ γενομένῳ Θεῷ· ἐφ' ὅσον γὰρ αὐτὸς ἐγένετο, κἀγὼ ἐγενόμην. *Non invideo Chriſto facto Deo: in quantum enim ipſe factus eſt, & ego factus ſum.* Cauſam Uranio Himeriæ,
PhotioTyri,& Euſtathio Beryti Epiſcopis adjuncto Damaſcio præfecto judicandam Imperator commiſit: qui binis eâ de re Synodis, alterâ Tyri, alterâ Beryti,
anno ccccxlviii. habitis, Ibam afflictis illi criminibus immunem pronunciarunt. Iſte enim ſecundum accuſationis caput ſtrenuè negavit; primum quidem à ſe ante pacem Orientales inter & Cyrillum initam factum confeſſus; ab
eo verò tempore concordiam cum Cyrillo intemeratam coluiſſe ſeſe affirmavit.
Anno ccccxlix. iterum accuſatus in Latrocinio Epheſino à Dioſcuro Alexan-
* L. 6. c. 1. drino depoſitus eſt; ac ſede ſuâ depulſus, & teſte Facundo * Hermianenſi in
quadraginta manſiones per diverſas provincias diſtractus viginti & amplius
carceres mutavit, præcipue vero ad Monaſterium Apamenum ſeceſſit; in
quo unà cum Theodorito delituit, donec anno ccccli. à Concilio Chalcedonenſi priſtinæ dignitati reſtitutus fuerit. Multis demum poſt mortem annis à
Concilii Quinti Patribus anno DXXXVI. damnatus eſt, tanquam Neſtoriani nominis & dogmatis cultor, renitente quidem Vigilio Papâ, qui plura pro causâ
illius protulit argumenta, quorum vindicias agit Baronius. Scripſit Ibas famoſam *Epiſtolam ad Marin Perſam*; cujus pars longè major, quâ de Cyrillo
& Actis Epheſinis, de pace Eccleſiæ redditâ, & de laudibus Theodori Mopſueſteni agitur, Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 661. extat.

437. SYAGRIUS, quem ſolus memorat Gennadius *. Patria, ætas, vitæ
* De Script. c. 65. inſtitutum, penitùs nos latent. Ad annum tamen 437. non incommodè referri poteſt. Scripſit libellum de *Fide adversùs Hæreticos* nonnullos, qui perſonas S. Trinitatis nominibus relationem mutuam indicantibus exprimi noluerunt. Circumferebantur etiam ſub illius nomine, Gennadii ævo, libri vii.
de Fide & Regulis fidei; quos omnes illius haud eſſe ob ſtyli diſſonantiam cenſuit Gennadius. NE.

437. ANTONINUS, *Honoratus* à Gennadio * dictus; (eundem enim eſſe
* De Script. c. 95. nullus dubito) Conſtantinenſis in Africâ Epiſcopus, claruit anno 437. quo
(ut ex Proſperi Chronico diſcimus) perſecutionem in Catholicos movebat
Genſericus Vandalorum rex. Inter alios Barbari regis ſævitiam tunc expertos Arcadius, genere Hiſpanus, Genſerico antea ſatis carus, quòd Arianam
impietatem amplecti nollet, in exilium actus eſt; quin & tandem Martyrii
palmam reportavit. Ad hunc Arcadium jam exulantem ſcripſit Antoninus
noſter *Conſolatoriam & exhortatoriam ad labores pro Chriſto ferendos Epiſtolam*,
& exemplis præſentibus, inquit Gennadius, & ſcripturarum relationibus ro-
* Ad an. 437. boratam. Pia planè eſt, & elegans epiſtola; quæque, ut rectè notat Baronius *, antiquum illum Apoſtolicum characterem redolet. Extat tum apud
Baronium ad an. ccccxxxvii. tum in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 665.

439. VALERIANUS, natione, ut veriſimile eſt Gallus, Cemelienſis ſive
Cemelenſis trans Varum apud Alpes Maritimas Epiſcopus, claruit anno 439. quo Reienſi Synodo in Galliâ Narbonenſi interfuit. Anno circiter ccccli. inter alios Galliæ Epiſcopos epiſtolæ Synodicæ ad Leonem Papam miſſæ ſubſcripſit. Anno ccccLv. in Concilio Arelatenſi iii. unà cum
Theodoro Epiſcopo, Fauſtum Abbatem Lirinenſem uſurpati in Cœnobio
Lirinenſi muneris Epiſcopalis reum egit; ac in ordinem redactum priſcis limitibus circumſcribi fecit. Dogmatis Semipelagiani ab obſcuro quodam nebulone accuſatum Valerianum noſtrum editâ prolixâ Apologiâ vindicavit
Theophilus Raynaudus, qui culpam iſtam in Valerianum quendam, ventriloquum & guloſum mancipium, ab Euſebio quodam in epiſtolâ ad Cyrillum
Alexandr. à Baronio editâ ad an. ccccxvii. memoratum rejiciendam jure contendit. Extant à Valeriano ſcriptæ *Homiliæ* xx. varii argumenti, unà cum
Epiſtolâ *ad Monachos parænetica*; quas primus in lucem edidit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1612. 8°. Prodierunt deinde cum Operibus Leonis, Chryſologi, &c. *Lugduni* 1633. fol. à Theophilo Raynaudo editæ, unà cum
Apologiâ

Digitized by Google

Apologiâ ipſius pro Valeriano: denique in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. SÆC. V.
p. 498. ab An. cccc.

SOCRATES, Patria Conſtantinopolitanus, ſub Theodoſii junioris principatûs initia, ut videtur, natus; in Grammaticis Helladium & Ammonium, qui Alexandriâ profugi, Conſtantinopoli ſcholas aperuerant, præceptores habuit; in Rhetoricâ verò, judice quidem Valeſio, Troilum Sophiſtam. Virilem ætatem ingreſſus, in foro cauſas egit; unde *Scholaſticus* dictus eſt. Novatianæ ſectæ addictum fuiſſe Scriptores ferè omnes clamant; quâ tamen culpâ ipſum immunem præſtat Cl. Valeſius: & certè quamvis Novatianis paulò faventior ſit; ipſum tamen hujuſce ſectæ aſſeclam fuiſſe inde confici non poteſt. Quid quòd Novatianos hæreticis ipſe non uno in loco accenſeat? Claruit anno 440. quo ad Hiſtoriam Eccleſiæ ſcribendam ſe accinxit, eamq; à Conſtantini M. imperii primordiis uſq; ad an. ccccxxxix. deduxit. In hoc opere condendo, ut rectè animadvertit Valeſius, & judicio & diligentiâ uſus eſt ſingulari. Judicium demonſtrant egregiæ obſervationes hinc inde intertextæ: diligentiam accuratæ ut plurimùm temporum notationes, ac conquiſita undiq; optima Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumenta, Epiſcoporum literæ, Synodorum acta, Scriptorum iſtius ævi Eccleſiaſticorum libri; ex quibus opus ſuum concinnavit: & cùm ex Rufini fide Hiſtoriam primò inchoâſſet; meliores nactus autores, errores ſuos emendavit, & duos priores libros de novo ab ipſo limine recudit. De eo paucis agit Photius*, de ſtylo ejus hæc tantùm habet, ἡ δὲ φράσις οὐδὲν ἔχει ἀξιόλογον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς δόγμασιν οὐ λίαν ἐστὶν ἀκριβής. *Stylus illi non admodùm ſplendidus; ſed nec in dogmatibus valdè accuratus eſt*; affectum erga Novatianos intelligit. Quod verò ſtylum attinet, ſe οὐ φράσεως ὄγκου φροντίζειν, *de inani verborum Pompâ parùm fuiſſe ſollicitum* ipſemet Socrates* ingenuè fatetur. Extat *Hiſtoria Socratis, Eccleſiaſtica* vii. libros complexa, unà cum reliquis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ autoribus Græcè à Roberto Stephano editis *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. *Geneve* 1612. cum novâ verſione & annotationibus doctiſſimis Henrici Valeſii *Pariſ.* 1668. exinde *Mogunt.* 1677. fol.

439. Lib. 6. c. 19, 20, 23. * Cod. 28. * L. 1. c. 1.

HERMIAS SOZOMENUS, ortu, ut videtur, Palæſtinus, parentibus non infimæ ſortis natus; certè ex Betheliâ, Palæſtinæ juxta Gazam vico, genus ſuum duxit: ex Salamane quodam, ſibi conſanguineo, (cujus ipſe meminit l. 6. c. 32.) uti cenſet Valeſius, non Salamine Cypri urbe, ut Nicephorus, *Salaminii* nomen traxiſſe videtur. In Palæſtinâ educatus, Beryti Phœniciæ urbis juriſprudentiæ operam dedit: poſtea Conſtantinopolim profectus in cauſis agendis verſatus eſt: Hiſtoriæ tamen Eccleſiaſticæ elucubrandæ præ aliis animum adjunxit. Primò quidem ſcripſit Compendium Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ab aſcenſione Chriſti ad annum cccxxiii. res maximè conſpicuas duobus libris complexam, qui interierunt: deinde exorſus ab anno cccxxiv. Hiſtoriam annorum cxv. Eccleſiaſticam majori molimine & diligentiâ contexuit, circa an. ccccxl. rem libris ix. Theodoſio Imp. nuncupatis abſolvens. Ἐστὶ δὲ (inquit Photius*) Σωκράτους ἐν τῇ φράσει βελτίων, διαφωνεῖ δὲ αὐτῷ καὶ κατά τινας ἱστορίας. *Socrate eſt in ſtylo præſtantior: à quo etiam in narrationibus quibuſdam diſſentit.* Cui cenſuræ, inquit, Valeſius, nos libenter accedimus: ſed quantùm dictionis elegantiâ vincit Sozomenus; tantùm Socrates judicio vincit: nam Socrates quidem tum de viris, tum de rebus ac negotiis eccleſiaſticis optimè judicat. Nihil eſt in illo, niſi grave ac ſerium, nihil quod tanquam ſuperfluum poſſis expungere. Contra verò in Sozomeno quædam occurunt levia ac puerilia, quod pluribus exemplis demonſtrari poterat. Poſt Socratem ſcripſiſſe exinde colligitur; quòd narrationibus illius quædam interdum addit, quædam emendet, in multis diſſentiat. Prodiit *Hiſtoria* illius Græcè à Roberto Stephano excuſa *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. *Geneve* 1612. cum verſione & notis Valeſii *Pariſ.* 1668. exinde *Mogunt.* 1677. fol. verùm longè infra Pariſienſem ſubſidet iſta editio.

440. * Cod. 30.

SÆC. V. ab An. cccc. 440.

EUSTATHIUS, quem *virum diſertiſſimum* vocat Caſſiodorus *, cujus etiam meminit Sigebertus †, claruit circa an. 440. Sedulii Poetæ æqualis. Tranſtulit è ſermone Græco S. Baſilii Homilias ix. in Hexaemeron in Latinum, tantâ venuſtate; ut ingenium doctiſſimi viri, *inquit* Caſſiodorus, facundiæ ſuæ viribus æquiparâſſe videatur. *Verſionem iſtam ſorori ſuæ Syncleticæ* dedicavit. Extat in editione Operum S. Baſilii *Pariſienſi* 1603. *Antverpienſi* 1616. & alibi, excuſa. Plura de Euſtathio, ejuſq; ſorore Syncleticâ te docebit Miræus in notis ad Sigebertum, & Miræi pro more in integrum exſcriptor, quem tamen rarò nominare ſolet, Caſimirus Oudin, *Supplementi* p. 87.

* Divin. Lect. c. 1.
†, De Script. c. 21.

440. NILUS, Patriâ Conſtantinopolitanus, nobilitate generis atq; opibus illuſtris; adeò ut Urbis CP. præfecturâ donaretur. Connubio ſociatus binam ex uxore prolem ſuſcepit, marem & fœminam ſi Menologio Græcorum fides; ſi tamen ipſe potiùs audiendus ſit Nilus, utrumq; marem. Claruit anno 440. poſtquam ſæcularem vitam per aliquot annos egiſſet; ut pietatem, cujus rudimenta à Chryſoſtomo præceptore olim hauſerat, acrius urgeret, ægrè uxori perſuaſit ut partitis inter ſe liberis, ſibi in Ægypti ſolitudines ſecedere, & monaſticam deinceps vitam degere liceret. Aſſumpto igitur ſecum Theodulo filio, Ægyptum petiit, & exoptatum vitæ genus inſtituit. Verùm dum ſuaviſſimâ Monachorum Nitrienſium conſuetudine fruitur, repentè irruentes Barbari filium ejus Theodulum cum multis aliis captivum abduxerunt; quem dum ſollicitè perquireret, ipſe à Barbaris captus eſt; mox tamen ab iiſdem liberatus, filium in Elusâ reperit apud Urbis Epiſcopum; à quo ipſe invitus licèt Presbyter ordinatus eſt. Obiit regnante adhuc Martiano. Multis demum poſt mortem annis corpus ejus à Juſtino juniore Conſtantinopolim tranſlatum eſt,& in SS.Petri & Pauli Baſilicâ repoſitum. Multa conſcripſit *Opuſcula*, *τὴν τε κτ̀ τὰ ἔργα τελειότητα*, inquit Photius *, *ϗ τὴν ἐν λόγοις μαρτυρουμένην δύναμιν*, *quæ non operum tantum perfectionem inſignem, ſed in dicendo quoq; facultatem ejus teſtantur.* Quæ ad noſtram notitiam pervenerunt, hîc locum habent.

Nilus in Narrat. 2.

* Cod. 201.

Expoſitio in Cantica Canticorum, quæ Gregorii Nyſſeni, Maximi, & Pſelli Commentariis in eundem librum admiſta habetur Gr. Lat. in Auctuario Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. ii.

Narrationes vii. *de cæde Monachorum in monte Sina, & captivitate Theoduli filii.* Extant Gr. Lat, cum verſione & notis Petri Poſſini *Pariſ.* 1639. 4°.

Oratio in Albianum, Monachum Nitrienſem, Gr. Lat. Narrationibus ſubjuncta.

Capita Parænetica ccxxix. Habentur Gr. Lat. in Orthodoxographis Tom. i. & in Auctuario 1624. Tom. ii. Prodierunt etiam Gr. Lat. cum commentariis Michaelis Neandri *Lipſiæ* 1577. & cum notis Petri Schoning *Franekeræ* 1608. 8°.

De octo vitioſis cogitationibus Liber, quem Gr. Lat. edidit Bigotius ad calcem Palladii, unà cum antiquâ verſione ante mille annos factâ. Textum græcum prius ediderat Combefiſ. in Auctuario Noviſſimo 1672. & Joſephus Maria Suareſius in Collectione Operum S. Nili *Romæ* 1673.

Alius de eodem argumento Tractatus, quem Latinè à ſe verſum inter Damaſceni Opera dedit Jac. Billius; Gr. Lat. verò cum notis exhibet Jo. Bap. Cotelerius *Monument. Eccl. Græc.* Tom. iii. p. 185.

De Oratione Capita cliii. quibus precandi forma exponitur: totidem memorat Photius Cod. cci. ac habet Editio Suareſiana unà cum Prologo. Editio enim Latina à Fr. Turriano evulgata *Florent.* 1578. 8°. quæq; in Bibliothecâ Patr. habetur, Capita exhibet nonniſi cxlvii, vel cl.

Epiſtolæ cccly. à Poſſino Gr. Lat. editæ *Pariſ.* 1657. 4°. quas plurimis aliis epiſtolis auctas Gr. Lat. recudi fecit, additâ de Nilo diſſertatione, Leo Allatius *Romæ* 1668. fol.

De vitâ Aſceticâ Tractatus.

Ad Agathium Monachum de virtute colendâ, & vitia fugiendo.

Ad Magnam Ancyræ Diaconiſſam de voluntariâ paupertate.

Tractatus

Tractatus Moralium ſeu ſpiritualium Admonitionum.
Epicteti Enchiridion à S. Nilo contractum & interpolatum.
De Monachorum præſtantiâ in urbibus & ſolitudinibus.
Ad Eulogium Monachum Tractatus Aſceticus.
Ad eundem de vitiis, quæ virtutibus ſunt oppoſita.
De diverſis malignis cogitationibus Liber.
Capita xxxiii. *per gradus diſpoſita.*
Spiritnales Sententiæ per Alphabetum diſpoſitæ, unà cum aliis quibuſdam.
Inſtitutio Aſcetica ad Monachos.
Sententiæ abducentes Monachum à corruptibilibus.
Sermo in illud Evangelii, Qui nunc habet ſacculum, tollat.

Singula iſta *Opuſcula*, modò enumerata ab Epiſtolis excluſivè, Gr. Lat. edidit Joſephus Maria Suareſius *Romæ* 1673.

Sermones aliquot, qui interierunt. Ampla ſatis Excerpta duorum in *Paſcha*, & trium in *Aſcenſionem Domini* nobis conſervavit Photius Cod. cclxxvi.

Epiſtolæ, ut videtur, plurimæ deſiderantur. *Epiſtolæ ad Heliodorum Silentiarium*, ac alterius ad Olympiodorum Præfectum fragmenta adducuntur in Actione ivᵃ. Synodi vii.

Librum deniq; adverſus Gentiles à Nilo ſcriptum eſſe prodit Nicephorus *; qui nunc non extat.

* Hiſt. Eccl. l. 14. c. 54.

DRACONTIUS, gente Hiſpanus, dignitate Presbyter, claruit circa an. 440. imperante Theodoſio juniore, ad quem *Elegiam* ſcripſit: adeò ut non ſine ratione ſe mirari dicat Philippus Labbeus *, virum eruditum Ger. Joannem Voſſium † inter Poetas incertæ ætatis, eoſq; qui poſt tempora Caroli M. floruerint, Dracontium numeràſſe. Poetica inprimis ſtudia excoluit Dracontius: duo tantùm ingenii illius fœtus nobis ſuperſunt. viz. 440.

* Tom. 1. p. 267.
† De Poet. Lat.c.9.p.87.

Carmen Heroicum in Hexaemeron. Librum iſtum exſcribentium culpâ olim vitiatum Eugenius II. Toletanus Epiſcopus, juſſu Chindiſvindi Gothorum in Hiſpaniâ regis, emendavit; atq; ita in pulchritudinis formam coegit, teſte Ildefonſo *, ut pulchrior de artificio corrigentis, quàm de manu proceſſiſſe videatur autoris: quin & ſeptimi diei explicationem ipſe addidit Eugenius.

* Cap. 14.

Elegia ad Theodoſium Imp. à Sirmondo primùm edita *Pariſ.* 1619.

Prodiit *Liber in Hexaemeron* primùm *Pariſiis* ſuperiore ſæculo, deinde in Collectione Poetarum *Fabricianâ*, & cum notis & Gloſſario Joannis Weitſii; deniq; in Appendice *Bigneanâ* p. 837.

Utrumq; Opuſculum prodiit *Pariſ.* 1619. 8°. curâ Jac. Sirmondi, & in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 724, 729.

BACHIARIUS, *Macceus* dictus; Miræo Hibernus, Baleo & Pitſeo Britannus; S. Patricii, ut volunt, diſcipulus, in Cœnobio Bannochorenſi educatus, diſciplinis præſertim Mathematicis incubuit. Certiora ſunt, quæ de eo habet Gennadius *. *Vir*, inquit, *Chriſtianæ Philoſophiæ nudus & expeditus, Deo vacare diſponens, peregrinationem pro conſervandâ vitæ integritate elegit.* Claruit anno 440. Scripſit, eodem Gennadio teſte, *Libellum de fide Apologeticum* ad Romanæ Urbis Pontificem (Leonem, uti ſuſpicari licet) quo peregrinationem à ſe ſolâ religionis causâ ſuſceptam fuiſſe adversùs calumniatores probavit. Interiit liber iſte. Extat autem ejuſdem Epiſtola *de recipiendis lapſis ad Januarium*, inter Orthodoxographa p. 485. & in Bibliothecâ Patr. Tom. vi. p. 1174. De aliis, quæ ſcripſiſſe dicitur, conſulantur Baleus & Pitſeus. 440.

* De Script. c. 24.

SABBATIUS, Eccleſiæ Gallicanæ Epiſcopus, ſed cujuſnam civitatis non liquet. Claruit anno 440. Rogatus à piâ quâdam virgine, Secundâ nomine, ſcripſit librum *de Fide adversùs Marcionem & Valentinum*, & *adversùs Eunomium ac Aetium; contra illos veritatem carnis à Chriſto aſſumptæ, contra hos autem conſubſtantialitatem filii demonſtrans.* NE. 440.

Gennad. de Script.c.23.

HELIO-

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

440. HELIODORUS, Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter, claruit circa an. 440. Scripſit de *Virginitate libellum*, à Gennadio laudatum cap. 29. de Script. N. E.

440. URSINUS, gente Afer, vitæ inſtituto Monachus. Claruit circa an. 440. Scripſit, teſte Gennadio *, *adversùs eos qui rebaptizandos Hæreticos decernunt, docens rebaptizandos non eſſe, qui in nomine vel ſimpliciter Chriſti, vel in nomine Patris, Filii, & Sp. S. quamvis pravo ſenſu, baptizentur: iis autem poſt ſimplicem Trinitatis confeſſionem ſufficere ad ſalutem manuum Epiſcopalium impoſitionem.* Hunc Urſini *libellum* eundem cum Anonymi tractatu à Rigaltio inter Cypriani Opera edito ex Codicis Vaticani fide facit Philippus Labbeus, & ex eo Caſimirus Oudin: quibus ego rationibus non contemnendis ductus, aſſenſum tribuere non poſſum, ideoq; alibi Anonymo Opus reliqui. Ut forſan non tam ab ignorantiâ (quod vult Caſimirus Oudin) profectum ſit, quod doctiſſimus, & ὁ νῦν ἐν ἁγίοις, Oxonienſium Antiſtes in editione ſuâ Cyprianicâ hoc opus Anonymum reliquit; quàm quòd Autorem Cypriano ætate fuiſſe ſupparem cum Cl. Rigaltio, aliiſq; credidit. Certè unicum pro Urſino argumentum eſt Codicis Vaticani titulus, quem Tractatui Anonymo cuivis, qui Gennadium legerat, adjicere in promptu erat.

* De Script. c. 27.

440. LEO I. Cognomento Magnus, Patria Romanus, (Tuſcum appellat libri Pontificalis Autor, reclamantibus licet quibuſdam Codicibus MSS.) Patre Quintiano natus. Eccleſiæ Romanæ adhuc Acolythus circa annum ccccxviii. in Africam cum literis ad Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem miſſus eſt, ſi modo idem fuerit Leo, cujus meminit Auguſtinus epiſtolâ civ. Sub Cœleſtino Papa Diaconum egit, & circa annum ccccxxx. Joannem Caſſianum Eccleſiæ CP. Diaconum, qui inter Orientales diu verſatus hæreticorum mores & ingenium optimè noverat, ut adversùs Neſtorium tunc recèns exortum ſcriberet, incitavit. Præſtitit id Caſſianus, editis libris vii. *de Incarnatione Domini*, quos, ut ex fine epiſtolæ operi præfixæ liquet, Leoni noſtro nuncupavit. Anno ccccxxxix. orto inter Romani exercitus in Galliis duces, Aetium & Albinum, diſſidio, ad concordiam reſarciendam mittitur Leo, quod & feliciter perfecit. Dum in hac legatione adhuc hæreret, diem obiit Sixtus Papa, in cujus locum communi Sententia electus eſt, abſens licet, Leo noſter xxviii. Julii an. ccccxl. Septemb. viii. in Solium Pontificale elevatus: tempore quidem parum læto, quo ob ingruentes Barbarorum incurſiones, & circumſtrepentes undiq; Neſtorianorum, Pelagianorum, Arianorum hæreſes, triſtiſſima erat tum Eccleſiæ, tum reipublicæ facies. His non obſtantibus Leo in munere ſuo exequendo, virili animo pergebat. Anno ccccxliii. quamplures Manichæi à Vandalis ex Africa fugati Romæ latebras quærebant; & quo tutiùs laterent Catholicorum myſteriis ſe immiſcuerunt. Hoc vero indicio tanquam ſorices, ſe prodebant, quod ſumpto pane poculum Euchariſticum reſpuebant. Monuit id plebem mox Leo, quâq; notâ execrabiles hæretici eſſent diſcernendi. En ipſius verba: *Cum ad tegendum infidelitatem ſuam noſtris audent intereſſe myſteriis, ita in Sacramentorum communione ſe temperant, ut interdum, ne penitùs latere non poſſint, ore indigno Chriſti corpus accipiant, Sanguinem autem redemptionis noſtræ haurire omninò declinant. Quod ideò veſtræ notum facimus ſanctitati, ut vobis hujuſmodi homines, & his manifeſtentur indiciis, & quorum deprehenſa fuerit ſacrilega ſimulatio à Sanctorum ſocietate ſacerdotali autoritate pellantur.* Hoc igitur tempore in Eccleſia Romana, fideles Euchariſtiam ſub utraq; ſpecie ſumere ſolebant, & qui aliter facerent infami hæreſeos ſigno palàm notabantur. Si alia jam ſint Eccleſiæ Romanæ placita, mores alii, videriint quorum intereſt. Anno ccccxlv. ob reſciſſa à Leone Eccleſiæ Arelatenſis jura metropolitica, lis illum inter & Hilarium exorta eſt, jura ſua ad obitum uſq; tutante Hilario, quâ de re in Hilario egimus. Anno ccccxlviii. Eutyches nondum in occidente cognitus, per literas Leonis gratiam aucupavit. Scripſit Leo, & tum apud Imperatorem,

In Quadrageſ. Ser. 4. p. 217.

Imperatorem, tum apud Flavianum pro homine interceſſit; à quibus certior de totâ re factus Hæreticum damnavit, & prolixam epiſtolam ad Flavianum dedit, quâ adverſus Eutychem ejuſq; errores fusè atq; eruditè diſſeruit. Anno ſequenti Legatos ad Synodum Epheſinam, quæ *Latrocinalis* dicta eſt, miſit; quamprimum verò reſcivit, omnia ibi à Dioſcoro per vim & fraudem in Eutychis gratiam fieri, coactâ mox Romæ Synodo, Acta Epheſina reſcidit, & Dioſcorum, Eutychemq; condemnavit. Ipſe viciſſim à Dioſcoro adjunctis ſibi decem metropolitis Eccleſiæ communione motus. Turbis hiſce indies in majorem flammam erumpentibus, decreta eſt Synodus Oecumenica, quæ ut intra Italiam haberetur, fruſtra tum apud Imperatorem, tum apud Pulcheriam Auguſtam laboravit Leo. Indicta eſt igitur Chalcedone an. ccccli. & viii. Idus Octobris haberi cœpit. Illùc veniunt à Pontifice Legati Paſchaſinus & Lucentius epiſcopi, & Bonifacius Presbyter qui Actione v. enixè contendebant, ùt Leonis Epiſtola ad Flavianum ante biennium ſcripta, ipſius Synodi circa fidem definitioni insereretur. Reſponderunt Patres, ſe ad Epiſtolam ſubſcriptione ſuâ firmandam paratos eſſe, ut vero decreto Synodico intexeretur, nunquam admiſſuros. Et cum acrius adhuc inſtarent Legati, ipſo etiam Imperatore id urgente, dixerunt Epiſcopi *οἱ ἀντιλέγοντες εἰς Ῥώμην ἀπέλθωσιν, qui contradicunt ipſi Romam ambulent.* Tandem cum ad condendos Canones perventum eſſet, Decreto Synodico ſtatutum eſt, ut ſedis Conſtantinopolitanæ Antiſtes *τὰ ἴσα πρεσβεῖα*, æqualia cum Senioris Romæ epiſcopo privilegia ſortiretur. Vehementius reclamarunt Legati Pontificii, violari hoc modo Nicænos Canones, ſe nihil admittere quod Eccleſiæ Romanæ dignitati adverſaretur, nec Sedem Apoſtolicam humiliari debere, idq; ſe à Leone in mandatis habuiſſe. Nihilominus poſt diligentiſſimum cauſæ examen, communi Epiſcoporum Suffragio, aſſentientibus etiam Imperatoris judicibus, decretum ſancitur & confirmatur. Re ad Pontificem delatâ totus in iram ſolvitur, & jam verè rugit Leo, ſed præcipue fremit in Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum. Objicit ei injuriam, arrogantiam, ambitionem, conculcata Synodi Nicænæ Statuta, jurium alienorum invaſionem, deniq; quid non? nec cum eo ferè unquam poſthac in gratiam rediit, fidem quidem Chalcedonenſem ratam habuit, ipſum verò decretum penitus rejecit, *In irritum mittimus & per autoritatem B. Petri Apoſtoli generali prorſus definitione caſſamus*, ut ipſius * verbis hâc de re utar. Hæc quidem breviter; totam enim hujuſce rei hiſtoriam latius alibi † expoſui. Anno cccclii. Attila Hunnorum Rege arma in Italiam movente, miſſus eſt à Valentiniano Aug. ad illum Legatus Leo Pontifex, qui facundia & precibus ferocem hominis animum adeò emollivit, ut desertâ Italiâ exercitum trans Danubium duxerit. Anno cccclii. Juliano Epiſcopo Coenſi vices ſuas in comitatu commiſit Leo; nova res ut ad hunc annum rectè notat Queſnellus, nec anterioribus Pontificibus uſurpata. Unde deinceps iis in more poſitum, ut Apocriſiarios in Aulâ Baſilicâ haberent, qui res ſuas in Comitatu procurarent. Anno ccccl v. direpta eſt à Vandalis, duce Genſerico, Urbs Roma, Leonis tamen interventu à cæde & incendio ſervata, deinceps ad componendas Orientis & Eccleſiæ Alexandrinæ turbas præcipuè adjecit animum; dumq; in his pene totus eſſet, depoſuit mortalitatis exuvias iii. Kal. Novemb. an. cccclxi. Verum de anno ejus emortuali, fusè præ aliis agunt Queſnellus, & Papebrochius, quos conſulat horum curioſus. Egregium Præſulem meritò commendant pietas, eruditio, facundia, prudentia, paſtoralis vigilantia, ingens adverſus hæreticos zelus, conſtans & perpetua circa fidem Catholicam ſolicitudo; non æque faſtus, animus elatior, immenſum augendæ dignitatis Pontificiæ Studium, erat quippe potentiæ Papalis amplificator ſtrenuus, privilegiorum, quæ ſedi ſuæ arrogavit, vindex animoſus; quod in contentionibus ejus adverſus Decretum Chalcedonenſe luce clarius patebat.

* Epiſt. 79. ad Pulcher. cap. 3. p. 598.

† Differt. de Regim. Vet. Eccleſ. cap. vi. §. 3, 4, 5.

SCRIPTA.

SÆC. V. ab An. cccc.

SCRIPTA.

IN *Anniverſario Aſſumptionis ſuæ Sermones* iv. Horum primus non in anniverſario, ſed in ipſo Conſecrationis die à Leone habitum eſſe non uno indicio ex ipſo Sermone demonſtrari poteſt. Vide quæ de hâc re habet Daniel Papebrochius Not. ad Catal. Roman. Pontif. p. 64.

De Collectis & Eleemoſynis vi.
De Jejunio decimi menſis ix.
De Nativitate Domini x.
De Epiphania Domini viii.
De Quadrageſima xii.
De Paſſione Domini xix.
De Reſurrectione Domini ii.
De Aſcenſione Domini ii.
De Pentecoſte iii.
De Jejunio Pentecoſtes iv.

In Natali Apoſtolorum Petri & Pauli ii. Secundum vero ſuppoſititium eſſe, & ex Sermonibus ii, & iii. in die anniverſario aſſumptionis in Pontificatum contextum monet Queſnellus, qui proinde eum in Appendicem rejecit.

In Octava eorundem Apoſtolorum i.
In Natali Maccabæorum i.
In Feſto S. Laurentii Martyris i.
De Jejunio ſeptimi menſis ix.
Tractatus contra Eutychis hæreſim habitus in Baſilica S. Anaſtaſiæ i.
Homilia de transfiguratione Domini i.
Homilia de gradibus Aſcenſionis ad Beatitudinem i.
In Cathedra S. Petri i.
Oratio in Conſecratione Epiſcopi.
Oratio in Ordinatione Presbyteri.
Allocutio Archidiaconi ad Epiſcopum pro reconciliatione pœnitentium.

Epiſtolæ cxli. quarum xxx. noviſſimæ editioni primum acceſſerunt. In prioribus editionibus lxxxviii. de Privilegio Chorepiſcoporum ad Germaniæ & Galliæ epiſcopos, & xcvi. ad epiſcopos Tertiæ ſive Turonenſis provinciæ Leonis non eſſe; hanc vero Leoni Bituricenſi Epiſcopo deberi; illam ex Concilio ſecundo Hiſpalenſi & aliundè conſarcinatam eſſe, Sirmondus aliiq; jamdudum monuerunt. Inter has etiam epiſtolas locum habent, haud paucæ aliorum epiſtolæ, viz. Flaviani, Ravennii, Ruſtici, Euſebii, Paſchaſini, &c. quæ Leonis epiſtolis neutiquam annumerantur. Leonis epiſtolæ in quavis fere Conciliorum editione reperiuntur: ſed pro temporis lociq; ratione editoriſq; diligentiâ plures vel pauciores, magis minúſve caſtigatæ, de quo vide quæ in Præfatione notat Cl. Queſnellus.

DEPERDITA.

DEſiderantur quamplurimæ Leonis *epiſtolæ*, aliaq; quædam opuſcula quorum omnium Elenchum benè longum exhibet Queſnellus Tom. ii. p. 914. Fragmenta quædam profert Tom. i. p. 725.

SPURIA.

IN *Natali S. Vincentii Martyris Sermo.* Hunc ab Hiſpano, quodam forſan Leandro Hiſpalenſi, ſcriptum cenſet Queſnellus. Auguſtino olim tributus inter ejus Sermones de Sanctis n. 13. habetur.

In Nativitate Domini Sermo.
In Aſcenſione Domini.
In Nativitate SS. Apoſtolorum Petri & Pauli.

Tractatus adverſus errores Eutychis & aliorum. Hæc quinq; opuſcula in editione Queſnelliana in appendiculam rejiciuntur.

LEONI

Digitized by Google

LEONI AFFICTA.

DE *Vocatione Omnium Gentium libri* ii. à nonnullis S. Ambroſio, ab aliis Eucherio Lugdunenſi, ab aliis Hilario cuidam vel Arelatenſi, vel Syracuſano Proſperi ſocio, vel Proſpero Aurelianenſi aſcripti; communi verò eruditorum Sententiâ Proſpero Aquitanico tributi, faventibus omnibus ab DCCC. annis Codicibus MSS. totiuſq; Galliæ ſuffragio, quod non diffitetur ipſe Paſchaſius Queſnellus, qui nihilominus peculiari diſſertatione eos Leoni aſſerere conatur; idq; longo conjecturarum potiùs quam argumentorum agmine, quæ huc fere redeunt: adverſus Proſperum militare diverſos de eadem re loquendi modos, Styli diſparitatem, operis methodum, temporis rationem; pro Leone ſtare phraſin & dicendi characterem, ætatem, patriam, Scripturæ uſum familiarem, peculiarem locorum quorundam S. Scripturæ citationem, deniq; doctrinæ ſimilitudinem: pluribus hæc diducit vir eruditus, quæ cum pro cujuſvis ingenio variare ſolent, & plùs minúſque in aliis reperiri poſſunt, haud ſatis firmum ſententiæ huic fundamentum ſubſternere videntur.

Epiſtola ad Demetriadem de humilitate Chriſtianâ, Proſpero vulgo adjudicata. Leoni vindicat idem Queſnellus, iiſdem penè argumentis, nempe ex Styli, Doctrinæ, Conceptuumq; Similitudine, ex allegata Hieronymi & vulgata verſione, ut alia levioris momenti taceam, ac proinde idem de hâc quod de ſuperiore Diſſertatione judicium ferendum eſt.

Capitula, ſive Præteritorum Sedis Apoſtolicæ Epiſcoporum Autoritates, De Gratia & libero Voluntatis arbitrio, quæ Cœleſtini Epiſtolæ ad Gallos ſubnecti ſolent. Leonis cauſam pro his capitulis agit Queſnellus prolixa Diſſertatione in duas partes diviſa; in primâ hæc capitula Proſpero abjudicat, Leoni aſſerit, adductis iiſdem penè quibus ſupra cauſam egerat conjecturis: in ſecunda de dogmatum, quæ in poſtrema Capitulorum parte continentur, neceſſitate & momento agit. Hæc tria Opuſcula in fronte Operum S. Leonis collocat; nulla licet cogente ratione, nullo veterum teſtimonio, nullâ vetuſti Codicis fide ſuffultus. Certè ſi Leonem virum ſuo tempore celeberrimum autorem habuiſſent, an id latuiſſet Caſſianum, Proſperum, Eucherium Lugdunenſem, Vincentium Lirinenſem, alios? imò an ipſius in Sede Romanâ Succeſſores, qui de Leone ne per Somnium quidem cogitâſſe videntur? Ad hæc, an ipſe ſiluiſſet Leo, qui tot epiſtolis in quibus de controverſiis Pelagianis agit, amplam de his opuſculis mentionem injiciendi occaſionem habuit? Interim quæ ad ſententiam ſuam confirmandam protulit vir eruditus, haud vulgarem ingenii, & diligentiæ laudem merentur.

Prodierunt integra Leonis Opera, ut alias editiones minùs accuratas mittam, *Pariſ.* 1614, 1618. f. *Lugduni* 1633, 1651, 1671. alibiq; ſæpius ſubjunctis Chryſologi & Fulgentii operibus. Demum omnia Leonis opera collegit, recenſuit, & quædam de novo eruit, ediditq; Paſch. Queſnellus *Pariſ.* 1675, ii vol. 4°. qui præter alia editionem ſuam planè elegantem antiquo Canonum Eccleſiæ Romanæ Codice, Dionyſiano vetuſtiori Diſſertationibus xvi. notiſq; perquam eruditis ornavit, & illuſtravit.

SALVIANUS, gente non quidem Afer, ut quidam volunt, ſed Gallus, 440.
ipſomet Galliam ſolum patrium appellante. Coloniæ Agrippinæ natum eſſe ex De Gubernat.
epiſtolâ ejus primâ non malè colligit Baluzius; quamvis etiam Treviris diu l. 7. p. 139.
vixit. Claruit ab anno 440. & deinceps magis magiſq; inclareſcere cœpit. Palladiam, Hypatii (qui adhuc Gentilis erat) & Quietæ filiam, uxorem duxit; & ipſam religione Gentilem, quam tamen poſtea ad fidem Chriſtianam perduxit. Ex eâ unicam prolem, nomine Auſpiciolam, ſuſcepit. Relictâ tandem patriâ, in provinciam Viennenſem profectus eſt; mox Presbyter Maſſilienſis factus. Quòd verò in pluribus Salviani editionibus Epiſcopus vocatur; error planè eſt graviſſimus: cum Gennadius * eum disertè Presbyterum appellet. Cui objectioni ut occurreret Conradus Ritterſhuſius †, vir quidem doctiſſimus, dici poſſe putat, nondum tunc temporis, cùm illa ſcriberet Gennadius,

* De Script. c. 67.
† Com. in Salvian. p. n

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

nadius, Salvianum perveniſſe ad Epiſcopatum: non amimadvertens Salvianum anno 495. quo Gennadius ſcripſit, jam ætate gravem & morti vicinum fuiſſe. Imbelli tamen iſto argumento nequaquam fretus, οὐδὲν aliud φάρμακον adhibet, priori longè infirmius: fuiſſe ſc. in Eccleſiâ Chriſtianâ tempus, cum iidem appellarentur Presbyteri, qui & Epiſcopi. Error autem de Epiſcopatu illius hinc ortus eſt, opinante Baluzio; quòd in quibuſdam Gennadii editionibus dicatur Homilias Epiſcopus factus multas compoſuiſſe; cum legendum ſit ad Epiſcopos vel Epiſcopis factas. Nam vir eloquens & doctus Homilias ſcribebat, quæ ab Epiſcopis deinde recitabantur in Eccleſiâ. Obiit grandævus, exeunte, ut videtur, ſæculo.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

D*E providentiâ & gubernatione Dei, deq; juſto ac præſenti ejus judicio, libri* viii. *ad Salonium Epiſcopum, diſcipulum olim ſuum.*

Epiſtolæ ix. Quarum ultima ad Solonium Præfatoria eſt in libros *de Avaritia.*

Adversùs avaritiam, præſertim Clericorum & Sacerdotum libri iv. *ad Salonium Epiſcopum; quos ſub ficto Timothei nomine in lucem emiſit Salvianus.*

Τῶν ἀντικειμένων libri iii. in quibus *loca* V. *ac N. Teſtamenti in ſpeciem pugnantia conciliantur.* Sub Salviani quidem nomine, ab * Alphonſo de Caſtro citantur. In quem errorem incidit vir aliàs non indoctus, eò quòd hi libri ad Calcem Salviani editi ſunt, *Baſiliæ* 1530. & alibi. Verùm Salviani non eſſe certò liquet. Juliano Epiſcopo Toletano deberi receptior eſt eruditorum ſententia.

* Adver. Hæreſ. lib. 14. f. 276.

DEPERDITA.

Gennad. de Script. c. 67.

D*E Virginitatis bono ad Marcellum Presbyterum libri* iii.

Expoſitio extremæ partis Eccleſiaſtici ad Claudium Epiſcopum Viennenſem.

In Hexaemeron ſive à principio Geneſis uſq; ad conditionem hominis, in morem Græcorum verſu compoſitus liber unus.

Homiliæ multæ coram Epiſcopis vel in uſum Epiſcoporum, factæ.

Homiliæ in Sacramenta nonnullæ.

Prodierunt Opera Salviani, cum Scholiis Alexandri Braſſicani *Baſil.* 1530. fol. deinde curâ Petri Galeſinii *Romæ* 1564. cum notis Braſſicani *Pariſ.* 1575. 8°. auctiora deinde & magis emendata ſtudio Petri Pithæi *Pariſ.* 1580. Conradi Ritterſhuſii commentariis illuſtrata *Altorf.* 1611. 2 vol. 8°. poſtea aliorum etiam commentariis aucta *Norimbergæ* 1623. Rothomagi (cum Scholiis Braſſicani) 1627. 12°. Anno 1640. recuſa eſt Pariſiis editio Pithæana. Tandem Stephanus Baluzius ad Codices MSS. recognita, & notis illuſtrata edidit *Pariſ.* 1663. 8°. ſecundis verò curis auctiora *Pariſ.* 1669. 8°.

440. * De Script. c. 4.

CONSTANTIUS, gente Gallus, nobilitate ſublimis, Presbyter Lugdunenſis (Epiſcopum malè vocat Iſidorus Hiſpalenſis *) inde Sidonio religione venerabilis, claruit anno 440. & deinceps. Extructâ à Patiente Epiſcopo Lugdunenſi eccleſiâ iſtius urbis, ipſe *Hexametris verſibus* latera altari Baſilicæ vicina celebravit. Inter annos 475, & 480. cùm civitas Arvernorum ab Evarice Gothorum rege longâ obſidione premeretur, Conſtantius, ſuperatis omnibus difficultatibus, itineris longitudine, dierum brevitate, pabulorum penuriâ, aliiſq; impedimentis, viâ ſatis inviâ & abruptâ à Lugduno Arvernum uſq; profectus eſt; ubi cives tumultuantes ad concordiam revocavit; alioſq; Gothorum ingruentium metu fugientes in urbem reduxit. Hæc ferè ex Sidonio Apollinari excerpſimus, qui ubiq; Conſtantium mirè deprædicat, veluti virum ſingularis ingenii, ſalutaris conſilii, certè in tractatibus publicis cæteros eloquentes, ſeu diverſa ſive paria decernat, præſtantioris facundiæ dotibus antecellentem: ut ipſius verbis utar. Unde Epiſtolas ſuas in unum opus collectas examini ejus non modò recenſendas, ſed defæcandas, ut ait,

L. 9. ep. 16.

limandaſq;

limandaſq; commiſit; ſciens illum immodicum eſſe fautorem non ſtudiorum modò, ſed & ſtudioſorum. Scripſit *de Vitâ S Germani Antiſſiodorenſis Epiſcopi librum ad Patientem Lugdunenſem & Cenſorium Antiſſiodorenſem Epiſcopos.* Extat apud Surium ad diem Julii xxxi. SÆC. V. ab An. cccc. L. 1. Ep. r.

PETRONIUS, gente Italus, illuſtri familiâ ortus, Sexti Anicii Petronii Probi, Prætorio præfecti, qui Conſulatum anno 406. cum Arcadio Imp. geſſit, filius. Ipſum etiam pariter ac patrem, prætorii præfecturam geſſiſſe ex Gennadii & Eucherii verbis conjicit Baronius. Eucherius certè in libro de contemptu mundi, anno 432. ſcripto, Petronii in Italiâ tunc Antiſtitis meminit; qui ex pleniſſimâ mundanæ poteſtatis ſede in ſacerdotii nomen aſcendit. Utut ſit, Petronium noſtrum Bononiæ Epiſcopum fuiſſe, & ſanctitate vitæ eminuiſſe, Gennadii * fide conſtat. Claruit circa an. 440. Obiit ante annum 450. Theodoſio adhuc regnante. Scripſit *librum de Ordinatione Epiſcopi*, quem à nonnullis Patri ejus aſcriptum eſſe monet Gennadius. Gennadii etiam ævo *Vitas Patrum Monachorum Ægypti* ſcripſiſſe vulgò habebatur. Quo titulo an ille, qui ſub eo nomine hodie circumfertur, liber, an peculiare potiùs opus aliquod deſignetur, haud ſatis conſtat. 440.

* De Script. c. 41.

PHILIPPUS, Presbyter, Hieronymi diſcipulus, claruit præcipuè circa an. 440. Obiit Martiano & Avito regnantibus, i. e. anno 455. vel ad minimùm proximi initio. Avitus enim, qui anno 455. Julii x. factus eſt Imperator, circa ſequentis menſem Maium purpuram depoſuit; cum imperium decem menſes tenuiſſet. Præter *familiares Epiſtolas*, valde *ſalſas*, & maximè ad paupertatis & dolorum tolerantiam exhortatorias; quæ jam olim interierunt; ſcripſiſſe Philippum noſtrum *Commentarium in Job*, teſtis eſt Gennadius *: Et quidem Philippi nomine *Commentariorum in Job ad Nectarium Epiſcopum libri* iii. prodierunt *Baſiliæ* anno 1527. tum in 4°. tum in fol. quos reverâ Philippi eſſe fidem facit locus, quem Beda, libro de Ratione unciarum, ex Philippi Expoſitione in Job, citat; qui in hiſce Commentariis hodie reperitur; ut dudum notavit Sixtus Senenſis *. Affirmat etiam Caſimirus Oudin ſe in antiquiſſimo Codice Bibliothecæ Igniacenſis in tractu Remenſi hos Commentarios MSS. vidiſſe; qui autoritatem Gennadii præfixam habuerunt. Hi Commentarii etiam inter Opera Bedæ & Hieronymi haberi ſolent. 440.

* De Script. c. 62.

* L. 4. p. 293.

ISAAC, gente Syrus, ex Monacho Presbyter Eccleſiæ Antiochenæ, claruit anno 440. Obiit circa an. 456. Multa conſcripſit Syro ſermone, præcipuè *adversùs Neſtorianos* & *Eutychianos*. Ruinam etiam Antiochiæ longo *carmine* planxit. Hæc ab eo ſcripta memorat Gennadius *, ex quibus hodie nil ſupereſt. Extat quidem Latinè, à Gennadio non recenſitus, ſub Iſaaci nomine *Liber de Contemptu mundi*, Biblioth. Patr. Tom. xi. qui tamen juniori Iſaaco, qui exeunte Sæculo ſexto floruit, à quibuſdam non immeritò tribuitur. Cùm enim neq; Gennadius, neq; Trithemius, qui ſcripta Iſaaci noſtri enumerant, hujus libri meminerint, ut rectè obſervat Miræus, non minùs probabile videri queat librum iſtum eſſe Iſaaci junioris. 440.

* De Script. c. 66.

ASCLEPIUS, gente Afer, claruit anno 440. & in vivis adhuc erat anno 495. De eo ex Veteribus unus hæc habet Gennadius *. *In Baienſi territorio vici non grandis Epiſcopus, ſcripſit adversùm Arianos: & modo adversùm Donatiſtas ſcribere dicitur. In docendo autem extempore grandi opinione celebratur.* N E. 440?

* De Script. c. 73.

PASCHASINUS, Lilybetanus in Siciliâ Epiſcopus, S. Cyrillo, Leoni Papæ, aliiſq; magni nominis viris familiaris. Claruit præcipuè circa an. 443. Multa ob Catholicæ fidei confeſſionem ſub Genſerici perſecutione paſſus videtur. Ipſe exilium, multaq; mala ſibi irrogata eſſe in epiſtolâ ſuâ conqueritur. Utrùm verò idem fuerit cum Paſchaſio, quem à Genſerico anno 437. aulâ deturbatum fuiſſe, & poſt cruciatus multos Martyrium tandem fortiter 443.

 obiiſſe

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. obiiſſe memorat Proſper in Chronico: Lectori accuratiùs deſpiciendum relinquo. Anno 451. à Leone Papâ ad Concilium Chalcedonenſe unà cum Lucentio Epiſcopo Aſculano, & Bonifacio Presbytero, legatus eſt, ut illius nomine Synodo intereſſet. Primas in legatione vices ſuſtinuit Paſchaſinus, atq; adeò Leonis nomine primus omnium Epiſcoporum Synodi decretis ſubſcripſit. *Scripſit Epiſtolam de Paſchatis obſervatione ad Leonem Papam*; quæ inter Leonis Epiſtolas extat; emendatior autem apud Bucherium de Doctr. Temp. p. 75. Scripſit etiam *epiſtolam ad eundem*, ſui & conlegatorum nomine, *de damnatione Dioſcuri*, quæ in Conciliorum Tomis habetur. Eidem *Acta Concilii Chalcedonenſis* aſcribit Trithemius, quâ auctoritate motus, parùm liquet; niſi quòd Concilio interfuerit & præſederit Paſchaſinus.

444. TIRO PROSPER, gente Aquitanus, homo, ut videtur, laicus, Leonis Papæ notarius. Claruit anno 444. Regenſis quidem in Aquitaniâ, vel ut alii, Rhegienſis in Italiâ, Epiſcopus fuiſſe vulgò creditur: cui quidem ſententiæ ægrè aſſenſum præbere poſſim. Ex veteribus enim nullum ante Honorium Auguſtodonunenſem, vel infimum in Clero locum, multò minùs dignitatem Epiſcopalem ei aſſignâſſe rectè notat Cl. Labbæus *. Auguſtini nomen & doctrinam ſtudioſè inprimis coluit; & eum anno 426. datis literis de Maſſalianis erroribus in Galliâ pullulantibus certiorem fecit; utq; ſcriptis de perſeverantiâ & prædeſtinatione libellis eos oppugnaret, obtinuit. Ejuſdem poſt obitum memoriam contra Maſſalianorum calumnias ſummo animi affectu & diligentiâ tutatus eſt; adeò ut anno 431. ſuſcepto, unà cum Hilario ſtudiorum ſocio, Romam itinere, Auguſtiniani nominis inſectatores calumniæ & hæreſeos apud Cœleſtinum Papam accuſaret; & Pontificis epiſtolam ad Galliæ Epiſcopos impetraret, quâ munitus Maſſalianorum inſidiis fortiùs obſiſteret. In Galliam redux, Pelagianos impigrè oppugnare tam ſcriptis quàm exemplo perſtitit; & anno 433. nobile inprimis opus adverſùs Caſſianum, quem *Collatorem* vocat, edidit. Poſt annum 440. Romam à Leone Papâ evocatus videtur; ut illi eſſet ab Epiſtolis, & contra Pelagianos Italiam turbantes decertaret. Anno 443. à Leone ad id munus exequendum in Campaniam miſſus eſt; ut Juliani dolis & audaciæ obviam iret. Anno 455. in vivis adhuc erat: eouſq; enim Chronicon ſuum perduxit. Quin & illius meminit ad annum 460. Marcellinus Comes in Chronico. Vir certè erat magnæ eruditionis, nec minoris pro fide Catholicâ zeli: adeò ut Pelagianæ hæreſeos ruinam illi præ aliis acceptam referat Photius *. Uxoratum fuiſſe arguunt verſus ad Uxorem ſuam, qui à Bedâ in fine libelli de re Metricâ adducuntur.

* Tom. 2. p. 247.

* Cod. 54.

OPERA, QUÆ EXTANT.

DE *promiſſionibus & prædictionibus Dei liber*, in tres partes diviſus, cum adjunctis libellis, qui inſcribuntur *Dimidium temporis*, ubi de Antichriſto multa, & de gloriâ regnoq; Sanctorum: Proſperi Aquitani non eſſe opus iſtud contendit Uſſerius in Bibliothecâ Theol. MS. hoc præcipuè argumento uſus. Proſper Africam nunquam vidit, ſaltem vivente Auguſtino. Operis autem iſtius Autor ſcribit ſe Aurelium Epiſcopum (qui non longè poſt S. Auguſtinum obiit) Carthagine vidiſſe. Quin & in perſecutione Vandalicâ ſe multa paſſum, & ex Africâ depulſum, tandem in Italiam delatum eſſe prodit; quæ Proſpero noſtro nequaquam conveniunt. His adde ingentem ſtyli diſſimilitudinem; quæ quidem tanta eſt, ut vel ſola opus Proſpero abjudicare poſſet. Calculum ſuum nuper addidit Cl. Queſnellus, Diſſert. de Vit. S. Leonis ad an. ccccxliv. n. 4. *Proſperi enim*, inquit, *non eſt illud opus, ſed ignoti anonymiq; cujuſdam Africani, cujus ſtylus dicendiq; Character quàm longè à Proſperiano diſtet, quivis æquus rerum æſtimator facilè judicet. Hujus quippe oratio, humilis, jejuna, & ſimplex; Proſperi loquendi genus abundans, dives, viribus & nervis valens, locuples ſententiis. Fruſtra quis dixerit exaratum hoc opus à Proſpero juvene, cum ſit hominis ætate provecti, ut & ipſe autor de ſe teſtatur, & ex multis locis conſtat.* His adde, Gennadium dum opera Proſperi recenſet,

Digitized by Google

recenſet, hujus libri non meminiſſe. Utut ſit, ab aliquo Proſperi coævo ſcriptus eſt liber iſte; & à Caſſiodoro * olim Proſpero attributus videtur.

De Vitâ Contemplativâ libri iii. Proſperi ævo aliquantùm recentiores primâ fronte videntur. Juliano Pomerio deberi Iſidori Hiſpalenſis † autoritate conſtat. Prodierunt ſeorſim anno 1487. & *Colon.* 1536. 8°. Prologum ii. in hos libros edidit Dacher. Spicileg. Tom. xiii.

* Divin. Lect. c. 1.
† De Script. c. 12.

Ad Ruffinum Epiſtola de gratiâ & libero arbitrio.

Reſponſiones ad capitula objectionum Gallorum doctrinam S. Auguſtini calumniis inſectantium.

Reſponſiones ad Capitula xvi. *objectionum Vincentianarum.*

Reſponſiones ad Excerpta, quæ de Genuenſi civitate ſunt miſſa. Sive Dubiorum ix. *ex Auguſtini libris de Prædeſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ objectorum ſolutiones.*

Contra Collatorem liber, ſeu de gratiâ Dei & libero arbitrio pro S. Auguſtino contra Caſſiani Collationem xiii. Prodiit ſeorſim *Lugduni Bat.* 1606. & *Atrebat.* 1628.

Sententiarum ex Operibus S. Auguſtini excerptarum Liber, ſententias ccclxxxviii. complexus. Prodiit ſeorſim *Helmſtad.* 1613.

Commentarius in l. *Pſalmos poſteriores.*

De vocatione Gentium libri ii. qui Ambroſio malè olim inſcripti, inter Opera illius haberi ſolent. Hodiè Proſpero vulgò aſcribuntur: & ſuffragatur quidem Codicum MSS. fides; verùm obſtat diſcrimen dogmatum nonnullorum ab iis quæ Proſper ſummo animi ardore propugnavit. Eligenda igitur præ cæteris videtur Cl. Voſſii * ſententia; qui Proſpero Aurelianenſi Epiſcopo, cujus meminit Sidonius l. 8. epiſt. 15. quiq; Conciliis Vaſenſi ii. & Carpentoractenſi annis 527, & 529. interfuit, eos adjudicat.

* Hiſt. Pelag. l. 1. c. 20.

Epiſtola ad ſacram Virginem Demetriadem, quæ cum libris de Vocatione Gentium inter Ambroſii Opera locum malè obtinet. Scripta verò eſt à Proſpero poſt datam Pelagii ad Demetriadem epiſtolam; quam datâ operâ inibi refellit.

Epiſtola ad D. Auguſtinum de reliquiis Pelagianæ hæreſeos, quæ Auguſtini libris de Prædeſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ præfigi ſolet.

De Ingratis, ſive *περὶ τῶν ἀχαρίστων, adverſùs Pelagianos Carmen Heroicum*, vivente adhuc S. Auguſtino ſcriptum.

Epitaphium Neſtorianæ & Pelagianæ hæreſeωn, in quo utriuſq; hæreſis affinitas deſcribitur.

Epigrammatum xcviii. *liber* ex ſententiis S. Auguſtini.

Epigrammata ii. in Obtrectatorem S. Auguſtini.

Ad Uxorem metrum Anacreonticum cum elegiaco.

De Providentiâ divinâ Carmen Heroicum, quod tantùm abeſt, ut Proſperi ſit; ut à Pelagiano quodam compoſitum fuerit.

Canones Concilii Arauſicani ii. qui à Proſpero dictati, & Leonis Papæ nomine ad Concilii Patres miſſi dicuntur. Verùm tota res fabulam ſapit nugaciſſimam. Siquidem Concilium iſtud anno 529. habitum eſt, multis poſt Proſperi ac Leonis mortem annis.

Cæterùm *Epiſtolas* quamplurimas, quæ inter Leonis Opera leguntur, & inprimis celebrem illam *adverſùs Eutycheten* à Proſpero dictatas fuiſſe prodit Gennadius *. Idem præterea alibi †, pariter ac Iſidorus ‖ *Canonem quendam Paſchalem* eidem aſcribit: qui interiit. Sanè Proſperum ſupputationem Feſti Paſchalis apprimè calluiſſe ex Chronico illius conſtat.

* De Script. c. 84.
† c. 88.
‖ Orig. l. 6. c. 17

Confeſſio Fidei, à Sirmondo primùm edita ex Codice Vaticano poſt Eugenii Toletani Opuſcula *Pariſ.* 1619. Habetur & in Biblioth. Patr.

Chronicon, cujus quatuor editiones inter ſe diverſiſſimæ hodie circumferuntur, nempe

Vulgaris, quæ Chronicis Euſebiano & Hieronymiano in editione Scaligerianâ ſubjungitur, & ab anno 379. (quo deſiit Hieronymus) incipiens, ad annum 445. progreditur.

Ducheſ-

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

Duchesniana, quæ priori Chronici editioni decem annorum Hiſtoriam adjungit, & ad annum uſq; 455. quo capta eſt à Genſerico Roma, pertingit. Hanc primus vulgavit ex Codicibus MSS. Sirmondus, & Chiffletius Tomo i. Hiſtoricorum coætaneorum Franciæ.

Pithœana ſeu *Imperatoria*, quæ ab anno 379. exorſa, non per Conſules, ſed per annotatos in margine Imperatorum annos procedit, & in annum 455. deſinit. Editionem iſtam in lucem emiſit Petrus Pithæus *Pariſ.* 1588. quam exemplaris MS. ope emendatam iterum recudi fecit Philippus Labbeus Bibliothecæ Novæ MSS. (*Pariſ.* 1657.) Tomo i. p. 56.

Labbeana, quæ integrum demum Proſperi Chronicon, quale à Gennadio deſcribitur exhibet. A mundi enim principio exorſa ad annum uſq; 455. pertingit. Poſt annum 379. inſeritur Auctuarium de variis hæreſibus. Quæ verò pars ab anno 379. ad 455. res geſtas narrat, Conſularis vulgò dicta, emendatior atq; auctior eſt, quàm quæ ante vulgata fuit. Hanc editionem diu deſideratam primus dedit Philippus Labbeus Bibliothecæ Novæ MSS. Tomo i. p. 16.

In editionibus hiſce quatuor mirùm quàm variet pars Chronici Conſularis dicta, quæ ab anno 379. ad 445. vel 455. pertingit, in his duplò ferè auctior quàm in illis; in nonnullis diluta admodùm ac jejuna, in aliis accurata ſatis. Verùm id differentiæ, quod quidem enorme eſt, librariorum & interpolatorum audaciæ & imperitiæ aſcribi debet.

Prodierunt B. Proſperi Opera (præter Chronicon, & Confeſſionem fidei quæ in nullis editionibus locum habent) *Lugduni* 1539. fol. *Colon.* 1565. 4°. *Lovanii* 1566. 4°. *Duaci* 1577. 8°. *Colon.* 1609. 8°. 1618. *Lugduni* 1639. & in Bibliothecâ Patrum Tom. viii. p. 1.

444. IRENÆUS, gente, ut videtur, Syrus, dignitate S. Imperii Comes, anno 431. à Theodoſio Imp. Epheſum miſſus eſt, ut vice ſuâ Synodo Oecumenicæ intereſſet. Epheſum profectus Neſtorii partibus apertè favit, Epiſcopos autem Orthodoxos variis injuriis divexavit. Finitâ Synodo ab Orientalibus Epiſcopis exoratus Conſtantinopolin properè ſe contulit; ut mendaciis & dolis fucum Imperatori faceret, & Cyrillo ac veritati aditum præcluderet. Anno 435. Neſtorio è ſuo S. Euprepii ſeceſſu turbas iterum cienti Antiochiæ præſens factus palam iterùm patrocinatus eſt. Quo nomine ſubiratus Imperator eum in ordinem redegit, & aulâ ejecit: quin & in exilium Petras uſq; Arabiæ oppidum deportari, honorifico tamen ſatis comitatu ſtipatum, juſſit. Verùm eò nunquam profectus fuiſſe videtur Irenæus, ſive fugâ ſive precibus elapſus. Dignitate priſtinâ collapſus, in Syriam ſeceſſit, ubi Epiſcoporum Phœniciæ decreto anno 444. à Theodorito, digamus licèt, Tyri Epiſcopus ordinatus eſt. Sedem tamen non diu tenuit. Rem enim ægrè ferens Imperator eum poſt biennium edicto deponi juſſit; niſi Mariam Deiparam eſſe confiteretur, & Neſtorium anathematizaret. Quæ cùm pertinaciter recuſaret Irenæus, anno demum 448. vel potiùs ſequente, per vim Epiſcopatu ſuo deturbatus eſt. Sede ejectus ad ſcribendam Tragœdiam ſe contulit; ut eo ſaltem modo ademptæ ſibi dignitatis utriuſq; pœnas exigeret. Quamdiu Epiſcopatui ſuperfuerit, non liquet. Scripſit *Commentarium de rebus in Synodo Epheſinâ, ac in Oriente toto* per viginti plus minùs annos ab eâ proximè elapſos ex occaſione controverſiæ Neſtorianæ geſtis. Opus iſtud in plures diviſum erat libros; (quorum unus ex. gr. inſcribebatur *de Hiſtoriâ*) nec tam perfecta erat Hiſtoria, quam farrago Actorum Synodalium, Epiſtolarum, Reſcriptorum Imperialium, aliorumq; ejuſcemodi ſcriptorum cauſam Epheſinam ſpectantium: quibus ipſe pro re natâ Hiſtoricas paſſim notas adjunxit, Cyrillum & Orthodoxos ſugillans, Neſtorium verò ejuſq; ſectarios collaudans. Interiit quidem opus iſtud: partem tamen illius non contemnendam è Græco in Latinum ſermonem verſam nobis conſervavit, quiſquis ille fuerit, autor certè ſatis antiquus, Compilator Epiſtolarum Epheſinarum, quas in lucem emiſit Chriſtianus Lupus *Lovanii* 1682. 4°. Tota enim illa *Epiſtolarum & Actorum Synodalium Sylloge*, quanta quanta eſt, ex majori Irenæi opere, deſumpta olim

olim videtur. In his Lupi Epiſtolis, præter quamplurima ſcholia & notas illi ab Interprete Latino diſertè aſcripta, extat Irenæi Epiſtola unica ad Epiſcopos Orientales anno 431. ſcripta, num. 21. quæ Græcè etiam habetur Concil. Tom. iii. p. 717. SÆC. V. ab An. cccc.

IDATIUS, ſeu Hydatius, gente Hiſpanus, Patriâ Gallæcus, domo Lemicenſis; Sigeberto Lemicenſis, aliis rectiùs Aquæflavienſis, Epiſcopus, claruit anno 445. quo circiter tempore illius tanquam Epiſcopi Gallæci meminit Leo Papa epiſtolâ 91. & ipſe Manichæos quoſdam in Gallæciâ latitantes ſe Turibio Epiſcopo Aſturicenſi ſociatum detexiſſe refert. Ante annum tamen 431. Epiſcopatum geſſit, cùm ad Aetium utriuſque militiæ Ducem à Popularibus ſuis legatus in Galliam iter ſuſcepit. Anno 461. à Suevis Gallæciam vaſtantibus in Aquæflavienſi Eccleſiâ captus abductus eſt, ac poſt trimeſtrem captivitatem domum remiſſus. Obiit anno 468. vel ſequente admodum grandævus. Scripſit *Chronicon* ab anno 379. (quo deſiit Hieronymus) ad annum 428. Valentiniani tertium, uti ipſe in Præfatione teſtatur, idq; poſtea ad an. 467. produxit. Excerpta tantùm nonnulla illius ediderunt Scaliger ad calcem Chronici Euſebiani, & Caniſius in Antiquis Lectionibus. Integrum verò dedit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1619. 8°. & ex eo editio Chronici Euſebiani *Amſtelodamenſis* 1658. Contexuit etiam Faſtos Conſulares à Bruto ac Collatino primis Conſulibus exorſus, & ad annum uſq; 468. catalogum pertexens. Imperfectos edidit, ab anno Chriſti ſc. 270. ad an. 423. pertingentes, Sirmondus *Pariſ.* 1619. integros verò Phil. Labbeus Biblioth. Nov. MSS. Tom. i. p. 3. Utrumq; Opus in Bibliothecâ Patrum habetur Tom. vii. p. 1231. De *Chronico* notandum reſtat, nonnullos poſt Idatii mortem id ad annum 500, vel 490. continuâſſe; unde ſubortus Boſtono error, qui ad illum; Sigeberto in Chronico, qui ad iſtum annum Chronicon ab Idatio perductum eſſe ſcribunt: Et ſanè Idatii Chronicon, quod apud Caniſium Antiq. Lect. Tom. ii. habetur, quodq; ab Andrea Schotto Tomo iv. Hiſpaniæ Illuſtratæ editum eſt, ultra Leonis Imp. tempora progreditur. Dictionem Idatii barbaram eſſe notat Scaliger, atq; errores in Hiſtoriâ Romanâ continere non paucos; de Gothis tamen & Suevis nonnulla habere, quæ alibi non reperiuntur. 445.

FLAVIANUS, magnæ Eccleſiæ CP. Presbyter, & ſacrorum vaſorum donariorumque cuſtos. Poſt Procli mortem anno 447. exeunte Octobri, (quod tamen alii cum Baronio ad annum ſuperiorem referunt) Antiſtes Conſtantinopolitanus factus eſt: cui proinde datâ ad ipſum epiſtolâ Theodoritus * regiæ Urbis Epiſcopatum gratulatur. Sedem autem non diu tenuerat, cùm Eutyche hæreſin ſuam apertiùs propalante ipſe coactâ Conſtantinopoli quadraginta Epiſcoporum provincialium ἐνδημούσῃ Synodo hominem obſtinatum damnavit. Verùm Eutyches Chryſaphii, primarii inter Imperiales Cubicularios Eunuchi, qui omnia in Palatio poterat, & Flavianum ſummo odio proſequebatur, potentiâ & favore fretus ad Synodum magis generalem, quam verſutiis ejus illuſus Imperator Epheſi habendam indixerat, appellavit. Anno igitur 449. præſidente in Synodo Dioſcuro atq; omnia per vim agente, reſciſſis actis Conſtantinopolitanis Eutyches abſolutus eſt, Flavianus autem damnatus, depoſitus, & à Barſuma, aliiſq; factionis Monachis malè tractatus: quin & ſi Zonaram * ac Nicephorum † audiamus, à Dioſcoro, Chryſaphio, aliiſq; pietatis ac veritatis hoſtibus, pugnis & calcibus pectus & ora adeò graviter cæſus, ut tertio poſt die vitam finierit. Subdit Nicephorus Dioſcorum calcibus in demortui Flaviani ventrem inſiluiſſe. Alii tamen Flavianum à Latrocinali Synodo in exilium pulſum Hypæpas Lydiæ urbem perveniſſe, ibiq; die xviii. Februarii anni ſequentis calamitatibus & miſeriis fractum obiiſſe tradunt. Quâ de re vide ſis Cl. Garnerium accuratè, ut ſolet, diſputantem, Diſſert. de libris Theodoriti p. 208. Extant à Flaviano ſcriptæ *Epiſtolæ* II. ad *Leonem Papam* Concil. Tom. iv. p. 13. quarum prima Latinè, ſecunda Gr. Lat. ibidem extat: illam verò Gr. Lat. edidit Cotelerius Monument. Tom. i. p. 50. & Baluzius Nov. Collect. Concil. p. 1373. 447.

* ep. 11.

* Annal. Tom. 3. p. 36.

† L. 14. c. 47.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. p. 1373. *Libellus Fidei Theodoſio Imp. id petenti oblatus* Gr. Lat. Concil. loco citato.

448. Theod. Philoth. c. 26. SYMEON, *Stylites* dictus, & ut à Juniore Symeone vitæ ejus æmulo diſtinguatur, *Senior*; gente Syrus, ex vico Suſan oriundus, claruit præcipuè circa an. 448. Ineunte ætate ovibus paſcendis operam dedit, poſtea in ſomnio divinitùs admonitus ad Heliodorum quendam, Eremitam vitæ ſanctitate celeberrimum, ſe contulit; apud quem decem annos (novem habet Evagrius) jejuniis, aliisq; ſeverioris vitæ inſtitutis intentus exegit. Inde Palaniſi ſub montis vertice anguſtâ quâdam æde per triennium incluſus, adeò jejuniis ſe maceravit; ut nonniſi intervallo 40. dierum cibum deguſtâſſe feratur. Domuncula egreſſus in ipſo montis vertice catenâ ferreâ ingente viginti *L. 1. c. 12. cubitos longâ rupi ſeſe alligavit. Quod quidem vitæ genus integro ſeptennio egiſſe cenſendus eſt; niſi potius Euagrii * calculos ſequi malimus, qui miſsâ catenæ narratione decem annos in domunculâ eum delituiſſe tradit. Tandem à Meletio quodam Epiſcopo exoratus catenam depoſuit, & columnam excelſam in loco quodam Mandrâ dicto propè Antiochiam ſitam petiit; ac in inferiori columnæ parte annos ſeptem, in vertice triginta exegit, inde *Stylita* dictus. Hic loci ſtupendas planè ac humanam ſortem longo intervallo ſuperantes vitæ aſperitates exercuit; quin & ſi Græci audiendi, innumera confecit miracula; donec tandem poſt 56. annos in vitâ aſceticâ peractos, imperante Leone, diem ſupremum obiit, inter annos, ut videtur, 460, & 467. Scripſit *Epiſtolas* multas, *unicam ad Theodoſium Imp. ut Eccleſias Judæis Antiochenis conceſſas adimeret, hortatoriam*, cujus meminit Euagrius l. 1. c. 12. *alteram pro Synodo Chalcedonenſi ad Leonem Imp.* memoratam ab eodem l. 2. c. 10. *tertiam pro eadem Synodo* ad Baſilium Epiſcopum Antiochenum, quam integram exhibet Euagrius loc. cit. & ex eo Nicephorus l. 15. c. 19. *quartam ad Eudociam Imperatricem in eâdem causâ*, cujus fragmenta refert Nicephorus l. 15. c. 13. quintò Profeſſionem fidei Catholicæ ad Leonem Imp. cujus meminit Eulogius Alexandrinus apud Photium Cod. 230. quæ tamen eadem jure cenſeri poſſet cum epiſtolâ 2ª. modò recenſitâ. Porrò extat Lat. ſub Symeonis noſtri nomine *Sermo de ſemper mente complectendo ſuum cuiq; diſceſſum*, Bibliothecæ Patr. Tom. vii. Vitam Symeonis Stylitæ ſcripſit Antonius, diſcipulus & ſervus ejus, qui in columnâ degenti res neceſſarias ſubminiſtravit. Extat hæc Vita Lat. in Hiſtoriâ Patrum Tomo i. editionis Plantinianæ.

448. POLEMIUS, ſive P. ANNÆUS SYLVIUS, unde oriundus, quodvè vitæ genus ſectatus nondum didici; Romæ vixiſſe videtur, claruitq; anno ccccxlviii. Scripſit enim ſub Theodoſio Juniore & Valentiniano Auguſtis, extincto jam Joanne Tyranno, & ut ipſemet adhuc clarius teſtatur Flavio Zenone & Poſthumiano COSS. id eſt anno Chriſti ccccxlviii. & ſequentis initio, cum Aſterius Conſulatum iniret. Condidit *Laterculum* quovis anni menſe Chriſtianorum & Gentilium Feſta complectentem, quem Domino Beatiſſimo Eucherio Epiſcopo nuncupavit. Integrum ferè penès ſe habuiſſe teſtatur Cl. Bollandus, Præfat. General. ad Act. Sanctorum Tom. i. c. 4. §. 3. p. 43. qui Menſem Januarium ſpeciminis causâ evulgavit, reliqua ſe cum animadverſionibus editurum pollicitus: an fidem liberaverit, vel ejus nomine præſtiterint in laborioſâ illa Actorum Collectione συνεργοὶ, non comperi.

448. EUTYCHES, Presbyter & Archimandrita Conſtantinopolitanus, in Concilio Epheſino ſtrenuè contra Neſtorium decertavit; ac famam ſibi non vulgarem peperit: anno circiter 448. cùm ſenex admodùm eſſet, hæreſin nefandam in vulgus propalare cœpit. Unicam enim in Chriſto naturam admiſit; ita ut ante divinæ ac humanæ naturarum unionem duas in Chriſto fuiſſe naturas concederet, poſt unionem autem unam factam eſſe contenderet. Hinc & Chriſti carnem noſtræ conſubſtantialem eſſe negavit, ex Mariâ quidem nobis conſubſtantiali genitum faſſus, carnem autem ex eâ nobis conſubſtantialem

ſuſcepiſſe

Digitized by Google

ſuſcepiſſe negans. Hujuſmodi ferè dogmata in Symbolum quoddam conjecta per Monaſteria divulgavit, ut ab omnibus Monachis ſubſcriberentur, mandans. Quo nomine ab Euſebio Dorylæenſi Epiſcopo clàm admonitus, cùm reſipiſcere detrectaret, ab eodem hæreſeos apud Flavianum Epiſcopum accuſatus eſt. Exeunte igitur anno 448. Flavianus Synodum Conſtantinopoli convocat, Eutychem ter citari curat. Monaſterio ille ſe includit, morbum ſimulat: mox tamen domo ſe proripiens, Imperatorem adit, & ſatellitium militare ſibi impetrat. Eo ſtipatus Synodum ingreditur, accuſationem ſibi intentatam ſe armorum terrore diſcuſſurum ratus. Voto tamen excidit. Cùm fidem enim Catholicam ac duas in Chriſto naturas, ſæpiùs à Flaviano interpellatus confiteri nollet; ab officio ſacerdotali, communione Eccleſiæ, & primatu Monaſterii ſubmotus eſt. Damnatus à Synodo tanquam Hæreticus, acta Concilii inimicorum fraude falſata conqueritur, & Chryſaphii ſibi amiciſſimi autoritate uſus, ut coactâ Synodo & adhibitis in conſeſſum Aulicis quibuſdam, cauſa iterum in examen revocetur, ab Imperatore mandari petit atq; obtinet. Dictum factum. Synodus ſtatim iterum convocata, relecta prioris Synodi acta, res utrinq; diſceptata, Eutyches iterum damnatus. Nondum autem quieſcit audax nebulo, ſed Dioſcurum in partes trahens, ut ad cauſam ſuam cognoſcendam generalior Synodus anno ſequente Dioſcuro præſide Epheſi habenda ab Imperatore indiceretur, Chryſaphio adjuvante, impetrat. Eò profectus, ac fidem Nicænam illibatam tueri præ ſe ferens, peſſimis Dioſcuri artibus ac inauditâ in Epiſcopos tyrannide, in integrum reſtitutus eſt; ac Flavianum & Euſebium vice verſâ deponi curavit. Anno autem 451. cùm Eccleſiæ libertas & Epiſcopis παῤῥησία à Martiano Imp. denuò redderetur; cauſa ejus in Concilio Oecumenico Chalcedonenſi 630. Epiſcoporum ritè judicata eſt: ac doloſa fidei Confeſſio, quam in Latrocinio Epheſino obtulerat, relecta, Symbolo Nicæno, uti præ ſe tulit, conſona. Cùm verò in eâ articulum iſtum [Qui deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex Mariâ virgine] prætermiſſum deprehendiſſent Patres Chalcedonenſes, ac blaſphemias Eutychis innumeris teſtimoniis conſignatas accepiſſent, unanimi omnium voce anathemate percuſſus eſt. Quid ei exinde contigerit parùm liquet; niſi quod Ep. 45. 70. Leo Papa binis epiſtolis à Pulcheriâ Auguſtâ & Martiano Imp. enixè petierit, ut è Monaſterio CP. ubi cum periculo fidelium agebat, depulſus, in exilium mitteretur. Quo verò eventu aut ſucceſſu id fecerit Leo, non conſtat. Extat Gr. Lat. Libellus ſive *Confeſſio fidei Synodo Epheſinæ ληστρικῇ oblatus*, Concil. Tom. iv. p. 134. *Supplicationes duæ ad Theodoſium Aug.* ibid. p. 241, 250. Lat. *Epiſtola ad Leonem Papam, cum Fragmento Confeſſionis*, inter Epiſtolas Lupi Epheſinas num. 222, 223.

EUSEBIUS, unde oriundus, incertum; Laicus dum adhuc eſſet, dignitate autem Agens in rebus, ac Auguſtæ Scholaſticus, eruditionis famâ illuſtris 448. erat. Quo tempore anno circiter 430. Neſtorio in Eccleſiâ CP. concionanti, & blaſphemias ſuas effutienti, palàm ſe oppoſuit: & mox Conteſtationem Evagr. l. 1. c. 9. contra Clericos CP. Neſtorii ſequaces propoſuit; quâ Pauli Samoſateni hæreſin à Neſtorio reſuſcitatam eſſe demonſtravit. Tandem in Clerum cooptatus, Eccleſiæ Dorylæenſis in Phrygiâ Salutari Epiſcopus factus eſt. Claruit præcipuè ab anno 448. quo Libellum accuſationis adversùs Eutychem, quem amicè ſæpiùs antea erroris admonuerat, Synodo Conſtantinopolitanæ exhibuit. Eodem anno finitâ Synodo à Flaviano ad Leonem Papam (ſi modò aliqua Veterum auctoritas accederet) legatus jure cenſeri poſſit. Romæ enim apud Leonem Papam aliquando fuiſſe ipſe fidem facit actione 16. Concilii Chalcedonenſis. Utut ſit anno 449. Synodum Epheſinam profectus, à Dioſcuro ſummâ injuriâ excluſus eſt, mox damnatus & depoſitus, demum verberibus malè mulctatus. Anno 451. in Concilio Chalcedonenſi, oblato accuſationis libello, Dioſcurum injuriæ, Eutychem hæreſeos poſtulavit; & Synodi pars magna fuit. Præter multa quæ tum in Conſtantinopolitanâ tum in Chalcedonenſi Synodo pro re natâ egregiè diſſeruit, extat Lat. *Conteſtatio adversùs Neſtorium* inter Marii Mercatoris Opera, par. 2. p. 18. ab eo Latinè verſa. Gr. Lat.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. *Libellus adverſus Eutycheten Synodo CP. oblatus* Concil. Tom. iv. p. 151. *Libellus adverſus Dioſcurum Synodo Chalcedonenſi oblatus* ibid. p. 380. *Epiſtola ad Marcianum Imp.* Concil. Tom. iv. p. 95.

448. BASILIUS, Seleuciæ in Iſauriâ Metropolita, claruit anno 448. Eundem hunc cum Baſilio Chryſoſtomi amico & contubernali, ad quem ſcripti ſunt de Sacerdotio libri ſex, facit Photius *, (& poſt eum Codex Suidæ MS. cujus ex Bibliothecâ Antverpianâ meminit Doſquius) ac exinde recentiorum haud pauci. Quod quidem ob longiſſimum temporis intervallum admodum improbabile videtur: Si enim ita ſe res haberet, Baſilium noſtrum tempore Synodi Chalcedonenſis ſeptuaginta jam pluſquam annis ſedem ſuam tenuiſſe neceſſe eſt: neq; eundem fuiſſe disertè dicit Photius, ſed tantum ex conjecturâ loquitur. Anno 448. Synodo CP. interfuit; ubi de Chriſti naturis orthodoxam admodum ſententiam tulit, & Eutychis damnationi non invitus ſubſcripſit. Anno autem ſequente in Latrocinio Epheſino ſive à Dioſcuro vi compulſus, ſive inſitâ animi levitate motus, priorem ſententiam palàm revocavit, Flavianum ſuffragio ſuo damnavit, & duas in Chriſto naturas confeſſos anathematizavit. Quo nomine cùm Synodo Chalcedonenſi anno 451. intereſſet, à Concilii Patribus Seſſione primâ unà cum primariis Latrocinii ducibus munere Epiſcopali ſubmotus eſt, vim ſibi à Dioſcuro Epheſi illatam fruſtra cauſatus. Seſſione tamen quartâ, cùm Catholicè ſenſiſſe & nunc & olim compertus fuerit, in Concilium admiſſus ac dignitati priſtinæ reſtitutus fuit. His geſtis quamdiu ſuperfuit, non liquet, niſi quòd anno 458. è Synodo ſuâ Iſauriæ habitâ ad Leonem Imp. reſcripſerit. De ſtylo ejus hæc habet Photius *.

* Cod. 168.

* Loc. cit.

In ſcriptis ejus τὸ μὲ τροπικὸν καὶ γοργὸν καὶ τὸ πλεῖστον, εἴπερ ποτέ τινι καὶ ἄλλῳ, ἐστὶν ἰδεῖν αὐτῷ δημιουργούμενον· καὶ τὸ σαφὲς δὲ καὶ ἡδὺ διασώζεται. Τὸ δὲ λίαν περισχολὲς τῆς τροπῆς, καὶ τῶν γοργείων σχημάτων, μᾶλλον δὲ τὸ συνεχὲς καὶ ἄληκτον καὶ ἀδιάπνευστον εἰς ἀηδίαν καὶ διαβολὴν τὸν ἀκροατὴν διεγείρει, καὶ ψόγον κατὰ τοῦ συγγραφέως οὐκ ἔχοντος, ὡς ἔοικε, τέχνῃ τὴν φύσιν ῥυθμίσαι, καὶ κανόνι τὸ ἄτακτον διατάξαι. *Magnus eſt, ſi quis unquam alius fuit, figurata atq; incitata orationis, pariunq; artifex. Perſpicuitatem nihilominùs ac ſuavitatem retinet. Verùm quia nimius in tropis & ſchematis incitatis, ſatietatem parit, ſive potiùs quia tam aſſiduus in his eſt ac totus, nihil ut aliud ſine modo occurrat: auditori faſtidium & calumniandi anſam prebet; atq; ad ſcriptoris ipſius vituperationem incitat, quaſi neq; naturam arte moderari, neq; regulâ quod inordinatum erat, digerere poſſit.*

SCRIPTA.

Orationes xliii. viz. xvii. *in Vetus*, ac xxvi. *in Novum Teſtamentum.* Prodierunt Græcè *Heidelbergæ* 1596. 8°. Latinas fecit, notiſq; doctiſſimis illuſtratas edidit Gr. Lat. Claudius Doſquius Jeſuita *Heidelbergæ* 1604. 8°. & calci adjunxit *Orationem in Transfigurationem Domini* tam Græcè quàm Latinè, antea non editam.

Demonſtratio contra Judæos de adventu Chriſti, Latinè à Turriano edita *Ingolſtad.* 1616. 4°. Græcè etiam habetur in editione *Heidelbergenſi* 1596.

De vitâ & miraculis S. Theclæ Virginis & Martyris libri ii. Hos ut Baſilii noſtri eſſe credam, nunquam à me impetrare potui. Diſſuadent ſtylus & fabulæ iſto ævo incognitæ, & à Baſilii gravitate prorſus alienæ. Baſilium quidem Theclæ martyris præclarè geſta ſcripſiſſe refert Photius: verùm ea carmine proſecutus eſt. Unde juſta exoritur ſuſpicio Græcum quendam recentioris ævi monachum ex Baſilii Hiſtoriâ metricâ additis aliunde fabulis hos libros conſarcinâſſe, ſi non potiùs proprio labore confinxiſſe. Gr. Lat. edidit Petrus Pantinus *Antverp.* 1608.

Omnia hæc Baſilii Opera prodierunt Gr. Lat. *Pariſ.* 1622. fol. cum Doſquii notis, Gregorii Thaumaturgi Operibus ſubnexa.

Laudatio S. Stephani Protomartyris, à Fr. Combefiſio Gr. Lat. edita unà cum aliquot Chryſoſtomi Homiliis *Pariſ.* 1656. 8°.

Orationem

Orationem in S. Deiparam & in Domini incarnationem Gr. Lat. edidit ac lacunas antea in eâ deprehenſas ſupplevit idem Combefiſ. in Auctuario 1648. Tom. i. p. 569. SÆC. V. ab An. cccc.

BASSIANUS, Eccleſiæ Epheſinæ Presbyter, à Memnone Epiſcopo Epheſino Euazorum Epiſcopus invitus ordinatus eſt. Poſt Baſilii autem, qui Memnoni ſucceſſit, mortem, Antiſtes Epheſinus factus eſt, circa annum, ut videtur 443. quadriennio ante Procli CP. mortem. Tot enim annis ſedem ſuam ſecurus tenuit, à Proclo confirmatus. Flavianus autem ſedem CP. nactus, Baſſiano Epiſcopatum abrogavit, ac Stephanum quendam ei ſubſtituit. Hâc de re *libellum Marciano* Imp. anno 451. Baſſianus obtulit, ab eo ad Synodum Chalcedonenſem remiſſus: Patres igitur Concilii, auditâ utrinq; causâ, utriq; ſedem Epheſinam abjudicârunt, ac alium quendam iis ſubrogârunt. Extat *Libellus Imperatori oblatus* Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 685. 448.

ANATOLIUS, Dioſcuri Alexandrini apud Conſtantinopolin Apocriſiarius, ab eo in Latrocinio Epheſino Flaviano Patriarchæ CP. depoſito, nondum autem defuncto, ſuffectus anno 449. Epiſcopus CP. factus: quò tutiùs ſedem ſuam retineret, ac Theodoſii Imp. & Leonis Papæ favorem captaret, anno 450. collectâ Conſtantinopoli Synodo Eutychis ac Neſtorii errores damnavit, & Leonis epiſtolam ad Flavianum ſubſcriptione ſuâ comprobavit. Anno 451. Synodo Chalcedonenſi interfuit: ubi ſeſſione ultimâ Ima cum Româ vetere πρεσβεῖα ſedi ejus à Patribus decreta ſunt. Quâ de causâ ingentes irarum moles concepit Leo, atq; eum quamdiu vixit, quantâ potuit arte, oppugnare non deſiit. Obiit Anatolius anno 458. poſtquam ſedem CP. octo annos ac totidem menſes tenuiſſet. Extat Lat. *Epiſtola* anno 457. *ad Leonem Imp.* ſcripta, *de Concilio Chalcedonenſi, & rebus à Timotheo Æluro Alexandriæ improbè geſtis*, Concil. Tom. iv. p. 905. 449.

PETRUS, gente Syrus, Eccleſiæ Edeſſenæ Presbyter, eloquentiâ inſignis, claruit anno 450. Scripſit *variarum cauſarum tractatus*, & more S. Ephræmi *Pſalmos metro* compoſuit. 450. Gennad. de Script. c. 74.

DIADOCHUS, Photices, quæ veteris Epiri urbs erat, Epiſcopus, claruit anno 450. Pluribus eum laudat Victor Vitenſis *, ac ſe diſcipulum illius eſſe gloriatur. Scripſit *Capita C. de Perfectione ſpirituali, ac Definitiones* x. *de totidem virtutibus*, quæ Capitibus Præfationis vice funguntur. De iis ſic Photius *. Οὗτος ὁ λόγος εἰς τὸ ἄριστον τοῖς ἀσκουμένοις συγκείμενος, καὶ τοῖς ἐν αὐταῖς ἐγγεγυμνασμένοις ταῖς τελειοποιοῖς πράξεσιν, οὐδ' ἀσαφές τι ἐμπαρεχόμενος. *Hic liber iis vel maximè commodus, qui ſe ad perfectionem exercent; immò & qui in ipſis actionibus perficientibus jam exercitati ſunt: nihil interim paulò obſcuriùs adferens.* Et iterum: ὅ τε γὰρ λόγος αὐτῷ εἰς τὸ ἀμώμητον συγκεῖται, καὶ ὁ νοῦς τὴν ἀπὸ τῶν πράξεων σοφίαν προβάλλεται. *Nam & dictio ita compoſita eſt, ut reprehendi nequeat; & ſenſus ex actionibus natam ſapientiam præfert.* Extant *Capitula & Definitiones* iſtæ Lat. ſeorſim *Antverp.* typis Plantinianis, & in Bibliothecâ Patr. Tom. 5. p. 884. Græcè verò *Florentiæ* 1578. monente Caſimiro Oudin. Editionem iſtam mihi hactenus videre non contigit. Certè extant Græcè MSS. in Bibliothecâ Cæſareâ teſte Lambecio *. Quin & *Homilia Diadochi de Aſſumptione Chriſti* penès Holſtenium Græcè delituit. 450.

* Præfat. ad libr. de perſecut. Afric.

* Cod. 201.

Supplem. p. 91

* Comment. l. 4. p. 151.

ATHANASIUS, genere Alexandrinus, Iſidoræ Cyrilli Alexandrini ſororis filius, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter; à Dioſcuro Epiſcopo recens facto facultatibus ſpoliatus eſt, gradu & dignitate dejectus, Alexandriâ totâq; Ægypto pulſus, variis tormentis ſubjectus, ſæpiuſq; carceri mancipatus; adeóq; inops, egenus, palabundus erravit uſq; ad annum 451. quo cauſam ſuam ad Concilii Chalcedonenſis Patres detulit. Extat Gr. Lat. *Libellus adversùs Dioſcurum Synodo Chalcedonenſi oblatus*; quo mala, quæ à Dioſcuro paſſus eſt, luculenter exponit, Concil. Tom. iv. p. 405. 451.

SÆC. V. ab An. cccc.

451. **ISCHYRION**, Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus, magni à Cyrillo habitus, à quo ad res Eccleſiaſticas curandas crebrò ad Imperatorem, alioſq; Epiſcopos legatus eſt. Mortuo Cyrillo, à Dioſcuro ſacro Diaconatûs munere ſubmovetur, & poſſeſſionibus, quas igni tradidit Dioſcurus, ſpoliatus; & per Harpacrationem Diaconum abreptus, tabidorum Xenodochio incluſus eſt, ſicariis non ſemel immiſſis, qui hominem occiderent. Iniquiſſimis his vinculis haud priùs abſolutus eſt, quàm Dioſcuri mandatis obtemperâſſet. Anno 451. Synodo Chalcedonenſi obtulit adversùs *Dioſcurum Libellum accuſationis*; qui habetur Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 400.

451. **THEODORUS**, è Scholâ Magiſtrianorum Alexandrinâ, ab anno circiter 431. Cyrillo Alexandrino Agens in rebus, ab eo anno 436. Diaconatûs gradu cohoneſtatus. Poſt Cyrilli mortem à Dioſcuro, cui ob ſummam cum Cyrillo familiaritatem inviſus erat, Clericatu privatus eſt; majoribus adhuc ei pœnis intentatis, ni Alexandriâ ocyùs excederet. Anno 451. Concilio Chalcedonenſi *Libellum* obtulit *adversùs Dioſcurum*; qui extat Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 396. Reliquis accedat Sophronii hominis Laici, *adversùs Dioſcurum Libellus eidem Synodo* pari de causâ exhibitus, Concil. Tom. iv. p. 411.

451. **PHOTIUS**, Tyriorum urbis Metropolita, anno 448. cum Euſtathio Beryti Epiſcopo, Ibæ Edeſſeno judex ab Imperatore datus eſt. Anno eodem vel ſequente litem cum eodem Euſtathio de jure ſuo Metropolitano agitavit. Cùm Beryti enim ſedes Tyri metropoli antiquis Canonibus ſubjiceretur, Euſtathius debitum Photio obſequium denegavit, ſeq; Metropolitam Imperatoris reſcripto ac Anatolii CP. mandato fieri curavit; ac ſex Phœniciæ civitates Tyro ſubtractas ſedis ſuæ ditioni ſubjici obtinuit. Ut priſtinam igitur autoritatem recuperaret, anno 451. Photius *Libellum ſupplicationis Martiani Imp.* obtulit; à quo ad Synodum Chalcedonenſem remiſſus, causâ vicit, & Euſtathium intra ſolitos limites coerceri fecit. Extat *Libellus* iſte Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 541.

451. **PROTERIUS**, anno 451. depoſito à Synodo Chalcedonenſi Dioſcuro, communi Patrum ſuffragio in ſede Alexandrinâ ſuffectus. Quamprimùm is delatum ſibi Epiſcopatum capeſſiviſſet, ingens atq; intolerabilis in civitate exortus eſt tumultus, aliis Dioſcurum requirentibus, aliis Proterium conſtanter defendentibus. Hanc ſeditionem ex Hiſtoriâ Priſci Rhetoris, qui rebus geſtis interfuit, accuratè deſcribit Euagrius l. 2. c. 5. Quin & adeò intemperies iſta plebis Alexandrinæ non deferbuit, ut Proterio, quamdiu vixit, militari ſatellitio opus eſſet. Anno circiter 453. habitâ Alexandriæ Synodo, Eutychianos errori renunciantes ad communionem admiſit; pertinaces autem,& in his Timotheum Ælurum tunc Presbyterum, gradu dejecit, & exilio mulctari fecit. Anno 457. mortuo Marciano Imp. cives Alexandrini iram adversùs Proterium jamdiu conceptam acriùs ac violentiùs renovârunt; ac Timotheum Ælurum à duobus ſuæ factionis Epiſcopis Alexandriæ Antiſtitem (Euagr. l. 2. c. 8.) ordinatum Eccleſiæ armatâ manu intulerunt. Nec hoc contenti Proterium, qui ad venerandum baptiſterium, veluti ad aſylum confugerat, ipſo Paſchatis die,nec loci ſanctitatem, nec tempus ipſum, nec ſacerdotii dignitatem reveriti, gladio in ejus viſcera adacto, unà cum ſex aliis, crudeliter interemerunt. Occiſi cadaver per urbem raptârunt, contumeliis & ludibriis inſectati ſunt, membratim diſſecuerunt, carnes deguſtârunt, reliquias igni tradiderunt, rogi cineres in ventum ſparſerunt. Scripſit anno 455. *Epiſtolam ad Leonem Papam, quâ Theophili deceſſoris calculum defendens Paſchatis feſtum eo anno* in viii. Cal. *Maias differendum eſſe* contendit. Extat Lat. apud Bucherium de Doctrinâ temporum p. 82. & in editione Operum Leonis Queſnellianâ. Scripſit & *aliam ad Leonem Epiſtolam Profeſſionem fidei ſuæ continentem*, quæ interiit. Meminit autem illius Leo Papa in epiſtolâ ad Julianum Coenſem.

LEO,

SÆC. V. ab An. cccc. 453.

LEO, Bituricenſis in Galliâ Epiſcopus, anno 453. Concilio Andegavenſi, anno 461. Turonenſi interfuit. Anno 454. unà cum Victorio & Euſtathio Epiſcopis ſcripſit *Epiſtolam ad Epiſcopos*, non Thraciæ (uti malè habet titulus) ſed *Tertiæ Lugdunenſis*, quæ Turonica erat Provincia, quod rectè notat Sirmondus: quâ declarat excommunicatos Clericos illos, qui, prætermiſſo eccleſiaſtico judicio, ſæcularem adierint poteſtatem. Habetur inter Leonis (cui diu tributa eſt) Epiſtolas num. 96. & Concil. Tom. iii. p. 1420.

SALONIUS, gente Gallus, Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi filius, ab eo vixdum decem annos natus in Lirinenſem inſulam miſſus, ac ſub Honorati, Hilarii, Salviani, Vincentii, aliorumq; magnorum virorum curâ ac diſciplinâ inſtitutus. Claruit anno 453. Eccleſiarum eum Pariter ac Veraaum fratrem, vivente adhuc Patre, Magiſtros fuiſſe fidem facit Salvianus *. Epiſcopum fuiſſe ſatis conſtat: ita enim ipſum diſertè vocant Salvianus & Gennadius †; cujuſnam verò urbis, incertum: Alii enim Genevenſem, alii Genuenſem, alii Viennenſem fuiſſe volunt. Mihi tamen potiùs eo nomine Epiſcopus dicendus videtur; quòd Patri in Epiſcopatu Lugdunenſi coadjutor datus ſit. Hinc & Patris vice in Concilio Arauſicano I. anno 441. ſubſcripſiſſe cenſeri poteſt. Quando obierit, non liquet. Scripſit *Expoſitionem in Parabolas Solomonis, aliamq; myſticam in Eccleſiaſten, Dialogi formâ conſcriptas*, ſeipſo & Verano fratre interlocutoribus. Extat utraq; in Orthodoxogr. p. 1010. & Biblioth. Patr. Tom. 8. p. 401. Scripſit & *Epiſtolam unà cum Ceretio & Verano Epiſcopis ad Leonem Papam*, quæ habetur inter Leonis Epiſtolas poſt ep. 51. 453.

* Ep. ad Eucherium.
† c. 63.

RUSTICUS, Urbis alicujus in Galliâ Epiſcopus, ſive Narbonenſis, quod nonnulli, ſive Bituricenſis, quod alii volunt: res enim admodum incerta eſt. Epiſcopi certè munere fungebatur anno 449. quo inter 47. Provinciæ Narbonenſis Epiſcopos epiſtolæ Synodicæ ad Leonem Papam miſſæ ſubſcripſit; & in epiſtolâ Leonis reſponſoriâ eodem anno datâ inter primos ſalutatur. Claruit præcipuè circa an. 454. quo circiter tempore, ut videtur, ſcripſit ad *Eucherium Lugdunenſem Epiſtolam*, quæ habetur edita à Sirmondo inter notas in Sidon. Apollinar. lib. 2. 454.

CHRYSIPPUS, genere Cappadox, cum Coſmâ & Gabrielio fratribus in Syriâ bonis diſciplinis imbutus. Poſtea cum iiſdem perfectiori morum ac literarum ſcientiâ ſemet inſtituendum Euthymio Abbati Palæſtino commiſit. Claruit circa an. 455. Monaſterii Lauræ primùm Oeconomus, deinde S. Reſurrectionis ædi præfectus, mox Presbyter Hieroſolymitanus, & S. Crucis cuſtos factus; cui muneri per decennium inſerviit. Plura de eo qui volunt, adeant Euthymii Vitam à Cyrillo Scythopolitano conſcriptam ap. Sur. Januar. xx. Multa ingenii ſui monumenta reliquit, ſtylo florido, & pro more Sophiſtarum conciſo compoſita: ex quibus unica ad nos pervenit *Homilia de S. Deiparâ*, quæ Gr. Lat. extat in Auctuario Duceano Tom. 2. p. 424. Scripſit autem inter alia, quæ interierunt, *Encomium Theodori Martyris*, ex quo duo fragmenta ſatis prolixa exhibet Euſtratius CP. libro de ſtatu vitâ functorum cap. 22. 455.

TIMOTHEUS, cognomento Ælurus, vitæ inſtituto Monachus, dein Presbyter Alexandrinus, anno 453. à Proterio Alexandrino ob Eutychianiſmi ſtudium gradu dejectus. Anno 457. aſcitis ſibi Euſebio Peleuſii & Petro Maiumæ Epiſcopis Alexandriæ Epiſcopum ſeſe ordinari, ac Proterium è medio tolli curavit. Anno 460. (uti habet Baronius) rectius forſan anno 457. ante Anatolii mortem à Leone Imp. ſede per vim & nefas occupatâ depoſitus, & in exilium Gangram Paphlagoniæ urbem, ac deinde Cherſoneſum relegatus eſt, Timotheo Soloſaciolo ei in Epiſcopatu ſubrogato. In exilio octodecim annos exegit (quod diſertè teſtatur Euagrius) ac ſub finem anni 475. vel initium 457.

Euagr. l. 2. c. 8, 9, &c.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. tium ſequentis, à Baſiliſco tyranno revocatus Alexandriam rediit, & ejecto Soloſaciolo dignitatem priſtinam recuperavit. Eodem anno Conſtantinopolin profectus, ac urbem maximâ cum pompâ ingreſſus, Baſiliſco perſuaſit, ut miſſis ubiq; literis encyclicis Concilium Chalcedonenſe damnaret. Anno 477. Zeno recuperato Imperio Timotheum Alexandriâ expellere in animo habuit; ſed à quibuſdam admonitus hominem jam grandævum, & mox naturæ lege periturum, ſententiam mutavit, ipſo Timotheo diem ultimum mox claudente. Sic Euagrius. Sin Liberatum * audire malimus; Timotheus devicto ſemel Baſiliſco Zenonis Imp. iras & vindictam veritus hauſto veneno ſibi mortem conſcivit. Diverſam ab utroq; viam inſtituit Gennadius †, qui illum anno 495. exulem in vivis egiſſe refert. Scripſit *ad Leonem Imp. Apologiam ordinationis ſuæ* perquàm elegantem & ſuaſoriam; quam à ſe in Latinum ſermonem converſam fuiſſe prodit Gennadius; & in eâ Patres Chalcedonenſes, Leonem Papam, atq; omnes ferè Occidentales Epiſcopos à Timotheo Neſtorianiſmi accuſatos eſſe teſtatur. Locum olim habuit *Apologia* iſta in Collectione Epiſtolarum Encyclicarum, cujus meminit Euagrius l. 2. c. 10. verùm hodie deſideratur.

* Breviar. cap. 16.

† c. 72.

457. Gennad. de Scrip. c. 71. MOSCHIMUS, gente Meſopotamenus, Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter: claruiſſe videtur circa an. 457. Scripſit *adversùs Eutychem egregium libellum*, & alia quædam, quæ non extant.

457. VICTORIUS, ſive, ut alii, *Victorinus*, gente Aquitanus, domo Lemovicenſis, calculis Mathematicis perquàm exercitatus, claruit anno 457. quo anno ad Hilarium Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum ſcripſit *Canonem Paſchalem* duabus quaſi partibus conſtantem: prima ſupputandi Paſchatis methodum accuratam tradit; ſecunda ſupputationem annorum ccccxxx. Paſchalem ab anno ſc. Chriſti 28. ad an. 457. in tabulas redactam adjunctis anno cuiq; Conſulibus exhibet. *Canonem* iſtum tanti habuit Eccleſia Occidentalis, ut in Synodo Aurelianenſi iv. anno 541. ſanctum Paſcha ex illius calculis ab omnibus ſacerdotibus deinceps celebrandum decerneretur. Primus hunc *Canonem* in lucem protraxit, & ampliſſimis Commentariis illuſtratum edidit Ægidius Bucherius, Soc. Ieſu, *Antverp.* 1634. fol. Notet bene Lector annorum cxi. calculos Paſchales à quodam ſæculi ſexti ſcriptore Canoni Victoriano additos fuiſſe; & in editione Bucherianâ expreſſos haberi.

457. AGAPETUS, Rhodi inſulæ Metropolita, claruit anno 457. Cùm ab eo per literas exquireret Leo Auguſtus; quid ipſe, ſuæq; Provinciæ Epiſcopi de ſancto & univerſali Chalcedonenſi Concilio ſentirent; *epiſtolam ad Imperatorem* reſcripſit, quâ Concilii cauſam adversùs Timotheum Ælurum ſtrenuè egit. Extat Lat. hæc Epiſtola Concilii Chalced. par. 3. cap. 45. p. 940.

457. JULIANUS, Epiſcopus Coenſis, claruit præcipuè circa an. 457. licèt ante plures, ut videtur, annos dignitatem Epiſcopalem adeptus. Multa ei cum Leone Papa familiaritas interceſſit; ut ex Leonis epiſtolis conſtat, in quibus Julianus ob pietatem, eruditionem, & invictum pro fide Catholicâ zelum plurimùm laudatur. Extat ab eo ſcripta anno 457. *Epiſtola ad Leonem Imp. adversùs Timotheum Ælurum, & pro Synodi Chalcedonenſis confirmatione*, Lat. Concil. Tom. iv. p. 942.

457. LUCIANUS, Byzæ Metropolita, claruit anno 457. quo *Epiſtolam ad Leonem Imp.* de eodem argumento ſcripſit. Extat Lat. Concil. Tom. iv. p. 908.

457. THEOTIMUS, Scythiæ regionis Epiſcopus, claruit anno 457. Extat Lat. *Epiſtola ad Leonem Imp. de Timotheo Æluro & Synodo Chalcedonenſi*, Concil. Tom. iv. p. 911.

VALEN-

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. ccec.

VALENTINUS, Philippopoleos Metropolita, claruit anno 457. Scri- 457.
pſit ſuo & ſuorum Epiſcoporum nomine *epiſtolam ejuſdem* argumenti *ad Leonem*
Aug. quæ extat Lat. Concil. Tom iv. p. 909. Notet Lector eruditus plu-
rimas hujuſmodi Epiſtolas à Synodis Provincialibus Leoni Imp. oblatas fuiſſe,
quæ ibidem reperiuntur Latinè.

GENNADIUS, primùm Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter, anno 458.
458. Anatolio in Regiæ Urbis ſede ſucceſſit: Collapſam Eccleſiæ ſuæ diſcipli-
nam omni mox ſtudio redintegrare cœpit. Anno 459. habitâ Conſtantino-
poli Epiſcoporum LXXIII. Synodo, inter alia Canonem adversùs Simoniacas
ordinationes condidit; eâq; de re circulares dedit literas: nec quenquam ad Vid. Theod.
ſacros Ordines admittere voluit, qui Pſalterium memoriter non teneret. Lect. l. 1.
Creato Marciano, qui à Novatianis ad Catholicos tranſierat Oeconomo, ſta- p. 554.
tuit, ut fidelium oblationes, quas hucuſq; Magna Eccleſia ſibi arripere ſole-
bat, Eccleſiæ cujuſq; Clerici apud ſe retinerent. Pictoris cujuſdam, qui
Chriſtum Jovis ſpecie depingere auſus fuerat, manum exareſcentem, precibus
ſuis, referente Theodoro Lectore, ſanam reddidit. Dum nocte quâdam pre-
cibus in Eccleſiâ intentus ſpectrum vidiſſet, objurgatum ab eo dæmonium ex-
clamavit, ipſo quidem ſuperſtite ſe quieturum, poſtea verò Eccleſiam fundi-
tùs vaſtaturum. Turbatus Gennadius cùm ardentiſſimas ad Deum pro pace
Eccleſiæ preces fudiſſet, paulò poſt è vitâ exceſſit. Quod contigit anno 471.
Erat, inquit Gennadius alter *, vir linguâ nitidus, & ingenio acer. Danie- * De Script.
lem Prophetam integro Commentario expoſuit: plures etiam Homilias edi- c. 90.
dit, quæ interciderunt. Extat Gr. Lat. ſuo ac Synodi ſuæ nomine *Epiſtola*
Encyclica adversùs Simoniam, tam in ordinantibus, quàm in ordinatis, Concil.
Tom. iv. p. 1025. & Pandect. Canon. Tom. ii. p. 181. Notandum verò in
Oxonienſi, aliiſq; quibuſdam editionibus majorem hujus Epiſtolæ partem ad
Balſamonis ſcholia malè amandari; cùm tota Epiſtola à capite uſq; ad cal-
cem uno eodemq; ſpiritu fluat: quod ex parte etiam Baronius olim vidit;
apud quem hæc Epiſtola habetur Latinè ad annum 459. Scripſit item *contra*
Cyrilli Anathematiſmos: ex quo tractatu Fragmentum exhibet Facundus Her-
mianenſis l. 2. c. 4.

PASTOR, Epiſcopus, forſan Hiſpanus, claruit circa an. 458. Scripſit 458.
libellum in modum Symboli parvum, totam penè fidem Chriſtianam ſententiis Gennad. de
complexum: in quo, prætermiſſis aliorum Hæreſiarcharum nominibus, Priſcil- Script. c. 76.
lianiſtas nominatim damnavit. NE.

MUSÆUS, Maſſilienſis Eccleſiæ Presbyter, vir SS. Scripturarum ſcientiâ, 458.
& linguæ facundiâ admodùm inſignis, claruit anno 458. Obiit circa an. 461. Gennad. de
Hortante Venerio Epiſcopo Maſſilienſi excerpſit *de SS. Scripturis Lectiones to-* Script. c. 79.
tius anni feſtivis diebus aptas; *Reſponſoria etiam Pſalmorum capitula, temporibus*
& lectionibus congruentia. Hortante quinetiam Euſtathio Venerii ſucceſſore,
compoſuit *Sacramentorum egregium volumen* in ſua membra pro ratione officio-
rum, temporum & lectionum diſtributum. Scripſit & *Homilias multas*, quæ
unà cum reliquis Operibus interierunt; niſi quòd *Lectiones* totius anni ab eo
collectas apud Bernardum Guidonem haberi moneat Aubertus Miræus.

ANTIPATER, Boſtrenſis in Arabiâ Epiſcopus, claruit circa an. 460. 460.
Scripſit *'Αντίῤῥησιν*, ſeu *Refutationem Apologiæ Euſebii Cæſarienſis pro Origene.*
Fragmenta quædam ex libro Operis iſtius primo proferunt Concilii Nicæni ii.
Patres actione 5ª. Concil. Tom. vii. p. 368. Extat Græcè ineditus *Sermo*
in S. Joannem Baptiſtam, Zachariæ ſilentium, & ſalutationem B. Virginis; qui
inter alia Simeoni Metaphraſti affictа deliteſcit, teſte Leone Allatio Diatrib.
de Script. Simeon. p. 89.

CYRUS,

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

460. Gennad. de Script. c. 81. CYRUS, (Syrum malè vocant impreſſi Codices Gennadii) arte medicus, dein ex Philoſopho monachus, claruit anno 460. Vir dicendi peritus, inquit Gennadius: ſcripſit *adversùs Neſtorium* fortiter atq; eleganter; nimio tamen diſputationis æſtu abreptus in Eutychianum dogma delapſus eſt, & Chalcedonenſis Concilii decreta repudiavit. NE. Alius, ut videtur, à noſtro fuit Cyrus ille, natione Ægyptius, domo Panopolitanus, qui Poeticæ artis facultate inſignis, eoq; nomine Eudociæ Imperatrici inprimis charus, ſub Theodoſio juniore Prætorii præfecturâ fungebatur; Urbis demum præfectus factus, Conſularis, etiam & Patricius. Eudociâ Hieroſolymam ſecedente anno 445. ademptâ poteſtate, teſte Suida *, ἐπίσκοπος τῶν ἱερῶν ἐν Κοτυαείῳ τῆς Φρυγίας factus eſt, & ad Leonis Imp. tempora pervenit.

* In voce Κῦρος.

460. Gennad. de Script. c. 77. VICTOR, gente Afer, Cartennæ Mauritaniæ urbis Epiſcopus, claruit circa an. 460. Scripſit *ad Genſericum Vandalorum regem librum adversùs Arianos prolixum qui interiit, librum de Pœnitentiâ Publicani*, in quo regulas vivendi ex S. Scripturis deſumptas pœnitentibus præſcripſit. Extat iſte liber inter Ambroſii Opera ei malè inſcriptus. *Librum deniq; ad Baſilium ſcripſit ſuper morte filii conſolatorium*, qui Baſilio malè tributus inter Opera ejus haberi ſolet. *Homilias* adhuc multas memorat Gennadius, quæ deſiderantur.

460. Gennad. de Script. c. 78. VOCONIUS, natione Afer, Caſtellani Mauritaniæ oppidi Epiſcopus, claruit circa an. 460. Scripſit *adversùs Judæos, Arianos, & alios Hæreticos.* Compoſuit etiam *Sacramentorum egregium volumen.* NE.

461. HILARUS, natione Sardus, Criſpiniani filius, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, anno 449. à Leone Papâ ad Latrocinium Epheſinum legatus eſt unà cum Juliano Epiſcopo, & Renato Presbytero; ubi cùm omnia per fas & nefas geſta, juraq; divina pariter ac humana à Dioſcuro conculcata deprehenderet, fugâ dilapſus eſt clàm legationis ſociis, Leonem de re totâ moniturus. Anno 461. die xii. Novembris Epiſcopus Romanus ordinatus eſt, eodemq; anno miſſis ubiq; literis encyclicis Neſtorium & Eutychem damnavit, ac Concilia Epheſinum & Chalcedonenſe comprobavit. Obiit anno 467. die xxi. Februarii. Extant ab eo adhuc Diacono ſcriptæ *Epiſtolæ* ii. quarum *prima ad Pulcheriam Auguſtam* habetur Concil. Tom. iv. p. 51. altera *ad Victorium Aquitanum Canoni hujus Paſchali* præfigitur: ab Epiſcopo ſcriptæ extant *Epiſtolæ* x. Concil. Tom. iv. p. 1035. aliæ quædam apud Chriſt. Lupum ad calcem Epiſt. Epheſin. p. 471.

461. ARNOBIUS, Junior vulgò dictus, ut ab Arnobio Afro diſtinguatur; gente, ut videtur, Gallus, claruit circa an. 460. ut ex inſcriptione Commentarii in Pſalmos Leontio Arelatenſi & Ruſtico Narbonenſi Epiſcopis nuncupati colligitur: Leone certè aliquantulùm poſterior, quem paſſim laudat. Extant ſub illius nomine,

Commentarius in Pſalmos Davidis cl. Arnobio Afro malè aſcriptus. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1522. deinde ab Eraſmo editus *Colon.* 1532. 8°. deniq; à Laurentio de la Barre emendatus *Pariſ.* 1639. Extat & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 203.

Annotationes ad quædam loca Evangeliſtarum, quæ habentur editæ *Baſil.* 1543. 8°. & à Schotto recognitæ *Pariſ.* 1639.

Altercatio ſeu Conflictus cum Serapione Ægyptio de Deo trino & uno, de duabus in Chriſto ſubſtantiis & unicâ Perſonâ, & de gratiæ ac liberi arbitrii concordiâ, in duos libros diviſa. Opuſculum iſtud neſcio quâ autoritate ductus inter Vigilii Tapſenſis Opera reponit Caſimirus Oudin. Certè præter Codicum MSS. fidem illud ſub Arnobii nomine ante annos octingentos citavit Alcuinus. Primus edidit Franciſcus Feuardentius ad calcem Irenæi *Colon.* 1596. Habetur in ſequentibus omnibus Irenæi editionibus, & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 236.

LEON-

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

LEONTIUS, gente Gallus, Epiſcopus Arelatenſis, claruit anno 461. quo exeunte, ineunte ſaltem ſequente, epiſtolam ab Hilaro Papâ ſibi inſcriptam accepit. Plures ad eum deinceps Epiſtolas ſcripſit Hilarus de rebus Arelatenſem Provinciam ſpectantibus; in quarum alterâ eum ob munus Metropolitanum minùs ſedulò adminiſtratum, & Hermetem ſedis Narbonenſis invaſorem in ordinem non redactum, acriter corripit. Concilio Arelatenſi anno 475. præfuit. Extat unica ab eo ſcripta *ad Hilarum Epiſtola* apud Dacherium Spicileg. Tom. v. 461.

PERPETUUS, gente Gallus, genere Senatorio, Patre prædiviti ortus, anno 461. vel præcedente, Eutochio, cui ſanguine erat propinquus, in ſede Turonenſi ſucceſſit. Eodem anno Concilio Turonenſi I. anno 465. Concilio Venetico interfuit. Anno 482. extructâ ſuper S. Martini ſepulchrum Baſilicâ admodùm ſplendidâ & magnificâ, Epiſcopos Provinciales ad Encœnia illius celebranda coegit. Obiit anno 490, vel 491. Extat *Teſtamentum* & *Epitaphium* ejus apud Dacherium Spicileg. Tom. v. In Eccleſiæ Turonenſis uſum jejunia & vigilias, qualiter per totius anni circulum obſervarentur, inſtituit. *Ordinem* ab eo inſtitutum ex publicis Eccleſiæ Turonenſis tabulis exſcriptum exhibet Gregorius Turonenſis, Hiſt. de Geſtis Franc. lib. 10. cap. 30. 461.

PAULINUS, gente Gallus, domo Petricorius ſive Petricordius, id eſt, Veſunnicus, ſi Sirmondi conjecturæ fides. Claruit anno 461. *Opus* enim ſuum de *Vitâ S. Martini* nuncupavit Perpetuo Epiſcopo Turonenſi; qui Concilio Turonenſi primo præſedit anno 461. non 480. uti malè habet Labbeus, & exſcriptor ejus Oudinus. Scripſit Paulinus *carmine heroico de Vitâ S. Martini libros* vi. quibus haud aliud egit, quam ut quæ Sulpicius Severus venuſtâ & eleganti proſâ expreſſit; ipſe, pauculis omiſſis, rudi atq; impolito verſu redderet. *Opus* iſtud Paulino Nolano Epiſcopo tribuerunt non ſolùm ſequioris ævi Scriptores ferè cuncti; ſed & è veteribus Gregorius Turonenſis * diſertim, & Venantius Fortunatus † haud obſcurè. Hinc factum eſt, ut ſub Paulini Nolani nomine ſæpiùs prodiret, à Jurcto primùm editum *Pariſ.* 1585. dein in Bibliothecis Patr. Pariſienſibus ac *Colonienſi*, in Appendice Bigneanâ p. 852. aliiſq; veterum Poetarum Chriſtianorum Collectionibus. Paulino demum Petricorienſi reſtitutum prodiit in Bibliothecâ Patr. noviſſima Tom. vi. p. 297. & ſeorſim à Chriſtiano Daumio unà cum Fr. Jureti Commentariis, Caſp. Barthii animadverſionibus, Jo. Fr. Gronovii notis, ſuoq; Notarum Spicilegio editum *Lipſiæ* 1686.8°. Porrò extat Paulini noſtri *Carmen breviuſculum, de Viſitatione Nepotuli ſui, Vitæ S. Martini ſubjungi ſolitum*; & alia quædam Opuſculorum deperditorum *fragmenta*, quæ ibidem reperiuntur. Cæterùm Paulinum quendam Petricorienſi noſtro æqualem memorat Gennadius *; qui compoſuit *Tractatus* aliquot *de initio Quadrageſimæ, De die Dominico Paſchæ, De obedientiâ, De Pœnitentiâ*, & *de Neophytis*. Ex Opuſculis iſtis, cujuſcunq; demum Paulini fuerint, nil hodie ſupereſt. 461.

* L.1.de mirac. S. Martini.
† De Mirac. S. Mart. L. 1.
* De Script. Eccl. c. 68.

CLAUDIANUS MAMERTUS, gente Gallus, Presbyter Viennenſis, & Mamerti fratris Eccleſiæ iſtius Archiepiſcopi adjutor ſeu Chorepiſcopus, inde *Antiſtes in ordine ſecundo* Sidonio, *Epiſcopus* Gennadio * dictus, claruit circa an. 462. Mortis tempus nullo certo indicio hactenùs indagare potui. Funeri ejus quamvis intereſſe non potuit Sidonius †, amici tamen integerrimi memoriæ hoc elegans planè Epitaphium dicavit. 462.

Gennad. de Script. c. 83.
* De Script. c. 67.
† L.4.ep.11.

Germani decus & dolor Mamerci,
Mirantum unica gemma Epiſcoporum,
Hoc dat ceſpite membra Claudianus.
Triplex bibliotheca quo magiſtro,
Romana, Attica, Chriſtiana fulſit:
Quam totâ monachus virente in ævo

SÆC. V. ab An. cccc.

Secretâ bibit inſtitutione.
Orator, Dialecticus, Poeta,
Tractator, Geometra, Muſicuſque,
Doctus ſolvere vincla quæſtionum,
Et verbi gladio ſecare ſectas,
Si quæ Catholicam fidem laceſſunt.

Reliqua ex ipſo Autore petantur, qui Claudianum hoc ampliùs elogio ornat: *Vir fuit providus, prudens, doctus, eloquens, acer, & hominum ævi, loci, populi ſui ingenioſiſſimus: quiq; indeſinenter ſalvâ religione philoſopharetur.* Longum eſſet laudes quibus eum paſſim proſequitur Sidonius, exſcribere.

SCRIPTA SEQUUNTUR.

*L.4. ep.3.

DE *ſtatu Animæ libri* iii. *ad Sidonium Apollinarem.* Opus iſtud prolixè laudans Sidonius*, hæc inter alia habet. Jam *ſi ad ſanctos Patres pro comparatione veniatur, inſtruit ut Hieronymus, deſtruit ut Lactantius, aſtruit ut Auguſtinus, attollitur ut Hilarius, ſummittitur ut Joannes, ut Baſilius corripit, ut Gregorius conſolatur, ut Oroſius affluit, ut Ruffinus ſtringitur, ut Euſebius narrat, ut Eucherius ſollicitat, ut Paulinus provocat, ut Ambroſius perſeverat.* Extat ſeorſim cum notis Barthii *Cygneæ* 1655. in Orthodoxogr. p. 1247. & in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 1050.

Epiſtola (præter binas ad eundem, alteram libris de Statu animæ præfixam; alteram, quæ Epilogus potiùs videtur, ſubnexam) *ad Sidonium Apollinarem,* inter cujus Epiſtolas locum habet lib. 4. ep. 2.

Carmen contra varios errores, ſeu vanos Poetas, quod in Bibliothecâ Patrum reperiri ſolet.

Hymnus de Paſſione Domini, qui incipit; Pange lingua glorioſi, vulgò Venantio Fortunato tributus. Verùm Claudiani noſtri eſſe, præter Codicis vetuſti Gennadii, quo uſus eſt Miræus, autoritatem, arguit elegantia illius eximia, Venantii ruditati parùm conſona, ac deſcriptio Poematis cujuſdam à Claudiano compoſiti, quæ apud Sidonium loc. cit. invenitur, ac Hymno iſti adamuſſim convenit. Sic enim Sidonius Claudianum allocutus; *Jam verò de Hymno tuo ſi percunctere, quid ſentiam, commaticus eſt, copioſus, dulcis, elatus, & quoſlibet Lyricos Dithyrambos amœnitate Poeticâ & Hiſtoricâ veritate ſupereminet. Idq; tuum in illo peculiare, quòd ſervatis metrorum pedibus, pedum ſyllabis, ſyllabarumq; naturis, intra ſpacii ſui terminum verba ditia verſus pauper includit; nec arctati carminis brevitas longitudinem phalerati ſermonis eliminat: ita tibi facile factu eſt minutis trochæis, minutioribuſq; pyrrichiis, non ſolùm moloſſicas, anapæſticaſq; ternarias, ſed epitritorum etiam, pæonumq; quaternas ſupervenire juncturas.* Extat in Breviariis & Antiphonariis Eccleſiæ Romanæ, Dominicâ in Paſſione Domini.

Hymnos, Pſalmos, ac *Lectiones* quibuſq; anni feſtis diebus congrua in uſum Eccleſiæ Viennenſis ordine digeſſiſſe Claudianum apertè ſatis innuit Sidonius in Epitaphio illius.

467. SIMPLICIUS, patriâ Tiburtinus, Caſtini filius, à die vi. Martii anni 467. Pontifex Romanus. Longam ac diuturnam cum Acacio CP. Timotheo Æluro, Petro Mongo, & Petro Fullone litem exercuit; hos Eutychianæ hæreſeos, & invaſarum injuriâ ſedium Alexandrinæ & Antiochenæ, illum affectatæ poteſtatis nimiæ, & latentis erga hæreticos favoris inſimulans. Et illos quidem, utpote bipedum nequiſſimos, juſtè exagitavit, ac tandem ſedibus injuriâ occupatis exturbari effecit; hunc vero, virum Catholicæ fidei cumprimis tenacem, eo reverà nomine inſectatus eſt; quòd dignitatem ſedi CP. à Concilio Chalcedonenſi delatam conſtanter defenderet ac retineret. Obiit anno 483. die x. Februarii. Extant ab eo *ſcripta Epiſtolæ* xix. Concil. Tom. iv. p. 1068.

SERVUS

Digitized by Google

SERVUS DEI, Epiſcopus, cujuſnam ùrbis non liquet: plurimi enim ei SÆC. V.
cognomines Epiſcopi in Italiâ & Africâ iſto ævo floruerunt. Claruit circa ab An. cccc.
an. 467. Scripſit adverſùs eos, qui Chriſtum in terris ante reſurrectionem
ſuam degentem carneis oculis Patrem non vidiſſe aſſeruerunt: & ex Scripturis 467. Gennad. de
oſtendere conatus eſt, Chriſtum ex quo tempore ex B. Virgine natus eſt, ex vi hy- Script. c. 87.
poſtaticæ unionis Deum Patrem & Spiritum S. carnis ſuæ oculis ſemper vi-
diſſe. NE.

SAMUEL, gente Syrus, Eccleſiæ Edeſſenæ Presbyter, claruit anno 468. 468.
Conſtantinopolim demum migravit, atq; ibi in vivis erat anno 495, quo Genna- Gennad. de
dius Catalogum ſuum clauſit. Multa *adverſùs Hæreticos, Neſtorianos præſer-* Script. c. 82.
tim, Eutychianos, ac Timotheanos, Syro ſermone ſcripſit; quæ interierunt.

GREGENTIUS, gente Arabs, Tephræ ſeu Tephar, quæ regia Home- 470.
ritarum in Arabiâ Fœlice urbs erat, Archiepiſcopus. Claruit, ut videtur,
circa an. 470. Dialogum certè cum Judæis inſtituit, florente ac vigente adhuc
in Aſiâ Imperio Romano, poſt exortam tamen Hæreſin Neſtorianam. Diſſi-
tendum tamen non eſt Diſputationi ejus ineſſe nonnulla, quæ ſequiora ſæcula
fabulis addicta redolent, præſertim de Chriſto in nubibus apparente, ac
5500000. à Gregentio converſis & baptizatis. Utut ſit, *Acta Diſputationis*
iſtius cum Herbano Judæorum doctiſſimo habitæ, adſtantibus Homeritarum rege &
innumeris Judæis, ac per quatriduum continuatæ, extant Gr. Lat. à Nicolao
Gulonio cum ſcholiis breviculis edita *Pariſ.* 1586. 8°. & exinde in Auctuario
Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. i.

RURICIUS, diſtinctionis ergò à nepote ſuo, Epiſcopo itidem Lemovi- 470.
cenſi, *Senior* dictus; vicefimus quartus, ut volunt, à S. Martiale Lemovicen-
ſium Epiſcopus, claruit anno 470. Uxorem habuiſſe Iberiam ex epithalamio,
quod iis dicavit Sidonius, apertè liquet. Minimam apud me fidem meretur,
quod refert Bernardus Guido *, eum in communi Lemovicæ cœmiterio, ſu- * De Geſtis E-
pra Vigennam fluvium in honorem S. Auguſtini Monaſterium fundâſſe, & in eo piſc. Lemov.
Canonicos Regulares inſtituiſſe. In hoc Monaſterio ipſe cum Succeſſoribus cap. 3. de ord. Grandemont.
ſepultus dicitur. Anno 506. ad Concilium Agathenſe vocatus, & ob abſen- §. 2.
tiam à Cæſario Arelatenſi objurgatus, datis ad Cæſarium literis, ætatem gra-
vem & infirmitatem corporis abſentiæ obtendit. Haud ita multò poſt gran-
dævus obiiſſe videtur. Eruditionem ejus & ſummam facundiam magnoperè
deprædicat Sidonius *, ſubditq; quod magis adhuc in laudem cedit, ſermone * L. 8. ep. 10.
pulchro vitam fuiſſe pulchriorem. Extant *Epiſtolarum libri* ii. quos primus
eruit Henricus Caniſius Antiq. Lect. Tom. v. p. 428. exinde relatos in Biblio-
thecam Patr. Tom. viii. p. 557.

REMIGIUS, gente Gallus, nobilitate generis illuſtris, in Pago Lau- 471.
dunenſi parentibus Æmylio & Cilinniâ, vetulis jam & ætate provectis, natus Hincmar. Vit.
eſt, conceptione ejus à Montano monacho divinitùs prædictâ. Scholæ tradi- Remig. ap. Sur.
tus, melioribus literis imbuendus, brevi omnes condiſcipulos ingenio, mori- xiii. Jan. Flodoard.
bus, & doctrinâ ſuperavit. Anno 471. (uti habent Hincmarus, Flodoardus, Hiſt. Remenſ.
& Sigebertus †) vel 459. (uti rectiùs Le Cointe ‖) annos natus 22. defuncto l. 1.
Bennadio in ſede Rhemenſi ſubſtitutus eſt. Anno 496. Clodovæum Franco- † L. 1. c. 11,
rum regem unà cum primariis regni proceribus ad fidem converſum baptiza- 17.
vit, *Francorum* idcirco *Apoſtolus* appellatus. Ampliſſimas, quas à Clodovæo ‖ Annal. Eccl.
ſacri officii præmium meruit, poſſeſſiones ipſe pauperibus & Eccleſiis, quas af- Franc. Tom. i.
fatim ditavit, elargitus eſt. Anno 511. ut Concilium Aurelianenſe I. indi- p. 117.
ceretur, à Clodovæo rege obtinuit; ubi plurima Eccleſiæ Gallicanæ perquam
utilia lege latâ ſancita ſunt. Anno 517. Concilio Rhemenſi præfuit; ubi
Ariano cuidam Epiſcopo, acerrimè contra Orthodoxos diſputanti præſentiâ
ſuâ ſilentium incuſſit, & attonitum miraculo hæreticum ad Catholicam fidem
revocavit. Obiit anno ætatis 96. Epiſcopatûs 74. id inter omnes conſtat:
annus æræ Chriſtianæ incertus eſt. Quod ſi Hincmari, Flodoardi, & Sige-

berti calculos ſequamur, Remigii mors in annum 545. referenda eſt. Verùm id nequaquam conſtare poteſt, Anno enim 535. Flavius ſucceſſor ejus Synodi Arvernenſis decretis ſubſcripſiſſe deprehenditur. Eligendus igitur potiùs videtur Caroli Le Cointe calculus (ab ipſo pluribus confirmatus) qui Remigii mortem in annum 533. rejicit. Obiit Idibus Januariis, de appropinquante morte cœlitùs præmonitus, & in Eccleſiâ ſuâ ſolenni admodùm pompâ reconditus. Nobile ejus elogium habet Flodoardus l. 1. c. 11. quem adeat eruditus Lector. De ſtylo ejus, ſcribendiq; genere vide quæ habet epiſtolâ ad ipſum datâ, Sidonius l. 9. ep. 7.

SCRIPTA.

E*piſtolæ* V. quæ habentur Concil. Tom. iv. p. 1268, 1401, 1608. *Teſtamentum*, cujus binæ extant editiones, altera prolixior, ac plurimis recentioris ævi interpolationibus aucta, apud Flodoardum Hiſt. Remenſ. l. 1. c. 18. altera brevior ac ſincerior apud Phil. Labbeum Biblioth. Nov. MSS. Tom. i. p. 806. Carolum le Cointe, Annal. Franc. Tom. i. ad an. 533. num. 50. p. 407. & Gul. Marlotum Hiſt. Metrop. Remenſ. Tom. i. l. 2. c. 11.

Explanationes Epiſtolarum S. Pauli, ſub Remigii noſtri nomine à Joanne Bapt. Villalpando editæ *Romæ* 1598. & *Moguntiæ* 1614. In his citantur S. Benedictus, Caſſiodorus, Gregorius Papa, & Beda. Quod cùm Opus Remigio Remenſi abjudicare primâ fronte videatur; objectioni iſti pluribus argumentis obviam ire fatagit Villalpandus. Verùm fortioribus longe argumentis Villalpandi reſponſiones diluit Cl. Le Cointe ubi ſupra num. 49. Sub Haymonis Halberſtatenſis nomine antea prodierat *Pariſ.* 1556. 8°. & à Fulberto Carnotenſi Epiſcopo Haymoni disertè aſcribitur. Remigio tamen Antiſſiodorenſi argumentis minimè contemnendis vindicat Doctiſſ. Aubertinus lib. de Euchariſt. p. 886, 926, 937, &c.

Declamationes ſive Orationes ejus laudat Sidonius Apollinaris l. 9. ep. 7. Verùm iſtæ deſiderantur.

471. Euagr. l. 3. c. 4. ACACIUS, Orphanotrophii Conſtantinopolitani præfectus, dein ab anno 471. Epiſcopus CP. Anno 476. cùm Baſiliſcus tyrannus edictum contra Synodum Chalcedonenſem promulgârat, & à quamplurimis Epiſcopis, Aſiaticis præſertim, pluſquam quingentis ſubſcribi fecerat; Acacius invictâ animæ conſtantiâ fidem Catholicam propugnavit, & autoritate ſuâ apud plebem CP. & monachos effecit, ut tumultum graviſſimum veritus Baſiliſcus edictum prius miſſis antencyclicis literis revocaret, & Concilium Chalcedonenſe confirmaret. Quin & Epiſcopi Aſiæ, qui Baſiliſco in fidem graſſanti manus dederant, audaci Acacii zelo territi, oblato ei pœnitentiæ libello, neceſſitatem à Baſiliſco ipſis impoſitam cauſarentur, & Chalcedonenſem fidem à ſe teneri profiterentur. Poſt diuturnam cum Simplicio Papa de autoritate ſedis ſuæ velitationem anno 483. à Joanne Talaiâ apud eundem accuſatus eſt, quòd Petro Mongo faveret, ſibi verò aditum ad ſedem ſuam præcluderet. Pœnam Acacio infligendam meditatus Simplicius, poſtquam literis ad Imperatorem crebrò miſſis operam luſiſſet, curis iſtis intermortuus eſt. Cauſam ſuſcepit, atq; acriùs urgebat Fœlix Simplicii ſucceſſor, qui aſſiduis Joannis Talaiæ querelis incitatus, miſſâ anno 483. Conſtantinopolim legatione, quæ incaſſum cecidit, anno ſequente habitâ Romæ Synodo Acacium damnavit, & anathemate percuſſit: ſententiam tamen aliquantulùm divulgare diſtulit, donec recentibus Acacii, qui Calendionem ſede Antiochenâ eodem anno exturbavit, factis commotus, habitâ exeunte anno alterâ Romæ ſynodo, ſententiam anathematis iterum vibravit. Pontificis autem fulmen adeò inſuper habuit Acacius, ut Papæ nomen
* L. 15. c. 17. è ſacris tabulis eximeret, quod ex Baſilio Cilice refert Nicephorus *. Sedem nihilominus quamdiu vixit, quietam tenuit Acacius, ac in pace obiit, anno 488. Nomen illius è ſacris Diptychis enixè id poſtulante Hormiſdâ Pontifice Juſtinus Imp. ſuſtulit anno 519. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* ii. *altera* Gr. Lat. *ad Petrum Fullonem* de Triſagio Concil. Tom. iv. p. 1108. altera Lat. *ad Simplicium de Eccleſiæ Alexandrinæ ſtatu* ibid. p. 1080.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. 472.

C. SOLLIUS APOLLINARIS SIDONIUS, gente Gallus, domo Lugdunenſis, illuſtri genere, Patre Apollinare, avo cognomine, utroq; præfecto prætorio Galliarum, ortus; natus eſt, ut videtur, anno 431. Euſebium in Philoſophiâ, Oenum in Poeſi, magiſtros habuit. Scholâ egreſſus militiæ nomen dedit. Papianillam, Fl. Aviti, Conſulis ac demum Imperatoris, filiam, uxorem duxit, ex quâ tres ſuſcepit liberos. Anno 457. à Majoriano Imp. qui Avitum Sidonii ſocerum imperio ſpoliârat, in obſidione Lugdunenſi captus, non ſervatus modò, ſed & honore maximo affectus eſt. Ineunte anno ſequente Majoriano Imp. Panegyricum dixit, paulò poſt petente id Senatu ſtatuâ laureatâ in foro Trajani poſitâ à Majoriano donatus, Comitis etiam dignitate inſignitus. Anno 467. Arvernorum legatus Romam ab Anthemio Imp. accitus eſt, ubi poſtquam Anthemii laudes Panegyrico celebrâſſet, Urbis præfecturam adeptus eſt, in quâ egregiè verſatus, ſtatuâ iterum donatus eſt, patriciâ poſteà ac ſenatoriâ dignitate auctus. Demum anno 472. invitus ferè ad Arvernorum Epiſcopatum à tribunali raptus eſt. Patrimonio igitur & honoribus Apollinari filio relictis, miſſiſq; ſtudiis ſæcularibus, ſacris literis deinceps excolendis totum ſe dedit, tanti à Provincialibus & coepiſcopis habitus, ut de rebus majoris momenti, etiam in re Theologicâ, paſſim conſuleretur: & ſub initia ſtatim Epiſcopatûs ortâ de ſede Bituricenſi lite, Præſulis electio unico ejus arbitrio committeretur. Nec Arvernis Epiſcopus ſolùm, ſed & dux, fuit; eorumq; libertatem contra Gothos multis annis fortiter tuebatur. Circa annum 480. captâ poſt diuturnam obſidionem à Gothis Arvernâ in Livianum caſtrum cum Ecdicio ſororio ſuo ſeceſſit; poſtea tamen ab Evarige Gothorum rege Eccleſiæ ſuæ redditus. Paulò ante obitum, referente Gregorio Turonenſi *, à Presbyteris duobus ſeditioſis Eccleſiâ ſuâ ſpoliatus eſt, & ad ſummam inopiam redactus. Sedem tamen, poſtquam Presbyterorum alter, divinitùs percuſſus, mortem Arii obierat, recuperavit. Obiiſſe dicitur anno 482. xii. Cal. Septembr. quamvis ipſe epiſtolâ 12. lib. 9. ſe in Epiſcopatu tres Olympiadas excurriſſe disertè ſcribat. Hæc nos breviter de Sidonio: plura ſi quis velit, conſulat is Joannem Savaronem, & Jacobum Sirmondum; qui Sidonii noſtri res geſtas ſtudioſè & accuratè collegerunt.

* Hiſt. Franc. l. 2. c. 23.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

Epiſtolarum libri ix. ab ipſo Sidonio ante obitum digeſti, quorum priores ſeptem *Conſtantio Presbytero*, octavus *Petronio*, nonus *Firmino*, nuncupati ſunt.

Epiſtola ix. libri 7. Concionem Sidonii quandam ſubnexam reperire eſt.

Carmina xxiv. præter alia multa Epiſtolis intermixta.

DEPERDITA.

Hiſtoria Attilæ regis & obſidionis Aurelianenſis, ſuadente Leone Evarigis regis conſiliario ſuſcepta & inchoata, ſtatim verò præ laboris tædio intermiſſa. L. 8. ep. 15.

Apollonii Tyanei Vita è Græco in Latinum verſa. L. 8. ep. 3.

Tractatus adversùs quendam dies bonos malè ferentem. L. 5. ep. 17.

Conteſtatiunculæ Migecio Epiſcopo nuncupatæ. L. 7. ep. 3.

Satyra in Pæonium Marcellianæ conjurationis ducem. L. 1. ep. ult.

Liber de Miſſis.

Liber Cauſarum.

Panegyrici ii. *alter ad Majorianum, alter ad Anthemium Impp.*

Epiſtolæ plures.

Prodierunt Sidonii Opera, cum Joannis Bapt. Pii Commentariis *Baſil.* 1542. 4°. Eliæ Vieti curis recognita *Lugduni* 1552. 8°. cum Commentariis Joannis Savaronis *Pariſ.* 1599. 4°. *Hanov.* 1617. 8°. cum notis Sirmondi *Pariſ.* 1614. 8°. cum ejuſdem verò notis auctioribus *Pariſ.* 1652. 8°. Habentur & in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 1075.

FAU-

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

472. FAUSTUS, natione Gallus, ex Britannis Aremoricis oriundus, primò Monachus, deinde poſt Maximum Abbas Lirinenſis: quo munere functus eſt uſq; ad annum 472. cùm Maximo Epiſcopo Regenſi, cui antea in Cœnobii præfecturâ ſucceſſerat, in Epiſcopatu ſucceſſit. Obiit circa annum 480, vel 485. Semipelagianorum dogmata de gratiâ & libero arbitrio foviſſe omnibus notum eſt. Illum cum Fauſto S. Benedicti diſcipulo, de quo Sigebertus de Viris illuſtr. cap. 30. malè confundunt Bignæus, aliique; cùm tamen iſte anno 610. floruit. Plurimam cum Sidonio amicitiam Fauſtus coluit, ab eo viciſſim maximo honore & veneratione affectus; quod ex Sidonii Epiſtolis conſtat.

SCRIPTA.

DE *Gratiâ Dei & libero arbitrio libri* ii.

Epiſtola ad Lucidum Presbyterum, qui ſententiam Monachorum Adrumetinorum, ſive hæreſin Prædeſtinatianam ſectatus eſt, ita gratiæ omnia tribuens, ut arbitrii libertatem tolleret. Ut ab hoc errore Lucidum revocaret, Fauſtus ad ipſum miſſam Epiſtolam iſtam conſcripſit; quam primò Synodus Arelatenſis undecim, deinde Lugdunenſis viginti ſeptem Epiſcoporum ſubſcriptionibus ſuis confirmârunt. Iſtarum etiam Synodorum Patres Fauſtum ad ſcribendos de gratiâ & libero arbitrio libros impulerunt: licèt ipſe mandati limites prætergreſſus Semipelagiana dogmata Operi ſuo inſeruerit.

Libellus de Creaturis, quòd in illis nihil ſit incorporeum. Eum tribus de ſtatu animæ libris refutavit Claudianus Mamertus; quibus ferè præfigi ſolet.

Sermo ad Monachos.

Epiſtolæ ad diverſos.

Profeſſio fidei ad Leontium Epiſcopum Arelatenſem.

Sermones aliquot inter eos, qui ſub Euſebii Emeſeni nomine feruntur; præſertim is *de S. Maximi laudibus.*

Contra Neſtorii errorem libellus, ſeu epiſtola ad Gratum Diaconum.

Epiſtola de Pœnitentiâ & timore Dei ad Fœlicem Patricium.

Reſponſio ad objecta quædam de ratione Fidei Catholicæ.

De variis quæſtionibus ad Paulinum.

Porrò librum de Spiritu Sancto, aliumq; contra Arianos & Macedonianos, à

* De Script. c. 85. Fauſto ſcriptos memorat Gennadius *, qui interierunt. vide quæ in Paſchaſio Diacono dicemus.

Extant Opuſcula Fauſti omnia in unum collecta in Bibliothecâ Patrum noviſſimâ Tom. 8. p. 523.

Cæterùm (quod notandum reſtat) Lucidus Presbyter Fauſti argumentis victus manus dedit, & Profeſſionem fidei ſatis Orthodoxam Synodo Arelatenſi obtulit, quæ extat apud Baronium ad an. 490. & Concil. Tom. iv. p. 1044. cum notis Sirmondi.

476. Vid. Gelaſ. in præfat. GELASIUS, CYZICENUS à Patriâ dictus, Presbyteri Eccleſiæ Cyzicenæ filius, demum Cæſareæ in Palæſtina Epiſcopus, claruit ſub Baſiliſco anno 476. quo circiter tempore Hiſtoriam ſuam ſe ſcripſiſſe indicat. Juvenis adhuc dum in domo paternâ vitam degeret, incidit in librum quendam antiquiſſimum in membranis planè integris deſcriptum, qui Dalmatii Archiepiſcopi Cyziceni fuerat, quiq; ad Patrem ſuum tandem devenerat. Plurima ex eo Concilium Nicænum ſpectantia in uſum ſuum annotavit; & venerandi Codicis autoritate Eutychianos ſub Baſiliſci imperio Synodi Nicænæ decreta, tanquam ipſis faventia jactitantes, confutavit. Hiſtoriam poſtea ac res geſtas Synodi Nicænæ, partim ex dicto Codice, partim ex Euſebii Cæſarienſis, Ruffini, aliorumq; qui Concilio intererant, ſcriptis, concinnavit, opus in tres libros partitus. Primo libro præludia quaſi Synodi complexus eſt, res geſtas Conſtantini uſq; ad devictum Licinium enarrans, libro ſecundo de geſtis poſt ſublatum Licinium agit, atq; Acta Concilii Nicæni, præſertim diſputationes Philoſo-

Digitized by Google

Philoſophorum ac Arianorum cum Patribus Nicænis inſtitutas exhibet. Sed ut verum fatear, prolixæ iſtæ Diſputationes ex ipſius Gelaſii, ſaltem antiquiſſimi Codicis ab eo uſurpati Authoris cerebro mihi profluxiſſe videntur. Nec enim aliud forſan veritatis argumentum habent præter futilem iſtam hiſtoriam, quam Rufinus l. 10. c. 3. Tertio (qui jam deeſt) libro reliqua Conſtantini Imp. pro fide ſtudia deſcripſit, uti ipſe in ſecundi libri fine teſtatur: quin & hiſtoriam, Photio teſte *, uſq; ad Conſtantini obitum perduxit; quem baptiſmo paulò ante mortem ab Orthodoxo quodam ſacerdote tinctum fuiſſe narravit. Hinc juſta nimis oritur ſuſpicandi ratio, eos qui Hiſtoriam iſtam primi ediderunt, librum tertium ſuppreſſiſſe, ejuſq; loco tres ſolummodò Conſtantini Epiſtolas dediſſe; eò quòd decantatæ apud Pontificios hiſtoriæ de Conſtantino Romæ à Silveſtro Papâ baptizato fidem derogaret. De Hiſtoriâ Gelaſii ſic Photius *. *Γελασίȣ βιβλίον ȣ̓ μᾶλλον ὑπάρχον πραγματικὸν ἢ ἱστορικόν, εὐτελὴς δὲ καὶ ταπεινὸς τὴν φράσιν, πλὴν λεπτομερῶς διέξεισι τὰ ἐν τῇ συνόδῳ. Non tam actio, quàm hiſtoria eſt. Sermo vilis & humilis, niſi quòd minima quæq; in Synodo geſta narrat.* Atq; alibi † : *ἡ δὲ φράσις εἰς τὸ ταπεινὸν καὶ χυδαῖον τȣ̃ λόγȣ κατενηνεγμένη. Ipſa dictio ad humilem vilemq; ſtylum plus æquo vergere animadvertitur.*

* Cod. 88.

* Cod. 15.

* Cod. 88.

Totum hujus Hiſtoriæ librum ſecundum in ſuam Concilii Nicæni Hiſtoriam è Codice Vaticano tranſtulit Alphonſus Piſanus. Hiſtoriam ipſam, qualis nunc extat, Græcè, unà cum verſione Latinâ & notis edidit Robertus Balforeus Scotus *Pariſ.* 1599. 8°. Exinde habetur Concil. Tom. ii. p. 103.

Eidem Gelaſio *libros* Gelaſii Papæ *de duabus in Chriſto naturis*, pluribus argumentis vindicare fatagit Baronius *. Verùm oleum & operam perdit. De eâ enim re ſententia ab eruditis jamdudum lata eſt.

* Ad. an. 496.

Obſervandam denique, Gelaſium in *Hiſtoria* ſuæ Procemio ſe Conſtantini Imp. & Conſtantii Patris res geſtas peculiari Commentario traditurum Polliceri. An tale quid reipſâ præſtiterit, nequaquam conſtat.

JOANNES, Eccleſiæ Antiochenæ ex Grammatico Presbyter, claruit anno 477. In vivis adhuc erat anno 495. Scripſit *adverſus Eutychianos* unitatem perſonæ & diſtinctionem naturarum in Chriſto ſtrenuè aſſerens, incautas ſimul aliquot Cyrilli Alexandrini oppugnans ſententias, quæ Eutychianis favere videbantur. NE. 477.

Gennad. de Script. c. 93.

PETRUS, *Mongus* dictus, Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus anno 453. ob Eutychianiſmi ſtudium à Proterio Alexandrino damnatus & depoſitus. Timotheum Ælurum aſſiduò ſectatus cum Alexandriam bis reverſum toties comitatus eſt, bis fugatum toties ſecutus: eiq; anno 477. defuncto in ſede Alexandrinâ ab illius ſectariis clanculùm ſuffectus, Timotheo Solafaciolo, legitimo Epiſcopo adhuc in vivis agente. Mox tamen Imperatoris edicto dejectus, ſede uſurpatâ per quadriennium caruit. Anno demum 481. mortuo Solofaciolo, ac ſubſtituto à Catholicis Joanne Talaidâ, ipſe Acacii amicitiam ſibi concilians à Zenone Imp. anno ſequente impetravit; ut, miſſo Joanne, ſedi Alexandrinæ Præficeretur. Epiſcopatum adeptus, Concilium Chalcedonenſe publicè anathematizavit; quamvis id datis ad Acacium paulò poſt literis homo verſipellis ingenii præfracte negaverit: quin & legatis Acacii ad rei veritatem exquirendam miſſis, teſtibus perjuris ſuppoſitis, illuſerit. Haud ita facilè tamen Euphemio Acacii poſt Flavitam ſucceſſori fucum fecit: à quo coactâ anno 489. Conſtantinopoli Synodo damnatus eſt. Obiit anno 490. Extat apud Euagrium l. 3. c. 17. *Epiſtola ad Acacium CP.* de quâ ſupra verba fecimus. 477.

JOANNES, *Talaia* ſive *Talaida* dictus, Monachus Tabenneſiotes, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter & Oeconomus ſub Timotheo Solofaciolo; cui perſuaſit, ut Dioſcuri nomen in Diptycha reponeret. Ab eodem anno 477. ad Zenonem Imp. miſſus, ut Eccleſiæ Alexandrinæ pacem conciliaret, juramento ab Imperatore adactus ſe obſtrinxit ſe ſedem Alexandrinam nunquam ambiturum. Anno igitur 481. poſt Timothei mortem Epiſcopus Alexandrinus 477.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. drinus à Catholicis, quibuſdam etiam pretio corruptis, ordinatus, Imperatoris edicto ſede ſuâ depulſus eſt: atq; anno 483. Romam fugiens à Simplicio & Fœlice Pontificibus cauſæ ſuæ patrocinium poſtulavit. Et iſti quidem tam literis, quam diris, paſſim miſſis, nil intentatum reliquerunt, Joannem ſedulò tutantes. Verùm omnia incaſsùm. Amiſſam ſedem iſte nunquam recuperavit; ac à Fœlice Papâ ſedi Nolanæ in Campaniâ tandem præfectus, poſt annum 492. in pace obiit. Scripſit, teſte Photio *, *Apologiam ad Gelaſium Papam*, quâ non ſolùm Pelagianam hæreſin, ſed & Pelagium ipſum, Cœleſtium, & Julianum, apertè damnavit. Verùm hanc temporis injuria nobis eripuit.

Liberat. Breviar. cap. 18.
* Cod. 54.

480. EUGENIUS, gente Afer, anno 480. à Catholicis, quibus Hunnericus Vandalorum rex Zenonis Imp. & Placidiæ precibus exoratus, eligendi Epiſcopi veniam conceſſerat, Epiſcopus Carthaginenſis conſtitutus, poſtquam ſedes Arianorum ſævitiâ per 24 annos vacaverat. Anno 484. collectâ apud Carthaginem ab Hunnerico Epiſcoporum Arianorum turbâ, qui diſputationem cum Catholicis committerent, Eugenius luculentam fidei Profeſſionem regi obtulit, tantâ rationis vi munitam, ut Hæreticos ad ſilentium pariter ac rabiem adigeret. Paulò poſt ab Hunnerico Tamallumenſem civitatem in confinio Tripolitanæ ſitam relegatur, & Antonio loci Epiſcopo, Hæretico ferociſſimo, excruciandus committitur. Poſtea, ſi Gregorio Turonenſi * fides, Albigenſem Galliarum urbem aſportatus eſt: ubi anno circiter 495. vel paulò poſt vitam finiiſſe videtur. De eo enim quaſi adhuc vivente loquitur Gennadius in Catalogo Scriptorum *, quem iſto anno contexuit. Extat *Libellus*, ſeu prolixa *Fidei Confeſſio* nomine Epiſcoporum Africanorum Hunnerico regi oblata, apud Victorem Vitenſem (cujus integrum librum tertium conſtituit) de perſecutione Vandalicâ l. 3. p. 33. Ejus enim eſſe, licèt id non dicat Victor, extra omnem controverſiam ponit Gennadius loco citato. Habetur Concil. Tom. iv. p. 1128. & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 683. Scripſit præterea, teſte eodem Gennadio, quæ interierunt, *Epiſtolas ad plebem ſuæ curæ commiſſam* paulò ante exilium miſſas: *Altercationes* quas cum Arianorum præſulibus per internuncios habuit, *Hunnerico regi nuncupatas*: Preces denique pro quiete Catholicorum Apologiarum ad inſtar, eidem oblatas.

* Hiſt. Franc. l. 2. c. 3.
* Cap. 97.

480. THEODULUS, Honorio Auguſtodunenſi * *Theodorus*, Presbyter in Cœlo-Syriâ, Sixto Senenſi Epiſcopus, claruit circa an. 480. Obiit anno 492. triennio antequam Gennadius † Catalogum clauſit. Scripſit contra antiquos Hæreticos *librum de Conſonantiâ divinæ Scripturæ*; in quo oſtendit unum eundemq; Deum utrinſq; Scripturæ, utriuſq; diſpenſationis autorem eſſe. Sed hoc Opus dudum periit. Circumfertur quidem Latinè ſub ejus nomine Brevis Enarratio in Epiſtolam ad Romanos in Orthodoxogr. p. 1124. & Biblioth. Patr. Tom. viii. Falsò autem Theoduli nomen præfert. Eſt enim *Catena* quædam, non ſolùm ex Baſilio, Chryſoſtomo, Severiano, &c. ſed & ex Photio & Oecumenio, Theodoro longè recentioribus, contexta. Alius planè à noſtro videtur Theodulus ille, incertæ ætatis Scriptor, cujus meminit Sigebertus Gemblacenſis *, natione Italus, Græcè & Latinè doctus: qui cum Athenis ſtuderet, Gentiles cum Chriſtianis diſputantes audivit; eorumq; colligens rationes, in Opus, quod *Eclogam* vocavit, contulit, in tres partes diviſum, primam Ψεῦστιν, ſecundam Ἀλήθειαν, tertiam Φρόνησιν dictam. Hanc cum noſtro temerè confundit Sixtus Senenſis *. Eundem, quem Sixtus, errorem non modò erravit Poſſevinus; ſed & mirâ planè oſcitantiâ ex uno Scriptore tres diverſos fecit: quorum duos priores Theodoros vocat.

* Cap. 90.
† De Script. c. 91.
* Cap. 134.
* Bibl. Sacr. l. 4. p. 306.

483. JOANNES ÆGEATES, Presbyter, ſectâ Neſtorianus, Διακεκριμένος, i. e. *Segregatus*, dictus, quo nomine Dioſcuri & Eutychetis ſectatores ſe vocare ſoliti erant. Claruit ex mente quidem Doctiſſ. Voſſii * ſub Zenone, circa an. 483. Vereor tamen, ne aliquot annis poſterior ſit; cùm à Petri Fullonis depoſitione hiſtoriam ſuam quinq; adhuc libris produxerit. Scripſit

* De Hiſt. Græc. l. 2. c. 21.

Hiſtoriæ

Hiſtoriæ *Eccleſiaſticæ libros* x. quorum quinq; priores à Theodoſii imperio, & ab ipsâ Neſtorii hæreſi inchoati, uſq; ad Petri Fullonis depoſitionem anno 479. factam producti ſunt. Quinq; libros poſteriores ſe non legiſſe fatetur Photius*. In hâc Hiſtoriâ manifeſta hæreſeos ſuæ indicia prodidit, Synodum ἀγγελικὴν Epheſinam divinam vocavit, Dioſcurum, ejuſq; aſſeclas egregiè collaudavit: Concilium Chalcedonenſe perſtrinxit, & calumniis inſectatus eſt. Extat Fragmentum Operis iſtius actione 5ᵃ. Synodi Nicænæ II. Concil. Tom. vii. p. 369. Quædam etiam ex poſteriore parte habet Theodorus Lector Collect. l. 2. p. 563. Scripſit item Joannes *peculiare adversùs Synodum Chalcedonenſem Opus* probris & calumniis refertum. De ſtylo ejus ſic Photius*: ἐστὶ δὲ τὴν φράσιν σαφὴς καὶ ἀνθηρὸς, καλλιεπείᾳ καὶ τῷ ἡδεῖ μετὰ τῆς σαφηνείας καὶ λαμπρότητος κεχρημένος. *Stylus illi clarus & floridus; verborum ſplendore ac ſuavitate, cum perſpicuitate & claritate uſus.*

SÆC. V. ab An. cccc.

* Cod. 41.

* Cod. 41, 55.

FOELIX, natione Romanus, Fœlicis Presbyteri filius, anno 483. die xiii. Februarii Romanæ ſedis Pontificatum adeptus eſt. Episcopus factus, Zenonis Imp. Henoticon anno ſuperiore editum ſtatim apertè rejecit. Acacium CP. Petri Mongi communioni renunciare renuentem, miſſis undiq; literis exagitavit; quin & tandem anno 484. anathemate percuſſit. Eodem anno Petrum Fullonem, ſedis Antiochenæ invaſorem, & Deum crucifixum eſſe docentem, habitâ Romæ 42. Epiſcoporum Synodo damnavit. Ad clariorem hujuſce rei intelligentiam notandum eſt, Petrum, arte Fullonem, Cœnobii Acæmetenſis monachum, ob Eutychianiſmi ſtudium exinde pulſum, mox S. Baſſæ apud Chalcedonem Presbyterum, anno 471. Zenonis favore ſubnixum, magnas Antiochiæ turbas excitâſſe, ac Theopaſchitarum ſectæ ſemet adjungentem, Deum crucifixum eſſe docuiſſe, additâ ſolenni Triſagii formulæ hâc clauſulâ [*Qui crucifixus es pro nobis.*] Tumultuum pertæſus Martyrius, Antiſtes Antiochenus, anno 472. ſedi ſuæ renunciavit, quam mox Petrus Fullo tyrannicè invaſit. Iſte verò Leonis Imp. edicto ſtatim ejicitur, & in Oaſim relegatur: ſubſtituto Juliano. Anno 476. à Baſiliſco ſedi Antiochenæ reſtituitur, Juliano mœrore animi confecto. Anno ſequente à Joanne, quem Epiſcopum Apameæ ordinâret, deturbatur, & à Synodo clandeſtinâ damnatus eſt. Anno 478. à legitimo Epiſcoporum Orientalium Concilio Antiochiæ, ab Acacio Conſtantinopoli, à Simplicio Romæ damnatus, à Zenone etiam Pityunta deportari juſſus. Anno 484. ab Imperatore, Acacio id curante, ſedi ſuæ reſtituitur, eodem licèt tempore à Fœlice damnatur; eamq; uſq; ad annum 486. quo obiit, tenuit. Sed ut ad Fœlicem redeamus; mortuus iſte eſt die xxx. Januarii anno 492. Extant *Epiſtolæ* xv. (quarum *duæ ad Petrum Fullonem, unica ad Zenonem Imp.* Græco-latinè habentur) Concil. Tom. iv. p. 1049.

483. Theod. Lect. l. 2. p. 555.

QUINTIANUS, Epiſcopus Aſculanus, claruit anno 484. Scripſit *Epiſtolam ad Petrum Fullonem adversùs clauſulam*, ab eo Triſagio additam, quam hæreticam & blaſphemam eſſe acriter contendit, & ſubnexis xii. Anathematiſmis damnat. Extat Epiſtola iſta Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 1097. 484.

ANTHEON, Arſinoes Epiſcopus, claruit anno 484. quo circiter tempore ejuſdem argumenti *Epiſtolam ad Petrum Fullonem* ſcripſit, quæ habetur Concil. Tom. iv. p. 1112. 484.

FAUSTUS, Apolloniadis Epiſcopus, claruit anno 484. Scripſit eâdem de causâ *ad Petrum Fullonem epiſtolam*, quæ reperitur Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 1113. 484.

PAMPHILUS, Abydorum Epiſcopus, claruit anno 484. Scripſit de eodem argumento *epiſtolam ad Fullonem*, quæ invenitur Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 1117. 484.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

484. ASCLEPIADES, Trallium Epiſcopus, claruit anno 484. Simili ferè *epiſtolâ* Triſagion Fullonis oppugnavit, & x. *Anathematiſmis* percuſſit. Tam *epiſtolam* quàm *Anathematiſmos* Gr. Lat. exhibet Concil. Tomus iv. p. 1120.

484. JUSTINUS, urbis cujuſdam in Siciliâ Epiſcopus, claruit anno 484. Scripſit *epiſtolam ad Petrum Fullonem* prioribus conſimilem, quam videre eſt Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 1103.

Scripſit ejuſdem argumenti *epiſtolam ad Petrum Fullonem* Flaccianus ſive Flavianus Epiſcopus Rhodopenſis. Fragmentum ejus non contemnendum Latinè ex Codice Vaticano edidit Baronius in Annal. ad an. 483. & exinde deſumptum repræſentat Concil. Tomus iv. p. 1105.

Me nequaquam latet Cl. Valeſium * has ad Petrum Fullonem epiſtolas ſeptem non modò in dubium vocare, ſed & pro ſuppoſititiis habere; quod non uno argumento oſtendere conatur. Sed ut quod res eſt, dicam, leviores mihi videntur ejus rationes, tantiq; viri nomine haud ſatis dignæ. Ait primò, nullum ex iſtis Epiſcopis in Hiſtoriâ illorum temporum nominatum reperiri. Quid inde? Sexcenti occurrunt in Conciliorum Tomis Epiſcopi ſemel memorati; quorum nec leviſſima apud iſtius ævi ſcriptores habetur mentio. Concil. Tomo iv. lxi. Epiſcoporum, Synodorumve ad Leonem Aug. pro confirmatione Synodi Chalcedonenſis Epiſtolæ habentur: è quibus longè plurimorum Epiſcoporum nomina fruſtra alibi quæras. Ait ſecundò, modicarum urbium Epiſcopos quales iſti erant, nullâ autoritate præditos, Antiochenum Patriarcham ſcriptis ad eum literis coarguere ſine ſummâ audaciâ non potuiſſe. Sed planè hoſpes ſit oportet in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ, qui neſciat iſtiuſmodi exempla non ubivis proſtare. Cui notæ non ſunt Irenæi ad Victorem Romanum de die Paſchali literæ, Cypriani & Firmiliani ad Stephanum Papam de baptiſmo Hæreticorum Epiſtolæ, ut de aliis jam non dicam? Quantò verò magis id licebat, ubi res fidei agebatur, & contra Epiſcopum, alienæ ſedis invaſorem, ac hæreſeos in frequentibus tam Occidentalium, quàm Orientalium Synodis notatum. Ait tertiò, omnes has Epiſtolas uno eodemq; Stylo, barbaro ſatis ac craſſo, manifeſto falſitatis indicio, conſcriptas eſſe. Accuratiſſimus autem Critices Magiſter ſit oportet, qui ex quâdam ſtyli ſimilitudine omnes ab unicâ manu profectas aſſeverare auſit. Huc accedit, quod & ipſe animadvertit quidem, ei tamen nil reponit, Valeſius, has Epiſtolas non ex Græco in Latinum, ſed vice verſâ tranſlatas eſſe. Deniq; neſcire me fateor, quâ ſpe, quo argumento aliquis induci potuit, ut ejuſmodi Epiſtolis ſub aliorum nomine ſuppoſitis Orbi Chriſtiano fucum faceret. Lectorem tamen celatum nollem, me Flacciani epiſtolæ fragmenti patrocinium nequaquam ſuſcepturum eſſe.

* Diſſert. in Petr. Full. c. 4. p. 177. ad finem vol. 3. Hiſt. Eccl.

484. VIGILIUS, gente Afer, Tapſenſis ſive Tapſitanus in Provinciâ Byzacenâ Epiſcopus, claruit anno 484. quo Hunnerici regis præcepto Carthaginem evocatus, ut rationem fidei ſuæ redderet, Eugenii Carthaginenſis Profeſſioni fidei ſubſcripſit, & cum eo pro fide Catholicâ conſtanter militavit. Sævientibus in Catholicos Vandalis Arianis Patriam ſuam deſeruiſſe videtur. Conſtantinopolin profectum eſſe, atq; ibi libros contra Eutychem condidiſſe, prodit Theodulphus Aurelianenſis, & Æneas Pariſienſis. Vigilium ſanè inter Græcos demum verſatum eſſe ex primo Operis iſtius libro non obſcurè colligitur. Perperàm cum Vigilio Tridentino confuſus; ſcriptorum iſtius ac ſuperioris ævi notitiam diu fugit. Certè ſcripta ejus inter aliorum Opera delituerunt, ſub aliorum fortaſſe nomine ab ipſo Vigilio primùm edita ac ſuppoſita, hâc ſaltem ratione, uti accutè conjicit Chiffletius, ut Arianorum odium atq; invidiam fugeret, tantiſq; nominibus prætenſis ſibi ſuffugium, ſcriptis autoritatem pareret. Tandem Opera ejus undique quæſita, & Autori ſuo vindicata, collegit Franciſcus Chiffletius ſuprà laudatus, & ſequenti ordine diſpoſuit.

Adverſus

Digitized by Google

Adverſùs Neſtorium & Eutychem libri V. *pro defenſione Synodi Chalcedonenſis,* qui ſub Vigilii Tridentini nomine aliquoties prodierunt, *Tiguri* 1539. deinde à Caſſandro editi *Colon.* 1575. 8°. & inter Opera Caſſandri p. 514. emendatiores & auctiores à Joſiâ Simlero editi *Baſileæ* 1571. atq; alibi. SÆC. V. ab An. cccc.

Altercatio ſub nomine Athanaſii adverſùs Arium, ſive Dialogi II. in Concilio Nicæno inter Athanaſium & Arium habiti Probo judice.

Dialogi ſive Altercationes iii. ab Athanaſio contra Arium, Sabellium & Photinum coràm Probo judice habitæ. Idem cum priore Opus cenſendum eſt, hoc tantum diſcrimine diſtinctum: quòd prius in Africâ à Vigilio, dum Vandalos adhuc timeret, & ab iis agnoſci nollet, ſcriptum fuerit; ac ab Africâ egreſſo demum recognitum, præfatione mutilatum, locis pleriſq; elimatum, & integro libro tertio Probi judicis ſententiam complexo auctum. Utrumq; in unum opus compaginatum ſub Vigilii Tridentini nomine edidit Georg. Caſſander unà cum libris adverſùs Eutycheten *Colon.* 1575. & inter Opera ſua p. 460. Dialogi priores duo inter Athanaſii Operà locum male obtinere ſolent.

De Trinitate, ſive de unitâ Trinitate deitatis contra Marivadum Arianum libri xii. Neapoli in Campaniâ ſcripti, & Athanaſio ſuppoſiti; ſub cujus etiam nomine ſeptem priores libri in editione Athanaſii Heidelbergenſi prodierunt; integri verò duodecim in editione Pariſienſi, in undecim tamen malè diviſi, duobus poſterioribus libris in unum conflatis.

Liber de Unitate Trinitatis ad Optatum, ſive Dialogus inter S. Auguſtinum & Fœlicianum Arianum à Vigilio confictus, inter Auguſtini Opera haberi ſolet.

De Trinitate adverſùs Varimadum, ſeu literarum Metatheſi Marivadum, ſectæ Arianæ Diaconum, & Hunnerico regi admodùm gratioſum, libri iii. ſub Idacii Clari nomine à Vigilio olim evulgati, & ſub ejuſdem nomine typis ſæpiùs impreſſi.

Liber contra Palladium Arianum Epiſcopum, duabus conſtans partibus; quarum prior pro Concilii Aquileienſis anno 381. habiti Actis exhibita eſt in Collectionibus Conciliorum, quæ poſt annum 1550. prodierunt; altera binas habet editiones, utramque, ut videtur, à Vigilio, evulgatam. Prima eadem eſt cum Ambroſii libro *de Fide ſeu de conſubſtantialitate Filii cum Patre*; ſecunda, quæ auctior eſt, eadem eſt cum Gregorii Nazianzeni *Oratione* 59ª. Operi ſubjiciuntur duæ Concilii Aquileienſis Epiſtolæ, altera *ad Epiſcopos Galliæ,* altera *ad Gratianum & Valentinianum Impp.* quæ Concilii Actis annumerandæ ſunt. Quod ad priorem partem attinet, confictam eſſe à Vigilio hanc diſputationem ſub Actorum Synodi Aquileien. nomine, longo conjecturarum, potiùs quam argumentorum, agmine contexuit Chiffletius: quod quidem mihi nequaquam veriſimile videtur: neq; tanti ſunt, quas affert, ratiunculæ; ut in iis refellendis immoremur. Certè genuinis hiſce Concilii Aquileienſis Actis nemo movebit litem; quin [illegible]lem ratione, & iiſdem ferè argumentis aliarum Synodorum Acta in dubium vocare poſſit.

Solutiones Objectionum Arianorum, quas primo Dialogo ſub nomine Athanaſii contra Arianos à Vigilio, antequam ſecundam Dialogorum iſtorum editionem moliretur, adjectas eſſe conjicit Chiffletius.

Opera iſta ſupra enumerata in unum collegit, ac notis & diſſertationibus illuſtrata edidit Petrus Franciſcus Chiffletius *Divione* 1664. 4°. Exinde habentur Bibliothecæ Patr. Tom. 8. p. 722.

Altercatio ſive Dialogus S. Auguſtini cum Paſcentio Ariano coram judice Laurentio, à Vigilio conficta, & à Patribus Benedictinis noviſſimæ operum S. Auguſtini editionis curatoribus primùm in lucem eruta, & epiſtolarum ejus Appendici ſubnexa.

Symbolum Fidei ſub Athanaſii nomine circumlatum, & inter illius Opera vulgatum. Id Vigilio, nos non invitâ, uti credimus, veritate, aſcribendum cenſemus. Vide plura in Athanaſio.

Cæterùm à Vigilio quodam, Africano Epiſcopo, luculentum *de mille annorum, qui in Apocalypſi prædicuntur, intelligentiâ Tractatum* confectum eſſe prodit

 Caſſiodo-

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

Caſſiodorus *. Utrùm is Vigilius noſter fuerit planè incertum eſt. Id certum, opus, qualecunq; fuerit, interiiſſe.

* Divin. Lect. l. 1. c. 9.

Deniq; mirari licet, quid ſibi velit Caſimirus Oudin, qui non uno in loco Arnobii junioris cum Serapione Conflictum Vigilio noſtro tribuat, nullâ, quod ſciam, ratione ductus, nullius autoritate fultus. De hâc enim re ne γρῦ quidem habet, qui omnia Vigilii Opera corraſit, ſæpe dictus Chiffletius; quamvis illum in partes vocare velle videatur.

484. VICTOR, gente Afer, Vitenſis in Provinciâ Byzacenâ Epiſcopus, anno 484. Eugenii Carthaginenſis Profeſſioni fidei Catholicæ ſubſcripſit; & eodem aut ſequente ſaltem anno ab Hunnerico rege in exilium ablegatus eſt. Conſtantinopolin igitur profectus, anno 487. ſcripſit *Hiſtoriam Perſecutionis Africanæ ſive Vandalicæ ſub Genſerico & Hunnerico Vandalorum regibus*, cui ſubnexuit Appendicis vice Acta vii. Monachorum Martyrum Caſpenſis territorii. Quo anno obierit non liquet. Extat Hiſtoria prædicta modò in tres, modò in quatuor, alibi in quinque, nonnunquam in ſex libros diviſa, *Colon.* 1535. deinde curâ Beati Rhenani *Pariſ.* 1541. cum notis Baldvini Optato Milevitano ſubjecta *Pariſ.* 1569. 8°. cum notis & diſſertationibus Chiffletii Vigilii Tapſenſis Operibus præmiſſa *Divione* 1664. 4°. in Orthodoxogr. p. 799. & Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 675.

487. ÆNEAS GAZÆUS, profeſſione Sophiſta, ex Philoſopho Platonico Chriſtianus, claruit circa an. 487. Confeſſores enim Africanos, quibus anno 484. linguas execuerat Hunnericus Vandalorum rex, Conſtantinopoli loquentes ſe audiſſe ipſe teſtatur. Scripſit Dialogum, *Theophraſtum* dictum, *de Animarum immortalitate, & corporis reſurrectione*; qui ab Ambroſio Camaldulenſi Latinè verſus extat *Baſil.* 1516. Prodiit deinde Gr. Lat. inter alia *Baſil.* 1560. cum Wolphii verſione, poſtmodum cum verſione & notis Caſparis Barthii *Lipſiæ* 1658. 4°. deniq; in Auctuario 1624. Tom. ii. p. 373.

487. Gennad. de Script. c. 96. Appendix ad Iſidor. c. 10.

CEREALIS, gente Afer, Epiſcopus Caſtulenſis, idem forſan cùm Cereali Caſtelloripenſi in Mauritaniâ Cæſarienſi Epiſcopo, qui Eugenii libello inter alios Africæ Epiſcopos Catholicos ſubſcripſit: claruit anno 487. *Diſputationem de Fide S. Trinitatis* à Maximiano Ammonitarum Epiſcopo Ariano provocatus Carthagine inſtituit, & Hæretici ſophiſmata productis affatim S. Scripturæ teſtimoniis egregiè profligavit. Extat *Libellus Concertationis dictæ de Fide* contra Maximianum inſcriptus, in Hæreſiologiâ *Baſilienſi* an. 1556. & in Biblioth. Patr. Tom. viii. p. 671.

490. * De Script. c. 99.

HONORATUS, gente Gallus, Epiſcopus Maſſilienſis, claruit anno 490. Vir eloquens, ac ſermonis copiâ pariter & facundiâ celeberrimus, uti eum depingit Gennadius *. Edidit *Homilias* quamplurimas, tam extempore habitas, quam ocio compoſitas; quibus & Lectores ad pietatem hortatus eſt, & hæreticorum deliria confutavit. Compoſuit & Sanctorum Patrum multorum Vitas; & in his Hilarii, Arelatenſis Epiſcopi, præceptoris res geſtas literis mandavit. Ex his nil hodie ſupereſt præter *Vitam Hilarii Arelatenſis*, quæ habetur apud Surium ad diem v. Maii.

490. Greg. Turon. Hiſt. Franc. l. 2. c. 34. Ado Vien. Chron ad an. 492.

ALCIMUS ECDICIUS AVITUS, natione Gallus, domo Viennenſis, Iſicii, viri ſenatorii, ac demum Archiepiſcopi Viennenſis, filius, Aviti Imp. nepos, Apollinaris Valentiæ Epiſcopi frater, circa annum 490. patri in ſede Viennenſi ſucceſſit. Anno 496. datis ad Clodoveum regem literis ſuſceptum ei baptiſmum gratulatus eſt. Ineunte ſæculo ſexto Gundobaldum Burgundionum regem, qui Viennam nuper expugnarat, ab Arianâ hæreſi ad Catholicam fidem revocavit; eumq; ſubditos ſuos id celare cupientem Orthodoxam palàm confiteri coegit. Idem Sigiſmundum regem, Gundobaldi filium, poſtea ab eâdem hæreſi ad Eccleſiam Catholicam reduxit. Hæreticos certè in Galliâ verſantes voce & exemplo; foris poſitos ſcriptis; utroſq; mirâ animi

animi conſtantiâ, nec irrito prorsùs ſucceſſu, oppugnavit. Concilio Epaonenſi anno 517. præfuit. Obiit anno 523. die v. Februarii. Vir erat, teſte Adone, eloquentiâ & ſanctitate conſpicuus. De acumine ejus in pangendis verſibus hæc Cl. Borrichius *, *Poeta erat elegantiſſimus; ut miremur ævo tam rudi (intravit enim quoq; ſæculum ſextum) venam adeò doctam & expeditam.* Virtutes ejus eximias deſcribit Epitaphium illius ſanè pro ſæculi iſtius genio non contemnendum, quod apud Baronium habetur ad an. 516. Nos ſpeciminis gratiâ verſus illius aliquot ſubnectemus.

SÆC. V. ab An. cccc.

* Diſſert. 2. de Poet. Lat. p. 79.

Exue ſollicitas triſti de pectore curas:
Nam quem plena fides, celſæ quem gloria mentis,
Quem pietas, quem larga manus, quem fama perennant,
Nil ſocium cum morte tenet. Quin proſpice ſancti
Geſta viri. Primùm, &c.

OPERA, QUÆ EXTANT.

De *mundi origine, de peccati origine, de ſententiâ Dei, de diluvio, deq; tranſitu maris rubri libri* v. verſu Hexametro conſcripti, Apollinari, Sidonii filio, & in ſede Arvernenſi ſucceſſori, nuncupati.

De laude Virginitatis libellus Heroico carmine compoſitus ad Fuſcinam ſororem. Poemata iſta extant in Collectione Poetarum Fabricianâ, & in Appendice Bigneanâ *Pariſ.* 1624. p. 596. ſeorſim verò *Baſil.* 1546. cum commentariis Menrari Moltheri, & *Lugduni* 1536. 12°.

Epiſtolæ ad diverſos, alioſumq; ad ipſum, num. LXXXVII.

Homilia de Rogationibus, quæ cum Epiſtolis ejuſdem aliquot habetur in editione Poematum Lugdunenſi 1536.

Homiliarum viii. Fragmenta.

Opuſculorum, in quibus B. Pauli Epiſtolæ citantur, Fragmenta.

Omnia Aviti Opera ſupra enumerata vel tum primùm edita vel emendata curâ Jac. Sirmondi prodierunt *Pariſ.* 1643. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 560.

Epiſtolæ iv. & Fragmenta aliquot, à Baluzio edita Miſcellan. Tom. i. p. 355.

Collatio ejus, aliorumq; adversùs Arianos, extat apud Dacherium Spicileg. Tom. v.

OPERA DEPERDITA.

H*omiliarum liber, de Mundi principio.*

Epiſtolæ quamplurimæ. Novem enim Epiſtolarum libros ævo ſuo ſuperfuiſſe teſtatur Gregorius Turonenſis.

Dialogus contra hæreſin Arianam ad Gundebaldum regem.

Contra Neſtorii & Eutychis errores libri ii. quos Gundebaldi regis ſuaſu compoſuit.

Contra Fauſti errores de gratiâ & libero arbitrio liber.

GELASIUS, natione Afer, Valerii filius; anno 492. die vii. Februarii ad Epiſcopatum Urbis Romanæ evectus eſt. Pontificatum nactus, communicatorias ſtatim ab Euphemio CP. literas (quodq; nec ipſe unquam negavit Gelaſius) inprimis orthodoxas accepit; communicatorias tamen ei viciſſim reddere recuſavit, niſi Acacii nomen Diptychis Euphemius expungeret. Id conſtanter renuit Euphemius, & Acacii cauſam impigrè tutatus eſt, eum à Fœlice Papâ injuſtè damnatum eſſe contendens. Deceſſoris igitur ſui ſententiam, & Acacii damnationem, plurimis, iiſq; prolixiſſimis Epiſtolis ad Euphemium, Anaſtaſium Imp. alioſq; datis defendit; ac quamdiu vixit, communionem Euphemio & Orientalibus Epiſcopis Euphemio communicantibus denegavit. Manichæos in urbe Româ deliteſcentes, & Catholicorum larvam ſibi 492.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc. ſibi prætendentes, ita ut ſacræ etiam ſynaxi intereſſe, & ſacroſanctum Euchariſtiæ panem in os accipere non vererentur, calicem verò ſedulò ac datâ operâ fugerent, ſummâ diligentiâ inveſtigavit; & ut hæreticis larvam auferret, morem in Eccleſiâ ab ipſis illius primordiis receptum, ne quis in Collectis ſacris niſi ſub utrâq; ſpecie communicaret, decreto confirmavit. Detectos eâ lege Manichæos damnavit, & civitate expelli fecit. Nec minùs fortiter Pelagianos & Eutychianos datâ quâvis occaſione ſive ſcriptis ſive autoritate oppugnavit, hæreticorum hoſtis acerrimus. Obiit anno 496. die viii. Septembris.

Scripſit plurima, quæ ſequuntur.

E*piſtolæ* xvi. *quarum ultima ad Ruſticum Lugdunenſem* à Dacherio primùm edita eſt Spicileg. Tom. v. p. 581.

Epiſtolarum aliarum x. *Fragmenta.*

Tomus ſive liber de Anathematis vinculo.

Adverſùs Andromachum Senatorem, ceteroſq; Romanos, qui *Lupercalia* ſecundùm morem priſtinum colenda conſtituebant.

Dicta adverſùs Pelagianam hæreſin.

Decretum in Concilio Romano LXX. Epiſcoporum anno 494. de *libris Canonicis, Eccleſiaſticis,* & *Apocryphis.* Decantatiſſimùm hoc Gelaſii decretum in omnium ore & manibus habetur. Ejus verò eſſe, eamq; quam præ ſe fert, ætatem & autoritatem habere, ægrè mihi perſuadeo, his ductus argumentis. 1°. Vetuſtiores Codices id nullo certo autori tribuunt. Hinc notante Cl.
* Not. ad Gratian. p. 444. Baluzio * in antiquis Codd. iiſq; melioris notæ, nunc Damaſo, nunc Gelaſio, quandoq; Hormiſdæ Papæ aſcribitur: certiſſimo indicio, genuinum hujus Decreti Autorem olim ignotum fuiſſe. 2°. Citantur in hoc Decreto libri, anno 494. aut nondum ſcripti, aut penitùs ignoti. Ex. gr. Laudatur Sedulii Opus Paſchale à Turcio Rufo Aſterio jam Exconſule è Sedulii ſcriniis primùm extractum & in vulgus editum. Ipſe verò Aſterius hoc ipſo anno 494. Conſulatum geſſit. Damnatur Tractatus de Revelatione capitis S. Joannis Baptiſtæ, poſt ævum Marcellini Comitis, qui in eo diſertè citatur, demum ſcriptus: Quid quòd Decreti Autor Concilium generale quintum, forſan & ſextum, confirmare non obſcurè videatur. Haud alio enim ſenſu verba iſta [Sed & ſi qua ſunt Concilia, &c.] concipi poſſe, nullus qui ea attentè legerit, facilè negabit. 3°. Multa continet abſurda, ἀσύστατα, & à Gelaſio, Synodiq; Romanæ doctrinâ & judicio planè aliena. Quis credat Gelaſium, virum inter primos eruditum, LXX. Epiſcoporum Concilio ſtipatum, Clementis Alex. quem totus venerabatur Orbis, Opera in Apocryphorum cenſum relegâſſe, & Africani, Arnobii, Lactantii, Commodiani ſcripta in eandem claſſem retuliſſe? Quis credat, cui ſanum ſinciput, Papam, patreſq; Synodales, in eodem decreto Euſebii Hiſtoriam Eccleſiaſticam inter probatos autores recipere, & cum damnatis rejicere? Mitto, Gelaſium verum de Euſebio in Opere ſuo de duabus Naturis præclarè loqui. 4°. Damnat Decretum Canones Apoſtolicos; quos tamen Dionyſius Exiguus, qui Gelaſii memoriam impensè coluit, paulò poſt Latinè vertit, nullâ ejuſmodi cenſurâ additâ; quoſq; Eccleſia Romana accepit, ac tanquam certiſſimâ diſciplinæ Eccleſiaſticæ normâ uſa
* Divin. Lect. cap. 23. eſt (ut ex Caſſiodoro *, & Joannis II. ad Cæſarium Arelatenſem epiſtolâ patet) id nequaquam factura, ſi paulò ante à Gelaſio damnati eſſent: & quod fortiùs adhuc ſtringit; ipſe Gelaſius Canones Apoſtolicos admiſiſſe, ac in Epiſtolis Decretalibus uſus videtur: quod pluribus exemplis probat Doctiſſ. Pear-
† Vindic. Ignat. par. 1. cap. 4. ſonus †. 5°. Autor Decreti ſe S. Hieronymum in omnibus ſequi profitetur. Illa, inquit, ſentimus, quæ B. Hieronymum ſentire cognoſcimus; & non ſolùm de Ruffino, ſed etiam de univerſis, quos vir ſæpiùs memoratus zelo Dei, & fidei religione reprehendit. Jam verò Hieronymo in definiendo S. Scripturæ librorum Canone è diametro repugnat. Tertulliani, Paſtoris, Clementis Alex. Novati, Arnobii, Apollinarii, aliorumque Opera Apocryphis annumerat, & à Catholicis legi vetat: quæ Hieronymus è contra magnopere laudat; lectu digna & utilia eſſe prædicat. Deniq; Decreti iſtius nemo ante annum

Digitized by Google

annum 840. meminit; non qui de Scriptoribus Eccleſiaſticis ex profeſſo egerunt, non Gennadius, Ildefonſus, Iſidorus Hiſpalenſis, neq; etiam Sigebertus Gemblacenſis, aut Honorius Auguſtodunenſis: non qui Controverſias quovis ævo natas tractârunt, in quibus deeſſe non poterat idonea Decreti hujus proferendi anſa. Dionyſius Exiguus, ipſi Gelaſio ætate ſuppar, haud diu poſt illius obitum Decreta Romanorum Pontificum collegit; & in his Gelaſii Decreta hoc ipſo anno data exhibet: iſtud tamen penitùs prætermittit. Immò ne leviſſima quidem apud Scriptores Eccleſiaſticos Synodi anno 494. Romanæ memoria ſupereſt. Primi decreti hujus mentionem fecerunt Lupus Ferrarienſis, Hincmarus Rhemenſis, & Nicolaus I. qui ſæculo nono jam adulto floruerunt. His ritè perpenſis, optimo jure concludo fictum ac ſuppoſititium eſſe hoc Gelaſii Decretum, ac ejuſdem eſſe cum Epiſtolis primorum Pontificum Decretalibus farinæ, ex eâdemque Iſidori Mercatoris officinâ prodiiſſe. SÆC. V. a'> An. cccc.

Exemplar Geſtorum de abſolutione Miſeni Epiſcopi in Concilio Romano LV. Epiſcoporum anno 495. habito.

Opuſcula omnia ſupra enumerata exhibet Concil. Tomus iv. p. 1157, &c.

Liber contra Eutychem & Neſtorium de duabus in Chriſto naturis, à Gennadio * olim memoratus, à S. Fulgentio lib. de 5. Quæſtionibus apud Ferrandum Diac. cap. 18. & à Joanne II. Papâ in epiſtolâ ad Avienum ſub Gelaſii noſtri nomine diſertè citatus, ei etiam ab Anaſtaſio Bibliothecario † aſcriptus. In eo validiſſimum adversùs panis & vini Euchariſtici in corpus & ſanguinem Domini noſtri converſionem ſubſtantialem teſtimonium reddit Gelaſius. Quamobrem Scriptores Pontificii, Baronius, Bellarminus, Gregorius de Valentia, Suarez, aliiq; Opus iſtud Gelaſio Papæ omni ſtudio abjudicare conantur: his Gelaſio Cyziceno, illis Gelaſio Cæſarienſi, tribuentibus. Verùm fruſtra omnes. Magna enim eſt veritas, & prævaluit. Tandem vi veritatis adactus, manus dedit ipſe Labbæus *. Rationes non contemnendas apud ipſum videre eſt. In quinq; olim libros diviſum videtur iſtud Gelaſii Opus: totidem enim memorat Liber Pontificalis. Μονόβιβλον tamen vocat Photius †, ſive non integrum in Græcum ſermonem converſum fuerit; ſive in diverſa apud Græcos volumina non diſtinctum. Extat iſte Liber in Antidoto adversùs Hæreſes *Baſil.* 1528. fol. & cum aliis veterum ſcriptis de duabus naturis & unâ perſonâ in Chriſto *Tiguri* 1571. fol. deniq; in Biblioth. Patr. Tom. viii. p. 699.

* De Script. c. 94.
† Lib. Pontif. Vit. Gelaſ. Concil. Tom. iv. p. 1054.
* Diſſert. de Script. Eccl. Tom. I. p. 342.
† Cod. 102.

Codex Sacramentarius. Scripſiſſe Gelaſium orationum & ſacramentorum formulas teſtes nobis ſunt luculenti, Anaſtaſius in Vitâ ejus, Joannes Diaconus in Vitâ * Gregorii M. vetuſtus liber octingentorum ferè annorum de Officio Miſſæ primùm à Caſſandro †, deinde à Morino ‖ citatus, ab iſto *Toloſenus* dictus: ut Hugonem de S. Victore, Rupertum Tuitienſem, alioſque, taceam. Collegit utiq; Gelaſius, prout credere par eſt, ſolennes precum & ſacramentorum Formulas, quæ in Eccleſiâ Romanâ ſuo adhuc tempore in uſu erant; ac novo ordine digeſtas, pluribuſq; de ſuo additis, in unum codicem compegit: quem poſtea mutatis & adjectis à ſe nonnullis Gregorius M. In compendium redegit. Gelaſianus codex tribus conſtat libris, nempe de Anni circulo, de Sanctorum Natalitiis, & de Dominicis diebus, variiſq; cauſis. Venerandum hujus Ordinis vetuſtatem manifeſtò arguit, quòd in Symbolo non habeatur vox *Filioque*, ſeptimo demum ſæculo primùm nata, & nonniſi nono Romæ recepta: quòd plures deſint miſſæ ſeptimo & octavo ſæculis uſurpari ſolitæ; deniq; quòd pauciora, quàm in aliis Liturgiis, ſanctorum, eorumq; ſolummodò Martyrum natalitia celebrentur. Diu delituit hic Codex, paucis notus: donec anno 1562. direptâ & diſtractâ Bibliothecâ Floriacenſi exemplar nongentorum circiter annorum, quadratis & uncialibus literis ſcriptum, tandem in manus incidit Pauli Petavii Senatoris Pariſienſis; cujus beneficio eo uſus eſt Joannes Morinus, qui omnium Codicum quos ipſi vidiſſe contigit, antiquiſſimum fuiſſe teſtatur. A Petavii filio redemptus in Bibliothecam Chriſtinæ Suecorum reginæ tranſiit; à quâ illum recepit & in lucem emiſit Joſephus Maria Thomaſius *Romæ* 1680. 4°. Pauca quædam, præſertim libro tertio,

* L. 2. c. 17.
† Liturgic. c. 21. p. 45.
‖ Append. ad lib. de Pœnit. p. 54.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. cccc.

tertio, reperiri, quæ Gregorii M. ætatem ſapiant, quid mirum? cùm hujuſmodi libri ad uſum Eccleſiarum ſcripti novas acceſſiones pati ſoleant, prout ipſa conſuetudinis ratio tulerit: nec exinde quid aliud elici poteſt, quàm exemplar exiguo poſt Gregorium tempore fuiſſe exaratum, ut in Præfatione rectè notat doctiſſimus Editor; qui huic etiam Liturgiæ Miſſalia tria antiquiſſima, viz. Gothicum, Francorum, & Gallicanum vetus, comites dedit; quæ tria proxime memorata poſt triennium unà cum eruditiſſimis de Liturgiâ Gallicanâ diſſertationibus Joannes Mabillonius *Pariſ.* 1685. 4°. recudi fecit.

Perierunt à Gelaſio ſcripti, teſte Gennadio *, Hymni in Similitudinem Ambroſii Epiſcopi: & ei olim aſcripti, teſte Caſſiodoro †, Commentarii in D. Pauli xiii. Epiſtolas, à Pelagianis fæcibus non immunes, utpote ab Hæreticis vel ſuppoſiti, vel corrupti.

* Loc. cit.
† De Inſtitut. divin. Script. cap. 8.

494. TURCIUS RUFUS ASTERIUS, dignitate Patricius, anno 494. unà cum Fl. Præſidio Conſulatum geſſit. Alius planè à Flavio Aſturio qui cum Protogene anno 449. Conſulatum obiit; quocum malè confundi ſolet noſter. Exconſul jam factus Sedulii Poemata aliquot è defuncti ſcriniis extraxit, à tineis & blattis vindicavit, ac in vulgus edidit: uti ex Epigrammate ipſius ad Macedonium Sedulii Operi Paſchali in vetuſtiſſimis quibuſdam Codd. MSS. teſtibus Uſſerio * & Sirmondo †, præmiſſo conſtat. Inter ea, quæ Aſterius edidit, Sedulii Carmina, locum habet *Collatio Veteris & Novi Teſtamenti*, carmine Elegiaco ſcripta, cujus initium, eſt *Cantemus ſocii*. Hinc errore factum credi poteſt; ut Aſterio ipſi in nonnullis Codicibus inſcribatur, & ſub illius nomine aliquoties prodierit, viz. in Appendice Bigneanâ p. 701. & Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 464. & alibi. Non deſunt tamen, qui Aſterio Poema iſtud, tanquam opus genuinum, vindicent.

* De Eccleſ. Brit. Primord. p. 775.
† Not. ad Epiſt. Ennodii.

495. GENNADIUS, gente Gallus, Presbyter Maſſilienſis, non, ut malè Jac. Gaddius *, & Gaddio longè antiquiores Sigebertus † & Platina ‖, Presbyter ac deinde Antiſtes Maſſilienſis. Claruit anno 495. quo Catalogum ſuum clauſit, & librum de Fide ad Gelaſium Papam miſit. De ſtudio illius erga fidem Catholicam diſcrepant tam veterum quàm recentiorum judicia. Viris ſanctiſſimis eum annumerat Hadrianus Papa *, inter Pelagianos reponit Eccleſia Lugdunenſis † ante annos octingentos. Prædeſtinatianis eum quidem inimicum fuiſſe certò conſtat, eoq; etiam nomine de S. Auguſtino & Proſpero minùs bene ſenſiſſe videtur ‖, cùm ab iis dogma prædeſtinatianum propugnari malè cenſeret. Pelagianiſmi tamen notâ eximunt libri ab eo contra Pelagium ſcripti: nec gratiæ prævenientis neceſſitatem ab eo ſublatam eſſe (quæ propria erat Semipelagianiſmi nota) manifeſtò liquet: adeò ut Scriptoribus Catholicis jure accenſeri queat.

* De Script. non-Eccleſ. Tom. i. p. 222.
† De Script. Eccleſ. c. 30.
‖ In Vitâ Symmachi.
* Epiſt. ad Car. M.
† Lib. adv. Joannem Scotū.
‖ Vid. Catalog. cap. 38, 84.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

DE *Scriptoribus Eccleſiaſticis liber*, ſive *Virorum Illuſtrium Catalogus*, ab eo tempore, quo deſiit Hieronymus, ad an. 495. perductus. Prodiit editus unà cum Hieronymi, &c. Catalogis, *Baſil.* 1528. 4°. inter Hieronymi Opera Tom. i. cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. *Helmſtad.* 1612. 4°. deniq; cum Scholiis Auberti Miræi Biblioth. Eccleſiaſt. par. i. *Antverp.* 1639. fol. Extat longè integrior in Codice MS. Bibliothecæ Corbeienſis, cujus ſpecimen dedit Mabillonius Analect. Tom. ii. p. 42. Quin & immensùm diſcrepant impreſſi Codices.

De Fide, ſeu de Dogmatibus Eccleſiaſticis liber ad Gelaſium Papam miſſus; qui Auguſtino malè aſcriptus, inter illius Opera haberi ſolet. Operis iſtius Capita xxx. viz. à cap. 22. ad 51. incluſivè poſt Gennadii mortem ab alienâ manu ex Epiſtolâ Cœleſtini Papæ ad Gallos decretali, & Conciliorum Milevitani, Africani, & Arauſicani II. Canonibus conſarcinata & intexta videntur. Nec enim Gennadius ad Concilii Arauſicani anno 529. habiti tempus pervenit: certè tractatus iſte ante annos 34. ſcriptus ab eo fuit. Prodiit ſeorſim cum notis doctiſſimis Elmenhorſtii *Hamburgi* 1614. 4°.

Vita

Digitized by Google

Vita S. Hieronymi, à Gennadio quodam ſcripta, habetur apud Mabillon. Analect. Tom. iv. p. 183. quam noſtri Gennadii eſſe exiſtimat idem Mabillonius. SÆC. V. ab An. cccc.

DEPERDITA.

Adverſus omnes Hæreſes libri viii.

Adverſus Neſtorium libri vi.

Adverſus Pelagium libri iii. Perierunt Opera iſta. Superſunt ſolummodò Deſcriptiones breves Hæreſium Prædeſtinatianæ, Neſtorianæ, Timotheanæ, & Eutychianæ; quæ Indiculis Hæreſium Auguſtiniano & Hieronymiano ſubnecti ſolent.

Tractatus de mille annis, & de Apocalypſi B. Joannis.

Verſiones Scriptorum Græcorum aliquot, puta Timothei Æluri Epiſtolæ ad Leonem Imp. Euagrii Pontici Sententiarum, & libri de octo principalibus vitiis, &c. uti ſuis in locis antea monuimus.

MALCHUS, Patriâ Philadelphienſis, profeſſione Sophiſta Byzantinus, claruit anno 496. Scripſit *Hiſtoriam Romanorum* ab imperio Conſtantini Magni uſq; ad Anaſtaſium Imp. teſte Suida *. Hiſtoriæ iſtius ſeptem ſolummodò libros vidit Photius, quibus res geſtas Zenonis Imp. ab auſpicato imperio ad mortem Nepotis Imp. complexus erat Malchus. De Hiſtoriâ ejus ſic Photius *. Ἔστι δὲ ὁ συγγραφεὺς, εἴπερ τις ἄλλος, κατὰ συγγραφὴν ἱστορίας ἄριστος, καθαρὸς, ἀπέριττος, εὐκρινὴς,——καὶ ὅλος κανὼν ἐστὶν ἱστορικοῦ λόγου. *Scriptor eſt hic, ſi quis alius, in hiſtoriâ ſcribendâ præſtantiſſimus; utpote purus, minimè redundans, non confuſus.——Ita quantus quantus eſt, norma hiſtorici ſermonis eſt.* Extant Hiſtoriæ iſtius Fragmenta bina ampliſſima inter Eclogas Legationum ab Hæſchelio Græcè edita *Auguſtæ-Vindel.* 1603. 4°. deinde Latinè Carolo Cantoclaro interprete cum notis *Pariſ.* 1609. 8°. deniq; Gr. Lat. cum ejuſdem & Valeſii notis *Pariſ.* 1648. fol. 496.

* In voce Μάλχος.

* Cod. 78.

ANASTASIUS II. natione Romanus, Petri filius, annò 496. Septemb. xv. Pontifex Romanus creatus eſt. Sequenti anno Germanum Epiſcopum Capuanum, & Creſconium Tudertinum, quibuſcum Feſtus Urbis Romæ Senator ob civilia negotia profectus eſt, ad Anaſtaſium Imp. legatos miſit, ut cum eo de Acacii nomine è Diptychis abolendo, & Eccleſiâ Alexandrinâ ad Eccleſiam & fidem Catholicam reducendâ agerent. Verùm ſurdo canebant fabulam. Eccleſiæ quidem Alexandrinæ Apocriſiarii oblato Feſto, cæteriſq; legatis, libello (qui extat Concil. Tom. iv. p. 1283.) fidem ſuam aperuerunt, ſeq; ad concordiam cum Eccleſiâ Romanâ redintegrandam paratos eſſe declarârunt. Acacii autem cauſam Imperator conſtanter defendit, quin &, teſte Theodoro Lectore, * ipſe Feſtus Imperatori pollicitus eſt, ſe Romano Epiſcopo perſuaſurum, ut Zenonis Henotico ſubſcriberet. Et Anaſtaſium quidem, ut id faceret, nequaquam induxit; Romam enim reverſus, mortuum deprehendit; ut Laurentium tamen ab alterâ Cleri factione Pontificem electum in partes ſuas traheret, operam dedit. Certè ex libri Pontificalis autore, cui hâc in parte ſuccinit Platina, conſtat, multos Romanæ Eccleſiæ Presbyteros, Clericoſq; ſe ab Anaſtaſii Papæ communione ſubtraxiſſe; quòd cum Photino Diacono Theſſalonicenſi, qui à partibus Acacii ſtetit, communicâſſet, & Acacii nomen Diptychis Romanis reſtituere occultè molitus eſſet. Addunt Anaſtaſium nutu divino percuſſum eſſe: ſubdit etiam Platina, fuiſſe qui dicerent, eum dum neceſſitati naturæ obtemperaret, in latrinam inteſtina effudiſſe. Utut ſit, obiit Anaſtaſius die viii. Septembr. anno 498. Extant *Epiſtolæ* ii. ad *Anaſtaſium Aug.* una, *altera ad Clodoveum Francorum regem*, quâ recentem ejus converſionem gratulatur, Concil. Tom. iv. p. 1278. & Fragmenta quædam apud Baluz. Nov. Collect. Concil. p. 1457. Scripſit etiam, ſi quæ Platinæ fides, *libros de Trinitate*, *de Libero Arbitrio*, *de Regulis* 496.

* Collect. l. 2. p. 560. ubi vid. Valeſii notas.

 fidei,

SÆC. V. ab An. cccc.

fidei, adverſus hæreſin Pelagianam, & Sermones quamplurimos : quæ interierunt. Verùm unde iſta hauſerit Platina, non conſtat.

496. EUSTATHIUS, gente Syrus, domo Epiphanienſis, claruit ſub Anaſtaſio Imp. circa an. 496. Scripſit *Chronicorum Compendium* ab Ænea uſq; ad Anaſtaſium Auguſtum libris ix. & alia quædam. Deſcripſit etiam, inquit Nicephorus, (in Chronico, uti credi par eſt) *Amidæ expugnationem*, quæ anno 503. contigit. De eo agunt Nicephorus Hiſt. Eccleſ. l. 14. c. 57. & Suidas in voce Ἐπιφάνιος.

497. Phot. Cod. 42. 107. * In voce Βασ.

BASILIUS, gente Cilix, dignitate Presbyter Eccleſiæ Antiochenæ circa an. 497. præſidente ſedi Romanæ Anaſtaſio; demum, ut videtur, Irenopolis in Ciliciâ Epiſcopus. Eundem enim fuiſſe cum illo, cujus meminit Suidas *, nullus dubito : adeò aptè conveniunt omnia; nomen, tempus, patria. Obiit poſt annum 518. Scripſit *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros tres*; quorum primus ab anno 450. exorſus in Simplicii morte anno 483. deſiit; ſecundus initium inde ſumens Hiſtoriæ filum ad annum 518. & Anaſtaſii mortem perduxit : tertius Juſtini Imp. res geſtas complexus eſt. Scripſit etiam *contra Joannem Scythopolitanum*, quem in Manichææ hæreſeos ſuſpicionem adducere conatus eſt, *libros* xvi. dialogi formâ maximâ ex parte compoſitos ad Leontium quendam, quo hortante Opus aggreſſus eſt. Excerpta ejus brevicula exhibet Photius Cod. 107. ex quibus patet Baſilium in prægrandi iſthoc Opere cauſam Neſtorianæ hæreſeos ex profeſſò egiſſe. Notat tamen Photius eum ſibi Neſtorium minimè vindicâſſe; ſed Diodorum potiùs ac Theodorum, tanquam dogmatis ſui autores, paſſim laudâſſe. Scripſit deniq; Baſilius Irenopolitanus *contra Archelaum* Coloneæ Presbyterum, teſte Suidâ loc. cit. qui eum τὴν φράσιν καὶ τὴν ἄσκησιν τῷ ὁμωνύμῳ Βασιλείῳ Καισαρείας ἐοικότα fuiſſe dicit. Alia quædam Opera ejus hæreſi referta memorat Photius Cod. 95.

497. * De Hiſt. Lat. l. 2. c. 21. † Cod. 79.

CANDIDUS, Patriâ Iſaurus, ex eâ parte, quæ Trachea dicebatur, Provinciæ præſidum tabellio, claruit circa an. 496. ſi modo ætatem ejus rectè colligit Cl. Voſſius *. Scripſit *Hiſtoriarum libros* iii. ab electione Leonis Imp. anno 457. uſq; ad exitum Zenonis anno 491. In his libris ſe non modò Chriſtianum, ſed & Orthodoxum fuiſſe oſtendit. Synodum enim Chalcedonenſem laudibus ornavit, ejuſq; obtrectatores meritò perſtrinxit. De ſtylo ejus ſic Photius †. Τὴν δὲ φράσιν οὐκ ἔχει πρέπουσαν λόγῳ ἱστορικῷ. Ταῖς τε γὰρ ποιητικαῖς λέξεσιν ἀπειροκάλως τε κέχρηται καὶ μειρακιωδῶς. Καὶ ἡ συνθήκη αὐτῷ εἰς τὸ τραχύτερον καὶ δύσηχον ἐκδιαθυραμβεύεται. *Stylum habet hiſtoriæ non ſatis accommodatum. Nam & Poetarum phraſibus ſine delectu, ac juveniliter abutitur, & compoſitio ejus durior & abſona, Dithyramborum ritu, quæ aliàs iterum in diſſolutum atq; inconcinnum dilabitur.* Extant *Hiſtoriæ* iſtius Excerpta apud Photium Cod. 79. & exinde cum notis Philippi Labbæi inter Excerpta de Legationibus *Pariſ.* 1648. fol.

498. RUSTICUS ELPIDIUS, ſive Helpidius, vir nobilis, dignitate Ex-Quæſtor & Ex-Illuſtris, Theodorici Gothorum regis Medicus, claruit circa an. 498. Scripſit *Epigrammata* xxiv. *in totidem* V. *ac N. Teſtamenti Hiſtorias, ac Carmen Hexametrum* de Beneficiis Ieſu Chriſti : quæ extant cum notis in Collectione Fabricianâ p. 754. in Appendice Bigneanâ p. 706. & in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 462. Scripſit etiam *Carmen in Conſolationem doloris ſui*; cujus ipſe mentionem facit. Verùm id interiit.

498. Gennad. de Script. c. 98. Iſidor. de Script. c. 12.

JULIANUS POMERIUS, gente Maurus, in Galliam profectus in civitate Arelatenſi ſcholam Rhetoricam aperuit, ac demum Presbyter ordinatus eſt. Claruit circa an. 498. Eum ſanctitate vitæ & ſcriptis quotidie editis eminuiſſe fidem facit Gennadius, quo tempore Catalogum ſuum iſte clauſit. Scripſit *libros* viii. *de Animâ :* quorum argumenta ſigillatim enumerant Gennadius & Iſidorus, & in libro ſecundo de corporeitate animæ diſputaſſe notant.

Digitized by Google

notant. Quantùm verò ex Argumentis hiſce conjectari licet (Opus enim nunc non ſupereſt) iſti libri ex Nemeſii libris 8. de Animâ ferè excerpti ſunt. Scripſit etiam tractatum de contemptu mundi ac rerum tranſiturarum ad principium, & alium de vitiis & virtutibus, libellum adhuc de Virginibus inſtituendis, quæ interierunt. Unicum ejus ſupereſt Opus de *Vitâ Contemplativâ, ſive de futura vitæ contemplatione*, vel *de actuali converſatione* in tres libros diviſum; quod Proſpero vulgò perperàm inſcriptum, inter Opera iſtius haberi ſolet: ac ſub illius nomine ſeorſim prodiit anno 1487. & *Colon.* 1536. 8°. Prologum Operis iſtius ſecundum primus edidit Dacherius Spicileg. Tom. xiii. SÆC. V. ab An. cccc.

SYMMACHUS, natione Sardus, Fortunati filius, ab anno 498. die xiii. Septembris, Epiſcopus Romanus, in Baſilicâ Conſtantinianâ ordinatus, Laurentio Diacono eodem die ab alterâ parte in Baſilicâ S. Mariæ conſecrato; unde diviſus Clerus, diviſus & Senatus. Res ab utrâq; parte ad Theodoricum regem Ravennæ agentem delata. Sententiam is tulit, ut qui primò ordinatus fuiſſet, vel cui pars maxima adhæreret, ille ſedem Apoſtolicam teneret. Re igitur ex decreto regio definitâ, Epiſcopatus penès Symmachum manſit. Anno 499. Synodum habuit; in quâ de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis Canones edidit. Anno 502. coactâ Romæ Synodo, *Palmari* dictâ, inter alia communi Epiſcoporum conſenſu Anaſtaſium Imp. Acacianæ cauſæ conſtanter patrocinantem, anathemati ſubjecit. Gravi, ut par erat, irâ percitus Imperator libellum evulgavit, quo Pontificem ob latam in ſe ſententiam acriter proſcidit; cuiq; editâ Apologiâ haud minore ferociâ reſpondit Symmachus. Eâdem in Synodo agitata eſt controverſia de ſede Romanâ illum inter ac Laurentium, quæ paulò ante recruduerat, & ad Theodoricum regem iterum delata, ab eo Petro Altinati Epiſcopo delegata erat; iſte verò Laurentio plùs æquo favens, Symmachum Eccleſiæ poſſeſſionibus exuerat; ac cauſa demum à Theodorico rege Synodi arbitrio commiſſa. In iſtâ igitur Synodo Symmachus pleno jure reſtitutus eſt: Petrus verò Altinas, & Clerici Romani Laurentii ſequaces, dignitate ſuâ moti. Obiit die vi. Aprilis anno 514. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* xii. Concil. Tom. iv. p. 1291. 498.

ANDREAS, Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus, vixiſſe videtur circa exitum ſæculi iſtius, ac claruiſſe anno 500. Incerta enim prorſus illius ætas; nec ulla ejus apud Veteres mentio. Id tantum certum, eum poſt Baſilium ac Cyrillum Alexandrinum, & ante Aretham Cæſarienſem ſcripſiſſe. Scripſit *ad Macarium quendam Commentarios in Apocalypſin*, quos Latinè vertit Theodorus Peltanus. Extant Gr. Lat. ad finem Chryſoſtomi Commentariorum in S. Joannem in editione Morellianâ Tom. viii. 500.

SCRIPTORES GENTILES

Fidem Chriſti hoc Sæculo damnantes.

OLYMPIODORUS, Thebis Ægyptiacis oriundus, Poeta, & Hiſtoricus, & ad Hunnorum regem legatus, claruit circa annum 425. Scripſit *Hiſtoriarum libros* xxii. *ad Theodoſium Minorem Imp.* quibus res geſtas Romani Imperii, in Occidente præſertim ab anno 407. ad an. 425. complexus eſt: ac Operi ſuo *Sylvæ* nomen dedit: cùm non tam Hiſtoriam abſolutam, quam ſimplicem rerum Commentarium, haberi vellet. De eo enim ſic Photius *. Σαφὴς μὲν τὴν φράσιν, ἄτονος δὲ καὶ ἐκλελυμένος, καὶ πρὸς τὴν πεπατημένην κατενηνεγμένος χυδαιολογίαν, ὥστε μηδ᾽ ἄξιος εἰς συγγραφὴν ἀναγεγράφθαι ὁ λόγος· ὃ καὶ αὐτὸς ἴσως συνιδὼν οὐ συγγραφὴν, &c. *Dictio illi clara; remiſſa tamen ac diſſoluta, & in protri-* 425. * Cod. 80.

SÆC. V. ab An. cccc. *tam devoluta verborum affluentiam. Oratio itaq; indigna, ut Hiſtoriæ adnumeretur: cujus ipſe fortaſſe conſcius non Hiſtoriam,* &c. In hâc Hiſtoriâ non modò ſuperſtitionum Gentilium ritus commendavit, ſed & in Chriſtianos clàm invectus eſt, præcipuè in Olympium Officiorum Magiſtrum (quem ob pietatem verè Chriſtianam miris effert laudibus Auguſtinus *) eumq; ut ἀνοσιουργὸν falsò non minùs quàm invidioſè traducit. Extant ampliſſima Excerpta apud Photium Cod. LXXX.

* Epiſt. 124, & 129.

425. ZOSIMUS, Comes, et Exadvocatus Fiſci, claruit circa an. 425. quippe qui Hiſtoriæ ſuæ libro v. Olympiodorum citat. Scripſit *Hiſtoriarum libros* vi. quibus res Romanas ab Auguſto exorſus ad Diocletiani tempora unico libro ſtrictim perſequitur, deinceps verò rerum Hiſtoriam in quinque reliquis latiùs pertractat uſq; ad Romam iterum ab Alarico captam, & Attalum ab eo Imperii faſcibus ornatum ac mox ſpoliatum anno 410. Eunapii Hiſtoriam præcipuè in compendium redigens. In his libris, quoties de rebus Chriſtianorum agit, religionem eorum acriter perſtringit; eoq; nomine in omnes penè Principes Chriſtianos, præcipuè in Conſtantinum M. & Theodoſium ſeniorem, ſtrenuè debacchatur. Non ſum neſcius Joannem Leunclavium, virum quidem eruditiſſimum, prolixam Apologiam in Zoſimi gratiam edidiſſe; quâ eum ab injuriis, fictiſq; in Chriſtianos calumniis, à livoris & malitiæ labe, quâ flagrabat maximè, omni, quo potuit, ingenii acumine vindicat. Verùm dum hominem Gentilem, & Chriſtiani nominis hoſtem infenſiſſimum, purgat, laterem lavat, & Æthiopem dealbare conatur; & ut malevoli, ac, ſi unquam alius, virulenti Scriptoris cauſam ageret, non modò in Euſebium, Chryſoſtomum, Innocentium, Theodoritum, Photium, alioſq; Chriſtianæ religionis Antiſtites, ſed & in Conſtantinum M. ejuſq; filios, in Jovianum, Valentinianum, Theodoſium, totamq; ſequentium Imperatorum Proſapiam, ſe parùm æquum, quin & in nonnullos acerbum planè & inverecundum, manifeſtò prodit. Cæterùm adversùs Zoſimi malitiam Conſtantinum, atq; alios Chriſtianos deditâ operâ olim tuebatur Evagrius lib. 3. cap. 40, 41. & fuſiori Apologiâ Nicephorus Calliſtus l. 16. capp. 41, 42, 43, 44. De ſtylo ejus ſic Photius *, Σύντομος δὲ, καὶ τὴν φράσιν εὐκρινής τε καὶ καθαρὸς, οὐδὲ τοῦ ἡδέος ἀπῳκισμένος—καὶ ταῖς τροπαῖς, εἰ μὴ σπάνιον, οὐ κεχρημένος. *Brevis eſt, dictione perſpicuus ac purus, nec ſuavitatis expers: —figuriſq; nonniſi rarò utitur.* Duos priores Hiſtoriæ iſtius libros Gr. Lat. edidit & Herodiano ſubjunxit Henricus Stephanus 1581. 4°. *Lugduni* recuſos 1611. 8°. Integros verò ſex libros cum verſione, & Apologiâ præfixâ, Joannes Leunclavius inter Romanæ Hiſtoriæ Scriptores minores *Francofurt.* 1590. fol. ſeorſim deniq; prodierunt *Oxon.* 1680. 8°.

* Cod. 98.

Finis Sæculi quinti.

SÆCU-

SÆCULUM EUTYCHIANUM.

Conſpectus Sæculi.

CRudeliſſimam in orthodoxos Synodi Chalcedonenſis propugnatores perſecutionem movet Anaſtaſius Imperator, eo nominè mox à Symmacho Papa Anathemati ſubjectus. Eutychiani circa medium ſuperioris ſæculi orti, communi *Acephalorum* nomine hactenus noti, in diverſas jam partes & ſententias abeunt. Hinc nata *Severianorum*, *Theodoſianorum*, *Jacobitarum*, *Theopaſchitarum*, *Tritheitarum*, *Aphthartodocitarum*, *Corrupticolarum*, *Agnoetarum* vocabula, partim ab auctoribus, partim ab ipſis dogmatibus deſumpta. Omnes quidem in pleriſque à ſe invicem diſſidebant, qui tamen in generali Eutychis dogmate tuendo propagandoq; una voce inter ſe conſenſerunt, unde Sæculum hoc EUTYCHIANUM appellavimus. Reviviſcunt etiam Ariani, qui ſub Imperio Gothorum in Italia, Hiſpania, Africa, dominantur. Unde rupta Eccleſiæ pax & miſerè labefactata fides Chriſtiana. Demum an. DXXII. Hildericus Hunnerici filius Vandalorum Rex, cui Thraſimundus Catholicorum hoſtis immortalis, etiam in mortis confinio poſitus, regnum tradiderat, epiſcopos Afros ab exilio revocatos ſedibus ſuis reſtituit. Circa an. DXX. pax inter orientales & ſedem Romanam circa cauſam Acacii, mediante Juſtino Aug. redintegrata eſt; Acacii expuncto, Papæ nomine diptychis reddito. An. DXXV. Joannes Pontifex à Theoderico Gothorum Rege Conſtantinopolim miſſus eſt, ut Arianis in oriente Eccleſias impetraret, honorificè quidem à Juſtino exceptus, verum re infecta domum rediit, mox à Theoderico in vincula conjectus. Circa an. DXLVI, acerrimè de *tribus capitulis* dimicari cœptum eſt, viz. *De damnatione Theodori Mopſueſteni, ſcriptorum Theodoriti adv. Cyrillum, & epiſtolæ Ibæ ad Marim Perſam.* Excogitata hæc ſubdolâ Theodori Cæſariæ Cappadocum Epiſcopi fraude, qui ut Origeniſtarum errores in Palæſtina tunc temporis repullulantes, ab inſtanti damnationis ſententia liberaret, novam hanc de tribus Concilii Chalcedonenſis capitulis litem ſedulò movebat. Summa totius rei hæc erat. Accuſarunt Theodorus ejuſq; συνεργοὶ Theodorum Mopſueſtenum, quòd Dogmatibus ſuis Hæreſi Neſtorianæ viam aperuiſſet; Ibam vero Epiſcopum Edeſſenum, quod in Epiſtola quâdam ad Marim Perſam, in Synodo Chalcedonenſi relectâ & approbatâ Theodori cum laude meminiſſet; deniq; Theodoritum, quod ſcripta quædam Cyrilli Alexandrini adverſùs Neſtorium acerrimè oppugnâſſet; non obſtante quod ipſe Theodoritus fidem ſuam Leoni Pontifici Romano probâſſet, & poſt ſolennem ſui purgationem, poſt anathema Neſtorio publice dictum, à Concilio Chalcedonenſi tum ad Sedem ſuam, tum in communionem receptus eſſet: hæc tria nihilominus damnânda eſſe contendebant, nec alia lege Acephalos ad Synodi Chalcedonenſis approbationem, eccleſiæq; communionem eſſe reducendos, facile prævidentes hæc non ſine aliquali Synodi Chalcedonenſis damnatione, damnari poſſe. His dolis captus Imperator, primò ipſe damnat tria Capitula unà cum Origeniſtis, dein Concilium generale quintum Conſtantinopoli habitum an. DLIII. ſtrenuè renitente cum ſuis Occidentalibus Vigilio Papa, tunc Conſtantinopoli agente, ipſe licet prius damnaverat, miræ levitatis, & inconſtantis ingenii homo. Tandem verſis velis Concilii ſententiam approbat, ſcriptâ ad Eutychium Conſtantinopolitanum hac de re epiſtolâ, quam, Gr. Lat. primus extulit P. de Marca; prolixiori verò conſtituto ad Imperatorem miſſo, à Baluzio nuper è tenebris eruto. Circa an. DXX. vel ut alii DXXIX. ordinem ſuum ſub certis legibus & regulis inſtituit S. Benedictus, Monachorum in Occidente Patriarcha; cujus inſtituto, ceu ex equo Trojano, reliquæ Ordinum religioſorum turmæ prodierunt.

SÆC. VI. ab An. D. An. DLXXX. Boiarii, prædicante Ruperto Wormatiæ epiſcopo, ad Chriſti fidem converſi ſunt. Sub exitum Sæculi Chriſtiana religio in Britannia feliciter promovetur, Columba inter Pictos, mox Auguſtino Monacho inter Anglo-Saxones ad id operam navante.

SCRIPTORES.

501. PASCHASIUS, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, claruit ineunte hoc ſæculo, anno 501. Flagrante Romano ſchiſmate anno 498. Laurentii adverſùs Symmachum partes ſtrenuè tutabatur; ejuſq; cauſam ad obitum uſq; pertinaciter propugnavit. Obiit anno 512. Hâc occaſione lepidam planè fabulam de Paſchaſii animâ Purgatorii flammis exuſtâ refert nobis Gregorius, ſeu quiſquis Dialogorum author. (L. 4. c. 40.) Extat Paſchaſii *Epiſtola ad Eugippium*, S. Severini Vitæ præfixa, apud Surium Jan. viii. & Barionum ad an. 496. Habentur etiam *libri ii. de Spiritu Sancto, contra Macedonium*, *Colon.* 1539. 8°. *Helmſtad.* 1613. & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 806. Hos Paſchaſii eſſe pernegat, & Fauſto Rhegienſi tribuendos contendit Caſimirus Oudin. Sanè rationes ejus non prorſus contemnendæ videntur, quæ apud ipſum videri poſſunt, Supplement. p. 107. Cum tamen *lectiſſimi hi & luculenti libri* (ut Gregorii * verbis utar) Gregorii Paſchaſio Diacono eos diſertè tribuentis teſtimonio nitantur, (& certe Dialogorum maximam hâc in cauſâ autoritatem eſſe ipſe agnoſcit Oudinus) ut de Sigeberto Gemblacenſi † nihil jam dicam, Paſchaſio noſtro haud temerè ſunt abjudicandi. Nec obſtant Codicum quorundam MSS. tituli, qui Librariorum incuriâ appoſiti incautos Lectores haud rarò fallunt: præſertim cum Fauſtum ſcripſiſſe librum de Spiritu Sancto tradiderit Gennadius ||. Et ipſe Trithemius, quem pro ſe teſtem laudat Oudinus, hos ipſos libros, quorum meminit Gregorius, Paſchaſio noſtro luculenter aſcribit; quamvis aliud agens, prima hujus Operis verba unico iſti, quem hâc de re ſcripſit Fauſtus, libro incautus affinxerit.

* Loc. cit.

† Cap. 17.

|| Cap. 85.

501. ANONYMUS Barbaro-Latinus, Chronicorum Excerptor à Joſepho Scaligero in Continuatione Chronici Euſebiani editus ex Claudii Puteani Senatoris Pariſienſis Bibliothecâ, claruit ineunte hoc ſæculo circa an. 501. ſi modò vera ſint quæ de eo habet Uſſerius à me jamjam proferenda. Sin Chronicon ejus ſolummodò reſpiciamus, ad initium potiùs ſuperioris ſæculi referendus eſſet: illud enim, quantum mihi editionem Amſtelodamenſem conſulenti apparet, ultra Arcadii imperium non pertexit. De eo autem ſic Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. "Chronici iſtius à Scaligerò editi archetypum majuſculis literis "(quod argumentum eſt vetuſtatis non infimæ, ut notat Scaliger) erat con-"ſcriptum. Ejuſmodi enim literis exarata exemplaria ante mille annos exi-"ſtimantur ſcripta. Quo argumento moti, & eo præcipuè, quod Roma-"norum Imp. Author pertexens Catalogum ultra Anaſtaſium Zenonis ſucceſ-"ſorem (qui ab anno 491. ad 518. imperium adminiſtravit) non progredia-"tur, ſcriptorem hunc in fine quinti ſæculi repoſuimus. Alioqui tam fœdi in eo "occurrunt Solœciſmi, tanta in eo & Græci & Latini ſermonis imperitia, ut "poſterioribus temporibus vixiſſe videri poſſet. Sunt autem Excerpta hæc ex "Juliani Africani Pentabiblo, ex priore parte Euſebii Canonum Chronicorum "omnimodæ hiſtoriæ, & aliorum primæ notæ Chronologorum veterum ſcri-"ptis collecta, & in Latinum ſermonem converſa. Sed idiota ille, qui colle-"ctorem & interpretem egit, ut erat homo barbarus, Helleniſmi & Latinita-"tis imperitiſſimus, quæ intelligere deſperavit, omiſit; quæ intelligere ſe pu-"tavit, ineptiſſimè reddidit. Commenta etiam ſua in ſcripta aliena paſſim "inſerſit; quemadmodum notavit Joſ. Scaliger, qui rectè tamen monet, Ex-"cerpta

Digitized by Google

"cerpta iſta utiliſſima eſſe, & bonæ frugis refertiſſima, multaq; continere, "quæ ne alibi quidem legimus; puta, *κληρουχίαν* terræ inter poſteros Noë amplius, quam in prioris libri Euſebiani Græcis, enarratam; nomina ſeptem "ſacerdotum Apollis Karnii, & Auguſtalium Ægypti; ac Conſulum Romanorum paria haud pauca. Hæc Uſſerius. Extat iſtud *Chronicon* in extremâ calce Chronici Euſebiani in utrâq; Scaligeri editione.

CÆSARIUS, gente Gallus, in Provinciâ Cabilonenſi honeſtis parentibus anno 469. natus; juvenis adhuc ſeverioris diſciplinæ ſtudio abreptus è paterna domo ad Monaſterium Lirinenſe clam parentibus ſe ſubduxit, & Porchario Abbati ob præclaram indolem charus factus Cellarii munere aliquamdiu defunctus eſt. Poſtea ob labefactatam valetudinem Monaſterio excedere coactus, Arelaten ſe contulit; ubi ab Eonio Epiſcopo domo exceptus, maximam cum eo familiaritatem iniit. Convaleſcentem enim Eonius Cœnobio Monachorum in inſulâ Arelates ſuburbanâ ſito præfecit, ac poſt triennium moriens ſucceſſorem ſibi deſignavit. Anno igitur 502. Cæſarius communi totius Cleri ſuffragio ad Epiſcopatum Arelatenſem evectus eſt. Non me latet quidem vulgatos Gennadiani Catalogi * anno 395. ſcripti codices de Cæſario quaſi ſedem Arelatenſem tunc gubernante, & quamplurimorum librorum à Fœlice Papâ comprobatorum autore, loqui. Verùm ratio temporum prorſus repugnat: nec Indiculus Gennadianus, utpote peſſimas in fine interpolationes paſſus, tantæ eſt autoritatis, ut hac in re fidem impetret. Anno 506. Concilio Agathenſi interfuit; & paulò poſt apud Alaricum Viſigothorum regem proditionis falsò accuſatus, Burdegalam regelatus eſt: mox tamen, innocentiâ compertâ maximo cum honore revocatus. Anno 508. ejuſdem criminis apud Theodoricum Gothorum regem, qui interempto Alarico ſummâ rerum in Galliâ Narbonenſi tunc potiebatur, inſimulatus, Ravennam evocatus eſt, ut aut crimen dilueret, aut pœnas daret. Innocentiam igitur ſuam facilè teſtatam dedit Cæſarius; & cum ingenti regis, omniumq; Gothorum, veneratione dimiſſus, Romam, Symmachum Papam viſurus, perrexit. Anno 524. Concilio Arelatenſi iv. præfuit. Anno circiter 529. ortâ de doctrinâ ejus ſuſpicione Synodum Epiſcoporum Valentiæ haberi curavit; cui ob infirmitatem corporis cùm intereſſe non potuit, miſſis legatis Cypriano Tholonenſi Epiſcopo, aliiſque, hominem ſine præveniente Dei gratiâ ſalutem conſequi non poſſe validiſſimè demonſtravit. Obiit anno 542. die vi. Cal. Septembris, anno ætatis 73. ac in Baſilicâ S. Mariæ, quam vivus ædificârat, ſepultus eſt. 502.

* Cap. 86.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Homiliæ varii argumenti xlvi. ex quibus nonnullas Cæſario ſuppoſitas eſſe non diffitetur Labbeus, in quadrageſimâ ſecundâ Gregorius M. & Iſidorus Hiſpalenſis citantur, viceſimâ primâ Sermonis S. Auguſtini, viceſima nona Admonitionis S. Ephræm de Oratione titulum præfert. 19ª. ex doctrinâ Macarii deſumpta dicitur: & fortaſſe aliæ ſunt, quæ aut Cæſarium noſtrum autorem non habent, aut aliunde interpolatæ ſunt.

Exhortatio ad cuſtodiendam charitatem.

Epiſtola ad quoſdam adoleſcentes vitam monaſticam agentes.

Tractatus de decem Virginibus.

Regulæ ſanctimonialium in gratiam ſororis ſuæ S. Cæſariæ conſcriptæ, quæ cum Obſervationibus Fr. Minardi à Steph. Morquoto edita eſt, *Pictav.* 1621.

Regula Monachorum, quæ Tetradio ſive Terridio, S. Cæſarii nepoti, inſcripta extat, in Biblioth. Patr. De eâ plura in Tetradio dicturi ſumus.

Teſtamentum, quod apud Baronium ad an. 508. & Le Cointe ad an. 542. num. 43. habetur.

Scripſit Cæſarius etiam *librum de Gratiâ & libero arbitrio adverſùs Fauſtum*, qui interiit. Mentionem illius facit Catalogus Gennadianus: quod verò addit, illum à Cæſario ad Fœlicem Papam miſſum fuiſſe, & à Fœlice comprobatum; id temporum ratio non patitur. *Homilia*

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. *Homiliæ Cæſarii numero* xl. editæ ſunt à Gilberto Cognato *Baſil.* 1558. 4°. & in Orthodoxogr. p. 1861.

Homilias xiv. antehàc ineditas ex Bibliothecæ Regiæ Codice MS. eruit, notiſq; illuſtratas evulgavit Steph. Baluzius *Pariſ.* 1669. 8°.

Omnia verò illius Opuſcula prodierunt in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 819, 860. & Tom. xxvii. p. 324.

507. LAURENTIUS, *Melliſluus* ab eloquentiâ dictus, Novarienſis apud Inſubres Epiſcopus, claruiſſe videtur circa annum 507. Scripſit, ut nos docet Sigebertus *, *de duobus Temporibus*, viz. ab Adam uſq; ad Chriſtum, & à Chriſto uſq; ad finem ſæculi, *librum*, qui interiit. Extant *de pænitentiâ & eleemoſynâ Homiliæ* ii. in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 465. & *Homilia de Muliere Cananæâ* apud Mabillon. Analect. Tom. ii. p. 18.

* De Script. c. 120.

507. ANIANUS, Vir Spectabilis ſub Athalarico Gothorum rege, claruit circa an. 507. Scripſiſſe hunc jubente Athalarico *Codicis Theodoſiani Breviarium* refert Sigebertus Gemblacenſis *. Verùm Anianum hujus Codicis neq; Breviatorem, neq; vel Interpretem fuiſſe, ſed recognitorem tantummodò & ſubſcriptorem ex ipſius *ſubſcriptione*, quæ hodie extat, liquidò conſtat. Vide Cl. Gothofredi Annotat. ad Cod. Theodoſ. cap. 5. Eidem à Sigeberto, aliiſque, tribuitur *Latina verſio quindecim Homiliarum Chryſoſtomi*; quam tamen Aniani Diaconi Celedenſis eſſe fusè probare nititur Garnerius, uti ſuo in loco monuimus. De quâ quidem controverſiâ ſententiam ſuam ferant Eruditi.

* Cap. 70.

507. FULGENTIUS, gente Afer, domo Leptinus, illuſtri familiâ ortus, avum habuit Gordianum Senatorem Carthaginenſem, patrem Claudium, matrem Marrianam, circa an. 468. natus. In ætate tenella patre orbatus, curâ maternâ utriuſq; linguæ Profeſſoribus tam Græcis quàm Latinis literis erudiendus committitur. In utriſq; mirùm profecit Fulgentius, adeò ut puer adhuc totum Homerum memoriter teneret, & Græcè puriſſimè ſimul ac facillimè loqueretur. Ob præclaram igitur indolem atq; animi dotes, vixdum ephebis egreſſus, Procurator Urbis patriæ conſtitutus eſt. Verùm ille vitæ ſæcularis moleſtiarum pertæſus, Monaſticum inſtitutum meditatus eſt, ac Fauſtum Epiſcopum, qui ob fidei Catholicæ profeſſionem à ſede ſuâ relegatus Monaſterium ſibi conſtruxerat, adeuns, voto ſe obſtrinxit. Anno 490. recrudeſcente & in Fauſti caput detonante perſecutione Arianâ, Fulgentius vicinum Monaſterium petiit; ubi agnitis ſtatim virtutibus eximiis Fœlici Abbati collega ſive coabbas datus eſt. Mox crebris Maurorum incurſionibus divexatus, in Siccenſe territorium proficiſcitur; ubi à Fœlice quodam Presbytero Ariano arreptus graviſſima tormenta ſubiit, fuſtibus cæſus, flagellis laniatus. Ad Monaſterium igitur reverſus monachorum Ægyptiorum inviſendorum deſiderio tangitur; ac conſcensâ apud Carthaginem navi viam iniit. Verùm in itinere Syracuſam delatus ab Eulalio Epiſcopo animi propoſito dimotus eſt, & apud eum conſedit. Hyeme Syracuſæ peractâ, anno proximo, Chriſti verò 500. circiter, Romam profectus eſt; ac ſtatim ad Monaſterium priſtinum redire certus, per Sardiniam Africam navigavit; ac Monaſterii ſui ſedes movens in Provinciâ Byzacenâ loco meliore fundavit. Mox tamen regiminis ſibi commiſſi pertæſus, Monaſterio ſuo clam exceſſit, aliudq; prope littus Vennenſe ſitum petens, aliorum imperio ſe ſubjecit: à Fœlice verò co-abbate & Fauſto Epiſcopo, intentato, ni rediret, anathematis fulmine, ad priſtinum munus invitus confeſtim revocatur, & ad Presbyteratûs gradum evehitur. Anno 507. à Plebe Catholicâ ad Vintorum Epiſcopatum capeſſendum quæſitus, dignitatem fugâ ſuſceptâ devitavit; inopinatò tamen paulò poſt repertus Ruſpes Epiſcopus ordinatus eſt. Id in annum 504. conjicit Baronius. Poſt exiguam in Epiſcopatu peractam moram, juſſu Traſimundi regis Vandalorum Carthaginem abducitur, & in Sardiniam relegatur; ubi in urbe Caralitanâ inter 60. exilii ſui comites Epiſcopos vitam monaſticam ac verè ſanctam egit; tanti ab omnibus

Ferrand. Diac. in Vitâ Fulgen.

Digitized by Google

omnibus ob doctrinam habitus, ut Epiſtolarum communi nomine ſcribendarum munus ipſi ſoli demandaretur. Eodem, ut videtur, anno à Traſimundo rege è Sardiniâ Carthaginem accitus eſt, ut de fide Catholicâ diſputationem inſtitueret; ubi futiles Arianorum objectiones ſtrenuè diſſipavit, & orthodoxam veritatem ſcriptis ad regem tribus libris, alioq; de Sp. S. egregiè confirmavit. Sardiniam igitur iterum ablegatus, priſtina vitæ Monaſticæ inſtituta recoluit, monaſterio extra civitatem fundato, & collectis fratribus pluſquam quadraginta. Anno circiter 523. defuncto Traſimundo, ab Hilderico rege ab exilio revocatus eſt; & ingenti cum honore Carthagine exceptus, ad ſedem ſuam Ruſpenſem remiſſus eſt; cui ad mortem uſq; præfuit. Multis interea temporis Epiſcoporum Afrorum Synodis interfuit, Byzacenæ, Vincenſi, Suphetanæ, aliiſque, ac in iis ob virtutis prærogativam primas ferè ſemper tenuit. Obiit anno 533. ipſis Calendis Januarii, ætatis ſuæ 65°. Ante quadriennium mortem ejus ponit Baronius, quem & in Epiſcopatûs initiis deſignandis diverſam iniiſſe viam antea notavimus. Vir erat & eximiâ doctrinâ & inſigni pietate inter ætatis ſuæ Epiſcopos facilè princeps. Doctrinam ejus ſic laudat Iſidorus *. *In confeſſione fidei clarus, in Scripturis divinis copiosè eruditus, in loquendo dulcis, in docendo ac diſſerendo ſubtilis.*

SÆC. VI. ab An. D.

* De Script. c. 14.

OPERA, QUÆ EXTANT.

AD Monimum libri tres, 1. *De duplici Prædeſtinatione, alterâ bonorum ad gloriam, alterâ malorum ad pœnam.* 2. *De ſacrificii oblatione, Spiritûs S. miſſione, & ſupererogatione S. Pauli.* 3. *De expoſitione illius dicti, Et Verbum erat apud deum.*

Adversùs Arianos liber, ad decem eorum, mirâ barbarie & obſcuritate deformes objectiones, totidem reſponſiones continens.

Ad Traſimundum regem libri iii. anno 507. ſcripti. 1. *De myſterio mediatoris Chriſti duas naturas in unâ perſonâ retinentis.* 2. *De immenſitate divinitatis filii dei.* 3. *De Sacramento dominicæ paſſionis.*

Sermones varii argumenti x.

Ad Donatum liber de Fide Orthodoxâ, & diverſis erroribus Hæreticorum, in exilio, ut videtur, ſcriptus.

Ad Petrum Diaconum de Fide liber; qui Auguſtino etiam malè inſcriptus inter Opera ejus haberi ſolet.

Epiſtolæ ad diverſos varii argumenti xii. quarum ultima Epiſcoporum Africanorum omnium in Sardiniâ exulum nomine à Fulgentio exarata eſt.

De Trinitate ad Fœlicem Notarium liber.

Sermo de illo Michææ dicto, Indicabo tibi, O homo, quid ſit bonum.

Contra Faſtidioſi Ariani ſermonem ad Victorem liber: cui præmittitur Faſtidioſi Sermo, & Victoris Epiſtola ad Fulgentium refutationem Faſtidioſi enixè petens.

De veritate prædeſtinationis & gratiæ Dei libri iii. poſt annum 523. ſcripti. quorum tertium integrum primus cum Ferrandi Diaconi Operibus Chiffletius edidit *Divione* 1649.

De Remiſſione peccatorum ad Euthymium libri ii. in exilio ſcripti.

De Incarnatione & gratiâ D. N. I. C. ad *Petrum Diaconum liber,* nomine Epiſcoporum Africanorum exulum ſcriptus. Opuſcula omnia à libro de Trinitate ad Fœlicem incluſivè enumerata, unà cum quinq; poſterioribus Epiſtolis primus in lucem edidit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1612.

De Prædeſtinatione & gratiâ liber, qui Auguſtino etiam inſcriptus, inter Opera ejus haberi ſolet. Nonnulli eum non minùs Fulgentio quàm Auguſtino indignum cenſent: Theophilus Raynaudus è contra prolixâ Diſſertatione Fulgentio vindicat.

Homiliæ novæ LXXX. unà cum Præfatione Fulgentii, quarum nonnullæ inter Homilias S. Auguſtini reperiuntur. Primus eas edidit Theophilus Raynaudus *Lugduni* 1633. Spurias eſſe cenſent nuperi Fulgentii Operum Editores Pariſienſes, adeoq; in Appendicem rejecerunt.

SÆC. VI. ab An. D. *De Incarnatione Chriſti, & de vilium ac noxiorum animalium procreatione, Liber ad Scarilam*; à Gulielmo Camerario Scoto inter alia Veterum Patrum monumenta primùm editus, *Pariſ.* 1634.

Pro fide Catholicâ adversùs Pintam Arianum liber, à Chiffletio primùm editus *Divione* 1649. Verùm Fulgentii non eſſe ſatis arguit craſſa, quæ inibi deprehenditur, Græcæ linquæ ignorantia. Iſtiuſmodi quidem librum ſcripſit Fulgentius; cui, ut videtur, deperdito ſpurius iſte ſuppoſitus eſt.

Sermo de Circumciſione Domini.

Sermo de Purificatione Virginis Mariæ, qui Fulgentii ævo recentior videtur. Uterq; è Bibliothecâ Vaticanâ deſcriptus in editione nuperâ *Pariſienſi* primùm prodiit.

OPERA DEPERDITA.

De Gratiâ dei & Libero Arbitrio adversùs Fauſtum Regienſem libri vii.

De veritate prædeſtinationis & gratiæ contra Fabianum libri xix. Ex his decerpta Fragmenta vii. exhibet Theodulphus Aurelianenſis in Collectaneis ſuis de proceſſione Sp. S. ad Ludovicum Imp. & ex eo Raynaudus in calce editionis ſuæ. Alia aliquot eorundem Fragmenta ex vetuſto Codice dedit Jac. Sirmondus inter Opera Alcimi Aviti, *Pariſ.* 1643: Fragmenta deniq; ex iiſdem xxxix. ex pervetuſto Codice deſcripta edidit inter alia quædam Veterum Opuſcula Fr. Chiffletius, *Divione* 1656.

De proceſſione Spiritûs S. liber, ſive Commonitorium ad Abragilam presbyterum. Fragmenta illius bina videre eſt apud Hincmarum lib. 3. adv. Objecta Græcorum ad Odonem Bellovac.

Reſponſio ad Objectiones Arianorum à Traſimundo rege propoſitas, ſive, ut Iſidorus vocat, *liber Altercationis cum Traſimundo.*

De Jejunio & Oratione ad Probam virginem libri ii.

Epiſtola ad Carthaginenſes egregia, atq; aliæ plures.

Homiliæ plurimæ.

Pro fide Catholicâ adversùs Pintam Epiſcopum Arianum liber, Carthagine anno 507. ſcriptus.

* Cap. 28. Fulgentio deniq; noſtro tribuit Sigebertus * *Mythologiarum libros* iii. (qui Placiadis Fulgentii Grammatici ſunt, ac ſub illius nomine ſæpiùs prodierunt) *librum de abſtruſis ſermonibus*, atq; alias ineptias; quas, cui talia in deliciis ſunt, apud Sigebertum & Miræum † videat.

† In Mantiſſâ ad Auctuar. Prodierunt D. Fulgentii Opera, *Mogunt.* 1515. *Noribergæ* 1519. *Colon.* 1526. deinde à Joanne Ulimmerio cum Joannis Molani prolegomenis edita, *Antverp.* 1574. Prodierant antea *Baſil.* 1566. & ab Henrico Juſto edita ibid. 1587. dein à Jacobo Sirmondo *Pariſ.* 1612. à Theophilo Raynaudo unà cum Operibus S. Leonis, &c. *Lugduni* 1633. 1652. deniq; emendata, aucta, & ad MSS. Codices recognita, *Pariſ.* 1684. 4°. Habentur etiam in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 16.

510. Theod. Lect. L.2. p.562. Liberat. Breviar. c.19. Leont. de Sect. Act. 5. p.470.

JULIANUS, Halicarnaſſi urbis Cariæ Epiſcopus, ſectâ Eutychianus, claruit anno 510. Inſtigante Anaſtaſio Imp. Schiſmaticis Monachis ſe adjunxit, qui Macedonium Conſtantinopolis Epiſcopum conviciis & clamoribus inceſſebant. Juſtino rerum potito, & ſe ἐκ τῶν συνοδιτῶν (nempe qui Synodum Chalcedonenſem approbârunt) profitente, anno 419. ſede ſuâ pulſus unà cum Severo Antiocheno Epiſcopo Alexandriam aufugit; ubi motâ inter eos quæſtione de corporis Chriſti corruptibilitate, adversùs gregalem ſuum Severum acriter diſputavit, & editis in eum libris refutavit; novæq; *Aphthartodocitarum* ſive *Phantaſiaſtarum* ſectæ initium dedit. Scripſit inter alia *Commentarium in Job.* Præfationis partem, & plura hinc inde fragmenta exhibet Catenæ Græcæ in Jobum Autor, *Londini* 1637. Alius à noſtro forſan non eſt, quem ſub Julii nomine ſemel citat Autor Catenæ Græcæ in Joannem cap. xvii.

EPIPHA-

Digitized by Google

EPIPHANIUS SCHOLASTICUS, gente Italus, Græcæ & Latinæ linguarum peritiâ inſignis, claruit circa an. 510. Hiſtorias Socratis, Sozomeni, & Theodoriti Eccleſiaſticas hortante Caſſiodoro Latinè vertit; & ex iis unicum Hiſtoriæ corpus contexens in xii. libros diſtribuit; quibus in compendium poſtea à ſe redactis, Hiſtoriæ Tripartitæ nomen indidit Caſſiodorus. Latino etiam ſermone donavit Didymi Commentarios in Proverbia Solomonis, & in ſeptem Canonicas Epiſtolas, & S. Epiphanii Cyprii in Cantica, forſan & alia plura. Verùm verſiones iſtæ interierunt. Extat autem *Verſio*, quam Caſſiodori juſſu adornavit, *Condicis encyclici*, ſeu Syntagmatis Epiſtolarum Synodalium ad Leonem Imp. pro defenſione Concilii Chalcedonenſis, Concil. Tom. iv. p. 891. Emendatiorem edidit Baluzius in Novâ ſuâ Conciliorum Collectione *Pariſ.* 1683. f. 510. Caſſiodor. Præf. in Hiſt. Trip. Divin. Lect. c. 17. 5, 8, 11.

ANICIUS MANLIUS TORQUATUS SEVERINUS BOETHIUS, ſive Boetius, gente Romanus, illuſtriſſimâ totius Romæ familiâ ortus, patrem habuit Anicium Manlium Flavium Boethium. Puer adhuc bonis literis inſtituendus, Athenas miſſus eſt; ubi per octodecim annos degens, omnium artium, omnium diſciplinarum non modò elementa, ſed & reconditiora myſteria penitùs imbibit: adeò ut omnium ſui ævi literatorum facilè princeps audiret. Romam reverſus, maximis urbis & imperii honoribus ſtatim cumulatus eſt, Patricius factus, & in Senatum cooptatus. Anno 487. Conſulatum ſolus geſſit: licèt Onuphrius Panvinius & cum eo alii iſtius anni Conſulatum Patri ejus aſſignent. Uxorem habuit, cui Helpis nomen, quæ & ipſa literis, inprimis Poeſi excelluiſſe dicitur. Helpide defunctâ, Ruſticianam, Q. Aurelii Symmachi (qui Conſulatum obiit anno 485.) filiam, uxorem duxit; ex quâ duos filios ſuſcepit, Patricium & Hypatium, utrumq; Conſularem dignitatem adeptos. Anno 500. Theodoricum regem Romam ingreſſum Panegyricâ oratione Senatûs nomine excepit. Mox à Theodorico ſecretioribus conſiliis admotus eſt, & Magiſter Palatii atq; Officiorum conſtitutus. Anno 510. (quo inprimis claruit) Conſulatum iterum ſolus geſſit. Anno 522. Conſul tertiùm factus eſt: cùm tamen filiorum ejus alteri iſtum annum adjudicent nonnulli. Anno 523. cùm Theodorici in pejora indies ruentis tyrannidem acriter corripere non vereretur, regis inimicitias expertus eſt; & mox à Trigilla, Congiaſto & Cypriano, mortalium nequiſſimis, proditionis tentatæ, & conſpirationis cum Juſtino Imp. in Gothorum perniciem initæ accuſatur: & quidem Boethium clam literas ad Græcos miſiſſe, atq; urbem & Senatum ex impiis Theodorici manibus eripere, & Græcorum defenſioni ſubdere conatum, aperte tradit antiquus admodum Prologus literis Saxonicis ſcriptus, libris de Conſolatione Philoſophiæ præmiſſus, quem ex veterrimo Codice Bibliothecæ Ambroſianæ apud Mediolanenſes effert Cl. Mabillonius Itin. Ital. p. 221. Cauſam ad Senatum detulit Theodoricus. Judicio adfuerunt accuſatores, pretio conductis teſtibus ſtipati, fictaſq; ſub Boethii nomine ad Juſtinum tabulas oſtentantes. Teſtimoniis in ſpeciem productis, ad ſuffragia itum eſt. Senatores terrore perculſi Boethium exilio mulctandum cenſent. Ticinum igitur abducitur Boethius, & arcto carceri mancipatur. Inter diuturni carceris tædia & ſqualores nec defecit animus, nec indefeſſum literarum ſtudium. Præter Philoſophica enim aliquot Opuſcula, libros de Conſolatione Philoſophiæ, & Trinitate, huic otio debemus. Anno ſequenti, vel, ut alii, aliquantò ſeriùs, creſcentibus unà cum tyrannide Theodorici ſuſpicionibus, immiſſo carnifice in carcere decollatus eſt. Nugatur plane infra viri prudentis gravitatem, purpuræq; ſuæ dignitatem Card. * Baronius, quum ex Boethii vita erudite, ut ait, à Julio Marciano conſcripta, tanquam rem ſummoperè admirandam ſerio refert, Boethium, poſtquam Regius ſpiculator lethale vulnus intuliſſet, utraq; manu divulſum caput ſuſtinuiſſe, interrogatumq; à quonam ſe percuſſum exiſtimaret, ab impiis reſpondiſſe, atq; ita cum in vicinum templum veniſſet & flexis genubus ante Altare Sacra percepiſſet, poſt paululum expiraſſe. Qui enim peritia literarum, inquit Cardinalis, Dionyſio magno illo 510.

* Ad an. 526. p. 114.

SÆC. VI. ab An. D.

Areopagitæ Athenienſi jure fuit abſq; invidia comparandus, & illud à Deo accepit, ut & genere mortis, inſuper & inſignis operatione miraculi eidem fuerit exæquandus, id operante Dei ſumma potentia, qui eſt dives in omnibus qui invocant eum. Verum ἄλις δρυός. De eximiâ Boethii doctrinâ ſententiam ferat Caſſiodorus. *Tu multâ*, inquit *, *doctrinâ ſaginatus, ſic palliatorum choris miſcuiſti togam, ut Græcorum dogmata doctrinam feceris eſſe Romanam: deducens ad Romuleos ſenatores, quicquid Cecropidæ mundo fecerant ſingulare. Tranſlationibus enim tuis Pythagoras muſicus, Ptolomæus aſtronomus, leguntur Itali: Nicomachus arithmeticus, &c.——Et quaſcunq; diſciplinas vel artes fœcunda Græcia per ſingulos viros edidit, te uno auctore, patrio ſermone Roma ſuſcepit. Quos tantâ verborum luculentiâ reddidiſti claros, tantâ linguæ proprietate conſpicuos; ut potuiſſent & illi opus tuum præferre, ſi utrumq; didiciſſent.* Ex recentioribus duos ſolummodò ſubjungam, Julium Scaligerum, & Cl. Voſſium. *Boetii Severini ingenium*, inquit Scaliger *, *eruditio, ars, ſapientia, facilè provocat omnes autores; ſive illi Græci ſint, ſive Latini. Sæculi barbariæ ejus oratio ſoluta deterior invenitur: at quæ libuit ludere in poeſi, divina ſanè ſunt. Nihil illis cultius, nihil gravius: neq; denſitas ſententiarum venerem, neq; acumen abſtulit candorem. Equidem cenſeo paucos cum illo comparari poſſe.* Hæc Scaliger. Sic autem Voſſius †. *Boethius, vir Latinè & Græcè doctiſſimus, in omni diſciplinarum genere excellens; quoq; Roma à Varronis temporibus non habuerit undecunq; doctiorem. Omninò nihil in poeſi venuſtius habuit, vel illud ævum, vel etiam, quod proximè anteceſſit.*

* Variar. l. 1. ep. 45.

* Hypercritic. l. 6. p. 825.

† De Poet. Lat. cap. 5.

OPERA.

IN *Porphyrium à Victorino tranſlatum Dialogi* ii.

In Porphyrium à ſe Latinè verſum Libri v.

In Categorias Ariſtotelis libri iv. *In librum Ariſtotelis de Interpretatione, minorum Commentariorum libri* ii. *Majorum Commentariorum libri* vi.

Analyticorum Ariſtotelis, Boethio interprete, libri iv.

Introductio ad catholicos Syllogiſmos. De Syllogiſmo categorico libri ii. *De Syllogiſmo hypothetico libri* ii. *De Diviſione liber. De Definitione liber. Topicorum Ariſtotelis, Boethio interprete, libri* viii. *Elenchorum Sophiſticorum, eodem interprete, libri* ii. *In Topica Ciceronis libri* vi. *De Differentiis Topicis libri* iv.

De Conſolatione Philoſophiæ libri v. ſolutâ pariter, ac ſtrictâ oratione compoliti. De libris hiſce hæc habet vetuſtiſſimus ille Prologus cujus ſupra ex Mabillonio mentionem fecimus; *Poſtquam à Rege reus Majeſtatis convictus eſt, juſſus eſt retrudi in Carcerem; in quo repoſitus hos libros per Satyram edidit, imitatus videlicet, Martianum Felicem Capellam, qui primus libros de nuptiis Philologiæ & Mercurii eadem ſpecie poematis conſcripſerat. Sed iſte longe nobiliore materia & facundia præcellit quippe nec Tullio impar ſit, nec Virgilio in metro inferior floruit.* Prodierunt ſeorſim, cum annotationibus Badii Aſcenſii *Lugduni* 1502. 4°. additis etiam Thomæ Aquinatis commentariis ibid. 1514. 4°. cum Commentariis Joannis Murmellii *Baſil.* 1536. 8°. cum Commentariis Joannis Bernartii *Antverp.* 1607. 8°. cum notis Bertii *Lugduni Bat.* 1633. cum notis Renati Vallini ibid. 1656. 8°.

Adversùs Eutychen & Neſtorium de duabus naturis & unâ Perſonâ Chriſti liber, ad Joannem Eccleſiæ Romanæ Diaconum.

Quòd Trinitas ſit unus Deus, & non tres Dii, ad Symmachum ſocerum.

De unitate & uno liber. Prodiit ſeorſim *Lovan.* 1633. 4°.

Utrùm Pater, Filius, & Spiritus S. de Divinitate ſubſtantialiter prædicentur, liber ad Joannem Diaconum.

An omne quòd eſt, bonum ſit.

De Arithmeticâ libri ii.

De Muſicâ libri v.

De Geometriâ libri ii.

De Diſciplinâ ſcholarium liber, Boethii nomine, quod præ ſe fert, maximè indignus.

indignus. A Dionyſio Rikelio Carthuſiano, qui anno 1471. obiit, ſcriptum eſſe prodit Labbæus.

Fidei Confeſſio, ſeu brevis Inſtitutio religionis Chriſtianæ; quæ à Renato Vallino cum libris de Conſolatione Philoſophiæ primùm edita eſt *Lugduni Bat.* 1656.

Prodierunt Opera Boethii, *Venet.* 1491. *Baſil.* 1546. cum variorum Commentariis ibid. 1570.

EUGYPPIUS, an Norico oriundus, incertum: certè ibi aliquantiſper commoratus, Lucullanenſis in Italiâ propè Neapolim Abbas, claruit anno 511. 511.
Scripſit *ad Paſchaſium Diaconum Vitam S. Severini, Noricorum Apoſtoli.* Edidit eam Surius ad diem viii. Januarii, ſed mutilam. Marcus autem Velſerus, ſinceriorem nactus Codicem, integram, ſcholiiſq; ſuis illuſtratam, evulgavit: in cujus proinde Operibus habetur, p. 629. Epiſtolam Eugyppii ad Paſchaſium primus extulit Henr. Caniſius Antiq. Lect. Tom. vi. p. 453. inde in ſecundam Surii editionem tranſlata Vitæ S. Severini hodie præfigitur. Scripſit etiam Eugyppius, teſte Iſidoro Hiſpalenſi *, *Regulam Monachis in Monaſterio S. Severini degentibus*, quam iiſdem moriens teſtamenti vice reliquit, nunc deperditam. Eugyppium noſtrum cum altero cognomine Abbate, de quo nos infra, Trithemius, Baronius, aliique, temerè confundunt; ut rectè dudum obſervavit Nobiliſſ. Velſerus.

* De Script. c. 13.

MAGNUS FÆLIX ENNODIUS, Patriâ Italus, ſtirpe Gallus, domo Ligur, illuſtri ac Proconſulari familiâ ortus, natus eſt circa an. 473. 511.
Decimum ſextum enim ætatis annum tunc, cum Theodoricus Italiam ingreſſus eſt, egiſſe ipſe * teſtatur: adeò ut ſpiſſum errorem erraverit Labbæus, qui Epiſcopatum Ticinenſem eum anno 490. obtinuiſſe ſcribit. Sub Theodorici adventum amitæ, quæ ipſum aluerat, ſolatio orbatus, jacturam, ductâ in uxorem nobiliſſimâ ac prædivite virgine, reſarcivit. In ſacram militiam à S. Epiphanio Ticinenſi Epiſcopo aſcriptus, & ad Diaconatûs munus provectus, comes ei vitæ ac itinerum individuus deinceps hæſit. Incœpta tamen ab ineunte ætate Poetices ac Oratoriæ ſtudia nequaquam deſeruit: tantâ verò diligentiâ excoluit, ut maximum exinde ſibi nomen compararet, & in utraq; arte primas tenere jure videretur. Mortuo Epiphanio inter Eccleſiæ Romanæ Diaconos cooptatus videtur. Anno certè 503. oblato in Synodo Romanâ libello Apologetico, Symmachi Papæ & Synodi Palmaris anno ſuperiore habitæ cauſam contra utriuſq; obtrectatores egregiè defendit, tanto à Patribus Synodi favore exceptus, ut Libellus ejus in Acta Synodica locum obtinere communi decreto juberetur. Anno 511. vel paulò poſt Epiſcopus Ticinenſis ordinatus eſt. Anno 514. vel ſequente, atq; iterum anno 517. ab Hormiſdâ Papâ fidei Orthodoxæ defendendæ gratiâ ad Anaſtaſium Imp. legatus eſt. Utraq; legatio ſubdolâ & veſanâ Anaſtaſii pervicaciâ incaſsùm cecidit: in utrâq; tamen ſpectata Ennodii virtus enituit. Cùm nullis enim ſive minis ſive pollicitationibus ad Imperatoris nutum flecti poterat; carioſo navigio impoſitus, exulis ad inſtar, ſummo cum ludibrio non tam dimiſſus, quàm ablegatus in Italiam eſt. Domum reverſus, paucis annis ſuperfuit, vitâ defunctus anno 521. die xvi. Cal. Auguſti.

* In dict. de rebus ſuis.

OPERA.

Epiſtolarum ad diverſos libri ix.

Panegyricus Theodorico regi Oſtrogothorum dictus.

Libellus Apologeticus pro Synodo Palmari, qui habetur etiam in Concil. Tom. iv. p. 1340.

Vita B. Epiphanii Epiſcopi Ticinenſis.

Vita B. Antonii Monachi Lirinenſis.

Euchariſticon de vitâ ſuâ ad Elpidium.

Parœneſis Didaſcalica ad Ambroſium & Beatum.

Preceptum

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. *Præceptum de Cellulanis Epiſcoporum.*
Petitorium, quo abſolutus eſt Gerontius.
Benedictio Cerei Paſchalis i.
Benedictio Cerei Paſchalis ii.
Dictiones Sacræ vi.
Dictiones Scholaſticæ vii.
Controverſiæ x.
Dictiones Ethicæ v.
Poemata, ſeu Carminum liber i.
Epigrammata, ſeu Carminum liber ii.

Prodierunt Ennodii Opera, ex recenſione Andreæ Schotti, *Tornaci* 1610. 8°. cum notis Jacobi Sirmondi *Pariſ.* 1611. 8°. in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 312. Penè omnia ejuſdem Opera Baſileenſes olim inter Orthodoxographa ediderunt anno 1569.

513. Euagr. l. 3. c. 33, 34, 44. l. 4. c. 4, 11. SEVERUS, Piſidiâ oriundus, domo Sozopolitanus, primùm quidem Cauſidicinæ navavit operam: quâ relictâ cùm ſacrum Baptiſmum ſuſcepiſſet, vitam Monaſticam inter Gazam & Maiumam in Palæſtinâ egit: ſed cum hæreſi Eutychianæ nimiùm faveret, monaſterio expulſus, Conſtantinopoli Monachorum ſuæ ſectæ Apocriſiarium egit: ubi Anaſtaſii Imp. gratiam captavit. Ab anno 513. menſe Novembri in locum Flaviani Antiochiæ Antiſtitis ſede ſuâ pulſi ſubrogatus eſt. Sedem Patriarchalem adeptus, Concilio Chalcedonenſi anathema ſtatim incuſſit; & in impietatis partem miſſis ubiq; literis Synodicis alios Epiſcopos quâ minis, quâ precibus, pertraxit. Coſmas verò Epiphaniæ, & Severianus Arethuſæ, Epiſcopi non modò ab ejus communione ſeſe abſciderunt, ſed & libellum depoſitionis ad ipſum miſerunt. Anno 519. a Juſtino Aug. ſede Antiochenâ dejectus, Alexandriam ſe recepit; ubi ſectæ Corrupticolarum contra Aphthartodocitas ſe ducem præbuit. Hinc Conſtantinopolim petiit; ubi Anthimo Patriarchæ ſectæ Euthychianæ aſſeclæ perſuaſit, ut throno ſuo renunciaret. Tandem Juſtiniani Imp. edicto unà cum Anthimo aliiſq; anathemate percellitur, graviſſimis ſuppliciis in eos ſtatutis, qui illorum dogmata prædicarent.

Scripſit *Epiſtolas* penè infinitas, *Synodicas, Enthroniſticas, Familiares.* Harum aliquot memoria ſupereſt, viz. *Epiſtolæ ad Soterichum, ad cives Antiochenos,* ad Theodoſium Alexandrinum, àd Juſtinianum & Theodoram Augg. Iſtarum meminit Euagrius. Quæ ſequuntur, in Conciliis citantur, fragmentis exinde adductis: nempe Epiſtola ad Eleuſium, ad Sergium Grammaticum, ad Oecumenium, prima, & Libellus adversùs Joannem Epiſcopum Cæſareæ Palæſtinæ, Concil. Tom. vi. p. 315. Epiſtola ad Oecumenium Comitem ſecunda, ad Paulum hæreticum, ad Anthimum, & ad Theodoſium, Concil. Tom. vi. p. 834. 835. Ex Epiſtolâ ad Joannem Tribunum fragmentum exhibet Catena in Cantica Vet. Teſtamenti à Caraffâ verſa.

Homilias etiam & *Tractatus* edidit quamplurimos. Sermonis proſphonetici in Daphne in Martyrio S. Euphemiæ habiti fragmentum habes Concil. Tom. vi. p. 316. libri contra Grammaticum fragmenta apud Catenam in Cantica Vet. Teſtamenti ab Ant. Caraffâ Latinè verſam p. 253.

Commentarios deniq; in S. Scripturam ſcripſit plurimos. Commentarii ejus in Joannem, Lucam, & Job, in Catenis Græcis quâvis ferè paginâ citantur. In Catenâ Caraffæ ſupradictâ adducuntur fragmenta ex Commentariis illius in Canticum Moſis p. 245. in Canticum Annæ p. 249. in Canticum Abacuc p. 258. in orationem Eſaiæ p. 268. in orationem Zachariæ Luc. ii. p. 291. In Catenâ in Pſalmos à Dan. Barbaro verſâ citatur ſemel tantùm, viz, in Pſalmum L. p. 534. cum his confer, quæ in Severiano Gabalenſi ſupra admonuimus.

514. MARCUS AURELIUS CASSIODORUS, (quodq; nonnulli ſuffragante, ut videtur, veritate addunt) SENATOR dictus, gente Italus, Patriâ Lucanius ſive Bruttius,

Digitized by Google

Bruttius, ſtripe Romanus, illuſtri ac Senatoriâ familiâ oriundus, natus eſt poſt annum 463. Poſt decurſa fœliciter literarum ſtadia, ac maximam ſibi nominis famam eloquentiâ, prudentiâ, & ſummâ morum gravitate comparatam, ſub initia Theodorici regis imperii Siciliæ præfectus eſt; & rebelles ac jugi impatientes Siculorum animos non minùs conſiliis quam armis præclarè uſus compeſcuit. Virtute igitur ejus perſpectâ à Theodorico, circa an. 490. ſecretioribus conſiliis adhibitus, conſcribendis epiſtolis præpoſitus, in regiminis adminiſtrandi ſocietatem quaſi cooptatus, & immenſis honoribus cumulatus eſt. Primùm enim Comes rerum privatarum, deinde ſacrarum Largitionum factus; mox utriuſq; Siciliæ, Bruttiorum & Lucaniæ Corrector conſtitutus: Palatinæ etiam Quæſturæ munere perfunctus, Magiſter Officiorum renunciatur; dein Præfecturâ Prætorii donatus. Patriciatûs etiam dignitatem ante annum 500 adeptus eſt; demum anno 514. ad Conſulatûs honorem, quem ſolus eo anno geſſit, evectus. Tantis ac tam præclaris officiis apud Theodoricum defunctus, in illius, quamdiu vixit, aulâ primas tenuit; poſt iſtius mortem ab Athalarico rege & matre Amalaſunthâ ſupremis regni conſiliis non tam admotus qùam præfectus, ab iis inſuper anno 534. Præfecturâ Prætorii iterum honeſtatus. Anno 537. à Vitige rege exauthoratus, vitæ ſæculari renunciavit; & otium meditatus, Monaſterium Vivarienſe ſive Caſtellenſe dictum prope civitatem Scyllitanam in extremâ Calabriæ parte poſuit & incoluit. Hîc loci degens, pietati colendæ ſe dedit, mechanicis artificiis & rebus Philoſophis animum oblectavit, Veterum libros undiq; conquiſitos congeſſit, alios ipſe compoſuit. Circa annum 556. libros de Divinis Lectionibus ſcripſit, certè poſt habitum Concilium Quintum, quod parùm approbavit. Poſt eos librum de Orthographiâ edidit; in cujus procœmio ſe nonageſimum tertium ætatis annum agere teſtatur. Anno 562. Paſchalem computum conſcripſit: cui operi quot annis ſuperfuerit, non liquet. Neſcio enim quâ authoritate ducti ſint, qui mortem ejus in annum 575. rejiciunt.

S Æ C. VI. ab An. D.

SCRIPTA GENUINA.

V*Ariarum Epiſtolarum libri* xii. quorum decem priores epiſtolas Theodorici & Athalarici regum nomine, duo poſteriores proprio conſcriptas complectuntur. Prodierunt ſeorſim *Auguſtæ-Vindel.* 1533. & cum notis Broſſei & Fornerii *Lugduni* 1595. 8°.

Hiſtoria Eccleſiaſtica Tripartita ex tribus Græcis auctoribus, Sozomeno, Socrate, & Theodorito, ab Epiphanio Scholaſtico Latinè verſis, à Caſſiodoro collectæ & in compendium redactæ, libri xii. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1528, 1568. *Francofurt.* 1588.

Chronicon ad Theodoricum regem ab Adamo uſq; ad annum 519: quod ſummâ incuriâ contextum eſſe, ac puram putam eſſe rerum farraginem jure notat Voſſius *. Prodiit ſeorſim cum commentariis Joannis Cuſpiniani, *Baſil.* 1552. *Heidelberg.* 1588. *Lugd. Bat.* 1632. 8°.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 19.

Computus Paſchalis, ſeu de Paſchate, Indictione, Epactâ &c. *adinveniendis Tractatus.*

De rebus geſtis Gothorum libri xii. quorum ipſe meminit in Præfatione Variarum, quoſq; Jornandes in Epitomen redegit. Extat Jornandis Epitome. Fuſius Caſſiodori Opus interiit.

Expoſitio ſeu Commentarius in Pſalmos Davidis, ex Auguſtino ferè deſumptus. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1491. *Pariſ.* 1519.

Inſtitutionis ad Divinas Lectiones libri ii. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1575. *Antverp.* 1566. 8°.

De Orthographia liber, ex veteribus Grammaticis xii. conſarcinatus. Prodiit ſeorſim *Hanov.* 1605. *Antverp.* 1579. 8°.

De ſeptem Diſciplinis, viz. Grammaticâ, Rhetoricâ, &c. liber.

De Animâ liber. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1500.

De Oratione, & octo Partibus Orationis liber.

SPURIA.

SÆC. VI.
ab An. D.

SPURIA.

Expoſitio in Cantica Canticorum, in quâ citatur Gregorius Papa. Prodiit ſeorſim *Friburgi* 1538.

De Schematibus & Tropis, necnon quibuſdam locis Rhetoricis S. Scripturæ, quæ paſſim in Commentariis Caſſiodori in Pſalmos reperiuntur, *liber*; qui Bedæ potiùs aſcribi debet.

De Amicitiâ verâ liber unus, qui ab omnibus Caſſiodoro jam abjudicatus, Petro Bleſenſi vero authori vindicatur; inter cujus etiam Opera excuſus eſt *Pariſ.* 1519.

SS. Paphnutii, Spiridonis, & aliorum, Vitæ, quæ in Aloyſii Lippomanni Collectione habentur, Caſſiodoro noſtro à nonnullis attribuuntur.

DEPERDITA.

AD Reges & Reginas Panegyrici nonnulli, quorum ipſe meminit in Præfatione Variarum.

Expoſitio Epiſtolæ ad Romanos; de qua vide plura in Pelagio.

Tractatus Grammatici aliquot de Schematibus, Etymologiis, & in Donatum.

Liber titulorum de S. Scripturâ collectus, Memorialis dictus.

Breves Explanationes in Acta, & Epiſtolas Apoſtolorum, ac Apocalypſin. Omnia iſta Opera à primo excluſive ipſe à ſe ſcripta memorat præfatione libri de Orthographiâ.

Prodierunt Caſſiodori Opera, cum notis Gul. Fornerii *Pariſ.* 1588. atq; iterum ibid. 1600. 2. vol. 8°. cum notis Petri Broſſei *Genevæ* 1601. 4°. 1609. 8°. & 1650. 4°. deniq; omnia Caſſiodori Opera collegit, recenſuit, emendavit, notis ac diſſertationibus illuſtravit, & in duos Tomos digeſta edidit Joannes Garretus, Monachus Benedictinus *Rothomagi* 1679. fol. Habentur etiam (demptis Hiſtoriâ Tripartitâ, & Commentariis in Pſalmos & Canticâ) Biblioth. Patr. Tom. xi. p. 1094.

514. HORMISDAS, Patriâ Campanus, civitate Fruſinas, Juſti filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, & ab anno 514. die xiii. Aprilis Epiſcopus. Pontificatum adeptus, de reſarciendâ Eccleſiam Occidentalem inter & Orientalem concordiâ conſilium ſtatim init; variiſq; Epiſtolis apud Anaſtaſium Imp. & Orientales Epiſcopos rem pro virili agit; ipſe viciſſim ab Anaſtaſio & Orientalibus variis artibus impetitus. Utrobiq; tamen res eventu caruit. Utrique priſtinam ſive conſtantiam ſive contumaciam immotam conſervârunt. Anaſtaſius & Orientales nullâ mutatione factâ, nullâ cautione adhibitâ communionem iniri voluerunt. Hormiſdas è contra Concilii Chalcedonenſis decreta, & Leonis Papæ ad Fl. CP. Epiſtolam, Imperatoris edicto, ac Epiſcoporum ſubſcriptione comprobari; Acacii etiam, Euphemii, Macedonii, aliorumq; iſtorum cauſæ addictorum nomina Diptychis expungi voluit. Tam duras & iniquas leges ægrè tulerunt Orientales. Pacis tamen conciliandæ vanâ ſpe lactatus Hormiſdas anno 515. atq; iterum anno 517. Ennodium Ticinenſem Epiſcopum unà cum aliis quibuſdam ad Anaſtaſium Imp. legavit. Verùm operam luſit. Rejectæ pacis conditiones, legati ſummâ cum contumeliâ dimiſſi. Anaſtaſio demum rebus humanis exempto, & Juſtino, qui Orthodoxam fidem fovebat, ad imperium evecto, legationem ad Orientales tertiam adornavit Hormiſdas. Anno igitur 519. miſſo Germano Epiſcopo Capuano Synodi Chalcedonenſis confirmationem ab Imperatore Catholico haud ægrè impetravit, ut Acacii verò aliorumq; nomina Diptychis eximerentur haud ita facilè obtinuit. Obtinuit tamen. Id paci dedit Imperator; ut diuturnum ſchiſma tandem aliquando conſopiretur. Obiit Hormiſdas die xxx. Aprilis anno 523. Extant *Epiſtolæ* LXXX. & Decreta quædam Concil. Tom. iv. Ex his 1ª. ad Remigium Rhemenſem, quâ vices ſuas ei in Galliâ peragendas delegat, manifeſtò ſpuria eſt; quippe in quâ Hormiſdas baptizatum nuper à Remigio Clodovæum regem

gem (quem Ludovicum vocat) gratulatur. Baptizatus autem eſt Clodovæus SÆC. VI.
anno 496. atq; obiit anno 509. ſaltem 511. antequam Hormiſdas Pontifica- ab An. D.
tum nanciſceretur. 23ª. ad Archimandritas & Presbyteros Syriæ ſecundæ, &
80ª. ad Epiphanium Epiſcopum CP. habentur etiam Gr. Lat. Concil. Tom.
v. p. 144. Inter Decreta locum habet celeberrimum illud Gelaſii de Libris
Canonicis & Apochryphis Decretum, quod in quibuſdam Codicibus MSS.
Hormiſdæ inſcribitur, & ſub illius nomine è Codice antiquo Jurenſi emenda-
tum à Fr. Chiffletio editum eſt ad calcem Vigilii Tapſenſis, *Divione* 1664.

ÆGIDIUS, gente Gallus, Abbas Monaſterii cujuſdam in Galliâ Narbo- 514.
nenſi, claruit anno 514. quo *libellum pro privilegiis Eccleſiæ Arelatenſis Sym-*
macho Papæ obtulit. Extat *Libellus* iſte unà cum Symmachi ad Cæſarium Are-
latenſem reſponſo Concil. Tom. iv. p. 1310. Sed forſan tanti non ſunt, ut
in hoc Opere locum habere mereantur.

ORENTIUS, gente Hiſpanus, domo Tarraconenſis, Epiſcopus Eliberi- 516.
tanus, claruit anno 516. quo Synodo Tarraconenſi adfuit, & ſubſcripſit.
Scripſit *Commonitorium fidelibus metro Heroico*, ut *mulceat legentem ſuavi Brevi-*
loquio, uti habet Sigebertus*. Extat *Commonitorium* iſtud, à Martino Delrio * Catalog. cap.
cum notis editum *Antverp.* 1600. & cum notis itidem *Salmanticæ* 1644. 4°. ac 34.
in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 875.

JOANNES, natione Cappadox, ab anno 517. Patriarcha Conſtantino- 517.
politanus factus. Anno 518. mortuo Anaſtaſio, & evecto ad imperium Ju-
ſtino, à plebe Catholicâ in Eccleſiâ Magnâ tumultuante, haud invitus tamen,
coactus eſt, ut Severum Antiochenum anathematizaret, Synodi Chalcedo-
nenſis Patres commemoratione ſolenni factâ Diptychis insereret, & Euphemii
ac Macedonii nomina iiſdem reſtitueret. Mox menſe Julio habitâ Conſtanti-
nopoli XL. Epiſcoporum Synodo, quæ populus violentis precibus extorſerat,
legitimis decretis ſancivit. Anno 519. ſuadente & penè imperante Juſtino
Aug. ad unionem cum Eccleſiâ Romanâ reſarciendam ſeſe accinxit: & condi-
tiones ab Hormiſda oblatas amplexus, Concilii Chalcedonenſis obtrectatores
anathematizavit, Acacii, Euphemii, & Macedonii nomina Diptychis exemit,
Leonis Papæ, & Hormiſdæ repoſuit. Hâc de cauſâ Hormiſdas eodem anno
gratulatorias ad eum dedit literas, & ad procurandam Alexandrinæ & An-
tiochenæ Eccleſiarum pacem hortatus eſt. *Extant Epiſtolæ* iii. *ad Hormiſdam*
Lat. Concil. Tom. iv. p. 1486, 1491, 1521. aliæ ii. breviuſculæ, *altera ad*
Joannem Hieroſolymitanum, ad *Epiphanium Tyri Epiſcopum altera*, Gr. Lat. Con-
cil. Tom. v. p. 185.

THEODORUS, unde oriundus, non ſatis liquet. Sunt, quæ Paph- 518.
lagonem fuiſſe arguere videntur, quæ tamen non tanti ſunt, ut aſſenſum im-
petrent. Erat Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Lector, claruitq; circa an-
num 518. Quis verò riſum tenere poteſt, qui hæc apud Aubertum Miræum * * Auctuar.
legit? *Vixit Theodorus Anagnoſtes ſub annum* 1320. Additq; *ſcripſiſſe Collecta-* cap. 427.
nea Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, excerpta ex ore Nicephori Calliſti. Somniet, immò
ſtertat, oportet, famæ ſuæ ac veritatis ſecurus, qui hæc ſcribere potuit. Col-
legit Theodorus noſter ex Socrate, Sozomeno & Theodorito Hiſtoriam Tri-
partitam duobus libris comprehenſam à viceſimo Conſtantini anno uſq; ad im-
perium Juliani pertingentem. Extat hæc Hiſtoria etiam Græcè MS. in Bib-
liothecâ Venetâ D. Marci. Exemplar etiam habuit Leo Allatius, ex quo vari-
antes ſuas Lectiones Hiſtoriarum Socratis, Sozomeni, & Theodoriti de-
ſumpſit Henr. Valeſius. Huic Operi poſtea Theodorus duos alios *Hiſtoriæ*
Eccleſiaſticæ libros addidit, proprio Marte conſcriptos, à tempore, quo deſiit
Socrates, ad principatum uſq; Juſtini ſenioris, viz. ad annum 518. unde &
quartum Hiſtoriæ ejus Eccleſiaſticæ librum citat Damaſcenus †. Ex poſtre- † Lib. 3. de
mis hiſce libris ampliſſima Collectanea excerpſit Nicephorus Calliſtus; quæ Imag.
ſola nobis hodie ſuperſunt. Extant Græcè unà cum cæteris Hiſtoricis Græcis

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. Eccleſiaſticis, à Roberto Stephano edita *Pariſ.* 1544. Gr. Lat. *Geneve* 1612. cum verſione & notis Henrici Valeſii *Pariſ.* 1673.

520. Phot. Cod. 160 PROCOPIUS, GAZÆUS ab urbe, quam incoluit, dictus, profeſſione Sophiſta, claruit circa an. 520. Juſtino imperante, & deinceps. Choricii Gazæi Sophiſtæ, qui Juſtiniano regnante floruit, & quem affectâ jam ætate ſcholæ ſuæ ſucceſſorem vidit, magiſter. De eo ſic Photius *. *Τούτου λόγοι πολλοί τε καὶ παντοδαποὶ φέρονται, ἄξιοι ζήλου καὶ μιμήσεως χρῆμα* ——. *ἡ φράσις δὲ αὐτῷ εἰς τὸ ἄκρον ἤσκηται, εἰ καὶ ἐξηγητικῆς διατυπώσεως ἔχει τι καὶ κομψότερον.* *Hujus libri multi, varieq; doctrina, circumferuntur, lectu atq; imitatione digni.* —— *Dictio ab eo eſt optimè quidem exculta; ſed comptior aliquantò, quam commentarii rudiorem formam decet.*

* Cod. 160, 206.

SCRIPTA.

* Cod. 206. *Commentaria* ſeu (ut Photii *, qui ea valde laudat, verbis utar) *ἐξηγητικαὶ σχολαὶ in Octateuchum ſive potiùs Heptateuchum*, ex Orthodoxorum Patrum ſcriptis & Commentariis ſummo judicio excerpta, ſummâ elegantiâ contexta. Latinè ſolummodò extant, excuſa *Tiguri* 1555. Conrado Cluſero interprete.

Scholia in libros quatuor Regum, & duos Paralipomenon. Extant Gr. Lat. à Joanne Meurſio edita *Lugd. Bat.* 1620. 4°.

* Cod. 207. *Variorum in Eſaiam Prophetam Commentariorum Epitome*, à Photio * laudata, & à Joanne Curterio Gr. Lat. edita *Pariſ.* 1580.

Comment. in *Proverbia* citat Turrianus Epiſt. Pontif. Defenſ. l. 4. c. 6, 17. in *Proverbia* & *Cantica* Jo. Curterius, in Præfat. in Eſaiam, ſed forſan adhuc MSS. deliteſcunt.

Epiſtolæ aliquot Procopii Sophiſtæ ad Philippum fratrem, Hieronymum, Macarium, Sozomenum, Pancratium, Caſtorem, Zachariam, Eliam Epiſcopum, &c. valdè elegantes ab Aldo in volumine Græcarum Epiſtolarum impreſſæ ſunt. Utrum Gazæo verò an Cæſarienſi Procopio aſcribendæ ſint, haud ita certò dijudicari poteſt: cum utriq; Sophiſtæ nomen convenerit. Gazæi tamen potiùs eſſe non una ratio perſuadet.

Στίχων Ὁμηρικῶν Μεταφράσεις εἰς ποικίλους λόγων ἰδέας ἐκμεμορφωμέναι, quas memorat & dilaudat Photius Cod. 160. quaſq; nos interiiſſe dolemus.

520. EPIPHANIUS, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter, & Joannis Patriarchæ Syncellus. Anno 519. unà cum Licinio Comite, & Hormiſdæ Papæ legatis Theſſalonicam miſſus eſt; ut habitâ Epiſcoporum Synodo, de Dorothei Epiſcopi Theſſalonicenſis, qui Epiſcopos Suffraganeos communionem ipſius fugientes ſedibus ſuis exturbârat, cauſâ Patriarchæ ſui nomine judicium ferret. Anno 520. Joanne defuncto ad thronum Conſtantinopolitanum evectus eſt; habitâq; confeſtim Epiſcoporum Synodo pacem Hormiſdam inter ac deceſſorem ſuum initam autoritate ſuâ ratam fecit: & Concilium Chalcedonenſe confirmavit. Obiit anno 535. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* V. *ad Hormiſdam Papam* Latinè Concil. Tom. iv. p. 1535, 1537, 1545, 1555.

520. PETRUS, gente Græcus, ſaltem Aſiaticus, dignitate Diaconus; anno 520. Scytharum Monachorum legatis Romam ex Oriente profectis ſe adjunxit; & Monachorum cauſam maximo animi ſtudio adjuvit: cui ut majorem autoritatem ex magnorum virorum ſuffragiis conciliaret, eodem anno, Romæ agens, *librum de Incarnatione & gratiâ D. N. Ieſu Chriſti ad Fulgentium cæteroſq; Catholicos* in Sardiniâ exulantes Epiſcopos ſui ac ſociorum nomine conſcripſit; quo orthodoxam Scytharum Monachorum fidem in medium protulit, & prolatam argumentis confirmavit; Epiſcoporumq; Africanorum ſententiam de Controverſiis iſtis expiſcatus eſt. Extat *Liber* iſte inter Fulgentii Opera, Reſponſorio Fulgentii libro præfigi ſolitus, & in Orthodoxogr. p. 1241. ac Bibliothecâ Patr. Tom. ix. Vide plura in Maxentio.

ANO-

Digitized by Google

ANONYMUS Auctor *Chriſtianorum libri* à Photio memoratus Cod. 36. claruit circa an. 520. Sex enim priores libros Pamphilo cuidam, qui ſub Juſtino Imp. floruit, nuncupavit. Opus iſtud nil aliud erat quam *Octateuchi Expoſitio in* xii. *libros diſtributa*, & ineptiis nugaciſſimis ac dogmatibus abſurdis referta. Speciminis gratiâ, Nec cœlum nec terra orbiculari formâ conſtare, iſtàm verò altera parte longiorem extremis partibus cum cœli terminis copulari, illud terræ fornicis vice fungi: Aſtra ab aſſiſtentibus Angelis moveri: Chriſtum è terris aſcendentem inter cœlum & firmamentum conſediſſe, ibiq; duntaxat cœlorum eſſe regnum. Interiit Opus iſtud: excerpta tantùm quædam breviuſcula conſervavit Photius loc. cit. Idem Auctor *Cantica Canticorum* Commentario illuſtravit, cujus ne minima ſupereſt lacinia. SÆC. VI. ab An. D. 520.

POSSESSOR, Epiſcopus in Africâ, cujuſnam verò urbis incertum, ab Arianis ejectus, Conſtantinopolin profectus eſt, & contra Hæreticos conſtanter dimicando Catholicam fidem plurimùm confirmavit, claruit anno 520. Extat Epiſtola ejus ad Hormiſdam Papam Conſtantinopoli ſcripta, quâ Pontificem conſulit de Fauſti Regienſis dogmatibus circa gratiam & liberum arbitrium: Habetur unà cum Hormiſdæ reſponſo Concil. Tom. iv. p. 1529: quamvis non deſint ex Janſenii aſſeclis haud infimæ ſortis viri, qui Epiſtolam illam Reſponſoriam Hormiſdæ abjudicare non verentur. 520.

JOANNES MAXENTIUS, gente, ut volunt, Scytha, quin & Monachus & Presbyter Antiochenus: non deſunt, qui hunc eundem cum Joanne Antiocheno, de quo Gennadius cap. 93. fuiſſe contendunt. Erat etiam, teſte Sophronio Hieroſolymitano apud Photium *, Joannes quidem Antiſtes Scythopolitanus, qui doctè & piè de Synodo Chalcedonenſi ſcripſit; quale opus noſtrum Joannem confeciſſe ſatis conſtat. An verò noſtrum deſignaverit Sophronius, certò affirmare non auſim. Noſter tamen Scythopolitanus & alibi à Photio †, & hodie vulgò appellatur. Claruit anno 520. Quo anno, ſaltem ſuperiore exortâ inter Monachos quoſdam Scythas (è quorum numero erat Maxentius, eorumq; ut videtur Archimandrita) & Victorem quendam Diaconum controverſiâ de iſto loquendi genere, *Unus ex Trinitate pro nobis crucifixus eſt*, quod pium & Orthodoxum eſſe cenſebant Monachi, Victor è contra; & propalatâ in Oriente famâ de Fauſti Epiſcopi Gallicani libris Pelagianiſmum non obſcurè docentibus: Monachi ex ſuis quatuor delectos, & in his, ſi Baronio fides, Maxentium, Conſtantinopolin ad Germanum Capuanum aliosq; legatos pontificios ibi tunc agentes ab Antiochiâ mittunt; ut Fauſti libros damnari, ſententiam verò ſuam de uno ex Trinitate crucifixo a legatis confirmari efficerent. Utrumq; recusârunt legati pontificii; quin potiùs Scytharum ſententiam apertè damnârunt. Romam igitur pergentes Monachorum legati, ad Hormiſdam Papam ſe conferunt. Verùm ille a legatis ſuis, & Poſſeſſore Africano per literas edoctus, legatorum ſuorum ſententiam ratam facit; datâq; ad Poſſeſſorem epiſtolâ Monachorum ſententiam tanquam hæreticam, & nefandum ſemen diaboli, damnat, eorumq; legatos urbe expellit. Iſti quo minùs ſibi deeſſent duodecim anathematiſmos divulgant Neſtorianæ hæreſi oppoſitos, cui Hormiſdæ ſententia latam certè nimis ſtraverat viam. Quinetiam Joannes Maxentius ſcriptâ Apologiâ Scytharum ſententiam tuetur, & Hormiſdæ ad Poſſeſſorem epiſtolam acriter refutat, authorem illius ſive Hormiſda (de eo enim ſubdubitare videri voluit) ſive alius quis fuerit, hæreticum eſſe, & inimicum catholicæ veritatis apertè clamans. Hanc quidem ob cauſam Maxentius à Scriptoribus Pontificiis malè tractatur: quem nihilominùs adversùs Baronii, Binii, aliorumque calumnias fusè & eruditè vindicat Cl. Forbeſius Inſtruction. Hiſtor-Theol. l. 3. c. 21. De ſtylo ejus ſic Photius *. Ἔστι δὲ τὸν λόγον σαφής τε καὶ καθαρὸς, καὶ λέξεσι λόγῳ συγγραφικῷ πρεπούσαις χρώμενος, καὶ κατὰ τῆς αἱρέσεως οὐκ ἀδυνάτως ἐπαγωνιζόμενος, οὐδὲ ταῖς γραφικαῖς ἀποχρώμενος μαρτυρίαις, &c. *Oratio ejus clara eſt, ac pura, verbiſq; utitur hiſtorico ſtylo accommodatis. Contra hereſin praterea neq; languidè pugnat, neq; S. Scriptura abutitur teſtimoniis*, &c. 520.

* Cod. 231.

† Cod. 95.

* Cod. 95.

SÆC. VI. ab An. D.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Epiſtola ad Legatos Pontificis Romani Conſtantinopoli agentes.
Catholica de Chriſto profeſſio in confeſſione fidei ſua.
Capitula ſive Anathematiſmi xii. *contra Neſtorianos.*
Alia profeſſio fidei brevior.
Ratio adunationis Verbi Dei ad propriam carnem.
Reſponſum Apologeticum ad Hormiſda Epiſtolam.
Libellus contra Acephalos.
Dialogorum contra Neſtorianos libri ii. ad Theophilum.

Opuſcula iſta omnia Latinè extant in Bibliothecâ Patrum Tom. ix. p. 533.

Scholia in Dionyſii Areopagita Opera, de quibus hæc habet Cl. Uſſerius in Biblioth.Theol. MS. " Joannes Scythopolitanus ſcripſit in Dionyſium Areopagi- " tam ſcholia, pariter ac Maximus : Verùm in libris Dionyſii ab anno 1562. " incluſivè editis ſimul confuſa ſunt Joannis & Maximi Scholia : quæ non in " antiquioribus ſolùm, quæ Cypariſſioti tempore ferebantur, editionibus fue- " runt diſtincta, ſed etiam in utroque, quo uſus eſt ipſe Morellius, Codice : " in quorum altero ad marginem appoſita ſunt (Joannis Scythopolitani) ſine " nomine Scholia : in altero verò ſeorſim (poſt abſolutum textum integrum " Dionyſii) Maximi nomine inſignita Scholia, eò breviora, quòd ab amplio- " ribus Joannis, cum quibus ea conjunxit Morellius, ſeparata fuerant. Porrò " vulgata illa Scythopolitani Scholia eadem illa ipſa ſunt, quæ Dionyſio " Alexandrino ab aliis ſunt attributa : quod ex ſententiâ à Cypariſſioto ex " Dionyſii ſcholiis citatâ patet ; quæ in Scholiis iſtis totidem verbis reperitur. " Iſtam verò ſententiam Scythopolitani non, Maximi, eſſe liquet ex Latinâ ver- " ſione Scholiorum Scythopolitani à Roberto Epiſcopo Lincolnienſi factâ, & " in Bibliothecâ Collegii Corporis Chriſti apud Oxonienſes MS. aſſervatâ, in " quâ reperitur. Hactenus Uſſerius. Utrùm verò Scholiorum iſtorum autor fuerit Maxentius noſter, an Joannes Epiſcopus Scythopolitanus, cujus ſupra mentionem fecimus, ſi modò is diverſus à Maxentio fuerit, an Joannes quidem Scythopolitanus utroque junior, nos nequaquam decernimus : judicent Eruditi.

OPERA DEPERDITA.

Adverſus Eccleſia deſertores, ſive contra Eutychen, Dioſcorum, ejuſdemque ſecta aſſeclas, libri xii. Juliano quodam Archiepiſcopo rogante conſcripti, & à Photio laudati Cod. 95. Habetur fragmentum ſatis amplum ex libro viii. deſumptum Concil. Tom. vi. p. 830.

Epiſtola ſui, ac Venerii Diaconi nomine ad Fulgentium, cæteroſq; in Sardiniâ exules Epiſcopos Africanos ſcripta, quâ ſententiam eorum de Prædeſtinatione & Gratiâ exquiſivit : ac cui Epiſcopi Africani epiſtolâ Synodicâ (quæ inter Fulgentii Opera extat) Fulgentius verò tribus editis libris, reſponderunt.

520. TRIFOLIUS, dignitate Presbyter, cujuſnam verò loci, quis nobis divinabit ? Claruit anno 520. Quæſiverat ab eo Fauſtus,Senator Romanus & Prætorio Præfectus, ſi quid in ſcriptis Patrum de doctrinâ Scytharum Monachorum reperiri poſſet. Fauſto reſpondit per Epiſtolam Trifolius ; quâ ex quatuor Conciliorum Generalium decretis contra Joannem Scytham, ejuſq; Monachos, qui Romam nuper advenerant, agit. Hanc Epiſtolam, in fine quidem mutilam, ex Schedis Sirmondianis eruit Labbeus, & in lucem emiſit Concil. Tom. iv. p. 1590.

523. JOANNES, natione Tuſcus, Conſtantii filius, anno 523. die vii. Maii Hormiſdæ in Sede Romanâ ſucceſſit. Anno 525. à Theodorico rege Ravennam accitus ad Juſtinum Imp. invitus legatus eſt, ut Arianis Eccleſias, quas auferre iis in animo habuit Juſtinus, precibus ſuis conſervaret. Conſtantinopoli

Digitized by Google

poli agens Epiphanio Patriarchæ (Euphemio malè habet Nicephorus *) in SÆC. VI.
Eccleſiâ Magnâ ad latus aſſidere recuſavit; ſublimiorem ſibi thronum ſupra ab An. D.
Epiphanii ſedem erigi poſtulans, de quo vide quæ in obſervationibus ad frag- * L. 7. c. 9.
mentum Dorotheanum ſupra notavimus. Re apud Imperatorem infectâ Ro-
mam reverſus, à Theodorico Ravennam abductus, & in cuſtodiam datus eſt.
Obiit in carcere anno 526. die xviii. Maii. Extant *Epiſtolæ* ii. Concil. Tom.
iv. p. 1603. ſed quas, quicquid ſibi ſomniat Binius, ſuppoſititias eſſe fatentur
noviſſimi Conciliorum editores.

EPHRÆMIUS, genere Syrus, poſtquam alias ſæculares dignitates 526.
obiiſſet, à Juſtino Imp. Comes Orientis renuntiatus eſt. Anno 525. Antio-
chiâ incendiis & graviſſimo terræ-motu penè dirutâ, & Euphraſio Epiſcopo in-
ter ædium ruinas obruto, cum Ephræmius ſummâ diligentiâ ac pietate miſeræ
plebis neceſſitates ſublevaret, à civibus Antiochenis Euphraſii ſucceſſor expe-
titus eſt. Anno igitur ſequente Patriarcha Antiochenus ordinatur, ac com-
miſſum ſibi munus egregiâ pietate, & invictâ adversùs hæreticos conſtantiâ
adminiſtravit. Anno 546. à Juſtiniano Imp. rogatus, aliquamdiu tamen re-
luctatus, tria Capitula damnavit, *poſtquam ei denunciatum eſt, quod excludendus
eſſet, niſi faceret, ſui potius honoris, quam veritatis dilector inventus*, inquit, qui
ipſe tunc Conſtantinopoli aderat, * Facundus Hermianenſis; nec ſubſcriptio- * Lib. 4. c. 4.
ni ſuæ diu ſupervixit, eodem enim anno obiiſſe videtur.

Scripſit multa, quæ ſequuntur.

PRo *Eccleſiaſticis dogmatibus, & Synodo Chalcedonenſi libri* iii. Priores duos
fusè deſcribit, & ampliſſima ex iis excerpta exhibet Photius Codd. 228,
229. De tertio penitùs ſilet. Librorum autem priorum

Primus continebat. 1°. *Epiſtolam ad Zenobium Scholaſticum Emeſenum* Ace-
phalorum hæreſi infectum prolixam, de Synodi Chalcedonenſis autoritate,
Leonis Papæ Epiſtolâ ad Flavianum CP. Triſagii clauſulâ à Fullone additâ
& in Eccleſiis Orientalibus deinceps uſurpatâ, ac de duabus in Chriſto natu-
ris. 2°. *Ad Juſtinianum Imp. Epiſtolas* iii. 3°. *Epiſtolam ad Anthimum Epiſ-
copum CP.* 4°. *Epiſtolam ad Domitianum.* 5°. *Epiſtolam ad Syncleticum Tar-
ſenſem contra Acephalorum dogmata.* 6°. *Epiſtolam ad Anthimum Epiſcopum ad-
huc Trapezuntinum.* 7°. *Epiſtolam ad Braſen Perſam de variis Theologicis dog-
matibus.* 8°. *Epiſtolam ad Monachos quoſdam ſchiſmaticos.* 9°. *Epiſtolam ad
Callinici deſertores.* 10°. *Acta Synodi ab Ephræmio in causâ Syncletici Tarſenſis
Epiſcopi habitæ.* 11°. *Epiſtolam ad Magnum Epiſcopum Berroeæ de duabus in
Chriſto naturis.* 12°. *Epiſtolam ad Eunoium monachum de corruptione & incor-
ruptione.* 13°. *Panegyricas Orationes* vi. *in totidem feſtos dies in Eccleſiâ cele-
bratos.* 14°. *Orationes* ii. *Catecheticas ad Neophitos.*

Secundus continebat. 1°. *Apologiam pro Cyrilli epiſtolâ* ad Succenſum, quam
calumniis ſuis obtendere ſolebant hæretici. 2°. *Reſponſionem ad Anatolii Scho-
laſtici Quæſtiones, de Chriſto in carne etiamnum cognito*; quomodo Adam, ſi
compoſitum quid creatus ſit, immortalis eſſe potuit; de Joanne Evangeliſtâ
etiamnum ſuperſtite; quomodo, ſi immortalis Adam eſt cognitus, quid utile
erat, ignoravit, & quid velit id dictum, *Adam factus eſt ſicut unus è nobis.*
3°. *Librum ad Joannem & Domnum Cilices Monachos de Concilio Chalcedonenſi,*
duabus in Chriſto naturis, & Cyrilli ſententiâ. 4°. *Ad Orientis Monachos Theo-
paſchitarum hæreſi infectos.*

FOELIX, natione Samnita, Caſtorii filius, Joanne Papâ in carcere mor- 526.
tuo, à Theodorico rege Succeſſor ejus nominatus eſt, ac proinde anno 526.
die xii. Julii in ſede Pontificali collocatus. Virum fuiſſe in Clero Romano pro-
batiſſimum agnoſcunt omnes: id ſolum ipſi vitio vertitur, quòd à Theodorico
electus ſit: quâ occaſione quàm lugubres, quàm tragicas in Theodoricum ex-
clamationes effundat Baronius, vide ſis Annales ejus ad an. 526. Obiit Fœlix
die xxv. Septembris anno 530. Extant *Epiſtolæ* iii. Concil. Tom.iv. p. 1650.
quarum

Digitized by Google

quarum duas priores ſuppoſititias eſſe fatetur ipſe Labbeus, & poſt eum Papebrochius; ac res ipſa clamat.

527. Evagr. l. 6. c. 23.

SIMEON, *Stylites* ab habitaculo, *Junior* ab ætate, quâ vixit, *Thaumaſtorita* deniq; (i. e. ὁ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει) à vitæ inſtituto, dictus, gente Syrus, à teneris unguiculis monaſticam vitam coluit. Puerum adhuc miraculis enituiſſe ferunt: Puerum certè adhuc, quippe antequam dentes commutâſſet, aut pardum à feli dignoſceret, in columnam ſuam prope Antiochiam ſitam anno 527. recepit, ac vitæ ſocium ſibi delegit Eremita quidam ſenex ſanctiſſimus. Ab eo tempore Simeon partim in illâ, partim in alterâ in montis vicini vertice poſitâ columnâ vitam degit, orationibus, vigiliis, & ſeveriſſimis ἀσκήσεσι eremiticæ inſtitutis vacans. Acerrimus Eutychianorum & Neſtorianorum hoſtis, quos angue & cane pejus odit. Mira de eo narrant Scriptores, πάσης χάριτος ἔμπλεων fuiſſe ſcribit Evagrius ei optimè notus; qui dæmonas fugâſſe, morbos ſanâſſe, intimas hominum cogitationes rimatum eſſe, futura prædixiſſe, ocularis utplurimùm, uti præ ſe fert, teſtis prodit. Eadem poſt Evagrium miracula enarrat Nicephorus l. 18. c. 14. Longè verò plura comminiſcitur, qui Simeonis Vitam fuſiſſimè ſcripſit, Arcadius Cypri Archiepiſcopus in Concilio Nicæno II *. & à Damaſceno † citatus. Obiit Simeon anno 595. poſtquam in columnâ annos 68. exegiſſet. Scripſit Epiſtolas plures. Quintam ad Juſtinum Imperatorem citant atq; integram Gr. Lat. exhibent Concili Nicæni II. Patres actione 5. Concil. Tom. vii. p. 349. Spuriam tamen eſſe olim ſuſpicati ſunt, & pluribus probare nituntur Carolus M. & Patres Francofurtenſes *. Olim etiam Simeoni vindicavit Hadrianus Papa, ac poſt eum nuper Leo Allatius †. Epiſtolam Simeonis ad Juſtinianum Imp. contra Eutychianos & Neſtorianos memorat Sophronius Hieroſolymitanus apud Photium ‖. Fragmentum ejuſdem de Imaginibus dabit Damaſcenus Orat. 3. de Imag. p. 759. Varios deniq; illius Tractatus hactenus ineditos in Bibliothecâ Vaticanâ & alibi aſſervatos memorat Leo Allatius Diatrib. de Simeonum ſcriptis p. 21, 22. viz. 1°. *Troparia in S. Demetrium Martyrem.* 2°. *Orationem ſive precem ad Filium pro repellendis obturbantibus cogitationibus.* 3°. *Orationem ad Chriſtum recitandam cùm inſurgunt cogitationes fornicationis.* 4°. *Orationem ad S. Deiparam contra pravas cogitationes*; quam recentioris ævi eſſe fœtum ipſe titulus clamat.

Ibid. & l. 5. c. 21.

* Act. 4.
† Orat. 3. de Imag.
* De non adorand. imag. l. 4. c. 5.
† Diatrib. de Simeonum ſcript. p. 20.
‖ Cod. 231.

527. FL. JUSTINIANUS, gente Illyricus, Sabbatii & Biglinizæ filius, Tauresii, hodie Achriduntis in Dardaniâ natus eſt anno 483. Avunculum habuit Juſtinum Auguſtum, à quo in Caſtello Bederiano ſummâ curâ educatus eſt, & in filium adoptatus. Nondum Imperator Theodoram ortu Cypriam uxorem duxit, fœminam inſolentem & Eutychianæ hæreſi perditè addictam. Anno 519 à Juſtino Imp. Magiſter Militum factus eſt; & in Orientem cum exercitu miſſus, rem contra Perſas bene geſſit. Anno 521. Conſulatum obiit; mox Patricius, deinde Nobiliſſimus, ac tandem anno 527. Calendis Aprilibus Auguſtus, renunciatus, cum avunculo regnare cœpit; quo defuncto Calendis Auguſti ejuſdem anni imperium deinceps ſolus tenuit. Anno 528. edictum promulgavit, quo Neſtorianos & Eutychianos, tanquam Hæreticos pœnis civilibus mulctandos decrevit, eodem poſt quinquennium renovato. Anno 541. Origenem ipſe edicto damnavit, & habitâ mox ſub Menna Synodo Conſtantinopoli illum cum ſectatoribus anathemate percutiendum curavit. Anno 545. editâ conſtitutione tria Capitula damnavit: quod & exeunte ſequente anno Synodus CP. itidem fecit. Anno 553. Concilium Oecumenicum Conſtantinopoli habendum indixit: in quo à Patribus, ut tria Capitula damnarentur poſtulavit & obtinuit. Anno 563. fatiſcentibus cum corpore animi viribus, ab Hæreticis quibuſdam deluſus, edictum condidit, quo Chriſti corpus pari modo ante ac poſt reſurrectionem corruptionis & naturalium affectionum expers fuiſſe docuit; utq; ſententiæ ſuæ omnes Epiſcopi ſubſcriberent, mandavit. Epiſcopos Orientales ad Anaſtaſii Antiocheni ſententiam provocantes graviſſimè afflixit; ipſum verò Anaſtaſium, & Eutychium Patriarcham CP. conſtanter reluctantes ſedibus ſuis exturbavit, & in exilium

Evagr. l. 4. c. 39.

deportari

deportari juſſit. Hujuſmodi deliriis intentus, rebus humanis exemptus eſt anno 565. die 14. Novembris, dierum, gloriæ, & triumphorum ſatur. Non deerant olim, nec deſunt hodie, qui in ſacratiſſimum principem, non minùs doctrinâ & pietate, quàm potentiâ & rerum geſtarum gloriâ clarum, tota calumniarum & convitiorum plauſtra exonerant. Nemo verò unquam iniquiori cenſurâ, & inverecundiâ longè infra ſummi principis ſortem, in auguſtiſſimos Juſtiniani manes debacchatus eſt, quàm Card. Baronius, omnes in hoc eloquentiæ nervos intendens, ut ex Imperatore non hominem ſed diabolum nobis exhiberet. Ut fidem faciam, quædam lectori ob oculos ponam. *Fuit*, inquit, *homo penitùs illiteratus; adeò ut nec alphabetum aliquando didiciſſet. Sacrilegus Imperator, qui non levem perſecutionem excitavit; furore percitus, mente dimotus, correptus maligno ſpiritu, agitatus à Satanâ, quiq; omnem in Eccleſiâ diſſolvit ordinem, fecitq; ex regno cœlorum ergaſtulum inferorum.* Infinitus eſſem, ſi omnia percurrerem. Non mihi in animo eſt, poſt Guinetum, Giphanium, Trivorium, Rivium noſtratem, alioſque, egregii principis vindicias agere. De eximiis Juſtiniani virtutibus unicum aut alterum Veterum teſtimonium proferam. De doctrinâ ejus & pietate hæc Procopius *, in Juſtinianum adhuc æquus. Solitum eum tum libros de rebus divinis agentes ipſum pervolutare, tum de iiſdem colloquia cum Epiſcopis & Presbyteris in multam noctem pertrahere: in more ei ſemper fuiſſe multis ante Paſcha dierum hebdomadibus corpus vigiliis & inediis pluſquam aſceticis macerare, ſemel in biduo cibum capere, vino, pane aliiſq; cibariis penitùs abſtinuiſſe, herbis tantùm ſale & aceto conditis, atq; aquâ contentum. De egregio autem illius erga fidem Catholicam ſtudio audiamus Agathonem Papam ex Epiſcoporum cxxv. Synodo teſtimonium ferentem. *Et præ omnibus*, inquit, *æmulator veræ Apoſtolicæ fidei piæ memoriæ Juſtinianus Aug. cujus fidei rectitudo, quantùm pro ſincerâ confeſſione Deo placuit, tantùm rempublicam Chriſtianam exaltavit: & uſque ab omnibus gentibus ejus religioſa memoria veneratione digna cenſetur: cujus fidei rectitudo per anguſtiſſima ejus edicta in toto orbe diffuſa laudatur.*

Annal. ad an. 551. num. 3, 4. 528. num. 20. 553. num. 21.

* De Bell. Goth. l. 3. de ædif. Juſt. l. 1.

OPERA.

PRæter *Corpus Juris Civilis*, (viz. *Inſtitutionum libros* iv. *Pandectarum ſive Digeſtorum* libros l. & *Codicis* (cui plurima de Religione admixta ſunt) libros xii.) quod Triboniano, atq; aliis adjutoribus uſus, anno 528. condere incœpit, anno 535. ad exitum perduxit: & *Novellas* poſt annum 535. editas, quarum plurimæ fori ſunt Eccleſiaſtici, ſeorſim typis excuſas Græcè per Haloandrum *Pariſ.* 1553. 8°. per Schringerum ib. 1558. Gr. Lat. *Antverp.* 1575. Scripſit Juſtinianus quamplurima ad rem Eccleſiaſticam ſpectantia: ex quibus hodie extant,

Conſtitutio contra Anthimum, Severum, Petrum, & Zoaram, anno 536. facta; quæ quidem ex Novellis deſumpta, habetur Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 264.

Epiſtola ad Patres Concilii V. *Generalis*, anno 553. ſcripta: extat Lat. Concil. Tom. V. p. 419.

Tractatus ſive Edictum adversùs Origenem, & errores ejus, ad Mennam Patriarcham CP. anno 541. miſſus: extat Concil. Tom. V. p. 635.

Epiſtola ad Synodum CP. anno 541. à Mennâ habitam adversùs Origenem & ſectatores ejus: habetur Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 679.

Confeſſio recta fidei, (ſive Edictum contra tria Capitula) anno. 545. ſcripta: extat Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 684.

Epiſtola ad Patres Synodi CP. anno 546. *habita adversùs tria Capitula:* extat Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 724.

In ſcriptis hiſce concinnandis ſi modo Theologorum ſuorum conſilio atque induſtriâ uſus eſt Juſtinianus; nec novum id, nec mirum cuiquam videri debeat: nec minùs idcirco hæc proprio Marte ſcripſiſſe dicendus erit.

AGAPETUS,

SÆC. VI. ab An. D. 527.

AGAPETUS, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus, claruit anno 527. quo ad Juſtinianum purpurâ recèns ornatum ſcripſit *Admonitiones* quomodo ſe in imperio gerere deberet, verè aureas,& ſummo principe dignas, *Capita parænetica* lxxii. continentes. Extant Gr. Lat. *Venet.* 1509. 8°. *Baſil.* 1518. 8°. per Matthæum Martinium *Herbornæ* 1605. 8°. cum notis Stephani Schoningii *Franekeræ* 1608. 8°. *Francofurt.* 1659.4°. *Lipſiæ* 1669. 8°. . in Orthodoxogr. p. 180. in Auctuario Bibliothecæ Patr. Duceano Tom. ii. p. 362.

527. Procop. de Bell. Perſ. l. 1. c. 12, 13. l. 2. c. 22. De Vandal. l. 1. c. 12, 14, 15. l. 2. c. 14. De Goth. l. 2. c. 23. & alibi paſſim.

PROCOPIUS, gente Palæſtinus, domo Cæſarienſis, profeſſione Rhetor & Sophiſta, demum Senator Conſtantinopolitanus; anno 527. Beliſario militiæ duci facto à Juſtino Imp. comes, notarius, ac conſiliarius datus eſt. Anno 533. Beliſarium Vandalos debellaturum in Africam ſecùtus eſt; & ab eo ex itinere Syracuſas miſſus imperatis fœliciter ſatisfecit. A Beliſario ad res poſt victoriam componendas in Africâ relictus, propter militum ſeditionem anno 536. ad illum in Siciliâ agentem rediit; eumq; eodem anno contra Gothos arma moventem in Italiam comitatus eſt; ac claſſis & rei annonariæ curam ſibi commiſſam habuit. Ante annum 542. cum Beliſario Conſtantinopolin reverſus, ibi demum reliquum vitæ tempus conſediſſe videtur. In vivis adhuc erat anno 562. quo Hiſtoriam Arcanam nondum clauſerat. Plura ejus Operibus inſunt, quæ animum fidei Chriſtianæ minùs æquum, & Genti iſmo longè faventiorem oſtendere videntur; adeò ut non deſint, qui illum ſuperſtitione Gentilium imbutum fuiſſe pertinaciter contendunt. Vide inter alios Joannem Eichelium Præfat. in Procopii Anecdota num. 17. ad. 22. ubi pluribus ex ipſius Procopii ſcriptis id agit. E contra non pauca ſuadent Procopium à cultu Chriſtiano, ſpecie ſaltem, neutiquam abhorruiſſe: præcipuè quæ de Ædificiis Juſtiniani l. 5. c. 7. de Bello Perſico l. 1. c. 25. l. 2. c. 12. de Bello Vandalico l. 1. c. 21. alibiq; habet. Certè quantùm ex ipſius ſcriptis perſpicere liquet, veri non abſimile mihi videtur, Procopium neque prorſus Gentilem fuiſſe, neq; prorſus Chriſtianum; cum Gentilibus Chriſtianam non veram & unicam eſſe religionem crediſſe; cum Chriſtianis Gentilium ritus & ſuperſtitiones ludibrio habuiſſe: cum utriſq; ſummum numen cœli terræq; conditorem agnoviſſe. Utut res ſit, erat ſaltem profeſſione & nomine tenus, Chriſtianus; utq; Juſtiniani gratiam eò faciliùs captaret, quicquid in pectore clàm fovebat, palam Chriſtianum cultum præ ſe tulit: cui proinde inter Scriptores Eccleſiaſticos locum ſuum hîc dedimus. Scripſit
* L. 4. c. 12. φιλοπονώτατα κομψῶς τε ϗ λογίως, inquit Euagrius *, varios Hiſtoriarum libros, qui ſequuntur.

De Bello Perſico libri ii. rerum inter Romanos & Perſas ab anno 407. ad an. 549. geſtarum hiſtoriam complexi.

De Bello Vandalico libri ii. rerum inter Romanos & Vandalos in Africâ ab anno 395. ad an. 545. geſtarum hiſtoriam exhibentes.

De Bello Gothico libri iv. res bellicas ab Imperatoribus CP. contra Gothos in Italiâ ab anno 487. ad an. 554. enarrantes. Hoſce unà cum libris *de Bello Vandalico* ex Manuſcriptis auctiores, ac Latinè à ſe verſos dedit Hugo Grotius *Amſtelod.* 1655. 8°.

Prodierunt octo iſti libri Lat. *Baſil.* 1531, 1566. fol. Gr. à Davide Hæſchelio editi *Auguſtæ-Vindel.* 1607. fol.

Ἀνέκδοτα, ſive *Hiſtoria Arcana, Juſtiniani, Theodoræ, Augg. Beliſarii, & Antoninæ flagitia* deſcribens, anno 549. incœpta, anno 562. ad umbilicum ducta. In eâ Procopius ſummâ non tam audaciâ dicam, quàm mentiendi & calumniandi prurigine turpiſſima & inaudita hactenus ſcelera Juſtiniano Imp. aliiſq; affingit: adeò ut nullo alio fine eam ſcripſiſſe videatur, quàm ut optimi principis aulam, tanquam Diabolorum Lernam, orbi inviſam redderet. Tanta quinetiam in eâ ubiq; ſcatet fortiter conviciandi libido, tanta mendaciorum inverecundia, à ſolitâ Procopii gravitate alieniſſima, ut ſuppoſititium eſſe opus & Procopio falſò inſcriptum viri doctiſſimi opinati ſint. In excuſis exemplaribus paginæ nonnullæ horrendas Theodoræ Aug. impudicitias & libidines

Digitized by Google

bidines narrantes omiſſæ ſunt. *Integra* verò *Hiſtoria* in Bibliothecâ Vaticanâ reperitur. Prodiit Gr. Lat. cum prolixis Alemanni notis *Lugduni* 1624. fol. *Colon.* 1669. fol. cum animadverſionibus Eichelii *Helmſtad.* 1654. 4°. SÆC. VI. ab An. D.

De Ædificiis Juſtiniani Imp. libri vi. Prodierunt Gr. ab Hæſchelio editi unà cum octo prioribus *Hiſtoriarum libris Auguſta-Vindel.* 1607. fol. Latinè cum iiſdem *Baſil.* 1576.

Prodierunt auctiora omnia Procopii Opera Gr. Lat. cum verſione, variis lectionibus & emendationibus Maltreti *Pariſ.* 1662. fol.

NICETIUS, gente Gallus, primùm Monachus, ac deinde Abbas, maximè ſanctitatis famâ inclaruit: adeò ut Theodoricum Mediomatricum regem, & filium ejus Theodebertum vitiorum liberè coarguere non vereretur. Quapropter ſummâ viri veneratione tactus Theodoricus anno 527. cum Aprunculo Trevirenſi Archiepiſcopo defuncto ſucceſſorem dari curavit. Anno 535. Concilio Arvernenſi I. anno 549. Aurelianenſi V. & Arvernenſi II. anno 551. Pariſienſi II. Nicetius interfuit. Inflexo animi rigore in conſervandâ diſciplinâ Eccleſiaſticâ ſemper uſus, Clotharium regem ob inceſtas nuptias ſæpius excommunicavit. A Clothario eapropter in exilium miſſus, demum anno 565. à Sigeberto Clotharii filio poſt patris mortem ſedi ſuæ reſtitutus eſt. Obiit anno 568. Nonis Decembris, vel ut alii volunt, Calendis Octobris. 527.

SCRIPTA.

De Vigiliis Servorum Dei Tractatus.

De Bono Pſalmodiæ Tractatus. Uterq; diu Nicetæ Dacorum Epiſcopo tributus eſt. Eos verò Nicetio noſtro vindicavit Dacherius atq; edidit Spicileg. Tom. iii.

Epiſtola ad Juſtinianum Imp. quâ eum in hæreſim (uti opinabatur) lapſum ab errore revocare conatur.

Epiſtola ad Chloſuindam reginam Longobardorum; quâ eam hortatur, ut maritum ad fidem Catholicam adducat. Utraq; poſt annum 560. ſcripta eſt, & habetur Concil. Tom. V. p. 832.

DACIUS, Mediolanenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, claruit anno 527. Imperante adhuc Juſtino ſeniore, dum fidei causâ Conſtantinopolim pergeret, quid ab eo Corinthi adversùs Dæmonem hoſpitium quoddam deſertum incolentem factum ſit, narrabit tibi Gregorius M. Dialog. l. 3. c. 4. Extat ad illum *Epiſtola Caſſiodori* de annonâ in plebem famelicam diſtribuendâ circa an. 537. data. Obiit anno circiter 555. Tribuitur ei *Rerum Mediolanenſium Chronicon* hactenus ineditum in Bibliothecâ Mediolanenſi ſervatum. Ut Chronici hujuſce fidem & autoritatem eò certiùs exploraret Cl. Mabillonius, mediante Claudio Caſtellano, quæſita quædam Mediolanum miſit. Reſponſum tulit ab Antonio Maria Puſtulâ Eccleſiæ Metropolitanæ Bibliothecario, Chronicon eſſe annorum ſexcentorum, in Pergamenâ quidem, non tamen eâdem manu, deſcriptum: præferre nomen Dacii Archiepiſcopi Mediolanenſis, verum titulum eſſe recentiorem: narrare Mediolanenſis Eccleſiæ res ab octavo ſæculo uſq; ad tempus Alexandri II. Papæ, & deſinere in anno 1067. & exinde luculenter ſatis conſtare, Dacii noſtri non eſſe: veros autem authores Landulphum Seniorem, qui primam, Arnulphum, qui ſecundam, Landulphum deniq; juniorem, qui tertiam partem ſcripſit, habuiſſe. 527. Variar. l. 12. ep. 27. Analect. Vet. Tom. 1. p. 3. &c.

JUSTINIANUS, gente Hiſpanus, Eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus, ex quatuor fratribus & Epiſcopis, eâdem matre progenitis, unus, claruit circa an. 529. Scripſit *librum Reſponſionum ad quendam Ruſticum de interrogatis quæſtionibus quinque*, viz. *de Spiritu S. de Chriſti naturâ contra Bonoſiacos (ſive Photinos* * à Bonoſo Sardicæ Epiſcopo, ac Photini ſectatore, qui circa an. 370. vixit, nomen iſtud mutuatos) *de baptiſmo non iterando, de diſtinctione baptiſmi Joannis & Chriſti, de Filii pariter ac Patris inviſibilitate.* NE. 529. Iſidor. de Script. c. 20. * Gennad. de Script. c. 14.

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D.

529. Iſidor. Hiſp. de Script. c. 21. JUSTUS, Juſtiniani frater, Urgellenſis ſive Orgellitanus in Catalauniâ Epiſcopus, claruit anno 529. ac anno 531. Concilio Toletano II. interfuit. Obiit circa an. 540. Scripſit *Commentarium in Cantica Canticorum*; quem primus in lucem edidit Menradus Moltherus *Hagenoa* 1529. exinde relatum in Orthodoxogr. p. 1038. & Biblioth. Patr. Tom. ix. p. 731. Eundem præmiſſis duabus Juſti *Epiſtolis, unâ ad Sergium Papam* (quam ſpuriam eſſe titulus clamat) *alterâ ad Juſtum Diaconum* (quo hortante Commentarium confecerat) recudi fecit Georgius Roſtius *Hala Sax.* 1617. Alias duas Juſti *Epiſtolas* evulgavit Dacherius Spicileg. Tom. iii. Porrò reliqui duo fratres, Nebridius (Epiſcopus Egarenſis ſive Agragenſis, qui Concilio Toletano II. ſubſcripſit) & Elpidius ſcripſerunt nonnulla; quæ Iſidori Hiſpalenſis, multò magis noſtram, notitiam fugerunt.

530. BONIFACIUS II. Patriâ Romanus, Sigisbaldi filius, anno 530. die xxix. Septembris, in Baſilicâ Julii Pontifex Romanus ordinatus eſt, Dioſcuro Diacono eodem tempore in Baſilicâ Conſtantinianâ ab alterâ cleri Romani parte ordinato. Verùm Dioſcuro paulò poſt è vivis ſublato, Bonifacius ſedem quietè tenuit, ac Dioſcurum poſt mortem anathematizavit. Anno 531. ut Gothorum regum ambitioni in deſignandis pontificibus viam præcluderet, habitâ Romæ Synodo, Vigilium Diaconum ſibi ſucceſſorem conſtituit; & decretum eâ de re Synodicum totius cleri ſubſcriptione confirmari fecit. Mox tamen ab Athalarico rege acriter eo nomine correptus, ac terrore perculſus, reum ſe majeſtatis confeſſus eſt; & conſtitutum Synodicum in præſentiâ omnium ſacerdotum, cleri, & Senatûs, incendio conſumpſit. Obiit anno 532. die xxiv. Octobris. Extant *Epiſtolæ* ii. *prima ad Eulalium Alexandrinum Epiſcopum*, quam ſpuriam eſſe omnes agnoſcunt, *ſecunda ad Cæſarium Arelatenſem*, quæ Conſules malè notatos habet. Habentur Concil. Tom. iv. p. 1684.

530. BENEDICTUS, gente Italus, provincia Umber, domo Nurſinus, Euprepii & Abundantiæ filius, ex vetuſtiſſimâ & nobiliſſimâ Aniciorum familiâ natus eſt anno 480. Exactâ pueritiâ Romam à parentibus, bonis literis erudiendus, mittitur. Verùm loci iſtius mox pertæſus, in Eremum Sublacenſem ſeceſſit, anno 494. ætatis ſuæ 14. ac vitam Aſceticam inire cœpit. Hic loci per plures annos degens xii. Monaſteria fundavit, ac in ſingulis totidem Monachos collocavit. Tandem anno 528. relicto Sublaco ad montem Caſſinum ſe contulit, ubi exciſo priùs luco Apollinis, Monaſterium ſibi condidit. Anno 531. à Bonifacio II. Romam ad Synodum evocatus eſt, eò majorem Synodo autoritatem præſentiâ ſuâ conciliaturus: quod ex Bibliothecæ Vaticanæ Codice refert Antonius Scipio Monachus Caſſinenſis*. Morti proximus in Orationem S. Joannis Baptiſtæ ſe deferri curavit: ubi ſacris intentus, ſtans atq; erectus animam cœlo reddidit anno 542. vel 543. Qui virtutes & ſtupenda S. Benedicti miracula ſcire velit; adeat Gregorii M. Dialogorum lib. 2. qui totus iis ad nauſeam uſq; enumerandis inſumitur.

* Elog. Abbat. Caſſinenſ. p. 25.

SCRIPTA.

R*Egula Monachorum*; quæ cum Commentariis Joannis de Turrecrematâ, & Smaragdi Abbatis, & aliis quibuſdam aliorum Opuſculis prodiit *Colon.* 1575. fol. Eandem edidit Lucas Holſtenius in *Codice Regularum*, quem vol. 3. *Pariſ.* 1663. emiſit. Habetur etiam in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 640. Longum eſſet enumerare ſingulas Regulæ iſtius editiones; cùm Arnoldus Wion* (qui ſuperiore ſæculo ſcripſit) pluſquam centies ſuo ævo excuſam fuiſſe referat.

* Lign. Vitæ lib. 1. p. 7.

De Ordine Monaſterii, qualiter fratres ſtudioſè & religioſè converſari, ac Domino militare debeant, *liber*, ab Arnoldo Wion unà cum Regulâ editus *Venet.* 1593. 16°. Suppoſititium eſſe hoc opuſculum plura ſunt in ipſo libro quæ ſatis arguunt, fatente J. B. Maro Not. ad Petrum Diac. p. 4.

Epiſtola

Digitized by Google

Epiſtola ad Remigium Archiepiſcopum Rhemenſem, quæ ad finem Chronici Caſſinenſis extat p. 198. (edit. *Venet.* 1513.) & alibi ſæpius tum excuſa, tum MS. In Codicibus MSS. continetur *epiſtola Monachorum Rhemenſium ad Fratres in Monte Caſino conſtitutos*; quâ, de epiſtolæ hujus occaſione prolixe agunt, nobili nempe puellâ Dæmonio obſeſsâ, à S. Benedicto ad Remigium miſſa, ut ejus precibus liberaretur; ſed tum Benedicti tum Rhemenſium literæ recentioris ævi ſomnia manifeſtò ſapiunt. Quin & res tota ab ipſo Baronio ad an. DVII. tanquam impoſtura rejicitur, etſi non deſint, qui eam ſeriò & ſtrenuè propugnant. SÆC. VI. ab An. D.

Epiſtola ad S. Maurum, cum ad Gallias tenderet; quæ in S. Mauri Vitâ habetur.

Sermo in diſceſſu S. Mauri; qui in Martyrologio Benedictino ad diem xiv. Januarii reperitur.

Sermo in Paſſione S. Placidi & Sociorum; qui in Epiſtolâ Siculorum ad S. Benedictum in fine Chronici Caſſinenſis fol. 199. invenitur.

Sententia ejuſdem nonnullæ citantur in libello cxiv. Sententiarum Patrum, *Colon.* 1531. 8°. excuſo.

Omnia S. Benedicti Opuſcula in unum collecta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 640, &c.

JOBIUS, Monachus Orientalis, *ὁ μοναχὸς, καὶ πραγματείαν ἱερὰν ἀναθεὶς ὁ ἀνὴρ*, teſte Photio *. Hunc ego ſexto huic ſæculo aſcripſerim, tum quod ſcripſit contra Severum non unà vice Juſtiniano imperante damnatum; tum quòd vixit, poſtquam Pſeudo-Dionyſius palàm orbi innotuerat, & pro germano Areopagitâ haberi cœperat. Adeóq; circa an. 530. claruiſſe videtur. Scripſit *librum adversùs Severum hæreticum*, cujus nùlla hodie ſuperſunt veſtigia. Item *περὶ οἰκονομικῆς πραγματείας*, *ſeu de Incarnatione Domini*, libros ix. Ex quovis iſtorum ferè libro præclara, eaq; longè ampliſſima Excerpta deſumpſit Photius; quæ apud eum extant Cod. 222. In tractandis controverſiis, notante Photio, non ignobilis aut remiſſus: non ita fœliciter tamen objectionum nodos diſſolvit. In utroq; opere ſuo *τὸ μέντοιγε εὐσεβείας, ὅσαγε ἐμὲ εἰδέναι, ἱερεύς τ' ἐστὶν ἀξιέπαινος, καὶ τὸ φιλόπονον οὐκ ἀδόκιμος, καὶ τὸ τῶν ἱερῶν γραφῶν μελέτης οὐκ ἄπειρος.* *Et rectæ religionis eſt, quod quidem obſervaverim, amans, laudeq; dignus, & diligentiæ non contemnendæ, atq; in SS. Scripturarum commentatione inſigniter exercitatus.* 530. * Cod. 222.

TETRADIUS, ſeu Teridius, gente Gallus, S. Cæſarii Arelatenſis nepos, dignitate Presbyter. Claruit anno 530. Scripſit ab ore S. Cæſarii exceptam, & ad multa Galliarum Monaſteria tranſmiſit, *Monachorum Regulam*; quæ S. Cæſario vulgò inſcribitur, & in Bibliothecâ Patr. Codice Regularum Holſteniano, atq; alibi habetur. 530.

COGITOSUS, natione Hibernus, S. Brigidæ, ut videtur, nepos, vixiſſe putatur circa an. 530. vel paulò poſt. Scripſit *Vitam S. Brigidæ*, quæ habetur apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. par. 2. p. 625. & apud Surium & Bollandum, Febr. i. 530.

MONTANUS, gente Hiſpanus, poſt Celſum Toletanæ Urbis Archiepiſcopus, claruit anno 531. quo Concilio Toletano præfuit; ac in eo decretum Synodicum fieri curavit; ut nullus deinceps Presbyter chriſma conficeret, aut Epiſcopus in alienâ diœceſi Eccleſias conſecraret. Epiſcopatum tenuit annis ix. Eum ob doctrinam, & vitæ ſanctitatem plurimùm laudat Ildefonſus Toletanus *, quem conſulat, cui plura de eo ſcire lubet. Extant *Epiſtolæ* ii. *prima ad fratres territorii Palentini, altera ad Theoribium Epiſcopum Palentinum*, Concil. Tom. iv. p. 1735. Alius ab iſto videtur Turibius Epiſcopus, quem ad Leonem Papam libros contra Priſcillianiſtarum hæreſin ſcripſiſſe memorat Montanus noſter in epiſtolâ priore. 531. * De Script. c. 3.

Digitized by Google

SÆC. VI.
ab An. D.

532. JOANNES II. cognomento *Mercurius*, patriâ Romanus, Projecti filius, Eccleſiæ Romanæ titulo S. Clementis Presbyter, ad Pontificatum evectus anno 532. die xix. Decembris. A Juſtiniano Imp. miſſis literis, & legatis Hypatio Epheſino, ac Demetrio Cæſarcenſi, anno 533, rogatus, ut Phraſim iſtam, *Unus de Trinitate paſſus eſt*, ſuffragio ſuo confirmaret, & Acæmetas Monachos, qui Hormiſdæ Papæ decreto contra phraſim iſtam ante tredecim plùs minùs annis lato ad Neſtoriana dogmata ſtabilienda uſi ſunt, erepto iis ejuſmodi argumento, damnaret; utrumq; effecit: datâq; ad Juſtinianum Epiſtolâ phraſim iſtam iiſdem verbis, quibus eam olim tuebatur Maxentius, damnabat Hormiſdas, à Juſtiniano propoſitam, Catholicam eſſe, ac rectè uſurpari poſſe decrevit, anathemate in contraria docentes vibrato. Obiit anno 535. die xxi. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* vi. Concil. Tom. iv. p. 1741. quarum *prima*, quæ eſt *ad Valerium Epiſcopum*, veluti adulterina, à Labbeo, aliiſq; rejicitur.

533. DIONYSIUS EXIGUUS, natione Scytha, Profeſſione Monachus, & Abbas Romanus, Caſſiodori familiaris, ejuſq; in dialecticâ addiſcendâ condiſcipulus. Claruit anno 533. Obiit ante annum 556. quo Caſſiodorus librum *de Divinis Lectionibus* ſcripſit: ac in eo Dionyſium jamjam, uti ait, defunctum impensè laudat. *Generat hodieque*, inquit *, *Eccleſia Catholica viros illuſtres probabilium dogmatum decore fulgentes. Fuit enim noſtris temporibus & Dionyſius monachus,—in utrâq; linguâ valde doctiſſimus, reddens actionibus ſuis, quam in libris Domini legerat, æquitatem: qui ſcripturas divinas tantâ curioſitate diſcuſſerat, atq; intellexerat; ut——Fuit in illo cum ſapientiâ magnâ ſimplicitas, cum doctrinâ humilitas, cum facundiâ loquendi parcitas.——Totus Catholicus, totus paternis regulis perſeveranter adjunctus: & quicquid poſſunt legentes per diverſos quærere, in illius ſcientiâ cognoſcebatur poſſe fulgere.*

* Cap. 23.

OPERA.

COllectio ſive Codex Canonum Eccleſiaſticorum, à Dionyſio, rogante Stephano Epiſcopo Salonitano, Latinè verſus & compaginatus, conſtans Canonibus Apoſtolicis prioribus L. & Canonibus Conciliorum Nicæni, Conſtantinopolitani, Chalcedonenſis, Sardicenſis, & Africanorum quorundam. Extat in omnibus Conciliorum Collectionibus, & à Juſtello editus *Pariſ.* 1628. 8°. & in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. i. p. 97.

Collectio Decretorum Pontificum Romanorum à Siricio ad Anaſtaſium II. quotquot reperiri poterant, unà cum *epiſtolâ* nuncupatoriâ *ad Julianum Presbyterum Romanum*, qui Synodis Romæ an. 488, & 499. habitis ſubſcripſit. Extat in unaquaq; Conciliorum editione, & à Juſtello unà cum Codice Canonum edita *Pariſ.* 1628. 8°. & in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. i. p. 181.

Epiſtola Synodica S. Cyrilli & Concilii Alexandrini, adverſus Neſtorium, Latinè verſa. Extat tum alibi, tum à Juſtello edita cum prioribus Opuſculis.

Epiſtola Paſchalis Proterii ad Leonem, Latinè verſa, unà cum *Epiſtolis duabus* ipſius Exigui *Paſchalibus ad Petronium & Bonifacium*; habetur in Appendice Petaviani Operis de Doctrin. Temp.

Vita S. Pachomii Abbatis, Latinè verſa, & inter Vitas Patrum ab Heriberto Roſveydo edita *Antverp.* 1615, 1628. fol.

Oratio Procli de laudibus Deiparæ, (quam tamen non ab Exiguo, ſed à Mario Mercatore, verſam eſſe contendit Garnerius: ac proinde verſionem inter iſtius Opera adjuncto textu Græco edidit par. 2. p. 19.) *Epiſtola ejuſdem de Fide ad Armenos, & altera ad Domnum pro Athanaſio Perrhenorum Epiſcopo*, Latinè verſæ, habentur in editione Procli Operum à Vinc. Riccardo adornatâ *Romæ* 1630. 4°.

Gregorii Nyſſeni de Opificio hominis liber in duas diviſus Homilias. Latinè verſus. Extat verſio *Baſil.* 1562. *Colon.* 1573. ſed ſine Epiſtolâ Dionyſii nuncupatoriâ ad

Digitized by Google

ad Eugyppium Presbyterum, & verſione Præfationis Nyſſeni; quas primus in lucem edidit Mabillonius Analect. Tom. ii. p. 1. SÆC. VI. ab An. D.

Hiſtoria inventionis Capitis S. Joannis Baptiſtæ, à Marcello Abbate Græcè conſcripta, & ab Exiguo *Latinè verſa*; edita eſt à Cl. Du Freſne ad calcem Hiſtorici Tractatûs de Capite S. Joannis Bapt. *Pariſ.* 1665. 4°.

Cyclus Paſchalis annorum xcvii. ab anno 527. initium ducens: cujus fragmentum habes in Mariani Scoti Chronico ad an. 527. In hoc Cyclo annos à Chriſti Incarnatione numeravit Dionyſius: atq; iſtam æram primus omnium annis ſupputandis adhibuit.

FULGENTIUS FERRANDUS, gente Afer, S. Fulgentii Ruſpenſis diſcipulus, ſub cujus auſpiciis in Sardiniâ exulantis monaſticam ingreſſus eſt ac egit vitam. In Africam tandem reverſus Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconus factus eſt. Claruit anno 533. & deinceps. Eo enim anno ab Anatolio Romanæ Eccleſiæ Diacono, & Severo Scholaſtico Conſtantinopolitano per literas interrogatus, *an unus ex Trinitate paſſus eſſe rectè dici poſſit*; datâ ad utrumq; epiſtolâ veram ac catholicam eſſe dicendi formulam ſententiam tulit. Anno 546. à Pelagio & Anatolio Diaconis Romanis de tribus Capitulis damnandis conſultus, mortuorum dudum Scriptorum memoriam anathemate percuti nec pium eſſe, nec Eccleſiæ utile, reſpondit: ac Epiſcopis Africanis à Juſtiniano Imp. ut capitula damnarent, per literas rogatis, autor fuit; ut ſententiam eâ de re inhiberent, & Imperatori iſtiuſmodi obſequium denegarent. Obiit ante annum 551. 533.

SCRIPTA.

B*reviatio Canonum Eccleſiaſticorum*, quos habitâ materiarum ratione in certas claſſes, & propria capita redegit. Duplicem Baronii hâc de re errorem Henricus Juſtellus,& Gerardus Maſtrichtius * notârunt: primò quòd Ferrandi & Creſconii Breviarium confundit, & Ferrando trecenta tribuat capitula (quot ſunt Creſconii) cùm ſolum 232. ſcripſerit. Secundò quòd Creſconium faciat Ferrando æqualem, qui fermè duobus poſt eum ſæculis vixit. Ordinem Ferrandi multò ſpectabiliorem eſſe & accuratiorem, quàm Creſconii, obſervârunt Juſtellus, ejuſq; συνεργὸς Voellius, qui multa præterea ad hanc Breviationem ſpectantia congeſſerunt. Eam primus edidit cum Creſconii Breviario Petr. Pithæus *Pariſ.* 1588. Prodiit etiam cum Codice Canonum Eccleſiæ Romanæ à Dionyſio Exiguo concinnato *Pariſ.* 1609. 8°. & cum eodem à Juſtello edita *Pariſ.* 1628. 8°. ac in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. i. p. 448. ubi Index Breviationis iſtius antiquus admodum adnectitur.

* Hiſt. Juriſ. Eccl. p. 167.

Epiſtola ad S. Fulgentium de duabus quæſtionibus ſuper ſalute Æthiopis moribundi.

Epiſtola ad eundem de quinq; quæſtionibus.

Epiſtola ad Eugyppium Abbatem de Trinitate, & de duabus Chriſti naturis.

Vita S. Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi, quæ unà cum tribus proximè memoratis Epiſtolis inter Fulgentii Opera haberi ſolet.

Epiſtola ad Severum Scholaſticum CP. quòd unus de Trinitate paſſus dici poſſit.

Epiſtola ad Anatolium R. E. Diaconum, ejuſdem argumenti.

Paræneticus ad Reginum Comitem, de 7. regulis innocentiæ.

Epiſtola ad Pelagium & Anatolium R.E. Diaconos, pro tribus Capitulis.

Prodierunt omnia Ferrandi Opera curâ Fr. Chiffletii *Divione* 1649. & exinde in Biblioth. Patr. Tom. ix. p. 4. 172, 181, 480, 494, 502.

MARCELLINUS, V.C. Comes Illyricianus, Juſtiniani Imp. adhuc Patricii Cancellarius, claruit anno 534. quo *Chronicon* ſuum finivit, exorſus illud ab anno 379. (quo deſiit Hieronymus) & ad quartum uſq; Juſtiniani Imp. Conſulatum deducens. Quæ enim deinceps ſequuntur ad finem uſq; Juſtiniani, ut rectè notat Sirmondus, ab aliâ manu profecta ſunt; adeoq; in editione 534.

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. editione Sconhovianâ omnium primâ deſiderantur: quamvis poſtea à Panvinio primùm, deinde ad aliis, nullo habito diſcrimine, pro Marcellinianis edita. Præter Antonii Sconhovii editionem prodiit *Chronicon* iſtud *Pariſ.* 1546. 8°. 1575. *Heidelberg.* 1588. & ad calcem Chronici Euſebiani *Lugd. Bat.* 1606. ac *Amſtelod.* 1658. deniq; Jacobus Sirmondus ex vetuſtiſſimo codice Tiliano tum ipſum *Chronicon* multò emendatius, tum Scriptoris antiqui *Appendicem* longè auctiorem dedit *Pariſ.* 1619. 8°. exinde relatum in Biblioth. Patr. Tom. ix. p. 517. Scripſit præterea Marcellinus, teſte Caſſiodoro *, *libros* iv. *de temporum qualitatibus & poſitionibus locorum*, ac totidem alios *de urbibus Conſtantinopoli & Hieroſolymis.* Utrumq; Opus jamdiu interiit.

* Divin. Lect. c. 17, 25.

535. **ANTHIMUS**, primò Trapezuntii in Ponto Epiſcopus, deinde anno 535. Theodoræ Imp. gratiâ ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum evectus, ſub fictâ pietatis & Orthodoxiæ larvâ latere voluit; ſe ſanctas quatuor Synodos venerari, eaſq; in Diptychis habere, ſeq; per omnia Apoſtolicam ſedem ſequi profeſſus. Interim tamen virus Eutychianum ſub pectore coxit: ideóq; anno ſequente oblato ab Archimandritis Orientalibus accuſationis libello, ab Agapeto Papâ cum duas in Chriſto naturas, à Severo ſeductus, confiteri recuſaret, ſede CP. ac mox etiam Trapezuntinâ depoſitus eſt: quam ſententiam Synodus eodem anno ſub Mennâ Conſtantinopoli habita ratam fecit, à Juſtiniano Imp. Vigilio Papâ, multiſq; Synodis, ſæpiùs poſtea damnatus. Extant Fragmenta aliquot *Sermonis Proſphonetici ad Juſtinianum Imp.* Concil. Tom. vi. p. 831, 906, 907. *Epiſtolarum ejus ad Theodoſium Alexandrinum meminit Euagrius* l. 4. c. 11.

535. **THEODOSIUS**, Patria Alexandrinus, profeſſione Rhetor, poſtea in Clerum Alexandrinum cooptatus, Severi poſt ereptam ſedem Antiochenam Alexandriæ degentis diſcipulus, ac poſt eum ſectæ Corrupticolarum Alexandrinorum (qui ab eo Theodoſiani vocati ſunt) princeps. Anno 535. defuncto Timotheo Epiſcopo, à Clero Alexandrino Patriarcha Alexandrinus electus, ac ritè conſtitutus eſt. Verùm eodem tempore ab Aphthartodocitis ſive Phantaſiaſtis, (è quorum numero erant Monachorum & plebis pars longè maxima) Gaianus Archidiaconus, ſectæ iſtius dux, in Epiſcopatum evectus eſt: qui Theodoſium ſede vi deturbavit, & diebus 103. tenuit: quùm à Narſete Comite juſſu Juſtiniani Imp. poſt acre certamen cum plebe Alexandrinâ commiſſum & ipſe expulſus Theodoſio locum dedit. Anno ſequente Theodoſius Eutychianiſmi apud Imperatorem accuſatus, poſtquam ſedem Alexandrinam ſedecim menſibus tenuerat, Conſtantinopolim evocatus eſt; & Concilii Chalcedonenſis decretis ſubſcribere præfractè renuens, depoſitus eſt, & ad ſextum extra Conſtantinopolim lapidem relegatus. In Thraciâ igitur degens, alteri Corrupticolarum ſectæ paulò poſt ſe ducem præbuit. In duas enim factiones diſſiluerunt Corrupticolæ, circa humanam Chriſti cognitionem digladiati. Chriſtum vi naturæ humanæ diem judicii ſcire negantibus *Agnoetarum* nomen inditum eſt: contrariam ſententiam tuebatur Theodoſius, & cum ſectariis ſuis collectas ſeorſim egit. In vivis adhuc erat, cum *Breviarium* ſuum ſcripſit Liberatus. Extant Fragmenta aliquot *Libelli ad Theodoram Aug.* Concil. Tom. vi. p. 320, 835. Scripſit etiam *Epiſtolas ad Anthimum & Severum:* quarum mentio habetur apud Euagrium l. 4. c. 11.

535. **AGAPETUS**, natione Romanus, Gordiani Presbyteri filius, anno 535. die xxix. Aprilis Eccleſiæ Romanæ regimen ſuſcepit: ac ſtatim in Eccleſiâ mediâ Acta deſignationis Vigilii in Pontificatum in Synodo Romanâ ſub Bonifacio habitâ reſcidit, & Dioſcorum à Bonifacio poſt mortem condemnatum abſolvit. Anno ſequente à Theodato Gothorum rege ad Conſtantinopolim legationem ſuſcipere coactus eſt: ut Juſtiniani Imp. arma ab Italiâ precibus averteret. Verum id nequaquam impetravit. Res tamen majoris momenti geſſit. Anthimum enim hæreſi Eutychianæ addictum à ſede CP. depoſuit, & Mennam loco ejus ſubrogatum ordinavit. Obiit Conſtantinopoli die xvii. Aprilis,

Digitized by Google

Aprilis, anno 536. Exſtant *Epiſtolæ* vii. Concil. Tom. iv. p. 1789. Harum quintam, quæ eſt ad Anthimum CP. ſpuriam eſſe ſatis patet tum ex ipſâ Epiſtolâ, tum ex notâ Conſulum appoſitâ. Et ſanè integra ferè Epiſtola ex Leonis I. epiſtolâ 97. deſumpta eſt. Extat etiam *Epiſtola ad Petrum Patriarcham Hieroſolymitanum de Anthimi depoſitione* Gr. Lat. Concilii CP. ſub Mennâ act. 1. Concil. Tom. V. p. 47.

MENNAS, genere Alexandrinus, ex Præpoſito Xenodochii majoris, 536.
quod *Sampſonis* vocabatur, poſt depoſitum Anthimum anno 536. à Clero civitatis Patriarcha Conſtantinopolitanus electus eſt, & ab Agapeto Papâ ordinatus. Habitâ ſtatim Synodo Anthimum, Severum, alioſq; eorum ſectarios damnavit. Anno 541. à Juſtiniano Imp. rogatus ac tantùm non coactus, habitâ Conſtantinopoli Synodo Origenem damnavit; ut & Tria Capitula anno 546. à Vigilio Papâ eapropter, Conſtantinopolim anno ſequente adveniente, communione ſubmotus, poſt trimeſtre tamen ſpacium initâ concordiâ in integrum reſtitutus. Obiit anno 552. Præter ea quæ in Synodo CP. in cauſâ Anthimi pro re natâ diſſeruit, extat Gr. Lat. *Epiſtola ad Petrum Hieroſolymorum Patriarcham de depoſitione Anthimi*, inter Acta Synodi Hieroſolymitanæ Concil. Tom. V. p. 277.

SYLVERIUS, Hormiſdæ Papæ filius, Eccleſiæ Romanæ ſubdiaconus, 536.
ac tandem anno 536. die vi. Junii Theodati regis potentiâ pontifex factus. Exeunte anno eodem (non ſequente, quod malè habet Anaſtaſius) Theodoræ Aug. juſſu, & ſceleratâ Vigilii ambitione, à Beliſario Duce, ficto perduellionis crimine ei intentato, ſede ſuâ deturbatur, & Pataram Lyciæ urbem relegatur: ubi habitâ Epiſcoporum aliquot amicorum Synodo Vigilium diris devovet. Demum à Juſtiniano Imp. in Italiam remiſſus, ut cauſa ejus in Synodo ritè judicaretur, nimiâ Beliſarii facilitate, Vigilii cuſtodiæ traditus eſt: qui eum in Palmariam inſulam deportatum fame & inediâ diu maceravit, ac tandem anno 540. die xx. Junii immiſſis duobus ſicariis è medio ſuſtulit. Extant ſub illius nomine *Epiſtolæ* ii. *altera ad Vigilium, ad Amatorem altera.* Spurias autem eſſe tum ex notis chronologicis, tum ex ſtyli barbarie, judicant Labbeus, Papebrochius, & quod magis mirandum, ipſe Binius.

ZACHARIAS, SCHOLASTICUS à profeſſione dictus, primò 536.
Alexandriæ bonis literis incubuit, ubi Ammonium Philoſophum condiſcipulum habuit; deinde Beryti Juriſprudentiæ ſtudio operam dedit; tandem Eccleſiæ Mitylenenſis Metropolita factus. Claruit anno 536. quo interfuit Synodo CP. ſub Menna habitâ; à quâ unà cum aliis ad Anthimum nuper depoſitum legatus eſt; ut hominem moras nectentem in Synodum protraheret, oblato pœnitentiæ libello ſatisfacturum. Quo anno obierit, non conſtat. Scripſit, dum Beryti adhuc verſaretur, *Diſſertationem ſive Dialogum contra Philoſophos, qui mundi æternitatem aſſerunt.* Extat Gr. Lat. cum Turriani & Barthii notis *Lipſiæ* 1654. 4°. in Auctuario Ducæano Tom. i. p. 331. & cum Origenis *Philocaliâ Pariſ.* 1619. 4°. Scripſit etiam *Diſputationem de duobus principiis adversùs Manichæos.* Extat Latinè ex verſione Turriani (Græca enim nondum edita ſunt) apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. p. 143. Utrumq; Opuſculum habetur Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. ix.

NONNOSUS, Abraamii Presbyteri filius, à Juſtiniano Aug. ad Caiſum 540.
Saracenorum præfectum, deinde ad Elasbaam Auxumitarum regem, itemq; ad Homeritas legatus miſſus eſt. Multis gentium, ferarumq; periculis ſuperatis, re fœliciter confectâ, ſalvus patriæ ſuæ redditus eſt. Claruit an. 540. ſaltem Juſtiniano imperante, qui obiit anno 565. Scripſit *Hiſtoriam Legationum, quas obiit.* Habentur Excerpta apud Photium Cod. 3.

ARETHAS, Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopus, claruit, uti vult 540.
Coccius, & poſt eum alii (qui tamen incertis prorſus nituntur conjecturis)

circa

Digitized by Google

circa an. 540. Longè verò recentior, ſi modò verum ſit, quod vult Caſimirus Oudin, eundem ſcilicet fuiſſe noſtrum cum Aretha Presbytero Cæſareenſi, qui circa an. 920. ſcripſit *Tranſlationem Euthymii Patriarchæ* CP. *apud Lippomannum* Tom. iii. repertam. Verùm id gratis aſſirmat Oudinus: nec enim præſto ei eſt argumentum, quo ſententiam ſuam confirmet: præſertim cum Tranſlationis Euthymii authori, Presbyteri, noſtro autem Archiepiſcopi titulus ſemper apponatur. Utut ſit, Scripſit Arethas *Explicationem Apocalypſeos* ex Andreæ Cæſarienſis Commentario defloratam. Extat Græcè *Veronæ* 1532, 1568. fol. Gr. Lat. ad calcem Oecumenii *Pariſ.* 1631. Habetur etiam Latinè ſub ejuſdem nomine *Oratio de SS. Martyribus Samona, Garia, & Abibo*, apud Surium Novembr. xv.

540. FACUNDUS, gente Afer, Hermianenſis in Africâ Epiſcopus. Trium Capitulorum Defenſor ſtrenuus & acerrimus, & ut Caſſiodori * verbis utar, *Hæreticorum penetrabili ſubtilitate deſtructor*, claruit anno 540. Conſtantinopoli utplurimùm degit, ubi Africanæ Eccleſiæ res apud imperatorem procuravit. Anno 546. a Mennæ Tria Capitula damnantis communione ſe ſubduxit, ac à pleriſq; Epiſcopis rogatus operoſam *Capitulorum Defenſionem* molitus eſt. Anno ſequente Concilio LXX. Epiſcoporum Conſtantinopoli à Vigilio Papâ collecto interfuit: ubi Capitulorum cauſam ſummâ animi conſtantiâ egit, & Vigilio fortiter obſtitit. Paulò poſt Opus ſuum, anno ſuperiore inceptum ad umbilicum perductum Juſtiniano Imp. obtulit. Quo anno obierit, incertum eſt: id certum eum ſuſcepto olim Capitulorum Patrocinio ad mortem uſq; conſtantiſſimè perfunctum eſſe, ac Vigilii communioni ſemel renunciatæ nunquam poſtea acceſſiſſe, deniq; Conſtantinopoli diſcedentem in exilium miſſum eſſe. Scripſit ad Juſtinianum Auguſtum dum Conſtantinopoli hæſit an. DXLVII. eo ipſo tempore quo illuc appulit Vigilius Papa, *pro defenſione trium Capitulorum libros* xii. in his præ aliis cauſam agit Theodori Mopſueſteni, quam ab omni hæreticæ pravitatis lábe abſolvit, in Acephalos & quos vocat Semi-Eutychianos acriter invehitur, unum ex Trinitate pro nobis paſſum ſenſu tamen catholico contendit: deniq; ut hoc obiter notem, lib. ix. cap. v. inſigne habet de Sacra Euchariſtia teſtimonium, locum integrum hic proferam. *Sacramentum adoptionis ſuſcipere dignatus eſt Chriſtus, & quando circumciſus eſt, & quando baptizatus eſt; & poteſt Sacramentum adoptionis adoptio nuncupari. Sicut Sacramentum corporis & ſanguinis ejus, quod eſt in pane & poculo conſecrato, corpus ejus & ſanguinem dicimus, non quod propriæ Corpus ejus ſit panis, & poculum ſanguis; ſed quod in ſe myſterium corporis ejus, ſanguiniſq; contineant. Hinc & ipſe Dominus benedictum panem & calicem, quem diſcipulis tradidit, corpus & ſanguinem ſuum vocavit. Quocirca ſicut Chriſti fideles ſacramentum corporis & ſanguinis ejus accipientes, corpus & ſanguinem Chriſti recte dicuntur accipere: Sic & ipſe Chriſtus, ſacramentum adoptionis filiorum cum ſuſcepiſſet, potuit recte dici adoptionem filiorum ſuſcepiſſe:* hunc locum ſenſu quidem ſatis frigido, & ab autoris mente plane alieno, non ſatis pro ſolito candore, in notis explicat Jac. Sirmondus; nempe panem conſecratum panem non eſſe, panem tamen appellari quia panis fuit, & panis ſpeciem retinet, & quia ſub ſpecie panis & vini corpus Chriſti & ſanguis in Sacramento continentur. Verum huic interpretationi haud fidendum ratus, mox ſubdit, "Quod ſi durius "hic fortaſſe, vel obſcurius quippiam elocutus videatur, dignus eſt venia, & "qui à benigno interprete vicem officii recipiat, quod ipſe aliis ſtudioſe, quo"rum dicta notabantur, non ſemel exhibuit. Scripſit item *contra Mutianum Scholaſticum* Africanos Epiſcopos ob denegatam Vigilio communionem inſectatum, reipsâ potius *contra Vigilium* librum unicum. Utrumq; Opus, notis illuſtratum, primus edidit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1629. 8°. deinde curâ Philippi Priorii prodiit cum Sirmondi notis Optato Milevitano ſubjunctum *Pariſ.* 1675. fol. Huic editioni acceſſit etiam Facundi *Epiſtola Catholicæ fidei pro Defenſione Trium Capitulorum*, quam antea ediderat Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. iv. p. 106. Habentur Facundi Opera & in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 1, 109.

* In Pſalm. 138.

APRIGIUS,

Digitized by Google

APRIGIUS, Eccleſiæ Pacenſis in Hiſpaniâ Epiſcopus, vir linguâ diſertus, & ſcientiâ eruditus, claruit circa an. 540. Scripſit, inquit Iſidorus*, *Explicationem Apocalypſeos B. Joannis*, ſubtili ſenſu atq; illuſtri ſermone, melius penè quam veteres Eccleſiaſtici viri expoſuiſſe videntur. Interiit Opus iſtud: Loaiſa tamen in notis ſuis ad Iſidori Catalogum teſtatur ſe in Hiſpaniâ vidiſſe *opus ingens* manuſcriptum *in Apocalypſin*, Gothicis literis exaratum, ex Victorini, Iſidori, & Aprigii libris, uti præ ſe tulit Præfatio, conſarcinatum. Scripſit Aprigius, teſte Iſidoro, & alia quædam: quorum nec nomina ſuperſunt.

* De Script. c. 17.

540. VIGILIUS, Patriâ Romanus, Joannis Scythæ, qui conſulatum anno 498. geſſit, filius, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, à Bonifacio Papâ anno 531. in Synodo Romanâ ſucceſſor ſibi deſignatus, mox tamen ab eodem iſtâ ſpe excluſus. Anno 535. ab Agapeto Apocriſarius Conſtantinopolim miſſus eſt, atq; anno ſequente, mortuo Agapeto, nefariâ ambitione pontificatum à Theodorâ Aug. mercatus eſt; ſe quamprimùm ſedem Romanam nactus eſſet, Anthimum ſedi CP. redditurum, cum Theodoſio & Severo communionem initurum; ac Synodum Chalcedonenſem damnaturum interpoſito juramento, ac dato chirographo pollicitus, acceptis inſuper à Theodorâ in perfidiæ prœmium auri ſeptenariis centum. Certe * Facundus Hermianenſis ipſi Chirographa, primo ambitionis impulſu, cum fieri arderet Epiſcopus, poſtea venalitate parti alteri facta, liquido objicit. Auguſtæ igitur mandatis munitus, Romam properat, Beliſarium in partes trahit, Silverium afficto ei proditionis crimine in exilium ejici curat: promiſſis per literas Imperatrici datas ſatisfacit; Concilium Chalcedonenſe damnat, unicam in Chriſto naturam confitetur: epiſtolam tamen ſuam evulgari vetat. Silverium poſtea in Italiam reductum à Beliſario datis ducentis auri pondo obtinet, in Palmariam inſulam relegat, fame & inediâ macerat, ac tandem anno 540. immiſſis ſicariis occidit. Anno circiter 544. Juſtiniano Imp. obſecutus Origenem damnavit. Verùm dum anno 546. ab eodem rogatus Tria Capitula damnare præfractè recuſaret, nec datam dudum Auguſtæ fidem de damnandâ Synodo Chalcedonenſi palàm liberaret; infenſam ſibi Theodoram reddidit. Cujus blanditiis motus Juſtinianus Concilium Conſtantinopoli habendum indicit. Vigilium Româ evocat. Tergiverſatur Vigilius: Vel invitum mitti Beliſario in mandatis dat Imperator. Menſe igitur Novembri iter inire cogitur, Romanorum civium (quos homicidiis & tyrannide ſibi inimiciſſimos reddiderat) diris & contumeliis oneratus. Menſe Decembri Siciliam appellit, ordinationes aliquot celebrat, datis ad Imperatorem literis, ut Synodus in Siciliâ, non autem Conſtantinopoli habeatur, ſupplex petit. Rejectis ab Imperatore precibus, Conſtantinopolim pergit, ineunte anno ſequente ingreditur, Origenem à Menna damnatum reperit, Mennam communione ſubmovet. Occaſionem ſimultatis illius arripit Theodora, ut de reſtituendo Anthimo Vigilium interpellet. Reluctatur Vigilius, & ut omnem Auguſtæ ſpem adimeret, poſt menſes aliquot cum Mennâ communionem init. Quin & menſe Martio Synodum Epiſcoporum contrahit, & Trium Capitulorum cauſam in examen ducit. Fervente acriter inter Patres Contentione, placet, ut unuſquiſq; ſententiam ſuam ſcripto tradit. Factum id. Famoſum illud Judicatum conſcribit Vigilius, ac Imperatori offert, quo Tria Capitula anathemate percutit. Rei geſtæ famâ divulgatâ fremit Occidentalis Orbis; Clerus ac plebs Romana Vigilii communioni renunciant, (ſiqua Papebrochii conjecturis fides adhibenda ſit) nomen ejus è Diptychis expungunt, & Pelagium Diaconum Pontificem conſtituunt. Afri, indictâ Synodo, eum Synodaliter à Catholicâ communione, reſervato tamen pœnitentiæ loco excludunt. Tantis Occidentalium motibus territus Vigilius, ſententiam ſuam revocat. Furit Juſtinianus, & Pontificem contumeliis laceſſit. Ille in Baſilicam S. Euphemiæ fugit, & columnam altaris amplexatur. Retrahitur inde Imperatoris juſſu, & immiſſo in collum fune per civitatem circumducitur; ac in carcerem conjectus, maximas ærumnas patitur. Iſte

* Lib. contra Mucian. p. 573.

Id disertè teſtantur Liberatus, Victor Tununenſis, & Facundus Hermianenſis.

SÆC. VI. ab An. D.

omnia mirâ animi conſtantiâ ſubit, & ut vices rependat, Theodorum Cæſarienſem, qui tunc omnia apud Imperatorem poterat, alioſq; Epiſcopos, unà cum Clero Romano, ſacris interdicit. Anno 552. coit diſſidium, liberatur Vigilius, Theodorus & Mennas oblato libello veniam orant. Cauſa trium Capitulorum Synodo Occumenicæ dijudicanda integra permittitur. Concilium igitur Conſtantinopoli habendum indicit Juſtinianus; quod anno demum 553. die V. Maii inchoatur. Cui ut intereſſet Vigilius, nullis Patrum precibus, nullis Imperatoris monitis, adduci potuit. Tandem ſexto poſt incœptam Synodum menſe die vii. Decembris mutatâ ſententiâ, & revocato quoad hanc partem priori Conſtituto, ad Eutychium Conſtantinopolitanum dedit literas, & prolixius Conſtitutum mox edidit; quibus Tria Capitula anathematizavit, Synodiq; decreta confirmavit. Hoc facto placatus Juſtinianus hominem cum ſuis Conſtantinopoli dimiſit; qui Syracuſas in Siciliâ ſe contulit: ubi calculi doloribus attritus, obiit die vii. Maii, anno 555. Extant ab eo ſcriptæ, *Epiſtolæ* xviii. Concil. Tom. V. p. 311. *Conſtitutum admodùm prolixum adverſus Tria Capitula* anno 555. editum, ibid. p. 337. *Epiſtola Decretalis ad Eutychium CP. pro confirmatione Quintæ Synodi* Gr. Lat. (à Petro de Marca primum edita unà cum eruditiſſimâ diſſertatione anno 1644.) ibid. p. 596. *Conſtitutum* deniq; priori adhuc prolixius *adverſùs Tria Capitula* anno 554. datum, & ex Bibliothecâ Colbertinâ nuperrimè editum in Novâ Collect. Concil. Tom. i. p. 1551, &c. *Epiſtolæ* ii. *ad Juſtinianum & Theodoram*, à Monothelitis olim corruptæ, eoque nomine à Synodo vi. repudiatæ, habentur ibid. unà cum *Epiſtola ad Profuturum Epiſcopum Bracarenſem.*

540. GORDIANUS, natione Romanus, S. Benedicti diſcipulus, dein S. Placidi comes, ejuſq; ſub regimine apud Meſſanam in Siciliâ Monachus. Capto anno 539. unà cum aliis Placido à Mammucâ Abdallæ Saracenorum regis duce, & in vincula dato in carcere miniſtravit: ejuſq; ac ſociorum martyrio coronatorum corpora ſepulturæ tradidit. Anno ſequente Conſtantinopolim aufugit: ubi diu vixit, & Juſtiniani Imp. juſſu Placidi & ſociorum certamina Græce literis mandavit. Tandem, relictâ Conſtantinopoli in Siciliam rediit: & paulò poſt diem obiit. Extat Latinè *Vita iſta & Paſſio S. Placidi Martyris*, ſed interpolata, apud Mabillon. Sæcul. Benedict. I. p. 45. & apud Surium Octobr. V.

544. ARATOR, natione Ligur, munere Advocatus, poſtea ab Athalarico rege Domeſticorum & Privatorum Comes factus circa an. 534. Claruit anno 544. quin & diu antea inſignis, quippe qui ante annum 527. pro Dalmatis ad Theodoricum regem legatione functus ſit, ac fœliciter confecerit. Relictâ tandem aulâ, ſacris ordinibus initiatus eſt, ac inter Subdiaconos Eccleſiæ Romanæ cooptatus; Vigilio Papæ apprimè carus, cui ineunte anno 544. Poema
Apud Caſſiod. Variar. l. 8. ep. 12.
ſuum nuncupavit. Miris laudibus eloquentiam & facundiam ejus deprædicat Athalaricus in Reſcripto, quo Comitivæ dignitatem ei largitur. *Genitoris tui*, inquit, *facundiâ & moribus adjuvaris; cujus te eloquium inſtruere potuit, etiamſi libris veterum non vacâſſes. Erat enim, ut ſcimus, egregiè literis eruditus.——O beatum magiſtrum, fœliciſſimumq; diſcipulum, qui affectuosè didicis, quod aliis doctorum terror extorſit. Romanum deniq; eloquium non ſuis regionibus inveniſti: & ibi te Tulliana lectio diſertum reddidit, ubi quondam Gallica lingua reſonavit. Ubi ſunt, qui literas Latinas Romæ, non etiam alibi, aſſerunt eſſe diſcendas.——Soluta eſt quippe vis illa ſententiæ: mittit & Liguria Tullios ſuos.* Verùm non modò eloquentiâ, ſed & Poeticâ facultate plurimùm excelluit. In cujus *carmine epico*
* Diſſert. 2. de Poet. Lat. p. 81.
de Actibus Apoſtolicis, inquit CL. Borrichius *, pietatem meritò veneramur, & promptum eloquium. Sed à fæcibus temporum quædam in venam ejus irrepſiſſe non ambiguum eſt. In his tamen omnia caſta. Scripſit carmine Heroico *Hiſtoriam Apoſtolicam, ex Lucâ expreſſam*, & duobus libris comprehenſam. Prodiit iſta *Hiſtoria* cum commentariis Arrii Mendoſæ *Salmanticæ* 1516. & in Auctuario Bigneano *Pariſ.* 1624. p. 681, ac in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 125. Scripſit & carmine Elegiaco *Epiſtolam ad Parthenium*, quo hortante carminibus

Digitized by Google

minibus pangendis ſe primum dederat, & ad quem *Hiſtoriam Apoſtolicam* inter Gallos divulgandum miſerat. Eam primus edidit Sirmondus in notis ad Ennodium propè finem. Exinde habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 141. SÆC. VI. ab An. D.

VICTOR, Epiſcopus Capuanus, vir Græcè & Latinè doctus, claruit circa an. 545. Scripſit Opuſcula aliquot, quæ ſequuntur. 545.

Ammonii Harmonia Evangelica Latinè verſa, præmiſſâ Præfatione, & ſubnexis Canonibus Euſebianis in ordinem meliorem redactis. Eam Tatiano malè aſcripſit Victor. Extat in omni ferè Bibliothecæ Patrum editione, & in Orthodoxogr. p. 780.

Cycli Paſchales, quibus Victorii Canonem Paſchalem impugnavit, & Paſcha anni 455. non xv. Cal. Maii, uti computavit Victorius, ſed vii. Cal. Maii celebrandum fuiſſe demonſtravit. Habentur fragmenta aliquot apud Bedam lib. de Temp. cap. 49. & de Æquinoct. vernali Tom. ii. Sigebert. de Script c. 20.

Catena in Quatuor Evangelia, ex Veterum ſcriptis conſarcinata, quæ penès Feuardentium manuſcripta fuit: qui ex eâ quædam Polycarpi Fragmenta à Victore Latine verſa in lucem edidit: de quibus nos ſupra in Polycarpo.

CYPRIANUS, gente Gallus, S. Cæſarii Arelatenſis diſcipulus, claruit circa an. 546. Scripſit, rogante Cæſariâ S. Cæſarii ſorore, *Vitam & res geſtas Cæſarii* uſq; ad annum 530. libro unico: cui, ipſomet hortante, Meſſianus Presbyter, & Stephanus Diaconus, Cæſarii itidem diſcipuli, librum ſecundum *de miraculis, virtutibus* atq; *obitu* ejuſdem addiderunt. Editus eſt Stephani liber in primâ Surii editione. Utrumq; evulgavit Vincentius Barralis in Chronologiâ Lirinenſi *Lugduni* 1613. 4°. Exinde uterq; habetur in noviſſimâ Surii editione Auguſt. xxvii. & Mabillon. Sæcul. Benedict. I. p. 659. 546.

VERECUNDUS, ſeu Vergundus, Juncenſis in Byzacenâ Africæ Provinciâ Epiſcopus, claruit anno 546. Ob trium Capitulorum defenſionem exul factus obiit Chalcedone anno 552. Scripſit, teſte Autore Appendicis * ad Iſidorum, *carmine dactylico duos breves libellos, primum de Reſurrectione & Judicio, alterum de pænitentiâ*, in quo lamentabili carmine propria delicta deploravit. Poſteriorem iſtum ſe in MS. Codice legiſſe prodit Garſias Loiſa. Vid. Miræum in hunc locum. 546. * Cap. 6.

MUTIANUS SCHOLASTICUS, vir diſertiſſimus à Caſſiodoro * dictus, claruit circa an. 550. Rogante Caſſiodoro Homilias xxxiv. S. Chryſoſtomi in Epiſtolam ad Hebræos Latino ſermone donavit. Verſio iſta extat *Colon.* 1530. excuſa. Vide plura in Chryſoſtomo. Scripſit adhuc Mutianus *adverſùs Occidentales Epiſcopos*, qui poſt damnata à Vigilio Tria Capitula communioni ejus ſe ſubduxerunt: cui operi peculiarem librum oppoſuit Facundus Hermianenſis. 550. * Divin. Lect. c. 8.

BELLATOR, dignitate Presbyter, Caſſiodori amicus, claruit anno 550. *Multos in S. Scripturam Commentarios* ſcripſit. Librum enim Eſtheræ libris vi. Tobiæ libris v. Judithæ libris vii. Sapientiæ libris viii. ac Maccabæorum libris x. explicavit. Duas præterea *Origenis in Eſdram Homilias*, & forſan alia quædam, Latinè vertit. Ex tot ſcriptis nil hodie ſupereſt; niſi Huetii conjecturæ fides ſit adhibenda, qui verſionem aliquot Origenis Opuſculorum Bellatori aſcribit; de quibus vide plura in Origene. 550.

RUSTICUS, ortu, ut videtur, Romanus, Vigilio Papæ affinitate junctus, ab eo Eccleſiæ Romanæ Diaconus factus eſt. Vigilium Conſtantinopolim proficiſcentem comitatus, cùm anno 547. Vigilius habitâ Conſtantinopoli ſuorum Synodo *Libellum adverſùs Tria Capitula* Mennæ Patriarchæ dediſſet; ipſe unà cum Sebaſtiano Vigilii itidem Diacono ab Epiſcopi ſui communione reſiliens anno ſequenti *librum adverſùs Acephalos ad Sebaſtianum* ſcripſit: in 550.

 cujus

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. cujus ſine acriter contra Vigilium diſputavit: & cum nullis Vigilii monitis ad obſequium revocari poterat, anno demum 550. Vigilii ſententiâ à Diaconatûs munere depoſitus eſt. Quid exinde ipſi contigerit, mihi non conſtat. Extat ejus *Dialogus ſive Diſputatio adversùs Acephalos*, ſine mutila, in Antidoto contra Hæreſes *Baſil.* 1528. p. 246. in Hæreſiologiâ ibid. 1550. Simleri notis illuſtrata cum aliis Patrum ſcriptis contra Eutychem & Neſtorium *Tiguri* 1571. p. 141. & in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 349.

550. PRIMASIUS, gente Afer, Adrumeti urbis quæ *Juſtinianopolis* etiam dicta eſt, in Provinciâ Byzacenâ Epiſcopus, unus ex iis, qui ad res Eccleſiæ Africanæ procurandas Conſtantinopolim circa an. 550. miſſi ſunt: ubi anno ſequente Epiſcoporum conventui interfuit, quo Vigilius excommunicationis ſententiam in Theodorum Cæſarienſem, Acephalorum ducem, intorquebat. Anno 553. ſæpius licèt advocatus Synodo Oecumenicæ intereſſe noluit; ſed unà cum aliis ſubſcripſit Vigilii Conſtituto pro Tribus Capitibus, quod tempore Synodi Papa Imperatori obtulit.

SCRIPTA.

Commentaria in Epiſtolas S. Pauli, ex Hieronymi, Ambroſii, Auguſtini, aliorumq; Veterum ſcriptis maximam partem delibata. Multa exinde in Commentaria ſua tranſtulit Haymo: unde nonnulli hallucinati Primaſii Commentaria Haymoni deberi conſuerunt. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1543. 8°.

Commentaria myſticæ expoſitionis in Apocalypſin ad Caſtorium quinq; libris diſtincta. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1544. 8°.

Utraq; Primaſii *Commentaria* habentur à Gagnæo edita *Lugduni* 1543. & in Bibliothecâ Patrum Tom. x.

Iſidor. de Script. c. 5. *De Hæreſibus libri* iii. *ad Fortunatum Epiſcopum*, in quibus explicuit, quod olim Auguſtinus in libro Hæreſeon imperfectum reliquerat: in primo libro oſtendens, quid Hæreticum faciat, in 2°, & 3°, quid Hæreticum demonſtret. Interiit jamdudum Opus iſtud.

Extant hodie ſub *Prædeſtinati* nomine editi, *de Hæreſibus*, præcipue Prædeſtinatorum hæreſi, libri tres. In prima parte agit Autor quiſquis ſit, de Hæreſibus quibuſcunq; numero xc. à Simône uſq; Mago ad Hæreſim Prædeſtinatianam, earumq; autores, placita, mores breviter recenſet. Secundam partem conſtituit liber de Prædeſtinatione ſub Auguſtini nomine olim confictus, in tertia parte libri hujuſce Auguſtiniani refutationem inſtituit. Quis fuerit verus horum librorum parens eruditis inter ſe haud ſatis convenit; Hincmaro Remenſi ſub Hygini nomine citantur; errore ſatis manifeſto, nec forſan aliunde orto, quam quod in Indice Autorum Operi præfixo Hygini nomen repererat. Sirmondus ob ſtyli ſententiarumq; affinitatem Arnobio juniori adjudicandos eſſe ſuſpicatus eſt: Nuper Piccinardus Theologus Brixienſis Vincentium quendam neſcio quem Autorem ſtatuit, illum nempe cujus xvi. objectionibus totidem reſponſiones oppoſuit Proſper Aquitanus. Quis vero ſit iſte Vincentius an Presbyter ille natione Gallus, qui in Pſalmos commentatus eſt, de quo Gennadius cap. 80. an Vincentius Victor adverſus quem de origine animæ ſcripſit Auguſtinus, haud ſatis novit; Lirinenſem enim prorſus rejicit: librum ſub Auguſtini nomine confictum Euodio Uzzalenſi tribuit, quem ſuſpicatur libello ſuo hunc titulum præfixiſſe, *Expoſitio Doctrinæ Auguſtini*, indeq; pro ipſius Auguſtini fœtu habitum eſſe: verùm quæ de tota hac re habet Piccinardus, adeo incertis & levibus nituntur conjecturis, ut paucos fortaſſe in ſententiam ſuam pertracturus ſit. Longe potiori jure tribuendi videntur Primaſio noſtro idq; fide vetuſti Codicis MS. ante annos octingentos exarati, quem in Bibliotheca Augienſi vidit Cl. * Mabillonius, in quo comparuit hic titulus, dilutiori quidem atramento ſcriptus, ſed antiqua manu, OPUS SANCTI PRIMASI DISCIPULI AUGUSTINI DE HÆRESIBUS NUMERO XC. Certe Autor non uno in loco ſe Afrum eſſe innuere videtur; ſed ut quod ſuſpicor liberè proferam, quiſquis hanc notulam Codici Augienſi appoſuit forſan hallucinatus ſit,

* Itin. German. p. 83. Analect. Tom. 4.

&

Digitized by Google

& cum apud Iſidorum legerat Primaſium tres de Hæreſibus libros ſcripſiſſe, hoſq; tres Anonymos repererat, mox Primaſii nomen indidit. Adde quod cum Autor noſter nullam fere Hæreſim Neſtorianâ recentiorem memoraverit, Primaſius tot exinde natas & damnatas hæreſes haud omiſſurus erat. Sed totam hanc rem eruditis diſcutiendam relinquimus. Primus hos libros ex Hincmari Remenſis Codice extulit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1643. 8°. anno ſequenti acrem ſatis totius operis cenſuram Gallice edidit Joan. Awræus Theologus Sorbonicus, quâ Autorem hominem fuiſſe Pelagianum contendit, eiq; errores, hæreſes, mendacia, fabulas, fœdamq; ignorantiam objicit; mox opus in Hollandia recuſum *Amſtelodami*, ni fallor, 1645. 8°. cui Awræi cenſuram Latine verſam ſubjecit editor. Anno 1677. in Bibliotheca Patrum Lugdunenſi Tom. xxvii. locum invenit. Demum Seraphinus Piccinardus ex Ord. Prædic. in Academiâ Patavina Theologus additis variis de Autore, Opere, totâq; controverſia diſſertationibus denuo in lucem protulit *Patav.* 1686. 4°. S Æ C. VI. ab An. D.

JUNILIUS, Epiſcopus Africanus, vixit circa an. 550. Scripſit ad Primaſium per modum Quæſtionum & Reſponſionum *de partibus Divinæ Legis libros* ii. qui typis excuſi prodierunt à Joanne Gaſtio editi *Baſil.* 1545. 8°. *Francofurti ad Oderam* 1603. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 339. Circumferuntur ſub ejuſdem nomine *Commentarii in tria priora capita Geneſeos*, excuſa *Colon.* 1535. 8°. *Baſil.* 1538. in Orthodoxogr. p. 925. & inter Bedæ Opera, cujus revera eos eſſe omnibus jam notum eſt. 550.

JORNANDES, ſive Jordanus, gente Gothus, Alanowamuthis filius, primùm quidem Gothorum Notarius; deinde ſive ad Chriſtianam fidem, ſive ad ſeverius vitæ inſtitutum, converſus, demum Epiſcopus Ravennas, ſeu potius Ravennæ agens, Gothorum Epiſcopus factus eſt. Claruit anno 552. quo librum de Rebus Geticis ſcripſit. Plura de eo non liquent. Extant bina ab eo conſcripta Opuſcula, viz. 552. Jornand. de Rebus. Get. cap. 51.

De Rebus Geticis liber, ſive *Hiſtoria Gothorum* ab ipſis gentis incunabulis ad Vitigin regem à Beliſario devictum, quâ ſummatim complectitur Jornandes, quæ libris xii. ejuſdem argumenti fusè pertractârat Caſſiodorus. Prodiit ſæpiùs excuſus, emendatior autem ex P. Pithæi exemplari MS. à Fornerio editus inter Opera Caſſiodori *Pariſ.* 1588. cum notis Lindenbrogii *Hamburg.* 1611. & cum aliis conſimilis argumenti Scriptoribus à Bon. Vulcanio editis *Lugd. Bat.* 1618. deniq; apud Grotium in Hiſtoriâ Gothorum *Amſtelod.* 1655. 8°.

De Regnorum & temporum ſucceſſione, ſive *de origine mundi, & actibus Romanorum, cæterarumq; gentium, liber:* in quo integram ferè Flori Hiſtoriam tacito ejus nomine exſcriptam eſſe notat Voſſius *. Prodiit *Francofurt.* 1588. *Pariſ.* 1588. *Lugd. Bat.* 1595. 8°. *Hamburg.* 1611. Utrumq; Opus cum notis Jani Gruteri editum eſt *Hanov.* 1611. * De Hiſt. Lat. l. 2. c. 20.

EUTYCHIUS, vitæ inſtituto Monachus, in Monaſterio Amaſeæ urbis vitam egit; unde tanquam Epiſcopi Amaſenorum Apocriſiarius Conſtantinopolim miſſus eſt; & cùm paulò ante Quintam Synodum orta eſſet controverſia, utrùm liceret mortuos anathemati ſubjicere, ipſe in Scripturis apprimè exercitatus, ex facto Joſiæ regis illico nodum ſolvit. Viri ſolertiam admiratus Imperator, cum paulò poſt, Mennâ ex vivis ſublato, ineunte anno 553. ad Pontificalem Urbis Regiæ ſedem promovit. Eodem anno Synodo CP. Oecumenicæ præſedit. Anno 564. cùm Juſtiniani Imp. edicto de incorruptibilitate corporis Chriſti ante reſurrectionem conſentire nollet, ſede ſuâ expulſus eſt, & in Hoſtæ Monaſterium incluſus, ac ſubſtituto ei Joanne Scholaſtico, poſt octo dies à Conciliabulo quodam depoſitus, inde in inſulam quandam Princepo dictam; ac mox ad Monaſterium ſuum Amaſenum, deportatus. Anno 578. à Tiberio Cæſare (cui Imperium ipſe olim prædixerat) ſedi ſuæ reſtitutus eſt. Obiit anno 585. ætatis ſuæ 73. Extat unica *Epiſtola* ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum *ad Vigilium Papam* miſſa, quâ ut Trium Capitulorum cauſa in Synodo ipſo non invito diſcutiatur, poſtulat, & ad concordiam hortatur, 553. Euagr. l. 4. c. 38.

Gr.

SÆC. VI. ab An. D. Gr. Lat. inter Acta Synodi Quintæ Concil. Tom. V. p. 425. Scripſit Eutychius & *Tractatum* Περὶ τῆς ἐν τάφῳ Χριστοῦ διατριβῆς λόγον ἑκουσίως γινομένων λογικῶν καὶ νοερῶν, cujus fragmentum adducit Euſtratius CP. de Vitâ functorum ſtatu cap. 14. Item *librum de Reſurrectione Mortuorum*, in quo corpus noſtrum in illa Reſurrectionis gloria, impalpabile, ventis aereq; ſubtilius eſſe futurum, docuit. Hunc poſt longam diſputationem Eutychium inter & Gregorium I. Apocriſiarium tunc Conſtantinopoli agentem habitam, flammis adjudicavit Tiberius Imperator *, teſte ipſomet Gregorio, ſed repentina Eutychii mors Edicti executionem antevertit; etſi non deſint qui librum revera combuſtum eſſe ſcribant.

* Moral. l. 14. cap. 29.

553. **EUGYPPIUS**, dignitate Presbyter, & Abbas Africanus, vir, inquit Caſſiodorus *, non uſq; adeò ſæcularibus literis eruditus, ſed Scripturarum divinarum lectione pleniſſimus, claruit anno 553. Hortatu Renducis Neapolitani Epiſcopi, quæſtiones, ſententias ac diverſas res ex S. Auguſtini ſcriptis defloravit; & in unum corpus collecta in 338. capitulis collocavit. Operi huic *Theſauri* nomen indidit, & Probæ virgini ſacræ nuncupavit. Extat *Theſaurus* iſte *Baſil.* 1542. fol. *Venet.* 1543.

* Divin. Lect. cap. 23.

553. **FERREOLUS**, gente Gallus, Patriâ Narbonenſis, nobilitate generis conſpicuus, Patrem habuit Anſbertum Senatorem, matrem Blitildem Clotharii regis filiam, natus anno 521. Septennis adhuc puer Narbonâ relictâ Uceciam profectus, & Ruricii propatrui ſui curæ ſe bonis literis imbuendum commiſit. Anno 553. Firmino patruo in Epiſcopatu Ucecienſi ſuffectus eſt: ubi B. Pauli memoriæ magnificum templum poſuit, & Monaſterium à nomine ſuo *Ferriolacenſe* dictum fundavit. Cùm verò Judæis animas eorum lucrandi ſtudio familiariter uteretur, in ſuſpicionem rerum novarum cudendarum apud Childebertum regem adductus, anno 555. Pariſios relegatus eſt, ubi triennium in exilio degit, maximo tamen honore apud regem habitus. Anno 558. redire permiſſus Uceciam ſe contulit; & ut omnem ſuſpicionis anſam amoliretur, Judæos omnes, quos ad fidem Chriſtianam adducere non potuit, civitate ſuâ expulit. Obiit an. 581. Epiſcopatus 28. Compoſuit *Regulam Monachorum* in uſum Monaſterii ſui, quæ integra habetur in Codice Regularum ab Holſtenio edito *Pariſ.* 1663. Scripſit etiam, teſte Gregorio Turonenſi *, Sidonium imitatus, *libros* aliquot *Epiſtolarum*, qui interierunt. An Ferreolo noſtro debeantur Sententiæ, quæ ſub Ferreoli Presbyteri nomine habentur in libello de Officio rectoris Eccleſiæ *Colon.* 1531. 8°. me planè latet.

Vid. Autor. Vit. ejus ap. Le Cointe ad an. 521, 528, 553, 555, 558, 581.

* Hiſt. l. 6. c. 7.

553. **LIBERATUS**, Eccleſiæ Carthaginenſis Archidiaconus, Trium Capitulorum defenſor acerrimus, anno 534. vel ineunte ſequente, a Synodo Africanorum Epiſcoporum ccxvii. Carthaginenſi ad conſulendum de dubiis quibuſdam Joannem Papam Romam unà cum Caio & Petro Presbyteris miſſus eſt: licèt ad Urbem ante mortem Joannis non perveniret: ipſe * tamen ſe vivente adhuc Joanne Romæ egiſſe teſtatur: adeò ut bis Romam ante annum 536. profectus videatur. Claruit imprimis anno 553. quo circiter tempore, ante habitam tamen Synodum Quintam, Breviarium ſuum clauſit. Plurimas pro causâ Trium Capitulorum peregrinationes ſuſcepit: & partim ex virorum graviſſimorum narratione, partim ex Hiſtoriis, geſtis Synodalibus, & Epiſcoporum epiſtolis lautam ſatis rerum geſtarum notitiæ ſupellectilem nactus; Controverſiarum Neſtorianæ & Eutychianæ Hiſtoriam contexuit, quâ res per L. fere annos geſtas ad hanc controverſiam præcipuè ſpectantes & quæ vix aliunde haberi queant, complexus eſt, Stylo quidem humili & pedeſtri, quiq; ob Autorum tum Grecorum tum Latinorum, quos ſequitur, varietatem, inæqualis pene ubiq; incedit. Extat *Breviarium* iſtud, ſic enim *Hiſtoriam* ſuam appellari voluit, Concil. Tom. v. p. 740. & cum notis & diſſertationibus Garnerii *Pariſ.* 1675. 8°. In editione primâ Conciliorum à P. Crabbe adornatâ reperitur Appendix ad Breviarium Liberati Tom. ii. à p. 121. ad 128. quæ in nuperis Conciliorum Tomis fruſtra quæritur.

* Breviar. c. 20.

VICTOR,

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D.

VICTOR, gente Afer, Tununenſis (aliis Cemmenſis & Cummenenſis cor-
ruptè dictus). in Africâ Epiſcopus, claruit anno 555. Trium Capitulorum Pa-
tronus conſtantiſſimus, ob quorum cauſam propugnandam plurimas ac gra- 555. Victor in fine
viſſimas ærumnas pertulit. Ex Africâ enim à Juſtiniano Imp. unà cum aliis Chronici.
quibuſdam Epiſcopis Conſtantinopolim accitus, cùm Tria Capitula damnare
nollet, variis exiliis afflictus eſt. Poſt cuſtodias namq; & plagas, quas Sala
& Valericis perpeſſus eſt, necnon in Monaſterio Mandræ, in Egum Maurita-
niæ inſulam ſemel atq; iterum relegatus, Alexandriam exinde deportatus eſt,
& in carcerem Caſtelli Diocletiani conjectus. Eo mox eductus carcere anno
557. poſt diſputationes in Prætorio continuas dierum 15. ad aliam cuſtodiam
Monaſterii Tabenneſiotarum apud Canopum mittitur. Anno 564. ex Ægypto
iterum Conſtantinopolim evocatus, cùm coram Juſtiniano Imp. & Eutychio
CP. Tria Capitula adhuc defendere nequaquam vereretur, in Monaſterio quo-
dam Urbis Regiæ in cuſtodiam rurſus datus eſt: ubi poſt annum 565. di-
em ſupremum obiit. Scripſit *Chronicon rerum geſtarum* ab Orbe condito uſq; Iſidor de
ad annum 565. quo Juſtinus junior imperium auſpicatus eſt. Hujus Chronici Script. c.25.
prima pars interiit: ſupereſt poſterior, quæ ab anno 444. (quo deſiit Pro-
ſper) exorſa ad annum 566. progreditur. Habetur à Caniſio edita *Ingolſtad.*
1600. 4°. emendatior autem in utraq; Chronici Euſebiáni editione Scalige-
rianâ.

GERMANUS, gente Gallus, Eleutherii filius, in territorio Auguſtodu- 555.
nenſi natus, ab Agrippino Auguſtodunenſi Epiſcopo Diaconus anno 533. de-
inde Presbyter anno 536. ordinatus: à Nectario Agrippini ſucceſſore Abbas
S. Symphoriani conſtitutus, ac demum anno 555. Epiſcopus Pariſienſis crea-
tus. Anno 557. Concilio Pariſienſi iii. ſubſcripſit; anno 560. ordinationi Siagrii
Auguſtodunenſis Epiſcopi interfuit. Obiit octogenarius anno 576. Scripſit an-
no 573. *Epiſtolam ad Brunechildem reginam*, ut Sigebertum regem à conſi-
lio belli, quod Chilperico fratri illaturus erat, revocaret, poſtulans. Extat
hæc Epiſtola Concil. Tom. v. p. 923.

PELAGIUS, patriâ Romanus, Joannis Vicariani filius, Eccleſiæ Romanæ 555.
Diaconus, Agapeti, Silverii, ac Vigilii Pontificum Apocriſiarius Conſtantinopoli
apud Imperatorem agens, ab Agapeto primùm miſſus anno 535. maximam
à Juſtiniano totâq; aulâ Cæſareâ gratiam ſtatim iniit. Anno 539. circiter unà
cum Ephræmio Antiocheno, & Petro Hieroſolymitano Patriarchis à Juſtini-
ano Imp. judex datus eſt Paulo Alexandriæ Patriarchæ, qui ob Diaconi cædem
Gazam paulo antea relegatus fuerat. Gazam igitur per Antiochiam & Hiero-
ſolymam itèr faciens Pelagius Paulum ſede ſuâ movit. Conſtantinopolim rever-
ſus in viâ offendit Monachos quoſdam Palæſtinos Juſtinianum adeuntes, ut
Origeniſtarum tumultuantium audaciam impetrato edicto compeſcerent. Ab
his exoratus, operam ſuam in aulâ collocandam libenter pollicitus eſt: quod
quidem tam fœliciter effecit, ut anno 541. edictum Origeniſtas damnans ab
Imperatore obtinuerit. Anno circiter 545. Romam rediit, ſive à Vigilio re-
vocatus, ſive à Juſtiniano remiſſus, ut grandi pecuniæ onere ſecum allato,
Romæ periclitanti, quod fecit, ſubveniret. Anno 547. à civibus Romanis
ad Totilam Gothorum regem legatus eſt, ut Barbari regis arma ab Urbe pre-
cibus ſuis averteret. Voto quidem hâc in re excidit Pelagius, mox tamen
Urbe à Totilâ expugnatâ, plurimorum civium vitas & libertatem ſibi donari
impetravit: & eodem anno à Totilâ Conſtantinopolim legatus eſt, ut pacem
Gothos inter & Romanos ſanciret. Anno 553. Vigilii Papæ Conſtituto pri-
ori ſubſcripſit; uti & poſteriori, quo Synodus Quinta confirmata eſt. Anno
demum 555. (556. juxta Catalogum Anaſtaſianum) menſe Aprili Pontifex
Romanus ordinatus eſt, poſtquam ſe intentato ſibi illatæ Vigilio mortis cri-
mine purgâſſet. Papa factus Synodum Quintam confirmavit: & cum Epiſco-
pis Occidentalibus, qui ob damnata à ſede Romana Tria Capitula in ſchiſma
deſciverant, ad mortem uſq; ſtrenuè decertavit. Obiit anno 559. (561. jux-
ta

ta Anaſtaſium) menſe Martio. Extant *Epiſtolæ* xvi. Concil. Tom. v. p. 788. Harum primam ſpuriam eſſe ipſi agnoſcunt editores: ultimæ, quæ eſt ad Childebertum regem, ſubnectitur Fidei Confeſſio, quam extremâ parte auctiorem edidit Cl. Garnerius in Diſſert. de Synodo v. Gen. Auctuar. Theodoriti p. 539. Præter iſtas Epiſtolas, habentur *Epiſtolæ* aliæ, ſeu potius Epiſtolarum Fragmenta xii. à Lucâ Holſtenio primùm è tenebris eruta, Concil. Tom. v. p. 805.

555. CYRILLUS, gente Palæſtinus, civitate Scythopolitanus, in urbe Patriâ decimo ſexto ætatis anno monaſticam vitam profiteri cœpit. Poſtea loca ſancta viſendi ſtudio ductus, Hieroſolymam petiit; & matris mandato Joannis Silentiarii regimini ſe commiſit; à quo demum ad celeberrimum Lauræ Monaſterium miſſus, & à Leontio Abbate, qui Monaſterii præfecturam anno 542. ſuſcepit, inter Monachos cooptatus fuit. Claruit anno 557. quo S. Joannis *Silentiarii Vitam* ſcripſit. Quando obierit, non liquet. Scripſit *Vitam S. Euthymii Abbatis*, qui obiit anno 472. Extat hæc Vita, ſed à Metaphraſte interpolata, Gr. Lat. apud Coteler. Monument. Eccleſ. Gr. Tom. ii. p. 200. Latinè apud Surium Januar. xx. Extat etiam ab eo ſcripta *Vita S. Joannis Silentiarii*, Gr. Lat. ab Henſchenio & Papebrochio edita ad diem Maii xiii. Latinè apud Surium Maii xiii. Scripſit deniq; *Vitam S. Sabæ*, quæ adhuc inter Simeonis Metaphraſtæ Vitas Græcè deliteſcit, Latinè verò, ab eo interpolata, apud Surium Decembr. v. habetur. Antiquam Vitæ iſtius à Metaphraſte nondum corruptæ, verſionem Latinam dedit Bollandus ad xx. Januar. Integrum tandem ac ſincerum textum Græcum nactus Cl. Cotelerius, additâ verſione ac notis, edidit Monument. Tom. iii. p. 220.

555. PAULUS CYRUS FLORUS, Cyri filius, nobilitate generis illuſtris, *Silentiarius* à munere, quod geſſit, dictus, claruit circa an. 555. Facultate Poeticâ eminuit, & *Templum S. Sophiæ* nuper à Juſtiniano conditum prolixo carmine deſcripſit. Primus id in lucem Græcè & Latinè extulit, & uberrimis annotationibus illuſtravit Carolus Du Freſnius *Pariſ.* 1670. fol. ad calcem Hiſtoriæ Cinnami. Scripſit etiam, inquit Agathias *, alia quamplurima poemata, memoratu digna & laude. Videntur autem mihi, quæ de Templo ſcripſit, tantò majore & labore & ſcientiâ referta, quantò & argumentum ipſum eſt admirabilius. Agathiæ ſuccinit Cl. Du Freſnius, qui deſcriptionem ædis Sophianæ tantâ accuratione aggreſſum eſſe Paulum cenſet; ut univerſam illius ſtructuram, ſingulaſq; partes, quiſquis hanc legerit, ſtatim quodammodo oculis perinde ac animo comprehendat.

* De rebus Juſtiniani, lib. 5.

555. AGNELLUS, nobili loco natus, & conditione opulentus; mortuâ uxore ab Eccleſio Ravennatum Archiepiſcopo, qui obiit anno 542. Diaconus factus, Templo D. Agathæ præfectus eſt. Demum poſt mortem Maximiani anno 555. Ravennatum Archiepiſcopus conſtituitur. Mediante Narſete Juſtiniani duce, omnia Gothorum bona in Ravennatenſis Eccleſiæ uſum obtinuit; Templa ab Arianis extructa, eorumq; ſacris inquinata, purgavit, & ad verum Dei cultum traduxit. Obiit Calendis Sextilibus anno 556. ætatis ſuæ 94. Non pauca de eo habet Hieronymus Rubeus Hiſt. Ravennat. lib. 3. p. 169. Scripſit *Epiſtolam ad Arminium de Ratione Fidei*, quæ habetur in Antidoto contra Hæreſ. *Baſil.* 1528. in Hæreſiologiâ Baſileenſi, & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 666.

560. EUSTRATIUS, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter. De ejus ætate ſilent ferè omnes tum veteres, tum recentiores: de quâ ne verbum quidem habet, qui hunc Scriptorem primus edidit, Doctiſſ. Allatius. Ad veram igitur ejus ætatem indagandam animadverto. 1°. Photio fuiſſe antiquiorem, qui ipſum citat, nec de eo tanquam nupero ſcriptore loquitur. 2°. Claruit, poſtquam Opera Pſeudo-Dionyſii Areopagitæ, quem non rarò laudat, in publicum prodierant; quæ nonniſi ineunte hoc ſæculo palàm innoteſcere

Cod. 171.

Digitized by Google

noteſcere cœperunt. 3°. Claruiſſe videtur ſub Eutychio Patriarchâ CP. Sic enim de eo loquitur : Ὁ μέγας Εὐτύχιος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἡ μοὶ πάντα τιμία καὶ ἱερὰ κεφαλή. *Magnus Eutychius Archiepiſcopus CP. venerandum mibi in omnibus, ſacrumq; caput.* Claruit igitur circa annum 560. ſaltem non diu poſtea : ac proinde fallitur Caſimirus Oudin, qui ex brevi Labbei Chronologiâ illum penè integro ſæculo recentiorem facit. *Scripſit librum de Vitâ functorum ſtatu*, ut eos refutaret, qui dicunt humanas animas ſtatim ac propriis corporibus ſolutæ ſunt, non operari. Legit hunc olim Photius, & ex eo quædam excerpſit. Primus autem è tenebris erutum, & verſione Latinâ ornatum, ſine quidem mutilum, evulgavit Leo Allatius, libroq; ſuo de Occidentalium atq; Orientalium perpetuâ in dogmate Purgatorii conſenſione inſeruit *Romæ* 1655. 8°. à pag. 319. ad 581. Errant verò Miræus, ejuſque exſcriptor Oudinus, qui Euſtratium noſtrum Tractatus tres de Vitâ functorum animis ſcripſiſſe ex Photio affirmant ; quùm nihil aliud dicat Photius, quàm Euſtratium in hoc Opere tria potiſſimùm ſibi in animo habuiſſe ; de quibus ibidem Lectorem monet. De ſtylo ejus hæc Photius : Φράσει δὲ συγκέχρηται οὐκ ἐπαινετῇ, λογισμοῖς δὲ οὐ λίαν ψεκτοῖς, σαφὴς δ' ὁ λόγος. *Oratione quidem uſus eſt minimè laudabili, ſed argumentis non admodùm culpandis : dictio tamen ipſa perſpicua eſt.* Quòd verò Euſtratio noſtro Commentarios in poſteriora Analytica Ariſtotelis Venetiis Græcè editos anno 1534. & in Ariſtotelis Ethica Græcè ibid. 1536. aſcribat Oudinus ; vel ex ſolo librorum titulo diſcere poterat eos eſſe Euſtratii Niceæ Metropolitæ, nec ad noſtrum pertinere. Ut non taceam, quod conjicit Geſnerus, in nonnullis hujuſmodi librorum titulis pro Euſtratio Euſtathii nomen reponendum eſſe.

SÆC. VI. ab An. D. — Cod. 171.

SIMPLICIUS S. Benedicti Diſcipulus, & mortuo Conſtantino tertius Cœnobii Caſinenſis Abbas conſtitutus eſt an. DLX. pietatis omniumq; Virtutum exemplar luculentiſſimum, obiit an. DLXXVI. Magiſtri ſui Regulam omnibus Religioſorum domiciliis paſſim legendam cuſtodiendamq; tradidit, quin & ipſe Poetica facultate nitens, majorem ejus promulgationem verſibus explicavit, edidit hæc Carmina Lucas Holſtenius unà cum diverſis Monachorum Regulis *Pariſ.* 1663. 560.

COLUMBA, gente Hibernus, claruit anno 560. quo Monaſterium Deermach in Mediterraneâ Hiberniæ parte condidit. Anno verò 565. ut diſcrimen, quod capiti ſuo à Dermicio rege imminebat, declinaret, in Britanniam trajecit, & Pictis Septentrionalibus verbum Dei prædicavit : & in Jonâ inſulâ, *Hu* & *Y-Columb-kill* dictâ, Monaſterium inſtituit, cui ipſe Abbas præfuit. Obiit V. Idus Junii anno 597. ætatis 77. in Eccleſiâ ſuâ Huenſi ſepultus. Scripta ejus hunc in modum recenſet Cl. Waræus * nempe *Regulam Monaſticam*, quæ extat, & vulgò *Columb kill* dicitur : *Hymnum in laudem S. Kierani Abbatis* ; *tres alios Hymnos*, quorum primus incipit *Altus Proſator*. Alius à noſtro erat Columbanus, & ipſe Hibernus, qui exeunte hoc ſæculo claruit : de quo agemus infra. 560. Bed. Hiſt. Eccl. l. 3. c. 4. * De Script. Hibern. l. 1. p. 15.

VENANTIUS HONORIUS CLEMENTIANUS FORTUNATUS, gente Italus ; in vico, Duplabili dicto, non longè ab urbe Tarviſinâ, natus, Ravennæ verò bonarum literarum ſtudiis innutritus. Ante annum 560. B. Martini ope à graviſſimis oculorum doloribus liberatus, ut grati animi indicium proderet, Italiâ relictâ Galliam profectus eſt ; ut S. Martini reliquias in urbe Turonenſi depoſitas inviſeret. A Turonibus in Pictavos tranſiit, atq; ibi domicilium poſuit, omnibus ob raras ingenii dotes, & eximiam rhetoricæ ac poetices ſcientiam meritò ſuſpectus & celebratus. Anno 565. Sigeberti regis, & Brunechildis nuptiis *carmine elegiaco* fauſta omnia apprecatus eſt. In urbe demum Pictavienſi Presbyteratûs honorem meruit, ac tandem in eâdem Epiſcopatûs culmen aſcendit, quo tamen anno, incertum prorſùs : niſi quòd Labbeus id poſt annum 594. quo obiit Gregorius Turonenſis, contigiſſe cenſeat, hâc, ut opinor, ratione ductus ; quòd Gregorius, Fortunato inprimis familiaris, 560.

SÆC. VI. ab An. D. liaris, cùm toties eum laudat, nullibi Epiſcopum appellet. In vivis adhuc erat anno 600. Multa conſcripſit, partim *Poetica*, partim Hiſtorica. Vim illius poeticam ſic dilaudat Barthius.* *Maximi ingenii vates —— Ad eum, veluti ad Calliopium quendam, magiſtrum & corypheum Muſicorum modulaminum, reſpexit omnium ſequentium Poetarum chorus.——Mirandum acumen ingenii in hoc authore fuit: etiam doctrina omnibus fere coætaneis excellentior.*

* Adverſar. l. 46. c. 3.

OPERA.

Poematum libri xi. *præmiſſâ ad Gregorium Turonenſem epiſtolâ dedicatoriâ.*

De Vitâ S. Martini libri iv. carmine Heroico, ad eundem Gregorium. Editi *Pariſiis* 4°. 1511.

Hodœporicon ad Juſtinum juniorem Imp. & Sophiam Auguſtam.

De Excidio Turingiæ ex perſona B. Radegundis.

Carmen ad Artachin. Poemata alia nonnulla Fortunato vulgò aſcribuntur, quæ inter Tertulliani, Cypriani, &c. Opera habentur; ubi plura de iis vide.

Poemata Fortunati prodierunt in Corpore omnium Poetarum veterum *Lugduni* 1603. 4°. Tom. 2. in Appendice Bigneanâ *Pariſ.* 1624. p. 752. & in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 520. ſeorſim verò à Chriſtophoro Browero edita *Mogunt.* 1603. 1616. 4°.

Expoſitiones breves Orationis Dominicæ, & Symboli Apoſtolorum, & *Epiſtolæ* aliquot ad Mumulenum, & alios, habentur in Bibliothecâ Patr. p. 520. & in Orthodoxogr. p. 1221.

Extant Præterea à Fortunato ſcriptæ plurium *Sanctorum Vitæ*: nempe *S. Hilarii Pictavienſis* libris duobus (Hilarii Operibus præfigi ſolita) apud Surium Januar. xiii. *S. Albini Andegavenſis Epiſcopi* ibid. Martii i. *S. Germani Pariſienſis Epiſcopi* ib. Maii xxviii. *S. Radegundis reginæ* ib. Auguſt. xiii. *S. Marcelli Pariſienſis Epiſcopi* ib. Novembr. i. *S. Amantii Ruthenenſis Epiſcopi* ib. Novembr. iv. *S. Remigii Rhemenſis Archiepiſcopi* ib. Octobr. i. *S. Maurilii Andegavenſis Epiſcopi* ib. September. xiii. *S. Medardi Noviomenſis Epiſcopi* ib. Jun. viii. An poſteriores duæ Vitæ Fortunatum autorem habeant, juſta eſt dubitandi ratio: licet ejuſmodi Vitas ſcripſiſſe eum dubitari nequeat. Verùm hæ genuinis, quæ interierunt, ſuppoſitæ videntur. Vitam S. Medardi proſâ ſcriptam edidit Dacherius Spicileg. Tom. viii.

560. MARTINUS, gente Pannonius, juvenis adhuc ad viſitanda loca ſancta Hieroſolymam petiit. Inde ſolvens Gallæciam Hiſpaniæ citerioris provinciam appulit: ubi plurimis è Suevorum gente ad Catholicam fidem converſis, varia condidit Monaſteria; & ipſe Dumienſi à ſe fundato præfuit uſq; ad annum circiter 560. quo in Eccleſiæ Bracarenſis Epiſcopatum evectus eſt. Anno 563. Concilio Bracarenſi II. interfuit: anno 572. Bracarenſi III. præſedit. Obiit juxta Baronium anno 583. Cùm verò ex Gregorio Turonenſi* conſtet eum ſedem 30. plùs minùs annis tenuiſſe, neceſſe eſt, ut aut citiùs Epiſcopus factus fuerit, aut vitam ulteriùs produxerit. Anno autem 589. Pantardus ſucceſſor ejus Concilio Toletano III. ſubſcripſit: adeò ut aut Gregorius annorum numerum rotundè & laxo ſenſu ſupputâſſe cenſendus ſit, aut Epiſcopatus Martini paulò ante annum 560. reponendus. Vir erat ſanè perquàm eruditus, quiq; adeò ſe literis imbuerat, teſte Gregorio Turonenſi ejus συγχρόνῳ, ut nulli ſecundus ſuis temporibus haberetur. Laudes ejus Venantio Fortunato lib. 5. utramq; faciunt paginam.

* Hiſt. l. 5. c. 37.

OPERA.

Collectio Canonum præcipuè ex Græcarum partim etiam Occidentalium Synodorum Canonibus contexta, in duas diſtributa partes. *Prima de perſonis & rebus Eccleſiaſticis* agit; *ſecunda de iis, quæ Laicos ſpectant.* Integrum Opus Canones LXXXV. complectitur. In hâc Collectione notatu non indignum eſt Canones Apoſtolicos à Martino non citari. Prodiit iſta Collectio in omni Conciliorum editione, in nuperâ verò Tom. V. p. 903. & in Bibliothecâ

Digitized by Google

thecâ Juris Canonici Juſtellianâ *Pariſ.* 1662. Tom. i. in Append. p. 7.
Sententiæ Patrum Ægyptiorum, quas à Græco quodam homine collectas Latinas fecit Martinus noſter. Habentur Lat. apud Roſveydum de Vitis Patr. *Antverp.* 1628.

Formula honeſtæ Vitæ, ſeu, ut habet Iſidorus Hiſpalenſis *, *de Differentiis quatuor virtutum liber ad Mironem Suevorum regem*, Senecæ falsò tributus. Extat in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 382. ut alias editiones jam mittam. Præfationem ad Mironem edidit Dacherius Spicileg. Tom. x. * De Script. c. 22.

ANASTASIUS, *Sinaita* à Monaſticâ, quam in monte Sinai egit, vitâ dictus, anno 561. ad Patriarchatûs Antiocheni dignitatem promotus, doctrinam orthodoxam ſtrenuè ac conſtanter propugnabat, Juſtiniani autem Imp. deliria de incorruptibilitate corporis Chriſti fortiſſimè impugnavit. Quamobrem Juſtinianus ipſum in exilium mittere in animo habuit: quod quidem morte ſubitaneâ præreptus nequaquam præſtare potuit. Tantus certè tunc in Anaſtaſio enituit religionis illibatæ zelus pariter ac fama, ut Epiſcopi omnes Orientales à Juſtiniano decreto ſuo hæretico ſubſcribere juſſi, ſe Anaſtaſii ſententiam exſpectare, ejuſq; veſtigiis inhæſuros concordi voce reſponderent: ipſe verò Anaſtaſius nullis minis, nullis precibus adduci potuit, ut fidem tantillùm proderet. Anno 570. Juſtinus Imp. Anaſtaſio objiciens, quod ſacram pecuniam in profanos uſus profudiſſet, quòd ſibi conviciatus eſſet, denique quòd Joannem Scholaſticum ob Eutychii CP. ſedem iniquè arreptam reprehenderet; ipſum de throno Antiocheno dejecit, nonniſi poſt 23. demum annos mortuo Gregorio, qui in locum ejus ſubſtitutus fuerat, anno 592. ſedi ſuæ reſtitutum. Obiit anno 599. Vir erat, inquit Euagrius *, τὰ μὲν θεῖα εἰς τὰ μάλιστα λόγιος, ἀκριβὴς δὲ τοὺς τρόπους καὶ τὴν δίαιταν, ὡς καὶ τοῖς λίαν φαύλοις ἐπισκήπτειν, καὶ μηδαμοῦ τοῦ ἐνσταθοῦς καὶ βεβαίου παρεξιέναι, μήτοιγε τῶν κρειττόνων, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον ἀναφερομένων, *tum in divinis literis admodum eruditus, tum in moribus & in vivendi ratione accuratiſſimus, adeo ut res etiam leviſſimas obſervaret, nec à conſtantiâ & firmitate unquam deflecteret, nedum in magni momenti rebus & quæ ad Deum ſpectarent.* Eximiam porro comitatem ſumma morum gravitate temperabat, ἐν μὲν ταῖς σπουδαίαις ἕτοιμος ἦν τὰ ὦτα, καὶ τὴν γλῶτταν εὔπορος, εὐσυμβόλως τὰς πύστεις διαλύων· ἐν δὲ ταῖς περιέργοις τὰ μὲν ὦτα τέλεον ἀποκέκλειστο. Τὴν δὲ γλῶτταν χαλινοῖς ἐπεῖχεν, ὡς καὶ τὸν λόγον λόγῳ ῥυθμίζεσθαι, καὶ τὴν σιωπὴν κρείττονα λόγου καθιστάναι. *Et in ſeriis quidem colloquiis, aures ei patentes & lingua profluens erat: & quæſtiones propoſitas prudenter & argute diſſolvebat, in Sermonibus autem ineptis ac ſuperfluis, aures quidem penitus occluſas habuit, linguam vero quaſi fræno quodam comprimebat; ita ut orationem ratio metiretur, & ſilentium omni oratione præſtantius eſſet.*

561. Euagr. l. 4. c. 40. l. 5. c. 5.

* L. 4. c. 40.

OPERA.

Ὁδηγὸς ſive *Dux viæ adversùs Acephalos.* Videtur iſtud opus tum ex variis ipſius Anaſtaſii, tum ex nonnullis Veterum, Opuſculis conſarcinatum; ut cuivis conſtabit, qui quatuor priora præſertim capita attentè perlegerit: nec id modò, ſed & à recentiore quâdam manu haud leviter interpolatum eſt. Capite enim 10. p. 198. meminit Eulogii Alexandrini jam mortui, qui nonniſi anno 608. diem obiit. Cap. 5. init. Sex Concilia Oecumenica memorat: ſed forſan menda cubat in numero, cùm in eodem capite quinq; ſolummodò enumeret. Opus certè nullâ diligentiâ, nullo ordine conſcriptum eſſe ipſe Anaſtaſius in Procemio agnoſcit: ubi veniam à Lectoribus petit ob varias correctiones paſſim adhibitas, & propter ταυτολογίας ſæpiùs commiſſas; cùm ægritudinum frequentia non ferebat, ut in iis pro animi ſui ſententiâ verſaretur. Edidit hunc librum Gr. Lat. Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1606. 4°.

Quæſtiones & Reſponſiones de variis argumentis in S. Scripturam numero CLIV. Infinitum eſſet omnium de hoc Opere ſententias, objectiones, reſponſiones recenſere. Paucis igitur me expediam. Vel Anaſtaſii noſtri opus non eſt, vel inſigniter interpolatum. Quæſtione enim 16. meminit Phocæ tyranni im-

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. 1 periuм ſibi arripientis; alibi etiam in eo citantur Maximus Monachus (vid. quæſt. 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 18, 154.) Nicephorus Patriarcha CP. (vid. quæſt. 2. 57.) Olympiodorus, Synodus Sexta ſeu Trullana (quæſt. 64.) Joannes Moſchus (quæſt. 60.) aliiq; Anaſtaſio noſtro juniores. Porrò Quæſtione 117. loca ſancta Palæſtinæ Orthodoxos Chriſtianos per 700. annos tenuiſſe affirmat Autor. Sive igitur anni iſti à Conſtantini imperio (quod magis videtur) ſive ab ipſo Chriſto initium ducant; id parùm refert. Anaſtaſius certè Antiochenus ejuſmodi calculo uti non potuit. Quicquid ſit, videntur mihi hæ Quæſtiones eſſe Cento primùm ab Anaſtaſio inchoatus, deinde ab aliis variis locis ac temporibus auctus & abſolutus. Hinc fit, ut in Codd. MSS. mirè variet quæſtionum numerus: nec ipſe Gentianus Hervetus, qui eas primus edidit, plures quàm xciii. dederit, & iſtas quidem Anaſtaſio Nicæno aſcriptas. Integrum verò opus Gr. Lat. in lucem emiſit Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1617. 4°.

Anagogicarum Contemplationum in Hexaemeron libri xi. Latine editi *Pariſ.* 1609. Librum duodecimum ſive exemplarium Manuſcriptorum raritate, ſive Pontificiorum fraude hactenus ſuppreſſum Gr. Lat. edendum curavit Cl. Alix *Londini* 1682. 4°.

Orationes dogmaticæ V. viz. *De S. Trinitate. De Incircumſcripto. De Incarnatione divinâ.* (*Liber de Oeconomia Chriſti* extat Græcè MS. in Bibliothecâ Arundelianâ in Collegium Greſhamienſe jam tranſlatâ.) *De Paſſione & Impaſſibilitate Chriſti. De ejuſdem Reſurrectione.* Prodierunt Lat. God. Tilmanno interprete *Pariſ.* 1556. 8°. & in Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1575, 1589. Turriano interprete *Ingolſtad.* 1616. 4°. Opera omnia Anaſtaſii hactenus enumerata habentur Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. in fine.

Compendiaria fidei Inſtitutio, quam cum quinq; Dialogis de Trinitate ſub S. Athanaſii nomine Gr. Lat. edidit Theodorus Beza Vezeliacenſis 1570. 8°. Eadem ſub Cyrilli nomine in nonnullis Bibliothecæ Patrum editionibus reperitur.

In Annunciationem B. Mariæ Homiliæ II. quas Græcè edidit inter *Varia Divina* Joannes Meurſius *Lugd. Bat.* 1619. 4°.

De S. Synaxi, & de non judicando, Homilia. Gr. Lat. cum 'Οδηγῷ 1606. 4°.

In Pſalmum ſextum Homilia. Duæ iſtæ Homiliæ Prodierunt Gr. Lat. *Ingolſtad.* 1603. 4°.

In eundem Homilia altera.

In Transfigurationem D.N. J.C. *Homilia.* Sex iſtæ Homiliæ habentur Gr. Lat. à Fr. Combefiſio editæ in Auctuar. Nov. 1648. Tom. 1. p. 850.

Tractatus de ſanctis tribus Quadrageſimis, unde eas obſervari accepimus, quódq; qui eas transgrediuntur, legem violent. Extat Gr. Lat. cum notis inter Cotelerii Monumenta Eccl. Græc. Tom. iii. p. 425.

Opera 'Ανέκδοτα.

Quæſtiones ii. *Si fortè rerum potirentur Judæi, Infideles, & Heretici, an pro iis orandum in Eccleſiâ? An Judæi ante adventum Chriſti mortui ſint anathematizandi.*

Archiepiſcopum non ſubeſſe judicibus laicis ſed majori Archiepiſcopo.

Narratio eorum quæ in Synodo ab Orientalibus Epiſcopis geſta ſunt in Perſide.

Quæſtiones & Reſponſiones ii. 1. In illud Proverb. *Sapientia ædificavit ſibi domum.* 2. *De ſeptem lychnis Zachariæ Prophetæ.*

De fide Redemptionis ad Eccleſiam quæ eſt in Babylone.

In ſpiritum blaſphemiæ.

De verâ adoratione.

An quotidie communicandum corpori Chriſti. Opuſcula iſta in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi extare Manuſcripta teſtatur Labbeus Nov. Biblioth. MSS. par. 2. p. 82.

Sermo in fratres ſuos morte prægreſſos.

Sermo de diverſis modis ſalutis & pœnitentiæ. Sermones hoſce duos in Bibliothecâ

thecâ Vaticanâ MSS. extare refert Poſſevinus. Verum ex Ἀνεκδότοις iſtis quænam genuina, quænam ſpuria habenda ſint, is ſolus tutò judicare poteſt, cui Codices Manuſcriptos inſpiciendi adeſt copia. SÆC. VI. ab An. D.

OPERA DEPERDITA.

ORatio ad Antiochenos *συντακτήριος*, cùm Juſtiniani mandatum de exilio ſuo accepiſſet, ὃν ἐςι δηλῶσαι ἀγαθοῖς, inquit Evagrius *, τῆ τε καλλιεπείας, τοῦ τε ϛῦ τῶν νοημάτων, τῆ τε εὐπορίας τῶν ἱερῶν ῥήσεων, καὶ τὸ προσφορον τῆ ἱϛορίας * L. 4. c. 40.

Oratio ad eoſdem habita, cùm Epiſcopale munus auſpicaretur.

Oratio ad eoſdem, cùm ab exilio reverteretur. Utramq; laudat Nicephorus Hiſt. Eccl. l. 4. c. 44.

Diſſertatio de Sabbato ad Simeonem Epiſcopum Boſtræ, cujus fragmenta quædam inveniuntur in Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. vii. p. 248.

Epiſtola ad Scholaſticum quendam, quâ reſpondit quæſtioni, cujus initium erat, Εἰ τὸ μόνον ἐπιζητήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται. Excerpta aliquot habentur ibid.

Liber ad Juſtinianum Imp. adversùs dogma ab eo propoſitum de incorruptibilitate corporis Chriſti, ab Euagrio memoratus loc. cit.

Adversùs Joannis Philoponi librum Διαιτητὴν *dictum, Opuſculum*, cujus Excerptum à Turriano Latinè verſum dedit Gretſerus in Præfatione ad Ὁδηγὸν à ſe editùm.

JOANNES SCHOLASTICUS, CLIMACUS à libro quem ſcripſit, & *Sinaita* à monte quem incoluit, dictus, claruit circa an. 564. Vitam Monaſticam coluit, & inter primores iſtius ævi Aſcetas doctrinâ & pietate enituit. Demum Abbas Monachorum in monte Sinâ diverſantium factus, forſan & Cœnobii, quod ad montis radices poſuit Juſtinianus Imp. ad extremam ſenectutem pervenit, (ſiq; Græcorum Menæo fides) penè centenarius obiit die xxx. Martii. 564.

SCRIPTA.

SCala Paradiſi, ad Joannem Abbatem Monaſterii Raithu xxx. Capitulis, quibus tanquam gradibus ſeu ſcalis ad perfectionis religioſæ apicem aſcenditur, conſtans. Prodiit Lat. ex Ambroſii Camaldulenſis verſione *Venet.* 1531, 1569. *Colon.* 1583. cum enarrationibus Dionyſii Carthuſiani *Colon.* 1540. Latinè etiam ibid. 1601. 8°. Deniq; eam, unà cum Scholiis Græco-Latinis Eliæ Metropolitæ Cretenſis, Gr. Lat. edidit Matthæus Raderus *Pariſ.* 1633. fol.

Liber ad Paſtorem, ex Ambroſii Camaldulenſis verſione Latinâ ſæpius excuſus, Gr. Lat. autem unà cum Eliæ Cretenſis Scholiis ab eodem Radero datus ad Calcem Scalæ Paradiſi. Utrumq; Opus in Græco-barbaram ſeu vulgarem linguam verſum à Maximo Margunio Citherorum Epiſcopo prodiit *Venet.* 1590.

JOANNES SCHOLASTICUS, genere Syrus, ex Sirimi Cynegicæ regionis in territorio Antiocheno vico ortus, primò Presbyter Antiochenus, ejuſq; Eccleſiæ Apocriſiarii vice negotia Conſtantinopoli tractavit. Anno 564. depoſito Eutychio, Urbis Regiæ Patriarcha factus eſt. Anno 578. paulò ante Eutychii reditum diem ſupremum obiit. 564.

SCRIPTA.

COllectio Canonum, *in* L. *titulos* habitâ ſolius materiæ ratione digeſta. Huic Collectioni Canones Apoſtolorum LXXXV. inſeruntur. Eam, dum Preſbyter adhuc eſſet Antiochenus, confecit Joannes. Sunt tamen, qui Theodorito aſcribunt, ne leviſſimâ rationis umbrâ fulti.

Nomocanon,

Digitized by Google

Nomocanon, qui præter Collectionis Canonum epitomen quandam leges civiles canonibus concordes adnotat. Hunc Nomocanonem a Joanne jam Patriarchâ compoſitum fuiſſe veri non abſimile eſt.

Capita Eccleſiaſtica.

Opuſcula iſta habentur Gr. Lat. ab Henrico Juſtello & Gulielmo Voellio primùm edita in Bibliothecâ Juris Canonici (*Pariſ.* 1662.) Tom. ii. p. 499, 603, 660.

* Cod. 75. Scripſit præterea Joannes *Orationem Catecheticam* de ſanctâ & conſubſtantiali Trinitate, à Photio * memoratam, quam peculiari opere refutavit Joannes Philoponus. Oratio iſta dudum interiit.

570. GREGORIUS, primùm Monachus, deinde Abbas Byzantinus, poſtea Juſtino Imperante Monaſterio montis Sinai præfectus, ac tandem depoſito ab Imperante Anaſtaſio anno 570. ad Patriarchatum Antiochenum evectus. Anno 589. inceſtûs, aliorumq; criminum à civibus quibuſdam Antiochenis falsò accuſatus, Conſtantinopolim ad cauſam in Synodo dicendam accitus eſt, & auditâ re abſolutus. Paulò poſt reditum exercitum Romanum in Oriente tumultuantem, habitâ ad milites quibus admodùm gratioſus fuit, oratione, compeſcuit & in ordinem redegit. Obiit anno 592. Vir τὴν γνώμην καὶ ἀρετὴν
* L. 5. c. 6. ψυχῆς πάντα ἐν πᾶσι κράτιστος, καὶ εἰς ὅτι ὁρμήσειεν, ἐξεργαστικώτατος, inquit Euagrius *, qui laudes ejus fusè perſequitur. Extat *Oratio ad milites ſeditioſos habita* apud Euagr. l. 6. c. 12. & immutatis verbis, conſervato autem plerunq; ſenſu, apud Nicephor. l. 18. c. 15. Habetur etiam ſub ejuſdem nomine *Homilia in Mulieres ferentes unguenta*, Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. i. Deniq; in deperditis Euagrii Epiſtolarum, Relationum, Orationum, &c. voluminibus duobus omnia ferè Opuſcula Gregorii noſtri nomine conſcripta eſſe ipſe prodit Euagrius, l. 6. c. 24.

573. GEORGIUS FLORENTIUS GREGORIUS, Patriâ Arvernus, nobili genere ortus, patre Florentio, matre Armentariâ S. Gregorii Lingonenſis Epiſcopi nepti, natus eſt anno 544. à Gallo Epiſcopo Arvernenſi bonis literis inſtitutus, anno 566. in Turones ſeceſſit; anno 569. Diaconus ordinatus, ac demum anno 573. x. Cal. Septembr. Archiepiſcopus Turonenſis, ab Euphronio Epiſcopo ante obitum ſucceſſor ſibi deſignatus. Anno ſequenti Oratorium in urbe Turonenſi dicavit; in quo Sanctorum multorum reliquias repoſuit. Anno 577. Concilio Pariſienſi interfuit, & Prætextatum Rhotomagenſem Epiſcopum à Chilperico rege accuſatum fortiter defendit. Anno 580. apud Chilpericum falsò delatus, quòd Fredegundam reginam cum Bertherammo Epiſcopo Burdegalenſi commiſceri ſolitam eſſe dixerat, ad Synodum Brennacenſem citatus eſt, & poſtquam juramento ſe purgaſſet, abſolutus. In eâdem Synodo Chilpericum regem ad Sabellianiſmum vergentem rationum vi ad ſanam mentem reduxit. Eodem quinetiam anno ab Agilane homine Ariano, Leuvigildi Gothorum in Hiſpaniâ regis ad Chilpericum legato, provocatus diſputationem iniit, & Hæretici petulantiam egregiè retudit. Haud diſſimile certamen cum Oppila ejuſdem regis legato Turones tranſeunte anno 584. die Paſchatis inſtituit. Anno 585. Theodorum Epiſcopum Maſſilienſem à Guntheramno rege necis Chilperico illatæ ſugillatum in Aureliâ urbe conſtanter defendit. Anno 588. à Childeberto rege ad Guntheramnum Metas miſſus eſt; ut de variis negotiis tam civilibus quàm Eccleſiaſticis apud eum ageret. Anno 590. cum quodam è Presbyteris ſuis, qui reſurrectionem negavit, diſputationem habuit, & homunculum errore peſſimo liberavit. Anno 594. Romam profectus eſt, ut Gregorium Papam, & Apoſtolorum limina inviſeret. Domum reverſus, obiit anno 595. xv. Cal. Decembr. ætatis ſuæ 52. Epiſcopatûs 22. Vir erat pro ſæculo, quo vixit, non ineruditus: ſed in quo judicium & acumen non immeritò deſideres. Simplicitatem ejus notavit olim
* Epiſt. ad Ludov. Imp. Hilduinus Abbas. *Parcendum eſt*, inquit *, *ſimplicitati viri religioſi; qui multa aliter, quàm ſe veritas habeat, æſtimans, non calliditatis aſtu, ſed benignitatis ac ſimplicitatis voto, literis commendavit.*

OPERA,

OPERA, QUÆ EXTANT.

H*Iſtoriæ ſive Annalium Francorum libri* x. ab initio mundi ad conditam uſq; Francorum Monarchiam res geſtas breviſſimè percurrentes, deinde ad annum Chriſti 591. copioſè enarrantes. Operi huic immortuus Gregorius id in fine imperfectum reliquit. Vulgata ejus exemplaria inſigniter eſſe depravata non modò ſæpiùs conqueritur, ſed & infinitis exemplis probat, qui poſt Du-Cheſnium & Hadrianum Valeſium hoſce libros ad quinq; melioris notæ Codices MSS. diligenter contulit Carolus Cointius Annal. Fran. Tom. i. ad an. 417. 544. 545. 567. 572. 576. 580. & alibi non raro. Prodiit Hiſtoria iſta *Pariſ.* 1552. *Baſil.* 1568. 8°. *Pariſ.* 1610. 8°. ut verò quàm emendatiſſima prodiret, inſudavit Andreas Du-Cheſne, qui eam Scriptorum Francorum Tomo i. *Pariſ.* 1636. inſeruit.

Miraculorum libri vii. viz.

De Virtutibus & Miraculis S. Martini libri iv. ante annum 590. incepti, anno demum 595. abſoluti.

De Gloriâ Martyrum libri ii. circa annum 590. ſcripti.

De Gloriâ Confeſſorum liber anno 595. ſcriptus.

Prodierunt libri iſti vii. *Colon.* 1583. 8°.

Liber de Vitis Patrum, ſeu de Vitis quorundam Fœlicioſorum, anno circiter 590 inchoatus, 595. abſolutus. Extat unà cum Hiſtoriâ *Pariſ.* 1522.

Libellus de vitâ & morte ſeptem Dormientium ad Sulpitium Bituricenſem Archiepiſcopum. Prodiit *Pariſ.* 1501, 1640.

Epitome de rebus geſtis Francorum, ante ſcriptam Hiſtoriam diffuſiorem concinnata, teſte Sigeberto *. Habetur in Corpore veteris Hiſtoriæ Francorum *Hanov.* 1613. * De Script. c. 49.

Prodierunt omnia Gregorii Opera In Bibliothecâ Patrum Tom. xi. p. 707, 831, 896, 932, 959.

DEPERDITA.

C*Ommentarius in Pſalmos*, cujus bina Fragmenta exhibet Mabillon. Analect. Tom. i. p. 7.

De Curſibus Eccleſiaſticis liber.

PELAGIUS II. natione Romanus, Winigildi filius, Pontifex Romanus ordinatus eſt anno 579. die xxvi. Novembris. Provinciam ſortitus eſt ſanè duriſſimam, intùs Eccleſiam depaſcente ſchiſmate, extùs devaſtante barbarorum manu. Totam enim Italiam diripiebant, atq; adeò ipſam Romam arctâ obſidione cingebant Longobardi; maximaq; Occidentalium Epiſcoporum pars ob damnata à pontificibus Tria Capitula ab Eccleſiæ Romanæ communione ſe diſſociârant. Ut illos compeſceret, Gregorium Diaconum anno 583. ad Tiberium Imp. ſuppetias oratum legavit: ut hos reduceret, argumentis primùm & ſcriptis, deinde vi & armis, egit. Poſtquam enim Eliam & Severum Aquileiæ, alioſq; Iſtriæ, Epiſcopos crebris literis fruſtra tentâſſet; ad gladium civilem ſe contulit, & Smaragdum Ravennæ Exarchum in partes trahens, anno circiter 586. Severum primoreſq; Iſtriæ Epiſcopos armatâ manu comprehendi, & ad communionem ineundam adigi fecit. Anno 589. cum Joannes CP. habitâ ineunte anno Conſtantinopoli Synodo Patriarchæ Oecumenici titulum ſibi arreptum decreto Synodico confirmari curâſſet; infremuit Pelagius, miſſiſque literis Synodi acta autoritate ſuâ caſſanda decrevit; & Joanni, ni faſtuoſum titulum dimitteret, anathema comminatus eſt. Tabe inguinariâ confectus obiit anno 590. die iv. Februarii. Extant ſub illius nomine *Epiſtolæ* x. & *Decreta* vi. (ex Gratiano deſumpta) Concil. Tom. V. p. 931. Ex Epiſtolis 1am. quæ eſt ad Benignum Archiep. 2am. quæ ad Epiſcopos Italiæ, 8am. quæ ad Patres Synodi CP. ſub Joanne habitæ, & 9am. quæ ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ, ſuppoſititias eſſe agnoſcunt ipſi Conciliorum Editores. 579.

THEO-

SÆC. VI. ab An. D. 580. THEOPHANES, Patriâ Byzantius, claruiſſe videtur circa an. 580. ſi modò eâ, quâ Hiſtoriam finivit, ætate vixerit; niſi potiùs eundem cum Theophane Confeſſore (qui floruit anno 780.) fuiſſe ſtatuamus: quod parùm probabile videtur. Scripſit *res bello geſtas Romanos inter & Perſas* ab anno 567. ad 573. Hiſtoriam illius temporis decem libris complexus. Quin & res geſtas ſub Juſtiniano & poſt annum etiam 573. aliis quibuſdam Hiſtoriæ libris enarravit, quos Photius non vidit, memoravit tamen. Ex decem verò ſupradictis libris Excerpta quædam nobis conſervavit Photius Cod. LXIV. quæ habentur etiam cum Labbei notis inter Excerpta Legationum *Pariſ.* 1647. fol.

581. MARIUS, ſedis Aventicenſis apud Helvetios (quæ poſteà Lauſannam tranſlata eſt) Epiſcopus, claruit circa annum 581. Synodo Matiſconenſi II. anno 585. habitæ interfuit. Viginti annos & menſes octo in Epiſcopatu exegit; obiitq; anno ætatis ſuæ 64. notante Caſimiro Oudin; qui ſuppreſſo, ut ſolet, autoris nomine omnia quæ de hoc autore habet, ex Miræo exſcripſit. Contexuit Marius *Chronicon* ab anno 455. quo deſiit Proſper, uſq; ad annum 581. Extat apud Andræam Du-Cheſne Scriptorum Francicorum Tomo i. p. 210.

581. EULOGIUS, Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter primarius, atque ædis S. Deiparæ præſes; demum ab anno 581. Patriarcha Alexandrinus, Hæreticorum hoſtis acerrimus, ac Catholicæ fidei vindex fortiſſimus. Obiit anno 608. Scripſit multa, viz.

Homiliam in Ramos palmarum, S. Cyrillo Alexandrino etiam tributam, extat Gr. Lat. cum notis apud Combefiſ. Auctuar. Nov. Tom. i. p. 652.

Contra Novatum Hæreſiarcham de adminiſtratione Eccleſiaſticâ libros vi. quorum Excerpta dat Photius Cod. CLXXXII. & CCVIII.

Adversùs Timotheum & Severum Hæreticos libros ii. in defenſionem Epiſtolæ Leonis Papæ ad Flavianum CP. Ampliſſima eorum Excerpta exhibet Photius Cod. CCXXV.

Adversùs Theodoſium & Severum conviciis & calumniis S. Leonem inſectantes librum, cujus Excerpta habes apud Photium Cod. CCXXVI.

Adversùs pacem inter Theodoſianos & Gianatis initam, ut eò acriùs Catholicos oppugnarent, Invectivam Orationem ſeu *Λόγον Στηλιτευτικὸν* in tres partes diviſum. Fragmenta ſatis ampla extant apud Photium Cod. CCXXVII.

Epiſtolam ad Eutychium Patriarcham CP. certitudinem pietatis & fidei Orthodoxæ continentem; quàm Presbyter adhuc ſcripſit, & Opuſculo proximè memorato inſeruit.

* Cod. 182. De ſtylo Eulogii ejuſmodi cenſuram profert Photius *. *Ἐςὶ τὴν φράσιν ὁ ἀνὴρ, ὅσα μὲν εἰς λέξιν ἥκει, τοῦ μετρίου πως ἐπ' ἔλαττον ἠκριβωμένος, ὅσα δ' εἰς συντάξεις, ἐγγὺς πολλάκις τῶν σολοικιζόντων ἀφιγμένος· τῶν δὲ θείων οὐκ ἀμελέτητος γραφῶν, ἀλλὰ καὶ εὐςόχως αὐταῖς κεχρημένος, πιθανὸς δὲ, ὡς ἐν τοιαύτῃ φράσει, διδασκαλικός τε, οὐκ ἄχαρις.* *Hominis dictio, ad verba quod attinet, ferè mediocriter eſt accurata, verò conſtructione non longè à ſolœciſmo plerunq; diſtat. Divinarum tamen Scripturarum non eſt imperitus, quarum teſtimonia fœliciter & appoſitè adhibet. Perſuadet item, quantùm ſtylus ejus patitur, docetq; ac placet.*

581. GILDAS, cognomento *Sapiens*, & ut à Gildâ Albanio diſtinguatur, *Badonicus*, dictus, gente Britannus, natus anno 520. ob prælium Badonicum claro (inde ei nomen,) Iltuti Morganenſis diſcipulus, Monachus Bannochorenſis, ubi hauſtis priùs bonarum literarum elementis plebis docendæ gratiâ S. Scripturæ ſtudio ſe totum dedit. Ab Americo deìn rege Hiberniæ (addit vitæ illius Autor ex Floriacenſi Bibliothecâ à Joanne Boſco editus, qui noſtrum cum Gilda Albanio temerè confundere ſolet, & à S. Brigidâ) miſſis legatis rogatus, Hiberniam tranſmeavit, & (ſi Autori dicto fides ſit habenda) labaſcentem eò loci fidem Chriſtianam converſis Paganis, convictis Hæreticis & fundatis paſſim Monaſteriis in integrum reſtituit, ac pietati boniſq, moribus reſtaurandis

Digitized by Google

reſtaurandis tam voce quàm exemplo præivit. Ab Hiberniâ demum redux Cadoci Ventolugii viri nobilitate generis ac morum ſanctitate illuſtris Monaſterium Lancarvanæ, ab eo fundatum, inviſit; multoſq; doctrinâ claros ut idem facerent, exemplo ſuo excitavit. Scripſit anno 581. teſte Radulpho de Diceto *, ne quid jam dicam de Polydoro, Baleo, &c. qui Bannochori illum nonagenarium obiiſſe ferunt: quamvis alii, & in his Rev. Uſſerius † libellum ejus ad an. 564. referant, ipſumq; anno 570. obiiſſe volunt. Scripſit Epiſtolam de Excidio Britanniæ, & Ordinis Eccleſiaſtici Caſtigationem; de quibus hæc ferè habet Joannes Priſeus in Hiſtor. Britann. Defenſ. cap. ult. Non immeritò dubitari poſſe an Gildam autorem habeant, necne, partim quòd Britannica vocabula malè reddat, partim quòd reges Britannorum ceu uno ac eodem tempore regnantes ſimulq; ſuperſtites alloquitur; cum tamen iſtos ſibi invicem ſucceſſiſſe ex hiſtoriâ liquidò conſtet: partim verò ob craſſam quam ubiq; prodit rerum Britannicarum ignorantiam. Nec enim credendum eſſe illius eſſe Gildæ opus, qui res Britannicas juſto volumine illuſtrâſſe, ſingulos etiam de legibus Molmutinis, de laudibus Aurelii Ambroſii, de vitis nonnullorum divorum Britanniæ libros ſcripſiſſe à veteribus paſſim prædicatur: in iſto enim, quem typis excuſum habemus, libro, vix quantulamcunq; iſtarum rerum partem præſtari, ac præterea quamplurima deſiderari, quæ à nonnullis hiſtoricis antiquioribus è Gildâ citantur. His adde affectatam hujuſce libelli eloquentiam, ac inanem ſæpe garrulitatem à Gildâ viro certè graviſſimo quàm maximè alienam; tota quinetiam convitiorum plauſtra in Britannicam gentem ubiq; exonerata peſſimam ſcriptoris malevolentiam prodere; diſſimulari tamen nequaquam poſſe nonnulla ex hoc libro ſub Gildæ nomine tum à Bedâ tum à Gaufredo, aliiſq; citari; atq; Gildæ nomen hunc libellum jam olim circumtuliſſe: His tamen non incommodè opponi poſſe infeſtum quem omnes uno ore hiſtorici comprobant, Gildæ animum, ob perpetratam ab Arthuro rege fratris Hoeli ſive Huelini cædem, ac propoſitum mirum quidem, non inane tamen, Britannos vitiis infames, quos præceptis non poterat, rerum ſaltem malè geſtarum pudore ad virtutem revocare: quæ motas primo loco difficultates ſi non tollunt, certè haud parùm levant. Et ſanè (inquit Uſſerius Biblioth. Theol. MS. p. 113. Beda Britannorum ſcelera, hiſtoricum illorum Gildam flebili ſermone deſcripſiſſe confirmat; ex cujus etiam opere integras aliquando paginas hiſtoriæ ſuæ inſeruit. Unde & Priſeus ipſe circa finem libri citati rationem reddens cur à Bedâ præteritus fuit Arthurus, Ex hoc Gildâ (inquit) id erroris hauſerat, quando nihil ex Britannicis rebus ipſe legiſſe videretur, præter ea quæ ab hoc acceperit. Liber etiam hic Gildæ citatur ab Alcuino Epiſt. 1. ad Ædilhardum Cantuarienſem Archiepiſcopum (tom. 1. Antiq. Lect. ab Henr. Caniſio edit. p. 5.) vel ad Wiorenſes, ut à Wilhelmo Malmsburienſi allegatur l. 1. de geſtis reg. Angl. cap. 3. Gildas igitur à Polydoro editus fragmentum indubie eſt Gildæ veteris (inquit Lelandus) ſed ut ille addit, mancum, luxatum, & mutilum; uſq; adeò ut ſi jam vitæ reſtitueretur, vix fœtum agnoſceret Parens. Hæc Lelandus in Aſſertione Arturi fol. 32. poſt 42. à Polydori editione annos incidit Jo. Joſſelinus in duos veteres Gildæ codices, quorum alter literarum notis valdè peregrinis & ab uſu noſtro jamdiu alienis (quippe ampliùs ſexcentis hinc annis ſcriptis) ad Bibliothecam Auguſtinenſem Cantuariæ olim pertinuit; alter quidem multò recentior & ſcripturâ non æquè deligenti (qui tamen minimùm ab illo altero diſcrepabat) fuit olim Glaſtonienſis Cœnobii. Hos ut contulit cum Gildâ à Polydoro edito, repperit planè multa quæ deerant in impreſſo Gildâ tum eorum quæ ſunt authoris propria, tum maximè ſacrorum teſtimoniorum quæ ab ipſo etiam authore ad correctionem ſuæ gentis hic adducuntur. Quaſdam etiam ſententiarum particulas de ſuo inſeruiſſe Polydorum comperit.; & ſacra Scripturarum teſtimonia, quæ retinuit, non omnia iiſdem verbis, quibus reperit, repoſuiſſe, ſed ex his quædam locâſſe deſumpta è vulgatâ Scripturarum verſione, cùm Gildam vetuſtiore editione uſum eſſe appareat. Itaq; Joſſelinus authoritate veterum exemplarium adjutus Gildam mendis ſublatis ita caſtigatum exhibuit anno 1568. ut non ſolùm verba, ſed & integras planè

* In indic. de vir. illuſtr. Chron. ſuo præmiſſ. p. 432.

† De Britan. Eccl. primord. p. 477, 905.

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. ſententias, atq; adeò integra folia ſuis locis reſtituerit. Ipſe quidem Polydorus in Præfatione ſuæ editionis agnoſcit ſe nonnulla reſecuiſſe, addidiſſe autem nihil. Hactenus CL. Uſſerius. Extant à Gildâ ſcripta, *Epiſtola de Excidio Britanniæ, & Caſtigatio Ordinis Eccleſiaſtici* inter Orthodoxogr. p. 487. in Biblioth. Patr. Tom. 8. p. 707. 715, & inter Scriptores Britanniæ minores *Heidelbergæ* 1587. fol. Seorſim verò ediderunt Polydorus Virgilius *Londini* 1525. 8° & *Baſil.* 1541. 8°. & Jo. Joſſelinus, Matthæo Archiepiſcopo Cantuarienſi ab Epiſtolis, ibid. 1568. 12°. Novam hujus epiſtolæ editionem ex optimæ notæ Codice MS. hactenus editis longe ſinceriore meditatur Cl. Thomas Galeus, Scholæ Paulinæ Gymnaſiarcha doctiſſimus, quam unà cum aliis antiquis Hiſtoriæ Britannicæ ſcriptoribus è Theatro Scheldoniano prodituram propedièm expectamus. In Codicibus MSS. liber, (non quod vulgò volunt ipſe Gildas,) *Querulus* dicitur. Codex quidem MS. Cantabrigienſis hunc habet titulum, *Incipit Præfatio libri Queruli Sancti Gildæ ſapientis de excidio Britanniæ*; *de Calamitatibus & Prævaricationibus ejus Civium*; *ac Britonum exulatione*; *& Conqueſtus ipſius contra Reges, Principes & Sacerdotes.* Scripſit adhuc Gildas *Epiſtolas plures*; quarum Fragmenta plurima in vetuſto Canonum libro MS. Bibliothecæ Cottonianæ exhibentur; *Concionum mordentium librum*, aliumq; *de Immortalitate Animæ*, quos memorat Baleus. Cæterùm Gildæ noſtro aſcribunt Henricus Huntindonienſis, Baleus, Priſeus, ac Codices MSS. nonnulli Hiſtoriam de geſtis Britonum, quam Nennii eſſe depreheuſum eſt, de quâ vide plura infra in Nennio. Alium à noſtro fuiſſe cenſet Lelandus Gildam Poetam, qui Poeticum Merlini Sylveſtris libellum in carmen redegit; & libros aliquot *Epigrammatum* conſcripſit, judice Gyraldo, non inelegantes. Verſiculos ejus plurimos primo Britannicæ Hiſtoriæ libro intexuit Galfridus Cambrenſis, vel ignoto vel ſuppreſſo Authoris nomine. Non malè forſan idem cenſeri poſſet cum Gildâ Albanio, qui ſcriptis plurimis, atq; inter ea Poematis inclaruit ineunte hoc ſæculo, de quo agit Baleus Centur. 1. cap. 50.

581. EVANTUS, ſeu Evantius, primùm Abbas, deinde juxtà Chriſtophorum Browerum, aliosq; (neq; enim pro certo ego temerè illud affirmaverim) Viennenſis in Galliâ Epiſcopus, claruit circa an. 581. Certè præterquam quòd Ado hoc circiter tempore Evantii Viennenſis Epiſcopi mentionem faciat, Evantius iſte Concilio Matiſconenſi I. anno 581. Lugdunenſi III. anno 583. Valentino II. anno 584. & Matiſconenſi II. anno 585. interfuit. Extat ſub Evanti Abbatis nomine Epiſtola contra eos qui ſanguinem animalium immundum eſſe judicant, & carnem mundam eſſe dicunt, apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. V. par. 2. p. 553. Biblioth. Patr. Tom. xi. p. 1093.

585. JOANNES, natione Cappadox, à ſtupendâ, cui ſe aſſuefecit, abſtinentiâ Νηςευτὴς ſeu *Jejunator* dictus; primò quidem vitam egit privatam, & non inhoneſto opificio dedit operam, poſtea ob præſtantes, quibus enituit, virtutes, ἀνὴρ ἀρετῆς οἰκητήριον, (ut de eo Sophronius *) ad altiora promotus: unde mortuo Eutychio CP. anno 585. in ſede Patriarchali ſubrogatus eſt. Anno 589. habitâ Conſtantinopoli in causâ Gregorii Antiocheni Synodo, cui omnes Patriarchæ Orientales vel per ſe vel per legatos intererant, Joannes *Oecumenici* Patriarchæ titulum ſibi aſſumpſit, frendente quidem & penè furente Pelagio Pontifice Romano, qui miſſis mox ad Orientales Epiſcopos literis, hujus Conventiculi (ſic enim Synodum appellari voluit) Acta vana ac caſſata eſſe declaravit, Joannemq; niſi ambitionem ſuam citò correxerit, & ab hoc tam profano vocabulo abſtineret, mox anathemati eſſe ſubjiciendum; atq; Apocriſiario ſuo Joannis communionem fugere in mandatis dedit. Et demus licet, cum noviſſimis Conciliorum editoribus ſuppoſititiam eſſe illam, quæ in Conciliorum Tomis extat, Pelagii Epiſtolam; Pelagium tamen hujuſmodi dediſſe literas quibus Synodi Acta caſſavit, & Joannem acerrimè coarguit, quòd ſuperbum & peſtiferum Oecumenici vocabulum ſibi uſurpâſſet, teſtis nobis eſt extra controverſiam luculentus Gregorius Magnus *. Nec minori vehementiâ adversùs Joannem declamavit Gregorius M. mox ipſe Pontifex factus,

* Ap. Phot. Cod. 231.

* L. 4. ep. 35. & alibi paſſim.

Digitized by Google

factus, quâvis ferè Epiſtolâ in nefandum, ſuperbum, & Antichriſtianum hoc vocabulum penè ad ravim uſq; debacchatus. Quo non obſtante Joannes uſurpatum ſemel titulum conſtanter retinuit; & ut ex Gregorii ad Sabinianum epiſtolâ conſtat, in Actis de Joanne Presbytero Romam tranſmiſſis ſe penè quovis verſu Oecumenicum Patriarcham nominavit. Obiit circa an. 596. & à Græcis Sanctorum numero inſcriptus eſt. SÆC. VI. ab An. D. L. 4. ep. 39.

Scripſit nonnulla, quæ ſequuntur.

De *Pœnitentiâ, Continentiâ, & Virginitate Homilia* ſatis prolixa, ſeu potiùs, *Epiſtola Parænetica ad Virginem quandam Deo devotam.* Extat Gr. Lat. inter Opera Chryſoſtomi Tom. V. edit. Morell. Tom. vii. edit. Savil.

De Pſeudo-prophetis & falſis Doctoribus Homilia, quæ Chryſoſtomo vulgò aſcripta inter Opera ejus habetur Tom. v. edit. Morell. Tom. vii. edit. Savil. Joannis tamen noſtri eſſe cenſent Voſſius & Pearſonus.

Libellus Pœnitentialis, ſive Ordo erga eos qui peccata confitentur obſervandus, Gr. Lat. à Morino editus in Appendice ad lib. de Pœnitentia p. 77.

Tractatus ſive Sermo de Confeſſione & Pœnitentiâ, Gr. Lat. ibid. p. 91. de quo nonnihil dubitare videtur Morinus, an Joannis noſtri revera ſit, an potiùs ex ipſius Pœnitentiali expreſſus. Codicis verò MS. titulus *Joannis Jejunatoris* nomen prætulit: nec in eo juſta deprehendi potuit falſi ſuſpicio.

Collegit etiam ibidem Morinus varia ex Joannis noſtri Pœnitentiali excerpta, quæ apud Veteres reperiuntur, ib. p. 98. Canon ejus de diverſis perturbationibus, quæ poſſunt incidere, qui quidem Pœnitentialis pars eſſe videtur, habetur Gr. MS. in Biblioth. Auguſtanâ, Plut. 2. Cod. 30. teſte Ant. Reiſero in Indice Biblioth. Auguſt. pag. 29.

De Sacramento baptiſmatis liber ad Leandrum Epiſcopum Hiſpalenſem, in quo Patrum ſententias de trinâ merſione collegit. Interiit Opuſculum: ſupereſt memoria tantùm apud Iſidorum de Script. c. 26.

LEANDER, gente Hiſpanus, domo Carthaginenſis, Severiani (cujus ſororem Sanctiam in uxorem duxit Theodoricus Oſtrogothorum rex) ac Turturæ filius, Iſidori Hiſpalenſis frater natu major, poſt diuturnam vitæ Monaſticæ profeſſionem Hiſpalenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus factus eſt. Claruit anno 583. quo ab Hermenigildo Principe, quem ob fidei Catholicæ ſtudium armatâ manu perſecutus eſt Leuvigildus Pater Gothorum in Hiſpaniâ rex, ad Tiberium Imp. Conſtantinopolim legatus eſt, ut ſuppetias obtineret; quod quidem fœliciter effecit, magnamq; ibi cum Gregorio Diacono Pelagii Papæ Apocriſiario amicitiam iniit. In Hiſpaniam reverſus anno 584. à Leuvigildo rege exilio mulctatus eſt: qui tamen anno ſequenti jam morti vicinus facti pœnitentiâ ductus eſt, & Reccaredum filium Leandri curæ commendavit. Leander tantum diſcipulum nactus ſedulò excoluit, & ab Arianâ Hæreſi primò eum, deinde illius ope Gothorum magnates, ac tandem totam ferè Gothorum gentem ad Catholicam fidem convertit; adeò ut *Gothorum Apoſtolus* dici meruerit; habitâq; anno 589. Synodo Toletanâ III. cujus magna pars fuit, converſos à ſe Gothos in Eccleſiæ ſinum admiſit, orthodoxamq; fidem omnium ſubſcriptione confirmari fecit. Obiit anno 595. Vir erat, teſte Iſidoro fratre *, ſuavis eloquio, ingenio præſtantiſſimus, vitâ non minùs quàm doctrinâ clariſſimus. Scripſit ad Florentiam ſororem *Regulam de Inſtitutione virginum & contemptu mundi*; quam primus edidit Lucas Holſtenius in Collectione Regularum *Pariſ.* 1663. par. 3. p. 89. exinde tranſlatam in Bibliothec. Patr. Tom. xii. p. 999. Extat ejuſdem Homilia in laudem Eccleſiæ ob converſionem Gothorum Toleti poſt finitam Synodum habita, Concil. Tom. V. p. 1018. Scripſit præterea, ab Iſidoro memorata, ſed jam deperdita, *Adversùs Hæreticorum dogmata libros* ii. *Adversùs inſtituta Arianorum Opuſculum. Epiſtolas multas ad Gregorium Papam, de baptiſmo unam, alteram ad fratrem de morte non timendâ*, ad cæteros quoq; Coepiſcopos plurimas familiares *Epiſtolas*. " In Eccleſiaſticis deniq; Officiis, inquit Iſidorus, non parvo elaboravit ſtudio. In 585.

* Cap. 28.

 toto

toto enim Pſalterio duplici editione *orationes* conſcripſit. In ſacrificii quoq; laudibus atq; Pſalmis multa dulciſonè compoſuit. Ex hoc loco nonnulli non malè concludunt Leandrum noſtrum *Miſſæ Mozarabicæ* auctorem fuiſſe. In Gothorum enim uſum Liturgiam compoſuiſſe Leandrum credi par eſt, quæ in Eccleſiâ deinceps Hiſpanicâ per plura ſæcula uſurpata, *Miſſa Mozarabum* ſeu potiùs *Mixtarabum* appellari demum cœpit; poſtquam Chriſtiani Arabibus Hiſpaniam ab initio octavi ſæculi incolentibus immixti Mozarabum nomen accepiſſent. Miſſam iſtam à Leandro primùm concinnatam, Iſidorus frater auxit. Procedente tempore variorum Epiſcoporum additionibus mutata in Eccleſiis quibuſdam civitatis Toletanæ hodienum uſurpatur. Eam è Gothorum ruderibus ſuſcitatam, noviſq; characteribus veſtitam edidit Fr. Ximenes Cardinalis Toleti 1504. Habetur etiam, ſed non integra, in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvii.

584. Iſidor. de Script. c. 29. LICINIANUS, Carthaginis Spartariæ in Hiſpaniâ Epiſcopus, claruit anno 584. quo ob fidei Catholicæ ſtudium à Leuvigildo rege in exilium pulſus, Conſtantinopolim profectus eſt: ubi demum veneno ab æmulis extinctus occubuiſſe dicitur. Scripſit *Epiſtolas* nonnullas, & in his de Sacramento Baptiſmatis unam, & ad Eutropium Abbatem, poſtea Valentiæ Epiſcopum, plurimas. Extat unica ad Gregorium Papam in libris Moralium. Alias tamen ejuſdem Epiſtolas MSS. habuit Garſias Loaiſa. Vide Miræum not. ad Iſidor. cap. 29.

584. Iſidor. de Script. c. 30. SEVERUS, Malacitanus in Hiſpania Epiſcopus, claruit anno 584. quo ob fidem Catholicam à Leuvigildo rege exilio mulctatus eſt. Scripſit librum adversùs Vincentium Cæſarauguſtanum Epiſcopum, qui à Catholicis in Arianorum caſtra tranſierat. Compoſuit & alium de Virginitate ad ſororem libellum, cui *Annuli* nomen dedit. Utrumq; opus interiit.

584. Iſidor. de Script. c. 31. JOANNES, origine Gothus, Scalabi in Luſitaniâ natus. Adoleſcens adhuc Conſtantinopolim petiit; ac per plures annos bonarum literarum & utriuſq; linguæ ſtudio operam navavit. Anno 584. in Hiſpaniam reverſus, cùm Arianæ hæreſi conſentire nollet, à Leuvigildo Barcinonam eſt relegatus; ubi integro decennio multas ab Arianis inſidias & perſecutiones paſſus eſt. Poſtea Monaſterium Biclarenſe ad Pyrenæi montis radices condidit, atq; ei præfuit. Demum Epiſcopus Gerundenſis factus, ineunte ſæculo ſeptimo vivere deſiit. Scripſit *Chronicon* ab anno 565. quo victor Tununenſis deſiit, ad an. 590. & in Monaſterii ſui uſum *Regulam*, atq; alia multa teſte Iſidoro. Ex his extat ſolummodò Chronicon ab Hen. Caniſio primùm editum unà cum Victoris Chronico *Ingolſtad.* 1600. deinde à Scaligero in Chronico Euſebiano *Lugd. Bat.* 1606. & alibi.

589. COLUMBANUS, gente Hibernus, patriâ Lagenienſis, Congalli Beanchorenſis Cœnobii in Orientali Hiberniâ (non Bannochorenſis in Britanniâ, quod vult Baleus*) Abbatis diſcipulus, poſtquam in Britanniam trajiciens ibi aliquamdiu commoratus eſſet, anno 589. in Burgundiam ſe contulit, ubi Cœnobium Luxovienſe poſuit & gubernavit. Ei poſtquam annos fermè viginti præfuiſſet, à Theodorico Auſtraſiorum rege, eò quòd ſtupra ejus ſolito liberiùs reprehenderet, in exilium actus eſt. Peragratâ igitur universâ Galliâ in Italiam ſe recepit; ubi ab Agilulpho Longobardorum rege locum opportunum nactus Monaſterium Bobienſe propè Neapolim conſtruxit; cujus regimine poſtquam annum unicum perfunctus eſſet, diem ſupremum obiit ix. Cal. Decembr. anno 615.

* Cent. 14. c. 12.

SCRIPTA EJUS SEQUUNTUR.

R*Egula Monachalis* Monaſteriis à ſe inſtitutis præſcripta, & in Concilio Matiſconenſi anno 627. approbata. Prodiit ab Hen. Caniſio primùm edita Antiqu. Lect. Tom. i. in Append. p. 3. mox à Melchiore Goldaſto *Inſulis.* 1604.

1604. 4°. deinde à Thomâ Meſſinghamo in Florileg. Sanctorum Hiberniæ *Pariſ.* 1624. f. p. 403. Præfatione Columbani auctam dedit Car. Stengelius in Coronâ Lucidâ *Auguſtæ-Vindel.* 1621. 8°.

Pænitentiale ſeu Regula Cœnobialis, quæ habetur unà cum Opuſculo præcedente in Collectione Regularum Holſtenii *Pariſ.* 1663. Par. 2. p. 88. 98.

Poemata & Epiſtolæ aliquot, quæ aut apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. i. & v. aut apud Sirmond. Var. Opuſc. *Pariſ.* 1619. aut apud Meſſingham. Florileg. aut deniq; apud Uſſer. Epiſt. Hibernic. Syllog. p. 7. extant.

Sermones ſeu Inſtitutiones Spirituales xvii. quarum ultima Fauſto Regienſi debetur. Homilias quidem Columbani xiii. in Monaſterio Bobienſi exſtitiſſe memorat Meſſinghamus in Florileg. non tamen eas edidit, (uti malè habet Waræus *) ex iis enim quintam ſolummodò evulgavit. * De Script. Hibern. l. 1. p. 18.

Omnia S. Columbani Opera ſupra enumerata in unum collegit Patricius Flemingus Hibernus Minorita, atq; edi curavit *Lovanii* 1667. Exinde habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. xii. p. i.

Scripſit præterea S. Columbanus adhuc adoleſcens *librum Pſalmorum* elimato ſermone, à Sigeberto * memoratum ac laudatum. Alia adhuc Waræus ex Vitâ illius à Jonâ diſcipulo conſcriptâ enumerat, *Commentarium in Pſalterium, Librum contra Arianos,* quaſq; in Galliâ adhuc extare ab oculato teſte accepit Waræus, *binas ad Bonifacium Papam Epiſtolas,* & *Apologiam modeſtam Concilii Matiſconenſis Patribus oblatam,* cùm ob præpoſteram Paſchatis obſervationem in judicium vocatus eſſet. Morem enim Paſchatis obſervandi Quartodecimanum, quem in Britanniâ hauſerat, in exteris etiam regionibus conſtanter retinuit Columbanus. Vir certè erat antiquâ virtute, & primævâ planè ſimplicitate; quantâ libertate, quam ingenti generoſoq; zelo, etiam Religionis Chriſtianæ proceres tractaverit, teſtatur vel unica ejus ad Bonifacium IV. Papam Epiſtola, quâ adversùs trium Capitulorum ſuſceptionem diſputat, Pontificemq; hâc de re ſepoſitâ omni προσωποληψία aggreditur. Hujuſmodi certè παῤῥησίαν ægre ferrent hodierni Curiæ Romanæ mores. * De Script. c. 60.

LEONTIUS, ſeu ortu ſeu munere BYZANTINUS, primùm Advocatus, deinde relictis ſæcularibus negotiis, in Cœnobio Lauræ in Palæſtinâ Monachus. Claruit anno 590. & deinceps. Doctiſſ. Voſſio * idem videtur cum Leontio Cyprio, de quo nos infra exeunte hoc ſæculo: nempe ut patriâ fuerit Byzantius, ac primùm profeſſione Advocatus, poſteaq; Epiſcopus Cyprius. Sanè tempora non repugnant. Claruit Leontius Cyprius ſub Mauricio, & ad annum uſq; 620. vitam protraxit: ac noſter non modò Eulogii Alexandrini, ſed & Joannis Philoponi mentionem facit. Verùm hâc in re nihil ſtatuo. 590. * De Hiſt. Græc. l. 4. c. 8.

SCRIPTA.

DE *Sectis liber in* x. *actiones diſtributus.* Extat Gr. Lat. unà cum aliis Opuſculis à Leunclavio editus *Baſil.* 1578. 8°. & in Auctuario Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. Tom. i. p. 493. Cod. MS. extat penès CL. Voſſium editis longe auctior.

Adversùs Eutychianos & Neſtorianos libri iii.

Adversùs fraudes Apollinariſtarum libri ii.

Solutiones argumentorum Severi.

Dubitationes hypotheticæ & definitiones contra eos, qui negant in Chriſto duas naturas.

Opera iſta proximè enumerata habentur ſolummodò Latinè ex Turriani verſione apud Caniſ. Antiq. Lect. Tom. iv. p. 1. & in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 707.

Oratio in mediam Pentecoſten, & in cæcum à nativitate, edita eſt Gr. Lat. cum notis à Combefiſio Auctuar. Nov. Tom. i. p. 719. Noſtri forſan eſt, etſi Leontio presbytero Conſtantinopolitano inſcribatur.

Extare Porrò in Bibliothecâ Cæſareâ Viennenſi Leontii *librum de duplici Naturâ in Chriſto contra hæreſin Monophyſitarum, & Diſputationem contra Philoſophum Arianum,*

SÆC. VI. ab An. D. *Arianum*, nos docet Cl. Labbeus* : à quo, ut hoc etiam obiter moneam, integrum, idq; bene longum, quod de hoc Scriptore habet, caput deſumpſit, ut alia ſæpe ſolet, Caſimirus Oudin, nec citato Autore, nec verbulo ferè addito. Verùm ſi hoc non ſit libros exſcribere potiùs quàm ſcribere, & plagio planè intolerando alienis plumis ſe totum ornare, judicet totus eruditorum chorus.

* De Script. Tom. 2. p. 24.

Scripſiſſe etiam Leontium duo *Locorum Communium volumina*, alterum τῶν θείων, alterum τῶν ἀνθρωπίνων, prodit Fr. Turrianus* ; qui ex his poſterius ad manus ſuas perveniſſe teſtatur.

* De Hierarch. Ordinat. l. 1. c. 12.

590. Jo. Diac. de vit. Greg. I. opp. præf. & ap. Sur. Mart. xii. & Baron. ab ann. 581.

GREGORIUS I. *Magnus* à rebus geſtis dictus, ortu Romanus, Fœlicis III. Papæ abnepos, Gordiani & Silviæ filius; elementis grammaticis, dialecticis & rhetoricis in juventute apprimè imbutus, in forenſi militiâ magnâ ſui nominis famâ mereri cœpit. Virilem ingreſſus ætatem inter Senatores Urbis cooptatus eſt. Anno 581. Urbanam Præfecturam geſſit. Tot honoribus cumulatus, tantam nihilominùs vitæ ſanctitatem coluit; ut Monachorum ſui ævi clariſſimis nequaquam cederet; ipſe vitam Monaſticam totus anhelans, adeò ut dum ſe rebus ſæcularibus nondum extricare poſſet, ſex in Siciliâ, ac ſeptimum intra Urbis muros Monaſteria ſuis facultatibus conderet. Monaſterio ſuo Urbano Valentium ex Monaſterio S. Equitii in provinciâ Valeriâ accitum præfecit; atq; ipſe tandem Monaſterium ingreſſus Valentii regimini ſe ſubjecit. Exoptato autem ocio diu frui non licuit. Anno enim 583. ex Monaſterio abſtractum, Diaconum ordinavit Pelagius Papa, & ad Tiberium Imp. Apocriſiarium legavit. Anno 586. Conſtantinopoli adhuc agens diſputationem cum Eutychio Patriacha CP. iniit; (qui in Origenis errorem lapſus corpus carne palpabili indutum reſurrecturum negaverat) & reſurrectionis veritatem egregiè propugnavit. Eodem anno mortuo Tiberio Imp. Gregorius poſtquam res Romanæ Eccleſiæ ſummâ fide ac diligentiâ Conſtantinopoli per triennium procurâſſet, plurimaq; volumina ibi loci aut abſolviſſet, aut inchoâſſet, Romam reverſus alio Apocriſiario pro more ad Mauricium Imperatorem recens factum miſſo locum dedit. Ocium nactus, in Monaſterium ſuum iterum ſeceſſit; quæq; Conſtantinopoli auſpicatus erat ſcripta, ad umbilicum jam perduxit: alia quinetiam hortante Pelagio contra Epiſcopos Occidentales ab Eccleſiæ Romanæ communione ſejunctos condidit. Anno 590. poſt mortem Pelagii conſpirantibus bonorum omnium votis ad Pontificatum Romanum evectus eſt, & poſtquam ipſe multas variaſq; nexuiſſet moras, ac fugam fruſtra molitus eſſet, tandem die iii. Septembris ordinatus: Eodem anno cum peſtis graviſſima in Urbe ſæviret, celebrem illam Septiformem Litaniam divini numinis placandi ergo inſtituit. Pontifex factus, frequentibus Synodis celebratis & literis ubiq; miſſis, profeſſionem fidei edere, labefactatas Eccleſiæ res reſtaurare, Clericos ac Monachos ad avitam diſciplinæ normam revocare, reluctantes, & in his Laurentium Archidiaconum, in ordinem redigere, ſchiſma in Occidente natum exſtinguere, contumaces Epiſcopos, & in his Demetrium Neapolitanum Epiſcopum, invocato gladio ſæculari ſedibus ſuis deturbare, fidem Catholicam tueri, & Hæreticos debellare, ſummâ animi conſtantiâ, invicto religionis zelo aggreſſus eſt. Inprimis verò curæ habuit ambitioſum Joannis CP. Oecumenici titulum ſibi arrogantis, faſtum contundere; ſuperbum, hæreticum, blaſphemum, Antichriſtianum, Diabolicum eſſe titulum ab eo arreptum clamans. Anno 593. edictum Mauricii Imp. de militibus in Monaſteria non admittendis ægerrimè tulit, ne officio tamen ſuo & obſequio deeſſet, invitus admodùm promulgavit. Anno 594. literis apud Mauricium Imp. Conſtantinam Aug. & Patriarchas Orientales ſtrenuè egit de Joanne CP. in ordinem redigendo: cui interim communicare Sabiniano Apocriſiario ſuo interdixit: habitâque eodem anno Romæ Synodo damnatum à Joanne ob Marcionitarum hæreſim Joannem Presbyterum Chalcedonenſem abſolvit: ac de re Eccleſiaſticâ Canones nonnullos ſancivit. Anno 596. ex Angelicâ Anglorum captivorum formâ omen trahens, Anglorum genti ad fidem Chriſtianam convertendæ animum adjecit, miſſis in Angliam Auguſtino Monaſterii

naſterii ſui Romani præfecto, Mellito, aliiſq; Monachis; quos in viâ deſpondentes literis confirmavit: inceptumq; ſemel opus laudabile quâ monitis quâ authoritate ſuâ ſubinde promovere non deſtitit; miſſis anno 601. Juſto, Paulino, Laurentio, aliiſque, qui Auguſtino ſubſidium ferrent, & fidem Chriſtianam longè latéq; per Angliam propagarent. Anno 603. datis ad Phocam tyrannum literis imperium illi peſſimis flagitiis arreptum gratulatus eſt: quin & ſi verum fateri fas ſit; adeò turpiter in hâc re lapſus eſt Gregorius, ut ſceleſtiſſimo parricidæ excogitatiſſimis adulandi artibus blandiri, & in piiſſimi principis Mauricii manes acerrimè debacchari non erubeſceret. Obiit anno 604. die xii. Martii. Vir erat pietate inſignis, nec ævi illius ratione habitâ doctrinâ incelebris: immò ſi Iſidorum Hiſpalenſem audire velimus, *tanto per gratiam S. Spiritûs ſcientiæ lumine præditus, ut non modò illi præſentium temporum quiſquam doctorum, ſed nec in præteritis quidem illi par fuerit unquam.* Sic quidem Iſidorus: cujus tamen hâc in re verba cum grano ſalis accipienda eſſe meminerit Lector. Pietatis certe & eruditionis laus ei neutiqaam eſt deneganda, in hoc vero jure merito calpandus, quod; teſte Joanne Sari burienſi, De Nug. Curial. lib. 2. c.26. & lib. 8. c. 19. non modo Matheſin ab Aula recedere juſſit, ſed quò major eſſet S. Scripturæ autoritas, & in ea evolvenda diligentia ſtudioſior, intempeſtivo nimis ac plane flagranti Zelo nobiliſſimæ Bibliothecæ Palatinæ, in cujus Archivis recondebantur tot veneranda vetuſtatis monumenta, ignem admoverit, quo incendio perierunt SÆC. VI. ab An. D.

Scripta Palatinus quæcunq; tenebat Apollo.

In quibus, inquit Sariſburienſis, *erant præcipua, quæ cœleſtium mentem & ſuperiorum Oracula videbantur hominibus revelare.*

OPERA.

Expoſitionis in librum i. *Regum, qui & Samuelis dicitur, libri* vi.

Expoſitionis in Job, ſive Moralium libri xxxv. Opus anno 583. inchoatum, anno 590. abſolutum. Prodiit ſeorſim primis rei typographicæ incunabilis *Romæ* 1475. *Par.* 1495. fol.

Expoſitio in vii. *Pſalmos Pœnitentiales.* Sunt qui cenſent, in eâ reperiri plurima, quæ ad Henrici IV. Imp. tempora ſpectant; adeoq; eam potiùs Gregorio VII. pontifici adjucandam eſſe.

Expoſitio in Cantica Canticorum. Baſil. 1496. 4. *Par.* 1498.

Homiliarum in Ezechielem libri ii. anno circiter 595. ſcripti.

De diverſis lectionibus Evangelii Homiliæ xl. ad Secundinum Taurominitanum Epiſcopum, anno 592. abſolutæ.

Liber Paſtoralis curæ ad Joannem Ravennæ Epiſcopum, ineunte Pontificatu ſcriptus, & ab Anaſtaſio poſtea Antiocheno circa an. 602. in Græcum Sermonem verſus. Verſio iſta interiit. Ipſe liber ſeorſim prodiit *Argent.* 1496. *Par.* 1498. 4.

Dialogorum de vitâ & miraculis Patrum Italicorum, & de æternitate animarum, libri 4. anno circiter 593. ſcripti. Litem his Dialogis intentant Reformatorum haud pauci. Strenuè reclamantibus Romanæ Eccleſiæ Scriptoribus. Varia utrinq; proferuntur argumenta; pro negantibus facit primo ingens ſtili diſcrepantia, à Gregoriano compto ſatis, & æquali nec ineleganti immane abludentis; & ſane fatendum eſt plurimas dictiones in his Dialogis uſurpatas hominis eſſe in linguâ Latinâ mediocriter verſati, ne quid gravius dicam. Secundo, aniles & ineptæ quæ ubivis occurrunt fabulæ Gregorio M. quin & quovis prudenti viro penitùs indignæ; quarum proinde autorem graviter perſtringit * Melchior Canus homo Pontificius, eruditione & pietate celebris. Tertio, reperiuntur in his Dialogis, quæ doctrinæ Gregorianæ in operibus ejus indubitatis traditæ liquidò adverſantur, quorum omnium non unum exemplum, profert Rob. Cocus Noſtras, Cenſur. ſcript. vet. p. 209. Hinc orta ſuſpicio,

* Loc. Commun. lib. 11. cap. 6. p. 658.

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. ſuſpicio, hos Dialogos Gregorio II. Papæ, qui Pontificatum iniit anno DCCXIV. tribuendas eſſe, indeq; ipſum *Dialogi* nomen traxiſſe. Ex alterâ parte, 1°. certiſſime conſtat, Gregorium noſtrum hujuſmodi opus in animo habuiſſe, eamq; in rem relationes undiq; conquiſiviſſe, ut ex epiſtola ejus ad Maximianum Siracuſanum lib. 2. cap. 89. patet. 2°. Joannes Diaconus qui claruit anno DCCCLXXV. & quatuor libros de vita B. Gregorii ſcripſit deſerte teſtatur Gregorium M. hos quatuor Dialogorum libros compoſuiſſe, & Zachariam Papam poſt annos ferme CLXXV. in Græcam linguam convertiſſe, ubi errorem in numero corrigit * Baronius, dicens non niſi annos fuiſſe CXLVIII. Accedit ipſius † Photii teſtimonium, hos Dialogos Gregorio noſtro adjudicantis, quiq; ante CLXV. annos ſcriptos fuiſſe aſſerit, quam à Zachariâ Papâ Græcè verterentur. Perpenſis ex utriq; parte argumentis reſtat, ut hi Dialogi ſaltem ſint dubiæ fidei, à Gregorio M. ut videtur, ſcripti, à recentioribus aucti & interpolati. Ejus ergo eſſe haud iverim inficias. Interim in hoc opere concinnando nimiùm credulitati ſuæ indulſiſſe, & in fabulas plùs quàm par erat, propenſiorem fuiſſe, nemo qui æquo animo ac præjudiciis libero id legerit, facilè negabit.

De vit. Greg. lib. 4. c. 75.

* An. 593. n. 46.

† Cod. 252.

Prodierunt ſeorſim ſæpiùs, puta *Ven.* 1475. *Pariſ.* 1499. *Venet.* 1561. *Colon.* 1610. & alibi. Eos olim Græcè vertit Zacharias Papa. Verſio prodiit *Romæ* 1591. ſed mutila, deſideratis ex libro tertio ſex capitibus cum dimidio. Ea ex Codicibus MSS. reſtituit, ac in lucem edidit Caniſius Antiq. Lect. Tom. iii. Integra proinde exhibetur verſio in editione Gregorii Operum *Pariſienſi* 1640.

Epiſtolarum libri xii. quibus immiſcentur ſuppoſititiæ haud paucæ. Privilegium ſanè Monaſterii S. Medardi epiſtolæ 77. libri ii. ſubnexum, & epiſtolam 32. libri xii. ad Fœlicem Epiſcopum Meſſanæ, ſpuria eſſe fatentur ipſi Conciliorum editores. Epiſtola 42. libri ii. deeſt in ſeptem Codicibus MSS. qui hic in Angliâ reperiuntur: quorum unus ipſius Gregorii ætati ferè ſuppar eſt. Loca quædam depravata in epiſtolâ 38. libri iv. epiſtolis 54, 64. libri vii. ex Codicibus MSS. notat Cl. Jameſius noſtras libro vernaculo de Corruptione Patrum par. 2. Quantâ verò licentiâ in diſcribendis præſertim Gregorii libris graſſati ſunt olim Monachi, & in excudendis recentiores Pontificii, plenius oſtendit idem Jameſius in Vindiciis Gregorianis *Genevæ* editis 1625. 4°. Habentur Epiſtolæ Gregorii & in Concil. Tom. V. p. 1028.

Antiphonarius ſive Gradualis liber ordinatus per circulum anni.

Liber Sacramentorum de circulo anni. Bina iſta Opuſcula prodierunt ſimul inter Pamelii Liturgica Tom. ii. *Colon.* 1571. 4°. poſterius ſeorſim *Pariſ.* 1642. 4°. cum notis Menardi.

Hymni aliquot.

Concordia quarundam Teſtimoniorum S. Scripturæ, in edit. *Pariſ.* 1571. primùm evulgata.

Prodierunt S. Gregorii Opera *Pariſ.* 1523. *Romæ* 1588, 1593. 2 vol. *Baſil.* 1564. 2 vol. *Pariſ.* 1571. *Antverp.* 1572, 1615. *Pariſ.* 1605, 1640. fol. *Romæ* 1613. 5 vol. 8°.

Benedictionale, ſive *Syntagma ſolennium Benedictionum* à S. Gregorio in rebus ſacris uſitatarum, ineditum, antea ratus Lambecius, ex Codice Bibliothecæ Viennenſis integrum evulgavit Comment. l. 2. c. 5. p. 300. Verùm errorem ſuum poſtea correxit, id à Menardo editum deprehendens *Pariſ.* 1642. in Gregorii M. Libro Sacramentorum, non appendicis tamen aut peculiaris Operis loco, ſed reſpectu temporis & argumenti ſingularum Benedictionum. ſparſim inſertum & permixtum.

590. LEONTIUS, Neapoleos in Cypro inſulâ Epiſcopus, claruit circa an. 590. In vivis adhuc erat poſt an. 616. Scripſit *Apologiam pro Chriſtianis adverſus Judæos*; cujus prolixa pars habetur Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. vii. p. 236. Extant etiam ab eodem ſcripta, *Homiliæ* ii. *altera*

in

Digitized by Google

in Simeonem quando Dominum ulnis ſuſcepit, altera in Feſtum mediæ Pentecoſtes, S Æ. C. VI.
Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. p. 681, 702. Vita Joannis Eleemoſynarii, ſed à Metaphraſte interpolata, Lat. apud Surium & Bollandum Januar. xxiii. Vita Simeonis Sali ſive Stulti, ab eodem Metaphraſte interpolata, Lat. apud Surium Julii i. Scripſit etiam Encomia multa, & feſtivos Sermones, & in his præcipuè *Orationem in Transfigurationem Salvatoris noſtri*, & alia quædam, uti nos docent Synodi Nicænæ II. Patres act. 4. ab An. D.

DYNAMIUS, Patricius Galliarum, redituum Romanæ Eccleſiæ intra Gallias procurator, ut ex Gregorii M. epiſtolâ * ad ipſum datâ conſtat. Claruit anno 593. Biennio poſt munere ſuo cedenti ſuffectus eſt Candidus Preſbyter. Scripſit Dynamius *Vitam S. Maximi Regienſis Epiſcopi* ad Urbicum Fauſti (qui Maximi vices in Epiſcopatu excepit) ſucceſſorem, quæ habetur, ſtylo tamen Authoris à Surio emendato, apud Surium Novembr. xxvii. Extat etiam ab eodem ſcripta *Vita S. Marii Abbatis Bobacenſis*, ſed à Monacho quodam abbreviata, apud Mabillon. Sæc. Benedict. i. p. 105. Meminit iſtius Vitæ Sigebertus *, apud quem pro Mario Maximum legendum eſſe cenſet Caſimirus Oudin †, de Mario Bobacenſi ſeu ut vocat Bodanenſi, hactenus ſe nihil legiſſe profeſſus: & quî aliter fieri potuit, cùm Miræus, quem hîc, ut alibi, verbatim exſcribit, ipſi hâc in parte facem non prætulerit? 593. * L. 3. ep. 33. * De Script. c. 114. † Suppl. p. 143

EUAGRIUS SCHOLASTICUS gente Syrus, ex urbe Epiphaniâ ortus, natus eſt anno 536. vel 537. Quadriennis adhuc Grammaticorum ſcholas frequentare cœpit; & à parentibus Apameam ductus eſt, ut pretioſum crucis lignum à Thomâ Epiſcopo ſolenni Pompâ oſtenſum ſpectaret. Relictis Grammaticorum ſcholis, Rhetoricas adiit; cumq; ſcientiâ iſtâ plenè imbutus fuiſſet, inter Advocatos cooptatus eſt; & in foro Antiocheno cauſas agere incœpit: unde Scholaſtici nomen traxit. Maximam cum Gregorio Patriarchâ Antiocheno gratiam iniit, cui in cauſis dijudicandis aſſedit; in epiſtolis & concionibus ſcribendis inſerviit. Quin & inter primarios Antiochenæ Urbis cives locum tenuiſſe videtur: quippe cui tota civitas anno 592. cùm ſecundâ jam vice nuptias iniret, feriis actis, & ſolennibus ludis fauſta apprecata eſt. A Tiberio Aug. Quæſturæ, à Mauricio Præfecturæ honorariæ dignitatem meruit. Anno 589. Gregorium Antiochenum variis criminibus oneratum, & ad dicendam cauſam Conſtantinoplim evocatum comitatus eſt, ut Aſſeſſoris & Conſiliarii munere ei fungeretur. Anno 594. quo imprimis claruit, Hiſtoriam ſuam clauſit. Quot annis ei ſuperfuerit, non liquet. De ſtylo ejus ſic Photius *. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν οὐκ ἄχαρις, εἰ καὶ πως περιττεύεσθαι ἐνίοτε δοκεῖ· ἐν τῇ δὲ τῶν δογμάτων ὀρθότητι ἀκριβὴς τῶν ἄλλων μᾶλλον ἱστορικῶν. *Stylus huic non ingratus, tametſi interdum redundare quodammodo videatur: certè in doctrinæ veritate cæteris hiſtoricis accuratior eſt.* Quæ quidem laus etſi ei non ſit deneganda, in pluribus tamen factis recenſendis nimis fuiſſe credulum & in fabulas proniorem, ex iis quæ datâ quâvis occaſione de cruce, reliquiis, fictiſq; miraculis, (quæ majori in pretio jam haberi cœperant) refert, cuivis præjudiciis non occœcato liquidò patebit. 594. Vid. ipſum Euagr. l. 4. c. 26, 29. l. 1. c. 18, 20. l. 3. 28. l. 6. c. 7. & Valeſ. in præf. * Cod. 29.

SCRIPTA.

H*iſtoriæ Eccleſiaſticæ libri* vi. à Synodo Epheſinâ ſive anno 431. initium ducentes, & in duodecimo Mauricii Imp. anno, Chriſti 594. terminati. Prodiit Hiſtoria iſta Gr. à Roberto Stephano edita *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. Genevæ 1612. & cum novâ verſione ac notis eruditiſſimis Hen. Valeſii *Pariſ.* 1673. fol.

Epiſtolarum, relationum, decretorum, orationum, & diſputationum, quorum pleraq; Gregorii Antiocheni nomine conſcripti ſunt, *libri* ii. qui interierunt.

SÆC. VI. ab An. D. *Oratio Panegyrica ad Mauricium Aug. ob natalem Theodoſii pueri nobiliſſimi*, quæ dudum periit. Utrumq; Opus memorat Euagrius in fine Hiſtoriæ ſuæ.

595. ISIDORUS, *Junior*, ut ab Iſidoro Cordubenſi diſtinguatur, dictus, gente Hiſpanus, Severiani Carthaginis in Hiſpaniâ Præfecti, & Turturæ filius. Duos Epiſcopos fratres habuit, Fulgentium Carthaginenſem & Leandrum Hiſpalenſem, cui ipſe in ſede Archiepiſcopali anno 595. ſucceſſit. Anno 610. Gunthemari regis edicto de Prærogativâ ſedis Toletanæ ſubſcripſit. Anno 619. Concilio Hiſpalenſi ii. præfuit; in quo plurimos Canones rem Eccleſiaſticam ſpectantes ſanciri fecit; habitâque cum Syro quodam
Vid. Seſſ. xii. Epiſcopo, Acephalorum hæreſi infecto, diſputatione, hominem erroris prolatis affatim ex S. Scripturâ teſtimoniis redarguit & ad fidem Catholicam reduxit. Anno 633. Concilio Toletano iv. Nationali præſedit, ubi Canonibus quamplurimis latis lapſum Eccleſiæ Hiſpanicæ ſtatum reſtauravit. Anno 636. morti proximus, ſe in S. Vincentii templum deportari fecit; ubi die iii. Aprilis accepto viatico ſacro placidè in Domino obdormivit. Iſidorum ſummoperè laudant Concilii Toletani viii. Patres. *Noſtri*, inquiunt, *ſæculi doctor egregius, eccleſiæ catholicæ noviſſimum decus, præcedentibus ætate poſtremus, doctrinæ comparatione non infimus, & quod majus eſt, in ſæculorum fine doctiſſimus, atq; cum reverentiâ nominandus Iſidorus.*

OPERA, QUÆ EXTANT.

Chronicon ab initio mundi ad quintum annum Suinthilani regis, Chriſti 626.

Hiſtoria Gothorum, Vandalorum, & Suevorum, Prodiit *Hamburgi* 1611. & cum notis Bon. Vulcanii *Lugd. Bat.* 1597. 8°. pluſquam altera verò parte auctior ex MS. Codice Bibliothecæ Iſ. Voſſii ab Hug. Grotio edita eſt in Hiſtoriâ Gothorum Anſtelodami 1655. p. 707. deinde ex alio Codice à Phil. Labbeo Biblioth. Nov. MSS. Tom. i. p. 61.

Originum ſive Etymologiarum libri xx. Operi huic immortuus eſt Iſidorus. Braulio igitur Epiſcopus Cæſarauguſtanus, quo rogante ſuſceptum eſt, imperfectum complevit, & in libros digeſſit. Prodiit ſeorſim *Venet.* 1483. fol. *Pariſ.* 1509. cum ſcholiis Bon. Vulcanii *Baſil.* 1577. fol. De hâc editione Lectorem monet Arnoldus Wion *, cavendam eſſe, utpote Hæreticorum more veneno pravitatis hæreticæ reſperſam. Per iſtiuſmodi admonitionem quid ſibi velint Pontificii, æquus ac prudens Lector facilè intelliget.

* Lign. Vit. l. 2. c. 4 p. 244.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis poſt Hieronymum & Gennadium liber, Scriptores xxxiii. complexus. Prodiit cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. cum notis Miræi in Bibliothecâ Eccleſ. *Antverp.* 1639. fol. cum notis Schotti inter Scriptores Hiſpaniæ Illuſtratæ Tom. i. *Francofurt.* 1603.

De Vitâ & morte Sanctorum utriuſq; Teſtamenti, ſive *de ortu & obitu Patrum.* Exſtat unà cum aliis Iſidori Opuſculis *Hagenoæ* 1529. 4°. in Orthodoxogr. p. 587.

De Divinis ſive Eccleſiaſticis Officiis libri ii. ad Fulgentium fratrem circa an. 610. ſcripti. Prodierunt *Pariſ.* 1564. 8°. Orthodoxogr. p. 1736. unà cum cæteris ejuſdem argumenti Scriptoribus *Romæ* 1591. fol. ac *Pariſ.* 1610. f. p. 182. Suppoſititium eſſe Opus iſtud cenſet Baronius. Verùm à Braulione & Ildefonſo inter Opera ejus recenſetur; & à Bedâ, Fulberto Carnotenſi, & Freculpho Lexovienſi citatur.

De Differentiis ſive proprietate verborum libri ii.

Alius Differentiarum ſeu de proprietate Sermonum liber. Prodiit *Madriti* 1599.

Synonymorum ſive Soliloquiorum libri ii.

De Contemptu Mundi libellus.

Norma

Norma vivendi, quæ nil niſi Cento eſt ex libris Soliloquiorum & de Contemptu mundi conſutus. SÆC. VI. ab An. D.

Exhortatio ad Pœnitentiam, cum Conſolatione ad animam de ſalute deſperantem.

Lamentum Pœnitentiæ pro indulgentiâ peccatorum, verſibus Trochaicis compoſitum.

Oratio de flendis ſemper peccatis ad correctionem vitæ.

Oratio brevis contra inſidias Diaboli.

Epiſtola ad Maſſonem de lapſu & reparatione Sacerdotis.

De naturâ rerum ſive de Mundo liber Philoſophicus ad Siſebutum regem.

Liber Proœmiorum ad libros utriuſq; Teſtamenti.

Commentaria in libros Hiſtoricos Veteris Teſtamenti; quæ Quæſtionum librum, ſive Secretorum Expoſitiones Sacramentorum vocat Ildefonſus *, & ab Iſidoro ex diverſis Auctoribus collecta eſſe prodit. Ex his Commentaria in iv. libros Regum Iſidoro Cordubenſi deberi plurimi arbitrantur. Vide quæ ſupra in eo notavimus.

* De Script. c. 9.

Allegoriarum quarundam S. Scripturæ liber, compendium quaſi Allegoriarum in Octateuchum ex variis Scriptoribus contextum complectens.

Contra nequitiam Judæorum libri ii. ad Florentinam ſororem. 1. *De Nativitate, Paſſione*, &c. *Domini*, 2. *De Vocatione gentium.* Prodierunt *Hagenoæ* 1529. 4°. *Venet.* 1584.

Sententiarum ſive de ſummo Bono libri iii. ex Gregorii Papæ Moralibus ferè excerpti. Eos notis illuſtratos edidit Garcias Loayſa *Taurini* 1593. 4°.

Regula Monachorum in capita xxiv. *diſtributa.* Extat in Codice Regularum Holſteniano *Pariſ.* 1663. 4°. Par. 2. p. 116.

Ad Ludifredum Epiſcopum Cordubenſem Epiſtola de Sacerdotum in Eccleſiâ Officio.

Epiſtolæ aliquot, quarum ea quæ eſt *ad Redemptum*, meritò à Labbeo ſuppoſititia cenſetur.

De Conflictu Vitiorum & Virtutum liber, qui SS. Ambroſio & Auguſtino etiam aſcriptus inter Opera eorum haberi ſolet. Iſidori verò eſſe & aliunde, & ex Sigeberti * autoritate conſtat.

* De Script. c. 55.

Expoſitio in Canticum Canticorum.

Liber Gloſſarum Latinarum, ex libris Originum, ut videtur, collectus. Prodiit cum notis Bon. Vulcanii *Lugd. Bat.* 1600.

De Ordine Creaturarum liber ad Braulionem Cæſarauguſtanum, à Lucâ Dacherio primùm editus Spicileg. Tom. i.

De Collectione Conciliorum & Decretalium Iſidoro noſtro falsò inſcriptâ, non eſt, quòd Lectorem moneamus eam eſſe Iſidori Mercatoris. Interim certè conſtat Iſidorum noſtrum *Conciliorum* & *Decretalium Collectionem* contexuiſſe; cui præter ea, quæ in Dionyſii Collectione habentur, plurima Africæ Concilia, Gallicanaſq; & Hiſpanicas Synodos inſeruit: Epiſtolas quoq; Pontificum Romanorum, qui poſt Damaſum ſedem tenuerunt, intexuit. Extat iſta Collectio MS. in Bibliothecâ Eccleſiæ Urgellenſis in Provinciâ Tarraconenſi, teſte Baluzio Præfat. in Reginonem Prumienſem.

OPERA DEPERDITA.

De Numeris ſive Arithmeticâ Liber.

De nominibus Legis & Evangeliorum liber, niſi forſan idem ſit cum libro Proœmiorum.

De Myſteriis Salvatoris liber.

Prodierunt Opera S. Iſidori, ſtudio Margarini Bignæi *Pariſ.* 1580. f. auctiora cum variorum notis curâ Joannis Griali edita per Jacobum Breulium, *Pariſ.* 1601. deniq; *Colon.* 1617. fol.

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. 596. PHOTINUS, Presbyter Conſtantinopolitanus, Eccleſiæ Magnæ defenſor, claruit anno 596. Scripſit *Vitam Joannis Jejunatoris Patriarchæ CP.* Fragmentum ejus prolixum exhibet Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. vii. p. 272. ubi dramaticam quandam, eamq; putidiſſimam, fabulam videre eſt; cujus ipſe Photinus pars magna fuit.

596. AUGUSTINUS, ortu Romanus, inſtituto erat Monachus Gregorii M. Diſcipulus, ac Cœnobii cujuſdam ab eo in urbe Roma extructi Præfectus: cùm Gregorius Papa Gentis Anglo-Saxonicæ Converſionem in votis haberet, in animo volveret, an. DXCVI. Auguſtinum adjunctis ei circiter XL. ſociis hoc fine in Angliam miſit, ejuſque jam in itinere poſiti fluctuantis animum conſilio confirmavit, literis munivit. Appulit in Inſulam Tanetam Auguſtinus, & impetratâ ab Æthelberto Cantii Rege veniâ, ad Evangelium prædicandum ſe accinxit, plurimos ad fidem pertraxit, ipſomet etiam Æthelberto cum tota familia Chriſti religionem mox amplectente. An. DXCVIII. in Galliam ſe contulit, & ab Ætherio Epiſcopo Arelatenſi in Anglorum Gentis Archiepiſcopum conſecratur, ſtatimq; ſedem Archiepiſcopalem, quam Londinum tanquam Inſulæ Metropolis ſibi vendicavit, in honorem Æthelberti Doroberniam ſeu Cantuariam tranſtulit. Quo vero Saxonum converſio felicius promoveretur; Britanniæ epiſcopos ad hanc meſſem invitavit, inſtituto cum iis in confiniis Walliæ colloquio; verùm morum ejus ſuperbia offenſi Britanni, & præcipue quod ab iis exigeret, ut relictis ſuis in Romanos tranſirent ritus, nihil horum ſe facturos, neq; illum pro Archiepiſcopo habituros eſſe reſpondebant: quibus Auguſtinus minitans prædixiſſe fertur, Si pacem cum Fratribus accipere nollent, bellum ab hoſtibus fore accepturos; & ſi nationi Anglorum nollent viam vitæ prædicare, per horum manus ultionem mortis paſſuros eſſe: Nec fefellit eventus, quippe Æthelbertus Edilfridum Northumbrorum Regulum concitavit, qui coacto exercitu immanem MCC. Monachorum Bannochorenſium ſtragem fecit, quod quidem Auguſtino ſuadente & inſtigante factum, vero quam ſimillimum eſt. Objiciunt quidam Auguſtinum priuſquam hæc fieret cædes, ipſomet Bedâ teſte, jam multo ante tempore ad cœleſtia regna ſublatum eſſe. Verùm non deſunt melioris notæ ex noſtris hiſtorici haud pauci, & in his ipſe Beda, qui vitam ejus ultra cædem Bannochorenſem ad annum uſq; DCVIII. quin & ad an. DCXIV. protrahant, quod & aliis rationibus firmari poterat: unde non levis oritur ſuſpicio locum illum de Auguſtini obitu Bedæ Hiſtoriæ olim fuiſſe adjectum; præſertim cum in Alfredi Regis verſione Saxonicâ, non niſi ſeſqui-ſæculo poſt Bedæ mortem factâ deſit. Sed eſto mortuus nondum peractâ ſtrage. Quis neſcit illum dare conſilium potuiſſe, quod non niſi poſt ejus demum mortem ad exitum perductum ſit? Erat Auguſtinus Staturâ procerâ & erectâ, animo elatiori, moribus aſperis, religioſus potiùs quam doctus, & ſuperſtitionis magis quam veræ pietatis ſtudioſus. Extant ab eo ſcriptæ *ad Gregorium Papam Interrogationes* xi. unà cum *Gregorii Reſponſis*, ad calcem epiſt. D. Gregorii, & cum verſione Saxonicâ ap. Bed. Hiſt. Eccleſ. lib. 1. c. 27. Scripſit etiam librum ſatis prolixum de *Converſatione Novitiorum*, Incipit, *Voluntas tripliciter intelligitur*; definit his verbis, *Hæc de hominibus moribuſque, per Similitudines ſuo inſertas loco diximus, quò diutius memoria teneantur. Sicut enim Nucleus diutius ſervatur cum teſtâ, ſic aliquid per ſimile dictum, diutius memoria tenetur; quia memoria recurrit retentius.* Habetur hic liber MS. inter alia miſcellanea in Bibliothecâ publicâ Cantabrig. Claſſ. 4. fig. 5. 8°. Monente, qui ipſe Codicem tractavit & inſpexit, D. Whartono: & mirum planè videri debeat non modo hactenus ineditum eſſe, ſed nec veteres quod ſciam nec recentiores ejus meminiſſe: Refert quidem Baleus, Auguſtinum ſtatim poſt ejus in Britanniam adventum ad ipſum Gregorium per ſuos nuncios Laurentium & Petrum ſcripſiſſe, *de ſuo ſucceſſu proſpero lib.* i. *Eccleſiarum ſuarum ſtatuta lib.* i. quæ forſan nec ipſe vidit Baleus, & an unquam extiterint dubitari poteſt,

Vid. Bed. Hiſt. Eccleſiaſt. lib. 2. c. 2.

Digitized by Google

teſt, niſi poſterius opuſculum idem cum libro de Converſatione Novitiorum fuiſſe ſuſpicari licet. SÆC. VI. ab An. D.

ANASTASIUS, *Sanaita* à monte quem Monachus adhuc incoluit, *Junior*, ut à deceſſore diſtinguatur, dictus, Anaſtaſio ſeniori ſucceſſit in Patriarchatu Antiocheno anno 599. Poſtquam ſedem decennio ferè tenuiſſet, anno 6c8. ſaltem proximo ineunte, ortâ immani Chriſtianos inter & Judæos tumultu, à Judæis, qui pugnâ ſuperiores fuerant, throno deturbatus eſt, & fune pedibus illigato per Urbem tractus, abſciſſis etiam & in os ingeſtis αἰδοίοις, ac tandem igni traditus, Martyrii palmam retulit. Exſtat Gr. Lat. ſub illius nomine *Compendiaria fidei Inſtitutio* in Bibliothecâ Patr. Tom. xi. quam tamen alii Anaſtaſio Seniori tribuunt. Reverâ neutri debetur, cùm S. Maximi fœtus ſit. Vide plura in Anaſtaſio Seniore. Cæterùm Anaſtaſium noſtrum autorem habuit *Verſio Græca Gregorii M. libri de Curâ Paſtorali*; quam laudat ipſe Gregorius lib. 10. ep. 22. Verùm illa ad nos non pervenit. 599.

EUTROPIUS, gente Hiſpanus, primùm Abbas Monaſterii Servitani, deinde Eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus, claruit anno 599. Scripſit ad *Licinianum Carthaginis Epiſcopum* valdè utilem, nunc verò deperditam, *Epiſtolam*, quâ *de Chriſmatis unctione baptizatis infantibus conceſſâ Licinianum conſuluit*. Scripſit & *ad Petrum Epiſcopum Ittabicenſem de Diſtinctione Monachorum* ſalubrem & Monachis valdè neceſſariam *Epiſtolam*; quæ à Lucâ Holſtenio edita eſt in Codice Regularum *Pariſ.* 1663. Append. p. 82. 599. Iſidor. de Script. c. 32.

MAXIMUS, natione Hiſpanus, Cæſarauguſtæ Epiſcopus, claruit anno 599. quo Concilio Barcinonenſi ſubſcripſit. Anno 610. Concilio Toletano, anno 614. Egarenſi interfuit. Scripſit brevi ſtylo *Hiſtoriam rerum à Gothis in Hiſpaniâ geſtarum*, atq; alia multa; quæ non extant. 599. Iſidor. de Script. c. 33.

Placet ad finem hujus Sæculi Scriptores aliquot incertæ prorſus ætatis, Photio tamen antiquiores, deponere; donec veram, ſaltem probabilem, eorum ætatem aliunde expiſcari liceat.

ANDRONICIANUS, Philoſophiæ admodùm ſtudioſus. Scripſit *adversùs Eunomianos libellos duos*, in quibus promiſit grandia, mediocria præſtitit. Vid. Phot. Cod. XLV. NE.

LUCIUS CHARINUS, Hæreticorum peſſimus ſimul atq; ineptiſſimus, Opus condidit hoc titulo, *Apoſtolorum Periodi*, Acta Petri, Joannis, Andreæ, Thomæ & Pauli complexum. Stylo uſus eſt inæquali & invenuſto, dogmatibus verò ſanè portentoſis. In iſto enim libro inficetiſſima Ebionitarum, Marcionitarum, Valentinianorum, Encratitarum, aliorumq; peſſimæ notæ Hæreticorum deliria in unum conflata Lectori propinabat; & rebus ineptiſſimis, puerilibus, inopinatis, maligneq; confictis ac falſis, immò ſtultis & inter ſe pugnantibus, impiis deniq, & deteſtandis, paſſim ſcatebat. Vide Photium Cod. CXIV. NE.

HERACLIANUS, Epiſcopus Chalcedonenſis, vir piiſſimus ſimul ac doctiſſimus. Scripſit *ad Achilium* quendam ſermone perſpicuo & eleganti *contra Manichæos libros* XX. in quibus impietatem eorum validiſſimè debellavit; libros Manichæorum decantatiſſimos, Evangelium, Giganteum librum & Theſauros, confutavit; omniumq; qui ante ſe in eâdem Palæſtrâ deſudârant, argumenta fortiùs urgebat, firmiter ſtabilivit, prætermiſſa piè ſupplevit. Vide Photium Cod. LXXXV. NE.

LEON-

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D.

LEONTIUS, Arabiſſi Epiſcopus. Scripſit *Sermonem de Creatione, & Lazaro redivivo*, cujus excerpta bene longa exhibet Photius Cod. CCLXXII.

HESYCHIUS, Presbyter Conſtantinopolitanus, Scripſit in *æneum Serpentem Moſis libros* iv. quos memorat & breviter deſcribit Photius Cod. LI.

SOPHRONIUS, ſcripſit eleganti & nervoſo ſermone *librum pro Baſilio adversùs Eunomium*; quo Theodorum Mopſueſtenum, qui in eadem deſudavit arenâ, cum poſt ſe reliquiſſe judicat Photius Cod. V.

METRODORUS, *Calculum Paſchalium Feſtorum ex novemdecennalibus cyclis viginti octo invicem multiplicatis* confecit. Quartodecimanorum conſuetudinem in figendis terminis Paſchalibus ſecutus eſt; & à Diocletiano exorſus calculum in DXXXIII. annos promovit. Unde forſan non male conjici poſſit, Metrodorum iſtum circa finem Sæculi tertii claruiſſe. Verùm id parum certum. Vid. Phot. Cod. cxv.

ANONYMUS Auctor, qui *de ſacro Paſchatis feſto* Volumina aliquot conſcripſit luculento ſermone. Ex iis tertium octo libris conſtans & Theodoro cuidam nuncupatum, perlegit Photius. Plurima de Hexaemero admiſta ſunt ad Theologiam ſpectantia; & in eo Metrodorus paſſim reprehenſus eſt. Vide plura apud Photium Cod. cxvi.

ANONYMUS, Auctor libri cui titulus erat, *Diſputatio adverſus Judæos* unáq; ſentientes Hæreticos, & Quartòdecimanos; qui primo Hebræorum menſe ſanctum Paſchæ feſtum non celebrant. Lacinias quaſdam breviculas Operis iſtius habet Photius Cod. cxv.

ANONYMI aliquot Scriptores, qui *Vitas aut Martyria Sanctorum quorundam* literis mandârunt, viz. *Martyrium Septem Puerorum Dormientium, qui Perſecutionem Decianam* fugientes ſpeluncam prope Epheſum ingreſſi ſunt anno 250. & in ſomnum conjecti experrecti ſunt demum anno 445. Excerpta fabulæ iſtius habes apud Photium Cod. 253. *Martyrium Timothei Apoſtoli*, cujus fragmenta exhibet Photius Cod. 254. *Martyrium magni Martyris Demetrii*, qui ſub Maximiano paſſus eſt. Compendium ejus videre eſt apud Photium Cod. 255. *Vita SS. Patrum Metrophanis & Alexandri*, in quibus *Vita Conſtantini M.* fusè enarrata eſt. Excerpta admodum prolixa dabit Photius Cod. 256. *Vita Pauli Epiſcopi CP. Confeſſoris:* fragmenta ejus bene longa extant apud Photium Cod. 257. deniq; *Vita S. Athanaſii*, cujus excerpta valdè prolixa ſuppeditat Photius Cod. 258.

SCRIPTORES GENTILES

Chriſtianam Religionem hoc Sæculo perſtrigentes.

PROCLUS, *Diadochus*, quia ex Platonicâ erat ſucceſſione, dictus, genere nobilis, natus in urbe Byzantio, parentes habuit Patricium & Marcellam, domo Lycios. Xanthum Lyciæ urbem à parentibus ductus, Grammaticis diſciplinis imbutus eſt. Inde Alexandriam miſſus Leonam Rhetorem

Rhetorem, Orionem Grammaticum, Olympiodorum Philoſophum, & Heronem Mathematicum audivit. Relictâ Alexandriâ Athenas profectus eſt; ubi in re Philoſophicâ Plutarchum juniorem, ac poſt illius mortem Syrianum, Præceptores nactus eſt. Tandem Scholæ Platonicæ apud Athenienſes ineunte hoc Sæculo Rector factus, ibi loci conſenuit, & 75. annos natus, è vivis exceſſit. Inter multa ac præclara quæ de Philoſophiâ & Gentilium Theologiâ edidit, volumina, ſcripſit ἐπιχειρήματα xviii. *contra Christianos:* ſecundus à Porphyrio, inquit Suidas *, qui impuram ſuam & contumelioſam linguam adversùs Chriſtianos exacuit. Adversùs hunc calamum fœliciter ſtrinxit Joannes Philoponus.

* In voce Πρόκλος.

DAMASCIUS, Patriâ Damaſcenus, ſectâ Stoicus, aliis Peripateticus, claruit circa an. 540. In Rhetoricis Theonem, in dialecticis Iſidorum, in Geometricis & Arithmeticis Marinum, Procli in ſcholâ Athenienſi ſucceſſorem, in Philoſophicis Zenodotum Marini ſucceſſorem, in Platonicis & Mathematicis Ammonium Hermiæ filium, audivit. Ipſe tandem poſt Theonem ſcholæ Rhetoricæ præfuit annos novem; & poſt Iſidorum ſcholam Philoſophicam Athenienſem rexit. Quod ad religionem attinet, erat εἰς ἄκρον δυσσεβής, inquit Photius * ſummè impius, & novis atq; anilibus fabellis animum ſimul ac ſermonem refertum gerens. Quarè & ſanctam fidem noſtram, tametſi timidè, tectâq; malevolentiâ, non rarò tamen in vitâ Iſidori Præceptoris ſui allatrat. Scripſit enim Damaſcius, præter alia quædam, Opera, *Vitam Iſidori Philoſophi*, quam ſtrictim delibat Photius Cod. 181. ampliſſima verò ejus excerpta exhibet Cod. 242. 540.

* Cod. 181.

Finis Sæculi ſexti.

SÆCU-

SÆCULUM MONOTHELETICUM.

Conſpectus Sæculi.

Epiſcopi OECUMENICI titulum à Phocâ tyranno, bipedum nequiſſimo, eò in Pontificem propenſiore, quò infenſiore in Cyriacum Patriarcham CP. animo, impetrat Papa Bonifacius III. circa an. DCVI. non obſtante quod nuper hunc titulum velut *nomen novum, blaſphemum, ſingulare, inanis gloriæ tumorem, novam ſuperbiam, ſuperbiæ & confuſionis malum, diabolicæ uſurpationis tentationem, ſuperſtitioſum, temerarium, & nefandum elationis vocabulum, primi Apoſtatæ inventionem, & Antichriſti præcurſorem*, in ſedis Conſtantinopolitanæ Epiſcopis diſertè & palam damnaverat Bonifacii Prædeceſſor, Gregorius Magnus. An. DCXXII. à quo incipit Mahumedanorum *Hegira* ſive Æra, oritur Muhammed, fortunatus non minùs, quam verſipellis, Arabum impoſtor, certe hæreſeωn & diſſidiorum inter Chriſtianos grave flagellum: qui adjunctis ſibi Sergio Monacho Neſtoriano, Phineâ Judæo, & Àbdallâ Arabe, Alcoranum condidit, quem tanquam cœlo ſibi delapſum ubiq; venditavit. Hinc novus Propheta, hinc ſummus Princeps evaſit, de cujus Ortu, Pſeudo-prophetiâ, Dogmatibus, Hegira, præliis, ſucceſſoribus, morte, deq; toto Orientalium cultu & religione, prolixè præ aliis agit Cl. Hottingerus in *Hiſtoria Orientali*. Hæreſis MONOTHELITARUM, unicam in Chriſto voluntatem aſſerentium, nova Eutychianorum Soboles, circa an. DCXXX. orta, opera Sergii Conſtantinopolitani, & Cyri Alexandrini Orientem pervadit, ſparſo etiam per Occidentem veneno, ipſo Honorio Papa hac labe maculato. An. DCXXXIX. ἔκθεσιν ſuam promulgavit Heraclius Imperator, quâ dogma Monotheleticum confirmavit, à Sergio, Cyro aliiſq; ſtrenuè propugnatam, Romæ vero, & ab occidentalibus damnatam. Creſcente hinc indies diſſidiorum ſegete, an. DCXLVIII. Conſtantinus Auguſtus *Typum* ſeu edictum edidit, quo utriq; parti de hâc controverſiâ ſilentium indixit. Tandem an. DCLXXX. & ſequenti habitum eſt Conſtantinopoli Concilium generale VI. in quo ventilata eſt hæc quæſtio, damnata hæreſis, ejus fautoribus Paulo, Sergio, Cyro, &c. unà cum Honorio Papa anathemate percuſſis. Poſt paucos annos Synodus Oecumenica in Imperialis Palatii Trullo convocatur, à qua Canones CII. conditi ſunt, & cum ſit duarum præcedentium veluti appendix & ſupplementum, πενθέκτη, ſeu *Quini-ſexta* vulgò audit, ejus tamen canones Eccleſia Romana ægre admittit. Fides Chriſtiana hoc ſæculo per varia Anglo-Saxonum regna longiùs latiùſq; propagatur, quin & ex hâc gente, ceu fonte perenni, plures amnes in exteras etiam nationes derivati. Hinc Suidberti, Wigberti, Wilfridi, Willebrordi, aliorumq; Anglorum laboribus, Friſones, Germani, aliiq; ſeptentrionales populi ad fidem Chriſti convertuntur.

SCRI-

SCRIPTORES.

JOANNES, PHILOPONUS à ſtudiorum aſſiduitate dictus, genere Alexandrinus, arte Grammaticus, in Platonis juxta ac Ariſtotelis Philoſophiâ verſatiſſimus: & ut Philoſophi Hæreticorum ut plurimùm fuerunt Patriarchæ, quod rectè olim notavit Tertullianus; ita Joannes noſter ex Philoſophorum Scholâ prodeuns, in fidem mox impegit, cùm ad quæſtiones theologicas tractandas addixit animum. Claruit initio hujus ſæculi circa annum Dci. etiam ſuperiori ſæculo jam clarus. Tempore enim Joannis Scholaſtici, qui ab anno Dlxiv. ad Dlxxviii. Pontificalem Regiæ Urbis thronum tenuit, hæreſin ſuam evulgarat: quod teſtantur Acta Diſputationis inter Cononem & Eugenium Tritheitas, ac Paulum & Stephanum Diacrinomenos de Philopono anathematizando coràm Joanne Patriarchâ habitæ à Photio memorata Cod. 24. Vitam ultra annum Dcviii. protraxit. Opus enim ſuum in Hexaemeron Sergio Patriarchâ CP. hortante ſuſcepit, eique abſolutum nuncupavit. Dogmata quamplurima à fidei veritate abſona propalavit. Cùm in animo enim ejus Ariſtotelicâ Philoſophiâ imbuto fixum maneret idem eſſe hypoſtaſin ac naturam: hinc primùm unicam in Chriſto naturam eſſe aſſeruit; & Concilium Chalcedonenſe rejecit: deinde cùm Catholici ei objicerent tres eſſe in Trinitate hypoſtaſes, unicam tamen naturam; ut objectione iſtâ ſemet extricaret, tres in Trinitate naturas ſive ſubſtantias exiſtere docere non veritus eſt: tres tamen Deos vel deitates eſſe conſtanter ſemper negavit. Hinc *Tritheitarum* ſectæ autor & Anteſignanus & olim & hodie habetur. Quin & Philoſophicæ prurigini fræhum nullibi admovens, defunctorum corpora tam quoad materiam quàm formam interitura eſſe, aliaque à Deo in reſurrectione eorum loco formata judicio divino ſiſtenda eſſe docuit: unde à nonnullis reſurrectionem negâſſe dicitur. Alios adhuc errores in vulgus ſparſit; qui aut è ſcriptis ejus, aut è ſcriptoribus coætaneis peti poſſunt. De ſtylo ejus ſic Photius *. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν ὅμοιος ἑαυτῷ, σαφής τε γὰρ καὶ οὐδὲν μετέχων τόνου ἢ σεμνότητος (alibi † τὸ μὲν γὰρ εὐκρινὲς καὶ καθαρὸν οὐκ ἀποκλίνει, οὐ μέντοιγε τῇ λογάδι καὶ ἀττικιζούσῃ φράσει καλλωπίζεται) τοῖς ἐπιχειρήμασι δ' οὐ μόνον ἀσεβὴς, ἀλλὰ καὶ λίαν σαθρὸς καὶ ἀνισχυρὸς, καὶ μηδ' ἐπιπολαίῳ φαντασίᾳ τῆς ἀληθείας τὰ οἰκεῖα δυνηθεὶς ἐπιχρῶσαι μετὰ τῆς εὐσεβείας σοφίσματα. *Dictionis genere ſui ſimilis eſt, perſpicuus ſcilicet, nihilque intenſum habens, aut grave. Verùm argumentationis formâ non impius modò ſed & putidus atque imbecillis eſt; ut ne umbratili quidem veritatis ſpecie propria potuerit colorare adverſus pios ſophiſmata.*

SÆC. VII. ab An. DC. 601.

* God. 75.
† Cod. 215.

OPERA QUÆ EXTANT.

IN Hexaemeron liber, ſive Commentarius in caput I. Geneſeos, Sergio Patriarchæ CP. dicatus.

Diſputatio de Paſchate. Bina iſta Opuſcula Gr. Lat. edidit Balthaſar Corderius *Viennæ* 1630. 4°.

De æternitate Mundi contra Proclum liber. Prodiit Græcè *Venet.* 1535.

De Dialectis Græcorum liber, typis Gr. Lat. excuſus *Baſil.* 1532. *Pariſ.* 1521. *Venet.* 1525.

Commentarius in Ariſtotelis Analytica. Extat Gr. *Venet.* 1534.

Comm. in librum de Generatione & Corruptione. Gr. *Venet.* 1527.

Comm. in libros de Animâ. Prodiit Græcè *Venet.* 1535.

Comm. in libros V. de generatione Animalium. Gr *Venet.* 1526.

Comm. in librum primum Meteororum. Extat Gr. *Venet.* 1551.

Comm. in IV. priores libros Phyſicorum. Græcè *Venet.* 1555.

Digitized by Google

SÆC. VII. ab An. DC. *Comm. in IV. priores libros Acroamaticorum.* Gr. *Venet.* 1535. quæ quidem Commentaria huc non ſpectant. Vide quæ habet Jac. Gaddius de Script. non Eccl. Tom. I. p. 203.

OPERA DEPERDITA.

DE *Reſurrectionem Opus*, à Photio memoratum Cod. XXI.

Adverſus Synodum Chalcedonenſem liber, quem ſtrictim attingit Photius Cod. LV.

Liber adverſus ea, quæ de S. Trinitate tradidit Joannes Scholaſticus Archiepiſcopus CP. in Oratione ſuâ Catecheticâ. Eum breviter depingit Photius Cod. LXXV.

Contra Jamblichi Opus de Simulachris liber, cujus ſcopum ſummatim exhibet Photius Cod. CCXV.

Adverſus Procli Opus contra Chriſtianos liber, in quo Procli argumentis maximâ lectorum omnium admiratione occurrens, ea præclariſſimè refutavit; eumque vel in ipſis Græcis diſciplinis, propter quas magnificè de ſe ſentiebat, atque efferebatur, indoctum ac amentem eſſe demonſtravit. Sic Suidas in voce Πρόκλος.

Contra Severum liber, cujus meminit Suidas in voce Ἰωάννης ὁ γραμμ.

Liber de Unione, Διαιτητὴς ſive *Arbiter* dictus, Sergio CP. rogante ſcriptus; de quo fuſè agit Nicephorus Hiſt. Eccl. l. 18. c. 47. ubi & lacinias ejus quaſdam adducit.

601. JOANNES MALELA, Patriâ Antiochenus, claruit ineunte hoc ſæculo circa annum Dei. Ejus meminit, & ex eo quædam profert Joannes Tzetſes Chiliad. 5. Hiſt. 29, 30. Unus etiam ex XIV. Hiſtoricis erat, ex quibus Collectanea ſua de Virtutibus & Vitiis compilavit Conſtantinus Porphyrogenneta. Condidit *Chronicon* à Chriſto nato ad ſua uſque tempora; fabulis immanè quantùm deditus, in quo & judicium & fidem meritò deſideramus. Excerpta Conſtantiniana reliquis adjungere noluit Cl. Valeſius, uti in Præfatione ipſe nos docet, eò quòd præter tres quatuorve fabulas de Minoe, Antiopâ, ac Bellerophonte, eaſque illepido ſermone textas, nihil bonæ frugis continerent. Vidimus *Chronicon* integrum, in Archivis Bibliothecæ Bodleianæ hodie ſervatum: quod Latinè tranſtulit, & notis illuſtratum, prælo dudum Gr. Lat. excudendum paravit Edmundus Chilmead Ædis Chriſti Sacellanus, qui obiit anno 1653. Verùm typis exprimere hucuſque diſtulerunt præli Sheldoniani Curatores, quòd luce publicâ haud ſatis dignum judicârint. Utinam nihilominus, quale quale id demum ſit, eruditorum orbi non inviderent. Interim ex hoc Chronico nonnulla adducit Seldenus de Synedr. l. 1. c. 8. alii ὁ πάνυ Uſſerius tum notis ad Ignatii Epiſtolam ad Philadelphenos, tum in Appendice Ignatianâ p. 9. Quin & ex eo deſumpta eſſe, quæ de Tiberiano habet Suidas *, nullus dubito.

* In V. Τιβέριος.

601. HESYCHIUS, ſive Iſychius, Patriarcha Hieroſolymitanus, vixiſſe putatur circa an. Dei. utpote ad quem extat Gregorii M. Epiſtola lib. 9. ep. 40. Plures certè erant Heſychii tum apud Græcos tum apud Latinos; de quibus, ſcriptiſque iis attributis varias variorum ſententias accuratè recenſet Labbeus *, & qui Labbeo prævivit, Edm. Albertinus †; quos adeant curioſi. Eorum enim obſervationes exſcribere nec otium nobis eſt, nec animus. Summa conjecturæ, (quæ quidem mihi veriſimillima videtur; fruantur alii judicio ſuo) huc redit. Heſychium dum Eccleſiæ Hieroſolymitanæ Presbyter adhuc eſſet, multa ſcripſiſſe, alia poſtquam Patriarchalem iſtius Eccleſiæ thronum aſcendiſſet; eorum denique nonnulla Heſychium quendam, forſan Salonitanum illum juniorem, qui circa vel paulò poſt Gregorii M. tempora vixiſſe dicitur, multis de ſuo additis in Latinam linguam tranſtuliſſe. Delio ſanè natatore hæc res indiget; neque aliud in re tam obſcurâ,

* Differt. de Script. Tom. I. p. 632. & in Addend. p. 820.

† De ſacr. Euch. l. 2. p. 846.

Digitized by Google

obſcurâ, quàm divinare, nobis fas eſt. Jam ad opera quæ ſub Heſychii nomine circumferuntur, accedamus. SÆC. VII. ab An. DC.

Explanationis in Leviticum libri VII. qui Latinè prodierunt *Baſil.* 1527. & *Pariſ.* 1581. 8°. De iſtius operis autore, quot homines tot ſententiæ. Iſychio Salonitano Presbytero aſcribunt Codices nonnulli MSS. Autor verò Gloſſæ ordinariæ in Leviticum, ac Boſtonus Burienſis (notante Uſſerio Biblioth. Theol. MS. p. 229.) Iſychio Hieroſolymorum Epiſcopo tribuunt. Unus autem (inquit ibidem Uſſerius) tantum erat illius nominis Hieroſolymorum Epiſcopus, qui poſt Amos 8. annis ſedem illam tenuit (ut in Chronico ſuo habet Nicephorus) ab anno 601. quo cum Epiſcopatum nuper adeptum ſcribit Gregorius Papa. Ante quod etiam tempus horum Commentariorum autorem non floruiſſe illo prætereа argumento colligit Bellarminus, quòd verſionem Hieronymi exponat tanquam communem & receptam in Eccleſiâ, cum ſatis conſtet eam non fuiſſe ita communiter receptam niſi longo tempore poſt ipſius Hieronymi obitum. Et quidem editio quæ hic exponitur, ita temperata eſt, ut cum LXX. conveniat, & à vulgatâ Latinâ non diſcrepet; quod tamen temperamentum an ab autore ſit, an potiùs à Latino ejus interprete, videndum eſt. Alia enim quæ Heſychio Presbytero Hieroſolymitano tribuuntur ſcripta, Græco ſermone habentur edita. Qui verò *Commentaria in Leviticum* aſſumit, Latini hominis perſonam paſſim aſſumit, ut quando lib. 1°. ita ſcribit: *Quod nos hoſtiam dicimus, Græcè dicitur* κάρπωμα; & in cap. 4. *Hoc* LXX. *in Græco ſic edunt, ut* χίμαρον *&* χιμαίραν *dicunt offerri debere, quod Latini ex eâdem editione interpretati ſunt hædum ex capris maſculum, & capram de hædis fœmellam.* Et lib. 2°. *Fecit Moyſes ut Dominus imperaverat, congregatâque omni turbâ ante fores, ait; Quod Græcâ linguâ in* LXX. *expreſſius tranſlatum eſt*, id eſt, ἐκκλησίασε τὴν συναγωγήν. Hæc Uſſerius. Sanè ut quod ſentio, ſummatim dicam. Videtur operis iſtius author eſſe Heſychius Hieroſolymitanus; certe tempus ac locus optimè congruunt. In eo enim dato opere ſæpè refutantur Neſtorius & Eutyches, idque ab Amalario Rabano, Mauro, aliiſque iſtius ævi Scriptoribus citatum videre eſt. Quinetiam Hieroſolymis ſcriptum eſſe plurima inibi deprehenſa loca luculenter arguunt. Latinus tamen interpres, quem Heſychium eſſe Salonitanum libenter crederem, plurima immutavit, atque addidit, & inter alia *vulgatam verſionem* Commentariis hiſce adaptâſſe videtur.

Στιχηρὸν ſive Κεφάλαια *in XII. Prophetas Minores, & Eſaiam*, Græcè edidit unà cum Adriani Iſagoge David Hæſchelius *Auguſtæ* 1602. 4°. & cum eadem habetur Critic. Sacr. Tom. viii. p. 26.

Ἀντιῤῥητικὰ καὶ Εὐκτικὰ, ſive *Sententiarum Centuriæ* II. *ad Theodulum de Temperantiâ & Virtute*, quæ docent quâ ratione reluctandum ſit affectibus & vitiis, ac orandum. Græcè editæ ſunt unà cum Marci Eremitæ opuſculis, *Pariſ.* 1563. 8°. & eodem anno ibidem Latinè Joanne Pico interprete. Ac in Auctuario *Pariſ.* 1624. Tom. i. p. 985. *Centuriæ* iſtæ plurimas ſententias ex Marci Aſceticis verbatim deſcriptas habent, & notante Photio *, *librum vitarum Sanctorum S. Antonio coætaneorum* claudebant. * Cod. 198.

Sermones II. *de Beatâ Virgine.* Habentur Gr. Lat. in Auctuario 1624. Tom. ii. p. 417.

Oratio demonſtrativa in S. Andream Apoſtolum. Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. xii. p. 190. Hujus *excerptum* eſſe arbitratur Labbeus, quod habet Photius Cod. 269. ubi Thomam pro Andreâ à librariis malè poni cuivis locum inſpicienti facilè patebit.

De Reſurrectione Chriſti Homilia, quam Gregorio Nyſſeno aſcribunt Codices nonnulli.

Quâ horâ crucifixus eſt Dominus. Binas iſtas *Homilias* edidit Fr. Combefiſius in *Auctuario* 1648. Tom. i.

Cæterùm præter Στιχηρὸν & *Homilias* poſteriores haſce duas reliqua Heſychii opera extant Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. xii.

Ἡσυχίου πρεσβυτέρου διήγημα Ἱστορίας εἰς ψαλτήριον, ſeu *Introductio in Pſalmos* ſatis prolixa.

Ejuſdem *Commentarius in Pſalmos* à Pſalm. 77. ad 107. incluſivè, & in Pſalm. 118. Habentur hæc opera Græcè MS. fol. in Bibliothecâ publicâ Cantabrig. Claſſ. 3. Fig. 3. Notandum verò eundem *Commentarium*, ibidem etiam ſub Chryſoſtomi nomine haberi. Auguſtinus Lindſellus, poſtea Epiſcopus Petriburgenſis, adnexâ notulâ ſcribit, diverſum eſſe ab illo Chryſoſtomi in eoſdem Pſalmos Commentario, qui typis excuſus prodiit. Mericus verò Caſaubonus certiſſimè eſſe Heſychii affirmat.

OPERA, quæ non extant.

Hiſtoria Eccleſiaſtica, cujus fragmentum de Theodoro Mopſueſteno, ejuſque Hæreſi exhibetur in Synodi quintæ CP. Collatione 5ª.

Homilia in Jacobum fratrem Domini, & in Davidem Θεοπάτορα altera; quarum excerpta exhibet Photius Cod. 275.

In Canticum Habaccuc, & Jonæ. Fragmenta habentur in Caraffæ Catenâ in omnia utriuſque Teſtamenti Cantica.

Conſonantia Evangelica, cujus fragmentum Gr. Lat. dedit Combefiſius Auctuar. nov. Tom. i. p. 773. & alterum inferiùs. *Epitomen* illius quandam, ſeu *Quæſtiones* LX. & *Solutiones* totidem, ex ipſo opere olim excerptas Gr. Lat. cum notis evulgavit Cotelerius Monument. Eccleſ. Græc. Tom. iii. p. 1.

Commentarii in Epiſtolam ad Hebræos, & in Ezekielem, quorum teſtimoniis ſubinde utitur D. Thomas.

601. DOROTHEUS, Archimandrita Palæſtinus, Joannis Monachi celeberrimi, *Prophetæ* dicti, diſcipulus & miniſter, cui ex afflictâ valetudine per plures annos in lecto decumbenti inſerviit. Fateor me veram ejus ætatem ignorare; conjectura tamen non prorſus improbabili ductus, exiſtimo ipſum ineunte hoc ſæculo claruiſſe. Cum enim Barſinuphii, qui circa an. 550. teſte Evagrio †, floruit, Joannes ille fuerit diſcipulus; Joannis autem in extrema ætate jam poſiti Dorotheus noſter miniſter fuerit, non alio loco commodiùs reponi poterit. Plurima de ſe hinc inde habet Dorotheus, quæ tanti non ſunt, ut huc transferantur. Id tantum dicam, eum poſt Joannis mortem è Seridi Abbatis Monaſterio excedentem, Cœnobium ſeorſim ſibi ſuiſque poſuiſſe ac gubernâſſe. Scripſit *Doctrinas, De vitâ rectè & piè inſtituendâ*, ſive *Diſſertationes Ethicas & Aſceticas* XXIV. & *Epiſtolas* quaſdam breviculas ejuſdem argumenti. Extant *Doctrinæ* iſtæ (quarum ultima Græco textu caret) ſubnexis ad finem *Epiſtolis*, Gr. Lat. in Orthodoxogr. p. 195. & Auctuario Duceano Tom. i. p. 743.

† L. 4. c. 33.

601. PATERIUS, Gregorii M. diſcipulus, Romanæ Eccleſiæ Notarius & Secundicerius. Claruit anno 601. & deinceps, tandem, ſi Arnoldo Wion * fides, ob ſummam eruditionis famam Epiſcopus Brixienſis creatus. Scripſit *tres libros Explanationum in obſcuriora utriuſque Teſtamenti loca*, ex Gregorii M. operibus excerptos; ſeu, ut habet Sigebertus †, colligens omnia S. Scripturæ teſtimonia, per quæ Gregorius obſcura ſuæ Expoſitionis dilucidavit: Tres libros edidit, duos *de Teſtimoniis vet. Inſtrumenti*, unum *de Teſtimoniis N. Teſtamenti*; ipſumque codicem appellavit *librum Teſtimoniorum*. Prodiit opus iſtud Paterii *Romæ* 1553. fol. & inter opera S. Gregorii ibid. 1591. & ſequentibus editionibus. Verùm in impreſſis omnibus, & nonnullis Manuſcriptis ejus Codicibus deeſt liber ſecundus, quem cum reliquis duobus integrum ſe vidiſſe MS. in Bibliothecâ Cœleſtinorum Pariſienſium prodit Caſ. Oudinus Supplement. p. 156.

* Lign. vit. l. 2. c. 38.

† De Script. c. 43.

601. EUSEBIUS, Epiſcopus Theſſalonicenſis; claruit anno 601. Ab Andreâ quodam Monacho, gente Græco, Aphthartodocitarum Hæreſi perditè addicto (eodem forſan cum eo qui Romæ ad Baſilicam S. Pauli incluſus degit, & ob conficta ſub Gregorii M. nomine ſcripta quædam in Concilio Romano anno 601. damnatus eſt; quemque in Epiſtolâ ad Euſebium

noſtrum

noſtrum Gregorius M.* exagitat) ab eo, inquam, per literas laceſſitus, ſcri- SÆC. VII. ab An. DC.
ptâ *Reſponſione*, Andreæ nugas refutavit, ac dogmata Aphthartodicitᴀn fun-
ditùs evertit. Cùm verò Andreas edito alio opere ſententiam ſuam majore * L. 9. Ep. 69.
molimine confirmatum iret; Euſebius decem conſcriptis *libris* rem fuſiùs,
atque accuratiùs pertractavit, & Catholicam veritatem egregiè ſtabilivit.
Extant *Excerpta* utriuſque operis apud Photium, Cod. CLXII.

CONON, primò Joannis Philoponi diſcipulus, cujus partes ſtrenuè tu- 601.
tatus eſt in diſputatione, quam unà cum Eugenio habuit contra Paulum &
Stephanum Eutychianos coram Joanne Patriarchâ CP. Claruit circa an.
601. Demum Philopono infenſus factus, quòd tres, quas in Trinitate po-
ſuit, naturas ſive ſubſtantias per omnia æquales eſſe ac in nullâ re variantes
confiteri nollet, diverſam ab eo ſectam inſtituit, cui nomen ſuum impoſuit,
& Epiſcopi vice præfuit: quin & Philoponi ſcripta anathemate percuſſit,
& adversùs illius *de Carnis Reſurrectione* deliramenta, *Orationem invectivam*
ſcripſit. Idem fecit & Eugenius, & ipſe Philoponi ſectator olim non ig-
nobilis, qui in diſputatione ſupradictâ inclaruit. Utriuſque opera perierunt.
Præter *Orationes* enim *invectivas*, *Acta diſputationis contra Paulum & Stepha-
num* literis mandata ſunt, & à Photio perlecta. Vid. Cod. XXIII, XXIV.

THEODOSIUS, Monachus, claruit, ut videtur, circa an. 601. 601.
Scripſit *Confutationem* ſatis accuratam *Teſtimoniorum* quæ *adversùs corporum
Reſurrectionem* à Joanne Philopono ſeu ex S. Scripturis, ſeu ex Patrum ſan-
ctorum ſcriptis, adducta ſunt. Liber iſte à Photio Cod. XXII. memora-
tus, jam interiit. Dogmata ejuſdem Philoponi maleſana de SS. Trinitate,
Gregorius, ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ (inquit Nicephorus*) in libro ad Euagrium * L. 18. c. 48.
Monachum *de Divinitate* luculentiſſimè refutavit. NE.

THEMISTIUS, *Calonymus* cognomento ſibi adſcito dictus, (quem 601.
Nicephorus Calliſtus † peſſimè confundit cum Themiſtio Philoſopho, qui † L. 48. c. 50
ſub Valente floruit) Severianorum, Theopaſchitarum, & Agnoetarum ſe-
ctarius. Claruit anno 601. Vir non indoctus, inquit Photius ‖, qui perſpi- ‖ Cod. 108.
cuitatem ſermonis cum argumentorum robore optimè novit conjungere.
Scripſit Orationem invectivam adversùs Philoponi deliria de Reſurrectione:
pro Agnoetarum verò ſectâ compoſuit libellum, cui titulum dedit, *Apologia
pro S. Theophobio*, quo in libro ipſum Severum perſtringere non dubitavit.
Iſti libello volumen oppoſuit Theodorus, cui ut vices rependeret The-
miſtius, peculiare *opus in Theodorum* conſcripſit. NE. Scripſit & alia quædam
Themiſtius, quorum memoria & fragmenta aliquot ſuperſunt in Actis Con-
ciliorum Lateranenſis & CP. III. viz. *Libros* nonnullos *ad Theodoram Impe-
ratricem, Sermones aliquot adversùs Colluthum pro tomo Theodoſii. Epiſtolam pro
Salamitanis. Sermonem ad Chariſium monachum. Librum ad Conſtantinum Epiſco-
pum Laodicenum. Libros de ſatisfactione, pro Agnoetis, ad Marcellum Presby-
terum & Stephanum Diaconum*, Concil. Tom. VI. p. 316, 320. denique *contra-
dictorios Libros adversùs Theodoſii tomum*, ex quorum ſecundo fragmentum
habes Concil. Tom. VI. p. 831.

THEODORUS, Monachus Alexandrinus, Severianorum, Theo- 601.
paſchitarum, ac Theodoſianorum hæreſim ſectatus. Claruit anno 601. Phot. Cod.
Scripſit *Confutationem brevem* repetitæ Themiſtii contra Patres temerariæ 108.
maximeque abſurdæ contentionis, ſive libri illius Apologetici pro Agnoeta-
rum ſectâ. *Confutationi* huic cùm *Reſponſionem* objecerat Themiſtius, Theo-
dorus tribus aliis de eodem argumento libris editis *operis ſui vindicias* egit. NE.

NICIAS, Monachus, claruit eodem circiter, ut videtur, tempore, viz. 601.
anno 601. Scripſit *contra Philoponi capita* VII. quorum ipſe Philoponus me-
minerat in Διαιτητῇ ſuo. Scriptis etiam Severum aggreſſus eſt; & Gentiles
libris duobus refutavit. Vid. Photium Cod. L.

FAUSTUS,

Digitized by Google

SÆC. VII. ab An. DC.

606. FAUSTUS, gente Italus, ſeptennis adhuc puer S. Benedicto bonis moribus inſtituendus à parentibus commiſſus eſt, ſub cujus regimine in Monaſterio Caſſinenſi educatus eſt, & ab eo S. Mauro in Gallias miſſo comes datus. Maurum igitur in Gallias ſecutus in Monaſterio ab illo ad Ligeris ripam conſtructo 42. annos exegit; ac biennio poſt illius mortem, in Italiam redux, Caſinum repetiit, ubi rogantibus Monachis, præcipuè jubente Theodoro Abbate, *Vitam & res geſtas S. Mauri* conſcripſit, ac Bonifacio III. anno 606. nuncupavit. Extat hæc *vita*, ſed ab Odone Abbate Glannafolienſi interpolata, apud Surium & Bollandum Januar. XV. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. I. p. 274. Scripſit item *Vitam S. Severini Abbatis*, quæ habetur apud Mabillon. ibid. p. 568.

606. MARCUS, Ordinis Benedictini Monachus, S. Benedicti diſcipulus & familiaris: claruit anno 606. *Vitam S. Benedicti* à Gregorio M. proſâ deſcriptam, ipſe nonnullis de ſuo additis carmine planè eleganti, & ſupra ſæculi ſui genium venuſto enarravit, adeo ut teſte Petro * Diacono, de adventu ſanctiſſimi Benedicti ad Caſinum, de ſitu loci, conſtructioneque Cœnobii elegantiſſimos verſus compoſuit. Edita eſt hæc *Vita* à Proſpero Martinengo *Romæ* (unà cum aliis Poetis) 1590. *Collectionis* ſuæ Tom. iii. *Gnomæ* verò *Hagenœ* impreſſæ 1531. & alia quædam opuſcula *Pariſ.* 1563. edita, quæ Marco noſtro tribuit Gotfridus Olearius *, & (qui fortaſſe Olearium in errorem duxit) J. B. Marus Not. ad Petrum Diac. p. 8. Marco Eremitæ, qui ineunte ſæculo quinto floruit, certò certiùs aſcribenda ſunt.

* De vir. illuſt. Caſ. c. 3.

* Abac. Patr. p. 301.

606. BONIFACIUS IV. patriâ Valerianus, è gente Marſorum, Joannis medici filius, ex Presbytero Eccleſiæ Romanæ Pontifex electus poſt initium Novembris anno DCVI & anno ſequente die XXVI. Auguſti ordinatus. *Pantheon* Romanum à Phocâ Imp. impetratum in Eccleſiam commutavit; (quæ S. Mariæ *ad Martyres*, vulgò *rotunda*, hodiè dicitur) ſicut deceſſor ejus Bonifacius III. *Oecumenici* titulum ab eodem tyranno impetraverat. Anno 610. Mellitus Londini Epiſcopus, conſtructo extra urbis mœnia Monaſterio, Romam profectus eſt, Pontificem de vitâ & regulis Monachorum, aliiſque Eccleſiæ Anglicanæ negotiis conſulturus; ubi habita eſt hâc de re Synodus, in quâ ipſe Mellitus ſedit, & quæ decreta erant ſuâ quoque authoritate, inquit Beda †, ſubſcribens confirmavit, *Canoneſque* unà cum Bonifacii *literis* ſecum in Britanniam detulit. Obiit Bonifacius die VIII. Maii, anno 615. Extat *Epiſtola ad Ethelbertum Anglorum regem*, & *Decretum in Synodo Romanâ* latum *de Monachis officium Sacerdotale miniſtrantibus*, Concil. Tom. V. p. 1618.

† Hiſt. Eccl. l. 2. c. 4.

608. SERGIUS, ab anno 608. Patriarcha Conſtantinopolitanus. Anno 629. ab Heraclio Imp. animi dubio conſultus unicam eſſe in Chriſto voluntatem & operationem, habitâ Synodo decrevit & reſcripſit, virus in mente jamdiu latens tunc primùm prodens. Anno 633. cum Honorio Papa per literas egit, ut omnium Patriarcharum decreto confirmaretur Synodus Alexandrina, quæ fidei Orthodoxæ diſpendio pacem infidam Catholicos inter & Eutychianos conciliârat, unicam eſſe in Chriſto voluntatem docens. Anno 639. editâ *fidei Ecthesi*, habitaque Conſtantinopoli Synodo, hæreſin Monotheleticam confirmavit; & eodem diem ſupremum obiit. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* III. *altera ad Cyrum Patriarcham Alexandrinum* Gr. Lat. Concil. Tom. vi. p. 176. *altera ad Cyrum Phaſidis Epiſcopum*, Gr. Lat. inter Concil. CP. III. Acta Act. 12. Concil. Tom. vi. p. 915. *tertia ad Honorium Papam*, Gr. Lat. ibid. p. 918. *Acta Synodi*, quam pro confirmandâ *Ectheſi* Imperatoris hæreticâ anno 639. habuit, extant Gr. Lat. Concil. Lateran. Act. 3. Concil. Tom. vi. p. 201.

TIMOTHEUS,

SÆC. VII. ab An. DC.

TIMOTHEUS, incertæ ætatis Scriptor. Magnæ Eccleſiæ CP. Preſbyter, vaſorum Templi S. Deiparæ in Chalcopratiis cuſtos, Philopono, Conone, & Theodoſio, quos memorat, junior, Monothelitis tamen, quorum nullam mentionem facit, videtur ſuperior. Claruit itaque forſan circa annum 610. Scripſit *ad Joannem Presbyterum* CP. *Epiſtolam*, ſeu *libellum inſignem περὶ διαφορᾶς τῶν προσερχομένων τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν πίστει*, ſeu *de variis Hæreticis, eorumque dogmatibus diverſis, ac diverſis eorundem in Eccleſiam recipiendi formulis.* Latinè extat in prioribus Bibliothecæ Patr. editionibus, Græcè inter Jo. Meurſii *Varia Divina, Ludg. Bat.* 1619. 4°. Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. Tom. ii. Codicem denique ab editis haud parum diverſum nactus Cotelerius, non indignum duxit, quem Gr. Lat. cum notis evulgaret Monument. Eccleſ. Græc. Tom. iii. p. 377. Nil mirum enim, tantopere variare exemplaria MSS. iſtius *libelli*, qui in Eccleſiarum Ritualia receptus, prout uniuſcujuſque conſuetudo ferebat, immutatus, auctus, aut diminutus fuit. 610.

EUSTASIUS, ſive Euſtathius, S. Columbani diſcipulus, cui in Monaſterii Luxovienſis apud Burgundiones regimine anno 610. ſucceſſit. Anno 627. Synodum Matiſconenſem haberi curavit; in quâ *Regulam* à S. Columbano Monachis datam, ab Agreſtio autem ex Theodorici Francorum regis notario facto Monacho Luxovienſi temerè vellicatam ſtrenuè defendit, homini importuno ejuſque aſſeclis os compeſcuit, & à Synodi patribus præclarum pietatis & doctrinæ elogium meruit. Scripſit *Itinerarium S. Columbani*, quo uſus videtur Jonas in contexendâ *Columbani vitâ*, quodque forſan alicubi adhuc ineditum deliteſcit. 610.

THEOPHYLACTUS, *Simocatta* dictus, genere Ægyptius, patriâ verò Locrenſis, ex Sophiſtâ, ſeu Scholaſtico præfectus & Antigrapheus (i.e. forſan Cancellarius) claruit anno 611. Vixit poſt annum 628. quo occiſum ab Heraclio Choſroen Perſarum regem memorat Hiſt. l. VIII. c. 12. Scripſit *Mauricii Imp. res geſtas libris* VIII. quos ante annum 610. maximâ ex parte compoſuit. Statim enim poſt obitum Phocæ Hiſtoriam ſuam ex loco ſuperiori legens, cùm ad Mauricii cædem ventum eſſet, lachrymas populo adſtanti excuſſit. Operi tamen ſuo ante annum 629. coronidem non impoſuit. De ſtylo ejus hæc Photius *, Ἡ μέντοι φράσις αὐτοῦ ἔχει μέν τι χάριεν. πλήν γε δὴ ἡ τῶν τροπικῶν λέξεων καὶ τῆς ἀλληγορικῆς ἐννοίας κατακορὴς χρῆσις εἰς ψυχρολογίαν τινὰ καὶ νεανικὴν ἀπειροκαλίαν ἀποτελευτᾷ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς γνωμολογίας οὐκ ἐν καιρῷ παρένθεσις φιλοτιμίας δεῖ περιέργου καὶ περιττῆς· τὰ δ' ἄλλα οὔ τι εἰς μῶμον ἥκει. *Dictio illius aliquid veneris habet, niſi quòd figuratis vocibus & allegoricis ſenſibus putidè nimis ac frequenter ad ſatietatem uſus, in frigiditatem quandam ac juveniles ineptias dilabatur. Veruntamen & ſententiarum illa interjectio minùs opportuna diligentiam arguit & curioſam & ſupervacaneam, cætera bonus, in reprehenſionem non incurrit.* 611.

* Cod. 65.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ rerum à Mauricio geſtarum libri VIII. ab anno 582. ad an. 602. pertingentes, à Photio in Epitomen redacti Cod. LXV. Prodierunt integri Gr. Lat. unà cum Photii Epitome cum Pontani verſione & notis, *Ingolſtad.* 1604. 4°. cum iiſdem & Fabroti Gloſſario Græco-barbaro *Pariſ.* 1648. fol. *Excerpta legationum* non eſt quod morer; quippe quæ ex hiſtoriâ iſtâ deſumuntur.

Epiſtolæ LXXXV. breviculæ varii argumenti, Græcè ab Aldo editæ *Venet.* 1499. Gr. Lat. à Cujacio editæ inter Epiſtolas Græcanicas *Aureliæ Allobrogum* 1606. fol.

Problemata Phyſica. Prodierunt Græcè à Vulcanio edita, unà cum Epiſtolis, *Lugd. Bat.* 1596. 8°. deinde Gr. Lat. cum iiſdem, interprete Jac. Kimedoncio, *Heidelberg.* 1598. 8°. auctiora curante Schotto *Antverp.* 1599. 8°. denique à Rivino evulgata *Lipſiæ* 1653.

ANTIOCHUS,

Digitized by Google

SÆC. VII. ab An. DC.

614. ANTIOCHUS, Monachus Palæſtinus, in celeberrimo S. Sabæ Monaſterio, *Laurâ* dicto, vitam egit, claruit anno Dcxiv. quo Hieroſolyma à Perſis capta, pretioſum Crucis lignum aſportatum, Monachi Lauretani aut cæſi aut fugati ſunt: & in his Antiochus mala ſubiit plurima. Superfuit anno Dcxxix. In Homiliâ enim ultimâ prenſatam ab Athanaſio Hæretico ſedem Antiochenam indignatur. Scripſit, rogante Euſtathio quodam, *Pandecten divinæ Scripturæ*, ſeu *Compendium totius religionis Chriſtianæ & SS. Scripturarum doctrinæ, Homiliis* CXXX. *comprehenſum:* quibus præmittitur *Præfatio* & *Epiſtola nuncupatoria ad Euſtathium*, ſubjungitur verò *Exomologeſis ad Deum. Homilias* iſtas Latinè à ſe verſas primus in lucem edidit Godefridus Tilmannus in Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1575. Græcum textum dedit unà cum Tilmanni verſione Fronto Ducæus Auctuar. *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 1021. Porrò Antiochi *liber de Vitioſis Cogitationibus* extat Latinè Petro Pantino interprete in Bibliothecâ Patr. *Colon.* 1618. & alibi.

615. Ildefonſ de Script. c. 6. JOANNES, gente Hiſpanus, primùm Monaſterii cujuſdam Abbas, deinde Eccleſiæ Cæſaraugustanæ poſt Maximum Præſul factus circa an. Dcxv. Obiit anno circiter Dcxxvii. In eccleſiaſticis Officiis quædam eleganter & ſono & oratione compoſuit; & *de inveſtigandis Paſchalis feſti calculis libellum* exaravit. NE.

620. BONIFACIUS V. gente Campanus, civitate Neapolitanus, Joannis filius, primò titulo S. Xyſti Archipresbyter, deinde anno Dcxx. XXVII. Aprilis (juxta Catalogum Anaſtaſianum) Eccleſiæ Romanæ culmen aſcendit. Anno Dcxxiv. VIII. Cal. Maii, mortuo Mellito Juſtus Roffenſis Epiſcopus in ſede Cantuarienſi ſucceſſit. Huic *Pallium* dono miſit Bonifacius unà cum literis, quibus Epiſcopos ordinandi poteſtatem ipſi conceſſit: ſed quamnam authoritatem hîc ſibi fingit bonus Pontifex? quam neque Eadbaldus rex, neque ipſe Juſtus ab eo petiviſſent; quamque antiquos Eccleſiæ Canones cuivis Epiſcopo in Provinciâ ſuâ olim conceſſiſſe luce meridianâ clarius eſt. Obiit Bonifacius die XI. Martii anno Dcxxvi. Extat *Epiſtola ad Juſtum de Pallii uſu, alia ad Edwinum Northumbrorum regem,* quâ eum ad fidem Chriſtianam exhortatur, *tertia ad Edilburgam Edwini conjugem* quâ fidem ei gratulatur, monetque ut marito ſuo idem præſtet beneficium. Habentur hæ Epiſtolæ tum apud Baronium ad an. Dcxviii. Dcxxv. tum Concil. Tom. V. p. 1658.

620. * Cod. 278. MODESTUS, Patriarcha Hieroſolymitanus, uti disertè à Photio * vocatur, claruit anno Dcxx. Poſt Zachariam Patriarcham à Perſis in captivitatem anno Dcxvi. abductum ſedem Hieroſolymitanam rexit, dirutas Eccleſias reſtauravit, dilapſos fugâ Monachos revocavit, & inſtituit; omnia denique Eccleſiæ Palæſtinæ negotia ſummâ diligentiâ curavit uſque ad annum Dcxxviii. quo contigit Zachariæ reditus. Scripſit *Homilias* III. viz. *in mulieres unguenta ferentes,* & *in Occurſum Domini & Simeonis* (quarum Excerpta dat Photius Cod. CCLXXV.) denique *Encomium in Obdormitionem Deiparæ Virginis*; quòd benè longum, ſed parùm utile, fuiſſe notat Photius.

620. CYRUS, Primò Phaſidis ſive Lazorum Epiſcopus ab anno circiter Dcxx. deinde ab Heraclio Imp. cujus favorem apud Lazos anno Dcxxiii. hiemantis captârat, ſedi Alexandrinæ præfectus anno Dcxxx. Anno priore cùm Heraclium, quid de duabus in Chriſto naturis ſentiendum eſſet, incertum, Sergium CP. conſuluiſſe accepiſſet; & ipſe dubitare præ ſe ferens, quo Sergium à Catholicâ veritate facilius dimovere poſſet, ſibi utpote in re prorſus obſcurâ facem ab illo præferri poſtulaverat. Anno Dcxxxiii. pacem Severianos inter & Catholicos reſarciendam cauſatus, Synodum Alexandriæ habuit; in quâ omnes unicam in Chriſto Deivirilem operationem non confitentes anathemati ſubjecit. Anno Dcxxxix. Heraclii Imp. *Ecthesin* ſubſcriptione ſuâ roboravit;

Digitized by Google

roboravit; atque anno ſequenti obiit. Extant Gr. Lat. ab eo ſcripta, (1.) *Libellus* SÆC. VII.
Satisfactionis in Synodo Alexandrinâ anno Dcxxxiii. Theodoſianis ſive Seve- ab An. DC.
rianis in Eccleſiæ ſinum recipiendis ſubſcribi juſſus, Capitulis IX. conſtans,
quorum ſeptimum hæreſim Monotheleticam non obſcurè confirmavit: Con-
cil. Tom. VI. p. 954. (2.) *Epiſtolæ* III. *ad Sergium Patriarcham* CP. Concil. Tom.
VI. p. 207. 950. 952.

GEORGIUS, Joanni Eleemoſynario in ſede Alexandrinâ ſucceſſit 620.
circa annum Dcxx. Obiit anno Dcxxx. vel paulò ſeriùs. Scripſit *Vitam S.
Joannis Chryſoſtomi*; quam ex Cyrilli Alexandrini ejuſdem argumenti libro
eum deſumpſiſſe affirmat Gerardus Voſſius *, authoritate fretus, ut opinor, * De Hiſt. Gr.
Anonymi Scriptoris *Vitæ Chryſoſtomi*, quem Græcè edidit Savilius ad calcem l. 2. c. 20.
Chryſoſtomi Operum. Cujuſnam verò fidei, authoritatis, quin & ævi fue-
rit Anonymus iſte, mihi plane eſt incompertum: niſi quòd poſt an. Dcccccl.
floruerit: nec à Cyrillo Chryſoſtomi res geſtas literis mandatas eſſe aliunde
conſtat. Interim certiſſimè conſtat ex Palladii *Dialogo* de Vitâ Chryſoſto-
mi Georgium ſua ut plurimum, fabulis plerumque intertextis, deſcripſiſſe:
quod & Photius † dudum notavit. Cæterùm de Georgio, ejuſque Hiſtoriâ, † Cod. 96.
accuratè agit Nobiliſſ. Savilius tractatu de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi
ſupra edito, quem nos primi in lucem protulimus. De ſtylo tamen ejus au-
diatur Photius, ἔτι μέντοι τὴν φράσιν ἁπλῶς, καὶ εἰς πολλὴν χυδαιότητα κατενηνεγμένος· μηδὲ
τοῦτο δὴ, παρὰ τοῖς γραμματικοῖς κατὰ χεῖρας, τὴν τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων σύνταξιν ἠκριβωμένος.
*Dictio certè ſimplex in humilem admodùm ſtylum delabitur; neque ſaltem quod
vel literatioribus in promptu, nominum, verborumque accuratam adhibet conſtru-
ctionem. Vitam* iſtam primus edidit Latinè Godefridus Tilmannus *Pariſ.*
1557. & exinde Surius Jan. XXVII. Græcè verò cum notis Cl. Savilii pro-
diit inter Opera Chryſoſtomi Tom. VIII. Ampliſſima Excerpta habet Pho-
tius Cod. XCVI.

JOANNES, Monachus Antiochenus, claruit circa an. Dcxx. Scri- 620.
pſit *Hiſtoriam Chronologicam à Mundi initio ad ſua uſque tempora*: quæ inedita
in Bibliothecarum forulis adhuc deliteſcit. Ampliſſima tamen ejus Excer-
pta *Collectaneis* ſuis *de Virtutibus & Vitiis* inſeruit Conſtantinus Porphyrogen-
neta: quæ notis illuſtrata ex Codice Peireſciano Gr. Lat edidit Hen. Valeſius
Pariſ. 1634. 4°.

NENNIUS, gente Britannus, Elvodugi, Probi, atque Beulani Pres- 620.
byteri diſcipulus, Bannochorenſis Cœnobii primùm Monachus, deinde Abbas.
Claruit, juxta Baleum, Voſſium, alioſque, circa an. Dcxx. Hunc eundem
fuiſſe cum celebri illo Abbate Dinotho qui diſputatione cum Auguſtino habi-
tâ anno Dcxiii. inclaruit, & lanienam Bannochorenſem ægrè evaſit, cenſent
Baleus, aliique, an rectè docti judicent. Sane temporum ratio ac rerum cir-
cumſtantiæ apprimè congruunt. Nennius enim doctrinam Evangelicam
non modò per Cambrorum fines, ſed & propinquas Scotorum inſulas longè
latéque prædicando propagâſſe fertur; quod poſt cæſos Monachos, dirutum-
que Bannochorenſe Monaſterium feciſſe jure merito credi poſſet. Inter
Scotos verſatus Finanum Epiſcopum Lindisfarnenſem melioribus literis eru-
diendum curæ ſuæ commiſſum habuit. Extat *liber* ab eo ſcriptus *De geſtis Bri-
tonum*, ſive *Breviarium* ſeu *Hiſtoria Britannorum*, MS. in Bibliotheca Regiâ
Weſtmonaſterienſi, & in Bibliothecâ Academiæ Cantabrigienſis, ac in Cot-
tonianâ, alibique non uno in loco, in nonnullis Codicibus Gildæ Hibernico
aſcriptus: de quo cùm multa undique ſcitu non indigna collegerit Uſſerius
in Biblioth. Theol. MS. nos quædam inde delibabimus. "De Codice quo-
"dam perantiquo à ſe reperto hujuſmodi habet Priſeus. Videtur libellus iſte
"primum à Nennio compoſitus, at poſtea à literatioribus aliquot, qui in eum
"inciderant, mirè depravatus. Statim enim poſt principium legitur. Ab
"Adam verò uſque ad paſſionem Domini noſtri Ieſu Chriſti anni ſunt
"5228. à paſſione autem Chriſti peracti ſunt anni——Hîc apparet la-

 "cuna,

SÆC. VII. ab An. DC.

“ cuna, ubi veteri Scripturâ expunctâ, novis characteribus hic numerus ſup-
“ pletur 796. nempe ipſo Literatore temporis ſupputationem ad ſuam tem-
“ peſtatem traducente, cùm priùs ad Authoris duntaxat ævum applicita fu-
“ iſſet. Deinde in contextu Hiſtoriæ ubi libelli Autor Incolas hujus Inſulæ
“ qui ſuo tempore fuerant, commemorat, hæc habuit. Et in eâ habitant 4.
“ Gentes, Scoti, Picti, Saxones ac Britones. Novus hic ſc. Ariſtarchus pro
“ [habitant] priùs habitabant ſcripſit: (quod noviter adjectum eſſe præter
“ veteris exemplaris contextum ex recentiori tum characterum tum atramenti
“ ſpecie liquidò conſtat) nullâ habitâ ratione temporis, quo ſuperiora ſcripta
“ ſunt, ſed ſuæ duntaxat tempeſtatis. Ad eumque modum quamplurima ejus
“ libelli loca dum corrigere vellet, vitiavit & corrupit. Quamvis autem ali-
“ qua ei à poſterioribus aliquot ſciolis adjecta videantur, quæ Gildæ tempeſtati
“ minimè congruunt, ex Gildæ tamen Commentariis hunc deſumptum eſſe
“ facilè crediderim. Non enim novum eſt veterum Chronicis recentiora ut
“ emergunt, rerum eventa addere, inſcriptione tamen primi Autoris minimè
“ abolitâ. Plura interpolati voluminis exempla ibidem profert Priſeus, ad-
“ ditque ea quæ Gulielmus Malmsburienſis ſe in geſtis Britonum de Vortiger-
“ no legiſſe ait, & quæ de Vortimero habet, Arthurumque in obſidione Bado-
“ nici montis fretum imagine Dominicæ Matris ſtupenda geſſiſſe ſcribit, hinc
“ deſumpſiſſe credendum eſſe. Nam ea hoc in libello memorantur, neque
“ ea ex Gildâ quem Polydorus evulgandum curavit, ſumere potuit, quippe
“ qui nec Vortigeri quidem ſpeciatim mentionem faciat, nedum Vortimeri
“ aut Arthuri. Deinde ex Gaufredo Monomutenſi ea deſumere non potuit;
“ nam Hiſtoriam Britannicam nondum evulgaverat, quùm Malmsburienſis
“ ſuam ederet. Henricus etiam Huntingdonenſis integras habet clauſulas ex
“ hoc libello ad verbum deſumptas in ſuâ Britanniæ deſcriptione; cum non-
“ dum videret *Ganfredi Hiſtoriam.* Sunt & alii, inter quos Joannes Anglicus,
“ qui quædam ex hoc libello citant ſub Gildæ nomine. Lelandus Nennium
“ neſcio quem hujus libelli autorem putat. *Sic Priſeus.* Sanè Lelandus in
“ Aſſertione Arthuri ex oratione ejus colligi poſſe prodit Nennium autorem
“ eſſe; & in *Commentariis in Cygneam Cantionem* quædam inde citat ſub Nen-
“ nii nomine: Camdenus verò Pſeudo-Gildam vocat. Errant tamen, ſi qui
“ putant hoc eſſe opus nebulonis illius, qui paucis ante annis (ut refert Po-
“ lydorus Virgilius Præfat. ad Gildam) ex Gaufredi ſcriptis *Breviarium* com-
“ poſuerat, illudque *Gildæ Savientis* falsò *Compendium* inſcripſerat, ſeu Gildæ
“ illius fictitii, quem blattis & tineis ad Iſidis vadum in Bibliothecâ Merto-
“ nenſi prædæ expoſitum dicit Lelandus in Aſſertione Arthuri. Hoc enim
“ de Opere Pſeudo Gildæ Albanii (de quo in Centuris Baleus) accipio, non
“ de noſtri hujus recentioris. Nennium enim, cui hoc à Lelando opus tribu-
“ itur, ab eo ſupra commendatum videre eſt, ejuſdemque nomine ſententiam
“ citat ipſe pariter ac Camdenus; quam ex libello hoc Gildæ repetit Priſeus
“ Hiſt. Brit. Defenſ. p. 50. Hæc Uſſerius. Plura adhuc ſcripſit Nennius ſive
Gildas Hibernicus (eundem enim binis nominibus inſigniri veri non eſt abſi-
mile) ex quibus ſe in Hiberniâ, inde fugientem reliquiſſe teſtatur Baleus in
calce 13. Centur. *De origine Britannorum Chronicon* vetuſtiſſimum, (MS. id
haberi in Collegio S. Benedicti Cantabrig. ſcribit Pitſeus) *Eulogium Britanniæ*,
ac *librum de Mirabilibus Britanniæ*. Habetur hoc *Eulogium* MSS. in vetuſto
Codice in Coll. S. Benedict. vol. 338. 4°. ſed progreditur ad annum uſque
Dccccxl. Unde liquet vel Nennium noſtrum duobus integris ſæculis recentio-
rem fuiſſe, vel ſaltem Eulogium à recentiori manu continuatum eſſe. Extat
etiam MS. in Bibliothecâ Collegii S. Trinit. Cantabr. cum hoc titulo *Eulogi-
um Monachi Benedictini*, cum adjecto libro *de Mirabilibus*, &c. In Centuriâ verò 1.
cap. 74. alios Nennii libros memorat Baleus, viz. *De Urbibus Britannorum*, *Apolo-
giam quandam*, *Coſmographiam hiſtoriæ mundi*, & *Additiones Gildæ*; qui an ali-
cubi adhuc lateant, non liquet. Notandum verò eſt vetuſtiorem quendam
fuiſſe Nennium Luddi regis fratrem, de quo mira fabulantur, quique ex Bar-
dorum cantionibus & Flaminum ſcriptis rerum Britannicarum hiſtoriam pa-
trio ſermone compoſuiſſe dicitur. Hiſtoriam ejus Nennius Bannochorenſis
Latinè vertit, ac ad ſua tempora narrationis filum deduxit.

S U L-

Digitized by Google

SULPITIUS, *Pius* dictus, gente Gallus, in agro Bituricenſi natus,
anno Dcxii. ſacerdes ordinatus, paulò poſt Abbas Caſtrenſis factus, demùm 624.
anno Dcxxiv. mortuo Auſtregiſilo ſedi Bituricenſi præfectus eſt. Anno ſe-
quenti Concilio Rhemenſi interſuit. Extant *Epiſtolæ* III. apud Caniſium An-
tiqu. Lect. Tom. V. inter Epiſtolas ad Deſiderium Cadurcenſem.

VERUS, Rutinenſis in Galliâ Epiſcopus, claruit anno Dcxxv. quo Con- 625.
cilio Rhemenſi adfuit. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* II. apud Caniſium Tom.
V. ubi ſupra.

HONORIUS, natione Campanus, Petronii Viri Conſularis filius, an- 626.
no Dcxxvi. die XXVIII. Septembris Pontifex Romanus ordinatus eſt. Anno
Dcxxxiii. cùm Cyrus Alexandrinus unicæ in Chriſto voluntatis confeſſionem
decreto Synodico confirmâſſet; ac Sophronius Hieroſolymorum Patriarcha
Alexandriæ præſens Cyrum erroris palàm argueret, & à communione ejus
abſcederet: Sergius CP. Honorium de re totâ per literas certiorem fecit. Ho-
norius dato reſponſò, Cyri factum probavit, Sophronii improbavit: uni-
cam eſſe in Chriſto voluntatem & operationem confeſſus eſt, & prolatis è SS.
Scripturis, & authoritate Patrum argumentis probare annisus eſt. Eadem
dogmata ſcriptis etiam aliis epiſtolis plùs unâ vice authoritate ſuâ, quantùm
potuit, ſtabilivit. Laterem lavant, operam oleumque planè perdunt, quot-
quot Honorium ob hæreſin Monotheleticam à Synodo Generali VI. diſertè
anathematizatum, à non uno Pontifice Romano pro Monothelitâ habitum,
hâc labe eximere allaborant. Eorum omnium argumentis, ſeu frivolis potiùs
atque inanibus effugiis, pleniſſimè ſatisfecit Vir Cl. & Britanniæ noſtræ Borea-
lis decus eximium, Joannes Forbeſius Inſtruct. Hiſt. Theolog. lib. 5. ubi toto ferè
libro hâc de re accuratè agit. Vid. quæ infrà *in Libro Diurno* dicemus. Obiit
Honorius die XIII. Septembr. anno Dcxxxviii. Extant ab eo ſcriptæ, *Epiſtolæ*
VIII. Concil. Tom. V. p. 1681. & *Epigramma de Apoſtolis ob Chriſti ad cælos aſ-
cenſum obſtupeſcentibus*, in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 214.

BRAULIO, Joannis Epiſcopi Cæſarauguſtani frater, cui in ſede E- 627.
piſcopali ſucceſſit anno Dcxxvii. Anno Dcxxxiii. Concilio Toletano IV.
Dcxxxvi. Toletano V. Dcxxxviii. Toletano VI. interfuit. Anno Dcxlvi.
obiit. Scripſit *Vitam S. Æmiliani Monachi*, quæ extat apud Mabillon. Sæcul.
Benedict. I. p. 205. *Epiſtolas* II. ad Iſidorum Hiſpalenſem, quæ inter Iſidori
Opera haberi ſolent. *Elogium Iſidori* breve, quod apud Surium reperitur die
III. Aprilis, & Iſidori Operibus plerunque præfigitur.

SOPHRONIUS, ortu Damaſcenus, Sophiſta primùm, deinde 629.
Monachus, Joannis Eleemoſynarii familiaris, demum anno Dcxxix. Patriar-
cha Hieroſolymitanus. Indefeſſus Orthodoxæ veritatis vindex: qui præſens
Alexandriæ factus anno Dcxxxiii. Cyrum ſub obtentu pacis ineundæ hæreſim
in Eccleſiam invexiſſe ſtrenuè exclamavit, & communionem ei renunciavit.
Quin & literis apud Sergiùm CP. egit, ut Capitulum Septimum *Libelli Satiſ-
factionis* à Cyro Severianis præſcripti caſſaretur: ad Honorium verò Papam
Stephanum legatum pro eâdem re curandâ miſit. Anno Dcxxxvi. captâ ab
Haumare Saracenorum duce Hieroſolymâ, liberam religionis profeſſionem
Chriſtianis concedendam pactus eſt; & eodem anno vitam finivit.

SCRIPTA, QUÆ SUPERSUNT.

E*Piſtola Encyclica*, ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum ſcripta *ad Honorium, Sergium*, forſan & reliquos Patriarchas. Prolixa illa quidem, ſi quæ alia, epiſtola, adeò ut juſti voluminis molem exæquare poſſet. Extat. Gr. Lat. Concil. CP. III. Act. XI. Concil. Tom. VI. p. 851.

Digitized by Google

Orationes II. *in Crucem*, quæ habentur apud Gretſerum de Cruce Tom. II. prior Gr. Lat. p. 1173. poſterior Latinè tantùm p. 1401.

In Chriſti natalitia Homilia.

SS. Archangelorum, Angelorum, cæterarumque Virtutum Encomium. Duæ iſtæ Homiliæ extant Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XII.

De laboribus, certaminibus & peregrinationibus S. Pauli Fragmentum, quod ſub Sophronii noſtri nomine Latinè edidit Bignæus in ſuâ Biblioth. Pat. exinde in alias Bibliothecæ Patrum editiones deſumptum.

Vita S. Mariæ Ægyptiacæ, quæ à Paulo Diacono Latinè verſa, habetur apud Surium April. II.

Encomium SS. Cyri & Joannis, cujus fragmenta duo reperiuntur Concil. Tom. VII. p. 249.

Tractatus de Incarnatione unius ex Trinitate. Habetur Græcè MS. in Bibliotheca Regia Pariſienſi Cod. 2198. Vide Labb. *Nov. Biblioth. MS.* p. 90.

Cæterùm Joannis Moſchi Limonarium ſive Pratum Spirituale & à Damaſceno Orat. I. de Imag. & à Concilii Nicæni II. Patribus Act. 4. ſub Sophronii nomine citatur. Unde probabili ſanè, quæ & aliunde confirmari poteſt, conjecturâ uſus Cl. Voſſius * opinatur Sophronium junctâ cum Moſcho operâ *Limonario* contexendo inſudâſſe; quin & primas in eo Opere partes tuliſſe, licèt gloriam illius amico ſuo præ amore & modeſtiâ ceſſerit.

* De Hiſt. Græc. l. 2. c. 23.

629. DESIDERIUS, gente Gallus, in Albige oppido extremæ Aquitaniæ natus, Silvii & Herchenefridæ filius. Anno circiter Dcxiv. in Clotarii II. regis aulâ Theſaurarii munere fungebatur. Anno Dcxxix. Ruſtico fratri à civibus tumultuantibus interempto in Epiſcopatu Cadurcenſi ſuffectus eſt. Obiit anno Delii. Epiſcopatûs anno xxiii. Extant *Epiſtolarum libri* II. quorum prior Deſiderii *ad amicos*, poſterior aliorum *ad Deſiderium*, epiſtolas complectuntur, apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. V. p. 526. & in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. p. 579.

630. JONAS, gente Hibernus, uti ipſe in Præfatione ad Vitam S. Columbani teſtatur, Italum tamen fuiſſe, haud procul à Placentiâ ortum, locus in *Vitâ Attalæ* deprehenſus haud obſcurè docet. Adeò ut aut diverſus ſit Autor hujus ab Autore iſtius *Vitæ*; aut verba in *Præfatione Vitæ S. Columb.* alio (quod forſan non incommodè fieri poſſit) ſenſu accipienda. Monaſterii tum Bobienſis tum Luxovienſis alumnus, demum Abbas Luxovienſis, claruit anno circiter Dcxxx. & deinceps. Superfuit anno Dclxv. Scripſit *Vitam S. Columbani*, quæ habetur apud Surium Novembr. XXI. & Mabillon. Sæc. Benedict. II. p. 5. *Vitam Euſtaſii Abbatis Luxovienſis* apud Surium XXIX. Martii, Mabillon. ib. p. 115. *Vitam Attalæ Abbatis Bobienſis* apud Surium X. Martii. *Vitam Bertulphi Abbatis*, Attalæ ſucceſſoris apud Surium XIX. Auguſti, Mabillon. ib. p. 160. *Vitam S. Joannis Reomaenſis Monaſterii Fundatoris* & primi Abbatis, quæ à Roverio cum notis edita eſt *Pariſ.* 1637. in *Hiſtoriâ Abbatum Reomaenſium.*

630. GALLUS, gente Hibernus, in ætate tenellâ S. Columbani curæ à Parentibus commiſſus, ſub eo Monaſticam inſtituit vitam: unà cum eo in Britanniam & exinde in Galliam transfretavit, in Cœnobio Luxovienſi vitæ & laborum comes adfuit. Anno circiter Dcx. Columbanum iter in Italiam parantem ſecutus, juſſu illius in Rhætiâ ſubſtitit, ut populares Evangelii luce perfunderet: quod & condita ſibi ſeorſim cellâ ſtrenuè effecit. Ad Epiſcopatum Conſtantienſem Præſulum vicinorum ſuffragiis deſignatus, Joannem diſcipulum ei præfici curavit. Circa an. Dcxv. Monaſterium celeberrimum à nomine ſuo dictum in Helvetiâ fundavit. Claruit præſertim anno Dcxxx. atque annos 95. natus, febre correptus obiit anno Dcxxxv. inquit Waræus *, Dcxl. juxta Balæum †, Baronium, alioſque. Extat *Sermo Conſtantiæ in Templo S. Stephani in Conſecratione Joannis Epiſcopi Conſtantienſis habitus*, apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. V. p. 896. *Epiſtola ad Deſiderium Cadurcenſem Epiſcopum*,

* De Script. Hibern. l. 1. c. 3. p. 20.
† Cent. 14. p. 190.

pum, apud Uſſer. Epiſt. Hibernic. Syllog. p. 23. & cum aliis quibuſdam ejuſdem Epiſtolis apud Caniſium Tom. V. p. 526. Scripſit porrò S. Gallus ad Joannem Conſtantienſem *Eccleſiæ gubernandæ formam*, & *Monita ſalutaria* ad Wulmarum Presbyterum, quæ forſan habentur inter Galli noſtri Opuſcula à Caſpare Barthio cum Commentariis ſuis edita *Francofurt.* 1623. 8°. Librum enim nondum vidi.

JOANNES, MOSCHUS ſive *Eviratus*, aliis *Eucrates*, cognomento dictus, claruit anno Dcxxx. Vitam egit Monaſticam, primùm in Monaſterio S. Theodoſii, deinde in deſerto propè Jordanem, & in novâ S. Sabæ Laurâ. Poſtea Monachorum illuſtrium viſendorum ergò in exteras regiones peregrinari cœpit, & Antiochiæ oras, Alexandriam, proximamque eremum, & ad Oaſin uſque delatus, Romam tandem, & ad Occidentales regiones profectus eſt. Cùmque clariſſimorum ſæculi iſtius Monachorum res præclarè geſtas partim à ſe ſpectatas, partim ab aliis auditu acceptas, undique conquiſiverat, *Opus hiſtoricum* condidit, quod Sophronio Sophiſtæ, poſtea verò Patriarchæ Hieroſolymitano, individuo ferè itinerum ſuorum comiti, & in Opere concinnando adjutori, nuncupavit. Extat Liber iſte, *Pratum Spirituale*, *Hortulus novus*, *Limonarium*, & *Viridarium* dictus, ab Ambroſio Camaldulenſi Latinè verſus inter *Vitas Patrum* (quarum librum X. conſtituit) à Roſveydo editus, *Lugduni* 1617. p. 647. & alibi. Græcum textum, frequentibus tamen lacunis mutilatum, Ambroſii verſioni Latinæ adjunxit Fronto Ducæus Auctuar. 1624. Tom. II. p. 1057. Lacunas iſtas ex integriori Codice ſupplevit Cotelerius Monument. Eccl. Gr. Tom. II. p. 341. Stylum Moſchi *εἰς τὸ ταπεινότερον ϗ ἀμαθέστερον ἀποκλίνειν, rudem ac ſimplicem eſſe* olim notavit Photius *. 630.

* Cod. 199.

CONANTIUS, poſt Murilam Palentinus in Hiſpaniâ Epiſcopus, claruit anno Dcxxxiii. quo Concilio Toletano IV. ſubſcripſit. Anno Dcxxxvi. Concilio Toletano V. Dcxxxviii. Toletano VI. interfuit. Obiit poſtquam ſedem Pontificalem tenuiſſet annis xxx. Scripſit *Orationum libellum de omnium proprietate Pſalmorum*, & *melodias* ſive *hymnos* multos edidit. NE. 633. Ildefonſ. de Script. c. 11.

JUSTUS, ſub Helladio vitâ Monaſticâ inſtitutus, ei primùm in Monaſterii Agalienſis præfecturâ, deinde in Toletanæ ſedis regimine, ſucceſſit, claruit anno Dcxxxiii. quo Concilio Toletano IV. adfuit. Sedem Pontificalem annis tribus tenuit, & diebus XIX. ante Siſenandum regem obiit anno Dcxxxv. Scripſit *ad Richilanem Abbatem Agalienſem Epiſtolam* in quâ ſuſceptum ſemel gregem nunquam relinquendum eſſe luculenter & nervosè demonſtravit. NE. 633. Ildefonſ. de Script. c. 8.

ANDREAS, Damaſco oriundus, primò Monachus Hieroſolymitanus, deinde ex Diacono & Orphanotropho Conſtantinopolitano Archiepiſcopus Cretenſis, claruit circa an. Dcxxxv. ac diu poſtea. Certè de illius ætate inter eruditos non bene convenit. Alii eum ad annum Dl. vel Dlxx. perperam referunt. Alii, & in his Caſimirus Oudin, neſcio tamen quâ authoritate ducti, ad annum Dccxx. deprimunt. Verùm ut annum ei Dcxxxv. aſſignemus, facit Græcorum Triodii authoritas, in quo Sophronio Patriarchæ Hieroſolymitano σύγχρονος fuiſſe dicitur. Vitam tamen ultra annum Dclxxx. eum protraxiſſe, patet ex Jambis Euchariſticis ad Agathonem Diaconum Concilii VI. ſcribam, pro ſibi ad exſcribendum commodatis Actis Synodalibus. 635.

OPERA, QUÆ EXTANT.

H*omiliæ XVII.* viz. *In Mariæ natalem*, *In Annunciationem*, *In Circumciſionem*, *In Transfigurationem*, *In Lazarum quatriduanum*, *In Ramos Palmarum*, *In Crucis Exaltationem* II. (quæ habentur & apud Gretſerum de Cruce Tom. II. p. 1171.) *In Mariæ dormitionem III. In S. Titum*, *In S. Georgium*, *In S. Nicolaum*, *In S. Patapium II. De vitâ humanâ & defunctis.*

Triodia

SÆC. VII. ab An. DC. *Triodia, ſive Idiomela* ſeu *Canones* IX. viz. *in conceptionem S. Annæ, in Mariæ nativitatem* ; *Magnus Canon* Sophronio nuncupatus ; *in Lazarum* ; *in* IV. *ferias majoris Hebdomadis* ; *in mediam Pentecoſten.*

Idiomela quædam brevicula *in varios dies Feſtos* hinc inde collecta.

* Omnia opuſcula ſupra enumerata in lucem eruit, & cum notis atque Onomaſtico peculiari, Gr. Lat. edi curavit Fr. Combefiſius, *Pariſ.* 1644. fol.

In S. Deiparæ nativitatem Homiliæ II. quarum poſteriorem ediderat Schottus ſub nomine Germani Patriarchæ CP. nonnulli verò codices Joanni Damaſceno aſcribunt.

In decollationem S. Joannis Baptiſtæ Homilia.

Idiomelon in Feſtum Annuntiationis. Opuſcula iſta quatuor Gr. Lat. edidit idem Combefiſius Auctuar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. i. p. 1289, 1327.

Jambi Euchariſtici ad Agathonem Diaconum pro commodatis ſibi Synodi VI. Actis, ab eodem Gr. Lat. editi ib. Tom. II. p. 235.

Computus Paſchalis, à Petavio Gr. Lat. evulgatus Tom. III. de Doctr. Temp. p. 393.

Cæterùm quiſquis iſta S. Andreæ opera diligenter perlegerit, ultrò mecum fatebitur, quædam ex iis eſſe ſuſpectæ fidei, utpote in quibus recentioris ævi veſtigia facilè deprehendet.

640. GEORGIUS PISIDES, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus & Chartophylax ; claruit circa an. 640. Scripſit plurima, ex quibus quædam ſuperſunt, plura interierunt.

Coſmopœia, ſeu *Carmen Iambicum in Hexaemeron,* Sergio CP. dicatum, quod verſibus 3000. olim conſtitiſſe prodit Suidas, licèt in eo, quod nunc habemus, poemate, vix duo millia reperias. In eo ſub tecto Procli nomine Joannes Philoponus arguitur, adeò ut idem jure credi poſſit cum eo poemate, quod à Georgio μέτροις ἀέλσεις ὥσπερ εἴωθε γέγραφεν, contra Philoponum exaratum eſſe prodit Nicephorus*.

* L. 18. c. 48.

De vanitate vitæ humanæ carmen Iambicum in fine mutilum. Utrumque poema, unà cum fragmentis reliquis è Suidà & aliunde collectis, prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1585. 8°. & in Appendice Bigneanà, *Pariſ.* 1624. fol. p. 387.

Hiſtoria rerum ab Heraclio geſtarum, & belli Perſici.

Avarica, ſive *Avarum Hiſtoria.*

Encomium Anaſtaſii Martyris. Opera iſta oratione ſolutâ conſcripta à Georgio fuiſſe monet Suidas †: ad nos verò non pervenerunt.

† In voce Γεώρ.

Antequam Lectorem dimittamus, monendus erit Georgio noſtro à pleriſque tribui *Faſtos Siculos,* ſive *Chronicon Alexandrinum,* quo mundi tempora per omne ævum uſque ad decimum Heraclii conſulatum, i. e. uſque ad an. Chriſti 628. diſponuntur, *Alexandrinum* ideò dictum, quòd in frontiſpicio MS. Codicis Petrus Alexandrinus notà appoſità illud commendàrat. Chronicon iſtud in vetuſtà quâdam Siciliæ Bibliothecà primus reperit Hieronymus Surita, à quo illud accepit Antonius Auguſtinus, qui primò in Italiam, ubi Sigonius & Onuphrius eo uſi ſunt, deinde in Hiſpaniam Codicem ſecum advexit. Ex Antonii exemplari Apographum deſcripſit Andreas Darmarius Cretenſis Græculus, qui circa an. 1573. Codicem ſuum unà cum quibuſdam aliis MSS. aureis propè trecentis Iſaaco Caſaubono vendidit. Caſaubonus eum juſtis conditionibus in Frederici Sylburgii manus conſignavit, ut *Epiſtolâ ad Scaligerum* ipſe nos docet. Denique à Sylburgio aureis ſolaribus 36. redemptum David Hæſchelius Bibliothecæ Auguſtanæ intulit. Ex eo excerptum *Conſulum Romanorum indiculum, ſub Faſtorum Siculorum nomine* primus Græcè edidit Sylburgius, & Romanæ Hiſtoriæ Scriptoribus Græcis præmiſit, Onuphrii Faſtis Capitolinis è regione appoſitis *Francofurt.* 1590. Eclogas luculentas, quas in uſum proprium excerpſerat Caſaubonus Scaliger *Chronico* ſuo *Euſebiano* inſeruit. Tandem integrum Chronicon è Bibliothecà Auguſtanà deſcriptum Gr. Lat. edidit Matthæus Raderus Soc. Jeſu *Monachii,* 1615. 4°. Verum autoris nomen nec in ipſo Codice, nec aliunde

Epiſt. 437. confer Ep. 252. & 440.

aliunde comparet: unde latus aperitur conjectandi campus; & quamvis cum Reverendiſſimo Uſſerio, aliiſque, Georgio noſtro id tribuam, non tamen prorſus ſpernenda videtur Caſimiri Oudini conjectura, Georgio Alexandrino, qui *Chryſoſtomi vitam* ſcripſit, illud aſcribentis. Ut ita ſentiret, hoc præcipuè argumento ductus, quòd res Alexandrinas maximè perſequatur, & ad hæc uſque tempora excurrens, à Petro Georgii ſucceſſore commendetur. Quiſquis tandem ſit, autor certè eſt non contemnendus, qui non modò continuam Conſulum ſeriem exhibet, ſed & plures melioris purpuræ pannos operi ſuo intexuit, venerandæ vetuſtatis monumenta, quæ fruſtra alibi quærantur.

ELIGIUS, gente Gallus, in vico Catalacenſi prope urbem Lemovicum, patre Eucherio, matre Terrigiâ natus, in urbe Lemovicâ artem aurifabrinam aliquamdiu exercuit. Anno 635. legatus à Dagoberto rege in Britanniam minorem miſſus inducias cum Clippiaco duce pepigit. Plurima dum Laicus adhuc eſſet, Cœnobia ac Baſilicas condidit, ac tandem Epiſcopus Noviomenſis ordinatus eſt anno 640. (non uti vulgò ſupputari ſolet anno 646.) quod demonſtrat Carolus le Cointe Annal. Franc. Tom. ii. ad an. 640. num. 20. &c. Epiſcopus factus Eccleſiis extruendis, & imbuendis fide Chriſtianâ Flandris, Friſiis, & Suevis, operam dedit. Anno 644. Concilio Cabilonenſi III. interfuit. Anno 650. Monaſterium virorum Tornaci, puellarum Noviomi condidit, & Eccleſiam Cortracenſem S. Martini memoriæ dicavit. Obiit Calendis Decembribus anno 659. juxta le Cointe; 665. ex vulgari calculo, ſecundùm alios verò 663. 640.

SCRIPTA.

Sermo, ſive *Tractatus de rectitudine Catholicæ converſationis*, Auguſtino vulgò aſcriptus, inter cujus opera habetur Tom. IX. p. 1143. Eum plurimis animadverſionibus illuſtrat Le Cointe ad an. 659.

Epiſtola ad Deſiderium Cadurcenſem, inter aliorum ad eundem Epiſtolas apud Caniſium Tom. V.

Homiliæ XVI. *varii argumenti*, Bibliothecæ Patr. Tom. XII. p. 300. Eas non immeritò in dubium vocant eruditi, præcipuè Albertinus, qui * oſtendit octavam & decimamquintam non modò ex antiquioribus, puta, Hilario, Auguſtino, &c. ſed etiam ex octavi & noni ſæculi Scriptoribus eſſe conſarcinatas; cui quidem hic in parte non contradicit Labbeus. Et certè ſi non Homiliæ omnes, pleræque ſaltem Eligio noſtro ſunt abjudicandæ.

* Lib. 3. de Euch. p. 906.

CUMMIANUS, ſeu *Cumminus*, cognomento *Fota*, ſeu *Fada*, i.e. *Longus*, Fiacnæ Jar-muman ſeu Occidentalis Momoniæ regis filius, natus eſt anno 592. Demum monaſticam vitam profeſſus, Abbas, & ut alii, Epiſcopus in Hiberniâ factus eſt. Claruit anno 640. obiit 661. vel ſequente. Extat *Epiſtola Paſchalis* de controverſiâ Paſchatis obſervandi ad Segienum Abbatem Hyenſem, in Epiſtolarum Hibernicarum Sylloge Uſſerianâ p. 24. *Liber de Pœnitentiarum menſurâ*, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. xii. p. 41. 640.

JOANNES IV, gente Dalmata, Venantii Scholaſtici filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, & demum anno 640. ante diem II. Auguſti Pontifex Romanus electus, poſt mortem Heraclii ordinatus die III. Decembris. Habitâ eodem anno Romæ Synodo, Heraclii Ecthesin, & Hæreſim Monotheleticam damnavit; Honorii verò Papæ ejuſdem Hæreſeos inſimulati memoriam editâ *ad Conſtantinum Imp. Apologiâ* tutatus eſt. Anno ſequente miſſis per Dalmatiam atque Iſtriam legatis plurimos à Sclavis in captivitatem abductos Chriſtianos magnâ pecuniæ vi erogatâ in libertatem aſſeruit. Obiit anno 642. die XX. Septembris. Extant ab eo ſcripta, *Epiſtola ad Scotos Epiſcopos de Paſchate more Romano celebrando, & Hæreſi Pelagianâ extirpandâ* 640.

Digitized by Google

SÆC. VII. ab An. DC. *pandâ*, ab eo adhuc electo miſſa, Concil. Tom. V. p. 1757. *Apologia pro Honorio Papâ ad Conſtantinum Imp. ib.* 1758. *Epiſtola ad Iſaacum Syracuſanum Epiſcopum*, ut Monachis ſuarum Eccleſiarum ſacerdotes inſtituere liceat, ib. p. 1772.

640. THALASSIUS, Monaſterii cujuſdam in Lybiæ deſertis Abbas, à nonnullis anno 640. non ſine maximâ veriſimilitudinis ſpecie aſcribitur, quippe quem B. Maximus Epiſtolâ compellat, ab aliis ad annum 465. refertur. Meminit Suidas * Thalaſſii cujuſdam, qui Theophilo Epiſcopo Eccleſiarum celeberrimo admodùm familiaris fuit, & miraculum ejus quoddam literis conſignavit. Verùm an is Thalaſſius noſter fuerit, parùm liquet. Scripſit Thalaſſius ad Paulum Presbyterum *de ſincerâ Charitate, vitæ continentiâ, & mentis regimine, Sententiarum Hecatontadas* IV. quæ prodierunt Lat. ex interpretatione Oecolampadii *Auguſtæ-Vindel.* 1520. & cum aliis veterum Theologorum opuſculis ib. 1551. p. 106. in Orthodoxogr. p. 897. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xii. p. 337. Græcè verò ſimul ac Latinè habentur in Auctuario Duceano Tom. ii. p. 1179.

* In voce Θεόφιλος.

640. AUDOENUS, ſive *Dado*, gente Gallus, patriâ Sueſſionenſis, Dagoberti regis Referendarius, poſtea relicto ſæculo Clericatum ambiit. Anno 640. eodem quo Eligius Noviomenſis die, Archiepiſcopus Rhotomagenſis ordinatus eſt. Anno 644. Concilio Cabilonenſi III. ſubſcripſit. Anno 672. *vitam S. Eligii* ſcripſit. Anno 676. Romam religionis ergo profectus eſt, anno ſequente reverſus. Anno 683. poſtquam pacem inter Orientales & Occidentales Francos compoſuiſſet, apud Clippiacum villam febri correptus, nonagenarius ad Dominum migravit, Epiſcopatûs anno 44. Scripſit ad Robertum Pariſiorum Epiſcopum *vitam S. Eligii Noviomenſis libris duobus*; tertium ille priorum *compendium* continentem addidit. Priores duo habentur apud Surium Decembr. II. Lucas verò Dacherius meliorem nactus Codicem tres libros integros edidit Spicileg. Tom. v. Extat ejuſdem *Epiſtola ad Deſiderium Cadurcenſem* inter Epiſtolas cognomines apud Caniſium Tom. v. p. 542. Scripſit & *vitam S. Remigii*, monente Miræo *, qui & manuſcriptam eam apud Helvetios in Bibliothecâ S. Galli extare fidem facit. Scripſiſſe eundem *libellum de Animâ Dagoberti regis*, produnt Centuriatores Magdeburgenſes, Cent. VII. cap. 10. p. 274.

* Not. ad Sigebert. c. 58.

640. THEODORUS, urbis Pharan in Arabiâ Petræâ prope Ægypti confinium, Epiſcopus, Eutychianorum & Monothelitarum hæreſibus perditiſſimè addictus. Claruit anno 640. Scripſit *librum ad Sergium Arſenoitarum Epiſcopum de Operationibus Chriſti*, cujus fragmenta V. extant Gr. Lat. Concil. Lateran. Act. 3. Concil. Tom. vi. p. 164. *Librum de interpretatione teſtimoniorum è Patribus adductorum circa Operationes Chriſti*, cujus fragmenta VI. habentur Gr. Lat. ibid. p. 165. *Epiſtolam ad Paulum hæreticum*, quâ anathematizavit Synodum Chalcedonenſem & Tomum Leonis Papæ. Fragmentum ejus reperitur Concilii VI. actione X. Concil. Tom. vi. p. 839.

642. THEODORUS, natione Græcus, Theodori cujuſdam Epiſcopi Hieroſolymis, ut videtur, oriundi filius, Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus die III. Novembris anno 642. Anno ſequenti Pauli Patriarchæ CP. Synodicæ reſpondit, *Ecthesin Heraclianam* è medio tollendam, Pyrrhique cauſam in Synodo examinandam, arguens illum, quòd Pyrrhi adhuc ſuperſtitis & nondum damnati ſedem occupâraṫ. Eâdem etiam de cauſâ cum civibus CP. & Epiſcopis qui Paulum ordinaverant, egit. Anno 645. Pyrrhum ex Africâ, ubi cum Maximo martyre diſputatione initâ, veritatem agnoverat, Romam advenientem, & in Synodo Romanâ *Libellum Pœnitentiæ & Confeſſionis Orthodoxæ* offerentem, in communionem recepit; quin & cum Conſtante Imp. de illo in ſedem CP. reſtituendo egit. Anno 648. habitâ Romæ Synodo Paulum Patriarcham CP. biennio etiam ante à ſe damnatum, &

Digitized by Google

& Pyrrhum in errores priſtinos relapſum, anathemate percuſſit. Obiit die XX. Aprilis, anno 649. Extant *Epiſtola Synodica* ad Paulum CP. *Exemplar propoſitionis Conſtantinopolim tranſmiſſæ de Ectheſi anathematizandâ*; *Epiſtola ad Epiſcopos*, qui Paulum conſecrârant, inter Anaſtaſii Collectanea à Sirmondo edita *Pariſ.* 1620. p. 47. exinde Concil. Tom. v. p. 1777.

SÆC. VII. ab An. DC.

642.

PAULUS, Monothelitarum ſectarius, anno 642. Pyrrho ob exulceratum Imperatoris animum in Africam ſecedenti in Patriarchatu Conſtantinopolitano ſubſtitutus eſt. Anno 648. fraude edictum à Conſtante Imp. elicuit, quo ſilentium de controverſiâ Monotheleticâ omnibus, tam unam quam duas in Chriſto voluntates aſſerentibus, indictum eſt. Quo nomine à Theodoro Papâ eodem anno in Synodo Romanâ damnatus eſt, à Martino Papâ anno 649. in Concilio Lateranenſi anathemate iterum percuſſus. Ipſe, ut vices rependeret, ſubdolis ſuis apud Imperatorem commentis effecit; ut Martinus Conſtantinopolim anno 651. accitus, graviſſimis malis affligeretur. Obiit Paulus eodem anno, facti Pœnitentiâ ante mortem tactus. Extat *Epiſtola ad Theodorum Papam* anno 648. ſcripta de recipiendo Edicto Imperatorio Gr. Lat. Concil. Lateran. actione 4. Concil. Tom. vi. p. 221. & fragmentum *Epiſtolæ ad Theodorum Pharanitam* Concilii vi. actione 10. Concil. Tom. vi. p. 839.

645. Vita S. Maxim. Gr. Lat. Opp. præfix. p. 2.

MAXIMUS, patriâ Conſtantinopolitanus, antiqua nobilitate ortus, natus eſt anno 580. Poſtquam omni diſciplinarum genere egregiè excultus eſſet, ab Heraclio Imp. in Aulam aſcitus eſt, & regiis Commentariis conſcribendis operam dedit, Proto à-ſecretis factus. Heraclio in hæreſim Monotheleticam demum lapſo, ipſe rem indignatus, ut tradit vitæ ejus auctor (de quo tamen vide quæ habet Fr. Combefiſ. in notis) vel potius immenſo ſolitudinis amore ductus, Aulam deſeruit, & in Monaſterium Chryſopolim dictum propè Conſtantinopolim ſeceſſit, cujus præfecturam ſuſcipere paulò poſt à Monachis coactus eſt. Cùm verò hæreſim Monotheleticam in Oriente paſſim triumphare cerneret, & veritatem Catholicam indies peſſum ire ingemiſceret: præcipuè verò Perſarum per omnia ferè Orientis loca graſſantium metu * territus, in partes Occidentales ſe ſubducere in animum induxit. Ante annum igitur 640. in Africam profectus, Epiſcopis Africanis, ut contra Monothelitas ſtrenuè decertarent, author fuit, iis & voce & exemplo præeuns. Anno 645. habitâ cum Pyrrho Expatriarchâ CP. in Africâ præſentibus Epiſcopis & Gregorio prætorii præfecto diſputatione, hominem erroris convicit, ac duas in Chriſto voluntates dari ſolidè demonſtravit. Eodem anno Romam contendit, Monothelitas ubique oppugnaturus. Anno 649. Martinum Papam, quo familiariter uſus eſt, ad Concilium Lateranenſe celebrandum impulit, & ipſe Concilio interfuit. Cùm hæreticæ igitur, quâ laborabat Conſtans Imp. labi adeò gnaviter reſiſteret Maximus, anno 655. Româ militari manu Conſtantinopolim abductus eſt unà cum Anaſtaſio diſcipulo, & in carcerem conjectus. Poſt dies aliquot in palatium ductus eſt, ut fictis quibuſdam proditionis & calumniæ in Imperatorem, injuriæ in Pyrrhum, & Origeniſmi criminibus reus ageretur; quæ cùm ille luculentiſſimè diluiſſet, edicto Cæſareo anno 648. lato de ſilentio in controverſiâ Monotheleticâ utrinque obſervando ſubſcribere juſſus eſt. Id renuens Bizyam Thraciæ oppidulum relegatur, ubi anno ſequente habita eſt IX. cal. Septembr. inter illum & Theodoſium Cæſareæ Bithyniæ Epiſcopum diſputatio. Verùm cum iſtiuſmodi artificio ne hilum quidem rem ſuam promoverent Maximi adverſarii; miſſus eſt Paulus conſul, qui eum ad Monaſterium juxta Rhegium adduceret, ubi de eâdem cauſâ iterum diſputatum eſt. Cùm nullis autem dolis, nullis minis flecti poterat vir ſanctiſſimus, Imperatoris mandato Perberim ſtatim deportatur, ibi continuis vexationibus affligendus. Inde anno 662. VI. Id. Jun. in Lazicorum regionem ablegatus eſt, & in caſtrum Schemre in confinio Alanorum detruſus, ubi cum ſibi mortem intra paucos dies obventuram prædixiſſet,

* Epiſt. 2. ad Joan. Presbyt. Tom. 2. p. 250.

Vid. Acta S. Maximi Gr. Lat. p. 29. &c. Opp. Tom. I. ubi hæc fuſiſſime narrantur.

SÆC. VII. ab An. DC.

* Cod. 192.

die XIII. Auguſti animam tot malis exagitatam cœlo reddidit. De ſtylo ejus hæc habet Photius*; Ἔστι δὲ τὴν φράσιν χαυνωτικὸς ἐν ταῖς περιόδοις, καὶ χαίρων ὑπερβατοῖς, ἐπακμάζων τε ταῖς περιβολαῖς καὶ κυριολογεῖν οὐκ ἐσπουδασμένος, ἐξ ὧν αὐτοῦ τῇ συγγραφῇ καὶ τὸ ἀσαφὲς καὶ τὸ δυσεπίκτητον διατρέχει, τῷ τραχεῖ δὲ τοῦ ὄγκου ὅσα περὶ συνθήκην καὶ ἀναπαύσεις τὸν λόγον ὑποβάλλων, οὐδ' ἡδὺς εἶναι σπουδάζει τῇ ἀκοῇ· καὶ ἡ μεταφορὰ αὐτῷ τῶν λέξεων οὐκ εἰς τὸ χαρίεν καὶ γεγονηδυσμένον περιλείπεται, ἀλλ' οὕτως ἁπλῶς καὶ ἀπεριμερίμνως παραλαμβάνεται. *Oratio ejus comprehenſionibus continenter producitur, gaudetq; hyperbatis, circumductionibus quoque invaleſcens: etſi propriè loqui minimè ſatagit. Unde per ſermonem ejus & obſcuritas & difficultas paſſim decurrit. Aſperitatem deinde tumidioris dictionis (quantum ad compoſitionem ceſſationeſque) ſuâ in oratione ſectatus, ne auditu quidem eſſe jucundus ſtudet. Verborum inſuper tranſlatio nequaquam ad gratiam conciliandam, lectoremque pelliciendum compoſita eſt, ſed ſimpliciter atque incurioſè aſſumitur.*

SCRIPTA.

IN *locos Scripturæ difficiles Quæſtiones* LXV. *ad Thalaſſium Monachum*, in hoc opere penè totus ἀλληγορίζων, prætermiſſo ſenſu literali, in myſtico ac ſpirituali ut plurimum hæret. Opus iſtud fusè deſcribit Photius Cod. CXCI.

Interrogationes & Reſponſiones diverſorum dubiorum LXXIX. In ſolvendis his quæſtionibus non eandem ἀκρίβειαν, ac in prioribus adhibet S. Maximus, unde vel opus à Maximo incohatum, ab aliis abſolutum, vel ſaltem haud leviter interpolatum lubens fatetur Cl. Combefiſius.

Expoſitio in Pſalmum LIX. in quâ allegorico explicandi modo mordicus adhæret.

Expoſitio in Orationem Dominicam.

Liber aſceticus per interrogationem & reſponſionem de vitâ piè inſtituendâ dialogi formâ compoſitus. Editus eſt Lat. unà cum aliquot Chryſoſtomi & Baſilii opuſculis à Fl. Nobilio *Romæ* 1578.

De perfectâ charitate, & de aliis virtutibus Chriſtianis ad Elpidium Presbyterum Centuriæ IV. Prodierunt Gr. Lat. *Hagenoæ* 1631. 8°. Hujus editionis curator Vincentius Obſopæus hæc capita Maximo Taurinenſi ſtolidè attribuit: cum Antonii ſententiis curâ Conradi Geſneri, *Tiguri* 1546. in *Micropresbytico, Baſil.* 1555. ſeorſim *Helmſtad.* 1616.

De Theologiâ, deque filii in carne diſpenſatione Capita CC. in quo opere eodem fere modo ac in quæſtionibus ad Thalaſſium, ſed paulo caſtigatius argumentum tractat. Has ſententias memorat Photius Cod. 191.

Capita diverſa Theologica & Oeconomica, deque virtute ac vitio quingenta. Primus hæc capita Gr. Lat. edidit Jo. Picus claſſium inquiſitoriarum in ſenatu Pariſienſi Præſes, *Pariſ.* 1560. 8°.

Ad Theopemptum Scholaſticum de judice iniquitatis.

Alia *capita* CCXIII. ex Vaticano codice deprompta, capitibus *de Charitate* perquam ſimilia.

Ex opere LXIII. *dubiorum excerpta.* Maximo non indigna, etſi de iis ſilent veteres.

Ad Marinum Presbyterum Epiſtola.

Ad eundem, ex tractatu de operationibus & voluntatibus Cap. 50, & 51.

Ad Gregorium Presb. de Chriſti myſterio.

Ad illud, *Si poſſibile eſt tranſeat à me Calix.*

Tomus dogmaticus, ad Marinum Diaconum in Siciliam miſſus.

Ad Nicandrum Epiſcopum de duabus in Chriſto operationibus.

Epiſtola ad Siciliæ Epiſcopos, &c.

Ad Marinum Presb. de Proceſſione Spiritus Sancti.

Defloratio ex Epiſtola ad Petrum illuſtrem de Pyrrho, Sophronio, &c. Lat.

Tractatus de duabus Chriſti naturis, in Capita X. *diſtinctus.* Eum Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſ. in Auctuario 1648. Tom. ii. p. 443. quem quidem librum potius Timotheo Presbytero CP. aſcribendum putat.

Definitiones

Digitized by Google

Definitiones variæ, Græcè prodierunt *Heildebergæ* 1561. 8°. Gr. Lat. ab Hæſchelio cum *Myſtagogia* editæ *Auguſtæ* 1599. 8°.

Tomus Dogmaticus adverſus Heraclii Ecthesim.

De duabus unius Chriſti voluntatibus liber.

Diſtinctionum, quibus res dirimuntur, definitiones.

Reſponſiones ad Theodorum, & Pauli quæſtiones ad Marinum Presbyterum.

Tomus Dogmaticus ad Marinum Presbyterum.

De Qualitate, proprio, & differentia, ad Theodorum Presbyterum.

De Subſtantia, ſeu Eſſentiâ & Naturâ, de Hypoſtaſi & natura.

Non poſſe dici unam in Chriſto voluntatem, & de duplici Chriſti voluntate.

Ex Quæſtionibus à Theodoro Monacho illi propoſitis.

SS. Patrum de duabus Chriſti operationibus, definitiones.

Acta diſputationis de duabus Chriſti voluntatibus cum Pyrrho in Africâ habita, quæ humiliore conſcripta eſſe ſtylo, & nec Dialecticæ leges, nedum Sermonis ſinceritatem, ſatis ſervare olim notavit Photius Cod. CXCV. quod quidem notariorum acta diſputationis excipientium inſcitiæ acceptum referri poteſt. Primus hanc diſputationem Græcè extulit adjunctâ Turriani verſione Card. Baronius in Appendice Tom. VIII. Annalium Eccleſiaſticorum, Exinde habetur Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 1784.

Liber de Animâ.

Epiſtolæ XLVI. quarum priores *Sermones* ſive *tractatus* integri meritò cenſeri poſſunt.

Dialogi V. *de S. Trinitate*, qui inter opera S. Athanaſii haberi ſolent, quoſque Theodorito vindicatos in auctuario operum ejus edidit Garnerius, plurimorum Codicum MSS. & eruditorum authoritate Maximo adjudicantur.

Myſtagogia ſive Liturgiæ Expoſitio, à Davide Hæſchelio Gr. Lat. edita, *Auguſt. Vindel.* 1599. exinde in Auctuario Duceano Tom. II. p. 166.

Capita Theologica, ſive *Sermones per excerpta ex diverſis tum Chriſtianorum, tum Gentilium ac profanorum Scriptis.* Has *ſententias* ſeu *locos communes* unà cum Antonii Meliſſæ *Sermonibus* Gr. Lat. edidit Conrad. Geſnerus *Tigur.* 1546. fol. Prodierunt deinde ad calcem Stobæi *Francofurt.* 1581. *Aureliæ Allobrogum* 1609. fol. De his editionibus in quibus Maximi & Antonii Sermones mixtim habentur, vide quæ in notis obſervavit Cl. Combefiſ.

Omnia hæc S. Maximi opera partim prius edita, partim de novo ex Variis Bibliothecis Romanis, Italis, Gallis tunc primum eruta, & undique conquiſita, collegit, recenſuit, Latinâ verſione notis Scholiiſque Græcis illuſtrata, Gr. & Latinè II. Vol. in lucem emiſit Fr. Combefiſ. *Pariſ.* 1675. fol. qui etiam editioni ſuæ *Vitam & Certamen S. Maximi*, à Græco quodam conſcriptum, *Acta Collationis cum Principibus in Secretario, Diſputationem cum Theodoſio Cæſareæ Bithyniæ epiſcopo, Invectivam adverſus Conſtantinopolitanos pro S. Maximo, Duplex Eccleſiæ Græcæ pro S. Maximo Officium*, (ut alia quædam taceam) Gr. & Latinè cum notis præmiſit.

Computus Eccleſiaſticus libris II. comprehenſus, ſive *enarratio Chriſtiani Paſchatis, cum brevi temporum ſupputatione*, à Dionyſ. Petavio Gr. Lat. evulgata in *Uranologia Pariſ.* 1630. f.

S. Maximi ambigua, ſeu *Scholia in Gregorii Theologi locos difficiles.* Opus prolixum, quod maximâ ex parte Latinè olim vertit Joannes Scotus Erigena. Integrum opus unà cum ejuſdem Scoti de diviſione naturæ libris Gr. Lat. prodiit *Oxonii* 1681. fol.

Scholia in Dionyſii Areopagitæ opera, quæ Græcè extant *Pariſ.* 1562. 8°. Gr. Lat. inter Dionyſii opera *Antverp.* 1615. & *Pariſ.* 1633. 1644.

Expoſitio in Cantica Canticorum, quam ex S. Maximi, Gregorii Nyſſeni, & Nili Commentariis collegit Michael Pſellus. Extat Gr. Lat. in *Auctuario Duceano*, Tom. II. p. 681.

SERGIUS, Cypriorum Archiepiſcopus, claruit anno DCXLV. Scripſit *epiſtolam ad Theodorum Papam* adverſus Monothelitas, quæ extat Gr. Lat. Concil. Tom. VI. p. 122. 645.

646. VICTOR, natione Afer, ab anno Dcxlvi. Epiſcopus Carthaginenſis. Scripſit *ad Theodorum Papam* ſtatim poſt Epiſcopatum ſuſceptum *epiſtolam, quâ eum de creatione ſuâ certiorem reddidit, & Orthodoxam de duabus in Chriſto voluntatibus fidem declaravit.* Extat Gr. Lat. Concil. Tom. VI. p. 151.

646. THEODORUS, Presbyter in Monaſterio Lauræ Raithu dicto, S. Maximi Synchronus & familiaris, qui ad eum *Epiſtolam de voluntatibus & Operationibus in Chriſto* ſcripſit. Claruit anno Dcxlvi. Scripſit Theodorus Raithu *Commentarium de Incarnatione Chriſti adverſus hæreſes Manetis, Apollinarii, Theodori Mopſ. Neſtorii, Eutychis, Juliani Halicarnaſſei, Severi, & aliorum:* quem Latinè à ſe verſum edidit Godefridus Tilmannus ſub titulo *Iſagoges ad Anaſtaſii Sinaitæ Orationes quinque dogmaticas Pariſ.* 1556. 8°. *Commentarium* verò *iſtum* Theodorus Beza Latinè vertit & Gr. Lat. edidit *Genevæ* 1576. 4°. exinde recuſum inter Opera Bezæ Theologica Vol. 3. p. 390. Prodiit poſtea Gr. Lat. à Rob. Balforeo ad calcem Gelaſii Cyziceni editus *Pariſ.* 1599. 8°. denique in Auctuario Duceano Tom. I. p. 319. Idem cum Theodoro noſtro Cl. Pearſono * videtur Theodorus ille Presbyter à Photio Cod. I. memoratus, qui librum ſingularem ex profeſſo compoſuit, quo oſtendere conatus eſt, licèt infœliciter ſine dubio, ut Doctiſſimi Viri verbis utar, germanum eſſe S. Dionyſii Areopagitæ opus, & argumentis in contrarium allatis prout potuit, reſpondit. Argumenta numero quatuor apud Photium ſuperſunt: ſolutiones eorum deſunt.

* Vindic. Ignat. par. 1. p. 18.

646. EUGENIUS, gente Hiſpanus, Eccleſiæ Toletanæ Presbyter. Mortuo Eugenio priore in Toletanæ ſedis Archiepiſcopum deſignatus, Cæſarauguſtam fugit; & ad Martyrum ſepulchra ſe conferens, ut vitam monaſticam exigere liceret, poſtulavit. Verùm regis juſſu Toletum reductus Epiſcopus ordinatus eſt anno Dcxlvi. Anno Dclv. Concilio Toletano IX. anno Dclvi. Toletano X. præfuit, Epiſcopatum duodecim ferè annis tenuit; atque anno demum Dclvii. defunctus, Ildefonſum ſucceſſorem habuit. Dracontii libellos *in Hexaemeron* recenſuit, auxit, & perpolivit, & addito *de diei ſeptimi Opere Carmine Heroico*, quod Dracontius imperfectum reliquerat ſupplevit. Scripſit etiam *Epigrammata* quædam; quæ cum Carmine ſupradicto edita ſunt à Jac. Sirmondo *Pariſ.* 1619. 8°. & habentur in Biblioth. Patr. Tom. XII. p. 344. Scripſit & *libellum de S. Trinitate*, qui interiit, & alia quædam tam vinctâ quam ſolutâ oratione; quæ memorat Ildefonſus de Script. cap. 14.

646. TAIO ſive *Tago*, cognomento *Samuel*, gente Hiſpanus, Epiſcopus Cæſarauguſtanus, claruit anno Dcxlvi. quo jubente rege Chindaſuindo, & approbante Synodo Toletanâ VII. Romam iter ſuſcepit; ut deſideratos in Hiſpaniâ S. Gregorii *Moralium* libros compararet. Poſtquam ibi moram inutilem diu feciſſet, & à Pontificibus Romanis aliud agentibus ludificatus eſſet; libros fruſtra à ſe antea Romæ quæſitos, in Apoſtolorum templo factâ dormienti viſione, reperiſſe dicitur. Viſionis beneficio erutos è forulis libros à Martino Papâ haud difficulter obtinuit, & in Hiſpaniam redux ſecum detulit. Anno Dcliii. Concilio Toletano VIII. Dclv. Toletano IX. interfuit. Ex B. Gregorii libris collegit *Sententiarum libros* V. ſervatis ipſius Gregorii verbis, paucis, ubi ea deſunt, ex S. Auguſtino ſuppletis. Extant hodie inter Codices MSS. Thuaneos fol. Vide *Bibliothecæ Thuanæ* Tom. II. p. 424. *Præfationem Operis* iſtius *ad Quiricum Barcinonenſem* unà cum Quirici reſponſo extulit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 68. Habetur etiam ejus *Epiſtola* ad Eugenium Toletanum apud Baluzium Miſcellan. Tom. IV. p. 397.

649. MARTINUS, Patriâ Tuſcus, civitate Tudertinus, anno Dcxlix. Pontifex Romanus electus eſt ante XIV. Maii, ordinatus die XIV. Junii. Eodem anno III. Non. Octobris inſigne Concilium CV. Epiſcoporum, Lateranenſe

teranenſe dictum, Romæ inchoavit; in quo Conſtantis Imp. *Typum* anno priore editum, & Monothelitarum duces Sergium, Pyrrhum ac Paulum Patriarchas CPP. Cyrum Alexandrinum, & Theodorum Pharanitanum, damnavit: fidem Catholicam de duabus in Chriſto voluntatibus Canonibus latis munivit, hæreſim Monotheliticam anathemate perculit. Anno Dcli. Olympius Exarchus Imperatoris juſſu Ravennâ Romam veniens fruſtra ei inſidias tendit. Anno Dcliii. Calliopas, qui Olympio in Exarchatu ſucceſſerat, exercitu Ravennatenſi ſtipatus, Romam venit, & XIII. Cal. Jul. Martinum armatâ manu prehendit, ac navi impoſitum poſt tres menſes navigationi inſumptos Naxum inſulam deportavit: ubi per integrum annum commoratus & malè habitus Pontifex, die XVII. Septembr. anno Dcliv. Conſtantinopolim perductus eſt, & in cuſtodiam datus. Poſt 93. dies ad tribunal judicum ductus ac multis criminibus oneratus, cauſam agere coactus eſt: ſed cùm neque *Typum* Imperatoris approbare, nec cum Patriarchâ CP. communionem inire, vellet: iterum in carcerem amandatur, vinculis onuſtus, & diris ſuppliciis undique vexatus. Diebus 85. exactis Cherſonam deportatur, quo pervenit Idibus Maii anno Dclv. Obiit exul eodem anno die XVI. Septembris, in eccleſia B. Mariæ, Blachernis dictâ, propè Cherſonam depoſitus. Extant *Epiſtolæ* XVII. quarum XI. Græco-Latinæ habentur, Concil. Tom. VI. p. 5.

SÆC. VII. ab An. DC.

MAURUS, Epiſcopus Ravennatenſis, claruit anno Dcxlix. Scripſit *Epiſtolam ad Martinum Papam contra M notbelitas*, quæ in Concilio Lateranenſi lecta & approbata eſt, atque Actis Synodalibus inſeri juſſa: ubi jam reperitur Gr. Lat. actione 1. Concil. Tom. VI. p. 96. Cæterùm ne quis miretur tot Occidentalium Epiſcoporum Epiſtolas Græco-latinas extare in Actis Concilii Lateranenſis: ſciat Acta Concilii, atque adeò Epiſtolas & Libellos iis immiſtos, in Græcum ſermonem poſtea converſa eſſe; uti & nunc extant. 649.

ANASTASIUS, primò Monachus, deinde Abbas, natus anno Dcxviii. S. Maximi diſcipulus, itinerum, calamitatum, exiliorum per integrum decennium comes individuus, claruit anno Dclv. quo unà cum S. Maximo Imperatoris juſſu Româ Conſtantinopolim aſportatus eſt, ibi in judicium tractus, diris modis exagitatus, ac demum Perberim relegatus. Anno Dclxii. Lazica cum B. Maximo deportatus eſt, ubi caſtello Scotori dicto Apſiliæ prope Abaſgiam, deinde Suanenſi incluſus, & tam ex tormentorum & verberum, quæ Byzantii ſuſtinuerat, copiâ, quàm ex afflictionibus & anguſtiis hoc in loco ipſi illatis, vix adhuc ſemivivus die XXIV. Julii anno Dclxiv. in Domino obdormivit. Scripſit anno Dclv. ad *Commune Monachorum apud Caralim conſtitutorum Epiſtolam*, quæ extat Lat. inter Anaſtaſii Collectanea à Sirmondo edita *Pariſ.* 1620. 8°. p. 142. & inter Maximi opera Tom. I. p. 43. 655.

ANASTASIUS, Eccleſiæ Romanæ Presbyter & Apocriſiarius, B. Maximi diſcipulus, claruit anno Dclv. quo ob Maximi Præceptoris cauſam, & Orthodoxæ veritatis confeſſionem Meſembriam Thraciæ urbem in exilium miſſus eſt, poſtea Trapezuntem relegatus. Anno Dclxii. unà cum B. Maximo in Lazorum regionem deportatur: ubi à Maximo & Anaſtaſio cognomine, exilii ſociis divulſus in caſtrum Buculum dictum in regione Meſimianâ prope confinia Alanorum conjectus eſt; poſt paucos dies in caſtellum Thacyriæ juxta Hiberiam, exinde verò caſtrum Phuſtas, mox Schemarin ablegatus. Obiit anno Dclxvi. V. Idus Octobris. Scripſit anno Dclxv. exul è Lazicâ prolixam ad *Theodoſium Gangrenſem Presbyterum Epiſtolam*, cui præter enarrata fusè ſui ac B. Maximi & Anaſtaſii CP. exilia, plurima de duabus Chriſti operationibus ex S. Hippolyti ſcriptis deprompta teſtimonia intexuit; unde etiam & nos quædam lucem hiſce rebus præferentia mutuati ſumus. Extat hæc *Epiſtola* Latine inter Anaſtaſii Collectanea à Sirmondo edita *Pariſ.* 1620. p. 193. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 858. Operibus 655.

Digitized by Google

ribus etiam S. Maximi non ita pridem à Combefiſio editis præmiſſa, p. 67.

656. FRUCTUOSUS, gente Hiſpanus, ex regio Gothorum ſanguine ortus, Conantii Epiſcopi Palentini diſcipulus, plurima condidit Monaſteria, & in his Complutenſe, cui ipſe præfuit. Poſtea Epiſcopus Dumienſis factus eſt, ac demum anno Dclvi. Concilii Toletani X. decreto in locum Potamii Archiepiſcopi Bracarenſis recèns depoſiti ſubrogatus. Obiit ante annum Dclxxv. Scripſit *Regulam Monachorum duplicem*, alteram XXIII. alteram XX. Capitibus conſtantem. *Utramque* edidit Lucas Holſtenius in Codice Regularum *Pariſ.* 1663. par. 2. p. 133.

657. ILDEFONSUS, gente Hiſpanus, Toleti nobili genere Patre Stephano, matre Luciâ natus: ubi etiamnum commonſtrari ædes illius natalibus nobiles prodit Marianâ *. Ab Eugenio Archiepiſcopo Toletano primis literarum elementis imbutus, Hiſpalim miſſus eſt ab Iſidoro Epiſcopo ulteriùs expoliendus. Quo facto ſpretis omnibus vitæ ſæcularis honoribus, quos ei pater propinârat, in Agalienſi Monaſterio cucullum induit, tantamque brevi tempore ob pietatem & doctrinam eximiam nominis exiſtimationem nactus eſt, ut Adeodato Abbate defuncto Cœnobii Præfecturam fidei ſuæ commendatam habuerit. Quo tempore in Prædio Debienſi ſuâ impensâ Virginum Collegium fundavit; atque anno demum Dclvii. Eugenio in ſede Toletanâ ſucceſſit. Rejicit id Baronius in annum Dclxii. Epiſcopus factus Pelagii & Helladii exoletum jamdiu Helvidii errorem reſuſcitare nitentium temeritatem multo labore compreſſit, perpetuamque B. Mariæ virginitatem enixè vindicavit. Obiit anno Dclxvii. poſt completos ab Epiſcopatu ſuſcepto annos ix. menſes ferè 2. Multis ſcriptis eoúſque poſt mortem inclaruit, ut *Chryſoſtomus*, atque *Ancora fidei* ab iis qui eum citârunt, ſæpe appelletur.

* De rebus Hiſp. l. 6. c. 10.

Scripta, quæ extant.

Liber de illibatâ virginitate B. Virginis contra Infideles.

Liber contra eos qui diſputant de perpetuâ virginitate B. Mariæ, & de ejus parturitione. Duos hoſce libros à quibuſdam Radulfo Flaviacenſi aſcribi monet Boſtonus Burienſis. Rectiùs Dacheriùs Paſchaſio Radberto adjudicat.

Homilia contra eos qui mendosè affirmant Mariam Virginem contra legem Dominum peperiſſe.

Sermones VI. de Aſſumptione B. Mariæ, ex quibus 2m, & 3m. Anſberto Abbati Fontanellenſi tribuit Boſtonus.

Sermo duplex in Nativitate B. Mariæ.

Sermo de ejuſdem Purificatione.

Tractatus hoſce edidit Fr. Feuardentius *Pariſ.* 1576. quos excepto unico libro de illibatâ virginitate B. Virginis, tum ob ſtylum, tum ob doctrinam quæ in iis continetur, ſuppoſititios eſſe contendit Joannes Poza in Elucidario Deiparæ l. 4. tract. 4. cap. 6. His adde, quæ habent Fr. Combefis in Bibliothecâ Concionat. Tom. 7. & Lucas Dacherius Spicileg. Tom. I. p. 12. monente Cl. Oudino Supplement. p. 182. nempe non pauca in his Homiliis partim ex Homiliis D. Bernardi, partim ex Commentario in Pſalmos Pœnitentiales à quibuſdam Gregorio VII. ab aliis Anſelmo Lucenſi tributo deſumpta eſſe. Porrò iſti tractatus habentur & in Biblioth. Patr. Tom. XII.

Liber de Scriptoribus Eccleſiaſticis XIV. ſive Appendix ad librum Iſidori de Viris Illuſtribus poſt Hieronymum & Gennadium. Editus eſt à Miræo in Bibliothecâ Eccleſiaſticâ p. 93. *Antverp.* 1639. cum notis, atque alibi ſæpiùs.

Epiſtolæ duæ apud Dacherium Spicileg. Tom. I. p. 308. Integrum *Epiſtolarum volumen* ſcripſiſſe Ildefonſum teſtantur Trithemius & Poſſevinus: quod an alicubi adhuc lateat, non conſtat.

Scri-

Scripſit præterea quæ non extant, Ildefonſus (modò Juliano Toletano in Appendice ad librum ejus de Viris illuſtribus, fides ſit habenda) Opuſcula ſequentia.

Proſopopœiam imbecillitatis propriæ.
De proprietate Perſonarum Patris, Filii & Sp. S.
Annotationes in ſacris.
Annotationes actionis diurnæ.
De cognitione baptiſmi.
De progreſſu ſpiritualium.
Epiſtolarum librum.
Librum Miſſarum, Hymnorum & Sermonum.
Librum Epitaphiorum & Epigrammatum.

Porrò Ildefonſus Iſidori *Hiſtoriam de origine Gothorum* ab anno quinto Suinthilanis regis, in quo deſiit Iſidorus, uſque ad annum xviii. Receſiunthi regis produxit. Interiit opus iſtud, niſi quid in Lucæ Tudenſis Hiſtoriâ deliteat. Veriſimiliter enim admodùm conjicit Doctiſſ. Voſſius Hiſtoricum iſtum, quicquid de eâ temporis, quam perſecutus eſt Ildefonſus, periodo prodit, ex hujuſce Chronico paucis mutatis exſcripſiſſe.

VITALIANUS, Patriâ Campanus, civitate Signienſis, Anaſtaſii filius, Romanæ Eccleſiæ Pontifex ordinatus anno DCLVII. die XXX. Julii. Anno DCLXIII. Conſtantem Imp. Romam advenientem ſummâ demiſſione & obſequio excepit. Anno circiter DCLXVIII. Maurum Epiſcopum Ravennatenſem, quòd Romam ad cauſam dicendam ſæpius vocatus, adeſſe noluerit, excommunicavit. Brutum fulmen adeò inſuper habuit Maurus, ut ipſe vice verſâ anathema Vitaliano incuſſerit; ac morti proximus Epiſcopos Provinciæ ſuæ juramento obſtrinxerit, ſe Pontifici Romano nunquam ceſſuros. Obiit Vitalianus die XXX. Decembr. anno DCLXXI. Extant *Epiſtolæ* VI. Concil. Tom. VI. p. 445. 657.

SYRICIUS, Epiſcopus Barcelonenſis, claruit anno DCLVII. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* II. quas primus edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. I. 657.

MARCULPHUS, Monachus, ni fallor, Pariſienſis, ſeptuagenarius jam ſcripſit circa an. DCLX. Collegit *Formularum Eccleſiaſticarum libros duos*; quos Landerico Pariſienſium Antiſtiti dedicavit. Hos primus è tenebris eruit, & notis doctiſſimis illuſtratos edidit Hieronymus Bignonius *Pariſ.* 1613. 8o. Auctior verò editio ab eruditiſſimo Bignonio adornata iterum prodiit ibid. 1666. 4o. Habentur etiam inter *Capitularia* à Baluzio edita Tom. II. p. 369. qui Bignonianis ſuas etiam Notas adjecit: exinde etiam Biblioth. Patr. Tom. XII. p. 767. 660.

CUMMENEUS, *Albus* dictus, Patria Hibernus, alius à Cummiano de quo ſupra, Abbas Hyenſis factus anno DCLVII. Claruit anno DCLX, Obiit anno DCLXIX. Scripſit *Vitam S. Columbæ primi Abbatis Hyenſis in Britanniâ*, quæ habetur à Mabillonio edita Sæc. Benedict. I. p. 361. 660.

THEODOSIUS & THEODORUS, Monachi Orientales, B. Maximi, Martini papæ, & Anaſtaſiorum familiares, claruerunt anno DCLXVIII. quo è Lazicâ, quam SS. Confeſſorum Maximi, &c. viſendorum gratiâ petierant reduces Anaſtaſii Apocriſiarii literarum de morte Maximi & Anaſtaſii alterius exemplum à Gregorio Monacho acceperunt. Scripſerunt *Scholion ſive Hypomneſticum de Maximi*, &c. præſertim verò *Anaſtaſii Apocriſiarii, exilio & obitu*; quod Latinè inter Anaſtaſii Analecta edidit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1620. p. 251. Gr. Lat. verò prodiit in Apparatu Combefiſiano ad Opera S. Maximi p. 80. 668.

THE-

SÆC. VII. ab An. DC. 668. THEODORUS, natione Cilix, domo Tarſenſis, S. Pauli popula-
ris, inſtituto Monachus, Romæ dum ageret anno DCLXVIII. cùm priùs more
Romano tonſuram accepiſſet, à Vitaliano Papâ ad Archiepiſcopatum Can-
tuarienſem evectus eſt, April. I. ab ipſo Pontifice conſecratus. Dum iter in
Angliam inſtitueret, in Galliis diu hæſit, & poſt octodecim demum menſes
Cantuariam venit. Prima ipſi cura fuit Eccleſiæ Anglicanæ faciem pulchri-
orem reddere, ſecunda meliores literas reſuſcitare: quod & fœliciter factum
eſt. Eo enim fine Bibliothecam copioſam tam Græcis quam Latinis libris in-
ſtructam ſecum in Angliam advexit: quorum nonnulli, inquit Antiquitatum
† Antiquit. Brit. p. 53. Britannicarum Autor †, ſeu Parkerus iſte, ſeu Joſſelinus, Græco idiomate con-
ſcripti apud nos manent, viz. *Opera* Homeri Græco charactere ita eximiè &
exquiſite deſcripta, ut librorum impreſſorum veritatem ſuperent, volumen
grande, charta etiam antiquior, *Homiliæ Chryſoſtomi* folio pergamenæ, *Pſalmi
Davidici*, *Hypomneſticon Joſephi* eâdem lingua, Opera ſanè ob eximiam lite-
rarum Scripturam noſtro ſæculo rara, & quæ perpetuæ memoriæ famam ob-
tinere merentur. Quid mirum igitur, ſi tam gravi Præſuli, tam erudito
capiti, Eccleſia Anglicana faſces ſubmitteret, & relicto veteri Paſchatis ce-
lebrandi more, in Romanos ritus ferè ubique haud ægrè tranſiret? Anno
DCLXXIII. die XXIV. Septembr. Synodum Herefordiæ habuit; in quâ ea quæ
à Patribus tranſmarinis Canonicè ſunt antiquitùs decreta, ab Anglis cuſto-
dienda decernebantur. Decem ejus Capitula apud Bedam videri poſſunt l.
4. c. 5. Anno DCLXXX. habita eſt ab eo ſecunda Synodus Hethfeldæ in agro
Cantiano; in quâ ad declarandam Britannicarum Eccleſiarum fidem contra
Eutychis & Monothelitarum hæreſes, quinque Oecumenica Concilia ſuſci-
piuntur. Vide ſis Bedam l. 4. c. 17. Obiit Theodorus die XIX. Septembr.
anno DCXC. ætatis ſuæ 88. ad quem, nec ultra, ſe perventurum ſomnio ad-
monitus prædicere ſolebat. Scripſit Theodorus *Pœnitentiale*, opus ſatis am-
plum, & omnibus pene Pœnitentiæ caſibus accommodatum: integri operis
in Bibliotheca Benedictina apud Cantabrigienſes ſuo adhuc tempore ſuperſti-
tis, titulos, ſive ſummaria Capita numero LXXVIII. nobis exhibuit Clariſſi-
mus Spelmannus Concil. Angl. Tom. I. Quid exinde de eo factum ſit, parùm
liquet; vereor ne alicubi apud nos reperiatur. Quæ enim in Bibliothecâ Be-
nedictina hodie reſtant, quæque Pariſiis edita ſunt, ex prolixiori opere tan-
* Supplem. tummodò ſunt excerpta. Optat Caſ. * Oudin, ut Spelmannus integrum
p. 185. Pœnitentiale orbi Chriſtiano obtuliſſet, nulla interim editionis Pariſienſis
mentione facta. An foris tam acutus, domi cœcus eſſe poterat? neſcius ſcili-
cet, Theodori *Pœnitentiale* omnibus, quæ reperiri poterant, capitulis, aliiſ-
que præclaris Eccleſiaſticæ diſciplinæ monumentis adauctum, uberrimiſque
Jacobi Petiti annotationibus ornatum *Pariſiis* prodiiſſe an. 1677. Tom. II.
4. Fatetur quidem Petitus, ſe collectioni ſuæ *Pœnitentialis* nomen indidiſſe,
non quaſi integrum referat librum Pœnitentialem, ſed quia nihil eorum quæ
præcipua ſunt omittere videtur: interim de republicâ Chriſtianâ haud pa-
rum meritus, qui omnia quæ haberi poterant, laudando ſtudio ſummaque
diligentia undique conquiſivit. Quoniam vero Codices MSS. quibus uſus ſit,
ubique crepat Petitus, eorumque poſſeſſores uti par erat, deprædicat, audivi
non ſemel Collegii Benedictini Cantab. Socios, *Theodori Pœnitentialis* Codi-
cem vetuſtiſſimum, qui in hujus Collegii Bibliotheca aſſervatur, ſummâ curâ
pulchre deſcribi curaſſe, & deſcriptum Pariſios tranſmiſiſſe, quod tamen in-
grato prorſus ſilentio ſuppreſſit editor. Integram quam edidit Petitus Colle-
ctionem, in duos diſpeſcit Tomos: in primo exhibentur Theodori *Pœnitentiale*
XIV. Capita complectens; ejuſdem *Capitula* LX. *Capitula* X. Synodo He-
refordienſi oblata à Theodoro præſidente; alia *capitula* ex fragmentis à Da-
cherio editis; *alia ex Canonibus, ex libris Pœnitentialibus*, ex *Canonum Collecto-
ribus*, ex Codicibus quibuſdam MSS. collecta; *Tituli libri Pœnitentialis* à Spel-
manno editi; *Pœnitentiale Theodorianum* cum quibuſdam capitulis & Canoni-
bus ex ipſo excerptis collatum; *Canones Selecti* ex antiquiſſima Canonum col-
lectione; *Codices Herouvalliani de doctrina & Diſciplinâ Eccleſiaſtica*; *excerpta*
ex

Digitized by Google

ex aliis Codicibus MSS. de quibuſdam rebus præcipuis, quæ in *Pænitentiali* & *Capitulis* Theodori tractantur. Sequuntur deinde quamplurima præclara Eccleſiaſticæ diſciplinæ Monumenta, undique conquiſita, in varias claſſes & articulos diſtributa. In Tomo ii. habetur 1°. *Diſſertatio*, quâ Theodori Vigilantiam paſtoralem adversùs calumniatores, Balæum nempe & Centuriatores Magdeburgenſes, ex veterum traditione patrumque teſtimoniis ab Ignatio Antiocheno ad ipſius Theodori tempora longo agmine deductis defendit, cui obſervationes ſuas in hæc Vigilantiæ Paſtoralis exempla ſubnectit: 2ª. *Diſſertatione*, Theodori doctrinam *de Pænitentiâ* adversùs Joann. Morinum ab omni novitatis ſuſpicione prolixè vindicat; ultimo demum loco ſequuntur notæ, quæ, ut ipſius verbis utar, tot ſunt quaſi Diſſertationes, in quibus mendacia hominum maledicorum coarguuntur, qui ſanctiſſimum atque doctiſſimum Eccleſiæ Cantuarienſis antiſtitem, temerè audent appellare novellæ ac ſuperſtitioſæ Religionis doctorem. Denique notandum eſt, Theodorum noſtrum qui hunc morem à Græcis ſuis mutuârat, primum fuiſſe, qui Occidentalibus libellum pœnitentialem reſcripſerit, quem alii poſtea æmulati ſunt, adeoque omnium formularum Pœnitentialium in Eccleſiâ Latinâ fons & origo, jure merito haberi debeat. *Capitula Theodori Eccleſiaſtica* CXX. habentur etiam apud Dacherium Spicileg. Tom. ix. & in Appendice ad Concil. Tom. vi. p. 1875. Extat etiam *Epiſtola Theodori ad Æthelredum Merciorum regem de amicitia inter ſe & Wilfridum, Epiſcopum Eboracenſem, quem injuſte deponi curaverat Theodorus, redintegrata*, apud Willielm. Malmsbur. de Geſt. Pontif. lib. 3. fol. 151. & Concil. Tom. vi. p. 1383.

A D E O D A T U S, natione Romanus, Joviniani filius, inſtituto Monachus, demum ab anno 672. die XIV. Martii Pontifex Romanus. Obiit die XVIII. Maii anno 677. Scripſit *ad univerſos Galliæ Epiſcopos Epiſtolam*, quâ privilegium Monaſterio S. Martini conceſſit. Extat Concil. Tom. vi. p. 523. 672.

A G A T H O, natione Siculus, ex Monacho Papa Romanus ordinatus die XXIX. Maii anno 679. Anno 680. indicto à Conſtantino Imp. Conſtantinopoli Concilio Oecumenico, ipſe habitâ Romæ Synodo rebus Occidentalis Eccleſiæ in Concilio CP. fœliciter procurandis viam præmuniit, advocato enixis precibus ex Angliâ Theodoro Cantuarienſi; quem tamen, quo minùs Pontificis votis obſecundaret, gravis ſenectus impediit. Miſit Agatho ex Romanâ Synodo ad Conſtantinopolim legatos Abundantium Paternenſem & Joannem Rhegitanum Epiſcopos, Theodorum & Georgium Presbyteros, Joannem Diaconum, & Conſtantinum Subdiaconum, qui ſuas vices in Concilio generali obirent. Obiit die I. Decembr. anno 681. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* III. una, eaque admodùm prolixa, *ad Conſtantinum Imp.* quæ habetur Gr. Lat. Synodi VI. actione 4. Concil. Tom. vi. p. 629. altera ſui ac Synodi Romanæ nomine *ad Imperatorem & Concilium CP. de legatis ad Synodum miſſis*, ib. p. 678. tertia *ad Ethelredum Merciorum regem, & alios de collatâ Abbati Medamſtedenſi poteſtate vicariâ*, ibid. p. 576. 679.

A D A M A N N U S, ſeu A D A M N A N U S, gente Scoto-Hibernus, Monachus & Presbyter, defuncto Failbeo anno 679. in regimine cœnobii Hyenſis ſucceſſit. Anno 701. ad Aldfridum Northumbrorum regem legatus à gente ſuâ miſſus Romanum Paſchatis celebrandi inſtitutum in Angliâ didicit & approbavit; idque à ſuis domum redeuns obſervari fruſtra ſategit. Deinde in Hiberniam tranſeuns, plurimos quin & penè omnes ad Anglicanam conſuetudinem Paſchatis celebrandi adduxit. Tandem Hyam reverſus, cùm iterum Monachis ſuis Romanæ Eccleſiæ ritum irrito labore commendâſſet, ante annum exactum è vitâ migravit die XXIII. Octobr. Anno DCCIV. ætatis ſuæ lxxiv. vel ut alii, lxxx. Edidit de *Vitâ S. Columbæ libros* III. qui extant apud Caniſium Tom. v. par. 2. p. 562. & apud Surium IX Junii. *De locis Terræ Sanctæ libros* III. quos ex ore Arcul- 679.

SÆC. VII. ab An. DC. phi Galliarum Epiſcopi è Palæſtinâ reducis excepit. Eos primus edidit Serarius *Ingolſtad.* 1619. deinde Joannes Mabillon. ſæc. Benedict. III. par. 2. p. 502. Scripſiſſe dicitur Adamannus *librum* etiam *de Paſchate legitimo*, & *Canones* quoſdam: de quibus vide Waræum de Script. Hibern. l. 1. c. 3. p. 35.

680. CEOLFRIDUS, gente Anglus, patriâ Bernicius, poſt Benedictum Biſcopium Weremuthenſis & Gerwicenſis Monaſteriorum Abbas, Ven. Bedæ præceptor, claruit anno 680. Romam, quo verò anno haud ſatis liquet, profectus eſt, unde plures ſecum libros detulit, quibus Bibliothecam, quam in utroque Monaſterio extruxit, ornavit; de quibus vide ſis Bed. vit. Abbat. Wiremuth. lib. 2. p. 46. Miſſis etiam Romam Monachis privilegium à Sergio Papâ Monaſterio ſuo impetravit, quod coacta Synodo Anglicanâ, regis Elfridi, omniumque Epiſcoporum ſubſcriptione firmatum eſt. A Naitone Pictorum rege miſſis legatis rogatus, ut eum de Paſchatis celebrandi ratione, & Romanâ Clericorum tonſurâ pleniùs edoceret, ſcripſit prolixam de argumentis hiſce *Epiſtolam*, quam tanto cum gaudio excepit Naiton, ut de medio optimatum ſuorum ſurgens, genuaque in terram flectens, Deo gratias egerit, quòd tale munuſculum de terrâ Anglorum accipere mereretur; & mox edicto præceperit, ut Romani in his rebus ritus per univerſas Pictorum provincias obſervarentur. Tandem ſenio & laboribus penè fractus, magno ſuorum dolore regimini ſuo renunciavit, ſeque ad alterum iter Romanum ſuſcipiendum paravit. Verùm Lingonas in Galliâ Narbonenſi perveniens, morbo & ſenectute gravis naturæ ceſſit, & in Monaſterio Tergeminorum VII. Kal. Octob. obiit, ibidem ſepultus, ætat. ann. lxxiv. Preſbyteratûs xlvii. regiminis monaſtici 5°. Induſtrius per omnia Vir, acutus ingenio, actu impiger, maturus animo, religionis zelo fervens, quod de magiſtro ſuo habet Beda loc. cit. p. 47. Extat ejus *ad Naitonem Epiſtola de Paſchate & Tonſurâ* apud Bedam l. 5. c. 22. & Concil. Tom. VI. p. 1423. Alia ejus ſcripta, viz. *Homilias ſolennes*; *Epiſtolas ad Monachos*; *De Peregrinatione ſuâ librum*; *Teſtamentum ad Hunibertum* memorant Baleus & Pitſeus.

680. ALDHELMUS, natione Anglus, Kenredi filius, Inæ Viſi-ſaxonum regis nepos, juvenis adhuc Galliam & Italiam peragravit, tantoque animi ardore ſacris pariter ac humanis literis incubuit, ut omnes ſui temporis Theologos longè ſuperaverit. Domum reverſus, primùm Monachus, deinde Abbas Bladunenſis, ſive Malmſburienſis factus eſt anno 671. Claruit præcipuè circa annum 680. Exactis in regimine monaſtico annis 34 anno 705. Schirburnenſis Eccleſiæ Antiſtes conſecratur. Obiit anno 709. die XXV. Maii. Dum Abbatis munere adhuc fungeretur, ſcripſit jubente gentis ſuæ Synodo adverſùs vicinos Britannos, quòd Quartodecimanum Paſchatis celebrandi morem mordicùs retinerent. Primus ex Anglorum gente erat juxta Cambdenum *, qui Latinè ſcripſit, primuſque componendi carminis Latini rationem populares ſuos docuit. *Vir*, teſte Bedâ †, *undecunque doctiſſimus; nam & ſermone nitidus, & Scripturarum tam liberalium quam Eccleſiaſticarum erat eruditione mirandus.* Præter *Opus Paſchale*, jam deperditum, ſcripſit, eodem teſte, *librum de laude Virginitatis* eximium, quem ad exemplum Sedulii & Verſibus Hexametris & proſâ compoſuit. Extat *liber* iſte *Pariſ.* 1576. apud Caniſium Tom. v. par. 2. p. 798. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xiii. p. 1. Scripſit & alia nonnulla, ex quibus extant, *liber de octo principalibus vitiis*, qui habetur apud Caniſium & in Biblioth. Patr. dictis locis; *Ænigmatum verſus mille*, quæ cum aliis Aldhelmi *opuſculis metricis* edidit Martinus Delrio, *Mogunt.* 1601. 8o. *Tractatus* ejus *de Virginitate Proſaicus* habetur in Orthodoxogr. p. 1677. Scripſit præterea de *Vitâ Monachorum*, *de laude Sanctorum*, *de Metrorum generibus*, *ſuper Ænigmatibus*, aliaque plurima, quæ à Baleo & Pitſeo recenſentur.

* Britann. in Wilt. p. 116.
† L. 5. c. 19.

APONIUS,

Digitized by Google

APONIUS, quiſquis ſit, vir non indoctus; claruit, ex Labbei calculo, circa an. 680. Bedâ certè antiquior, à quo * citatur. Extant ab eo ſcripti *ad Armenium Presbyterum Commentariorum in Cantica Canticorum libri* VI. qui prodierunt *Friburgæ* 1538. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xiv. p. 98. 680.

* Comm. in Cant. l. 4. c. 25.

MANSUETUS, Archiepiſcopus Mediolanenſis; claruit anno 680. quo circiter tempore ex occaſione indicti in Oriente à Conſtantino Imp. Concilii Oecumenici Synodum Mediolani habuit; & ex eâ ſcriptis ad Imperatorem literis, eum quæ è re fidei Catholicæ viſa ſunt, admonuit, ac duarum in Chriſto voluntatum fidem ſibi cordi eſſe declaravit. Eodem anno Synodo Romanæ interfuit, & literis Synodicis legatos Conſtantinopolim miſſos ſpectantibus ſubſcripſit. Extat *Epiſtola* ejus *ad Conſtantinum Imp. de fide Catholicâ* è Synodo Mediolanenſi ſcripta, inter Acta Concilii VI. par. 1. c. 3. Concil. Tom. vi. p. 601. 680.

THEODORUS, *Campedonenſis* à cellulâ, in quâ vitam monaſticam primùm egit, dictus, poſtea Monachus S. Galli, diſcipulus S. Magni. Claruit anno 680. Scripſit juſſu Tozzonis Epiſcopi *S. Magni præceptoris ſui Vitam*, quæ extat apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. v. p. 911. 680.

MACARIUS, Patriarcha Antiochenus, hæreticus Monothelita; claruit anno 680. quo Concilio ſexto Generali interfuit. Præter brevem *fidei Confeſſionem*, quam ore tenus in Concilio edidit, prolixiorem *Ecthesin* ſive *Confeſſionem* ſcripto conſignatam patribus obtulit; ſed cùm dogma de unicâ Chriſti voluntate, & deivirili operatione damnare recuſaret, ſeque duas naturales voluntates, aut operationes in Chriſto nunquam agniturum, etiamſi membratim diſcerperetur, & in mare mitteretur, profiteretur, à Synodo damnatus, & ab Imperatore in exilium miſſus eſt. Extat ejus *Expoſitio* ſeu *Confeſſio Fidei* utraque Concil. Tom. VI. p. 743. Scripſit & *librum ad Lucam Monachum & Presbyterum Africæ*, qui de novâ hæreſi Maximianorum ſcripſerat, & *libellum προσφωνητικὸν* ad Imperatorem, & alium quendam librum; quorum fragmenta habentur Concil. Tom. vi. p. 906. 680.

PETRUS, Metropolita Nicomedienſis; claruit anno 680. In Hæreſis Monotheleticæ ſuſpicionem adductus, Concilio ſexto ſe præſentem ſtitit, tactiſque Evangeliis fidem Orthodoxam duarum in Chriſto voluntatum confeſſus eſt, quam & oblato confeſſionis libello fuſiùs confirmavit. Exemplum ejus ſecuti ſunt Theodorus, Solomon, & Antonius Epiſcopi, unà cum Monachis quibuſdam, ejuſdem criminis rei facti, & oblatis eâdem formâ libellis criminationem diluerunt. Extat *Libellus* iſte *Confeſſionis* Gr. Lat. Concil. Tom. vi. p. 842. 680.

JULIANUS, POMERIUS etiam dictus, gente Hiſpanus, civitate Toletanus, Eugenii II. Epiſcopi Toletani diſcipulus, anno 676. ab Ervigio rege rogatus, libros *de Chriſti adventu adversùs Judæos* ſcripſit. Anno 680. ineunte poſt Quiricum Eccleſiæ Toletanæ Archiepiſcopus ordinatus eſt. Anno 681. Concilio Toletano XII. 683. Toletano XIII. 684. Toletano XIV. 688. Toletano XV. præfuit. In poſtremâ hâc Synodo libri ſui de *tribus ſubſtantiis*, quem in Italiam perlatum minùs orthodoxam cenſuerat Benedictus Papa, vindicias operosè egit, Benedictum tanquam ſtupidum quendam & è trivio petitum doctorem Concilii patribus deridendum propinans, ac frivolas indocti Pontificis cavillationes inſuper habendas eſſe demonſtrans. Obiit pridie Nonas Martii anno 690. Præclarum virtutum ac doctrinæ ejus encomium texit Fœlix Toletanus in Appendice ad Ildefonſ. de Script. quem conſulat Lector. Nos ſcripta Juliani perſequemur. 680.

Commentaria in Naum Prophetam.
De demonſtratione ſextæ ætatis, ſive *Chriſti adventu, adversùs Judæos libri*

bri III. *ad Ervigium regem*, qui habentur in Orthodoxographis p. 1967.

Prognoſticorum futuri ſæculi, viz. *de Origine mortis humanæ*, *de Receptaculis animarum*, *de Reſurrectione & extremo Judicio*, *libri* III. præmiſſis *Epiſtolâ nuncupatoriâ ad Idalium Barcinonenſem Epiſcopum*, & *Oratione ad Deum*. Prodierunt à Cochlæo editi *Lipſiæ* 1535.

Ἀντικειμένων ſive *Contrariorum in ſpeciem locorum utriuſque Teſtamenti libri* II. Variæ ſunt variorum de hujus operis autore ſententiæ. In editione Bibliothecæ Patrum, quam adornavit Andreas Schottus *Colon.* 1618. Juliano noſtro ex authoritate Fœlicis Toletani tribuitur, Tom. xv. p. 95. Sixtus Senenſis illud Richardo Cluniacenſi, qui claruit anno 1160. aſcribit. Ab Alphonſo de Caſtro * ſub nomine Salviani Maſſilienſis citatur, non aliâ forſan de cauſâ, quàm quòd à Braſſicano ad calcem Salviani editum fuerat Anonymum. Denique Joannes Baptiſta Marus † ex teſtimonio Leonis Oſtienſis, & antiquiſſimi codicis fide id Berthario Abbati Caſſinenſi vindicat. Cui datum tantas componere lites? Prodierunt hi libri primùm Anonymi *Baſil.* 1530. *Colon.* 1533. 8°. deinde unà cum ſupra enumeratis Juliani opuſculis Tom. xii. p. 590.

* Adv. Hær. l. 14. in verbo timor Dei

† Not. in Petr. Diac. de viris illuſtr. Caſſin. p. 33.

Hiſtoria de Wambæ regis Gothorum expeditione, quâ rebellantem Paulum ducem Narbonenſem debellavit: ab Andrea du Cheſne edita inter Scriptores Francicos Tom. i.

Appendix ad Ildefonſum de Scriptoribus Eccleſiaſticis, quæ quidem unius Ildefonſi vitam continet, & cum Hieronymi, Gennadii & Ildefonſi catalogis Scriptorum edi ſolet.

Scripſit Julianus plurima, quæ nunc interierunt, opuſcula, à Fœlice Toletano memorata, viz. *Librum Reſponſionum ad Idalium in defenſionem Canonum & Legum, quibus prohibentur Chriſtiana mancipia Dominis infidelibus deſervire. Apologeticum fidei ad Benedictum Papam*: *Apologeticum alium de tribus capitulis*, de quibus immeritò dubitârat Benedictus. (*Diſſertationem* ſatis prolixam ejuſdem argumenti habes inter Acta Concilii Toletani XV. Concil. Tom. vi. p. 1296.) *Libellum de remediis blaſphemiæ*, cum *Epiſtolâ ad Adrianum Abbatem. Librum carminum diverſorum, Hymnorum, Epitaphiorum, & Epigrammatum*: *Librum Epiſtolarum*: *Librum Sermonum*: *Opuſculum de vindicatione domus Dei, & eorum qui ad eam confugiunt*: *Librum Sententiarum ex decade Pſalmorum S. Auguſtini collectum*: *Excerpta de libris S. Auguſtini contra Julianum*: *Libellum de divinis Judiciis*: *Contra eos qui fugientes ad Eccleſias perſequuntur*: *Librum Miſſarum per totum circulum anni*: *Librum Orationum pro omnibus anni Feſtivitatibus.*

680. AGATHO, magnæ Eccleſiæ CP. primò Lector, poſtea Bibliothecarius, Patriarchalis Protonotarius, & Cancellarius ſecundus; claruit ab anno 680. quo, cum Lectoris gradum adhuc ſuſtineret, ſanctæ & œcumenicæ ſextæ Synodo Notarius fuit; omniaque quæ in eâ acta ſunt, ordine perſecutus, omnes Actorum tomos literis Eccleſiaſticis purè & nitidè ſcripſit, & exemplaria à ſe deſcripta in quinque Patriarchalium ſedium uſum tradidit. In vivis adhuc erat anno 712. quo *Libellum* ſive *Epilogum* ſcripſit, in quo ea refert, quæ Philippicus Bardanes tyrannus adversùs ſanctam & œcumenicam ſextam Synodum auſus eſt. Extat hic *libellus* Gr. Lat. Concil. Tom. vi. p. 1401.

682. LEO II. natione Siculus, Pauli filius, Pontifex Romanus anno 682. ante X. Januarii electus, poſt menſes demum novem ordinatus. Anno 683. perlata à Conſtantinopoli Synodi ſextæ *Acta* confirmavit, & eorum exemplar in Hiſpaniam tranſmiſit. Obiit anno 684. die XXIII. Maii. Extant ſub ejus nomine *Epiſtolæ* V. Concil. Tom. vi. p. 1245. quas commentitias eſſe contendunt Baronius, Binius, & noviſſimi Conciliorum editores. Sanè prima, ad Conſtantinum Aug. Gr. Lat. actione 18. Synodi ſextæ reperta, hoc præſertim nomine à Pontificiis ſuppoſititia cenſetur, quòd Honorium Papam in Monothelitarum hæreſi defunctum, adeoque juſtâ anathematis ſententiâ condemnatum

natum eſſe ſcribat, ut ipſe Baronius non diffitetur. *Sermonem in die Ordinationis habitum* ſub ejuſdem nomine ex ſchedis Holſtenii edidit Daniel Papebrochius Conatûs Chronologici ad catalog. Pontif. Roman. p. 107. qui quidem utrum iſte *Sermo* Leoni an Benedicto ſucceſſori ſit aſcribendus, parùm conſtare agnoſcit, licèt ipſe in eam potiùs propendeat ſententiam, ut Leonis noſtri fœtum eſſe cenſeat. SÆC. VII. ab An. DC.

BENEDICTUS II. natione Romanus, Joannis filius, ad Pontificatum electus die XXVIII. Junii anno 684. ordinatus XIV. Maii anno 685. Si Anaſtaſio fides, edictum à Conſtantino Imp. obtinuit, ut electus deinceps ad ſedem Romanam non expectato Principis mandato eveſtigiò conſecraretur. Verùm jus imperiale in confirmandis Pontificibus ulteriùs adhuc locum habuiſſe ex *Libri diurni formulis* liquidò conſtat. Obiit Benedictus die XXV. Martii anno 686. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. vi. p. 1277. quas ipſi Pontificii ſuppoſititias eſſe volunt. 684.

SERGIUS, natione Syrus, domo Antiochenus, Tiberii qui Panormi in Siciliâ vixit filius, Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus, die XXII. Novembr. anno 688. Anno ſequente Ceadwallam Occidentalium Saxonum regem Romam advenientem baptizavit. Anno 692. habita eſt Conſtantinopoli Synodus Quini-ſexta, cui interfuerunt Pontificis legati, ac Synodi decretis ſubſcripſerunt. Eadem ut ſolenni ſubſcriptione confirmaret, Sergio mandavit Juſtinianus Imp. ac reluctantem miſſo Zachariâ Protoſpathario Conſtantinopolim deportari juſſit. Sergium verò nequaquam abduci paſſa militia Italica Zachariam fugavit. Obiit Sergius die XIV. Auguſti anno 702. Extat *Epiſtola*, non tamen integra, ad *Ceolfridum Abbatem, de Bedâ Romam tranſmittendo*, Concil. Tom. vi. p. 1294. & apud Gulielmum Malmsburienſem de geſtis Reg. Angl. l. 1. p. 11. 688.

ARCULPHUS, urbis cujuſdam in Galliâ Epiſcopus; claruit anno 690. Suſcepto religionis causâ in Orientem itinere, ac luſtratis locis ſanctis, Damaſcum quoque, Conſtantinopolim, Alexandriam, aliaque loca adiit, ac demum in Galliam rediens, vi tempeſtatis in Occidentalia Britanniæ littora delatus, & ab Adamanno Abbate Hyenſi hoſpitio benignè exceptus eſt. Ab illius ore exceptam peregrinationis hujuſce Hiſtoriam, & locorum ſanctorum deſcriptionem literis conſignavit Adamannus, rem voluminibus tribus complexus. Extant hi *libri de ſitu Terræ ſanctæ* inſcripti, à Serario editi, *Ingolſtad.* 1619. deinde à Mabillonio ſæc. Benedict. III. par. 2. p. 502. ut in Adamanno ſupra monuimus. 690.

CRESCONIUS, civitatis cujuſdam in Africâ Epiſcopus; claruit circa an. 690. Bina condidit opera ad *Jus Canonicum* ſpectantia, nempe *Breviarium Canonum*, in quo Conciliorum Canones & Romanorum Pontificum Decreta citatis tantum locis, quibus reperiri poſſent, ad CCC. capitula revocavit: & *Concordiam*, ſeu *librum Canonum*, in quo ut prioris operis brevitatem compenſaret, ſub iiſdem titulis ipſa Canonum & Decretorum verba recitavit: initium autem Concordiæ iſtius ab alienâ manu additum eſſe monent noviſſimi ejus editores. Breviarium primus in lucem edidit Petrus Pithæus, *Pariſ.* 1588. exinde recuſum curâ Altaſarani Auguſtoriti *Pictonum* 1630. curâ Franciſci Chiffletii *Divione* 1649. & in Bibliothecâ Juris Canonici Juſtellianâ, addito indice antiquo, Tom. i. p. 456. *Concordiam* primi ediderunt ex codice Bibliothecæ Claromontanæ & Thuaneæ, Juſtellus & Voellius ibid. in Append. p. 33. Porro Creſconius *bella & victorias* quas Joannes Patricius à Leontio Imp. in Africam miſſus de Saracenis reportavit, hexametris verſibus deſcripſit: Verùm opus iſtud interiit. 690.

FOELIX, gente Hiſpanus, primùm Epiſcopus Hiſpalenſis, deinde anno 693. Ciſberto Archiepiſcopo Toletano ob proditionem in regem Egicam à Synodo 693.

SÆC. VII. a An. DC. Synodo Toletanâ XVI. ſede ſuâ ac dignitate depoſito, & in perpetuum exilium relegato, in ejus locum ſuffectus eſt: & proinde tanquam regiæ urbis Epiſcopus, & provinciæ Metropolitanus, Concilio iſti præſedit. Obiit anno 702. Scripſit *Vitam* ſeu *Elogium Juliani Epiſcopi Toletani*, quod Ildefonſi Scriptorum catalogo Appendicis vice ſubjungi ſolet.

699. ANGRADUS, Monachus Fontanellenſis in Normanniâ; claruit circa an. 699. Scripſit *ad Hilbertum Abbatem* ſuum, qui obiit anno 700. *Vitam S. Ansberti Archiepiſcopi Rhotomagenſis*, qui obiit anno 695. Extat hæc vita apud Surium Febr. IX.

ANONYMUS Auctor, à Photio commemoratus, gente Thebanus, domo Panopolita, incerti quidem temporis ſcriptor, huic tamen ſæculo, ut videtur, aſcribendus, quippe qui non diu poſt Heraclii tempora vixit, & Conſtantinopoli cum uxore & liberis habitavit. Condidit *opus πολύβιβλον* libris XV. in quibus teſtimonia, locaque integra ex Gentilium ſcriptis, non modò Græcis, verùm etiam Perſicis, Thracicis, Ægyptiis, Babylonicis, Chaldaicis, quin & Italicis, in Chriſtianæ religionis gratiam & confirmationem collegit. Summa quædam rerum capita tangit Photius Cod. CLXX. In his enim libris præcipuè tractavit author *de SS. Trinitate*, *de Verbi Incarnatione*, *Miraculis*, *Crucifixione*, *Sepulturâ*, *Reſurrectione*, *Aſcenſione*, *& Spiritus Sancti donis* in diſcipulos effuſis, *de ſecundo Domini Adventu*, *mortuorum reſurrectione*, *judicio*, *& futurâ vitâ*, *de univerſi fabricâ*, *providentiâ*, *Paradiſo*, *de virtutibus Chriſtianorum propriis*, & hujuſcemodi aliis. Argumenta inſtituto ſuo convenientia non neglexit, hiſtorica ubi opus erat admiſcuit, verbi gratiâ, ubinam locorum ſinguli Apoſtoli ſalutarem doctrinam prædicârint, quâque ratione humanis curis ac laboribus ſint defuncti. Ingens profectò opus, nec minùs utile, hoc fine ab autore elaboratum, ut oſtenſo Chriſtianorum doctrinam in omnibus gentibus prænunciatam fuiſſe, & ab eloquentiſſimis quibuſque in ſingulis nationibus prædicatam, inexcuſabiles eos omnes inter Gentes eſſe convinceret, qui ſacræ huic doctrinæ non aſſentirentur. Interim etſi hominis zelum, pietatem, & induſtriam laudet Photius; judicium tamen in eo & eloquentiam non immeritò deſiderare videtur.

Finis Sæculi Sexti.

SÆCULUM

Digitized by Google

SÆCULUM EICONOCLASTICUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

CHRISTIANOS in Hiſpania graviter vexant Saraceni, in Italia Longobardi. In Oriente luctuoſa admodum rerum facies, inclinatis Imperii viribus omnia penè occupant Saraceni, tribus Patriarchis Barbarorum Tyrannidi ſubjectis, poſita etiam in loco ſancto abominationis deſolatione. Intra Eccleſiam confuſa omnia, lites, diſſidia, Hæreſes, ſchiſmata, ſuperſtitiones, clericorum ambitio, ignorantia, luxus, Epiſcoporum jurgia & contentiones. Totum penè ſæculum exercet famoſa de cultu Imaginum controverſia. Uno vel altero ſæculo præcedente S. Martyrum, illuſtrium epiſcoporum, quandoque & Principum Sæcularium Picturæ & Imagines in templis, templorumque veſtibulis collocari cœperant, ornatûs vel Hiſtoriæ cauſa, ut earum intuitu ad illorum geſta in memoriam revocanda, virtuteſque imitandas hominum animi excitarentur, nullo adhuc interpoſito, ſaltem ex communi Eccleſiæ praxi, venerationis ſigno. Verum hoc circiter tempore ritus quidam ſacri adhibiti ſunt, viz. ſalutatio, genuflexio, cerei accenſi, thuris incenſio, & iſtiuſmodi alia: de quibus acriter mox digladiari cœptum. Glaciem primus fregit Philippicus Imp. & cum eo Joannes Patriarcha CP. qui rejectis Sexti Concilii Patribus aliiſque qui Monotheletica, hiſque affinia dogmata damnârant, imagines eorum ex S. Sophiæ templo exterminârunt, emiſſo hac de re edicto An. Dccxiii. Conſtantino Papa interea omnia è contrario Romæ faciente, quin & ipſum Philippicum Bardanem hanc ob cauſam excommunicante. Anno Dccxxiii. Synodus Provincialis Nacoriæ, præſidente Theophilo Metropolita, cultum imaginum damnavit: idem fecit Leo III. Iſaurus decimo Imperii anno; vulgatâ Conſtantinopoli ann. Dccvi. de Imaginibus tollendis lege, à Gregorio III. Papa idcircò excommunicatus. Conſtantinus Copronymus edicto Conſtantinopoli promulgato ann. Dccxli. imagines ſuſtulit, exacto etiam à ſubditis ſuis juramento, ne quiſquam imagines adoraret. Denique Synodus VII. Oecumenica Conſtantinopoli in Æde D. Mariæ θεοτόκου in Blachernis habita eſt ann. Dccliv. in quâ ex omnibus orientalis imperii partibus congregati ſunt cccxxxviii. epiſcopi, qui habito priùs cauſæ per ſex fere menſes examine, idque ex Sacrâ Scripturâ, ratione, Sanctorumque Patrum teſtimoniis, tandem unanimi conſenſu decreverunt imagines προσκυνήσεως causâ non eſſe conſtruendas, neque eo fine, nec in Eccleſiâ, nec in Domo privatâ collocandas; quod quidem rem vanam & διαβολικὴν μεθοδείαν non ſemel diſertè vocant. Hujus Concilii Acta, utinam integra, II. Nicænæ Synodi Actis inſeruntur, quæ tamen excerpta potiùs adverſariorum quam Acta dicenda ſunt. Tandem ann. Dcclxxxvii. conjuge prius veneno ſublato, & Conſtantino filio adhuc impubere, Irene Imperatrix, impotens planè, ac effrænis fœmina, ne pejora dicam, in imaginum cultum ſatis prona, aſſumpto in Conſilium Taraſio, ex laico nuper Patriarcha facto, Synodum Nicææ indixit, in quam convenêrunt, ſi Diis placet, Præſules cccl. trium Patriarcharum Orientalium πεπλασμένοι, miſelli utique Monachi, Patriarcharum nomina ac Perſonas ſplendide ementiti: ipſi enim Patriarchæ Saracenorum jugo oppreſſi, de hac Synodo forſan ne verbulo quidem, tunc temporis inaudiverant. In hoc Concilio abolitis prioris Synodi CP. decretis ſtatutum eſt, vivificam crucem, Chriſti, & B. Virginis,

An-

Digitized by Google

SÆC. VIII. ab An. DCC.

Angelorum, Sanctorumque imagines, in eccleſiis & domibus eſſe proponendas, venerandas, colendas, cereis, ſuffitu, aliiſque *προσκυνήσεως* ſignis honorandas. Interim divinæ naturæ, vel SS. Trinitatis imagines fabricandas vel adorandas eſſe præfractè negant, hâc ſaltem in parte adhuc ſani, *mox daturi progeniem vitioſiorem.* Tranſmiſſis in Occidentem hujus Concilii Actis, Synodum CCC. epiſcoporum Francofurti convocat Carolus M. ann. Dccxciv. quâ decretum eſt, imagines non eſſe adorandas, quin & *Acta* Nicænæ Synodi damnata ſunt, reſciſſa, & refutata, libris IV. *Carolinis* eum in finem in lucem editis. Quo ſucceſſu in aliis Occidentis partibus recepta ſint decreta Nicæna, referant alii. De Anglia noſtrâ hæc habet Rogerus Hovedenus, inter Hiſtoriæ noſtræ Principes haud poſtremus Annal. part. 1. fol. 232. Anno 792. *Carolus Rex Francorum miſit Synodalem librum ad Britanniam, ſibi à Conſtantinopoli directum; in quo libro (heu proh dolor) multa inconvenientia, & veræ fidei contraria reperiebantur; maximè, quod penè omnium orientalium doctorum non minus quam trecentorum, vel eo amplius epiſcoporum unanimà aſſertione confirmatum fuit, imagines adorari debere, quod omninò Eccleſia Dei exetratur. Contra quod ſcripſit Albinus epiſtolam, ex authoritate divinarum Scripturarum mirabiliter affirmatam; illamque cum eodem libro ex perſona epiſcoporum, ac principum noſtrorum Regi Francorum attulit.* In eadem Synodo Francofurtenſi, Fœlix Urgelitanus, & Elipandus Toletanus, epiſcopi Hiſpani, qui Chriſtum ſecundùm carnem, ſolummodo filium eſſe Dei adoptivum docuerunt, Canonibus ad hanc rem conditis expreſsè damnantur. Denique mirè creſcit hac ætate Romanorum Pontificum faſtus & potentia, præcipuè poſt occidentis imperium à Græcis ad Francos tranſlatum, & extinctum Ravennæ Exarchatum, qui ipſorum ambitioni diu frænum injecerat.

SCRI-

Digitized by Google

SCRIPTORES.

JOANNES, Carpathiorum inſulæ Epiſcopus, cujus mentionem facit Photius Cod. CCII. huic an ſuperiori Sæculo ſit aſcribendus, mihi planè non liquet. Rogatus ab Indiæ Monachis, ſcripſit ad illos *Opus Conſolatorium* centum Capitibus, teſte Photio, abſolutum. Extant hodie Latinè ex Jacobi Pontani verſione *Hortatoria Capita* ſive *Documenta Spiritualia* XCVII. Bibliothec. Patr. Tom. XII. SÆC. VIII. ab An. DCC.

BEDA, *Venerabilis* dictus, natione Anglus, natus eſt anno Dclxxii. in territorio Monaſterii Ingyrvenſis, in agro Dunelmenſi, non longè à Tinæ fluminis oſtio. Septennis puer curâ propinquorum datus eſt educandus Benedicto Monaſterii S. Petri ad Weremutham, & Monaſterii S. Pauli ad Ingyrvum ſeu Girvicum Abbati. In his Monaſteriis ſub Benedicti ac poſtmodum Ceolfridi Abbatum regimine quinque plùs minùs milliaribus invicem diſſitis adoluit, vixit, & conſenuit Beda. Anno ætatis 19. Diaconatûs, anno xxx. Presbyteratûs gradum ſuſcepit à Joanne Beverlacenſi, Epiſcopo Hagulſtadenſi, quo præceptore bonarum literarum olim uſus fuerat. Anno Dcci. à Sergio Papâ ad graviſſimas religionis cauſas tractandas & dijudicandas Romam literis evocatus eſt. Iter tamen Romam eum iniiſſe nequaquam conſtat: quin potiùs Monaſterii ſui limitibus nunquam exiiſſe patet. Anno circiter Dccii. Presbyter factus, & lautiſſimâ jam omnifariæ doctrinæ ſupellectile, ac penitiore utriuſque linguæ, optimarumque ſcientiarum cognitione inſtructus, ad ſcribendum ſe accinxit. Anno Dccxxxi. *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* coronidem impoſuit. Anno Dccxxxv. paulò ante feſtum Paſchale leni quâdam δυσπνοίᾳ laborare cœpit: quâ quidem indies creſcente inter legendum, canendum, orandum, vitam uſque ad diem XXVI. Maii, quo Dominicæ Aſcenſionis memoriam eo anno celebrari contigit, protrahebat: tuncque abſolutâ jam cui maximoperè incubuit *Evangelii ſecundùm Joannem in linguam popularem verſione*, ſpiritum ſedes beatorum jamdiu anhelantem in manus Domini placidè & piè reddidit. De anno illius emortuali variæ ſunt doctorum ſententiæ. Nonnulli enim ponunt eum anno Dccxxix. alii Dccxxxi. alii Dccxxxii. plurimi Dccxxxiv. Quin non deſunt, qui mortem ejus ad annum Dcclxii. quidam etiam qui ad Dcclxvi. referunt. Rectiùs multò Rogerus Hovedenus, Chronologiæ Saxonicæ Conditor, Bedæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſubjunctus, Simeon Dunelmenſis, Thomas Stubbius, qui anno Dccxxxv. Bedam obiiſſe ſcribunt. His accedit Cuthberti qui Bedæ morti interfuit, eamque literis conſignavit, teſtimonium. Iſte enim prodit Bedam VII. Cal. Junii, die Aſcenſionis Dominicæ obiiſſe: quod & aliunde etiam conſtat. Quæ quidem temporis nota anno Dccxxxv. adamuſſim convenit, aliorum calculis nequaquam concordat. Sepultus eſt Beda in Monaſterio ſuo Girvicenſi; unde poſtea oſſa ejus Dunelmum tranſlata in eâdem thecâ, quâ S. Cuthberti, ſunt recondita. De laudibus ejus vel unicus audiatur Malmsburienſis. *Vir*, inquit *, *quem mirari facilius, quam dignè prædicare poſſis; qui in extremo natus Orbis angulo doctrinæ coruſco terras omnes perſtrinxerit*: & paulò poſt, *Deficit hic ingenium, ſuccumbit eloquium, neſcientis quid plùs laudem, librorum numeroſitatem, an ſermonum ſobrietatem. Infuderat eum proculdubiò non indigo hauſtu divina ſapientia; ut anguſto vitæ ſpaciolo tanta elaboraret volumina.* Et ſubditis Sergii Pontificis eum Romam accientis literis: *Ita jam*, inquit, *celebris erat famâ, ut in quæſtionibus enodandis indigeret eo ſublimitas Romana. Nec verò unquam Gallicanus tumor invenit in Anglo, quod argueret meritò: adeo Latinitas omnis ejus fidei & magiſterio palmam dedit*: Ut plura quæ de eruditione & ſanctitate ejus ibidem accumulat, miſſa jam faciam. 701.

* De geſtis Angl. l. 3. c. 131 fol. 10.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

OPERA, QUÆ EXTANT.

DE rerum naturâ liber.

De temporum ratione.

De ſex ætatibus mundi liber, qui ſeorſim prodiit *Pariſ.* 1507. 4°. & à Joanne Bronchorſtio continuatus ac ſcholiis illuſtratus *Colon.* 1537. Luculentum Operis iſtius fragmentum extat apud Munſterum lib. 2. Coſmographiæ, quod in editis libris non reperitur.

De temporibus ad intelligendam ſupputationem temporum S. Scripturæ.

Sententiæ ex Cicerone & Ariſtotele.

De Proverbiis.

De ſubſtantiâ elementorum.

Philoſophiæ libri IV.

De Paſchate ſive Æquinoctio liber, in quo appoſitum exemplum anni Dcclxxvi. plurimum eruditis faceſſivit negotium, Baronium quidem induxit Bedæ ætatem ultra annum iſtum protrahere, Uſſerium verò Bedæ libellum abjudicare. Scrupulum fœliciter exemit Mabillonius *, qui in veterrimo exemplari Bibliothecæ Laubienſis exemplum iſtud non comparere prodit: adeò ut à librariis inſertum fuiſſe poſt Bedæ mortem videatur.

* Not. ad Analect. Tom. I. p. 11.

Epiſtola de divinatione mortis & vitæ.

De Arcâ Noë liber.

De linguis gentium liber.

Oracula Sibyllina.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ gentis Anglorum libri V. *à Primo Julii Cæſaris in Britanniam adventu ad annum* Dccxxxi. *pertingentes.* Prodierunt ſeorſim *Antverp.* 1550. *Heidelberg.* 1587. *Colon.* 1601. 8°. unà cum Alfredi regis Saxonicâ Paraphraſi, doctiſque Abrahami Wheloci notis *Cantabrigiæ* 1644. f. & cum notis Fr. Chiffletii *Pariſ.* 1681. 4°.

Vita S. Cuthberti.

Vitæ SS. Fœlicis, Vedaſti, Columbani, Attalæ, Patricii, Euſtaſii, Bertolſi, Arnolphi, Burgundoforæ, quarum nonnullæ Bedæ non ſunt, & à nobis ſupra ſuis authoribus ſunt adjudicatæ: *Vita Patricii* Probo debetur.

Carmen de Juſtini martyrio.

Martyrologium, quale opus à Bedâ compoſitum fuiſſe ipſe fidem facit in Appendice ad Hiſtoriam Eccl. Verùm id quod nunc circumfertur, crebris aliorum interpolationibus deturpatum eſſe multi dudum notârunt. De hoc *martyrologio* videndi Molanus, Roſweydus, præcipuè Bollandus ejuſque *συνεργὸι* Præfat. ad Januar. c. 4. & Prolog. ad Menſem Mart. Tom. II. §. V. & ſeqq. ubi genuinum Bedæ Martyrologium (ita nos credere jubent) ex variis Codicibus MSS. ſe exhibere profitentur. Prodiit interpolatum Bedæ *Martyrologium* etiam ſeorſim *Antverp.* 1564. 120.

De ſitu Hieruſalem & locorum Sanctorum liber, ex Adamanni libris ejuſdem argumenti decerptus.

Interpretatio nominum Hebraicorum & Græcorum in S. Scripturis occurrentium.

Excerpta & *Collectanea.* Opus Bedâ indignum.

In Hexaemeron, ſeu *de creatione ſex dierum liber.*

Explanatio in Pentateuchum, & libros Regum.

In Samuelem Explanationum allegoricarum libri IV.

Explanationes in Eſdram, Tobiam, Job, Proverbia, & Cantica.

De Tabernaculo ac vaſis & veſtibus ejus libri II.

Commentaria in quatuor Evangelia, & Acta Apoſtolorum.

De nominibus locorum, qui in Actis Apoſtolorum leguntur.

Commentaria in Epiſtolas Catholicas, & Apocalypſin: locum quidem inter Bedæ opera impreſſa habet *Expoſitio in ſeptem Canonicas epiſtolas*, verùm Prologo deſtituta, qui in antiquo admodum Codice MS. Bibliothec. Coll. Gonvil. & Caii apud Cantab. habetur expoſitioni præfixus, cur lucem hactenus non viderit,

derit, dicant alii, quin & ipſe prudens & æquus lector facile divinabit. Eum igitur ex prædicto Cod. MS. monente, manuque ſuâ deſcribente D. Whartono hic ſubjiciam. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Incipit Prologus ſuper ſeptem Epiſtolas Canonicas.

J*Acobus, Petrus, Johannes, Judas ſeptem Epiſtolas ediderunt, quas Eccleſiaſtica conſuetudo Catholicas*, h. e. *univerſales cognominat. In quibus ideo prima Epiſtola Jacobi ponitur, quia ipſe Ieroſolymorum regendam ſuſcepit Eccleſiam. In cathalogo enim Apoſtolorum priores ſolent nominari Petrus & Johannes. Verùm fons & origo Evangelicæ prædicationis incipiens* * *per orbem diffuſa eſt univerſum. Cujus cathedræ dignitatem etiam Paulus Apoſtolus in eo nominando venerans ait, Jacobus, Cephas, & Johannes, qui videbantur columpnæ Eccleſiæ; vel certe quia ipſe duodecim tribubus Iſraelis, quæ primæ crediderunt, ſuam Epiſtolam miſit, meritò prima poni debuit; meritò Petri ſecunda, quia ipſe electis advenis, qui Græcè dicuntur Profeliti, hoc eſt, eis ſcripſit, qui de Gentilitate ad Judaiſmum, de Judaiſmo ad electionis Evangelicæ gratiam, converſi ſunt. Meritò Johannis Epiſtolæ tertio loco ſunt poſitæ, quia his ſcripſit ipſe, qui de Gentibus crediderunt, cum nec naturâ, nec profeſſione extitiſſent. Denique multi Scriptorum Eccleſiaſticorum, in quibus eſt S. Athanaſius Alexandrinæ Præſul Eccleſiæ, primam ejus epiſtolam ſcriptam ad Parthos eſſe teſtantur. Meritò Judæ poſita eſt ultima, quia quamvis & ipſe magnus eſt, tribus tamen præcedentibus Apoſtolis minor eſt; vel quia prima* † *ſcripta eſt Epiſtola, deinde Petri, poſt eas, Johannis; ideo nunc uſque ordinem quo ſcriptæ ſunt retinent. Conſtat enim quia Beatus Jacobus triceſimo poſt paſſionem Domini anno ſuum conſummavit martyrium. Petrus triceſimo octavo, hoc eſt, ultimo anno Neronis, paſſus eſt, & ipſe in ſecundâ ſuâ ſcripſit Epiſtolâ;* Certus ſum quia velox ſit depoſitum tabernaculi mei ſecundum quod & Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſignificavit mihi per revelationem. *Unde patet, quia imminente Paſſione hanc ſcripſit Epiſtolam, cum multò ante Jacobus migravit ad Chriſtum. Neque verò conveniebat ejus Epiſtolas ab invicem ſeparari, quas iiſdem ſcripſit Eccleſiis. Porrò Johannes multò poſt tempore ſuas Epiſtolas ſimul & Evangelium ſcripſit, qui poſt occiſionem Dominicam reverſus de exilio turbatam ſe abſente per hæreticos repperit Eccleſiam, quos in ſuis Epiſtolis percutiens ſæpe cognominat Antichriſtos.* Explicit Prologus.

* Deeſt, ab Hieroſolymâ.

† Deeſt, Jacobi.

Retractationes & Quæſtiones in Acta Apoſtolorum.

Commentaria in omnes Epiſtolas S. Pauli, ex S. Auguſtini operibus utplurimùm excerpta. De hoc opere Bedæ litem movet Baronius *, ac Petro Abbati Tripolitano (de quo Caſſiodorus Divin. Lect. c. 8.) aſcribendum cenſet. Litem præclarè diluit Cl. Mabillonius, qui *Commentaria* iſta nec Bedæ, nec Petro, ſed Floro Magiſtro, deberi demonſtrat diſſertatione peculiari Analect. Tom. i. p. 12. Verus interim Bedæ *Commentarius* (S. Pauli enim Epiſtolas ab eo explicatas eſſe ipſe in indiculo fidem facit, *ejuſque Collectaneum in Apoſtolum ex operibus Auguſtini decerptum* grandi ſatis volumine penès ſe habuiſſe teſtatur Lupus Ferrarienſis ad Hincmarum Epiſt. 76. p. 118.) penès Mabillonium manuſcriptus deliteſcit. Vide quæ habet Baluzius Not. ad Lup. Ferrar. p. 405.

* Ad an. 562.

Homiliæ de tempore; Æſtivales XXXIII. *Hyemales* XV. *Quadrageſimales* XXII. *de Sanctis Æſtivales* XXXII. *Hyemales* XVI. & *Sermones ad populum* varii. Prodierunt ſeorſim *Colon.* 1534.

Liber de muliere forti.

De Officiis liber.

Scintillæ ſive loci communes.

Fragmenta in libros Sapientiales, & Pſalterii verſus.

De Templo Selomonis liber.

Quæſtiones in Octateuchum, & IV. *libros Regum.*

Quæſtiones variæ.

Commentaria in Pſalmos.

Digitized by Google

SÆC. VIII. ab An DCC.

Vocabulorum Pſalterii expoſitio.
De Diapſalmate collectio.
Sermo in id, *Dominus de cælo proſpexit.*
Commentarii in Boethii libros de Trinitate.
De ſeptem verbis Chriſti.
Meditationes paſſionis Chriſti per ſeptem diei horas.
De remediis peccatorum.
Cunabula Grammaticæ artis Donati.
De octo partibus Orationis liber.
De Arte Metricâ liber.
De Orthographiâ liber. Prodiit unà cum opuſculo priore *Hanoviæ* 1605.
De Schematibus S. Scripturæ liber.
De Tropis S. Scripturæ liber. Prodiit *Pariſ.* 1599, 4°. *Venet.* 1522.
De Arithmeticis numeris liber.
De computo & ratione calculi libri aliquot; quorum quidam prodierunt *Venet.* 1525. 4°. *Pariſ.* 1614. 8°.
De loquelâ per geſtum digitorum. Prodiit cum prioribus opuſculis.
De Arithmeticis numeris, & Propoſitionibus libri.
De diviſionibus temporum & numerorum libri.
De ratione unciarum libellus. Prodiit unà cum libris *de Computo.*

Opuſcula Aſtronomica aliquot, viz. *De argumentis Lunæ, Ephemeris* ſive *Computus vulgaris. De Emboliſmorum ratione computus. Decemnovales circuli. De Cyclo Paſchali. De Mundi cæleſtis terreſtriſque conſtitutione. De Muſicâ theoricâ. De Muſicâ quadratâ ſeu menſuratâ. De circulis Sphæræ & Polo. De Planetarum & Signorum cæleſtium ratione. De Aſtrolabio. De Menſurâ Horologii. Prognoſtica temporum.*

De Tonitruis libellus.
De Nativitate infantium.
De Minutione ſanguinis libellus.
De ſeptem Mundi Miraculis libellus.
Hymni aliquot.

Prodierunt opera Bedæ ſupra enumerata, *Pariſ.* 1545. iii. Tomis. *Baſil.* 1563. viii. Tomis. *Colon.* 1612.

Acta S. Cuthberti carmine Heroico deſcripta ſub Bedæ nomine edidit Hen. Caniſius Antiqu. Lect. Tom. v.

Ariſtotelis Axiomata expoſita. Extant *Pariſ.* 1604. 8°. *Londin.* 1592. 8°.

Hymnos Bedæ plurimos edidit Caſſander cum ſchollis. Habentur inter opera ipſius *Pariſ.* 1616.

Epiſtola apologetica ad *Plegwinam Monachum,* cum à Davide quodam Monacho coram Wilfrido Epiſcopo Eboracenſi ipſe Beda inſimularetur, quaſi de ætatibus ſæculi non rectè ſenſiſſet.

Epiſtola ad Egbertum Eboracenſem antiſtitem de Chriſtiani Præſulis Officio, paulò ante obitum ſcripta.

Vitæ quinque Abbatum priorum Weremuthenſium & Girvicenſium, libris duobus comprehenſæ. Hiſtoriæ iſtius meminit Gul. Malmsburienſis l. 1. c. 3. Tria iſta opuſcula primus edidit, & notis illuſtravit Jacobus Waræus Eques Auratus, *Dublin.* 1664. 8°.

Epiſtola ad Albinum, à Mabillonio edita Analect. Tom. i. p. 9.

Martyrologium carmine Heroico, ſub Bedæ nomine à Dacherio evulgatum Spicileg. Tom. X.

Opera Ἀνέκδοτα.

IN *principium Geneſis uſque ad nativitatem Iſaac, & Iſmaelis reprobationem libri* III. Extant MSS. Lambethæ in Bibliothecâ Archiepiſcopali. Eorum primi pars prior *Expoſitionem in Hexaemeron* continet, quæ ſub Junilii Afri nomine in Orthodoxographis & prioribus Bibliothecæ Patrum editionibus prodiit.

In

Digitized by Google

In Canticum Habaccuc liber. Hujus duo exemplaria MSS. (quorum alterum in fine mutilum) in dictâ Bibliothecâ Lambethanâ aſſervantur. Hi tres Codices optimæ notæ, & manu ſatis antiquâ ſcripti ſunt. SÆC. VIII. ab An. DCC.

De ſitu & mirabilibus Britanniæ liber. Extat MS. in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantabrigiæ, Cod. 32, 173, 205.

Vita S. Juliani. MS. in Bibliothecâ Bodleianâ.

Vita S. Gregorii Magni. MS. in Bibliothecâ Collegii Mertonenſis.

De vitâ & virtutibus S. Auguſtini Anglorum Apoſtoli. MS. in Bibliothecâ Gualteri Copi.

Relatio de S. Laurentio Anglorum Archiepiſcopo. MS. ibid.

Homiliarum in S. Lucam libri II. MS. in Bibl. publicâ Cantabrigienſi cod. 25. Pembrochianâ cod. 213.

Commentarius in Eccleſiaſten. MS. in Bibl. Balionenſi Oxon. cod. 158.

De Trinitate liber. MS. in Bibl. Lumleianâ cod. 53.

Libellus de locis ſanctis. MS. in Bibl. G. Copi cod. 169.

De imagine Mundi liber. MS. in Bibl. Collegii Gonvilii & Caii Cantab. cod. 169. & Mertonenſi Oxon. cod. 42.

Homiliæ in Evangelia. MSS. Oxonii. in Bibl. Lincolnienſi cod. 18. Baliolenſi cod. 130. Mertonenſi cod. 227.

De die judicii liber. MS. in Bibl. S. Benedicti Cant. cod. 284.

DEPERDITA.

COmmentarius in Eſaiam Prophetam.

Epiſtolarum liber.

Tractatus de manſionibus filiorum Iſrael.

In illud Eſaiæ, *Et claudentur ibi in carcere, & poſt dies multos viſitabuntur.*

Epigrammatum liber.

Librum de vitâ & paſſione S. Anaſtaſii malè è Græco tranſlatum, & pejus à quodam imperito emendatum Beda ad ſenſum correxit.

ACCA, natione Anglus, Bozæ Archiepiſcopi Eboracenſis, & S. Wilfridi, quocum Romam profectus eſt, diſcipulus. Vitam monaſticam pro ſæculi ſui more impenſè coluit, venerabili Bedæ admodum familiaris. Claruit anno 705. & deinceps, tandem Epiſcopali infula ornatus. Etſi enim in libris quibuſdam impreſſis Abbas tantum vocetur, erat tamen, ut ex codice MS. Lambethano liquet, Epiſcopus Hagulſtadenſis, ſuamque ſedem nobiliſſima Bibliotheca auxit & ornavit. Bedæ ſuperſtes obiit circa annum 740. Plura ab eo ſcripta commemorant Baleus & Pitſeus, nempe *de vitis & paſſionibus Sanctorum, quorum reliquiæ in Eccleſiâ ſuâ recondebantur* ; *De Eccleſiaſticis ſui Chori officiis* ; *Carmina varia* ; *Epiſtolas ad diverſos.* Extat inter Bedæ opera *Epiſtola ejus ad Bedam*, quâ ipſum ad illuſtrandas ſacras Scripturas, præcipue Evangelium S. Lucæ hortatur. 705.

JOANNES VII. natione Græcus, Platonis filius, anno 705. die VIII. Februarii Pontifex Romanus ordinatus eſt. Eodem anno à Juſtiniano Imp. rogatus, ut Concilii Quini-ſexti Canones confirmaret, Synodum Romæ habuit, in quâ de Canonibus quidem nil ſtatuit, quos ad Imperatorem nec albo, nec nigro lapillo notatos remiſit : Wilfridum verò Archiepiſcopum Eboracenſem in Synodo præſentem criminibus ei intentatis abſolvit. Obiit anno 707. die XXIV. Septembris. Extat unica *Epiſtola ad Ethelredum Merciorum, & Alfridum Deirorum reges, de Wilfridi Eboracenſis cauſâ*, Concil. Tom. VI. p. 1390. 705.

CONSTANTINUS, natione Syrus, Joannis filius, Papa Romanus die IV. Martii anno 708. conſecratus. Anno ſequente à Juſtiniano Imp. Româ evocatus, ut controverſiæ de Canonibus Quini-Sextæ Synodi finem imponeret, Conſtantinopolim profectus eſt, urbem anno 710. ingreſſus, ac magno 708.

magno honore à Juſtiniano exceptus, re nihilominùs in medio relictâ, anno 711. Romam reverſus eſt. Obiit anno 715. die XVIII. Martii. Extat unica ejus *Epiſtola ad Brichwaldum Archiepiſcopum Cantuarienſem*, Concil. Tom. VI. p. 1397.

JOANNES, Patriarcha Conſtantinopolitanus à Philippico Bardane Imp. anno 712. conſtitutus, ei hæreſim Monotheleticam ſectanti, ſive animi ſtudio ſeu timore aſſentatus. Eo faſcibus ſpoliato, & ipſe in ordinem redactus anno 715. ſede Patriarchali excidit. Extat *Epiſtola ad Conſtantinum Papam*, poſt Bardanis mortem ſcripta, quâ Monotheliſmi ſeu ſtudium, ſeu favorem in vim ſibi à Bardane illatam rejicit Gr. Lat. Concil. Tom. vi. p. 1410.

715. GREGORIUS II. natione Romanus, Marcelli filius, Sergii Papæ Subdiaconus & Sacellarius, Bibliothecæ Pontificiæ curam habuit; deinde ad Diaconatûs ordinem promotus, cum Conſtantino Pontifice Conſtantinopolim profectus eſt, ubi in agitandâ de Canonibus Concilii Quini-Sexti controverſiâ ingenium ejus ſummoperè inclaruit. Tandem anno 715. mortuo Conſtantino die XXVIII. Aprilis, in ſede Romanâ ſucceſſit. Anno 721. habitâ Romæ Synodo plurimos *de nuptiis illicitis Canones* tulit. Anno 726. Leo Imp. ut graſſanti Iconodulorum ſuperſtitioni obicem poneret, & peſſimorum ſcandalorum prætextum Mahumetanis & Judæis eriperet, prudenti conſilio in Concilio Epiſcoporum Conſtantinopoli convocato decrevit, ut imagines ex Eccleſiis tollerentur, ſaltem in loca ſublimiora extra conſpectum moverentur. Decretum iſtud in Italiam miſſum Gregorii Pontificis authoritate confirmari voluit. Gregorius obſequii loco habitâ Romæ Synodo anno 726. exeunte, vel 727. ineunte (id in annum 730. rejicit Baronius) Imperatorem anathemati ſubjicit, Iconoclaſtas damnat, cultum imaginum Chriſti & Apoſtolorum praxi conſentaneum eſſe decernit. Quin & datis ubique literis Imperatorem tanquam impietatis reum, & Chriſtianorum hoſtem peſſimis conviciis proſcindit, imperio indignum eſſe clamat, vectigalia ei perſolvi graviſſimo interdicto vetat, Italorum defectioni claſſicum canit, ac modis omnibus favet, imagines è templis depoſtari prohibet, Imperatoris ſtatuas fœdiſſimis ludibriis conculcari efficit. Paulum Patricium & Exarchum à Leone miſſum, ut comprehenſum Pontificem Conſtantinopolim duceret, anathemate obſtringit, Italorum & Barbarorum Italiam occupantium fidem obteſtatur, auxilium ſollicitat, & in Imperatoris ditiones tanquam in certiſſimam prædam involat; ac miſſâ in Galliam legatione ſplendidâ unà cum vinculis & clavibus S. Petri, Carolum Martellum obteſtatur, ut laboranti Eccleſiæ ſuccurrat, & Italiam ab Imperatoris dominio eximeret, & armis tueatur. Ne quid tamen diſſimulem, nonnulli legationem iſtam Gregorio III. non invitâ veritate aſcribunt. De prioribus verò factis inter omnes, quibus tantillus frontis honos ſupereſt, conſtat. Exutam ab eo Imperatori poteſtatem, adeò non pernegat, ut de eo quaſi inſigni facto glorietur Card. Baronius *. *Cùm nullis, inquit, verbis ſcriptiſve Gregorius Papa Imperatorem à cœptis potuit revocare; tempus jam adveniſſe ratus, ut ſecuris ad radicem admoveretur arboris infœlicis, Apoſtolicâ authoritate, Succidite eam, clamat. Quo tonitru excitati fideles Occidentales mox deſciſcunt penitùs à Leonis imperio, Apoſtolico Pontifici inhærentes. Sic dignum poſteris idem Gregorius reliquit exemplum, ne in Eccleſiâ Chriſti regnare finerentur hæretici Principes, ſi ſæpè moniti in errore perſiſtere obſtinato animo invenirentur.* Luitprandum Longobardorum regem Romam cum exercitu venientem precibus adeo fregit, ferocemque hominis animum emollivit, ut, teſte Anaſtaſio, quæ fuerat indutus arma exueret, *viz.* mantum, ſeu breve palliolum non niſi ad manus perveniens, Armilauſam, veſtem quandam militarem ab humeris ad genua pertingentem, Balteum, Spatham, atque enſem deauratum, nec non coronam auream, & crucem argenteam; quæ omnia ante altare D. Petri depoſuit. Obiit Gregorius

* Ad an. 730. Num. 5.

gorius die XVII. Januarii anno Dccxxxi. Extant *Epiſtolæ* XV. & *Capitulare* legatis in Bavariam miſſis datum Concil. Tom. VI. p. 1437. Ex *Epiſtolis* duæ habentur Gr. Lat. inter Acta Concilii Nicæni II. actione 2*d.* Concil. Tom. VII. p. 824. & apud Baronium ad an. Dccxxvi. quas tamen Gregorio III. aſcribendas cenſet Labbeus. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Cæterùm *Liturgia* Gregorii noſtri, ſeu *Formula Miſſæ*, unà cum Georgii Codini verſione Græcâ edita eſt à Morello *Pariſ.* 1595. exinde deſumpta in Auctuarium Duceanum Tom. II. p. 125.

LIBER DIURNUS, quo ſolennes literarum, aliarumque rerum Eccleſiaſticarum Formulæ à Pontificibus Romanis antiquitùs uſurpari ſolitæ continentur. Novem Capita complectitur, quovis Capite plures ſub ſe titulos continente. Quis fuerit, qui primus has Formulas collegit & digeſſit, hactenus ignoratur. Liber ipſe collectus videtur, ut non ſine ſummâ veriſimilitudine conjicit Garnerius, ſub Gregorio II. circa annum Dccxv. quod præter MS. Codicis nongentorum circiter annorum vetuſtatem, multa in ipſo libro ſuadere videntur. Opus diu ſuppreſſum, diu deſideratum, tandem eruit, & notis, ut ſolet omnia, doctiſſimis illuſtravit Joannes Garnerius *Pariſ.* 1680. 4o. In hiſce *Formulis* duo præ cæteris notari merentur. 1o. Octavo adhuc ſæculo in more fuiſſe poſitum, ut defuncto Pontifice ab his qui ſedis Apoſtolicæ vicem ſervabant Exarchus Ravennæ eâ de re certior redderetur; & ut electo convenientibus non Cleri modò, ſed Optimatum etiam & populi votis ſucceſſore relatio ad Imperatorem CP. fieret, electionis approbationem ſubmiſſe rogans: miſſis etiam ad Optimates tum Ravennæ tum Conſtantinopoli poſitos literis, præcipuè verò ad Exarchum, ut electionem vel nomine Principis confirmaret, vel confirmandam curaret. Nec niſi acceptâ demum hâc confirmatione Pontificem ordinari fas erat. Quæ omnia ex ipſis Formulis ſole clariora elucеſcunt. 2o. Pontificem jamjam ordinandum ad corpus B. Petri ſolennem fidei profeſſionem edere ſolitum, quâ non modò ſex ſacra Oecumenica Concilia diſertè approbavit; verùm *autores novi hæretici dogmatis, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum CP. unà cum Honorio qui pravis eorum aſſertionibus fomentum impendit* (ipſius Formulæ verbis utor) *anathematis condemnatione* nominatim perculit. Unde manifeſtò conſtat futile illud Baronii, Bellarmini, & recentiorum Hyperaſpiſtarum χειρούργημα, qui Honorii nomen Actis Sextæ Synodi à Græculo quodam fuiſſe intruſum abſque vel leviſſimâ veriſimilitudinis umbrâ comminiſcuntur. Alia Lectori antiquitatis Eccleſiaſticæ curioſo notatu ſanè digniſſima ipſa *Libri Diurni* lectio ſuppeditabit. Vetuſtum hujus *Libri Diurni* Codicem ex Hilarione Rancato Ciſtercienſi acceperat olim Leo Allatius, & exſcriptum publicare in animo habuit; Verum impreſſione prohibitâ, in lucem edere fas ei non erat: hunc ipſum Codicem inſpexit Cl. Mabillonius & exinde plurima excerpſit, quæ ſupplementi vice ad editionem Garnerianam nobis exhibet *Muſæi Ital.* Tom. I. p. 32. vide etiam quæ habet It. Ital. Sect. 31. p. 77. 715.

FÆLIX, gente Anglus, in Provincia Merciorum natus, in Cœnobio Croilandenſi ab Ethelbaldo rege in honorem S. Guthlaci Confeſſoris recèns fundato vitam Monaſticam duxit. Claruit circa an. Dccxv. inter Synchronos ſuos rhetor ac Poeta non ignobilis habitus. Scripſit *Vitam S. Guthlaci Anachoretæ Croilandenſis,* quæ habetur apud Surium XI. April. & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 263. 715.

GERMANUS, Juſtiniani Patricii à Conſtantino Pogonato interfecti filius, & ipſe ab eodem Imperatore virilia exſectus. Primò Cyzici Epiſcopus, deinde anno Dccxv. depoſito Joanne ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum evectus. Anno Dccxxvi. edicto Leonis Imp. & decretis Synodi CP. de tollendis imaginibus præfractè reſtitit, ſeptem Sæculorum authoritatem & exemplum inſulsè obtendens, ac fabulas de imaginibus Deiparæ à D. Lucâ depictis, de Chriſti Picturâ ad Abgarum regem miſſâ, ejuſdemque farinæ quiſquilias 715.

Digitized by Google

SÆC. VIII. ab An. DCC. quilias alias contumaciæ ſuæ prætexens. Integro quadriennio viri pertinaciam patienter tulit clementiſſimus Imperator: cùm verò nullis monitis, nullis documentis ad ſanam mentem, & obedientiam decretis Cæſareis ac Synodicis præſtandam, adduci poſſet; anno demum DCCXXX. habitâ Synodo ſede Patriarchali motus eſt: ac Platanium in Paternam domum ſecedere permiſſus ſummâ pace ac quiete ſenectutem ſuam exegit. Obiiſſe dicitur die XII. Maii circa an. DCCXL.

OPERA QUÆ EXTANT.

EPiſtolæ III. viz. *ad Joannem Epiſcopum Synnadenſem*, ad *Conſtantinum Epiſcopum Nacoliæ*, ad *Thomam Claudiopolis Epiſcopum*, Gr. Lat. Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. VII. p. 289.

Tractatus de ſex Synodis Oecumenicis, quem primus edidit Stephanus le Moyne Gr. Lat. inter Varia Sacra Tom. I. p. 68.

Ἀνταποδοτικὸς ἢ Ἀνόθευτος, ſive *Apologia pro Gregorio Nyſſeno ejuſque ſcriptis Origeniſmi perperam inſimulatis*, quâ præter Nyſſeni defenſionem Origenis etiam errores ſolide refutavit. Librum, quem injuria temporis nobis eripuit, fusè laudat Photius Cod. CCXXXIII. qui & de ſtylo Germani hæc habet: ἔστι τῷ λόγῳ καθαρός τε καὶ διειδὴς, καὶ τὰς ἐν ὀνόμασι τροπὰς εὐστόχως ὑποβαλλόμενος, καὶ τὴν μὲν φράσιν ἡδύνων, οὐχ ὑφελκόμενος δὲ πρὸς ψυχρότητα· γενναῖος μὲν τῷ ἐπιβάλλειν τῇ προθέσει, ὅμοιος δὲ διελθεῖν τὰ ἀγωνίσματα· καὶ τῷ μὲν ἀναγκαίῳ μηδὲν ἔξωθεν παρελκύων οὐδὲν δὲ τῶν ὀφειλόντων ῥηθῆναι παρορῶν, οὔτε τοῖς ἐπιχειρήμασιν, οὔτε τοῖς ἐνθυμήμασιν. *Stylus ei purus ac clarus, verborumque tropos fæliciter uſurpans, Phraſi venuſtâ & eleganti non ad frigiditatem vergens, propoſito validè inſiſtens, par etiam in contentionibus ſuſcipiendis, nihilque citra neceſſitatem immittens, nihilque quod dictu ſit neceſſarium prætermittens, tum conſtructione, tum enthymematibus.*

Habentur etiam Gr. Lat. in Auctuario Duceano, & apud Combef. Orig. CP. ac Lat. in Biblioth. Patr. ſub Germani nomine *Rerum Eccleſiaſticarum Theoria*, *Orationes* III. in *Encomium*, *Nativitatem*, & *Dormitionem Deiparæ*, *Oratio in Encœnia venerandæ Ædis B. Mariæ*, & *in faſcias Domini*, Fragmentum *Orationis adversùs Hæreſes*, aliaque, de quibus agemus in Germano juniore ad annum 1222. cui potiùs tribuenda videntur.

720. HEDDIUS, cognomento *Stephanus*, gente Anglus, Presbyter & Monachus Cantuarienſis, claruit anno DCCXX. Cùm Muſicæ & cantionis Eccleſiaſticæ admodùm peritus eſſet, à Wilfrido Archiepiſcopo Eboracenſi in Northumbrorum regnum evocatus eſt, ut provinciales Muſicæ ad id tempus ignaros doceret. Vir erat, inquit Baleus*, in actionibus literariis, ut ex ejus apparet oratione, ſi tempora rectè conſideremus, tersè, nitidè, & eleganter eruditus. Extat *Vita Wilfridi* hortante Accâ Epiſcopo Hagulſtadenſi ſcripta, in Archivis Eccleſiæ Sariſburienſis, & in Bibliothecâ *Cottonianâ*, ex quâ deſumptam evulgavit Joannes Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. par. 1. p. 671. Scripſit item Heddius *Vitas Eatæ* & *Tumberti*, aliaque plura; quæ an extent hodienum, non liquet.

* Cent. 1. cap. 92.

723. BONIFACIUS, Winifridus Patriâ linguâ dictus, natione Anglus, Cridioduni in agro Devonienſi natus anno DCLXX. Tredecim annorum juvenis in Monaſterium Exonienſe ſeceſſit, ex quo poſtea in Monaſterium Nuiſcellenſe migravit, & Wimberti ſive Wigberti Abbatis diſciplinæ ſe commiſit, à quo politiori literaturâ inſtitutus inter primores ævi ſui eruditos locum tenuit. Triceſimo circiter ætatis anno Presbyter ordinatus eſt, id eſt, an. DCC. & Wigberto Abbati ad Concilium Nationale à Bríctwaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi habitum profecto comes adhæſit. Paulò poſt circa an. DCCIV. pio evangelium inter Ethnicas regiones prædicandi deſiderio tactus, ægrè impetratâ ab Abbate veniâ, in Friſiam transfretavit; & in agro Ultrajectenſi aliquamdiu commoratus, poſtquam parùm apud Ratbodum Friſonum Ducem Gen-

Vid. Willibaldi vit. S. Bonif. ap. Sur. Jun. 5. integrius à Serario cum Epiſtolis Bonif. edit. Mogunt. 1605. & Vit. Bonif. ab Othlono Script. ap. Sur. ib. & cum not. ap. Serar. rerum Mogunt. lib. 3.

Gentilibus ſuperſtitionibus perditè addictum profeciſſet, in Angliam an. Dccxvi. reverſus eſt: & oblatam ſibi à Monachis Cœnobii præfecturam recuſavit. Anno circiter Dccxviii. commendatitiis Danielis Epiſcopi Wintonienſis literis munitus, intermiſſum prædicandi munus iterum repetiit; & poſtquam Romam profectus reliquias quaſdam, & literas miſſorias à Gregorio Papâ obtinuiſſet; per Boiariam, Thuringiam, alioſque Germaniæ fines Evangelii lucem longè latéque propagavit. Auditâ dein Radbodi nece in Friſiam ſe contulit; & Willebrordo Friſonum Apoſtolo per triennium adhæſit, & in ſacro ſuo munere obeundo egregias ei ſuppetias tulit. Poſt triennium in Germaniam reverſus inter Haſſios Chriſtianam fidem diſſeminavit. Anno Dccxxiii. à Gregorio Papâ Romam evocatus, pridie Cal. Decembr. Epiſcopus Germanorum ordinatus eſt, & depoſito Winifridi nomine Bonifacius exin vocari cœpit. In Germaniam redux munus ſibi demandatum ſtrenuè excoluit, multa Ethnicorum ad fidem converſorum millia ſacro lavacro tinxit, Monaſteria & Eccleſias paſſim fundavit, fundatis præfectos dedit, plures ex Angliâ Clericos in laboris & muneris ſui partem vocavit, omnia & Apoſtoli & Epiſcopi munia ſedulò peregit. Anno Dccxxxii. Pallium Archiepiſcopale à Gregorio III. meruit. Anno Dccxxxviii. Romam tertiùm perrexit, Gregorium Papam de rebus Eccleſiæ graviſſimis conſulturus. Anno Dccxlii. Concilio Germanico, Dccxliii. Leptinenſi præſuit. Frequentia adhuc Concilia celebravit, Eccleſias à ſe priùs inſtitutas viſitavit, hæreſes pullulantes compeſcuit, & exortis ſubinde corruptelis remedia diligenter excogitavit. Anno Dccliv. commendatâ Eccleſiæ Moguntinæ, quàm hactenus rexerat, Lullo diſcipulo ſuo curâ, in Friſiam contendit, ut relapſam in Paganiſmum gentem ad fidem reduceret. Ac primò quidem res ei fœliciter ſucceſſit, multis hominum millibus baptizatis, & Eobano Trajecti Epiſcopo conſtituto: mox autem ab irruentibus tumultuariâ vi Paganis apud Doccomium Friſiæ olim Orientalis vicum interfectus, die V. Junii eodem anno Martyrii Palmam reportavit. Scripſit *Vitam S. Livini*, & *Epiſtolas* plures, quas primùm in lucem eruit, & cum notis edidit Nic. Serarius Moguntiæ 1605. recuſas ibid. 1629. *Epiſtolæ* quædam hinc inde habentur Concil. Tom. VI. omnes verò in Bibliothecâ Patrum Tom. XIII. p. 70. *Vita S. Livini* extat etiam apud Mabillon. Sæc. Benedict. II. p. 449. ab eo ſeniori cuidam Bonifacio, qui ſuperiore ſæculo floruiſſe dicitur, aſcripta. Statuta quædam S. Bonifacii edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. IX. p. 63. Plura alia ſcripſiſſe fertur Bonifacius, quæ ſigillatim enumerant Baleus *, & Arnoldus Wion †. *Librum illius de Fidei Unitate* laudat Zacharias Papa lib. 2. vitæ, c. 10.

* Cent. 2. cap. 13.
† Lign. Vitæ l. 5. p. 688.

JONAS, gente Gallus, Monachus Fontanellenſis, claruit anno Dccxxix. 729.
Scripſit jubente Baino Abbate ſuo *Vitam S. Wulframni Senonenſis Epiſcopi*, qui obiit anno Dccx. Extat hæc Vita apud Surium XX. Martii, Mabillon. Sæc. III. par. 1.

COSMAS HIEROSOLYMITANUS, ut aliqui volunt, 730.
Hagiopolites dictus, Italiâ oriundus, vir omni politioris literaturæ genere excultiſſimus, claruit anno Dccxxx. A Saracenis prædonibus captus, Damaſcum abductus eſt: & à Joannis Damaſceni Patre in domum receptus, Joanni adhuc juveni Præceptor datus eſt. Tandem Epiſcopus Maiumæ factus eſt. Scripſit *Hymnos* XIII. *in Præcipuas anni feſtivitates*, eâ arte compoſitos, ut initiales literæ omnium ſententiarum, quibus unuſquiſque Hymnus conſtabat, in unum collectæ, ſententiam quandam breviuſculam Hymno præfixam efformarent. Extant Latinè ſolummodò iſti *Hymni* in Bignæi Appendice ad Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. p. 716. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 734. 'Ανὴρ εὐφυέστατος, inquit Suidas *, καὶ πνέων μουσικὴν ὅλως τὸ ἐναρμόνιον. *Vir ingenioſiſſimus, & modulationem Muſicam totus ſpirans.* Teſtes ſunt, præter Hymnos ſupra memoratos, 'Ασματικοὶ Κανόνες, de quibus ſubdit Suidas, *eos nullam comparationem admittere, nec admiſſuros unquam.* In his non infimum meretur locum *Triodium*, ſeu *Canticum tribus Odis conſtans*: quod habetur in Officio Græcorum

* In V. *Joãnis Damaſc.*

 ſacro,

SÆC. VIII. ab An. DCC. ſacro, à Septuageſimâ ad Sabbatum ſanctum recitari ſolito. Primam ejus partem, tres inquam Odas, in figuram ſanctæ & vivificæ Trinitatis excogitavit Coſmas noſter, in magnâ ſanctâque Domini Hebdomade, appellatione ferè cujuſlibet diei per acroſtichidas cantus concinnans. Reliqua pro cæteris Hebdomadibus Theodorus & Joſephus Studitæ addiderunt; ut ex Nicephori Calliſti *Synaxario* diſcimus. Poſtea multis à Marco Monacho adjectis, *Tetraodion* appellari cœpit. Quænam verò fuerint Coſmæ noſtri, quænam aliorum, in hoc libro partes, ex recentioribus Græciæ Scriptoribus optimè nos docet Leo Allatius Diſſert. 1. de libris Eccl. Græcorum p. 69.

730. JOANNES, DAMASCENUS à Patriâ, *Chryſorrhoas* ab eloquentiâ, & *Manſur* ſeu *Manſeron* ab Arabibus dictus, natus eſt Damaſci Patre inter cives ſuos primario, qui Saracenorum Principi à ſecretioribus erat conſiliis. Ipſe Joannes in Paternâ domo à Coſmâ liberalibus diſciplinis inſtitutus, præclaram ſibi doctrinæ & eloquentiæ famam brevi comparavit. Defuncto Patre, à Saracenorum Chalifâ in aulam adſcitus in intimiori conceſſu locum paternum obtinuit. Anno circiter DCCXXVIII. fervente controverſiâ Iconoclaſticâ, ipſe imaginum cauſæ impensè favens, epiſtolas contra Leonis Imp. molimina ad amicos quaquaverſùm dedit, ab iis palàm evulgandas, ac longè latéque diſtrahendas. Hinc commotus Leo Imp. confictâ ſub Joannis nomine Epiſtolâ effeciſſe dicitur, ut Damaſci Princeps de Joannis fide malè ſentiret, ac dextram ei amputaret. Neve egregio iſti Iconoduliæ Confeſſori deſit miraculum; manus ei Deiparæ interceſſione in integrum reſtituta fertur. Verùm, ut rem dicam, tota iſta, quanta quanta eſt, hiſtoria fabulam ſapit putidiſſimam; nec alium autorem habet, quàm nugaciſſimum illum *Vitæ Damaſceni* Scriptorem, Joannem inquam Hieroſolymitanum. Fabulæ totius futilitatem & ineptias uberrimè demonſtrat Cl. Spanhemius, *Hiſt. Imag. Reſtit.* Sect. II. num. 13. Eodem circiter tempore miſſionem à Chalifâ ægrè impetrat Joannes, & Coſmam inſtituti ſui ac itineris comitem nactus, divenditis priùs & inter Pauperes diſtributis facultatibus, Hieroſolymam profectus eſt: ubi Presbyteratûs dignitate inſignitur: atque exinde, vitam Monaſticam jamdiu meditatus, in S. Sabæ Lauram ſeceſſit, ibi reliquum vitæ tempus honeſto otio exacturus. Anno DCCXXX. ad ſcribendum ſe contulit; & *Orationes de Imaginibus* in lucem emiſit. Anno DCCXLIX. Anaſtaſium S. Euthymii Cœnobii Abbatem, extinctam Petri Fullonis *de Triſagio* hæreſim in lucem revocantem ſcriptis & voce oppugnavit. Anno circiter DCCL. diem ſupremum obiit. Doctrinæ & eruditionis famam nemo, cui ſanum ſinciput, ei denegabit. Eximiam ejus Philoſophiæ & Mathematicarum diſciplinarum ſcientiam Joannes Hieroſolymitanus maximoperè celebrat. Egregiam verò rei Theologicæ peritiam omnes norunt. In rebus tamen Hiſtoricis immane quantùm erat credulus: unde candidè ſatis notat Baronius * *in multis ejus ſcriptis fidem vacillare, & compluribus ipſum ſcatere mendaciis*; quod quidem non uno exemplo oſtendit Caſaubonus *Exercit.* XIII. num. 38. p. 305.

* Ad an. 31. num. 75.

OPERA.

DE *Fide Orthodoxâ libri* IV. Prodierunt ſeorſim, Lat. *Pariſ.* 1507. 4°. Gr. *Veronæ* 1531. 4°. Gr. Lat. inter alia Damaſceni Opera *Baſil.* 1548. 1575.

Parallelorum Opus, ſeu *Eclogæ* ſive *Collectanea ex S. Scripturâ, ſanctiſque Patribus* deprompta, & in locos Communes digeſta. Latinè ſolummodò habentur inter Opera Damaſceni, à Jacobo Billio primùm edita. Græcus verò textus in variis Galliæ Bibliothecis ſupereſt.

Liber de iis, qui in fide obdormierunt, qui ab omnibus ferè propter fabulas ineptiſſimas Damaſceno abjudicatur. Prodiit Gr. unà cum libris *de Fide Orthodoxâ Veronæ* 1531. 4°. Gr. Lat. ſeorſim *Venetiis* 1541. 8°. & inter cætera Damaſceni Opera in utraque editione *Baſileenſi.*

De

De ſacris Imaginibus Orationes III. prodierunt ſeorſim Gr. *Romæ* 1553. 8°. Lat. *Antverp.* 1556. Gr. Lat. in editione *Baſileenſi* 1575. Lat. in reliquis editionibus.

Oratio, quomodo ad imaginem Dei creati ſumus. Habetur Gr. Lat. in editione *Baſileenſi* 1575.

De duabus Chriſti voluntatibus & actionibus, reliquiſque naturalibus proprietatibus liber. Extat Gr. Lat. in editione *Baſil.* 1575.

De naturâ compoſitâ contra Acephalos hæreticos ſeu Monophyſitas. Extat Gr. Lat. in edit. *Baſil.* 1575.

Aliud Damaſceni de eodem argumento *Opuſculum* ἀκέφαλον Latinè extulit Hen. Caniſius Antiqu. Lect. Tom. iv.

Contra Neſtorianos liber, ab eodem Latinè editus ibidem.

Argumenta contra Neſtorianos cum quæſtionibus & reſponſionibus de fide, à Joanne Wegelino Gr. Lat. cum notis evulgata *Auguſtæ Vindel.* 1611. 8°.

Epiſtola de Triſagio. Habetur Gr. Lat. in editione *Baſil.* 1575.

Adverſùs Manichæos liber, ſeu *Dialogus inter Orthodoxum & Manichæum de duobus rerum Principiis.* Prodiit Gr. Lat. ſeorſim *Baſil.* 1578. 8°. *Patavii* 1572. 8°. & in edit. *Baſil.* 1575.

De Hæreſibus liber, ſeu *Catalogus Hæreſum*, quæ ad illius tempora extiterunt. Habetur Gr. in editione *Pariſienſi* 1619 Pars poſterior, à Neſtorianis incipiens, quæ ſola Damaſceno debetur. Pars enim prior nil aliud eſt, niſi Epiphanii Anacephalæoſis. Integrum tamen opus dedit Gr. Lat. Cotelerius Monument. Eccleſ. Gr. Tom. i. p. 278.

Diſceptatio Chriſtiani & Saraceni, Latinè ſolummodò hactenus excuſa.

Fragmentum Sententiarum de octo Paſſionibus, ſeu *Vitiis capitalibus*; Latinè tantùm excuſum. Græcus textus extat in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi.

De die judicii Homilia, ſeu *tractatus brevis*, Latinè ſolùm. Et Latini quidem cujuſdam autoris opus eſſe cenſet Labbeus.

Epiſtola ad Zachariam Doarorum Epiſcopum de corpore & ſanguine D. N. Jeſu Chriſti, unà cum alio prolixiori capitulo de eâdem re, à Petro Pantino Gr. Lat. edita *Antverp.* 1601. & exinde in editionem *Pariſ.* 1619. deſumpta.

De Reſurrectione & Paradiſo libellus. Prodiit Gr. *Pariſ.* 1541. 16°.

De Transfiguratione Domini Oratio. Extat Gr. Lat. in editionibus *Pariſienſibus.*

Oratio de Sabbato ſancto, à Petro Pantino Gr. Lat. edita *Antverp.* 1601.

De Nativitate Deiparæ Orationes III. à Jacobo Billio primùm Gr. Lat. editæ in editione *Pariſienſi* 1577. Ex iis duæ poſteriores in nonnullis Codicibus MSS. Andreæ Cretenſi inſcribuntur.

De Dormitione ſive *Aſſumptione B. Mariæ Orationes* II. quarum poſterior manifeſtò ſpuria eſt. Ibi enim citatur Euthymius, qui ſub Alexio Imp. vixit. Extant Latinis tantùm typis excuſæ, Græcus verò textus in Bibliothecis Gallicanis ſupereſt.

De Chriſti Nativitate, de ejuſdem Epiphaniâ, & de Feſto Pentecoſtes, Iambi Pentaſtichi, Acroſtichi, ab Aldo Manutio primùm Gr. Lat. editi unà cum aliis Poetis Chriſtianis, *Venetiis* 1501. 4°. & exinde in editionibus Damaſceni operum ferè omnibus.

Oratio ad Chriſtum verſibus Anacreonticis compoſita. Extat Gr. Lat. in editionibus *Pariſ.*

Varia Cantica numeris ſoluta, de Aſcenſione Chriſti, de Transfiguratione, & in Annunciationem Deiparæ Habentur Gr. Lat. in editione *Baſileenſi* 1575.

Oratiunculæ quædam ad *Dominum, Deiparam, & Archangelum*, &c. Extant Latinè ſolummodò.

Ὀκτώηχος, ſeu ὀκτὼ ἤχοι, ſeu *Eccleſiaſtica Græcorum Cantica*, quæ *Octoſoni* inſcribuntur, authoribus Damaſceno, Metrophane Smyrnæo, & aliis Eccleſiæ Orientalis Doctoribus. Extant Latinè in editionibus *Pariſ.* Græcus textus in Bibliothecis Gallicanis reperitur.

De Dialecticâ liber ad Coſmam Maiumæ Epiſcopum. Extat Gr. in editione *Baſil.* 1575.

Digitized by Google

SÆC. VIII. ab An. DCC.

De decretis, & placitis primæ Inſtitutiones ad Joannem Epiſcopum Laodicenum. Habentur Gr. Lat. in editione *Baſil.* 1575.

Phyſica, ſeu *Ariſtotelicæ Philologiæ compendium* quoddam. Exſtat Latinè ſolummodò in editionibus *Pariſ.*

Hiſtoria Indica, ſive *vita & converſatio SS. Barlaami & Joſaphati,* ſeu *duorum militum Chriſti*; de quâ duo inprimis ſunt quærenda: 1°. Utrùm vera an ficta ſit Hiſtoria; fabulam eſſe, non veram Hiſtoriam multis ex ipſo opere demonſtrari poterat, nec ulli dubium eſſe poteſt, qui ipſam Hiſtoriam attentè perlegerit. Fuiſſe forſan quendam Barlaamum & Joſaphatum, & generalia quædam operis fundamenta, vero non diſſimile eſt, reliqua ex autoris ingenio ficta: Et in hanc quidem ſententiam miſſis aliis deſcendere video Cl. Huetium*; *ea fabula,* inquit, *Romanenſis quidem eſt, ſed pia; de amore agit, ſed divino; plurimum hic ſanguinis effuſum eſt, ſed martyrum; ad hiſtoriæ normam, & ex fabulæ Romanenſis legibus, opus illud elucubratum eſt; nihilominùs tamen etſi veriſimilitudo ibi ſatis accuratè obſervata eſt, tot tamen figmentorum præfert indicia, ut qui ſeriâ animi cogitatione opus legerit, is confictum eſſe nunquam ſit iturus inficias.* 2°. An Damaſceni ſit. Præterquam enim quòd Spiritum Sanctum à Filio procedere doceat, in nonnullis Codicibus MSS. Joanni Sinaitæ (viz. ut opinor, Joanni Climaco) inſcribitur, quod quidem pluribus apertè ſatis refellit Jac. Billius *Præfatione ad novam verſionem* à ſe adornatam. Extat Latinè ex vetuſtâ Monachi cujuſdam (non Georgii Trapezuntii, uti malè præ ſe fert titulus) verſione in editionibus *Baſileenſibus,* & ſeorſim *Colon.* 1593. 8°. *Antverp.* 1602. 8°. ex Jacobi Billii verſione in editionibus *Pariſienſibus.* Græcè habetur MS. in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi.

* De Orig. fab. Rom. p. 60.

Vita Stephani Junioris, qui ob cultum imaginum mortem oppetiit, extremo ille ſupplicio à Conſtantino Copronymo affectus eſt anno 767. Adeò ut dicendum ſit, aut hanc *Vitam* Damaſceno ſuppoſitam eſſe, aut Damaſcenum ante annum 767. non obiiſſe. Habetur Latinè in editionibus *Pariſ.* & apud Surium XXVIII. Novemb. Græcè verò MS. in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi.

Prodierunt opera Joannis Damaſceni, partim Græcè, partim Latinè, *Baſil.* 1539. 1548. 1575. & curâ Jacobi Billii *Pariſ.* 1577. 1603. 1619. f. In hoc verò Pariſienſes longè ſuperat editio Baſileenſis tertia, quòd multò plures Damaſceni tractatus Græcè exhibet.

Epiſtola de SS. Imaginibus ſub Damaſceni nomine Gr. Lat. edita eſt à Fr. Combefiſio *Orig.* CP. p. 110. quam tamen revera eſſe *Epiſcoporum Orientalium Synodicam,* diu poſt Damaſceni mortem ſcriptam, luculenter probat Combefiſius ibid.

Oratio demonſtrativa de Sanctis & venerandis Imaginibus adversùs Copronymum Imp. Extat Gr. Lat. à Combefiſio cum notis edita *Auctuar.* Nov. Tom. ii. p. 663. Damaſceni verò fœtus haud videtur eſſe.

OPERA Ἀνέκδοτα, quæ ſuperſunt.

Homilia in Nativitatem Deiparæ, in Annunciationem ejuſdem, in Aſſumptionem ejuſdem. Encomium S. Joannis Chryſoſtomi; Homilia in Ficum arefactam.

Libellus orthodoxæ fidei. De Virtute & Vitio. In Nativitatem Domini Sermo hiſtoricus. Definitiones plures.

De Divinitate & incarnatâ œconomiâ D. N. J. C. contra execrandas Jacobitarum Superſtitiones. Liber Eliæ Epiſcopo dictatus, & ab eo ad Petrum Metropolitam Damaſcenum miſſus. *Contra Neſtorianos liber. Teſtimonia SS. Patrum demonſtrantia unicum eſſe Chriſtum ex duabus naturis conſtantem. Opus Paſchale.*

Lexicon Etymologicum. Paracletice in B. Virginem ſecundùm octo Tonos Græcorum diſtincta. *Oratio in S. Barnabam. Homilia de Reſurrectione Chriſti, & de non judicando, nec ulciſcendo. Narratio de S. Artemio ex Philoſtorgio. Canones varii in Sanctorum ſolennitates. Troparia penè innumera.*

Scholia

Digitized by Google

Scholia in Categorias Ariſtotelis. De Menſibus Macedonum. Collectio variarum Hypotheſeωn. De divinis Mandatis. De tribus animæ Facultatibus. De Libero Arbitrio. Logicæ compendium. Collectio Teſtimoniorum ex SS. Patrum ſcriptis ; de Trinitate, duabus in Chriſto naturis, œconomiâ divinâ, aliiſque Eccleſiaſticis dogmatibus, in capita XLI. diſtributa, quæ tamen an genuinum Damaſceni ſit opus, haud adeò ſibi conſtare agnoſcit Labbeus. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Alia fortaſſe plurima hinc inde deliteſcentia reperiri poſſent. De ineditis verò Damaſceni, qui plura cognoſcere velit, conſulat *Conſpectum omnium operum S. Damaſceni,* quem in lucem emiſit Phil. Labbeus *Pariſ.* 1652. 4°. quo tempore novam Damaſceni editionem in animo habuit ; quod & ante ipſum meditatus erat Joannes Aubertus, ad quem proinde plura Damaſceni, aliorumque huc ſpectantia, opera Græcè è MSS. Codicibus eruta, quædam etiam à ſe Latinè verſa, tranſmiſerat Leo Allatius, qui hoc etiam nomine Labbeum plagii inſimulat, quod poſt Auberti mortem ſchedas ſuas Româ miſſas expilârit. *Operam,* inquit, *& oleam perdidimus, & alienos labores ſurripiens, ſe graculus neſcio quis circumveſtit.* Ut verò omnibus innoteſceret, quid ipſe in Damaſcenum contulerit, catalogum operum ad Aubertum tranſmiſſorum, *Symmiktorum* ſuorum calci ſubnectendum curavit p. 445. Interim nova hæc, & toties promiſſa, editio in hunc uſque diem nuſquam prodiit.

ORDO ROMANUS, *de divinis Officiis & Miniſteriis per totius anni circulum.* Scriptus videtur hoc ſæculo, adeoque Cl. Uſſerium ſecuti circa annum 730. collocamus. Certè nec de autore, nec de ætate hujus operis ſatis conſtat. Ipſe autor penitus ignoratur, etſi fuiſſe aliquem non infimæ notæ ex Romanæ Eccleſiæ Clericis veri non abſimile eſt. Quod ætatem ſpectat, ſunt qui eo circiter tempore fuiſſe in Galliam miſſum volunt, quo Carolo M. procurante Divina Officia cum Romano cantu in Galliam ſunt introducta. Verùm ex ipſo opere deprehendi poſſunt, quæ autorem Carolo M. antiquiorem fuiſſe arguunt. Interim improbabile non eſt librum in Gallias tranſmiſſum ab Alcuino auctum fuiſſe & interpolatum ; quin & non pauca obſervari poſſunt, quæ tempora ævum Carolinum ſequentia manifeſtò ſapiunt. Quòd verò hunc librum fuiſſe *Codicem Gelaſianum* conjiceret Melchior Hittorpius, in eo ſanè toto erravit cœlo, ut ex ipſo Gelaſii codice nuper edito primâ facie liquidò conſtat. Extat hic *liber* inter *Scriptores de Divinis Officiis* à Melch. Hittorpio editos *Pariſ.* 1610. p. 1. & in quâvis ferè Bibliothecæ Patrum editione : alibi etiam à Caſſandro, atque aliis editus. 730.

GREGORIUS III. natione Syrus, Joannis filius, ex Presbytero Eccleſiæ Romanæ factus Pontifex anno 731. die XXII. Februarii, Gregorii deceſſoris veſtigiis ſedulò inhæſit ; imaginum cauſam ſtrenuè tutatus eſt, Iconoclaſtas crebris anathematum fulminibus obruit, Italiam à Græcorum Imperatorum regimine abſtrahere perrexit, circumpoſitas Romæ ditiones S. Petri nomine, ſi Diis placet, in Eccleſiæ Dominium vendicare & arripere cœpit. Ineunte ſtatim Pontificatu commonitorias ad Leonem Imp. de imaginibus reſtituendis literas miſit. Verùm Gregorio Presbytero, cui literæ erant commiſſæ, eas Imperatori in manus dare verito, res eventu caruit. Reverſus igitur Romam Gregorius, in Synodo cauſam agere coactus eſt, ac depoſitionis ſententiâ ægrè elapſus, Conſtantinopolim iterum legatus eſt, aliis ejus argumenti literis munitus. Verùm Imperatoris juſſu in Siciliâ comprehenſus literis exuitur, & in exilium amandatur. Re in urbem delatâ, Gregorius Papa collectâ undique Epiſcoporum Italorum Synodo, fulminibus ſævit, & imaginum inimicos diris devovet, lato eâ de re inſigni conſtituto. Miſſus ex Synodo Conſtantinus Defenſor, qui commonitorias ad Imperatorem literas deferret, uti & anno ſequente Petrus Defenſor, eandem quam Gregorius Presbyter, fortunam experti ſunt. Anno 739. Româ à Luithprando Longobardorum rege obſeſſâ, Gregorius Papa ſubſidium à Carolo Martello ſupplex petiit, miſſis in Galliam legatis, qui literas & claves, 731.

Digitized by Google

claves, vinculaque D. Petri ad flectendum citiùs Caroli animum deferrent. Obiit anno 741. die X. Novembris. Extant *Epiſtolæ* VII. & *Excerpta* XXXIII. *ex Patrum dictis, Canonumque ſententiis, de diverſis criminibus & eorum remediis*, Concil. Tom. vi. p. 1468.

732. EGBERTUS, natione Anglus, regio Northumbrorum ſanguine ortus, Eadberti quippe regis frater. Defuncto Wilfrido anno 732. Archiepiſcopus (non, quod habet Oudinus, Cantuarienſis, ſed) Eboracenſis factus eſt. Fratris ſui potentiâ & opibus fretus Eccleſiam Eboracenſem in illuſtriorem longè ſtatum evexit; & cum elatioris ingenii vir fuerit, pallium à Pontifice Romano ſedi ſuæ impetravit. Vir erat promovendis ſtudiis natus, & eruditorum omnium Mecænas optimus; unde nobiliſſimam Bibliothecam, teſte Malmsburienſi *, Eboraci conſtituit; de quâ præclarè Alcuinus Epiſtoli ad Carolum M. *Date mihi*, inquit, *exquiſitioris eruditionis ſcholaſticæ libellos, quales in patriâ habui per bonam & devotiſſimam magiſtri mei Egberti Archiepiſcopi induſtriam; & ſi placet, excellentiæ veſtræ remittam aliquos ex pueris noſtris, qui excipiant quæque neceſſaria, & revehant in Franciam flores Britanniæ.* Obiit Egbertus anno 767. Epiſcopatûs 36. Scripſit *Dialogum de Eccleſiaſticâ Inſtitutione*, quem ex Bibliothecâ Cottonianâ primus in lucem protulit, & unà cum Bedæ opuſculis quibuſdam edidit Cl. Waræus *Dublin.* 1664. 8°. exinde tranſlatum in Concil. Tom. vi. p. 1604. *Excerpta* CXLIV. ex dictis & Canonibus SS. Patrum ab Egberto concinnata, & ad Eccleſiaſticæ politiæ conſtitutionem conducentia, extant ab Hen. Spelmanno primùm edita Conciliorum Britannicorum Tomo I. *Londini* 1639. exinde Conciliorum Tomo VI. p. 1586. Scripſit adhuc Egbertus *Pænitentiale* quatuor libris diſtinctum, quod in plurimis Academiæ tum Cantabrigienſis tum Oxonienſis Bibliothecis Manuſcriptum hodie ſervatur. Ex libro ſecundo *Canones* XXXV. edidit idem Spelmannus, qui habentur etiam Concil. Tom. VI. p. 1601. Ampliorem *Pænitentialis* portionem edidit Morinus in Appendice ad Libr. *de Pænitentiâ* p. 11. Integrum opus utinam aliquando evulgaretur. Et iſta, & Gregorii III. Excerpta plurima habent communia cum Bedæ *Libello*, ſeu *Canonibus de Remediis peccatorum*: Cæterùm notari velim hos Bedæ *Canones* in editione Antonii Auguſtini *Pænitentiali Romano* ſubjunctâ Egberti Archiepiſcopi nomen præ ſe ferre.

* De geſtis Pontif. Angl. l. 3. p. 153.

740. FREDEGARIUS SCHOLASTICUS, gente, ut videtur, Gallus; claruit anno 740. Scripſit, jubente Childebrando Comite, Pipini regis patruo, *Hiſtoriam*, ſeu *Chronicon de geſtis Francorum*, ab anno 596. quo deſiit Gregorius Turonenſis, exorſus, & ad annum 739. progreſſus. *Hiſtoria* iſta Gregorio Turonenſi Appendicis vice ſubnecti ſolet, ſub Fredegarii verò nomine primùm edita eſt à Marquardo Frehero in *corpore veterum Hiſtoricorum Francicorum*, (qui & Appendicem Anonymi cujuſdam ab anno 739. ad 768. pertingentem annexuit) & exinde auctior ab Andreâ Quercetano Scriptor. Francic. Tom. i. p. 740. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xi. p. 740. Scripſit & *Hiſtoriam Miſcellam*, ſeu *Chronicorum libros* V. ad exemplum Chronici Hieronymiani, quibus totam ferè Gregorii Hiſtoriam in compendium redegerat. Verùm opus iſtud dudum interiit. Sin verò rectè conjicit Cl. Lambecius *, totum extat. Habetur enim MS. in Bibliothecâ Cæſareâ *Chronicon Anonymum* valde barbarum *ab orbe condito ad Beliſarii mortem.* Id Fredegarii eſſe arbitratur Lambecius, (qui Prologum ejus & Epilogum exhibet) & tres priores operis memorati libros complecti vult; adeò ut quartus ſit illa Chronici editi pars, quæ ex Gregorii Turonenſis Hiſtoriâ excerpta, ab irruptione Hunnorum in Gallias uſque ad Chilperici regis mortem progreditur: quintus verò nil aliud ſit, quam reliqua Chronici editi pars, quæ Gregorii Hiſtoriam uſque ad Caroli Martelli mortem continuat.

* Comment. l. 2. c. 8. p. 850.

740. CUTHBERTUS, gente Anglus, patriâ, ut videtur, Dunelmenſis, Girwicenſis Cœnobii Monachus, venerabilis Bedæ diſcipulus, ſub quo in

bonis

bonis literis mirè profecit. Claruit anno 740. Præceptori ſuo extremâ jam ſenectute laboranti à manu fuit, & ab eo dictata calamo excepit, illi etiam morienti aſtitit, & extrema verba ſedulò audivit. Scripſit *librum de vitâ & obitu Bedæ* Cuthwino æquali ſuo dicatum, in quo Bedæ mortem VIII. Cal. Junii die Mercurii, qui Aſcenſionis diem proximè præceſſit, contigiſſe refert. Habetur Tomo viii. operum Bedæ edit. *Baſil. Vita Bedæ* ſine nomine authoris, nec non *de obitu Bedæ Epiſtola.* Verùm vitam illam ex Petro Equilino Sanct. Catalog. l. 5. c. 55. acceptam eſſe apparet; Epiſtolam autem iſtam *de obitu Bedæ* (à Surio etiam relatam in Tomo vii. die X. Maii) Cuthberti eſſe mihi (inquit Uſſerius *Biblioth. Theol.* p. 128.) perſuadeo. Nam præterquam quòd in plurimis Codd. MSS. ei diſertim aſcribatur, autor ſeſe Bedæ morti interfuiſſe teſtatur, quæque ex Cuthberti libro habet Florentius Wigornienſis in Chronico ſuo ad an. 734. in hâc Epiſtolâ totidem verbis reperiantur. Ubi notandum eſt, quod in Epiſtolâ malè habetur [VII. *Idus Maii*] ex Florentio, ac Matthæo Florilego emendandum eſſe ac legendum [VII. *Cal. Junii*] quod & temporum ratio exigit, & pluribus probat Cl. Uſſerius loc. cit. Sub Cuthberti nomine hanc Epiſtolam dedit Abrahamus Whelocus in vitâ Bedæ Hiſtoriæ ejus Eccl. præmiſſæ Cantabrig. 1644. Porrò ſcripſit Cuthbertus, teſte Balæo *, *Epiſtolarum familiarium librum*, atque plura, quæ deſiderantur. Meminit *Coronidis* ab eo *adjectæ Hiſtoriæ Bedæ* Joannes Priſeus †, quam & penès ſe extitiſſe narrat.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

* Script. Angl. Cent. 2. c. 7.

† Hiſt. Brit. Defenſ. cap. 12. p. 112.

ANASTASIUS, Monaſterii S. Euthymii in Palæſtinâ Abbas. Claruit anno 741. Anno demum 749. cum de *Triſagio* malè ſentire inciperet, totum id ad Filium referens, occaſionem dedit Joanni Damaſceno Epiſtolam *de Triſagio* ad Jordanem Cœnobiarcham contra errorem ejus ſcribendi. Scripſit verò ipſe Anaſtaſius *Librum contra Judæos*, qui à Caniſio Antiqu. Lect. Tom. iii. primùm editus Latinè ex Turriani verſione, exinde habetur Bibliothecæ Patr. Tomo xiii. Græcus textus etiamnum ſupereſt MS. Romæ & alibi. 741.

ZACHARIAS, natione Syrus, Polychronii filius, profeſſione Monachus, demum Pontifex Romanus anno 741. die XIX. Novembris, pacem cum Luitprando rege ſtatim iniit, à quo etiam anno ſequente Interamnam in finibus Spoletinis profectus quatuor urbes à Ducatu Romano ante triennium abreptas reſtitui precibus obtinuit; uti & anno 743. Ticinum contendens pacem Ravennatenſibus dari ab eodem impetravit. Anno 742. habitâ Romæ Synodo Concilium Bonifacii Moguntini Germanicum ratum fecit. Anno 745. collecto Romæ Epiſcoporum Concilio Adelbertum & Clementem, anno 748. Sampſonum Scotum, inficetos quoſdam Hæreſiarchas, à Bonifacio paulò ante damnatos, anathemati ſubjecit. Anno 750. Peruſiam profectus, Rachin Longobardorum regem ab urbis iſtius obſidione precibus & muneribus dimovit. Anno 752. regnum Franciæ à ſtirpe Merovingica in Pipinum Caroli Martelli filium authoritate Apoſtòlicâ tranſtuliſſe, & Childerico regi faſces abrogâſſe dicitur. Verùm rem totam conſtanter pernegant Scriptores de tranſlatione Imperii cordatiores, quos conſulat Lector. Obiit Zacharias die III. Martii anno 752. Extant *Epiſtolæ* XVIII. Concil. Tom. vi. p. 1498. *Epiſtola ad Theodorum Epiſcopum Ticinenſem* apud Dacher. Spicileg. Tom. viii. p. 120. & Baluz. Append. ad Reginonem p. 601. Habentur quinetiam ab eo Græcè verſi *S. Gregorii Dialogi*, Latino textu adjuncto, in editione operum Gregorii *Rom.* 1590. ubi deſunt VI. capita, ſupplenda ex Caniſ. Tom. iii. p. 24. Ac proinde in editione operum Gregorii *Pariſienſi* 1640. *Verſio Græca* integra reperitur. Cæterùm & alia quædam S. Gregorii opuſcula Græcè vertiſſe Zachariam Photius * nobis autor eſt, quæ non extant. 741.

* Cod. 252.

CHRODOGANDUS, ſive *Chrodegangus*, ſive *Rodegangus*, natione Germanus, in pago Haſbanienſi natus, Sigrammi & Landradæ filius, ex illu- 742.

Le Cointe ad an. 742. num. 51. &c ex Paulo Diac. de Epiſc. Metenſ.

ſtri

VIII. Viri primariæ Francorum nobilitatis genere ortus, in aulâ majoris Caroli
An. DCC. L. enutritus, ejuſdemque deinde Referendarius factus. Mortuo Sigebaldo, anno 742. die I. Octobr. Metenſis Eccleſiæ antiſtes creatus eſt. Anno 749. Gorzienſe Monaſterium condidit. 753. unà cum Autchario Duce à Pipino Romam miſſus eſt, ut Stephanum Papam in Gallias deduceret. Anno 757. Diœceſeos ſuæ Clericis, quos Cœnobitarum ad inſtar familiaritatem invicem colere voluit, *Regulam* præſcripſit, ut præcepta iis præſtò eſſent, quibus intra vitæ Eccleſiaſticæ terminos ſeſe optimè continerent. Anno 764. Romam iterum petiit, ut Sanctorum reliquias à cœmiteriis in urbem tranſlatas à Pontifice impetraret, ac proinde SS. Gorgonis, Naboris, & Nazarii corpora Franciam referens in Monaſterio ſuo Gorzienſi repoſuit. Obiit pridie Cal. Martii anno 766. *Vir erat*, teſte Paulo* Diacono, ***undecunque clariſſimus, forma decorus, eloquio facundiſſimus, tam patrio quam Latino ſermone imbutus, ſervorum Dei nutritor, orphanorum viduarumque non ſolùm altor, ſed & clementiſſimus tutor.*** Auctoritatis quinetiam Pontificiæ propugnator ſtrenuus, qui ut rectè notat Hen. Pantaleon †, cœlibatum Sacerdotum, ſpontaneam paupertatem, vitam monaſticam, jejunia, feſta, miſſas, & alia ejuſmodi ſupra modum extulit. Extat ejus *Regula Clericis Meterſibus præſcripta*, primò à Luca Dacherio edita Spicileg. Tom. i. verùm admodum interpolata, & ad communem totius Eccleſiæ uſum immutata. Puram & genuinam extulit Labbeus Concil. Tom. vii. p. 1444. Alios adhuc ſinceriores Codices nactus Cl. Cointius utramque cum exemplari ſuo editionem contulit, & cuivis ferè capiti variantes lectiones & obſervationes ſuas addidit, Annal. Eccl. Franc. Tom. v. ad an. 757. Notet etiam Lector aliam etiam *Regulam* ex Chrodogando, aliiſque conſarcinatam à Labbeo exhiberi, ubi ſupra p. 1464.

* De Ep. Metens.

† De vir. ill. Germ. par. 2. p. 20.

742. Vit. S. Willib. ap Caniſ. Ant. Lect. T. iv. p. 695. Pantal. de vir. ill. par. 2. p. 253.

WILLIBALDUS, gente Anglus, patriâ Devonienſis, ex illuſtribus Anglorum familiis, &, ut volunt nonnulli, regio genere ortus, S. Bonifacii diſcipulus & nepos, ſub cujus regimine bonarum literarum ſtudiis ſe totum dedit. Puer quinquennis Monaſterio Waldheimenſi à parentibus datus eſt ab Egwaldo Abbate inſtituendus. Adultus factus, loca ſancta viſendi ſtudio ductus in exteras regiones peregrinari cœpit: & Romam atque exinde Hieroſolymam profectus, poſt ſeptennium peregrinationi impenſum, in Monaſterio Caſſinenſi conſedit. Anno 738. Romam iterum contendens, Bonifacio obviam fit, à quo mediante Papâ exoratus ad opem ſubſidiariam ei in Apoſtolatu Germanico ferendam ſe accinxit. Germaniam igitur ingreſſus Evangelio prædicando ſtrenuè incubuit, & à Bonifacio Epiſcopus Eiſtatenſis factus, anno 742. Concilio Germanico interfuit. Obiit juxta Baleum anno 781. ætatis 77. Scripſit, rogante Lullo Archiepiſcopo Moguntino, *Vitam S. Bonifacii*, quæ habetur apud Caniſ. Tom. iv. par. II. p. 341. & cum Bonifacii Epiſtolis à Serario edita *Mogunt.* 1605. apud Surium etiam die V. Junii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. II. p. 1. Scripſiſſe dicitur & *Vitam S. Walpurgæ ſororis ſuæ*, & Epiſtolas aliquot ad Monachos. Verùm an extant hodiè, non liquet.

750. MARCUS, Epiſcopus Hydruntinus; claruit, ut volunt, anno 750. Scripſit Græcè *Hymnum* breviculum Acroſtichum ***in Magnum Sabbatum***, qui Latinè verſus extat in Appendice Bigneanâ, p. 725. & in Bibliothecâ Patrum.

750. PIRMINIUS, Abbas, quin &, ut videtur, Epiſcopus ſeu Chorepiſcopus, cujuſnam verò loci, mihi incompertum eſt. Claruit circa annum 750. Scripſit *Libellum de ſingulis libris Canonicis*, cui etiam multa adversùs pravos ſui ſæculi mores immiſcuit. Extat iſte Libellus à Mabillonio editus Analect. Tom. iv. p. 569.

752. STEPHANUS II. patriâ Romanus, Conſtantini filius, in Lateranenſi palatio educatus, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, ac tandem anno 752. die

die XIX. Martii Pontifex ordinatus. Ineunte Pontificatu obſeſſâ ab Aiſtulpho Longobardorum rege Urbe, cùm precibus & literis de Pace conciliandi, & Exarchatu Ravennatenſi S. Petri ditioni reddendo diu fruſtra egiſſet, & Conſtantinum Imp. miſſis legatis irrito ſucceſſu ſuppetias oràſſet; ipſe anno ſequente iter in Gallias ſuſcepit, ut à Pipino rege ſubſidium impetraret. Miſſo igitur à Pipino in Longobardos exercitu, Aiſtulphus ad optatas à Stephano pacis conditiones adactus eſt: quas cùm ceſſante Gallicorum armorum metu anno 755. violaverit, & urbem Romam obſidione iterum cinxerit, Stephanus auxilium à Pipino ſecundâ vice petiit, excommunicationem ei, ni Eccleſiæ Romanæ ſuccurreret, interminatus. Advolante itaque cum exercitu in Italiam Pipino Aiſtulphum obſidione relictâ pacem inire, & Ravennatenſe territorium Romanæ Urbis ditioni reſtituere coegit. Obiit die XVI. Aprilis anno 757. Extant *Epiſtolæ* VI. aliaque *Præcepta* & *Reſponſa*, Concil. Tom. VI. p. 1630. SÆC. VIII. ab An. DCC.

MARCELLINUS, natione Anglus, Patriâ Brigantius, Presbyter & Monachus Eboracenſis, claruit circa an. 755. etiam diu ante clarus; quippe unus ex duodecim Anglis erat, quos Egbertus poſtea Archiepiſcopus Eboracenſis in Friſiam ad Evangelii lucem inter Ethnicam plebem propalandam miſit; in quo opere 70. annis inſudàſſe dicitur, & provinciæ Tranſiſulanæ curam ſibi commiſſam habuit. Obiit fermè centenarius circa an. 770. Extant ſub ejus nomine *Acta* ſeu *Vita S. Suitberti*, primi Werdenſis Epiſcopi, qui obiit anno 717. apud Sur. Mart. I. ſed prout hodie extant, aut Marcellino noſtro ſuppoſita ſunt, aut inſigniter interpolata. Scripſit & *Vitam S. Willebrordi*, quem ex Angliâ in Friſiam adoleſcens adhuc comitatus fuerat. Verùm ea deſideratur. 755.

PAULUS I. natione Romanus, Conſtantini filius, Stephani II. frater Germanus, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, anno 752. à Stephano fratre ad Aiſtulphum regem legatus eſt, ad Pacem poſtulandam. Anno 757. die XXII. Maii fratri ſuo in ſede Romanâ ſucceſſit. Crebris literis & legationibus Conſtantinum Imp. & Pipinum regem fatigavit, hunc ut Eccleſiam Romanam contra Longobardorum injurias tueretur, illum ut imagines reſtitueret, obteſtatus. Obiit anno 767. die XXI. Junii. Extant *Epiſtolæ* XII. Concil. Tom. VI. p. 1672. Ex iis decem, uti rectè obſervat Papebrochius, omni temporis notâ carent, reliquæ duæ eo ipſo quòd illam habeant, redduntur ſuſpectæ: cùm una biennio, altera quadriennio, poſtquam Paulus è vivis exceſſerat, data ſit. 757.

AMBROSIUS AUTPERTUS, gente Gallus, Cœnobii S. Vincentii in Samnio ad fontes Vulturni Monachus, ac demum Abbas, claruit anno DCCLX. tempore Pauli Pontificis, & Deſiderii Longobardorum regis, ut ex ipſius verbis in Calce *Commentar. ad Apocalypſ.* & aliunde etiam rectè notat Cl. Labbeus. Non verò erat, cur adeo miraretur Labbeus, quid in mentem venerit Trithemio, Geſnero, Simlero, Poſſevino, Bellarmino, aliiſque, ut eum inter Sæculi noni Scriptores referrent, cum * Petrus Diaconus & † M. Antonius Scipio, ipſum ſub Lothario Imperatore diſertè ponant. Sed ut quid de hac re ſentiam, libere dicam. Alius planè à noſtro erat *Authpertus* ille monachus, deinde ab anno DCCCXXXIV. Abbas Caſinenſis, qui imperante Lothario claruit, obiitque an. DCCCXXXVII. de quo agunt Sigebertus cap. 91. Petrus Diaconus, Ant. Scipio, &c. Compoſuit hic Authpertus, teſte Petro Diacono, *Sermonem in laudem S. Matthiæ Apoſtoli*, *de Purificatione S. Dei Genetricis*, aliorumque *Sanctorum homilias* valde pulchras, quæ aut amplius non extant, aut in Bibliotheca Caſinenſi aſſervantur. Obiit noſter anno DCCLXXVIII. Scripſit *Commentariorum in Apocalypſin Joannis libros* X. qui typis impreſſi in lucem prodierunt *Colon.* 1536. exinde relati in Biblioth. Patr. Tom. XIII. p. 403. Sunt qui *librum de Conflictu vitiorum & virtutum*, inter Ambroſii & Auguſtini Opera 760.

* De Vir. Illuſt. cap. 12.
† Elog. Abb. Caſ. p. 53.

Digitized by Google

SÆC. VIII. ab An DCC. repertum, & *Sermonem in Aſſumptionem B. Mariæ* (qui 18[us] eſt inter Sermones Auguſtinianos de Sanctis) ac *Sermonem de Lectione S. Evangelii*, (qui ad calcem Operum S. Ambroſii in editionibus *Pariſ.* 1642. 1655. reperitur, & à Baluzio ſub Alcuini nomine edita eſt Miſcellan. Tom. II: p. 382.) quin & alias nonnullas *Homilias*, quæ MSS. hinc inde aſſervantur, ac *Vitam SS. Paldonis, Tutonis & Vaſonis*, unà cum *Hiſtoricâ Monaſterii ſui relatione*, à Mabillonio editam Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 423. ei aſcribant. Verùm ea omnia adeò incerta ſunt, ut uberiorem diſquiſitionem nequaquam mereantur. Certè Authperto, vel Ansberto cuidam juniori tribuenda videntur.

760. FLORUS, Monachus S. Trudonis, Leodicenſis diœceſeos, congregationis Gallicanæ, claruit circa an. DCCLX. Scripſit *Geſta & Paſſiones Sanctorum Martyrum*, ſeu, ut habet Uſuardus *, breve & conciſum antea, Bedæ Martyrologium ſupplevit, auxit, & locupletavit. Teſtatur idem & Ado Præfat. ad Martyrologium ſuum, *Martyrologium*, inquit, *quod Venerabilis Flori ſtudio in labore Domini Bedæ accreverat*. Vide quæ hac de re notant noviſſimi *Actorum SS.* editores Prolog. ad Menſem Mart. Tom. II. Extat *Martyrologium iſtud* ſub Bedæ nomine, aliorum tamen pariter ac Flori additamentis locupletatum, inter Bedæ Opera, & alibi ſæpiùs. Reliqua quæ Floro Martyrologo aſcribuntur Opuſcula Floro Lugdunenſi deberi cenſemus, ubi plura de iis ſubnotabimus.

* Præfat. in Martyrol.

768. STEPHANUS III. natione Siculus, Olivi filius, S. Cæciliæ Presbyter, anno DCCLXVII. electus, anno DCCLXVIII. die VII. Auguſti Papa Romanus ordinatus, Anno DCCLXIX. accitis ex Galliâ atque omni Italiâ Epiſcopis Concilium Romæ celebravit, quo Conſtantinum Antipapam, qui poſt Pauli mortem in ſedem Pontificalem vi involârat, atque anno integro tenuerat, damnavit, pugnis & alapis in pleno Patrum conceſſu cecidit. Clericos ab eo ordinatos gradu dejecit; & *decreta* Conſtantinopoli *de imaginibus tollendis* facta irrita eſſe juſſit. Obiit anno DCCLXXII. die III. Februarii. Extant *Epiſtolæ* III. & *Decreta* quædam Concil. Tom. VI. p. 1714.

768. CAROLUS MAGNUS, Pipini regis filius, Ingethemi propè Moguntiam natus eſt anno DCCXLVII. Præceptores habuit viros ævi illius clariſſimos, in Grammaticis Petrum Piſanum, in reliquis diſciplinis Alcuinum Anglum, virum undecunque doctiſſimum. Hujus imprimis labore omni politioris literaturæ genere egregiè eruditus evaſit, nec minùs pietate illuſtris. Miſſa faciemus, quæ vitam ejus ſæcularem, & res bello geſtas ſpectant; ea quæ Eccleſiam tangunt, ſtrictim notare contenti. Anno igitur DCCLXVIII. mortuo Pipino, diviſum cum Carolomanno fratre Francorum Imperium ſuſcepit: ac defuncto anno DCCLXXI. Carolomanno regnum deinceps ſolus tenuit. Anno DCCLXXIV. expugnatâ Papiâ, & capto Deſiderio Longobardorum rege Italiæ rex etiam vocari cœpit: & in dominii teſſeram Romam profectus jus Romanos Pontifices eligendi ab Hadriano Papâ obtinuit. Anno DCCLXXV. Conventum Durienſem habuit, ubi Saxones Galliam invadentes bello proſequi ſtatuit, donec aut victi Chriſtianæ religioni ſubjicerentur, aut funditùs tollerentur: quod fœliciter anno ſequente effectum eſt, pace devicto populo eâ lege conceſſâ, ut Chriſtianam fidem amplecterentur. Anno DCCLXXVII. Concilio Paderbornæ celebrato multa Saxonum millia baptizari curavit; & ad bellum contra Saracenos pro Chriſtianâ religione in Hiſpaniâ gerendum ſe accinxit. Anno DCCLXXX. ad Albin uſque penetrans, Epiſcopos & Abbates ad erudiendos Saxones cum Sclavis & Friſiis mittendos curavit. Anno DCCLXXXI. Romam iterum petens, territorium Sabinenſe Eccleſiæ Romanæ largitus eſt. Anno DCCLXXXV. ad promovendam Saxonum converſionem, provinciam eorum rurſus adit, proceres baptizari curat, baptizatos muneribus afficit. Anno DCCLXXXVII. in urbe Româ Paſcha celebrat, & Eccleſiam Apoſtolicam novâ donatione ditat. Anno DCCLXXXIX. ut Ordo Monaſticus in Galliâ juxta Regulam S. Benedicti reformetur, ſtrenuè laborat. Anno DCCXCI. Ro-

Eginhard. in vit. Carol. M. Avent. Ann. Boior. lib. 4. Crantz. Metrop. Saxon. lib. 1. Le-Coint. Annal. Tom. V, VI, VII, VIII. ab an. 747.

Digitized by Google

Romanorum Pontificum Epiſtolas in Galliam ſcriptas, vetuſtate ferè deletas, reſcribi curavit. Anno Dccxcii. Synodalem Græcorum Libellum de Imaginibus adorandis ſibi ex Oriente tranſmiſſum in Britanniam miſit ab Alcuino refutandum. Anno Dccxciv. collecto ex toto Occidente Epiſcoporum pluſquam trecentorum Concilio, cui ipſe interfuit, præſentibus etiam Hadriani Pontificis legatis, Elipandi Toletani, & Fœlicis Orgelitani, qui Chriſtum quod ad humanitatem ſpectat, ſolo adoptionis jure Dei filium eſſe docuerant, hæreſim, quin, & Conciliabuli Nicæni de adorandis imaginibus decreta, rejici & damnari curavit. Eodem anno Saxoniam repetens, plurimos authoritate ſuâ ac beneficiis ad fidem adducit. Anno Dccxcvi. miſſas à Leone Papâ D. Petri Claves, & Urbis Romæ Vexillum obſequii Symbola accepit; ac legato in Italiam Angilberto Abbate populum Romanum in fidem ſuam Sacramento adegit. Eodem anno Hunnorum converſionem molitur, & Theodonem eorum Dynaſtam baptiſmum ſuſcipere documentis & muneribus effecit. Anno Dccxcvii. Alcuino ad recognoſcendam & explicandam S. Scripturam, & Paulo Diacono ad colligendum *Homiliarium* pro ſingulis feſtivitatibus, uſus eſt. Anno Dccc. Romam iter faciens, Synodum ibi convocavit, ac Leonem Papam, ob varia crimina ante biennium civitate ejectum, cognitâ cauſâ innocentem declarat, ac ſedi ſuæ reddit. Exeunte anno Imperator à Romanis acclamatus eſt, in Baſilicâ S. Petri ipſo die Natali Domini à Leone Papâ unctus ac coronatus. Anno Dcccv. *Capitularia* ſua *Eccleſiaſtica* edere incœpit. Anno Dcccix. Synodum Aquiſgranenſem habuit, in qua ventilata eſt quæſtio de Proceſſione Spiritûs S. & contra Græcorum ſententiam roborata, miſſis ex Synodo legatis ad Leonem Papam, qui cum illo eâ de re in rem communem conſulerent. Anno Dcccxii. pace cum Michaele Imp. CP. initâ Βασιλεὺς à Græcis vocari cœpit: eodemque anno per literas encyclicas ab Archiepiſcopis reſponſionem poſtulavit ad interrogationes de totâ Baptiſmi adminiſtrandi ratione, de cæremoniis, formulis, ritibus, ac ſymbolis inter baptizandum uſurpatis. Anno Dcccxiii. Conventu Aquiſgrani indicto Synodos Epiſcoporum Rhemis, Moguntiâ, Arelate, Turonibus, & Cabilone, eodem circiter tempore haberi, ac decreta Synodica ad eum referri, præcepit. Factum id: ac habito iterum menſe Septembri Aquiſgrani Concilio, ſingularum Synodorum Canones accuratè expendit, & ex iis *Capitulare* contexuit in XXVI. diſtinctum Capitula. Obiit anno Dcccxiv. V. Cal. Februarii, ætatis ſuæ 67. Aquiſgrani ſepultus. Princeps non tam titulo, quàm revera, magnus, meliori ævo, & longiori vitâ dignus; dubium pietate an majeſtate illuſtrior: in bonis literis non infœlicem progreſſum fecerat, Græcè Latinéque doctus; adeò facundus, inquit Eginhardus, ut etiam didaſcali munus ſubiiſſe appareret. Artes liberales ſtudioſiſſimè coluit, eorumque doctores plurimùm veneratus, magnis afficiebat honoribus. In meliorum literarum ſtudium quicquid poterat, ſui temporis redemit; adeò ut inter cœnandum diſputatiunculas vel lectiones haberet. Legebantur ei ut plurimùm Hiſtoriæ, & regum antiquorum geſta: delectabatur S. Auguſtini libris, præcipuè iis quos *de Civitate Dei* inſcripſit. Singulare verò eſt, quod de eo refert Eginhardus, tam doctum principem ſcribere neſciviſſe. *Tentabat*, inquit, *& ſcribere; tabulaſque & codicillos ad hoc in lectulo ſub cervicalibus circumferre ſolebat; ut cùm vacuum tempus eſſet, manum effigiandis literis aſſuefaceret. Sed parùm proſperè ſucceſſit labor præpoſterus, ac ſerò inchoatus.*

SÆC. VIII. ab An. DCC.

OPERA.

EPiſtolæ plures, & *Capitula de re Eccleſiaſticâ* hinc inde habentur Concil. Tom. VI. & VII. quæ ſigillatim enumerare longum eſſet.

Libellus ad Alcuinum de ſacrificio Miſſæ, & ratione rituum Eccleſiæ, à Wolfgango Lazio unà cum aliis quibuſdam ejuſdem argumenti Opuſculis evulgatus *Antverp.* 1560. 8°.

Digitized by Google

SÆC. VIII. ab An. DCC.

Epiſtola Encyclica de baptiſmo, ejuſque ritibus ad Odilbertum Archiepiſcopum Mediolanenſem, à Mabillonio evulgata Analect. Tom. I. p. 21.

Epiſtola de gratiâ ſeptiformis Spiritûs, ab eodem edita Analect. Tom. IV. p. 312.

Præfatio in Homiliarium à Paulo Diacono juſſu ejus collectum, ab eodem in lucem emiſſa Analect. Tom. I. p. 25. De ipſo *Homiliario* vide plura in Paulo.

Codex Epiſtolaris Carolinus, continens Romanorum Pontificum, aliorumque Epiſtolas XCIX. ad Carolum Martellum, Pipinum regem, & Carolum M. ſcriptas, Caroli M. juſſu & curâ anno 791. collectus, prodiit à Gretſero editus *Ingolſtad.* 1613. 4°. ex Bibliothecâ Cæſareâ deſcriptus. Verùm nimiâ licentiâ in locis pro lubitu paſſim corrigendis & immutandis uſum eſſe exſcriptorem conqueritur Lambecius Comment. l. 2. p. 322.

Capitularia, maximam partem *Eccleſiaſtica*, ab Anſegiſo Abbate anno 827. ex Caroli M. & Ludovici Pii Capitulis collecta, & in quatuor libros diſtributa; quibus poſtea tres alios libros addidit Benedictus Levita, ex Archivis Eccleſiarum, præſertim Moguntinæ, & antiquis Chartularum ſcriniis extractos. Priores quatuor libros ſeorſim edendos curavit Petrus Pithæus *Pariſ.* 1588. recuſos *Moguntiæ* 1602. 4°. Integri ſeptem libri prodierunt *Venet.* 1537. 8°. cum Gloſſario, & Caroli Calvi aliorumque Capitulis ad calcem additis *Pariſ.* 1603. 8°. auctiores & emendatiores ibid. 1640. 8°. Denique ſummâ curâ à Baluzio recogniti, ac notis & diſſertationibus illuſtrati inter ejus *Capitularia Pariſ.* 1677. 2 vol. in fol.

Capitulare prolixum, IV. libros continens, ſeu *Libri*, uti vulgò vocantur, *Carolini, de non adorandis Imaginibus*, contra Conſtantini VII. Imp. CP. & Irenes matris decretum, & Synodum Nicænam II. Pſeudo-Septimam Oecumenicam ſive Univerſalem, anno 794. in Concilio Francofordienſi editi. Cujuſcunque demum operâ in condendis hiſce libris uſus ſit Carolus M. ſive Angelramni, vel Ingelramni, ſive Angilberti, ſive, quod longè veriſimilius videtur, (teſte etiam, ni fallor, Rogero Hovedeno) Alcuini, parùm refert. Id modò conſtat paulò ante Synodum Francofurtenſem compoſitos eſſe, & ſedente jam Synodo Caroli M. nomine editos; qui in Præfatione diſertè teſtatur, ſe *zelo Dei & veritatis ſtudio, cum conhibentiâ regni ſui ſacerdotum* hoc opus aggreſſum eſſe. Et ſanè rem ipſam extra omne dubium ponunt Hadrianus Papa in Reſponſo ad hoc ipſum Opus paulò poſt dato, Hincmarus Rhemenſis, Synodus Pariſienſis ſub Ludovico Pio, Althelmus Monachus, Ado Viennenſis, Walafridus Strabo, Engoliſmenſis Monachus, ut alios longo agmine teſtes huc non advocem. Ut tamen iſtorum librorum ictum declinarent, in quaſcunque ferè formas ſe vertunt εἰκονοδουλίας πρόμαχοι: & quamvis cordatiores Pontificii, vi veritatis adacti, manus dent; non deſunt, qui γυμνῇ τῇ κεφαλῇ non eſſe opus genuinum pertinaciter contendunt, eouſque inſaniæ progreſſi, ut vel à Caroloſtadio, vel à quovis alio homine Lutherano ſeu Calviniano confictum eſſe aſſerere non erubeſcant, cùm illud ex vetuſtiſſimo Codice primus in lucem extraxerit Joannes Tilius, ipſe homo Pontificius, & Meldenſis in Galliâ Epiſcopus: cui per omnia reſpondebat antiquum Bibliothecæ Vaticanæ exemplar, elegantibus & priſcis Longobardorum characteribus exaratum: ne dicam dictionem ipſam ac ſtylum librum ſuæ ſatis antiquitati vindicare. Adversùs hos libros telo hoc planè plumbeo pugnat Poſſevinus, Caroli M. non eſſe, eò quòd contra illos ad Carolum ſcripſerit Hadrianus Papa: ex quo perſpicuè intelligitur, inquit, libros iſtos ab Hæretico aliquo conſcriptos, & à Carolo ad Pontificem miſſos, ut iis reſponderet. Quod quidem quàm infirmum, immò quàm falſum ſit, ex ipſius Hadriani reſponſo abundè liquet. Carolo etiam abjudicat nuperus Annalium Eccl. Conditor Carolus Cointius, ſed frigidè nimis cauſam agit vir cætera doctiſſimus. Palmarium, quo uſus eſt argumentum huc redit, Hodiernos libros cum iis quæ apud Hincmarum habentur Excerptis haud bene convenire, quod ex unius Capituli collatione oſtendere conatur: unde nihil aliud extundi poteſt, quàm duobus aut tribus verbis, vel potius verborum ſyllabis diverſis eundem ſenſum con-

Digitized by Google

contineri. Miſeret me hominum, quibus adverſùs lucem meridianam apertis SÆC. VIII.
oculis diſputandum ſit. Conſultius me judice agerent, ſi ſilentio premerent, ab An. DCC.
q od validioribus argumentis refutare nequeunt: Et quis adeò perfrictæ frontis jam ſit, ut hos libros rejiciat, quos Natalis Alexander, & ipſe Maimburgius genuinos eſſe diffiteri non auſi ſunt? Verùm non opus eſt, ut pluribus de hi ce libris agam, quos adverſùs omnia Pontificiorum tela accuratè defendit Joannes Dallæus *de Imag.* l. 4. c. 3. cui non pauca nuper addidit Fred. Spanhemius *Hiſt. Imag.* Sect. VII. Editi ſunt primùm hi libri à Joanne Tilio Meldorum Epiſcopo, ſuppreſſo quidem ſuo, ſub *Eliphyli Chriſtiani* nomine, *Pariſ.* 1549. 8°. appoſitâ nec anni nec loci impreſſionis notâ, deinde *Colon.* 1555. denique à Goldaſto 1608. 8°.

.HADRIANUS, Patriâ Romanus, nobili genere ortus, Theodori Conſulis ac Ducis filius, à Paulo Papa Notarius Regionarius, à Stephano III. Diaconus factus. Poſt Stephani mortem Pontificalem ſedem obtinuit anno 772. die IX. Febr. ordinatus. Ineunte Pontificatu cùm à Deſiderio Longobardorum rege qui Ravennatenſem Exarchatum invaſerat, & agrum Romanum ferro flammâque devaſtârat, pacem repetitis legationibus fruſtra poſtulâſſet, legatos ad Carolum M. in Galliam miſit ſuppetias oratum: quas miſſis iterum anno ſequente legatis impetravit. Anno 774. Carolum Romam advenientem ſummo obſequio & honore excepit, & quamplurimas Deſiderio ereptas civitates ſedi Romanæ ab eo donari obtinuit. Anno 781. Carolum iterum in urbe Româ excepit, Pipinum filium baptiſmate luſtravit; eumque ſimul ac Ludovicum fratrem in regni conſortium à Carolo Patre aſſumptos, in reges unxit. Anno 785. Taraſio ex Laico in Patriarchatum CP. evecto, Hadrianus, ut datis pro more literis communicatoriis electionem comprobaret, rogatus, renuit, ni Taraſius adverſùs Iconoclaſtas acriter inſurgeret, & eorum hæreſim Synodicè damnari curaret: datâ quinetiam ad Conſtantinum & Irenam Impp. epiſtolâ prolixâ imaginum cauſam pro virili, putidiſſimis tamen argumentis, egit, corraſis undique fabulis & ineptiis, ac detortis turpiſſimè in rem ſuam S. Scripturæ & Patrum teſtimoniis. Anno 786. Collectionem Canonum LXXX. elaboratam dedit Ingilramno Mediomatricenſi Epiſcopo, quibus cauſam ſuam adverſus accuſatores defenderet. Anno 787. Taſſiloni Bavariæ Duci, ni Carolo M. morem gereret, excommunicationis fulmen interminatus eſt. Anno 794. miſſis ad Epiſcopos Hiſpaniarum literis Elipandi Toletani errores damnavit: & dato ad Carolum Imp. libello Synodi Nicænæ II. & imaginum cauſam tuebatur. Obiit die XXV. Decembr. anno 795. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* XVIII. Concil. Tom. VI. p. 1762. *Epitome Canonum Carolo M. anno 774. Romæ oblata*, ib. p. 1800. *Capitula ex Græcis & Latinis Canonibus & Pontificum decretis collecta in uſum Ingilramni Mediomatricum Epiſcopi* ib. p. 1828. *Epiſtola ſeu Libellus Reſponſorius ad Carolum M. pro Synodo Nicænâ II. libris Carolinis oppoſitus.* Concil. Tom. VII. p. 915. Alias plures ſcripſit *Epiſtolas* injuriâ temporis deperditas, quarum argumenta ſuperſunt in Conciliorum Tomis, Epiſtolis XVIII. præfixa. 772.

PAULUS, gente Longobardus, claruit circa an. 774. cujus natales ac res geſtas ſuccinctè non minùs quàm eleganter his verbis enarrat Voſſius De Hiſtor. Lat. l. 2. c. 30. "Paulus Warnefridi & Theodelindæ filius, cog- 774.
"nomento Winfrid, Longobardus: qui priùs Diaconus fuit Aquilegienſis,
"& Deſiderii, ultimi Longobardorum regis, Cancellarius. Victo rege ſuo,
"inter nobiles captivos à Carolo, Francorum rege, abductus fuit: ac pro-
"pter prudentiam, & eruditionem egregiam, magno aliquamdiu in hono-
"re fuit: ſed ſuſpectior poſtea, in Diomedeam inſulam eſt relegatus: unde
"ad Arichin, Beneventanum Principem, generum Deſiderii regis profugit.
"Eoque defuncto, monachus eſt factus Cœnobii Caſinenſis. Hactenus Voſſius. Refert Leo Oſtienſis Chron. Caſinenſ. lib. 1. c. 15. Paulum dum à Carolo captivus detineretur, nimii erga Deſiderium amoris accuſatum eſſe; con-

SÆC. VIII. ab An. DCC. conſtanter verò reſpondit, ſe Domino ſuo fideliſſimum fuiſſe, & in eâdem fidelitate ad mortem uſque perſeveraturum: effuſus in iram rex manus ei præcidi juſſit, ſed in ſe mox reverſus, ait, *Si manus ejus abſcindimus, ubi tam elegantem Scriptorem reperiemus?* Suadentibus igitur Proceribus ut ei oculi eruerentur, ne aliquas deinceps contra Regem literas ſcriberet; &, Ubi, vel quando, ait Rex, tam inſignem Hiſtoriographum aut Poetam invenire valebimus? miſſus eſt igitur in exilium, & poſt aliquot annos ad Cœnobium Caſinenſe ſe recepit, ubi piè & religiosè vitam traduxit, ac diu ſuperſtes in Senectute bona, non ſine ſumma innocentiæ, humilitatis, omniumque virtutum laude, vitam cum morte commutavit. Proximum eſt ut libros ab eo ſcriptos recenſeamus.

OPERA.

DE *hiſtoriâ Longobardorum libri* VI. Prodierunt typis excuſi *Auguſtæ-Vindel.* 1515. *Baſil.* 1532. *Lugd. Bat.* 1595. 8°. In his editionibus Opus in hæc verba deſiit, *Francorum, Avarumque pacem cuſtodiens.* Verùm Fred. Lindenbrogius in editione *Hamburg.* 1611. fragmentum attexuit luculentum; quod & Freherus inter Hiſtoricos Francicos *Hanoviæ* 1613. exhibet. Extant denique ad MSS. Codicum fidem recogniti (deſiderato tamen fragmento dicto) ad calcem Hiſtoriæ Gothorum à Grotio editæ *Anſtelod.* 1655. 8°. & in Biblioth. Patr. Tom. 13. p. 160.

Hiſtoriæ Miſcellæ libri XXIV. ex quibus, inquit Voſſius *, primi undecim libri iidem ſunt ac decem Eutropii: niſi quòd aliqua ſubinde de ſuo addat Paulus, quod ab eo juſſu Adelbergæ Arichis uxoris, Deſiderii filiæ, factum fuit. Exinde Eutropium continuat Paulus, cujus ſunt quinque libri ſequentes. Reliqui octo à Landulpho Sagace additi ſunt, imprimis ex Theophane, ſaltem Anaſtaſio Bibliothecario, qui Theophanem Latinè vertit. Prodierunt *Baſil.* 1569. & cum variantibus lectionibus Henrici Caniſii Noviomagenſis curâ *Ingolſtad.* 1603. 8o. cum emendationibus & notis Jani Gruteri *Hanoviæ* 1611. cum obſervationibus Lindenbrogii *Hamburg.* 1611.

* Loc. cit.

De Vitâ S. Gregorii Papæ libri IV. à Joanne Mabillon. in lucem editi Sæc. Benedict. I. p. 385.

Vita ſive Paſſio S. Cypriani, cujus Operibus præfigi ſolet.

Vitæ SS. Benedicti, Mauri, ac Scholaſticæ virginis, typis excuſæ *Romæ* 1590.

Verſus de eâdem S. Scholaſticâ, ab Arnoldo Wion editi in Ligno Vitæ ad X. Februar.

Excerpta quædam de primis Metenſium Epiſcopis, flagitante Angilramno Epiſcopo ſcripta, à Marq. Frehero inter Hiſtor. Franc. & Andrea Ducheſnio inter Hiſtor. coætan. Tom. II. edita. Habentur & in Bibl. P. Tom. XIII. p. 329.

Vita S. Arnulphi Metenſis Epiſcopi, inter Opera Bedæ & apud Surium ad diem 24. Auguſti.

Hymnus in honorem S. Joannis Baptiſtæ, qui incipit, *Ut queant laxis,* in Eccleſiâ Romanâ hodienum decantari ſolitus.

Epiſtolarum Fragmenta quædam ap. Baluz. Miſcell. Tom. I. p. 362.

Homiliarium, ſeu *Homiliæ,* Lectiones & Poſtillæ, unicuique totius anni feſto convenientes in duo volumina diſtributæ, ex SS. Ambroſii, Auguſtini, Hieronymi, Origenis, Leonis, Gregorii, Maximi & Bedæ, aliorumque Operibus deſumptæ. Prodiit Homiliarium iſtud *Spiræ* 1482. fol. *Colon.* 1517. 1539. *Pariſ.* 1535. 1569. fol. Alia quædam Pauli noſtri opuſcula adhuc inedita in Bibliotheca Caſinenſi hodienum ſervantur, de quibus vide quæ habet J. B. Marus Not. ad Petrum Diac. c. 8.

OPERA

Digitized by Google

OPERA DEPERDITA.

Expoſitio Regulæ S. Benedicti.

Verſus de miraculis S. Benedicti.

Geſta Epiſcoporum Papienſium.

Cæterùm alius à noſtro fuit Paulus Diaconus Eccleſiæ Neapolitanæ, qui *vitam S. Mariæ Ægyptiæ* à Sophronio Hieroſolymitano Epiſcopo Græcè ſcriptam, Latinè vertit. Verſio extat cum Præfatione ad Carolum Imp. apud Surium ad diem IX. Aprilis. Eâ in præfatione teſtatur Paulus ſe quædam alia vertiſſe, quæ nunc non extant.

PAULINUS, gente quibuſdam Auſtriacus, artis Grammaticæ magiſter, ob inſignem eruditionem à Carolo Imp. anno 776. variis prædiis & poſſeſſionibus donatus eſt, & exeunte eodem anno ad Patriarchatum Aquileienſem, ſeu Foro-julienſem evectus. Anno 793. libellum de S Trinitate *Sacroſyllabum* dictum adversùs hæreticas Elipandi Toletani literas edidit. Anno 794. Elipandum & Fœlicem in Concilio Francofordienſi præſens oppugnavit; habitâque anno ſequente Synodo Foro-julienſi utrumque damnavit. Anno 797. adjutorem eum ſibi dari ad oppugnanda Fœlicis Orgelitani ſcripta & hæreſim Alcuinus à Carolo Imp. poſtulavit. Factum id: ac Paulinus ab Imperatore monitus, tres libros adversùs Fœlicem anno 798. conſcripſit & evulgavit. Anno 803. Joannis Patriarchæ Gradenſis à Joanne Venetorum duce ex celſiſſimâ turre præcipitati truculentâ nece commotus, Concilium Altinenſe celebravit, ex quo literas ad Carolum Imp. dedit, tam horrendum ſcelus digno ſupplicio coerceri petens. Obiit anno 804. III. Id. Januarii. 776.

SCRIPTA.

Libellus de ſanctiſſimâ Trinitate adversùs Elipandum Toletanum & Fœlicem Orgelitanum, *Sacroſyllabus dictus.* Habetur Concil. Tom. vii. p. 1022.

Libri III. *adversùs Fœlicem Orgelitanum,* unà cum Epiſtolâ ad Carolum M. & Regulâ fidei metro exaratâ. Quos primus in lucem eruit, & cum libello Sacroſyllabo edidit Andreas Ducheſnius ad calcem operum Alcuini, *Pariſ.* 1617.

Epiſtola ad Heiſtulſum qui uxorem adulterii cauſâ propter unius teſtimonium occiderat, *increpatoria,* ex Concilio Francofurtenſi data. Extat Concil. Tom. vii. p. 1064.

Epiſtola ad Carolum M. ex Synodo Altinenſi data. Habetur ib. p. 1187.

De ſalutaribus Documentis liber, qui Auguſtino falsò inſcriptus inter opera illius haberi ſolet. Paulino noſtro ex fide Codicum MSS. vindicatus, ſub illius nomine habetur excuſus in nuperrimâ operum S. Auguſtini editione Pariſienſi.

Libri VII. *adversùs Fœlicem,* qui ſub Paulini nomine in Bibliothecis Patr. aliquoties prodierunt, Alcuino debentur.

Fragmenta quædam Paulini in lucem emiſit Baluzius Miſcellan. Tom. i. p. 362.

Hymni ſacri, quos Paulinum compoſuiſſe prodit Walafridus Strabo †, interierunt.

† De reb. Eccleſ. cap. 25.

FLACCUS ALCUINUS, ſive ALBINUS, gente Anglus, ex agro Eboracenſi, ut nonnulli volunt, ut alii non procul Londino, oriundus, primùm Bedæ, deinde Egberti Eboracenſis, diſcipulus, Eccleſiæ Eboracenſis Diaconus, Cœnobii Cantuarienſis Abbas. Claruit anno 780. Anno 793. à Carolo M. evocatus, ut ſibi Fœlicis Orgelitani Hæreſim, & Pſeudo-Synodi Nicænæ Canones oppugnanti præſtò adeſſet, ac ſubſidium ferret, in Galliam transfretavit; & in ſummam Caroli amicitiam receptus, Scholæ Palatinæ præfectus eſt. Anno ſequente Carolum ad Synodum Francofordienſem comitatus eſt, & Canone 56. Synodo à rege commendatus, in Patrum conſortium & amicitiam adſcitus eſt: ab eodem Monaſteriorum Ferrarienſis, S. Jodoci, & S. Lupi, præfecturâ paulò poſt donatus. Anno 796. ab Imperatore 780.

Vit. B. Alcuini ex vet. cod. ejuſdem vit. à Ducheſ. per annos digeſta oper. præfix. Le-Coint Annal. ad an. 793. Tom. vi.

SÆC. VIII. ab An. DCC. peratore crebris precibus enixè petens, ut ſæcularibus nuncium mittere ſibi liceret, repulſam tulit; Cœnobiorum tamen San-Martiniani & Cormaricenſis regimine auctus eſt. Anno 798. adverſùs Fœlicem Orgelitanum, quem blandis literis ſæpius antea irrito ſucceſſu compellârat, calamum ſtrinxit, ac ſeptem libris errores ejus confutavit. Anno 799. à Carolo ad iter Romam ſecum ſuſcipiendum invitatus, infirmitates & ſenium cauſatus ſe excuſatum haberi petiit. Anno 801. Carolo ex Italiâ redeunti gratulatus, tandem toties repetitis precibus optatum exitum comparavit, & ab aulâ & ſæcularibus negotiis miſſionem impetravit. Rudi donatus, in Cœnobium ſuum S. Martini Turonenſe ſeceſſit, ac reliquum vitæ tempus honeſto otio, & inſtituendis in ſcholâ Turonicâ ab ipſo fundatâ rei literariæ candidatis inſumpſit, crebris Imperatoris Epiſtolis ad aulam fruſtra revocatus. Obiit Turonis anno non 790. ut malè Pitſeus, ſed 804. XIV. Cal. Jun. ipſo Pentecoſtes die. Vir ubique pius, doctus, gravis, Theologorum ſuæ ætatis, ut rectè de eo Baleus*, immò omnium Anglorum ab initio poſt Bedam & Aldhelmum longè eruditiſſimus, Latinè, Græcè, & Hebraicè peritus. Ei quicquid penitioris doctrinæ, quicquid politioris literaturæ iſto & ſequentibus ſæculis Gallia oſtentat, totum acceptum referri debet. Ei Academiæ Pariſienſis, Turonenſis, Fuldenſis, Sueſſionenſis, aliæque plures, originem & incrementa debent; quibus ille, ſi non præſens præfuit, aut fundamenta poſuit, ſaltem doctrinâ præluxit, exemplo prævivit, & beneficiis à Carolo impetratis adauxit.

* Cent. 2. c. 17.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Interrogationes & Reſponſiones, ſeu liber Quæſtionum in Geneſin.

Dicta ſuper illud Geneſeos, Faciamus hominem ad imaginem noſtram.

Enchiridium, ſeu Expoſitio pia brevis in VII. Pſalmos pœnitentiales, in Pſalmum CXVIII. *& in Pſalmos graduales, ad Arnonem* Archiepiſcopum Salisburgienſem. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1547. 8°. præfatione tamen mutilum, quam primus edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. ix.

De Pſalmorum uſu liber, cum variis precandi formulis ad res quotidianas accommodatis, ad Fredegiſum diſcipulum.

Officia per ferias, ſeu Pſalmi ſecundùm dies Hebdomadis ſingulos diſpoſiti, unà cum Orationibus, Hymnis, Confeſſionibus, & Litaniis.

Epiſtola de illo Cantici Canticorum loco, Sexaginta ſunt Reginæ, &c.

Commentaria in Eccleſiaſten. Prodierunt *Baſil.* 1531. 8°.

Commentariorum in S. Joannis Evangelium libri VII. Extant Argentinæ 1527.

Epigrammata de recognitione & emendatione totius divinæ Scripturæ ab Alcuino facta.

De Fide SS. Trinitatis libri III. ad Carolum M. *cum invocatione ad S. Trinitatem & Symbolo Fidei.*

De Trinitate ad Fridegiſum Quæſtiones XXVIII. ſeu *Confeſſio,* ſive *Doctrina de Deo.*

De differentiâ æterni & ſempeterni, immortalis & perpetui, ſæculi, ævi, & temporis, *Epiſtola.*

De Animæ ratione liber ad Eulaliam Virginem.

Contra Fœlicem Orgelitanum Epiſcopum libri VII. anno 798. ſcripti. In Bibliothecis Patrum Paulino Aquileienſi malè tribuuntur.

Epiſtola ad Elipandum Toletanum Epiſcopum cohortatoria in Catholicâ fide.

Epiſtola Elipandi ad Alcuinum, injuriis & calumniis refertiſſima, anno 799. ſcripta, ſtylo admodùm barbaro.

Contra Elipandi Epiſtolam libelli II. quibus evacuat pravas illius aſſertiones, anno 800. ſcripti.

De Incarnatione Chriſti, & de duabus in eo naturis, ac de unitate unius perſonæ, contra eundem libri II. eodem anno ſcripti.

Epiſtola

Digitized by Google

Epiſtola Elipandi ad Fœlicem nuper converſum. Hæreſim iſte abjuravit in Synodo Aquiſgranenſi exeunte anno 799. ſede tamen ſuâ depoſitus, apud Lugdunum in perpetuum exilium relegatus eſt. Fecit id aliquantò ſerius, & ipſe Elipandus ab Alcuini libris convictus, piè mortuus eſt anno 808. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Confeſſio Fidei Fœlicis Orgelitanæ ſedis Epiſcopi, ad Clerum & Populum Orgelitanum miſſa, poſt ejuratam in Synodo Aquiſgranenſi hæreſim.

Epiſtola ad Filiam in Chriſto cariſſimam.

De divinis Officiis liber, ſive *expoſitio Romani Ordinis.* Habetur ſub Alcuini nomine inter alios Scriptores ejuſdem argumenti ſæpiùs editus, in editione verò operum Alcuini Du-Cheſnianâ XII. integris capitulis auctus. Alcuini autem non eſſe, & poſt annum 1000. ſcriptum eſſe certò certiùs conſtat.

De ratione Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ Epiſtola.

De Baptiſmi cæremoniis ad Odvinum Presbyterum *Epiſtola.*

De iiſdem cæremoniis alia Epiſtola, quam Alcuino rectè abjudicat Sirmondus; Amalarii enim Trevirenſis eſt.

De Confeſſione peccatorum ad pueros S. Martini Epiſtola.

Sacramentorum liber. Prodiit *Colon.* 1571.

Homiliæ III. 1. *De Silentio, in quo miſſum eſt incarnatum Verbum.* 2. *In Nativitate B. Mariæ.* 3. *In Feſto Omnium Sanctorum.* Spuriæ ſunt, ex Pauli Diaconi Homiliario deſumptæ. Tertia inter Auguſtinianos de Sanctis locum 37. obtinet.

Vita Antichriſti ad Carolum Magnum.

De Virtutibus & Vitiis ad Widonem Comitem liber.

De ſeptem Artibus liber imperfectus, cujus duo tantùm extant capitula, viz. de Grammaticâ & Rhetoricâ, cum tranſitione ad Dialecticam.

Grammatica. Prodiit ſeorſim *Hanov.* 1605.

De Rhetoricâ, & de Virtutibus Dialogus. Prodiit *Pariſ.* 1599. 4°.

Dialectica, interlocutoribus Carolo M. & Alcuino. Prodiit unà cum Grammaticâ, *Ingolſtad.* 1604. 4°.

Diſputatio Regalis & Nobiliſſimi juvenis Pippini (poſtea regis Italiæ) cum Albino Scholaſtico.

Scriptum de vitâ S. Martini Epiſcopi Turonenſis.

De Tranſitu S. Martini Sermo.

Vita S. Vedaſti Epiſcopi Atrebatenſis, anno 795. ſcripta.

Vita beatiſſimi Richarii Presbyteri. Extat apud Surium die XXVI. Aprilis.

De Vitâ S. Willebrordi Trajectenſis Epiſcopi libri II. alter ſolutâ, alter vinctâ oratione compoſiti, cum Homiliâ in eundem, & Elegiaco carmine. Extant apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. I. p. 601. & Surium VII. Novembr.

Epiſtolæ CXV. quarum LXVII. habentur apud Caniſium.

Poemata & Verſus de pluribus Sanctis.

Alii Verſus ex variis locis collecti, qui cum prioribus conficiunt Poemata CCLXXII. Prodierunt opera Alcuini ſupra enumerata curâ Andreæ Quercetani ſive Du-Cheſne, *Pariſ.* 1617. fol.

Libri quatuor Carolini de Imaginibus, hos ſub Caroli nomine ſcripſiſſe tradit Rogerus Hovedenus; de iis fusè egimus in Carolo M. quem autorem præferunt, ac proinde inter Alcuini opera non reperiuntur.

Confeſſio Fidei, ſive *Defloratiuncula* ex Auguſtini, aliorumque Patrum ſcriptis collecta, & in quatuor partes diviſa, ſub Alcuini nomine à Chiffletio edita eſt *Divione* 1654. 4°. inter alia quædam aliorum opuſcula. Confeſſionem iſtam fœtum eſſe Alcuino ſuppoſitum probare conatus eſt Doctiſſ. Dallæus in Tractatu poſthumo *Rhotomagi* anno 1675. edito. Eam haud minùs fusè Alcuino vindicare nititur Joannes Mabillonius Diſſertatione prolixâ, quæ habetur Analect. Tom. i. p. 178. &c. Ex utrius partibus ſtet veritas, judicent Eruditi. Notari tamen velim Mabillonium candidè ſatis fateri, ſe rem haud adeò confeciſſe, quam probabilem reddidiſſe.

Commentarius brevis in Cantica Canticorum, editus à Patricio Junio cum Commentario Gilberti Foliot *Londini* 1638. 4°.

Digitized by Google

SÆC VIII. ab An. DCC. *Breviarium fidei adverſùs Arianos*, quod inter Opuſcula dogmatica Anonymum edidit Sirmondus *Pariſ.* 1630. MSS. Codices Alcuino adjudicare teſtatur Cheffletius *.

* Præfat. ad opera Ferrandi.

Homilia de Purificatione B. Mariæ Virginis, quæ Ambroſio perperàm inſcripta, ad calcem illius operum haberi ſolet. Alcuino aſſeritur à Baluzio Miſcellan. Tom. ii. p. 382.

Epiſtolæ II. *& Sermo ad Carolum M.* ab eodem edita Miſcellan. Tom. i. p. 365.

Epiſtola, & Præfatio in libros VII. ad Fœlicem Orgelitanum (quæ in Codicibus impreſſis deerat) ab eodem editæ Miſcellan. Tom. iv. p. 413.

Epiſtolæ III. à Dacherio in lucem protractæ Spicileg. Tom. ix.

Epiſtolæ XXVI. à Mabillonio evulgatæ Analect. Tom. iv. p. 272.

Carmen de Cuculo, aliaque duo poemata, ab eodem publicata Analect. Tom. i. p. 369. Tom. ii. p. 522. alia quædam à Baluzio Miſcell. Tom. iv.

Poemata II. alterum Heroicum breve, alterum Elegiacum prolixum, utrumque præcipuè de argumento librorum ſacrorum utriuſque Teſtamenti, edita ſunt à Lambecio Comment. de Biblioth. Vindob. l. 2. cap. 5. p. 403.

Hymnus, & *Epigrammata* III. in S. Vedaſtum, ab eodem data, ibid. p. 413.

Homilia in die natali S. Vedaſti, à Bollando primùm in lucem emiſſa inter acta Sanctorum menſe Februar. p. 800.

Denique *Homiliarium* Pauli Diaconi in pleriſque codicibus Alcuino malè inſcribitur, & ſub illius nomine typis excuſum aliquoties prodiit: ſub ejuſdem ſubinde nomine à nobis in hoc opere non rarò citatum.

OPERA DEPERDITA.

Commentarius in Proverbia.

Commentarius in IV. *Epiſtolas S. Pauli*, viz. *ad Epheſios, ad Titum, ad Philemonem, & ad Hebræos.*

De Orthographiâ liber.

De Muſicâ liber.

783. Vid. Jo. Marian. de reb. Hiſp. l. 7. c. 8. p. 408.

ETHERIUS, ſive HETERIUS, Axumenſis in Hiſpaniâ Epiſcopus, & BEATUS in Aſturiâ provinciâ Presbyter, dignitate quidem inferior, doctrinâ verò ac fidei zelo major; claruerunt anno 783. quo circiter tempore pullulantem in Hiſpaniâ Elipandi Toletani hæreſim acriter oppugnare cœperunt: ab Elipando datis tunc ad Fidelem Abbatem literis, arrogantiæ, ſuperbiæ, quin & hæreſeos eo nomine accuſati. Verùm ficta ejuſmodi criminatio nequaquam obſtitit, quo minùs Etherius & Beatus inceptum opus urgerent, qui cùm Elipandum nullis monitis ad ſanam mentem revocare poſſe animadverterent, edito juſto volumine in duos libros diſtincto, Elipandi errores confutârunt, & Catholicam fidem tutati ſunt. Extant *hi Libri, de Adoptione Chriſti Filii* Dei inſcripti, à Petro Stevartio ex Bibliothecâ Toletanâ primùm editi in Auctuario Caniſiano *Ingolſtad.* 1604. 4°. p. 17. deinde in Bibliothecæ Patrum Tomum xiii. p. 353. relati. Habetur etiam libri alicujus ab Etherio & Beato contra Folmarum conſcripti *Fragmentum* in dicto Auctuario Stevartiano p. 243.

785. Vit. Taraſ. per Ignat. Diac. ap. Sur. & Bolland. Febr. xxv.

TARASIUS, patriâ Conſtantinopolitanus, illuſtri genere ortus, Georgii præfecti Urbani, & Encratiæ filius, Photii Proavunculus. In aulam adſcitus Imperatori à ſecretis fuit, donec anno 785. vel exeunte 784. deturbato ab Irene Auguſtâ fœminarum ſceleſtiſſimâ Paulo Patriarchâ viro ſanctiſſimo, in Thronum CP. ex Laico ſuffectus eſt, qui pietatem & religionis zelum prætexens, dignitatem iſtam ſe adire nolle ſimulavit, niſi imagines reſtituerentur, & Synodus œcumenica ejus rei gratiâ indiceretur. Indicta igitur eſt Synodus in annum 786. ac ſcena interim à Taraſio quâ vi, quâ blanditiis, apparata. Inchoatâ igitur anno 786. Cal. Jul. Conſtantinopoli

Digitized by Google

poli Synodo, cum Iconoduliæ adverſarios Epiſcopos ſuperiores fore vereretur, tumultum cieri, atque eo prætextu Synodum in annum ſequentem rejici, ac Nicæam urbem transferri curavit. Anno ſequente rebus ex voto diſpoſitis, VIII. Cal. Octobr. Conciliabulo Nicæno initium dedit, cui ipſe, præſentibus licèt Hadriani Papæ legatis, præfuit; atque omnia pro ſuâ ac Irenes Imp. libidine agitans Concilium CP. Generale VII. damnari, & Iconoduliam decretis Synodicis ſanciri effecit. Anno 795. Conſtantino Imp. Mariam Aug. uxorem legitimam repudiare, & Theodoten Pellicem ducere in animo habenti animosè aliquamdiu reſtitit, excommunicationem, ni incœpto ſcelere deſiſteret, interminatus. Mox tamen animo turpiter deficiens, nuptias ſceleſtas à Joſepho Abbate CP. conſecrari, & Mariam tonſam Monaſterio includi permiſit. Obiit anno 806. die XXV. Februarii. Extant ab eo ſcripta, *Epiſtola Encyclica* ad Patriarchas Orientales ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum miſſa, Gr. Lat. Concil. Tom. vii. p. 161. *Epiſtolæ* II. ad Hadrianum Papam, Gr. Lat. ibid. p. 624. *Epiſtola* ad Joannem Anachoretam Gr. Lat. ibid. p. 637. *Apologeticus* ad populum habitus, quo die ad Patriarchatûs dignitatem electus eſt, Gr. Lat. ibid. p. 33. *Sermo in B. Virginem*, ὅτι προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα, qui incipit, φαιδρὰ καὶ ἔνδοξος ἡ παροῦσα πανήγυρις. Habetur Græc. MS. in Bibliothecâ Regiâ. Vid. Labb. *Nov. Biblioth.* MS. p. 80. SÆC. VIII. ab An. DCC.

EPIPHANIUS, Catanenſis in Siciliâ Diaconus; claruit anno 787. quo Thomæ Sardorum Archiepiſcopi vicem tenens, Synodo Nicænæ II. interfuit. Extat *Sermo Laudatorius* ſatis prolixus in eâdem Synodo habitus, Latinè tantùm Concil. Tom. vii. p. 617. 787.

BASILIUS, Ancyræ Epiſcopus; claruit anno 787. quo in Synodo Nicænâ II. reus factus Iconomachiæ, eò quòd Concilii CP. œcumenici anno 754. habiti decretis ſubſcripſiſſet, *Libellum* ſupplicem ſeu *Confeſſionem* obtulit, quo facti veniam poſtulavit, & anathema Iconomachis dixit, ac cultum imaginibus deberi confeſſus eſt. Extat hæc confeſſio Gr. Lat. inter Acta Conciliabuli Nicæni, Concil. Tom. vii. p. 56. 787.

THEODOSIUS, Ammorii Epiſcopus; claruit anno 787. In Synodo Nicænâ, eandem cum Baſilio cauſam egit, Iconomachis faviſſe accuſatus. Oblato igitur haud diſparis argumenti libello, facti veniam & ipſe impetravit, à Concilii Patribus in integrum reſtitutus. Extat *Libellus* iſte Gr. Lat. Concil. Tom. vii. p. 60. 787.

ELIAS, Metropolita Cretenſis; claruit anno 787. quo Synodo Nicænæ II. interfuit. Scripſit *Commentaria* in Gregorii Nazianzeni Orationes, quæ Latinè habentur ex Jac. Billii verſione ad calcem operum Nazianzeni *Pariſ.* 1583, 1609, 1630. Scripſit etiam *Reſponſa* ad Dionyſii Monachi Interrogata VIII. circa difficiles quoſdam Conſcientiæ (ut vocant) Caſus. Extant hæc Reſponſa Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 5. p. 335. Ingens ejuſdem & prægrandis *Expoſitio* in Joannis Climaci Scalam Paradiſi extat Græcè MS. in Bibliothecâ Cæſareâ, teſte Lambecio, *Comment.* l. 4. p. 194. 787.

GEORGIUS, Monachus Conſtantinopolitanus, Taraſii Patriarchæ Syncellus. Scripſit anno 792. Eundem hunc cum Georgio Hamartolo perperàm facit Voſſius, & cum illo alii, quem tamen diverſum fuiſſe conſtat, ut in *Georgio Hamartolo* oſtendetur. Scripſit *Chronicon* ab orbe condito uſque ad Maximiniani & Maximini tempora; quod integrum ferè ex Chronico Euſebii, quem nihilominùs datâ quâvis occaſione inſectatur, deſumpſit. Hinc ſua Euſebio reddidit Joſephus Scaliger; totum enim quod de Chronico Euſebiano Græcè protulit, fermè ex Georgio noſtro conſarcinavit. Vide quæ de Georgio habet Cl. Voſſius de Hiſt. Gr. l. 2. c. 24. Ex eo (hoc ſolùm excepto quod *Hamartolum* à *Syncello* diverſum facit) ſua 792.

SÆC. VIII. ab An. DCC. ſua penè verbatim deſumpſit Miræus, ſua ex Miræo pro more Oudinus. Georgii *Chronicon* Gr. Lat. cum notis edidit Jacobus Goar *Pariſ.* 1652. fol.

792. Vit. Theoph. ap. Sur. & Heinſchen. Martii 12. Menolog. Græc. cod. die.

THEOPHANES, *Iſaacius* à Patre, & *Confeſſor* à malis quæ paſſus eſt, dictus, Patriâ Conſtantinopolitanus, Iſaacii Ægeopelagitarum præfecti & Theodotæ filius, natus eſt anno 758. Patre è vivis ſublato Tutorem nactus eſt Conſtantinum Copronymum Imp. Juvenis adhuc à Leone Patricio filiam ejus uxorem ducere, advocatâ in partes authoritate Imperatoriâ, compulſus eſt: verùm ille ipſo nuptiarum die ſingulare pactum de continentiâ invicem obſervandâ cum uxore iniit. A Leone Imp. in aulam evocatus, Stratoris munere ei fungebatur; & ad caſtrum Cyzicenum miſſus ædificia propè Sigrianam in minore Myſiâ publica curavit. Conſtantinopolim reverſus, inter Spatharios cooptatus eſt. Anno 780. conjuge in Inſulæ Principis Monaſterium prope CP. amandatâ, ipſe Polychronium Monaſterium prope Sigrianam petiit, ac monaſticam vitam deinceps coluit. Ex Polychronio in Calonymum inſulam diſceſſit, ubi paterno prædio in Monaſterium commutato ſexennium exegit. Inde regionem Sigrianam repetens, Prædium, quod *Ager* vocabatur, comparavit, ac conſtructo Monaſterio, ipſe Abbatis vicem obiit. Anno 787. ad Conciliabulum Nicænum evocatus, Iconoduliæ cauſam ſtrenuè agebat. Poſt annum 813. à Leone Armenio Imaginum cultum damnare juſſus, ac conſtanter abnuens, Conſtantinopolim, æger licèt, & clinicus ab anno 808. factus, vinculis etiam injectis adductus eſt; cúmque nullis argumentis, ut imaginum cultum deſereret, vinci poterat, anno 815. vel ineunte ſequente, in carcerem conjectus eſt, & poſt biennium ad Samothracem inſulam relegatus: ubi poſt XXIII. dies exactos, ærumnis & miſeriis fractus, diem ſupremum obiit, ab Iconoduliæ aſſeclis *Confeſſoris* titulum, & *Sancti* honores poſt mortem conſecutus. Scripſit *Chronographiam*, res in Imperio CP. geſtas tam eccleſiaſticas quàm civiles ſecundùm annorum ſeriem diſpoſitas complexam, ab anno I. Diocletiani Imp. Chriſti 285. ad primum Leonis Armenii, Chriſti 813. In eâ notandum Theophanem Chronologiam Alexandrinam uſurpare, quæ in ſupputandis Æræ Chriſtianæ annis à recepto apud Latinos calculo octennio deficit. Ex eâ etiam Latinè verſum in Hiſtoriam ſuam tranſtulit, quicquid ferè ab anno 285. ad an. 813. habet Anaſtaſius Bibliothecarius. Condidit hanc Chronographiam Theophanes conciſo quidem, ſed Stylo admodum rudi & plebeio: repetitiones penitus inutiles, & rerum geſtarum Metatheſes, narrationes contradictorias, putidoſque in digerendis temporibus errores frequenter animadvertit Cl. Goar. Hiſtoricæ parti per annos digeſtæ præfixæ ſunt *Tabulæ Chronologicæ*, per loculos diviſæ, i. e. anni, Mundi, Chriſti, Imperatorum, quinque Patriarcharum, &c. Has mendoſiſſime conſcriptas eſſe, ſæpe annis non ſuis præfixas, plurimis hiare loculis, & portentoſis annorum præſertim Patriarchalium Supputationibus ſcatere, cuivis inſpicienti liquidò patet. Unde non ab ipſo Theophane ſed ab alia potius manu profectas eſſe ſuſpicantur Heinſchenius & Papebrochius in * *Exegeſi* in Theophanis Chronographiam, quam Actorum ad Martium Tomo III. præmiſerunt. Prodiit integra Theophanis *Chronographia* Gr. Lat. cum Jac. Goari & Fr. Combefiſii notis *Pariſ.* 1655. fol. Extat ejuſdem *Canon Epinicius in Dominicam primam Quadrageſimæ*, *Odis* IX. *conſtans*, in Græcorum Triodio, & apud Baron. Gr. Lat. inter Annal. Eccleſ. ad an. 842.

* Cap. I. Sect. 4.

794. Vit. Sirmond. Not. Le-Coint. ad an. 781. 786. 796, &c.

THEODULPHUS, gente Italus, apud Gallos Ciſalpinos natus, primùm Abbas Floriacenſis, Carolo M. charus & familiaris; à quo circa an. 794. vel paulò ante, ad ſedem Aurelianenſem promotus eſt. Sub Ludovico Pio, Caroli filio, magnâ in gratiâ apud Aulam floruit, à Ludovico miſſus, ut Stephanum Papam anno 816. in Galliam advenientem honorificè exciperet. Circa an. 818. unà cum Anſelmo Mediolanenſi & Wolfhaldo Cremonenſi conjurationis cum Bernardo Italiæ rege adversùs Ludovicum Bernardi patruum initæ accuſatus, ſede ſuâ depoſitus eſt, & ad Monaſterium An-

Andegavenſe amandatus. Tandem abſolutus crimine, cujus ſe reum eſſe conſtanter pernegavit, obiit circa annum 821. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Scripta, quæ extant.

Capitula ad Presbyteros Parochiæ ſuæ XLVI. quæ habentur etiam apud Baronium ad an. 835. & Concil. Tom. VII. p. 1137.

De Ordine & ratione rituum Baptiſmi liber ad Magnum Senonenſem.

De Spiritu S. liber, ſeu Veterum Patrum Teſtimonia de Proceſſione Spiritus S. tam ex Filio quàm Patre in unum congeſta, cum præfixo Carmine Nuncupatorio ad Carolum M.

Carminum ad diverſos libri VI.

Hæc Theodulphi Opera eruit, & cum notis ſuis edidit, cujus ſtudio atque induſtriæ tot mediæ ætatis Scriptores debemus, Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1646. 8°. & in Bibliothec. PP. Tom. XIV. p. 1.

Poemata X. quæ notis ſuis illuſtrata edidit Joannes Mabillonius Analect. Tom. I. p. 376.

Biblia Sacra egregiis olim characteribus ſibi deſcribi fecerat Theodulphus, quibus ipſe Carmina aliquot, & Præfationem præfixit. Extat hodieque Codex iſte Præfationem & verſus aureis characteribus expreſſos in fronte gerens. Verſus edidit Sirmondus inter alia Carmina lib. 2. Præfationem in notis dedit p. 279.

Fragmenta duo Theodulphi edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. V.

LEO III. Patriâ Romanus, Aſuppii filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter, ac demum Pontifex anno 795. die XXVII. Decembr. ordinatus. 795.
Anno 796. Claves S. Petri, & Vexillum Romanæ Urbis obſequii ſui Symbola, ad Carolum M. miſit. Anno 799. ab invidis Hadriani Papæ nepotibus fœdiſſimis calumniis, mox & injuriis exagitari cœpit. In mediâ enim civitate, ac totius populi conſpectu, arreptus, pugnis & fuſtibus cæſus, ac in carcerem conjectus eſt. Mitto putidiſſimas fabulas, quas de oculis evulſis, & præciſâ linguâ ac de utriſque divinitùs reſtitutis, effutiunt Anaſtaſius, & Anaſtaſii ſequaces nugivenduli. A plebe Romanâ carcere ereptus, ad Carolum in Gallias ſe contulit, tutelam ſibi & patrocinium petiturus. Miſſi à Carolo Romam legati Leonem in Italiam reducunt, cognitâque cauſâ criminibus abſolvunt, ac ſedi ſuæ reſtituunt; ſeditioſos verò Clericos in ordinem redactos exilio mulctant. Judicium iſtud in annum 800. rejiciunt nonnulli, & à Carolo M. Romæ præſente factum eſſe volunt. Anno enim 800. Carolus Romam veniens, Synodo habitâ Leonis cauſam ſeu intactam adhuc dejudicavit, ſeu judicatam antea à legatis confirmavit: & à Leone exeunte anno Populi Romani juſſu Coronam Imperatoriam accepit. Anno 804. Leo ad Carolum Imp. in Germaniam iterum excurrit. Anno 809. litem Hiſpanis Epiſcopis movit, quòd Symbolo Nicæno vocem FILIOQUE addidiſſent, eam in Eccleſiis palàm cantari prohibens: utque perenne judicii ſui monumentum poſteris tranſmitteret, duas tabulas argenteas in Baſilicâ S. Petri affigi curavit; in quarum alterâ Symbolum Latinè, in alterâ Græcè ſcriptum legeretur, abſque vocis iſtius FILIOQUE additamento. Obiit die XI. Junii anno 816. Extant *Epiſtolæ* XIII. Concil. Tom. VII. p. 1111.

LEIDRADUS, ſeu *Leidrachus* Gente Noricus, & ut nonnulli volunt, 798.
Caroli M. Bibliothecarius, anno 798. Adoni in Archiepiſcopatu Lugdunenſi ſucceſſit. Anno ſequente à Carolo M. Urgellam in Hiſpaniâ legatus eſt, ut Fœlicem Epiſcopum ab hæreſi revocaret. Quod quidem ei fœliciter ſucceſſit, Fœlice ad ſaniorem mentem reducto, qui anno proximo in Synodo Aquiſgranenſi errorem ſuum abjuravit. Anno igitur 800. Carolus eum in Hiſpaniam iterum amandavit, additis cooperariis quibuſdam, ut ſanam illic doctrinam Chriſtianis Fœlicis errore abreptis prædicaret. Anno 811. Caroli Imp. Teſtamento teſtis adfuit & ſubſcripſit. Anno 813. Epiſcopatu ſemet abdicavit, (Theodulf. Carm. L. 1. p. 135.)

&

SÆC. VIII. ab An. DCC.

& Agobardo Chorepiſcopo lampada tradens, in Monaſterium Sueſſionenſe ſeceſſit; ubi anno ſequenti V. Cal. Januar. diem ſupremum clauſit. Scripſit *librum de Sacramento Baptiſmi* ad Carolum M. qui extat apud Mabillon. Analect. Tom. III. p. 1. *Epiſtolam ad eundem de ritibus Baptiſmi, & abrenunciationibus in eo fieri ſolitis*: habetur ibid. p. 28. denique *Epiſtolas* alias II. quæ ad calcem Operum Agobardi inveniuntur, & in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 232.

799. Anaſtaſ. in vit. Leonis iii. Conſul. Le Coint. ad an. 799, 800. 802, 803. 805. 808. & ſeqq.

JESSE, ſeu Jeſſæus, ſeu Teſſe, anno 799. Epiſcopus Ambianenſis factus eſt: & eodem anno à Carolo M. Leoni Papæ in Italiam redeunti datus eſt comes, ut in Leonis cauſam inquireret, & in ſeditioſos Romanos animadverteret. Anno 802. à Carolo Imp. Conſtantinopolim miſſus eſt ad Pacem cum Irene Aug. ineundam. Anno ſequente ex Oriente reverſus Nicephori Imp. legatos, viæ comites, ad Carolum Moguntiam deduxit. Anno circiter 808. à Carolo ad res procurandas in Italiam miſſus, Leonis Papæ inimicitias ſubiit. Anno 811. Caroli M. Teſtamento teſtis adſuit. Anno 812. ad Encyclicas Caroli M. de cæremoniis Baptiſmi literas Reſponſum edidit. Anno 814. Concilio Noviomenſi, 829. Pariſienſi, interfuit. Anno 830. Lotharii caſtra contra Ludovicum Imp. ſecutus eſt: in Conventu Noviomagenſi eo nomine mox jure depoſitus. Tertio poſt anno à Lothario per vim reſtitutus, anno 834. iterum fugatus eſt, & Lothario in Italiam fugienti ſe comitem dedit. Obiit anno 836. Extat *Epiſtola* ſatis prolixa ad Diœceſeos ſuæ Presbyteros & plebem de *Expoſitione rituum Eccleſiæ, in Baptiſmate* præſertim uſurpatorum, quam edidit Joannes Cordeſius cum Hincmari Opuſculis *Pariſ.* 1615. 4°. p. 664. exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 67.

DACRIANUS, Abbas Ordinis Benedictini, à Margarino Bignæo in Indice Chronologico, quem editioni ſuæ Bibliothecæ Patrum præmiſit, octavo huic Sæculo aſcribitur. Extant ſub illius nomine Speculum Monachorum, & Spiritalis vitæ Documenta, Biblioth. Patr. edit. *Colon.* Tom. VIII. Verùm nullum talem ſcriptorem dari, neque unquam in rerum naturâ fuiſſe Abbatem Dacrianum contendit Theoph. Raynaudus *; neque alium horum Opuſculorum auctorem eſſe, quàm Ludovicum Bloſium Abbatem Lætienſem, qui notante Poſſevino † obiit anno 1566. quique ſe Dacrianum, i. e. gementem & flentem nominavit: ut collapſos eorum, quos informatos ritè volebat, mores, minore cum invidiâ reſtitueret. Et hinc fortaſſe factum eſt, ut in noviſſimâ Bibliothecæ Patrum editione hic Scriptor non compareat: quem hanc ſolùm ob cauſam hîc loci retinemus, ne cùm apud Bignæum alioſque invenerint, in Opere noſtro fruſtra quærant, Studioſi.

* De bon. & mal. lib. par. 1. Erot. 10. p. 137.

† Tom. ii. p. 30.

Finis Sæculi Septimi.

SÆCULUM

SÆCULUM PHOTIANUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

FLORESCIT hoc ævo magis magiſque ſub Auſpiciis Caroli M. res literaria, ſuadente ac promovente Alcuino Anglo, Caroli Præceptore, cujus conſiliis inſtitutæ ſunt Academiæ Pariſienſis, Ticinenſis, Bononienſis, Oſnobrugenſis. His proximè acceſſerunt Canonicorum collegia, & in plurimis Monaſteriis, etiam humanarum Artium Scholæ celebriores, in quibus adoleſcentes melioribus literis erudiebantur. Hujuſmodi fuêre Cœnobia *Italica*, Caſſinenſe, Ferrarienſe; *Germanica*, Fuldenſe, Sangallenſe, Augienſe, Lobienſe; *Gallica*, Corbeienſe, Rhemenſe, Orbacenſe, Floriacenſe; *Anglica*, Albanenſe, Malmsburienſe, Wigornienſe, Weſtmonaſterienſe, Glaſtonienſe, &c. Quod Eccleſiæ Statum attinet, cultus Imaginum in Eccleſiâ Orientali iterum ſublatus eſt à Leone Armenio an. Dcccxiv. à Theophilo Auguſto an. Dcccxxx. reſtitutus vero à Michaele III. an. Dcccxlii. In Occidente etiam Synodicè damnatus, ut de Agobardo, Claudio Taurinenſi, &c. nil dicam. An. Dcccxxiv. Michael Balbus Imperator CP. Legatos miſit ad Ludovicum Pium, unà cum literis quibus omnem imaginum venerationem, & veſanam ſuperſtitionem diſertè damnavit. Coacta eſt hac occaſione celebriorum totius Galliæ epiſcoporum Synodus, in ipſâ Regiâ Pariſiis habita, in qua Doctiſſimi & Sanctiſſimi Præſules rejectis primo Iconoclaſtis, & tolerato Hiſtorico Picturarum uſu, damnant eos, qui *indebito Superſtitionis cultu*, *eas colunt*, *adorant*, *Sanctas nuncupant*, *& Sanctimoniam ſe per eas adſequi fatentur*; argumentis in contrarium allatis prolixe reſpondent; quæ omnia, prolatis antiquorum Patrum & Conciliorum teſtimoniis, diſertè aſtruunt. Edita ſunt Acta hujus Synodi ex Bibliotheca Petri Pithæi, à Melchiore Goldaſto libro ſuo de cultu imaginum inſerta p. 623. Verùm omnes alias controverſias tandem ſubmovit, ac pene abſorpſit cauſa Photiana. Anno Dccclviii. ejecto Ignatio, Photius in Patriarcham CP. evehitur, confirmat id Synodus, quam Græci vocant *Oecumen*[illegible] ann. Dccclxi. Conſtantinopoli congregata. Ann. Dccclxix. depoſito [illegible]tio, reſtituitur Ignatius, à Synodo vulgò *Octava* dicta: Ignatio demum mortuo, Photius ſedi ſuæ reſtitutus eſt, qui Synodum Clxxxiii. epiſcoporum congregat, quam *Octavam Oecumenicam* fuiſſe Græci volunt, in quâ omnia in Gratiam Photii ſtatuta ſunt. Tumultibus hiſce Orientalis Eccleſiæ haud parum ſe immiſcuerunt pontifices Romani, quandoque Photii cauſæ faventiores, ut plurimum vero Ignatii, in Photium ad ravim uſque debacchantes: Unde orta immedicabilis Orientalem inter & Occidentalem Eccleſiam diſſenſio, ex tribus potiſſimum cauſis nata, ut diverſos utriuſque ritus & cæremonias jam taceam. I. ex ſolita Pontificum Romanorum dominandi libidine, qui eccleſiam orientalem Romanæ ſedis prærogativæ velificari voluerunt, quod præfractè & conſtanter negarunt Phot[illegible]otiique Succeſſores. II. Ex additione ad Symbolum de proceſſione Spiritus S. in voce FILIOQUE, à Latinis facta, à Græcis damnata. Hoc ipſis objicit Photius *epiſt. encyclicâ*, p. 51. ὥσπερ κακῶν κορωνίδα, quodque Sanctum & Sacrum Symbolum omnibus Oecumenicorum Conciliorum calculis confirmatum νόθοις λογισμοῖς καὶ παρεγγράπτοις λόγοις, quæ ſumma fuit ipſorum audacia, adulterare

SÆC. IX. ab An. DCCC.

dulterare conabantur, *ὢ τῶν τοῦ πονηροῦ μηχανημάτων! ô Machinationes Diabolicas*, &c. ubi pluribus hâc de cauſa in Latinos acerrimè invehitur. Quin & non uno edito libro rem ipſam aggreſſus eſt. III. Ex cauſa Bulgarorum, quos Juriſdictioni Pontificiæ aſſerere voluit Nicholaus Papa, reclamante Photio, & contendentibus Græcis Bulgariam fuiſſe Imperii Orientalis partem, gentem à Sacerdotibus Græcis primò converſam, ſeque Patriarchatui CP. ſponte ſubmiſiſſe. Quantas turbas excitaverit controverſia hæc Bulgariana, Hiſtoriæ hujus Sæculi non prorſus ignaris, ſatis conſtat. Hinc rupta deinceps penitùs concordia, natumque Schiſma nullo forte Sæculo extinguendum. Ineunte hoc Sæculo penes Imperatorem ſtetit aliqualis in urbem Romam & Pontificem poteſtas, paulatim vero procedente tempore remiſſior facta, tandem ſub Joanne IX. Papa, circa An. Dccclxxv. jugum fere penitus excuſſum, Carolo Calvo jura Imperatoria in Romam, ejuſque ditiones in Pontificem transferente. Quin & dehinc jus delegendi Imperatorem Papæ ſibi vendicârunt. Fervere cœpit hoc ævo de mutatione ſupernaturali in Euchariſtiâ facta, controverſia. Primus qui carnalem & corporalem Chriſti in Sacramento præſentiam publicè proponere & audacter defendere auſus eſt, fuit Paſchaſius Rathbertus Corbeienſis, qui edito libello aſſerere non erubuit, peracta conſecratione ſubſtantiam panis & vini mutari in veram Chriſti carnem, verumque ejus ſanguinem; illam ipſam nempe carnem, quam de ultero virginis tulit Dominus, quâque paſſus eſt, & reſurrexit. Huic ſe ſtatim oppoſuerunt Rabanus Maurus, Bertramus, vel Ratramnus Corbeienſis, Johannes Scotus Erigena, ne de aliis dicam.

SCRI-

Digitized by Google

SCRIPTORES.

BENEDICTUS, Patriâ Gallus, in Septimaniâ natus anno 751. origine tamen Gothus, Comitis Magalonenſis filius, in aulâ Pipini educatus, Pincernæ munus ſortitus eſt. Sub Carolo M. etiam aliquamdiu militavit, donec anno 774. relictâ vitâ Sæculari in Monaſterium S. Sequani in Burgundiâ ſeceſſit, Cœnobii Cellerarius anno 777. factus. Ne verò Abbas fieret, anno 780. in Septimaniam recedens, cellam prope fluvium Anianam ſibi poſuit; in quâ nonnullos annos magnâ rerum omnium egeſtate exegit. Poſt annum 793. graſſantem in Septimaniâ Fœlicis Orgelitani hæreſim acerrimè impugnavit. Anno 797. Monaſterium S. Salvatoris prope Anianam fluvium conſtruxit & conſtructo Abbatis vice præfuit. Anno 799. cum Leidrado Lugdunenſi in Hiſpaniam à Carolo M. legatus eſt, ut Fœlicem ab erroribus revocaret: atque anno ſequente in eoſdem remiſſus locos, cum Leidrado ſanam illic doctrinam populo prædicaret. Ineunte ſæculo nono, quo tempore præſertim claruit, multis Monaſteriis partim condendis, partim reformandis, autor ac dux fuit: Plurimis & ipſe ſucceſſivè præfuit. Poſtquam undecim enim Monaſteria rexiſſet, quæ longum eſſet enumerare, tandem anno 814. Cœnobium Indenſe regendum ſuſcepit: in quo ſeptuagenarius obiit III. Id. Februar. anno 821.

SÆC. IX. ab An. DCCC.
801.
Vid. vit. ejus à Smaragdo ſcript. Regulæ ejus à Menardo præfix.

SCRIPTA.

CODEX *Regularum*, quas SS. Patres Monachis & Virginibus Sanctimonialibus ſervandas præſcripſere, in tres partes diſtinctus. Prima pars complectitur SS. Patrum Orientalium Antonii, Iſaiæ, Serapionis, Macarii, &c. Regulas ad Monachos. Secunda SS. Patrum Occidentalium, Benedicti, Cæſarii, Ferreoli, Columbani, &c. Regulas ad eoſdem. Tertia SS. Patrum, Auguſtini, Cæſarii, Aureliani, Leandri, &c. Regulas ad Virgines. Primus hunc Codicem in lucem edidit Lucas Holſtenius additis notis *Romæ* 1661. recuſum mox *Pariſ.* 1664. 4°.

Concordia Regularum, in quâ S. Benedicti Regula cum aliorum Patrum XXV. Regulis committitur. Evulgavit eam Hugo Menardus *Pariſ.* 1638.

Liber ex SS. Patrum Sermonibus Paræneticis ad Monachos conſarcinatus, quem Holſtenius edidit Appendicis ad inſtar poſt Codicem Regularum.

Modus diverſarum Pœnitentiarum à Benedicto noſtro diſtinctus de Regulâ S. Benedicti Caſſinenſis, à Baluzio ad calcem Capitularium Carolinorum editus, exinde apud Cointium Annal. ad an. 821. num. 36.

Epiſtola ad Georgium Abbatem Anianenſem, aliaque ad Nebridium Archiepiſcopum Narbonenſem, quæ apud Ardonem in Vitâ Benedicti habentur.

NICEPHORUS, Chartophylax, claruit forſan circa an. 801. 801.
Ætas enim ejus admodùm incerta eſt. A Theodoſio quodam Monacho Corinthi recluſo de arduis quidem Quæſtionibus, ſeu Caſibus Conſcientiæ, conſultus, ſcripſit ad eum *Solutionum Epiſtolas* II. quæ extant Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. V. p. 341. Latinè verò in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. Habetur Lat. in Orthodoxographis p. 74. Fragmentum Epiſtolæ cujuſdam Nicephori noſtri ad eundem Theodoſium, quod aut alteri ex dictis duabus, aut aliæ ejuſdem argumenti Epiſtolæ jam deperditæ, Prooœmii vicem obiiſſe videtur.

SÆC. IX. ab An DCCC.

802. **LUDGERUS**, Thiadgrimi & Liafburgæ filius, natus eſt Viromi prope Doccomium in citeriori Friſiâ. Ultrajectum puer adhuc miſſus Gre-
Vita ap. Sur. Mart. xxvi. Crantz. Metrop. Sax l 1. c. 5. p. 12. gorium Presbyterum Præceptorem ſortitus. Anno 760. in Monaſterio Trajectenſi habitum induit monaſticum. Anno 767. in Angliam tranſmeans Diaconus ab Æthelberto Archiepiſcopo Eboracenſi ordinatus eſt. Poſt annum Trajectum reverſus eſt; atque anno 769. ut Alcuinum audiret, Angliam repetiit. Anno 773. ad Monaſterium Trajectenſe relicto Eboraco ſe rurſus contulit. Anno 777. ab Albrico Trajectenſi Epiſcopo Presbyter ordinatus eſt, & Eccleſiæ Pagi Oſtergoæ, in quo Bonifacius martyrio coronatus fuerat, præpoſitus; in quadripartitum interim pro ratione quatuor anni tempeſtatum Monaſterii Trajectenſis regimen cooptatus. Anno 784. Wittekindi Friſonum Ducis ſævitiâ Oſtergoâ expulſus, Romam profectus eſt, & exinde in Cœnobium Caſſinenſe ſeceſſit. Anno 787. Wittekindo ad fidem jam converſo, à Carolo M. in Friſiam remiſſus eſt, & anno 796. Werthinenſe ſeu Werdenſe Monaſterium condidit, cui ipſe Abbatis vice præfuit. Anno 802. Epiſcopus Mimigardevordenſis, & Abbas Lutoſæ à Carolo M. factus eſt. Obiit die XXVI. Martii, anno 809. Scripſit *Vitam Præceptoris ſui S. Gregorii* Ultrajectenſis Epiſcopi, quæ à Chriſtophoro Browero edita *Mogunt.* 1615. habetur apud Surium XXV. Auguſti, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 319. Epiſtolam ad Rixfridum Ultrajectenſem Epiſcopum de Vitâ & Miraculis S. Suitberti Epiſcopi, quæ apud Surium & Bollandum exſtat Cal. Martii. Verùm iſta Epiſtola Ludgero pluribus argumentis abjudicatur à Carolo Cointe Annal. Eccl. Franc. ad an. 779. num. 31. ad an. 749. num. 52. & ad an. 754. num. 78. quem conſulat Lector, qui plura velit.

806. **NICEPHORUS**, Patriâ Conſtantinopolitanus, Theodori, Con-
Vit. Niceph. ab Ignatio Diac. conſcript. Græc. Lat. ap. Heinſchen. ad Mart. 13. conf. Hanch. de Script. Byz. p. 223. ſtantini Copronymi notarii, & ob imaginum cultum bis in exilium pulſi, ac Eudociæ filius. Ingenium à natura nactus ſublime, & magnarum rerum capax, omni id diſciplinarum genere diligenter excoluit. Inde Conſtantino Aug. ejuſque matri Irenæ à ſecretis erat: & anno 787. in ſecundâ Synodo Nicænâ imaginum venerationem ſtrenuè promovebat; verùm vitæ aulicæ pertæſus, ad Monaſticum inſtitutum in Monaſterium quoddam è regione Boſphori Thracii ſitum ſeceſſit. Tandem anno 806. mortuo Taraſio, ipſe April. XII. ad Patriarchalis dignitatis apicem evectus eſt. Anno 811. ad Leonem III. Pontificem Romanum pro Eccleſiarum more literas dedit: quem morem Nicephorus Imp. quoad vixit, intercidit. Anno 814. exeunte Leo Armenius edicto publico imaginum cultum prohibuit. Leoni hàc in re, quantum in ſe erat, reſtitit Nicephorus Patriarcha; quem cùm nullis monitis, nullis conſiliis, flectere poterat Imperator, Patriarchali ſede XIII. Mart. anni ſequentis depoſitum, in exilium egit. Primò ad Monaſterium quod ipſe condiderat, ac *Bonum* vocaverat, ſe contulit; mox in aliud Monaſterium à ſe itidem in Proconneſo Propontidis inſulâ exſtructum deportatus eſt: ubi ad extremum uſque obitûs diem delituit, qui ipſi contigit die II. Jun. anno 818. quamvis Latini die XIII. Martii memoriam ejus celebrare
* Cod. 66. ſoleant. De ſtylo ejus en Photii * judicium, ἔστι δὲ τὴν φράσιν ἀπέριττός τε καὶ σαφὴς, καλλιλεξίᾳ τε καὶ συνθήκῃ λόγου οὔτε λελυμένῃ, οὔτε αὖ πάλιν συμπεπιεσμένῃ, ἀτέχνως κεχρημένος· ἀλλ᾽ οἷα ἂν χρήσαιτο ὁ ῥητορικὸς ὡς ἀληθῶς καὶ πλεῖστος ἀνήρ· τό τε γὰρ νεωτεροποιὸν ἐκκλίνει, καὶ τὸ ἀρχαιότερον καὶ ἐξησκημένον οὐ παρατρέχει· ἔτι δὲ καὶ ἡδονῇ κέκραται αὐτοῦ σὺν χάριτι τοῖς λόγοις. *Nihil ſtylus habet ſupervacaneum aut obſcurum; verborum delectu, orationiſque compoſitione, neque nimis diſſolutâ, neque contra nimis aſtrictâ, anxiè eſt uſus; ſed qualia adhiberet rhetor quivis, vel conſummatiſſimus orator. Vitat enim recèns ficta, neque antiquitate uſque probata prætereit. Jucunditas adhæc, illi gratiam conciliat in dicendo.* Addit denique illum pleroſque, qui anteceſſerunt, in conſcribendâ hiſtoriâ ſuperando obſcurare, niſi quòd nimiâ brevitate non videatur omnes venuſtatis partes expleviſſe.

SCRI-

Digitized by Google

SCRIPTA.

B*Reviarium Hiſtoriæ*, à cæde Mauricii uſque ad an. 769. deductum. Primus id in lucem eruit, & cum verſione ſuâ & notis edidit Gr. Lat. Dionyſius Petavius *Pariſ.* 1616. 8°. qui etiam Fragmentum de Conſtantini Copronymi Vitâ & Exitu, quod apud Theophanem in Codice Cardinalis Joüſæ reperit, Gr. Lat. addidit: & quamvis ſtylus Breviarii ſtylo diſſimilis videatur, ejuſdem tamen Autoris, alterius licet Operis Ἀποσπασμάτων cenſeri poteſt. Prodiit iterum utrumque Opus Gr. Lat. Theophylacti Simocattæ Hiſtoriæ ſubjunctum, *Pariſ.* 1648. fol.

Chronologia Tripartita, ſive Regum, Patriarcharum, &c. Habetur Latinè ab Anaſtaſio verſa, & Hiſtoriæ ſuæ intexta, Græcè verò à Scaligero primùm edita ad calcem Chronici Euſebiani, Gr. Lat. cum notis Jacobi Goaris, Syncelli Chronico ſubnexa, *Pariſ.* 1652. fol.

Epiſtola prolixiſſima ad Leonem Papam, Confeſſionem fidei continens. Extat Gr. Lat. à Commelino edita cum Actis Synodi Epheſinæ *Heidelberg.* 1591. unà cum Zonarâ *Pariſ.* 1620. denique Concil. Tom. VII. p. 1205.

Opuſcula IV. adverſùs Iconomachos, Lat. à Caniſio edita Antiqu. Lect. Tom. IV. p. 253. & Biblioth. Patr. Tom. XIV.

Canones breviculi XVII. Extant Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 195. apud Zonaram, & Concil. Tom. VII. p. 1297.

Canones alii XXXVII. Gr. Lat. cum notis apud Coteler. Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 445.

Epiſtola Interrogationes de re Canonicâ XVII. ac totidem Reſponſiones continens. Gr. Lat. ibid. p. 453.

Στιχομετρία, ſeu *Indiculus librorum, Canonicorum, Eccleſiaſticorum, & Apocryphorum*, appoſitis στίχοις, ſeu verſuum numero, quibus quilibet liber conſtat. Eam tamen Nicephori noſtri non eſſe inde probat ὁ πάνυ Pearſonus *, quòd etſi Chronographiæ Nicephorianæ utplurimùm adnexa ſit, in nullo tamen Codice MS. nec ullo veterum teſtimonio, Nicephoro diſertè adjudicatur. Autoris tamen eſſe Nicephoro coævi vel inde patet, quod ab Anaſtaſio Romano in linguam Latinam verſa ſit. Extat Gr. ad calcem Chronographiæ in omnibus editionibus.

* Vindic. Ignat. par. 1.

Ἀντιῤῥητικῶν *adverſùs Iconomachos libri* III. Opus Spiſſum ac prolixum, cujus ampla ſatis Fragmenta Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſius Auctuar. *Pariſ.* 1648. viz. Vindicationem teſtimonii S. Aſterii, ex libro 2. Tom. I. p. 267. aliud adverſùs Iconomachos ex libro 3. ibid. p. 277. aliud de Sex Synodis ex libro 2. ib. Tom. II. p. 603.

JOSEPHUS, Theodori Studitæ frater, & eorundem pro Iconoduliæ causâ ſtudiorum & laborum particeps, inde etiam *Confeſſor* dictus. Archiepiſcopus Theſſalonicenſis ante annum 808. factus, cùm fratrem imitatus ſeditiones Conſtantinopoli moveret, & Nicephoro Patriarchæ communionem protervè renunciaret, anno 809. ſede ſua motus eſt, & in exilium miſſus. Obiit poſt annum 816. Extat *Oratio in Exaltationem venerandæ & vivificæ Crucis* G. Lat. apud Gretſer. de Cruce Tom. ii. p. 1200. & Epiſtola ad Simeonem Monachum Lat. apud Baronium ad an. 808. num. 22. Iambi contra Iconomachos ab eo compoſiti interierunt. 808.

IGNATIUS, arte Grammaticus, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus & Sceuophylax, Taraſii Patriarchæ diſcipulus, demùm Nicænorum Metropolita. Claruit anno 810. Vixit ſaltem ad annum uſque 828. quo Nicephoro Patriarchæ funebri oratione parentavit. Scripſit *Vitam Taraſii Patriarchæ*, quæ Latinè extat apud Surium & Bollandum Februar. XXV. *Vitam etiam Nicephori Patriarchæ*, quæ habetur Gr. Lat. apud Henſchenium & Papebrochium cum notis utriuſque Mart. XIII. Item teſte Suida *Elegos* ἐπιτυμβίους, Iambos in Thomam Entarten, epiſtolas aliaque plura, quæ interierunt. 810.

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC. 810. SMARAGDUS, Abbas S. Michaelis ad Moſam in Diœceſi Virdunenſi, Hermengaudo Abbati ſucceſſit poſt annum 805. ante annum verò 810. Non me latet quidem eum vulgò ad annum 980. detrudi, & Smaragdi noſtri Opera Smaragdo cuidam juniori S. Michaelis in Saxoniâ Abbati, qui ſub Othonibus Impp. floruit, aſcribi. Verùm præterquàm quòd Smaragdum noſtrum doctrinâ enituiſſe, & libris condendis incubuiſſe conſter, cùm de Smaragdo Saxone nil certi pateat, præterquam etiam quòd Smaragdi ſcripta omnia Sæculi iſtius genium ac ſtudia planè ſapiant: manifeſto liquet *Viam Regiam* à Dacherio editam Smaragdo noſtro deberi, tum quòd Ludovico regi, poſtea Imperatori, nuncupetur; tum quòd Codex MS. cujus meminit Holſtenius in literis ad Dacherium ante Smaragdi Saxonis ætatem exaratus fuerit. Tanta autem inter *Viam Regiam*, & *Diadema Monachorum* intercedit ſimilitudo ſtyli, methodi, rerum, ac verborum ferè; ut utrumque Opus unius ejuſdemque Autoris fœtum eſſe facilè pateat. Smaragdus noſter anno 810. Romæ interfuit Collationi inter Leonem Papam & legatos Caroli M. de Proceſſione Spiritûs S. habitæ, ejuſque Acta literis conſignavit. Anno 824. unà cum Frothario Epiſcopo Tullenſi, Iſmundo Abbati Mediolanenſi & inimicis Monachis à Ludovico Imp. judex datus eſt. Quando obierit, not liquet.

SCRIPTA.

Commentarius (ſeu *Poſtilla*) *in Evangelia & Epiſtolas in Divinis Officiis* per anni circulum legenda ex SS. Patribus collectus. Prodiit *Argentorati* 1536. fol.

Diadema Monachorum ex ſententiis Patrum contextum. Prodiit *Antverp.* 1540.

Commentarius in Regulam S. Benedicti. Prodiit *Colon.* 1575.

Via Regia, Capitibus diſtincta XXXII. à Dacherio edita Tom. V.

Epiſtola Caroli M. ad Leonem III. Papam de Proceſſione Sp. S. à Smaragdo ſcripta perhibetur. Extat Concil. Tom. VIII. p. 1199.

Acta Collationis Romanæ de Proceſſione Sp. S. anno 810. Habentur ibid. p. 1194.

Grammatica Major, ſeu Commentariorum in Donatum libri XIV. Extant MSS. in Bibliothecâ Corbeienſi. Prologum videre eſt apud Le Cointe ad an. 824. num. 75.

810. AMALARIUS, ſeu Amalharius, *Fortunatus* dictus, anno 810. Archiepiſcopatum Trevirenſem obtinuit. Anno 811. à Carolo Imp. ad imbuendos fide Chriſtianâ Saxones Tranſalbianos legatus eſt; ubi fundatâ Eccleſiâ Hamburgenſi, anno ſequenti in Gallias revertitur; & ad encyclicas Caroli de Baptiſmo literas ſcripto libello reſponſum dedit. Anno 813. Conſtantinopolim ad pacem cum Græcorum Imperatore confirmandam miſſus eſt. Anno 814. ex Oriente reverſus, paulò poſt diem obiit. Extat inter Opera Alcuini *Liber de ratione rituum S. Baptiſmatis*, Alcuino falsò inſcriptus, quippe integro octennio poſt illius mortem, & ab Epiſcopo quodam, ſcriptus; quem quidem Amalarium fuiſſe ex Codicis Petaviani authoritate conſtat.

811. HATTO, natione Germanus, in Monaſterio Augiæ majoris educatus, ejuſdemque Cœnobii Abbas, tandem Epiſcopus Baſileenſis, claruit anno 811. quo ad Nicephorum Græcorum Imperatorem à Carolo M. unà cum Hugone Turonenſi, aliiſque, legatus, cum illo pacem ſancivit, & certos limites utriuſque Imperii definivit. Anno 812. unà cum legatis Michaelis Imp. ad Carolum in Occidentem rediit. Obiit anno 836. ipſe tamen adhuc vivens, ſenio gravatus, Huldrico Epiſcopatum tradidit. Extat *Capitulare* Presbyteris ſuæ Diœceſeos præſcriptum, docens quomodo plebem ipſis commiſſam caſtè & juſtè regerent, Canones XXV. complexum apud Dacherium Spicileg. Tom. VI. & Concil. Tom. VII. p. 1522. *Liber de Viſionibus*, ſive *de Vitâ Wettini*

Digitized by Google

tini Monachi Augienſis, prodiit, unà cum Viſionibus Hildegardis, & aliorum Viſionariorum, *Pariſ.* 1513. fol. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 1. p. 263. *Hodæporicon* ſive *Itinerarium* ab eo ſcriptum de Legatione ſuâ CP. dudum interiit. SÆC. IX. ab An. DCCCC.

AMALARIUS, Metenſis Diaconus, &, ut nonnulli volunt, Epiſcopali infulâ tandem donatus, rectiùs verò Metenſis Chorepiſcopus. Certè anno 825. Amalarius quidam incertæ ſedis Epiſcopus, à Synodo Pariſienſi ad Ludovicum Imp. Aquiſgranum miſſus eſt, ut ad eum Collectiones ex Patrum ſcriptis de Imaginibus deferret. Utut ſit, Amalarius Diaconus claruit ab an. circiter 812. uſque ad an. 836. & forſan diutius. Poſt annum 827. à Ludovico Imp. ad Gregorium IV. Papam legatus eſt: nec de eo quid amplius liquet. 812.

SCRIPTA.

DE *Divinis ſive Eccleſiaſticis Officiis libri* IV. ad Ludovicum Imp. circa an. 827. certè poſt an. 819. ſcripti. De hoc Opere ſic Boſtonus Burienſis. Scripſit Amalarius ad Ludovicum regem de Officiis Eccl. libros IV. quorum principium [*Glorioſiſſime*] finis [*Orationes.*] Unde liquet poſtrema duo 4[i]. libri capita adjectitia eſſe; ſicut nec in Indice Capitulorum 4°. libro præfixo ea comparent. Inde etiam patet alterius cujuſdam eſſe aſſumentum prolixum illud Supplementum, quod edidit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 96. & in Biblioth. Patr. Tom. XIV. p. 934. Hos Amalarii libros in compendium redegit Willielmus Malmsburienſis, cujus Abbreviatio hodie MS. extat; qui in fine hanc de his libris cenſuram tulit: “Si de Compen-“dio vis ſcire, ſignificationes Miſſæ, legas verſus Hildeberti prius Cenoma-“nenſis Epiſcopi, poſtea Turonenſis Archiepiſcopi. Si ſignificationes Sacra-“rum Veſtium & cæterorum id genus, Sermones Ivonis Carnotenſis Epiſco-“pi: Hi enim viri talia videntur intellexiſſe perſpicacius, & texuiſſe pul-“chrius. Cæterum de varietatibus Officiorum, alium fruſtra deſiderabis “quam Amalarium: Fuerit fortaſſis aliquis qui ſcripſerit diſertius, nemo “certè peritius.

De Ordine Antiphonarii liber, poſt annum 827. ſcriptus. Extat unà cum quatuor libris de Divinis Officiis, inter alios ejuſdem argumenti Scriptores *Pariſ.* 1610. fol. p. 305. 503. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 1032.

Ecloga in Canonem Miſſæ, à Baluzio edita Capitular. Tom. II. p. 1352.

Epiſtolæ aliquot ad Epiſcopos, à Dacherio evulgatæ Spicileg. Tom. VI. p. 164.

Regula ſeu Inſtitutio Canonicorum, Ludovici Imp. (qui & librorum copiam ei ex Palatio Aquiſgranenſi ſuppeditavit) juſſu, ex veterum Patrum & Conciliorum ſcriptis ac decretis collecta, & in uſum Occidentalium Eccleſiarum concinnata, in Concilio Aquiſgranenſi anno 817. lecta, approbata, & Synodicâ authoritate confirmata. Conſtat Capitulis CXIII. quibus ipſi Patres Aquiſgranenſes alia XXXII. addiderunt. Habetur Concil. Tom. VII. p. 1313.

THEODORUS, *Studites* à Monaſterio, cui præfuit, dictus, Patriâ Conſtantinopolitanus, natus eſt anno 759. Anno 781. in Monaſterium Saccudiorum in ſuburbano CP. ſitum ſecedens, Platonis Abbatis diſciplinæ ſe ſubmiſit. Anno 794. Platone faſces ſponte deponente, Monaſterii Præfecturam ſuſcepit. Iconomaniæ perditiſſimè addictus, imaginum cauſam nullâ pietatis erga Deum, aut obſequii erga Principes ratione habitâ ſtrenuè ſatagendo, maximum ſibi in Urbe rerum novarum cupidâ nomen, ſummam apud Monachos Græcos bipedum eo tempore procaciſſimos, venerationem brevi comparavit. Hinc ſuperbiâ inflatus, regimini eccleſiaſtico, ac rebus maximi momenti, illotis manibus, ſeſe immiſcere cœpit: cúmque anno 795. 813. Vit. Theod. Stud. per Michael. Monach. & Epiſt. Theod. ap. Baron. Tom. IX. paſſim.

Con-

SÆC. IX. ab An. DCCC. Conſtantino Imp. Mariam Aug. repudiante & pellicem ſuperinducente, Taraſius Patriarcha remiſſiùs agere videretur, ipſe Imperatori anathematis fulmen incutere, & probris graviſſimis inceſſere, auſus eſt: Taraſio quinetiam communionem renunciavit, & horrendi ſchiſmatis in Eccleſiâ CP. excitandi fovendique Monachis autor fuit. Anno igitur ſequente à Conſtantino Imp. Theſſalonicam relegatus petulantiam exilio luit. Anno 797. Conſtantino Imp. Irenes matris inſidiis ſublato, Theodorus Conſtantinopolim ſolenni pompâ reducitur, ac maximam init gratiam apud ſceleſtiſſimam mulierculam, cui ipſe vir ad fœdiſſimas aſſentationis artes totus compoſitus, modis omnibus blandiri, eamque divinis propemodum elogiis evehere, non erubuit. Anno 798. Monaſterio Studio intra Urbem ſito præfectus eſt. Anno 806. Nicephoro ex ſorte Laicâ in Patriarchatum CP. evecto, & Joſepho Abbate, qui illicitis Conſtantini nuptiis olim benedixerat, poſt novennium in pœnitentiâ exactum ad Eccleſiæ communionem à Synodo CP. reſtituto, Theodorus intemperiis iterum actus, rem utramque cauſatus, cœlum terrâ miſcuit, Synodum, Patriarcham & Imperatorem Nicephorum, diris devovit, ſeditioni claſſicum ubique cecinit; & à Patriarchæ communione ſe ſejungens, ſeptingentos amplius Monachos ſecum in ſchiſma pertraxit: quin & à Leone Papâ ob effrænem animi impotentiam objurgatus, literas ſuperbiæ & irarum plenas reſcripſit. De Papâ quid ad nos, *inquit*, hoc, an illud, agat? ubi Leonem graviſſimis dicteriis inſectari pergit. Tantos furiarum æſtus exilio coercendos eſſe cenſuit Nicephorus Imp. atque adeò anno 809. eum, cum Joſepho fratre, & Platone Abbate, in inſulam quandam Byzantio proximam amandavit. Anno 811. à Michaele Rangabè, poſtquam Nicephoro Patriarchæ in gratiam rediens morem geſſiſſet, carceris libertatem nactus eſt. Anno 813. pro Iconoduliæ cauſâ ærumnas pati, adeóque glorioſo Confeſſoris titulo ab aſſeclis inſigniri, cœpit. Cùm enim impiam Iconolatrarum ſuperſtitionem edicto publico compeſceret Leo Armenius Imp. Theodorus ſtatim Monachis turbonibus ſtipatus, omnia ſuſque deque movere cœpit, optimum Principem calumniari, imaginum proceſſiones in publico celebrare, Hymnos Iconolatricos palàm in foro ac triviis cantare, Imperatori obſequium renunciare, populum ſubditis turbarum flabellis ad ſeditionem ciere. Tantum furorem ſolo exilio mulctavit clementiſſimus Imperator, cúmque hominis proterviam nullâ ratione coerceri poſſe animadverteret, Meſopam prope Apollonium eum in carcerem, lenem illum quidem, nec adeò arctum, duci juſſit. Hic loci poſitus, Encyclicas quaſi literas contra Leonem Imp. minarum, contumaciæ & dirarum plenas quaquaverſùm mittere non ceſſavit. Per varios igitur carceres hinc inde deportatus, tandem anno 819. Smyrnam ductus, arctiori cuſtodiæ mancipatus eſt. Anno 821. à Michaele Balbo Imp. exilio ſolutus, ad Monaſterii ſui Præfecturam, & ſolitas inſaniendi artes ſe contulit. Anno 824. cùm Michael Imp. nil ſævum contra Iconomachos ſpiraret, indignatus Theodorus, Thomæ tyranno contra Imperatorem arma rebellia moventi apertè favit: eo autem in ordinem à Michaele præter ſpem redacto, Conſtantinopoli excedere neceſſe habuit. Poſtquam varia igitur loca exulis ad inſtar circumerrâſſet, in Chalcite inſulâ tandem conſedit: ubi demum anno 826. die XI. Novembr. diem ſupremum obiit, ætatis anno 67. Vir erat ſupra communem literatorum ſortem eruditus, in quovis ferè ſcientiarum genere non mediocriter verſatus: verùm immodico planè erga imaginum cultum zelo abreptus, in omnes Iconomachos, ipſos etiam Imperatores ad ravim uſque debacchatus eſt. Multa de eo, ejuſque certaminibus & miraculis refert Michael Monachus, qui fabulas fabulis nectere amat; ut ex iis quæ apud Baronium habentur, cuivis præjudiciis non occæcato abunde conſtat.

OPERA.

OPERA.

S*Ermones Catechetici* CXXXIV. prodierunt Latinè ex verſione Joannis Livineii *Antverp.* 1602. 8°. Habentur Græcè MSS. inter Codices Barocciaños in Bibliothecâ Bodleianâ, & in Bibliothecâ Paulinâ Lipſienſi, (Repoſitor. Theolog. Ser. 3. fol. num. 31.) Sermones Theodori Catechetici CCXX.

Teſtamentum ad Diſcipulos; In eo notabit prudens Lector vecordem hominis erga Sanctorum imagines animum, quarum cultum in eadem fidei Confeſſione ſacratiſſimis fidei myſteriis accenſet, & uno eodemque Spiritu ſe in SS. & Conſubſtantialem Trinitatem credere, & ſacras venerandaſque imagines amplecti & adorare, Sanctorumque reliquias colere profitetur. Statum monaſticum pro Sæculi ſui genio, ultra quam par eſt extollit. De cæterò plurima pia documenta tradit omnibus, præcipue Ordinis Aſcetici Conſecraneis utiliſſima. Latinè olim tranſtulit Jac. Sirmondus, cujus verſionem Annalibus ſuis inſeruit Baronius ad an. Dcccxxvi. prodiit etiam ex Joannis Livineii verſione unà cum *Sermonibus Antverp.* 1602. exinde tranſlatum in Biblioth. Patrum Tom. xiv. Extat penes me Græcè ex MSS. Codice Lipſienſi deſcriptum, quod adjunctâ Sirmondi verſione prælo paratum hoc quidem loco edere ſtatueram. Verum cum opus, quod præ manibus habeam, in nimiam molem excreſcere viderem, ſatius abſtinendum duxi, præſertim cum Latinè locis citatis haberi poſſit.

Sermo in Dominicam quartam Quadrageſimæ. Lat.

Fragmentum ex epiſtolâ IV. ad Naucratium, de Hæreſibus & ſchiſmate agens. Lat.

Fragmentum epiſtolæ ad Gelaſium ex Monaſterio profugum. Habetur Lat. apud Turrian. lib. 2. de votis Monaſt. Opuſcula hactenus enumerata reperiuntur Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom XIV. p. 830.

Canon ſeu Hymnus, Odis novem conſtans, qui canitur in erectione S. Imaginum. Ex Græcorum Triodio deſumptum extat Gr. Lat. apud Baron. ad an. 842. & Latinè in Bibliotheca Patrum p. 830. Verùm Theodori non eſſe argumento eſt mentio ibi deprehenſa imaginum reſtitutarum, quod poſt Theodori mortem demum contigit, niſi potius ſuſpicemur hæc de Imaginibus reſtitutis ab aliis defuncto jam Theodoro addita fuiſſe.

De honore & adoratione S. Imaginibus exhibendâ. Prodiit unà cum Damaſceni Orationibus de eodem argumento, Lat. *Antverp.* 1556. Gr. *Romæ* 1553.

Oratio in adorationem & exaltationem pretioſæ & vivificæ crucis mediâ Quadrageſimâ habita. Extat Gr. Lat. apud Gretſer. Tom. II. de Cruce p. 1405.

Encomium de Vitâ & operibus S. Platonis Confeſſoris. Habetur Lat. apud Surium die XVI. Decembris.

Encomium Bartholomæi Apoſtoli, à Dacherio Lat. editum Spicileg. Tom. III.

Epiſtola ad Naucratium de digamis, habetur Gr. Lat. apud L. Allatium de Conſenſu l. 3. c. 13. §. 13.

Epiſtola ad Gregorium filium, Gr. Lat. ibid. l. 3. c. 16. §. 10.

Fragmentum Epiſtolæ ad Arſenium, quo objectio adv. Concilium Nicænum II. continetur. Extat apud Baron. ad an. 787. num. 91.

Fragmentum Epiſtolæ ad Petrum Nicænum, Lat. ib. num. 98.

Epiſtola ad Stephanum Secretarium, Lat. ib. ad an. 795. num. 86.

Epiſtola ad Nicephorum Conſobrinum, Lat. ib. num. 88.

Epiſtola ad Stephanum Lectorem, Lat. ib. ad an. 787. num. 92.

Epiſtolæ II. *ad Platonem de exilio ſuo*, Lat. ad an. 796. num. 5, 6.

Epiſtola Panegyrica ad Irenen Aug. Lat. ad an. 801. num. 24.

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC. *Epiſtola ad Nicephorum Imp.* de ſucceſſore Taraſio Patriarchæ ſubſtituendo, Lat. ad an. 806. num. 4.

Epiſtola ad Nicephorum Patriarcham, Lat. ib. num. 18.

Epiſtola ad fratres Monaſterii Saccundionis, Lat. ad an. 808. num. 4.

Quamplurimas alias ejus Epiſtolas Annalibus ſuis inſertas Latinè exhibet Baronius Annal. Tom. IX. ab anno 808. ad an. 826.

Multa ſanè Opuſcula, Homilias, Epiſtolas, Poemata & Tractatus Theodori enumerat Michael Monachus apud Baronium ad an. 798. quæ cùm neutiquam jam compareant, pro deperditis haberi poſſint: niſi quòd ſpiſſus ſatis Epiſtolarum Codex penes Baronium fuerit: ex quo Epiſtolas ſupradictas à Sirmondo Latinè verſas deſumpſit, & in Annalibus ſuis exhibuit.

813. NAUCRATIUS Monachus Conſtantinopolitanus, Cœnobii Studienſis Alumnus, Theodori Studitæ Diſcipulus, Iconolatra perditiſſimus, claruit an. DCCCXIII. Ob ſummam in aſſerendo imaginum cultu pervicaciam, non unâ vice in Carcerem conjectus eſt, verberibus aliiſque malis affectus, de quibus apud Præceptorem ſuum ſæpius conqueritur; à quo non unas Conſolatorias accepit literas, quas apud Baronium reperire licet. An. DCCCXVI. carceri adhuc mancipatus, exinde poſt triennium ſolutus eſt; quo tempore diem obierit, non conſtat. Certum eſt ipſum Theodoro ſuperſtitem fuiſſe. Scripſit ad Fratres Spirituales hinc inde diſperſos, *Epiſtolam* ſeu Tractatum potius ſatis prolixum, in quo de perſecutionibus, quas paſſi ſunt Εἰκονοδοῦλοι, agit, & ſummas Theodori Studitæ recèns defuncti laudes, & longe ſupra humanæ ſortis captum encomia, ad nauſeam uſque fusè proſequitur. Extat penes me MS. hic libellus ex codice Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis deſcriptus. Integram Epiſtolam (neque enim tanti eſt) huic loco inſerere ſuperſedebo. Initium duntaxat, & pauca quædam ineptiſſimi Encomii Specimina Gr. Lat. lectori ob oculos ponam, ex quibus de cæteris judicabit prudens lector.

Perſecutionem propter Dominum ſuſtinentibus, ac ubique diſperſis, Spiritalibus Fratribus Patribuſque, Naucratius Peccator S.

HActenus honoratiſſimi ac chariſſimi fratres ac patres humiles vileſque diſtuli literas, diem ex die decurrens, ac mecum ipſe triſtitiam retinens: Id porro multis de cauſis feci, quas neque puto, honoranda veſtra Charitas, ignoraverit: In primis autem, quod non ferrem moleſti vobis ac acerbi caſûs, nuncius eſſe: nempe dormitionis beati ac præclari Patris noſtri. At poſtquam, ut video, non hic tantum, ſed & longius poſitos, nova hæc turbavit auditio; ut & pleriſque difficile creditu videatur, ut vere Domini famulus ab humanis tranſlatus ſit; haud vero arbitror, ut quod ipſi ex quadam reverentia & metu ſubticuimus ad vos non pervenerit; neceſſitate ad ſcribendum proceſſi; jam planiùs, quanquam nolens, renunciaturus, quod utique ex aliorum jam relatu audiſtis: nec plane ſine querulis lamentationibus, ac lachrymis. Quis enim, quanquam ſaxeo

Τοῖς διὰ κύριον δεδιωγμένοις, καὶ πανταχοῦ διεσπαρμένοις πνευματικοῖς, ἀδελφοῖς καὶ πατράσι Ναυκράτιος ἁμαρτωλὸς μοναχός.

Ἕως μὲν τοῦ παρόντος, ἀδελφοί μου τιμιώτατοι καὶ πατέρες, ἀνεβαλλόμην τὸ παρὸν γράμμα, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας διεξερχόμενος, καὶ καθ' ἐμαυτὸν κατέχων τὸ λυπηρὸν καὶ δὴ τοῦτο πέπραχα διὰ πολλά, ἅ, ὡς οἶμαι, οὐδὲ τὴν τιμιότητα ὑμῶν ἀγνοεῖν, καίγε πρὸ τῶν ἄλλων, μὴ φέρων ἄγγελος ὑμῖν θλιπτικῆς συμφορᾶς γίνεσθαι, λέγω δὴ τῆς κοιμήσεως τοῦ μακαρίου καὶ ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν. Ἐπεὶ δὲ ὡς ὁρῶ, οὐ μόνον τὰ ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ τὰ πόρρω διεδόνηται τῷ παραδόξῳ τοῦ ἀκούσματος, ὡς καὶ τοῖς πλείοσι δύσπιστον γίνεσθαι, εἰ ἄρα γε μετέστη τῶν ἐνθένδε ὁ τοῦ κυρίου θεράπων· οὐκ οἶμαι δὲ, μὴ καὶ πρὸς ὑμᾶς καταλαβεῖν τὸ παρ' ἡμῶν αἰδοῖ ὑποσιωπώμενον, ἀναγκαίως ἐπὶ τὸ γράμμα ἦλθον, ἄρτι ὑμῖν ἐναργέστερον, καὶ μὴ βουλόμενος ἀναγγέλλων τὸ καὶ παρ' ἑτέρων προακουσθὲν, καὶ τοῦτο οὐκ ἀπονίας, οὐδ' ἀδακρυτί. Τίς γὰρ ἂν εἰ καὶ λιθίνην ἔχων τὴν

καρδίαν

καρδίαν ἐκ ἀποστάζειν δάκρυον θερμὸν, τὴν κοινὴν ζημίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἀναλογιζόμενος; ὁποίαν δὲ ἀδαμάντινον ψυχὴν κεκτημένος, εἰ καὶ μὴ παντελῶς ἔξω τῶν ὅρων γεγονὼς, ὃς οὐ πληγήσεται τῷ ἀπροσδοκήτῳ τῆς ἀκοῆς, καὶ τὰ τῆς φύσεως δράσειεν; ἀλλὰ φεῦ τῆς ἐμῆς ταλαιπωρίας, εἰς οἷον τετήρημαι δύστηνον καιρὸν, καὶ ὁποῖον ἀπέκειτο μοῦ τῇ μοχθηρᾷ ζωῇ, θάνατον ἀναγγεῖλαι τοῦ μὴ ἑαυτῷ ἐζηκότος, ἀλλὰ Χριστῷ; καὶ ὄντως ἀληθῶς κεκοίμηται ὁ κοινὸς Πατὴρ ἡμῶν——————ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀληθῶς καὶ μαθητὴς, καὶ μιμητὴς, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, τὸ στόμα τῆς ἐκκλησίας, τὸ κλέος τῶν ἱερέων, τὸ τῆς πίστεως ἔρεισμα, ὁ τῶν μοναζόντων κανὼν, ὁ εὐαγγελικὸς ποιμὴν, ἡ ἀποστολικὴ καρδία, τῶν ὁμολογητῶν ὁ ἐξαίρετος, ὁ προαιρετικὸς μάρτυς, ὁ τῆς ὀρθοδοξίας ἥλιος, ὁ οἰκουμενικὸς διδάσκαλος———ὁ μεγαλοφωνότατος τῆς ἀληθείας κῆρυξ, ὁ ἀέναος τῆς διδασκαλίας βρύτης, ὁ μυρίοις τῷ θεοσκέπτῳ κυβερνήσει, ὁ θαυμαστὸς βουληφόρος, ὁ πιστὸς οἰκονόμος τῶν τοῦ Θεοῦ μυστηρίων, ὁ τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλὴμ πολίτης, ὁ κεκαθαρμένος νοῦς, ἡ χρυσοειδὴς ψυχὴ, ἡ τῆς μετανοίας θύρα, ἡ τῶν δογμάτων πηγὴ, ἡ εὔηχος τοῦ πνεύματος λύρα, τὸ ἐνδιαίτημα τῆς μακαρίας καὶ ἀρχικῆς Τριάδος——ὁ ἐπίγειος ἄγγελος, καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὁ τῆς παρθενίας ναὸς καθαρώτατος, ὁ πολλοστὸς καὶ πολυειδὴς τῇ ποικιλοστρόφῳ σοφίᾳ τοῦ πνεύματος ὁ ἐπιτεταγμένος στοχαστὴς, ὁ γνήσιος Χριστοῦ ὑπηρέτης, ὁ καλλιβλέφαρος ὀφθαλμὸς τοῦ Χριστοῦ σώματος, ὁ τῆς ὑπομονῆς ἀθλητὴς, καὶ τῆς Εἰκονομαχικῆς αἱρέσεως νικητὴς, τὸ τῆς δικαιοσύνης ὅπλον, ἡ τῆς ἐλεημοσύνης κρήνη, ὁ ἀκριβὴς τοῦ κυρίου νομοφύλαξ, τὸ θησαυροφυλάκιον τῶν ἀρετῶν, ὁ τὸν λόγον ἡδὺς, καὶ τὴν προσηγορίαν εὐπρόσιτος.

corde, non ferventes profundat lachrymas, communem Eccleſiæ Dei jacturam reputans? Quis vero uſque adeò adamantinum pectus habeat, niſi omnino exceſſit naturæ fines, ut non inexpectata auditione percuſſus faciat patiaturque quod humanum eſt? Sed heu me miſerum: in quale infœlix tempus ſervatus ſum? Quidnam vero illud afflictæ vitæ meæ, erat repoſitum, ut ejus mortem eſſem annunciaturus, qui non ſibi vixiſſet, ſed Chriſto? Planè; vero, obdormuit Pater communis—— Ille prorſus, & diſcipulus Chriſti & imitator: os illud Eccleſiæ; Sacerdotum decus; fidei columen; Regula Monachorum; Evangelicus Paſtor; Pectus Apoſtolicum; eximius Confeſſor; Martyr Propoſito; Sol fidei orthodoxæ; orbis Doctor;——vocaliſſimus ille veritatis Præco; jugis doctrinæ ſcaturigo; cui velut innumerabilis ad gubernationem in finem divini propoſiti eſſet intellectus; admirabilis ille conſiliarius; fidelis diſpenſator Sacramentorum Dei; Civis cœleſtis Jeruſalem; mens purgata; aureus animus; pœnitentiæ janua; fons dogmatum; bene modulata Spiritus lyra; beatæ ac principis Trinitatis Domicilium;—terreſtris ille Angelus, & homo cœleſtis; mundiſſimum illud virginitatis templum; multiplex ille ac multiformis; volubili ſapientia Spiritus intenſiſſimus conjector; verus Chriſti famulus; Corporis Chriſti pulchro ſupercilio oculus; patientiæ pugil; hæreſiſque Iconomachorum victor; juſtitiæ armatura; eleemoſynæ fons; diligens Domini legum cuſtos; theſauri virtutum penu; dulcis ſermone, & ad ſalutandum facilis.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Hæc ineptiſſimus Encomiaſtes. Quæ ſequuntur ejuſdem fere ſunt farinæ, indigna planè quæ Latinè, multo magis Græcè in publicum edantur. Interim ſiqua labra ſimiles amant lactucas, ex hac Epiſtolâ nuper à Fr. Combefiſ. Latinè redditâ, & à noviſſimis Bibliothecæ Patrum curatoribus inſertâ Tom. XIV. p. 903. famem ſuam explere poſſint.

AGOBARDUS, gente Gallus, natus (ut ex brevi Martyrologio, ad quod paucula quædam manu ſua adnotâſſe videtur Agobardus, nos docet * Mabillonius) an. Dcclxxix. an. Dcclxxxii. ex Hiſpania in Galliam Narbonenſem venit: anno 813. Leidrado Archiepiſcopo Lugdunenſi ſenectute gravato Coepiſcopus ſubſtitutus eſt; eoque paulò poſt in Monaſterium Sueſſionenſe ſecedente An. Dcccxvi. thronum Lugdunenſem deinceps ſolus tenuit. Anno circiter 818. reperto inter Fœlicis Orgelitani, qui Lugduni in errorem relapſus 813.

* It. Ital. Sect. 14. p. 68.

Gggg

SÆC IX. An. DCCC.

ab relapſus obiit, tractatu hæretico, eum ab omnibus reprehendendum divulgavit, editoque ſimul libro ad Ludovicum Imp. Fœlicianos errores & ſcriptum confutavit. Anno 822. Conventui Attiniacenſi interfuit, cum electioni Tructeſindi Abbatis Anianenſis ac Gellonenſis in Septimaniâ ineunte anno priùs adfuiſſet. Anno 828. Judæorum, qui edictum ab Imperatore, ne mancipium Judaicum abſque domini ſui voluntate baptizaretur, impetrârant, inſolentiam ſcripto multiplici repreſſit: habitoque anno ſequente Concilio Lugdunenſi, Judæorum audaciam authoritate Imperatoriâ coerceri datis ad Ludovicum è Synodo literis enixè petiit. Anno 833. adverſus Ludovicum Imperatorem impia movebant arma filii ejus Lotharius & Pipinus; patrem captum imperio ſubmovent, & in Monaſterium detrudunt. His inter alios ſe comitem dedit Agobardus, qui tanto ardore execrandam perduellionem fovebat, ut editâ Apologiâ omnes ingenii facundiæque nervos ad cauſam hanc tutandam promovendamque intendebat. Viri quidem cætera optimi factum peſſimum, nullâ arte, nullis rhetoricis pigmentis excuſandum. Anno igitur ſequente Lothario ex Galliis à Patre ejecto fugæ comitem ſe adjungere eſt coactus. Anno 835. in Conventu apud Theodonis villam habito, cùm ad cauſam dicendam ter evocatus, comparere recuſaret, Præſulatu ſubmovetur, nullo tamen in locum ejus ſubrogato. Anno 837. relicto Lotharii comitatu, in Galliam reverſus, in Ludovici Imp. gratiam receptus eſt, & ſedem ſuam recuperavit. Anno 840. Ludovicum ad tuendum littus Orientale Rheni fluminis profectum ſecutus, VIII. Id. Junii apud Sanctonas obiit. Acri erat ingenio, nec vulgari eruditione, quæſtionum Theologicarum peritiſſimus, diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canonumque antiquorum conſultiſſimus Judex, Vindex acerrimus. Sententiæ quam ſemel imbiberat tenaciſſimus, in eaque aſſerendâ conſtans fortiſque. Vere de eo Cl.* Baluzius, *Canonum in primis perpetuus & conſtans defenſor, ut gnarus; adeò ut etiam Romanos ſui temporis graviter perſtringat, quod Gallicanos Canones ob eam, ſi ſuperis placet, cauſam contemnerent, quod eos neoterici Romani non condemnaverint, vel quod legati Romani non interfuerint in eorum conſtitutione. Mirum, ſi vir ita compoſitus non incurriſſet invidiam hominum ætatis ſuæ.* Hæc vir, doctrinâ, an candore clarior, haud facile dicas.

* Not. in Agobard. p 5.

SCRIPTA.

AGobardi Opera per aliquot retrò ſæcula tenebris ſepulta jacuerunt, ſic quidem in æternum manſura; niſi Papirius Maſſonus in Bibliopegi cujuſdam Lugdunenſis tabernam fortè ingreſſus, exemplar eorum Manuſcript m, idque unicum, ut videtur, quod temporis injuriæ ſupererat, penès eum offendiſſet. Quod quidem ipſe Bibliopegus tanti theſauri ignarus, mox dilacerandum ſibi propoſuiſſet. Codicem arripuit Maſſonus, & in lucem emiſit, ordine ſequenti.

Adversùs dogma Fælicis, ad Ludovicum Imp.

De inſolentiâ Judæorum, ad eundem. Judæi qui Imperatoris gratiâ in Gallia præcipuè Lugduni lares fixerant, inſolentius adverſus Chriſtianos ſe gerere cœperunt, horum igitur audaciam & impietatem, hoc & ſequentibus aliquot opuſculis, fortiter frangit deprimitque Agobardus.

De Judaicis ſuperſtitionibus.

Liber de Baptiſmo Judaicorum Mancipiorum.

Epiſtola exhortatoria ad Nibridium Epiſcopum Narbonenſem, de cavendo convictu & Societate Judaicâ.

Liber adversùs legem Gundobadi, & impia certamina quæ per eam geruntur.

Ad Bernardum Epiſcopum, de privilegio & jure Sacerdotii.

De Grandine & Tonitruis liber, in quo inſulſam & execrabilem vulgi ſuperſtitionem hâc in re argumentis tum ex Sacra Scripturâ, tum ex naturâ rei petitis acriter coarguit.

Liber

Liber contra objectiones Fredigiſi Abbatis, qui pravas & inſulſas quaſdam opiniones, de Chriſto Domino aliiſque nonnullis fidei Capitibus venditârat. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Epiſtola ad Proceres Palatii contra Præceptum impium de baptiſmo Judaicorum mancipiorum. Judæi enim partim dolo partim pecuniâ, plura beneficia in Chriſtianorum præjudicium à Cæſare ſibi impetrârant, atque illud inter alia, ne mancipia eorum abſque dominorum ſuorum placitis in Chriſti fidem baptizarentur; unde edicti impietatem meritò redarguit.

Epiſtola ad Bartholomæum Epiſcopum Narbonenſem, De iquorundam inluſione ſignorum, Occaſione epidemicæ cujuſdam epilepſiæ, aliorumque inſolitorum morborum tunc temporis graſſantium, quorum cauſam ex Agobardo petebat Bartholomæus Narbonenſis.

Epiſtola ad Matfredum Procerem Palatii, qua miſerias iſtius temporis à Judæis in odium Chriſtianæ religionis motas, deplorat, depingit, remediumque ab Imperatore petit.

Epiſtola ad Lugdunenſes, de modo regiminis Eccleſiaſtici, occaſione rixarum inter Eccleſiæ Lugdunenſis Clericos de Eccleſia adminiſtranda exortarum, nata.

De Picturis & Imaginibus liber. Sudant hic & mirè ſe torquent Scriptores Pontificii; ut Agobardum tanquam ſibi faventiorem, ſaltem non adverſantem hâc in parte efficiant. Sed nullis quæſitis coloribus, nullis verborum lenociniis offuſcari poteſt, quod toties diſertè aſſerit, imagines nullâ veneratione, nullo cultu eſſe proſequendas. Ingenuè, ut ſolet, Papirius Maſſonus Præfat. ad Agobard. *Græcorum,* inquit, *errores de imaginibus & picturis manifeſtè detegens, negat eas adorari debere; quam ſententiam omnes Catholici probamus, Gregoriique Magni teſtimonium de illis ſequimur.* Cautiùs paulò in Notis Steph. Baluzius, qui tamen apertæ veritati non audet refragari, fateturque lubens nil aliud hâc in re ſcripſiſſe Agobardum, quam quod omnes tùm in Galliâ ſentiebant. Multa hac de re ex Theophilo Raynaudo, & Joan. Mabillonio, (qui longis ambagibus futilique explicatione non tam difficultatem tollere, quàm lenire conantur) profert Carolus Cointius ad an. 840. n. 14. de Sententiâ propriâ ne γρῦ quidem addito.

De Diſpenſatione Eccleſiaſticarum Rerum Liber, quo de collapsâ Eccleſiæ diſciplinâ in melius reformandâ, præcipuè adverſus ſacrilegam redditituum eccleſiaſticorum à laicis direptionem, agit, eamque ex primævæ antiquitatis uſu, reguliſque & Sanctionibus Eccleſiaſticis validè refellit.

Liber contra Judicium Dei, ſive *de divinis ſententiis, cum breviſſimis adnotationibus, contra damnabilem opinionem putantium divini judicii veritatem igne, vel aquis, vel conflictu armorum patefieri.*

Sermo exhortatorius ad plebem, de fidei veritate, & totius boni inſtitutione.

De Diviſione Imperii Francorum inter filios Ludovici Imperatoris, Flebilis Epiſtola.

De Comparatione utriuſque regiminis Eccleſiaſtici & Politici, & in quibus Eccleſiæ dignitas præfulgeat Imperiorum majeſtati. Huic libello ſubjungitur *Epiſtola* Gregorii IV. Papæ *ad Epiſcopos Regni Francorum.*

Liber Apologeticus pro filiis Ludovici Pii Imperatoris adversùs patrem.

Cartula porrecta Lotharia Auguſto in Synodo Compendienſi, anno Dcccxxxiii. quam ſuo nomine ſuâque manu munitam, (id quod etiam reliqui epiſcopi ſuo quiſque nomine præſtiterunt) ad approbandam Ludovici Patris depoſitionem, Lothario Imperatori obtulit.

Epiſtola ad Ebbonem Epiſcopum Remenſem, De ſpe, & timore.

De divina Pſalmodia liber, quo Eccleſiæ Lugdunenſis in cantando morem, adverſus nuperas ſcioli cujuſdam (quem Amalarium Diaconum fuiſſe vult Baluzius) objectiunculas eruditè defendit.

De Correctione Antiphonarii liber.

Contra quatuor libros Amalarii liber. Hunc librum ex veteri Codice MS. Petri Marnæſii Senatoris Gratianopolitani, factâ etiam cum Codice Chiffletiano collatione, primus è tenebris eruit, ediditque Baluzius.

SÆC. IX. ab An. DCCC. *Poemata duo*, viz. *Epitaphium Caroli Magni Imperatoris*, & *De Tranſlatione Reliquiarum SS. Martyrum Cypriani, Sperati*, &c.

Prodierunt Opera Agobardi cura Papirii Maſſoni *Pariſ.* 1605. 8°. Cum vero in iis edendis nimiâ libertate uſus eſſet Maſſonus, à Codice MS. eodem caſtigatiùs recenſita edidit Stephanus Baluzius & notis illuſtravit *Pariſ.* 1666. 2 vol. 8°. quæ quidem pulcherrima eſt & accurata editio. Hanc editionem expreſſerunt noviſſimæ Bibliothecæ Patr. Curatores Tom. XIV. p. 234.

814. Vid. Le-Coint. ad an. 814. 817, 818. & ſeqq.

HILDUINUS, Waltoni Abbati in Præfecturâ Monaſterii San-Dionyſiani circa an. 814. ſucceſſit, poſtea Abbas S. Medardi prope Sueſſionem, & S. Germani prope Lutetiam, factus. Anno 818. Archicapellanus Palatii renunciatus eſt. Anno 824. Lotharium Imp. Romam ad componendas civium ſeditiones profectum ſecutus, anno ſequente in Galliam rediit; ac corradendis undique Sanctorum reliquiis ſe totum dedit, miſſâ Romam ejus rei gratiâ legatione duplici. Maximâ interim gratiâ in Aulâ apud Ludovicum Pium floruit, in regiminis ferè partem aſcitus: eò majori pœnâ dignus, quòd tot vinculis obſtrictus, inter conjuratos Ludovici hoſtes anno 830. nomen dare, & Lotharii rebellis partes ſequi auſus ſit. Abbatiis igitur & dignitatibus meritò ſpoliatus, in Saxoniam relegatus eſt. Anno tamen ſequente Hincmari precibus in gratiam receptus, Abbatias San-Dionyſianam & San-Germanam, uti & biennio poſt Sueſſionenſem, recuperavit. Anno 835. Ludovici Imp. juſſu Areopagiticis ſcribendis ſe accinxit. Obiit in Monaſterio Medardenſi circa an. 842. Scripſit *Areopagitica* ſeu *de rebus geſtis, Paſſione, & Scriptis S. Dionyſii Areopagitæ*; quæ prout hodie extant, hiſce conſtant partibus.

Epiſtola nuncupatoria ad Ludovicum Imp. ſatis prolixa, quâ de Authoribus agit, ex quibus Opus ſuum corraſit: Hiſtoriæ totius fidem aſſerere nititur, & argumenta contraria, ut poteſt, diluit.

Epiſtola brevis Præfatoria ad Lectorem, quâ de Authoribus præcipuè Græcis & Latinis, unde ſua hauſerit, quædam adnotat.

Vita & Paſſio S. Dionyſii, ex Græcorum & Latinorum monumentis, uti præ ſe fert titulus, & Hilduini fides, collecta & digeſta. Verùm haud tanti eſt Hilduini authoritas. Liquidò enim conſtat, Hilduinum præterquam quòd putidiſſimas fabulas nullo habito delectu admiſerit, & quæcunque de pluribus Dionyſiis literis conſignata reperit, unico Areopagitæ aſcripſerit, multa de ſuo, eaque haud melioris notæ, excogitâſſe & admiſcuiſſe.

His acceſſerunt, licet poſt Hilduini mortem ſcriptæ, *Epiſtola Hincmari Remenſis*, atque alia Anaſtaſii Bibliothecarii, de S. Dionyſio Areopagitâ, *Revelatio quinetiam de eodem Stephano* III. Papæ olim facta: præfixo adhuc toti Operi Reſcripto Ludovici Imp. ad Hilduinum de concinnandis Areopagiticis.

Extant *Areopagitica Colon.* 1562. & apud Surium Octobr. IX. Cæterum ſcripſit etiam Hilduinus libros IV. de Vitâ S. Dionyſii oratione ligatâ, quos in Cœnobio Gemblacenſi adhuc MSS. ſervari teſtatur Miræus not. ad Sigebert. cap. 82.

814. Vid. ipſ. Eginh. de Tranſl. SS. Marc. & Petr. ap. Sur. Jun. 2.

EGINHARDUS, natione Germanus, Carolo M. qui obiit anno 814. à ſecretis, Imperatori ſuo admodum charus, ac proinde anno 806. princeps Legationis Romam miſſus eſt, ut Caroli Teſtamentum, quod de partitione regni inter filios condiderat, inter alios ipſius etiam Leonis Pontificis manu ſubſcriberetur. Anno 816. facto inter illum & Emmam conjugem mutuo conſenſu, ut à thori conſuetudine abſtinerent, fit Abbas Fontanellenſis: illudque regimen per ſeptennium tenuit. Anno 817. Ludovicus Imp. Lotharium filium dignitatis Imperatoriæ conſortem ipſi erudiendum tradidit, ut tum de aliis, tum de moribus lapſis corrigendis, illum ſedulò commoneret. Anno 819. Abbas Gandenſis creatus eſt, ac Monaſterium iſtud incendio miſerè deformatum primo ſtatim aditu reſtituit: Monachoſque hinc inde diſperſos revocavit. Anno 826. Reliquias Sanctorum in Monaſterii

Digitized by Google

ſterii ſui uſum Româ impetravit: earumque tranſlationem & Miracula ipſe literis conſignavit. Anno 829. conſtructo Selingſtadii Monaſterio, ipſe primus Abbatis munus obiit. Anno 836. Emmam conjugem amiſit, cujus mortem acerbè deflevit; ut ex conſolatoriis Lupi Ferrarienſis ad ipſum literis clarè liquet: quo verò anno ipſe obierit, nondum mihi compertum. SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Vita Caroli Magni, eleganti admodùm & florido ſtylo ſcripta. Prodiit ſeorſim *Lipſiæ* 1616. 4°. & *Argentinæ* 1644. 4°. inter Scriptores Germanicos Reuberi *Francofurt.* 1584. fol. p. 1. Francicos Quercetani Tom. II. & alibi.

De Tranſlatione & Miraculis SS. Marcellini & Petri libri IV. ſolutâ, & unicus vinctâ, oratione conſcripti. Extant apud Surium die II. Junii.

Annales rerum geſtarum Pipini regis, Caroli M. & Ludovici Pii ab anno 741. ad an. 829. Hos Eginhardo noſtro tribuunt viri extra omnem controverſiam eruditiſſimi, Petrus de Marca, Andreas du Cheſne, & Petrus Lambecius, qui in Codice Viennenſi Vitæ Caroli M. adjunctos invenit. Editi ſunt curâ Hermanni Nevenarii unà cum Vitâ Caroli M. *Colon.* 1521. 4°. à Juſto Reubero unà cum aliis *Francofurt.* 1584. fol. p. 15. à Pithæo inter Scriptores Coætaneos *Francofurt.* 1594. 8o. denique à Ducheſnio Scriptorum Francic. Tom. II.

Epiſtolæ LXII. à Ducheſnio editæ in Appendice ad Tom. II.

Epiſtola ad Lupum Abbatem Ferrarienſem, quæ inter illas Lupi tertium locum tenet.

Libellus de adorandâ Cruce, quem ſibi ab Eginhardo nuncupatum fuiſſe teſtatur Lupus Ferrarienſis *, interiit. * Epiſt. 4.

Chronicon Lauriſhamenſe Eginhardo aſcribit Andreas Du Cheſne. Ei verò perperam tribui pluribus argumentis adversùs Ducheſnium oſtendit Carolus Cointius ad an. 774. num. 127. &c. & ad an. 792. num. 3.

Denique *Breviarium Chronologicum* ab Orbe condito ad an. 809. edidit Lambecius Comment. lib. 2. cap. 5. p. 395. quod ab Eginhardo conſcriptum eſſe contendit, nudis tamen conjecturis ductus.

HETTIUS, ſeu *Hetto*, ſive *Hectus*, poſt adminiſtratam per decennium Cœnobii Mediolacenſis præfecturam, anno 814. Archiepiſcopus Trevirenſis factus eſt. Anno 821. Concilio apud Theodonis villam interfuit. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* II. ad Frotharium Tullenſem Epiſcopum Concil. Tom. VII. p. 1865. 814.

FROTHARIUS, ex Abbate S. Apri, ante annum 817. Tullenſis Epiſcopus factus, idque ſi calculum rectè ponat Carolus le Cointe, anno 813. Anno 824. litem inter Monachos Mediolacenſes, & Iſmundum Abbatem compoſuit. Obiit poſt annum 837. Scripſit *librum Epiſtolarum* ad varios Præſules, qui à Ducheſnio editus habetur Scriptorum Francic. Tom. II. p. 719. 814.

EBBO, ſive Ebo, natione Germanus, Ludovici Imp. collectaneus & condiſcipulus, in Aulâ enutritus, Regio Fiſco inſerviit; poſtea ſacris ordinibus honeſtatus, Ludovici Sacellanus & Bibliothecarius, deinde Abbas San-Remigianus, ac demum anno 816. Archiepiſcopus Remenſis. Anno 821. Concilio apud Theodonis villam interfuit. Anno 822. Romam profectus licentiam Septentrionalibus populis Evangelium prædicandi à Paſchale Papâ impetravit; atque anno ſequente ad Danorum uſque fines itinere ſuſcepto, multa Paganorum millia ad fidem convertit, & baptiſmate luſtravit. Exeunte anno in Galliam recurrens, ut Conventui Compendienſi intereſſet, mox in Septentrionem reverſus, incœpto operi diligenter incubuit. Anno 829. Concilio Pariſienſi, 830. Conventui Aquiſgranenſi, adfuit. Anno 833. à Ludovico 816. Flodoard. H. Rem. l. 2. cap. 19, 20.

Digitized by Google

SÆC IX ab An. DCCC. vico Imp. ad Lotharium filium defecit, & rebellibus Epiſcopis agmen duxit, Abbatiam Vedaſtinam à Lothario ſceleris mercedem nactus. Poſt Lotharii fugam Abbatiâ ſpoliatus eſt, & ad Fuldenſe Monaſterium ablegatus. Anno 835. ad Synodum apud Theodonis villam adductus, reum ſeſe læſæ majeſtatis faſſus eſt; & ſede depoſitus, in Monaſterio Fuldenſi cuſtodiendus remittitur. Mutato plus unâ vice cuſtodiæ loco tandem anno 840. mortuo Ludovico, Lotharii juſſu in Synodo Ingelſheimenſi ſedi reſtitutus eſt; quam tamen anno ſequente Lothario à Carolo fratre Galliâ fugato iterum amiſit, eam Sergii Papæ ope recuperare incaſſum poſtea conatus. Sedem tamen Hildeſheimenſem anno 844. adeptus eſt. Obiit anno 851. XIII. Cal. April. Extat *Apologeticus* in Concilio Ingelſheimenſi oblatus Concil. Tom. VII. p. 1763.

816. HALITGARIUS, Epiſcopus Cameracenſis & Atrebatenſis anno 816. factus, anno 823. cum Ebbone Remenſi ad Danorum fines Evangelii prædicandi ergo profectus eſt, eodemque anno menſe Novembri Conventui Compendienſi interfuit. Anno 825. à Synodo Pariſienſi ad Ludovicum Imp. miſſus eſt; ut Collectionem Sententiarum ex Patrum ſcriptis de Imaginibus in Synodo elaboratam deferret. Anno 828. à Ludovico Imp. ad Michaelem Balbum Conſtantinopolim fuit legatus. Anno 829. Sanctorum reliquiis onuſtus ex Oriente rediit; & Concilio Pariſienſi præſens ſubſcripſit. Obiit anno 831. Scripſit *Opus de Vitiis & Virtutibus, remediis peccatorum, & ordine vel judiciis pœnitentiæ, ſex libris abſolutum.* Horum quinque priores ediderunt tum H. Caniſius Tom. V. par. 2. p. 227. tum Bibliothecæ Patrum Curatores Tom. XIV. p. 906. Sextum verò, qui nil aliud eſt quàm Eccleſiæ Romanæ *Liber Pœnitentialis*, ab Halitgario ex Eccleſiæ iſtius ſcriniis exſcriptus, primus edidit Stenartius Supplement. Caniſ. p. 693. deinde Hugo Menardus in notis ad Gregorii Sacramentarium *Pariſ.* 1642. & Joannes Morinus in Appendice ad lib. de Pœnitentiâ p. 5. Præfationem Halitgarii in hoc Pœnitentiale Romanum apud Steuartium videre eſt, ibid. p. 713.

817. PASCHALIS, natione Romanus, Bonoſi filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter, & Abbas Monaſterii S. Stephani juxta Eccleſiam B. Petri, thronum Pontificalem obtinuit anno 817. die XXV. Januarii. Græcorum Monachorum Iconomaniam pro virili fovit; ac Theodorum imprimis eorum anteſignanum ſummo honore coluit; adeò ut miſſos anno 817. à Theodoto Patriarchâ CP. Apocriſiarios Romam ingredi prohiberet; & ſequenti anno Monaſterium Romæ apud S. Praxedem profugis Græcis Iconodulis poneret. Anno 823. ipſo Paſchatis die in Baſilicâ S. Petri Lothario Imp. diadema Imperiale impoſuit; eodemque anno Ebbonem Archiepiſcopum Rhemenſem & Halitgarium ad Danos fide Chriſtianâ imbuendos legavit. Obiit anno 824. die XI. Maii. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. VII. p. 1502. 1869.

818. SEDULIUS, natione Scotus, Author *Collectaneorum* ſeu *Explanationis in Epiſtolas S. Pauli*, ex Patrum ſcriptis conſarcinatæ, ab Hepidanno Monacho anno 818. claruiſſe dicitur, adeóque à nobis in hunc locum reponitur. Verùm id haud adeò certum. Id tamen conſtat, eum poſt Bedam floruiſſe, vel ſaltem ejus fuiſſe contemporaneum: atque ita quidem erat integro pene Sæculo hoc tempore antiquior, ſi modo idem fuerit Sedulius *Britanniæ Epiſcopus de genere Scotorum*, qui unà cum Fergusto Picto Scotiæ Epiſcopo anno 721. Concilio Romano, ſub Gregorio II. interfuit, & ſubſcripſit. Vide quæ de eo breviter adnotavimus in Sedulio Poetâ, quæque fusè diſputat Labbæus Diſſert. de Script. Eccl. Tom. II. p. 324. Prodiit Collectaneum iſtud *Baſil.* 1528. 1534. & in Bibliothecâ Patrum Tom. VI. p. 494.

818. ÆGIL ſive *Eigil*, Patriâ Noricus, Puer adhuc ante annum 759. Sturmioni Abbati Fuldenſi, conſanguineo ſuo, bonis literis ac moribus inſtituendus committitur. Sub Sturmionis, ejuſque ſucceſſorum Baugulfi & Ratgarii regimine annos 59. in Monaſterio Fuldenſi exegit. Anno demum 818. Ratgario

Ratgario

Digitized by Google

gario Abbati ob provinciam malè adminiſtratam depoſito ſuffectus eſt; & in Aulam à Ludovico Imp. accitus, optima ab eo monita & præcepta de Cœnobio ſuo regendo percepit: quando etiam raro pietatis exemplo Imperatorem precibus fatigare priùs non deſtitit, quàm ut Ratgarius, cujus inimicitias ipſe expertus erat graviſſimas, ab exilio revocaretur, obtinuerat. Obiit anno 822. Rabanum ſucceſſorem nactus. Scripſit *Vitam Sturmionis Abbatis Fuldenſis* & Præceptoris ſui, qui obiit circa an. 779. Extat hæc Vita à Chriſtophoro Browero edita *Ingolſtad.* 1616. apud Surium ad diem XVII. Decembr. & Mabillon. Sæc. Benedict. IV. Par. 1. p. 226. Ægilis Vitam conſcripſit Candidus, diſcipulus ejus, & Monachus Fuldenſis, quæ habetur apud Mabillon. ibid.

THEODORUS, cognomento *Graptus*, patriâ Palæſtinus, artibus liberalibus priùs imbutus, juvenis adhuc Monachis S. Sabæ inſtituendus à Parentibus datus eſt, & in Monaſterio tandem Presbyteratûs dignitatem ſuſcepit. Anno circiter 818. à Thomâ Patriarchâ Hieroſolymitano Conſtantinopolim mittitur, ut imaginum cauſam tueretur. Quod quidem ille audacter ſatis molitus eſt, Leonem Armenum Imp. coràm procaciter coarguens, ab Imperatore eo nomine flagellis cæſus, & ad Ponti oſtia relegatus. Leone è medio ſublato, anno 821. Conſtantinopolim reverſus eſt, eandemque cauſam apud Michaelem Imp. eodem ſucceſſu ſategit, carceri mancipatus, urbe ejectus, & in Soſthenium amandatus. Anno 833. cùm ineptire nondum deſiſteret, à Theophilo Imp. flagris cæſus, & in Inſulam Aphuſiam deportari juſſus. Poſt biennium Conſtantinopolim accitus, cùm nullis monitis, nullis argumentis cederet, variis iterum tormentis ab iracundo Imperatore excruciatus, Apameam in Bithyniâ mittitur, ubi carceri incluſus diem ſupremum obiit. Scripto commiſit *Diſputationem de Imaginum cultu*, quam cum Leone Armeno Imp. habuit Nicephorus Patriarcha CP. circa an. 815. Edidit eam Gr. Lat. cum notis Fr. Combefiſ. Orig. CP. p. 159. Scripſit & *Epiſtolam ad Joannem Cyzicenum Epiſcopum* de pœnis & tormentis ſibi fratrique à Theophilo Imp. illatis; quæ habetur Gr. Lat. apud Vitæ ejus Authorem à Combefiſio editum ibid. p. 204. Extat *liber de Fide Orthodoxa contra Iconomachos* MS. Græcè in Bibliotheca Regiâ Pariſienſi Cod. 134. & 195. Ex hoc Fragmentum de Euchariſtiæ Symbolis, nobis Gr. Lat. dedit idem Combefiſius ibid. p. 221.

818.
Vit. Theod gr. lat. ap. Combiſ. Orig CP. p. 191. Lat. ap. Sur. Decembr. xxvi.

THEOPHANES, Theodori Grapti frater Germanus, ejuſdem inſtituti, dogmatis, laborum & certaminum, ne unico quidem excepto, ſocius, claruit anno 818. Multis demum poſt fratris obitum annis, ærumnarum ſuarum fructum tulit, Metropolita Nicænus circa an. 845. factus. Extat Gr. ab eo ſcriptus *Canon* ſeu *Hymnus* IX. Odis conſtans, in Theodorum fratrem, in Menæo Græcorum Decembr. XXVII. & exinde additâ verſione Latinâ apud Combefiſ. Orig. CP. p. 224.

818.

GILDAS, quem hujus nominis quartum vocat Baleus †, origine Hibernus, ortu Cambro-Britannus, profeſſione Monachus, claruit anno 820. & deinceps. Scripſit *librum de Computo*, Capitulis XCIX. conſtantem, qui in Bibliothecâ Cottonianâ Manuſcriptus ſervatur. Præfationem ad Rabanum Maurum adhuc Monachum extulit Uſſerius Epiſt. Hibernic. p. 55. Alia ei tribuit Baleus, & in his *Hiſtoriam Britannicam*; quam tamen à Nennio ſcriptam fuiſſe ſuo loco luculenter oſtendimus.

820.
† Cent. 2. c. 24.

CLAUDIUS, natione, non quidem Scotus, ſed Hiſpanus, Fœlicis Orgelitani Epiſcopi diſcipulus, circa annum 812. vel 813. vivente adhuc Carolo M. in aulâ Ludovici Regis Presbyteri munere functus eſt; nec modò concionandi vices in ſe ſuſcepit, ſed & ſcribendis in S. Scripturas Commentariis per plures annos diligenter incubuit. Circa an. 821. à Ludovico Imp. ad Eccleſiæ Taurinenſis Præſulatum promovebatur. Ad mu-

820.
Vid. Jon. Aurel. Præf. ad libb. de cult. imag. & lib. 1. non longè ab init. Le-Cointe. ad an. 821. Num. 87. ad an. 828. N. 53, 54.

nus

nus igitur iſtud Paſtorale ſubeundum ſemet accingens, omni quo potuit ſtudio rem Chriſtianam inter ſuos auxit. Cùm plurimos idcircò in Diœceſi ſuâ Sanctorum Imagines illicito planè honore proſequentes deprehenderet; earum non modò cultum & venerationem diſertè damnavit (id enim fecit hoc tempore tota Eccleſia Gallicana) verùm eas omneſque cruces materiales è cunctis Parochiæ ſuæ Baſilicis, delendas, evertendas, & penitùs abdicandas eſſe animoſè contendit: quod & factum eſt. Hâc occaſione Theodemirus Ordinis Benedictini Abbas Gallicanus, quo hactenus familiariter uſus fuerat Claudius, acrem adverſùs illum Epiſtolam emiſit; cui reſpondit Claudius; & editâ Apologiâ, non modò ſeipſum, ſed & doctrinæ Chriſtianæ puritatem ſtrenuè tutatus eſt. Quod verò refert Jonas Aurelianenſis, ipſum non modò Fœlicis Orgelitani, ſed & Hæreſeos Arianæ ſectatorem fuiſſe; id ego ex invidiâ aut diſputationis æſtu profectum crediderim. Certè ſe illud non ex propriâ ſcientiâ, ſed ex auditu tantum hauſiſſe ipſe Jonas profitetur. Obiit Claudius circa an. 839.

SCRIPTA.

C*ommentarius in Epiſtolam ad Galatas*, anno 816. ſcriptus, ad Dructerannum Abbatem Sollemniacenſem. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1542. 8º. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XIV. p. 134.

Commentariorum in Geneſin libri III. anno 814. ſcripti, *& in Exodum libri* IV. anno 821. ſcripti. An hæc Opera alicubi deliteſcant, me planè latet. Nondum certè prodierunt.

Commentaria in Leviticum, anno 823. ſcripta. Ea penès ſe habet in MS. Codice Remigiano Cl. Mabillonius, qui & præfationem & finem Operis extulit Analect. Tom. I. p. 30.

Commentarius in Evangelium S. Matthæi ad Juſtum Abbatem Caroſenſem anno 815. ſcriptus. Extat MS. in Bibliothecâ Eccleſiæ Laudunenſis, teſte eodem Mabillonio.

Præter Epiſtolam ad Galatas, ſcripſit *Commentarios in reliquas B. Pauli Epiſtolas*, qui MSS. habentur in Bibliothecâ Floriacenſi. Præfationem in Epiſtolam ad Epheſios ad Ludovicum Pium edidit Mabillonius ibid. p. 40.

Chronologia brevis juxta Hebraicam ſacrorum Codicum veritatem, quam Claudii noſtri eſſe non immeritò ſuſpicatus eſt, qui primus in lucem protulit, Philippus Labbeus Biblioth. Nov. MSS. Tom. I. p. 309.

Apologeticus & Reſcriptum adverſùs Theodemirum Abbatem de cultu Imaginum & Sanctorum, anno 828. ſcriptum. Ex hoc libro Excerpta quædam Ludovici Imp. juſſu facta, libris ſuis hinc inde inſeruit Jonas Aurelianenſis: quæ exinde in unum quaſi faſciculum collecta lectori exhibuit Melchior Goldaſtus ad calcem Collectionis ſuæ *de cultu Imaginum* p. 764. Unde, quaſi ex ungue leonem, prudens & pius Lector de toto opere judicare poteſt.

821. DUNGALUS, Monachus San Dionyſianus Pariſienſis, dignitate Diaconus, claruit anno 821. Vixit uſque ad annum 830. quando obierit, non liquet. Edidit circa an. 828. *Librum Reſponſionum adverſùs Claudii Taurinenſis ſententias de cultu Imaginum:* qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 196. Scripſit & *Epiſtolam ad Carolum M. de Eclipſi Solari*, à Dacherio editam Spicileg. Tom. X.

821. JONAS, Epiſcopus Aurelianenſis anno 821. factus. Anno 826. Sententias Patrum de Imaginibus in Conventu Pariſienſi collectas Romam ad Eugenium Papam miſſus detulit. Anno 829. Concilio Pariſienſi, 833. Senonenſi, 835. apud Theodonis villam interfuit. Anno 836. Monaſterii Miciacenſis regimen à Ludovico Imp. impetravit; atque anno ſequente judex ab eo datus eſt ſeditioſis Monachis Carileſianis, & Conventui Cariſiacenſi adfuit. Anno 839. Aquiſgranenſi placito ſubſcripſit. Anno 840. libros de Imaginibus Carolo regi obtulit. Anno 843. obiit.

SCRI-

Digitized by Google

SCRIPTA.

A*Dverſùs Claudii Taurinenſis Apologeticum libri* III. in quibus Claudii ſcriptum, ſeu potiùs ſcripti Excerptum (integrum enim librum ſe nunquam vidiſſe teſtatur) ſatis acriter excipit. Interim in toto hoc Opere Imaginum cauſam non alio animo tuetur Jonas, quàm quod non ſint confringendæ templiſque ejiciendæ, contendens eas ad *ornatum* duntaxat, ad *memoriam* & *eruditionem fidelium*, in Eccleſiis locandas eſſe, cultu verò aliquo neutiquam venerandas; iſtud *ſuperſtitioſam*, immò *pernicioſam Imaginum adorationem emendatione dignam* diſertè vocat: ut non ſine ratione Baronius *, Bellarminus, Petavius, Mabillonius, aliique, Lectores ſuos moneant Jonam noſtrum cautè legendum eſſe, quippe qui etſi pugnavit adversùs Iconoclaſtas, *inquit Baronius*, non tamen è caſtris Eccleſiæ Orthodoxæ, à quâ errore priſtino ex parte diſſenſit, militavit. Atque ita quidem ſententiam ferre oportet; ubi ſuperſtitionis, non ipſius veritatis, cauſa agitur. Prodiit Opus iſtud *Colon.* 1554. in Hæreſiologiâ *Baſil.* 1556. in *Orthodoxogr.* Tom. II. p. 1526. & in *Bibliothecâ Patr.* edit. *Pariſ.* 2*a*. Tom. IV. p. 688. Notandum enim in noviſſimâ Bibliothecæ Patrum editione hoſce Jonæ libros fruſtra quæri.

* Ad an. 825. num. 74.

De Inſtitutione Laicorum libri III. à Dacherio editi *Spicileg.* Tom. I.

De Inſtitutione regiâ liber, ab eodem editus Tom. V. p. 57.

ADALHARDUS, gente Gallus, regio ſtemmate ortus, Bernardi quippe Comitis, qui Pipini regis frater fuit, filius, Abbas Corbeienſis, claruit anno 822. quo Abbatiæ ſuæ reſtitutus eſt, poſtquam ob initam cum Bernardo rege adversus Ludovicum Pium conjurationem in Aquitaniam relegatus fuerat. Condidit *Statuta Corbeienſis Eccleſiæ*, quæ apud Dacherium habentur Spicileg. Tom. IV. 822.

EUGENIUS II. Boemundi filius, Eccleſiæ Romanæ Archipresbyter, & tandem Pontifex anno 824. die V. Junii ordinatus. Anno 826. Concilium LXIII. Epiſcoporum Romæ celebravit: in quo Canones XXXVIII. de re Eccleſiaſticâ ſanciti ſunt. Obiit anno 827. die XXVII. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. VII. p. 1542. 1869. *Decreta* XI. (quorum aliqua Eugenio III. debentur) ib. p. 1543. 824.

FRECULFUS, ex Monacho Fuldenſi Epiſcopus Lexovienſis ante annum 824. factus; cùm Romam ad Eugenium Papam à Ludovico Imp. legatus eſt ad impetrandam Collationis de Imaginibus inſtituendæ facultatem. Anno ſequente legationis ſuæ rationem in Conventu Pariſienſi præſens reddidit. Anno 829. Concilio Pariſienſi, 835. apud Theodonis villam, 837. Cariſiacenſi, interfuit: quando & Ebbonem Archiepiſcopum Remenſem, perduellionis damnatum cuſtodiæ ſuæ commiſſum habuit. Anno 846. Concilio Pariſienſi, 849. Turonenſi IV. adſuit. Obiit ante annum 853. Scripſit *Chronicon*, in duos Tomos diviſum, prior VII. libris res ab Orbe condito uſque ad Domini noſtri nativitatem, perſequitur. Poſterior V. libros continens à Chriſto nato uſque ad Bonifacium Papam Gregorii M. ſucceſſorem progreditur. Extat hoc *Chronicon Colon.* 1539. fol. *Heidelberg.* 1597. 8°. in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 1061. Epiſtola ejus ad Rabanum Maurum ejuſdem Rabani Commentariis in Geneſin præfixa eſt. 824.

GREGORIUS IV. Joannis filius, S. Marci Confeſſoris titulo Presbyter, demum Pontifex Romanus die V. Januarii anno 828. poſtquam diu multùmque reluctatus eſſet, conſecratus. Anno 830. in Galliam profectus, ut pacem inter Ludovicum Imp. & rebelles filios conciliaret, operam luſit. Obiit anno 844. die XI. Januarii. Varia ejus donaria, Monaſteria etiam & Baſilicas ab eo conſtructa ad nauſeam uſque recenſet Anaſtaſius in Vita ejus. 828.

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. VII. p. 1571. 1870. & *Epiſtola de Monaſterio Floriacenſi* apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. p. 145.

828. ANSEGISUS, Anaſtaſii & Himilradæ filius, in Monaſterio Fontanellenſi ſub Gervoldo Abbate, conſanguineo ſuo educatus. In Aulam dein aſcitus, Monaſteriis S. Sixti Remenſi, & S. Memmii Catalaunico, à Carolo Imp. donatus eſt; atque anno 807. Monaſterio Flaviacenſi auctus, lapſam Cœnobii rem brevi reſtituit. Exactor quinetiam Operum Regalium in palatio Aquiſgranenſi conſtitutus eſt, anno 817. Abbas Luxovienſis, 823. Fontanellenſis, à Ludovico Imp. factus; anno 827. quo inprimis claruit, Capitularia Caroli M. congeſſit; anno 831. morbo graviſſimo decumbens, poſſeſſiones ſuas Monaſteriis elargitus eſt. Obiit anno 833. XIII. Cal. Auguſti, in Cœnobio Fontanellenſi ſepultus.

Capitularia Caroli M. de rebus præſertim Eccleſiaſticis, collegit, & in IV. libros digeſſit; quibus tamen aliquot Ludovici Pii incautus admiſcuit. Prodierunt à Pithæo editi *Pariſ.* 1588. *Mogunt.* 1602. à Sirmondo *Pariſ.* 1640. & ut alias editiones taceam, à Baluzio recognita, ac notis illuſtrata *Pariſ.* 1677. 2 vol. fol. De Baluzii tamen editione obſervare liceat, eam cum
* Ad an. 827. num. 7. prioribus parùm convenire. Antiquis, inquit etiam Carolus Cointius *, editionibus noviſſimam adverſari non diſſimulamus. Præter innumeras enim diſcrepantes lectiones, in editione Baluzianâ deſunt Capitula 67, 68. 74. 79. 39. 52. libri primi; adduntur Capitula 89, & 90. tertii libri, uti & Capitula 76, & 77. quarti libri, quæ quidem eadem eſſe cum Capitulis 29. & 24. dudum obſervavit Cointius. Quatuor Capitularium libris adnectuntur in omnibus editionibus Appendices III. quarum prima in editionibus veteribus conſtat Capitulis XXXIII. in Baluzianâ XXXV. ſecunda in edit. vet. habet Capitula XXXVI. in Baluzianâ XXXVIII. tertia X. complectitur Capitula; Appendicibus haud pauca etiam Lotharii, & Caroli Calvi Impp. Capitula admiſcentur.

828. SERGIUS, Hiſtoricus, multa ob defenſum imaginum cultum paſſus, ideoque à Photio *Confeſſor* dictus, claruit anno 828. Errant toto cœlo, qui eundem fuiſſe volunt cum Sergio Confeſſore, cujus meminit Menologium Græcorum XIII. Maii, qui ob imaginum defenſionem excruciatus, & fortunis exutus, in exilio mortuus eſt ſub Leone Iſauro anno circiter 735. Scripſit Sergius Hiſtoriam *συνοπτικὴν* adversùs Iconomachos, exorſus à Michaelis Balbi rebus geſtis, viz. anno 821. & deinde ad Conſtantini Copronymi tempora recurrens, ad octavum uſque demum Michaelis annum, Chriſti
* Cod. 67. 828. Hiſtoriæ filum perduxit. Stylo uſus eſt, judice Photio *, perſpicuo atque elegantiſſimo, adeò inaffectato tamen, ut extempore fuſus illi ſermo quodammodo videretur: ut verbo dicam, ſermonem qui hiſtorico Eccleſiaſtico maximè convenit, uſurpavit. Verùm totius operis, utcunque egregii ac perpoliti, ne minima quidem hodie ſupereſt lacinia.

828. THEOSTERICTUS, Cœnobii Medicienſis in Bithyniâ Monachus, Nicetæ Abbatis, & ob cultum Imaginum Confeſſoris, diſcipulus, claruit anno 828. Scripſit *Magiſtri ſui Nicetæ Vitam*, ſive *Orationem in eum Panegyricam*, quæ habetur Latinè apud Surium, Gr. Lat. apud Henſchenium April. III.

830. MICHAEL, SYNCELLUS Patriarchæ, & Presbyter Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, deinde Conſtantinopoli Monaſterio τῆς χώρας Præfectus, à Theodorâ Aug. Patriarcha CP. deſignatus, dignitatem iſtam recuſavit. Claruit anno 830. Multos pro imaginum causâ labores & ærumnas, viventibus adhuc Theodoro Studitâ & Nicephoro Patriarchâ, tulerat; uti ex
Ad an. 835. num. 70. Theodori ad illum epiſtolâ apud Baronium conſtat: plures & majores poſt utriuſque mortem ſub Theophilo Imp. paſſus eſt circa an. 835. in carcerem conjectus, & tormentis excruciatus. Scripſit *Encomium S. Dionyſii Areopagitæ*,

Digitized by Google

tæ, quod extat Gr. Lat. inter Opera S. Dionyſii Tom. II. p. 207. *& Encomi-* SÆC. IX. ab
um in Sanctos Dei Archangelos, & Angelos, quod habetur Gr. Lat. cum notis apud An. DCCC.
Combefiſ. Auctuar. Nov. Tom. I. p. 1525.

ANSCHARIUS, natione Germanus, novi Corbeienſis Monaſterii 830.
in Saxoniâ alumnus. Circa an. 826. ad gentes Boreales, Danos, Suecos, ad
fidem convertendos adjecit animum, idque per plures annos ſedulò & ſœliciter
præſtitit, inde *Danorum* & *Aquilonarium Apoſtolus* dictus. Anno 830. (referunt
id alii in annum 832. vel ſequentem) Hamburgâ à Ludovico Imp. in Me-
tropolim erectâ, Anſcharius in Conventu Aquiſgranenſi, primus Hambur-
genſium Archiepiſcopus conſtituitur, ad majorem honoris cumulum à Dro-
gone Antiſtite Metenſi conſecratus. Paulò poſt pallium Româ impetravit,
ipſe à Gregorio IV. Sedis Apoſtolicæ in partibus Borealibus Legatus renuncia-
tus. Poſt exactum Hamburgi Septennium à Barbaris fugatus, conſtructo a-
pud prædium ſuum Ramſolenſe tribus ab Hamburgo milliaribus Monaſterio,
in eo vitam egit. Anno 846. vacante ſede Bremenſi, iſti etiam Eccleſiæ præ-
ficitur, poſt annos demum XII. Eccleſiarum Hamburgenſis & Bremenſis uni-
one impetratâ. Anno 864. ſaltem ſequenti, Epiſcopatûs ſui 34. diem ſupre-
mum obiit. Scripſit *Vitam S. Willibadi Bremenſis Epiſcopi* libris duobus compre-
henſam. Extat apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 401. Extitit
Alberti Krantzii * (qui de Anſchario toto libro primo pluribus agit) tempore * Metrop. l. 1.
Libellus ſive *Pſalterium*, Pſalmorum ſummam compendio complectens, devo- c. 42. p. 75.
tionis Anſcharii breve, ſed clariſſimum, monumentum. Scripſit item *Epiſto-
las* plures, quæ perierunt; ſaltem nondum viderunt lucem.

LUPUS, cognomento *Servatus*, Natione Gallus, Provincia Lugdunenſi 830.
quarta natus, Ordinis Benedictini Monachus Ferrarienſis, ab Aldrico Abbate (an-
no circiter 829. Archiepiſcopo Senonenſi facto) circa an. 828. ad Rabanum Ab-
batem Fuldenſem jam Diaconus miſſus eſt; ut ab eo S. Scripturarum cognitio-
nem hauriret. Poſt octennium ferè apud Fuldenſes exactum, & pauxillum moræ
in Cœnobio Selingſtadienſi apud Eginhardum Abbatem, amicum integerri-
mum, factum, à Ludovico Imp. in Aulam accitus eſt, & cum eo in Galliam
anno 836. rediit. Anno 838. præpoſitus Cellæ S. Jodoci, & anno 842. X.
Kal. Decemb. in locum Odonis ob atrocia flagitia dignitate ſubmoti, Abbas
Ferrarienſis ab Imperatore renunciatus. Odone verò neutiquam cedente, ip-
ſum loco pellere, jubente etiam Imperatore, Lupus neceſſe habuit, de quo ipſe
prolixè agit epiſtola XX. ad Jonam Aurelianenſem, qua calumniam ſibi
exinde conflatam luculenter diluit. Exeunte anno 844. coacta eſt Epiſcopo-
rum Synodus apud Vernum, Palatium Regium: præſens aderat Lupus noſter;
ſoluſque ex omnibus ad condendos hujus Synodi Canones electus eſt, quâ de
re ipſe agit ad Hincmarum Epiſtola XLII. p. 83. Ipſi vero Canones epiſtola-
rum calci ſubjiciuntur. Anno 853. Concilio Sueſſionenſi interfuit. Ante an-
num 855. legationem ad Leonem Papam obiit. Poſt annum 861. è vivis ex-
ceſſit; In vivis enim tunc temporis fuiſſe fidem nobis facit Epiſtola CXXV.
ad Folcricum Epiſcopum Tricaſſinum, cujus Prædeceſſorem Prudentium non
niſi anno 861. diem obiiſſe Annales Bertinniani teſtantur. Plura de Lupo
noſtro ex Epiſtolis ejus non incommodè, nec ſine lectoris fructu peti poſſunt.
Fateor non deeſſe, qui Lupum Servatum à Lupo Ferrarienſi diverſum fuiſſe
ſcribunt, Trithemii authoritate nixi, qui Lupum Servatum Presbyterum, ad
quem Rabanus Maurus ſcripſit octo libros in Epiſtolam ad Romanos, anno
851. obiiſſe tradit. Cæterum cùm unius Trithemii teſtimonio id nitatur; ne-
que Veterum ulli duos Lupos disertè diſtinguant; & cætera omnia noſtro Fer-
rarienſi mirè conveniant; facilè fieri potuit, ut hâc in parte, in re præſertim
chronologica, non minus quam in aliis, hallucinatus fuerit Trithemius: adeo-
que iis accedere mallem, qui unum eundemque fuiſſe volunt. Certe Cl. Ba-
luzius tantam inter epiſtolas Lupinas, & tum *librum*, tum *Collectaneum de tri-
bus Quæſtionibus* ſtyli, phraſiſque ſimilitudinem intercedere notat, ut non o-
vum ovo eſſe ſimilius pronunciare non dubitavit.

SCRIPTA.

Liber de tribus Quæſtionibus, viz. *de Libero Arbitrio, de Prædeſtinatione bonorum & malorum, & de ſanguinis Chriſti ſuperfluâ taxatione, ſeu redemptione uſque ad ſalutem impiorum.*

Collectaneum de iiſdem tribus Quæſtionibus.

Epiſtolæ II. *una ad Carolum Calvum, altera ad Hincmarum Remenſem.* Hæc opuſcula ex vetuſto Bibliothecæ Elnonenſis Codice MS. Antonius Grimbertus ejuſdem Cœnobii Monachus & Bibliothecarius anno 1602. ad prælum paraverat. Verùm diu ſuppreſſa, tandem ſtudio Jacobi Sirmondi ſub nomine Donati Candidi anno 1648. edita ſunt; anno 1650. alicubi in Hollandiâ, additâ præfatione novâ, recuſa: habentur etiam inter IX. ſæculi Scriptores *de Prædeſtinatione & Gratiâ*, quos collegit ediditque Gild. Mauguinus in ſupremâ Monetarum Curiâ Præſes, Tom. I. part. II. p. 9. Verum *librum de tribus Quæſtionibus* Lupo cuidam Servato Moguntinenſi Preſbytero, quem à noſtro Ferrarienſi diverſum facit, tribuit.

Liber *Epiſtolarum* CXXX. à Papirio Maſſono primùm editus, *Pariſ.* 1588. 8°. (Quam editionem utpotè admodum vitioſam acriter ſatis carpit Stephanus Baluzius) exinde àDucheſnio Hiſtoricorum Franciæ, Tom. III.

Vita S. Wigberti Abbatis Fritiſlarienſis, ad Bunonem Abbatem Hirſfeldenſem anno 836. ſcripta. Eam cum Hincmari Epiſtolis edidit Joannes Buſæus, *Mogunt.* 1602. 4°.

Vita S. Maximini Epiſcopi Trevirenſis, anno 839. ſcripta. Habetur apud Surium Maii XXIX. In Præfatione ſe fabuloſa omiſſurum eſſe profitetur, ne fidem cæteris derogarent: promiſſis tamen non ſtetit; tot enim fabulas inſignes ut recte notat Baluzius huic libro addidit, ut mirum valde ſit virum eruditum in tam manifeſtos ſcopulos impegiſſe, niſi ſi ut conquirere fabuloſa & fictis oblectare legentium animos, procul gravitate hiſtorici crediderit, ita vulgatis traditiſque demere fidem auſus non eſt. Pluribus ibidem adverſus Sanctorum Acta fabulatorum deliriis commaculata juſtâ indignatione, & pro ſolito candore agit vir eruditus.

Prodierunt Lupi opera à Baluzio recognita, & cùm notis edita, *Pariſ.* 1664. 8°. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 1.

Habentur adhuc MSS. Sermones II. viz. Sermo ad Anglos ſuper incurſu Dacorum, in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. Cod. 284. num. 19. Sermo in Feſtivitatem S. Jodoci in Bibliothecâ Lumleianâ, vol. 165. An Lupi noſtri ſint, videant quibus inſpiciendi copia datur.

830. ISIDORUS MERCATOR, ſeu (ut in Codd. quibuſdam MSS. juxta ſequiorum Sæculorum morem vocatur) PECCATOR, Epiſtolarum decretalium Conſarcinator vixiſſe videtur circa annum 830. ſub Pontificum Romanorum nomine, à Clemente Romano uſque ad Deus-dedit qui Pontificatum tenuit anno 614. pluſquam LXXX. Epiſtolas partim ab aliis compoſitas (quæ tamen paucæ ſunt) partim à ſe compilatas, adjectis aliquot Epiſcoporum Synodorumque literis in lucem protruſit. Spurias eſſe, & non tam piâ fraude, quod vult Cardinalis Bona *, quam ſtupendâ planè impoſturâ confictas longo argumentorum agmine, & rationibus invictis ex imis antiquitatis, Chronologiæ, criticeſque ſacræ fundamentis, adverſus Turrianum demonſtravit D. *Blondellus* in *Pſeudo-Iſidoro*; adeò ut aliquid hâc de re addere, eſſet poſt Homerum Iliadem ſcribere. Et ita quidem eſſe, uno ferè ore jam agnoſcunt cordatiores Pontificii. Teſtem dabo è multis unum Steph. Baluzium, ingens Eccleſiæ Gallicanæ ornamentum. *Antiquo juri, quod per ſeptingentos & amplius annos valuerat, ſucceſſit jus novum ex ſuppoſititiis ſanctiſſimorum Romanæ urbis Epiſcoporum Epiſtolis ab impudentiſſimo illo nebulone Pſeudo-Iſidoro prolatis compactum, & ex novellis eorum conſtitutionibus, qui poſt Caroli tempora ſedem Apoſtolicam occupârunt. —Introductum igitur fuit ævo Caroli Magni favorabili*

* De reb. Liturg. l. 1. c. 3. §. 1.

videlicet

videlicet, ſi unquam alias tempore, ob magnam confuſionem, quæ in politiam Eccleſiaſticam invecta erat ex ſtupenda ac miſerabili Epiſcoporum reliquorumq; Clericorum inſcitiâ, & vetuſtorum Canonum ignorantiâ. In hâc igitur rerum perturbatione, emerſêre famoſæ illæ ac nobiles Epiſtolæ, quæ priſcis Pontificibus Romanis tribuuntur. Perculerunt illæ omnium animos ſuâ novâ antiquitate, & quia ſanctiſſimorum Epiſcoporum nomina præferebant. Hinc ſuborta in animis hominum religio, fas non eſſe dubitare de jure quod in his ſacris Antiquitatis monumentis continebatur. Hæc ille, atque plura Præfat. ad Ant. Auguſtin. de *Emendatione Gratiani* § 1, 2. Eademque fere ante annotaverat Præfat. ad Reginon. *de Eccleſiaſt. Diſciplinis* § 3, 8.

Quis verò fuerit primus Iſidorianæ hujuſce collectionis architectus, quove tempore vixerit larvatus nebulo, non omnium eadem eſt ſententia. Sunt qui Iſidorum Epiſcopum Hiſpalenſem fuiſſe volunt, virum quidem doctum, & in antiquitate Eccleſiaſticâ non indiligenter verſatum. Verum repugnat temporis ratio, cum quædam hujus farraginis partes ex ſcriptis Iſidoro Hiſpalenſi integro ſæculo recentioribus defloratæ ſint. Quin nec gente fuiſſe Hiſpanum veriſimile eſt; etenim Hiſpaniâ Saracenorum jugo tunc temporis preſsâ fermè penitùs exulârint meliores literæ; nec credere par eſt, Hiſpanum in comminiſcendis tam venerandæ vetuſtatis monumentis, non majorem patriæ ſuæ curam habere voluiſſe, cum in totâ Epiſtolarum collectione quinque ſolummodò ad Hiſpanos datæ ſint. Alii illas Riculpho Præſuli Moguntino, qui obiit anno circiter DCCCXIV. tribuunt. Certè hominem fuiſſe Germano-Francum, ex Gallo-Francorum & Longobardorum idiotiſmis rectè notat Blondellus; ex Eccleſiæ verò Moguntinæ ſcrinio, idque Riculphi curâ primùm prodiiſſe, diſertè teſtantur hujus ferè temporis Scriptores Benedictus Levita & Hincmarus Rhemenſis, quorum hic de Hiſpaniâ allatas fuiſſe refert, impoſtoris, ut videtur, fraude hallucinatus. Verùm ut integra collectio Riculpho tribuatur, iterum obſtat temporis ratio; quippe quod in Urbani & Johannis tertii Epiſtolis reperiuntur loca ex Synodo Pariſienſi anno 829. quindecim à Riculphi obitu annis habitâ, deſumpta. Unde conjicit Cl. Blondellus Epiſtolarum hanc congeriem Benedicto potius Levitæ tribuendam eſſe, qui cum anno circiter 850. tres poſteriores *Capitularium* libros adjecerit, Epiſtolas haſce in fruſtula ſectas, capitularibus ſuis inſeruit. Vero forſan propiùs videtur, Epiſtolas à Riculpho vel confictas fuiſſe, vel collectas, poſtea à Benedicto Levitâ recognitas, auctas, & in hanc quam nunc habemus, farraginem redactas; & cum Curiæ Pontificiæ fuerit aſſertor ſtrenuus, eo conſilio opus videtur aggreſſus, ut ſub fucatis primævæ antiquitatis teſtimoniis Romanæ ſedis auctoritatem ſpecioſiùs propugnaret. Quod Iſidori Mercatoris nomen ſibi ſumpſerit impoſtor, neſcio an proferenda ſit D. Blondelli conjectura, ingenioſa utique, ſi ſatis ſolida, nempe fuiſſe Iſidorum quendam gente Hiſpanum, Eulogii Cordubenſis fratrem, qui ob motus civiles patriæ exul hoc ipſo tempore Moguntiaci habitaverit, ubi mercaturam ſtrenuè exercuit: hujus, ut videtur, nomine abuſus eſt Epiſtolaris Impoſtor, ut ſcilicet crederent imperiti Epiſtolas de Hiſpaniis fuiſſe allatas à Mercatore noſtro, qui pietatis cauſâ profugus pretioſiſſimum hunc theſaurum barbaricæ libidini ſubductum, ſecum in Germaniam attulerit. Quicquid ſit, mirari licet, cur ultra Deuſdedit Pontificis tempora, ſeu annum DCXIV. Epiſtolas ſuas non produxerit compilator, quod duplici de cauſâ mihi factum videtur; primò, ut ſpecioſiùs collectæ crederentur ab Iſidoro Hiſpalenſi, qui obiit anno 636. Secundò, ne ſi ſua propius tempora pertingeret, impoſturæ larva faciliùs detraheretur. Denique notandum, integram Iſidori collectionem præter Epiſtolas Pontificias, ordinem celebrandi Concilii, Apoſtolicorum Canonum verſionem, & plurimarum Synodorum tum Græcarum tum Latinarum Decreta continere, quæ in omnibus ferè Conciliorum editionibus reperiuntur.

ARDO,

SÆC IX. ab An. DCCC.

836. ARDO, SMARAGDUS dictus, Ordinis Benedictini Monachus Anianenſis; claruit anno 836. Benedicti Anianenſis diſcipulus, cui morienti adſuit, & à Monachis Indenſibus rogatus, *Vitam* conſcripſit. Obiit ſexagenarius anno 843. Extant ſub Smaragdi nomine opera plura, quæ huic an alteri ſint tribuenda, multa inter eruditos lis eſt. Interim ad noſtrum omninò pertinere videtur *Vita S. Benedicti Anianenſis*, quippe quæ ab oculato Benedicti mortis teſte conſcripta fuerit. Extat hæc Vita tum apud Menardum lib. 2. Obſervationum ad Martyrolog. Benedict. tum apud Mabillon. ſæc. Benedict IV. par. 1. p. 191.

837. FLORUS, *Magiſter* dictus, Diaconus Lugdunenſis; claruit anno 837. quo Concilio Cariſiacenſi interfuit, uti ſe in antiquo Codice MS. legiſſe monet Margarinus Bignæus. Eum ob præclaram eruditionem, & indefeſſam legendi ſcribendique aſſiduitatem, plurimùm laudant Walafridus Strabo *, & Wandalbertus †: iſte verò addit illum Bibliothecam librorum numero & præſtantiâ inſignem congeſſiſſe. Quin & tantâ apud ſuos doctrinæ famâ excelluit, ut præ aliis omnibus ab Eccleſiâ Lugdunenſi electus ſit, qui Joannis Scoti *Prædeſtinationis opus* refutaret; eò magis, ut clariſſimo Mauguino * videtur, ad id delectus, quod in ſermone quodam pridem emiſſo (cujus meminit Hincmarus de Prædeſtinat. cap. 11.) doctrinæ ſuæ de Præſcientiâ, & Prædeſtinatione divinâ, præclarum ſpecimen edidiſſet. Scripſit hoc opus Eccleſiæ ſuæ nomine circa annum 852. Quamdiu deinceps vixerit, nondum comperi.

* Carm. ad Agobard.
† Præfat. ad Martyrolog.
* Differt. Hiſtor. c. 20. p. 156.

SCRIPTA.

COmmentarius in omnes S. Pauli Epiſtolas*, ex S. Auguſtini ſcriptis contextus. Habetur inter Bedæ opera, ei falsò aſcriptus. Flori enim noſtri eſſe ex pluribus Codicibus MSS. ad oculum demonſtravit Joannes Mabillonius diſquiſitione hâc de re ſcriptâ *Analect.* Tom. i. p. 12. quâ etiam oſtendit genuinum Bedæ commentarium aliud à vulgato opus eſſe, idque necdum typis editum penès ſe habere, à ſe aliquando in lucem proferendum. Alibi tamen obſervat in tribus Bibliothecæ San-Gallenſis Codicibus MSS. annorum DCCC. hanc ipſam Bedæ expoſitionem ſub nomine FLORI PRESBYTERI contineri. Vide quæ hâc de re notavit *Analect.* Tom. iv. p. 630.

Commentarius ſeu Expoſitio in Canonem Miſſæ. Extat unà cum aliis quibuſdam Flori opuſculis in Bibliothecâ Pat. Tom. xv. p. 62.

Poemata IX. *viz. Paraphraſes Pſalmorum* XXII, XXVI, & XXVII. *Hymnus trium Puerorum. Hymnus ad Michaelem Archangelum, de Cereo Paſchali. Epiſtolæ ad Moduinum Epiſcopum Auguſtodunenſem, ad Amicum quendam, & ad Wulfinum Grammaticum.* Prodierunt iſta Poemata ſub Drepanii Flori nomine ſæpiùs, viz. in collectione Poetarum Chriſtianorum Fabricianâ, in Appendice Bigneanâ p. 727. & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 667, Porrò Drepanium Florum (qui ad annum 650. aliàs perperàm referri ſolet) eundem cum Floro Magiſtro fuiſſe arguit Epiſtola Exhortatoria ad Moduinum, qui ſedi Auguſtodunenſi hoc demum ſæculo præfuit.

Poemata varia, numero VI. cum notis primus edidit Joannes Mabillonius Analect. Tom. i. p. 388.

Liber de Prædeſtinatione contra Joannis Scoti erroneas definitiones, à Floro ſcriptus nomine totius Eccleſiæ Lugdunenſis. Ejus certè eſſe fidem nobis faciunt Matthæus Florilegus & pervetuſtus Codex MS. Corbeienſis, in cujus tum initio, tum fine Floro noſtro diſertè adjudicatur. De iſto opere ſic Matthæus Weſtmonaſterienſis *. *Scripſit contra Scotum Florus, qui & ejus ſcripta depravando damnavit.* Quâ Matthæi cenſurâ nil aliud intelligi, quam Florum Scoti ſenſum minùs rectè plerunque accepiſſe, optimè monet Uſſerius †. Librum edidit Gilbertus Mauguin *Pariſ.* 1650. Tom. I. Vindiciarum gratiæ

* Flor. Hiſtor. ad an. 883.
† Hiſt. Goteſchal. cap. 6.

gratiæ & prædeſtinationis p. 575. Andreæ Duvallii Doctoris Sorbonici notæ calci operis ſubjiciuntur. Habetur in Bibliothecâ Patr. ubi ſupra.

Sermo de eâdem materiâ, ab eodem editus ibidem p. 23.

Collectio ex Lege & Canonibus de Coercitione Judæorum, & auctoritate ac firmitate judicii, & teſtimonio Epiſcoporum, à Dacherio edita Spicileg. Tom XII. p. 48.

Collectio ex ſententiis antiquorum Patrum de Electionibus & Officio Epiſcoporum. Habetur apud Agobardum, & exinde apud Baronium in Appendice ad Tom. XII. Annal. p. 920.

Commentarius in Epiſtolas S. Pauli ex XII. Patrum, (*viz.* Cypriani, Hilarii, Ambroſii, &c.) ſcriptis contextus. Extitit MS. pen.s Chiffletium & Dacherium, teſte Mabillonio, ubi ſupra p. 20.

Commentarius in Pſalmos. Extare dicitur MS. in Monaſterio Affligemenſi in Flandriâ.

De Martyrologio, ejuſque Autore, verba fecimus ad annum 760.

Porro ut Uſſerii verbis utar, à Floro noſtro ſcriptum *Commentarium in Pſalterium* in Haſſigemienſi Cœnobio (inter Bruxellam & Aloſtam poſito) MS. extitiſſe in Indice Manuſcriptorum Codicum Belgii oſtendit Joannes Bunderius: unde illud in Pſalmum LXXX. adversùs Amalarium à Fabro citatum eſt teſtimonium adversùs Tranſubſtantiationis dogma. Loc. cit.

THEGANUS, natione Francus, vir nobilis & doctus, Amalarii & Hettii Epiſcoporum Trevirenſium Chorepiſcopus & Suffraganeus. Claruit anno 837. Scripſit, teſte Walafrido Strabone, breviter quidem, & verè potius quam lepidè, *Annales de geſtis Ludovici Imp.* ab an. 813. uſque ad an. 837. Hoſce unà cum Walafridi Præfatione & Capitulis primus edidit Petrus Pithæus inter Scriptores Francicos coætaneos *Francofurt.* 1594. p. 291. deinde Andreas Ducheſnius Script. Francic. Tomo II. Exemplar MS. editis multò auctius in Bibliothecâ Viennenſi aſſervari teſtis eſt Cl. Lambecius de Biblioth. Vindob. l. 2. c. 5. p. 391. qui Appendicem duorum annorum in editione Pithæanâ deſideratam exhibet. 837.

CHRISTIANUS DRUTHMARUS, cognomento *Grammaticus*, patriâ Aquitanus, Cœnobii Corbeienſis ex Ordine Benedictino Monachus. Claruiſſe videtur circa annum DCCCXL. ſaltem paulò poſt, quippe qui meminit Bulgarorum ad fidem Chriſtianam converſionis, quæ anno DCCCXLV. contigit. Scripſit, teſte Sigeberto *, *Commentarium in Evangelium S. Matthæi*, qui curâ Joannis Secerii prodiit *Hagenoæ* an. 1530. In hoc Commentario non unus eſt locus, qui hodiernæ Tranſubſtantiationis dogma adeò validè refellit, ut Scriptores Pontificii, Sixtus Senenſis, Cardinalis Perronius, Bigneus, aliique penè ad ravim debacchantur, clamant Secerium hominem Lutheranum Druthmarum corrupiſſe, idque ex fide Codicis MS. liquere. Tam effræni calumniandi libidini, ut os in æternum obſtrueretur, ſimulque ut editioni Secerianæ fides, & integritas vindicaretur, Edmundus Albertinus * editionem *Argentoratenſem* anno MDXIV. triennio ante exortum Lutherum, cum privilegio Imperatoris Maximiliani, & Leonis X. inſignibus primæ paginæ appoſitis, Jacobi Winphelingii curâ ex Codicibus MSS. erutam protulit; in quâ juxta editionem Hagenoenſem eadem loca ad verbum reperiuntur. Necdum tamen contentionis finis. Philippus enim Labbeus * quo jam ſe verteret neſcius, in Albertinum invehitur, quòd, ubi editionem illam viderit, quâve Bibliothecâ eam deprehenderit, non addidit; ſe nunquam hactenus in eam incidiſſe, nec mirum, cum ea diligentibus Germanis, Geſnero, Simlero, Friſio, præter Miræum aliosque recentiores fuerit ignota. Denique Albertini hominis hæretici, & à fide ac religione majorum ſuorum ἐκδότου, fidem ſibi valdè ſuſpectam eſſe. Quo verò in poſterum omnis hac de re dubitandi, vel calumniandi anſa tollatur, monemus æquum lectorem hanc ipſam Winphelingii editionem extare penès eximium virum Thomam Teniſon Eccleſiæ Anglicanæ Theologum celo- 840.

* De Script. c. 72.

* De Sacram. Euchariſt. lib. 2. p. 853. lib. 3. p. 934. Vide etiam quæ habet Cl. Wetſten. not. ad Orig. contr. Marc. p. 79.

* Addend. ad Tom. 1. de Script. p. 752.

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC. celeberrimum,in cujus proinde inſtructiſſima Bibliothecâ videri poteſt. Præter
editiones memoratas habetur iſte Commentarius in Biblioth.PP.Tom.XV.p.86.

8.40. GOTTESCHALCUS, *Fulgentius* etiam dictus, natione Francus,
quippe in Belgicâ ſecundâ, ut videtur, natus, in Monaſterio Augiæ divitis ſub
Tatone Abbate melioribus literis inſtitutus eſt, in quibus eouſque excelluit,
ut *Fulgentii* nomen inde traxiſſe dicitur. Poſtea Ordinis Benedictini Mona-
chus factus Orbacenſis, claruit anno 840. Vacante per Ebbonis depoſitio-
nem ſede Remenſi, à Ricboldo Chorepiſcopo Presbyter ordinatus eſt, ægrè
id ferente Rothado Sueſſionenſi Epiſcopo, in cujus Diœceſi Cœnobium Or-
bacenſe ſitum erat. Ut invidiam declinaret Gotteſchalcus, pereginandi ſtu-
dio ductus, anno 847. Romam ſe contulit, Italiam, Dalmatiam, Pannoni-
am peragravit, anno ſequenti in patriam reverſus: redeuntem hoſpitio comi-
ter excepit Eberardus Comes in Gallia Ciſalpina, apud quem aliquandiu
manſit; & jam quæ ſub pectore premebat dogmata, apertiùs proferebat. Do-
ctrinæ S. Auguſtini ſtudioſiſſimus erat, & primò quidem de modo videndi
Deum in futurâ vitâ quæſtiones movere cœpit. Quâ de re fruſtra à Lupo
Ferrarienſi admonitus, de Prædeſtinatione, & abſoluto Reprobationis de-
creto, de gratiâ Dei, aliiſque huc ſpectantibus curioſè nimis diſputavit: un-
de graves de his dogmatibus eâ tempeſtate controverſias movit: toto ferè
Doctorum Gallicanorum choro in diverſas partes abeunte, hinc Remigio
Lugdunenſi, Prudentio Trecaſſino, Ratramno Corbeienſi, Gotteſchalcum
defendentibus, illinc Hincmaro Remenſi, Amalario Lugdunenſi, Rabano
Mauro, & Joanne Scoto, acerrimè oppugnantibus. Sententiam quam de
gemina Prædeſtinatione aliiſque ei annexis capitulis ſovebat, propriis ipſius
* De Prædeſt. cap. 5. p. 26. verbis, prout apud * Hincmarum habentur hic tradam: *Ego Goteſchalcus cre-
do & confiteor*, &c. *quod gemina eſt Prædeſtinatio, ſive Electorum ad requiem, ſive
Reproborum ad mortem: quia ſicut Deus incommutabilis, ante mundi conſtitutionem
omnes Electos ſuos incommutabiliter, per gratuitam gratiam ſuam prædeſtinavit
ad vitam æternam: Similiter omnino omnes Reprobos, qui in die judicii damnabun-
tur propter ipſorum mala merita, idem ipſe incommutabilis Deus, per juſtum judi-
cium ſuum incommutabiliter prædeſtinavit ad mortem meritò ſempiternam.* Lati-
us hæc poſtea, non uno libello, non una edita confeſſione explicavit. Quin
& durius adhuc & periculoſius de his rebus locutus eſt, ſi Rabanum, Hinc-
marum alioſque hujus temporis Scriptores audiamus. In doctrina de Libero
* Ap.Hincm. ib.c.21.p.118. Arbitrio ſe cum B. Auguſtino penitus ſentire * profeſſus eſt: *erroneas Gennadii
Maſſilienſis opiniones*, & *infælicis Caſſiani perniciosum dogma* diſertè damnans.
† Ibid.c 24.p. 149, 150. De Voluntate Dei ita † loquitur, *Omnes*, inquit, *quos vult Deus ſalvos fieri;
ſine dubitatione ſalvantur, nec poſſe ſalvari niſi quos vult Deus ſalvos fieri,
nec eſt quiſquam, quem Deus ſalvari velit, & non ſalvetur: quia Deus noſter
quæcunque voluit fecit: ipſi omnes itaque ſalvi fiunt, quos omnes vult ſalvos fie-
ri; & non ſalvantur quos non vult Deus ſalvari.* Denique de morte Chriſti
† Ibid.c.27.p. 211. c. 29. p. 226. hæc habet †, *illos omnes impios & Peccatores, quos proprio fuſo ſanguine filius Dei
redimere venit, hos omnipotens Dei bonitas ad vitam prædeſtinatos, irretractabiliter
ſalvari tantummodo velit —— illos omnes impios & Peccatores, pro quibus idem
Dei filius nec corpus aſſumpſit, nec orationem, nec, dico, ſanguinem fudit, neque
pro eis ullo modo crucifixus fuit, quippe quos peſſimos futuros eſſe præſcivit, quoſque
juſtiſſimè in æterna præcipitandos tormenta præfinivit, ipſos omnino perpetim ſalvari
penitus nolit ——— Nullius Reproborum perpetualiter eſſe voluit ſalvator, nullius Re-
demptor, & nullius Coronator.* Excerpta ſunt hæc ex libello, quem Goteſ-
chalcus in Synodo Moguntina Rabano Mauro obtulit, qui in *Tractatu de Præ-
Raban. Epiſt. Synod. ad Hincm. Annal. Fuld. & Chron. Hirſaug. ad an. 848. Annal. Bertin.an.849. deſtinatione* ad Nothingum Epiſcopum ſcripto ſententiam ejus nuper refutave-
rat. Igitur anno 848. circa Kal. Octobris habita eſt Moguntiæ Synodus,
cui plurimi Galliarum Præſules, Abbates, Monachique celeberrimi interfue-
runt: ab his damnatur Goteſchalcus, & ad Hincmarum Remenſem Archi-
epiſcopum ſuum remiſſus, præſtito prius juramento, ſe poſthac in Regnum
Ludovici non rediturum. Anno 849. occaſione placiti Regii habitus eſt apud
Cariſiacum complurium Epiſcoporum conventus; in quo inſtituto de Go-
teſchalco,

teſchalco, ejuſque cauſæ examine, Sententia Synodali decreverunt ipſum Sacerdotali gradu eſſe deponendum, & ne latius ſua dogmata ſpargeret, apud Altivillarenſis Cœnobii Monachos ergaſtulo includendum: denique juxta ordinis ſui Regulam duriſſimis verberibus caſtigandum: quod & eouſque factum eſt, donec *librum,* quem *adverſus Rabanum* ſcripſerat, ipſe propriis manibus flammis tradiderat. Anno 855. coacta eſt Synodus Valentina, cui præſidebant Remigius Lugdunenſis aliique plures. In hac conditi ſunt in Gratiam Goteſchalci Canones, Synodi Cariſiacenſis capitibus oppoſiti. Interim ut Goteſchalcum ad ſaniorem mentem revocaret nullis non modis tentavit Hincmarus, ſed fruſtra fuit. Quippe in ſententia ſua vindicanda immotus perſtitit Goteſchalcus: & quo ſpecioſius innocentiam ſuam oſtentaret, juxta impium & perverſum iſtius Sæculi morem, ſe *ad Judicium Dei,* quod vocabant, ſubeundum, paratum eſſe profeſſus eſt †: nempe ſe in quatuor ferventis aquæ, olei, piciſque ardentis dolia ſigillatim eſſe introiturum, ſuoſque adverſarios ad idem examen ſubeundum audacter provocavit. Obiit anno 870. ſaltem non diu ſupervixit: poſtquam XXI. annis carceris anguſtias expertus eſſet.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

† Vid. Confeſſ. prolix. ap. Uſſer. p. 355.

SCRIPTA.

Confeſſiones II. *brevior una, altera* multò *prolixior*; Has primus extulit, & *Hiſtoriæ* ſuæ *Goteſchalcianæ* ſubjecit Rev. Uſſerius *Dublin.* 1631. 4°. *Hanov.* 1662. 8°. Deinde Cl. Mauguinus, *Collect. Script.* IX. Sæc. Tom. I. p. 7. uterque in Goteſchalcum ſatis pronus, de eo totâque ejus cauſâ fusè & accuratè agit.

Epiſtola ad Ratramnum. Habetur apud Lud. Ceſſotium *Hiſt. Goteſchalc.* p. 415. Fragmentum metricæ ejus epiſtolæ ad eundem editum eſt à Sirmondo inter Hincmari opera, ad calcem libri *de non Trina Deitate* Tom. I. p. 555. & ap. Mauguin. Tom. II. p. 58.

Libellus de Prædeſtinatione Rabano Mauro anno 1648. oblatus: Ex hoc Fragmenta quædam nobis conſervavit Hincmarus lib. *de Prædeſtinat.* quæ hinc inde collegit & ad ſua capita revocavit Mauguin. Tom. I. part. 2. p. 3. & Tom. II. *Diſſert. Hiſtoric.* c. 14. p. 62.

Vita S. Lamberti à Goteſchalco Clerico incultiùs ſcripta, teſte Sigeberto, cap. 125. Eam unà cum tribus aliis hiſtoricis homogeneis edidit Joan. Chapeavillus *Rer. Leod.* Tom. I. *Leod.* 1612. 4°. Verùm noſtri non eſt, ſed Goteſchalci Canonici Leodicenſis, qui claruit anno 770.

BERTRAMUS, rectiùs RATRAMNUS, natione, ut videtur, Gallus, in veteri Monaſterio Corbeienſi Monachus & Presbyter, tandem favente Carolo Calvo Orbacenſis in Diœceſi Sueſſionenſi Cœnobii Præpoſitus. Claruit anno 840. quo circiter tempore, vel paulò ante, ad ſcribendum ſe accinxit. Opus enim condidit *de Virgine Dominum parturiente,* cui Paſchaſius Radbertus libros duos oppoſuiſſe dicitur. Anno 849. fervente circa Goteſchalcum controverſiâ, libros ſuos *de Prædeſtinatione* edidit: & paulò poſt decantatiſſimum illum *de Euchariſtiâ* libellum in lucem emiſiſſe videtur. Anno 866. cum controverſia Latinos inter & Græcos gliſceret, Eccleſiæ Gallicanæ Doctores à Nicolao Papâ rogati, ut Occidentalium cauſam adversùs Græcos agerent; & in his ſuadente Hincmaro ſuas etiam partes tenuit Ratramnus noſter, quas ſtrenuè & nervosè obiit. In vivis adhuc erat anno 870. ſi modò idem fuerit Rathramnus ille, Presbyter nonagenarius, cujus Hincmarus Capitulorum ad Nepotem cap. 1. mentionem facit. Vir erat pius, modeſtus, & haud dubiè eruditus, à doctiſſimis quibuſque ſui Sæculi viris magni habitus: quin & exceptâ lite Euchariſticâ, ab ipſis Scriptoribus Pontificiis ſummis elogiis ornatus.

840.

De eo paſſim agunt Lupus Ferr. Hincm. Rhem. Flodoard. &c. recentior. Mauguin. Celloc Uſſer. alii.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

DE *partu Virginis*, ſeu *de Nativitate Chriſti*, liber, à Dacherio editus Spicileg. Tom. I. p. 218.

De Prædeſtinatione libri II. Extant apud Gilb. Mauguinum in Collect. Scriptor. Gratiæ, &c. Tom. I. p. 29. & in Bibliotheca Patr. Tom. XV. p. 442.

Contra Græcorum errores libri IV. à Lucâ Dacherio primùm editi Spicileg. Tom. II. p. 1.

De Corpore & Sanguine Domini liber, in quo quàm apertè, quàm diſertè, de re Euchariſticâ agit, & Tranſubſtantiationis dogma, prout in ſcholis Pontificiis explicatur, quàm dilucidè refellit, nôrunt quotquot vel prima Theologiæ tyrocinia poſuerunt. Ut itaque Opuſculum ad Anticyras, vel ad Orcum potiùs, relegarent Pontificii, (quippe nigro ſatis carbone à Cenſoribus Tridentinis, Levanienſibus, Sixto Senenſi, Bellarmino, Genebrardo, Poſſevino, Gregorio de Valentia, Gretſero, &c. notatum) omnibus machinis aggreſſi ſunt. Sunt qui Authoris exiſtimationem comminuere nituntur: Sunt, qui tanquam hæreticum & novandi cupidum, Monachum adversùs ſuperiores ſuos recalcitrantem, calumniantur; quibus manifeſtò ſatis refragantur compoſiti hominis mores, & illibata per tot Sæcula fama. Alii opus eſſe corruptum & interpolatum clamant; adversùs quos fidem faciunt tot vetuſti Codices, & Ælfrici noſtri, qui anno 960. floruit, Homilia Paſchalis ex Ratramni libello penè ad verbum deſumpta. Denique alii volunt non Ratramnum, ſed Joannem Erigenam, Authorem eſſe. Quid inde? quaſi Joannes Scotus non eſſet & ætate & eruditione par. Verùm hos facilè revincit ingenua Joannis Mabillonii * confeſſio, qui in vetuſtiſſimo Monaſterii Lobienſis octingentorum annorum Codice MS. tum in initio, tum in fine, ſe Ratramni nomen reperiſſe fatetur, & quidem hujuſce Codicis Lobienſis jam pridem mentionem fecerat Antonius Sanderus, *Biblioth. Belg.* MSS. part. 1. p. 303. næ verò nugas operoſe agunt viri cætera graves atque eruditi, qui nuper probandum in ſe receperunt Ratramnum in hoc opuſculo Eccleſiæ Romanæ de Euchariſtiæ dogmate favere, ſaltem non repugnare; à quo nihilominus tantopere abeſt quantum Oriens diſtat ab Occidente. Quid ferent tanto hiatu dignum hi promiſſores? eant per me licet novi noſtri tranſubſtantiationis Hyperaſpiſtæ; Ratramnum in ipſum Paſchaſium nobis transforment, haud difficiliùs quippe crediderim unam eandemque perſonam fuiſſe, quam Ratramnum eandem cum Paſchaſio, & Eccleſia Romanâ hodiernâ doctrinam hac de re tenuiſſe.

* Sæc. Bened. IV. par. 2. Præfat. num. 83.

Prodiit liber iſte *Colon.* 1532. *Genevæ* 1541. 8°. in Micropresbytico *Baſil.* 1550. p. 513. unà cum Paſchaſio Ratberto *Colon.* 1551. 8°. inter Feuguerei Opuſcula *Lugd. Bat.* 1579. 8°. in Catalogo Teſtium veritatis, *Genevæ* 1608. fol. Latinè & Gallicè anno 1672. Denique ut verſionum Anglicanarum plurium editiones taceam, nuperrimè prodiit editio Anglico Latina *Londini* 1686. 8. cui Diſſertationem patrio ſermone præmiſit editor, quo Ratramnum adversùs omnes Pontificiorum objectiones & calumnias fusè atque eruditè vindicat.

Liber de Animâ. Extat MS. in Bibliothecis Lambeth. Collegii S. Benedicti Cantab. Cod. 301. num. 4. & Eccleſiæ Sariſburienſis, & penès Mabillonium.

Interiit liber à Ratramno ſcriptus *pro defenſione Hymni cujuſdam vetuſti*, cui verſiculum iſtum [*Te Trina Deitas unaque poſcimus*] Hincmarus expungi juſſerat, *Te ſumma Deitas*, deinceps in Eccleſiâ ſuâ cantari præcipiens.

841. HAYMO, ſive Aimo, Alcuini diſcipulus, Rabani Mauri condiſcipulus, & amicus conjunctiſſimus, primùm Monachus Fuldenſis, deinde ab anno 839. Abbas Hersfeldenſis, demum anno 841. Epiſcopus Halberſtadienſis.

Digitized by Google

enſis. Anno 848. Synodo Moguntinæ interfuit. Obiit die XXVII. Martii anno 853. SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Commentarius in Pſalmos. Prodiit *Friburgi* 1533.

Commentarius in Eſaiam. Prodiit *Colon.* 1531. 8°.

Commentarius in Epiſtolas S. Pauli. Prodiit ſub Haymonis nomine *Pariſ.* 1556. 8o. ſub Remigii Remenſis nomine *Romæ* 1598. *Mogunt.* 1614. Vide de eo plura *in Remigio.*

Commentariorum in Apocalypſin libri VII. Prodierunt *Colon.* 1531. De omnibus hiſce Commentariis notari meretur eos ex antiquioribus plerunque Scriptoribus defloratos eſſe.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Breviarium, ſive *De Chriſtianarum rerum memoriâ* libri X. Prodiit *Colon.* 1531. 8°. *Romæ* 1564. cum Galeſinii notis, deinde *Colon.* 1573. 16°. *Lugd. Bat.* 1650. 16°. correctius atque emendatius curâ Joachimi Maderi *Helmſtad.* 1671.

Homiliæ in Evangelia Dominicalia & de Sanctis. Prodierunt *Colon.* 1536. *Pariſ.* 1545. 8o.

De varietate librorum, ſeu *de amore patriæ cœleſtis,* libri III. Prodierunt *Pariſ.* 1531.

Tractatus de Corpore & Sanguine Domini, à Dacherio editus Spicileg. Tom. XII. p. 27.

AMULO, ſive *Amulus,* ſive *Amularius,* Gente ut videtur Gallus, primùm Diaconus Lugdunenſis, deinde, defuncto Agobardo, ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopus ordinatus XVIII. Kal. Februarii an. Dcccxli. Conſultus anno Dcccxliv. à Theoboldo Lingonenſi epiſcopo ſuper incertis Sanctorum reliquiis, ſuperque prodigiis, quæ illarum occaſione dicebantur evenire, gravem ad ipſum epiſtolam ſcripſit adversùs temeritatem quorundam monachorum, quos *viles & nequam homunculos* vocat, (verbis utor Cl. Baluzii) reliquias illas venditantium. Ab Hincmari partibus adversùs Goteſchalcum ſtetit, & in vivis erat anno Dccclii. Si modo iſtoc anno contra Goteſchalcum ſcripſerit, aliàs de tempore mortis nil liquet. Certè hoc circiter tempore ſcripſiſſe vel inde colligi poteſt, tum quòd p. 169. ait Goteſchalcum *pluribus jam annis, à Corpore Eccleſiæ juſta Severitatis damnatione præciſum, atque omni Bonorum contubernio, ac ſolatio defraudatum remanſiſſe;* tum quòd non longe ab epiſtolæ initio innuere videtur nondum ad ſe datas eſſe trium Epiſcoporum, viz. Hincmari, Parduli & Rabani epiſtolas, quæ tamen exeunte anno 852. ſcriptæ ſunt. 841.

SCRIPTA.

Ad Theoboldum Epiſcopum Lingonenſem epiſtola, cujus occaſionem ſupra retulimus.

Ad Goteſchalcum epiſtola, ſcripta, ut diximus, circa annum 852. quâ quidem magnâ animi candore & lenitate cum miſerabili hoc Monacho agit; nihilominus non modo erroneas illius opiniones ſtudioſe refellit, ſed & ipſum ob mores perverſos & inſolentes, atque obſtinatam animi pervicaciam meritò corripit. Primus eam in lucem extulit Sirmondus, ex eo alii, & in his Cl. Mauguinus Collect. Script. IX. Sæculi Tom. II. qui in ſectiones diſtinctam, notuliſque ſuis illuſtratam exhibet, *Diſſert. Hiſt.* cap. 23. p. 195.

Reſponſio ad interrogationem cujuſdam de Præſcientiâ, vel Prædeſtinatione divina, & de libero arbitrio.

De Gratiâ & Præſcientiâ Dei, deque prædeſtinatione, & libero arbitrio, de ſpe item ac fiducia ſalutis, & de ſententia S. Auguſtini.

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC. *Sententiæ B. Auguſtini, ex libris ejus de Præfatis rebus ſumptæ, & in unam ſeriem diſtinctis Capitulis ordinatæ.* Notandum verò Lectori tria hæc poſtrema opuſcula in Codice Trevirenſi, ex quo ea deſumpſit Sirmondus, anonyma fuiſſe, Amulonis Epiſtolæ ad Goteſchalcum ſubjecta; adeò ut incertum fuerit an ei ſint aſcribenda. Primum, ſeu *Reſponſionem Flori Diaconi Lugdunenſis de Prædeſtinatione ſermonem* eſſe cum Cl. Mauguino conſentit Baluzius. Secundum, initio mutilum, nil aliud eſſe, quam Amulonis ad Hincmarum Epiſtolam, unà cum epiſtola ad Goteſchalcum miſſam, contendit Mauguinus Diſſert. c. 22. p. 169. An rectè ſatis viderint alii. Tertium, ſeu *Sententiarum Collectionem* Amuloni noſtro, ſed ex conjecturâ tantum, tribuit, qui primus edidit, Jacob. Sirmondus.

Edidit hæc Amulonis opera cum notis Steph. Baluzius ad calcem Agobardi Tom. II. p. 135. Exinde tranſlata ſunt in Biblioth. Patrum Tom. XIV. p. 329.

Contra Judæos liber I. *ad Carolum Regem Lotharii Imperatoris fratrem.* Hunc ſub Rabani Mauri nomine unà cum Fulgentii, &c. opuſculis in lucem emiſit P. Chiffletius *Divione* 1656. perperàm omninò; cùm Amuloni noſtro diſertè eum tribuat Trithemius *, cujus ſententiam Codices quidam MSS. liquidò confirmant.

* De Script. Eccleſ. fol. 56.

842. JOANNES, Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit circa an. 842. poſtquam ſc. Imagines in Eccleſiâ Græcâ demum reſtitutæ ſedes fixas, & non movendas ampliùs, obtinuiſſent; & Iconodulia apud omnes Græcos in pretio eſſe cœpiſſet. Scripſit, ſeu potiùs Arabicè ſcriptam Græcè vertit, *S. Joannis Damaſceni Vitam,* fabulis & ineptiis immane quantum refertam. Extat hæc *Vita* Lat. in omnibus ferè Damaſceni Operum editionibus & apud Surium Maii VI. Græc: *Romæ* 1553. 8°. & in editione Damaſceni *Baſileenſi* 1575.

842. GEORGIUS, *Hamartolus* dictus, Natione Græcus, dignitate Archimandrita. Claruit circa annum 842. ad quem *Hiſtoriam* ſuam perduxit. Hunc cum Georgio Syncello, ſuperioris Sæculi exeuntis ſcriptore, perperàm confundunt viri cætera doctiſſimi; quà de re eruditè & prolixè agit Leo Allatius *Diatrib. de Georgiis eorumque ſcriptis* p. 323. Scripſit Georgius noſter *Chronicon ab orbe condito ad Michaelem Theophili Imperatoris filium,* ex variis diverſiſque Chronographis, & interpretibus ſacris contextum; re quidem Hiſtoricâ, quod notat idem Allatius p. 320. non admodum opulentum; ſed ad firmanda fidei capita diſſertationibus & SS. Patrum autoritatibus longiuſculum. Pleraque ſunt in eo, quæ in Cedreno, Theophane, Glycâ, aliiſque, iiſdem penè verbis ac ſententiis, pauciſſimis tamen exceptis, deſcripta. Ex hoc autem illos, velut è fonte, ſua (cum poſteriores ſint) hauſiſſe, nemo ambiget. Hiſtoria ad aliorum ſcriptorum loca obſcura, & ardua explananda apprimè neceſſaria. Extat hoc *Chronicon* Gr. MS. in variis Bibliothecis, Bavarica, Regia Pariſienſi, præcipuè Cæſarea Vindobonenſi; unde excerptum dedit Lambecius Comment. lib. 2. cap. 7. p. 588. Georgii etiam noſtri eſt *Homilia,* ſive *Fragmentum de inventa Cruce,* quod edidit Gretſerus de Cruce Tom. II. quippe ex hoc ipſo Chronico deſumptum.

842. METHODIUS, *Homologeta* ſeu *Confeſſor* dictus, Natione Siculus, apud Siracuſas parentibus nobilibus divitibuſque ortus, domeſtica educatione perpolitus Conſtantinopolim profectus eſt, ibique monaſticum vivendi genus amplexus, in Chio Inſula exſtructo monaſterio ſedem collocavit. Poſthæc Nicephori Expatriarchæ CP. apud Paſchalem Papam, qui obiit anno 824. Apocriſiarius factus. Romæ poſitus, adulterii falsò accuſatus eſt, & oſtenſo palàm naturæ vitio crimen diluit. In Græciam reverſus, à Michaele Balbo ob propugnatum Imaginum cultum ante annum 829. in Acritam carcerem datus eſt. Anno 834. à Theophilo Imp. ſeditiones ab eo excitandas verito, ſecum in exercitu contra Saracenos ductus ac poſt reditum in tene-

Vid. Græc Menolog. & Anonym. ap. Allat. de Method. p. 361.

tenebroſum carcerem conjectus. Anno 842. à Michaele III. Porphyrogennetâ Patriarcha Conſtantinopolitanus factus, habitâ mox Synodo Imagines, earumque cultum, in Eccleſiam Græcam poſtliminiò reduxit: utque plebis ſuperſtitioſæ animos id genus commentis devinciret arctiùs, Theodori Studitæ, & Nicephori Patriarchæ corpora Conſtantinopolim ſolenni pompâ transferenda curavit. Obiit anno 847. die XIV. Junii, ut habent Acta Joannis Anachoretæ apud Metaphraſten.

SCRIPTA.

E*Ncomium S. Dionyſii Areopagitæ.* Prodiit ſeorſim Gr. *Florent.* 1516. 8°. *Pariſ.* 1562. 8°. Gr. Lat. inter Opera Dionyſii *Antverp.* 1634. Tom. II. p. 242. Quæ in hoc Encomio de Dionyſio habet Methodius, ea omnia ex Hilduini Areopagiticis mihi planè deſumpſiſſe videtur: quippe qui ea Româ, ubi diu vixerat, facile impetrare poterat: præſertim cùm Hilduinus quo tempore Areopagitica undique collegit, in Reſcripto ad Ludovicum Imp. num. 10. teſtetur Scriptores Græcos de Dionyſii obitu nihil dixiſſe, quia propter longinquitatem terrarum tranſitus ipſius in Galliam iis penitùs fuit incognitus. Nihilominus non levis eſt inter eruditos hac de re controverſia. Ex Hilduini Collectaneis ſua deſumpſiſſe diſertè affirmant, & longo argumentorum ſerie demonſtrant Sirmondus, Launoius, aliique naſutiores Critici, neque id præfractè negare audet Leo Allatius Diatriba *de Methodiorum Scriptis*; etſi prolatis in utramque partem argumentis, in eam ſententiam propendere videtur, quæ ſtatuit Methodium & Syncellum ſua non ex Areopagiticis Hilduini, ſed ex vetuſtioribus Græcorum monumentis deprompſiſſe.

Oratio in eos, qui dicunt, Quid profuit Filius Dei Crucifixus? Extat Gr. Lat. apud Gretſer. de Cruce Tom. II. p. 1667. Bina continet Fragmenta quæ ex Bibliotheca Auguſtana deprompſit Gretſerus, qui Methodio Seniori non eſſe tribuenda contendit, eò quòd in iis mentio ſit Vexillorum Imperalium in formam Crucis commutatorum: objectionem quidem ſed frigidè admodum ſolvere conatur L. Allatius Diatr. *de Methodiorum Scriptis*, p. 348. ubi etiam tertium de Chriſto paſſibili fragmentum ex eadem Bibliotheca Græcè & Latinè exhibet.

Oratio de Occurſu Simeonis & Annæ in Templo, & de Deiparâ.

Oratio in Ramos Palmarum. Extant hæ duæ Orationes Gr. Lat. inter Opera Methodii Patarenſis à Combefiſio edita *Pariſ.* 1644. fol. ubi de iis dictum eſt.

Encomium S. Agathæ Virginis & Martyris. Habetur Lat. in Bibliothecâ SS. Patrum Concionatoria Fr. Combefiſii. Græca ſed mutila penès ſe habuit Leo Allatius *de Method.* p. 365. integra Leonardus Pate Collegii Græcorum alumnus, & Græcarum Literarum in Univerſitate Meſſanenſi profeſſor primarius; an edita ſint nondum didici.

Canones Methodii Pœnitentiales habentur in Balſamonis Græco Canonum volumine, quod Latinè verſum edidit Gentianus Hervetus. Vide quæ de iis habet Baronius ad annum 842. num. 26. &c. Harmenopulus in Epit. Canon. Sect. IV. citat ſub nomine *διατάξεως*. Methodii Junioris Patriarchæ eſſe contendit Arcudius, cui tamen hac in re meliori ratione ductus Leo Allatius ſuffragari nollet.

WALAFRIDUS, STRABO ſeu STRABUS dictus, ortu Germanus, vitæ inſtituto Monachus Benedictinus, Rabani Mauri Fuldenſis diſcipulus, Cœnobii S. Galli Decanus, tandem anno 842. Augiæ majoris in Diœceſi Conſtantienſi Abbas creatus eſt. Obiit anno 849. Vir doctus & ſapiens, & literarum ſcientiâ ante alios illuſtris; ut Iſonis Monachi Sangallenſis de eo verbis utar. 842.

OPERA.

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

De *Officiis divinis, ſive de Exordiis & Incrementis rerum Eccleſiaſticarum* liber. Prodiit inter alios argumenti ſimilis Scriptores curâ Jo. Cochlæi *Moguntiæ* 1549 inter Scriptores de divinis Officiis curâ Melch. Hittorpii, *Pariſ.* 1610. p. 661. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XV.

Vita & Miracula S. Galli Abbatis libris II. comprehenſa. Extat apud Surium XVI. Octobr. Scripſit Walafridus ejuſdem *Vitam* carmine, quæ extare MS. dicitur in Monaſterio Sangallenſi.

De Vita S. Othmari Abbatis liber. Habetur apud Surium XVI. Novembr. longè emendatior apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 153.

Vita S. Blaitmaci. Extat apud Caniſium Tom. VI. & Mabillon. ib. p. 439.

Extrema S. Mammæ, ſive Mamantis Monachi, apud Caniſium ibid.

Vita S. Leudegarii, ibid.

Viſio S. Wettini metro ſcripta, ibid. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV.

Poemata varia. Extant apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. VI. p. 542. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XV. p. 181.

Sermo ſeu Tractatus de everſione Hieroſolymæ ad Caput XIX. *S. Lucæ.* Habetur apud Caniſium ibid. p. 331.

Gloſſa Ordinaria interlinearis in S. Scripturam, ex antiquis Patribus collecta, & ab aliis poſtea aucta, Straboni noſtro vulgò aſcribitur.

Poemata quædam Walafridi antea inedita evulgavit Baluzius Miſcellan. Tom. IV.

843. NITHARDUS, Angilberti (Abbatis poſtea Centulenſis, qui XII. Kal. Martii anno DCCCXIV. è ſæculo migravit) filius, Caroli M. ex Berthâ filiâ nepos. Poſtquam multas in Aulâ legationes, in exercitu præfecturas, obiiſſet, vitâ ſæculari abrenunciatâ, monaſticam ſectatus eſt, Abbas S. Richarii factus. Nithardi adventus ad Sylvacum, à Marcwardo Abbate Prumienſi miſſi, meminit Lupus Ferrarienſis Epiſt. 55. Hunc noſtrum fuiſſe Nithardum non immeritò ſuſpicatur Cl. Baluzius, conjicitque illum in Monaſterio Centulenſi educatum, apud Marcwardum Prumienſem aliquamdiu hoſpitem egiſſe; tandem ad ſuos reverſum, Abbatem Centulenſem in Diœceſi Ambianenſi factum eſſe. Claruit anno 843. quo ferè tempore opus ſuum condidit. Obiit, ut ferunt, anno 853. Scripſit libros IV. *de Diſſidio filiorum Ludovici Pii Imp. ab anno* 814. *exorſus, & ad an.* 843. *progreſſus.* Primus hos edidit Petrus Pithæus inter Scriptores coætaneos, *Pariſ.* 1588. 8°. *Francofurt.* 1594. 8°. p. 433. inter Scriptores deinde Francicos Ducheſnius Tom. II. p. 259.

844. SERGIUS II. Sergii filius, ortu nobilis, Romanæ Eccleſiæ Archipresbyter, & ab anno 844. Pontifex, die XXVII. Januarii ordinatus. Ineunte ſtatim Pontificatu Ludovicus à Lothario Imp. patre miſſus Romam advolavit, Romanis præcepturus, ne electum Pontificem ordinare ampliùs auderent, antequam electionem comprobâſſet Imperator. Mox ipſe advenit Imperator, & Ludovicum filium in Longobardorum regem à Pontifice ungi fecit. Obiit Sergius die XXVII. Januarii anno 847. Extat unica *Epiſtola ad Epiſcopos Tranſalpinos de prælatione Drogonis Mediomatricenſis,* Vicarii ſedis Apoſtolicæ, Concil. Tom. VII. p. 1799.

844. PASCHASIUS RADBERTUS, gente Gallus, natus eſt anno circiter 786. prima pietatis & doctrinæ tyrocinia poſuit inter Monachos, qui majori Monialium Sueſſionenſium cœtui inſerviebant. Adultus factus Monachum induit in Monaſterio veteri Corbeienſi ſub Adelhardo Abbate. Anno 844. præfecturam Cœnobii Corbeienſis obtinuit. Synodo Cariſiacenſi contra Goteſchalcum anno 848. interfuit. Obiit anno 851. die XXVI. Aprilis.

Digitized by Google

Aprilis. Vir quidem non indoctus, ſed ingenii ſui viribus nimiùm fretus. *Primus author*, fatente ipſomet Bellarmino *, *qui ſeriò & copiosè ſcripſit de veritate corporis & ſanguinis Domini in Euchariſtiâ:* cui planè ſuccinit, ſatis ingenuè, Jacobus Sirmondus: *Genuinum*, inquit, *Eccleſiæ Catholicæ ſenſum ita primus explicuit, ut viam cæteris aperit, qui de eodem argumento multa poſtea ſcripſere.* Et ita quidem ſe rem habere fidem faciunt ipſiſſima Paſchaſii verba, & loquendi modi hactenus per omnia ſæcula inauditi. *Omnia*, inquit †, *quæcunque voluit Dominus, fecit in cœlo & in terrâ; & quia voluit, licèt in figurâ panis & vini, hæc ſic eſſe, omninò nihil aliud quam caro Chriſti & ſanguis poſt conſecrationem credenda. Unde ipſa veritas ad diſcipulos. Hæc*, inquit, *caro mea eſt pro mundi vitâ: & ut mirabiliùs loquar, non alia planè quàm quæ nata eſt de Mariâ, & paſſa in carne, & reſurrexit è ſepulchro. Hæc*, inquam, *ipſa eſt, & ideo Chriſti caro eſt, quæ pro mundi vitâ adhuc hodiè offertur, & cùm dignè percipitur, vita utique in nobis æterna reparatur.* Ex quibus dilucide ſatis conſtat mens Paſchaſii, ut alia teſtimonia jam miſſa faciam.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

* De Script. Eccleſ. p 266.

† De Corp. & Sang. Dom. cap. 1.

OPERA.

C*Ommentariorum in Evangelium S. Matthæi libri* XII.

Expoſitionis in Pſalmum XLIV. *libri* III.

Expoſitionis in Threnos Jeremiæ libri V. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1502. *Colon.* 1532.

De Sacramento Corporis & Sanguinis D. N. J. C. ad Placidum liber, ex vulgari Doctorum calculo anno 818. ſcr ptus; niſi quod Carolus Cointius poſt annum 826. & ſpeciatim circa an. 831. ſcriptum acriter & pluribus contendat. Vide ipſum hàc de re ad annum 818, 826, & 831. Num. XXXVIII. de hoc libro lis exorta eſt apud eruditos, haud facile conciliianda. Plures certè Codices MSS. Rabano Mauro ipſum diſertè tribuunt, nempe unus in Bibliothecâ *Coll. S. Johan.* in Bibliothecâ *Benedictinâ* apud Cantabrigienſes alter, alibique alii. Sub ejus nomine prodiit ad calcem Bertrami, *Colon.* anno 1551. Quin & ex ipſo opere peti poſſunt, quæ Paſchaſii non eſſe ſuadere videantur, præcipuè quæ *de tripartito Chriſti corpore* habet, aliis Paſchaſii locis haud ſatis congrua; è contra ſunt antiqui admodùm Codices manuſcripti, qui Paſchaſio Radberto luculenter vindicant. Vetuſtiſſimum, & non longè poſt ætatem ipſius Paſchaſii ſcriptum, ſe nuper penès ſe habuiſſe, coràm affirmavit Cl. D. Alixius; ſub Paſch:ſii nomine, ni malè memini, citatur ab Odone Cluniacenſi, qui ad initium ſequentis ſæculi claruit: inter ejus opera à Trithemio reponitur, & à longè potiore eruditorum gente pro ejus fœtu habetur; loca verò quæ de *corpore Chriſti tripartito* pugnare videntur, forſan non eodem ubique ſenſu intelligenda ſunt. Verùm litem hanc dirimendi partes in me non recipio; fateor nihilominùs in eam me propendere ſententiam, librum Paſchaſio eſſe adjudicandum. Interim notare licet, Paſchaſium in hoc ipſo opere non pauca tradere, quæ cum receptâ Eccleſiæ Romanæ de Euchariſtiâ doctrinâ nequaquam conveniunt, præſertim cap. 3, 4, & 15. quibus proinde σοφὰ quædam φάρμακα adhibere neceſſe habuit Jacobus Sirmondus, tanti viri candore & ingenio parum digna. Prodiit ſeorſim curâ Jo. Gaſtii *Hagenoæ* 1528. ſub Rabani Mauri nomine *Colon.* 1551. 8°. vero authori reſtitutus, *Lovanii* 1561. ac demum ad fidem quatuor Codicum MSS. curâ Joannis Fuchtenii, *Helmſtad.* 1616.

De Corpore & Sanguine Domini ad Frudegardum Epiſtola, cui ſubnectitur *Expoſitio in illud; Cœnantibus autem iis*, &c. ex Commentariis in Matthæum.

Vita S. Adelhardi Abbatis Corbeienſis. Habetur apud Surium & Bollandum ad diem II. Januarii.

Paſſio SS. Ruffini & Valerii Martyrum, quam ſuo ævo corruptam & depravatam comptiori ſtilo perpolivit Paſchaſius.

Oper a

Opera Paſchaſii ſupra enumerata in unum collegit Jac. Sirmondus, atque edi curavit *Pariſ.* 1618. fol. exinde relata in Bibliothecam Patr. Tom. XIV. p. 356.

Vita S. Walæ Abbatis poſt Adelhardum fratrem Corbeienſis, ſub titulo, *Epitaphii Arſenii.* Eam primus edidit Jo. Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. par. 1. p. 453.

De partu Virginis libri II. qui Ildefonſo Toletano hactenus aſcripti, & ſub ejus nomine ſæpiùs evulgati, Paſchaſio demùm Radberto ex Codicum MSS. fide à Lucâ Dacherio vindicati ſunt, ac ſub illius nomine editi *Spicileg.* Tom. XII. p. 1.

845. Flodoard. Hiſt. Remenſ. lib. 3. per totum. HINCMARUS, nobili apud Gallos loco natus, à pueritiâ in Cœnobio S. Dionyſii propè Pariſios ſub Hilduino Abbate educatus eſt; ubi tum literis tum pietate mirè profecit; & cum fœlici & acuto ingenio præditus eſſet, non mediocrem in aulâ apud Ludovicum Imp. gratiam inivit. Hilduinum anno 830. in Saxoniam relegatum, ipſe permittente Epiſcopo, in exilium comitatus eſt, eique exulanti non ingratas ſuppetias tulit. Depoſito anno 835. ob perduellionis crimen, Ebbone, vacaverat jam ferè decennio ſedes Remenſis, quùm ineunte anno 845. in Synodo Belvacenſi, concurrentibus tum cleri tum populi votis, favente etiam Carolo rege, Remenſis Archiepiſcopus Hincmarus ordinatur; cujus electionem anno ſequenti Epiſcopi in Conventu Pariſienſi congregati ſuffragiis ſuis iterum confirmârunt, redditis tunc etiam à rege Carolo Eccleſiæ Remenſis poſſeſſionibus, quas vacante ſede Palatini diripuerant. Anno 848. Synodo Cariſiacenſi interfuit, & in decretis Synodicis contra Goteſchalcum aut hic, aut alibi
Concil. T. VIII. p. 79. factis, primas ferè ubique partes tulit. Anno 853. habita eſt Synodus Sueſſionenſis, uti ipſius Synodi Acta teſtantur, etſi Flodoardus anno Epiſcopatûs Hincmariani ſeptimo habitam referat. In hac Synodo Hincmarus ordinationem ſuam iterum confirmari, & Wulfadum, cæteroſque Presbyteros ab Ebbone poſt depoſitionem anno 840. ordinatos dignitate ſuâ ſubmo-
ibid. p. 137. veri effecit. Anno 855. Decreta in Concilio Cariſiacenſi Hincmaro ſatagente ſeptennio ante lata in Synodo Valentinâ caſſata ſunt. Decreta Sy-
Loc. citat. p. 673, 674. nodi Valentinæ anno 859 confirmârunt Concilia Lingonenſe & Tullenſe; quorum Capitula Carolo regi oblata, à rege data ſunt Hincmaro confutanda. Præſtitit id ille ſcripto opere inſigni. Anno 860. duplici Synodo
Ibid. p. 696. Aquiſgranenſi adfuit, ubi Theutbergâ ſe cum fratre Hucberto rem habuiſſe, ſeu vi, ſeu veritate id cogente confeſſâ, Patres eam Lothario regi abdicandam eſſe, & publicæ pœnitentiæ addicendam decreverunt. Præclaram id Hincmaro multa agendi ſcribendique anſam ſuppeditavit. Eodem anno Concilio Tullenſi II. & ſequente Aquiſgranenſi III. ſubſcripſit. Anno
Ibid. p. 764. 863. aderat Concilio Metenſi, in quo ratæ ſunt habitæ Lotharii regis nuptiæ cum Waldradâ poſt repudiatam Theutbergam initæ. Iſtud verò Concilium mox à Nicolao Papâ in Synodo Romanâ damnatum eſt. Eodem anno Hincmarus impetratâ privilegiorum Remenſis Eccleſiæ confirmatione, Rothadum Sueſſionenſem Epiſcopum cedere renitentem habito Concilio Silvanectenſi deponi, alioque in ejus locum ſubrogato, in Monaſterium detrudi, fecit; cumque ſedem Apoſtolicam appellaret, (extat *libellus Appellationis* apud Baron. ad an. 863. num. 81. & Concil. Tom. VIII. p. 785.) eum iterum damnavit. Intercedente quidem Nicolao Pontifice Rothadum è carcere dimiſit, Romam verò ire, quo ad judicium inſtaurandum eum mitti præceperat Pontifex, neutiquam permiſit. Nec tertiò, quidem à Nicolao admonitus, propoſito ſuo abſcedere voluit. Quamvis etiam quotidianæ minæ de literis excommunicatoriis Româ mittendis ei intentarentur; omnibus tamen inſuper habitis, Canonum authoritate ſe tuebatur, ut ex Apologeticâ ipſius ad Nicolaum Epiſtolâ abundè liquet. Anno 865. in Concilio Romano Rothadus ſedi ſuæ reſtitutus eſt, reſciſſo duplici Hincmari
Concil. ib. p. 808. &c. judicio. Anno 866. Concilio Sueſſionenſi III. præfuit, in quo Wulfadus, ſociique Presbyteri Nicolai Papæ juſſu dignitatem priſtinam recuperârunt. Anno

Anno ſequente in Concilio Trecaſſino, cui præſedit, eandem cauſam accuratiùs expendit. Anno 869. Hincmarum Epiſcopum Laudunenſem, nepotem ſuum, criminum plurimorum accuſatum in Synodo Vermerienſi, ipſe illi præ cæteris infenſus calculo ſuo damnavit. Hinc graves patruum inter & nepotem inimicitiæ, & larga magnarum rerum materia; de quibus nos plura forſan in Hincmaro Laudunenſi. Anno 882. erumpentibus in Galliam Normannis, Hincmarus deſertis Remis, & ablato ſecum S. Remigii corpore, ſilveſtria loca trans fluvium Matronam petiit; ubi in villâ Sparnaco X. Cal. Januar. diem clauſit extremum, in S. Remigii Monaſterio ſepultus. Non meum eſt de tanto viro judicium ferre, quem *reverendiſſimum & deſideratiſſimum virum, & merito rectæ fidei ac ſanæ profeſſionis ab omnibus Catholicis ritè venerandum* vocat, qui ipſum optimè novit, Rabanus Maurus. *Nobilitatem generoſitatis*, inquit Lupus Ferrarienſis *, *ornat eruditio ſalutaris, altitudinem officii commendat religio profeſſionis.* In facultatibus Theologicis, concedente id ipſo Baronio †, erat excultiſſimus, quem conſuluerint plures de diverſis quæſtionibus; in ſcientiâ Canonum eruditiſſimus, licèt interdum nimis iis favens ſuper Apoſtolicæ ſedis decreta eos extulerit. Et ſanè Eccleſiæ leges & jura nemo meliùs intellexit, nemo animoſiùs defendit. Tandem ad ejus opera deveniamus, multâ quidem eruditione, doctrinâ, pietate, referta; & quæ Eccleſiæ Gallicanæ Hiſtoriam mirè illuſtrant; de quibus rectè Sirmondus, *in iis nullum eſſe quod utilitate ſuâ careat, & in quo præſtans autoris judicium cum ſcientiæ copiâ non eluceat.*

Ibid. p. 1527.

* Epiſt. 42. p. 82.

† Ad an. 882. num. 17.

OPERA.

Epiſtola ad Carolum M. quam priori trium librorum contra Gotteſchalcum reliquoſque Prædeſtinatianos operi anno 856. *ſcripto præfixerat.* Opus enim ipſum interiit.

Præfatio operis poſterioris.

Poſterior de Prædeſtinatione Dei & Libero Arbitrio Diſſertatio contra Gotteſchalcum & cæteros Prædeſtinatianos, anno 859. ſcripta.

Contra Gotteſchalcum collectio ex SS. Scripturis, & Orthodoxorum dictis de unâ & non trinâ Deitate, ſanctæ ſc. *& inſeparabilis Trinitatis unitate*, anno 857. facta.

De Divortio Lotharii regis & reginæ Teutbergæ liber, anno 860. ſcriptus.

Capitula XVII. *Parochiæ Remenſis Presbyteris data* anno 852.

Capitula XXVII. *quibus de rebus Magiſtri & Decani per ſingulas Eccleſias inquirere & Epiſcopo renunciare debeant.*

Capitula III. anno 12. Epiſcopatûs ſuperaddita.

Capitula V. *in Synodo Remenſi data Presbyteris* anno 874.

Capitula XIII. *Archidiaconibus & Presbyteris data* anno 877. Capitula iſta omnia habentur Concil. Tom. VIII. p. 569.

Forma Coronationis Caroli regis anno 869. in civitate Metis ab Hincmaro factæ.

Forma Coronationis Ludovici II. ab Hincmaro anno 877. in Compendio palatio factæ.

Forma Benedictionis ab Hincmaro apud Vermeriam anno 856. *Juditha Caroli filiæ, cum Ethelwulpho Anglorum regi deſponſata eſt, datæ.*

Forma Coronationis Hermintrudis reginæ uxoris Caroli regis ab Hincmaro anno 866. Sueſſione factæ.

Explanatio in Ferculum Solomonis ad Carolum regem, oratione ſolutâ; pars enim metrica, quæ 446. verſibus conſtabat, interiit.

Ad Carolum Calvum regem Epiſtolæ VI.

Ad Ludovicum Germaniæ regem Epiſtolæ III.

Ad Clericos palatii, ut hominum ſuorum rapinas reprimant.

Ad Presbyteros Parochiæ ſuæ, ut excommunicationem adversùs deprædatores denuncient.

Ad Epiſcopos & Proceres provinciæ Remenſis.

SÆC. IX ab An. DCCC.

Ad Ludovicum Balbum regem, novi Regis inſtitutio ad rectam regni adminiſtrationem.

Ad Carolum III. Imperatorem.

Ad Ludovicum III. regem, Balbi filium, Epiſtolæ II.

Ad Proceres regni de inſtitutione Carolomanni regis.

Ad Epiſcopos regni admonitio pro Carolomanno rege.

Ad regem communi Epiſcoporum nomine de coercendo raptu viduarum, puellarum, & ſanctimonialium.

Ad Nicolaum Papam Epiſtolæ IV.

Ad Epiſcopos Synodi Sueſſionenſis Epiſtolæ IV. *de cauſâ Wulfadi & ſociorum.*

Ad Egilonem Archiepiſcopum Senonenſem Epiſtolæ III.

Ad Monachos Altivillarenſes de exhibendâ Gotteſchalco, modò eum pœniteret, clementiâ.

Ad Hincmarum Laudunenſem Epiſtolæ V.

Ad Epiſcopos provinciæ Lugdunenſis de Carolomanno ejuſque complicibus excommunicandis.

Opuſculum LV. *Capitulorum adversùs Hincmarum Laudunenſem.*

Ad Rodulphum & Frotarium Archiepiſcopos.

Conventus Epiſcoporum, de uxore Boſonis, quæ virum ſuum reliquerat.

Ad Hildegarium Epiſcopum Meldenſem de judicio aquæ frigidæ.

Ad Hildeboldum Epiſcopum Sueſſionenſem, cui ægrotanti & miſſâ confeſſione ſuâ abſolutionem ſacerdotalem poſtulanti abſens per literas impertiit.

Ad Hadrianum Papam, aliaque Caroli regis nomine ad eundem.

Ad Adventinum Epiſcopum Metenſem.

Ad Epiſcopos de jure Metropolitanorum.

Ad quendam Epiſcopum, de tranſlationibus Epiſcoporum.

Quæ exequi debeat Epiſcopus, & quâ curâ tueri res & facultates Eccleſiaſticas.

Ad Joannem VIII. Papam Epiſtola Caroli II. Imp. nomine.

De Presbyteris criminoſis, de quibus approbatio non eſt.

De cauſâ Teutfridi Presbyteri.

De viſione Bernoldi Presbyteri.

Ad Odonem Epiſcopum Bellovacenſem.

Odoacri Bellovacenſis Eccleſiæ invaſoris excommunicatio.

Ad Joannem Epiſcopum Cameracenſem.

Godbaldi Presbyteri de fœminâ convicti depoſitio.

Fulcheri & Hardoiſæ ob inceſtas nuptias excommunicatio.

Ad Engilgarium virum illuſtrem.

Ad Anaſtaſium Abbatem.

Reſponſio ad quorundam quæſtiones, cur *in quodam ſcripto poſuerit myſticam Nicænam Synodum.*

Conſilium de Pœnitentiâ Pipini regis.

Geſta quomodo Hincmarus villam Novilliacum apud Carolum II. Imp. impetravit.

Animadverſiones in juramentum, quod edere juſſus eſt apud Pontigonem anno 876.

Fragmentum Epiſtolæ ad Wiligiſum & Monachos cæteros S. Dionyſii.

Fragmentum Epiſtolæ ad Ermingardim Auguſtam.

Fragmentum Epiſtolæ ad Rotrudem aliaſque Monaſterii S. Crucis Moniales.

Fragmentum operis metrici de Ferculo Solomonis.

Opuſcula ab Epiſtolis ad Carolum Calvum incluſivè enumerata, de graviſſimis agunt regni & Eccleſiæ negotiis, nonnunquam de quæſtionibus Theologicis, inprimis verò de jure Eccleſiaſtico & Canonico; tam prolixa adhuc, ut quæ ad viſionem uſque Bernoldi Presbyteri recenſentur, juſtorum plerunque voluminum molem exæquent.

Omnia hactenus à nobis recenſita Hincmari opera Jacobus Sirmondus in unum collegit, atque edi curavit *Pariſ.* 1645. 2. vol. fol. Prodierant antea quædam Hincmari opuſcula curâ Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1602. Plura à Joanne Cordeſio ſunt edita *Pariſ.* 1615. 4°. Verum omnes longè vincit editio Sirmondiana.

Libellus

Libellus accuſationis prolixiſſimus, adverſus Hincmarum nepotem in Concilio Duziacenſi oblatus.

Quaterniones Carolo regi pro Eccleſiaſticâ libertate tuendâ oblati apud *Pitſas* anno 867. in cauſâ Hincmari nepotis nondum degeneris.

Rotula oblata eidem cùm Quaterniones præmiſſos legere differret.

Admonitio extemporalis ad regem habita, quo tempore oblata eſt Rotula.

Epiſtola ad Carolum regem de eâdem causâ.

Quinque iſta Hincmarum Laudunenſem ſpectantia opuſcula, unà cum Concilio Duziacenſi, ſuiſque notis eruditis, edidit Ludovicus Cellotius *Pariſ.* 1658. 4°. quæ quidem ad innocentiam Hincmari noſtri vindicandam plurimùm conferunt. Habentur etiam Concil. Tom. VIII. p. 1552, 1732.

Epiſtolæ VIII. bene prolixæ ad Hincmarum Laudunenſem, ex Codice Vaticano deſcriptæ, in lucem editæ ſunt, Concil. Tom. VIII. p. 1789.

Vita Remigii Remenſis Archiepiſcopi. Extat apud Surium *Januar.* XIII. Huic item vitæ ſubjungitur *Remigii Encomium* ab eodem Hincmaro itidem conſcriptum. Certè Hincmarum de vita & virtutibus S. Remigii ſcripſiſſe auctor eſt Flodoardus Hiſt. Rem. l. 3. c. 20. p. 224. Vide etiam quæ habet Sigebertus *de Scriptor.* c. XCIX.

Denique omnium ferè, quæ unquam ſcripſerit Hincmarus, Catalogum totis quindecim Capitibus ſigillatim recenſet Flodoardus, in quibus quamplurima ſunt, aut vetuſtate conſumpta, aut in tenebris adhuc ſepulta: quæ meliùs apud ipſum Flodoardum percurri poſſunt, quam ut à me huc transferantur.

PRUDENS, ſive *Prudentius*; gente Hiſpanus, Trecarum in Galliâ Epiſcopus; claruit anno 846. quo Synodo Pariſienſi interfuit. Anno 849. Concilio Turonenſi IV. adfuit, uti & Concilio Sueſſionenſi II. anno 853. in quo Wulfadus aliique Presbyteri ab Ebbone poſt Synodicam depoſitionem ordinati munere ſuo exciderunt. Gotteſchalci partes foviſſe exinde conſtat, quòd adversùs Joannis Erigenæ Capitula de his ipſis quæſtionibus ſcripſerit: unde minùs mirùm videri debeat præſentiam ſuam eum ſubtraxiſſe, cum Hincmarus ipſum de ſtatu & compreſſione Gotteſchalci conſuleret. Quâ de re conqueritur Hincmarus apud Flodoardum lib. 3. c. 20. Obiit Prudentius anno 861. 846.

SCRIPTA.

Tractatus de Prædeſtinatione contra Joannem Scotum Erigenam ad Wenilonem Archiepiſcopum Senonenſem (qui XIX. Capitula ex Scoti libro excerpta ad ipſum tranſmiſerat) anno 852. ſcriptus; ſeu *liber Joannis Scoti de Prædeſtinatione ex prolatis veterum Patrum Teſtimoniis refutatus & correctus.* Primus hunc librum edidit Gilbertus Mauguin. Vindiciarum Gratiæ Tom. II. p. 191. ad p. 562. ejuſdem *Recapitulatio* ibid. p. 563.

Collectaneum de tribus Epiſtolis ad Hincmarum Remenſem & Pardulum Laudunenſem Epiſcopos, à Ludovico Cellot. editum ad calcem Hiſtoriæ ſuæ Gotteſchalci, *Pariſ.* 1655. fol. *Epiſtolam*, ſeu *Præfationem* ediderat Mauguinus Tom. 1. part. II. p. 6.

Tractoria Epiſtola adversùs quatuor Capitula Conventus Cariſiacenſis, à Mauguino edita, ibid. p. 176.

Epiſtola brevis ad quendam Epiſcopum fratrem ſuum, à Mabillonio edita Analect. Tom. IV. p. 324.

Habentur Prudentii opuſcula in Bibliothecâ Patrum Tom. XV. p. 598. Confer quæ habet Cl. Uſſerius Hiſt. Gotteſchalci cap. 8. p. 130. cap. 11. p. 247.

PARDULUS, ab anno 836. Abbas Dervenſis, ab anno 840. Vicedominus Eccleſiæ Remenſis, demum ab anno circiter 847. Epiſcopus Laudunenſis. Anno 848. Synodo Cariſiacenſi, 849. Pariſiacenſi, 852. Vermerienſi, 847.

 ab rienſi, 853. Sueſſionenſi, & Vermerienſi II. interfuit. Obiit circa an. 856. Extat unica *Epiſtola ad Hincmarum Remenſem* inter Hincmari opera Tom. II. p. 838.

847.

Vit. Raban. à Rodulf. Preſbyt. opp. ejus præfix. Serrar. Rer. Mogunt. lib. 4. p. 625.

RABANUS MAURUS, gente Francus, (etſi Riccobaldus Ferrarienſis, Ptolomæus Leucenſis, aliique haud pauci, Anglum fuiſſe tradunt) patriâ Fuldenſis, natus eſt anno 785. Alcuinum in re Theologicâ & diſciplinis ſæcularibus præceptorem habuit; quibus probè imbutus, in Cœnobio Fuldenſi monaſticam vitam profiteri cœpit. Anno 810. à Ratgario Abbate Scholæ Fuldenſi præfectus eſt; quam tantâ eruditionis famâ, ac nominis ſui gloriâ rexit, ut innumeri ex eâ prodirent Epiſcopi & Abbates, primaria ſæculi iſtius ornamenta. Anno 815. ab Haiſtulpho Archiepiſcopo Moguntiacenſi Presbyteratûs gradu auctus eſt. Anno 822. Abbas Fuldenſis factus. Anno circiter 830. Ludovici Imp. filiis in patrem conſpirantibus, Rabanus in tam periculoſo rerum ſtatu adeò prudenter ſe geſſit, ut utrorumque benevolentiam ſibi retineret, & exoptatum pacis inter patrem & filios ſequeſtrum ageret. Anno 834. Ebbonem Archiepiſcopum Remenſem læſæ majeſtatis damnatum cuſtodiæ ſuæ commiſſum habuit. Anno 835. Sanctorum reliquias à Deuſdonâ Diacono Romano Cœnobio Fuldenſi donatas magnâ religione ac ſolenni pompâ excepit; uti & anno ſequente reliquias à Sabbatino Laico Romano datas. Anno 838. Monachorum Fuldenſium quaſi Coloniam Erlafrido Comiti dedit ad Hirſaugiam Monaſterium recèns ab eo fundatum deducendam; eodemq; tempore quò ſtudia faciliùs & imperturbatiùs urgeret, Monaſterii regendi onus in Hattonem refudit. Ipſe Abbatis titulo contentus, libris legendis ſcribendiſque ſe totum dedit. Anno ſequenti Monaſterio à Monachis ſeditioſis ejectus eſt, cauſantibus, cum ſtudiis literariis nimis intentum rem Cœnobii communem minùs fœliciter procurare, & Monaſterii fundos negligentiâ ſuâ tantùm non decoquere. Ab ingratis Monachis expulſus, in Aulam ſeceſſiſſe fertur, ibique uſque ad ſuſceptum Epiſcopatum, fruſtià ſæpiùs à Monachis revocatus, moram feciſſe. Utut ſit, anno 847. defuncto Otgario Archiepiſcopo, Rabanus ad ſedem Moguntinam evectus eſt. Eodem anno habitâ Moguntiæ Synodo, de reſarciendis Eccleſiæ bonis & privilegiis Laicorum injuriâ direptis & conculcatis Coepiſcopos conſuluit. Anno 848. collectâ iterùm Moguntiæ Synodo Götteſchalcum præſentem invictâ rationum & argumentorum vi ad incitas redegit, ac refutavit, damnatumque ad Hincmarum Remenſem carceri includendum remiſit. Ejuſdem errores variis paulò poſt in lucem editis opuſculis ſtrenuè oppugnavit. Obiit vir ſanctiſſimus anno 856. die IV. Februarii. Miſſis quæ de pietate ejus, de modeſtiâ, humilitate, liberalitate, aliiſque virtutibus dici poterant, erat omni ſcientiarum genere inſtructiſſimus, *cui ut abſque invidiâ loquar*, inquit Trithemius, *nec Italia ſimilem, nec Germania peperit æqualem.* Erat quidem in ipſum paulò iniquior Willielmus Malmsburienſis noſter, quod ex *Præfatione ejus ad Abbreviationem Amalarii* liquet, quam ex Bibliothecâ Lambethanâ nuper extulit D. Alix. ad Joann. Pariſienſem, quâ non modò ſententiam illius de Euchariſtiâ tanquam minùs ſanam, immò periculoſam notat, ſed & libros ejus veluti parùm utiles traducit; quin & inſignis cujuſdam plagii inſimulat, quaſi duos *de Officiis Eccleſiaſticis* libros ex Iſidoro, Auguſtino, & Gregorii Paſtorali ad verbum tranſcripſiſſet; alia quædam opuſcula ex Iſidoro & Bedâ compilaſſet; *Fuit enim*, inquit, *vir ille huic vitio peculiariter aſſiduus, quaſi prorſus deſperaret lectores ſuos memoriam non habere, quâ poſſent ejus furta deprehendere*; quæ tamen non tam rei veritati quam literatorum invidiæ, & peculiari in Rabani ſententiam odio ſunt aſcribenda. Erat quippe Rabanus extra controverſiam inter ſæculi ſui doctrinâ claros facilè princeps. Nec ipſe modò eruditiſſimus, ſed ſolis inſtar doctrinæ radios undique ſparſit. Erat ſub eo Fuldenſe Monaſterium publica virtutis & eruditionis ſchola. CCLXX. Monachos habebat, quos non ſolùm in SS. Scripturis, ſed etiam ſæcularibus literis erudivit. Confluxerunt etiam ad eum aliunde diſcipuli, adeò ut ex ejus Schola prodirent, qui mox ad ſummas

Digitized by Google

mas in Eccleſiâ & Republicâ dignitates evecti ſunt. In ſuorum uſum Bibliothecam Fuldenſem primus condidit, librisque ornatam reddidit; quin & ipſe tot præclara ſcripſit volumina, quæ ſola Bibliothecam inſtruere poſſent: de quibus proximè agendum eſt. SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Excerptio de arte Grammaticâ Priſciani.

De Univerſo libri XXII. ſive *Etymologiarum opus ad Ludovicum Regem.*

De laudibus S. Crucis libri II. partim proſâ, partim carmine, anno 843. conſcripti. Prodierunt ſeorſim *Phorcæ* 1501. *Auguſtæ-Vindel.* 1605.

Commentariorum in Geneſin libri IV.

In Exodum libri IV.

In Leviticum libri VII.

In Deuteronomium libri IV. Commentarii iſti omnes Freculfo Lexovienſi nuncupantur, & prodierunt ſimul *Colon.* 1532. 8°.

In librum Judicum libri II. *ad Humbertum Epiſcopum.*

In librum Ruth liber unus.

In quatuor libros Regum libri IV. *ad Hilduinum Abbatem.*

In duos libros Paralipomenon libri IV. *ad Ludovicum regem.*

In librum Judith liber unus.

In librum Eſther liber unus ad Emmam Reginam.

In Cantica quæ ad Matutinas Laudes per ſeptimanam dicuntur Commentarius ad Ludovicum Germaniæ regem.

In Proverbia Solomonis libri III.

In librum Sapientiæ libri III. *ad Otgarium Archiepiſcopum Moguntinum,* anno 827. ſcripti.

In Eccleſiaſticum libri X. ad eundem, eodem tempore ſcripti. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1544.

In Jeremiam Prophetam comprehenſis ejus Threnis libri XXX. circa an. 840. ſcripti. Commentarius iſte in Threnos S. Hieronymo malè inſcribi ſolet. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1534.

In Ezekielem Prophetam libri XX. *ad Lotharium Imp.*

In Macchabæorum libros duos Commentarius ad Ludovicum regem.

Commentariorum in Evangelium S. Matthæi libri VIII. *ad Haiſtulphum Archiepiſcopum.*

In XIV. *S. Pauli Epiſtolas* libri XXX. *ad Samuelem Epiſcopum,* quos rogante Lupo Ferrarienſi ex variis SS. Patrum floſculis contexuit.

Homiliæ ſuper Epiſtolas & Evangelia à natali Domini uſque ad vigilias Paſchæ numero LXI. *ad Haiſtulphum Archiepiſcopum,* quibus adnectuntur multæ aliæ *Homiliæ de Sanctis, & variis Virtutibus.*

Homiliæ ſuper Epiſtolas & Evangelia à vigiliis Paſchæ uſque ad XV. *Dominicam poſt Pentecoſten, tam de Tempore, quam de Sanctis,* numero XCI. *ad Lotharium Imp.*

Homilia de Evangelio, liber Generationis Jeſu Chriſti.

De ſeptem ſignis Nativitatis Domini Tractatus brevis.

Allegoriæ in univerſam S. Scripturam.

De Clericorum Inſtitutione & Ceremoniis Eccleſiæ libri III. *ad Haiſtulfum Archiepiſcopum* anno 819. ſcripti.

De ſacris Ordinibus, Sacramentis divinis, & Veſtimentis Sacerdotalibus liber ad Thiotmarum.

De Diſciplinâ Eccleſiaſticâ libri III. *ad Reginaldum.*

Ad Bonoſum Abbatem libri III. viz. *de videndo Deo, de Puritate cordis, de modo Pœnitentiæ.*

De Quæſtionibus Canonum Pœnitentialium libri III. *ad Heribaldum.* Prodierunt à Steuartio editi in Auctuario Caniſiano *Ingolſtad.* 1616. p. 635.

De Vitiis & Virtutibus, de Peccatorum ſatisfactione & remediis ſive Pœnitentiis libri III. Sex iſti libri Halitgario rectiùs ſunt adjudicandi, ſub cujus etiam

SÆC. IX. ab An. DCCC

tiam nomine extant apud Caniſium, & in Bibliothecâ Patrum.

Pœnitentium liber unus ad Otgarium Archiepiſcopum, Capitulis XXIX. *conſtans,* quem paulò poſt annum 841. ſcripſit Rabanus. Prodiit ſeorſim ab Antonio Auguſtino cum Notis editus *Venet.* 1584. 4°.

Quotâ generatione licitum ſit matrimonium, Epiſtola ad Humbertum Epiſcopum.

De Conſanguineorum nuptiis, & Magorum præſtigiis liber unus ad Bonoſum.

De Animâ & Virtutibus ad Lotharium regem.

De ortu, vitâ, & moribus Antichriſti Tractatus.

Martyrologium à Caniſio primùm editum Antiqu. Lect. Tom. VI. prologus ejus unà cum verſibus ad Grimoldum Abbatem à Mabillonio editus habetur *Analect.* Tom. IV. p. 326.

Poemata de diverſis, à Chriſtophoro Browero cum notis edita *Moguntiæ* 1617. 4°.

Commentarius in Regulam S. Benedicti, qui Smaragdo Abbati debetur.

Gloſſæ Latino-barbaricæ de partibus humani corporis, à Goldaſto editæ Rerum Alamannicarum Tomo II. *Francofurt.* 1606.

De Inventione Linguarum ab Hebræâ uſque ad Theodiſcam liber, à Goldaſto editus ibid.

Omnia Rabani opera hactenus enumerata, in unum collecta, & in ſex Tomos diſtributa, curâ Georgii Colvenerii, Duacenſis Academiæ Cancellarii, prodierunt *Colon.* 1627. fol.

Poemata quædam, à Baluzio evulgata Miſcellan. Tom. IV.

De Prædeſtinatione Dei contra Gotteſchalcum Epiſtolæ III. viz. *ad Hincmarum Remenſem, ad Notingum Veronenſem, & ad Eberardum Comitem,* à Jacobo Sirmondo editæ *Pariſ.* 1647. 8°.

Liber de Computo, à Baluzio editus Miſcellan. Tom. I. p. 1.

Liber contra Judæos, ſub Rabani nomine à Chiffletio editus *Divione* 1656. Amuloni Lugdunenſi debetur.

Opuſcula II. *unum de Chorepiſcopis, alterum de Reverentiâ filiorum erga Parentes,* à Baluzio ad calcem Operum Petri de Marca edita *Pariſ.* 1669. fol. Tom. I. p. 285.

Epiſtola ad Heribaldum Antiſſiodorenſem Epiſcopum, anno 853. ſcripta, ab eodem edita in ſua Reginonis Appendice *Pariſ.* 1671. 8°. p. 465. Eam priùs ediderat Steuartius ſub titulo libri pœnitentialis.

Epiſtola ad Reginbaldum Chorepiſcopum, & Opuſculum de Chorepiſcoporum Ordinationibus, edita ſunt Concil. Tom. VIII. p. 1845.

OPERA INEDITA.

Commentarius in Acta Apoſtolorum. Extat MS. in Bibliothecâ Collegii Balliolenſis Oxon. vol. 151.

De Vitâ S. Mariæ Magdalenæ liber. Habetur MS. in Collegio Magdalenenſi Oxon. vol. 166.

Expoſitio de Paſchate & Agno Paſchali. Extat MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. vol. 122.

Gloſſarium Latino-Theotiſcum in tota Biblia ſacra Veteris & Novi Teſtamenti, cujus Exemplar MS. venerandæ vetuſtatis in Germaniâ repertum Bibliothecæ Cæſareæ intulit Lambecius, uti ipſe prodit Comment. l. 2. p. 416.

Et forſan alia alibi; de quibus videndus Catalogus, quem exhibet Serarius *Rerum Moguntiac.* lib. 4. p. 631. Inter opera ejus quæ hodiè non ſuperſunt, gravi Eccleſiæ diſpendio, periit *Epiſtola ad Egilonem Abbatem Fuldenſem,* quâ veram & orthodoxam de Euchariſtiâ doctrinam aſſeruit, & novam Paſchaſii ſententiam refutavit: meminit hujus Epiſtolæ Auctor Coævus, qui in gratiam Paſchaſii ſcripſit, & in Bibliothecâ Thuanâ, San-Germanâ, & Victorianâ MS. deliteſcit, teſte Albertino *De Sacrament. Euchariſt.* lib. 3. p. 924. Diſertè meminit & ipſe Rabanus in *Pœnitentiali* à Steuartio primùm edito cap. 33. Sed vel temporis injuriâ, vel hominum iniquitate dudum evanuit.

EULOGIUS,

Digitized by Google

847.

Vid. Ejus Epiſt. ad Wiliſind. Memorial. l. 2. & alibi paſſim. & Vit. per Alvar. oper. præfix.

EULOGIUS, gente Hiſpanus, civitate Cordubenſis, dignitate Presbyter, & paulò ante mortem electus Archiepiſcopus Toletanus. Claruit anno 847. Anno 844. Arabum ſævitiâ domo exul factus, per varia Hiſpaniæ loca, præſertim religionis ergò, S. Zachariæ Aſceterium ad radices Pyrenæorum montium, Pampelonam, Cæſaraugustam, Toletum, peregrinatus eſt. Deferveſcente Arabum tyrannide Cordubam repetiit: & ex eâ anno 851. S. Zoili Martyris reliquias ad Wiliſindum Pampelonæ Epiſcopum, amicum integerrimum, dono tranſmiſit. Eodem anno graviſſima à Saracenis Cordubenſibus contra Chriſtianos mota eſt perſecutio: in quâ Eulogius Martyribus fortiter aſtitit, ad conſtantiam monitis impulit, & ſcriptis conſolatus eſt. Mox & ipſe, Romam iter meditans, prehenſus & in carcerem datus. In carcere poſitus ſcriptis elucubrandis, Martyrum cauſæ adversùs calumniatores defendendæ, ac paſſionibus enarrandis deprædicandiſque, ſe totum dedit. Anno 859. cùm Leocritiam virginem Mahumetanam fide Chriſtianâ imbuiſſet, in rabiem acti Saraceni Eulogium ad tribunal rapiunt, ubi in eum minis cedere detrectantem, ac præclaram fidei confeſſionem edentem, gladio animadverti jubent. Martyrium obiit Vir ſanctiſſimus V. Id. Martii, in Baſilicâ S. Zoili à piis Chriſtianis ſepultus.

SCRIPTA.

Memoriale Sanctorum, ſive *libri* III. *de Martyribus Cordubenſibus*. Qui primus hos libros in lucem edidit Ambroſius Moralis, multa ex libro primo & ſecundo de Muhammede ejuſque dogmatibus reſecuit: de quo meritò dudum conqueſtus eſt Thomas Malvenda lib. 1. de Antichriſto cap. 24. Unde in editione libri hujus Romanâ locus iſte Malvendæ non comparet.

Apologeticus pro Martyribus adversùs calumniatores.

Exhortatio ad Martyrium, ſive *Documentum Martyriale ad Floram & Mariam virgines Confeſſores.*

Epiſtolæ aliquot ad Wiliſindum Epiſcopum Pampelonenſem, ad Alvarum, & alios.

Opera Eulogii ſtudio P. Poncii Leonis, & cum ſcholiis Ambroſii Moralis prodierunt Compluti 1574. & inter Rerum Hiſpanic. Scriptores Tom. IV. p. 213. denique in Bibliothecâ Patr. Tom. XV. p. 242.

ALVARUS, natione Hiſpanus, domo Cordubenſis, S. Eulogii Cordubenſis ſocius & amicus ſummus: ut ex Vitâ ejus à ſe conſcriptâ patet. Claruit anno 847. Eulogio ſuperſtes, *Vitam* & *Martyrium* literis conſignavit; vita hæc habetur Eulogii Operibus præfixa tum in editione Complutenſi, tum in Bibliothecâ Patrum, & apud Surium XI. Martii. Scripſit & *Epiſtolas* aliquot ad Eulogium, quæ inter Eulogii Epiſtolas locum habent, & in Bibliothecâ Patr. repeiiuntur Tom. XV. p. 89. 303. 306. Compoſuit etiam librum *Scintillas Patrum* dictum, quo ſententias Patrum collegit, & ſecundùm communes virtutum vitiorumque locos digeſſit. Prodiit is *Baſileæ*, ſed mutilus & abſque nomine Authoris indicante Voſſio *. 847.

* De Hiſt. Lat. l. 3. c. 4.

LEO IV. natione Romanus, Rodoaldi filius, in Monaſterio S. Martini educatus, à Gregorio IV. ſubdiaconus, à Sergio II. Presbyter titulo SS. Quatuor Coronatorum, ordinatus, demum ad Pontificale culmen evectus anno 847. die XII. Aprilis, dilatâ ſc. ab uſque menſe Januario, quo obiit Sergius, ordinatione, quòd ſine imperiali, ut habet Anaſtaſius, authoritate Pontificem non audebant conſecrare. Eodem anno, ſeu ut alii, anno 854. Ethelwulphum Angliæ regem Romam advenientem ſummo honore excepit. Integrum ferè Pontificatum Baſilicis, aliiſque publicis ædificiis extruendis; civitati muris cingendæ, & adversùs Saracenorum impetus communiendæ, copiis militaribus & navalibus contra eoſdem Barbaros conſcribendis, & auxiliis unde- 847.

 undecunque conquirendis, impendit. Anno tamen 853. habitâ Romæ Epiſcoporum LXVII. Synodo, lapſos Clericorum mores reformare ſtuduit, propoſitis ac decreto Synodico ſancitis in vitæ morumque normam Capitulis XLII. depoſito quinetiam Anaſtaſio Presbytero Cardinali, eò quòd Parochiam ſuam per annos quinque contra Canonum inſtituta deſeruit, & in alienis commoratus eſt. Obiit anno 855. die XVII. Julii. Extat *Epiſtola ad Prudentium Tricaſſinum*, alia *ad Epiſcopos Britann* • de *Epiſcopis Simoniacis, aliiſque Regulis Eccleſiaſticis*; Epiſtolarum adhuc *Fragmenta* varia Concil. Tom. VIII. p. 30. *Homilia ad Presbyteros & Diaconos de curâ Paſtorali*, pia planè & elegans Oratio, ac ſacerdotibus utiliſſima, ibid. p. 33.

847. IGNATIUS, patriâ Conſtantinopolitanus, Michaelis Curopalatæ, *Rangabis* dicti, Imperatoris, & Procopiæ filius. Poſt patrem imperio privatum, juſſu Leonis Armeni exſectis virilibus, in Principes inſulas quatuor decennis adhuc puer relegatus, ibi loci Monachum induit, & per 30. plùs minùs annos egit, Lector, Subdiaconus, Diaconus & Presbyter à Baſilio Parcorum Epiſcopo procedente tempore ordinatus, & Monaſterio Satyri præfectus. Anno 847. defuncto Methodio, ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum promotus eſt, reclamante unà cum aliis Gregorio Syracuſarum Epiſcopo: quem adeò contempſerat Ignatius, ut conſecrationi ſuæ intereſſe inhibuerit. Tumultuantem Gregorium habitâ mox Synodo in ordinem redegit, ac ſacerdotio indignum eſſe decrevit: ſententiam tamen ſuam à Leone & Benedicto Pontificibus Romanis confirmari fruſtra poſtulavit. Graviores verò Ignatius cum Bardâ Michaelis Imp. avunculo inimicitias expertus eſt; quem cùm ob uxorem injuſtè dimiſſam, & conſuetudinem cum nuru initam, reprehenderat, ſacriſque ſubmoverat, effuſus ille in iram, initâque cum Gregorio Syracuſano factione, Ignatium veluti læſæ majeſtatis reum anno 858. ſede ſpoliari, & in Terebinthum inſulam relegari curavit: ubi vinculis onuſtus & arctâ cuſtodiâ detentus, fame & inediâ torquebatur, de loco in locum deportatus, ubique malè habitus. Anno 861. Photius, qui in Ignatii locum ſubrogatus fuerat, coactâ Conſtantinopoli Synodo, Ignatium præſentem ſede ſimul & gradu dejecit, mox in exilium remiſſum. Anno 867. Baſilius arrepto imperio, Photio Patriarchatum abrogavit, & Ignatium ab exilio revocatum ſedi ſuæ reddidit: qui mox collectâ Synodo Photium Photianoſque damnavit & depoſuit. Obiit octogenarius anno 878. Extat Latinè *Epiſtola ad Nicolaum Papam* anno 867. data, (cujus pars prior habetur Gr. Lat. inter Acta Concilii CP. IV. act. 3.) Concil. Tom. VIII. p. 1009. *Sermo ſeu Acclamatio ad Synodum* CP. IV. habetur Lat. ibid. p. 1097. denique *Epiſtola ad Hadrianum Papam* Lat. ibid. p. 1171.

Vit. Ignat. per Nicet. Gr. Lat. Concil. Tom. 8. p. 1179. Theognoſt. libel. de cauſ. Ignat. Gr. Lat. ib. p. 1264.

850. ERMENRICUS, Monachus Augienſis, claruit circa an. 850. *Extat Libellus ejus ad Grimoldum Archicapellanum*, in quo de viris illuſtribus Monaſterii Sangallenſis agit: apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 329.

850. WANDELBERTUS, Diaconus, & Monachus Prumienſis Ordinis Benedictini, claruit anno 850. Scripſit juſſu Marquardi Abbatis *librum unum de Vitâ S. Goaris, atque* alterum *de Miraculis ejuſdem*, quorum narrationem ad annum uſque 839. perduxit. Extat uterque liber apud Surium VI. Julii, & Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 275. Scripſit & *Martyrologium* carmine Heroico, quod Uſuardi Martyrologio ſubjunctum prodiit curâ Joannis Molani *Lovan.* 1568. & habetur inter Opera Bedæ Tom. I. ſub titulo *Ephemeridum Bedæ*.

854. ÆNEAS, gente Gallus, ſacri Palatii notarius, eo nomine ſubſcripſit Concilio Cariſiacenſi anno 849. & Sueſſionenſi anno 853. Anno, ut videtur, 854. vel paulò poſt Epiſcopus Pariſienſis factus eſt. Anno 859. Synodo Tullenſi, 862. Piſtenſi I. 866. Sueſſionenſi, 867. Tricaſſinæ, 869. Piſtenſi II. & Vermerienſi, interfuit. Nec diu ſupervixit. Extat ab eo circa an. 868. ſcriptus

ſcriptus *Liber adverſùs objectiones Græcorum*, quem Dacherius edidit Spicileg. Tom. VII. p. 1. Prologum illius exhibent Conciliorum Editores Tom. VIII. p. 476. Habetur ejuſdem *Epiſtola* breviuſcula ad Hincmarum Remenſem Concil. Tom. VIII. p. 1898. SÆC. IX. ab An DCCC.

BENEDICTUS III. patria Romanus, Petri filius, à Gregorio IV. Subdiaconus, à Leone IV. Presbyter titulo S. Calliſti, ordinatus, demum Pontifex Romanus anno 855. die I. Septembr. factus, ſedem Pontificiam ab Anaſtaſio Antipapâ Ludovici Imp. favore ſubnixo ægrè extorſit; poſtquam veſtimentis pontificalibus exutus, verberibus cæſus, & in carcerem conjectus fuiſſet: verùm ipſe tandem thronum Patriarchalem inviâ populi Romani conſtantiâ atque animi obſtinatione obtinuit. Non longè poſt adeptum Pontificatum Synodum Sueſſionenſem Hincmarianam confirmavit. Obiit anno 858. die X. Martii. Extant *Epiſtolæ* IV. Concil. Tom. VIII. p. 232. 855.

HERARDUS, gente Gallus, ab anno 855. Archiepiſcopus Turonenſis, Anno 859. in Concilio Tullenſi I. Weniloni Archiepiſcopo Senonenſi à Carolo Rege perduellionis accuſato datus eſt judex. Anno ſequente Concilio Tullenſi II. 862. Aquiſgranenſi III. anno 866. Concilio Sueſſionenſi III. & Vermerienſi, anno 867. Tricaſſino, interfuit. Obiit anno 871. *Extant Capitula* CXL. ex corpore ſanctorum Canonum excerpta, & Presbyteris ſuis anno 858. in Synodo congregatis data, Concil. Tom. VIII. p. 627. & inter Baluzii Capitularia Tom. II. p. 1285. *Commonitorium* ad Wenilonem Senonenſem in Synodo Tullenſi datum, Concil. Tom. VIII. p. 695. *Annunciatio de Wulfadi cauſâ & Hermentrudis reginæ coronatione in Concilio Sueſſionenſi* III. facta, Concil. Tom. VIII. p. 830. 855.

REMIGIUS, gente, ut videtur Gallus, ſummus Sacri Palatii Lotharii Imperatoris Magiſter, ſeu Capellæ Regiæ Præſes; ac Lotharii deinceps favore poſt Amulonis mortem Archiepiſcopus Lugdunenſis; quo tamen anno dignitatem iſtam obtinuerit, parùm conſtat. Anno 855. Concilio Valentino præfuit; in quo lapſam Gotteſchalci cauſam, quam magno ſemper ſtudio tutatus eſt, decretis Synodicis in integrum reſtitui, & Concilii Cariſiacenſis Canones contra Gotteſchalcum ſexennio ante latos damnari, effecit. Anno 859. Epiſcoporum Synodo in Andemantunno Lingonum collectæ præfuit, in quâ Canones Valentinos comprobari, & Joannis Scoti Capitula XIX. damnari, curavit. Decreta iſta Synodica poſt quindecim dies Remigius unà cum Coepiſcopis ad Concilium Tullenſe ad Saponarias detulit, & tribus regibus Carolo Calvo ejuſque nepotibus Carolo & Lothario oblatos in Concilio relegi obtinuit. Hinc grave ortum eſt jurgium Remigium inter & Hincmarum, qui Canones etiam Cariſiacenſes relegi effecit. Nil Synodicè decretum; res in aliud Concilium rejecta. Remigius verò noſter anno 866. Sueſſionenſi, 869. Vermerienſi, 870. Attiniacenſi, 871. Duziacenſi, 873. Cabilonenſi I. 875. Cabilonenſi II. Conciliis interfuit. Obiit V. Kal. Novemb. quo verò anno mihi non ſatis eſt compertum. 855.

SCRIPTA.

L*iber de tribus Epiſcoporum Epiſtolis*, ſeu *Reſponſio Eccleſiæ Lugdunenſis nomine facta adverſùs Hincmari, Rabani, & Anonymi Epiſcopi Epiſtolas*. Scriptus circa annum 853.

Libellus de tenendâ immobiliter S. Scripturæ veritate, & SS. orthodoxorum Patrum authoritate fideliter ſectandâ, ſeu *Cenſura Eccleſiæ Lugdunenſis Capitulis IV. Synodi Cariſiacæ oppoſita*, anno, ut videtur, 854. ſcripta.

Abſolutio cujuſdam Quæſtionis De generali per Adam damnatione & ſpeciali per Chriſtum ex eâdem ereptione Electorum, quam eodem, quo *liber de tribus Epiſtolis*, tempore ſcriptum eſſe probabile eſt. Opuſcula iſta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XV. & apud Gilb. Mauguinum collect. ſcript. de

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An DCCC. *Prædeſtinat. & Gratia* Tom. I. Part. II. p. 67. ſubjectis libro *de* III. *Quæſtionibus* Andreæ Du Vallii notis.

Cæterùm Remigio noſtro ab Uſſerio aſcribitur, & ſub illius nomine in Bibliothecâ Patr. prodiit *Commentarius in Epiſtolas D. Pauli,* qui Haymoni vulgò, ac potiori quidem jure tribuitur. De eo monet Uſſerius Commentarium in Epiſtolam ad Hebræos nec Remigii nec Haymonis eſſe, ſed Primaſio deberi.

856. HINCMARUS, gente Gallus, in agro Bononienſi natus, Hincmari Remenſis ex ſorore nepos; avunculo bonis literis & moribus inſtituendus puer adhuc datus eſt. Poſtquam annis maturuit, admovetur ad negotia, ab avunculo ad regem, à rege in Gothiam, legatus. Anno circiter 856. defuncto Pardulo in ſede Laudunenſi avunculi gratiâ ſuffectus eſt, & in Eccleſiâ Remenſi, utpote Metropolitanâ ordinatus. Epiſcopus factus primò quidem Hincmaro Remenſi, & ut avunculo, & ut metropolitano ſuo, morem geſſit; eique in frequentibus Synodis contra Rothadum Sueſſionenſem habitis aſtitit: poſtea verò ſuperbiâ & ambitione inflatus, nota Metropolitani jura ei denegavit. Adminiſtrationem Palatii, & Abbatiam extra provinciam ſitam, eo inconſulto accepit: ad Synodos crebrò evocatus venire renuit: ab avunculo aliiſque Epiſcopis excommunicatos in communionem recepit: aliorum Epiſcoporum ſubditos excommunicavit. Hinc ulteriùs graſſatus, famam avunculi carpere; ne præſentem quidem ſalutare vel intueri; calumniis inſectari; poſtulare ut ſua ipſe ſcripta concremaret; illum degradatione dignum eſſe clamare, idque ſe effecturum minari; denique nihil non agere, quo avunculum divexare, & Metropolitani jugum excutere poſſet. Nec intra hoſce limites ſtetit effrænis audacia. Regi etiam injurius fuit, cujus ille poteſtatem ludibrio habuit; defectionem etiam ad Lotharium nepotem meditatus. Arrepto quinetiam civili gladio, inſana ſua decreta armatâ manu exſequi ſolebat; quoſque ſacris ſubmoverat, bonis ſpoliare. Verbo dicam: impotentiſſimum & in eccleſiâ & in republicâ tyrannum egit, belli fax, diſſidiorum præco. Tali ingenio vir præditus à turbis quieſcere non potuit. Propiorem verò turbarum anſam ſuppeditavit villa Pauliacum, à ſede Laudunenſi olim abreptum, à Carolo rege Hincmaro Epiſcopatum ineunti redditum, ab Hincmaro poſtea regi traditum, ut id Nortmanno cuidam Aulico in beneficium daret. Prædium iſtud Vir leviſſimus anno 868. à Nortmanno repetiit; reddere abnuentem excommunicavit; & armatâ familiâ ſuâ non eo ſolùm prædio, ſed bonis omnibus direptum exuit. Nondum ſatiatus, Nortmannum tanquam raptorem & ſacrilegum apud Pontificem accuſat. Hinc literas à Pontifice ad Remenſem Metropolitanum impetrat; quibus iſte Nortmannum Comitem excommunicare jubetur. Abnuit id, qui cauſæ injuſtitiam probe novit, Hincmarus Remenſis. Noluit id etiam fieri Carolus rex, in Nortmanni & juſtitiæ partes propenſior. Fremit Hincmarus Laudunenſis; & avunculum ſimul ac regem ſacrilegii & contemptæ ſedis Apoſtolicæ apud Pontificem accuſat. Eodem circiter tempore major acceſſit malorum ſeges. Hincmarus enim levi quâdam de cauſâ univerſos Diœceſeos ſuæ Clericos excommunicat. Clerici Hincmarum Remenſem Metropolitanum appellant. Iſte Clericos cenſurâ ſolvit; & communioni miniſterioque ſuo reſtituit. Exardeſcit ſtatim Laudunenſis: ingentes irarum moles verſat: minas ubique ſpargit. Tantas furias Synodo coercendas eſſe cenſuit Carolus rex. Anno igitur 869. res ad Synodum defertur. Piſtenſem indicit Carolus: Hincmarum accerſit. Ire abnuit præfractè Hincmarus: quin & regem multoſque Epiſcopos & magnates palàm excommunicat. Ei tamen à rege atque optimatibus in Colloquio Piſtenſi facti veniam authoritate ſuâ impetrat avunculus; remque totam Synodo judicandam committi obtinet. Indicitur Synodus Vermeriæ habenda VIII. Cal. Maii. Adeſt Hincmarus; cùmque crimina ſibi objecta diluere non poſſet, appellatione ad Romam interpoſitâ effugium quæſivit. Cenſuram quidem Synodi eâ arte evaſit: ipſe verò à rege veluti in carcere detentus fuit prope Silvacum in parochiâ Laudunenſi. Anno

Digitized by Google

no ſequente Synodus frequens eâdem de cauſâ in Attiniaco palatio convenit. SÆC. IX. ab An. DCCC.
Adfuit Hincmarus noſter, (licèt antea duplici libello, inſulſo uno, comptiori altero, appellationem ſuam confirmare fruſtra molitus eſſet) & à rege rebellionis, ab avunculo contumaciæ, à Nortmanno injuriæ, à Clericis ſuis injuſtæ excommunicationis, à laicis ſubditis tyrannidis, accuſatus eſt. Rem quidem cum rege & avunculo tranſegit, præſtito utrique novo fidei juramento pro reliquis cauſis terminandis tres Epiſcopos ab avunculo deſignatos judices & ipſe admiſit. Mox tamen judicium detrectans, pontificem Romanum iterum appellat. Summo interim animi ardore Hadrianus Papa ei apud regem & avunculum tam precibus quam minis patrocinatur. Anno 871. Carlomanni rebellia contra regem arma moventis partes non obſcurè ſectatus eſt; & excommunicationi contra eum ab avunculo latæ ſubſcribere recuſavit. Eodem anno habita eſt Synodus Duziacenſis; in quâ acriter à Carolo rege & Hincmaro avunculo accuſatus eſt: & ad Synodum adductus, præſens interrogatus, auditus, convictus, & quantumvis Romam appellans & recuſans judices, unanimi Epiſcoporum ſuffragio damnatus fuit, & ſede depoſitus. Sede ejectus, cùm novis rebus indies ſtuderet; anno circiter 876. à Carolo Calvo, Imperatore jam facto, in exilium ejectus eſt, vinculis conſtrictus, in cuſtodiam datus, & poſt biennium excœcatus. Anno 878. poſt Caroli mortem à Joanne VIII. Pontifice in Galliam profecto, habito Trecis Concilio excommunicatione ſolutus eſt, ad miſſam canendam admiſſus, & aliquâ parte redituum Eccleſiæ Laudunenſis donatus. Obiit ante annum 882. ſuperſtite adhuc avunculo. Hæc ferè omnia ad illuſtrandam hujus temporis hiſtoriam, partim ex Hincmari Remenſis operibus, partim ex Opuſculis à Lud. Cellotio editis, non indiligentèr collegimus.

SCRIPTA.

E*piſtolæ VI. ad Hincmarum Remenſem*, à Jacobo Sirmondo inter Opera Hincmari Remenſis editæ Tom. II. p. 335. 340, 341. 351. 608. 644.

Collectio altera ex Epiſtolis Romanorum Pontificum pro appellatione ſuâ, Hincmaro Remenſi apud Gundulfi villam anno 870. miſſa per Wenilonem Archiepiſcopum. Extat ibid. p. 355.

Schedula Epiſcopis & per eos regi porrecta apud Piſtas de appellatione à ſe ad ſedem Romanam interpoſitâ.

Satisfactio per Odonem Epiſcopum ad Carolum regem miſſa. Bina iſta Opuſcula notis illuſtrata unà cum aliis edidit Ludovicus Cellotius *Pariſ.* 1658. 4°. à Cl. Labbeo Concil. Tom. VIII. inſerta p. 1760.

Reclamatio & Proclamatio in Concilio Tricaſſino II. anno 878. facta. Extat Concil. Tom. IX. p. 315.

ANGELOMUS Luxovienſis in Burgundiâ Cœnobii Monachus, Ordinis Benedictini, claruit anno 856.

SCRIPTA.

S*Tromata in libros* IV. Regum, ſeu Commentarii juſſu Drogonis Epiſcopi ex veterum Patrum ſcriptis contexti.

Enarrationes ſeu Stromata in Cantica Canticorum, juſſu Lotharii Imp. collecta.

Prodierunt Angelomi Opera *Colon.* 1530. *Romæ* 1565. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XV. p. 307.

BERTHARIUS, natione Gallus, ex regio Francorum genere ortus in Monaſterio Caſinenſi vitam Monaſticam amplexus eſt, tantâque virtutis famâ excoluit; ut poſt Baſſatii mortem anno circiter 857. communi Mo- 857.

Chron. Caſin. l. 1. c. 35 Pet. Diac. de Vir. Ill. Caſ. c. 12. p. 20. Ant. Scip. Elog. Caſ. p. 57.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

nachorum ſuffragio Abbas electus ſit. Duram ſanè provinciam nactus eſt, Saracenis prædonibus Italiam ferro flammâque tunc temporis devaſtantibus; à quorum incurſu ut tutum præſtaret Caſinum, ipſe Monaſterium muro cinxit; ac turribus & propugnaculis communivit: & ad montis Caſini radices Urbem S. Germani exſtruxit. Suſcepto ſæpius in Galliam itinere, ſuppetias Italiæ contra Saracenos dari à Ludovico Imp. petiit & obtinuit: ſemel etiam per literas evocatum in Monaſterio ſuo hoſpitio excepit, & in Apuliam adversùs Saracenos arma moventem ſecutus eſt. Anno 879. Romam profectus, Landulpho Epiſcopo Capuano à civibus per ſeditionem ejecto authoritate ſuâ apud Joannem VIII. Pontificem patrocinatus eſt, ne Italiæ vires mutuis diſſidiis diſtraherentur veritus. Anno 884. Saraceni Caſinum expugnârunt; & Bertharium Abbatem ad altare Miſſam facientem obtruncârunt XI. Cal. Novembr.

SCRIPTA.

QUæſtiones in utrumque Teſtamentum, Conciones ad Monachos in Divorum Natalitiis habitæ, De Medicinâ libri duo, De Grammaticâ plures.* Metro imprimis multa atque eleganter conſcripſit. Ex omnibus ejus ſcriptis ſupereſt Opus primo loco memorandum, viz. *Ἀντικείμενα* ſive *Contrariorum in ſpeciem locorum utriuſque Teſtamenti* libri II. qui ſub Juliani Toletani nomine in Bibliothecis Patrum habentur; & anonymi prodierunt *Baſil.* 1530. *Colon.* 1533. 8°. à nonnullis etiam Richardo Cluniacenſi, ab aliis Salviano Maſſilienſi aſcripti. Verùm id rectiùs Berthario noſtro vindicat Joannes Baptiſta Marus *, tum Leonis Oſtienſis †, qui tale opus ſcripſiſſe Bertharium prodit, authoritate ſubnixus, tum fide Codicis MS. pervetuſti Longobardicis literis ſcripti in Bibliothecâ Anicianâ, qui Berthari nomen prætulit.

Verſus de Vita, obitu, ac Miraculis S. Benedicti, aliique ad Angilbergam Auguſtam, quorum meminit Petrus Diaconus Cap. 12. habentur inter Proſp. Martinengi Poemata Rom. 1590. & apud Arnold. Wion ad Martyrol. Benedict. Martii XXI.

Sermo de S. Luca Evangeliſta, à Petro item Diacono memoratus, in breviario Ord. S. Benedicti habetur.

Sermonum & Homiliarum liber I. Servatur MS. in Biblioth. Caſin. Num. 107. indicante J. B. Maro, Not. ad P. Diac. p. 22. ubi etiam meminit *Sermonis de S. Matthiâ Apoſtolo*, nec non alterius de S. Romano Abbate, ubinam verò deliteſcant non dicit.

* Annot. ad Petr. Diac. de viris illuſtr. Caſinenſ p. 33.
† Chronic. Caſin. l. 1. cap. 35.

858. JOANNES, ERIGENA & SCOTUS dictus, quem alii Anglum apud Ergene in confiniis Walliæ natum, alii Scotum ex oppido Aire oriundum, alii Hiberniam Eri ſeu Erin olim dictam, natalem habuiſſe, contendunt. Claruit anno 858. Relictâ * Patriâ in Galliam tranſiit; & ob ingentem eruditionis famam à Carolo Calvo ſummâ dignatione ſuſceptus eſt, inter familiares adlectus, & in rebus tam ſeriis quàm ludicris individuus menſæ & cubilis ſocius factus. Anno circiter 850. fervente controverſiâ Prædeſtinatianâ contra Gotteſchalcum ipſe calamum acriter ſtrinxit, ſcripto de Prædeſtinatione libello ad Hincmarum Remenſem & Pardulum Laudunenſem, quem Prudentius Tricaſſinus & Florus Lugdunenſis ſtatim oppugnârunt. Damnato dogmate Gotteſchalciano magnam tamen & ipſe Joannes invidiam paſſus eſt, quam paradoxis ut plurimum dogmatibus Philoſophicis, immenſâque apud regem gratiâ, ſibi utplurimùm conflavit. Sive iſtam igitur defugiens, ſeu ab Alfredo rege ad reſtaurandam in Angliâ rem literariam evocatus, certè anno 877. poſt Caroli Calvi, Mecænatis optimi, mortem in Angliam tranſmeavit; & ab Alfredo rege in Academiâ Oxonienſi à ſe ſive recèns fundatâ, ſeu reſtitutâ, artium liberalium, Geometriæ imprimis & Aſtronomiæ, ſtudio præfectus fuiſſe dicitur. Poſt triennium natâ inter Academicos Oxonienſes diſcordiâ Malmesburium ſeceſſit, & in celeberrimo illo Cœnobio ludum literarium aperuit; ubi demum anno 883. (rejiciunt id alii in 886.)

† Matth. Weſtm. Flor. Hiſt. ad an. 883. p. 253.

Digitized by Google

886.) à diſcipulis, inflexam morum duritiem & gravitatem ægrè ferentibus, ſtylis & graphiis confoſſus interiit IV. Id. Novembr. Corpus ejus, Teſte Matthæo Florilego, in B. Laurentii Baſilicâ humili quidem loco ſepultum eſt. Ubi verò ſuper ejus Sepulturam divinitus cecidit radius ignis Cœleſtis, Monachi his revelationibus admoniti, in majorem Eccleſiam tranſtulerunt: & ad ſiniſtram Altaris partem loco magis honorabili condiderunt. Certè Martyribus & Sanctis poſt mortem annumeratus locum in Martyrologio Romano per multa tenuit ſæcula; donec tandem, heu infœlix! ab oculatioribus Pontificiis Tranſubſtantiationi contraria ſenſiſſe deprehenſus, deleto nomine eximeretur. Doctrinam ejus & pietatem egregiè deprædicat Anaſtaſius Bibliothecarius in epiſtolâ ad Carolum Calvum. *Mirandum eſt*, inquit, *quomodo vir ille barbarus (qui in finibus mundi poſitus, quantò ab hominum converſatione, tantò credi potuit alterius linguæ dictione, longinquus) talia* (viz. Dionyſii Opera) *intellectu capere, in aliamque linguam transferre valuerit. Joannem innuo Scotigenam virum, quem auditu comperi per omnia ſanctum. Sed hoc operatus eſt ille artifex ſpiritus, qui hunc ardentem pariter & loquentem fecit. Niſi enim ex gratiâ ipſius igne charitatis flagraſſet; nequaquam donum linguis loquendi proculdubio ſuſcepiſſet.*

SÆC. IX. ab An DCCC.

SCRIPTA.

DE *Diviſione Naturæ, ſeu de rerum Naturis* libri V. De hoc opere hæc olim notavit Rogerus Hovedenus * noſter, cujus verba mutuatus eſt Matthæus Weſtmonaſterienſis *, "compoſuit librum, quem περὶ φυσικῶν "μερισματος, i. e. de *Naturæ Diviſione*, intitulavit, propter perplexitatem "quarundam Quæſtionum ſolvendarum, bene utilem: Si tamen ignoſca-"tur ei in quibuſdam in quibus à latinorum tramite deviavit, dum in Græcos "acriter oculos intendit; unde & hæreticus à quibuſdam putatus eſt. Sunt "enim revera in hoc libro perplurima, quæ niſi diligenter diſcutiantur, à fide "catholica abhorrentia videantur.

* Annal. ad an. 883. fol. 234. p. 2.
* Loc. cit.

Ambigua S. Maximi, ſeu *Scholia ejus in difficiles locos S. Gregorii Nazianzeni*, Latinè verſa. Prodierunt ſimul bina iſta Opera typis impreſſa *Oxon.* 1681. fol.

De Prædeſtinatione Dei contra Gotteſchalcum liber, à Gilberto Mauguin. editus *Vindic. Prædeſtinationis & Gratiæ* Tom. I. p. 103. Ex hoc libro XIX. Capitulorum Summulæ, quæ Lotharii Imp. juſſu olim collectæ, ad Carolum fratrem per Ebbonem Gratianopolitanum Epiſcopum miſſæ, in Palatio Vermerienſi anno 853. traditæ, & à Prudentio Tricaſſino & Floro Lugdunenſi poſtea refutatæ ſunt; habentur in *Hiſtoriâ Gotteſchalci* Uſſerianâ cap. 19.

Opera S. Dionyſii Areopagitæ quatuor, (viz. *De Cœleſti Hierarchiâ, de Eccleſiaſticâ Hierarchiâ, de Divinis Nominibus, de Myſticâ Theologiâ*) in Latinam Linguam converſa, verſione Carolo Calvo Imp. nuncupatâ. Hanc *Verſionem* nimia Græci Sermonis affectatione vitiatam, adeóque Latinis haud ſatis eſſe intelligibilem, dudum obſervavit prædictus Florilegus. Prodierunt ex his aliqua in editione Operum S. Dionyſii *Colon.* 1536. Omnia verò, teſte Labbeo * in Bibliothecâ Collegii Societatis Ieſu Bituricenſis MSS. habentur. Præfationem verſionis iſtius duplicem ad Carolum Calvum, metricam alteram breviorem, alteram proſaicam prolixiorem edidit Cl. Uſſerius in *Epiſtolarum Hibernicarum* Sylloge p. 57.

* Diſſert. de Script. Eccl. Tom. 1. p. 67.

Excerpta de Differentiis & ſocietatibus Græci Latinique verbi, quæ inter Macrobii ſcripta feruntur, ex fuſioribus Macrobii ſcriptis à Joanne noſtro deflorata eſſe cenſent Uſſerius & Pithæus.

Liber de Corpore & ſanguine Domini interiit, quem Caroli Calvi juſſu conſcripſit, Ratramni ſententiæ ubique conſonum, atque eo nomine à Synodo Vercellenſi anno 1050. damnatum ut ex Berengarii epiſtolâ ad Richardum à Dacherio † evulgatâ patet.

† Spicileg. Tom. II p. 510.

Cæ-

SÆC. IX. ab An. DCCC. Cæterùm multa alia Erigenæ opera recenſet Baleus, quæ an unquam ab eo ſcripta fuerint, parùm conſtat; minùs adhuc an MSS. forſan alicubi delitescant.

858. NICOLAUS, natione Romanus, Theodori Regionarii filius, à Sergio Papâ Subdiaconus, à Leone Diaconus ordinatus, Benedicto mortuo anno 858. Eccleſiæ Romanæ Pontifex electus eſt, & præſente Ludovico Imp. die XXV. Martii conſecratus. Anno ſequente à Photio Patriarchâ CP. nuper facto literis interpellatus, anno 860. ad cauſam ejus inveſtigandam legatos Conſtantinopolim miſit. Anno 861. Photium, Conciliumque CP. ab eo habitum, ſugillare, & Ignatio palàm patrocinari cœpit. Eodem anno habitâ Synodo Lateranenſi Joannem Archiepiſcopum Ravennatem injuriæ & rapinæ à civibus ſuis accuſatum in judicium vocavit; & venire abnuentem communione privavit. Mox etiam à Ravennatibus exoratus, Ravennam profectus eſt, & Joannem diu licèt tergiverſatum civibus ſatisfacere, contumaciæque ſuæ pœnitentiam agere, & veniam poſtulare coegit, pœnitentem communioni reſtituit. Anno 862. acriùs contra Photium inſurrexit, habitâque Romæ Synodo pullulantem tunc temporis Theopaſchitarum hæreſim damnavit. Eodem anno divortium Lotharii regis indignatus, & à Teutbergâ reginâ injuſtè uti credi voluit, repudiatâ appellatus, ſumma imis miſcuit, nihil intentatum relinquens, quo aut Teutbergæ cauſam tutaretur, aut Lotharium regem à propoſito abduceret; adeò ut anno ſequente Synodum Metenſem damnaret, & Theutgadum Trevirenſem ac Guntharium Colonienſem Archiepiſcopos à Synodo ad Romam legatos excommunicaret. Eodem anno 863. collecto Romæ Concilio Photium excommunicavit & damnavit; & Rothadum Epiſcopum Sueſſionenſem ab Hincmaro Remenſi depoſitum ſedi ſuæ reſtitui, & Romam judicandum remitti crebris literis mandavit. Anno 864. habitâ Romæ Synodo Rodoaldum Epiſcopum Portuenſem, legatum ſuum tum in Oriente tum in Galliâ, ſede & communione ſubmovit, aliamque Synodum de cauſâ divortii Lotharii regis terminandâ fruſtra indixit. Anno 865. convocatâ Romæ Synodo, Rothadum præſentem communioni reſtituit, ſedi Sueſſionenſi reſtituendum decrevit, & in Galliam Synodico decreto ac literis ſuis communitum dimiſit, anathema omnibus ei deinceps adverſantibus comminatus. Acriùs eodem tempore contra Michaelem Imp. & Photium exarſit, illiuſque ſcripta flammis palàm mandari juſſit. Anno 866. Michaeli Bulgarorum regi fidem Chriſtianam nuper ſuſceptam gratulatus eſt, quæſtionibus CVI. ab eo propoſitis reſponſo ſatisfecit, & ad fidem apud Bulgaros confirmandam Paulum Populonienſem & Formoſum Portuenſem Epiſcopos legavit. Eodem anno Waldradum Teutbergæ pellicem excommunicavit, Wulfadum & ſocios in Concilio Sueſſionenſi depoſitos dignitati ſuæ reſtitui juſſit; & à Photio anathemate percuſſus eſt. Obiit anno 867. die XII. Novembris. Extant *Epiſtolæ* LXX. Concil. Tom. VIII. p. 268. aliæ XXIV. ibid. p. 480. Fragmenta aliarum *Epiſtolarum* VI. ibid. p. 514. *Reſponſa ad Conſulta Bulgarorum* Capitulis CVI. conſtantia, ibid. p. 516. *Decreta* ſeu *Reſcripta* de rebus variis in XXII. titulos diſpertita, ibid. p. 550. *Appendix Epiſtolarum ſecunda* Epiſtolas IV. complectens, ibid. p. 563. Cæterùm Nicolai noſtri Epiſtolæ ſeorſim prodierunt *Romæ* 1542. fol.

858. PHOTIUS, ortu, ut videtur, Conſtantinopolitanus, Taraſii Patriarchæ nepos, parentes habuit generis ſplendore illuſtres, & quos martyrium (forſan ob cauſam imaginum) nobilitaverat. Genere, doctrinâ, virtute, conſpicuus, ad ſummas reipublicæ dignitates, quamprimum maturuit, aſcendit; factus Protoſpatharius ſeu regiorum ſatellitum dux, Protoſecretarius, & Senatûs CP. princeps; adeoque Imperatoris nomine ad Aſſyrios legatione functus. Anno 858. dejecto Ignatio, & oblato ab eo, ſeu ſponte, ſeu metu, abdicationis libello, cum de ſucceſſore ageretur, Photium τὸν ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ γνώσει πολλὰ σεμνυνόμενον, fatente Michaele Monacho, cauſæ Photianæ aliter minime

Phot. in Epiſt. paſſim. Nicet. in vit. Ignat. Theog. libell. de Ignat. Baron. Tom. X. ab an. 858. Hanck. de Script. Byzant. part. 1. c. 18.

Digitized by Google

minime favente, magnopere reluctantem tum Aulici tum Clerici in Patriarchatum Conſtantinopolitanum elevârunt, ipſo Domini die natali conſecratum. Certè ad hoc munus ſubeundum, quicquid fingant Ignatiani, ſe per vim quandam adactum eſſe ipſemet non modò in Epiſtolâ ad Hadrianum Papam, ſed & privatis ad ipſum Bardam literis, ſeriò conqueſtus eſt. Quo tamen non obſtante, Ignatiani in æde S. Irænes congregati Photium ejuſque ſequaces damnârunt: Photianis mox in Synodum collectis par pari rependentibus. Anno 861. habita eſt Conſtantinopoli Epiſcoporum CCCXVIII. Synodus, in quâ ſolenni ſententiâ deponitur Ignatius; cui aderant & conſenſerunt legati Pontificii Rodoaldus Portuenſis & Zacharias Anagninus Epiſcopi. Etſi poſtea ipſe Nicolaus Papa conſenſum denegârit, peſſima convicia minaſque quotidie in Photium jaculatus. His acceſſit nova Nicolai in Photium odii ratio, cauſa nempe Bulgarorum, quos miſſis illuc anno 866. prædicatoribus ſedi Romanæ arripere molitus erat. Hos interim Photius, utpote ſedi ſuæ ſubditos, cui ſe nuper ultrò ſubjecerant, ſedi ſuæ ſtrenuè vindicavit. Anno 867. ad imperium evectus Baſilius Macedo, Photio non leviter infenſus, quod ob Michaelis Imp. cædem acriter ab eo correptus fuerat, & ſacrâ communione ſubmotus, revocato Ignatio, Photium throno Patriarchali dejecit. Anno 869. convocato Conſtantinopoli Concilio Epiſcoporum CII. quod pro Oecumenico VIII. habent Pontificii, Photium Photianoſque damnant & deponunt Ignatiani; & ut modo quodam inſolenti res ageretur, Synodali ſententiæ calamis non nudo atramento, ſed ipſo ſanguine ſacramentali tinctis ſubſcripſerunt. Quo facto Photius in exilium eſt actus, cognatis, familiâ, amicis, omni denique humano miniſterio, & quos ipſâ vitâ cariores habuit, libris exutus. Καινὸν τοῦτο (inquit) καὶ παράδοξον, ἡ νέα καθ' ἡμῶν ἐπινενοημένη τιμωρία, *& hoc certè novum & paradoxum, recèns in me excogitatum ſupplicium.* Tandem Baſilius veteris amicitiæ memor, cum Photio in gratiam redire cœpit, quem mortuo paulò poſt Ignatio, anno 878. ſedi ſuæ reſtituit. Nec hoc contentus Joannem VIII. Romanum Pontificem illi reconciliavit. Photium proindè Pontifex in communionem recepit, omnia adversùs eum ejuſque ſequaces decreta irrita fecit; Paulum Anconitanum & Eugenium Oſtienſem legatos Conſtantinopolim miſit; ubi collecto anno 879. Epiſcoporum CCCLXXIII. Concilio interfuerunt. Omnia hic in Photii gratiam ceſſerunt, ipſe pro legitimo Patriarchâ ab omnibus agnitus, reſciſſa in contrarium decreta, antiqua ſedis CP. privilegia confirmata, condito etiam Canone, ut omnes à Joanne Pontifice Romano damnati, à Photio etiam damnarentur; à Photio damnati, à Joanne etiam anathemati ſubjicerentur. Hanc ſolummodò Synodum Photianam Oecumenicam VIII. agnoſcunt Græci, cujus Acta ex Joannis Becci Patriarchæ CP. codice exſcripta primus Gr. Lat. extulit Gulielmus Beveregius *Pandect. Canonum* Tom. II. Anno 886. Photius inſidiarum unà cum Theodoro Santabareno adversùs Leonem Aug. Baſilii filium initarum falsò inſimulatus, ab Imperatore mox ſede pulſus, in Harmonianorum Monaſterium relegatus eſt; ubi non diu poſtea obiiſſe videtur, in Heremiæ Monaſterio ad Merdoſagarem ſepultus. Vir, ut cætera taceam, infinitæ lectionis, ſtupendæ eruditionis, omnium non ſui modò, ſed & omnium penè ſæculorum doctiſſimus, librorum helluo voraciſſimus, Cenſor κριτικώτατος. Nemo Bibliothecam ejus vel ſemel inſpexerit, quin Hiſtoricum ſummum, Philologum inſtructiſſimum, Criticum perſpicaciſſimum, ſtatim deprehendet. Teſtantur accuratam Juris peritiam tot ſolertia ad interrogationes propoſitas reſponſa; prudentiam politicam liber *de Officio Principis*, ut de rebus geſtis nil dicam. Legantur ejus Epiſtolæ; videbis ipſum Philoſophica, Medica, Mathematica, Theologica, adamuſſim tenuiſſe. Verùm id apud omnes in confeſſo eſt, & fortè ſolus eſt Philippus Brietius*, qui Photium literis ſæcularibus clarum, divinarum fuiſſe ignarum affirmavit, reclamante totâ Doctorum caveâ, totque ejus ſcriptis ſummâ ſacrarum literarum, & rei Theologicæ peritiâ refertiſſimis. De ingenio ejus, & ſcientiâ externâ, audiatur unicus Nicetas David †, Photio aliàs non ſatis æquus. *Tandem*, inquit, *Photium Patriarcham deſignant:* ἦν δὲ οὗτος ὁ Φώτιος ὁ [illegible] καὶ

ἀνωνύμων

S Æ C. IX. ab An. DCCC.

Vid. Photii Epiſt. 6. p. 69.

Vide Leonem Gramm. in Chronographiâ, & Joelem in Hiſt. compend.

Epiſt. 97. ad Baſil. Imp. p. 137.

Leo Grammat. in Chronograph. Joan. Curopal. in Compend. Zonar. Annal. Tom. III.

* Annal. ad an. 858.

† Vit. Ignatii p. 1198.

SÆC. IX. ab An. DCCC. ἀνωνύμων, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐγενῶν κατὰ σάρκα καὶ ἐπιφανῶν: *Homo erat ſanè minimè obſcurus & ignobilis, ſed claris & illuſtribus oriundus natalibus, rerumque civilium & politicarum uſu, prudentiâque & ſcientiâ omnium tunc temporis clariſſimus. Grammaticæ enim literaturæ & carminis pangendi, dicendique laude, quin & Philoſophiæ, & Medicinæ, & omnium propè liberalium diſciplinarum externarum ſtudio cognitioneque tantoperè florebat, ut ævi ſui facilè princeps haberetur, immò & cum veteribus certare poſſet.* Πάντα γὰρ συνδεδραμήκει ἐπ' αὐτῷ, ἡ ἐπιτηδειότης τῆς φύσεως, ἡ σπουδὴ, ὁ πλοῦτος, δι' ὃν καὶ βίβλος ἐπ' αὐτὸν ἔρρει πᾶσα, πλέον δὲ πάντων ὁ τῆς δόξας ἔρως, δι' ὃν αὐτῷ καὶ νύκτας ἀΰπνοι περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐμμελῶς ἐσχολακότι. *Omnia quippe in illo concurrerant, aptitudo quædam & naturæ vis ac fælicitas, ſtudium, opes, quibus tibi librorum omnium maximam copiam comparabat: & quod præ cunctis, gloriæ laudiſque cupido, quâ incenſus totas noctes, ut lectum aſſiduè vacaret, ducebat inſomnes.* Mitto recentiorum encomia, numero & pondere infinita; meritiſſimum præ aliis Elogium ipſi tribuit, qui de hujuſmodi rebus optimè judicare novit, Dan. Heinſius *Diſſert. de Critica Veterum*, p. 166. quod ne nimius ſim, hùc non transferam.

OPERA EDITA.

Μυριόβιβλον, ſive *Bibliotheca*, à Photio adhuc Laico ſcripta, in quâ CCLXXX. Veterum opuſcula lecta, excerpta, & accuratè dijudicata continentur. Nobile, ſi quod aliud, eruditæ vetuſtatis promptuarium; quo tot ſecundæ poſt naufragium tabulæ, tot aurea melioris ævi monumenta, ex parte ſaltem nobis conſervantur. Opus, in quo ingenii acumen, judicii gravitatem, legentis induſtriam, an lectionis varietatem quis magis admiretur, haud facilè dixerim. Interim notari meretur, hanc quam nos habemus Bibliothecam, longè majoris operis ſolummodò partem videri, ea ſc. ſolummodò quæ, abſente Taraſio fratre, recitata fuerant, ut ipſe Photius Epiſtolâ ad Taraſium Bibliothecæ præfixâ non obſcurè indicat. Legit utique & excerpſit vir erudititiſſimus infinita alia aliis temporibus præſente Taraſio recitata; unde nil mirum in hoc opere Ignatium, Papiam, Ariſtidem, Theophilum, Hegeſippum, Athenagoram, Julium Africanum, Gregorium Thaumaturgum, Dionyſium Alexandrinum, Gregorium Nazianzenum, alioſque maximi nominis Scriptores, quà ſacros, quà profanos, nullum habere locum, in aliâ, ut videtur, Collectione recenſitos, cujus fortaſſe ἀπoσπασμάτιον erant Eclogæ illæ Philoſtorgianæ, quas hoc demum ſæculo edidit Gothofredus. Primus hanc Bibliothecam Græcè cum notis edidit David Hæſchelius *Auguſtæ-Vindel.* 1601. fol. Gr. Lat. deinde prodiit cum Hæſchelii notis, Schotti verſione & notis, *Genevæ* 1613. fol. *Rothomagi* 1653. fol. Cæterùm monendus eſt lector, verſionem Latinam his editionibus affixam, etſi Andreæ Schotti nomen præferat, pravam eſſe, fallacem, & Schotti nomine prorſus indignam.

Epiſtolæ CCXLVIII. unà cum Auctuario V. aliarum de rebus in jure Canonico Orientalium dubiis, ex verſione & cum notis Richardi Montacutii noſtratis Gr. Lat. prodierunt *Londini* 1651. fol.

Epiſtola ad Archiepiſcopum Aquileienſem invenitur Gr. Lat. in Auctuario noviſſimo Combefiſii *Pariſ.* 1672. Lat. apud Baronium ad an. 883.

Epiſtola ad Theophanem Monachum, quam Gr. Lat. Prolegomenis ſuis in Theophanis Ceramei Homilias inſeruit Fr. Scorſus Proœm. 2. Sect. 3.

Epiſtola ad Nicolaum Papam ſtatim poſt initum Patriarchatum ſcripta, & Confeſſionem fidei ſuæ continens. Extat Lat. apud Baronium ad an. 859. num. 71.

Epiſtola ad eundem triennio poſt ſcripta, Lat. apud Baronium ad an. 861. num. 39.

Epiſtola Encyclica ad Patriarchas Orientales, Lat. apud Baronium ad an. 863. num. 41. Græcè verò & Latinè inter Epiſtolas Photianas à Montacutio editas ſecundum locum obtinet.

Nomocanon

Nomocanon, ſive *Canonum Eccleſiaſticorum & Legum Imperialium de Eccleſiaſticâ diſciplinâ conciliatio*, in titulos XIV. diſtributa. Prodiit cum Commentariis Theodori Balſamonis tum Græcè tum Latinè à Chriſtophoro Juſtello ex Bibliothecâ Palatinâ primùm editus *Pariſ.* 1615. 4°. deinde ad calcem Commentariorum Balſamonis *Pariſ.* 1620. fol. poſtremò in Juſtelli junioris Bibliothecâ Juris Canonici *Pariſ.* 1662. Tom. II. p. 789. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Homilia in diem natalem B. Mariæ Virginis. Extat Gr. Lat. in Auctuario novo Combefiſii *Pariſ.* 1648. Tom. I. p. 1583.

Deſcriptio novæ B. Virginis Eccleſiæ in Palatio à Baſilio Macedone extructæ, Gr. Lat. à Cl. Lambecio eruta, & Codino ſubnexa *Pariſ.* 1655. fol. & cum notis Combefiſii Originum CP. p. 296.

De Voluntatibus, quæ in Chriſto dicuntur Gnomicæ liber, extat Latinè ex verſione Turriani in Auctuario Caniſii Steuartiano p. 437.

Epiſtola unica, & *Tractatus brevis*, Gr. Lat. à Cotelerio edita ſunt Monument. Eccleſ. Gr. Tom. II. p. 104.

De Divinitate & Incarnatione Diſſertationes VI. Habentur Latinè ex Turriani verſione apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. p. 183.

Argumenta Photii adverſùs Latinos allegat & examinat Joannes Beccus Orat. I. de Unione Eccleſiæ p. 154.

Libellus de Synodis toties editus nihil aliud eſt, quam pars Epiſtolæ, quam ſcripſit ad Michaelem Bulgariæ principem *de Officio Principis*; ac proinde inter Epiſtolas Photianas à Montacutio editas primum locum obtinet. Habetur Græcè in Bibliothecâ Cl. Voſſii *Synopſis Conciliorum Photii:* Verùm non noſtri, ſed Photii Tyriorum Epiſcopi, opus eſt. Ex hac Synopſi fragmentum profert Uſſerius *Diſſert. de Symbolis* p. 23.

OPERA *Ἀνέκδοτα*.

COmmentarius in D. Pauli Epiſtolas*, è quo ſua utplurimum deſumpſit Oecumenius. Extat Græcè MS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi, claſ. 4. ſig. 9. fol. Codex quidem eſt admodum antiquus, ſed in principio & fine mutilus, certè deeſt integer *in Epiſtolam ad Romanos Commentarius.*

Quæſtiones ac Dubia ad Amphilochium Cyzici Metropolitam de variis S. Scripturæ locis. Extant MSS. grandi volumine, ſed abſque Photii nomine in Cl. Seguierii Galliæ Cancellarii Bibliothecâ; item in Bibliothecis Vaticanâ, Barbarinâ, Bavaricâ, & forſan alibi. Hujus operis fragmenta duo edidit Combefiſius, alterum ad calcem operum Amphilochii p. 226. alterum in Auctuarii Tomo I. Alia olim fragmenta protulit Turrianus: ex eodem opere deſumpta eſſe, quæ apud Auctorem Catenæ in Joannem reperiuntur, non infœliciter conjicit Colomeſius.

De Epiſcopis & Metropolitis Collectio, extitit olim MS. in Bibliothecâ Naudeanâ.

Opus contra Latinos; ex quo fragmentum de proceſſione Spiritûs Sancti Gr. Lat. profert Cl. Uſſerius Diſſert. de Symbolis p. 25. ſed non ex ipſo Photii opere immediatè deſumptum, verum ex Euthymii Zygabeni Codice MS. Panopl. tit. 12. qui quidem locus in Latinâ Euthymii verſione à Fr. Zino adornatâ conſultò omiſſus eſt.

Odæ IX. extant MSS. in Bibliothecâ Claromontanâ.

Prophetarum liber cum expoſitione. Extat MS. in Bibliothecâ Vaticanâ, uti Poſſevinus nos docet.

Lexicon, volumen ſatis craſſum, hoc tempore penès Marquardum Gudium Hamburgenſem MS. aſſervatur. Optimus ſanè liber, & quem edi è re literariâ eſſet, ut Epiſtolâ ad Thomſonum olim notavit Joſephus Scaliger.

In Categorias Ariſtotelis liber habetur MS. in Galliæ regis Bibliothecâ.

Horum Manuſcriptorum notitiam ex parte debemus curæ Cl. Colomeſii, qui in Paralipomenis ad *Cartophylacem Eccleſiaſticum* de iis agit.

Scripſit etiam Photius, teſte Suidâ *, adverſùs Leontium hæreticum olim Epiſcopum Antiochenum. Verùm hoc opus dudum interiiſſe videtur.

* In voce Aἐτιος.

Mmmm THEO.

SÆC. IX. ab An. DCCC

858. Ex Theogn. libell. de Ignat. Nic. Pap. Epiſt. & Act. Conc. CP. IV. Conc. Tom. VIII.

THEOGNOSTUS, Monachus, Patriarchæ CP. Exarchus ſive Legatus. Claruit anno 858. Triennio poſt Ignatium ſede patriarchali in Synodo CP. depoſitum ægrè ferens, Romam laicum indutus habitum dilapſus eſt, ibique res Ignatii, ſuaſque, apud Pontificem procuravit. A Michaele Imp. Conſtantinopolim ad judicium ſubeundum citatus, Nicolaum Papam non ſolum patronum acerrimum, ſed & Mecænatem liberalem nactus eſt; ab eo præfecturâ Monaſteriorum veteris Romæ, & *Archimandritæ* titulo donatus. Ignatio ſedi ſuæ reſtituto, Theognoſtus anno 868. Conſtantinopolim rediit, Hadriani Papæ literis munitus, quibus Baſilio Imp. & Ignatio Patriarchæ majorem in modum commendatus eſt. Hegumenus igitur ſive Abbas Monaſterii Fontis, & Sceuophylax Eccleſiæ magnæ factus eſt; atque anno 870. à rege & patriarchâ ſuo ad Hadrianum remiſſus, ut cum eo utriuſque nomine de rebus Eccleſiæ graviſſimis tractaret, & Epiſcopis ac Clericis Photianis pœnitentiæ locum concedi obtineret. Anno ſequente Conſtantinopolim re infectâ rediit. Nec plura de eo conſtant. Scripſit *Libellum de causâ Ignatii*, quo miſerias & injurias Ignatio patriarchæ ab anno 858, ad 861. illatas hiſtorico ſtylo repræſentavit, & Nicolao Papæ ſpectandas obtulit. Extat iſte *Libellus* Gr. Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1263.

858. Metroph. Epiſt. ad Manuel. Patr. Conc. CP. IV. Act. III. p. 1292. IV. p. 1297. VI. p. 1313.

METROPHANES, patriâ Conſtantinopolitanus, matre quidem ſublæſæ famæ, quæ Methodium patriarcham ſtupri olim accuſavit, natus, factus eſt Smyrnæorum Metropolita ante annum 858. quo Ignatii CP. à Bardâ depoſiti partes, quantum potuit, tutatus eſt; Photium tamen patriarcham admiſit. Anno ſequente, recrudeſcente iterum diſſidio, Meprophanes contumacior jam factus, in Synodo CP. depoſitus, Ignatio carceris ſocius datur. Anno 867. depoſito Photio, ipſe ſedem ſuam recuperavit; & in Concilio CP. anno 870. inter primarios Photii perſecutores enituit. Reſtituto Photio anno 878. Metrophanes eum pro patriarchâ habere præfractè recuſavit; & à Joanne licèt Papâ anno 879. Photio morem gerere admonitus ſimul ac juſſus contumaciam ſuam mordicus retinuit. Quo nomine in Concilio CP. ineunte anno 880. tanquam obſtinatus Schiſmaticus, Epiſcopatu ſimul ac Communione ſubmotus eſt. Scripſit *Epiſtolam ad Manuelem Patricium*, quâ res à Photio ab anno 858, ad an. 870. geſtas ordine narrat. Extat hæc *epiſtola* Lat. apud Baronium ad an. 870. num. 453. Gr. Lat. unà cum Actis Concilii CP. IV. *Ingolſtad.* 1604. 4°. & Concil. Tom. VIII. p. 1385.

858. PATRICIUS ARARSIUS, ignotæ gentis, conditionis, ætatis, Scriptor, à me ideò in hunc locum repoſitus, quòd *Libelli Synodici* à Pappo editi authore antiquior erat. Aliter de eo penitus ſilent tum veteres tum recentiores. Scripſit librum *Oceanum* dictum; unde inſigne fragmentum de *Meletio* & *Ario* profert dicti *Synodici* Author, p. 14. Et ſi ex ungue, quod aiunt, Leonem metiri liceat, præclaram ejus orationem fuiſſe oportet.

859. ADO, gente Gallus, anno 859. Archiepiſcopus Viennenſis factus eſt. Anno 860. Concilio Tullenſi, 873. Cabilonenſi, 875. Conventui Cabilonenſi, interfuit. Obiit anno 875. & in Martyrologio Romano die XVI. Decembris locum habere meruit.

SCRIPTA.

Martyrologium Sanctorum per anni circulum. Prodiit ad calcem Martyrologii veteris Romani cum notis Heriberti Roſweydi *Antverp.* 1613. fol. *Pariſ.* 1645. fol.

Breviarium Chronicorum de ſex mundi ætatibus, à mundi initio ad annum 874. perductum, quæ annum enim iſtum ſequuntur ab alienâ manu adjecta ſunt.

Digitized by Google

ſunt. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1522. cum Gregorio Turonenſi *Pariſ.* SÆC. IX. ab
1512. 1567. *Baſil.* 1568. denique in Bibliothecâ Patrum Tom. XVI. An. DCCC.
p. 768.

Libellus de Feſtivitatibus SS. Apoſtolorum ac Diſcipulorum, ſive *Succeſſorum eorum.* Extat ibid. p. 823. & unà cum Martyrologio *Antverp.* 1613. *Pariſ.* 1645.

Martyrium S. Deſiderii Viennenſis Epiſcopi. Habetur apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. VI. & Surium XI. Februarii.

Vita S. Theuderii Abbatis Viennenſis. Extat apud Mabillon. Sæc. Benedict. I. p. 678.

I S A A C, Parduli Laudunenſis Epiſcopi Diaconus, anno 849. Concilio 859.
Cariſiaco interfuit, & Eccleſiæ Remenſis Diaconus Sueſſionenſi anno 853. Demum Epiſcopus Lingonenſis factus, anno 859. Concilio Tullenſi, 862. Piſtenſi, 866. Sueſſionenſi, 869. Vermerienſi, 875. Cabilonenſi, 876. Pontigonenſi, 878. Tricaſſino interfuit. Scripſit *Epiſtolam* ſatis prolixam *de Canone Miſſæ* à Dacherio editam Spicileg. Tom. I. p. 345. Extat ejuſdem *Collectio Canonum*, Græcorum ad inſtar Nomocanonum, ex antiquis Canonibus & Imperatorum Francorum Capitularibus conſarcinata, à Sirmondo edita Concil. Gallic. Tom. III. à Baluzio Capitular. Tom. II. denique Concil. Tom. VIII. p. 598.

H U L D E R I C U S, natione Germanus, ex illuſtri familiâ Comitum 860.
de Kilburg & Dillingen natus, Hupaldi & Diapurgæ Sueviæ Duciſſæ filius, Pantal. de vir.
natus eſt circa an. 817. in Collegio Vanningo S. Galli, deinde ſub Adalber- illuſtr. Germ.
to Antiſtite Auguſtano, educatus, ab iſto Romam miſſus. Eo verò interea Part. II. p. 52.
temporis defuncto in Epiſcopum Auguſtanum renunciatus fuiſſet, ni ætatem immaturam cauſatus eſſet. Tandem poſt Hiltini mortem tum Imperatoris tum Canonicorum conſenſu Eccleſiæ illius Antiſtes factus eſt circa an. 860. Eccleſiam ſuam per XL. annos magnâ cum laude gubernavit; & Romano Pontifici cœlibatûs jugum ſacerdotibus ſuis imponenti auctoritate ſuâ atque eruditione fortiter reſtitit. Obiit anno circiter 900. Scripſit *ad Nicolaum Papam Epiſtolam de Continentiâ Clericorum*, quâ illum cœlibatûs legem rigidè nimis urgentem ex Scripturâ & Eccleſiaſtica antiquitate liberè atque acriter coarguit. Epiſtolam iſtam in lucem edidit Joannes Wolffius Memorab. Lect. Tom. I. p. 241. inter Orthodoxographa priùs excuſam p. 481. & ap. Fox. Act. & Monum. Eccl. Tom. 2. p. 456. & ad calcem Callixt. de Conjugio Clericorum. Magni quidem olim iſta à Conjugii Clericalis defenſoribus habita eſt; adeò ut, teſte Bertoldo Conſtantienſi *, Gregorius VII. anno 1079.
coactâ Romæ Synodo iſtud Hulderici ſcriptum nominatim damnare neceſſe * Append. ad
habuerit. Unde liquet falſos eſſe Epiſtolæ hujus Codices quoſdam MSS. in Hermann. ad
Anglia, qui Voluſiani Carthaginenſis Epiſcopi nomen præferunt, præcipue an. 1079. p. 349.
vetuſtum illum, Matthæo Parkero Archiepiſcopo Cantuar. à Jo. Balæo dono datum, quem ſe à Parkero accepiſſe teſtatur Jo. Foxus Martyrologus noſter loco citato; ubi aliam hac de re ſub Voluſiani etiam nomine epiſtolam planè elegantem adjunxit, quâ Clerici uxorati Cauſam ſuam adverſus Nicolaum Papam ſtrenuè & nervosè agunt. Animadvertat autem Lector, alium fuiſſe Udalricum ſive Hulricum Epiſcopum etiam Auguſtanum, qui Epiſcopatum iniit anno 924. obiit anno 973. vel paulò poſt; ut Germanorum Annales diſertè teſtantur. Unde nil mirum hunc cum noſtro plures temerè confudiſſe.

W U L F A D U S, ab Ebbone Remenſi inter Clericos cooptatus, Ec- 866.
cleſiæ Remenſis Oeconomus factus eſt, eoque nomine Concilio Cariſiacenſi anno 849. & Sueſſionenſi anno 853. interfuit. Anno circiter 866. Caroli Calvi Imp. favore Archiepiſcopatum Bituricenſem adeptus eſt. Anno 867. Synodo Tricaſſinæ, 869. Vermerienſi, 870. Piſtenſi, 871. Duziacenſi adſuit. Obiit anno 875. VI. Non. Octobr. Scripſit *Epiſtolam Paſtoralem ad Parochos*

 & Parochianos Diœceſeos ſuæ, quæ extat apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 602.

867. BASILIUS, MACEDO à patriâ dictus, ex illuſtri Arſacidarum ſtemmate ortus, Maïctis Arſacidæ nepos, materno verò genere Conſtantinum M. attingens. Puer adhuc à Bulgaris in captivitatem abductus, multos in Bulgariâ annos exegit. Libertatem demum nactus, Theophili ſive Theophilitzis, Michaelis Imp. conſanguinei, comitatui ſe adjecit, ab eo Protoſtrator ſibi deſignatus: ab Imperatore mox inter Stratores ſuos adlectus, & Protoſtratoris, deinde Accubitoris, demum Patricii, dignitate auctus. Anno 867. interfecto Bardâ Cæſare impenſiorem Michaelis Imp. favorem eo facinore meruit, ab eo Officiorum Magiſter, filius adoptivus, ac poſtremùm ipſo pentecoſtes die Cæſar, renunciatus. Exeunte anno Baſilius Michaelem immiſſis ſicariis è medio tollendum curavit; eoque ſublato Imperii faſces arripuit. Quicquid in rebus Eccleſiaſticis geſſerit, Photium præſertim ſpectat; adeóque ſupra à nobis in Photio enarratum eſt. Obiit anno 886. imperii adminiſtrati 18. inter optimos Principes numerandus, niſi quòd peſſimo facinore ad imperium graſſatus ſit.

Vid. vit. ejus per Conſtant. Porphyr. edit. Gr. Lat. ap. L. Allat. Symmict. Part. II. p. 1.

SCRIPTA.

Capita Exhortatoria LXVI. *ad Leonem filium*, Gr. Lat. à Morellio edita *Pariſ.* 1584. 4°. & cum notis Barnabæ Damckii *Hamburgenſis* an. 1633.

Orationes aliquot, unà cum Actis Synodi VIIIæ. editæ.

Allocutiones III. ad Synodum dictam extant. Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1151.

Epiſtolæ II. ad Nicolaum Papam, habentur apud Baronium ad an. 867. num. 105. ad an. 871. num. 7.

Harum prior extat Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1007. pars etiam illius Gr. Lat. ibid. p. 1293.

Liber de Jure, quem ſcribendum curavit Baſilius, interiit. Extant tamen Fragmenta IV. de Nuptiis agentia, Gr. Lat. in Leunclavii Jure Græco Romano lib. 2. p. 86. unicum etiam de Officio Patriarchali Lat. apud Baronium ad an. 886. num. 12.

Menologium Græcorum ſcribendum, augendum, & imaginibus miniatis exornandum, curâſſe Baſilium autor eſt Baronius*; qui & Codicem juſſu ejus conſcriptum à ſe viſum, lectumque eſſe prodit. Eum in Bibliothecâ Vaticanâ etiamnum extare, ſex tamen menſibus à Martio ad Auguſtum incluſivè deſideratis, fidem facit Leo Allatius‖: qui tamen illum potius Baſilio juniori, qui anno 977. imperium tenuit, aſcribendum conjicit. Cæterùm ne quis incuriâ labatur, ſciendum eſt Menologium iſtud non parùm diſcrepare ab aliis Græcorum Menologiis, ſive eo quod Latinè habetur apud Caniſium, Tom. II. p. 731. ſive eo quod in Menæis Græcorum inſertum reperitur, ſeu eo denique quod in linguam Græcorum vernaculam à Maximo Margunio Cytherorum Epiſcopo verſum prodiit *Venetiis* 1529. 4°.

* Ad an. 886.

‖ De libris Eccl. Græc. Diſſert. 1. p. 84.

867. HADRIANUS, natione Romanus, Talari poſtea Epiſcopi filius, à Gregorio IV. Subdiaconus, ac demum Presbyter titulo S. Marci ordinatus. Anno 867. thronum Pontificalem ſortitus eſt, die XIV. Decembris conſecratus. Magnam ſibi primo limine conflavit invidiam Theutgaudo, Zachariâ, & Anaſtaſio Eccleſiaſticæ communioni reſtitutis, quos Nicolaus Papa ad laicorum ſortem redegerat. Anno etiam ſequente Waldradam à Nicolao excommunicatam cenſurâ abſolvit. His factis tantam apud Occidentales Epiſcopos, & exules Græcos Romæ commorantes invidiam iniit, ut ab illis acriter reprehenſus, ab his communionem ejus fugientibus angue pejus exoſus, utroſque demiſſiſſimis obſequiis & ſolenni Nicolai Papæ encomio pacatiores reddere neceſſe habuerit. Eodem anno recepto ab Ignatio Photii Patriar-

chæ

chæ CP. libello contra Nicolaum & Eccleſiam Romanam, Romæ Synodum habuit; ac Photium triplici anathemate percuſſit, librumque ejus palàm comburi juſſit. Eodem circiter tempore Lothario regi, quem ob adulteras Waldradæ nuptias Nicolaus antea ſacris ſubmoverat, Romam profecto communionem indulſit. Anno 869. Donatum Oſtienſem, & Stephanum Nepeſinum Epiſcopos, ac Marinum Diaconum, Conſtantinopolim legatos ad Concilium celebrandum miſit. Anno 870. Carolo Calvo ob occupatum & diviſum cum Ludovico fratre Lotharii defuncti regnum, excommunicationem ni incepto deſiſteret, comminatus eſt; in Epiſcopos etiam Gallos ſe præſentem graviter animadverſurum jactitans, ni regem ſuum propoſito abducerent. Anno 871. refricatâ priſtinâ de Bulgaris controverſiâ de Ignatio CP. graviter, incaſſum tamen, conqueſtus eſt. Ignatius jura Patriarchatûs CP. tueri certus; Epiſcopos & Presbyteros Româ in Bulgariam miſſos provinciâ ejecerat, eamque è Romanæ ſedis ditione ereptam Conſtantinopolitanæ vindicârat. Obiit anno 872. die XXV. Novembris. Extant *Epiſtolæ* XXVI. Concil. Tom. VIII. p. 896. quarum tres habentur Gr. Lat. inter Acta Synodi VIIIæ. *Allocutiones* III. ad Synodum Romanam anno 868. habitam, & *Capita* V. in eo pronunciata, reperiuntur Gr. Lat. inter Acta Synodi VIII. actione 7â. Concil. Tom. VIII. p. 1342. SÆC. IX. ab An. DCCC.

THEODORUS, ABUCARA dictus, Cariæ Archiepiſcopus, & à Photio Patriarchâ CP. ad ſedem Laodicenam ſi non tranſlatus, ſaltem deſignatus. Claruit anno 867. quo unà cum Zachariâ Chalcedonenſi Metropolitâ à Photio ad Ludovicum Occidentis Imperatorem legatus eſt; ut librum à ſe contra Nicolaum Papam conſcriptum deferret, & Ludovicum ad excutiendum Papale jugum incitaret. Verùm iter vixdum inierat, cùm à Baſilio Macedone, qui interfecto Michaele Imp. purpuram arripuerat, revocatus eſt, ac domi manere juſſus. Anno 869. in Concilio CP. libellum pœnitentiæ obtulit, quo vim ſibi à Photio illatam cauſatus, ſeque dolis & inſidiis in partes Photianas pertractum fuiſſe præ ſe ferens, facti veniam poſtulavit & obtinuit; ab Ignatio Patriarchâ in communionem & Concilii conſeſſum admiſſus. 867. Vide ſis Nicet. in vit. Ignat. Patriarchæ paſſim, Conc. Tom. viii.

SCRIPTA.

Dialogus de V. inimicis, à quibus Chriſtus homo factus nos liberavit. Explanatio vocum quibus utuntur Philoſophi, & confutatio hæreſis Acephalorum. Dialogus ratiocinatione demonſtrans Deum eſſe. Epiſtola continens fidem Orthodoxam juxta Synodum Chalcedonenſem. Solutiones breves de Corpore Chriſti. De peccato Adami. De luctatione Chriſti cum Diabolo. Dialogus cum Arabe. Quæſtio ab Agareno propoſita. Diſſertatio cum Judæo. Dialogi aliquot contra Neſtorianum. Quæſtiones ab infideli propoſitæ. Contra Saracenos. Mahometem non eſſe ex Deo; quòd fuerit hoſtis Dei, & à Dæmone obſeſſus. De confirmatione Chriſtianiſmi. De pane myſtico & corpore Chriſti. De Chriſto vero Deo. De unâ Uxore. De filio ὁμουσίῳ *contra Saracenos. Quòd pater ſemper generat,* &c. *Diſputatio de nomine Dei; de Deo & deitate; & cum Neſtoriano. Contra Jacobitam de eadem re. Quæſtio ab Origeniſtâ propoſita. Contra Saracenos Theopaſchitas. Dialogus cum Neſtoriano. De Tempore. De Auctore boni & mali: & aliarum aliquot Quæſtionum ſolutiones*; quæ haud tanti ſunt, ut huc transferantur. Edita ſunt hæc omnia Gr. Lat. à Jacobo Gretſero unà cum Anaſtaſii ὁδηγῷ *Ingolſtad.* 1606. 4°. & in Auctuario Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 367.

De Unione & Incarnatione Tractatus, quem ex Bibliothecæ Bodleianæ Cod. MS. primus in lucem extulit Andreas Arnoldus Gr. Lat. unà cum S. Athanaſii *Syntagmate doctrinæ ad Clericos & Laicos, Pariſ.* 1685. 8°.

THEODOSIUS, Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit anno 869. quo Eliam Syncellum literis & reliquiis munitum ad Ignatium Patriarcham CP. 869.

SÆC. IX. ab An. DCCC. CP. legavit; ut Concilio Conſtantinopoli recèns indicto ſuo nomine intereſſet. Extat *Epiſtola ad Ignatium* Lat. Concil. Tom. VIII. p. 986.

869. MICHAEL, Patriarcha Alexandrinus, claruit anno 869. quo Joſephum Archidiaconum ſuum ad Concilium CP. vices ſuas obiturum legavit, & Epiſtolam ad Baſilium Imp. de Unitate Eccleſiæ conſcripſit. Extat *Epiſtola* iſta Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1111. Gr. Lat. (ſed multò brevior, forſan à Græcis Concilii Actorum editoribus in compendium redacta) ibid. p. 1361.

869. JOSEPHUS, vitæ inſtituto Monachus, & Eccleſiæ Alexandrinæ Archidiaconus, claruit anno 869. quo Michaelis Patriarchæ vicarium in Concilio CP. locum tenuit. Extat Lat. *Oratio brevis Panegyrica ad Synodum* Concil. Tom. VIII. p. 1114.

870. PETRUS SICULUS, vir doctus ac nobilis, circa an. 870. à Baſilio Imp. ad Armenos pro permutandis invicem captivis legatus, rem fœliciter confecit; poſtquam apud Tibricam Armeniæ civitatem novimeſtre ſpatium exegiſſet. Agunt de eo ex recentioribus poſt Baronium & Voſſium Miræus, ejuſque exſcriptor Oudinus. Scripſit Petrus ad Bulgariæ Archiepiſcopum *Hiſtoriam de ortu, progreſſu, & occaſu Manichæorum*; quam à Marco Velſero acceptam primus Gr. Lat. edidit Matthæus Raderus Soc. Ieſu *Ingolſtad.* 1604. 4°. Habetur etiam Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI.

870. MICHAEL PSELLUS, vir doctiſſimus, & Philoſophus ſummus, diu in Antro inſulâ verſatus eſt: à quo Leo Byzantius, cognomento Philoſophus, non tamen Imperator, liberalium diſciplinarum elementa hauſit; Rhetoricam puta, Philoſophiam, reliquaſque ſcientias didicit. Claruit circa an. 870. & deinceps. Cave tamen ſis, ne malè confundas hunc (quod multos feciſſe conſtat) cum altero illo Michaele Pſello, Michaelis Ducæ præceptore, undecimi Sæculi ſcriptore; de quo ſuo loco. An aliquid ſcripto conſignaverit noſter, non ſatis liquet. Quoſdam tamen Tractatus ab eo ſcriptos ſub recentioris Pſelli nomine latere veriſimile eſt, præcipuè *Paraphraſin in pleroſque Ariſtotelis libros, Dialogum de operationibus Dæmonum, Tractatum de Dæmonibus* nondum Græcè editum, aliaque quæ nec tractandi ratione, nec inveniendi acumine, neque ſtylo, juniorem Pſellum ſapiunt: de quibus conſulas Leonem Allatium in *Diatribâ de Pſellis*, p. 12, &c. & nos de iis alibi plura.

870. STYLIANUS, cognomento *Mapa*, Neocæſareæ in Provinciâ Euphrateſinâ Metropolita, claruit anno 870. quo Concilio Conſtantinopolitano IV ſubſcripſit. Partibus Ignatianis perditè addictus, multa ſub Photio paſſus eſt, ſede ſuâ ſubmotus, & exilio mulctatus. Photio demum ſede Patriarchali dejecto, anno 886. ſedem recuperavit; & eodem anno, atque iterum anno 889. de recipiendis in communionem Photianis Stephanum Papam per literas conſuluit, multis utrobique contra Photium declamitans, Eccleſiæ tamen pacem ſectariis ejus pœnitentiam agentibus indulgendam eſſe contendens. Poſt annum 899. Joannem IX. pontificem de eadem causâ conſuluit: atque ipſe interim cum Photianis communionem iniit. Extant *Epiſtolæ* II. *ad Stephanum* Papam Gr. Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1397. 1410. antea à Radero unà cum Actis Concilii Octavi Gr. Lat. editæ *Ingolſtad.* 1604. 4°. Habetur Styliani cujuſdam opus *de Proprietatibus* S. Trinitatis, Græc. MS. in Bibliotheca Regiâ Pariſienſi, Teſte Labbeo *Nov. Biblioth. MS.* p. 90. an verò noſtri ſit Styliani, dicant nobis quibus Codicem MS. inſpicere datum eſt.

870. ANASTASIUS, Abbas Romanus, Eccleſiæ Romanæ Presbyter &

Anaſt. in Actis Conc. à ſe verſ. Baron. paſſim Tom. X.

Bi-

Bibliothecarius, claruit anno 870. Anno præcedente cum Suppone & Everhardo Comitibus à Ludovico Imp. Conſtantinopolim ad conciliandas inter Ludovici filiam & Baſilii Macedonis primogenitum nuptias legatus fuerat: quò pervenit ſub exitu Concilii Pſeudo-Octavi, atque ultimæ illius Actioni interfuit. Mox ſubreptos à Romanis Legatis conſcio Imperatore Libellos pœnitentiæ à Photianis ſedi Romanæ oblatos reſtitui impetravit: & in Occidentem reverſus, Actorum Conciliabuli Ignatiani exemplar ſecum detulit; quod poſtea Latinè vertit. Anno 871. ab Hadriano Papâ Neapolim unà cum Cæſario Abbate legatus eſt; ut Athanaſium Epiſcopum Neapolitanum, à Sergio Neapolis Duce ac nepote ſuo urbe ejectum, ſedi ſuæ quovis modo reſtitui curaret. Sedulâ quidem id, irritâ tamen, operâ ſategit Anaſtaſius: cúmque minas & monita Pontificia parùm curarent Neapolitani; delegatâ ſibi ab Hadriano authoritate uſus, Clerum ſimul ac populum anathemate innodavit. Anno 876. Vitam S. Dionyſii Areopagitæ Latinè à ſe verſam ad Carolum Calvum Imp. miſit. Plura de eo non conſtant. Nonnulli tamen illum ad annum uſque 886. vitam protraxiſſe volunt. Vir erat pro ævi ſui genio nequaquam indoctus; qui utriuſque linguæ ſcientiam tenuit, & cum primariis Sæculi viris, Photio ac Hincmaro, arctam ſatis amicitiam coluit. SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Acta Concilii Conſtantinopolitani IV. ſeu Generalis Pſeudo Octavi anno 869. habiti, partim Latinè ſcripta, partim ex Græco Latinè verſa, multis de ſuo additis. Extant Concil. Tom. VIII. p. 961.

Acta Concilii Niceni II. ſeu Generalis Pſeudo-Septimi, anno 787. habiti, Latinè verſa. Extant Concil. Tom. VII. p. 29.

Hiſtoria Eccleſiaſtica, ſive Chronographia Tripartita, ex Nicephori Patriarchæ CP. Georgii Syncelli, & Theophanis Confeſſoris Chronicis maximam partem deſumpta, & in Latinum ſermonem converſa. Prodiit cum notis Fabroti *Pariſ.* 1649. fol.

Hiſtoria de Vitis Romanorum Pontificum, ſeu *Liber Pontificalis* à S. Petro uſque ad Nicolaum pertingens. Partem libri hujus priorem, quæ à S. Petro ad Liberium protenditur, Anaſtaſium parentem non agnoſcere inde probat Labbeus *, quòd viderat MS. Codicem optimæ notæ tempore Caroli M. exaratum; in quo Vitæ illæ Damaſo jam tum tribuebantur, antequam aut natus eſſet Anaſtaſius, aut ſaltem ex primis infantiæ crepundiis emerſiſſet. Codicem haud diſſimilem in Bibliothecâ Cæſareâ haberi teſtatur Lambecius Comment. l. 2. p. 927. Verum de hoc opere *Pontificali* abundè ſatis ſuprà in Damaſo egimus. Extat Hiſtoria iſta in omni Conciliorum editione, quin & *Moguntiæ* edita 1602. & ad calcem Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cum Caroli Fabroti notis *Pariſ.* 1649. fol.

* Tom. I. p. 252.

Collectanea de iis, quæ ſpectant ad Hiſtoriam Monothelitarum, ſeu farrago variorum Opuſculorum ab Anaſtaſio partim conſcripta, partim Latinè verſa, partim aliunde inſerta, viz.

Anaſtaſii Bibliothecarii Epiſtolæ II.
Joannis IV. Papæ Apologia pro Honorio Papâ.
S. Maximi Epiſtolæ V.
Theodori Papæ Epiſtolæ III.
Martini Papæ Epiſtolæ IV.
Commemoratio eorum, quæ S. Martinus paſſus eſt Conſtantinopoli.
Relatio motionis factæ in S. Maximum coram Principibus in Secretario.
Anaſtaſii Monachi Epiſtola ad Monachos Caralitanos.
Relatio Diſputationis inter S. Maximum & Theodoſium Cæſareenſem.
Anaſtaſii Apocriſiarii Epiſtola ad Theodoſium Gangrenſem.
Hypomneſticon de geſtis SS. Maximi, utriuſque Anaſtaſii, Martini, &c.

Collectanea iſta à Jac. Sirmondo edita prodierunt *Pariſ.* 1620. 8°. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 831.

Vita

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC. *Vita ſeu Paſſio S. Demetrii Martyris.* Extat apud Mabillon. Analect. Tom. I. p. 65.

Vita S. Dionyſii Areopagitæ, ex Methodio in Latinum ſermonem tranſlata interiit, exceptâ Præfatione, quæ habetur apud Surium ad diem III. Octobr.

Vita S. Joannis Eleemoſynarii, ex Leontio Latinè verſa aut interiit, aut adhuc MS. deliteſcit.

870. EPIPHANIUS, Cypri Archiepiſcopus, claruit anno 870. quo circiter tempore reſtitutum Ignatio Patriarchatum CP. per literas gratulatus eſt, ſe Synodi ab eo anno ſuperiore habitæ decreta ex animo ſuſcipere profeſſus. Extat hæc *Epiſtola* Gr. Lat. in Prolegomenis Synodi VIII. Generalis, Concil. Tom. VIII. p. 1276.

871. ALFREDUS, ſeu ÆLFRIDUS, ſeu ALUREDUS, *Magnus* à rebus geſtis dictus, gente Anglus, Waddingtonæ in agro Bercherienſi natus anno 849. Ethelwolphi Occidentalium Saxonum regis & Oſburgæ filius natu minimus. Anno ætatis duodecimo adhuc neſcivit literas, ſed Saxonica Poemata, quæ diu noctuque audivit, memoriâ fideli retinuit. Ætate provectior, tempus puerile deperditum omni ſtudio ac diligentiâ redemit; adeò ut non infimum inter eruditos ſæculi viros locum obtineret. Anno 871. Angliæ Monarchiam obtinuit, ac per triginta fermè annos tenuit, frequentibus Danorum incurſionibus exercitatus, quos multis præliis ſuperavit, & ipſe ab iis ad ſummas ſæpe anguſtias redactus, ac ſemel regno exutus. His verò omiſſis ad alia veniamus. Monaſteria condidit, Eccleſias extruxit, Scholas atque Academiam Oxonienſem fundavit; in quibus procerum liberos bonis literis imbuendos præcipuè curavit. Quin & ipſe exemplo ſuo aliis præivit. quotidie enim octo horas legendo, ſcribendo, dictitando, & orando tranſigebat: adeò ut Grammaticus, Philoſophus, Rhetor, Hiſtoricus, Muſicus, & Poeta, non ignobilis haberetur. Obiit Vir doctiſſimus, ſapientiſſimus ac piiſſimus Princeps, VII. Cal. Novembr. anno 900. regni ſui 29. ætatis 51. in civitate Wintonienſi reconditus. Vitam ejus literis mandavit Aſſerius Menevenſis ipſius domeſticus & familiaris; unde preſſiorem ſitim curioſus lector explere poſſit.

SCRIPTA.

Paraphraſis Saxonica Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Venerabilis Bedæ, quam cum Bedæ Hiſtoriâ edendam curavit Abrahamus Whelocus *Cantabrigiæ* 1644. fol.

Leges quamplurimæ, quarum pars longe maxima ad Eccleſiam ſpectant. Extant Latinè & Saxonicè ibid. in Append. p. 15.

Teſtamentum ejus. Extat apud Aſſerium Menevenſem in Vitâ illius p. 22.

Paſtorale D. Gregorii Saxonicè vertit. Edita eſt verſionis iſtius Præfatio Saxonicè, Anglicè & Latinè ibid. p. 25. Extat ipſa *Paſtoralis* Verſio in Bibliotheca Collegii SS. *Trin. Cantabrig.* Exemplar verò vetuſtiſſimum & quod Codex olim erat Plegmundi Archiepiſcopi qui floruit anno 890. cujus character elegans, perpulcher, & vetuſtiſſimus, habetur in *Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Tiberio* B. 11. N. 1. alius item Codex ibid. ſub *Othone* B. 2. N. 1.

Pſalterium Davidis ſaltem ex parte Saxonicè convertit. Prodiit Verſio unà cum textu Latino à Joanne Spelmanno Henrici filio edita Londini 1640. 4°.

Pauli Oroſii Hiſtoriam, ſive *Hormeſtam* in Saxonicam linguam tranſtulit. Præfatio verſionis habetur apud D. Hen. Spelmannum in Append. ad Vit. Regis Ælfridi p. 205. Ipſa verò Tranſlatio Saxonica habetur MSS. in Biblioth. Cottonianâ ſub *Tiberio* B. 1. N. 1.

Hi-

Hiſtoriam Regum Weſt-Saxoniæ condidit, cujus fragmenta extant Saxonicè & Latinè, ibid. p. 199. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Tranſlatio Boetii per Alfredum regem Weſt-Saxonum, habetur in *Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Othone*. A. 6. N. 1. cujuſnam verò operis Boetiani verſio ſit, an *de Conſolatione Philoſophiæ*, an alterius cujuſpiam, me planè latet.

Interierunt penitùs *Dialogi* IV. *S. Gregorii ab eo Saxonicè verſi*, aliaque plurima *Opuſcula*, partim tranſlata, partim proprio Marte elaborata, quorum Indiculum exhibet Baleus Cent. II. cap. 26.

AIMOINUS, patriâ Gallus, Ordine Benedictinus, Monaſterii S. Vincentii Pariſienſis (quod nunc S. Germani à Pratis dicitur) Monachus; claruit anno 872. uti ex vetuſtâ quadam chartâ à Jac. Breullio præfat. in Aimoini Hiſtoriam anno 1602. editam conſtat, quæ ſic deſinit; *In nomine S. & individuæ Trinitatis Gozlinus, Abbas Monaſterii B. Vincentii Martyris, ubi venerabilis Chriſti Confeſſor Germanus corpore quieſcit*, &c. *anno Incarnationis D. N. J. C.* VCCCLXXII. *regni verò Caroli* XXXII.—*Aimoinus, Notarius & Monachus ſcripſit & ſubſcripſit prid. Nonas Octobr.* In vivis adhuc erat anno 892. quo de Miraculis S. Germani ſcripſit. Alius à noſtro Aimoinus ille Floriacenſis, qui ſæculo undecimo vixit, ac libros de geſtis Francorum ſcripſit; licèt quamplurimi eos temerè confundant. Quâ de re vide Cl. Labbeum Diſſert. de Script. Tom. I. p. 16. Extant ab Aimoino noſtro ſcripta, 872.

De Inventione ac Tranſlatione corporis B. Vincentii Levitæ ac Martyris ex Hiſpaniâ ad Monaſterium Caſtri in Diœceſi Albigenſi anno 855. factâ, *Libri* II. ad Bernonem Abbatem Monaſterii iſtius ſcripti, unà cum Epiſtolâ ejuſdem LX verſibus conſtante ad Theotgernum Monachum de eodem argumento. Primus hos edidit Jac. Breullius ad calcem Hiſtoriæ Aimoini Floriacenſis *Pariſ.* 1603. fol. Habentur etiam apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 1. p. 643.

De Miraculis S. Germani Epiſcopi Pariſienſis libri II. jubente Gozlino Abbate ſcripti. Extant apud Surium XXV. Julii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 104.

De tranſlatione SS. Martyrum Georgii Monachi, Aurelii, & Nataliæ liber.

De eorundem Miraculis libri II. Tres iſti libri editi ſunt à Joanne Mabillonio Sæc. Benedict. IV. Tom. 2. p. 45.

JOANNES VIII. natione Romanus, Gundi filius, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, & poſt Hadriani mortem anno 872. Pontifex, die XIV. Decembris ordinatus. Anno 873. Ludovicum Imp. Romam advenientem à juramentis Adelgiſo Beneventano Duci præſtitis abſolvit. Anno 874. Veronam excurrit colloquium cum Ludovico Germaniæ rege initurus. Anno 875. Carolum Calvum Romam accitum inunxit, & coronâ imperiali redimivit. Anno 876. Synodo Ticini celebratâ, electionem Caroli confirmari, omneſque iſtius hoſtes anathematizari effecit. Anno 877. Saracenis Italiam, atque ipſum agrum Romanum devaſtantibus, ſuppetias à Carolo Imp. ardentiſſimis precibus oravit; & Neapolitanis, Beneventanis aliiſque, qui cum Saracenis pacem inierant, excommunicationem, ni fœdus diſſolverent, comminatus eſt; cujus rei gratiâ & ipſe Trajectum propè Cajetam profectus eſt. Verùm ſubſidiis ab Imperatore minimè ſuppeditatis, colla flectere, jugum ſubire, atque annuo tributo pacem à Saracenis redimere coactus eſt. Anno 878. miſſis Paulo Anconitano & Eugenio Oſtienſi Epiſcopis ad Conſtantinopolim legatis, de recuperanda Romanæ ſedi Bulgaria apud Baſilium Imp. & Ignatium Patriarcham egit; huic anathema ni provinciâ cederet, interminatus. Eodem anno Româ à Lamberto Comite Spoletino direptâ, ipſe in Galliam ſuppetias impetraturus fugit, ubi habitâ Trecis generali Epiſcoporum Gallicanorum Synodo, omnes Eccleſiæ Romanæ hoſtes excommunicavit, & Hincmarum Laudunenſem ſeptennio ante depoſitum muneri Clericali reſtituit, atque in ipſâ Synodo Ludovicum Imp. coronavit 872.

SÆC. IX. ab An. DCCC. navit. Mox in Italiam à Boſone Comite juſſu Imperatoris reductus, omnibus pro Eccleſiâ Romanâ decertantibus, ac pugnâ morituris vitam æternam pollicitus eſt. Anno 879. auditâ Ludovici Imp. morte, Synodum de novi Imperatoris electione Romæ celebravit. Eodem anno Photium Patriarcham CP. in communionem recepit, ac Græcos Photio communicare detrectantes excommunicavit. Aliam menſe Maio Synodum Romæ habuit, in quâ Ansbertum Mediolanenſem Epiſcopum, quod ad priorem Synodum vocatus non veniſſet, anathematizavit, ac ſede deponendum decrevit. Anno 880. linguâ Sclavonicâ, *i. e.* vernaculâ Moravis ſacra peragere permiſit. Anno 881. convocato Romæ Epiſcoporum Concilio Athanaſium Archiepiſcopum Neapolitanum ob initam cum Saracenis pacem excommunicavit. Obiit anno 882. die XV. Decembris. Extant *Epiſtolæ* CCCXXVI. & *Fragmenta* quædam Concil. Tom. IX. p. 2. *Sermo in electione Caroli Calvi Imp.* ſeu potius in confirmatione ejuſdem in Synodo Romanâ anno 877. habitus, ibid. p. 295.

872. Lambec. Comment. l. 2. p. 451, 1005. HARTMUTUS, perperàm à Caniſio *Hartmannus* & *Hartmundus* appellatus, Rodulphi Burgundiæ regis conſanguineus, Monaſterii S. Galli primùm Monachus, dein Abbas ordine 14. poſt Grimoaldi mortem anno 872. electus. Anno 883. Monaſterii regimine ſeſe ſponte abdicavit. Extant ab eo ſcripta, *Carmina aliquot & Hymni*, apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. p. 728. *Vita S. Wiboradæ virginis & martyris, Recluſæ Sangallenſis*, ſub ejuſdem nomine habetur apud Henſchenium ad II. Maii & Mabillon. Sæc. Benedict. V. p. 42.

875. JOANNES, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, Anaſtaſii Bibliothecarii familiaris; claruit circa an. 875. Scripſit *Vitam S. Gregorii M.* Pontificis Romani libris IV. quos Joanni VIII. Papæ nuncupavit. Extat hæc Vita apud Surium XII. Martii, & in fronte omnium Gregorii M. editionum. Eundem Clementis Papæ geſta Gauderici Velitrenſis Epiſcopi hortatu literis conſignaſſe author eſt Sigebertus *. Verùm iſta interierunt. Cæterùm in Bibliothecâ S. Germani Pariſienſis extare MS. dicitur ſub Joannis Diaconi nomine *Commentarius, ſeu Expoſitio brevis in Heptateuchum*, qui tamen an noſtri revera ſit, inter eruditos non ſatis convenit.

* De Script. cap. 106.

876. USUARDUS, natione Gallus, S. Germani Pariſienſis Monachus, & ut vulgò perhibetur, Abbas S. Salvatoris. Claruit circa an. 876. Martyrologiorum ab Hieronymo & Bedâ concinnatorum brevitate offenſus, & Caroli Calvi Imp. juſſu animatus, fuſius ipſe *Martyrologium ex Flori aliorumque id genus ſcriptis* contexuit, & Carolo Imp. dicavit. Prodiit Martyrologium iſtud *Lovanii* 1568. 8°. cum additionibus atque annotationibus Joannis Molani, & cenſurâ Joannis Heſſels de Legendis quibuſdam Sanctorum recuſum *Antverp.* 1583. 8°. Verùm in editione Antverpienſi omiſſa ſunt, quæ Pontificiis diſplicebant, cum integrâ cenſurâ Joannis Heſſels, ut in Biblioth. ſuâ Theolog. MS. p. 499. rectè notavit Cl. Uſſerius.

878. MICHAEL, MONACHUS à vitæ inſtituto dictus, Eccleſiæ CP. Presbyrer, ac Ignatii Patriarchæ Syncellus; claruit anno 878. Scripſit *Encomium Ignatii Patriarchæ*, quod mutilum extat Gr. Lat. à Radero editum unà cum Actis Concilii VIII. *Ingolſtad.* 1604. 4°. & exinde Concil. Tom. VIII. p. 1260. Scripſit irem *Vitam Theodori Studitæ*, cujus excerpta quamplurima hinc inde Lat. habentur apud Baronium Annal. Tom. IX. Scriptor, præcipuè in rebus Theodori penè ad ineptias fabuloſus, & cœco planè in imagines zelo & amore flagrans. Vide quæ de eo nos ſupra in *Theodoro Studitâ* obiter annotavimus.

880. NICETAS DAVID, *Paphlago* etiam dictus, ortu Byzantinus, dignitate Philoſophus, & ſi rectè conjecturam ponit Leo Allatius *, Dady-

* Ad cal. Tom. i. Græc. Orthodoxæ.

brorum

brorum in Paphlagoniâ ſub Metropolitâ Gangrenſi Epiſcopus. Claruit anno 880. Ignatio addictiſſimus, atque adeo in Photium ejuſque cauſam nimis, quam par erat, iniquus. SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

Vita S. Ignatii Patriarchæ CP. Extat Gr. Lat. unà cum Actis Concilii VIII. *Ingolſtad.* 1604. 4°. & Concil. Tom. VIII. p. 1179.

Apoſtolorum XII. Encomia totidem.

Oratio in Marcum Evangeliſtam.

Oratio in Nativitatem S. Mariæ.

Oratio in exaltationem S. Crucis.

Oratio in S. Gregorium Theologum.

Oratio Panegyrica in S. Hyacinthum Amaſtrenſem Martyrem. Has omnes Orationes (ut dubias ab eodem editas mittam) in lucem eruit, ac Gr. Lat. evulgavit Fr. Combefiſ. in Auctuario noviſſimo *Pariſ.* 1672.

Oratio Panegyrica, ſeu *Encomium in inclytum Martyrem Euſtathium, Agapium, Theopiſtum, & Theopiſtem:* Gr. Lat. hanc orationem cum notis edidit idem Combefiſ. in illuſtrium Chriſti Martyrum triumphis *Pariſ.* 1660. 8°. p. 45.

Liber pro Synodo Chalcedonenſi adverſus Epiſtolam regis Armeniæ. Extat Gr. Lat. apud Leonem Allatium Græc. Orthod. Tom. I. p. 663. Nicetæ cuidam juniori deberi videtur.

Commentarius in Gregorii Nazianzeni Tetraſticha & Monoſticha. Prodiit Lat. *Imolæ* 1588. 8°. Græcè *Venet.* 1563. 4°. ſub Nicetæ noſtri nomine. Nicetæ autem Serroni deberi conſtat.

LIBELLUS SYNODICUS, cujus Auctor hiſtoriam Conciliorum omnium tum generalium tum provincialium brevi compendio complectitur; ac claruiſſe videtur circa an. 880. Deſinit enim in Octava Synodo Oecumenica ſuper unione Photium inter & Joannem Papam Conſtantinopoli anno 879. habita; & partibus Ignatianis nulla veritatis, nulla frontis ratione habita favere deprehenditur. Hunc *Libellum* unà cum verſione ac notis primus Gr. Lat. extulit Joannes Pappus Argentoratenſis, *Argentorati* 1601. 4°. quem proinde noviſſimæ ſuæ Conciliorum editioni inſeruit Ph. Labbeus. 880.

REMIGIUS, in Cœnobio S. Germani Antiſſiodorenſis Monachus Ordinis Benedictini; claruit anno 880. Poſt annum 882. à Fulcone Archiepiſcopo Rhemos evocatus eſt, ut inſtituto ibi à ſe gymnaſio literario præeſſet, teſte Flodoardo *. Errant, qui Remigium noſtrum Epiſcopum Remenſem fuiſſe volunt. Craſſiùs adhuc hallucinantur, qui eum cum Remigio Lugdunenſi Epiſcopo confundunt. Sanè noſter Epiſcopales infulas nunquam adeptus videtur. Certè id tacent Flodoardus & Sigebertus †, qui de eo verba faciunt. Obiit Remigius circa an. 900. 880.

* Hiſt. Rem. l. 4. c. 9.

† De Script. cap. 123.

OPERA.

Commentarius in omnes Davidis Pſalmos, ex Ambroſio, Auguſtino, & Caſſiodoro maximam partem conſarcinatus. Prodiit ſeorſim *Colon.* 1536.

Enarratio in poſteriores XI. *minores Prophetas,* prodiit unà cum Oecumenii in Apoſtolum, & Arethæ in Apocalypſin Commentariis *Antverp.* 1545.

Expoſitio Miſſæ SS. patrum ſententiis & auctoritatibus confirmata. Habetur unà cum præcedentibus opuſculis in Bibliotheca Patr. Tom. XVI. p. 883.

Commentarius in Epiſtolas D. Pauli, (qui ſub Remigii Remenſis, & Haymonis Halberſtatenſis nominibus ſæpiùs prodiit) noſtri Remigii proculdubiò eſt. Certè cum J. B. Villalpando Remigio Remenſi anno 533. mortuo vindicare, ſumma eſſet dementia. Cum in eo Gregorius M. & Beda diſertè

Digitized by Google

citentur, & Saracenorum (i. e. legis Mahometicæ Sectatorum) non ſemel mentio fit. Rectiùs igitur Remigio noſtro adjudicatur, ſub cujus proinde nomine prodiit in Bibliothecâ Patr. Colonienſi 1618. Vide quæ de eo ſupra diximus in Remigiis, Remenſi, & Lugdunenſi, quæque habent Albertinus de Sacram. Euchar. l. 2. p. 885. & Car. Le-Cointe ad an. 533. n. 49.

880. ERRICUS, ſive HERRICUS, in agro Autiſſiodorenſi natus, in vico ab ipſius nomine dicto *Hery*, ab ineunte ætate factus eſt Monachus Autiſſiodorenſis Ordinis Benedictini, Haymonis Halberſtatenſis & Lupi Ferrarienſis diſcipulus; claruit anno 880. Scripſit *Libros VI. carminum de Vitâ S. Germani Autiſſiodorenſis ad Carolum Calvum Imp.* Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1543. 8°. Scripſit item *Libros II. Proſaicos de Miraculis ejuſdem*, quos primus edidit Labbeus Biblioth. Nov. MSS. Tom. I. *Homilias quamplurimas*, quarum aliquot in Alcuini ſive Pauli Diaconi Homiliario locum habent, à poſteriore manu inſertæ, viz. *Homilia in illud*, *Cum venerit Paracletus*, &c. *In illud Lucæ, Cùm iret Jeſus in Jeruſalem; & tertia in illud Matthæi, Nemo poteſt duobus dominis ſervire.* Denique Collectaneum variorum excerptorum ad mores præcipuè ſpectantium ex veterum Scriptorum ac Patrum ſcriptis contexuit, & Hildebaldo Autiſſiodorenſi Epiſcopo nuncupavit. Extat Collectaneum iſtud MS. in Bibliothecâ S. Germani Pariſienſis. Præfationem metricam ad Hildebaldum & initium operis exhibet Mabillonius Analect. Tom. I. p. 413.

880. ABBO, *Cernuus* dictus, patriâ Neuſtrius, S. Germani à Pratis Monachus; claruit circa an. 880. ac obſidioni Lutetiæ, quæ à Normannis circa an. 887. facta eſt, interfuit; ejuſque *Hiſtoriam* rudi, ſcabro, & impolito carmine cecinit, libris tribus rem totam conficiens. Priores Carminis iſtius libros duos edidit P. Pithæus (qui tamen hunc cum Abbone Abbate Floriacenſi propè finem ſequentis ſæculi florente confundere videtur) inter Scriptores Hiſt. Franc. Tom. II. & exinde deſumptos Aimoini Hiſtoriæ ſubjecit Jacobus Breullius *Pariſ.* 1603. fol. *Tertium librum ad Clericos ſcriptum*, quod ad Hiſtoriam nihil omnino pertineret, & ſupra modum ineptus eſſet, omittendum duxerunt. Extant porrò ſub Abbonis nomine *Sermones* V. à Lucâ Dacherio primùm editi Spicileg. Tom. IX. p. 79.

880. GEORGIUS, Magnæ Eccleſiæ CP. Cartophylax, deinde Archiepiſcopus Nicomedienſis; claruit circa an. 880. Photii familiaris, quem plurimis ille Epiſtolis compellavit. Huic, ut videtur, aſcribendæ ſunt Homiliæ, quas edidit Combefiſius, ac Georgio cuidam, qui ſub Heraclio floruiſſe dicitur, adjudicandas conjecit. Verùm in eo lapſus videtur Combefiſius, quòd Georgium Piſidam cum Nicomedienſi parùm cautè confuderit.

SCRIPTA.

IN Conceptionem S. Deiparæ Homiliæ II.
In Conceptionem S. Annæ matris Deiparæ Homilia.
In S. Mariæ præſentationem in Templo Homilia.
In S. Dei genitricis ingreſſum in Templum Orationes II.
In illud, Stabant juxta crucem Jeſu mater ejus, &c.
In S. Mariæ aſſiſtentiam in ſepulchro, & gratiarum actio pro glorioſâ Reſurrectione.
Oratio in SS. Coſmam & Damianum.
Idiomela III viz. in Feſtum præſentationis S. Mariæ, in S. Joannem Chryſoſtomum, & in Patres Nicænos.

Opuſcula iſta in lucem eruit & Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſ. Auctuar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. I. p. 995.

HELIAS,

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC.

881. HELIAS, Hieroſolymorum patriarcha, ſeu potius Theodoſii patriarchæ Syncellus, cujus vices obiit in Conciliis Conſtantinopolitanis, Ignatiano anno 869. & Photiano 879. Claruit præcipuè anno 881. Scripſit *Epiſtolam ad Gallos Epiſcopos*, quæ Latinè extat apud Dacherium Spicileg. Tom. II. *Epiſtola ejuſdem Encyclica pro Malaceno Epiſcopo*, habetur apud Mabillon. Analect. Tom. III. p. 434.

882. MARINUS, ſeu, ut aliis vocatur, MARTINUS II. natione Galliſanus, Alumbi Presbyteri filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, anno 866. à Nicolao Papâ in Bulgariam & Conſtantinopolim legatus eſt; atque iterum anno 869. ab Hadriano Papâ Conſtantinopolim miſſus Conciliabulo Ignatiano interfuit; à Joanne Papâ Epiſcopus, nullius tamen certæ ſedis, ordinatus, in partes Bulgarorum ad convertendos Gentiles, deſtinatus eſt; tertiâ etiam vice Conſtantinopolim miſſus, ubi Baſilii Imp. juſſu carceri incluſus eſt. Tandem mortuo Joanne, Pontifex Romanus factus eſt anno 882. die XXIII. Decembr. Obiit die XXIII. Februar. anno 884. Extat *Conſtitutum de Privilegiis Monaſterio Solemniacenſi conceſſis* Concil. Tom. IX. p. 357.

885. STEPHANUS V. natione Romanus, de regione Viâ latâ, Hadriani filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter titulo SS. quatuor Coronatorum, Papa Romanus ordinatus die XXV. Julii anno 885. Eodem anno datis ad Baſilium Imp. literis Marinum deceſſorem ſuum defendit, & ob illatas illi injurias Imperatorem objurgavit, Photium conviciis proſcidit, & ſuppetias contra Saracenos ſibi dari petiit. Obiit anno 891. die VII. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* III. & alterius *Fragmentum*, Concil. Tom. IX. p. 366.

886. LEO, cognomento *Philoſophus* & *Sapiens*, ortu Conſtantinopolitanus, Baſilii Imp. ex Eudociâ conjuge filius; etſi non deſint Hiſtorici Byzantini, qui illum Michaelis Porphyrogennetæ ex furtivo cum Eudociâ, Baſilio paulò poſt in conjugium datâ, concubitu fuiſſe filium, ſuſpiciones injiciant. Præceptorem habuit Photium Patriarcham, magiſtrum viro principe digniſſimum. Sub eo immenſam meliorum literarum ſcientiam hauſit, Philoſophiæ, Hiſtoriæ, & Juris peritiſſimus; præ cæteris verò Aſtrologiæ judiciariæ addictiſſimus. Juvenis adhuc à Theodoro Santabareno Euchaitarum Epiſcopo, quem ob peſſima facinora odio habuit, in inſidiarum ſuſpicionem apud patrem adductus, in cuſtodiam datus eſt; poſtea verò, orante Senatu, à Baſilio liberatus, qui à cervo inter venandum percuſſus, eum hæredem ſuum & ſucceſſorem inſtituit. Anno igitur 886. mortuo Baſilio, Calendis Martiis imperii gubernacula ſuſcepit. Imperium adeptus, Photium ſede patriarchali ſtatim deturbavit, ſubſtituto ei Stephano fratre ſuo, & Epiſcopos à Photio in exilium actos revocavit. Circa an. 901. cùm ex tribus prioribus uxoribus nullam prolem ſuſcepiſſet, quartam nomine Zoam, cognomento *Carbonopſinam*, S. Epiphanii Magni Agri Abbatis ſororem, duxit. Iſtas verò nuptias, utpote Canonibus, & ipſius Leonis conſtitutioni contrarias, Nicholaus Myſticus Patriarcha CP. non ſolùm benedicere recuſavit, ſed & Presbyterum, qui benedixit, depoſuit; ipſum verò Leonem ſacris interdixit: ob id, cùm à ſententiâ recedere nollet, à Leone in Monaſterium relegatus. Cæterùm quod Patriarcha CP. noluit, fecit Sergius Papa, qui fatente Baronio, cum Imperatore hâc in parte diſpenſavit. Obiit Leo anno 911. Maii, vel ut alii, Julii XI. Codinus XXVII, & VIII. menſes regnaſſe tradit. Vid. Cl. du Freſne *Famil. Byzant.* p. 141.

Zonar. Annal. Tom. 3. p. 133, 141. Vid. Conſtant. de Vit. Baſil. Mac. c. 31, 50, 53, 70.

OPERA.

IN *Sepulturam, Reſurrectionem, & Aſcenſionem Chriſti Orationes* III.
In Pentecoſten, & *Feſtum Palmarum Orationes* II.
In Aſſumptionem, & Annunciationem B. Virginis Orationes II.

In

SÆC. IX. ab An. DCCC. *In Decollationem S. Joannis Baptiſtæ. & in Omnes Sanctos Orationes* II. Orationes iſtas IX. Gr. Lat. edidit Jac Gretſerus *Ingolſtad.* 1600.

Oratio in Exaltationem S. Crucis, quam unà cum duabus poſtremo loco memoratis Orationibus Gr. Lat. edidit idem Gretſerus de Cruce Tom. II. p. 1219.

In Nativitatem, Præſentationem, & Purificationem B. Mariæ Orationes III. quas unà cum ſeptem Orationibus primo loco recenſitis Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſ. Auctuar. Nov. Tom. I. p. 1605.

Oratio de S. Nicolao Myrenſi Epiſcopo, Gr. Lat. edita à Petro Poſſino *Toloſæ* 1644.

Oratio Panegyrica in S. Joannem Chryſoſtomum. Extat Lat. apud Surium Januar. XXVII. Gr. apud Savilium Opp. Chryſoſtom. Tom. VIII. p. 267.

Oratio Parænetica, ſeu *Epiſtola Encyclica ad omnes Chriſti fideles hortatoria ad bene vivendum.* Latinè eam edidit Baronius ad an. 911. num. 5.

Epiſtola ad Omarum Saracenorum regem de fidei Chriſtianæ myſteriis & veritate, Saracenorum autem impietate & blaſphemiis. Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII.

Canticum Compunctionis ex meditatione extremi Judicii, à Jac. Pontano Latinè editum *Ingolſtad.* 1603.

Oracula & Vaticinia XVII. *de futuro Conſtantinopolis ſtatu.* Ex his ultimum Gr. Lat. prodiit ad calcem Conſtantini Manaſſis Annalium *Baſil.* 1573. 8°. priora XVI. Gr. Lat. edita ſunt cum Rutgerſii notis inter varias ejus Lectiones *Lugd. Bat.* 1618. 4°. Omnia denique XVII. Gr. Lat. habentur ad calcem Codini Antiquitatum *Pariſ.* 1655. fol.

Diſpoſitio ordinis, quem tenere debeant throni Eccleſiarum Patriarchatui CP. ſubjectarum, Gr. Lat. à Leunclavio edita Jur. Gr. Rom. lib. 2. p. 88.

Πρόχειρον Νομικὸν, ſive *Delectus Legum* compendiarius, titulos LX. complectens. Titulos priores XXVIII. exhibet Gr. Lat. Leunclavius Jur. Gr. Rom. Tom. II. p. 79. Ingens & immenſi laboris opus poſtea molitus Leo, omnes Græcorum Imperatorum Leges & Conſtitutiones in unum corpus coadunari, & in LX. libros diſtribui curavit, indito iis *Baſilicorum* & Ἑξηκοντάβιβλα titulo. Horum Baſilicorum Synopſin antiquam Gr. Lat. edidit Joannes Leunclavius *Baſil.* 1575. fol. Integrum opus in ſeptem Tomos diviſum Gr. Lat. evulgavit Carolus Annibal Fabrotus *Pariſ.* 1647. fol.

Novellæ Conſtitutiones III. à Leone & Conſtantino fratre Augg. latæ, extant Gr. Lat. ad calcem Synopſeos Leunclavianæ p. 32. & alibi.

Tactica, ſeu *de re militari Opus*, Lat. à Joanne Checo editum *Baſil.* 1554. 12°. Gr. Lat. à Meurſio cum notis *Lugd. Bat.* 1612. 4°. deinde cum verſione & notis Sexti Arcerii ibid. 1613.

Cæterum octodecim plus minùs Leonis Imp. *Orationes* hactenus ineditas in Bibliothecâ Vaticanâ MSS. extare prodit Baronius ad an. 911. num. 3. ubi & indiculum earum texit.

886. WOLFHARDUS, Preſbyter, & Monachus Cœnobii Haſenrietani; claruit anno 886. Scripſit juſſu Erkenwaldi Epiſcopi Eyſtetenſis *libros* IV. *de Vitâ S. Walpurgæ*, ſeu *Waltpurgis Virginis*. Ex his duo priores extant apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. IV. integri IV. immutato tamen ſtylo & refectis multis, apud Surium XXV. Februar. illibati denique apud Bollandum XXV. Febr. & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 287.

887. HEREMBERTUS, ſive ERCHEMPERTUS, gente Longobardus, illuſtri ſtemmate ortus, genus nempe è Ducibus Beneventanis ſumens, Monachus & Diaconus Cœnobii Caſſinenſis; claruit anno 887. quo Romam ad Stephanum Papam ab Angelario Abbate Caſſinenſi miſſus eſt; & privilegium Monaſterio ſuo à Pontifice concedi impetravit. Scripſit *Chronicon*, ſive *Hiſtoriam Longobardorum* fuſiorem, quam ad annum uſque 888. deduxit.

Digitized by Google

deduxit. *Epitomen* iſtius ab ipſo, uti creditur, Heremperto concinnatam ex Codice MS. Vaticano eruit, & notis illuſtratam edidit Antonius Caracciolus *Neapoli* 1626. 4°. unà cum Lupi Protoſpatæ, Falconis Beneventani, & Anonymi cujuſdam, Chronicis. Compoſuit item *Carmen de Vita Landulphi epiſcopi Capuani, Acta translationis S. Matthæi Apoſtoli, de deſtructione & renovatione Caſinenſis Cœnobii, Hiſtoriam de Iſmaelitarum incurſione* de quibus vide ſis Petrum Diaconum, cap. 14. & J. B. Mari in eundem notas.

RICULPHUS, Sueſſionenſis Epiſcopus, claruit anno 889. Concilio 889.
Remenſi anno 900. interfuit. Extat *Conſtitutio* continens XXII. Capitula de rebus ad ejus Diœceſin pertinentibus Concil. Tom. IX. p. 416. & cum Opuſculis Hincmari à Cordeſio editis *Pariſ.* 1615. p. 685.

ADREVALDUS, ſive ALBERTUS, Ordinis Benedictini 890.
Monachus Floriacenſis, claruit anno 890. Scripſit *Hiſtoriam Tranſlationis corporum SS. Benedicti & Scholaſticæ è ruinis Cœnobii Caſinenſis in Monaſterium Floriacenſe.* Primus eam edidit Joannes à Boſco Biblioth. Floriac. p. 1. deinde Henſchenius Mar. XXI. denique Mabillonius Sæc. Benedict. II. p. 253. Scripſit item *Librum de Miraculis S. Benedicti*; cui Appendicis vice duo Capita addidit Adelarius, & tres alios libros Aimoinus, Monachi Floriacenſes. Extant integri IV. libri locis omnibus ſupra citatis. Denique *librum* edidit *De Corpore & Sanguine Domini contra Joannis Scoti ineptias*, qui habetur apud Dacherium Spicileg. Tom. XII.

ASSERIUS, natione Britannus, Patriâ Menevenſis, Aſſerii Mene- 890.
venſis Archiepiſcopi affinis & Cancellarius, Joannis Scoti Erigenæ diſcipulus, claruit anno 890. Ab Hemydo gentis ſuæ regulo multùm exagitatus, & ab Alfredo Angliæ Monarchâ evocatus, in aulâ ejus aliquamdiu lares fixit ab eo Cœnobiorum Ambresberienſis & Banvillenſis præfecturâ donatus. Tandem Epiſcopatum Schireburnenſem adeptus eſt: & Alfredo regi autor fuit, ut Academiam Oxonienſem inſtitueret, artiumque liberalium profeſſores annuis ſalariis ditaret. Obiit anno 909. Scripſit *Hiſtoriam de rebus geſtis Alfredi regis*, quæ unà cum aliis Angliæ Hiſtoricis prodiit *Francofurt.* 1602. l. p. 1. Tantæ, judice Twyno *, fidei atque authoritatis Scriptor, ut nemini unquam ſuſpectus fuiſſe dignoſcatur. *Annales*, etiam *Britanniæ*, *Homilias*, *aliaque* plura ſcripſiſſe à Baleo dicitur.

* Antiquitat. Oxon. l. 2. p. 141.

GULIELMUS, Eccleſiæ Romanæ Bibliothecarius, claruit anno 890. 890.
& deinceps. Scripſit *Vitas Romanorum Pontificum à Nicolao Papa*, in quo deſiit Anaſtaſius, *ad Stephanum V. incluſivè*, viz. ab anno 867. ad an. 891. Extant hæ Vitæ cum Anaſtaſii Vitis editæ *Mogunt.* 1602. *Pariſ.* 1649. & in omni Conciliorum editione. Verùm non deſunt, & in his Baronius, qui omnes illas Pontificum Vitas uni eidemque autori, ſeu Anaſtaſio, ſeu alio cuidam, tribuendas cenſent.

SOLOMON, gente Germanus, in Tergoviâ oppido ex nobili familiâ 891.
natus, in ſcholâ S. Galli melioribus literis ſub Iſone Monacho inſtitutus, Ludovici Balbi Imp. Sacellanus & Conſiliarius, creatus eſt primò Abbas Elvingenſis, deinde Campedonenſis, poſtea Pfeffarenſis, inde Sangallenſis, tandem anno 891. Conſtantienſis ad Rhenum Epiſcopus. Vergente ætate Romam profectus eſt, à Joanne X. Papâ humaniter & honorificè exceptus. Plurimas inde rediens Sanctorum Conſtantii & Pelagii, reliquias ſecum detulit, quas in Monaſteriis Sangallenſi & Conſtantienſi depoſuit; illic Conſtantii, hic Pelagii corpore repoſito. Obiit anno 920. Epiſcopatûs ſui 30. Extant *Poemata* varia apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. I. in Append. p. 15. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI. p. 1300. Memorat Henricus Pantaleon * elegans Dictionarium à Solomone adhuc juvene conſcriptum, ſuâ ætate in Pergameno apud Monaſterium Sangallenſe aſſervatum. An hodienum extat me latet.

* De Viris illuſtr Germ. part 2. p. 109.

FOR-

Digitized by Google

891. FORMOSUS, natione Italus primò quidem Epiſcopus Portuenſis, à Nicolao Papâ ad Bulgaros fide Chriſtianâ erudiendos miſſus, à Joanne VIII. depoſitus, à Marino reſtitutus. Tandem anno 891. die XIX. Septembr. Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus eſt. Poſtquam multas injurias à Romanis civibus, quibus admodum inviſus erat, ſibi illatas paſſus eſſet, obiit anno 896. die IV. Aprilis; poſt mortem à Stephano ſucceſſore ſepulchro extractus, & primò in ſede Pontificali collocatus, deinde ſacris exutus veſtimentis, tribuſque abſciſſis digitis, in Tiberim projectus; reſciſſis etiam, quas ipſe contulerat, ordinationibus. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX. p. 428. quarum poſteriorem, Epiſcopis Angliæ inſcriptam, merum eſſe ſæculi undecimi figmentum contendit Papebrochius *. *Epiſtolam* aliam de Monaſterio Gigniacenſi edidit Baluzius Miſcellan. Tom. II. p. 159. Plurimas ejuſdem *ad Fulconem Archiepiſcopum Remenſem, & Carolum, ac Othonem reges, Epiſtolas* recenſet Flodoardus Hiſt. Remenſ. lib. 4. cap. 2, 3. ubi ſummaria earum capita, atque argumenta compendio exhibet.

* Conat. ad Chronol. Pont. Roman. p. 156.

892. NICOLAUS, MYSTICUS cognomento dictus, quia, ut nonnulli interpretantur, ſecretioris Conſilii Senator erat, circa an. 892. Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Patriarcha creatus eſt. Novennio exacto Leo Imp. adhuc improles quartam uxorem duxit; quo facto offenſus Nicolaus, ad Leonis pedes provolutus, ut abſtineret, obnixè rogavit. Ei cùm aſſentiri nollet Imperator, coactâ ille Synodo anno 901. Imperatoris nuptias damnavit; Thomam Presbyterum, qui matrimonio iſti ritu Eccleſiaſtico benedixerat, depoſuit; ipſum Imperatorem ſacris prohibuit; & cùm nullis precibus à ſententiâ ſuâ dimoveri poſſet; anno 903. ſede ſuâ exactus, & navi impoſitus, ad Galacraneum Monaſterium relegatur; nullo nec amico, nec famulo, ne libro quidem, cujus lectione ſe ſolari poſſet, exilium comitante. Quanta verò mala paſſus ſit, ipſe Epiſtolâ ad Papam luculenter exponit. Anno 911. Poſt Leonis mortem Alexander imperium adeptus, ejecto Euthymio, qui in Nicolai locum ſubrogatus fuerat, Nicolaum ab exilio revocatum ſedi ſuæ reſtituit; cui deinceps annos 13. præfuit, mortuus anno 924. Extant *Epiſtolæ* II. altera ad Anaſtaſium Papam, ad Joannem X. altera, Lat. Concil. Tom. IX. p. 1264. Decretum de literis Patriarchalibus gratis concedendis extat Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 4. p. 249. Epiſtola ad Simeonem Bulgariæ principem habetur Gr. Lat. apud Baronium ad an. 917. atque aliæ V. ad Armenorum, Saracenorum, Longobardum & Amalphitanorum principes, & ad Epiſcopos extra communionem exiſtentes, Lat. ibid.

Zonar. Annal. Tom. 3. p. 143.

892. REGINO, natione Germanus, primò Monachus Prumienſis, deinde anno 892. Faraberto Abbate regimen abrenunciante unanimi Monachorum conſenſu ſucceſſor electus eſt. Verùm præfecturam non diu tenuerat, cum Monachorum quorundam æmulorum invidiæ poſt ſeptennium cedere coactus eſt: quâ de re hæc ipſe in Chronico ſuo ad annum 899. *Eodem anno Richarius Prumienſis Abbas conſtituitur: qualiter autem erga me actum ſit, idcirco in hoc loco notare diſtuli, ne fortè injuriis provocatus, ultra quam Chriſtiana patientia permittit, perſecutionis meæ cauſas exaggeràſſe viderer.* Obiit circa annum 908. Scripſit ad Adalberonem primum Metenſem Epiſcopum *Chronicon* à Chriſto nato ad annum 907. libris duobus, quibus res geſtas Francorum præcipuè & Teutonicorum complexus eſt. Appendix enim, quæ ab anno 907. ad an. 972. progreditur, à recentiore quodam ſcriptore adjecta eſt. Prodiit hoc Chronicon inter alios rerum Germanicarum Scriptores *Francofurt.* 1583. unà cum Urſpergenſi *Argentorati* 1609. f. Scripſit adhuc Rhegino De Diſciplinis Eccleſiaſticis & Religione Chriſtianâ libros II. 900. fermè Capitula continentes. In primo libro agit de rebus & perſonis Eccleſiaſticis, in ſecundo de vitâ & converſatione Laicorum. Aggreſſus eſt hoc Opus circa an. 906. hortante Rathbodo Archiepiſcopo Trevirenſi, in uſum præſertim Diœceſeos Trevirenſis, ex antiquarum Synodorum Canonibus, Pontificum Romanorum Epiſtolis

Digitized by Google

piſtolis genuinis, SS. Patrum Sermonibus, Codice Theodoſiano, & Impera- SÆC. IX. ab
torum Francorum Capitularibus præcipuè collectum. Primus id Appendice An. DCCC.
aliunde conſarcinatâ auctum, in lucem emiſit Joachimus Hildebrandus *Helm-*
ſtad. 1659. deinde Stephanus Baluzius recognitum, & Appendice Helmſtadi-
enſi auctiore, novâque à ſe additâ, notis & præfatione doctiſſimâ, & Acto-
rum veterum Appendice, ornatum edidit *Pariſ.* 1671. 8°.

AUXILIUS, quis, vel cujus fuerit, non liquet, claruit circa an. 894. 894.
Scripſit *Libros II. de Ordinationibus Formoſi Papæ*, ſeu *contra inteſtinam diſcordi-*
am Romanæ Eccleſiæ, ſive, ut Sigeberti * verbis utar, *De Ordinationibus, Exordi-* * De Script.
nationibus, Superordinationibus Romanorum Pontificum. Primus hos libros in lu- Eccl. c. 112.
cem edidit Joannes Morinus ad calcem Operis ſui de SS. Ordinationibus par.
2. p. 348. exinde relatos in Bibliothecam Patr. Tom. XVII. p. 1. Alium e-
juſdem librum ſeu Dialogum ſuper cauſâ & negotio Formoſi Papæ exhibet Ma-
billonius Analect. Tom. IV. p. 610.

NICEPHORUS, Philoſophus & Orator Patriarchæ Conſtantino- 895.
politani, claruit anno 895. Scripſit *Orationem Panegyricam*, ſeu *Vitam Antonii*
Caulei Patriarchæ CP. qui obiit anno 891. Extat Latinè apud Surium, &
Bollandum, ad diem XII. Februarii.

WALDRAMNUS, Epiſcopus Argentoratenſis, claruit anno 895. 895.
quo Concilio Triburienſi interfuit, in cujus Actis Baltrannus Strasburgenſis
Epiſcopus appellatur. Obiit anno 905. Scripſit *Poemata* nonnulla *ad Solo-*
monem Epiſcopum Conſtantienſem; quæ extant apud Caniſium Tom. I. in Ap-
pend. p. 31. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI. p. 1304.

STEPHANUS VI. natione Romanus, Joannis Presbyteri filius, an- 896.
no 896. Bonifacium, qui Formoſo Papæ ſuffectus fuerat, vi & armis loco de-
turbans, ſedem Pontificalem invaſit die II. Maii ordinatus. Habitâ ſtatim
Romæ Synodo Formoſi Papæ Acta reſcidit, corpus tumulo extractum mutila-
vit, & Clericos ab eo ordinatos depoſuit. Anno 897. ipſe in carcerem de-
truſus, die III. Auguſti ſtrangulatus eſt. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX.
p. 476.

JOANNES IX. natione Romanus, Tiburtinenſis, Rampaldi filius, 898.
Pontifex Romanus ordinatus eſt anno 898. die XII. Martii. Sub initium
Pontificatûs convocatâ Romæ Synodo, de electione & Coronatione Beren-
garii & Lamberti Italiæ Imperatorum egit, & Synodi Romanæ à Stephano
habitæ Acta reſcidit. Eodem anno, vel ineunte proximo, Concilium LXXIV.
Epiſcoporum præſente Lamberto Imp. Ravennæ celebravit; in quo Lamber-
to jus regium confirmavit, Stephanum VI. ac Conciliabulum ejus Romanum
damnavit, Presbyteros ab eo depoſitos reſtituit, ab eo ordinatos depoſuit, &
Formoſi Papæ memoriæ debitam venerationem reddidit. Obiit anno 900. die
XXVI. Martii. Extant *Epiſtolæ* IV. Concil. Tom. IX. p. 483.

BENEDICTUS IV. natione Romanus, Mammoli filius, Pontifi- 900.
calem thronum obtinuit anno 900. die VI. Aprilis ordinatus. Obiit anno 904.
XX. Octobr. Extant *Epiſtolæ* II. de Argrino Lingonenſi Epiſcopo in Eccleſiæ
ſuæ jura reſtituendo, Concil. Tom. IX. p. 511. alia de Epiſcopo Malaceno a-
pud Mabillon. Anal. Tom. III. p. 436.

HERVEUS, ſive HERIVEUS, gente Gallus, ortu nobilis, Huc- 900.
baldi Comitis ex ſorore nepos, poſt Fulconis necem anno 900. ex Aulâ regiâ
ad Archiepiſcopatum Remenſem provectus eſt, pridie Nonas Julii ordinatus.
Eodem die Concilio Remis, cui ipſe præfuit, inchoato, Fulconis deceſſoris
interfectoribus anathema incuſſit. Circa an. 905. Northmannis ad fidem
Chriſtianam convertendis ſedulam dedit operam. Anno 909. Synodum Pro-

Digitized by Google

SÆC. IX. ab An. DCCC.

vincialem Troſleii in agro Sueſſionenſi celebravit; in quâ collapſam Eccleſiæ diſciplinam inſtauravit; in pejora indies ruentem Monaſteriorum ſtatum reſtituit; Clericis mulierum conſortium interdixit; & Græcorum ſententiam de Proceſſione Sp. S. damnavit. Anno 921. habitâ iterum Troſleii Synodo Erlebaldum Comitem ob injuſtè arreptos Eccleſiæ Remenſis fundos excommunicavit. Obiit anno 922. VI. Non. Julii, tertio poſt coronationem Roberti regis die. Scripſit *ad Widonem Archiepiſcopum Rothomagenſem Conſtitutum* ex ſententiis Patrum & Canonibus excerptum, XXIII. Capitula complectens, qualis pœnitentia debet injungi non baptizatis Gentilibus, & baptizatis, & rebaptizatis, & poſtea à Chriſtianâ fide deficientibus. Extat Concil. Tom. IX. p. 484. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 246. & inter Hincmari Opuſcula à Cordeſio edita p. 697. Ejus etiam ductu & conſilio condita ſunt prolixa Synodi Troſleienſis anno 909. habitæ *Capitula* XV. quæ habentur Concil. Tom. IX. p. 521.

Finis Sæculi Octavi.

SÆCULUM

Digitized by Google

SÆCULUM OBSCURUM.

Conſpectus Sæculi.

LUGUBREM Eccleſiæ Chriſtianæ hoc Sæculo Statum graphicè depingunt, quotquot res hujuſce temporis mandarunt literis; atque apertè ſatis res ipſa clamat; adeò confuſa, luxata, turpia, pudenda omnia. Pauci hoc Sæculum ornarunt Scriptores eruditi, nulla penè Concilia memoratu digna; deformarunt deteſtanda Schiſmata etiam in ipſo Romanæ ſedis ſinu, turpiſſimæ Paparum vitæ, & abominanda flagitia, in republica Chriſtiana hactenùs inaudita; Unde INFOELIX, & OBSCURUM vulgò audit; fatente ac dolente ipſo Baronio ad an. DCCCC. Num 1. *Novum* (inquit) *inchoatur Sæculum, quod ſui aſperitate, ac boni ſterilitate* ferreum, *malique exundantis deformitate* plumbeum, *atque inopia Scriptorum appellari conſuevit* obſcurum. Num 3. ait, Cuncta, quæ paſſa eſt Eccleſia ſub Gentilibus Imperatoribus, vel ab hæreticis ſive ſchiſmaticis, aliiſque quibuſcunque Perſecutoribus, horum comparatione luſus quoadmodo puerorum æſtimanda eſſe, immò referenda in lucrum & emolumentum. Ad an. DCCCCXII. N. 14. *Quam fœdiſſima* (inquit) *Eccleſiæ Romanæ facies, cum Romæ dominarentur potentiſſimæ æque ac ſordidiſſimæ Meretrices? quarum arbitrio mutarentur ſedes, darentur epiſcopi, & quod auditu horrendum & infandum eſt, intruderentur in ſedem Petri earum amaſii Pſeudo Pontifices, qui non ſunt niſi ad conſignanda tantum tempora in Catalogo Rom. Pontificum ſcripti. Quis enim à Scortis hujuſmodi intruſos ſine lege legitimos dicere poſſet Romanos fuiſſe Pontifices?* Hæc ibi & multo plura eminentiſſimus & doctiſſimus Cardinalis; & ad finem Sæculi anno Milleſimo, Num. 22. mirandum eſſe ait, ipſam Romanam Eccleſiam non caſuram, & penitus interituram tot improbis, ſceleratis, impudicis, prædonibus, invaſoribus, ſanguinariis & graſſatoribus ſedem Apoſtolicam invadentibus, eamque depravatis moribus conſpurcantibus, tam vitioſo in primis ingreſſu, quàm deteſtando pravorum morum exemplo. Eadem ferè, ſed brevitèr Genebrardus, ad ingreſſum Sæculi X. p. 552. *Infœlix dicitur hoc Sæculum, exhauſtum hominibus ingenio & doctrina claris, ſive etiam claris Principibus & Pontificibus, in quo nihil ferè dignum memoria Poſteritatis geſtum ſit; unde ferunt tunc repertum fuiſſe quoddam monſtrum capite canino & cæteris membris humanis, quod ſtatum illius temporis mirifice referret*: & paulò poſt. *Hoc quidem infœlix, quod per annos fere* 150. *Pontifices circiter* 50. *à Joanne ſcilicet* VIII. *qui Nicolao & Adriano* II. *Sanctis Pontificibus ſucceſſit, ad Leonem* IX. *uſque, qui primus à Deo vocatus velut alter Aaron, antiquam Pontificum integritatem è cœlo in ſedem Apoſtolicam revocavit, à virtute majorum prorſus defecerint*, Apotactici, Apoſtaticive, *potiùs quam* Apoſtolici. In his igitur malis Prora & Puppis erant Pontifices Romani, portentoſa Eccleſiæ Catholicæ capita; & ſi in capite ita ſe res habuit, quænam, dices, malignitas pervaſit membra? Hinc ut de Laicis nil dicam, Epiſcoporum, Sacerdotum, omniſque Clericalis ordinis mores depravatiſſimi, collapſa diſciplina, faſtus, ambitio, avaritia, fraudes, perjuria, luxus, libido, totaque penè vitiorum lerna. Nec mirum, ſi tam corruptiſſimo Eccleſiæ ſtatu plures errores circa Sanctorum Canonizationem, Campanarum Baptiſmum, Cœlibatum Sacerdotum, Sanctorum reliquias, viſiones,

SÆC. X. ab An. DCCCC.

SÆC. X. ab An. DCCCC. ones, apparitiones, examen per ferrum candens, aliaque ſuperſtitionum portenta ἐκ τῷ θυλάκῳ invehantur. *Dormiebat tunc plane* (ut Baronii verbis utar ad An. DCCCCXII. Num. 14.) *alto, ut apparet, ſopore Chriſtus in navi, cum hiſce flantibus validis ventis, navis ipſa fluctibus operiretur. Dormiebat, inquam, qui iſta non videre diſſimulans, ſineret ſic fieri, dum non exurgeret vindex.* Nihilominus non penitus deerant hâc ipſâ ætate, etiam in medio Papatu qui tyrannidi Pontificiæ, Cœlibatus Clericalis jugo, doctrinæ de Scripturâ Sacriſque linguâ vulgari non habendis, de Purgatorio, cultu Imaginum, Corporali in Euchariſtiâ præſentia, &c. viriliter reſtiterunt, de quibus Catalogus Teſtium Veritatis, Mornæus, & Heideggerus in Hiſtoria Papatus, & quicunque ex Reformatis Hiſtoriam Eccleſiaſticam condiderunt. Quin, nec infœlici huic ævo deerant, barbararum quarundam Gentium ad Chriſti fidem converſiones, Normannorum, Rollone duce anno DCCCCXII. ſacro lavacro tincto. Ruthenorum ſeu Moſchorum, circa an. DCCCCLXIX. mox Polonorum, Danorum, Hungarorum, aliorumque populorum Borealium, qui relicto Paganiſmo in Chriſti caſtra tranſierunt. Denique ad an. DCCCCXCVI. exeunte Sæculo vulgò refertur Imperii à Francis ad Germanos tranſlatio, Ordiniſque Electoralis inſtitutio; rectène, an ſecus viderint quorum intereſt: affatim acerrimeque hâc de re certant longo ſatis numero Scriptores de tranſlatione Imperii, quorum lites huc non ſpectant.

SCRI-

Digitized by Google

SCRIPTORES.

SYMEON, METAPHRASTES dictus, à ſcribendi, quo uſus eſt, genere, Patriâ erat Conſtantinopolitanus, nobili atque illuſtri genere ortus, vir ad bonas literas infœlici ſæculo promovendas natus, ipſe præſtanti ingenio omnique politiori literaturâ ornatus, unde ſummos reipublicæ honores facilè conſecutus eſt. Factus eſt enim à Leone Imp. Proto-Secretarius, Patricius, Magnus, ut videtur, Logotheta, ſeu ſummus, uti apud nos vocatur, Cancellarius; certè Logotheta Dromi, denique Magiſter Palatii, quod quidem munus inter ſummas Aulæ CP. dignitates eminuit, renunciatus eſt. Claruit incunte hoc Sæculo, circa annum 901. De ætate quidem ejus mirè variant eruditorum ſententiæ, ab initio Sæculi tertii, uſque ad decimumquartum diverſis temporibus eum reponentium: quod eò magis mirum videri debeat cùm, miſſis aliunde indiciis, ipſemet ætatem ſuam ſatis apertè ſignet, tum alibi, tum in Vitâ S. *Theoctiſtæ*, quam ſcripſiſſe Metaphraſten diſertè tradit Michael Pſellus junior. In iſtâ enim Vitâ non uno in loco, ſe ſub Leone Sapiente, ejuſque filio Conſtantino vixiſſe teſtatur Metaphraſtes: ubi prodit inſuper ſe Legatum à Leone Imp. ad Arabas in Cretam miſſum in comitatu Himerii Ducis, cui in rebus bellicis conſiliarii vices præſtitit, Parum inſulam adnavigaſſe, ibique cum ſene quodam Anachoretâ colloquium habuiſſe, ſeq; ab eo ad ſcribendam *Theoctiſtæ* Vitam incitatum. Hinc patet (ut eos qui Metaphraſtem Sæculo decimo antiquiorem faciunt mittam) inſignis illorum error, qui ipſum cum Simeone Logothetâ juniore circa an. 1170. claro, confundunt: quin & ipſe Blondellus * in Chronologicis aliàs ſatis accuratus, non minùs hallucinatur, qui eum poſt annum 1080. obiiſſe putat. Longiùs à vero aberrant Genebrardus † & Simlerus *, qui illum ad annum 1200. referunt; pejore adhuc errore Volaterranus † ad annum 1300. detrudit; peſſimo omnium Caſimirus Oudin *, qui ab anno 1314. ad 1330. Metaphraſtem claruiſſe ſcribit: idque ſe ex mente Leonis Allatii, ejuſque argumentis convictum, aſſerere affirmat. *In Opuſculo iſto de Simeonibus*, inquit, *excutit accuratiſſimè omnia, quæ ſpectant ad ſcripta, atque ad ætatem noſtri Simeonis Metaphraſtæ; quem tandem certis argumentis alligat contra veterum omnium hujus Sæculi Scriptorum ſententiam ad annum Chriſti* 1314. *cujus ſententiam ob momenta rationum, quas affert, lubens amplector. Floruit itaque Metaphraſtes ab anno circiter* 1314. *ad annum* 1330. Obſtupui fateor, dum hæc legi, ſummam viri negligentiam miratus, qui peſſimum errorem pejore accumulat. Neque enim anno 1314. Metaphraſtes claruit: neque id dicit Doctiſſ. Allatius, cùm ſole ipſo clarius ſit, L. Allatium tum in *Diatribâ de Pſellis* p. 19. tum *Diſſertatione de Simeonum Scriptis*, Simeonem noſtrum ad Leonis Sapientis tempora referre, idque pluribus argumentis extra omnem controverſiam probatum dare. Sed ut ad Simeonis res geſtas redeamus, anno 904. ipſe Leonem Tripolitam Saracenorum Ducem Urbi Theſſalonicenſi à ſe recèns expugnatæ excidium minantem ſapienti & ſagaci conſilio emollivit, ac à propoſito abduxit. Anno circiter 912. ad Vitas Sanctorum literis conſignandas ſe contulit, à Theoctiſtâ auſpicatus. Quouſque vitam produxerit, nondum didici; ſub imperio tamen Conſtantini Porphyrogennetæ provectioris jam facti, ſcripſiſſe conſtat.

SÆC. X. ab An. DCCCC. 901.

Mich. Pſell. Encom. in S. Metaphraſtr Gr. Lat. ap. L. Allat. de Script. Simeon. p. 221.

* Genealog. Franc. plen. Aſſert. p. 126.
† Chron. l. 4. p. 631.
* Epitom. Geſn. p. 641.
† Anthrop l. 19. p. 707.
* Supplem. p. 592.

Tempus, quod à negotiis publicis vacuum habuit Metaphraſtes, literarum ſtudio impendit: præcipue verò illuſtrandis Eccleſiæ antiquitatibus incubuit. Jubente enim Conſtantino Aug. Vitas Sanctorum ante ſua tempora ſcriptas undique conquiſivit; conquiſitas recenſuit: elegantiores tanquam Lectorum conſpectu dignas, calculo ſuo approbavit, neque ulla in re mutatas divulgavit: minùs elegantes verò partim nitidiori ſtylo veſtitas, partim

novâ

SÆC. X. ab An. DCCCC.

novâ formâ & Methodo diſpoſitas, in ordinem redegit ac digeſſit; quaſdam etiam èx ſuperiorum traditione acceptas proprio Marte ipſe condidit. Vitarum, quas hoc modo conſcripſit, numerus in immenſum cumulum poſterorum negligentiâ auctus eſt, obſcuri cujuſvis, Anonymique Scriptoris narratiunculâ Simeoni Metaphraſtæ mox aſcriptâ. Genuinas itaque Metaphraſtæ vitas ab aſcititiis diſcernendi laborem in ſe recepit eruditiſſimus Allatius, quod & accuratè præſtitit. Hujus ductum nos breviter ſequemur, notatis inſuper Vitis,quæ vel Græcè, vel Latinè typis excuſæ prodierunt. Confer etiam quæ laudandâ planè diligentiâ notavit M. Hanckius *de Scriptoribus Byzantinis* p. 436.

VITÆ GENUINÆ.

1. M*Artyrium SS. Zenobii & Zenobiæ*, extat Lat. apud Surium ad diem xxx. Novembr. 2. *Martyrium S. Eleutherii*, Lat. xviii. April. 3. *Narratio de tranſportatione reliquiarum S. Joannis Chryſoſtomi.* 4. *Martyrium Sanctorum* X. *in Cretâ inſulâ*, Lat. xxiii. Decembr. 5. *Martyrium S. Anaſtaſiæ*, Lat. xxv.Decembr. 6. *Vita S. Abramii*, Lat. xvi. Mart. 7. *Martyrium S. Jacobi Perſæ.* 8. *Martyrium SS. Indi, Domnæ & ſociorum*, Lat. Decemb. xxvi. 9. *S. Epimachi*, Lat. xxxi. Octobr. 10. *Vita SS. Coſmæ & Damiani.* 11. *Commentarius in Danielem Prophetam, & SS. tres Pueros, Ananiam, Azariam, & Miſaelem.* 12. *Martyrium SS. Eulampii & Eulampiæ*, Lat. x.Octob. 13. *Vita S. Euphroſynes Alexandrinæ*, Lat. Jan. i. & apud Bollandum xi. Februar. 14. *S. Andreæ Apoſtoli.* 15. *S. Georgii Cappadocis.* 16. *Martyrium S. Ignatii*, Lat. apud Surium, & Bollandum i. Febr. 17. *S. Mennæ Ægyptii*, Lat. xi. Novemb. 18. *Vita SS. Euſtraſii, Auxentii*, &c. Lat. xiii. Decembr. 19. *Martyrium S. Panteleemonis*, 20. *S. Catharinæ*, Lat. xxv. Decembr. 21. *S. Blaſii Epiſcopi.* 22. *Vita S. Pelagiæ Antiochenæ.* 23. *Martyrium S. Mercurii*, Lat. xxiv. Novembr. 24. *Aliud martyrium S. Georgii*, Lat. xxiii. April. 25. *SS. Probi, Jaradi, & Andronici.* 26. *SS. Anargyrorum, Coſmæ, Damiani*, &c. 27. *S. Euphemiæ*, Lat. Septembr. xvi. 28. *Vita S. Anaſtaſiæ Romanæ virginis*, Lat. xxviii. Octobr. 29. *S. Baſilii Epiſcopi Amaſeæ.* 30. *Commentarius in S. Lucam*, Lat. xviii. Octobr. Gr. Lat. ad calcem Commentarii Arethæ in Apocalypſin *Pariſ.* 1631. fol. 31. *Martyrium SS. Acindyni, Pegaſii*, &c. Lat. ii. Novembr. 32. *Vita S. Theoctiſtæ Lesbiæ*, Lat. x. Novembr. 33. *Martyrium S. Petri Alexandrini.* 34. *SS.* XL. *Martyrum*, Lat. ix. Mart. 35. *S. Demetrii.* 36. *S. Charitinæ.* 37. *SS. Acepſimæ, Joſephi, & Aithalæ*, Lat. xx. April. Gr. Lat. apud Henſchenium xxii. April. 38. *Vita S. Marcelli Abbatis*, Lat. xxix. Decembr. 39. *S. Hilarionis.* 40. *Martyrium SS. Martyrii & Marciani*, Lat. xxv. Octobr. 41. *S. Arethæ & ſociorum*, Lat. xxiv. Octobr. 42. *Vita S. Theodoræ Alexandrinæ*, Lat. xi. Septembr. 43. *S. Matthæi Apoſtoli*, Lat. xxi. Septembr. 44. *S. Melaniæ Romanæ*, Lat. xxxi. Januar. 45. *S. Pauli Homologetæ.* 46. *S. Stephani Junioris.* 47. *Abdiæ Prophetæ.* 48. *S. Hieronis & ſociorum*, Lat. vii. Novembr. 49. *Martyrium S. Timothei*, Lat. xxii. Januar. & apud Bollandum xxiv. Januar. 50. *S. Julianæ.* 51. *Vita S. Joannis Chryſoſtomi*, Gr. apud Savilium Opp. Chryſoſtomi Tom. VIII. Lat. apud Surium xxvii. Januar. 52. *Martyrium S. Bonifacii Romani*, Gr. Lat. à Bigotio edita ad calcem Palladii, Lat. apud Sur. v. Jun. 53. *Vita S. Amphilochii Iconienſis.* 54. *Narratio de Miraculo facto à Michaele Archangelo apud Chonas.* 55. *Vita S. Gregorii Agrigentini*, Lat. xxiii. Novembr. 56. *S. Alypii Stylitæ.* 57. *S. Eugeniæ, & parentum illius*, Lat. xxv. Decembr. 58. *Martyrium S. Severiani*, Lat. ix. Septembr. 59. *S. Ananiæ*, Lat. i. Octobr. 60. *S. Mamantis*, Lat. xvii. Auguſti. 61. *S. Barbaræ*, Lat. iv. Decembr. 62. *SS. Sergii & Bacchi*, Lat. vii. Octobr. 63. *S. Sozontis*, Lat. vii. Septembr. 64. *S. Vari & ſociorum*, Lat. xix. Octobr. 65. *S. Theodori tyronis*, Lat. ix. Novembr. 66. *Vita S. Spiridonis Thaumaturgi*, Lat. xii. Decembr. 67. *Cornelii Centurionis*, Lat. xiii. Septembr. 68. *Martyrium SS. Carpi, Papyli, & ſociorum*, Gr. Lat. apud Papebrochium xiii. April. Lat. apud Sur. xiii. April. 69. *S. Clementis Ancyrani*, Lat.

Digitized by Google

Lat. apud Bollandum in notis ad xxiii Jan. & Surium ad eundem diem. 70. *S. Artemii*, Lat. xx. Octobr. 71. *SS. Menæ, Hermogenis, & Eugraphi*, Lat. x. Decembr. 72. *S. Nicetæ Gothi*, Lat. xv. Septembr. 73. *S. Longini Centurionis*, Lat. xv. Mart. 74. *S. Babylæ*. 75. *S. Sophiæ, & filiarum Fidei, Spei, & Charitatis*, Lat. i. Auguſti. 76. *S. Xenophontis, & filiorum Arcadii ac Joannis*. 77. *De morte & aſſumptione B. Mariæ Virginis*. 78. *Encomium S. Baſilii Epiſcopi Amaſeni*. 79. *Vita S. Euſebiæ*, Lat. xxv. Januar. 80. *S. Martiniani*. 81. *S. Joannis Apoſtoli*, Lat. xxvii. Decembr. Gr. Lat. ad calcem Arethæ *Pariſ.* 1631. fol. 82. *Martyrium SS. Guriæ, Sammonæ, & Abibi*, Lat. xv. Novembr. 83. *Vita S. Ambroſii Mediolanenſis*. 84. *Martyrium S. Anthimi Epiſcopi Nicomedienſis*, Lat. xxvii. April. 85. *S. Platonis*, Lat. xxii. Julii. 86. *Vita S. Patapii Eremitæ*, Lat. viii. Decembr. 87. *S. Jacobi Apoſtoli*, i. Maii. 88. *S. Dionyſii Areopagitæ*, Lat. ix. Octobr. Gr. Lat. inter opera Dionyſii Tom. II. 89. *S. Thomæ Apoſtoli*, Lat. xxi Decembr. 90. *De tribus inventionibus capitis S. Joannis Baptiſtæ*. 91. *Vita Joannis propter Chriſtum pauperis*. 92. *S. Charitonis Homologetæ*, Lat. xxviii. Septembr. 93. *Andreæ Cretenſis*, Lat. xvii. Octobr. 94. *Martyrium SS. Sebaſtiani & ſociorum*. 95. *SS. Trophimi, Sabbatii, & Dorymedontis*, Lat. xix. Septemb. 99. *Vita S. Luciani*, Lat. vii. Jan. & apud Bollandum cum notis. 97. *S. Nicolai Myrenſis Epiſcopi*. 98. *S. Joannis Eleemoſynarii*, Lat. xxiii. Januar. & apud Bollandum cum notis. 99. *SS. Coſmæ & Damiani*. 100. *S. Joanicii Abbatis*, Lat. iv. Novembr. 101. *Martyrium S. Calliſtrati & ſociorum*. 102. *S. Autonomi*. 103. *S. Anaſtaſii Perſæ*, Lat. xxii. Jan. 104. *SS. Galactionis & Epiſtemes*, Lat. v. Novembr. 105. *S. Gregorii Armeni & ſociorum*, Lat. xxx. Septembr. 106. *SS. Thyrſi, Lucii*, &c. Lat. xiv. Decembr. 107. *Vita S. Timothei*. 108. *S. Cyriaci Anachoretæ*, Lat. xxix. Septembr. 109. *S. Matronæ Pergenſis*, Lat. viii. Novembr. 110. *SS. Euſtathii & Theopiſtes, & filiorum Agapii & Theopiſti*, Lat. ii. Novembr. 111. *Martyrium SS. Eudoxii, Romuli, Zenonis*, &c. Lat. v. Septembr. 112. *Vita S. Philippi Apoſtoli*, Lat. i. Maii. 113. *SS. Theodori Grapti & Theophanis fratrum*, Lat. xxvi. Decembr. Gr. Lat. apud Combefiſ. Orig. CP. p. 191. 114. *S. Danielis Stylitæ*, Lat. xi. Decembr. 115. *Theophanis Sygriani*, Gr. Lat. apud Henſchenium xii. Aprilis. 116. *Martyrium SS. Guriæ, Samonæ, & Abibi*. 117. *SS. Nazarii, Gervaſii, Protaſii, & Celſi*. 118. *Vita S. Abercii Hierapolitani*, Lat. xxii. Octobr. 119. *Martyrium SS. Metrodoræ, Nymphodoræ, & Menodoræ*, Lat. x. Septembr. 120. *S. Theclæ*. 121. *Vita, res geſtæ, & Martyrium SS. Cypriani & Juſtinæ*, Lat. xxvi. Septemb. 122. *Vita S. Alexii*.

Vitas proximè numeratas CXXII. genuinos eſſe Simeonis Metaphraſtæ fœtus argumentis tam ex ſtylo quam inſcriptione ductis judicat Leo Allatius, eaſque tam editas, quam ineditas, in Bibliothecâ Vaticanâ, atque alibi MSS. Græcè extare prodit, allatis ſingularum ſententiis initialibus, Diatrib. de Simeonum ſcriptis, p. 124.

VITÆ SPURIÆ.

PRæter iſtas alias XCV. *Vitas*, quæ Metaphraſtis nomen in Codicibus MSS. falsò præ ſe ferunt, enumerat appoſitis etiam ſingularum initiis idem Allatius, ibid. p. 119. Harum autem veri Authores nullâ diligentiâ inveſtigari potuerunt.

Denique alias *Sanctorum Vitas*, & *Encomia Panegyrica* CCCCXLIV. Metaphraſtis nomen in nonnullis Codd. MSS. ementitas, appoſitis ordine Alphabetico uniuſcujuſque initiis, enumerat Allatius ibid. p. 80. ac veros ſingularum Authores deſignat.

Notandum verò ex ſpuriis hiſce Vitis DXXXIX. plurimas à Metaphraſte recenſeri potuiſſe, forſan & aliquas manum medicam expertas eſſe; non ideò tamen ejus cenſeri poſſe, cum aut parùm, aut nihil iis addiderit. Ex illis etiam quamplurimæ poſt Metaphraſtæ mortem conſcriptæ ſunt.

OPUSCULA

Digitized by Google

OPUSCULA RELIQUA.

P*Oemata* IV. quæ Græcè edidit Allatius de *Symeonibus* Diatrib. p. 132.

Oratio de planctu B. Mariæ, cum exanime Chriſti corpus amplexaretur. Extat Gr. Lat. ibid. p. 245.

Epiſtolæ IX. habentur Gr. Lat. ibid p. 254.

Orationes XXIV. *de Moribus*, ex S. Baſilii ſcriptis decerptæ. Prodierunt ſeorſim Gr. *Pariſ.* 1556. 8°. & tam Græcè quam Latinè inter opera S. Baſilii.

Preces aliquot, & *Hymni*, à Metaphraſte compoſiti extant in Græcorum libris Ritualibus & Tropariis, quos ſigillatim enumerat Allatius ibid. p. 131.

Denique *Orationes* ejuſdem III. & Capitula γνωστικὰ CXXXI. recenſet, & MSS. extare prodit Allatius ibid. p. 130, 132.

902. VALERIUS, Archipresbyter Aſturicenſis; claruit anno 902. Multas *Patrum Orientalium Vitas*, longè diverſas ab editis, in unum collegit volumen, quod Gothicis literis exaratum in Eccleſiæ Toletanæ Bibliothecâ etiamnum extare ex Roſveydi fide refert Aubertus Miræus Auctuar. de Script. Eccleſ. cap. 279.

903. STEPHANUS, natione Germanus, Salmenſis Comitis filius, Clericus Metenſis, Abbas Lobienſis, & demum ab anno 903. Epiſcopus Leodicenſis. Obiit anno 920. XIV. Cal. Jun. Scripſit *Vitam & Paſſionem S. Lamberti*, quam primus in lucem edidit Joannes Chapeavillus Tomo I. rerum Leodicenſium, *Leodii* 1612. Extat etiam, ſtylo nonnihil mutato, apud Surium XVII. Septembr. Scripſit adhuc Stephanus, teſte Sigeberto *, *Canticum de S. Trinitate*, atque aliud *de Inventione Stephani Protomartyris*. Citat hæc ſub nomine *Hiſtoriarum de S. Trinitate, & de Inventione S. Stephani Protomartyris*, Durandus Rational. lib. 6. c. 114. & quidem periiſſe videntur non tam aliorum incuriâ, quam quod à ſede Romanâ damnata eſſent, ita enim habet nota Codicis MS. in Biblioth. Lambethanâ. *Stephanus Leodicenſis Officium Trinitatis ſicut de Inventione S. Stephani compoſuiſſe aſſeritur, quæ utraque ab Apoſtolicâ ſede reſpuuntur.* Quin & ad Robertum Metenſem Epiſcopum ſcripſit *librum capitularem*, in quo Capitula, Reſponſoria, Verſus, Collectas, per ſingulas noctis & diei horas, per integrum annum digeſſit. Verùm hoc opuſculum ampliùs non extat.

* De Script. cap. 125.

904. JOANNES, CAMENIATA cognomento dictus, patriâ Theſſalonicenſis, Clerici cujuſdam filius, ipſe etiam Clericus, ac vir uxoratus, Eccleſiæ Theſſalonicenſis Lector, atque ædium Imperatoriarum Cubucleſius, uti ex ipſius verbis * conſtat. Scripſit anno 904. quo expugnata à Saracenis & direpta eſt Theſſalonica. Ipſe tunc à Saracenis captivus ductus, navi impoſitus, & de inſulâ in inſulam delatus, tandem Tarſum deductus eſt, ubi loci degens Hiſtoriam ſuam condidit. Scripſit enim rogatu Gregorii cujuſdam viri doctiſſimi, *Hiſtoriam de excidio Theſſalonicæ*, quâ non modò miſerum & lugubrem captæ urbis ſtatum, ſed & ſuam totiuſque familiæ ſortem, fusè atque eleganter exponit. Edidit hanc Gr. Lat. Leo Allatius Symmict. par. II. p. 180.

* De Excidio Theſſal. cap. 30.

911. CONSTANTINUS, *Porphyrogenneta* à naſcendi ſorte dictus, Leonis Sapientis ex Zoe, quartâ ejus uxore, filius, patriâ Byzantinus, ſeptennis adhuc puer patri in imperio ſucceſſit anno 911. primùm Alexandro patruo, deinde matre Zoe, imperium vice ipſius nondum adulti adminiſtrantibus. Anno 919. imperii habenas in ſe ſuſcepit, Romano Lecapeno, cujus filiam in uxorem duxit, in imperii conſortium aſſumpto. Anno 944. ejecto Tryphone Patriarchâ Theophylactum Lecapeni Imp. filium in ſedis CP. thronum evexit. Anno ſequenti ſublato Lecapeno, imperium ſolus tenuit, & triennio

Digitized by Google

triennio poſt Romanum filium ſuum Cæſarem renunciavit, qui tandem adul tior factus, & diuturni regiminis paterni haud ſatis patiens, patrem, propinato ei hauſtu lethali, è medio ſuſtulit. Obiit Conſtantinus die IX. Novembr. anno 959. imperii 49. ætatis 55. De Elogio ejus audiatur Zonaras*, Ἦν δὲ Κωνσταντῖνος τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβὴς, καὶ λόγοις προσκείμενος, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐξ ἐπιστολῶν, ἃ κἂν μὴ πρὸς τέχνην ἠκρίβωντο τὴν ῥητορικὴν, ἀλλά γε σχήμασι ταύτης καὶ πως ἰδέαις ποικίλλονται. *Fuit Conſtantinus religioſus erga Deum, & ſtudiis literarum deditus, quod ex ſcriptis & epiſtolis ejus apparet, quæ licèt ad artem oratoriam perpolita non ſint, tamen Rhetoricis ornamentis & figuris quibuſdam ſcatent. Operam quoque rythmis & omnis generis verſibus dedit; quod in iis ſcriptis cernitur, quibus obitum conjugis ſuæ deploravit. Ipſius etiam Philoſophiæ rationem habuit, quæ penè in oblivionem venerat, aliarumque diſciplinarum, quas doctoribus ordinatis jam deficientes refocillavit.* Hactenus Zonaras; qui in ſequentibus ejus etiam vitia non diſſimulavit. Certè artes liberales omni quo potuit ſtudio inſtauravit Conſtantinus, conquiſitis undique optimis ſcientiarum Profeſſoribus, ipſe literis, præſertim Hiſtoriæ, ſummoperè deditus. Arithmeticam enim, Muſicam, Aſtronomiam, Geometriam, Philoſophiam, Medicinam, ſed præ aliis omnibus Hiſtoriam apprimè calluit: neque literas humaniores duntaxat, ſed & artes mechanicas diu neglectas ſummoperè promovebat, ipſeque Pictoriæ ita dedit operam, ut in eâ magnoperè excelluerit, quod ex Luitprando notat Cl. & eruditiſſimus du Freſne *Famil. Byzant.* p. 142.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

* Annal. Tom. III. p. 155.

SCRIPTA.

N*Arratio de Imagine Chriſti ab ipſo Servatore ad Abgarum Edeſſæ regem miſſâ, & ab Edeſſâ Conſtantinopolim deportatâ* anno 944. Extat Gr. Lat. à Combefiſio edita *Orig. CP.* p. 75.

Vita Baſilii Macedonis Imp. avi ſui, Gr. Lat. ab Allatio in lucem emiſſa *Symmict.* par. II. p. 1.

De adminiſtrando imperio liber ad Romanum filium.

Tacticorum liber.

De Thematibus Imperii Orientalis libri II.

Novellæ Conſtitutiones XVII. Opuſcula iſta politica ſuis & variorum notis illuſtrata Gr. Lat. junctim edidit Joannes Meurſius *Lugd. Bat.* 1617. 8°.

Pandectæ Hiſtoricæ & Politicæ, ex univerſo Hiſtoricorum corpore excerptæ, & in titulos LIII. redactæ. Hujus præclari operis, & viro principe digniſſimi duo ſolummodò hodiè ſuperſunt tituli, nempe XXVII^us. excerpta legationum continens, Græcè editus à Davide Hœſchelio *Auguſtæ Vindel.* 1603. 4°. Latinè à Carolo Cantaclaro cum notis, *Pariſ.* 1609. 8°. & L^us. Collectanea de virtutibus & vitiis ex Hiſtoricis XIV vetuſtioribus excerpta complectens, quem notis illuſtratum ex Codice Peireſciano Gr. Lat. edidit Henricus Valeſius *Pariſ.* 1634. 4°.

JOANNES, gente Italus, patriâ Capuanus, ex illuſtri principum Landulfi primi, & Atenulphi II. genere natus; primùm Eccleſiæ patriæ Archidiaconus, deinde Monachis Caſinenſibus nomen dedit; tandem anno 915. Cœnobii Caſinenſis Abbas factus, Caſinates ſuos à Saracenis propriis ſedibus pulſos Capuam traduxit, obiit an. 934. Scripſit *de Perſecutionibus Cœnobii Caſinenſis,* & *de miraculis inibi factis Chronicon ſuccinctum*; quo, in condendo Chronico Caſinenſi ſe uſum teſtatur Leo Oſtienſis, Præfat. fol. 2. Ineditum adhuc extare dicitur. Sub Joannis noſtri nomine (quod tamen in Autographo deerat) *Chronicon poſtremorum Comitum Capuæ* evulgavit Camillus Peregrinus, *Hiſt. Princip. Longobard.* fol. 122. teſte J. B. Maro, ad Pet. Diac. cap. 15. 915.

JOANNES X. Joannis filius, Eccleſiæ Ravennatis Presbyter, ſatagente Theodorâ ſcorto libidinoſiſſimo, quâcum conſuevit, à Landone Papâ primum Epiſcopus Bononienſis, ac mox Archiepiſcopus Ravennas, factus 915.

factus eſt. Mortuo Landone anno 915. in Pontificalem Eccleſiæ Romanæ ſedem procurante id eâdem Theodorâ, elevatus eſt, die XIII. Aprilis ordinatus, ut in Vitâ Joannis * legimus. Eodem anno cum fœderatis Italiæ principibus in prælium contra Saracenos deſcendens inſignem victoriam reportavit; & Berengarium Italiæ Imperatorem inunxit. Anno 926. Hugonem Heriberti Comitis filium puerum quinquennem, ad Archiepiſcopatum Remenſem patris potentiâ electum dato diplomate confirmavit. Anno 928. Maroziæ meretricis, Theodoræ filiæ, inſidiis ſede depoſitus, in carcerem conjectus eſt, ac die II. Julii injecto ſuper os cervicali ſtrangulatus. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. IX. p. 574.

* Concil. Tom. IX. p. 569.

916. HUBALDUS, ſive *Hucbaldus*, Cœnobii S. Amandi Elnonenſis Monachus O. B. Milonis Monachi itidem Elnonenſis nepos, Bodulfi Abbatis Sithivenſis præceptor, à quo ad Monaſterium ſuum accitus eſt, & variis fundis donatus; claruit anno 916. ante multos tamen annos, regnante adhuc Carolo Calvo, non incelebris. Obiit anno 930.

SCRIPTA.

Liber trecentorum Carminum in laudem Calvitii ad Carolum Calvum Imp. cujus ſingulæ voces incipiunt à literâ C. prodiit mutilus *Baſil.* 1516, 1546. integer à Barthio editus inter Adverſaria ſua *Francofurt.* 1624. p. 2175.

Vita S. Rictrudis Abbatiſſæ Marchianenſis ad Stephanum Archiepiſcopum Leodicenſem. Extat apud Surium (ſtylo nonnihil immutato) & Bollandum ad XII. Maii. & Mabillon. ſæc. Benedict. II. p. 937. ad Codices MSS. reſtituta.

Vita S. Aldegondis Abbatiſſæ Malbodienſis. Habetur apud Surium, & Bollandum ad XXX. Januar. & Mabillon. ſæc. Benedict. II. p. 710.

Vita S. Lebwini Presbyteri, ad Albricum ſeu Baldricum Ultrajectenſem Epiſcopum. Extat apud Surium XII. Novembr.

Liber de Muſicâ, & Hymni in Sanctos, quos ab eo conſcriptos memorat Sigebertus *, interierunt.

* De Script. c. 108.

Vita S. Brigidæ MSS. ſervatur in Monaſterio Elnonenſi, teſte Ant. Sandero *Biblioth. Belgic. MSS.* part. I. p. 55.

926. ODO, natione Francus, in aulâ Gulielmi Aquitaniæ Ducis educatus. Decimo nono ætatis anno Turonis tonſus in Clerum tranſiit, Muſicus & Archicantor Eccleſiæ Turonenſis factus anno 901. ibique Grammaticæ elementa hauſit; poſtea Lutetiam profectus, Muſicam & Dialecticam à Remigio didicit; inde Turones reverſus, cellæ ſemet incluſit, & durioribus pietatis exercitiis totus incubuit. Anno 912. Burgundiam petens, in Cœnobio Balmenſi à Bernone Abbate nuper fundato monaſticam vitam induit, Monaſterii ſcholæ præpoſitus. Anno circiter 926. à Turpione Epiſcopo Lemovicenſi Presbyter ordinatus. Anno 927. poſt Bernonis mortem Abbas electus eſt; mox verò Monachorum quorundam invidiâ & improbitate divexatus, faſces depoſuit; & Cluniacum ſecedens, cœptum à ſe pridem Monaſterium perfecit. Anno 936. Romam à Leone VII. Papâ evocatus pacem inter Albericum Romanæ civitatis principem, & Hugonem regem conciliavit. Biennio poſt Romam iterum profectus, Hugonem ab obſidione urbis precibus abduxit. Paulò ante mortem Abbas Floriacenſis deſignatus, à Monachis rejectus eſt. Anno 942. Romam tertiâ vice religionis ergo iter ſuſcepit. Romæ poſitus, acuto morbo laborare cœpit. Feſtinato igitur in Galliam reditu, Remis apud S. Martinum, cujus memoriam impensè coluit, animam efflavit, quarto poſt Martini feſtivitatem die.

Vit. Odon. per Joan. diſcip. ap. Sur. Novemb. 18.

SCRIPTA.

Digitized by Google

SCRIPTA.

De *Vitâ S. Geraldi Comitis Aurelianenſis libri* IV. *ad Aymonem Abbatem.*

Tractatus de Reverſione B. Martini Turonenſis à Burgundiâ, cui præmittitur Epiſtola ad Fulconem Comitem Andegavenſem.

Tractatus, quòd B. Martinus par dicitur Apoſtolis. Tractatus iſti duo unà cum Salviano editi ſunt *Pariſ.* 1511.

Sermones IV. viz. *In Cathedrâ S. Petri, De S. Mariâ Magdalenâ, De Benedicto Abbate*, & *De combuſtione Baſilicæ S. Martini.*

Collationum ſeu Occupationum libri III.

Antiphonæ XII. *de B. Martino Turonenſi.*

Verſus & Hymni de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini, de B. Mariâ Magdalenâ, & de B. Martino.

Opuſcula hactenus enumerata edidit Andreas Ducheſnius in Bibliothecâ Cluniacenſi *Pariſ.* 1614. p. 65.

Moralium in Job libri XXXV. ex S. Gregorii Moralibus plerunque excerpti. Prodierunt curâ Martini Matrier *Pariſ.* 1617. 8°.

Omnia Odonis Opera habentur in Bibliothecâ Patrum Tom. XVII. p. 252. 315.

Chronicon Succinctum ab Odone compoſitum extat MS. in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. vol. 9.

Scripſit etiam Odo *librum De Tranſlatione S. Benedicti*, alterum *De Contemptu mundi*; quin & *Sermones* plures, ac *Hymnos*; quæ omnia interierunt.

Cæterùm Odonis *Vitam* tribus libris fuſe deſcripſit Joannes, diſcipulus ejus, gente Italus; quem Romæ repertum Odo ad Monaſterium Cluniacenſe anno 942. amandavit; Monaſterii Priorem demùm conſtitutum. Extat hæc *Vita* apud Surium XVIII. Novembr. ex quâ plura de Odone peti poſſunt.

RATHERIUS, Monachus Lobienſis, anno 928. in Italiam ad Hugonem regem profectus, ab eo Epiſcopus Veronenſis conſtitutus eſt. Anno 954. proditionis apud Hugonem falsò inſimulatus, ſede ſuâ & Italiâ ejicitur. A Brunone itaque Archiepiſcopo Colonienſi in patrocinium ſuſceptus, ab eo ſedi Leodienſi tunc vacanti præfectus eſt. Verùm auſteros illius mores & rigidam diſciplinam ægrè ferente Clero Leodienſi, Epiſcopatu cedere coactus, in Brunonis clientelam iterum ſe recepit. Mox Brunone ſatagente, priſtinam ſedem Veronenſem obtinuit; quâ tamen rurſus excidit, Hugoni regi ob reprehenſos acriter mores illius pravos invìſus. Tertiâ igitur vice jam exul, in Monaſterium ſuum Lobienſe ſeceſſit; ibique diem extremum obiit anno 973. vel ſequenti. 928.

SCRIPTA.

Opera ejus ex MSS. undique collegit ac edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. II. viz.

Volumen Perpendiculorum, ſeu *de contemptu Canonum partes* II. ad Huberum Parmenſem Epiſcopum, p. 161.

Qualitatis conjectura cujuſdam, ſeu *Apologia ſui ipſius* p. 199.

Diſcordia inter ipſum & Clericos p. 217.

Liber Apologeticus p. 225.

De nuptu cujuſdam illicito p. 238.

Epiſtolæ V. p. 241.

Synodica ad Presbyteros ſuos p. 256.

Itinerarium Ratherii Romam euntis p. 265.

Sermones II. *de Quadrageſima* p. 281.

Sermones IV. *de Paſchate* p. 308.

Pppp 2 *Ser-*

Digitized by Google

SÆC X. ab An. DCCCC. *Sermones* II. *de Aſcenſione* p. 324.

Epiſtola ad Patricium de Corpore & Sanguine Domini, habetur apud eundem Tom. XII. p. 37.

Vita S. Urſmari Lobienſis, ab ipſo vel ſcripta vel aucta. Extat ſed mutila ap. Sur. XVIII. April.

Scripſit item teſte Sigeberto cap. 127. *Epiſtolam ad Papam de ærumnis ſuis*; *Phreneſin de ſecundo ſuo exilio*, *Librum* cui titulus *Inefficax garritus*, item *Contra Hæreſim Anthropomorphitarum*, *Agoniſticon*, ſeu *Præloquiorum lib.* VI. *Confeſſionum* lib. I. *Sparadorſum*, ſeu *de arte Grammatica*; quæ an adhuc ſuperſint, non liquet. *Chronographia* ejus Manuſcripta in Monaſterio Gemblacenſi extare dicitur. Denique cum de reditu ad Monaſterium Lobienſe cogitaret, miſit ad Abbatem librum, quem inſcripſit, *Conflictum duorum*; fluctuans ſcilicet, utrumne reverti debeat an non, ut ex Fulcuino notat Miræus ad Sigebert. p. 149.

932. GERARDUS, Monachus, & ut videtur S. Medardi Cœnobii Sueſſionenſis Decanus ſive Præpoſitus ab anno circiter 932. In vivis adhuc erat an. 950. Scripſit *Vitam S. Romani*, tum metro, tum proſâ. Eam, quæ ſtylo Oratorio ſcripta eſt, luce donavit Nic. Rigaltius (teſte Mabillonio, qui tamen nec annum, nec locum editionis notat.) Prologum edidit ipſe Mabillonius Analect. Tom. I. p. 107.

933. HIPPOLYTUS, patriâ Thebanus, quem cum Hippolyto Portuenſi malè confundunt nonnulli; claruit circa an. 933. certè Simeone Metaphraſte, quem citat, paulò junior. Extat Gr. Lat. *Chronicon*, ſeu potiùs *Fragmentum Chronici*, apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. III. p. 35. Hunc etiam, ut videtur, authorem habet *Indiculus de* XII. *Apoſtolis*, ſub Hippolyti Senioris nomine Gr. Lat. à Combefiſio editus Auctuar. *Pariſ.* 1648. Tom. II. uti ſuprà in Hippolyto Portuenſi annotavimus. His addere licet, quæ me monuit P. Colomeſius, teſtari nempe Sirmondum notis ad Sidonium p. 57. in collectaneis antiquis Σταμάτων urbis Conſtantinopolitanæ (Codini excerpta intellige) quæ in multis Bibliothecis occurrunt, ſe legiſſe, Conſtantinum Criſpo filio à ſe interfecto, cum facti erroriſque dolore ictus eſſet, ſtatuam argenteam auro ſuperfuſam, capite aureo, cum hoc titulo poſuiſſe, ΗΔΙΚΗΜΕΝΟΣ ΥΙΟΣ ΜΟΥ, *Filius meus læſus.* Cujus rei, *inquit*, vindices laudant Herodotum, atque Hippolytum Chronographos. Herodoti qui meminerit novi neminem. Hippolytum laudat Glycas in Annalibus, & Nicephorus Calliſti Hiſt. Eccl. l. 2. Pro *Herodoto* legendum exiſtimat Lambecius Ἡρωδίαν, quia nimirum Herodionem coætaneum auctorem citat Anonymus in Collect. *de Antiq. Conſtantin.* n. 202. Alia Hippolyti fragmenta habes apud Cotelerium ad Scriptores Apoſtolicos.

933. EUTYCHIUS, Batrici filius, Arabicè *Said Ibn Batrick* dictus, natione Ægyptius, ex civitate Foſtat (quam veterem urbem *Metſr* fuiſſe tradit Geographiæ Nubienſis Author, cui *Sharifol Edriſi* nomen erat) oriundus, Medicus inſignis, & ab anno 933. Patriarcha Alexandrinus, ſedem tenuit annos XVII. menſes VI. atque obiit anno 950. Accidit ejus tempore diſſidium magnum, & lis continua inter ipſum & gregem ſuum, teſte Ibn Abi Oſaibea in Vitâ ejus, quam Arabicè & Latinè libro Eutychiano præmiſit Cl. Pocockius. Scripſit ad Iſam fratrem ſuum Arabico Sermone *Annales ab Orbe Condito ad annum uſque* 940. ex Lege & Evangelio (ut in Præfatione ait) cæteriſque libris veteribus & novis collectos, quibus *Contextionis Gemmarum* titulum dedit. In his occurrunt plura notatu digniſſima, quæ fruſtra alibi quæruntur: certè plurima anilibus fabulis ſimillima, quæ ſi non ex proprio cerebello finxerit, ſaltem ex futilibus Eccleſiæ ſuæ monumentis hauſit. Horum Annalium ἀποσπασμάτων notis illuſtratum ſub titulo Originum Alexandrinarum Arabicè & Latinè edidit Cl. Seldenus *Londini* 1642. 4°. Integros Annales cum Seldeni Præfatione notiſque Arabicè & Lat. in lucem protulit Doctiſſ.

Clim. 3. par. 3. p. 97.

Digitized by Google

Doctiſſ. Pocockius Oxonii 1659. 4°. Abi Obſeibea, ſeu Ahmed Ben Caſem in *Vitis Medicorum* teſtatur Eutychium noſtrum *Syntagma compendioſum* ſcripſiſſe, *Netmolgbeubar* dictum, tribus abſolutum Sermonibus, in quibus de Notitia jejunii Chriſtianorum, Paſchatis eorum, feſtorum, Chalifarum, Patriarcharum, &c. egit. Idem fuiſſe hoc opus cum *Annalibus* ſtatuit Seldenus, diverſum eſſe tum ex libri titulo, tum ex rerum diſtributione colligit Hottingerus. SÆC. X. ab An. DCCCC.

Præter hæc, ſcripſit Eutychius *librum de Rebus Siciliæ*, poſtquam à Saracenis capta eſt. Extat MS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi Annalium Codici ſubjunctus. Scripſit item *Diſputationem inter Heterodoxos & Chriſtianos*, Jacobitis oppoſitam, quæ habetur MS. uti & *Medica* quædam ejuſdem *Opuſcula*; de quibus vide quæ habet Cl. Hottingerus Biblioth. Orient. c. 2. p. 71. 84. & Hiſt. Eccleſ. Sæc. X. p. 37.

LEO VII. gente Romanus, ab anno 936. Pontifex, die XIV. Februarii ordinatus. Eodem anno Odonem Abbatem Cluniacenſem Romam evocavit; ut lapſos Monachorum mores & diſciplinam ejus ope reſtauraret. Obiit anno 939. die XXIII. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. IX. p. 594. 936.

FLODOARDUS, Sigeberto Flauvaldus, Culminiacenſis Presbyter, & Canonicus Remenſis, claruit anno 940. Heribertus Comes, qui jura omnia Eccleſiaſtica deprædatus, Hugonem filium puerum ſeptennem in Archiepiſcopatum Remenſem ante aliquot annos promoveri fecerat; Flodoardum noſtrum, utpote filii ſui electioni adverſantem, Eccleſiâ Culminiacenſi privavit, *unà cum terrâ beneficii, quam tunc temporis tenebat*, ut ipſius verbis utar; nec id modò, ſed cùm nonnulli eum inſidiarum apud Comitem inſimularent, in liberâ cuſtodiâ ipſum detinuit; poſt quinque menſes dimiſſus eſt, eique poſtmodùm Hugo jam adultus factus Eccleſiam S. Mariæ in Colrido ſitam dedit; terram, quam pater abſtulerat, reddidit; aliamque in prædictâ villâ largitus eſt. Obiit anno 966. XXVIII. Martii, ætatis ſuæ 73. 940.

SCRIPTA.

Chronicon rerum inter Francos geſtarum ab anno 919. ad annum uſque 966. Habetur inter Scriptores coætaneos à Pithæo editos *Pariſ.* 1588. 8°. & *Francofurt*, 1594. 8°. p. 109.

Hiſtoriæ Eccleſiæ Remenſis libri IV. Prodierunt unà cum Appendice Anonymi, antiqui tamen, Authoris à Sirmondo editi *Pariſ.* 1611. 8°. cum notis Colvenerii *Duaci* 1617. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 500.

Joannes Bonderius in *Indice Codicum MSS. per Belgicam*, ut Cl. Voſſius * nos docet, refert Treviris in ſummo Templo aſſervari Flodoardi Presbyteri *de Triumphis Italicis Martyrum & Confeſſorum libros* XV. metro ſcriptos. *De Triumphis Chriſti & Sanctorum Palæſtinæ* metricè *libros* III. De *Triumphis Chriſti, & Antiochiæ geſtis metricè libros* II. An ita ſit, viderint, quibus Codices Manuſcriptos inſpiciendi copia datur.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 40.

GREGORIUS, Presbyter, forſan Cæſarienſis, claruit circa annum 940. Scripſit *Vitam S. Gregorii Nazianzeni*, ex ipſius Nazianzeni Iambis, quos de *Vitâ ſuâ* condidit, & Orationibus ut plurimum concinnatam. Extat Gr. Lat. Operibus Nazianzeni præfixa. Scripſit etiam *Orationem Hiſtoricam in SS.* CCCXVIII. *Patres Concilii Niceni*, & in Conſtantinum Magnum, quæ Latinè habetur apud Surium X. Jul. Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. Tom. II. p. 547. cum notis. 940.

WITIKINDUS, ſive Winduchindus, gente Saxo, Monachus Corbeiæ Saxonicæ ad Viſurgim fluvium O. B. claruit ab anno 940. Scripſit adhuc anno 973. 940.

SCRI-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

SCRIPTA.

De rebus Saxonum geſtis, ſive de Henrici Aucupis & Othonis I. Impp. rebus geſtis libri III. ad Mathildem reginam, Othonis Auguſti filiam. Prodierunt Baſil. 1532. Francofurt. 1577. & inter Scriptores Rerum Germanicarum ibid. 1580.

Verſus aliquot, qui in Codice IV. Evangeliorum deſcripti in Monaſterio Corbeienſi reperti ſunt , prodierunt curâ Henrici Meibomii unà cum libris de rebus Saxonum, notis illuſtrati, *Francofurt.* 1621. fol. inter alios quoſdam ejuſdem Sæculi Scriptores.

Interierunt *Paſſio Theclæ Virginis* metricè, & *Vita Pauli Eremitæ tam proſâ quàm metro*, à Witikindo ſcriptæ, teſte Sigeberto de Script. cap. 129.

945. ATTO, *Secundus* dictus, Aldegarii filius, ab anno 945. Epiſcopus Vercellenſis. Obiit poſt annum 960.

SCRIPTA.

Capitulare, (ſeu *Canones & Statuta Eccleſiæ Vercellenſi data*), è Conciliis, Epiſtoliſque Decretalibus contextum, & in centum Capita diſtributum.

De Preſſuris Eccleſiaſticis Opus, in tres partes diviſum, quarum prima agit *De Judiciis Epiſcoporum*, ſecunda *De Ordinationibus eorundem*, tertia *De Facultatibus Eccleſiarum.*

Epiſtolæ variæ.

Opuſcula iſta è Codice Vaticano, admodùm mendoſo quidem & plurimis lacunis hiante, curâ Card. Bonæ deſcripta, in lucem emiſit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. VIII. p. 1.

Sermones Attonis XVII. de variis argumentis, & Liber Polypticus ſeu Perpendiculum dictus de noxiis redarguendis & honeſtis ſanciendis, in eodem Codice Vaticano habebantur, ſed tineis & rubigine adeò deformata, ut legi non poſſent.

946. AGAPETUS II. natione Romanus, Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus anno 946. die IX. Auguſti. Anno 947. Hugoni, cui de ſede Remenſi à Gallis Epiſcopis mota lis fuerat, Epiſcopatum confirmavit. Eundem nihilominus anno ſequente Epiſcopi Galli in Synodo Engilenheimenſi damnârunt, ac throno Remenſi deturbarunt: quorum ſententiam ipſe Agapetus habitâ Romæ Synodo anno 948. ratam habuit. Obiit anno 956. die XVIII. Martii. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX. p. 618. Alia ad Gerhardum Archiepiſcopum Laureacenſem, quâ Metropolitani jura ei confirmat, habetur apud Lambecium Comment. l. 2. p. 651.

946. LUITPRANDUS, Natione Italus, Domo Papienſis, ſi quidem Joan. Trithemio fides; Franciſcus verò Bivarius in Cenſurâ Luitprandi operibus præmiſſâ, conjecturis non penitùs contemnendis contendit, gente fuiſſe Hiſpanum, domo Cordubenſem, ſaltem Bœticum, & unà cum parentibus à Saracenis fugatum in Italiâ conſediſſe. Quicquid ſit, erat Eccleſiæ Ticinenſis Diaconus, & anno 946. à Berengario Italiæ rege ad Conſtantinum Imp. confirmandæ utrinque amicitiæ cauſâ legatus eſt; & à Conſtantino perquam honorificè & humaniter exceptus, domum reverſus Epiſcopatu Cremonenſi donatur, gnaviter adminiſtratæ legationis præmio: idque ſi in re obſcurâ conjicere fas ſit, eodem vel ſequenti ſaltem, anno. Ante annum 963. (quo verò tempore haud ſatis liquet) Berengario inviſus, incertum quâ ſorte, factus, ſede ſuâ ejectus eſt. Inde igitur in Germaniam ſe contulit, & Francofurti lares fixit, ibique Hiſtoriam ſuam condidit, In quâ præcipuè Berengarii Italiæ Regis tyrannidem ad vivum depingit, nec mala, quæ ipſe ab illo, ejuſque Conjuge Willâ paſſus eſt, reticet; præſertim initio libri III. cui *Antidoſis* ſive *Antapodoſis* titulum fecit: "Tan-

"ta

Digitized by Google

"ta enim, *inquit*, mendaciorum jacula, tanta rapinarum diſpendia, tanta "impietatis molimina in me, & domum meam, cognationem & familiam "gratis exercuêre, quanta nec lingua proferre, nec calamus prævalet ſcribe-"re; ſit igitur eis præſens pagina Antidoſis, hoc eſt retributio, dum pro ca-"lamitatibus meis τὴν ἀσέβειαν eorum, id eſt impietatem, præſentibus futuriſque "mortalibus denudavero. Nec minus etiam ſanctiſſimis & fortunatis viris "pro collatis in me beneficiis Antidoſis erit. Anno 963. Synodo Romanæ interfuit, & Othoni Imp. Interpretis vicem præſtitit; quæ Saxonicâ enim linguâ locutus eſt Imperator, ipſe Latinè Epiſcopis reddebat. Anno 968. ab Othone Conſtantinopolim ad Nicephorum Phocam legatus eſt, nuptiarum Ottonis filium inter & Annam Romani Imp. filiam, Nicephori privignam, conciliandarum ergo. Verùm à Nicephoro ludibrio habitus, contumeliis affectus, & innumeris injuriis exagitatus, domum re infectâ rediit: plurimas etiam injurias ab Epiſcopis & Præfectis Græcis illatas in itinere remetiendo paſſus: quas ipſe fusè ſatis in Hiſtoriâ enarrat & exaggerat. Vixit adhuc anno 970. Tam rudi indoctoque Sæculo vir planè non ineruditus, Græcè pariter Latinéque peritus, Poetica facultate inſignis, cujus ut & reliquarum artium humaniorum veſtigia in operibus ejus ubivis deprehenduntur; unde eum *luculento & alterno ſtylo* ſcripſiſſe affirmat Sigebertus de Script. c. 127. SÆC. X. ab An. DCCCC.

OPERA.

Hiſtoria rerum in Europâ ſuo tempore geſtarum libri VI. ad Raimundum Liberitanum in Hiſpaniâ Epiſcopum, ab Arnulpho Imp. exorſi, & in priore ſuâ Legatione CP. deſinentes: quæ Legationem enim iſtam excipiunt, ſex poſteriora libri ſexti capita, Luitprandum authorem non habent, ſed à recentiore quopiam adjecta ſunt. Libro III. (non verò quod olim exiſtimavit Sigebertus & ex eo Trithemius toto operi) *Antidoſis* ſive Antapodoſis nomen dedit, cujus rationem ex ipſo Auctore ſupra reddidimus.

Legatio ad Nicephorum Phocam Imp. anno 968. ſuſcepta. Primus eam edidit Caniſius *Ingolſtad.* 1600. *Curioſum planè ſcriptum*, inquit Erycius Puteanus, *quamvis imperfectum.*

Liber de Pontificum Romanorum geſtis à S. Petro uſque ad Formoſum Papam, ex Anaſtaſio maximam partem excerptus. Suppoſititium eſſe opus ac Luitprando abjudicandum ſatis conſtat. Non invitâ veritate conjicit * Voſſius (cui hâc in parte ſuffragatur * Phil. Labbéus) id Germano cuidam, ac Monacho quidem Corbeienſi vel Hirsfeldenſi, qui ſub finem ſuperioris Sæculi floruerit, aſcribendum eſſe. Prodiit unà cum Anaſtaſii Vitis curâ Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1602.

* De Hiſtor. Lat. l. 2. c. 40.
* De Script. Eccleſ. Tom. II. p. 35.

Chronicon Luitprando cuidam fictitio Eccleſiæ Toletanæ Subdiacono inſcriptum, fabulis anilibus & portentoſis mendaciis refertum. Hujuſce Chronici laudes mirè deprædicat Fr. Bivarius, *Cenſuræ* p. 28. Notavi, *inquit*, ſingula; placuerunt omnia. Opus ait, correſpondere Autori, Phraſi, ſtylo, rebus ſcriptis; correſpondere eruditioni ejus omnigenæ, demum & Mecænati ſuo Regimundo; uno verbo, eſſe Dextriani Chronici quaſi complementum. Et par certè utriuſque Scriptoris fides, idem apud eruditos pondus, & autoritas. Nec ipſe diſſimulare audet Bivarius, Autorem hunc Pſeudo-Turpino Remenſi in rebus Caroli M. aliorumque plurium fidem præbuiſſe. Tanto denique hujus Chronici amore captus, ut iſtud commentariis uberrimis illuſtratum ſe in lucem editurum promiſit. Dignus planè homo nugivendulus, qui in hujuſcemodi quiſquiliis eventilandis operam atque oleum perderet.

Adverſaria, ejuſdem Autoris, ac farinæ. *Enitet in his*, inquit idem Bivarius, *Spiritus ejuſdem Luitprandi, utroque idiomate, utroque ſtylo ſemper ornatus, rerum ſcriptarum gravitate & raritate jubilibet gaudens: & Luitprandus nuſquam Luitprando diſſimilis.* Verum ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ φιλεῖ, ſimileſque amant labra lactucas.

Opera iſta in unum collecta, ac notis illuſtrata ediderunt Hieronymus de la Higuera, & Laur. Rameriſius *Antverp.* 1640. fol. Huic etiam editioni epiſtolæ quorundam Præſulum Hiſpanorum à Juliano Archi-presbytero collectæ,

Digitized by Google

 ctæ, ejuſque Scholiis & Ramireſii notis illuſtratæ, & Higueræ Diptychon Toletanum, in quo de ſedis iſtius epiſcopis fusè agitur, acceſſerunt.

956. JOANNES XII. natione Romanus, Alberici Patricii filius, ipſe Urbis Patricius & Clericus, poſt mortem Agapeti, favente populo Romano, Pontificalem ſedem adeptus eſt anno 956. die XXIII. Martii ordinatus, cùm decimum octavum ætatis annum nondum explevisſet. Octavianus antea vocatus eſt, primuſque fuit, (ſi Vitæ ejus Scriptori* fides ſit habenda) qui Pontifex factus, ſibi nomen mutavit. Vir ſceleribus & nequitiâ infamis, nil ambitioni aut libidini ſuæ intentatum reliquit; ſtupris, adulteriis, homicidiis, & tyrannide Neroni vel Caligulæ meritò conferendus. Proditionis inſuper, perfidiæ, & perjurii criminibus Deo inviſus, & Italiæ gravis factus, in Synodo Romanâ anno 963. ab Othone Imp. adversùs quem rebellia arma moverat, nefandorum ſcelerum accuſatus eſt, ac depoſitus, ſubſtituto ei Leone. Ipſe tamen anno ſequenti ſede ac potentiâ priſtinâ recuperatis, collecto Romæ Concilio Leonem ejecit & excommunicavit. Obiit anno 964. die XII. Maii, à diabolo in temporibus percuſſus ac lethaliter vulneratus, dum ſe nocte quâdam cum cujuſdam viri uxore extra Urbem oblectaret: uti ex Luitprandi fide narrat Baronius*. Extat *Epiſtola* ad Dunſtanum Archiepiſcopum Cantuarienſem *de Pallio*, & *Reſcriptum* pro excommunicatione Iſuardi & ſociorum, qui ob agros ad Cœnobium S. Symphoriani pertinentes injuſtè à ſe detentos à Synodo in finibus Burgundiæ anno 955. anathemate icti fuerant, Concil. Tom. IX. p. 641.

* Concil. Tom. IX. p. 640.

* Ad an. 964. num. 17.

960. FRIDEGODUS, natione Anglus, Cœnobii S. Salvatoris Cantuarienſis Monachus O. B. dignitate Diaconus, vir Græcè ſimul & Latinè doctus, claruit anno 960. Scripſit *Vitas SS. Wilfridi, & Audoeni*, rogatus ab Odone Archiepiſcopo, qui utriuſque corpora Cantuariam anno 956. tranſtulerat. Et *Vitam* quidem *S. Wilfridi Archiepiſcopi* Eboracenſis verſibus heroicis poemate ſatis prolixo compoſuit. Eam primus extulit Mabillonius Sæc. Benedict. III. par. I. p. 169. Vitam S. Audoeni ſolutâ oratione conſcripta ab Anonymo quodam, hodie habetur, quæ Fridegodo aſcripta à Surio apud iſtum extat ad diem XXIV. Auguſti. Metricè quidem Audoeni Vitam ſcripſit Audoenus, an verò proſâ, planè incertum eſt. Alia memorat Baleus*, viz. *de Peccatrice in Evangelio, de Hieruſalem, de viſione Beatorum, Contemplationes varias:* quæ periiſſe puto. De ſtylo ejus hæc notat Gulielmus Malmsburienſis‖. *Scripſit verſibus non ita improbandis, niſi quòd Latinitatem peroſus, Græcitatem amat, Græcula verba frequentat: ut meritò dictis ejus aptetur illud Plautinum; Hæc quidem præter Sibyllam leget nemo.*

* Cent. 2. cap. 32.

‖ De geſt. Pontif. l. 1. fol. 114.

961. DUNSTANUS, gente Anglus, patriâ Somerſetenſis, Herſtani & Kinedcidæ filius, Athelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis nepos, in Cœnobio Glaſtonienſi educatus, & bonis literis, imprimis verò cælandi pingendique arte, imbutus. In Athelſtani regis aulam Athelmi Patrui gratiâ adductus, in famulatu regio diu vixit. Aulâ tandem ejectus, ad Elphegum Wintonienſem Epiſcopum, ipſius etiam avunculum, illiuſque hortatu ad Monaſterium Glaſtonienſe ſe contulit, & cucullum induit. Abbas paulò poſt Glaſtonienſis factus. Crebreſcente ſanctitatis fama, ab Edwardo rege aulicis miniſteriis iterum admotus eſt; ac ſub duobus Principibus Edmundo & Eldredo omnia nutu ſuo pro lubitu rexit. Anno 955. circiter ab Edwino rege aulâ depulſus eſt, & in exilium actus. Poſt annuam itaque in Galliâ moram, ab Edgaro rege revocatus, Epiſcopatum Wigornienſem conſecutus eſt. Anno 958. ſedem Londinenſem obtinuit, atque anno 961. ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem fuit evectus. Obiit anno 988. die XIX. Maii. Ingens Monachiſmi, & cœlibatûs Clericorum in Angliâ propugnator: maximam eo nomine apud Monachos gratiam iniit, qui mira de eo fabulantur. Præter alia à Baleo enumerata, quæ an hodienum ſuperſint, non didici, ſcripſit in uſum Monachorum Sanctimonialiumque nationis Anglicæ *Concordiam Regularum*

Antiquit. Britann. p. 79. Godw. de Præſul. Angl. p. 73.

gularum

Digitized by Google

gularum, Capitula XII. continentem: quam Appendicis ad Diſceptationem ſuam hiſtoricam de Antiquitate Ordinis Benedictini in Anglia parti 3æ. p. 77 inſeruit Clemens Reinerus, Benedictinus Anglus, *Duaci* 1626. fol. Æ C. X. ab I. DCCCC.

N I C O N, genere Armenus, in Ponto Polemoniaco parentibus honeſtiſſimis oriundus: puer adhuc ad Aureæ Petræ Monaſterium in finibus Ponti Paphlagoniæ ſitum clam parentibus aufugit, ibique per plures annos inſtitutum monaſticum diligenter excoluit. Claruit circa annum 961. quando ab Archimandrita ſuo ad gentes convertendas, plebemque Chriſtianam ad meliorem frugem revocandam miſſus eſt. Peragratis proinde Armeniæ variiſque Orientis regionibus, in Cretam inſulam nuper à Saracenorum jugo liberatam devenit, quam à ſuperſtitionis Saracenicæ reliquiis purgavit, incolaſque ad Eccleſiam Catholicam reduxit. Anno Dccccclxxxi. Spartâ Corinthum evocatur, ut Bulgaros in Græciam irruentes precibus ſuis propulſaret. Obiit circa an. Dccccxcviii. ejus memoria in Tabulis tum Græcorum, tum Latinorum XXVI. Novembris colitur. Res ejus geſtas ſcripſit anno MCL. Abbas quidam patriâ Lacedæmonius, quas Latine vertit Jac. Sirmondus, ex quibus plurima, præcipuè de miraculis ab eo perpetratis, decerpſit Baronius ad an. Dccccclxi. Dccccclxix. Dccccclxxxi. Dccccclxxxii. Dccccclxxxvi. Dccccxcviii. Scripſit librum *de peſſimâ religione Armenorum*, qui Latinè in Bibliothecâ PP. haberi ſolet. 961.

J O A N N E S XIII. natione Romanus, Joannis Epiſcopi filius, Epiſcopus Narnienſis ante annum 963. quo Romam à Joanne XII. ad Othonem Imp. legatus Synodo Romanæ interfuit, & Diaconum à Joanne Papâ in ſtabulo ordinatum ſe vidiſſe teſtatus eſt. Anno 965. Pontifex Romanus electus eſt, die I. Octobr. ordinatus. Sedem haud diu tenuerat, cùm à Rotfredo Urbis Præfecto civitate ejectus eſt, & in Campania carceri mancipatus. Carcere dilapſus, à Pandulpho principe Capuano hoſpitio eſt exceptus: à quo rogatus ſedi Capuanæ Archiepiſcopatûs jura largitus eſt. Anno circiter 969. ab Othone Imp. fuit reſtitutus. Anno 971. habito Romæ generali Concilio, Privilegia Cœnobio Glaſtonienſi ab Edgaro rege conceſſa, confirmavit. Obiit anno 972. die VI. Septembr. Extant Epiſtolæ IV. Concil. Tom. IX. p. 663. 965.

F U L C U I N U S, ſive Folquinus, primùm Monachus Bertinianus, deinde Lobienſis, defuncto Alatranno, ætate adhuc juvenis Monaſterii Lobienſis Abbas factus eſt anno 965. Obiit anno 990. 965.

S C R I P T A.

Chronicon de rebus geſtis Abbatum Laubienſis Cœnobii, à Dacherio editum Spicileg. Tom. VI.

De Miraculis S. Urſmari ſuo tempore factis *Opuſculum*. Extat apud Henſchenium XVIII. Aprilis.

Vita Folcuini Tarvanenſis Epiſcopi, qui obiit anno 855. & in Monaſterio S. Bertini ſepultus eſt. Habetur apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. par. I. p. 622.

A B B O, gente Gallus, patriâ Aurelianenſis, Læti & Ermengardis filius, ſub Wilfaldo Abbate in Cœnobio Floriacenſi educatus, & in Academiis Pariſienſi, Remenſi, & Aurelianenſi bonis literis imbutus, demum Monaſterii Scholæ præfectus eſt. Ante annum 960. ab Oſwaldo Epiſcopo Wigornienſi in Angliam accitus, Presbyteratûs dignitate fuit honeſtatus, & Cœnobii Rameſeienſis à ſe nuper fundati Scholæ præpoſitus. Poſt biennium multis muneribus ditatus, Floriacum repetiit; ubi poſt Oylboldi mortem Abbas electus eſt. Claruit circa an. 970. Poſt annum 986. Romam proficiſcebatur, ut privilegia Monaſterio ſuo ampliora à Joanne XV. obtineret. Poſt an- 970. Vit. Abbon. per Aimoin. Monach. in Biblioth. Floriac. p. 299.

annum 996. Romam iterùm petiit, ut Arnulpho Remenſi Archiepiſcopo ſede ſuâ per injuriam ſpoliato apud Gregorium V. Pontificem patrocinaretur, utque Monaſterium Floriacenſe Epiſcoporum Aurelianenſium ditione authoritate Pontificiâ eximeretur, impetravit. Anno 1004. ad Monaſterium Squirs, hodiè Regulam dictum, in Guaſconiam itinere ſuſcepto, ut res Cœnobii iſtius Floriacenſibus priſtino jure ſubjecti diſponeret; orto inter comites ſuos, & Monachos Guaſcones tumultu, lanceâ ventrem transforatus, obiit Idibus Novembris, inter Martyres à ſuis repoſitus.

SCRIPTA.

Epitome de Vitis Pontificum, ex Anaſtaſio Bibliothecario excerpta. Prodiit unà cum Anaſtaſio curà Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1602. 4°.

Vita S. Edmundi Anglorum Orientalium regis, & Martyris, quam dum in Angliâ commoratus eſt, à Dunſtano rogatus, ſcripſit. Extat apud Surium XX. Novembr.

Collectio, ſeu Epitome Canonum, à Mabillonio edita Analect. Tom. II. p. 248.

Epiſtola ad Abbatem Fuldenſem, à Baluzio edita Miſcellan. Tom. I. p. 409.

Apologeticus ad Hugonem Francorum regem pro immunitatibus Monaſterii Floriacenſis. Extant Fragmenta apud Aimoinum in vitâ Abbonis cap. 8, & 9.

Epiſtolæ II. *ad Bernardum Abbatem Bellilocenſem*, quarum altera habetur integra, altera mutila, ibid. cap. 10.

Epiſtola ad Gregorium V. Extat fragmentum ibid. cap. 12.

Epiſtola hexametris verſibus *ad Othonem Imp.* ſcripta. Habetur fragmentum ibid. cap. 13.

Commentarius in Victorii Canonem Paſchalem interiit, quo Cyclos annorum ab incarnatione Dominicâ ad ſua uſque tempora juxta veracem Evangeliorum fidem correxit Abbo, & ad annos poſtea circiter MDXCV. dilatavit.

Libri Dialectici & Aſtronomici, quos ab Abbone conſcriptos eſſe prodit Aimoinus *, pariter interierunt.

Cæterùm *Epiſtolas* aliquot Abbonis in Bibliothecâ quâdam Pariſinâ MSS. nuper repertas eſſe refert Oudinus †, quæ nondum prodierunt.

* De Vit. Abbonis cap. 3.
† Supplem. p. 319.

971. PILGRIMUS, ſive rectiùs Peregrinus, Archiepiſcopus Laureacenſis in Germaniâ ab anno 971. Obiit anno 992. Extat *Epiſtola ad Benedictum* VII. *Papam*, quâ illuſtris fidei ejus confeſſio continetur, Concil. Tom. IX. p. 716. *Symbolum* ejus, inde excerptum, ediderunt noviſſimi Bibliothecæ Patr. curatores Tom. XVII. p. 456. Integram Epiſtolam, emendatiorem, quam antea, ex Codice MS. dedit Cl. Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 641.

971. NOTGERUS, ſeu NOTKERUS, à Sigeberto *Rogerus* dictus, gente Germanus, Sueviæ Ducis filius, poſt Euracli mortem Epiſcopatum Leodienſem anno 971. adeptus eſt. Othoni Imp. inprimis gratus. Obiit anno 1007. IV. Id. Aprilis.

SCRIPTA.

Hiſtoria Epiſcoporum Trajectenſium, ſeu Leodicenſium (ſedes enim Trajectenſis Leodium poſtea tranſlata eſt) ejuſmodi opus ſcripſiſſe Notgerum ex Epiſtolâ ad Weinfridum Abbatem certò conſtat. Verùm id quod nunc habemus Herigeri Abbatis Lobienſis reverà eſt, ſi modò rectè conjicit Miræus *. Hiſtoriam iſtam edidit Joannes Chapeaville in rerum Leodic. Hiſtoriâ *Leodii* 1612.

* Not. ad Sigebert. c. 137.

Vita S. Landoaldi Eccleſiæ Romanæ Presbyteri, libris duobus explicata ad Wormarum Abbatem Gandenſem. Extat apud Surium ad XIX. Mart.

Vita

Digitized by Google

Vita S. Remacli Epiſcopi Trajectenſis ad Wemfridum Abbatem. Habetur apud Surium ad III. Septembr. ſtylo horridiuſculo à Surio in gratiam lectoris immutato.

De Miraculis S. Remacli libri II. qui eundem præ ſe ferentes authorem, Vitæ Remacli ſubjiciuntur apud Surium ibid. in compendium tamen, omiſſis quamplurimis miraculis, à Surio redacti, vitandi tædii gratiâ. Verùm Notgerum Epiſcopum Leodienſem authorem habere non poſſunt, cum author ſe Stabulenſis Monaſterii incenſioni (quæ anno 883. contigit) interfuiſſe teſtetur. Ad Notgerum forſan ſeniorem non malè referri queant.

Alius enim à Notgero Leodienſi fuit Notgerus Monachus San-Gallenſis, qui ſuperiori ſæculo floruit, atque obiit anno 912. *Martyrologii*, & *Sequentiarum* author. Extat Martyrologium apud Caniſium Tom. IV. p. 761.

BENEDICTUS VI. natione Romanus, Hildebrandi filius, ab anno 972. XII. Septembr. Eccleſiæ Romanæ Pontifex. A Bonifacio Diacono in caſtellum S. Angeli detruſus, ibique ſtrangulatus, diem clauſit, exeunte menſe Martio, an. 974. Extat *Epiſtola* unica, quâ Epiſcopis Saliſburgenſibus vices Apoſtolicas in Noricâ & Pannoniâ concedit, Concil. Tom. IX. p. 711. 972.

BENEDICTUS VII. natione Romanus, ex nobili Albericorum familiâ ortus, Davidis filius, primùm Sutrinus Epiſcopus, deinde ab anno 975. Pontifex Romanus die XIX. Decembr. ordinatus. Anno 983. habitâ Romæ Synodo Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi, qui dignitatem iſtam malis artibus ab Imperatore obtinuerat, cauſam dijudicavit. Obiit anno 984. die X. Julii. Extat *Epiſtola* ad Gallos & Germanos, quâ Laureacenſem Eccleſiam Metropolitanam eſſe decernit, ejuſque Archiepiſcopo vices Apoſtolicas demandat, Concil. Tom. IX. p. 718. A Lambecio primùm edita eſt Comment. l. 2. c. 8. p. 645. qui & diploma Benedicti de Monaſterii Gemblacenſis privilegiis anno 983. promulgatum exhibet ibid. p. 901. 975.

ETHELWERDUS, ſive *Elſwardus*, ſeu ut ipſe in fronte Epiſtolæ ad Mahtildem conſobrinam ſibi titulum ponit, *Patricius Conſul Fabius Quæſtor Ethelwerdus*; gente Anglus, ex regio Anglorum Monarcharum ſtemmate prognatus, Ethelredi quippe regis, Ethelwulphi filii, atnepos; claruit anno 980. Scripſit ad Mahtildem conſobrinam *Hiſtoriam brevem libris* IV. ab origine mundi ad Edgari regis obitum, qui contigit anno 974. in quibus poſtquam tempora ante Chriſtum enumerarit potius quam deſcripſerit, & deinde ad annum Chriſti 449. res geſtas mirâ brevitate perſtrinxerit, ab eo deinceps anno, quo Saxones ſive Angli in Britanniam primùm appulerunt, unicis Anglorum rebus enarrandis dat operam. Prodiit *Hiſtoria* iſta à nobiliſſ. Savilio edita inter *Scriptores Anglicos*, *Londini* 1596. fol. 472. 980.

ADSO, Ordinis Benedictini Monachus, & poſt mortem Alberici Cœnobii Dervenſis Abbas. Claruit anno 980. Obiit anno 992. Extant ab eo ſcripta, *Vita S. Baſſoli Confeſſoris*, apud Mabillon. ſæc. Benedict. II. p. 67. *De tranſlatione & miraculis ejuſdem liber*, ibid. ſæc. IV. par. II. p. 137. *Vita S. Bercarti Abbatis*, ibid. Sæc. II. p. 831. *De miraculis S. Waldeberti*, ſæc. III. par. 2. p. 451. *Vita S. Frodoberti Abbatis primi Cellenſis prope Trecas*, ſæc. II. p. 626. *Hiſtoria tranſlationis Reliquiarum ejuſdem*, ſæc. IV. par. 2. p. 243. *Vita S. Manſueti Scoti* edita *Pariſ.* 1636. à Fr. Boſqueto Eccleſ. Gallican. Hiſtor. Tom. I. par. 2. p. 23. 980.

SUIDAS, arte Grammaticus, vixiſſe videtur circa an. 980. quippe qui in voce Ἀδάμ diverſas annorum æras recenſens, computationem ſuam terminet in obitu Joannis Zemiſcis Imp. qui veneno ſublatus eſt anno 976. Si quæ ſint, quæ ſequiora ſapiunt tempora, fortaſſe à recentiore manu addita ſunt. Interim miraberis mecum Lector, vel ſtupebis potiùs vix ferendam Miræi * oſcitantiam, qui de Attico CP. hæc Suidæ verba laudans, viz. *Qui* 980.

* Not. ad Honorium c. 51.

tunc Sebaſteæ in Philoſophiâ excellebant, ex Euſtathii ſcholâ prodierant, quem Epiſcopum & Ducem hujus loci Monachorum cognovimus; mox ſubinfert, *ex his Suidæ verbis videtur ætas ipſius Suidæ colligi poſſe; dicit enim ſe cognoviſſe Euſtathium Sebaſteæ Epiſcopum, Attici Magiſtrum, qui Atticus ſub annum Chriſti 425. vivere deſiit.* Cui enim vel puero notum non eſt Suidam hoc loco non de propriâ, ſed hiſtoricâ, ſcientiâ agere. Condidit Suidas *Lexicon* prolixum, in quo quamplurima habet ad rem Theologicam, & Hiſtoriam Eccleſiaſticam ſpectantia, & non pauca veterum fragmenta, plerunque etiam ubi nomen authoris non apponitur. Prodiit Græcè *Mediolani* 1499. fol. *Baſil.* 1544. fol. Lat. interprete Henrico Wolffio *Baſil.* 1581. Gr. Lat. cum verſione ſeu potiùs Paraphraſi Æmilii Porti Cretenſis ac notis ejuſdem ſubinde additis, *Coloniæ Allobrogum*, i. e. *Geneve* 1619. 2 vol. fol.

980. ROSWIDA, ſeu Roſvitis, natione Germana, in Cœnobio Ganderſheimenſi monialis; Claruit anno 980. pietate non minùs quam generis nobilitate inſignis, maximè verò bonarum literarum ſcientiâ illuſtris, quas ſupra communem ſæculi ſui ſortem & ſexûs captum excoluit, Græcè ſimul & Latinè docta, proſâ pariter ac metro pollens. Scripſit Ottonis II. Imp. & Gerbergæ Abbatiſſæ juſſu, *Hiſtoriam ſeu Panegyricum de geſtis Ottonis* I. carmine Heroico. Carmine item conſcripſit *Hiſtorias ſacras* VIII. viz. *Paſſionem S. Dionyſii martyris, Paſſionem S. Pelagii martyris*, &c. Proſâ verò exaravit *Comœdias ſacras* VI. *de variis argumentis*, præcipuè verò Sanctorum laudibus. Omnia iſthæc opuſcula collegit, & ſimul edidit Conradus Celtes, primus Germaniæ Poeta laureatus, *Noribergæ* 1501. Panegyricus Ottonis Imp. habetur etiam inter Scriptores Germanicos à Reubero editos.

980. ÆLFRICUS, ſive ALFRICUS, natione Anglus, Æthelwoldi Epiſcopi Wintonienſis diſcipulus, ejuſque in regimine Cœnobii Abendonienſis ſucceſſor (modò Baleo fides adhibeatur.) Teſte verò Gulielmo Malmsburienſi*, ab Edgaro rege Abbas Malmsburienſis factus eſt, quin & (ſi Joanni Capgravio fides) primus Monaſterii S. Albani recèns inſtaurati ab Oſwaldo Epiſcopo Worceſtrenſi Abbas conſtitutus circa an. 969. Habetur equidem apud Gul. Malsburienſem † Edgari regis charta Cœnobio Malmsburienſi conceſſa, quâ ſe Ælfricum, virum in omnibus Eccleſiaſticum, Monaſterio iſti præfeciſſe teſtatur anno regni ſui 14. & Incarnationis Dominicæ 974. Quamplurimi ſunt, qui illum primò Epiſcopum Wiltonienſem (Wellenſem vocat Baleus) deinde Cantuarienſem Archiepiſcopum ab anno 995. fuiſſe volunt; fato functum 1006. primo Abendonæ ſepultum, deinde Cantuariam tranſlatum. Verùm alium ab Archiepiſcopo Cantuarienſi fuiſſe Ælfricum noſtrum ſuadere videtur ipſius ad Wulſstanum Eboracenſem Epiſtola, quâ ſcipſum ſolo Abbatis titulo cohoneſtat; cum tamen ex Simeone Dunelmenſi, Rogero Hovedeno, aliiſque, liqueat, Ælfricum Cantuarienſem ſedem iſtam integro ſexennio tenuiſſe, antequam Wulfſtanus ad Eboracenſem promoveretur; niſi potiùs cum Gulielmo Malmsburienſi & Matthæo Florilego Ælfricum in ſede Cantuarienſi ante Siricium collocemus, & tunc quidem tempora optimè convenient. Interim celandum non eſt, quod tradunt nonnulli Hiſtorici, Wulfſtanum non ante annum 1002. ſedem Eboracenſem adeptum eſſe; quo poſito, nullo modo fieri poteſt, ut Ælfricus noſter inter Archiepiſcopos Cantuarienſes locum teneat. Alius quidem fuit Wulfſtanus Eboracenſis Archiepiſcopus. Verùm cum iſtum anno 956. ante Edgari regis tempora obiiſſe conſtet, parùm is fortaſſe in rem noſtram conferre cenſendus erit. Litem tamen forſan dirimet doctiſſimâ Uſſerii in *Biblioth. Theol.* MS. conjectura, quam hic loci apponere non gravabor: "Quid igitur, *inquit*, ſi hæc omnia "in hunc modum inter ſe concilientur? Ælfricus, 1°. ante annum 956. (quo "obiit prior ille Wulfſtanus Eboracenſis Archiepiſcopus, ad quem Ælfricus, poſteaquam jam in Æthelwoldi ſcholâ literis operam dederat, Epiſtolam ſcripſerit) Cœnobioli alicujus Abbas factus fuit: atque hoc tempore ſcripſiſſe "potuit ad Wulfſtanum & Wulfinum literas. 2°. Poſt annum 963. (quo "Æthel-

* In Vit. Aldhelmi.

† De geſtis reg. Angl. l. 2. c. 8.

Digitized by Google

"Æthelwoldus in Abendonienſi Abbatiâ ſucceſſorem reliquit Ordgarum di- SÆC. X. ab
"ſcipulum ſuum) Ordgaro Condiſcipulo ſuo in Abendonienſis Cœnobii An. DCCCC.
"Præfecturâ ſucceſſit. 3°. Circa annum 969. ab Oſwaldo Wigornienſi E-
"piſcopo Abbas S. Albani conſtitutus eſt, (quæ quidem Abbatia major eſt
"illâ Abendonienſi.) 4°. Circa an. 974. ab Edgaro rege (ut chartæ illius
"verba habent) famoſiſſimi conſtitutus eſt Abbas Cœnobii Malmsburienſis.
"5°. ab anno 978, ad an. 981. Cridiatunenſis apud Devonienſes fuit Epiſcopus.
"Nam Alfricum Cridiatunenſem Epiſcopum priùs Abbatem Malmsburien-
"ſem fuiſſe, & virum doctum habitum fuiſſe, libroſque duos, unum de re-
"bus Cœnobii ſui, de rerum naturis alterum, ſcripſiſſe, teſtantur Hiſtorici;
"quod vehementer ſanè arguit Alfricum illum eundem cum noſtro
"fuiſſe. 6°. Ab anno etiam 990, ad 995. Wiltonienſium fuit Epiſcopus
"poſt Siricium, ſicut etiam Devonienſium eodem tempore poſt Sidemannum.
"7°. Ab anno 995, ad 1006. (quo obiit) poſt Siricium Cantuarienſis fuit
"Archiepiſcopus. Certè anno 1001. diplomati ab Æthelredo rege Mona-
"chis Septonienſibus conceſſo (quod apud Harpsfeildum habetur p. 197.)
"ſubſcripſit Ælfricus Cantuarienſis Archiepiſcopus. Hactenus Cl. Uſſerii con-
jectura. Et Ælfricum quidem hoc tempore ſedem Archiepiſcopalem tenuiſſe;
fidem mihi facit certiſſimam privilegium iſtud Æthelredi regis Eccleſiæ Chri-
ſti Cantuarienſi conceſſum, quod Saxonicè & Latinè edidit H. Spelmannus
Concil. Brit. Tom. I. p. 507. cui proximè poſt Æthelredum loco ſubſcribit Æl-
fricus his verbis è Saxonico-Latinè verſis; *Ego Ælfricus Eccleſiæ Chriſti Archiep.*
boni hujus Regis munificentiam ligno crucis in æternum corroboravi: ſive ut in ve-
teri exemplari Latino ibidem edito p. 509. habetur; *Ego Ælfricus Doroberni-*
cus Archi-præſul hanc prærogativam vexillo ſancto confirmavi. Conceſſum eſt hoc
privilegium juxta vetuſtum exemplar Latinum an. 1006. in quo falſum eſſe
numerum ex ſcriptoris vitio non ſine cauſa ſuſpicatur Cl. Spelmannus, qui re-
ferendum potiùs cenſet ad an. 1002. Et certè cum teſtes inter alios exhi-
bet Godwinum, qui ſedem Roffenſem adiit an. 1001. & Wolfſtanum Epi-
ſcopum Londinenſem, qui juxta Faſtos Savilianos obiit an. 1003. vel ſequen-
ti, i. e. Æthelredi 25, vel 26. haud alius annus dari poteſt. Vir certè erat
Ælfricus noſter ſupra communem ſui ſæculi ſortem in Theologicis, præſer-
tim vero in Grammaticis (*Grammaticus* inde dictus) eruditus: tantam ex-
inde apud populares ſuos famam adeptus, ut Sermones ab eo ſcripti, vel
Saxonicè verſi in Eccleſiis publicè legi juberentur; atque ex ipſius Epiſtolis
haud paucæ in vetuſtum Eccleſiæ Anglicanæ Synodicon cooptarentur.

SCRIPTA.

T*Ractatus de Veteri ac Novo Teſtamento*, quo enumeratis ſigillatim utriuſ-
que voluminibus, ac rebus ſub utroque fœdere geſtis ordine enarratis,
Hiſtoriam ſacram uſque ad Hieroſolymam à Tito expugnatam deducit. Saxo-
nicè.

Homilia Paſchalis de corpore & ſanguine D. N. Jeſu Chriſti, quæ quovis Pa-
ſchate ad populum recitari lato olim Canone juſſa eſt. In Homiliâ iſtâ repens
tunc ſenſim in Eccleſiam Tranſubſtantiationis dogma Ælfricus aggreditur;
ac productis argumentis quamplurimis, ex Ratramni libro maximam partem
deſumptis, funditus convellit, adeò ut quænam Eccleſiæ Anglicanæ iſto ævo
de Euchariſtiâ fides fuerit, luculentiſſimis exinde pateat indiciis. Prodiit ty-
pis impreſſa Saxonicis & Latinis à Joanne Daio *Londini* 1566. quindecim
Præſulum, aliorumque Magnatum, ſubſcriptionibus munita, eam ex Archi-
vis Saxonicis fideliter deſcriptam eſſe teſtantium. Præmittitur doctiſſima
Præfatio de Ælfrico ejuſque ſcriptis à Reverendiſſimo Matthæo Parkero Ar-
chiepiſcopo Cantuarienſi conſcripta. Demum ab Abrahamo Wheloco ad-
junctâ verſione Latinâ Saxonicè edita eſt in accuratiſſimâ ſuâ Bedæ *Hiſtoriæ*
Eccleſ. editione p. 462.

Epiſtolæ II. altera *ad Wulſinum Epiſcopum Schireburnenſem*, altera *ad Wulf-*
ſtanum Archiepiſcopum Eboracenſem. In his multa ex Homiliâ Paſchali de
Eucha-

Digitized by Google

SÆC X. ab An. DCCCC. Euchariſtiâ, ac ſpirituali ſolummodo corporis & ſanguinis Chriſti præſentiâ repetuntur. Utraque Epiſtola, jubente Wulfſtano, ab Ælfrico poſtea in Latinum ſermonem converſa eſt, & Eccleſiæ Anglicanæ libris Synodicis ac Pœnitentialibus olim inſerta; cautumque eſt, latâ lege Eccleſiaſticâ, ut loco Admonitionis ſpiritualis doctrinæ ab Epiſcopo, datâ quâvis occaſione, ad Clericos & Presbyteros prælegerentur.

Opuſcula ſupra enumerata ex Eccleſiarum Exonienſis, Herefordienſis, ac Wigornienſis Archivis eruit, & adjectâ verſione Anglicâ, Saxonicè edidit (exceptâ unicâ ad Wulfſtanum Eboracenſem Epiſtolâ, quam Latinè ſimul ac Saxonicè dedit) vir ſpectabilis Gulielmus L'iſle *Londini* 1623, 1638. 8°. Edita priùs fuerant (Tractatu primo excepto) Saxonicè ſimul ac Anglicè à Joanne Foxo, *Actorum & Monument. Eccleſ.* Tom. II. ad an. 1538.

Liber Pœnitentialis, Eccleſiæ Wigornienſi olim à Wulfſtano Epiſcopo (qui ſub Gulielmo Normanno floruit) donatus, in quo Epiſtolæ iſtæ inter alios Canones locum ſortiuntur; aſſervatur etiamnum in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. Extant etiam tam Saxonicè quam Latinè in libro Canonum Eccleſiæ Exonienſi donato à Leofrico Epiſcopo, qui ab anno 1049. ſedem iſtam tenuit. Habetur iſte liber in Bibliothecâ publicâ Oxonienſi.

Epiſtola de Canonibus ad Wulſinum Epiſcopum, Capitulis XXXV. conſtans. Habetur Lat. Concil. Tom. IX. p. 1003.

INEDITA.

SErmonum linguâ Saxonicâ LXXX. *libri* II. quos partim à ſeipſo, partim ab aliis, Latinè antea ſcriptos in plebis uſum rogantibus Epiſcopis Saxonicè poſtea convertit. Plures hodienum habentur collectiones Sermonum Ælfrici Saxonicorum, quæ paſſim in Angliâ, partim in privatorum manibus, partim in publicis Bibliothecis aſſervantur. Ex his extant Cantabrigiæ duæ, altera in Bibliothecâ publicâ Academiæ, altera in Bibliothecâ S. Benedicti. Prima LX. conſtat Sermonibus, altera XXIV. In utraque verò habetur *Sermo Paſchalis*, titulo *Sermonis de Sacrificio in die Paſchæ*. Ex Ælfrici enim Sermonibus ſelecti ſunt præ cæteris XXIV. qui populo publicè prælegerentur, eo ordine, ut XII. priores de rebus agentes generalibus (ut *De initio creaturæ*, *De auguriis*, *De die judicii*, *De vaniloquio & negligentiâ*, *De avaritiâ*, *De falſis Diis*, &c.) quandocunque Sacerdoti viſum eſſet, legerentur. Poſteriores verò XII. propriis Feſtis aſſignantur (viz. *De Annunciatione B. Mariæ*, *De Nativitate Domini*, *De Circumciſione Domini*, *De Epiphaniâ*, *De Purificatione B. Mariæ*, *Dominicâ primâ in Quadrageſimâ*, *Dominicâ Palmarum*, *die Paſchatis*, &c.)

Epiſtola de conſuetudine Monachorum. Extat MS. in Collegio S. Benedict. Cantab.

Epiſtola ad Sygefertum contra Clericorum nuptias. Principium ejus exhibet Gul. L'iſle Præfatione in Hom. Paſchal.

Canones Concilii Niceni Saxonicè verſi MSS. in Collegio dicto.

Chronica Saxonica maximè de Eccleſiâ Cantuarienſi, ab Ælfrico anno ætatis ſuæ 23. Saxonicè ſcripta, MSS. ibidem.

Paſſiones & Vitæ Sanctorum, tranſlatæ ex Latino in Saxonicum ſermonem per Ælfricum. Habentur in *Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Julio* E. 7. n. 1.

Vita ſancti Guthlaci, Saxonicè ad Ælfwaldum Orientalium Anglorum regem ſcripta, MS. ibid. ſub *Veſpaſiano* D. 21. n. 2.

Linguæ Latinæ *Grammatica*, *Saxonico-Latina* præfixâ Præfatione Latinâ MS. extat alicubi. Plura enim exinde loca habet Gul. L'iſle Præfat. in Homil. Paſch. immò (quod poſtea reperi) typis excuſa prodiit (unà cum Gloſſario ejuſdem generis) *Oxon.* 1659.

Excerpta ex Priſciano minore, ac Saxonicè verſa, plura MSS. Cantabrigiæ.

Dictionarium

Digitized by Google

Dictionarium Latino-Saxonicum.
Opera quædam Donati Saxonicè verſa. } MSS. Cantabrigiæ, & in Bibliothecâ Lumleianâ.
S. Gregorii M. Dialogi IV. Saxonicè verſi.

Eundem *Æthelwoldi Præceptoris vitam* conſcripſiſſe prodit Gul. Malmsburienſis in Vitâ Aldhelmi MS. Verùm an opus iſtud ſuperſit, non conſtat.

Cæterùm Ælfrici *Sermones* Latini injuriâ temporis interierunt. Nec enim mirum eſt Epiſcopos Lanfrancum ſecutos, qui Tranſubſtantiationis dogma ferè ſectati ſunt, nimio veritatis in iis paſſim deprehenſæ fulgore offenſos, eos ex Eccleſiarum Cathedralium Archivis, ubi repoſiti erant, ſublatos ſuppreſſiſſe; Saxonicos interim Sermones (linguâ quippe ipſis ignotâ obvelatos) inviolatos ſuperfuiſſe. Lingua enim Saxonica poſt invaſionem Normannicam mox penitùs evanuit.

JOANNES XV. natione Romanus, Leonis Presbyteri filius, ab anno 986. Pontifex Romanus die XXV. Aprilis ordinatus. Sub initia Pontificatûs à Creſcentio Conſule Româ expulſus, & in Tuſciam fugatus, à Romanis mox revocatus eſt metu Othonis Imp. quem de ſuppetiis interpellârat Pontifex. Anno 989. habitâ Romæ Synodo, Adelbertum Pragenſem Epiſcopum derelictam jam monaſticæ vitæ ſtudio gregis ſui curam repetere coegit. Anno 992. Acta Synodi Remenſis, in qua depoſitus fuerat Arnulphus Epiſcopus Remenſis, damnavit; miſſiſque anno 995. in Galliam legatis, Arnulphum ſedi ſuæ reſtituit. Obiit anno 996. die XXX. Aprilis. Extant Epiſtolæ III. Concil. Tom. IX. p. 731. 986.

HERIGERUS, ſive Harigerus, primùm Monachus, dein Abbas Laubienſis. Fulcuino ſuffectus anno 990. Obiit anno 1007. die XXXI. Octobris. 990.

SCRIPTA.

Hiſtoria, ſeu Geſta Epiſcoporum Leodicenſium, quæ Notgero vulgò aſcribitur. Extat apud Joannem Chapeaville in rerum Leodicenſium Hiſtoriâ *Leodici* 1613.

Liber de Corpore & Sanguine Domini, quem Anonymum edidit Ludovicus Cellotius ad calcem Hiſtoriæ Gotteſchalci *Pariſ.* 1655. fol.

De Vitâ & Miraculis S. Urſmari libri IV. carmine rudi & inculto ſcripti. Apud Henſchenium ad diem XVIII. Aprilis. Primus hos libros evulgavit Ægidius Waulde anno 1628. inter alia Monaſterii Laubienſis monumenta.

Vita S. Berlendis virginis. Habetur apud Bollandum ad III. Februarii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 14.

Vita S. Landoaldi, quæ ſub Notgeri nomine extat apud Surium ad XIX. Martii. Herigero non infirmis argumentis vindicatur à Miræo Not. ad Sigebert. p. 151.

Dialogus de diſſonantiâ Eccleſiæ, Adelboldo Epiſcopo & Herigero interlocutoribus extat MS. Gemblaci, teſte Miræo ibid.

Epiſtola ad Hugonem de quibuſdam quæſtionibus à Sigeberto * memorata, interiit.

* De Script. cap. 137.

MOSES BARCEPHA, natione Syrus, Epiſcopus urbis Beth-Raman, Eccleſiarum in partibus Babyloniæ Curator, vixit hoc ſæculo, ſed quo tempore, prorſus incertum; ac proinde eum labente ſæculo circa an. 990. collocamus. Scripſit Syriacè *libros* III. *de Paradiſo,* qui ab Andrea Maſio Latinè rediti, prodierunt *Antverp.* 1569. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 456. 990.

OLYMPIODORUS, Monachus Græcus, &. ut nonnulli habent, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, juxta alios verò Alexandrinæ, Diaconus. De ætate ejus laborant eruditi, his illum ſæculo quinto, aliis nono, aliis undecimo, 990.

Digitized by Google

SÆC. X. ab decimo, collocantibus. Nos eum hoc loco deponimus ad an. 990. donec
An. DCCCC. exurgat, qui certiora doceat. Extat *Commentarius in Eccleſiaſten*, Gr. Lat. in Auctuario Patr. Duceano Tom. II. p. 602. Latinè 1511. 4°. *Baſil.* 1536, 1551. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. Commentarius in Job habetur penè integer apud Auctorem Catenæ in Job, Latinè à Paulo Comitolo editæ *Venet.* 1587. 4°. Græco-Latinè à Patricio Junio *Londini* 1637. fol. Sunt qui inter Olympiodori opera recenſent *Commentarium in Threnos Hieremiæ*, qui Latinè prodiit unà cum Origenis Commentario *Romæ* 1598. 4°. Quam quidem editionem nondum vidi. Plurima Olympiodori fragmenta nobis exhibet *Catena Ghiſleriana* in Jeremiam, tot nempe, ut pene Commentarii vice eſſe poſſunt.

990. OECUMENIUS, Scriptor itidem admodum incertæ ætatis, de quo altum apud veteres ſilentium; id modò conſtat poſt annum 800. claruiſſe. Olympiodoro illum hic adjungimus ad an. 990. donec veram ejus ætatem expiſcari liceat. Magnam Novi Teſtamenti partem ex Veterum Commentariis, præcipuè ex Chryſoſtomo, qui ipſi prora ac puppis eſt, clarè, dilucidè, & conciſè explicavit; unde Novi Teſtamenti *Scholiaſtes Græcus* vulgò haberi ſolet. Extant hodiè,

Enarrationes in Acta Apoſtolorum.
Commentarii in Epiſtolas S. Pauli.
Commentarii in Epiſtolam S. Jacobi, aliaſque Canonicas.

Prodierunt Oecumenii opera Græcè *Veronæ* 1562. Lat. *Venet.* 1556. 8°. Gr. Lat. *Pariſ.* 1631. 2. Tom. fol.

994. SISINNIUS, *Magiſter* dictus, poſt Nicolai Chryſobergis mortem, Patriarcha Conſtantinopolitanus factus eſt anno 994. vel ſequente. Diſſidia ob quartas nuptias in Eccleſiâ Orientali jamdiu excitata compoſuit. Sedem tenuit annos tres. Extat ab eo ſcriptus *Tractatus de Nuptiis Conſobrinorum*, ſeu Περὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν δύο ἀδελφοὺς ἐξαδέλφας δύο, in Leunclavii jure Gr. Rom. lib. 3. p. 197.

994. ODILO, gente Arvernus, ex equeſtri familiâ ortus, in vico Brivatenſi apud S. Julianum Clericus factus, & in Cœnobio Cluniacenſi monaſticum indutus habitum, poſt Maioli præceptoris ſui mortem Abbas conſtitutus eſt anno 994. à Maiolo adhuc vivente ſucceſſor ſibi deſignatus. Pietate, & charitate erga pauperes inſignis, immenſam ſibi apud Robertum Gallorum regem, & Henricum Germanorum Imperatorem gratiam & authoritatem conciliavit; adeò ut ab Henrico coronâ ſuâ aureâ donatus fuerit, quam ille famis tempore pro alendis pauperibus unà cum aliis Eccleſiæ ſuæ ornamentis diſtraxit. Anno circiter 1022. ad viſenda Apoſtolorum limina, & Monachos Caſinenſes, in Italiam excurrit. Anno 1034. Archiepiſcopus Lugdunenſis electus, dignitatem iſtam repudiavit. Plurima in Galliis Monaſteria reformavit, multa fundavit. Iſta dum inviſeret, anno 1048. apud Silviniacum diem extremum obiit, Cal. Januar. ætatis ſuæ 87. Ordinationis 56. Primus ille Feſtum omnium Sanctorum inſtituiſſe dicitur; cum Monachis ſuis præceperit, ut poſtridiè Cal. Novembr. memoriam omnium Sanctorum celebrarent, exemplo ad alias mox Eccleſias tranſeunte,& authoritate Pontificis Romani tandem comprobato.

SCRIPTA.

Vita S. Maioli Abbatis deceſſoris ſui. Habetur apud Surium XI. Maii.
Hymni IV. *in eundem.*
Epiſtolæ aliquot ad Fulbertum.
Vita S. Adheleidis Imperatricis, Othonis I. *Imp. uxoris*, quæ obiit anno 999. Edita eſt à Caniſio Tom. V. par. 2. p. 398.

Sermones

Sermones XIV. *de Feſtis Domini, B. Virginis, ac Sanctorum.*
Statutum de defunctis.

Omnia iſta opuſcula ſimul collegit, atque edi curavit Ducheſnius in Bibliothecâ ſuâ Cluniacenſi *Pariſ.* 1614. exinde relata in Bibliothec. Patr. Tom. XVII. p. 653.

Epiſtolæ aliquot, à Dacherio evulgatæ Spicileg. Tom. II.

GREGORIUS V. *Bruno* antea dictus, natione Germanus, Ottonis Marchionis Veronenſis filius, Ottonis Imp. nepos, ſaltem conſanguineus, anno 996. Othonis Imp. potentiâ Pontifex Romanus electus eſt, die XVII. Maii ordinatus. Ineunte ſtatim Pontificatu, à Creſcentio Conſule urbe pulſus eſt, & in Hetruriam primùm, deinde in Germaniam fugatus; cum tamen priùs collecto Ticini Epiſcoporum Concilio, Creſcentium anathemate innodaſſet. Paulò poſt ab Othone armatâ manu reductus, coronam imperialem iſti impoſuit; habitâque Romæ Synodo, collapſæ Eccleſiæ diſciplinæ inſtaurandæ operam navavit, & Adelberto Pragenſi ad ſedem ſuam ſe conferre, intentato anathematis fulmine præcepit. Anno 998. ab Abbone Floriacenſi rogatus, toti Galliæ regno excommunicationem comminatus eſt, ni Arnulphus Rhemorum Archiepiſcopus injuſtè olim depoſitus in ſedem ſuam remitteretur. Obiit anno 999. die XVIII. Februarii. Extant *Epiſtolæ* IV. Concil. Tom. IX. p. 752. & *Epiſtola de Privilegiis Abbatum Montis majoris*, apud Baluzium Miſcellan. Tom. IV. p. 431. 996.

BURCHARDUS, gente Germanus, patriâ Haſſus, Olberti, poſtea Abbatis Gemblacenſis diſcipulus, Monachus Lobienſis, tandem anno 996 Franconi fratri germano in ſede Wormatienſi ſucceſſit. Anno 1022. Concilio Selegunſtadienſi interfuit. Poſt 30. fere annos in Paſtorali munere fideliter exactos diem extremum clauſit anno 1005. ſaltem ſequenti. Pluribus ante obitum annis extructa ſibi cella, & vicino Oratorio in ſylva, duobus à Wormatia milliaribus diſtante, ab omni ſtrepitu, negotiiſque ſæcularibus procul remota, pietati & otio literario ſe totum dedit. Et hoc quidem in loco hortante Brunichone præpoſito Wormatienſi, & collaborante magiſtro ſuo Olberto, magnum illud *Decretorum volumen* aggreſſus eſt in XX. libros diſtributum, quos è S. Scripturâ, ex Canonibus, qui dicuntur, Apoſtolorum, ex Synodorum tum Orientalium, tum Occidentalium regulis, ex Romanorum Pontificum decretis, ſanctorum Patrum dictis, & libellis quibuſdam Pœnitentialibus collegit; nec his contentus, ſplendidas ex ſpuriis Pontificum Epiſtolis quiſquilias plena manu convaſavit, quarum exempla pene innumera lectori ante oculos ponit Cl. Blondellus Prolegom. ad Pſeudo-Iſid. cap. 18. p. 98. prodiit hoc opus *Colon.* 1548. fol. & *Pariſ.* 1549. 8°. & forſan alibi non ſemel. 996. Vid. Vit. ejus ab Anonymo ſcript. Decreto præfix.

SYLVESTER II. *Gerbertus* antea dictus, natione Arvernus, patriâ Aurelianenſis, non infimo loco natus, à puero ingenuis artibus præclare enutritus, in Philoſophiæ verò & Aſtrologiæ ſtudio haud vulgariter verſatus. Monaſticam vitam juxta D. Benedicti inſtitutum amplexus, paulò poſt Roberti Galliarum regis, ejuſque filii Hugonis præceptor factus eſt. Hic occaſione cum in aula plurimum poterat, anno 991. convocata Synodo Arnulphum Remorum Archiepiſcopum ſede ſuâ ejiciendum, ſeque in locum ejus ſubrogandum curavit. Verum à Joanne XX. Papâ depoſitus, an. 995. favente Ottone Imperatore, & ſuffragante populo Ravennatum Archiepiſcopus conſtitutus eſt: hucuſque ſedis Pontificiæ acerrimus oppugnator; tandem mortuo Gregorio Ottonis III. patrocinio Romanæ Eccleſiæ Pontifex renunciatur, anno 999. die II. Aprilis inthronizatus. Plurima Eccleſiæ Romanæ beneficia ac territoria ab Othone Imp. donari obtinuit, multaſque Hæreſes in Eccleſiâ paulò ante exortas fœliciter conſopivit. Obiit anno 1003. die XII. Maii. Quæ de modo ejus, per magicas incantationes, ad ſedem Pontificiam perveniendi, de pactâ pro mercede diabolo animâ, eique tandem e- 999.

Rrrr reptâ,

ſÆC. X. ab An. DCCCC. reptâ, tradit Cardinalis Benno ſequentis ſæculi Scriptor, apud ipſum Bennonem in *vitâ Hildebrandi* legi poſſunt.

SCRIPTA.

E*Piſtolæ* CLX. ab eo dum ſedem adhuc Remenſem teneret, ſcriptæ; quas edidit Papirius Maſſonus *Pariſ.* 1611. 4°. & Ducheſnius Scriptor. Francic. Tom. II. p. 787. exinde relatæ ſunt in Biblioth. Patr. Tom. XVII. p. 669.

Epiſtolæ III. poſt Pontificatum ſuſceptum ſcriptæ. Extant Concil. Tom. IX. p. 777.

Liber de Sphærâ.

Sermo de informatione Epiſcoporum. Utrumque Tractatum in lucem edidit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 212.

Vita S. Adelberti Archiepiſcopi Pragenſis, ab Abrahamo Bzovio edita *Romæ*, teſte Ludovico Jacob à S. Carolo Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 214.

Epigramma elegantiſſimum in imaginem Sever. Boetii: habetur apud Baron. Append. Tom. VII. p. 4.

INEDITA.

D*E Arithmeticâ*, ſeu *de Numeris*, ad Conſtantinum Monachum Floriacenſem. Extabat MS. apud Joannem Maſſonum Papirii fratrem.

De Geometriâ liber MS. olim in Bibliothecâ Farneſianâ. Alia ejus opuſcula commemorantur, viz. *Dialogus pulcherrimus inter ipſum & Leonem nuncium Apoſtolicum*; *de Compoſitione Aſtrolabii liber*; *de Rhetoricâ* lib. 1. *Oratio in Synodo Moſonii habita* an. 995. quæ an alicubi adhuc deliteſcant, nondum comperi.

Finis Sæculi Noni.

SÆCULUM

SÆCULUM HILDEBRANDINUM.

Conſpectus Sæculi.

INEUNTE Sæculo an. MIV. iterum fervere cœpit Controverſia Sacramentaria, litem movente Leutherico Archiepiſcopo Senonenſi. Hanc paucis poſt annis ſuam facit Berengarius Andegavenſis, qui anno MXXXV. Carnalem Chriſti præſentiam in Euchariſtiâ palàm impugnavit; corpus & ſanguinem Domini modo quodam Sacramentali tantùm ineſſe affirmans; pertracto in ſententiam ſuam Brunone Andegavenſi Epiſcopo. Hanc ob cauſam anno ML. in Synodis Romanâ, & Vercellenſi, & Turonenſi anno MLV. damnatus eſt. An. MLIX. in Synodo Romana ad opinionem revocandam compulſus, quod ſecundâ, & tertiâ vice an. MLXXVIII. & MLXXIX. factum: præſtito juramento in hæc verba: *Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor, panem & vinum, quæ ponuntur in altari, per myſterium ſanctæ orationis, & verbo noſtri redemptoris, ſubſtantialiter converti in veram, & propriam, ac vivificam carnem & ſanguinem Ieſu Chriſti Domini noſtri; & poſt conſecrationem eſſe verum Chriſti corpus, quod naturale eſt de Virgine, & quod pro ſalute mundi oblatum in cruce pependit, & quod ſedet ad dextram patris; & verum ſanguinem Chriſti, qui de latere ejus effuſus eſt, non tantum per ſignum & virtutem Sacramenti, ſed in proprietate naturæ & veritate ſubſtantiæ, ſicut in hoc Brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra hanc fidem ulteriùs docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei evangelia.* Verùm poſtea pœnitentiâ ductus, ad priorem ſententiam rediiſſe dicitur. Acriùs contendit Henricus IV. Imperator cum Gregorio VII. *Hildebrando* dicto, circa Inveſtituras, aliaque jura regalia. Hæc Imperatori extorquet Gregorius, & partim vi, partim cenſuris Eccleſiaſticis, & doctrina (quæ hinc *Hildebrandina* audit) de ſuprema ſedis Apoſtolicæ in omnes, etiam Reges, auctoritate, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ab eo aſſertâ, totiſque viribus propugnatâ, Romanæ Cathedræ prærogativam longè ſupra imperiale faſtigium effert. Hinc tumultus undique in Henricum concitati; ipſe, ejuſque participes in Synodo Romanâ an. MLXXVI. à Gregorio excommunicati, mox depoſito Henrico, in ejus locum ſubrogatur Rudolphus Sueviæ Dux, ad quem Coronam auream his verbis inſcriptam miſit Gregorius.

Petra dedit Petro, Petrus Diadema Rudolpho.

Nec minore zelo inter Pontifices Romanos, & Patriarchas Conſtantinopolitanos de jure primatus litigatur. Ortâ etiam inter Archiepiſcopos Cantuarienſem & Eboracenſem de ſedis primatu controverſiâ, an. MLXXII. in gratiam Lanfranci Cantuarienſis judicatum eſt. Ad hujus Sæculi medium refertur *Cardinalium* propriè dictorum inſtitutio: fuerant quidem antea in Eccleſiâ Romanâ Cardinales, in celebrioribus ſcilicet urbis eccleſiis clerici fixi & titulati, nec in aliis majoribus eccleſiis deerant Cardinales. Verum hoc circiter tempore in Collegium Apoſtolicum, ut Papæ Conſiliarii, & Conjudices, Senatores Urbis & Orbis,

SÆC. XI. ab An. M

bis, veri mundi Cardines eſſent, aſciti ſunt. Exinde in immenſum excreverunt Cardinalium Prærogativæ, donato iis ab Innocentio IV. circa annum MCCXLIII. pileo rubro, ſigno nempe, paratos eſſe debere pro libertate Eccleſiaſticâ, ſi opus erit, proprium ſanguinem fundere. Anno MLXXIV. multæ concitatæ ſunt turbæ, teſte Ph. Brietio, ob Clericos conjugatos à Concilio Romano damnatos, quos *luxurioſos*, *& impuriſſimos Sacrificulos* vocat bonus Jeſuita. Status Monachalis novas vires, & magna incrementa hoc ævo acquirit, ordine Monachorum Vallis Umbroſæ, Carthuſianorum, & Ciſterſienſium inſtituto. Circa Sæculi exitum anno MXCVI. ſuadente Urbano Pontifice, & approbante Concilio Claromontano anno ſuperiore habito, celeberrima fit Cruce-Signatorum (cruce nimirum, tanquam Chriſtianæ militiæ teſſerâ, veſtibus impoſitâ) ad terram Sanctam infidelium manibus eripiendam expeditio, Duce Godefrido Bullionio, qui occupatis anno MXCIX. Hieroſolymis, primus Hieroſolymorum Rex communibus ſuffragiis declaratur; verùm auro noluit coronari, vel in throno ſedere, ubi mundi Dominus Spinis redimitus in fœno jacuiſſet; de quo verè Ph. Brietius; *Regno parto Magnus, adminiſtrato Major, ſanctiſſimè relicto Maximus, ipſiſque adeò Cæſaribus & Alexandris anteferendus.*

SCRI-

SCRIPTORES.

AIMOINUS, gente Aquitanus, O. B. Monachus Flori- SÆC. XI. ab
acenſis, claruit ante 1001. juvenis adhuc Monachus factus, Oyl- An. M.
boldo Cœnobii præfecturam tenente. Sub Abbone deinde & 1001.
Gauzlino Abbatibus vitam egit; atque illum anno 1004. ad Monaſterium Squirs, comitatus eſt, ejuſque neci interfuit. Anno ſequenti Abbonis vitam literis conſignavit. Nec plura de eo liquent.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Francorum libri IV. ad Abbonem Abbatem Floriacenſem, ab excidio Trojæ ad Pipini regis inaugurationem ſeu annum Chriſti 752. Quæ ſequuntur enim, ac librum quintum, quartique partem poſteriorem conſtituunt, à recentiore quodam Scriptore adjecta ſunt. Extat hæc Hiſtoria inter Scriptores Franciscos *Francofurt.* 1613. & Hiſtoricos Franc. à Ducheſnio editos *Pariſ.* 1641. Tom. III.

De Miraculis S. Benedicti libri II. ad Gauzlinum Abbatem. Habentur apud Joannem à Boſco in Bibliothecâ Floriacenſi p. 79. Bollandum ad XXI. Martii, & Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 2. p. 366.

Sermo in Feſtivitatibus S. Benedicti, cui plurima Poemata, tam ſui, quam aliorum inſperſa leguntur. Extat apud Jo. à Boſco in Bibl. Floriac. p. 270.

Vita S. Abbonis Abbatis Floriacenſis ad Hervæum Clericum. Extat ibid. p. 299.

Poema Heroicum de primâ fundatione Floriacenſis Cœnobii.

De Tranſlatione reliquiarum corporis S. Benedicti in Galliam. Utrumque Opuſculum edidit Ducheſnius inter Hiſtoricos Franc. Tom. III. poſterius recudit Mabillonius Sæc. Benedict. II. p. 359.

GODEHARDUS, primò quidem Abbas Tegernſenſis, dein Epi- 1002.
ſcopus Hildenſheimenſis, claruit circa an. 1002. Extant *Epiſtolæ* V. apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 349.

GOZBERTUS, ab initio Sæculi hujuſce Abbas Tegernſenſis. De 1002.
obitu ejus nil liquet. Extant *Epiſtolæ* IV. apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 347.

FULBERTUS, ante annum 1004. Abbas Ferrarienſis, Wilhelmo Co- 1007.
miti Pictavienſi admodum gratioſus, à quo munere Theſaurario S. Hilarii donatus eſt: Roberto etiam Francorum regi inter primos charus, ejuſque (uti vulgò fertur) Cancellarius. Anno 1007. Epiſcopus Carnotenſis factus eſt: B. Virginem immodico planè honore coluiſſe fertur, non ſolùm exſtructâ in honorem illius ſplendidâ Eccleſiâ Carnotenſi, Canuto Anglorum rege ſumptus in id ſuppeditante, ſed Hymnis in laudem ejus cantandis compoſitis, primus etiam Nativitatis ejus Feſtum in Galliis celebrâſſe dicitur. Quæ de B. Virgine ipſum morbo decumbentem viſitante, eumque proprio lacte ſanante, referunt Gulielmus Malmsburienſis aliique, in hujuſmodi fabulas nimiùm propenſi, videant, cui iſtiuſmodi nugæ in deliciis ſunt. Obiit Fulbertus anno 1028. die X. Aprilis.

SCRI-

SÆC. XI. ab An. M.

SCRIPTA.

EPiſtolæ, tum ejus, tum quorundam aliorum, numero CXXXIV.

Sermones, Canones, Proſæ, Hymni, & aliquot verſus. Fragmentum *Sermonis in Nativitatem B. Mariæ* habetur apud Joannem à Boſco in Bibliothecâ Floriac. p. 516. Certè hic Sermo ferè ad verbum habetur in Tractatu de Nativitate B. Mariæ Hieronymo afficto.

Vita S. Autberti Epiſcopi Cameracenſis. Extat apud Surium XIII. Decembr.

Prodierunt Fulberti Opera *(exceptâ S. Autberti Vitâ)* curâ Caroli de Villiers Doctoris Theologi Pariſienſis *Pariſ.* 1608. & exinde in Bibliothecâ Patrum Tom. XVIII. p. 1. Qualem in Operibus iſtis edendis fidem præſtiterit Doctor ille Pariſienſis, vel unico hoc exemplo abundè patet: Fulbertus p. 168. verba iſthæc ex S. Auguſtino * deſcribit. *Niſi manducaveritis,* inquit, *carnem filii hominis, & ſanguinem biberitis, non habebitis vitam in vobis. Facinus vel flagitium videtur jubere. Figura ergò eſt, præcipiens Paſſioni Domini eſſe communicandum tantùm,* &c. Hic loci miſellus editor, refutandis hæreſibus hujus temporis (uti in editionis fronte gloriatur) intentus, poſt voces iſtas, *Figura ergo eſt,* gloſſam iſtam, *dicit Hereticus,* inſeruerat. Tandem poſt emiſſum prælo librum, integram periodum in S. Auguſtini Operibus legi, & exinde à Fulberto deſcriptam eſſe admonitus, binas iſtas voces, *dicit Hereticus,* inter errata typographica retulit, eas præter Codicis, quo uſus eſt, MS. fidem additas eſſe confeſſus.

* De Doctrin. Chriſt. l. 3. c. 16.

Epiſtola Fulberti Carnotenſis *de rebus Eccleſiæ religiosè & cautè diſtribuendis* extat apud Dacher. *Spicileg.* Tom. II. p. 827.

1008. ADELBOLDUS, vir Nobilis, Henrici Imp. Conſiliarius, & exercituum dux. Cùm parùm fœliciter ei ſuccederent res bellicæ, abrenunciato ſæculo, monaſticum habitum in Cœnobio Laubienſi induit, anno demum 1008. poſt Anfridi mortem Epiſcopus Ultrajectenſis factus. Obiit anno 1027. die XXVII. Novembris. Extant *Libri II. de Vitâ S. Henrici Imp.* apud Caniſium Tom. VI. p. 383. Surium ad XIV. Julii, & Gretſerum in Sanctis Bambergenſibus *Ingolſtad.* 1611. 4°. In his editionibus Adelboldi nomen Operi non præfigitur: cui tamen MSS. quidam Codices tribuunt; non eâ verò authoritate præditi, ut rem extra omnem controverſiam ponere videantur.

1011. ARNOLDUS, Epiſcopus Halberſtatenſis, claruit circa an. 1011. Scripſit *Epiſtolam de inſtitutione Epiſcopatûs Bambergenſis,* quæ extat apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. IV. p. 435.

1012. BENEDICTUS VIII. Joannes antea dictus, Patriâ Tuſculanus, Gregorii Comitis Tuſculani filius, primùm Epiſcopus Portuenſis, deinde ab anno 1012. Pontifex Romanus, die XX. Julii in Cathedra collocatus. Sub initia Pontificatûs ſede atque urbe pulſus ad Henricum regem in Saxoniam fugit: à quo Romam reductus, impoſitâ coronâ ipſum Imperatorem renunciavit. Anno 1019. in Germaniam ab Henrico Imp. accitus iterum profectus eſt, ut Epiſcopatum Bambergenſem recèns inſtitutum confirmaret, & eccleſiam conſecraret. Obiit anno 1024. die X. Julii. Joannem fratrem ſucceſſorem nactus. Extat *Epiſtola unica adverſùs invaſores bonorum Cluniacenſium* Concil. Tom. IX. p. 810. & apud Du-Cheſne *Script. Francic.* Tom. IV.

1012. ERCHINFRIDUS, Melicenſis in Auſtriâ Abbas, claruit circa an. 1012. Scripſit *Hiſtoriam de Martyrio & miraculis S. Colmanni Scoti,* quæ habetur apud Lambecium de Bibl. Vindob. Tom. II. p. 611.

LEO,

Digitized by Google

SÆC. XI. ab An. M.

LEO, GRAMMATICUS dictus, Præfectus & dux Cibyræotarum ὁ Τζικάνδυλος, uti in notâ Chronographiæ ejus appoſitâ vocatur. Sunt, 1013.
qui ipſum extremis Conſtantini Porphyrogennetæ temporibus in Aulâ vixiſſe volunt. Utut ſit, eum anno 1013. ſcripſiſſe conſtat. Scripſit *Chronographiam* ab anno 813. quo Theophanes deſiit, ad annum 1013. Extat ea Gr. Lat. Fr. Combefiſii notis illuſtrata, Theophani ſubjecta, *Pariſ.* 1655. f.

BERNO, Monachus S. Galli, deinde Abbas Augiæ divitis prope Conſtantiam ad Rhenum, claruit anno 1014. quo coronationi Henrici II. Imp. 1014.
à Benedicto VIII. Papâ factæ, interfuit. Obiit anno 1045. die VII. Januarii, poſtquam Monaſterio Augienſi annis 39. præfuiſſet. Extat ab eo ſcriptus *Liber de Officio Miſſæ*, ſeu *de rebus ad Miſſæ Officium pertinentibus*, ſeorſim *Venet.* 1572. 8°. inter Scriptores alios ejuſdem commatis *Colon.* 1568. *Pariſ.* 1610. fol. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 56. *Vita S. Udalrici Auguſtani Epiſcopi* apud Surium Jul. IV.

Vita S. Meginradi Epiſcopi & Martyris, apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 2. p. 63. Alia ejus ſcripta, quæ quidem vel ſuppoſititia, vel deperdita ſunt, recenſet Simlerus Bibliothec. p. 100.

HUGO, Archidiaconus Turonenſis, claruit anno 1020. Extat *Dialogus ad Fulbertum Carnotenſem Epiſcopum* apud Mabillon. Analect. Tom. II. 1020.
p. 349.

ALEXIUS Monaſterii Studiani Eccleſiarcha, dein ab anno 1025. 1025.
poſt Euſtathii mortem Patriarcha Conſtantinopolitanus. Anno 1034. auro pariter ac metu corruptus, Michaelem Paphlagonem Romani Imp. Parricidam coronâ imperiali induit, ac Zoen Imperatricem adulteram matrimonio ei ſociavit. Anno 1036. Joannis fratris Imperatoris ſedem Patriarchalem ambientis, & conjuratorum illi Epiſcoporum inſidias aſtuto conſilio eluſit, atque irritas reddidit. Obiit anno 1043. Extant ejus aliquot *Decreta de diverſis cauſis Eccleſiaſticis*, in Jure Gr. Rom. lib. 4. p. 230.

JOANNES, *Johannelinus* à ſtaturæ parvitate dictus, Monachus Benig- 1028.
nianus, dein Cœnobii Fiſcamnenſis Prior à Willielmo Abbate conſtitutus, poſtea eodem cedente Abbas anno 1028. factus. Anno 1052. Abbatiam Erbreſtenſem ab Henrico III. Imp. dono accepit. Obiit anno 1078. Scripſit *ad Agnetem Imperatricem Henrici uxorem Libellum Precum* ex Patrum ſcriptis collectum; quem unà cum Prologo, non integrum tamen, edidit Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 133. Scripſit alia multa, & in his *Libellum de divinâ Contemplatione*, cujus lacinias aliquot exhibet idem ibid. p. 151. *Orationes ſive Preces plurimas*, quarum XI. videre eſt ibid. p. 153. *Epiſtolas* aliquot, quarum III. extant ibid. p. 221. *Librum de inſtitutione viduæ*, *De Vitâ & Moribus Virginum*, *De eleemoſynarum diſpenſatione*, & forſan alia plura, quæ non extant. De eo, ejuſque ſcriptis, vide ſis eruditiſſimas Cl. Mabillonii Annotationes ibid. p. 161. 223.

WARINUS, Monachus Gorzienſis, & Clericus Leodienſis, demum 1028.
Abbas Metenſis, claruit eodem tempore, ſc. anno 1028. aut non diu poſtea. Extat *Epiſtola* prolixa *ad Joannem Fiſcamnenſem de repetendo Benedicto Monacho Fiſcamnenſi*, qui ex Judæo Chriſtianus, ex Monaſterio Biſcamnenſi ad Metenſe transfugerat, apud Mabillon. Analect. Tom. I. p. 225.

ADEMARUS, Patriâ Cabannenſis, Raimundi, Turpionis Epiſcopi 1030.
Lemovicenſis abnepotis, & Aldeardis filius, primùm Lemovicenſis, dein S. Eparchii Engoliſmenſis Monachus, claruit anno 1030. Scripſit *Chronicon à Principio Monarchiæ Francorum*, præcipuè vero ab anno 829. uſque ad annum 1029. quod ex Codice Thuaneo à Philippo Labbeo primùm editum eſt *Biblioth.*

SÆC. XI. An M. ab *bliotb. Nov. MSS.* Tom. II. p. 151. In hoc Chronico etſi Autor in temporibus ſupputandis ſit parùm accuratus; de rebus tamen Francicis, præcipuè Aquitanicis, haud vulgaria exhibet. Scripſit etiam *Commemorationem Abbatum Lemovicenſium, Baſilicæ S. Martialis Apoſtoli,* à Labbeo itidem in lucem prolatam ibid. p. 271. Eundem Autorem habet *Supplementum ad Amalarii Opus de Divinis Officiis,* de quo in Amalario mentionem injecimus.

1030. HUGO, cognomento *de Britolio,* natione Gallus, Patriâ Belvacenſis, Gilduini Comitis filius, primùm Monachus Cluniacenſis, & Clericus Carnotenſis, deinde anno 1030. Epiſcopus Lingonenſis à Roberto rege renunciatus. Anno 1049. à Leone IX. in Concilio Remenſi ob Simoniæ crimen, & divenditum nummis Presbyteratûs ordinem Epiſcopatu ſubmotus eſt. Amiſſâ dignitate in Monaſterium Virdunenſe ſeceſſit; ibique ſub Waleranno Abbate fratre ſuo conſenuit. Scripſit *Librum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium*; quem primus in lucem edidit Lucas Dacherius in Appendice ad Lanfranci Opera *Pariſ.* 1647. fol. exinde relatum in Biblioth. Patr. Tom. XVIII. p. 417.

1033. BRUNO, Natione Germanus, Dux Carinthiæ, Conradi II. Imp. patruelis, poſt mortem Meinardi unanimi Clericorum conſenſu Præſul Herbipolenſis factus eſt anno 1033. Eccleſiam ſuam S. Kiliano dicatam ex fundamentis reſtituit, & materno prædio quod in Saxoniâ habuit, locupletavit. Cùm Henricum Imp. adversùs Hungaros exercitum ducentem anno 1045. comitaretur, Poſſonii fortuitò de altâ domo cum aliis cadens interiit VI. Cal. Junii. Ut Clerum ſuum bonis moribus informaret, ex antiquis Patrum expoſitionibus contexuit *Commentarios in totum Pſalterium, in Cantica omnia Veteris & Novi Teſtamenti, & in Symbola Apoſtolorum, Ambroſii, atque Athanaſii.* Prodierunt omnes iſti Commentarii *Colon.* 1494. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 65.

1035. BERENGARIUS, Natione Gallus, Patriâ Turonenſis, Archidiaconus Andegavenſis, claruit anno 1035. quo ſententiam ſuam de Euchariſtiâ non modò Bertrami, & Scoti, ſed totius etiam veteris Eccleſiæ dogmati conſonam venditare cœpit: aſſerens nempe, Panem & vinum in ſacrificio Domini non verè nec eſſentialiter, ſed figuratè tantùm, converti in corpus & ſanguinem Dominicum. Berengarium talia docentem mox acriter exceperunt complures Monachi, aliiq; doctrinæ carnalis propugnatores; quibus non obſtantibus in ſententiâ ſuâ tum voce tum ſcripto confirmandâ pergebat Berengarius. Tandem anno 1050. (ut ex Hermanno Contracto liquet, non quod habet Durandus Trournenſis lib. *de Corp. & Sang. Domini,* an. MLIII.) Leo IX. Papa in Synodo Romanâ, lectâ ejus ad Lanfrancum Epiſtolâ, hominem hæreſeos damnavit; & Eccleſiæ communione privavit: quod & eodem anno in Synodo Vercellenſi factum eſt: in quâ non ipſe Berengarius, ſed duo ejus procuratores comparuerunt. Eodem circiter tempore Brionæ in Normannia coram Guilielmo Duce, Pariſiis etiam abſens licet coram Henrico Rege damnatus eſt, ut Durandus nos docet. Anno 1055. habitum eſt adverſus eum Florentiæ concilium, eodemque anno Victor Papa Hildebrandum Sacellanum ſuum in Galliam miſit, qui coactâ Turonis Synodo Berengarium ad Palinodiam adegit. Anno 1059. in Synodo Romanâ coram Nicolao Papâ pro ſententiâ ſuâ diſputavit; eique cum nullus, referente Leone Hoſtienſi *, valeret obſiſtere; Albericus Diaconus Caſſinenſis, vir doctiſſimus, ad Synodum evocatur; & cùm poſt multos verborum conflictus neuter cederet, Albericus unius Hebdomadis acceptis induciis librum adversùs Berengarium edidit. Ipſe verò Berengarius minis territus, & injuriarum pertæſus, formulâ ipſi præſcriptâ ſententiam ſuam ejuravit; formâ nempe illâ notiſſimâ, quæ ſic incipit, *Ego Berengarius indignus Diaconus,* &c. An. MLXIII. Mauritius Archiepiſcopus Rothomagenſis Synodum habuit, in qua Berengarium ejuſque ſequaces condemnavit, fidei confeſſionem Dogmati Berengariano oppoſitum

* Chron. Caſſinenſ. l. 3. c. 33.

tum

tum condidit. Hujus Synodi Acta extulit Cl. Mabillonius *Analect*. Tom. II. p. 457. An. MLXXV. coacta eſt alia adverſus Berengarium Pictavis Synodus, præſidente Giraudo Pontificis legato, ut ex Chronico Maxentiano notat idem Mabillonius. An. MLXXVIII. in feſto omnium Sanctorum Concilium Romæ congregavit Gregorius VII. in quo Berengarius brevem fidei confeſſionem edidit, quam in lucem protulit Mabill. loc. cit. p. 487. Verum ut moram pauliſper traheret, inducias ad proximè futuram Synodum petiit, & impetravit. Habita eſt itaque anno ſequenti in Quadrageſima altera Synodus, in qua propoſitâ ei novâ confeſſionis formulâ, *Ego Berengarius corde credo*, &c. ſubſcripſit & confirmavit. Coactum id feciſſe dubitari nequit. Certè ad priorem ſententiam eum rediiſſe ex multis Scriptorum ei coævorum teſtimoniis, Lanfranci, Anonymi Chiffletiani, aliorumque, evinci poteſt. Et quod rem extra omnem dubitationem ponit, ipſius Berengarii Tractatum MS. ſe legiſſe fatetur Mabillonius, in quo tertiam iſtam fidei profeſſionem penitùs reſcindit, plurimiſque adductis argumentis convellit, ſubditque quemadmodum ad ſubſcribendum ultimæ fidei profeſſioni inductus ſit, nimirum metu mortis ſibi certè imminentis; quove ſenſu eam aſſeruerit. Berengarium quidem poſthæc ad ſanam, ut vocat, mentem rediiſſe, fideique Catholicæ ad extremum uſque ſpiritum adhæſiſſe, non uno argumento contendit Mabillonius. An rem uſquequaque confecerit, judicent alii. Id certum eſt, Berengarium Roma diſcedentem, Turonas veniſſe, & in S. Coſmæ inſulam civitati ſuburbanam ſeceſſiſſe, ibique aſſumpto habitu monachali per Octennium militaſſe. Obiit eo loci die VI. Januarii, An. MLXXXVIII. Virum fuiſſe liberalium artium & dialecticæ peritiâ inſignem, morum vitæ ſanctitate illuſtrem, ipſi non inficiantur adverſarii. Illum ab humilitate, eleemoſynâ, modeſtiâ, caſtitate, zelo, abſtinentiâ, mirè laudat Gulielmus Malmsburienſis *; apud quem extat nobile Hildeberti Epiſcopi Cenomannenſis, ipſius Berengarii diſcipuli, in laudem ejus Epithaphium: ex quo, miſſis cæteris, liceat mihi pauca huc transferre.

SÆC. XI. ab An. M.

* De geſtis reg. l. 3. fol. 63.

Quem modo miratur, ſemper mirabitur orbis;
Ille Berengarius non obiturus obit;
Quem ſacræ fidei faſtigia ſumma tenentem,
Jani quinta dies abſtulit, auſa nefas.
Illa dies, damnoſa dies, & perfida mundo,
Quâ dolor & rerum ſumma ruina fuit.
Quâ ſtatus Eccleſiæ, quâ ſpes, quâ gloria Cleri
Quâ cultor juris, jure ruente, ruit.
Quicquid Philoſophi, quicquid cecinêre Poetæ,
Ingenio ceſſit, eloquioque ſuo.
Sanctior & major ſapientia majus adorta
Implevit ſacrum pectus & ora Deo.

Denique in fine;

Vir verè ſapiens, & parte beatus ab omni;
Qui cœlos animâ, corpore ditat humum.
Poſt obitum vivam ſecum, ſecum requieſcam:
Nec fiat melior ſors mea ſorte ſuâ.

Extant Epiſtolæ II. *ad Aſcelinum & Ricardum*, unà cum Aſcelini literis, primùm à Dacherio inter Lanfranci Opera editæ, deinde Concil. Tom. IX. p. 1056. *Aliam ad Ricardum Abbatem* exhibet Dacherius *Spicileg*. Tom. II. Tres ejus fidei *Formulas de Euchariſtiâ* habet Mabillonius Analect. Tom. II. p. 486. MSS. *Diſputationes cum Lanfranco de præſentiâ Chriſti in Cœnâ* aſſervantur in Bibliothecâ Collegii Æneonas. apud Oxonienſes Cod. 4. num. 1. Plura ipſum *Opuſcula de re Euchariſticâ* ediidiſſe autor nobis eſt Sigebertus *. *In Apocalypſin*, ſcripſiſſe teſtatur Boſtonus Burienſis. Certè ejus *expoſitio Apocalypſeos*,

* De Script. c. 154.

Sfff

 os, ſi modò ejus ſit, habetur etiam hodiè MS. in Collegio Gonvil. & Caii Cantab. 4°. Vereor autem ne Berengwiddi cujuſdam ſit, cui exemplaria ſeptem in diverſis Angliæ Bibliothecis latitantia tribuit Thomas Jameſius, cuique duo Codices MSS. qui in Bibliothecâ Lambethanâ hodiè extant, eam diſertè adjudicant.

1040. HERMANNUS, CONTRACTUS à membris contractis dictus, ortu nobilis, Wolferadi Comitis Veringenſis, & Hiltrudis filius, in Monaſterio Sangallenſi educatus, dein Monachus Augiæ majoris, O. B. Claruit anno 1040. Omnibus ejus membris Paralyſi ita contractis, ut hinc inde deportaretur; ſtudiis tamen adeò ſedulò incubuit, ut æquales ſuos doctrinâ & ingenio facilè ſuperârit; quippe Latinè, Græcè, & Arabicè doctus; Theologiæ, Hiſtoriæ, Philoſophiæ, Aſtronomiæ, Rhetoricæ, & Poeticæ peritiſſimus. Hâc ratione pulchrè id quod natura in corpore negârat, virtutibus animi reſarcivit, ut rectè obſervat Hen. Pantaleon *. Obiit anno 1054. Scripſit *Chronicon de ſex mundi ætatibus*, ab initio mundi ad annum 1054. Prodiit *Francofurt.* 1583. auctiùs atque emendatiùs ab Urſtiſio editum inter Scriptores German. ibid. 1585, 1670. Tom. I. p. 231. Aliam ejuſdem operis à prioribus diverſam editionem dedit Caniſius Antiqu. Lect. Tom. I. p. 432. Extat etiam inter Scriptores Germanicos à Piſtorio editos Tom. I. p. 85. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 348.

* De viris illuſtr. Ger. par. 2. p. 113.

1040. EUGESIPPUS, quiſquis ſit, ſcripſit anno 1040. Extat Tractatus *de diſtantiis locorum Terræ Sanctæ* apud L. Allatium *Symmict.* par. 1. p. 104.

1040. DOMINICUS, patriâ, ut videtur, Venetus, Gradenſis ſive Venetus, & Aquileienſis Patriarcha; claruit anno 1040. & deinceps. Anno 1050. poteſtatem crucem ante ſe geſtandi à Leone IX. impetravit. Anno 1073. à Gregorio VII. ad Michaelem Imp. CP. ad componendum ſchiſma Eccleſias Romanam inter & Græcam vetuſtum legatus eſt. Extat Gr. Lat. *Epiſtola ad Petrum Patriarcham Antiochenum* à Cotelerio edita *Monument. Eccl.* Gr. Tom. II. p. 108.

1040. PETRUS, Patriarcha Antiochenus, ætate par. Claruit anno 1040. quo anno Patriarchalem dignitatem adeptus ſit, non ſatis liquet, ſaltem ante annum 1053. quo profeſſionem fidei ſuæ ad Leonem IX. Papam miſit. Extat Gr. Lat. *Epiſtola* reſponſoria ſatis prolixa ad *Dominicum Gradenſem*, apud Cotelerium ibid. p. 112. *Epiſtolæ* II. *ad Michaelem Cerularium* ibid. p. 145. Harum unam fermè integram antea ediderat Leo Allatius *de Conſenſu Eccleſ. Orient. & Occident.* l. 3. c. 12 §. 4. quâ Antiochenus noſter in Latinorum mores & dogmata, præcipuè κακὸν καὶ κακῶν κάκιστον, uti vocat, additamentum illud, FILIOQUE, Symbolo adjectum, acerrimè invehitur.

1040. THEOPHANES, cognomento *Cerameus*, Tauromenii in Siciliâ Archiepiſcopus, claruiſſe videtur circa an. 1040. De ætate ejus non una eſt omnium ſententia. Franciſcus quidem Scorſus cum inter annum 842, & 893. floruiſſe contendit; & nos alibi illum ad annum 870. retulimus. Sed cùm ex ipſius Homiliis Simeone Metaphraſte, quem citat, fuiſſe juniorem luculentiſſimè conſtet; & *Homilia in diem Palmarum* in innumeris ferè Manuſcriptis præſente rege Rogerio habita dicatur, longè majori probabilitate cum Leone Allatio hoc circiter tempore claruiſſe exiſtimamus; & levia planè ſunt, nulliuſque momenti, quæ ad elevandam harum inſcriptionum autoritatem commentus eſt Franciſcus Scorſus, nec tanti ſunt ut à me diligentiùs hoc loco excuterentur, præſertim cum cumulatè id præſtitit Leo Allatius *de Script. Simeon.* p. 63. Eſto Photii ad Theophanem Epiſtola: non ſtatim ille Theophanes noſter cenſendus erit, præſertim cum non ad Theophanem Cerameum Tauromenii Epiſcopum, ſed ſolummodò ad Theophanem Monachum ſcripta dicatur. Quæ περὶ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως non uno in loco habet Theo-

Theophanes; ea omnia ad Rogerium Siciliæ regem commodè ſatis referri SÆC. XI. ab An. M
poſſe pluribus demonſtrat doctiſſ. Allatius loco laudato. Cum Theophane
Confeſſore, *Chronographiæ* conditore, peſſimè hunc confundit Miræus *, & ex * Auctuar. c. 253.
eo Olearius †. Scripſit noſter *Homilias* LXII. *in Evangelia Dominicalia*, &
Feſta totius anni, quas cum notis & Prolegomenis ampliſſimis Gr. Lat. edidit † Abac. Patr. p. 450.
Fr. Scorſus *Pariſ.* 1644. fol. *Orationes duas in Dominicâ ante Exaltationem Crucis*, Gr. Lat. ediderat Gretſerus *de Cruce* Tom. II. p. 1207. In quibuſdam Codicibus MSS. Homiliæ hæ Dominicales Gregorio Cerameo Archiepiſcopo Tauromenitano tribuuntur, nodum prolixè excutit Scorſus, tandemque ſtatuit binominem fuiſſe autorem, Theophanem & Gregorium eundem Cerameum Tauromenii Archiepiſcopum, an ſatis ſolidè, doctiſſimo editori litem hoc loco non movebo. In concionando Theophanes noſter methodo utitur ad Hiſtoriam Evangelicam enucleandam aptâ ſatis & concinnâ, ſenſum literalem primùm explicat, nec tamen allegoricum & moralem negligit, ſtylus ei non ingratus, non comptus quidem & phaleratus, ſed ſimplex, & ad ſermonis didactici normam perſpicuus, ſponteque fluens: nec mirum ſi hâc inclinatâ linguæ Græcæ ætate, ornamenta quædam ei deſint, quæ à Baſilio vel Chryſoſtomo expectari poterant.

NILUS, cognomento *Doxopatrius*, Eccleſiæ Græcæ Archimandrita, unde 1043.
oriundus, incertum; ſi conjecturæ locus detur, putarem eum è Magnâ Græciâ ortum eſſe; certè Panormi in Siciliâ aliquamdiu vixiſſe ipſe nobis teſtis eſt. Claruit anno 1043. Rogatus per literas à Rogerio Siciliæ rege, ſcripſit breviter *de majorum Patriarcharum ſedibus*, quod poſtea anno nempe prædicto, fuſiori opere proſecutus eſt, in quo de quinque thronis Patriarchalibus, iiſque ſubjectis Archiepiſcopis, Metropolitanis, Epiſcopis, de ſedium Patriarchalium inſtitutione, ordine, & propriis nominibus luculenter egit. Ex hâc Patriarchatuum notitiâ, multa, ampliſſima, ac præclara ſanè fragmenta exhibet Leo Allatius *de Concord. Eccleſ. Orient. & Occident.* l. 1. c. 2, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 24. Integrum verò librum ex Codice recentiore manu anno 1611. deſcripto Gr. Lat. in lucem emiſit Stephanus Moynius *Varior. Sacr.* Tom. I. p. 211.

GLABER RADULPHUS, ſive Rodulphus, Monachus primùm 1045.
S. Germani Autiſſiodorenſis, poſtea Cluniacenſis. Claruit anno 1045. Scripſit *ad Odilonem Abbatem Cluniacenſem Hiſtoriarum libros* V. ab anno 900. uſque ad annum 1045. tametſi de ſæculo decimo perpauca habeat. Prodiit iſta Francorum Hiſtoria *Francofurti* 1596. & inter Scriptores Francicos à Ducheſnio edita *Pariſ.* 1641. Scripſit etiam *Vitam S. Gulielmi Abbatis S. Benigni Divionenſis*, qui obiit anno 1031. Extat apud Roverium in Hiſtoriâ Reomaenſis Monaſterii *Pariſ.* 1637. & Bollandum ad I. Januarii. Cæterùm de * Ad an. 956. num. 25.
Glabro Radulpho hæc habet Baronius *: "Sed ſicut in recenſendâ Hiſtoriâ
"fidelis eſt, ita in eo valde hallucinatus erravit; dum nihil vult in alienâ
"Diœceſi poſſe præſumere Romanum Pontificem pluſquam cæteros Epiſco-
"pos, quibus certis limitibus eſt definita Diœceſis; & extra ipſam nihil
"penitùs agere poſſe, vanè exiſtimavit. Sententiam hâc de re ſuam, quam ſugillat Baronius, profert Glaber Hiſtoriæ ſuæ lib. 2. cap. 4.

DEODUINUS, ſive Theoduinus, Epiſcopus Leodienſis, ab anno 1045.
1045. ad 1075. quo obiit. Scripſit *Epiſtolam*, ſeu *Libellum ad Henricum Galliæ regem de Corpore & Sanguine Chriſti adversùs Berengarium ejuſque ſectatores.* Epiſtolam iſtam ſub Durandi Leodienſis Epiſcopi anno 1025. defuncti, nomine mutilam ediderunt Baronius ad an. 1035. & Chapeavillus in *Hiſtoriâ rerum Leod.* quin & Bibliothecæ Patr. Curatores Tom. XVIII. p. 419. Integram ac vero authori reſtitutam dedit Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 396.

CLEMENS II. *Suidgerus*, ſeu *Sindigerus* antea dictus, natione Germa- 1046.
nus, poſtquam ſedem Bambergenſem ſexennio tenuiſſet, anno 1046. ab

 Henrico

SÆC. XI ab An. M. Henrico Germanorum rege ad Pontificatum Romanum provectus eſt, die Natalis Dominici inthronizatus, quo ipſo die Henricum atque Agneten uxorem coronâ imperiali induit. Anno ſequente Concilium Romæ contra Simoniacos coegit; & Henricum Imp. in Germaniam ſecutus, diem clauſit anno 1047. die IX, vel X. Octobris, in Eccleſiâ ſuâ Bambergenſi ſepultus. Extat *Reſcriptum* in gratiam Archiepiſcopi Ravennatis apud Ferd. Ughellum Italiæ Sacræ Tom. II. & *Epiſtola Decretalis* de ſedis Salernitanæ in Archiepiſcopatum evectione Concil. Tom. IX. p. 945.

1048. ADELMANNUS, Fulberti Carnotenſis diſcipulus, Berengarii condiſcipulus, ex Scholaſtico Leodicenſi, Brixienſis ab anno 1048. Epiſcopus. Obiit circa annum 1061. Scripſit *Epiſtolam ad Berengarium de veritate Corporis & Sanguinis Chriſti in Eucbariſtiâ*, quæ typis excuſa, prodiit unà cum aliis ejuſdem argumenti opuſculis curâ Joannis Ulimmerii *Lovanii* 1551, 1561. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 438. Scripſit etiam, teſte Sigeberto *, ejuſdem argumenti *Epiſtolam ad Paulum Metenſem Primicerium*, quâ ipſum, pariter ac Berengarium communem amicum, à ſententia ſua de Euchariſtia revocare conatus eſt. Epiſtola iſta interiiſſe videtur.

* De Script. cap. 153.

1048. GISLEBERTUS, Monachus Autiſſiodorenſis; claruit anno 1048. Scripſit *Vitam S. Romani*, quæ extat apud Mabillon. Sæc. 1. p. 81.

1048. HUGO, patriâ Burgundus, ortu nobilis, Dalmatii, Domini Samurenſis, & Aremburgis filius, natus eſt anno 1023. Juvenis adhuc quindecennis vitam monaſticam in Cœnobio Cluniacenſi iniit, Odilonem Abbatem præceptorem ſortitus. Poſt aliquot annos Monaſterii Prior, & defuncto Odilone Abbas creatus eſt anno 1048. Anno 1058. Stephano Papæ Florentiæ morienti adfuit. Anno 1074. Romam religionis ergo petiit. Obiit anno 1108. ſeu ut alii, 1109. 3. Cal. Maii, anno ætatis ſuæ 85. Extant *Epiſtolæ* ejus aliquot apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II.

1049. LEO IX. *Bruno* antea dictus, natione Germanus, Hugonis filius, Conradi Imp. conſobrinus, ipſe comes Dagſpurgenſis, ex Epiſcopo Tullenſi Pontifex Romanus ab Henrico Wormatiæ deſignatus anno 1048. Romæ electus anno 1049. die II. Februarii, die XII. inthronizatus. Eodem anno habitis Romæ & Papiæ Synodis Clementis II. decretum contra Simoniacos confirmavit; in Galliam etiam ac Germaniam profectus, Synodos Remenſem & Moguntinam celebravit, latis in hâc Canonibus nonnullis, contra Simoniacos præſertim, Eccleſiaſticis, in illâ dedicatâ novâ S. Remigii Baſilicâ, ejuſque tranſlatis in eam reliquiis. Anno 1050. Synodos Romanam & Vercellenſem contra Berengarium coegit; & in hâc quidem Beneventanos etiam rebelles, & Humfredum Archiepiſcopum Ravennatenſem excommunicavit. Anno 1051. poſtquam in Germaniam iter feciſſet, Concilio Romæ celebrato, Gregorium Epiſcopum Vercellenſem propter adulterium excommunicavit. Anno ſequente in Germaniam iterum iter facit, ut pacem inter Henricum Imp. & Andream Hungariæ regem conciliaret. Anno 1053. exercitum contra Normannos ducens, ab iis prælio victus eſt, captus, ac mox dimiſſus. Anno 1054. legationem Conſtantinopolim ad Conſtantinum Monomachum miſit, ut pax inter Eccleſias Orientalem & Occidentalem iniretur, & ut Imperatoris animum adversùs Michaelem Cerularium Patriarcham exacerbaret. Eodem anno diem obiit, XIX. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* XIX. Concil. Tom. IX. p. 949. quarum prima, quæ eſt ad Michaelem Cerularium, quaque ejus & Leonis Acridani arrogantiam, erroreſque Græcorum vehementiùs coarguit, Tractatus potiùs quam Epiſtola, cenſenda eſt, utpote XLI. Capita complectens. Extant ejuſdem *Homiliæ* ſeu *Sermones* plurimi editi *Lovanii* 1565. *Colon.* 1568. *Antverp.* 1583.

ANSELMUS,

Digitized by Google

ANSELMUS, Leodicenſis Canonicus & Scholaſticus Eccleſiæ B. Lamberti, poſtea Decanus Namurcenſis; claruit anno 1049. Ab Idâ Abbatiſſâ Colonienſi rogatus, ſcripſit *Hiſtoriam Epiſcoporum Leodicenſium* ab anno 666. ad 1048. circiter, quam primus in lucem edidit unà cum aliis quatuor non diſſimilis argumenti Scriptoribus Jo. Chapeavillus *Leodii* 1612. 4°. 1049.

NICETA PECTORATUS, ſeu *Stethatus* dictus, Monachus & Presbyter Conſtantinopolitanus in Cœnobio Studienſi; claruit circa an. 1050. Latinorum hoſtis capitalis, adversùs quem Humbertus, aliique Eccleſiæ Romanæ legati ſtrenuè Conſtantinopoli diſputarunt: quin & ſi ipſi Humberto fides ſit habenda Niceta legatorum argumentis ceſſit, ſcripta ſua incendit, omneſque Eccleſiæ Romanæ hoſtes anathematizavit anno 1054. Quâ quidem re vel fucum nobis faciunt boni Apocriſiarii, de famâ ſuâ ſatis ſolliciti, vel id tempori ſerviens fecit Pectoratus, ipſum enim à Græcis ipſis defeciſſe nuſquam, quod ſciam, vel leviter agnoſcunt Scriptores Græci. Extat Latinè *Liber adversùs Latinos de Azymis, de Sabbatorum jejuniis, & nuptiis Sacerdotum*, à Caniſio editus, Tom. VI. p. 4. & à Baronio in Appendice ad Tom. XI. Fragmenta quædam hujuſce libri habentur Gr. Lat. apud Allatium *de Miſſâ Præſanctif.* §. 2. 16. Ex ejuſdem *Canone* in S. Nicolaum quædam adducit idem Allatius libro *adversùs Hottinger.* c. 11. p. 208. *Tractatus ejus de Animâ* meminit, & ex capite 14. fragmentum profert idem libro *de octavâ Synodo Photianâ* c. 14. p. 545. *Carmen ejus Iambicum in Symeonem juniorem* præceptorem, Græcè integrum exhibet idem Diatrib. *de Symeon. Script.* p. 168. Ex Præfatione ejus in Symeonis librum de Divinis laudibus quædam adducit idem ibid. p. 152, 172. 1050.

MICHAEL PSELLUS, patriâ erat Conſtantinopolitanus, vetuſtâ & nobili, conſulari utpote ac patriciâ, proſapiâ oriundus. Quinquennis præceptori traditus adeò in omni literarum genere profecit, ut ſummum ſæculi ſui decus evaderet, σοφώτατος καὶ τῶν φιλοσόφων ὕπατος, uti ipſum vocant Zonaras & Cedrenus, ut recentiorum encomia jam taceam. Claruit anno 1050. & deinceps, ſummiſque in republicâ honoribus & officiis functus eſt. Erat enim Senator CP. à Michaele Stratiotico unà cum aliis principibus viris ad Iſacium Comnenum legatus miſſus: ejuſque præcipuè opera in deponendo Michaele Cerulario uſus eſt idem Comnenus: Præcipuè curæ ejus commiſſus eſt Michael Ducas, bonis literis, boniſque moribus imbuendus, quem proinde ad omne diſciplinarum genus accuratè formavit; immò ope ejus & conſilio ipſe Ducas anno 1071. in Imperatorem evectus eſt. At poſt ſexennium exauctorato Michaele Ducâ ipſe quoque Pſellus dignitatibus exutus, abraſâ comâ, habitum Monachalem induit; & relictâ urbe regiâ, non diu poſtea vitam cum morte commutâſſe videtur. Vir planè admirandus, & qui omnes ferè ſæculi ſui eruditos dicendi copia, ingenii acumine, doctrinæ profunditate, longo poſt ſe intervallo reliquit. Eum veluti in Eccleſiam Latinam iniquiorem, ſchiſmaticis, quos vocat, annumerat Joſephus Epiſcopus Methonenſis *, ipſumque in expoſitione fidei ad Michaelem Ducam affirmâſſe Spiritum S. ex ſolo Patre procedere non uno in loco fatetur ipſe Allatius. Scripſit penè infinita, Philoſophica, Mathematica, Medica, Hiſtorica, Theologica. Hic ergo Pſellus, ut doctrina præſtantiſſimus, ita omnium πολυγραφώτατος fuit. *Auſim dicere, neminem ea, vel ſubſequente ætate, Græcè vel inveniſſe acriùs, vel ordinaſſe aptiùs, vel locutum eloquentiùs, vel profundiùs res pertractaſſe. Nulla fuit ſcientia, quam ipſe vel notis non illuſtraverit, vel compendio non tentaverit, vel optimâ methodo non expedierit*, inquit Leo Allatius *Diatribâ* quam edidit *de Pſellis eorumque ſcriptis* p. 42. quamque in recenſendis Pſelli operibus, præcipuè τοῖς ἀνεκδότοις, non exiguam mihi lucem prætuliſſe lubens profiteor. 1050.

* Apolog. adv. Marcum Epheſ.

OPERA

SÆC. XI. ab An. M.

OPERA typis excuſa.

C*Armina, ſeu Paraphraſis metrica in Canticâ Canticorum*, ad Nicephorum Botoniatem Imp. Prodiit Lat. *Venet.* 1573. 4°. *Antverp.* 1615. 8°. Græcè cura Jo. Meurſii, *Lugd. Bat.* 1617. 4°.

Commentarius in Cantica Canticorum ex tribus patribus, Gregorio Nyſſeno, Nilo, & Maximo, à Pſello, uti creditur, collectus. Prodiit ſæpius Lat. inter Theodoreti opera, Gr. Lat. verò in *Auctuario Duceano* Tom. II. p. 681.

Capita quædam de Trinitate & Perſonâ Chriſti ad Michaelem Imp. Gr. Lat. cum Notis Woegelini *Auguſtæ* 1608. 8°.

Iambi in vitia & virtutes, & Anagoge in Tantalum & Circen, & Allegoria de Sphinge, Gr. Lat. *Baſil.* 1544. 8°

De operatione Dæmonum Dialogus, Lat. *Pariſ.* 1577. Gr. Lat. cum notis Gilberti Gaulmini, *Pariſ.* 1615. 8°. Excerpta ejus à Marſilio Ficino collecta, & Latina facta, pluries prodierunt.

Expoſitio, ſeu Scholia in Oracula Chaldaica, quæ à nonnullis Proclo Lydio aſcribitur. Prodiit Gr. Lat. à Fr. Patricio in *novâ Philoſophiâ* edita *Venet.* 1593. & unà cum Oraculis Sibyllinis *Pariſ.* 1599. 8°.

Brevis dogmatum Chaldaicorum declaratio, Gr. Lat. à Patricio edita *Venet.* 1593.

De facultatibus animæ liber, Gr. Lat. cum Origenis Philocalia *Pariſ.* 1624. 4°.

Annotationes in aliquot Gregorii Nazianzeni loca, Lat. à Jac. Billio editæ cum Gregorii Nazianzeni operibus.

Oratio Panegyrica in Simeonem Metaphraſtem, Lat. apud Surium XXVII. Novembr. Gr. Lat. apud L. Allatium *de Scriptis Simeon.* p. 221.

Officium pro ejus commemoratione à Pſello compoſitum, Gr. Lat. ibid. p. 236.

Synopſis Legum verſibus Iambicis & Politicis.

Carmina politica de Dogmate.

Carmina de Nomocanone.

Libellus de VII. ſacris Synodis Oecumenicis. Opuſcula iſta quatuor Gr. Lat. cum notis edidit Fr. Boſquetus *Pariſ.* 1632. 8°.

De Cibariorum facultate, utilitate, & noxâ Syntagma, ex medicis libris collectum, cui pauca quædam addidit Simeon Sethus Magiſter Antiochenus. Opus à Setho interpolatum ſub iſtius nomine Gr. Lat. prodiit *Baſil.* 1538. 8°.

De Podagrâ liber, ab Anonymo quodam tempore Michaelis Palæologi conſcriptus, & ſub Pſelli nomine erroneè editus Græcè *Pariſ.* 1558. 8°. Latinè ſæpiùs.

De Lapidum virtutibus libellus, Toloſæ 1615. 8°.

Commentarii in octo libros Ariſtotelis de Phyſicâ auſcultatione, Lat. *Venet.* 1554. fol.

Περὶ Χρυσοποιΐας, ſeu *De auri conficiendi ratione*, ad Michaelem Cerularium Patriarcham, Lat. unà cum aliis ejuſdem argumenti Scriptoribus, *Patavii* 1572. 8°.

Liber de quatuor Mathematicis ſcientiis, Arithmeticâ, Muſicâ, Geometriâ, & Aſtronomiâ, Gr. Lat. *Wittembergæ* 1560. & cum Xylandri annotationibus *Baſil.* 1556. Græcè *Pariſ.* 1545. Lat. ibid. 1557. *Turnoni* 1592.

Introductio in ſex Philoſophiæ modos, Gr. *Pariſ.* 1540. Lat. ibid. 1541.

De victus ratione, deque facultatibus, & ſucci qualitate elementorum libri II. ad Conſtantinum Imperatorem, Latinè *Baſil.* 1529. 8°.

Paraphraſis in Ariſtotelis librum περὶ Ἑρμηνείας, Græcè *Venet.* 1503. fol. Lat. *Baſil.* 1542.

Compendium in quinque voces Porphyrii, & *Ariſtotelis Prædicamenta*, Gr. *Pariſ.* 1540. Lat. *Baſil.* 1542.

OPERA

OPERA INEDITA.

Liber contra Eunomium, in Bibliothecâ Vaticanâ.

Epitome librorum Moyſis, in Bibl. Cæſareâ Viennenſi.

Quæſtiones Theologicæ cum Reſponſionibus ad Michaelem Ducam in Bibl. Auguſtanâ.

Opuſcula quædam in Paſſionem, Natalem, & ſepulturam Chriſti, Paradiſum & Antichriſtum, in Bibl. *Viennenſi.*

Explicatio in Pſalterium Davidis. Erat apud Joannem Suzium.

Encomaſticæ Orationes, in Nepotem ſuum, in Nicolaum Monachum, in *Joannem Cruſtulam Monachum*, atque aliæ quamplurimæ, in Biblioth. Vaticanâ.

Epiſtolæ XXXIII. in Bibl. Bavaricâ.

De Theologico charactere ad Pothum Veſtarcham Oratio, in Bibl. Vaticanâ.

Quæ de Dæmonibus Græci opinentur, ibid.

Doctrina omnifaria Capitibus XCIV. comprehenſa ad Michaelem Ducam, ibid.

Expoſitio in illud, quod in ſolenni Chriſti Aſcenſionis die dicitur; Hodie ſancta Cundura, & cras Aſcenſio, ibid.

Expoſitio in illud, Domine Ieſu Chriſte, Deus noſter, miſerere noſtri. Amen, ibid.

In loca difficiliora Baſilii & Nazianzeni Expoſitio, ibid.

De fine Sæculi, ibid.

In Inſcriptiones Pſalmorum, tam proſâ, quam carmine, ibid.

Carmina varia, ibid.

Paraphraſis Carmine Iambico in Canonem S. Coſmæ Maiumæ Epiſcopi, ſanctâ & magnâ feriâ quintâ canendum.

Multa alia Theologici, Philoſophici, Rhetorici, & Mathematici commatis Opuſcula Pſelliana, in Bibliothecarum forulis adhuc deliteſcentia, enumerat Leo Allatius Diatribâ dictâ. Nos brevitati conſulentes Theologicos Tractatus ſummatim attingere ſatis duximus.

MICHAEL CERULARIUS, ab anno 1051. juxta Frehe- 1051.
rum, rectiùs verò 1043. juxta Baronium & Curopalatem, Patriarcha Conſtantinopolitanus; Latinorum ac Pontificum Romanorum hoſtis infenſiſſimus; quos ob faſtum & ambitionem, ob jejunia Sabbatorum, & Azyma in ſacris uſurpata, ob vocem *Filioque* Symbolo inſertam, & arreptum totius orbis Chriſtiani primatum, voce & ſcriptis exagitavit. Anno demum 1053. poſtquam literis conciliatricibus utrinque miſſis ſpes pacis ineundæ aliqualis illuxerat, Leo IX. Papa Humbertum & Fredericum Cardinales & Petrum Archiepiſcopum Amalphitanum eâ de cauſâ Conſtantinopolim legavit. Poſt tentatas utrinque irrito ſucceſſu concordiæ ineundæ rationes, Humbertus Michaelem excommunicavit; Michael Pontificis nomen Diptychis exemit; aliiſque Patriarchis Orientalibus, ut idem facerent, autor fuit. Anno 1057. in Iſacii Comneni partes propenſior, Michaelem Stratioticum imperio cedere aſtu perſuaſit. Anno ſequente ipſe Iſacio Imp. de rerum novarum ſtudio ſuſpicione injectâ exoſus eſſe cœpit: cúmque de eo in ordinem redigendo ac ſede Patriarchali exuendo meditaretur Imperator, mortem opportunam obiit, anno Patriarchatûs 15. Extat *Deciſio Synodica de nuptiis in ſeptimo gradu* Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 3. p. 206. *Fragmenta aliquot de matrimonio probibito*, ibid. l. 4. p. 263. *Epiſtolæ* II. *ad Petrum Antiochenum* Gr. Lat. apud Coteler. *Monument.* Tom. II. p. 135. *Edictum Synodale adverſùs Latinos de Pittacia*, ſeu de excommunicatione à Latinis Legatis in ipſum, ab ipſo in Legatos vibratâ, anno 1054 die IX. Junii factum, Gr. Lat. apud L. Allatium *de libris Eccleſiaſt. Græcorum* p. 161.

LEO,

SÆC. XI. ab An. M. 1051. LEO, Archiepiſcopus Achridiæ, Bulgarorum Metropolitanus, claruit eodem, quo Cerularius, tempore, eorundem ſtudiorum ac rerum geſtarum ſocius. Anno 1053. unà cum Cerulario *Epiſtolam acerrimam adverſùs Latinos* ſcripſit *ad Joannem Tranenſem* in Apuliâ Epiſcopum. Anno ſequente ab Humberto Legato nominatim excommunicatus eſt. Extat *Epiſtola ad Joannem Tranenſem* Lat. apud Baronium ad an. 1053. Scripſit Leo & alias *Epiſtolas* plures; ex quarum primâ quædam adducit Leo Allatius *de Conſenſu Eccleſ. Orient. & Occid.* l. 3. c. 14. §. 4.

1051. SYMEON, *Junior*, ut à Metaphraſte, ſeu, ut alii, ut à Gregorio Nazianzeno Theologo, diſtinguatur, dictus, Presbyter CP. S. Mamantis in Xerocerco præpoſitus, claruit circa an. 1051. Nicetæ Pectorati æqualis, vel potiùs paulò ſenior, quippe cujus diſcipulum ſe fuiſſe ipſe Nicetas profitetur: unde perperam alii integro ſæculo recentiorem faciunt. Parùm de Symeone conſtat; niſi quod vergente ætate multorum criminationibus ſugillatus, in judicium vocatus, & in carcerem conjectus fuerit, partim ob correptos liberiùs ſolutos Imperatoris mores, partim ob dogmata quædam minùs ſana: qualia foviſſe Symeonem non vana eſt ſuſpicio.

SCRIPTA.

ORationes XXXIII. *de Fide & moribus tum Chriſtianis, tum Monaſticis.*
Liber divinorum Amorum, ſeu de Laudibus ſacris Commentationes.
Capita Moralia, Practica & Theologica, CCXXVIII.
Prodierunt Opuſcula iſta Latinè ex Jacobi Pontani verſione, & cum Gretſeri notis, *Ingolſtad.* 1603.
Orationes LXIV. præter eas à Pontano editas, ab Allatio viſæ & enumeratæ, appoſitis uniuſcujuſque argumentis, & initiis Diatrib. *de Scriptis Simeon.* p. 153.
Hymni de Laudibus divinis, ſeu Commentationes ſacræ XIX. præter eas à Pontano editas, ab Allatio pari modo enumeratæ, ibid. p. 161.
Capita Practica & *Theologica varia*, ab editis diverſa, ab Allatio itidem viſa & recenſita, ibid. p. 167.
Alia multa Simeonis noſtri *Opera* in Bibliothecis, Antonii Auguſtini, Regiâ Pariſienſi, Altempſianâ Romæ, Regiâ S. Laurentii, & Verderianâ, Manuſcripta haberi ex aliorum fide refert Allatius ibidem, quem conſulat Lector, qui ea ſigillatim ſcire avet.
Cæterùm, ut hoc obiter notem, minùs ad rem attendit Caſimirus Oudin; dum Symeonem noſtrum cum Symeone Logothetâ juniore, qui vixit circa an. 1170. temerè confundit.

1054. JOANNES, Euchaitarum Metropolita, claruit circa an. 1054. & deinceps. Scripſit *Poemata* verſibus Iambicis *in principalium feſtorum pictas in tabulis hiſtorias*, atque alia varia. Prodierunt iſta Carmina curâ Matthæi Buſti Ætonienſis cum notis doctiſſimis Græcè edita Ætonæ 1610. 4°. Scripſit etiam *Vitam S. Euſebiæ* apud Euchaitas in magnâ veneratione habitæ, item *Vitam S. Dorothei junioris in Chiliocomo:* ex quibus Fragmenta quædam profert Leo Allatius libro *de Conſenſu utriuſque Eccleſiæ in Dogmate de Purgatorio* p. 754.

1054. Diatrib. Hiſt. Cardin. Tom. I. p. 2. HUMBERTUS, Monachus Tullenſis, O. B. à Leone IX. Papâ ex Lotharingiâ Romam ſecum adductus anno 1049. & inter Cardinales cooptatus. Anno 1051. Monaſterio Sublacenſi ab eodem præfectus eſt. Anno 1053. Michaelis Cerularii & Leonis Acridenſis Epiſtolam ad Joannem Tranenſem, ut Græcorum inſidias detegeret, Latinè vertit. Eodem circiter tempore Epiſcopus Sylvæ Candidæ à Pontifice renunciatus videtur. Anno 1054. à Leone Conſtantinopolim legatus eſt, ut Schiſma Orientale componeret. Exeunte anno in Occidentem re infectâ rediit; & in itinere dona quæ

Digitized by Google

quæ à Conſtantino Imp. opima ſatis acceperat, Traſimundi Comitis Theatini latrocinio perdidit. Anno 1057. à Victore II. Pontifice ad Monaſterium Caſſinenſe miſſus, ut de præproperâ Petri Abbatis electione cognoſceret, tumultuantibus Monachis vitæ diſcrimen adiit. Sedato tamen tumultu Petrum Abbatem dignitatem abdicare, & in locum ejus Fredericum Cardinalem ſubrogari effecit. Anno 1059. Nicolai Papæ & Synodi Romanæ juſſu, abjurationis ſeu Confeſſionis formulam à Berengario recitandam compoſuit. Obiit poſt annum 1064. SÆC. XI. ab An. M.

SCRIPTA.

Liber adverſùs calumnias Michaelis Cerularii, & Leonis Achridani de Azymo, & *jejunio Sabbatorum*, quem à Conſtantino Monomacho rogatus Conſtantinopoli ſcripſit, titulo *Diſputationis inter Romanum & Conſtantinopolitanum.*

Refutatio Tractatûs editi contra Latinos à Niceta Pectorato. Bina iſta Opuſcula edidit Baronius in Appendice ad Tom. XI.

Commemoratio eorum, quæ contra Michaelem Cerularium geſſerunt Apocriſiarii Apoſtolicæ ſedis anno 1054. Habetur apud Baronium ad annum dictum.

Ejuſdem & Conlegatorum *Epiſtola ad omnes Eccleſiæ Catholicæ filios.*

Opuſcula omnia Humberti ſupra recenſita extant apud Caniſium *Antiqu. Lect.* Tom. VI. p. 114. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 389. 405. 415.

VICTOR, *Gebehardus* antea dictus, gente Noricus, Henrici Imp. Conſiliarius, & Epiſcopus Eiſtetenſis, poſt Leonis mortem ab Henrico Imp. quem ſanguine proximè attingebat, ſedi Romanæ præfectus eſt, die XIII. Aprilis anno 1055. in cathedrâ collocatus. Anno 1056. ab Henrico in Germaniam evocatus, ei morienti aſtitit, & Henricum filium ſibi à Patre commendatum in tutelam recepit. Anno ſequente in Italiam reverſus, obiit Florentiæ die XXVIII. Julii. Extat *Epiſtola ad Humbertum Sylvæ Candidæ Epiſcopum*, quâ Eccleſiæ illius privilegia amplificat, Concil. Tom. IX. p. 1077. 1055.

STEPHANUS IX. *Junianus Fridericus Gozzelo* antea dictus, natione Lotharingus, Godefridi Lotharingiæ Ducis frater, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, Bibliothecarius, Cancellarius, & Cardinalis titulo S. Chryſogoni. Anno 1054. à Leone IX. Conſtantinopolim unà cum Humberto legatus eſt, ubi Michaelem Patriarcham depoſuit, & anathemate perculit. In Italiam reverſus ob propugnatas Godefridi fratris partes, Henrici Imp. inimicitias expertus eſt; adeò ut in Monaſterio Caſſinenſi poſitis honorum inſigniis cucullum induere neceſſe haberet; ubi anno 1057. Victoris II. potentiâ Abbas renunciatur. Eodem anno Florentiam profectus, Pontificem conſulturus, ab eo iterum Cardinalis Presbyter renunciatur, mox mortuo Victore Pontificatum Romanum adeptus eſt, die III. Auguſti conſecratus, adeò invitus ac reluctans, ut per vim ex hoſpitio ad Baſilicam S. Petri ad vincula educendus erat. Frequentia egit Concilia, in quibus haud aliud majori ſtudio egit, quàm ut Clericis & Sacerdotibus conjugii licentiam eriperet. Ineunte anno 1058. legationem ad Conſtantinopolim uniendarum Eccleſiarum ergô adornavit, miſſis Deſiderio Abbate Caſſinenſi, Stephano Cardinale, aliiſque; qui in Orientem profecti operam luſerunt. Ipſe Stephanus domi reſidens de transferendo in Godefridum fratrem imperio cogitavit: idque ut faciliùs efficeret, ſi Papebrochio *, ejuſque Codici vetuſto fides ſit habenda, habitâ Romæ Synodo Henricum Imp. propter Inveſtituram Epiſcoporum ſibi vindicatam Hæreticum declaravit, miſſoque in Germaniam Hildebrando Diacono, denunciavit. Obiit Florentiæ anno 1058. die XXIX. Martii. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX. p. 1088. Scripſit junctìm cum Humberto Cardinali, Librum *de Corpore Domini* adverſus Michaelem Cerularium, de quo 1057.

* Conat. ad Catal. Pontif. par. I. p. 192.

Digitized by Google

SÆC. XI. ab An. M. in Humberto agimus; alium item *de eadem re* adverſùs Monachum Conſtantinopolitanum, teſtante Petro Diac. cap. 17.

1057. Vit. Damian. per Joan. Diſcip. opp. Præfix. Dattich. Hiſt. Cardin. Tom. 1. p. 16.

PETRUS DE HONESTIS, Damiani à fratris, (quem Patris loco ſemper habuit) nomine dictus, gente Italus, Patriâ Ravennas, in Monaſterio S. Andreæ ad Fontem Avellanum vitam Monaſticam profiteri cœpit. Ob præclaram virtutis & doctrinæ famam poſt aliquot annos à Guidone Abbate Pompoſiano ad Cœnobium ſuum accitus eſt, ut Monachis Pompoſianis virtute & doctrinâ exemplo præiret. Poſtquam ibi biennium exegiſſet, Avellanam reverſus, Monaſterii Prior, ac tandem Abbas renunciatus eſt. Abbas factus provinciam ſibi commiſſam diligenter excoluit, Monaſterii ædificia ampliavit, Monachos ad pietatem & bonarum literarum ſtudium exemplo incitavit, ſcriptis informavit: quodque meritorum cumulum apud Pontificios in immenſum auget, primus omnium Officium B. Virginis Monachis ſuis recitandum præſcripſit. Anno 1057. vel ſequente, à Stephano Papâ Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Oſtienſis Epiſcopus, invitus creatus eſt. Anno 1059. à Nicolao II. Pontifice Mediolanum legatur, ut Simoniam & Clericorum conjugium ex Eccleſia Mediolanenſi eradicaret; eoque obtentu Mediolanenſem Romanæ ſedi ſubjiceret. Duram ſanè provinciam ſortitus eſt Petrus. Quo in Urbem adveniente tumultuabantur Clerici Mediolanenſes, ſe ſimoniaco crimine penitùs immunes eſſe clamabant; impiam & intolerandam eſſe cœlibatûs legem; ante omnia verò indignum eſſe Ambroſianam Eccleſiam Romanæ ſubjacere; nullam judicandi vel diſponendi vim Romano Pontifici in illam ſedem competere; fortiter eſſe conſervandam authoritatis æqualitatem à Progenitoribus acceptam; nec poſt coævam Eccleſiæ libertatem ſubeundum eſſe jugum Papale. Nec verbis contenti Clerici, vim parârunt, & concurſu facto Legatum in vitæ diſcrimen adduxerunt. Tantas nihilominùs turbarum procellas mirâ dexteritate compeſcuit Petrus, & attracto in partes Guidone Archiepiſcopo, Clericos in ordinem redegit, rem confecit, Romæ triumphum intulit. Anno 1061. ſolutos Clericorum Romanorum mores indignè ferens, cùm, ut ipſius verbis utar, vivere neſciret cum eis, quibuſcum adeò moribus diſſentiret, Epiſcopatu ſemet abdicavit, & in ſolitudinem ſeceſſit. Non diu autem quieti indulgere datum eſt. Anno enim ſequente ab Alexandro II. Papâ è ſolitudine Avellanâ abreptus, legationem in Galliam ad reformandum Monaſterii Cluniacenſis ſtatum obire coactus eſt. Anno 1063. Florentiam ab eodem legatur, ut graviſſimum ſchiſma Petrum Epiſcopum inter, & cives Monachoſque Florentinos enatum componeret. Anno 1069. ad Henricum Germanorum regem, qui Bertam conjugem repudiare in animo habuit, ab Alexandro miſſus, ſcelus id quâ ſalutaribus documentis, quâ invictâ animi fortitudine impediit. Anno 1072. defuncto Henrico Archiepiſcopo Ravennate, qui ob denegatum conſtanter Eccleſiæ Romanæ obſequium octennio ante ab Alexandro Pontifice excommunicatus fuerat, Petrus ad Patriam urbem legatus eſt, ut cives Ravennates Eccleſiæ Romanæ reconciliaret, & anathematis vinculo ſolveret. Re confectâ Faventiam abiit; ubi febre correptus, in Cœnobio S. Mariæ die XXIII. Februarii animam efflavit, anno ætatis ſuæ 66. Vir, *inquit Brietius*, planè pius, & qui religionem multorum animis ingeſſit, Eccleſiæ vindex acerrimus, & huic præfici dignus, ſi in meliora tempora incidiſſet. Neſcio an notari meretur, quod in non uno Cœnobii S. Edmundi Regiſtro his verbis legitur. *Ubi* (viz. *in Eccleſiâ à Baldwino Abbate fundatâ*) *inter Archiclericos erat Petrus Damianus, cujus pulcherrimus liber, qui dicitur Dominus vobiſcum, uſque hodie extat.* An hic fuerat noſter Damianus, diſquirant alii: certè nemo, quod ſciam, adventûs ejus in Angliam meminit; aliter temporum ratio ſatis aptè convenit, cum Eccleſia illa Burienſis circa annum 1065. fundata erat.

Vide Petri Epiſt. ad Hildebrandum & Joannem in Vitâ Damiani.

OPERA.

OPERA.

E*Piſtolarum libri* VIII. quorum I. ad Pontifices, II. ad Cardinales, III. ad Patriarchas & Archiepiſcopos, IV. ad Epiſcopos, V. ad Clericos, VI. ad Abbates & Monachos, VII. ad ſæculares Principes, VIII. ad Laicos privatos. Prodierunt ſeorſim cum notis Conſtantini Cajetani Syracuſani *Pariſ.* 1610. 4°.

Sermones juxta menſium ordinem diſtributi; ex quibus illos *de Nativitate Domini, de S. Martino, de Rivis fluminis, de S. Stephano, de S. Andreâ, & de S. Nicolao*, ſpurios eſſe notat Theophilus Raynaudus in Erotematis.

Vita S. Odilonis Abbatis Cluniacenſis. Extat apud Surium & Bollandum ad I. Januar.

Vita S. Mauri Epiſcopi Cæſenatis, ibid. ad XX. Januarii.

Vita S. Romualdi inſtitutoris Camaldulenſium. Habetur apud Surium ad XIX. Junii.

Vita S. Rodulfi Epiſcopi Eugubini, ibid. ad XIV. Octobr.

Paſſio SS. Virginum & Martyrum Floræ & Lucillæ.

Expoſitio viſionum SS. Martyrum Mariani & Jacobi.

Plurimæ aliæ *Sanctorum Vitæ* à Damiano conſcriptæ in Collectione Surianâ reperiuntur; quæ tamen in Epiſtolis ac Sermonibus ejus locum habent; adeóque ſupra à nobis ſunt enumeratæ.

Opus de Fide Catholicâ ad Ambroſiam.

Antilogus contra Judæos.

Dialogus inter Judæum & Chriſtianum.

Diſceptatio Synodalis de electione Principis Romani.

Actus Mediolanenſes.

Liber, qui appellatur Gratiſſimus.

Liber Gomorrhianus.

De Parentelæ & cognationis gradibus, atque *alii Tractatus LII.* viz. *De Eleemoſynâ, De Horis Canonicis. Liber* qui vocatur, *Dominus vobiſcum. Apologeticus de contemptu ſæculi. De perfectione Monachorum. De ordine Eremitarum, & facultatibus Eremi Fontis Avellani. De ſuæ Congregationis inſtitutis. In Epiſcopum Monachos ad ſæculum revocantem. De Cælibatu Sacerdotum. Contra Clericos intemperantes. De abdicatione Epiſcopatûs. Apologeticus ob dimiſſum Epiſcopatum. De fugâ dignitatum Eccleſiaſticarum. Contra Clericos Aulicos. De Brevitate vitæ. Contra Clericos Regulares proprietarios. De dignitate Sacerdotii. Contra inſcitiam Clericorum. De communi vitâ Canonicorum. Apologeticus Monachorum adversùs Canonicos. De vili veſtitu Eccleſiaſticorum. De Sacramentis per improbos adminiſtratis. Contra Philargyriam. De Quadrageſimâ, & XLII. Hebræorum manſionibus. De bono ſuffragiorum, & variis miraculis. De variis miraculoſis narrationibus. De Picturis Principum Apoſtolorum. De Divinâ Omnipotentiâ. De variis ſacris quæſtionibus. De Proceſſione Sp. S. Contra ſedentes tempore Divini Officii. De frænandâ irâ. De tempore celebrandi nuptias. De ſervandâ fide Deo præſtitâ. De laude flagellorum & diſciplinæ. De decem Ægypti Plagis & Decalogo. De ſanctâ ſimplicitate. De ferendâ æquanimiter correptione. De Caſtitate. De Spiritualibus deliciis. De perfectâ Monachi informatione. Inſtitutio Monialis. De vitâ Eremiticâ. De bono religioſi ſtatûs. De Patientiâ in inſectatione improborum. De jejunio Sabbati. De celebrandis Vigiliis. De deſpiciendâ mundi gloriâ. De Principis officiis in coercitione improborum. De verâ fælicitate ac ſapientiâ. De noviſſimis & Antichriſto. Expoſitio myſtica libri Geneſeos.*

Opera Damiani in unum collecta prodierunt cum notis & obſervationibus Conſtantini Cajetani *Romæ* Tom. III. annis 1606. 1608. 1615. quartum etiam Tomum Orationes, Carmina, & Rythmos continentem promiſit Cajetanus. Recuſa eſt editio Romana Lugduni 1623. Tom. III. fol. atque addito Tomo quarto *Pariſ.* 1642. 1663. In Tomis hiſce locum non habent

SÆC. XI. ab An. M.

Liber de correctione Papæ & Epiſcopi, qui typis excuſus prodiit *Argentorati* 1562. & inter alia quædam *Francofurt.* 1614. 1621. & apud Goldaſtum *Monarch.* Tom. II. p. 43.

Sermones V. in Orationem Dominicam, à Dacherio editi *Spicileg.* Tom. VII. Idem tamen Dacherius in fine Præfationis Tom. VIII. Petro Ravennati ſive Chryſologo adjudicat.

1057. ALBERICUS, Natione forſan Italus, Monachus & Diaconus Caſinenſis, Cardinalis titulo S. Quatuor Coronatorum, à Stephano IX. vel ut alii, ab Alexandro II. creatus. Claruit anno MLVII. Anno MLIX. habita eſt Romæ adverſus Berengarium Synodus: ad hanc, ſaltem ad ſequentem Synodum, ſub Gregorio VII. an. MLXXIX. habitam evocatur Albericus noſter, ut contra Berengarium diſputandi partes in ſe reciperet, quem proinde & voce & ſcriptis oppugnavit, elucubrato vix unius hebdomadis ſpatio *libro de Corpore Domini.* Scripſit præterea, teſte Petro Diacono, *librum Dictaminum & Salutationum*; *Hymnos in S. Nicolaum*; *De Muſica Dialogum*; *De Virginitate S. Mariæ*; *Contra Henricum Imp. de Electione R. Pontificis*; *Hymnos de Paſchate*; *De Aſcenſione*; *De Cruce*; *De die Judicii*; *De pœnis inferni*; *De Gaudio Paradiſi*; *De aſſumptione B. Mariæ*; *De S. Paulo*; *De S. Apollinare*; *Paſſionem S. Modeſti, & S. Cæſarei*; *Vitam S. Dominici Abbatis*; *S. Scholaſticæ, & Homiliam in eandem*; *De die Mortis*; *De Monachis*; *De Aſtronomia*; *De Dialectica*; nec non *epiſtolas* plures. Cunctas Alberici lucubrationes MSS. haberi Florentiæ in Bibliotheca Fratrum minorum S. Crucis teſtatur J. B. Marus ad Pet. Diac. p. 43. *Vita S. Dominici* extat apud Bolland. Tom. II. Januar. XXII. qui tamen Albericum noſtrum, cum alio Alberico Monacho itidem Caſinenſi, qui claruit anno MCXXIII. Librumque *de Viſione ſuâ* ſcripſit, temerè confundit; quod etiam faciunt Poſſevinus, Arnoldus Wion, Ciaconius, alii.

De Vir. illuſt. Cap. 21.

1057. GEORGIUS CEDRENUS, Monachus Græcus, claruit anno 1057. Scriptor obſcuræ admodum famæ, de quo nil omnino referunt, qui ſequentium temporum Hiſtoriam tradiderunt. Scripſit *Annales* ſive *Compendium Hiſtoriarum* ab Orbe condito uſque ad Iſacii Comneni tempora, annumque Chriſti 1057. *Idiotam fuiſſe illius ſcripta clamant*, inquit Scaliger *. Hiſtoriæ ſuæ farraginem ex pluribus congeſſit autoribus, quos ipſe in Prooemio commemorat; è quibus tres ſunt, quibus ſua ferè debet omnia. Ab initio mundi uſque ad Diocletianum omnia ferè ex Chronographiâ Georgii Syncelli deſcripſit; à Diocletiano uſque ad Michaelem Curopalatem Theophanis Chronicon compilavit; inde verò uſque ad Iſacium Comnenum (in quo Opus terminatur) omnia ferè ad verbum ex Hiſtoriâ Joannis Thraceſii Scylitzæ deſcripſit. Ipſe enim à Joanne, potius, quàm ab eo Joannes, mutuatus videtur; propterea quòd Joannis Protoveſtiarii cognomento Thraceſii Hiſtoriam ipſe in Prooemio memoraverit. Leo Allatius ‖ tale de illo judicium tulit. *Opus è variis hiſtoriis, non ſententiis ſolum, ſed verbo tenus conſarcinatum abſolvit. Quæ ſi ab auctoribus repeterentur, nudus ipſe, æque ac cornicula illa remaneret.——Neſcio qua fronte, quæ exſcripſit, pro ſuis divendidit, adeò ut vix unam, alteramve periodum in tam vaſto volumine Cedreni propriam ac legitimam reperies: gratiæ tamen illi agendæ ſunt, quod auctores nobis præcipuos, & raros ſuo ipſe furto conſervavit.* De ejus Hiſtoriâ hæc Cl. Voſſius *. *In rebus Byzantinis Zonara paulo diligentior eſt: in iis autem, quæ Conſtantinopolitanos Cæſares præcedunt, cedit Zonaræ: à quo & ſtylo vincitur, uti etiam à Nicetâ, & Gregorâ, & aliis.* Certè Cl. Caſaubono * *nullius admodum judicii Scriptor, & Veteris Hiſtoriæ imperitiſſimus* audit, nec minus J. Lipſio † *anilium ſæpe fabularum Scriptor, & veri incurioſus vel ignarus. Judicio legatur tamen*, inquit, *dabit quod juvet.*

* Animadverſ. in Euſeb. Chronic.

‖ Diatrib. de Georg. & eorum Script. p. 334.

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 26.

* Exercit. 2. c. 17. p. 195.

* Cent. Miſcell. Epiſt. 61. p. 466.

Primus hoc Cedreni Opus notis illuſtratum Gr. Lat. edidit Gulielmus Xylander *Baſil.* 1566. f. poſtea verò longè integrius prodiit cum notis & animadverſionibus Xylandri, Caroli Fabroti, Jac. Goaris, & Gloſſario mixo-barbaro *Pariſ.* 1647. f.

A L

Digitized by Google

ALPHANUS, Patria ut videtur Italus, primo Cœnobii Caſinenſis alumnus, deinde Monaſterii S. Benedicti Salerni Abbas, tandem anno MLVII. Archiepiſcopus Salernitanus factus, an. MLIX. ſub Nicolao II. Synodo Beneventanæ interfuit, cui ſecundo poſt ipſum Nicolaum loco ſubſcripſit, obiit an. MLXXXVI. Præſulatus ſui XXIX. Scripſit quamplurima, metro ut plurimùm compoſita, quæ recenſet Petrus Diaconus cap. 19. viz. *Paſſionem S. Chriſtinæ, & Hymnos de eadem: de S. Benedicto Verſus S. Sabinæ: S. Chriſtinæ: S. Petri Apoſtoli: In laudem Monachorum Caſinenſium: De ſitu, Conſtructione, ac renovatione ejuſdem Cœnobii; De S. Mauro; Hymnos de S. Matthæo: De S. Fortunato: De S. Nicolao: Confeſſionem Metricam: De Eccleſia S. Joannis Baptiſtæ in Caſino:* Denique *Epitaphia* atque poemata alia quamplurima. Hæc ferè omnia edidit Ferdinand. Ughellus in calce Tom. II. *Italiæ Sacræ*, teſte J. B. Maro not. ad Petrum Diac. p. 38. alia edidit Proſper Martinengus Poem. Tom. III. *Rom.* 1589. 4°. *Verſus in laudem Romualdi Cauſidici Salernitani, & Sigiſmundi Monachi Caſinenſis* in Bibliothecâ Caſinenſi MSS. aſſervantur. *Paſſio SS. Martyrum* XII. *fratrum Beneventanorum*, metro heroico conſcripta, extat apud Sur. Septemb. I. quam tamen longe auctiorem, omnibuſque numeris abſolutam, ad Cod. MSS. fidem correctam, ſeſe in lucem emiſſurum pollicetur prædictus Marus loc. citat. ubi quatuor aliorum Alphani noſtri opuſculorum meminit, quæ in Bibliothecâ Caſinenſi jam non ampliùs comparent. Denique corrigit errorem Falconis in Chronico, qui poemata prædicta non noſtro ſed juniori Alphano Archiepiſcopo Salernitano, qui obiit an. MCXXI. tribuit. 1057.

NICOLAUS II. antea *Gerardus* dictus, natione Burgundus, ex Epiſcopo Florentino Pontifex Romanus poſt Stephani IX. mortem ab Henrico rege ſenex admodùm deſignatus eſt, deturbato Benedicto, qui ſine juſſu regis & principum ſolis Cleri ſuffragiis nixus ſacerdotium uſurpaverat. Nicolaus quidem Pontifex declaratus à rege eſt anno 1058. die IX. Septembr. inthronizatus verò Romæ die XXI. Januarii anno 1059. cùm & Benedictum Antipapam excommunicavit: mox tamen placatior factus ad laicam communionem admiſit. Eodem anno Concilio Romæ celebrato, Berengarium ad Palinodiam adegit; & Henrico Germaniæ regi jus Pontifices Romanos eligendi à deceſſoribus Imperatoribus acceptum decreto Synodico confirmavit, intentato contra omnes decreti violatores anathemate & diris graviſſimis. In eâdem Synodo Petri Damiani rogatu Conſtitutionem contra Clericorum conjugium & concubinatum edidit. Obiit Florentiæ anno 1061. die XXIV. Junii. Extant *Epiſtolæ* VIII. Concil. Tom. IX. p. 1091. 1058.

CONSTANTINUS LICHUDES, ſive *Licudex*, dignitate Protoveſtiarius, poſt Michaelis Cerularii obitum anno 1058. vel ſequente, ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum provectus eſt. Obiit anno 1066. Extant Gr. Lat. Decreta II. Synodalia, viz. de ſervo criminali, & de ſacerdote cædis reo ac depoſito, in Jure Gr. Rom. l. 4. p. 264. 1058.

MARIANUS, SCOTUS à Patriâ dictus, in Hiberniâ quippe natus anno 1028. Venerabilis Bedæ linealiter conſanguineus, uti habet Matthæus Weſtmonaſterienſis *. Anno 1052. Marianus ſæculo relicto Monachum induit. Anno 1058. in Germaniam profectus eſt, & in Cœnobio S. Martini Colonienſi per triennium conſedit. Anno 1059. Fuldenſe Monaſterium cum Sigfrido Abbate profectus, Wirceburgi Presbyter ordinatus eſt III. Id. Mart. ac prid. Id. Maii Cœnobium Fuldenſe ingreſſus, decennium ibi loci incluſus exegit. Anno 1069. è Fuldenſi recluſione ad Moguntinam juſſu Archiepiſcopi Moguntini tranſiit: & in eâ non ſine ſanctitatis opinione deceſſit anno Chriſti 1086. ætatis ſuæ 58. in Cœnobio S. Martini ſepultus. Sunt qui eum ante obitum Germaniam perluſtrâſſe, & Reginoburgi in Bavariâ mathematicas diſciplinas docuiſſe, ac SS. Scripturas interpretatum eſſe volunt. 1059.

* Florileg. ad an. 1083.

Digitized by Google

SÆC. XI. ab An. M. lunt. Scripſit *Chronicon* ab initio mundi ad annum Chriſti 1083. Caſſiodorum imprimis ſecutus. Continuavit id poſtea ad annum uſque 1200. Dodechinus Abbas S. Dyſibodi. Prodiit Chronicon iſtud continuatum tum ſæpiùs alibi, tum inter Scriptores rerum Germanicarum, ac imprimis *Francofurt.* 1583. f. Codicem ejus MS. edito duplò auctiorem in Bibliothecâ Oxonienſi extare teſtatur Brianus Twynus †. Verùm additiones iſtæ ab alienâ forſan manu profectæ ſunt. Suſpicionem injicit Codex MS. cum alterius additionibus interſertis, quem in Bibliothecâ Lumleianâ exſtitiſſe fidem facit Thomas Jameſius *. De aliis Mariani ſcriptis, viz. *Concordiâ Evangeliſtarum, Univerſali Computo, Emendationibus Dionyſiani calculi,* conſulendi ſunt Balæus, Waræus, aliique. *Epiſtolas omnes D. Pauli, Mariani Scoti manu exaratas* anno 1079. & Annotationibus marginalibus ac interlinearibus ab eodem illuſtratas in Bibliothecâ Cæſareâ aſſervari monet Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 749.

† De antiqu. Acad. Oxon. l. 1. p. 67.

* Eclog. l. 2. p. 93.

1059. OSMUNDUS, Epiſcopus Aſturicenſis, claruit anno 1059. quo Ida Euſtachii Comitis Bononienſis uxor Eccleſiam in honorem B. Viginis in Pago Lenſienſi conſtruxit; cui ornandæ cùm reliquiæ undique conquirerentur; ſcripſit Oſmundus ad *Idam Comitiſſam Epiſtolam de Capillis B. Mariæ*, quæ habetur apud Mabillon. Analect. Tom. I. p. 287.

1060. METELLUS, Tegerſenſis ſeu Tegerenſis in Germaniâ Monachus O. B. claruit circa an. 1060. Scripſit Poemata nonnulla, viz. *Quirinalia in laudem S. Quirini Martyris* metris Horatianis, atque *Eclogas alias* X. Extant à Caniſio edita in Appendice Tom. I. p. 37.

1060. GAUFERIUS, *Benedictus* etiam dictus, Patriâ Salernitanus, Monachus Caſinenſis, Claruit an. MLX. Scripſit *Homilias in Advent. & Nativit. Domini*; *in Epiphania*; *Septuageſima*; *in Ramis Palmarum*; *in Cænâ Domini*; *Paſſionem S. Lucii Papæ*; *Vitam S. Secundini ad Trojanum Epiſcopum*; *Carmina* varia, viz. *in laudem Pſalterii*; *de Miraculo ejus qui ſeipſum occidit*, &c. quæ omnia MSS. habentur in Bibliothecâ Caſinenſi, Num. 280. ac penès Cl. Virum * J. B. Marum, qui ſe ea aliquando editurum promiſit.

* Not. in Pet. Diac. p. 52.

1061. ALEXANDER II. *Anſelmus* antea dictus, Patriâ Mediolanenſis, Anſelmi filius, Epiſcopus Lucenſis, anno 1059. à Nicolao II. ad Mediolanenſes unà cum Petro Damiani legatus eſt. Anno 1061. Pontifex Romanus electus eſt, die XXX. Septembr. inthronizatus. Anno 1063. Concilium Lateranenſe C. Epiſcoporum celebravit; in quo Canones contra Clericorum Simoniam & concubinatum edidit. Ipſe à Cadaloo Antipapâ, Epiſcopo Parmenſi, Simoniæ accuſatus, anno 1064. indicto Mantuæ Concilio, coram Epiſcopis electionis ſuæ cauſam egit; & à Simoniæ crimine ſemet juramento purgavit. Romam reverſus, Cadaloum toto biennio in Mole Hadriani obſeſſum tandem devicit, atque Urbe ejecit. Anno 1065, binas Synodos adversùs Inceſtuoſorum hæreſin à Juriſconſultis propugnatam coegit. Anno 1071. Petrum Epiſcopum Anagninum ad Michaelem Ducam Imp. CP. irrito ſucceſſu legavit. Obiit anno 1073. XX. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* XLV. & Fragmenta aliquot Concil. Tom. IX. p. 1115.

1066. BERTHOLDUS, natione Teutonicus, Presbyter Conſtantienſis, & Pœnitentiarius Apoſtolicus, claruit anno 1066. Perditiſſimus Henrici IV. Principis ſui hoſtis, contra quem & gladium & calamum ſtringere nequaquam dubitavit. Gregorii VII. enim partibus addictus, id muneris à Pontifice accepit, ut in Eccleſiæ ſinum reciperet, quotquot à Cæſareis ad Pontificias partes deficerent. Ipſe etiam anno 1086. in prælio apud Oſtrofrancos commiſſos contra Imperatorem dimicavit. In Hiſtoriâ verò ſuâ Henricum mendaciis & calumniis nullâ fidei, nullâ pudoris ratione habitâ, peſſimè inſectatur. Obiit anno circiter 1100. Scripſit *Hiſtoriam ſui temporis* ab anno 1053.

Digitized by Google

1053, ad an. 1100. & *Appendicem annorum* XI. viz. ab anno 1055, ad 1066. SÆC. XI. 2b
incluſivè, Hermanni contracti Chronico adjecit. Utrumque opus edidit An. M.
Chriſt. Urſtiſius inter Scriptores Rerum German. p. 341, 336. Scripſit & *Opuſcula nonnulla pro Gregorio* VII. à Jacobo Gretſero unà cum Defenſione ſuâ pro Card. Bellarmino edita *Ingolſtad.* 1609. fol. Tractatum ejuſdem de vitandâ Excommunicatorum ſocietate evulgavit inter alia vetera pro Gregorio VII. monumenta Sebaſtianus Tenangelius *Ingolſtad.* 1612. 4°.

GUITMUNDUS, primùm Ordinis Benedictini in Cœnobio S. Leu- 1066.
fredi apud Normanniam Monachus, deinde Averſanus in Italiâ Archiepiſcopus conſtitutus eſt, & ut quidam volunt, Cardinalis. Etſi enim in Ludovici Dattichii Hiſtoriâ Cardinalium nomen ejus non compareat, tamen in Nomenclatore Cardinalium, quem ſuppreſſo ſuo nomine Ludovicus Caſtaigner Epiſcopus Pictavienſis edidit *Pariſ.* 1615. inter Cardinales recenſetur, p. 8. Claruit circa an. 1066. Obiit anno 1080. Extant ab eo ſcripta, *De veritate Corporis & Sanguinis Chriſti in Euchariſtiâ, libri* III. *Confeſſio de S. Trinitate, & humanitate Chriſti, corporiſque ac ſanguinis Domini veritate. Oratio ad Gulielmum I. Angliæ regem*, cum Epiſcopatum recuſaret. Bibliothec. Patr. Tom. XVIII. p. 440.

JOANNES XIPHILINUS, patriâ Trapezuntius, non infimæ 1066.
ſortis homo, quippe in principum Senatorum numerum relatus. Omnibus Zonar. Annal
tamen ſponte relictis, comam abraſit, & inter montis Olympi monaſteria Tom. 3 p. 218.
vitam ſolitariam amplexus eſt; ubi religionis exercitiis deditus diu vixit, donec mortuo Conſtantino Lichude anno 1066. ad Patriarchalem urbis Conſtantinopolitanæ ſedem promovetur. Obiit anno 1078. Extat Gr. Lat. *Oratio in Crucem*, ſeu *in tertiam Jejuniorum Hebdomadem* apud Gretſer. *de Cruce* Tom. II. p. 1449. *Decreta* II. *de Sponſalibus*, in jure Gr. Rom. l. 3. p. 211. *Decretum de Nuptiis prohibitis*, ibid. l. 4. p. 266. Haberi etiam dicuntur MSS. *Homiliæ ejus in Evangelia Dominicalia totius anni* in Bibliothecis Bavaricâ, & Palatinâ, nunc in Vaticanam tranſlatâ, quæ in lucem nondum prodierunt.

Communis eſt, quæ inter omnes ferè doctos obtinet, opinio, Joannem Xiphilinum, qui Dionis Caſſii Hiſtoriam in *Epitomen* redegit, fuiſſe noſtrum Patriarcham CP. & in hanc quidem ſententiam manibus pedibuſque eunt Andreas Schottus *, Baronius †, ejuſque abbreviatores Spondanus * & Bzo- † Prolegom.
vius †; Ludovicus de la Cerda ‖, Philippus Brietius *, Chriſtophorus Beſol- ad Photii Bibl.
dus †, & quod magis adhuc mirere, eruditiſſ. Joannes Gerardus Voſſius, † Ad an. 1066.
de Hiſt. Græc. l. 2. c. 26. immò ipſe Henricus Stephanus, qui Xiphilinum edidit, ‖ Adverſ. Sacr.
& priores editiones caſtigavit, vix vulgari ſententiæ refragari audet. Tot tamen cap. 151. §. 7.
tantiſque nominibus non obſtantibus, certò certius eſt Joannem Epitomatorem * Annal. ad
non fuiſſe Patriarcham, ſed ejuſdem nepotem. Teſtem profero ipſum Xi- an. 1066.
philinum, cujus verba à nemine, quod ſciam antea animadverſa, alibi à me † Hiſt. CP. in
prolata, hoc etiam loco deſcribere non gravabor. In vita enim Auguſti Cæ- Conſtant. Duc.
ſaris rationem reddens, quare res, quas ibi recitat, à ſuâ jam memoriâ remotiſſimas eſſe dicat, hæc de ſe verba habet: Λέγω γὰρ τοῦτο οὐχ ὡς ὁ Δίων ὁ Προυσαεὺς, ὃς ἐπὶ τοῦ Σευήρου καὶ Ἀλεξάνδρου αὐτοκρατόρων γενόμενος, ἀλλ' ὡς Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος ἀδελφόπαις ὢν Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου, ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ αὐτοκράτορος τοῦ Δούκα τὴν ἐπιτομὴν ταύτην συναπτόμενος. *Verùm hoc ego non dico Dionis Pruſæenſis nomine, qui fuit Imperatorum Severi & Alexandri temporibus; ſed ut Joannes Xiphilinus Joannis Patriarchæ fratris filius, qui tempore Michaelis Imp filii Ducæ, hanc Epitomen compoſui.*

MANASSES, gente, ni fallor, Gallus, matre Adilhaide natus, quamvis 1068.
ſint, qui ipſum patrem Manaſſem Calvum Comitem de Rocceio, matrem Beatricem de Huinaco habuiſſe tradunt, nec eruditione, nec probitate admodum inſignis, an. MLXVIII. malis artibus ſedem Remenſem Archiepiſcopalem ſibi arripuit, malis moribus plures annos tenuit. Certè objiciebantur ei Simoniaca intruſio, Eccleſiæ ſuæ ſupellectilis direptio, Clericorum &
Abbatiarum

SÆC. XI. ab An. M. Abbatiarum ſpoliatio, injuſtæ in pleraſque Excommunicationes. His acceſſit, quod mandata Pontificis neglexiſſet, nec Gregorii VII. literis, de Philippo rege ob mores ſolutos increpando, & ni monitis cederet, excommunicando, per triennium obtemperaſſet. Anno igitur MLXXIX ab Hugone Dienſi Epiſcopo in Synodo Auguſtodunenſi ob crimina damnatus eſt, Ad ſedem Apoſtolicam provocavit Manaſſes, quo tamen non obſtante, à legato in Concilium Lugdunenſe denuò vocatus, in ordinem redactus eſt; & Hugoni legato Apologeticum pro ſeipſo obtulit. Extat *Epiſtola ad Gregorium* VII. Concil. Tom. X. p. 362. *Apologia ad Hugonem & Concilium Lugdunenſe miſſa.* Hanc ex Codice MS. Reginæ Sueciæ nuper extulit Cl. Mabillonius *Muſæi Ital.* Part. 1. p. 119. qui præmiſſâ *Admonitione* non pauca de Manaſſe dabit.

1069. SIGIFRIDUS, Archiepiſcopus Moguntinus, claruit anno 1069. quo Henrico regi divortium à Bertâ conjuge molienti voce & authoritate ſuâ in Synodo Moguntinâ præſtò fuit. Anno 1064. infœlicis ad Hieroſolymam & loca ſancta itineris ſeptem millibus Germanorum dux fuerat. Anno 1074. Synodum Erfordiæ, aliamque anno ſequente Moguntiæ convocavit, ut Presbyteros Diœceſeos ſuæ vel ab uxoribus diſſociaret, vel ab altaris miniſterio ſubmoveret. In utrâque verò Synodo Presbyterorum argumentis devictus, & minis territus, manus dedit, atque incœpto deſtitit. Anno 1076. ob fidem Henrico Imperatori ſuo præſtitam à Gregorio VII. excommunicatus eſt. Ipſe etiam anno ſequente à fide defecit, & Rodulphum Sueviæ ducem imperiali coronâ Moguntiæ redimivit. Obiit anno 1084. Extant *Epiſtolæ* III ad Alexandrum II. Papam, Concil. Tom. IX. p. 1200, 1205, 1233. *quarta* ad Hildebrandum, ibid. p. 1233.

1070. Antiqu. Britan. p. 110. Godwin. de Præſul. Angl. LANFRANCUS, natione Italus, patriâ Papienſis, ab ineunte ætate melioribus literis informatus. Relictâ patriâ in Normanniam adoleſcens adhuc venit, & in Beccenſi Cœnobio Monachus factus, ad inopiam ſublevandam dialecticam accepto ſtipendio docuit. A Gulielmo Duce ad ſacra Aulæ miniſteria aſcitus, Monaſterii ſui Prior, ac mox Abbas renunciatus eſt. Tandem anno 1070. à Gulielmo, Angliæ rege jam facto, ad Archiepiſcopatûs Cantuarienſis dignitatem evectus eſt, accedente non modò Clericorum Cantuarienſium, ſed etiam procerum Aulicorum, totiuſque populi conſenſu. Magnæ ei cum Thomâ Archiepiſcopo Eboracenſi de ſedis ſuæ præcedentiâ (uti vocant) & prærogativâ controverſiæ. Ipſe verò anno 1071. Romam pro pallio petendo profectus, & Thomæ obviàm ibi factus, cauſam à Pontifice dijudicari, & Eccleſiæ Cantuarienſi primorem locum confirmari, obtinuit; cumque primatum ad Lanfranci ſucceſſores extendendum non eſſe contenderet Thomas, habito in Angliæ anno 1072. generali Concilio, Thomæ faſtum is funditùs contudit, & Eccleſiæ ſuæ jura Synodico decreto communiri fecit. Anno 1087. Gulielmi Rufi fraudibus & promiſſis expugnatus, coronam ei regiam, vivente adhuc fratre majore Roberto, præter fas juſque impoſuit; eundem tamen poſtea ingratum expertus eſt. Obiit anno 1088. die IV. Junii.

OPERA

Commentarius in Epiſtolas D. Pauli. Commentarium comitatur Gloſſa Epiſtolarum interlinearis, ubi Lanfrancus textum continuò emendat, quæ tamen à Dacherio multis in locis mutatur, multis ſubticetur. Aliud opus in Epiſtolas (nondum repertum) ſcripſiſſe Lanfrancum indigitare videntur loca quædam à Lombardo citata, quæ in his Commentariis non inveniuntur.

Libellus de Corpore & Sanguine Domini in Euchariſtiâ contra Berengarium.

Annotatiuncula

Digitized by Google

SÆC. XI. ab An. M.

Annotatiunculæ in nonnullas Joannis Caſſiani Collationes Patrum.

Decreta pro Ordine S. Benedicti, ſive *ſtatuta Monachis in Angliâ Benedictinis præſcripta,* à Clemente Reynero primùm edita in Apoſtolatu Benedictinorum *Duaci* 1626. Ex iis vero nonnulla à conſarcinatore quodam congeſta eſſe cenſet Dacherius.

Epiſtolæ plurimæ partim ex Codicibus pervetuſtis Bibliothecæ Cottonianæ, & Monaſterii S. Stephani Cadomenſis, partim ex Lanfranci Vitâ, & Eadmeri Hiſtoriâ, depromptæ. Multæ è Lanfranci literis perierunt. Nullæ enim ante acceptas infulas ſcriptæ extant.

Pericope Orationis à Lanfranco in Londinenſi Concilio dictæ.

Libellus de celandâ Confeſſione, quem ſtyli diſparitas Lanfranco abjudicaret, niſi alia argumenta eum authorem eſſe ſuaderent.

Prodierunt Lanfranci opera à Lucâ Dacherio cum notis edita, *Pariſ.* 1648. fol.

Sermonem ejuſdem antehac ineditum evulgavit idem Dacherius, *Spicileg.* Tom. IV.

Alia ſcripſit Lanfrancus, quæ interiiſſe videntur, putà *Commentarium in Pſalmos, Hiſtoriam Eccleſiaſticam,* & *Vitam Gulielmi Conqueſtoris.* Certè Eadmerus * Lanfrancum de rebus Eccleſiaſticis quæ ſuo tempore geſtæ ſunt, veraciſſimo & compendioſo calamo ſcripſiſſe diſertè refert.

* Hiſt. nov. lib. 1. p. 7.

1070. DURANDUS, Monachus Fiſcamnenſis in Normanniâ, ac poſtea à Rogerio Comite Montgomericenſi Cœnobio Troarnenſi à ſe recèns fundato primus Abbas datus. Claruit circa an. 1070. Scripſit *Tractatum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium,* quem primus in lucem edidit Lucas Dacherius in *Appendice* ad Lanfranci opera, *Pariſ.* 1648.

1070. SAMUEL, natione Afer, patriâ Morochianus, ex religione Judaicâ ad fidem Chriſti converſus; claruit anno 1070. Scripſit Arabicè ad Rabbi Iſaac *librum, ſive Epiſtolam de adventu Meſſiæ,* quem Judæi fruſtra adhuc expectant. Eum Latinè tranſtulit Allphonſus Hiſpanus Dominicanus. Prodiit *Mantuæ* 1475. 8°. *Antverp.* 1486. *Colon.* 1536. 8°. in *Orthodoxogr.* p. 1586. & Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 519. Iſtum quidem libellum Joannes Hornbeckius * pro vero & genuino vix habet, nullâ tamen ſuſpicionis ſuæ ratione redditâ; additque in Bibliothecâ Ultrajectinâ paulò aliter ſe habere, quam in excuſis exemplaribus legitur.

* Prolegom. ad lib. de convert. Judæis Sect. 5.

1070. GUALDO, Monachus Corbeienſis; claruit circa an. 1070. Scripſit metricè *Vitam S. Anſgarii Hamburgenſis Epiſcopi,* quam Rambertus antea proſâ expreſſerat. Edidit hanc Gualdonis Vitam Petrus Lambecius *Rerum Hamburg.* Tom. I. nomen authoris quod in Codice MS. deerat, ex ipſo contextu collectum adddidit. Falli verò hâc in re doctiſſimum virum contendit Joannes Hallervordius *Spicileg. de Hiſtoricis Lat.* p. 77. authoremque eo in loco ſolummodò aſſerere, ſeſe ſuaſu Gualdonis libellum iſtum in chartam conjeciſſe. Cæterum Vitam iſtam in collectionem ſuam tranſtulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. par. 2. p. 115.

1070. AMATUS, Campania oriundus, Monachus Caſinenſis, & incertæ ſedis Epiſcopus; claruit anno MLXX. Scripſit metricè ad Gregorium VII. *de geſtis Apoſtolorum Petri & Pauli libros* IV. *Hiſtoriæ Normannorum* lib. VIII. qui MSS. in Bibliothecâ Caſinenſi extare dicuntur. *Verſus,* quos fecit *de laude Gregorii Papæ, de duodecim Lapidibus, de civitate cæleſti Hieruſalem,* an hodiè ſuperſint nondum didici.

1071. ANSELMUS, patriâ Mantuanus, nobili proſapiâ ortus, ab Alexandro II. Pontifice ſibimetipſi in Epiſcopatu Lucenſi anno 1071. ſuffectus, & ad Henricum regem pro confirmatione impetrandâ miſſus, à quo inveſtituram per annulum & baculum paſtoralem accepit. Mox verò facti pœnitentiâ

Vid. Greg. VII. l. 1. Epiſt. 21. Baron. ad an. 1073.

tentiâ ductus baculum depoſuit, & abdicato Epiſcopatu, in Monaſterium Cluniacenſe ſeceſſit, donec à Gregorio VII. ad Eccleſiæ regimen revocatus, anno 1073. Epiſcopale munus repetiit. Anno 1077. à Gregorio ad Mediolanenſes unâ cum Geraldo Epiſcopo Oſtienſi legatus eſt, ut eos Eccleſiæ Romanæ uniret. Anno 1084. à Gregorio Papâ, cujus partes contra Henricum Imp. ſummo animi ſtudio ſemper tutatus eſt, vices legatarias per Italiam accepit, ut omnes ab Imperatore deficientes in Eccleſiæ gremium reciperet, omnibúſque contra eum dimicantibus indulgentias & peccatorum remiſſionem impertiret. Obiit anno 1086. Scripſit *libros* II. *contra Guibertum Antipapam & ſequaces ejus pro defenſione Gregorii* VII. *Papæ*, & *Collectanea* quædam, ſeu *Sententias* ex variis authoribus congeſtas, quibus demonſtratur Eccleſiæ facultates non eſſe in poteſtate regis aut Cæſaris. Extat utrumque opus apud Caniſium *Antiqu. Lect.* Tom. VI. p. 202, 235. & in Bibliotheca Patr. Tom. XVIII. p. 602. XXVII. p. 436.

1072. CONSTANTINUS, gente Afer, domo Carthaginenſis, Medicus & Philoſophus; claruit an. MLXXII. varia Orientis loca peragravit, & Babylone præſertim ſubſiſtens omni Chaldæorum, Arabum, Perſarum, Saracenorum diſciplina ingenium excoluit. Babylonia diſcedens Indiam adiit, hinc Æthiopiam petiit, tandem Ægyptum, cujuſvis gentis ſpolia & theſauros ſecum referens, exactis hoc modo in variarum gentium ſtudiis linguiſque ediſcendis XL. propè annis domum rediit, ubi inſidiis ægrè elapſus ad Caſinenſe Cœnobium ſe recepit, ibique Monachum induit, & grandævus in Domino obdormivit. Partim ſcripſit, partim ex antiquorum Medicorum libris tranſtulit varia, viz. *De morborum cognitione & curatione*, lib. VII. *De Melancholiâ* lib. II. *De Animæ & Spiritus diſcrimine*, lib. I. aliaque plura edita *Baſil.* 1536. fol. Alia ibid. 1539. fol. quæ cum ad inſtitutum noſtrum parùm ſpectant eis recenſendis ſuperſedemus; interim vide ſis Pet. Diac. *De Vir. illuſtr. Caſin.* c. 23. Simler. Epit. Geſner. p. 146. Vanderlinden *de Script. Medic.* lib. 1. p. 140.

1072. SAMONA, Archiepiſcopus Gazenſis, vixiſſe creditur circa an. 1072. Scripſit *Libellum ſeu Diſceptationem* cum Achmede Saraceno, qua probare nititur *panem & vinum in Sacramento altaris in verum corpus & ſanguinem Jeſu Chriſti commutari.* Extat Gr. Lat. in *Auctuario Duceano* Tom. II. p. 277.

1072. MICHAEL ATTALIATA, Juriſconſultus Græcus, Proconſul & Judex; claruit ſub Michaele Duca Imp. circa an. 1072. Scripſit *ad Michaelem Imp. Pragmaticam, ſive Opus de Jure*, titulos XCV. complectens, σύνοψιν ἀνατοὶ συνόψεως, *Baſilicorum Synopſeos quandam Synopſin*, & accuratiſſimi Compendii ſpecimen. Gr. Lat. id edidit Joannes Leunclavius in *Jure Gr. Rom.* Tom. II. p. 1.

1073. GREGORIUS VII. Hildebrandus priùs dictus, natione Tuſcus, patriâ Soanenſis, Bonizi, fabri ferrarii filius. Puſio adhuc in officina patris, literas neſciens caſu formavit ex ligni ſegmentis hoc dictum Davidis, *Dominabitur à mari uſque ad mare*, teſte Brietio ad an. MLXXIII. Acri ingenio puer fuit. Laurentii Archiepiſcopi Amalphitani magicis artibus infamis, & Gregorii VI. Papæ diſcipulus, & ſub iſto Eccleſiæ Romanæ Subdiaconus. Anno 1047. magiſtrum ſuum ab Henrico Imp. Pontificatu deturbatum, & in Germaniam abductum ſecutus eſt, ac in Galliam profectus apud Monachos Cluniacenſes conſedit, ubi Prior Monaſterii brevi renunciatus eſt. Anno 1054. poſt Leonis IX. mortem à Clero Romano ad Henricum Imp. legatur, ut Pontificem Leonis loco ab eo ſubſtitui poſtularet. Anno 1055. à Victore II. in Galliam legatus Concilium Lugdunenſe contra Simoniacos, & Turonenſe contra Berengarium celebravit. Anno 1058. à Stephano X. ad Agneten Imperatricem legatione fungitur. Anno 1061. Eccleſiæ Romanæ jamdiu Archidiaconus, ab Alexandro II. Cancellarius renunciatus eſt. Tandem anno

Digitized by Google

1073. ad Pontificatum evehitur die XXX. Junii conſecratus, cùm ab annis jam plùs minùs viginti poteſtatem penè ſupra papalem ſibi arrogâſſet, & in ſede Romanâ omnia nutu ſuo gubernâſſet. Vir ingentis & præferocis animi, faſtu & ſuperbiâ totus tumens, vera ſui ſæculi furia, & orbis Chriſtiani tyrannus inſolentiſſimus, qui nil niſi ſceptra & diademata, infinitam clavium potentiam & regalia Petri ſomniabat. His ſubjici reges principeſque in votis habuit; id etiam tentare primus omnium Pontificum Romanorum auſus. Hinc tot anathematum fulmina, & diræ Imperatorum capitibus incuſſæ, tot neſandæ ſtrages & parricidia, tanta ac tam horrenda flagitia, quæ præterita deploravit ætas, & erubeſcit aut admiratur præſens. Pauca ex his ſummatim attingere contentus, præcipuas viri res geſtas ordine breviſſimo percurram. Anno igitur 1073. Philippo Galliæ regi anathema, regnique ſui jacturam, Simoniæ crimen cauſatus, comminatus eſt. Anno 1074. frequentibus in Italiâ Synodis habitis, Clericis conjugium, ſeu (ut ipſius aſſeclæ id vocare non erubuerunt) concubinatum interdixit; ipſe interim veri concubinatûs cum Mathilde Comitiſſâ commiſſi non uno nomine ſuſpectus, ac paſſim accuſatus. Eodem anno Robertum Guiſcardum Normannorum principem, Apuliæ & Calabriæ ducem, ob injurias S. Petri regalibus illatas excommunicat, atque armis adoritur. Miſſis etiam ad Solomonem Hungariæ regem literis, eum acriter corripuit, quòd Hungariæ regnum, Eccleſiæ Romanæ proprium, & peculiarem S. Petri ditionem, à Germanorum Imperatore in feudum accipere auſus eſſet. Anno 1075. Henricum Imp. quod excommunicatos à Romano Pontifice recepiſſet ac foviſſet, ad cauſam dicendam Romam evocavit; & contra detrectantem excitatis Saxonibus rebellionem movit. Eo nomine in Synodo Wormatienſi ſede Pontificiâ deponi juſſus, ipſe anno ſequente, Concilio Romæ coacto, Henricum Imp. excommunicavit, regno ſpoliandum decrevit, ſubditis obſequium ei præſtare ſub anathematis pœnâ interdixit; & Henricum Romam venire, ac Pontificis pedibus ſe ſupplicem provolvere coactum, anathemate tandem ſolvere ægrè exoratus eſt, regno tamen nequaquam reſtitui voluit. Anno 1077. Rodolpho Sueviæ Duci coronam imperialem miſit; & Henricum vindictam parantem iterum anathemati ſubjecit. Anno 1084. ab Henrico Româ fugatus eſt, ac Salerni exul obiit anno ſequente, die XXV. Maii, in Eccleſiâ S. Matthæi ibidem ſepultus. Hæc nos pauca ex tam multis, quæ de hoc decantatiſſimo Eccleſiæ Romanæ Præſule dici poterant, cujus vitam moreſque etſi fucatis coloribus oblinire ſolerter ſtudeant recentiores Pontificii; aliter tamen hominem depingit, ut alios taceam, Benno Cardinalis, Gregorii coætaneus, quem adeant curioſi: Aliter planè Senatus populuſque Romanus, aliter totius penè Italiæ, Galliæ, & Germaniæ Epiſcopi apud Brixiam Boiariæ urbem VII. Kal. Julii congregati. Pauca ſeligam; "Monachus deſertor eſt, "inquit* Senatus conſultum, novis dogmatibus ſacroſanctam Philoſophiam "adulterat, concordiam Collegii ſcindit, ſacra, profana, divina, humana "commiſcet, utrumque juxta polluit; Teſtis, Judex, Accuſator, Inimicus "idem eſt; maritos ab uxoribus ſeparat; ſcorta, pudicis conjugibus; ſtupra, "inceſtus, adulteria, caſto præfert connubio, populares adverſus Sacerdotes, "vulgum adverſus Epiſcopos concitat; neminem initiatum ritè eſſe docet, "niſi qui ab eo ſacerdotium emendicaverit, atque ab ejus auriſugis mercatus fuerit, in Senatulo muliercularum de ſacratiſſimis religionis myſteriis "pertractat, ſupremi numinis legem, quaſi idem quoque ligavit, ſolvit. In decreto Synodali* vocatur *falſus Monachus, Magus, Divinaculus, ſomniorum prodigiorumque conjector, malè de religione Chriſtianâ ſentiens*, ut infinita alia jam prætermittam. Extant *Epiſtolarum libri* X. Concil. Tom. X. p. 6. cum duplici *Appendice* p. 306, 410. *Expoſitio in* VII. *Pſalmos Pœnitentiales*, quæ ſub Gregorii M. nomine circumfertur, Gregorio noſtro à nonnullis aſcribitur; de quâ nos obiter ſupra in Gregorio M.

* Ext. ap. Aventin. annal. Boiar. lib. 5. p. 569.

* Ibid p. 579.

Expoſitio ſuper Matthæum, dum adhuc erat Hildebrandus, ſcripta, extat MS. in Reverendiſſimi Archiepiſcopi Bibliothecâ Lambethanâ, unde fragmentum protulit Cl. Alix. *Præfat.* ad Joan. Pariſienſem p. 7.

SÆC. XI. ab An. M. WILLELMUS, Abbas Metenſis, Gregorio VII. familiaris, cui electionem ad Pontificatum datâ Epiſtolâ gratulatus eſt anno 1073. Monaſterii
1073. etiam S. Remigii apud Remos Abbas electus eſt; verùm munus iſtud vir planè modeſtus ſubire refugit. Extant *Epiſtolæ* VII. unà cum Oratione in Feſto S. Auguſtini recitandâ, apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 247.

INGULPHUS, natione Anglus, domo Londinenſis, patre qui in
1076. Aulâ Edvardi militavit, natus anno 1030. ipſe Edithæ reginæ ob doctrinam
Vid. Ingulphi Hiſt. p. 75. charus. Bonis literis primùm in Gymnaſio Weſtmonaſterienſi, deinde in Academiâ Oxonienſi ſedulò incubuit, Ariſtotelem inprimis in Philoſophicis, ac Tullium in Rhetoricis ſibi duces adhibens. Anno 1051. Willielmo Normanniæ duci, qui ad colloquium cum Edvardo rege ineundum in Angliam tranſmeârat, in notitiam venit, eumque in Normanniam comitatus eſt, ei ab Epiſtolis aſcitus, & ad ſummam Aulæ, ſi non dignitatem, ſaltem potentiam evectus; adeò ut omnia pro nutu regeret. Anno 1064. invidiam ex tanto principis favore enatam veritus Germanis, Sigifrido Moguntino duce, loca ſancta proficiſcentibus comitem ſe adjunxit. Domum poſt mille viæ diſcrimina reverſus, in Cœnobium Fontanellenſe ſeceſſit, vitam monaſticam deinceps acturus, Monaſterii Prior brevi factus. Anno 1076. à Willielmo rege in Angliam evocatus, Croylandenſi Cœnobio præfectus eſt. Poſt aliquot annos Wulketulo deceſſori ſuo anno 1075. à rege depoſito, & Glaſtoniam relegato, regiam enixis precibus clementiam impetravit, eumque Croylandiam ſummo honore reduci curavit. Ipſe Gulielmo regi & Lanfranco Archiepiſcopo ſemper inter primos gratus, multa Monaſterio ſuo beneficia ac privilegia concedi obtinuit, lapſum ejus ſtatum reſtituit, & combuſta ædificia reſtauravit. Obiit anno 1109. Scripſit *Hiſtoriam Monaſterii Croylandenſis* ab anno 664. ad annum circiter 1091. Prodiit Hiſtoria iſta à nobiliſſimo Savilio inter V. Scriptores Anglicos edita *Londini*, 1596. fol. dein inter rerum Anglic. Scriptores *Oxon.* 1684. fol. quæ auctior longè eſt ac melior editio, ſuppletis lacunis, & integrâ poſteriori parte additâ, quæ in editione Savilianâ deerat.

LAMBERTUS, *Schafnaburgenſis* à patriâ dictus, anno 1058. in Mo-
1077. naſterio Hirsfeldenſi ſub Meginhero Abbate vitam monaſticam inivit, induto idibus Martiis cucullo. Exeunte eodem anno Presbyter à Lupoldo Archiepiſcopo Moguntino ordinatus eſt, & peregrinationem Hieroſolymitanam ſtatim ſuſcepit. Quâ confectâ ad Hirsfeldenſes ſuos rediit ſub exitum anni ſequentis. Scripſit anno 1077. quando obierit, non conſtat. Scripſit *Hiſtoriam* ab orbe condito ad annum uſque 1077. quâ res geſtas ante annum circiter 1050. ordine Chronologico, eoque breviſſimo, percurrit; deinceps verò res Germanicas ad annum 1077. fuſiſſimè enarrat. De ſtylo ejus audiatur magni Scaligeri judicium. *Equidem miror*, inquit*, *in ſæculo tam bar-*
* De Emendat. Temp. *baro tantam hominis & in loquendo puritatem, & in temporum putatione ſolertiam fuiſſe, ut Chronologis noſtri temporis pudorem aliquem exprimere poſſet, ſi aliquem ſenſum harum rerum haberent.* Scaligero concinit Barthius *; *quo*, inquit, *Scriptor nemo politiùs inter veteres res Germaniæ literis commiſit.* Prodiit *Hiſtoria*
* Adverſ. l. 49. c. 4. iſta ſeorſim *Tubingæ* 1533. 8°. apud Piſtorium *Francofurt.* 1583. fol. & inter alios Scriptores Germanicos *Argentorati* 1609. fol.

THEOPHYLACTUS, patriâ Conſtantinopolitanus, Achridiæ
1077. primariæ Bulgarorum Eccleſiæ Archiepiſcopus, duram ſanè provinciam ſortitus, cujus miſerias ac difficultates ipſe in Epiſtolis ſuis ſæpiùs deflet. In vivis adhuc erat anno 1077. ante aliquot forſan annos Archiepiſcopus.

Digitized by Google

OPERA.

C*Ommentaria in IV. Evangelia*, ex Chryſoſtomi ferè operibus, uti & reliqua ejus Commentaria, deflorata. Prodierunt Lat. *Antverp.* 1564. 8°. Gr. *Romæ* 1542, 1568. Gr. Lat. cum variis lectionibus *Pariſ.* 1631. fol.

Commentaria in Acta Apoſtolorum, Gr. Lat. unà cum quibuſdam SS. Patrum Orationibus *Colon.* 1568.

Commentaria in Epiſtolas S. Pauli, Lat. *Romæ* 1469. *Antverp.* 1564. 8°. *Colon.* 1531. *Pariſ.* 1552. Gr. Lat. curâ Auguſtini Lynſelli Antiſtitis Petriburgenſis *Londini* 1636. fol.

Commentaria in IV. Minores Prophetas, viz. *Habaccuc*, *Jonam*, *Nahum*, & *Hoſeam*, Lat. *Pariſ.* 1549. 8°. Integra Theophylacti *Commentaria in XII. Minores Prophetas* Græcè extare dicuntur in Bibliothecâ Auguſtanâ.

Epiſtolæ LXXV. Prodierunt Græcè cum notis Joannis Meurſii *Lugd. Bat.* 1617. 4°. Lat. interprete Vincentio Marinerio Valentino, *Colon.* 1622. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII.

Oratio in adorationem venerandæ Crucis medio Jejuniorum tempore, Gr. Lat. apud Gretſer. de Cruce Tom. II. p. 1499.

Inſtitutio regia ad Conſtantinum Porphyrogennetam Michaelis Ducæ filium, Gr. Lat. à Petro Poſſino edita *Pariſ.* 1651. 4°.

Fragmentum (Theophylacti alicujus incertum an noſtri) *de riſu*, & *vociferationibus in Feſtis Sanctorum*, & de Nicephoro Confeſſore, Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII.

Argumenta adverſùs Latinos de Proceſſione Spiritus Sancti, habentur apud Joannem Beccum Orat. 1. de Unione Eccleſiarum, Græciæ Orthodoxæ Tom. I. p. 215. *Colloquium* Theophylacti, cum quodam de accuſationibus Latinorum, & Orationem in Alexium Comnenum Imp. MSS. Græcè extare in Bibliothecâ Bavaricâ refert Oudinus Supplem. p. 345.

Prodierunt omnia Theophylacti *Commentaria* Lat. *Pariſ.* 1554. *Baſil.* 1570. & alibi.

NICETAS, SERRON cognomento dictus, magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus & Magiſter, poſtea Heracleenſis Archiepiſcopus, Theophylacti æqualis, cujus ad eum habetur Epiſtola num 9. Claruit anno 1077. Malè hunc cum Nicetâ Davide Paphlagone in Codicibus quibuſdam MSS. confundi prodit Leo Allatius*. Scripſit *Commentarium in Nazianzeni Orationes*, Latinè inter opera Nazianzeni editum. Contexuit etiam ex variis Patrum Græcorum Expoſitionibus *Catenam in Job*, quæ à Paulo Comitolo (cui potiùs Olympiodoro aſcribenda videtur) Latinè edita eſt, *Venet.* 1587. 4°. à Patricio Junio Gr. Lat. *Londini* 1637. fol. Eundem Authorem habere videntur Catenæ, quæ extant in Lucam, Matthæum, &c. *Commentarius* ejus in Nazianzeni *Tetraſtica*, *Monoſtica*, & *Epigrammata*, prodiit Græcè ſub Nicetæ Davidis Paphlagonis nomine *Venet.* 1563. 4°. 1077.

* Diatrib. de Pſellis p. 17.

HUGO, Dienſis Epiſcopus; claruit anno 1077. quo legatus conſtitutus eſt à Gregorio VII. ad cognoſcendam Epiſcopi Dolenſis in Britanniâ cauſam, & Synodo Lingonenſi præfuit, in quâ Laicorum inveſtituras damnari curavit. Anno 1080. Concilio Lugdunenſi præſedit. Eodem anno Archiepiſcopus Lugdunenſis factus, Concilia Avenionenſe & Meldenſe celebravit. Anno 1087. à Victore III. excommunicatus eſt, ab Urbano II. in integrum reſtitutus, & legatione ornatus. Anno 1094. Philippum regem ob illegitimum matrimonium in Concilio Oſtienſi excommunicavit. Obiit poſt annum 1099. Extant *Epiſtolæ* II. *ad Gregorium* VII. Concil. Tom. X. p. 364. *Aliæ* II. *ad Mathildem Comitiſſam*, ibid. p. 414. 1077.

MICROLOGUS, quem alii Bernonem Abbatem Augienſem, alii Guidonem S. Crucis Avellanæ Abbatem fuiſſe volunt, utrique perperàm; 1080.

quiſquis

Digitized by Google

SÆC. XI. ab An. M. quiſquis tandem ſub hoc nomine lateat, vixit certè poſt annum 1080. immo ſcripſit defuncto jam Gregorio VII. poſt annum 1085. quin & ſi idem cum Vitæ Caroli M. Autore fuerit, erat adhuc integro ferè ſæculo junior, utpote Frederici I. Imp. æqualis. Scripſit Librum, *Micrologum* dictum, *de Eccleſiaſticis obſervationibus, ſeu de Miſſâ ritè celebrandâ.* Extat iſte *Venet.* 1572. 8°. inter Scriptores de Divinis Officiis *Pariſ.* 1610. f. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 469. *Vita Caroli M.* tribus libris comprehenſa in plurimis Bibliothecis MS. extat; cujus Autor ſe Micrologum ſcripſiſſe in Prologo teſtatur: Prologum iſtum edidit Bollandus ad XXVIII. Januarii.

1080. * Ad an. 1067. ADAMUS, *Magiſter* dictus, Patriâ Miſenus, ab anno 1077. Eccleſiæ Bremenſis Canonicus, claruit anno 1080. Vir uti rectè notat * Ph. Brietius, *Sinceriſſimus, & quo vix veraciorem ullum hiſtoricum producere poteſt Eccleſia.* Scripſit adhuc juvenis ad Liemarum Archiepiſcopum Bremenſem *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ præſertim Bremenſis libros IV.* quibus de religione Chriſtianâ per Diœceſes Bremenſem & Hammeburgenſem adeòque per totum Septentrionem, propagatâ, ab ingreſſu Willehadi ad Liemarum Archiepiſcopum, ſeu à temporibus Caroli M. ad Henricum IV. Imp. agit. His Appendicis vice Libellum ſubnexuit de ſitu Daniæ, & reliquarum quæ trans Daniam ſunt, regionum naturâ, moribus, & religione. Hiſtoriam iſtam unà cum incerti Autoris Hiſtoriâ Regum Daniæ, & alterius Anonymi Hiſtoriâ Archiepiſcoporum Bremenſium, edidit Erpoldus Lindenbrogius *Lugd. Bat.* 1595. 40. Eadem nuperrimè cum notis in lucem emiſſa *Helmſtad.* 1670. 4°. Prodierat *Hafniæ* 1579. 4°. Appendice deſtituta.

1081. JOANNES SCYLITZES, à dignitate CUROPALATES, dictus, patriâ Thraceſius, ſeu de Aſiâ minori juxta mare Ægeum oriundus, dignitate Protoveſtiarius, dein magnus *Drungarius Vigilum*, ac tandem Curopalates. Claruit circa annum 1081. Scripſit *Hiſtoriam rerum in Oriente geſtarum* à Nicephori Logothetæ Imp. interitu ad Nicephori Botoniatæ depoſitionem, ſeu ab anno Chriſti 811. (quo circiter tempore deſiit Theophanes) ad an. 1081. Poſteriorem Hiſtoriæ partem annos 24. complectentem, multis demum annis poſt priorem evulgatam conſcripſit. Unde factum eſt, ut priorem partem, viz. ad annum uſque 1057. integram in farraginem ſuam Cedrenus tranſtulerit, paucis admodum omiſſis. Reliqua Hiſtoriæ portio, quæ ab anno 1057. ad 1081. progreditur, prodiit Gr. Lat. cum Fabroti & Goari notis Cedreno ſubjuncta *Pariſ.* 1648. f. Integra *Hiſtoria* prodiit Latinè interprete Joanne Baptiſtâ Gabio *Venet.* 1670. fol. Extat ejuſdem *Suggeſtio* ad Alexium Comnenum Imp. de ambiguitate quâdam in Edicto de Sponſalibus recèns promulgato tollendâ, in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* Tom. I. p. 132.

1084. NICOLAUS, *Grammaticus* dictus, ex Monacho Patriarcha Conſtantinopolitanus renunciatus eſt anno 1084. ſeu ut habet Baronius, anno 1089. vir literarum non rudis, inquit Zonaras, haud adeò peritus tamen. Obiit anno 1111. ſeu ex Baronii calculo 1117. Extant Gr. Lat. *Decreta Synodalia duo de Nuptiis patrui avunculive*, in Leunclavii Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 215. aliud *de Præſtatione Canonicorum*, lib. 4. p. 269. *Epiſtola Synodalis* prolixiſſima ad Alexium Comnenum Imp. probans ex ſacris Canonibus & legibus non eſſe fas, ut Epiſcopatus à metropolibus auferantur, ibid. p. 271.

1085. BENNO, natione, Germanus, Eccleſiæ Romanæ Archi-Presbyter & Cardinalis, à Clemente III. Antipapâ in Gregorii VII. ſententiâ Synodali depoſiti locum à Concilio Brixienſi anno 1080. ſubrogato, factus, claruit anno 1085. Clementis, Guiberti *Ravennatis* antea dicti, partibus conſtantiſſimè adhæſit, Gregorio VII. hoſtis infenſiſſimus: quo nomine plenis conviciorum ac calumniarum plauſtris à Baronio, aliiſque Scriptoribus Pontificiis obruitur. Anno 1098. Concilio Romano inter alios Cardinales ſubſcripſit.

Quid

Digitized by Google

Quid illi exinde contigerit, non liquet. Scripſit *de Vitâ & rebus geſtis Hildebrandi Papæ libros* II. Extant apud Orthuinum Gratium in Faſciculo rerum expetendarum, & apud Illyricum in Catalogo Teſtium veritatis, p. 220. Seorſim prodierunt *Francofurti* ad Viadrum 1581. denique inter Varia *Opuſcula Anti-Gregoriana* à Melchiore Goldaſto edita *Hanov.* 1611. 4°. p. 1. SÆC. XI. ab An. M.

VICTOR III. Patriâ Beneventanus, Beneventani Principis filius unicus, natus anno circiter MXXVII. dum vitam egit ſecularem *Dauferius* dictus, poſtea aſſumpto *Deſiderii* nomine, in Cœnobio Caſſinenſi vitam iniit Monaſticam, atque Abbas electus eſt anno 1056. Ætatis 30. Anno ſequenti à Stephano X. Apocriſiarius ad Michaelem Stratioticum Imp. deſignatus eſt: verùm Pontifice paulo poſt è vivis ſublato, ex itinere Caſſinum rediit. Anno 1059. à Nicolao II. Presbyter ordinatus, & Cardinalis renunciatus eſt. Anno 1084. Gregorium VII. Româ fugientem in Monaſterio ſuo honorificè excepit: & ab eo anno ſequenti in extremis agente ſibi ſucceſſor deſignatus eſt. A Clero itaque Romano anno 1086. die XXIV. Maii Pontifex electus, nullis tamen rationibus adduci potuit, ut Pontificatûs onus ſuſciperet: ſed Caſſinum ſecedens, integro ferè anno ibi delituit; donec anno ſequenti in Concilio Capuano enixis Epiſcoporum precibus expugnatus ceſſit, ac die IX. Maii ordinatus eſt. Menſe Auguſto Synodum Beneventi habuit; ubi Guibertum Antipapam anathemate percuſſit, excommunicatorum conſortium vitari præcepit, & Epiſcopos Abbatéſque qui inveſtituras à Laicis acciperent, deponi decrevit. Menſe Septembri ægrotans, Caſſinum ſe deferri juſſit; ubi XVI. Cal. Octobr. veneno in calice inter ſacra myſteria propinato interiit. Scripſit exemplo Gregorii M. *de Miraculis à S. Benedicto, aliiſque Monachis Caſinenſibus geſtis Dialogorum* libros IV. in quibus haud pauca reperies adeò abſurda, fabuloſa, & Chriſtianæ religionis Majeſtate gravitatéque indigna, ut quocunque demum animo ſcripta ſint, emunctionis naris hominibus, riſum movebunt: certè in iis & Scriptoris Judicium, & rerum geſtarum fidem meritò deſiderabis. Libri tertii finis totúſque quartus, (tot enim ſcripſiſſe Victorem ipſe nobis, & Petrus Diaconus Auctores ſunt) in autographo Vaticano deerant; an alicubi adhuc deliteſcant non liquet; nec tanti res eſt ut curioſiùs inveſtigemus. Tres hoſce Dialogorum libros ex Codice Vaticano primus eruit, notíſque additis *Romæ* edidit J. B. Marus. Deinde prodierunt cum ejuſdem notis *Pariſ.* 1666. 8°. inde apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. par. 2. p. 425. apud Henſchenium ad XXI. Martii, & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 837. *Oratio* ejuſdem *ad Epiſcopos in Synodo Beneventanâ habita* reperitur apud Leonem Oſtienſem Chron. Caſſinenſ. l. 3. c. 71. & Baronium ad an. 1087. 1086.

BRUNO, natione Germanus, domo Colonienſis, parentibus non obſcuris natus, factus primò Canonicus Remenſis, & Scholarum magiſter, inde anno 1086. in Carthuſiæ eremum ſeceſſit, ibique Ordinem Carthuſianorum Monachorum primus inſtituit, ac inſtituto præfuit. Quæ referunt Scriptores quamplurimi de celebri quodam Doctore Pariſienſi, doctrina & vitæ probibate dudum claro, qui, dum cadaver in feretro jaceret, è mortuis reviviſcens, & in loculo reſidens prima vice ſe juſto Dei judicio accuſatum, ſequenti die ſe judicatum, tertia verò ſe juſto Dei judicio damnatum eſſe clamaret, deque Brunone qui unà cum aliis aderat, hac occaſione territo in eremum fugiente, putidam omninò olent fabulam, temetſi olim in Breviario Romano locum habuerint. Et totum certè hujus fabulæ ſcenam erudite & candide, uti ſolet omnia, plenis teſtimoniorum & rationum momentis ſingulari libello refutavit Cl. Launoius Diſſert. *de vera cauſa ſeceſſus S. Brunonii in Eremum.* Verum ad Brunonem noſtrum redeamus. Exacto in hoc munere ſexennio, ab Urbano II. Papâ, qui eo olim præceptore uſus fuerat, anno 1092. Romam evocatus eſt; ut in negotiis Eccleſiaſticis ipſi à conſiliis eſſet. Verùm turbarum, morumque aulicorum brevi pertæſus, anno 1095. relictâ curiâ Romanâ, & repudiato Archiepiſcopatu Rhegienſi, quem ei Urbanus ob- 1086.

Digitized by Google

SÆC. XI ab An. M. obtulerat, in Calabriæ eremum ſe contulit: ubi cùm Monachorum ſodalitio per aliquot annos præfuiſſet, tandem ex hâc vitâ deceſſit anno 1101. die VI. Octobr. poſt mortem inter Sanctos relatus.

OPERA.

Expoſitio in omnes Pſalmos Davidicos.

Commentarius in omnes Epiſtolas D. Pauli. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1509.

Liber de laudibus Eccleſiæ.

Liber de ornamentis Eccleſiæ.

Liber de Novis.

De aliquot præcipuis Feſtis Chriſti Salvatoris.

In ſolennitates aliquot B. Virginis.

Liber Sermonum de Martyribus.

Liber Sermonum de Confeſſoribus.

Sermo de S. Michaele.

Sermo de contemptu divitiarum. Non deſunt autem, qui Opuſcula iſthæc omnia à Libro de laudibus Eccleſiæ incluſivè enumerata Brunoni noſtro abjudicant, & Aſtenſi aſcribenda eſſe contendunt.

Epiſtolæ II. ex eremo Calabriæ ſcriptæ, altera *ad Radulſum Viridem*, Eccleſiæ Remenſis Præpoſitum, *altera ad Monachos ſuos Carthuſiæ eremum in Delphinatu prope Gratianopolim incolentes.*

Prodierunt Brunonis Opera à Badio Aſcenſio edita *Pariſ.* 1524. dein ſtudio Theodori Petrei *Colon.* 1611. III. Tom. fol.

Confeſſio fidei extat apud Mabillon. Analect. Tom. IV, p. 400.

1087. Chron. Caſinenſ. l. 4. c. 33. ſ. 137. Ant. Scip. Elog. Caſ. p. 112. BRUNO, Patriâ Longobardus, in villâ Soleriâ apud Inſubres ex illuſtri Aſtenſium Proſapia natus, Andreæ & Willæ filius, Pietatis & ſtudiorum tyrocinia in Aſtenſi Monaſterio poſuit, inde in Hetruriam tranſiens inter Canonicos Senenſes cooptatus eſt: hinc Romam venit, & coram Gregorio VII. adversùs Berengarium in Synodo Romanâ anno 1079. diſputavit, Epiſcopus Signienſis à Pontifice mox deſignatus: cúmque Pontifici vehementer eâ in re reniteretur, pia quâdam fraude à Gregorio circumventus, onus impoſitum ſuſcipere coactus eſt. Claruit præcipuè circa annum 1087. Anno 1096. Concilio Turonenſi interfuit. Poſt plures in Epiſcopatu tanſactos annos, ſolitudinis deſiderio victus, anno 1104. Caſſinum aufugit. Enixis precibus Pontifici Paſchali oblatis Epiſcopum ſuum repetunt Signienſes. Ille Pontificis authoritate compulſus ad ſedem ſuam rediit. Eodem anno legatus à Pontifice miſſus eſt, primò ad Rogerium Apuliæ Comitem, deinde cum Boemundo Antiochiæ principe in Gallias, ubi Concilium Turonenſe celebravit. Anno 1107. Caſſinum reverſus, ejuſdem Cœnobii Abbas eligitur, Paſchale Papâ electionem comprobante, atque iſtud ei elogium reddente, digniſſimum eſſe cui ſe vitâ functo Chriſtianæ reipublicæ gubernacula traderentur. Anno 1108. Paſchalem ad Synodum Beneventanam comitatus eſt. Anno 1111. Pontificis juſſu ſeſe Abbatis munere abdicavit: & ad Signienſes ſuos reverſus anno demum 1125. Prid. Cal. Septembr. in Domino obdormivit, Epiſcopatûs anno 44.

OPERA.

Commentaria in Pentateuchum.

Commentarius in Job.

Commentarius in Pſalterium.

Commentarius in Cantica Canticorum.

Commentarius in Apocalypſin.

Ho-

Homiliæ ſeu Sermones CXLV. Euſebio Emeſeno, aut Eucherio Lugdunenſi, aut aliis adhuc veterum nominibus perperàm aſcripti. SÆC. XI.ab An. M.

Tractatus in Canticum Zachariæ.

Tractatus de Incarnatione Domini.

Argumentum de Sacrificio azymi.

De Sacramentis, Eccleſiæ myſteriis, atque Eccleſiaſticis ritibus Opuſculum.

Vita S. Leonis IX. Papæ.

Reſponſio ad Quæſtionem, Cur corruptus Eccleſiæ ſtatus?

Vita S. Petri Epiſcopi Anagnini.

Sententiarum libri VI. viz. *De laudibus Eccleſiæ. De ornamentis Eccleſiæ. De Novo mundo. De Feſtivitatibus Feſtivitatum. De laudibus B. Virginis. De Martyribus, Confeſſoribus,* &c. Opuſcula iſta inter Brunonis etiam Carthuſienſis Opera habentur.

Prodierunt Brunonis Opera à Mauro Marcheſio, Monacho Caſinenſi, in unum collecta, autori ſuo vindicata, & notis illuſtrata, *Venet.* 1651. II. Tom. fol. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p 294.

Opuſculum Brunonis de *Conſecratione Eccleſiæ* integrius edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. XII. p. 79.

URBANUS II. Otto antea dictus, natione Gallus, ex oppido Caſtellionis in Archiepiſcopatu Remenſi, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Epiſcopus Oſtienſis; anno 1083. à Gregorio VII. ad Henricum Imp. in Italiâ agentem legatus, ab eo captus & in cuſtodiam miſſus eſt. Anno 1084. ſententiam anathematis contra Henricum ejuſque fautores in Synodo Romanâ recèns iteratam, undequaque per Germaniam promulgavit. Anno 1085. habito in Germaniâ Concilio Quintilineburgenſi ex Epiſcopis Hildebrandinis collecto, Wecilonem electum Archiepiſcopum Moguntinum hæreſeos damnavit; quod Principem à Pontifice excommunicatum non regno, ſed communione ſolummodò, excidere docuiſſet. Anno 1087. à Victore III. moriente ſucceſſor deſignatus eſt, & à Cardinalibus electus, Pontifex Romanus creatus eſt Terracinæ anno 1088. die XII. Martii. Anno 1089. Henricum regem, omneſque ei obſequium præſtantes anathematizavit. Anno 1090. Concilium Melphitanum contra Clericos conjugatos celebravit. Anno 1091. habito Concilio Beneventano Guibertum Antipapam anathemati ſubjecit. Anno 1093. Henricum Imp. iterum excommunicavit; & Conradum filium arma rebellia Patri inferre perſuaſit. Anno 1095. in Concilio Placentino Berengarianos, Guibertianos, Clericoſque Simoniacos ac conjugatos, damnavit. Eodem anno in Galliam profectus Concilium Claromontanum celebravit: in quo Philippum Galliæ regem excommunicavit; & ingentem Chriſtianorum exercitum contra infideles loca ſancta tenentes præliaturum conflavit. Anno 1096. in Concilio Turonenſi Philippum regem pœnitentem abſolvit. Anno 1097. pro uniendis in fide Græcis cum Latinis Concilium Barenſe indixit: in quo Anſelmo Cantuarienſi contra Græcos de proceſſione Sp. S. diſputandi partes dedit. Anno 1099. in Synodo Romanâ Guibertum Antipapam, & Clericos concubinarios iterum anathematizavit. Obiit eodem anno, die XXIX. Julii. Extant *Epiſtolæ* LIX. Concil. Tom. X. p. 422. & *aliæ* IV. ibid. p. 1839. *Sermones* II. *ad Synodum Claromontanam* ibid. p. 511. atque aliæ Epiſtolæ II. apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 177. 1087.

NICOLAUS, Metropolita Methonenſis, claruiſſe videtur circa an. 1090. quem tamen alii ad ſequentis ſæculi finem referunt: quâ quidem in re nihil certi ſtatuo. Scripſit *Libellum de Corpore & Sanguine Chriſti* adversùs eos, qui dicunt conſecratum panem & vinum non eſſe corpus & ſanguinem Domini: in quo tamen ſunt, quæ cautè legenda eſſe monent ipſi editores Pontificii. Extat Gr. Lat. in Auctuario Duceano Tom. II. p. 272. Extant ejuſdem *Tractatus* III. *de proceſſione Spiritûs S. adversùs Latinos*, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ; quos ſe legiſſe teſtatur Leo Allatius *de Conſenſu Eccleſ.* l. 2. 1090.

SÆC. XI. ab An. M. c. 10. §. 2. De tertio verò dubitare videtur, annon juniori cuidam Nicolao Methonenſi tribuendus ſit.

1092. IVO, ſeu YVO, gente Gallus, Patriâ Bellovacenſis, Hugone de Altylo & Hiltemburgâ natus, Lanfranci adhuc Prioris Beccenſis diſcipulus, deinde Abbas S. Quintini Bellovacenſis, demum anno 1092. ab Urbano Papâ Epiſcopus Carnotenſis ordinatus eſt. Anno ſequente ab Epiſcopis in Concilio Stampenſi læſæ majeſtatis accuſatus, ob ordinationem à Pontifice ſuſceptam, appellatione ad ſedem Romanam interpoſitâ cenſuram evaſit. Anno 1095. cùm Philippum regem, qui dimiſſâ Bertâ uxore legitimâ pellicem ſuperinduxerat, acriter objurgaret, plurimas à rege injurias paſſus eſt, bonis mulctatus, & in carcerem conjectus; mox tamen Boelli Cenomanenſis Epiſcopi interceſſione liberatus. Anno 1104. Rotrocum Comitem Cenomanenſem excommunicare à Pontifice Romano juſſus, conſtanter renuit, neminem indictâ cauſâ excommunicandum eſſe contendens. Obiit anno 1115. die XXIII. Decembris.

OPERA.

Decretorum liber, in XVII. partes diſtributus, maximam partem ex Burchardi collectione deſumptus. Prodiit *Baſil.* 1499. 4°. *Lovanii* 1557. 8°. & cum Epiſtolis 1561. f.

Panormia, quæ Decretorum Eccleſiaſticorum quaſi ſumma quædam eſt, in VIII. partes diviſa. Scio equidem, non deeſſe plures, qui hanc Panormiam Ivoni noſtro abjudicant; & Hugoni cuidam Catalaunenſi attribuunt; & inter alios quidem pro hâc ſententiâ ſtrenuè militat Gerardus Maſtrichtius Hiſt. Juris Eccleſ. num. 267, 268, 269. Verùm Opus id Ivoni vindicat Doctiſſ. Baluzius, & vetuſtiſſimum Codicem MS. S. Victoris Pariſienſis Hugone Catalaunenſi multò antiquiorem eſſe contendit; quin & Panormiam ante Decretorum Opus conditam fuiſſe, pluribus id agit præfatione ad Anton. Auguſtinum de emendatione Gratiani num. 21, &c. *Panormia* iſta unà cum Decretorum libro excudi ſolet.

Epiſtolæ CCLXXXVII. Prodierunt cum notis Franciſci Jureti, & Joannis Bapt. Soucheti *Pariſ.* 1585. 4°. & 1610. 8°. Ex his ultima, quæ eſt ad Haymericum titulo Libelli *de Corpore Domini* in Bibliothecis Patr. haberi ſolet.

Sermones XXII. *de Eccleſiaſticis Sacramentis ac Officiis, præcipuiſque per annum Feſtis.* Extant inter Scriptores de Divinis Officiis *Colon.* 1568. *Pariſ.* 1610.

Breve Chronicon de Regibus Francorum à Pharamundo uſque ad Philippum I. Francorum, & Gulielmum Rufum Anglorum, reges. Quæ enim de Henrico I. Angliæ rege habentur, ab alienâ manu addita ſunt.

Omnia iſthæc Ivonis Opera in unum collegit, & caſtigata edidit Joannes Baptiſta Souchetus, *Pariſ.* 1647. fol.

Epiſtola ad Bernerium Abbatem Bonæ-vallis, atque alia quædam, edita ſunt à Dacherio in *Appendice* ad Guiberti Opera p. 664. 668.

In Monaſterio Elnonenſi habetur Ivonis Carnotenſis MSS. *Tractatus de excommunicatis, niſi renunciati fuerint, minimè vitandis*, item *libellus de Sacramento Dedicationis, & Ædificationis Eccleſiæ, & de Ordinatione ac dignitate Sacrorum ordinum*, monente Ant. Sandero Biblioth. Belg. MSS. part. I. p. 33. & 51. Habentur etiam hæc poſteriora opuſcula in Monaſterio Lætienſi, teſte eodem Sandero Part. 2. p. 28. ubi extant ejuſdem Ivonis *libri de Sacramentalibus, De Oratione Dominica, & Symbolo, De convenientia* V & N. *Teſtamenti, De Significationibus Indumentorum Sacerdotalium.* An Operis *Decretalis*, vel *Sermonum* ejus pars ſint, dicant nobis, quibus inſpicere contigit.

Cæterum *Chronicon* iſtud amplum à Nino Aſſyriorum rege uſque ad Ludovicum Pium Imp. quod ſub Ivonis nomine MS. extare prodit Voſſius *, aliique, quodque ſub ejuſdem nomine mutilum dedit Freherus *Hanoviæ* 1611.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 47.

Digitized by Google

1611. Hugoni Monacho Floriacenſi debetur; uti nos infra pluribus ſubnotabimus.

SÆC. XI. ab An. M.

PETRUS, Magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus, & Chartophylax, claruit anno 1092. Extant *Reſponſa brevia ad interrogata de diverſis caſibus* Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 6. p. 395. 1092.

1093.

Antiq. Britan. p. 115. Vit Anſelm. per Ediner. ap. Sur. April. 21. p. 207. Baron. Tom. II. ab an. 1093.

ANSELMUS, patriâ Burgundus, Auguſtæ in Alpibus natus, parentes habuit genere illuſtres Gundulphum patrem, Hemmeburgam matrem. Lanfranci famâ excitatus ad Beccenſe Monaſterium properavit, atque ordinem Benedictinum ingreſſus eſt anno ætatis 27. Poſt Lanfrancum primùm Prior, deinde poſt quindecim annos Abbas Beccenſis conſtitutus, in utroque munere illi ſucceſſit. Exactis in hâc etiam provinciâ aliis annis quindecim, ab Hugone Comite Ceſtrienſi in Angliam evocatur: cúmque negotii cujuſdam conficiendi cauſâ apud Gulielmum Rufum tunc ægrotantem ageret, eique ſana conſilia præſertim de tot ſedibus Epiſcopalibus vacantibus ſubminiſtraret, ipſe inter alios Epiſcopus deſignatus, vehementer tametſi diu reluctatus, ſedi Cantuarienſi à rege præfectus eſt, ab Epiſcopis, qui aderant, inauguratus die IV. Decembr. anno 1093. Crebræ atque ingentes ei lites ab initio ſtatim Pontificatu ab iracundo nimis ferocique rege excitatæ ſunt. Primùm de Pallio recipiendo diſceptatum eſt; Anſelmus id ab Urbano Papâ expetiit. Noluit id Gulielmus, in Guiberti partes propenſior. Initis tamen utcunque induciis, & recepto Cantuariæ anno 1095. Pallio; acrius paulò poſt erupit bellum. Anſelmus regem omnia ſolutâ animi libidine agentem, templa evertentem, Eccleſias devaſtantem, Deo pariter ac hominibus injurium, acriter corripuit. Rex Anſelmo juramentum de Papâ neutiquam appellando ſibi præſtare juſſit. Neuter alteri ceſſit. Anſelmus anno 1097. in exteras oras exul abiit; & Lugdunum ſeceſſit. Inde Romam ab Urbano Pontifice accitus, ingenti honore exceptus eſt: & in Concilio Barenſi contra Græcos diſputavit. Pontificem verò anathema contra Gulielmum regem expedientem precibus ſuis inhibuit. Anno 1100. ab Henrico rege in Angliam revocatus rediit. Redeuntem aliæ ſtatim exceperunt controverſiæ, de homagio regi præſtando, & ordinandis Epiſcopis, quos ipſe Henricus, fraterque Gulielmus per annulum & baculum inveſtierant. Utrumque fieri præcepit Henricus, recuſavit Anſelmus. Anno 1102. habito Londini Generali Concilio laicas inveſtituras, & conjugia Clericorum damnavit. Anno 1103. regis rogatu Romam profectus eſt, Pontificem, cui rei integræ cognitio ab utrâque parte commiſſa erat, conſulturus. Paſchale igitur Papâ pro Anſelmo judicium ferente, iſte in Angliam redire veritus, Lugduni ſedecim menſibus conſedit. Anno 1107. Henricus Adelæ ſororis Comitiſſæ Bleſenſis rogatu cum Anſelmo in gratiam rediit: concordiâ utrinque ſancitâ, Rex inveſtiturâ Epiſcoporum atque Abbatum ceſſit. Archiepiſcopus inveſtitos antea à rege Præſules ordinavit. Cantuariam igitur reverſus, ſedem quiete deinceps tenuit: & Clericorum conjugio Eccleſiâ Anglicanâ eliminando ſtrenuè incubuit. Obiit anno 1109. die XXI. Aprilis, ætatis ſuæ 76. Archiepiſcopatûs 19.

OPERA.

Epiſtolarum libri III.
Monologion ſeu Soliloquium.
Proſologion ſeu Alloquium.
Liber incerti Autoris pro inſipiente adversùs Anſelmi Proſologion.
Liber contra inſipientem, ſeu *Apologeticus adversùs librum præcedentem.*
Dialogus de Veritate.
Dialogus de Libero Arbitrio.
Dialogus de caſu Diaboli.
Diſputatio Dialectica de Grammatico.
Tractatus de Sacramento Altaris, ſeu de Corpore & Sanguine Domini.

Digitized by Google

SÆC XI. ab An. M.

Liber de Fide, ſeu de Incarnatione Verbi.
De nuptiis conſanguineorum.
Libri II. contra Gentiles, Cur Deus homo.
De Proceſſione Spiritûs S. contra Græcos.
De Conceptu Virginali, activo, & peccato originali.
Fragmenta variorum Anſelmi Tractatuum de Conceptu Virginali paſſivo.
De tribus Waleranni quæſtionibus, ac præſertim de Fermento & Azymo.
De Sacramentorum diverſitate.
Concordia Præſcientiæ, Prædeſtinationis, & Gratiæ cum libertate.
Liber de Voluntate Dei.
Meditationum libri X. viz. *De humanâ conditione, De terrore Judicii,* &c.
Liber de ſalute animæ, Manuale dictum, S. Auguſtino perperàm tributum.
Meditatio ad ſororem de beneficiis Dei.
Meditatio de Paſſione Chriſti.
Alloquia cœleſtia, ſive *Faculæ priorum affectuum, erga Deum, Chriſtum, Deiparam, & Cœlites* complures, numero LVII.
Mantiſſa Meditationum & Orationum in quinque partes tributa.
Hymni & Pſalterium in commemoratione Deiparæ.
Liber de excellentiâ glorioſæ Virginis Mariæ, quem Bellarminus Anſelmo abjudicat. Eum, pariter ac ſequentem librum, Eadmero vindicat, Gabr. Gerberonius.
Liber de quatuor virtutibus B. Mariæ, ejuſque ſublimitate.
Paſſio SS. Guigneri ſive Fingaris, Pialæ, & Sociorum.
Liber exhortationum ad contemptum temporalium, & deſiderium æternorum.
Admonitio pro moribundo.
Parænesis ad Virginem lapſam.
Sermo ſive Liber de Beatitudine.
Homilia in illud, Introivit Ieſus in quoddam caſtellum.
Homiliæ in aliquot Evangelia.
Carmen de Contemptu mundi, & alia Carmina.

OPERA SUPPOSITITIA.

Liber de Similitudinibus B. Anſelmo adhiberi ſolitis. Eadmeri eſt.
Quædam dicta utilia, collecta ex dictis S. Anſelmi.
Liber de menſuratione Crucis. In eo citatur S. Bernardus.
Dialogus de Paſſione Domini.
Liber de veſtimentis, & membris, & actibus Deo attributis, qui inter Hieronymi etiam & Auguſtini Opera reperiri ſolet.

Elucidarium, ſive *Dialogus* ſummam totius Chriſtianæ religionis complectens. Opus Anſelmo indignum. Trithemius id Honorio Auguſtodunenſi, Raynaudus, Balæus, Simlerus, aliique Gulielmo Coventrienſi Carmelitano, Codices nonnulli Guiberto Novigentino Abbati vindicant.

De Imagine Mundi Libri II. Honorio cuidam debentur, forſan Auguſtodunenſi.

Hactenus editio *Lugdunenſis* 1630. Alia ſub Anſelmi nomine edidit Opera Joannes Piccardus *Colon.* 1612. viz. *Explanationes in S. Matthæum, In Evangelia aliquot, In Cantica Canticorum, In Epiſtolas S. Pauli, & in Apocalypſin,* quæ aut Anſelmo Laudenſi, aut Herveo debentur: adeóque infra locis ſuis memorabuntur.

Prodierunt Anſelmi Opera *Norimbergæ* 1491. fol. *Colon.* 1573. Tom. III. cum notis Joannis Piccardi *Colon.* 1612. Tom. IV. extraneis in S. Scripturam Commentariis exonerata curâ Theophili Raynaudi *Lugduni* 1630. Tom. III. denique ex recenſione Gabrielis Gerberonis *Pariſ.* 1675.

Epiſtolæ VII. Anſelmi à Baluzio primùm ſunt editæ *Miſcellan.* Tom. IV. p. 471.

Alias

Alias *Epiſtolas* VIII. in lucem protraxit Dacherius *Spicileg.* Tom IX. SÆC. XI. ab An. M.

1094.

LAMBERTUS, natione, ut opinor, Gallus, Atrebatenſium Epiſcopus electus, ſed cùm Rainaldus Archiepiſcopus Remenſis eum ordinare detrectaret, Romam profectus Lambertus ipſius Urbani Papæ manibus conſecratur anno 1094. XIV. Cal. April. Moleſtias nihilominus ei creare non deſtitit Rainaldus; donec anno 1095. habitâ Synodo Claromontanâ recitatum eſt privilegium, quod Eccleſiæ Atrebatenſi nuper conceſſerat Pontifex, à toto mox Concilio collaudatum & confirmatum. Extant Lamberti *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. X. p. 468. ubi etiam plures ad illum, & de illo Epiſtolæ habentur. Alia ejuſdem *Epiſtola ad Paſchalem Papam*, data anno 1105. de abſolutione Philippi Francorum regis, habetur ibid. p. 742.

RAIMUNDUS DE AGELES, Canonicus Podienſis, & Comitis Toloſani (qui itidem Podienſis Epiſcopus) Capellanus, claruit anno 1095. quo prædictum Comitem exercitum in Terram Sanctam ducentem ſecutus eſt. In hoc itinere dum hæreret, ad ſacros ordines promotus eſt; & Palæſtinam ingreſſus, lanceam Dominicam, (ipſomet teſte) dum è terrâ effoderetur, præſens vidit: quin & in Obſidione Antiochenâ ipſe manibus tulit. Scripſit hortante Pontio Balonenſi *Hiſtoriam Hieroſolymitanam*, quâ res præcipuè Comitis Toloſani auſpiciis per quinquennium geſtas perſequitur, nempe ab eo tempore quo Sclavoniam intravit Chriſtianorum exercitus, uſque ad victoriam de Ammirato Babylonio reportatam. Quàm ſincerâ fide in hoc Opere egerit, ex ſolenni ipſius execratione * diſcere poſſumus. *Oro igitur*, inquit, *& obſecro omnes, qui hæc audituri ſunt, ut credant hæc ita fuiſſe. Quòd ſi quicquam ego præter credita & viſa ſtudeo referre, vel odio alicujus appoſui, apponat mihi Deus omnes inferni plagas, & deleat me de libro vitæ.* Extat hæc *Hiſtoria* in Collectione Bongarſianâ *De Geſtis Dei per Francos* Tom. I. p. 139. 1095.

* Pag. 163.

GOTSELINUS, ſeu Goſcelinus, Monachus O. B. primùm S. Bertini in Arteſiâ, dein S. Auguſtini in Cantuariâ, claruit anno 1096. Scripſit *Vitam S. Auguſtini* primi Cantuarienſis Archiepiſcopi, duplici Opuſculo, fuſiori altero, altero breviori. Brevius in Appendice Lanfranci Operum ſine autoris nomine edidit Dacherius *Pariſ.* 1648. Fuſius Opus evulgavit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 498. Scripſit etiam *ad Anſelmum Libros II. de Tranſlatione S. Auguſtini*; qui MSS. penes Mabillonium habentur. 1096.

HILDEBERTUS DE LAVARDINO, Monachus Cluniacenſis, dein Berengarii diſcipulus, ab anno 1097. ſeu ut alii, poſt annum 1099. Epiſcopus Cenomanenſis. Injurius illi planè eſt Baronius *, qui quæ de effræni Adalberti cujuſdam Archidiaconi impudicitiâ habet Ivo Carnotenſis †, in Hildebertum refert. Anno circiter 1107. Hildebertus Henrici Angliæ regis, & Normanniæ Ducis injuriis divexatus, Romam perrexit, ſuppetias à Paſchale Pontifice ſibi ferri oraturus. Domum reverſus, in carcerem datus eſt; ac variorum criminum accuſatus, poſtulante Henrico rege, ut innocentiam ſuam probatione per ignem demonſtratam daret. Iſtiuſmodi verò conditionem ab Ivone monitus nequaquam ſubire voluit. Poſt annos 22. vel ut alii 29. ad Archiepiſcopatum Turonenſem tranſlatus, ſedem iſtam ſexennio circiter tenuit, atque obiit anno 1136. ſecundum alios verò 1132. 1097.

* Ad an. 1088.
† Epiſt. 279.

SCRIPTA.

Epiſtolæ LXXXIII.
Liber ſeu Proſa de Natali Domini.
Verſus de myſterio & ordine Miſſæ, ſeu de Concordiâ veteris & novi Sacrificii.

Sermo

SÆC. XI. ab An. M.

Sermo in illud Iſaiæ XXXV. Tunc aperientur oculi cæcorum.

Sermo in illud Lucæ XII. *Cui multum datum eſt, multum quæretur ab eo,* &c.

Ad Paſtores Sermo Synodicus.

Opuſcula hactenus recenſita habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 119.

Vita S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis, Præceptoris ſui. Extat in Bibliothecâ Cluniacenſi à Ducheſnio edita *Pariſ.* 1614. p. 413.

Vita S. Mariæ Ægyptiacæ, metro ſcripta. Exemplar ejus MS. extitit penès Heribertum Roſweydum, uti & nunc in Bibliothecâ Paulinâ Lipſienſi.

Poema elegans, ſeu *Epitaphium in Berengarium* exhibet Gul. Malmsburienſis lib. 3. *de geſt. Reg. Angl.* fol. 64. & ex eo Baronius ad an. 1088.

Epiſtola ad Regmoldum Monachum Cantuarienſem, edita eſt à Mabillonio Analect. Tom. I p. 293.

Vita S. Radegundis reginæ extat MS. penès eundem Mabillonium, qui Prologum ejus edidit, ibid. p. 296.

Liber de querimoniâ & conflictu ſpiritus & carnis, p. 421.

Liber de concordiâ veteris & novi Teſtamenti metricus, p. 441.

Orationes aliquot Theologicæ, ſeu Rythmi ſacri, p. 446.

Liber elegiacus de exilio ſuo, p. 453.

Liber Metricus de Urbe Româ, duabus conſtans partibus, 1. *de Roma diruta.* 2. *Roma reparata,* p. 456.

Alia Miſcellanea Metrica, viz. *de Sacramentis, de utraque parte Altaris, de tribus Miſſis in Natali Domini,* &c. p. 459.

Opuſcula iſta proximè enumerata in lucem protraxit, & cum notis edidit Jacobus Hommey Auguſtinianus in ſuo Patrum Supplemento *Pariſ.* 1684. 8°. Denique varia Hildeberti noſtri *Poemata* & *Homiliæ* inter Bibliothecarum Elnonenſis, Camberonenſis, Parcenſis Codices MSS. ab Ant. Sandero *Bibliothecâ MSS. Belgicâ* recenſentur; viderint quibus inſpiciendi facultas datur. Confer etiam quæ habet Labbeus in *Biblioth. Nov. MS.* p. 59.

1097. BALDERICUS, natione Belga, Gerardi I. qui obiit anno 1049. B. Liedberti dein, & ab anno 1076. Gerardi II. Cameracenſium & Atrebatenſium Epiſcoporum Secretarius & Sacellanus. Exinde Canonicus & Cantor Eccleſiæ Morinenſis. Tandem Noviomenſis & Tornacenſis Epiſcopus creatus eſt anno 1097. Obiit in urbe Tarvanenſi Prid. Cal. Junii anno 1112. Scripſit *Hiſtoriam* ſeu *Chronicon Cameracenſis & Atrebatenſis* Eccleſiarum libris III. quos titulo Chronici Cameracenſis in lucem edidit Georgius Colvenerius *Duaci* 1615. Chronicon Eccleſiæ Morinenſis ſeu Tarvanenſis ab eodem conſcriptum in Monaſterio Benedictino apud Cenomanenſes MS. extare prodit Voſſius de Hiſt. Lat. l. 2. c. 47.

1099. PASCHALIS II. *Rainerius* ſeu *Ragingerius* antea dictus, natione Tuſcus, ex provincia Flaminiâ, oppido Bleda, Creſcentii & Alſatiæ filius, in Monaſterio Cluniacenſi ad viceſimum uſque ætatis annum educatus: dein Romam profectus à Gregorio Papa Presbyter & Cardinalis titulo *S. Clementis* creatus eſt. Abbas Monaſterii SS. Laurentii & Stephani poſtea renunciatus. Poſt Urbani mortem anno 1099. ad Pontificatum Romanum evectus eſt, die XIV. Auguſti ordinatus. Anno 1101. Gerardum Archiepiſcopum Eboracenſem, alioſque Henrici Angliæ regis Legatos excommunicavit, quòd decreta ſua de inveſtituris laicis non admittendis callidè diſſimulârant. Anno 1102. habito Romæ generali Concilio Henricum Imp. ob rapinas & ſacrilegia anathemate percellit. Anno 1106. in Galliam Ciſalpinam profectus, Synodum Guaſtaldenſem celebravit; in quâ Laicorum inveſtituras damnavit, & conturbatum diuturno bello Eccleſiæ ſtatum reſtituit. Anno ſequente itinere in Galliam facto aliud contra laicas inveſtituras Concilium Trecis habuit. Anno 1111. cum principes Italiæ in fidem ſuam adigere auſus eſſet, & ſepulturæ ſacræ copiam Henrici IV. defuncti Imp. exuviis præfractè denegaret, ab Henrico V. Romam ſuſcipiendæ imperialis coronæ gratiâ adveniente captivus factus, Sutrium abductus eſt. In ordinem itaque redactus Hen-

Digitized by Google

Henrico inveſtituras ſolenni juramento remiſit, eumque Imperatorem inunxit. Poſt Henrici abitum celebrato Concilio Lateranenſi anno 1112. vim ſibi adhibitam cauſatus conceſſionem ſuam revocavit; renovatoque anno 1116. Concilio ob remiſſas Imperatori inveſtituras publicam egit pœnitentiam; ac privilegium ei datum damnans, ipſum ſimul anathematizavit. Perfidum Pontificem armis perſecutus eſt Henricus, eumque anno 1117. urbe ejecit. Iſte verò ingenti Normannorum exercitu conflato rem ſtrenuè egit, plurimis in Campaniâ oppidis expugnatis; adeò ſecurus victoriæ, ut Henrico abſolutionem ſuppliciter poſtulanti ſuperbè denegaret. Obiit anno 1118. die XVIII. Januarii. Extant *Epiſtolæ* CVII. & *Fragmenta* plura Decretorum Concil. Tom. X. p. 622. aliæ *Epiſtolæ* VI. apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. *Epiſtola* ad Norigaudum Epiſcopum Auguſtodunenſem apud eund. in Append. ad Reginonem p. 651. SÆC. XI. ab An. M.

Finis Sæculi Decimi.

SÆCULUM

SÆCULUM WALDENSE.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. XII. ab An. MC.

DEFUNCTO anno MCVI. Henrico IV. ſuccedit filius ejus Henricus V. qui an. MCXI. Romam veniens de manu Paſchalis Papæ coronam accepit; cui jus in inveſtituras conceſſit Pontifex, & Germanis Electoribus Cæſaris creandi jura confirmavit, quæ nihilominus ſequenti anno habitâ Romæ Synodo, irrita reddidit; quod & anno MCXVI. magis ſolenniter factum eſt. Hinc nova turbarum ſeges, hinc Henricus an. MCXVII. anathemati ſubjectus, donec anno MCXXII. injuriarum, & moleſtiarum pertæſus, in Synodo Wormatienſi coram legatis à Concilio Lateranenſi I. miſſis, jus inveſtituræ ejuravit, obſequiumque Pontifici reddidit. Plures expeditiones ex omni ferè Occidente per totum hoc Sæculum fiunt in terram ſanctam, vario quidem ſucceſſu, tandem infœlici exitu. Anno MCLXIII. magnas in Angliâ, aliiſque Regis ſui ditionibus adversùs Henricum II. turbas excitat Thomas Cantuarienſis, & cùm nullis conſiliis flecti poterat, quin & Regis authoritatem, regnique conſuetudines pervicaciâ planè intolerandâ impugnare pergeret, communi ſententiâ regni finibus exterminatur: finito ſexennio ſedi ſuæ redditus à Sicariis ad ipſam Aram trucidatur anno MCLXX. Mox anno MCLXXIII. ab Alexandro III. in Martyrum, Sanctorumque cenſum relatus. Circa annum MCLX. vel ut alii, MCLXX. inclareſcere cœperunt *Waldenſes, Albigenſes, Patarini, Pauperes de Lugduno*, ſeu quocunque demum alio nomine vocentur. hâc occaſione orti. Contigit Lugduni in magnâ civium coronâ, ex iis quidam ſubita morte correptus ſit; territi ſunt cæteri, ſed præ aliis Petrus Waldius ex oppido Waldi in Marchiâ Galliæ ſito oriundus, qui ſtatim bona divendidit, & pauperibus erogavit. Confluente igitur ad illum immenſâ multitudine, ipſe aliquantulum literatus Novum Teſtamentum linguâ populari ipſis expoſuit, & ſanam fidei morumque doctrinam tradidit. Aucto mox in immènſum diſcipulorum numero, Secta hæc ubique prævaluit, fatente ipſo Reinerio, fuiſſe qui affirmarent ipſam à Sylveſtri, vel potiùs ab ipſo Apoſtolorum tempore duraviſſe, nec ullam fuiſſe terram in quâ non altas radices egerit. Quam ſana, quam innoxia utplurimum fuerint illorum dogmata, vita, moreſque, liquido ex iis patet, quæ recenſet Æneas Sylvius, poſtea Pius II. Papa, Hiſt. Bohemic. c. 35. p. 103. & Ænea antiquior Reinerius Sachonus ipſe Inquiſitor generalis, qui claruit anno MCCLIV. & librum adverſus Waldenſes ſcripſit, ubi capite quinto errores eorum, & blaſphemias, quas vocat, ſigillatim enumerat; quæ an tam execrabile nomen mereantur, legat primùm, dein judicet æquus rerum æſtimator. Interim cap. quarto fatetur *hanc Sectam magnam habere ſpeciem pietatis, eo quod coram hominibus juſtè vivant, & benè omnia de Deo credant, omneſque articulos qui in Symbolo continentur, ſolummodò Romanam Eccleſiam Clerumque blaſphemare.* Hinc totius mali labes, hinc omnes in eos procellarum fons & ſcaturigo, quod recepta nimirùm Eccleſiæ Romanæ dogmata reprobarunt, mores corruptos, ſuperſtitiones, atque tyrannidem acriter corriperent; hinc concitati adverſus illos Prælati, Proceres, Reges, totaque penè Gallia

Digitized by Google

lia in arma ruit. Anno MCLXXIX. ſub Alexandro III. in Concilio III. Lateranenſi difertè damnati ſunt, *fautoribus eorum & receptoribus* (ipſa Canonis verba refero, Can. XXVII.) *Excommunicationi ſubditis*, prohibito ſub anathemate, *ne quis eos in domibus, vel in terrâ ſuâ tenere, vel fovere, vel negotiationem cum iis exercere præſumat.* Exinde vi & armis ubique oppreſſi, in varias regiones ſe diffundere neceſſe habuerunt. Theologia Scholaſtica novâ methodo tradita, & juris Canonici profeſſio in Eccleſiam introducuntur, ſequenti ſæculo latiùs propaganda. Anno circiter MCXX. Ordo Præmonſtratenſis ſub Regulâ D. Auguſtini autore S. Norberto in Diœceſi Laudunenſi fundamenta ſua poſuit; an. MCXXVI. Grandemontenſis, Conditore Stephano Arverno. Anno MCXVII. Ordinis S. Joannis Hieroſolymitani equites inſtitutum ſuum ſtrictiùs colere, & ad arma pro Chriſtianâ fide adverſus infideles feliciùs tractanda, ſe componere cœperunt. Anno MCLXXXI. Carmelitarum Ordo initium habuit, auctore Americo Patriarcha Antiocheno, qui Monachos quoſdam, ut à Saracenorum inſultibus tuti eſſent, in monte Carmelo collocavit. Exeunte ſæculo circa an. MCXCVIII. Teutonicorum Ordo, qui paulò antea cœperat, à Cœleſtino III. confirmatus eſt, ut de Ordinibus S. Jacobi, Calatravæ, SS. Trinitatis, aliiſque nil dicam. SÆC. XII. ab An. MC.

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTORES.

1101. GILBERTUS, ſive Giſlebertus, cognomento Criſpinus, patriâ, ut videtur Normannus, in Beccenſi Cœnobio, unà cum Anſelmo, monaſticam vitam egit; à quo literis inſtitutus, tam in divinâ quam ſæculari cognitione egregiè doctus evaſit. Claruit ineunte hoc ſæculo circa an. 1101. Poſt peracta ſub Anſelmo ſtudia, Romam peregrinatus eſt, ac inter redeundum celebrem cum Judæo quodam Moguntiacenſi, viro magni inter ſuos nominis, diſputationem de Chriſtianæ religionis veritate inſtituit. Abbas demum Weſtmonaſterienſis in Angliâ factus, diſputationem ſuam literis mandavit, & in Dialogi formam redactam Anſelmo (quo hortante id laboris ſuſceperat) nuncupavit, addito ei titulo, *De Fide Eccleſiæ contra Judæos.* Obiit anno 1117. vel ut Abbatum Weſtmonaſterienſium Hiſtoria MS. habet (notante Cl. Uſſerio) anno 1114. & in auſtrali parte Clauſtri ad pedes Abbatis Vitalis ſepultus eſt, hoc Epitaphio conhoneſtatus.

Hic pater inſignis, genus altum, virgo ſenexque
Giſleberte jaces, lux, via, duxque tuis.
Mitis eras, juſtus, prudens, fortis, moderatus;
Doctus quadrivio, nec minùs in trivio.
Sic tamen ornatus, nece ſextâ luce Decembris
Spiramen cœlo reddis, & oſſa ſolo.

Præter *librum contra Judæos* (alium planè ab eo, qui inter Auguſtini opera haberi ſolet, hoc titulo, *Altercatio Synagogæ & Eccleſiæ,* quocum non rarò confunditur) cujus Prologum edidit Joannes Piccardus *Colon.* 1612. in notis ad lib. 2. Epiſt. 16. Anſelmi, totum verò opus Gabriel Gerberon inter opera S. Anſelmi *Pariſ.* 1675. p. 512. præter iſtum, inquam, librum, extant MSS. *Homiliæ in Cantica Solomonis* in Bibliothecâ S. Petri apud Cantabrigienſes, item *in Prologos S. Hieronymi ſuper Biblia,* ibid. *Contra peccata cogitationis, locutionis, & operis,* in Bibliothecâ privatâ Gualteri Copi. Alia ejuſdem Opuſcula memorant Balæus Cent. 2. c. 63. Pitſeus ad an. 1117. quæ an alicubi adhuc deliteſcant, mihi planè incompertum eſt. Quod verò habent de libro Epiſtolarum, id inde natum videtur, quod in MS. Codice Epiſtolarum D. Anſelmi Bibliothecâ Cottonianâ habetur unica, eaque ſatis brevis Gilleberti *ad Anſelmum Cantuarienſem Epiſtola,* cujus initium, *Anſelmo Dei gratiâ Anglorum;* quæ tamen Gilleberti eſt Epiſcopi Lumicenſis, cujus etiam eſt *Libellus de ſtatu Eccleſiæ,* quem iidem huic noſtro attribuunt.

1101. LEO, gente Campanus, *Marſicanus* à patriâ forſan dictus, primùm Monachus, & Bibliothecarius Cœnobii Caſinenſis, dein Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Diaconus à Paſchali Papâ II. an. 1101. creatus. Anno 1111. capto ab Henrico V. Imperatore, & in cuſtodiam dato Paſchali Pontifice, ipſe cum Joanne Epiſcopo Tuſculano Româ ementito habitu elapſus, Italiam percurrit, populumque obteſtatus eſt ut arreptis armis injuriam Pontifici illatam ulciſcerentur. Obiit die XII. Maii, ſed quo anno prorſùs latet, certè poſt annum 1115. quo Bullæ Paſchalis II. ſubſcripſit. Scripſit *Chronicon Monaſterii Caſinenſis libris* III. *à tempore S. Benedicti uſque ad Deſiderium Abbatem,* qui poſtea Pontifex Romanus electus, Victor III. appellatus eſt. Prodiit Chronicon iſtud ſeorſim *Venet.* 1513. unà cum Aimoini Hiſtoriâ *Pariſ.* 1603. cum notis Laureti *Neapoli* 1616, 4°. cum annotationibus Auguſtini de Nuce, *Pariſ.* 1668. fol. In tenebris fortaſſe adhuc latent alia ejus opuſcula, viz. *Sermones de Paſchate, & de Nativitate, Hiſtoria Peregrinorum, Vita S. Januarii,*

Digitized by Google

nuarii, Vita & Converſatio S. Mennatis Confeſſoris, quam penès ſe MSS. ſervat J. B. Marus, unà cum *Tranſlatione Reliquiarum*, & *exacta Miraculorum narratione*, à ſe (ita enim pollicitus erat) ſuo tempore evulgandam. SÆC. XII. ab An. MC.

Alius etiam à noſtro erat hoc circiter tempore LEO, Monachus, Caſinenſis, & Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Diaconus creatus, ut volunt, anno 1105. à Paſchali II. ut alii verò, ab Urbano II. cujus *Epiſtolarum Regeſtum* fecit, & quamplures ipſe exaravit *Epiſtolas*, quæ MS. ſervantur in Bibliothecâ Vaticanâ, nonnullis hinc inde editis. Hunc cum noſtro Leone Oſtienſi malè confundunt Baronius, Poſſevinus, aliique. Vide Pet. Diac. de Vir. illuſtr. Caſ. cap. 30, 31. & quæ ibidem habet ejus editor J. B. Marus.

GUIBERTUS, ſive Gilbertus, gente Gallus, patriâ Normannus, ortu nobilis, Gulielmi de Grantemeiſnelle frater, primùm Monachus Flaviacenſis, dein Abbas Monaſterii S. Mariæ Novigenti in pago Laudunenſi; claruit anno 1101. Obiit anno 1124. die I. Auguſti. 1101.

OPERA.

Tractatus quomodo Sermo fieri debeat.

Moralium in Job liber X. in Amos liber unus, & in Lamentationes Jeremiæ liber unus.

Tractatus de Incarnatione adverſus Judæos.

Epiſtola prolixa de buccellâ Judæ datâ, & de veritate Dominici Corporis.

De laude B. Mariæ liber.

De Virginitate Opuſculum.

De pignoribus Sanctorum libri III.

Geſta Dei per Francos, ſeu *Hiſtoriæ Hieroſolymitanæ libri* IX. quibus Belli ſacri Hiſtoriam à primo Occidentalium in Palæſtinam ingreſſu ad Balduini I. regnum, & annum Chriſti 1100. pertexit. In condendâ hâc Hiſtoriâ uſus eſt, ipſo fatente, operoſâ verborum elegantiâ, aliâ planè ab eâ, quam in reliquis opuſculis adhibuit. Extat in Collectione Bongarſianâ *Geſtorum Dei per Francos* Tom. I. p. 467.

Vita ſua, ſeu Monodiarum libri III.

Opera Guiberti hactenus recenſita collegit, è MSS. eruit, & cum notis & obſervationibus ſuis, multiſque additamentis primus edidit Lucas Dacherius *Pariſ.* 1651. fol.

Sermo prolixus in illud, Sapientia vincit malitiam, qui inter Bernardi opera haberi ſolet, à Guiberto ſibimetipſi vindicatur in vitâ ſuâ l. 1. c. 16.

Commentarios Guiberti *in Abdiam Prophetam, in Jonam, in Michæam, lib.* II. *in Zachariam* lib. III. *in Joelem, in Naum, in Abaccuc, & in Sophoniam*, ſe MSS. in Bibliothecis Vallis Claræ, & Igniaci Ordinis Ciſtercenſium vidiſſe prodit Caſ. Oudinus *Supplem.* p. 388.

Scripſiſſe etiam *Expoſitiones in Geneſin*, ipſe fidem facit Guibertus *Epiſtolâ ad Lyſiardum* Epiſcopum Sueſſionenſem Hiſtoriæ Hieroſolymitanæ præfixâ, quæ quidem an ſuperſint hodiè, non liquet.

ROBERTUS, natione Gallus, Monachus S. Remigii in Diœceſi Rhemenſi O. B. Claruit anno 1101; Concilio Claromontano intererat anno 1095. quo tempore primæ in Terram ſanctam expeditioni ſe immiſcuit. Redux factus, Bernardi Abbatis juſſu conſcripſit *Hiſtoriæ Hieroſolymitanæ libros* IX. ſeu ut alii numerant, *libros* VIII. quibus res geſtas Francorum in Oriente ab anno 1095. enarrat uſque ad victoriam ab Ammiravizo reportatam circa annum 1099. Stylum utpote impolitum, ipſe in Præfatione operis modeſtè ſatis excuſat. Prodiit Hiſtoriæ illius editio correcta ducentis ferè abhinc annis, nullo nec loci, nec anni indicio appoſito, dein editio depravatiſſima *Baſil.* 1533. demum inter Scriptores Germ. Reuberi p. 217. & inter *Geſta Dei per Francos* Tom. I. p. 30. 1101.

SÆC. XII. ab An. MC.

1101. HUGO, ex Monacho Virdunenſi, Flaviniacenſis in Ducatu Burgundiæ Abbas; claruit anno 1101. Scripſit *Chronicon Virdunenſe* in duas partes diſtributum, primam à Chriſto nato ad annum uſque 1002. ſecundam ab anno 1002. ad 1102. Opus iſtud Theſaurum undecimi præſertim ſæculi incomparabilem vocat Labbeus, qui illud ex ipſo authoris autographo in Bibliothecâ Jeſuitarum Claromontanorum aſſervato edidit *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. I. p. 75. conſultò interim ſecluſis è priore parte quamplurimis vulgaribus & inutilibus laciniis aliunde tranſcriptis, quas, inquit, nemo cordatus atque induſtrius Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ indagator merito unquam jure deſiderabit.

1101. RADULPHUS ARDENS, patriâ Pictavus, Gulielmi IV. Aquitaniæ Ducis Eccleſiaſtes ſeu Concionator; claruit anno 1101. Scripſit *Sermones de Tempore & Sanctis*, ſeu *in Epiſtolas & Evangelia totius anni.* Prodierunt illi *Pariſ.* 1573. Tom. II. in 8°. antea ibid. 1568. *Antverp.* 1576. 8°. *Colon.* 1604. 2 Tom. 8°.

1101. THEODORICUS, Monachus primùm, dein Abbas Cœnobii S. Trudonis in Epiſcopatu Leodienſi, anno 1099. 3. Cal. Februar. conſecratus. Claruit anno 1101. Demum à Trudone Abbatiam deponere,& in exitium ire coactus, in Monaſterium S. Petri Gandenſe ſeceſſit, ibique diem obiit anno 1107. VII. Cal. Maii.

SCRIPTA.

Vita S. Trudonis. Extat apud Surium ad XXIII. Novembr.

Vita S. Bavonis Gandavenſis, ibid. ad I. Octobr. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. II. p. 395.

Vita S. Landradæ virginis, apud Surium ad VIII. Julii.

Vita S. Rumoldi, Archiepiſcopi Dublinienſis & Martyris apud Surium ad I. Julii.

Sermo de tranſlatione S. Trudonis, Presbyteri & Confeſſoris, ibid. ad XXIII. Novembr. p. 515.

Vita S. Amalbergæ virginis. Extitit MS. penès Miræum, & in Cœnobio Cameræ juxta Bruxellam.

Cæterùm Theodoricus *hiſtorias Veteris & Novi Teſtamenti* verſu heroico ſcripſiſſe dicitur. Vide Voſſium de Hiſt. Lat. l. 2. c. 48.

1101. SIGEBERTUS, patriâ, ut videtur, Gallo-Brabantus, Monachus Gemblacenſis; claruit an. 1101. In juventute adhuc in Monaſterio Vincentiano apud Metenſes ſcholam aperuit, & Monachos Clericoſque ad ſe venientes melioribus literis imbuit. Poſtea ad Gemblacum ſuum rediit, & libris ſcribendis ſe præcipuè addixit. Et cum fervèrent undique graviſſimæ lites inter Henricum IV. Imper. ejuſque filium Henricum V. & Gregorium VII. ejuſque ſucceſſores Urbanum II. & Paſchalem Papas, Sigebertus noſter Henricorum cauſam conſtanter tutatus eſt, & à partibus Imperatoris adverſus injuſta & violenta Pontificis Romani molimina viriliter ſtetit; quin & curiæ Romanæ decreta de conjugii Clericalis prohibitione apertè damnavit: acri ſubinde cenſurâ à Baronio, Bellarmino aliiſque notatus, vel convitiorum potiùs plauſtris onuſtus. Obiit Sigebertus III. Non. Octobr. an. 1113. de quo hæc habet Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 674. *Cum annos religioſè pièque ætate grandis apud ſuos exegiſſet, animam creatori ſuo reddidit. Utinam ea ætas tales multos tuliſſet: certè non tam mutilam haberemus illorum temporum Hiſtoriam*, &c.

SCRIPTA.

SCRIPTA.

CHronicon ab anno 381. in quem deſinit Hieronymus, uſque ad an. 1112. prodiit inter Scriptores Germanicos *Francofurt.* 1583. fol. p. 477. Tandem poſt alias omnes editiones ad MS. Codicis fidem recognitum, & à Galfridi Monumetenſis quiſquiliis repurgatum edidit Aubertus Miræus *Antverp.* 1608. qui etiamſi ſuam editionem ſolam eſſe genuinam, & à nugis liberam glorietur; non deſunt tamen qui eam veluti corruptam & depravatam criminentur. Sigeberti *Chronicon* continuarunt alii, Anſelmus Gemblacenſis, &c. quos vide ſuis locis.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis liber, aliis hujuſce commatis Scriptoribus adjunctus cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. deinde cum ſcholiis Miræi in Biblioth. ejus Eccleſiaſtica *Antv.* 1639. fol.

Epiſtola pro Eccleſiis Leodienſi & Cameracenſi adverſus Epiſtolam Paſchalis Papæ. Habetur in Goldaſti collectione Anti-Gregoriana p.188. *Hanov.* 1611.

Vita Sigeberti Francorum regis, apud Sur. Febr. I.

Vita S. Guiberti Confeſſoris, Monaſterii Gemblac. fundatoris, apud Sur. Maii XXIII.

Vita S. Maclovii. Extat apud Sur. Novemb. XV. *Vita S. Theodardi* huic adjuncta periiſſe videtur.

INEDITA.

SErmo in laudem S. Luciæ, ſervatur MS. Gemblaci, teſte Fr. Sweertio loc. ſupra citato.

Paſſio Thebæorum metricè lib. 3. ext. in Monaſterio Gemblac.

Vita S. Lamberti, item *ejuſdem Tranſlatio* MS. hodiè ſupereſſe dicuntur.

De Jejunio IV. temporum ad Leodicenſes, MS. extare teſtatur Sweertius. Alia à ſe ſcripta recenſet ipſe Sigebertus in calce libri de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ubi de operibus ſuis accuratè agit; quæ aut tenebris adhuc ſuppreſſa jacent, aut penitùs interierunt. Sunt autem *Vita Theoderici Epiſcopi, ejuſdemque tranſlatio*; *Paſſio S. Luciæ* metricè; *Apologia Prophetiæ S. Luciæ*; *Geſta Abbatum Gemblacenſium*; *Reſponſum ad Hildebrandi Papæ Epiſtolam*, quam ſcripſit in poteſtatis regiæ calumniam; *Apologia ad Henricum Imper. contra eos, qui calumniantur miſſas conjugatorum Sacerdotum*; *Eccleſiaſtes, literaliter, allegoricè, mythologicè, metro heroico deſcriptus.*

ANSELMUS, Eccleſiæ Laudunenſis Scholaſticus & Decanus; claruit 1103.
circa an. 1103. magni apud ſuos nominis vir, plures curæ ſuæ commiſſos diſcipulos habuit, & in his Petrum Abailardum, qui quidem hominem fama ejus longe inferiorem ſe comperiſſe teſtatur. "Acceſſi, *inquit* *, ad hunc ſe-"nem, cui magis longævus uſus, quam ingenium vel memoria nomen com-"paraverat. Ad quem ſi quis de aliquâ quæſtione pulſandum accederet in-"certus, redibat incertior. Mirabilis quidem erat in oculis auſcultantium, ſed "nullus in conſpectu quæſtionantium. Verborum uſum habebat mirabilem, "ſed ſenſu contemptibilem, & ratione vacuum. Cùm ignem accenderet, "domum ſuam fumo implebat, non luce illuſtrabat. Arbor ejus tota in foliis "aſpicientibus à longè conſpicua videbatur, ſed propinquantibus, & diligen-"tiùs intuentibus infructuoſa reperiebatur. Congeſtis hinc inde ex Patrum ſcriptis ſententiis, totum Vetus ac Novum Teſtamentum interlineari marginalique Gloſſâ illuſtravit. Extat Gloſſa iſta interlinearis, unà cum Lyrani, aliorumque additamentis ſæpiùs edita, ex gr. *Lugduni* 1528. *Antverp.* 1634. &c. Porrò Commentarios in Matthæum, Lectiones, ſive Explanationes in varia loca Evangeliorum, & Commentarios in Epiſtolas D. Pauli, in Apocalypſin, & in Cantica Canticorum, ſub Anſelmi Cantuarienſis nomine edit. *Colon.* 1612. quamplurimi Codices MSS. noſtro huic Laudunenſi adjudicant, quanquam non deſunt, qui illa Gulielmo Pariſienſi, iſta Herveo Monacho Dolenſi, vindicent.

* Hiſt. Calamit. ſuar. c. 3. p. 7.

GALTERUS,

SÆC. XII. ab An. MC.

1103. GALTERUS, gente forſan Gallus, Roberti Præpoſiti Inſulani conſanguineus, anno 1103. factus eſt Epiſcopus Magalonenſis, & legatus Apoſtolicus. Obiit anno 1129. Extat *Epiſtola* ad Robertum prædictum *de Floribus Pſalmorum* à Lietberto S. Rufi Abbate collectis, apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 289.

1105. PHILIPPUS, SOLITARIUS, à vitâ forſan monaſticâ, dictus, natione Græcus, quis verò vel cujas fuerit, non liquet. Claruit anno 1105. quo *Dioptram ſuam* condidit. Scripſit enim ad Callinicum ſocium ſuum opus *Dioptram* dictum, ſeu Regulam rei Chriſtianæ libris ſeu ſermonibus IV. in quibus animus & corpus diſputant. Notis id ac Præfatione additâ illuſtrâſſe creditur Michael Pſellus. Prodiit Latinè ex interpretatione Jacobi Pontani cum Præfatione & Notis Pſelli *Ingolſtadii* 1604. 4°. & deinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 553.

1105. ÆLNOTHUS, origine Danus an Anglus, parùm conſtat, certè potiorem vitæ partem in Daniâ exegit, ubi annos 24. commoratus eſt; Monachus verò S. Auguſtini Cantuarienſis fuit. Claruit anno 1105. Scripſit *Vitam & Paſſionem S. Canuti regis Daniæ*, ab Arnoldo Huitfeld primùm editam *Hafniæ* 1602. deinde cum notis Joannis Meurſii ibid. 1631. 4°.

1105. ODO, primùm Scholaſticus Aurelianenſis, dein Abbas S. Martini Tornacenſis, demum Epiſcopus Cameracenſis anno circiter 1105. factus. Cum inveſtituram Epiſcopalem ab Henrico IV. Imp. accipere nollet, ſede ſuâ pulſus, in Monaſterium Aquicinctenſe prope Duacum ſeceſſit, ibique diem extremum obiit anno 1113. XIII. Cal. Julii. Scripſit brevem *Expoſitionem in Canonem Miſſæ* diviſam in quatuor diſtinctiones, quæ ſeorſim prodiit cum Fr. Titelmanni libro ejuſdem argumenti *Antverp.* 1530. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. ubi habentur & alia ejuſdem opuſcula, viz. *De Myſterio Dominicæ Incarnationis, Dialogus contra Leonem Judæum. Liber de peccato originali. De blaſphemiâ in Spiritum S. Homilia in Villicum iniquitatis, Collationum liber*, &c.

1106. ODO, Monachus Aſtenſis O. B. claruit anno 1106. Scripſit ad Brunonem Epiſcopum Signienſem *Expoſitionem in Pſalmos per contemplationem exaratam*, quæ habetur ad calcem Brunonis Signienſis operum, *Venet.* 1651.

1106. PETRUS ALFONSUS, vir illuſtris, *Moſes* antea dictus, gente, ut videtur, Hiſpanus, ortu Judæus, ad fidem Chriſti converſus, baptizatus erat (ipſomet teſte in prologo) à Stephano Oſcenſis civitatis Epiſcopo, anno Chriſti MCVI. Æræ Hiſpanicæ 1144. menſe Julio, die natali Apoſtolorum Petri & Pauli, ſuſceptus è ſacro fonte ab Alfonſo Imperatore Hiſpanico, quem proinde patrem ſuum ſpiritualem appellat, unde & *Alfonſi* nomen traxit. Scripſit ſub nomine Petri & Moſis *Dialogum adversùs Judæos*, in duodecim titulos ſeu partes diſtributum, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 172.

1106. ANONYMUS Author, qui ſcripſit *Vitam Henrici IV. Imp.* Claruit anno 1106. quo illuſtriſſimus ille princeps vitam finivit. Hiſtoricus eſt antiquæ fidei, & elegantis ingenii, quique ob ſinceram & illibatam in enarrandis Henrici rebus fidem invidiæ & perſecutionis metu nomen ſuum occultâſſe videtur. Prodiit in Faſciculo rerum expetendarum ab Orthuino Gratio editus, dein inter Scriptores alios rerum Germanicarum à Juſto Reubero evulgatos *Francofurti* 1584. Ex editione iſtâ liber qui penès me eſt, erat olim ſummi viri Iſaaci Caſauboni, qui in veſtibulo voluminis hæc propriâ manu annotavit. *Ex omnibus Scriptoribus, qui hoc volumine continentur, nullus conferendus ullâ ex parte cum eo, qui vitam maximi Principis, Imp. Henrici IV. deſcripſit. Quo in libello, quid priùs admirer, neſcio; elegantiam ſermonis*

illius

Digitized by Google

illis temporibus ſtupendam, an ſententiarum gravitatem, an pietatem, quæ patet SÆC. XII. *fuiſſe ingens in eo authore. Quem equidem ſi fœlicioribus ſæculis vixiſſet, putem* ab An. MC. *nemini veterum, aut Latinorum, aut Græcorum, poſtponendum; nec illud opuſculum poſtpoſuerim Taciti libello de Vitâ Agricolæ.* Hactenus Caſauboni nota MS^a^. Contrariam prorſus de eo ſententiam tulit Baronius ad an. 1106. Tom. XII. p. 50.

STEPHANUS HARDINGUS, natione Anglus, ſplendidâ familiâ natus, vitam monaſticam in Cœnobio Sherbornenſi amplexus eſt; inde ad peregrinandum ſe accingens, Scotiam, Galliam, Italiam, Romam uſque peragravit. In Burgundiam denuò iter faciens, in Cœnobio Moleſmenſi apud Lingonenſes inter Ordinis Benedictini Monachos nomen dedit. His verò demum relictis ad Ordinem Ciſtercienſem ſe recepit, & elapſis exinde annis decem Abbas Ciſtercienſis electus eſt anno 1109. poſt 13. Ordinis ſui Monaſteria à ſe fundata, Ciſtercienſium ſuorum regimine ſe abdicavit anno 1133. obiitque anno ſequenti die XVII. Aprilis. Congregato generali Ciſtercienſium capitulo anno 1116. atque iterum anno 1119. conſtitutiones quaſdam pro unione monaſteriorum Ciſtercienſium inter ſe promulgavit, quas vocari voluit *Chartam Charitatis.* Extat iſta *Charta* in Menologio Ciſtercienſi *Antverp.* 1635. ad diem V. Julii, & Annalium Ciſterc. Angeli Manriquez *Lugduni* 1642. Tomo I. ad annum 1119. Extant ejuſdem *Epiſtolæ* II. inter Epiſtolas S. Bernardi ad Ludovicum Galliæ regem. *Exordium parvum Ordinis ſui*, in Bibliothecâ Ciſtercienſi à Bertrando Tiſſier edita *Pariſ.* 1660. *Sermo habitus in obitu S. Alberici*, apud Manriquez Tomo I. Annalium ad an. 1109. *Inſignis ſermo habitus* anno 1113. cùm S. Bernardum cum 30. ſociis venientem habitu Ordinis Ciſtercienſis induit, apud Britum lib. 1. cap. 22. monente Carolo du Viſch *Biblioth. Script. Ciſterc.* p. 301. Eidem vulgò aſcribitur, *Liber Uſuum, ſeu Rituum Ordinis Ciſtercienſis, Pariſiis* anno 1628. atque alibi, editus. 1109.

PETRUS, GROSOLANUS ſeu *Chryſolanus* dictus, primùm minoris cujuſdam urbis Præſul, deinde Eccleſiæ Mediolanenſis Archiepiſcopus; 1110. claruit anno 1110. A Paſchali Papâ ad Alexium Comnenum Imp. Conſtantinopolim miſſus, fervente controverſiâ de proceſſione Spiritûs S. ſtrenuè adversùs Græcos tum voce tum ſcriptis dimicavit. Domum reverſus, ortâ illum inter & Jordanem de ſede Mediolanenſi lite, anno 1116. Concilii Lateranenſis ſententiâ ad priorem ſedem abdicato Archiepiſcopatu redire coactus eſt. Extat *Oratio ad Alexium Comnenum de Proceſſione Spiritûs S.* Lat. apud Baronium ad an. 1116. Gr. Lat. apud L. Allatium *Orthod. Græc.* Tom. I. p. 379.

EUSTRATIUS, Metropolita Nicænus; claruit circa an. 1110. In 1110. iis erat, qui adversùs Chryſolanum ſtylum exacuerunt. Auctor certè gravis, & aliarum ſcriptionum laude apud Latinos ipſos celebris, fatente Leone Allatio de Conſenſu l. 2. c. 10. Tale de eo elogium fert Anna Comnena, teſtis contemporanea; Ἀνὴρ τά τε θεῖα σοφὸς καὶ τὰ θύραθεν αὐχῶν ἐπὶ ταῖς διαλέξεσι μᾶλλον, ἢ οἱ περὶ τὴν στοὰν καὶ ἀκαδημίαν ἐνδιατρίβοντες. *Vir in rebus divinis externiſque apprimè doctus, in concertationibus majorem ſibi locum vendicans, quàm illi qui Stoâ & Academiâ exercitabantur.* Scripſit *adversùs Chryſolanum Opus de Proceſſione Spiritûs S.* quod in Bibliothecâ Vallicellanâ hodiè MS. ſervatur. Quinque alios ejuſdem argumenti *Tractatus*, quos ipſe vidit, recenſet Leo Allatius loco ſupra citato. Cæterùm Euſtratii noſtri *Commentarii in poſteriora Analytica Ariſtotelis* Græcè editi ſunt *Venet.* 1534. *Commentarii ejuſdem in Ariſtotelis Ethica* Græcè ibid. 1536. Lat. *Pariſ.* 1543.

NICETAS SEIDUS, ſcriptor Græcus, Latinorum adverſarius; claruit (ſi in re obſcurâ rectè conjicio) circa an. 1110. Cum Latinos 1110. dogmata rituſque ſuos ab Eccleſiæ Romanæ antiquitate commendare animadverteret, edidit adversùs eos opuſculum hoc argumento, *Non ſimpliciter antiqua*

SÆC. XII. ab An. MC. *antiqua novis venerabiliora, ideoque neque novâ vetus Roma, nec ſedes ſede.* Ex hoc Opere ampla quædam, nec contemnenda Fragmenta profert Leo Allatius *de Conſenſu* lib. 1. cap. 14. §. 1, 2. l. 2. c. 1. §. 2. l. 3. c. 12. §. 4.

1110. GILLE, ſive GILLEBERTUS, genere an gente Oſtmannus? Epiſcopus in Hiberniâ Lunicenſis ſive Lumnicenſis, ſeu Limiricenſis (vide ſis Waræum * & Uſſerium †) claruit anno 1110. quo Synodum in Hiberniâ celebrâvit, in quâ limites Epiſcopatuum Hibernicorum definivit. Anno 1115. in Angliâ verſatus Bernardi Epiſcopi Menevenſis ordinationi Weſtmonaſterii peractæ interfuit. Primus per totam Hiberniam Legatus Apoſtolicus factus eſt; cui muneri, annis jam gravis, morbis gravatus, anno 1139. renunciavit; & paulò poſt obiit. Extant *Libellus de ſtatu Eccleſiæ, & Epiſtolæ* II. altera *ad Epiſcopos & Presbyteros Hiberniæ*, altera *ad Anſelmum Cantuarienſem*, apud Uſſerii *Epiſtolarum Hibernic. Syllogen.* p. 77.

* Comment. de Præſul. Hibern. p. 183.
† Not. ad Ep. Hibern. p. 140.

1110. GODEFRIDUS, Patriâ Andegavenſis, nobili loco natus, primâ ætate Monachis Vindocinenſibus ſe adjunxit, & poſt aliquot annos novitius adhuc & juvenis, ac Diaconus tantùm, quintus ejuſdem Cœnobii Abbas creatus eſt, ab Ivone Carnotenſi inauguratus. Anno 1093. in Italiam profectus, rei pecuniariæ ſubſidium Urbano II. tunc Guibertinæ factionis metu latitanti, tulit. Tanto beneficio devinctus Pontifex eum Presbyterum ordinavit, & Cardinalem titulo S. Priſcæ renunciavit. Anno 1095. ab Urbano accitus Concilio Claromontano interfuit; non Urbano ſolùm, ſed & Paſchali etiam ſucceſſori imprimis charus: quorum utrumque in Monaſterio ſuo Vindocinenſi hoſpitio excepit. Claruit anno 1110. Strenuus Eccleſiæ Romanæ pugil, cujus authoritatem ut tueretur & ampliaret, Alpes duodecies tranſcendit, ter etiam à Pontificum adverſariis captivus ductus. In vivis adhuc erat anno 1129.

SCRIPTA.

Epiſtolarum ad Pontifices, Cardinales, Epiſcopos, Abbates, Monachos, & Seculares, libri V.

Opuſcula numero XVIII.

Sermones XV. *in primariis anni feſtivitatibus habiti.*

Godefridi Opera curâ Jacobi Sirmondi notis illuſtrata prodierunt *Pariſ.* 1610. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 1.

1110. BERENGOSUS, ſive Berengoſius, Abbas S. Maximini extra muros Trevirenſes, claruit circa an. 1110.

SCRIPTA.

De laude & inventione Crucis Dominicæ libri III.

Liber de myſterio Ligni Dominici, & de luce viſibili & inviſibili, per quam antiqui Patres meruerunt illuſtrari.

Sermones V. *de Martyribus, Confeſſoribus, Dedicatione Eccleſiæ, & Veneratione Reliquiarum.*

Prodierunt Opuſcula iſta *Colon.* 1555. 8o. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XII. p. 349.

1111. FRANCO, primùm Scholaſticus Leodienſis, dein Monachus, & poſt Fulgentii mortem Abbas Affligemienſis O. B. Claruit anno 1111. Scripſit *De Gratiâ Dei libros* XII. quos Monachus adhuc inchoavit, Abbas abſolvit. Prodierunt hi libri typis excuſi *Antverp.* 1565. *Friburgi* 1620. & cum Epiſtolâ de Monacho habitum rejiciente, in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 293. Cæterùm Franco metricè etiam *ſtatum futuræ gloriæ* eleganter deſcripſit, teſte Henrico Gandavenſi *. Verùm id Opus interiit. Scripſit etiam ad Hermannum Coloniæ Archiepiſcopum *librum de Quadraturâ circuli, aliumque de* rati-

* De Script. Eccl. c. 39.

Digitized by Google

ratione Computi, jam deperditos; ſi modò idem cum Affligemienſi ſit Franco ille Leodienſis, de quo verba facit Sigebertus cap. 164. quod quidem haud ita certò conſtat. SÆC. XII. ab An. MC.

RUPERTUS, *Tuitienſis* dictus, primùm Monachus S. Laurentii in Oesbrovic prope Leodicum ſub Berengero ſive Berengario Abbate, quo vivente *Commentarios de Divinis Officiis* conſcripſit anno 1111. A Berengario moriente Cunoni Abbati Sigebergenſi, commendatus, cujus Patrocinio à Perſecutione falſorum Fratrum invidiâ tabeſcentium, uti ipſe loquitur, liberatus, *Commentarios ſuos in S. Scripturam* edere cœpit anno 1117. Demum ob præclaram eruditionis famam à Frederico Archiepiſcopo Colonienſi evocâtus, Tuitienſis Cœnobii, è regione Coloniæ Agrippinæ ſiti, Abbas creatus eſt. Obiit anno 1135. IV. Non. Mart. Quænam illius de Euchariſtiâ ſententia fuerit, ipſe explicabit Baronius *. In errorem, inquit, illum impegit incautè, quo aſſeruit in ſacratiſſimo Euchariſtiæ Sacramento ita ineſſe verè ipſum integrum corpus & ſanguinem Chriſti; ut tamen ſubſtantia ipſa panis & vini etiam integra remaneret. Qui error damnatus eſt in Concilio Lateranenſi ſub Innocentio Papâ IV. ſeu ut luculentiùs forſan Ruperti ſententiam explicat Bellarminus †. Error, inquit, Ruperti in eo ſitus eſt, quòd exiſtimavit non converti panem in corpus Chriſti, dum conficitur Euchariſtia, ſed aſſumi à verbo divino, quemadmodum aſſumpta eſt humanitas. 1111.

* Ad an. 1111. in fine.

† De Script. Eccleſ. in Ruperto.

OPERA.

Commentariorum de ſanctiſſimâ Trinitate & operibus ejus libri XLII. *in utrumque Teſtamentum*, ad Cunonem Abbatem Sigebergenſem, viz. *de Patris Operibus* libri III. *Filii* XXX. *Spiritûs S.* IX.

Commentariorum in XII. Prophetas Minores libri XXXI. *ad Fredericum Archiepiſcopum Colonienſem.* Prodierunt ſeorſim *Noribergæ* 1524. Lovanii 1551.

Commentariorum in Cantica Canticorum de Incarnatione Chriſti & laudibus Deiparæ Virginis libri VII.

Commentarius in Job, ex Gregorii M. ſcriptis excerptus.

Commentariorum in Eccleſiaſten libri V. ad Gregorium.

De Gloriâ & honore Filii Hominis ſuper Matthæum libri XIII. *ad Cunonem ex Abbate Sigebergenſi Epiſcopum Ratiſponenſem.* Prodierunt ſeorſim *Colon.* 1533.

De Glorificatione Trinitatis, & Proceſſione Spiritûs S. libri IX. quibus præmittuntur *Hymnus ad Sp. S. Epiſtola ad Romanum Pontificem, & Prologus ad Cunonem Ratiſponenſem.* Prodierunt unà cum Opere præcedente *Colon.* 1533.

Commentariorum in Evangelium S. Joannis libri XIV.

Commentariorum in Apocalypſin libri XII. *ad Fredericum Archiepiſcopum Colonienſem.* Prodierunt *Noribergæ* 1526.

De Victoriâ verbi Dei libri XIII. *ad Cunonem.* Prodierunt ſeorſim *Noribergæ* 1523.

De Divinis Officiis per anni circulum libri XII. *ad Cunonem:* quos nonnulli Valramo ſeu Waleramo cuidam, S. Anſelmi amico, luculentiſſimo errore aſcripſerunt. Habentur inter Scriptores *de Divinis Officiis Pariſ.* 1610. & alibi.

De incendio Tuitienſis oppidi ſuâ ætate viſo, in quo Corpus D. N. J. C. *à flammâ circumfuſâ intactum remanſit, Liber.*

De Meditatione mortis libri II. Prodierunt unà cum Opuſculo præcedente, & Ruperti Vitâ, *Colon.* 1572.

Vita S. Heriberti Colonienſis Archiepiſcopi, qui obiit anno 1121. ad Marcwardum. Extat apud Surium ad XVI. Mart.

De Paſſione S. Eliphii Martyris liber. Habetur apud Surium ad XVI. Octobr.

Digitized by Google

SÆC.XII. ab An. MC. *De voluntate Dei liber.*

De omnipotentiâ Dei liber. Prodierunt ſimul bina iſta Opuſcula *Noribergæ* 1524.

In quædam Capitula Regulæ S. Benedicti libri IV. ad Cunonem Abbatem.

De eâdem re ex Hiſtoriâ Abbatum S. Nicolai Brunwilerenſium Epiſtola.

De læſione virginitatis, & an poſſit conſervari corrupta, liber.

Prodierunt iſta omnia Ruperti Opera *Pariſ.* 1638. II. Tom. f. Prodierant antea Ruperti Opera *Colon.* 1533. 1566. 1577. 1598. & 1602.

Dialogorum inter Chriſtianum & Judæum libri III. quibus *Annuli* nomen dedit: in lucem editi ſunt à Gabriele Gerberonio ad calcem Anſelmi Operum *Pariſ.* 1675. p. 524.

Opus ex libris Regum de glorioſo Rege David, libris VIII. comprehenſum ſe ſcripſiſſe memorat Rupertus *in Epiſtolâ ad Cunonem libris De Divinis Officiis præfixâ*: quod quidem Opus Frederici Colonienſis hortatu olim ſuſceptum nunc interiiſſe videtur.

1112. JOANNES, Archiepiſcopus Lugdunenſis, claruit anno 1112. quo Synodum Epiſcoporum ſuffraganeorum indixit, & inveſtituras laicorum damnavit. Ad hanc Synodum vocati Provinciæ Senonenſis Epiſcopi ire recuſârant: quin & miſſâ ad Joannem Epiſtolâ non ſolùm licitas eſſe laicorum inveſtituras, ſed & in præſenti Eccleſiæ ſtatu fieri debere declarârant. Hos reſcriptâ *epiſtolâ* acerbè perſtrinxit Joannes, & ſententiam eorum indubitatam eſſe hæreſin contendit. Extat *Epiſtola* iſta, unà cum Senonenſium Epiſcoporum literis Concil. Tom. X. p. 786.

1113. STEPHANUS I. Æduenſis ſive Auguſtodunenſis Epiſcopus creatus eſt anno 1113. Poſt annum 1129. Epiſcopali dignitate ſe abdicavit, ſub Petro Mauricio Monachus Cluniacenſis factus, eoque aſtante diem clauſit extremum. Scripſit *Librum de Sacramento Altaris, & iis quæ ad illud varioſque Eccleſiæ miniſtros pertinent*, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 1872. Alter erat junior Stephanus Auguſtodunenſis, qui obiit anno 1189.

1114. BALDRICUS, Patriâ Aurelianenſis, primùm Monachus, dein Abbas Burgulienſis in Andegavis. Anno 1095. Concilio Claromontano interfuit. Anno 1114. Archiepiſcopus Dolenſis in Aremoricâ factus eſt. Obiit grandævus anno 1131. die XXVII. Januarii. Scripſit *Hiſtoriam Hieroſolymitanam* libris IV. quibus Chriſtianorum Occidentalium res geſtas in Oriente ab anno 1. ſuſceptæ peregrinationis, Chriſti 1095. uſque ad captam Hieroſolymam & Godefridi regis mortem anno 1100. veraciter deſcripſit & eleganter, judice Orderico Vitali *, qui plurima ex eo depromſit. *Extat Hiſtoria iſta* inter *Geſta Dei per Francos* Tom. I. p. 81. & inter Hiſtoricos Francicos à Ducheſnio editos Tom. IV. Alia ſcripſit Baldricus, viz. *Vitam Hugonis Archiepiſcopi Rothomagenſis*, quæ habetur apud Arturum du Monſtieur in *Neuſtriâ Piâ*, p. 282. ſed in quâ multa conficta & fabuloſa notat idem Monſtieur cap. ſequenti. Relationem ejuſdem prolixam de Monaſterio Fiſcamnenſi ex Codice MS. Fiſcamnenſi edidit idem Monſtieur ibid. p. 227. *Vita S. Roberti de Arbriſſellis Ordinis Fontiſ-Ebraldi Fundatoris* à Baldrico ſcripta habetur apud Surium & Bollandum ad XXVI. Februar. *Tranſlatio itidem & Miracula capitis S. Valentini Martyris* apud Bolland. XIV. Februarii.

* Hiſt. Eccleſ. l. 9. in fine.

Vitam B. Samſonis, Epiſcopi Dolenſis, ab eodem ſcripto ſignatam memorat Voſſius *de Hiſt. Lat.* lib. 3. par. 2. cap. 6. Libellus ejus *de Viſitatione infirmorum* Manuſcr. in Bibliothecâ Lambethanâ habetur.

1115. EARNULPHUS, Natione Gallus, Cœnobii Bellovacenſis Monachus, ubi vitam diu egit; ſed cum nonnulla Monachorum facinora inſolentiæ plena doleret, quæ nec emendare poſſet ipſe, nec pati vellet, de Monaſterio relinquendo conſilium iniit. A Lanfranco etiam Cantuarienſi, cui diſcipulus olim fuerat, admonitus, ut ad ſe veniret, inquit Gulielmus Malmſburi-

SÆC. XII. ab An. MC.

burienſis *, quia ibi animam ſuam ſalvare non poſſet, in Angliam tranſmeavit. Hîc factus primùm Monachus, deinde ſub Anſelmo Prior Cantuariæ, ac tandem Abbas Petriburgenſis, demum Radulpho Cantuariam tranſlato anno 1115. die XXVI. Decembr. Roffenſis Epiſcopus conſtitutus eſt. Plurima ubique Pietatis ſuæ, munificentiæ, & probitatis monumenta reliquit. Obiit menſe Martio anno 1124. ætatis 84. Extant *Tomellus* ſive *Epiſtola de inceſtis conjugiis*, atque alia *Epiſtola ſolutiones quaſdam continens ad varias Lamberti Abbatis Bertiniani quæſtiones, præcipuè de Corpore & Sanguine Domini*, apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II. p. 420. 431. Extat etiam Tomellus ejus in Bibliothecâ Lambethanâ.

* De geſtis Pontif. Angl. lib. 2. in fine

1115.

BERNARDUS, gente Gallus, Patriâ Burgundus, ortu nobilis, in Fontanenſi Caſtro juxta Divionem natus anno 1091. Tecelini Militis & Alethæ filius. Anno 1113. de ſæculo relinquendo jamdiu meditatus, ad Stephanum Abbatem ſe contulit, & inter Monachos Ciſtercienſes nomen dedit, ſocios inſtituti ſui pluſquam 30. ſecum adducens, quos ipſe ſæculo abrenunciare monitis induxerat. Anno 1115. cùm pietate & doctrinâ inter Monachos Ciſtercienſes communi omnium ſuffragio Palmam tulerit, Stephani Abbatis juſſu coloniam quaſi Monachorum ad Claravallem in territorio Lingonenſi deduxit; ibique extructo Monaſterio Abbatis munus obiit, à Gulielmo de Campellis Epiſcopo Catalaunenſi ordinatus. Ædificato Claravallis Monaſterio, tuguriolum ſibi extra Cœnobii clauſtra poni præcepit; ibique loci depoſitâ omni Monaſterii regendi ſollicitudine, arctiori pietatis diſciplinæ, & otio literario, totus vacabat. Anno 1127. à Matthæo Epiſcopo Albanenſi, Pontificis per Galliam legato, Monaſterii ſui limitibus ægrè abſtractus, Concilium Trecenſe petiit; ubi authoritate, quam ſibi pietas ſtupenda & eruditio rara apud omnes conciliârant, Templariorum Ordinem confirmari effecit, & Epiſcoporum hortatu *Regulam* quandam iis obſervandam præſcripſit. Anno 1129. in Curiâ Romanâ inclareſcere cœpit; ac bonorum cauſæ patrocinari, literiſque deinceps ad Pontifices datis totius ferè Occidentalis Eccleſiæ rebus conſulere inſtituit. Anno 1130. Innocentii Papæ cauſam in Concilio Stampenſi egit; eumque pro legitimo Pontifice habendum eſſe magnâ poſtea animi conſtantiâ contendit; quin & ad Willelmum Aquitaniæ Ducem pro eodem legationem obiit. Anno 1131. Innocentio Papæ in crebris per Galliam celebratis Conciliis aſſedit. Anno 1134. enixis precibus à civibus Mediolanenſibus accitus, & ab Innocentio legatus, Mediolanum profectus eſt; ubi ingenti veneratione exceptus, cives Eccleſiæ Romanæ reconciliavit, iiſque autor fuit, ut excuſſis Conradi habenis Lotharium Imperatorem ſuſciperent. Longum eſſet enumerare ſingula S. Bernardi itinera & labores pro reſtaurandis & ampliandis Eccleſiæ rebus ſuſceptos. Ter Alpes tranſcendit, ſæpiùs ad Principes Chriſtianos legationes obiit; apud omnes religionis & pietatis cauſa indefeſſo animi ſtudio literis & voce egit. Anno 1138. Romæ moram faciens, ſchiſma inter binos Pontifices jamdiu exortum fœliciter extinxit tantúmque rationum vi apud Victorem Antipapam valuit; ut exutis ille veſtibus Pontificalibus Innocentium Papam adiret, pacem peteret, quam etiam obtinuit. Tanto beneficio devincti Romani triumphum quaſi Bernardo decreverunt; eumque in Gallias properantem ingenti pompâ dimiſerunt, *Patrem Patriæ*, & *reſtauratorem Eccleſiæ* publia acclamatione agnoſcentes. Anno 1140. Petri Abaillardi errores acriter oppugnavit, quem & vivâ voce & ſcriptis palàm evulgatis confutavit. Anno circiter 1146. literis undequaque miſſis, & ſermonibus ad Principes populumque habitis ingenti militum copiæ conflandæ & in Terram Sanctam Chriſtianorum ſubſidio mittendæ incubuit, tantâ authoritate uſus, ut Conradum Romanorum Imperatorem, Ludovicum Franciæ regem, Theodoricum Flandriæ Comitem, & Henricum Bleſenſem, alioſque Chriſtiani Orbis magnates monitis ſuis excitatos ipſe manu propriâ cruce ſignaret. Anno 1147. Gillebertum Epiſcopum Pictavienſem divinitatem à Deo temerè ſeparantem, aliaque abſona de Trinitate figmenta propalantem, argumentis ſuis ad palinodiam adegit; hæreſinque ejus in Conciliis Antiſſiodorenſi, Pariſienſi, & Remenſi

Vit. Bernard. lib. 5. ap. Sur. Auguſt. 20. Auctior inter Bernard. opp. Baron. Tom. XII. ab an. 1113.

Digitized by Google

SÆC.XII.ab An. MC. menſi damnari curavit. Eodem anno ab Alberico Cardinali Oſtienſi rogatus, ad Henricum Petri de Bruis diſcipulum, ejuſque ſectarios, *Petrobruſianos* dictos, in Eccleſiæ Romanæ ſinum reducendos ſe accinxit; & Toloſam, *Petrobruſianorum* natale ſolum, profectus, innumeram plebem prædicando, diſputando, monendo ab Henrici partibus revocavit. In ordinem utcunque redactis Petrobruſianis, alius Bernardum excepit labor. Illiteratum quoddam tunc temporis hominum genus ſpecioſum *Apoſtolicorum* titulum graviſſimis erroribus obtendebant. Inter alia enim, quæ propugnabant, orthodoxa ſatis dogmata, ineptias de vitandis penitùs juramentis, & eſu carnium admiſcuerunt. Hos adorſus Bernardus, alios ab erroribus retraxit, aliis os obturavit. Nec tamen ita foris perſpicax Bernardus, ut cœcutiret domi. Vidit ille (& ingemuit) Eccleſiæ Romanæ errores, corruptelas, & ſordes; eaque, quantum poterat caſtigare non dubitavit. Vergente præſertim ætate lapſam Eccleſiæ diſciplinam reformari ſerio ſuaſit. Datis enim anno 1151. ad Cardinalem Oſtienſem literis, poſtquam degenerem Eccleſiæ ſtatum, & fœdos Legati cujuſdam Pontificii mores defleviſſet, hæc ſubinſit; *Legite has literas Domino meo* (Pontifici): *ipſe viderit, quid de tali homine faciendum ſit. Ipſe liberavi animam meam. Dico tamen præcipitatione, quâ ſoleo. Bonum eſt ei, ſi purget ipſe Curiam ſuam, & ſi liberet conſcientiam ſuam.* Editis quinetiam anno ſequenti *Libris de Conſideratione*, rem eandem fuſiùs perſequitur, ac fortiùs urgebat. Obiit vir optimus XIII. Cal. Septembr. anno 1153. ætatis ſuæ 63. Poſtquam Monaſteria 160. Cluniacenſibus ſuis erexerat. Vir planè ſinceræ atque infucatæ Pietatis, inſigni in Deum amore, ingenti adversùs corruptos Chriſtianorum mores zelo flagrans, multò melior futurus, ſi tempora, in quibus ſors ipſi vivendi contigit, non prohibuiſſent. Literis humanioribus non leviter tinctus, ſcientiâ Theologicâ inſtructiſſimus, longè ſupra captum ſæculi, quo vixit, elegans ac eruditus. *Chriſtianè doctus, & ſanctè facundus,* & *piè feſtivus*, ut Eraſmi de eo verbis utar. Addam quæ de eo D. Chytræus Orat. de Ph. Melancthone p. 509. *Bernardus*, inquit, *admirabili religionis ſtudio, & ſacrarum literarum peritia, quarum verba & ſententiæ dicenti ſe ſponte offerunt, in movendis etiam affectibus piis, non ſegnis, nec inefficax, ſimul tamen feſtivus & jucundus eſt, ut Melliflui cognomen non immeritò ipſi tributum videatur; cum plerique alii, illi σύγχρονοι, & recentiores Scholaſticæ theologiæ Scriptores, frigidi & ἀηδεῖς in dicendo, unum hoc agant, ut Lectorem doceant.*

Ep. 290.

OPERA GENUINA.

E*Piſtolæ* CCCI XVII.

Sermones in Dominicas, & Feſta Chriſti, Deiparæ, & Sanctorum per annum. Item *de Dedicatione Eccleſiæ VII. & unicus in obitu Humberti Monachi.*

In Pſalmum XC. Sermones XVII.

Sermones de Diverſis numero CXI. *cum aliis Sermonibus* XVII. *parvis, & Parabolis* V.

Officium de S. Victore, rogatu Guidonis Arremarenſis compoſitum.

Confeſſionis privatæ Formula.

Jubilus Rythmicus de Amore, Paſſione, & Aſcentione Ieſu Chriſti.

Sermones LXXXVI. *in priora tria Capita Cantici Canticorum,* quorum priores 23. ante annum 1137. ſcripti ſunt.

De Conſideratione ad Eugenium Papam libri V. Prodierunt ſeorſim *Colon.* 1605. 8°.

De moribus & Officio Epiſcoporum Tractatus, qui in aliis editionibus locum inter Epiſtolas ſortitur.

Apologia de vitâ & moribus Religioſorum ad Gulielmum Abbatem S. Theodorici.

De Contemptu mundi Tractatus, ſeu *Exhortatio de contemptu mundi ad Clericos.*

De diligendo Deo ad Haymericum Cardinalem Tractatus.

De

De Gratiâ & libero arbitrio.

De præcepto & diſpenſatione ad Monachos Carnotenſes.

De gradibus humilitatis & ſuperbiæ, cum cenſurâ ſeu Retractatione in illum Tractatum.

De novâ Militiâ, ſeu *Exhortatio ad Milites Templi.*

De Converſione ad Clericos, ſeu Exhortatio de vitâ in melius convertendâ.

De erroribus Petri Abaillardi in Synodo Senonenſi damnatis ad Innocentium Papam Tractatus, qui in aliis editionibus eſt Epiſtola 190.

Tractatus ad Hugonem de S. Victore de quibuſdam quæſtionibus ab eo propoſitis, in aliis editionibus Epiſtola 77.

De Vitâ & rebus geſtis S. Malachiæ Hiberniæ Archiepiſcopi cum Sermone de eodem.

Opera Dubia, & Suppoſititia.

S*ermones* XLVIII. *in Cantici Canticorum partem poſteriorem.* Gilberto de Hollandiâ, Anglo, debentur.

Tractatus de Vitâ ſolitariâ, ſeu Epiſtola ad Fratres de Monte Dei Carthuſianos. Gulielmi Abbatis S. Theodorici de Monte Aureo fœtus eſt.

Vitis myſtica, ſeu *Tractatus in illud, Ego ſum vitis vera.*

Meditationes Piiſſimæ XV. *in illam ſententiam, Noſce teipſum.* Conficiunt primum librum Hugonis à S. Victore *de Animâ.*

De interiori domo, ſeu de Conſcientiâ ædificandâ, Liber. Tertius eſt inter Hugonis libros de Animâ.

Scala Clauſtralium, ſeu De modo orandi ad Fratrem Gervaſium Tractatus. Habetur inter Opera S. Auguſtini titulo *Scalæ Paradiſi*, & Guigonem Carthuſiæ Majoris Priorem, qui obiit anno 1137. authorem habet.

De Amore Dei libri III. Gulielmi Abbatis S. Theodorici opus.

Inſtitutio Sacerdotii, ſeu *de præcipuis myſteriis noſtræ religionis Tractatus.*

Sermones in quædam Feſta, & Dominicas anni.

Sermones XI. ſeu *potiùs de XI. Oneribus Iſaiæ.* Ælredi Abbatis Rievellenſis in Angliâ ſunt.

Sermones III. de Nativitate.

Sermo de S. Stephano Protomartyre.

Tractatus de puero Ieſu duodecenni. Ælredi ejuſdem eſt.

Sermones XV. de Sermone Domini in Cœna habito. Ogerio cuidam Abbati Cucedii Ordinis Ciſtercienſis à Labbeo tribuuntur.

Sermones IX. viz. *De duobus diſcipulis euntibus in Emmaum. De Excellentiâ ſanctiſſimi Sacramenti, in illud, Panem Angelorum. De Nativitate & Privilegiis S. Joannis Baptiſtæ* (qui inter Petri Damiani Opera habetur) *In Parabolam de Villico iniquitatis. De B. Mariâ, in illud, Ave Mariâ. In illud, Sapientia vincit malitiam. In Parabolam de decem Virginibus. De S. Andreâ, in illud, Corde credens. In Feſto S. Nicolai.* Poſteriores duo Sermones inter Opera Petri Damiani reperiuntur.

Sermones IV. in Salve Regina, unà cum Meditatione in eandem Antiphonam.

Ad Clerum in Concilio Rhemenſi congregatum.

Ad Paſtores in Synodo congregatos.

Ad Prælatos in Concilio generali.

De fugiendâ cordis & corporis immunditiâ, cento ex Patribus conſarcinatus.

Sermones IV. viz. *De miſeriâ humanâ. De ſeptem Gratiis*, ſeu *donis Sp. S. De duodecim portis Jeruſalem. In Canticum, Magnificat.*

Sermones parvi de Diverſis numero XIV.

De Conſcientiâ Tractatus.

De modo bene vivendi ad ſororem, capitibus LXXIII.

Liber Sententiarum.

Soil-

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC.

Soliloquium, ſeu *Oratio ad Deum, præfixa libro de Amore Dei.*
Diſputatio cujuſdam juſti cum Deo.
Aliud Soliloquium.
Formula honeſtæ vitæ, quam Bernardi Silveſtri eſſe aſſerit Raynaudus.
Inſtructio, Quomodo poſſit homo in bono proficere, & placere Deo.
Varia & brevia documenta piè vivendi.
Speculum Monachorum.
Doctrina B. Bernardi.
Octo puncta perfectionis acquirendæ.
Epiſtola de doctrinâ vitæ agendæ.
Tractatus in illud, Ad quid veniſti?
Lamentatio B. Virginis Mariæ.

Ex quamplurimis S. Bernardi Operum editionibus, quæ omnes ſuas fermè acceſſiones habuerunt, ſequentes præcipuè notamus, *Venet.* 1515. 2 vol. 4°. *Pariſ.* 1517. f. *Lugduni* 1530. f. 1544. 1558. *Venet.* 1549. *Baſil.* 1552. 2 vol. ibid. 1566. *Antverp.* 1576. *Pariſ.* 1586. cum notis Picarti *Pariſ.* 1609. *Antverp.* 1620. (cui præter alia, quatuor Opuſcula à Gretſero edita *Ingolſtad.* 1617. 40. acceſſerunt) dein curâ Jacobi Merloni Horſtii ad MSS. Codices emendata, multis antea Bernardi ineditis, & extraneorum Operum appendice aucta *Pariſ.* 1645. V. Tom. f. (quam quidem editionem nos in recenſendis Operibus ſecuti ſumus), denique prodierunt *Pariſ.* 1666. 2 vol. f. & 8 vol. in 8°. Editionem iſtam adornârunt Joannes Mabillonius, ejuſque ſocii, Monachi Benedictini, qui non tantùm eam exactam & correctam reddere conati ſunt, quin & plures Epiſtolas & Tractatus è MSS. Codicibus depromptos tunc primùm in lucem ediderunt, Obſervationes pro more ſuo doctiſſimas addidit Mabillonius. Opera ſuppoſititia à genuinis optimè diſcrevit, quæ nemo unquam certiùs diſtinxit, vel de iis doctiùs judicavit.

Hymni IV. de Contemptu mundi habentur apud Carolum du Viſch *in Bibliothecâ Scriptorum Ordinis Ciſterc.* p. 45. qui plurima S. Bernardi Opera MSS. in lucem nondum edita recenſet ibid. p. 39, &c.

Epiſtolæ aliquot à Dacherio evulgatæ ſunt, Spicileg. Tom. III.

Expoſitionum Moralium partes II. Quarum prima *expoſitiones* XIII. ſecunda IV. complectitur.

Liber de Muſicâ.

Parabolæ aliquot, ſed manifeſto ſpuriæ.

Tractatus brevis de Corpore Domini.

Commentariorum in Cantica Canticorum continuatio. Autore Abbate G. cujus nomen latet.

Epiſtola de Amore divino.

Liber Metricus de laudibus Virginis, odis XVIII. conſtans. Secundus ſub S. Caſimiri nomine ſæpe vulgatus eſt; verùm omnes Diſſertatione præmiſſa Bernardo vindicat Jac. Hommeius, qui & reliqua ſupradicta opuſcula in lucem protulit in Supplemento Patr. *Pariſ.* 1684.

1116. HERMANNUS, Gente Germanus, domo Colonienſis, ortu Judæus, tribu Levita, Davidis & Sephoræ filius, tandem Egberti Epiſcopi Monaſterienſis Sermonibus, & Ruperti Abbatis Tuitienſis colloquio expugnatus, abdicato Judaiſmo Chriſto nomen dedit. Multis eo nomine injuriis à Judæis divexatus, ordinem Canonicum in Cœnobio Capembergenſi tandem amplexus eſt. Claruit circa annum 1116. vel paulo poſt, Bernardo æqualis, & Ruperto Tuitienſi familiaris. Scripſit *opuſculum de converſione ſuâ*, quod ex Bibliothecâ Paulina Lipſienſi erutum noviſſimæ Raymundi *Pugionis* editioni ſubjecit Benedict. Carpzovius *Lipſiæ* 1687. fol.

1116. EUTHYMIUS ZIGABENUS, Monachus Græcus, claruit anno 1116. vivente adhuc Alexio Commeno cui familiaris erat, cujuſque ſingularem in ſcrutandis S. Scripturis, rebuſque Theologicis peritiam miris effert laudibus; quem bis adversùs Eccleſiæ Græcæ hoſtes (Latinos opinor intelligit)

intelligit) fœliciter diſputantem ſe audiviſſe, ejus denique juſſu ſe *Panopliam* aggreſſum eſſe, ipſe in Præfatione nos docet. Quo anno obierit, non liquet. SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

ORthodoxæ fidei dogmatica Panoplia adverſus omnes Hæreſes, ex variis SS. Patrum ſcriptis contexta, duas in partes diviſa, quarum prior XI. poſterior XIII. titulos continet. Ex Patrum ſcriptis has Eclogas collegerant præſtantiſſimi aliquot Theologi, quibus id in mandatis dederat Alexius Imp. quas poſtea Euthymius noſter in ordinem redactas, aptè & concinnè diſpoſitas, ſuas in claſſes digeſſit. Patres verò, ex quorum armamentario deſumpta eſt Panoplia iſta, hi fermè ſunt, Athanaſius, Baſilius, Nyſſenus, Nazianzenus, Dionyſius Areopagita, Chryſoſtomus, Cyrillus Alexandrinus, S. Maximus, Anaſtaſius Sinaita, Leontius Cyprius, Leontius Byzantinus, Damaſcenus, Photius. Extat hæc *Panoplia* interprete Franciſco Zino Latinè *Lugduni* 1556. 8°. *Pariſ.* 1556. 8°. *Venet.* 1575. Græca in variis Bibliothecis etiamnum ſuperſunt. Inſigne ἀποτασμάτιον, titulum nempe ultimum, Gr. Lat. ex Codice, olim Palatino, nunc Vaticano, cum notis edidit Fredericus Sylburgius *in Saracenicis* à p. 1. ad p. 54. & exinde Fronto Ducæus in *Auctuario* ſuo Tom. II. p. 292.

Commentaria in omnes Pſalmos Davidis, & X. S. Scripturæ Cantica. Prodierunt Gr. *Veronæ* 1530. Lat. interprete Philippo Saulio *Pariſ.* 1543. 8o. 1547. 8°. *Venet.* 1568. Præfationem in Pſalmos admodùm prolixam Gr. Lat. primus eruit Stephanus Moynius *Var. Sacr.* Tom. I. p. 150. qua Autor de natura, origine, uſu, ſcopo, multiplici Pſalmorum genere, obſcuritate, variiſque verſionibus Græcis accuratè agit.

Commentaria in quatuor Evangelia. Prodierunt Lat. interprete Joanne Hentenio *Lovanii* 1544. 8°. *Pariſ.* 1544. 1560. 1602. Gr. *Veronæ* 1530. f.

Commentarium ejus in Catholicas Epiſtolas Græcè extare in Bibliotheca Sambuci prodit Simlerus.

Cæterùm Euthymii Opera præter *Commentarium* noviſſimè recenſitum omnia habentur Latinè in Bibliotheca Patr. Tom. XIX. p. 1. 235. 475.

NICEPHORUS BRYENNIUS, Patriâ Macedo, in Oreſtiade civitate natus, Nicephori Bryennii, ob affectatum imperium oculis privati juxta Zonaram, filius natu maximus, juxta verò Annam Comnenam, uxorem ſuam, nepos. Claruit anno 1118. Annam Comnenam, Alexii Comneni Imp. filiam, uxorem duxit; ac proinde à ſocero ſuo, qui novos titulos, novaſque dignitates indies procudere ſolebat, primò Panhyperſebaſtus, deinde Cæſar, creatus eſt. Anno 1096. dum Alexius Latinis Thraciam ingreſſis obſtaret, Nicephorus noſter Conſtantinopolin adverſùs Gothofredum Bullionæum defendit. Anno 1108. pacem inter Alexium & Boemundum Antiochiæ Principem conciliavit. Ægrotante anno 1118. Alexio Comneno, Bryennii nutu omnia in Aulâ gerebantur: & certè parùm abfuit, quin Annæ Comnenæ, ejuſque matris Irenes conſiliis, poſt Alexii mortem imperium obtinuerit. Anno 1137. Joannem Comnenum Imp. arma in Syriam moventem comitatus eſt; unde ab obſidione Antiochenâ æger redux factus, eodem, ut videtur, anno diem clauſit. Vir erat, teſte Zonara *, λόγοις προσκείμενος, *doctrinâ egregiè inſtructus*, cujus illuſtre monumentum reliquit *Hiſtoriam* à ſe conditam. Scripſit enim *rerum Byzantinarum Hiſtoriam libris* IV. ab anno 1057. ad an. 1081. Prodiit ea Gr. Lat, cum verſione & notis Petri Poſſini *Pariſ.* 1661. fol. Notas hiſtoricas & philologicas in eoſdem libros ſcripſit Carolus du Freſne, & ad calcem Cinnami edidit ibid. 1670. f. 1118. Ann. Comn. Præf ad Alex. & lib. 3. alibiq; paſſim. Zonar. Annal. Tom. 3. p. 223. 229. 242. Nicet. Chon. in Jo. Comnen. p. 5, &c. * Annal. l. 3.

ANNA COMNENA, Patriâ Conſtantinopolitana, Alexii Comneni Imp. & Irenes filia, nata eſt anno 1083. Conſtantini Michaelis Ducæ filii conjugio primùm deſtinata, eo mortuo, Nicephorum Bryennium maritum habuit, 1118.

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC. habuit, claruit præcipue anno 1118. matre primùm, dein anno 1137. marito orbata, ex otio literario ſibi doloris ſolatium quæſivit. Scripſit anno 1148. Fœmina ingenti animo, nec minori doctrinâ prædita, quæ immenſo

* Annal. Tom. 3. propè finem. ſtudio τῆς ἐν λόγοις παιδείας ἀντείχετο (uti habet Zonaras *) καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκριβῶς ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον· ταυτὶ δὲ αὐτῇ προσεγένετο φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ· προσετεθείκει γὰρ ταῖς βίβλοις καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὡμίλει αὐτοῖς. *Maximam in* ſ*tudiis doctrinarum operam po*ſ*uit, exqui*ſ*itè Attici*ſſ*ans, ingenioque prædita acuti*ſſ*imo ad ab*ſ*tru*ſ*i*ſſ*imas qua*ſ*que contemplationes, eam facultatem partim naturæ bonitate, partim indu*ſ*triâ con*ſ*ecuta. A*ff*ixa enim erat libris, & eruditorum con*ſ*uetudine haud obiter utebatur.* Scripſit *Hiſtoriarum libros* XV. *de rebus ab Alexio Patre ge*ſ*tis*, quos *Alexiada* appellavit, quibus interceptum morte immaturâ mariti ſui *Opus Hiſtoricum* ſupplevit, & Alexii res geſtas ab anno 1069. uſque ad obitum anno 1118. fuſiſſimè ſimul ac elegantiſſimè enarrat. Prodierunt *Hiſtoriæ iſtius libri VIII.* priores Græcè cum Hæſchelii notis *Auguſtæ-Vindel.* 1610. 4°. omnes XV. Gr. Lat. cum Hæſchelii notis, & Poſſini gloſſario *Pariſ.* 1651. f. Notas hiſtoricas & philologicas in eam conſcripſit Carolus du Freſne, & Cinnami Hiſtoriæ ſubjecit *Pariſ.* 1670. f.

1118. JOANNES ZONARAS, ortu Conſtantinopolitanus, dignitate, Magnus Drungarius Biglæ, & Protoaſecretis, claruit anno 1118. Poſtea ereptis ei morte repentinâ chariſſimis, conjuge ſc. liberiſque, vitam iniit Monaſticam, & ut dolorem leniret, curaſque ſordidas & inutiles ab animo depelleret, rebus antiquorum temporum, Eccleſiæ præſertim, perſcrutandis pertractandiſque ſtudioſè incubuit.

SCRIPTA.

ANnalium, ſeu *Compendii Hiſtoriarum Tom.* III. Primo agit de rebus Judaicis ab Orbe Condito ad Hieroſolymorum excidium. Secundo de rebus Romanis ab Urbe conditâ ad Conſtantinum M. Dionem plerunque exſcribens. Tertio de rebus Byzantinis à Conſtantino M. ad Alexii Comneni obitum, qui contigit anno Chriſti 1118. In rebus, præſertim ſui temporis,

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 27. majorem curam atque induſtriam in eo deſiderat Cl. Voſſius *. De ſtylo, quo in condendis Annalibus uſus eſt ipſe ‖ ita pronunciat, vel potius excuſat,

‖ Annal. Tom. I. p. 3. εἰ δ' ὁ χαρακτὴρ τοῦ λόγου ποικίλλεται, καὶ μὴ δι' ὅλου ὅμοιός ἐστιν ἑαυτῷ, θαυμαζέτω μηδείς, μηδέ τις τὸν λόγον αἰτιάσθω, ἢ τὸν τούτου πατέρα με. *Dictionem e*ſſ*e variam, nec per omnia* ſ*ui* ſ*imilem, nemo miretur, aut culpet orationem, aut me autorem illius. Cùm enim hi*ſ*toriam ex variis autoribus veluti* ſ*tipem colligere nece*ſſ*e habeam, in multis illorum & dictione & compo*ſ*itione utendum erit. Sicubi tamen ip*ſ*e de meo aliquid interjecero, ac in*ſ*eruero;* ſ*tylus ad illius, quem* ſ*equor, autoris formam accommodabitur; ne Scriptura à* ſ*e*ſ*e di*ſſ*idere videatur.* Annales iſtos notis illuſtratos Gr. Lat. edidit Hieronymus Wolfius *Baſil.* 1557. f. Novam editionem eamque plane elegantiſſimam nuper adornavit vir Cl. & ad juvandas meliores literas natus Carolus Du Freſne, qui Wolfium carpit quod Zonaræ Annales in tres Tomos diſtribuerat, cum ab ipſo Autore in duos ſolummodo diſtributi ſint, primo in Auguſto Cæſare deſinente, ſecundo deinceps ad Alexii Comneni exitum progrediente; ipſe nihilominus aliam rationem iniit, toto opere in libros XVIII. diſtributo. In præfatione Zonaram ab iniquis aliorum Criticorum cenſuris defendit, ad calcem notas Hiſtoricas, & diſſertationem de Hebdomo CP. adjunxit. Denique Anonymi cujuſdam breve Chronicon ab orbe condito ad Alexium Comnenum à Petavio unà cum Nicephori Breviario olim editum ſubjecit. Prodiit hæc editio Gr. Lat. *Pariſ.* 1686. II. vol. fol.

Commentarii in Canones SS. Apoſtolorum. Prodierunt ſeorſim Lat. *Pariſ.* 1558.

Com-

Commentarii in Canonicas aliquot Græcorum Patrum Epiſtolas. Editi ſunt Gr. Lat. ad calcem Gregorii Neocæſarienſis Operum *Pariſ.* 1621. f.

Commentarii in Canones SS. Conciliorum, tam Oecumenicorum, quam Provincialium. Prodierunt Lat. *Mediolani* 1613.

Editi ſunt ſimul omnes iſti *Commentarii* Gr. Lat. *Pariſ.* 1618. & cum Cl. Beveregii Annotationibus in Pandectis Canonum *Oxon.* 1672. f. In præfatione monet ſe non ſponte ſed alterius perſuaſu, Manuelis forte Comneni Imperatoris, opus iſtud aggreſſum eſſe.

Oratio de immunditie ob gonorrhæam, Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 5. p. 351.

Canon de S. Virgine, ſive *Poema adversùs omnes Hæreſes.* Habetur, in fine mutilum, Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. integrum Gr. Lat. cum notis apud Coteler. Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 465. Servatur in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi Zonaræ Κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς, ΤΣΤΑΤΟΣ ΗΧΟΣ ΤΣΤΑΤΟΝ ΠΛΕΚΕΙ ΜΕΛΟΣ.

Proœmium in Tetraſticha Gregorii Nazianzeni. Prodiit Gr. *Venet.* 1563.

Tractatus de nuptiis Conſobrinorum, editus Gr. Lat. à Cotelerio Monument. Tom. II. p. 433.

Epiſtolas ejuſdem aliquot edidit Bonaventura Vulcanius in notis ad librum S. Cyrilli Alex. adverſus Anthropomorphitas *Lugd. Bat.* 1605. 4°. Integra harum epiſtolarum Collectio continet epiſtolas LVI. quarum ſeriem & argumenta deſcribit Cl. Lambecius Comment. de Biblioth. Vindob. lib. 4. in Codd. MSS. quandoque Joanni Zonaræ quandoque Michaeli Glycæ aſcribuntur, & ſæpiuſcule à L. Allatio quandoque ſub hujus, quandoque ſub illius nomine citantur, verùm Glycæ potius tribuendæ videntur.

Ἀνέκδοτα.

Ἐξήγησις τῶν Ἀναστάσιμων κανόνων τῶν τοῦ Δαμασκηνοῦ mentionem faciunt P. Lambecius de Biblioth. Vindob. lib. 3. p. 39. L. Allat. in Catal. Opp. S. Damaſc. ad calcem Symmict. p. 453. & Diatr. de Georgiorum ſcriptis p. 417. Fragmenta quædam edidit Gretſerus *de Cruce* lib. 5. in init.

Oratio in adorationem crucis, hujus meminit L. Allatius *de Script. Simeon.* p. 95.

Vita S. Sylveſtri ap. eund. p. 101.

Oratio in occurſum Salvatoris ibid. p. 105.

Encomium in Sophronium Hieroſolymitanum ibid. p. 101.

Poemata de proceſſione Spiritus S. aliaque adverſus Latinos compoſita: hæc à Genebrardo in Latinum ſermonem verſa eſſe fidem nobis facit Joan. Pontanus Præfat. ad Cantacuzeni Hiſtoriam: ea à ſe diligenter undique conquiſita nec tamen reperta in Præfatione monet Cl. Du Freſne.

Lexicon MS. Græce erat penès Hen. Stephanum, ejuſque uſuram à Caſaubono enixe petit Joſ. Scaliger epiſt. 48. p. 171.

GELASIUS II. *Joannes* antea dictus, Patriâ Campanus, civitate Cajetanus, nobili genere ortus, in Monaſterio Caſinenſi ſub Oderiſio Abbate bonis literis & moribus innutritus, procedente tempore ab Urbano II. Eccleſiæ Romanæ Cancellarius, à Paſchale II. Diaconus Cardinalis titulo S. Mariæ in Coſmedin creatur. Anno demum 1118. unanimi Cardinalium ſuffragio Pontifex electus eſt Romæ die XXXI. Januarii, & Cajetæ ordinatus die XXIV. Februarii. Romæ enim à Cencio Frangipane, Henrici Imp. duce, prehenſus, in vincula conjectus, mox concurſu populi facto liberatus, ac ſtatim ab ipſo Imperatore Romam adveniente Urbe ejectus, Cajetam ſe receperat. Imperator Urbe potitus Mauritium Burdinum, Archiepiſcopum Bracarenſem, ſedi Pontificali præfecit; quem ſtatim Gelaſius miſſis ubique literis anathematizavit. Poſt Henrici abitum conflato Normannorum & Capuanorum exercitu, Romam obſidione cinxit. Repulſam autem paſſus, in Galliam fugit; ubi anno ſequente, die XXIX. Januarii in Monaſterio Cluniacenſi 1118.

† Vit. Pontif. p. 165.

cenſi diem obiit. Vir, *inquit Joannes Stella*, ſanctiſſimus, & omni laude digniſſimus, ſi vitam continentiſſimam, ſi mores, ſi doctrinam ſingularem, inſpicias. Nam conſtantem & ſanctæ mentis, in procellis humanarum perturbationum vitam duxit. Extant *Epiſtolæ* VI. Concil. Tom. X. p. 817. *Paſſio S. Eraſmi, Romæ* 1639. 4°. *Vitam* ejus conſcripſit Pandulfus Aletrinus, Hugonis de Alatro, Cardinalis Presbyteri SS. Apoſtolorum, nepos, & ipſius Gelaſii familiaris, cujus compendium exhibet Baronius in Annalibus ad an. 1118. integram dedit Papebrochius in Conatu Chron. Hiſt. ad Catal. Pontif. par. 2. p. 9.

1118. FLORENTIUS, BRAVONIUS dictus, natione Anglus, Monachus Wigornienſis. Scripſit anno 1118. quo etiam obiit, aut ſaltem ſequenti. Ingenium planè habuit, inquit Baleus *, ad quodcunque volebat, apertum & conſpicuum, memoriam ſplendidam ac fœlicem, tam ingenuè à teneris annis inſtitutus, & ita ad bene merendum propenſus, ut nullam ſineret præterire diem, quin aliquam duceret lineam ad patriæ ſuæ ſplendorem. Scripſit *Chronicon ab orbe condito uſque ad an.* 1118. ex Mariano Scoto utplurimùm deſumptum. In diſponendâ temporum ratione, duplici Epocha à Chriſto nato uſus eſt, unâ ſecundùm Evangelium, alterâ ſecundùm Dionyſium Exiguum, intercedente annorum 22. inter ſe diſcrepantia. *Chronicon* iſtud ad annum 1141. continuavit Monachus quidam Wigornienſis Anonymus. Primus iſtud *Chronicon* in lucem protractum edidit nobiliſſimus Vir Gulielmus Howardus, poſtea Comes Northamptonienſis, *Londini* 1592. 4°. exinde cum Matthæo Weſtmonaſterienſi excuſum *Francofurt.* 1601. f. Scripſit etiam *librum de Regali Anglorum Proſapiâ*, ſeu *Regum Anglorum Genealogiis*, qui habetur ad calcem Chronici in editione Londinenſi.

* Cent. 2. cap. 66.

1119. CALLISTUS II. *Guido* antea dictus, patriâ Burgundus, Guilielmi Comitis filius, reges Germaniæ, Angliæ, & Franciæ conſanguinitate attingens, Archiepiſcopus Viennenſis, & ſedis Apoſtolicæ legatus ante annum 1112. quo celebrato Viennæ Concilio, inveſtituram Epiſcopatuum & Abbatiarum à Laicis receptam, hæreſin eſſe ſtatuit, privilegium de inveſtituris à Paſchale Papâ Henrico Imp. nuper conceſſum caſſavit, atque ipſum Imperatorem anathemate obſtrinxit. Anno 1119. poſt mortem Gelaſii, à Cardinalibus qui in Galliam confugerant, Pontifex Romanus electus eſt Cluniaci die IV. Februarii, & coronatus ibidem exeunte menſe Martio. Menſe Novembri Concilium generale Remis celebravit, in quo Henricum Imp. anathematizavit, Laicas inveſtituras damnavit, & Clericis uxores interdixit. Anno 1120. in Italiam profectus eſt, tanto ubique populi concurſu, & plauſu exceptus, ut in terrorem actus Burdinus Antipapa Româ cederet, ac Sutrium ſe reciperet. Anno ſequente Calliſtus conſcripto, ope Willielmi Calabriæ & Apuliæ Ducis, Normannorum exercitu Sutrium expugnavit, & captum Burdinum perpetuo carcere mulctavit. Anno 1122 Concilium Lateranenſe habuit, quo Burdini ordinationes irritas fecit, & pacem cum Henrico Imp. petentibus id legatis Imperatoriis ineundam decrevit. Coiit iſta pax in Conventu Wormatienſi, Imperatore inveſtituras Epiſcoporum & Abbatum abrenunciante, Pontifice verò utrorumque electionem Imperatori concedente. Obiit anno 1124. die XII. Decembris. Extant *Epiſtolæ* XXXV. Concil. Tom. X. p. 827. aliæ *Epiſtolæ* V. apud Baluz. Miſcellan. Tom. II. p. 192. *Sermones* IV. *in S. Jacobum Apoſtolum* habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 1278. *Vitam* ejus à Pandulfo Aletrino conſcriptam, mutilam dedit Baronius in annalibus, integram Papebrochius in Conatu, par. 2. p. 14.

1120. PETRUS ABELARDUS, natione Gallus *, Palatio in ingreſſu minoris Britanniæ propè Ligerim fluvium in Diœceſi Nannetenſi oppido oriundus, patrem habuit Berengarium equitem, matrem Luciam, generi

* Abel. Hiſt. Calam. ſuar. cap. 1, 2. &c.

SÆC. XII. ab An. MC.

ris vetuſtate nobiles, ipſe natus circa annum 1080. Peractâ domeſticæ educationis curâ, præceptores nactus eſt in Dialecticâ Roſalinum, in Philoſophicis Gulielmum Campalenſem Archidiaconum Pariſienſem, dein Canonicum Regularem, denique Epiſcopum Catalaunenſem, quocum in Academiâ Pariſienſi non una ei lis fuit; in Theologicis Anſelmum Eccleſiæ Laudunenſis Decanum, ubi condiſcipulos habuit Albericum Rhemenſem, & Lotulphum Lombardum, gloriæ ejus æmulos & famæ perpetuos obtrectatores. Pariſios reverſus, & Scholæ Philoſophicæ jam recturâ florens, incidit in amorem Heloiſæ * lectiſſimæ puellæ, Fulberti Canonici Pariſienſis neptis, ex quâ furtivo concubitu filium ſuſcepit, nomine Petrum Aſtrolabium; mox verò tam matrem quam partum legitimo matrimonio honeſtavit; uxore nihilominùs paulò poſt, ut domeſticorum injurias & contumelias evitaret, inter Sanctimoniales in Cœnobio propè Pariſios Argenteolo dicto, in quo puellula olim educata fuerat, collocatâ. Ægrè hæc omnia ferebant Heloiſæ conſanguinei, qui nocte quâdam in Petri cubiculum irrumpentes virilia ei execuerunt; extemplò igitur in Monaſterium S. Dionyſii ſe recepit, habitumque induit, ubi ſtudiis, & diſcipulorum, quos frequentes habuit, inſtitutioni ardenter incubuit, & hoc circiter tempore librum *de Theologiâ* in lucem * emiſit, in quo de SS. Trinitate & Unitate divinâ, argutè nimis & ſubtiliter diſſeruit. Hinc magni in illum clamores excitati, nec unum Hæreſeos impactum crimen. Hinc anno 1120. ad Synodum quandam in civitate Sueſſionenſi præſidente Conano Prænestino Epiſcopo, * Pontificis tunc in Galliâ legato vocatur, ubi nullius licet erroris convictus nedum habito cauſæ examine, librum nihilominùs, idque propriis manibus, ultricibus urendum flammis tradere compulſus eſt. Ad Monaſterium Dionyſianum rediens Adamum Abbatem alioſque Monachos ſibi infenſiſſimos expertus eſt, eò quod turpes illorum mores liberiùs coarguerat, infenſiores multò, quòd S. Dionyſium non modò iſtius Cœnobii, ſed totius Franciæ divum tutelarem, celeberrimum illum Areopagitam Athenienſem fuiſſe negaret; itaque Monaſterium relinquens, in territorium Trecenſe ſe contulit, ubi donatâ terrâ, & conſentiente Epiſcopo, adjunctis quibuſdam Monachorum cellis, Oratorium extruxit, quod in nomine *SS. Trinitatis* fundatum, poſtea ob conſolationis gratiam, *Paracletum*, ſive *Paraclitum* appellavit. Accidit poſt hæc, ut hominem ſuum patria ſibi vendicaret, quippe qui in Abbatem S. Gildaſii *, in Britanniâ Aremorica, à Gilda noſtrate, uti volunt, olim conditi, electus ſit, verùm ſterile ſolum, & gens pene barbara, & quod pejus adhuc, tetriores Monachorum ſuorum mores, etiam hic loci, pacem & ſolatium denegârunt, quin eouſque efferbuit Monachorum odium, ut latrones conducerent qui ipſum per viam tranſeuntem interciperent, venenum cibis ejus miſcendum curârunt, quo ſumpto, ipſomet caſu abſtinente, ſocius quidam Monachus mox occubuit; & quod magis horrendum, in ipſo altaris ſacrificio, veneno ſacro calici immiſſo, vitæ ejus inſidias ſtruere non verebantur. Deſerto itaque regimine Gildaſiano, in quemnam locum ſe receperit, haud ſatis conſtat; ubicunque fuerit, ecce iterum procella, *iterum nubes poſt pluviam*, renovatur vetus hæreſeos crimen, præcipue apud Bernardum Clarævallenſem celeberrimi nominis tunc temporis in Galliâ virum. Anno 1140. Synodus Senonis * celebratur, citatur Petrus, comparet tandem Bernardus, in arenam deſcendit, ſcripta profert, erroris capitula deſignat. Sed cum Abelardus omnia ex adverſariorum ſententiâ agi, ſeque apud parum æquos judices cauſam dict,urum eſſe cerneret, ad ſedem Apoſtolicam provocavit. Finita Synodo, dum Romam verſus iter inſtituit, Cluniacum venit, à Petro Mauricio Abbate, *Venerabili* dicto, humaniter exceptus. Huic mentem candidè exponit Abelardus *, ſeque totum ejus judicio ſubmittit, ab eo in monaſterium ſuum aſcitus, eoque mediante redintegrata illum inter & S. Bernardum concordia, quin & impetrata ipſius Pontificis abſolutio. Tandem valetudinis cauſâ Cabilonem ſecedens, in monaſterio S. Marcellini Ordinis Cluniacenſis, non ſine magna ſanctitatis laude diem clauſit extremum April. XXI. an.

* Ibid. c. 6, 7. p. 10.

* Ibid. c. 9. p. 20.

* Ibid. c. 10.

* Ubi ſupra c. 13. p. 32.

* Otho Friſing. lib. 1. c. 48. Gaufrid. vit S Bernard. lib. 3. c. 5.

* Vid. Epiſt. Petri Cluniac. inter opp. Abelardi p. 335, 337, 344.

SÆC. XII. ab An. MC.

an. 1142. ætat. LXIII. Defuncti corpus, prout ipſe dum in vivis adhuc erat per literas rogaverat, Heloiſæ, conjugi traditum eſt, ab eâ in Cœnobio ſuo Paracletico ſepultum. Duplex ei Epitaphium condidit Petrus Venerabilis; poſterioris ſolummodò clauſulam hic adjiciam;

Eſt ſatis in tumulo, Petrus hic jacet Abailardus,
Cui ſoli patuit ſcibile quicquid erat.

Erat quidem acri admodum ingenio, eruditione ſingulari, in Philoſophicis princeps, in Logicis ſummus, ob egregiam diſputandi peritiam *Dialecticus* dictus; *Dialecticarum*, inquit *, *rationum armaturam omnibus Philoſophiæ documentis prætuli*; in Theologicis paucos habuit æquales. Errores qui ipſi objiciebantur, plures quidem erant, & ſi adverſarii ejus ſint audiendi, periculoſiſſimi, quales ſunt, *Quòd Pater ſit plena potentia; Filius quædam potentia; Spiritus S. nulla potentia*, neque de ſubſtantiâ eſſe Patris aut Filii: *Chriſtum non aſſumpſiſſe carnem, ut nos à jugo Diaboli liberaret; Deum nec poſſe, nec debere mala impedire; non peccaviſſe qui Chriſtum ignorantes crucifixerunt; nec in Chriſto fuiſſe Spiritum timoris Domini; poteſtatem ligandi atque ſolvendi Apoſtolis tantum datam eſſe, non ſucceſſoribus; quod propter opera nec melior, nec pejor efficiatur homo; quòd nec opus, nec voluntas, neque concupiſcentia, neque delectatio, cum movet eam, peccatum ſit; nec debemus eam velle extingui*: breviter hæc de eo Bernardus *; *Cum de Trinitate loquitur, ſapit Arium; Cum de Gratiâ, ſapit Pelagium; cum de Perſonâ Chriſti, ſapit Neſtorium.* Hæc, hiſque plura, ei objecta ſunt, quæ quidem in hominem vel mediocris ingenii, nullâve religionis ſcientia imbutum, haud cadere poterant, quæque ipſe Petrus conſtanter pernegavit. Ab his ipſum liberant, ejus qui ſuperſunt libri, præcipuè apologia illa, ſeu fidei confeſſio, quâ mentem ſuam perſpicuè explicat, & hujuſmodi objecta penitus diluit; & leviſſima planè ſunt, & incautè potius & duriuſculè, quam falsò aut heterodoxè dicta, quæ in operibus ejus notant ipſi cenſores Pariſienſes. Verbo dicam: In hoc maximè peccâſſe videtur Abelardus, quod ad argutias Dialecticas, & inſolentes quoſdam Philoſophiæ terminos, dogmata Theologica, & ſumma quædam fidei Catholicæ myſteria revocare ſit conatus. Notandum denique, plura maleſana dogmata ipſi afficta, ex aliorum libris hauſta eſſe, quos ipſe pro ſuis nunquam agnovit.

* Hiſt. Calamit. ſuar. c. 1.

* Ad Guidon. Cardin. Epiſt. 192. p. 1561.

SCRIPTA.

Epiſtolæ ad Heloiſam IV. quæ Tractatus potiùs quam Epiſtolæ cenſeri poſſunt. In penultima de Origine Sanctimonialium, & religionis monaſticæ eruditè agit; in ultima Inſtitutionem ſeu Regulam Heloiſæ & Sanctimonialibus Paracliticis tradit.

Epiſtolæ aliæ ad diverſos VII.

Epiſtola ad amicum, ſive *Hiſtoria calamitatum ſuarum*, quam eruditis notis illuſtravit Andreas Quercetanus.

Apologia, ſeu *Confeſſio fidei.*

Expoſitio Orationis Dominicæ.

Expoſitio in Symbolum Apoſtolorum.

Expoſitio in Symbolum Athanaſii.

Solutiones Problematum Heloiſæ.

Adversùs Hæreſes liber.

Commentariorum in Epiſtolam ad Romanos libri V.

Sermones XXXII. *in feſtis per annum legendi.*

Ad Heloiſam ejuſque Virgines Paracletenſes.

Introductionis ad Theologiam libri III. ſive ut ipſe * alibi appellat, *Opuſculum de fide S. Trinitatis.* Hoc opus frequenti manu tractare ſolebat, & in condendis ſuarum *Sententiarum* libris, penè ſemper ante oculos habuit Petrus Lombardus, fatente Joanne Cornubienſi, ipſius Lombardi diſcipulo, ap. Quercet. not. ad Abel. p. 1159.

* Ad Gaufrid. Pariſ. Epiſt. 21. p. 334.

Hæc

Hæc Abelardi opera undiquaque eruit, collegit, recenſuit, & Præfatio- SÆC. XII. ab An. MC.
nem Apologeticam pro Petro Abelardo præmiſit Fr. Amboeſius Eques, Regis in ſanctiore Conſiſtorio Conſiliarius, edidit verò præfixâ Doctorum Pariſienſium cenſurâ Andreas Quercetanus, *Pariſ* 1616. 4°. Huic etiam editioni plures ad Abelardum & de eo *Epiſtolæ*, *Conſtitutiones*, *Reſcripta*, & *Carmina* inſeruntur.

INEDITA.

L*iber Sententiarum Sic & Non* dictus. Extat MS. in Bibliothec. S. Benedict. Cantabrig. num. 390. & in Bibliotheca publica Cod. 168.

Dialectica, ſeu *Logica*, quam penes ſe MS. ſervavit, & ſeorſim ſe editurum promiſit Andreas Quercetanus in not. p. 1160.

Expoſitio ſuper Epiſtolas Pauli, *Pſalterium*, *& in Geneſin*, adhuc MSS. extare dicuntur. Librum *Noſce teipſum* dictum, ſuum eſſe, dum adhuc in vivis erat, non ſemel negavit. Meminit ipſe *Gloſſarum*, quas ſcripſit, in *Ezekielem*, quas puto periiſſe. *Verſus ejus ad Aſtrolabium filium ſuum*, habentur MSS. in *Bibliothecâ Cottonianâ*, ſub *Vitellio*, C. 8. N. 3. Reſtat, ut paucula adjiciamus de HELOISA, quam Petrus primò amicam, dein conjugem, tandem in ſtatu monaſtico ſororem habuit. Genere erat clara, Fulberti Canonici Pariſienſis neptis, poſt connubium Argentolii primum Monacha, & ut vocant, Prioriſſa facta, diſſoluto verò hoc Sanctimonialium conventu, anno 1130. Paracletum tranſlata, ubi cæteris ipſi adhærentibus, eam Abbatiſſam præfecit Abelardus. Obiit marito pluſquam XX. annis ſuperſtes XVI. Cal. Junii an. 1163, vel 1164. fœmina planè lectiſſima, eximiis moribus, ingenio eleganti, nullo non diſciplinarum genere exculta, Latinè, Græcè, & Hebraicè docta. Extant inter Abelardi opera, Heloiſæ ad Petrum Abelardum Problemata XLII. Epiſtola ad Petrum Abbatem Cluniacenſem; ad Petrum Abelardum Epiſtolæ III. quæ admirabile ingenii acumen, & eruditionem non vulgarem liquidò præ ſe ferunt, in quibus ſiqua ſint, quæ immodicum erga Abelardum affectum prodant, benigna interpretatione emollienda ſunt.

GUIGO, ſive *Guido*, patriâ Delphinas, Ordinis Carthuſiani Mona- 1120.
chus, Carthuſiæ majoris Prior quintus; claruit circa an. 1120. vel paulò poſt, certè æqualis S. Bernardi, cui familiaris erat. Obiit anno 1137. XXVII. Julii, ætatis ſuæ anno 50. Monachatûs 30. Prioratûs 27.

SCRIPTA.

S*Cala Clauſtralium*, ſive *Meditationes de modo orandi, ad fratrem Gervaſium.* Habetur inter opera S. Auguſtini, titulo Scalæ Paradiſi, inter opera etiam S. Bernardi, ei falsò ſuppoſita; denique vero authori reſtituta in editione Bernardi *Pariſienſi* 1666. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1163.

Tractatus de quadripartito exercitio Cellæ. Extat in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. p. 1463.

Epiſtolæ III. 1. *ad Haymericum Cardinalem*, 2. *ad Hugonem S. Militiæ Priorem*, 3. *ad Innocentium II. Papam.* Habentur in editionibus S. Bernardi operum *Pariſienſibus* 1645, 1666.

Epiſtola ad Durbonenſes Fratres de ſuppoſititiis B. Hieronymi Epiſtolis, à Mabillonio evulgata Analect. Tom. I. p. 331.

Vita S. Hugonis Epiſcopi Gratianopolitani, apud Surium & Bollandum ad diem I. Aprilis.

Statuta Carthuſianorum prima, edita olim *Baſil.* 1510.

RODULPHUS, S. Trudonis propè Leodium Abbas; claruit circa 1120
an. 1120. poſtea Cœnobio S. Pantaleonis Coloniæ præpoſitus. Obiit circa an.

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC. an. 1138. Scripſit *Chronicon Monaſterii Trudonenſis* libris XIII. quos edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. VII. *Vitam S. Lietberti Epiſcopi Cameracenſis*, ab eodem editam Tom. IX. *Epiſtolam ad Sigebertum de ſuſceptione puerorum in Monaſteriis*, quæ unà cum literis Sigeberti ad Rodulphum habetur apud Mabillon. *Analect.* Tom. II. p. 495.

1120. ALBERTUS, ſive Albricus, Eccleſiæ Aquenſis Canonicus, & cuſtos ſive ædituus. Claruit anno 1120. Scripſit ex auditu & relatione aliorum, *Hiſtoriam Hieroſolymitanæ Expeditionis ſub Godefrido Bullionæo & aliis principibus, libris* XII. quibus res à Chriſtianis in Oriente geſtas accuratè perſequitur ab anno 1095. ad ſecundum Baldwini II. annum Chriſti 1120 circiter. *Hiſtoriam iſtam* titulo *Chronici Hieroſolymitani* anonymam primus edidit Reinerius Reineccius *Helmſtad.* 1584. dein authori ſuo reſtitutam Bongarſius *inter Geſta Dei per Francos* Tom. I. p. 184.

1120. GAUTERIUS, ſive *Galterius*, *Cancellarius* à dignitate dictus, gente Gallus; claruit anno 1120. Scripſit *Hiſtoriam rerum à Chriſtianis ad Antiochiam fæliciter anno* 1115. *infæliciter anno* 1119. *geſtarum*, quibus ipſe interfuit; & captivus ductus carcerem diu tulit, cujus vi ingenium ſibi hebetatum fuiſſe ipſe * queritur. Extat *Hiſtoria* iſta *Bellorum Antiochenorum* inter *Geſta Dei per Francos* Tom. I. p. 441.

* P. 249.

1120. HUGO, Ordinis Benedictini Monachus Floriacenſis; claruit anno 1120. Scripſit *Chronicon libris* VI. *ad Ivonem Carnotenſem*; (cui à nonnullis perperàm id tribuitur) exorſus à Nino Aſſyriorum rege, & in Ludovici Pii Imp. morte, anno Chriſti 840. deſinens. Primus id cum notis edidit Bernardus Rottendorpius Monaſterii 1638. mutilum tamen, priorem nempe ſolummodò partem ad tempora Conſtantini M. continens. Integrum extat in Bibliothecâ Cæſareâ. *Epilogum* ejus res geſtas Ludovici Pii complectentem, exhibet Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 857. Duo hujus Chronici integra exemplaria extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ. Scripſit etiam Hugo *libros* II. *de regiâ poteſtate, & ſacerdotali dignitate, ad Henricum Angliæ Regem*, quos in lucem emiſit Baluzius *Miſcellan.* Tom. IV. p. 9.

1120. MICHAEL GLYCAS, natione Siculus; claruit anno 1120. Scripſit multa, variique argumenti, quæ ſequuntur.

Annales Quadripartiti, opus non ſolùm hiſtoricum, ſed etiam phyſicum & theologicum; primâ parte de operibus ſex dierum diſſerit, ſecundâ res geſtas ab orbe condito ad Chriſtum natum enarrat; tertiâ à Chriſto nato ad Conſtantinum M. progreditur; quartâ res exinde geſtas pertractat, & in Alexii Comneni morte, anno Chriſti 1118. deſinit. Prodierunt Latinè ex Joannis Leunclavii verſione *Baſil.* 1572. 8°. dein Gr. Lat. cum verſione & notis Philippi Labbei *Pariſ.* 1660. fol.

Diſputatiunculæ II. Lat. editæ à Jacobo Pontano unà cum Philippi Solitarii *Dioptrâ, Ingolſtad.* 1604. 4°.

Scripſit Glycas *Epiſtolas* plures, ex quibus plurima, nec contemnenda quidem, fragmenta adducit Leo Allatius, non uno in loco, nempe *De Conſenſu*, l. 3. c. 13. §. 4. cap. 14. §. 15. cap. 16. §. 24. cap. 18. §. 8. libro *De Purgatorio*, pag. 28, 49, 789. libro *adversùs Hottingerum* cap. 18. p. 320. *De libris Eccleſ. Græcorum* pag. 118, 127, 254, 324. ubi notandum aliquot ex his Epiſtolas ſub nomine Zonaræ vel Glycæ ab eo citari.

Tractatus aliquot hactenus ineditos recenſet Leo Allatius *De Conſenſu* lib. 2. cap. 18. §. 17. nempe *Librum ad Maximum Smeniotem de Proceſſione Sp. S.* (fragmentum ejus habet idem l. 3. c. 2. §. 3.) *Ad eundem, an Chriſtus Azymo in ſupremâ cœnâ uſus ſit? Ad Eſaiam Monachum de animabus à corpore ſeparatis?* Quædam etiam Glycæ *in S. Scripturam Exegetica* in Bibliothecâ Cæſareâ Viennenſi extare prodit Poſſevinus *Apparat. Sacr.* Tom. II. p. 112.

NICETAS,

Digitized by Google

NICETAS, civitate Bizantinus, vitæ inſtituto Philoſophus, i. e. (ni fallor) Monachus; claruiſſe videtur circa an. 1120. Scripſit *Tractatum Apologeticum pro Synodo Chalcedonenſi adverſus Armeniæ principem.* Extant fragmenta ejus apud Leonem Allatium *De Conſenſu* lib. 1. cap. 5. §. 3. p. 72. & libro *De Purgatorio* p. 4. *De libris Eccleſ. Græcor.* p. 314. integra verò habetur Gr. Lat. *Græc. Orthod.* Tom. I. p. 663. 1120.

ROBERTUS, *Retenenſis* dictus, natione Anglus; claruit anno 1120. Cùm prima literarum elementa in patriâ deguſtâſſet, in exteras regiones ſe contulit, & peragratis Galliâ, Italiâ, Dalmatiâ, Græciâ, tandem in Syriam pervenit, ubi diu inter Saracenos verſatus, accuratam linguæ Arabicæ cognitionem ſibi comparavit. Domum rediens, in Hiſpaniâ conſedit, ubi Aſtrologiæ ſtudiis incubuit, & Pampelonæ Archidiaconus creatus eſt. Obiit anno 1143. *Mahometis Alcoranum in compendium* redegit, & redactum Latinè vertit. Prodiit ea *verſio Norimbergæ* 1543. *Baſil.* 1543, 1550. fol. De hâc Verſione cenſuram hanc fert Cl. Huetius *, *Ineptiſſima eſt, ut ſemel dicam, hæc Alcorani Interpretatio, ſententias miſerè ſubvertens; ſtrigoſa ad hæc nonnunquam & exilis, in nimiam ſtatim molem aſſurgit, ut nemo inde Alcorani intelligentiam ſibi ſpondere queat. Id quidem ſperare poſſemus, ſi integra alterius hujus interpretis prodiiſſet converſio, cujus Suratta prior cum Roberti, & Hermanni interpretatione edita eſt, quæ an Joannis Segobienſis, alteriuſne ſit, aliorum eſto judicium.* 1120.

* De Clar. interpret. p. 141.

HUGO DE S. VICTORE, *Didaſcalus* à nonnullis dictus, natione, ut volunt, Saxo, rectiùs patriâ Iprenſis, Canonicus, & (ſi Trithemio * & Pantaleoni † fides) Abbas Cœnobii S. Victoris Pariſienſis, Ordinis S. Auguſtini; unde *Victorini*, ſive De *S. Victore*, nomen traxit. Claruit anno 1120. Vir, prout ævi ſui indoles tulit, eruditus; in B. Auguſtini ſcriptis verſatiſſimus, quem proinde in lucubrationibus ſuis maximopere æmulatus eſt, adeo ut alter *Auguſtinus*, & *lingua Auguſtini* cognominaretur. Obiit anno 1140. die XI. Februarii, ætatis ſuæ 44. 1120.

* De Script. Eccleſ. fol. 82.
† De Viris illuſtr. par. 2. p. 171.

OPERA.

De Scripturis. & Scriptoribus ſacris prænotationes.

Annotationes elucidatoriæ in Pentateuchum, Judices, libros Regum, Pſalmos aliquot, Threnos, Joelem, & Abdiam.

In Eccleſiaſten Homiliæ XIX.

Annotationes elucidatoriæ Allegoriarum in totum Teſtamentum Vetus, exceptis Prophetis & libris Sapientialibus.

Annotationes elucidatoriæ allegoriarum in quatuor Evangelia.

Annotationes literales & quæſtiones in Epiſtolas S. Pauli, quas Hugoni abjudicatas Scholaſtico cuidam Scriptori attribuit Oudinus.

Annotationes elucidatoriæ in Dionyſium Areopagitam.

Excerptionum priorum libri X. Celebre *opus librorum* XXIV. *Excerptionum*, ſparſim habetur inter opera Hugonis noſtri, viz. hic loci X. priores libri (quorum etiam quatuor primi inter opera Richardi Victorini extant in editione Rothomagenſi 1650.) libri IX. proximi uſque ad XX. excluſivè iidem ſunt cum *Annotationibus elucidatoriis Allegoriarum in totum Teſt. Vet.* ſupra recenſitis, liber XX. idem cum *Collectaneo Homiliarum in Eccleſiaſten*, libri IV. reliqui ſunt iidem cum *Annotationibus elucidatoriis in quatuor Evangelia.* Cæterùm *opus iſtud Excerptionum* in nonnullis Codd. MSS. Richardi Victorini, in aliis Hugonis noſtri, in plurimis nullius authoris, nomen præ ſe fert. Nec Hugonem autem, nec Richardum authorem habere poteſt, cum author in libro X. Philippi Auguſti Galliæ regis (qui regnare cœpit anno 1180.) meminerit, ſeque ſub Philippo opus ſuum contexuiſſe prodat. Huc ferè redeunt, quæ de opere iſto fuſiſſimè diſputat Oudinus *Supplem.* p. 403. &c.

Inſtitu-

Digitized by Google

SÆC XII. ab An. MC. *Inſtitutiones in Decalogum.*

Expoſitio in Regulam S. Auguſtini.

De inſtitutione novitiorum.

De Clauſtro Animæ libri IV. quos Hugoni de Folieto, Monacho Corbeienſi, Hugonis Victorini Synchrono, deberi communi omnium eruditorum ſententiâ receptum eſt.

De Medicinâ animæ liber.

De nuptiis carnalibus & ſpiritualibus libri II. qui cum præcedente Opuſculo eundem Hugonem de Folieto autorem agnoſcunt.

Beſtiarium, ſive *de proprietatibus animalium & aliarum rerum libri* IV. quorum duo priores *de Avibus*, ejuſdem ſunt Folieti.

De Animâ libri IV. ex quibus primus & tertius inter Bernardi, ſecundus inter Auguſtini, Opera habentur.

De Fructu carnis & ſpiritûs liber, ab Hugonis Victorini ſtylo alienus.

De vanitate mundi libri IV.

Tractatus V. viz. *De arrhâ animæ, De laude charitatis. De modo orandi. De meditatione. De Arcæ myſticæ deſcriptione.*

De Arcâ Noë libri IV.

Sermones C. de variis argumentis.

Sermo de Aſſumptione B. Mariæ.

Didaſcali libri VII. quorum ultimus *de Trinitate*, ſex priores *de liberalibus artibus* agunt.

De poteſtate & voluntate Dei libellus.

De quadruplici voluntate in Chriſto libellus.

De ſapientiâ animæ Chriſti libellus ad Gualterum de Mauritaniâ, Laudunenſem poſtea Epiſcopum.

De unione corporis & ſpiritûs libellus.

De verbi Dei efficaciâ libellus.

Apologia de Verbo Incarnato, & *Diſputationes III. de eodem.*

De perpetuâ virginitate B. Mariæ.

Miſcellaneorum priorum liber unicus, poſteriorum libri V. Ea nonnulli non Hugoni, ſed diſcipulo ejus cuidam, adjudicanda cenſent.

De filiâ Jephte Tractatus.

Speculum de myſteriis Eccleſiæ.

De Canone myſtici libaminis, ejuſque ordinibus libellus.

De Ceremoniis, Sacramentis, & Officiis Eccleſiaſticis libri III. qui quidem unà cum præcedente Opuſculo debentur Roberto Paululo Presbytero Ambianenſi, qui claruit circa an. 1170.

Dialogus de Sacramentis legis naturalis & ſcriptæ.

Summa Sententiarum ſeptem Tractatibus comprehenſa, quorum I. eſt de *Fide, Spe*, &c. II. *de creatione & angelicâ naturâ.* III. *de creatione & humanâ naturâ.* IV. *de Sacramentis in genere, & præceptis divinis.* V. *de Sacramento Baptiſmi.* VI. *de Sacramentis Confirmationis, Eucharíſtiæ, Pænitentiæ, & Extremæ Unctionis.* VII. *de Sacramento conjugii.*

De Sacramentis Chriſtianæ fidei libri II. *Argent.* 1465. fol.

Prodierunt Hugonis Victorini Opera *Pariſ.* 1526. III. Tom. curâ Thomæ Garzonii *Venet.* 1588. III. Tom. *Colon.* 1617. *Rothomagi* 1648. 2 vol. fol.

Acceſſit in editione Rothomagenſi præter alia quædam levioris notæ, *Liber de ſtudio legendi*, cui deerat caput ultimum. Id aliunde hauſtum dedit Mabillonius Analect. Tom. I. p. 324.

Epiſtola increpatoria ad Joannem Archiepiſcopum Hiſpalenſem, qui *à fide Chriſtianâ ad Arabes defecerat*, extat apud Baronium ad an. 1136.

Scripſit adhuc Hugo noſter *Chronicon ad annum uſque* 1128. jam deperditum. Id tamen tacito Hugonis nomine paſſim exſcripſit Autor Chronici magni Belgici à Piſtorio editi.

1121. EADMERUS, ſive *Edmerus*, ſive *Edinerus*, ſive *Emundus*, Natione Anglus, Monachus Cantuarienſis O. B. Claruit anno 1121. Anſelmi Archiepiſcopi

Digitized by Google

epiſcopi diſcipulus, omniumque ejus laborum & itinerum comes individuus, quin & vitæ ſuæ corrector ab Anſelmo petitus, ab Urbano II. datus. Tandem, teſte Simeone Dunelmenſi S. Andreæ in Scotiâ Epiſcopus factus eſt: quod verò illum Monaſterii S. Albani Abbatem fuiſſe tradunt Baleus, Pitſeus, aliique eos ſecuti, in eo planè hallucinantur, cùm Eadmerus ille Cœnobiarcha Albanenſis pluſquam integro ſæculo antiquior noſtro fuerit, & circa an. 980. è vivis exceſſerit. Cæterùm Eadmerus poſtquam in Scotiâ infulas adeptus eſt, cùm Monaſtici magis obſequii, quo Eccleſiæ Cantuarienſi devinctus erat, quàm Epiſcopalis dignitatis memor, ingentem ſedis Cantuarienſis authoritatem datâ quâvis occaſione jactitaret, eamque ſuper arduis Eccleſiæ Scoticæ negotiis conſuli vellet; apud Alexandrùm regem malè audire cœpit; variiſque injuriis eo nomine affectus eſt. Harum denuò pertæſus Eadmerus, ſeque Eccleſiæ Santandreanæ, deſiderato favore regio, nullatenus prodeſſe poſſe animadvertens, annulum ac baculum paſtoralem regi remiſit, anno circiter 1124. Epiſcopatu ſemet abdicavit, & Cantuariam reverſus, in Cœnobio priſtino conſenuit. SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ novorum, ſive *ſui ſæculi libri VI. ab anno* 1066. *uſque ad an.* 1122. Operis hujuſce præſtantiam tum à re ipſâ, tum ab eximio autoris narrandi judicio, pari fide, & non contemnendo ſermonis nitore, plurimùm commendat ὁ πάνυ Seldenus; quorum omnium non pœnitenda ſpecimina exhibet. " In ſermone verò, *inquit*, nitor ejuſmodi reperitur, ut ſi veteres re-" rum noſtratium ſcriptores ad unum omnes diligentiùs evolveris, hujus fue-" rit incomparabilis. Stylum æquabilem ſatis, gravem, & hiſtorico, ut ætas " tulit, dignum præ ſe fert, vocabula etiam ferè ubique pura. Cæteri quos " terimus, ſive coætaneos, ſive priores, ſive recentiores, barbarie, ſquallore, " & ſordium congerie præ Eadmero plerunque deturpantur. Etiam Malms-" burienſem hic noſter ſtylo ſaltem æquat, in cæteris autem longo planè in-" tervallo ſuperat. Primus hanc Hiſtoriam ex Bibliothecâ Cottonianâ in lucem emiſit idem Seldenus cum notis doctiſſimis, & Actorum ex publicis Archivis Spicilegio *Londini* 1623. f. exinde recuſa eſt ad calcem Anſelmi Operum *Pariſ.* 1675. fol.

De Vitâ S. Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis libri II. Habentur in editionibus Operum Anſelmi *Colon.* 1612. *Pariſ.* 1630. 1675. & ap. Sur. Febr. XXI.

Vita S. Wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis, à Mabillonio edita Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 196.

De Excellentiâ B. Mariæ Virginis.

De quatuor Virtutibus, quæ fuerunt in B. Mariâ Virgine.

De Beatitudine cæleſtis patriæ.

De Similitudinibus S. Anſelmi.

Opuſcula iſta quatuor, Anſelmo antea inſcripta, & inter Opera ejus deliteſcentia, Eadmero vindicavit, & ſub illius nomine edidit Gabriel Gerberonius ad calcem Anſelmi Operum *Pariſ.* 1675.

Præter hæc extant adhuc Eadmeri opuſcula varia, viz. *Carmen de S. Edwardo Rege & Martyre. Epiſtola ad Edmerum de Matre S. Edwardi. Utrum Eboracenſis Eccleſia Primatum ſuper Scotos habeat. De corpore S. Dunſtani apud Glaſtonienſes poſito. Vita S. Wilfridi Archiepiſcopi. Vita S. Odonis Archiepiſcopi. Vita S. Dunſtani & quædam miracula ejus. De ordinatione B. Gregorii Papæ. De excellentia B. Mariæ Virginis. Vita S. Oſwaldi Archiep. Ebor. De beatitudine perennis Vitæ. Vita S. Bregwini Archiep. De conceptione S. Mariæ. Vita Petri primi Abbatis Cœnobii S. Auguſtini Cant. Sententia de memoria ſanctorum quos venerari decet. De commovendo ſuper ſe manum S. Petri Apoſtoli. De reliquiis S. Audoeni & aliorum ſanctorum in Eccleſia Chriſti Cant. De Gabriele Archangelo.*

Digitized by Google

Habentur hæc omnia MSS. in codice admodum antiquo Vol. 338. 4°. Coll. Corp. Chriſti Cant.

Alia ejus ſcripta memorant Balæus, Pitſeus, aliique, quæ huc tranſcribere è re minimè viſum eſt.

1123. *Vitam ejus prolixe deſcribunt Bibliothecæ Cluniacenſ. Curatores Pariſ. 1614.*

PETRUS MAURICIUS, gente Gallus, Patriâ Arvernus, ex nobili Dominorum de Monte Buxerio ſtemmate prognatus, Mauricii & Rangardæ filius; poſtquam militiæ glorioſam per annos aliquot navârat operam, ſæculo abrenunciato, Monachis Cluniacenſibu ſe adjunxit; & poſt Hugonis junioris mortem, anno 1123. die Aſſumptæ in cœlum Virginis creatus eſt Abbas Cluniacenſis, *Abbas Venerabilis* ob morum gravitatem vulgò dictus. Primo præfecturæ ſuæ exordio, graviſſimas à Pontio, Abbate olim Cluniacenſi, qui ante triennium Hieroſolymam profecturus munere ſuo ſeſe abdicârat, abdicatum redux repetierat, paſſus eſt injurias: verùm iis opportuna Pontii mors mox finem fecit. Anno 1126. Petri de Bruis dogmata voce & ſcriptis oppugnare cœpit. Anno 1140. Petrum Abailardum apud Cluniacenſes fortuito divertentem ab erroribus ad ſaniorem mentem revocavit; & in Monaſterio Cluniacenſi ſenectuti ſuæ ſedes ponere ſuſceptâ vitâ Monaſticâ perſuaſit. Anno 1145. ab Eugenio Pontifice in Italiam evocatus eſt; ut Tuſciæ civitates implacabili inter ſe bello digladiantes invicem conciliaret. Sedulò id quidem conatus eſt Petrus: verùm obſtinata Tuſcorum pervicacia pia illius ſtudia ludificata eſt. Anno 1150. ad procuranda Ordinis Cluniacenſis negotia Romam iter ſuſcepit; ingenti honore ab Eugenio Papâ, & Romanis civibus exceptus. Obiit exeunte anno 1156. VIII. Cal. Januarii.

OPERA.

E*piſtolarum libri* VI. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1522.

Epiſtola ad Petrum de S. Joanne contra eos qui dicunt, Chriſtum nunquam ſe in Evangelio apertè Deum dixiſſe.

Tractatus adversùs Judæorum inveteratam duritiem.

Epiſtola ad S. Bernardum Abbatem Claræ-vallenſem, de tranſlatione Alcorani ex Arabico in Latinum, quam ipſe fieri procuravit anno 1143.

Summula quædam brevis contra hæreſes & ſectam Diabolicæ fraudis Saracenorum, ſive Iſmaelitarum.

Epiſtola ſive Tractatus adversùs Petrobruſianos.

De Transfiguratione D. N. J. C. Sermo.

De Miraculis ſui temporis libri II.

Rythmi, Proſæ, Verſus, & Hymni.

Statuta Congregationis Cluniacenſis.

Prodierunt Petri Cluniacenſis Opera *Ingolſtad.* 1546. in *Bibliothecâ Cluniacenſi* ab Andreâ Ducheſnio & Martino Marrier edita *Pariſ.* 1614. denique in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 813.

Epiſtolæ II. antea ineditæ, habentur apud Mabillon. Analect. Tom. III. p. 481.

1124. FULCHERIUS, Carnotenſis, Monachus an Presbyter? Robertum Normanniæ Ducem cum exercitu in Terram ſanctam proficiſcentem anno 1095. ſecutus eſt. In Syriam quamprimùm venit, Baldwini regis Godefridi Ducis Bullionæi fratris Sacellanum egit. Claruit adhuc anno 1124. Scripſit *Hiſtoriam,* quam vocavit, *Geſta Francorum Hieruſalem peregrinantium ab anno* 1095. *ad annum uſque* 1124. primus qui mutilam edidit, inter Geſta Dei per Francos Tom. I. p. 381. Jacobus Bongarſius teſtatur ſe integriori Codice olim uſum eſſe; in quo ipſum Opus diſtinctum erat in libros tres, ſecundo libro incipiente à Baldwino I. rege, tertio à Baldwino II. adeóque Hiſtoriam Fulcherianam integram edidit Andreas Ducheſnius Script. Francic.

Digitized by Google

cic. Tom. IV. *Pariſ.* 1641. p. 816. De Fulcherii ſtylo modeſtam ſatis cenſu- SÆC. XII ab
ram fert Gulielmus Malmsburienſis *. *Scripſit ſtylo*, inquit, *non quidem agre-* An. MC.
ſti, ſed, ut dici ſolet, ſine nitore & palæſtrâ; & qui alios admonere potuit, ut * De geſt. reg.
accuratiùs ſcriberent. Angl. lib. 4.

HONORIUS II. antea *Lambertus* dictus, Patriâ Bononienſis, loco humili natus, à Paſchali Papâ Epiſcopus Veletrenſis, & tandem Cardinalis Oſtienſis creatus eſt. Anno 1124. deturbato Theodulpho Cardinali Presbytero S. Anaſtaſiæ, qui poſt Calliſti mortem Pontifex Canonicè electus fuerat, ipſe ſedem Pontificalem arripuit die XVI. Decembris, à Clero Romano poſt dies aliquot (ſi Baronio fides) ritè confirmatus, & XXVIII. Decembr. vel IV. Januar. anni ſequentis coronatus. Anno 1125. Fredericum & Conradum Imperatores Henrici V. nepotes poſt avunculi mortem imperium repetentes, & Lotharium regem armis perſecutos, excommunicavit: quin & Anſelmum Archiepiſcopum Mediolanenſem ob donatum Longobardiæ coronâ Conradum eidem ſententiæ ſubjecit. Anno 1127. Rogerio Siciliæ Comiti ob ſuſceptum abſque ſuâ authoritate Calabriæ & Apuliæ Ducatum, bellum intulit, plenariam peccatorum remiſſionem omnibus in expeditione eâ morituris affatim pollicitus. Anno ſequente eundem Rogerium anathemate percuſſit; quòd Ducatum inconſultâ ſede Romanâ arripuiſſet, & Epiſcopos Siciliæ Romam venticare vetuiſſet. Obiit anno 1130. die XIV. Februar. Extant *Epiſtolæ* XI. Concil. Tom. X. p. 908. duodecima ibid. p. 1843. 1124.

NORBERTUS, Patriâ Clivenſis, Heriberti & Hadewigis filius, in aulâ Frederici Archiepiſcopi Colonienſis educatus, dein in aulam imperatoriam accitus eſt, & in Monaſterium demum Sigebergenſe ſeceſſit. Anno 1118. impetratâ à Gelaſio Papâ facultate ad prædicandi munus ſe contulit. Anno 1120. S. Auguſtini Regulam ſervandam ſuſcipiens, Præmonſtratenſium Ordinem inſtituit: & quinquennio poſt Romam profectus Ordinem ſuum ab Honorio Papâ confirmari obtinuit. Anno 1126. ab Antverpienſibus evocatus Tanchelinum quendam, Hæreſiarcham perditiſſimum, ſtrenuè oppugnavit. Anno 1127. Archiepiſcopus Magdeburgenſis creatus eſt. Anno 1131. Concilio Remenſi interfuit. Anno 1133. Innocentio Papæ & Lothario regi ex Germaniâ Romam profectis comitem ſe dedit. Anno ſequente in Patriam reverſus, diem obiit. Extat *Sermo Exhortatorius ad Fratres* in Bibliothecâ Patrum Tom. XXI. p. 118. 1127. Vit. Norbert. per Hugon. ap. Sur. Junii VI.

DROGO, primo quidem Monaſterii Nicaſiani apud Remenſes Prior, deinde Abbas Laudunenſis; denique ab Innocentio II. Romam evocatus, Oſtienſis Epiſcopus conſecratur, claruit anno 1128. quo Abbatiam adeptus eſt. Obiit circa an. 1138. 1128.

Scripſit *Librum ſive Sermonem de Sacramento Dominicæ Paſſionis.* Habetur in *Orthodoxogr.* p. 1388.

HERVEUS, gente Gallus, Patriâ Cenomanenſis, O. B. Monachus Dolenſis, claruit circa an. 1130. Scripſit *Commentarium in Epiſtolas D. Pauli*, quod Anſelmo falsò inſcriptum inter Opera ejus habetur in editione Colonienſi 1612. *Commentarium* etiam *prægrandem in Eſaiam Prophetam ad Joannem Abbatem Dolenſem*, in Bibliothecâ Claromontanâ MS. aſſervatum, teſte Labbeo *; denique *Poſtillas breves in Deuteronomium*, quas apud S. Germanum Pariſienſem extare prodit Oudinus ‖, epiſtolam encyclicam monachorum Burgidolenſium hujus Hervei vitam & ſcripta continentem edidit Dacherius Spicileg. Tom. 2. p. 514. 1130. * Diſſert. Tom. I. p. 432. ‖ Supplem. p. 395.

HONORIUS, Auguſtodunenſis Eccleſiæ in Burgundiâ Presbyter & Scholaſticus, claruit anno 1130. *Solitarii* etiam nomen geſſiſſe videtur: ita enim ejus *Gemmæ animæ* annorum 500. exemplar in codice Ambroſiano, *Ho-* 1130.

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC. *Honorii Solitarii* nomen præfert, notante Mabillonio *It. Ital.* p. 14. Scripſit multa, variique argumenti, quæ ſequuntur.

OPERA.

LIber de Luminaribus Eccleſiæ, ſive *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, ex Hieronymo, Gennadio, Iſidoro, & Bedâ ferè contextus. Prodiit cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. Eundem in quatuor libellos diviſit, & in Bibliothecâ ſuâ Eccleſiaſticâ notis illuſtratum edidit Aubertus Miræus *Antverp.* 1639. f.

Commentarii in libros tres Solomonis. Prodierunt *Colon.* 1540.

Inevitabile, ſive *Dialogus de Prædeſtinatione & libero arbitrio.* Prodiit *Colon.* 1552. inter Caſſandri Opera *Pariſ.* 1616. *Antverp.* 1620. 1624. 8°.

Gemma animæ, de Officio Miſſæ, ejuſque cæremoniis, in quatuor partes diſtributa. Prodiit *Lipſiæ* 1514. & inter Scriptores *de Divinis Officiis Pariſ.* 1610. p. 1179.

Synopſis mundi, ſive de Imagine mundi libri III. Spiræ 1583. Duo priores libri inter Anſelmi Opera haberi ſolent.

Elucidarium, Anſelmo etiam ſuppoſitum, inter cujus proinde Opera reperitur.

Libellus de Hæreſibus. Baſil. 1544.

De Mundi Philoſophiâ libri IV.

De Solis affectibus liber.

Series Romanorum Pontificum à S. Petro ad Innocentium II.

Opera iſta Honorii omnia junctim edita ſunt in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 963. 1226.

Alia quamplurima ſcripſit Honorius hactenus inedita. viz. *Libellum Sermonum. De incontinentiâ ſacerdotum. De omnimodâ hiſtoriâ*, &c. quæ in Appendice ad librum ejus de Scriptoribus ſigillatim enumerantur.

1130. INNOCENTIUS II. *Gregorius* antea dictus, ex nobili familiâ Romæ natus, Joannis filius, Monachus Lateranenſis, dein Abbas Monaſterii SS. Nicolai & Benedicti propè locum Burranum; poſtea ab Urbano II. Cardinalis Diaconus S. Angeli renunciatus, anno 1118. Calliſtum II. in Gallias fugientem ſecutus; ac demum poſt Honorii II. mortem anno 1130. Pontifex Romanus ab alterâ Cardinalium parte electus eſt die XVII. Febr. die XXIII. ordinatus. Altera interim Cardinalium factio Petrum Cardinalem S. Mariæ, Anacleti II. nomine inſignitum in Pontificali throno collocârunt. Innocentius ab Anacleto ejectus & excommunicatus in Gallias fugit; ubi à Gallis, Anglis, & Germanis pro legitimo Pontifice habetur, atque anno ſequente in Concilio Rhemenſi confirmatur. Anno 1133. à Lothario Germaniæ rege in ſedem reſtitutus, ei viciſſim inveſtituras remiſit, atque eum Imperatorem Romæ coronavit. Anno 1137. Lotharium Imp. in partes trahens Rogerio Siciliæ regi bellum intulit; eique Campaniam & Apuliam eripuit. Anno 1139. celebrato Romæ mille circiter Epiſcoporum Concilio, Rogerium regem, & Anacleti biennio ante defuncti aſſeclas excommunicavit, Clericorum conjugium damnavit, alioſque Canones Eccleſiaſticos ſancivit. Eodem anno contra Rogerium exercitum ducens, re male geſtâ, ipſe ab hoſtibus captus eſt, & ad iniquas pacis conditiones adactus. Obiit anno 1143. die XXIV. Septembr. Extant *Epiſtolæ* XLIII. Concil. Tom. X. p. 946. *aliæ* V. ibid. p. 1843. *Epiſtolæ* II. apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 198. Anacleti Antipapæ *Epiſtolæ* XXXVIII. à Chriſtiano Lupo editæ habentur ad calcem *Epiſtolarum Epheſinarum* p. 491.

Petrus Diac. Chron. Caſſin. l. 4. c. 99.

1130. SIMEON, Natione Anglus, in Academiâ Oxonienſi educatus, ubi Philoſophiam ac Theologiam docuit: deinde factus O. B. Monachus, & Præcentor Dunelmenſis; reliquias Bibliothecarum, quas miſerè ſpoliârant Dani, dili-

diligenter excuſſit: & collectâ undique materiâ ad ſcribendum ſe accinxit. Claruit anno 1130. SÆC. XII ab An. MC.

SCRIPTA.

Hiſtoria Eccleſiæ Dunelmenſis, ex majorum authoritate ſcripta, ab Oſwaldo rege ad Gulielmi Epiſcopi obitum, viz. ab anno 635. ad 1096. Primus *Hiſtoriam* iſtam in lucem extulit Cl. Twiſdenus inter X. Scriptores Anglicos *Londini* 1652. p. 1. Eam Turgoto, Priori Dunelmenſi, vindicat, qui Diſſertationem huic Collectaneo præmiſit, Cl. Seldenus. Certè Turgoti Hiſtoriam, iiſdem penè verbis, paucis admodum mutatis, deſcripſiſſe videtur Simeon noſter: unde Bibliothecæ Cottonianæ Codex MS. Turgoti nomen in fronte præfert. Habetur Hiſtoriæ hujus Continuatio ab anno 1096. ad 1154. ibid. p. 59. à recentiore manu addita.

Epiſtola ad Hugonem Decanum Eboracenſem de Archiepiſcopis Eboracenſibus. Extat ibid. p. 75. & apud Labbeum *Bibl. Nov. MSS.* Tom. 1. p. 322. ubi integra deeſt Præfatio.

Narratiuncula de Obſidione Dunelmenſi, apud Twiſdenum, ubi ſupra, p. 79.

Hiſtoriæ de Regibus Anglorum & Dacorum libri II. ab anno 731. (quo deſiit Bedæ Hiſtoria) ad an. 1130. extrema ſc. Henrici I. tempora. Omnia penè ex eo deſumpſit Rogerius Hovedenus. Extat ibid. p. 85. *Hiſtoriam* hanc per XXV. annos continuavit Joannes de Hexam, Prior Hagulſtadenſis, ejuſdem temporis Scriptor, ibidem editus.

ALGERUS, Primùm Eccleſiæ S. Bartholomæi Leodienſis Diaconus & Scholaſticus; dein ad Eccleſiam S. Lamberti ab Oberto Epiſcopo tranſlatus, negotiis Eccleſiaſticis per viginti ferè annos uſque ad obitum Frederici Epiſcopi operam dedit: poſtremùm in Cœnobio Cluniacenſi ſub Petro Mauricio Abbate inſtitutum Monaſticum amplexus eſt. Claruit anno 1130. Scripſit *libros III. de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini adversùs Berengarium*, qui habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 251. *Libros III. de Miſericordiâ & juſtitiâ*, quorum Præfationem edidit Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 307. integri Operis editionem denuò procurandam pollicitus. *Librum de dignitate ſeu antiquitate Eccleſiæ Leodienſis*, cujus unica ſupereſt memoria. 1130.

WILLELMUS, Natione Anglus, Patriâ Somerſetenſis, inde *Somerſet* dictus, Cœnobii Malmsburienſis Monachus O. B. Bibliothecarius, & Præcentor, claruit circa an. 1130. Obiit anno 1143. De eo hæc Nobiliſſ. Savilius *, quo nemo meliùs judicare poterat. *Inter vetuſtiſſimos rerum noſtrarum Autores, & narrationis fide & judicii maturitate Principem locum tenet Gulielmus Malmsburienſis, homo, ut erant illa tempora, literatè doctus, qui ſeptingentorum plùs minùs annorum res tantâ fide & diligentiâ pertexuit; ut è noſtris propè ſolus Hiſtorici munus expleſſe videatur.* 1130.

* Epiſt. ad Eliz Regin. Collectioni ſuæ præmiſſâ.

SCRIPTA.

Libri V. de rebus geſtis Regum Anglorum à primo Saxonum adventu ad viceſimum octavum Henrici I. Regis annum, viz. ab anno 449. ad an. 1127. ad Robertum Gloceſtriæ Comitem, Henrici I. filium nothum.

Hiſtoriæ Novellæ libri II. ab anno 1127. ad 1143. poſtea additi, & eidem Roberto dicati.

De rebus geſtis Pontificum Anglorum libri IV. à primo Auguſtini adventu ad ſuum uſque tempus.

Hiſtorias iſtas in unum collegit, atque edi curavit Nobiliſſ. Savilius *Londini* 1596. f. recuſas *Francofurti* 1601.

Vita

Vita S. Aldhelmi Epiſcopi Schireburgenſis, à Mabillonio edita Sæc. Benedict. I. par. 1. p. 726.

De antiquitatibus Glaſconiæ Opus ad Henricum Epiſcopum Wintonienſem, Stephani regis Anglorum fratrem, extat MS. in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantabrig. Cod. 373. num. 11. fol.

Abbreviatio ex Geſtis Haymonis de Imperatoribus, habetur MS. in Bibliothecâ Baliolenſi apud Oxonienſes Cod. 108. num. 4.

Abbreviatio librorum Amalarii de Divinis Officiis Roberto quodam amico ſuadente facta, eidemque nuncupata. Extat MS. in Bibliothecâ Lambethanâ N. 39, 40. Præfationem unà cum duobus epilogis à Rev. Joan. Battely acceptam edidit Cl. D. Allix ad calcem præfationis ad Joan. Pariſienſem, p. 82.

1130. WASELINUS, cognomento *Momalius*, S. Laurentii apud Leodienſes Abbas, claruit anno 1130. Obiit anno 1147. *Scripſit Epiſtolam de continentiâ conjugatorum ante Communionem*, quæ à Mabillonio evulgata eſt Analect. Tom. I. p. 339. ubi de legibus continentiæ conjugalis, quam certis diebus præſcribunt Canones, plura, ut ſolet, eruditè obſervat Mabillonius.

1130. THEOBAUDUS, Bezuenſis in Burgundiâ Cœnobii Monachus, claruiſſe videtur circa an. 1130. Scripſit *Libros* IV. *de Actis, Tranſlatione, & Miraculis S. Prudentii Martyris*; quos primus in lucem edidit Philippus Labbeus *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. p. 605.

1131. GRATIANUS, Natione Tuſcus, Patria Cluſinas, Cœnobii S. Fœlicis in Bononiâ Monachus O. B. doctiſſimus juris Eccleſiaſtici interpres, inde *Magiſter* appellatus. Claruit ab anno 1131. Non deſunt plurimi, qui Gratianum Petri Lombardi, Petrique Comeſtoris germanum fuiſſe volunt, matremque tergeminos hos fratres ex furtivo concubitu conceptos uno partu edidiſſe, quod quidem nullo ſatis gravis autoris teſtimonio fulcitur. Scripſit Gratianus circa an. 1151. *Decretorum Canonicorum Collectanea*, ſeu *Concordantiam diſcordantium Canonum*, ex SS. Patrum dictis, Synodorum Canonibus, ſpuriis Romanorum Pontificum Decretalibus, aliiſque Pſeudepigraphis, collectam; & à ſe brevibus ſcholiis illuſtratam. Quamplurima ipſum ex Ivone & Burchardo hauſiſſe omnibus ſatis notum eſt. Totum Opus tribus partibus abſolvitur. Prima complectitur *Diſtinctiones* CI. ſecunda *cauſas* XXXVI. quælibet cauſa varias ſub ſe quæſtiones, quælibet quæſtio varia Capitula. Cauſæ 33*æ*. quæſt. 3. ſubjicitur amplus ſatis *Tractatus de Pænitentiâ*, ſeptem Diſtinctiones continens. Pars tertia agit *de Conſecratione*, in V. Diſtinctiones diviſa; ut de *Paleis*, aliiſque huc ſpectantibus nihil dicam. Opus iſtud à Gratiano anno 1151. editum Eugenius III. Pontifex ſtatim approbavit, & in Academiis publicè legi juſſit. Varia de hoc Opere ejuſque uſu eruditorum judicia dabit inter alios Gerardus Maſtrichtius Hiſt. Jur. Eccleſ. num. 318, 319. Certè utut toties à Pontificiis purgatus, in plurimis tamen controverſiis à Reformatorum partibus adhuc ſtat Gratianus: unde Romanæ Eccleſiæ Theologis ſæpe vapulat. Ad utiliorem autem Operis Gratianæi intelligentiam nihil magis confert, quàm Antonii Auguſtini de Emendatione Gratiani libri II. præſertim cum Baluzii notis editi *Pariſ.* 1676. 8°. Prima Gratiani Decretorum editio prodiit abſque vel Gratiani vel loci nomine 1472. f. deinde *Venetiis* 1479. *Pariſ.* 1508. (cui primæ Gratiani nomen appoſitum eſt) ex eo tempore innumeris locis & vicibus, in omni Juris Canonici editione, præcipuè *Romæ* 1580. *Pariſ.* 1612. f. *Lugduni* 1661. 2 vol. 4°. Addam ſolum quod habet Val. Foſterus, Opus hoc in Æde Sancti Fœlicis fuiſſe compilatum, cujus memoria hodienum conſervatur Bononiæ apud D. Petronium ad Sacellum D. Sebaſtiani hac inſcriptione,

Hiſt. Jur. Civil. lib. 3. c. 7. p. 472.

D. O. M.

Digitized by Google

D. O. M.

GRatiani Cluſini Cæſarei Jur. & Pont. enucleatoris propè divini, qui Monachus in martyrum Felicis & Naboris æde, abſolutiſſimum ibidem opus Decretorum anno Gratiæ MCLI. *compilavit, monumentum; quod illi carie ruderibuſque obſorduerat, hic magnificentius renovatum, Joannes Franciſcus Aldobrandus Bononienſis IV. Dictator ære publico reſtauravit, Anno ſalutis* MCCCCXCVIII. *Idib. Junii Joanne Bentivolo II. P. P. Remp. feliciter gubernante.*

STEPHANUS, Epiſcopus Pariſienſis; claruit anno 1132. quadri- 1132.
ennio poſt Ludovico Craſſo Francorum regi morienti aſtitit, ejuſque confeſſionem excepit. Extant *Epiſtolæ* ejus aliquot apud Dacherium *Spicileg.* Tom. III.

MALACHIAS, gente Hibernus, *Melmedoic O-Morgar* Hibernicè
dictus, in Aquilonari Hibernorum regione natus, Imari Abbatis Armachani, 1134.
deinde Malchi Liſmorenſis Epiſcopi diſcipulus. Monaſterium Bangorenſe in Ultoniâ reſtauravit, ac reſtaurato præfuit; mox Epiſcopus Comerenſis, deinde anno 1134. Archiepiſcopus Armachanus factus eſt. Anno 1137. ſede ſe ſponte abdicavit, & Romam profectus, à Pontifice Hiberniæ legatus renunciatur. Anno 1148. iteratâ vice Romam pergit, verùm febri correptus, in Cœnobio Claræ-vallenſi obiit eodem anno, die II. Novembr. perquam familiaris S. Bernardo qui vitam ejus deſcripſit. Extat *Prophetia de futuris Pontificibus Romanis*, cum expoſitione Ciacconii apud Arnoldum Wion in *Ligno Vitæ* l. 2. c. 40. De aliis Malachiæ *ſcriptis*, vide ſis Cl. Waræum lib. 1. *de Script. Hibern.* p. 55. qui eadem ferè habet Commentario *de Præſul. Hibern.* p. 14. & Baleum Cent. XIV. p. 239.

ODDO, S. Remigii apud Rhemos Abbas; claruit anno 1135. Anno 1135.
ſequente ex Italiâ, quo profectus fuerat, rediit, & conſtruendæ Montis-Dei Carthuſiæ fundum dedit. Extat *Epiſtola de Miraculo quodam S. Thomæ Apoſtoli* apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 334.

ULGERIUS, Andegavenſis Epiſcopus; claruit anno 1136. Extat 1136.
Relatio ejus ad Innocentium II. *Pontificem pro Monaſterio Rotenſi*, apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 200.

GEORGIUS, Metropolita Corcyrenſis; claruit circa an. 1136. 1136.
Romam à Manuele Comneno Imp. ad Concilium celebrandum miſſus eſt; verùm infirmitate impeditus in itinere ſubſtitit, Brundiſii per ſex menſes commoratus. Mox ab Imperatore revocatus, ut Synodo Patriarchali Conſtantinopoli habitæ intereſſet. De eo ejuſque libris adversùs Latinos uberiùs agit Leo Allatius, tum Diatribâ *de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 339. tum *de Conſenſu*, lib. 2. cap. 11. §. 6. Scripſit enim *Syntagma contra Latinos de Purgatorio igne*, cujus fragmentum adducitur ab eodem Allatio de libr. Eccleſ. Græcor. Diſſert. II. p. 134. *Commentarium etiam contra Latinos, quâ probare nixus eſt Apoſtolos & Eccleſiam primitivam panem ſolummodò fermentatum Euchariſtiæ adhibuiſſe.* Utrumque opus Græcè extat in Bibliothecâ Barberinâ. Extat *Monodia* in obitum Nectarii Monaſterii Caſulorum Abbatis Lat. apud Baron. ad ann. 1180. Plures item ſcripſit Epiſtolas, quas Latinè vertit Fider. Mutius Thermularum Epiſcopus; ex his aliquot edidit Baronius Tom. XII. viz. 1176, 1178, 1179, 1180, 1188. quamplurimis ſuppreſſis, quæ proculdubio hujus ſæculi hiſtoriam non parùm illuſtrarent.

PHILIPPUS, Epiſcopus Tarentinus; claruit anno 1136. Petri Leo- 1136.
nis Antipapæ ſummus erat fautor, idcircò Synodo Lateranenſi anno 1139. habitâ depoſitus. Hinc in Galliam ſe contulit, & in Monaſterio Claræ-

vallenſi

SÆC. XII. ab An. MC. vallenſi ab ipſius Bernardi manibus acceptum habitum Monachalem induit. Anno 1150. ejuſdem Cœnobii Prior factus, ſexennio poſt Conventus de Eleemoſynâ, Ciſtercienſium in Diœceſi Carnotenſi Cœnobii Abbas conſtituitur. Tandem ſenio & laboribus gravatus, regimen ſuum ſponte dimiſit, & ad Monaſterium Claræ-vallenſe denuò ſe contulit, ubi obiit, quo verò anno mihi nondum conſtat. Extant *Epiſtolæ* XXV. quas edidit Carolus du Viſch ad calcem libri *de Script. Ord. Ciſterc.* p. 336. quaſque Philippi noſtri eſſe in cenſurâ iis præfixâ longâ argumentorum ſerie probant Fr. Silvius, & prædictus Viſchius.

1137. PETRUS, patriâ Romanus, Ægidii filius, natus anno 1110. Quinquennis adhuc puer Monachorum Caſinenſium diſciplinæ commiſſus eſt, & à Girardo Abbate, à quo religionis Benedictinæ habitum ſuſceperat, per octennium eruditus. Factus eſt deinceps Eccleſiæ Oſtienſis Diaconus, & Cœnobii Caſinenſis Bibliothecarius. Claruit anno 1137. quo à Lothario Imp. ad Monachos Caſinenſes legatus eſt, eos ut modeſtè ſe gererent, commonefacturus. Poſtea à Monachis Caſinenſibus ad Lotharium remiſſus, ab eo in aulam cooptatus fuit, ſecretis adhibitus, Romani imperii Capellanus factus, Logotheta quinetiam, exceptor & auditor ejuſdem conſtitutus. Quo anno obierit, parum conſtat.

SCRIPTA.

De viris illuſtribus Monaſterii Caſinenſis liber. Prodiit unà cum ſupplemento Placidi Romani, itidem Monachi ac Diaconi Caſinenſis, cum notis J. Bapt. Mari, *Romæ* 1655. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XXI. p. 347. *Pariſ.* 1666. 8°.

Liber quartus Chronici Caſinenſis, hiſtoriam Cœnobii Caſinenſis ab anno 1086. (quo deſiit Leo Oſtienſis) ad an. 1138, continens. Prodiit typis ſæpius excuſus cum prioribus tribus Chronici libris.

De notis literarum Romanarum ad Conradum Imperatorem liber, primùm editus *Venet.* 1525. dein Hanoviæ inter antiquæ Grammaticæ autores ab Elia Putſchio editos.

Innumera alia à ſe confecta opuſcula recenſet Petrus cap. 68°. libri 4. Chronici Caſinenſ. viz. *Miracula Caſinenſium Monachorum. De ortu & vitâ juſtorum Monaſterii Caſinenſis. Hiſtoriam everſionis Cœnobii S. Mauri. Sermones aliquot. Aſtronomiæ librum. Expoſitionis in Regulam S. Benedicti libros* IV. *Scholia in Vetus Teſtamentum. De generibus lapidum precioſorum. Epiſtolas aliquot. Breviaria multa operum alienorum. Altercationem inter ſe & Cœnobii Caſinenſis Abbatem Adverſarium. Verſiones aliquot librorum Græcorum. Hymnos nonnullos. Chronica bina Hiſtoriæ exoticæ. Tractatus varios Theologicos. Homilias. Portentorum librum. Itinerarium. Altercationem cum Conſtantinopolitano quodam pro Eccleſiâ Romanâ habitam. De locis ſanctis. Hiſtoriam deſtructionis & reſtaurationis Atinæ urbis. Hiſtorias XIV. de Vitis, Paſſionibus, Tranſlationibus, & Miraculis totidem ferè Sanctorum.* Hæc & his longè plura recenſet ipſe Petrus, tum dicto *Chronico*, tum *libro de viris illuſtr. Caſinenſibus*, cap. 47. quænam ex his ſuperſint, quæque, ut & alia Petri noſtri opuſcula hactenus inedita, in Bibliothecâ Caſinenſi hodiè ſervantur, longâ ſerie te docebit J. B. Marus in notis. In genere ſunt vel *Epiſtolæ*, vel *Sermones Feſtivales*, vel *Vitæ*, vel *Scholia*, *Faſti Conſulares*, *Imperatorum*, *Pontificum*, &c. Liber de *Ortu*, & *Vitâ juſtorum Caſinenſium*, aliaque nonnulla quæ ſigillatim enumerat prædictus Marus.

1140. ACHARDUS, Philoſophus inſignis, & Theologus illuſtris, Monachus Ciſtercienſis, & ſub S. Bernardo Novitiorum in Cœnobio Claræ-vallenſi director ; quod muneris ejuſdem juſſu in aliis hujuſce Ordinis Monaſteriis obiit. Claruit anno 1140. Scripſit *Vitam S. Geſelini Eremitæ*, quam in lucem protulit Arnoldus Raiſius *Duaci* 1626. 12°. *Conciones* etiam aliquot

quot breviores *ad Novitios ſuos* ſcripſiſſe dicitur; quæ an alicubi extent, non liquet. SÆC XII. ab An. MC.

GUILHELMUS, primùm Monachus Claræ-vallenſis ſub Bernardo Abbate (ſi Henrico Gandavenſi credendum ſit) dein Abbas S. Theodorici prope Rhemos, ac poſtea S. Nicaſii Remenſis. Claruit anno 1140. Anno 1153. poſtquam Abbatis munus novennio geſſiſſet, Bernardi, unici amici mortem deflens, præfecturæ monaſticæ renunciavit, & in Cœnobio Signiacenſi Ord iem Ciſtercienſem induit. 1140.

OPERA.

Liber de vitâ ſolitariâ ad Fratres de Monte Dei.
Speculum Fidei.
Ænigma fidei.
Meditationum liber.
De naturâ & dignitate amoris divini liber, qui cum præcedente opuſculo, & orationibus quibuſdam, habetur in Biblioth. Patr. Tom. XXII. p. 1142.
De contemplando Deo liber.
De naturâ corporis & animæ libri II.
Diſputatio contra Petrum Abailardum.
De erroribus Gulielmi de Conchis liber.
De Sacramento altaris tractatus.
Expoſitio in Cantica Canticorum, uſque ad hæc verba, *Num quem diligit anima mea, vidiſtis?*
Commentarius in Epiſtolam ad Romanos.
Opera Gulielmi hactenus enumerata prodierunt in Bibliothecâ Ciſtercienſi Tom. IV.
De Vita S. Bernardi liber, qui inter opera Bernardi haberi ſolet.
Commentarius in Cantica Canticorum, qui ſub Antonii Democharis nomine inter Ambroſii opera reperitur in quamplurimis editionibus.

LUCAS, montis S. Cornelii prope Leodium Abbas Ordinis Præmonſtratenſis; claruit anno 1140. Obiit anno 1157. Scripſit *ad Milonem Tarvanenſem Epiſcopum Commentarium in Cantica Canticorum* ex Aponii Commentario defloratum. Extat is in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. prodierat antea *Friburgi* 1538. 1140.

GUERRICUS, S. Bernardi diſcipulus, ex Canonico Tornacenſi, & Scholæ magiſtro, Abbas Monaſterii Igniacenſis in Diœceſi Remenſi Ordinis Ciſtercienſis. Claruit anno 1140. Obiit anno 1157. die XIX. Auguſti. Extant *Sermones* ejus *de Tempore per annum, Pariſ.* 1539. *Antverp.* 1576. ad calcem Bernardi operum *Pariſ.* 1645. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 169. 1140.

PHILIPPUS HARVENGIUS, *Eleemoſynarius*, ab egregiâ erga pauperes pietate, dictus, Abbas Bonæ Spei in Hannoniâ Ordinis Præmonſtratenſis. Claruit anno 1140. S. Bernardo familiariter uſus eſt, cui tamen non rarò litem movebat. Obiit poſt annum 1180. Scripſit multa, quæ ſequuntur. 1140.

Epiſtolæ XXI.
Commentarius myſticus in Cantica Canticorum.
Moralitates in eadem Cantica.
De Somnio Nabuchodonoſoris.
De lapſu primi hominis.
De damnatione Solomonis.

SÆC. XII. ab An. MC. *De Clericorum Dignitate, Scientiâ, Juſtitiâ, Continentiâ, Obedientiâ, & Silentio, Tractatus* VI.
Vita S. Auguſtini Hipponenſis.
Vita S. Amandi Abbatis Tungrenſis.
Paſſio SS. Cyriaci & Julittæ.
Paſſio S. Salvii Martyris.
Vita S. Foillani.
Vita S. Giſleni Abbatis.
Vita S. Landelini Abbatis.
Vita S. Odæ virginis.
Vita S. Waldetrudis virginis.
Paſſio S. Agnetis virginis.
Varia Carmina, Epitaphia, & Logogryphi.
Opera iſta eruit, atque edi curavit Nicholaus Chamart Abbas Cœnobii Bonæ-Spei, *Duaci* 1620. fol.

1140. ANTONIUS, MELISSA à ſermonibus dictus, Monachus Græcus, vixiſſe videtur circa an. 1140. certè Theophylacto, quem citat, poſterior. Extant *libri* II. *locorum communium*, ſeu *Sententiarum* ex Patrum ſcriptis excerptarum, *de Virtutibus & Vitiis*, qui typis excuſi, prodierunt Latinè *Pariſ.* 1575, 1589. & in Bibliothecâ Patr. Tom. V. edit. *Pariſ.* p. 878. Gr. Lat. *Tiguri* 1546. fol. à Geſnero editi, & ad calcem Stobæi *Genevæ* 1609. fol.

1140. GERARDUS à NAZARETH, patriâ Galilæus, Nazarethanus primùm, deinde Antiochenus Eremita, tandem Epiſcopus Laodicenſis. Claruit anno 1140. Scripta ejus recenſet Simlerus in Biblioth. p. 237. & qui illum exſcribit, Poſſevinus Tom. I. p. 635. viz. *De Converſatione ſervorum Dei, Vitam Eliæ Abbatis, De unâ Magdalenâ contra Græcos, ad Ancillas Dei in Bethania, Contra Salam Templarium.* An edita ſint opuſcula iſta, libenter ab aliis edoceri vellem.

1140. BERNARDUS Morlanenſis, natione Anglus, ſi Pitſeo* fides, Ordinis Cluniacenſis ſub Petro venerabili Abbate Monachus; claruit anno 1140. Scripſit verſibus Dactylico-rythmicis *ad Petrum Abbatem* ſuum *libros* III. *de contemptu Mundi.* Prodiit opus iſtud *Bremæ* 1597. *Rintel.* 1626. *Luneburg.* 1640. 12°. Verſus ejus de Mundo, & Colloquium Gabrielis ac Mariæ Virginis memorant Simlerus p. 99. & ex eo Poſſevinus Tom. I. Pitſeus loco citato.

* De Scrip. Angl. p. 205.

1140. ORDERICUS VITALIS, natione Anglus, natus apud Attingeſham vicum ſuper Sabrinam fluvium ſitum anno 1075. XIV. Cal. Mart. Odelerii Conſtantii Aurelianenſis, qui Rogerio Comiti Scrobesburienſi à conſiliis erat, filius, puer quinquennis Siwardi nobilis Presbyteri diſciplinæ à patre commiſſus eſt; undecennis in Normanniam ad Mainerium Uticenſis Cœnobii Abbatem ablegatus, & ab eo inter Monachos relatus. Anno 1091. à Giſleberto Epiſcopo Luxovienſi Subdiaconus ordinatus eſt Idibus Martii, deinde poſt biennium à Serlone Sagienſi Epiſcopo Diaconus, anno demum 1108. à Gulielmo Archiepiſcopo Rothomagenſi Presbyter. Claruit anno 1140. & in Cœnobio Uticenſi totam exegit vitam. Scripſit *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros* XIII. à Chriſto nato ad annum 1142. quos in lucem protractos primus edidit Andreas Du-Cheſnius inter Scriptores Normannicos *Pariſ.* 1619. fol. p. 321.

1140. BARTHOLOMÆUS DE FUSNIACO, Epiſcopus Laudunenſis; claruit anno 1140. Biennio poſt ob illegitimum divortium inter Radulphum Verumanduorum Comitem & uxorem ab eo confirmatum ab Ivone Cardinale Innocentii Pontificis legato ab Epiſcopali munere ſuſpenſus eſt.

Digitized by Google

eſt. Demum abrenunciato Epiſcopatu Monachis Ciſtercienſibus ſe adjunxit. Extat *Epiſtola Apologetica ad Synodum Remenſem*, quâ ſe diſſipati Eccleſiaſtici patrimonii crimine purgat, Concil. Tom. X. p. 1184. SÆC. XII. ab An. MC.

PETRUS, LOMBARDUS à patriâ dictus, civitate Novarienſis, *Magiſter Sententiarum* vulgò dictus, in Schola S. Genovefæ Doctor Pariſienſis, & Canonicus Carnotenſis. Claruit anno 1141. Ex Scholarum Pariſienſium Præſide anno 1159. Epiſcopus Pariſienſis creatus eſt; atque obiit anno 1164. die XX. Julii. Sepultus in Eccleſiâ S. Marcelli, ubi & Epitaphium ejus hodiè legitur. 1141.

Hic jacet Magiſter Petrus Lombardus Pariſienſis Epiſcopus, qui compoſuit librum Sententiarum, Gloſſas Pſalmorum, & Epiſtolarum, cujus obitus eſt dies decimus tertius Cal. Aug.

Adversùs illum, tanquam hæreticum & inſanum, libellum ſcripſit Joachimus Abbas Florenſis, quaſi in dogmate de SS. Trinitate, quædam minùs ſana tradidiſſet. Certè inter alia, aſſeruit Chriſtum, *ſecundum quod eſt homo, non eſſe aliquid*; unde ex Concilio lateranenſi an. MCLXXIX. habito ad Willielmum Archiepiſcopum Senonenſem, literas dedit Alexander* Papa, ut convocatis Provinciæ ſuæ Epiſcopis in hanc Petri doctrinam diligenter inquireret, eamque penitus aboleri, & Chriſtum ſicut perfectum Deum, ſic & perfectum hominem, ex animâ & corpore conſiſtentem, à Magiſtris, Scholaribus Pariſiis in Theologiâ ſtudentibus edoceri curaret.

* Extant ap. Matt. Pariſ. Hiſt. Ang. p. 138.

SCRIPTA.

Sententiarum libri IV. quibus Theologiæ ſumma ex Patrum ſcriptis collecta, & in methodum ſcholaſticam digeſta traditur. Prodierunt *Noriberg.* 1474. *Venet.* 1480. fol. & cum concluſionibus Hen. Gorichebienſis *Baſil.* 1492, 1498. fol. *Noribergæ* 1478, 1499, 1528. 8°. *Baſil.* 1513. *Pariſ.* 1564. 8°. *Lovan.* 1576 4°. *Pariſ.* 1577. 8°. alibique ſæpiſſimè. In condendo hoc *Sententiarum* opere non leviter adjutum eſſe Lombardum Petri Abailardi Sententiarum libris, nobis auctor eſt Joannes Cornubienſis, ipſius Lombardi diſcipulus. Addunt alii, Lombardum magiſtri cujuſdam Bandini, obſcuri & penè ignoti Theologi, ſcrinia inſigniter compilâſſe. Scripſit Bandinus *Sententiarum Theologicarum* libros IV. qui curâ Bened. Chelidonii prodierunt *Viennæ* 1519. Non ovum ovo ſimilius, quam Bandiniano operi Lombardi Sententiæ, niſi quod prolixior multò Lombardus ſit. Uter alterum exſcripſerit, incertum, nec lis eſt facilè dirimenda, etſi non deſint, quæ Lombardum ſua ex Bandino deprompſiſſe ſuadeant. Vide quæ hìc de re diligenter collegit Cl. Jac. Thomaſius *de Plagio literario* à Sect. 493. uſque ad 502.

Gloſſæ, ſeu Commentarius in Pſalmos Davidis, *Pariſ.* 1541. fol.

Collectanea in omnes D. Pauli Epiſtolas, ex Ambroſio, Hieronymo, Auguſtino, aliiſque Scriptoribus contexta, *Pariſ.* 1535. Prodierunt omnia ejus opera *Noriberg.* 1478. *Baſil.* 1486.

ARNULPHUS, ex Archidiacono Sagienſi Luxovienſis in Normanniâ Epiſcopus, ab anno 1141. Anno 1147. Ludovicum Galliæ regem in Palæſtinam exercitum ducentem comitatus eſt. Anno 1160. ab Alexandro Pontifice legatus Apoſtolicus per Angliam creatus eſt. Anno 1163. in Concilio Turonenſi peroravit, & Epiſcopos ad conſtanter propugnandam libertatem Eccleſiaſticam contra Henrici II. Angliæ regis molimina multis hortatus eſt. Anno 1167. ab Henrico rege ad Thomam Beckerum Archiepiſcopum Cantuarienſem in Galliâ exulantem miſſus eſt, ut diras, quas Becketus Angliæ intentavit, precibus averteret. Anno 1173. ab eodem ad Ludovicum Galliæ regem pro pace ineundâ legatus eſt. Anno 1177. ſeu

1141. Vid. Arnulph. Epiſt. paſſim. Baron. ad an. 1159, 1160. & alibi.

Digitized by Google

Æ C. XII. ab An. MC. ſeu ut alii, 1180. Henrico regi ob tutatas Becketi partes ſuſpectus, in Cœnobium S. Victoris prope Pariſios ſeceſſit; ibique obiit anno 1182. die XXXI. Auguſti. Scripſit *Conciones plures, Epiſtolas, & Epigrammata*, ab Odone Turnebo Hadriani filio primùm edita *Pariſ.* 1585. 8°. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1304. *Tractatum ejuſdem brevem ad Gaufridum Carnotenſem Epiſcopum de Schiſmate inter Innocentium* II. *& Petrum Leonem Antipapam*, edidit Dacherius Spicileg. Tom. II. *Sermo ejus in Synodo Turonenſi*, quâ Victor Antipapa, illiuſque fautores excommunicati fuerunt, anno 1163. habitus reperitur in Concil. Tom. X. p. 1411. *Epiſtolæ* ejuſdem III. *ad Arnoldum Abbatem Bonæ-vallis* inter Arnoldi Opera ad calcem Cypriani *Oxon.* 1682.

1143. CÆLESTINUS II. antea *Guido de Caſtello* dictus, natione Tuſcus, Eccleſiæ Romanæ Presbyter Cardinalis titulo S. Marci. Anno 1140. ab Innocentio II. in Gallias legatus eſt, ubi ob Patrocinium Arnoldo de Brixiâ Hæretico conceſſum à S. Bernardo acriter reprehenditur. Anno 1143. Pontifex Romanus electus eſt die XXVI. Septembr. Dominicâ proximâ conſecratus. Obiit anno 1144. die IX. Martii. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. X. p. 1031.

1144. LUCIUS II. *Gerardus* antea dictus, Patriâ Bononienſis, Alberti filius, ab Honorio II. Presbyter Cardinalis titulo S. Crucis in Hieruſalem, & Eccleſiæ Romanæ Bibliothecarius, ab Innocentio II. Cancellarius creatus eſt. Anno 1127. atque iterum 1135. legationem in Germaniam obiit. Anno 1132. Benevento urbi ab Innocentio II. præfectus, urbem contra bellicos Rogerii Siciliæ regis impetus ſtrenuè propugnavit. Anno 1144. die X. Martii Pontifex electus eſt, die XII. ordinatus. A Romanis civibus, qui Pontificale jugum penitùs excuſſerant, graviter divexatus, ſubſidiariam opem à Conrado Imp. literis humillimè expetiit. Obiit anno 1145. die XIII. Februarii. Extant *Epiſtolæ* X. Concil. Tom. X. p. 1035. *aliæ* II. apud Baluz. *Miſcellan.* Tom. II. p. 218.

1144. THOMAS, Abbas Maurigniacenſis, claruit anno 1144. Extat *Epiſtola* ejus *unica ad S. Bernardum* apud Baluz. *Miſcellan.* Tom. IV. p. 459.

1144. AMEDEUS, gente Allobrox, in caſtro Coſtâ non longè à Viennâ illuſtri familiâ natus, Cœnobii Ciſtercienſium Altecombenſis Monachus, deinde Abbas. Anno 1144. Eccleſiæ Lauſanenſi Epiſcopus datus eſt, & à Frederico Imp. Imperii Cancellarius renunciatus. Obiit anno 1158. Extant *Homiliæ* VIII. *de laudibus B. Mariæ Deiparæ* curâ Richardi Gibboni editæ *Audomari* 1613. deinde ad calcem S. Leonis Operum *Lugduni* 1633. f. ac denique in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 1262.

1144. Vid. Car. de Viſch. de Script. Ciſtercienſ. p. 455. Ipſius Othon. Chron. paſſim, & Radevic. in Continuat.

OTHO, ſive OTTO, Patriâ Auſtriacus, Leopoldi Marchionis Auſtriæ, & Agnetis filiæ Henrici IV. Imp. filius, Conradi III. Imp. & Frederici Sueviæ Ducis frater uterinus, Leopoldi Bavariæ, & Henrici Auſtriæ Ducum frater germanus. Frederici Ænobarbi Imp. Patruus. A Leopoldo patre Collegio Neoburgi à ſe recèns extructo præpoſitus eſt. Ipſe verò depoſitâ mox præfecturâ ad ediſcenda uberiùs literarum elementa Lutetiam Pariſiorum ſe contulit. Mox in Ordinem Ciſtercienſem cooptatus in Monaſterio Burgundiæ Morimundenſi primùm Monachum, dein Abbatem egit. Anno 1138. à Conrado Imp. fratre ſuo in Germaniam revocatus, Epiſcopus Friſingenſis in Bavariâ creatus eſt, Cancellarius inſuper & ſcriniorum præfectus renunciatus Claruit anno 1144. Anno 1147. Crucis ſignum induit, atque anno ſequente Conrado exercitum in Palæſtinam ducenti comitem ſe dedit. Poſt annum 1156. depoſito munere Epiſcopali in Morimundenſe Cœnobium iterum ſeceſſit; ibique obiit anno 1158. die XXI. Septembr. Errat proinde Trithemius *, qui illum anno 1260. claruiſſe tradit. Scripſit *Chronicon rerum ab initio mundi uſque ad an.* 1146. *geſtarum libris* VII. quibus octa-

* De Script. Eccl. f. 107.

octavum adnexuit *de Fine Mundi*, Antichriſti perſecutione, & mortuorum Reſurrectione. Octo hoſce libros primus edidit Joannes Cuſpinianus *Argentinæ* 1515. Prodierunt deinceps *Baſil.* 1569. & quinquaginta ampliùs capitibus ex MS. Codice auctiores curâ Chriſtiani Urſtiſii inter Hiſtoricos Germanos *Francofurt.* 1585. & 1570. Tom. I. p. 1. unà cum Continuatione ab Ottone de Blaſio ad annum 1210. deductâ. Scripſit etiam Otho *Libros* II. *de geſtis Frederici Barbaroſſæ Imp.* nepotis ſui, ad calcem Chronici excudi ſolitos. Scripſiſſe adhuc dicitur *Hiſtoriam Auſtriacam*, penès Wolfgangum Lazium olim repertam, ſed nondum in lucem protractam.

ROBERTUS PULLEYNUS, aliis PULLUS, Natione 1144.
Anglus, omni literarum ſcientia excultiſſimus, magnique non modo apud ſuos, ſed & apud exteros nominis; nec deſunt qui Eccleſiæ Roffenſis Archidiaconum fuiſſe volunt, id quod tum ex Eccleſiæ Roffenſis Cartulario, tum ex Bernardi epiſtola infra laudanda certo colligit Rich. Tilileius * ipſe Roffenſis Archidiaconus. Flagrante in Angliâ civili bello ut ſtrepitus militares Muſis inimicos fugeret in Galliam ſe contulit, & in Academia Pariſienſi bonarum literarum ſtudio diu gnaviter incubuit; hac occaſione in S. Bernardi amicitiam devenit †, qui miris laudibus hominem effert, utque diutius Pariſiis moraretur, datis ad Aſcelinum Epiſcopum Roffenſem literis, enixe petiit. In patriam rediens Exoniam appulit, indeque *venit Oxenfordiam* (verbis utor * Anonymi cujuſdam qui Bedæ Chronicon continuavit) *ibique Scripturas divinas, quæ per idem tempus in Anglia obſoluerant, præ Scholaſticis quippe neglectæ fuerant, per quinquennium legit; omnique die dominico verbum Dei populo prædicavit, ex cujus doctrina plurimi profecerunt.* Claruit præcipue circa annum MCXLIV. Huic enim ætati, huicque tempori ipſam conſtanter aſcribunt Scriptores noſtrates tam editi quam manuſcripti; quicquid in contrarium dicant Galli, qui illum ad ſequentis Sæculi initium referunt, annoque MCCVIII. ad Archiepiſcopatum Rothomagenſem promoveri, anno MCCIX. expeditioni ad Albingenſes interfuiſſe, demum an. MCCXXI. obiiſſe tradunt. Verum ego Hiſtoricis noſtris, de Rebus Viriſque Anglicis, longè tutiùs quam exteris fidendum exiſtimo, ut de Bernardi teſtimonio nil dicam. Aut igitur ſomnia nobis narrant, aut quod probabilius duco, diverſus ſit oportet Pullus iſte de quo paſſim agunt. Interim duo è Gallis primarii viri * Lud. Caſtanæus Rupepoſæus, & Joan. Morinus noſtris ſuffragantur, & *Pulleynum* ad medium fere hujus ſæculi referunt? Ob ingentem ingenii & eruditionis famam ab Innocentio II. Pontifice tandem Romam evocatur, & an. MCXLIV. à Cœleſtino II. Innocentii ſucceſſore, Cardinalis tit. S. Euſebii dignitate exornatur. Addunt alii ipſum à Lucio II. Eccleſiæ Romanæ Cancellarium factum eſſe: denique Academiæ ſuæ memorem haud pauca diplomata & privilegia, in Oxonienſis Univerſitatis tutelam ſimul ac ornamentum à Pontifice impetraſſe. Quam diu vixerit incertum eſt, circa an. MCL. deceſſiſſe ſcribit Fr. † Godwinus; an rectè mihi plane eſt incompertum. Scripſit *Sententiarum de Trinitate libros VIII.* Extat Codex MS. eodem quo vixit Autor ſæculo, id eſt ante annos CCCCL. ſcriptus in Bibliothecâ S. Germani in ſuburbio Pariſienſi, ex quo plura protulit Joan. Morinus de Sacrament. Pœnitent. lib. 1. c. 18. n. 5, 6, 7, 8, 9, 10. Extitiſſe etiam in privatu Gualteri Copi Angli Bibliotheca nos docet Jameſius noſtras Eclog. part. 2. p. 52. tandem integrum opus unà cum Petro Pictavienſi edidit Hugo Mathout Benedictinus *Pariſ.* 1655. fol. *Sermones* ejus *de communi Sanctorum* extare MS. in Codice Puteano, teſtatur Phil. Labbeus in Nov. Biblioth. MS. p. 28. extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ viginti circiter *Sermones*, hoc titulo, *Sermones Roberti Pullani Cancelliarii Romæ*, codex vetuſtiſſimus eſt, nec diu poſt Auctoris ætatem ſcriptus videtur. Alia à Balæo, Pitſæo, & Rupepoſæo recenſentur, quorum nudos titulos huc transferre jam non vacat.

* Animad. in Præf. Seld de Decim. prope fin. Anglice.

† Epiſt. 205. p. 1568.

* MS. in Biblioth. Bodl. fol. 275. vid. Antiquit Oxon. lib. 1. p. 49.

* Nomenclat. Card. p. 15.

† De Præſul. Angl. part. 2. p. 162.

EUGENIUS III. *Bernardus* antea dictus, Patriâ Piſanus, Abbas 1145.
Monaſterii S. Anaſtaſii Trium Fontium Ordinis Ciſtercienſis, S. Bernardi Claræ-

SÆC XII. ab An. MC. Claræ-vallenſis diſcipulus, Pontifex Romanus electus eſt anno 1145. die XIV. Februarii, in Monaſterio Farſenſi die XVIII. ordinatus. Electus enim à Romanis civibus imperium Pontificale exoſis (quos *Arnaldiſtas* vocarunt) ſtatim Urbe ejectus fuerat. Exeunte anno Urbem obtinuit, & Jordanem Romanorum Patricium excommunicavit. Mox tamen iterum ab Arnaldiſtis fugatus, in Galliam ſe recepit. Anno 1148. celebrato Remis Concilio Eonem Hæreticum quendam delirum, & Gilberti Porretani errores damnavit. Eodem anno Stephanum Angliæ regem anathemate percuſſit; quòd Theobaldum Cantuariæ Archiepiſcopum ad Concilium Remenſe injuſſu ſuo profectum exagitaret. Anno 1152. initâ cum Romanis concordiâ in Urbem reverſus eſt. Obiit Tibure anno 1153. die VIII. Julii. Extant *Epiſtolæ* LXXXIII. Concil. Tom. X. p. 1046. *aliæ* V. ibid. p. 1846. *Epiſtola unica* apud Baluz. Miſcellan. Tom. II. p. 222.

1145. GILBERTUS PORRETANUS, gente Aquitanus, domo Pictavienſis, claruit anno 1145. Primò Scholæ Pariſienſis Rector, & Canonicus Pictavienſis, deinde ab anno 1141. urbis patriæ Pictavorum Epiſcopus, Philoſophus quidem, & Theologus ſummus; conſuetus verò, teſte Ottone Friſingenſi *, ex ingenii ſubtilis magnitudine ac rationum acumine multa præter communem hominum morem dicere. Hinc in Conventu quodam Clericorum ſuæ Diœceſeos cùm ſermoni, quem habuit, quædam de Trinitate dogmata minùs ſana immiſceret; à duobus Archidiaconis ſuis, Arnoldo, & Calone, tanquam contra Catholicæ Eccleſiæ doctrinam ſentiens, interpoſitâ appellatione, Romam delatus eſt. Eugenio verò Pontifice hoc ipſo tempore in Gallias adveniente Synodus Pariſienſis fuit celebrata: in quâ præſidente Eugenio Papâ Gilbertus hæreſeos accuſatus, cautâ atque orthodoxâ dictorum ſuorum interpretatione cenſuram evaſit. Anno ſequente in Concilio Remenſi eadem iterum agitata eſt cauſa. Rejecta Gilberti dogmata: ipſe intactus manſit. Obiit anno 1154. Prid. Non. Septembr. Extat ***Epiſtola ad Matthæum Abbatem S. Florentii*** apud Dacherium in Appendice ad Opera Guiberti p. 564. Alia autem ſcripſit Gilbertus, viz. ***Gloſſam ſuper Pſalterium***, quæ MS. extat Oxonii in Bibliothecâ Baliolenſi Cod. 35. In fine libri hæc nota apponitur. *Explicit gloſſatura Magiſtri Porretani ſuper Pſalterium; quam ipſe recitavit coram ſuo Magiſtro Anſelmo in terrâ Emerderenis.* ***Commentarium*** adhuc brevem ***in Epiſtolas D. Pauli***, atque ***Opus de Trinitate***, quæ in Bibliothecis Gallicis MSS. extare prodit Oudinus Supplem. p. 421.

* De geſtis Frederici I. l. 1. c. 46.

1148. GAUFREDUS, Monachus Claræ-vallenſis Ord. Ciſterc. claruit anno 1148. quo Concilio Remenſi interfuit. Poſt multa annorum curricula à Cardinale Albanenſi rogatus, ſcripſit ad eum *Epiſtolam de rebus in Concilio Remenſi de causâ Gilberti Porretani actis*; quæ habetur inter Acta Concilii Remenſis Concil. Tom. X. p. 1121.

1148. JOANNES BURGUNDIO, civis Piſanus, de quo plura nos ſupra in Appendice ad Chryſoſtomum. Claruit anno 1148. Anno 1180. Concilio Romano interfuit. Obiit anno 1194. Præter ea, quæ dicto loco memoravimus ſcripta, anno 1150. è Græco in Latinum ſermonem convertit *Joannis Damaſceni Opus de Fide Orthodoxâ*. Extat ea verſio in Bibliothecâ S. Benedicti Cantab. Cod. 135. & Mertonenſi Oxon. Cod. 109. & Lambeth. Latinè etiam tranſtulit *Gregorii Emeſeni* ſeu potiùs *Nemeſii de Philoſophiâ ſive de Homine libros* VIII. tam ineleganter vero, judice Beato Rhenano, ut verſio iſta legi poſſit, intelligi nequeat. Ea tamen à Joanne Canone Norimbergenſi, & B. Rhenano inconditâ, quâ ſordebat, barbarie repurgata prodiit *Argentorati* 1512. & alibi ſæpius.

1149. ANSELMUS, Havelbergenſis in Marchionatu Brandeburgenſi Epiſcopus, claruit circa an. 1149. Scripſit ***adversùs Græcos Dialogos*** III. quos in lucem edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. XIII.

GIL-

Digitized by Google

GILBERTUS FOLIOTH, Natione Anglus, ex Abbate Leiceſtrenſi, ab anno 1149. Epiſcopus Herefordienſis, deinde ab anno 1161. Londinenſis. Anno 1162. mortuo Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi, ipſe ſedem Metropolitanam ambivit; cúmque prælato ei Becketo voto excideret, canonicam obedientiam Becketo juramento ſpondere renuit: quin & (ſi Joanni Sariſburienſi * in Becketi cauſam nimis prono fides ſit habenda) primatum Angliæ ſedi Londonenſi arripere tentavit, Archiflaminis Londini olim poſiti dignitatem ſibi jure hæreditario competere cauſatus. Velitationem iſtam gravior poſtea excepit pugna: cùm biennio poſt Becketus totum Clerum Anglicanum ab imperio regio eximere annisus eſt, Gilbertus verò regiis partibus ſummâ fide & conſtantiâ adhæſit. Exeunte igitur anno ab Henrico rege Romam legatus, Becketum coram Alexandro Pontifice ſeditionis reum egit, regis ſui cauſam ſtrenuè tutatus. Domum reverſus Eccleſiæ Cantuarienſis reditibus colligendis & diſpenſandis præfectus eſt. Quo nomine à Becketo ſtatim excommunicatus ad Papam appellavit. Confirmatâ verò à Pontifice cenſurâ, neutrius fulmen curæ habuit; & convocatâ Londini Synodo utriuſque ſententiam irritam eſſe declaravit. Ante annum verò 1170. præſtito juramento à Legatis Pontificiis anathemate abſolutus eſt; cui mox iterum à Becketo innodatur, quòd Henrici regis junioris coronationi ab Archiepiſcopo Eboracenſi factæ interfuiſſet. Ab eodem aliquanto poſt in Angliam adveniente Henrici regis precibus abſolutus; cùm conſilii demum de nece Becketo inferendâ cum rege initi falsò inſimularetur, poſt Becketi mortem anathema Pontificium iterum expertus. Ante obitum tamen abſolutus diem clauſit anno 1187. XVIII. Februarii. Adjiciam ſolummodò elogium, quod ei reddit Abbas Rameſienſis epiſtolâ ad Alexandrum Papam eo ipſo tempore, quo maximè fervebant in Anglia lites, conſcriptâ, *Venerabilis Pater noſter Gilebertus Londonenſis Epiſcopus, vir meritis & nomine conſpicuus inter electas terræ noſtræ perſonas quâdam Prærogativâ virtutum inſigniter eluceſcit. Quippe qui ſæculari literaturâ & lege divinâ ad unguem inſtitutus, ſingulos ferè tam Religionis, quàm Eccleſiaſtici ordinis & dignitatis gradus attigiſſe & conſcendiſſe dignoſcitur. Paſtoraliſque curam regiminis fideliter prudenterque diſpenſans, dignâ ſatis promotione de Monaſterio tranſivit ad Cathedram, primò Herefordenſem, dein Londonenſem, utramque vitâ pariter & doctrinâ illuſtrans & honorans.* Scripſit *Commentarium in Cantica Canticorum*, qui curâ Patricii Junii prodiit *Londini* 1638. 4°. Habentur ejuſdem *Epiſtolæ* VII. inter Epiſtolas Thomæ Becketi à Chriſtiano Lupo editas *Bruxellis* 1682. 1149.

* Epiſt. inter Becketti Epiſt. xix. l. 3. p. 512. in his Epiſtolis multo plura de Gilberto noſtro habentur.

HENRICUS HUNTINDONIENSIS, gente Anglus, Nicolai, Presbyteri conjugati, filius, Albini Andegavii Canonici Lincolnienſis diſcipulus, ipſe etiam Canonicus Lincolnienſis; ac demum ab Alexandro Epiſcopo Lincolnienſi, quem Romam uſque comitatus fuerat, Archidiaconus Huntindonienſis factus. Claruit anno 1150. Quouſque vitam protraxerit, non liquet. Scripſit ad Alexandrum Lincolnienſem *Hiſtoriam Anglorum ab ipſis gentis primordiis uſque ad Stephani regis mortem*, annum 1154. *libris* VIII. ſeu ut alii opus diſtribuunt, X. Hiſtoriam iſtam inter Scriptores Anglicos edidit Cl. Savilius *Londini* 1596. f. quæ exinde recuſa eſt *Francofurt.* 1601. *Epiſtolam Henrici* ſive *Libellum de Contemptu mundi* evulgavit Dacherius Spicileg. Tom. VIII. p. 178. Alia adhuc conſcripſit Henricus, viz. *Epiſtolam ad Warinum de regibus Britonum*, & *Opuſculum de Provinciis Britanniæ*, in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi aſſervata Cod. 251. num. 9, 10. *Librum de imagine mundi, in Collegio S. Benedicti* Cantab. Cod. 367. num. 1. & in Magdalenenſi *Oxon.* Cod. 17. num. 1. Trinitatis Oxon. Cod. 7. num. 2. *Librum de Sanctis Angliæ*, in Collegio Societatis Ieſu Antverpienſi, uti literis ad Pitſeum datis teſtatus eſt Heribertus Roſveydus. *Alia* quædam recenſent Balæus & Pitſeus, quæ an ſuperſint hodie, non conſtat. 1150.

JO

SÆC.XII.ab An. MC. 1150. JOANNES, ex Monacho in Oxiâ inſulâ Patriarcha Antiochenus, claruit, judice Cotelerio, circa an. 1150. Extat Gr. Lat. *Oratio in donationes Monaſteriorum Laicis factas*, à Cotelerio edita *Monument. Eccleſ. Gr.* Tom. I. p. 159.

1150. CONSTANTINUS MANASSES, Natione Græcus, nec plura de eo conſtant. Claruit anno 1150. Scripſit verſibus politicis *ad Irenam Manuelis Comneni Imp. fratriam, Andronici uxorem*, Σύνοψιν ἱστορικὴν, ſive *Compendium Hiſtoricum* ab initio mundi ad initia Alexii Comneni Imp. annum Chriſti 1081. Prodiit *Chronicon*, ſeu *Compendium* iſtud Latinè ex Leunclavii verſione *Baſil.* 1573. 8o. Gr. Lat. cum notis Joannis Meurſii *Lugd. Bat.* 1616. 4°. cum Leunclavii, Meurſii, Allatii, & Fabroti notis Gr. Lat. *Pariſ.* 1655. f.

1150. CONSTANTINUS HARMENOPULUS, Sebaſtus, Nomophylax, & Judex Theſſalonicenſis, claruit circa an. 1150. non diu poſt exortam Bogomilorum hæreſin, ut ipſe teſtatur*. Malè igitur Seldenus ‖ illum ad Philothei (qui thronum Patriarchalem CP. aſcendit anno 1362.) tempora revocat.

* De Sect. c. 19.
‖ De Syned. l. 1. c. 10. p. 393.

SCRIPTA.

Πρόχειρον νόμων, ſive *Promptuarium Juris Civilis*. Prodiit Græcè *Pariſ.* 1540. 4°. Lat. *Lugd.* 1556 Gr. Lat. cum notis Joannis Merceri & Dionyſii Gothofredi *Genevæ* 1587. 4o.

Epitome divinorum ſacrorumque Canonum ſcholiis paſſim illuſtrata. Agit *de Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis*, &c. *de Monachis & Monaſteriis, de Laicis*, denique *de mulieribus*. Integrum Opus ſex abſolvitur ſectionibus, quâvis ſectione plures ſub ſe titulos habente; ut ratione magis compendiariâ & dilucidiore, quod quæritur, inveniri poſſit: uti in fine Præfationis ipſe nos docet. Extat Gr. Lat. à Leunclavio edita in *Jure Gr. Rom.* Tom. I. p. 1.

Liber de Sectis Hæreticis, cui ſubjicitur *Confeſſio de opinionibus Hæreticorum, & de fide Orthodoxâ*. Habetur Gr. Lat. ibid. p. 547. in Auctuario Duceano Tom. I. p. 533. & cum Theoriani Legatione *Baſil.* 1578. 8o.

1150. ISAAC, Magnæ Armeniæ Catholicus, claruit (ſi rem acu tetigit Combefis, qui tamen dubiâ admodum nititur conjecturâ) circa an. 1150. Extant *Orationes invectivæ* II. *adversùs Armenos, idem cum Eutychete, Dioſcuro*, &c. *ſapientes*; Gr. Lat. à Combefiſio cum notis editæ Auctuar. Nov. Tom. II. p. 317.

1150. AILREDUS, ſive Ealredus, ſive Ælredus, Anglus, an Scotus? Anglus, opinor, ortu, educatione Scotus, utpote unà cum Henrico Davidis regis Scotorum filio ab ipsâ penè pueritiâ bonis literis moribuſque innutritus. Ad juſtam ætatem cùm perveniſſet, oblatum ſibi Epiſcopatum recuſavit; & in Angliam reverſus, in Monaſterio Rievallenſi, vulgò *Revesby* dicto, in agro Lincolnienſi, & provinciâ Cantuarienſi inter Monachos Ciſtercienſes nomen dedit. Tandem ſolo virtutis nomine, inquit Lelandus, ſecundus ejuſdem Cœnobii Abbas conſtituitur. Claruit anno 1150. Obiit anno 1166.

SCRIPTA.

Hiſtoria de Vitâ & miraculis S. Edwardi Regis & Confeſſoris, Extat inter X. Scriptores Anglicos à Twiſdeno editos *Londini* 1652. p. 369. Habetur MS. etiam ab eo conſcripta *Vita S. Edwardi Regis* carmine Elegiaco ad Laurentium Abbatem Weſtmonaſterienſem in Coll. Gonvil. & Caii. Cantab. 4°.

Ge-

Digitized by Google

Genealogia Regum Anglorum, in Collectione Twiſdenianâ ubi ſupra p. 347. SÆC. XII. ab An. MC.

De Bello Standardii tempore Stephani Regis anno 1138. ibid. p. 337.

Hiſtoria de Sanctimoniali de Watthun, ibid. p. 415.

Sermones de Tempore, & de Sanctis.

In Iſaiam Prophetam Sermones XXXI.

Speculum charitatis libris III. cum *Compendio* ejuſdem.

Tractatus de puero Ieſu duodecenni, in illud Luc. II. Cùm factus eſſet Ieſus, &c. in cujuſdam diſcipuli ſui gratiam conſcriptus. Editus eſt à Davide Camerario lib. 3. *de Scotorum fortitudine* cap. 41. *Pariſ.* 1631.

De Spirituali Amicitiâ libri III.

Opuſcula iſta à *Sermonibus de Tempore* incluſivè enumerata prodierunt curâ Richardi Gibboni Jeſuitæ *Duaci* 1631. exinde in *Bibliothecâ Ciſtercienſi* Tom. V. p. 16. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 1.

Regula ad incluſas ſeu Moniales. Auguſtino perperàm aſcripta inter opera ejus haberi ſolet, ſub Ælredi verò nomine habetur in Collectione Regularum Holſtenianâ par. 3. p. 109.

Tractatus de Dominicâ infra Octavas Epiphaniæ, & Sermones XI. de Oneribus Eſaiæ inter S. Bernardi opera latere ſolebant.

Alia quæ aut non extant, aut nondum edita ſunt, à Baleo & Pitſeo memorantur.

RICHARDUS, Natione Scotus, Canonicus Regularis S. Victoris prope muros Pariſienſes, ac demum Prior, S. Bernardi, & Hugonis Victorini familiaris. Claruit anno 1150. Obiit anno 1173. VI. Id. Mart. Poſtquam Prioratûs munere novennio perſunctus eſſet. 1150.

OPERA.

De exterminatione mali & promotione boni Tractatus.

De ſtatu interioris hominis Tractatus III.

De eruditione hominis interioris libri III.

De Præparatione animi ad Contemplationem liber, Benjamin minor dictus. Prodiit ſub titulo Libri, de 12. Patriarchis, vel de contemplatione minori, ſed abſque loci nomine 1494. 8o.

De gratiâ Contemplationis libri V. Benjamin major dicti.

Allegoriæ nonnullæ Tabernaculi fœderis.

De Trinitate libri VI.

De tribus appropriatis perſonis in Trinitate, ad D. Bernardum.

De Incarnatione Verbi liber ad eundem.

De Emanuele libri II. contra Judæos.

Tractatus Exceptionum in libros IV. diſtinctus.

De poteſtate ligandi & ſolvendi Tractatus.

De meditandis Plagis quæ circa finem mundi evenient.

De judiciariâ poteſtate in finali & univerſali Judicio.

De ſpiritu blaſphemiæ Tractatus.

De Gradibus charitatis.

De quatuor Gradibus violentæ charitatis.

De gemino Paſchate Tractatus.

Declarationes nonnullarum difficultatum S. Scripturæ, ad D. Bernardum.

Quomodo Spiritus Sanctus eſt amor Patris & Filii.

De differentiâ peccati mortalis & venialis Tractatus.

De ſuperexcellenti baptiſmo Chriſti.

Sermo in die Paſchæ, atque alius de miſſione Spiritûs S.

De comparatione Chriſti ad florem, & Mariæ ad virgam.

Quomodo Chriſtus ponitur in ſignum populorum.

De differentiâ ſacrificii David & Abrahæ.

De differentiâ ſacrificii Abrahæ, & B. Mariæ Virginis.

Digitized by Google

Expoſitio difficultatum ſuborientium in deſcriptione Tabernaculi Fœderis.
De Templo Solomonis ad literam.
De concordiâ temporum Regum conregnantium ſuper Judam & Iſrael, ad D. Bernardum.
Myſticæ annotationes variorum locorum in Pſalmis Davidis.
Explanatio in Cantica Canticorum.
De viſione Ezechielis.
De templo Ezechielis.
Deciſio aliquot dubiorum Apoſtoli.
In Apocalypſin S. Joannis libri VII.

Prodierunt Richardi Victorini *Opera Venet.* 1592. *Colon.* 1621. *Rothomagi* 1650. 2 Tom. fol.

Scripſit etiam Richardus *explanationis myſticæ in totum Danielem librum unum*, cujus magnam partem compendio Allegoriarum in Danielem ſuo intexuit Godefridus Tilmannus.

1151. ALANUS DE INSULIS, patriâ Gallo-Flander, civitate Inſulanus, in Cœnobio Claræ-vallenſi vitam egit monaſticam, mox Ripatorii Diœceſis Trecenſis Cœnobii recèns conditi Abbas. Anno 1151. Epiſcopus Autiſſiodorenſis creatus eſt, verùm laborum pertæſus ſedi ſuæ renunciavit anno 1167. & ad Claræ-vallem rediens, obiit ibidem anno 1182. Scripſit compendio *Vitam S. Bernardi*, quam extulit, & editioni ſuæ operum Bernardi præmiſit Joannes Mabillonius *Pariſ.* 1666. De Alano Inſulenſi juniore agemus ſuo loco.

1151. GALFRIDUS, ARTHURUS cognomento dictus, patriâ Britannus, domo, ut videtur, Monomutenſis, certè ejuſdem Eccleſiæ Archidiaconus. Anno 1151. Epiſcopus Aſaphenſis conſtitutus eſt. Turbatis Walliæ rebus, ut ſibi meliùs aliunde proſpiceret (ſi modò idem ſit Godefridus ille Epiſcopus Aſaphenſis, de quo loquitur Rogerius Hovedenus *, quod planè veriſimillimum videtur) in Angliam ſeceſſit, ab Henrico rege benigne ſuſceptus, qui Monaſterium Abindonienſe Abbate tunc viduum ei in cuſtodiam tradidit. Anno 1175 habitâ Londini Synodo Eccleſiæ Aſaphenſis Clerici ab Archiepiſcopo Cantuarienſi petierunt, ut vel Godefridus Eccleſiæ ſuæ redderetur, vel alius in ejus locum ſubrogaretur. Dilemmate illo conſtrictus Galfridus, Epiſcopatum ſponte reſignavit, ſperans ſe Cœnobii ſui regimen retenturum: ſed utrumque perdidit. Sedem enim Aſaphenſem accepit Magiſter Adam, Cœnobium Abindonienſe Monacho cuidam datum eſt. De certo mortis ejus tempore non conſtat. Galfridi fidem in hiſtoricis vellicârunt plures tum veteres tum recentiores, & cenſurâ ſatis iniquâ premunt. Multa nobis incredibilia videntur, utpote à noſtris temporibus longiſſimè remota, & à ſæculi gentiſque noſtræ moribus aliena; multa, quæ etſi fabuloſa eſſe concedantur, non ſtatim ipſe tamen ex proprio ingenio confinxit, ſed ex vetuſtioribus rerum Britannicarum monumentis hauſit. Scripſit ad Robertum Glocеſtriæ ducem *Hiſtoriam Britanniæ libris* XII. ab ipſis gentis primordiis ad ſua uſque tempora. Prodiit Hiſtoria iſta *Pariſ.* 1517. 4°. & inter Scriptores Britanniæ minores *Heidelbergæ* 1587. fol. Porrò è Britannico ſermone in Latinum tranſtulit, multis tamen de ſuo additis (ſi Gulielmo Neubrigenſi fides) *antiquas Merlini Britanni Prophetias*. Prodiit ea *verſio* unà cum explanationibus Alani de Inſulis *Francofurt.* 1603, 4°. *Epiſtola ad Alexandrum Lincolnienſem Præſulem, ſuper Prophetiis Merlini* habetur MS. in *Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Cleopatra* c. 10. n. 2. *Vita Merlini*, verſu heroico non invenuſto ad Robertum Lincolnienſem Epiſcopum, ibid. MS. ſub *Veſpaſiano* E. 4. n. 5. Alia adhuc Galfridi ſcripta memorat Baleus *, viz. *Librum de exilio Eccleſiaſticorum*; *De corpore & ſanguine Domini*; *Carminum librum*, &c. quæ interiiſſe videntur.

* Annal. par. poſt. fol. 311.

* Cent. 2. cap. 85.

POTHO,

SÆC. XII. ab An. MC.

POTHO, Cœnobii Prumienſis in Diœceſi Trevirenſi Presbyter & Monachus O. B. claruit anno 1152. Extant libri V. *de ſtatu domûs Dei*, atque unicus *de domo Sapientiæ*, editi *Hagenoæ* 1532. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 489. 1152.

NICOLAUS, Monachus Claræ vallenſis, Ordinis Ciſtercienſis, quem ſtyli elegantia S. Bernardo commendavit, ut ei ab Epiſtolis eſſet; ſed cum literas ſub Bernardi nomine, ejuſque ſigillo munitas, ſuppoſuiſſe deprehenderetur, aliiſque criminibus non immunis eſſet, ex Bernardi comitatu aufugit, & in Italiam ſe contulit, ubi S. Bernardum acerrimè oppugnare non erubuit. Claruit præcipuè circa an. 1152. & diu poſtea vitam protraxiſſe dicitur. Scripſit *Librum Epiſtolarum*, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 517. & *Librum Sermonum Henrico Campaniæ Comiti* dicatum, qui reperitur in *Bibliothec. Ciſterc.* Tom. III. p. 193. *Epiſtolas* ejus binas, antea ineditas, dedit Baluzius *Miſcellan.* Tom. II. p. 234. 1152.

ANASTASIUS IV. *Conradus* antea dictus, patriâ Romanus, ex regione Saburræ, Benedicti filius, Canonicus Regularis, & Cœnobii S. Anaſtaſii in Diœceſi Veliternâ Abbas, O. A. Cardinalis & Epiſcopus Sabinenſis ante annum 1130. quo Româ fugiens Innocentius Papa eum urbis Vicarium conſtituit. Anno 1153. die IX. Julii Pontifex Romanus electus eſt, die XII. coronatus. Obiit anno ſequente, die II. Decembr. Extant *Epiſtolæ* XIII. Concil. Tom. X. p. 1133, & 1851. 1153.

HADRIANUS IV. *Nicolaus Breakſpeare* antea appellatus, natione Anglus, patriâ Hertfordienſis, Langliæ non longè à D. Albani fano natus, Roberti Monachi & Sacerdotis filius. Adultus factus, in Monaſterio S. Albani ſibi locum dari petiit, verùm à Richardo Abbate repulſam tulit. Voto excidens, in Galliam ſe contulit, & Lutetiæ ſtudiis bonarum literarum aliquamdiu incubuit. Poſtea in Cœnobio S. Rufi prope Valentiam urbem inter Auguſtinianos Monachos nomen dedit, brevi Prior, ac demum Abbas Monaſterii conſtitutus. Procedente tempore Romam pro curandis Cœnobii rebus profectus, ab Eugenio III. Cardinalis, & Epiſcopus Albanenſis creatus eſt. Anno 1148. legatus Apoſtolicus in Norwegiæ & Daniæ partes miſſus, Eccleſiam Upſalenſem Archiepiſcopali jure inſignivit. Anno 1154. die IV. Decembr. Pontifex Romanus electus eſt, die V. inthronizatus. Anno 1155. Arnaldiſtas Romanos excommunicavit, atque urbe ejecit, ipſo Arnoldo Epiſcopo Brixienſi in crucem acto, & Willelmum Siciliæ regem Campaniæ fines vaſtantem anathemate percuſſit. Eodem anno Frederico Romanorum regi in Italiam advenienti occurrens, oſculum pacis ei denegavit, donec ſtratoris officium ſibi de more exhiberet; illumque Romam mox deductum coronâ imperiali induit. Anno 1156. à Willelmo rege in urbe Beneventanâ obſeſſus, iniquas pacis conditiones ſubire coactus eſt. Obiit anginæ morbo, ſeu, ut alii, muſcâ ſuffocatus, *Anagniæ* anno 1159. die I. Septembr. poſtquam Fredericum Imp. (ſi Urſpergenſi * fides) recens excommunicârat. Moriens raro abſtinentiæ exemplo matrem Eccleſiæ Cantuarienſis eleemoſynis alendam commendavit. Extant *Epiſtolæ* XLII. Concil. Tom. X. p. 1143, 1853. *Epiſtolæ* II. apud Baluz. *Miſcellan.* Tom. II. p. 223. 1154.

* Chronic. p. 221.

ELIZABETHA, natione Germana, Sanctimonialium propè Monaſterium S. Florini, cui præfuit Ecbertus Elizabethæ frater, in Diœceſi Trevirenſi Abbatiſſa Schonhaugenſis, O. B. revelationibus & viſionibus inſignis. Claruit anno 1154. Obiit die XVIII. Junii anno Chriſti 1165. ætatis ſuæ 36. Extant *Viſionum* ſeu *Revelationum libri* III. & *Epiſtolarum* liber unus, typis impreſſi *Colon.* 1628. 1154.

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC.

1154. **ECBERTUS**, ortu Germanus, prædictæ Elizabethæ frater, O. B. Monachus & Presbyter Bonnenſis, deinde S. Florini Sconhavienſis Abbas ſecundus. Claruit anno 1154. & deinceps, ſorori ſuperſtes Extant *Sermones* XIII. *adverſùs Catharos* cum excerpto de S. Auguſtino contra Manichæos in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 600, 631. *Vita* & *obitus Elizabethæ* ſororis ab eo deſcriptus præfigitur editioni opuſculorum Elizabethæ *Colon.* 1628. Scripſit etiam *Epiſtolas* plures, ex quibus excerpta quædam habet catalogus teſtium veritatis p. 393. Alia memorat Simlerus, quæ apud ipſum videri poſſunt p. 177.

1155. **LUCAS**, *Chryſoberges* cognomento dictus, ex Monacho Patriarcha Conſtantinopolitanus ab anno 1155. juxta ſucceſſionem Freherianam, juxta Baronium verò ab anno 1148. Anno 1166. Synodum Conſtantinopoli celebravit. Obiit anno ſequente. Extant Gr. Lat. *Decreta Synodalia* XIII. viz. *Ne fiant nuptiæ ſeptimi gradûs cognationis*; *De Clericis ſe immiſcentibus ſæcularibus negotiis*; *Ne jusjurandum irregulare ſervetur*; *De infantibus captivis baptizandis*; *De Agarenis*, &c. in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. 3. p. 217.

1155. **BASILIUS ACHRIDENUS**, Metropolita Theſſalonicenſis; claruit anno 1155. quo Hadriano Papæ ipſum per literas ſollicitante, ut abrenunciato Græcorum ſchiſmate ſe Eccleſiæ Romanæ ditioni ſubjiceret, reſpondit, nec ſchiſmaticam eſſe Græcam, nec ſuperiorem Romanam Eccleſiam. Extat *Epiſtola ejus ad Hadrianum* (unà cum literis Hadriani) Lat. apud Baronium ad an. 1155. Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 5. p. 307. *Reſponſio ad interrogata de quibuſdam nuptiis*, Gr. Lat. ibid. p. 309. vide p. 408. ubi idem *Reſponſum*, licet non iiſdem prorſus verbis, habetur.

1156. **ANDRONICUS, CAMATERUS**, Præfectus urbis CP. & magnus Viglæ Drungarius, Sebaſtus, & ipſius Imperatoris Manuelis affinis, *θαυμαστὸς ἀνὴρ*, ipſo fatente Vecco, *καὶ λόγων ἰσχὺν περιβεβλημένος οὔτι μικρόν*. *Vir adrandus, & egregio ſermonum robore pollens.* Claruit circa annum 1156. unde neſcio quid in mentem venerit Caſimiro Oudino, qui cum ad annum 1330. detrudit, ipſumque contra Veccum ſcripſiſſe affirmet, cum è contra abundè ſatis pateat Joannem Veccum, qui anno demum 1274. claruit, adversùs Andronicum noſtrum ſcripſiſſe, deque eo tanquam ſemetipſo longè antiquiore loqui. Scripſit *librum adverſùs Latinos* ſub perſonâ Manuelis Imp. ſeu potiùs *Dialogum, interlocutoribus Manuele & Cardinalibus Romanis Conſtantinopoli tunc commoratis de Proceſſione Spiritûs S.* cui poſtea reſpondit Veccus, item *diſputationem Imperatoris cum doctore Armenorum Petro*, & *libellum de duabus in Chriſto naturis*, atque aliis capitibus. Libri iſti extare MSS. dicuntur in Bibliothecâ Bavaricâ Cod. 120.

1157. **RADULPHUS NIGER**, Monachus Flaviacenſis, ſeu Flaicenſis in territorio Bellovacenſi, O. B. claruit non ſæculo decimo, quod hactenus creditum, ſed anno 1157. ut in diſſertatione fuſiùs adversùs Mareſium probat Labbæus *. Scripſit *Commentariorum in Leviticum libros* XX. diſertè admodum atque eruditè. Extant iſti in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 47. *Commentaria in Cantica Canticorum* D. Gregorio perperàm inſcripta, Radulpho poſtliminio reſtituit, & ſub iſtius nomine edidit Jac. Hommey in Supplemento Patrum *Pariſ.* 1684. Scripſiſſe etiam dicitur Commentariorum in Epiſtolas S. Pauli libros XIV. *Hiſtoriam Francorum*, breve *Chronicon*, atque alia quædam, quæ nuſquam extant.

* Tom. 2. p. 273. & in Addend. p. 799.

1157. **ZACHARIAS**, Chryſopolitanus (ut volunt) Epiſcopus, ſin verò Alberico Monacho Trium Fontium * credendum ſit, Monachus Præmonſtratenſis apud S. Martinum Laudunenſem. Claruit anno 1157. Scripſit *Commentariorum*

* Chron. ad an. 1157.

Digitized by Google

mentariorum in Ammonii Alexandrini Μονοτέσσαρον, ſive *Evangelicam Concordiam*, SÆC. XII. ab
libros IV. qui prodierunt *Colon.* 1535. fol. & in Bibliotheca Patr. Tom. XIX. An. MC.
p. 732.

ALEXANDER III. *Rolandus* antea dictus, natione Tuſcus, patriâ 1159.
Senenſis, Rainutii filius, primùm Eccleſiæ Piſanæ Canonicus, deinde Romam ab Eugenio III. evocatus, & Cardinalis Diaconus titulo SS. Coſmæ & Damiani, mox Presbyter titulo S. Marci, & Apoſtolicæ ſedis Cancellarius factus. Anno 1156. ab Hadriano ad Willelmum Siciliæ regem Pontificis hoſtem legatus, pacem utcunque compoſuit. Anno 1157. ab eodem ad Fredericum Imp. miſſus, ut inſolentiſſimas deferret literas, vitæ diſcrimen adiit, & cum ignominia eſt ablegatus. Anno 1159. die VII. Septembr. Pontifex Romanus electus eſt, & ab Octaviano Cardinale, Antipapâ *Victore* dicto, Româ ejectus ordinatur ad Nymphas die XX. ejuſdem; anathematis fulmine utrinque vibrato, & in Schiſmata diſſiliente orbe Chriſtiano, indictum eſt ab Imperatore pro causâ dijudicandâ anno 1160. Concilium Piſanum. In eo communi Epiſcoporum conſenſu, confirmatus Victor, reprobatus Alexander & excommunicatus. Ipſe viciſſim Alexander & imperatorem & Concilii Patres anathematizavit. Anno 1162. Italiâ à Frederico Imp. fugatus, in Galliam ab Henrico Angliæ, & Ludovico Galliæ, regibus invitatus, ſeceſſit; atque anno ſequente Concilium Turonenſe celebravit. Anno 1165. poſt Victoris mortem Romam reverſus eſt, ab Imperatore 1167. iterum ejectus: anno ſequente Romam rurſus obtinuit, & collecto Lateranenſi Concilio Imperatorem iterato fulmine percuſſit. Anno 1177. Imperatorem Venetorum ope ad iniquas pacis conditiones adegit, & cenſurâ abſolvit: impoſitis tamen priùs Cæſaris humo ſeſe provolventis cervici pedibus, additiſque illis ex Pſalte vocibus; *Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem ac draconem.* Anno 1179. coacto Romæ Generali Concilio plenariam peccatorum remiſſionem Hæreticorum perſecutoribus concedi decrevit. Obiit anno 1181. die XXV. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* CCCXXXVII. Concil. Tom. X. p. 1188. *aliæ* IV. ibid. p. 1854. conſtitutiones ejus quæras ibid. p. 1135. *Epiſtolæ* IV. apud Baluz. Miſcellan. Tom. II. p. 227. *Epiſtolæ* II. ibid. Tom. IV. p. 466. *Epiſtola ad Athalaudum de Schiſmate iſtius temporis*, in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. p. 1519.

GERVASIUS, gente Anglus, domo Ciceſtricenſis, dignitate Presby- 1160.
ter; claruit anno MCLX. vir ſuo tempore doctrinâ celeberrimus, magnam ſibi famam etiam in Academiâ Pariſienſi excitavit, Thomam Becketum Archiepiſcopum amicum & patronum habuit, qui eo familiariter uſus eſt. Scripſit inter alia *Commentarios in Malachiam*, qui privatim in Bibliothecâ Lumleianâ aſſervabantur, teſte Jameſio Eclog. lib. 2. p. 32.

ODO, natione Anglus, patriâ Cantianus, Cœnobii Cantuarienſis Prior, 1160.
O. B. & (ſi Pitſeo * fides) demum Monaſterii de Bello Abbas; claruit (non, ut Pitſeus, obiit) anno 1160. Extat *Epiſtola ad Adamum Igniacenſem quendam fratrem Novitium* (in quâ abſurda quædam, & tantum non blaſphema habet de S. Benedicto ejuſque inſtituto, illique tribuit, quæ de Chriſto in S. Scripturâ ἰδικῶς dicuntur) apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 349. Hujus, ut videtur, Odonis ſunt *Epiſtolæ* aliquot apud Dacher. *Spicileg.* Tom. II.

* De Script. Angl. p. 226.

BERTRANDUS, Monachus, ut videtur, Caſæ Dei in Montibus 1160.
Arvernorum; claruit anno 1160. Extat *liber tripartitus de vitâ, converſatione, & miraculis S. Roberti Abbatis, primique fundatoris Caſæ Dei* apud Labbeum in Biblioth. Nov. MSS. Tom. II. p. 637.

PETRUS BLÆSENSIS, à loco natali dictus, natione Gal- 1160.
lus, ex Canonico Bituricenſi Bathonienſis, ac poſtea Londinenſis in Angliâ Archidiaconus

SÆC. XII. ab An. MC. Archidiaconus, & Cantuarienſis Archiepiſcopi Cancellarius, ipſiuſque regis Procancellarius; claruit ab anno 1160. Anno 1167. Stephano Comitis Perticenſis filio in Siciliam proficiſcenti itineris ſocium ſe dedit, & in Angliam poſtea reverſus, obiiſſe videtur circa annum 1200. Primus omnium fuit, qui in re Euchariſticâ *Tranſubſtantiationis* vocabulum uſurpâſſe dicitur.

OPERA.

E*piſtolæ* CLXXXIII.
Sermones de variis argumentis LXV.
Tractatus de Transfiguratione Domini.
Tractatus de Converſione S. Pauli.
Compendium ſuper Job, ſeu *Explanatio in duo priora, & ultimum Jobi capita.*
Tractatus de Hieroſolymitanâ peregrinatione accelerandâ.
Inſtructio fidei, ad Soldanum Iconii anno 1169. ab Alexandro III. miſſa.
Liber de Confeſſione ſacramentali.
Liber de Pœnitentiâ vel Satisfactione à Sacerdote injungendâ.
Canon Epiſcopalis, ſeu Tractatus de Inſtitutione Epiſcopi.
Invectiva contra Depravatorem.
Tractatus de Amicitiâ Chriſtianâ, mutilus & imperfectus, qui Caſſiodoro ſuppoſitus inter opera etiam ejus haberi ſolet.
Liber contra perfidiam Judæorum.
Tractatus de Amicitia Chriſtiana intiger ac perfectus.
De charitate Dei, & dilectione Proximi.
Tractatus de utilitate tribulationum.
Tractatus, quales ſunt,
Tractatus de Diviſione & Scriptoribus ſacrorum librorum.
Tractatus de Euchariſtia metricè.

Prodierunt Petri Blæſenſis *Opera Pariſ.* 1519. curâ Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1600. 4°. unà cum appendice ab eodem editâ, ibid. 1605. 8°. demum ſtudio Petri de Guſſanvillâ collecta, & notis ac variantibus lectionibus illuſtrata *Pariſ.* 1667. fol. exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. p. 912, 1077.

Continuatio hiſtoriæ Ingulphi Croylandenſis uſque ad annum 1118. cum Ingulphi Hiſtoriâ primùm edita eſt *Oxon.* 1684. fol. p. 108.

* Ep. 14. & invect. contr. depravator.

Alia à ſe ſcripta memorat Petrus*, viz. *Dialogum ad Henricum regem*; *Opus novellum de aſſertione fidei*; *librum de rebus geſtis Henrici* II. *Angliæ regis*; *& libellum de præſtigiis fortunæ*, quæ interiiſſe videntur, niſi quod opuſculum poſtremum ſe MS. vidiſſe prodat Caſ. Oudinus.

1160. JOANNES DE HEXAM, natione Anglus, Hexamiæ in agro Northumbrorum natus, Ordinis Auguſtiniani Monachus, & Cœnobii Haguſtadenſis Præpoſitus; claruit anno 1160. In vultu ſeverus, in moribus candidus, artium & hiſtoriarum in Monaſterio ſuo Prælector eximius. *Simeonis Dunelmenſis Hiſtoriam* per XXV. annos continuavit ab anno 1130, ad an. 1154. Extat *Continuatio* iſta inter Scriptores X. Anglicos à Twiſdeno editos *Londini* 1652. p. 257. Alia Joannis ſcripta recenſet Baleus*, viz. *Librum de ſignis & Cometis. Deſcriptionem Scotici belli, & Conciones* aliquot, quæ hodiè nuſquam extant.

* Cent. 3. cap. 31.

1160. FOLMARUS, Cœnobii, ut opinor, de Petrâ Stillante, ſeu Trieffenſteinii in Franconiâ infra Herbipolim præpoſitus; claruit (ſi fas ſit in re obſcurâ divinare) circa an. 1160. Communem Eccleſiæ hoc Sæculo doctrinam de corpore & ſanguine Domini oppugnavit. Extat hâc de re *Epiſtola ad Eberhardum Saltzburgenſem Epiſcopum*; item *alia* quâ opinionem ſuam revocat, unà cum aliis aliquot *ad Folmarum*, vel de illo datis, à Jac. Gretſero

Gretſero editis ad calcem Scriptor. coætaneorum adv. Waldenſ. *Ingolſtad.* 1613. 4°.

ADAMUS, natione Scotus, Canonicus Regularis Ordinis Præmonſtratenſis; claruit circa an. 1160. Obiiſſe dicitur circa an. 1180.

SCRIPTA.

Commentarius in Regulam D. Auguſtini.
Tractatus de triplici Tabernaculo Moyſis.
Liber de triplici genere contemplationis.
Sermones XLVII. varii argumenti.

Prodierunt Opuſcula iſta *Antverp.* 1659. fol. Prodierunt antea Tractatus duo medii, & Sermones XIV. de ordine & habitu Præmonſtratenſi *Pariſ.* 1518. fol.

Sermones alios LIII. & *Soliloquium de Animâ*, apud Cœleſtinos Meduntinos MSS. extare fidem facit Caſ. Oudinus ipſe Præmonſtratenſis, *Supplem.* p. 442.

MICHAEL, patriâ Theſſalonicenſis, Magiſter Rhetorum, & magnæ Eccleſiæ Protecdicus; claruit circa an. 1160. damnatus ob Bogomilorum 1160.
hæreſim, eam ſub vitæ finem abrenunciavit. Hæreſis verò iſta Maſſalianis ferè communis erat, niſi quòd plurimas ineptias & deliria adjecerit; ex. gr. non niſi ſeptem S. Scripturæ libros recipiendos eſſe; abrogandum eſſe Templorum, Euchariſtiæ, Crucis, & Orationum (exceptâ unicâ illâ, *Pater Noſter*) uſum. Imperfectum eſſe Catholicorum baptiſma, ſectæ ſuæ aſſeclas Deiparos vocari poſſe: Inequales eſſe S. Trinitatis perſonas ipſiſque videndas crebrò ſemetipſas exhibere. Extat Michaelis noſtri *Confeſſio* brevis apud L. Allatium de Conſenſu l. 2. c. 12. §. ult.

JOANNES, CINNAMUS cognomento dictus, Grammaticus, 1160.
ſeu notarius Manuelis Imp. claruit anno 1160. Sub Manuele Comneno ab ipſâ adoleſcentiâ militiæ nomen dedit, variiſque, quod de ſe in Præfatione teſtatur, tum in Europam, tum in Orientem expeditionibus interfuit. In vivis adhuc erat anno 1183. cum Andronicus Comnenus, occiſo Alexio, ad imperium graſſatus, Lopadium in Bithyniâ obſideret. Poſt mortem Manuelis ad ſcribendum animum appulit, & *Hiſtoriam duorum Comnenorum, Joannis* & *Manuelis* filii condidit; illius quidem res geſtas breviter & ſummatim, hujus verò fusè & prolixè enarrans, utriuſque res geſtas ab anno 1118, ad 1176. complexus. *Author elegans*, inquit Leo Allatius*, *ſi quis alius, formulis dicendi peregrinis ſæpius utitur, figuris ex Sophiſtarum penu. Periodi illi conciſæ, plenæ, niſi cum compoſitionis novitate aſperantur & obſcurantur. Totum ſe, ut verbo extricem, ad Procopium componit. Et mirum eſt inter tot alios poſterioris Sæculi Scriptores tumultuariò in dicendo ſcribendoque delirantes, hunc tantum ſapuiſſe.* Nec aliter G. J. Voſſius†; *Dictio ejus purior eſt, terſiorque, quam aliorum eſſe Græculorum ſolet: Immo Xenophontis ipſius, quem in Præfatione laudat, æmulus eſt.* Vitio ipſi vertitur, quòd in laudando Manuele modum exceſſerit. Laudat quidem, ſed intra modeſtiæ limites, nec adulatur; certè adulations ſuſpicionem à ſe longiſſimè ſemovet, dum ex inſitâ animi indole, atque ipſo naturæ ductu ſe ne verbum quidem ultrò aut ſcientem, niſi vere perinde ac liberè proferre poſſe profiteatur*. *Hiſtoriam* iſtam in quatuor libros diviſam ex Iſaaci Voſſii apographo primus cum notis Gr. Lat. edidit Cornelius Tollius *Trajecti* ad Rhenum 1652. 4°. Eandem in ſex libros diſtributam cum verſione, notiſque hiſtoricis & philologicis, Carolus du Freſne *Pariſ.* 1670. fol.

* Diatrib. de Simeon. ſcriptis p. 150.

† De Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 19.

* Hiſt. l. 5. c. 1.

FASTREDUS, Abbas Claræ-vallenſis; claruit anno 1161. quo Sy- 1161.
nodo Toloſanæ interfuit, in quâ rejecto Victore Antipapâ, agnitus eſt Alexander.

SÆC. XII. ab An. MC. Alexander. Extat *Epiſtola* ejus *ad Omnibonum Epiſcopum Veronenſem*, quâ Synodi Toloſanæ acta deſcribit, Concil. Tom. X. p. 1407.

1162. JOANNES BELETHUS, Scholæ Theologicæ Pariſienſis Rector, claruiſſe videtur circa an. 1162. Non deſunt alii, nempe Claudius Jolly Pariſienſis Canonicus, & Caſimirus Oudin, qui ipſum ad annum 1328. revocant: quod quidem mirum videri debeat; cùm Henricus Gandavenſis qui anno 1280. ſcripſit, eum inter primos Catalogi ſui Scriptores recenſeat. Extat *Rationale Divinorum Officiorum*, editum *Antverp.* 1553. 1570. 8°. *Lugduni* 1583. & cum Durando ibid. 1592. 8o. p. 922.

1162. ARNOLDUS, ſive Ernaldus, Abbas Bonævallis O. B. in Diœceſi Carnotenâ, inde *Carnotenſis* dictus. Vixit adhuc anno 1162. Bernardi, dum in vivis adhuc erat, familiaris.

SCRIPTA.

Tractatus de ſeptem Verbis Domini in Cruce prolatis. Prodiit ſeorſim cum ſcholiis Fr. Titelmanni *Antverp.* 1532. 8°.

Tractatus de Operibus ſex dierum, curâ Dionyſii Perroneti editus Autiſſiodori 1609. 8°.

Sermo de laudibus S. Mariæ Virginis. Habentur Opuſcula iſta tria in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1280.

Tractatus de Cardinalibus Chriſti Operibus, qui Cypriano ſuppoſitus inter opera ejus locum habere ſolet.

Meditationes variæ. Omnia hactenus enumerata Opera in unum collecta, & Autori ſuo reſtituta prodierunt ad calcem S. Cypriani Operum *Oxon.* 1682. fol.

Ex *libris V. de Vitâ S. Bernardi*, Operibus iſtius adjungi ſolitis, *ſecundus* Arnoldum noſtrum autorem habet.

Commentariolus ejuſdem *in Pſalmum XLIV. & Opuſculum de ſeptem donis Spiritûs S.* extant MSS. penès Joannem Mabillonium.

1162. THOMAS BECKET, gente Anglus, civitate Londonenſis, Gilberti mercatoris & matris natione Syræ filius, Primis literarum elementis à Priore Mertonenſi imbutus, primùm Oxonii, dein Lutetiæ ſtudia literaria ulteriùs urgebat. In Angliam reverſus inter Theobaldi Archiepiſcopi Cantuarienſis domeſticos cooptatus eſt; ab Archiepiſcopo Bononiam mox amandatus, ut ibi Juris Canonici ſcientiam ediſceret. Iterum reverſus Archidiaconatu Cantuarienſi, præpoſiturâ Beverlacenſi, Rectoriis de Bromfield, & Monte S. Mariæ, Præbendis item duabus, unâ Paulinâ, Lincolnienſi alterâ, donatur. Mox in Aulam aſcitus, ſummus Angliæ Cancellarius creatus eſt; & poſt Theobaldi mortem ad thronum Cantuarienſem evectus anno 1162. ipſo Pentecoſtes die conſecratus. Summam Eccleſiæ Anglicanæ dignitatem nactus vir ad miraculum uſque ambitioſus & protervus, nil niſi libertates Eccleſiaſticas, & authoritatem ſedis Romanæ ſomniavit; adeò ut totum Clerum Anglicanum qualicunque Regis poteſtate eximere, & Pontifici ſubjicere omni ſtudio eniteretur. Cùm Clerici enim homicidia, aliaque id genus flagitia paſſim committerent, Rex antiquas regni conſuetudines locum obtinere voluit; ut omnes cujuſcunque ſortis rei à judicibus regiis coercerentur ac punirentur. Thomas è contra Clericos omni poteſtate regiâ liberos eſſe, ac ſoli Pontifici Romano ſubditos contendit. Indictâ tamen anno ſequenti Synodo Clarendunenſi, ipſe diu tergiverſatus, tandem veritati ceſſit; & conſuetudines regias ſubſcriptione ſuâ ac ſigillo appenſo confirmavit. Mox verò facti pœnitens homo leviſſimus, abſolutionem ſibi tanquam graviſſimo ſcelere impedito à Pontifice concedi impetravit; & fugam meditatus eſt. Ex fugâ retractus, in Concilio Northamtunenſi peculii, perjurii, ac proditionis accuſatus; & ab Epiſcopis, quamvis ad Papam provocaret damnatus. A Con-

Digitized by Google

Concilio dimiſſus, fugam iterum molitus eſt; & in Belgium trajiciens, exinde ad Alexandrum Papam in Senonibus agentem ſe recepit: ubi in omnes Canonum Clarendonenſium obſervatores anathema confeſtim vibravit. Longum eſſet omnia viri procaciſſimi auſa nefaria commemorare; quoties ille in Principis ſui caput conjurârit; quoties eundem apud Pontificem & exteros reges accuſârit: quoties denique Angliæ Regem, Epiſcopos, Proceres & Clerum excommunicârit, abſolverit, abſolutoſque iterum anathematizârit. Ipſe interim Innocentium Papam & Ludovicum Galliæ regem, potentiſſimos patronos nactus, in Galliâ & Italiâ ſecurus delituit. Tandem anno 1170. pace utrinque compoſita in Angliam reverſus ſedem recuperavit. Verùm cùm homo inquietus turbas nectere non ceſſaret, Regi iterum regnoque gravis factus, à ſatellitibus quatuor regiis, injuſſu tamen regio, Cantuariæ interfectus eſt exeunte eodem anno die XXVIII. Decembr. anno ætatis ſuæ 52. Extant *Epiſtolarum libri VI.* à Joanne Sarisberienſi olim collecti & digeſti, admixtis etiam quamplurimis aliorum ad Thomam, & de eo, *Epiſtolis.* Collectionem iſtam in lucem protraxit, & unà cum *Quadrilogo,* ſeu Vitâ Thomæ ex quatuor Autoribus, viz. Hereberto ipſius Clerico, Wilhelmo Cantuarienſi, Alano Abbate Deoche, & Joanne Sarisberienſi, olim contextâ edi curavit Chriſtianus Lupus *Bruxellis* 1682. 4°. SÆC. XII. ab An. MC.

B O N A C U R S U S, Patriâ Mediolanenſis, Catharorum Magiſter, claruit circa an. 1163. Extat *Vita Catharorum Hæreticorum* ab eo conſcripta, apud Dacherium *Spicileg.* Tom. XIII. 1163.

H U G O, Francigena, Monachus Salvanienſis, claruit circa an. 1164. Extat *Narratio* ejus *de Converſione Pontii de Larazio* apud Baluz. *Miſcellan.* Tom. III. p. 205. 1164.

H E L M O L D U S, Presbyter Lubecenſis, & Canonicus propè Lubecam Boſovienſis, Geroldi, poſtea primi Lubecenſium Epiſcopi diſcipulus, claruit circa an. 1165. Obiit anno 1170. Scripſit *Chronicon Sclavorum* à Caroli M. temporibus uſque ad annum 1168. in quo de converſione Sclavorum ſeu Wandalorum ad fidem Chriſtianam, regionumque ac populorum ad Mare Balthicum ſitu & rebus geſtis agit. Primus illud in lucem emiſit præmiſſâ Melancthonis epiſtolâ Sigiſmundus Schorckelius *Francofurti* 1556. 4°. deinde Reinerus Reineccius ibid. 1581. denique cum notis & obſervationibus Henricus Bangertus *Lubecæ* 1659. 4°. 1165.

A L E X I U S A R I S T E N U S, dignitate Nomophylax, & Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Oeconomus, quem ὑπέρτιμον ἐκεῖνον κῦριν non uno in loco vocat Balſamon. Claruit anno 1166. quo Synodo Conſtantinopolitanæ interfuit: & de Jure Canonico inibi conſultus adversùs Nicephorum Patriarcham Hieroſolymitanum Concilii Trullani Canonem 37^m. protulit. Extat *Synopſis Canonum* ab Ariſteno noſtro Scholiis illuſtrata: Synopſis quidem ipſa eo longè antiquior videtur: Ariſtenus verò iſtam interpretatus eſt. Edita eſt *Synopſis,* Gr. Lat. ſed Scholiis deſtituta, ſub Ariſteni nomine à Chriſtophoro Juſtello in Bibliothecâ Juris Canon. Tom II. p. 673. Synopſi Scholia adjecit, notiſque illuſtrata, utraque Gr. Lat. dedit Cl. Beveregius in Pandecte Canonum *Oxon.* 1672. f. 1166.

M I C H A E L A N C H I A L U S, Patriarcha Conſtantinopolitanus ab anno circiter 1167. Vir doctus, & Balſamone judice, Philoſophorum ſummus. Latinorum autem hoſtis acerrimus. Sedem Patriarchalem tenuit annis octo. Extant *Decreta Synodalia* V. viz. *Ne Lectores mundana officia ſuſcipiant. Ne Clerici ex alienâ Diœceſi ordinentur,* &c. Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 3. p 227. Scripſit etiam *Dialogum,* quem habuit cum Manuele Comneno Imp. quo tempore Pontificis Legati Conſtantinopolin pervenerunt, Eccleſiarum unionem procuraturi, nihil aliud autem à Græcis expoſcentes 1167.

SÆC XII. ab An. MC. quàm ceſſionem primatûs ipſi Papæ, & appellationem permitti, & illius commemorationem inter ſacra fieri. Ex *Dialogo* iſto quædam profert Leo Allatius de Conſenſu lib. 2. cap. 3. §. 2. c. 5. §. 2. cap. 9. §. 3. qui etiam Epiſtolæ cujuſdam Michaelis convitiis, ut ait, & calumniis in Romanam Eccleſiam refertæ meminit.

1170. JOANNES, Gente Anglus, Patria Cornubienſis, inde *Joannes Cornubienſis* dictus, claruit anno MCLXX. in Gallia præceptorem habuit Petrum Lombardum, quocum multas poſtea lites exercuit; Romæ diu ſtudiis incubuit, Alexandro III. Papæ admodum charus.

Scripta inedita.

E*Ulogium ad Alexandrum Papam*, ſeu *Diſcuſſio ſuper Philoſophiâ humanâ & hæreſibus*, habetur in Biblioth. Baliolenſi ap. *Oxon*. Vol. 58. Num. 2.

Summa, qualiter fiat Sacramentum Altaris, per virtutem S. Crucis, & de ſeptem Canonibus, vel Ordinibus Miſſæ, Cant. in Biblioth. Benedict. Vol. 178. Num. 6.

1170. PETRUS DE RIGA, Natione Gallus, Eccleſiæ Rhemenſis Cantor & Canonicus, claruit circa an. 1170. vel paulo poſt. Ambroſius de Altamura * eum ad an. 1263. refert, ipſumque ex provinciæ Franciæ moderatore ad Eccleſiam Aginnenſem in Aquitania ſub Metropolitana Burdegalenſi aſſumptum fuiſſe ſcribit; eundem enim Petrum Remenſem intelligi, ex ſcriptis liquet. Scripſit Petrus *Heptateuchum*, quem *Auroram* vocavit, *duos libros Regum*, & *IV. Evangelia* metrice reddens. Quo in opere, teſte ‖ Henrico Gandavenſi, non ſolum hiſtoricum ſenſum, ſed etiam allegoricum, in quantum potuit, breviter expreſſit. Extat hæc *Aurora* MS. in Bibliothecis paſſim; ad varios collatam MSS. Codd. ſe editioni paratam habere nuper teſtatus eſt Caſim. Oudin †, quam utinam publico non invideat.

* Biblioth. Domin. Cent. I. ad an. 1263.

‖ De Script. c. 22.

† Supplem. p. 475.

1170. PETRUS COMESTOR, ſeu *Manducator* dictus, gente Gallus, Patria Trecenſis, S. Petri in urbe natali Presbyter & Decanus. Celeberrima viri fama excitati Pariſienſes, hominem ad ſe vocarunt, & Academiæ Pariſienſis Cancellarium conſtituerunt. Claruit An. 1170. Tandem ſolitudinis & quietis amantior, ad Canonicos S. Victoris in ſuburbio Pariſienſi ſe contulit, & pietatis juxta ac literarum ſtudio toto animo incubuit. Obiit, ibidem ſepultus, XII. Kal. Novembr. an. 1198. quod ex chartis commentariiſque domeſticis probant Canonici Victorini. Unde patet Vincentii Bellovacenſis aliorumque error, qui Petrum anno 1160. obiiſſe ſcribunt. Vir erat pro ſæculo, quo vixit, non indoctus, nec qui ingruentes quotidiè Eccleſiæ Romanæ ſuperſtitiones & tyrannidem uſquequaque approbavit. Certè memoratu dignum eſt, quod de eo refert Gyraldus Cambrenſis ipſius diſcipulus, in *Gemma Eccleſiaſticâ* (quæ MS. in Bibliothecâ Lambeth. hodie ſervatur) diſtinct. II. cap. 6. his verbis. *Hoc autem Magnum Petrum Manducatorem in audientiâ totius ſcholæ ſuæ, quæ tot & tantis viris literatiſſimis referta fuit, dicentem audivi, Quod nunquam hoſtis ille antiquus in aliquo articulo adeò Eccleſiam Dei circumvenit, ſicut in voti illius*, (ſc. continentiæ ſacerdotum) *emiſſione.*

Scripſit *ad Gulielmum Archiepiſcopum Senonenſem in uſum fratrum ſuorum Hiſtoriæ Scholaſticæ libros* XVI. in quibus Hiſtoriam Sacram à principio Geneſis uſque ad finem Actuum Apoſtolicorum in compendium redegit, multis incertis, ſi non fabuloſis hinc inde interſperſis; de hiſtoriis quoque Ethnicorum quædam incidentia pro ratione temporum inſeruit, inſtar rivuli, qui ſecus alveum, diverticula, quæ invenerit, replens, præterfluere tamen, non ceſſat, ut ipſe in præfatione loquitur. Prodiit primò an. 1473. *Rutlingæ* ap. Guitherum Zainer: *Argentinæ* 1483. *Baſil.* 1486. f. *Ludg.* 1543. 8°. ut recentiores editiones taceam.

Ser-

Digitized by Google

Servantur in Cœnobio Victorenſi *Sermones* ejus MSS. LXXX, quorum 50. ſcripſit adhuc Presbyter; alios 30. jam S. Victoris Canonicus, ut ex MS. Victorino nos docet Claudius Hemeræus *. XLIV. habentur Lambethæ in Bibliotheca Archiepiſcopali Num. 176. fol. Plures Cantabrigiæ in Bibliotheca Pembrochiana Cod. 48. Num. 1. 3. & Cod. 76. N. 1. quot vero numero ſint, non dicit, qui Catalogum confecit, Cl. Jameſius. CXIV. in Longipontenſi Ciſtercienſium monaſterio extare dicuntur. Denique varios *Sermones* qui ſub Petri Blæſenſis nomine editi ſunt, Petro noſtro adjudicandos eſſe monet noviſſimus Petri Blæſenſis operum editor: quam recte viderint alii.

SÆC. XII. ab An. MC.

* De Academ. Pariſ. p. 113.

THEORIANUS, Natione Græcus, Patriâ forſan Conſtantinopolitanus, Manuelis Comneni Imp. legatus ad Armenos ad diſputandum pro fide orthodoxâ miſſus anno 1170. In Armeniam ubi pervenerit, Domino Nauſeſi Catholico Imperatoris ſui literas tradidit; & longam cum eo de variis fidei capitibus & conſuetudinibus Eccleſiaſticis diſputationem iniit. Tandem colloquio iſte contigit exitus. Catholicus Theoriani argumentis victus manus dedit: ſeque Epiſcoporum ſuorum Synodum coacturum eſſe pollicitus eſt, atque argumenta quæ protulerat Theorianus, iis propoſiturum, ſeque in omnibus Eccleſiæ Catholicæ ſententiæ acceſſurum, proque Græcis, immo pro veritate adverſus Armenos diſſertaturum, denique ſe omneſque ſecum conſentientes fidem orthodoxam ſcripto comprehenſam, ſuâ & ſuorum Epiſcoporum ſubſcriptionibus firmatam, ad Imperatorem & Patriarcham CP. miſſurum eſſe. *Dialogum* iſtum cum Catholico Armeniorum habitum literis mandavit; in quo præcipuè id agit, ut SS. Patrum authoritate Eutychianos & Monophyſitas refellat, & doctrinam Catholicam de duabus in Chriſto naturis, Synodique Chalcedonenſis authoritatem ſtabiliret. Edidit hunc Gr. Lat. Joannes Leunclavius *Baſil.* 1578. 8o. exinde recuſus eſt in Auctuario Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 439. 1170.

EUSTATHIUS, ortu Græcus, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit ſub Comnenis, Manuele, Alexio filio, & Andronico Patruele, circa annum 1170. quem proinde cum Euſtathio magnæ Eccleſiæ Archipresbytero, qui Eulogio ſeu Sergio in ſede CP. ſucceſſit anno 1017. in Chronologiâ ſuâ perperàm confundit Marq. Freherus. Vir erat extra controverſiam eruditiſſimus, ſcriptorque celeberrimus; an verò inter ſcriptores Eccleſiaſticos reponendus ſit, non immeritò dubitare licet. Etſi enim Epiſcopus fuerit, & non infimis Elogiis à Nicetâ Choniate plus unâ vice ornatus, (quod doctrina tam profanarum, quam ſacrarum literarum, καὶ τὸ [illegible] πολὺ τῶν ἄλλων fuerit præditus, id quod τὸ οἰκειότατον ἐκεῖνο καὶ ἐξαίρετον ἦν χαρακτήρισμα) nihil tamen Eccleſiaſtici commatis, quod ſciam, ab eo editum extat, imò an unquam editum ſit, parum liquet; niſi quod Caſp. Suicerus *Theſaur. Eccleſiaſt.* Tom. II. in voce μυστερμίρθινος notat Euſtathium Theſſalonicenſem, & Gregorium Corinthi Metropolitam carmina quædam Jo. Damaſceni in Pentecoſten, quæ in Græcorum Pentecoſtario leguntur, expoſuiſſe. Alia ſcripſit, quæ licet huc non propriè ſpectant, non tamen ſunt prætereunda, viz. *Commentaria in Homerum*; prodierunt Græcè 4 vol. *Rom.* 1550. fol. & *Baſil.* 3 vol. 1560. f. *Comment. in Dionyſii Periegeſin*, ſeu *Orbis deſcriptionem* Græcè *Pariſ.* 1577. *de Iſmeniæ & Iſmenis amoribus* libri 6. Gr. Lat. cum notis Gaulmini *Pariſ.* 1647. 8o. His quidem libris lis eo præſertim nomine movetur, quod codices nonnulli Eumathium quendam autorem præferant. Vide quæ hac de re habet Cl. Voſſius de *Hiſt. Græc.* lib. 4. cap. 19. 1170.

SYMEON, Magiſter & Logotheta, Alexio Ariſteno ſuppar, claruit circa an. 1170. Extat Gr. Lat. *Epitome Canonum* ab Henrico Juſtello edita in Bibliothecâ Jur. Canon. Tom. II. p. 710. Certè hæc *Synopſis Canonica* tum Symeone, tum Ariſteno, antiquior videtur, utrique paſſim aſcripta; quam quidem ordine paululum mutato deſcripſiſſe, & in uſum ſuum accommodâſſe 1170.

SÆC.XII. ab An. MC. modâſſe videtur Symeon noſter: & ut non ineptè conjicit Cl. Beveregius, Scholiis illuſtraverat, quæ dudum perierunt. Opus Symeonis Magiſtri & Logothetæ *in Mundi Opificium* ex Geneſi & Chronicis per ſeriem collectum penès Cl. Du Freſne du Cange, & alibi MS. extare memorat Caſ. Oudinus*. Quale verò, vel cujâs ſit opus, an Symeonis noſtri, an Logothetæ antiquioris; dicant nobis, qui Codices MSS. poſſident.

* Supplem. p. 413.

1170. GODEFRIDUS, ſeu Gotefridus, *Viterbienſis* à Patriâ dictus, natione Italus, dignitate Presbyter, tribus Imperatoribus, viz. Conrado III. Frederico I. Henrico VI. tum à ſacris, tum à ſecretis. Claruit anno 1170. Quadraginta annos peregrinationi in exteras regiones impendiſſe dicitur: unde domum rediit variis obſervationibus, Bibliothecarum ſpoliis, linguarum non Latinæ modò, ſed Græcæ, Hebraicæ, Chaldaicæ cognitione refertus. Obiit anno 1186. Scripſit *ad Urbanum III. Papam Chronicon Univerſale*, tum proſâ, tum metro, quod ob diffuſam rerum, ætatum, gentiumque hiſtoriam *Pantheon* appellavit, ab Orbe condito ad annum uſque 1186. Extat hoc *Chronicon* inter Scriptores Rerum German. à Joanne Piſtorio editos *Francofurt.* 1584. p. 6. Extat ejuſdem *Speculum Regum*, ſeu *de Genealogiâ omnium Regum & Imperatorum à Diluvii tempore ad Henricum VI.* Imp. à Chronico diverſum, MS. in Biblioth. Cæſareâ Vindobonenſi, teſte Lambecio *Comment. de Bibl. Vindob.* l. 2. c. 8. p. 774.

1170. SAXO, GRAMMATICUS ob ſtyli, quo uſus eſt, venuſtatem dictus, gente Danus, Patriâ Selandus, equeſtri familiâ ortus, Cathedralis Eccleſiæ Roëſchildenſis præpoſitus. Claruit anno 1170. Novennio ante ab Abſalone Archiepiſcopo Lundenſi, in cujus familiâ plerunque degit, & Sacellani vices obiit, Lutetiam ad Eccleſiam S. Genovefæ miſſus fuerat: ut viros aliquot religioſos exinde in Daniam adduceret. Anno circiter 1177. Abſalonis juſſu Patriis Annalibus condendis ſemet accinxit. Obiit anno 1204. Scripſit ſtylo quidem venuſto, & ſupra ſæculi ſortem florido ac eleganti *Hiſtoriæ Danicæ libros XVI.* ab ipſis gentis primordiis uſque ad an. 1186. Vividum ejus atque ardens ingenium, orationem nunquam remiſſam aut dormitantem, tum miram verborum copiam, ſententias crebras, & figurarum admirabilem varietatem vehementer laudat Eraſmus*; ut ſatis admirari nequeam, inquit, unde illâ ætate homini Dano tanta vis eloquendi ſuppetiverit: quâ quidem omnes, quot ſciam, eruditos ὁμοψήφους habet. Certè quod ſtylum attinet, Valerium Maximum præ cæteris ante oculos habuiſſe videtur: quod infinitis penè exemplis oſtendit Cl. Stephanius. Prodiit *Hiſtoria* iſta, à Chriſtiano Petri, Canonico Lundenſi, primùm edita *Pariſ.* 1514. à Joanne Bebelio *Baſil.* 1534. à Philippo Lonicerio & Joanne Fichardo *Francofurt.* 1576. denique longè integrior, & ampliſſimis Prolegomenis, notiſque uberioribus ornata à Stephano Joanne Stephanio *Soræ* 1644. fol. Atque utinam doctiſſimi editoris diligentiæ nitidiores typi acceſſiſſent.

* In Ciceroniano.

1170. HENRICUS, Rhemenſis Archiepiſcopus, claruit anno 1170. Extant *Epiſtolæ II. de cauſâ Drogonis Noviomagenſis* apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. p. 228.

1170. HILDEGARDIS, gente Germana, Patriâ Spanheimenſis, Hildeberti & Mechtildæ filia, nata eſt anno 1098. A primis incunabulis Deo devota, habitum Monialem ſub Juttâ Abbatiſſâ, Megenhardi Comitis Spanheimenſis ſorore, octennis induit: ipſa demum Abbatiſſa facta Monaſterii S. Ruperti in Monte ad Bingiam propè Rhenum fluvium. Claruit anno 1170. Raris animi dotibus prædita, & egregiâ erga Deum pietate, erga religionem zelo inſignis, viſionibus divinitùs conceſſis & prophetiis inclareſcere quadragenaria jam cœpit. Cujus rei fama excitati Eugenius III. Papa, & primores Galliæ Germaniæque Epiſcopi ac Abbates, & in his S. Bernardus, viſiones illius Propheticas anno 1148. acriori examini ſubjecerunt; & infu-

catas

catas deprehenderunt, & in Concilio Trevirenſi confirmârunt. Eandem poſtea ſententiam ratam habuerunt Anaſtaſius IV. & Hadrianus IV. Pontifices: qui datis ad illam literis & ſeipſos & Eccleſiam Romanam precibus ejus commendârunt. Obiit Hildegardis anno 1180. die XVII. Septembris.

SCRIPTA.

Sciviæ, ſeu *Viſionum ſive Revelationum libri III.* Prodierunt *Pariſ.* 1513. f. *Colon.* 1628.

Vita S. Roberti Confeſſoris Bingiorum Ducis.

Epiſtolæ XXXVIII.

Quæſtiones variæ.

Expoſitio Regulæ S. Benedicti. Prodierunt Opuſcula iſta *Colon.* 1566. & in Bibliothecâ Patr. (non omnia tamen) Tom. XXIII. p. 535.

Phyſicorum, ſeu *de rerum Naturâ libri IV.* quos Hildegardi noſtræ malè nonnulli tribuunt. Hildegardis enim de Pinguiâ opus eſſe nos docet Joſ. Simlerus *. Prodierunt *Argentinæ* 1533.

* Bibliothec. p. 301.

1172. JOANNES, SARISBURIENSIS à loco natali dictus, natione Anglus, Patriâ Wiltunenſis, gentis & ſæculi ſui decus ac ornamentum, Eugenio III. & Hadriano IV. & Alexandro III. Pontificibus, & Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi (cui à ſacris fuit) eximiè charus: Thomæ Becketo Archiepiſcopo familiariſſimus, & ab anno 1163. totius exilii, omniumque moleſtiarum comes: ſæpe quidem, ut Thomam deſereret, regique fidelitatem, & præſtandam conſuetudinibus regiis obedientiam juramento promitteret, ſollicitatus, in exilio manere maluit, quàm conditionibus iſtis pacem regiſque gratiam promereri. Tandem Thomæ conſortium, non cauſam, reliquit, ab eo ſemper in rebus dubiis præ aliis conſultus. Poſt exactum in exilio ſeptennium, impetratâ à Pontifice veniâ, paceque cum Rege initâ, in Angliam rediit, matremque ſuam (cujus votis obtemperans iter ſuſceperat) in extremis poſitam invenit. Anno 1172. mortuo jam Thomâ in Galliam iterum profectus Epiſcopus Carnotenſis in Provinciâ Senonenſi conſtitutus eſt. Anno 1179. Concilio Lateranenſi interfuit. Obiit anno 1182. Plura de eo memoratu ſanè digniſſima, ex epiſtolarum Thomæ Becketi Collectione, non ſine lectoris commodo peti poſſunt. Vir ætatis ſuæ eloquentiſſimus, & reconditioris cujuſvis ſcientiæ genere inſtructiſſimus. Morum ſeveriſſimus Cenſor, & ſi quis alius, rigidi ſervator honeſti: in carpendis aliorum, etiamſi Regum vel Pontificum vitiis parem adhibuit facundiam & libertatem. Nec amicis pepercit, nec inimicis. Quin nec ipſi Thomæ, domino ſuo & familiari, obſtinatum & pervicacem in Regem clementiſſimum animum ſæpiùs objicere dubitavit.

OPERA.

Polycraticus, ſive *De Nugis Curialium & veſtigiis Philoſophorum libri VIII. ad Theobaldum Archiepiſcopum.* In centone iſto multos purpuræ pannos & fragmenta melioris notæ agnoſcit Juſtus Lipſius *. Prodiit *Pariſ.* 1513. 4°. *Lugd. Bat.* 1595. 8°. *Pariſ.* 1610. 8°. *Lugd. Bat.* 1639. 8°. & in Biblioth. Patr. Tom. XXIII.

* Not. ad XII. Annal. Taciti.

Metalogici libri IV. in quibus de omni re Logicâ & Philologicâ, Philoſophicâ quinetiam, acutè atque eruditè agit. Prodierunt cum Polycratico *Pariſ.* 1610. *Lugd. Bat.* 1639.

Vita S. Thomæ Archiepiſcopi Cantuarienſis. Prodiit integra cum Epiſtolis Sariſberienſis *Pariſ.* 1611. 4°. lacera & hiulca in Quadrilogo de Vitâ S. Thomæ, ex quatuor Autoribus Gregorii XI. juſſu olim contexto, qui typis impreſſus eſt *Pariſ.* 1495. 4°. & cum S. Thomæ Epiſtolis *Bruxell.* 1682. 4°.

Epi-

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC.

Epiſtolæ CCCIII. Extant in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII.

Epiſtolarum aliarum liber. Prodiit *Pariſ.* 1611. 4°.

Epiſtolæ aliæ XCIII. Habentur in collectione Epiſtolarum S. Thomæ à Chr. Lupo editâ *Bruxellis* 1682. 4°. An verò omnes hæ Epiſtolæ ſint penitùs diverſæ, inquirant quibus plus otii eſt.

Commentarii in Epiſtolas D. Pauli. Prodierunt *Anſtelodami* 1646. 4°.

Entheticon metricum, cujus meminit Balæus. Poema meo quidem judicio elegantiſſimum. Polycratico præfigitur, cui præfationis vice præludit.

De aliis deperditis, ſaltem ineditis, Joannis ſcriptis conſule Baleum & Pitſeum.

1174. GULIELMUS, patriâ ſeu Gallus, ſeu Germanus, ſeu quod veriſimillimum eſt, Syrus, & fortaſſe Hieroſolymis natus; quin, ut quidem volunt, reges Hieroſolymitanos propinquitate attigit. Anno circiter 1167. rogante rege Amalrico, Archidiaconatu Eccleſiæ Tyrenſis à Frederico Archiepiſcopo donatus eſt, at paulò poſt ad Imperatorem Conſtantinopolitanum legatus, rem fœliciter geſſit. Circa an. 1169. Archiepiſcopo ſuo ſubinfenſior factus, in Occidentem ſuſcepit iter. Reduci Baldwinus Amalrici regis filius bonis literis & moribus informandis committitur. Mox à rege ſacri palatii Cancellariatu cohoneſtatus eſt; atque anno demum 1174. menſe Maio, Archiepiſcopus Tyri electus, IV. Id. Jun. conſecratus. Anno 1178. ad Synodum Lateranenſem evocatus, Romam profectus eſt, atque anno ſequenti Concilio interfuit, cujus ipſe acta & Canones à reliquis Epiſcopis rogatus ſcripto commiſit. Domum rediens Conſtantinopoli apud Manuelem Imp. ſeptimeſtri ſpacio hæſit, & ab eo commiſſam ſibi ad Principem Patriarchamque Antiochenum legationem obiit. Poſt annum itaque ac decem menſes Tyrum reverſus eſt. Anno 1188. captâ à Saracenis Hieroſolymâ, & deſperatis Chriſtianorum Orientalium rebus, ipſe pro ſubſidiis quærendis in Occidentem mittitur, & colloquio regum Angliæ & Galliæ inter Giſortium & Trie adfuit. Tandem Heraclii Patriarchæ Hieroſolymitani electioni ſtrenuè obnixus, dum ut ſedem ei Patriarchalem obſtrueret, Romam verſus iter iniret, ab Heraclio veneno ſublatus eſt, quo verò anno non liquet. Scripſit libris XXIII. *Hiſtoriam belli à Principibus Occidentis Chriſtianis in Palæſtinâ, ac Oriente geſti, ab anno* 1095, *ad annum* 1180. Satis ex hoc opere liquet, ut magni Voſſii * de eo verbis utar, *Scriptorem eſſe modeſtum, prudentem, acris judicii, veri amantiſſimum, & pro ætate quâ vixit, doctum atque elegantem.* Prodiit *Hiſtoria* iſta primùm curâ Philippi Poiſſenoti *Baſil.* 1549. deinde ſtudio Henrici Pantaleonis *Baſil.* 1560. denique in collectione Bongarſianâ *Geſtorum Dei per Francos* Tom. I. p. 625. Scripſit præterea *Geſta Occidentalium Principum*, ſeu *hiſtoriam de Principibus Occidentis in Oriente, eorumque geſtis ab anno* 614, *ad an.* 1184. & *Acta Synodi Lateranenſis.* Utrumque autem opus interiiſſe videtur.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 53.

1177. HUGO ETHERIANUS, natione Tuſcus, Conſtantinopolim ſub Manuele Imp. profectus, ſummam ſibi gratiam apud Imperatorem conciliavit; cujus proinde patrocinio fultus, contra Græcos, & ſcriptis & voce ſtrenuè decertavit. Claruit anno 1177. quo *libros* à ſe contra Græcorum dogmata elimatos ad Alexandrum III. Pontificem miſit, & ab eo literas collaudatorias meruit. Extant *liber de animâ corpore exutâ*, ſeu *de regreſſu animarum*, in Orthodoxogr. p. 1309. & ſeorſim *Colon.* 1540. *De Hæreſibus, quas Græci in Latinos devolvunt*, ſeu *de Proceſſione Spiritus S. ex Patre & Filio, adversùs errores Græcorum, libri* III. qui cum præcedente opuſculo ſeorſim prodierunt *Baſil.* 1543. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1176.

1180. THEODORUS BALSAMON, patriâ Conſtantinopolitanus, magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus, Nomophylax, & Cartophylax, ſive Sigilli Patriarchalis, ejuſque archivorum cuſtos, primus etiam Blachernarum, ſive Ædis B. Virginis, quem extra urbis muros ad Blachernas propè mare condidit

Digitized by Google

didit Pulcheria Auguſta, Præpoſitus. Claruit anno 1180. Tandem Patriarcha Antiochenus factus, verùm occupatâ dudum à Latinis Antiochiâ, ſedem ſuam nunquam vidit; ſed Conſtantinopoli agens, res ſuas, quantum potuit, ſatagebat. Quin & ipſum ad thronum CP. promovendi vanâ & fallaci ſpe lactavit diu Iſacius Imperator; qui de re non illepidam Hiſtoriam narrat Nicetas Choniates *. Vixit uſque ad annum 1203. quo capta eſt à Latinis Conſtantinopolis. De obitu vero ejus nihil conſtat. Græcorum ſui temporis citra invidiam doctiſſimus, Juris Orientalis Canonumque Eccleſiaſticorum, omnium quos unquam tulit ferax Græcia, peritiſſimus. Verè de eo Joannes Citri Epiſcopus †; *ὁ ἱερὸς οὗτος ἀνὴρ, ὁ Ἀντιοχείας, τρίβων μὲν ἦν εἰς ἀκριβὲς τῶν νομικῶν καὶ κανονικῶν νομοθετημάτων, καὶ παρὰ πᾶσιν ἐν τούτοις ἐθαυμάζετο.* *Divinus ille vir, Antiochiæ Patriarcha accuratè percallebat Civiles & Canonicas Conſtitutiones, & ab omnibus in hiſce rebus celebratus fuit.* Erat præterea Eccleſiarum Orientalium adversùs Latinos acerrimus propugnator, quo nomine convitia in illum pleno ore effundunt Baronius, aliique cauſæ Pontificiæ ſectarii.

SÆC.XII.ab An.MC.

* In Iſacio l. 2. c. 4.

† Reſponſ. ad Conſtant. Cabaſ.

OPERA.

Commentarius in Canones SS. Apoſtolorum, & SS. Oecumenicorum, & particularium Conciliorum, & in Epiſtolas Canonicas SS. Patrum. Agreſſus eſt hoc opus Balſamon juſſu Manuelis Imp. & Michaelis Anchiali Patriarchæ; abſolvit verò non niſi ſub Georgio Xiphilino, qui ſedem Patriarchalem aſcendit anno circiter 1194. eo ſaltem ſedente recenſuit, illique dedicavit. Prodiit hoc opus Gr. Lat. ſed hinc inde mutilum, *Pariſ.* 1620. fol. longè verò auctius & integrius cum notis Gul. Beveregii in Pandecte Canonum, *Oxon.* 1672. fol.

Commentarius in Photii Nomocanonem. Prodiit Gr. Lat. à Chriſtophoro Juſtello editus *Pariſ.* 1615. 4°. & in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. II. p. 789.

Collectio Eccleſiaſticarum Conſtitutionum, Paratitla à Leunclavio & aliis dicta. Extat cum Leunclavii & Fabrotti notis in Juſtelli *Bibliotheca Juris Canon.* Tom. II. p. 1223.

Reſponſa ad varias quæſtiones Jus Canonicum ſpectantes, viz. *de Epiſcopatuum in Metropoles erectione. De electis ad Eccleſias Orientales. De foro Clericorum. De Jure Patriarchico in Monaſteria. De Feriis,* aliaque plura, quæ habentur paſſim Gr. Lat. in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. 2.

Reſponſa ad Interrogationes Marci Patriarchæ Alexandrini, Gr. Lat. ibid. l. 5. p. 362.

Meditata, ſive reſponſa ad varios caſus, Gr. Lat. ibid. l. 7. ferè per totum.

Epiſtola ad Antiochenos de Jejuniis, à Cotelerio Gr. Lat. edita *Monument.* Tom. II. p. 492.

Epiſtola ad Theodoſium Abbatem de Monachis Raſophoris, ſeu *raſo indutis,* ab eodem Gr. Lat. evulgata Tom. III. p. 473.

RICHARDUS, natione Anglus, patriâ Northumbrius, Cœnobii Hagulſtadenſis primùm Monachus dein Prior. Claruit anno 1180. Obiit anno 1190. Extant *Hiſtoria de ſtatu & Epiſcopis Hagulſtadenſis Eccleſiæ,* & *Hiſtoria de geſtis Regis Stephani, & de bello Standardii ab anno* 1135, ad an. 1139. à Cl. Twiſdeno editæ inter Scriptores X. Anglicos *Londini* 1652. p. 285. alia Richardi ſcripta hiſtorica, viz. *Geſta Henrici* II. *Angliæ regis, & Chronicon breve ab Adamo* memorant Baleus, & ex eo Voſſius, quæ quidem hodiè non ſuperſunt. 1180.

LUCIUS III. *Humbaldus* antea dictus, natione Tuſcus, patriâ Lucenſis, ante annum 1167. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Epiſcopus Oſtienſis. Anno 1175. atque iterum 1177. ab Alexandro III. ad Fredericum Imp. legatus eſt. Anno 1181. Pontifex Romanus creatus eſt die XXIX. Auguſti, poſtridiè coronatus. Anno ſequente Willelmum Scotiæ regem à Rogero Archi- 1181.

Digitized by Google

Archiepiſcopo Eboracenſi dudum excommunicatum abſolvit, regnumque interdicto liberavit. Anno 1185. cum Frederico Imp. Veronæ congreſſum habuit de ſchiſmaticis Clericis in integrum reſtituendis. Obiit Veronæ eodem anno die XXV. Novembr. *Extant Epiſtolæ* II. & *Decretum* Concil. Tom. X. p. 1735.

1182. PETRUS, natione Gallus, primùm Monaſterii Cellenſis in ſuburbio Trecarum, dein S. Remigii apud Rhemenſes Abbas; denique anno 1182. Joanni Sariſberienſi in Epiſcopatu Carnotenſi ſuffectus. Obiit IX. Kal. Mart. anno 1187. De eo Nicolaus Clarævallenſis *; *Abbas Cellenſis, vir religioſus, ac timens Deum, homo bonus, & teſtimonium bonum habens à bonis; vitâ & literaturâ conſpicuus, nobis quoque tanta familiaritate devinctus, ut non ſit unus de cæteris, ſed præ cæteris unus.*

* Ep. 25.

OPERA.

D*E panibus liber ad Joannem Sariſberienſem.*
Moſaici Tabernaculi myſticæ expoſitionis libri II.
De Conſcientia liber ad Alcherum Monachum. Prodierunt ſimul opuſcula iſta *Pariſ.* 1600. 8°.
Epiſtolarum libri IX. à Jac. Sirmondo cum notis editi *Pariſ.* 1613. 8°. Opera hactenus enumerata habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 636.
Liber de diſciplinâ clauſtrali ad Henricum Campaniæ Comitem.
Sermones de tempore, & de Sanctorum Feſtivitatibus.
Prodierunt omnia Petri Cellenſis opera ſtudio Monachi cujuſdam Benedictini Anonymi *Pariſ.* 1671.

1183. GAUFRIDUS, natione Gallus, Gaufredi & Luciæ filius, primùm Monachus Lemovicenſis Monaſterii S. Martialis, deinde in eâdem Diœceſi Prior Voſienſis. Anno 1167. in vigilia S. Matthæi Apoſtoli à Geraldo Epiſcopo Cadurcenſi apud Beneventum Presbyter ordinatus eſt. Scripſit anno 1183. nempè *Chronicon* condidit *de rebus in Galliâ præſertim geſtis ab anno* 996. ad an. 1184 à Labbeo in lucem emiſſum *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. p. 279.

1185. JOANNES PHOCAS, Cretâ oriundus, Matthæi poſtea in Patmo inſulâ μονάζοντος filius, Presbyter uxoratus, unicum ex uxore filium ſuſcepit: ſeſe aliquando ſub Manuele Comneno Imp. militâſſe ipſe teſtatur. Tandem Monachus factus, Hieroſolymam adiit, & loca ſancta inviſit anno 1185. Domum redux, omnia quæ obſervaverat, breviter & accuratè literis mandavit. Extat *compendiaria deſcriptio locorum ab urbe Antiochia uſque ad Hieroſolymam, nec non Syriæ & Phœniciæ,* à Leone Allatio Gr. Lat. edita *Symmict.* par. 1. p. 1. *Colon.* 1653. 8°.

1185. BALDUINUS, gente Anglus, patriâ Devonius, domo Exonienſis, tenuis conditionis parentibus natus, primò Ludi magiſtrum egit, mox Archidiaconus factus; verùm deſerto hoc munere ad Ciſtercienſes ſe contulit, creatus inde Abbas Fordenſis; anno MCLXXXI. Wigornienſis Epiſcopus renunciatur; poſt triennium, vacante jam ſede Cantuarienſi, & de electione contendentibus, hinc Monachis, illinc Epiſcopis Suffraganeis, tandem communi ſuffragio, conſentiente etiam rege, Balduinus electus eſt, & XIV. Kal. Junii anno MCLXXXV. in ſede Archiepiſcopali collocatus; adeò ut tum tempore, tum ſucceſſionis ordine errat Oudinus *, qui ipſum ab anno MCLXXI. Thomæ Becketo in ſede Cantuarienſi ſucceſſiſſe ſcribit; Thomas enim Richardum Priorem Dovorenſem ſucceſſorem habuit. Monachi etſi Balduini electioni aſſenſum dederant, in eâ nihilominùs neutiquam acquieverunt, quin ex Collegio Canonicorum ſæcularium Hackintonæ ab

* Supplem. p. 453.

Archi

Archiepiſcopo fundando occaſionem captantes, (quâ de re videndi *Antiquitatum Britannicarum* auctor pag. 142. Godwinus *de Præſul. Angliæ* p. 115. præcipuè Gervaſius Dorobern. in *Act. Pontif. Cant.* col. 1676. & Tract. pecul. *de diſcord. inter Monach. Cant.* p. 1303.) perpetuum ipſi negotium faceſſere non deſtiterunt. Anno MCXC. Richardus I. exercitum in Palæſtinam ducens, Balduinum ſecum detulit, ubi anno MCXCI. ſaltem ſequenti in obſidione Ptolemaidis diem clauſit extremum; ingenio adeò miti, blandiſque moribus, ut etiam lenitas ipſi vitio verteretur, & Urbanus Papa hunc in modum ei ſcripſiſſe dicitur, *Monacho ferventiſſimo, Abbati calido, Epiſcopo tepido, Archiepiſcopo remiſſo.* SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

Tractatus XVI. de diverſis argumentis, viz. *De dilectione Dei, De duplici reſurrectione, De requie, De efficacia divini eloquii, De ſalutatione Angelica,* &c.

De commendatione fidei.

De Sacramento altaris, ad Bartholomæum Exonienſem Epiſcopum. Hæc omnia collegit ediditque Bertrand. Tiſſier *Script. Bibliothec. Ciſtercienſ.* Tom. V. anno 1662. Plura Balduini noſtri opuſcula MSS. deliteſcunt, longè plura à Baleo, Pitſeo, & Carolo Viſchio *Biblioth. Ciſterc.* p. 31. memorantur.

URBANUS III. *Lambertus* antea dictus, natione Lombardus, patriâ Mediolanenſis, ex gente Cribellorum, ex Archiepiſcopo Mediolanenſi Pontifex Romanus creatus anno 1185. die XXVI. Novembris, die VIII. Decembr. coronatus. Anno 1186. cum Frederico imp. de patrimonio Mathildis Comitiſſæ decertans, anathema ei intentavit, ſed Veronenſium precibus victus deſtitit. Eodem anno Henrico II. Angliæ rege petente, Henrico filio Hiberniæ regnum confirmavit, & in confirmationis teſſeram coronam de pennâ pavonis auro contextam dono ei miſit. Obiit Ferrariæ anno 1187. die XX. Octobr. dolore ob res à Chriſtianis in Oriente male geſtas confectus. Extant *Epiſtolæ* V. Concil. Tom. X. p. 1742. 1185.

GREGORIUS VIII. Albertus priùs appellatus, patriâ Beneventanus Eccleſiæ Romanæ Preſbyter Cardinalis titulo S. Laurentii, & Cancellarius. Anno 1172. ab Alexandro III. ad Henricum Angliæ regem legatus, de Becketi nece inquiſivit, & celebrato apud Abrincas in Normanniâ Concilio plurimos Canones Eccleſiaſticos ſancivit. Anno 1187. Pontifex Romanus creatus eſt die XXI. Octobr. die XXV. conſecratus. Plenariam ſtatim peccatorum remiſſionem promiſit, & quinquennale jejunium indixit pro recuperanda Terra ſancta à Saracenis nuper Chriſtianis erepta. Obiit Piſis eodem anno, die XVII. Decembr. Extant *Epiſtolæ III.* Concil. Tom. X. p. 1748. 1187.

CLEMENS III. *Paulinus* antea dictus, patriâ Romanus, Cardinalis, & Epiſcopus Prænestinus, Pontifex Romanus creatus eſt Piſis anno 1187. die XIX. Decembr. inauguratus ibidem anno ſequente die VI. Januarii. Eodem anno petente Willelmo Scotorum rege Eccleſiam Scoticam Archiepiſcopi Eboracenſis ditione exemit, & ſoli ſedi Apoſtolicæ deinceps ſubjici juſſit. Obiit anno 1191. die V. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* VII. Concil. Tom. X. p. 1753. 1187.

NEOPHYTUS, Preſbyter Græcus, Monachus, & incluſus; claruit anno 1190. Extat Gr. Lat. *Liber de calamitatibus Cypri ab Anglis anno 1191. captæ*, à Cotelerio editus *Monument. Eccl. Gr.* Tom. II. p. 457. 1190.

ELIAS de COXIDA, quippe Coxidâ territorii Furnenſis in Flandriâ oppido oriundus, Monachus Ciſtercienſis, & Cœnobii Dunenſis Abbas; 1190.

SÆC. XII. ab An. MC. claruit anno 1190. Eloquentiâ & authoritate ſuâ plurimùm apud Leopoldum Auſtriæ ducem poterat; adeò ut eo mediante, plùs verò pollente pecuniâ Anglicanâ, immenſo nempe redemptionis pretio, Richardus Angliæ rex cuſtodiâ liberatus fuerit. Obiit Elias die XVI. Auguſti anno 1203. Extant *Sermones* II. ſatis prolixi, in generali Ciſtercienſium capitulo habiti, viz. *in illud*; *Rectorem te conſtituerunt, noli extolli*: & *in illud Joan.* XIV. *Si quis diligit me*, *ſermonem meum ſervabit*, &c. quos extulit Carolus Viſchius *Bibliotb. Ciſterc.* p.90. Plures ejuſdem *Conciones* olim in Dunenſi Bibliothecâ ſervabantur, quæ modò exciderunt.

1191. CÆLESTINUS III. *Hyacinthus* antea dictus, natione Romanus, Petri Bobonis filius, ab anno 1126. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Diaconus titulo S Mariæ in Coſmedin. Anno 1158. ab Hadriano III. ad Fredericum Imp. miſſus, in itinere captus, & in carcerem conjectus eſt, mox tamen liberatus. Anno 1177. ab Alexandro III. legatus, Fredericum, ejuſque magnates excommunicatione abſolvit. Anno 1191. die XII. April. Pontifex electus eſt, die XIV. ordinatus. Eodem anno Henrico Germaniæ regi Romam advenienti coronam imperialem impoſuit, & impoſitam calcibus incuſſis ſtatim dejecit; eo ritu ſignificans, inquit Baronius*, quod ipſe poteſtatem ejiciendi eum ab imperio haberet, ſi ille demeruerit. Eodem inſuper anno Adelfonſum Gallæciæ regem ob illicitum matrimonium cum toto regno excommunicavit; quin & Joannem Moretonii Comitem, Richardi regis fratrem, res novas in Angliâ molitum anathemate percuſſit. Anno 1193. Leopoldum Auſtriæ Ducem ob captum Richardum Angliæ regem diris devovit, ſententiamque biennio poſt renovavit, quo quidem tempore Henricum etiam Imperatorem eidem anathemati innodavit. Obiit anno 1198. die VIII. Januarii. Extant *Epiſtolæ* XVII. Concil. Tom.X. p. 1768. *Epiſtola* unica apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. p. 241.

* Ad an. 1191.

1192. STEPHANUS, natione Gallus, patriâ Aurelianenſis, natus eſt anno MCXXXV. feliciter emenſo humaniorum literarum curriculo, ad Theologiæ Juriſque Civilis ſtudium animum appulit: anno circiter MCLXV. Aureliæ in Monaſterio S. Everſii factus eſt Canonicus regularis, & poſt Roberti mortem ejuſdem Cœnobii Abbas, viris quibuſcunque celeberrimis, apprimè charus. Anno MCLXXVII. ad Monaſterii S. Genovefæ Pariſienſis regimen aſcitus eſt, quo in loco privatas inſtituit ſcholas, in quibus ſacris ordinibus olim initiandi, literis ſimul ac religione imbuerentur. Anno MCXC. Philippo Auguſto expeditionem in Terram ſanctam ſuſcipiente Gulielmus Archiepiſcopus Remenſis, cui regni gubernacula rex tradiderat, Stephanum noſtrum in curæ partem vocavit, eumque mox Romam legatum ad Pontificem miſit. Anno MCXCII. Epiſcopus Tornacenſis factus eſt, à Gulielmo Rhemenſi conſecratus, renitente quidem Clero, nec bene ferente Cæleſtino Papâ. Exacto non ſine magnæ diligentiæ & fidelitatis laude in hoc munere decennio, fractis viribus, & ætate gravis, obiit vir ſanctiſſimus Septembris IX. anno MCC. ætatis LXVIII.

SCRIPTA.

Epiſtolæ ab anno circiter 1163. uſque ad obitum ſcriptæ CCXXXVIII. primus eruit J. B. Maſſonus Papyrii frater, &, unà cum Epiſtolis Gerberti & Joan. Sariſburienſis, edidit *Pariſ.* 1611. 4o. Has nuper recenſuit, & additis circiter XL. hactenus ineditis aſteriſco notatis in lucem iterum emiſit, notis illuſtravit, præmiſsâ etiam autoris vitâ, Claudius du Molinet Canonicus Regularis, *Pariſ.* 1682. 8°.

Sermones XXXI. in diebus feſtis utplurimum habiti, extant MSS. in Bibliothecâ Tornacenſi S. Genovefæ, alibique. Hos conſulto ſuppreſſit Molinetus, ita enim, inquit, inſipidi ac ſimplices, ne dicam pueriles, interdum apparent, ut luce publicâ nequaquam digni viſi ſint; quippe qui nec

eruditas

eruditas S. Patrum Homilias, nec eorum in exponendâ S. Scripturâ lucem SÆC. XII ab
& felicitatem, nec gravem illam moralem doctrinam puriſſimis eloquen- An. MC.
tiæ coloribus perpolitam redoleant. Plura habet in Præfat. ubi ſpeci-
mina exhibet, & Epiſtolarum calci ſermonem I. in Synodo habitum
ſubnectit, cui reliquorum Elenchum ſubtexuit.

Decretum, ſive potiùs *Comment. in Decretum Gratiani*, habètur MSS. ſpiſ-
ſo ſatis volumine in Bibliothecâ S. Victoris Pariſienſis. Verùm cum hæc
Commentaria prolixiora ſint, nec niſi trita nimium & vulgaria conti-
nent, omittenda duxit Molinetus, contentus ſolummodò ſpeciminis cauſa
Proœmium lectori exhibere.

GEORGIUS XIPHILINUS, ex magno Sceuophylace poſt 1193.
Doſithei exauthorationem Patriarcha Conſtantinopolitanus creatus anno
1193. Obiit anno 1199. Extat Gr. Lat. *Decretum de juribus Territorio-
rum in Jure Gr. Rom.* l. 1. p. 283. duo ejuſdem ſynodalia ſancita *de
Stauropegiis* ſe legiſſe teſtatur Leo Allatius *de Georgiis & eorum ſcriptis*,
p. 342.

DEMETRIUS TORNICIUS, natione Græcus, quis cujaſve 1193.
fuerit mihi hactenus eſt incompertum; claruit hoc circiter tempore circa
annum 1193. Scripſit ex perſonâ Iſaaci Imp. *ad Epiſcopum quendam de
Proceſſione Spiritûs S. librum*, qui in regis Galliæ Bibliothecâ habetur. Ejus
meminit, & principium apponit Leo Allatius *de Conſenſu* l. 2. c. 13. §. 4.

JOANNES, Epiſcopus Lyddenſis; claruit anno 1194. Extat *Epi-* 1194.
ſtola ejus *ad Michaelem Patriarcham Hieroſolymitanum electum* apud Baluzium
Miſcellan. Tom. II. p. 242.

GULIELMUS, PARVUS cognomento dictus, natione Anglus, 1195.
patria Eboracenſis, Bridlingtonæ natus anno 1136. Poſt peractam dome-
ſticæ educationis curam, ad Monaſterium Neuburgenſe propè ſylvam
Cuculinam (inde *Neuburgenſis* ſeu *Neubrigenſis* dictus) à parentibus mit-
titur, ut religionis ſimul ac eruditionis elementa inde hauriret; atque ita
Canonicus Regularis Ordinis Auguſtiniani in eodem Cœnobio factus eſt.
Claruit anno 1195. Obiit, ut volunt nonnulli, anno 1208. ætatis 72.
Stylus eſt Gulielmo ſatis Latinus, ſatis nitidus, longè purior quam quo
Scriptores noſtri coætanei uti ſolebant. Ad Hiſtoriæ ejus fidem non pa-
rùm facit, quòd quæ tradit, aut ipſe ſuis vidit oculis, aut à viris fide dignis
accepit. Scripſit *de rebus Anglicis ſui temporis libros* V. ab anno 1066. uſ-
que ad an. 1197. Prodiit *Hiſtoria* iſta *Antverp.* 1567. 8°. *Heidelberg.* 1587.
multis verò periodis, & integris XI. Capitulis auctior, optimiſque Joan-
nis Picardi notis illuſtrata *Pariſ.* 1610. 8°.

RADULPHUS DE DICETO, gente Anglus, Eccleſiæ D. Pauli 1197.
Londinenſis Decanus, crebris in exteras regiones peregrinationibus inſignis,
nec doctrina minùs illuſtris; claruit anno 1197. Extant *Abbreviationes
Chronicorum ab initio mundi uſque ad an.* 1198. (quamvis pars prior à
condito mundo uſque ad Gregorium M. Papam, cum nonniſi vulgaria &
è trivio petita contineret, in editis non compareat) & *Imagines Hiſtoriarum
ab anno* 1148, *ad annum* 1200. inter Scriptores X. Anglicos à Twiſdeno
edit. *Londini* 1652. Ejuſdem, ut & Joannis Lugdunenſis Archiepiſcopi, *E-
piſtolæ* extant MSS. in *Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Fauſtina*, A. 8. n. 28. Alia
XIII. Radulphi *opuſcula*, partim Hiſtorica, partim Theologica enumerat Ba-
leus, quæ quidem in lucem nondum prodierunt.

JOANNES BROMPTON, natione Anglus, Monachus Ci- 1198.
ſtercienſis, deinde Cœnobii Jornallenſis (rectiùs Jorvallenſis) in agro Ebo-
racenſi Abbas; claruiſſe videtur circa an. 1198. (ſi modò is auctor fu-
Fffff 2 erit

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC. erit Chronici, & non id in uſum ſolummodò Monaſterii aliunde deſcribi fecerit, quod non contemnendâ conjecturâ opinatur Cl. Seldenus *). Extat ſub illius nomine *Chronicon ab anno* 588. *ad annum* 1198. inter X. Scriptores Anglicos, p. 725.

* Diſſert. X. Scriptor. præmiſ. p. 38.

1198. ROGERUS DE HOVEDEN, natione Anglus, patria Eboracenſis, illuſtri familia ortus, Henrici II. Angliæ regis domeſticus, poſtea primarius Theologiæ profeſſor in Academia Oxonienſi; claruit anno 1198. Scripſit *Annalium Anglicanorum libros* II. ab anno 731. (quo deſiit Beda) uſque ad annum 1202. Prodierunt *Annales* iſti à Cl. Savilio inter alios Hiſtoricos Anglicos editi *Londini* 1595. fol. dein recuſi *Francofurt.* 1601. fol.

1198. INNOCENTIUS III. *Lotharius* antea appellatus, natione Campanus, patriâ Anagninus, Traſimundi, Comitis Signini, & Clarinæ filius, primâ juventute Lutetiam miſſus, magnam ex doctrinâ omnifariâ gloriam comparavit. Domum reverſus, Canonicus Anagninus factus eſt, & mox à Clemente III. in Cardinalium album titulo SS. Sergii & Bacchi cooptatus. Anno 1198. die VIII. Januarii Pontifex Romanus electus eſt, die XXII. Februarii conſecratus, annos natus 37. Eodem anno Philippi Galliæ regis filium ex Mariâ pellice ſuſceptum legitimum haberi decrevit; Philippum Sueviæ ducem, Henrici Imp. nuper defuncti fratrem, à principibus Germanis regem Romanorum electum excommunicavit, ut coronæ imperiali inidoneum redderet, principeſque Chriſtianos ad bellum Saracenis in Aſiâ, hæreticis in Europâ inferendum, effuſis largâ manu indulgentiis, excitavit. Anno 1199. Metenſibus S. Scripturæ in linguam vernaculam converſæ lectionem interdixit; Marcobaldum Siciliæ regem excommunicavit, & Philippo Suevo imperium Apoſtolica authoritate abrogavit. Anno 1203. Henricum Dandulum Venetorum ducem, comites Flandriæ, Hannoniæ, S. Pauli, alioſque principes chriſtianos, cum toto Cruceſignatorum exercitu ob captam Jaderam anathemate percuſſit. Anno 1206. Joannem Angliæ regem ob defenſa conſtanter jura regia, totumque pariter regnum excommunicavit. Anno 1208. crucem contra Albigenſes ubique prædicari juſſit. Anno 1209. Ottonem IV. quem ipſe Philippo Suevo olim ſubrogarat Romæ Imperatorem inunxit, & mox eundem imperii jura tutantem anathemati innodavit. Anno 1210. Galliæ, Angliæ, Boemiæ, Siciliæ, Luſitaniæ, & Poloniæ regibus, ni Eccleſiæ confeſtim ſatisfacerent, idem intentavit fulmen. Anno 1211. Ottonem Imp. Petrum Aragoniæ, & Joannem Angliæ reges diris devovit, regnumque Galliæ interdicto ſubjecit. Anno 1213. Portugalliæ regem, principeſque Germanos Ottoni Imp. adhærentes excommunicavit. Anno 1215. generale Concilium Lateranenſe celebravit, in quo monſtroſum Tranſubſtantiationis figmentum inter fidei articulos repoſuit, & principes quoſcunq; Chriſtianos hæreſi vitiatos, vel Eccleſiæ Romanæ immorigeros dignitate ſua deponendos eſſe decrevit. Eodem anno SS. Dominici & Franciſci inſtituta monaſtica, ineptiſſimis quibuſdam viſionibus inéſcatus, confirmavit. Obiit Peruſii anno 1216. die XVI. Julii. Plura de eo dici poterant, homine quidem non inerudito, ſed immodicè ſuperbo, ingentis animi, qui dominandi libidine totus pruriebat, in Imperatores, Reges, & Principes quoſcunque arrogantia planè intolerabili. Sufficit quod de eo habet Matthæus Paris ad an. MCCXIII. p. 245. ubi de Joanne Angliæ rege verba faciens; *Noverat*, inquit, *& multiplici didicerat experientiâ, quod Papa ſuper omnes mortales ambitioſus erat & ſuperbus, pecuniæque ſititor inſatiabilis, & ad omnia ſcelera pro præmiis datis vel promiſſis cereus & proclivis.*

OPERA.

OPERA.

Sermones de Tempore & Sanctis, per totum anni curriculum. Prodierunt *Colon.* 1578, 1606. fol.

De Conſecratione Pontificis Sermones IV.

De Eleemoſynâ liber.

De laude charitatis.

In ſeptem Pſalmos Pœnitentiales Commentaria. Prodierunt *Antverpiæ* 1550. *Venet.* 1578. *Colon.* 1578. fol.

De Myſteriis Miſſæ libri VI. Extant ſeorſim *Lipſiæ* 1534. *Antverp.* 1540.

De contemptu mundi, ſeu miſeria hominis libri III. Extant *Antverp.* 1540. 12°. *Venet.* 1538. 16°. *Pariſ.* 1482, 1594. 12°. *Colon.* 1681.

Encomium in Chriſtum & ejus matrem.

Precationes de Paſſione Chriſti.

De Sanctorum veneratione libri III.

Hymnus in Chriſtum & ejus Matrem.

Conciones Parænetica II. ad Concilium Lateranenſe. Habentur Concil. Tom. XI. p. 131.

Epiſtolarum libri II. in quorum primo Epiſtolæ ſunt DLVII. in ſecundo CCLXIV. *Romæ* editi 1543.

Conſtitutionum decretalium libri V. Extant *Colon.* 1606. Prodierunt Innocentii opera hactenus enumerata *Colon.* 1575. 2 Tom. fol.

Epiſtolarum libri XI. (cum præfixo authore anonymo coævo de geſtis Innocentii Papæ) quos Stephanus Baluzius in unum collegit, magnam partem primus edidit, reliquam emendavit, *Pariſ.* 1682. 2. Tom. fol. Priores duos collectionis hujuſce libros edidit Gulielmus Sirletus *Romæ* 1543. qui deinceps prodierunt *Colon.* 1575. *Venet.* 1578. & à Binio in ſuos Conciliorum Tomos tranſlati ſunt. Selectiores *Epiſtolas*, præſertim *hiſtoricas*, ex Collegii Fuxenſis Codice emiſit, notiſque illuſtravit Paulus du May, in Burgundiæ curia Conſiliarius regius, *Pariſ.* 1625. 8°. Quatuor *libros* antea ineditos ex eodem Codice evulgavit Franciſcus Boſquetus *Toloſæ* 1635. Verùm omnes omnium curas longe ſuperavit diligentia Baluziana, cui hoc nomine, & ob alia in rem Eccleſiaſticam merita, gratiam ab omnibus eruditis reddi par eſt. Certè quantùm ad Hiſtoriam Eccleſiaſticam hujus temporis illuſtrandam, & ad Jus Canonicum excolendum conferunt Innocentii Epiſtolæ, nemo non videt. Plurima hanc in rem ſpecimina annotarunt doctiſſimi, & quibus multùm planè debet reſpublica literaria, Actorum Lipſienſium editores anno 1682. p. 371.

Epiſtola pro Eccleſiâ Albienſi, à Baluzio primùm edita *Miſcellan.* Tom. IV. p. 467.

In Magiſtrum Sententiarum Commentaria, *Opuſcula de eruditione principum de Sacramento Baptiſmi*, *De clauſtro animæ*, *De Purgatorio*, &c. recenſet Ludovicus Jacob Biblioth. Pontif. l. 1. p. 118. quæ in variis Bibliothecis MSS. adhuc deliteſcere dicuntur.

JOANNES CAMATERUS, ex Diacono & Chartulario Patriarcha Conſtantinopolitanus; claruit anno 1199. quo datis ad Innocentium Papam *literis*, mirari ſe dicebat, quomodo Eccleſiæ Romanæ Univerſalis Eccleſiæ titulus aſcribi poſſet. Obiit anno 1206. Extat Gr. Lat. *Decretum de nuptiis Conſobrinorum* in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. 4. p. 285. 1199.

GALFRIDUS, ſive GUALTERUS VINESAUF, ſeu de *Vino ſalvo*, ſtirpe Normannus, gente Anglus; claruit anno 1199. Peracto in patriâ ſtudiorum curriculo, ad exteras Academias ſe contulit, non ignoti etiam apud Romanos nominis, quippe Innocentio III. Pontifici familiaris, cui poemata quædam dedicavit. Scripſit plurima tum ſoluta, tum ligatâ oratione venuſtè, ac, ſupra ſæculi quo vixit ſortem, eleganter. 1199.

SCRIPTA

SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

DE *novâ Poetriâ.* Opus Hexametrum Innocentio III. nuncupatum; idem eſt cum libro *de Arte dicendi*, etſi alii diverſum faciant. Extat MS. in variis Bibliothecis, Baliolenſi, Arundelienſi, Cottonianâ, Seldenianâ, ex quo proinde Præfat. ad X. Scriptores quædam profert Cl. Seldenus.

Tractatus de plantatione Arborum, & conſervatione Fructuum, continens in ſe breviter omnem modum inſerendi arbores aromaticas, fructus conſervandi, vites & vina cognoſcendi, vina inverſa, ſeu deteriora reformandi, &c. Habetur MS. in Biblioth. Gonvil. & Caii Cantab. Cod. 74. Galfridi noſtri eſſe nemini dubitare fas eſt.

Hiſtoria, ſive *Itinerarium Richardi Anglorum regis in Terram ſanctam*, ab aliis Richardo Canonico, vel Richardo Diviſienſi, ab aliis Roberto Monacho tributum, auctori ſuo nuper reſtituit doctiſſimus editor Oxonienſis, qui Galfridum noſtrum cum Gualtero Conſtantienſi ſeu Oxonienſi eundem facit. Prodiit hæc hiſtoria, ſed mutila, & anonyma in Collectione Wicheliana Geſtorum Dei per Francos; integra nuper inter Hiſtoriæ Anglicanæ Scriptores *Oxon.* 1687. Tom. II. p. 247.

Poemata duo de glorioſo rege Richardo, ibid. p. 430.

De aliis, quæ an ſuperſint incertum, Baleum & Pitſæum conſule.

SÆCULUM

Digitized by Google

SÆCULUM SCHOLASTICUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

THEOLOGIA Scholaſtica, ſuperiori ævo introducta, altas hoc ſæculo radices egit; de quâ proinde, pro inſtituti noſtri ratione, paucis hoc loco agendum erit. Primis Eccleſiæ Sæculis Apoſtoli, virique Apoſtolici doctrinam, quam à Chriſto Domino puram ac ſimplicem acceperant, modo quodam facili & perſpicuo, atque ad vulgi captum quam maxime accommodato poſteris tradiderunt: nec ad perplexas & ſpinoſas diſputandi rationes unquam diverterunt, niſi fidei adverſus Gentiles & hæreticos vindicandæ neceſſitas id exigebat. In catechumenis inſtruendis *ὑγιαινόντων λόγων ὑποτύπωσιν*, (ut verbo Paulino utar) brevem quandam fidei profitendæ formulam, primaria doctrinæ evangelicæ capita complectentem, adhibuerunt; quam ſermonibus ad catechumenos & competentes habitis uberius explicarunt. Hujuſmodi erant Cyrilli Hieroſolymitani *Catecheſes ad illuminatos*, & Gregorii Nicæni *Sermones Catechetici*: aliter, in ordinariis ad populum homiliis, vel aliquem ſacræ Scripturæ librum, vel partem ex evangelio tunc in Eccleſia relectam, vel denique doctrinam aliquam moralem ſermone didactico expoſuerunt. Ubi verò vetus hæc ſimplexque Eccleſiaſtica tradendi methodus paulatim in deſuetudinem abire cœpit, ſubtiliorem & ſublimiorem explicandi rationem excogitarunt: id quod ex Dionyſii Pſeudo-Areopagitæ operibus, ſeu quarto, ſeu quinto ſextove demum ſæculo natis, luculenter conſtat. Circa medium fere Sæculi VIII. Joannes Damaſcenus primus inter Græcos, Theologiam ad accuratiorem methodum revocavit, ejuſque dogmata in proprias claſſes diſtribuit, editis IV. *de fide Orthodoxâ* libris; quorum *primo*, De Deo Uno & Trino, ejuſque Natura & proprietatibus; *ſecundo*, de Creatione, variiſque rerum creatarum generibus; *tertio*, de Incarnatione verbi, & Naturarum unione hypoſtaticâ, De Chriſti Vitâ, Morte, & ad inferos deſcenſu; *quarto*, De Chriſti Reſurrectione & Aſcenſione, de fide, & de Sacramentis, de ſanctorum reliquiis & Imaginibus, de lege Dei & peccati, de Sabbato, Circumciſione, de Antichriſto & de carnis reſurrectione agit. In eccleſiâ Latinâ nemo hoc ſaxum volviſſe deprehenditur ante Lanfrancum Cantuarienſem Berengarii adverſarium medio Sæculo MC. clarum; qui novam Theologiæ formam antiquiori ſubſtituiſſe dicitur; quod tamen ex ejus, quæ hodie ſuperſunt, operibus ægrè colligi poteſt. Ad ſequentis ſæculi initium Petrus Abailardus *Introductionis ad Theologiam* libros III. edidit: *primo*, De Fide, Spe, Charitate, & Sacramentis, præcipuè de fide circa Trinitatem, agit; *Secundo*, ea quæ Trinitatem ſpectant latius pertractat; *Tertio*, De Potentia, Sapientia, & Bonitate Dei, in quibus Trinitas conſiſtit, perfectius diſſerit. Hujus operis ſubſidio egregiè inſtructus Petrus Lombardus circa Sæculi medium IV. *Sententiarum* libros (unde *Magiſter Sententiarum* vulgò audit) ex SS. Patrum, præcipuè D. Auguſtini, ſcriptis, compilavit. Et jam novam planè faciem induere cœpit res Theologica, ad formam Elencticam, dubiiſque in orbem recurrentibus inſervientem redacta, ad Philoſophicum & Acroamaticum dicendi genus reſtricta, in quæſtiones infinitas membratim diſcerpta, rationibus in utramque partem agitatis, curioſè nimis penè uſque ad ineptias ventilata; methodo nihilominus brevi, nec uſquequâque inconcinna, & ad ſubtilem argutamque de

quæ.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

quæſtionibus Theologicis diſputandi rationem ſatis apte compoſita. Lombardum ducem longo denſoque agmine ſecuti ſunt *Alexander Hales*, *Thomas Aquinas*, *Bonaventura*, *Albertus Magnus*, *Petrus de Tarentaſia*, *Henricus Gandavenſis*, *Udalricus de Argentina*, *Gulielmus Durantes*, *Auguſtinus Triumphus*, *Richardus de Mediavilla*, *Ægidius Columna*, *Joannes Scotus*, *Raymundus Lullius*, *Hervæus Natalis*, *Franciſcus de Mayronis*, *Joannes de Neapoli*, *Albertus Patavinus*, *Durandus à S. Porciano*, *Petrus Aureolus*, *Joannes Baſſolis*, *Joannes Baconus*, *Gulielmus Ocham*, *Adamus Goddamus*, ut ſequiores pene infinitos mittam. Et, ut in his fieri ſolet, in diverſas mox partes ac ſectas abierunt. Hinc ortæ *Nominalium & Realium*; *Thomiſtarum & Scotiſtarum*; *Sententiariorum & Quodlibetariorum* familiæ; mutuis inter ſe rixis ut plurimum pugnantes. Tandem relictâ ſimplici, ac puriori veterum doctrinâ, in ſcholis Chriſtianis pene unicè regnavit Scholaſtica Theologia; advocata in ſubſidium Ariſtotelis Philoſophia; eaque non ex Græcis fontibus, ſed ex turbidis Arabum lacunis, ex verſionibus malè factis, malè intellectis hauſta. Nihilominus latè ſua pomœria protendebat; quin & in ipſam Theologiam exercuit imperium; quo factum eſt ut loco S. Pauli per aliquot ſæcula cathedram pene ſolus tenuit Ariſtoteles. Quantum ad plura Romanæ Eccleſiæ placita ſtabilienda contulerit nova hæc Scholaſtica Theologia, cœcus ſit oportet, qui non videt. Certe non minùs quam Majeſtatis Pontificiæ auctoritatem longè lateque promoverit Jus Canonicum eodem fere tempore natum, iiſdemque incrementis auctum. Verùm de his forſan plus ſatis: ad alia pergamus. Anno MCCIV. pridie Idus Aprilis, captâ à Latinis Conſtantinopoli, Græcorum reſpublica, ſimul & Eccleſia miſerè diſſipatur. Imperii & Patriarchatus ſedes Nicæam Bithyniæ transfertur, Theodoro Laſcare Imperii inſignia arripiente. Eodem tempore Alexius Comnenus, Trapezuntem in imperii ſedem elegit, Cappadociam, Paphlagoniam, Pontum & Colchidem provincias nactus; unde imperium *Trapezuntinum* natales habuit. Nec fortunatior Græcorum ſtatus ante annum MCCLX. quo urbe Regiâ Latinis ereptâ, in ſedes ſuas reſtituti ſunt. Initio hujus ſæculi Innocentius III. Papa furias agit, Philippum Auguſtum imperio privat, ſubditos Sacramento ſolvit, & ni pareant diris devovet, Joannem Anglorum Regem ob Steph. Langonum in ſedem Cantuarienſem non admiſſum exauctorat; regnum interdicto ſubjicit; eum tandem faſce. ſubmittentem in Clientelam recipit; Ludovicum Philippi Francorum Regis primogenitum (cui Angliæ regnum tradiderat) Joanni negotium faceſſere pergentem anathemate percutit. Anno MCCXV. habitum eſt Romæ Concilium Lateranenſe, cui pluſquam mille Prælati interfuiſſe dicuntur, ab his Tranſubſtantiationis dogma diſertim ſtabilitur; *Corpus ſcilicet, & Sanguinem Chriſti in Sacramento Altaris ſub ſpeciebus Panis & Vini veraciter contineri*, TRANSUBSTANTIATIS *pane in Corpus, & Vino in Sanguinem, poteſtate divina.* Damnantur Abbas Joachim, & Almericus Carnotenſis Doctor *Pariſienſis*, (& ipſe quidem poſt mortem exhumatus & exuſtus) aliaque in hæreticos & eorum fautores decernuntur, etiam ſubditis eorum à fidelitatis vinculo abſolutis, & ditionum jure in occupantes tranſlato; ut Canones de Confeſſione Auriculari quotannis edenda, de Chriſmate & Hoſtia aſſervandis, de immunitate Eccleſiæ, de damnatis ab Eccleſiâ Romanâ morte plectendis, alioſque jam miſſos faciam. Non deſunt quidem eaque non contemnenda argumenta, quæ omnem hujus Synodi decretis fidem atque authoritatem detrahunt; nec aliam Autoritatis Synodalis umbram habere videntur, quam quod ab Innocentio III. condita in Concilio duntaxat propoſita ſint, nullo Patrum ſuffragio roborata; quâ de re vide quæ poſt alios noviſſimè diſputavit doctiſſimus Du Pin *de Antiq. Eccleſ. diſciplin.* Diſſert. 7. §. 4. Huic item Synodo adfuit Dominicus Hiſpanus, Eccleſiæ Oſmenſis Canonicus regularis, non ſine magno honore & reverentia à Pontifice receptus, à quo etiam Ordinis Prædicatorum à ſe recèns fundati confirmationem impetravit; eo nempe conſilio, ut diſcipuli ex hac ſchola prodeuntes, in Albingenſibus aliſque hæreticis convertendis perpetuò laborarent. Cum verò certò ſcirent hæreticos nudis ſermonibus ad Eccleſiæ gremium haud facilè eſſe reducendos,

miſſi

Digitized by Google

miſſi ſunt adverſus illos Cruce-ſignati; & ut omnia tam pio propoſito convenirent, inſtitutum eſt *Sanctæ* (quam vocant) *Inquiſitionis Officium*; graviſſimum illud, & ab Orco petitum Chriſtianæ Religionis dedecus ſimul & flagellum, Conſcientiarum Carnificina, ſummæque tyrannidis & crudelitatis officina, quâ

——Siculi non invenêre tyranni
Majus tormentum.——

In re igitur nimis ſeriâ ſeverâque ineptias agit Ludovicus à Paramo, (ipſe hæreticæ pravitatis Inquiſitor) *de Orig. Officii S. Inquiſit.* lib. 1. tit. 2. c. 1. & ſeqq. qui dum originem ab ipſis mundi incunabulis arceſſit, ipſum Deum primum hæreticæ pravitatis inquiſitorem, parentes protoplaſtos, infidelitatis, hæreſis, blaſphemiæ, idololatriæ reos in jus vocantem, inque eos damnationis ſententiam pro tribunali ferentem, nobis ſiſtit: Et, ne quid tam lepidæ fabulæ deeſſet, primos parentes pœnitentiam jam agentes, veſtibus pelliceis, tanquam habitello, ſeu ſacco Benedicto (quem *Sanbenito* Hiſpani vocant) indutos nobis exhibet: de quibus omnibus diligenter pro more, & prolixè agit. Sed jam non vacat operoſas captare nugas, & *Stultus labor eſt ineptiarum.* Anno MCCLIII. Robertus de Sorbona, natione Gallus, vir quidem humili loco natus, ſed divitiis, & pietate conſpicuus, nec literarum penitus rudis & ignarus, in uſum Theologiæ Magiſtrorum, Collegium Sorbonicum Pariſiis condidit; quod per omnia deinceps ſæcula virorum magnâ judicii, eruditionis, literarum, candoriſque famâ præſtantium hodienum floret. Anno MCCLIV. ſaltem ſequenti, ortâ inter Academiam Pariſienſem & Monachos Dominicanos & Franciſcanos lite, Fratres Mendicantes librum quendam novum, quem *Evangelium æternum*, ſeu *Evangelium Spiritus S.* vocabant à Joanne de Parma Minoritarum generali, ut ferunt, compoſitum, ediderunt: in quo (teſte Gulielmo de S. Amore *, qui hoc ipſo tempore adverſus hos ipſos Monachos Pariſiis librum in lucem emiſit) docuerunt, *Evangelio Chriſti perfectius, & melius, & dignius fore Evangelium æternum, ſive Evangelium Spiritus S. quo adveniente evacuabitur evangelium Chriſti.* Speciatim, ut ex Eymerico aliiſque conſtat, liber iſte blaſphema hæc dogmata inter alia continebat, *Evangelium æternum Doctrina Chriſti, & toto Veteri & Novo Teſtamento præſtantius eſſe: Evangelium Chriſti non eſſe Evangelium regni, ac per hoc nec Eccleſiæ ædificatorium: Novum Teſtamentum, ſicut & Vetus eſſe evacuandum: nec in virtute ſuâ niſi ad annum MCCLX. duraturum: deinceps omnes in ſtatu perfectorum fore; ad inſtruendum homines de ſpiritualibus & æternis ſolos eſſe idoneos qui nudis pedibus incedunt: Chriſtum Sanctoſque Apoſtolos non fuiſſe perfectos in vita contemplantium; contemplativam vero vitam ab ipſo Joachim Abbate fructificare cœpiſſe, & amodo in perfectis ſucceſſoribus ipſius perfectius manſuram.* Hæc ex multis paucula. Longe plura te docebunt Nicolaus Eymericus director. Inquiſit. part. 2. Quæſt. 9. Sect. 4. Bulæus Hiſt. Univerſit. *Pariſ.* Tom. III. Sect. 5. p. 330. Uſſer. de Chriſt. Eccleſ. Succeſſ. c. 9 Sect. 19, 20, 21, &c. Tam execrandas Blaſphemias indignati theologi *Pariſienſes*, librum damnarunt, ſcriptis oppoſitis refutârunt, lectique ſunt delegati, & ad Papam hac de re miſſi, qui ægrè tandem à Pontifice impetrarunt, ut *Evangelium æternum* damnaretur; ſed ſecretò, &, ſi poſſet fieri, ſine fratrum ſcandalo combureretur: adeò tenerè neceſſarios ſuos, bipedum licet omnium nequiſſimos, & in Chriſtianam religionem ad inſaniam uſque debacchantes, tractavit Pontifex: qui tamen Gulielmi de S. Amore librum *de periculis noviſſimorum temporum* adverſus hos Monachos hac de re ſcriptum, publicè tum Anagniæ, tum Pariſiis flammis nuper adjudicârat. Verùm de his pro inſtituto noſtro plus ſatis. Nutantibus in oriente imperii Conſtantinopolitani viribus, & undique arctiùs conſtringentibus Muhammedanorum copiis, auxilium à Latinis ſperatur, eoque fine concordia Græcos inter & Latinos tentata, Concilio Generali Lugdunenſi II. anno MCCLXXIV. habito, cui 1500. Præſules, Abbates, alioſque Prælatos interfuiſſe volunt. Sex

* De peric. noviſſ. temp. c. 8. p. 8.

Matth. Paris ad an. 1257. p. 939.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

ſeſſiones habuit, tandemque unio quædam Græcorum cum Latinis præcipue in dogmate de Spiritu Sancto inita eſt: quam tamen finita mox Synodo rejiciunt Græci, nequicquam contranitente, & minis, verberibus, excæcationibus, exiliis in pleroſque ſæviente Imperatore Michaele Palæologo, fruſtra etiam allaborante cum ſociis ſuis Joanne Becco, in Patriarcham levato. Judæi ubique ferè infames & exoſi; ob avaritiam & execrabilem uſuram, ob pueros, ut dicitur, circumciſos, quin & crucifixos, aliaque nefanda ſcelera ex pluribus Occidentis provinciis ejiciuntur; ex Anglia anno MCCXC. ex Galliâ an. MCCXCV. ex aliquot Germaniæ urbibus an. MCCXCVIII. Denique tot expeditiones pro recuperanda terra ſancta, per mutua Chriſtianorum Principum diſſidia fruſtra hactenus ſuſceptæ, tandem exeunte hoc ſæculo penitùs deſinunt; iis ipſis locis quæ Dominus noſter natalibus, vita, miraculis, & ſanguine conſecraverat, barbaris & infenſiſſimis Chriſtiani nominis hoſtibus in hæreditatem deinceps quietè relictis.

SCRI-

Digitized by Google

SCRIPTORES.

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1200.

SYLVESTER GYRALDUS, *Cambrenſis* à Patriâ, *Barrius* à patre dictus, ortu utpote Cambro-Britannus, in auſtrali Cambriæ parte, maritimiſque Demetiæ finibus, non longè à Pembrociæ urbe in caſtello de Mainarpu illuſtri genere natus, Willelmi de Barri, & Angarethæ, Reſi Principis Sudwalliæ neptis, filius. Adultus factus, à Davide avunculo, Epiſcopo Menevenſi, Archidiaconus Brechinienſis creatus eſt: & ad peregrinandum ſe conferens, in Academiâ Pariſienſi literarum ſtudia exoluit; atque integro triennio Theologiam in Anglorum Collegio prælegit. Domum reverſus in Henrici II. Regis aulâ plurimùm valuit. Anno 1185. Joanni Moretonii Comiti, Henrici filio, in Hiberniam exercitum ducenti comes datus eſt: & ab eo Epiſcopatibus Wexfordienſi & Lochelinenſi donatus, utrumque recuſavit. Joanne ſub anni exitum in Angliam redeunte, ipſe aliquamdiu in Hiberniâ moratus eſt, ut gentis & rerum geſtarum monumenta undique conquireret, regnique topographiam delinearet. Anno ſequente in Walliam transfretavit; ibique per aliquot annos deliteſcens, Hiſtoriæ ſuæ condendæ & elimandæ ſummo ſtudio incubuit. Re ad umbilicum perductâ, Oxonium perrexit, & contracto ingenti Doctorum, Scholarium, Oppidanorumqoe cœtu Hiſtoriam ſuam integro triduo recitavit. Lectione finitâ auditores convivio excepit. Poſtea Baldwino Archiepiſcopo Cantuarienſi in loca ſancta eunti itineris ſocium ſe adjecit. Anno 1198. Epiſcopus Menevenſis electus, motâ de ſede controverſiâ, Romam anno 1200. petiit, judicem Pontificem ſortiturus; ubi cùm exoleta dudum jura Metropolitica ſedi Menevenſi poſtliminiò reddi poſtularet, Huberti Archiepiſcopi Cantuarienſis potentiâ rejectus eſt, & Epiſcopali munere penitùs ſubmotus. Vixit ultra ſeptuageſimum ætatis annum: quo verò anno obierit, non liquet.

SCRIPTA.

Topographia Hiberniæ, ſeu *De Mirabilibus Hiberniæ liber.*

Expugnatio Hiberniæ, ſeu *Hiſtoria Vaticinalis de expugnatâ ab Anglis Hiberniâ*, cujus duplicem editionem adornavit Gyraldus, ac poſteriorem Joanni Regi dicavit.

Itinerarium Cambriæ libris II. comprehenſum.

Deſcriptio Cambriæ ad Stephanum Archiepiſcopum Cantuarienſem. Bina iſta opuſcula cum notis ſimul edidit David Powellus *Londini* 1585. 8°.

Prodierunt omnia iſthæc Opera inter Hiſtoricos Anglic. Normannicos, *Francofurt.* 1602. f. p. 692.

Epiſtola ad Gulielmum Verum Herefordenſem Epiſcopum brevis, ab Uſſerio edita eſt in *Hibernic. Epiſt. Sylloge* p. 114.

Gemma Eccleſiaſtica extat MS. in Bibliothecâ Lambethanâ & in illius calce epiſtola, quæ & Vitæ & Scriptorum ſuorum rationem reddit, digna certè quæ lucem videret.

Dialogus de Eccleſiâ Menevenſi.

Dialogus duorum, mutuique ſermonis inter quærentem & ſolventem libris VII, *Uterque Dialogus* habetur MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. vol. 99. num. 3, 4.

Liber de principis inſtructione, diviſus in tres diſtinctiones, quarum duas impendit inſectationi principum Normannicorum, ut proditorio prætextu Religionis omnes Britanniarum Inſulas reduceret ſub Monarchiam Gallicanam, quod myſterium hodiè operatur in pragmaticis Hiſpanorum: habetur hoc opus MS. in Bibliothecâ Cottonianâ ſub *Julio.* B. 13. N. 2.

Digitized by Google

SÆC.XII.ab An.MC. *Diſtinctionum libri IV.* in quibus mirificè inſectatur Vitam & Mores Monachorum ibid. MS. ſub *Tiberio* B. 13. N. 1.

Diſtinctiones Sex, in quibus tractatur de moribus Wallorum, & jure Menevenſis Eccleſiæ, cum variis ejus laboribus initis in hâc parte contra Eccleſiam Cantuarienſem, ibid. MS. ſub *Domitiano*, A. 5. Num. 3. idem, ut videtur, opus cum Dialogo *de Eccleſiâ Menevenſi*, cujus ſuprà fit mentio, ſaltem Dialogus iſte hujus operis pars eſt.

Alia Gyraldi ſcripta penè infinita memorat Baleus Cent. 3. cap. 51. p. 259.

1201. GERVASIUS, natione Anglus, Fani Servatoris O. B. Monachus Cantuarienſis, claruit anno 1201. Præ cæteris bonarum artium ſtudiis ad vetuſtiora gentis ſuæ monumenta inveſtiganda addixit animum, præcipuè quæ res Britannicas & Saxonicas ſpectabant: ingentique eorum copiâ apud ſe collectâ ad ſcribendum ſemet accinxit.

SCRIPTA.

Tractatus de Combuſtione & reparatione Cantuarienſis Eccleſiæ, inter Scriptores X. Anglicos *Londini* 1652. f. p. 1289.

Imagines de diſcordiis inter Monachos Cantuarienſes & Baldwinum Archiepiſcopum, ibid. p. 1303.

Chronicon rerum in Angliâ geſtarum ab anno 1122. ad an. 1199. ibid. p. 1334.

Acta ſive *Vitæ Pontificum Eccleſiæ Cantuarienſi ab Auguſtino uſque ad Hubertum* incluſivè, ibid. p. 1629.

1201. HERVARDUS, Archidiaconus Leodicenſis, claruit circa annum 1201. Extat *Epiſtola de Guiberto Gemblacenſi & de ſcribendâ Vitâ S. Martini* apud Mabillon. Analect. Tom. II. p. 536.

1201. MATTHÆUS VINDOCINENSIS, de cujus ætate non levis eſt apud eruditos controverſia: alii enim illum anno 1203. obiiſſe, alii anno 1215. floruiſſe volunt: nonnulli Abbatem S. Dionyſii Pariſienſem anno 1260. electum, anno 1286. die XXV. Septembr. defunctum eſſe contendunt. Potior videtur eorum ſententia, qui ineunti huic ſæculo illum accenſent: quippe qui opus ſuum Bartholomæo Turonenſi ab anno 1175. ad 1206. Epiſcopo nuncupârit, addunt Samarthrani Fratres *Galliæ Chriſtianæ* Tomo I. p. 773. Matthæum noſtrum, dum eſſet Abbas S. Dionyſii, Turonenſem Pontificatum recuſaſſe. Scripſit carmine elegiaco, pro ratione ſæculi non ineleganti, *Tobiadem*, ſeu *Hiſtoriam Tobiæ ſenioris & junioris*; quæ typis excuſa prodiit *Lugduni* 1505. curâ Joannis Heroldi *Baſil.* 1563. curâ Joannis Heringii *Bremæ* 1642.

1201. JOACHIMUS, gente Calaber, Monachus Ordinis Ciſtercienſis in Cœnobio Sambuccinenſi Diœceſeos Anglonenſis in Lucaniâ, dein Abbas Monaſterii de Curacio in Calabriâ, ac demum fundator & Abbas primus Cœnobii Florenſis, atque inſtitutor Congregationis Florenſis. Claruit anno 1201. Undecennio ante ob immenſam Prophetiæ ei divinitùs conceſſæ famam à Richardo Angliæ Rege Meſſanæ in Siciliâ tunc agente accitus, Antichriſtum in Urbe Româ jam natum eſſe, & in ſedem Apoſtolicam mox evehendum vaticinatus eſt, alia ejuſcemodi farinæ plura nugatus. Obiit ante annum 1215. quo Liber ejus adversùs quaſdam Petri Lombardi opiniones in Synodo Lateranenſi damnatus eſt.

SCRIPTA.

Digitized by Google

SCRIPTA.

DE *concordiâ Veteris ac Novi Teſtamenti libri V.* juſſu Lucii III. Urbani III. & Clementis III. Pontificum elucubrati.

Commentaria in Hieremiam Prophetam. Extant *Venetiis* 1525. *Colon.* 1577. 80.

Pſalterium decem chordarum.

Commentaria in Iſaiam Prophetam.

Commentaria in nonnulla Capita Naum, Abaccuc, Zachariæ, & Malachiæ Prophetarum.

Prodierunt Opera hactenus recenſita *Venet.* 1519. 4°.

Commentarius in Apocalypſin D. Joannis, excuſus *Venetiis*, 1519. *Coloniæ*, & alibi, teſtibus Labbæo & Miræo.

Vaticinia de ſummis Romanis Pontificibus XV. tantùm, prodierunt cum notis Paſchalini Regiſelmi *Venet.* 1589. dein cum notis Joſephi Scaligeri non uno in loco, cum notis Joannis Adraſder *Francofurt.* 1608. auctiora apud Wolfium Memorab. Lect. Tom. I. p. 444.

In Cyrilli revelationem, in Erithream & Merlinum Commentaria, atque alia quædam vaticinia. Prodierunt Italicè cum Anſelmi Marſicani annotationibus *Venetiis* 1589.

Plurima alia Joachimi ſcripta recenſet, & MSS. extare refert, Carolus du Viſch. in Bibliothecâ Scriptorum Ciſterc. p. 172.

THOMAS, Ordinis Ciſtercienſis Monachus, claruit circa annum 1201. 1201. Scripſit ad Pontium Claromontanum Epiſcopum *Commentarios in Cantica Canticorum*, typis excuſos *Pariſ.* 1521. *Lugduni* 1571. Verus horum Commentariorum Autor eſt Thomas noſter. Sunt tamen alii, quibus tribuuntur: quâ de re multa inter eruditos lis eſt; quæ ſi tanti ſit, apud Caſ. Oudinum * reperiri poteſt, qui quidem id ſatis operosè egit.

* Supplem. p. 444.

NICOLAUS, Patriâ Hydruntinus, à quibuſdam *Magiſter Hydruſſæ* dictus, claruit anno 1201. Cùm Benedictus Cardinalis ab Innocentio III. Papâ ad reſarciendam unionem Orientalem inter, & Occidentalem Eccleſias Conſtantinopolin miſſus eſſet: in omnibus diſputationibus, quæ tum in Urbe Regiâ, tum Theſſalonicæ & Athenis habebantur, Nicolaus noſter interpretis officio functus eſt. Scripſit Græcè *Tractatus varios adversùs Latinos*, viz. 1°. *De Proceſſione Sp. S. in quo Hugonem Etherianum refellere conatur.* Fragmenta ejuſce libri habet Leo Allatius *de Conſenſu* l. 1. c. 22. §. 3. *adverſ. Hottinger.* cap. 19. p. 421. 2°. *De pane fermentato à Chriſto in ſupremâ cœnâ Diſcipulis ſuis tradito:* duo fragmenta exhibet Leo Allatius *adverſ. Hottinger.* c. 3. p. 13. *de Conſenſu* l. 2. c. 13. §. 4. 3°. *De Jejunio Latinorum in Sabbato, Conjugio Sacerdotum, aliiſque argumentis.* Citatur ab Allatio loco proximè laudato. 1201.

NICETAS Maroniæ, ex Magnæ Eccleſiæ CP. Chartophylace Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, Latinis paulò faventior, quippe qui unionem inter Eccleſias Græcam & Romanam fieri unice exoptabat. Claruit anno 1201. Scripſit *de Proceſſione Spiritûs Sancti Dialogorum libros VI.* in quibus Græcum & Latinum interloquentes inducit; & Hugonis Etheriani argumentis pro virili ſatisfacit. Fragmenta quædam ex illis profert Leo Allatius adverſ. Hottinger. cap. 19. p. 467. *Reſponſio ejuſdem ad interrogata Baſilii Monachi* habetur Gr. Lat. in *Jure Gr. Rom.* l. 5. p. 345. 1201.

MICHAEL ACOMINATUS CHONIATA, natione Phryx, Nicetæ frater natu major, Athenarum Metropolita, claruit anno 1204. jam tum ſenex. Extat Latinè *Oratio funebris in mortem fratris Nicetæ*, cum Operibus Nicetæ edita *Pariſ.* 1566. *Francofurt.* 1568. f. & in 1204.

Bi-

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC. Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 180. Fragmenta exinde aliquot Gr. Lat. exhibet Leo Allatius *adverſ. Hottinger.* p. 197. Extat *Tractatus ejus de Cruce* MS. Græcè, *Pariſ.* in Bibliothecâ Regia Cod. 143. teſtante Labbeo Nov. Biblioth. MS. p. 74. item Sermo *Athenarum urbem multum eſſe diſſimilem ab antiquâ*, ibid. Cod. 2016. vid. Lab. p. 135.

1204. NICETAS ACOMINATUS, CHONIATES à Patriâ dictus, prædicti Michaelis frater. Novennis adhuc Conſtantinopolin ad Michaelem fratrem ſe contulit, ab eo moribus & doctrinâ inſtitutus. Tandem Aulæ CP. miniſtris accenſetur, factus Alexii Comneni, & poſtea Iſaaci Angeli Secretarius: deinde Senator CP. Magnus Logotheta ſecretorum, Inſpector & Judex veli, Sacri Cubiculi Præfectus. Anno 1204. captâ à Latinis Conſtantinopoli, ipſe cum uxore gravidâ liberiſque in exilium abiit; & Niceam in Bithyniâ profectus, ibi lares fixit. Obiit Niceæ poſt annum 1206. De Hiſtorico ejus Opere ejuſmodi cenſuram tulit Lipſius *. *Jam inter infimos quoque Græcos duo ſunt, quos non contemno. Prior eſt Nicetas Choniates. Is parum adhuc vulgo notus, fateor; ſed digniſſimus notitiâ: purum rectumque ingenium, ſi aliud illo ævo. Stilus ejus operoſus, Poetas & Homerum ſæpe reſipiens: ut res & narratio ipſa diſtincta, compoſita, ſine vanitate, ſine ineptiis, brevis, quod ſatis ſit, & fida. Crebra apud eum & opportuna monita: judicia non libera ſolùm ſed ſana.* Scripſit Nicetas *Hiſtoriam de rebus geſtis Imperatorum ſui ſæculi Conſtantinopolitanorum*, in libros XXI. Opuſcula X. diſtributam. Incipit ab Alexii Comneni morte, anno Chriſti 1118. deſinit in Henrici Flandri introitu, anno Chriſti 1206. Prodiit *Hiſtoria* iſta Lat. *Pariſ.* 1566. *Francofurt.* 1568. f. Gr. Lat. cum verſione & notis Hieronymi Wolfii *Baſil.* 1557. f. *Genevæ* 1593. 4°. & cum Fabroti Gloſſario Græco-barbaro *Pariſ.* 1647. f. Scripſit præterea *Theſaurum Orthodoxæ Fidei* libris XXVII. quos pulcherrimè deſcriptos Græcè in Bibliothecâ Bodleianâ olim vidi. Ex his quinque priores vertit & Latinè edidit cum notis doctiſſimis Petrus Morellus *Pariſ.* 1580. *Genevæ* 1592. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 54. Fragmentum ex libro viceſimo, *de ordine* qui obſervatur ab iis qui è Saracenicâ ſuperſtitione ad Chriſtianam fidem tranſeunt, habetur Gr. Lat. tacito Nicetæ nomine, inter Sylburgii *Saracenica*, *Heidelbergæ* 1595. 8°. p. 74.

* Politic. l. 1. c. 9. §. 12.

1204. JOEL, Chronographus Græcus; quis, cujaſve fuerit, ab aliis lubens edoceri vellem. Claruit an. 1204. Scripſit Χρονογραφίαν ἐν συνόψει, ſive *Chronographiam compendiariam* ab Orbe Condito uſque ad Alexii Ducæ Murzuphli obitum, i. e. an. 1204. quo tempore capta eſt à Latinis Conſtantinopolis: Unde hiſtoriam ſuam his claudit verbis. Φεῦ καὶ ταῦτα Χριστιανοὶ Χριστιανοῖς. Καὶ πῶς ἔμελλεν ἡσυχάσαι ἡ δίκη, καὶ μὴ παραδοῦναι ἡμᾶς εἰς αἰχμαλωσίαν, καὶ ἐξολόθρευσιν· ὃ καὶ γέγονε· καὶ ἡ περίβλεπτος Κωνσταντίνου διὰ τὰς τοιαύτας ἀνοσιουργίας παρεδόθη τοῖς Ἰταλοῖς. *Heu nos miſeros! & maximè cum ſimus Chriſtiani, talia in Chriſtianos machinamur. Et quânam ratione divinum judicium tot ſcelera laturum eſſet, & non eſſet nos captivitati, & internecioni traditurum. Quod & factum eſt; & ſpectatiſſima urbs Conſtantini ob ſimilia facinora, impietateſque Italis tradita eſt.* Eruit hanc *Chronographiam*, & addita verſione ſua Gr. Lat. edidit Leo Allatius, unà cum Georgii Acropolitæ Hiſtoria, Typis Regiis *Pariſ.* 1651. fol.

1206. GULIELMUS DE SELIGNIACO, ſeu Silligniaco, ab anno 1206. Epiſcopus Autiſſiodorenſis, poſtea ad ſedem Pariſienſem tranſlatus, obiit apud S. Clodoaldum ad Sequanam anno 1223. die XXIII. Novembr. Extat ab eo ſcripta *Summa Theologica*, quæ typis excuſa prodiit *Pariſ.* 1500.

1206. STEPHANUS LANGTONUS, Patriâ Anglus, Lutetiæ verò educatus, ubi maximam ſibi ex doctrinâ famam ac gratiam

Vid. Plura ap. Matth. Paris, & Matth. Weſtmon. & ex his Antiq. Britan. p. 154.

con-

conciliavit; adeò ut Cancellarius Academiæ Pariſienſis, Canonicus Pariſienſis, & Decanus Rhemenſis crearetur. Romam tandem ab Innocentio III. Pontifice accerſitus, inter Cardinales cooptatus eſt; atque anno demum 1206. ortâ de ſede Cantuarienſi controverſiâ, Huberto Archiepiſcopo, invitis quidem Joanne Rege & Monachis Cantuarienſibus, ſuffectus, & ab ipſo Pontifice Viterbii conſecratus die XVII. Junii. Conſecrato regni ingreſſum confeſtim interdicit Joannes Rex. Regem idcirco excommunicari jubet Papa: quod & factum eſt. Anno demum 1212. Rex ineluctabilibus difficultatibus obſtrictus Pontifici morem gerit, ei coronam reſignat, regnum Angliæ tanquam Romanæ ſedis feudatarium ab eo recipit, Stephanum Archiepiſcopum in Angliam vocat, & ſedi intromittit. Anno circiter 1215. Stephanus à Rege iterum exagitatus nefariam concivit rebellionem, proceresque Angliæ à Joanne deficere, & Ludovico Galliæ Regis filio ſeſe dedere perſuaſit. Anno 1218. poſt mortem Joannis pulſis Gallis, ipſe proditionis crimen ingenti pecuniæ mulctâ redimere neceſſe habuit. Anno MCCXXII. in Eccleſia Oſneienſe Synodum generalem habuit, in quâ de Eccleſiâ Anglicanâ vitâque Monaſticâ reformandâ agebatur, duoque ſacerrimi nebulones (quorum alter Androgynus fuiſſe dicitur) qui de aſſumpta Chriſti perſona, & ementitis divini corporis vulneribus gloriabantur, damnati ſunt, & paulò poſt cruci affixi, de quo vide quæ habet Matthæus Paris, & Antiquitates Oxonienſes ad an. MCCXXII. Obiit apud prædium ſuum de Slindon in Suſſexiâ anno 1228. die IX. Julii. Cantuariæ ſepultus.

SCRIPTA.

L*ibellus de Tranſlatione Corporis B. Thomæ Cantuarienſis*, ad calcem Epiſtolarum Thomæ Becket editus *Bruxellis* 1682. 4°. p. 885.

Epiſtola ad Joannem Regem, apud Dacherium Spicileg. Tom. III.

Conſtitutiones XLVIII. apud Lindvod. in Provinciali Angliæ.

Commentaria in Octateuchum, MS. in Bibliothecâ S. Petri Cantab. Cod. 241. Moralis ejus Expoſitio ſuper Exodum habebatur MS. in Cod. Naudæano, cujus meminit Labbeus *Nov. MS. Biblioth.* p. 22.

Commentaria in Tobiam, Judith, Eſther, Eſdram, & Maccabæorum libros. MS. ibid. & in Collegio S. Benedicti Cod. 151.

Commentaria in Iſaiam, MS. in Coll. S. Benedicti Cod. 375.

Commentaria in Jeremiam, Ezechielem, Eſdram, & Nehemiam, MS. ibid. Cod. 145.

Commentarius in Job libris XXXIII. MS. in Bibliothecâ Orialenſi Oxon. Cod. 12.

Tropologia ſive Moralia in XII. Prophetas Minores, MS. in Bibliothecâ publicâ Cantab. Cod. 151. S. Benedicti Cod. 148.

Commentaria ſuper Evangelia & Epiſtolas de diebus Dominicis per anni circulum: hæc unà cum Commentariis *in Eſaiam & Prophetas minores* extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ.

Commentarius in Eccleſiaſticum, MS. in Bibliothecâ publicâ Cantab. Cod. 60. S. Benedicti Cod. 150.

Vita S. Thomæ, & Paſſio ejus, ex variis Autoribus Contexta. MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 75.

Extant hæc Langtoni Opuſcula MSS. in plurimis etiam aliis Angliæ Bibliothecis: de quibus conſulas Jameſii Catalogum.

Sermones varii habentur MSS. in Bibliothecâ Dunenſi ap. Sander. *Biblioth. Belg.* MSS. p. 183.

Summa de diverſis, cujus initium De criminibus: in Biblioth. Cœnobii Camberon. ibid. p. 365.

De B. Maria Sermones II. MSS. in Biblioth. Paulinâ Lipſienſi, Repoſit: Theolog. *Serie* 5. 8°. N. 24. Vid. Felleri Catalog. Cod. MSS. p. 97.

Quam-

Quamplurima alia ejuſdem Opera enumerant Baleus, Pitſeus & Carolus du Viſch ; quos adeant, qui plura velint.

1207. HUGOLINUS, Oſtienſis & Velitrenſis Epiſcopus, claruit anno 1207. Extat *Epiſtola ad Velitrenſes*, &c. *pro conſervandâ pace cum Nymphanis*, apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. p. 248.

1208. RODERICUS XIMENIUS, gente Vaſco ſeu Navarrus, ab anno 1208. Archiepiſcopus Toletanus. Anno 1215. Romam profectus, Concilio Lateranenſi interfuit, & in conſeſſu Patrum ſumma eloquentiæ laude peroravit. Extremâ iterum ſenectute Innocentium IV. Pontificem Lugduni Concilium celebrantem adiit, ut litem ſibi à Petro Tarraconenſi de primatu totius Hiſpaniæ intentatam illius judicio permitteret. Inter redeundum, dum in Rhodano fluvio navi deveheretur, mortem obiit anno 1245. die IX. Auguſti.

Marian. Hiſt. l. 13. c. 5.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Hiſpanicæ libri IX. à primo Herculis in Hiſpaniam adventu ad annum Chriſt. 1243. ab Andreâ Schotto editi Hiſpaniæ Illuſtratæ Tom. II. p. 26.

Hiſtoria Oſtrogothorum. ab anno Chriſti 453. ad annum 555. ibid. p. 148.

Hiſtoria Hunnorum, Vandalorum, &c. à primâ illorum origine ad an. 585. ibid. p. 151.

Hiſtoria Arabum, ab anno Chriſti 570. ad annum 1150. ibid. p. 162.

Hiſtoria Romanorum, à Jano Rege ad annum Urbis 708. ibid. p. 194.

1208. S. FRANCISCUS, gente Italus, Aſſiſii in Umbriâ natus anno 1182. Petri Bernardoni & Picæ filius. Adultâ ætate mercaturæ quæſtum exercuit ; quin & ſi Walſinghamo fides ſit habenda, effræni laſciviæ diu mancipatus fuit. Anno 1208. captivitate, quæ ſibi contigit, & Sacri Codicis lectione ſeu virtute auctus, ſeu ad meliorem frugem reductus, pietatis ſtudio ſeſe totum dicavit, & Evangelicam paupertatem profeſſus, novum vitæ inſtitutum excoluit. Dein erronis ad inſtar totam pervagatus Italiam, ingenti pietatis & humilitatis ſpecie omnium in ſe ora oculoſque cœpit convertere. Pannis enim & ſqualore obſitus, craſſo ac nodoſo fune ſubcinctus, & ad ſordida quæque modò humilitatis ſpeciem præ ſe ferrent, miniſteria deſcendens, hiſtrioniam in triviis & compitis paſſim agebat: nummorum inſuper contactum meticulosè refugiens, & jejuniis ac vigiliis corpus macerans, vir verè Apoſtolicus haberi voluit: quin & vaticiniis temere effutitis Prophetæ nomen ambiit; & humanam aſpernatus ſortem ex profanâ, nec ridiculâ minùs, rerum à Chriſto in terris geſtarum imitatione divini alicujus, & pluſquam hominis, perſonam induit. Ex hujuſmodi ineptiis apud alios admirationem ſibi peperit; à maximâ verò vulgi parte nonniſi ſannis & ſcommatibus exceptus, plagis ſæpenumerò probè mulctatus eſt: quas quidem ille adeò non refugit, ut ſummo honori duceret; atque omni modo lumbifragium ambiret. Tandem anno 1215. majores concepit animos, & contractis undique diſcipulis, novum Monachorum Ordinem inſtituit; quos ſtudia moreſque ſuos ſedulò æmulari voluit. Ipſe Romam profectus, ſodalitium ſeu fraternitatem ſuam (ſic enim id appellari voluit) ab Innocentio III. confirmari obtinuit. Anno 1219. in Orientem ſuſcepit iter, ut loca ſancta inviſeret : & ante reditum cum Soldano Saracenorum congreſſus, eum ad fidem Chriſtianam convertere conatus eſt. Obiit anno 1226. IV. Non. Octobr. poſt mortem inter Sanctos relatus. Plura dabunt Vitæ ejus Scriptores, ac præcipue Lucas Waddingus *Annal. Minor.* Tom. I.

OPERA.

Digitized by Google

OPERA.

E*Piſtolæ XVI. ad diverſos*, quarum nonnullæ admodùm prolixæ ſunt.
Admonitio ad omnes Fratres Capitulis XXVII.
Verba ad humilitatem, obedientiam, & Patientiam inducentia.
De Virtutibus S. Virginis, & ſanctæ cujuſque animæ.
Opuſculum de verâ & perfectâ lætitiâ.
Expoſitio in Orationem Dominicam.
Laus Domini Dei Altiſſimi.
Orationes, ſeu Precationes XI.
Teſtamentum S. Franciſci.
Regulæ IV. Monachis & Monialibus præſcriptæ.
Collationes XXVIII. de variis argumentis.
Officium Paſſionis Dominicæ.
Canticum Solis, atque alia duo de Amore Divino.
Apophthegmata, Familiaria Colloquia, Prophetiæ, Parabolæ & exempla, Benedictiones, Oracula & ſententiæ communes.

Sermones VI. Rationes totidem quare Deus Religionem Minorum ſuæ conceſſerit Eccleſiæ, & Opuſculum X. profectionum viri Religioſi, & Chriſtiani, ſpuria à nonnullis cenſentur.

Opera iſta omnia collegit, atque edi curavit Joannes de la Haye *Pariſ.* 1641. f.

ARNOLDUS, primò Eccleſiæ Hildeſheimenſis Præpoſitus, deinde Abbas Lubecenſis, claruit anno 1209. *Helmoldi Chronicon* ſupplevit ab anno 1171. ad annum uſque 1209. In rebus Sclavicis præcipuè meretur fidem, notante Cl. Voſſio *: in cæteris haud parùm diligentiæ præſtitit. Extat hæc *Continuatio* cum Helmoldi Chronico, præcipuè Henrici Bangerti notis illuſtrata, *Lubecæ* 1659. 4°. In primâ Helmoldi editione *Francofurt.* 1556. nonniſi IX. priora Capita habebantur. Alia Capita aliis editionibus acceſſerunt. Tandem IV. ultima capita unà cum Epilogo ex MS. Codice edita ſunt inter Henrici Meibomii Opuſcula Hiſtorica, *Helmſtad.* 1660. 4°. p. 568. 1209.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 55.

GERVASIUS TILBERIENSIS, Natione Anglus, Patriâ Eſſexienſis, Tilberiæ ad littus Thameſinum natu; Henrici II. Angliæ Regis nepos, ab eo tandem ditionis Arelatenſis in Galliâ Mareſcallus factus: non modò Regi ſuo, ſed & Ottoni IV. Imp. apprimè charus. Claruit anno 1210. Editus eſt à Cl. Madero anno 1673. Gervaſii noſtri *Commentarius de Imperatorum Romanorum, Gothorum, Lombardorum, Britonum, Francorum, Anglorumque regnis*, teſte Chriſtophoro Sandio *. Editionem enim hactenus non vidi. An idem ſit Opus cum *Otiorum Imperialium libris* III. qui in Bibliothecâ S. Benedicti Cantab. Cod. 237. num. 1. MSS. habentur, viderint, quibus utrumque opus conferendi facultas datur. Extat Gervaſii noſtri liber *de deſcriptione mundi ad Ottonem Imperatorem* in Bibliotheca Cottoniana, *ſub Veſpaſiano* E. 1. N. 1. idem opinor cum libro *de Mirabilibus Mundi*, qui in Bibliotheca Benedictina loco citato reperitur. *Dialogus ejus de Scaccarii juribus & conſuetudinibus* extat MS. inter Archiva Regni Fiſcalia, & in Collegio Gonvilii & Caii Cantab. Alia Gervaſii ſcripta Hiſtorica, viz. *Illuſtrationes Galfridi, Hiſtoriam Terræ Sanctæ, Tricolumnium Angliæ, &c.* recenſent Baleus, Piſſeus, alii. 1210.

* Not ad Voſſ. de Hiſt. Lat p. 147.

GUALTHERUS MAPES, gente Anglus, Henrici II. Regis Sacellanus, ex Canonico, ut volunt, Sariſburienſi Lincolnienſis Præcentor, tandemque Archidiaconus Oxonienſis, claruit anno 1210. Pendente lite inter Galfridum Monumetenſem & Hubertum Archiepiſcopum Romæ aderat; quo tempore Romanæ curiæ vitia & exceſſus accurate notavit. Vir ad- 1210.

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC. admodùm feſtivi ingenii: qui lapſos Pontificum, Cardinalium, Epiſcoporum, Clericorum, & Monachorum mores mordaci ſale acriter perfricuit: unde poemata ſua ſub fictis titulis & alieno nomine venditare ſolebat.

SCRIPTA.

Apocalypſis Goliæ Pontificis, à Joanne Wolfio edita Memorab. Lect. Tom. I. Cent. XII. p. 430.
Ad impios Prælatos liber, ibid. p. 437.
Ad malos Paſtores, ibid. p. 439.
Ad Chriſti Sacerdotes, ibid.
Sermo ad eoſdem Prælatos impios, ibid. p. 441.
De malis Romanæ Curiæ, ibid. p. 442.

Alia forſan faceti hujuſce Poetæ *Opuſcula* in variis Angliæ Bibliothecis deliteſcunt: quorum tituli apud Baleum & Pitſeum reperiuntur.

1210. GUNTHERUS, primò Scholaſticus, dein Cœnobii Pariſienſis in Diœceſi Baſilienſi Monachus Ordinis Ciſtercienſis. Claruit anno 1210. Scripſit ex ore Martini cujuſdam Abbatis, qui rebus geſtis interfuerat *Hiſtoriam captæ à Latinis Conſtantinopoleos*. Eam extulit Henricus Caniſius *Antiqu. Lect.* Tom. V. p. 358. Eundem, ut videtur (neque enim id diſertè ſtatuo) Guntherum autorem habet *Carmen Heroicum* ſanè non inelegans *de rebus à Frederico Barbaroſſâ Imp. in Italiâ ac præſertim Liguriâ geſtis, libris* X. comprehenſum, & *Ligurinum* dictum; quod inter Scriptores Germanicos cum notis Jac. Spiegelii evulgavit Juſtus Reuberus *Francofurt.* 1584. f. p. 275. Prodierat antea ſeorſim *Baſil.* 1569. & cum Jac. Spiegelii notis *Argent.* 1531. f. imo jam anno 1500. folio: in hoc poemate meminit alterius à ſe ſcripti, de Bello Sacro, quod *Solymarium* vocat. Certe Guntherum hunc, quiſquis tandem fuerit, tanquam Poetam Spiritus & ingenii haud vulgaris, immo ut illo ævo mirandum, proque barbari ſæculi captu perelegantem, nobis commendant * Lipſius, Caſaubonus †, Voſſius ‖, Deus bone! Quales Judices! Quin & res ſuo ævo domi foriſque fortiter & ſapienter geſtas (inquit, qui hunc Scriptorem edidit, Conr. Ritterſhuſius) Carmine ſupra quam ſæculum ſuum ferat, elegante bonoque & erudito deſcripſit.

* Polyorchet. lib. 2. Dial. 4.
† In Polyb. p. 171.
‖ De Hiſt. Lat. l. 2. c. 53. p. 432.

1210. ABSOLOM, primùm Canonicus S. Victoris Pariſienſis, dein Abbas Spincherbacenſis in Diœceſi Trevirenſi. Claruit anno 1210. Hujus meminit Cæſarius Heiſterbacenſis Miracul. ſui temporis lib. 4. cap. 89. Extant *Sermones Feſtivales* LI. curâ Danielis Schillingi impreſſi Coloniæ 1534. f.

1210. ROBERTUS DE MONTE, ſeu Robertus de Torinneio, gente Normannus, Abbas S. Michaelis de Monte in Diœceſi Abrincenſi, claruit anno 1210. uti vulgò perhibetur: quippe cùm Sigeberti Continuatio illi aſcripta ad hunc annum deducatur. Rectiùs tamen alii forſan Robertum noſtrum ex Priore Beccenſi Abbatem S. Michaelis creatum eſſe, atque anno demum 1186. obiiſſe tradunt: adeò ut à poſteriore quodam Scriptore Sigeberti Chronicon ab anno 1158. quo deſiit Robertus, ad an. 1210. continuatum fuerit. Certè in Catalogo Abbatum S. Michaelis, quem exhibet Monſtieur *, non alius hoc tempore occurrit Robertus.

* Neuſtria Pia, p. 388.

SCRIPTA.

Continuatio Chronici Sigeberti Gemblacenſis ab anno 1112. ad 1210. cujus non alia forſan pars genuina eſt, quàm quæ ad annum 1158. ſaltem ad an. 1182. deſinit. Extat cum Sigeberti Chronico edita *Antverp.* 1608. & ſæpiùs alibi.

Epi-

Digitized by Google

Epiſtola una, & Prologus in abbreviationes Epiſtolarum Apoſtoli ſecundùm Auguſtinum.

Appendix germana ad Sigebertum, antea inedita.

Tractatus de immutationibus Monachorum, de Abbatibus & Abbatiis Normannorum, & ædificatoribus & dotatoribus eorum.

Opuſcula iſta omnia edidit Lucas Dacherius in Appendice ad Guiberti Opera *Pariſ.* 1651. p. 715.

Hiſtoriam Monaſterii S. Michaelis de Monte à Roberto conſcriptam edidit idem Dacherius in *Spicilegio ſuo.*

WILLIBRANDUS ab OLDENBURG, natione Germanus, Canonicus Hildeſheimenſis, claruit anno 1211. quo iter in Palæſtinam ſuſcepit, ut loca ſancta inviſeret. Domum reverſus *Itinerarium Terræ Sanctæ* conſcripſit, quod primus evulgavit Leo Allatius *Symmict.* par. 1. p. 104. *Coloniæ* 1653. 8°. 1211.

HELINANDUS, natione Gallus, dein poſt vitam aliquamdiu ſatis diſſolutè actam, quod ipſe ingenuè fatetur, Monachus Ordinis Ciſtercienſis in Cœnobio Montis Frigidi in Diœceſi Bellovacenſi, claruit anno 1212. Obiit anno 1227. 1212.

SCRIPTA.

DE hoc Chronico notatu non indignum eſt quod tradit Joannes Tinmouth in hiſtoriâ ſuâ nondum editâ.

Chronicon ab Orbe condito ad annum 1204. libris XLVIII. Edidit id non ita pridem in *Bibliothecâ* ſuâ *Ciſtercienſi* Bertrandus Tiſſierius.

Chronicum ab initio mundi uſque ad tempus ſuum in maximo quodam volumine digeſſit: & hoc quidem opus ita diſſipatum eſt & diſperſum ut nuſquam totum reperiatur; fertur enim quod idem Helynandus cuidam familiari ſuo Garino Sylvanectenſi Epiſcopo quoſdam ejuſdem operis quaternos accommodaverit, ſicque per oblivionem ſive negligentiam, penitùs amiſerit. Hactenus Jo. Tinmouth.

Sermones aliquot, ab eodem editi ibid.

Martyrium SS. Gereonis & Sociorum ejus. Extat apud Surium ad diem X. Octobr.

Verſus Gallici de Morte, qui publicè legi & cantari ſolebant. Hos edidit Antonius Loiſellius anno 1594. qui notat Helinandi ſtylum ubique eſſe ornatum valdè & figuratum; orationem plenam, ſententioſam, & moralem: rythmos verò ejus tam eruditos & fluidos, ut nullis antiquis aut modernis quicquam debeant. Hoc me docuit Carolus Viſchius, qui plura Helinandi ſcripta MSS. adhuc deliteſcentia enumerat *Biblioth. Ciſterc.* p. 140.

CONRADUS A LICHTENAU, gente Germanus, ortu nobilis, anno 1202. Presbyter factus, dein anno 1207. Monachus Ordinis Præmonſtratenſis, & demum Abbas Cœnobii Urſpergenſis ad Mindulam in Auguſtanâ Diœceſi ab anno 1215. ad annum 1240. quo diem obiit. Ex variis aliorum Hiſtoriis contexuit *Chronicon à Belo Aſſyriorum Rege ad annum Chriſti 1229. De Hiſtoriâ Germanicâ optimè meritus eſt; quippe qui de Imperatoribus noſtris multa ſtudioſè collegit. Præterea notationem temporis, alterum Hiſtoriæ oculum, reliquis diligentiùs adhibuit*, inquit eâ ipsâ Apologiâ, quam pro Ottone Imp. adverſùs Conradi noſtri cenſuram ſcripſit, Henricus Meibomius *. Prodiit iſtud *Chronicon Argentorati* 1537. 1540. 1609. f. 1215.

* Opuſc. Hiſt. p. 329.

ALEXANDER NECKAM, Gente Anglus, Patriâ Hartfordienſis, ad fanum S. Albani natus, optimis literis domi apprimè excultus, pro more ſæculi Galliæ Italiæque Academias petiit, & illuſtravit. In patriam 1215.

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab an. MCC. triam redux in S. Albani Cœnobio ſibi ſedem ponere voluit: ſed levi de cauſa indignatus, Exceſtriam ſe tranſtulit, & in eadem Eccleſia S Auguſtini Canonicus Regularis, & ab anno MCCXV. Abbas factus eſt. Obiit anno MCCXXVII. Wigorniæ in Itinere poſitus, in Clauſtro Monachorum ibidem ſepultus, hac inſcriptione ornatus, quam ex Boſtono Burienſi profert Baleus.

Eclipſim patitur Sapientia, Sol ſepelitur:
Cui ſi par unus, minus eſſet flebile funus.
Vir benè diſcretus, & in omni more facetus.
Dictus erat Nequam, vitam duxit tamen æquam.

SCRIPTA.

C*omment. ſuper quatuor Evangelia.* Extat MS. in Bibliothec. Lincolnienſ. Oxon. Volum. 21.

Expoſitio ſuper Eccleſiaſtem. MS. in *Bibliotheca Cottoniana* ſub *Tiberio* A. 12. N. 2.

Expoſitio ſuper Cantica, MS. Oxon. in Biblioth. Coll. Novi. Cod. 285. in Biblioth. Baliolenſ. Cod. 38. Cantabrig. in Biblioth. publicâ Cod. 122. & in Pembrochianâ Cod. 152.

Laudes divinæ ſapientiæ olim in Bibliothecâ Lumleianâ Vol. 33.

De Naturis rerum, in Bibliothecâ G. Copi nobilis Angli vol. 62.

Elucidarium Bibliothecæ. Incipit, *De ſingulis Bibliothecæ libris*, teſte Baleo. Extat MS. 12°. ſed abſque Autoris nomine, in Bibliothec. Collegii Gonvil. & Caii Cantab. manu ſat antiqua. Continet liber explicationem Variorum S. Scripturæ locorum difficilium, inter alia ad celebrem illum locum Joan. 6. *Siquis manducaverit*, &c. hæc habet verba notatu non indigna. *Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum, hoc eſt, quicunque perſeveraverit in unitate Eccleſiaſtica, quæ eſt res Sacramenti ejus, quod eſt corpus Domini. Panis enim dicitur caro Chriſti, item panis ipſe Chriſtus, qui ſuos hic reficit ſpiritualiter, refecturus eos æternaliter in Gloriâ. Quicunque verò manducaverit ex hoc pane, qui eſt Chriſtus*, id eſt, *delectatus fuerit in fide, in operibus, in amore Chriſti. Manducare enim ſæpe pro delectari accipitur.* Niſi Manducaverit, ſc. *interpretativè enim manducat carnem Chriſti, qui in unitate Eccleſiæ eſt, quæ, ut dixi, res eſt illius Sacramenti.* Codex MS. deſinit his verbis, *excellentiorem eſſe Angelica.* Alexandri noſtri opus eſſe, ſumma eſt dementia dubitare. Locum exſcripſit, atque Autorem indicavit D. Whartonus. Plura alia quæ poſt ſe reliquit monumenta, eorum ſaltem titulos exhibent Baleus & Pitſeus, ab ipſis, ſi nudis Nominibus delectentur, ea petant ſtudioſi.

1215. ALANUS DE INSULIS, natione Flander, ob eximiam diffuſiſſimamque eruditionem *Doctor Univerſalis* dictus, Theologus Pariſienſis, ejuſdemque Academiæ Moderator. Tandem Ordinis Ciſtercienſis Converſus, ſeu Frater Laicus factus eſt. Claruit anno 1215. quo adversùs Almerici Carnotenſis diſcipulos in Concilio Lateranenſi ſolertiſſimè diſputavit. De Alani noſtri ætate lis eſt inter Scriptores haud facilè concilianda. In Commentariis enim in Merlini Prophetias p. 158. ait ſe puerum fuiſſe, cùm Theodoricus in Flandriæ Comitem electus eſt: quod contigit circa an. 1128. In Epitaphio ejus apud Clauſtrum Ciſtercienſe anno 1294. obiiſſe dicitur. Priori reponi poſſe cenſet Carolus Viſchius Commentaria in Merlinum alterius eſſe autoris. Eſto: at quid fiet de Epitaphio. Certè dicendum erit aut mendam in Epitaphio cubare, aut Alanum noſtrum centenarium, ſi non centenario majorem obiiſſe.

SCRI-

Digitized by Google

SCRIPTA.

COmmentarius in Cantica Canticorum ad laudem B. Virginis. Prodiit *Pariſ.* 1540. 8°.

Summa de arte prædicandi.

Pœnitentiale, *Correctar* dictus.

Opus de Parabolis, ſive *doctrinale minus*. Prodiit *Daventriæ* 1492. *Lipſiæ* 1499. fol. 1416. 4°. *Lugduni* 1536. 8°.

Liber Sententiarum & dictorum memorabilium.

Anti-Claudianus, ſeu *de Viro optimo, & in omni virtute perfecto*, libri XI. carmine. Extat hoc opus *Baſil.* 1536. *Antverp.* 1621.

De planctu naturæ contra Sodomiæ vitium.

Contra Albigenſes & Waldenſes libri II.

Sermones XI. de variis argumentis.

Liber de ſex alis Cherubim, qui Bonaventuræ falsò inſcriptus inter opera ejus haberi ſolet.

Rythmus de Chriſti incarnatione, atque *alius de fragilitate humanæ naturæ*.

Omnia iſta Alani opera collegit & junctim edidit Carolus Du Viſch *Antverp.* 1653. fol.

Commentaria in Prophetias Merlini Angli. Extant *Francofurt.* 1608.

Dicta de Lapide Philoſophico. Prodierunt *Lugd. Bat.* 1600.

Denique poſteriores duos *libros quadripartiti operis adversùs Albigenſes, Waldenſes, Judæos & Paganos*, in lucem emiſit Carolus Viſchius in *Bibliothecâ Scriptor. Ciſterc. Colon.* 1656. 4°. p. 411. qui & quamplurima alia Alani ſcripta adhuc inedita recenſet p. 13.

Inſigne ejuſdem *Opus* ſeu ſummam *Quot modis* appellatam ad Hermengaldum S. Ægidii Abbatem in Bibliothecâ Regalis Montis Ordinis Ciſtercienſis MS. extare prodit Caſ. Oudinus *Supplem.* p. 564.

HONORIUS III. *Centius Sabellius* antea dictus, natione Romanus, Haymerici filius, à Cœleſtino III. Diaconus Cardinalis, & Camerarius, ab Innocentio III. Presbyter Cardinalis factus. Pontifex Romanus electus eſt Peruſii anno 1216. die XVIII. Julii die XXIV. conſecratus. Summa ei votorum ac ſtudiorum fuit validis Cruceſignatorum copiis Saracenos in Aſiâ, & Albigenſes in Galliâ opprimere. Quod quidem tanto animi impetu urgebat, ut Frederico Imp. exercitum conflare, & in Orientem ducere, ſub anathematis pœnâ ſemel iterumque mandârit, moraſque nectentem tandem anno 1226. excommunicârit. Anno 1217. Carmelitarum religionem recens inſtitutam confirmavit. Obiit anno 1227. die XVIII. Martii. Extant *Epiſtolæ* VI. Concil. Tom. XI. p. 242. *Aliæ* III. apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 252. *Aliæ* VII. apud Waddingum *Annal. Minor.* Tom. I. ad an. 1219. &c. *Aliæ* III. ibid. Regeſto Pontif. p. 1. 1216.

SIMON, Tornacenſis, dignitate Presbyter, & Magiſter Pariſienſis, doctrinâ atque eruditione inter primaria Academiæ Pariſienſis lumina inſignis; claruit circa an. 1216. Extant ab eo ſcripta, *Summa quæſtionum in Sententias*, MS. in Bibliothecâ Baliolenſi Oxon. Cod. 58, & 188. *Inſtitutiones in ſacram paginam* MSS. in Collegio Mertonenſi Oxon. Cod 36. num. 2. Alia ejuſdem recenſet Simlerus * *in Symbolum Athanaſii librum*; *in Boethium de Trinitate librum*; *Lecturas Scholaſticas*, quæ quidem an alicubi MSS. deliteſcant, non liquet. *Quæſtiones* ejus variæ, & *Expoſitio in Symbolum S. Athanaſii* habentur in Cod. MS. S. Victoris, teſte Labbeo *Nov. Biblioth. MS.* p. 25. Cæterum Simonem iſtum Anglum fuiſſe, patriâ Cornubienſem cognomine Thervaium, contendit Baleus †, cumque tandem ex nimiâ doctrinæ ſuæ fiduciâ contra legem divinam intumeſcentem, omni ſcientiâ divinitùs privatum & elinguem eſſe factum refert, ac fuſiorem inſuper opuſculorum ejus exhibet Catalogum. 1216.

* Biblioth. p. 631.

† Cent. 3. cap. 47.

JACO-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1220. JACOBUS DE VITRIACO, gente Gallus, è vico Argentolii propè Pariſios ortus, in Academiâ Pariſienſi educatus, primò in oppido natali Presbyterum egit. Relicto verò munere parochiali, Cœnobii B. Mariæ Ogniacenſis in Diœceſi Namurcenſi Canonicus Regularis factus eſt, inde in agrum Toloſanum profectus, validè adversùs Albingenſes declamavit; nec minori zelo adversùs Saracenos ductus, in Palæſtinam tranſiit, ſedis Aconenſis,(quæ olim Ptolemais) Epiſcopus conſtitutus. Claruit anno 1220. Tandem ab Honorio III. Romam evocatus, Epiſcopus & Cardinalis Tuſculanus renunciatur; & jam legationis Pontificiæ authoritate munitus, in Galliam & vicinas regiones ad crucem prædicandam, & Albingenſes profligandos miſſus eſt. Romam reverſus, vitam pace tranſegit uſque ad an. 1244. quo obiit; corpore in Barbantiam delato, & in Cœnobio Ogniacenſi depoſito. Vide quæ de eo habet Ludovicus Dattichius *Hiſt. Cardinal.* Tom. I. p. 289.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Orientalis & Occidentalis libri III. In primo res Orientis deſcribit, mores populorum & ſitum regionum, hiſtoriamque à Mahumedis tempore ad annum 1210. pertexit. Secundo res Occidentales ſui temporis enarrat. Tertio ad Orientem regreſſus hiſtoriam ſuam ad annum 1218. continuat. Prodiit *Hiſtoria* iſta *Duaci* 1597. 8°. & omiſſo libro ſecundo, in collectione *Geſtorum Dei per Francos* Bongarſianâ Tom. II. p. 1047. Et hæc quidem editio Bongarſiana Duacenſi in multis auctior & emendatior eſt.

Epiſtola ad Familiares ſuos in Lotharingiâ de capta Damiata apud Bongarſium ibid. p. 1146.

Epiſtola ad Honorium III. Papam, apud Dacherium Spicileg. Tom. VIII. p. 373.

Conciones in Evangelia, & Epiſtolas totius anni. Prodierunt *Antverp.* 1575. fol. Deeſt verò harum Concionum pars quinta & ſexta, quæ MS. in variis Bibliothecis extare dicitur.

Vita B. Mariæ Ogniacenſis libris II. Habetur apud Surium ad diem XXIII. Junii. Confer quæ habet Anton. Sander. *Biblioth. Belg.* MSS. part. 1. p. 93.

1220. ANTONIUS DE PADUA, gente Luſitanus, civitate Olyſſiponenſis, poſtea in Italiam migrans, Patavii lares fixit, & Minorum Ordini à Franciſco nuper inſtituto nomen dans, ingentem ſibi apud ſuos exiſtimationem peperit, primuſque omnium Minorum Theologiæ profeſſoris munus obiiſſe dicitur. Claruit anno 1220. biennio poſt Presbyter ordinatus, à Franciſco ad Monaſterium Vercellenſe mittitur bonis adhuc literis erudiendus. Anno 1227. cum ſtrenuè ineptiendo magis magiſque inclareſcere cœpiſſet, Romam vocatus, à Pontifice & Cardinalibus maximo honore exceptus eſt. Obiit Patavii die XIII. Junii anno 1231.

SCRIPTA.

Sermones Dominicales, Adventûs, Quadrageſimales, aliique de Tempore.

Sermones de Sanctis. Prodierunt S. Antonii Sermones *Pariſ.* 1521. *Venet.* 1575.

Interpretatio, ſive expoſitio myſtica in S. Scripturam.

Concordantiarum moralium in S. Biblia libri V.

Opuſcula iſta collegit, & cum S. Franciſci operibus edidit Joannes de la Haye *Pariſ.* 1641. fol.

Sermones alii de Sanctis in particulari, & de diverſis, quos ſupplimenti vice evulgavit Antonius Pagi *Avenione* 1684. 8°. Sermones hos omnimodò ſimplices

Digitized by Google

ſimplices & jejunos eſſe rectè notat Caſ. Oudinus. Certè clauſtro Monachali, quàm publica eruditorum luce longè digniores. SÆC. XIII ab An. MCC.

GERMANUS II. Anaplo Propontidis oriundus, vitæ inſtituto Monachus, ἀνὴρ συνετὸς, καὶ ἀρετῇ καὶ λόγῳ τὸν βίον κοσμήσας, inquit Nicephorus Gregoras*, ab anno circiter 1222. Patriarcha Conſtantinopolitanus, Nicææ lares fixit, quo tranſlatus fuerat Patriarchatus CP. quamdiu urbs regia à Latinis teneretur; ſede depoſitus anno 1240. iterumque reſtitutus anno 1254. obiit eodem, ſaltem ſequente, anno. Certè ſedes Patriarchalis per mortem ejus eo tempore vacavit, quo Theodorus Laſcaris junior ad imperium pervenit, i. e. juxta Freherum, anno 1255. 1222.

* Hiſt. Rom. l. 3. p. 39.

SCRIPTA.

Oratio in Encœnia venerandæ ædis B. Mariæ, & in Faſcias Domini noſtri. Extat Gr. Lat. apud Combefiſ. *Orig.* CP. p. 231.

Rerum Eccleſiaſticarum theoria, ſive *Expoſitio in Liturgiam*, Gr. Lat. in *Auctuario Duceano* Tom. II. p. 131. Hanc *Theoriam*, prout jam edita habetur, adeò miſerè interpolatam eſſe conqueritur P. Simonius*, ut nihil in eâ priſcæ faciei appareat, vixque dignoſci poſſit quid à Germano, & quid ab interpolatoribus profectum fuerit. Subdit ſe longè integriorem Codicem (S. quidem Baſilii Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ titulo prænotatum) nactum eſſe, Nicetæ Heracleenſis Catenæ in Joannem ſubjectum, eumque ſe aliquando publici juris facturum eſſe.

* Not. ad Gabr. Sever. p. 287.

Orationes III. viz. *in Encomium, Nativitatem, & Dormitionem B. Virginis* Gr. Lat. ibid. p. 450. Ex his ſecunda, quæ eſt *in B. Virginis nativitatem*, & incipit ἡ μετρεῖται γῆ, noſtri, ut videtur, non eſt; reclamant enim Codices antiquiſſimi, ſtylus, & modus, & Georgio Nicomedienſi, ſeu Chartophylaci aſſerunt, teſte Leone Allatio Diatrib. *de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 313.

Homiliæ V. viz. *in Decollationem S. Joannis Baptiſtæ, in Præſentationem S. Mariæ, in ejuſdem Dormitionem II. & in Dominici corporis ſepulturam*, Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. I. p. 1464.

Idiomelon in Feſtum Annunciationis, Gr. Lat. ibid.

Oratio in exaltationem venerandæ Crucis, & adversùs Bogomilos. Habetur Gr. Lat. apud Gretſer. *de Cruce* Tom. II. p. 1237.

Oratio in vivificam Crucem Dominicâ 3ª. jejuniorum, ibid. p. 1413.

Oratio altera tempore medii jejunii, ibid. p. 1427.

Oratio in primam jejuniorum Dominicam, & in S. Imaginum reſtitutionem, ibid. p. 1224. Vixit enim iſtarum Homiliarum author non modò poſt natam Bogomilorum hæreſin, ſed & poſt ſchiſma exortum inter Græcos & Latinos, & poſt bella inter Italos & Imperatores CP. orta, ut rectè notat Gretſerus*.

* In Annot. ibid. p. 2722.

Fragmentum quoddam ex *Oratione contra Hæreſes ad Anthimum*, apud Caniſium, & in omni ferè Bibliothecâ Patrum habetur.

Epiſtolæ II. ad Cyprios, Gr. Lat. à Cotelerio editæ *Monument. Eccleſ. Gr.* Tom. II. p. 462.

Epiſtolæ II. ad Gregorium IX. Papam & Cardinales, Lat. apud Matthæum *Pariſ.* ad an. 1237. & Concil. Tom. XI. p. 318.

Decreta III. præcipuè *de Monaſteriis Patriarchalibus*, habentur Gr. Lat. apud Leunclav. *Jur. Gr. Rom.* l. 3. p. 232.

Scripſit prætera Germanus *Opus de Proceſſione Spiritûs S. adversùs Latinos*, Patrum tam Latinorum quam Græcorum teſtimoniis ſedulò conquiſitis refertum, *Reſponſionem Synodicam ad delegatos Fratres Minores & alios. Opuſcula de Azymis, de Purgatorio, & de tribus modis adminiſtrandi Baptiſma*, teſte Leone Allatio, *de Conſenſu* l. 2. c. 14. §. 3. qui priores duos Tractatus in Bibliothecâ Vaticanâ Græcè MS. extare prodit.

JORDANUS,

1223. JORDANUS, natione Saxo, ex oppido Borterge in Diœceſi Moguntinâ, circa annum 1220. Ordinis Dominicani Monachus factus, poſt biennium Lombardiæ provincialis, & poſt Dominici mortem circa an. 1223. ſecundus totius Prædicatorum Ordinis Generalis renunciatus. Obiit circa an. 1236. Extat *Corona Virginis Mariæ*, tum alibi, tum *Placentiæ* edita 1599. 12°. *Liber de Origine ſui Ordinis*, cum Antonii Maffæi notis *Romæ* 1587. *Hiſtoria tranſlationis corporis S. Dominici* apud Bzovii Annales ad an. 1233. num. 5. Plura recenſet Ambroſius de Altamurâ *Biblioth. Dominic.* p. 6. Verùm ubinam habeantur, vel an omnino ſuperſint hodiè, non dicit.

1225. CÆSARIUS, natione Germanus, anno 1199. Cœnobii Heiſterbacenſis in Diœceſi Colonienſi Monachus factus Ordinis Ciſtercienſis, deinde Novitiorum in eodem Cœnobio magiſter, tandem Monaſterii Vallis S. Petri propè Bonnam Prior. Claruit anno 1225. Extant *de Miraculis & Viſionibus ſui temporis*, in Germaniâ potiſſimùm factis *libri* ſeu *dialogi* XII. in quibus condendis vir nimiùm credulus nugas planè agit, & fabulas undecunque corradit. Prodierunt *Colon.* 1591 8° *Vita S. Engelberti Archiepiſcopi Colonienſis* (qui obiit anno 1225.) ad Henricum Engelberti ſucceſſorem *libris III* conſcripta anno 1227. Prodiit ſeorſim cum notis Ægidii Gelenii & Auctuario *Colon.* 1631. & apud Surium ad VII. Novembr. *Homiliæ, ſeu Conciones morales ſuper omnes Dominicas & Feſta totius anni*, in quatuor partes diſtributæ, quas ſub titulo *Faſciculi Moralitatis* edidit Andreas Coppenſteinius *Colon.* 1615. 4°. Verùm opera, quæ ſcripſit Cæſarius plurima, perquam diligenter recenſet ipſe *Epiſtolâ Faſciculo Moralitatis præmiſsâ*, quæ exinde exhibet Carolus Viſchius *Biblioth. Ciſterc.* p. 57. an verò extant hodiè, quærant alii.

1227. GREGORIUS IX. *Ugolinus* antea appellatus, natione Campanus, patriâ Anagninus, ex Comitibus Signinis oriundus. Innocentii III. nepos, ab eo inter Cardinales cooptatus, anno 1227. Pontifex Romanus electus eſt die XIX. Martii, die XXI. ordinatus. Sub initia Pontificatus Frederico Imp. exercitum in Aſiam ducere ſub anathematis pœnâ mandavit, & moratum paululùm, donec ex morbo convaleſceret, excommunicavit. Fredericus morbo liberatus haud petitâ priùs à Pontifice abſolutione, in Palæſtinam abit. Abeuntis ditiones in Lombardiâ & Italiâ invadit Gregorius, ſibique arripit, quin & victoriarum ab Imperatore in Oriente reportatarum invidiâ ductus, cum Templariis in necem ejus conſpiravit, ſcriptiſque ad Soldanum Saracenorum literis, eum ut Fredericum ad Jordanum fluvium improvisò opprimeret, hortatus eſt. Tantam perfidiam exhorreſcens Soldanus, literas pontificias Imperatori tradidit. Fredericus in Occidentem reverſus, à Gregorio abſolvi anno 1230. ſolo armorum terrore meruit. Anno 1239. Gregorius Fredericum iterum anathematizavit, filioque Henrico ut arma contra patrem arriperet conſilium dedit. Mox tamen ab Imperatore prælio devictus, æquas pacis conditiones inire coactus eſt. Abeunte verò Frederico, à pactis ſtatim reſiliit, illum excommunicavit, & ſubditos ejus à fidelitatis ſacramento ſolvit. Cùm tamen res bellicæ Imperatori fœliciter cederent, & Epiſcopi Germani Papæ nullum eſſe in Germaniâ jus clamantes, Fredericum anathemate abſolverent, Gregorius mœrore confectus, obiit anno 1241. die XXI. Auguſti.

OPERA.

Epiſtolæ XXXI. Concil. Tom. XI. p. 310.
Fragmenta Decretorum CXCI. ibid. p. 368.
Epiſtolæ II. ibid. p. 2345.
Epiſtolæ XLIII. apud Waddingum *Annal. Minor.* Tom. 1. ad an. 1228. &c.
Epiſtolæ XCVII. ibid. in *Regeſto Pontif.* p. 3.

Decretales

Digitized by Google

Decretales Epiſtolæ, prodierunt *Baſil.* 1511. *Pariſ.* 1541. *Venet.* 1591. 4o. SÆC. XIII. ab An. MCC.
Lugduni 1572. 1606. *Pariſ.* 1601. f.
Conſtitutio pro Benedictinis. Extat. *Venet.* 1500. *Pariſ.* 1619.
Prodierunt Opera ejus omnia cum Jacobi Pamelii notis *Antverp.* 1572.
Epiſtola pro Canonizatione B. Elizabethæ edita eſt à Lambecio *Comment.* l. 2. p. 880.

JOANNES ALGRINUS, natione Gallus, domo Abbavillanus, in Academiâ Pariſienſi prima Theologiæ tyrocinia poſuit. In fine Commentariorum,quos ſcripſit *in Cantica*, Decanus Ambianenſis,& Cantor de Abbatis-villâ fuiſſe dicitur. Anno circiter 1225. Archiepiſcopus Biſontinus factus, anno 1227. Cardinalis & Epiſcopus Sabinenſis. Deinde in Hiſpaniam ad prædicandam contra Saracenos Crucem miſſus. Obiit IV. Cal. Octobr. anno 1236. Scripſit anno 1233. *Commentarium in Cantica Canticorum*, typis impreſſum *Pariſ.* 1521. f. *Sermones de Tempore, & de Sanctis* ab eo conſcriptos memorat Henricus Gandavenſis *, qui variis in Bibliothecis MSS. extare dicuntur. 1227.

* De Script. c. 38.

GULIELMUS, gente Gallus, Patriâ Arvernus, vir omni literarum genere inſtructiſſimus, ſummus Theologus non minus quam Philoſophus, & Mathematicus: adhæc eximiâ morum pietate illuſtris. Anno 1228. Pariſienſis Epiſcopus creatus eſt: eodemque anno aſſumptis ſibi Doctoribus aliquot præſtantiſſimis diſputationem celeberrimam inſtituit: in quâ definitum eſt neminem ſine ſalutis diſpendio duo miniſteria ſacra tenere poſſe, quorum alterum annuo cenſu 15. libras Pariſienſes valeret. Anno 1240. dogmata quorundam Theologorum Orthodoxæ fidei minùs conſona damnavit. Obiit anno 1249. III. Cal. April. 1228.

OPERA.

De Fide liber.
De Legibus liber.
De Virtutibus liber.
De Moribus liber.
De Vitiis & Peccatis.
De Tentationibus & reſiſtentiis.
De Meritis liber.
De Retributionibus Sanctorum.
De Immortalitate animæ.
De Rhetoricâ Divinâ.
De Sacramentis in genere.
De Baptiſmo.
De Confirmatione.
De Sanctiſſimâ Euchariſtiâ.
De Pœnitentiæ Sacramento.
De Ordine.
De Extremâ unctione & Sacramentalibus.
De cauſis, Cur Deus Homo.
De Pœnitentiâ novus Tractatus.
De Univerſo Primæ Partis Principalis partes III.
De Univerſo Secundæ Partis Principalis partes III.
Hactenus editio Operum Gulielmi Pariſienſis, curâ Joannis Dominici Trajani Neapolitani adornata, *Venet.* 1591. fol.
De Trinitate & Attributis divinis Tractatus.
De Animâ liber.
Supplementum novi Tractatûs de Pœnitentiâ.
De Pluralitate & Collatione Beneficiorum Eccleſiaſticorum Tractatus II. Prodierunt ſeorſim *Argentinæ* 1507.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Sermones de Tempore, & de Sanctis. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1494. 8°. auctiores *Tubingæ* 1499. 4°. *Lugduni* 1567. 8°. *Colon.* 1629. 4°. multò demum auctiores *Pariſ.* 1638. f.

Opera omnia Gulielmi Pariſienſis hactenus enumerata in unum collegit, atque edi curavit Bartholomæus Ferronius, *Aureliæ* 1674. II. Tom. fol.

Cenſura deteſtabilium aliquot errorum contra Catholicam veritatem facta anno 1240. in Bibliothecis Patrum haberi ſolet.

Dialogum de VII. Sacramentis, qui ſub Gulielmi Pariſienſis nomine prodiit *Lipſiæ* 1512. & *Lugduni* 1567. Arverni noſtri non eſſe, ſed Gulielmi Pariſienſis junioris ex Ordine Prædicatorum rectè notat Theoph. Raynaudus *. Certè ſtylus ejus à noſtri ſtylo abhorret; & in calce Operis Thomam Aquinatem, & Petrum de Tarentaſia, Gulielmo noſtro juniores citat.

* De bon. & mal. libris Erotem. X. p. 141.

Commentarium in S. Matthæi Evangelium, quod inter Opera S. Anſelmi in editione Colonienſi habetur, Gulielmo noſtro deberi contendit Oudinus *: qui & prolixa ejuſdem *Commentaria in Cantica Canticorum, & in Eccleſiaſtem*, ſe MSS. vidiſſe teſtatur.

* Supplem. p. 520.

1228. RAYMUNDUS DE PENNAFORTI, ſeu de *Rupe-Forti*, natione Catalaunus, Patriâ Barcinonenſis, ex antiquo Regum Aragonum, & Comitum Barcinonenſium ſtemmate ortus, natus anno 1175. In Gymnaſio Bononienſi Jus Canonicum docuit, Canonicus demum & Archidiaconus Barcinonenſis, atque Ordinis Dominicani Monachus factus. Claruit anno 1228. Gregorio IX. Pontifici à confeſſione & ſacris adhibitus, anno 1238. in Conventu Bononienſi Ordinis ſui Generalis conſtitutus eſt. Exacto verò in hoc munere biennio ſe abdicavit, & Archiepiſcopatum Tarraconenſem referente Ambroſio de Altamura *, à Gregorio Papâ oblatum, Bragenſem in Luſitaniâ, denique Barcinonenſem in patriâ ſuâ, conſtantiſſimè recuſavit. Obiit centenarius anno 1275. die VI. Januarii.

* Pag. 41.

SCRIPTA.

SUmma de Caſibus Pœnitentialibus libris IV. ſeu *Summa de Pœnitentia & Matrimonio.* Prodiit cum Gloſſis Joannis de Friburgo *Romæ* 1603. in compendium redacta, *Colon.* 1502.

Libri V. Decretalium, Extravagantium dictorum, ex antiquis Romanorum Pontificum Decretalium Collectionibus, multis hinc inde reciſis, contexti, & à Gregorio IX. approbati anno 1230. Prodierunt in omni Juris Pontificii Collectione.

1230. ALEXANDER DE HALES, natione Anglus, Patriâ Gloceſtrienſis, juvenis ad Academiam Pariſienſem ſe contulit, & Theologiæ Scholaſticæ, Juriſque Canonici ſtudio operam dedit: in utroque tandem celeberrimus evaſit; adeò ut *Doctor Irrefragabilis* vulgò dictus fuerit. Claruit anno 1230. Minoritarum Ordinem ante octennium amplexus. Obiit Pariſiis anno 1245. die XXVII. Auguſti, inter Franciſcanos ſuos ſepultus.

OPERA.

COmmentaria in Pſalmos Davidis, quæ à nonnullis Bonaventuræ, ab aliis Hugoni de S. Caro adjudicantur. Prodierunt *Venet.* 1496. fol.

Commentaria in Apocalypſin. Prodierunt curâ Joannis de la Haye *Pariſ.* 1647. f.

Summa univerſæ Theologiæ, in IV. partes diſtributa. Prodiit *Baſil.* 1502. *Norimberg.* 1482. fol. *Venet.* 1576. *Colon.* 1622.

Quæ-

Digitized by Google

Quæſtiones, ſeu Commentaria in quatuor libros Sententiarum. Prodierunt *Lugduni* 1515. Tom. IV. Alexandro verò abjudicanda videntur. Nec enim alia ſcripſit is Commentaria in libros Sententiarum, quam *Summam Theologiæ*; quæ in nonnullis Codd. MSS. iſtum præ ſe fert titulum. SÆC. XIII. ab An. MCC.

Summa de Virtutibus, ex quâ multa in Speculum ſuum tranſcripſit Vincentius. Prodiit *Pariſ.* 1509.

Commentaria in Metaphyſicam Ariſtotelis. Extant *Venet.* 1572.

Commentaria in Ariſtotelis libros III. de Animâ. Prodierunt typis impreſſa *Oxonii* 1481. ſi locum & tempus rectè ſignat, qui Catalogum Bibliothecæ Oxonienſis condidit, Vir Cl. Thomas Hyde Protobibliothecarius.

Deſtructorium vitiorum, quod prodiit *Nurembergæ* 1496. f. & *Venet.* 1582. Alexandro Alenſi conſtanti Codicum MSS. fide aſcribitur. Malunt tamen id illi abjudicare nonnulli; eò quòd in fine editionis Nurembergenſis legatur, Opus iſtud compoſitum fuiſſe à quodam Fabri Lignarii filio, qui ob humilitatem nomen ſuum latere voluit. Vid. plura ad an. 1429.

Mariale extat MS. in Bibliothecâ Lambethanâ.

Cæterùm Commentaria Alexandri Alenſis in omnes Prophetas, Evangelia, & S. Pauli Epiſtolas, MSS. partim in Bibliothecâ Ambroſianâ, partim in Bodleianâ extare dicuntur.

PHILIPPUS GREVIUS, Academiæ Pariſienſis Cancellarius, claruit circa an. 1230. Extant *Sermones* CCCXXX. in Pſalmos Davidis, typis editi *Pariſ.* 1523. 8°. *Brixiæ* 1600. *Commentarius in Evangelia* MS. in Collegio D. Petri Cantab. Cod. 103. *Commentarius in Job* MS. in Bibliothecâ Eccleſiæ Cathedralis Cameracenſis. 1230.

CONRADUS DE MARBURCH, natione Germanus, Theologiæ Magiſter, & Prædicator inſignis, Ordinis Dominicani Monachus, & D. Elizabethæ Thuringiæ Landgraviæ à ſacris confeſſionibus, claruit anno 1230. Extat *Liber de Vitâ & Miraculis ejuſdem Elizabethæ* (quem Gregorio IX. anno 1232. obtulit) apud Leonem Allatium in *Symmictis* part. 1. p. 269. 1230.

PETRUS DE VINEIS, vulgò Germanus, rectiùs fortaſſe Italus, & domo Capuanus, Cancellarius Imperatoris Frederici II. (cujus jura adverſùs Pontificis Romani uſurpationes ſtrenuè propugnavit), claruit circa an. 1230. Anno 1239. Patavii in publico Imperii conventu adverſùs Gregorii Papæ ambitionem & tyrannidem declamavit. Anno 1245. à Frederico ad Concilium Lugdunenſe, ut partes ſuas tueretur, miſſus eſt. Verùm anno ſequente proditionis ab invidis falſò inſimulatus, oculis privatus, & in carcerem Capuæ conjectus eſt: ubi pædore & fame cruciatus, mortem ſibi ipſi conſcivit anno 1249. Extant *Epiſtolarum Hiſtoricarum libri VI. de geſtis Frederici Imp. & aliis*, a Simone Schardio primùm editi *Baſil.* 1566. 8o. dein *Ambergæ* 1609. 8o. *Dictamina M. Petri de Vineis* extant MSS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 331. 1230.

MAURICIUS, Archiepiſcopus Rothomagenſis, claruit anno 1231. Extant *Epiſtolæ* V. apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II. 1231.

EDMUNDUS RICH, gente Anglus, domo Abingtonenſis, Edwardi Rich mercatoris & Mabeliæ filius, in Collegio Univerſitatis apud Oxonienſes, ut volunt educatus, Theologus & Concionator celeberrimus. Scholas ibidem propriis ſumptibus inſtituit, in quibus plures in Theologiâ atque Philoſophiâ gratis erudivit, inter alia Ariſtotelis elenchos explicuit, quos primus omnium (notante Antiquitatum Oxonienſium Collectore ad an. MCCXXVI.) in hâc Academiâ enucleâſſe fertur. Ex ejus proinde ſcholâ haud pauci celeberrimi nominis diſcipuli prodierunt. Factus deinde eſt Eccleſiæ Sariſburienſis Theſaurarius, ac tandem anno 1234. rogante Gre- 1234.

SÆC. XIII. ab An. MCC. gorio Papâ à Monachis Cantuarienſibus Archiepiſcopus electus, die II. Aprilis conſecratus. Acer corruptelarum Eccleſiam tunc peſſimè fœdantium correptor, ac ſtrenuus collapſæ diſciplinæ reſtaurator. Quo nomine & ab Henrico III. Angliæ Rege, & ab Othone Pontificis in Angliâ Legato, variis injuriis exagitatus, Romam petiit: ubi cùm corruptos Eccleſiæ Romanæ mores objurgare non dubitaret, Pontifici inviſus eſſe cœpit; & grandi pecuniâ mulctatus, in Angliam remiſſus eſt. Tot injuriis fractus Edmundus, voluntarium tandem ſibi exilium indixit, & in Galliam profectus Pontiniaci conſedit. Inde anno 1242. Soyſeyam migravit, ubi febre & mœrore confectus obiit die XVI. Novembr. à Calliſto demum III. anno circiter 1456. inter Sanctos relatus. Extat *Speculum Eccleſiæ* in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 316. *Conſtitutiones* XII. apud Lindvodi Provinciale Anglicum.

1235. ROBERTUS, GROSTHEAD, ſeu *Capito* dictus, Natione Anglus, patriâ Suffolcienſis, in vico Stradbrook natus; cùm per tempus aliquod in Academiâ Oxonienſi ſtudiis incubuiſſet, in Pariſienſem ſe contulit. Domum reverſus, fit primò Archidiaconus Leiceſtrenſis, dein anno 1235. Jun. X. Lincolnienſis Epiſcopus ordinatus. Ut immodicam Curiæ Romanæ in Angliâ tyrannidem, illicitaſque proviſiones & reſervationes, quas ægrè admodum tulit, fortiùs comprimeret, ipſe Romam profectus eſt, cauſam iſtam apud Pontificem acturus. Summâ comitate dimiſſus, re tamen infectâ, domum rediit: unde acrem ſatis & mordacem Epiſtolam hâc de re reſcripſit. Quâ conſpectâ, in furorem actus eſt Pontifex, ſummam in eum concepit iram, minaſque eructavit. Verùm repreſſâ paululùm Pontificis rabie Cardinales, *Non expediret, Domine*, inquiunt, *ut aliquid durum adversùs Epiſcopum ſtatueremus. Ut enim vera fateamur, vera ſunt quæ dicit. Non poſſumus eum condemnare, Catholicus eſt, immò & ſanctiſſimus; nobis religioſior, nobis ſanctior, & excellentioris vitæ; ita ut non credatur inter omnes Prælatos majorem, immò nec parem aliquem habere Orbem Chriſtianum.* Et eſto quidem, quod tamen volunt nonnulli, à Pontifice non ſit excommunicatus, erat tamen ab eo non uno moleſtiarum genere vexatus. Nihilominùs in redarguendâ Pontificis tyrannide & avaritiâ, immoto atque imperterrito animo perrexit. Obiit Bugdenæ die IX. Octobr. anno 1253. non ſine inſigni ſanctitatis opinione; etſi in Eccleſiæ Romanæ cenſum non ſit relatus. De illo, præter Hiſtoricos noſtros hujus temporis, agit Franciſc. Godwinus *de Præſul. Angliæ* in Epiſc. Lincolnienſ. p. 348. Vir planè erat, (ut pietatem, vitæ ſanctimoniam, reliquaſque virtutes Chriſtiano Præſule dignas prætermittam,) ingentis animi, acris ingenii, in re literaria, quantum ea ferebant tempora, ad ſummum penè apicem evectus, totum encyclopædiæ circulum emenſus, in literis ſacris pariter ac prophanis, in linguarum Hebrææ, Græcæ, Latinæ ſcientiâ, in Aſtronomiâ, & univerſâ Philoſophiâ adeò ſupra communem doctorum ſortem eruditus, ut artis magicæ, & execrandi cum Cacodæmone conſortii apud ſciolorum vulgus reus perageretur: quod in tam rudi barbaroque ſæculo minimè mirandum eſt.

OPERA.

Opuſcula varia, in lucem emiſſa *Venet.* 1514.

Compendium Sphæræ mundi. Venet. 1508.

Commentarius in libros Poſteriorum Ariſtotelis. Venet. 1504. 1537. 1552.

Epiſtola ad Innocentium IV. Pontificem. Extat apud Matthæum Paris ad an. 1253. ubi etiam diſſertationes ejuſdem morituri lugubres adversùs oppreſſiones Eccleſiæ à Romano Pontifice illatas reperiuntur.

Teſtamentum XII. *Patriarcharum, ab eo Latinè verſum.* Prodiit *Pariſ.* 1549. 12°. & in Orthodoxogr. p. 861. ac Bibliothecâ Patr. Tom. II.

Liber de Ceſſatione Legalium. Prodiit *Londini* 1652. 4°.

Com-

Digitized by Google

Commentarius in Dionyſii Areopagitæ librum de myſticâ Theologiâ. Prodiit inter Opera Dionyſii *Argentinæ* 1502. f. Porrò in omnia Dionyſii Opera, exceptis Epiſtolis, commentatus eſt Robertus, verſionemque eorum Latinam ex omnibus Interpretibus ſimul collatis conſarcinavit. Extant & *Commentarius & Verſio* MSS. in Collegio Corporis Chriſti Oxonienſi.

Sermo propoſitus coram Papa Innocentio quarto, & Cardinalibus Lugduni, A. D. 1250.

Sermo ad Clerum, ſuper Sapient. 6. 26. *Rex ſapiens eſt ſtabilimentum populi ſui.*

Sermo alius ad Clerum, ſuper S. Johan. 10. 11. *Ego ſum Paſtor bonus.* Monitio & perſuaſio paſtorum.

Alius ad Clerum contra Paſtores & Prælatos malos, ſuper Ezech. 34. 2, 3, 4. *Væ Paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſeipſos, &c.*

Alius ad Sacerdotes in Synodo de hoc verbo, *Poſuit ſtellas in firmamento cæli*, Gen. 1. 17.

Alius in celebratione ordinum de hoc verbo, *Sint lumbi veſtri præcincti*, Luc. 12. 35.

Alius de bono Judice, ſuper Pſalm. 57. 1. *Rectè judicate filii hominum.*

Tractatus de Prophetis veris & falſis.

Alius de Gratiâ & Juſtificatione.

Alius de fide & ejus articulis.

Alius de Oratione.

Alii de ſuperbiâ, detractatione & humilitate, &c.

Epiſtolæ aliquot nunc recèns editæ.

Omnia hæc Opuſcula à Sermone coram Papa incluſivè hactenùs inedita, in novâ editione *Faſciculi rerum expetendarum & fugiendarum* Tom. II. propediem prodituri ſunt.

De Confeſſione liber, & alius de Conjugio. Extant MSS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi. Cod. 133. Extiterunt ſaltem Jameſii tempore.

De curâ Paſtorali liber, & alius de Computo Eccleſiaſtico. Extant MSS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 123. 227.

De Poteſtate ſeu curâ Paſtorali in Bibliotheca Coll. S. Trinitatis & S. Johannis ibidem.

Univerſitates Pœnitentiæ, ſeu Capitula vel Conſtitutiones quædam de Pœnitentia: Oculus Moralis; *Doctrina Cordis*; habentur hæc tria MS. in Biblioth. S. Johannis ibidem.

Epiſtolæ MS. in Biblioth. S. Benedicti vol. 227. 8o. & alibi non ſemel.

Tractatus de Confeſſione; *Item de Meditatione*; *de Articulis fidei*; *de Præceptis Decalogi* habentur MS. in viri cujuſdam Doctiſſimi Bibliotheca privata.

De X. Præceptis liber. Moralitates ſuper IV. Evangelia. De Pœnis Purgatorii. De Pænitentiâ. Scala voluptatis. Summa juſtitiæ. Templum Domini. De linguâ & corde moraliter. De venenis moraliter. Dicta. Extant MSS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi.

Sermones denique habentur MSS. Oxonii apud Mertonenſes & Lincolnienſes.

Alia plura Roberti *Opera* MSS. recenſet Jameſius in *Eclogâ*, quam conſulat Lector. Quædam etiam ejus adhuc inedita penes ſe habet Vir rever. Johannes Batteley.

LUCAS, gente Hiſpanus, Patriâ Legionenſis, poſtquam varias Italiæ, Græciæ, Palæſtinæ regiones peragraverat, & Gregorio IX. Pontifici ſe 1236.
plurimùm commendârat; ex Diacono Tudenſi ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus factus eſt. Claruit anno 1236. Scripſit *de alterâ vitâ, fideique controverſiis adverſùs Albingenſium errores libros* III. quos primus in lucem emiſit Joannes Mariana *Ingolſtadii* 1612. 4o. exinde cum notis Marianæ, Gretſeri, & Schotti in Bibliothecam Patr. relati ſunt Tom. XXV. p. 188. Juſſu quinetiam Be-

Berengariæ Reginæ, Diaconus adhuc S. *Iſidori Vitam & Miracula* juſto volumine deſcripſit. Extat id apud Mabillon. Sæc. Benedict. II. & Bollandum ad IV. Aprilis. Denique S. *Iſidori Chronicon* multis additis locupletavit, & ad ætatem ſuam deduxit, anno Chriſti 1236. deſinens. Habetur id ab Andreâ Schotto editum *Hiſpaniæ illuſtratæ* Tomo IV.

1237. GODEFRIDUS, natione Germanus, Monachus Cœnobii S. Pantaleonis intra urbem Coloniam. Claruit anno 1237. Scripſit *Annales* ab anno 1162. ad an. 1237. quos primus in lucem edidit Marquardus Freherus inter Scriptores Germanicos Tom. I. p. 239.

1238. GEORGIUS ELMACINUS *Abnol-Amdi & Ibnol-Amda* dictus, genere Arabs, Abuliaſiri Elamidi ſcribæ filius, claruit circa an. 1238. Anno enim Hegiræ DCXXXVI. ſeu Chriſti MCCXXXVIII. Patrem ſibi morte abreptum fuiſſe profitetur. Chriſtianum fuiſſe apertè ſatis ſuadent nomen, diligens rerum Chriſtianarum ſubnotatio, ingens reverentia in citandis S. Scripturæ libris adhibita, Oraculorum Propheticorum ad Chriſtum Dominum applicatio luculenta; ut alia taceam, quæ ex ipſo Opere peti poſſunt. Fatendum ſanè eſt eum non rarò de Muhammede, ejuſque lege benignè nimis loqui: quod ſanè prudentiæ vel timori hominis inter Muhammedanos ſcribentis verſantiſque condonari debeat. Scripſit *Hiſtoriam Saracenicam à primò Mahumetis ortu ad initium imperii Atabacæi per XLIX. Imperatorum ſucceſſionem*, inſertis etiam paſſim Chriſtianorum rebus, in Orientis Eccleſiis eodem tempore potiſſimùm geſtis. Prodiit *Hiſtoria* iſta ex verſione Thomæ Erpenii Latinè pariter ac Arabicè *Lugduni Bat.* 1625. 4°. *Hiſtoriam* ſuam ab ipſo Mundi initio exorſus fuerat Elmacinus. Prior ejus pars à mundo condito ad Mahumetis fugam extitit MS. penès Hottingerum; qui exemplar ejuſdem MS. Syriacis literis deſcriptum ſe in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi vidiſſe teſtatur, *Biblioth. Orient.* c. 2. p. 75.

1240. MANUEL CHARITOPULUS, *Philoſophus* dictus, poſt depulſum Germanum Patriarchatum Conſtantinopolitanum tenuiſſe videtur ab anno 1240. modò æræ Decreto illius de Tranſlatione Epiſcoporum affixæ fides ſit adhibenda. Datum enim id decretum dicitur anno Mundi 6758. qui ex Græcorum calculo in annum Chriſti 1250. incidit. Obiit forſan, ſaltem ſede ſubmotus eſt, ante an. 1254. Extant Gr. Lat. *Solutiones quarundam quæſtionum*, in Leunclavii Jure Gr. Rom. l. 3. p 238. *Decretum de Tranſlatione Epiſcoporum*, ibid. p. 240. *Decretum de jure Patronatûs*, ibid. p. 242.

1240. MATTHÆUS PARIS, gente Anglus, Ordinis Benedictini Monachus, anno 1217. in Cœnobio S. Albani ad vetus Verulamium ſito Religionis ſuæ habitum ſuſcepit. Claruit anno 1240. Ex egregiâ doctrinâ morumque ſanctitate tantam ſibi famam conciliavit, ut anno 1248. à Norwegis ad reformandos Monachos Holmenſes nominatim petitus, ab Innocentio Papâ eò demandatus ſit: ubi Ordinis Benedictini inſtitutum ad priſtinam puritatem revocavit. In patriam reverſus, non modò à ſuis benignè exceptus, ſed & Henrico III. Regi apprimè charus fuit: à quo quantâ ſit gratiâ in menſâ, in palatio, in thalamo, ubique denique, habitus, ipſe non uno in loco teſtatur. Obiit vir verè magnus anno 1259. Inter omnes Hiſtoriæ noſtræ Scriptores tum fide tum prudenti liberâque rerum tractatione palmam facilè præripit, quo nemo vixit unquam (judice Caſaubono *) neque Papiſmi ſuperſtitionibus addictior, neque rapinarum, horribilium, quas Papæ in Angliâ exercuerunt, fidelior teſtis & expoſitor. Sic Caſaubonus; qui in ſequentibus ineptiſſimas Baronii & Bellarmini conjecturas Hiſtoriam Matthæi à Reformatis corruptam & interpolatam eſſe opinantium ex Codicibus optimæ notæ MSS. invictè diluit.

* Prolegom. ad Exercitat.

SCRI-

SCRIPTA.

Hiſtoria Major, ſeu *Rerum Anglicarum Hiſtoria à Gulielmi Conqueſtoris adventu ad annum* 43^m^. *Henrici III. Angliæ Regis*, viz. ab anno Chriſti 1066. ad an. 1259. Hiſtoriæ hujus partem priorem ad annum uſque 1235. Matthæus ex Rogeri de Wendover (Monachi S. Albani, & Prioris Cellæ de Bealvair in agro Lincolnienſi, anno 1237. defuncti) Chronico, paucis exciſis, nonnullis additis, verbatim ferè deſcripſit. *Appendix* ab anno 1260. ad 1273. quæ ad calcem Hiſtoriæ reperitur, Gulielmo Riſhangero, S. Albani itidem Monacho, & Edwardi I. Regis Hiſtorico, debetur.

Vitæ duorum Offarum, Merciæ Regum, Cœnobii S. Albani Fundatorum.

Vitæ XXIII. *Abbatum S. Albani*, qui Cœnobium à primâ ejus fundatione ad Matthæi Pariſienſis tempora rexerunt.

Additamenta ad Hiſtoriam Majorem, ea ferè omnia complexa, quæ ad pleniorem enarrationis alicujus elucidationem in Hiſtoriâ aut citantur, aut evocantur. Additamenta iſta cum Vitis præcedentibus in unum compegit Matthæus, & ſecundi voluminis vicem implere voluit.

Prodiit Matthæi *Hiſtoria Major Londini* 1571. *Tiguri* 1606. & cum *Vitis Offarum, Abbatumque S. Albani, & Additamentis*, curâ Gulielmi Watſii (qui Gloſſarium, notas & varias Lectiones appoſuit) *Londini* 1640. f. & ſecundâ vice 1684. f. editio verò anni 1640. non parùm præſtat.

Hiſtoria Minor, ab anno 1066. ad 1250. quâ breviter & ſuccinctè percurrit, quæ in Hiſtoriâ Majore fuſiùs enarrat: plurima tamen ſcitu non indigna ei admiſcentur, quæ in Majori Hiſtoriâ fruſtra quæruntur. Extat MS. in Bibliotheca *Arundelianâ*, & in Collegio S. Benedicti Cantab.

Hiſtoria etiam ab Adamo ad initia Gulielmi Conqueſtoris à Matthæo Paris elaborata fuit, quam integram ferè in priorem *Florilegii* ſui partem tranſcripſit Matthæus Weſtmonaſterienſis.

INNOCENTIUS IV. *Sinibaldus* antea appellatus; Patriâ Genuenſis, ex gente Fliſcanâ & Comitibus Lavaniæ oriundus, Cardinalis Presbyter titulo S. Laurentii in Lucinâ, Pontifex Romanus electus eſt anno 1243. die XXIV Junii, die XXIX. conſecratus. Nil antiquius habuit, quam deceſſorum odia adversùs Fredericum Imp. internecina fovere. In Galliam igitur anno 1244. Profectus Concilium generale Lugduni anno ſequente habendum indixit. In Concilio Imperatorem palàm excommunicavit, imperium ei abrogavit, ſubditis obſequium illi præſtare ſub anathematis pœnâ interdixit, Crucem contra illum ubique per Orbem Chriſtianum prædicari juſſit, plenariâ peccatorum remiſſione omnibus contra illum militantibus conceſſâ. Anno 1246. Jacobum Aragoniæ Regem totumque regnum ſacris interdixit. Anno 1251. mortuo Frederico Imp. Conradum & Manfredum filios peſſimo odio proſecutus eſt, juſque hæreditarium repetentes conflato Cruceſignatorum exercitu oppugnavit: cúmque parùm procederent arma; anathema in utrumque ſtrinxit. Obiit anno 1254. die VII. Decembr. Tantâ autoritate & veneratione pollebat (* teſte Foſtero) ut à multis Juris utriuſque peritiſſimis Pater & organum veritatis appellatus ſit. Primus Cardinalibus rubrum Galerum dignitatis inſigne & ornamentum addidiſſe dicitur. Natalem B. Virginis Octonis diebus celebrari juſſit, Bononiam ſtudio privavit, & Patavium tranſtulit. Extat *Commentarius in V. libros Decretalium, Venet.* 1570. 1578. *Tridini* 1611. *Lugduni* 1578. f.

1243.

* Hiſt. Jur. Civ. lib. 3. c. 14. p. 482.

Epiſtolæ XX. Concil. Tom. XI. p. 598. *Epiſtola de Tranſlatione Corporis B. Elizabeth* à Lambecio edita eſt Comment. l. 2. p. 883. *aliæ Epiſtolæ* XLVI. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. I. ad an. 1243, *&c. aliæ* LXI. ibid. in Regeſto Pontif. p. 55. *aliæ* XVIII. in Regeſto Appendicis Tomi I. p. 10. *Liber Apologeticus de poteſtate Eccleſiaſticâ, & juriſdictione Imperii contra Petrum de Vineis*, & alia plura Opuſcula MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, vid. Lud. Jacob à S. Carolo *Biblioth. Pontif.* p. 121.

JO-

Digitized by Google

1244. JOANNES DE S. GEMINIANO, Ordinis Dominicani Monachus, claruit circa annum 1244. quem tamen alii anno 1310. vel 1319. aſcribunt. Summus Theologus & Concionator, Thomæ Aquinati cum primis familiaris; quem à matre & Fratribus in carcere detentum, ut à Religione Dominicanâ arceretur, aſtu eripuiſſe dicitur. A Gregorio IX. ad prædicandam intra partes Neapolitanas Crucem contra Fredericum Imp. legatus eſt. Extant ab eo ſcripta,

Summa de Exemplis & Rerum Similitudinibus libris X. Prodiit *Baſil.* 1499. *Venet.* 1497. 4°. 1577. 1582. *Antverp.* 1583. 8°. 1599. *Lugduni* 1585. *Colon.* 1670. 4°.

Orationes Funebres. Lugduni 1510. 4°. *Pariſ.* 1611. 8°.

Sermones Quadrageſimales. Venet. 1584. 8o. *Colon.* 1612. 8o.

Alia Joannis de S. Geminiano ſcripta recenſet Ambroſius de Altamura *Biblioth. Prædicat.* Cent. 1. p. 10.

1244. VINCENTIUS, BELLOVACENSIS vulgò dictus, natione Gallus, Patriâ Burgundus, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, Epiſcopus, ut nonnulli volunt, ſed minus recte, Bellovacenſis; reipsâ autem non aliâ de cauſâ Bellovacenſis nomen habuit, quàm quod apud Bellovacos lares fixerit. Claruit anno 1244. Obiit anno 1256. vel ut alii, (rectiùs forſan) 1264. Scripſit *Speculum quadruplex. Hiſtoricum* tractans Hiſtorias ab Orbe condito ad an. 1254. Prodiit ſeorſim *Norimberg.* 1473. *Mogunt.* 1474. *Naturale* libris XXII. *de herbis, avibus, &c. Morale* libris III. *de affectibus animi; Norimberg.* 1485. *Venet.* 1493. *Doctrinale* libris XVII. *de ſcientiis*, in quovis ferè genere, *Norimberg.* 1486. Prodiit Opus iſtud ingens & prolixum *Baſil.* 1481. *Venet.* 1484. 1591. fol. *Duaci* 1624. fol. Plura de Vincentio, ejuſque Speculo habet Ambroſius de Altamurâ *; accuratiore verò judicio de utroque agit Philippus Labbeus, qui quædam alia Vincentii Opuſcula, viz. *Conſolatorium de Morte amici, Libros IV. de gratiâ Dei, Librum de geſtis & vitâ B. Mariæ, Librum de eruditione puerorum regalium,* prodiiſſe *Baſil.* 1481. memorat, editionem tamen à ſe viſam non eſſe agnoſcit.

* Biblioth. Prædicat. p. 21.

1245. HUGO DE S. CARO, ſeu de S. Theodorico, Patriâ Delphinas, in valle quâdam, cui *Barchinonetæ* nomen, natus, in Academiâ Pariſienſi ſtudio bonarum literarum incubuit, & Doctoratûs inſignia meruit, paulò poſt à B. Jordano in Prædicatorum Ordinem cooptatus. A Gregorio IX. Conſtantinopolin miſſus eſt; ut Eccleſiarum unionem procuraret. Domum reverſus, à Fratribus Galliæ Provincialis electus eſt. Anno 1245. ab Innocentio IV. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis titulo S. Sabinæ renunciatus eſt in Concilio Lugdunenſi; variiſque deinceps legationibus adhibitus; imprimis anno 1251. quo in Germaniam miſſus Conradi partes ſtrenuè oppugnavit. Poſtea legatum Pontificium in regione Leodienſi agens, Julianæ cujuſdam, ſuperſtitioſiſſimæ mulierculæ nugacibus viſionibus excitatus, primus omnium Feſtum Corporis Chriſti inſtituit; deinceps in totâ ferè Occidentali Eccleſiâ paulatim receptum. Obiit anno 1260. die XIV. Cal. April. Lugduni apud prædicatores ſepultus.

OPERA.

Poſtillæ, ſeu Commentariola juxta quadruplicem ſenſum in totum Vetus ac Novum Teſtamentum (*Commentarium tamen in Pſalmos* plurimi Alexandro Halenſi adjudicant) prodierunt in ſeptem Tomos diviſæ *Baſil.* 1504. *Pariſ.* 1548. *Venet.* 1600. Editioni Venetæ acceſſit octavus Tomus novi Indicis locupletiſſimi.

Ser-

Digitized by Google

Sermones de Tempore & Sanctis, Swollis 1479. editi in 4°. SÆC. XIII. ab An. MCC.

Speculum Sacerdotum & Eccleſiæ, Lugduni 1554.

Concordantia major Latinorum Bibliorum, pro omnibus vocibus declinabilibus in totâ S. Scripturâ repertis. Voces enim indeclinabiles addidit Conradus Halberſtadius circa an. 1290. *Concordantia* iſta pluries prodiit, & ubique ferè proſtat.

JOANNES de DEO, natione Hiſpanus, Decretorum Doctor, & Eccleſiæ Bononienſis Canonicus; claruit, ut ipſe in fine operis ſui teſtatur, MCCXLVII. Scripſit ad Epiſcopum & Capitulum Bononienſe *Librum Pœnitentiarium*, in quo generatim de vitiis cujuſcunque ſtatus & confeſſione, deinde de pœnitentiâ & confeſſione Prælatorum, nempè ſummi Pontificis, Cardinalium,&c. ſpeciatim agit. Extat MS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrig. vol. 118. n. 2. & Petavii in Bibliothecâ Cœnobii *S. Joannis Viridario* Plut. 10. ad Lævam. Vid. Ph. Thomaſin *Biblioth. Petavin.* MS. p. 31. Habuit etiam penès ſe D. Theronius, Doctor Sorbonicus, ex cujus Codice ampliſſima ſanè excerpta nobis exhibuit Jac. Petyt ad calcem Pœnitentialis Theodori Cantuar. *Pariſ.* 1677. *Summa Judicum*, & de Officio Advocatorum, item *Caſus ſuper Decretales* ab eo compoſiti ſervantur MS. in Bibliothecâ Monaſterii Dunenſis, teſte Sandero *Biblioth. Belg. MS.* par. 1. p. 177. Ejuſdem, ni fallor, eſt *Tractatus de Excommunicationibus*, cum Expoſitione metro ap. Thomaſin loc citat. 1247.

PETRUS, CASSIODORI filius, natione Anglus, dignitate eques; claruit anno circiter 1250. Extat *Epiſtola ad Eccleſiam Anglicanam de excutiendâ tyrannide Romani Pontificis in Angliâ*, in *Catalogo* teſtium veritatis p. 365. & apud Goldaſt. *Monarch.* Tom. I. p. 11. 1250.

THEOBALDUS STAMPENSIS, natione Anglus, ſacerdos ſæcularis; claruit quidem, ex mente Dacherii anno 1108. juxta verò Baleum anno 1250. Rectiùs omnino, ſiquidem Roberti Groſthead æqualis fuerit, eique *Librum de quibuſdam in divinâ paginâ titubantibus dedicavit*, uti fidem facit Baleus *. Extant *Epiſtolæ* V. apud Dacherium *Spicileg.* Tom. III. Interim tacere non debemus quod refert Brianus Twynus *, & ex eo nuperus Hiſtoriæ Oxonienſis conditor †, Theobaldum noſtrum *libellum contra Regulares* edidiſſe, quem Thurſtano Archiepiſcopo Eboracenſi, qui ſedem hanc ab anno MCXIX. uſque ad an. MCXL. tenuit, nuncupavit. Utrum à Twyni an Balei partibus ſtet temporis ratio, judicet peritus lector; mihi ſatis eſt monuiſſe. 1250.

* Cent. X. p. 41.

* Apol. lib. 2. Sect. 275, 276.

† Ad an. 1129. p. 48.

DAVID, DE AUGUSTA dictus, quia Auguſtæ Vindelicorum natus, Ordinis Minorum Monachus; claruit circa an 1250. in urbe natali ſepultus, quo anno non liquet. Scripſit *Formulam Novitiorum de reformatione exterioris hominis, Formulam interioris hominis, & Speculum de VII. progreſſibus religioſi.* Duo priora opuſcula prodierunt ſeorſim *Auguſtæ Vindel.* 1593. poſterius verò ſub Bonaventuræ nomine *Antverp.* 1591. Omnia Davidi, vero authori, reſtituta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 867. 1250.

JOANNES SEMECA, natione Germanus, inde *Teutonicus* etiam appellatus, Azonis diſcipulus, Juriſconſultus conſummatiſſimus, Eccleſiæ S. Stephani Halberſtatenſis Præpoſitus; claruit anno 1250. Anno 1265. Clemente IV. Papâ decimas à Clero in redemptionem Terræ ſanctæ per Germaniam & Galliam exigente, Clerum expilari, Germaniam exhauriri, & corraſam iniquis artibus pecuniam in pravos uſus converti indignatus, Pontificis avaritiæ appellatione interpoſitâ ſeſe fortiter oppoſuit. Quo nomine à Clemente excommunicatus, ac præpoſiturâ Halberſtatenſi exutus fuit. Obiit anno 1267. Scripſit *Gloſſam in Decretum Gratiani*, unà cum Decreto ſæpiùs impreſſam. 1250.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1251. GERTRUDIS, natione Germana, ortu nobilis, ordinis Benedictini Monialis, in Cœnobii Rodalſdorfenſi vitam egit, ejuſdem Cœnobii anno MCCLI. Abbatiſſa facta, anno vero ſequenti monialibus in Heldelfenſe ſacrarum virginum Monaſterium tranſlatis, illuc quoque Gertrudis abiit, ubi Mechtildem ſororem ſociam habuit. Obiit anno MCCXC. Scripſit Germanicè opuſcula, ſeu *Exercitia ſpiritualia*, quæ Latinè verſa, unà cum ſororis ſuæ opuſculis, de quibus infra, edita ſunt.

1252. ROBERTUS, DE SORBONA à vico natali dictus, S. Ludovici Galliæ regis pœnitentiarius, ſaltem ſacellanus, Canonicus primùm Sueſſionenſis, ac dein S. Mariæ Pariſienſis; claruit anno 1252. quo Collegii Sorbonici in Academiâ Pariſienſi fundamenta jecit. Obiit poſt annum 1271. Scripſit *Opuſcula* III. pia ac devota, viz. *De Conſcientiâ*, *De Confeſſione*, *Iter Paradiſi*; quæ reperiuntur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV.

1253. Matth. Pariſ. ad an. 1255, 1257. Nic. Trivet. ad an. 1256. Bul. Hiſt. Univerſ. Par. Tom. 3. Præfat. ad opp. Gul. de S.Amor. 1632.

GULIELMUS DE S. AMORE, ex oppido cognomine in comitatu Burgundiæ oriundus, Doctor Pariſienſis; claruit anno 1253. Ordinum Prædicatorum & Minorum acerrimus caſtigator. Cùm utrique enim ſpretis Canonibus & regulis Eccleſiaſticis confeſſionis excipiendæ & prædicationis munus inconſultis Epiſcopis ſibi paſſim arriperent, & voluntariam paupertatem divitiarumque odium profeſſi, nulli interim labori manum admoverent, ſed agyrtarum ad inſtar circumvagati fucatâ pietatis ſpecie populum pecuniâ emungerent; adhæc ſcholas in Academiâ juventuti aperientes, ſtatuta tamen Academica obſervare nollent; id ægrè ferens Academia Pariſienſis duce Gulielmo noſtro procacibus Fraterculorum auſis obviàm ivit, eoſque protervè reluctantes ſcholâ Pariſienſi ejecit. Obſtrepunt Fraterculi: res ad Pontificem defertur. Datis ille anno 1256. literis Academicos, nominatim verò Gulielmum, acriter corripit; cumque Academici cœptis inhærerent, Gulielmum cum tribus aliis Doctoribus gradu doctorali omnibuſque beneficiis Eccleſiaſticis privari, ac regno ejici juſſit. Tot injuriis irritatus Gulielmus, mordacem contra Fraterculos libellum in lucem emiſit, quo eorum præſtigias & nequitias omnium oculis ſpectandas ſubjecit, & immodicam Pontificis authoritatem vellicavit. Librum cum authore ſuo hæreſeos ſtatim accuſant Fraterculi, ac Romam delatum à Pontifice eodem anno damnari, publicique ſententiâ cremari efficiunt. Nondum tamen territus conquievit Gulielmus, acri vero ſale Fraterculos conſtanter, quoad vixit, perfricuit; & nec ſtipem oſtiatim mendicari à validis & robuſtis Monachis apud Deum eſſe meritorium, nec ex temerè uſurpato prædicandi confeſſioniſque audiendæ munere injuriam ſacerdotibus parochialibus faciendam eſſe animosè contendit. Quapropter ab Alexandro IV. Papâ anno 1257. toto Galliæ regno ſe ſubducere, & docendi ſcribendique munere deinceps abſtinere, ſub anathematis graviſſimi pœnâ juſſus eſt. Obiit poſt aliquot annos, à Fraterculis poſt mortem inter Hæreticos relatus, & calumniis convitiiſque probè mactatus; memoriam verò ejus contra dicaculorum iſtorum ineptias egregiè tutatus eſt Laurentius Anglicus, Abbas & Magiſter Pariſienſis, qui Gulielmo de S. Amore ſuccedaneus, Fraterculos ſcriptis ſuis acriter caſtigavit. Vid. plura de eo in *Conſpectu* hujus Sæculi.

OPERA.

Commentarius in Pſalmum primum.

Concio de Publicano & Phariſæo.

De periculis noviſſimorum temporum adversùs mendicantes Ordines liber, ab Alexandro IV. anno 1256. damnatus.

Quæſtio unica de quantitate Eleemoſynæ, utrùm liceat homini dare quicquid habet, ita ut ſibi nihil retineat & mendicet.

Quæſtio unica de valido mendicante, utrùm debemus dare Eleemoſynam valido mendicanti, ſi ſit pauper.

Caſus

Caſus & Articuli, ſuper quibus accuſatus eſt Magiſter Gulielmus de S. Amore à Fratribus Prædicatoribus.

Collectiones Catholicæ & Canonicæ ad Clementem IV. ſummum Pontificem anno 1266. delatæ, ad defenſionem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, & ad inſtructionem & præparationem ſimplicium Chriſti fidelium contra pericula imminentia Eccleſiæ Univerſali per Hypocritas, Pſeudo prædicatores, & penetrantes domos, & ocioſos, & curioſos, & girovagos.

Tabula de ſignis, per quæ Pſeudo-prædicatores diſcerni poſſunt à veris.

Sermo in die SS. Apoſtolorum Jacobi & Philippi.

Prodierunt opera iſta *Conſtantiæ ad Rhenum* (uti præ ſe fert titulus, reverà autem Pariſiis) 1632. 4°. quam quidem editionem nondum videram, cum *Cartophylacem* meum anno 1685. in lucem emiſi, mox eâ de re certior ab amico factus.

REINERIUS SACHONUS, patriâ Placentinus, Philoſophus & Theologus peritiſſimus, primò Waldenſium anteſignanus, dein iis deſertis in Prædicatorum Fratrum familiam ſe dedit, Hæreticorum inquiſitor generalis factus. Claruit anno 1254. Verùm cum caſtrum Gathenſe, Waldenſium municipium, demolierat, eorumque plures igni adjudicârat, ex urbe Mediolanenſi ejectus anno 1259. in exilio obiit. Extat *ſumma de Catharis & Leoniſtis*, à Claudio Couſſord *Pariſ.* 1548. edita. Magnam libri partem ediderat Flaccius Illyricus in Catal. Teſt. Verit. p. 431. Tandem *librum integrum* Rainerii *adversùs Waldenſes* X. capita complectentem (in quibus de cauſis hæreſium, de ſectis antiquorum & modernorum Hæreticorum, eorumque notis, moribus, examine, & punitione agit) cum ampliſſimis Prolegomenis & variantibus Lectionibus in lucem dedit Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1613. 4°. exinde relatus eſt in Bibliothecæ Patr. Tom. XXV. p. 262. Calci ſubjicitur *Appendix de Hypocritis*, qui nuncupantur *Stertzer*, in quâ variorum Hæreticorum deliramenta continentur, quam Gretſerus nullâ ratione probâ inſtructus, Reinerii non eſſe contendit. 1254.

ALEXANDER IV. ante *Raynaldus* vel *Rolandus* dictus, patriâ Campanus, de Caſtro Gennæ in Diœceſi Anagninâ, ex Comitibus Signiæ oriundus, Philippi Anagnini filius, Gregorii IX. nepos, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Epiſcopus Oſtienſis & Velitrenſis. Pontifex Romanus electus eſt ipſo natali Dominico anno 1254. biduo poſt coronatus. Anno 1255. Manfredum Siciliæ & Apuliæ regem anathematizavit, regno deponendum decrevit, armis impetiit, crucemque contra eum ubique prædicari juſſit. Anno 1256. Conrardinum Frederici Imp. nepotem Imperatorem eligi vetuit, & electores in partes ejus propendentes excommunicavit. Eodem anno à Manfredo in anguſtias redactus, Henrico III. Angliæ regi cum ſubſidiario exercitu die præſtituto in Siciliam advolare ſub anathematis pœnâ præcepit, Alphonſumque Luſitaniæ regem cum toto regno diris devovit. Anno 1258. Florentinos & Genuenſes fœdus cum Manfredo olim initum violare recuſantes anathemate percuſſit. Obiit Viterbii anno 1261. die XXV. Maii. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. XI. p. 716. aliæ *Epiſtolæ* LI. apud Waddingi *Annales Minorum* ad an. 1256. &c. *aliæ* CXXIV. ibid. Tom. II. in Regeſto Pontif. p. 18. *Conſtitutio Cypria*, Concil. Tom. XI p. 2352. 1254.

HUMBERTUS DE ROMANIS, natione Burgundus, in vico de Romains natus, Pariſiis dum ſtudiis incubuit, S. Dominici familiæ nomen dedit anno 1225. Anno 1254. Ordinis ſui Magiſter Generalis factus eſt. Dignitati ceſſit anno 1263. Obiit anno 1274. 1254.

OPERA.

INſtitutionum ſpiritualium libri VI. ſive *Speculum religioſorum.* Prodierunt *Lovanii* 1575. *Pariſ.* 1622.

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Expoſitio, ſeu Commentarius in Regulam S. Auguſtini. Prodiit *Comi* 1605. 8°. *Montibus* 1645. 4°.

Sermones pro omni materiâ CC. *Venet.* 1603. 4°.

Vitæ Fratrum, ſi non ab Humberto, ſaltem à Gerardo Fracheto Lemovicenſi O. D. Humberti juſſu compoſitæ *Lugduni* 1585. *Ingolſtad.* 1591.

Epiſtola de tribus votis ſubſtantialibus religionis. Prodiit unà cum Sermonibus *Hagenoæ* 1508. fol. & *Venet.* 1603. 4°.

De eruditione Concionatorum libri II. Prodierunt *Vincentiæ* 1604. *Barcinone* 1607. 4°.

Habentur ferè omnia Humberti opera in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 424, 567, 653, 665.

THEODORUS LASCARIS, *Junior*, *Ducas* etiam dictus, ortu Nicænus, Theodori ſenioris (qui captâ à Latinis Conſtantinopoli imperii ſedem Nicæam tranſtulerat) ex Irene filiâ nepos, Joannis Ducæ Irenes conjugis & Theodori ſucceſſoris filius natu major, patri in imperio ſucceſſit anno MCCLV. Rem adverſus Bulgaros, Theſſalos, aliosque imperii hoſtes ferè per triennium fœliciter egit, verum infirmâ valetudine morbiſque fractus, habitum Monachalem induit, & in Sydandronum Monaſterium, ut nos docet Dorotheus * Monembaſienſis (in Magneſia id ſitum erat) ſeceſſit, ibique breve quod vitæ remanſit, tempus conſummandæ pœnitentiæ, & otio pio ac literario conſecravit. Regnavit annos III. defunctus anno MCCLIX. ætatis 36. Princeps omninò eruditus, meliori ſorte, ſæculoque dignus. Certè ſummum ejus tum in pietatem, tum in rem literariam ſtudium ex ipſius nummis, imperiique inſignibus luculenter conſtat, in quibus dextra crucem, ſiniſtra volumen tenens deſcribitur. Vid. Cl. & literis non minus quam dignitate illuſtrem D. du Freſne *Famil. Byzant.* p. 223. Scripſit jam Monachus ad Joannem Epiſcopum Coronenſem prolixum ſatis *Tractatum adverſus Latinos de proceſſione Spiritûs Sancti.* Extat MS. ſed mendoſè exaratus, & in fine mutilus in Bibliothecâ Coll. Gonv. & Caii Cantab. Titulum & Prologum, quos in uſum meum deſcripſit D. Whartonus, Græcè hic ſubjungam.

* Συνοψ. Διαφορ. Ἱστορ. p. φκς'.

Θεοδώρου μοναχοῦ τοῦ Λάσκαρι λόγος ἀπολογητικὸς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Κορώνης κατὰ τῶν Ἰταλῶν, ἤγουν κατὰ τῶν Λατίνων περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου.

Ἐπειδὴ ἐρώτησιν ὑπελάβετο ἡ βασιλεία μου πρὸς σὲ, ὦ Ἱερώτατε ἐπίσκοπε Κορώνης, ἀπολογίσασθαι τῇ βασιλείᾳ μου, ὅπως ἡ ἁγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία ἡ πρεσβυτέρα Ῥώμη δογματίζει, περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἀπολογίαν ἔδει παρὰ τὴν βασιλείας μου, ὅτι ἡ ἁγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία οὕτως * συνεῖται περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὡς οὐ μόνον ἐκ τοῦ πατρὸς ἔχει τὴν ἐκπόρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἀπολογεῖται σοὶ ἡ βασιλεία μου, ὅτι, ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία, καθὼς μέλλεις γνωρίσαι ἐκ τῶν κατωτέρων ῥηθησομένων ἐγγράφων μαρτυριῶν καὶ ῥησεῶν εὐαγγελικῶν, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ μόνου ἐκπορεύεσθαι δογματίζει, ἐκ τοῦ υἱοῦ δὲ οὐκ ἐκπορεύεσθαι, ἀλλὰ φαμὲν διὰ τοῦ υἱοῦ δὲ χορηγεῖσθαι ἡμῖν πρὸς κάθαρσιν, καὶ ἁγιασμὸν, καὶ πιστεύομεν, καὶ δοξάζομεν, ὡς δὲ χρήσεις ἀναλεξαμένη ἡ βασιλεία μου συντόμως, τῇ σῇ παρατίθησιν ἱερότητι. Ἄρχεται δὲ ἐκ τῆς αὐταληθείας αὐτῆς. Καλὸν γὰρ ἐκ Θεοῦ τ' ἄρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν. Pergit deinceps illuſtriſſimus autor varia ſacræ Scripturæ loca, plurimaque SS. Patrum teſtimonia proferre, quæ quidem acutè ſatis urgere ſolet.

* Forte συνίεται.

Præter ea quæ ſcripſit de proceſſione Spiritûs S. quæque duabus orationibus complexus eſt, plures adhuc *Orationes Theologicas* memorat Leo Allatius *, in quibus tractat *de Uno, & Deitate, Unum eſſe Tria, De divinis nominibus, De ſanctiſſimâ Triade, & de Incarnatione Chriſti.* Librum ejus *de Communicatione naturali*, interprete Cl. Alberio, extare dicit Freherus in Chronologiâ, ſed necdum vidi.

* De Conſenſ. lib. 2. c. 14. §. 4. p. 722.

Tractatus ejus de Trinitate; *de Virtute*; *de Jejunio*; *Ethicorum Epitome*; *Sapientiæ Encomium*; *in S. Euthymium Sanctoſque anargyros*, &c. Extant MS. in

in Bibliothecâ regiâ Par. Cod. 1031. ap. Labbé *Biblioth. Nov. MS.* p. 96. SÆC. XIII. ab An. MCC.

NICEPHORUS BLEMMIDA, Presbyter & Monachus Monaſterii in Emathiis juvenis adhuc factus, ubi vitam egit verè aſceticam & Philoſopho Chriſtiano dignam; aſperâ victûs & exercitationis ratione ſeſe indies macerans. Templum ſumptibus ſuis extruxit, & extructo præfuit, quod cùm Marcheſina, Joannis Ducæ Imp. amaſia, religionis ergo frequentare vellet, Nicephorus eam è foribus præcipitem dedit. Nefas enim judicabat divinus ille vir (inquit Gregoras) nefariam illam & impudicam mulierculam profanis & conſceleratis pedibus ſacrum pavimentum calcare. Tandem anno 1255. mortuo Germano, Theodorus Laſcaris Joannis Ducæ ſucceſſor, Nicephorum noſtrum, quem præceptorem habuerat, in Patriarcham CP. promovere voluit. Verùm oblatam ille dignitatem conſtanter recuſavit. Quo anno obierit, non liquet. Ἀνὴρ δὲ οὗτος (ait Gregoras *) πολλαῖς διαλαμπόμενος ταῖς ἀρεταῖς, καὶ πολλῇ τῇ σοφίᾳ ἐξησκημένος, ὁπόσην τε Ἑλλήνων ὑμνοῦσι παῖδες, καὶ ὁπόσην οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας πρεσβῦται καὶ ῥήτορες εἰς ἡμετέραν ὠφέλειαν προὐθήκαν. *Erat is multis virtutibus inſignis, & ſapientiâ variâ inſtructus, tum eâ quæ apud Gentes in precio eſt, tum ea quam Eccleſiæ antiſtites & oratores in noſtram utilitatem prodiderunt.* Latinis plurimùm favebat, eorumque dogmata etiam adversùs ſuos propugnavit. Interim etiam hodiè ſuperſunt opuſcula quædam, in quibus adversùs ſententiam Latinorum, præcipuè de proceſſione Spiritûs S. fortiter diſputat. Nodum iſtum ſolvere conatur Leo Allatius de Conſenſu l. 2. c. 14. §. 4. dicendo vel Blemmidam nondum diſcuſsâ causâ hæc juvenem effutiiſſe, & re poſtea diligentiùs examinatâ revocâſſe, vel potius hæc fuiſſe Schiſmaticorum commenta ſub Nicephori nomine protruſa; cum neque rerum pondera, neque doctrinam, neque ſtyli rationem eandem in iis, quam in cæteris ejus opuſculis, obſervare liceat. Quàm rectè hæc, viderint quibus Codices MSS. inſpicere datum ſit. 1255.

* Hiſt. l. 2. p. 33.

SCRIPTA.

De *Proceſſione Spiritûs S. libri* II. alter ad Theodorum Laſcarim, ad Jacobum Bulgariæ Archiepiſcopum alter. Editi ſunt Gr. Lat. ab Oderico Raynaldo *Annal. Eccleſ.* Tom. I. *in Append.* & à Leone Allatio inter *Orthodoxæ Græcæ Scriptores* Tom. I. p. 1.

Epiſtola ad plurimos data, poſtquam Marcheſinam templo ejecerat. Extat Gr. Lat. apud L. Allatium *de Conſenſu* l. 2. c. 14. §. 4.

Epitome Logica & Phyſica. Prodiit Gr. Lat. *Auguſtæ Vindel.* 1605. 8°.

Encomium in Joannem Evangeliſtam, *Oratio de Animâ*, *alia de corpore*; *Enarrationes in aliquot Pſalmos*, & *opuſcula de Fide*, *de Virtute*, & *de Religione*, in Bibliothecâ Bavaricâ & Vaticanâ extare MSS. dicuntur. Oratio ejus de Fide cum opuſculo S. Thomæ Ordinis Prædicatorum de proceſſione Spiritûs S. & excerptis de diverſis quæſtionibus habetur MS. in Biblioth. regiâ Pariſienſi, teſtante Labbeo *Bib. Nov. MSS.* p. 88.

Bina ſub ejuſdem nomine *Opuſcula contra Latinorum dogma de Proceſſione Spiritus S.* ſe MSS. vidiſſe prodit Leo Allatius loco citato. De Blemmidæ opuſculis vide etiam quæ habet idem Allatius not. ad Georg. Acropolit. p. 244.

ARSENIUS, *Autorianus* dictus, patriâ Conſtantinopolitanus, Monaſterii cujuſdem Nicæni alumnus, cui etiam præfectus eſt. Poſtmodum abdicato hoc munere, privatam magis vitam in Apolloniadis Aſceteriis excoluit; & ut videtur, etiam in Monte Atho monaſticam vitam degit. Tandem circa annum 1255. Nicephoro Blemmidâ id muneris recuſante, à Theodoro Laſcare Imp. juniore imperii recèns potito ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum evectus eſt. Anno 1259. Theodorus Imp. moriens, Arſenium unà cum Georgio Muzalone Joanni filio tutorem dedit. Arſenius 1255.

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC. ſenius verò Muzalonis proditionem & inſidias regio puero intentatas ægrè ferens, Patriarchatu ſeſe abdicavit, & in Monaſterium ſeceſſit. Anno 1261. recuperatâ à Græcis, duce Michaele Palæologo, Conſtantinopoli, ad urbem regiam evocatus eſt, ut dignitatem priſtinam, & cum dignitate ſedem pluſquam ſemiſæculo Græcis Patriarchis deſideratam reciperet. Anno 1262. Michael Imp. Joannem Theodori Laſcaris filium decennem, & Arſenii Patriarchæ pupillum oculis privavit. Tam nefarium facinus Eccleſiaſticis cenſuris vindicavit Arſenius, ac Michaelem ſacris interdixit. Irarum plenus Imperator Epiſcoporum Concilium indicit, Arſenium fictis criminibus onerat, Patriarchatu deponendum curat, & in Proconneſum relegat. Multos annos exilio ſuperfuit Arſenius, quando tamen obierit, non liquet. De eo ſic Gregoras *; ὅσῳ μὲν γὰρ τῆς πρὸς ἀρετὴν φέρει, καὶ κατὰ Θεὸν ἀγωγὴν ὁ ἀνὴρ οὐ πολὺ τῶν ἄκρων ἀπολελειμμένος, εἰς δὲ πραγμάτων πεῖραν καὶ πολιτικὴν διοίκησιν καὶ αὐτῶν (ὡς εἰπεῖν) τῶν ἀπὸ σκαπάνης ἄρτι τὸ ἄροτρον ἀπαλλαττόντων ἀπολελειμμένος. *Nam quod ad virtutem & pietatis cultum attinebat, ille vir parum à ſummis aberat, ſed uſu rerum & Imperii adminiſtratione ne cum foſſore quidem conferendus.* Scripſit adhuc Monachus *Synopſin divinorum Canonum*, ex Patribus Synodorumque ſtatutis collectam, & in titulos CXLI. digeſtam, capitibus quibuſdam legum imperialium cuivis titulo adjectis. Extat Gr. Lat. ab Henrico Juſtello edita Biblioth. Jur. Canon. Tom. II. p. 749. *Teſtamentum* Arſenii Gr. Lat. extulit Cl. Cotelerius Monument. Eccleſ. Gr. Tom. II. p. 168.

* Hiſt. l. 4. p. 60.

1255. THOMAS AQUINAS, *Doctor Angelicus*, gente Italus, ex nobiliſſimo Comitum Aquinatum, Regumque Siciliæ & Aragoniæ ſanguine oriundus, natus eſt in caſtro Aquino, anno 1224. Puer adhuc quinquennis Monachorum Caſinenſium diſciplinæ commiſſus eſt, ubi cum præclara ingenii ac præmaturæ indolis documenta edidiſſet, ad Academiam Neapolitanam miſſus eſt, ibique in Dialecticis Petrum Hibernum, in humanioribus literis Martinum, præceptores ſortitus. Anno 1241. inito cum Joanne de S. Geminiano conſilio in Cœnobio Neapolitano Ordinis Dominicani habitum clàm parentibus ſuſcepit. Re auditâ, obſtupuit mater ejus, nullumque non lapidem movit, ut illum à propoſito revocaret. Hujus ut inſidias eluderent ſodales Dominicani, Thomam occultò Taracinam, inde Anagniam, tandem Romam tranſmiſerunt. Mater filium ubivis ſecuta, ut ad conſpectum ejus admitteretur, nequaquam à Cœnobitis impetrare potuit. Illa igitur mox tribus majoribus filiis in ſubſidium vocatis, Thomam Lutetiam Pariſiorum à ſodalibus miſſum in itinere comprehendit, & in arce ſuâ tutò cuſtodiri fecit. Thomas carceri incluſus, SS. Scripturarum lectioni ſe totum dedit, & repetitis matris, fratrum, & ſororis precibus, lachrymis atque obteſtationibus laceſſitus, ut à ſuſcepto vitæ inſtituto recederet, nullis blanditiis, nullis unquam minis expugnari potuit. Poſt biennium carcere per feneſtram elapſus, Neapolin, atque inde Romam petiit. Anno 1244. à Joanne Teutonici Ordinis Magiſtro Lutetiam ductus eſt. Lutetiæ parùm moratus, Coloniam adiit, ut Albertum M. ibi loci docentem audiret. Coloniâ Pariſios iterùm accitus eſt, ut libros ſententiarum publicè interpretaretur, quod quidem cum ingenti nominis ſui famâ, & mirando ſtudioſorum concurſu præſtitit. Claruit anno 1255. quo Theologiæ Doctor in facultate Pariſienſi eadem cum Bonaventurâ die creatus eſt. Ante annum 1263. in Italiam reverſus, Ordinis ſui Definitor in Provinciâ Romanâ conſtituitur, eoque nomine anno 1263. Generali totius Ordinis conventui Londini habito interfuit. Munus interim ſcholaſticum nequaquam deſeruit. In primariis enim Italiæ Academiis, Bononiæ, Romæ, Fundis, Fogiis in Apuliâ, ac Piſis Theologiam publicè docuit. Ultimo loco Neapoli conſedit, ubi Caroli regis ſtipendio honeſtatus, reliquum vitæ tempus docendo exegit; rerum mundanarum curæ adeò non deditus, ut ad Neapolitanum Archiepiſcopatum à Clemente IV. vocatus, munus oblatum recuſaret. Anno demum 1274. à Gregorio X. Papâ ad Concilium Lugdunenſe II. evocatus, ut librum adversùs Græcorum errores, jubente Urbano

Comment. Andr. Maurocen. de *Vit. B. Thomæ* inter opuſc. *Ven.* 1625. 8o. Marac. in Biblioth. Marian. Altamur. Biblioth. Domin. p. 34. Bzov. ad an. 1274. N. 19, 20.

Urbano IV. à ſe compoſitum in Concilio prælegeret, Neapoli diſceſſit; & in itinere non procul à Tarracinâ in Cœnobio Foſſæ Novæ diem ſupremum obiit Nonis Martii, anno ætatis ſuæ 50. In extremis agens, ſumpturus * Euchariſtiam, Dominum Jeſum flendo rogitabat, ut iis quæ de ipſius myſteriis, deque univerſâ Eccleſiæ S. Spiritu inſtigante ſcripſiſſet, ſi minùs recta fuiſſent, veniam tribueret, eaque omnia Eccleſiæ judicio ſacroſancto permiſit. De eo hæc inter alia Sixtus Senenſis *: *In ſacris ſincerioris Theologiæ ſtudiis ita ſapientiſſimo Auguſtino proximus inceſſit; atque ita mentem ejus, & omnes reconditos ſenſus introſpexit, exhauſitque, ut juxta Pythagoræ Metempſychoſin communi omnium doctiſſimorum adagio jactatum ſit, Auguſtini animam migrâſſe in Thomam.* Thomæ quidem doctrina in Scholis Pontificiis magni ſemper ab omnibus habita eſt, non tantæ tamen autoritatis, ut ad illius normam dogmata Theologica exigerentur, quin liberè de quæſtionibus ab eo determinatis judicare liceat, ejuſque doctrinam impugnare, quod pluribus adversùs Bzovium contendit Dermicius Thaddæi in *Nitela Franciſc. Relig.* p. 35. &c.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

* Volater. l. 21. p. 758.

* Biblioth. l. 4. p. 308.

OPERA.

Expoſitio in Ariſtotelis libros Perihermenias & poſteriorum Analyticorum, in octo libros Phyſicorum, in tres libros de Cœlo & Mundo, in libros de Generatione & Corruptione, in quatuor libros Meteororum, in tres libros de Animâ, in tres libros, qui Parva Naturalia dicuntur, in duodecim libros Metaphyſicorum, cum tractatu de Ente & Eſſentiâ, in librum de Cauſis, in libros X. Ethicorum ad Nicomachum, in octo libros Politicorum, Venet. 1496.

Commentaria in IV. libros Sententiarum Magiſtri Petri Lombardi. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1492. *Pariſ.* 1574. 8°. *Venet.* 1481, 1490. fol.

Quæſtiones diſputatæ X. *de Potentiâ Dei*, *Argent.* 1500. XVI. *de Malo. De ſpiritualibus Creaturis. De Animâ. De Unione Verbi. De Virtutibus in communi. De Charitate. De Correctione fraternâ. De Spe. De Virtutibus Cardinalibus.* XXIX. *de Veritate.*

Quæſtiones Quodlibeticæ XII. *Colon.* 1471, 1485, 1491. fol. *Noriberg.* 1474. *Ulmæ* 1475.

Summa Catholicæ fidei contra Gentiles in libros IV. diſtributa. Prodiit *Romæ* 1476. *Venet.* 1480. fol. ſeorſim etiam cum uberrimis Franciſci de Sylveſtris Commentariis *Lugduni* 1566. fol.

Expoſitio in librum B. Dionyſii de Divinis Nominibus.

Summa Theologiæ in partes III. diviſa; *Quæſtiones* DXII. *articulos* MMDCLIV. continens, Prodiit ſeorſim *Colon.* 1604. *Duaci* 1614 *Antverp.* 1624. cum Commentariis Cajetani *Bononiæ* 1514. cum Commentariis Capponi, Cajetani & Javelli *Venet.* 1596. 5 vol. fol. Prodiit etiam per partes variis locis & temporibus edita, viz. pars prima *Venet.* 1477, 1484. prima ſecundæ *Venet.* 1483. ſecunda ſecundæ *Rom.* 1474. *Venet.* 1480. tertia pars *Venet.* 1486.

Expoſitio in librum B. Job.

Expoſitio in primam Quinquagenam Pſalmorum Davidis.

Expoſitio in Canticum Canticorum, quam S. Thomas morti proximus in lecto decumbens Monachis Foſſæ Novæ dictavit. Prodiit ſeorſim 1545. 8°.

Expoſitio in Eſaiam Prophetam.

Expoſitio in Jeremiam Prophetam.

Expoſitio in Threnos Jeremiæ. Tres haſce Expoſitiones à nonnullis Thomæ Anglico adjudicantur.

Expoſitio in Evangelium S. Matthæi. Suppoſititia eſt, ac Petrum Scaligerum Dominicanum Veronenſem Epiſcopum authorem habet.

Expoſitio in Evangelium S. Joannis.

Catena aurea in IV. Evangelia, ad Urbanum IV. Papam, ex ſententiis SS. Patrum miro artificio contexta. Prodiit ſeorſim *Lugduni* 1530. 8°. *Antverp.* 1578. fol. Commentarii ejus in IV. Evangeliſtas prodierunt 2 vol. *Noriberg.* 1474. *Venet.* 1486.

Expoſitio

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Expoſitio in omnes D. Pauli Epiſtolas, Baſil. 1475. & Cajetani Commentariis illuſtrata, *Bononiæ* 1481. fol.

Sermones pro Dominicis diebus, & Sanctorum ſolennitatibus. Prodierunt ſeorſim *Romæ* 1571. 8o.

Opuſcula LXXIII. viz. *Contra errores Græcorum. Compendium Theologiæ ad Reginaldum fratrem* (quod quidem non Thomæ, ſed Ulrici de Argentinâ fœtus eſſe videtur.) *Declaratio quorundam articulorum contra Græcos, Armenos, & Saracenos. De duobus præceptis Charitatis & decem legis præceptis. De Articulis fidei & Sacramentis Eccleſiæ. Expoſitio Symboli Apoſtolorum. Expoſitio Orationis Dominicæ. Expoſitio Salutationis Angelicæ. De Articulis CVIII.* ſumptis ex opere Petri de Tarentaſiâ. *Reſponſio ad Joannem Vercellenſem. Reſponſio de Articulis* XLII. *ad eundem. Reſponſio de Articulis* XXXVI. *ad lectorem Venetum. Reſponſio de Articulis* VI. *ad lectorem Biſuntinum. De differentiâ Verbi divini & humani. De natura & origine verbi intellectus. De ſubſtantiis ſeparatis,* ſeu *de Angelorum natura. De vanitate intellectus. Contra peſtiferam doctrinam retrahenſium homines à religionis ingreſſu. De perfectione vitæ ſpiritualis. Contra impugnantes Dei cultum & religionem adverſus Gulielmum de S. Amore. De regimine Principum libri* IV. (quos plurimi ſuſpectos habent.) *De regimine Judæorum. De Forma abſolutionis. Expoſitio primæ decretalis. Expoſitio ſecundæ decretalis. De Sortibus. De aſtrorum judiciis. De æternitate Mundi contra murmurantes. De Fato. Tractatus Logici & Philoſophici* XXVI. *De eruditione principum libri* VII. *Officium de Feſto corporis Chriſti,* Urbani IV. juſſu compoſitum. *Opus de venerabili Sacramento altaris* (quod à nonnullis Alberto M. tribuitur) *De Sacramento Eucharistiæ ad modum X. Prædicamentorum. De humanitate Jeſu Chriſti. De dilectione Chriſti & Proximi. De divinis moribus. De Beatitudine. De modo confitendi & puritate conſcientiæ. De Officio Sacerdotis. Expoſitio Miſſæ. De emptione & venditione ad tempus. Epiſtola brevis exhortatoria ad quendam. D[illegible] virtutibus numero quaternario procedens. De Concordantiis dictum. De Uſuris.* (Opuſculi iſta XIV. proximè recenſita dubiæ ſunt fidei.) *Expoſitio in librum Boethii de Hebdomadibus. Preclaræ Quæſtiones ſuper librum Boethii de Trinitate.* Ex opuſculis hiſce LXXIII. prodierunt ſeorſim XLIX. 1488. f. quam editionem penès me habeo. Plura *Venet.* 1587, & 1596.

Omnia S. Thomæ opera hactenus enumerata prodierunt in XVII. Tomos diviſa *Romæ* 1570. *Venet.* 1594. *Antverp.* 1612. Editionibus Venetæ & Antverpienſi decimus octavus acceſſit Tomus opera ſequentia complectens.

Commentarius in Geneſin. Prodiit ſeorſim *Lugduni* 1573. 8o.

Commentarius in libros Maccabæorum, Pariſ. 1596. 8o.

Commentarius in omnes Epiſtolas Canonicas, Pariſ. 1543. 8o. 1550. *Lugduni* 1556. *Antverp.* 1591.

Commentarius in Apocalypſin.

Commentarius in Danielem Prophetam.

Commentarius in Boethii libros de conſolatione Philoſophiæ. Prodiit ſeorſim *Lovaniæ* 1487. fol. *Lugd.* 1514. 4°.

De operibus hiſce una eademque ferenda eſt ſententia, ea ſcilicet Thomæ Aquinati abjudicanda eſſe, & Thomæ Anglico maximam partem deberi.

Prima operum S. Thomæ editio prodiit Tomis XVII. *Venet.* 1490. *Noriberg.* 1496. fol.

1255. Vid. Wadding. Annal. Minor. ad an. 1221, 1232, 1243, 1253, 1256, 1260, 1265, 1271, 1274. & alibi.

BONAVENTURA, *Joannes,* ſeu ut alii, *Petrus, Fidanza* in baptiſmo dictus, à Græcis verò *Euſtachius* & *Eutychius,* appellatus, *Doctor Seraphicus,* gente Italus, patriâ Tuſcus, apud Balneoregium Hetruriæ urbem honeſtis parentibus, patre Joanne, Ritellâ matre, natus anno 1221. Anno circiter 1243. Fratrum Minorum Ordini nomen dedit, & Alexandrum Alenſem, uti perhibent, præceptorem nactus, ſtudiis Theologicis in Academiâ Pariſienſi incubuit. Tam fœlici id ſucceſſu præſtitit, ut poſt ſeptennium dignus haberetur, qui Sententiarum libros publicè prælegeret & explicaret

Anno.

Anno 1255. Doctoratûs inſignibus cohoneſtatus eſt. Anno ſequente poſt Joannis Parmenſis mortem totius Ordinis Franciſcani Præfecturam ſeu Generalatum unanimi omnium Fratrum ſuffragio accepit. Generalis factus, labaſcentem Minorum diſciplinam correxit: totumque Ordinem adversùs Giraldum de Abbatis-villâ, & Gulielmum de S. Amore egregiè defendit. Immodico planè & ſuperſtitioſo affectu B. Mariæ Virginis cultui mancipatus, congregato Piſis generali Ordinis ſui Capitulo inter alia ſtatuit, Ut Fratres Minores plebem in concionibus paſſim hortarentur ad eam, ſigno campanæ, quæ poſt complectorium pulſatur, audito, orandam & venerandam. Quin & primus omnium religioſas Laicorum ſodalitates ſive Confraternitates in Orbem Chriſtianum induxit, inſtitutâ Romæ anno 1270. Confraternitate, quam vocant *Confalonis*. Anno 1272. cùm poſt diuturnum Interpontificium de Pontifice eligendo inter Cardinales non conveniret: Bonaventura communi omnium calculo arbiter eſt adhibitus, qui Pontificem eligendum pro lubitu ſuo nominaret. Poteſtate igitur acceptâ, Theobaldum Archidiaconum Leodienſem, *Gregorium X.* poſtea dictum, Pontificem deſignavit: à quo ipſe viciſſim anno 1274. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Epiſcopus Albanenſis creatus eſt, paulò antè Concilium Lugdunenſe II. cujus ille primæ ſeſſioni intererat. Obiit Lugduni ante finitum Concilium anno 1274. die XV. Julii, ætatis ſuæ 53. honorificentiſſimo funere elatus, totâ nempe Synodo exequias ſummo ſtudio celebrante.

OPERA.

Principium S. Scripturæ.

Expoſitio ſeu Sermones XXIII. in Hexaemeron.

Expoſitio in Pſalterium, in Eccleſiaſten, in Sapientiam, & in Threnos Hieremiæ.

Expoſitio in caput VI. S. Matthæi, & in Evangelium S. Lucæ.

Poſtilla in Evangelium S. Joannis, & Collationes in eundem.

Sermones de Tempore, & de Sanctis. Swollæ 1479. fol. *Hagenoæ* 1496.

Commentaria in IV. libros Sententiarum, 2 Vol. *Norimberg.* 1491. fol.

Opuſcula XIII. viz. *De reductione artium ad Theologiam. Breviloquium, Centiloquium, Pharetra, Declaratio terminorum Theologiæ. Principium compendioſum in libros Sententiarum. Quatuor libri Sententiarum carmine digeſti. De quatuor Virtutibus Cardinalibus. De ſeptem donis Sp. S. De tribus ternariis peccatorum. De reſurrectione ad gratiam. Diæta ſalutis* (quæ cum præcedente Opuſculo ſeorſim prodiit *Pariſ.* 1523. 8o.) *De Eccleſiaſticâ Hierarchiâ.*

Opuſcula alia XVII. viz. *Soliloquium. De Meditatione Vitæ D. N. Ieſu Chriſti. Libellus meditationum. De ſeptem gradibus contemplationis. De quinque feſtivitatibus pueri Ieſu. Officium de Paſſione Dominicâ. De S. Cruce laudatio. Lignum Vitæ. Speculum de laudibus B. Mariæ, Argent.* 1476. *De Coronâ B. Mariæ. De compaſſione ejuſdem. Philomela Paſſioni Domini aptata per ſeptem horas. De ſeptem verbis Domini in Cruce. Pſalterium B. Mariæ majus. Pſalterium B. Mariæ minus. In Salutationem Angelicam. In Salve Regina.*

Opuſcula alia XX. viz. *De inſtitutione vitæ Chriſtianæ. De regimine animæ. Speculum animi. De X. Præceptis. De gradibus virtutum. Itinerarium mentis in Deum. De ſeptem itineribus æternitatis. Stimulus divini amoris. Parvum bonum ſive incendium amoris. Amatorius. Exercitiorum ſpiritualium libellus. Faſcicularius. Epiſtola* XXV. *memorialia complectens. Confeſſionale. De ratione confitendi. De puritate conſcientiæ. De præparatione Sacerdotis ad Miſſam. Expoſitio Miſſæ. De ſex alis Cherubim. De ſex alis Seraphim.*

Opuſcula alia XXIII. viz. *De triplici ſtatu Religioſorum. Speculum diſciplinæ in uſum Novitiorum* (quod cum Epiſtolâ memorialium ſeorſim prodiit *Antverp.* 1600. 8o.) *Viginti paſſus Novitiorum. In regulam Novitiorum. De proceſſu Religionis. De contemptu Sæculi. De reformatione mentis. Alphabetum parvum boni Monachi. De perfectione vitæ ad Sorores. Declaratio Regulæ Minorum. Quæſtiones circa eandem Regulam. Quare Fratres Minores prædicent. De paupertate*

LIIII

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An MCC

tate Chriſti. Quòd Chriſtus & Apoſtoli nudis pedibus incedebant. Apologia Evangelicæ paupertatis. Contra calumniatorem Regulæ Franciſcanæ. Apologeticus in eos, qui Ordini Minorum adverſantur. De non frequentandis quæſtionibus. Collationum libellus ad Fratres Toloſates (de quo ambigitur). *De reformandis Fratribus, ad miniſtros Provinciales. Compendium Theologiæ. De eſſentiâ, inviſibilitate, & immenſitate Dei. De myſticâ Theologiâ.*

Prodierunt S. Bonaventuræ Opera hactenus enumerata, in VIII. Tomos digeſta, *Romæ* 1588. f.

1255. THOMAS, *Cantipratenſis* dictus, natione Barbantus, in vico Leuvis propè Bruxellam nobili genere natus, primò quidem Canonicus in Cantiprato propè Cameracum; dein ad Prædicatorum caſtra tranſiens, Albertum Magnum Coloniæ docentem audivit, Thomam Aquinatem condiſcipulum nactus, claruit anno 1255. Denum Subprior ac Lector in Conventu Fratrum Ordinis ſui Lovanienſi factus, tandem Epiſcopus Luſentinus conſecratus ſuffraganeam Epiſcopo Cameracenſi navavit operam. Obiiſſe dicitur anno 1263. die XV. Maii.

SCRIPTA.

B*onum Univerſale de Apibus*, ad Humbertum Ordinis Prædicatorum Generalem. Prodiit *Duaci* 1597. 1605. & cum notis Georgii Colvenerii ibid. 1627. 8o.

Vita B. Chriſtianæ, dictæ *Mirabilis* in Hasbaniâ. Extat apud Surium die XXIII. Junii.

Vita B. Mariæ Ogniacenſis, apud Surium ibid.

Vita B. Lutgardis monialis de Aquiriâ, apud Surium XVI. Junii.

Vita B. Margaritæ Iprenſis, quæ obiit anno 1237. Prodiit *Duaci* 1618.

Interiit *Liber operoſus de Naturis rerum* à Thoma Cantipratenſi labore quindecenni ſcriptus.

1256. ALBERTUS, natione, ut opinor, Germanus, quamvis alii Italum faciant, Cœnobii Stadenſis in Archiepiſcopatu Bremenſi Monachus, & ab anno 1232. Abbas, Ordinis Benedictini. Anno 1236. Romam profectus, bullam à Gregorio pontifice impetravit; ut Monaſterium Stadenſe derelicto Ordine Benedictino in Ciſtercienſem tranſiret. Cùm tamen conſtanter reniterentur Monachi, Albertus moleſtiarum pertæſus, præfecturâ Cœnobii ſemet abdicavit anno 1240. & Fratribus Minoritis nomen dedit: Generalis demum totius Ordinis Franciſcani Magiſter factus. Claruit anno 1256. Scripſit *Chronicon ab Orbe condito ad annum Chriſti* 1256. quo tum vetuſtiorum temporum Hiſtoria, tùm verò præcipuè res Germanicæ illuſtrantur. In Opere ſanè contexendo melioris notæ Autores ſequitur, quorum verba ubivis ferè retinet; quæque haud alibi facilè reperiuntur, interſerit, miſſis ut plurimùm Monachorum ſomniis, nugiſque quas ſæculi ſui Scriptores venditare ſolent. Primus iſtud *Chronicon* è Bibliothecâ Ranzovianâ unà cum notis & Appendice Genealogicâ edidit Reinerus Reineccius *Helmſtad.* 1587. 4o. recuſum *Witteberga* 1608. 4o.

1260. JOANNES GUALLENSIS ſeu Wallis, gente Anglus, Ordinis Minorum Monachus Wigornienſis, Oxonii Philoſophiam ac Theologiam didicit, Pariſiis docuit; *Arbor Vitæ* ob eximiam doctrinam paſſim appellatus. Claruit anno 1260. Quando obierit non conſtat. Mortuus eſt Lutetiæ, & apud Franciſcanos ſepultus. *Eâ erat, ut tum ferebant tempora* (inquit de eo † Lelandus noſter) *facundiâ, eâ ingenii promptitudine, acrimoniâ, felicitate etiam, ut de quâcunque re non dicam ornatè, eloquenter, ſplendide, ſed acutè, graviter, doctè potuerit diſſerere. Quæ virtutes ſi pleno copiæ cornu adſint, non video quin inter eloquentiæ flores quamvis ad miraculum varios, ſuum, & meritò quidem vel hâc noſtra ætate, locum habeant.*

† Collect. MS. Tom. 4. p. 232. ap. Antiq. Oxon. p. 72.

SCRI-

SCRIPTA.

ORdinarium, ſive *Alphabetum vitæ religioſæ*, in tres partes diviſum, viz. *Dietarium, Locarium, & Itinerarium.*

Breviloquium de Philoſophiæ dignitate ejuſque abuſu.

Breviloquium de 4. Cardinalibus Virtutibus antiquorum Philoſophorum & Principum.

Compendiloquium de Vitis illuſtrium Philoſophorum.

Margarita Doctorum, ſeu *Communes loci ad omnium generum argumenta*, ſive *Summa de regimine vitæ humanæ.*

Prodierunt Opuſcula iſthæc omnia *Lugduni* 1511. f.

Collectio Epiſtolarum Decretalium Romanorum Pontificum, ab Antonio Auguſtino unà cum tribus aliis antiquis Collectionibus edita *Ilerdæ* 1576. f. recuſa *Pariſ.* 1609.

Summa Collationum. Prodiit *Pariſ.* 1516. 4o. & 1561.

Expoſitiones ſeu Moralitates Fabularum Ovidii. Pariſ. 1509.

Alia plura Joannis Wallenſis Opera hactenus inedita recenſet Baleus Cent. 4. cap. 28.

BONAVENTURA BROCARDUS, Patriâ Argentoratenſis, Monachus Montis Sion Ordinis Prædicatorum, claruit anno 1260. Ambroſius de Altamura refert illum ad an. 1238. aitque eum anno 1218. habitum induiſſe, & in Terram Sanctam ante annum 1227. miſſum diuturnam ibi moram feciſſe. Extat *Deſcriptio locorum Terræ Sanctæ Ingolſtad.* 1604. 4o. *Colon.* 1624. 8o. & alibi. 1260.

ALBERTUS, MAGNUS cognomento dictus, (quin & teſte † Jovio, deferebat MAXIMI cognomentum Gymnaſiorum omnium conſenſus, niſi publico voto Chriſtiana verecundia reſtitiſſet) Natione Germanus, Patriâ Suevus, domo Lavingenſis, ex nobiliſſimâ Dynaſtarum Bolſtatenſium ſtirpe oriundus, natus eſt anno 1205. Juvenis adhuc Patavium à parentibus miſſus, ut bonis literis inſtitueretur; anno 1221. Fratribus Prædicatoribus ſe adjunxit, & ab ipſo Jordano Dominicanorum Generali Ordinis habitum ſuſcepit. Mitto, quæ de innatâ animi hebetudine, & exinde ortâ ſtudiorum infœlicitate, de deſperato doctrinæ profectu, & meditatâ idcirco fugâ, de memoriâ & ingenio ei à B. Virgine, ne fugeret Albertus, divinitùs conceſſis, & de utroque iterum triennio ante mortem ablato, & mutato derepente ex Aſino in Philoſophum, ex Philoſopho in Aſinum Alberto nugantur Dominicani. Id certò conſtat Albertum tantam & tam fœlicem in omni literarum ſcientiâ operam poſuiſſe, ut ſummus ſui ſæculi Theologus, Philoſophus, ac Mathematicus haberetur. Tantum præſertim in Mathematicis potuit, ut ab indoctâ plebe miranda ejus artificia obſtupeſcente Magicæ paſſim inſimularetur. Anno 1236. mortuo Jordano Generali Dominicanorum Magiſtro, Albertus totum Ordinem biennio Vicarius rexit. Anno 1238. in Capitulo Ordinis generali Bononiæ habito ipſe cum Hugone de S. Caro ad Generalatum petitus eſt. Uterque tamen dignitate excidit. Provincialis autem Ordinis ſui per Germaniam factus, Coloniæ lares poſuit, ibique Theologiam publicè prælegit, magno auditorum concurſu ſimul ac plauſu celebratus. Ex illâ enim ſcholâ prodierunt Thomas Aquinas, Ambroſius Senenſis, Thomas Cantipratenſis, aliique longo agmine primores hujuſce ſæculi viri. Ineunte anno 1260. Albertus ab Alexandro IV. Pontifice Ratiſponenſis ad Danubium Epiſcopus renunciatus eſt, & quamvis invito animo, provinciam ſuſcipere coactus. Anno verò 1263. oneris Epiſcopalis pertæſus, dignitate ſuâ ſeſe abdicavit; & in Monaſterium Colonienſe reverſus ſenectutem ſuam ocio literario oblectavit. Obiit anno 1280. die XV. Novembr. ætatis ſuæ LXXV. ſeu, ut alii volunt LXXXVII. De eo P. Jovius ‖, *docendo ſcribendoque, theologiæ philoſophiæque totius locos*

1260.

† Elog. Doct. p. 15.

Vid. Bzov. ad an. 1227. 1248. 1260. & alibi.

‖ Ubi ſupra.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

omnes, miris celſiſſimi ingenii luminibus illuſtravit. In dicendo vero, inquit Rhodiginus *, *Gothicum ſapit & Barbarum, oratione ſquarroſâ prorſus & illepidâ.*

* Lect. Antiq. I. p. 111.

OPERA.

Opera Dialectica VIII. viz. *De Prædicabilibus. De X. Prædicamentis. De ſex Principiis. De interpretatione libri II. De Syllogiſmo ſimpliciter ſeu priorum Analyticorum libri II. De demonſtratione ſeu Poſteriorum Analyticorum libri II. Topicorum libri VIII. De Sophiſticis Elenchis libri II.*

Opera Phyſica & Metaphyſica XXVIII. viz. *De Phyſico auditu libri VIII. De Cœlo & Mundo libri IV. De Generatione & Corruptione libri II. De Meteoris libri IV. De Mineralibus libri V. De Animâ libri III. Metaphyſicorum libri XIII. Ethicorum Nicomachiorum libri X. Politicorum libri VIII. De ſenſu & ſenſato liber. De memoriâ & reminiſcentiâ liber. De ſomno & vigiliâ liber. De motibus Animalium libri II. De ætate ſive de juventute & ſenectute liber. De ſpiritu & reſpiratione libri II. De Morte & Vitâ liber. De nutrimento & nutribili liber. De naturâ & origine animæ liber. De unitate Intellectûs contra Averroem liber. De Intellectu & intelligibili libri II. De naturâ locorum liber. De cauſis proprietatum liber. De Paſſionibus aeris liber. De Vegetabilibus & Plantis libri VII. De Principiis motûs progreſſivi liber. De proceſſu Univerſitatis à Cauſâ Primâ liber. Speculum Aſtronomicum* (in quo de libris licitis & illicitis pertractatur). *De Animalibus libri XVI.*

Commentarii in Pſalmos.

Commentarii in Threnos Jeremiæ.

Commentarii in Baruch.

Commentarii in Danielem.

Commentarii in XII. Prophetas Minores. Prodierunt *Colon.* 1536.

Commentarii in IV. Evangelia.

Commentarii in Apocalypſin. Prodierunt *Baſil.* 1506.

Sermones de Tempore.

Orationes ſuper Evangelia Dominicalia totius anni.

Sermones de Sanctis.

Sermones XXXII. de Sacramento Eucharistiæ. Prodierunt Alberti Sermones ſeorſim *Moguntiæ* 1615. 8o.

Liber de Muliere forti.

Commentarii in S. Dionyſium Areopagitam.

Compendium Theologicæ veritatis libris VII digeſtum. Prodiit *Venet.* 1485. 1588. 8o.

Commentarius in IV. libros Sententiarum.

Summa Theologiæ in duas partes diviſa.

Summa de creaturis, in duas partes diviſa, quarum prima eſt *de quatuor coævis,* ſecunda *de Homine. Venet.* 1498. 1519.

Mariale, ſive *Quæſtiones CCXXX. ſuper Evangelium,* quod incipit, *Miſſus eſt. Mediolani* 1489.

De Laudibus B. Virginis libri XII. quos naſutiores Critici Alberto abjudicant, & Richardo à S. Laurentio, Pœnitentiario Rothomagenſi, tribuunt. Prodierunt *Argent.* 1493. fol. *Duaci* 1625. 4°.

Biblia Mariana, in quibus omnia ferè quæ in S. Scripturâ continentur B. Deiparæ Virgini breviter adaptantur. Prodierunt *Colon.* 1625. 8o.

De Apprehenſione & apprehenſionis modis liber. Londini 1515. 8°.

Philoſophia pauperum, ſive *Iſagoge in varios Ariſtotelis libros.* Venet. 1496.

De Sacrificio Miſſæ liber.

De Sacramento Eucharistiæ liber.

Paradiſus animæ, ſive *de Virtutibus libellus.* Colon. 1498. 4o.

De

De adhærendo Deo libellus. Prodiit ſeorſim unà cum præcedente Opuſculo *Antverp.* 1581. 8o. ibid. 1602. 8o. Iterùmque ibidem anno 1621. unà cum vitâ illius per Petrum de Pruſſia compilatâ.

De Alchymiâ libellus. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1561. *Urſellis* 1602. 8o.

Opera omnia Alberti Magni hactenus enumerata collegit, & in XXI. Tomos diſtributa edi curavit Petrus Jammy, Ordinis Prædicatorum Theologus, *Lugduni* 1651.

Alium Alberti Operum Tomum penès Editores prælo paratum fuiſſe fidem facit Ambroſius de Altamura *Biblioth. Prædicat.* p. 55.

GEORGIUS, *Acropolita* dictus, Patriâ Conſtantinopolitanus. Liberalibus diſciplinis in Grammaticorum ſcholis jam probè inſtructus, poſt annum 1228. à Patre ſuo in Joannis Ducæ Imp. apud Nicæam agentis aulam adoleſcens adhuc datus eſt. Anno ætatis 17. ex aulâ dimiſſus, Mathemata, Poeticam, & Rhetoricam à Theodoro Exapterygo, Logicam à Nicephoro Blemmidâ didicit. Annos natus 21. de Solis Eclipſi coràm Joanne Imp. cum Nicolao Medico erudite diſputavit. Demum magnus Imperatoris Logotheta factus, claruit anno 1261. Crebras pro Imperatoribus CP. legationes obiit; arduiſque regni negotiis adhibitus fuit: à Joanne Ducâ ad Michaelem Deſpotam pro pace confirmandâ Lariſſam miſſus; ab eodem Michaeli Comneno inſidiarum ſuſpecto judex datus: à Theodoro Laſcari Joannis filio, quem in Logicis erudiverat, omnibus Occidentalium provinciarum Præfectis præpoſitus, circa an. 1255. contra Michaelem Angelum Deſpotam à Theodoro deficientem ſtrenuè belligeratus eſt: donec tandem in Prilapo urbe obſeſſus, & poſt fortiſſimam propugnationem proditione captus fuit, & per provinciam in vinculis circumductus. Anno 1260. à Michaele Palæologo Imp. liberatus, & ad Conſtantinum Bulgarorum Principem legatus eſt. Anno 1267. cùm Eccleſiæ Rhetor juventutem Eccleſiaſticam bonis literis ac moribus per plures annos inſtituiſſet, oneris pertæſus, Holobolum ſucceſſorem accepit. Anno 1272. Synodo ad dijudicandam Joannis Vecci Patriarchæ CP. cauſam collectâ Georgius inter Politicos Eccleſiaſticis additos judex præſedit. Anno ſequente à Michaele Imp. ad Gregorium X. Pontificem unà cum aliis quibuſdam legatus, pacem Eccleſiaſticam Græcos inter & Latinos conciliavit. Anno 1274. ad Concilium Lugdunenſe II. profectus, pacem nuper initam Imperatoris vice juramento coram Patribus ſuſcepto confirmavit. Anno 1282. ad Joannem Bulgarorum principem miſſus eſt; ac domum reverſus, obiit eodem anno. Gregorius Cyprius, Patriarcha CP. encomio Georgii noſtri Hiſtoriæ præmiſſo, immodicis illum laudibus effert: quaſi unus ille eſſet, qui omne diſciplinarum pariter conjuxerat genus, & in omnibus tenebat primas, *ὡς ἂν οὐδενὶ πρὸς οὐδένα καταδέχεσθαι σύγκρισιν: ita ut in nullo quiſquam ei conferri poſſet*: immò qui ipſum Ariſtotelem in Philoſophicis, Platonem in Theologiâ atque Atticâ venuſtate pari paſſu ſequebatur. Verùm plùs ſatis erit, ſi dimidiam hujus encomii partem ei largiamur. Sit licèt doctus, diligens, prudens, ac fidelis Scriptor: hujuſmodi tamen encomia in hujus ſæculi homines effundere, eſt omnes modeſtiæ & veritatis limites laudando tranſilire. Certè Ephræmius in Chronico MS. à L. Allatio citato, vocat Acropolitam noſtrum ἀρχεῖα πάντων ϗ πεῖθρον. Condidit Georgius Acropolites *Hiſtoriam* ſeu *Chronicon Conſtantinopolitanum* à captâ per Latinos Urbe, uſque ad receptam per Michaelem Palæologum, viz. ab anno 1203. ad 1261. Eam Peræ repertam & à Georgio Cantacuzeno redemptam Conſtantinopoli detulit Georgius Douza; Latinè vertit, notiſque illuſtratam Gr. Lat. edidit Theodorus Georgii frater *Ludg. Bat.* 1614. 8o. anno ſequenti Geneveníes eam Gr. Lat. ſed abſque notis, Laonico Chalcocondylæ ſubjunxerunt *Genevæ* 1615. f. Integrior multò demum ex verſione, & cum notis Leonis Allatii, ſubjectâ ad calcem prolixâ ejuſdem Diatribâ *de Georgiis & eorum ſcriptis*, prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1651. f. Interim notandum L. Allatium duplicem hujuſce Chronici ἔκδοσιν, ſive editionem facere: unam breviorem, quamplurimis ab aliquo reſectis, & hanc ipſam eſſe, quam G. Douza 1261.

SÆC. XIII. ab An. MCC. Donza primus edidit; aliam prolixam ac diffuſam, & omnibus numeris perfectam, quam à ſe Latinè redditam Pariſienſes Typographi in lucem emiſerunt. Denique ejus *Forma de fide, de virtute, & anima*, in Biblioth. Ant. Auguſtini habebatur; *item Expoſitio in Gr. Nazianzeni ſententias* in Palatina; XIII. *ad Deum precationes*, poſt Conſtantinopolim à Græcis recuperatam uſurpatæ, quarum ipſe in Hiſtoria ſua meminit; item Orat. *de recuperata CP.* ad Michalem Imper. de qua in fine Hiſtoriæ ſuæ mentionem injicit.

1261. URBANUS IV. *Jacobus Pantaleon* ante dictus, gente Gallus, in Tricaſſibus humili loco natus, ſutoris quippe veteramentarii filius, primùm Canonicus Tricaſſinus, dein Laudunenſis Archidiaconus, poſtea Verdunenſis Epiſcopus, Alexandri IV. in Pomeraniâ, Pruſſiâ, Livoniâ, univerſâque Germaniâ legatus, mox Patriarcha Hieroſolymitanus, ac tandem anno 1261. Pontifex Romanus electus Viterbii die XXIX. Auguſti, coronatus IV. Septembris. Anno 1262. Manfredum regem anathematizavit, peccatorum remiſſionem omnibus contra eum militantibus pollicitus. Anno 1264. Feſtum Corporis Chriſti in Eccleſiâ deinceps celebrari inſtituit. Obiit Peruſii eodem anno die II. Octobr. De eo hæc habet Joannes Stella. " Hic etſi humuli loco natus, præſtanti tamen & eleganti linguâ fuit; qui aliquando laceſſitus, quod vili patre ortus eſſet, reſpondit: *Nobilem virum non naſci: ſed fieri, virtutis eſt atque Nobilitatis.* Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. XI. p. 817. *Metaphraſis ejus in Pſalmum L.* habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 335. Epiſtolæ aliæ XI. apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1261, &c. *aliæ XIII.* ibid. Tom. II. in *Regeſto Pontif.* p. 86.

1262. HENRICUS DE SEGUSIO, natione Gallus, Patriâ Seguſinus, in Subalpinis natus, ante annum 1258. Ebrodunenſis in Galliâ Narbonenſi Epiſcopus factus eſt. Anno 1262. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Epiſcopus Hoſtienſis. Gulielmum Durandum Speculatorem inter alios diſcipulum habuit: tantam in utroque Jure ſcientiam adeptus, ut *Fons & Splendor Juris* denominatus ſit. Obiit anno 1271. quem tamen alii ad annum 1281. vixiſſe volunt. Scripſit *Summam utriuſque Juris*, quæ vulgò dicitur *Aurea Summa Hoſtienſis.* Prodiit iſta cum annotationibus Guarini *Baſil.* 1537. 1573. f. *Lugduni* 1588. 1597. Scripſit etiam *Expoſitionem in ſex libros Decretalium*, typis impreſſam, *Romæ*, ut videtur, 1470. 1473 *Venet.* 1498. f. 1581.

1265. CLEMENS IV. *Guido Fulcodii*, ſeu *Guido Groſſus* antea appellatus, gente Gallus, primùm quidem Advocatus inſignis, & Regis Franciæ Conſiliarius; quando & uxorem duxit, ex quâ duas filias ſuſcepit. Poſt uxoris mortem ſæculo renunciavit; & ob morum ſanctitatem primò Epiſcopus Podienſis, dein Archiepiſcopus Narbonenſis, tandem Cardinalis ac Sabinenſis Epiſcopus factus eſt. Ab Urbano IV. in Angliam legatus, poſt Urbani mortem Pontifex Romanus à Cardinalibus abſens electus eſt anno 1265. cui electioni aſſenſum ipſe præbuit Peruſii die VI. Februarii, die XXII. coronatus. Primo ſtatim Pontificatûs ingreſſu rarum contemptus mundi ſignum edidit. Utrivis enim filiarum datis nonniſi triginta libris Turonenſibus, alteram plebeio homini uxorem locavit, alteram Monaſterio commiſit: quin & ſororis filio tres Canonicatus obtinenti optionem dedit; ut quem vellet, ex his retineret, duos illicò, dimitteret. Eodem anno Siciliæ regnum Carolo Andegavenſi, Ludovici Galliæ Regis fratri, Manfredo ob contumaciam ſcilicet abalienatum, Apoſtolico jure donavit: Crucem contra Manfredum prædicari, & pro ſumptibus belli ſublevandis Eccleſiaſticorum omnium redituum decimas perſolvi juſſit. Anno 1267. Conradinum Regem Frederici Imp. filium jus avitum in Italiâ perſequentem, omneſque civitates ei adhærentes anathemate percuſſit, & Petrum Aragoniæ Regem diris devotum regno ſuo authoritate Apoſtolicâ exuendum decrevit. Obiit Viterbii anno 1268. die XXIX. Novembris. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. XI. p. 800.

Digitized by Google

830. *aliæ Epiſtolæ & Conſtitutiones VII.* apud Bzovium *Annal.* ad an. 1266, 1267. 1338. *aliæ Epiſtolæ XIII.* apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1265, &c. *aliæ XXXIV.* ibid. Tom. II. in *Regeſto Pontif.* p. 100. alias aliquot dabunt Albertinus *de Euchariſtia* p. 973. Cl. Jollius inter Oiſelli opuſcula p. 690, 691. Plura illius ſcripta inedita recenſet Lud. Jacobatius *Bibliotb. Pontif.* p. 48. Cæterùm turpiſſimè hallucinantur, qui ingentia *Opera Juridicalia* Clementi noſtro aſcribunt, puta *Deciſiones, Francofurt.* 1575. f. *Lecturam auream ſuper Decretales, Lugduni* 1517. *Francofurt.* 1580. f. *De Appellationibus Tractatum, Colon.* 1573. *Commentariorum in Pandectas, Conſiliorum volumina III*, &c. Iſta enim omnia debentur Guidoni cognomento Papæ, Conſuli Delphinati, qui claruit ab anno 1427. ad 1483.

GILBERTUS, ſive *Guibertus, Wibertus* ab Henrico Gandavenſi dictus, Patriâ Tornacenſis, Ordinis Franciſcani Monachus, S. Theologiæ in Academiâ Pariſienſi Profeſſor, claruit anno 1270. Extat *Tractatus de Officio Epiſcopi & Eccleſiæ cæremoniis*, alius *De pace & tranquilitate animi*, uterque in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 378. *Vita S. Eleutherii primi Tornacenſium Apoſtoli*, apud Bollandum ad XX. Februarii. *Sermones de Tempore, & de Sanctis*, editi *Pariſ.* 1518. 80. Scripſit & *Hodæporicon* primæ profectionis S. Ludovici Regis in Orientem, teſte Henrico Gandavenſi ‖; quod in Belgicis Bibliothecis MS. extare dicitur. 1270.

‖ De Script. c. 54.

NICOLAUS HANAPUS, natione Gallus, in vico cognomine Diœceſis Rhemenſis natus, Ordinis Dominicani Monachus. Sedis Apoſtolicæ in Romanâ Urbe Pœnitentiarius, claruit circa an. 1270. Dum munere ſuo ſummâ cum laude fungeretur, anno 1281. à Martino Papâ Patriarcha Hieroſolymitanus renunciatur, primus etiam in Syriâ & Palæſtinâ fidei Cenſor à Nicolao III. antea conſtitutus. Obiit Ptolemaide anno 1288. Extant *Biblia Pauperum* Capitulis Cxxxiv. (Bonaventuræ falsò tributa) ſive *Virtutum vitiorumque exempla* ex univerſo utriuſque legis promptuario decerpta, *Venet.* 1537. 160. *Tubingæ* 1533. *Pariſ.* 1547. 80. *Baſil.* 1555. 1270.

GREGORIUS X. *Theobaldus* antea dictus, gente Italus, Patriâ Placentinus, Archidiaconus Leodicenſis, anno 1270. Edwardo Walliæ Principi in Palæſtinam exercitum ducenti comitem ſe adjunxit: ubi dum moram faceret, Pontifex Romanus à Cardinalibus electus eſt Viterbii anno 1271. die I. Septembr. electioni aſſenſum præbuit die xxvii. Octobr. atque anno ſequente, die xxvii. Martii Romæ coronatus eſt. Anno 1274. Concilio Lugdunenſi II. præſedit; in quo cum Eccleſiâ Græcâ pacem iniit, nullas non conditiones amplectente Michaele Imp. ut ab imperio ſuo adhuc nutante Occidentalium arma averteret; & Baldwino purpuram authoritate Synodicâ abrogari obtineret. Anno 1275. in Italiam reverſus, Florentinos anathemati ſubjecit. Obiit anno 1276. die X. Januarii, Aretii ſepultus. Extant *Epiſtolæ* ix. Concil. Tom. xi. p. 929. aliæ *Epiſtolæ* X. apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1272, &c. *aliæ* vi. ibid. Tom. ii. in *Regeſto Pontif.* p. 116. 1271.

ROBERTUS KILWARBIUS, Natione Anglus, poſtquam Oxonii Studiis incubuerat, ad Academiam Pariſienſem ſe recepit, ibique gradum Magiſterii in Artibus conſecutus eſt; domum rediens S. Franciſci ſodalitio ſe fratrem dedit, ordinis ſui paulo poſt Provincialis factus. Anno Mcclxxii. à Gregorio x. in Archiepiſcopum Cantuarienſem promovetur, quem, ut jura ſua tueri viderentur Monachi Cantuarienſes (etſi Gulielmum Chillinden Subpriorem ſuum nuper elegerant) ſuffragiis ſuis legitimè electum eſſe declararunt: ac proinde Feb. xxvi. conſecratus eſt. Anno ſequenti Thomæ de Cantelupo, in Veſperiis Comitiorum Oxonienſium gradum ſuſcipiente, Diſputationis Præſidem & Moderatorem agere, † teſte Walſinghamo, Archiepiſcopus licet, non dedignabatur. Anno Mcclxxvii. à Ni- 1272.

† Hiſt. Ang. p. 50.

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC. Nicolao III. Romam accerſitus, Epiſcopus Portuenſis, & S. Ruffinæ Cardinalis renunciatur, quo tempore Archiepiſcopatu ſe abdicavit, & Viterbium ſecedens, non ſine ſuſpicione Veneni obiit III. Idus Septembris anno Mcclxxx. apud Franciſcanos ſepultus.

SCRIPTA.

Liber de Paſſione Chriſti. Extant MS. in Bibliothecâ Benedictinâ Cantab. vol. 394.

Quæſtio de Mendicitate, ibid. eod. vol.

Tabula in libros Auguſtini, in Bibliothec. S. Petri ibid. vol. 172, 173. 177.

Liber de ortu omnium Scientiarum, MS. in Biblioth. Dunenſis Monaſterii in Flandria, apud Sander. *Biblioth. Belg. MS.* p. 188.

Series errorum ab ipſo in Anglia condemnatorum, ibid.

De diviſione Scientiarum, Oxon. in *Biblioth. Balliolenſ.* vol. 2.

De Naturâ Relationis, ibidem.

In Proſodiam Priſciani, in Bibliothecâ *Petrina* Cantab. vol. 32.

In Donatum de Vitioſis Sermonibus ibidem vol. 32.

Alia apud Baleum & Pitſeum quærantur.

1272. GULIELMUS PERALDUS, ſive *de Petrâ altâ,* natione Gallus, Provinciâ Viennenſis, habitum Dominicani Ordinis à Reginaldo ſuſcepit anno 1219. Claruit anno 1272. quo (ſi Ambroſio Altamuræ fides) Archiepiſcopus Lugdunenſis factus eſt: Rectiùs forſan vicariam ſedis Lugdunenſis curam ſuffraganei jure obiiſſe cenſendus. Obiit anno 1275. Extat *Summa de Virtutibus & Vitiis, Venet.* 1492. 1497. 8°. *Baſil.* 1497. *Lugduni* 1551. 16°. *Pariſ.* 1629. 4°. & alibi ſæpè. Sunt qui *Sermones de Tempore & Sanctis,* Gulielmo Pariſienſi vulgò inſcriptos huic adjudicant. Prodierunt Sermones iſti *Lugduni* 1575. & alibi.

1276. INNOCENTIUS V. ante *Petrus de Tarentaſiâ* appellatus, natione Burgundus, Tarentaſiæ prope vallem Mariennam natus, Anno 1225. Ordinem Dominicanum puer decennis ſuſcepit: & in Academiâ Pariſienſi Studiis Theologicis incubuit; ubi tandem ob raram doctrinam Cathedræ Theologicæ præeſſe meruit. Anno 1263. in Capitulo Dominicanorum generali Lugduni celebrato Vicarius Ordinis Generalis, & Galliæ Provincialis renunciatur. Anno 1271. Archiepiſcopus Lugdunenſis creatus eſt, anno ſequente ad Eccleſiam Tarentaſienſem & Epiſcopatum Oſtienſem ac Veliternum tranſlatus. Cardinalis etiam factus. Anno 1273. Eccleſiæ Romanæ Pœnitentiarius major conſtituitur, ac ſequente anno Concilio Lugdunenſi interfuit. Anno 1276. Pontifex Romanus electus eſt Aretii die xxi. Januarii, die xxiii. Februarii Romæ coronatus. Florentinos à deceſſoribus excommunicatos eâ lege abſolvit, ut Gibellinos omnes civitate ejicerent. Obiit poſt quinque menſes die xxii. Junii. Extat *Compendium Theologiæ Pariſ.* 1551. 12°. *Commentarius in quatuor libros Sententiarum, Toloſæ* 1652. Complura alia ejuſdem ſcripta ſatis craſſæ molis recenſet Ambroſius de Altamura *Biblioth. Prædicat.* p. 43. 444.

1276. JOANNES BECCUS ſive VECCUS, genere Græcus, Magnæ Eccleſiæ CP. Chartophylax, vir ſui temporis & ingenio & eruditione celeberrimus, primò quidem Michaeli Imp. unionem cum Latinis meditanti ſtrenuè adverſabatur: quem adeò Imperator omni pacto lenire, inque ſuas partes pertrahere tum per ſe tum per alios conatus eſt. Verùm cùm nullis id conſiliis efficere poſſet, hominem unà cum ſuis in teterrimum carcerem conjecit, eique Nicephori Blemmidæ ſcripta miſit: quibus per ocium perlectis, perpenſiſque Patrum dictis, & re totâ diligentiùs conſideratâ, ſententiam mutavit Beccus, & pro Imperatore ac Latinis adversùs Græcos

Digitized by Google

Græcos ſtetit. Unde anno 1274. juxta Freherum, depoſito Joſepho Galeſio, ipſe thronum patriarchalem Michaelis favore aſcendit; & ut Nicephori Gregoræ verbis pergam, πάντα ἦν αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, καὶ γλῶττα, καὶ χεὶρ, καὶ κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου, καὶ λέγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων. *Imperatori unus fuit omnia, & lingua, & manus, & acuti Scriptoris calamus, & dicendo, & ſcribendo & dogmata ſtatuendo.* Poſtquam Patriarchatum octennio tenuiſſet, mortuo Michaele Imp. ne à plebe diſcerperetur veritus, ſede clàm relictâ, in Panachranti Monaſterium confugit anno circiter 1283. ſuffecto iterùm Joſepho. Poſt Joſephi mortem anno circiter 1284. Georgius Cyprius Patriarchatum adeptus Beccum ad Olympi montis radices relegari effecit. Cùm verò de injuriâ ſibi illatâ acerbè quereretur Beccus, Conſtantinopolim reductus cauſam in conſiſtorio ſacro agere juſſus eſt. Magno id quidem acumine ac facundiâ præſtitit; ſed cum Latinorum partes acriter tueri pergeret, in Bithyniam unà cum Meliteniota & Metochita ablegatus eſt, in caſtello S. Georgii cuſtodiæ mancipandus, ubi tandem ærumnis & miſeriis fractus, diem obiit. Vir erat, judice Gregora *, συνετὸς ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ λόγου καὶ παιδείας τρόφιμος· τοσοῦτος δὲ καὶ περὶ τὰ τῆς φύσεως συγκεκροτημένος χαρίσμασιν, ὅσος τῶν τότε ἀνθρώπων οὐδείς *excellenti ingenio & doctrinæ ſtudiis ab ineunte verſatus ætate, præterea tantis naturæ donis ornatus, quantis quiſquam alius illius ætatis.* Ἑλληνικῆς μὲν γὰρ παιδείας ἕνεκα ἦσαν οἳ τότε περιῆσαν αὐτοῦ, φύσεως δὲ ὀξύτητι καὶ γλώττης δρόμῳ καὶ ἀσκήσει δογμάτων ἐκκλησιαστικῶν, παῖδες ἀνδρὶ παραβαλλόμενοι πάντες ἐδόκουν εἰς αὐτόν. *Nam Græcarum literarum doctrinâ erant qui illum ſuperarent, ſed acumine ingenii & eloquentiâ, & Eccleſiaſticorum dogmatum uſu omnes, cum illo collati, pueri videbantur.*

SÆC. XIII. ab An. MCC.

* Hiſt. l. 5.

SCRIPTA.

De unione Eccleſiarum veteris & novæ Romæ liber.
De Proceſſione Spiritus S. Capita XII.
Epiſtola ad Alexium Agallianum de eâdem re.
Sententia Synodalis.
Teſtamentum. Omnia iſthæc opuſcula Gr. Lat. edidit Leo Allatius *Græc. Orthod.* Tom. I. a p. 61. ad p. 379.
De omnibus ſuis libris & SS. Patrum conſenſione animadverſio, ab eodem Allatio edita *Græc. Orthodox.* Tom. II. p. 1.
De injuſtitiâ quam paſſus eſt throno proprio ejectus, ibid. p. 11.
Oratio Apologetica de injuſtitiâ, &c. ibid. p. 36.
Apologia nullo modo noſtras conſuetudines deſtrui, ſi Eccleſiæ acceptamus unionem, &c. ibid. p. 84.
Ad Theodorum Sugdeæ Epiſcopum libri III. *de Proceſſione Spiritûs S.* ibid. p. 95. Hos ab Allatio acceptos Latinè unà cum aliis quibuſdam ediderat Nihuſius *Mogunt.* 1655. 8°. Tertium ex his librum Gr. & Lat. dedit idem Allatius ad calcem libri *de Purgatorio, Romæ* 1652. 8°.
Ad Conſtantinum libri IV. de eâdem re Gr. ibid. Tom. II. p. 149.
In Tomum Cyprii, & novas ejuſdem hæreſes Orationes extemp. II. ibid. p. 215.
Refutationes Andronici Camateri Animadverſionum de Proceſſione Sp. S. ibid. p. 287.
Epigraphæ, ſive Præſcriptiones XIII. *in Dicta & Sententias SS. Patrum à ſe collecta, de Proceſſione Sp. S.* p. 522. Hæc omnia habentur *Græc. Orthodox.* Tom. II. Alia quædam Vecci ſcripta commemorat Allatius *de Conſenſ.* l. 2. §. 15. c. 8. an verò ex iis ſint, quæ ab hactenus recenſitis diverſa ſunt, norunt, quibus Bibliothecæ Vaticanæ Archiva patent.
De unione Eccleſiarum veteris & novæ Romæ, ſcandalique ex diſſidio nati abſurditate, libri II. ex quorum ſecundo ampliſſima olim excerpta, Concilium CP. Photianum ſpectantia, collegit Matthæus Blaſtares, quæ Gr. Lat. edidit Gul. Beveregius Pandect. Canon. Tom. II. p. 273.

Digitized by Google

1276. GEORGIUS METOCHITA, magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus, Becci Symmyſta, & omnium ferè quæ ſub Andronico Imp. perpeſſus eſt, malorum ſocius; claruit anno 1276. Unionem cum Latinis ineundam ſummoperè promovebat; & cum à ſententiâ ſuâ neutiquam dimoveri poſſet, ſæpiùs in carcerem conjectus eſt. Obiit exul, quo tamen anno, nondum
* De Conſenſ. l. 2. c. 15. §. 9. comperi, certè Vecco ſuperſtes. *Dictio ei*, judice Allatio *, *in omnibus dura, compoſitio aſpera, nullo fuco, nullo lenocinio mollita, ſententiæ graves, argumenta ad probandum id quod voluit firma, ſed elocutione & impoſitione nominum horrida & confragoſa.* Hæc Allatius, qui eadem ferè repetit *Diatriba de Georgiis eorumque ſcriptis*, p. 345. utrobique autem Opuſcula Metochitæ, *viz. de Proceſſione Spiritus S.* opus in V. partes, ſeu orationes diſtributum; *De Unione Eccleſiarum*; *Adverſùs Maximum Planudem, Manuelem Nepotem*, & *Gregorium Cyprium* enumerat. Ex his extant *refutatio trium capitum Maximi Planudis*, ab eodem Allatio Gr. Lat. edita *Græc. Orthodox.* Tom. II. p. 922. *Refutatio Manuelis Cretenſis Nepotis*, ibid. p. 959. Fragmentum ſatis amplum ex libro V. *de Proceſſione Sp. S.* Gr. Lat. exhibet idem Allatius lib. *de Purgatorio* p. 668. Fragmentum ex oratione hiſtoricâ *de Unione Eccleſiarum*, lib. *adverſùs Hottinger.* p. 429. Fragmenta bina ex oratione hiſtoricâ *de Diſſidio Eccleſiarum*, ibid. p. 458, 462. aliud ex libro V. *de Proceſſione Sp. S.* Fragmentum ibid. p. 511. Fragmentum libri IV. *de Proceſſione Sp. S. de Epiſtolâ S. Maximi* agens, Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſ. *Auctuar.* Nov. Tom. II. p. 1017.

1276. CONSTANTINUS MELITENIOTA, Joannis Becci Patriarchæ. Archidiaconus, & Metochitæ ſocius, Latinorum fautor, eodem tempore, quo Beccus & Metochita, claruit, eademque cum iis paſſus eſt. Obiit exul in quodam oppidulo Bithyniæ, & in Platâ inſulâ tumultuario funere ſepultus. Scripſit *Tractatum de Eccleſiaſtica unione Latinorum & Græcorum*, & alium ſatis prolixum *de Proceſſione Sp. S.* qui Gr. & Lat. à Leone Allatio editi ſunt *Græciæ Orthodox.* Tom. II. p. 642, 765.

1276. GEORGIUS MOSCHAMPER, Magnæ Eccleſiæ CP. Cartophylax; claruit circa an. 1276. Latinis infenſiſſimus, quos palam redarguit, & ſcriptis refutavit. Pluribus ejus adverſùs Latinos ſcriptis reſpondit Joannes Veccus, uti ex ipſius Vecci opuſculis liquet; ſe tamen neque Moſchamparis ſcripta, neque Vecci reſponſiones vidiſſe fatetur Leo Allatius *de Conſenſ.* l. 2. c. 15. §. 13. & Diatrib. *de Georgiis eorumque ſcrip.* p. 349. ubi de eo, ejuſque opuſculis fuſiùs agit.

1276. SIMON, genere, ut videtur, Conſtantinopolitanus, ortu Cretenſis, Hieromonachus, ex parte Latinorum, quin & ex Ordine Prædicatorum. Claruit, quantum conjicio, circa an. 1276. & deinceps, Oloboli Rhetoris amicus; quòd ſi hoc tempore vixerit, vel idem cum Simone Jacumæo, primùm Gyratii, mox Thebarum Epiſcopo non fuit, (uti credere videtur Leo
* De Conſenſu l. 2. c. 15. §. 11. † Biblioth. l. 4. p. 303. Allatius *) vel erravit Sixtus Senenſis †, quando Jacumæum anno 1400. clariuſſe ſcribit. Extat Gr. Lat. prolixa *Epiſtola* (non tamen integra) *ad Joannem Nomophylacem de Conciliis quæ proceſſionem Sp. S. à Filio definiverunt*, apud L. Allatium lib. *adv. Hottinger.* p. 324. Duos alios ejuſdem ferè argumenti Tractatus, alterum *ad Manuelem Olobolum*, alterum *ad Sophoniam*, ſe vidiſſe prodit idem Allatius *de Conſenſu* l. 2. c. 15. §. 11.

1276. JOANNES XXI. aliis XIX. *Petrus Juliani* dictus, Ulyſiponiæ in Luſitaniâ natus eſt, omni ſcientiarum genere clarus, medicinæ præcipuè operam dedit, quâ tandem abdicatâ, ſacros in ſe ſuſcepit ordines, factus Cardinalis & Epiſcopus Tuſculanus. Mortuo verò Adriano V. Septembr.
Mart. Polon. in Chron. circ. fin. Sifrid. Epit. lib. 2. XX. MCCLXXVI. Pontifex Romanus renunciatur. Etiam in ſummo Pontificalis dignitatis culmine à literis non abhorruit, pauperibuſque ſublevandis, præſertim ſi quos amore literarum ductos cerneret, quos ad Eccleſiaſticas

aſticas dignitates promovebat. Artis Aſtrologicæ & Genethliacæ præceptis deluſus, vitam ſibi longam prædixerat; cum ſubitò nova camera quam in Palatio Viterbienſi extruxerat, in ipſum ſolum corruit, quo caſu, miſerè contritus, animam egit XVI. Maii an. MCCLXXVIII. moribundus ſæpiùs exclamavit, *Quid fiet de libello meo? Quis complebit libellum meum?* de libro, ſcilicet, quam de vitâ magis ſollicitus. SÆC. XIII. ab An. MCC.

SCRIPTA.

EPiſtola ad Edvardum I. Angliæ regem de non gravanda Hibernia, Concil. Tom. X. part. 1. p. 1030.

Epiſtola ad Francorum regem ab Oldoino ad Ciacconium edita.

Epiſtola ad Philippum Minoritam hæreſeos in Marchia Tarvicina inquiſitorem, ap. Wadding. Annal. Minor. Tom. II. ad an. 1277.

Epiſtolæ III. ibid. in *Append.* ſeu *Regiſt. Pontif.* p. 119.

Summulæ Logicales, cum expoſitione Verſorii Pariſienſis, *Pariſ.* 1487. fol. *Venet.* 1572. 4o.

Parva logicalia in partes ac capita diſtincta, *Venet.* 1593. 4°.

Tractatus logicales ſex, cum elucidariis magiſtrorum Colonienſium, *Colon.* 1503.

Theſaurus Pauperum, ſeu *de medendis humani corporis morbis per experimenta*, liber Empiricus ex omni genere auctorum, & experientiâ propriâ congeſtus, *Lugd.* 1525. cum additionibus Joan. Serapionis, *Pariſ.* 1577. 16°. *Francofurt.* 1576, 1578. 8o. Alia, ſed medica & philoſophica, tum edita, tum MSS. recenſet Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* lib. 1. p. 537. Vide Vanderlinden *de Script. Medicis* lib. 1. p. 526.

MARTINUS, POLONUS gente, paterno nomine *Strempus* dictus, ex nobili, nempe Stremporum, familiâ oriundus, patriâ Carſulanus. 1277.
In juventute humaniores literas apprimè didicit, præſertim verò in [illegible] Cæſarei & Pontificii ſcientiâ, in Hiſtoriæ & Theologiæ ſtudio exc[illegible]is Ordinis Dominicani Monachis ſe ſocium dedit, etſi Ciſtercienſibus poſt Pôlvinum & Iongelinum vindicare conatur, ſed parùm fœliciter, Carolus Viſchius. Tandem Romam profectus, à Nicolao III. anno MCCLXXVII. Cappellanus Apoſtolicus, majorque Pœnitentiarius conſtitutus eſt. Anno ſequenti vacante ſede Gneſnenſi in Poloniâ, ortâque de electione controverſiâ, Capituli, Boleſlai ducis aliorumque precibus inductus Pontifex Martinum noſtrum in Archiepiſcopum Gneſnenſem promovebat. Immane errat, ut in aliis, ita hâc in parte Carolus Viſchius*, qui ipſum Archiepiſcopum Conſentinum in regno Neapolitano facit, pluresque Martinos Polonos nobis confinxerit. Ad noſtrum redeo. Dum iter in Poloniam inſtitueret, Bononiæ in morbum incidit, ex quo brevi poſt extinctus eſt, in Templo D. Dominici, ante aram majorem, ſecus ſacellum D. Thomæ ſepultus; hoc ſepulchrali Epitaphio ornatus, quod ſuo adhuc tempore ſe legiſſe teſtatur Abr. Bzovius ad an. 1278. n. 32.

* Biblioth. Scipt. Ciſterc. p. 238.

Hic jacet Frat. Martinus Polonus Ord. Præd. Archiepiſcopus Gneſnenſis.

SCRIPTA.

CHronicon, *Martinianum* dictum, quod à Chriſto nato, primum ad an. MCCLXXI. deinde ad an. MCCLXXVII. perduxit; quæ enim ſequuntur uſque ad an. MCCLXXXV. ab alia manu acceſſerunt. In hoc Chronico res geſtas Imperatorum & Pontificum, diſpoſitis utrinque columnis, breviter perſequitur. Nihil verò illud magis famoſum reddidit, quam decantatiſſima illa de Joannâ Papiſſâ, ſeu fabula, ſeu narratiuncula. Sanè fabulam eſſe, & Martini Chronico intruſam nullus dubito, præſertim cum in pleriſque vetuſtis Codicibus MSS. deſideretur. In IV. Codicibus

Mmmmm 2 MSS.

Digitized by Google

MSS. Bibliothecæ Cæſareæ deſiderari, in totidem etiam reperiri ingenuè fa-
tetur Cl. Lambecius*. Deerat etiam in antiquiſſimo Codice, quem Bibli-
othecæ Vaticanæ donavit Urbanus VIII. cujus meminit Leo Allatius *Con-*
fut. fab. de Joan. Pap. n. 7. ut alios taceam; certè Martini Chronicon non
unam interpolationem paſſum eſſe eruditi dudum obſervarunt. Editum eſt
hoc *Chronicon Baſil.* 1559. deinde cum notis Petri Suffridi, *Antverp.* 1574.
80. Denique è vetuſtiſſimo MS. & ipſi Scriptori, uti ferunt, pene coætaneo,
ſumma fide & diligentia expreſſum, in lucem emiſit Joannes Fabricius
Cæſar, Monachus Præmonſtratenſis, *Colon.* 1616. fol. in qua editione Hiſtoria
de Joannâ Papiſſâ non comparet.

Sermonum de Tempore & de Sanctis, libri II. Argentorat. 1486, 1488. Alia
quædam, quæ an ſuperſint, incertum eſt, memorant Ambroſ. de Altamura
Biblioth. Dominican. Cent. 1. p. 48. Carolus Viſchius *de Script. Ciſterc.* p. 239.

* Comment. Biblioth. Vindob. l. 2. c. 8. p. 869.

1278. JOANNES PECKAMUS, natione Anglus, patria Suſſexienſis,
ex infima ſtirpe apud Ciceſtrienſes natus; poſt peracta primæ educatio-
nis tyrocinia, ad Academiam Oxonienſem amandatur, ubi rem ſuam fœ-
liciter promovebat, & Franciſcanorum ſodalitio nomen dedit, Ordinis ſui
demum Provincialis creatus, quod tamen poſtea factum eſt. *Videns enim,*
inquit Lelandus*, *id quod frequentiuſculè accidere ſolet, paucos in ſua patria*
illuſtres, etiam ſi merita accedunt, multos verò foris cum per literas, tum per
alias virtutes plurimas clariſſimos fuiſſe, fauſto ſydere Lutetiam Pariſiorum pe-
tiit; ibi tam diu ſtudiis, quæ in Angliâ rectè incohaverat, inſiſtebat, donec à
doctis & haberetur & eſſet magnus Philoſophus, juxta ac Theologus. Rediens
in Angliam in Academia Oxonii, non ſine totius Academiæ applauſu at-
que admiratione publicè prælegebat. Verùm non diu apud ſuos manſit;
Pariſios enim accerſitus, ut hanc etiam Academiam ornaret, illuc profectus
eſt. Deſertâ Lutetiâ, Lugdunum ſe contulit, quò Juris Civilis & Pontificii
ſtudio opportuniùs vacaret. In hâc Eccleſiâ Canonicatum nactus eſt, quem
nunquam poſtea dimittere voluit, ſed uſque ad mortem tenuit. Augeſcente
indies hominis famâ Italiam petiit, tandem Romam, Pontifici totique
curiæ Romanæ gratus, adeò ut in ipſo Pontificis palatio cauſarum audi-
tor conſtitueretur. Interim accidit ut Robertus Killwarbeius Archiepi-
ſcopus Cantuarienſis munere ſuo ſe abdicaret, dignitatem mox in Peckamum
noſtrum contulit Pontifex, qui proinde die VI. Martii an. MCCLXXVIII.
Romæ conſecratus eſt. In Angliam reverſus vix cathedram occuparat,
cum per literas ingentem 4000. Marcarum ſummam ab eo exegit Papa,
minatus ni ſolveret, ipſum in Eccleſia ſua Cathedrali, quavis die Dominica
ſolennibus cæremoniis excommunicandum eſſe. Omni quo potuit modo
ictum declinare conatus eſt Peckamus: fruſtra; ſolvere enim coactus eſt.
Multa ei lis cum Giffardo Archiepiſcopo Eboracenſi interceſſit, qui in
provincia Cantuarienſi crucem auream in ſublime ante ſe geſtari permiſit.
Indignatus Cantuarienſis, omni cum Eboracenſi ejuſque ſociis commercio
per totam provinciam ſub anathematis fulmine interdixit. Adeò ut ho-
ſpitio, omnibuſque neceſſariis deſtitutus Eboracenſis, crucem deponere ne-
ceſſe habuit. Obiit Peckamus circa an. MCCXCI. admodùm locuples,
conſtructo ditiſſimo Collegio, & conſanguineis adeò ditatis, ut eorum po-
ſteros, inquit Godwinus*, noſtra ætas viderit equeſtri dignitate florentes,
& divitiis affluentes in magna potentia ac auctoritate vivere.

* Collect. Tom. 4. p. 232. Antiq. Oxon. p. 73.

* De Præſul. Angl. p. 142.

SCRIPTA.

COllectanea Bibliorum, *Pariſ.* 1514. *Colon.* 1541.

Conſtitutiones XLVII. de variis argumentis, viz. *de Summa Trinitate, &*
fide Catholicâ; De ſacra Unctione; De Sacramentis iterandis, &c. quæ apud
Lindwodum in *Provinciali* habentur.

Perſpectiva communis edita cum figuris, per L. Gauricum (teſte Pitſeo)
emendata & diſtincta.

INEDITA

INEDITA.

DE *ſancta Trinitate liber*, quem in Bibliotheca Lumleiana olim extitiſſe nobis autor eſt Jameſius.

Collationes de omnibus Dominicis per annum, MSS. in Bibliotheca Pembrochiana Cantab. Cod. 175. n. 1.

Meditatio de corpore Chriſti, MS. in Biblioth. S. Benedict. Cantab. Cod. 392. n. 34. ubi hæc nota additur, *in hoc habetur opus Alcuini Angli, Bedæ diſcipuli, opus rarum.*

Diſputationes S. Thomæ & Peckami, MS. in Bibliothec. Mertonenſi Oxon. Cod. 12.

Tractatus de myſtica interpretatione numerorum in ſacra Scriptura habetur MS. in Bibliothec. Lincolnienſi Oxon. Cod. 16. n. 9. Verùm an Joannis noſtri ſit, dubitare licet, tum quod à Baleo inter Peckami opera non recenſeatur, tum quod in Codice Lincolnienſi autor ex Ordine Prædicatorum fuiſſe dicitur. Alia plura memorant Baleus & Pitſeus, quæ an ſuperſint, non conſtat.

1278. ROGERUS BACONUS, *Doctor mirabilis* vulgò dictus, gente Anglus, patria Somerſatenſis, Ilceſtriæ (quæ Ptolemæo *Iſcalis* eſt) ſplendida ſatis familia natus. Oxonii poſitus immenſos in Grammatica ac Logica, dein & in tota Philoſophia progreſſus fecit, Edmundum Richium poſtea Archiepiſcopum Cantuarienſem, & Ricardum Fiſacrium præceptores nactus. His ſubſidiis inſtructus (ut Anglis tunc in more poſitum erat) Lutetiam advolabat, ubi linguarum cognitionem, Hiſtoriæ, Juriſprudentiæ, Mathematicæ & Medicinæ ſcientiam, denique ſummam rerum Theologicarum peritiam addidit, & doctoratus inſignia reportavit. In patriam reverſus, Oxonii ſtudiorum ſimul ac vitæ ſedes poſuit, & ſuadente, ut videtur, Roberto Lincolnienſi habitum Franciſcanum in ſe ſuſcepit. Claruit præcipuè circa annum MCCLXXVIII. quin & jam ante plures annos inclareſcere cœperat, etiam anno MCCLIX. coram Henrico III. Oxonii tunc agente, concionem habuit, quâ regem ob Pictavienſes alioſque exteros, quorum conſiliis penè unicè agebatur, non modò in aulam admiſſos, ſed & ſummis reipublicæ muneribus adhibitos, liberè coarguebat. Verùm ſtudiis Philoſophicis immerſus, abditarum rerum diſquiſitioni ſe totum dedit, reconditos naturæ receſſus penetravit, curioſa quæque rimatus eſt, latentes rerum cauſas indagavit, & mirabiles quoſdam effectus longè ſupra communem hominum captum, protulit; adhibitis ad id machinis, non ſine ſummâ ingenii ſolertiâ excogitatis. Hinc toties illi impactum *Magi* nomen, toties objectum clandeſtini cum malignis ſpiritibus conſortii crimen, idque non apud plebem modò, ſed & apud Pontificem Clementem IV. cujus reſcriptum ad Rogerum noſtrum habes ap. Wadding. ad an. MCCLXVI. n. 15. an verò ad hanc calumniam ſpectat, haud ſatis liquet. Id certum eſt Baconum anno ſequenti, Joannem Londinenſem diſcipulum ſuum cum libellis apologeticis & inſtrumentis mathematicis à ſe compoſitis, Romam miſiſſe. * Anno MCCLXXVIII. renovata eſt adverſus illum criminatio apud Hieronymum de Eſculo Ordinis Minorum Generalem, in Galliâ tunc agentem, qui Baconi doctrinam condemnavit, ſuiſque, ne libros ejus legerent, interdixit, ipſumque auctorem carceri mancipandum decrevit. Certè aliquo ſaltem tempore in carcerem conjectum eſſe, idque mandante ipſomet Pontifice Nicolao IV. ferè omnes conſentiunt, an verò ibidem ad mortem uſque duraverit, mihi planè ignotum eſt. Obiit vir profundiſſima ſcientia, acutiſſimo ingenio, ſæculo major, an. MCCLXXXIV. ætatis circiter LXXVIII. in templo Franciſcanorum apud Oxonienſes ſepultus.

* Vid. Wadding. ad an. 1278. n. 26.

SCRIPTA

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1220.

SCRIPTA EDITA.

E*Piſtolæ* notis illuſtratæ, *Hamburg.* 1618. 8°.

Specula mathematica & perſpectiva, Francofurt. 1614. 4°.

De retardandis ſenectutis accidentibus, & ſenſibus confirmandis, Oxon. 1590. 8°.

Speculum Alchemiæ, Norimberg. 1581. 4°. *Baſil.* 1561. *Urſellis* 1602. 8o.

Scripta de Arte Chemiæ, ſeu *ſanioris Medicinæ de Arte Chemiæ liber*, cum aliis opuſculis *Francofurt.* 1603, 1620. 8o.

De mirabili poteſtate Artis & Naturæ, & nullitate Magiæ, Pariſ. 1542. 4°. *Baſil.* 1593. 8°. *Hamburg.* 1608, 1618. 8°. & cum notis in Vol. 5. *Theatri Chemici, Argentorat.* 1622. 8°. etiam Gallicè *Pariſ.* 161 2. 8.

INEDITA.

C*Ompendium ſtudii Theologici lib.* V. Extitit cum aliis ejus opuſculis, teſte Jameſio, MS 2 Vol. in Bibliotheca Lumleiana Cod. 251.

Grammatica, MS. in Collegio S. Petri Cantab. Cod. 3. *Liber de ſitu orbis* in Bibliotheca Benedictina, Cod. 192. *Geomantia* in Bibliotheca Lumleiana, Cod. 132. *Rogerina Major* & *Minor* MS. Cantabrig. in Archivis n. 24 & ap. G. Copum Cod. 3. Liber *de utilitate Scientiarum*, quo agit de quatuor veritatis offendiculis. Extat MS. in *Bibliotheca Cottoniana*, ſub *Julio*, D. 5. N. 4. *De Speculis comburentibus*, ibid. ſub *Tiberio*, B. 9. N. 5. *De Impedimentis Sapientiæ*; in quo tractatu agitur etiam de Grammaticis Græcæ linguæ rudimentis, ibid. MS. ſub *Galba*, A. 8. N. 1. Infinitus eſſem, ſi ſingula recenſerem, quæ enumerant Baleus Cant. 4 c. 55. Pitſeus ætat. 13. p. 367. quæ cùm Grammatica, Philoſophica, Mathematica ut plurimùm ſint, eorum titulos huc transferre parùm refert. Fusè de Bacono noſtro præ aliis agit diligentiſſimus *Antiquitatum Oxonienſium* collector p. 136. & ſeqq. Paucula etiam in genere de ſcriptis ejus notat, à me hoc loco compendio exhibenda. I. Suſpicari licet, librorum, quos pertexuit, omnium, ne titulos quidem ſupereſſe, eorum quoque qui ſuperſunt exemplaria, non ſine ſummâ difficultate eſſe conquirenda. Ea enim quæ MSS. latent, poſſeſſorum aut invidiâ, aut ignorantiâ ſupprimuntur. II. Quæ in Scholarium paſſim teruntur manibus Baconi opera multis in locis deficiunt, aut etiam redundant, quod & de illis ipſis dicendum, quæ perfecta exiſtamantur; incertum an id Monachorum incuriâ, an de induſtriâ factum ſit. III. Librorum, quorum ille vulgò pro autore habetur, aliquot, aliis Scriptoribus tribuuntur, e. gr. *Liber de fluxu & refluxu maris Britannici*, Gualtero Burleio; *Liber de utilitate Aſtronomiæ Gulielmo Botonero*, *Rogerina Major* & *Minor* innominato cuidam autori adjudicantur. IV. Nec eorum omnium cenſendus eſt autor, quæ ipſi addicuntur. Sic *Tractatus ſuper Pſalterium*, & *Vita S. Edmundi Archiep. Cantuarienſis*, quæ Rogero noſtro tribuit Lelandus, ad Robertum Baconum reverà ſpectant; cui etiam *Syncatagoremata* aſcripta ſunt. Sic etiam *Tractatus de Magnete* à pleriſque Petro Peregrino tributus eſt.

1278. RAYMUNDUS MARTINI, ſive *Des Martins*, gente Catalaunus, domo Subiratenſis, (Barcinonenſem alii perperàm fuiſſe volunt) ex Ordine Prædicatorum Monachus celeberrimus. Claruit anno MCCLXXVIII. Linguarum Orientalium callentiſſimus, ut viam faciliorem Judæorum & Saracenorum (qui frequentes tunc temporis in Hiſpania erant) converſioni ſterneret, ſuadente Raymundo de Penna forti Ordinis ſui magiſtro generali, ſcripſit *Pugionem fidei*, in tres partes diviſum, quo ex imis Judaicæ gentis monumentis cauſam adversùs Judæos & Mauros fœliciter egit; ex hoc opere ſua penè omnia deprompſit Porchetus Salvaticus, libro *Victoria adversùs Judæos* dicto, ut ex Porcheto Petrus Galatinus *de Arcanis Catholicæ*

Digitized by Google

licæ veritatis lib. 12. in hoc verò differunt, quod Porchetus mutuum grato animo agnoſcit, Galatinus portentoſo quidem plagio Raymundi, ſeu potius Porcheti ſcrinia egregiè compilavit, nullâ vel hujus, vel illius mentione factâ. Tandem ipſum Raymundi opus cum doctiſſimis obſervationibus Jacobi de Voiſin Presbyteri & Exſenatoris Burdegalenſis in lucem prodiit *Pariſ.* 1651. fol. & cum Introductione Benedicti Carpzovii, addito etiam Appendicis vice Hermanni è Judæo Chriſtiani opuſculo, *Lipſiæ* 1687. fol. Hunc librum Raymundus Græcè pariter ac Latinè edidit, qui MS. extat in conventu S. Dominici de Neapoli, ſi quidem Ambroſio de Altamura fides ſit habenda, *Biblioth. Dominic.* ad an. MCCLXXXIII. Scripſit etiam *Capiſtrum Judæorum*, & *Summas contra Alcoranum Saracenorum*, quæ tamen interiiſſe videntur. SÆC. XIII. ab An. MCC.

HENRICUS cognomento *Goethals*, ſive *Bonicollius*, gente Flander, GANDAVENSIS à patriâ dictus, Mudam propè Gandavum vicum natalem nactus, unde & *Henricus Mudanus* à pleriſque vocatur. Claruit anno MCCLXXX. diu in Collegio Sorbonico Philoſophiam & Theologiam docuit, tantâ cum laude, ut totius Academiæ Pariſienſis ſuffragio *Doctor ſolemnus* appellari meruit. Factus tandem Eccleſiæ Tornacenſis Archidiaconus, obiit Tornaci ipſo SS. Petri & Pauli feſto, anno MCCXCIII. 1280.

SCRIPTA.

Summa Theologiæ, ſeu *Quæſtiones ordinariæ* à Badio Aſcenſio editæ *Pariſ.* 1520.

Quodlibeta Theologica in libros IV. *Sententiarum*, *Pariſ.* 1518. fol. & 2 vol. *Venet.* 1615.

De Viris illuſtribus, ſeu *de Scriptoribus Eccleſiaſticis* liber, ex quo deſiit Sigebertus Gemblacenſis, ad ſua uſque tempora deductus, unà cùm aliis ejuſdem argumenti Scriptoribus, cùm notis Petri Suffridi editus *Colon.* 1580. 8°. & cum Scholiis Auberti Miræi in *Biblioth. Eccleſiaſt. Antverp.* 1639. fol.

Habentur MSS. *liber de Virginitate ſervandâ*; *de Pœnitentiâ liber*; *Quodlibeta de variis materiis ordine Alphabetico digeſta*; *Quodlibetum de mercimoniis & negotiationibus*; *Sermones varii*; *Vita S. Eleutherii Tornacenſium Epiſcopi*; de quibus, ut & *Commentariis quibuſdam in Ariſtotelem*, vide ſis Valerium Andream in *Bibliothecâ Belgica*, & Fr. Swert. in *Athen. Belg.* p. 328.

UDALRICUS, ſeu ULRICUS de Argentinâ, natione Germanus, patriâ Argentinenſis, Alberti Magni auditor & diſcipulus, Monachus Dominicanus. Claruit anno MCCLXXX. Pariſiis literarum famâ inſignis, ubi magiſterii gradum nondum adeptus morte præmaturâ ereptus eſt. *Compendium Theologiæ*, quod inter Thomæ Aquinatis opera habetur, potiori jure Udalrico noſtro ab aliis tribuitur. Scripſit item *de Foro Conſcientiæ, & de Caſibus Juris*; *Comment. in* IV. *libros Sententiarum*; item *Summam Theologiæ, & de Animâ*; ut *Comment. in Metaphyſica & Meteora Ariſtotelis* taceam, de quibus agunt de Altamura, Miræus, Simlerus p. 675. Verùm an edita ſint, nos non docent. 1280.

GEORGIUS PACHYMERES, origine Conſtantinopolitanus, ortu Nicænus, anno MCCXLII. natus eſt. Tùm ſacris, tùm ſæcularibus literis egregiè eruditus in Cleri Conſtantinopolitani numerum cooptatus eſt, mox honoribus auctus, factus nempè Patriarchæ Conſtantinopolitani Protecdicus, ſeu cauſarum forenſium judex, & Hieromnemon, qui Patriarchæ adſtans Ordinationis, Euchologii, aliorumque quæ ad Patriarcham immediatè ſpectabant officia curabat; Dicæophylax etiam imperialis conſtitutus, eam quidem judicii & integritatis famam obtinuit, ut anno MCCLXVII. ab Imperatore & Synodo Conſtantinopolitanâ, ad examinandam Arſenii Patriarchatu ob læſæ majeſtatis crimen ſubmoti cauſam, 1280. Vid. Pachym. Hiſtor. in init.

unà

SÆC. XIII. ab an. MCC.

unà cum tribus aliis judex datus ſit, miſſuſque hòc fine in Inſulam quandam ubi exul tunc temporis degebat Arſenius. Judices non modo Patriarcham abſolverunt, ſed & Imperatoris gratiam ſimul ac munificentiam ei conciliarunt. Totam hujuſce rei Hiſtoriam ipſe nobis fusè enarrat Pachymeres lib. 4. c. 15, 16. Anno MCCLXXIII. cum Michael Palæologus Imperator unionem cum Eccleſia Latina meditaretur, ut ab Hæreſis labe Latinos abſolveret, libellum hunc in finem conſcriptum ad Patriarcham miſit, cui aliud volumen opponendum curavit Patriarcha, in quo componendo Georgium noſtrum primas partes tenuiſſe ipſe non diffitetur lib. 5. c. 14. Erat enim Eccleſiæ Romanæ dogmatum acris admodum oppugnator. Claruit præcipuè circa annum Mcclxxx. Vitam egit diuturnam, quam, ſi calculum recte ponat Cl. ‖ Lambecius, protraxit ad annum circitèr MCCCXL. obiitque ferè Centenarius, certè poſt annum MCCCVIII. obiiſſe conſtat. Vir non infimi inter Græcos ſui temporis ſubſellii, ſacrâ pariter ac profanâ eruditione ſatis celebris. *Stylus*, Judice L. Allatio, *accuratus, ad antiquum ſoccum & ſanguinem efformatus, & præter hiſtoriæ captum tumidior, & perplexâ nominum connexione ambiguus, & obſcurus; pro illo tamen ævo quo debacchari ſapere erat, mollis ac prudens.* Auctor, dum veritatis Sectator videri cupit, (inquit idem Allatius) in Eccleſiaſticos, & præcipue Latini nominis fautores, Græcis ſuis nimis propenſior linguam acuit.

‖ Indic. 3. Comment. de Biblioth. Vind. lib. 3. ſubnex.

SCRIPTA.

Hiſtoria rerum Conſtantinopolitanarum ſub Michaele & Andronico Palæologis ab anno Mcclviii. uſque ad an. Mcccviii. per xlix. annos *geſtarum, lib.* xiii. Singulorum librorum excerpta quædam breviuſcula, ad calcem Nicephori Gregoræ Latin. edidit Hieron. Wolfius *Baſil.* 1562. Fragmenta quædam Nicephori Breviario Græcè ſubjunxit Dion Petavius *Pariſ.* 1616. 8°. tandem integra *Hiſtoria*, cum verſione, Gloſſario, Notis & Chronologia Petri Poſſini Græc. Lat. prodiit, Tom. ii. Prior quidem *Romæ* 1666. Poſterior ibidem 1669. fol.

Paraphraſis in opera S. Dionyſii Areopagitæ inter Dionyſii opera locum habet, Græcè *Pariſ.* 1561. 8o. Gr. Lat. ibid. 1615. fol. *Antverp.* 1633. *Pariſ.* 1644. fol.

Libellus de proceſſione Spiritus Sancti, quem in lucem extulit Leo Allatius Gr. Lat. *Græc. Orthodox.* Tom. I. p. 390.

Epitome Logices Ariſtotelis Græcè *Pariſ.* 1548. Latinè *Baſil.* 1560. Gr. Lat. *Oxon.* 1666. 8o.

Scripſit infinita pene in Rhetoricis monumenta, quæ in Regis Galliæ bibliothecâ aſſervantur, quorum prolixum ſatis indicem exhibet Leo Allatius in diatribâ ſupra citatâ.

1280. MECHTILDIS, natione Germana, ex nobili & ſplendida familia orta, Inſtituti Benedictini Monialis, in Helfendenſi Monaſterio vitam egit. Claruit anno Mcclxxx. obiit ante annum Mccxc. Scripſit *Revelationem*, ſeu *Spiritualis gratiæ libros* V. qui unà cum aliis ejuſdem farinæ opuſculis editi ſunt *Pariſ.* 1513. Seorſim *Colon.* 1536. & alibi non ſemel. Notandum, hos libros Germanicè primum conſcriptos poſtea in Latinum Sermonem converſos eſſe.

Alias editiones quæ tum Latinè, tum Italicè prodierunt te docebit Poſſevinus *Apparat.* Tom. II. p. 100.

1281. MARTINUS IV. *Simon de Bria* antea dictus, gente Gallus, Patria Monpiſius, Canonicus Turonenſis, ab Urbano IV. ad dignitatem Cardinalitiam titulo S. Cæciliæ Presbyteri promotus, ab eo deinde in Galliam miſſus, per plures annos Legati Pontificii munus geſſit. Mortuo Nicolao III. anno Mcclxxxi. xxii. Februarii Viterbii in Pontificem electus eſt, qui tamen relicto Viterbio in Urbe veteri conſecrari voluit, quod & xxiii. Martii

Digitized by Google

tii factum eſt. Carolum Siciliæ Regem ad ſe venientem humaniter excepit, ſtrenuè fovit, eique dignitatem Senatoriam in urbe Roma, quâ exciderat, reſtituit. Michaelem Palæologum Imperatorem, quòd pactis de unione cum Latinis reſarciendâ non ſtetiſſet, & Petrum Arragoniæ Regem Siciliæ regnum occupantem, Caroloque reddere recuſantem anathemati ſubjecit. Obiit Peruſii, quò, ob tumultus Guelfos inter & Gibellinos exortos, ſe contulerat, xxviii. Martii. an. Mcclxxxv. *Acta* hujus Pontificis, à Jordano quodam Auctore coævo conſcripta, in lucem protulit Dan. Papebrochius *Catal. Pontif.* Part. 2. p. 61. Extant Martini *epiſtolæ* V. Concil. Tom. II. part. 1. p. 1143. *Sententia prolixa in Petrum Arragoniæ Regem*, ibid. p. 1187. *Epiſtolæ* III. apud Wading. ad an. Mcclxxxi. Mcclxxxv. *aliæ X.* ibid. in *Appendice* p. 151.

SÆC. XIII ab An. MCC.

GUIDO BAIFIUS, Patria Regienſis, Civis & Archidiaconus Bononienſis, & Juris-conſultus eximius. Claruit anno Mcclxxxiii. Scripſit *Commentariorum*, *Roſarii* titulo, *libros* III. & *in Decretal. lib.* V. Prodierunt cum notis Nicolai Superantii & Petri Tretii, *Venet.* 1580. 1283.

GREGORIUS ABULPHARAIUS, IBN H'AKIMA dictus, Aaronis Medici Malatienſis, vulgò *Ibn Kopb* vocati, filius, ipſe profeſſione Medicus, Secta Jacobita, ſeu Melchita. Scripſit circa annum Hægiræ Dclxxxiii. Æræ Chriſtianæ Mcclxxxiv. quo Hiſtoriam ſuam terminavit. In variis ſui operis exemplaribus, (notante * Cl. Hottingero) ſequentibus elogiis ornatur: *Dominus noſter Pater Sanctus, eximius doctrinâ, & eruditione inſignis, doctorum Rex, excellentium excellentiſſimus, temporum ſuorum exemplar, Sæculi Phœnix, Sapientum gloria, Doctor divina ope ſuffultus— Corona virorum virtute præſtantium, dubiorum in Theologicis occultorum* ἐπιλύτης, *Chriſtianorum Princeps primarius, Sectæ Jacobiticæ medulla, Mar Gregorius Dominus Pater, unicum ævi decus, & Sæculi Phœnix.* Quin & ab ipſis Scriptoribus Muhammedanis egregiè commendatur, tanquam vir multæ lectionis, variiſque ſcientiis inſtructus, & penitus imbutus, præcipuè autem Medicinæ gloria ſæculo ſuo clarus, adeo ut ad eum è plagis occidentalibus frequentes contenderent; à quo multos etiam Moſelmannorum eximie doctorum plura didiciſſe fatentur. Quod verò addunt ipſum morti vicinum à fide Chriſtianâ deſciviſſe, calumniam eſſe ex Chriſtianorum odio conflatam, & ut tantæ famæ virum ſibimetipſis arrogarent, nemini dubium eſſe poteſt. Condidit *compendium Dynaſtiarum* X. Dynaſtiis abſolutum, ex variis variarum gentium monumentis depromptum, quod Arabicè & Latinè edidit Cl. Pocockius noſter, *Oxon.* 1663. 4°. 1284.

* Biblioth. Orient. c. 2. p. 81.

GREGORIUS, *Georgius* antea vocatus, Latinis parentibus in Cypro natus, ac proinde inter Romanæ Eccleſiæ cultores ad viceſimum uſque ætatis annum educatus, ab iis lectoris gradum conſecutus eſt. Poſtea Conſtantinopolim ſe contulit, ubi verſis velis ad Græcorum mores & dogmata ſe compoſuit, habitum monaſticum induit, quin & Clero Palatino aſcriptus eſt. Anno Mcclxxxiv. mortuo Joſepho Patriarcha Gregorius noſter, ſuffragante, & non ſine aliqua difficultate id ſatagente Imperatore, in Patriarchale ſolium evehitur, in quo munere Veccum non modo oppugnavit, ſed & vehementer perſecutus eſt. Laborabat hâc tempeſtate Arſeniatarum, & Joſephitarum factionibus Eccleſia Conſtantinopolitana; unde nil mirum ſi in Gregorium malevoli conſpirabant. Accuſatur quod Latinorum inſtituta probaret, blaſphemiæ, & impietatis inſimulatur. Inſurgunt in illum epiſcopi, clientem deſerit Imperator; his igitur malis undique divexatus, circa annum Mcclxxxix. patriarchatu ceſſit, & primum in Monaſterium S. Deiparæ Hodegorum dictæ ſe contulit; deinde in D. Andreæ Monaſterium ſeceſſit, ubi paulò poſt moritur, poſtquam ſedem Patriarchalem per quinquennium tenuiſſet. Acris erat Latinorum adverſarius; de quo nihilominus L. Allatius, *Vir fuit acerrimi ingenii, facundus, eloquens, & penè dixerim omni* 1284.

Niceph. Greg. Hiſt. l.6. p.116.

ÆC. XIII. ab an. MCC. *eruditione imbutus.* Nicephorus Gregoras loco citato, ἀνὴρ ἐν λόγοις δόκιμος, ὡς τ᾽ ἐν ταῖς γραφαῖς εὐγενῆ τ᾽ Ἑλλάδος ῥυθμὸν, καὶ τ᾽ ἀττικίζουσαν γλῶσσαν, &c. *Inſigni vir facundiâ, qui elegantes Græcæ literaturæ numeros, & Atticam illam linguam longo jam tempore oblivionis gurgite demerſam, ingenii dexteritate ac ſingulari ſtudio in lucem produxit, ac velut ab inferis revocavit.* Scripſiſſe plura adverſus Latinos, præcipue contra Beccum ſive Veccum, ſummum Latinorum fautorem, teſtantur Nicephorus Gregoras libro 6. Pachymenes lib. 8. c. 1. præcipuè *Tomum Synodicum*, quem propter fidei dogmata in eo ſincerè tradita, *Columnam Orthodoxiæ* nuncupavit. *Sermones* ejus *contra Blaſphemias Vecci* MSS. in Bibliotheca Imperiali Viennenſi, (teſte Geſnero in Epitome) aſſervantur. Vide quæ habet L. Allatius *de Conſenſ.* lib. 2. cap. 15. n. 12. *Encomia* ejus varia, præcipuè in S. Georgium, & Dionyſium Areopagitam habentur MS. in Bibliothec. Regis Galliæ, Cod. 16. 1922. & alibi. Vide Labbeum *Nov. Biblioth.* MS. p. 73, 74.

1285. HONORIUS IV. *Jacobus de Sabello* prius dictus, patriâ Romanus, ex illuſtri Savellorum familia ortus, & ut nonnulli volunt S. Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis. Martino IV. in Pontificatu ſucceſſit, Peruſii IV. Nonas Aprilis an. MCCLXXXV electus, Romæ XX. Maii coronatus. Anathematis fulmen à prædeceſſore in Petrum Arragoniæ Regem vibratum renovavit; Ladeſlaum Hungariæ Regem in fide Chriſti nutantem excommunicari & deponi mandavit; Ordinem Carmelitarum à pluribus oppugnatum confirmavit, noviſque privilegiis munivit. Podagrâ, & chiragiâ adeò afflictus erat, ut non niſi inſtrumentis ad id affabrè compoſitis ſuffultus ſacra celebrare potuit, tandem continuis doloribus attritus, in monte Aventino debitum naturæ perſolvit, April. III. an. Mcclxxxvii. in Vaticano ſepultus. Extant *epiſtolæ* II. apud Bzovium, ad an. Mcclxxxv. Mcclxxxvi. *Epiſtolæ* IV. apud Wading. Tom. II. ad eoſdem annos. XV. aliæ ibid. in *Appendice* p. 558. *Epiſtolarum Volumen* MS. in Bibliothecâ Vaticanâ; *Teſtamentum* item in Barberinâ aſſervatum memorat Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* lib. 1. p. 113.

1286. GULIELMUS DURANTES, *Speculator* dictus, natione Gallus, Patria Narbonenſis, in Podiomiſſione, quod Provinciæ oppidum eſt, (teſte Miræo †) nobili genere natus. Adoleſcens adhuc Juris civilis & Canonici ſtudio operam dedit, quâ quidem in re Bernardum Compoſtellanum, & Henricum Seguſianum, poſtea Cardinalem Hoſtienſem, duces & magiſtros habuit: prima ſtudiorum tyrocinia Bononiæ poſuit, ubi doctoratus lauream adeptus, primum ibi, deinde Mutinæ publicè docuit; adeoque in exercitatione forenſi excelluit, ut *Pater Practicæ* vocaretur. A Clemente IV. Gentili ſuo Capellanus, & Palatii Apoſtolici auditor generalis conſtitutus eſt; factus etiam Canonicus Bellovacenſis, Narbonenſis, & Decanus Carnotenſis. Anno Mcclxxiv. à Gregorio X. ad II. Concilium Lugdunenſe generale miſſus eſt, in quo Pontificis Procuratorem egit, ejuſque nomine plures conſtitutiones promulgavit. A Nicolao III. Beati Petri patrimonio præficitur, Rectoris & Comitis patrimonii titulo inſignitus: nec Marti minùs quam Mercurio natus in Italiæ ditionibus Romanæ ſedi ſubditis Dux militiæ Generalis conſtituitur; & non unâ vice bellis adverſus Romandiolæ, Flaminiæ, & Forolivii civitates contra ſedem Apoſtolicam rebellantes præfectus, rem ſuam bene & fœliciter geſſit. Anno Mcclxxxvi. factus eſt Miniatenſis in Gallia Aquitanica epiſcopus; & cum poſtea Bonifacius VIII. Archiepiſcopatum Ravennatenſem ei obtulit, conſtanti animo recuſavit. Anno Mccxcvi. à Bonifacio ad Saracenorum Sultanum legatus, Nicotiæ, quæ Cypri metropolis eſt, pridie nonas Julii diem obiit. Corpus Romam relatum in Æde Minervæ in Capellâ Omnium Sanctorum, magno cum honore ſepelitur. Pluribus de Gulielmo noſtro agunt Simon Maiolus *in Vitâ Durandi*, Commentario ejus in Concil. *Lugdun.* 1569. præmiſſâ; Fichardus *in vitis juris-conſultorum*; Amb. de Altamura *Biblioth. Dominic.* pag. 72. & in *Ap-*

† Auct. c. 410.

Digitized by Google

Append. p. 462. Eruditionem aſſecutus eſt pro tempore, quo vixit, haud vulgarem, eximiam Theologiæ ac Sacrarum literarum Scientiam, præcipuè accuratam juris peritiam. Ejus de re Sacramentaria celebris hæc fertur † ſententia. SÆC. XIII. ab An. MCC.

† Forſter Hiſt. Jur. Civ. l. 3 c. 17. p. 485.

VERBUM AUDIMUS,
MOTUM SENTIMUS,
MODUM NESCIMUS,
PRÆSENTIAM CREDIMUS.

SCRIPTA.

SPeculum Juris in tria volumina diſtinctum, ſcriptum anno 1261 & Cardinali Othobono dedicatum. Prodiit *Baſil.* 1574. *Francofurt.* 1592.

Repertorium Juris ex ſpeculo fere decerptum, quocum prodiit *Francofurt.* 1592. *Lugdun.* 1516. 1551. excuſum eſt etiam *Venet.* 1496.

Rationale divinorum officiorum in libros VIII. diſtributum, anno 1286. abſolutum. Vide lib. 8. cap. 9. Extat cum ſpeculo & Repertorio *Lugdun.* 1516. 1551. Scorſim *Mogunt.* 1459. *Rutling.* 1473. *Venet.* 1485. *Argent.* 1486. *Baſil.* 1488. *Norimberg.* 1493. f. *Venet.* 1519. *Lugdun.* 1565. 1568. 1584. 1592. 8o. *Antverp.* 1570.

Commentarius in Canones Concilii Lugdunenſis, prodiit cum Vitâ ejus à Simone Maiolo editus *Fani* 1569. 4o.

Breviarium Gloſſarum & textuum Juris Canonici, Pariſ. 1519. 8o. Scripſit item *in Decretales Gregorii* IX. Nicolai III. & in *Gratiani Decretum*; verùm aut hi Commentarii perierunt, aut cum blattis & tineis in tenebris adhuc luctantur.

Alius à noſtro fuit (quod pridem notavit † Phil. Thomaſinus) Gulielmus Durantus epiſcopus etiam Mimatenſis, noſtri nempè Nepos & in Sede ſucceſſor, qui Concilio Viennenſi ſub Clemente V. anno MCCCXI. interfuit, in quo libellum edidit *de Reformatione Eccleſiæ*. Extat *Pariſ.* 1545. *Lugdun.* 1635. 4o. & cum quibuſdam Clemangis, & P. de Alliaco opuſculis *Pariſ.* 1671. 8o.

† Biblioth. Patavin. MS. p. 14.

NICOLAUS IV. *Hieronymus* antea dictus, Patria Picenus, domo Aſculanus, Patrem Arminilaum Tineum, honeſtæ conditionis virum, habuit, ex Monacho Franciſcano factus eſt epiſcopus Prænestinus, & S. Sabinæ Presbyter Cardinalis: poſt Honorii mortem creatus eſt Eccleſiæ Romanæ Pontifex, electus XXII. coronatus XXV. Februarii anno MCCLXXXVIII. Coortis Romæ ſeditionibus Reate profectus eſt, rebus verò mox ſedatis Romam rediit, pacemque inter Arragoniæ & Neapolis Reges conciliavit. De religione Chriſtiana inter Barbaros propagandâ admodum erat ſollicitus; eodem quo factus eſt Pontifex anno, nuncios à Rege quodam Tartarorum, ejuſque Regina accepit, quorum converſioni congratulatus eſt. Quin & magnum Tartariæ Chamum ad fidem Chriſti amplectendam hortari non deſtitit. Anno ſequenti de eadem re ad Armenos eorumque Regem, nec non ad Æthiopiæ Imperatorem ſcripſit. Cauſam Chriſtianorum in Syria apud Principes Chriſtianos vehementer ſollicitavit. Quin & ad tuendam Ptolemaida multos milites ipſe proprio ære tranſmiſit. Obiit Romæ XIV. Aprilis, an. MCCXCII. ad S. Mariam Majorem ſepultus. Epitaphium rudi & inconcinno carmine ſcriptum habet Wading. ad an. MCCXCII. N. 6. Sixtus verò Quintus adhuc Cardinalis longè magnificentius Mauſoleum ei condidit, & nobiliori inſcriptione honeſtavit, quæ itidem loco citato habetur. Hæc de eo Joannes Stella: *Vir quidem literarum divinarum humanarumque egregiè doctus; ac præter doctrinam multæ bonitatis ac integritatis Pontifex fuit, omnes pariter amando: qui non plura affinibus aut cognatis ſe debere, aut conferre quam aliis bonis arbitrabatur: & propterea ex omni fere religione viros optimos & doctos Cardinales creavit, & urbem Romanam pulcherrimis ædificiis exornavit.* 1288.

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC.

SCRIPTA.

Conſtitutio pro Benedictinis, *Pariſ.* 1519. 8°.

Epiſtolæ, quarum tria volumina in Bibliothecâ Vaticanâ aſſervari dicuntur. Ex his XVIII. exhibet Bzovius ad an. Mcclxxxviii. Mccxcii. quamplurimas Wadingus ad an. Mcclxxxviii. & ſequentibus annis. In *Appendice* verò ad Tom. II. p. 168. alias Lxviii. evulgavit.

Commentaria in aliquot libros S. Scripturæ; *in Magiſtrum Sententiarum lib. IV. Sermones de Sanctis & de Tempore*; *Conſtitutiones eccleſiaſticæ adverſus hæreticos*, & alia quædam à Lud. Jacob *Biblioth. Pontif.* p. 165. memorantur, verùm an edita ſint, imò an ſuperſint hodie, non didici.

1289. THEODERICUS DE APOLDIA, Patriâ Thuringus, Erfordii natus, inter Monachos Dominicanos educatus eſt, iiſque ſe ſociavit. Claruit anno Mcclxxxix. jam Sexagenario major. *Scripſit de Vita & rebus geſtis S. Elizabethæ, Andreæ Regis Hungarorum filiæ, & Ludovici Langravii Thuringiæ viduæ libros* VIII. Extant apud Caniſ. *Antiq. Lect.* part. 2. p. 147. Hos quidem † Cl. Voſſius alio Theoderico Thuringo noſtri coætaneo tribuendos cenſet: Sed cum nullum pro ſententiâ ſuâ argumentum profert, noſtro non abjudicandos exiſtimo. Condidit etiam *de Vita S. Dominici ordinis Fundatoris libros VII.* quos Surius ad Auguſt. V. ſed ſtylo paſſim correcto edidit.

† De Hiſt. Lat. lib. 2 cap. 6 62.

1290. AUGUSTINUS TRIUMPHUS, Patria Anconitanus, Ordinis Auguſtiniani eremita, claruit anno Mccxc. Junior adhuc an. Mcclxxiv. Concilio Lugdunenſi interfuit. Vixit aliquamdiu in Academia Pariſienſi, plures verò annos Venetiis in S. Mariæ de Nazareth ordinis ſui loco, ubi nonnulla in laudem B. Virginis opuſcula elucubravit, præcipuè verò Neapoli lares habuit, Carolo & Roberto Regibus apprimè charus. Obiit ibidem anno Mcccxxviii. Ætatis Lxxxv.

SCRIPTA.

Summa de Poteſtate Eccleſiaſtica, ad Joannem XXII. Papam, *Auguſtæ Vind.* 1473. fol. *Romæ*, 1479. 4°. 1582. fol.

Commentarius in Orationem Dominicam; *Salutationem Angelicam*; *& Canticum B. Virginis*, *Romæ* 1590. 1592. 4°.

In Canticum Deiparæ ſeorſim ibid. 1603. In Orat. Domin. eod. loc. 1587.

Milleloquium ex Scriptis S. Auguſtini, quod imperfectum reliquit Triumphus, abſolvit Bartholomæus Urbinas, ejuſdem ordinis Theologus. Prodiit *Lugduni* 1555. & forſan alibi.

INEDITA.

Super Sententias lib. IV. De Spiritu S. contra Græcos; *De Cantico Spirituali*, ſive *de X. Chordis*: *De introitu terræ promiſſionis*; *De cognitione & potentiis animæ*; *Theoremata de Reſurrectione mortuorum*; *Expoſitio in Ezechielem*; *& in omnes novi Teſtamenti libros, quibuſdam etiam duplici expoſitione additâ*; *Sermones Dominicales*; item *de Sanctis ad Clerum*; *Tabula* ſeu *Index ſuper Moralia S. Gregorii*; Hæc, ut & *Commentaria quædam in Ariſtotelem* recenſet, quibuſque in locis deliteſcunt oſtendit, Joſeph. Pamphilus, epiſcopus Signinus, *Chron. Eremit. S. Auguſt.* p. 46. ubi etiam refert, omnia Auguſtini noſtri opera Civium Anconitanorum ſumptibus ab Archetypis tranſcripta, Romæ in Bibliothecâ Vaticanâ magnis & pulcherrimis voluminibus aſſervari.

JO-

Digitized by Google

JOANNES DE PARISIIS, ſive ortu, ſive educatione Pariſienſis, inter Ordinis Dominicani Monachos, & Theologos Pariſienſes maximè enituit. Claruit anno MCCXC. Ortâ inter Bonifacium VIII. & Philippum Pulchrum Francorum Regem diſcordiâ, Regis ſui cauſam in ſe ſuſcepit, & jura Regia adverſus Pontificem ſtrenuè tuebatur; Conventus Dominicanos concionando, Scholas Theologicas prælegendo egregiè ornavit: ſed dum novam quandam propoſitionem de modo Corporis Chriſti in Euchariſtia ventilaret, nempe, Poſſibile hoc eſſe, per aſſumptionem ſubſtantiæ panis, vel paneitatis in Verbo, idque magis eſſe rationabile, & veritati Sacramenti congruum, mox Magiſtros Pariſienſes in ſe vehementer irritavit; præcipuè Gulielmum Pariſienſem, Ægidium Bituricenſem, Bertandum Aurelianenſem, & Gulielmum Albianenſem epiſcopos, qui hominem in examen vocarunt, & cum dogma ſuum retractare nollet, condito facultatis Theologicæ decreto, ſententiam ejus damnarunt, eique tum prædicandi, tum prælegendi munere ſub excommunicationis pœnâ interdixerunt. Ægre hæc ferens Joannes noſter, à Decreto Pariſienſi ad ſedem Apoſtolicam provocavit: cauſam igitur acturus Romam perrexit, ubi paulò poſt, vitam cum morte commutavit anno circiter MCCCIV. Confer quæ ex Continuatione Chronici Guil. de Nangis, aliiſque de eo notavit D. Allixius præfatione mox citandâ p. 54. 1290.

SCRIPTA.

Tractatus de Regia Poteſtate & Papali, in gratiam Regis ſui adverſus Bonifacium Papam ſcriptus. Prodiit cum aliquot Dominicanorum opuſculis *Pariſ.* 1506. 4°. & apud Goldaſt. *Monarch.* Tom. II. p. 107.

Determinatio de modo exiſtendi Corpus Chriſti in Sacramento Altaris, alio, quam ſit ille quem tenet Eccleſia. Hanc nuper ex MS. Codice S. Victoris Pariſ. eruit, & præmiſſâ prolixâ, ſed & eruditâ planè diſſertatione hiſtorica, *de dogmate Tranſubſtantiationis* edidit Vir Cl. D. P. Allix *London.* 1686. 8°.

Correctorium Doctrinæ S. Thomæ, Ægidio Columnæ tributum ejuſque nomine evulgatum, *Venet.* 1501. *Colon.* 1624. 8°.

Determinatio de Sectâ Chriſtianâ per teſtimonia Gentilium; *aliaque de Confeſſionibus Fratrum*: Habentur MS. (uti fidem nobis facit Jameſius) in Bibliothecâ Lincolnienſi ap. Oxonienſ. Cod. 16. N. 1, 2. Scripſiſſe etiam dicitur *de Unitate Eſſe & eſſentiæ in Deo*; *De adventu Chriſti*, ſeu *contra Antichriſtum*; *Apologeticum contra Henricum Gandavenſem*; & *Philoſophica* quædam, quæ an adhuc ſuperſint, non comperi.

Plures erant hoc circiter tempore Joannes Pariſienſes, & in his Joannes Pariſius Anglus, S. Victoris Pariſienſis Canonicus regularis, cujus *Memoriale* ſeu *Flores Hiſtoriarum* extant MSS. tum alibi tum Bibliothec. Benedictinâ Cantab. Cod. 20. Ex his plura ſe in Chronicum ſuum Belgicum tranſtuliſſe, fatetur Miræus *Auctuar.* cap. 403.

RADULPHUS DE COLUMNA, Canonicus Carnotenſis. Claruit anno MCCXC. Scripſit *ad Lambertum de Caſtello Tractatum de Tranſlatione Imperii à Græcis ad Latinos*, qui habetur apud Goldaſtum, Monarch. Tom. II. p. 88. neque de illo plura quæ dicam habeo. 1290.

JACOBUS DE VORAGINE, rectiùs *de Viragine*, Urbe Ligurum maritimâ oriundus, S. Dominici familiæ nomen dedit, ejuſque in Lombardiâ Provincialis, deinde totius ordinis Generalis, denique Archiepiſcopus Genuenſis factus, à Cardinale Urſino Epiſcopo Hoſtienſi (vacante tum ſede Romanâ) conſecratus. Imperatoris partibus faviſſe dicitur, unde cum die Cinerum Bonifacius VIII. Sententiam illam pro more in eum ad pedes ſuos provolutum proferre debuiſſet, *Cinis es, & in Cinerem reverteris*, conjectis in oculos cineribus, hæc ei dixiſſe fertur, *Gibellinus es, & cum Gibellinis* 1290.

Digitized by Google

nis tuis ad nihilum reverteris. Et ita quidem habent Blondus & Philippus Bergomas, quorum tamen fides hac in parte vacillare videtur, cum potiùs Porcheto Succeſſori tribuendum ſit. Claruit anno MCCXC. Obiit anno MCCXCVIII. etſi ſint qui vitam ejus ad annum uſque MCCCXIV. protrahant. Vir quidem in Deum devotus, in pauperes munificus, in quos integros fere epiſcopatus ſui redditus diſtribuit, pius magis quam doctus, etſi Auguſtini opera ſedulò legebat, ejuſque penè omnia memoriâ tenuiſſe dicitur. In rebus Hiſtoricis, præſertim quæ de Vitis Sanctorum congeſſit, nimium credulus, & in fabulis undique convaſandis ad ludibrium ineptus.

SCRIPTA.

Hiſtoria Lombardica, ſeu *Legenda aurea de vitis Sanctorum.* Legenda quidem *aurea ab homine oris ferrei, cordis plumbei* ſcripta, ut acutè de eâ Ludovicus Vives *. *Quid fœdius* (ita pergit) *dici poteſt illo libro? quam pudendum eſt nobis Chriſtianis, non eſſe præſtantiſſimos noſtrorum divorum actus veriùs & accuratius memoriæ mandatos, ſive ad cognitionem*, &c. Vivem ſecutus eſt Melchior Canus †; *in illo*, inquit, *miraculorum monſtra ſæpius quam vera miracula legas. Hanc* [legendam auream] *Homo ſcripſit ferrei oris, plumbei cordis, animi certe parum ſeveri ac prudentis.* Idem planè judicium tulit Cl. Eſpencæus, idque pro concione publica, adeo ut ſententiam ſuam publicè recantare coactus ſit. Opus quidem Hiſtoriis Chriſtianis accenſendum, an potius ad fabulas Romanenſes ablegandum? à cordatioribus etiam Pontificiis (ut videmus) non ſine gravi ſtomacho damnatum. Certe nugis nugaciſſimis, fictis, ineptiſſimiſque narrationibus refertiſſimum, quæ non ſine immenſo Chriſtianæ religionis ſcandalo legi, multò magis defendi poſſunt. Prodiit hæc *Hiſtoria Norimberg.* 1478. 1493. *Davent.* 1479. 1483. *Venet.* 1483. *Baſil.* 1486. *Argentinæ* 1496. *Lugduni* 1510 *Argentinæ* 1518. In editione quæ penes me eſt, *Argentinæ* 1496. Jacobi noſtri Legenda deſinit in capite Clxxvii. Quæ ſequuntur uſque ad finem libri capita xxxviii. continentia, ab aliis addita ſunt. Hæc Legenda etiam abbreviata prodiit *Venet.* 1478. fol.

* De cauſ. corrup. art. l. 2. p. 91.

† Loc. commun. l. 11. c. 6. p. 658. Vid. Thuan ad an. 1555. p. 489.

Quadrageſimale Venet. 1575. 1579. 1602. 4°.

Sermones de Planctu B. Mariæ Virginis, ibid. 1602.

Sermones pulcherrimi de tempore per totum anni circulum, Venet. 1544. 4°.

Sermones de Sanctis per anni totius orbitam, Papiæ 1500. *Venet.* 1602. 4°.

Mariale aureum, de laudibus Matris Dei, alphabetico ordine digeſtum, & in CLX. Sermones diſtributum, *Venet.* 1497. *Pariſ.* 1503. *Mogunt.* 1616. 4°.

Chronicon Januenſis civitatis, ejuſque Paſtorum à fundatione uſque ad annum 1213.

Librum de Opuſculis S. Auguſtini; *Defenſionem ſui ordinis contra impugnatores, quod non viverent ſecundùm Apoſtolicam Regulam*; item *ſummam Vitiorum & Virtutum* memorat, ſed an extent, non dicit Amb. de Altamura ad an. 1290. Denique *Sacro-ſancta Biblia in linguam Italicam* primus tranſtuliſſe, annoque 1270. evulgaſſe dicitur. Inter ſcripta ejus à nonnullis recenſetur opus *Catholicon* dictum ſeu Grammatica & Dictionarium, *Venet.* 1483. an rectè, judicent, qui viderint.

1290. GULIELMUS MAIOR, natione Gallus, Eccleſiæ Andegavenſis pœnitentiarius, & ab anno MCCXC. ejuſdem Eccleſiæ epiſcopus, anno MCCCXI. Concilio Viennenſi generali ſub Clemente V. celebrato, in quo de extirpandis Templariis agebatur, interfuit & ſubſcripſit. Obiit anno MCCCXIV. Scripſit *epiſcopatus ſui geſta*, à tempore quo factus eſt epiſcopus uſque ad annum MCCCXIII. à Dacherio primum in lucem prolata, *Spicileg.* Tom. X. p. 247. *Statuta* ejus *Synodalia* edidit idem Dacherius Tom. XI.

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1290.

RICHARDUS DE MEDIAVILLA, ſeu MIDDLETON, *Doctor ſolidus & copioſus, fundatiſſimus* etiam & *authoratus* dictus, natione Anglus, Ordinis Minoritarum Theologus; quòd vero illum Archiepiſcopum Remenſem fuiſſe ſcribit Marianus, parum apud eruditos fidei meretur. Claruit anno MCCXC. Poſtquam in Academiâ Oxonienſi Philoſophiæ, juriſprudentiæ, præcipuè Theologiæ Scholaſticæ haud vulgarem ſcientiam aſſecutus eſſet, juxta morem apud Anglos his temporibus receptum, Lutetiam ſe transtulit, ubi celebre ſibi nomen comparavit. Anno MCCLXXXII. † Petrus Joannes Olivi Minorita accuſatus eſt, quòd ſcripſiſſet nonnulla hæreſi & erroribus plena; revera nulla alia de causâ quam quod molles & collapſos ſuorum mores publicè corripuiſſet; quod tam ſuperioris quam inferioris ordinis fratres molliter viventes, quin & delicatulos nimis Eccleſiæ Prælatos magno zelo tam voce quam ſcriptis laceſſiviſſet. Hinc clamores in illum & tumultus excitati, cauſaque ejus examen anno ſequenti à Bonagratia Ordinis Generali, Richardo noſtro Theologiæ tunc Baccalaureo, & quibuſdam aliis commiſſum eſt. Verbo dicam. Propoſitiones quaſdam ex ejus ſcriptis excerptas tanquam periculoſas & malè ſonantes cenſurâ notârunt; quin & mortuus jam pro hæretico damnatus eſt, ejuſque libri prohibiti. Addit Baleus cadaver ejus effoſſum eſſe, & Clementis Papæ juſſu combuſtum. Petri hujus vindicias adverſus Bzovium fusè agit Dermicius Thaddei, ipſe Minorita, *Nitela Franciſc. Relig.* p. 331, &c. Verùm redeo. Richardus noſter in Patriam reverſus, reliquum vitæ tempus Oxonii in publico docendi munere, non ſine ſumma eruditionis fama, tranſegit. Obiit circa annum MCCC.

† Vid. Wading. ad an. 1282. N. 2. 1283. N. 1. 1297. N. 23, &c.

SCRIPTA.

QUæſtionum in Magiſtrum Sententiarum lib. IV. Venet. 1509. *Brixiæ* 1591.
Quodlibeta Theologica LXXX. quæſtiones continentia, Commentariis ejus in ſententias ſubjecta.

De Commentariis in Evangelia & Epiſtolas Pauli; *lib. de Conceptione Mariæ*; *Tract. contra Petrum Johannes*, aliiſque Baleus Cent 4. p. 359. Pitſeus *de Script. Angl.* p. 386. videri poſſunt.

GUIDO, natione Burgundus, Villâ de Mimo, in Diœceſi Eduenſi, nobili genere oriundus, ad vitam Monaſticam in Cœnobio Autiſſiodorenſi ſub Joanne Joſnual Abbate conſanguineo ſuo formatus, (ut ex Appendice opuſculo ejus ſubnexâ liquet,) in Academiis Aurelianenſi & Pariſienſi, Theologiæ, & Juri Canonico per novennium non indiligentem operam navavit. Claruit anno MCCXC. Domum reverſus varia obivit munera, factus Eleemoſynarius in Monaſterio in Puſeia, ejuſdemque Vice-Prior, Decanus de Recognito, deinde Cœnobii Autiſſiodorenſis Prior. Anno MCCLXXVII. mortuo Joanne, in Monaſterii ſui Abbatem electus eſt. Sed coortâ mox factione alterius partis Monachi Joannem quendam de Thyengiis Anglum Abbatem ſibi aſciverunt. Diu hæc duravit lis, Guidone bis Romam proficiſcente, nec niſi poſt octennium in Guidonis noſtri gratiam definita eſt. Anno MCCCIX. regimine ſuo ſe abdicavit, & in Cellam quandam privatam ſecedens, obiit VI. Kal. Martii an. MCCCXIII. poſtquam monaſterium ſuum per integros ferme XXIV. annos gubernaſſet. Plura te docebit Aymo de Bordis, ejuſdem cœnobii Monachus, eâ quam modò citavimus Appendice. Scripſit Guido *de geſtis Abbatum S. Germani Autiſſiodorenſis*, ab anno MCLXXXIX. uſque ad annum MCCLXXVII. Primus in lucem protraxit Philip. Labbeus *Biblioth. Nov. MS.* Tom. I. p. 570. 1290.

CONRADUS, Natione Germanus, Monachus Dominicanus, ſuique ordinis Provincialis. Claruit circa annum MCCXC. Scripſit *de Roſario* 1290.

Digitized by Google

SÆC. XIII. ab An. MCC. *rio Beatiſſimæ Virginis.* Prodiit *Colon.* 1603. 12°. Huic etiam *Legendam de Vita, obitu, & Miraculis S. Dominici* ex omnibus qui ante ſe ſcripſerant compilatam tribuit de Altamura p. 65. quæ an edita ſit, quærant alii.

1290. HENRICUS, aliis AMANDUS SUSO, Natione Suevus, ex nobili Comitum Montenſium genere natus, Ordinis Prædicatorum Theologus inſignis, Lector Conſtantienſis. Claruit circa annum MCCXC. exeunte hoc Sæculo obiiſſe videtur, vel, ut alii, anno MCCCVI. Sunt quidem iique non infimi nominis viri qui obitum ejus ad annum MCCCLXV. vel MCCCLXVI. referunt, quod nullo pacto ſtare poteſt, ſiquidem verum ſit quod nobis tradidit † Amb. de Altamura Suſonem noſtrum, unà cum D. Thoma Aquinate (qui in Divorum cenſum relatus eſt an. MCCCXXIII.) ſummo Pontifici propoſitum fuiſſe, ut in Sanctorum numerum cooptaretur. Corpus ejus in Conventu Ulmenſi provinciæ Alemanniæ ante Altare S. Petri conditum eſt.

† Biblioth. Domin. p. 77.

SCRIPTA.

Horologium Sapientiæ, Venet. 1492. 1539. *Neapoli* 1658. 12°. & alibi ſæpius.

Meditationes C. de Paſſione Domini, cum totidem petitionibus ad eundem.

Liber de novem rupibus.

Sermones de Tempore; de Sanctis; & Quadrageſimale.

Dialogus veritatis.

Epiſtolæ Variæ, eruditione, ſanctitate, ſpirituque refertæ. Opuſcula hæc Laurentius Surius ex linguâ Germanicâ in Latinam traduxit, & *Coloniæ* edidit 1588. 8°.

Officium quotidianum de æternâ ſapientiâ, pluries editum annis tamen & locis mihi non compertis, niſi forſan *Pariſ.* 1578. 8o.

1294. BONIFACIUS VIII. antea *Benedictus Cajetanus* vocatus, natione Campanus, patria Anagninus, SS. Sylveſtri & Martini in Montibus Presbyter Cardinalis, in locum Cœleſtini V. (cujus ſimplicitate, dolo perquam inſigni abuſus fuerat, dum voce fictâ noctu quaſi cœlitus demiſſâ ei Pontificatum deponere perſuaſit) Neapoli ſemet in Pontificem eligi curavit, Decemb. xxiv. an. 1294. Coronatus Romæ Januarii xxiii. an. 1295. In ejus ſolenni inauguratione duo mala omina † acciderunt, quæ turbulentum hominis ingenium moreſque feroces prænunciare videbantur. Primum, quòd dum procederet ad Coronationem, ſupervenerint denſiſſimæ tenebræ, ortaque vehementiſſima tempeſtas cereos ac lampades in Eccleſia extinxerit: Alterum, quod dum templo egrederetur, ortâ in populo ſeditione, ampliùs XL. homines occiſi ſint. Primo Pontificatus anno Clericos à ſæcularibus tributis exemit, Urbevetanos loca quædam, quæ ipſe Eccleſiæ vindicavit, reſtituere recuſantes anathemate perculit, ſacriſque omnibus interdixit. Occaſione Abbatiæ Apameenſis in Galliâ, arcta quæ ei cum Philippo Francorum Rege neceſſitudo interceſſit, pene collapſa eſt; levis quidem diſſenſio, ſed quæ poſt paucos annos accedentibus aliis cauſis in majorem erupit flammam. Anno MCCXCVI. Clericos in Gallia criminibus infames, vel emendari vel deponi curavit, ſtrictâ etiam in Clericorum diſſolutorum fautores excommunicationis cenſurâ. Jacobum & Petrum Cardinales Columnenſes, tanquam Cœleſtini partibus addictos, & Gibellinorum factioni faventiores, ſibique clam inſidiantes, habito Romæ epiſcoporum conventu purpurâ exutos, & muneribus omnibus ſpoliatos anathemati ſubjecit; annoque ſequenti urbem Præneſtinam, in pœnam violatæ à Columnenſibus Majeſtatis dirui præcepit. Anno MCCXCVII. Jacobo Arragoniæ Regi, ut in Fredericum fratrem, jus ſuum in Siciliæ regnum mordicus tuentem, arma moveret, ſuperciliosè mandavit: & poſt triennium cùm nec Fredericus, nec Siciliæ proceres arma deponerent, ipſos diris devovit, totumque Siciliæ regnum interdicto ſubdidit. Et cum Pontificibus

† Wading. ad an. 1294. N. 8. Spondan. ad an. 1295.

Digitized by Google

bus Romanis ſolenne erat, ob delicta Principum, regnis eorum ſacris officiis, & Sacramentis interdicere, anno MCCXCVIII. Conſtitutionem Declaratoriam emiſit, quomodò tempore interdicti tam Clerici quam ſæculares ſeſe habere debeant. Anno MCCC. Annum ſacrum ſive Jubileum Chriſtianum Romæ anno quovis centeſimo celebrandum primus inſtituit, quo confluente immenſâ hominum multitudine, prima quidem die, (ſiquidem vera nobis referat poſt Crantzium Uſpergenſis Chronici † Continuator) veſtimentis Pontificiis indutus populo benedixit. Sequenti die Imperiali habitu & Coronâ ornatus in publicum prodiit; diſtricto gladio ſibi prælato, ſedenſque alto loco, *Ecce*, inquit, *duo gladii hic!* *Vides, O Petre*, (inquiunt, ad tam immanem arrogantiam obſtupeſcentes, qui hæc referunt hiſtorici) *Succeſſorem tuum, & Tu ſalutifer Chriſte, cerne tuum Vicarium: vide quoad aſcendit ſuperbia ſervi-ſervorum tuorum.* Anno MCCCIII. creſcente indies diſcordia ipſum inter & Philippum Galliæ Regem, qui ſuis nuper interdixerat ne ad Curiam Romanam liberè irent, vel pecuniam illuc mitterent, habitâ Synodo anathematis fulmen in Philippum vibravit, ſubditos à fidelitatis juramento abſolvit, regnumque Alberto Imperatori ſubjecit. Sed facta mox cum quibuſdam factionis Gibellinæ Cardinalibus conſpiratione, miſſi ſunt trecenti equites, qui Pontificem tunc Anagniæ agentem captivum tenent; verùm à Civibus Anagninis ejus causâ arma arripientibus, poſt triduum cuſtodia liberatur. Romam rediens trigeſimo quinto poſt die animi mœrore confectus miſere obiit, Octob. XI. an. MCCCIII. Vir ſupra modum ambitioſus & arrogans, inquit Vitæ ejus * Scriptor. Joanni Stellæ, *Vir certè callidus, ingratiſſimuſque, pro arbitrio animi potius ad terrorem, quam ad amorem omnia agens, ab omnibus arrogantiſſimus & improbus adjudicatus.* Quam impotenti inſolentique dominandi, & promovendæ Majeſtatis Pontificiæ libidine teneretur, teſtis eſt vel unica illa Decretalis clauſula † Tit. de Majorit. & obedient. *Porro ſubeſſe Romano Pontifici omni humanæ creaturæ declaramus, dicimus, definimus, & pronunciamus omnino eſſe de neceſſitate ſalutis.* Certè ob immodicam ambitionem, faſtum, fraudes, tyrannidem, de eo in proverbium abiit, *Intravit ut Vulpes, regnavit ut Leo, mortuus eſt ut Canis.*

† P. 262.

* Concil. Tom. XI. p. 1397.

† Extravag. Commun. lib. 1. Tit. 8. c. 1.

SCRIPTA.

E*Piſtolæ*: Habentur II. Conciliorum Tom. XI. part. 2. p. 1398. *Epiſtolæ & Conſtitutiones* XXIV. apud Bzovium ad an. 1294. & ſeqq. annis. IV. apud Wading. ad an. 1296, 1297. XLVII. ibid. in *Regeſt. Pontif.* XXII. apud eundem Tom. III. p. 1.

Reſcriptum de indulgentiis anni Jubilæi, Julii Roſæ Scholiis illuſtratum.

Conſtitutio de privilegiis Doctorum, & Studentium Almæ Urbis, habetur in Collectione *Conſtitut. Apoſt.* Romæ 1579. p. 2.

Decretalium liber Sextus, ſeu *Juris Pontificii Codex*, quem à tribus doctiſſimis Viris, ex quibuſdam novis Decretis à ſe editis compilari, & in Gymnaſiis publicè legi mandavit, licèt adhuc in Gallia receptus non ſit; prodiit *Pariſ.* 1503. 1541. *Venet.* 1591. 8o. cum Gloſſis *Lugduni* 1581. fol. *Francofurt.* 1586. 8o. & in quavis fere Juris Canonici editione. Paucula quædam inedita enumerat Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* p. 32. quæ apud ipſum quærantur.

ÆGIDIUS DE COLUMNA, *Doctor fundatiſſimus* vocatus, Patriâ Romanus, ex ſplendidâ & illuſtri ſtirpe, nobili quippe Columnenſium familia, oriundus. In urbe Patriâ prima ſtudiorum tyrocinia poſuit, quæ poſtea aliis in locis ſummoperè excoluit. In Philoſophicis, ac Theologicis Thomam Aquinatem Præceptorem habuit, in cujus doctrinâ tantos fecit progreſſus, eique tam mordicùs adhærebat, ut ejus ſanctique Bonaventuræ defenſionem adversùs Gulielmum S. Theologiæ Profeſſorem Oxonienſem in ſe ſuſceperit, editis hunc in finem geminis libellis, quorum alterum *D. Thomæ Reprehenſorium*, alterum *D. Bonaventuræ Defenſorium* nuncupavit. 1296.

SÆC. XIII. ab An. MCC. Ordinis Auguſtiniani fratribus Eremitis ſe ſocium dedit, quo vitæ inſtituto haud vulgarem ſibi nominis famam doctrina morumque gravitate conciliavit. A variis Academiis, viriſque Principibus expetitus, in Galliam conceſſit, à Philippo Audace ad Philippum filium, cognomento Pulchrum, bonis literis ac moribus imbuendum evocatus: unde in Academiâ Pariſienſi Philoſophiam & Theologiam per plures annos ſummâ cum laude docuit. Anno MCCXCII. plenis Ordinis ſui comitiis Romæ habitis, ejuſdem Ordinis Prior generalis communi ſuffragio renunciatus eſt; quo tamen munere poſt triennium ſponte ſe abdicavit. Anno MCCXCVI. à Bonifacio VIII. (cui admodum carus erat, cujuſque electionem ad Pontificatum editâ Apologiâ *de Renunciatione Papæ* tutatus eſt) Bituricenſium Archiepiſcopus & Aquitaniæ Primas conſtituitur; ſatagente id etiam Philippo Rege, tum ob celeberrimam viri famam, tum quòd ipſum olim præceptorem habuerat. Cardinalitiâ etiam infulâ ornatum eſſe plerique tradunt; intercedente verò Pontificis morte, in vulgus minimè renunciatum: & quò minùs id præſtiterit Clemens, Bonifacii ſucceſſor, in causâ erant Philippus, Galliæque Proceres, Ægidii commentario in gratiam Bonifacii ſcripto, haud levitèr offenſi. Sunt tamen, qui Cardinalem fuiſſe præfractè negant. Argumenta in utramque partem expendit, & pro Cardinalatu ejus ſententiam fert doctiſſimus Lud. Dattichius *Hiſt.Cardin.* Tom. I. p.372. Obiit Avenione xi. Kal.Jan.anno MCCCXVI. ætatis LXIX. moriens ſupremis tabulis vaſa & ornamenta ad Dei cultum ſpectantia, Ordinis ſui Eccleſiis, Romanæ, & Bituricenſi; libros verò ſuos Monaſterio Pariſienſi legavit. Corpus Pariſios tranſlatum, in æde Auguſtinianorum conditum eſt, lapidi ſepulchrali hoc inſcripto Epitaphio:

Hic jacet aula morum, vitæ munditia, Archiphiloſophiæ Ariſtotelis perſpicaciſſimus Commentator, Clavis & Doctor ſacræ Theologiæ, lux in lucem reducens dubia, frater Ægidius de Româ Ordinis Fratrum Eremitarum S. Auguſtini, Archiepiſcopus Bituricenſis, qui obiit anno Domini M.CCCXVI. die XXII. menſis Decembris.

Egregias ei laudes tribuit Abr. Bzovius ad an. MCCCXVI. num. XVI. quas an uſquequaque meruerit, non diſquiro. Erat certè pro ſæculo quo vixit, non indoctus, in Philoſophiâ Ariſtotelicâ, & Theologiâ Scholaſticâ præcipuè exercitatus; unde & *Theologorum Princeps* appellatus eſt: quin & jam anno MCCLXXXVII. in comitiis generalibus Florentiæ congregatis, Eremitæ Auguſtiniani decreverunt fratris Ægidii doctrinam (*quæ mundum*, ut ipſorum verbis utar, *univerſum illuſtrat*) ab omnibus Ordinis ſui lectoribus & ſtudentibus eſſe recipiendam, & inviolabilitèr obſervandam. Stylo minùs eleganti, id quod ipſemet fatetur Bzovius, neque ex Ciceroniano ornatu uſus eſt, tùm quòd uſus ejus Scholæ talis eſſet, tùm quod meminiſſet illius vulgaris, *ornari res ipſa negat, contenta doceri*; tùm quod optimè ſciret, res ex ſuâ naturâ intellectu difficiles, non poſſe verborum lenociniis explicari. Scripſit quamplurima, tùm Philoſophica, tùm Theologica, magnam partem adhuc tenebris ſepulta, alia variis locis, formis, anniſque edita; typis excuſorum indicem ſe editurum promiſit Ph. Labbeus *, verùm an promiſſis ſteterit, nondum comperi. Nos qualem aſſequi potuimus, Catalogum hoc loco texemus.

* De Script. Tom. I. p. 13.

SCRIPTA.

QUæſtio in utramque partem diſputata, *de Poteſtate Regiâ & Pontificiâ*, occaſione diſſidii inter Philippum Pulchrum, & Bonifacium Papam nata; præmittitur Bonifacii Epiſtola, unà cum Philippi Reſponſo. Edidit hæc Melchior Goldaſtus Monarch. Tom. ii. p. 95.

Defenſorium, ſeu *Correctorium librorum S. Thomæ contra Gulielmi Lamerenſis Thomæ-Maſtigis Corruptorium, unà cum aliis, Venet.* 1501. & curâ H. Streveſdorfii, *Colon.* 1624. 8°. Hoc quidem opus nonnulli Joanni Pariſienſi tribuunt, ut

ut ſupra notavimus. Certè nihil obſtat quo minus ambo librum de eodem argumento, eodemque titulo edere potuerint. SÆC. XIII. ab An. MCC.

Elucubrationes in IV. libros Sententiarum Lombardi, Baſil. 1513. *Comment. & Quæſtiones in* III^um. *librum Sententiarum* prodierunt *Romæ* 1623.

De Peccato originali, Oxon. 1479. 4°.

De Subjecto Theologiæ, unà cum aliis opuſculis, *Venet.* 1501.

Theoremata de Sacramento Corporis Chriſti. Hoc opuſculum ejus eſſe negare videtur Bellarminus *de Script.* p. 359.

De regimine Principum, Romæ 1482. *Venet.* 1598.

De Eſſe & Eſſentiâ; *De Menſurâ & Cognitione Angelorum, Venet.* 1598. unà cum *Comment.* ejus *in priora Analyt. Ariſtotelis.*

Quæſtiones in II^um. *librum Sententiarum*, cum Comment. Angeli Rocchæ, II. Tom. *Venet.* 1581.

Tractatus de Erroribus Philoſophorum, ibid. eodem anno.

Quæſtiones Metaphyſicæ & Quodlibeticæ, Venet. 1501.

Comment. in Ariſtotelis libros de Animâ ad Edwardum Angliæ Regem, ibid.

Expoſitio ſuper libros Elenchorum Ariſtotelis, unà cum Aug. de Biellâ *Tract. de medio Demonſtrationis in defenſionem Ægidii, Venet.* 1500.

Verſio & Expoſitio in Rhetoricam Ariſtot. cùm *Declaratione Alpharabii, Venet.* 1515. *Comment. in Phyſica Ariſtotelis, Venet.* 1502.

Comment. in lib. de Generatione & Corruptione, 1526.

Comment. in Alpharabium de Cauſis, Venet. 1550.

Commentationes Phyſicæ & Metaphyſicæ, Urſellis 1614. 8°.

Commentarius in lib. I^um. *Sententiarum, Venet.* 1571. fol.

Comment. in Hexaemeron lib. II. *Venet.* 1521. 4°.

Plura alia Theologica impreſſa eſſe affirmat Bellarminus loc. citat. viz. *In Cantica Canticorum lectiones* XIX. *Lect. in Epiſtolam ad Romanos. Expoſit. in Caput, Firmitèr*; *& in Caput, Marthæ*; *in Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam*, de hâc tamen expoſitione ſubdubitat. *De Renunciatione Papæ*; *De Clerico minùs ſufficienter ad Subdiaconatum promoto*; *Quomodo Reges poſſint bona regni Eccleſiis elargiri*; *Tractat. contra exemptos*; *De Divinâ Influentiâ in beatos*; *De laudibus Divinæ Sapientiæ*; *De Defectu malorum culpæ*; *De Prædeſtinatione, Præſcientiâ, Paradiſo, & Inferno*; *De materiâ Cœli*; *De Formatione corporis humani*; *De motu Angelorum.* Quibuſnam verò in locis hæc omnia impreſſa ſunt, utinam nobis Bellarminus indicâſſet. Præter hæc, plurima alia Ægidii opuſcula recenſet, variiſque in Bibliothecis deliteſcere dicit Joſeph Pamphilus *Chronic. Ordin. Eremit. S. Auguſt.* p. 42. &c. Denique monemus lectorem non deeſſe, qui omnia Ægidii Romani opera Ægidio Corbolienſi medico Gallo aſcribunt; quâ de re utpote veri perquam abſimili, & futili prorſus opinione, conqueritur Theoph. Raynaudus *de bonis & malis libris* part. 1. Erotem. 10. p. 122.

ARMANDUS DE BELLOVISU, natione Italus, patria Bononienſis, Ordinis Dominicani Monachus, ſacri palatii Apoſtolici magiſter. Claruit circa annum 1296. alii multò recentiorem faciunt, & ad annum MCCCCXCVI. revocant. Ambroſius de Altamura tres Armandos de Bellovitu nobis ſiſtit; primum Bononienſem noſtrum, ſecundum Hiſpanum, anno 1235. clarum, mortuum circa annum 1340. Verùm ſibi parùm conſtans eadem ferè opera utrique tribuit; denique tertium natione etiam Hiſpanum, Monachum Barcinonenſem, & in Academiâ Bononienſi apud Dominicanos Regentem, qui claruit anno 1530. cuique *Tractatum de Conceptione B. Virginis* aſcribit. Verùm Nicolaus Antonius in nuperâ ſuâ *Scriptorum Hiſpaniæ Bibliothecâ* de ullo hujus nominis Scriptore penitùs ſilet. Fateor me veram Armandi ætatem ignorare. Extant ab eo Scripta, *Poſtilla in pſalmos, Meditationes, preces*, Mogunt. 1503. *Sermones* Brixiæ 1610. 4°. *explicatio terminorum difficilium tam in philoſophia, quam Theologia*, Ven. 1586. Wittemberg. 1623. 8°. 1296.

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1297. ENGELBERTUS, natione Teutonicus, Ordinis Benedictini Monachus, & ab anno MCCXCVII. Admontenſis Cœnobii in Styria Abbas, etiam anno MCCLXXIII. clarus, ut paulò ſeriùs quam par erat, Poſſevinus illum ad annum 1340. referat. Extat *liber* ejus *de ortu, progreſſu, & fine Imperii Romani*, cui Philoſophica quædam hinc inde immiſcuit, à Gaſpare Bruſchio editus, *Baſil.* 1553. 8°. & cum aliis Scriptoribus homogeneis, Joach. Clutenii curâ, *Offenbachii* 1610. 8°. & in Bibliotheca Patrum Tom. XXV. p. 362.

Carmen Heroicum, ſeu *Panegyris in coronationem Rodulphi Habſpurgenſis*, anno 1273. ſcripta, in quavis ferè Hiſtoricorum Germanicorum collectione reperitur.

1299. THOMAS WICKE, ſive WICCIUS, gente Anglus, Monachus Auguſtinianus, ſive Ordinis ſancti Auguſtini, in Cœnobio Oſneienſi Canonicus Regularis. Claruit anno MCCXCIX. Bonis artibus à pueritiâ imbutus, & Academiæ Oxonienſis vicinitate fretus, haud mediocrem ſibi ſamam in literis comparavit; præcipuè Hiſtoriæ patriæ illuſtrandæ ſtudio addixit animum. Scripſit *Chronicon Angliæ* ab adventu Conqueſtoris, id eſt, ab anno MLXVI. ad ſuam uſque ſenectutem, & Edwardi I. obitum, ann. MCCCIV. In quo opere Gulielmum Novoburgenſem ſibi imitandum propoſuit. Hos annales nuper è tenebris eruit, vir doctiſſimus & de re literariâ bene meritus T. G. ediditque inter *Hiſtoriæ Anglicanæ Scriptores* Tom. II. *Oxon.* 1687. fol. Condidit item Wiccius *librum de Abbatibus Oſneienſibus* à Cœnobii fundatione, id eſt, ab anno MCXXIX. uſque ad annum MCCXC. Extitit Balei tempore, qui meminit etiam Poematum ejus *de commendatione Vini*, & *de increpatione Gulæ*; an verò adhuc ſuperſint, mihi eſt incompertum.

Sæculi decimitertii Finis.

Paucula

Paucula quædam addenda & illuſtranda.

PAg. 3. Adverſus Epiſtolam J. Chriſti ad Abgarum objicit amicus meus ſingularis D. P. A. privatis ad me literis, quod in Actis Edeſſenis, quibus inſeritur, ap. Euſeb. l. 1. c. xiii. Thaddæus Articulum de deſcenſu Chriſti ad Inferos confeſſus ſit, qui tamen talem antiquitatem haud ſapere videtur. At 1. ſententia de Chriſti εἰς τὸν ᾅδην deſcenſu, antiquiſſima videtur; ſeriùs in Symbolo articuli locum obtinuiſſe conſtat, dogma verò ipſum longè eſſe vetuſtius, quid vetat? In ipſâ enim propoſitione conſentiunt omnes (*quis niſi infidelis*, inquit Auguſtinus Epiſt. XCIX. p. 437. *negaverit fuiſſe apud Inferos Chriſtum:)* tantum de ſenſu & explicandi modo litigatur. 2. Epiſtolæ & Acta Edeſſena mihi non pari nituntur authoritate; Acta quippe poſt Chriſti demum aſcenſum confecta ſunt, idque forſan à notariis, qui rem, quam auditu acceperant, parùm accuratè intelligebant, ſaltem facilè hallucinari poterant; quique non niſi ſumma Orationis Thaddæanæ capita nobis exhibent, quo vero ſenſu ea tradiderit, non exponunt; verùm hâc in re ſuo quiſque fruatur judicio.

Pag. 9. lin. 38. per *Concilium ſextum in Trullo*, intelligitur *Quini-ſextum*, *Trullanum* dictum, Concilii *Sexti* propriè dicti, in Trullo itidem habiti, Appendix.

Pag. 53. lin. 45. poſt, *habitæ*, adde, Quis fuerit hic Philippus, ſibi ignotum eſſe profitetur Bucherius; ſed probabile eſt, in Codice Bucheriano mendum cubâſſe, & pro *Epiſtola Philippi*, legendum, *Epiſtola Theophili*. Et ita quidem haberi in MS. Codice Oxonienſi, me nuper monuit Cl. Allixius.

Pag. 90. lin. 6. pro *Pictavienſi*, lege, *Petavionenſi*; ejus enim Poema iſtud eſſe videtur.

Pag. 143. lin. 37. duabus Athanaſii Orationibus, *viz. contra Gentes, & de Incarnatione Verbi* litem movet D. Allixius, authoremque ad ſecundi ſæculi finem vixiſſe putat: 1. Quod Marcionis dogma confutat: 2. Quod Antinoum Hadriani Imperatoris amaſium, quaſi novitium numen proſcindit: 3. Quod ἀποθεώσεις adhuc vigere ſignificat. Has viri clariſſimi objectiones in medium proferre placuit, eruditis ulteriùs excutiendas. Interim notare liceat, 1. Authorem Marcionis nuſpiàm diſertè meminiſſe: dogma quidem de origine mali, duplicique principio refutat; id verò plurimorum erat inter gentes Philoſophorum, non minùs quam Valentini, Marcionis, Manetis, &c. inter Hæreticos. Et etiamſi concedatur, dogma Marcioniticum confutâſſe, non inde ſequetur, ipſum Marcionis ætate vixiſſe. 2. Quòd dicit Antinoum, τὸν νῦν inter numina relatum eſſe, forſan non alio ſenſu intelligi debet, quam quod ſuo adhuc tempore pro Deo habitus ſit. 3. De Romanorum conſecrationibus hæc habet: Καὶ μή τι θαυμάσῃς μοι δὲ μακρὰν πίστεως εἶναι τὸ λεγόμενον νομίσῃς, ὅπου γε καὶ οὐ πολλῷ πρότερον, ἢ τάχα καὶ μέχρι νῦν ἡ Ῥωμαίων σύγκλητος τοὺς πώποτε. &c. i. e. Interprete P. Nannio, *Ne mihi hic dubius hæſites, neve longè à fide rem abeſſe credas, quod dico; non ita pridem, & fortaſſe etiam nunc, Romanus Senatus ſuos ab origine Imperatores, aut omnes, aut ſaltem eos quos ipſis libitum eſt, cœlo ariſque dedicant, legibuſque & Senatus-conſultis Deos eſſe jubent.* Hæc de temporibus Athanaſianis, vel Athanaſium immediatè præcedentibus, quando longè major Senatus Romani pars Gentilium ſacris mordicus adhuc adhærebant, commodè dici poterant, ægrè autem de ſecundo ſæculo, quando ἀποθεώσεις Romanæ, pleno Ceremoniarum apparatu peragebantur. Utut ſit, certum eſt, Orationem *contra Gentes*, præterquam quod conſtanti fide eam Athanaſio tribuunt Codices MSS. à Synodo Conſtantinopolitanâ adverſùs cultum Imaginum an. DCCLIV. congregatâ, ſub Athanaſii nomine citari; quibus hâc in re ne hylum quidem reponunt Nicænæ II. Synodi Patres, Act. vi. pag. 481. Oratio verò *de Incarnatione*, quam ejuſdem eſſe authoris nemini dubium eſſe poteſt, tanquam Athanaſii citatur à Theodorito

rito *Dial.* III. p. 161, 162. ubi plurima ex eâ loca profert, ut Hadrianum Papam, Photium, alioſque mittam.

Pag. 176. lin. 25. poſt *Veronenſis*, adde, Nuperrimè verò, monente D. Allixio, didici Zenonis Veronenſis Epiſcopi ſermonem laudari à Ratherio Veronenſi, decimi ſæculi Scriptore ap. Dacher. *Spicileg.* Tom. II. an verò ex illorum numero ſit, qui ſub ejus nomine hodiè circumferuntur, quærant alii.

Pag. 214. lin. 39. Liber *de initiandis*, ut & alter *de ſacerdotali dignitate*, an Ambroſii ſint, meritò dubitari poteſt, utpote in quibus nil ſucci & ſpiritûs Ambroſiani ineſſe videtur. Certè de poſteriori, ait Theoph. Raynaudus, Erot. X. de bonis & malis libr. p. 124. eum Anſelmum potiùs redolere quam Ambroſium. Ibid. pag. 215. lin. 18. Liber *ad Virginem lapſam*, Nicææ Aquilienſis Epiſcopi eſſe videtur; de quo vide Gennadium *de Script.* c. 22. Libri *de Viduis*, ipſe meminit Ambroſius Comment. *in Luc.* cap. 21. p. 147. eſt ergo inter ejus genuina reponendus.

Pag. 216. lin. 13. Cum in recenſendis S. Ambroſii operibus *Miſſæ Ambroſianæ* nullam habuimus rationem, præſtat de eâ hic paucis agere. Eccleſiam Mediolanenſem, quod & aliis tunc in more poſitum erat, ſuas olim ſolennes precum formulas habuiſſe, ritus ſuos peculiares, nemo qui in antiquis Eccleſiæ monumentis hoſpes non planè ſit, dubitare poteſt. Quin nec deſunt, qui nobis perſuadere velint, Miſſale Ambroſianum à S. Barnabâ, primo (ut volunt) Mediolanenſium Archiepiſcopo, ejuſdemque Eccleſiæ fundatore fuiſſe adornatum, à S. Miroclete auctum, tandem à S. Ambroſio in hodiernam formam redactum, ab eoque nomen traxiſſe. Sed nugas venditant, qui talia nobis ſomnia narrant, nec vel leviſſimum ex veteribus teſtimonium proferre poſſunt. Primus, quod ſciam, qui disertè meminit, eſt Walafridus Strabo circa an. 842. qui lib. *de Reb. Eccleſ.* c. 22. refert, Ambroſium Mediolanenſem Epiſcopum tam Miſſæ, quam cæterorum diſpoſitionem officiorum ſuæ Eccleſiæ & aliis Liguribus ordinâſſe. Quæ & uſque hodiè (inquit) in Mediolanenſi tenentur Eccleſiâ. Si verò ipſum Ambroſium auctorem non ſtatuerimus (quod omninò incertum eſt, nulloque veteri nititur teſtimonio) probabile eſt Compilatorem, quiſquis tandem fuerit, plurima ex ipſius Ambroſii ſcriptis deſumpſiſſe, quæ à ſequentium ſæculorum Archiepiſcopis (ut in hiſce fieri ſolet) mirè aucta & interpolata ſunt. Miſſa Ambroſiana, prout hodiè habetur, tùm rituum ordine, tùm ritibus ipſis, precumque diſpoſitione tùm à Romanâ, tùm ab aliis admodùm diſcrepat; in Pſalmis & Lectionibus ex S. Scripturâ petitis antiquâ verſione Italicâ, non quæ hodiè obtinet vulgatâ, utitur; longitudine ſuperat Romanam, hâc in re Græcis potiùs conſona, quia Mediolanenſes priſcis Græcorum veſtigiis firmiùs inhæſerunt, quod ad Liturg. S. Petri notat Lindanus, & ex eo Bar. Gavantus *Theſ. S. Rit.* Tom. i. Part. II. Tit. xv. p. 188. Liturgiæ Ambroſianæ ordinem nobis depingunt Joſ. Vicecomes, & ipſe Ambroſiani Collegii Doctor, *de Rit. Miſſæ* lib. 2. Card. Bona *de Reb. Liturg.* l. 1. c. 10. p. 89. Jo. Mabillonius tùm *de Liturg. Gallic.* l. 1. c. 2. Num. vii. tùm *Itin. Ital.* p. 15. ne alios commemorem. Miſſale hoc Ambroſianum edidit Pamelius *Liturg. Eccleſ. Lat.* Tom. i. p. 293. Duas alias Editiones recenſet Mabillonius, *viz.* ann. 1560, & 1669. ſed tùm à Pamelianâ, tùm à ſe invicem haud parùm diſcrepantes, quibuſnam verò in locis prodierint, non indicat.

Pag. 284. lin. 39. ex V. Severi Sulpitii Epiſtolis à Dacherio editis, ultima non eſt Severi noſtri, ſed alterius Severi, natione Afri, ut liquet ex Epiſtolâ IV. pag. 535.

Pag. 298. lin. 14. poſt verba *Edit. Garner. Part.* 1. *p.* 97. &c. adde, Longè verò probabiliùs eſt, Theodorum his libris Hieronymum quam Auguſtinum oppugnâſſe. Certè Photius de his ipſis Theodori libris agens Cod. CLXXVII. ea tradit, quæ uni ferè Hieronymo convenire poſſunt. Ait igitur primò Theodorum adverſarium ſuum nomine τῦ *Aram* indigitâſſe. Quis verò ſub hujus vocabuli involucro lateat, nodus eſt haud ita facilè ſolvendus. Ab infauſtâ τῦ ἀρᾶς ſignificatione dictum, ſed frigidâ planè conjecturâ exiſtimat Andr. Schottus Photii interpres. Exſcriptoris nimiùm feſtinantis errorem

eſſe,

Digitized by Google

eſſe, ἀρὰμ pro ἱερ. nominis ſc. Hieronymiani abbreviatura reponentis, ſatis ingenioſè conjicit D. Allixius. Sed cum de variantibus hîc inparte Codicum MSS. lectionibus nihil monuit diligentiſſimus Hoeſchelius, cumque apud me pene certum ſit, Theodorum hoc loco adverſarium ſuum ficto nomine traducere voluiſſe, mihi longè veriſimiliùs videtur, homunculum quendam in aliquo Syriæ angulo latitantem hoc vocabulo denotari. *Aram* enim proprè *Syriam* ſignificat, quod Hieronymo non ineptè congruit, qui longè majorem vitæ partem in Syriâ tranſegit, iiſque in locis omnia penè adverſus Pelagianos ſcripta elucubravit. Id quod apertè ſatis innuit Theodorus, dum ait, ipſum ex Occidente quidem eſſe oriundum, in Orientis regionibus tantummodò verſatum, & exinde libros de recens ab ſe excogitatâ hæreſi compoſitos ad populares ſuos in patriam tranſmiſiſſe, quibus multos in ſuam pertraxerit ſententiam, integraſque adeò Eccleſias abſurdis illis opinionibus imbuerit. Quæ verò de ſuo, quem vocat hæretico, addit Theodorus, rem apertiſſimè conficere videntur; ipſum nempe quintum Evangelium confinxiſſe, in Euſebii Palæſtini Bibliothecis repertum (quod de Evangelio ſecundum Hebræos, Hebraicè in Bibliothecâ Cæſarienſi aſſervato, & ab Hieronymo in Græcum Latinumque ſermonem tranſlato, ut ipſe nobis Auctor eſt *de Script. Eccleſ.* c. 2, 3. intelligendum eſſe, nemo non videt) quòd LXX. aliorumque Græcorum interpretum verſiones rejecerit, novâ à ſe elaboratâ earum loco ſubſtitutâ: denique quòd Hebræorum quorundam abjectæ ſortis diſcipulus fuerat, neque linguæ Hebraicæ à puero aſſueviſſet. Quæ quidem omnia Hieronymo apprimè congruunt, Auguſtino non item. Legas diligenter, erudite Lector, quæ iſthoc in loco habet Photius, & mecum fateberis, præter Hieronymum haud alium ibi deſignari poſſe.

Pag. 308. lin. 29. poſt, *hortatus*, adde, Hic verò libellus non alius eſſe videtur, quam *Epiſtola ad Virginem lapſam*, quæ inter Ambroſii opera reperitur, ut ſupra monuimus.

Pag. 315. lin. 53. de Theodoriti *Expoſitione in Epiſtolam ad Galatas* id inprimis notandum, in Cap. 2. integram Periodum, quâ de diſſidio inter Petrum & Paulum agebatur, nempe à commate v. uſque ad xv. deſiderari. Deeſſe quidem monuit Sirmondus, qui textum Græcum ex Bibliothecæ Regiæ Codice MS. edidit. Quum verò Codex Regius ex Codice quodam Mediceo in Italiâ deſcriptus ſit, haud levis oritur ſuſpicio, locum iſtum à Majeſtatis Pontificiæ adulatoribus malâ fide decurtatum eſſe. Nec hâc de re vel γρῦ quidem habet Garnerius *Diſſert. de libris Theodoriti*, qui tamen aliàs copioſus & ſatis diligens eſſe ſolet.

Pag. 354. lin. 41. *Demonſtrationem contra Judæos* non eſſe Baſilii Selucienſis, ſatis apertè docet ſtylus, nec uſquam in MSS. cum aliis Baſilii operibus occurrit, ut ex Bigotii monitu, me docuit Cl. Allixius.

Pag. 555. lin. 16. poſt, *Tom. I. pag.* 345. adde, Hanc verò Epiſtolam non eſſe Iſaaci Lingonenſis, ſed Iſaaci cujuſdem Abbatis Pictavienſis, ex Ordine Ciſtercienſi, agnoſcunt tùm Baluzius, tùm ipſemet Dacherius *Spicileg.* Tom. xiii. Verùm manum de tabulâ; ut enim in hiſce recenſendis ulteriùs pergamus, prohibent Typothetarum filii, extremas operis lineas jamjam prementes.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google